[illegible] Sup.º 2 yn [illegible]

2 . 12 - 6

Del Colegio de la Compª
de [illegible] de Bra.

Q.7366

BARTOLI A SAXO FERRATO IVRECONSVLTORVM PRIMATIS,

In ſecũdam INFORTIATI partem Commentaria: Ioannis Nicolai Arelateñ. vtriuſq; cenſuræ D. opera, diligentiq; ſtudio, natali ſuo ſplendore tandem reſtituta: innumeriſq;, quibus antea temporum iniuria ſcatuerunt, mendis, bona fide repurgata: Solitæ etiamnum excellentiſſimorum I. V. D. Apoſtillæ, atq; adnotationes ſuis locis inſertæ, in Legum ſtudioſorum gratiam vtilitatemq;, prodeunt in lucem.

VINCENTIVS DE PORTONARIIS DE TRIDINO DE MONTE FERRATO

PLVRVETRE

P M M P

M D XXXVII.

BIBLIOTECA UNIVERSITARIA

Rubrice huius voluminis.

¶ Ad legem falcidiam.fo.236.
Ad ſenatuſconſultum trebellianum.fo.255.
Ad ſenatuſconſultum tertullianum.fo.334.
Adimendis legatis.fol.180.
Alimentis ⁊ cibarijs legatis.fo.155.
Annuis legatis.fo.120.
Auro ⁊ argento legatis.fo.166.
¶ Bonorum poſſeſſionibus.fo.290.
Bonorum poſſeſſiõe furioſo infanti muto ſurdo ceco competenti.fo.297.
Bonorum poſſeſſione contra tabulas.fo.296.
Bonorum poſſeſſione ſin tabulas.fo.323.
Bonorū poſ.ex teſtamento militis.fo.228.
¶ Carboniano edicto.fo.318.
Collatione bonorum.fo.306.
Collatione dotis.312.
Conditionibus ⁊ demonſtrationibus.fo.206.
Coniungendis cum emancipato liberis.fo.315.
¶ Dote prelegata.fo.134.
¶ Fundo inſtructo ⁊ inſtrumento legato.fo.143.
¶ His que pene cauſa relinquuntur.fo.195.
His que pro non ſcriptis habentur.fo.198.
His quibus vt indignis.fo.198.
¶ Iure patronatus.fo.328.
¶ Legatis.j.fo.2.
Legatis.ij.fo.51.
Legatis.iij.fo.89.
Legatis preſtandis contra tab.bonorum poſſeſſione preſtita.fo.303.
Liberatione legata.fo.172.
¶ Obſequijs a libertis patrono preſtandis.fo.329.
Operis libertorum.fo.329.
Optione legata.fo.138.
¶ Peculio legato.fo.149.
Penu legato.fo.152.
¶ Quando dies legati cedat.fo.283.
¶ Rebus dubijs.fo.185.
Regula catoniana.fo.197.
¶ Seruitute legata.fo.132.
Si cui plus q̄ per legem falcidiam.fo.255.
Si tabule teſtamenti nulle extabant.fo.295.
Si a parente quis fuerit manumiſſus.fo.327.
Suis ⁊ legitimis liberis.fo.331.
Supellectili legata.fo.154.
¶ Uentre in poſſeſſionem mittendo.fo.314.
Uino tritico ⁊ oleo legatis.fo.142.
Uſufructu legato.fo.125.
Ut legatorum ſeu fideicõmiſſorū nomine caueatur.folio.285.
Ut in poſſeſſione legatorum eſſe liceat.fo.287.

¶ De legatis primo. Rubrica. a

1 Plura exequata adinuicē importāt q̄d illud q̄d vna res habet plus altera ſit attributa alteri.
2 Res vna ſi adequatur ad aliam tūc rei adequate attribuitur quicquid eſt plus iuris ad eam ad quam ſit adequatio.
3 Statutum q̄ exequata ſit cõditio nobilium ⁊ popularium qualiter intelligatur. 1
4 Legare de iure antiquiſſimo legata inſtitutiones fideicõmiſſa tutele ⁊ omnia in teſtamēto cõprehenſa complectitur. a
Legata de iure antiquo proprie dicuntur que relinquuntur ab herede in teſtamento.
Legata fideicõmiſſis fuerūt exequata de iure eorū et de iure.C.adequata.
5 Legata particularia ſunt exequata fideicõmiſ.particularibus.
Fideicõmiſſa vniuerſalia legatis vniuerſalibus: nõ vniuerſalia particularibus.nu.8.
6 Teſtator ſuper quibus rebus poſſit diſponere prout vult. 2
7 Libertas directo ſeruo alieno nõ datur ⁊ ibi ponit̄ ratio.
8 Differentie inter fideicõ.vniuerſalia ⁊ legata particularia.
9 Fideicõmiſſum vniuerſale relictū fratribus minoribus non valet.particulare relictum ſic.
10 Legata particularia in quibus ſunt exequata fideicommiſſis particularibus.
11 Actio perſonalis in teſtamento pro quibus legatis competat.
Officium iudicis competit pro legatis que alterius vtilitatem non continent ſed ſolum pertinent ad cõſeruandum honorem teſtatoris.
12 Actio in rē quando et quibus caſibus competat pro legatis vel fideicommiſſis.
13 Actio hypothecaria pro legatis qualiter ⁊ quando competat.
14 Actio perſonalis ſeu hypothecaria et in rem quomodo poſſunt pro legato concurrere.

Ex omnia exequata. Dicit tex.fideicõmiſſis: ſcilicet ſingularibus ⁊ pecuniarijs ſeu particularibus. Dy. vel dic fideicommiſſis.in quibus circuit⁹ erat inutilis ſm Pe. tu dic q̄d legata ſingularia ſunt exequata fideicõmiſſ.ſingularibus: b et vniuerſalia vniuerſalibus per omnia.non autem particularia vniuerſalibus. ¶ Oppo.q̄d non p̄ oīa ſint exequata.imo differunt in quatuor. Solue ⁊ vide gl. Preterea ſi hec lectu.eſſet vera iuſtinianus ſeruiuiſſet nobis de vento in.l.ij.cõia de legat.vbi exequat legata ⁊ fideicommiſſa.propter q̄ dicit Iaco.de Are.q̄d per hāc.l.vices legatorū ſunt attribute fideicõmiſſis non econtra.niſi hodie per Iuſtinianum in d.l.ij.C.cõia de leg.⁊ inſti.eo.§.noſtra autē.hec non

a ¶ Per omnia. Adde glorioſe virginis marie preſidio inuocato inquantum Alex.in euidentiali primo videtur reſidere quod verbum lego ſit aptum comprehendere inſtitutionem heredis allegando Ang.conſi.clxiij.incip.in dei nomine dictus libellus quod eo numero i impreſſione veneta incipit inc. chus vitalis de ſpoleto nec de verbo lego fit mentio. ſed conſil. clxviij.incipien.teſtator: in vltimis nobis dicit ⁊ verbum legandi poteſt inſtitutionē importare: vt.d.l.verbis nec plus dicit cõſil.vero.clxviij.incipien.de. Quiricus altius exorditur.et refert opi.vltramontanorum.tamen dicit que opi.ſit verior.non decido de quo vide pulchre Bal.conſilio.x.incipi.in Chriſti nomine ſuper primo puncto.iiij.li.et Roma.conſil.clxxix.et inquantum etiam Alexan.de dictis verbis in omnibus ⁊ per omnia,als lega.Ange.conſi.vj.adde eundem Ang.conſilio.lxj.in fine.vbi ponit de quodam ſtatuto florentie diſponente quod quilibet iudex quoad executionem ſententiarum conſulum habeat in omnibus et per omnia eandem poteſtatem quam habet poteſtas florētie et vide etiam per eundem conſi.cxiij.⁊ per Bal.conſi.cxiij.v.lib.vbi an ſtante vno ſtatuto quod poſſeſſio defuncti tranſeat in heredem ⁊ alio q̄d ceſſionarius habeatur in omnibus et per omnia loco cedentis ſi ceſſionarius qui habebat cauſam ab herede creditoris habentis bona debitoris obligata cū conſtitutionē alienatam per debitorem propria autoritate ingreſſus fuerit an penam mereatur. Uide etiā Ro.cõſi.lxxij.vbi dicit de his verbis in oīb⁹ et p̄ omnia eſſe meliorē tex.qui ſit in iure.l.ij.§.furioſus digeſtis de iure codicillari.et vide pulchre Oldra.conſilio.ccc.factum tale eſt inquantum etiam tangit Alexan.an caſtrum vnitū ciuitati debeat regi ſtatutis ciuitatis: vide pulchre quod conſuluit Roma.in ciuitate piſarum vnita Florentie cõſi.ccxviij.inquantum etiam tāgit an ciuis vigore ſtatuti ſit vere ciuis vide Bar.conſi.xxij.Ber.landris.

placet.quia contra hūc tex.magis eū ſonat quod vires fideicommiſſorum ſint attribute legatis. ¶ Pro cuius declaratione ſciendū eſt.q̄d quādoq̄ plura adequantur ſeu exequant̄ adinuicem.⁊ tūc hoc importat q̄ illud q̄d vna res habet plus quā altera attribuatur alteri: et econuerſo.vt.l.ij.C.communia de lega.⁊.d.§.noſtra autē et.§.ſi quis omiſ.cau.teſt.l.quia autē.ver.ſi vero non inciderit.et.C.de ſuis et legi.aut̄.in ſucceſſione.⁊ q̄d ibi no.in gloſſ.et autenti.de here.ab inteſtato.§.ſi vero neq̄ fratres.⁊ q̄d ibi not.q̄nq̄ † vna res adequat̄ ad aliam.et

¶ Pro cuius declaratione. Et vide Bartolum in lege prima.§.quod in heredem infra ad legem falcidiam lege prima.C.de metropo.lib.xj.canoni.in capitulo primo ne ſede vacan. An autem que ſunt idē dicantur exequari: an vero diuerſe. Petr.dicit quod ſunt diuerſa pro quo facit glo.in.l.quod nerua.ff.depoſi.alij contra.poteſt dici ante exequationem ſunt diuerſa.poſt ſunt idem quod ad eſſentiam non quo ad nomen. Dy.quem ſequitur Bald.dicit quod eſt officio iudicis.l.pecunie.§.j.de verborū obligationibus Andre.Barba.

a ¶ Tertium. Adde ſm Alex. ꝙ cõiter doc. ſequuntur in hoc Bar. excepto Fulg.

* Pro concordia. Aduerte ꝙ rei vẽdicatio ⁊ etiã hypothecaria pro re teſtatoris mihi obligata pro illa eadem re non mihi competit ita Bar. in leg. j. C. cõmunia de leg.

Contraria ſi. alleg. in hac. l. j. ⁊ in l. fin. C. de ſac. ſan. eccle. Tu dic ſalua pace hoc dicentium. Barto. non ſimpliciter dicit q̃ competat regulariter. put eſt eius natura. Sed dicit quod cõpetit dominium de iure ſpeciali ⁊ ſic competit de iure ſpeciali ſaltẽ vtilis hypo. ante directa, et ita loquit in. d. l. j. C. commu. de leg. Et cuz hac ſolut. vltra. dic. Chriſt. de Licellis. tranſeũt ceteri nouiſſi. mi in hac l. j. ⁊ ita etiã Bar. videtur ſentire in. d. l. fin. q̃ nõ firmat pedem ſed ſolum allegat opini. Alberi. Et licet cũ ea videat trãſire tñ. dz intelligi vt ipſe ſe declarat in hac. l. j.

tũc, illi rei ad quã fit adequatio nihil adijcitur: ſed rei adequate attribuitur quicquid eſt plus iuris in ea ad quam fit adequatio. exemplum. princeps adequat ſibi auguſtã: hoc eſt priuilegia ſua dat auguſte. vt. l. princeps. ꝟ. de legi. item conditio mulierũ equiparatur maſculis vt. l. maximum. C. de libe. prete. hoc eſt iura maſculorũ habẽt locum in feminis. Nũc ad propoſitum cũ hic legata adequentur fideicommiſſis: nõ poteſt intelligi ꝙ iura legatorũ fideicõmiſſis dentur: ſed magis ecõtra ſonat: vnde hec expoſitio non eſt bona. 3 ¶ Et faciunt † predicta ad. q. In ciuitate quedam fuit factum ſtatutũ ꝙ exequata ſit cõditio nobiliũ ⁊ populariũ: quid importent iſta verba: certe inſpiciẽda ſunt verba. aut adequant adinuicẽ. aut adequat vnus alteri. vt ex predictis patet: vnde ego dico ꝙ eſt intelligẽdum quod quicquid plus cõmodi habẽt nobiles trahitur ad populares ⁊ ecõtra. ⁊ pro hoc do tex. l. ij. C. cõmunia de leg. ⁊. §. ſed non vſq; inſti. eo. titu. ⁊ aut. in ſucceſſione. C. de ſuis et legi. et in aut. de ſuc. ab iteſt. §. ſi vero neq; cũ qualibet earũ nota. et hoc ſi ſtatutũ pariter diſponit ſuper vtroq;. vt poſui in q̃. Si vero nõ diſponeret pariter: ſz diceret volumus q̃ nobiles equiparentur popularibus: tunc ex perſona nobilium nihil haberent populares: ſed nobiles tantum ex perſona popularium. argu. l. princeps. ꝟ. de legi. et. C. de libe. pre. l. maximum. ¶ Nunc retro gloſ. que ſoluit ſic. quod circa hoc conſideranda ſunt tria iura. ius antiquum: ſm quod erant dicte differentie. Media iuris prudẽtia: de qua loquitur hic: que eſt hodie approbata p iuſtinianum: vt. d. l. ij. C. cõmunia de lega. ⁊. d. §. noſtra autem. Hec ſolu. ſapit veritatem. tu tamen clarius dicas 4 quod quatuor ſunt iura. Primũ † eſt ius antiquiſſimum: ſecundum quod illud verbũ legare: eſt generaliſſimũ. et cõprehẽdebat legata inſtitutiones et fideicom. tutele dationes ⁊ omnia relicta: vt. l. verbis legis. ff. de verborũ ſignificationibus. Secundũ fuit ius antiquũ: ſm quod ſignificatio huius verbi eſt coartata ⁊ reſtricta: vt. d. l. verbis legis. in ſi. et proprie legata intelliguntur que relinquuntur ab herede in teſtamento. ⁊ ſecũdum illud ius ſunt ille quatuor a differentie que ponuntur in gloſſ. Tertium ius fuit digeſtorũ ſm q̃ exequata ſunt legata fideicommiſſis vt hic. Item fideicommiſſa legatis. hoc autem nõ habemus bene expreſſum per regulam: ſed ex multis legibus digeſtorum colligitur maxime. j. de lega. iij. l. ſi res. vbi pro fideicommiſſo datur actio: ſicut p legato. Eſt quartum ius vbi hoc eſt expreſſum ⁊ declaratum: ſcilicet quod fuerunt adequata fideicommiſſa legatis et legata fideicommiſſis. per Iuſtinianum: vt. d. l. ij. C. communia de lega. ⁊ inſtitu. de leg. §. noſtra autem. alie due ſolu. ponuntur in gloſſ. que nihil ſunt. ideo non recito eas. ¶ Oppo. ij. quod adhuc hodie ſit differentia inter legata et fideicommiſſa: vt patet in libertate directa ⁊ fideicommiſſa. ⁊ in hereditate. Et ſimiliter ſolu. gloſſ. quod illa differentia eſt hodie quo ad nomen: non quo ad effectum. vide gloſſam. Iſtam ſolu. tenet gloſſ. inſtitu. eodem. §. ſed non vſq; et. C. communia de legatis. l. ij. in gl. ſuper verbo in rem actiones. dum dicit quod eſt correcta. l. generaliter de fideicommiſſa. liber. §. fin. ⁊. l. cũ vero. §. apparet. eodem titu. Iſtud reprehendũt omnes Dy. Iaco. de Are. et vltramon. ⁊ Cy. refert in. d. l. ij. nam etiam ſecundum tẽpora Iuſtiniani eſt differentia in effectu iuris inter libertatem directam: ⁊ fideicommiſſariam: vt. l. ſi. C. de manu. teſta. ⁊. l. pe. C. de fideicommiſſ. liber. et. l. fina. vbi no. C. qui ma. nõ poſ. Item inter fideicommiſſariam hereditatem et legata hodie eſt differentia: vt. l. pen. C. ad trebellia. Iſtud vltimum videtur tenere gloſſ. hic: vt. j. dicam. ideo docto. Moderni vt ceſſet hoc addiderunt ad iſtam legem quod dixi legendo literam. ſcilicet exequata ſunt legata fideicommiſſis. ſcilicet ſingularibus et pecuniarijs ſecundum Dynũ. Ideo dicit ſingularibus: vt tollat contrariũ de fideicommiſſo vniuerſali. Ideo autem dicit pecuniarijs. vt tollat contrarium de fideicommiſſaria libertate. hoc non placet: vt. j. dicam. Petr. vero hic dixit fideicommiſſis. ſcilicet in quibus circuitus erat inutilis. vt tollat cõtrarium de fideicommiſſaria libertate: in qua circuitus eſt vtilis propter iuſpatronatus: et de fideicommiſſaria hereditate: in qua circuitus eſt vtilis propter retentionem quarte. Hoc non placet: quia ſi legatari9 de manu heredis capere deberet: poſſet eſſe vtilitas heredis propter multa. Primo propter retẽtionem ſeruitutis vel alteri9 iuris: vt. l. papi. de ſeruiſ. et. l. ſi ſeruus titij. j. eodem. item quia forte poſſet ſoluere alteri ad euadẽdam penam ad quam forte tenebatur: vt. l. imperator. §. j. j. titu. j. ¶ Unde ego indiſtincte dico tria ſcilicet quod legata particularia ſunt exequata fideicommiſſis particularibus: ⁊ ecõtra per omnia. Secundo quod fideicõmiſſa vniuerſalia et legata vniuerſalia ſunt exequata i omnibus et per omnia. Tertio quod fideicommiſſa vniuerſalia non ſunt exequata legatis ſingularibus: vt ecõuerſo. Prima regula probatur hic. et in. d. l. ij. ⁊ in. d. §. noſtra autem. Non ob. quod dicitur de fideicommiſſaria libertate. quia pro huius declaratiõe debe6 mus ſcire ꝙ nos habemus tria iura. Quedã † vere et realiter vt dominium rerũ noſtrarũ: et in iſtis poteſt teſtator diſponere quod vult. ſiue per legata ſiue per fideicommiſſa ⁊ trãſit recta via. ⁊ actiones ſunt

eedem ⁊ ſimilia. Quedam nõ habemus vere ſed cauſatiue: quia immẽdiate a nobis poſſumus producere: vt dñs licet non habeat vſumfructũ vel ſeruitutez in fundo ſuo. tñ poteſt eũ immediate conſtituere cui vult. ⁊ in iſtis idem. quia põt teſtõr trãſferre in aliũ ⁊ trãſferre immediate. ſiue p legatũ ſiue p fideicõmiſſum: vt. l. ſi partem. §. j. quemadmo. ſer amit. ⁊ no. in. l. corruptionem. C. de vſufru. Quedã ſunt q̃ non habemus vere nec cauſatiue: ita quod immediate nõ poſſumus producere niſi per media: vt ſi vellẽ tibi dare rem alienam: nõ poſſum niſi redimã ab illo: vel ille cõſentiat. ⁊ in iſtis ſiue directo ſiue per fideicommiſſuz teſtator relinquat nunq̃ transfert directo: ſed p manum heredis: vt ſi legaret vel p fideicõmiſſum relinb queret rem heredis: ſm verã opi. vel rem alteri9 redimendam: vt. l. ſi heredis ſeruus. ⁊. l. ſi q̃s in q̃linos. §. 7 j. j. e. ⁊. l. non dubiũ. j. de leg. iij. Et † iõ dicit. l. ꝙ ſeruo alieno non poteſt dari libertas directo. vt lege ſeruo C. de ma. teſt. ⁊. l. ij. §. j. ꝟ. titu. j. Ratio quia non erat apud teſtatorem illa facultas dandi libertatem nec vere nec accuſatiue. de cauſa immediata loquor. Nũc ad ppoſitũ qñ teſtator relinquit fideicommiſſariam libertatem: pꝛuidet duobus. ſ. ſeruo cui relinq̃t libertatem. Item manumittenti cui relinq̃t iuſpatronat9. vt. l. plane. la. ij. §. ſi. ⁊. l. ſeruo. §. ſi. j. eo. ſed illud iuſpatronatus non erat apud teſtatorem vere nec cauſatiue cauſa immediata. vt pbabo. ergo merito per manum heredis debebit capi illa libertas. ſicut i qualibet re alia relicta que non eſſet apud teſtatorẽ vt dictum eſt. Declaro. nam licet teſtator poſſet manumittere ſeruum ⁊ habere iuſpatronatus tñ illud ius non eſt tranſmiſſibile ad alios extraneos heredes. vt no. in. l. ſi non ſortem. §. libertus. de condi. inde. ⁊ iõ illud ius q̃ voluit habere eum q̃ rogatus eſt manumittere nullo modo erat apud teſtatorez. Idẽ dico in filio c ſi rogatus eſſet manumittere. illud enim eſt iuſpatronatus q̃ quis habet ex ſe: aliud q̃ quis hz a patre: 9 vt. l. ſi filius. §. erit. de fideicom. li. Scõa regula eſt q̃ d equiparantur vniuerſalia vniuerſalibus quã examinabo. j. primo ti. in. l. ſi quis ſeruũ. §. ſi. cũ. l. ſe. ¶ Tertia † regula eſt q̃ vniuerſalia nõ equiparant particularibus ⁊ econtra. illud probatur hic per gloſſ. in fin. que ponit vnam differentiam. nam ab vniuerſali fideicommiſſario cogitur heres adire non a particulari. vt. l. ſi quis omiſſa. §. fina. ꝟ. ſi quis omiſ. cau. teſta. 10 cum ſimilibus. vt hic in glo. vera differentia. Ratio quia fideicommiſſarius vniuerſalis ideo cogit quia ſibi vniuerſaliter reſtituitur: particularis non cogit: quia ſibi non debet vniuerſaliter reſtitui. et eſſet iniquum ꝙ heres propter eũ eſſet obligatus hereditati quod lex nõ vult: vt. l. apud iul. §. antiſtia. ⁊. l. naz quod. §. fina. j. ad trebel. Addit Dyn. aliam differentiam: quia ſingulare tranſit recta via in legatarium. vt. l. a titio. de fur. vniuerſale nõ niſi facta reſtitutione: vt. l. reſtituta. j. ad trebellia. forte in hoc non eſt differentia. nam in vniuerſali non tranſit dominium rerum: quia res non ſunt relicte principaliter ſed per cõſequentiam. Idem in particulari. quia in rebus relictis per conſequentiam nõ tranſit dñium. vt colligit in. l. ſeruum filij. in ſi. j. e. ⁊ ibi dicam. Itẽ actiones nõ tranſeunt que competunt ipſi heredi. Idẽ in fideicõmiſſo ſingulari: non enim tranſit actio primi legatarij ad ſecundũ niſi cedat. vt. l. imperab tor. in prin. j. titu. j. Item addit Dyn. q̃ licz nõ valeat ſingulare cũ hereditas nõ eſt ſoluẽdo: vniuerſale valet: ſicut inſtitutio heredis: vt. l. ſi heres ab eo. j. ad treb. ⁊ iſtud eſt verũ. Ratio quia per illud nõ ſit deterior cõditio creditorũ: ⁊ eodẽ modo ponoꝙ ſi eſſet poſſibile fieri c aliquod legatũ particulare per quod conditio creditorũ non fieret deterior: q̃ valeret etiam hereditate exiſtente nõ ſoluẽdo: q̃ apparet maxime hodie ſi heres non facit inuentariũ. nã tunc tenet ad integra debita ⁊ legata. Itẽ dicit Dy. differre in alio ſm quoſdam vt no. gl. j. eo. l. cum filio. ſed aliter ibi dices. iſta ſunt verba dy. ⁊ ibi dicem9. Alia gl. ponit aliam differẽtiã: quia fideicõmiſſum vniuerſale nõ trãſmittit ad ſuos fideicõmiſſario decedẽte pendẽte cõditione. vt. l. j. de his qui ante ap. d tab. in glo. ſecus in ſingulari relicto: vt no. in. l. is cui. de acti. ⁊ obli. ſed illa gl. eſt falſa: vt. l. j. §. ſin aũt. C. de cad. tol. et Cy. eã reprobat in. l. j. C. cõia de le. Addo aliã differentiã. nã ſm gl. ſingulare cedit a tpe mortis. vniuerſale ab adita hereditate: vt. l. quidã ita. ad trebe. q̃ dic vt ibi. ⁊ in. l. cũ filio. j. eo. Item particulare põt reſtitui procuratori in rem ſuã. ſecus in vniuerſali: vt. l. ſi mulier. §. ex aſſe de iure do. Itẽ † ſi fratribus minoribus relinquat fideicõmiſſum vniuerſale nõ valeat quia nõ ſunt capaces hereditatũ: vt in. c. exiui de paradiſo. de ver. ſig. §. quia igitur. al's eſt. §. cupiẽtes. in cle. ſecus ſi relinquatur particulare fideicõmiſſum. vt plene dixi in libro minoricarum. ¶ Quero † video quod particularia particularib9 ſunt exequata. quero in quibus. Reſpond. In perſonis relinquẽtium. quia qui poteſt relinquere legatum ⁊ fideicõmiſſum. Item in perſonis eorum quibus relinquitur: quia cui poteſt relinqui vnum ⁊ aliud. Itez in rebus. quia cui poſſunt relinq̃ vno modo et alio. Itez in modo relinquendi: quia per que verba relinquuntur legata ⁊ fideicommiſſa: vt. l. j. ⁊. l. ij. C. communia de le. Bene ergo dicit gloſſ. fraternizant hodie legata ⁊ fideicommiſſa. ¶ Circa illud legatum factum fratribus minoribus poſſit cum bona conſcientia retinere vide Petr. de anchara. con-

→ Andr. Pomate.

a ¶ Ratio. ex hoc reſultat quedã vtilitas de qua pbatur in. l. ita tñ ſi pr̃. ff. ad tre. ex hoc infert ẽt ꝙ ad aliud ꝙ vult alex. in le. nemo põt in. ij. col. j. e. dũ allegat. §. ſi vero expreſſum.

→ And. Po.

b ¶ Et eo. mõ. pone vid. crem. in. l. ſeruũ. §. idẽ fu9. j. eo.

→ And. Po.

c ¶ Põt reſtitui. vide q̃ ſcripſi ab bart. in d. §. ex aſſ. ⁊ ad bart. in. d. l. q̃ ita §. fin. ff. ad treb. bal. i l. ij. C. de pac. ⁊ in. l. pe. i pn. C. ad treb.

d ¶ Fratribus minorib9. Addo an poſſit legari fratribus minoribus vltra alex. Fed. cõſi. xij. bal. cõſil. lxxx. j. li. ⁊ ibi q̃d de pdicatorib9 ⁊ mẽdicãtib9 p Pe. de anc. cõſ. cclxxj. pleniſſime p abb. cõſi. xliij. incip. q̃dã dña. ij. li. vbi cõſuluit q̃ valuit donatio fcã p illã dñaz de. xvj. florenis annuis fratri minori pro emẽdis libris ⁊ alijs neceſſarijs ſtudij an aũt heres

ſi.cc.τ Angel.conſi.cxxxi.

a ¶Quedā ſunt legata. Ut in.l.ſi cui.ſ.de cōdi.τ demon. Et adde dñiū rei legate teſtatoris in diē nō tranſit.tex.eſt ſing.in.l.ſempronio attalus.ſ.de vſufr.leg. gl.in.l.ſi ita ſcriptū.§.ſ.ſ.ti.ſ.τ adde ꝙ etiā ꝓ officio iudicis competit hypothecaria.d quo h bar. dubitat ās pōt accedere fideiuſſor.l. cū ās.§.ſi q ꝓ reo.ſ. de fideiuſ. And. bar.

b ¶Res teſtatoris.ad de dñ alex. dicit ꝙ fallit in legato vſufructus rerū que vſu cōſumuntur in quibus nō tranſit dominiū recta via allegando Pe.de ancha. conſi. ccclj.incip. principale dubium τ quod in iſtis terminis ab alio ſcriptum non inuenit.quod Federicus de ſequenti.τ quedam alij doctores conſuluerunt eius conſilio.xlvj. tu vero quere Petrum de ancharano loco allegato: quia ante nec poſt per multa conſilia ego non inueni.

c ¶Seruū filij. Adde ſm Alex.ꝙ hic impugnat imo. vt hic per eum.

d ¶Rei vendicatio. Adde ſecundum Alexandrum Cynum in lege prima.in quar. oppo.C. communia de lega.

e ¶Officium iudicis. Adde vt hic per Alexandrum an in caſu quo teſtator mandat legata debere hereditate non adita vel ſtatutum ita diſponit pro legato competat hypothecaria cui inquantum tangit an legata ad pias cauſas debeantur hereditate non adita. Adde Romanum Conſilio Quadringē teſimo vigeſimooctauo in principio. Petrum de ancharano conſilio quadrageſimotertio. Baldum conſilio trigeſimo in fine. et conſilio quinquageſimo quinto. et centeſimooctuageſimoquinto quarto libro.

vltimū quedā examinemus. cōſtat ꝙ ꝓ legatis τ fideicōmiſſis competunt tres actiones.ſ.perſonalis ex teſtamēto: in rē: τ hypothecaria: vt.§.cōia de le.l.ſ.

11 ¶Quero ꝓ † quibus legatis cōpetat actio perſonalis. Rñd. quedam ſunt legata τ fideicōmiſſa que alterius vtilitatem continēt τ de iure communi valent. τ ꝓ iſtis competit actio ex teſtamēto. ſiue in teſtō ſiue in codicillis relinquatur. vt. C. cōmunia de leg.l.ſ.τ eo.ti.l.ij.τ ibi no.τ.l.ſi.in verbo agnationis.C.de codicil. Quedam ſunt legata que alterius vtilitatē nō continent: ſed ſolū ad cōſeruandū honorem τ autoritatem teſtatoris pertinēt. τ ad iſta nulla actio cōpetit. ſed officium iudicis: vt.l.quintus.de annu.le. Quedam a ſunt legata[a] que alterius vtilitatē continent: tamen non valerent de iure cōmuni. vt quando conditio que nō eſt impleta habet pro impleta. τ dic vt dicam.ſ.de condi.τ demon.l.in teſtō.in vlt.q. b

12 ¶Tertio dixi † qđ cōpetit actio in rem. circa quod dicā aut eſt legatum vniuerſale. aut ſingulare. aut generale. Si vniuerſale. aut eſt vniuerſale ideo qr legatur pars hereditatis defuncti: et tunc equiparatur fideicōmiſſo vniuerſali. et ideo non competit vendicatio: niſi facta reſtitutione vt dictum eſt. et probatur infra titulo pmo, 13 d lege ſi quis ſeruum.§.fina.τ nota infra ad trebellia. lege mulier.§.fina. aut eſt alias vniuerſale. vt quia legatur peculium grex et ſimilia. et competit vendicatio: vt.l.ſi peculium.in prin.de pec.lega. Secundo caſu.ſ.quando generale. aut eſt legatum omnium bonorum. et habet vim fideicommiſſi vniuerſalis: vt.l. quoties.§.fina.de vſufruct.coniuncta.l.cogi.in principio.ad trebellia.τ dicam.ſ.titulo.ſ.l.ſi quis ſeruum §.fina.cum.l.ſeq.τ ideo non competit vendicatio niſi facta reſtitutione. aut eſt generale partis bonorum. et dic vt.l.non amplius.§.fina.ſ.eodem. Tertio caſu quando eſt legatum ſingulare. aut conſiſtit in quantitate: aut in genere: aut in ſpecie certa. primo caſu cōſtat quod non competit vendicatio. ſecundo caſu idē quod competit vendicatio: niſi facta electione. lege apud aufidiū.de opti.leg.l.tertia.§.ſciendum.et.l.ſ.ad exhibēdum. tertio caſu aut eſt legatum alternatiue. aut ſimpliciter. primo caſu non competit vendicatio niſi electione facta: vt dicta.l.apud aufidium. et infra eodem.l.huiuſmodi.§.ſtichum. τ infra titulo.ſ.l. ſtatuliberum.§.ſtichum. ſecundo caſu quando legatur ſimpliciter. aut legatur expreſſe. et competit vendicatio vt.l.prima.C.communia de lega.τ lege ſi tibi homo.§.cum ſeruus.ſ.eodem. Quod eſt verū ſi legatur res teſtatoris[b]. ſi autem legatur res aliena non competit: vt.l.cū rē alienā.C.eod.l.nō dubium.ſ.tit. ij. aut legatur res heredis.τ dic vt habetur in.l.ſi heredis ſeruus.ſ.eodem. quandoq; legatur res vt vendatur.τ dic vt.l.vxorem.§.agri plagam.ſ.titulo.ij. Si vero legatur res tacite: τ tunc non tranſit dominiū: et ſic non competeret vendicatio: vt.l.ſeruum filij[c].§. c fina.ſ.eodem.quod dic vt ibi. ſed quid ſi legatur expreſſe res pro qua teſtator habet publicianam: dic vt l.cum ſponſus.§.ſ.ſ.de public.τ ibi nota.

¶Quarto dixi † quod pro legatis competit actio hypothecaria. circa quod dicā aut eſt tale legatum pro quo non cōpetit rei vendicatio[d] ſed actio perſonalis. et tunc non eſt dubium quod competit hypothecaria vt.l.prima. in fin.C.communia de leg. etiam de iure antiquo: vt l.creditoribus.de ſepara. licet aliter innuat gloſſ.in.l. is cui.§.poſtquam.vt in poſſ.leg.τ ibi dicam. ſi vero competit actio in rem: tunc contra alias res defuncti competit hypothecaria: in illa vero re legata non: quia res ſua non poteſt eſſe ſibi obligata: vt.l.neq; pignus.ſ.de regulis iuris. et ita intelligit gloſſ.inſti.eo. §.noſtra autem. vel poſſumus dicere quod competit hypothecaria: cum ſit legatarius dominus de iure ſpeciali. ergo τc. vt lege in libello.§.ſi quis ſeruum. de cap. ſi vero non competit actio perſonalis vel in e rem ſed ſolum officium iudicis[e]. et tunc puto quod eadem ratione qua heres compellitur: eadem poſſint compelli res: vt lege hereditas.de petitio.heredi. et facit optime text.infra de polli. lege de pollicitationibus.in fin. et ſic habet ſaltem locum vtilis hypothecaria.

14 ¶Quero † quomodo poteſt concurrere a actio perſonalis[a] ſeu hypothecaria et in rem. Dic vt nota.in.§.noſtra autem.τ per Cyn.C.communia de leg.l.prima.

1 Donatio cauſa mortis eſt vltima volūtas τ ſapit naturam contractuum inter viuos.

Filiusfamilias donat cā mortis cum volūtate pris.

Filiusfamil. etiam hodie non codicillatur.

2 Codicilli facilius confirmantur ꝙ teſtamentum.

3 Monacha licet non poſſit teſtari tamē codicillari fic.

4 Minor.xxv.annis qui ex forma ſtatuti non pōt teſtari non poterit codicillari.

5 Codicilli non poſſunt fieri coram tribus teſtibus ſi ſtatutum diſponit quod teſtamentum fiat coram quinq;.

Sciendum. Dixi.ſ. quod legata τ fideicommiſſa equiparantur in perſonis relinquentium quod per hanc.l.probatur. ¶Not. qđ dicit ius hz. vt ſic ſe referat ad ius: non ad poteſtatem facti. vt.l.conficiuntur.§.ſ.ſ.titu.prox.τ qui ſunt iſti dic vt in gloſſ. ¶Oppo.ſ. de dona. cau.mor.l.tam is.§.ſ. Reſpon. gloſſ. aliud in donatione cau.mor. que nō eſt legatum nec fideicommiſſū dic † donatio cauſa mortis eſt vltima voluntas[b] vt.l. b fina.C.de do.cauſa mortis.τ.l.fin.C.de codicillis. tamen ſapit etiam naturam contractuum inter viuos: quod apparet: quia fit a preſente preſenti: vt.l.inter omnes.ſ.de dona.cau.mor. τ not.in.l.ij.in princ.ſ. de do.preleg. Et ideo poteſt fieri a filio volente patre: quia non eſt actus qui in plura voluntate conſiſtat. facit quod dixi in.l.qui in aliena.in prin.ſ.de acqui. here. veruntamen Iac.de ra. dixit quod hodie filiusfa. poteſt codicillari. quod reprobant doct. in.l.ſenium. C.qui teſta.face.poſſunt. et dixi in.d.l.tam is. ¶Oppo.de.l.ſ.§.ſ.ſ.titu.ij. Sol. fateor quod † quandoq; codicilli facilius confirmantur: ſicut in eis facilior ſolennitas requiritur. tamen ſemper requiritur quod habeant ius teſtandi tempore mortis: τ vide circa hoc quod nota. Dyn.in.c. non confirmatur. de regu.iur. lib.vj. ¶Oppo. † extra gloſſ. de aut.ſi qua mulier. C.de ſac.ſanc.eccle. vbi monacha non habet ius teſtandi tamen codicillatur. Solutio ſecundum diuerſas opin. ibi poſitas. quidam dicunt quod illa diuiſio eſt teſtamentum: τ ſic non ob. vel dic quod ibi eſt caſus ſpecialis. ¶Item oppo.de.l.ſi arrogator.ſ. de ado. Solu. hec regula habet locum vt ille qui poteſt teſtari ſibi poteſt fideicommiſſū relinquere ab herede ſuo. ſed non habet locum: vt ille qui poteſt teſtari alij vt ab illo fideicommiſſum relinquat: ſed ab heredibus illius quandoq; ſic. vt lege ſi fundum per fideicommiſſum.§.fina. alias eſt ſub lege ſi titio cum.l.ſeq.ſ.eodem.

4 ¶Quero † ſtatutum prohibet minorem[c].xx.annis teſtari. vtrum poterit codicillari. c Dico quod non: licet enim ſtatutum non debeat extendi: tamen lex antiqua ſe extendit ad ſtatutum. Iſta enim lex dicit quod qui non habet ius teſtandi non habet ius codicillandi. ſed per ſtatutum non habet ius teſtandi. ergo τc. pro hoc lex prima.§. lex falcidia ad.legē fal.τ.l ſ.§.ſ.de mu.τ ho. τ quod per d glo.in.l.quod vero.ſ.de legi.

5 Sed † quid ſi ſtatutum diceret quod in teſtamento ſufficiant quinq; teſtes: vel dicit quod in teſtamento ruſtici ſufficiant quinq; teſtes. vtrum et per conſequens in codicillis ſufficerent tres. Credo quod non. quia per nullam legem reperimus hanc regulam quod ſemper in codicillis ſufficiant duo teſtes pauciores ꝙ in teſtamento. ad quod facit.l.illud.cum ibi not.C.de ſacro ſanctis eccleſijs. et lege in contractibus. circa princ.C. de non

a ¶Actio perſonalis. Adde in qñ tum Alexā.in ſi. dicit ꝙ concurrit rei vendicatio τ actio perſonalis cū donatarius non preſtat alimenta donatori iuxta conuēta. Ro.conſi.cccccx.τ Bal.conſi.lxxviij.ſ.lib.

b ¶Ultima voluntas. Adde an donatio cauſa mor-

numerata pecu.τ.d.l.taz is.§.ſ. de donatio.cau.mor.per glo.

1 Dictio ſi: ponitur pro quia quando per eam additur aliquid quod de neceſſitate requiritur.

2 Clauſula codicillaris operatur quod verba quiſquis mihi heres erit appoſita in teſtamento faciūt legatum conditionale.

3 Expreſſio eorum que tacite inſunt per modum conditionis quando aliquid operentur. τ nu.9.

4 Teſtator poteſt facere quod conditio que tacite ineſt ſit cōditio τ ſuſpēdat. Dictio ſi pro quando.

5 Expreſſio eorū que tacite inſunt per modum diſpoſitionis quādo aliquid operentur. τ nu.9.

6 Dictio τ principaliter τ per ſe venit: ſecus eſt in dictione cū.

7 Mora non purgatur licet arbiter in condemnatione exprimat dicit qui tacite a lege inerat.

8 Societate contracta cum pacto ꝙ ſi qua iuſta hereditas illa communicetur quod communicatur illa in qua alter ſocius eſt heres inſtitutus ab eo cui ſucceſſurus erat ab inteſtato.

9 Iuſta hereditas dicitur illa que obuenit ab inteſtato.

Hec verba. Expreſſio conditionis per eum modum per quē ex neceſſitate tacite ineſt nil operatur. hoc dicit. ¶Quero que eſt ratio differentie. Dicit gloſſa

tis magis aſſimiletur contractui ꝙ vltime voluntati. bal.conſil. clxij.τ.clxv.ſ.li.τ ibi habes deciſionē eius qđ hic tangit Alexā. an vſurarius poſſit cauſa mortis donare. et inquantum alex.alleg. Pe.de anchara.conſilio.cclvj. ad deciſionem .q. an ſtatutum prohibēs mulierem contrahere abſq; certa ſolennitate videatur etiam prohibere donarī cauſa mortis tu vide cōſilio. ccclxxxvj.τ inquantum vltimo ipſe alex. quod tangit in donatione cauſa mortis facta minore adulto. tu vide pulchre Roma.cōſi.cxcix.

¶Statutum prohibet. adde quid ſi ſtatutum prohibet minorem contrahere inter viuos τ cauſa mortis donare ſine conſenſu curatoris vt eſt papie: an minor poterit teſtari vel codicillari vide Baldum conſilio.c.ſ.lib.

Andre. Poma.

¶Prohibet minorem. vide Panorm. conſilio.iiij. in.iij.columna in ſecundo volumine. imo.conſil.cxlv. colum.iiij.

* Aduerte quod per iſta verba: quiſquis mihi heres erit. comprehēduntur etiam venientes ab inteſtato ita allegat Bar. tenere in.l.ſi quis cum nullum.ff.de iure codicil. Contrarius tamen allegat. per ambos imo.τ alios nouiſſimos in hac.l.hec verba.τ in.l.ex duobus.§.ſ.ff.de vul.τ pup. Sed pro ſo. vide concordiam poſitam in margine in.d.l.ex duobus.§.ſ.

a ¶Oppo.de.l.ſi conditionibus.Et hic intellige qñ non eſt plena cauſa codicillaris.quia eſt per parteſ ſeij.intelligitur conditionale legatũ quia ſecundum mentem legantis poterit valere etiam ſi ſecus heres non erit.Andre.Barba.

b ¶Conditionale.ad de eundẽ Bart.in.l.ſi quis cuʒ nullum.s̃.titu.ſ.⁊ ibi Bal.et angel.Jaco.de Are.Nico.de neapo.Imo.Fulg.pau.de caſ.in.l.ex duob⁹.ſ.ſ.de vul.⁊ pup.⁊ in l.ſi teſtõ.cũ glo.s̃.ſi qs omiſ.cau.

c ¶Clauſula.Adde ſecundum Alexan.ꝙ rapha.cu.dicit quod nõ inuenit doc.reprobantẽ bar.tamen ipſe aliqualiter impugnat vt hic per ſeipſum alexan.

d ¶Sʒ qñ.Et vid gl.ſingu.ſm do.Joã.in l.ex duob⁹ s̃.de vulg.et pup.vbi eã videas.And.bar.

e ¶Oppo.de.l.ſi.Adde qd hic dicit dñs Joan.de Imo.And.Barbat.Andre.Poma.

f ¶Pendẽte appella.vide Imolã.in.l.ſi inſulam.in.xij.col.ff.de verbo obligationibus.

quia idem eſſet etiam conditione non
appoſita.dicit Dyn.ratio eſt quia ex‑ 3
preſſio eorum que tacite inſunt nihil
operatur:⁊ in idem recidit cum dicta
glo.¶Oppo.quod dictio ſi facit cõ‑
ditionem:vt.l.ſi titio.quando di.leg.
ce.et de condi.inde.l.qui promiſit.cuʒ
1 ſi.Solu†quãdo per dictionem ſi ad‑
ditur aliquid quod de neceſſitate re‑
quiritur:tunc ponitur ſi pro quia.ita
hic.ſecus ſi adijceretur aliquid quod
haberet ſe ad eſſe et non eſſe.vide gl.
et hoc apparet ex regula grãmatice.
De conditione caſuali dicam plene in d
l.ſ.de condi.⁊ demon.¶Oppo.de.l.ſi
titio.in ſi.quãdo di.leg.ce.Solu.hic
in ſecũda parte.l.loquitur quãdo vn⁹
erat inſtitutus:et ſic tacite inerat de
neceſſitate quod ipſe adiret:ibi quan
do plures:quia de neceſſitate nõ erat
quod vnus adiret:quia teſtamentum
poterat confirmari aditione aliorum.
a ¶Oppo.de.l.in conditionibus[a].§.ſ.
de cõdi.⁊ demon.Solu.dicunt quidã
quod ibi primus erat propꝛium nomẽ.
et vnus tantum erat heres.tu dic qd
ibi plures fuerunt inſtituti:ſed ab vno
tantum fuit legatum relictum ſub cõ‑
ditione ſi heres erit:⁊ ideo non eſt le‑
gatum conditionale:quia dicta condi
tio tacite ineſt ad hoc vt debeat̃ put
teſtator voluit.ſcilicet ab eo a quo re‑
liquit.ſimile in dicta.l.ſi titio in ſi.quã
tum ad parteʒ eius heredis de cuius 5
perſona apponitur conditio in legato
b non eſt conditionale.[b] ſed quantũ ad
partes aliorum.Nõ ob.ſi dicas quod
poteſt deberi ab alio illo non adeun‑
te:quia hoc non erit ſecundum quod
teſtator voluit.ſed ex.l.diſpoſitione:q̄ e
facit portionem deficientem accreſce‑
re cum onere ſuo.et ex hoc ſequit̃ qd
ceſſat obiectio que fieri poſſet ad hãc
legem de titulo ſi quis omiſſa cauſa
teſtamenti.licet eñ legata poſſint de‑
beri ex illo titulo hereditate etiam re
pudiata ex teſtamento:tñ tũc non de‑
beretur ſm quod teſtator voluit.ſed
2 ex illius edicti diſpoſitione.ſecus†di‑
c cerẽ ſi in teſtamẽto eſſet illa clauſula[c]
ſi non valet iure teſtamenti valeat iu‑
re codicillorum:tunc enim hec verba

appoſita quiſquis mihi heres erit:faciunt legatum
conditionale:quia non ineſt tacite.poſſunt enim de‑
beri illa legata ab inteſtato ex voluntate teſtatoris
expreſſa in teſtamento.¶Opponi.s̃.de libe.⁊ poſt‑
hu.l.iij.§.filius.vbi ſi exheredatio fiat per hec verba
quiſquis mihi heres erit ⁊c.non valet.licet conditio
tacite intelligitur:vt.l.filium.§.ſi cum exheredatio.ſ.
de contratabu.¶Dy.†dicit hic duo verba:per que
ſe vult expedire de omnibus contrarijs:expreſſio eo‑
rum que tacite inſunt nihil operatur.vt hic.vbicũqʒ
reperies contrarium eſt caſus ſpecialis:vt.l.ſi in diẽ.
§.ſeruo.de conditionibus et demonſtrationibus.ſed
per hoc non reſpondetur ad contrarium.tu dic ſecũ
dum Pet.quod ibi exprimitur per alium modũ quã
per eum qui tacite ineſt.Declaro.exheredatio habet
ante aditam hereditatem vnum effectũ:quia heres
inſtitutus non impeditur adire propter filium exhe
redatum.et poſt aditam hereditatem conſequetur
alios effectus de quibus loquitur dicta.l.filium.§.ſi
cum exheredatio.de contratabu.Sed quando[d] te‑
ſtator dicit quiſquis mihi heres erit filium meum ex
heredo.apparet quod ante aditam hereditatem fi‑
lius non eſt exheredatus.ſed reperitur preteritus.et
ſic aditionem impedit.alio ergo modo teſtator ex‑
preſſit quam ineſſet tacite.ita loquitur.§.filius.
¶Opponi.de.l.ſi ita.§.illi ſi volet.ſ.eodem.Reſpõ.
ibi non inerat tacite nam legatarius poterat habe‑
re legatum etiam ſi non velit.puta ſi ignoret:vt.l.cũ
pater.§.ſurdo.ſ.titu.ſ.Iſta ergo conditio lego tibi ſi
voles non inerat tacite:merito aliquid operatur.
4 ¶Quero†vtrum teſtator poſſit facere quod talis
conditio que tacite ineſt ſit conditio et ſuſpendat.
Reſpon.quod ſic.caſus eſt in.l.in conditionibus.§.
ſ.ſ.de conditioni.et demõſtrationi.Et aduerte quia
gl.hic exponit ſi pro quia:vt dixi.s̃.tñ text.videt̃ ibi
exponere ſi pro qñ.et quelibet expoſitio poteſt tole‑
rari.¶Oppo.ꝙ tacita conditio ſuſpendat ſicut pu
ra:vt.l.itẽ.quia.s̃.de pac.dic vt ibi.⁊ hoc ſufficit cir‑
ca expreſſionẽ conditionis que ineſt tacite.¶Que‑
ro†vtrũ expreſſio eorũ que tacite inſunt per modũ
diſpoſitionis aliquid operet̃.Text.videtur ꝙ non in
l.ſi arrogator.s̃.de adopti.et ibi Pet.tangit melius
iſtam materiam quã tangit̃ alibi.Sed ad hoc oppo.
ſ.eo.l.talis ſcriptura.Solu.ibi exprimit̃ illud qd ta‑
cite ineſt ex voluntate.ſed in.l.ſi arrogator tacite in‑
erat de neceſſitate.¶Oppo.de.l.ſi.[e] de inſtit.⁊ ſub‑
ſti.coniuncta.l.precibus.C.de impu.et ali.ſubſti.vbi
expreſſio pupillaris ſubſtitutiõis que tacite ineſt ali‑
quid operat̃ qm̃ expreſſa matrẽ excludit.tacita non.
Rñd.tacita pupillaris ineſt ex voluntate defuncti
preſumpta.vt.l.iam hoc iure.de vul.⁊ pu.⁊ ideo pro‑
pter expreſſum ceſſat tacitũ:quia iam tacite nõ ineſt
de neceſſitate:⁊ ſic aliquid operat̃.ſecus ſi ineſſet ta‑
cite ex neceſſitate:vt hac.l.¶Item opp.ſ.ad.l.fal.l.
titia.Pe.laborat multum in ſolu.huius contrarij.tu
dic.ꝙ.l.titia.nihil facit ad propoſitum:quia ſicut an
tequam exprimeret̃ poterat detrahi fal.⁊ ita poſt ex
preſſionẽ.ſed voluntas expreſſa hoc operat̃:vt illud
quod non erat volũtas:modo ſit volũtas.⁊ ſic ante
permiſſionẽ falcidie inerat tacite ꝯ voluntatẽ:nunc
exprimit̃ p aliũ modũ ſcʒ ꝙ detrahat̃ ſm voluntatẽ
f defuncti:⁊ ideo aliquid operat̃.¶Oppo.ſ.ſi pen.[e]

appella.mors intetue.l.ſ.Reſponde vt ibi dico:pu‑ a
blicatio bonorum venit ad ſententiã capitalẽ acceſ‑
ſorie:⁊ ideo ſi acceſſorie exprimatur in ſñia nihil ope‑
ratur:ſed ſi in ſñia exprimeretur principaliter tũc ali
quid operatur:q2 exprimitur aliter quã tacite inſit:
ita loquitur ibi:condẽnauit enim capitaliter et pu‑
6 blicauit bona per†dictionem et.que habet principa‑
liter per ſe vnire:ſecus ſi dixiſſet cum:quia dictio cũ
habet acceſſorie vnire:vt.l.ſ.in ſi.cum.l.ſeq.de pecu.
lega.Et hec materia poteſt induci ad duas queſtio‑
7 nes.Primo†certum eſt quod ſi dies exprimitur ab
arbitrio expreſſe nõ poteſt purgari mora:ſecus ſi nõ
exprimatur:ſed a lege intelligatur:vt.l.ſi cum dies.
a §.ſi cum.l.ſeq.⁊.l.celſus de arbi.Modo pone[a] qd ar‑
biter condẽnando expreſſit diem que tacite inerat a
lege:vtrũ poſt diem poterit purgari mora.Quidam
qd ſic.per.l.cum tale.§.meuie.de cõdi.⁊ demõſtra.
vbi expreſſio tẽporis mortis nil operatur:quia tacite
ineſt.⁊ hoc videt̃ tenere glo.in.l.iiij.§.ſi quis ꝯdẽna‑
tus.de re iudi.Pe.ecõtra:q2 qñ arbiter expreſſit:ille
qui non paruit offendit legem ⁊ eius miniſtrũ:ſicut
qñ expreſſiſſet aliud tempus quã qd tacite inerat.Et
b hoc placet[b]:q2 tps quatuor menſiũ ineſt tacite non
tanq̃ preſumat̃ iudicẽ ſic voluiſſe:ſed ex indulgẽtia
legis:vt.l.ſi cum militi.§.ſ.de cõpenſa.⁊ ideo ſi arbi‑
ter exprimit:declarat voluntatẽ ſuã:nõ aũt exprimit
per eum modũ qui tacite inerat:vt.l.titia.ad.l.falci.
⁊ modo declaraui ſupra.¶Preterea tale tẽpus in‑
erat tacite nõ de neceſſitate:ſed de volũtate.q2 arbi‑
ter poterat aliũ diẽ ſtatuere:ſiue enim equa ſiue ini‑
qua ⁊c.vt.l.diem.§.ſtari de arbi.ergo eius expreſſio
aliquid operatur:vt.l.talis ſcriptura.ſ.eo.et.s̃.dixi.
Non ob.§.meuie.q2 tẽpus illud inerat tacite in con‑
ditione reprobatũ.Et eodem modo reprobat̃ ſi ex‑
primat̃:ſed in.q.noſtra expreſſe ⁊ tacite erat licitum.
Non ob.glo.§.ſi quis cõdẽnatus.q2 loquitur in iudi
ce qui habet neceſſe illud tempus ſtatuere:ſed arbi‑
ter hic facit voluntarie:vnde ibi ineſt ex neceſſitate.
8 ¶Scdo†facit ad aliã queſtionẽ[c] illa dicit̃ iuſta he‑
c reditas que obuenit ab inteſt.vt.l.tertia.§.de illo.
pro ſoc.pone ergo quod facta eſt ſocietas ſi qua iu‑
ſta hereditas obuenerit ſit cõis.cõtingit qd ille cui
ſuccedebã ab inteſt.me inſtituit:an talis hereditas
cõmunicabit̃:quidã ꝙ ſic in legitima que debebat̃
ex neceſſitate:alia vero ſecus.argu.d.l.ſi arrogator.
Pe.contra:imo ꝙ tota cõicabitur:q2 tacite tota de‑
bebatur ex preſumpta voluntate defuncti:vt.l.con‑
ficiunt̃.in prin.s̃.titu.ſ.ergo ſi exprimit̃ nil operatur:
quia inter tacitũ ⁊ expreſſum nõ eſt differentia:vt.l.
cũ quid.ſi cer.pet.qd puto verũ vt patebit ex diſtin‑
ctione quam ſtatim dabo.¶Vt de iſta materia li‑
queat†dic breuiter ꝙ qñ exprimitur illud quod taci
te ineſt:aut per modũ conditionis:aut per modum
diſpoſitionis.Primo caſu aut exprimitur per eum
modum per quem tacite ineſt:⁊ nil operat̃:vt hac.l.
cũ ſimilib⁹.Dico autẽ tacite ineſſe qñ diſpoſitio nõ
poteſt ſortiri effectũ aliter quam ex diſpoſitione illa:
etiã ſi aliunde poſſet ſortiri effectũ:nõ tñ ex diſpoſi‑
tione teſtatoris vel alterius diſponentis:vt.s̃.proba‑ c
tum eſt.ſi vero exprimitur per aliũ modum tunc ope
ratur:vt.ſ.eo.l.ſi ita legatum.§.illi ſi volet.et.l.iij.§.
filius.de libe.⁊ poſthu.Secundo caſu qñ ineſt tacite
per modũ diſpoſitiõis:aut ineſt tacite
ex neceſſitate contra voluntatẽ expri‑
mentis:aut preter voluntatẽ:aut ſm
volũtatẽ lʒ tacitã.primo caſu ſi exprima
tur nil operat̃ in preiudiciũ eius in cu
ius fauorẽ tacite inerat:vt.l.ſi arroga‑
tor.de adop.ſed in ei⁹ fauorẽ ſic:vt.l.
titia.ad.l.fal.ſic põt intelligi.l.iiij.§.ſi
quis cõdẽnatus.de re iudi.Secũdo
caſu qñ ineſt tacite preter volũtatem:
tunc operat̃ vt ammodo illud tacitũ
ceſſet:vt.l.talis ſcriptura.ſ.eo.⁊ quod
dixi.s̃.in qõne arbitri.Tertio caſu ta‑
lis expreſſio nil operatur.vt.l.cũ quid
ſi cer.pet.et.l.que dubitationis.de re.
iur.⁊ qd dixi cõtra.ij.q.de hereditate
legitima.predicta vera niſi exprimat̃
per aliũ modum quam tacite inſit:vt
s̃.probatum eſt.

1 ☞ Nomina appellatiua a cõſenſu mutãtur:non ab vno nomine.
2 Error in noĩe ꝓprio fundi probat̃ ex ſinibus.
Confinia ⁊ qualitas fundi ſi cõcordãt cum re de qua agit̃ magis inſpiciunt̃ quam vocabulum.
3 Teſtatorẽ erraſſe in corpore ꝓbat̃ ex dictis per ipſum ante teſtamentum.
4 Legatum quando erratum eſt in corpore non valet:nec in ea re quam legare intendebat.
5 Error in nomine proprio non vitiat b actus inter viuos nec heredis inſtitutionem.
6 Legatum quãdo valeat ſi conſtet de teſtatoris voluntate quod ꝙ errauerit in nomine appellatiuo.
7 Quid vult dicere rerum vocabula ſunt immutabilia:hominum mutabilia.
8 Ratio differentie inter nomina ꝓpria ⁊ appelatiua.
9 Error in nominibus adiectiuis non vitiat.
10 Diſtributiuũ quiſqs:requirẽs duo verba:ſicut diſtribuit actũ primi verbi ita etiã actum ſecundi.

¶Modo pone.Contra tenet Ange.in.l.iiij.§.ſi qs.s̃.de re iu.⁊.l.ſi inſulam.de verbo.oblig.et in.l.ſi poſt tres.§.ſi quis cau.Bal.hic vt refert do.Jo.idẽ tenet quia expreſſio iſta ſit ad fauorem cõdẽnati vnde nõ debet retorquere in dãnum.l.titia.ſ.ad.l.falcidiam iuncta le.arrogator.de adop.⁊ allegatur gloſ.in.c.ſ.de conſtit.in.vſ.quod diſpoſitio ſtatuti eſt ideʒ quod ius cõmune ſi aliter non diſponit ſed arbiter appoſuit diſpõnẽ legaleʒ ergo preſumit̃ arbit̃ poti⁹ miniſter.⁊ organũ.l.ꝙ diſponens et ſic gratia monitiõis expſſit arbit̃ ſʒ guil.⁊ non grã diſpõnis vide hic.d.Jo.andr.bar.

¶Placet.addo vt refert alexã.ꝙ opi.ꝯriã tenet Jac.de are.an.de piſis et bald.hic ⁊ bal.i.rep.l.⁊ poſt tres s̃.ſi quis cau.ang.i l.iiij.§.ſi qs cõdemnatus.ſ.de re iu.bal.in.l.ſi arrogator.s̃.de adop.Angel.in.l.ſi inſulam.de verbo.oblig.ſali.in.l.ſi pacto.quo.penam.s̃.de pact.⁊ cum iſtis alexã.etiam tranſit.

¶Ad aliã.q.adde ꝙ cũ bar.in hac.q.cõiter trãſeunt doc.vt refert Alex.⁊ vltra alexan.hic an ex expreſſio ei⁹ qd tacite ineſt aliqd operet̃.vide in pulchro caſu bal.conſi.clxxix.iij.lib.

a ¶ Proprij. Adde dnm Alexã. limitat hoc verum niſi eſſet error nominis ꝓprij ipſius diſponentis vel eius filij idẽ eſſet ſi eſſet error in noïe patris ipſiꝰ diſponẽ ris. vtputa ſi teſtator diceret Perrꝰ Antonij cũ eſſet Petrus Franciſci vt conſuluit Roma. conſil. clxxix. incip. am plíſſime do ctor. ⁊ cõſi. cccvj.

b ¶ Oppo. q̃ error. et vide Bar. in conſilio cxl. incip. Martinꝰ baruntij. vbi pul chre loqui tur. vide oïno. An dre. barb.

Andreas Pomate.

¶ Vide Alex. cõſi. xlij. in vlti. colũ. in. iij. vol. ⁊ cõſi. v. i. iiij. vol.

c ¶ Quali tas. Adde inquãtum Alexan. re fert Bal. hic dicere qḋ ſi accu ſatur titiꝰ de vulnere cõmiſſo in palatio ali cuius ciui tatis non eſſet neceſ ſe appone re confinia cum locus ſit certꝰ ꝓ pter quali tatẽ expreſ ſam per al legata hic per eum quod Bald. conſilio. liiij. incip. caſus breuis et arduus videtur voluiſſe quod licet locus ſit notorius tamen debeant apponi confinia vide in. ij. col. iij. lib.

Andre. pomate.

d ¶ Quero vtrũ error. vide Bar. conſil. cxxxiij. ⁊ ali quid per Ant. de bur. conſi. lxv.

e ¶ Errauit. adde an error ſupplicantis de ſententia lata per iudicem cum eſſet lata per conſultorem vi tiet reſcriptum. Bal. conſilio. cccclxvij. iiij. lib. ⁊ vide Jo. omnino de predictis in addi. ad ſpe. in ti. de re ſcrip. preſentatione. §. fina.

a b

Si quis in ſundi vocabulo. Error noïs proprijᵃ nõ vitiat lega tum: ſecus ſi erraret in corpore vel in noïe appellatiuo. h. d. b ¶ Opp. q̃ errorᵇ nominis appellati ui nõ vitiat. vt. l. librorum. §. qḋ tamẽ. j. ti. ij. Reſpõ. ibi propter multã proxi mitatẽ quã habebat vnum appellati uum cũ alio nõ nocet. vt ſi quis puta uerit libros cõtineri appellatiõe char tarũ. ¶ Opp. j. de ſupel. lega. l. labeo. §. nec mirũ. Sol. 1 † nomina appellati ua ſunt immutabilia ab vno hoïe: ſed a communi vſu poſſunt mutari. vt ibi 2 nota. ⁊ d. l. librorũ. ¶ † Quero qualr̃ probabiṫ qḋ errauerit in noïe ꝓprio. Rñ. vt q̃ fines poſuit vel aliquã de 7 monſtrationẽ: q̃ dixit oliuetũ: que cõ gruũt alteri fundo teſtatoris qui non habebat illud nomẽ. vide glo. Ex qua ſingulariter no. q̃ ſi cõfinia cõcordãt c vel qualitasᶜ fundi cum de re de qua agitur: illud magis inſpicimus quã vocabulũ loci ſeu fundi. hoc declaro plene in. l. demõſtratio. j. de condi. et 3 demon. ¶ Scḋo † quero quomodo probabitur qḋ errauerit in corpore. Rñ. ſi teſtator ante factũ teſtamẽtum 8 ꝓferẽs cũ aliquibꝰ dixit qḋ volebat ⁊ 9 intẽdebat legare: poſtea in teſtamẽto aliud ponit. ꝓbaṫ qḋ errauit ĩ corpo re ex precedẽtibus verbis dictis hoc ſentit gl. hic. dũ dicit qḋ intẽdebat ⁊c. probatur. ſ. de here. inſti. l. quoties. in 10 princ. ⁊. §. j. ⁊. ij. 4 ¶ Quero † ſi non va let legatũ rei notate propter errorẽ in corpore an valeat legatum eius rei quam legare intendebat. Gloſſ. dicit 5 q̃ non: ⁊ bene. ¶ Quero † vtrũᵈ error d noïs ꝓprij vitiet alios actus inter vi uos vel in vlt. volũtate. gl. hic ex con cordatijs quas allegat ponit quod non. nõ enim vi tiat ſtipulationẽ. vt. l. ſi in nomine de ver. ob. nec he redis inſtitutionem. vt. l. ſi in nomine. C. de teſ. nec iu dicium: vt. l. idem. pompo. ſcribit ſi frumentum. §. 6 pe. ſ. de rei ven. ¶ Quero † quid ſi conſtet de volũ e tate teſtatoris qḋ in nomine appellatiuo errauit:ᵉ gl. hic videṫ ſibi contradicere. vide eam vt declares gl. dic aut conſtat teſtatorem erraſſe in noïe appellati uo tacite propter aliqua indicia: puta quia ante di xit ſe aliqḋ velle legare: ⁊ tũc nihilominus legatũ vi tiatur: vt in prin. glo. ita loquiṫ iſte tex. rõ q̃ noïa ap pellatiua ſunt ita communia q̃ lex non preſumiṫ ali quem erraſſe in hoc ex aliquibus indicijs. ſicuti enĩ ſtultum eſt errare in nomine ſuemet proprio: vt. l. ſi. C. de here. inſti. ita quodammodo in noïe appellati uo. fallit ꝓpter multã conformitatem nominũ: vt. d. l. librorum. ver. qḋ tñ. j. ti. ij. fallit ſi ex cõmuni vſu ali ter appellaretur: vt. l. labeo. ver. nec mirum de ſupel. lega. ſi vero conſtat expreſſe teſtatorem voluiſſe no minare equum pro mulo: tunc legatum valeret. ita loquitur ſecunda pars glo. idem ſi eſſet res preſens ⁊ eã teſtator digito demõſtraret: ſub alio tamẽ nomi ne appellatiuo: vt ſi diceret hunc equum tibi lego cũ eſſet bos: vt. l. que extrinſecus: ⁊ ibi no. de verb. obli. ¶ Quero quid vult dicere tex. rerũ vocabula ſunt immutabilia: hominũ mutabilia. Rñ. quedã vocabu la rerum appellant ea que res habẽt: eo qḋ res ex cõ muni appellatione generis ſic nominantur: nomina hominum dicuṫ ea que ab hominibus impoſita di cuṫ ſingulariter certis rebus non generi: hec eſt bo na expoſitio. Alij exponũt vocabula hominũ hoc eſt vocabula quibus hoïes nuncupanṫ vt lucius titiꝰ ⁊ ſimilia. qḋ lʒ ſit verũ in ſe tamen non congruit huic l. quod patet ex prin. huius. l. dum dicit de nominibꝰ proprijs appoſitis rebus ab hominibꝰ. ¶ Quero q̃ † eſt ratio differentie inter noïa ꝓpria ⁊ appellatiua. dic vt in gl. ¶ Quero † qḋ erreṫ in noibꝰ adiectiuis vt appello quẽ albũ cum eſſet niger. Gl. dicit idẽ qḋ in ꝓprijs ⁊ bene. Tex. videtur in. l. pe. j. de re. du. alia circa hanc materiã dic vt in. l. demonſtratio. de cõdi. ⁊ demon.

Si quis heredes. Diſtributiuum † quiſ quis quod requirit duo verba ſiũ qḋ diſtribuit actum primi verbi: ita di ſtribuit actum ſecũdi verbi. hoc dicit. ¶ Oppo. de. l. qui filiabus. §. j. j. eo. Sol. ibi diſtributiuũ actus pri mi verbi tribuit cuilibet inſolidũ. dixit enim ſi qua fi lia mihi naſcetur: ⁊ natiuitas cuiuſlibet eſt inſolidũ: ideo actum ſecundi verbi attribuit cuilibet inſolidũ. hic ſecus.

Electio vt valeat quinque requiruntur.
1 Electio in vltimis volũtatibus non variaṫ. in cõtracti bus ſecus ⁊ ibi rationem.
2 Electio ſequitur ſtatim ex eo quod quis dicit vo lo eligere: dato ſibi prius termino ad deliberan dum: vel facta interrogatione per eum cuius in tereſt.
3 Verbum volo ratione adiuncti quando inducat di ſpoſitionem.
4 Habẽs poteſtatẽ eligere poteſtatẽ electiõe facta nul la an poterit ſcḋo eligere: remiſſiue.

a **Serui electiõe.**ᵃ In vltimis voluntatibus a non poſſumus in electionibus variare. h. d. ¶ Op. j. de op. leg. l. ij. Sol. ſi ele ctio non valuit poteſt eligere iterum: 1 vt ibi. hic vero valuit. Quot † autem requiranṫ ad hoc vt electio valeat. glo. ponit quinque vel ſex. quam vide. ⁊ no. ⁊ declaratur ſic: in electiõe requiriṫ primo cauſa valida ex qua alicui deferatur ius eligendi: et propter hoc requiritur primo quod hereditas ſit adi ta. vt gloſſ. dicit. alias teſtamentum non eſt validũ. ſecundo requiritur quod perſona eligens ſit habilis et idonea ad eligẽdum: ideo requiritur quod ſit ma ior ⁊ ſui iuris: alias in eo non cadit perfecta delibe ratio ⁊ electio: vt. l. pupillus. ſ. de acqui. heredi. Ter tio requiritur deliberatio. cum enim electio hic ſit acceptare vnã rem magis q̃ aliam. hoc non poſſes facere niſi circa omnes illas res deliberes: ⁊ ideo re quiritur quod omnes ille res exhibeantur. Quarto requiritur quod eligatur vna ex rebus in quas cadit deliberatio: ideo ſi eligeretur res que non eſt teſtato ris non valet. vt dicit gloſſ. Quinto requiritur actus electionis: ⁊ ideo glo. dicit oportet quod dicam eligo non volo eligere: quia illud verbum volo eligere eſt ſuſpenſiuum: vt. l. ſi quis ſtipulatus ſit ſtichũ de ver bo. obli. ideo dicit lex qḋ electio non poteſt fieri ſub conditione: vt. l. actus. de regu. iur. ratio quia condi tio ſuſpendit actum: ⁊ electio requirit actum delibe ratum ⁊ licitum: vt ſupra vidiſtis. hoc autem quod dixi de verbo volo eligere ſtatim examinabo. ¶ Op b po.ᵇ † de verbo. oblig.ᶜ l. cum qui certarũ. §. ſi. glo. nõ 2 ſoluit. ſolu. dic aliud in cõtractibus vbi poſt electionẽ c licet variare. aliud in vltimis volũtatibꝰ vt hic. ra tio: quia in vltimis voluntatibus electio trahit ſecũ executionem. nam ſtatim cum elegeris efficieris do minus illius rei. vt lege apud aufidium. de op. lega. not. in. l. huiuſmodi. §. ſtichum. j. eodem. vt ibi dicã. 3 Quero † vtrum hoc ſit verum quando dico volo eli gere quod non ſit electio. De hoc interrogaui plures magiſtros ⁊ baccalaurios in theologia. Et contra d iſtamᵈ glo. faciebant talem rationem: ſi agens eſt li berum ⁊ non impeditum: ⁊ patiens eſt diſpoſitum: ſi vult agere immediate agit. hoc in philoſophia eſt no tum. probatur in l. paulus reſpondit per procurato rem alias incipit per procuratorẽ de acquiren. here. ⁊. l. iam dubitari. in ſi. de here. inſti. in quibus legibꝰ probatur q̃ ſtatim q̃ volo eſſe heres. ſtatim ſum he res. ita hic cum volo eligere ſtatim ſequitur electio: cum nullum impedimentũ ſit. ⁊ voluntas ſit libera. Solu. vt ex dictis eorum potui comprehendere: dice bant ſic. aut tu aſſumis electionem pro toto hoc: ſcili cet deliberare recte: ⁊ rem acceptare: ⁊ tunc verũ di cit glo. ſi dico volo eligere illam rem: non ſequitur er go eligo: quia voluntas mea nõ eſt libera ad hoc cũ non deliberauerim adhuc: ⁊ illa verba volo eligere e hanc rem intelliguntur ideſt primus meus motus fertur in hanc rem: non tamen deliberate: ſi tu intel ligeres electionem pro vltimo actu acceptationis ſi preceſſit deliberatio: tunc gloſſ. non diceret verum: quia ſtatim cum volo eligere: eligo: cum nullum im f pedimentum ſit. ⁊ hoc puto eſſe verũ quia ſi datus eſſet tibi terminus ad deliberandum quid velles eli gere: ⁊ tu reſponderes per hec verba volo eligere hanc rem: tũc electionẽ inducerent. tex. eſt in ſimili in lege ſed ſi alio. ſecundo reſpen. j. ad trebel. et l. omnes qui. e. tit. dixi hoc alias in. l. ſi quis ſuus. ſ. de iure delibe. idẽ ſi ad interrogationem alterius cuius inter eſt reſponderes volo eligere hãc rem. induceretur electio: ratio q̃ reſponſio que ſit alteri debet intelligi certa: vt ſic ille certus remaneat: ita not. in. l. in emẽtis alias in vẽdentis. C. de contra hen. emp. ſʒ ſi iſta verba eſſent ſimpli citer prolata non ad interrogationẽ alterius: nec dato termino ad delibe randum: tunc iſta glo. procederet. ⁊ in telligeretur: vt primo modo dixi. facit ad predicta quod dixi vobis in. l. gerit de acquirẽ. heredi. in. q. illa quid ſi di cam volo adire. Itẽ contra hanc glo. facit. l. pamphilo. §. propoſitum. j. titu lo. ij. vbi ſi dico volo relinquere ſtatim 4 ſequitur ergo relinquo. ¶ † Pro cuiꝰ declaratione dic breuiter: verbum vo lo nihil importat ꝑ ſe niſi ratione ad iũcti. aut enim verbũ volo habet de terminationẽ certe rei: ⁊ inducit diſpo ſitionem: vt ſi dicerem volo illam rem: eſſet electio: vt. l. ij. de op. lega. ⁊. l. hu iuſmodi. §. ſtichũ. j. eo. et dicta. l. apud aufidium. aut habet determinatio nem alicuius verbi infiniti: et tũc aut actus importatus per illud verbum: e venit explicãdꝰ ab alio aut a volẽte. ſi ab alio ⁊ inducit diſpoſitionem: vt. l. j. ſ. manda. ⁊. C. de teſta. l. non dubiũ. et. C. communia de lega. l. ſecunda. ra tio quia in volẽte non eſt faciendum aliud niſi explicare voluntatem ſuã: quod facit per verbũ volo. ⁊ ad idẽ. l. j. C. de ſum. trini. ⁊ quod dixi ibi in re petitione quam feci. quandoque actus eſt explicandus a volente: ⁊ tunc aut ille actus non cõſiſtit in nuda volũta te. ⁊ tũc nõ inducit diſpoſitionẽ illius actus: vt ſi dico volo aſcendere arbo rem nõ ſequitur ergo aſcendo: vt. l. in emẽtis. als in vẽdẽtis. ⁊ ibi not. C. de cõtrahen. empt. aut ille actusᵉ poteſt explicari nuda voluntate: ⁊ tũc aut de natura illius actus eſt pendere in fu turũ: vt in vltima voluntate. tunc in ducit diſpoſitionem vt ſi dico volo re f linquere: vt dicto. §. propoſitumᶠ cum enim natura vltime volũtatis ſit pen dere vſque ad mortem. vt. l. quarta de

Andrea. Pomate.
¶ Serui electione. ad regulam huius. l. vide alexã. conſi. xvj. incip. videtur. in. iij. vol. moder. in. l. duobꝰ. §. ſi ei qui. ff. de iureiur.
Andreas. Pomate.

b ¶ Op. ꝓ reſolutione huius con trarij vide are. i. l. qui ex pluribꝰ ff. de ꝟ ob. ⁊ vide q̇d ex iſta rõne iferat bal. in. l. huiuſ modi. §. ſti chum. j. eo. ¶ Op. de ver. oblig. Et vide gl. ſing. ſcḋm bal. in. l. q̇c q̇d altrigẽ de. de ver. oblig. Andreas Barba.

Andrea. Pomate.

c ¶ Et con tra iſtã gl. ꝓ declara tione huiꝰ gl. vid are. in. l. gerit. ĩ iij. col. ff. de acq̇. hered. ¶ Aut ille actus. ⁊ vi de bal. in. l. ſi. §. j. C. cõ munia de leg. vbi plu ra bona di cit. Andre. barba.

¶ §. ꝓpo ſitum. Ad de vltra hic dicta per Alex. de in tellectu di cti. §. paul. de caſt. cõ ſil. clxxix.

a ¶ Vltimo. adde de hac queſtione pulchre per Ro. conſi.ccccxcij.
b ¶ Quod commune ⁊c. adde vltra Alexan. que voluit Cal. conſi.xxij. ſub rubrica de preben. vbi ponit an ſi papa reſeruauit ſibi beneficia in aliqua dioceſi exceptis his q̄ pertinent ad collationē epi qd non etiam comprehēdent illa quorū collatio ſpectat ad capitulum ⁊ epm in cōi ⁊ Bal. ꝯſi. ccxxviij. ij. lib. vbi ponit qd ſi capitularum fuit ꝙ res empta fuit de pecunia alterius ex ſocijs qd non debet intelligi de cōmuni qꝛ qd cōe eſt ꝓprie meū nō eſt ⁊ qd commune eſt nō ſit ꝓpriū meū. vide quod pulchre cōſuluit abb. ꝯſi lxxxij. ij. lib.
Andreas Pomate.
c ¶ Dic ergo. vide Barto. in.l.j.§. finali.ff. de colla. prepo. in.c. omnes leges. in.iiij.col.j. diſtin. ⁊ vnum dictum Ange. in cōſi.ccxcv. vbi queritur an ſocius poſſit eſſe teſtis in re cōmuni pro ſocio.
Andreas Pomate.
d ¶ Intellige ficte. idem tenet Ioan.an. ⁊c. Gemi. in c. ſi. de preben. lib.vj. Pet. de ancha. ⁊ Imol. conſi.iij. facit quod no. Panor. in conſilio.lxxxiij. incip. diſponente ſtatuto in.j.volu. vide etiam textum in.l. quicquid.ff. de acquirē. re. domi. ſed in contrarium facit tex. in.l. prima.§. idē querit. verſi. deniq;.ff. ad ſilleia. ⁊ vide tex. in.l.j.ff. quando appellan. ſit.
e ¶ Reprehēdit. adde Bal. idē tenentē cōſil.lxv.ij.li. ⁊ vide qd voluit An. cōſil.clxxiij. ſcꝫ ꝙ ſi frater poſſedit lōgo tpe bona cōia cū fratre defuncto ⁊ veniens ad mortē de dictis bonis diſponat per hoc non dicit͛ adire hereditatē fratris. ſed ſolum diſponere de iure quod in re tanquā communi habet.

adi. lega. ⁊.l. conficiuntur.§. fina.ſ. titulo.j. merito iſta verba volo relinquere. licet habeant quandam dependētiam conueniunt illi actui. quandoq; eſt aliquis actus qui debet expediri incontinenti: et de illius natura non debet pendere. tunc diſtingue vt dixi.ſ. aut illa verba fuerunt prolata ad partis interrogationem vel alias deliberate vel indeliberate: vt dixi.ſ. quandoq; actus dependet ex voluntate proferentis et alterius: vt in contractibus. exemplum in emptione. ſi dicam volo emere. tunc aut profertur ab vno tantum: et non ſufficit. aut ab ambobus: et tunc aut per verba preſentis temporis: aut futuri: vt nota. in dicta.l. in emeutis alias in vendentis.
a 5 ¶ Vltimo[a] Dyn. † inducit hunc.§. in arg. ad.q. de eo cui data eſt electio ſeu poteſtas eligendi poteſtatem ſi ei[a] electio non valet: an poterit eligere ſecūdo. quod habetis plene ex his que dixi in.l.ij.j. de opti.le.

☞ An quod commune eſt meum ſit.

1 **Labeo.** Quod † commune[b] eſt meum eſt quantum ad diſpoſitionem mee partis. hoc dicit. ¶ Opponitur de lege in tātū.§. vniuerſitatis.ſ. de re. diui. et.ſ. communi diuidun. lege ſabinus. ⁊.l. ſed ſi hac lege.§. qui manumittitur.ſ. de in ius voc. Gloſſ. ſoluit iſtud brocardū duobus modis. primo quod cōmune eſt meum eſt vbi reperitur expreſſum. in dubio ſecus. ita nota. in.l. ſecunda de condi. inſtitu. alibi dixi quod commune eſt meum eſt ficte non vere: vt nota. in dicta.l. id quod noſtrum. de regulis iuris. dicit Dyn. aliter hic et in.c. in re communi. de regulis iuris. libro ſexto nō tamen plene. Dic ergo[c] aut eſt aliquid commune pluribus vt vniuerſis. ⁊ quod commune eſt meum non eſt.l. in tātum.§. vniuerſitatis. de rerum diuiſio. ⁊.l. ſed ſi hac.§. qui manumittitur. de in ius vocan. cum ſimil. aut eſt commune pluribus vt ſingulis. tūc aut queris an ſit meum quo ad diſpoſitionē partis mee. et dico quod ſic. vt hic: ⁊.l. ſecunda. de condi. inſti. et l. prima.C. qui teſtamen. facere poſſunt. aut quo ad diſpoſitionem partis ſocij. et tunc non eſt meum vt l. falſo.C. de cō. ⁊c. ali. aut quo ad diſpoſitionē ſuper toto: ⁊ tunc aut res erat ad hoc deſtinata et dicitur meum: vt.l. in tantum.§. in commune. ſupra de re. diui. ⁊.l. ſi edes.ſ. communi diuidun. aut non erat deſtinata ad hoc. ⁊ non dicitur meum. vt.l. ſabinus. ſupra communi diui. fallit.C. de vend. ⁊c. fiſ. cū priua. communi.l.j. libro decimo. ⁊ hoc fauore fiſci. Fallit in.l. ſtipulatio.§. fina. de noui ope. nuntia. ratio: quia ibi factum vnius prodeſt alteri ſociorum non nocet. Fallit in.l.j.§. domini. el.ij. ad ſilleianum. ratio quia ibi domus non poſſet eſſe aliter tuta. vt ea.l. in princip. item fallit ſupra de act. empti.l. iulianus.§. idem celſus. vbi inſpecto futuro euentu quod commune eſt poteſt dici meum. ratio propter neceſſitatem adiudicationis que fit in communi diuidūdo: vbicunq; autem dixi qd commune eſt meū eſt: intellige ficte[d] non vere: vt no. in.l. id quod noſtrum. de regu. iur. et probatur in.l. illud. de ritu nup.

☞ Legata re in qua teſtator habet tātum partem quod videatur legata pars ⁊ non tota etiam ſi dixit rem meam.
2 Poſt legatum teſtator redimit aliam partem nō debetur illa pars ſi teſtator legauit ſuam partem.
3 Teſtator ſi legat rem quam habebat cōem cū herede tota debetur.
4 Si teſtator legat dimidiam fundi corneliani: in qua ſolum dimidiam dimidie habebat illa ſola debetur.
5 Legato toto fundo vel ſi eſt factū legatū ad menſuram totus fundus vel integra menſura debet͛ etiam ſi totus non ſit teſtatoris.
6 Legato toto fundo ſuo in quo teſtator debeat alteri partem actione perſonali illa pars non cedit legato.

Cum fundum. ¶ In dubio legando rem videtur quis legare partem quam habet in re. hoc dicit. ¶ Oppo. de noui operis nuntiatione. lege ſtipulatio.§. fina. gloſſa non ſoluit. Dyn. dicit ibi erant verba indefinita hic proprium ius perſone proferentis ſignificatiua. Dynus quaſi dicat ex eo quod dixi fundum meum: hoc importet quod eſt contra id quod ipſe idem dixit ſuper hac lege vt ſtatim dicam. dic ergo quod ibi diſpoſitio vnius prodeſt alteri ⁊ nemini ipſorum nocet. hic ſecus eſſet. 1 ¶ Oppo. ſi totus † eſſet alienus: totus deberetur: vt inſtitu. eodem.§. ſi res. ⁊.C. de leg. lege cum rem alienam. ſi ergo pars eſt alterius nihilominus debeatur totum. Gloſſa dicit hoc ideo. quia dixit meum. vnde ius quod habet legare videtur: vt.j. eodē. lege ſi domus.§. ſi. Dy. hoc reprehendit.[e] quia

nō refert ſi dicā meū vel nō. vt.l. fund[9].§.j. de fundo instructo. ⁊.l. meuius.§. penul. de leg.ij. ⁊ ibi no. ⁊.C. eodē.l. vxor. Idē tenet Cy.C. eo.l. cū rē alienā. que reprehēſio procedit referēdo iſtā oppoſitionē ad text. vt ipſi faciunt. Sed glo. nō habuit iſtū intellectum: ſed opponit ad.q. quā fecit in prin. glo. vt patebit ſtatim recitādo. ⁊ tūc glo. dicit optime. 2 ¶ Quero † ergo quid ſi poſt legatum redimit aliam partem. Dicit glo. qd non debetur. argu.l. ſi ita. de aur. ⁊ argen. lega. ¶ Sed cōtra hāc determinationē oppo. qd ſi totus fuiſſet alienus totus deberet͛: ſi ſciuiſſet. vt inſtitu. de lega.§. ſi res. ſed cōſtat qd hic teſtator ſciuit partem eſſe alienā ex eo qd poſtea redimit. ergo ⁊c. Rū. gloſ. hoc ideo quia dixit ſuū vnde dr̄ legare ius qd habet de preſenti. vt.l. ſi domus.§. fin. ⁊. d.l. ſi ita. c ⁊ hoc videt͛ verū. vn̄ referēdo hāc oppoſitionem ad tex. nō ꝓcedit. referēdo ad.q. opti. ꝓcedit ⁊ notabiliter. ¶ Itē contra hanc determinationē facit.j. eo.l. ſi ex toto. in prin. vbi dicit͛ qd debeat͛ pars redēpta. So. dicūt doc. Dy. ⁊ Iaco. de are. hic videtur legare partē quā habebat. vt dictuꝫ eſt. ideo pars redēpta non cedit legato. ſicut noua veſtis redempta non cedit legato veſtis. vt. d.l. ſi ita. ſed in.l. ſi ex toto. legauit fundum totū vere. vnde quicquid accedit illi toto: totū accedit legato. hoc qd dicit de parte redempta intelligit Ia. de are. niſi quis redemerit neceſſario per adiudicationem: tūc deberet͛ totus per.l. iul.
3 §. idē celſus. de act. emp. ¶ Itē quero † quid ſi teſtator legauit rem quam habebat cōem cū herede ſuo? Rū. tota debetur ſicut ſi eſſet ſua. vt.l. cum filius.§. dīis.j. titu.j. quod intelligo niſi teſtator dixerit fundum meum ⁊c. quia tunc videtur legare ius qd habet per ea q̄ dicta ſunt.
4 ¶ Quero † quid ſi teſtator[a] legauit dimidiam fundi corneliani: cū ad ipſum pertineret ſolum dimidia dimidie. Videtur qd hec.l. non habeat locū: quia loquitur qn̄ portionem non nominauit: ſed credo idem quod ſupra. ſcꝫ quod ſolum dimidia dimidie debetur: vt ſit idē iuris de parte quo ad partem: quod de toto quo ad totum ſupra de rei vēdi.l. q̄ de tota. Videt͛ enim dicere lego ius qd habeo in parte dimidia: ſicut cum legat fundum videtur legare ius qd habet in fundo: arguendo de toto ad partem: ⁊ ſi aliam partem redimeret non cederet legato per ea que dicta ſunt.
5 Item[b] hec lex † ⁊ omnia predicta locum habent niſi teſtator dixiſſet totū fundum: vel omnem fundum ⁊ ſimilia verba: quia tunc totum deberet. vt.l. iul. in prin.j. de lega.iij. idem puto ſi teſtator reliquiſſet ad menſuram. ſcꝫ tot iugera: quia illa debet habere integra ſicut ſi dixiſſet totuꝫ: alias non haberet illam menſuram quam teſtator dixit.
6 ¶ Sed † quid ſi legauit fundum qui erat totus ſuus ſed partē debebat alteri actione perſonali? Reſpon. illa pars quam debet non cedit legato. vt.l. qui concubinam.§. qui fundum.j. de lega.iij.

1 ☞ Conditio inducta per relatiuum quod dicatur tacita conditio.
2 Alienata parte Stichi non adhibetur illa diſtinctio an alienauerit ex voluntate an ex neceſſitate.
3 Conditio quando poſſit diuidi.
4 Clauſula ſi non valet iure teſtamenti valeat iure codicillorum intelligitur quatenus nō valet iure teſtamenti.

a ¶ Quid ſi teſtator. Adde ad intellectū Bart. hic et in ver. precedēti. ⁊ vide Corneū in ꝯſi.clxix.col.ij. ver. nec inſuper. ⁊ in cōſil.cxcv.col.iij. ver. itē qn̄ teſtator. in.iij.vo. ⁊ latius in cōſi.ccxij. per totū. in.j.volu. vbi elegāter videtur remouere quandam contrarietatē Bar. hic.
Andreas Pomate.

Stante ſtatuto qd mulier non poſſit cōtrahere ſine cōſenſu duorū conſanguineorum ex parte patris ſi eos habuerit ⁊ ſi nō habuerit adhibeant͛ ex parte matris: quod ſi habeat vnum tantum ex parte patris ille debet adhiberi cum vno ex parte matris.

Stichum. Relatiuū qs[c] vel qui: iunctū verbo futuri tēporis inducit conditionē. iūctū vero verbo preſentis tēporis demonſtrationē. h. d. et nota.l. not. ⁊ menti tenendam a capite vſq; ad ſi. ¶ Opp. ꝙ etiā iunctū verbo futuri tpis faciat demōſtrationē. vt.l. ſcribit. in ſi. de au. ⁊ argen. leg. Sol. dictio magis hic poſita tollit cōtrariū: vt in glo. ¶ Opp. de leg.ij.ſ. de here. inſti. Sol. glo. qd ibi inſtitutio nō eſt cōditionalis: ſed adiectio partium: q: alias totū teſtamentum periret: innuit glo. qd illud ideo ſit ne teſtamentum pereat. que ſol. tollitur c per ſequēs cōtrariū ſignatū in gloſſ.ſ. de here. inſti.l. talem.§.j. vbi ſi inſtituo Stichū qui meus erit: eo alienato nō valet inſtitutio. ⁊ ideo dicut hic. Glo. videtur voluiſſe ſentire: quod relatiuum iūctum verbo futuri temporis facit conditionale ſuum antecedens. ita loquit͛ hic. aut ergo antecedēs ſuū eſt aliq̄d in quo ꝯſiſtat ſubſtātia diſpoſitionis: ⁊ tota diſpoſitio erit cōditionalis: vt hic: quia antecedens erat Stichus. ſcꝫ res legata. in. d.l. talem. ibi antecedēs erat perſona inſtituta in qua cōſiſtit ſubſtātia diſpoſitionis. ſed in.l.ij. de here. inſti. antecedēs erat quedā qualitas: ſcꝫ diſtributio partiū. vnde iſta diſtributio erat cōditionalis: inſtitutio erat pura. remanet ergo pura. ¶ Oppo. de.l. talē.§.j.ſ. de heredi. inſti. Solu. apparet ibi ex tex. ¶ Oppo. de.l. ſi in diē.§. ſi.

b ¶ Itē. Limita iſtud niſi cū conditione totū eſſet appoſita dictioni cum per text. in l. qui habebat. et ibi Bar.j. eo. titu.j. vide Roma. in ꝯſi.cccviij. Bart. in.l. cū filiꝰ.§. diuus. per illum text.j. tit.j.
Andreas Pomate.
c ¶ Relatiuum quis vel q. Adde de relatiuo qs vel qui. Oldr. cōſi.cxxvj. Bal. cōſil.ccccxlv. incip. dubiū iiij. in.ij. volu. vbi late ponit dn̄ co qd tang͛ Alex. in.iij. oppo. ver. fallit ſi teſtator ⁊ in materia relatiui adde.l. commun adiectio.ff. de lega.iij. ⁊ l. nā qd liquide.§ ſi.ff. de pe. le. ⁊ an in dubio preſumamus qd relatiuū faciat cōditionē an demonſtrationē. vide Feli. in.c. ſuper literis. in.iij.col. de reſcrip. ⁊ idē eſt in relatiuo quātitatis ne per doc. per illum tex. in ver. quāto.ff. ſi cer. pet. ⁊ in.l. itaq; ad leg. pōp. vide etiā Cardi. cōſi.lxxxiij in.j.col. ⁊ quid dicitur de relatiuo idem eſt in participio. vt per Barto. in.l.j. in.vij.q.ff. de conditio. ⁊ demonſtra. ⁊ vide Alexan. conſilio.xvij. in fine. in.iiij. volumine. ⁊ cōſi.lxxxviij. in.ij. colum. volu.iiij.

a ¶ Alienaui. Adde inquantū Alex. in fi. refert Dy. di c. ere ꝙ ſi cōcedo fundū alicui poſt mortē meā qð ſi 3 ī laʒ alieno in vita qð cenſetur reuocata cōceſſio qð hoc idem conſuluit Ro. conſi. ccxxix. etiā ſi talis con ceſſio eēt factā eccl'ie. all'. ꝑ Dy. eſſe caſuʒ ī. l. marcellꝰ. §. paulus. ʃ. ð do. cau. mortis.

Andreas Pomare.

b ¶ Secundo facit. vide de quid ſi ī terminis huiꝰ ſtatuti conſanguī. ex par 1 te pris eēt abſens vide Angel. conſi. ccxl. incip. ſtatuto indēno. et quid ſi ſūt plures quorū aliquis fuit ī 2 proximiori a gradu aliquis in ulteriori vide Bald. in. l. ſi. C. de verbo. obliga. vbi ꝑ Modder. et qd ſi ꝯſanguinei ex parte patris vellent conſentire vide Roma. conſilio. xxxvj. ⁊ vide Baldum in. l. in conuentione. C. de nup. et in materia huius ſtatuti: vide Felinuʒ in. c. quoties. in. iij. no. de teſtamen. ⁊ Alexan. in. l. quadraginta. in ſecunda columna. ff. ad legem falci.

c ¶ Dicit ſtatutum. Adde vltra all'. per Alexan. quod Bald. voluit conſi. x. in princi. iiij. libro. ⁊ facit quod voluit Abb. conſilio. lxij. incip. quidam rayncrius. ij. libro quod ſi teſtator habeat quatuor filias diſponat quod due tradantur nuptui in aliqua familia alie vero nubant vt poſſit quod ſi omnes moriātur vna excepta illa in illa familia debet collocari.

d ¶ Vel domino. Adde inquantum Alexā. querit an Abbas poſſit hereditatem delatam monacho repudiare: Ange. conſilio. xcj. ⁊ cxxxiij. vbi plene an monachus filio vel ſeruo equiparetur ⁊ inquantum Alexan. reprobato Fede. conſilio nono. tenet quod prelatus non poſſit legatum repudiare: dic tu quod Fede. ſequitur Roma. conſilio. clxxxiiij. incip. viſis narratis etiam referens dominuʒ Joanneʒ de ana. conſuluiſſe et ibi de Baldo facit mentionem quod fuit ſibi contrarius et plura adducit pro opinione Fede, que vide ibi.

de cōdi. ⁊ demō. Solu. nō eſt contra. ¶ Opp. de. l. ſi decē cū petiero. de verbo. obliga. ⁊. l. ſi ita quis promiſerit in princ. eo. titu. Rn̄. ibi non eſt dictio ſi: nec dictio quis. hec ſolu. nō eſt perfecta. ſed dic qð illud ideo q2 tacite inerat. vel ſm Pe. dic qð illa verba referuntur ad executionē magis quā ad ſubſtantiā diſpoſitionis: vt ibi dixi: et plene in. l. j. ʃ. de conditio. ⁊ demōſtra. ¶ Quero † vtrū cōditio inducta per relatiuū ſit conditio tacita vel expreſſa. Glo. hic no. dicit qð eſt cōditio tacita. vt hic dicit' in glo. que inci. tacita. 4 Contra hanc glo. videtur tex. in l. iiii. per. ʃ. de leg. iij. ⁊. l. ij. ſ. de condi. inſti. ⁊. d. l. ij. de here. inſti. vbi inter ſi et qui non eſt differētia. ſed dico qð iſta glo. 5 eſt vera. text. eſt in. l. j. ʃ. de conditio. ⁊ b demō. vbi hoc examinabo. ¶ Quero † quid ſi alienauiᵃ partem Stichi c an adhibeatur illa diſtinctio: an alienauerint ex voluntate vel ex neceſſitate: glo. vlti. videtur dicere qð ſic. dū in prin. ſui dicit dic vt infra titu. ij. l. xj. §. ſi rē. ⁊ de adi. leg. l. rem legatam. ſed hoc non eſſet verum referendo ad caſum. l. quādo dixi Stichus qui meus erit: quia ſiue alienet ex neceſſitate ſiue ex voluntate conditio deficit. vt. l. ſcribit. de au. ⁊ arg. leg. in fi. ſʒ quādo rem legaſſet ſimpliciter tunc ꝓcederet. ita dicit Dy. ¶ Extra gloſſ. oppo. † hic. di. ꝙ debet intelligi qui meus erit. id eſt quatenꝰ meus erit. cōtra ꝯditio implери debet in totū nec debet ſcindi. vt. l. cui fundus. de cōdi. ⁊ demō. ⁊. C. de cōdi. inſe. l. peñ. cuius cōtrarium hic dr. Rn̄. ⁊ no. hoc quandoq; cōditio confertur in eius poteſtatē cui relinquitur: ⁊ tunc ſi conſiſtit conditio in dando nō poteſt diuidi. vt. d. l. cui fundus. idem ſi in faciendo non poteſt diuidi: niſi ſcðm diſtinctionē poſitam in. d. l. pe. de cōdi. inſer. quādoq; conditio non confertur in poteſtatē alicuius: ſed in aliquem euentum: ⁊ tunc aut cōditio eſt implēda in ipſa circa ipſam rem de qua fit diſpoſitio: ⁊ tunc diuidit': vt ſi dicat ſi hoc erit. id eſt quatenus erit: eadē ratione in diſpoſitione que confert' in. iſtius conditionis defectū. vt. ʃ. declarabo ſi vero conditio confertur in aliquam aliā rem extrinſecā ab eo de quo fit diſpoſitio: tunc non poteſt ſcindi. vt. d. l. penult. de cōdi. inſer. ⁊. l. ſi ita fuerit ſeruis. de ma. teſta. Et facit tex. iſta ad qō. Primo ad illam clauſulam ſi non valet iure teſtamēti: valeat iure codicillorum. id eſt quatenꝰ iure teſtamēti ⁊c. ratio apparet: quia cōditio confertur circa id de quo fit diſpoſitio. vt hic ⁊ dixi in. l. j. in ſ. qō. ſ. de iure codi. ¶ Secundo † facitᵇ ad aliud dicit ſtatutūᶜ ꝙ mulier nō poſſit cōtrahere ſine conſenſu duorum cōſanguineorū ex parte patris ſi eos habuerit: ſi nō habuerit adhibeantur ex parte matris. contigit qð vna mulier habebat vnum conſanguineū tantū ex parte patris: vtrū ille debeat adhiberi cū vno alio ex parte matris. dixi illa verba adhibeantur duo ex parte patris ſi habuerit. intelligūtur. id eſt quatenus habuerit. vt hic: quia circa idem conditio ⁊ diſpoſitio adhibet': vt hic vides. ſed huic contradicit diſpoſitio ſequens que dicit ſi eos nō habuerit adhibeantur duo ex parte matris. hec eſt conditio circa aliud: ⁊ diſpoſitio circa aliud. nam conditio dicit ſi non habuerit ex parte patris: adhibeant' duo ex parte matris. Sed reſpondeo iſta conditio ſi non habuerit appoſita eſt in defectum prime: vnde debet regulari in contrarium caſum ſicut prima. hec eſt quatenus prima deficit iſta dicatur extare. vt. l. aliquādo. de condi. ⁊ demonſtra. ⁊. l. pecuniam. ſi certum petat'. ⁊. l. legata inutiliter. de adi. lega. quando dies lega. ce. l. quod pure.

Legatum. Hanc legem examina vt dixi in. l. is qui. §. fina. de acqui. here. ¶ Oppo. ʃ. ti. j. l. titia. §. lucia. Solu. vt ibi ſm gloſſam. ¶ Oppo. de. l. is qui §. fi. ſ. de acquir. heredi. Sol. vt in glo. quam gloſſ. reprehendit Ray. per. l. placet. ſ. de acquir. here. vbi dicit'. quod idē in filio ⁊ ſeruo. ⁊ Dy. ʃ. ſi a pa. quis fuc. ma. l. j. vnde ipſe dicit aliud in hereditate: vt in contrario. aliud in legato: vt hic: ratio quia legatorum dies cedit incontinenti: ⁊ acquiritur patri vel dominoᵈ: ſed hereditas d non acquiritur niſi aditione facta. vt. ʃ. de regu. iur. l. que legata. ⁊ inſtitu. de here. inſti. §. alienꝰ. hec ſolu. eſt contra caſum. l. j. §. per ſeruum. ʃ. de ſuc. edi. quare dic qð glo. que eſt hic ⁊ in. l. cōtraria. eſt vera: tñ glo. non bene dicit in. l. ex repudiatione. C. de fideicom. ⁊ pro hac ſolu. facit qð not. in. l. j. C. qui admit. ad bo. poſ. ⁊. l. j. ⁊. ij. C. de repu. here.

ᵃ Si rei legate detrahatur: legatum minui a tur: ſi adijciatur legatū auget'. h. d. vel aliter. Quod operatur additio quo ad b augmentumᵇ operatur detractio quo ad diminutionē.

b Si ex toto. ¶ Opp. ſ. eo. l. ſerui electione. §. fi. cū ſua glo. Sol. hic legauit totum fundum. ibi certā partem limitatam: vt ibi dixi.

1 Alternatiua quod inducat conſtitutionē duorum reorum.

2 Diſiunctiua in vltimis volūtatibus poſita inter perſonas honoratas reſoluitur in coniunctam.

3 Petitio vel receptio partis facta ab vno quando inducat diuiſionem.

Differentia inter alterum ⁊ alterutrum.

c Si ita ſcriptum. ᶜ Alternatiua poſita inter grauatos facit eos teneri inſolidum: vt duos reos debendi: et per 1 petitionem vel partis receptionem factam ab vno non inducitur diuiſio. h. d. ⁊ eſt not. ⁊ fortis. §. iſte. 2

1 ¶ † No. primam partem ſummarij qð per alternatiuam inducitur cōſtitutio duorū reorū. concor. C. de conſti. pecu. aut. ſi quando. ⁊ ad iſtam partem vadit contrarium factum in prima gloſſa. ⁊. ij. gloſ. in fine. ¶ Oppo. ʃ. de duo. re. l. antepe. Solu. ibi fuit relictū 3 a pluribus coniunctim ſub nomine appellatiuo vel per copulā: hic diſiunctim. vt dicit gloſ. ſed huic contradicit. l. eandē. in prin. de duo. re. vbi etiā per copulatiuā inducit' cōſtitutio duorū reorū in teſtamento. 2 ſed ibi hoc fuit expreſſum: vt ibi not. ¶ Opp. † nam in vltimis voluntatibus diſiūcta poſita inter perſonas reſoluitur in coniunctam. vt. l. cum quidā. C. de verbo. ſigni. Sol. glo. ij. in fi. qð ibi ponit' inter honoratos: hic inter grauatos: qð eſt verum: ſed quando ponit' inter honoratos inducit' etiam cōſtitutio duorum reorū ſi grauato daretur electio vt. l. ſi titio aut ſeio. ʃ. titu. j. de mo. cōſti. duos re. dixi in. l. ij. ʃ. de duo. reis. ¶ Ad ſcðam partem. gloſ. ſignat duo cōtraria 3 ſimul que debent diuidi. ¶ Oppo. j. ꝙ † petitione 2 partis inducatur diuiſio. vt. C. de fideiuſſ. liberum. glo. ponit multas ſolu. vltima eſt vera ad iſtud contrariū: vcʒ ꝙ hic vnum tantum pro parte conuenit ⁊ exigit: ideo pro alia parte poteſt conuenire eundem vt. l. reos. C. de fideiuſſ. in. l. cōtraria cōuenit omnes pro ſuis partibus: merito videt' diuidere: ⁊ iſtam tenent doc. quod declaraui in. l. ex duobus in. iij. q. de duo. re. ¶ Oppo. ij. quod per petitionē partis inducatur diuiſio. vt. l. ſi creditores. C. de pact. gloſſ. dicit habeas hic in litera altero. ⁊ nihilobſt. vel pene alterutro pro altero. ⁊ iſtud eſt deſtruere textum. ¶ No. tamen ex hac gloſ. differentiam ſignificationis inter d alterūᵈ ⁊ alterutrū: quia alterutrū importat ꝙ quē volo. vnde alij dicūt quod eſt ſpeciale fauore legati: quod glo. reprehēdit per. l. reos. C. de fideiuſ. que reprehēſio eſt vera quātum ad petitionem partis: ſed quantū ad perceptionem: de qua loquitur. l. ſi creditores. dic ꝙ illa. l. reos. nihil ad propoſitum: teneas ergo hanc ſolu. vt ſtatim dicam. Alij ſoluunt ſicut ſolutum eſt contrarium de. d. l. liberum. que ſolutio eſt cōtra tex. d. l. ſi creditores. dic ergo quandoq; creditor recipit partem ab vno ex pluribus reis debendi qui habent beneficium diuiſionis: et tunc cum creditor ex neceſſitate recipiat non videtur diuidere. vt. l. inter reos. §. j. de fideiuſ. et ibi dixi: quandoq; recipit partē ab vno ex his qui non habent beneficiuʒ diuiſionis: vt erant duo rei ſecundum iſta tempora: ⁊ tunc videtur diuidere. vt. l. ſi creditores. C. de pact. Fallit fauore legati vt hic. ⁊ ſic ꝓcedit ſequēs ſolutio: quod plene examinaui in. l. ex duobus. de duo. reis. in. j. q.

att. hic qn petio vel receptio partis inducat diuiſionem:/

Andre. Poma.

¶ Si ex toto. In princi. vide quid per iſtam. l. dicat Alexan. cōſi. xx. in. iij. col. in. j. volu.

¶ Augmentum. Adde inquantum Alexā. poſt Dy. ponit an ſi immunitas ſit conceſſa alicui ille teneat. ꝑueniētia ex noua cā Bal. cōſil. cxxiiij. v. lib. et Roma. cōſilio ccccxxxvj. vbi Dy. et Joan. an. allega.

c ¶ Si ita ſcriptū. Inducit' iſte tex. ad qō. an ille cui cōceſſa eſt immunitas collectarū tenet' ad collectas guerre. Dy. decidit ꝙ ſic ꝑ. l. j. C. ne lic. ſe in ēp. ſpe. exe. li. x. ꝯ decidit ray. ꝑ. l. j. C. ð ſupi dī. li. x. bal. hic concordat op. ſi collecta īpenit' ſim ꝑſ ꝓcedit opi. dy. ſi ꝑ modū augmēti ꝓcedat opiñ. ray. við ꝙ no. i. l. ij. ff. de in. imu. Jo. an. ī ad di. ſpe. ī ti. ð cēſi. §. j. ⁊ við. d. ant. vbi ample loq̄t' i. c. ꝑuenit. ð cēſi. An. barba.

d ¶ Alterū. Addð vt ꝑ Pau. ð ca. cōſil. xviij.

Nomina numeralia duo tria et ſimilia quod ſint collectiua.

Legatum alternatiuū qð in vna parte eſt vnū ⁊ in alia plura: an dicantur plura legata.

Stipulatio annua qñ dicat' vna vel dicantur plures.

Qui ꝓmiſit centū nō pōt cōueniri ad qnquaginta tāq̄ ꝓmiſſa ſed debita occaſione promiſſionis ſic.

Si ita legatum. Si in vna parte alternatiue legatū eſt vnū: lʒ in aliā plura: illud qð eſt vnum nō recipit diuiſionē. h. d. ¶ Op. ꝙ quot ſunt res tot dicuntur eſſe legata: vt. l. ſcire debemus. de ver. ob. Sol. ibi fuerūt nominatim: hic vero coniunctim legata ſub nomine collectiuo octo. ſi ergo ex vtraq; pte alternatiue eſſent plura legata diſiuncta: poſſent tūc partē de vno ⁊ alteraʒ de altero eligere: ita loquit' prima glo. que ſatis fortis eſt. ¶ Not. † ex predictis ꝙ iſta nomina numeralia. ſcʒ. duo: tria: ⁊ ſilia ſunt collectiua. nec dicunt' diſtributiua ſeu diuiſiua. ¶ Ad ꝓdcā 2 † op. de. l. ſi ſterilis. §. ſi. de ac. emp. dicit gl. ibi in ꝯtractibꝰ. hic in vltima volūtate. Certe q̄tum ad hoc nō eſt differentia inter ea. vt. l. ſcire debemus. vel dicit gl. ibi fuit ꝓmiſſio annua ex qua reſultāt plures obligatiōes. hic vero legatum fuit vnū. Iſtud videt' cōtra. l. ſi ſtichū. §. ſtipulatio. de ver. obl. tu dic ſi in ſtipulatione annua venit aliqd implendū ex parte eius cui ſtipulatio q̄rit' quod perſone eius coherceat: tot ſunt ſtipulatiōes quot ſunt anni: vt lege ſi ſeruus communis. meuij. §. fina. de ſtipulatio. ſeruo. ita loquitur lex ſi ſterilis. §. finali. et gloſſa hic non admirabiliter ſic intelligit. veniebat enim ibi habitatio que perſone coheret: dixi de hoc plene in dicta. l. ſi ſeruus com-

muniſ meuñ.§.ſi.¶ Quero dı̄ hic ꝙ
alterutra cauſa vnum legatū ⁊c.quid 1
eſt hoc dictum.gloſ. exponit duobus a
modis.primo vt exponamus in alter-
utra.id eſt vtraqꝫ.vt ſit ſenſus in diſpo
ſitione alternatiua eſt vnū legatū tm̄.
vel aliter. vt ſtet proprie: ⁊ erit ſenſus
in diſpoſitione alternatiua in quali-
bet parte alternatiue eſt vnum lega-
tum: ⁊ ſic ſunt duo: ⁊ ſic iſte due expo-
ſitiones ſibi cōtradicūt.vt.j.titu.j.l.ſi
illud.que facit pro prima expoſitione 1
cōtra ſecundā.⁊.j.de verb.obli.l. ſcire
debemus.§.ſtipulationē.j.e.l. plane.
§.penul.que faciūt pro ſecūda expoſi-
tione.gloſ. dicit qd̓ quelibet expoſitio
poteſt eſſe bona: quia vnum legatum
eſt propter vnam preſtationē: ſed duo
propter duaꝝ rerū noīationem. Que
glo.verū dicit: tamē quantū ad iſtā.l.
nō eſt mēs iuriſcōſulti. Sed vult hoc
dicere teſtator: hic legauit lecticarios
octo . Iſta pars cōtinet vnum legatū
propter nomen collectiuum octo . de- 1
mū ſubiungit aut in ſingulos certaꝫ.
Iſta pars cōtinet plura legata pro-
pter diſtributiuū ſingulos: ⁊ tamē nō
poteſt diuidi: qꝛ in vna parte alterna-
tiue eſt vnū legatū. hoc vult iſte text.
vidē eū. ¶ Ultimo not.gloſ.ſi.q̄ nihil
3 facit. Quero † vtrū iſtud ſcire ſit vna
ſtipulatio vel plures: eſt vtile ad aliud
quā propter hūc.§. Dico qd̓ ſic ad mul-
ta: vt not.in.l.ſcire debemus.j. de ver.
oblig.⁊ ibi dixi.nam ſi promittis mihi
dare centū poſſum ne te cōuenire ad
quinquaginta tanꝙ promiſſa. dicit ibi
glo.quod non/ſed agam tanꝙ debita
mihi occaſione promiſſionis.

1 ☞ Ualuit cōceſſio regni Hieruſalē
facta per papam regi Carolo.

ID quod apud 1
hoſtes.Id in quo habem᷒ 2
ſpē poſtliminij poteſt lega-
ri.h.d. ¶ Op.j.de verb.oblig .l.liber
homo.in ſi.el picolo.Gl.variauerunt 3
in ſolu.cōtrarij.nam ibi dicit aliud in
legato quam in ſtipulatione.l.in teſta 4
mentis.j.de reg.iur.Ratio quia lega
tū cedit a tempore mortis.Certe hoc 5
eſt contra regulam catonianam que
vult ſi non valet tūc cum relinquitur
nec poſtea confirmetur.etiā contra.l.
vlti.ſ.de act.empt.vbi idem in cōtra-
ctibus qd̓ in vltima voluntate.Solu. 6
ergo vt hic in gl.ſcilicet qd̓ hic loqui-
tur in re que ſemel fuit noſtra: ⁊ poſt-
ea ab hoſtibus occupata: i qua valet 7
ſtipulatio et legatum propter ſpem
quā habemus iure poſtliminij.et hoc
vult dicere tex.hic.ibi ei poſtliminium

a ¶ Hieru ſalē. Adde de poteſta te pape et imperato- ris in Sa- racenos Oldr. cōſi. lxxij.⁊.lxxx vij. et.cj.et cclxxiiij.

conſiſtere ⁊c.contraria loquuntur in rebus que ſem
per fuerunt hoſtium. Et ideo dico † quod papa qui
conceſſit regnum Hieruſalem ª regi Carolo et ſuc-
ceſſoribus: licet de eo nil teneat: cōceſſio valuit: quia
ſemel fuit eccleſie: ⁊ ſic conſiſtit propter ſpem poſtli-
minij: facit contra predicta extra de re iudi.c.abbate
ſane.lib.vj.Solu.ibi fuit donata res hoſtium ſub cō
ditiōe.ſ.ſi capietur quod licet. Predicta vero habēt
locum quando ſimpliciter conceditur . facit.l.liber
homo.j.de verb.obli.⁊ quod ibi no.⁊ ibi etiam dixi.

☞ Electio vel optio ſi pertinet ad filiumfamilias
vel ſeruum an ⁊ quando ſine conſenſu patris vel do
mini fieri poſſit.

IUlianus. Seipſam ſummat. ¶ Op.de.l.ſi.in pn.
de verb.obli.glo.hic et bene ponit plu
res ſolu.inter alias dicit: quod ibi de-
ficit per hāc.l.ſupplet̄: ⁊ hāc tenet Pe.
quia promptū eſt leges legibus concordare . aliam
ponit quod ibi ſeruus vel filius queſiuit ius eligēdi
per ſuam prouiſionē.hic ſecus.⁊ hanc tenet Dyn.pro
qua facit.C.de condi.inſer.l.ſi vxor.⁊ ꝙ ibi no.⁊ inſti.
de v̓.ob.§.ex cōditionali. Tu dic iūgēdo ſimul: qn̄ qꝫ
fili᷒ vel ſeruus hn̄t poteſtatē eligēdi ex ſua opera ⁊ ꝓ
uiſione: ⁊ tūc pōt ipſe ſolus eligere.vt.d.l.ſi.de v̓.ob.
⁊.l.ſi ſtipulat᷒ fuero illud.in pn̄.e.ti.quod apparet: qꝛ
pōt ſibi liberter ſolui.vt.l.qd̓ ſeruus.ſ.de pe.⁊.l.ſi vn᷒.
in pn̄.de pac.qd̓ nō eſſet ſi ipſe nō poſſet eligere.qn̄ qꝫ
hoc hꝫ ex ꝓuiſione alteri᷒: ⁊ tūc aut eſt optio: aut ele-
ctio in alternatiuis.primo caſu nō pōt eligere ſeu opta
re ſine pr̄is vel dn̄i iuſſu: vt hic: qꝛ optione legata nil
eſt in obligatiōe: ⁊ ſi optio eſt magis ius q̄rēdi quā
ius queſitū.vn̄ non trāſit in dn̄m nec per filiū vel per
ſeruū pōt explicari ſine iuſſu: ſicut dixim᷒ in.l.q in alie
na.de acq.her.Sed qn̄ eſt electio in alternatiuis: tūc
vtrūqꝫ eſt in obligatiōe: ⁊ obligatio ſtatim q̄rit̄ dn̄o:
⁊ remanet electio q̄ eſt meri facti: ⁊ ſic dꝫ explicari ꝑ
filiū vel ſeruū: nec trāſiuit ad patrē vel dn̄m.vt inſti.
de ſtipu.ſer.§.ſed cū factū.dixi in.l.ſi ſtipulatus fuero
illud aut illud.j.de ver.obli.

☞ Grauare qn̄ poſſum eā ad quē per mediā ꝑſonā
de meo peruenit.
Fideicōmiſſum pure ⁊ ſimpl'r a patre vel dn̄o filio: vl'
ſeruo heredib᷒ inſtitutis: an valeat qꝛ intelligat̄ tacita
conditio cū erunt ſui iuris.⁊ nu.4.
Qui aliq̄d capit ab herede ⁊ illud idē heredi reſtitue
re rogatur an valeat ⁊ reſtituere debeat.
Filius ⁊ ſeru᷒ dicunt̄ heredes nudo noīe: non qd̓ ad
eos pertineat actio directa nec vtilis.
Filio vel ſeruo qd̓ ſint heredes ſolo nomine ꝓdeſt.
Primo ꝙ ius qd̓ habent pater vel dn̄s ex ꝑſona filij
vel ſerui nō opponunt contra ipſos.
Secundo qꝛ quo ad ea q̄ ſunt facti ipſe nominat᷒ ha
betur vt heres.
Qd̓ dicit̄ in.l.ſi paterfami.de ſeruo inſtituto quē pu-
tabat liberū haber locum in filiofamili.quē quis pu
tabat ſui iuris.
Subſtōne pupillari facta ꝑ hec v̓ba quiſqꝫ mihi he
res erit ⁊ ſeruo vl' filio adeūte portionē ſuā iuſſu pr̄is
vel dn̄i: ⁊ tpe mortis pupilli fili᷒ vel ſeruus reperiunt̄
ſui iuris poterūt eſſe heredes ex ſubſtitutione.

Filius

8 Filius cui relictuꝫ fuit fideicōmiſſum quo iure aget
contra patrem.
9 Diſpoſitio huius.l.an hodie habebit locū tā in here-
ditate profectitia ꝙ aduentitia.
10 Diſpoſitio huius.l.loquēs in filio legitimo ⁊ natura
li hꝫ locū in filio arrogato.
11 Reſtitutione facta a pr̄e filio in caſu huius.l. in filiū
tranſeunt actiones ex trebellia.
12 Fideicōmiſſarius vniuerſalis decedens ante reſtitu-
tionem factam: quod illud tranſmittat ad heredem
ſuam etiam ſi fideicommiſſum vniuerſale eſt relictū
pure .
13 Fideicōmiſſarius vniuerſalis decedēs poſt mortē te
ſtatoris ante aditā hereditatem trāſmittit illud ius
ad heredes.
14 Fideicommiſſarius vniuerſalis decedens ante adi-
tam hereditatem quod tranſmittit ius deliberandi.
15 Fideicōmiſſarius vniuerſalis decedes poſt petitio-
nem ante reſtitutionē factam tranſmittit fideicōmiſ-
ſum ad heredes.
16 Adiectiuū pluralis numeri quod detur ad duo ſub-
ſtantiua.
Si conceditur vaſallo vinea ⁊ fundus fructib᷒ ple-
nus qd̓ vaſallus habebit etiam vindemiam.

* ## CUm filio. Difficilis eſt lex iſta. Qui capit cōmodū
per mediā perſonā alterius ex vltima
volūtate pōt onere fideicō.grauari.⁊ ſi
extraneo reſtituere grauat̄: tunc vt he-
res trebellianicā quartā deducet: ſi ei per quē acqui
rit: nō videt̄ grauatus vt heres: nec quartā deducet
⁊ fideicōmiſſario mortuo ante diē cedentē: fideicom.
remanet penes grauatū.h.d.Diuide.primo ponit vnū
dictū.ſcd̓o illud declarat.tertio ponit vnā illationem
iuliani.quarto ponit aliā illationē autoris legis.ſcd̓a
ibi: ac tūc.tertia ibi: deniqꝫ.quarta ibi: ⁊ ideo. ¶ Op
po.ad primā partē.nā non poſſum grauare eū cui nil
relinquo.vt.C.d̓ fideic.l.ab eo.j.ti.ij.l.j.§.ſciēdū.So.
lꝫ hic dn̄o vel patri nil relinquat̄: tamen ex relicto fa-
cto filio vel ſeruo aliq̄d ad eos ꝑuenit ex legis diſpo-
ſitione.ideo ſibi videor reliquiſſe.vt.l.cōficiuntur.in
prin.ſ.ti.j.Sed cōtra hoc inſtatur fortiter illū ad quē
bona mea deuenerūt ex.l.diſpoſitione vel ex caſu non
poſſum onere fideicō.grauare.vt.l.ſed ſi ſic.§.j.j.ti.ij.
⁊.l.ſi.in prin.ad leg.falcid.l.qui fundum.§.qui filios.
Sol.illud qd̓ relinquit̄ filio vel ſeruo cōſyderato pre
ſenti ſtatu debet acquiri ſtatim patri vel dn̄o merito
grauari pōt onere fideicō. In cōtrarijs non ſtatim
querit̄ cōſyderato preſenti ſtatu: ſed ſi ad eum perue
nit ex poſt facto fuit ex quadā fortuna.hic ergo acq-
ritur patri vel dn̄o ex poteſtate.l.⁊ voluntate teſtātis
qui hoc ſciebat cōſyderata potētia preſentis ſtat᷒. In
cōtrarijs ex ptāte.l.⁊ ex fortuna nō ex volūtate teſta
toris q̄ hoc ignorabat: vtrū per hos ſibi q̄ri debebat
vel non. ¶ Opp.ꝙ etiam cū ad quē aliquid ex mea
volūtate deuenit per mediā perſonā nō poſſum gra-
uare: vt ſubſtitutuꝫ exheredari cui aliq̄d legaui.vt.l.
miles ita heredē.§.ſi miles.de te.mili.⁊.l.cū quidaꝫ.
C.de leg.Solu.ille ſpecialis ⁊ ſingularis caſus eſt: et
1 no.in.d.l.cum quidā.per gl.⁊ Cy. ¶ Ut ergo † iſte ar
ticulus circa primā partē tibi liqueat: cum querit̄ an
eum ad quem deuenit quid per mediam perſonā de

meo poſſum grauare: ſic diſtingue.aut
ad eum deuenit ex volūtate teſtatoris:
aut ex.l.prouiſiōe vel alio fortuito ca-
ſu.Primo caſu: aut ad eū peruenit ali
quid nō continēs cōmodum pecunia-
riū: ⁊ non poteſt grauari.vt.j.eo.l. pla
ne.ij.§.ſi.cum.l.ſeq.aut peruenit ad eū
cōmodum pecuniariū: ⁊ pōt grauari
lꝫ perueniat ad eum per mediam per
ſonā: dummodo ſit ſubſtitutus legata
rio vel fideic.vel donatario cauſa mor
tis: vel cui dꝫ dari cauſa cōditionis im
plēde.vt.d.l.ab eo.⁊.l.j.C.cōia de leg.
⁊.j.e.l.quidam teſtamēto.§.ſin.⁊ hoc
regulariter.fallit in ſubſtituto exhere-
dati cui erat legatū.vt.d.ll. Secundo
caſu qn̄ aliquid peruenit ad eum ex le
gis diſpoſitiōe vel ex caſu fortuito: tūc
qn̄ ad eū eſt peruenturū incōtinēti cō-
ſyderato preſenti ſtatu: pōt grauari: vt
hic.ſed qn̄ ex interuallo ex caſu: qꝛ for-
te erit heres ab inteſtato: vel ex teſtō:
⁊ tūc aut grauat̄ ſub noīe appellatiuo
vt heredē heredis: vel heredē legata-
rij: ⁊ tunc valet: aut ſub noīe ꝓprio . ⁊
tūc non vꝫ: vt.j.ti.ij.l.ſed ⁊ ſic.§.j.⁊ ra-
tionē dic vt ibi. ¶ Uenio ad ſcd̓am ꝑ-
tē ⁊ opp.ſꝫ dy.ſic: ꝙ meū eſt ap̄li᷒ meū
fieri nō pt: vt.l.ꝓprias.C.d̓ le.⁊.l.mea.
.j.de cōdi.⁊ de.⁊.l . cetera.§.j.j.e.ſꝫ iſte
res iam ſunt filij: qꝛ ipſe eſt heres inſti-
tutus vel ſibi legatum: ergo a patre ſi
bi legari non poteſt.Solu.hoc ideo qꝛ
momēto non reſidet penes filium vel
ſeruum: ſed trāſit in patrē vel dn̄m.vt
l.placet.de acq.here. ¶ Sed op.⁊ in-
tro glo.ſi do tibi rē vt ſtatim ad me re
uertat̄ iſta datio eſt inutilis ⁊ ꝑ eā non
trāſfert̄ dn̄ium.vt.l.qui ſic.j.de ſol.Sꝫ
in propoſito ſi pater reſtituat filio.ſta-
tim per filiū querit̄ pr̄i.vt.d.l.plꝫ.⁊.l.j.
ſi a pa.q̇s fu.ma.ergo ptꝫ illud fideic.
eſſe inutile.Sol.q̇dā fatent̄ cōtrariū.
ꝙ fideicō.nō tenet niſi hoc ꝓcederet
ex volūtate pr̄is vl' dn̄i q̇ manumit.vl'
emācī.filiū vel ſeruū.⁊ exponit̄ h̄ ex ꝑ-
ſona.i.ex volūtate.⁊ iſtud ſentit gl.j.et
gl.ij.in prin.⁊ alia gl.circa ſi.l.que eſt
ſup ver.pr̄is.Sed gl.nō ſtat in iſta ex-
poſitione.⁊ merito: nā eſt cōtra ver.de
niqꝫ ⁊c.vbi iſta verba exponunt̄.nā qn̄
pater vl' dn̄s tenet̄ ex ꝑſona filij vel ſer
ui: dr̄ teneri vt heres: qn̄ tenet̄ ex ꝑſo-
na ſua tenet̄ vt alius cōmodū capiēs
ex teſtamēto: nō vt heres: vt hic.⁊ hoc
volunt dicere iſta verba.vn̄ adhuc re-
manet cōtrariū: qꝛ reſtitutio videt̄ in-
utilis.Sol.ergo glo.alio modo.ſ.ꝙ pr̄
vel dominus fuit rogatus ſub condi-
tione vel in diem.vnde qꝛ pendēte cō-
ditione poterit manumitti vel eman-
cipari.ideo valet fideicom.⁊ reſtitutio

* Aduerte ꝙ tertia il la opi.pro tra in.l.quo- uis.C.d̓ fi- deic.ꝙ pr̄ teneat̄ emā cipare filiū vt ſibi re- ſtituet̄ poſ ſit fideicō- miſſum . bart.i hac l.cū filio v̓.ſꝫ q̄re.tꝫ ꝙ non pōt pr̄ retinere fruct᷒ me- dij tpis cō- riū tn̄ alr̄.i l.epiſtolā. §.fin.ff.ad treb.ita vr̄ ſentire do.

ſentire. d.
Alex. i ad/
di. ad bal.
i. d. l. q̄uis.
Tu dic lȝ
faciat do.
alex. arg. ꝯ
dictis bar.
ibi tn̄ arg.
ꝯtū ꝯ dcō
⁊ merito q2
loquiť i di
uerſo caſu.
ꝑterea poſ
ſit ſolui ali
ter, ꝑut tra
dit. d. alex.
i. ij. apoſtil.
mag. quaȝ
vide al'r ēt
poſſet dici
vt colligiť
ex dictis
bar. in hac
l. cū filio.

videť inutilis. Sol. ergo gl. alio modo
ſ. ꝙ pr̄ vel dominus fuit rogat⁹ ſub cō
ditione vel in diē. vnde quia pēdente
cōditiōe poterit manumitti vel eman
cipari. ideo valet fideicom. ⁊ reſtitutio
nō erit inutilis. ⁊ hec ſol. eſt in. iij. gloſ.
vide eam. Iſtud eſt diuinare. vnde di
cūt alij ꝙ poteſt eſſe qꝺ pater recuſa/
bit hereditatē ſibi per filiū acquiſitā.
vnde ipſe filius ſibi capiet totaliter ad
ſui cōmodum: ⁊ interim dabiť curator
per. l. fi. §. ſinaūt. C. de bo. que lib. ⁊ ſic
erit vtile fideicōmiſ. ⁊ ad illū caſum re
tulit ſe iſta. l. ſic ⁊ alias fili⁹ ſentit com
modum: quia ſibi reſtituiť qn̄ pr̄ diſſi/
pat. vt. l. imperator. ff. ad treb. vide glo.
⁊ iſtud nō plȝ: quia ſi pater renuit ſibi
queri ꝑ filiū nō pōt dici ꝙ teneat fidei
com. ex perſōna patris. imo apud ipm
filium remanet ipſo iure cū ipſe ſit he/
res. l. ſi heres īſtitutus. in prin. ad treb.
⁊. ff. eo. l. ſeruum filij. §. j. Sol. ergo glo.
2 quarto modo. ſ. qꝺ † pater hic fuit ro/
gatus pure: tamen ineſt tacita cōditio
de reſtituendo cū erit ſui iuris. vt. ff. ad
treb. l. vbi pure. ⁊ iſtā ſo. ſequunť doct.
noſtri Dyn. ⁊ Pe. tamen Old. limitat
vt ſtatim dicam in ſequēti contrario.
vide gloſſ. ¶ Opponitur contra hoc
quia ſecundum hoc indiſtincte pote/
rit a patre vel a domino relinqui pure
filio vel ſeruo. quia ſemper tacita con=
ditio ineſt. expreſſe contra text. inſtitu.
eo. §. an ſeruo. et. ff. eodem. l. a filio. et. l.
queſitum. in principio. ⁊ infra quan/
do di. le. ce. l. cum legato. in fine. Solu
tio. dicebat dominus Oldr. ego intel/
ligo quod hic erant aliqua verba in fi
deicommiſſ. que ſapiebant reſtitutio/
nem eſſe dilatam in tempus exiſtentie
ſui iuris: vt dicta. l. vbi pure. ⁊ videtur
ꝓbari per text. in. l. fideicōmiſſ. §. ſi fi
lio. infra de legatis. iij. alias ab initio
fideicommiſſ. non valeret nec confir/
maretur ex poſtfacto impediēte regu/
la catoniana: vt dicto. §. an ſeruo. Ego
credo dictum do. Old. eſſe verum qn̄
pater inſtituitur: ⁊ ab eo relinquitur
legatū vel fideicō. filio: ita loquuntur
iura allegata per eum. Sed iſte caſus
non eſt hic: ſed quādo ipſe filius inſti/
tuiť heres: pater rogať de reſtituendo
ipi filio: vt in caſu noſtro: tunc indiſtin
cte legando vel fideicom. ſimpliciter
videť legatū eſſe dilatū in tp̄s exiſten/
3 tie ſui iuris. ¶ Et ad hoc † ꝓbandū p̄/
mitto talē diſtinctionem: quādo aliq̄s
capit aliq̄d ab herede: ⁊ eidē heredi re
ſtituere rogatur illud idē an valeat: et
quando reſtituere debeat. diſtingue
aut heredi debet ſtatim reſtitui: vt q2
teſtator expſſit: aut poſt certū tp̄s; aut
dubitatur quia teſtator ſimpliciter locutus eſt. p̄mo
caſu relictum non valet quia nullum commodum cō
tinet ergo ⁊c. vt. l. ſi creditori. in fi. cum ſe. ff. eo. ⁊ ar. l.
qui ſic. de ſo. ſecundo caſu valet ⁊ poſt tempus a teſta
tore taxatum debebit heredi reſtitui vt. l. ſi a me. ad
l. fal. ⁊. l. ſi heres inſtitut⁹. in prin. ad trebe. tertio caſu
valet fideicō. nec teneť reſtituere ſtatim. ſed poſt mor
tem ipſius fideicō. videtur dilata reſtitutio. vel in tē=
pus exiſtentie ſui iuris: ſi heres cui debet reſtitui eēt
in eius poteſtate. vt. l. epiſtolam. §. fi. ad treb. in tex. et
glo. alias eſt in. l. vbi pure. in prin. cum gl. ⁊ in. l. epiſto/
lam. §. fi. cum ibi no. eo. ti. facit. ff. de au. ⁊ argen. leg. l.
filiam. Ad propoſitū dico quod illud quod pater ca=
pit habere a filio herede inſtituto: ⁊ ipſi filio rogať re/
ſtituere: ergo videtur dilatum in tempus exiſtentie
ſui iuris. nec curo vtrum fuerūt appoſita verba que
ſapiant dilationem vel non. Ex predictis ergo habes
qꝺ qn̄ a pr̄e relinquiť filio relinquiť ſub ꝯditione: ⁊ va
let. aut pure: ⁊ tunc aut ſunt aliqua verba in relicto q̄
ſapiunt dilationē ⁊ valet. aut non: ⁊ tunc aut ipſe pa/
ter eſt inſtitutus ⁊ rogatus de reſtituendo filio: ⁊ tūc
non valet: ratio q2 non poteſt confirmari impediente
regula catoniana vt in. §. an ſeruo: aut filius ipſe eſt
inſtitutus: ⁊ pater ſibi rogatur de reſtituendo: ⁊ indi/
ſtincte valet: et videtur dilatum in tempus exiſtentie
ſui iuris: vt hic. Predicta vera niſi in legato liberta=
tis quod ſtatim valet. vt. ff. proxi. dicam. ¶ Opponi.
⁊ videtur quod dominus cogatur preſtare ſtatim ſer
uo: vt infra titulo primo. l. ſi idem ſeruus. §. ſeruo. illud
ponitur. ff. in penultima gloſſ. ⁊ ſoluitur quod ſpecia=
le eſt in relicto libertatis: que ſi ſeruo preſtatur: domi
no non acquiritur. hic vero in relicto alterius rei: que
ſeruo preſtatur. vnde videtur dilatum in tempus exi/
ſtentie ſui iuris. vide illam glo. ¶ Oppon̄. ⁊ videtur
quod quando legatum relinquitur extraneo debea=
tur ex perſona domini: vt. l. ſi alienus. ff. titulo primo.
Iſtud contrarium ponitur hic in glo. ſuper verbo ex
perſona. que eſt in ver. deniq3. et dicit ſo. vt ibi. Decla
ro ſi inſpicimus rigorem verborum debetur ex perſo
na domini: quia ab ipſo eſt nominatim relictum: er/
go de rigore non debetur a ſeruo: ad quem poſtea de
uenit hereditas: vt. l. celſus. §. primo. in fine. infra titu
lo. j. ⁊. l. j. i. fi. ti. ij. ⁊. l. ſi plures. Sȝ ꝯſiderato effectu de
betur ex perſona filij vel ſerui ⁊ ita loquitur hic. Sȝ
contra hoc opp. de. l. neſennius. §. ſeruo. infra ad. l. fal.
vbi videtur quod etiam quantum ad effectū debea/
tur ex perſona domini. Sol. imo ibi deberetur ex per
ſona filij vel ſerui: quod apparet ex eo quod per pa=
trem vel dominum deducitur falcidia: ⁊ ſic tenetur vt
heres ex perſona filij vel ſerui. Sed hec eſt differētia:
quia dicta legata videntur relicta ab ipſo filio vel ſer
uo ex ordine ſucceſſiuo: vt ſic prima legata per alia nō
minuantur: ⁊ in hoc hec lex determinatur per illam.
¶ Venio ad tertiam partem. Opponitur primo qꝺ
hic innuitur quod filius inſtitutus ſit heres. Contra
imo pater. vt lege placet. de acquirendis hereditati.
Gloſſ. ſuper verbo ſed vt pater. ſoluit duobus mo/
dis. Primo quia verum eſt filium eſſe heredem no/
mine: tamen effectu acquirit patri: vt dicta lege pla
cet. Alij dicunt quod pater eſt heres vere. vt in con=
trario. ſed poteſt grauari vt heres. et tunc detrahet
trebellia. Item poteſt grauari vt alius commodum

ſentiēs. tūc non detrahet. hoc dictum nō placet gl. q2
ꝺm hoc nulla eſſet differentia vtrū eſſet rogatus re= 5
ſtituere filio vel extraneo: qꝺ eſt cōtra hanc. l. Tenet
ergo gl. primā ſolu. quod filius ſit heres nomine licet
non effectu. qꝺ vtrū ſit verū declarabiť in ſequēti cō
trario. vide hanc glo. ¶ Op. cōtra illud. ⁊ videtur ꝙ
nō ſit heres neq3 nomine neq3 effectu: ſicut dicim⁹ de
ſeruo q̄ nullo modo eſt heres: ſed facit heredē dn̄m:
intantū ꝙ qn̄q3 eſt loc⁹ ſubſtitutioni vulgari que cō
cipitur in illū caſum ſi heres non erit: puta ſi teſtator
ignorabat eū ſeruum: vt. l. cum proponas. C. de her.
inſti. ⁊. l. ſi paterfa. de her. inſti. ⁊ inſti. de vul. ſubſti. §.
fi. Huius timore vt arbitror dicit gl. qꝺ licet in prin.
dicať de filio et ſeruo: tn̄ in hoc ver. deniq3. dicit ſolū
de filio: et caute tacet de ſeruo. innuit ergo gl. ꝙ fili⁹
eſt heres noīe: ſȝ patrem facit heredē in effectu: ſeru⁹
em̄ nullo mō heres remanet: ſed facit heredē dn̄m
noīe ⁊ effectu. hoc ſequiť Ia. de Aret. ⁊ Cy. vt dicūt
4 i. d. l. cū ꝓponas. ¶ Nos † examinemus iſtud. ⁊ oſtē/
do vtrūq3 membrū nō procedere. Primo ꝙ fili⁹ non
ſit heres nomine ſed facit heredē patrē: ſicut ſeruus
dn̄m. videť caſus in. l. qui liberis. §. hec ꝟba. de vul
ga. ⁊ pu. ⁊ de acq̄. here. l. qui in aliena. §. interdū. vbi
dicit ꝙ facit patrem heredē. ſecūdo probo per ratio
nē ille diciť heres nomine apꝺ quē remanēt directe
actiones. ille em̄ diciť heres effectu ad quē trāſeūt
vtiles vt inſti. de fideicō. here. §. reſtituta. not. in. l. ꝓ
herede. § papinianus. de acqui. here. in vlti. glo. ſed
cōſtat q̄cquid fili⁹ acquirit: acq̄rit patri: ꝺm hec iura
quo ad directas ⁊ vtiles actiones: vt inſtit. per quas
ꝑſo. no. acqui. §. j. de iniuri. ſtipu. §. alteri in gl. ij. ⁊. no.
in. §. ſi q̄s alij ⁊. §. ei qui. ⁊ no. in. l. ſtipulatio iſta. §. al/
teri. de ver. obli. ⁊. l. ſi tibi. ꝑ. §. fi. cū. l. ſeq. de pac. ergo
filius non eſt heres nomine neq3 effectu. nam glo. ex
preſſe in. l. ex aſſe. ad treb. dicit qꝺ qn̄ directe non re/
manēt apud aliquē non poteſt dici heres. ¶ Aliud
membrū quo diciť ꝙ ſeruus nullo mō eſt heres nō
videtur verū. Primo q2 videť cōtra. l. qui heredi. in
princ. de cōdi. ⁊ demō. vbi d2 ꝙ ſeru⁹ eſt heres noīe.
Scꝺo cōtra tex. ⁊ gl. in. l. quoties. §. fi. ver. ſed ſi pure.
ff. de here. inſti. vbi gl. dicit in fi. ſui qꝺ ſeruus eſt he/
res noīe: lȝ nō effectu per. l. placet. ſicut dicim⁹ de fi/
lio. Tertio hoc eſt expreſſum ad treb. l. quidā. §. ſi ſer/
uo. vbi no. ꝙ ſi dn̄s eſt rogat⁹ reſtituere ſeruo: quod
oīa remedia trebelliani habet preterq̄ deductionē
quarte: cum non vt heres: ſed vt dn̄s ſit rogatus: in
nuit igitur ſeruū eſſe heredē noīe: q2 ſi dn̄s eſſet he
res haberet etiā deductionē quarte vt hic. Quarto
hoc videť cōtra hanc. l. cum em̄ in princi. dicatur de
filio ⁊ ſeruo. ⁊ licet poſtea dicať de ſolo filio: intelligi
tur repetitum de vtroq3 ar. C. de diuer. reſcrip. l. j. q̄d
dicemus? Dico ꝙ aliquē eſſe heredē nomine pōt ac/
cipi duobus modis. Primo hoc eſt vt habeat dire=
ctas actiones: ⁊ iſto modo nec filius nec ſeru⁹ eſt he
res: q2 quo ad directas actiones ⁊ quo ad vtiles fa/
ciūt heredem patrē vel dn̄m: vt. d. l. qui liberis. §. hec
verba. ⁊. l. qui in aliena. §. interdum. ⁊ in iuribus pre
allegatis pro hac parte. ad quod facit. l. ſequitur. §. 6
ſeruus. de vſuca. Secūdo modo accipiť heres noīe.
i. heres nominatus ſeu inſtitutus in teſtamento: licet
non habeat directas neq3 vtiles actiones. iſto mō d2
heres ſeruus ⁊ filius. vt. l. qui heredi. in prin. de cōdi.
et demon. ⁊ hoc dicit glo. in. d. l. placet. ſi bene aduer
tatur: ⁊ in cōtrario de dicta. l. qui here
di. eſt † aduertendum quod illud eſſe
heres noīe: licet nullas actiones ha=
beat directas vel vtiles: quātū ad pro
poſitū habet duos effectus. Primus
eſt quod pater vel dominus eſt heres
quo ad oīa iura eo modo quo eſſet fi/
lius vel ſeruus ſi eſſet ſui iuris: et ita
actiones habet ac ſi ipſe filius vel ſer
uus eſſet heres: vt. l. qui hominem. §.
quidā. de ſo. ⁊ hac. l. ⁊ no. in glo. iij. hu
ius. l. ⁊ in alia gl. ſuper verbo ex perſo/
na: ⁊ tn̄ iſtud tale ius qꝺ habet pater
vel dn̄s nō pōt opponere cōtra filium
vel ſeruū: cū ex eorū perſona habeat.
ita loquitur hec lex. vn̄ cōtra ipm filiū
vel ſeruū nō pōt deducere quartā: q2
cōtra eū nō pōt dicere ſe heredem: vt
hic. nec contra ſeruū: vt not. in. d. l. qui/
dā. §. ſi ſeruo. Hoc ꝓcedit duplici rō=
ne. prima que poniť hic in text. q2 cum
pater ſit heres eo modo quo filius vel
ſeruus eſſet: fili⁹ aūt vel ſeru⁹ ſibiipſi
obligat⁹ eſſe nō pōt: ergo pater ex per
ſona filij obligatus non eſt: ſed ex ſua.
Scꝺo rōne gn̄ali q2 eo priuilegio qꝺ
quis habet a me ꝯtra nō pōt vti. l.
ſi iudex circūuento. de minoribus ⁊ in
l. amiciſſimos. in fi. de excu. tu. Scꝺm
effectū habet: q2 quo ad ea q̄ ſunt fa=
cti ipſe nominatus habeť vt heres: lȝ
ipſe nullas actiones habeat directas
vel vtiles: vt circa cōditiones implen/
das: vt. d. l. q̄ heredi. in p̄nc. de cōdi. et
demō. ſimile in. d. l. q̄ liberis. §. hec ver
ba. vbi hec ꝟba quiſquis mihi heres
erit reſoluunť in cōditionē vt ibi patet
in prin. l. que cōditio diciť eſſe facti. iō
quo ad implementū cōditionis pater
vel domin⁹ nō dicitur eſſe heres: licet
quo ad alia ſic. Dices tu filio vel ſeruo
exiſtēte in poteſtate quo ad implemē
tum conditionis pater dicitur eſſe he/
res: quia filio vel ſeruo adeunte que=
ritur patri vel domino vt. l. iij. de vul/
gari et pupillari. Reſpon. non dicitur
eſſe heres pater vel dominus vt ipſe
poſſit adire ex ſubſtitutione: quia in
ei⁹ perſona nō verificať cōditio quiſ
quis mihi heres erit: ſed filio vel ſeruo
adeūte iuſſu patris vel domini queri/
tur patri vel domino: ſicut illud quod
dareť ſeruo cauſa cōditiōis implēde
acq̄rereť domino: licet ſeruo deberet
dari: vt heredi noīato. vt. d. l. q̄ heredi.
non ergo videtur vera differentia que
fit in glo. inter filium ⁊ ſeruum. ¶ Ex
predictis † pōt moueri ad duo dubia.
primum nunquid illud qꝺ d2 in. l. ſi pa
terfa. de here. inſti. ⁊ inſti. de vulg. ſub
ſtitu. in fin. ſ. de ſeruo inſtituto quē q̄s
putabat liberum habeat locum in fi/
lio fami. quem quis putabat ſui iuris.

Ja.de ra.quod non:quia filiusfa.quo
ad aliquid eſt heres:ſeruus nullo mõ.
vt hic in gl. Pe.cõtra.vt refert Cy.in
d.l.cũ ꝓponas.in vl.q.cuiꝰ opi.preua=
let de iure:q2 quantũ ad hoc nulla eſt
differentia inter ſeruum ⁊ filiũ:vt di/
xi.⁊ hanc opi.tenet glo.in.l.ſi quis fi=
liũ.in.j.gl.de acq̃.here.licet Pe.nõ al/
leget eã.¶ Scḋo conſueuit dubitari
7 † qñ facta eſt ſubſtitutio pupillaris ꝑ
hec verba quiſq̃s mihi heres erit ⁊c.
ſeruꝰ vel filiꝰ adiuit portionẽ ſuã iuſſu
patris.vl' dñi:poſtea tp̃e mortis pupil
li reperiunt̃ ſui iuris:vtrũ poterũt eſſe
heredes ex ſubſtitutione. Ja.de ra.in
l.iij.de vul.⁊ pu.dicit ꝙ filius poterit
eſſe heres:quia remãſit heres:per ea
que hic no.ego dico ꝙ inter filium ⁊
ſeruũ quo ad hoc nulla eſt differẽtia.
vt dixi.s̃.ad hoc facit.l.ſi ſolꝰ.§.fin.de
acq̃.here.¶ Op.ↄ hanc partẽ.⁊ vide
tur ꝙ cõtra extraneum pater vel dñs
nõ poſſit trebellianicã deducere:ſicut
fideicõmiſſarius primus nõ detrahit
a ſcḋo.vt.l.j.§.idẽ neratiꝰ.ad tre.So.
cõtrariũ obtinet qñ eſt rogatꝰ ex ꝑſo/
na ſua:ſ3 hic ex ꝑſona heredis ſcriptio
detrahit̃.facit.l.ſi patroni.§.q̃ fideicõ
miſſariã.ad tre.¶ Op.⁊ vr̃ ꝙ aduer/
ſus filiũ poſſit detrahere trebel: nã ſi
pater h3 actiões vtiles ⁊ ſic eſt heres
effectu:l3 nõ ſit hr̃s noĩe:põt detrahe
re treb.ſicut dicimꝰ in bono.poſſ.q̃ nõ
eſt heres noĩe.vt inſti.de bo.poſ.§.q̃s
autẽ.tñ quia habet omnia iura.vt ibi.
et no.s̃.de bo.poſ.here.pe.l.j.detrahit
trebellianicã.vt.l.j.§.bonorũ.ad treb.
et ſic pr̃ quo ad filiũ d3 poſſe detra/
here.licet non ſit heres noĩe.Sol.bo.
poſſ.h3 illud beneficiũ a pretore mor/
tuo ⁊ viuo:non ab alio.merito contra
alios vtit̃ dicto beneficio:ſ3 hic pater
vel dñs habet hoc beneficium a filio.
vñ illo nõ vtit̃ contra ipſum filiũ:ꝑ ea
que.s̃.dicta ſunt.¶ Op.C.ad treb.l.
iubemꝰ.§.ideq̃3.So.gl.⁊ bñ.qḋ ibi pr̃
fuit inſtitutꝰ ⁊ rogatꝰ de reſtituẽdo fi
lio:hic ipſe filiꝰ fuit inſtitutꝰ:⁊ pr̃ roga
tus de reſtituendo ſibi. ¶ Venio ad
quartã partẽ op.primo rõ.l.d3 eſſe cõ
cludẽs ⁊ neceſſaria ita qḋ ceſſante rõ/
ne ceſſet lex vt.l.adigere.§.quãuis.j.
de iurepa.⁊.l.cũ tale.§.falſam.de cõ/
di.⁊ demõ.ſed rõ hic poſita nõ eſt hu/
iuſmodi:q2 idẽ eſſet in quolibet extrã/
neo cui fideicõmiſſum eſſet relictum
poſt mortẽ pr̃is.vt.l.ſi.cũ hr̃s.qñ dies
le.ce.⁊.l.hr̃s meꝰ.ꝺ cõd.⁊ dem.So.gl.
duobꝰ modis.primo fatet̃ cõtrariũ ⁊ hic
ſubaudit maxime.q.d.idẽ in filio qḋ i
extraneo.vide gl.ſup ṽ.retẽturũ. hoc
nõ pl3.nã ex illatione que colligit̃ ibi.
ex dictione.⁊ iõ:⁊ ex ratiõe ſcḋa poſita in fi.l.apparet
ꝙ iuriſcõſultus propter illã rationẽ poſuit hanc cõ=
cluſionẽ.q.d.al's ſecus eſſet.Scḋo mõ ſolu.gl.vc3 ꝙ
nõ ſit idẽ in extraneo cui eſſet relictũ poſt mortẽ: in
extraneo dico q̃ nõ ſit mortuꝰ:ſ3 viuit:l3 filiꝰ deceſſe/
rit.⁊ iſta fuit opi.Azo.vt ꝓ habit̃ in gloſ.ſe.Iſtud di=
ſplicet pluſq̃3 precedens dictũ.q2 ſm hoc nõ eſſet rõ
differentie inter filiũ ⁊ extraneũ iſta que dicit̃ in tex.
ſ.q2 ex perſona patris vires accipit.Sed ratio diffe
rẽtie eſſe accidẽtia facti q2 filius deceſſit extraneus
nõ.qḋ eſt cõtra mentẽ huiꝰ.l.Alij ergo vt Ja.de are.
intelligũt hãc partem alio modo penitus extraneo.
Pro cuiꝰ euidẽtia debetis ſcire ꝙ ille qui rogatꝰ eſt
reſtituere quicquid ad eum peruenerit:nõ tenet̃ re/
ſtituere fructꝰ:vt.l.qḋ his verbis.j.de leg.iij.⁊ hoc ſi
eſt rogatus reſtituere extraneo:ſed ſi filio ſuo:tũc in
reſtitutione veniũt fructus.vt.l.in fideicõ.§.cũ polli
dius.s̃.de vſu.⁊ hoc ꝓpter votũ parentũ:qḋ eſt vt fi
lijs ſemꝑ acquirãt.vt.l.ſcripto.vñ lib.⁊.l.nihil.§.j.de
bo.lib.hoc p̃miſſo ſic pone caſum.ſi pater eſt rogatꝰ
poſt mortẽ ſuã reſtituere filio ſuo qḋ ad ſe patrẽ per/
uenit ex hereditate vel legato filio relictis:⁊ ſic fru/
ctus interim percepti veniebant:ſi filius morit̃ viuo
patre:omnino id patrem retenturũ.i.cõpendiũ fru=
ctus.ſubaudi quia ſi filius viueret nõ retineret.⁊ ad
hũc ſubauditũ caſum de vita filij venit ratio que ſe/
quit̃ ꝙ fideicõmiſſum vires recipit ex ꝑſona patris:
licet eius votũ eſt querere filijs:ita intelligit ipſe.cer/
te licet iſte intellectꝰ ſit in ſe verus:quantum ad.l.eſt
omnino extraneus:cum hic de fructibus nulla fiat
mẽtio.Preterea cũ.l.iſta tota loquat̃ de filio ⁊ ſeruo
ſm lec.quã.s̃.tenuit.Iſta lec.non cõgrueret niſi in fi
lio:cum nõ ſit votum dñi querere ſeruo ſicut patris
q̃rere filio.ideo ego lego hãc legẽ alio mõ clare ⁊ a=
perte.Pro cuiꝰ euidẽtia debetis ſcire ꝙ qñ primo te
ſtator reliq̃t aliq̃d alicui:⁊ poſtea iubet tertiã perſo/
nã accipere:⁊ poſt tp̃s legatario dare:ꝙ legatũ dicit̃
eſſe purũ:⁊ legatariꝰ ante tẽpus decedẽs trãſmitte=
ret ad heredẽ:⁊ ille tertiꝰ qui iuſſus eſt accipere ⁊ da
re legatario videt̃ electus.vt nudus miniſter.vt.l.a fi
lia.§.alumno.j.ad treb.⁊.l.liberto.§.largiꝰ.j.de an/
nu.leg.cũ ſimi.Itẽ poſito ꝙ ad heredẽ nõ trãſmitte/
ret legatariꝰ:nõ remaneret apud illũ nudũ miniſte/
riũ.vt.l.ſi q̃ſtitio.j.tit.j.Hoc p̃miſſo caſus eſt clariꝰ.
quia primo fuit relictũ filio poſtea fuit iuſſus pater
ipſi filio reſtituere poſt mortẽ ipſiꝰ patris:ſi filiꝰ mo=
ritur interim:querit̃ an apud patrẽ debeat remane=
re.Videbat̃ ꝙ nõ:quaſi pater ſit nudus miniſter.tñ
iuriſcõſultus determinat hic cõtrariũ:q2 pater nõ eſt
nudus miniſter:ſed ex pr̃ſona eius capit vires lega/
tum:ſecꝰ ſi aliquis eſſet iuſſus dare extraneo:qḋ ipſi
extraneo eſſet relictũ:vt ex p̃dictis p3:hũc caſum cre
do verũ.¶ Op.ꝙ iſte ver.vr̃ deſtruere oĩa p̃ceden=
tia:innuit enĩ ꝙ nõ videat̃ relictũ poſt mortẽ patris
niſi exprimat̃:cuiꝰ cõtrariũ vr̃ dictũ.s̃.So.s̃.dixi qḋ
vr̃ fideicõmiſſum dilatũ in tẽpus exiſtentie ſui iuris:
qḋ põt eſſe morte vel emãcipatione:hic loquit̃ qñ ex
preſſe fuit collatũ poſt mortẽ ⁊ ſic in vnũ caſum tñ.
Expediui me de ↄ̃ijs.¶ Veniamꝰ ad.q.q̃ro primo q2
8 regula eſt † ꝙ lis nulla põt eſſe inter patrẽ ⁊ filium:
quo iure aget filiꝰ cui eſt fideicõmiſſu3 relictũ cõtra
patrem:Rñ.aut eſt inſtitutus pater:aut filiꝰ.Primo

caſu aut pater non vult adire ⁊ non põt cogi per fi=
lium niſi poſtquam erit ſui iuris ſecundum gl.in.l.co
gi.§.ſi pater.ad trebellia.l3 Jaco.de are.aliter dicat:
qḋ dic vt ibi.aut pater adiuit ſed non vult reſtituere
⁊ tunc aut fuit relictum fideicom.ſtatim ⁊ non valet
vt no.j.eo.l.a filio.⁊.s̃.dixi:aut fuit dilatum in tẽpus
exiſtentie ſui iuris:⁊ non eſt dubium quod poteſt ha
bere actionem ex teſtamẽto.ſi vero filius ipſe fuit in/
ſtitutus vt in caſu noſtre.l.tunc aut pater non vult iu
bere filium adire:⁊ tunc non preiudicat filio:quin fa=
ctus ſui iuris poſſit adire.vt.l.is qui heres.§.ſi.de ac/
qui.here.Hodie ſtatim poteſt filius adire:per.l.ſi.C.
de bo.que lib.ſi vero filius iuſſu patris adiuit:et ſic
patri queſita eſt hereditas:tunc cum fideicõmiſſum
ſit dilatum in tempus exiſtentie ſui iuris:vt dixi.s̃.nõ
eſt dubiu3 quod factus ſui iuris agit actiõe ex teſtõ
9 ⁊ hoc ſm iſta iura.¶ Sed quero † nũquid hec.l.ob=
tinet ſm iura hodierna.pone q̃dã inſtituit filiũ ⁊ ro/
gauit patrẽ de reſtituẽdo filio vel extraneo. Videdũ
eſt de viribꝰ fideicõmiſſi.Dices tu in hereditate ꝓfe=
ctitia h3 locũ hodie ſine dubio:q2 nihil eſt hodie im/
mutatũ:quod nõ pl3.imo dic ꝙ primo pars huiꝰ.l.ꝓ=
ut dicit ꝙ a patre põt relinqui filio inſtituto:ꝓcedit
ſine dubio ⁊ olim ⁊ hodie in ꝓfectitio:ſcḋa pars vt di
catur capere a ꝑſona filij qñ relinquit̃ extraneo:a ꝑ=
ſona patris qñ relinquit̃ ipſi filio:etiã ſm iſta tp̃a nõ
habeat locũ in hereditate ꝓfectitia:hoc eſt in ea que
erat relicta filio cõtẽplatione patris:tunc enĩ ſemꝑ vi
det̃ capi a perſona patris:q2 eiꝰ reſpectu eſt relictu3.
ar.s̃.de here.inſt.l.quidã cum filiũ.⁊.s̃.de ſtip.ſeruo.
l.pe.Ceſſant enĩ ille rõnes quas dixi.ſ.ꝙ pater habue
rit a filio vel dñs a ſeruo:imo hñt a ſe licet ꝑ mediam
ꝑſonã filij vel ſerui.Si ṽo loquit̃ de hereditate aduẽ
titia hoc eſt de relicta cõtẽplatiõe filij vel ſerui vel ſim
pliciter qḋ idẽ eſt.l.aditio.s̃.de acq̃.her.⁊ de vſuf.l.ſi
ſerui.⁊.l.ſeq.tunc p̃ncipiũ huius.l.non videt̃ habere
locũ:q2 patri queritur ſolus vſuſfructus:⁊ ſi filio re=
ſtitueret:illud idẽ ſibi quereret̃:⁊ hoc videtur dixiſſe
Roge.in.iij.gloſ.hic poſita.Tu dicas ꝙ in ſeruo ſine
dubio nil eſt immutatũ.In filio vero tenẽdo opi.quã
ego teneo ꝙ fideicõmiſſum vr̃ dilatũ in tp̃s mortis
vel exiſtẽtie ſui iuris:hoc non vr̃ ꝓcedere:q2 illo tp̃e
vſuſfructus qui queritur patri reuertit̃ ad proprieta/
tem ipſo iure abſq̃3 alia reſtitutione fienda per patrẽ:
ſed potes dicere ꝙ pr̃ habebit vſumfructũ dũ viuit:
⁊ illis fructibꝰ vtet̃:⁊ cõmodo fructuũ:in tp̃s aũt exi
ſtẽtie ſui iuris reſtituet fructus quos percepit medio
tp̃e.ꝓ hoc hec.l.in fi.ſm lec.Ja.de are.remanebit er/
go apud patrẽ ſolum cõmoditas vtendi illis fructi/
bus ⁊ illo cõmodo medio tp̃e:ſimile in.l.ſi cõuenerit.
⁊.s̃.de pac.do.¶ Secũda pars huiꝰ.l.in qua diſtin=
guitur vtrũ relinquat̃ filio vel extraneo.vt in primo
caſu debeat̃ ex perſona pr̃is.ſcḋo ex perſona filij.ho=
die ſi relinquit̃ a patre filio nihil eſt immutatũ q̃tum
ad hoc.S3 ſi relinquit̃ extraneo eſt immutatũ:quia
olim debebatur a patre vt a debitore ex perſona fi=
lij:vt hic.hodie vero debet̃ a patre vt a legitimo ad=
miniſtratore.ſicut dicimus qñ relinquit̃ a tutore pu/
pilli inſtituti.l.pero.§.mater.j.titu.j.C.de fideicõ.l.et
⁊.C.de re.cre.l.cum etiã.⁊.l.ciuibus.j.de reb.du.vel
dicamus ꝙ partim debet̃ a patre vt adminiſtratore
reſpectu ꝓprietatis:partim vt a debitore reſpectu vſuſ
10 fructus.¶ † Quero q̃d in filio arrogato:Rñ.idẽ ꝙ
in naturali ⁊ legitimo.vt inſt.de acqui.per arrog.§.j.
11 ⁊.l.ſub ↄditione.de li.⁊ poſth.¶ † Quero vtrũ reſti=
tutione facta a patre in caſu huius.l.trãſeant actio=
nes in filiũ ex trebel.Circa hoc ſunt glo.cõtrarie.vna
eſt hic ſuper ver.nõ admiſſa.que dicit ꝙ omnia alia
remedia trebellianica excepta deductione quarte ha
bent locũ:ſed inter remedia trebellianica eſt tranſla=
tio actionũ:vt.C.ad le.fal.l.in teſtamẽto.⁊ ibi not.er=
go ⁊c.⁊ huic cõcor.alia gl.ad treb.l.quidã.§.ſi ſeruo.
Alia gl.hic ſuper ver.nõ poſſet dicit cõtrariũ.cũ enĩ
ipſe filius ſit heres:pater non trãſfert in eũ actiones.
ꝓ hoc videtur caſus.j.ad treb.l.ſi heres inſtitutus.in
prin.Credo primas gl.eſſe veras.ꝑ tex.l.j.§.ſi filio.ṽ.
idem eſt.j.ad treb.vbi eſt caſus.nã in tota illa.l.expo/
nitur illa pars ſenatuſcõſul.que tractat de transferen
dis actionibus.⁊ ideo ponit̃ hic caſus ꝙ filio inſtitu/
to ⁊ patre rogato ipſi filio reſtituere habet locũ illa
pars ſenatuſcõſulti.Ad.l.ſi heres.in p̃nc.Reſpondeo
ꝙ ibi loquitur in herede apud quẽ erant actiones di
recte que ſibi ſufficiũt.hic loquitur in filio apud quẽ
nõ erãt neq̃3 directe neq̃3 vtiles cũ totũ cẽt q̃ſitũ pr̃i ſe
cundũ iſta tempora.merito pater ei reſtituendo:in eũ
12 transfert vtiles.¶ † Quero pone qḋ alicui eſt relictũ
fideicommiſſum vniuerſale pure:decedit fideicõmiſ=
ſarius ante reſtitutionẽ ſibi factam.queritur an trãſ/
mittat illud ad heredem ſuum.Gl.hic ſuper verbo:
retenturum.dicit ꝙ non tranſmittit:per leges quas
allegat.Inducit ſimile de hereditate non adita q̃ nõ
tranſmittit̃.idẽ videt̃ dicere glo.in.l.a teſtatore.de cõ
di.et demon.⁊ fuit opiñ.Azo.in ſum.C.ad trebel.cir/
ca fi.ij.col.docto.omnes Dyn.⁊ alij dicunt contra.q2
habemus tex.expreſſos in.l.poſtulante.in prin.ad tre
bel.⁊.l.cogi.§.idem metianus.eo.ti.⁊.d.l.a teſtatore.
⁊.C.de fideicom.l.iij.Ad contra.ſc3 ad.l.apud iulia=
num.§.vtrum.⁊.§.antiſtia.dic vt ibi not.q2 ibi deceſ=
ſit fideicõmiſſarius ſine herede.ad hanc.l.rñde qḋ
hic erat relictum fideicõmiſſum ſub conditione.Ad
ſimile de hereditate Dy.non rñdet hic:ſed in.l.a teſta
tore.de condi.⁊ demon.etiam Dy.dicit quod aliud in
herede qui ante aditam hereditatem nullum habet
ius:merito non tranſmittit:ſed id quod habet.ſ.ius
deliberandi tranſmittit hodie ſm formam.l.cum an/
tiquioribus.C.de iu.deli.ſed fideicõmiſſariꝰ vniuer/
ſalis habet actionem ex teſtamẽto quam trãſmittere
põt.facit quod dixi.s̃.de acqui.heredi.in.l.is poteſt.
13 ¶ † Quero q̃d ſi fideicõmiſſarius vniuerſalis dece
dit poſt mortẽ teſtatoris an aditã hereditatẽ:an tranſ
mittat ad heredes:Quedã gl.t3 ꝙ non per.l.quidã
ita.in prin.ad trebel.⁊ ibi no.in glo.parua ſuper verſ.
adeatur.alia glo.idem in.l.iij.de reg.cato.dicunt enĩ
qḋ dies fideicõmiſſi vniuerſalis nõ cedit niſi ab adi=
ta hereditate.idem tenet Dy.j.de adi.leg.l.iij.§.j.Cy.
⁊ Ja.de are.tenẽt contrarium:quod cedit dies quo
ad tranſmiſſionem a tempore mortis teſtatoris ſicut
in legatis ⁊ fideicommiſſis particularibus.pro hoc
in.d.l.iij.§.j.ver.idem dicendũ.de adi.le.vbi quo ad
diei ceſſionem equiparatur vniuerſalis particulari.
facit.l.in perſonam.C.de fideicom.Et hanc partem
puto verã per.l.cogi.§.idẽ metianus.ad treb.quia vi
detur ꝑmittere ꝙ heres fideicommiſſarij cogat here
dem inſtitutum adire.ergo fideicommiſſarius dece=

dens ante aditã hereditatem trãſmit-
tit. licet ibi poſſet aliter intelligi. ⁊ hoc
põt intelligi ex ordine rubricarum. nã
in. C. promiſit primo. de leg. ⁊ fideicõ.
⁊ ti. ad trebel. ⁊ ſic de vniuerſalibus ⁊
particularibus: poſtea in tit. de cadu.
tolend. §. cum igit. ⁊. §. in nouiſſimo. di-
cit indiſtincte diem legatorum ⁊ fidei-
cõmiſſorum relictorum pure cedere a
morte teſtatoris. intellige hoc in fidei-
commiſſis vniuerſalibus ⁊ particula-
ribus. ſic ergo in. ff. primo ponit de le.
poſtea ad treb. Et ſic de fideicõmiſſis
vniuerſalibus: poſtea ponit tit. quãdo
dies leg. ce. intelligo fideicõmiſſorum
particulariũ ⁊ vniuerſaliũ de quibus
premiſerat. Ad. l. quidã ita. rñde quod
non dicit illud. vel dic qd cedat ab adi-
ta hereditate quo ad petitionem ⁊ ita
loquitur gl. ibi poſita. ſed quo ad trãſ-
miſſionem a tpe mortis: vt dixi. vel di-
cas ꝙ illud eſt verum quo ad impediẽ-
dam tranſlationem fideicommiſſi fa-
ctam a teſtatore: alias ſecus. ¶ Que-
14 ro † poſito qd ſit verũ qd nõ tranſmit-
tat fideicõmiſſum ante aditam here-
ditatem: an ſaltẽ tranſmittat ius deli-
berãdi ſicut fit per heredẽ? Glo. hic di-
cit ꝙ ſic. not. ⁊ vide eam. idẽ dicit Azo
in ſum. C. ad treb. qd põt tolerari: qꝛ ſi
fideicõmiſſarius vniuerſalis hꝫ ius de
liberandi. vt no. ſ. de iu. delib e. l. j. dico
15 etiam † ꝙ ſi fideicommiſſa. decederet b
poſt petitionẽ factam: lꝫ ante reſtitutio-
nẽ factã vel ante aditam hereditatem
tranſmitteret. vt. l. non iuſtã. C. ad treb.
¶ Quero an heres rogatus cogatur
adire ⁊ reſtituere? Glo. hic remittit ad
no. in. l. eam quam. C. de fideicom. dic
vt ibi. ⁊. l. ille a quo. §. ſi de teſtamento. 2
in fi. j. ad trebel. ¶ Dy. inducit hanc. l.
16 in ar. ad. q. videris hic in fin. † ad duo
ſingularia dari adiectiuũ pluralis nu-
meri. concor. ſunt in glo. Modo pone
dixit dñs vaſallo concedo tibi vineas
⁊ fundũ fructibus plenum: an per hoc
videatur conceſſiſſe vindemiã? Videt
qd nõ: qꝛ non adiecit adiectiuũ plura-
le. vt hic cum ſimi. ⁊ quia in dubio vi-
det referri ad proximũ: ⁊ ſic ad fundũ
tantum. vt. l. ſi idem cum eodem. in fi.
de iuriſdi. omnium iudi. Ecõtra ꝙ vin-
a demia videtur[a] conceſſa: quia eſt pars
fundi. vt. l. fructus pendẽtes. de rei vẽ-
di. ſi ergo totum conceſſit: ⁊ quelibet
eius pars videt conceſſa. ar. l. ſi ex to-
to. ſ. eod. ⁊. l. ſi quis cum totum. de ex-
cep. rei iudi. ad hoc facit. l. iulianus. §.
ſi fructibus. de act. emp. ⁊. l. ſeie ex par-
te. §. caio. de fun. inſtru. ſecundum Dy.
iſtud credo verum. primo quia illud 3
adiectiuum plenum: licet ſit ſingula-

a ¶ Vindemia videtur. Et vide domi. Petr. in. c. per tuas. de donat. Andr. barbar.

b ¶ Ius accreſcendi. Adde inꝙtum Alex. ex mente Bald. ange. ⁊ Imo.

ris numeri: tamen refertur ad omnia
precedentia. vt. l. heres meus. §. vxori.
j. de le. iij. Item qꝛ poſito ꝙ nihil eſſet
dictũ fructus videntur conceſſi. vt. l. ſi-
na. j. de iure fiſ. ⁊ dicta. l. iulianus. §. ſi
fructibus.

1 ☞ Iura plurium ſi deueniunt ad
vnum ille poteſt facere illi qd poterãt
illi plures.
2 Vtilitates reſultantes quando ali-
quis habet legatum iure ſuo vel iure
accreſcendi.
3 Heres qñ poſſit repudiare legatũ ad
incõmodum alienum.
4 Petens ex vna cauſa qñ poſſit ex alia
petere.
5 Qñ quis poſſit petere partẽ iure ſuo
⁊ partẽ iure hereditario.
6 Petens totã rẽ ſimpliciter ex vna cau-
ſa tacite ex alia repudiat.
7 Ceſſionarius an poſſit cogi vt eligat:
an agat directa: an vtili.

1 SI mihi. † Qñ plu-
rium iura de-
ueniũt ad vnũ: põt ille fa-
cere qd poterant illi plu-
res. h. d. ⁊ legit duobus
modis ſm gl. vel qd pluribꝰ eadẽ res
fuit legata cõiũctim ꝟbis ⁊ diſiunctiꝫ
re: vel ecõuerſo diſiunctim re ⁊ cõiun-
ctim verbis. ¶ Op. ius accreſcendi[b]
nõ hꝫ locũ poſt legatũ acquiſitũ vt. l. j.
in fi. de vſufru. accre. ſed hic erat queſi-
tũ qꝛ dicit die legati cedente. Huiꝰ ti-
more dicit gloſ. ꝙ dies ceſſerat quo ad
trãſmiſſionẽ tm: ꝓ qua facit. l. ſi qs ita
als ei q̃ ita. ⁊ qd ibi no. de condi. inſti.
2 ¶ Op. ij. qꝛ vr † ꝙ nil releuet ſiue ha-
beã iure meo ſiue iure accreſcẽdi: ⁊ ſic
fruſtra fuit facta hec. l. ar. l. hec ſtipula-
tio. §. diuꝰ. j. vt ſi leg. no. ca. Sol. gl. imo
releuat ꝓpter onera impoſita coniun-
cto q̃ nõ erãt impoſita mihi. Iſtud di-
ctũ nõ releuat niſi ſm illã lec. qñ diſiũ-
ctim verbis erit relictũ. vñ tu adde ꝙ
aliud intereſt qñ coniũctim: lꝫ eñ tunc
accreſcat cũ onere impoſito ꝑ teſtato-
rẽ: tñ intereſt ꝓpter aliud. nam ſm iſta
tpa heres nõ tenet ad legata vltra vi-
res hereditarias: nec hodie tenet ad
debita vel legata vltra vires facto in-
uẽtario: ſi ergo repudio ex ꝑſona mea
⁊ agnoſco ex ꝑſona illius qui me facit
heredem erit patrimonium ipſius tan-
to maius: ſi repudio ex perſona illius
et agnoſco ex perſona mea erit here-
ditas eius tanto minor. et ſic multum
intereſt. ¶ Opponitur contra hoc. et
3 videtur † quod heres non poſſit repu-
diare legatum ad incommodum alie-

vult quod ſi teſtator reliq̃t pluribus dominium ⁊ ꝓhibuit quẽlibet alienare partẽ ſuaꝫ reſpectu familie qd qs non poterit portionem ſibi obuenientem iure accreſcendi alienare. qd ideꝫ voluit paulus de caſ. conſilio. cc xxxiij.

num. vt. l. liberto octoginta. de boñ. libe. l. ſi fundum a
ſub conditione. §. ſi titius. j. eo. et quod ibi no. reſpon-
a deo quandoqꝫ[a] heres repudiat legatum factum de
fundo ad incommodum alienum nec cedit ad cõmo-
dum ſuum: ⁊ hoc nõ poteſt. vt. d. l. liberto octoginta.
aut repudiat ad incommodum alienũ ⁊ ad commo-
dum ſuum: et tunc aut ille alius in cuius incõmodũ
repudiat illud habiturus erat ex diſpoſitione defun-
cti ex cuius perſona repudiat ⁊ nõ põt repudiare: vt
no. in. d. §. ſi titius. aut alio modo cedit in ſuũ incom-
modum ad commodum tamẽ repudiantis. ⁊ poteſt
repudiare. ita loquitur hic: ⁊ quod. ſ. dixi. ¶ Opp.
4 dicitur hic † quod ſi quis petit ex vna cauſa non põt
petere ex alia. Contra quando due cauſe lucratiue
habẽt originem in perſonis diuerſorum licet ad vnũ
deueniat ex vtraqꝫ cauſa poterit ille ſolidum conſe-
qui vt. l. ſi ſeruus legatus. §. j. j. e. ⁊. l. ſi is qui. de act.
et obli. ⁊ doc. tenent in. l. qui pupille. C. de ne. ge. So.
illud verum quãdo ille due cauſe diuerſorum habe-
bant effectum ſolide exactionis in quẽlibet. ſed hic
non erat iſtud. nam ſi ambo viuerẽt: vel facerẽt ſibi
partes per cõcurſum: ſi eſſet legatum diſiunctuꝫ. vel
quilibet admitteretur ad partem ſuam quãdo fuit 2
legatũ coniunctim. dixi in. l. meuius. §. duobus. j. ti. j.
¶ Oppo. de. l. non eſt nouum. de act. empt. Solu. in c
eodem libello debet peti vt ibi: tamen poſſem petere
5 vel iure meo vel hereditario. ¶ Querit gl. † vtrum
poſſim petere partem iure meo partem iure heredi-
tario? Quidam variauerunt. tu dicas indiſtincte qd
ſic. probatur in. l. reos. in priñ. de duo. re. Nec ob. d. l.
non eſt nouum. quia fateor quod debeat peti in vno
libello: ſed tunc petam vel totum iure meo vel totuꝫ
iure hereditario: vel partem iure meo partem iure
6 hereditario. ¶ Quero † quid ſi peto ſimpliciter reꝫ
totam ex vna cauſa? Reſpondeo tacite ex alia repu- 3
diare videor. vt hic innuit text. facit. l. fin. C. de codi.
7 ¶ Vltimo Dy. inducit hoc priñ. ad. q. † vtrũ ceſſio-
narius poſſit cogi eligere an agat directa vel vtili?
Et videtur hic tenere quod nõ. contrarium videtur
tenere in. l. ſi duo. de ſolu. dic vt ibi dixi plene ⁊ ideo
hic non dico.

1 ☞ Difficultas preſtationis in teſtamẽtis ſubducit
et legatum firmum manet.
2 Anguſtie temporum in contractibus bone fidei ſub-
ducuntur ſicut in legatis.
3 Impoſſibilitas ſi eſt adiecta grauato: an vitiet diſpo-
ſitio: remiſſiue.

b
1 Si quis ſeruos. [b] † In teſtamẽtis diffi-
cultas preſtatiõis ſub-
ducitur: et legatum firmum remanet. h. d. Et no. §. et
ſigna tex. ibi: ⁊ anguſtias. ¶ Opponi. quod iſta im-
poſſibilitas vitiet legatum. inſti. de lega. §. fin. ⁊. C. de
his que pe. nom. l. j. Solut. ibi fuit legatum ab initio
impoſſibile: hic non. nã teſtator potuit tantum viue-
re quod ſerui potuerunt duci Rome. iſtam tenet gl. 1
in. d. l. j. ⁊ Dy. in. c. nemo poteſt. de reg. iur. lib. vj. Sed
hoc videtur contra regulam catonianam que vult 2
quod legatum quod non valeret ſi tunc moreretur
teſtator: nec poſt confirmetur. Gloſſ. ideo tranſit ad
aliam ſolu. ſ. quod hoc remouetur quod eſt impoſſi-
bile: ſcilicet feſtinatio. ⁊ hanc tenet Pe. ⁊ Cyñ. C. de 3
his que pe. no. l. j. et eſt vera. vt. j. dicam. Tertiam ſo.

a Andre. pomate. ¶ Rñdeo qñqꝫ. Hãc diſtinctionem ſequit Aret. cõſil. cxiij. pro declaratione all. etiã Alex. in. iij. vo. facit qd in ſimili no. idem Barto. in. l. quominus. in. j. q. ff. de flumi. ⁊ per Iac. in vlti. q. quã refert hic Pau. de ca. relatã per Alexã. q̃ idem tenet conſi. cxiij. in. iij. volu. Salic. hic.

dat gloſ. inſti. de leg. §. ſi. vꝫ quod te-
ſtator dixit quod heres conſtitueret
ſe ſoluturũ infra triduũ. que ſolu. non b
congruit litere: nam dicit quod dãna-
uit heredẽ ad dandum: non vt conſti-
tueret ſe ſoluturum: ideo tenet prece-
dentem ſolu. ¶ Sed ad hanc oppo. ⁊
aſſumo priñ. glo. quia videtur contra
tex. inſti. de verborum obligationibus
§. loca. ⁊. l. ij. §. ſi quis ita. als eſt ſub. l.
iij. de eo quod certo loco. Solu. ibi: in
ter viuos: hic in vltima voluntate. hãc
tenet glo. j. de verb. obli. l. ſi. §. ſi inter.
de regu. iuris. l. in teſtamentis. que ſo-
lut. eſt vera ſic intelligendo: videlicet
quod aliud. ſit in contractibus inter
2 viuos: ſcilicet ſtricti iuris: nam † in con-
tractibus bone fidei anguſtie tempo-
c rum ſubducuntur ſicut in legatis:[c] vt
lege inſulam. §. pe. ſ. loc. et eodem mo-
do in vltimis voluntatibus que ha-
bent inſtar bone fidei: vt. l. in minorũ.
C. in qui. cau. in integr. reſti. non eſt ne-
ceſſa. et hoc tenent docto. in. d. lege. j.
¶ Oppo. glo. de. l. item illa. de conſti.
pe. non ſoluit. dicas quod ibi anguſtie
temporum nocẽt. i. nõ proſunt vt reus
conſtituatur in mora: vt ibi no. ¶ Vl-
3 timo † vides in hoc. §. quod impoſſibi-
litas fuit adiecta grauato: non tamen
vitiatur diſpoſitio: quod eſt contra cõ-
mune dictum glo. noſtrarũ. dixi plene
in. l. j. de condi. inſti.

b ¶ Si qs ſeruos. Ad deſinquantum Alex. ponit qd ſi teſtator iuſſerit legatum preſtãdum infra menſem a die mortis ſue dꝫ ſuppleri et a die adite hereditatis et qd ſi teſtator mãdat cõſtrui opus infra q̃nquẽniũ qd non potuit exequi ꝙ non habebunt locum leges punientes nõ exequẽtes. ꝙ hoc latius habetur per Ro. conſi. ccccix. ⁊ roma. cõſi. ccc xlviij. vbi vult quod in gratijs pape anguſtia temporis ſubducatur.

Regula. Seruus dꝫ eſſe capax
ſi capax eſt dominꝰ. h.
d. ¶ Oppo. de. l. et ſi maxime. de ſer.
leg. ⁊. l. debitor. §. fin. j. titu. j. Solu. ibi
ſpeciale: vel dic quando domino non
poſſumus legare mere propter condi-
tionem domini procedit iſta regula: ſꝫ
quando non poſſumus legare mixta
conſideratione eius ⁊ rei legate: non
procedit iſta regula vt in contrarijs.
ſꝫ certe nec primo caſu procedit regu-
la indiſtincte: quod dic vt. l. ſi ſeruus
eius. de acqui. heredi.

1 ☞ Voluntas ſequens ſeruatur niſi
precedens ſit derogatoria.
2 Legatum ſi primo admittit pure poſt
ea ſub conditione: iſta ſcda redemptio c
nihil operatur. Moder. hic tenent cõ-
tra Barto.
3 Scdm teſtm̃ factũ a teſtatore qui in
prĩo dixit ꝙ nõ liceret ſibi penitere vꝫ.

c Andre. Poma. ¶ Sicut in legatis. Adde in materia roma. conſil.

cccxlviij.incip.in pꝛimo queritur.
a ¶ Non liceret.adde poſt Ale.dum ponit an ſi teſta
toꝛ dicat nolo aliud teſtamentum validum eſſe niſi
ſit ſcriptum aue maria ⁊c.quod in terminis cōſuluit b
Bald.conſi.clxxxvj.Et quod voluit ro.conſil.cccvj.

4 Priuilegium conceſſum ab imperato
re non obſtante aliqua conſtitutione
vel ſtatuto tollit etiā ſtatuta futura.

1 **In legatis.** Sequens† volū
tas ſeruatur niſi
precedens ſit derogatoꝛia.hoc dicit.
2 ¶ Querit glo.† quid ſi ademi tibi le
gatum pure poſtea ſub cōditione an
poſterioꝛ ademptio aliquid operetur.
Dicit glo.quod videoꝛ dare ſub con
traria conditione:nam qui dicit diuoꝛ
tium:pꝛeſupponit fuiſſe matrimoniū:
vt in auť.qui.mo.na.effi.leg.§.quoniā
autem.addo.ſ̄.de diuoꝛ.l.iulianus.ſic
qui ponit adēptio.neceſſario pꝛeſup
ponit legatum pꝛecedere:et ſic pertrā
ſibat Dy.Ja.de Are.tenet contrariū
et huiꝰ opinio.ſum ſecutus:quia adē
ptio ſit ad diminutionē.ergo non ope
ratur augmentum ſeu inductionem
legati:vt.l.legata inutiliter.ſ.eodem
et.l.ex facto.de hered.inſtitu.et.l.cum
tale.§.falſam.de condi.⁊ demonſtrat.
et no.in.l.ſi ita legatum.in pꝛincipio.ſ.
eodem.Materiam iſtam vtrum ad
poſitionem priuationis ſequatur poſi
tio habitꝰ.examinaui plene in.l.decē.
3 de verbo.obliga.¶ Ultimo gl.† que
rit ſi teſtatoꝛ in pꝛimo teſtamento di
a xit quod nō liceretᵃ ſibi penitere vtrū
valeat ſecundum quod poſtea fecit.
Dicit gloſ.quod ſic.ſi pꝛioꝛis volunta
tis expꝛeſſe peniteat.vide gl.Jaco.de
Are.intelligit quod a pꝛima videatur
recedere per ſecūdam etiam ſi de pꝛi
ma expꝛeſſe non peniteat:⁊ non puto
iſtam gl.verum dicere in terminis hic
poſitis in gloſ.dicit enī quod ſibi non
liceret penitere.hoc non poteſt facere
teſtatoꝛ:nō enim poteſt ſibi auferre li
beram teſtamenti factionem:quia eſt
contra bonos moꝛes:vt.l.ſtipulatio
hoc modo.de verbo.obliga.⁊ iſta ver
ba non continent pꝛoteſtationem per
quam in ſequenti videatur voluntas
deficere:ſed ſolum tendunt ad auferē
dum ſibi poteſtatem penitendi quod
non licet:declarabo plene in.l.ſi quis
in pꝛincipio teſtamēti.ſ.de legatis.iij.
4 ¶ Ultimo Dy.inducit† ad queſtionē

b ¶ Nō obſtante.Et vide Cyn. in.l.ij.C.q̄ ſit lon.conſue.ſi dicatur non obſtante conſuetudine intelligitur futura ſublata codem modo ſi dicatur pꝛeſentia ⁊ pꝛeterita:ſed etiam futura.gloſſ.eſt contra in cle.ſtatutū de elect.ꝙ ſolum trahatur ad pꝛeſentia.Pau.d̄ leaza.tenet qd̄ compꝛehēditur pꝛeterita ⁊ futura.Et dixi qualiter poteſt ſaluari quod itelligatur de pꝛeterita nō de futura:tu vide eundē do.Joan.in.l.iij.ſ̄.de teſta.vbi de hoc vide Bald.in.l.dudum.C.de contrahen.empt.⁊ vide tex.in.l.iij.§.diuus.ff.de ſepul.vi.et vide Angelum in rep.§.ex nō ſcripto.vide d.Ant.in.c.ſi.extra de cōſue.ſꝫ ob.qd̄ no.p Rap.ī.l.ſi.C.in quibus cauſis reſti.in integ.nō eſt neceſſ.⁊ vide Inno.in.c.cōſtitutus.de in integ.reſti.And.Barba.

imperatoꝛ cōceſſit quibuſdam comitibus ꝙ poſſint
creare tabelliones:et eis concedere poteſtatem faciē
di inſtrumēta inter omnes perſonas cuiuſlibet loci:
b non obſtanteᵇ aliqua conſtitutione vel ſtatuto:poſt
conceſſionem factum eſt ſtatutum in aliqua ciuitate
quod inſtrumenta facta a nullo tabellione valeant
niſi habeat licentiam a communi:dubium eſt an ſta
tutum ſuperueniens pꝛeiudicet tabellioni habenti
pꝛiuilegium ab illis comitibus.Et videtur quod ſic:
quia conceſſio pꝛincipis tollit effectum ſtatutoꝛum
pꝛeſentium non futuroꝛum.argu.l.ſi ſtipulatus.§.cū
ſtipulamur.⁊.l.ſi a colono.de verboꝛum obligationi
bus.et.l.rutilia.⁊ in.l.in lege.ſ̄.de contrahen.empt.
et.l.ſi ita.de aur.⁊ argē.lega.Econtra quod nō:quia
omnes effectus cuiuſcunqꝫ ſtatuti in contrarium ob
uenientis ſunt ſublati.argu.l.placet.de lib.⁊ poſthu.
Preterea tollere potuit effectum huius ſtatuti futu
ri ar.huius.§.⁊.ſ.de leg.iij.l.ſi quis in pꝛin.teſtamen
ti.dico finaliter quod in dubio ſuſtuliſſe videtur etiā
ea que in futurum poterant obſtare.argu.l.ſi ſerui
tus.ſ̄.de ſer.vrba.pꝛedi.ita dicit Dy.ad literam.

Dum incertus. In legato generis is videtur legatus qui legitime eſt ſolutus.hoc dicit.¶ No.quod ſtichus non fuit legatus ſed facta ſolutione de eo fingitur legatus fuiſſe:et ſic in obligatione generis interim nihil eſt in obligatione:ſed ibi videtur eſſe ꝙ ſoluetur.¶ Oppo.ſ.titu.j.l.meuius.§.duobus.Solu.obligatio generis omnes continet vt quilibet poſſit ſolui non quod dicatur eſſe in obligatione vt ibi plene dixi.

1 ☞ Pꝛoteſtationem ſiue limitationem contractuſ
poni in pꝛincipio vel fine contractus antequam ſit
perfectus non refert.
2 Ademptio legati facta in alia vltima voluntate nō
tollitur ipſo iure legatum ſed ope exceptionis.
Codicillus dicitur voluntas perfecta ⁊ ſolēnis quā
tum ad ademptionem legatoꝛum.

Si ita ſit ſcriptum. Siue adem
ptio pꝛecedat ſiue ſequatur in eodem
teſtamento legatum perimit ipſo iure.
et quod minimū eſt debetur.hoc dicit.
¶ No.tex.ibi ⁊ ait ⁊c.⁊ foꝛte ratio dubitandi fuit.
iſta.l.quia dicta verba cui bis legauero.debeant in
telligi de legato facto de eadem re vel de eadē ſum
ma:quod hic remouet.Item an ſit verum ſi legat
hoc modo titio lego fundum ⁊ centum.ſiue dicat ti
tio lego fundum.et infra dicat.Item titio lego cen
1 tum.quod hic remouet.Item not.† quod nō refert
vtrū pꝛoteſtatio vel limitatio aliqua ponatur in pꝛin
cipio vel in fine cōtractus facti.ſi in ipſo cōtractu po
nitur hoc eſt anteqꝫ contractus ſit abſolutus a par
tibus.vt.l.contractus.C.de fide inſtrumento.facit.l.
iij.C.de edi.ac.¶ Opponi.ꝙ ipſo iure non perima
tur:vt.l.j.§.ſed hoc ita.et.§.ſed conſulto.de his que
2 in te.delen.Sol.† glo.illud eſt verum quando in eo
dem teſtamento ſit ademptio.ſi in alia voluntate di

ſtingue:aut perfecta eſt quia eſt aliud teſtamētum: a
a et idem vt.l.ſi iure.infra tit.ſecūdo aut imperfectaᵃ
vt in codicillis:⁊ tunc ope exceptionis:vt in contra
rijs.Certe codicilli dicuntur perfecta ⁊ ſolennis vo b
luntas quantum ad adēptionem legatoꝛum,vt in
ſtitu.de adi.le.in pꝛincip.⁊.C.de fideicom.l.fideicom
miſſum.et.C.eodem.l.datum.⁊ ibi not.vnde ipſo iu
re perimentur.de alia ergo voluntate minus perfe
cta loquitur.d.l.pꝛima.§.ſed hoc ita.⁊.§.ſed conſul
to vt ibi patet.in hoc tamen eſt differentia:qꝛ quan
do ademptio ſit in ipſo teſtamento non eſt neceſſa
ria exceptio facti neqꝫ iuris:quia ipſi teſtamēto ineſt
ademptio nec poteſt iudici non liquere.ſed ſi adem
ptio ſit in alia voluntate perfecta vel imperfecta.ſi
eſt perfecta requiritur ſaltem exceptio facti vel intē
tionis:quia poteſt iudici non liquere vt.l.ſecūda.de
excep.Si imperfecta requiritur exceptio iuris:vt
dicto.§.ſed hoc ita.et.§.ſed conſulto.Idem ſi tacite
adimatur.vt.l.iij.§.fina.de adi.lega.Secundo dici
tur hic quod pꝛeſtatur exiguum.¶ Oppo.gloſſ.de
l.ſi fuerit.de re.du.Sol.vt in glo.ibi eſt ambiguitas
perſonarum.hic rerum.¶ Oppo.de.l.qui lancem.ſ.
de auro et argento lega.Solu.vt ibi.¶ Oppo.de.l.
titia.§.ſeia.eodem tit.ſol.vt ibi.¶ Opp.ſ.pꝛo emp.
l.emptoꝛ fundi.Gloſ.dicit.Solu.vt ibi:quia ibi non
apparet qd̄ ſit minimū:⁊ ita tenet Dy.¶ Oppo.de
l.ſcribit.§ idem de auro ⁊ argen.lega.hoc contrariū
debuit opponi in pꝛeced.gloſſ.quia vadit in pꝛincip. c
Solu.qꝛ ibi ademit tacite ideo nō tollitur ipſo iure:
hic expꝛeſſe.¶ Opp.de.l.idem.ſ.de condi.⁊ demō.
Solu.vt in gloſ.qꝛ ibi in libertate in qua accipimus
quod eſt vtilius.Dy.inducit hanc legem in argu.ad
queſtionem quam dicam in.l.qui duos.ſ.eo.

1 ☞ Voluntas teſtatoꝛis pꝛobata pꝛeualet ſcriptu
re in augmento ⁊ diminutione legati.
2 Minoꝛ quantitas ineſt maioꝛi.
3 Legatum factum a teſtatoꝛe qui voluit legare plus
et legauit minus in qua quantitate valeat.
4 Dictio ſed ⁊ ſi aduerſatur in facto ⁊ non in iure.
5 Noīa ſignificantia quantitatem ſunt appellatiua.

1 **Si quartam.** Volūtas† te
ſtatoꝛis pꝛoba
ta pꝛeualet ſcripture in augmento ⁊ di
2 minutiōe legati.h.d.¶ No.† ꝙ minoꝛ
b quantitas ineſt maioꝛiᵇ ſiue loquamur
in quantitate continua ſiue diſcreta:vt hic et.l.j.§.ſi
3 ſtipulanti.de verb.obli.¶ Circa ſecundum† quan
do voluit legare plus et ſcripſi minus:dicitur hic ꝙ
valet legatum:ſed nō declaratur in quo ideo quero
in quo valeat.Videtur quod valeat in minus:⁊ hoc
innuit litera pꝛout habetur in litera.ſed ſi plus ſine
et quaſi illa verba ſed ſi:aduerſentur in facto ⁊ iure
vt pꝛeualeat magis ſcriptura quam voluntas.⁊.ſ̄.l.
4 pꝛoxima.in fin.In contrarium facit† litera iſta pꝛout 2
habetis in.l.ſed et ſi plus.quaſi aduerſetur in facto
et non in iure:vt not.in.l.ij.ſ̄.ne quis eum qui in ius
voca.eſt vi exi.⁊.l.ſed ⁊ ſi lege.ſ̄.de peti.here.Et vi
detur tex.de here.inſti.l.quoties.§.ſed ſi non in coꝛ
5 poꝛe.gloſſ.ſoluit ⁊ bene recte intelligendo.nam† iſta
nomina ſignificantia quantitatem ſunt appellatiua.
Si ergo appoſuit minus cum vellet dicere plus er

¶ Aut imperfecta.adde qn̄ ademptio legati facti
poſſit per duos teſtes pꝛobari.Bald.conſilio.ccxxv.
pꝛimo lib.
¶ Ineſt maioꝛi.Adde vltra Alexan.an in dictis te
ſtium in maioꝛi ſumma inſit minoꝛ.Bal.conſi.ccxxij.
in fin.j.lib.

rauit in nomine appellatiuo.ergo nō c
debetur legatū in illo pluri vt.l.ſi qs
in fundi.ſ̄.eodem.niſi pꝛobetur teſta
toꝛem aliud voluiſſe expꝛeſſe et clare
vt not.in dicta.l.ſi quis in fundi.⁊ di
cta.l.quoties.§.ſed ſi non in coꝛpoꝛe.
ſed quādo plus relinquit ⁊ voluit re
linquere minus:non requiritur pꝛoba
tio in iſta parte quia ī maioꝛi ſumma
minoꝛ ineſt.

Si quis vnam. Nomina collecti
ua ſeu appellatiua relata ad plures
coniunctionem verbalem inducunt:
⁊ inter eos eſt ius accreſcendi.hoc.d.
¶ Quero qn̄o conſtat qd̄ de poſthu
ma ſenſerit:dicit gl.ſi de ea facit men
tionē:vt.l.qui filiabꝰ.in pꝛin.ſ.eod.Tu
dic ꝙ ex eo ꝙ vnam filiā viuā habuit
ſolā:⁊ legauit filiabꝰ in plurali:conſtat
qd̄ de vna nō ſenſerit:alias hec dictio
pluralisᶜ numeri non verificaretꝛ.ar.
l.ſi.ſ.ad treb.¶ Quero que ꝯiunctio
erit inter illas ex qua inducitur ius ac
creſcendi:reſpōdeo cōiūctio verbalis
que inducitꝛ per hoc nomē filiabus re
latū ad plures vt pꝛobatꝛ hic.⁊.l.inter
dum.de here.inſti.

¶ Pluralis.adde in quantum Alexā.tangit an pluralis numerus verificetur ī ſingulari qd̄ voluit ro.Cal.conſi.lv.vbi dicit quod cum quedā ſubſcriptio mercatoris diceret titiꝰ ⁊ ſocij.rn̄dit ꝙ nō erat falſa cū ī heret niſi vnū ſociū:vñ et ꝙ voluit ol dra.ꝯſ.cxlij.ſcm̄ tale ē ꝙ ſi teſtatoꝛ ſubſtituit poſthumos ꝙ mꝛ nō excluditur ſi vnꝰ tm̄ poſthumꝰ naſcatꝛ ⁊ moriatꝛ ⁊ q̄ voluit paul.⁊ de ca.ꝯſil.cxlvij.ꝙ ſi teſtātoꝛ mandat bona diſtribui i pauperes poterūt diſtribui in vnum.

1 ☞ Qui nō eſt ſed eſſe ſperatur facit
partem.
2 Caduca etiā tempoꝛe.ff.applicabantꝛ
coniuncto.

1 **Si duobus.** Qui
†nō eſt
ſed eſſe ſperatur facit partē.
h.d.¶ Op.C.de cad.tollē.
l.j.§.in pꝛimo.⁊.§.ꝓ ſecundo.Sol.hic
non erat in rerū natura:ſꝫ eſſe ſperaba
tur:ibi nullo modo ſperabatꝛ.concoꝛ.ſ.
e.l.§.ſi.Hanc ſol.tenēt oēs.Alij vt Az.
⁊ Jo.dicūt ꝙ hic loquitꝛ qn̄ legatum
erat in cauſa caduci:quo caſu ſm̄ iſta
tp̄a applicabitꝛ fiſco:qd̄ hodie coꝛrigitꝛ
per dictū titulū de caduc.tollen.tenet
glo.Jo.qd̄ tēpoꝛa digeſtoꝛum caduca
applicabātur fiſco.pꝛo quo facit.ſ̄.de
peti.heredita.l.item veniunt.§.pꝛidie.
2 Communiter† tenetur contrariū:nā
tempoꝛe digeſtoꝛum caduca applica
bantꝛ cōiuncto:vt.ſ.ca.l.in fi.⁊.ſ.titu.j.
l.celſus.§.penul.⁊ fi.tempoꝛe cuiuſdā
guerre fuit facta.l.papia.per quā cau
tum fuit quod caduca applicarentꝛ fi
ſco:⁊ circa iſtā fuit factū ſenatuſcōſul
tū de q̄ ſit mētio in.d.§.pꝛidie.ſꝫ ceſſan

te guerra fuit ſublata. l. vt in. d. tit. de cad. tol. in prin. ⁊ §. fi. ſed quia illud ſenatuſconſultum de petitione hereditatis multa vtilia continebat ad alia: ideo ipſum ⁊ eius interpretationes in. ff. poſite fuerũt. vel poſſumus dicere qđ in §. pridie. bona erant caduca ⁊ nullus erat coniunctus vel ſuccedens ab inteſta. ideo applicabantur fiſco.

a **Heres.** [a]Heres tenetur ad totũ onus iniunctum ſibi ⁊ ei qui a teſtatore grauari nõ potuit. hoc dicit. ¶ Oppo. de. l. celſus. §. pe. ⁊ fi. j. titu. j. Sol. gl. primo ibi repudiãte tñ 1 dãnauit. hic vtrũq;: hec eſt vera. Declaro quandoq; legatũ eſt ſimpliciter relictũ non nominatim ab aliquo herede: tunc portio deficiens accreſcit coheredi cũ onere ſuo: ſiue ſit pro non ſcripta ſiue caduca ſiue quaſi: vt. l. prima. §. his ita. de caducis tollen. quãq; legatũ relinquitur noiatim ⁊ tunc aut noiatim ab eo cui accreſcit portio ab alio cuius portio eſt pro nõ ſcripta vel caduca: ⁊ accreſcit cum onere. hic eſt caſus in. §. noſtro. qui in prima parte probat de pro non ſcripto. in ſecũda de caduco. Si vero nominatim tantum ab eo cuius portio deficit: et tunc coniunctus non debet vt d. l. celſus. §. fina. j. titu. j. Examinabo in. l. que conditio. j. de condi. ⁊ demonſtra. vbi glo. ponit: tangã in. l. ciuitatibus. §. lucius. j. eo. Secundo modo ſo. glo. q̃ in. l. celſus. §. fi. erat vnus ſolus inſtitutus ⁊ ille omiſit: hanc tenet pet. in. d. §. his ita. de cadu. tollen. licet non faciat mentionem de hac gloſſ. Sed eſt contra text. legis contrarie. in fi. ideo tene precedentem.

¶ Quero declarationem litere in fi. §. Reſpondeo vt in glo. ⁊ Dy. ſentit. pone caſum quod tres vel quatuor inſtituti fuerunt: duo coniunctim a quibus nominatim fuit relictuz legatum. Certe ſi portio vnius deficit accreſcit alteri tanquam coniuncto: non alijs diſiunctis: ⁊ eſt ponendum quod ille cuius portio deficit non habebat ſubſtitutum: alias ad ipſum reuerteretur potius quam ad coniunctum.

☞ Ius accreſcendi in legatis non habet locum in coniunctis coniunctione legali.

Si titio. ¶ Qui non eſt in rerum natura nec etiam ſperatur non facit partem: ſed totum debetur coniuncto re tantum vel re ⁊ verbis vel verbis tantum. hoc dicit. ⁊ habet tres partes. Primo loquitur in coniunctis re tantum. Secundo in cõiunctis re et verbis. Tertio in coniunctis verbis tantum: partes patent. Dicit text. legatum: ſcilicet coniũctim re tantum: vt differat a ſequenti. tex. vendicabit. per ius non decreſcendi. Dicit tex. voluiſſet. non exprimendo: et ſic coniunctium re ⁊ verbis. Dicit tex. poſthumo. ⁊ hoc vltimo caſu per ius accreſcendi. ¶ Oppo. s. ea. l. in prin. Sol. hic certum erat poſthumũ non naſciturum. ibi naſci ſperabatur. ¶ Opp. de vſufru. accre. l. peñ. ſo. ibi fuit relictum a diuerſis: hic ab vno. ¶ Opp. j. titu. j. l. ⁊ proculo. ſolu. glo. ⁊ non bene. dic ergo quod ibi non erant coniuncti aliqua coniunctione hominis: ſed coniunctione † legali: in qua non hʒ 1 locum ius accreſcendi in legatis: vt. l. ſeruus cõis ab extero. s. de acquirẽ. here. dixi. j. titu. ij. l. re coniuncti. dic vt ibi.

1 ☞ Verbũ ambiguũ poſitum in vna parte teſtamẽti declaratur per alia poſita in eodẽ teſtamento.
Quñ datur particula teſtamẽti legatario: datur etiã illa per quã declaratur verbũ ambiguum teſtamenti.
2 Nomen filiarũ qđ porrigatur in legato ad poſthumũ ⁊ quãdo. nu. 4.
3 Filius eoipſo quod eſt filius dicitur mereri.
5 Coniecture per quas poteſt conſtare teſtatorem de poſthuma ſenſiſſe.
6 Autentic. ex cauſa. non habet locum in preteritione poſthumi.

* **Qui filiabus.** ¶ Appellatione filiarum continetur poſthuma ſi de ea teſtatorem aliquo indicio appareat ſenſiſſe. h. d. 1 ¶ Not. † quod verbum ambiguum poſitum in vna parte teſtamẽti declaretur per alia q̃ teſtator dixit in eodẽ teſtõ. Et puto quod quñ legatario datur particula teſtamenti dʒ ei dari illa pars in qua cõtinetur aliqđ per qđ declaretur verbum ambiguum poſitũ in legato. ¶ Op. de. l. nomen filiarum. de verb. ſig. Glo. ibi dicit indiſtincte qđ qui

legat filiabus videtur legare poſthume. Et ſm hoc debet hic ſubaudiri maxime. quod eſt contra iſtũ text. 2 Reſpõdeo ergo † qđ nomen filiarum porrigitur ad poſthumã vt ibi: ſi appareat aliquo indicio teſtatorem voluiſſe vt hic: ⁊ ſic illa determinatur ſm iſtã. et probatur in. l. ſi quis ita. §. fi. de te. tu. ¶ Oppo. inſti. qui da. tu. poſ. §. fina. ⁊ l. ſi quis filiabus. s. de te. tu. Solu. glo. hic loquitur in legato quod datur ratione affectionis. ibi in tutela que datur ratione filiationis. Iſtam tenet Dy. qui ſic declarat. legatum datur a ratione affectionis: que non cadit in poſthumam[a]. Declaro legatum datur propter precedens meritũ: vt. l. nec adiecit. ſupra pro ſoc. ſed in poſthumo nõ cadit in meritũ nec demeritũ. l. ſi quis in ſuo. §. legis. C. de inoffi. teſt. tutela datur ratione filiationis que filiatio cadit in poſthumam ſicut in iam natam. Hec ſo. non placet. nam ſi in poſthumo cadit filiatio: ergo et affectio. ſola enim filiatio eſt cauſa affectionis: vt l. ſcripto. in fi. vnde lib. ⁊ l. iſti quidem. in fi. quod me. 3 cau. † ⁊ eoipſo quod eſt filius dicitur mereri: niſi probetur de meritis: vt. l. omnimodo. §. j. C. de inoffi. teſt. dic ergo quod ſignificatio vocabuli extenditur ad poſthumã: vt. l. nomen filiarũ. de verborum ſignifi. ſi tamẽ mens teſtatoris oſtendatur: vt hic. ſed ſi du- 4 bitatur † an teſtator de ea ſenſerit. dic quãq; certum eſt teſtatorẽ ſenſiſſe de poſthumo. ⁊ tunc admittitur ſine dubio: vt. l. vtrum. de re. du. quãq; certũ eſt teſtatorẽ non ſenſiſſe de poſthu. vt quia putabat vxorẽ ſterilem: ⁊ tũc non admittitur poſthumus. nec in tutela nec in legato: vt. l. ſi quis ita. §. pe. de teſt. tu. Quãdoq; eſt dubium: ⁊ tunc in tutelis interpretatur ius in dubio qđ teſtator voluerit prouidere poſthumo vt. d. l. ſi quis filiabus: ⁊ inſti. qui da. tu. poſ. §. peñ. et fi. Sed in legatis nõ ita de facili hoc interpretatur: ideo quia ſi cogitaſſet ſe plures filios habuiſſe: non feciſſet tot legata: vt. l. pe. in fi. s. titu. j. que ratio in tu- 5 tela ceſſat: ideo ĩ legatis oportet † apparere aliquas coniecturas. primo ſi de poſthumo fecit mentionem in aliqua parte teſtamenti: vt hic. ſecundo ſm Iaco. de are. ſi extranei eſſent inſtituti. all. pro hoc. C. de in- b offi. teſt. l. iij. ⁊ cõmunia vtri. iu. l. fi. Itẽ quñ pater[b] habebat magnum patrimonium: ita qđ erat veriſſimile qđ ex patrimonij quantitate habito reſpectu ad numerum filiorum teſtator tantum poſthume reliquiſſet. ar. l. ſi filie. j. titu. ij. Itẽ quñ teſtator dixit filiabus in plurali cũ vnã tantũ viuã haberet. nã dictio pluralis numeri non verificatur: niſi de poſthuma ſenſiſſet. arg. l. fina. ad treb. ⁊ s. eo. l. qui quartã. in fi. idem forte ſi quocũq; modo teſtator ſciuiſſet vxorez pregnãtem. vt. l. ſi cum vel in vtero. C. de teſta. mili. ¶ Opp. de li. ⁊ poſthu. l. ij. So. vt in glo. ¶ Oppo. dr hic qđ legãdo filiabus vr legare poſthume: ita demum ſi in aliqua parte teſtamẽti de poſthuma fecerit mẽtionẽ alias nõ. Cõtra quia ſi de ea nõ fecerit mentionẽ teſtamẽtũ nõ valet: quia preterita. nec poteſt dice- 6 re qđ legata confirmentur per aut. † ex cauſa. quia ſm verã opi. nõ habet locũ in preteritione poſthumi. ſo. potes dicere qđ hic factũ fuit teſtm̃ ⁊ adiecta clauſula. ſi nõ valet iure teſtamenti ⁊c. ⁊ ſic legata ab inteſtato debentur: alias dic quod inſtituendo filias videtur inſtituere poſthumaz: vt. l. placet. de liberis ⁊ poſthu. ⁊ l. iij. de inof. teſt. ⁊ ſic teſtamentũ valebit.

1 ☞ Diſtributiuũ ſi q̃s actũ primi verbi attribuit pluribus inſolidũ ⁊ eos inſolidũ ad emolumentum vocat.
2 Predium quod debet dari primo ingredienti caſtrum ⁊ duo pariter ingrediuntur an quilibet debeat habere primum inſolidum remiſſiue.

1 **Si quis ita.** Diſtributiuum † ſi quis actuz primi verbi attribuit pluribus inſolidum ⁊ eos inſolidum ad emolumentũ vocat. h. d. ¶ Opp. de. l. ſi q̃s titio. in fi. j. tit. j. Sol. hoc facit charitas liberorũ. dicit glo. hoc nõ eſt verũ per. l. vtrũ de re. du. ⁊ l. cũ inter. C. de fideicõ. lib. Nec põt dicere qđ ibi ſit ſpeciale fauore libertatis. propter dictionem maxime que eſt ibi: que denotat idez in alijs caſibus. ¶ Unde glo. ſol. ſcđo modo ⁊ notabiliter qđ hic ſunt verba diſtributiua que hoc operantur. vide hãc ſol. ⁊ no. eã. Hoc intellige quñ diſtributiuũ primi verbi attribuit cuilibet inſolidũ actũ primi verbi: ſecus ſi pro parte: vt. l. iiij. §. fi. s. eo. l. ab oibus. in prin. j. e. niſi res relicta eſſet talis q̃ cuilibet inſolidũ ſui natura congrueret vt. l. cum inter. C. de fideicõ. li. De iſtis diſtributiuis pleniſſime dixi. in. l. hoc articulo. de here. inſti. ¶ Op. de l. ij. s. de li. ⁊ poſth. Sol. in odium exheredationis eſt ibi qđ requiritur noiatio. 2 Ultimo. Dy. † inducit iſtũ. §. ad. q. de duobus ingredientibus primo caſtrũ ita qđ nõ apparet quis prior vel poſterior vtrũ quilibet dʒ habere premiũ inſolidũ. De quo dixi in. d. l. hoc articulo. ⁊ Iaco. de are. tãgit in. j. cõſtitutione digeſtorum. §. diſcipuli.

Si vni. Qui repudiat hereditatem cõſequitur prelegatum. hoc dicit cum. l. ſeq. ¶ Opp. j. titu. j. l. miles. §. j. Solu. gloſſ. hic loquitur in ſuo ibi in extraneo. que ſol. eſt contra. l. filio. j. eo. vnde ſolu. aliter hic in ipſo abſtinente. ibi in eius herede hec eſt vera. rationẽ ibi videbitis. ⁊ in. l. filio. j. eodem. ¶ Opp. j. de do. exce. l. apud celſum. §. ſi ex vncia. et. l. fi. §. fi. Sol. vt in qualibet earum no. ¶ Opp. de. l. ſi patroni. §. quid ergo ad fi. ibi nec preceptio. ad treb. Gloſſ. nõ ſo. dic ſm doc. ibi ſolus erat inſtitutus. vnde repudiatione eius teſtamẽtum irritatur. Materiam huius legis dicam plene in. l. filio. infra eodez. vbi glo. ponit.

1 ☞ Verbum hoc amplius inducit repetitionem per quam legata precedẽtia inualida confirmantur.
2 Comparatiuum relinquit formam poſitiui in extremo.

a ¶ Heres. Adde in quãtum Alexã. refert Pau. de ca. facere mentionem de Barto. in quodam conſilio incipiente quidam ſibi heredes inſtituit quod caſus non eſt talis prout ponitur: ſed ibi ponitur quod teſtator inſtituit filios nepoti reliquit alimenta pro dimidia in domo teſtatoris pro alia dimidia in bonis fratris: ipſo fratre preſente ⁊ cõſentiẽte eſt predictum cõſil. nume. ccxj.

* Pro cõcordia. Aduerte qđ ardua queſtio eſt quãdo teſtamentuz eſt nullũ ratione preteritionis vel exheredationis tunc clauſula codicillaris adiecta operatur quod heredes ſuccedentes ab inteſtato intelliguntur grauati de reſtituendo hereditatez per fideicommiſſum heredibus ſcriptis in teſtamento per gloſſam in auten. ex cauſa. C. de lib. pret. Bar. conſi. vj licet corrupte alleg. ſed cõſilio. ccxxxv. et. ccx. ⁊ ita firmant ibi docto. per iura ibi alleg. maxime per domi. Alexan. Queritur ibidem nũquid illa determinatio habeat locum ſiue teſtator cogitauerit de preterito ſiue non. Bart. allegatur in. l. prima. ff. de iure codicil. in. q. vj. tenuiſſe qđ nõ. Contrarius tamen allega. ſecundum domi. Alexan. in. d. autenti. ex cauſa. colum. xij. quia dicit quod contrarium ſenſit in hac. l. qui filiabus. in princip. Tu dic. illa additio communiter non habetur ſed preſuppoſita illa apoſtilla dic ſecundum do. Chriſti. de nicel. qui concludit in quodam ſuo conſi. veram partem affirmatiuam ſcilicet quod habeat locum ſiue cogitauerit ſiue non cum quo trãſiuit do. Signo. de Omedeis cum toto venerando conſil. mediolanenſi. Et licet poſſit dari ſolutio ſecundum diſtin. Fran. Are. in conſi. xciiij. an abſorbeant legata maiorem partem hereditatis an nõ cuius non eſt modica autoritas. Sed pro nunc innuit illam concordiam licet non allegat Bar. contrariari quia nec hoc dicit do. Alexã. ſʒ dicit quod innuit dicens in. d. conſi. quod fieri debet differentia ſecũdum Ang. in. l. filio preterito. ff. de iniuſt. ru. an teſtator cogitauerit in genere ⁊ procedat prima opi. negatiua ſi autem in ſpecie cogitatũ licet nõ expreſſum per aliqua verba tunc omnino haberet locũ opi. affirmatiua.

a ¶ In poſthumã. adde limitandum ſcđm Paulũ de caſt. hic niſi teſtator legaſſet id ad qđ de neceſſitate teneretur. vt puta dotẽ ſi legaſſet dotẽ cuilibet filiarũ ad quã tenebatur vigore ſtatuti quia tunc poſthuma cõprehẽdetur ſm ipſum ſolus erat. adde Bal. cõſi. cccxix. iiij. lib.

b ¶ Itẽ quñ pater. hec ratio videtur vera per text. illum vbi dicitur ſi alias nõ fecerit mẽtionem de eo in teſtõ nec ob. d. l. filie. quia ibi loquitur ĩ dote data filie hic loquitur de admittenda poſthuma. Andr. barba.

a ¶ Hocamplius. adde Bar.in.l.ſi tibi pure.de leg. iij.ꝛ in.l.qui ita.ſ.de do.prele.text.in.l.ſi ſeruus legatus.§.ſi ita ſcriptum.ſ.eodem.

b Andr.Poma. ¶ Facit.vide q̄ in terminis ponit 4 Bal.in.l.alia.in.ij.col.ꝛ de his quibus vt indig.

c ¶ Nō determinando. Adde qḋ Ange. dicit quod Bart.in.l.eos.ſ.de fal.dicit qḋ eſt in arbitrio iudicis an velit admittere dictam depoſi. et idem tenet Bald.in.l.geſt.de re iudi. Per.de ancha. in cle.teſtibus.ꝺ teſt.do.Antro. in.c.cum cue.ꝺ teſt. Salic.in.l.iuſiurādū. C.de teſti.

3 Teſtis qui primo fuit examinatus ſine ſolēnitate ꝛ ita primū dictum fuit nullū: ſi ſcḋo examinat̃ rite dixit dico per oīa prout dixi primo quod valeat dictū Are.hic tenet cōtra Bar.

4 Legatū inutile propter verba inepta ſi fiat repetitio qñ confirmetur.

5 Inducta ad diminutionem nō debēt operari augmentum.

6 Et pro vel.

7 Comes qui reprobauit quedā facta in caſtro videtur alia approbare.

LEgata. Verbum 1 †hocamplius[a] inducit repetitionem per quā legata precedētia inualida confirmantur: 5 d ſecus in adiectione que fit ad dilationē cōcedēdā heredi.h.d. Primo loquit̃ qñ repetitio facta eſt in primo gradu. Scḋo qñ dilatio ſolutioni eſt cōceſſa. Tertio qñ repetitio eſt facta i ſcḋo gradu.ſcḋa ibi.ꝛ diuerſum. tertia ibi:idē in eodē.Prima gloſ.ponit caſum. Ratio huius principij eſt: 2 †q: natura cōparatiui eſt relinquere formā poſitiui in extremo. vñ cū dico lego tibi hoc amplius eſt dicere: relinquo tibi hocamplius illo legato:ꝛ ſic illud tibi reliquo:vt dixi in.l.ſi tibi pure.ſ.tit.ij. Quero quomodo primum legatū erat inutile. Gloſſ. dicit primo ꝑpter defectū ſolēnitatis.bonū exemplum eſt.Sed oppo.rupto teſtō rumpunt̃ codicilli: ꝛ ſi non aditur ex teſtō nec data in codicillis valēt:vt.l.ſi quis cum teſtamentū nullū.in fi.ꝛ.l.ab inteſtato.ſ.titu.j.ꝛ.l.j.C.de codi.ſolu.contraria loquunt̃ qḋ teſtm̄ valuit: et ſic codicilli ceperunt primo dependere a teſtō: hic vero qñ teſtm̄ ab initio fuit nullū.ita dicit Dyn.ꝛ bene. ¶ Facit[b] b in argu.† ꝙ ſi teſtis primo fuit examinatus taliter qḋ dictū ſuū nō valebat 3 propter ſolēnitatis defectū: ꝛ in ſecūda examinatione dicit dico per omnia prout dixi primo: ꝙ tale dictū valeat. 6 dico nō determinādo[c]. Secūdo glo. c ponit exemplum quando legatum primo erat inutile propter inepta verba. Hoc quibuſdam non placet: q: cum 7 fit repetitio intelligitur facta per eundem modum: et ſic vitiatur in ſecundo ſicut in primo. argu.l.j.§.j. que ſen.ſine appella.reſcin.ꝛ not.in.l.in repetendis. infra titu.ij. Dic qḋ † quandoq; in verbis erat quedā ineptitudo inſeparabilis:niſi de nouo reformaretur: vt q: in noīe appellatiuo errauit:ꝛ tunc nō videntur confirmata.argu.d.l.j.§.j.que ſen.ſine appel.reſcin. Quandoq; ſunt quedam verba inepta que poſſunt ſeparari a legato:vt ſi quis dixerit filio meo maledicto lego centum.nam tunc illud maledictum nō intelligitur repetitum:vt.l.ſi quis a filio.ꝛ.l.ſeruo alieno.§.ſi ab impubere.ſ.eo.ita loquitur hic gloſ. ſi vero in primo teſtamento poneremus primum legatū eſſe inutile ratione perſone legatarij:quia nō capax: vel ratione rei:quia legari non poſſet:ꝛ tunc ſine dubio non confirmaretur.ita dicit glo. Dy.dicit qḋ etiā tunc poſſet confirmari per repetitionem ſi cauſa impedimenti ceſſaret tempore repetitionis facte in codicillis.ꝛ.l.j.§.j.ꝛ.l.ſi deportati.in princip.ſ.titu.ij. et bene dicit. Hoc idem dicit gloſſ. in poſitione caſus. Uenio ad ſecundam partem. Quero que eſt ratio huius partis. Reſpon. † q: inducta ad diminutionē nō debēt inducere ſeu operari augmentū[d]:vt hic.ꝛ l.legata.de adi.le.l.cum tale.§.ſi. de cōdi.ꝛ demon. et hoc verū qñ inducit diminutionē ſimpliciter ſine aliquo augmento. Si enim aliquo modo augeretur lꝫ in alio minueretur induceret repetitionē ꝛ cōfirmationem:vt.l.ſi tibi pure.cum glo.ſ.ſ. titu.ij. exemplum quas pecunias legaui pure: eas volo dari in diē.ꝛ interim preſtari vſuras. per hoc quod de vſuris dixi induceretur repetitio ꝛ cōfirmatio inutiliꝫ: vt.l.ij.C.de do.promiſ. ¶ Uenio ad tertiam partem ratio eius eſt eadem que in prima. ¶ Quero vtrum habeamus ponere iſtū impuberē exheredatum vel inſtitutum. Rog.ponebat eum exheredatū: ꝛ ſic eſt idem qḋ in proximo caſu: vt nō inducatur repetitio. Dy.dicit qḋ etiam in filio exheredato poteſt dici qḋ inducat̃ repetitio:vt ſi ſubſtitutus exheredato eſſet heres patris:tūc enim poſſent ab eo legata reliqui: vt.l.in ratione.la.j.§.ſi.ad.l.falci.ꝛ.l.ita tñ.§.a patre. ad trebel. ¶ Glo.ponit in impubere inſtituto a quo fuit inutiliter relictum.ſed quero exēplum. dixit glo. dic inutiliter eo modo quo ſupra. Dy.dicit per verba inepta. Si autē aliter dicas vide quomodo ꝓcedit. Dy.vult dicere ſi poneremꝰ legata eſſe inutilia propter defectum teſtamenti: non valeret ſubſtitutio eadem ratione: ꝛ ſic non poſſet deberi ex repetitione. poſſet etiā poni ſi eſſet inutilis rōne perſone legatarij vel rei legate:ſi tñ vitiū eſſet purgatū tpe repetitionis:vt ſupra dixi. ¶ Quero:dicit̃ hic qḋ ſi patri heres extiterit ꝛ deceſſerit: q̇d ſi nō extiterit heres? Glo.dicit idē:q: pupillaris continet in ſe tacitā vulgarē:ꝛ ideo exponit et pro vel. Et † aduerte:quia eo caſu quo pupillus heres extitit:ſi legata fuiſſent valida heres impuberis deberet ex perſona impuberis:non ex ſua:vt.l.ſi fundum ſub conditione.§.ſi pater.ſ.eo. ¶ Ultimo Dy.† inducit hāc legē.ad vnam qōnē.q̇dā comes reprobauit quedā facta in caſtro: an videat̃ alia approbare. Et videt̃ ꝙ non: q: facta ad diminutionē nō inducunt augmentū:vt hic:cum ſimilibꝰ. In ɔtrariū[e] q: cū ꝓhibeat̃ in vno:in alijs videtur permittere:vt.l.cū pretor.ſ.de iudi.ꝛ.l.tribunus.§.j. Andreas barba.

d ¶ Argumentū.adde ꝙ Ange.ꝛ guil.de cu.in.l.nulla.ff.de leg.deciduut queſtionē qḋ ſi teſtator legauit domino vxori cū hoc qḋ ſi valet minus centū qḋ heres ſuppleat qḋ ſi valet plus illud erit vxoris: q: inducta ad argumentū nō debēt operari diminutionem.

e ¶ In contrarium. hoc eſt verum ſecundum Bald. quando omnia fuerunt examinata quod in dubio preſumitur ſi tibi fuerunt oſtenſa preallega.l.tribunus.§.j. Andreas barba.

nus.§.j.ſ.de teſt.mil.ꝛ.ſ.de teſt.l.ex ea. Poteſt dici a qḋ ſi plura capitula fuerunt coram eo expoſita. tunc quedā reprobādo alia videtur approbaſſe. ita dicit. Dy.facit extra.de preſum.c.nonne.ꝛ.ſ.de mino.l.ꝛ ſi ſine.§.ſed quod papi.

Inlegato. Si partes non adijciuntur in legato intelliguntur eque.hoc dicit Non intelligas quod propter hoc tollatur cōiūctio realis:ꝛ hoc operat̃ plus expreſſio teſtatoris de partibus quam ſi non exprimeretur:vt ſupra eo.l.ſi duobus.§.fina.licet Pet.contra.dixi plene in.l.re cōiuncti.ſ.de leg.iij.

1 Cuius ſit electio cū teſtator legat duos equos vnum legat hoſpitalarijs:alium predicatoribus.

a QUi duos. Si legatur incertum de certis legatarijs ē electio[a].hoc dicit.Glo.ſignat plura cōtraria ꝛ ſoluit ꝛ bene. Materiam videbitis in.l.legato generaliter.infra eod.

1 Dy.in.l.ſi ita.ſ.eo.format vnam † queſtionem quidā dominus habens duos equos: relinquit vnum hoſpitalarijs: alium fratribus predicatoribus. quero quis habeat electionē: videtur quod predicatores. quia ſunt in vltimo nominati: nam in primo videtur relictū minimū.vt.l.ſi ita.ſ.eo. In cōtrarium.qḋ ſit electio hoſpitalariorū:q: primo nominati: vt.l.quoties.de vſufruc. Finaliter Dyn.determinat cum cuilibet relictus ſit equus incertus de certis legatis legatariorū eſt electio;vt hac.l.vnde hoſpitalarij prius elegerunt:per.d.l.quoties.

GRege. Uniuerſitati legate acce- 1 dunt poſtea nata. hoc dic. Oppo.qḋ nō cedāt niſi a tēpore more: vt.ſ.eo.l.ſi quis bonorū.ꝛ.l.j.ꝛ.ij.C.vt vſu.ꝛ fru.leg. Sol.qñq; legat̃ vniuerſitas quedā:vt grex.ꝛ peculiū ꝛ ſimilia: ꝛ cedant etiā oīa que accreuerūt in vita teſtatoris:vt hic ꝛ.l.peculium.ſ.tit.j. Qñq; legatur certa ſpecies:tūc aut teſtatoris erat:ꝛ veniūt fructus ꝛ acceſſiones a tempore mortis:vel ſaltē hereditatis adite:quia extunc fuit legatarij:aut non erat teſtatoris: ꝛ veniūt vſure a tempore more.vt.l.herēnius;alias paulus de vſur. ꝛ per doc.in.l.ij.de vſu.ꝛ fruc.lega.

1 ¶ Uniuerſitas hominum quod reſideat in vno homine tantum.

b SI grege. [b] Uniuerſitate legata quod ſupereſt tempore mortis debet̃;licet mutata fuerit vel ad vnum peruenerit.h.d. Oppo. ꝙ in vno reſideat vniuerſitas vt.l.ſicut.§.ſi. quod cuiuſq; vniuer. Sol.gloſ.ibi nomine durat;nō 1 re:ꝛ illam tenet Dy.vel dic † ibi loquitur in vniuerſitate hominū in qua ſunt conſideranda duo: ſcꝫ ipſi hominēs.ꝛ res ꝛ iura eorum. vnde propter iura in c vno hoīe[c] dicit̃ remanere vniuerſitas ꝛ ius vniuerſitatis:hic loquitur in vniueſitate rerum que non habet bona neq; iura:ꝛ ideo ſi deuenerit ad vnum nō eſt ꝑpter quid dicat̃ remanere nomē vniuerſitatis. hec eſt ſcḋa ſo.glo.quā tenet Pe.ꝛ ideo no.illud autē quod hic dicitur de area examinabo.ſ.eo.l.ſeruum filij.§.ſi are.ꝛ.l.ſi ita.§.ſi. Dy.inducit hanc legem ad d duas.q.quas dicam.ſ.eo.l.quod in rerum.§.ſi.

a ¶ Electio.Adde poſt Alexan. in alternatiuis qñ electio ſit debitoris.Bal.conſ.xliiij.ij.lib.ꝛ in alternatiua ceſſionis bonorum cuius ſit electio ꝛ qualiter negligentia creditorum deuoluitur electio ad volētem cedere.Ro.conſilio.ccccxxxix.

SI ꝗs bonorū. Legatarius partis bonorum nō petit fructus: niſi a tempore more.h.d. Hoc verū niſi de volūtate teſtatoris expreſſe vel preſumptiue aliud appareat vt in glo. ¶ Oppo.extra gloſ.cū tranſeat dominiū ab adita hereditate veniūt vſure:vt.l.herēnius.de vſur. So.qñ pars bonorū legatur nō tranſit dominiū recta via in legatarium: vt hic.ꝛ.ſ.eo.l.non amplius.§.ſi.ꝛ ibi videbitis rationem:ideo fructus non veniunt niſi a tempore more.

QUod in rerū. Quod futurum eſt legari poteſt.h.d. ¶ Querit glo.vtrum hoc legatum ſit conditionale. Et dicit qḋ nō. quod intellige verum quo ad trāſmiſſionē: quo ad alia eſt conditionale: vt.l.j.in ſi.de condi.ꝛ demon.

Si quis legat emphytheoſim q̄ debebat finire in ſua perſona videtur legare niſi quod habet.

Si vſumfructum. In dubio videtur quis legare ius qḋ habet in re:lꝫ eius morte ſit periturū. hoc dicit. ¶ Nota vnum dicit directo ſcꝫ ꝙ vſuſfructus nō debetur niſi proprietas redimatur. Aliud dicit a contrario ſenſu qḋ proprietate redempta debetur vſuſfructus. ¶ Opp.ad primum:quia poteſt legari res aliena:vt l.cum rem alienā.C.eo. Sol. hic errabat credens poſſe tranſmitti ad heredem. Uel aliter ꝛ verius hic habebat ius in fundo: ergo in dubio videt̃ legare ipſius contemplatione; licet deberet extingui morte: vt.l.vxor.C.eo. et.l.ſticho. infra de vſufruct lega. et 1 iſta † faciunt ad queſtionem[d] ſepiſſime occurrentē:quidam habebat fundum in emphyteoſim que in perſona ſua finiebat̃ legauit illū. Certe heres deſtructo.conſi.cccxviij.in fi.iij.lib. Andreas Pomate.

b ¶ Grege. adde grex q̇d ſit nor. in.l.fin.§.j.ſ.de arbi.ꝛ qualr̃ differat ab armento. vide gloſſ.et ibi Bart. in.l.militares. C. de mil.teſt.li.xj. vide et Bal.ſ.l.j.de ſta.ho.

c ¶ In vno hoīe.adde qḋ idē voluit Abb. conſil.xv. xxxviij.ij.libro qḋ collegiū poſſit reſidere penes vnū alijs mortuis et inquātum Alex.tāgit an collegiū deſtructū autoritate ſuperioris retineat priuilegia.vide qḋ pulchre conſuluit Bald. conſi.cxxj.incipi.viſo inſtrumento.iiij.lib. de quodaꝫ caſtro principis autoritate deſtructe et reſtituto. de qḋ voluit idem Bald. de hoſpitali deſtructo.conſi.cccxviij.in fi.iij.lib.

d ¶ Et iſta faciunt ad.q.de iſta queſtione ꝛ iſto tex. vide Alex.conſi.ix.antepe.col.vſq; ad finem.

a ¶Ad aliquid.adde ꝙ Jo.de imo.cõtra qꝺ imo debeatur eſtimatio vt hic latius per Alex.⁊ opi.Bart. Alexan.⁊ opi.Bar.ſequitur cor.in conſi. lxxxiiij. per totũ in.ij.vol.⁊ ad materiã huius.§.vide eundem in conſi.lxiiij.in.iiij.vol.quaſi per totũ.⁊ Alex.in conſi. ix.colũ.iiij. ⁊ ſeq.i ver. ij.dubitaẽ. in.ij. volu. Bartol. et Jmol.in.l. cũ pater.⁊ in.§.cũ pater. ⁊ in.§. cũ pater filio.ſ.titu. proxi.

b ¶Si qs poſt.adde qꝺ voluit ro.ꝯſi.ecc. xxiij.⁊ bal. cõſi.ccccc. lv.iiij.lib. an p ſpãle vicariũ vel poteſtatẽ poſitum in aliquo caſtro ſubdito ciuitati videaẽ derogatũ iuriſdirtioni maioris officialis.

* Pro cõcordia.Aduerte qꝺ dominiũ partis bonorũ legatorũ trãſit ipſo iure in legatarium ſm Bart. in.l.ſi quis bonoꝝ hoc tit. contra allega.tenere i hac l.non amplius.So. non videtur bene allegari Bartol.in dicta lege ſi quis bonorum quia verum eſt.quod opponit pro illa parte extra glo.Sed in ſolu.cõtrarij expreſſe tenet contrarium.

c ¶Remanet.adde vltra Alex.dũ allegat Bal.inducere hunc tex.ad deciſionẽ.q.qꝺ ſi delegato dꝫ ſolui gabella duoꝝ denarioꝝ:⁊ ſi legatũ factũ de.xxx.cũ onere ſoluẽdi.x.heredi qꝺ gabella nõ dꝫ ſolui niſi p xx.qꝺ pro hoc facit quod idem conſuluit.conſil.xvj. c

non tenetur ad aliquidª:vt hic.⁊.d.l. ſticho.¶Oppo.ad ſecundum de.l.ſ. ſ.de reca.Sol.vt in glo.

1 ☞Fundus conſtituitur deſtinatione patriſfami.per regiones.

2 Domus vero interiectione parietis.

Si quis poſt.

b Si res legata augeatur legatũ creſcit:ſi diminuaẽ decreſcit.h.d.qꝺ dic vt.l.ſi ex toto.in prin.ſ. eo. ¶† Nota ꝙ fundus cõſtituiẽ deſtinatione patriſfa.per regiones.† domus vero interiectione parietis:vt dicit glo.⁊ probaẽ in.l.ſi quis duas.§.ſi quis partem.ſ. cõmunia prediorum. 1

1 ☞Carina dicitur venter nauis.

2 Nauis ſi legatur ſimpliciter proprio nomine non adiecto quid debeatur. Nauis legata noĩe proprio ſi deſtruiẽ quando debeatur:⁊ quando non.

3 Compromiſſum factum a collegio in quo erant decem homines non finiẽ: licet collegium reducatur ad minorẽ numerum.

4 Collegio excommunicato an ſuffecti loco mortuorum ſint excommunicati remiſſiue.

Et ſi nauem.

Eadem eſt nauis q̃ deſtruitur ⁊ reficitur eadem carina manente.h.d.Et carina † dicitur venter nauis. Jtem ſcias qꝺ cũ quelibet nauis nominaẽ ſuo nomine proprio: ſi nauis 1 †legaretur ſimpliciter nomĩe proprio non adiecto: eſſet diſtinguendũ ſicut in domo vt.l.ſi domus.in princi.ſ. eo. ſed legatum fundi non adiecto nomine non valeret:vt no.in.l.legato generaliter.in fi.ſ.eodem.⁊ ibi dicaꝫ. Sed ſi nauis legatur nomine proprio: aut non deſtruitur et nullum eſt dubium aut deſtruitur:⁊ tunc aut manẽte carina:⁊ tunc eſt eadem: aut non manente carina:⁊ tũc diſtingue quo propoſito fuerit ſoluta: vt in gloſſa.probatur in.l.qui res.§.aream.de ſolu.in l.ſi grege.ſupra eodem titulo. Omiſi duas queſtiones quas Dy.format.queritur † ſi collegium in quo ſunt homines.x.compromiſit:⁊ quinqꝫ vel.vij. ex eis mortui ſunt: an extinguatur compromiſſum. Et videtur quod ſic:vt.l.ſed ⁊ ſi interpellatur.§.primo. et l.ſed ⁊ ſi interpellaẽ.§.ſi ab altera.de arbi.⁊ hac.l.cũ ſimilibus.Contrarium determinat Dy. quia vnum collegium ⁊ idem remanet:vt ſupra dictum eſt. facit 4 l.proponebatur.ſ.de iudi. Jtem inducit †ad queſtionem excommunicatur collegium:an hi qui poſt in loco mortuorum interueniunt ſint excõmunicati quod examinaui in.l.inter ſtipulantem.§.ſacram.in fine de verborum obligationibꝰ ⁊ ibi dedi remiſſiões ad iura canonica.

☞Filius a patre detrahit falcidiam.

A filio.

¶A filio herede poteſt legari patri:ſꝫ ſi adiuerit iuſſu patris:non valet legatum.hoc dicit. Oppo.quod illatio que eſt ibi igitur ⁊c.nõ ſequitur ex premiſſis. Huiꝰ timore hec lex legitur duobus modis.primo vt loquatur ſecundum iura antiqua:ſecundum hoc dictio igitur refertur ad caſum ſubauditum:⁊ in text. non expreſſum: colligitur tamen in gloſſ.prima ⁊ in glo.ſuper verbo patris.ſecundo modo legitur: vt loquatur ſm iura noua ſm que cum proprietas remaneat apud filiuꝫ in aduentitijs:⁊ ideo cum queratur patri poteſt a filio legari patri: ⁊ filius deducet a patre falcidiam: tunc iſtud igitur ſequitur ex premiſſis: ⁊ hoc tangiẽ 1 in prima glo.in fine vltime gloſ.Ex qua lec.†not. qꝺ filius a patre detrahit falcidiam. Jſta tamen lectu. non placet glo.quia non eſt veriſimile quod iuriſconſultus diuinauerit de lege futura que iſto tempore non erat:tene ergo primam. ¶Oppo.ad iſtam legẽ inſti.eo.§.an ſeruo.Dicit glo.bene poteſt relinqui a filio herede patri:nõ autẽ ecõuerſo a patre herede filio vt in cõtrario.Ratio eſt impedimentũ regule catoniane:q2 ſi a patre relinquitur filio pure:⁊ teſtator ſtatim decederet acquireretur patri indubitãter:q2 quo ad acquiſitionẽ inſpicitur tempus quo dies legati cedit:ſcilicet mortis.vt.l.que legata. de re.iu.et ſic videẽ relinqui a patre ipſi patri: nec poteſt cõfirmari:ſi filius tẽpore aditionis vel mortis reperiatur ſui iuris:impediẽte regula cato.ſed qñ a filio relinquiẽ patri:ſi teſtator ſtatim decederet nõ eſſet legatũ nullum:q2 poſſibile eſt qꝺ hereditas nõ acquiraẽ patri ſi tẽpore aditionis filius reperiẽ ſui iuris: ideo tunc tp̃s aditionis inſpiciẽ vt hic ⁊.d.§.an ſeruo. ¶Oppo.cõtra predicta de.l.cũ filio.ſ.eo.Sol. vt ibi dicã. ¶Ultimo dicit glo.ex hoc text. apparet qꝺ hec lex nõ loquiẽ i caſtrẽſi vel quaſi. Primo q2 dicit de hereditate adeũda iuſſu patris. Secundo q2 dicit de detrahẽda falcidia que de teſtamẽto militis nõ detrahitur.Dicit Dy.hic qꝺ de falcidia diciẽ nihil ad ꝓpoſitũ.nã potuit eſſe caſtrẽſe peculiũ ⁊ detrahetur falcidia. Quid enim ſi priuatus inſtituit filiũ contemplatione militie: nõ enim hic tractatur de detractio* ne ex teſtamẽto filij qui habet caſtrẽſe peculium:ſed ex teſtamento eius qui filium facit heredem.

Non amplius.

Jllud videẽ quis habere quod remanetᶜ deducto onere. hoc dicit. ¶Oppo.

glo.ſ.ad.legẽ falcidiam.ad veterani.§.ſ. Et ſoluit et bene quam ſo.no.Ratio: q2 heres non computat ſibi in falcidiam:niſi qꝺ habet iure hereditario. quod plene examinaui in.l.in quartam.ſ.ad legem fal.

Si certum.

Species legata perit periculo legatarij.hoc dicit.gloſſ. ſignat ar.contra ⁊ non ſoluit.dicit glo.cõtra.de.l.proculus. Sed dic qꝺ ibi improprie diciẽ dãnũ:vt.l.iij.de dam. infec.vel dic quod legatarius patiatur dãnum cum recta via in eũ dominiũ trãſit.⁊ ſic perdit qꝺ eſt ſuũ. Uel dic qꝺ text.non dicit qꝺ patiatur dãnum:ſed fit deterior conditio eius: qꝺ eſt etiam perdendo lucrũ. qꝺ patet:quia ob hoc minor reſtituitur.l.iij.§.ſi quid minori.cum ſeq.ſ.de mino.

1 ☞Legata parte bonorum quantitas pro re eſt in obligatione propter difficultatem preſtationis.

2 Legatariꝰ ptis bonoꝝ qualr formare dbeat libellũ.

3 Falcidia an deducatur in vna re remiſſiue.

Domus communis cum malefactore an debeat deſtrui remiſſiue.

Cum bonorum.

Legatario partis bonorum poteſt heres ſoluere eſtimationem:vel partes rerum:vel rem; prout ſibi placebit ⁊ iudici videbiẽ hoc expedire.hoc dicit. Primo ponitur queſtio ⁊ opinio iuriſconſultorum. Secundo determinatio autoris legis. ſecunda ibi: ſed oportet.prima pars.l.eſt clara.ſecunda eſt obſcura.ratio:quia queſtio eſt quid ſit in obligatione ſeu in legato. Juriſconſultus non determinat hoc:ſed dicit quid eſt in ſolutione.⁊ procedit hoc modo. primo dicit quod heredis electio eſt ſoluere partem rerum vel eſtimationem:⁊ ſi ſolueret eſtimationeꝫ:nulla eſt dubitatio:ſed ſi vellet ſoluere partem rerum: tũc nõ permitteretur ſibi in rebus que non recipiunt diuiſionem:vel que ex diuiſione multum incommodanẽ. Ex quo ſequitur quod in his que cõmode diuiduntur poteſt ſoluere partes.h.d.vſqꝫ ad.l.poteſt. Jbi dicit iuriſconſultus quod poteſt ſoluere partem in vna re vel rebus:ſi de hoc fuerunt in concordia heres et 2 legatarius:ſed ſi eſſent diſcordes iudex erit medius: hoc dicit vſqꝫ adver.nec neceſſe. Jbi queriẽ qualiter debeat formari libellus p legatariũ ptis bonorũ. Et reſpõdeẽ ꝙ nõ hꝫ neceſſe vẽdicare partẽ in qualibet re.h.d. ¶Oppo.inſti.de fideicõ.here.§.ſi quis.⁊ ad legem fal.l.linea margaritarũ.in fi.ſo.ibi.fuit relictũ fideicommiſſum vniuerſale.⁊ ſic bona tranſeunt cũ onere ſuo:merito res reſtituitur:hic fuit legata pars bonorum que debetur ſine onere: merito non reſtituitur res ipſa de neceſſitate:vt hic;q̃liter enim cognoſcam vtrũ ſit fideicõmiſſum vniuerſale vel non: vtrum trãſeat cũ onere vel nõ;dicã in.l.ſi qs ſeruum. §.ſi.ſ.titu.ſ. ¶Oppo.ſecundo inuito creditore aliud pro alio ſolui non poteſt:vt.l.ij.in princi.ſ.ſi cer.peta. hic ſoluitur aliud pro alio:ergo ⁊c.Dicit gloſſ.hic relinquitur pars bonorum in genere:non pars rerum ſingularium:quia tunc ſecus. Primo intelligas verba glo.⁊ differentiam vtrũ relinquaẽ pars bonorũ vel pars rerũ ſingularium.ſꝫ ſi diceret partẽ rerũ mearũ: ſimplr;idẽ eſſet ac ſi diceret ptẽ bonoꝝ meoꝝ.q2 appellatio reꝝ gñaliũ ẽ ſicut bonoꝝ:vt.l.ſ.i fi.ſi cer.pet. ⁊.l.nã qꝺ.§.ſi.ad treb.Sꝫ per hoc nõ apparet rñſum 3
1 ad ꝯũ;q2 ſi legaẽ pars bonoꝝ quo ſolutẽ pecunia. a inciṗ.queritur de gabella.iiij.lib.ſ.quod ſtante ſtatuto quod heres ſoluat gabellam ſecundum eſtimationem exiſtentem in caſtro ⁊ alicui obuenerit hereditas grauata ere alieno quod non debet ille ſoluere ſecundum ſtatutũ ſꝫ ſecundum eſtimationem ſiendam arbitrio boni viri qui cõſiderabit grauamina ⁊ qualitateꝫ hereditatis.

2 Pro cuiꝰ † declaratiõe habemus examinare.q.poſitã i tex.de qua fuit ꝯtẽtio inter iuriſcõſultos:nec eſt determinata;ſcꝫ q̇d ſit in obligatiõe qñ legaẽ pars bonorũ. Quidã dicebãt vt text. dicit ꝙ eſtimatio eſt i obligatione:ſed hoc eſt falſuꝫ q2 ſi hoc eſſet poſt morã deberenẽ vſure nõ fructꝰ q2 eſtimatio nõ facit fructus.qꝺ eſt cõtra.l.ſi quis bonorum.ſ.eo. Alij dicebant rerum partes eſſe legatas: pro quibus facit l.proxi.in fi.ſ.eod.vbi dixit nec neceſſe habere legatarium in omnibus rebꝰ vendicare portionem: poteſt ergo ſi vult. Preterea videtur caſus in.d.l.ſi quis bonorũ.quia ſi veniunt fructus: ergo et ipſe res erunt legate.illud eſt verũ;q2 rerum partes ſunt legate:tũc ob.cõtrarium:quomodo ſoluitur aliꝺ pro alio. Reſpondeo propter difficultatem preſtationis ſoluitur quantitas pro re:vt.l.ſi pluribus.ſ.eodem.et. l. ſi domus.§.qui confitetur.ſ.eodem.⁊.ſ. titulo.ij.l.non dubium.Sed in legato partis bonorum imminet difficultas preſtationis.cum enim bona intelligãtur deducto ere alieno:vt dictum eſt. ⁊ es alienum reſpiciat totum patrimonium:vt.l.ſi fideicommiſſi.§.tractatũ. de iudi.non poſſent ſolui partes rerũ: a ⁊ ideo deueniẽ vt detur facultas heredi ſoluendi ſm formam huius.l. Materiam autem qñ aliud pro alio poſſet ſolui habes in.l.ij.ſ.ſi cer.pe. ¶Quero † qualiter poteſt agere ⁊ formare libellum legatarius partis bonorum. Rñ.poteſt petere actione pſonali partem bonorum ſicut legata eſt:nec habet neceſſe vendicare certam portionẽ in qualibet re:vt hac.l. poteſt.in fi. Jtem poteſt vendicare portionem in qualibet re. Sed aduerte:quia ſi conſtat quod in hereditate nullum eſt es alienum:tunc poteſt vendicare portionem certam in qualibet re ſcilicet que ſibi eſt relicta. Si in hereditate eſſet es alienum propter quod dubitatur quotam parteꝫ debeat habere in qualibet re:tunc poſſet vendicare cum adiectione partis incerte:vt lege que de tota.§.primo. de rei vendicatio. licet tamen vendicatio permittatur heredi: ſupereſt tamen facultas ſoluendi res vel eſtimationem ſecundum formam huius legis et legis generali.§. finali. infra de vſufruct. legato.

¶†Gloſſ.inducit hanc legem.ad.q. vtrũ falcidia poſſet deduci in vna reª.

a ¶In vna re.adde vltra ale. an legitĩa debeat deduci i vna re. bal.ꝯſ.xviij.⁊ ſeq.ĩ. lib.⁊ meliꝰ ꝯſil.cxcvij. iij.li.⁊ inq̃ tũ dr ipſe alex.legitimã nõ poſſe pſtari in eſtimatiõe ẽt ſi teſtõr expſſe mãdauerit ꝙ dẽat ſolui in pecunia ꝙ bal.ꝯſil. ccclxj.ĩci. q̇dã frau.ĩ ij.col.ṽ. pſertim.ij.li. dicit qꝺ pr ipſe põt puidere ſi

ſio in legitima in qualibet re. ⁊ qđ iura contraria loquuntur cū legitime ſuppletio debetur ex diſpoſitione legali. an autē pater poſſit in vſufructu filio legitimā cōſtituere vide Pet. de ancha. ꝙ nō cōſi. cxxvij. et quid econtra vide Bal. cōſi. clxxij. iiij. lib.

a ¶ Cōmunem. adde vltra Alexā. quid ſi in deſtruēda pte inferiori venit ſienda aliqua impenſa ne parti ſuperiori detur dānū cuiꝰ expēſis debeat fieri. Ioā. an. in addi. ad Spe. in tit. de expē. in princ. ⁊ de pdicta qđ. vide vnuʒ verbū per Bar. cōſi. ccccxxviij. iij. lib.

De quo in. l. ij. C. ad. l. falci. dicā in. l. iij. et. iiij. eod. ti. Secūdo Dy. inducit in argu. ad q̄ſtionē de eo qui hʒ domum cōem[a] cū malefactore: cuius domus deſtruitur. de quo dixi in. l. atheius. in. §. ſi. de aqua plu. arcenda.

1 ☞ Actio que accedit actioni eque principaliter non ſapit naturam eius: ſecus ſi acceſſorie.

2 Legatū factū de debito de iure pretorio licet iure ciuili indebitum valet.

3 Si legatur debitum in diem et ante mortem teſtatoris dies veniat an legatum extinguatur.

4 Legatum factū de debito ei qui erat creditor actione ſtricti iuris quod valeat quando creditor nō habebat hypothecam.

Si creditori.

b Si creditori debitor legat debitū: ita demū valet ſi creditoris intereſt. h. d. cū. l. ſeq. Oppo. ad primū dictū de. l. legaui. §. cōtra. de libe. leg. Sol. intelligas qñ legatᷓ debitum expreſſa certa quantitate: vt hic. ſi em̄ ſimplr̄ relinq̄ret qđ debet: nō valeret: q2 nō releuaret aliq̄d: vt. d. l. legaui. et l. ſi prior. ſol. ma. Venio ad ver. id qđ. videtᷓ qđ nō valeat: q2 creditoris non intereſt: ergo ⁊c. vt. ʃ. l. pxi. Rn̄. gloſſ. 1 imo intereſt: q2 actio pretoria erat tēporalis: iſta erat ciuilis et perpetua. ¶ Ad illud oppo. q2 actio ſurrogata dʒ eſſe eius nature cuiꝰ eſt actio in cuius locū ſurrogatᷓ: vt. l. ſi eū. §. qui in- 2 iuriaruʒ. ſi quis cau. Dicit gl. hoc ideo quia teſtator voluit. tu dic† quod lex contraria loquitur quando vna actio 3 accedit alteri acceſſorie. hic vna actio accedit alteri eque principaliter ſicut alia. ita dicit Pet. dixi plene in. l. ſ. §. hec actio. ſi quis teſta. li. eſſe iuſ. fue. hoc tamen intereſſe temporis nō placet quia per. l. non curatur. vt. l. pater qui caſtrenſe. ʃ. de caſtren. pecu. in fin.

b ¶ Si creditori. not. ar. ſm Ange. ſi aliq̄d ex cenſura ſtatim debeat alicui pōteſt creditori legari q2 legatuʒ incipit deberi ex alia iuris 1 cenſura ſʒ hoc nō credo verum cum ſtatutū ſit pars iuris ciuilis. vt. lege omnes de iuſti. et iu. ideo cum erat debitum de iure ciuili non erat validum tale legatum vt. lege aurelius. §. fin. de li. le. vbi eſt caſus ſing. and. barba.

c ¶ Si creditori. adde quid ſi debitor legat creditori cum hoc quod amplius petere non poſſit an ſic acceptat legatum: ſi illud ſit minus debito an poſſit vlterius petere paulus de caſtro. conſilio ducenteſimotrigeſimoquinto,

no. in. l. qui bis. de verbo. obligationibus. Dic† ergo ideo valet: q2 lʒ iure pretorio eſſet debitū: iure ciuili erat indebitum quo iure legata conſiſtunt: vt inſti. de teſta. in princip. ⁊. l. lege obuenire. de verb. ſigni. ideo illo iure plene intereſſet: vt gloſſ. dicit ⁊ eſt vera. ¶ Venio ad ver. marcellus. Opponitur. ʃ. l. proxi. vna eſt ſolu. qđ iſta determinetur per illā. ſ. qđ hic loquatur qñ debitum erat in diem vel ſub conditione. Alij dicunt quod hic loquitur qñ debetur certa res. vnde intereſt creditoris propter dominium qđ tranſit incontinenti vt. l. iij. §. ſi rem. ʃ. ti. ij. gloſſ. inſti. eo. §. ex contrario. dicit qđ propter intereſſe non valet legatūm: quia nō eſt plus altero de quatuor modis: vt inſti. de ac. §. plus. que gloſſ. eſt contra. d. l. iij. §. ſi rem. ʃ. tit. ij. nec ob. ſi non eſt plus altero de quatuor modis: quia eſt quintus modus eſſendi plus qui ſufficit ad legata. Ita notabiliter dicit gloſſ. ʃ. titu. ʃ. l. meuius. in prin. verſi. debitor aūt. ¶ Opp. ꝙ falcidia reſecet illud legatū in. l. ſ. §. ſi q̇s creditori. ad l. falci. Solu. reſecat in commodo repreſentationis: ita dicit gl. ¶ Quero duo primo ſi legatur debitū in diē: ⁊ ante mortē teſtatoris veniet dies: vtrū legatum extinguatᷓ. dic vt in gl. hic. ⁊ p gl. in. l. verbis. ad. l. fal. ⁊ p dy. in. c. factū legitime. de re. iu. lib. vſ. ¶ Quero q̇d ſi ei qui eſt creditor actione ſtricti iuris legatᷓ debitū vtrū valeat. Videtᷓ qđ ſic: q2 intereſt creditoris hr̄e actionē ex teſtamēto q̄ habet inſtar bonefidei. In cōtrariū eſt tex. in. l. aureliꝰ. §. ſi. đ li. le. nec curatᷓ de dcō intereſſe: q2 illud nō ꝓdeſt: niſi quo ad vſuram debitore exiſtente in mora: ⁊ ſic debitore delinquēte: qđ p̄ſumere non debemus: lʒ aūt non conſiſtat legatū: vt ipſuʒ debitū qđ eſt purū ⁊ liq̇dū poſſit peti ex teſtō: ⁊ puto tm̄ qđ ſi creditor nō hʒ bona hypothecata: qđ illi debito adijciatᷓ hypotheca p teſtm̄: qđ fieri poteſt. vt. l. ſ. C. cōia de lega. ⁊ ꝓbatᷓ ex generalitate. l. ſi debitor. ʃ. de libe. lega.

1 ☞ Pecunie verbum a teſtatore prolatum refertur ad ea que conſiſtunt in pondere numero vel menſura.

Pecunia in ſacculo vel arca conſignato non continetᷓ appellatione pecunie: ſed vt ſpecies debetur.

2 Quid veniat appellatione pecunie etiā attento communi vſu.

Communis vſus loquendi preualet omni conſtōni.

3 Legata centum que erant apud campſorem: ⁊ ſi heres non preſtaret legauit vineam heres ſi illa centum expendit non poteſt alia centum dare: ſed dabit vineam.

Talis ſcriptura.

Scriptura p quā legata pecuniaria quibꝰ dies nō adiecta ꝓrogantᷓ: nō ptinet ad corpa: nec ad legata quibꝰ dies eſt gratia differēde ſolutionis: vel multiplicāde obligatiōis: vel inducēde cōditionis adiecta. ⁊ porrigitᷓ ad legata p̄cedētia: ⁊ ſequētia: etiā poſtea ī codicillis relicta. h. d. tota lex. diuide. Primo ponit v̄ba teſtatoris. Scđo exponit v̄bū quas pecunias. Tertio exponit verba quibꝰ dies adiectus nō eſt. dicēs qđ pōt intelligi de die quadrupl'r. vt ptʒ ex caſu ſummario. Quarto exponit verbū legaui. ſecūda ibi: ad corpa. ⁊ ibi ad v̄. itē ſi legetᷓ. quē hic iunge. tertia ibi: ⁊ ad ea: quarta ibi hāc aūt. Legamꝰ per partes

partes. dicit tex. dato ſcilicet dubitatur qualiter intelligitur: ideo iuriſconſultus exponit ea: ⁊ incipit expo- 1 nere quas pecunias. ¶ No. quod † verbum pecunia a teſtatore prolatum refertur ad ea tantum que conſiſtunt in pondere numero vel menſura. ſecundo qđ pecunia conſignata in ſacculo vel in arca non continetur appellatione pecunie: ſed debetur vt ſpecies: vt hic ⁊. ʃ. eodem. l. plane. §. ſed hoc. ⁊. l. ſed ſi certos. ¶ Opponitur infra titulo ſecundo. lege quiſquis. Gloſſ. dicit ibi dixit ſummas: hic pecunias: quod nō placet: ideo quia appellatio pecunie eſt ita lata ſicut appellatio ſumme. vt. l. nam quod. §. fina. ad trebell'. Solu. gloſſ. ſecundo. ibi fuerunt verba futuri temporis: hic preteriti. nec hoc placet: quia iſtud preteritum trahitur ad futurum: vt hac. l. §. ſi. cum. l. ſequen. Dic ergo quod ibi tractatur de legato ampliando: quod eſt fauorabile: hic de reſtringendo quod non eſt fauorabile: nec tamen odioſum: quia ſit ſecundum voluntatem defuncti. ¶ Opponitur ſecundo quod appellatio pecunie largius ſumatur: vt lege pecunie. infra de verborum ſignifica. Solu. gloſſ. fateor quod quādoq3 ſumitur largius: hic non: quia facile erat ei dicere que legaui: non adijcere pecunias. ¶ No. ex hac glo. quod ſi teſtator dixit que legaui: non adijciendo pecunias porrigitur ad corpora: quod placet: vt. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. finali. s. eodem. Licet hoc verum ſit: tamen glo. non multum placet. nam ſemper poſſemus dicere facile fuiſſet legi vel teſtatori hoc non appone- 2 re. Tamen † dicas ſic. ſi in aliqua diſpoſitione profertur verbum pecunie ⁊ dubitatur quid comprehēdit. Dic aut precedit aliqua diſpoſitio ad quam refertur tunc limitatur ſecundum illam precedentem: vt contineat omnia ſicut precedens continebat: vt. l. cum ſtipulantur. de verborum obligationi. ⁊ lege ſi creditor. in principio. s. de pecu. coniuncta. l. ſecunda. §. perueniſſe. ⁊ lege ſi venditor. de heredi. vel actio. vendi. aut non precedit aliqua talis diſpoſitio: ⁊ tunc aut verbū pecunie profertur in caſu mere fauorabili: ⁊ omnia cōprehendit: vt. l. nam quod. §. fina. ad trebellia. l. prope modum. ⁊ lege pecunie. la. ſ. ⁊ lege pecunie. la. ij. de ver. ſig. Aut in caſu mere odioſo: ⁊ tunc accipitur ſtricte pro pecu. nume. vt. l. ſ. diūcta. l. ſed ⁊ iulianꝰ. §. mutui. s. ad macedo. Item vbicūq3 tractatur de aliquo obligando contra ſuam voluntatem: cum de iure cōmuni non tenetur: vt. l. ſi vero. §. ſi. ſolu. matri. Aut loquimur in caſu non fauorabili nec odioſo: ⁊ tunc eligitur media via vt comprehendat ea tantum que cōſiſtunt in pondere: numero: vel menſura: vt hic. ⁊ quādocunq3 tractatur de aliquo obligando de iure communi: vel ſecundum ſuam voluntatem: vt. l. ſecunda. s. ſi cer. peta. ⁊. l. ij. C. de conſti. pecu. Nec obſt. ſi dicis quod ibi omnia comprehendit: quia ibi illud eſt tex. non ex propria ſignificatione. Predicta licet de iure ſint vera: tamen forſan ſecundum communem noſtrū vſum non admitterētur: cum appellatio pecunie ſtrictius accipiatur. Dicendum eſt ergo ſecus eſſe de vſu communi quod preualet omni conſtitutiōi: vt. l. librorum. §. quod tamen caſſius. ʃ. titulo. ij. et. l. labeo. de 3 ſup. leg. ¶ Dynus inducit † hanc legem ad queſtio- a nem. teſtator legauit mihi centum[a] que erant apud campſorem: ⁊ ſi ea non preſtaret voluit quod heres deberet mihi preſtare vnam vineam. heres illa que erant apud campſorem expenderat: et volebat dare alia cētum vtrum poſſit. Videtur quod ſic: vt. l. quidam. ʃ. eod. Dynus dicit quod fuit determinatum contrarium per iſtum textum in verſi. item ſi legetur. fuit em̄ legata ſpecies: ⁊ ſpecies pro alia ſpecie ſolui non pōt. ad idem. l. plane. ver. ſed hoc ita. ⁊. l. ſʒ ſi certos. ʃ. eodem. Non ob. l. quidā. q2 ibi erat pecunia legata in genere ſeu quantitate: potius ꝙ in ſpecie: vt ibi videbitis.

Et ad ea.

Hic incipit exponere verba quibꝰ dies appoſitus non eſt. ⁊ primo dicit pertinere ad legata pura. ſecundo dicit nō ptinere ad legata quibus dies apponitur gratia deſignationis. tertio dicit non pertinere quando dies apponitur cauſa multiplicāde obligationis. quarto dicit non pertinere quando dies adijcitur gratia inducende conditionis. ſecunda ibi: quod ſi forte. tertia ibi: ſed ſi in annos. quarta ibi: ſed ſi ſub conditione. ¶ Opp. de do. preleg. l. cum vulgari. Sol. gloſſ. ibi erat dies appoſitꝰ ſaltem a lege. pro hac ſol. facit. ʃ. de ali. ⁊ cib. leg. l. libertis quos. §. poſthumis vbi hec clauſula non extenditur ad legatum alimentorum. quod habet diē tacitam: vt. l. pecunie. eodem titul. In contrarium facit. s. hac. l. verſ. quod ſi forte. quia tacite ineſt quod deberentur p̄ſentia: ⁊ tamen porrigitur ad ea hec clauſula: niſi exprimatur. Ex quo apparet quod teſtator voluit ſentire de legatis quibus dies appoſitus nō eſt ab ipſo teſtatore. ⁊ iſtud placet. Nā in legato alimentorū dies tacite ineſt a ex voluntate teſtatoris: ⁊ ex forma relicti. vnde ſolutio huius gloſſ. non placet. Preterea licet actioni de dote inſit dies: tamen legato dotis nō ineſt dies. Solu. glo. ſecundo modo quod ſpeciale eſt in legato dotis: quod conſiſtit ſolum in commodo repreſentationis. ad illud ergo hec clauſula non porrigitur quia efficeretur inutile. vide gloſſ. et tene eam menti. Ex qua no. quod clauſula appoſita in diſpoſitione non refertur ad ea capitula que ex hac relatione efficerentur inutilia. dicam ſtatim in. §. ſi. ¶ Opponitᷓ de lege liber homo. [illegible]imo. de verborum obligationi. Solu. fateor quod hec adiectio preſenti die non facit legatum in diem. hoc eſt vt ſolutio vel petitio differatᷓ: ſ3 dies adiecta eſt cauſa deſignationis: quod ſufficit ne hec clauſula porrigatur ad illud. et hoc vult ſentire gloſſ. vide eam. ¶ Sed ad iſtud opponitur extra gloſſ. expreſſio eorum que tacite

a ¶ Certum. Adde qđ bal. raph. ⁊ Imo. dicūt hāc deciſionē eſſe verā qñ pecunia fuiſſet ī ſacculo deſignata, tāꝗ ſpecies: ſecꝰ ſi ad numerū tanꝗ quātitatis ⁊c.

a ¶ Futura. Adde ad quod tempus ſit trahendum
verbum quod ad preſens et futurum trahi pōt, Ro. a
conſi.cccxxiij.
Andr. Pomate.
b ¶ Ponitur in diſpoſitione aliqua. vide alexan. con-
ſil. lx. in ij.
co. in ij. vo
lu. pulchre
fel. in c. cā
que. de re-
ſcrip. Jaſ.
hic. ⁊ vide
Bartol. in
conſi. inſer
to inter cō
ſi. alex. ɔſi.
lij. i. iiij. vo.
in v. col. et
cōſil. cx. in
xiiij. col. in
iiij. vo. pau
lus cōſilio
lxxv. i. iiij.
col. in j. vo
lu. Roma. 2
ɔſi. lvj. pa-
nor. ɔſi. xil-
ij. in j. col. 3
in ij. vol. et
ɔſ. xx. in ij.
col. eo. vol.
⁊ ɔſi. lxxv. 4
in ij. col. in
ij. vo. in vl.
col. ⁊ cepo.
ɔſi. xxvj. in
vlt. colū. et
bar. ɔſi. lx-
xviij. in eo.
in ij. vol. ⁊ conſi. xcvij. in ij. ⁊ vl. co. e. vo. ij. ⁊ cōſi. lix. et
cōſi. clxij. ⁊ in conſi. iiij. in vj. col. in j. vo. ⁊ conſi. ſeq. in
j. col. ⁊ conſi. lx. in xv. col. in j. vol. ⁊ cōſil. xiiij. in ij. col.
eo. vo. ⁊ conſil. xv. in iij. col. ⁊ ſeq. eo. vol. ⁊ conſil. xxix.
in xx. colum. eodem volu. ⁊ conſil. xxxiiij. in ij. col. ⁊ ſe.
per totum. eodem titulo. ⁊ conſi. ſe. in prima columna.
⁊ conſi. xlj. in xxv. columna. ⁊ conſilio ſeq. in xv. colū. 3
⁊ conſilio. xlviij. in vij. colum. ⁊ conſil. xv. in ix. colum. b
⁊ in xix. colum. ⁊ conſil. lvij. in iij. columna. ⁊. liiij. in c
eodem volumine. omnibus. in j. volumi. ⁊ in conſilio
xx. in iiij. colum. volu. ⁊ aliquid conſilio. iiij. in iiij. co-
lum. ⁊ conſil. x. in xj. columna. ⁊ conſi. xxvij. in xj. colū.
⁊ conſil. xiiij. in vij. col. omnibus. ij. volumine. Antoñ.
butri. conſilio. xvj. ⁊ conſilio. xxx. Romañ. conſilio
cxij. ⁊ conſilio. clij. ⁊ conſilio. clxxx. in iij. columna. imo.
conſil. cx. ⁊ conſilio. cxxx. in fine car. conſilio. xlix. ⁊ cō-
ſi. lxiij. ⁊ ɔſilio. cvij. gemi. in c. j. in iij. co. de poſtu. pla.
lib. vj. in gl. ſup ꝟbo ſit. Card. ɔſ. cxiiij. in j. colū. ⁊ cō-
ſi. cxxxiij. in pe. co. ad fi. Pe. de ancha. conſi. xx.
c ¶ Clauſula. adde vltra alex. qñ clauſula referat̃ ad
oīa precedentia ⁊ ſequētia ro. ɔſi. cccxxxviij. an, ſic. cō
ſi. xiij. ⁊. xlj. ⁊. xxxiiij. ⁊. lj. ang. cōſ. xxviij. ⁊ bal. cclxxiij.
⁊ conſi. ccclxxxiij. ij. lib.

inſunt nihil operatur: vt. l. iij. ſ. codē.
ſed p̄ſenti die tacite intelligitur: ergo
⁊c. Solu. ibi loquitur in his que tacite
inſunt ex neceſſitate: hic in his que ta-
cite inſunt ex volūtate preſumpta. que
ſi exprimatur ceſſat voluntas preſum-
pta: quia habemus veram. ¶ Oppo
ni. infra titulo primo. l. titio. Sol. ibi di
xit quas pecunias legaui heres meus
dato annua bima trima die: nec ibi ad-
iecit quib᷑ dies adiectus nō eſt; vñ re-
fertur ad omnia.

☞ Verbum preteriti temporis quan-
do porrigatur ad preterita et fu-
tura.
Clauſula precedēs in ſtatutis qñ tra-
hatur ad ſequentia.
2 Qualitas adiecta vna diſpoſitioni
quando intelligatur in alia repetita.
remiſſiue.
3 Clauſula poſita in diſpoſitione quan-
do referatur ad omnia quando ad
precedentia: ⁊ quando ad ſequentia
tantum.
4 Iſta verba volo executioni mandari
annua bima trima die quid impor-
tent.

Hanc autem. Hic exponit verbum lega-
ui. ¶ Nota quod verbum preteriti temporis porri-
gitur ad preterita et futura[a]. ¶ Nota quod clauſula
in medio poſita referatur ad precedentia et ſequen-
1 tia. ¶ Opponi. ad primum. j. titulo. ij. l. vxori. §. vxo-
ri. Solu. gloſſ. j. ⁊ hanc ſolu. reprobat ⁊ bene. vide gl.
quia omnes ille donationes morte confirmantur: vt
l. in dona. C. ad. l. falci. ſed contra hoc facit: q2 videtur
quod talis confirmatio retrotrahatur: vt lege dona-
tiones. C. de dona. inter vir. et vxo. Gloſſ. reſpondet
retrotrahitur quo ad fructus: non quantum ad do
minium. quod not. Idem not. in d. l. donationes. ⁊. l.
ij. C. de inoff. do. ⁊ bene. Contrariū no. ⁊ male. j. titu. j.
l. ſequens queſt. ⁊. l. ſi ſub cōditione. de ſolu. ⁊ ibi dixi:
Unde glo. ſoluit alio modo. Et no. qđ ibi nō extendi
tur ad futura que ſunt contra ius: ſeu a iure cōi exor-
bitantia. vide hanc ſolutio. ⁊ no. eam. pro qua facit ex
tra de regu. iur. in c. que a iure. lib. vj. ⁊ quod ibi no.
per Dyn. hoc allego multum in. l. pretor. §. ij. infra vi
boñ. rap. vbi ego quero vtrum clauſula precedens in
ſtatutis trahatur ad ſequentia. Uidetur enim quod
non in his que a iure cōi exorbitant vt hac gloſſ. qđ
dic vt ibi. ¶ Opponitur ſecundo quod verba p̄teri
ti vel preſentis tp̄is non trahātur ad futura: vt. l. fin.
de lib. lega. ⁊. l. ſi ita. de aur. ⁊ ar. le. ⁊. l. quidam refe-
runt alias in lege quedam non referuntur. de iure co
dicil. Reſpondeo: hic loquitur quādo verbum p̄teri-
ti vel preſentis temporis eſt ſignificatiuū actus qui
dependet ex voluntate defuncti. Ratio eſt: q2 in illis
ſemper habetur reſpectus ad futurum. pendet enim
vſq; ad mortem: licet ſit preteritum: vt lege plotiana.
⁊. l. conficiuntur. §. fina. ⁊ ibi not. ſ. titulo. j. et plene di
xi in dicta lege ſi ita. ¶ Opponitur extra gl. de ali. ⁊
ciba. lega. lege libertis. §. poſthumis. vbi non porrigi
tur ad relicta in codicillis. ſolu. ibi dixit que legata re
liquit in teſtamento. hic vero dixit que reliquit ſim-
pliciter. ¶ Uenio ad ſecundum no. ¶ Oppo. gloſſ.
ij. ex quib. cau. ma. l. ſed ſi per pretorem. §. deinde ad-
iec. ⁊ de poſtula. l. j. §. eum qui. Gloſſ. non ſol. nec ali-
2 cubi habemus clare ſolutum. Dic ergo breuiter. quan
doq; tractam vtrum qualitas adiecta vni diſpoſitio
ni intelligatur repetita in alia: ⁊ hec non eſt noſtra
materia. in diſpoſitione legali. dic vt ibi dixi. in dicta
lege pretor. §. primo. vi bono. rapto. In contractibus
inter viuos dic plene. vt. l. ſi ita ſtipulatus. §. chryſo-
gonus. de verbo. ob. In vltimis voluntatibus dabo
3 tibi remiſſiones in. l. 3. j. eo. Quandoq; ponitur in diſpo-
b ſitione aliqua[b] clauſula[c] per ſe. ⁊ dubitatur ad que
c refertur vtrum ad precedentia omnia: an ad proxi-
ma: an etiam ad futura. Quandoq; in diſpoſitione
ſunt multa capitula: et hic dic. aut illa clauſula poni-
tur inter vnum capitulum ſeu inter verba ipſius: et
ad illud tantum refertur. Aut ponitur inter ipſa capi
tula vel in princip. vel in fin. ⁊ refertur ad omnia capi
tula. iſtam doctrinam dat text. in. l. iij. §. filius. ſ. de li-
be. ⁊ poſthum. quod eſt verum quando non eſt ratio
quare magis referatur ad vnum quā ad aliud. Iſtā
rationem ponit imperator in. l. prima. C. de lib. prete.
Sed ſi eſſet aliqua ratio quare ad quedā non poſſet
referri: ⁊ tunc ad illa non refert̃. Cauſe autē poſſunt
aſſignari alique. Primo ſi in precedentibus erat ſpe
cialiter prouiſum circa id quod continet clauſula de
qua tractatur. vt lege ſed et ſi per pretorem. §. dein-

de. ex quib. cauſ. ma. ⁊. l. j. §. eum qui. de poſtu. ⁊. ſ. de
vulg. ⁊ pupil. l. coheredi. §. qui patrem. Secundo ſi
precedentia eſſent contraria: vt. l. ſi idem cum eodē.
de iuriſdi. om. iu. Item ſi ex hac relatione diſpoſitio
ad quam refertur efficeretur inutilis: vt. l. cum vul-
gari. de do. prele. vt dixi. ſ. §. pri. Spe. de hoc ponit
ſuam diſtinctionem in Spec. de inſtru. edit. §. nunc
autem. ver. item excipe. ⁊ in tit. de diſpu. et allega. §.
poſt hec. ver. vel quod. Nunc habetis expoſitū ver
bum quas pecunias: ⁊ verbum quibus dies adie-
cta non eſt: ⁊ verbū legaui. Sed verbū heres meus
4 dato hic nō exponit̃. ¶ Quero ergo qđ ſi dixit te-
ſtator: ⁊ predicta legata volo executioni mādari an
nua bima trima die per meos executores. Primo vi
dendum quid importent illa verba predicta legata
vel ſupraſcripta ⁊ ſimilia. Dicēdū videtur qđ referā
tur ſolum ad precedentia: vt. d. l. j. §. eum qui de po-
ſtu. hoc apparet ex ſignificatione verborū. hoc enim
qđ dico predicta legata ⁊ ſupraſcripta ⁊ ſimilia: nō
habet tractū ad futurū tempus: vt dixi. ſ. de verbo 2
legaui. ¶ Item videndum eſt quid importēt dicta
verba volo executioni mandari. Reſpon. quedam
ſunt legata in quib᷑ lex ipſa facit executione: vt ſi te
ſtator legat rem ſuam propriam ⁊ in illo non porrigi
tur talis ſermo. In alijs vero in quibus requirit̃ exe
cutio hominis: in illis illa clauſula operat̃. ꝓbatur
a ſimili. l. dicit executionē ſententie fieri poſt quadri
meſtre tempus: intelligit̃ de executione hoīs: non le
gis vt. l. furti. i prin. de his qui no. infa. ⁊ ibi ꝑ Guil.
et. l. qui vltimo. j. de penis. Aliud eſt ergo dicere he-
res meus ad diem dato: q2 tunc dies apponitur da-
tioni hoc eſt trāſlationi dominij. aliud eſt dicere mā-
detur executioni. quia tunc dies apponitur executio
ni fiende ab homine.

Si quis a filio. ¶ Repetita a ſubſtituto
intelligūtur repetita pure niſi aliud ex
primat̃. h. d. Materiā hui᷑. l. videbitis
ꝑ gl. i. l. ſi cui ſerui. §. j. j. eo. Aduerte: q2 1
gl. dicit qđ qñ d. iiſdē diebus dato: eſt q̄dā nugatio.
Dicit Jac. de are. i. verba ſine effectu: ſ3 certe non eſt 2
nugatio: ſ3 cōditionis defect᷑ ſm eum ⁊ innuit tam
glo. quam ipſe quod hec verba cum in ſuam tutelā 3
peruenerit ⁊c. faciunt conditionem. Quod an ſit ve
rum dicam in. l. ſi cui legetur. §. j. j. eo.

1 ☞ Interpretatio libelli porrecti per defunctum
non tranſit ad heredem.
2 Heres declarat voluntatē ambiguam defuncti niſi
aliquis poſſet damnificari. ⁊ qñ.

a **Si quis[a] plures.** Si teſtator ſenſit de
certo ⁊ dubium eſt de
quo electio eſt heredis. h. d. no. multū. ¶ Op. ſ. eo.
l. q̄ duos. ſol. hic ſenſit de certo: quod apparet: quia
expreſſit nomen proprium: ideo eſt electio heredis:
quia veriſimiliter nouit volūtatem defuncti. Ibi nō
ſenſit de certo: quod apparet: quia non expreſſit no-
men alicuius: ideo electio eſt legatarij: ideo teſtator
nil legaſſe videtur: niſi electionē vnius de illis cer-
tis facit ad id quod dicam in. l. gerit. de acq. her. qñ
verbum vel factum teſtatoris eſt ambiguum vtrum
ſit interpretatio heredis quid ſenſerit. Sed contra
1 hoc op. ſ. de rei ven. l. idem pōponius ſcribit in fi. ⁊
l. inter ſtipulantē. §. j. de ver. ob. ⁊ qđ
ibi not. in gl. vbi interp̄tatio libelli ob
ſcuri porrecti per defunctū nō tranſit
ad heredē. Sed hec interpretatio nō
nocet legatario. tractat enim de lucro
captādo: ⁊ quicquid ſibi detur lucra
tur. in cōtrarijs eſſet reo p̄iudiciū. for-
te eñi declararet heres aliquid ſuper
quo re᷑ defenſiōes nō facit. ⁊ ad hāc
ſol. facit quod no. hic in ſequētib᷑ cō-
trarijs. ¶ Opp. de. l. duo ſunt titij. de
teſta. tute. Solu. glo. ibi in tutela que
certo iudicio d3 dari. Sed adhuc in-
ſtabis quare nō ſic in legato. Reſpō.
ibi electio heredis poſſet eſſe pericu-
loſa pupillo ſi haberet alium tutorē
quā quē defunct᷑ voluit. Itē poſſet eſ
ſe dānoſa tutori: q2 tutela eſt onus: ſed
hic in oēm euentū eſt cōmodū legata
2 rio. ¶ No. ergo qđ tunc permittitur
heredi declaratio volūtatis defuncti
qñ nemo per hoc poſſet dānificari: ſ3
per hoc poſſet aliq̄d lucri ꝑdere: quia
forte heres eliget viliorem: ſecus ſi ali
quis damnificaretur ad p̄dicta facit
qđ no. ꝑ Dy. extra de regu. iur. c. in ob
ſcuris. lib. vj. ¶ Op. gl. ⁊ videtur qđ
declaratio ſit iudicis: vt. l. j. in fin. ſ. de
iure delib. c. Glo. non ſol. dic qđ ibi in-
certitudo erat in verbis pretoris: ideo
declaratio eſt iudicis: hic in verbis te
ſtatoris: ideo declaratio eſt heredis: ⁊
hoc quando conſtat teſtatorem ali-
quid certum ſenſiſſe. Si autē hoc nō
conſtaret: ⁊ aliquod verbum eſſet am
biguum. tūc eſſet in declaratione iu-
dicis: vt. l. voluntas. C. de fideicom.

a ¶ Si qs. adde vltra alexā. qualiter defuncti volun-
tas obſcura debeat declarari. abbat. cōſilio. xxxvj. ij. lib.

1 ☞ Pars expulſa de ciuitate poteſt
ſyndicum conſtituere.
2 Legatum factū parti ciuitatis vt ſe
cte non valet.
3 Pars que eſt expulſa de vna ciuitate
nō pōt ciuitatē alteri ſubmittere nec
pars que remanet in ciuitate.

Si parti. Ualet qđ relinquit̃
parti ciuitatis. h. d.
1 Lambertus de rāponibus dicebat
per iſtum tex. quod pars expulſa de ci
uitate poteſt facere ſyndicū: ꝑ hāc. l. ⁊
ſimiles. Dy. dicebat cōtrariū: q2 colle
giū ē reprobatū eo ipſo quod non eſt
approbatum vt. l. j. de col. illi. ⁊. l. j. ſ. qđ
cuiuſq; vniuer. no. Credo. d. Lā. dice-
re verum quod poſſet facere ſyndicū
ar. ꝓ hoc. ſ. de cri. iu. l. ij. §. exactis. vbi
pars expulſa fecit leges: q̄ approba-
te fuerunt. arg. pro hoc: q2 eſt cuilibet
permiſſum facere collegiū ad ſui iu
ſtitiam conſequendam: vt no. in gl. l. j.
§. j. quod cuiuſq; vniuer. vnde ſi fa-

a ⸿Si pluribus. Dy. ⁊ Ray. ⁊ Bal. dicūt per hanc. l. fuit inquiſitum contra hereticum marcianum qui poſtea venit bononiam ⁊ ibi ſtetit per decem annos et vltra: ⁊ fuit inquiſitum per epiſcopum boñ. ⁊ fuit lata ſententia qđ inquiſitio in marchia preualebit: ⁊ ſic bōa applicabuntur inquiſitori marchiano per hāc legem Ang. vero dicit quod debet concordari, proceſſus ⁊ bona ſita bono. ⁊ ſita in marchia applicabūtur inquiſitori marchiano: ſita extra applicentur eccleſie alibi per not. in capitu. per hoc de here. li. vi. itē tamen ſubmittit ſe opini. cano. et bene facit. et vide Jo. and. in nouel. in c. per hoc. hic alleg. And. a Barba.

b ⸿Dicitur hic. ⁊ vide Ludo. ro. in conſilio lxxvij. incipien. viſo queſtionis themate. vbi per iſtuz tex. cū glo. dicit quod poteſt legatarius ad pias cauſas agere contra heredem vel executorem. vide ibi And. Barba.

c ⸿Per citationem. Adde an per citationem nullam quis dicatur preoccupaſſe. Roma. conſi. ccccxij. ⁊ cū duo iudices inquirunt de eodem delicto qualiter al leg. preoccupaſſe dicatur. vide Baldum conſilio. xc. iiij. lib.

d ⸿Dico ergo. qđ itelligit qñ officiū eſt vniforme niſi forte cēt iudex maior: q2 tūc pōt illā iuriſditionē reuocare. l. iudiciū ſoluit. ff. đ iud. ⁊ vid ibi ang. And. bar.

ciunt ſyndicum ad compromittendū cū intrinſecis vt pacem poſſint facere valet. ⁊ ita de facto ſeruat. ⸿Quero

2 †quid ſi legat vni parti ciuitatis: vt ſecte. Rñ. illud nō valet: q2 collegiū eſt improbatū: qñ per ſectas illas in dānum reipublice cōtēdit: vt. l. ſi q̃ſinge nuā. §. in ciuilib⁹. de capti. In quibuſdam tñ ciuitatib⁹ ex eorū ſtatutis taliſa collegia approbant: vt in ciuitate iſta vbi ſunt capitanei ptis guelphe.

3 ⸿Quero †vna pars eſt expulſa de ciuitate: pars que remanet int⁹ ſubmittit ciuitatem alteri: et etiam pars que eſt extra: quelibet ſeparatiz an valeat. arguendo dico videtur quod nō: quia debent conueniri inſimul in vnū: vt. l. ij. C. de decu. lib. x. ⁊. l. ⁊ ſuum. §. fi. ſ. đ pac. ⁊ hoc videtur ſenſiſſe Bonifaci⁹ papa in quibuſdam literis per eū ad perpetuam rei memoriam cōceſſis ciuibus tudertinis, vbi iam ille caſus occurrit. c

1 ☞Preoccupare qñ quis dicat per ſolam litis conteſtationem vel requiratur ſententia.

2 Dominium rei legate duobus ita qđ cuilibet debetur inſolidū: ante litem conteſtatam eſt heredis. ⁊ quilibet ex legatarijs habet actionem perſonalē ad rem. 1 d

3 Practica huius. l.

Si pluribus.[a] Si pluribus eadem res legatur coniunctim: cuilibet debetur pars: ſi diſiunctim: partes ſibi faciūt per concurſum: niſi teſtator voluerit primo adimere vel cuilibet inſolidum concedere. h. d. cum princi. l. ſequenti.

b ⸿Dicitur hic[b] quod quis dicitur preoccupare per litem conteſtatam. Contra imo requirit vt perueniat ad ſententiam vt. l. ſi quis a multis. de noxa. et. l. ſi vero. de pecu. Dicit gl. quod quandoq3 ad preoccupandum ſufficit conteſtatio litis, quandoq3 requirit ſententia. Dicit Dy. aut loquimur de iure querendo: et ſufficit conteſtatio litis: vt alijs preferatur. l. pluribus. de procura. ⁊. l. ſi titius. de verborum obligationibus aut de iure queſito preferēdo et requiritur ſententia: vt. l. ſi quis a multis ⁊. l. ſi vero. ſ. alle. Iſta diſtinctio non videtur vera per legem ex duobus. la. ij. de duo. re. ⁊. l. fideicōmiſſa. j. ti. ij. §. plerūq3. vbi in iure queſito preferendo ſufficit conteſtatio litis. Unde reperio quod Pe. diſtinxit plenius ſic. aut querimus de prelatione facienda ratione officij vel iuriſditionis: aut ratione debiti principalis. Primo caſu ſufficit lit. conteſta. vt quis preferatur: vt. l. pluribus. de procu. et. l. qui prior. de iudi. Secundo caſu aut agitur contra nullo iure obligatum: vt quando agitur reali actione: et tunc requiritur vt quis perueniat ad ſententiam: vt dictis. ll. ſi quis a multis. ⁊. l. ſi vero. ⁊. ſ. de rei ven. l. is a quo. Si vero agitur cōtra obligatum: vt quando agitur perſonali actione. et tunc ſubdiſtingue. Aut id ad quod agitur per vtrūq3 eſt vnum debitum numero. aut ſunt plura debita. primo caſu ſufficit lit. conteſta. vt hic et. l. ſi titius. de verbo. obligatio. l. ex duobus. la. ij. de duo. re. Si ſunt plura debita requiritur ſententia. vt. l. inter duos. de re iud. Iſta ſunt verba Pe. que verba non ſunt vera. primo: quia in iuriſditione ſufficeret preuenire per citationem.[c] vt. l. ſi quis poſtea. de iudi. Preterea nō eſt verum quod in hac. l. ſi quis multis ⁊. l. ſi vero. agatur reali: imo perſonali agitur. Preterea non eſt verum quod in hac lege ſit vnum debitum: imo ſunt plura: et vnus habet rem et alius eſtimationē. Preterea quod deterius eſt ex nullo iſtorum membrorum colligitur ratio differentie. ⸿Dico †ergo ſic:[d] quandoq3 tractatur de iure prelationis occaſione facte preoccupationis: et tunc dicitur quis preoccupaſſe quando peruenit ad aliquid quod eſt ipſum vel cauſa proxima ipſius de quo preoccupando tractatur: vt oſtendent membra ſequentia. Diſtingue ergo ſic aut tractatur de preoccupatione exercitij iuriſditionis: et tunc preoccupaſſe dicitur per citationem: quia citatio de exercitio iuriſditionis eſt: vt lege ſi quis poſtea. et. l. vbi acceptum. de iudi. Quandoq3 tractatur de preoccupatione in ordine procedendi: ⁊ ille dicitur preoccupare qui primo dedit libellū: quia de ordine procedendi eſt: vt lege in tribus: et lege q̃ prior. de iudi. Quandoq3 tractatur de preoccupatione reſpectu effectus eius de quo agitur: et tunc aut plures agunt ad idem: aut ad diuerſa. Si ad idem: aut ex eadem cauſa: aut ex diuerſa. Si ex eadē: tunc non eſt poſſibile iſtas duas cauſas eſſe ſimul veras: et tunc ille dicitur preoccupaſſe qui prius peruenit ad ſententiam: quia de illo ſaltem preſumptiue incepit prius conteſtare quod habebat bonam cauſam: vt lege is a quo. de rei vendi. ⁊. l. pe. de peri. here. Si vero poſſunt ſimul eſſe vere ille cauſe et ſunt: et tunc aut habuerunt originem eodem tempore: et ille dicitur preoccupare qui peruenit prius ad litem conteſtatam. hic eſt caſus hic. ⁊. l. ex duobus. la. ij. de duo. re. et lege fideicommiſſa. §. plerumq3. j. de legat. iij. Ratio: quia ius agēdi habebat: ergo pccupaſſe vř ius exigendi ſeu eligendi in exactione. Si vero non

habuerunt originem eodē tempore: tunc ille dicitur preoccupaſſe qui prius habet ius petendi: vt. l. in operis. ſ. loc. Si vero non petitur idem ſed diuerſum vel ex diuerſis cauſis: tunc per lit. conteſt. nemo poteſt dici occupare: quoniam cuiuſlibet petitio tendit ad diuerſa: ſed oportet quod veniat ad ſententiam: que eſt cauſa immediata executionis: ⁊ ille in executione preoccupaſſe dicitur: vt. l. ſi quis a multis. de noxa. et. l. ſi vero. ſupra de pecul. In alijs autem que corporalia ſunt quis preoccupaſſe dicatur. dicam in. l. quomin⁹.

2 in. v. q. de fluminibus. ⸿†Quero quando eadē res legatur duobus: ita quod cuilibet debeatur inſolidū antequam lis conteſtetur: cuius ſit dominium ⁊ obligatio interim. Jo. reſpondit vt haberis in gloſſ. videtis quod Jo. habet duas opi. Prima qđ interim nullius ſit dñium vel obligatio: qđ non videtur verū: q2 ſm hoc non poſſet agere ⁊ litem conteſtari cuius cōtrarium dicit tex. Item ſecunda opi. Joá. non procedit. Dicit enim quod pro parte queſitum eſt dominiū interim: quod non eſt verum: q2 ſi hoc eſſet. heres inſolidū vni ſoluere non poſſet: cum iam pro parte ſit factū alterius: ⁊ non poſſet auferre dominiū eo inuito: contra caſum. l. titie. in fi. j. eodem. ⁊. l. ſi res mihi. j. tit. ij. dicendum eſt ergo qđ dñium interim nullius eſt ex legatarijs: nec in totum nec in partez: ſed eſt heredis. quod patet: q2 poteſt transferre in alium. vt dixi. pterea cōſequitur per conteſtationem legatarius ius eligendi: vt hac. l. ſed in relicto alternatiuo non habet quis dñium ante electionem: vt. l. apud aufidium. de optio. leg. ſed interim quilibet habet actionem perſonalem inſolidū. caſus eſt in. l. duos. j. de vſufr. leg. nec eſt inconueniens aliquod qđ actio perſonalis cōpetat pluribus inſolidū ad eandē rem: vt. l. ſi is qui. de act. ⁊ oblig. ⁊. l. ſi ſeruus legat⁹. §. j. j. eo. et hac. l. ⁊ fiet exactio a quolibet inſolidū per eum modum quo poterit. non qđ quilibet habeat rem inſolidū qđ eſt impoſſibile: ſed vnus rem alius eſtimationem: vt hic dicit tex. Opi. ergo Jo. non eſt vera: quicqd Dy. dicat ⁊ eſt legatum purū: ⁊ in eo nulla eſt cōditio put videtis.

3 ⸿†Sed quero practicam huius. l. ille qui vult preoccupare ⁊ habeat ius eligendi quid petet. Rñd. eſt conſiliū quod narret qūo legatum eſt factū ſibi ⁊ alteri: ⁊ in concluſione petat heredem cōdemnari ad illud quod relictum eſt: non exprimendo qđ petat cōdemnari ad rem: ⁊ poſt lit. conte. poterit eligere vtrū velit rem vel eſtimationem: ⁊ hoc vult hic tex. Si eñ rem expreſſe peteret: ⁊ ſuper petitione rei litem conteſtaretur: in ipſa conteſtatione eligeret: nec videret opus alia electione: vt lege iam dubitari. in fine. ſupra de heredibus inſtituendis poſtquam autem vnus elegerit vel res ſibi ſoluta fuerit: alius neceſſe habet directo petere eſtimationem rei: vt dicta lege ſi res. infra titulo ſecundo. ⸿Scias etiam quod hic eſt quedam gloſſa ſuper verſiculo portiōe. que non dicit bene: ſed melius dicit in. l. plane. in princ. vt ſtatim videbitis.

1 ☞Si delegat⁹ cōmiſit alicui incapaci vices ſuas: an propter hoc amiſerit iuriſditionem.

Plane. Oppo. extra gloſſ. ſ. ex quib. cau. ma. l. nec vtilem. ſol. ibi in mere efficaciter queſito: quod non poteſt ab aliquo auferri niſi in alium trāſferatur. hic in iure quod queri ſperabatur. Uel aliter vt dicam. j. proxi. contrario. ⸿Opp. ſ. de reſcin. vendi. l. ſi id quod. So. hic loquitur in his que ex mera noſtra voluntate dependent: merito reuocātur: licet transferantur in non capacem: q2 voluntas reuocandi eſt. l. contraria loquitur in his q̃ non dependent ex mera voluntate noſtra. facit ad predicta quod no. per Dy. in. c. non preſtat impedimentum. ⁊. c. vtile. de regu. iu. lib. vj. Et iſta inducit Dy. ad queſtionem qđ

1 †ſi delegatus alicui non capaci cōmiſit vices ſuas: propter hoc non amiſit iuriſditionem: q2 non erat in ſua mera poteſtate a ſe abdicare: vt ex predictis patet. facit quod no. in. c. ſuper queſtionum. in ver. totam. de offi. dele. ⸿Ultimo vide gloſ. ſuper verbo poteſtate. Iſta gl. verū dicit: ⁊ illa que eſt in. l. precedenti verum non dicit: que eſt ſuper verbo portione ſm Dy. ⁊ oēs. ⁊ hic ſit finis pro hoc mane.

1 ☞Si legatur res ⁊ eſtimatio debetur vtrunq3.

2 Quando apparet de numeratione p teſtes ⁊ promiſſio de eadē quātitate p ſtipulationē: ſed diuerſo iure pſumunt diuerſa debita.

Clauſula apponēda in inſtrō vt nō videantur duo debita.

Si eadem res. Si circa idem corp⁹ multiplicetur a teſtatore legatum: nō debetur niſi ſemel: ſecus ſi a diuerſis teſtatoribus: ſed ſi circa quātitatē vel genus: pluries debet: ſi de voluntate teſtatoris pceſſit. h. d. ⸿Querit †Dy.[a] circa primam partē: quid ſi vni legat res ⁊ eſtimatio rei: an debeat vtrūq3. Et dicit ipſe arg. ꝙ nō. j. de do. prele. l. ij. §. mela. Bene dixit arguēdo non determinando: quia contrarium eſt veritas. caſus eſt in. l. ſi alij. in fine. ſ. de vſufru. ⁊. l. fundum cornelianum. de noua. ⁊ Dyn. hoc determinat in capitulo bona fides. circa finem. de regulis iuris libro. vj. probatur etiam in. l. nutu. §. j. infra titulo ſecundo. ⸿Ad verſiculū ſed ſi duorum. opponit gloſſa de lege nec vllam. §. penultimo. alias eſt ſub lege etiam. de petitioni. heredita. Reſpondeo. intelligo quando primo hic fuit conſecutus eſtimationem tūc poterit petere rem: ſecus ſi prius rem: vt in gloſſa. ⸿Ad verſiculum ſed ſi non corpus. opponitur de lege quinquaginta. ſupra de probationi. Solu. glo. optime ibi in diuerſis voluntati

a ⸿Querit Dy. ⁊ forte iſte text. facit p dy. nā ſi res ſepi⁹ legat nō đbet niſi ſemel ēr ſi teſtor noluiſſet multiplicare ſed certū ē qđ nō pt mltiplicare niſi in re ⁊ eſtimatiōe. q: ſed potes. ſaluar bar. ꝙ alīđ eſt qñ eadem legat pl'ibus: nā ab ipo iītio legat res et ei⁹ eſtimatio: ſec⁹ qñ vni. vide p opi. barr. ⁊ gl. i. l. luci⁹ locuſta et ibi bal. j. ti. j. and. bar.

a bus^a. hic in vna. no. eam. facit quod ſi
2 apparet | de numeratione per teſtes
⁊ poſtea apparet promiſſio diuerſo tē-
pore de eadem quātitate per ſtipula-
tionē: qḋ diuerſa debita preſumant. ꝙ
dic vt. l. cū centū. de adi. leg. ⁊ dixi in. l.
tritic ꝗ. de verbo. oblig. Item quid iu-
ris ſi diuerſe eēnt quātitates: vt dictis
legibus. dixi tamen ad tollēdas iſtas
dubitationes conſueuit apponi hec
clauſula in inſtrumentis computata
in hac ꝓuiſione omni alia numeratiōe
ꝓuiſione: vel cōfeſſione que de dicto
debito apparet.

¶ Voluntatibꝰ. ad- de qū ea- dē ſumma legat plu- ries vno vt diuerſis te ſtamentis an plures debeat vl- tra alex. bal. ꝯſi. cc- ccxxxiiij. ij. li. ⁊ ꝯſi. ccl. iiij. lib.

1 ☞ Si res legata efficitur mea habeo
electionem petendi rem vel eſtimatio-
nem.
2 Heres non ſoluit pretium per qḋ emi
rem mihi legatam: ſed pretium con-
gruum.

Quod ſi rem. Si res legata efficitur mea
eatenus valet legatum quatenus per
eam mihi abeſt. h. d. ¶ Opp. de. l. ad
veterani. §. j. ad. l. fal. Sol. vt in gloſſ. ⁊
clarius in. l. non amplius. in prin. ſ. eo.
¶ Oppo. extra glo. C. eo. l. ꝓprias. in
fi. ⁊. ſ. eodē. l. cetera. §. j. ſolu. res que eſt
mea tempore legati facti non pōt mi-
hi legari pure: ⁊ ſi legatur non valet.
ſꝫ ſi tpe legati facti nō eſt mea: legatū
vꝫ ⁊ tunc ſi mea poſtea efficiť ex cauſa
onerosa legatum non extinguiť vt hic.
1 ¶ † Quero extra glo. ſi res eſt effecta
mea: quid petā in libello: an rē an eſti
mationem que mihi abeſt. Videtur ꝙ
eſtimationem. vt hic dicit in text. Con-
trarium quod debeat peti res: ſed eſti-
matio ſit in ſolutione: probari videtur
per legem ſi ſeruum. in fine. de verbo-
rum obligationibus. quod tenent gl.
inſtitu. eodem. §. ſi res. et idem vide-
tur tenere in lege cum rē alienam. C.
eodem. in ſecunda gloſſa. Ego dico ꝙ
legatarius habet electionem petendi
rem vel eſtimationem: vt lege ſi filio. §.
primo. de donation. cauſa mortis que
leges hoc probant. ⁊ per hoc concor-
dant gloſſe predicte cum legibus. et
gloſſ. que innuunt pretium petendum
vt hic. et lege ſi res mihi. infra titulo ſe
cundo et infra eodem. lege ſed ſi res.
et gloſſ. infra ad legem falcidiam fun
do. Ad legem ſi ſeruum. in fine de ver
borum obligationibus. reſpondeo: vt
in predictis legibus de donationibus
2 cauſa mortis. ¶ † Quero quid ſi quis
rem ſibi legatam emit magno pretio.
Reſpondeo: heres non tenebitur niſi
ad pretium congruum: vt lege qui con
cubinam. §. finali. et lege nō dubium.
infra titulo ſecundo.

1 ☞ Inter legatarios eiuſdē rei a pupillo ⁊ eis ſubſti
tuto diciť coniunctio.
2 Si vnus eſt inſtitutus pure ⁊ alius ſub cōditione an
inſtitutus pure habebit totum.

Si coniunctim. Coniūctus in cuiꝰ pſo-
na quoquomodo conſi-
ſtat legatū vel ſperabať conſiſtere facit partē coniū-
cto. h. d. ¶ Op. qui nō admittiť ad partē nec admitti
ſperať nō facit partē: vt. l. ſi duobꝰ. in fi. ſ. eo ⁊. ſ. px. §.
Dy. in diſtinctione quā hic ponit dicit. in cōtrarijs le-
gatū eſt inutile ex perſona legatarij. hic mixta ꝯſide-
ratione legantis ⁊ legatarij qui erat ſeruus ꝓprius.
Iſta ſol. ponit diuerſitatē caſuū non rationis. Dic er-
go ꝙ legatum ibi nullo modo valebat in perſona le-
gatarij: ideo nō facit partem hic in pſona ſerui: lꝫ non
valeat ſm rigorē: vt actio deť: tn̄ valet ſm equitatem
ſm quā heredes debent dare ſeruo: vt. l. quidā. §. illo
C. de neceſ. ſer. he. inſti. ita ſentit gl. hic ⁊ optime. Ma
teriā iſtā lꝫ Dy. ponat hic: dicam in. l. hmōi. §. ſi titio. ſ.
eo. vbi gl. ponit. ¶ Opp. ad ſcdam partē extra glo. ſi
eadē res legať in teſtamētis diuerſoꝝ: legatarij non
dicunť coniūcti: nec faciūt ſibi partē inuicē: vt. l. ſi ſub
ꝯditione. qui. mo. vſuſfru. amit. ⁊ arg. ſ. ea. l. §. j. ſo. hic
nō ſunt teſtamēta penitus diuerſoꝝ: qꝛ quo ad multa
patris ⁊ filij vnū eſt teſtamentum: vt. l. patris ⁊ filij.
de vulg. ⁊ pu. maxime quo ad coaceruationem lega-
toꝝ: vt. l. in ratiōe. §. qḋ vulgo. ſ. ad. l. fal. ¶ Scdo op
po. ꝙ qū relinquiť a diuerſis heredibꝰ nō dicunť con
iuncti: nec partē inuicē faciunt. vt. l. ſi. de vſufr. accre.
⁊. l. quid ergo. §. ſi quis duos. ſ. eo. Rū. illud verū qū
relinquitur a diuerſis heredibus ſuccedētibus in di-
uerſis portionibus. hic qū relinquiť ab inſtituto ⁊ ab
eius ſubſtituto: q̄ habenť loco vnius. ¶ Nota etiam
1 hūc caſum † quod inter legatarios eiuſdē rei a pupil-
lo ⁊ eius ſubſtituto dicitur eſſe coniunctio: ita quod
faciunt ſibi partes. ¶ Quero vtrum interim legata
rius habeat totum vel partem. Ioan. dicit partem
ſuam tantum. Azo ⁊ Hug. dicunt quod totum. vide
gloſſ. et eſt iſta diuerſitas propter queſtionem notatā
in lege ſecunda. ſi pars here. pe. quam ſtatim dicam.
in propoſito tamen puto. Ioan. verius dicere. primo
per textum huius legis que dicit: ſed ⁊ ſi. que innuit
diuerſitatem in facto: identitatem in iure. vt. l. ſecun-
da. ⁊ ibi nota. ſupra ne quis eum qui in ius vocatꝰ.
⁊. l. ſed et ſi lege. in principio. de petitio. heredi. Sed
ſi habetis in litera: ſed ſi ſine: ⁊ tunc non faceret pro
Ioan. ſed pro eo eſt caſus in lege ſi domino infra eo-
2 dem. ¶ Venio † ad queſtionem nota. in lege ſecun-
da ſi pars her. pe. ſi vnus eſt inſtitutꝰ pure: alius ſub
conditione: vtrum interim inſtitutus pure haberet
totum vel partem. gloſſ. arguit: ibi pro ⁊ contra. ⁊ po-
nit opin. ⁊ determinat: aut ſunt coniūcti re. ⁊ ſic cuili-
bet res aſſignata inſolidum: ⁊ interim inſtitutus pu
re habebit totum: aut ſunt coniuncti verbis: et inte-
rim etiam habebit partem. ita dicit ibi gloſſ. ⁊ ſic in-
telligo argumen. pro ⁊ contra. concor. opi. Hanc que
ſtio. tangit gloſſ. in. l. ſi quis ita ſcripſerit ſupra de he-
redi. inſtituend. ⁊ ibi Dy. videtur tenere opin. Io. tan
git etiam gloſſ. in. l. filium. in prin. ſ. qū di. leg. ce. tāgi

tur etiam in. l. quid ergo. ij. reſpon. ſ. eo. dicas ſic aut
loqueris in hereditate: aut in fideicommiſſo vniuer
ſali: aut in legato ſingulari. primo caſu. ſi quidē que-
ris vtrum inſtitutus habeat interim totum vel par-
tem tene diſtinctionem glo. in. d. l. ij. non tamen dico
qḋ eo caſu quo interim totū habet: ſit heres in totuꝫ
interim: quia ſi ſemel eſſet heres non poſſet deſinere
eſſe heres vt. l. ei qui ſoluendo. in fi. de he. inſti. ⁊ Dy.
tangit in. d. l. ſi ita ſcripſerit. ſed dico qḋ an ſit heres
in totum vel non pendet ex futuro euētu: quia ſi de
ficiat conditio coheredis in totū ſemper fuit heres:
cum nunq̄ ſibi aliquid decreuerit: ſed ſi exiſtat con-
ditio: non fuit retro heres: niſi pro parte ſua: nec mi-
reris ſi interim in totum admittiť: licet ſit dubiū: qꝛ
et alibi ventre pleno admittitur filius pro quarta
parte: licet poſſibile ſit ſeptem naſci: et euētus decla-
rabit inquantum retro fuit heres: vt. l. antiqui. et. l. il
lud. ſi pars he. pe. ⁊. l. cū quidā. §. ſuum. de ac. he. licet
glo. in. d. l. ij. innuat eum in totū heredem: ſed intelli-
ge. i. totū retinebit tāquā ſi in totū eſſet heres. Si vo
loquimur in fideicommiſſo vniuerſali ſic relicto vni 1
pure alteri ſub conditione. diſtingue aut heres adi- a
uit coactus: et diſtingue vt colligitur ex tex. ⁊ glo. in
l. j. §. ſed ⁊ quoties. ſ. ad trebel. aut adiuit ſpōſo. ⁊ eſt
idē qḋ in legato in quo dic: aut loquiť in legato pro-
prietatis: ⁊ interim habet partē ſuā tm̄. etiā ſi ſunt re
tm̄ cōiuncti. vt hic ⁊. l. ſi dn̄o. ſ. eo. et. ſ. eo. l. q̄d ergo. ij.
rn̄. et ibi tangitur. ratio diuerſitatis eſt: quia in here-
ditate non eſt alius qui interim retineat: et ad quem
pertineat: ideo heres cui relictum eſt totū interim re
tinet totum: vt. ſ. dixi: ſed in legato eſt qui interim re-
tineat: vt heres. Si vero loquiť in legato vſuſfructꝰ:
tunc apud eum cui relictus eſt pure interim totum
erit: vt. l. idem. §. ſi mihi. ſ. de vſufru. ac. ratio diuerſi-
tatis eſt: quia res legata et eius proprietas eſt eadē
modo que erit tempore exiſtētis vel deficiētis cōdi-
tionis: ⁊ ideo cū ea ſit ſpes qḋ aliꝰ admittať: interim
facit ptē: ſed vſuſfructꝰ q̄ eſt in illo medio donec cōdi
tio pēdet nō eſt idē cū eo qui erit poſt cōditionē exi-
ſtentē vel defectā: quia vſuſfru. quotidie cōſtituiť et
finitur: vt. l. j. in fin. de vſufru. accre. facit. l. ſi vſuſfru-
ctus mihi in bienniū. de vſufru. le. merito cū ad illuꝫ
vſumfructum non ſpereť qḋ alius admittať interim
vſufructuarius hꝫ totū. Idē ſi vni eſſet legatus fun b
dus pure: alij vſuſfructus ſub cōditione vel econuer
ſo: quia ille cui legatus eſt pure totū habebit interiꝫ
eadē ratione: vt. l. j. §. ſi decē. ſ. vt le. no. ca. ¶ Contra
predictam diſtinctionem facit. l. hec ſcriptura in fine
de condi. ⁊ demō. vbi videtur idē in hereditate ⁊ le-
gato: ſed reſponde vt ibi dixi.

1 ☞ Exheredatꝰ an cōputeť in numero filiorum et
ſic an faciat partem in legitima remiſſiue.

Si duobus. Heres idemq̄ legatarius ab
initio non facit partem colle-
gatario. ſecus ſi collegatarius per perſonam mediā
heres fiat. h. d. primū ⁊ tertiū rn̄ſum debet iungi ſi-
mul ſm gl. ¶ Op. de prin. ad ver. plane. So. in prin.
ab initio legatū nullo modo conſiſtit. in fine legatuꝫ
ab initio conſiſtit in iure actionis ⁊ adhuc durat iu-
re retentionis. Dices tu nonne in princip. poteſt dice
re heres ego habeo ius retentionis? Dicunt quidaꝫ 1
vt pe. iſtud ius retētionis nō eſt vetu-
ſtius legato nec vnquā habuit ius a-
ctiōis ſecū. ſed ſi eſſet vetuſtius ⁊ tūc
partē faceret: vt. l. hmōi. §. ſi titio. ſ. eo.
Idē ſi ab initio habuit ius actionis
vt. in ver. plane. qḋ qualiter procedat
dicā in. d. §. ſi titio. ¶ Aduerte tamen
ꝙ iſtā. l. intelligo qū teſtator relinquit
eādē rē heredi ⁊ legatario cōiunctim
re: vel re ⁊ verbis: ita qḋ inter eos eſt
locus iuri nō decreſcēdi: vt. l. ꝯiūctim.
⁊ ibi not. ſ. de le. iij. ſꝫ ſi eſſent cōiuncti
vbis tm̄: ita qḋ teſtator ptes aſſignaſ-
ſet: tūc legatariꝰ nō poſſet petere niſi
partē ſuā. aliā pōt heres retinere: vt. ſ.
eo. l. §. ſi. expreſſiuſ in. l. lucius. in pn̄. ſ.
ad tre. ius ergo heredis nō facit qḋ le
gatario decreſcat ſꝫ permittit et facit
ꝙ nō accreſcat: vt dictis. ll. ⁊ ita intelli
go iſtam materiā. ¶ Dyn̄. inducit iſtā
materiā † ad. q. quid ſi erāt. v. filij. quo
a rū vnus eſt exheredatꝰ^a vtrū alij ha-
bebūt legitimā tāq̄ ſi eſſent quatuor
nō ꝯputato exheredato: an exhereda-
tus cōputabitur qui nō facit partem.
Iſta eſſet repetitio multū lōga quam
ego poſui in. l. j. in fi. de cōtrata. in his
qui priuanť a lege ⁊ in his qui priuan
tur a teſtatore. dixi in. l. j. §. ſi pater. ſ. de
coniun. cū eman. li. verba Dy. exami-
naui in rep. l. pater filiū. de inoff. teſta.

Inde dicitur. Si a legata-
rio legať he-
redibus heredes admittunť pro here
ditarijs portionibus. h. d. ſm primam
lectu. Vel aliter. ſi heredes grauanť
inuicē pſtare corpꝰ hereditariū quili-
bet capiet pro hereditaria portione al
teriꝰ. h. d. ſm aliā lec. Opp. ſ. pxi. §. ſi
duobꝰ. ſo. hoc nō relinquit alicui a ſe-
ipſo: ſed a coherede vel collegatario.
Op. ſ. de ſta. li. l. ſi ita. §. j. dic ꝙ ibi pro
pria noīa fuerūt expreſſa. hic non.

Si ita. ^b In alternatiua ſi refe-
runtur verba executiua
ad legatariū eiuserit electio. h. d. hoc
declarať in. l. lucio. ſ. tit. j. ¶ Ad illud
qḋ hic dicit ꝙ duo legata ſunt. op. de b
l. ſi ex toto. §. ſi ita. ſ. eo. ſolu. vt ibi.

Sed et ſi quis. Pars fundi
diciť fundꝰ
ſi de mente legātis apparet. h. d. Vi-
des hic quod aliam partem retinebit
heres: quia teſtator partem expreſſe
aſſignauit. facit quod dixi. ſ. ea. l. §. ſi
duobus.

a ¶ Exheredatꝰ. adde vltra alle. an q̄ nō admitteť ad petēdū legitimā faciat filijs pinguiorē partē. ang. conſi. cv. et an ptineat portio talis ad fratres p ius accreſcēdi. vide Bal. cōſil. ccviij. j. li. ⁊ an in legitima habeat locū ius accreſcendi p eundē. ꝯſi. xcix. v. lib. Andre. Poma.

b ¶ Si ita. q̄ vtilitas ſic ꝙ poſſit eli gi ſolꝰ vſuſfruct. vult Pau. d̄ ca. et Are. hic vide Bal. in auť. hic i pe. ccl. C. ſi mu. ſcdo nupt.

Si heres. Interitu ſpe
ciei ſine cul-
pa heres liberatur. hoc di-
cit.

☞ Excipiens obſcure ſuccumbit.

a ¶ Participāt. adde vltra ale. qñ ſub ſimplicibꝰ cõtineatᷣ caſus mixtꝰ Ang. ↄſi. cxcviij. ⁊ cclvj. ⁊ inquãtũ tãgit de legato facto filio ſtudẽti ꝺ libris ⁊c. vide qꝺ cõſuluit bal. cõſi. cliij. ſ. li. ⁊ inquãtũ tangit ſi ſit vnus ſpecialis iudex in cauſis pupillorũ: ⁊ aliꝰ in cauſis non tranſcendentibꝰ. x. libras et contingat quod pupillus hẽat cãꝫ. x. librarũ q̃s a cognoſcer vide quod in alia. qꝺ. cõſuluit roma. de ſi. lia mercatoris que ratione adminiſtrate tutele cõueniebatur coram iudice mercantie qui in alijs cauſis cognitionem non habebat tamen quia ex longa cõſuetudine cognoſcebat de alijs cauſis reſpondit quod cognoſcere poterat de cauſa tutele vt eius conſilio. ccc. pater.

~Andre. Poma.

b Nota. ex hac. l. vide Baldum Ang. conſil. l. incipien. porrecta fuit peti. ⁊ conſi. ccviij. incipien. Factum tale eſt Raph. ⁊ chriſtoſo. cu. cõſi. lxiij. Feli. in proemio de cre. in. ſ. colum. ⁊ in. c. iij. loco. in. ſ. colum. de probat. et in ſimili in. c. cum clamor in prĩn. eo. titu. cepo. conſil. vj. in. ij. colum. Feli. in. c. auditis in. xvij. colum. de preſcrip. Barba. conſi. viij. in. xv. colum. in. ſ. volu. ⁊ conſi. xxv. ⁊ in. xv. colum. eodẽ volu. ⁊ conſi. xxxiij. in. iiij. col. eo. vo. ⁊ in cõſi. vj. in. ij. vo. Ro. cõſil. cccxxj. in ſi. et cõſi. cccxxvj. Jmo. conſil. cxij. in. v. col.

c ¶ Obſcure. adde Bar. in. l. ſ. C. de cõ. ob cãm. ⁊ Cepo. in trac. de ſimula. ↄctuũ in. xxvj. pſumptione. col. ij. adde tñ ꝙ exceptio obſcura ſi eſt facti põt declarari: ſecus ſi eſt iuris. ita Bal. in. l. ſi. circa prĩn. C. de ſideicõ. ⁊ cepol. vbi. s̃. ⁊ vide Aret. in. c. ij. loc. extra de proba. ⁊ Bar. in. l. ſ. §. labeo. et ibi not. de flumi.

d ~And. Poma. ¶ Secõ no. nunc eũdẽ modũ probãdi negatiuã ponit Bal. in. l. ſi. hic alle. per illũ tex. C. de rebus cre. ⁊ in. l. iuſtũ. C. de edẽdo. ⁊ ibi pulchre Bal. in. l. ſ. ad. ſi. C. de bo. poſ. ſm tab. ⁊ tex. in. l. pe. cũ gl. in verbo. nihil. ff. de cõfeſ. ⁊ in. l. ſ. in ver. nihil integrũ. C. de ca. fru. vrb. lib. xj. et in. l. cũ teſtõ. in ſi. in. l. de bitor rõnibꝰ. C. de manumiſ. teſt. ⁊ ibi Bald. in. l. hi q̃ ad ciuilia. C. de app. Bar. in. l. ij. in ſi. poſt gl. C. de aduo. diuer. iudi. vide etiã gl. in. l. eos. C. de of. ma. mili. Alex. cõſi. lvj. in. ij. col. in ſi. in. iiij. vo. ⁊ ↄſi. liiij. al's. lix. in vl. co. ĩ. iiij. vo. in ↄſi. cxxxij. ĩ. ſ. col. ĩ. iiij. vo. ⁊ ↄſi. ſeq. col. vij. ꝑpo. ĩ. c. ſi q̃s neſciat. in ꝓn. xj. di. fed. ↄſi. cxix. ad ſi. Pau. de ca. ĩ aut. ſi q̃s in aliq̃. in vl. col. C. de eden. Rapha. fulg. cõſi. ciiij. al's. xiiij. in. iij. col. Paul. de ca. ↄſi. ij. ĩ ꝓn. aliq̃d ꝑ Feli. ĩ. c. illud. ĩ. iiij. col. ꝟ. iij. ꝺ pſũp. bal. ↄſi. lxxx. ⁊ ↄſi. xlvj. Barb. cõſi. vij. ĩ. v. co. vo. j. ⁊ cõſi. vij. ĩ. ſ. col. eo. vo. anto. de prat. veteri ĩ cõſi. Barba. ad ſi. in. xvj. colũ. in. ſ. vol. Ro. cõſi. ccxlv. ad finem.

e ¶ Et cum. adde qꝺ voluit pe. de anc. cõſi. ccclxvj. incip. in themate propoſito. in princ. ij. col.

b c 2 Negatiua probatur per inſpectionem ſcripture. 1

TItie textores. d

Si duobus diuerſe ſpecies ſeruorum legãtur: ſerui qui participantᵃ de vtraqꝫ debentur ſiue fuerunt excepti obſcure: ſiue non excepti. h. d. Diuide primo legauit et legãdo excepit obſcure: ſecundo legauit et nil excepit. tertio legauit et excepit 2

clare. ſecunda ibi: hoc eñ. tertia ibi: quod ſi hoc. Expone caſum quod teſtator habebat in patrimonio quoſdam ſeruos textores non vernas: quoſdam vernas et nõ textores: quoſdam vernas ⁊ textores. licet gl. al'r legat ⁊ nõ bene: vt ſtatim dicã. ¶ No. ex hacᵇ l. quod excipere obſcureᶜ et non excipere paria ſunt. Unde † qui proponit exceptionem obſcure ſuccumbit in ea: vt. l. ſcire oportet. §. ſcire. de excu. tu. l. ſ. §. labeo. ĩ. de ſlu. dixi plene in. l. ſ. de except. ¶ Secundo no.ᵈ † quod quandoqꝫ negatiua põt ꝓbari ex inſpectione ſcripture. ſi nego alij eſſe legatum apparet ex inſpectiõe inſtrumẽti vt hic. ⁊. l. ſi. C. de re. credi. facit qꝺ probetur aliquẽ nõ eſſe allibratũ in ciuitate ſi nõ reperitur in libro libre: vel nõ ſoluiſſe collectã ſi non reperitᷣ in libro ſoluentiũ. ¶ Oppo. de. l. ſeruis vrbanis. §. ſi. ĩ. ti. ij. Dicit gl. ſolue vt ibi. tu dic quod ibi legauit vni genus. alteri ſpeciẽ. erant aũt oẽs verne: et illud erat genus: licet quidam ex his eſſent textores. vñ ſpẽs derogat generi. hic autẽ nõ erant oẽs verne: nec omnes textores: ſed q̃dã verne tñ. q̃dã textores tñ. quidã verne ⁊ textores. ⁊ ſic habebant ſe vt ſpẽs differẽtes. merito ſit diuiſio vt proponitᷣ hic ⁊ in. d. l. ſeruis vrbanis. §. ſi. ideo gl. que hic dicit ꝙ oẽs erant textores non dicit bene ſm Dy. ⁊ alios: qꝛ contra. d. l. ſeruis. ¶ Opp. de. l. ſeruo manumiſſo. ĩ. de pecul. le. So. vt ibi. cetera dic vt in gloſ.

1 ☞ Que differentia ſit inter et: ⁊ cum.

e 1 NIhil. Inter et: ⁊ cũ:ᵉ non eſt dr̃ia qñ ponuntᷣ inter perſonas. h. d. Opp. de. l. ſ. ⁊. ij. de pecul. le. ⁊ de fun. inſtru. l. ſi cui. Sol. in † coniungendo nõ eſt dr̃ia: qꝛ q̃libet cõiungit vt hic. ⁊. l. triplici. ĩ. de verb. ſig. in mõ coniungendi eſt dr̃ia: qꝛ aut ponitᷣ inter perſonas. quarũ natura eſt quod vna alteri nõ accedat: vt. l. iuſtiſſime. de edi. edic. et tũc inter et: ⁊ cũ nulla differentia aut apponitur inter res quarũ natura eſt quod vna alteri accedat: et tunc eſt differentia: quia ⁊ cõiũgit ꝓncipaliter: cũ acceſſorie: vt. d. l. ſ. et. ij. et. d. l. ſi cui. ⁊ qꝺ not. in. l. ⁊ ſi ancilla. ĩ. de pecul. leg. ⁊ quod no. inſti. eod. §. ſi q̃s ancillas. ⁊ not. Cy. in l. fundo. C. de verb. ſig. ⁊ per Dy. in. c. acceſſoriũ extra de reg. iur. lib. vj.

SI alteri. Si quãtitas debetur reſpectu ſpeciei perempta ſpecie debitor liberatur. hoc dicit. ¶ Op. ſolutione facta vni alteri debetur eſtimatio: vt. l. ſi res mihi. ĩ. titu. ij. ergo interitu non liberatur: vt. l. incendium. C. ſi cer. peta. ⁊. l. in ratione. ij. §. incerte. ĩ. ad. l. falc. Solu. dicit Dy. ⁊ Ja. de Aret. hic non tenebatᷣ ad quãtitatẽ preciſe: ſed ad quãtitatem ſi ſpeciẽ nõ daret: iõ perempta ſpecie liberatur: vt. l. ſi ad libertatẽ: de noxa. ad idẽ. l. ſi is q̃. ꝺ act. ⁊ obli. Uel dic quod hec quantitas debetᷣ reſpectu certe ſpeciei merito perempta ſpecie liberatur: vt l. quidã. §. ſi tibi. ĩ. eo. ⁊. l. in naue ſauſeli. s̃. loca.

1 ☞ Legatum factum in genere quõ valeat.
Genus qualiter aſſumatur.
2 Legatũ qñ in genere eſt factũ ⁊ valet cuius ſit electio an legatarij an heredis.
3 Electio rei legate in genere ſi cõpetat legatario vel heredi an poſſit libere eligere quem vult.
4 Electio rei legate per teſtatorem qui de certa ſenſit etiam ſi non ſit in patrimoniũ teſtatoris ſpectat ad heredem.

LEgato generaliter.

In legato generis electio eſt legatarij vt mediocrem eligat: ſed ſi teſtator ſenſit de certo electio eſt heredis. h. d. ¶ Pro declaratione huiꝰ. l. videdũ eſt primo an valeat relictũ legatũ in genere. ſcõo ſi valet: cuiꝰ eſt electio. tertio an ille cuiꝰ eſt electio poſſit eligere quem

1 vult libere. Ad primũ † aſſumã glo. ibi: vbi incipit diſtinguere: aut eſt genꝰ generaliſſimũ ⁊c. Et pro euidẽtia huius glo. habes ſcire arborẽ prophyrij. appellat 3 enĩ hec gloſ. genꝰ gñaliſſimũ illud qꝺ ſupra ſe nõ hꝫ aliqꝺ predicabile vt ſubſtãtia ſiue res. Genus ſubalternũ appellat ea q̃ cõtinentᷣ ſub illo: tñ predicatᷣ de puribꝰ differẽtibus ſpecie: vt corpus: aĩal: ⁊ ſimilia. quoddã eſt genus inferius: ⁊ illud appellat gloſ. qꝺ predicatᷣ de puribꝰ differẽtibꝰ numero qꝺ apud logicos dr̃ ſpecies vt hõ: equus: ⁊ ſimilia. Aut ergo relinquitur in genere gñaliſſimo vel gñe ſubalterno: vt aĩal. ⁊ non valet: qꝛ dãdo muſcã liberatur. aut relinquitur in genere inferiori. ⁊ dic vt in gloſ. et idem no. in. l. cum poſt. §. gener. de iure dot. dixi plene in. l. ita ſtipulatꝰ. in prĩn. de verb. oblig. circa cõtraria pri-

2 me partis. ¶ Circa † ſcõm quis habeat electionem fuit opi. inter Joã. ⁊ but. poſtea Joã. diſtinguit. cuiꝰ diſtinctionẽ tenemus hic. ⁊ inſti. eo. §. ſi generaliter. et. l. heredes. §. ſi incerto. s̃. famil. ercif. Examinemꝰ 4 qñ teſtator relinquit illud in genere qꝺ hꝫ certos fines a natura: vt hoĩem vel bouẽ. aut relinquit iſta in ſuo patrimonio ⁊ eliget legatarius: vt hic. et. d. §. ſi gñaliter. d. §. ſi incerto. ⁊. d. §. gener. ⁊. l. ſi ſeruus. §. cũ homo. ĩ. eo. Ratio: qꝛ legando genus videtur transferre electionẽ in legatariũ. vt. l. ſi quis a filio. §. ſi q̃s plures. s̃. eo. ⁊ ibi no. in glo. hoc enim videtᷣ voluiſſe: vt eligeret vnũ ex ſeruis quos habebat in patrimonio. ⁊ eſt rõ: nã cũ pro legato cõpetãt plures actiões: ⁊ ſic electio legatarij: vt. l. cũ filiꝰ. §. varijs. ĩ. titu ſ. ſi auferres legatario electionẽ rerũ: auferres ei electionem actionũ: qꝺ ius nõ patitᷣ: vt. l. ij. al's. iij. §. ⁊ gñaliter. diffinit ſceuola. s̃. de eo quod cer. loc. ⁊ iſtam rationẽ ponit tex. in. l. ſi ſeruus. §. cum hõ. ĩ. eo. aut teſtator non relinquit in patrimonio ſeruos vel boues: ⁊ tunc dicit glo. eſt electio heredis: vt. l. iij. in prĩn. et. l. iiij. de vi. triti. ⁊ oleo leg. ſed dicit Dy. ꝙ ille leges nõ faciunt: quia loquuntur in quantitatibus in quibus licet ſit in genere debitum: tamen eſt electio debitoris: ⁊ poteſt minimum ſoluere: vt. l. nũmis. ĩ. tit. ij. ⁊. l. ſi fideiuſſor. s̃. manda. ⁊. l. qui concubinam. §. ſ. ĩ. tit. ij. ſꝫ adduci poteſt. ĩ. eo. l. huiuſmodi. §. ſi cui homo. ita dicit Dy. ¶ Uideamus rationem quare nũc electio eſt heredis: in precedenti caſu legatarij. Ratio: quia quando teſtator non habet ſeruos in patrimonio non videtur reliquiſſe legatario optionem: quia res aliena non poteſt optari: vt not. in. l. ſerui. in ꝓn. ſupra eodem. Item non habet legatarius electionem actionum quia non poteſt competere rei vendicatio pro re aliena: ſed ſolum actio perſonalis: et ſic ceſſant rationes predicte: ſed in quo dicitur grauatꝰ heres. ſ. redimere vel dare: merito eſt eius electio: vi

detur enim grauatus in quantitate: ⁊ ideo bene faciunt. ll. alleg. per glo. Item predicta vera niſi verba executiua legati dirigerentur ad aliquẽ: tunc illius eſſet electio: quid enim in primo caſu ſi dixiſſet teſtator heres meus dato vnum ex ſeruis meis. vel in ſecundo dixiſſet quod legatarius accipiat ſibi vnum bouẽ: certe illius eſſet electio: vt. l. plane. §. pe. s̃. eo. ⁊ quod no. in. l. lucio. ĩ. titu. ſ. ⁊ videtur expreſſum. ĩ. tit. ij. l. qui concubinam. §. ſ. Et predicta vera vbi teſtator legauit incertum de incertis. Si autem legauit incertum de certis diſtingue: aut ſenſit de certo aut non. vt hic in glo. rationẽ vidiſtis in. l. ſi quis a filio. §. ſi quis plures. s̃. eodem. Alia quantum ad propoſitum dic vt in glo. ¶ Ad tertium. † quero an ille cui competit electio poterit eligere libere queꝫ vult: dic vt in glo. hic in prĩn. ⁊ per Dy ñ. in capitulo. in obſcuris. de reg. iur. lib. vj. Predicta omnia videntᷣ deſtrui per. l. ſi ita ſit ſcriptum. s̃. eo. vbi nulli datur electio: ſed quod minimum eſt videtur relictum. Reſpõdeo in predictis vbicunqꝫ datur electio heredi predicta. l. non contradicit cum preſumptio eſt vt eligat minimum. vt. ĩ. eod. l. apud. §. ſcio. alias eſt ſub. l. idem iul'. Sed contradicit caſibus vbi data eſt electio legatario. Sed tunc reſpondeo quod predicta vera quando teſtator reliquit vnum de certis vel incertis adeo quod electio poteſt intelligi tranſlata in legatariuꝫ: ſed in. l. ſi ita ſit ſcriptum. verba ita fuerunt compoſita quod nullo modo poteſt intelligi relicta optio: merito debetur quod eſt minimum. ¶ Querit gloſſa

4 † quando teſtator de certo ſenſit. vtrum legatum valeat de rigore vel de equitate. Et videtur dicere qꝺ de equitate valeat: de rigore ſecus vt. l. duo ſunt titij de teſta. tu. Tu dic vt. l. ſi quis a filio. §. ſi quis plures s̃. eo. Quero quid ſi teſtator nõ habeat aliquem fundum ⁊ legando ſenſit de certo cuius erit electio? Dicit glo. quod erit legatarij: vt in ſeruis dixi. Sed certe tunc eſt electio heredis etiam in ſeruis quãdo nullum habet in patrimonio. Item probatur per ſi. huiꝰ l. ⁊ hoc tenet Dy. ⁊ Pe. ꝙ vbicũqꝫ de certo ſenſit electio eſt heredis. non haberis alia. ſed ſigna iſtam gl. vt magiſtram in hoc titu.

LEgatarius.

Actio pro legato diuiditur inter heredes: ⁊ ideo poteſt vnus agnoſcere alter repudiare: licet defunctus nõ poſſit. h. d. ¶ Opponitur de. l. cui fundus. in ſi. de condi. ⁊ demonſt. Soluit gloſſa. ſed ex ea non habes intellectum. vide eam. Dic ergo ibi in eo quod eſt danduꝫ cauſa conditionis implende: que conditio inter heredes non diuiditur per. l. xij. tabul. hic vero loquitur in legato pro quo competebat actio que inter heredes diuiditᷣ vt. l. prima. C. ſi certum petatur. ⁊. l. pro hereditarijs. de here. act. ¶ Opponitur ſecundo infra de verborum obligationibus. lege ſecunda. §. primo. vbi ex perſona heredis non debet variari conditio obligationis. Gloſſ. ſolu. vno modo hic alio modo ibi. et ibi plene declaro. dic tamen breuiter vt glo. hic dicit. quod ibi in obligatione erat aliquod indiuiduum: merito nõ diuiditur inter heredes. hic erat in obligatione diuiduum.

a ¶ Cum ſeruus. Et vide Bar. in l. cum res. ꝟ. eodem Andreas Barba.
b ¶ Non videtur. Adde ſm Pau. de caſtro quem ſequitur Alex. hoc verum cum teſtator fuit ſciēs: ſecus ſi ignorans quod res eſſet in longinquo.

* Pro cōcordia. Aduerte qđ Panor. i. c. grauis. de reſti. ſpol. circa. vj. colū. in fi. et ſeq. voluit qđ Bart. ſibi contrarietur in l. dominum. C. de rei vendi. dum voluit ꝙ male fidei poſſeſſor teneat ad reſtitutionem fructuū perceptorum et quos percipere potuiſſet ſcʒ ipſe reus. Contrarium allegatur in hac l. apđ iulianū. §. primo. ⁊ in l. ex diuerſo. in repeti. ff. de rei ven. vt referat illud quod percipere potuit. ſ. ipſe petitor. ſol. dat ipſe panor. vt prima opi. de equitate. Secunda de rigore vel alr̄ vt diſtinguit. in. d. l. dominum.

Si legatum.

Nō dicitur legatum ex quo eſt repudiatum.

☞ Ad quem pertineat opera ⁊ ſumptus in perquirēda re legata que eſt in longinquo.

Cum ſeruus.[a]

Seruum exiſtentem in fuga vel in longinquo teſtamenti tempore: heres debet ſuis ſumptibus proſequi: ⁊ legatario dare. hoc dicit. ¶ Ad † requirēdum ſeruum fugitiuum vel abſentem duo requiruntur. ſcilicet opera ⁊ ſumptus: queritur ad quem pertineant. ⁊ quod dico de ſeruo intelligo idem de quacunqꝫ re legata que eſſet in loco longinquo. Glo. hic ſolenniter diſtinguit quatuor tēpora. Aut enim ſeruus aut alia res ſolenniter legata erat abſens tempore teſtamenti: ⁊ tunc ad heredem pertinet ſumptus et opera vt hic: ⁊ ſi dubitetur an res ſit: cauebit heres ſecundum formam huius legis. ⁊ l. ſeruo legato. §. fi. ꝟ. eo. Sed cōtra hoc videtur ꝟ. eo. l. cū res. §. j. ⁊ quod not. ſ. de iudi. l. qđ legatur. vbi heres debet dare rem vbi eſt. Solu. quando res eſt abſens multū a lōginquo vel alias ignoratur: vnde in perquirendo rem requiritur magnus ſumptus: tūc ſpectant ſumptus ad heredem vt hic. Ratio quia ſi ſpectarent ad legatarium nullum haberet commodum: quod teſtator ſenſiſſe nō videtur.[b] cum illud eſſet tempore teſtamēti vt hic: ſed ſi res eſſet abſens non multum a longinquo tunc heres liberatur dando eam vbi eſt vt. l. contraria. Ratio qꝛ licet ſumptus in reducēdo fiat per legatariū adhuc legatum ſibi manet cū emolumento. hanc rationem et differentiam tex. facit in ſimili. l. ſi res obligata. ꝟ. eodem. Secundum tempus eſt quādo res cepit eſſe abſens poſt teſtamentum ante mortem: tunc videtur gloſſ. dicere qđ labor perſone ſit heredis in proſequendo ſumptus debeat fieri per legatarium. Ratio quia teſtator non videtur grauaſſe heredem in ſumptu: cum hoc non eſſet tempore teſtamenti: vt. l. ſi ſeruus legatus. in principio infra eodem. Tertium tempus eſt poſt mortem et aditam hereditatem. et hec gloſſ. diſtinguit aut fuit culpa heredis: aut non. et bene. Sed ad vnum aduerte quod quando heres eſt in culpa. Gloſſ. magna hic videtur dicere quod petatur eſtimatio. glo. ſ. huius legis relata ad textum innuit quod petatur ipſe ſeruus: quelibet poteſt eſſe bona. Videtur enim quod quando res non reperiatur culpa heredis: ſi dicat ſe redditurum rem: debet ſtatui modicum tempus ad reddēdum: alias in eſtimatione condemnabitur. pro hoc facit. l. ſi conteſtante. §. ſi vxor. ſ. ſolu. matrimo. Quartum tempus eſt quādo poſt mortem ante aditam hereditatem. dic vt in glo. In omnibus autē caſibus in quibus dixi fieri ſumptibus ⁊ opera heredis poteſt intelligi hec lex.

c ¶ Solet. Adde vltra Alexan. quod opinio. Barto. ſequitur Ange. conſilio. cccvij.
d ¶ Nomen. adde vltra Alexā. an aliud ſit legare nomen debitoris et aliud legare actionem quam habet contra ipſum. Bal. conſi. lj. iiij. lib.

a

Pud iulianum.

☞ Qui tenetur de fructibus percipiendis tenetur de illis quos percipere potuit petitor non poſſeſſor.

* **Fructus.** Heres poſt moram tenetur de fructibus perceptis et qui potuerunt percipi ⁊ de interitu ⁊ omni caſu. hoc dicit. ¶ Nota † qđ ille qui tenetur de fructibꝰ percipiēdis tenetur ad eos quos percipere potuit petitor non poſſeſſor: vt. l. ſi nauis. in fin. de rei vend. ⁊ not. gloſſ. in l. fructꝰ ⁊ l. ex diuerſo. eodem titu. licet vltramon. contra per l. dominum. C. de rei vend. ⁊ male: quia caſus eſt hic tam in pđijs ruſticis ꝙ in vrbanis ꝙ in alijs quibuſcūqꝫ. Non ob. l. dominum. ideo enim ibi dixi quos percipere potuit poſſeſſor: quia communiter quilibet poteſt tantum percipere ex penſionibus domuū: quod non eſt ita in alijs rebus vbi opera perſone magis exigitur: ſed ſi in domibus eſſet varietas inſpiceretur quod percipere potuit petitor vt hic: ergo illa lex ſe retulit ad iſtud quod cōiter euenire ſolet.[c]

Si titius.

Res mea teſtatori debita poteſt mihi legari: et in quo conſiſtat legatum declarabit euentus. Idem in re aliena teſtatori debita. h. d. Primo legauit rem meam ſibi debitam: ſecundo rem alienam ſibi debitam ſecunda ibi: idem iulianus. Item prima ſubdiuiditur in tres. prima legauit rem emptam ante ꝙ traderetur et pretium ſolueretur: et teſtator deceſſit poſt rem traditam et pretium ſolutum. ſecundo poſt traditionem ⁊ ante pretij ſolutionem. tertio poſt ſolutionem pretij ⁊ ante traditionem rei: ſecunda ibi ſed ſi non duret. tertia ibi: idem. ¶ Opponitur ad primam partem. C. eodem lege proprias. ⁊ lege cetera. §. primo. ꝟ. eod. So. hec res non erat libere legatarij: quia tenebatur dare defuncto. ¶ Oppo. contra hoc: quia ſcđm hoc videtur teſtatorem legaſſe liberationem: quod legatū extinguitur ſi teſtator exegit viuēs: vt. l. non ſolum. §. liberatio. de libe. leg. ⁊ arg. l. fideicommiſſa. §. ſi rem. infra titu. ſecundo. Solu. dic recepit a ſponte ſoluēte ⁊ nō exigit in iudicio. vel dic veriꝰ ⁊ notabilius: aliud eſt qū legat liberatio expreſſe: vel legatur nomen[d]: vt in contrarijs: aliud quando legatur res ipſa ſimpliciter. in ipſa enim re tunc legatum conſiſtit: videt enim grauatus heres: vt rem accipiat ⁊ ſibi det: ſed cauſa minuendorum actuum vnus actus occultat: ſi res eſt apud legatarium: vt. l. ij. §. fina. de dona. inter virum ⁊ vxorem. ⁊ ideo dixi in ſummario quod euētus declarabit quid ſit in legato: qꝛ ſi res eſt exacta petatur ipſa res: vt in primo caſu. §. ⁊ etiam in vltimo. Si nō eſt exacta peteretur liberatio: vt in tertia parte primi caſus. et in vltimo peteretur ceſſio. ¶ Quero circa vltimā partem. dicit qđ heres tenetur cedere actionem ex empto. ſed quis ſoluit pretiū venditori? Jac. de are. dicit quod heres: vt. l. qui concubinam. §. qui hortos. ꝟ. de lega. iij. pro hoc qꝛ qui tenetur ad nomen debeat dare ipſum: ita ꝙ nō obſtet exceptio: vt. l. ſi nomen. cum. l. ſeq. de here. vel ac. ven. ſed niſi ſoluat pretium: actori ex empto obſtaret exceptio: vt. l. iul. §. offerri. de actio. emp. ergo ⁊c. pro hoc facit. ſ. proxi. reſpon. vbi conſequitur rem ⁊ pretium. ¶ Quero quid ſi illa emptio ſit reſciſſa ⁊ res cepit pertinere ad teſtatorem ex alia cauſa. Dicam in l. ſeruum filij. §. j. ꝟ. eo.

a ¶ Perſonale. adde vltra Alex. an cōceſſio in dubio dicat realis. Pe. de ancha. cōſi. cccxxviij. ⁊ inquātū Alex. tāgit an pater poſſit filijs preiudicare in emphyteoſi. vide qđ voluit Bal. de feudo. conſi. lxxiij. ⁊ cccxcvj. j. lib. ⁊ conſi. lxxiij. ⁊. cclxxvij.

i

Dem iulianus.

Si quis alicui.

Si verba legati referuntur ad factum in dubio conceſſio intelligit perſonalis. hoc dicit. ¶ No. bene hunc caſum: quando autem priuilegium vel beneficium debeat dici perſonale[a] vel in rem dixi plene in l. quia perſonale. ſ. ſoluto matri. In alijs conceſſionibus dixi in. l. penul. de ſer. lega.

Heres. Onus tributi ⁊ vectigalis ſpectat ad heredē pro tēpore preterito.[b] hoc dicit. ¶ Oppo. ⁊ ſol. vt in glo. ¶ Quero q̄ eſt ratio ꝙ heres tenet. Rn̄. qꝛ res eſt obligata ergo heres tenet eam luere: vt. l. ſi res. ꝟ. eodem ſm Jaco. de are.

Scio. In dubio debetur quod minimum eſt: ſi heres vult. h. d.

1 ☞ Teſtator preſumitur furioſus ex ſermonibus appoſitis in teſtamento.
2 Impoſſibile reputatur quod non poteſt expediri ſine principis licentia.
Si legatur podere fratribus mendicantibus cum onere qđ conſtruant locum in quo certi fratres morentur onus adiectū tanꝙ impoſſibile non valet.
3 Delictum eſt eſſe iudeum: idem in heretico.
4 Fundus ſi relinquitur fratribus minoribus quē habere non poſſunt debetur eſtimatio.
5 Legatum factum de re eccleſie non valet nec debetur eſtimatio.
6 Legatum fundi dotalis vel rei minoris an valeat et debeatur eſtimatio.

c **Conſtat.** [c]Res que nō eſt in cōmuni cōmercio vel eſt cū magna difficultate nō poteſt legari: ſecus ſi eſt in cōmercio cōmuni ſed nō legatarij abſqꝫ eius delicto: qꝛ eſtimatio tūc debet.
d hoc dicit cū. l. ſeq. ¶ No. ſ.[d] † ꝙ ex ſermonibus appo
1 ſitis in teſtamēto quis preſumit furioſus[e] vt. l. quidā
e in ſuo. de cōdi. inſti. ¶ Secūdo not. † qđ illud quod
2 non poteſt expediri abſqꝫ licentia principis eſt ita dif
f ficile quod reputatur impoſſibile:[f] vt not. gloſſ. in l.
continuꝰ. §. cū quis. de verb. obli. ⁊ ibi no. ⁊ Dy. in c. quod ſemel deo dicā. de regu. iur. lib. vj. Ex hoc dicebam. relinquitur iſtis fratribus mendicantibus podere[g] cū illo onere qđ debeant ibi conſtruere locum vbi morentur certi fratres: dixi pluries qđ illud onus adiectū non valet: qꝛ eſt impoſſibile: hoc eſt multū difficile: cum non poſſint nouū locum aſſumere: vt. c. vnico. de relig. domi. li. vj. niſi romano pōtifice cōſulto vt ibi. ¶ Oppo. ad prin. de ſi. Sol. in princ. loquit de difficultate nō magna; ſecꝰ ſi eſt magna. vt in ſi. ¶ Opp. de. l. pacta. §. ſi. de contrahen. emp. Sol. vt in gloſſ. ¶ Opponi. ꝟ. eodem. l. ſi quis inquilinos. in princip. et. ꝟ. l. proxi. §. ſi duobus. Dy. dicit. contraria loquūtur in re eſtimabili: ideo debetur eſtimatio: hoc non placet: quia res ſacra et quelibet alia hic noīata eſt eſtimabilis nō cōſiderata illa qualitate: qꝛ ſacra vel publica: vt. C. de ſac. ſan. eccle. l. ſancimus. ⁊ aut. preterea. vnde Pe. ſoluit aliter qꝛ ibi loquit in re que nō eſt in cōmuni cōmercio ꝑpter aliquā qualitatē: qꝛ iniūcta edibus vel ſeruꝰ aſcriptus glebe: hic in re que non eſt in cōmuni commercio propter ſe: nec hoc placet: qꝛ ideo res hic nō eſt in cōmuni cōmercio ꝑpter qualitatē quā habet: qꝛ ſacra vel publica: vel qꝛ deſeruit principi: dic ergo qđ ī cōtrarijs res erat in cōi cōmercio: nō tñ ſola ſʒ cū alio. ſcʒ cū domo vel fundo. hic loquitur in re q̄ nullo modo erat in commercio. Diſtingue ergo circa hāc legē vt in glo. quam diſtinctionem vide ⁊ figura: ⁊ examinaui plenius. in. l. multū. de ver. obli. vbi gloſ. ponit. Itē no.
3 glo. que dicit hic iudeū eſſe: eſſe delictum. qđ puto verū per. l. ſ. C. de ſum.
h tri. nō tñ eſt delictū punibile per nos[h]

b ¶ Preterito. Adde qđ cōſuluit Bal. cōſ l. cxxiij. lib. ſ.
~ Andreas Pomare.
c ¶ Cōſtat. ad iſtū tex. vide Alex. conſi. ix. in pe. col. i. ij. volu. Barba. cōſilio xxvij. i. xxiij. col. in. ſ. volu. Ro. cōſi. ccxxxv. in. ij. col.
~ Andreas Pomare.
d ¶ Nota. ſ. qualiter ꝓbetur ſana mens vide aliquid ꝑ Alex. cōſi. xij. in vlti. colū. in. ſ. vo. Barb. ī cōſi. lviij. in. vj. colū. in. ſ. volu. ⁊ conſil. ſeq. vj. col. pulchre Car. di. cōſi. lvj. ī. ij. dubio.
e ¶ Furioſus. adde vltra Alexan. qualiter ꝓbet quis furioſus. Petrum de anchara. conſilio. lxxij.
f ¶ Impoſſibile. Adde Abb. conſi. xlv. ij. lib. ⁊ ibi an ſi legetur res eccleſiaſtica debeatur eſtimatio.
g ¶ Podere. Adde quid ſi teſtator faciat vt hic dicit Bartolus deinde ſubdat et ſic de iure fieri non poteſt dicta conditio habeatur pro non appoſita an legatum extinguatur vel debeatur eſtimatio. Federi. conſilio. clxxv.
~ Andreas Pomare.
h ¶ Punibile delictū per nos. Adde qđ per hoc conſuluit Oldra. conſi. lxxxvij. incipiē. queritur qđ princeps non pōt ex ciuitate expellere ſine iuſta cauſa tñ vide etiam Barba. conſi. xv. in. ſ. col. in. ſ. volu.

a ¶ Forenſi. adde vt plene per Ro. conſi. ccccix.
Andreas Pomate.
b ¶ Item aduerte in caſu hui'. l. vide ad hoc ꝑ Cardi. cōſi. cij. in. ij. dubio. ⁊ cōſi. lxvj. in fi. Feli. in. c. in preſentia. in. xxiij. col. ⁊ ſeq. de ꝓba. ⁊ an idē in donatiõe facta ꝓhibitio acq̃reret ꝑ ſtatutū vt ſibi ſaltē debeatur eſtimatio vide Roma. tenentē ꝙ nō in cōſil. lix. incip. in propoſita cōſultatione. i. iiij. columna.
c ¶ Eccleſie. Adde Abb. proxime alle. cōſi. xlv. ij. li. ⁊ an debeatur eſtimatio cū legatur aliquid fratribus minorib'. vide Ang. conſi. ccxxiiij, et Fede. cōſi. xij. ⁊ ad dicta Bar. ⁊ Inno. hic vide do. Alex. in cōſi. ix. col. iiij. ver. ſecundo principaliter in. ij. volu. ⁊ col. ſeq. ⁊ ibi ponit limitationem.

C. de iudeis. per totū. De heretico nō
eſt dubiū: q: eſt delictū: ſʒ dubium eſt:
q: tpe iſtaꝝ legū nō erāt ille leges ne
iude' mācipiū xpianū ⁊c. Ponit er-
a go exēplū in forēſi^a q̃ eſt ꝓhibit' ꝑ ſta
tutū hic emere aliq̃d īmobile: vel eſt
ꝓhibit' ꝑ iudicē: vt. l. in quoꝝ. cū glo.
de pig. dixi ſm Ja. de are. in. d. l. mul-
4 tū. Itē † aduerte in caſu hui'. l.^b q: per
b hoc dixim' qd fratrib' minorib' qui-
bus relict' eſt fundus quē habere nō
pñt: dʒ dari eſtimatio: qd plene exami
na: vt ibi dixi ī. ij. li. minoricaꝝ. ¶ Que
5 ro † q̃d ſi relinquat res eccleſie^c dicit
c Inno. ꝙ nō valet legatū nec debetur
eſtimatio: q: nō eſt in cōmercio niſi cū
magna difficultate. ita no. in. c. filius.
extra de teſta. De fundo reipublice vi
def mihi qd dixerim in. l. cōtinuus. §.
6 cū q̃s. de verb. obli. Quero † q̃d ſi le-
gat fūdus dotalis. Bl. in. l. dotalē. de
teſt. mili. videt dicere ꝙ fundus dota
lis nō ſit in cōmercio. tangit per doc.
⁊ gloſſ. in. l. ſi predium. C. de iure do.
d ¶ Quero q̃d ſi legat^d res minoris?
Reſpon. certe illa bene eſt in commer
cio ſed non in preiudicium minoris:
vt. l. et ſi is. C. de pre. mi. ⁊ no. in. l. cum

lex. de fideiuſ. ¶ Not. tex. in fi. qui dicit eſtimationē
deberi: ⁊ ſic eſtimatio eſt in obligatione: ⁊ poteſt pe-
ti: vt dixi in. l. plane. §. quod ſi rem. ſ. eo.

Cetera. Oīa poſſunt legari q̃ nō
ſunt prohibita: ⁊ intelligū
tur inter prohibita: q̃ ſunt edibus iniū-
cta. h. d. Illud qd dicit qd oīa iura pñt
legati: intellige q̃ ſunt in noſtro cōmer
cio: nō enim pōt legari ius agnationis ⁊ libertas ꝓ-
pria: vt. l. ius agnationis. de pac. ⁊. l. iura ſanguinis.
de re. iur. ¶ Opp. ī. ea. l. §. ſi duobus. Sol. gl. ꝙ non
poteſt legari vt ipſe res debeantur: ſed debetur eſti-
matio hoc tenent Dy. ⁊ Pe. ⁊ omnes. licet glo. aliter
dicat in. l. qui dotem. ſ. ſolu. mat.
1 ☞ Regula cato. non habet locum in quibus dies
cedit ab adita hereditate.
2 Ratio quare regula cato. nō habet locum in legatis
conditionalibus.
3 Regula cato. nō habet locum in ſenatuſconſulto.
e **Tractari.**^e Legatum purum ab initio inua-
lidum non cōfirmatur impedimē-
to ceſſante: ſecus in legato conditionali. hoc dicit.
1 Oppo. ī. de reg. ca. l. iij. Solu. hic † in legatis quorū
dies cedit a morte teſtatoris. ibi in his in quib' dies
cedit ab hereditate adita: in quibus non habet locū
regu. cato. hoc tamen fallit dicit glo. in. l. ſi optio. de
optio. leg. Sed certe illud eſt ideo: quia ibi tempus
mortis ⁊ adite hereditatis eſt vnū: vt. l. ſi poſt mor-
tē. in prin. ī. eo. ¶ Oppo. extra glo. de. l. ſeruū filij. in
prin. ī. eo. Sol. vt ibi. ¶ Oppo. extra glo. de. l. legata
inutiliter. ſ. eo. Rñ. qd ab initio eſt inutile non con-
firmatur per. l. impedimento. ceſſante: vt hic. ſed per
teſtatorē non prohibetur confirmari: vt. l. contraria.
¶ Oppo. ꝙ hoc legatū non eſt ab initio inutile. va-
let enim quo ad eſtimationem: vt. ſ. dixi. ⁊ probatur
in. §. ſi duobus. ergo ex poſtfacto poteſt confirmari
circa rem: vt. ſ. l. proxi. §. ſi titius. Solu. ibi ab initio
conſiſtit legatum in re ipſa: quia ſi lego liberationē
videtur mihi res tradita ⁊ a me tibi data: vt. l. licet
de iu. do. ⁊. l. iij. §. fi. de do. inter virum ⁊ vxo. Querit
glo. quid ſi talis eſt conditio que tēpore mortis im-
pletur: an habeat locum regula cato. Rñ. dicit gloſſ.
ꝙ ſic. quod eſt contra. l. j. §. fi. ī. de regu. cato. hoc etiā
patebit ex ratione quam ſtatim dicam. ¶ Quero
2 que eſt ratio † ꝙ regula illa cato. non habet locum in
legatis conditionalibus. Dyn. in. c. non firmatur. ex-
tra de reg. iu. lib. vj. vbi dicit qd ratio eſt: q: penden-
te conditione non ſunt legata: ideo non poſſunt infir
mari per reg. cato. Certe nec legatuʒ purum dicitur
f eſſe viuo teſtatore. Dic ergo qd ratio eſt:^f q: ex eo qd
teſtator apponit conditionem: apparet qd non vult
qd inſpiciat tēpus teſtamēti ſed aliud tempus futu
rum: ⁊ ideo non habet locum reg. cato. ¶ Vltimo
3 † per iſtam legem coniuncto prin. reprobo vnam opi-
poſitam in. l. fina. de reg. cato. que eſt qd regula non
habet locum in ſenatuſconſulto. quod eſt cōtra hāc
legem nam hec prohibitio fuit inducta per ſenatuſ-
conſultum: vt ſupra vidiſtis.
1 ☞ Eſtimatio que debet pro re affixa domui lega-
ta eſt in obligatione ⁊ illa petitur.
g **Item queri.**^g Ex vnius edib' poſſunt res
affixe in alias tranferri ſi vnus

d Andr. Poma. ¶ Quid ſi legat. adde q̃d ī feudo vt ꝑ Feli. in. c. cū in eccleſiaꝝ. in. xxv. col. de cōſtitu.
Andreas Pomate.
e ¶ Tractari. adde iſtum text. vide Oldra. cōſi. lviij.
f And. poma. ¶ Dic ergo qd rō eſt. cōtrariū ſentit idem Bart. in. l. is qui heres. ⁊ ibi ponderat Are. in l. ij. j. colū. in princ. ff. de vulga. ⁊ pupilla. ⁊ cōtra Barto. tenet Imo. ⁊ ibi Areti. in. ij. col. in prin. ff. de vulg. et pupilla. per Bar. in glo. in. l. tēpus. vbi etiā Bart. ff. de here. inſti. ⁊ glo. in. l. poteſt quis. eo. ti. ⁊ ibi Barto. ⁊ idē Bar. in. l. j. in vlti. col. ff. de regu. cat. facit qd not. Barto. in. l. in teſtamento. in. ix. queſtione. C. de teſta. mili. facit text. in au. de nup. §. quia non habemus. iiij. colum. ⁊ in. l. eum qui poſteum glo. de condi. ⁊ demonſtratio. facit quod not. Barto. in. l. ex facto. in prin. in. ij. opp. in. v. col. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ in. l. ſi alienum. §. extraneos. ver. in cōtrarium de heredi. inſti. ⁊ Bal. in. l. iij. ad fi. C. de ac. emp.
g ¶ Itē queri. adde inquātū Alex. tāgit an ſtatu. ſtes ligētur ſtatuto. Roma. conſi. lviij. Oldra. xciiij. ⁊ inquantum tāgit an vitietur ingreſſus cum ingrediēs reſeruat bona fide Bal. conſi. cxvj. ij. lib. Ange. cōſi. cxxj. plene per And. ſicu. conſi. iiij. ij. lib.

eſt dominus vtriuſque inſolidum. ſecus ſi vnius
vel pro parte. hoc dicit cum. §. ſi ex duobus. ¶ Que a
ro a quo preſtabitur eſtimatio. Reſpon. a legatario
ipſe enim erat grauatus: vt hic patet. ¶ Sed que-
1 ro hic dicitur † quod eſtimatio preſtatur: nō dicit an
ſit in obligatione: an ergo ſit in obligatione vt poſ-
ſit peti. Reſpon. ꝙ ſic: vt ſupra proxi. ſi enim res ipſa
eſſet in obligatione ⁊ in legato: regula cato. non ha-
bet locum cum ab initio legatum conſiſteret: que ta
men habet locum: vt ſupra proxi. Manifeſte ergo
apparet qd eſtimatio eſt in legato ⁊ in obligatione.

1 ☞ Domus in rure poſita improprie dicitur ruſtica.
2 Legatum qualiter dicatur negotiatio.
3 Gabella ſi debet ſolui de qualibet negotiatione nō
ſoluitur de legato.
4 Statutum prohibens frumentum extrahi de comi-
tatu non intelligitur de eo quod quis extrahit cau-
ſa ſui vſus.
Frumentum emptum in vno loco nō poteſt prohibe
ri per locum medium ne portetur in alio.

Sed et ſi quis ad opus. Poteſt de-
trahi et le-
gari ex edibus ad vtilitatem reipub. cuius territo-
1 rio eſt res non alterius. hoc dicit. ¶ Opp. † nulla do
mus dicitur ruſtica: vt. l. prima ſupra communia pre.
l. vrbana. de verbo. ſignifi. Solu. hic improprie dici-
2 tur ruſtica. id eſt rure poſita. Item no. gloſ. † que hic
dicit quod legatum eſt quoddam commercium ſeu
negotiatio domini: ſi intelligas negotiationē. id eſt
tranſlationem ſine dubio legatū eſt tranſlatio. Sed
ſi intelligamus negotiationem quando aliquid fit
hincinde vt hic intelligit: ⁊ probatur in. l. legatis. ī.
titulo ſecundo tūc legatum eſt negotiatio^a vera: qd
apparet: quia extraneo penitus ignoto poteſt lega-
ri: vt. l. extraneum. C. de here. inſti. Item poſthumo
alieno: vt inſti. eodem. §. poſthumo. ⁊. l. penul. ī. eodē.
quod etiam patet ex glo. que dicunt quod legata nō
querūntur nobis ex opera noſtra: vt. C. de condi. in-
ſer. l. ſi vxor. ⁊ inſti. de verbo. obligatio. §. ex conditio-
3 nali. Vnde † ſi ſtatutum dicit quod ex qualibet ne-
gotiatione ſeu mercantia ſoluatur gabella nō debēt
ſolui de legatis. in prin. ⁊ ibi dixi: licet gloſſ. hic aliter
innuat. Dices tu ſi legatum non eſt commerciū qua-
re prohibetur legari. Reſpon. q: ratio prohibitionis
eſt ne vrbs deformetur ruinis: vt. l. negotiandi. C. de
edi. priua. que ratio in legato locum habet. ¶ Vlti-
4 mo not. † hic ar. ꝙ ſi ſtatutum prohibet frumentum
extrahi de comitatu non intelligitur de eo qd quis
extrahit ſui vſus cauſa vt hic. ⁊. ſ. §. itē queri poteſt.
Item quod hic dicit qd non poteſt portari in aliam
ciuitatem: intellige ꝙ hoc poteſt prohiberi illa ciui-
tas vnde extrahitur. nō ciuitas media per cuius ter
ritorium tranſit ⁊ portatur: vt. l. ſi quis poſt hanc. C.
b de edi. priua. quod faciat ad queſtionem^b de eo qui
emit frumentum in vna ciuitate portans ad aliam
tranſeūdo per territorium alterius ciuitatis: quod
dic vt ibi per doctores.
1 ☞ Domus non ſoluentium cōdemnationes vel col
lectas non deſtruitur.
2 Tegule domus vel oſtia non poſſunt accipi ⁊ vendi
pro debito publico.

Andreas Pomate.
¶ Hoc legatū nō eſt negotiatio. pro hoc facit text. in l. ſi quis ex argētarijs. §. rationē. ff. de eden. tex. in. c. forus. §. j. de verbo. ſigni. ⁊ in. c. toties. lxxxviij. diſtin. et per totum Joan. an. in. c. ꝙꝙ. de cenſi. libro ſexto Panor. cō ſi. vj. incip. caſus ſup quo petite fuerunt. et vide Alex. conſi. cliiij. in. ij. colū. ver. ſed ita etiā in vlt. colū. in. ij. volumi.

Hoc ſenatus. Hoc ſenatuſ-
cōſultum ha-
bet locum vbiqʒ: ⁊ pro debito publico
domus non debet deſtrui. hoc dicit.
1 No. ergo † quod non debet deſtrui do
mus non ſoluēntium collectas vel con
2 demnationes. Item not. † quod non
pñt accipi tegule de tecto vel oſtia vt
vendantur pro debito publico: vt hic.
et. §. ſequenti.

1 ☞ Porticus non venit appellatione
domus: ſed edium ſic.
2 Porticus dicitur eſſe dom'. id eſt ac- b
cedit domui.
3 Factum in porticu nō dicitur factum
in domo ſed ante domum ſic.
4 Factum in oſtio an dicatur factum in
domo remiſſiue.

Hoc ſenatus. Prohibitio
ſenatus ex-
tenditur ad omne edificium vt ei in-
iuncta non detrahantur: ſecus in his
que non ſunt affixa. hoc dicit. ¶ Per
1 hunc textum † dicunt quidam quod
c appellatione domus^c continetur por-
ticus. ⁊ ſi ſtatutum dicit de domo: in- c
telligitur de porticu: ſed potius facit
in contrarium: quia tex. dicit extendi-
tur. que interpretatio extenſiua non
habet locum in ſtatutis. licet melius
probatur in. l. qui edes de incen. rui. ⁊
nau. vbi tex. dicit quod porticus con-
tinetur. Sed certe ibi dicitur qd con-
tinetur appellatione ediū. Edes au-
tem dicūtur ab edo edis quod idem
eſt quod edifico' ſeu compono. vnde
edes idē eſt quod edificiū. merito por
ticus continetur: quia edificium eſt: ſʒ
cum dico domum non cōtinet quod-
libet edificium niſi habeat ſolum et
ſuperficiem hoc eſt parietes ⁊ tectū:
vt. l. ſolum. cum glo. de rei ven. ſed por
ticus non habet parietes vndiqʒ. igit
2 non eſt realiter domus. Fateor † tamē
quod eſt domus. hoc eſt accedit do-
mui: ⁊ domus eſt caſus genitiui. mul-
ta enim ſunt extra domum que ſunt
domus iſto modo ſumendo: vt ſupra
de contrahenda emptione. l. ſi aque-
ductus. pro hoc infra de damno infe-
cto. l. quod conclaue. ⁊. ſ. cōi diui. l. ar-
3 bor. §. de veſtibulo. Dic ergo † quod
factum in porticu: non dicitur eſſe fa-
ctum in domo: vt. l. j. §. in flumine. ī. de

Andreas Pomate.
¶ Nō faciat ad q̃ſtionem. vide Alexā. cōſi. lxxv. in. iiij. vol. vbi ſibi cōtrarius ſequit opin. Imol. contra Angel. non quem hic reprobat.
¶ Dom'. Adde qd Paul. de caſt. querit an ſtatutū ſenenſe diſponēs qd nullus poſſit capi in domo habeat locū in eo q̃ capitur ī apotheca de q̃ vide eius conſil. xliij.

Andreas Pomate.
a ¶ Et ſi parauerit. in prin. ad materiã huius. §. vide aliquid per Alex. in. l. j. §. fuit queſitũ. in. ij. colũ. ff. ad treb. ver. qđ tũ ſingulariter limita. vt in. l. a diuo pio. §. fina. ff. de re iudi. Bal. in. l. ex facto. §. verũ autem. in vlti. col.

flu. Sed bene dicitur factũ ad domũ. 1 arg. l. quidam iberus: ⁊ quod ibi not. de ſerui. vrba pre. ⁊ quod not. Iaco. de are. in. l. item apud labeonẽ. §. conuitiũ. de iniur. et ibi dixi. ¶ Sed quero † an illud quod fit ab aliquo exiſtẽte in oſtio dicatur factum in domo: dixi in. l. j. de cloacis. in eo quod ibi dicitur de tubo. 2

Heres ſuus preſumitur ignorare contenta in teſtamento.
Res deſtinata poni in edificio qñ habeatur perinde ac ſi edificata fuiſſet.
Statutum quod nullus poſſit emere frumentum niſi pro ſuo vſu ſi ſcholaris emit pro toto anno ⁊ poſtea penituit ⁊ vult recedere an licite poſſit illud reuendere.
Primum propoſitũ qualiter inſpiciatur vt euitetur pena.
4 Deſtinatio quãdo aliquid operet̃: operatur eſſe legatum rei.

Sed et ſi parauerit.[a] 3 b

Licet res ſit edibus deſtinata nõ prohibetur legari: ſed legatum extinguitur ſi poſtea per teſtatorem iniungit̃: ſecus ſi per heredem. ¶ Oppo. ĩ. tit. ij. l. ſi deicõmiſſa. §. ſi rem. glo. non ſoluit: dic qđ hec res iniuncta d: deſijſſe extare: q: per ſe non cenſetur: vt. l. qui vniuerſas. de acqui. poſ. ¶ Opp. ad illud quod dicitur de herede. de. l. in ſumma. §. pe. de condi. inde. gloſ. non ſoluit hic: ſʒ ſoluit in contrario: tu dic quod natura cõdictionis indebiti eſt vt quis teneatur inquantum factus eſt locupletior vt. l. nam natura. ⁊. l. ſi nõ ſortẽ. §. libertus. de condi. inde. Si igitur ibi ignorans manumiſit ipſe in nullo eſt locupletior: ⁊ ſic non tenetur in aliquo. hic vero loquimur in actione ex teſtamento que eſt alterius nature. Preterea ſi iniunxit domui ſue ſatis effectus eſt locupletior. Sed cõtra vbicũq; res eſt perẽpta ſine culpa debitoris debitor liberatur: vt. l. ſi ex legati cauſa. de verb. obli. ⁊. l. non amplius. §. j. ĩ. eo. glo. in. d. l. in ſumma. §. fin. dicit illud ſtatuitur cõtra heredẽ 4 qui commodum ſentit ex perſona defuncti: ſubaudi: ⁊ res facto heredis periſt: ideo non ob. d. l. amplius. §. j. Tu declara vt dixi in. l. ſi ſeruũ. §. ij. de verbo. obli. Oppo. dicit̃ hic ſiue ſcit ſiue ignorauit. Cõtra heres ſemper preſumitur ſcire ſcripta in teſtamento: vt. l. cum heres. de lib. leg. Sol. hic erat ſcriptum in codicillis: ⁊ ſic heres poteſt ignorare: vt. l. non eſt ferendus. de trãſac. Vel dic † quod erat heres ſuus qui etiam poteſt ignorare: vt. l. eius qui in in prouincia. in fi. ſi certum petatur. Vel dic q ignorabat ſupine. de preſumptione autẽ ſciẽtie heredis. dixi in. l. qui rome. §. duo fratres. de verbo. obliga. ¶ Oppo. de. l. nutu. §. fi. de leg. iij. Solu. vt in gloſſ. ¶ Oppo. † q res deſtinata poni in edificio: perinde eſt ac ſi eſſet edificata. vt. l. fundi. §. fin. ⁊. l. granaria. de actio. emp. Sol. poteſt: intellige quod hic res erat deſtinata ad edificium que nunquã fuit in edificio: ibi ſemel fuit: licet depoſita. Contra hoc facit iſte tex. ibi tranſiturus in aliam domum ⁊ ſic innuit quod ſemel fuit in aliquo edificio. Unde dic quod ibi erat deſtinata reponi in illud edificium de quo ſumpta erat: hic vero in aliud. Vel aliter ſecundum Guil. de cu. non curo vtrum eſſet ordinata reponi in illud edificium vel aliud: ſed hoc ſolum attendo ſi a principio quando leuatur de domo habuit animum reponendi in eandem domum: vel in aliam ſuam. et ſic habuit primum propoſitum licitum: licet ergo poſtea mutauerit propoſitum non punitur: et ſic licuit conuertere in alium vſum: hic eſt caſus not. hic ſecũdum eum. ¶ Per hoc † determinat. q.[b] ſtatutum eſt hic quod nullus emat frumentum in platea niſi pro ſuo victu. Contigit qđ ſcholaris emit pro ſuo victu pro toto anno: poſtea mutauit propoſitum: ⁊ vult recedere: ⁊ vendit frumentum: queritur an puniatur. Et dicit ipſe quod non: quia primum propoſitũ fuit licitum ⁊ bonum: per hãc legem facit. l. j. §. vnde querit offilius. de exercitoria. ⁊ ibi ipſe hoc ponit: hoc autem intelligo ſi de primo propoſito conſtet: al's preſumitur ab initio tale fuiſſe propoſitum ſicut poſtea fecit. vt. l. ſed ⁊ iulianus. §. proinde. ſupra ad mace. Et predicta vera qñ primũ propoſitum eſt licitum: non obligatoriũ. Si vero primum propoſitum erat obligatorium: aut erat obligatoriũ ſui: vel alterius qui ſibi mãdauerat: ⁊ inſpicitur primum propoſitũ: vt. d. §. vnde querit offilius. Aut erat obligatoriũ alterius qui non mandauerat: ⁊ non ſufficit propoſitum primum niſi ſit ſecutus euentus: vt. l. iij. de in rem verſo. §. ſed ſi ſic. ¶ Oppo. ⁊ videtur q deſtinatio rei habeatur pro facto: vt. l. ſi quid carũ. §. interceptũ. de leg. iij. l. ⁊ ſi non ſunt. §. quid ergo. de auro ⁊ arg. leg. Pe. dicit hic tractat̃ de legato reſtringendo: ideo deſtinatio nil operatur: ibi de legato ampliando. Sed hec ſol. tollitur per. l. ligni. §. ſi lignum. ĩ. titu. ij. Quare dic quod hic legatur res ipſa: vnde deſtinatio nil operatur: ſed in contrarijs res ipſa deſtinata expreſſe non legatur: ſed dubitatur an legato alterius rei accedit propter deſtinationẽ. Dic † ergo vtrum deſtinatio aliquid operetur: aut legatur ipſa res: ⁊ nil operatur: vt hic: aut dubitatur vtrum cedat legato alterius rei: et tunc aut fuerunt legate res deſtinate: ⁊ nõ eſt dubium: vt. l. ſi quid earum. §. interceptum. ĩ. tit. ij. aut non eſt facta mentio de eis: ⁊ tunc aut erat res deſtinata in antiquum eſſe: ⁊ tunc deſtinatio[c] habe-

ff. de here. inſti. et vide qđ per iſtũ tex. dixit Bal. in. c. j. §. ſi qs de manſo. in vlti. col. de contro. inueſt. in queſtione fuit papie. 4 1 2

Andreas Pomate. 3
b ¶ Per hoc determinat. q. vide Alberi. de roſa. in prima parte ſtatutorũ. qõ. xcj. ⁊ in ij. parte qſtiõis. cciij. incipiẽ. predicta etiaʒ faciunt vide Bal. in l. j. in. iij. columm. verſi. itẽ facit ad queſtioneʒ de prec. itinere. C. de edi. edi. et Alex. cõſil. j. in. vj. ⁊. v. colũ. in. ij. volu. ⁊ cõſi. viij. in. iij. volumine. a

c ¶ Deſtinatio. Adde vltra Alexan. inquãtum refert quod Cy. Bal. ⁊ Angе. iducũt hic dicta ad. q. ſtatuti diſponentis quod mortua vxore mobilia ſpectent ad virum immobilia vero ad heredes vxoris et ſic pecunia parata ad emptionem prediorum quod nihilominus debebitur marito ⁊ qđ hec opi. eſt tutior c

tur p facto: vt. l. fundi. in fi. ⁊. l. granaria. de ac. emp. l. argumento. §. penul. ĩ. de auro ⁊ argẽ. leg. aut erat deſtinata in nouum eſſe: ⁊ tunc aut non erat ceptum opus fieri: ⁊ deſtinatio nil operatur: vt. l. ligni. §. ſi lignum. ⁊. l. lana. ĩ. titu. ij. aut erat opus ceptum: ⁊ tunc aut erat valde remotum ab illo in quo res erat deſtinata: aut erat propinquum: primo caſu deſtinatio nil operatur: vt. l. liberorum. §. ſed neq; cepti. ĩ. tit. ij. ⁊. l. vestimentum. de auro ⁊ argen. l. ſecundo caſu[d] opus ceptuʒ habetur pro perfecto ⁊ deſtinatio operatur: vt. l. ⁊ ſi non ſunt. §. quid ergo. de auro ⁊ argen. legatis. ⁊. l. librorum. §. ſed per ſcripti. ĩ. ti. ij. a

S Enatus.

b **Marcellus.** Parua[b] domũcula ruſtica poteſt deſtrui. ⁊ per conſequens legari hoc dicit.

Legatum. Seipſum ſummat. Circa hũc. §. diſtingue vt in gloſ. aut ponit̃ in voluntate heredis: aut legatarij aut extranei. ſi heredis: aut in voluntate libera: aut arbitrium boni viri: ſi legatarij indiſtincte valet vt hic: ſi extranei aut in voluntate expreſſa: aut in velata.

Qui ab hoſtibus. Hic eſt ſingularis caſus i quo poteſt legari liber homo in quo non eſt commercium ⁊ hoc fit in loco ſummarij.

1 Poſitio caſus altero de tribus modis.
2 Ius ſuperueniens teſtatori non prodeſt legatario.
3 Si legatur res emphyteotica ⁊ plenũ dominium ſi perueniat teſtatori qñ debeatur legatario.
Augmentum ſuperueniens qñ augeat legatum.

S Eruũ filij. Regula catoniana non 1 habet locuʒ in legatis in quibus impedimentũ ceſſat ex cauſa que retrotrahit̃. h. d. ¶ Opp. de. l. cũ rẽ alienã. C. eo. ⁊. ĩ. e. 2 l. apud iulianũ. al's idẽ iul. §. cõſtat. Sol. glo. teſtator videt̃ hic legare ius qđ hʒ in re. de hoc miror. nã pater nullũ aliud ius hʒ niſi p occupãdi iure peculij ſi filius p decedat: vt. l. ij. ĩ. de caſtrẽ. pec. Nõ aũt illud cogitauerit eſt cõtra votũ parẽtũ ⁊ naturalẽ ordinẽ: vt l. ſcripto. vñ liberi. ⁊. l. nam ⁊ ſi parẽtibus. de inoffi. 1 Dico † ergo hic ponendum eſſe caſum altero de tribus modis. primo q pater i vita filij credebat ſe habere ius in illo ſeruo: ſicut in rebus profectitijs: ⁊ ſic 1 errabat in iure. Vel ſecundo q pater credebat filiũ eſſe mortuũ tpe teſtamenti: cũ in veritate nõ eſſet: ſʒ poſtea deceſſit: ⁊ ideo ſi pater tunc deceſſiſſet legatũ erat inutile. Sed ſi filius poſtea premoritur legatũ cõfirmatur. Nec ob. regula cato. propter fictionẽ vt dicit tex. et dixi in ſummario: vel tertio poſſet poni q pater credebat rem eſſe ſuã ex alia cauſa cum nõ eſſet ⁊ idẽ iuris eſt q. ĩ. ¶ Sed quero quid ſi filius feciſſet teſtm̃ ⁊ patri reliquiſſet. Reſpon. tũc legatum nõ valeret quia pr̃ capit vt hr̃s ex teſtõ filij: quia retro nõ trahit̃. ⁊ hoc ſentit gloſſ. hic ⁊ text. vr̃ velle. Ex 2 quo no. † quod ius ſuperueniẽs teſtatori nõ prodeſt legatario. Contra. ĩ. eo. l. q in rerum. §. j. Solu. ibi in legato vſuſfructus in quo non habet locum regula cato. quia cedit ab adita hereditate. ¶ Per predicta † determinat Iacob. de Are. talem. q. Si ego legaui tibi rem quam habebã in emphyteuſim: ſi poſt 3

quam oppo. Ro. ⁊ Abb. quod Ro. cõſi. dxxxix. tenet quod ſiue ſit depoſita ad emptionem prediorũ: ſiue vt inde capiãtur annui redditus quod computatur inter immobilia. de primo alleg. caſum in. l. iij. ⁊. l. vſuras. ĩ. de contraria actione tute. de ſecundo alleg. caſuʒ in. l. iij. §. nec vſuſfruct⁹. ⁊. §. lapidicinis ff. vel cui⁹ ius. alteri⁹ materie ff. de reb⁹ corum.

ea peruenit ad me plenũ dñium: certe nõ debet̃ tibi legatario: niſi eſſet ius ſupueniens tale: q ius primum ad ſe traheret illud. vt. l. ſi tibi. ĩ. vſufr. quẽ ad. caue. facit. l. ſi tibi. ff. qui. mo. vſuſfru. amit. ita dicit ipſe. hoc vr̃ cõtra. l. ſi ex toto. in prin. ĩ. e. augmentũ enĩ cõtingens in re legata nõ ſolũ circa ius ſed etiam circa ſubſtantiam rei: prodeſt legatario: vt ibi patet. ſed dico ſic. ſi teſtator dixit fundum meum: vel a alio modo expſſit ſe legare ius quod habebamus ſuperueniens non auget legatum: vt. l. ſerui electione. §. fi. ⁊ qđ ibi no. ĩ. e. ita intelligo Ia. de are. ſed ſi legaui fundũ ſimplr̃ non adijciẽdo meũ neq; reſtringẽdo ſe ad ius qđ habebat: ⁊ ſic nõ limitate: tũ c oẽ augmentũ in iure vel ſubſtãtia rei cederet legatario: vt. d. l. ſi ex toto. ⁊. l. qđ in rex. §. ſi quis poſt. ĩ. eo. Et hoc verũ qñ legatũ ab initio tenet: ſecus ſi ab initio nõ tenet: q: tunc nõ confirmat̃ impediente regula cato. niſi ſuperueniẽte cã q retrotrahitur vt hic.

Heres an cogat̃ ad redimẽdã rẽ legatã per teſtatorẽ eidem teſtatori legatam quã repudiauit.
2 Dñium rei legate qđ videat̃ legatarij ficte a morte teſtatoris: vere a tempore adite hereditatis.

Si quis rem. Qui rẽ ſibi legatã ignorãs legatã ſiue acceptet ſiue repudiet valet legatũ factũ a ſe. h. d. Quidã habẽt hic vnam additionem per quã Dy. † querit an heres cogatur ad rem redimendam eo caſu quo teſtator legatum repudiauit. Et dicit q non: q: repudiãdo videtur legatuʒ ademiſſe: ſicut qñ donat. vt. l. rem legatã. de adi. le. Vel verius loquit̃ q illud ius qđ hʒ videatur legare quãdo illud ſe habere ſciebat. vt. l. ſi domus. in fine. infra eodeʒ. cum ſimili. Sed quando nullum ius ſe habere credebat, ſi poſtea ſuperuenit et repudiat videtur remanſiſſe in eadem voluntate: ita loquitur hic. ¶ Querit Dy. vtrum confeſſio cedentis noceat ceſſionario. Nõ plene exa-ca. cõſi. cxxxix. ⁊ qđ ſi nõ ſoluit canonẽ. vide bal. cõſil. ccccxxviij. lib. ij.

Andre. Poma.
¶ Secundo caſu. faciũt q lare ponit Iaſ. in. l. diuortio. §. interdũ. ff. ſolu. mat. ⁊ alij qđ p bald. in. l. diui fratres. ff. de re. diuiſ. ⁊ in. l. non duʒ. C. de furtis.

b ¶ Parua. Adde vltra alexã. inquantũ querit an indennitates que req̃runt̃ i alienatione rei puc. qđ ſede. de ſenis conſil. ccx. tenet qđ nõ etiã ſi platus furaſſet de nõ alienando ⁊ inq̃ſtum tãgit ſi emphyteota cadat nõ culpa ſua ab ẽphyteoſi p dat edificiũ factuʒ i ſolo ẽphyteotico. vide pau. de

mino. in l. facta. §. ſi heres. ad trebel.
2 ¶ Ultimo not. † text. qui dicit retro ipſius fuiſſe videtur. ꝙ a tẽpore mortis res eſt legatarij ficte: a tẽpore adite hereditatis vere: vt. l. ſi tibi homo. §. cum ſeruus. ſ. eo.

1 ☞ Quã mutatio materie vel forme rei legate faciat deficere legatum.

a **Si pocula.** [a] Si fiat mutatio de materia in formam vel econuerſo legatum non mutatur: ſi teſtator voluntatem non mutauit. hoc dicit. ¶ Oppo. infra titu. ſecundo. l. lana. ⁊ de auro ⁊ argento. le. l. ſeia. in fine. Solu. ibi teſtator 1 mutauit: hic heres: hec eſt vna ſolu. gloſſ. quam tenet in. l. ſi conuenerit. §. penultimo. de pign. act. quod videtur mihi cõtra iſtum textum. ad quid enim dubitaretur hic de mutatione voluntatis teſtatoris non video. dic ergo quod hic teſtator fecit mutationem de materia in formam vel econ
1 uerſo. Sed dic † aut conſtat quod mutauit voluntatem: ⁊ tunc nõ debetur: aut conſtat quod non mutauit ⁊ legatum debetur vt hic. aut dubitatur. et tunc diſtingue vt text. in. l. queſitũ. §. illud forraſſe. ſ. titu. ſecũdo. ſcilicet aut forma eſt reducibilis ad materiaz aut nõ: vt ibi: ideo hic in poculis ⁊ maſſa non preſumetur mutatio voluntatis in dubio: in lana ſecus.

1 ☞ Si domus legata ad areã reducatur: an debeatur.

Si aree. Quod edificatur in area legata debet legatario. hoc dicit. ¶ Op. de. l. ſi chorus. §. area. infra titu. ij. ſo. dicit glo. ibi volũtatem mutauit teſtator: quod eſt diuinare. Jaco. de are. dicit quod hic edificauit teſtator cuius res erat: ibi edificauit extraneus cuius rẽ teſtator legauerat: ideo heres non tenebatur ad aream: quia non poterat ſeparari a domo: ſed tenetur ad eius eſtimationem. ita loquitur ibi. argu. ſ. eo. l. ceterа. §. ſi duob⁹. ⁊ ideo domo deſtructa 1 adhuc poterit peti area: quia legatuz nunquam fuit extinctuz ita loquitur 2 hic. ⁊ hoc teneo. ¶ Quero † quid ecõ
1 tra qñ legatur domus que reducitur ad aream: gl. hic dicit quod legatum extinguitur. Illud eſt contra. l. ſi grege. ſ. eo. Et ideo dic quando legatur area in qua poſtea edificatur: et tunc aut edificat a teſtatore aut ab extraneo cuius erat res vt dixi. ſ. quando ꝙ legatur domus que poſtea ad areã reducitur: et tunc aut in ea iterum edi c ficium non reponitur et debetur area vt. l. ſi grege. ſ. e. aut ĩ ea iter edificatur. et legatum extinguitur: vt. l. ſi ita. §. ſi domus. ſ. eo. quod intellige: vt ibi dicam.

a ¶ Si pocula. et vide do. Pet. in c. cõmiſſuz dederim. ⁊ in c. iudicãre. de teſt. ad ꝙ allegat iſtũ. §. ⁊ vide Joan. de imo. ibi ⁊ ibi dixi. Andre. barba.

b ¶ Eum q. adde ĩ quãtũ Alexã. q. tãgit an annullatio 1 ꝯtract⁹ ſit pena. bal. cõſi. lxxv. ⁊ in quãtũ alle. Pau. de ca. cõſi. xcix. ad. q. de qua hic peum. ego habeo. c. ſ.

c ¶ l. ſ. Ad de qð conſuluit bal. ꝯſi. cccxix. iiij. lib.

1 ☞ Arguere de cõtractibus ad vltimas volũtates quando liceat.

b **Cum qui [b] chirographum.** Ubi ẽ eadem ratio licitum eſt arguere de contractibus ad vltimas voluntates. h. d. ¶ Opp. ſ. ti. l. ſ. caius. So. ibi non legauit chirographum ſpecialiter glo. adde quod fecit legatum generale in quo non continetur chirographum. ſecus ſi vniuerſitatem iuris reliquiſſet: veluti calendarium: vt. l. qui filium. in princip. ſ. titu. ij. Diſtingue ergo tres caſus: vt no. p Cyñ. C. loca. certi iuris. in. vi. als in. v. q. ¶ Ultimo Dyñ. † ponit hic diſtinctionem: vtrum ſit licitum arguere de contractibus ad vltimas volũtates bonam ⁊ perfectã: quam ponit Guil. de verbo ad verbum. in. l. pactuz. ſ. de pac.

Si idem. Legatũ libertatis inualidũ ipſius ſerui legatum nõ perimit. hoc dicit. ¶ Op. ꝙ ſi fraudant creditores nõ valet legatũ nec libertas. ſo. vt in glo. ¶ Opp. de. l. iij. §. ſi. de fund. inſtru. ſol. gloſſ. tu dic quod ibi fuit in vita manumiſſus per quod legatũ videtur reuocare: hic in vltima volũtate in qua ineſt cõditio: vt non tollatur primum per ſecundum ſi ſcðm ſit inualidum: vt. l. ſi iure. ſ. titul. ij. ¶ Oppo. extra glo. de. l. plane. in prin. ſ. eo. vbi legatum inualidum reuocat primum. ſol. libertatis fauore eſt quod ſiue precedat relictum libertatis ſiue ſequatur ſi eſt validũ ſemper preualet alteri legato: vt l. ſi idem ſit ſeruus. ſ. titu. ſ. Sed quando legatum libertatis eſt inualidum: ſi precedat non vitiat legatũ vt hic. ſed ſi ſequitur libertas inualida reuocat primum. arg. d. l. plane. in prin. ⁊ gloſſ. tenet hoc. ſ. titul. ſ. qui teſtamento. Sed huic videtur contradicere tex. qui dicit. ſi idem ſeruus legatus ⁊ liber eſſe iuſſus. ⁊ ſic innuit quod fuerit ſecuta libertas: ſed dic qð hec ſunt verba iuriſconſulti non denotantia ordinem teſtatoris. et hoc modo poſſumus dicere forte melius quam ſupra ad dictam legẽ tertiam. in ſi. de fund inſtruct. leg. ſcilicet quod ibi ſecuta eſt manumiſſio: hic vero preceſſit.

Si ſtatuliberum. Legato ſtatulibero expedit heredi ipſuz ſoluere ꝗ̃ eſtimationem. h. d.

1 ☞ Seruitus qualiter ipſo iure conſtituatur per vltimam voluntatem.
2 Dominium rei tacite legate ꝙ non tranſit in legatarium ipſo iure.
Proprietate legata an cẽſeatur legata via: remiſſiue.

Si duos. Qui legat vſumfructũ in fundo videtur legare viam per alium ſi aliũde non habet. h. d. ¶ Pro declaratione litere quero quõ redimet heres. Gloſſ. intelligit redimere. i. retinere vel condicere etiam nullo dato. Contra ſi legatarius ad hoc tenetur ergo ꝯtra eũ poteſt per vſufructuarium agi. vt. l. ſ. [c] §. ſ. ſi vſuſfruc. pe. Roge. fatetur actiõe reali: vt ibi: non perſonali: vt hic. quod gl. reprehendit. cũ hic non fuerit ſeruitus conſtituta: ideo nõ poteſt

1 poteſt agi actione reali. ¶ Contra † per vltimã volũtatem conſtituitur ſeruitus ipſo iure: vt. l. ſ. de ſerui. lega. ⁊. l. ſi partem. §. ſ. ſ. quẽad. ſer. amit. Sol. dicit Jaco. de are. illud verum ſi ſeruitus fuerit legata expreſ
2 ſe: ſecus ſi tacite. vt hic. qð no. multũ: q: † quãdo res legat tacite non tranſit dominium ipſo iure. vo text. cum glo. in. l. emptor. §. ancillam. de reivendic. dixi in
3 diſtinctione quã. ſ. poſui in. l. ſ. ¶ Quero † in proprietate legata an videatur legata via. gloſſ. tangit in lege tertia. §. ſi loci. de adi. lega. dixi plene in. l. prima. de ſer. lega.

SI a ſubſtituto. Qð ꝯtingit medio tẽpe nõ vitiat legatũ. h. d. ¶ Quero quid ſi emiſſet ſciẽter. gl. dicit idẽ ⁊ ſubaudi maxime. Tu examina hoc vt per Dynum in lege qui rome. §. duo fratres. ⁊ ibi dixi infra de verbo. obliga.

1 ☞ Qui ꝓmittit dare vel ſi heres eſt grauatus dare debet facere rem accipientis.
2 Qui tenet tradere qñ debeat tradi taliter qð euelli non poſſit.

Heres. In legato generis heres de euictione tenet ſecus in legato ſpeciei. Idẽ in ſtipulatione rem tradi. h. d. ¶ No. diſtinctionem huius §. de quo plene. in. l. ſi domus. §. de euictione. ſ. eo. tit. ¶ Ad. l. que delegato. oppo. vbi dare promittitur nõ liberat quis niſi accipientis fiat: vt. l. vbi autez. in ſi. de ver. ob. ſol. glo. parua exponit dare. i. tradere. ⁊ ceſſar contrariũ. gl. ſ. que diſtinguit vtrum iſta ſit alternatiua legis vel teſtatoris nil ad propoſitum. Nota
1 † ergo quando promittit dare: indiſtincte dz fieri accipiẽtis: ⁊ idem dico ſi teſtator expreſſe grauaret here
2 dẽ ꝙ daret. Qñq; † promittit tradere: tunc aut ꝓmittit de aliqua re in gñe: ⁊ dz tradi taliter qð euelli non poſſit: vt hac. l. aut ꝓmittit de certa re in ſpecie: ⁊ tũc ſi ꝓmittit ex ti. lucratiuo ſufficit quocunq; mõ tradatur: vt hac. l. q̃ delegato. ſi tit. oneroſo dz ita tradi: qð euelli non poſſit: vt. l. ij. in prin. de act. emp. ⁊. l. ratio. in prin. eo. ti.

1 ☞ Uſure ex mora nõ veniũt in ſpecieb⁹ tñ veniunt qñ pecunia vt ſpecies eſt relicta.
2 Si res legata eſt multũ a longinquo heres illam ꝑquirit ⁊ reducit ſumptibus ſuis.
3 Debitor quando teneatur cauere de reſtituendo.
Per aditionem quaſi cõtrahit inter heredem ⁊ legatarios.
4 Procurator tenet de omni culpa etiã leuiſſima ⁊ tenetur cauere.
5 Re legata perẽpta eſtimatio vel ipſa res peti põt electione legatarij.
6 Heres quando eſt in dolo ſtatim tenetur ad eſtimationem rei legate que non reperitur ſi in culpa datur ſibi tempus ad rem inueniendam.
7 Quantitas debita ſi eſt in obligatione vt ſpecies ea perempta debitor liberatur.
8 Paria ſunt rem non extare ⁊ rem non reperiri.
9 Heres quando teneatur pro re legata de dolo ⁊ lata culpa: ⁊ quando de leuiſſima.

Cum res. Hec eſt magiſtralis. l. ex qua colligitur diſtinctio quã glo. ponit. in. l. qð legatur. de iudi. ⁊. l. ij. C. vbi ſideicom. pe. de. ⁊ ponit tot caſus ꝙ nõ recepit cõgruã ſummationem. Sed diuiditur ſm Dyn. primo ponit in quo loco debeat ſolui res legata. ſcðo quid iuris ſit ſi res legata non appareat: tertio qualiter culpa heredis eſtimetur circa rem legatam. ſcða ibi: itaq;. tertia ibi: culpa. prima ſubdiuidit in duas: q: primo loquitur de ſpecie ſcðo de eo qð conſiſtit pondere numero vel menſura. ſcða ibi: ſed ſi petat. ¶ Op. † ſpe
1 cie legata non veniunt vſure: vt. l. in ſideicommiſſi. §. ſi auro. ⁊. l. cum quidam. in ſi. de vſur. Sol. hec erat legata pecunia in ſpecie ſimile. in. l. ij. iij. ⁊. iiij. C. depo.
2 ¶ Op. de. l. cũ ſeruus. ſ. eo. Sol. qñ † res multum eſt a longinquo preſumitur ꝙ teſtator voluerit ꝙ ſumptibus heredis perquiratur ⁊ reducat vt ibi dixi. ideo intelligo hic ꝙ res non erat multũ a longinquo. Et ad iſtam veriſimilitudinem adde glo. que ponit alia veriſimilia que eſt ſuper verbo veriſimile. Verſ. itaq; hec ſecunda pars ſubdiuiditur in duas. primo loquitur qñ legata eſt ſpecies. ſcðo in legato alternatiuo. ſecunda ibi: ſed ſi ſtichus. ¶ Opp. ij. de rei ven. l. ſi a bonefidei. ⁊. l. ſi vero. ⁊. l. ſi culpa. Gl. nõ ſoluit. Certe concordant: quia hic ⁊ ibi tenentur de reſtituẽdo ca
3 uere: ſz nõ proſequendo. Op. ad hoc. ſ. depoſi. l. ſi ſine dic † qñq; quis tenet ad rem actione perſonali deſcẽdente ex cõtractu vel quaſi celebrato gratia vtriuſq; vl' gr̃a debitoris conueniri: ⁊ tunc indiſtincte dz cauere de reſtituendo: vt hic. ⁊. l. ſi filio. §. ſi qui. ſ. ſo. ma. ſi vero eſt celebratus gratia creditoris tunc non tene
4 tur cauere: vt. l. ſi ſine. ſ. depo. † Fallit in procuratore: qui adeo grauatur ꝙ tenet de culpa leuiſſima. ideo grauatur etiam in cauendo: vt. l. ſi procurator. in ſi. ſ. man. ⁊. l. ſi pecuniam. §. ſed ſi. de condi. ob cau. ſi vero quis conueniat actione reali tunc indiſtincte dz cauere: vt. l. ſi a bonefidei. ⁊. l. ſi vero. de rei vẽ. ſi vero conuenitur actione perſonali in rem ſcripta idem vt. l. celſus. §. ſi. ad exhibẽ. Et ꝑ hec dico ꝙ ſiſte quaſi cõtractus q̃ celebrat aditione hereditatis magis diceret celebrari gratia legatarij q̃ heredis: tunc heres nõ tenet cauere: ad inſtar depoſitarij ſi cõueniret actiõe perſonali: vt. l. ſi ſine. ſ. depoſi. qñ aũt dicatur celebrari gr̃a heredis vel legatarij: dicã ſtatim in ver. culpa. ¶ Op. ꝙ ſeruus debeat peti nõ eſtimatio: vt. l. cum
5 ſeruus. ſ. e. Sol. † hic dicit eſtimationẽ pſtandã nõ tñ negat quin ſeruus ſit in obligatiõe ⁊ ꝙ poſſit peti. vel dic qð eſt in electione legatarij qð petat vt. l. illud. §. ſ. de dona. cau. mor. ¶ Oppo. quod ſtatim non poſſit conueniri ad eſtimationem: vt. l. ſi conſtante. §. ſi vxor
6 ſol. dic † quod vbi heres eſt in dolo: ſtatim poſſit condemnari ad eſtimationem: vt hic ſi in culpa puto qð ſibi poſtulanti debeat dari modicum tempus ad inueniendam rem ⁊ reſtituendam vt ibi: ſic poteſt intelligi. ſ. e. l. ver. item ſi res. ¶ Venio ad ver. ſed ſi ſtich⁹ q̃ loquit ð alternatiua. ¶ Op. de. l. ſtichũ aut pãphilum. in prin. de ſol. intellige iſtam ſm illam. ¶ Opp. ſ. de noxa. l. ſi ad libertatem. vbi vno perempto liberatur debitor in totum. Solu. glo. ⁊ male hic in alternatiua vterq; erat in obligatione. ibi alter tantum. ſ. ſeruus. In hoc male: quia imo pecunia eſt in obligatione in cauſa noxali: ſeruus in ſolutione: vt. l. miles.
7 §. decem. de re iudi. ſed dic † quod ibi q̃titas erat in obligatione reſpectu ſpeciei: vnde ſpecie perempta liberatur. ſimile in. l. titie. in ſi. ſ. eod. l. quidam. §. ſi tibi

infra eodem.⁊.C.de iure emphy.l.j.et
8 l.in naue.ſ.lo.¶ Venio † ad verſicu-
lum item ſi res . Nota quod paria
ſunt rem non extare ⁊ rem non repe-
riri.

Culpa. Quando teſtamentum
videtur factum principa
liter cauſa heredis: tenetur de leuiſſi-
ma culpa.h.d.¶ Opp.j.e.l.ſi ſeruus
legatus.§.cum quid.So.intelligas ꝙ
hic non tenetur de leuiſſima culpa ſm
9 glo.Hug.contra.vnde dic † quandoqꝫ
ille quaſi contractus qui celebrat̃ adi
tione hereditatis per quam obligatur
heres legatarijs ⁊ fideicõmiſſarijs fit
gratia legatarij vel fideicommiſſarij
tantum:quod eſt quando maior pars
vadit ad legatarium vel fideicom.et
tunc heres non tenetur niſi de dolo et 1
lata culpa.l.mulier.§.ſꝫ em̃.j.ad treb. a
quandoqꝫ eſt celebratus ꝯtractus gra
tia heredis: vt quando apud heredeꝫ
maior pars remanet:⁊ tunc tenet̃ etiã
de leuiſſima vt hic. Quãdoqꝫ celebra
tur gratia vtriuſqꝫ:quia modicum plꝰ
vadit ad legatarios ꝙ̃ ad heredẽ vel
econtra:⁊ tunc tenetur de leui tantum.
hanc diſtinctionem facit tex.in.l.ſi ſer-
uus legatus.§.cum quid.j.eod. Dices
tu nonne ſemper fit gratia heredis.cũ
apud eum remanet certa portio. Rñ.
principaliter videtur feciſſe teſtator in 2
fauorem eorum quibꝰ plus relinquit:
et illud inſpicitur quod principaliter
agebatur:vt.l.ſi quis.in prin.ſ.ſi certũ
petatur.

a ¶ Dñuz. adde vltra Alex. bal. ꝯſil. lxxiij. incip. dñs aſinarius. iij.lib.vbi ponit an teſtator poſſit tranſferre dñiũ rei heredis: ſꝫ heres adeat hereditatem.

Item ſi fundus. Poſt mo-
ram peri-
culum interitus pertinet ad heredeꝫ. 3
h.d.glo.hic intrat illam.q.vtrũ debeat
adhiberi diſtinctio:an res eſſet eo mo-
do peritura penes actorem vel non ꝙ
dixi plene in.l.nemo rem.de ver.ob.⁊.l.
quod te.ſ.ſi cer.peta.

1 ☞ Dominium rei legate non tranſit
recta via in legatarium quãdo res he
redis eſt legata.
2 Legatarius qua actione agat pro fur
to commiſſo eſſe rem legatam.
3 Obligatio quando habet originẽ ex
perſona heredis vnus non tenetur ex
facto alterius.

Si heredis ſeruꝰ. 5
Legatarius agit contra he-
redeꝫ ex facto ſerui heredis
circa rem legatam.h.d.¶ Opp.lega-
tarius habet actionem furti: cum re-
cta via tranſeat ad eum dominium:
vt.l.a titio.de furtis.⁊.l.legatũ ita.j.ti.
j.ergo non habet actionem in factum:
quia cum alia non concurrit:vt.l.quo-
ties.de preſcriptioñ.ver.Huius timore eſt facta tota
gloſſ.roger.dixit quod vniuerſitate inſpecta ſeruus
eſt heredis:alias conditio ſurrogatur:ſed ipſa re per
ſe inſpecta non heredis ſed legatarij fit.fateor quod
vniuerſitas rerum poteſt eſſe vnius:⁊ tamen aliqua
res ſingularis non eſt eius.vt.l.ij.⁊.iij.de rei vend.⁊
l.eum qui edes.⁊.l.rerum miſtura.de vſuca.tamẽ hic
conſideratur res ſingulariter non prout eſt in vniuer
ſitate:⁊ ſic nil ad propoſitum.Soluit ergo gloſſ.vt
hic dicas in factum.i.actio furti propter factum:non
vt ſit actionis nomen vt in.ij.⁊.iij.ſol.quam tenet Dy.
⁊ omnes communiter.Vel dic ſecundum Jacob.de
are.legatarius poteſt intentare actionem perſonalẽ
ſi vult:⁊ realem ſi vult:vt inſti.eodẽ.§.noſtra autem.
Si ergo vellet eligere pſonalẽ ⁊ nõ realẽ:tũc ageret in
fctũ vt hic.ſꝫ ſi eligeret realẽ ꝓ ſeruo ꝓcedit hec ſo.qꝺ
pro furto agetur furti.Azo ſoluit aliter quod hic res
legata erat heredis non teſtatoris.No.ſcḋm hanc ſo
lu.quod † ſi legatur res heredis nõ tranſit dominiũ
recta via in legatarium.Contrarium no.in.l.ij.C.cõ-
munia de leg.ſꝫ cum hac glo.concor.alia gloſſ.in.l.pa
pinianus.ſ.de ſer.in.l.titius.la.j.de act.emp.⁊.l.here
ditatum.§.ſi.ad.l.fal.⁊ iſte glo.ſunt vere.probat̃ in.l.
ſi tibi homo.§.ſi fundus.j.eod.que qualiter inducat̃
ibi videbitis.⁊ inſti.eo.§.ſi res legata.ꝟ.ſi vero here
dis.⁊.j.e.l.ſi quis inquilinos.§.cum ſeruum.⁊.j.qui ⁊
a quibus.l.heres ſeruũ propriuꝫ.⁊.l.ſi ſeruum.§.de il
lo.j.de ver.ob.in glo.Eſt ergo iſta vera ſolu.in ſe.ſed
quantum ad.l.continet aliquam diuinationem.Sol.
ergo alio modo quod hec hereditas non erat adita:
quod nõ placet per.l.a titio.de furtis.⁊.l.huic ſcriptu
re.ad.l.aquil.Ex p̃dictis † ergo diſtingue aut legatur
res heredis:aut res teſtatoris:⁊ hoc caſu aut legata
rius elegit pro re actionẽ perſonalem:⁊ pro furto ha
bebit actionẽ in factũ:aut realem ⁊ ꝓ furto habebit
actionẽ furti:vt ex predictis patet.

Si vnus. Heres delinquens tenet̃ nõ cohe-
redes.h.d.¶ † No.quãdo obliga-
tio habet originẽ ex perſona heredis vnus non tene-
tur ex facto alterius.in ſi.in.l.ſi.ad ſille.ſecus ſi ex ꝑ-
ſona defuncti:vt.l.ſecũda.in ſi.⁊.l.eadem.§.catho.j.
de verbo.obli.

1 ☞ Tps certe etatis ſi adijcitur qñ requirit̃ ꝙ vlti-
mus annus ſit perfectus.
2 Dies vltimi anni an debeat eſſe completus.remiſ-
ſiue.
3 Debitũ annua bima trima die an debeat ſolui in fine
termini vel quando.
4 Tempus preſtationis legati quando incipiat cur-
rere.
5 Vendito libro ⁊ facto termino ꝓ ſolutiõe p̃tij vnius
anni terminus incipit currere a tempore perfecti con
tractus vltima perfectione.

Si cui legetur. Si legatum
confertur in
tempus certe etatis.vltimus annus de
bet eſſe completus vt debeatur : et ex-
inde dies preſtationi adiectus currit:
niſi propter ſcientiam teſtatoris aliud inducatur . hoc

dicit.no.multum.¶ No.qꝺ quando adijcit̃ tempus
certe etatis debet eſſe cõpletus vltimꝰ annus:⁊ non
ſufficit quod ſit inceptus. ¶ Secundo no.quod qñ
debetur aliquid annua bima trima die:⁊ ſic per plu
res terminos:debet ſolui in fine cuiuſlibet termini.
¶ Tertio no.quod tempus preſtationis incipit cur- 4
rere a tempore teſtamenti.¶ Opp.gloſ.ad primum
de.l.ſi ita fuerit libertas de ma.teſt.ſolu.aliud eſt di-
cere cum erit.xiiij.annorum.aliud quartodecimo an
no:vt ibi.quod non placet Pe.ſed dicit eſſe ſpeciale
fauore libertatis.Ego puto glo.bene dicere. Pro cu
1 ius † declaratione diſtingue:aut tempus etatis ap-
ponitur per genitiuũ vt cum erit.xiiij.annorum.⁊ re-
quiritur quod vltimus annus ſit completus vt hic.
hoc em̃ importat ſignificatio verborum vt hic . Aut
per ablatiuum vt habeat in.xiiij.anno.⁊ tunc ſufficit
quod ſit inceptus vltimus annus:vt.d.l.ſi ita.⁊.l.j.§.
ſi initia.j.de ſucceſ.edi.nam in quacunqꝫ parte anni
ſit in.xiiij.anno ſit.vnde ſignificatio verborum hoc
importat . Aduerte tamen quod ſi verba executiua
referuntur ad legatarium debet habere intra annũ
quando vult.arg.d.l.ſi ita.Si referuntur ad heredẽ
vel debitorem:tunc debet dare intra annum quãdo
vult:⁊ ſic poteſt in fine anni dare.vt.l.qui hoc anno.
de ver.obli.ſi vero tempus etatis apponit̃ per accu-
ſatiuum:tunc annus vltimus debet eſſe completus
vt hic.et.l.non putabam de condit.et demon.l.ſeius
ſaturninus.ad trebel.ita ſentit glo.ſed hic eſt dubiũ
quando terminus apponitur per dictionem ad:cum
accuſatiuo.videt̃ em̃ ſufficere quod quis appropin-
quaret ad terminum:vel eum tangat.vt.l.ſi vitẽ.§.ſi
ad ianuã.quod vi aut clã.⁊.l.quidam iberus.de ſer.
vr.pre.et dixi in.l.cetera.§.hoc ſenatus.ſ.eod.et ideo 5
dic ꝙ hoc non eſt ex natura accuſatiui:ſed ex natura a
verbi peruenerit vel perueniſſet.quod rem perfectã
ſignificat.vt.l.verba.la.j.§.ſi.de verb.ſign.⁊.l.qui pro-
curatorem.in prin.ff.de procur.Idem ſi diceret ſi ve-
nerit ad.xiiij.annum:quia eſt futurum ſubiũctiui qꝺ
rem perfectam ſignificat non ceptam:vt.l.j.in ſi.con
iuncto prin.eiuſdem.ſ.quod quiſqꝫ iur.¶ Sed ſi di
ceret legatarius habeat ĩ anno.x.etatis:vel in annũ
x.idem importaret. Predicta fallunt in.l.qui filiuꝫ.§.
pe.ad treb.ratio ibi patet in text.⁊ in.l.ad rempubli
2 cam.j.de mu.⁊ ho.¶ Quero † an dies vltimus vlti
mi anni debeat eſſe completus.videatis in.l.qua eta
te.ſ.de teſt.facit ad predicta quod no.in.l.iij.§.mino-
3 rem.ſ.de mino.¶ Oppo. † ad ſecundum de.l.iij.de
annu.le.So.intelligitur hoc ſecũdum illud.¶ Op.
et videtur quod debeatur in prin.cuiuſlibet termini
vt.l.j.quando di.le.ce.Sol.ibi eſt legatum annuum
ſimpliciter:hic ſecus.Declaro hic ab initio fuit lega-
tum vnum:ſed ſolutio diuiſa per tempora hic hãc ad
iectionem annua bima trima die:⁊ ſic illud tempus
adijcitur cauſa differende ſolutionis:et fauore here-
dis:merito in fine anni debet ſolui:et pro herede in-
terpretetur vt hic.et.l.lecta.ſi cer.peta.quãdoqꝫ ſunt
plura legata annua:et tunc tempus eſt adiectum fa
uore legatarij cauſa multiplicãde obligationis:ideo
in principio cuiuſlibet anni debet ſolui:vt.d.l.j.qñ di.
le.ce.⁊.eo.ti.l.nec ſemel . Fallit ſi eſt relictum annuũ
ratione certe neceſſitatis:quia tunc debet ſolui tem-
pore neceſſitatis imminentis.Item fallit quãdo pre
ſtatio eſt ſienda de certo reddito ; tũc
debet ſolui qñ redditus percipit̃ : vt
l.nec ſemel.§.ſi in habitatione.j.qñ di.
le.ce.⁊.l.firmio.§.pater.cũ gloſſ.co.ti.
plene dixi in.l.qui hoc anno.de verb.
ob.¶ Ad tertiũ † dictũ op.⁊ videtur
quod a die mortis:vt.l. qui duos.§.j.
de ma.teſt.⁊ alibi dicit̃ a die adite he-
reditatis:vt.l.ſi in diem in prin de con
di.et demon.et.l.iij.§. ſi quis heredi.
de ſta.li.vbi cedit a die adite heredi-
tatis:et etiam ſi ſit dictũ quod cede-
ret a tẽpore mortis.Dic ergo quãdoqꝫ
dies apponitur diſpoſitioni:quãdoqꝫ
apponit̃ conditioni:primo caſu intelli
gitur a die mortis : vt.l.qui duos.§.j.
de ma.teſt.Fallit ſi per teſtatorẽ aliud
ſit expreſſum vt hic: nam hic teſtator
videtur voluiſſe quod a die finite eta
tis currat tempus annua bima trima
die.Secundo caſu ſi quideꝫ conditio
eſt implenda in perſonam heredis:in-
cipit a die adite hereditatis:vt in.l.iij.
§.ſi quis heredi.de ſta.libe.ſi vero nõ
eſt implẽda in perſonam heredis.tũc
a tempore teſtamẽti poteſt impleri in
vita vel poſt mortem ſecũdum diſtin-
ctionem.l.ij.de condit.⁊ demon.Sed
contra hoc facit.l.thais.§.heredis.de
fideicõ.li.ſed ibi debet impleri in per-
ſonam heredis:non vt heredis:ſed vt
alij.ideo teſtamenti tempus inſpicit̃.
¶ † Circa hoc quero ego vẽdo vnũ
librum et facio terminũ de pretio vniꝰ
anni:quando incipit currere illud tẽ-
pus:an tempore celebrati contractus:
vel libri traditi:vel quando fuit facta
ſub conditione:an currat a tempore ce
lebrati contractus vel conditionis exi
ſtentis . Dic ꝙ incipit currere a tẽpore
perfecti contractus vltima perfectio-
ne etiam traditionis:vt.l.tali facta ſti
pulatione.in prin.de iur.do.qꝺ eſt mul
tũ no.ſed contra hoc facit.l.j.§.biduũ.
quando ap.ſit.ſed vide per teipſum.

☞ Andre. Poma.
a ¶ Circa hoc quero.vide ſali.in.l ij. C.de ꝓhẽ.empt.facit qꝺ voluit idẽ Bart.in.l.de diuiſione.in.ij.colũ. poſt gl.ibi.ſolu.matrimo.

1 ☞ Tempus certe etatis appoſitum
grauato quando faciat conditionem
vel diem.⁊ nu.3.
2 Dictio poſt facit conditionem magis
quam dictio cum.

Hoc autem legatuꝫ.
Tempus certe etatis honorati facit
cõditionem:ſecus in tpe ſimplici.h.d.
Quero quare vnum tempus magis
habeat cõditionem ꝙ̃ aliud So.dies
ſimpľr ſine aliq̃ euẽtu ẽ dies:qꝛ certũ
eſt euẽturũ:ſꝫ cũ aliquo euẽtu facit cõ
ditionẽ:qꝛ eſt dubiũ ꝺ illo euẽtu:⁊ ita
eſt hic facit.l.iiij.in fin.ſ.de cõdi.inſti.

¶Oppo. ⁊ videt̃ qđ tp̄s certe etatis nō facit cōditionē ſʒ diem vt.l.ex his. quādo di.le.ce.Dicit glo.ſolue vt ibi. Tu dic ibi tempus certe etatis poſt legatum perfectum adijcit̃ preſtationi: hic vero adijcitur ſubſtantie legati.

¶Sed op.quia cū preſtationi apponitur facit conditionem.l.quibus diebus.§.quidā titio.de condi.⁊ demon. So.ſi preſtatiōi adijcit̃ tempus incertum:facit cōditionē vt ibi:ſecus ſi certum tempus.et hanc ſolutionē firmat glo.in.l.ſeius ſaturninus.ad treb.in.l. 3 cum teſtator.C.de ma.teſt.Op.de.l.ſi ita ſcriptum.el.iij.de ma.teſt.Sol.ibi eſt ſpeciale fauore libertatis vt ibi dicit tex.Itē opponitur de.l.ſeius ſaturninus.ad trebel.Solu.ibi facit diem ex preſumpta voluntate defuncti que colligitur ex tribus:quia filius: quia minor:et quia paterna hereditas eſt ſibi debita:ſed ſi quod iſtorum deficeret non ſufficeret:hoc dico vt eū adaptez ad iſtū tex.ibi qđ ſi teſtamēti.⁊c. vbi loquitur in filio:⁊ facit cōditionē.

¶Item opp.de.l.libertis.§.ab heredibus.de ali.⁊ cib.leg.Jac.de Are.dicit ꝙ ibi conſtabat quod ibi voluit facere diem; ſed certe ibi loquit̃ quādo eſt dubiū:quare ego dico ꝙ hic loquitur quando tempus adijcitur perſo- 1 ne honorati : ibi quando adijcitur tempus certe etatis perſone grauati: et eſt ratio:q2.l.dicit quod teſtator preſumitur magis diligere primum heredē quam ſcđm:vt.l.publius.§.j.de cōdi.⁊ demon.

† Hoc † premiſſo qū tēpus etatis grauato apponitur:voluit teſtator ꝙ heres grauatus cum erit in illa etate preſter:ergo multo magis voluit quod heres illius heredis preſtaret: cum ipſum non tantū diligebat:ſʒ qū apponitur temp⁹ etatis honorati:tūc cū teſtator diligebat magis p̄mū quā ſcđm heredē lʒ velit dare primo:tn̄ nō vult dare ſecundo. ¶Sed hoc vr̃ cō- 1 tra caſum.l.ſi ita.de ma.teſt.ſʒ ibi fuit appoſitum tp̄s etatis certe perſone:⁊ ius ſpāle in libertate ponitur:ſʒ ſecus a in alio legato qđ eſt de iure cōi.Item cōtra me facit.l.ſi ſeruus liber.de ſta.li.Rn̄.ibi fuit tempus appoſitum per ſi.⁊ ſic conditio niſi fauore libertatis. Itē cōtra me videtur caſus in.l.fidei 1 commiſſaria libertas.§.etiā.de fideicom.li.Sol.ibi fuit appoſitū tempus certe etatis perſone grauati per hanc dictionem poſt:que facit conditionez magis quam dictio cum:vt.l.inter il- 1 lam.de verbo.ſigni.vnde eſt idem qđ in dictione ſi:que facit cōditionem regulariter.Fallit fauore libertatis; vt d.§.etiam.Sed contra predicta facit.l.thais.§.libertatem.j.de fideicom.lib.Solu.ibi continetius commune:nil ſpeciale fauore libertatis . Et id quod ibi dicit humaniore interpretatione ⁊c.Intellige de illa humanitate que debet fieri in qualibet vltima voluntate:vt in.l.in teſtamentis.de regu.iur.non quod aliquid ſit ibi ſpeciale fauore libertatis.Item facit cōtra me.l.ſi quis a filio.in prin.ff.s̄.eo.ſecundum intellectum glo.ſed reſpondeo:ſubſtitutus non preſtabat ſcilicet incontinenti.ſed adueniente tempore.xiiij.annorum.ſicut in.l.ex his.C.quando di.le.ce.⁊ tex.in.d.l.ſi quis filio.hoc innuit.quare dicas tria verba.quādoqꝫ † tempus poſt legatum perfectum adijcit̃ preſtationi:et tunc aut adijcitur tempus certum aut incertum:ſi vero tempus certe etatis adijcitur ſubſtātie legati.et dubitatur an teſtator voluit facere diem vel conditionē:dic aut adijcitur tempus certe etatis honorati vel grauati aut tertij.Primo caſu facit conditionem vt hic.Secundo caſu aut apponitur dies per cum et facit diē:vt.l.libertis.§.ab heredibus.de ali.⁊ ci.leg.et non ob.l.thais.§.libertatem.de fideic.lib.quia dico quod ibi ponitur ius commune. Aut per ſi vel per poſt.et facit conditionem.fallit fauore libertatis:vt.l.ſi ſeruus liber.de ſta.li.et.l.fideicommiſſariam.§.etiam de fideicommiſ.liber.Tertio caſu facit conditionem niſi libertatis fauore.vt.l.ſi ita.j.de.ma.teſt.Fallit ſi apparet expreſſe vel tacite aliquibus coniecturis teſtatorem voluiſſe facere diez vt.l.ſeius ſaturninus.ad treb.

a ¶Fideiuſſor.a dđ an fideiuſſor poſſit eſſe teſtis.ang.ɔſil.cccxv. vide tn̄ qđ voluit ro.de ceſſione.conſilio cclxxxij.

1 ☞Remiſſiue an fideiuſſor poſſit eſſe iudex in cauſa rei principalis et an etiam teſtis in debitorem et principalem.

Si titio. Si legatarius grauatur ſoluere creditori defuncti heres ⁊ fideiuſſor agere poſſunt nō creditor.h.d.Op.quod legatum valet in perſona creditoris:quia eius intereſt plures debitores haberi:vt.l.iiij.in fi.de lib.le.Solu.glo.pluribus modis.tene tertiam quod hic non reliquit contemplatione creditoris.quod probatur in tex.in.l.fideicommiſſa.§.interdum.j.titu.ij.Gloſſ.vltimo tangit vnum verbum quod legatum valet pro hoc intereſſe ſcilicet quod habeo actionē bonefidei pro actione ſtricti iuris:quod reprobaui in.l.ſi creditori.in fi.s̄.eodem.quia eſt contra caſum in lege aurelius. in fi.de li.le. ¶Ultimo Dy.† inducit hunc.§.ad duas q̄ſtio.an fideiuſſor poſſit eſſe iudex in cauſa rei principalis.de qua vide in ſpec.de iudi.dele.§.ſupereſt.ver.ſed nunquid fideiuſſor.[a] Secundo nunquid fideiuſſor poſſit eſſe teſtis in cauſa inter creditorem ⁊ debitorem.De qua vide in ſpec.de teſte.§.j.ver.quid de fideiuſſore.

1 ☞Si non valet expreſſum an valeat tacitum.

SI fideiuſſor. Uitiato expreſſo nō vitiat̃ tacituz ſeque principale.h.d. ¶Oppo.ſi nō valet expreſſum † nō valet tacitū:vt.l.itez §.fi.s̄.de ſer.ru.pre.Circa hoc Pe.facit vnā diſtinctionē quā Cy.recitat.C.đ ſa.ſan.ec.in aut.ingreſſi.Tu breui⁹ ⁊ clari⁹ dic. qnqꝫ eſt eadē rō vitiādi tacitū:q̄ ē vitiādi exp̄ſſū vt ſi exp̄ſſū fuit factū dolo vel metu:tunc vitiato exp̄ſſo vitiat̃ tacitū:vt.l.debitū.C.de remiſ.pi.⁊.l.metū.§.cū aūt.⁊.§.fi.ꝙ me.cau. Quādoqꝫ nō eſt eadē rō:⁊ tūc aut actus celebratus eſt ſufficiens ad diſponendum ſuper tacito ⁊ exp̄ſſo principaliter:et vitiato expreſſo:non vitiatur tacitū vt hic:⁊.l.j.§.j.in fi.q̄.mo.pig.vl̕ hypo.ſo.Declaro hoc legatum poteſt relinqui tacite ⁊ nutu.vt.j.ti.ij.l.fideicōmiſſa.§.interdū.⁊.l.nutu.qđ hic fuit factū.Si vero actus celebrat⁹ nō eſſet ſufficiens ad inducendū tacitū principaliter:ſed illud tacitū venit in quādā ɔn̄iam:tunc vitiato expreſſo vitiat̃ tacitum vt.l.ſi ſpōſus.§.j.de do.inter vir.⁊ vxor.⁊.l.item.§.fi.de ſer.ru.pre.

1 ☞Herede dānato p̄ teſtatorē vēdere fundū oblatiōe pretij facta p̄ emptorem ſi heres recuſauit.vēditio erit perfecta ⁊ dn̄ium tranſlatum.

2 Compromiſſo facto:ſi arbiter mandauit fundum locari ⁊ pars locauit ⁊ poſtea locationi cōtrauenit nō incidit in penā laudi:ſed locationis ſic.

Meminiſſe. Damnatus vendere intelligitur 1 iuſto pretio.h.d . Dyn . querit † vnam q.in qua conſuluit ſi heres dānatus eſt vēdere:⁊ emptor obtulit pretiū: heres noluit accipere:an ſit perfecta vēditio ⁊ an ſit tranſlatū dn̄ium. Qđ Cy.tangit in.l.j.C.cōia de le.ī.ix.q.qđ ego examino in.l.vxorē.§.agri plagā.j.ti.ij.Et de p̄mo oēs dicunt ꝙ ſic:vt.l.labeo ſcribit ſi mihi bibliothecā.s̄.de ɔ̄hē.emp. Sʒ de ſcđo vr̃ ꝙ non.nā eſt dānat⁹ ad factū:vt.l.ɔſilio.in fi.de cura.fu.⁊ ſic nō eſt tranſlatū dn̄iū:ſed Dy.determinat ɔtra per.d.§.agri plagā.vbi dicit ꝙ petere pōt:ſʒ petere eſt agere in rē ergo dn̄ium eſt trāſlatū.Et hanc dico verā:q2 ille qui dānatus eſt vēdere nō eſt ſimpl̕r dānatus ad factū:ſʒ ad dandū ſi dn̄s eſt.vt.l.exēpto in p̄n.s̄.de ac.emp.⁊ no.in.l.certi ɔditio.in p̄nci.s̄. ſi cer.pe.⁊.l.in ɔuētionalib⁹.j.de v̄.ob. ḡ fuit dānat⁹ ad dādū:merito trāſfert̃ dominiū incōtinēti ſi dn̄iū erat apud teſtatorē.Sed cōtra hāc ſo.facit qđ dixi in.l.ſeruū filij.in prin.s̄.e.vbi nō trāſit qū quis eſt tacite grauat⁹.Sed rn̄.ꝙ hic eſt grauat⁹ exp̄ſſe cū verba hoc importēt.ar.e.q̄ no.per Dy.⁊ doc.in.l.ſciēdū.j.de v̄.ob. ¶Quero de.q.[a] quā habui de facto:facta vēditiōe ſi res euincat̃ vtrū poſſit agi actione ex teſtō vel debeat agi actiōe ex empto.Uel pone † in terminis in quibus habui:arbiter ɔdēnauit partē ad locādū domū in qn quenniū:pars locauit domū:nō ſtat locationi:vtrū poſſit peti pena cōpromiſſi:an pena appoſita in ɔtractu locationis.dixi ꝙ liberat⁹ eſt a pena cōpromiſſi faciēdo locationē:⁊ agendū eſt amodo ex ɔtractu locatiōis.caſus eſt in.l.in numerationib⁹.in fi.de ſo.⁊.l.ſeruus ſi heredi.de ſta.li.meli⁹ in.l.ſtichū.§.ſi heres.e.ti.⁊ gl.in.l.j.in fi.mag.gloſſ.C.de pac.ſʒ ɔtra me vr̃ caſus in.l.fundi ptē.de ɔtrahē.emp.So.ibi fuit ɔuentū vt ɔductor hr̄et:qđ non implet̃ ſola locatiōe ſʒ p̄ patiētiā in toto tp̄e:ſʒ hic fuit condēnat⁹ ꝙ locaret:qđ ſola locatione implet̃.Idē cōtra me vr̃ caſus in.l.iter caſtellū.de arbi.So.ibi arbiter diuiſit ⁊ voluit ſic rē eſſe diuiſam:nō aūt dānauit eos diuidere:⁊ ſic nō implet̃ niſi in diuiſiōe p̄manſerit.Itē ɔtra me vr̃ caſus in.l.ſi heres.de ac.emp.Rn̄.ibi rei vēdite accedūt multa.⁊ p̄ illis p̄nt agi actione prima:q2 lʒ cedāt venditiōi nō tn̄ nō ſunt empta:vt.l.naue.⁊.l.vacce.s̄.de euict.apponat̃ ergo in ſn̄ia ꝙ locet ⁊ patiatur eū in cōductiōe p̄ſiſtere al̕s ſola locatiōe impletur:vt.d.l.in numerationibus.

a ¶Quero de qđ.Et Uide pro iſta queſt. a Joan . de imo.l.hic ⁊ in.l.ſed ſi poſſeſſori. 2 in princip.ff.de iureiuran.⁊ ibi bal.Paul.de ca.⁊ rapha.⁊ vid bar.⁊ Jo.de imol.in l.fi.§.ſpēs.ff.de acq̄r.poſſeſſion.Bartol.⁊ alios in.d.l.in numerationib⁹. Andr.bar. Andreas Pomate. ¶ Uide bart.in cōſil.clxxvj.

8 Si ſeruus.

1 ☞Legatarij cōtra quē agūt qū ſn̄ia eſt lata ɔtra heredē non defendentē. Culpa qū poſſit imputari heredi ɔtra quē ſententia lata fuit.

2 Sn̄iam latā pro ſe q̄s non dicit iniuſtā qū tota pro ſe eſt lata.

3 Turpitudinē ſuam qū quis allegare poſſit.remiſſiue.

Si hereditatis. Sn̄ia lata ɔtra heredē nō defendētē vel culpabil̕r nō appellantē legatarijs nō p̄iudicat[b]:⁊ q̄s non pōt ſuā turpitudinē allegare.h.d. ¶Op.⁊ vr̃ ꝙ p̄iudicet quo ad oēs:vt l.ſi ſupatus.§.j.de pig.Sol.gl.ibi non 1 fuit colluſū. ¶Quero † ɔtra quē agēt legatarij.Gl.variāt .vna eſt ī.l.q̄ repudiātis.in fi.de inof.teſ.alia eſt in.l.ſi ſuperfluo.§.fi.de ap.Jaco.de are.diſtinguit qnqꝫ dat̃ ſn̄ia cōtra heredem non defendentē vel colludentē:tūc nō p̄iudicat vt hic.⁊.d.l.ſi ſupfluo.§.fi.de ap.⁊.l.q̄ repudiantis.in fi.de inof.teſt.⁊.l.ſi ideo.cū ſi.de euic.⁊ tūc pōt ɔueniri ipſe heres vt hic.⁊.j.§.pe. Itē poterit cōueniri poſſeſſor rei vēdicatione non actiōe ex teſtō:vt gl.d.l.ſi repudiatus.in fi.⁊ tex.ī.l.ſi ſupluſorio.§.fi.j.de ap.qnqꝫ datur ſn̄ia cōtra heredē defendētem ⁊ nō colludentē:⁊ tūc aut heredi nulla pōt imputari culpa:⁊ ipſe non tenetur:⁊ p̄iudicat legatarijs.ſiue fuerit actum querela inofficioſi teſtamēti.vt.l.papi.§.ſi ex cauſa.de inoffi.teſt.

b ¶Non p̄iudicat.ad de an ſn̄ia lata cōtra heredem preiudicet legatarijs Bal.cōſil.cccxcviij.iiij.lib.

~ Andreas Pomate.

a ¶ Ultimo no. amplia ēt ſi ille q̄ obtinuit ſucceſſit cō dēnato ita bal. i. l. ſi creditori. C. de ſer. fu. dat. manu. vide Alex. cōſi. lxij. in pe. co. in. iiij. vo. ⁊ in ſi. fed. cōſil. lxxix. ⁊ ſeq. feli. in. c. lator. in. j. col. de re iudi.

b ¶ Deferēdi. adde vltra ale. an factū aliq̄ procurāte debeat ꝓdeſſe ei q̄ ꝓcurauit qd̄ cōſuluit bal. cōſ. lxj. iij. li. ⁊ Ro. cōſi. clij. ⁊ in q̄rtum ale. tangit an bānitus teneatur ad collectas. vide late Ro. conſi. lxxiij.

~ And. Po.

c ¶ Si numer⁹. limita vt p arcti. p⁹ imol. i. l. cēturio 2 in. xliiij. co. a de vulg. ⁊ pu. vid̄ aliquid p panor. conſil. xxi. in. ij. co 3 lū. ⁊ cōſ. ciij. ij. ⁊ cōſi. clxxix. in pn̄. 1 ⁊ cōſ. cccxxviij. i. ij. co. 2 imo. conſi. xiij. ⁊ in cōſi. lxxxj. vide ēt quid 1 ex hoc tex. referat rapha. cu. cō ſilio. xij. et imo. cōſil. lxxxv. ⁊. xc 2 v. ⁊. cxiij. in b iij. col.

d ¶ Arbiter. Adde quomodo iudicari de 1 beat an q̄s proceſſerit vt arbiter vel arbitrator. Bald. conſil. cccclxxvj. iiij. libro.

ſiue teſtm̄ fuit dictū nullū vel irritū: vt l. fi. C. de peti. here. ſiue fuerit dictum c falſum: vt. C. e. l. ſi in fraudē. ſi vo here 1 di pōt imputari aliqua culpa nō ꝑiudicat legatarijs. Culpa aūt eſt ſi non appellauit ſi iuſte potuit vt hic. Item ſi iuſtas allegatiōes omiſit: vt. j. §. px. Item ſi iudicē contra ſe ꝓuocauit: vt l. exceptiōe. de fideiuſ. ⁊ tūc lz legatarius poſſit agere contra heredē nō poteſt agere cōtra vincentē: q: tutus eſt. vt. l. ſi ſuperatus. ſ. de pig. cū ſi. ⁊ hoc verum ſi ſnia fuit lata ad petitionem legitimi. ſed ſi ad petitionē ſubſtituti. tunc ſi legata non ſunt repetita a ſubſtituto tacite vel expreſſe: idē qd̄ in precedētibus eadem rōne. ſi vero ſunt repetita: tunc ſubſtitut⁹ debet primo cōueniri vt hic. ſi non eſſet ſoluēdo tunc 2 debet rediri ad primū propter dolum ⁊ culpam ſuam. argu. preal. l. facit. l. lz ſupra. ſi quis omiſ. cau. teſt. Predicta vera in ſnia. in trāſactione dic vt plene 3 vo. in. l. cōtrouerſia. ſ. de trāſac. ¶ Ultimo ✝ no.ᵃ bene tex. ꝙ ſniam latā ꝓ ſe quis non pōt dicere male lataz: qd̄ eſt verum ſi pro ſe in totum eſt lata ſecus ſi pro parte: tunc eīm poteſt cōtra partem venire: vt. l. etiam. §. j. de mino. facit. l. ſi. C. q̄n ꝓuoca. non eſt neceſ. Qn̄ ✝ aūt lz alicui allegare turpitudinem ſuā vel nō: dixi in. l. iuſiurandū. §. fi. ⁊. l. ſeq. de iureiuran.

☞ Culpabiliter defendens non excuſatur.

2 Qui defert in fiſcum debet deferre nomine fiſci.

Si quis. Hereditas trāſit ad fiſcum cū onere legatorum. h. d. ¶ No. tex. ✝ ibi vel min⁹ plene defendit. ꝙ culpabiliter defendēs nō excuſat. dixi. ſ. prox. §. Inducit tex. iſte per gl. ad. q. que ponitur in. §. ſi q̄s autem non implens. de here. ⁊ fal. ⁊. l. 1 ſi is qui ſolidum. ſ. de here. inſtituen. ¶ Ultimo no. ✝ gloſſ. que incipit in fiſco. que ponit formam deferendiᵇ vt 2 quādo quis defert in fiſcum debet deferre nomine fiſci. dixi plene. in. l. j. j. de iure fiſci.

☞ Cōſuetudo teſtatoris circa rē legatam tam in modo vtendi q̄ loquendi quando attendatur.

2 Cōſuetudo regionis in qua verſatus eſt teſtator non vnde fuit in legatis attenditur.

3 Obſcuritas volūtatis defūcti circa legatū declarat per iudicem.

4 Ex modo cognoſcendi cognoſcit an quis vt arbiter vel vt arbitrator proceſſerit.

Si numerus. ᶜLegatum obſcurum declaratur ex coniecturis hac. l. expreſſis. h. d. ¶ Oppo. ✝ quod conſuetudo teſtatoris 1 non debeat inſpici: vt. l. cum certum. de vi. tri. ⁊ oleo lega. Sol. hic inſpicitur conſuetudo loquendi non cōſuetudo vtendi: vt in contrarijs. ita dicit gloſſ. quod non placet. argu. l. de quibus. in fi. ſ. de le. Tamen tenendo iſtam ſol. glo. op. de. l. damnas. §. fi. de vſufr. le. ⁊ de alimen. lega. l. pe. quibus ſpectatur conſuetudo vtendi: glo. non ſol. Dy. dicit cum dubitatur an ſit legatum ⁊ quantū: conſideratur cōſuetudo vtendi: vt ibi. ſed cum conſtat legatum eſſe ⁊ dubitatur quale: tunc inſpicitur conſuetudo loquendi vt hic ſm̄ Dyn. Addit pet. niſi non inſpecta conſuetudine vtendi legatum redderetur inutile: vt. l. ex vſu. j. de vin. tri. ⁊ oleo leg. ⁊. l. damnas. ſm̄ Pe. que verba nullum ſaporem habent. Dico ergo plene vt dixi in. d. l. cum certum. ¶ Oppo. ✝ dicitur hic conſuetudo regionis in qua 2 verſatus ⁊c. ¶ Contra imo conſuetudo regionis vn̄ fuit: vt. l. nūmis. j. de leg. iij. Solu. intelligas illam ſecundum iſtam: vnde fuit: non intelligo vbi natus eſt: ſed vbi conuerſatus eſt. ¶ Item oppo. ✝ quod hec 3 voluntas debeat exquiri per iudicem: vt. l. voluntatis. C. de fideic. Sol. fateor quod recurritur ad iudicem: ſed iudex declarat ſecundū coniecturas hic poſitas. Ordinem ponit Dy. in. c. in obſcuris. de re. iuris lib. vj. ⁊ in regula inſpicimus. eodem tit. not. ergo gl. que ponit iſtas cōiecturas. ¶ Quero quid ſi in alijs legatis ex quibus debet declarare reperitur varietas. Reſpon. inſpicitur quod eſt minus ſecundū Pe. vt. j. titu. j. l. ſi ita relictum. in fin. ⁊. l. apud iul. §. ſcio. ſ. 4 eodem. Inducitur iſte. §. per Dyn. ✝ vt ex modo cognoſcendi cognoſcatur: an quis cognouerit vt arbiterᵈ an vt arbitrator. De quo in. l. prima. ſ. de iudi. ⁊ in ſpec. de arbi. §. ſequitur. verſi. ſed pone quod ſic. et melius in ver. ſed ſi ſit cōpromiſſum. dixi in repetitione. §. arbitrator. l. ſi ſocietatem. ff. ꝓ ſocio. ¶ Ultimo no. l. ſed ⁊ ſi certos. ad id qd̄ dixi in. l. talis ſcriptura. ſupra eodem.

s **I cui.** Dictio cū: ponit augmētatiue nō taxatiue. h. d.

1 ☞ Si accuſatus de adulterio cū ſeia vxore titij reſpōdeat ſe cognouiſſe carnaliter ſeiam: an per hoc videatur confiteri adulterium.

2 Legatum quantitatis factum ab inſtituto per teſtatorem titio: ſi eidem a ſubſtituto relinquitur maior quantitas in illa maiori quantitate ineſt relictum ab inſtituto.

Si a filio. Repetitio a ſubſtituto facta ſimpliciter intelligitur pure: ⁊ impubere adeunte debetur ex primis tabulis niſi relictum ſit vltra: vel coniunctus ſit datus. hoc dicit cum principi. l. ſequen. ¶ Opponitur de lege cum pater. §. ab inſtituto. infra titulo primo. Solu. diſtingue vt in gl. quam vide. ¶ Oppo. extra glo. de. l. fi. j. de fideicō. li. vbi in repetitione teſtatoris intelligitur repetita conditio niſi ſit talis que vitiet diſpoſitionem. Sol. hic teſtator repetijt legata ſimpliciter: vt legata predicta: vel qui legaui ⁊c. ibi magis generaliter. ſ. quicquid legaui vel caui ⁊c. Et iſta faciunt ad qōnemᵃ.

1 ✝ Quidam fuit accuſatusᵇ de adulterio commiſſo b in ſeiam vxorem titij: qui reſpondendo accuſationi dixit. Confiteor me cognouiſſe dictam ſeiam carnaliter an per hoc videatur confiteri eam vxorem titij. ſpec. tangit hoc in ti. de po. §. vij. v. xj. ⁊ nil boni dicit. Tu ex predictis dic aut eſt confeſſus ḡnaliter omnia contenta in accuſatione vera eſſe: ⁊ tunc refertur ad ea que ibi continentur ſpecialiter et etiam acceſſorie ſcilicet per modum qualitatis. arg. d. l. fi. de fideicō. c li. Si vero non generaliterᶜ ſed dicit ſe cognouiſſe dictam ſeiam: tunc refertur ad ſubſtantiam perſone: non ad alias qualitates ipſius perſone. ar. huius. l. cum ſi. ¶ Op. ad hanc. l. quid ergo de. l. ſi fundum. 2 §. ſi pater. j. e. ſo. illa concordat. ¶ No. ✝ vltimo ex iſto tex. q: ſi teſtōr reliquit certam q̄titatem ab inſtituto ⁊ poſtea aliquid vltra a ſubſtituto: in q̄titate relicta a ſubſtituto ineſt quod relictum erat primo. qd̄ dic vt. l. ſeruo alieno. §. ſi quis a primo. j. eo. ¶ Not. etiaz glo. que dicit ꝙ pars debetur interim pro. q. de qua dixi. in. l. plane. §. ſi coniunctim. ſ. eo.

q **Quid ergo.**

1 ☞ Quod relinquitur a diuerſis heredibus nō debetur in ſolidum niſi hoc exprimatur.

2 Due cauſe lucratiue quando habent originem in perſonam diuerſorū concurrunt licet redeant ad perſonam vnius.

Si quis duos. ✝ Quod relinquitur a diuerſis heredibus perinde eſt ac ſi relinqueretur in diuerſorum teſtamentis. h. d. ¶ No. tex. ibi damnauerit vnumquenq; ſolidam rem preſtare. quia ſi hoc expreſſiſſet ſecus eſſet: vt. l. ſi tibi. §. j. j. e. ⁊. l. meuius. §. eū. j. tit. j. ¶ No. ex ver. naz 2 ⁊ ſi qd̄ ✝ due lucratiue cauſe que habēt originē in perſonam diuerſorum poſſunt concurrere: licet redeant ad perſonam vnius. vt. l. ſi ſeruus legatus. §. j. j. eo. ⁊ ibi dicam cetera dic vt in glo.

1 ☞ Pacem faciens cū aliquo ſi poſtea banniatur ⁊ impune occidi poſſit ſi illum occidit non tenetur.

Si heres. Si heres rem legataz interimit iuſte non tenetur: ſecus ſi iniuſte vel 1 non diligenter ſe habuerit. hoc dicit. ¶ ✝ Not. arg. d d. q. ꝙ ſi feci pacemᵈ cum aliquo qui poſteą fuit bānitus: ita ꝙ poteſt impune occidi: ſi eum occidi non teneor: quia occido merentē: vt hic. ⁊. l. q̄ ſeruuz de ver. ob. ⁊ ibi dixi. ¶ Op. quod talis erat dandus ſeru⁹ qualis erat vnde potuit dari ꝓ noxa: vt. l. ſi a ſubſtituto. §. fi. ſ. eo. Sol. gl. pluribus modis: tene illaz ꝙ hic magis expediebat defendere quam dare pro noxa. ¶ Oppo. de. l. ſi ſeruus. §. boue. de condi. fur. ſol. ibi agebatur rei vendicatione: hic actione perſonali vel dicas qd̄ dicit non tenetur vt preſtet carnem ⁊c. ſubaudi tm̄ ⁊ ceſſant contraria.

Item ſi edes. Op. ⁊ videtur ꝙ non teneat vt. l. ſi a ſubſtituto. §. heres. ſ. eo. ſol. erat melius cauere de damno infecto quaz dimittere eam poſſideri. ¶ Op. ⁊ videtur quod non poſſit facere religioſum cum dominium ſit tranſlatum in legatarium vt. l. a titio. de fur. Rn̄. vt reſpondet tex. in. l. ſcriptus. ſ. de reli. ⁊ ſump. non haberis hic alia.

1 ☞ Quando ſcripta per teſtatorem in teſtamento non valent videtur ei eſſe in penam.

2 Statutum quod ſi quis diffamauerit aliquem puniatur certa pena qualiter intelligatur.

3 Diffamare aliquem de maleficio qūo intelligatur.

4 Iniuria dicitur inferri quando alicui dicitur quod eſt ſpurius ⁊ natus ex monacho.

e **Turpia.** ᵉLegata fcā per verba diffamatoria non valent. h. d. 1 ¶ No. ✝ ꝙ dicit odio ſcribētis. ⁊ ſic vr̄ pena eſſe teſtōris ſi ea que ſcribit in teſtō nō valent. ¶ Op. de. l. his verbis. §. j. de here. inſti. ſo. glo. ibi ſtetit in genere maledicēdi: hic deſcēdit ad ſpeciē. qd̄ notāduz: vt. j. dicam. ¶ Opp. de. l. ⁊ ſi pepercerit. §. j. de li. ⁊ poſth. So. ibi ī exheredādo ꝯgruūt verba maledictiōis: quia eſt priuatio: ideo nō vitiat: vt ibi: ſed legato nō cōgruunt. facit. l. quoties. §. ſi q̄s nemē ꝙ ibi no. ſ. de here. inſti. ¶ Iſta faciūt 2 ✝ ad. q. ſtatutū eſt hic ꝙ ſi quis diffa-

~ Andre. Poma.

a ¶ Et iſta faciunt ad queſtionem. vide quid per hoc dictum conſuluit Alex. conſi. j. in. iiij. colū. in. iiij. vol. ⁊ vide are. conſi. cxxxv. incip. breuitate vtendum eſt ad fi. ibi dicit contra Bar. ſed dictum Bar. primo ſequit Bal. in. c. prudētiam. ⁊ melius p Are. in. l. ſcire d̄ben⁹. i. iiij. col. ff. de v. ob. p illum tex. qui ad hoc ponderat p Ang. cōſi. cxlvj. icip. ſuper primo. ⁊ ꝓ opi. Bart. videt tex. in. l. ſi quis a filio. ⁊ ibi ponderat imol. ſ. eo. facit etiaz pro Bart. quod vult Pe. d̄ anc. cōſi. ccccij. ⁊ dicit pau. de de caſt. hic quod ita communiter practicatur et dicit Rapha. cu. qd̄ durū eſſet in practica recedere a Bar. tamen contra Bart. cōſuluit rema. conſilio. clxvij. vide etiam bal. in. l. j. in. ij. col. in. iij. vo. feli. in. c. neminem. in ſecunda colum. verſi. fallit. vij. de preſum.

b ¶ Accuſatus. ⁊ vide Bal. in. l. ſi ſeruus pluriuz. §. fi. de lega. j. ⁊ vide bene. de plumbi. in. l. fi. ff. de fideicō. libe. vbi allegat conſi. bar. an. bar.

c ¶ Nō ḡnalr. adde vltra alex. qd̄ ro. conſi. ccccly. conſuluit cū quidam eſſet accuſatus qd̄ quēdam gabellariuz noīe titiū vulnerauerat ⁊ rn̄diſſet verū eſſe ꝙ titium vulnerauerat quod pro hoc non erat faſſus qd̄ ille fuiſſet gabellarius.

d ¶ Feci pacem. adde vltra Alexand. Bald. conſilio ccxxj. ij. lib.

e ¶ Turpia. adde an ſi teſtator mandauerit heredib⁹ ſub pena priuationis hereditatis vt ei⁹ filiā nuberet cum cōſi. caij ⁊ filia nupta fuit ſine eius ꝯſenſu ⁊ acceptauit legatum paternum nihilominus poſſit petere heredes priuari hereditate. pau. de caſt. conſil. lxxxvij. ⁊ in q̄rtum alex. ponit an pater poſſit diſponere vt filia dotetur arbitrio alicuius. vide Bal. qd̄ ſic conſi. cxxxiij. li. v.

mauerit aliquem de aliquo maleficio
puniatur certa pena. primo queritur q̃d
ſit hoc dictu3 diffamauerit. Videtur
ꝙ importat .i. in fama poſuerit: ſ3 hoc
q̃ accuſat de diffamatione debet pro-
bare tantũ eſſe dictum ꝑ aliquẽ ꝙ ex
hoc talis inſurrexit fama. veritas eſt
qđ infamare dicitur qui pnũtiat aliqđ
verbũ qđ infamiã alicui⁹ cõtinet vt hic.
ibique denotãdi: ⁊ .l. itẽ apud labeo-
nem. §. ſi quis libello. de iniur. ⁊ .l. lex
cornelia. §. ſi. cum .l. ſe. e. ti. C. de famo.
li. l. j. facit .l. diffamari. C. de inge. ⁊ ma
3 nu. ¶ Scđo † dubitatur quõ intelligitur
diffamare de maleficio. Rñ. non ſuffi-
ceret ſi ſtaret in genere maledictiõis.
vt dicendo ipſum impiũ ⁊ peſſimum
hominem ⁊ ſimilia: nec requiritur qđ de
aliquo pronuntiet maleficiũ ita limi-
tate ſicut dicitur in .l. libellorũ. de ac. ſed
ſufficit qđ dixerit feciſſe homicidium
vel furtũ ⁊ ſimilia. vt hac .l. ⁊ qđ no. in
d. l. quoties ⁊ pbatur in .l. denũtiaſſe. §.
4 j. de adul. ¶ No. etiã † ꝙ vr̃ iniuria [a] ⁊
a infamia ſi alicui dicatur tu es ſpurius ⁊
ex monacho natus: vt hic.

b **Si titie.** [b] Defectus cõditionis
inualide non vitiat le-
gatum. hoc dicit. ¶ Op. C. de inſti. et
ſubſtitu. l. j. de condit. inſer. l. legatum.
Solu. hec conditio ab initio fuit inua-
lida quod no.

Sed et ſi ſerui. Si condi-
tio poteſta-
tiua deficiat per caſum nõ perimitur le-
gatum. hoc dicit. ¶ Oppo. de condi.
et demon. l. penul. §. j. ſolu. hic deceſſit
ante morã: ibi poſt. ¶ Opponi. ad
legem aquil. l. inde neratius. §. j. ſolu.
hic deceſſit caſu: ibi fuit occiſus ꝑ aliũ
viuo teſtatore. ita dicit gloſſ. imo vult
dicere eo mortuo vt ibi patet. de iſta
materia plene per doc. ⁊ gloſ. in .l. j. C.
de inſtitu. ⁊ ſubſtitu. ⁊ .l. in teſtamẽto.
infra de condi. ⁊ demon. ⁊ ibi gl. ⁊ ibi
dicemus.

1 ☞ Heredes nominati per nomina
propria tenentur in viriles per appel-
latiua in hereditarias portiones. nu-
mero. 3.
2 Si teſtator dicit ab heredibus quos
ſupra ſcripſi cum eos nominauerit pe-
to dari videntur nominati per nomi-
na appellatiua.
4 Teſtator ſi nominauit heredes per no-
mina appellatiua non denotantia he-
reditatem tenentur pro hereditarijs
portionibus.
5 Nominatim relinquere quid ſit.

Si pars. Nominati † per no-
mina propria tenentur
in viriles: per appellatiua in heredita-
rias portiones. h. d. ¶ Op. j. ad treb. l. nonnunquã.
ſolu. hoc dz intelligi ſm diſtinctionẽ illi⁹ .l. ¶ Op. j.
de duo. reis. l. antepe. vbi nõ eſt differẽtia ſiue nomi-
nentur omnes ſiue pars eorũ. glo. hic fatetur cõtrariũ.
et dicit quod hic ſit differẽtia vtrũ nominentur per
nomina propria vel appellatiua. vt hic in .j. glo. Alibi
glo. tenet iſtam differẽtiam vt diſtinguatur an relin-
quatur a parte an ab omnibus. vt .l. ſi quis teſtamẽ-
to. de ſta. lib. ¶ Sed hec eſt verior. probatur in .d. l.
2 antepen. de duo. re. ¶ † Quero quid ſi teſtator dicit
ab heredibus quos ſupra ſcripſi peto dari cum. ṡ.
eos nominauerit gloſſ. in .d. l. antepen. dicit quod vi-
dentur nominati per nomina appellatiua. ⁊ iſtud eſt
verum. caſus eſt in .l. pater filio. de vulga. et pupilla.
Licet vltramontani ⁊ Cy. contra. C. de impu. ⁊ alijs
ſubſtitu. l. fin. et .l. lucius. §. lucius. j. tit. j. ⁊ ibi dicam.
3 ¶ Quero † quid ſi nomino partim per nomina pro-
pria partim per nomina appellatiua. Dic ꝙ nomina-
ti per nomina propria tenebuntur in viriles que eos
tangunt. Alij tenebuntur in hereditarias portiones.
vt no. j. de ſta. li. l. ſi quis teſtamento. ſm vnam opi.
c ¶ Quero [c] quid ſi † appellauit eos ꝑ nomina appel-
4 latiua non ſignificantia hereditatẽ: ſed dixit a filijs
meis vel a fratribus meis ⁊ ſimilibus: ⁊ videtur quod
teneantur in viriles: cum talis demonſtratio habeat
vim proprij nominis. vt .l. nominatim. de libe. ⁊ poſt-
hu. ⁊ .l. ſi nominatim. de condi. et demon. In contra-
rium quod pro hereditarijs eſt caſus in .l. lucius. §.
5 menia. ad trebel. ¶ Vltimo aduerte † quid eſt hoc
dictum relinquere nominatim. nam largo modo di-
citur relinqui nominatim quandocunq3 apparet a
quo relinquitur. vt .l. nominatim. j. tit. ij. ſed ſicut iſta
vox nomen congruit nominibus proprijs et appella-
tiuis: ita hoc aduerbium nominatim: quandoq3 enim
dicitur nominatim quod relinquuntur per nomina
appellatiua: vt ſi dico filijs meis. vt .l. titius. in princi.
ṡ. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ .d. l. lucius. §. menia. Item dico
heredibus meis: vt hic: vel dominis meis. vt .l. ſi cõ-
munis ſeruus ita. de ſtip. ſeruo. ſed ſolũ nominatio q̃
ſit per nomina ꝓpria vocat aliquẽ ad viriles. vt hic.

1 ☞ Teſtator non poteſt prohibere quod ſolennitas
ll. non habeat locum in eius teſtamento.
2 Priuati non poſſunt tollere ſolennitatem iuris in te-
ſtamento.
Statutum poteſt facere ne leges habeant locum in
teſtamentis.
3 Cautio de vtendo ⁊ fruendo arbitrio boni viri non
poteſt tolli per teſtatorem.
4 Teſtator poteſt prohibere detractionem falcidie.
Ratio quare fuit inducta falcidia.
5 Teſtamentum in quo prohibita eſt falcidia valet l3
heres non adeat hereditatem: ⁊ ſic eſt caſus in quo
teſtamentum valet ſine aditione.
6 Juſtinianus fuit catholicus.
7 Trebellianica detrahitur contra voluntatem teſta-
toris.
8 Teſtator non poteſt prohibere quod teſtamentum
non inſinuetur ſtante ſtatuto quod debeat inſi-
nuari.
Teſtator nec partes poſſunt tollere inducta ad falſi-
tatem euitandam.

Andreas Poma.
a ¶ Not. qđ vr̃ iniuria. itellige vt ꝑ bart. in .l. q̃ nocentẽ. ff. de iniurijs ⁊ q̃ dicuntur verba iniurioſa vide text. et ibi do. anto. in c. cũ te. de re iud. ro. ꝯſ. clxxxiij. inci. i caſu ꝓpoſito al be. i. ij. pte ſtatutorũ q̃ſt. iiij. ici. q̃d ſi aliq̃s volẽs iniuriare. ang. in .l. veteri. ff. de iniur.

Andreas Poma.
b ¶ Si titie. in p. i. p declaratione hui⁹ tex. vide fel. in c. pe. in. ij. co. de conſti.
c ¶ Quero q̃d ſi appellauit. ⁊ vid. do. Pet. in c. i. cris. đ reſcrip. vbi dicit illum tex. ꝯ dictũ bart. i. d. §. menia. ⁊ vi. de q̃ ibi di. xi. Andre. Barba.

9 Teſtator poteſt facere ne bona ſint pro legatis tacite
obligata.
10 Legatarius quod poſſit propria autoritate ingredi
rem legatam quando teſtator hoc mandat vide ta-
men remiſſiones.
11 Renuntiatio facta de exceptione fictionis vel ſimu-
lationis contractus quod non teneat.
Practica opponendi exceptionem ſimulationis.
12 Teſtator poteſt remittere tutori exceptionem inuen-
tarij.
Judex poteſt non ſequi voluntatem teſtatoris remit-
tentis tutori confectionem inuentarij.
13 Pactũ quod liceat appellari a ſententia arbitri etiã
in illis caſibus in quibus non oritur actio. 16.
14 Caſus in quibus de iure communi a ſententia arbi-
tri oritur actio.
15 Stante quod ex ſententia arbitri oriatur actio tunc
ab eo poteſt appellari.
16 Obligatio in nos imprimitur ſicut character in
anima.
17 Teſtamentum non ſolenne producit obligationem
naturalem.
18 Poſſidẽs ſine vitio rem ſibi in teſtamento minus ſo-
lenni relictam tutus eſt exceptione: ſed ad eam non
habet actionem.
19 Pactum quod ſeruituti quam habeo in fundo tuo
non preſcribatur an valeat.
20 Vſucapio ⁊ preſcriptio inducta propter bonum pu-
blicum principaliter.
21 Preſcriptio poteſt pacto interrumpi.
22 Renuntiari quod non poſſit ſtatuto diſponenti qđ
debito preſcribatur per .x. annos.
Cautela vt actio tempore non tollatur.
23 Obligatio ſi preſcribatur an remaneat naturalis.
24 Heres iuſſus a teſtatore preſtare legatum certo lo-
co quando poſſit alio loco congruo conueniri.

a **Nemo poteſt.** [a] Breuis eſt nec
eget ſummario
ſed declaratione. primo ponit dictum.
ſecundo illud probat per tria exempla.
ſecunda ibi: quia nec tempore. Caſus
in terminis apparebit ex his que infra dicam reſpon-
dendo ad contraria. ¶ Op. voluntas teſtatoris eſt
ſeruanda in vltimis voluntatibus. vt .l. in conditioni-
bus. de condi. ⁊ demon. hic dicitur contrarium. So.
quedam ſunt que pertinent ad ſubſtãtialia teſtamẽ-
ti ſine quibus teſtamentum non eſt. vt3 quod ſint
teſtes liberi rogati. et ſimilia pertinẽtia ad ſolẽnita-
tem. Item qđ ſit inſtitutio heredis ſine qua teſtamẽ-
tum non eſt. vt .l. proxi. de his que in teſt. dele. et has
teſtator prohibere non poteſt. vt hic. Ratio quia hoc
dicendo continet repugnantiã. cũ enim ſint de ſubſtã-
tia: ſine quibus teſtm̃ nõ eſt ſubducere iſta eſt facere
ꝙ nõ ſit teſtm̃: qđ ergo dicit ꝙ leges nõ habẽt locũ:
et ſit teſtamentũ: idẽ eſt dicere ac ſi diceret qđ nõ ſit
teſtamẽtũ ⁊ ſit teſtamentũ: hoc eſſe non poteſt. vt de
reg. iur. l. vbi repugnãtia. et de vſu ⁊ ha. l. per ſeruũ.
§. j. quedã ſunt que nõ reſpiciũt ſolẽnitatẽ teſtamẽ-
ti: ſed tenorem ipſius: et in illis voluntas teſtatoris
ſeruatur. vt .l. contraria. ⁊ ſic intelligitur prima gloſſ. hic
poſita. ¶ Sed cõtra. j. ti. j. l. codi. §. ſi. So. gl. ⁊ bñ qđ
ibi erat ſolẽnitas ſufficiens ad codicillos ideo valet
iure codicillorũ. Cõtra hoc opp. C. de
fideicõ. l. ſi. vbi ſufficit ꝙ in fide here-
dis ponatur abſq3 aliqua ſolẽnitate ſm
vnã lec. So. ibi eſt caſus ſpecialis. vel
aliter ponere in fide heredis: ita ꝙ he-
res promittat hoc defuncto: ſapit na-
turã cõtract⁹. ⁊ ita h. r. s. q̃ hoc pmi-
ſit ad hoc cõuenitur. ar. l. quidã cũ filiũ.
de here. inſti. ⁊ .l. ſpadonẽ. §. j. de excu.
tu. ¶ Itẽ ad pdicta op. extra gl. ṡ. de
1 teſt. mi. l. j. So. † ꝑ legẽ põt fieri et re-
mitti ſolẽnitas iuris ciuilis nõ per te-
2 ſtatorẽ vt hic. † ⁊ ſic vides ꝙ pncipiũ
huius .l. loquitur in priuato. Per ſtatutũ
enim bñ poſſet fieri ne leges locum ha-
berent in teſtamento. ¶ Oppo. C. de
vſufru. l. j. ⁊ C. vt in poſ. le. l. pe. gl. ma.
3 hic in ſi. hoc † tangit dicens qđ cautio
de vtẽdo fruẽdo arbitrio boni viri eſt
in fauorẽ heredis: vñ l3 non ſit de ſolẽ-
nitatibus teſtamẽti ꝑ teſtatorem non
põt tolli: ſolũ enim circa ea q̃ ipm teſta-
torẽ reſpiciũt ſeu ius teſtatoris põt di-
ſponere. ſ3 hec ſol. vr̃ contra .l. vnũ ex fa-
milia. §. ſi rẽ. j. ti. j. vbi de re heredis po-
teſt teſtator diſponere vt de ſuo. vñ gl.
in .l. peñ. vt in poſ. le. dicit ꝙ cautio illa
nõ eſt ſolũ in fauorem heredis. ſ3 ideo
eſt inducta ne q̃s inuitetur ad delinquẽ-
dũ. ideo ꝑ teſtatorẽ non põt tolli. vt .l.
conuenire. ṡ. de pac. do. ⁊ iſta eſt bona.
¶ Sed ad hoc op. C. ar. tu. l. ſi. vbi põt
mitti cõfectio inuẽtarij. ⁊ tñ illud inuẽ-
tũ eſt ne quis inuitetur ad delinquendũ.
So. vt dicã. j. in qõnib⁹. ¶ Op. C. ad
4 l. fal. † aut. ſ3 cum teſtator. vbi teſtator
põt ꝓhibere detrahi falcidiã reſpiciẽtẽ
ius publicũ. vt .l. qđ de bonis. §. j. ad .l.
fal. ſol. l. fal. fuit inducta in fauorẽ teſta-
toris vt habeat heredẽ. vt inſtitu. ad .l.
fal. in pn. itẽ i fauorẽ publicũ qr publi-
ce intereſt vt teſtamẽta hoĩm effectum
habeant. vt lege vel negare. ṡ. quem-
admodum teſt. ape. ſed ſi teſtator de
iure antiquo potuiſſet prohibere falci a

Andre. Poma.
a ¶ Nemo poteſt. in prin. adde in materia auferen. ꝙ cum ius primogeniture ſit firmatũ lege diuina. ſm Jo. an. ⁊ alios in c. licet. de dolo quia pater illud non poterat auferre primogenito vt alius filius ſuccedat ita Paul. cõſil. iij. incipi. tenor. in princi in ij. dub. i. ij. volu. qđ intellige niſi primogenitus eẽt ſufficiens. ita Bal. in autẽ. hoc amplius in .ij. colum. C. de fideicõ. et in proe. decre. i. iij. colum. alĩ illud ius remaneret penes primogenitũ ⁊ adminiſtraret per ꝓcuratorẽ ſm primũ gradũ. de ſup. neg. prela. lib. vj. ⁊ vide Alex. ꝯſ. xvj. alĩ clxj. incip. examinatis iurib⁹ teſtamenti in vltimo dubio in ſecundo volumine. et vide baldum in lege ſi vnica matre. C. de bonis maternis. ¶ Nemo poteſt. Ad de inquantum Alexand. tangit an legatus de latere poſſit cauſas committere ſummarie ſimpliciter et cetera. Angelus conſilio. cclxxxj. et Abb. conſilio. cx. et an poſſit quem reſtituere ad appellandum per eundem conſilio. lxx. libro ſecundo. Et inquantum tangit an ſtante ſtatuto quod debitor poſſit capi ad requiſitionem creditoris an tunc debeat citari vide quod conſuluit Romanus conſilio ducenteſimo vigeſimo tertio. et ccxlj.

a ¶ Notandum. Adde Pau. de caſt. conſi. cccxcj. Ro. c conſi. lxxj. in penul. col.

b ¶ A deo. Adde Pau. de caſt. conſi. cj. in prin.

c ¶ Renũtiare. an legibus ſequẽtibus de inſinuationibus poſſit renuntiari etiã cum iuramẽto. vltra hic alr. p Alexand. vide Bal. cõſil. xcij. et cxix. li. iij. Abb. cõ. x. lib. ij. Paul. de caſt. cõſi. x. Ange. cõſi. clxix. et Aleſ. dra. conſil. clxiij. qui tenet quod etiaʒ abſq; iuramento non poſſit renũtiari.

d ¶ Qd legatarius. adde Ange. conſil. ciij. circa fi nẽ. et quando poſſit legatari⁹ ꝓpria autoritate capere legatũ. vide Roma. conſil. cccxij.

e ¶ Simulationis. ad de pulchre Pet. de ancha. conſil cccxviij. an valeat ſtatutũ ꝓhibẽs oppo ni exceptionem ſimulationis et an tũc poſſit adiri ep̃s vide Bal. cõſil. v. li. iiij.

f ¶ Tutori. Adde quod conſuluit ang. conſi. clxxv. ſuper ſtatuto cortonij diſponente quod non obſtante remiſſione teſtatoris tutor teneatur conficere inuentarium et rationem reddere et an tutori poſſit remitti confectio inuentarij non heredi. vide Paulum de caſtro conſi. ccx.

g ¶ Pandatur. adde quando mater excuſetur a confectione inuentarij ita quod ſucceſſione non priuetur quãdo dicit filios egenos. Petrum de ancha, conſi. ciiij. in. ij. col.

diã: veniſſet cõtra vtilitatẽ publicaʒ. q: heres repudiãdo rũperet teſtamẽtũ. ideo ꝓhiberi nõ poterit. vt. d. l. qd 9
de bonis. §. j. ſed hodie ſi teſtator ꝓhiber falcidiã et heres † nõ adit heredi- 5
tatẽ teſtamẽtũ remanet validũ. vt in auẽ. de here. et fal. §. ſi vero expreſſim. qd eſt notãdum[a]. q: caſus ſingularis eſt. vbi valet teſtamẽtuʒ ſine aditione hereditatis. vñ ꝓhibere falcidiã hodie nõ eſt cõtra publicã vtilitatẽ merito valet. et hec eſt ratio vigens. Eſt alia perſuadẽs. nã iuriſconſulti erant pagani et de premio vite eterne nõ cogitabãt. ideo putabãt qd ſi heres cõmodum pecuniariũ nõ cõſequeretur
6 repudiaret. Iuſtinian⁹ † aũt vt catholicus cogitauit qd ſatis habeat cõmodũ a deo[b] ex eo qd volũtatẽ defuncti exequit̃. vt dicit text. in. d. §. ſi vero
7 expreſſim. ¶ Sed iuxta hoc q̃ro † an quarta trebellianica detrahat̃ cõtra volũtatẽ teſtatoris. dicũt quidã quod nõ: ſicut et quarta debitã iure inſtitutionis hodie nõ detrahit̃ cõtra volũtatẽ teſtatoris. in auẽ. de here. et fal. §. ſi vero expreſſim. in fi. et in auẽ. ſed cũ teſtator. C. ad. l. fal. Alij cõtra ꝙ detrahatur cõtra volũtatẽ teſtatoris. C. ad legẽ fal. l. ſi vt allegas. et ff. ad. l. falc. l. titia. et inſti. de fideicõ. here. §. ſʒ q: et c. et C. de teſt. l. ſancim⁹. et C. de appel. l. precipim⁹. in fi. et hoc verius videt̃. ita tenet Albertus in margarita. in titu. an fructus cõputent̃ in quartã trebel
8 lianicã. ¶ Quero † circa hãc partem in ciuitate iſta eſt ſtatutum qd teſtamentuʒ inſinuetur alias non valet. an teſtator poſſit prohibere inſinuationẽ. Rñ. non. Caſus eſt hic: quia iura pertinentia ad ſolennitatem actus non poſſunt prohiberi per teſtantem. vt hic. Ad idem quod no. Cy. in. l. ſi. in fi. C. de dona. vbi dicitur quod legibus que precipiunt donata inſinuari non

poteſt renũtiare[c]. Preterea oĩa q̃ ſtatuuntur ꝓpter euitandam falſitatẽ vel periculũ nõ poſſunt remitti per teſtatorem vel contrahẽtem. vt. l. cõparatiões. C. de fi. inſtru. de hoc per Iac. de bel. in. §. quia vero in auẽ. vt ſine ꝓhib. ma. debi. vel credi. ſed iſte ſolẽnitates ſunt inuẽte vt falſitates ceſſent. vt. l. iubemus. in fi. C. de teſta. ergo nõ poſſunt per teſtatores ꝓhiberi an poſſit remittere hypothecam. ¶ Quero † an teſtator poſſit facere ne bona ꝓ legatis ſint tacite obligata. Gloſſ. quod ſic. C. vt in poſ. leg. l. ij. ¶ Quero
10 † an teſtator poſſit facere quod legatari⁹[d] poſſit ingredi poſſeſſionem rei legate, ſua autoritate. gloſ. qd ſic. vt. j. ti. j. l. titia cum teſtamẽto. §. lucius. qd dic vt ibi dixi et examinaui plenĩ⁹. C. de pig. l. creditores. in
11 ij. q. prĩcipali. ¶ Quero † an renũtiatio exceptiõis fictionis et ſimulationis[e] valeat. Rñ. ꝙ non. nã ſi inter nos agitur qd cõtractus ſit ſimulat⁹: et ſic deficiat in ſubſtantia non eſt cõtract⁹. vt. l. imaginariã. j. de reg. iur. ſ. de ri. nup. l. ſimulate. et de aqua plu. ar. l. emptor. et ſi in eodem contractu renũtiauit exceptiõi ſimulationis. idem eſt dicere ꝙ ſit ſimulatus et non ſimulatus: merito non valet. vt hac lege in princi. ſecundum rationem quam poſui in primo contrario. Preterea ſicut contractus ipſe fuit ſimulatus. ita renuntiatio fuit ſimulata: ergo non eſt renũtiatio. Oponam ergo exceptionem quod totus ille contract⁹ et quicquid continetur in illo inſtrumento eſt ſimulatum: nec poterit mihi replicari de renuntiatione vel pacto de non opponendo quia omnia iſta fuerunt ſimulata: ſecus tamen eſſet ſi ex interuallo tale pactũ vel renuntiatio fieret. vt. l. ſecunda. C. quod me. cau.
12 ¶ Querit Dy. † an teſtator poſſit remittere tutori[f] cõfectionem inuentarij. Et dicit quod ſic per. l. final. C. arbi. tute. Marti. ſil. diſputauit hanc queſtionem et determinauit quod teſtator poteſt remittere: ſi tamẽ apparet hanc remiſſionem eſſe contra vtilitatẽ pupilli iudex non dʒ voluntatẽ teſtatoris ſequi. vt. l. in confirmando. ſ. de confir. tu. et. l. vtilitatẽ. c. ti. et ſ. vbi pu. edu. de. l. j. et de hoc in ſpe. de tutore. §. generaliter. verſicu. hoc autem notandum. et de inſtru. edi. §. dicto. verſ. tutor autem. põt em̃ q̃nq; eſſe ꝙ nõ conficere inuẽtariũ ꝑtinet ad vtilitatẽ pupilli: ne ei⁹ paupertas pãdatur[g]. vt. l. ij. de ali. pu. preſt. et. C. qñ et qui. quar. pars de. l. ij. pro hoc etiã tex. in. l. tutor q̃ repertoriũ. in prĩc.
13 ſ. de admi. tu. ¶ Querit hic Dy. † an per pactum poſſet fieri quod a ſententia arbitri poſſit appellari. Et iſtam. q. recitat Cyn. C. de arbi. l. j. do. Lamber. de rãpo. diſputauit eam: quam quidam habent per Dy. in l. ex conſenſu. j. de ap. et inclinat Dy. ꝙ vʒ pactum. primo per caſum. l. ex cõſenſu. Itẽ q: valet pactũ vt non liceat appellare. vt. j. q. ap. nõ. li. l. j. §. j. et. C. de tẽp. ap. l. fina. in fi. ergo valebit pactum qd liceat appellari. Cyn. tenet contrarium: quia per hoc pactum veniemus contra ius publicum. Daretur enim iuriſditio arbitro quod non poteſt fieri per hanc legem. et ſ. de pact. l. ius publicum. et. C. de iuriſdi. omnium iudic. l. priuatorum: et idem tenet Ray. Sed Spe. in titul. de app. §. in quibus. verſicu. xvj. cum ſequen. tenet opi.
14 Dy. per. l. ex conſenſu. Ad hoc † examinãdũ ſciendum eſt quod ex ſententia arbitri hodie q̃nq; orit̃ actio. ſ. qñ compromiſſum eſt factũ ſine pena: et eſt emologatum expreſſe: vel ꝑ curſum. x. dier. vt. C. de arbi. l. cũ

antea. Idẽ ſi fuiſſet appoſita pena cum illa clauſula rato manẽte pacto. vt. l. ij. ſ. de arbi. et ibi no. alias ex ſñia arbitri nõ oritur actio. vt. l. j. C. de arbi. In caſu ergo ĩ quo hodie oritur actio: videamus an poſſit
appellari[a] etiam ſine pacto. Glo. in. l. j. C. de arbi. qd non. q: aut emologatur expreſſe: et nõ poteſt appellari: q: approbauit: aut nõ emologatur: et tunc ante. x. dies nõ põt appellare: q: non valet ſñia: poſt. x. dies ſero prouocat̃: cõtrariũ dico: ratio quare nõ poterat appellari erat q: ſñia nõ ꝓducebat actionẽ. vt. d. l. j. ſed cũ hodie ꝓducat appellari poteſt. Et ſi dicis nõ ꝓducit actionẽ: niſi emologetur et per emologationẽ. perditur ius appellãdi: falſum eſt: q: ſñiam poſſum emologare tanq̃ latã: non tanq̃ bene latam: vt dicimus in ſñia lata cum falſo procuratore. vt. l. iij. §. falſus. rem rã. ha. facit qd no. de neg. geſt. l. põponius. vnde ſtatim cum appello a ſñia arbitri valet ſñia: et appellando eam approbo tanq̃ latã nõ tanq̃ bene latã: ſed obſtat: q: per hoc videtur dari iuriſditio arbitro: quod non poteſt fieri. vt. l. priuatorũ. Rñ. per hoc nõ datur iuriſditio: nec repugnat quod appelletur ab eo qui non habet iuriſditionẽ: ſi tamen actus eius tenet et habet effectũ iuris poſſit appellari. Appellatur enim ab executore. vt. l. ab executore. de appel. et. C. quorũ app. non re. l. ab executione. et conſtat executorẽ nullam habere iuriſditionẽ. vt. l. executorẽ.
15 C. de execu. rei iudi. In ciuitatibus † vero Italie in quibus ex forma ſtatutorum ex ſñia arbitri oritur actio incontinenti non video quid dubij ſit quin a tali ſen
16 tentia poſſit appellari. In illis † vero caſibus in quibus ex ſñia arbitri nõ oritur actio: ſed metu pene paretur non eſt dubiũ qd de iure appellari non põt. vt l. j. C. de arbi. Sed an tũc valet pactũ qñ liceat appellare. Dico qd ſic: nõ tñ ꝓprie erit appellatio de qua loquit̃ tit. de ap. cũ illa ſit quedã reſciſſio ſñie. vt. l. j. in fi. ad turpil. ſed ſñia arbitri cũ ſit nulla non poteſt reſcindi per pactũ: ſʒ hoc pactũ importat hoc quod te poſſit ad iudicem prouocare vt reuideat an arbiter bñ iudicauerit. pro hoc. ſ. qui ſatiſ. cog. l. arbitro. ſm vnã lec. et. l. ſi. a qui. app. nõ lic. ¶ Vltimo quidã circa iſtã partẽ tractãt materiam an poſſit quis iuri publico renuntiare. De quo dixi plene in. l. ius publicum. ſ. de pac. et per doc. in. l. pe. C. de pac. ¶ Venio ad ſecundam partem pro cuius declaratione quero quomodo per iſta exẽpla ꝓbatur dictũ. Reſpõ. debes ſcire qd obligatio inheret oſſibus noſtris: adeo quod a nobis ſeparari non poteſt. vt. ſ. de peculio. l.
17 quis ergo caſus. et † imprimit̃ in nos ſicut character
b in aĩa. ita dicit glo. in. l. iij. ſ. pro ſoc. Ponamus ergo[b] exemplum in charactere corporali ſicut ferro igneo imprimatur alicui character in aliqua parte corporis: hoc imprimitur vt perpetuo ſit: nec ex voluntate imprimentis poteſt finiri tp̃e neq; loco neq; cõditionis euẽtu. hoc enim eſſet contra naturã ipſius characteris impreſſi. Nunc ergo dicit iuriſcõſultus. dictũ eſt in prima parte. l. qd teſtator nõ poteſt facere ne leges que reſpiciunt ſubſtantiam vel ſolennitatem teſtamenti habeant locum in ſuo teſtamento: qd apparet: q: non poteſt facere qd obligatio finiatur tẽpore loco et conditione: q: eſſet contra ſubſtantiam et naturam obligationis. ¶ Reaſſumo ergo primum qd 19
dicit tempore. et opp. j. de actio. et obli. l. obligationũ d
fere. §. placet. et ſ. de ſerui. l. iiij. Solu. glo. qd nõ finit̃ tẽpore ipſo iure. vt hic: ſed ope exceptionis vt in cõtrarijs et bene. Sed dicis ergo in prima parte l. lʒ nõ valeat prohibitio teſtatoris ipſo c
iure: valet in effectu ope exceptionis vel replicationis vt ſit bona ſimilitudo q̃ ſequit̃. Rñ. iſtud qd teſtamẽtum habeat hãc ſolẽnitatẽ eſt inductum a iure ciuili. et ideo ſi illa ſolẽnitas non
18 ſeruet̃ † ex teſtõ orit̃ obligatio naturalis ſm glo. vt no. C. de iur. et fac. igno. l. cũ quis. et. j. de reg. iur. l. cuius ꝑ errorem. et. l. j. de cõdi. inde. Vñ fateor qd ſi aliq̃s poſſideret ſine vitio rem ſibi relictã in teſtamẽto nõ ſolẽni[c] eſſet tutus exceptione: q: poſſidet rẽ ſibi naturaliter debitã. vt. l. militis. §. veteranus. ſ. de teſt. mili. et de cõpẽ. l. etiam. ſed petere nõ poſſet: q: nõ habet actionẽ. Ita in ſecũda parte hui⁹. l. ſi teſtator voluit obligationẽ finiri tp̃e vel loco vel cõditione: hoc nõ põt fieri propter ſtatutũ iuris ciuilis: qd eſt vt imprimatur in nos ſicut character: et nos ſequit̃ vbiq;. vt dicit tex. in l. fin. C. de ꝑſcrip. lõ. tẽp. tñ de naturali eq̃tate ſinit̃: ideo huic cõuẽto cõpetit exceptio merito cadit ſimilitudo primi caſus. ¶ Ad ſcdam op. C. de leg. l. ſi. glo. dicit ſo. vt ibi. nil eſt dicere. Dic ꝙ hic loquit̃ in obligatiõe ꝑſonali q̃ oſſib⁹ et ꝑſone ĩhereat vt character: vt ibi dixi. ibi loquit̃ de iure reali qd ita nõ inheret oſſibus. merito põt ad tp̃s hr̃e dñiũ et tp̃e finiri: ſicut ſi in digito mitteres vnũ annulũ cũ charactere quia oſſib⁹ nõ inheret: põt enim ꝓ tp̃e portari et tp̃e nõ et certo loco portari. et certo loco nõ. ¶ Sed cõtra hoc op. ſ. de ſerui. l. iiij. vbi loquit̃ de iure reali: et tñ tp̃e nõ finit̃. Solu. qd. ſ. dixi loquit̃ in iure reali mero hoc eſt de iure dñij ꝑ qd nullũ habes obligatum. vt inſti. de act. §. j. ſed. l. iiij. de ſerui. loquit̃ in iure perſonali et reali ſimul. nã lʒ habeam ius ſeruitutis in fundo tuo: tñ tu es mihi ꝑſonalr̃ obligat⁹ pati me: vt nec ꝑ cõſtitutionẽ ſeruitutis quã feciſti es liberat⁹ a ꝓmiſſione. vt no. in. l. pluribus. §. j. de ver. obli. et. C. de vſufruc. l. corruptionẽ. et qualiter iſta obligatio tp̃e finiat̃ plene examinaui in. d. l. iiij. de ſerui. ¶ Opp. de. l. ſi ſtichũ. §. ſtipulatio. de verb. obliga. Sol. vt in glo. et bñ. ¶ Querit Dy. † an valet pactũ[d]

¶ Appellari. adde an a ſñia arbitri poſſit appellari tã de iure canonico quam ciuili dominum Alexã. in rub. de ap. in. xx. col. Ro. conſi. xxvij.

Pomare.

d ¶ Querit Dy. an valet pactuʒ. vide Feli. in rubri. de preſcrip. in v. colũ. cũ tribus ſeq. vbi ponit ſex limitationes ad dictũ Bartoli. hic et cum Barto. tenet panormit. in rubri. in vlti. colũ. vide etiã Roma. in conſil. ccj. inci. pro declaratiõe preſentis dubitationis. in. ij. colũna. in rub. ff. de arbi. in. ij. col. et qd ſit ptra

Bar. qd̄ imo vſucapio ⁊ preſcriptio reſpiciunt publi-
cam vtilitatem vel Alex. hoc reſpōdit: ⁊ colligitur ex
natura per Bart. in. l. reipu. ad fi. ff. de pac. dot. vide b
etiā circa hoc Feli. in. c. cū acceſſiſſent. in. xij. colū. de
conſti. Bar. conſi. liij. in. xvij. colū. in. ij. vel iu.

Andreas Pomate.

a ¶ Retineri. dic ꝙ de hoc eſt caſus in. l. j. §. ſi. cū. l. ſeq. ff. de itine. actuq; priua. de quo per Bald. in. c. vigilāti. in. ij. col. de pſump. a

b ¶ Non poteſt remitti. Adde Bald. con ſi. ccliiij. li. ſecūdo. vbi ponit an valeat pactū de poſſendo ſemper rē vēditam reemere. d

ne ſeruituti quā habeo in fundo tuo
preſcribat. Videtur ꝙ nō valet: vt hic.
et. l. plane. in fi. cū. l. ſeq. j. eo. ⁊. l. cerdo-
nem. j. de op. li. econtra qd̄ valeat q2
per pactum poteſt cōſtitutio fieri. er-
go multomagis retineri[a]. vt not. in. l.
cum quis. §. ſi quis pro reo. de ſo. Itē
per pactum poteſt preſcriptio inter-
rumpi. vt. l. cum notiſſimi. §. ſed ſi q̄s.
C. de preſcrip. xxx. an. ergo multoma-
gis impediri ne incipiat. vt. C. de vſu.
l. acceptam. ⁊. l. ſi partem. in prin. cum
ſi. quemad. ſer. amit. ⁊ hāc partem te-
net Dyn. q2 in preſcribenda ſeruitute
requirit̄ bona fides. vt. l. ſi precario.
ver. ceterum. ſupra communia predi.
Pro hoc inducit ipſe ſupra de pact. l.
ſi vnus. §. quod in ſpecie. ⁊ de edil. l.
quod ſi nolit. §. ſi quid ita. Ego dico
c

* Pro intel. l. ſi vnus. §. quod in ſpecie. ff. de pac. ⁊. l. qd̄
ſi nolit. §. ſi quis ita. ff. de edil. edi.

Andreas Pomate.

c ¶ Quero ſtatutū quod debitori preſcribatur. x. an.
adde ꝙ iſta preſcriptio in omnibus ſapit naturā pre-
ſcriptionis. xxx. an. ita Paul. conſilio. ccxlij. incip. cir-
ca primum videtur: tamen tenere contrariū. cclxxix.
incip. hereditas diſtat puelle dum vult qd̄ ſtatutum e
loquēs de preſcrip. intelligatur cum bona fide ergo
ſequitur quod non ſentit materiā preſcriptionis. xxx.
an. que currit etiam in mala fide. l. cum notiſſimi. C.
de preſcrip. xxx. an. niſi dicas quod loquitur de iure
cano. ſecundum quod ſequitur bona fides. c. fina. de
preſcrip. ⁊ amplia hoc dictum Bart. vt non poſſit re-
nuntiari huic ſtatuto etiam cum iuramento. ita Ra-
pha. cu. conſi. clxix. incip. viſa copia precepti ad fi. et
ita videtur velle Ange. conſi. lv. incip. Guido bon⁹.
⁊ Franciſ. ⁊ ſic contra Alexan. hic.

d ¶ Preſcribatur. x. annis. Adde ꝙ Ro. conſi. ccj. dicit
quod licet non poſſit renuntiari preſcriptioni future
quod tamen poteſt renuntiari preſcriptioni comple-
te. An autem predictum ſtatutū valeat. vide remiſſi f
ue in dicto conſilio. ⁊ per Pet. de ancha. cōſil. cclviij.
in prin. vbi tenet ꝙ nō valeat licet de facto ſeruet̄. et
ita dicit tenere Jo. an. ibi vide.

Andreas Pomate.

e ¶ Rn̄deo ꝙ ſic. idē tenet Flo. in. l. ſi vſuſfruc. amit.
Cepo. caute. cōſi. xciiij. incip. in multis caſib⁹ ⁊ decla-
ra vt partim i cautela. c. ici. pōt dari ⁊ caute. cix. inci.
caute eſt ꝙ in conclu. ⁊ ad cau. Ange. quā ponit hic
Alex. vide Cep. caute. xcix. ⁊ Feli. ad hec in rubri. de
preſcrip. in. vj. colum. ⁊ ſeq.

f ¶ Dolo. Adde de hoc pulchre per Oldra. conſi. liij.
vbi refert ſm̄ conſilium ſuum ita fuiſſe iudicatū per
ſeneſcallum in curia Aquenſi.

20 † quod vſucapio ⁊ preſcriptio eſt introducta ꝓpter
bonum publicum principaliter. vt infra de vſuca. l. j.
in fine. ergo per pactum non poteſt remitti[b]. vt. l. ius
publicum. ſupra de pact. Non ob. ꝙ in preſcribenda
ſeruitute vel libertate requiritur bona fides: q2 que-
dam ſunt iura cōtra que preſcribitur ſine bona fide.
vt. j. de vſucap. l. ſequitur. §. ſi viam. In illis vero in
quibus bona fides requiritur. vt. l. hec autē iura. de
ſer. vrbano. pre. fateor qd̄ nō currit preſcriptio non ex
virtute pacti ſed q2 non adſunt ea que requirunt̄ ad
preſcriptionē: ⁊ ideo ſi res trāſiret in aliū qui habe-
ret bonā fidē preſcriberet nō obſtāte pacto. Non ob.
de pac. l. ſi vnus. §. qd̄ in ſpecie. q2 ibi loquit̄ in dilatio-
ne que eſt fauore debitoris inducta merito poteſt ei
renūtiare. q. noſtra loquit̄ in preſcriptione q̄ eſt intro-
ducta in fauorē publicū. Nō ob. l. qd̄ ſi nolit. §. ſi q̄d
ita. de edi. edic. q2 illa preſcriptio habet locū qn̄ nil
eſt actū: ſ3 qn̄ cōtrariū eſt actū ex diſpoſitione legis
21 ceſſat preſcriptio. Nō ob. † ꝙ per pactū pōt interrū-
pi. ergo pōt impediri ne inchoet̄. q2 fateor qd̄ per pa-
ctū pōt interrūpi: hoc eſt tolli effectus preſcriptiōis
precedētis: q2 propter hoc renūtiat paciſcens iuri iā
ſibi queſito: ſed per pactum ne currat in futurū renū-
tiatur iuri ob vtilitatem publicā introducto qd̄ fieri
22 non poteſt. ¶ Quero † ſtatutum[c] eſt qd̄ debitori pre-
ſcribatur. x. annis. [d] an huic ſtatuto poſſit renūtiari.
Reſpon. non. q2 hec preſcriptio currit negligentia nō
petentis. vt. l. fina. in fi. de edi. diui adri. tollen. ⁊ not.
per Dyn. in. c. poſſeſſor. de regu. iur. lib. vj. ergo debi-
tor non poteſt renuntiare iuri introducto in odium
creditoris: vt diximus in macedoniano. vt. ſ. ad ma-
ce. l. tam ⁊ ſi. Item pro hoc eſt ratio precedēs: q2 pro
bono publico eſt introducta preſcriptio: ſed an eſſet
aliquod remediū quod actio non perimatur tēpore:
Reſpon. ꝙ ſic[e]. ſc3 vt agatur quod finiat̄ dicta obli-
ga. x. an. ⁊ iterum deberi incipiat. vt. l. ſicut in annos.
23 qui. mo. vſuſfruct. amit. ¶ Quero † an quādo obli-
gatio finitur tēpore remaneat naturalis? Dixi plene
in. l. ſi. j. rem ra. ha. dic vt ibi. Venio ad ſecūdū exem-
plum de eo qd̄ dicit loco. ⁊ quero exēplum. Reſpon.
dicit glo. pone qd̄ teſtator dixit volo conueniri here-
dem vbi habet domicilium: ⁊ heres ibi non reperit̄:
vel forte domicilium mutauit de loco ad locu3 facto
ſuo. vel dignitate obueniēte. vel pone qd̄ mutauit fo-
rum mutādo ſtatū vt ſi de laico effectus eſt cleric⁹.
vel de plebeio miles. nam de iure poterit alibi cōue-
niri. vt. l. j. ſ. de eo qd̄ cer. lo. Sed addit gloſ. qd̄ forte
eſt tutus exceptione ſi alibi cōueniat̄ ſicut ſupra di-
ctū eſt in tēpore. dicit Jaco. de are. niſi dolo[f] mutauit
24 domiciliū. Tu † dic qn̄q; dicit teſtator quod heres
preſter certo loco: ⁊ ſic quod poſſit in illo loco conue-
niri nec prohibet quin alio loco cōueniri poſſit: ⁊ tūc
poterit alio loco congruo conueniri. vt. d. l. j. ſ. de eo
qd̄ cer. lo. Qn̄q; teſtator iubet preſtare heredem cer-
to loco: ⁊ iubet qd̄ alibi non teneatur nec poſſit cōue-
niri: tūc de rigore quolibet loco eſt obligat⁹: q2 ſicut
character ita obligatio ſequitur eū vbiq;. vt. l. ſi. C.
de pſcrip. lō. tēp. ſed de equitate obſtat exceptio pro-
pter volūtatē teſtatoris. vt hic niſi dolo faciat ne ibi
poſſet cōueniri: tunc enim cōtra eū daret̄ replicatio
doli. ar. l. ſi dictum. in fi. ſ. de euic. cum ſi. ¶ Quero
vidimus an obligatio poſſit reſtringi ne vbiq; cōue-

niaris: ſed an poſſit ampliari vt vbiq; poſſis conue-
niri. dic vt. l. ſi conuenerit. de iuriſ. om. iud. ¶ Venio
ad tertiū exēplū. ſc3 de conditione. q̄ro exēplū. ponit
glo. in cōditione tacita vt cū promiſi tibi cētū corbes
frumēti ex tali fundo: vt ſi in primo vel in ſcd̄o anno
deficit nō ideo deſinit teneri heres. vt. l. inter ſtipu-
lantē. §. ſacrā. de ver. obli. ⁊. l. j. de cdi. ⁊ demō. Iſtud
exēplū nō videt̄ bonū: q2 cōditio tacita impedit na-
tiuitatē actionis ſicut expreſſa. vt ī. l. itē q2. ſ. de pact.
probat̄ de verb. obli. l. interdū. nō ergo eſſet dicendū
vtrū talis cōditio extinguat actionē vel nō: cū nunq̄
fuerit nata. Preterea innuit iſta gl. qd̄ ſi in primo vel
ſcd̄o anno fructus nō naſcunt̄ cōditio deficiat: et l3
debitor nō liberetur ipſo iure liberat̄ ope exceptio-
nis ſicut eſt dictū in tempore ⁊ in loco qd̄ eſt cōtra. l.
inter ſtipulantē. §. ſacrā. de verbo. obli. Unde gloſſ.
ponit exemplū ſecūdo modo ⁊ ipſamet reprehendit.
Unde tertio modo ponit exēplū in cōditione expreſ-
ſa in ſeruitute prediali. in. l. iiij. de ſerui. qd̄ intellige
in cōditione expreſſa q̄ apponitur ad extinguēdum
ſeruitutē predialē iam cōſtitutā. vt plene no. per glo.
in. d. l. iiij. ¶ Sed quero quare dicit glo. in ſeruitute
prediali poſſet ne poni in obligatione mere perſo-
nali. vt lego tibi centū quoad imperator venerit in
Italiā. Certe nō. nā hoc nō eſſet legatu3 annuū. vt. l.
legatū. ⁊ de annu. leg. ⁊ ideo pro primo anno eſſet pu-
rum pro ſequentibus conditionale: nō ea cōditione
que apponitur ad extinguendū. ſed ad inchoandū.
ideo glo. ponit in ſeruitute prediali. In ſtipulationi-
bus vero iſtud exemplum ſine dubio procederet. vt
l. ſi ſtichum. §. ſtipulatio. de verbo. obliga.

1 Stipulatio erronea in effectu non obligat.

2 Stipulatio appoſita ſuper legato intelligitur ſm̄ na-
turam legati.

1 SI legati. Stipulatio † erronea in
effectu nō obligat. h. d.
vel aliter. Stipulatio acceſſoria limita-
tur ſm̄ naturam ſui principalis. h. d. ſm̄
aliā lec. ¶ Op. de. l. ſ3 ⁊ ſi q̄s. §. fin. ſ. ſi
q̄s ca. Sol. hic heres p errorē ꝓmiſit. iſta eſt vna lec.
2 q̄ apponit̄ in ſecūda glo. Secūdo modo † legitur in-
diſtincte in ſeq. glo. ⁊ tūc reſpōde ſic. ſtipulatio fugiti-
uum nō eſſe interponit̄ ſuper legato: ⁊ ſic eſt ſtipula-
tio acceſſoria. debet ergo intelligi ſm̄ naturā legati.
vt. l. ſi ſtipulatus. ſ. de vſur. que natura eſt vt ſpecies
legata preſtet̄ talis qualis eſt. vt. l. ſi a ſubſtituto. §. j.
ſ. eo. Non ergo tenetur niſi culpa ſua aliquid in re
cōtigerit. vt. l. cū res. §. culpa. ſ. eo. Illa ergo ſtipula-
tio itelligitur fugitiuū nō eſſe ſc3 culpa ſui heredis.
ſed ſi eſſet fugitiuus abſq; culpa heredis: nullū dā-
nū dicit̄ facere heres: ⁊ ſic ſtipulatio nō cōmittitur.
hoc vult dicere iſte tex. ⁊ glo. Jac. de are. videtur di-
cere qd̄ ſi iſta ſtipulatio fuerit interpoſita a ſciēte: et
verba expreſſe iſtū caſum continerēt non teneret̄ he-
res. arg. C. de pact. pig. l. j. ⁊. l. ſi edibus. ⁊. l. fluminū.
§. vitiu3. j. de dā. infec. Sed nō placet: q2 ſi heres ad
hoc ſe vellet obligare poſſet ſine dubio. vt. l. dāni. §.
cum pariete. de dam. infec. ⁊ p3 in donatione vbi q̄s
nō tenetur de euictione: tū ſi ſe obligat tenetur. vt. l.
ari. in fi. de dona. non ob. C. de pact. pig. l. j. q2 ibi pa-
ctū erat improbatū. Nō ob. l. ſi edib⁹. ⁊. l. fluminū. §.
vitiū. q2 ibi caſus q̄ omittitur nō fuit in ſtipulatione

cōprehēſus: ſicut hic. ſm̄ intellectū quē. ſ. poſui. S3
huic ob. q2 in ſtipulatione venit intereſſe: ſ3 legatarij
nil intereſt: q2 dānū nō patit̄. ergo ſtipulatio nō com-
mittitur: ⁊ iſto modo poteſt intelligi iſta. l. in fi. ſ3 mi-
nime placet. q2 ſi legatarij non interſit q2 ceſſat dam-
num: tamē intereſt quia lucrum ceſſat: ⁊ ideo ad hoc
poterat ſe obligare ſi volebat. ¶ Opp. de. l. ſi ita. ſ.
de euic. Solu. vt in glo.

1 Scientia in facto proprio multum antiquo vel
intricato non preſumitur.

2 Heres tenetur luere rem legatam obligatā pro de-
bito non hereditario.

3 Res legata pignorata pro debito teſtatoris qn̄ vt ab
herede luatur agatur actione ex teſtamento.

4 Exceptio ceſſionis quod poſſit opponi poſt ſn̄iam.

5 Dn̄s nō poſſidēs pōt petere quod ceſſio ſibi fiat.

6 Ceſſio pōt fieri legatario reſtituta re hypothecata
⁊ ſoluta quātitate p ipſum creditori cōtra heredem.

7 Ceſſio actionis in caſu hui⁹ legis quo iure petat̄.

SI res obligata. Rem legata3
cogitur heres
luere in trib⁹ caſib⁹ ⁊ in illis modis q̄ hac
l. exprimunt̄. h. d. Primo dicit in quib⁹ caſi-
bus heres tenet̄ luere. Scd̄o dicit per quē modum
heres cogit̄. ſcd̄a ibi: qd̄ ſi teſtator. ¶ Sequit̄ in tex.
alieno: ⁊ dic ꝙ ad luēdū cogit̄ actione ex teſtamēto
ſi teſtator hoc expreſſerit: ſed ſi nil dixerit h3 locū qd̄
1 ſequit̄. ¶ Op. ꝙ † quilibet preſumit̄ ſcire factū ſuū.
vt. l. q̄ꝙ. ſ. ad vell. Sol. itellige hoc qn̄ res erat obli-
gata p aliū nō p teſtatorē: vtputa p ſeruū vel ꝓcura-
torē. vn̄ no. iſtā diſtinctionē. Simile no. in. l. ſi quis de-
legauerit. ⁊. l. ſeq. j. de noua. Hoc qd̄ dicit qd̄ pſumit̄
ſciētia in facto ſuo: intellige niſi ſit factū antiquū. vt
no. per Dy. in. c. pſumit̄. extra de reg. iur. lib. vj. facit
l. peregre. in prin. de acq. poſ. Itē intelligo. niſi ſit fa-
ctū multū implicitū. ar. l. emptor. §. luci⁹. ſ. de pac. et
l. fideicōmiſſum. ⁊ ibi dixi. de confeſ. facit qd̄ not. per
2 Cy in. l. cū rē alienā. C. eo. ¶ Aduerte † q2 ego intelli-
go iſtā. l. qn̄ res erat obligata pro debito nō heredi-
tario ſecus ſi pro debito hereditario: nā tūc indiſtin-
cte heres tenetur luere. vt. ſ. eo. l. apud iulianū. §. he-
res. Probo per rōnē: ad hypothecariā nō pōt deue-
niri etiā ſm̄ iſta tpa niſi debitor ſit in mora. vt. l. debi-
tores. C. de pig. Sed hic aufert̄ res legata a legata-
rio culpa vel dolo heredis: ergo tenetur heres. vt. l.
cū res. §. culpa. ſ. eo. ⁊. l. quid ergo. §. ſi heres. ⁊. §. ſe.
qd̄ ergo hic d2 ſi teſtator ſciuerit rem obligatā: intelli-
3 go pro debito alieno. Vel ſi dicis pro † debito ſuo in-
telligo iſtā. l. ꝙ cōtra heredē nō poſſit agi actione ex
teſtamēto vt luat pignus niſi in trib⁹ caſib⁹ hic ex-
preſſis: ſed re euicta per hypothecariā aget̄ cōtra he-
redē actione ex teſtamēto: quaſi res ſit euicta ꝓpter
culpā ſuā cū debitū ſuū deberet ſoluere. Itē contra
predicta facit ſcd̄a pars huius legis que loquitur in
ceſſione actionis: ſi enim debitū nō eſſet hereditariū
ad quid prodeſſet ceſſio actionis contra heredes cū
nō tenebantur. Rn̄. tenēdo primū caſum qd̄ hic res
erat obligata pro alio. dicas qd̄ debitum erat ipſius
heredis ꝓpriū non hereditariū. vnde prodeſt ceſſio
cōtra eum facit. j. eo. l. ſi ſeruus Titij. ⁊ ibi dicā. Te-
nēdo aūt qd̄ erat obligata pro debito hereditario: ⁊
tunc tex. procedit clare. ¶ Venio ad ſecundā partē

a ¶ Modo valet. Adde inquantum Alexã. tãgit an expẽſa facta in re ſubiecta reſtitutioni debeat cũ fructibus compẽſari Pau. de caſt. cõſi. xvij. ꝛ inquantũ tãgit de expẽſa in cuſtodia caſtri viſõ bal. cõſil. ccliij. lib. ij. et inquãtũ tangit an incẽdium preſumat̃ factum culpa inhabitantiũ allegãdo bal. in cõſi. ad de eundez Bal. cõſil. xiij. lib. j. et conſil. xxv. lib. iiij. ꝛ p Per. de ancha. conſil. cccxlviij. et quando incẽdiũ aſcribat̃ caſui fortuito p Barto. cõſi. clxiij. lib. iiij. et quot modis incendiũ poſſit euenire per eundẽ conſi. cccc xxx. lib. iiij. ꝛ quando a propter incendiũ domus vicini deſtruit̃ qs ad dãna teneat̃ per Angelum conſi. cxcvij. bal. conſi. clvij. lib. ij.

oppo. poſt ſolutionem factã nõ poteſt fieri ceſſio. vt. l. modeſtinus. j. de ſolu. Huius timore ſunt hic in glo. tres lec. vna ꝙ ceſſio petat̃ hic poſt ſniã ante rei reſtitutionem vel ſolutionẽ. Et iſta
4 eſt clariſſima † qd̓ exceptio ceſſionis poteſt opponi poſt ſniam. vt. l. ſi fideiuſſores. in fi. j. de fideiuſſo. Alij intelligũt qd̓ hic petatur ceſſio poſt reſtitutionẽ ante ſolutionẽ: ꝛ iſta eſt notãda.
5 nã etiã ille † qui non poſſidet ſm̃ iſtũ caſum petit ceſſionẽ ſibi fieri: qd̓ põt. 1
Ratio eſt q2 dñs rei: al's null⁹ poſſet hoc petere: niſi poſſeſſor. vt. s. qui. mo. 1
pig. vel hypo. ſo. l. paulus. §. fi. ꝛ. l. nulla. C. de ſo. facit. j. de fideiuſſo. l. fide-
6 iuſſoribus. ꝛ qd̓ ibi no. Tertia ſo. † eſt ꝙ poſt reſtitutionẽ ꝛ ſolutionẽ poteſt hoc peti: ꝛ ſoluẽdo nõ videtur facere hoc aĩo tollendi debitũ. iſtã tenet Dy. 1
ar. l. papi. s. mã. ꝛ de ſol. l. ſtichum. §. ſi mãdato. ꝛ ibi p gloſ. ꝛ p Dy. in. l. mo-
7 deſtinus. ¶ Querit gl. † quo iure petatur ceſſio actionis. hic tex. exprimit. ſcz per doli exceptionẽ vel officio iudicis. ꝛ per Dy. i. d. l. modeſtin⁹. ꝛ ibi dixi. per Cy. in. l. cũ alter. C. de fideiuſ.

DOmos.
Expẽſe facte in reparãda re ſub cõditione legata a le- 1
gatario repetunt̃ inſpecto valore. h. d. hic tex. eſtimatis. ſic intellige qd̓ heres in reficiẽdo expedit cẽtũ poſtea ſuperuixit tantum qd̓ edificiũ non poteſt durare niſi quinqꝫ annis.
a Certe eſtimatur quantũ modo valet[a] edificiũ nõ quantũ expẽdit heres ſm̃ Jaco. de are. ¶ Opp. ꝙ nõ poſſit deducere. vt. l. ſi quis ſciẽs. C. de rei vendi. Sol. glo. vt in ea. ꝛ ille animus preſumitur cum quis nõ preſumatur donare de facili. vt. l. cũ de indebitis. s. de proba. ¶ Oppo. de. l. ſi ita. in fine. j. eo. ſol. vt ibi.

QVod ſi nulla. 1
2 Oppo. de. l. ſi in area. s. de condi. inde. Gloſ. ſoluit hic Dy. vt refert Cy. in. l. ſi quis ſciens. C. de rei vend. dicit quod quicũqꝫ ignorans ſoluens habet conditionem in- 3
certi: ſed non condictionem indebiti.
4 gloſ. tamen in. l. qui exceptionem. §. ſi pars. de condi. indebi. dicit ꝛ melius quod conditio indebiti oritur ex ne- 1
go. geſt. ſed quando in rem tuam impendo ꝛ eam tibi reſtituo ꝗꝗ ignorãti inter te. ꝛ me nullum negotium geritur: quia habebas dominium primo. ſed hic ꝛ in. d. §. ſi pars inter heredem ꝛ legatarium geritur: q2 ab herede tranſit dominium in legatarium: merito oritur conditio incerti. hoc probat text. ſi bene inſpiciat̃ in. d. l. ſi area.

SVmptus.
Continuatur ad precedẽtia: ꝛ legit̃ duobus modis. primo in ſumptibus factis a legatarijs quod heres non deducit: ꝛ hoc ponitur in prima gloſſa. ꝛ in ſecũda in fi. ſecundo modo legitur in ſumptibus factis ab herede. ꝛ hoc ponitur in princip. ſecunde gloſſe. ¶ Oppo. ad primum quod non poſſunt dici expenſe neceſſarie facte reſpectu legatarij: quia nõ erat dominus: tunc ad hoc ſoluendum tendit finis. ij. glo.

☞ Dictio cum: ꝛ dictio et: appoſita inter res legatas coniungũt principaliter.

SI ancilla.
Dictio cũ: ꝛ dictio et: appoſita inter perſonas ſeruorum legatorũ cõiungit principaliter. hoc dicit cum. l. ſeq. Iſtas. ll. declara vt in. §. ſi qs ancillas. inſti. co. facit. l. ſi cui. in prin. s. eo.

☞ Si teſtator legauit centum diſtribuẽdo in pauperes ad volũtatem fideicommiſſariorũ an valeat.

CAptatorie.
Legatũ quod in alterius volũtatem confertur non valet. h. d. ¶ Opp. de. l. fideicommiſ. j. de fideicommiſ. lib. Solu. ſpeciale in libertate: quod dic vt ibi. ¶ Oppo. de. l. prima. j. titu. primo. ſol. quod ibi fuit collatum in arbitrium alterius. quod intelligit̃ boni viri: hic in liberam voluntatem alterius. Dy. inducit † ad queſtionem ſi teſtator reliquit centum diſtribuenda inter pauperes ad volũtatem fideicommiſſariorum an valeat. Videtur per iſtam legem qd̓ non. Contrarium determinat: quia hic non ſubſtantia legati: ſed electio perſonarum committitur in alterius voluntatem: quod fieri poteſt. vt. l. verũ. §. j. j. de reb. du. ꝛ. l. vnum ex familia. j. de lega. ſecundo. ꝛ l. cum pater. §. hereditatem. ꝛ. §. a filia. Et poteſt eligere quos volet etiã indignos. vt. j. titu. j. l. cũ quidã. ita dicit Dy. Item Cyn. in. l. captatorias. C. de teſta. mili. ꝛ pro hoc videtur caſus in. l. fideicommiſſaria libertas. in fi. de fideicom. lib. Hoc eſt verũ ſi relictũ nõ eſſet ad pias cauſas: nam relicta ad pias cauſas valent etiam ſi ſint captatoria. vt in. c. cum tibi. extra de teſta. ꝛ ibi per glo. ꝛ Juno.

☞ Dictio preter excludit eos ad quos refertur. 1
2 Verba enuntiatiua legatorum de preterito non inducunt diſpoſitionem.
Verba enuntiatiua futuri euentus inducunt tãtum conditionem.
3 Verbum do: prolatum in prima perſona facit legatum directum.
4 Relatiuum quanti ponitur pro relatiuo numeri qñ eſt relatiuum quantitatis.

SI ita.
Dictio † preter habet excludere eos ad quos refert̃. h. d. ¶ Op. extra gl. ſi nulli inueniunt̃ in patrimonio debebunt̃. x. extra patrimoni uz. vt. l. hmõi. §. ſi

cui homo. j. eodem. ꝛ not. s. eo. l. legato generaliter. Solu. dicit Jaco. de are. fateor contrarium: ideo dic a quod teſtator dixit. x. ex his que ſunt in patrimonio relinquo: alias procederet contrarium. ¶ Oppo. de contrahen. emptio. l. comprehenſum. ſolu. vt in gloſſ.
2 ¶ Quero † pone quod titio nil erat relictum an per iſta verba teſtator videatur legare. Et dicit gloſſ. qd̓ non. argu. l. titia. in princip. infra titu. primo. Dy. dicit quod illa nil facit: q2 ibi erant verba enuntiatiua futuri euentus que non inducunt diſpoſitionẽ ſed conditionem: hic erant verba enuntiatiua de preterito: ſed adduci poteſt. s. de conditio. ꝛ demonſtratio. l. cum tale. §. fina. ita dicit Dy. facit de heredi. inſti. l. ex ex facto etiam agitatum. In contrarium facit quod no. in. l. ſi mihi ꝛ tibi. §. fina. ſupra eodem. ſed illã glo.
3 ibi reprehendi. vt ibi dixi. ¶ Vltimo not. † de verbo do: quod prolatum in prima perſona facit legatũ directum: quaſi per ipſum teſtatorem detur: ſecus ſi apponeretur in tertia perſona. vt. l. fundi trebatiani.
4 de vſufruc. lega. ¶ No. † etiam ꝙ hoc relatiuũ quanti quando eſt relatiuum quantitatis ponitur pro relatiuo numeri: ꝛ ſic debet exponi quanti. id eſt quot. ſm̃ Jaco. de are. ꝛ de iſtis dictionibus exceptiuis dixi in. l. ſi eum. §. qui iniuriarum. s. ſi quis cautio.

1 ☞ Expreſſio eorum que tacite inſunt per alium modum quam inſunt aliquid operatur.

Illi ſi volet.
1 † Expreſſio eorũ que tacite inſunt per aliũ modũ quã inſunt aliquid operatur. hoc dicit. ¶ Oppo. ꝛ videtur non valere. vt. C. de contrahenda emptio. l. in venden. dicit glo. hoc ideo quia tacite inerat tu dic ibi in cõtractibus de cuius natura eſt quod hincinde oriat̃ obligatio. vnde ſi confertur in voluntatem alterius vitiatur: hic in vltimis voluntatibus. ¶ Oppo. ꝙ non 1
ſit conditionale. vt. l. iij. s. eodem. Dicit glo. ibi conditio fuit tacite appoſita in perſona heredis: hic legatarij. Nil eſt dicere. dic ergo quod hic exprimit̃ per alium modum quam tacite ineſt. nam legatũ acquiritur mihi etiam ignoranti. vt lege cum pater. §. furdo. infra titu. j. ſed hic exprimitur conditio ſi velit expreſſe: ꝛ ſic aliter quam inſit. ita not. in. l. ſi quis ita. ſupra de condi. inſti. et. l. aliquando. de conditioni. et demon. tene menti.

Si domus.
Si domus legata particulatim reficiatur legatũ non extinguitur: ſecus ſi in totum deſtruatur et a teſtatore reficiatur. h. d. ¶ Oppo. s. eo. l. ſeruum filij. §. ſi aree. Sol. glo. ibi eſt caſus econuerſo. ¶ Opp. de. l. ſi fundus. §. ſi res. de pig. Solu. glo. ibi agitur de dãno vitãdo: hic de lucro captando. Iſta non eſt vera per legem domus. s. eod. dic ergo ibi diſpoſitio eſt perfecta: ita 1
quod alteri eſt ius queſitum quod in contractibus fit incontinenti: in legatis poſt mortem teſtatoris. et tunc ſi domus legata deſtruatur et reficiatur tunc adhuc durat ius alteri queſitum. vt. d. l. domus. ꝛ. d. §. ſi res. ſed hic non erat ius iam queſitum: quia adhuc viuebat teſtator. ¶ Oppo. de. l. ſi grege. in fin. s. eo. Solu. gloſſ. ibi fuit combuſta et non refecta: et ſic 1
nil fuit ibi factum a teſtatore. ſed hic fuit deſtructa ꝛ refecta a teſtatore: per quod videtur mutari voluntas. Dices tu quare non eodẽ modo videtur mutari voluntas quando aree legate teſtator domum imponit. vt. l. ſeruum filij. §. ſi aree. s. eodẽ.
a Reſpon. quãdo legatur[a] area ꝛ impo nitur dom⁹ debebitur legatario ſicut quodlibet augmẽtum rei legate: vt. l. quod in rerum. §. ſi quis poſt. s. codẽ. et. l. ſi ex toto. in princip. Sed quando legatur domus tota: ꝗ poſtea deſtruitur area que remanet non debetur tanquam res legata: ſed tanquam pars rei legate. vt no. per glo. in. l. ſcire debemus. de ver. obli. dixi ſm̃ Jac. de Aret. in. d. l. ſeruũ filij. §. ſi aree ſi ergo teſtator aree poſtea domum imponit illa area non poteſt peti tanquã pars rei legate: q2 tunc cedit alteri domui: nec tanquam principaliter legata trahit ad ſe totum: quia nunquam fuit principaliter legata: ꝛ legatum partis non recipit incrementum. vt l. ege ſerui electione. §. fina. s. eodem. et quod ibi no. ¶ Vltimo inducit Dy. arg. de eo ꝗ eſt electus prior a canonicis ꝛ oẽs mortui ſunt añ ꝯfirmationẽ: ꝛ alij noui nolũt: dic vt ibi per cum.

¶ Rñ. qñ legat̃. et vide do. pe. i ca. commiſſum. de de. ꝛ in. c. iudicãte. de teſta. ad qd allegat no. hic. ꝛ vide ibi Jo. de imo. andr. barba.

1 ☞ Cum res tantum valeat quatum vendi poteſt: qualiter dicetur iuſtum pretium cum res emptorem non inuenit.

ET ſi equo.
Valet legatũ de re emenda iuſto pretio. h. d. ¶ Querit̃ cũ res tñ valeat † quantũ vẽdi põt. vt. l. ſi ſeruus. de cõdi. fur. l. mortis cã. capi. §. fina. de do. cau. mor. quõ poterit dici iuſtũ pretiũ rei ꝗ emptorẽ reperit. Rñ. vt tex. ponit ꝛ ſepe accidit qñ qs vult vẽdere ꝓpter neceſſitatẽ: emptores oñdunt ſe nolle emere vt vili⁹ emant: emptorẽ ergo inueniſſet niſi neceſſitas venditoris ſubeſſet: ꝛ illo mõ ꝑtiũ eſtimabit̃. Vel põe ꝙ erat liber iuris ꝗ in vna ciuitate nõ emit̃: q2 ibi nõ erat ſtudiũ. al's ſi nõ reperiret emptorẽ ꝓpter vitiũ rei nõ vz. Quero qs eſtimabit iuſtũ pretiũ. Rñdeo iudex. ar. l. hac edictali. ꝺ ſecund. nuptijs. in. §. illud etiam. lege final. C. de iure do. ꝛ de fideicom. lib. l. alieno. §. fina.

☞ Procuratore alicuius ad mortez condemnato differtur executio ad domini petitionem donec reddat rationes.

SEruus.
Traditio rei legate differtur ex cauſa legitima. h. d. Per † iſtum textum dicit Dynus quod ſi procurator alicuius eſt condemnatus ad mortem quod ad petitionem domini debet differri executio donec reddat rationem. ad

idem.l.ſeruo legato.§.ſeruus.ſ.eo.⁊ ꝑ
Cy.in.l.j.C.de bo.dā.dixi in.l.fi.§.j.de
pub.vbi videtur caſus quod no.

Si ex pluribus. Nomīa
ti ꝑ nomina propꝛia vocātur in viriles.h.d.
dixi in.l.turpia.in fi.ſ.eo.

1 ☞ Inter moꝛtem ⁊ aditionē ſuo he
rede exiſtente non eſt medium.
2 Si vnus dominus dicat ſeruo vade
ad pontem ⁊ ſi obuiaueris libero li
ber eſto:alius ſimiliter dicat ſeruo:et
inuicem ſe obuiēt an ambo ſint liberi.
3 Capitaneus qui pꝛopoſuit de reban
niendo exbannitum ſtante ſtatuto qđ
ſi hoc pꝛopoſuerit deſinat eſſe capita
neus an ꝑpoſitio videatur facta a ca
pitaneo remiſſiue.
4 Conditio tacita que pꝛocedit ex teſta
mento impedit legatum.

SI poſt moꝛtē. Quo ad acq̄ſitiones in
ſpicitur dies legati cedē
tis:⁊ ſi cōcurrat in pun
cto: fauemus ei cui legatum eſt.h.d.
¶ Opp.ſ.tit.j.l.peculiū.§.titio. Sol.
1 vt in glo.hic.§.facit † qđ inter moꝛtem
⁊ aditionē nō eſt remediū ſuo herede
exiſtēte.de quo glo.varie ſunt qđ dico
plene in.l.fi.de cōdi.inſti. Hoc qđ hic
2 dicit̄ de pūcto inducit̄ per Guil. † ad
q.in.l.arethuſa.ſ.de ſta.ho. dn̄s dixit
ſeruo ſuo vade ſupꝛa pontē ⁊ ſi obuia
ueris libero.liber eſto. alius dn̄s di
xit alteri ſeruo vade ſupꝛa pontē ſi ob
uiaueris ſeruo liber eſto. Iſti duo in
uicē ſe obuiauerūt: querit̄ quis eoꝛū
ſit liber. Hec.l.facit q: in iſtis queſtio
nibus de pūcto debeamus interpꝛe
tari in partē fauoꝛabilioꝛē. In contra
rium videt̄ caſus in.d.l. arethuſa. q:
ibi tertius fili⁹ qui naſcitur facit ma
trem liberam:in illo puncto ipſe non
eſt liber tanquam natus de matre ſer
ua.dic ergo quedam concurrunt in
puncto ſucceſſiue:hoc eſt ſtatim defi
ciente vno incipit aliud:⁊ in iſtis iudi
camus de vno per pꝛius de alio per
poſterius.ita loquitur.l.arethuſa.vbi
pꝛius naſcitur puer et perfecta natiui
tate in illo puncto mater eſt libera:q̄
ante erat ſerua: vnde vere nat⁹ eſt ex
ſerua.ad idem.ſ.de ſolut̄.l.ſub condi
tione.et.l.quoties.de noua.vbi in pun
cto quis obligat̄ ⁊ liberatur vbi pꝛe
cedit obligatio: ⁊ ſtatim extinguitur
et ſuccedit liberatio. Quandoq̄ʒ duo
concurrunt in puncto pariter et non
ſucceſſiue:⁊ tunc quādoq̄ʒ ad valida
tionem actus de quo loquitur nō eſt
neceſſe quod vnum pꝛecedat aliud ſʒ

a ¶ Alienatio. Adde vt ꝑ paul. de ca. cōſi. x. vbi de hoc.

ſufficit quod vnum non ſequatur poſt aliud:et tunc
iudicat̄ pariter de vtroq̄ʒ.vt hic verſi.pꝛeterquā.⁊.ſ.
de re.du.l.ſi inter virū. Si vero eſt neceſſe ꝙ vnū pꝛe
cedat aliđ:tūc ſi illa duo cōcurrūt ſimul tūc ille act⁹
vitiat̄.vt.l.ſi fuerit.de reb.du.licet q̄nq̄ʒ in dubio pꝛe
ſumat̄ aliquid coꝛū ꝑceſſiſſe.ſ.qđ eſt fauoꝛabilius:vt
d.l.ſi fuerit.in fi.⁊.l.qui duos.§.ij.de re.du. ¶ Nunc
ad ꝑpoſitū ille cui fuit dictū ſi obuiaueris ſeruo nō
eſt liber:quia in actu in quo obuiauit ille erat ſeru⁹.
ille cui fuit dictū ſi obuiaueris libero non erit liber:
quia in puncto in quo obuiauit:ſeruo obuiauit:licet
3 ſucceſſiue ſtatim factus eſt liber.facit ad † .q.quam
diſputauit Iac.bu.de capitaneo qui pꝛopoſuit in cō
ſilio de rebāniendo exbannitū cū etiā ſtatuto caue
tur qđ ſi hoc pꝛopoſuerit deſinat eſſe capitane⁹.vtrū
ꝑpoſitio videat̄ facta a capitaneo de quo dixi in.l.ſi
quis id quod.ij.§.j.de iuriſdi.om.iudi.

Si pure. Datio libertatis directa ſub condi
tione facit legatum videri datū ſub
contraria conditione.ſed ſi datur in diem omnino ex
titurum legatū videtur ſimpliciter reuocatum.h.d.
¶ Opp.de.l.peculiū.§.fi.ſ. ti.j.gl.ſol.⁊ bn̄. ¶ Extra
4 gl. † op.tacita cōditio nō impedit legatū quo ad traſ
miſſionē.vt.l.iij.ſ.e.⁊.l.cōditiones q̄ extrinſec⁹.de cō
di.⁊ dem̄. So.iſta cōditio tacita venit ex ipſo teſtō:
cōtraria loquuntur in conditionibus tacitis que ve
niunt extrinſecus.
1 ☞ Legatum factum ab extraneo ſeruo legato ac
quiritur heredi.ſed heres tenetur reſtituere legata
rio.

SEruo legato. Seruo ꝑpꝛio le
gato pōt quis
legare ⁊ dies cedit ab adita hereditate
h.d. ¶ Quid ſi ab extraneo relinquat̄
ſeruo legato. Dicit gl.ſi dies legati ce
dit añ aditā hereditatē ei⁹ q̄ legauit ſeruū queret̄ ſer
1 uo ⁊ per ſeruū hereditati. ¶ Sed q̄ro † vtrū heres
eo caſu cogat̄ reſtituere legatario.gl.ſ.ti.j.l.qđ ſeru⁹.
tenet ꝙ ſic. Idē Ia.de are.ꝑ.l.ſi tibi homo.§.cū ſeru⁹
ſ.e.⁊ per alias.ll.hic alle.in gl.pe.in.l.fi.C.de vſufr.le.
tenet cōtrariū ⁊ ibi gl.hoc videt̄ ſentire.idē in.l.herē
nius.ſ.de vſuris. Puto iſtā gl.verā vt interim acqui
rat̄ heredi.ſed heres tenetur reſtituere.⁊ ſic ipſo iure
nō querit̄ legatario per dictā.l.qđ ſeru⁹.ſ.ti.j. expſſi⁹
in.l.huic ſcripture.ſ.ad.l.aquil.⁊.ſ.e.l.apud iulianū.
§.j.ꝟ.⁊ ſi ſeru⁹.vbi dicit quicq̄d per ſeruū fuerit acq̄
ſitum heres debet pꝛeſtare.
1 ☞ Si pꝛomittens non alienare ſub pena alienet rē
ſubiectam reſtitutioni non incidit in penam.

Si ſeruū. Alienatio rei ſub conditiōe legate
vires legati nō perimit.h.d. ¶ Op
po.ſ.qui ⁊ a qui.l.generaliter.§.j. Sol.qđ alienare po
teſt interim:non manumittere:ratio eſt:q: datio liber
tatis eſt irreuocabilis. ¶ Oppoñ.de aut̄.res que.C.
cōia de leg.dicit gl.ꝙ hodie etiam interim non valet
a alienatio^a. Idē no.C.cōmunia de le.l.fi.§. ſin autem
auaritie.⁊.ſ.de condi.⁊ demon.l.ſi fundum.⁊ ad tre
bel.l.marcellus.§.res.⁊.l.plerunq̄ʒ.circa fi.ſ.de regu.
iur.in contrarium no.in.l.cum pater.§.libertis.ſ.ti.j.
⁊ auten.de reſti.⁊ ea que pa.in pꝛin.in verſi.alienari.
⁊ iſtam vltimam tenet pet.⁊ Cyn.in.d.aut̄.res que.⁊
Dy.hic tangit.non ob.aut̄.res que.quia ibi nil inno
uat in

uat in modum ꝓhibitionis alienationis:ſed a pꝛohi
1 bitione.l.antiqua.excipit duos caſus.⁊ per hoc † pōt
ſolui queſtio ſm̄ Pet.aliquis pꝛomiſit non alienare
ſub pena:⁊ alienat rem que ſubiacet reſtitutiōi:an in
cidat in penam:⁊ ſm̄ iſtam gl.non incidit in penam:
q: alienatio non valet. Facit.C.ſi mā.ita ſu.ali.l.ca q̄
dem.ſed ſm̄ alias gl.⁊ doc.incidit in penā.q: aliena
tio valet:qđ notandum eſt. Bar.
1 ☞ Actio qđ oꝛiatur ex ſtatuto q̄uis verba diſpoſiti
ua ad aliquem non dirigantur.

Si teſtatoꝛ. Ille agit ex legato cuius inter
eſt lʒ ad eū verba non dirigan
tur.h.d. Gloſſ.op.tribus modis vt in glo. Per iſtam
1 † l.⁊ ſimiles dixi pluries in ſtatutis qđ ex eis oꝛiatur
actio illis quoꝛum intereſt licet ad eos non dirigant̄
verba diſpoſitiua:vt ecce dicit ſtatutum qđ filia femi
na nō ſuccedit extantibus maſculis:licet hoc ſtatuto
expꝛeſſe non diſponatur qđ maſculi ſuccedant:tn̄ q:
eoꝛum fauoꝛe fit:ipſi agent ex ipſo ſtatuto:tanq̄ pꝛo
eis eſſet factū.vt hic.⁊.l.fideic.§.cū eſſet.⁊.§.interdū.
ſ.ti.ij.quod no.

Si fundus. Species legata dʒ dari talis
q̄lis eſt niſi aliud ſit expꝛeſſuʒ.
hoc dicit.

Seruus. De iſto.§.dic vt.l.ſeruus vni.ſ.eo.

Si res. Si dubitat̄ an res legata exiſtat heres
debet cauere de pꝛoſequēdo ⁊ reſtituē
do ſi eam inuenerit.h.d.⁊ hoc declara.vt no.in.l.cum
ſeruus.ſ.eo.

1 ☞ Retentione poſſum ius meū cōſeruare ſi res ꝑ
quā vel in quā ius habeo peruenit ad me ſub ſpe re
ſtituendi.
2 Onus luendi rem legatam quādo ad heredem per
tineat.
3 Teſtatoꝛ ꝙ nō poſſit legare ius pignoꝛis vel ſeruitu
tis heredis quod habet ſuper re.

1 **SI ſeruus.** Si res † pꝛo qua vel in
qua ius habeo per
uenit ad me ſpe reſtituendi poſſum per
retentionem cōſeruare ius meum.h.d.
¶ Oppo.ꝙ ius meum.ſ.actio furti ſit
ipſo iure ſalua.vt.l.legatarius.§.j.ſ.e.⁊.l.a titio.ſ.de
fur.ſo.gl.hic fuit legatum ſub conditione vel in dieʒ.
¶ Op.extra glo.de.l.cum rem alienam.C.eo.ſ.e.l.ſi
2 res obligata. Sol.intellige † quod hic teſtatoꝛ igno
rauit nec interuenit aliquid de his que ponunt̄ in.l.ſi
res obligata.ſ.eod.per que colligitur qđ teſtatoꝛ no
luerit qđ ad heredeʒ ꝑtineret iſtud onus:ſed ſi teſta
toꝛ ſciuiſſet vel interueniſſet aliquid de his que indu
cūt pꝛeſumptionem quod heres deberet luere reʒ le
gatam:tunc onus eſſet heredis:vt ibi:ita ſentit gloſſ.
in.l.quid ergo.§.ſi heres.in vna ſolu.ſupꝛa eodem ti.
3 ¶ Sed contra hoc op. † teſtatoꝛ poteſt legare ius ſuū
⁊ ius heredis ſicut ſuū.nec adhibetur diſtinctio vtrū
ſciuerit vel non.vt.l.vnum ex familia.§.ſi rem.ſ. tit.j.
Solu.aut heres habet ius in iure dominij in totum
vel in partem.vel ius illud quod eſt pars dominij vt
vſuſfructus: et loquitur contrarium. ſecus ſi habet
aliud ius pignoꝛis vel ſeruitutis et ſimile.vt hic.ita

ſoluit text.infra titulo pꝛimo.l. cum filius.§.domin⁹:
Fallit fauoꝛe libertatis. vt infra de man.teſta.lege ſi
fructuarium.

1 ☞ In legato generis habētis certos fines a natu
ra legatarius eligit.
2 In habentib⁹ fines facto hominis heres eligit ⁊ nō
legatarius.

1 **SI domus.** † Legatum incerti
rei qui habet fines
facto hominis valet ſi in patrimonio re
periatur al's ſecus.h.d. ¶ Op. ⁊ videt̄
ꝙ electio ſit legatarij.vt.l.legato gene
raliter.ſ.eo.ſol.huius timoꝛe foꝛte dicit gl. quod hic
teſtatoꝛ ſenſit de certa re.licet non appareat de qua.ſi
iſta gl.eēt ꝟa fruſtra diſtingueret̄ inter fundū ⁊ domū
in.d.l.legato gn̄al'r.ſ.e.⁊ in.l.cū poſt.§.gener.ſ.de iu.
do.cū ēt legatū fundi ſſactū ſimpl'r ſi teſtatoꝛ ſenſit de
certo valeret.vt.d.l.legato generaliter.§.j.dicendum
eſt ergo qđ hic teſtatoꝛ non ſenſit de certo:⁊ ita intel
ligitur.d.gl.⁊ Dy.in.c.in obſcuris.de regu.iur.lib.vj.
Non ob.contrarium qđ dicit quod debet eſſe electio
legatarij:quia illud verum in rebus que habent cer
tos fines a natura:vt bos vel equus ⁊ ſimiles:in qui
bus legatarius eligendo non poteſt multum graua
re heredem:quia in eſtimatione modicum diſtat bos
a boue:cum de mediocri tractatur.vt.d.l.legato ge
neraliter:vl' homo ab homine.vt.d.l.fi.§.j.C.cōmunia
2 de leg.ſed hic loquitur in rebus † que habent fines fa
cto hominis:quia domus conſtituitur pariete interie
cto.vt.l.quod in rerum.§.ſi quis poſt.ſ.e. Et inter do
mum ⁊ domum poteſt eſſe maxima differētia.vnde
ſi legatarius poſſet eligere poſſet grauare multū he
redem. Idem ſi legatur ſcyphus qui habet foꝛmam
facto hominis:vt electio ſit heredis.vt.d.l.legato ge
neraliter:ne nimis grauetur heres.hāc rationem po
nit gloſſ.in ſimili in.l.heredes.§.ſi incerto.ſ.fami.erc.
¶ Op.ſ.de iure do.l.cum poſt.§.gener. Gloſſ.dicit
aliud in legato fundi aliud in legato dom⁹.ratio q:
fundus habet fines ſola diſtinctione patriſfami.do
mus facto hominis interueniente.⁊ hanc opi.tenent
omnes.et Dy.in.d.c.in obſcuris.de regulis iuris.lib.
vj.gloſ.in dicta lege cum poſt.§.gener.tangit opinio.
quoꝛundam qui dicebāt idem eſſe in fundo quod in
domo quā ſequebat̄ Iac.de are.⁊ Pe. Ego ſuſtineo
gloſſ.quod examino in.l.ita ſtipulatus.in pꝛincip.de
verbo.obliga.

1 ☞ Si res legata eſt pꝛeſtita extra iudicium an cau
tio peri poſſit.
2 Actio ex teſtamento quod remaneat etiam cau
tione pꝛeſtita niſi fuerit interpoſita animo nouādi.
3 Heres an teneatur de euictione niſi dicatur.
4 Lex cum alienam. C. de lega.quod habeat locum
quando teſtatoꝛ ſimpliciter putabat rem eſſe ſuam
nō reſpectu alicuius cauſe:ſecus ſi putabat ſuam ex
cauſa.
5 Heredi an ſit denuntiandū ad hoc vt legatarius poſ
ſit agere de euictione.
6 Legatarius agens de euictione petit ab herede rem
legatam.

De euictione.

Re legata euicta nõ pſtita cautione agitur ex teſtamento: ſʒ anteꝗ̃ euincat officio iudicis cautio poſtulatur. h. d. Primo format vnam queſtionem. ſecundo premittit vnam regulam. tertio ex illa regula infert ad ſolutionem queſtionis. ſecunda ibi: et regulariter. tertia ibi: ceterum. In prima parte caſus eſt clarus. ⁊ in ſecũda etiam. In tertia ponit ſic caſum: ex regula precedẽti que eſt quod re euicta põt agi ex teſtamento: infert iuriſconſultus ſic. ergo ſi re euicta poteſt agi: antequam euincatur poteſt cautio peti officio iudicis deſeruiente actioni ex teſtamento: per quam res legata in iudicio petitur: ſed ſi res legata fuerit ſoluta extra iudiciũ: an cautio poſſit peti non dicit aliquid. Prima pars non habet contraria neqꝫ dubium. ¶ Ad expeditionem ſecunde quero ad cuiꝰ determinationem veniant illa verba ſine iudicio. Dicit gl. ad determinationem illius verbi preſtita: non illius verbi euincitur: ⁊ bene: quia ſi euinceret̃ ſine iudicio de euictione agi non põt. vt. l. non tamen. ⁊. l. ſi dictum. §. primo. ſ. de euic. ⁊. l. vtiqꝫ. ſ. de rei vend. ⁊ de neg. geſt. l. at qui natura. in fi. ¶ Circa
1 tertiam partem † quero ſi res eſt preſtita extra iudiciũ: an poſſit peti cautio. Quia tex. non dicit: glo. quod non: quia non eſt actio cui ſeruiat. eſt enim ſolutione ſublata. vide gl. ij. ar. pro hoc. C. depoſiti. l. iiij. ¶ Contra hanc ſolu. videtur tex. in. l. iul. §. j. de ver. obli. Per. dicit quod ibi fuit ſolutũ adiecto: hic principali. Certe hec poſſet eſſe fuga quãtũ ad illam. l. tamen hoc eſt contra l. etiã. de ſo. quare Dy. dicit gl. iſtam nõ verum dicere: imo etiam re preſtita poſſet peti cautio. vt. d. l. iul. §. j. ⁊. d. l. etiaʒ de ſo. Nõ ob. tex. hic: quia lʒ dicat ꝙ re euicta poſſet agi ex teſtamento: ⁊ quod ſi petitur in iudicio poteſt peti cautio: et non negat quin re ſoluta extra iudiciũ põt cautio peti: hoc eſt ipſa res pꝑter cautionem habendam. vt. d. l. iul. §. j. et l. etiam. Nec ob. l. iiij. C. depoſiti. quia ibi vult agere propter acceſſionẽ: hic propter cautionẽ que reſpiciũt in totũ ius rei legate. ĩo re ſoluta adhuc agit̃ actione prima propter cautionem.
2 ¶ Quero † ⁊ intro tertiam gloſſam vtrum cautiõe preſtita remanet actio ex teſtamento. Reſpond. ſic niſi fuerit interpoſita animo nouandi. vt. l. iiij. §. ſi ex conuentione. ſ. de re iu. ¶ Quero
3 † vtrum heres tenetur de euictioneᵃ
a rei legate. Gloſſ. hic diſtinguit: examinemus quodlibet membrum. Primũ
4 membrum eſt quando legatur res in genere: quo caſu debetur euictio magis ex qualitate quam titulo ſiue obligationis ſpecie. Ro. ſimilia verba ponit in. l. qui concubinã. §. ſi heres. ſ. ti. vij. vult dicere ꝙ hoc ex qualitate obligationis: quia in genere. Et regula eſt ꝙ vbi ꝗs tenet̃ i gñe: tenet̃ rẽ facere accipiẽtis: ⁊ ꝑ cõſequens de euictione. ideo emptor qui tenetur ad pretium in genere debet facere pretium accipientis: venditor qui tenetur ad ſpeciem non. vt. l. ex empto. in pñcip. de act. emp. ⁊ ideo puto ſi quis venderet frumentum in genere facere debet accipientis: ⁊ quod Rog. dicit quod hoc nõ procedit ex titulo ſiue ex ſpecie obligationis: vult dicere titulus legati eſt titulus lucratiuus: cuius natura eſt: vt quis non teneatur de euictione: niſi promittat. vt. l. ariſto. in fi. de dona. ⁊ no. in l. ij. C. de euic. ⁊ tex. in. l. ad res donatas. de edil. edic. predicta vera quando res legatur in genere ſimpliciter: ſecus ſi legaretur incertus de certis: vt lego vnũ ex ſeruis meis: quia tũc equiparatur legato ſpẽi. vt. l. in rõne. §. diligẽter. ⁊. §. ſe. ſ. ad. l. fal. ⁊. ſ. de ſo. l. q̇ decẽ. §. ſtichum. in fi. §. ⁊ predicta vera quando res legat̃ generaliter. i. vna res indeterminata de genere: ſecus ſi legaretur vniuerſale: vt lego peculium vel hereditatem: ⁊ tunc ſi quidem euinceretur eſſet damnum legatarij. vt. C. de euic. l. j. Secundũ membrum eſt quñ do legatur ſpecies certa que eſt ipſius teſtatoris: tũc dicit glo. fruſtra queritur de euictione niſi forte eſſet pignorata. vt. l. predia. C. de fideicom. ⁊ inſtitu. eo. §. ſi rẽ. vult dicere quando teſtator rẽ legat propriã nõ poteſt euinci niſi per iniuriam iudicis: que iniuria nõ debet nocere heredi. vt. l. ſi per imprudẽtiam. de euic. intellige niſi heres dederit cauſam condemnationis iniuſte: quia noluit exhibere inſtrumenta legatario. vt. C. de fideic. l. inſtrumenta. arg. l. quid ergo. §. ſi heres. ſ. eo. Et hoc eſt verum quando aliquis euinceret rem in totum iure directi dominij. ſed ſi rem in totum non euinceret. hic aduerte: aut euincit ratiõe alicuiꝰ iuris quod habebat in rem: ⁊ heres non tenetur: quia teſtator non videtur legare niſi ius quod habebat. vt hac. l. in fi. ſed ſi illud ius per ꝙ euincitur: lʒ non eſſet ius dominij: auferret rem legatario in totum per hypothecariam: tunc diſtingue vt habetur in. l. ſi res. ſ. eo. ⁊ iſtud verum niſi teſtator expreſſe aliud dixit. vt l. ſeruo legato. §. ſi fundus. ſ. eo. Tertium membrum eſt quando legatur res aliena alicui a ſciente: tunc dicit gloſſ. tenetur de euictione. vt. l. cum rem alienam C. eo. quod intellige quando ſciuit alienam ſimpliciter: ſecus ſi reſpectu alicuius iuris: quia tunc videtur legare ius quod habet. vt hac. l. in fi. ⁊. l. ſerui electione. in fi. ſ. eo. Quartum membrum eſt quando legat rem alienam errans vel ignorans vtrum ſit aliena. Hoc caſu dicit gloſſ. ſi legat extraneo non debetur. ſi legat coniuncte perſone debetur niſi error precedentis cauſe nulle vel finite aliud inducat. Quid vult dicere error cauſe finite pone exemplum. ſ. eodem lege quod in rerum. §. j. ⁊ in. C. eodem titulo. l. vxor. ⁊. ſ. de vſufruc. leg. l. ſticho. in fin. vbi legabat teſtator ius ꝙ morte finiebatur. Quid vult dicere error cauſe nulle. Jacobus de aretio dicit quod teſtator putabat rem eſſe ſuam ex vi emptionis facte a pupillo: que emptio eſt nulla: quo caſu non valet legatum etiam ſi fiat coniuncte perſone. quod nota. † quia ex hoc habeñ quod. l. cum alienam. C. eo. habet locum quãdo teſtator ſimpliciter putabat eſſe rem ſuam non reſpectu alicuius cauſe: ſecus ſi putabat ſuã ex certa cauſa: vt hic. facit. l. ſeruum filij. in prin. ſ. eodem. ⁊ quod ibi not. Sed contra predicta facit. l. cum pater. §. euictis. ſ. titu. j. Glo. in. l. cum rem alienam. C. eodẽ. dicit ibi ſpeciale ne oriatur inuidia inter fratres. vltramõ. dicũt quod illud eſt ſpeciale in heredibus: non curo ſi ſint fratres vel nõ: quod an ſit verum et que ſit ra-
5 tio ibi videbitis. ¶ Quero † ad hoc vt poſſit agere de euictione vtrum ſit neceſſe quod denuntietur heredi. et quãdo. Dic vt lege concubinam. §. ſi heres. ſ.
6 tit. ij. ¶ † Quero quando agitur de euictione quid petitur. Reſpond. peteretur illa res legata quaſi nunquam ſoluta. vt hic. et dicta lege qui concubinam. §. ſi quis heres. ſecꝰ qñ agitur ex empto de euict. quia tunc agitur ad intereſſe empto. l. venditor hominis. ſ. de euic. quia res euicta. nam actio prima qua tenebatur. ſ. ad tradendum eſt ſublata traditione. vt. l. ab emptione. de pac. et autenti. ſacramenta. C. ſi aduer. vendi.

1 ☞ Confitenti ſit preceptum de ſoluendo intra decem dies.
2 Litis conteſtatio quando fiat per confeſſionem.
3 Aliud pro alio ex cauſa ſoluitur.
4 Ratio affectionis quando habeatur.
5 Judex ex officio contra confitentem quando facit ſolui aliud pro alio.

In pecunia legata.

Confitenti ſit preceptum: et terminus datur ad ſoluendum: et ex cauſa permittitur vt ſoluatur eſtimatio ꝓ ſpecie: ſine cauſa non. hoc dicit.
1 ¶ Not. † primo practicam que ponitur in lege ſi de bitori. ſ. de iudic. quod confitenti ſit preceptum de ſoluendo intra tempus modicum. quod tempus hodie cõſuetudo interpretatur vſqꝫ ad. x. dies. ⁊ ibi no.
2 ¶ No. ſecundo † quod per confeſſionem non ſit conteſtatio lit. quod eſt verum quando quis confitetur animo lit. conteſt. ſed animo fugiendi iudicium. nam ſi quis dato libello confiteretur ad iſtum finem vt damnaretur ex ipſo libello: tunc inducitur conteſtatio. vt no. in lege prima. C. de li. conteſt. facit. l. ſi reus. ſ. de procurato.

3

Qui confitetur.

Not. hic † quod ex cauſa ſoluitur aliud pro a-
4 lio. Secundo not. † quod habetur ratio affectionis. quod intelligo non vt per hoc res plus eſtimetur quia eſſet contra. l. pretia rerum infra ad legem falcidiam ſed ad alium finem. vt. l. cum ſeruus. ſ. man. Tertio
5 not. † quod contra confitentem officium iudicis eſt quandoqꝫ facere ſolui aliud pro alio ſicut contra eũ quem condemnat. ad idem infra de confeſſio. lege iulianus.

1 ☞ Qui habet fundum vectigalem illũ legare põt domino.
2 Fundus emphyteuticus non põt legari nec donari.
3 Si alienatio emphyteuſis ſit adinuicẽ inter plures qui ſimul conduxerunt licite ſit.

* Pro concordia. Aduerte quod donari vel legari nõ poteſt res emphyteucica per emphyteutam ſine cõſenſu domini. Barto. in. l. ſi. C. de iu. emphyteu. Contrarius alle. in hac. l. ſi domus. §. ſi fundus. an determinando emphyteuta poſſit donare vel legare. Sed in alio caſu in eiſdẽ locis dicit. do. Anto. de Nicel. Bald. contrariari ſecũdũ barba. ſicu. in capitu. poſuit. de loca. colum. vij. qui dicit mirum eſſe quod ab alijs nõ tangatur: naʒ voluit ſineum in hoc. §. ſi. ꝙ emphyteuſis eccleſie non poſſit donari irrequiſita eccleſia in l. j. ff. de ſui

*
a

Si fundus.

Ei qui habet dominium directũ poteſt legari ab eo qui habet vtile: et in dubio videtur quis legare ius
1 quod habet in re. h. d. ¶ No. † quod qui habet fundum vectigalem poteſt legare domino: ꝙ intelligo etiam ſi illud ius debet finiri morte legantis. vt. l. quod in rerũ. §. j. ſ. eo. l. ſticho. de
2 vſufru. leg. ¶ Quero † vtrumᵇ fundꝰ
b emphyteuticus poſſit legari ⁊ dona-
c ri.ᶜ Hic videtur ꝙ ſic. ad idẽ. l. in conuentionibus. ſ. de ver. ſig. ⁊ ibi ꝑ Jac. de Are. no. gl. in. l. ſi. C. de iure emphy. contrarium no. in. l. j. C. de fun. pa. lib. xj. ⁊ hoc puto verum in alio emphyteuta quam reipublice. per. l. fin. C. de iure emphy. vbi non ſolũ vẽditio ſed omnis alienatio prohibet̃: ⁊ hoc ibi tenet Per. non ob. iſta. l. ⁊ ſimiles. quia loquuntur in emphyteuta reipublice. ratio quia tunc ad quemcunqꝫ vadit res eo ipſo quod eſt poſſeſſor tenetur ad vectigal. vt lege ſin. C. ſine cen. vel reli. ⁊. l. imperator. de pu. vnde non in perſi. verſi. pe. ⁊ idem ſecundum eum refert Bal. tenuiſſe in. l. vſufructu. ff. ſo. matri. ⁊ in. l. ſi. C. de iu. emphy. Contrarium tamen ſecundũ eum quod poſſit donari. alleg. Barto. in. l. j. C. de fun. patr. li. xj. Sol. ſecundum ipſummet Barba. ſicu. Et melius ex verbis do. Jaſ. in. d. l. ſi. in illamet. q. ſ. formata in charta nona ⁊ ſeq. C. de iur. emphy. vbi alleg. Bar. ita conſuluiſſe. vt. ſ. pro negatiua per legem vniuerſas que eſt lex. ij. C. ne rei do. vel templo. que eſt canonizata. xvj. queſtio. iiij. in. c. vniuerſaꝗ. ⁊ in hoc. §. ſi. et in. l. in conuentionalibus. de verbo. ſignific. et in. l. ſi patroni. in prin. ff. ad trebel.

Andreas Poma.

a ¶ Si fundus. in prin. vide Alexan. conſil. xlvij. in. iij. volu. ⁊ vide quod ex hoc inferat Oldra. conſil. cviij. in. ij. colum. verſicu. circa tertiam. Alexan. conſi. ix. ad finem. volu. iiij.
b ¶ Quero vtrum. Bal. hic tenet contra. ⁊. l. ſi. C. de iu. emphy. ⁊. c. j. §. donare. qualiter olim feu. poſſ. aliter dicit in capitu. potuit. de nox. vide ibi Jo. de imo. Andr. Barba.
c ¶ Legari ⁊ donari. adde vltra Alex. Bal. cõſi. cclx. lib. j. vbi dicit ꝙ hũc caſum habuit in aduocatiõibꝰ cũ Bar. ⁊ vide Old. cõſil. cclxx. Abb. cõſi. lxxiiij. li. ij. et vide Alex. in conſi. cxxxvj. col. iiij. ver. ad hoc ſide c in. j. vo. ⁊ in cõſil. ix. quaſi ꝑ totũ. in. ij. vol. ⁊ in quantũ Alex. tãgit an emphyteuſis poſſit diuidi irrequiſito dño. adde Bal. ꝙ ſic cõſil. cxxix. incipiẽte diuiſio. li. iiij. et an poſſit locari ad longum tempus. vide Bal. conſi. cccxlvij. lib. iij.

a ¶ De euictione. Ad de vt per Abb. conſ. xlv. lib. ij.

a ¶ Facere. Adde qđ Ang. cõſil. cclxxvij. in ci. pũct⁹. q. Jo. de Flo. tenet ꝑ tex. ꝙ ſi teſtator i ſuo teſtamẽto inſtituto filio ⁊ filie facto legato relictoque eius fratre executore teſtamenti decedat cõtingat etiã decedere fratrẽ executorẽ qui ſit̃ inſtitutis ſuis filijs dicat itẽ lego in deo ⁊ mando qđ ꝑdicti hr̃des mei executioni mandent teſtamentũ fratris mei. ꝙ ꝑ hec ꝟba q: officiũ executoris ad heredẽ nõ trãſit vi deat teſtator mãdaſſe vt ſoluãt legatũ actũ filie alterius teſtatoris cuius ipſe erat executor.

tereſt reipublice: ſ; in alio emphyteu- 1
ta ſecus: cũ nouus poſſeſſor non tene-
retur ad penſionem: cum ipſe nil pro-
miſit. ⁊ ideo nõ poteſt alienare ſine cõ
ſenſu domini. In emphyteuta eccleſie
puto ꝙ nõ ſit dubiũ: quia nec venden-
do: nec donãdo: nec aliquo modo po- 1
teſt alienare. vt. l. j. ⁊ ij. C. ne rei domi.
3 vel templo. Et per † dictam rationem
dicebam quãdo plures qui conduxe- 1
runt ſimul emphyteuſim inuicem alie-
nant: forte non eſſet prohibitum: quia
quilibet eſt obligatus ad penſionem
eccleſie. dixi in. l. ſi mihi ⁊ titio. ff. de ver
bo. obliga.
Si vendo fundum excepto iure colo-
ni: et nullus ſit colonus an debeã ha-
bere medietatem fructuum.

S I quis lega-
uerit. Exceptio rei que
non reperit̃ nihil impor-
tat. h. d. No. ſimile, de ex
ceptione obſcura dixi in. l. titie texto-
res. ſ. e. ¶ Opp. de. l. certo generi. in
princip. ſ. de ſerui. ruſti. pred. Solu. ſo
lum continetur appellatione vinee ſi
ibi ſint vites: vt ibi: ſecus ſi non ſunt
vt hic. Jaco. de Are. querit † ſi vendi-
di tibi fundum excepto iure coloni: q
habebat medietatem fructuũ: ſi null⁹
reperitur colonus an ipſi vẽditori de-
beatur medietas. Et dicit ꝙ iſta exce-
ptio nil operatur. vt hic. ⁊. ſ. de vſufr.
l. ſub conditione. ⁊ cõmunia predi. l. ſi
quis duas. §. ſi in vẽditione. al's eſt. l.
ſi in venditione. de contrahẽ. emp. l. fi.
de act. emp. l. ſi i mercede. i fi. de euic.
l. minor. in fi. qđ intellige niſi inter par
tes cõſtabat nullum eſſe colonum niſi
ipſum vẽditorem: tunc videtur intelli
gi debere ꝙ ipſe venditor habeat ius
coloni. vt. d. l. ſi quis duas. §. ſi in ven-
ditione. communia predi. quod not.
☞ Clauſula promittit ſe facturum ⁊
curaturũ quid importet ⁊ eſt commu
nis ad vltimas voluntates et cõtrus.

S I heres. Qui iuſ-
ſus eſt fa
cere[a] vt habea; tenetur
mihi dare. h. d. ¶ Opp.
de. l. illa ſtipulatio. §. eũ.
de verbo. obli. Glo. dicit, hoc ſpeciale
in vltimis volũtatibus. melius ſoluit
in illa. l. §. eum. alleg. in gloſ. q: aut ali-
quis grauatur vt det: et debet dare.
vt. l. vbi autem. in fi. de verb. obli. aut
grauatur ad faciendum ꝙ habeat ali
qđ: ⁊ ſimiliter debet dare: vt hic. qñq;
quis grauat̃ ad curandũ vt quis ha-
beat: ⁊ tunc ſufficit ꝙ det reũ locuple-
tem. vt. l. cõtraria. et. l. fi. ſi cer. pe. plus

† ergo importat qui obligat̃ facere quã qui obligat̃
curare. ideo in inſtrumentis apponit̃ hodie vtrumq;
ſcilicet quod promiſit ſe facturum curaturum: ⁊ iſta
ſunt communia tam in cõtractibus quam in vltimis
voluntatibus.

1 ☞ Que ſit differentia inter vicum et ciuitatem et
villam ac caſtrum.

Vicis. Vicis poteſt legari ſicut ciuitatibus.
h. d. ¶ Quero † que eſt differẽtia in-
ter ciuitatem ⁊ vicum: glo. hic dicit quod ciuitas ho
noratur quibuſdam dignitatibus quibus non hono
ratur vicus: In vſu vero communi dignitas epiſco-
palis que ſit in loco facit ciuitatem: et ita videtur ſen
tire Fede. imperator in conſtitutione illa de pace cõ-
ſtantie. Innocen. de hoc tractat in. c. que in eccleſia-
rum. extra de conſti. Vicus vero ⁊ villa dicũtur que
iſtas dignitates non habent: et eſt nomen generis.
vt. l. qui ex vico. ff. ad munici. Caſtru; vero diſtinguit̃
a villa: quia villa nõ eſt muris vel vallis circundata.
vt hac gloſ. et per gloſſam in. l. ex hoc. de iure gentiũ.
de iuſti. ⁊ iur. et per Joã. an. in. c. ſi ciuitas. de ſenten.
excom. lib. vj. Inducitur iſte verſi. quod pars ciuita
tis poſſit facere ſyndicum quod dixi in. l. ſi quis a fi-
lio. in fi. ſ. e. Sed quid dices de vno burgo: Certe vi-
detur vniuerſitas approbata. vt. C. de fundo rei. pri-
ua. l. penul. lib. xj.
1 ☞ Lex coniecturãs mentem teſtatoris intelligitur
niſi aliter de voluntate appareat.
2 Euidẽter apparere dicitur quod apparet legitimis
coniecturis.
3 Multa dicuntur tria.
4 Legata ab inſtituto quando videãtur relicta a ſub-
ſtituto.
5 Mater que fuit cum extraneo ſubſtituta filio impu
beri et eidem relictus vſusfructus quando ſuccedit
ex ſubſtitutione pupillari habebit vſumfructũ ſecus
ſi ex vulgari. de hac queſtione. vide late Jaſonem.
infra in lege ſi fundum. §. ſi paterfamilias. ff. eo.
6 Conditio adiecta inſtitutioni an videatur repetita
legato facto eidem.
7 Conditio appoſita in perſona vnius an intelligatur
appoſita in perſona coniuncti remiſſiue.
8 Legata facta in vno teſtamento quando videantur
repetita in alio teſtamẽto poſtea facto remiſſiue.
9 Dictio amplius an inducat repetitionem. ⁊. ſ. eo. l. le
gata. nu. 1.
Item de dictione item.
10 Dicta in prefationibus in contractibus an videant̃
repetita in ſequentibus.
11 Dicta in vno contractu quando videantur repetita
in eo qui loco eius ſubſtituitur.
12 Dies ⁊ cõditio appoſita in principali ꝙ videatur re-
perita in acceſſorio.
13 Dicta in principali an dicantur in fideiuſſore repe-
tita.
14 Qualitas adiecta in vno capitulo ſtipulationis vi-
detur repetita in ſequentibus remiſſiue.
15 Dies appoſita in conditione an videatur repetita in
ſubſtitutione.
16 Qualitas appoſita in vno capitulo. l. ſtatuti vel re-
ſcripti quando intelligatur in alio repetita.

a L Icet.[a] Relicta ab inſtituto videntur
repetita a ſubſtituto vulgari-
ter niſi aliud per cõiecturas appareat.
1 h. d. Not. † ꝙ oĩs lex que coniecturatur
voluntatem alterius debet intelligi: niſi
aliud de voluntate diſponentis appareat euidenter.
2 Secundo not. † quod euidenter apparere, dicitur il-
lud quod apparet legitimis coniecturis: licet nõ fue-
rit expreſſum: vt hic ſecundum Ja. de are. vbi euiden-
tem voluntatem appellat que per coniecturas pro
batur. facit pro hoc text. in. l. ſi quis locuples. de ma.
3 teſt. Tertio not. † quod multa dicuntur tria: vt patet
hic dum dicit ex multis: ⁊ ponit tria tantum. ff. ſ. ad
ſille. l. prima. §. hoc reſcriptu;. inſti. de liber. §. multis.
¶ Oppo. ſ. de teſta. mili. l. querebatur. §. fi. Sol. glo.
ibi. quod ibi non fuit ſubſtitutus: ſed ſecundo loco in
ſtitutus. vt pt; ibi in text. ¶ Oppo. ff. tit. ij. l. ſi plures
in fi. Solu. ibi fuit relictum ab inſtituto nominatim:
hic nomine appellatiuo nõ nominatim. ⁊ ſic eſt aliud
arg. quod noluerit a ſubſtituto repetere ſimile in. l. j.
§. id quod ex ſubſtitutione. ff. ad. l. fal. ⁊ quod ibi not.
¶ Oppo. ff. titul. ij. l. j. in fi. Sol. ibi eſt alius caſus. ſ. ſi
queratur an relicta ab vno ſuccedente ab inteſtato
debeantur in ſequenti gradu qui ſuccedit. de quo in
l. cum pater. §. cum eſtimaret. ti. j. ¶ Op. de. l. ſub con b
4 ditione. de here. inſti. Solu. † pro declaratione huius 5
⁊ aliorum dic quod ſi queris an relicta ab inſtituto
videantur repetita a ſubſtituto: aut ſunt relicta per
modum conditionis: aut per modum diſpoſitionis:
ſc; legati vel fideicommiſſi. primo caſu non eſt noſtra
materia: ſed dic vt. d. l. ſub conditione. ⁊ dicemus in
l. que conditio. de condi. ⁊ demon. Secundo caſu aut
loqueris de ſubſtituto vulgariter: aut de ſubſtituto
pupillariter. Primo caſu aut fuerunt relicta nomina
tim nomine proprio: ⁊ non videntur repetita. vt dicta
lege ſi plures. §. fina. ff. titu. ij. ⁊ lege prima. §. id quod
ex ſubſtitutione. ff. ad. l. fal. Aut fuerunt relicta ſub no
mine appellatiuo. et tunc aut inſtitutus a quo relin-
quebatur non erat in reru; natura illo tempore: ⁊ dic 6
vt. l. quidam referunt. in princ. ſ. titu. j. aut erat in re-
rum natura: ⁊ tunc in dubio videntur repetita. niſi
aliud per coniecturas appareat: vt hic. Coniecturas
videtis hic. Secundo caſu ſcilicet de ſubſtituto pu-
pillariter dic aut ſuccedit ex tacita vulgari: et viden-
tur repetita. vt. lege qui fundum. §. qui filium. ff. ad. l. 7
fal. Aut ſuccedit ex expreſſa pupillari: ⁊ nunꝗ relicta
ab inſtituto videntur repetita a ſubſtituto tacite: ſiue
ſint pura ſiue conditionalia: ſ; ea debet preſtare ſub-
ſtitutus tanꝗ quilibet heres impuberis: vt lege pri-
ma. §. interdum. ff. ad. l. falci. ⁊. l. in ratione. §. quod vul
go. eodem titu. ⁊. d. l. qui fundum. §. qui filium. ſed ſi
eſſent repetita expreſſe per teſtatorem: tunc ſi dies le-
gati ceſſit in vita impuberis: repetitio nil releuat. vt
ff. e. l. ſi fundum ſub conditione. §. ſi pater. niſi in eo qđ 8
plus eſſet relictum. vt. l. quid ergo. in princip. ſ. eodẽ.
Sed ſi dies legati non ceſſit tunc debetur a ſubſtitu-
to. vt dicto. §. ſi pater. Nec ob. gloſſ. ibi poſita que in-
nuit quod in pupillari ſubſtituto ſit tacita repetitio: 9
vt ibi videtis. Ex predictis dico quod iſta tria exem-
pla que hic ponuntur in quibus non videtur facta re
petitio: nullo modo congruunt ſubſtituto pupillari.
¶ Examinemus quodlibet. primum eſt ſi eidem le-
gatario aliud eſt relictum a ſubſtituto
certe ſi ſubſtitutus ſuccederet ex pupil
lari: legatarius habere t vtrunq; ſi pri-
mi legati dies ceſſit: q: cum ſubſtitut⁹
debeat tanꝗ heres impuberis habet̃
quodammodo vt es alienum. vt. d. l. in
ratione. §. quod vulgo. ad. l. fal. ⁊ proba- a
tur in. l. quid ergo. in princ. ſ. eod. ⁊ ſic.
d. §. quod vulgo. intelligo ſiue a ſubſti
tuto pupillariter ſit relictum diuerſis
ſiue eidem: nec determinatur per iſtã
l. Secundũ exemplum eſt quando cer
ta cauſa fuit relinquendi ab inſtituto
que ceſſat a ſubſtituto. Exemplum
ponit Oldra. ſi relinquit ab inſtituto
vt legatarius adminiſtraret bona in-
ſtituti: que ratio ceſſat in ſubſtituto q̃
forte eſt diligens. certe iſta cauſa nec
plus nec minus impediret peti a ſub-
ſtituto pupillari: niſi ſicut impediret
peti a quolibet herede extraneo ſcđm
materiam. l. ſcio. in prin. ff. de annu. leg.
Tertiũ exemplum eſt quando fideico- b
miſſarius eſt ſubſtitutus pro parte: qđ
exemplum Dy. inducit[b] ad. q. † ſi teſta
tor inſtituit filium pupillum: ⁊ vxori le
gauit vſumfructum: ⁊ ſi filius deceſſit
in pupillari etate ſubſtituit matrem ⁊
extraneum: quod ſi mater ſuccedit ex
ſubſtitutione quod nõ debeat habere
vſumfructum: vt hic. ⁊. ff. ti. j. l. latinus.
ita dicit Dy. Quod intelligo ſi mater
ſuccedit filio ex tacita vulgari. ſecus
ſi ex pupillari. tunc enim cum ex
perſona filij habuiſſet initium tan-
quam debitum illud ante partem de
duceret. vt dicto. §. qđ vulgo. ⁊. C. de
bo. auto. iudi. poſſ. l. j. ¶ Circa mate-
riam huius. l. quero † vtrum conditio
adiecta inſtitutioni videatur repetita
legato facto eidem. dic vt. l. cum ſeru⁹.
de condi. inſti. ⁊ de condi. ⁊ demonſt. l.
auiam. ⁊. ff. eodem. l. ab omnibus. §. cũ
quida;. de doli excep. l. fi. §. fi. ¶ Que-
ro † vtrum conditio appoſita in perſo-
na vnius videatur appoſita in perſona
eius qui eſt ſibi coniunctus. ⁊ eodem
modo an appoſita in vna re intelligan
tur repetita in alia re ſibi coniuncta
per copulatiuã: ⁊ ſic de virtute repeti
tionis que inducitur per copulatiuã.
dic vt. ff. de cond. ⁊ demon. l. iulius pau
lus. de fun. inſtru. l. ſeie. §. caio. ⁊ ibi di-
xi. ¶ Quero † vtrum legata in vno te-
ſtamento videantur repetita in alio te
ſtamento poſtea facto dic. vt. l. cum ta
citum. de proba. ⁊ infra de iur. fiſ. l. ſta-
tius. ¶ Quero † de repetitione que in
ducitur per hanc dictionem amplius.
dic vt ſcripſi in. l. ſi tibi pure. ff. titulo. ij.
¶ Quero de repetitiõe iſtius dictio-
nis item. Dixi in. l. in repetendis. infra

a ¶ L;. adđ in q;tũ ale. poſt Jo. de imol. tãgit an poſſint eligi duo ĩperatores ꝙ cõſuluit old. cõ. xxij. an ſi fuerit electi duo ĩperatores ⁊ ab vno fuerit ĩpetratum an valeat.

b ¶ Dy. īducit. adđ qđ bal. illũ ſequit̃ cõſ. cclxx. lib. iij. vbi voluit ꝙ ſi teſtator ĩſtituat vniuerſalr̃ filios ĩpuberes ⁊ filiã ĩ re certa ei dẽq; leget aliqđ ⁊ vltra vſũfructũ cõcedẽtẽ vſq; quo nubet. deĩde illã ſubſtituat fr̃ibus ſuis vna cu; ſorore teſtatoris ſicut amita ꝙ ⁊ ſi eueniat caſus ſubſtitutionis dẽat hr̃e et vſũfructũ ⁊ legata.

10 titulo ſecundo. ¶ Quero † quid in cō-
tractibus. primo vtrum ea que dicun-
tur in prefationibus videantur repeti-
ta in ſequentibus. De quo in. l. titia. §. 1
idem reſpondit. ff. de ver. obli. ⁊ ibi di-
xi. ⁊ l. item quia ſupra de pac. ¶ Que-
11 ro † vtrum regula huius. l. habebat lo-
cum in cōtractibus: videlicet vt dicta
in vno contractu videantur repetita
in eo qui loco eius ſubſtituit. hoc em̄
poteſt fieri duobus modis. primo vt
vnus contractus ſubſtituatur loco al- b
terius per nouationem: ⁊ tunc dic vt 2
dixi in. l. aliam. ff. de noua. ⁊ tangitur in
a ¶ Repeti-ta. adde vt per Ro. cō-ſil. cclvi. ⁊ ccccxxxv.
l. j. C. etiaʒ ob chirographa. pen. Scdo
modo fit ſubſtituendo proprie: vt ſi cō-
ceditur tibi in emphyteoſim ⁊ poſt mor-
tem tuam filijs tuis: de quo vide in. l.
pater cum filie. in fine. ff. de pact. do. 3
12 ¶ Quero † vtrum dies ⁊ conditio ap-
poſita in principali videatur appoſita
in acceſſorio ſeu repetita in adiecto.
Tex. eſt qđ ſic in. l. fi. §. fi. de verb. obli.
13 ¶ Quero † vtrum dicta in principali
videantur repetita in fideiuſſore. Dic
vt. l. ſi vt pponit. ff. de fideiuſ. ¶ Que-
b. ¶ Videt. Addo quid de v̄bo vi. Abb. cōſil. cx. ⁊ conſi. iiij. vbi ēt de v̄bo placebit. ⁊ q̄d de verbo pro libito volūtatis p bal. cōſi. lxiij. lib. j.
14 ro † vtrum perſona vel qualitas ali-
qua adiecta in vno capitulo ſtipulatio-
nis intelligatur repetita in ſtipulatiōe.
Dic vt. l. ſi ita ſtipulatus. §. chryſogon⁹
ff. de ver. ob. ⁊ ibi dixi multa de hac ma-
15 teria. ¶ Quero vtrū † dies appoſita
in conditione videatur repetita in ſti-
pulatione Dic vt. l. in illa. ⁊ l. hoc iure.
16 de verb. ob. ¶ Quero † quid in legib⁹
ſeu ſtatutis vtrū dicta in vno capitulo
a intelligantur repetita[a] in alio. Dic aut
eſt vna clauſula generalis per ſe: ⁊ dic
vt dixi in. l. talis ſcriptura. in fi. ff. e. aut
eſt quedam qualitas acceſſoria vni ca-
pitulo. ⁊ illa an intelligatur repetita in
alio: dic vt dixi in. l. pretor. ff. vi bonorū
rapto. ¶ Quero quid de reſcrip. Et
dic vt. l. ſi iudex. ff. de iudi. ⁊ extra de re-
ſcrip. c. cauſam que. ⁊ etiam per gloſſ.
et ibi per Innocen. circa quod vide re-
miſſiones ad Specula. quas dedi in
lege talis ſcriptura. in fine. ſupra. eo-
dem.

Andreas Pomare.

c ¶ Si mihi legatum limita vt p Bart. in. l. creditor. ff. de lib. leg.

1 Legatum collatum in voluntatē
heredis ſi ſibi videbit valet.
2 Verbum: videtur iudicio tuo: vel ſi ti-
bi placuerit: importat arbitrium bo-
ni viri.
3 Subſtantia contractus non poteſt cō-
ferri in voluntatem alterius contra-
hentium: etiam importantem per ver-
ba arbitrium boni viri denotantia.
4 Verbum liberum vel plenuʒ arbitriū
importat liberam voluntatem.
5 Ille cui aliquid eſt commiſſum in libe-
ram voluntatem poteſt iniuſte arbitrari dum do-
lus abſit.

SI ſic legatū. Valet † le-
gatum ſi in
arbitriū heredis tanq̄ boni viri
committitur. h. d. Nota qđ verba
hic poſita important arbitrium
boni viri: non liberam voluntatē.
¶ Oppo. de. l. ſenatus. §. legatū.
ff. eo. Solu. ibi fuit legatum in liberam voluntatem.
b ¶ Quero † quid de verbo videtur[b]. Reſpon. impor-
2 tat arbitrium boni viri. vt. l. fideicommiſſaria. ij. de fi-
deicommiſ. liber. ¶ Quid de verbo placebit. Reſpō.
idem. vt. l. thais. §. ſororē. de fideicommiſ. liber. ⁊ l. lu-
cius. la. j. iuncta. l. fideicommiſ. eo. titu. Quid ſi dico
iudicio tuo vel iudicio talis. Text. videtur quod im-
porter liberam volūtatem in. d. lege thais. §. lucius.
3 ¶ Quero † quid in contractibus. Reſpon. ſubſtātia
contractus non poteſt conferri in arbitrium alteri⁹
contrahentium: etiam per verba importantia arbi-
trium boni viri. vt. l. qđ ſepe. §. j. de contrahen. empt.
fallit in dote: vt. l. cuʒ poſt. §. gener. ff. de iure dot. ⁊ l.
j. C. de do. promiſ. accidentalia contractus bene poſ-
ſunt conferri in arbitrium alterius contrahentium:
vt. l. hec venditio. de contrahen. emp. Iſta autem ver-
ba que ſapiunt arbitriuʒ boni viri ſi haberent deter-
minationem ex alia dictione poſſunt importare libe-
ram voluntatem: vt ſi dicat habeat liberum arbitriū
vel plenum arbitrium. vt. l. fideicommiſſa. §. q̄q̄. ff.
titu. ij. ¶ † Quero quando videtur commiſſum in li-
beram voluntatem quid poteſt ille facere. Reſpon.
poteſt arbitri quomodo vult etiam iniuſte. vt. l. cum
quidam. ff. titu. j. dum tamen dolus malus abſit. vt. l.
creditor. §. lucius. ff. man.

1 Relatiuum iunctum ſecunde perſone vel tertie
quantitate expreſſa vel non conditionem inducit: iun-
ctum prime quantitate expreſſa demonſtrationem: ſi
non eſt expreſſa conditionem.
2 Defectus debiti demonſtrati ſine quantitate facit de-
ficere ſubſtantiam legati. Idem ſi debitori vel tertio
relinquatur quantitate expreſſa. ſecus ſi per debito-
rem creditori.
3 Conditio proprie non eſt de preſenti.
4 Comes concedens alicui quicquid iuris habet in ta-
li loco non valet conceſſio niſi appareat de iure con-
cedentis.

c SI mihi. [c]Legatum eſt inutile ſi relinquatur
in tertia vel in ſecunda perſona ſiue
quantitas exprimatur: ſiue non: ſed in prima valet
quantitate expreſſa. alias inutile conſtituitur. hoc di-
1 cit ſecundum Dynum. vel aliter. † Relatiuum iun-
ctum ſecunde vel tertie perſone quantitate expreſſa
vel non conditionem inducit. ſed iunctum prime quā-
titate expreſſa demonſtrationem: ſi non ſit expreſſa
inducit conditionem. hoc dicit ſecundum Oldra. tu
2 dic † defectus debiti demonſtrati quantitate non
expreſſa facit deficere ſubſtantiam legati. Idem
ſi quātitas exprimatur et ipſi debitori vel terti
relinquatur. ſecus ſi per debitoreʒ creditori. hoc dic.

a ſi lego tibi. x[a]. que debeo licet nō apparcat quod te- a
neatur teſtator ad illa. x. tamen legatum valet. h. d. ſe-
cunda pars huius. §. Sed in primo caſu ideo nō va-
let: quia non apparet quantitas. ſed hic apparet. In b
tex. ibi lego. ſ. eidem titio vt differat a caſu preceden-
ti ⁊ ſeq. ¶ Quero que eſt ratio differentie inter hos
caſus. Dicit glo. in vno caſu loquitur teſtator per ver- 6
ba prime perſone: in alio per verba ſecunde ⁊ tertie.
Idem Dyn. ⁊ Old. vt patet ex ſummario eorū. quod
non placet: quia etiam in primo caſu poſſet loqui te-
ſtator per verba tertie perſone. Pone quod ipſe teſta-
tor vocaretur titius: ⁊ diceret ſic. centum que debet
titius ſeio legat: cōſtat quod valeret legatum: dic er-
go in prin. §. quādo quātitas nō exprimitur. ratio eſt
euidēs. vt tex. dicit. In ſecundo qn̄ debitor legat cre-
ditori quantitate expreſſa grauat heredem in quan-
titate: et ſic ſubſtātia rei legate reperitur: et tunc fal-
ſa demonſtratio non vitiat. In tertio caſu legat cre-
ditor debitori centum que debet: tūc grauat heredē
ſuum in liberando: ſed ſi debitum non apparet defi-
cit ſubſtantia rei legate. ideo non valet legatum. In
quarto caſu ſi quis legat alicui quod debet tertius
videtur legare actionē. que ſi non eſt deficit ſubſtan-
tia rei legate. al's nil videtur legaſſe. vt euidēter tex. 1
dicit. Item probatur in. l. legaui. de li. le. per tex. ⁊ gl.
¶ Oppo. relatiuum iunctum verbo preſentis tēpo-
ris vel preteriti non facit conditionem. vt. l. ſtichū. ff.
eod. hic dicitur contrarium. quod videbatur tenere
3 Old. in ſummario. quod truffa eſt: veritas † eſt quod d
nunquā de preſenti vel preterito eſt conditio proprie.
vt. l. ſi ita ſtipulatus fuero hanc. de verbo. obli. ⁊ tex.
qui appellat conditionē. ⁊ l. cum ad preſens. ff. ſi cer.
pe. improprie loquuntur. vt hic ſentit glo. no. Loqui-
tur ergo hic de demōſtratione cuius defectus extin-
guit ſubſtantiam rei legate: et per conſequens lega-
tum ſicut defectus conditionis. ideo hic appellat eā
conditionem. ¶ Oppo. quod falſa cauſa non vitiat
legatum. vt. l. cum tale. §. falſa. de condi. ⁊ demonſtr.
Sol. hic erat talis cauſa ſeu demonſtratio que facie-
bat deficere ſubſtātiam legati. ad idem. l. ſi ſeruus. §.
4 qui quinq̄. ff. eo. Dyn. † inducit hunc. §. in ar. quidam
b comes[b] conceſſit cuidam eccleſie quicquid iuris ha-
c bebat in tali loco. certe nil operatur niſi de iure[c] con-
cedētis appareat vt hic. ⁊ l. legaui. de lib. leg. Incer-
titudo em̄ impedit acquiſitionem poſſeſſionis: ⁊ per
conſequens vſucapionis. vt. l. iij. §. incertam. ⁊ l. loc⁹.
et. l. ſi quis fundum. de acquiren. poſſeſſ. ⁊ de vſuca. l.
ſi fur. §. incertam. ſm̄ Dyn. facit quod not. in Specu.
de inſtru. edi. §. nunc autem. ver. ij.

1 Poteſtas eligēdi mortuo creditore tranſit in he-
redem ⁊ ſic in ceſſionarium.
2 Habens in re putans habere actionem perſonalem
pro re videtur legare reſpectu illius iuris.
3 Actio ex teſtamento concurrit cum conditione in- d
certi.
4 Heres conuētus a legatario vt agat quod libere-
tur credendo actionem niſi magna expenſa requi-
ratur.
5 Actio iudicat mobilis vel immobilis ſm̄ naturā rei
que in ea continetur.

¶ Tibi. x. Adde an valeat legatum ſi teſtator dicet
lego cētum que mihi titius debet cum nihil debeat
Bal. conſi. ccccxlv. lib. ij.
¶ Comes. Adde Oldr. conſil. clxiij. incipiente viſo
priuilegio.

Ceſſio facta a minore qui habebat a-
ctionem vel ad fundum vel ad centū c
quando valeat.

Andreas Poma.

¶ Niſi de iure. refert et ſequitur Alexan. cō-ſi. xxviij. in-cipiē. viſis ⁊ acute pō-derans. in iiij. col. ver. ad p̄dicto-rum cōfir-ma. in. j. vo-lu. et vide Alexan. cō-ſil. xxiiij. in iij. colum. ver. nō em̄ poteſt. i ij. volu. Feli. in. c. ij. i vi. columna ⁊ in. xx. colū. de preſcri. de pol. con-ſi. lxix. in vl-ti. colum. ⁊ Bar b. cōſi. xcix. ⁊ con-ſi. cl. et con-ſili. l. in. xij. colum. in j. volu. ali-quid i ſi̅ per Feli. in c. cū cauſa. in. ix. colū. de re iudi. et in ca. in-ter monaſterium in ij. columna eo. ti. Bar-

SI quis ita. In alternatiua
obligatiōe ſi le-
gatur qđ debetur cogitur heres ad ce-
dendum. ſi legatur vna de rebus co-
gitur ad agendum. ſi legatur vtraq̄
res diuerſis: cogitur heres vtriq̄ ſa-
tiſfacere inſolidum. h. d. Primo erat
electio creditoris ⁊ legauit quod de-
betur. In ſecundo erat electio debito-
ris ⁊ legauit vnam tantum ex rebus.
In tertio erat electio creditoris et le-
gauit vtrāq̄ rem diuerſis. ſecūda ibi:
proinde. tertia ibi: qđ ſi quis. ¶ Not.
† ex principio quod poteſtas eligēdi
tranſit in ceſſionarium. Contra de. l. ſi
ita ſtipulatus. in princip. ⁊ l. fi. in prin.
de verbo. obl. glo. nec hic nec ibi bene
ſolu. Dic poteſtas eligendi non tranſit
in ceſſionarium[d] viuo creditore: ſed
eo mortuo trāſit ad heredem qui pre-
ſumitur voluntatem defuncti ſcire. vt
l. ſi quis a filio. §. ſi quis plures. ff. eo.
et ſic poſtquam tranſiuit ad heredem
cepit illa poteſtas eſſe ceſſibilis. ideo
tranſit in ceſſionarium. vt hic ar. l. pa-
ter. §. quindecim. ff. titu. ij. Pro quo ſo.
facit quod no. in. l. j. C. qui pro ſua iu-
ris. ⁊ per Guil. in. l. j. ff. de offic. eius cui
man. eſt iuriſ. videlicet merū imperiuʒ
poſtquam ſemel eſt delegatum poteſt
ſubdelegari. Preterea legatarius in
re legata dicitur heres. vt. l. ad tēpus.
de vſuca. ideo ſicut in heredē tranſit:
ita in legatarium. ¶ Oppo. ad ſecun-
dam partem de. l. cū alienā. C. eo. ⁊ l.
apud iul. §. fi. ff. eo. So. hic legauit re-
ſpectu iuris quod habebat pro re vel
in re. facit. l. ſeruum filij. in prin. ff. eo. ⁊

ba. in ſi̅ cōſil. xxvi. in. viij. col. in. ij. vo. roma. conſilio
clxxx. in. j. colum. et conſi. cccxxvi. in. j. col. Car. cōſil.
cxvij. in. j. col. ⁊ ſe. ⁊ qn̄ q̄s ſe in aliq̄ diſpoſitiōe refert
⁊ aliq̄d qđ nō apponat an diſpoſitio vitiet vide Fel.
in. c. ij. in. iiij. col. ⁊ ſeq. de reſcrip.
d ¶ In ceſſionariū. Adde inquātū Ale. tāgit de villa
que promiſit purgare riuū qui illā ſequit Bal. conſil.
lxxviij. li. iij. ⁊ inquātū tāgit q̄ ſtante ſtatuto q̄ debi-
tor debeat capi ad inſtātiā creditoris qđ poterit capi
ad inſtantiam ceſſionarij quod idē conſuluit ro. cōſi.
cxlij. etiam abſq̄ eo qđ citet. q̄ facit ad dicta hic per
Alexand.

2 no.† iſtud quod licet non haberē ius
in re.ſi tamē putabā me habere actio/
nem perſonalem pro re:videoꝛ legare
3 reſpectu illius iuris. ¶ Opponi.† qꝺ
agat̃ actione ex teſtō.vt.l.j.C.cōia de
le.So.fateoꝛ ꝙ cōcurrit cum cōditio
ne incerti. ¶ Opp.ad tertiā partē de
precedenti reſponſo.So.hic habebat
electionē heres:in precedēti debitoꝛ.
¶ Oppo.vt.l.ſi titius.j.tit.j.Sol.iſta
intelligitur ſm illaʒ. ¶ Quero vides
ꝙ heres cogitur agere qꝺ eſt nouum
dicere.ago eñ vt agas.ſimile in.l.cuʒ
plures.§.meſſeʒ.ſ.loca.⁊.ſ.ad.l.rho.
de iac.l.ij.§.pe.⁊ de ac.emp.l.iul.§.pe.
et ne quid in loc.pub.l.ij.§.idē labeo.
4 el.j. ¶ Quero † ergo[a] vtrū in iſtis caſi
a bus ille qui cōuenitur liberetur cedē/
do actionem.Gloſſ.ꝙ ſic in.d.§.idem
labeo.Sʒ foꝛte in caſu huius.§.ſi exi=
gendo requireretur magna expenſa
ad heredem ſpectat labor ⁊ ſumptus
ſm diſtinctionē quam habuiſtis.l.cū
ſeruus.ſ.eo. ¶ Vltimo per.l.iſtā con
ſului in.q.voſ ſcitis ſm communē opi.
5 † quod actio iudicat̃ mobilis vel im/
mobilis ſm naturā rei que in ea conti
netur.vt no.per Dy.ſ.de au.tuto.l.po
teſt.⁊ per glo.C.ſi aduer.tranſac.l.j.⁊
in aut̃.de non alie.§.j. pꝛobatur.C.de
pꝛedijs mi.l.ſi ad reſoluendam.Item
ſcitis quod minoꝛ non poteſt alienare
6 immobilia ſine decreto.modo † qui=
dam minoꝛ habebat actionē ad fun=
dum vel ad centum alternatiue ceſſit
actionem ſuam:dixi ꝙ erat in poteſta
te debitoꝛis.ſi enim ſoluet fundum nō
valet ceſſio:ſed ſi ſoluet centum ceſſio
valet.Caſus eſt hic.

☞ Andreas Poma.

a ¶ Quero ergo vtrū. de iſtis caſibus vide moder.ī.l. apud iulianum.§.ſi titius.ſ.eo. ⁊ ro.conſi. ccxxix. i. ij. colum.

SI pecunia. Debitoꝛ pōt grauari onere fideicōmiſſi.h.d.

FIdeicommiſſum.Circa iſtā.l.diſtinguit Jac.de Are.ſic aut legatarius percipit ⁊ agnouit legatū:⁊ tenetur pſtare:vt hic et.l.imperatoꝛ.j.ti.j.aut agnouit ⁊ nō percepit ⁊ tenetur cedere actiones.d.l.imperatoꝛ.j.ti.j.⁊.l.ſi legatarius.j.titu.ij.aut non agnouit nec percepit: et non tenetur: ſed remanet apud heredem cum onere ſuo. vt lege ſi ab eodem infra de vſufruc.le.ita dicit ipſe. adde ſi heres habet rem tenetur eam dare. ſi eſſet apud legatarium debet heres cedere actionem:vt lege ſi ſeruus.§.qui margaritam infra eodem titulo.

SI quis teſtamento. Qui reliquit.x.non videtur relinquere xx.h.d.no.iſtaʒ.l. ¶ Quero quid ſi bis nominauit.x.an intelligantur eadeʒ.x.an diuerſa.dic aut fuit vna oꝛatio.vt titio.x.⁊ ſeio.x.lego.et tunc intelliguntur eadem.x.vt.l.eum qui.in pꝛin.⁊.l.ſtipulatio iſta.§.eum qui.de verbo.obli. Si vero fuerunt diuerſe oꝛationes.vt titio lego.x.⁊ ſeio lego.x.tunc intellige de diuerſis.x.pꝛopter diuerſitatem oꝛationum ⁊ perſonarum.vt lege plane.§.ſed ſi non coꝛpus.ſ.eod.dixi in.l.re coniuncti.j.de lega.iij. ¶ Quero vtrum inter.xx.⁊ dena ſit differentia.Dic vt.l.vbi fideiuſſoꝛ.de ſol.

Apud iulianum. Pꝛopter defectum facultatū ⁊ pꝛopter falcidiam fit legatoꝛum diminutio pꝛo rata.h.d.

SI fundum. Per legatum heredis non aufertur dominiū legatario.h.d.

Si ſeruo communi. Vnus ex dominis poteſt legatum factum ſeruo communi repudiare.h.d.an inter iſtos duos ſit locus iuri accreſcendi.dic vt.l.pꝛoculo. infra titu.j.

Stichum. Exiſtente conditione ſubſtitutionis facte legatario:legatum trāſit in ſubſtitutum.hoc dicit. ¶ Oppo.et videtur qꝺ ſuccedat conſtitutio ⁊ faciat eum liberum.vt.l.ij.C.ſi man.ita fue.alie.Glo.ponit plures ſolu.dic ſecundum Pe.quantum ad pꝛopoſitum quod hic nō ſuccedit conſtitutio;ideo quia teſtatoꝛ diſpoſuit quid futuruʒ eſſet de ſeruo poſt tempus. ¶ Sed cōtra hoc oppo.quia teſtatoꝛ non poteſt facere quod conſtitutio non habeat locum.vt.l.nemo poteſt.ſ.eo.Reſp. vt ibi no.

1 ☞ An legata arboꝛe: cedat ſolum vbi eſt arboꝛ.

Qui fundum. Qui excipit edificium videtur excipere ſolū ī quo conſiſtit in dubio:⁊ per rem legatam debet heredi cōſtitui ius eūdi ſicut ibat teſtatoꝛ.h.d. ¶ Op.quādo teſtatoꝛ ſenſit de ſuperficie nō pōt deberi iter ⁊ act⁹.cū res ſua nemini ſeruiat.vt.l.j.ſ.cōia pdio.So.dicit gl.tūc nō eſſet ꝓpꝛie ſeruit⁹.vt.l.olympico.de ſer.vr.pꝛedi. ¶ Op.pꝛout teſtatoꝛ ſenſit de ſolo.nā ſeruit⁹ ipſo iure non eſt conſtituta.vt.l.ſeruum filij.in.fi.ſ.e. Gl.fatet̃ contrariū ⁊ tex.expone vt in gloſ.Materiā huius.§.dixi plene in.l.j.j.de ſer.leg.gl.inducit in ar.
1 pꝛo eo qui legauit † arboꝛē ꝙ videat̃ ſolū legare cui coheret:⁊ viā.Hoc eſt verū qñ legauit nucē hoc eſt arboꝛē ratione fructuū.ſecus ſi legauit rōne materie qꝛ volūtas teſtatoꝛis nō poꝛrigitur ad fundū.vt.l.ligni.j.tit.ij.Idē inducit̃ ad queſtionē de eo q̄ excepit arboꝛem ⁊ fuit inciſa ⁊ poſtea pullulauit.de qua in.l.obligationū fere.§.placet.j.de act.⁊ obli.⁊ ibi gl.de dam.infec.l.dāni.§.ſi is q̄ vicinas.⁊ ibi dixi plenius.
1 ☞ Si teſtatoꝛ legando vxoꝛi dixit lego tales res q̄ valent.cc.ſiue plus ſiue minus valeant nō poteſt nec ipſa petere ſupplemētum nec heres detrahere.

Si libertus. Vnus ex heredibus in ſpecie hereditaria grauatus pꝛo poꝛtione ſua tātum grauatus videtur: ⁊ in re eſtimatio teſtatoꝛis nihil operatur.hoc dicit. ¶ Opp.de.l.ab omnibus.in pꝛin.j.eo. Sol.ibi fuit grauat⁹ in ſpecie non hereditaria quo caſu videtur grauat⁹ inſolidū: hic in ſpecie hereditaria quo caſu tenetur pꝛo poꝛtione ſua tantum:vt hic.niſi eſſet aliquod indiuiduum legatū vt libertas.vt.l.cū quaſi.§.ſi plures.j.de fidei com.li.Sed ſi grauatur in ſpecie non hereditaria:ſʒ ipſius heredis vel alterius: ⁊ tunc ſimiliter tenetur inſolidum.vt.j.eo.l.ſi tibi homo.§.j.ſm quod ibi Dy. intelligit.licet quidam contra vt ibi dicā. ⁊ hoc po=
1 nit Guil.in.l.auus.ſ.de pac.Dy.† inducit finem huius.§.ad queſtionem.teſtatoꝛ veniens ad moꝛtem reliquit vxoꝛi certas res quas eſtimauit.cc.qꝺ ſi valēt plus:heres non poteſt detrahere:ſi valent minus nō poteſt vxoꝛ petere quod ſibi ſuppleatur per iſtam legem.⁊.l.cum pater.§.pater qui filio.j.tit.j.quia iſta eſtimatio nil operatur ſm Dy.

Titio fundum. Liberatio habet̃ pꝛo ſolutione etiam quo ad cōditionem implendam.h.d. Circa hoc vide.l.iul.j.de condi.⁊ demon.⁊ quod ibi dixi.

Si titius. Dominiū quod erat apud defunctum trāſit in legatarium: etiam ſi defunctus ignoꝛabat ⁊ poſſeſſio apud eū nō erat. hoc dicit. ¶ Not.bonum caſum ⁊ bene. Hic dicitur ſi heres non repudiauit.innuit ergo quod poſſit heres repudiare.contra de.l.ſi partem.§.ſi per fundū.quemad.ſer.amit.Solu.glo.pꝛimo ⁊ non bene.quia ante aditam hereditatem nullū ius habet repudiandi.dicit ergo glo.quod hic nō dicitur quod repudiatio teneat ⁊ eſt verum quod repudiare non poteſt. caſus eſt in.l.liberto octuaginta.j.de bo.lib.dixi in.l.ſi mihi ⁊ tibi.in pꝛin.ſ.eodem.

a Si paterfa.[a] Repetitio facta a ſubſtituto impuberis habet locū ſi legata non ceperunt deberi ab inſtituto.hoc dicit.Pꝛimo legauit hic alicui fundum poſtea a ſubſtituto pupilli reliquit eidem fundū: quod nihil operatur vt in pꝛimo caſu. ¶ Oppo.j.ad legem falcidiam.l.pꝛima.§.interdum.vbi etiam relicta ſub conditione a pupillo debentur a ſubſtituto,ex perſona pupilli:nō ex perſona ſubſtituti.Reſpon.ibi non fuit facta repetitio ꝑ teſtatoꝛem expꝛeſſa.vnde nō intelligitur tacita. licet ſecus ſit in ſubſtituto vulgari vt dixi.in.l.licet.ſ.eo. Hic vero fuit facta repetitio expꝛeſſe:⁊ hoc quod dicitur hic in gloſ.ſuper verbo legata.de tacita repetitione:intelligamus. hoc eſt vt ſubſtitutus teneatur tanꝗ heres pupilli:non quod videatur repetituʒ ab eo. ¶ Vnde expone ſic ſecundum quod dicit gloſſ.expꝛeſſa.i.ex ſecundis tabulis. ſed ex tacita.i.vt heres pupilli.vel dic quod etiam habet locuʒ tacita repetitio quando ſucceditur ex tacita vulgari.vt.l.qui fundum.§.qui filium.j.ad.l.falc. ¶ Oppo.de.l.ſeruo.§.ſi ab impubere.j.eo.So.vt in glo.vel dic quod concoꝛdet cum iſto.§.ſecundum Dy. ¶ Opp.de condi.⁊ demon.l.nam ad ea.Sol.vt in glo.vel dic ſecundum Dy.ꝙ.l.contraria loquitur quando ab eadem perſona ⁊ eodem gradu relinquitur hic a diuerſis ⁊ diuerſo gradu.

1 ☞ Qualiter intelligatur cum papa ſcribit quod vel omnes vel alter ex his debeat exequi.

His verbis. Hec verba vobis vel alteri veſtrum intelliguntur ſi omnes non ſuperſunt.h.d. Effectus eſt quod ſi vn⁹ ſuperuiuit habebit totum ex diſpoſitione defuncti.non ex iure accreſcendi.⁊ ſic non ſuſtineret onera collegatarij.⁊ vide gl.que dicit ex oꝛdine litere
1 hoc colligitur.facit ad †.q.papa committit queſtioneʒ pluribus ꝙ vel ōēs vel alter ex his debeat expedire:vel ꝑ refoꝛmationem conceditur pꝛioꝛibus vel vni ex his:qꝺ intelligitur ſi omnes haberi non poterant ⁊ ſic debeat pꝛecedere diſcuſſio.facit.l.pedius.in fi.ſ.de arbi.⁊.l.non diſtinguemus.§.cum in plures.eo.ti.ſed hic eſt contra caſuʒ extra de offic.dele.c.cū in plures.li.vj. dic vt dicam in.l.heredes mei.§.j.j.ad trebellianum.

Cum ſtatuliber. Defect⁹ cōditionis libertatis validat legatū ſerui.hoc dicit cum.§.ſeq.

1 ☞ An ꝑ re legata ſub cōditione incōtinenti poſſit agi.

NOn quocūqʒ.[a] Si res ex cauſa lucratiua nobis debita ad nos ꝑuenerit ſub ſpe recedēdi:alia actio ex cā lucratiua cōpetens nō ꝑimit̃.h.d. ¶ Op.de.l.cū alienam.
1 C.de le.Sol.vt in gl. ¶ Quero † vtrū poſſim agere ꝓ re legata incōtinēti an habeā expectare ꝯditiōis euētū.Glo.ponit hic duas opi.vnā ꝙ agā ſtatim.aliā ꝙ agam re mihi oblata.Dy.tenet vltimā ꝑ tex.hui⁹.l.ibi exiſtēte cōdōne agere potero ⁊c.nō ob.l.cū q̄s.§.q̄ hominē.de ſol.qꝛ ibi ille q̄ ſoluit erat debitoꝛ in gñe.ita dicit Dy.Idē tʒ Per.ꝑ.l.nerati⁹.ſ.de cō di.inde. ſʒ gl.in.l.inter ſtipulantē.§.ſi rē.j.de ver.ob. determinat quod ſtatim poſſit agi.Ja.de are.diſtinguit aut volo ſtatiʒ agere ad eſtimationē illius dubij euent⁹:⁊ poſſum.arg.infra fa.erci.l.idem labeo.in fin.⁊ l.ſeq.⁊.l.j.§.ſi heres.infra ad trebelli. Aut volo agere ad totale intereſſe: et non poſſum niſi exiſtente conditione vt hic. quod placet. et ita loquitur iſte text.vbi in pꝛimo caſu innuit qꝺ ſtatim poſſum agere. in ſecundo dicit exiſtente conditione.

a ¶ Si paterf. Adde vt per bal. conſil. lxj. lib.iij.

Si ex bonis. Regula catoniana ceſſat: qñ īpedimētū ſubeſt ꝓe:nō tñ iuris ſi=

ctione.hoc dicit.Quero vſucepi rem minoris quam
poſtea reſtitui: aliquis legat mihi illam rem quam
vſucepi.vtrum valeat legatū:Reſpon.ꝙ ſic.¶ Op
po.de.l.mea res.ſ.de conditioni.⁊ demonſtra.⁊.ſ.de
regu.cato.l.ſ.⁊.l.cetera.§.primo.ſ.eodem. Solu. li=
cet eſſet vere mea tamen tunc fingebatur non mea.
non enim vſucepiſſe videtur is a quo auferri poteſt.
vt.l.nemo.ſ.de reſti.in integ.facit.l.ſeruū filij.in prin 1
cip.ſ.eodem.

1 ☞Vſusfructus quando reuertitur ad proprietatē 2
dominus acquirit ex cauſa lucratiua.

Fundus. Quatenus ex re ad me ex cauſa lu=
cratiua peruenit: catenus actio ex 3
1 alia lucratiua perimitur.hoc dicit. ¶No.ꝙ †quan=
do vſusfructus reuertitur ad proprietatem dicitur do 4
minus proprietatis acquirere ex cauſa lucratiua ma= 5
teriam iſtam de duabus cauſis lucratiuis videbitis 6
in.l.meuius.§.duobus.ſ.titu.ſ.

Iulianus. Quo titulo peruenit ad me an=
cilla eodē tit.dicitur partus per=
uenire.hoc dicit.

1 ☞Ceſſio facta vni quando poſſit fieri alteri.

Qui caium. Si duobus ſeparatim cōtra
ſingulos ex duob' reis actio
legetur:heres cuilibet inſolidum ſatiſfacere cōpelle
tur:licet exactione vnius facta per teſtatorē vtriuſq;
legatum perimatur.hoc dicit.rationem huius.§.ha
buiſtis per gloſſam in.l.ſi ſic.§.finali. ſupra eodem.
¶Oppo.ſ.titulo primo.l.ſi titius. Solu. quod hic
heres habebat electionem conueniendi quem vole= 1
bat:ibi erat electio debitoris:vt no.ſ.eodem in.l.qđ
ſi quis.ſecundum Dynum.⁊ hoc prout contrarium
vadit ad primam partem.§.ſed prout.oppo.ad fi.dic
quod ibi in ſolutione debitoris:hic in liberatione fa=
cta per teſtatorem per quam preſumitur mutatio vo
1 luntatis.Iaco.de arc.†inducit hunc.§.ad queſtionē
quod ſi ceſſio facta eſt vni:non poteſt fieri alteri: vt
hic.⁊.ſ.titulo primo.l.qui duos.Dic quandoq; ſuper
actione fit talis contractus ex quo confertur vtilis:
vt in caſibus no in.l.prima.C.de ac.⁊ ob.C.eod.l.ex
legato nominis.⁊ tunc non poteſt fieri ceſſio alteri vt
vtilis transferatur.ita loquitur hic.⁊.d.l.qui duos.
Sed in directa que remanet apud cedentem que nō
poteſt transferri per ceſſionem poſſet aliquis conſti=
tui procu.in rem ſuam ⁊ haberet effectum:quia po= 2
teſt ei ſolui preterquam in caſib' not.in.l.iij.C.de no=
ua.vtilis autem ſemel tranſlata in vnum:in aliū am=
plius transferri non poteſt:vt nota.in.l.emptor.C.de
here.vel act.vē.probatur in.l.ſ.§.de illo.⁊.l.ex aſſe.ſ.
ad trebel.Si vero non eſſet tranſlata vtilis ex primo
contractu poſſet alteri cedi ſicut res vēdita antequā
tradatur poteſt alteri vendi ⁊ transferri dominium.
quod enim operatur traditio in rebus corporalibus
illud operatur ceſſio in actionibus.vt no.in.l.fi.C.qñ
fiſ.vel priua.

Cum mihi ſtichus. Si vna ex rebus
alternatiue debi=
tis ex cauſa lucratiua efficiatur mea:aliā petere po=
tero.h.d.¶Quero vtrum heres poſſit mihi ſoluere 3
eſtimationem eius qui factus eſt meus.Reſpō.ſic ſi
eius erat electio.ſ.heredis.vt.l.ſtichum.in prin. ⁊ ibi
no.ſ.de ſolu.

Titius In re que nō poteſt ad oculuz
demonſtrari due cauſe lucrati
ue poſſunt concurrere.h.d.hoc verum ſi le
gauit partem ſimpliciter:nō facta aliqua
demonſtratione.alš ſecus.vt in.l.meuius.§.duob'.
ſ.titu.ſ.

☞Conditio quando eſt implenda ex re legata an
prius petatur legatum quam impleatur conditio.
Legatum ſub conditione de aliquo dando vel faciē
do dicitur modale: et non conditionale et in ſum=
mario.
Stipulari alteri quis poteſt ſi ſtipulatur ſibi recipiē
ti nomine alterius.
4 Stipulari alteri quis poteſt quando ſua intereſt.
5 Cautio de implendo modum preſtatur heredi.
6 Legatum remanet apud heredem cum onere ſuo ſi
legatarius non vult agnoſcere.

Huiuſmodi. Legatum ſub cō=
ditione ſi cauerit
de aliquo dādo vel faciēdo aſſimilatur
legato cui in vim modi vel fideicom=
miſſi onus imponitur.hoc dicit.¶Opp.
fm hoc legatarius grauatur de cauēdo anteq̄ habeat
aliquid a teſtatore:⁊ ſic qui non honoratur grauatur.
contra.l.abeo.C.de fideicom.melius ad propoſitum
in.l.fideicommiſſum.ſ.eo.Sol.gl.ꝙ hic prius poteſt
petere cētum q̄ caueat.vt.l.pe.ad.l.fal.C.⁊.l.mulier.
§.ſ.de condi.inſti.no.bene innuit iſta gl†quod qñ cō
ditio eſt implenda ex re legata:prius poteſt peti lega
tum q̄ impleatur cōditio.⁊ ſic eſt nouus intellectus
ad.l.pe.C.ad.l.fal.doc.in.d.l.pe.dicunt quod imo il=
lud prius ſoluetur ⁊ ſic implebitur conditio ſed poſt=
ea quod plus eſt datum repetere poterit. ſicut dicūt
canoniſte de eo qui iurauit ſe non repetiturū vſuras
ſupra.c.debitores.de iureiu.⁊ no.Cy.in.d.l.pe.Iſtud
quod glo.dicit non placet doc.qz ſemper conditio dz
primo impleri.vt.l.qui heredi.in fi.de condi.⁊ demō.
⁊.l.ij.C.de his que ſub modo.Itē mihi nō placet qđ
doc.dicunt in.l.pe.qđ prius ſoluatur totū.nā cū.l.fal.re=
ſecet ipſo iure.vt.l.linea.⁊.l.plautius.ad.l.fal. ſufficit
qđ ſoluatur quātū pmittit.l.fal.Remanet ergo adhuc
ꝯtrium factū primo.Gl.ſol.hic ꝙ hic nō grauatur ſi non
2 vult:ſi ſponte vult cauere poteſt.Tu †dic melius qđ
iſtud legatum nō dicitur relictū ſub conditione.ſed
ſub modo.Nam cū q̄s non admittitur ad petendū niſi
p̄ſter cautionē de implendo modū.vt.l.ſi tibi legatū.
ſ.titu.ij.ſi teſtator hic exprimit qđ caueat:exprimit qđ
a iure tacite inerat:et per modū quo inerat.ideo nō
eſt relictū cōditionale.hoc tex.dicit in.l.quibus die=
bus §.termilius.de condi.⁊ demon.⁊ hoc eſt qđ hic
dicitur quemadmodum quod alicui legatur vt ex cā
fideicōmiſ. reſtituatur ⁊c.¶Opponitur ⁊ vr̄ ꝙ iſta
ſtipulatio non valeat:quia promittitur heredi de dā=
do alteri.ſed alteri ſtipulari ⁊c.vt lege ſtipulatio iſta.
§.alteri. de verborum obligationibus. Hugo.dicit
quod illi alteri cauebit. quod eſt contra text.huius
legis.vel dic dicit gloſſ.† quod heredi debet caueri
ita quod valeat ſcilicet ſibi ſtipulanti pro illo cuius
intereſt.et iſta ſatis eſt bona. vel dic ſecundum Ia.
de are.nō eſt curandū an valeat vel nō:qz cōditio dz

impleri:licet effectum non habeat. vt.l.meuius. de 2
conditionibus ⁊ demonſtrationibus.quod non pla=
4 cet:quia non eſt conditio vt dixi ſupra.Dic† ergo qđ
ſatis eſt ſi heredi caueat ſimpliciter: cuius intereſt
vt voluntas defuncti impleatur:licet conferatur in
alium.vt.l.titio centum.de conditioni. ⁊ demonſtra.
5 ideo ſemper.ll.dicunt quod cautio† de implēdo mo=
dum preſtatur heredi.vt dicit.l.ſi tibi.cum ſi.ſ.titu.ij.
dixi plene in.d.l.quibus diebus.§.termilius. de con=
6 ditionibus ⁊ demonſtratio.¶Querit glo.† quid ſi 1
iſte legatarius primo non vult agnoſcere legatum:
Reſpon.ꝙ non cogitur ſed remanet apud heredem
cum onere ſuo.vt.l.ſi ab eo.de vſufru.leg.dixi in.l. ſi=
deicommiſſum.ſ.eo.

1 ☞Diſpoſitio huius.§.qđ habeat locum ſi legata=
rius a quo res eſt relicta eam legat.
Legatarius in re legata habetur loco heredis.
2 Si debens mihi rem ex ſtipulatione ex cauſa lucra=
tiua eam mihi legat ſemel tantum debetur.

Si ſempronius. Due cauſe lucratiue
ex perſona duorū qui
habentur loco vnius:iudicantur ac ſi ex teſtamento
vnius procederent.hoc dicit. ¶Oppo.de.l. plane.
ver.ſed ſi duorum.ſ.eodem.So.ibi fuerunt teſtamē
ta duorū penitus diuerſorum: hic duorū qui habentur
loco vnius.ſcz defuncti ⁊ heredis.¶Oppo.de.l.qđ
ergo.§.ſ.ſ.eo. Sol.ibi fuit relictum a diuerſis here=
dibus penitus:hic a duobus quorum vnus ſuccedit
1 in loco alterius.¶Quero † quid ſi legatari' a quo
res relicta eſt:legat eam.Videtur qđ non habeat lo
cum iſte.§. quia ipſe non repreſentat perſoná defun=
cti ſicut heres:contrarium puto qz quo ad rem lega
tam loco heredis eſt. vt.l.id tempus. infra de vſuc.
2 ¶Quero †quid ſi ille qui mihi debet rem ex ſtipu=
latione ex cauſa lucratiua mihi legat eam:Rñ.idem
qz vtraq; cauſa lucratiua ab eadem perſona pcedit.
facit.ſ.tit.ij.l.iij.§.ſi rem.quod not.

Si cui. Debitor generis re obligata perempta
liberatur.hoc dicit. ¶Opp.ꝙ in lega=
to generis ſit electio legatarij:non heredis.vt.l.lega
to generaliter.ſ.eo.ſolu.glo.quod hic ſerui nō erant
in patrimonio.quod tenet Dy. ⁊ omnes.rationē po=
nit glo in.l.heredes.ſ.famil. ercíſ.§. ſi incerto. Aliā
dedi in.l.legato. ⁊ illum paſſum quod quando ſerui
nō ſunt in patrimonio electio eſt heredis probat iſte
§.melius q̄ alibi.

1 ☞Actio ex teſtamento durat ad rem ſi res eſt tra
dita non perfecte.
2 Actio ex teſtamento habet inſtar bone fidei.

1 **Edes quibus.** Actio †ex teſtamento du=
rat ad rem ſi res eſt tradi=
ta non perfecte.h.d.Not.quod ibi dixi in ſummario.
¶Oppo.⁊ videtur ꝙ edes tranſeunt cū iure ſeruitu=
tis.vt.l.a titio.ſ.de fur. Sol. intellige qđ hic fuerunt
legate ſub cōditione.ita ꝙ aliquo tpe fuerunt here=
dis:dicit glo.¶Oppo.ꝙ agatur de dolo.vt.l. elegan
ter.§.nō ſolū.de dolo.Huius timore Dy. ponit illam
totam diſtinctionē gloſſ.in.§. non ſolum.preallegato
quod doctores examinār in.l.exhibitionis.C.ad ex=
hi.ego pono plene in.l.iul.§.primo. infra de verborū
obligationibus quantum ad propoſitum dic quod
contrarium loquitur quando res erat debita ex con

tractu ſtricti iuris:hic†debetur ex teſtamento:qz hz
inſtar bone fidei.vt.l.in minorum.C.ex qui.cau.in in=
te.reſti.nō eſt ne.contra de.l. ſi heres generaliter ſer=
uum.ſ.eo.Solu.ibi debet exponi de dolo.id eſt ex te
ſtamento nomine doli.facit plene quod videbitis in
l.meui'.§.fundo.ſ.tit.ſ.Ex not.ex iſta.l.ꝙ habeo rē ⁊
ipſam tamen peto:quia non eſt plene tradita. quod
plene dic.vt.d.l.iul.§.ſ.de verbo.oblig.

1 ☞Due actiones ad eandem rem competētes que
non ſunt contrarie nec electione toluntur poſſunt
ſimul cumulari.

Qui ſeruum teſtamento.

Qui rem legatam ſibi emit:debet habere rem ⁊ pre
tium nō ſoluere.quod ſi ſoluerit poteſt repetere me=
dijs competentibus hic expreſſis. hoc dicit. Primo
loquitur quādo res non erat tradita nec preciū ſolu
tum.Secundo quando pretium erat ſolutum ⁊ res
non erat tradita. Tertio quando pretium erat ſolu=
tum et res tradita ſecundum Dynum.ſecunda ibi:
quod ſi pretio.tertia ibi:ꝙ ſi iudicio. ¶Oppo. qui
emit ſeruum ſibi legatum emit rem ſuam: ergo nul=
la eſt emptio.vt.l.ſue rei.de contrahen.emp. ⁊ ſic ex
empto non poteſt agi.Sol.dic quod erat legata ſub
conditione vel in diem.⁊ ſic erat res teſtatoris ſcđm
vnam lectu.vel dic quod erat legata res heredis: et
ſic non trāſiuit dominium in legatarium: vt dixi in.l.
ſi heredi ſeruus.ſ.eodem.⁊ iſtam tenet glo. hic in.ſ.
gloſſ. ¶Aduerte ꝙ in hoc principio eſt varietas: qz
quidam intelligunt qđ hic legatarius emit ab here=
de:quidam qđ emit ab extraneo:vt dicā in glo mag.
¶Quero ſuper prima parte qualiter formatur iu=
dicium vt abſolutio ſequatur a pretio.Dic vt in glo.
ſuper verbo ex vendito.ſecunda eſt clara.¶Ad ter=
tiam partem oppo.ꝙ debet agi ex empto nō ex teſta
mento.vt.l.cui res.de act.emp.⁊.l.fundo.ſ.ad.l.falci.
Huius timore iſte.§.legitur duob' modis. primo ꝙ
legatarius egerat ex empto ⁊ peregerat.quia conſe=
cutus fuit rem.ſecundo modo qđ egerat ⁊ non per=
egerat.Iſte lec.tanguntur in glo. parua ſuper verbo
actum.⁊ in glo.mag.Item prima lectu. variatur tri=
bus modis. primo ꝙ cōtraria loquuntur qñ q̄s emit
ab herede. hic vero emit legatarius ab extraneo.
Huic contra dicit litera in princ.que dicit ab herede
emit:ſed pūctua poſt dictionē herede: ⁊ ceſſabit con
trariū.Itē huic ob.ꝙ in fi.dicit qđ hominem actoris
fecerit.quod tantū heredi conuenit. Rñ. vt in gloſſ.
tenēdo iſtā lec.Itē huic lec.ob.ſ.in ver.ꝙ ſi pretio. ſi
enim nō emiſſet ab herede nō poſſet eū cōuenire ac
ſi eſſet euict'.Hui' timore glo.in.l.fundo.ſ. ad.l. fal.
intelligit qđ in prima ⁊ tertia parte hic ab extraneo
emit.in medio emit ab herede.certe lz in ſe ſit verum
ꝙ qñ ab extraneo emo heredē cōueniā ex teſtamen
to:vt.l.plane.§.qđ ſi rē.ſ. eo. Tñ iſta variatio hic nō
placet:qz totus iſte.§.videtur loqui vno caſu.variatur
ergo iſta lec.alio modo.ſcz ꝙ in toto.§. emit ab here
de. et qđ hic dr agit ex teſtō.expone.id eſt ex empto
occaſione teſtamēti:qđ etiā verū eſt in ſe.⁊ hoc tenet
Ia.de ra.Tñ nō eſt de mēte huius litere:q̄ facit diffe
rentiā inter actionē ex empto ⁊ actionē ex teſtō.vnde
iſta lec.in fi.gloſſ.ibi: vel dic plenius.variatur tertio

a ℂ Poſtea legat. Adde vt per Pau. de ca. conſi. lxiiij.
⁊ an cū auus legat nepti dotē ⁊ pater poſtea illā do
tat vel eandē legat an videatur feciſſe animo com= 5
penſandi. vide Ange. conſi. lxxviij. Bal. cōſi. ccccl vj.
lib. iiij. Et inquantum Alex. tangit ſi pater primo de=
dit mille ī
dotē ſcdo
mille alijs
mille nō ex
actis an vi
deatur pa
ter velle cō
pēſare. ad
de an eo ca
ſu quo pa
ter dat fi
lie plus ſe
cundo ma
rito ſi ex eo
non extent
liberi ⁊ mo
riatur filia
an illud qꝺ
plus dedit
ſecūdo de
beat perti
nere filijs
primi mri
monij vel
ad patrē.
Bal. cōſil.
ccxcviij. li
bro. ij.
b ℂ Oppo.
extra gloſ.
Sepenu=
mero con
ſului ī hac
materia. et
vide Lu. 1
ro. in con
ſi. ccl. Et vi
de Ludo.
roma. ī cō
ſi. cclxxvij.
Andreas
Barba.

modo. ſcꝫ ꝙ agatur ex teſtamēto ⁊ pe a
tit legatarius illud qꝺ habet: qꝛ nō vi
detur habere ex cauſa legati niſi re
habeat pretiū. ⁊ qꝺ in tex. dicit homi
nē actoris fecerit. expone. id eſt factū 1
ex cā emptionis: ⁊ ex cā legati ſibi di
miſit. ⁊ iſta eſt vera: declaro ſi ego ha
beo rem ex cauſa emptionis: que mi
hi legata eſt: ego poſſum cōſtituere in
aīo meo rem habere ex cauſa legati: ⁊
agere contra te ex empto quaſi mihi
met ipſi euicerim ita loquit. l. fūdo. ſ.
ad. l. fal. ⁊. l. cui res. de act. emp. Item b
poſſum ſicut ipſam rē habeo ex cauſa
emptionis: velle me habere ex cauſa
emptionis: nec mutare titulum in me
ipſo: ⁊ tūc ago ex teſtamento: quoniā
nō videor habere rem mihi legatā: cū
non habeo ex illo tit. ita loquitur iſte
finis. ℂ Secūda lec. principalis ī iſto 2
verſi. eſt qꝺ legatarius egerat ex em=
pto. ⁊ non peregerat: qꝛ non erat lata
ſnīa nec facta ſolutio. poſtea cogno=
ſcens rem ſibi legatā proponit actio
nem ex teſtamēto. licet de iure non po
tuerit. dicit gloſ. tamē nō debebit ab
ſolui niſi pretiū reſtituat. ⁊ hōiē actō
ris fecerit. iſta lec. ponitur in glo. ma
gna ibi: ſiue etiā proprie. ⁊ tāgitur in 3
precedenti glo. vide eā. Hoc qꝺ gloſſ.
dicit qꝺ de iure nō potuerit agi: repre
hendit Dy. vt colligitur per eum in. c.
nullus pluribus de reg. iur. lib. vj. vñ
dicit † qꝺ qñ ſunt due actiones cōpe
tentes ad eandē rem que nō ſunt con
trarie: nec electione tolluntur: ⁊ abſo
lutoria lata in vna non parit excep. rei
iudicate in alia admittit cumulatio. ⁊
alle. iſtū. §. ⁊ ſic innuit ⁊ bene ꝙ de iu
re poſſit proponi vtraqꝫ actio: nam ex
actione facta ex vna non contingit li
beratio ex alia. vt hac. l. patet. ⁊ ad pre
dicta alleg. Cyn. hunc. §. in. l. edita. C.
de eden. circa ſi. ſui.

1 Legatum factum a viro vxori qꝺ
videtur factū animo compenſandi.
2 Legatum factum a patre filie qui pri
mo dotauit quando videatur factū
animo compenſandi.
3 Legatum factū a patre filio qui pri
mo dotauit ⁊ tradidit quando lega 5
tum valeat ⁊ debeatur.
4 Legatum quantitatis factum a de
bitore ſpeciei quod non videtur factū
animo compenſandi.

Legatum ſi primo ſit a patre ⁊ poſtea dotat quādo
valeat ⁊ debeatur.
Legatum a ſocio genero cui dotē promiſerat quan=
do valeat.

Cum pater. Si pater primo dotat promit
tendo poſtea legat[a] videt pro
dote legare. hoc dicit. ℂ Oppo. de. l. cum pater. ſ.
de iure do. Reſpon. quando agunt ſeparatim loquit
ibi: quando ſimul concurrunt habet locum iſte. §. vt
glo. ℂ Oppo. † de rei vxo. act. l. j. §. ſciendū. ſol. aliud
in patre qui legat filie. aliud in viro qui legat vxori.
⁊ dicit glo. quod hoc ideo. quia pater ad dotādam
filiam tenetur ex legali diſpoſitione: ⁊ ſic ex neceſſi
tate: vnde id quod relinquit videtur relinquere ani
mo compenſandi: ſed maritus tenetur vxori ad do
tem ex proprio contractu liberaliter facto de quo. ſ.
titu. primo. l. creditorem. ⁊. l. ſi cum dotem. §. ſi pater.
ſolu. matri. ℂ Oppo. extra glo.[b] de. l. ſi pater pro fi
lia. ſ. de coll. do. Hic tex. ſol. dicit eadem centum. ſed.
glo. dicit quod hoc in dubio preſumitur: vnde cōtra
rium remanet. Dic ergo quod pater legauit quanti=
tatem. ⁊ quātitatē promiſerat: ibi aliud legauit quā
promiſerat: puta promiſerat ſpeciē ⁊ legauit quanti
tatem vel econuerſo. ⁊ ita iſtam legem intelligo. dic
ergo † quando pater primo dotat promittendo. ſe=
cundo legat ⁊ exprimit ſe pro dote legare ⁊ non tene
tur heres niſi ad alterutrum. vt hic. et. l. titia. §. qui
inuita. infra titulo primo aut nō expreſſit. ⁊ tunc aut
legauit aliud quam promiſit ⁊ debet habere vtrūqꝫ.
vt. l. ſi pater pro filio. de coll. do. aut legauit illud idē
vel tantūdem: ⁊ in dubio videtur legare animo cō
pēſandi ⁊ debet eſſe contenta alterutro: vt hac gloſſ.
et. l. ſi cum dotem. §. ſi pater. ſolu. matrimo. ℂ Que
ro † quid ſi pater primo dotat tradendo ⁊ poſtea le=
gat. De hoc videtur caſus infra titu. primo. l. cum pa
ter. §. pater filie. Doc. ⁊ Jaco. ⁊ Oldra. dicūt quan=
doqꝫ poſtea legat ipſum corpus dotale quod erat
traditum. quandoqꝫ legat dotem ſimpliciter: primo
caſu valet legatum ⁊ filie debetur eſtimatio. quia ei
videtur relicta res aliena. vt dicto. §. pater filie. Se=
cundo caſu valet legatum non quod aliquid vltra fi
lia conſequatur: ſed hoc operatur: quia dos tanquā
legata non venit in collationem. ita intelligunt. l. ti
tia. §. qui inuita. infra titulo primo. ⁊ ar. l. filiam. la. ij.
⁊ ar. l. a patre. C. de colla. Si vero legaret aliud a do
te ⁊ corpore rei dotalis: tunc valet legatum ⁊ id non
conferret: dotem vero conferret vt. l. filie. C. de col. ⁊
infra de co. do. per totum. De intellectu tamen. d. §.
4 pater filie. dicam ibidem. ℂ Quero † quid econtra
ſi primo legat poſtea dotat? Reſpon. ſi primo lega=
uit nomine dotis et poſtea dotat: videtur de primo
legato dotata. vt. l. lucius. la. j. infra titulo primo. et
C. eodem. l. filia. Si vero primo legauit ſimpliciter
ſecundo dotat: tunc deberet habere vtrumqꝫ. argu.
lege quinquaginta. ſupra de probationibus. ⁊ quod
not. in lege plane. §. primo. ſupra eodem. ℂ Quero
† in caſu huius. §. quid ſi pater non legauit filie: ſed
ipſi genero cui promiſerat? Reſpon. aut legat nomi=
ne dotis et non valet: quia legat creditori ſuo ni=
ſi contineat aliquod commodum. vt. l. ſi creditori. et
l. ſequen. ſupra eodem. Si vero non legat nomine

dotis. ſꝫ ſimpliciter: tūc gener debet habere vtrūqꝫ:
nec videtur relictum animo compenſandi. vt. l. credi
torem ſ. titu. j. ⁊. l. j. §. ſciendum. de rei vxo. actio.
1 Stante ſtatuto quod debitor nō cogatur ſolue
re creditori niſi creditor reddat inſtrumentum can
cellatum quod ſufficit creditorem liberare debitorē
ſi amiſit inſtrumentum.
Amiſſio inſtrumenti probatur per ſacramentum.
2 Creditor an teneatur reddere inſtrumentum debiti
debitori de iure communi remiſſiue.

Si ita. Conditio de inſtrumētis reddēdis con
tinet in ſe etiam liberationem preſtari:
quod ſolum ſufficit ſi inſtrumēta reddi nō poſſunt.
hoc dicit. ℂ Oppo. de. l. ab omnibus. §. in teſtamen
to. ſ. eod. Sol. vt ibi. ℂ Oppo. de. l. labeo. ſ. de pact.
So. Dy. per redditionem inſtrumēti liberatur quis
ope exceptionis. ideo non ſufficit niſi liberetur per ac
1 ceptilationē: vt hic. Iſte. §. facit ad queſtionē. † Sta
tutum eſt in ciuitate quod debitor non cogatur ſol
uere niſi creditor reddat inſtrumentum cancellatū.
Certe ſi creditor nō habet: quia amiſit ſufficit quod
debitorē liberet vt hic: probabit enim amiſſionē per
a ſacramentum[a]: vt. l. ſi. C. de fide inſtru. ſm Dy. ⁊ Ja
2 co. de are. hic. An autem de iure communi creditor
teneatur reddere debitori inſtrumentum. Dic vt. l.
diſſolute. de condi. ſine cauſa. C. ⁊. l. plures. C. de fide
inſtrumen. ⁊ dixi in. l. fullo ⁊ ſarcinator. ⁊. l. qui tabu=
las. ſ. de fur. ℂ Ultimo aduerte ad principium. §. qꝛ
loquitur quando quis iuſſit inſtrumētum reddi pro
liberatione. ſi ergo alia fuit cauſa ceſſaret diſpoſitio
huius. §. exemplum cum perueniremus ad pacta in
uicē: ⁊ tu diceres quod pater meus promiſerat tibi
x. ex cauſa mutui: ego promiſi tibi illa. x. ſi mihi inſtru=
mentum oſtenderes. ſi poſtea dicis te non habere ⁊
velle me liberare non ſufficit: quia inſtrumentum vo
lebam non ſolum ad liberandum: ſed etiam ad ſcien
dum ſi verum eſſet: vel ergo inſtrumētum exhibeat:
vel aliter de debito faciat fidem.
1 Qualiter qui non admittitur ad partem faciat
partem.

Si titio. Qui nō admittitur ad partem iure
actionis facit partē ſi habet ius re=
tentionis etiam iure ſuo. hoc dicit. ℂ In tex. ibi ad=
mittatur. ℂ Dic. ſcꝫ iure legati. Gloſ. iſtam materiā
tradit ponendo caſus ſingulares in quibus quis nō
admittitur ad partem et non facit partem. et econ=
tra quando facit partem. ſecunda ibi: item lega
tur mihi ⁊ non capaci. Ex his tamen nō habes ratio
nem legis. Dyn. in. l. plane. §. ſi coniunctim. ſ. eo. hoc
tradit per quatuor regulas: que regule nec rationē
habent in ſe nec vere ſunt vt ſtatim dicam. Ego po=
1 no duas regulas. Prima † qui nō admittitur ad par
tem nec admitti ſperatur aliquo iure actionis reten
tionis vel alterius equitatis per ſe vel per alium iſte
non facit partem. ita loquuntur caſus poſiti in pri=
ma parte glo. Secunda regula eſt ille qui aliquo ex
predictis modis ad legatum admittitur facit partē:
ita loquitur ſecunda pars gloſſ. Ratio eſt in euiden=
ti quia ex eo quod aliquo modo admittatur aufert
tibi partem cum eadem res plurium eſſe non poſſit.
vt. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculum. ſupra cōmo.
ℂ Declaremus ergo caſus in quib⁹ quis admittit

quoquomodo: ita ꝙ partē facit. Pri
mus quando legatū valet in perſona
collegatarij omni iure: ⁊ ipſe petit. tūc
non eſt dubiū quod partem facit. vt
l. ſi pluribus. ſ. eodem. j. tit. ij. re cōiun
cti. Secundus quando non admitti
tur: ſed admitti ſperatur: vt in poſthu
mo. vt. l. ſi duobus. in princ. ſ. eodem.
Tertius ⁊ nunc intro glo. quando le=
gatur mihi ⁊ nō capaci: tunc facit mi
hi partem. vt. j. titu. j. l. titio. la. j. ita di
cit glo. Intelligo de nō capaci cui res
aufertur tanꝗ ab indigno: merito fa
cit partem: quia licet nō admittatur
ipſe: admittitur alius. ſcꝫ fiſcus. ſicut
enim faceres mihi partem ſi mecum
comederes: ita ſi aliū ponis loco tui
in mēſa. Quartus caſus quādo lega
tur mihi ⁊ tibi res tua: vt hic. ratio qꝛ
per legatum rei aliene in me non trāſ
fertur dominium ipſo iure: ſed heres
debet redimere ⁊ mihi dare. vel dare
eſtimationem: iure ergo retentionis
conſulit ſibi: hic eſt caſus hic. ℂ Sed
contra hoc oppo. ſ. e. l. plane. §. ſi duo
bus. quando legatur mihi ⁊ heredi:
videtur enim quod heres poſſit ſibi
conſulere iure retētionis ibi ſicut hic.
Reſpon. illum. §. intelligo quando eſt
legatum corpus hereditarium cōiun
ctim re. vel re ⁊ verbis. ſi enim legare
tur res heredis mihi ⁊ heredi. tūc he
res facit mihi partē: qꝛ legatur mihi ⁊
dño vt hic. Si vero legaret res alie=
na mihi ⁊ heredi: tūc idem puto eadē
ratione: qꝛ cum dominium non tranſ=
eat in legatariū heres poteſt ſibi con
ſulere per viam retētionis per hūc. §.
qꝺ infra dicā. Si vero legatur quāti=
tas vel aliud in genere: ita qꝺ de ma
nu heredis debet dari legatario: tunc
idem per eādem rationem. vt hic. ſed
quādo legatur corpus hereditarium
mihi ⁊ heredi: heres ad illud non ad
mittitur iure hereditario: qꝛ teſtator
ſpecialiter legauit: ⁊ ſic illud ab vni=
uerſitate exemit: nec poteſt venire vt
legatarius: qꝛ ſibi non poteſt legari a
ſeipſo: ⁊ dominiū recta via trāſit in le
gatarium: vnde nō poteſt retinere pre
textu alicui⁹ iuris quod habuerit vel
habere ſperetur: merito non facit par
tem. vt. d. §. ſi duobus. ⁊. l. legatum. §.
j. ſ. eo. ⁊ ideo eſt conſilium legatario
iſto caſu qꝺ agat contra heredem rei
ven. non actione perſonali. vt. d. l. lega
tum. §. j. ſ. eo. Ex hoc apparet intelle=
ctus. l. ſi quis titio. ſ. de vſufr. accre.
vbi ſi quis legat Titio ⁊ heredibus
ſuis vſumfructum: Titius habebit di
midiam ⁊ heredes partem faciunt. in
telligo enim illam literam vt iacet de

a ℂ Per ſa=
cramentū.
Adde Fe
de. cōſi. xiij.
Paul. de
caſt. in. l. in
ſtrumēta.
C. de fidei
com. et ibi
qd de amiſ
ſione litera
rū cābij et
inquantū
Alexā. po
nit de ban
nito reciſo
cui⁹ bānū
nō erat can
cellatum ⁊
tñ ſi luerat
bannū. ad
de Bal. cō
ſi. xxxj. lib.
iiij. Paul.
de ca. con=
ſi. xxxiiij. ⁊
xciij. an. cō
ſi. ccxxxvij.

heredibus ſuis ſcȝ teſtatoris qui ideo
faciunt partem. quia apud eos rema
net ius dominij: ⁊ ſic ius vſuſfructus
cauſalis merito per retentionem põt
conſulere ſibi. licet glo. ibi aliter intel-
ligat. Item dixi quod. d. §. intelligit
quod relinquatur coniunctim re: vel
re ⁊ verbis: ⁊ ſic iure ſuo legatariꝰ ad
totum admittitur ⁊ heres ſecum nõ
concurrit: ſi autem eſſet relictũ diſiun
ctim re: coniunctim verbis tantum: qꝛ
teſtator diuiſit. ⁊ tunc legatarius nõ
admittitur. niſi ad partez ſuam. vt. d.
l. plane. in fi. ſ. eo. ⁊. ſ. titu. j. l. fina. §. lu
cius. ⁊. ſ. ad trebel. l. lucius. in princip.
¶ Quintus caſus eſt quando legat
mihi ⁊ ſeruo teſtatoris. tũc ſeruus fa-
cit partem. vt. l. plane. §. ſi coniunctiz.
ſ. e. ratio eſt: quia de equitate ipſi ſer-
uo debet. vt. d. §. ſi coniunctim. in glo.
¶ Sextus caſus eſt qñ legat mihi ⁊
ſeruo. vt. ſ. tit. j. l. ſi mihi pure. ratio eſt
eadẽ. ¶ Septimus caſus eſt qui po-
nitur in tex. ⁊ in glo. in. l. ſi duo patro-
ni. in prin. ſ. de iureiu. vbi aliquis ad- 1
mittit ipſo iure: ſȝ nõ ope exceptiõis:
tũ qꝛ aliquo iure admittit partẽ facit: 2
vbicunqȝ aũt nullo iure admittit non 1
facit partem vt dictum eſt. Exempla
ponuntur in prima parte gloſ. que eſt
multũ clara. ⁊ hoc verũ: qꝛ talis nõ fa
cit mihi partẽ: ſȝ poteſt eſſe qð ego re-
pellor a parte propter aliã cauſam qð
dic vt. l. re coniuncti. ſ. titu. ij. in. iij. qõ.
principali. Ex predictis apparet ꝙ di-
ſtinctio Dy. nihil valet. dicit enim aut 2
legatũ eſt inutile in perſona legatarij a
ratione rei: qꝛ eſt eiꝰ ꝓpria: ⁊ facit par-
tem: vt hic: ⁊ iſte caſus verus eſt in ſe:
ſed non eſt vtilis: quid enim ſi ego re-
linquo ſeruo militiam liberi cũ igno-
rarem eũ ſeruũ: certe legatũ eſt inuti-
le propter perſonã legatarij ⁊ rei lega
te mixtim. vt no. in. l. ſed ⁊ ſic. ⁊ cũ glo.
⁊. l. fideicõmiſſa. §. ſi ſeruo. ſ. tit. ij. ⁊ tñ
nemo dixerit qð partem facit cũ tale
legatũ ſit inutile ⁊ ꝓ nõ ſcriptũ: ergo 1
accreſcit cõiuncto. vt. C. de cadu. tol. 2
§. in primo. ⁊. §. pro ſecundo: dicit ipſe
qñ legatũ eſt inutile ꝓpter defectum 1
perſone legatarij tantũ: tũc aũt ꝓpter
delictum: ⁊ facit partẽ. vt. l. ſi titio ⁊ ei 2
qui. ſ. tit. j. Et pone exẽplũ in omnibꝰ
caſibus quiſ no. inſti. de leg. §. legari. in b
glo. hoc eſt falſum. nã in. d. §. legari. in
glo. nominãtur perſone que ſunt om-
nino nõ capaces: ſed per eas nõ acqui
ritur fiſco: ſed pro non ſcripto haben-
tur: ⁊ pro nõ ſcripta accreſcũt coniun
cto. vt dicto. §. in primo: ſed. l. ſi titio ⁊
ei qui. loquitur quãdo aufertur ei vt
ab indigno: vt ſupra dixi. ⁊ ibi dicam.

a ¶ In penden. adde Abb. cõſil. xi. ij. lib.

b ¶ In fuga. Adde inquãtum Alex. tangit de natis i aliqua ciuitate ꝑ trãſitũ. an ſint ciues illius ciuitatis et dicit eſſe notanduȝ ad ſtatuta ꝓhibẽtia aliquem aſſumi ad collegia qð cõſuluit bal. ſuper ſtatuto Verone. an natus in riperia Verone poſſit recipi in collegio doctorũ eius conſil. ꝑvj. j. lib.

Item dicit ipſe legatum eſt inutile propter defectuȝ
legatarij: qꝛ credebatur viuere cum eſſet mortuus
vel non natus: ⁊ in hoc dicit verum quod non facit
partem per. ll. in glo. alle. Idem ſi poſt teſtamentum
moriatur vel repudiat. vt in. §. pro ſecundo. C. de ca-
du. tollen. ¶ Tertium caſum ponit ipſe quãdo lega-
tur heredi a ſeipſo. tunc qꝛ legatum eſt inutile mixta
conſideratione legatarij ⁊ eius a quo relinquit non
facit partem: hoc intellige vt dixi ſupra. Quartus ca
ſus eſt ſm eum quãdo legatũ eſt inutile mixta con ſi-
deratione legãtis ⁊ eius cui relinquit: vt ſi relinqui-
tur ſeruo proprio: ⁊ tunc non facit partem. vt. d. l. pla
ne. §. ſi coniunctim. iſta regula non eſt vera niſi in ca
ſu illius. §. ſi coniunctim. qꝛ ſeruꝰ de equitate admit-
titur. Sed pone qð relinquit tibi ⁊ filio ſuo ſpurio.
Certe ſpuriꝰ nulla equitate admittitur ⁊ hoc mixta
ratione legantis ⁊ legatarij: qꝛ poteſt ſpurio legari a
quocũqȝ alio preterꝙ a patre ⁊ pater poteſt legare
cuicũqȝ alij quã ſpurio. vt in aut. qui. mo. natu. effic.
ſui. §. penulti. ⁊ ibi not. ⁊ Azo in ſumma. C. de na. lib.
Certe iſte ſpurius non facit partem: quia legatũ eſt
pro non ſcriptũ. vt. l. lucius. §. j. ſ. eo. ⁊ ibi dicã. ¶ Vl-
timo glo. ſignat quedam cõtraria que examino in. l.
re coniuncti. ſ. de leg. iij. in vlti. q.

☞ Eligere qui habet ex vltima volũtate nõ põt va
riare: ſecus ſi per ſtipulationem.
Vltima voluntas non debet eſſe in pendenti.

Stichum. Et † qui habet electionem ex vlti
ma voluntate variare nõ lȝ. h. d.
¶ Oppo. de. l. ſi quis ſtipulatus. de verbo. obliga.
Glo. ponit plures ſolu. tene illam: aliud in ſtipulatio
nibus: aliud in legatis: ratio qꝛ in legatis facta ele-
ctione ſtatim ius facit executionem: qꝛ tranſit domi-
nium in legatarium. vt. l. apud aufidiũ. ſ. de opt. leg.
iſta ratio eſt bona quando legatur res teſtatoris. ſȝ
ſi legatur res aliena dic rationẽ: qꝛ vltime † volunta
tes non debent eſſe in pendenti[a]: vt. l. ſi. in ſi. ſ. com-
munia predi. Glo. ſignat contraria ⁊ non ſol. ibi in. l.
iij. §. penul. de ſepul. viol. Sol. quod ibi non erat alij
ius queſitũ efficaciter: quia penituerat Dy. vel iſtud
fauor vltime voluntatis. Sequitur in glo. ſ. depoſi.
l. j. §. penul. Solu. prout no. C. de actio. ⁊ obli. l. ſicut.
Dy. ⁊ ibi melius Cy. Sequitur in glo. l. eum qui cer-
tarum ⁊c. Solu. prout reſponſum fuit ad primum
contrarium.

☞ Exiſtens in fuga videt eſſe in loco a quo receſſit.
Repreſalie conceſſe contra ciues videntur conceſſe
contra ciues bannitos ⁊ remiſſiue.

Legatum. Qui eſt † in fuga videt eſſe in lo-
co a quo receſſit. hoc dicit. Facit
ad †. q. vtrũ repreſalie cõceſſe contra ciues ciuitatis
poſſint exerceri contra exbannitos ciues illius ciui-
tatis. Et hic videtur quod ſic: quia ſi ſunt in fuga[b]
videtur eſſe in loco vnde aufugerunt. quod dic vt in
tractatu meo repreſaliarum. in. vij. q. prin.

Si titio Si vna ex rebus alternatiue legatis
a teſtatore donatur: alia in legato re-
manet. hoc dicit. Not. ex princip. §. qð ſi teſtator dat
illud qð heres dãdo liberaret nõ cõtingit liberatio
ſm Dy. Oppo. Dy. ſ. titu. j. l. lucius. ſo. teſtator dedit
totum quod legauit. hic vnam partem.

1 ☞ Coniunctio verbalis non inducit ius accreſcen-
di in rebus prorſus diuerſis.
2 Filiabus inſtitutis in cẽtum pro qualibet ius accre-
ſcendi inter eas non habet locum.

1 **Quibus ita.** Coniunctio † verbalis nõ in-
ducit ius accreſcendi in rebꝰ
prorſus diuerſis. hoc dicit. et pluries vidi de facto.
2 † Teſtator inſtituit filias ſuas in centum pro quali-
a bet.[a] Certe inter eas non eſt locus iuri accreſcendi:
quia ſeparata quantitas aſſignatur cuilibet. vt. l. j.
in prin. ſ. de vſufruc. ac. ⁊. l. ij. in princip. ſ. quib. mod.
vſuſfruc. amit. dixi. l. re coniuncti. ſ. titu. ij.

1 ☞ Quando plures habentes idem ius diſcordãt:
quando cogantur concordare: ⁊ aliquis ex eis pre-
feratur.

Si is cui. Plures ſimul venientes ad lega-
tum concordare cogunt qua actio
b ne agant[b] ſecus ſi veniant ſeparatim. hoc dicit cum 2
l. ſequen. Tex. ibi peruenire. ad petitionem rei. vt no.
per Cynum. C. communia de leg. l. fina. in princip.
¶ Oppo. ſ. l. proxi. Solu. ibi veniebant ſeparatim:
hic veniebant ſimul. ¶ Oppo. ſ. de vſufruc. l. quo-
ties. vbi dicitur quod legatum extinguatur ſi nõ cõ-
cordant. glo. non ſol. hic. ſed in. l. fina. in prin. C. com-
1 munia de leg. dicit ꝙ ibi alius. caſus eſt. tu dic † quã-
do plures habentes idem ius diſcordant: ſiquidem
aliquo iure poteſt perpẽdi quod aliquis preferatur 3
ille prefertur. vt. C. de dona. l. ſancimus. §. ne autem.
⁊. d. l. quoties. j. reſpon. ſi vero non poteſt perpendi. ⁊
tunc aut diſcordant in preiudicium tertij: ⁊ tunc co-
gantur concordare per iudicem ad petitionem par-
tis que leditur: vt hic. aut diſcordant in preiudicium
ipſorum: et tunc aut alter vult quod ſorte diuidan-
tur: ⁊ diuiditur ſorte. vt. l. ſi. in princ. C. communia de 4
leg. Si vero neuter hoc vult diſpoſitio effectum non
conſequitur: vt. d. l. quoties. ij. reſpon. per doctores in
dicta. l. fina. C. communia de lega.

1 ☞ Teſtator legans rem ſuam obligatam vel here
dis vel alterius in quo videatur voluiſſe grauare
heredem.
2 Legatum rei aliene factum ab ignorante non debe-
tur niſi fuerit factum coniuncte perſone.
3 Legãs pignus nõ videtur remittere debitũ. ſecus in
legante chirographum.
4 Legatum rei pignorate quando debeatur.
5 Libellus quomodo concipiatur quando petitur le-
gatum factum de re pignorata.

Si tibi. Si res mea pignorata mi-
hi legat. ab extraneo tenet 5
heres mihi ſoluendo pignus liberare.
hoc dicit. ¶ Oppo. res mea non poteſt
mihi legari. vt. l. proprias. C. eo. So. hec
erat mea. ſed alij obligata. ¶ Op. quod heres nõ te 1
neatur ſoluere alij debitũ. vt. l. j. ſ. de lib. leg. Gl. dicit
quod ibi legauit creditor qui habebat rem obligatã
hic alius. hoc tenet Dyn. ⁊ eſt verũ. ratio quando ali-
quis habet rem obligatam: eſt veriſimile quod non
liberaret eam niſi ſolutione: ideo teſtator videt gra- 2
uare heredem vt ſoluat: vt hic: ſed quando ipſemet
habet rem obligatam videtur grauare heredem in
hereditate ſua inquantum minus poteſt vt ſufficiat 3
liberare pignus remanente actiõe perſonali. ¶ Pro
declaranda iſta. l. dic † quãdoqȝ teſta- 1
tor legat rem ſuam obligatam: et tunc
dic. vt. l. ſi res. et. l. ſi ſeruus titij. ſ. eo.
Quandoqȝ teſtator legat rem meam
obligatam alteri: ⁊ tunc aut eſt extra-
neus qui legat ⁊ videtur grauare he-
redem vt luat: vt hic in eo quod text.
dicit luat: quod fit in eſtimatione de-
biti principalis. C. de lui. pig. per totũ.
Quandoqȝ legat ipſe teſtator qui ha
bet rem obligatam ⁊ tũc ſufficit quod
heres pignus liberet: remanẽt ꝑſona-
li obligatione. vt. l. j. de libe. lega. qð in
telligo niſi res eſſet obligata pro tãto
ꝙ veriſimiliter eam dimittebat. tunc
enim videtur relinquere quaſi pro-
priã. vt. l. qui habebat. in prin. ſ. titu. ij.
Et predicta omnia intelligo † quãdo
teſtator ſciebat rem alienaȝ eſſe. ſi eñ
putaret ſuã non valeret legatũ niſi fa
ctum eſſet coniuncte perſone. vt. l. cuȝ
alienã. C. eo. qñqȝ legat quis rem alie
nam ⁊ obligatam nõ legatarij: ⁊ tunc
ſine dubio heres tenetur luere quia te
netur de euictione. vt. l. ſi domus. §. de
euictione. ⁊ qð ibi no. ſ. e. ⁊. d. l. cũ alie
nam. ¶ Oppo. † de. l. ſeruum. §. eum
qui chirographũ. ſ. e. Sol. aliud in le-
gato chirographi: aliud in legato pi-
gnoris. ⁊ vna ratio redditur. ſ. de pac.
l. iij. dic rationẽ: qꝛ legando pignus qð
eſt acceſſoriũ nõ ſequit remiſſio debi-
ti qð eſt principale. vt. l. ex pupillari. ſ.
de vulg. ⁊ pup. ¶ Sed nunquid † hoc
eſt verũ ſiue teſtator ſciuerit ſiue igno
rauerit rem pignoratam ⁊ dico ſi qui-
dem ſciuit non eſt dubium. Idẽ ſi cre-
deret alienam multo magis: qꝛ heres
tenetur de euictione: ſed eo caſu quo
crediderit rem alienam tamen igno-
rabat pignoratam eſſe: tunc credo
quod legatum non valet: quia de-
bemus reſpicere quod teſtator cogita
uit. vt. l. quo loco. ſ. de here. inſti. ⁊. l. in
conditionibus. in princ. de condi. et de-
mon. ⁊. l. ſeruo manumiſſo. ſ. de condi.
inde. ¶ Oppo. ſ. titu. j. l. meuius. §. pe.
Sol. ibi plene. lȝ gl. hic non ſoluat. vlti
mo no. † ꝙ in caſu huius. l. in libello di
recto peteretur heredem cõdemnari
qð pignus luat: vt hic. quod no.

☞ Eadem res a pluribus vni reli-
cta ſeperatim ſemel tantum debetur
ab omnibus. ſecus ſi teſtator expreſ-
ſit quod quilibet inſolidum tenetur.
numero. 4.
2 Quando vnus ex pluribus heredibꝰ
grauatur in certa ſpecie ſimpliciter il-
le inſolidum tenetur. ⁊ nu. 5.
3 Quis pro re aliena poteſt actione per
ſonali teneri.

a ¶ Pro qualibet. adde vt ꝑ Bal. cõſil. xciiij. lib. v.

b ¶ Actione agant. adde inquantum Alex. no. ꝙ plures poſſunt vno libello vnũ conuenire ro. conſi. ccxl. ⁊ ibi etiãȝ an vnꝰ poſſit plures eodẽ libello ꝯuenire.

Quando vnus ex pluribus heredibus grauatur in ſpecie hereditaria tunc tenetur pro hereditaria portione.
6 Solutio eſtimationis rei legate facte ab vno ex heredibus omnes alios ipſo iure liberat.nu.3.
7 Heres ſpecialiter obligatus ſi ſoluit habet regreſſum contra alios heredes: quando ſunt grauati.
Iſta opi.reprobatur vt hic per Iaſo.in quarta colūna.in princi.

Si teſtamento. Qui conſecutus eſt eſtimationem totius a grauato ſingulariter nil debet cōſequi a grauato vltra. hoc dicit. Tria innuit iſte.§. Primo quod ſi reliquit
1 † pluribus heredibus ſeparatim non tenentur inſolidum: imo ſemel tantū debet legatarius ab omnibus
2 habere. Secundo † quod ſi grauet vnū in certa ſpecie ille teneatur in totum. innuit enim hic quod ſi codicilli non eſſent ille ſingulariter grauatus inſolidū
3 tenebatur. Tertio † dicit quod ſolutione eſtimationis facta ab vno alij liberantur ipſo iure. ¶ Ad quodlibet oppo. ⁊ ad primum opp. de.l.quid ergo.§.primo. ſupra eodem. Sol. gloſ. ibi a pluribus ſpecialiter: hic ab vno ſpecialiter: ab alijs generaliter. Iſta ſolu. non
4 habet rationem in ſe. ideo dic † quod ibi fuit ſpecialiter expreſſum quod quilibet teneretur inſolidum: hic ſecus: vnde in dubio ad eum ſemel tantum pertinere voluit: vt hic. ⁊.l.meuius.§.eum.ſ.titu.primo. vbi glo. tenet iſtam ſolu. ¶ Oppo. infra titu.primo l.meuius circa princip. Solu gloſſ. remittendo ſe ad
5 ibi not. ¶ Ad ſecundum oppo. † ⁊ videtur quod grauatus in ſpecie generaliter non teneatur ad totum: ſed pro hereditaria portione. vt ſupra eodem.l.ſi fundū.§.ſi libertus. Solu. ſm Iacobum de are. ibi in actione reali: hic in perſonali. pōt enim pro re aliena quis actione perſonali teneri. vel dic ſecundum eundem. quia ibi teſtator grauauit quoſdam ſub nominibus appellatiuis: hic proprijs. tu dic quod ibi fuit grauatus vnus in ſpecie hereditaria: hic vero in re propria ipſius heredis. vnde tenetur heres inſolidum. ita dicit Dyn. hic. ⁊ Guil. in.l.auus. de pac. ⁊ glo. innuit in d.l.meuius.§.eum. infra titu. primo. Sed contra hoc videtur infra eodem.§. ſi fundus. ideo dic quod quando vna ſpecies legatur ſemel tantum ab omnibus heredibus: ⁊ loquitur.§.ſi fundus. aut legatur ſemel tantum ab vno herede: ⁊ dic vt dixi in.d.l.ſi fundum §.ſi libertus. aut legatur pluries a diuerſis heredibus. ⁊ tunc aut fuit dictum quod quilibet inſolidum teneretur aut non: vt patet ex predictis. ¶ Ad ter
6 tium oppo. † ⁊ videtur quod licet vnus ſoluat res poſſit vendicari pro partibus aliorum. vt.d.l.meuius §.eum.ſ.titu.ſ. Sol. ille.§. legitur duobus modis primo prout intelligitur in re que erat vnius ex heredibus expone ibi text. ab omnibus non querere. id eſt a nullis querere ſecundum Dy. ⁊ concordat cum iſta. Sed prout intelligitur pro re hereditaria apparet ſo. quia ibi fuit legata res vnius ex heredibus. vnde pro parte aliorum non poteſt tranſire dominium in legatarium. vnde ſolutione facta de eſtimatione alij liberantur. vt hic. ſed ibi fuit legata res hereditaria vnde ſi vnus ſoluit eſtimationem non impedit quin pro partibus aliorum tranſeat dominium. et ſic legatarius poterit vendicare. ille ergo qui ſoluit pro
tinus eſtimationem: repetet partem illorum tanquam
7 indebitam. vt ibi videbitis. ¶ Quero † an heres ſpecialiter obligatus ſi ſoluit habeat regreſſum contra alios heredes? Reſpon. in caſu huius.§. quando reperiuntur alij ſpecialiter grauati tunc habet regreſſum contra eos: ſed quando alij non ſunt grauati tunc ſecus. imo plus. quia quando eſſet res hereditaria eo caſu quo teneretur inſolidum ſolus deberet partem redimere a coheredibus: vt.l.cum quaſi.§.ſi plures. de fideicom. lib.

1 ☞ Dominium rei legate quod tranſeat vere a die adite hereditatis: ficte a tempore mortis.
2 Dominium rei legate ſub cōditione quod ſit legatarij a tempore exiſtentis conditionis poſt mortem teſtatoris et aditam hereditatem.
3 Acquiſita per ſeruum legatum ante mortē teſtatoris quando debeantur legatario.

Cum ſeruus. Rei legate vere dominium tranſit ab adita hereditate ⁊ eodem modo debentur que rei legate accedunt. hoc dicit. ¶ No. tex. ibi vel heredis. ad id quod infra
1 dicam. ¶ Opponitur † quod legatarij dicuntur domini a tempore mortis. vt.l.a titio. de fur. ⁊.l.ſed ſi damnum.§.primo. al's.l.peculium.§.idemque ⁊ ſi pure. ſ. de peculio. Solu. dicit gloſ. illud ſm fictionem iſtud ſm veritatem. Dic clarius vt ex hoc tex. colligitur: ſiquidem legatarius repudiat nunquam videtur fuiſſe ſuum. vt dicit hic ⁊ in.d.l.ſeruum filij.§.primo.ſ.eod. vbi vero legatarius acceptat: a tempore mortis dicitur fuiſſe ſuum ſecundum fictionem. vt.l.a titio.ſ.de fur. ⁊ dicta.l.ſed ſi damnum.§.primo. al's.l.peculium.§.idemque ⁊ ſi pure. A tempore adite hereditatis fuit ſuus vere. vt hic. tamē reuocabiliter: quia poterat repudiare: a tempore acceptationis vere ⁊ irreuocabiliter: vt hic. et no. in.l.ſi quis ita.ſ.de condi. inſtitu. et hoc verum in re legata pure. nam ſi eſt relicta ſub cōditione: ſi quidem conditio extitit ante aditam hereditatem ⁊ poſt mortem teſtatoris eſt idem quod ſu
2 pra. ſed poſt † mortem teſtatoris ⁊ poſt aditam hereditatem: tunc eſt legatarij a tempore exiſtentis conditionis nec fingitur retro ſua a tempore mortis. vt.l. prima.§. ſerui.ſ. ad ſilleia. ⁊.ſ.eo.l.legatum.§.final. ⁊ hoc ſentit glo. hic ſuper verbo in ſuſpenſo. ¶ Oppo.
3 infra eo.l.queſitum.§.penul. Solu. ea que ſeruus † quęrit ante mortem teſtatoris ſine dubio non pertinent ad legatarium. vt in contrario. Sed in his que querit poſt mortem: dic aut fuit legata res aliena ⁊ nō debetur legatario niſi a tempore mortis. Idem in fructibus ex re aliena legata perceptis. vt.l.herennius. ſ.de vſur. ⁊.C.de vſur. ⁊ fru. lega.l.prima ⁊ ſecunda. ſed ſi teſtator legauit rem propriam tunc queſita poſt aditā hereditatem ſunt legatarij vere: ita quod ea pōt vēdicare. vt hic. Sed quęſita ante aditam hereditatē ſunt heredis: ſed ea debet reſtituere legatario: ⁊ pro illis non cōpeteret vēdicatio: licet quidam cōtra: vt dixi in.l. ſeruo legato. in prin.ſ.eo.
1 ☞ Heres non pōt actione perſonali ex teſtamento cōueniri niſi pro hereditaria portiōe: etiam ſi inſolidū rem legatam poſſideat.
2 Dñium rei heredis legate nō trāſit in legatarium.

Si fundus.

1 **Si fundus.** Actione † perſonali ex teſtamento non poteſt conueniri heres niſi pro hereditaria portione etiam ſi inſolidum rem poſſideat. h.d. ¶ Oppo.ſ.ead.l.§.j. Sol. vt ibi dixi. ¶ Oppo. rei legate tranſit dñium in legatariū: vt.ſ. proxi.§.ergo ſi poſſidet pōt conueniri inſolidum: vt.l. ij. in fi. de preto. ſtip. Sol. ſi tranſiret dominium cōtrarium eſſet verum: ſed hic legata fuit res heredis non teſtantis. ideo non tranſit dominium hic: ſed agendū eſt actione perſonali que non poteſt dari niſi pro he
2 reditarijs portionibus vt hic: ergo hic † eſt caſus ſi legatur res heredis non tranſit dominium in legatarium. vt dixi in.l.ſi heredis ſeruus.ſ.eo. ¶ Oppo. quod teneatur ſolus ille cuius eſt res. vt.l. fideicōmiſſaria.§.ij.ſ.de fideicom.lib. Sol. ibi teſtator putabat rē eſſe hereditariam: ideo noluit coheredes grauare vt redimant: hic ſciebat eſſe vnum ex heredibus. ¶ Op. quod etiā actione perſonali poſſit poſſidens inſolidū conueniri. vt.l.iij.§.heres.ſ.commod. Solu. patet ex his que ibi dixi. et in.l.iiij.§.cato.in.iiij. oppo. de verborum obligatio.

Valet. Dicit idē quod lex domus. in fin.ſ.eo. ideo dic vt ibi.
1 ☞ Heres cui eſt factū prelegatū quādo ſit quod illud non conſequatur.

Filio pater. Suus vel emancipatus ſi ſe abſtinet prelegatum in totum conſequitur niſi teſtator aliud voluerit vel prelegata loco hereditatis poſuerit. hoc dicit. vſque ad.l.queſitum. In.l.nam nec in text. ibi pretor enim tex. probat rectam eſſe ſimilitudinem inter filium emancipatum ⁊ in poteſtate patris exiſtentem. ¶ Oppo. de.l.miles.§.pro parte.ſ.ti.j. ſo.gl. ibi priuatur hereditate moriēdo: ſ repudiādo. ⁊ aſſignat rōnē quā vide: quia primo caſu conditio prelegati non extitit eo viuo: ſed ſecūdo caſu ſic: ⁊ hec eſt vera ſol. licet gl. ponat alias ſol. ſed iſtam tene. ¶ Sed contra hoc opp. ſi ineſt tacita conditio ſi repudiauerit. ergo non impedit tranſmiſſionem. vt.l.conditiones que extrinſecus. de cōdi. ⁊ demon. ſol. hec eſt conditio tacita dependens ex voluntate legatarij. alias ſecus dicam in.l. contraria. ¶ Oppo. de doli excep.l.fi.§.fi. ſol. ibi legatum habebat in ſe aliam conditionem quam iſtam: ſi heres non erit: quia conditio appoſita in inſtitutione videbatur repetita in legato. ¶ Oppoñ. de.l.ſi patroni.§.quid ergo. ad treb. ſolu. Dy. quod ibi fuit filius ſolus inſtitutus: vnde repudiando impugnat defuncti iudiciū. hic habebat coheredem: vnde repudiando defuncti voluntatem non impugnat. vt hac.l.filio. in fi. ⁊.l.queſitum. de acqui. here. ⁊.l.ita tamen.§. qui ſuſpectum.
1 ad trebel. Ex his diſtingue † aut heres cui eſt aliquid prelegatum eſt excluſus morte. non conſequitur prelegatum pro parte ſua. vt.l.miles.§.pro parte. infra titulo primo. aut eſt excluſus conditionis defectu. et idem vt lege fina. de do. excep. aut eſt excluſus repudiatione. ⁊ tunc aut conſtat de voluntate teſtatoris tacita vel expreſſa ⁊ ſtamus ei. vt dictis.ll. aut dubitatur. ⁊ tūc aut fuit inſtitutus ſolus aut cū alio vt patet ex predictis.

1 ☞ Equiparatio ſui ⁊ emācipati procedit quādo ſuo hoc eſt vtile vt exiſtentia ſui heredis nil operetur ⁊ propter beneficiū abſtinendi. nu.4.
2 In ſuo herede an ſit mediū inter mortem ⁊ aditionem. remiſſiue.
3 Suus ⁊ neceſſarius an in dubio preſumatur immiſcere. remiſſiue.

Nam nec. Opp. quod in multis exiſtentia ſui heredis etiam hodie aliquid operatur: vt.l.apud hoſtes C.de ſuis ⁊ le.l.filius.et.l.iul.ſ.de acq.
1 heredi. Solut. iſta † equiparatio ſui et emancipati procedit quando ſuo hoc eſt vtile: vt exiſtētia ſui heredis nil operetur: ſecus ſi eſſet damnoſum: vt in cōtrarijs probatur in.l.ſi filius qui patri in prin.ſ.de vulga. ⁊ pupilla. ibi dixi.
2 ¶ Querit † Dy. an inter mortem ⁊ aditionem ſit medium in herede ſuo. De quo ſunt gl. varie dixi in.l.fi.C.de con
3 di.inſti. Item queritur † an ſuus ⁊ neceſſarius in dubio preſumatur immiſcere. vt dicam in.d.l.ſi filius. ⁊.l.cum
4 bonis. de acqui. here. Not. † equiparationem inter ſuū ⁊ emancipatū propter beneficium abſtinendi.
1 ☞ Prelegata aſſumunt naturam hereditatis quando diuiditur per teſtatorem hereditas vel maior pars eius inter filios.
2 Prelegata quod veniant in fideicommiſſo quando teſtator omnia bona vel maiorem partem diuidit inter filios.

a **Quid ergo.** [a] Opp.ſ.e.l.filio. ⁊ l.qui filiabus.§.fin.cū.l.ſeq. Hic ſunt plures gl. prima ⁊ ſcda quid dicat neſcit. Penultima ⁊ finalis ponit veritatem. nā hic in ṽ. plane. repudiādo excluditur a plegatis: quia diuidēdo oīa bona vel maiorē partē inter filios apparet volūtas defuncti quia
1 † plegata ſuccedunt in locū portionis hereditarie ſibi date in teſtō. vñ ſicut diuiſiōe facta p teſtatorē nihil habiturus eſſet ſi repudiaret hereditatē ita nō: aſſumunt enī ſibi naturā hereditatis plegata in cuius locū ſuccedūt. vt.l. imperator.§.fi. ⁊.l.ſeq.ſ.tit.j. ⁊ de cōdi. et demō.l.filie.§.j. ⁊ de do. inter vi. ⁊ vxo. l.ſi donate.§.ſi ſpōſus. ſm Dy. quod mul
2 tum no. nam † per hoc puto quod eo caſu quo alias prelegata non veniunt in fideicommiſſo: quia teſtator portionem nominauit: tamen iſto caſu quo omnia bona vel maiorem partem inter filios diuiſit veniunt in fideicommiſſum: ſicut portio hereditatis: caſus eſt hic, videbitis in.l.marcellus.§.qui

a ¶ Quid ergo. Add. vt p paul. de ca. conſil. lxiiij.

* Pro concordia. aduerte ꝙ donatio omnium bonorū ſuorū preſentium ⁊ futurorū non valet. Bar. in l. fi. C. de pac. in l. ſtipulatio hoc modo cōcepta. ff. de verb. ob. quaſi auferat liberam teſtandi facultatē. Sed dom. Ale. alle. Bar. tenet cōtrariū in hac. l. queſituȝ. §. pe. tu dic bar. format diuerſas. q. quia in d. l. fi. ⁊ in d. l. ſtipulatio format 3 q. de qua in hoc. §. pe. quādo donās vtitur verbo hereditatem meaȝ dono ⁊c. quaſi errer in hoc nomine appellatiuo hereditas que non dr̄ eſſe viuentis vt in iuribus pre allegat. ⁊ in l. j. ff. de her. vel ac. vend. ⁊ ſic concludit valere non obſtante illo errore quaſi ſint conformia verba dicere omnia bona ⁊ dicere hereditatem. Vel ⁊ ſecundo dic quod in hoc. §. pe. recitat opi. Vel vltimo ſolu. ſm do. Alex. aut intellexit de hereditate ſcȝ ſecundum bona que tunc pſentialiter habebat ⁊ valet ⁊ procedat ſecunda opi. Aut voluit donans referre ad omnem hereditatem hoc eſt ad omnia bona preſentia ⁊ futura ⁊ tunc nō valet ⁊ procedat prima opinio eſt ſubtilis ſol. ſed tutior prima adde ad ea que habentur ad Angelum ⁊ Paulum de ca. in l. penales. in pn. ad. l. fal. ad pau. in l. 3. C. de pactis.

dam. j. ad treb. quod no.

1 Aduentitia hodie non querūtur per filium patri.

2 Ea que hȝ nepos ab auo reſpectu pr̄is dicuntur aduentitia.

3 Legatū factum a patre filio qui eſt in poteſtate aui tenet.

4 Ea que conſequit̄ nepos ab auo materno dicitur profectitium quo ad patrem.

Q Poſitum.

A filio inſtituto pōt legari pr̄i vel alteri cuicūq; in eadem poteſtate conſtituto. hoc dicit. Hec. l. legitur duob⁹ modis. primo quod filius fuit inſtitutus a patre ſuo. ſcdo quod fuit inſtitutus ab extraneo: vt in prima gl. ¶ Oppo. quod a patre non poteſt legari filio: vt inſti. eo. §. an ſeruo. ſecundum primam lectur. oporteret te dicere quod iſta. l. loquitur ſecūdum iura noua 1 ſecundum que aduētitia non queruntur per filium patri: ⁊ 1 hoc tangitur in fi. gloſſ. ſcdm̄ hoc not. 2 quod ea que nepos habet ab auo dicuntur aduentitia reſpectu patris. vt hic. ⁊ no. in l. a filio. ſ. eodeȝ. facit. l. qui in aliena. §. interduȝ. ſ. de acqui. here. ⁊ hoc licet in ſe ſit verū: tn̄ non cōgruit huic. l. que loquitur in filio, ⁊ ſeruo: in ſeruo nihil eſt immutatū. vnde nō pōt dici ꝙ loquat̄ ſecūdum iura noua. Teneamus ergo ſcdam lec. ꝙ filius hic fuit inſtitutus ab extraneo. Ad cōtrariū rn̄deo: q2 ibi ꝓhibet̄ legari a pr̄e

3 filio q eſt in ipſi⁹ ptāte. hic l legat̄ a pr̄e filio q eſt in poteſtate aui nō pr̄is a quo legat̄. ⁊ eodē modo ſi legat̄ ſeruo pr̄is: qd̄ valeat ac ſi legaret̄ ipſi pr̄i: vt hic dicit tex. Rōnem vidiſtis in. l. a filio. ſ. eo. ⁊ iſta eſt vera. gl.

4 dat alias ſolu. que ſunt diuinare. Ex hac. l. 1 no. ꝙ illd̄ qd̄ nepos cōſequit̄ ab auo mr̄no nō dr̄ ꝓfectitiū quo ad pr̄em in cuius ptātē reincidit. facit. l. auus. de iure dotium, ⁊ de col. bono. l. dedit dotem. qd̄ tene menti.

1 Inter mortem et aditionem non eſt medium.

Neceſſarius in puncto quo moritur: efficitur heres.

Interuallum temporis requiritur in facto hominis.

Preſenti.

Si libertatis dies et legati cedit ſimul vel libertatis prius valet legatum. ſecus ſi prius cedit dies legati. h. d. ⁊ no. ſubtileȝ §. ¶ Oppo. j. titu. ij. l. qui concubinam. §. cū in teſtō. Sol. hic relinquit libertatem ſub conditione legatā pure hoc exprimendo. alias ſi ſimpliciter legaret: conditio adiecta libertati videt̄ repetita in legato. vt. l. cōtraria. ¶ Op. de. l. cum ſeruus. ſ. de condi. inſti. ſolu. eodem modo. Quero pone quod inſtitut⁹ eſt heres neceſſarius: tn̄ ſeru⁹ mortuo teſtatore incōtinenti impleuit conditionem: an conſequat̄ legatū. Gloſ. dicit quod ſic. idem ſi fuerit impleta conditio teſtatore viuo. Sed Dy. reprehendit vtrunq;. 1 Primū qm̄ inter mortem ⁊ aditionem non eſt mediū. dicit ipſe. Declaro neceſſarius in puncto quo morit̄ efficit̄ heres a lege. vt. l. ſi poſt mortem. in prin. ſ. eo. ſi ergo ſeruus impleat conditionem poſt mortem illud de neceſſitate fit aliquo tempore: ⁊ ſic poſtꝙ eſt heres. qm̄ eīn factū hominis relinquit̄ requirit aliqd̄ interuallum tp̄is. vt. l. foramen. ſ. de ſer. vrb. pre. ergo anteceſſit dies legati quam libertatis: Secundū ſcilicet ſi impleuit teſtatore viuo. Dy. reprehendit quia conditiones poteſtatiue de quibus hic loquitur nō poſſunt impleri viuo teſtatore. vt. l. ij. de condi. ⁊ demon. ſed intelligendo de conditiōibus cauſalibus. gl. dicit verū. ¶ No. gl. que dicit quod inter mortem ⁊ aditionem non eſt medium.

Duobus.

Si ſeruo legato viuo teſtatore obuenit libertas relictum eideȝ debetur. hoc dicit.

¶ Facit ad queſtionem. Vide quādo quis dicit do 1 no tibi hereditatem meam. an valeat. et ſic accipit̄ in hac. q. hereditas pro patrimonio olias autem nō tan 2 tum eſſet prohibitum donari inter viuos ſed etiam cā mortis que comparatur vltime voluntati: ita voluit glo. nota. iuncto tex. in. l. licet. C. de pac. Ange. hic ſimpliciter dicit idem quod Bartolus ⁊ idem Paul. de ca. hic ⁊ Bald. hic quem vide. caue tamen quia ſi cōſtaret quod promiſiſſet hereditatem id eſt ius ſuccedendi non valeret. l. cum donationis in fi. C. de tranſact. no. Bal. ⁊ doc. in. l. ſtipula. hoc modo de verb. obli. cū ſi. niſi fieret mētio mortis. q2 tūc pacto valeret. ꝑ no. in lege finali. C. de pactis. vbi omnino vide Bar. 1 tolum in verſiculo quero. et ibi ponit quid de hac. q. a

1 ¶ Donatio an valeat ſi dicitur dono tibi hereditatem meam.

2 Error in nomine appellatiuo vitiat quando inter expreſſum ⁊ verum eſt multa difformitas.

* Si ſeruus.

Ea q acq̄runt̄ per ſeruū viuo teſtatore nō debent̄ legatario. ſecus in q̄ſitis poſt mortē ⁊ aditā hereditatē. h. d. cū. §. ſeq. ¶ Op. de. l. ſi tibi hō. §. cū ſeruus. ſ. e. So. vt ibi. ¶ Op. hic appellat hereditatē viuētis. contra. l. j. ſ. de here. vel act. ven. ⁊ contra. l. j. j. pro herede. Solu. gloſſ. expone hereditati. i. bonis que ſpe ſunt futura hereditatis. Facit 1 ad. q. ᵃ dixit quidam dono tibi hereditatem meam an valeat iſta donatio? Quidam qd̄

nō q2 teſtator errauit ī nomine appellatiuo. ergo ⁊c. vt. l. ſi quis in fundi vocabulo. ſ. eo. Ja. de Are. ⁊ pe.

2 dicunt cōtrarium 1 quia tunc error in nomine appellatiuo vitiat qm̄ inter nomen expreſſum et verum eſt multa difformitas. ſecus ſi eſſet multa conformitas. vt. l. librorum. §. quod tamē. j. ti. ij. pro hoc induco ſpecialiter iſtum. §. cū glo. Pe. ponit iſtā. q. in brocardis ſuis in. d. l. j. ſ. de here. vel act. vend.

Cum homo.

Si legatur homo alienus fructus et acceſſiones veniunt a tempore lit. conteſta. h. d. dic vt. l. ſi tibi homo. §. cum ſeruus. ſ. eo.

1 Conſentiens alienationi alicu⁹ rei quando ſibi preiudicet.

Legatum eſt donatio.

2 Conſentiēs alienationi ſeu venditioni rei qua actione agit ad pretium.

3 Conſentiens donationi rei ſue nihil petere poteſt.

4 Conſentiens alicui legāti rē ſuam qua actione agat.

5 Conſentiēs vendēti rem ſuam non ꝙ tradat agit cōtra vendentem actione mandati.

S I fundum.

Qui conſenſit alienationi rei a teſtatore pure ſibi relicte poteſt adhuc petere pretium. licet heres ſoluendo rem liberare ſe poſſit. hoc dicit. ⁊ no. l. difficilem. ¶ Pone. relictus eſt mihi fundus ſub conditione: heres ante aditionem rogauit me quod conſentirem venditioni: ego feci: an poſſum petere pretiū? Reſpondeo ꝙ ſic. duo habes primo ꝙ ille q̇ cōſentit alienationi preiudicat ſibi in re: non in pretio. ſcdo qm̄ aliquis tenet̄ ad pretiū. ⁊ ſic ad quantitatem reſpectu rei: ſoluendo rem liberatur. ¶ Ad primum op. j. ti. j. l. codicillis. §. j. ſolu. dic ꝙ hic conſentit ſaluo iure ſuo. ita dicit gl. et hoc tex. et Dyn̄. et tenendo hanc intelligo ꝙ dixit ſaluo iure ſuo. ſ. in pretio. al's nō preiudicaret ſibi etiam in proprietate. Pet. dicit ꝙ hic fiebat venditio propter es alienum hereditariū: ⁊ ſic ex neceſſitate: ibi ſecus. Precedens ſolu. ſibi non placet: quia continet diuinationē. Certe nec iſta ſolu. Pe. placet. quia ſi fit ex neceſſitate eſt maior cauſa preſumendi donationem: vt. l. cū q̇d. ſ. ſi cer. pe. ⁊ ibi no. vn̄ ego dico ſic in. l. Ʒuia non erat legata res. ſed aliquis redditus ex re. vnde conſentiēdo alienationi rei nō pōt ibi intelligi remitti aliud quā ius percipiēdi illū redditū. Vel aliter ibi ille qui cōſenſit erat libertus defuncti. ideo facili⁹ ꝑ cōſenſum preſumitur donatio. vt. l. ſi vero. §. idē papi. ſ. mand. hic vero erat q̇dā extraneus. ⁊ iſtud ſatis placet. opp. j. eo. l. nihil. §. j. ⁊. j. ti. j. l. cū pater. §. libertis. ſolu. gloſſ. eodē modo quo pmū cōtrariū. Tu dic ꝙ ibi res erat peruentura ad me in penā heredis alienātis contra voluntatem defuncti. ſi ego conſenſi alienationi: feci qd̄ heres non deliquit: ergo impediui id qd̄ erat cauſa ꝑueniēdi ad me. hic vero erat res mihi legata ſimpliciter. ¶ Op. extra gloſ.ᵃ de. l. mater. C. de rei ven.

a ſolu. Jac. de Aret. ꝙ ibi q̇s vendidit rē meā a me poſſeſſam. hic vendidit rē meā a ſe poſſeſſam. Hec ſolu. eſt cōtra. l. qui ſeruum. ſ. ſi cer. pe. vnde dic ꝙ ibi habebat ratum in ſubſidiū ſm glo. vel aliter: ⁊ melius ibi quis vēdidit rē meā vt ſuā: hic vendidit rē meam tanquā meā: vn̄ videt̄ gerere negotiū meū. ⁊ ego cōſentiendo video: vel mandare vel ratum habere; et ſic habeo ad pretium actionem mandati vel nego. geſ. Iſta ſolu. probatur in. l. ab vno. C. de nego. geſt. ⁊ fami. er. l. in familie. Quod autem hic vendiderit tanquam meam apparet: quia mei legatarij conſenſum requirebat.

1 ¶ Et ideo 1 pro declaratione huius legis breuiter dic quod quando quis

b conſenſit alienationiᵇ alicuius rei: aut illa res erat ſua: aut erat ſibi debita: aut ſibi obligata. Primo caſu aut ille qui vendidit rem eandem mihi donauerat. et video conſentire animo donandi. vt. l. ſi vero. §. idem papi. ſ. mā.

a aut non donauerat ipſe ſed auctor ſu⁹ donauerat vel legauerat quia legatū eſt donatio. ⁊ ſic donauit predeceſſor. et tunc aut ille qui cōſenſit erat libertus ipſius legantis: et cōſentiendo videtur remittere. vt. l. codicillis. §. j. j. titu. j. aut non erat libertus. et tunc preiudicat ſibi in re nō pretio. vt hic. Secundo caſu quando res non erat conſentientis: ſed erat debita vel ſpe vel vere: et tūc aut quis conſentiēdo alienationi impedit exiſtentiam illius cōditionis propter quam debebat ad ſe peruenire. et preiudicat ſibi. vt. l. nihil. j. j. eodem et lege cum pater. §. libertis. j. eodē. titu. j. aut hoc non impedit:

b quia ex alio euentu debebat ad eū deuenire: ⁊ ſibi nō preiudicat ſiue ſciens ſiue ignorans fuerit: vt no. per gl. in. l. ſi a ſubſtituto. in prin. ſ. eo. ⁊ per Dy. in. l. qui rome. §. duo fratres. de verb. obli. ⁊ dic vt ibi dixi in. xij. q. Tertio caſu quādo quis cōſentit alienationi rei ſibi obligate. dic vt. ſ. de remiſ. pig. ꝑ

dono hereditateȝ. et videtur tenere quod nō valeat: et forte melius: quia impediret liberam teſtamēti factionem. l. cum donati. C. de tranſac. ⁊ d. l. ſtipulatio. quia cōprehendit preſentia ⁊ futura ſm Cyn̄. Bar. et Bal. in. d. l. fi. niſi expreſſe ſe retuliſſet ad hereditatem quam tūc habet et iſto caſu ꝓcedat dictum Bartol. et cum Bart. hic tranſit ſimplicit̄ pau. de ca. in. d. l. licet. ⁊ ibi ſcripſi poſt Barto.

Andreas Pema.

a ¶ Op. extra glo. vide Alexan. ī. l. que dotis. in. x. colū. al's. xx. ver. inquātū Barto. tamē tenet hoc. ff. ſol. ma. Feli. in ca. cum. in. ferra. in. ij. colum. de conſtitu.

b ¶ Conſenſit alienationi. Nota quādo q̇s cōſentit alienationi alicui⁹ rei an ſibi preiudicet de quo habetur latius per Baldum in. l. que do. ſo. ma. et ibi Imo. ⁊ Bal. in l. ſi ſine. C. ad velle. ⁊ in. l. cum proponas. poſt gloſ. C. de pact. ⁊ Salic. et plene per Baldum in. l. mater. C. de rei ven. in. vj. colum. Quid autem de eo qui legat rem meam alteri me conſentiente vide Bartoluȝ in lege cum quid decedens. in principio in titu. ij. quid ſi fideiubet in inſtrumento alienationis. vide in lege excepti. C. de euic. et quod dixi poſt Imo. in. d. l. que dotis. et pulchre Baldus in lege cum alienā. in ver. ſed pone. cum ſe. C. de leg. et Jaco. de Aret. Bald. et Imo. in. l. dotalē. in. ij. no. ſ. ſo. ma. Ang. hic ſimpliciter ſequitur diſtinctionem Barto. Et adde que not. Bar. in. l. q rome. §. fi. in. viij. col. de verb. obl. ⁊ Bald. in aut. res que. in fi. C. de le. Adde quo ad prim̄ Bal. conſi. clxviij. ij. lib. quoad ſm Bar. cōſi. ccxiij. incipi. quidam inſtituit filios.

a ¶ Op.ſ. a & vide gl. & Bar.i.l.cū pponas.la ſ.C.de pacris.

b ¶ Si titio aliter loquitur h imo. & vide in.l. quibus.§. termili⁹.ſ. de cōdi.et demō.itē limita niſi modus de neceſſitate īeſſet legato ſz Ray. & doc.in.§. titio genero.in.l.titio cētū.de cōdi.&demō. Adde vt per Bal.& poſt Pau. de caſt.

c ¶ Qd fideicōmiſſum. vide Bal.in.l.ſi arrogator. in.iij.opp. de adop.

d ¶ Plane iſtum text. no.Bal.in l.j.in fi.C. eodem.

totū:& dixi anno in.l.ſicut.§.fi.ſ.quib. mo.pig.vel hypo.ſolu. ¶ Oppo.ſ.* de pig.act.l.caſus.&.ſ.tit.j.l.titia.§.lu- 1 cia.Sol.ibi non conſenſit alienationi. ſed fuit preſens vt teſtis. quod plene dico in.l.que do.ſol.matri. ¶ Quero
2 †pro declaratione predictorum qualiter iſte petet pretium et qua actione. 1 Reſpon.aut ille cui vendenti conſentio alienauit illam rem vt meam:et repetam actione mandati:ſi tunc inter- 2 uenit conſenſus cum vendebatur: ſi 3 poſt:actione neg.geſt.vt.l.ab vno.C. de nego.geſt.l.mater.C.de rei vendi. 1 vel ſi res eſſet communis aliquo iudicio diuiſorio.vt.d.l.in familie.ſ.fami. er.Si vero vēdidit rem meam vt ſuā: ſiquidem res eſſet perempta vel preſcripta habeo actionem nego.geſt.ratum habendo in ſubſidium. vt.C.de rei ven.l.mater.Poſſet etiam mihi cōſuli ratum habēdo:etiam ſi res extet: vt dixi in.l.ſi eum ſeruum.ſ.ſi cer.pe.
3 ¶ Quero † quid ſi conſentio alicui donanti rem meam.Reſpon.vt.l.codicillis.§.j.ſ.titu.j.nam nihil poſſum petere ar.l.ij.C.ſi aduer.donat.&.l.ſi ſer- 2 uus cōmunis.ſ.de dona.iter vi.& vxo.
4 ¶ Quero † quid ſi conſentio alicui leganti rem meā.Hic eſt dubius caſus. nam ſi conſentio tibi poſſidenti nō eſt 3 dubium quod datur exceptio.vt.l.caſus.ſ.de pig.ac.l.ſicut.§.venditionis. ſ.quib.mo.pig.vel hypo.ſolu.ſed qđ actio legatario detur cōtra conſentiē c tem videtur contra.l.cum quis decedens.ſ.ti.ij.Sed heres defuncti tenetur inſolidum:& habet actionem mādati:vel de dolo contra conſentientē: quia forte al's non eſſet legaturus.ar. l.quidam cum filium.ſ.de here.inſti. dic vt.d.l.cum quis decedens.ſ.tit.ij. & in.l.codicil.§.j.ſ.titu.j. ¶ Quero qđ
5 † ſi conſentio tibi quod vendas rem meam non quod tradas:qua actione d agetur contra me? Reſp.actione mādati.ſi preceſſit mandatum. alias de dolo.vt.l.ſi cum mihi.ſ.de dolo.

1 ☞ Modus qūocūq; reſpicit commodum alterius appoſitus in diſpoſitione dicitur cauſa finalis.

b ## Si titio.

b Licet mod⁹ per caſum deficiat debetur legatū.h.d. ¶ Op.C.de inſti.& ſubſtit. l.j.ſolu:ibi conditione mixta que ſi de- 1 ficit per caſū facit relictum deficere. hic vero in modo.De hoc ibi per gloſ. 2 et.ſ.de condit.et demonſtrat.l.in teſta. 3 ¶ Oppo.de.l.titio.verſicu.ſed cū an nup.de cōdi.& demonſtra.So.dixit Dyn.ibi modus erat cauſa finalis relicti.hic vero impulſiua:quod nō placet:nam † qūcūq; modus reſpicit cōmodū alterius prout hic erat dr̄ cauſa finalis.vt.l.titio.in princ.ſ.de condi.& demon.dic ergo q̄ in.d.verſi.ſed cū ante nuptias.fuit conditio.& tex.expone.vt ibi dixi.

☞ Poteſt relinqui fideicommiſſum a ſuccedentibus ab inteſtato pupillo quod expirat adueniente pubertate.
Pater codicillat̄ filio grauādo veniētes ab īteſtato.
Clauſula codicillaris vtrum porrigatur ad pupillarem ſubſtitutionem remiſſiue.

Sicuti.

Poteſt † relinqui fideicōmiſſum a ſuccedētib⁹ ab inteſtato pupillo:quod expirat pubertate adueniente. hoc dicit.vſq; ad.§.qui rogatus.in.l.plane.& eſt caſus valde ſingularis. ¶ Oppo.q̄ pater nō poſſit grauare filiū per fideicommiſſum:vt.l.ex tribus.C.de inoffi.teſt.Solu.nō poteſt grauare filiū in bonis ipſius filij.vt.l.coheredi.§.cum filie.ſ.de vulg.& pupil.ſed ſuccedentes ab inteſtato ipſi filio poteſt grauare:vt hic ita dicit Dy. in.l.j.ſ.de vul.& pu.& Cy.in.d.l.ex tribus.ratio quia cum pater poſſit filio ſubſtituere extraneum:nō ſubſtituēdo videt̄ dare veniētibus ab inteſtato.vt.l.cōficiuntur.in prin.ſ.de iure codi.ita dicit. gloſſ.iſta eſt bona.iſtud vero † qđ dicit glo.q̄ pater poteſt codicillari filio.intellige eo modo quo.ſ.ſ.grauādo venientes ab inteſtato non ipſum filium in proprio.Et not. bene quod gloſſ.dicit quod etiā ſi pater teſtamentū ſibi nō facit:hoc procedat.Et † iſta faciūt ad.q.quā dixi in.l.j.ſ.titu.j.& ſimiles.vtrum illa clauſula ſi non valet iure teſtamēti valeat &c. vtrum porrigatur ad pupillarem ſubſtitutionem quod not.bene.

Quod fideicommiſſum. c

Quero de ratione.Rn̄.intra tp̄s pubertatis videntur veniētes ab inteſtato habere ex diſpoſitione defuncti qui alium poterat ſubſtituere:poſtea videntur habere ex caſu:et ſic non poſſunt per fideicōmiſſum grauari.vt.l.ſed ſi ſic.§.fi.ſ.ti.ij.et dicit Dy.quod iſta.l.non eſt alibi:& dicit etiā per iſtā l.quod fideicōmiſſum.de quo loquit̄.l.ſceuola.ſ.ad trebel.non valet poſt pubertatē.vt ibi.

Plane.

d Hoc examināt docto.C.eo.l.cum quidam.dicemus in.l.qui fundum.§.qui filios.ſ.ad.l.fal.facit.ſ.eo.l. antepe.& quod ibi dicemus.

Qui rogatus

Venditor ſerui heredis de reſtituendo rogati tenetur fideicommiſſario ſi eſt ſoluendo al's contra emptorē habetur regreſſus.h.d.concor.l.vlti.ſ.de eo per quē fac.erit.

Si cui ſtichus.

Grauatus dare vnā de reb⁹ alternatiue relictis tenetur ad illam etiam ſi aliam elegerit.h.d.

1 ☞ Qui non habet commodum pecuniarium non poteſt onere fideicommiſſi grauari.
2 Locupletior non dicitur qui habet libertatem.
3 Opere nō poſſunt imponi ſeruo manumiſſo p̄ fideicommiſſum.

a ## Qui teſtamento.

a Cui eſt puiſū nō pecūiariter:grauari nō pōt.h.d. ¶ Not. † q̄ qui nō hn̄t cōmodū pecuniariū nō pn̄t grauari onere fideicōmiſſi.ɔcor.ſ.ti.ij.l.iij.§. ſi rē.Poſſet etiā poni exēplū in.l.ſi creditori.§.j.ſ.eo.
2 ¶ No. † qui habet libertū nō dr̄ᵇ locupletior.l.nemo.
b ſ.de reg.iu.qđ intellige.vt no.in.l.naturalis.§.fi.ſ.de preſcrip.ver.dicā in.l.ſi vero.§.de viro.ſ.ſolu. matri.
3 ¶ No.quod † nō poſſunt per fideicommiſſum imponi opere ſeruo manumiſſo etiam ſi teſtator voluit.ſimile in.l.cerdonem.de ope.li.fallit in filio teſtatoris. vt in gloſſ.

Quidam teſtamento.

Deſignatio vn̄ legatū ſoluat̄ poſt legatū relictū appoſita ſpin ɔditionale non facit.h.d. ¶ Op.ſ.e.l.ſi ſeru⁹.§.q̄ qnq;.
c &.ſ.e.l.ſi ſic.§.j.So.hic primoᶜ fuit legatū pure:poſtea deſignauit vn̄ ſoluat̄:ibi in ipſa ſubſtātia legati appoſuit deſignationē rei.vn̄ ſi nō reperit̄ deficit ſubſtātia legati.aliud eīm eſt dicere lego tibi.x.q̄ in arca habeo vel q̄ titius dz mihi:& tūc loquunt̄ ɔtra. Aliud eſt dicere lego tibi.x.q̄ ſoluant̄ de his q̄ titi⁹ mihi dz vel de eo qđ habeo in arca:vt hic.&.ſ.ti.ij.l.paulo.§.j.& p̄ Cy.de iſta materia in.l.ſi q̄s argentū.C.de dona.ego dixi plene in.l.inter ſtipulātē.§.ſacrā.de ver.obli.facit ſ.de ɔtrahē.emp.l.ſi debitor.§.veriſimile.& de annu. leg.l.annua.facit.l.ſi cui.ſ.eo.

d ## Quoties.

a Bona vadūt ad fiſcū cū onere legatorū.h.d.an reqrat̄ q̄ heres adierit hereditatē.dixi in.l.ſi ſequens grad⁹.ſ.ad ſille. ¶ Op.nā hereditate nō adita nō debent̄ legata.vt l.ſi nemo.ſ.de teſta.tu.Dicit Jac.de are.intellige qđ fuit hereditas adita:ſed pp̄ter delictum heredis fuerunt facta bona vacantia:vt.l.ſi ſeruus plurium.§.ij. ſ.eodem.

1 ☞ Qui tenetur ad quantitatē reſpectu ſpeciei ſpecie perempta liberatur. f

Si tibi.

1 Qui tenet̄ ad pretiū rei re perēpta liberat̄.h.d.vel ſic.Qui † tenet̄ ad q̄titatē reſpectu ſpēi:perēpta ſpē liberat̄.h.d. ¶ Op. de l.incendiū.C.ſi cer.pe.So.ibi tenet̄ ad quātitatē ſimplr̄:hic reſpectu certe ſpeciei.vn̄ ſpē perēpta liberat̄: & iſte caſus nō eſt alibi.Dy.dicit habuiſtis idē lz non expſſe.ſ.e.l.titie textores.§.fi.& no.de noxa.l.ſi q̄s ad libertatē.in prin.& loca.in.l.naue.&.C.de iure emphy. l.j.dixi.ſ.e.l.cū res.ver.ſed ſi ſtichus.

1 ☞ Executor nō dz pecuniam petere anteq̄ cōditio legati extitit.
2 Executor poteſt petere q̄ ſibi caueatur.

e ## Si ſcriptus.

1 e Executor nō dz an̄ pecuniam petere quā cōditio legati extiterit.h.d.No.iſtū caſum p̄ executorib⁹ q̄ hn̄t actionē.
2 vt.l.nulli.C.de epi.& cle. ¶ Scđo no. † q̄ executor petit ſibi caueri.dicā.ſ.e.l.ſi a pluribus. plenius in.l.ſi quis titio.ſ.titulo primo.&.l.diuus.ſi cui plus quam e per.l.falci.

Cum ſtatuliber.

Ille cui dat̄ aliqđ cauſa cōditionis implēde f pōt onere fideicō.grauari.h.d. ¶ No.iſtū caſum.facit.ſ.de do.cā mor.l.qđ ſtatuli. ¶ Opp.de.l.ſi q̄s ſub conditione ſi quis omiſ.cā teſt.ſol.vt ibi.quod eſt nota.multum.

a ¶ Qui teſtō.vide bar.in.l.j.C.de leg.
b ¶ Nō dr̄.An qui hz libertū dicat̄ locupletior.vide bar.& doc.in.l.cū pponas.C.de dolo.& adde.l.titi⁹.& ibi doc.C.de op.li.adde ſm pau.de caſ.q̄ nec habēs ius pronat⁹ dr̄ locupletior vt poſſit grauari p̄ no.in.l. j.§.fi.de p̄ſcri.ver.

Si mihi ſtichus. c

Fideicommiſſum iniunctū de re legata preſtatur vt accipitur:de alia p̄ſtat̄ in integrum.h.d. ¶ Opp.ſ.ad.l.fal.l.penales.§.fi.glo. dicit qđ ibi fuit relictum quantitatis: hic ſpeciei.q̄ Dy.reprobat.per.l.maritum.§.a liberto.ſ.ad.l.fal.dic ergo qđ hic fuit rogatus reſtituere totū q̄ accepit.ibi vero partē.ſ.de hoc diſtingue plenius.vt.l.plautius.ſ.de cōdi.& demonſtratio.&.l.facta.§.titius.infra ad trebellia.

Si ſeruus.

8 Is i quo eſt ius poſtliminij pōt legare.h.d.q̄ dic;vt.l. d id qđ.ſ.eo.ti.quod no.

1 ☞ Si papa cōcedit alicui prebendā de primouocaturā in tali dioceſi quā duxerit acceptandam paſtea alij conceſſit ſpecialiter in vna eccleſia illius dioceſis:quis ipſorū p̄ferat̄.remiſſiue.
2 Optio ſi eſt legata ſeruo me herede inſtituto q̄ non valeat.
3 Res ſi legatur duobus coniunctis re vni pure alteri ſub conditione:quod ille cui relinquitur pure habebit tantum partem.

Si domino.

f Cui optio eſt legata poteſt optare ſeruum ſpecialiter alteri legatum. hoc dicit.concor.ſ.de op.leg.l.heros.lz gloſ.ſignet p̄ cōtraria. ¶ Op.de.l.ſeruo.de pecu.le.& de oibus legib⁹ q̄ dicunt:qđ gn̄i p̄ ſpēm derogat̄.vt.l.vxorem.§.codicil.&.l.ſeruis vrbanis.§.fi.ſ. ti.ij.Sol.gl.primo qđ hic non erāt niſi duo in primonio. vn̄ de neceſſitate teſtator ſenſit de his.qđ ille q̄ ſpecialiter

¶ So.hic primo. Addē q̄ no.d yn. & bar.i.l.talis ſcriptura.ſ.e.i fi. adde ſm pau.de ca.in ɔſiū.l.lucius.§.ciuibus.ſ.ti.j. cū iſto concordat.l. paulo callimacho. §.fi.&le.iij. ¶ Quoties.Et intellige iſtū tex.ſm dy. qn̄ bona publicant̄ pp̄ter delictum heredis:ſecus qn̄ bōa publicant̄ propter delictū defuncti.p̄.l.cū ſilius.§.fi.ſ.ti.j.& rō ibi pz q̄ bene no.adđ qđ pau.de ca.dicit qđ intellect⁹ Jaco.de are.non ſatiſfacit.qr bōa pprie non dicunt̄ vacantia propter delictū ſed cum nō reperit̄ aliq̄s q̄ velit adire: vt.l.ſine herede.de admi.tu.vnde dicit poſſe dici qđ hic nullus voluit adire & fiſcus acceptauit & ſi dicis qualiter tenet̄ fiſcus ad legata q̄ nō fuerūt ɔfirmata pōt dici aliud in fiſco p̄ tex.in.l.recurrere.§.fiſco.ſ.ad treb.qđ eſt ſingulare ſm ipſum.
e ¶ Si ſcript⁹.adde iſtū tex.& q̄ hic no.vide bal.in.l.ex verbo.C.de fideicō.li.allegat̄ bal.in aut̄.hoc ampli⁹ in fi.iiij.col.in ver.item quero.C.de fideicō.
f ¶ Si dn̄o.ad intellectū huius.l.vide Jmo.poſt doc. in.l.plane.§.ſi cōiunctim.ſ.e.& dū tenet bar.hic qđ legatū optionis ſit legatū ſpeciei idē tenet bal.in.l.fin. §.j.in.vij.col.C.cō.de leg.

erat legatus poſſet optari. Iſta licet ſit 1
vera in ſe: tamen diuinationem ſapit.
Alij quod hic loquitur de rigore: et de
equitate ſecus: nec hoc placet quia hoc
eſt dicere quod hec lex non bene di⸗
cit. vnde Ia. de are. Dy. ⁊ omnes dicũt
quod contraria loquuntur quãdo vni
legatur genus alteri ſpecies. hic vero
legatur vni ſpecies certa alij ſpecies ex
genere incerta. ſ. quã optauerit. vnde
quilibet eſt legatarius ſpeciei. iſta eſt ve⸗
ra. ¶ Op. de. l. cum ita. §. ſ. ꝟ. de op. le
Rñd. ibi ſpeciale fauore libertatis: ⁊ ꝑ
1 hoc † apparet ꝙ ſi papa cõceſſit alicui
prebendam de proximo vacaturam in
tali dioceſi quam duxerit acceptandã:
poſtea alij conceſſit ſpecialiter in vna
eccleſia illius diocesis: quod ille ſcðs
non prefertur quaſi generi per ſpecie
derogetur, imo prefertur primus. quia
cuilibet videtur facta conceſſio in ſpe
cie. hoc declaraui plene in. l. queſitum. 1
§. ſ. ꝟ. de fund. inſtru. le. ¶ Querit glo.
2 † quid ſi teſtator me inſtituit: ⁊ ſeruo
optionem legauit: an valeat: gloſſ. qð
ſic. Dy. contra quia legatum optionis
habet in ſe conditionem tacitam non
expreſſam: ⁊ ideo regula catoniana ha⸗
bet locum in ea: vt. l. ſi optio. ꝟ. de opt.
3 leg. ¶ Not. hic † caſum quod quando
res legatur duobus cõiunctis re: vni 1
pure alteri ſub conditione: ille cui pu⸗
re relinquitur interim habebit partem
a tantum. dixi plene[a] in. l. plane. §. ſi con⸗
iunctim. ſ. eo.

S I mihi. Diſpoſitio
heredis
non tollit diſpoſitionem
defũcti. h. d. ¶ Not. ꝙ dr̃ b
ex teſtamẽto defuncti: nõ 1
autem dicit ex teſtamẽto heredis. vt
no. in. l. iij. §. ex pluribus. ꝟ. de acquirẽ.
poſſ. licet Dy. ibi aliter dicat ⁊ male: vt
ibi dixi. ¶ Oppo. quando legatur in
teſtamentis diuerſorum debetur ex vtro⸗
que teſtamento: vt lege plane. §. ſed ſi.
ſ. eod. dixi plene in. l. huiuſmodi. §. ſ. ſ.
eodem.

S I ſeruo. Qui repu⸗
diat ex perſo⸗
na ſerui poteſt agnoſcere ex 1
ſua. h. d.

Si ei qui. Qui decedit apud
hoſtes videtur mor⸗ 2
tuus tempore captiuitatis. qui reuer⸗
titur videtur ſemper fuiſſe in ciuitate.
hoc dicit. ¶ Opponitur quod nõ poſ⸗ 3
ſit poſtliminio ꝯfirmari impediente re
gula catonia. vt infra de reg. cato. ⁊. l.
cetera. §. ſ. ſ. e. ſol. hoc eſt ꝓpter fictio⸗
nẽ poſtliminij. facit. ſ. e. l. ſeruum filij.
in principio. que omnia no. multum.

a ¶ Dixi ple
ne. vide ꝑ
hoc. d. ab.
i. c. paſtora
lis. §. qm̃ ð
reſcri. ⁊ bo
nũ text. cũ
gl. i. c. ex ꝑ⸗
te. de offi.
dele. And.
barb.
¶ Dixi ple
ne. vidðque
dixi in. l. ſ.
de re. cato.
b ¶ Scias.
vide bal. i
eã quã, li⸗
mitantem
hãc doctri
nã. i pn. vi⸗
ij. col. C. de
fideicom.

☞ Regula catoniana habet locũ quando teſtator
contra impedimentum prouidere poteſt ⁊ dare liber⸗
tatem ſeruo.

S I minor. Legatum pure
relictum ſeruo nõ
iuſte manumiſſo non valet: nec cõ
firmatur ſi poſtea manumittatur.
hoc dicit. ¶ Opponit̃ cum tem⸗
pore mortis reperiatur ſui iuris vi
detur ſibi deberi legatum vt. ſ. eo
dem. l. queſitum. §. ſeruo. Solu. ibi relinquitur ſeruo
legato hic loquitur ſeruo ſimpliciter. Nec obſtat qð
erat manumiſſus quia manumiſſio non valebat.
¶ Quero que eſt ratio quod non confirmat̃ legatũ
dicit gl. qr teſtator videt̃ ei reliquiſſe: ſi ex hac manu⸗
miſſione ad libertatẽ ꝑuenerit. vt. d. l. ſeruo. ſ. de ꝯdi.
inde. Sed Dy. dicit ⁊ Iaco. de are. quod ratio eſt ꝓ
pter regulam cato. que impedit confirmari. dictũ gl.
plus placet nam quando legatũ deficit miſta cõſide
ratione legantis ⁊ legatarij: vt in propoſito: regula
† cato. hꝫ locũ ſi teſtator tunc contra impedimentum
poterat prouidere: vt dare libertatẽ ſeruo: vt inſtitu.
eodẽ. §. an ſeruo. ſed quando teſtator prouidere non
poſſet regula cato. locum non haberet. vt. l. non intel⸗
ligitur. §. quando autem. ꝟ. de iur. fiſ. dixi in. l. ſ. ꝟ. de re.
cato. Sed hoc per teſtantem non poterat prouideri:
quia erat minor viginti annis ergo ⁊c. igitur no. om⸗
nia iſta.

☞ Relictum palam non capaci non applicatur
fiſco.
Promittẽs per inſtrumentũ publicũ teſtatori de reſti
tuendo incapaci dicit̃ palam facere ⁊ nõ applicatur
fiſco.

I N tacitis. Tũc in fraudẽ vide⸗
tur qs fidẽ aſſume⸗
re qñ nõ publice ſed ſecrete de reſtituẽ⸗
do promittit. h. d. ¶ Scias[b] ꝓ huius
declaratiõe † qð qñ relinquit̃ nõ capaci
palã nõ applicat̃ fiſco: vt. l. nõ intelligit̃. §. ſi qs palã.
ꝟ. de iur. fiſ. no. in. l. lucius. §. ſ. ꝟ. eo. ſed qñ relinquit̃ clã:
tunc aufertur ei tanꝗ ab indigno ⁊ applicatur fiſco.
vnde ſi promitterem teſtatori de reſtituendo per pu⸗
blicum inſtrumentum non applicaretur tunc fiſco:
ſed quando promitto ſimpliciter: et facio ſcripturam
priuatam manu mea: et tunc dicitur fieri clam. ita lo
quitur hic: hoc aũt qualiter ꝓbetur dixi in. l. nõ intel⸗
ligitur. §. tacita. de iur. fiſ.

☞ Comitatẽſes ſi tenent̃ ſoluere ex forma ſtatuti ſa
lariũ poteſtati: ſi aliqua villa eſtimatur ceteri tenen⸗
tur ad totum.
2 Liberato vno in contractibus ceteri remanẽt obliga
ti quando omnes inſolidum tenebantur: ſecus ſi in
virileſ.
3 Exceptio ſiue fiat incõtinenti ſiue ex interuallo dum
modo ante contractum perfectũ: idem eſt.

A B omnibus. Si teſtator vnũ ex he
redibus exemit ab
onere: ceteri ad onus integrũ tenebunt̃. h. d.

a ¶ No. hunc caſum.[a] facit † quod ſi ſtatutũ dicit ꝙ a
1 comitatẽſes teneant̃ ſoluere ſalariũ poteſtati: poſtea
eximitur aliqua villa quod ceteri teneãtur ad ſala⸗
rium integrum: vt hic ſecundum Ia. de are. ¶ Op.
de. l. ſi fundum. §. ſi libertus. ſ. eodẽ ſo. hic in legato
quantitatis: ibi in legato ſpeci. ¶ Oppo. de. l. ſi pu
pillus. ſ. de admi. tuto. glo. non ſo. Dy. dicit quod ibi
pupillus non poterat liberare vnum ex tutoribus
in preiudiciũ aliorũ: ſed hic teſtator poterat. ¶ Op. 4
de. l. cum ab vno. ꝟ. titu. ſ. ſol. illa concordat: licet ſigne
2 tur pro contraria. ¶ Quero † quid in contractibus
an liberato vno ceteri teneantur inſolidum: gloſſ. in⸗ 5
nuit quod ſic: dum ipſa allegat pro concordan. l. pe.
alias antepe. ꝟ. de duob. reis. ⁊. l. ſi ſtipulatus. §. ſi. de 6
fideiuſ. ſed ibi loquitur qñ oẽs tenebant̃ inſolidum:
merito ſi vnus eximitur remanent ceteri obligati in⸗
ſolidum: ſed ſi omnes tenentur in viriles nõ poſſet li⸗
berare vnum in preiudicium aliorum: vt. l. ſi vnus. §. b
ante oĩa. ſ. de pact. ⁊. l. pacto ſucceſſorum. C. de pact.
⁊ hoc poſt diſpoſitionem factam. ſed ſi in inſtrumẽto
contineretur. omnes vos ꝓmittitis centum excepto
titio: fateor quod tunc ad integra centum ceteri te⸗
3 nentur per hãc. l. ¶ Vltimo no. † hanc. l. ꝙ exceptio
que fit incontinenti ſiue ex interuallo eſt idem dum
modo fiat ante contractũ ꝑfectũ: vt hac. l. cõiuncta. l.
antepe. ꝟ. de duo. re. Item no. qð dixi de diſtributiuo
quiſquis in. l. ſi quis in fundi. ⁊. l. qui filiabus. §. ſ. ſ. eo.
1 ☞ Legatario mortuo ante exiſtentiam conditio⸗
nis poſſibilis legatum extinguitur: ſecus in conditio
ne impoſſibili.
2 Conditio de qua hic: quando dicatur poſſibilis et
quando impoſſibilis.
3 Conditio impoſſibilis quam teſtator omnino poſſi⸗
bilem putat habetur pro non adiecta.
1 In teſtamento. Legatario † mortuo an⸗
te conditionis poſſibilis
exiſtentiam legatum extinguitur: ſecus in conditiõe
impoſſibili. h. d. ¶ Oppo. de. l. hmõi. §. ſi ita. ſ. eod.
2 ſol. gloſſ. ⁊ Dyn. † tenet eam declarando ſic: ſi tabule
non extent nec debitum: tunc eſt impoſſibilis condi⸗
tio. arg. de dote prele. l. qui dotem. ſi tabule extant c
et debitum: conditio eſt poſſibilis: ⁊ debet impleri vt 1
hic. ſi tabule non extant: ſed extat debitum: tunc con
ditio eſt poſſibilis quo ad liberationem: ⁊ ex illa par
te debet impleri. vt. d. l. huiuſmodi. §. ſi ita. non autem
debet impleri quo ad redditionem tabularum quia
fieri non poteſt ita dꝫ intelligi iſta materia. ¶ Opp. 2
3 † conditio impoſſibilis tunc reijcitur quando teſta⸗
tor ſciebat eam impoſſibilem: ſecus ſi teſtator crede⸗
bat eam poſſibilem vt. l. ſeruo manumiſſo. ſ. de con⸗
di. inde. ſed hic teſtator credebat poſſibilem condi⸗
tionem reddendarum tabularum: ergo non dꝫ habe
ri pro non adiecta. Rñ. teſtator hic non credebat eam b
poſſibilem vel non poſſibilem: non enim erat certus
vtrum tabule extarent vel non: ſed in contrario puta c
bat eam omnino poſſibilem qð not.
1 ☞ Ruſtici ſi nõ capiunt malefactorem ⁊ ex forma
ſtatuti tenentur dãnum reſtituere qui paſſus eſt dã⸗
num contribuit pro eius parte.
2 Collecta impoſita per ciuitatem pro ſoluendo debi⸗
to ciui ille ciuis contribuit.
3 Condemnatio facta conſiliarijs qui non veniunt ad

Conſiliũ ſi diſtribui debet inter ipſos
cõdẽnatus habebit partẽ.
4 Canonicus qui tenetur dare fructus
primi anni canonicis: ſi dat habebit
partem.
5 Electione commiſſa pluribus an poſ
ſint eligere vnum ex ſe.
6 Clauſula codicillaris adiecta in teſta
mento in quo duo ſunt equaliter in⸗
ſtituti operatur qð vnus tantum de⸗
beat dare quantum recipere.
b Si titio ita. [b] Gloſ. ſi. ſuper
verbo heredi
meo diuidit. §. in tres partes. ⁊ ipſum
§. ſummat. Pone ergo caſum intermi
nis ſic. Teſtator inſtituit quinꝗ here⸗
des inter quos inſtituit titium. ⁊ dixit
quiſꝗs mihi heres erit det titio. x. Cer
te omnes dabunt. x. detracta parte ti⸗
tij: ⁊ ſic debet habere. viij. h. d. primo.
¶ Oppo. ſ. e. l. plane. §. ſi duob⁹. Gl.
dicit aliud in ſpecieb⁹. vt ibi: aliud in
quantitatib⁹: vt hic: qð non placet nã
idem ſi ſpecies hereditaria eſſet mihi
relicta ab omnibus. nam totum habe
rem a coheredib⁹ excepta parte mea
quam habeo iure meo: vt. d. §. ſi duo⸗
bus. ⁊. l. qui filiabus. §. ſi. ſ. eo. Prete
rea ibi vni legatur a coherede: hic vni
ab omnibus hoc expreſſo: ⁊ ſic primo
caſu debet habere totum: ſed ſecundo
caſu debet habere deducta parte ſua
vt. l. deducta. §. acceptis nummis. ꝟ.
ad trebel. ⁊. l. cum pater. ꝟ. titu. primo.
c Item iſte. §. facit ad. q.[c] ſecundũ Dy.
1 dicit ſtatutum quod ſi ruſtici † non ce
perint malefactorem ipſi teneantur
damnum reſtituere. certe ille qui paſ
ſus eſt dãnum debet contribuere vna
cum alijs: ⁊ ſoluere partem ſuã. Item
2 † ſi ciuitas imponit collectam pro ſol⸗

a ¶ No. hunc caſum. adde his que dixi poſt Bar. in. l.
iij. §. ſi actor. ſ. de re iudi. per Io. an. in. c. non minus
de immu. eccle. ⁊ aliquid ꝑ Imo. hic ⁊ per Pe. de an.
in cle. preſenti. de cenſi. ⁊ per Io. an. ⁊ alios in. c. per⸗
uenit. de immu. eccle. ⁊ late per domi. Abb. in. c. ecce⸗
dentes. de
preſcripti.
Specu. in
ti. de cenſi.
§. ij. ver. qd
ſi vniuerſi⸗
tas. per
Guilel. de
cug. ⁊ bal.
in. l. ſi vn⁹.
§. ⁊ genera
liter. ſ. de
pact. ⁊ per
Bald. in. l.
etiam in vl
ti. colũ. C.
de exe. rei
iudi. ⁊ pla
cet concor⸗
dia imole.
hic ⁊ vide⸗
tur nota. ꝑ
Bart. pul⸗
chre. in. l. ſi.
C. de apo⸗
chis publ.
lib. x. et ali
quid ꝑ ro⸗
ma. i. l. iiij.
in princi. ſ.
de re iudi.
⁊ adð bar
to. in. l. mu⸗
nerum. §.
ſi. de mu. ⁊
ho. ⁊ ad no
ta. ꝑ Bar.
hic adde
Paulũ de
ca. in. l. au⁹
in fin. ſ. de
pact. adde
Paulũ de
ca. hic qui dicit Spe. in ti. de cenſi. tenere contrarium
⁊ Io. an. in. c. non minus. de immu. eccle. de quo vide
etiam eius conſi. cxxxiiij. ⁊ dictum Spe. ſequit̃ Pe.
de anch. conſi. cclxi.
b ¶ Si titio ita. ad iſtum tex. vide bal. in. l. plautius. ꝟ.
de condi. ⁊ demon.
c ¶ Facit ad. q. idem conſuluit bart. in conſil. ſ. ꝙ inci⸗
pit continetur ſtatuto qð ſi dãnum dat̃ ⁊c. ⁊ ſequit̃
Ang. hic ⁊ Io. an. de cẽſi. §. ſ. ad ſi. ⁊ adde qð no Io.
an. in. c. cum non deceat de elec.
☙ Andre. Pom. ¶ Item iſte. §. facit ad. q. vide iſtũ tex.
in. l. ꝙ heredi. §. plautius. ⁊ ibi hoc no. bar. ff. de cõdi.
⁊ demõ. ⁊ no. ad qõnẽ quã ponit alex. in. l. ſenat⁹. §. ſi.
ſ. e. ⁊ feli. i. c. accedẽs i. ix. co. N. vſ. cõcluſio de ꝑſcript.

uẽdo debito ciui ſuo quod etiam ille
3 ciuis cõtribuet. Item † facit dicit ſtatutum quod condemnatione facta de conſiliariis qui non veniunt ad conſilium diuidatur inter eos pena. certe ille qui eſt cõdemnatus habebit partem.
4 Item facit † dicit conſtitutio[a] q̃d
a canonicus non admittatur ad prebẽdam: niſi det fructus primi anni canonicis: certe qui dat admittitur ad
b partem per iſtum. §. Item commiſſa[b]
5 fuit electio pluribus. † an poſſunt eligere vnum ex ſe quod dic: vt not. in. l. plane. ſ. quod cuiuſq; vniuer. ad predictas. q. facit quod not. Iaco. de are. in. l. amiciſſimos. §. lucius. ſ. de excu. tu. facit quod no. per Guil. in Specu. de cenſi. §. nunc dicendum. ver. ſed q̃d ſi damnum.
4 Item no. ſi. huius. §. † q̃d quando duo ſunt inſtituti equaliter in teſtamento: et eſt adiecta clauſula quod valeat iure codicillorum: quod ipſi inuicem aliquid non poſſint petere, quia tantum deberet vnus dare quantum recipere: quod dicam in. l. ſi quis ſeruum. j. de condi. ⁊ demon.

1 ☞ Conditio tacita vel expreſſa que tacite inerat non impedit tranſmiſſionem.
2 Conditio ſi heres non erit quod non dicatur impleri in actu moriendi ſed eo perfecte mortuo.
3 Conditio adiecta in inſtitutione videtur repetita in legato quando relictũ fuit a primo gradu inſtitutorum.

Cum quidam. Cõditio adiecta in inſtitutione non videtur repetita in legato eidẽ ab alio gradu relicto. h. d. Vel
1 dic † quod conditio tacita vel expreſſa que tacite inerat tranſmiſſionem non impedit. h. d. Oppo. legatario mortuo ante exiſtentiam conditionis legatũ non trãſmittitur: vt in. §. ſi autem aliquid. C. de cad. tollen. ſ. eo. l. cum filio. Sol. hic erat conditio tacita. nam non poteſt legatum deberi a ſubſtituto niſi ſit heres. et ſi expreſſa non releuat quia eſt expreſſio eius quod tacite ineſt: vt. l. iij. ſ. eo. Oppo. de. l. filio. cũ glo. ſua. ſ. eo. ſol. conditio iſta ſi heres non erit: ibi dependet ex volũtate heredis: quia erat inſtitutus pure. ideo facit conditionale legatum: hoc nõ depẽdet ex voluntate heredis: quia erat inſtitutus ſub conditione. ſ. quãdo mater decedet. Sed contra: quia text.
2 in ſi. videtur dicere † quod iſta conditio ſi heres non erit moriendo impleatur. Idem in. l. ſi. j. quando di. le. ce. ergo tranſmiſſionẽ non impedit. cuius contrarium dicitur in glo. in. d. l. filio. ſolu. vt dicam in. l. miles. §. pro parte. j. ti. j. nam credo quod iſta cõditio in actu moriendi non impletur: ſed eo perfecte mortuo vt. d. glo. ⁊ ita intelligo hunc tex. per. d. l. miles. §. pro parte. j. ti. j. tamen quia tacita conditio inerat nõ im-
3 pedit tranſmiſſionem. Opp. conditio † adiecta in inſtitutione videtur repetita in legato: vt. l. ſi. in ſi. de doli except. et de conditio. et demonſtra. l. auia. ergo hic legatum non fuit purificatum per mortem ſi mater teſtatoris viuebat. Solu. ibi fuit relictum legatũ a primo gradu inſtitutorum hic ab alio gradu. quod no. Opp. de. l. ſi nemo. ſ. de teſta. tu. So. hic legatum non pendet ex inſtitutione: imo ex defectu inſtitutionis pendet ex ſubſtitutione. Opponi. j. ti. j. l. ſi pecuniam. §. j. Glo. non ſoluit. ſolu. quod hic nõ erat relictum legatũ poſt mortem alicuius: ſed inſtitutio fuit collata poſt mortem. quod non videtur repetitũ in legato. vt. ſ. dixi.

Si ſocero. Heres inſtituit fideicommiſſum deducto eo quod ſibi debet. hoc dicit.

Legatum. Qui legat quod alius ſibi debet videtur legare actiones. h. d.

Si in teſtamẽto. Oratio imperfecta perficitur ex preſumpta voluntate.

1 ☞ Executor teſtamenti poteſt a legatariis conueniri.
2 Executor quod teneatur cauere.

Si a pluribus.[c] Legatarii poſſunt cõuenire omnes heredes pro hereditaria portione: vel eum heredem qui factus eſt executor inſolidum. h. d. Duo habes † primo quod executor poteſt conueniri a legatariis. quod dicam. j. tit. j. l. ſi quis titio. ſecundo habes † quod executor cogitur cauere. dicam in. l. diuus. j. ſi cui plus quam per. l. fal.

Si qui ſeruum. Dic vt in gloſ.

1 ☞ Legatarius quando teneatur dare equum heredi vt vadat ad perquirendum ſeruum.

Si ſeruus. Seruus qui fugit poſt teſtamentum ante mortem debet proſequi ſumptibus legatarii. h. d. licet impenſe ſint legatarii: tamen onus et

a Dicit conſtitutio. ⁊ idem tenẽt Dy. ⁊ Ange. hic: ſed Bal. contra. tu concorda vt hic per Imo. Adde Io. an. in addi. ad Specu. in titu. de cenſi. §. j. vbi allega. Marti. de fano. ⁊ Dy. hic et de deſcripto in collegio perſoluit aliquid an debeat habere partem. vide Io. and. in addi. Spec. in rubꝛi. de ſolutionibus.

b Item cõmiſſa. Qñ eſt commiſſa electio a pluribus: an poſſint vnum ex ſeipſis eligere. adde quod dixi. ſ. de autori. tut. in. l. j. ⁊ vide nota. p Spe. i ti. de feu. in prin. ⁊ in ti. de ſyndico. §. j. ver. ſed quid ſi ſi commiſſo. in. iiij. colum. dicit tamen Inno. in. c. cũ in iure peritus. de elect. quod vbi requireret omnium concordia in electiõe nõ poſſent vnum ex ſe ipſis eligere: ſecus ſi ſufficiat minor pars eligentium. Archid. conſuluit et dicit eſſe vtile quod qui eligitur non deponat vocem ſuam per modum electionis: ſed per modum cuiuſdam conſenſus accedentis electioni aliorum: ita no. ipſe. viij. queſtio. j. qui epiſcopatum. et vide no. in. l. ſi tibi mandauero. §. ſi tibi centum. ſ. manda. et ad. q. Barto. adde Cyn. Dy. Ray. et Imo. per illum textum in. l. qui heredi. §. ſi. j. de condi. ⁊ demon. quod not. in ca. Ja. de ſimo. ⁊ vide que no. per Bald. in. l. ordo. in ij. colum. de execu. rei iudi. ⁊ an quis poſſit eligere ſeipſum vide per Ioã. an. in regula in toto in merc. et Paul. de leaza. in commẽto capituli nullus in. iiij. q. de elect. adde quod conſuluit Abb. conſilio. xxv. et xxxvj. lib. ij.

c Si a pluribus. vide pro intellectu huius. l. eundẽ in. l. neminem. j. ti. j.

ſollicitudo eſt heredis ſm glo. in. l. cum ſeruus. ſ. eod.
1 Quero † ergo vtrũ legatarius debet dare equũ heredi vt vadat ⁊ perquirat pro ſeruo. r̃n. hoc eſt faciẽdum ſm perſonam ⁊ qualitatem heredis vt ſupra man. l. idemq;. §. idem labeo. ⁊ ibi no.

1 ☞ Due cauſe lucratiue que habuerunt originẽ in perſonis diuerſorum poſſunt in eadẽ re concurrere.
2 Debitum dño ex facto ſerui poteſt ſolui ſeruo.

Si id quod in teſtamento.

1 † Due cauſe lucratiue que habuerunt originem in perſonis diuerſorum poſſunt in eadem re concurrere. hoc dicit. Oppo. inſtitu. eo. §. ſi res. Solu. glo. quod hoc eſt verum niſi in rem meam ſit verſum vel ratum habuerim. Iſtud dictum eſt verum quando ſeruo meo ſoluitur vt dicitur in fine huius. §. Sed quando quis donat ſeruo meo: tunc indiſtincte poſſum petere mihi legatum: vt hic innuit in princi. §. in
a eo quod dicit maxime[a]. probatur hoc per rationem quia iſte ſunt due cauſe lucratiue que habent originem in perſonis diuerſorum: merito poſſunt concurrere vt. l. quid ergo. §. primo. ſ. eodẽ. ⁊. l. ſi is. de act. et obli. ⁊ facit. ſ. eo. l. plane. §. primo. et quod ibi not. et hoc tenet Pe. in. l. qui pupille. C. de neg. geſt. Oppo. ⁊ videt quod ſeruo poſſit ſolui. vt. l. quod ſeruus. ſupra de depo. ⁊. ſ. de pactis. l. ſi vnus. in princi. Solu.
2 illud † quod debetur domino ex facto ſerui poteſt ſeruo ſolui vt in contrariis. ⁊. l. ſi ſeruus. infra de ſolu. ſed quod mihi debetur non poteſt ſolui ſeruo. et ſi ſoluatur non continget liberatio niſi dominus ratũ habeat vel in rem ſuam vertatur vt hic dicit text. et glo. Oppo. quod ſtatim cum datur ſeruo acquiratur domino: vt. l. acquiritur. infra de acquiren. re. do. ſolu. dicit Dy. intellige quod peruenit ad vtilitatem domini vere ⁊ realiter: nõ intelliges de illa acquiſitione que a iure ſit. quod no. bene.

Cum homo. In legato generali legatarii eſt electio. hoc dicit. No. q̃ qui habet electionem actionis habet electionem rei quod dixi vt dixi in lege legato generaliter. ſupra eodem.

1 ☞ Incertitudo que venit certificanda ex futuro euentu non vitiat legatum.
Alternatiua incertitudinem inducit.

Huiuſmodi. Poteſt legari vni ex duobus qui prius conditionem impleuerit. h. d. Op. quod incertitudo † vitiet legatum vt. l. ſi domus. §. j. ſ. eo. ⁊. l. cum poſt. §. gener. de iure do. ſed hoc eſt incertum quia alternatiua inducit incertitudinem vt. l. pretor. §. quod autem pretor ait. de iniur. ſolu. iſta incertitudo venit certificanda ex futuro euentu. et ſic non ob. ad idem. l. ſi fuerit. de re. du. et inſti. de leg. §. incertis. Oppo. de. l. ſi ſeruus cõmunis ita. de ſtipu. ſer. Solu. ibi in ſtipulationibus que non poſſunt eſſe in pendẽti. legata vero poſſunt pendere antequam dies eorum cedat: vt. l. ſi. ſ. communia prediorum.

Stichum. Due cauſe lucratiue non poſſunt cõcurrere circa idem niſi ex altera aliquid abſit ex ipſa re vel eius occaſione. h. d. de hoc vidiſtis in l. non quocũq;. ſ. eo. dicã in. l. meuius. §. duobus. j. ti. j. que no. bene.

1 ☞ Dictio amplius: quando facit cõparationem actus ad actum non inducit repetitionem. ſecus ſi rei ad rem.
Dictio plus: idem importat q̃d dictio amplius.
2 Poteſtas ſi tenet ex forma ſtatuti qñ cõdemnauit aliquem plus quam debuerit tempore ſyndicatus ſi cõdẽnauit indebite in tota ſumma etiam tenetur.
Minus dicitur etiam quod nihil eſt.

Si ita ſcriptum. Dictio † amplius ſi facit comparationẽ actus ad actum: non inducit repetitionem: ſed ſi rei ad rem: tunc repetitionem inducit, ſi repetitur quid repetat. h. d. cũ. §. ſeq. Op. j. ti. ij. l. ſi tibi pure. ⁊. ſ. e. l. legata inutiliter. in princi. So. dictio hoc: tollit contrarium vt dicit glo. ⁊ bene dicit. Declaro verbum amplius poſitum ſimpliciter cum ſit aduerbium refertur ad ipſum verbum ⁊ hoc importat: amplius lego tibi centum. hoc eſt amplius vtor actu legandi. ſicut ſi dicerem ego cucurri: amplius curro: ſed quando apponitur dictio hoc: tũc cõparatiuum amplius facit comparationem rei ad rem: ⁊ hoc importat legaui titio fundum. hoc amplius ſeio. x. hoc eſt amplius illo fundo lego ſeio. x. Idẽ ſi dicerem eo amplius: vt. l. lecta. ſ. ſi cer. pe. Idem ſi dicerem amplius q̃ centum que tibi legaui lego titio. x. ita loquitur. l. qui ita. de do. preleg. vñ ibi apparet q̃d facit cõparationem rei ad rem: licet glo. hic in ſi. ad dictam. l. qui ita. det aliam ſol. quam plures doctores tenent. ſed truffa eſt: qꝛ non h̃z rationem in ſe. ⁊ ſol. precedens eſt euidẽtiſſima ⁊ clara: qꝛ eodem modo poteſt preiudicare teſtator legatario ſicut heredi. Op. de ſe. ver. nam ⁊ vſuratum. Sol. ibi nihil dꝛ vtrum inducat repetitio vel non. dic ergo vt ex predictis apparet. Oppo. ad predicta de. §. ſi ei cui. qui ſtatim ſequitur. Sol. ibi nihil reperit: quia non inuenit qui repetat.
2 Quero † quid ſi teſtator nõ eſt vſus
b verbo amplius ſed verbo plus[b]. R̃n. idem importat. tex. eſt. j. ſi cui plus quã
3 per. l. falci. l. j. in princi. Iſtud facit † ad q. ſtatutum eſt hic q̃ ſi poteſtas condẽnauit aliquẽ plus quã debeat teneat ei reſtituere tẽpore ſyndicatus: contigit q̃d quẽdã dãnauit indebite in tota ſumma: an ex illo ſtatuto poſſit cõdẽnari. Et vr̃ q̃ nõ qꝛ ſtatutũ loquit qñ in aliq̃d cõdẽnauit debite. Cõtrarium eſt verũ: quia tunc facit comparationẽ qñ reperit aliq̃d ad q̃d cõparet: vt hic. ⁊ tex. in

a Dicit maxime. Sed ob. multũ tex. l. ſi mihi et tibi. in pri. ſ. eo. dic vt ibi p Bar. ⁊ cõ intellectũ Barr. hic vid Iaco. de bel. inſti. eo. §. ſi res aliena. in ſi. ad de Bar. in l. iij. in ſi. ſ. ſo. ma. adde an executor poſſit a creditoribus cõueniri paul. de ca. cõſ. clvij. ⁊. l. ſeq.

b Verbo plus. De verbo plusq̃ ſtet cõparatiue. ⁊ qñ nõ facit. l. ſi. C. de her. inſtituend. ſi verbo reſiduũ. l. vxori. i pñc. cũ ibi no. C. de le. vbi appellatione ptis venit torũ.

Adde ſ. pau. de ca. q̃ ang. refert fuiſſe cõſultũ florẽtie q̃ dictio iſup nõ ſit repetitiua allegat de here. c. quicunq;.

a ¶ Vltimo. Jaco. de are. τ vide do. Per. in. c. iudicā/
te. de teſta. Andre. barba.
¶ Jaco. de are. No. q. quando vir legat vxori frumē
tum qd habet in domo: τ illud viuens cōſumpſit τc.
et idem tenet hic Ange. ſi aliud frumentum teſtator
ſurroga= uit. ſecus ſi nō per mo/ dum ſurro gationis a/ liud fuit re poſitum. l. ſi ita. de au ro τ argē. lega. ſcdm eun. Adde τ intellige ſm Paul. de ca. hic. τ Bal. in. l. ſi ita. j. de au ro τ argē. leg. qd fru/ mētum de/ betur vſqꝫ ad concur/ rentē quā/ titatem nō vltra.

b ¶ Qui margari= tam. Per iſtum text. dicit Bal. in. l. prima. ad finē. C. vt act. ab here. qd ſi teſtator di/ cat lego poſt mor/ tem Titij. videtur le/ gare here/ di titij qd no. τ idem Bal. in au ten. ſi quā/ do de con/ ſtitu. pecu. iſte tex. eſt vnicus qd in vltimis voluntati/ bus imper ſonalitas ierat. quia
refertur ad heredem vniuerſalem adde tamē quod
ſi teſtator dicat dico me non eſſe dominum talis rei
et ita iuro quod poſtquam eſt ita perſonalis cōfeſſio
nil relenat ſcdm Bal. in aut. qd obtinet. C. de proba/
tio. ar. l. filius. §. diuus. j. eo.

l. j. §. hec verba. j. ſi cui plus quam per
legē falcidiam. pro hoc facit quod di/
cimus in dictione minus: nam etiam
quod nihil eſt dicitur minꝰ: vt. l. illud.
verſicu. de tribu.
1 ☞ Libertas data directo ſeruo alie
no non valet.

Si ſeruus. Vtile legatū per inutilem liberta/
tis dationem non vitiatur, hoc dicit.
1 ¶ Nota † ꝙ libertas data directo
ſeruo alieno non valet: nec trahit ad
fideicommiſſum. ¶ Contra hoc op=
po. de. l. cogi. §. ſi pater. verſi. ſed ſi ſer=
uo. j. ad trebel. Sol. hoc quod dicitur
hic procedit regulariter: fallit in caſi/
bus not. ibi in. l. ſeruo. C. de manu. teſ/
ta. ¶ Oppo. j. titu. j. l. ſi quis quos.
Solu. vt ibi. ¶ Opp. de. l. iij. §. fi. de
fun. inſtru. Gloſ. ſol. vt hic per eam. tu
dic vt dixi ſupra eodem. l. ſeruum filij
§. ſi idem ſeruus. ¶ Oppo. inſti. qui.
mo. teſt. infir. §. j. τ inſti. quib. mo. tol.
obli. §. preterea. Gloſ. non ſolu. dic qd
ibi non erat omnino inutile vt ibi pa/
tet. τ per Dyn. in. c. vtile per inutile. de
regu. iur. lib vj.
1 ☞ Demonſtratio falſa adiecta rei q̄
non repetitur vitiat legatum.
2 Contrahentis intereſt non decipi in
quantitate eorum que proferuntur.
3 Teſtator ſi legat vxori frumētum qd
habet in domo ſi ſuperuiuens illud
conſumpſit τ aliud repoſuit in domo
illud debetur.

Qui quinqꝫ. Defectus de/
monſtrationis
per quem deficit ſubſtantia legati le=
gatū perimit. h. d. vel ſic. Demonſtra/
1 tio † falſa adiecta rei que non reperi/
tur vitiat legatum. h. d. ¶ ¶ Oppo.
ſ. de ac. empt. l. ſi quis eum. Dicit glo.
ibi affirmauit certa dolia eſſe: qd non
placet: quia hic affirmauit certā quā=
titatem eſſe. Solu. ergo alio modo ꝙ
ibi in cōtractibus: hic in legatis. Iſta
2 eſt vera ratio: qꝛ intereſt † cōtrahētis
nō decipi in quātitate eorū que profe/
runtur. ¶ Opp. de. l. heredes. §. fi. ſ.
fa. erciſcun. dicit glo. ſol. vt ibi: quia ibi fuit relicta vt
quantitas: hic vt ſpecies. ¶ Item oppo. de. l. fina. in
prin. j. de vino tri. τ ole. leg. Solu. vt ibi. ¶ Ad cuius
materie declarationē aduertēda ſunt verba teſtōris:
aut in primo reliquit quantitatē poſtea per relatiuū
quis vel qui deſignat vnde debeat ſolui: et videt reli
ctum vt quantitas: vt. l. quidā. in princ. ſ. eo. et ibi di/
xi. Idem ſi reliquit ſummam τ adiecit locum vbi eſt
per hoc nomen quanti: relatiuū quātitatis: iſtud pro
bat tex. cum gloſ. in. l. hec venditio. §. pe. ſ. de contra/
henda emptione. ¶ Opponitur de. l. ſi ita ſtipula=
tus fuero hancꝰ ſummam. de verbo. obliga. Solu. vt
3 ibi. Vltimo Jaco. † de Aret.ᵃ inducit hunc finem in
a arg. vir legauit vxori ſue frumentum quod habet in
domo: τ ſuperuiuens illud conſumpſit: et aliud repo
ſuit: an illud aliud quod reperitur tēpore mortis de/
beatur. Jaco. de Are. dicit arg. ꝙ ſic. vt hic in ver. qd
ſi mortis. do. old. allegat de libe. le. l. fi. facit. l. lucius
in princ. j. titu. j. τ. j. de condi. τ demon. l. filie pro hoc
facit glo. ſ. ſol. ma. l. fructus. vbi fructus vltimi anni
ſuccedunt in locum fructuū primi. facit quod dixi in
l. ſi ita. de auro τ arg. leg.

Si ſeruus. Poſt morā hrdis res legata eſt ī
periculo eius. h. d.

Cum quid. In legatis: τ fideicōmiſſis dolꝰ
τ culpa venit ad ſimilitudinē cō
tractuū bonefidei. h. d. hoc dixi in. l. cū res. §. j. ſ. e. gl.
querit vnam. q. dic vt in ea.

b **Qui margaritam.** ᵇ Lꝫ verba legati
referantur ad de=
bitorē actio cōpetit cōtra heredē cui in dubio vr̄ onꝰ
impoſitū. h. d. ¶ No. bn̄ caſum ver. nō aūt mirandū.
¶ Opp. de. l. ſi pecunia. §. j. ſ. eo. ſo. a debitore pōt re
linqui fideicōmiſſum ſi hoc agnoſcit: vt ibi: alias he=
res tenet cedere actionem: vt hic. ¶ Op. de. l. eā quā
C. de fideicom. gl. non ſol. dic quod ibi hereditas nō
fuit adita per heredem. vel aliter vt ibi ſm diuerſas
lecturas.

Aufidius. Onus de mutuando alicui iniun
ctum valet. h. d. quando autem de
beret reddi. dic vt dixi in lege ſi penam. j. de verborū
obligatio.
1 ☞ Verba debēt intelligi vt aliquid operētur.
2 Ius accreſcēdi non hꝫ locū in contractibus.
3 Confirmatio donationis facte per virū vxori que fit
expreſſe per legatum quando habeat vim legati vel
fideicommiſſi.
4 Clauſula confirmo hoc ſi valet de iure vel admitto
inquantum de iure debeo quod aliquid non rele=
uat.

1 **SI quando quis.** Verba † de=
bēt intelligi vt
aliqd operent. h. d. Facit. ſ. de vſu. l. ſi ſtipu
latus. τ ad municip. l. j. in fi. Op. de. l. ſtipu
latio iſta. §. eum qui. de ver. ob. gloſ. non ſo. Dyn. dicit
quod hic in vltima voluntate in qua fit interpretatio
fauorabilior. quod ſatis placet: nam verba que ibi p
feruntur ſi proferantur in vltima voluntate: ille qui
admittitur ad partem haberet totum per ius accre=
2 ſcendi. quod † ius non habet locum in contractibus.
¶ Op. de. l. qui ſic. de ver. ob. Sol. ibi ſequens ſtipu
latio aliqd operat. ſ. nouationē q̄ hꝫ multos effectus.

a ¶ Quero vtrūᵃ illa cōfirmatio † que fit expreſſe ha/
3 beat vim legati vel fideicōmiſſi: an vero equiparet
donationi inter virū τ vxorē. que morte tacite cōfir=
matur. inter hec enim eſt differētia magna vt no. i. l.
res. C. de do. inter vi. τ vxo. Rn̄. de hoc eſt tex. in. l. ex
verbis. C. de do. inter vi. τ vxo. tn̄ gl. illud inuoluit.
ideo dic aut teſtator dicit lego vel fideicōmitto: τ va
let vt legatū τ fideicōmiſſum vt hic: τ videt recede/
re a donatione vt. l. illud. de acqui. here. aut dicit cō/
firmo vel vxor mea habeat τ ſimilia verba dubia. τ
tūc in coᵒ qd fuiſſet tacite cōfirmatū per mortem vꝫ
vt donatio nō vt legatū. vt. d. l. ex verbis. In eo vero
qd nō eſſet tacite confirmatū per mortē vt ſi excede/
bat legitimā ſummā tūc valeret vt fideicommiſſum
vt. l. donationes. in fi. C. de do. inter virū τ vxo. q̄ pro/
b bat vtrūqꝫ mēbrum. ¶ Vltimo no.ᵇ ver. † alioquin
4 in argu. ad ea que tota die fiunt. iudex dicit confir/
mo hoc ſi valet de iure vel admitto inquantum de
iure debeo qd aliquid non releuet vt hic: de hoc dixi
aliquantulum in. l. iudex. j. de re iudi.
1 ☞ Facultas ſoluendi aliud pro alio tranſit ad ſin=
gularem ſucceſſorem.
2 Legato fundo τ ſi nolet dare fundū debeat heres
dare centum: tale legatum non dicitur alternatiuū.
et numero. 3.
In obligatione alternatiua: libellus τ ſententia ſunt
alternatiue.
3 Dominium in legato alternatiuo non tranſit niſi a
tempore electionis.
4 Practica in materia huius. §. eſt quod non ferantur
due ſententie ſed vna.
5 Actio ex teſtamento licet ſit ſtricti iuris habet tamē
inſtar bonefidei.
6 Facultas ſoluendi quando perimatur litis cōteſta/
tione vel donec agatur iudicati: ſi vnum eſt in obli=
gatione aliud in ſolutione ex diſpoſitione contrahen
tis vel teſtatoris.

a **Heres.** Facultas † ſoluēdi aliud pro alio trāſit
ad ſingularem ſucceſſorem. h. d. ¶ Op
po. hic innuit tex. qd fundus petebatur. vt ibi fundi
perſecutionē τc. τ ibi ſi fundus nō preſtetur. contra
in obligatione alternatiua libellus debet eſſe alter/
natiuus: τ ſententia alternatiua vt. j. de verbo. obli.
l. vbi autē. §. qui illud. τ inſti. de act. §. curare. Solu.
2 intellige † hoc qn̄ fundus fuit relictus τ ſi fundū nol
let dare deberet dare centum: ita exponit Dy. Jaco.
de are. τ Pe. τ ſic ſolus fundus erat in legato: pecu/
nia erat in ſolutione. Ex hoc ſequitur quod glo. j. hu/
ius. §. que intelligit hoc legatum eſſe alternatiuum
non bene loquitur: nec in tex. procederet. ¶ Oppo.
ſm hoc ſi fundus tantū erat in legato: poteſt heres
partem fundi ſoluere. vt. j. de ſolu. ſi ſtipulatus. §. j. ſꝫ
hic dicitur contrarium. Reſpon. illud verum quādo
ſpecies eſt in obligatione ſimpliciter et in ſolutione
nihil aliud. ſecꝰ ſi eſſet ſpecies in obligatione: τ quan
titas in ſolutione vel econtra vt hic: τ. l. antepenulti.
ſ. ſi ex nora. cauſa ag. τ hoc per rationem ne perue/
niatur ad illud inconueniens: quod pars ſoluatur in
re: pars in eſtimatione. contra. l. in executione. §. pro
parte. j. de verbo. obli. τ. ſ. de cōdi. inde. l. ſi non ſortē.
3 §. fi. r. ¶ Oppo. † in legato alternatiuo non tranſit
dominium niſi a tempore electionis vt. l. huiuſmodi.
§. ſtichum. τ ibi not. ſ. eo. τ. l. apud au/
fidium. j. de opt. le. ergo hic nō poteſt
fundus vendicari anteqꝫ per eū qui
debet eligere eligatur. Rn̄. vt dixi hic
non fuit legatū alternatiue: ſed fuit le
gatus fundus lꝫ pecunia eſſet in ſolu
tione ſi nollet fundū ſoluere. qd not.
trāſit enim dn̄ium rei legate ſimplici=
ter lꝫ aliud ſit in ſolutione: nec poteſt
dici qd hic nō agat rei vendicatione:
ſed hypothecaria: nā tūc nō eſtimare
tur fundus: vt in fi. l. dicit: ſed liberare
tur quis ſoluēdo id qd petit: vt. l. pau/
lus. in fi. ſ. qui. mo. pig. vel hypo. ſolu.
4 ¶ Quero † practicam huius legis.
Rn̄. quidam qd debēt ferri due ſnie:
vna de preſtādo fundo. alia ſi fundus
nō preſtet de preſtādis cētū: qd gl. nō
tenet: τ bn̄: qꝛ illud habet locū in arbi
trarijs: ſꝫ in actionibus bonefidei nō
ferunt due ſnie: vt not. dicit glo. in. l. j.
5 in. j. gloſſ. ſ. de ac. emp. Sed † actio ex
teſtō lꝫ ſit ſtricti iuris hꝫ inſtar bone=
fidei: vt in minorū. C. in qui. cau. in in/
teg. reſti. nō eſt ne. τ not. j. l. pri. τ ideo
dicit glo. qd ante ſnīam interrogabit
q̇d velit dare: ſi rn̄derit de fundo: con
dēnabit in fundo: als in quātitate. vi
de glo. τ no. Similiter no. in gl. in. d. l.
j. in prin. ſ. de ac. emp. facit qd not. i. l.
ij. §. itē ſi in facto. j. de verbo. obliga.
6 ¶ Sed cōtra hoc † opp. qn̄ vnū eſt in
obligatione aliud in ſolutione per lit.
conteſt. permittitur facultas ſoluēdi.
vt. l. ſi quis ſtipulatus fuero. x. in mel=
le. j. de ſolu. rn̄. illud verum qn̄ vnum
eſt in obligatione aliud in ſolutione
ex diſpoſitione contrahentis: ſecus
ſi ex diſpoſitione legis: tunc enim

a ¶ Quero vtrum. Si donatio inter coniuges teſta=
mento confirmatur an poſtea petatur vt legatū. v/
de Bal. in. d. l. ex his verbis.
b ¶ Vltimo nota. No. practicam qua vtuntur iudices
dū dicunt admitto ſi τ inquantum quia nihil opera
tur. adde qd no. bar. in. l. et ſub cōditione. de auto. tu to. τ ibi ſcripſi et ad iſta vide not. in. c. cū contingat. de offi. de= lega. ope= rat tamen hec clauſu la vnum vt in. l. quidā conſulebat de re iudi. τ adde no. per Bart. in. l. ambi= tioſa in pe. col. de de/ cre. ab or/ di. fa. et de hac practi/ ca vid bal. i. c. j. §. hec quoqꝫ. de ſuc. feu. ſed quid de cō firmatiōe. vide hic p Jmol. cui adde qd li cet confir/ matio ī for ma cōmu/ ni non tri/ buat ius tribuit ta/
men cauſam preſcribendi ſecundum Abbatem an/
tiquum in. c. dudum. de deci. facit quod not. Bald.
in. l. j. C. fin. reg. τ Angel. in. l. poſt mortē. per gloſſ. ibi
ſupra de adop. vbi vult quod titulus nullus dat cau
ſam preſcribendi: τ ad practicam de qua per Barto.
hic vide allega. per Roma. in. l. j. ad finem. ſ. de arbi.
τ adde quod iſta clauſula non iuuat in penalibus
ſm Barto. in. l. ij. in fine. C. de epiſco. audi. iuuat ta=
men in iudice deferente appellationi ſm Bartolum
in. l. edita. in. xxxj. colum. de eden. ſecus in non iudice.
vt ibi per eum. dicit etiam Bal. in. l. j. in. j. col. C. quō
τ quādo iud. quod ſi dico admitto poſitionē ſi τ in=
quantum intelligitur. ſꝫ de iure. τ ad Barto. hic ad/
de Jmol. in. l. iudex poſtqꝫ ad fi. de re iudi. τ de iudi/
ce admittente ſi τ inquantum de iure tenetur. vide
Ange. in conſi. clxxx.

p̄ecluditur via ſoluendi donec agaꝛ
iudicati:vt.l.item veniūt.§.idem re
cte.de peti . here . ſed hic eſt vnum in
obligatione: aliud in ſolutione ex vo
luntate teſtatoris:que.l. eſt. vt in auf.
de nup.§.diſponat. ⁊.ſ. ad legem fal. 3
l.j.in prin. Sed cōtra hoc oppo. quia
etiā qn̄ ex diſpoſitione teſtatoris vnū
eſt in obligatione aliud in ſolutione
per lit.conteſt . p̄ecludiꝛ via ſoluendi
vt.l.j.§.itē ſi ita.ſ.ad legem falci.⁊.l.j.
de pe.le.quādo di. leg. ce.l.ſi penum.
Rn̄ . illud verū quādo vnū relinquiꝛ
principaliter aliud adijcitur in ſolutio
ne penaliter:hic vero non in penā:ſed
in fauorē heredis fuit inductum: vt ſi
fundum nollet ſoluere poſſet ſoluere
centum . Quando autem cognoſcaꝛ
vtrum ſit in penam vel nō.dic vt.ſ. de
his que pene nomine.l.ſi. ¶ Ultimo.
not.practicam que hic ponitur in glo.
ad ea que dixi in.l. eum qui certaruꝫ.
in fi.ſ.de verbo.obliga.

1 ☞ Qui ſoluit ſeruum malū actione
de dolo tenetur ad damnum : ⁊ actio
ne prima tenetur ad rem legatam.
2 Actio ex teſtamēto eſt ſtricti iuris: ha
bet tamen inſtar bonefidei.
3 Liberatio cōtingit ipſo iure qn̄ ſoluiꝛ
aliud pro alio creditore volente.

1 **SI heres.** Qui ſoluit †ſeruū malum actione de dolo teneꝛ
ad dānum ⁊ actione prima
tenetur ad rē legatam.h.d. ¶ Opp.
ſ.de pig.ac.l.ſi ſeruus pignori.ſol.glo.
primo qd̄ hic dicatur de dolo.id eſt ex
teſtamēto noīe doli. ⁊ hāc tenet Dy.⁊
Pe.⁊ cōiter oēs.Secūdo.ſol.gloſ.qd̄
agitur de dolo q2 actio ex teſtamento
eſt ſtricti iuris:in cōtrario erat bone
2 fidei:in hoc qd̄ dicit qd̄ hec actio† eſt
ſtricti iuris.dicit verū vt habeꝛ in.l.in
actionib⁹.in fi.⁊.l.ſeq.de in litē iuran. 1
Tamen q2 habet inſtar bonefidei: nō
recurriꝛ ad actionē de dolo.vt.l.hmōi 2
§.edes.ſ.eod.propter qd̄ doc.recedūt
ab iſta ſolutione. puto ꝙ quelibet ſol. 1
poteſt ſuſtineri.aut em̄ volo agere ad
damnum tātum.⁊ ago actione de do
lo.vt hic in prin.l.aut volo agere ad rē
cum non ſis liberatus tradēdo malā. 2
et ago actione ex teſtō vt hic in verſi.
ſed qm̄. Nec obſt. l. ſi ſeruus pignori.
de pign. act.q2 ibi fuit cōtractū ſuper
illo pignore.Jō venit in actione ex eo
contractu.hic fuit legatus ſeruus ge
neraliter. vn̄ iſte qui eſt traditus cum 1
ſit malus nō videꝛ legatus:vt.l.lega
to generaliter.ſ.eo. vnde de eo qd̄ fa a
ctum eſt ab eo nō agiꝛ ex teſtō. ¶ Itē
opp.q2 hic d2 qd̄ heres liberatur tradēdo pro noxa.
contra quia imo tenetur ad integrum damnū vt hic
in princi.⁊.ſ.de noxa.l.ij. Reſpon.hic dimittitur pro
noxa legatario volenti . ¶ Ad hoc oppo.gloſſ.quia
idem eſſet in qualibet alia re:quia aliud pro alio po
3 teſt ſolui creditore volente. Solu.glo.† quod eſt ve
rum non tamen quod liberatio contingat ipſo iure
vt.l.fina.§.fina.de verborum obligationi . Hoc non
eſt verum:q2 imo liberatio ipſo iure contingit ſi ſol
uitur aliud pro alio creditore volente:vt.l.ſolutionē.
infra de ſol.ſecus ſi ſoluaꝛ adiecto:vt.l.ſi.§.ſi.de ver
bo.obligatio.nec obſt.l.ſi ſeruus pignori. q2 aliud in
contractu.Solu.glo.⁊ alio modo quod hic in fi.cor
rigitur.quod ſupra dixerat. Hoc rep̄hēdit Dy.per
l.ſi ſeruus.§.cum quid.ſupra eo . tenet ergo primam
ſolu.ſcilicet quod dimittatur pro noxa legatario vo
lenti.⁊ ad hoc proceditur hoc ordine: quia legatari⁹
petet damnum actione de dolo vt hac.l.in prin . Itē
petet rem actione ex teſtamēto.tunc dicit heres red
de mihi ſeruum quē tibi dedi quod poteſt dicere vt
l.ſi cum aurum.ſ.de ſolu.⁊.l.eleganter. §. qui repro
bos.ſ.de pig.act.tunc poteſt dicere legatarius non
reddo tibi rem niſi prius emendes damnum vel ſer
uum pro noxa dimittas.

ETiam ſi. Onus pro parte recuſatuꝫ facit legatarium perdere
totum.hoc dicit. ¶ Opp.pena non debet
egredi delictum vt.l. reſcriptum. infra de
his qui.vt indi. Sol.hic p̄ſumitur relictum totum
contemplatione partis a qua ſe excuſauit ſm̄ Dynū
vel ſecundum Petrum.hoc ideo.quia legatario non
permittitur ſcindere legatuꝫ.vt.l.legatarius.in prin
cip.ſ.eodem.

SI quis inquilinos. Si legatur res cuius non eſt commer
cium ſeparatum ab alia debetur eſtima
tio.hoc dicit. ¶ Oppo.de.l.apud iulia
num.§.fina.ſ.eodem.Dicit glo.ibi rei non erat com
mercium alicui.hic ſic.gloſ.hoc rep̄hendit quia hic
nulli eſt commercium. Pe.⁊ Dy. dicunt aliter:vt di
xi in.l.contraria. Tu dic quod hic eſt omnibus com
mercium iſtorum ſeruorum non tamen ſeparatim a
terra:vt in contrario dixi plene.
☞ Qui alienat rem legatam tenetur legatario ad
eſtimationem.
Dominium rei heredis legate quod non tranſeat in
legatarium.

Cum ſeruum. Qui † alienat rem legatā tenetur legatario ad eſti
mationem.hoc dicit. ¶ Oppo. de.l.ſeruum.de ma
numiſ.ſolu.ibi ſeruus legatus erat teſtatoris:hic he
redis:⁊ ſic habes † caſum quod rei heredis legate
non tranſit dominiū.dixi in.l.ſi heredis legate.ſ.eo.
¶ Oppo.de.l.in ſumma.§.j.de condi.inde.ſolu. vt
dixi in.l.cetera.§.ſi.ſ.eo.

Si ita. Dictio cum:coniungit.hoc dicit. qd̄ no. bene ⁊ tene menti.
☞ Non valet iuramentum de non reuocādo teſta
mentum.

Si quis ſcripſerit. ᵃLegatum ⁊ iuramētū ↄtra bonos

a ¶ Si qs ſcripſerit. quā vide in.l. ſi qs. i princ.teſtamenti.ſ.de lega.iij.

i mores nō tenet.hoc dicit per hoc† dico quod ſi quis a
a iurat ſe non reuocaturum teſtamētum ᵃ qd̄ tale iura
mentum non valet:nam auferri ſibi liberā teſtamen b
ti factionem eſt contra bonos mores ; vt.l. ſtipulatio
hoc modo concepta.ſ.de verbo.obligatio.ideo talis c
obligatio per iuramentum nō obligat: vt hic ⁊ in.c.
non eſt obligatorium.de reg.iur.lib.vj.Et per conſe 2
quens ſi facit aliud teſtamentum non eſt periurus
licet aliter videatur tenere Joan.an.in quadam di 3
ſputatione quam ponit in.c.quod ſemel . de reg.iur.
lib.vj in mercurialibus.
1 ☞ Judex ex officio cogit heredem ad p̄ſtandum
relictum ad alimenta fratribus minoribus.

b **SEruo.** ᵇAlimēta poſſunt relinqui ſeruo proprio.h.d . ¶ Op.
de.l.ſeruis.C.eo.gl.dicit ſpeciale in re
licto alimentorum que petūtur officio
1 iudicis.Per hoc dico † ꝙ quando fra
tribus minoribus aliquid ad alimenta relinquitur
heredes ſunt cogendi ex officio iudicis vt dent: non
vt ipſi poſſint petere. e

Si quis a primo. Ab alio qui ſubſtitutus eſt vulgariter in
telliguntur repetita relicta ab inſtitutis ; a ſubſtitu
to pupillariter nō debentur ex repetitione que a pu
pillo deberi ceperunt.hoc dicit. Hūc.§.declaraui in
l.licet.ſ.eodem.⁊ dic vt in glo.

Si ab impubere. Non cenſetur repeti 1
ta conditio que peti f
ta vitiaret.hoc dicit.

c **Ineptas.** ᶜInepte voluntates defunctorum non ſunt ſeruande.h.d.quod no. 2

d **FIliuſſa.** ᵈFilius pubes a patre: libertus a patrono:qui
libet a fiſco ſuccedente poteſt ab inte
ſtato fideicommiſſum relinquere.h.d.
in principio legis cum.§.ſequenti.

Apud marcellum. Jnquantum quis 3 honoraꝛ in tātum
aggrauatur.h.d.diuide ſm̄ lectu.claram . primo po
nitur thema ⁊.q.Secundo reſpōſio quando certum
eſt vtrūq; legatum fore dilatum in tempus . Tertio 1
quando certum eſt fideicommiſſum fundi eſſe dila
tum in tempus:⁊ pecuniarium non.Quarto quādo
eſt dubium vtrum pecuniarium ſit dilatum vel nō . 2
Quinto redit ad tertium : ⁊ circa illud determinat
vnum dubium.ſecunda ibi : et ait marcellus . tertia
ibi:ſed ſi titij . quarta ibi : ſed vix.quinta ibi: certe.
Secundum glo.legitur alio modo: quia primo po
nitur thema ⁊ queſtio.ſecundo reſponſio quādo cer 1
tum erat vtrūq; fideicommiſſum fore dilatuꝫ.tertio
quando dubium erat an fideicommiſſum pecunia 2
rium eſſet dilatum.quarto ponitur rep̄henſio iuriſ
conſulti circa tertium dictum ſecūda ibi: ⁊ ait.tertia
ibi:ſed ſi Titij ⁊c.quarta ibi:ſed vix . ſecundum hoc
eſt varietas ſolum in ver.ſed ſi Titij . nam ſm̄ gloſſ.
loquitur in caſu dubij ⁊ rep̄henditur per iuriſcon 1
ſultum:ſecundū quod ego legi loquitur in caſu cer
ti:⁊ non rep̄henditur materiam iſtam plene vide
bitis in.l.imperator.§.ij.ſ.tit.j. 2
1 ☞ Fundus ſi leuatur. non allibrato qui ex forma
ſtatuti non poteſt acquirere debetur eſtimatio.

¶ Teſtamētū.Adde Oldra.conſil.xcv.⁊.cxxvij.⁊ q̄
latius poſui in.d.l.ſtipulatio.
¶ Seruo.⁊ vide in.l.ciuitatib⁹.ſ. eo. adde an ſeru⁹
ſit capax legati alimentorum Fede.conſi.xlj.
¶ Jneptas.per hunc text.dici poſſet male obſeruatū fuiſſe ī morte do. Lud. cōteſij qui in teſtō p̄cepit ꝙ in funere eius adeſſēt ſub certo ſalario omnes ſenatores muſice artis cuiuſcūq; generis q̄ tpe ſuo adeſſent q2 talis voluntas tāquā inepta ſeruanda nō erat.
¶ Filiuſſ. vide q̄ dixi in. l. qui filio.§.j.ſ. de here.inſti.
¶ Quero exemplū. ⁊ not.p.q. in qua nūc ↄſulo. et al legat iſtū textū. ⁊ dictū Bart. hic Alber. de roſa . in tracta. ſtatutoruꝫ . in ij.parte . in q.ij in.ſ. colū . vbi oīno vide andre.barb.
¶ Nō allibrato.Ad. de Roma. ↄſi.ccccix.

2 Teſtis deponēs ſuper valore rei qua
liter deponere debeat.
3 Eſtimatio fundi ſit ex qualitate red
dituum.

Si quis alicui. Legatuꝫ rei cuius
eſt cōmercium in cōmuni:lꝫ non ſit le
gatarij valet: ⁊ eſtimatio debeꝛ . h.d
¶ Op.ſ.titu.ij.l.fideicōmiſſa.§.ſi ſer
uo. Sol.intelligas in teſtatore ſcienteᵇ
vt hic:ſecus in ignorāte vt ibi. ¶ Itē
oppo.ſ.tit.proximo.l.mortuo.§.labeo.
ſol.intelligas qd̄ non erat prohibitus
p̄pter delictū ſed alia rōne. ¶ Que
e ro exēplumᵉ de qualitate relicti. gloſ.
exēplū ponit.tu dic meli⁹ exēpluꝫ eſſe
in.l.ſi quis inquilinos.ſ.e. ⁊.l. cetera.
§.ſi duob⁹.ſ.eo. ¶ Quero exēplū de
cā p̄babili glo.ponit Jaco.de are.po
nit exēplum in.l.j.C.non lice.metroco
mie habitatoribus. lib . xj. ſm̄ hoc eſt
1 caſus hic † qd̄ ſi legatur fundus ali d
f cui non allibratoᶠ qui ſm̄ formam ſta
tuti nō poteſt acquirere qd̄ ei debeꝛ
eſtimatio. ¶ Not.tex.qui dicit quate
2 nus ſolet comparari: ⁊ ſic teſtis † non
redderet ſufficientē cauſam ſi dicit rē
tātum valere:q2 ipſe tm̄ daret : ſed q2 e
tm̄ ſolet vendi cōiter. de hoc in.l. p̄e
tia rerū.in fi.ſ. ad.l.fal. ad qd̄ facit.ſ.
eo.l. ſi fundū. per fideicommiſſum.in
3 prin.vbi† ex qualitate redditumn ſit
eſtimatio fundi.C.de reſcin. vēdi.l.ij.
⁊.l.ſi ſeruus.ſ.de cōdi.fur.⁊ de dona.
cau.mor.l.mortis cauſa.in fi.
1 ☞ Uerba directa trahuntur ad fi
deicommiſſum ſi iure directo nō poſ
ſunt valere.
2 Quis non rogatur vt quem directo
faciat heredem quia auferretur libe
ra teſtamenti factio.

Ut quis heredem .
1 Uerba† directa trahuntur ad fideicō
miſſum ſi iure directo nō pn̄t valere. f
2 h.d.q̄ eſt ratio qd̄† quis nō pōt roga
ri vt quē directo heredē faciat . Rn̄.
q2 auferret liberā teſtamēti factionē:
vt not.in.l.ex facta.in prin.ſ.ad trebel.
qd̄ eſt contra bonos mores.
1 ☞ Nō poteſt quis grauari vt filium
ſuum emancipet actione ex teſtamen
to:ſꝫ iudicis officio ſi agnouit legatū.
2 Patria p̄tās eſt res ineſtimabilis.

Secūdū bulgarem.

1 Non pōt † quis grauari vt filiū ſuum
emācipet.h.d. ¶ Oppo.de.l.ſi cui le-
gatū.ſ.de ꝯdi.ꝛ demō. Dic quod iure
actionis ex teſtamēto nō poteſt quis
cogi emancipare vt hic: ſed ſi pater
agnouit relictū factū ſibi poteſt cogi
iudicis officio: vt in.l.contraria. ꝛ no-
ta.in.l.cogi.§.ſi pater.ſ.ad trebel.quā
2 no.ꝛ not.† ex hoc text.qd patria pote-
ſtas eſt res ineſtimabilis.

Edes. Non poſſunt legari edes
deſtruēde.h.d.de hoc ple
ne in.l.cetera.§.j.ſ.eo.

Si fideicommiſſuz.

Legatum ſeruo acquiritur ei ſi liber
reperit tēpore quo dies cedit.

Diuus ſeuerus. Fidei-
cōmiſ-
ſum vniuerſale conditionale non pōt
ante conditionem reſtitui fideicōmiſ-
ſario in pñtē ꝯſtituto: etiā ſi ſunt plu
res fideicommiſſarij. Itē ante diem
quis non cogit reſtituere ſed cauere:
al's patit miſſionē: ꝛ miſſio patris vel
dñi poteſt prodeſſe ſeruo vel filio.h.d.
multū no.ꝛ magiſtraliter. Primo lo-
quitur in fideicōmiſſo cōditionali ſe-
cūdo in fideicōmiſſo in diem.ſcda ibi:
idē princeps. Principiū.§.gloſ.intelli-
git in cōditione emācipationis vel in
alia conditione extranea: ꝛ quelibet
poteſt eſſe bona. ¶ Oppo.de.l.poſt
mortē.C.de fideicō.Glo.rñ.qd hic di
latio erat in fauorē filiorū: ibi in fauo-
rem heredis: vt ibi in.iij.gl. quā vide.
Si habetis in iſta glo.pater vult dice
re patruus: ſed ſi hoc eſſet verū quare
non poſſunt iſti filij renuntiare fauori
ſuo cū tex.hic dicat ex voluntate eorū
nō poſſe reſtitui: cōtra.l.nihil.§.oīb⁹.
ſ.eo.ꝛ cōtra.l.ſi quis in cōſcribendo.
C.de pac. Unde gloſſ.ſoluit aliter: qd
hic erant plures fideicommiſſarij: ibi
vnus.ſꝫ certe adhuc durat oppoſitio:
qꝛ omnes vident poſſe renūtiare iuri
ſeu fauori ſuo. Quare glo. ſoluit ter-
tio modo: dicens dic qd ibi fideicom-
miſſum erat relictum in diem omni-
no exituram: ꝛ ſic non erat conditio
nale: hic ſic. Idem tenet.ſ.ad trebel.l.
ſed ſi alio.ſed hec non eſt vera: qꝛ ibi
in.l.poſt mortem.erat fideicōmiſſum
conditionale: qꝛ poterat fideicōmiſſa
rius decedere anteq̄ decederet ille q̄
erat rogatus de reſtituēdo: vt ibi pa-
tet in quadam parua glo. Dic ergo ꝙ
intellectus.d.l.poſt mortem. ponitur
in.l.ſed ꝛ ſi ante.ſ.ad trebel.in text.nā
ante diem vel conditionem bene po-
teſt fieri reſtitutio: vt.d.l. poſt mortē.
non tamē quod actiones transferant
per trebellianū: qꝛ nō fit reſtitutio ſm voluntatem
defuncti: vt.d.l.ſed ꝛ ſi ante.in text. ſed adueniente
die vel conditione tranſferentur actiones per trebel.
vt ibi: qꝛ reſtitutio facta eſt ei cui teſtator voluit. ſed
in.§.noſtro ſi reſtitutio fiat ante: tunc non tranſeunt
actiones nec tranſibunt adueniente die vel cōditio-
ne qꝛ non eſt facta reſtitutio ei cui teſtator voluit: nā
videtur reſtitui patri cui queritur per filios: vel reſti
tuitur ei qui forte non erit tēpore exiſtētis conditio-
nis in rerum natura. hoc probatur in.l.ſi mulier.§.ex
aſſe.de iure do. vbi nō poteſt fieri reſtitutio per treb.
procuratori in rem ſuam: ꝛ iſta procedunt clare ſi in-
telligis filijs debere reſtitui ſub conditione emanci-
pationis: ſed ſi intelligis ſub alia cōditione: tūc vtrū
actiones tranſeant per trebellianum adueniēte cōn-
ditione: pēderet ex hoc: an ipſi ſint ſui iuris ꝛ omnes
illi quibus facta eſt reſtitutio viuant. Sed oppo. li-
cet actiones non tranſeant per trebel. nonne tranſ-
eunt ex virtute donationis: vt.l.illam.ꝛ.l.in donatio-
ne.C.de dona. Reſpon. bene tranſirent: non tñ iſte re
ſtituens haberet beneficium treb. vt eſſet tutus ex-
ceptione contra creditores: ſicuti vēdens hereditatē
vt.C.de here.vel ac.ven.l.ij. Item ille cui facta eſt re
ſtitutio non habet ita perfecte ex donatione ſicut ex
trebel. vt l.iij.C.de noua.coniuncta.l facta.§.ij.ſ.ad
trebel.ꝛ ibi dicam. ¶ Item opp.de.l.ꝛ heredi.§.pe.
ſ.de pac. vbi filius poteſt paciſci de non petendo il-
lud quod eſt ſibi relictum ſub conditione. Reſpon.
fateor ſed hoc non eſt pactum de non petēdo: ſed eſt
voluntas quod ſibi ſoluatur: per quam ſolutionē he-
res non liberatur qꝛ non fit vt debet vt hic dicitur.
¶ Ad ſi.oppo.de.l.acquirit.in prin.de acquiren. re.
do.ꝛ inſti.per quas perſo.no.ac.per totum vbi per fi
liū vel ſeruū queritur patri vel dño nō econtra. So.
hic eſt caſus ſpecialis in quo ſicuti ei poteſt queri le-
gatum ſi tēpore quo cedit dies legati erat ſui iuris:
ita poteſt per patrē vel dñm queri ei. qꝛ iſta ſtipula-
tio vel miſſio de qua loquit hic limitatur ſm natu-
ram legati qꝛ etiā ſeruus iſto caſu poſſet ſe pro ipſo
ſibijpſi ſtipulari. facit.l.j.ij.ꝛ.iij.ſ.vt le.no.ca. ¶ Ul-
timo hic eſt quedā glo.ſuper verbo deceſſerit: que in
nuit quod fideicommiſſario mortuo poſtq̄ dies fi-
deicommiſſi ceſſit ante reſtitutionem quod nō tranſ-
mittitur ad heredem. ſimile no.in.l.cum filio. in prin.
ſ.eodem. ſed ibi reprehendi.

1 Exiſtentia liberorum quādo faciat deficere con-
ditionem fideicommiſſi.

2 Exheredatus an habeatur pro mortuo quo ad com
modum alterius.

3 Decedens cum filio qui eſt de ordine fratrum mino
rum dicitur decedere ſine liberis.

Cum quis rogatus. Quo ad condi-
tionis defectum
ſufficit extare liberos lꝫ non ſint heredes hoc dicit.
1 ¶ Oppo.† ꝛ videtur quod qui nō ſunt heredes ha-
bentur pro mortuis: vt.l.j.§.ſi pater.ſ.de cōiun. cum
eman.li. So. quandoq; decedit quis cum liberis exi
ſtentibus heredibus: ꝛ non eſt dubium quod condi
tio deficit: vt.l.j.C.de condi.inſer. Quandoq; dece-
a dit quis cum liberis[a] inſtitutis: ꝛ ſic poſſunt eſſe he-
redes ſi volunt: ꝛ tūc idē: qꝛ cōditio deficit etiā forte
ſi nō adeāt hereditatē: vt hic. Quīq; quis decedit cū

a ¶ Cum li-
beris. vide
no. per An
ge.ꝛ imol.
i.l.lucius.
ſ.de here.
inſti.ꝛ vide
in.d.l.ex fa
cto.§.ſi.

liberis qui non poſſunt heredes eſſe ſi volunt: quia
exheredati: tunc non facit deficere conditionem: vt
l.prima.§.ſi pater.ſ.de coniun.cum eman.li. ita ſentit
glo.hic quam no. quia filiorum cauſa videtur appoſi
ta conditio: vt glo.dicit. Contrarium tenet gloſ. in.l.
ex facto.§.fina.infra ad trebel.ꝛ iſtud tenet Jac. de
are.per.ll.hic alle.in prin.glo. Idem tenet Pet.ꝛ Cy.
in dicta.l.prima.C.de cōdi. inſer. aſſignat rationem:
quia in conditionibus inſpicimus merum factum.
vt.l.qui heredi.in princ.ꝛ.l.meuius.de cōditionibus
ꝛ demonſtrationibus.ꝛ ad.l.j.§. ſi pater.ſ. de cōiun.
2 cum eman.li. reſpondet † quod habetur exheredat⁹
pro mortuo quantum ad ſuum commodum: non au-
tem quo ad commodum alterius. Sed certe in.d.§.
ſi pater. habetur pro mortuo ad commodū alterius.
ſcꝫ nepotum qui admittuntur in totum: cū alias nō
admitterentur niſi pro parte. reſpon.gloſ. hic filij fa-
ciebant deficere fideicommiſſum ſicut defectus cu-
iuſlibet conditionis adiecte: ideo non attēdit ſi ſint
heredes vel non vt dictum eſt. ibi filius excludebat
nepotes a medietate: quia concurrebat cū eis. ipſo
ergo excluſo per exheredationem non poteſt cōcur-
rere: ideo nepotes habēt totuꝫ. predicta omnia ſunt
vera quādo filius poterat ſuccedere: ſed excluditur
voluntate ſua vel voluntate teſtatoris: ſed vbi exclu
dit a lege ex alia cauſa vt qꝛ deportatus: tūc nō face
ret conditionē deficere: vt.l.ex facto.§.ex facto.ſ.ad
treb.ꝛ de contratab.l.j.in ſi.ꝛ de bo.li.l.ſi necem.§.ſi
3 deportatus. ¶ Et † per hoc dico quod ſi aliquis de-
cedit cum filio qui eſt de ordine minorum. qui nō po
teſt habere nec in proprio nec in communi quod di-
a citur decedere ſine liberis: quod pono[a] in quarto li-
bro minoricarum.

1 Prohibitio alienationis ſimplex continens fa-
uorem perſone prohibite ſolum non valet.

2 Prohibitus alienare ſimpliciter cū erit perfecte eta-
tis non tenet: impeditur tamen alienare per ſe vel cu
ratores quando non eſt etatis legitime.

3 Prohibitio alienationis facta legatario ꝯtinens fa
uorem alterius videtur facta ipſius fauore licet non
ſit expreſſum.

4 Si res prohibetur alienari ratione affectionis tunc
fauore ipſius cenſetur facta prohibitio.
Prohibitio ſimplex alienationis vaſallorum. dicitur
facta cum cauſa.

5 Res legata ꝛ prohibita ſimpliciter alienari quādo
prohibitio valeat.

6 Alienatio prohibita reſpectu certe perſone quando
impediatur.

7 Alienatio prohibita odio certe ꝑſone ea facta heres
defuncti admittitur ad reuocandum.

8 Heres etiam de iure.ff. quod teneatur vltra vires
hereditarias.

9 Alienatio q̄ñ eſt prohibita reſpectu certe perſone an
detur remedium quod alienatio fieri poſſit.

10 Res prohibita alienari qd poſſit alienari ꝑpter do-
tem vel donationem propter nuptias.

11 Statuto ciuitatis prohiberi poteſt ne alienatio fiat
in foreñſem: ꝛ valet ſtatutum.

12 Statutum prohibens alienationem fieri in eccleſiā
non valet.
Facta contra priuilegium eccleſie in-
ducta per ſummos pontifices et im-
peratores ſunt contra libertatē eccle-
ſie.
Eccleſia ex ꝑuilegio ex ſolo titulo abſ-
que traditione acquirit dominium.
Priuilegio inductus quod eccleſia ex
ſolo titulo acquirat dominiū non pōt
renuntiari.

13 Prohibitio alienatiōis facta per legē
quid operetur remiſſiue.

14 Alienatio et dominij tranſlatio quan
do poſſit per contractum prohiberi.
Caſus quibus dominij trāſlatio pro-
hiberi poſſit.

15 Dominij tranſlatio quod nō impedia
tur per ſententiam arbitri prohibētis
alienationem.

16 Preceptum iudicis quod impediat
tranſlationem dominij.

17 Prohibita alienatione qd videat ꝓhi
bita heredis inſtitutio.

18 Uēditione ꝓhibita videt ꝓhibita om
nis alienatio.

19 Donatione prohibita an videantur ꝓ
hibiti alij cōtractus. remiſſiue.

20 Prohibitio de alienando facta filijs
an videatur facta nepotibus. remiſ-
ſiue.

21 Prohibitione facta heredi an com-
prehendatur heres heredis. remiſ-
ſiue.

22 Res ꝓhibita alienari vſucapit ꝛ pre-
ſcribitur.

23 Preceptum iudicis nudum non valet
in his quibus requirit cauſe cognitio.

Diui. [b] Prohibitio alienationis
facta ſine cauſa non reſpe-
ctu certe perſone non valet: alias valet
ret niſi in preiudicium creditoruꝫ.h.d.
vſq; ad.§.cum pater. Primo ponit di-
ctū quando prohibitio eſt facta ſine cā
ꝛ abſq; reſpectu certe ꝑſ. ne Scdo q̄ñ
eſt facta reſpectu certe perſone. Tertio
illud ſecundum dictum limitat. ſecun-
da ibi: quod ſi liberis. tertia ibi: ſed
hoc neque. ¶ Opponitur quod hic
ſit mala grammatica. nam accuſatiu⁹
eos poſitus in princip. caret regimine
contra legem plautius. de auro et ar-
gento legatis. Solu.gloſ.ꝛ fatetur op
poſitum vel dic aliter: vt in gloſſa.
¶ Opponitur et intro primam gloſſ.
magnam nam ſemper reperitur per-
ſona cuius contemplatione ſit facta
prohibitio ſcilicet perſona heredis. vt
lege peto. ſecundo reſponſo. infra titu-
lo primo. Huius timore hic.§. legitur
in prima gl. trib⁹ modis. Primo ꝙ hec
ꝓhibitio fuit facta heredi q̄ ſol⁹ erat

a ¶ Qd po-
no. vide cū
in.l.iij. i ſi.
de bonorū
poſſeſ.con-
traria.ꝛ qd
no.in.l.j.§.
filiū.eo.ti.

b ¶ Diui.ha
buiſti ꝯmē
tarū ideo
eū omitto.
ꝛ venio ad
l.etiam.

Unde nõ eſt alius cuius interſit. arg.
l. mutiane. in fi. de cõdi. ⁊ demõ. ſ; tũc
obſtat q: videt̃ dictũ cõtẽplatione ve-
niẽtiũ ab inteſtato. vt. ṫ. de cõdi. ⁊ de-
mon. l. is cui ſub cõditione. ſol. vt ibi.
ſcđo ⁊ tertio nõ legit̃ qđ iſta prohibi
tio fuit facta heredi qui habebat co-
heredẽ: vel fuit facta legatario: et tũc
ob. cõtrariũ de. d. l. pero. in prin. ſol. hic
loquit̃ in prohibitione alienationis q̃
cõtinet fauorem perſone ꝓhibite: cui
fauori alienãdo põt renuntiare: ibi di-
ſpoſitio cõtinebat grauamẽ: ⁊ ſic vide
tur factũ gr̃a coheredũ. ¶ Not. ergo
1 † ꝙ tũc eſt verũ qđ ſimplex ꝓhibitio
alienationis nõ valet qñ cõtinet fauo
a rem perſone prohibite[a] ſolũ. qđ infra
declarabo per plura ꝯtraria. ¶ Op.
extra gl. C. de vſuca. ꝓ emp. l. ij. vbi nõ
fuit reſpectu certe perſone facta ꝓhi-
bitio. ⁊ tñ valet. Sol. glo. ꝙ ibi fuit fa
cta prohibitio cũ cã. hic ſine cã. Que
ſol. nõ eſt vera: nã ibi cã reſpicit fauorẽ
perſone ꝓhibite. vnde idẽ eſt iuris ſi-
cut qñ ſine cã: vt. ṫ. de cõdi. ⁊ demon. l.
2 titio cẽtũ. in prin. Dic ergo ꝙ iſta † ſim
plex ꝓhibitio non valet vt ꝓhibitus
impediat̃ alienare cum erit perfecte
etatis: ſed bñ impedit̃ alienare per ſe
vel tutores vel curatores ſuos qñ nõ
eſt etatis legitime: tũc enim illi fauori
alienãdo renũtiari nõ poteſt. vt in con
trario. ¶ Opp. ṫ. de adimẽ. leg. l. iij. §.
q̃s ita. So. hic loquit̃ qñ ꝓhibitio re-
ſpicit fauorẽ ꝓhibiti tm̃. ibi continet
etiã fauorẽ alterius. ſc; heredis qui le
deret̃ alienatiõe facta vt ibi dicit tex.
ideo nõ põt alienare in dãnũ alteri⁹.
3 Et per hoc not. † ꝙ ſemper cũ ꝓhibi-
tio eſt facta legatario ꝯtinet cõmodũ
alteri⁹ quã legatarij. ſc; heredis vel
familie q̃ lederet̃ ꝑ alienationẽ: ĩ eorũ
fauorẽ videt̃ facta ꝓhibitio. licet non
ſit expreſſum. hoc ſentit gl. C. de fidei-
com. l. quoties. prout loquit̃ de cauſa
tacita ⁊ Cyn. ibi clarius in exẽplo qđ
ponit de turri. ¶ Op. ṫ. de fideicõ. li.
l. generaliter. §. ſi peritum. So. hic lo-
quitur qñ eſt prohibita alienari res
inanimata. ibi qñ fuit prohibitus alie
nari ſeruus. ⁊ ſic perſona animata et
cuius intereſt ne alienet̃ in nouũ dñm
peſtilẽtiorẽ. vnde ſi cõtra fieret ſeruus
4 erit liber. No. ergo † ꝙ qñ res q̃ prohi-
betur alienari eſt talis qđ in ea cadit
affectio ⁊ intereſſe: ratione ſeu fauore
ipſius rei prohibite videtur facta pro
hibitio. vnde ſi teſtator ꝓhiberet alie
nari vaſallos licet ſimpliciter et ſine
cauſa prohibitio valet per. d. l. eſt em̃
fauor vaſallorũ. ¶ Oppo. ṫ. de condi.
et demon. l. titio centum. in princip. di-

a ¶ Prohibite. Adde Ang. cõſil. cxxxvij. et Pau. de ca. cõſil. cxxxiiij. Oldr. conſil. ccv. ⁊ an ſi teſtator ꝓhibeat alienari niſi in filios ipſi⁹ teſtatoris legitimos et naturales poſſit alienari in filios filiorum ipſius teſtatoris legitiatos per ſubſequens matrimoniũ. vide Bal. conſi. cccc-xxxv.

cit glo. quod ibi apparet ſolu. Sed certe ibi nullam
video ſolutionem. vnde dicunt quidam ibi prohibi-
tio fuit facta contemplatione alũni minus induſtrio
ſi: et ſic reſpectu certe perſone. hic ſimpliciter. Hoc
non valet: quia tunc admitteret̃ ad reuocandũ ipſe
5 alũnus vt heres vt ibi dixi. Dico igit̃ ſic. † quandoq;
res legata tranſit directo in legatarium. ⁊ tunc ſim-
plex prohibitio non v; vt hic. Qñq; non tranſit dire
cto: ſed de manu heredis qui h; neceſſe emere et illi
tradere. tunc quia heres tradit ſub illa conditione
non poteſt alienari: ſicut ſi tale pactum de non alie-
nando apponeretur in contractibus: vt. l. ea lege. C.
de condi. ob cau. ¶ Oppon. ṫ. de manu. te. l. ſtichus
ſeruus. Solu. dico quod omnes leges de hac mate-
6 ria loquentes determinantur per illã. Nam † quãdo
teſtator vetuit alienari cõtemplatione certe perſone:
aut eſt vſus futuro ſubiunctiui: dicendo et ſi aliena-
ueris deueniat in talem: et non impeditur alienatio.
tunc enim cum perfecta eſt alienatio ⁊ re in aliũ trãſ
lata vocatur per teſtatorem perſona cuius contem-
platione eſt prohibita alienatio: quod fieri nõ poteſt
ſed ſi vteret̃ verbo indicatiui modi vt ſi alienabis de
ueniat in talem: tunc alienatio impeditur. ita loquit̃
hic. ⁊ gloſſ. ita intelligit dum gl. magna dixit ita dixit
teſtator ne aliener. hoc. ṫ. dicã. Certe ad. l. ſtich⁹. potes
dicere ꝙ ibi non fuit ꝓhibita expſſe: ſed tacite. que ta
cita prohibitio alienationẽ non impedit vt. l. cum pa-
ter. §. libertis. ⁊ ibi no. ṫ. de lega. ij. vnde ſi teſtator pro
hiberet rem alienare expreſſe ⁊ ſi alienauerit deue-
niat ad titium: videtur qđ dicta prohibitio impediat
alienationem. Qđ. ſ. dixi non prohiberi alienationẽ
intellige. i. dñij tranſlationem: ſed ipſi fideicommiſſa
rio cui⁹ ꝯtẽplatiõe eſt facta ꝓhibitio debet̃ eſtimatio
vt. d. l. ea lege cũ gl. de cõdi. ob cau. Contra predicta
facit. ṫ. ti. j. l. codicillis. §. inſtituto. ⁊ tit. ij. l. pater. §. qn-
decim. Sed non obſtant ſi bene inſpiciant̃. ¶ Opp.
infra titu. j. l. codicillis. §. matre. ſol. ibi fuit certa perſo
na cuius contemplatione fuit facta prohibitio. vel ali
7 ter. ibi † prohibitio fuit facta odio certe perſone: hic
fauore. vnde qñ fit in odium admittit̃ ad reuocandũ
heres defuncti: ad quem in dubio videtur relata vo
luntas: vt. l. cum ita. de condi tio. ⁊ demon. ⁊ ita intel-
ligit Guil. in. l. cum hi. §. ſi vni. de tranſac. ⁊ Cy. C. de
fideicom. l. quoties. in additione quam fecit ex dictis
Guili. ¶ Uenio ad vltimam particulam pro cuius
intellectu quero cuius bona vendebantur: ⁊ per cui⁹
creditores. In glo. eſt triplex opinio. Primo quod vẽ
debantur bona teſtatoris ꝑ creditores heredis quod
reprobat ⁊ bene. Alij econtra qđ vẽdebant̃ bona he-
8 redis per creditores teſtatoris. hanc † quidã dãnant
dicentes qđ iſto iure non tenebat̃ heres vltra vires
hereditatis qđ eſt falſum vt glo. dicit in. l. fi. §. primo.
C. de iure deli. expreſſius de iure iſto. ſ. ſo. mat. l. que
dotis. Ueritas eſt ꝙ iſta ſcđa lect. non eſt bona: quia
prohibitio alienationis ſi refertur ad bona heredis
nil importat: vt. ṫ. qui ⁊ a qui. l. heres ſeruũ ꝓpriũ. ⁊. l.
ſi q̇s inq̇linos. §. j. ſ. e. ⁊. l. ſi heredis ſuus. Dic ergo ꝙ
hic vendebant̃ bona heredũ. ſ. q̃ nunc ſunt heredum:
⁊ que quondã fuerũt teſtatoris: vendebant̃ ꝑ credito
res teſtõris. hec eſt eſt tertia lec. ⁊ vera poſita in gloſ.
¶ S; op. ꝙ ẽt alienatio facta ꝓpter creditores reuo-
cat̃ poſt mortẽ heredis: vt. ṫ. ti. j. l. pero. §. pdiũ. Solu.
ibi fuit

ibi fuit facta venditio per creditores heredis: ⁊ ſic v;
donec viuit heres. hic per creditores teſtõris ſm lec.
quam tenui: ideo ꝑpetuo valet. Sed ſi teneres ꝙ per
creditores heredis ſm lec. primã ſupra poſitã quam
reprobaui: tunc procederet ſcđa ſol. poſita hic in gloſ.
ſ. ꝙ hec intelligat̃ ſm illã. Pro hoc. ṫ. de fideic. lib. l. cũ
fidei heredis cõmiſſum. in fi. ⁊ qđ ibi no. ꝑ gl. ¶ Su-
9 mus expediti de oĩb⁹ gl. Circa materiã q̃ro vtrũ † ꝓ-
hibitione facta reſpectu certe perſone ſit aliquod re-
medium ꝙ poſſit fieri alienatio. duo dant̃ remedia.
Primum ꝙ heres vel legatari⁹ patiat̃ fundũ vendi-
cari: ⁊ ſe ſuccumbere: vt. l. iij. §. itẽ queri. de reb⁹ corũ.
nam preiudicaret ſnĩa talis. Sed certe ſi illa colluſio
detegeret̃ nõ nocet ei cui⁹ contemplatiõe facta eſt ꝓ
hibitio: vt. l. ſi ſeruus pluriũ. §. j. ſ. eo. Item forſan nõ
a preiudicaret talis ſnĩa: niſi ille fuiſſet citatus[a]. vt. l. in
concedẽdo. de aqua plu. arcẽ. facit de re iudi. l. ſepe.
Datur aliud remedium. ſ. ꝙ primo faciat vnam alie-
nationem in ꝑſonam ꝑmiſſam: poſtea poterit aliena-
ri ſimpliciter vt. ṫ. tit. ij. l. pr̃. §. q̇ndecim. ſ; alio caſu lo-
quit̃: vt ibi pt;. Preterea ſi diceret ꝙ prima alienatio
eſſet facta ficte nõ ꝑiudicaret: vt. l. nuda. de cõtrahẽ.
10 emp. ⁊. l. emptor. de aqua plu. arc. ¶ Quero † vtrum
hic fundus reſpectu perſone vel cauſe alienari prohi-
b bitus poſſit alienari propter dotẽ[b] vel donationẽ ꝓ-
pter nuptias. Ja. de are. ꝙ ſic. ar. l. mulier. §. cum pro
poneretur. ⁊. l. a filia. in prin. ad trebel. ⁊ aut̃. res q̃. C.
11 cõia de le. ⁊ in corpore vñ ſumit̃. ¶ Quero † an ꝑ ſta
c tutum[c] ciuitatis poſſit fieri prohibitio alienationis:
pone, ſtatutum eſt hic qđ non v; alienatio q̃ fieret in
non ſubiectum. hanc. q. do. Old. diſputauit ⁊ reducit
eã ad duo dubia. primo vtꝝ hec prohibitio valeat re-
ſpectu nõ ſubiectorum laicoꝝ: vt forenſium. Et deter-
minauit ꝙ v;: vt. C. de ꝯtrahẽ. empt. l. dudũ. ⁊. C. non
lic. metrocomie ha. l. j. li. xj. do tex. quem ipſe non alle-
gat. ſ. de contrahen. emp. l. ſi in emptione. §. j. ibi mo-
12 res ciuitatis ⁊c. † Scđm dubiũ eſt[d] an valeat ꝓhibi-
d tio reſpectu eccleſiaꝝ ⁊ monaſterioꝝ q̃ nõ ſunt ſubie-
cta: ⁊ determinauit ꝙ ſtatutum nõ v;: q: eſt ꝯtra liber
tatem eccleſie: ergo non v;: vt in aut̃. caſſa. C. de ſacr.
ſan. ec. ꝙ aũt ſit ꝯtra libertatẽ ecc̃lie ꝓbat̃. Ea q̃ ſunt
ꝯtra priuilegia eccleſie inducta ꝑ ſummos põtifices
⁊ imperatores ſunt ꝯtra libertatẽ ecc̃lie: vt no. ꝑ Inn.
in. c. nouerint. de ſen. excom. ⁊ ꝑ Cy. in. d. aut̃. caſſa. di-
xi plene. ṫ. quarũ re. act. non datur. l. j. §. q̃ onerande.
Sed in priuilegium eſt ꝯceſſum ecc̃lie: vt poſſit eme-
re: ⁊ ex eo ſolo cõtractu ſine traditiõe ei q̃rat̃ dñium:
vt. l. ſi. C. de ſa. ſan. ec. ergo ſtatutũ factũ in cõtrariu;
non v;: ⁊ puto ꝙ huic priuilegio non poſſit renuntia-
ri: quia eſt factũ in fauorẽ publicũ. ſ. de pa. l. ius pu-
13 blicum ⁊. l. nemo. ſ. e. ⁊ ibi dixi. ¶ Quid † aũt operet̃
hec ꝓhibitio legat̃. declaraui de verb. ob. l. ſi ita quis
1 §. ea lege. dic vt ibi. ¶ Quero † an ꝑ ꝯtractu;[e] poſſit
e prohiberi alienatio. Certũ eſt ꝙ põt quãtum ad hoc
ꝙ ſi contrafiat cõmittat̃ obligatio ad intereſſe vl' pe
nam: vt. C. de cõdi. ob cau. l. ea lege. de vẽr. ob. l. ſi ita
quis. §. ea lege. ſ; an poſſit ꝓhiberi tal'r ꝙ dñij tranſ-
latio impediatur gl. ꝙ nõ niſi in libertate vt no. in. d.
§. ea lege. ⁊ in. d. l. ea lege. C. de ꝯdi. ob cau. ⁊. C. de re.
ali. non alie. l. ſi. Quod dicit de libertate ideo eſt quia
eſt irreuocabilis. vnde idem puto in quacũq; aliena
tione irreuocabili eadẽ rõne. eſt ali⁹ caſus. ſc; qñ q̇s

a ¶ Citatus. adde in q̃rtũ alex. dicit ꝙ cõtrariũ tenent
ang. rap. ⁊ imo. q: citari nõ d; ille q̇ h; ius ĩ re ex poſt
facto ſicut in ſnĩa lata ꝯ inſtitutũ nõ eſt neceſſaria ci-
tatio ſubſtituti. vel fideicõmiſſarij de hoc vltimo vide
bal. conſi. cc. circa me. lib. j.

b ¶ Propt̃ dotem. adde vt per Paulũ de caſt. conſi. xiij. ⁊. xiiij. Ang. cõſi. clxxx. ro. cõſilio. cclxvij.

pacto appoſito de non alienãdo reſer-
uauit ſibi aliquod ius reale in re pro-
hibita alienari: tunc impeditur domi-
nij tranſlatio. vt. l. ſi creditor. §. ſi. ſ. de
diſtrac. pigñ. prout eſt in litera nullam

c ¶ Per ſtatutum. adde reſpectu laicorum forẽſiũ qđ
conſuluit Bal. ſuper ſtatuto placentie. conſil. ccxc-
viij. ple. per And. ſic. conſil. xiiij. lib. iiij. vbi dicit quod
domi. Ric. de ſali. conuocato collegio doc. Mediola-
ni diſputauit coram principe tunc in temporali ⁊ ſpe-
ciali valere ſtatutum Mediolañ. quo diſponitur an
valeat alienatio facta in non ſubditum nec eccleſia-
ſticam perſonam ⁊ quod ita etiam conſuluit. d. ſigno.
de hom. ⁊. d. Franciſ. de alber. ⁊ vide Bald. conſilio
cxlviij. lib. iij. vbi tenet valere ſtatutum quod nullus
poſſit alienare de bonis ſuis quin omni tempore ſol-
uantur collecte etiam ſi ſit clericus vel eccleſiaſticus
locus ⁊ qđ conſuluit idem Bald. ſuper ſtatuto luca-
no prohibente alienationem in ſubditum niſi ſoluta
certa ſumma. an comprehẽdat legata ad pias cauſas
conſi. cccviij. li. iij. ⁊. ccccliiij. lib. j. conſi. tamẽ. ccccxxj.
libr. iij. ſuper ſtatuto Brixie diſponente quod nullus
audeat bona alienare nec dominium trãſferre de bo
nis ſitis in comitatu brixie alicui non ſuppoſito ⁊ qui
nõ ſubeat onera ⁊c. cõſuluit ꝙ tale ſtatutũ nõ valeat
in preiudicium eccleſiarũ de quo vide que latius po-
ſuit in. l. cunctos populos. ⁊ cum Alexã. tangit an ſta-
tutum ꝓhibens acquirere cõprehẽdat volentem ac-
quirere ab eccleſia. adde quod voluit Bald. conſilio
xxxj. lib. iij. Et inquãtum alleg. Ang. conſi. xlvij. dic ꝙ
ang. dicit hoc dico non decidendo ſed potius allegan
do. Et inquãtum dicit ꝙ Ang. reprehendit Jac. but.
volentem quod valeat ſtatutum ꝙ clerici ſint extra
protectionem cõis dic quod Ang. cõſi. precedenti al-
legato per ipſum Alex. conſuluit ſuper ſtatuto floren
tie quo cauetur ꝙ declinanti iuriſditionem cõis flo-
rentie nõ reddatur ius ⁊ quidã preſbyter fuiſſet ca-
ptus ⁊ per inhibitoriam epi relaxatus. deinde ille p̃-
ſbyter alium capi faceret quod deberet ſimil'r relaxa
ri licet ille preſbyter diceret quod ipſe inhibitione;
non impetrauerat: quia dicit Ang. quod debebat cõ
tradicere.
Andreas Poma.

d ¶ Secundum dubium eſt. Uide Paul. de caſtro cõ-
ſilio. cxj. in. iij. columna. in. ij. volumine. Felin. in. c. ec-
cleſia ſancte Marie. in. xxiij. columna. in. ij. volumine.
verſi. nono quero de conſtit. aliquid. in. c. in preſentia.
in. xvij. col. de proba. cardi. conſil. cij. in. ij. colum. ⁊ con
ſilio. cxliiij.

e ¶ An per contractum. adde Bald. conſil. ccccxciij.
libro. iij. ⁊ ibi an iurm ſit ſufficiens ad impediendum
dominij tranſlationem et per Angelum conſilio cen-
teſimo trigeſimo.

a ¶Arbitri.adde an per ſniaꝫ arbitri vel arbitratoris impediatur dominij tranſlatio.Bal.ↄſi.cccxlvij.lib. iij.Et vide alex.in cõſi.lix.in.v.vo.⁊ ibi ponit limitationem per textum.⁊ gloſſ.in.l.ea.l.C.de conditioni. ob cauſam.

b ¶Preceptũ iudicij. addꝺ paul. de.ca.ↄſil. xlj.⁊ andr. ſic.conſil. xij.lib.j.

c ¶Heredis inſtitutio.Adde bal.in cõſilijs,prime allegatis. ⁊ ↄſil.cclxix.li.ij.angel.ↄſi.lvij. pau.de ca. ↄſi.clxiij.⁊ clxxv.Ol. cõſi.ccv.

Andreas Poma.

d ¶Quero prohibita donatiõe. addꝺ an ſit ꝓhibitus donare donec morit̃ teneat donatio ad ipſaꝫ eſtiatiõe vide ro.ↄſi.lix.i ci.c.ꝓpoſitũ ↄſul.in iij.dub.

e ¶Alij 3ctus.adde an ꝓhibit⁹ alienare poſſit permutare pau.de ca. cõſi.xvj.

f ¶Heredi hr̃dis.addꝺ ro.conſi.cccclvij.

Andre.Pomate.

g ¶Idẽ tñ puto.ita tenet alex.ↄſi.lvj.inci.ponderat⁹ verbis teſtamenti in.j.vol.

h ¶Quero vtrum res.Et in hoc conſului quod non parime.vide Bartol.in lege vbi lex.ff.de vſucapio. vbi tenet quod non vſucapitur.et vide ibi ſcript.Et vide textum in lege ſecunda.de vſucapioni.pro emp. andre.

i ¶Vſucapi.Adde pau.de ca.conſi.ccxc.

eſſe venditionẽ.que eſt vera litera:put videri fecimus cum de facto occurreret in libro pandectarum piſis.ꝓ hoc. C.de iure emphy.l.fi.⁊ ex hoc dico qꝺ ſi tradidi tibi rem ſub pacto de nõ alienando ħ acto ꝙ ipſa res mihi obligata remaneat:ꝓ hoc qꝺ impedit̃ dñij trãſlatio:vt.d.l.ſi creditor.§.fi.dixi in.d.§. ea lege.Aliud remediũ ad impediendam tranſlationẽ dñij ponit Dy.in.l.q̃ abſenti.§.j.de acqui.poſ.Aliud ponit odof.⁊ Cy.refert.C.de re.alie.nõ alie.l. fi.ſ.qꝺ in pacto apponuntur hec verba promittis mihi nõ alienare ⁊ ſi ↄtingeret te ad aliquem actum alienationis ⁊ venditionis ꝑuenire tunc eo ipſo res reuertatur ad me.⁊ in illũ caſum cõſtituis te meo nomine poſſidere:tunc te incipiẽte alienare dñium ad me reuertitur:ita ꝙ nõ põt trãſire ad aliũ,Dico hoc remediũ eſſe:non tñ eſt neceſſarium qꝺ ita exprimat̃ ſi ad aliquẽ actũ ⁊c.ſed ſi dicat̃ ſi alienabis ſatis eſt:q2 te incipiẽte alienare dñium reuertitur ad me:caſus eſt no.in.l.cũ fidei heredis com.l.ſe.de fidei.li.ſed ſi diceret ſi alienaueris:ſecus eſſet q2 conferret in tempus alienationis perfecte vt.l.ſtichus ſeruus.de manu.te.⁊ hoc modo intellige queſtionẽ de ꝓpoſita fienda ꝑ capitaneũ:q2 diſtingue an ſtatutuꝫ loquatur per verbũ preſentis temporis vt ſi ꝓponat:vel verba futuri ſubiunctiui vt ſi propoſuerit. ¶Quero
15 †an per ſniam arbitri[a] ꝓhibentis alie
a nationem poſſit impediri dñij tranſlatio.rñ.non:q2 arbitrium ſumit vires ex pacto.ideo nõ põt pluſꝙ pactum:vt.l. nõ diſtinguemus.§.de officio.s̃.de arbi.⁊.l.j.C.de arbi.hoc tenet Inn.extra
16 de reſt.c.raynaldus. ¶Quero †an ꝑ
b ceptũ iudicis[b] impediat trãſlationem dñij.Inn.in.d.c.raynaldus tꝫ qꝺ non: ſed nil allegat.Ego puto contrarium. caſus eſt in.l.ſi ſciens.de contrahend. emp.facit.l.diu[a].de pet.her.⁊ de manu.l.ſeru[a] hac.l.ẽ
17 dꝛu.fi.l.iul.cũ ſi. ¶Quero † ꝓhibita alienatiõe an vi
c deatur prohibita heredis inſtitu.[c]glo.quod ſic.Dyn. tractat in.l.pater.§.iul.j.ti.ij.dixi in.l.ſi ita quis.§.ea
18 lege.de verb.ob.dic vt ibi. ¶Quero ꝓhibita † vẽditione vtrũ videatur prohibita oĩs alienatio.Glo.qꝺ ſic.C.de vſuc.ꝓ emp.l.ij.⁊ ibi ꝑ Cy.⁊ plenius ibidẽ ꝑ Guil.facit ad hoc.C.de fideic.l.volũtas. ¶Quero
19 ꝓhibita † donatione[d] vtrũ alij cõtract[e] videant̃ ꝓhi
d biti non examino.ſꝫ vide de hoc tex.in.l.ſicut.§.vẽdi
e tionis.⁊.§.ſe.s̃.qui.mo.pig.vel hyp.ſol.facit.l.fi.⁊ qꝺ ibi dixi.de predi.decu.C.lib.x.⁊.l.fi.de iure emphyt.
20 ¶Querit Dy.† ꝓhibitione facta filijs:an videatur facta nepotibus.vide tex.in.d.aut.de reſti.fideicom.
21 §.nos igit̃.col.iiij. ¶Quero † vtrũ ꝓhibitione facta
f heredi videat̃ facta heredi heredis[f].Facit bñ ad hoc tex.in.l.ſicut.§.pe.s̃.qui.mo.pig.vel hypo.ſol.⁊ lꝫ ibi
g loquat̃ in ꝑmiſſiõe.idem tñ puto[g] in ꝓhibitiõe,arg.
22 j.ꝓxi.§.⁊.j.tit.ij.l.pater.§.fundũ. ¶Quero † vtrum
h res[h] ꝓhibita alienari ſi alienet̃ poſſit vſucapi.[i]gl.ꝙ
i non.C.de vſuc.ꝓ emp.l.ij.ſꝫ guil.ibi determinat illud eſſe verũ ſi ꝓhibet̃ alienari res eius q̃ nõ eſt perfecte etatis.ſecus ſi perfecte.tũc eñ vſucapit̃ vel ꝑſcribit̃ vt.C.cõia de leg.l.fi.§.pe.⁊.l.qui hr̃di.§.ſi ꝑs.de ↄdi. ⁊ demõ.Itẽ q2 talis res põt vẽdi cõſenſu oĩum quoꝝ intereſt.vt.l.nihil.§.oĩbus.j.e.⁊.j.ti.j.l.cum pater.§.libertis.ſed patiendo ꝑſcribi vident̃ ↄſentire.vt.l.alienationis.de verb.ſig.imo longe plus eſt pati ꝑſcribi: vt.l.longe.⁊ ibi no.de diuer.⁊ tẽpo.ꝑſcrip. ¶Ultimo
23 † hec.l.inducit̃ quod ſicut nudũ ꝑceptũ teſtatoris nõ vꝫ ita,nec nudum preceptum iudicis.ita dicit Cy.in.l. quoties.C.de fideicõ.ſed hec.l.nõ facit q2 nudũ ꝑceptũ teſtõris nõ vꝫ fauore ei⁹ cui precipit̃.Preterea iudex ſi in precepto adijcit penã fiſc⁹ illã penã capit.vt l.mulctarũ.C.de modo mulcta.⁊.x.co.q̃ ſint rega.c.j. Dicendũ eſt ergo qꝺ ſunt quedã in quib⁹ requiritur cauſe congnitio.⁊ iſto caſu nudũ preceptũ niſi cauſa cognita non vꝫ:vt.C.cõmi.vel epi.per totũ.quedam ſunt in quib⁹ iudex põt cõminari ſine cauſe cognitione.⁊ tunc nudum preceptũ vꝫ.⁊ intelligo nudũ a cauſe cognitione:lꝫ ex aliqua cauſa appareat iudicẽ hoc facere:vt.l.ius alimentorum.§.prius.vbi pupil. educari de.

1 Emancipatus qñ admittat̃ ad reuocandũ alienata prohibita alienari extra familiam.
2 Iuſſus reſtituere familie intelligitur de familia teſtatoris.
3 Exheredatus qñ admittatur ad reuocandum prohibita alienari.
4 Filius inſtitutus tantum in legitima an admittatur ad reuocandum totum fundum prohibitum alienari.

Cum pater. ¶Ad reuocandum fundum contra defuncti voluntatẽ alienatum viuo herede a[a]dmittuntur filij eius emancipati.in poteſtate vero retenti eo mortuo ſi heredes non ſunt.Item non videtur extra familiam alienatum ſi omnibus inequaliter vel vni tantumm eſt relictum.
1 hoc dicit. ¶Op.† ꝙ emancipati nõ pñt petere cum diſinãt eſſe de familia;vt.l.tutelas.de ca.di.⁊.l.ꝑnũ=

tiatio.§.familie.de ver.ſig.Rñ.ꝙ ſufficit fuiſſe de familia tempore mortis:vt.j.titu.j.l.cum ita.§.in fidei=
2 commiſſo. ¶Quero † cum iubet reſtitui familie de qua familia intelligatur.Rñ.in dubio de ſua:vt.l.cũ
3 acutiſſimi.C.fideic. ¶Quero † an exheredati in totum reuocent.Rñ.gl.dic vt in.l.is qui.j.titu.ij.Veritas eſt ꝙ pro parte inſtituti non reuocant:vt.l.vnum ex familia.§.ſi vno.§.j.j.ti.j.ſꝫ Ja.de are. ¶Quero
4 † quid ſi filius eſt inſtitutus tantum in legitima:an admittatur ad reuocandum fundum totum.rñ.ſic. ⁊.l.j.⁊.ij.C.ſi q̃d i frau.pa.⁊.l.cũ a matre.C.de rei vẽ. ⁊.l.fi.§.in computatione.C.de iure deli.

Interdum. ¶Per interitum ſpeciei pluribus in ſolidum debite quis liberatur ab omnibus.

a **Etiam hoc.**[a] Iſtꝺ facit ad.q.de creditore qui dixit debitori ego legerem illa pecunia vel[a] ſimilia verba an ex hoc inducat̃ interpellatio.de quo per Cy.in.l.in minorum.C.nqui.cau.in integ.reſti. non eſt ne.dixi.s̃.de acquir.here.l.ſi quis mihi bona. §.pater ſcio filio.

Legatum eſt. ¶Ponit hic diffinitionem legati.h.d. aliter diffinitur in.l.legatum.j.titu.primo dic vt in gloſſ.

Heredi. Quatenus reliquitur heredi a ſeipſo non vꝫ:⁊ accreſcit coniuncto.h.d.Materiam iſtam dixi in.l.hmõi.§.ſi quis titio.s̃.eo.vide glo.j.in fi.hic ibi iure hereditario ⁊c.⁊ dixit ꝙ male dixit Rog.in ſe.⁊.l.plane.§.ſi duob⁹.s̃.eo.nec obſtat l.filiam.j.de au.⁊ ar.le.vt ibi pꝫ.ꝙ no.

Alienus. ¶Opp.s̃.eo.l.cum filio.So.ibi loquitur in aliena re.hic in ſeruo.⁊ rõ eſt q̃ colligitur ex his que not.in.l.ſed ſi in cõditione. §.fi.in fi.magne glo.s̃.de here.inſti.

Fundus. ¶Seruitutes predij legati aditione hereditatis confuſe ſunt reſtaurãde.h.d.qꝺ bene no.

1 Relictum in alimentis pauperum relictum vr̃ in honorem ciuitatis.
2 Relictum fratribus minoribus pro alimentis vr̃ relictum in honoreꝫ ciuitatis:⁊ quilibet de populo admittitur ad petendum.

Si quid. ¶Quod relinquitur in honorem ciuitatis valet.hoc.d.
1 ¶No.† ꝙ illud quod relinquitur in alimẽtis pauperum videtur relinqui in honorẽ 1
2 ciuitatis vt hic.Et dico quod illud † quod relinqui 2 tur fratribus minoribus qui ſunt impoſiti in altiſſima paupertate pro alimentis videtur relictum in ho
b norem ciuitatis:⁊ ſic quilibet de populo[b] admittet̃ ad petendum pro eis:vt hoc dixi ſecundo libro minoricarum ⁊ no.iſtam legem.

Si ſeruus. ¶Remiſſio reddendarũ rationum ſe extendit ad reliqua.nec ad dolum nec ad peculium 1 hoc dicit. ¶Not.text.hic eſt:ibi ideoqꝫ ⁊c. materiam iſtam declaro.in.l.aurelius.§.j.de lib.le. ¶Opponitur quod ſi relinquitur iſta liberatio ſeruo:aut eſt liber:⁊ non tenetur ex ante geſto:vt.C.an 2 ſeruus ex ſuo facto.per totum.⁊.s̃.de nego.geſtis.l. que vtiliter.§.qui pure.aut remanet ſeruus:⁊ tunc legatum factum ꝓprio ſeruo non valet vt.l.ſeruus.C.e.Preterea domino non tenetur ciuiliter.So. ſecundum Jac.de are.hoc importat ſi ſeruo legatur cum libertate peculiuꝫ non deducitur de peculio quod domino debeatur ratione negligentie.Itẽ liberatur remanens ſeruus ab obligatione naturali.

Nihil. ¶Onus preſtandoruꝫ redituum alienationem ꝓprietaris non impedit.h.d. ¶Querit glo.vtrum poſſeſſor fundi poſſit conueniri pro iſtis ſportulis:et dicit quod ſic.Qualiter iſtud onus ad poſſeſſores tranſeat.dic vt dixi in.l.caius.de annu.leg. ⁊.l.lucius.de alimen.leg.⁊ vtrobiqꝫ a per gloſſ.

Omnibus. ¶Quoties eſt prohibitum aliquid cõſenſu eorum in quorum fauorẽ prohibitum eſt efficitur licitum.h.d.
b ¶Oppo.ꝙ ſolum poſſit peti eſtimatio vt.l.ſi fundum per fideicommiſſuꝫ s̃.eo.Sol.gloſſ.tu dic vt ibi dixi.quia non erat legatarij ſed erat futurum ſuum facta alienatione.

Fructus. ¶Legatarij non tenentur ſtare colono[c] n hoc dicit. ¶Oppo.nam teſtator non videtur grauare heredem niſi in iure quod ipſe habebat:vt.l.ſi domus.§. fina.s̃.eodem.⁊.l.ſi a ſubſtituto.§.heres.s̃.eod.Solu.gloſſ.ibi loquitur in iure reali:hic in iure quod eſt in perſonam.Contra hoc oppo.j.titu.ij.l.qui concubinam.§.ſi fundum.Solu.intellige glo.de eo qui habebat ius perſonale non ad rem neqꝫ ad parteꝫ ei⁹: ſed ad aliq̃d extra.facit quod dixi in.l. ſi res obligata.s̃.eo.Sed ſi eſſet ius ad partem rei tunc ſecus vt in contrario.

1 Dictio cuꝫ:⁊ dictio et:⁊ dictio ſi: quomodo differant remiſſiue.
2 Arguere de verbis.l.ad verba teſtatoris qꝺ liceat.

Si quis legauerit. ¶Dictio cum:ſiue proferatur a teſtatore ſiue a lege coniunctionem inducit.h.d.Differentia † inter cum:et et:vidiſtis in lege titie textores.§.primo.s̃.codem. Differentiam inter cum:et ſi:dic vt in lege centeſimis.§.finali de verborum obligationibus.Nota † quod licitum eſt arguere de verbis legis ad verba teſtatoris.

a ¶Etiam hoc.vide bar.in ſimi li.i.l.j.in.iij. q.j.de op. no.nun.

b ¶De populo.vide j.e.in.l.ciuitatib⁹ andrea bar.

n ¶Stare colono.legatari⁹ nõ tenet̃ ſtare colono latere ꝑ Bar.in.l.ſi filio ſo.matri.

a ¶ Ciuitatibus. Ad hanc legẽ dicit Bal. in auť. hoc 2
amplius. in. iiij. col. de fideicõmiſ. quod per ſtatuta ci
uitatis poſſint deputari executores teſtamentoꝛum. 3
et vide Bal. i auť. ingreſſi. in. xj. vel. xij. col. de ſac. ſan.
eccl. ⁊ adde ꝙ licet de legatis pijs debeatur quarta
epiſcopo. c.
cum in offi 1
cijs. de te=
ſta. et not.
Bart. in. l.

☞ Inſtitutio facta ð eccleſia fratrũ 4
minoꝛũ valet ⁊ ciuitas põt petere. et
numero. 3. 5

ſi quis ad declinandam. de epiſ. ⁊ cle. tamen de lega= 6
tis pijs factis ad oꝛnatum eccleſie non debeť quar=
ta ſm Bar. in cõſi. inci. ꝯſtituõtes epi camerin. ⁊c. ⁊ 7
adde qð ciuitas poteſt petere relictũ qð pertinet ad
oꝛnatũ ciuitatis per hoc dico qð id qð eſt relictũ ad a
cõſtruendã eccleſiam ſeu ad fulciẽdã vel oꝛnandam
iam conſtructam ſyndicus ciuitatis poteſt petere qꝛ
ad publicam vtilitatem pertinet et poteſt etiam hoc 1
fieri officio epiſcopi vel iudicis ſecularis vt. l. heredi=
tatem. de pe. habere et de an. leg. l. legatum. in fi. ⁊ eſt
expꝛeſſum in auť. de eccleſi. titu. §. ſi quis edificari. et
vide Specu. in ti. de inſtru. ediť. §. nunc vero alique.
ver. ſed nunquid iudex. in vlti. colum. poterit etiã pe=
tere quilibet de populo vt. ſ. dicam: et per hoc puto
conſultum fratribus minoꝛibus nam licet ipſi here=
ditatis ſint penitus incapaces tamẽ ſi hereditas re=
linquitur eccleſie ipſoꝛum vel fabꝛice eccleſie ipſoꝛuꝫ 2
ipſa ciuitas poteſt eam petere: ⁊ etiã quilibet de po=
pulo cum potius videatur relicta ciuitati quã ipſis
vt hic. et. l. ius publicum de iuſti. et iur. et facit iſtud
ad. q. de qua dixi poſt Bart. in auť. ſi qua mulier. C.
de epiſ. ⁊ cle. ⁊ contra Bar. hic tenet Bald. in auten.
ingreſſi. in. x. colum. Item no. quod illud quod eſt re
lictum hominibus pauperibus ad alimẽta pertinet
ad honoꝛem ciuitatis et per hoc dico quod illud qð
relinquitur pauperibus poteſt petere ciuitas et etiã 3
quilibet de populo. text. eſt in auť. de ec. titu. §. finau=
tem hoc facere. ibi: ⁊ omnia alia bona. ⁊ per hoc dico
quod quando relinquitur fratribus minoꝛibus ali=
quid qui pꝛo nulla re tempoꝛali poſſunt eſſe in iudi=
cio: vt in cle. exiui. de paradiſo. de verbo. ſignificatio. 4
qualiter poteſt peti eſt aduertendum. nam aut eſt re=
lictum eis pꝛo eoꝛum alimentis ſeu alijs neceſſitati=
bus: et tunc poteſt petere ſyndicus ciuitatis: ⁊ etiaꝫ
quilibet de populo per hãc. l. ⁊ dictũ. §. finautem. po=
teſt etiam imploꝛare officium iudicis: vt dicam in. l.
ſeruos. ſ. de ali. lega. Sed quero que erit foꝛma petẽ 5
di. reſpon. quando petit ſyndicus ciuitatis vel alius
de populo: id quod eſt relictum pauperibus petet qð
detur diſtributoꝛi ad hoc deputato vel epiſcopo cuꝫ
lex dicat quod ipſe non capiet: vt allega. l. ſi quis ad
declinandam. de epiſcopis et clericis. ⁊ di. §. finautẽ.
ſi vero petit id quod eſt relictum ad fulciendam ſeu
oꝛnandam eccleſiam: et tunc concludit quod ipſe et
heres cogatur hoc facere. argumen. l. fideicommiſſ. 6
§. finali. infra titulo. ij. et quod faciat per ſe vel per
alium: vt infra de pollicitatio. l. de pollicita: que eſt
nota. ad hoc. ⁊ puto quod iudex poterit aliquos pꝛe
ponere et ad hoc eius officium imploꝛare. argumen.
infra de alimen. ⁊ ciba. lega. l. iij. ſi vero fratribꝰ eſſet
aliquid indeterminate relictum tunc videtur relictũ

2 Relictum pꝛo conſtruenda eccleſia videtur relictum
ad oꝛnatum ciuitatis.
3 Syndicus ciuitatis poteſt petere relictũ factum ad
conſtruendam vel oꝛnandam eccleſiam.
Itẽ ex officio epiſcopi vel iudicis ſecularis hoc peti
poteſt.
4 Syndicus ciuitatis et quilibet de populo poteſt pe=
tere relictum pauperibus.
5 Relictũ pꝛo alimẽtis fratribus minoꝛibus ſyndicꝰ
ciuitatis et quilibet de populo petere poteſt.
6 Pꝛactica petendi relictum pauperibus vel pꝛo con=
ſtruenda vel oꝛnanda eccleſia.
7 Relictum indeterminate fratribus videť relictũ pꝛo
ſuis neceſſitatibus.

Ciuitatibus.

a Ciuitatibus. *Ciuitas poteſt petere ꝙ relin=
quitur in honoꝛem vel oꝛnatum ciuita
tis. h. d. Hic videť † caſus ꝙ ſi relinquiť 1
legatum vel inſtituatur eccleſia fratrũ
minoꝛuꝫ quod inſtitutio valeat. ſecus ſi relinquatur
fratribus non eccleſie: vt in cle. exiui de paradiſo. de
ver. ſig. Et videť relictum ad oꝛnatum ciuitatis ad
cuius oꝛnatum ⁊ vtilitatem ſpectat eccleſia. vt. l. j. §.
publicum ius de iuſtit. ⁊ iur. ⁊. ſ. de aur. ⁊ ar. lega. l. ti
tia. §. finali. dixi plene in pꝛimo libꝛo minoꝛicarum.
¶ Not. quod ciuitas poteſt petere relictum quod
2 pertinet ad oꝛnatuꝫ ciuitatis. per † hoc dico quod id
quod eſt relictum ad conſtruẽdam eccleſiam vel ad
fulciendam ſeu oꝛnandam iam conſtructã: quod ſyn=
dicus ciuitatis hoc poteſt petere: quia ad publicam
vtilitatem pertinet. poteſt etiam hoc fieri officio epi=
ſcopi vel etiã officio iudicis ſecularis: vt. l. hereditas.
de pe. her. ⁊ de annu. lega. l. quintus. in fi. ⁊ eſt expꝛeſ
ſum in auť. de ec. ti. §. ſi quis edificationẽ. poterit etiã
petere quilibet de populo vt. ſ. dicam. Et per hoc pu
3 to † cõſultũ fratribus minoꝛibꝰ. nã licet ipſi heredita=
tis ſint penitꝰ incapaces: tñ ſi hereditas relinquiť ec
cleſie ipſoꝛũ vel in fabꝛicã eccleſie: ipſa ciuitas põt h
petere: ⁊ etiã quilibet de populo vt dicã: quia magis
videť relictũ ciuitati quaꝫ ipſis fratribus vt hic. ⁊. l.
4 j. §. publicũ ius. ſ. de iuſti. ⁊ iur. Itẽ not. † quod illud
qð eſt relictũ hominibus certe cõditionis in alimen
ta pertinet ad vtilitatem et honoꝛẽ ciuitatis. Et per
hoc dico ꝙ illud qð relinquiť pauperibꝰ põt petere
ſyndicus ciuitatis: et etiã quilibet de pplo. text. eſt in
auť. de eccle. tit. §. finautẽ qui hoc facere. ibi: ⁊ omni
5 alij licentia. ⁊c. Et † per hoc dico ꝙ qñ relinquitur
fratribus minoꝛibus aliquid qui pꝛo nulla re tempo
rali poſſunt eſſe in iudicio. cle. exiui de paradiſo de
ver. ſigni. qualiter poſſit peti eſt aduertendum. nam
aut eſt relictum eis pꝛo eoꝛũ alimentis ſeu alijs neceſ
ſitatibus: ⁊ tunc poteſt petere ſyndicus cõis ⁊ etiam
q̃libet de pplo. p hãc. l. ⁊. d. §. finautẽ. põt etiã implo=
rari officium iudicis: vt dicam in. l. ſeruos. ſ. de ali. et
6 ciba. legat. ¶ † Sed quero que erit foꝛma petendi.
Reſpond. quando petit ſyndicus ciuitatis vel alius
de populo id qð eſt relictuꝫ pauperibus petet qð deť
diſtributoꝛi ad hoc deputato per teſtatoꝛem vel epi=
ſcopum: cum lex dicat quod ipſe omnino capiat vt
lege nulli et lege ſi quis ad declinandam. C. de epiſ.
et clericis. ⁊ dicto. §. finautem. Si vero petit id quod

eſt relictum ad fulciendam ſeu oꝛnandam eccleſiaꝫ:
tunc concludetur quod ipſe heres cogatur hoc face=
re vt. l. fideicõmiſſa. in fi. de legatis. iij. ⁊ quod faciat p
ſe vel per alium: vt infra de pollicita. l. de pollicitatio=
nibus. que eſt no. ad hoc. ⁊ puto quod iudex poterit
aliquos pꝛeponere illi operi. ⁊ ad hoc eius officium
7 imploꝛari. l. iij. infra de ali. ⁊ ciba. leg. Si vero † fratri= 1
bus eſſet aliquid indeterminate relictum: tunc vide=
tur relictum in dictum vſum pꝛo ſuis neceſſitatibus:
⁊ in hoc iudex etiam ſecularis ſuum poteſt officium
exhibere: vt in decreta. Nic. que incipit: exijt qui ſemi
nat. §. ad hec quia fratribus. que eſt poſita de verbo
rum ſig. lib. vj.

Lucius.

Poꝛtio hereditatis pꝛo nõ ſcripta ac=
creſcit cum onere coheredi ſimul cuꝫ 2
deficiẽte grauato. h. d. ¶ Op. C. de cad. tol. §. in pꝛi=
mo. vbi pꝛo non ſcripta accreſcunt ſine onere. Dy. ex=
ponit hic pꝛo non ſcripta impꝛopꝛie: qꝛ repudiauit cui
cõgruit gl. cõtraria. Tu dic aliud in hereditate: aliud
in legato: vt dixi in. l. ſi duobus. §. j. ſ. eo. dicam plene
in. l. que conditio. de condi. ⁊ demonſtr. vbi gloſſ. hoc
tangit.

Eum cui fundus.

Non poteſt quis in
plus grauari quam
apud eum remaneat deducto onere conditionis. hoc
dicit. ¶ Opponitur de. l. ſi fundus. infra ad. l. falcid.
Solu. vt no. in. l. non amplius. in pꝛincipio. ſ. eodem.
¶ Oppo. de. l. imperatoꝛ. §. j. ſ. titulo. j. Soluť. vt ibi
dicemus.

Lucius.

Si creditoꝛ debitoꝛi ſuc=
cedit creditum extingui=
tur pꝛo parte hereditaria: niſi pꝛobetur
per teſtatoꝛem compenſare voluiſſe.
hoc dicit.

1 ☞ Relictum palã filio ſpurio nõ reuocatur p here=
dem extraneum.
2 Uxoꝛ ſi eſt inſtituta a viro ⁊ rogata de reſtituẽdo illis
quibꝰ ſibi videbitur ſi inſtituit filios ſpurios teſtato
ris nõ pꝛeſumitur tacitum fideicõmiſſum.

In teſtamento.

Si ex v̄bis teſtatoꝛis nõ
apparet pſona cui dꝫ fieri
reſtitutio: q̃liſqualis pꝛeſumptio aſſumať tacite fidei
in fraudẽ legũ aſſumpte. h. d. ¶ Op. de. l. nõ intelligi
tur. §. j. ſ. de iu. fi. So. ibi nõ expſſit tunc: ſed in alia pa
te teſtamenti expſſerat. vnde de illo videť ſenſiſſe. fa=
cit quod no. in. l. ſi quis ad exhibendum. ſ. de execut.
rei iudi. hic vero in nulla parte teſtamenti expꝛeſſit.
vnde gl. circa hoc dicit tria. Quandoqꝫ teſtatoꝛ relin
quit non capaci palam ⁊ aperte: vt tali filio meo ſpu=
a rio. ⁊ tunc legatum non valet nec applicatur fiſcoᵃ: ſꝫ
remanet apud eos a quibus relictum eſt: vt dicta. l.
non intelligitur. in pꝛincipio. Quandoqꝫ teſtatoꝛ nul=
lam mentionem facit de incapace: ſed alicui relinqt: ⁊
in eius fidem poſuit tacite vt daret non capaci: ⁊ tũc c
aufertur ab eo ⁊ applicatur fiſco. Quandoqꝫ teſta=
toꝛ expꝛimit cui reſtituať ſed non clare: ⁊ tunc aliqua=
lis pꝛeſumptio fraudis eſt. non tamen tanta quod ſuf
ficiat niſi pꝛobetur relictum non capaci: vt hic in vlti
b ma gloſſ.ᵇ dicitur: licet pꝛima aliter innuat. ⁊ hoc eſt
verum ſecundum Jacobum de are. argumen. l. ab ea

p ſuis neceſſitatibꝰ. Et in hoc ẽt ſecularis ſuũ põt of=
ficiũ exhibere: vt i decre. nic. q̃ incipit exijt q̃ ſeminat.
§. ad hoc qꝛ fratribꝰ. q̃ deciſio eſt poſita: de v̄. ſig. lib.
vj. ⁊ iſtud reperi in lec. d. alex. de imo. Adde ꝙ voluit
ro. ꝯſi. lxix. in pꝛin.
1 parte. de pꝛoba. ¶ † Nota ergo iſtam
diſtinctionem. circa pꝛimum membꝛũ
ſi aliquis reliquit palam filio ſuo ſpu=
rio: vtrum admittatur ad reuocandũ
quilibet heres etiam extraneus. text.
quod non in. l. j. in fi. C. de natu. li. ⁊ gl.
in. l. hereditas. infra de his qui. vt in=
di. dic vt dixi in. l. fi. infra de his qui. vt
2 indi. ¶ Circa vltimum † quero teſta=
toꝛ inſtituit vxoꝛem ⁊ eam rogauit de
reſtituendo poſt moꝛtem ſuam illis q̃=
bus ſibi videbitur: iſta veniẽs ad moꝛ
tem inſtituit heredes filios ſpurios te
ſtatoꝛis an ex hoc pꝛeſumatur tacitum
fideicommiſſum: dixi quod non: quia
ex eo quod vxoꝛem inſtituit non eſt p̄=
ſumptio taciti fideicommiſſi. vt. l. fina.
in pꝛinci. de his qui. vt indi. ⁊. l. penulti.
de bo. lib. Pꝛeterea iſta. l. dicit quod eſt
qualiſqualis pꝛeſumptio quando te=
ſtatoꝛ ſenſit de certa perſona: ſed in q̃=
ſtiõe pꝛopoſita teſtatoꝛ de nullo ſenſit.
imo poſuit in arbitrium mulieris. dixi
de hoc in dicta lege finali. de his qui.
vt indig.

Si heredes.

Noia=
ti no=
mine pꝓpꝛio teneň in vi=
riles: ſi appellatiuo tenẽ
tur in hereditarias poꝛ=
tiões. h. d. qð dic vt plene dixi in. l. tur=
pia. §. fi. ſ. e. Ex iſta. l. põt ſumi ratio. l.
lucius. §. meuia. ſ. ad tre. vbi ſi noiaň
nominibꝰ appellatiuis nõ ſignificanti
bus hereditatẽ vocaň p hereditarijs
poꝛtionibꝰ: quod ideo eſt qꝛ nõ ſufficit
tantum nomina pꝓpꝛia ponere: ſed req̃
riť ꝙ enumerenť hoc eſt vt diſtincte po
naň: vt hic in tex. ſed per illa nomina
appellatiua non fit enumeratio perſo=
narum ergo ⁊c.

Si heres.

Sicut le= c
gata per
cõtra tabulas ita patro=
ni minuunť ita pꝛeceptio
nes heredũ. h. d. de hoc
in. l. plautius. ſ. de con. ⁊ de.

Ab exhereda=

ti. A ſubſtituto vel legi=
timo exheredati nõ põt
legatum relinqui. ſecus
in inſtituto qui beneficio pꝛeteriti ſuc=
cedit per contrata. h. d. pꝛincipium hu
ius. l. declara vt dicam in. l. qui fundũ.
§. qui filios. infra ad. l. falci. dixi plene

a ¶ Applica
tur fiſco. vi
de bart. in
l. in tacitis
C. co. ⁊ ꝙ
ibi dixi.
b ¶ Ut hic
in vlti. glo.
Et ſingľr
not. iſtã gl.
in materia
ſua ex qua
decidiť. ſi
teſtatoꝛ re
liquit tri=
bus. cccc.
p quolibꝫ.
⁊ dixit qð
diſponerẽt
de eis pꝛo=
ut in ſecre=
to oꝛdina=
uit: lꝫ reſul
tet aliqua
p̄ſumptio
nõ tñ vitia
tur diſpõ.
And. bar.

c ¶ Ab exhe
redati. li=
mita vt p
Bal. in. l.
cum qui=
dam. C. de
legi.

in.l.plane.la.ij.in prin.ꝟ.e.facit.l.ſi.ſ.de
lega.iij.

a **Cum a poſthumo.**

Relicta a poſthumo inſtituto debent
tur a ſubſtituto non nato poſthumo.

Heredi. ¶ Poſthumo alieno
poteſt legari ⁊ põt heres
inſtitui.h.d.de hoc plene
in.l.gallus.§.ille caſus.ꝟ
lib.⁊ poſthu.h.d.

Si tutor. Qui accipit vxorẽ
illegitime ſcienter ab ea
non capit:ſed ipſi relin-
quere poteſt. h. d. Hoc
qđ dicit de muliere itellige ſi fuit igno
rans.ſecus ſi ſciens.vt no.ſ.de vſufru.
leg.l.vxori maritus.⁊.l.prefectus.de ri
tu nupt.dixi in lege ſecũda de his qui.
vt indig.

a ¶ Cũ a poſthumo.al le.bal.hũc §.i.l.ſi.i ꝟſ. q̃ro qđ ꝟ iſti.⁊ ſubſt. — And.Po.

b ¶ In arbitriũ.vidẽ ad iſtã.l.p ale.ꝯſil.xiij.in vi.co.in.ij.volu.

¶ In arbitriũ.Quia hãc.l.com mẽtaui.ꝺõ eã omitto ⁊ venio ad l.ſi ita.

¶ Explicit liber.xxx.Incipit.xxxi.

¶ De legatis ⁊ fideicommiſſis ſecundo. Rubrica.

1 ☞ Legatum non dicitur conferri in
liberam voluntatem per.iſta verba ſi
capitoliũ aſcẽderit ita nec per iſta ꝟba
ſi arbitratus fuerit.
2 Legatum relictum arbitrio legatarij
quãdo valeat.
3 Legatũ collatũ in arbitrium heredis
an valeat.
4 Legatũ quãdo poſſit conferri in volũ
tatem tertij.
5 Cõtractus factus arbitrio tertij vel ſi
voluerit ſemper eſt conditionalis.
6 Arbitrari quod cogať ille in cuius ar-
bitrium collatum eſt legatũ intellige
cauſatiue.
7 Executor teſtamenti quando cogatur
illud facere.
8 Executor quod cogatur exequi actio
ne ex teſtamento quando ei aliquid
relictum eſt.et officio iudicis ſi nihil.
9 Legatum relictum arbitrio tertij qđ
eo non arbitrante legatum tenet: niſi
arbitrium ſit commiſſum conditiona-
liter.
10 Debens arbitrari infra quantum tem
pus debeat arbitrari:⁊ qũo cognoſcit
qđ ipſe nolit arbitrari.
11 Si tertius in cuius arbitrio commiſ-
ſum eſt legatum non arbitratur quis
arbitrabitur.
12 Arbitrari debens ſi arbitratur ⁊ male
recurritur ad iudicem.
13 Verba ſignificãtia arbitrium boni vi
ri.remiſſiue.
14 Bonus vir qualiter arbitrabitur legatum.
15 Arbitrari an debeat qs herede preſente:ꝙ ſic qñ quã
titas eſt taxanda.
16 Omnes pſone quas quis poſſit eligere qđ non ſunt
requirẽde in electione fienda.
17 Inſtrumentum continens intereſſe vel aliquid incer
tum exequetur virtute ſtatuti ac ſi contineret cer-
tum.
18 A ſnia iudicis aliquid arbitrantis vt bonus vir non
appellatur.

b **In arbitrium.** [b] Si legatũ in
arbitrium alterius cõditionalr cõ
feratur ſuſpendiť ſicut per quãli-
bet aliã conditionem:ſed ſi nõ cõ-
ditionaliter non ſuſpendiť.h.d.Di
uide vt in gl.ſuper verbo ſed cuȝ
in duas partes.Primo loquiť qñ legatum confertur
in arbitrium alterius conditionaliter expreſſa certa
quantitate vel re.Secundo dicit quando confertur
in arbitrium alterius non conditionaliter ſed non ex
preſſa quãtitate vel re.ſcđa ibi:ſed cũ ita.In text.ibi:
que eni.dic.q.d.nullã.Videtur enĩ teſtator certã q̃ti
tatem expreſſiſſe.⁊ hoc ſequiť.¶ Quero ante omnia
quid mouet glo.ad dicendũ ꝙ in prima parte fuit in
legato certa quãtitas expreſſa.Rñ.quia ſi nulla fuiſ
ſet expreſſa legatũ fuiſſet inualidũ tanquã incertum:
vt.l.cum poſt.§.gener.ꝟ.de iure dot.cum enĩ dico re-
linquo titio ſi ſeius arbitratus fuerit.hic ſuſpenditur
diſpoſitio:⁊ in arbitrium ſeij confertur hoc:vtrum ſi-
bi placeat quod ſit legatum vel non:non autem quid
vel quantum legatur.vnde ſi arbitraretur quod ſibi
placet legatum eſſe:remaneret tamen legatum inua-
lidum propter incertitudinem rei legate:vt dicto.§.
gener.Sed quando arbitrium non ponitur conditio
naliter:vt lego pupillo arbitrio tutorum:⁊ tunc diſpo
ſitio eſt certa:quia teſtator legat:ſed in arbitrium al-
terius committitur quid ⁊ quantum leget.¶ His p̃
miſſis opp.hic in principio innuitur quod valet lega-
tum relictum ſub conditione ſi voluerit.Cõtra infra
titu.ſ.l.fideicõmiſſa.§.quãq̃.⁊.ꝟ.de here.inſti.l.ſi qs
ſempronium.⁊.l.nonnunq̃.de condi.⁊ demonſt.Sol.
expone ſi voluerit:ſcilicet arbitrari:⁊ ſic non fuit col-
latum in meram voluntatem.vel dic ſecũdum Rog.
vt dum dicitur ibi.quid enim intereſt exponatur.id
eſt aliquid intereſt.Quelibet lec.eſt vera in ſe.prima
1 tamen magis eſt clara.Ex his no.†quod ſicut nõ di-
citur conferri in liberam voluntatem per iſta verba.
ſi capitolium aſcenderit.ita nec per hec verba ſi arbi
tratus fuerit:ſecus per iſta ſi voluerit.¶ Intro glo.
final.et opponitur.incertitudo vitiat legatum:vt di-
cta lege cum poſt.§.gener.Solutio.hic incertitudo
venit declaranda per arbitrium alterius.¶ Oppo-
nitur de lege ſi ita legatum.§.illi ſi volet.ſupra titulo
primo et de lege ſi ita expreſſum.de conditionibus ⁊
demonſtrationibus.Solutio.ibi confertur in liberã
voluntatem legatarij:quod fieri poteſt.¶ Opponi-
tur de lege vtrum.§.primo.de rebus dubijs.Solut.
ibi debet intelligi arbitrio heredis:hoc eſt in libera
voluntate:quod non valet.Venio ad materiam:et
gloſſ.hic ſummat diſtinguendo tres caſus quos exa-

2 minabo.¶ Primo†quero an valeat legatuȝ relictũ
arbitrio legatarij.Gloſ.quod ſic:ſiue dicat ad arbi
trium ſiue ſi voluerit:vt lege ſi ita.de conditionibus 5
et demõſtrationibus.Addit Dynus:quia non refert
an conferatur in liberam voluntatẽ vel non:vt.ſ.de
opt.leg.per totum.⁊.l.ſenatus.§.legatum.ꝟ.titulo.ſ.
Tu vero dic clarius:aut teſtator dicit ad eius arbi-
trium:⁊ ſic non cõditionaliter:⁊ valet vt hic.aut hoc
exprimit conditionaliter:et tunc aut quantitate non
expreſſa ⁊ non valet:vt in principio huius.l.a contra-
rio ſenſu ſm quod gloſſe intelligunt.et Dyn.aut te-
ſtator exprimit certam quantitatem vel rem:et tunc
aut dicit ſi arbitratus fuerit:et valet:tamen eſt ne- 6
ceſſe qđ arbitretur:vt hic in principio.⁊.l.is qui he-
res.ꝟ.de acquiren.heredi.licet gloſ.ibi non bene ſen-
tiat.aut dixit ſi voluerit.et valet ſi declarat ſe velle:
vt.l.ſi ita.§.illi ſi volet.ꝟ.titu.ſ.⁊.l.ſi ita expreſſum.de
conditio.⁊ demõſtratio.aut dixit cum voluerit:⁊ va
let etiam ſi non declaret voluntatem ſuam.nam mo
riendo videtur velle:vt.l.fideicommiſſa.§.ſic fidei-
commiſſum relictum.ſ.titu.ſ.et.l.vxorem.§.penul.il-
3 lo titu.¶ Secundo quero†quid ſi conferatur lega
tum in poteſtatem heredis.dicit gloſ.tũc refert vtrũ
dicat ad arbitrium:aut ſi voluerit.Tu circa hoc dic
latius aut dixit ad arbitrium heredis non conditio-
naliter.⁊ valet vt purum vt hic:aut conditionaliter
re vel quantitate nõ expreſſa:⁊ eſt nullum vt in prin-
cip.huius.l.a cõtrario ſenſu:aut expreſſa re vel quan
titate:⁊ tunc aut dixit ſi arbitratus fuerit:⁊ valet le
gatum:vt.l.ſi ſic.in princip.ꝟ.titu.ſ.tanq̃ conditiona
le per iſtam.l.in prin.ideo eſt neceſſe ꝙ heres arbitre
tur vel ſit in mora arbitrandi:vt.l.thais.§.ſororem.ſ.
de fideicom.lib.⁊.l.iure ciuili.de conditio.⁊ demon-
ſtra.⁊ hoc vult tex.ſ.titu.ſ.l.fideicommiſſa.§.quanq̃.
ſ.reſpõ.vbi dicit legatum debebitur.intellige ſi fue
rit arbitratus vel per eum ſteterit:quod innuit ver-
bum debebitur:quod eſt futuri temporis.Poſtea in
tertio reſponſo dicit omnino debetur:⁊ ſic vtitur ver
bo preſentis temporis:quia ibi nulla eſt ſuſpẽſio:aut 7
dicit teſtator ſi heres voluerit ⁊ nõ valet vt hic in gl.
⁊ tex.in dicto.§.quanq̃.aut dixit cum voluerit heres
⁊ valet:⁊ poteſt differre velle vſq; ad mortem:vt di-
cta lege fideicommiſſa.§.ſic fideicommiſ.⁊.l.vxorẽ. b
4 §.pe.ſ.ti.ſ.¶ Quero vtrum†legatum poſſit conferri
in voluntatem tertij.glo.dicunt aut dixit ſi voluerit:
aut ſi arbitrabitur:vt in gloſ.Declaro quando teſta-
tor dixit ſi voluerit extraneus non valet:quia eſt ca-
ptatoria voluntas:vt.l.nonnunquam.de condi.et de
monſtra.quod intellige verũ preterquam in relictis
ad pias cauſas:vt in capitulo cum tibi.extra de te-
ſta.dixi in lege captatorie.ꝟ.titulo primo.Fallit etiaȝ
in relictis libertatum:vt lege fideicommiſſaria liber
tas infra de fideicommiſſa.liber.Sed ſi dixit cum
voluerit extraneus:puto quod valet:vt dictum eſt
ſupra de herede et legatario.nam moriendo videtur
velle:vt dicta lege fideicommiſſa.§.quanquam.Se-
a cundo dicit[a] glo.ſi teſtator dixit ad arbitrium.⁊ tunc
valet vt purum vt hic.ſecundo reſpondeo aut dixit
ſi arbitraretur:et tũc valet ita demum ſi arbitretur
vt hic in principio.⁊.ſ.dicam in queſtionibus.quod
intellige quando fuit in legato expreſſa certa quan-
titas:alias ſecus:vt in principio huius
legis.Predicta vera in vltimis volun
tatibus:ſed in contractibus†ſiue di-
cat arbitrio talis ſiue ſi voluerit ſem-
per facit conditionem:vt lege ſi.C.de
contrahen.empti.et.l.ſi quis arbitra-
tu.infra de verborum obligationibus
et ibi plene dixi de cõtractibus.doc.
et gloſſ.in.l.in vendentis.alĩs in emen-
tis.C.de contrahen.empt.pro hoc qđ
habetur in glo.in.l.in perſonam.§.ge-
neraliter.infra de regu.iur.¶ Que-
6 rit glo.†an ille in cuius arbitrium cõ
fertur cogať arbitrari.Reſpon.gloſſ.
quod non meminit ſe legiſſe.Dyñ.ar-
guit pro ⁊ contra.et quod non coga-
tur:probatur in lege finali.§.ſed et ſi
quis.C.communia de leg.In contra-
rium facit text.in auten.de eccle.tit.§.
ſin autem facere.vt no.glo.C.de epiſ.
et cleri.l.nulli licere.¶ Verius tamẽ
eſt quod nõ cogatur arbitrari preciſe
ſed cauſatiue:quia perdit relictum ſi
voluntatem non exequatur:vt not.in
l.cum ita.§.primo infra eodem ⁊ lege
huiuſmodi.in principio.ꝟ.titu.primo
et.ꝟ.de ventre inſpi.lege prima.§.et
apud eum.⁊.ꝟ.vbi pu.edu.debe.lege
prima.§.quãuis.et hoc tenent docto.
in dicta lege nulli.addũt tamen doc.
eſſe verum ſi tale officium non agno-
uit:ſed ſi agnouit indiſtincte cogetur
arbitrari.vt lege tertia.§.tamet ſi.C. a
de arb.hoc ponit Cy.i lege id qđ pau
peribus.C.de epiſ.⁊ cleri.in.iij.q.et.l.
ſi.C.de contrahen.emp.et Specu.de
inſtru.edi.§.nunc aliqua.ver.hoc etiã
queritur.vbi plene.¶ Aduertendum
7 tamen eſt†quod glo.ſolum querit de
eo cuius officium eſt arbitrari.Dyn[9] b
arguit de his quorum officium eſt
exequi.tamen hoc ſatis eſt probabile:
quia eadem ratio eſt.Dic ergo latius[b]
aut talis executor acceptauit officiuȝ
et cogitur illud facere:vt dicta lege
tertia.§.tametſi.acceptare dicitur ſi-
ue in teſtamento ſibi aſcripſerit:vel
aſcripto conſenſit in vita ſiue poſt
mortem:vt lege vxori.paragrafo pri-
mo infra ad legem corneliam de falſi.
et ibi nota.aut non acceptauit:⁊ tunc
aut erat ei aliquid relictum in teſta-
mento aut non.primo caſu aut negli-
git exequi:quia non poteſt etiam ſi
vellet vt ſunt fratres minores qui nõ
poſſunt eſſe executores:vt in capitulo
exiui.de verborũ ſignificationibus in
clementi.et habebunt legatum licet
non adminiſtrẽt:vt.C.eodem lege ab
adminiſtratione.aut poteſt ſed non
vult:et tunc cogitur cauſatiue:vt Dy.

— Andreas Poma.

a ¶ Scđo dicit.vide Panor.cõſil.iiij.in ſi.in.ij.volu.

— Andreas Poma.

b ¶ Dic ergo lati[9].de hoc eſt caſus in terminis in.l.ſi quis.§.ſi qs ſeruus.et ibi not.Bar.ff.de reli.⁊ ſumpti.fu.

¶ Dic ergo lati[9].facit.xc.de teſta.vbi executor cogitur exeq.Andreas Barba.

a ¶ Ut.l.ne
ſenniꝰ.ad⸗
de vt per
Bal.cõſil.
cclviij.libꝛ.
iiij.Ro.cõ a
ſi.ccviij.et
ccxxxv.⁊in
ꝗtū Alex.
tangit an
executoꝛ
poſſit aliJ
vices ſuas
cõmittere.
vide qꝺ pl'
chꝛe conſi.
ccccxvij.li.
ij.ꝯſulēdo
ſuper teſtõ
cuiuſdam
cardinalis
ꝺ capacijs
ꝗ alios car
dinales et
epõs exe⸗
cutoꝛes fe
cerat:⁊ an
ꝗs cogaꝛ
exeꝗ.vide 8.
vnū ꝺbuz
ꝑ Bal.ꝯſ.
clxix.li.j.
b ¶ Et põt
arbitrari.
⁊ vide eun
dē in.l.cuz
ꝗdā.ſ.e.⁊ ī
l.ſi.§.ſʒ ⁊ ſi
ꝗs.C.com.
mu.de le.
And.bar.
c ¶ Tūc aūt. 9.
videꝛ ſibi
ꝯdicere in
eo qꝺ dicit
in.d.l.cū ꝗ
dam.ſ.eo.
And.bar.
d ¶ Recur⸗
riꝛ ad aliū.
adde vltra
plene dcrā
ꝑ Alex.hic
belliſſime
ro.cõſi.cc⸗ 10.
lxj.quē oī⸗
no vide.

dicit. Si enim non exequitur perdit
relictum:vt.d.§.ſin autem.et.l.ſi quis
ſepulchꝛum.§.funus.de relig.⁊ſump.
fune.cuʒ alijs allegatis per Dynum.
Aduertēdum tamē eſt ꝙ olim erat di⸗ b
ſtinguendū:aut legatū eſſet relictum
ob hoc vel non:vt.l.neſennius.ᵃde ex
cu.tuto.tamen hoc hodie eſt indiſtin⸗
cte verum:vt in auť.de here.et falc.§.
his omnibus.et not.per Jac.de bel.
eo.titu.§.et hec quidem.in vlti.q. Si
vero nihil fuit relictum tūc nõ cogiť.
vt.d.§.finꝰ.et.l.iij.§.ſ.ſ.de arbi.et de
cura.boñ.dan.l.ij.§.queritur.et.ſ.de
pꝛocu.l.filius.§.inuitus. Hoc autem 11.
intelligo quod non poſſit cogi:ſcilicet
vt executoꝛ teſtamentarius. ſed quia
iſta executio deuoluitur ad epiſcopū
vt.d.§.ſin autem.et.d.l.nulli licere.vel
etiam ad pꝛeſidem pꝛouincie:vt.l.iij.
ſ.de ali.⁊ cib.leg.qui iudices poſſunt
ad hoc vnū cõſtituere vt exequatur:
vt.d.l.iij.tunc iudex poteſt ex ſuo offi⸗
cio cogere ſicut poteſt cogere quemli
bet cui delegat:vt.l.ſ.C.qui pꝛo ſua in c.
riſdi. Ubicunq; autem dixi aliquem
cogi arbitrari:intellige ſi arbitrium
cõditionaliter ſit inſertum.ſi enim co⸗
geretur non eſſet conditio:quod eſt cõ
tra pꝛinci.l.noſtre. ¶ Quero † quo iu
re cogetur. Glo.in.l.nulli.C.de epiſ.⁊
cleri.dicit officio iudicis vel actiõe ex
teſtamento. Idem in Spe.in.d.verſi. 12
hoc etiam queritur.cum ver.ſequen. d
Tu dic aut executoꝛi erat aliquid reli⸗
ctum:et poteſt cogi actiõe ex teſtamē⸗
to ſi agnouit relictuʒ:vt.l.ij.C.de his
que ſub modo.alꝛs officium iudicis
locum habet.ceſſat enim actio ex te⸗
ſtamento cum nullum commodum
pecuniarium ex eo conſequatur:vt le⸗
ge plane.la.ij.in ſi.ſ.titu.ſ. ¶ Quero
† pone quod talis non arbitratur.an 13.
legatum valet.glo.quod ſic.hoc intel⸗
ligo verū ſi committatur ad arbitriū 14.
alterius non cõditionaliter. Si enim
conditionaliter et ille nollet arbitrari:
legatum eſſet nullum vt hic in pꝛincı.
dicit enim quod inter hanc conditio⸗
nem et illam ſi capitolium aſcenderit
non eſt differentia:ſed capitoliū aſcen
dere non cogitur:ergo ⁊c.⁊ hoc ſentit
gloſſ.magna.hic in ſi.licet aliter dicat
glo.in.l.is qui heres.ſ.de acquirenda
heredi.tamē text.illius.l.pꝛobat illud
quod dico. ¶ Quero † quomodo ſciā
quod ille nolit arbitrari. Reſpon.pꝛi⸗
mo ſi hoc expꝛimit:vt.l.ſi.§.ſed ſi ꝗs.
C.communia de leg. Sed ſi hoc non
expꝛimit ſed tacite quantum tempus
debet ꝯcurrere vt non videatur arbi⸗
trari. Dic aut quis debet arbitrari ad

commodum ſuum et poteſt arbitrari donec detur
ſibi terminus a iudice vt.l.mancipiozum.de op.leg.
Aut ad commodum alterius:et tunc aut arbitrium
conſiſtit circa eligendas perſonas:et poteſt arbitra⸗
riᵇ donec interpellatus in iudicio ſit in moꝛa:vt lege
cum quidam.ij.ſ.eodem. Aut arbitrium conſiſtit cir⸗
ca res:et tunc debet intra annum arbitrari:vt.l.ſi.§.
ſed et ſi quis.C.communia de lega.ita intelligo iſtaʒ
legem ibi ſecundo reſpon.et.ſ.titu.ſ.l.fideicommiſſa.
§.quamquam. Fallit in caſu vbi poteſt differre arbi
trari donec viuat:vt.l.ſeruos.ſ.de manu.teſt. Ratio:
quia ibi videtur teſtatoꝛ voluiſſe vt ſeruus eſſet obe
diens heredi in vita eius. Et pꝛedicta in vltimis vo⸗
luntatibus.in contractibus dic vt dixi in.l.ſi quis ar⸗
bitratu.de verbozum obliga. ¶ † Quero illo tertio
non arbitrante quis debet arbitrari. Dicit glo.quod
recurritur ad alium:vt in.l.in perſonam.§.generali⸗
ter.ſ.de re.iur.tamen non dicit ad quem. Tu dic aut
arbitrium conſiſtit in aliqua re eligenda ex certis:et
tunc arbitrium deuoluitur in ipſum legatarium:vt
dicto.§.ſed ⁊ ſi quis. Si vero conſiſtit in eligenda re
vel quantitate incerta:vt in caſu huius.l.ſecūda par
te:et tunc recurritur ad iudicem.argu.l.cum quidā.
ſ.eodem. Si vero arbitrium conſiſtit in eligēda per⸗
ſona:tunc aut ᶜperſona erat omnino incerta vt reli⸗
ctum pauperibus vel in redemptionem captiuozuʒ:
et arbitratur iudex:vt.d.l.nulli.C.de epiſco.et cleri.
aut arbitrium erat in eligenda perſona incerta de
certis:et tunc illo non arbitrante non recurritur ad
alium.ſed omnes illi de quibus debebat fieri electio
admittuntur in viriles:vt.l.ſi quis titio.in ſi.⁊ argu.
l.cum quidā.ſ.eod.⁊ hoc qñ nullo modo arbitratus
eſt. Sed quero † quid ſi arbitratus eſt et male. gloſſ.
dicit quod recurritur ad aliumᵈ.vt.d.§.generaliter.
Non dicit ad quem. dic ꝙ indiſtincte recurritur ad
iudicem:vt.d.l.in perſonā.§.generaliter.de regu.iu.
et.l.continuus.§.cum ita.ſ.de verbo.obliga.⁊.l.ſi ſo⸗
cietatem.§.arbitrozū.ſ.pꝛo ſoc.et ibi dixi:⁊ hoc in vl
timis voluntatibus. In contractibus vero qualiter
recurratur ad arbitrium alterius. Doc.tangunt in.l.
in vendentis.alias in ementis.C.de cõtrahen.empt.
et ibi gl.plenius dixi in.l.ſi quis arbitratu.de verbo.
obli. ¶ Quero † que ſunt verba que ſignificāt arbi⸗
trium boni viri vel liberā volūtatem:dixi in.l.ſi ſic.in
pꝛin.ſ.tit.ſ. ¶ Quero qualiter bonus † vir debeat ar
bitrari.glo.dicit pꝛo viribus bonozum teſtatoꝛis:cõ
ſideratis meritis legatarij:et ſecundum qualitatem
ſeu quantitatem:vt in glo.quā vide. Tu dic aut reli⸗
ctum eſt factū ob certam cauſam:vt cauſa dotis vel
alimentozum vel ſtudij vel ſimilium.⁊ tunc debet ar
bitrari quantum ei ſufficeret ad illud:conſideratis
qualitatibus perſonarum:vt.l.ſi filie.infra titulo.ſ.et
l.quero.ſ.de iure dotium.ſaluo ſi tanta eſſet quanti⸗
tas quod abſoꝛberet quaſi totum patrimonium re⸗
linquentis:tunc eſſet minus arbitrio iudicis:vt le⸗
ge quidam in teſtamēto.infra eodem. Si vero eſſet
relictum ſimpliciter abſque expꝛeſſione cauſe:tunc
erit arbitrium boni viri:vt gloſſa dicit.exemplum
hic in ſin.legis ſi teſtatoꝛ legauit pupillo arbitrio tu
toꝛis debet conſiderari quantum eſſet equum re⸗
linqui ipſi pupillo conſiderata qualitate pupilli:et
conſiderato patrimonio teſtatoꝛis ⁊ charitate quam

habebat ad pupillum vel conſideratis meritis ſi a
reliquiſſet maioꝛi. Poſſet etiam colligi quantitas
ex qualitate relictozum que teſtatoꝛ fecit in ſimili. b
vt.l.cum vnus.§.finaľ.de alimen.et ciba.lega.et.l.
15 ſi ſeruus plurium.§.fina.ſ.titulo pꝛimo. Quero † ex⸗
tra gloſſam an quis debet arbitrari pꝛeſente here⸗
a deᵃ vel ſaltem requiſito. Reſpon.vbi teſtatoꝛ nõ ta⸗
xauit quantitatem.vt in ſecūdo caſu huius legis pu⸗
to heredem requirēdū.ar.ſi quis arbitratu.ſ.de ver⸗
bozum obliga.⁊ quod ibi dixi.ſed ſi quantitatē taxa⸗
uit arbitrarium eſt tm̄ circa eligendas perſonas:vel
circa diſtributionem faciendaʒ inter eas:tunc non
debet requiri vt.l.nulli.§.cum autē.C.de epiſ.⁊ cler.
vbi ſufficit qꝺ poſt tēpus manifeſteꝛ pꝛeſidi.hoc etiā 1
16 apparet:qꝛ ex hoc heres nõ lediꝛ.quero † an omnes
perſone quas quis poſſet eligere debeāt requiri:vi⸗
detur ꝙ ſic qꝛ reqſiti poſſent trahere electoꝛē in hoc
vt ſe eligeret. Contrariū puto per.l.vnum ex familia 2
per totā.l.ſ.eo.vbi talis electio põt fieri in teſtamēto
inſtituēdo vel legando:quod non poſſet ſi requirere 3
tur pꝛeſentia alterius:qꝛ tunc non eſſet mere ⁊ libere
vltima voluntas. Item quia poteſt fieri eis inuitis:
ergo eis abſentibus.vt.l.iiij.§.ij.de fideicom.li.⁊ di⸗
xi in illa.q.quam diſputaui que incipit filiū heredeʒ
inſtituit. Non ob.ꝙ poſſet eū trahere in ſuam ſnīam:
b quia hic tractaꝛ de lucro captādo.vltimo videtisᵇ
hic qꝺ licet quātitas arbitrio alterius debet decla⸗
rari.tamen obligatio non dicitur habere conditionē
neq; diē.licet enim differatur executio.tamē obliga⸗
17 tionū reſpectu pꝛeſens eſt vt glo.dicit. Et † per hocᶜ
c apparet ſi aliquis pꝛomittit in inſtrumēto intereſſeᵈ
d vel aliquid incertū qꝺ illius inſtrumēti põt peti exe⸗
cutio ex foꝛma ſtatutozum ſicut ſi contineret certam
quantitatē.tunc in iudicio declarabitur quantitas.
vt.C.de ſen.ꝗ ſine cer.quāti.l.ſ.facit.ſ.de eden.l.ſ.in
pꝛin.⁊.l.defenſionis facultas.de iure fiſci.que nota
e bene.ſed queroᵉ eo † caſu quo recurritur ad iudicem
18 ſi ipſe arbitratur:an ab eius ſententia poterit appel 1
lari.dic quod vbicunq; iudex aliquid vt bonus vir
arbitratur nunꝙ appellatur.ita dicit Innocen.in.c.
pꝛeſenti.extra de reſcrip.

q **Voties.** Si plures res nominētur plu
ra ſunt legata.ſecus ſi vno vni
uerſali nomine compꝛehendantur.h.d.hanc
l.declara vt dicam in.l.neminem.ſ.e.

1 ☞ Conditio conſiſtēs in poteſtate alterius dꝛ im⸗
pleta qñ tranſiuit tm̄ tempus qꝺ commode impleri
potuit.

Si ita. Ualet legatum etiam ſi confera
tur in conditionē que in alterius
poteſtate ꝯſiſtit.h.d. ¶ Quero de quo loꝗ
tur hic dū dicit non aſcēdit.glo.ponit tres
opi.qꝺ loquaꝛ de herede.⁊ valet legatū.qꝛ nõ ꝯferꝛ
in eiᵉ expꝛeſſam volūtatē ſed relatā:vt.l.ſi ꝗs ſempꝛo
niū.ſ.de here.inſti.⁊.l.nõnūꝗ.de ꝯdi.⁊ demõ. ¶ Sʒ
1 tunc quero † qñ diceꝛ iſta cõditio impleta. Videꝛ ꝙ
debet expectari ꝙ deſinat poſſe aſcēdere.vt.l.ita ſti⸗
pulatus.de verb.obli. Ueritas eſt qꝺ videtur imple
ta qñ tranſiuit tm̄ tpꝰ qꝺ cõmode aſcendere potuiſ⸗
f ſet ⁊ non aſcendit:vt.l.hec cõditioᶠ de cõdi.⁊ demõ. f
Alia lec.eſt ꝙ hic dicatur ſi extraneus capitoliū non
aſcenderit.⁊ iſta etiaʒ eſt bona.⁊ dʒ expectari donec

¶ Pñte herede.adde vt per pet.de ancha.conſilio
ccclxxxiiij.
¶ Ultimo videris.⁊ an a ſententia reducentis lau⸗
dum ad arbitrium boni viri poſſit appellari.vide.h.
d.x.and.⁊ adde bar.in conſi.xxxj.inci.qꝺ talis eſt pe⸗
ritum fuit.
Andr.bar.

deſinat poſſe aſcēdere:qꝺ eſt verum
niſi eſſet perſona legatarij cõiūcta.qꝛ
tūc pſtaꝛ cautio mutiana:vt.l.cū tale
de condi.⁊ demon. Tertia lectu.eſt ſi c
ipſe legatarius capitolium non aſcen
derit tunc valet legatum ⁊ eſt locus
cautioni mutiane.vt in glo.

☞ Executoꝛ cui fuit legatum reli⸗
ctum non poteſt repudiare legatum
vt euitet onus ſatiſdationis:⁊ execu⸗
tionem acceptare.
2 Caſus quo legatariꝰ particularis co⸗
gitur agnoſcere legatum.
3 Si vna res legatur vel plures qñ le⸗
gatarius poſſit partem agnoſcere.

Neminem. ¶ Si vna
res legaꝛ ſub nomine col
lectiuo nõ poteſt vna ac⸗
ceptari alia non:ſecus ſi
plures nominatim:niſi illa que repu⸗
diaꝛ habeat onus annexū.h.d.cū dua
bus ſe. ¶ Op.C.de cadu.tol.l.ſ.§.vbi
autē.gl.ſolu.hic legaꝛ vna res vni:ibi
pluribus.vnde poꝛtio accreſcēs poteſt
repudiari. ¶ In.l.ſed duobus.quero
qūo intelligaꝛ de duobus legatis nõ
põt repudiari vnum qꝺ onus hʒ anne
xū.rñ.ſi per hoc fieret pꝛeiudiciū here⸗
di.vt in exemplo hic poſito. Item ſi fie d
ret pꝛeiudiciū alteri:vt.l.ſi legatario.
in pncı.ſ.de fideicõ.li. Et per hoc † dixi
in qõne de facto vos ſcitis ꝙ executoꝛ
qui ſentit cõmoduʒ dʒ ſatiſdare vt.l.ſi
a pluribus.ſ.ti.ſ.⁊ no.in.l.liberto.§.lar
gius.de annu.lega.alias ſecus vt.l.di⸗
uus.ſ.ſi cui pluſꝙ per.l.falc. Contigit
ꝙ quidā fuit cõſtitutus executoꝛ ⁊ le⸗ e
gatū ſibi fuit relictū. Iſte vult repu⸗
diare legatū vt euitet onꝰ ſatiſdatiõis:
et vult eſſe executoꝛ. Certe nõ poteſt ꝑ
iſtam legem que loquitur in onere im⸗
poſito a lege.facit dicta.l.ſi legatario.
infra de fideicom.lib. ¶ Quero ſi re⸗
pudiatio valet ⁊ onus remanet an co⸗
gatur habere vtrunq;. Rñd.repudia⸗
tio.

~ Andreas.
Pomate.
¶ Et per
hoc.⁊ per
hoc oppo.
vide ro.ꝯſ.
lxxvj.ī.iiij.
col.ī quar
to dubio.⁊
conſi.ccxj.
ivl.col.⁊ ꝗ
poſui ad
bart.in.l.ſ.
de acq.re.
do.⁊ bart.
in tra.gua
rentigie.in
ſ.pte.ij.q.
pꝛime par
tis pncipa
lis.
¶ Et per
hoc appa⸗
ret.alleg.
iſtud dcm̄
do.in.l.ſ.ꝑ
ma di.an.
barb.
¶ Inter⸗
eſſe. Adde
vt per bal.
cõſi.cccxc⸗
viij.libꝛ.ij.
⁊ ro.conſi.
lxxvj.in pe
nul.col.
¶ Sed ꝗ⸗
ro.idem di
cas in arbi
tratoꝛe:qꝛ
ſi partes
compꝛo⸗
mittunt in
eum vt in
bonum vi⸗
rum nun⸗
quam talis ſententia poteſt ad arbitrium boni viri re
duci.iſtud fuit ſingu.dic. Bartol.in.l.iij.ſupꝛa de arb.
quod not.perpetuo.⁊ vide domiñ.abb.in conſilio.ij.
vbi ſequitur do. Jo.⁊ Bart.vide ibi do.abbatem in
conſilio.dccccxxx.⁊ vide Ludo.Roma.in conſi.cclv.
And.Barb.
¶ L.hec conditio.melius facit.l.ſ.§.item ſi ita lega⸗
tum.ad.l.fal.nam ſi cõditio loquitur in legatario hic
in herede.

tio valet in preiudiciū repudiantis: vt
hic. Sed eſt aduertendum ſi quidem
ille in cuius fauorē legatū repudiatū
habebat onus poteſt ſibi cōſulere illo
non agnoſcente legatum: ⁊ non cogitᷣ
agnoſcere vt hic. vbi heres deducet
falcidiam ⁊ retinebit ſeruum legatū
cum onere ſuo. Si vero non poteſt ſi-
bi cōſulere niſi ille agnoſcat: tunc co-
gitur legatarius agnoſcere nō obſtan
te repudiatione. vt. ð. l. ſi legatario. ſ.
2 de fideicō. lib. q̄ eſt no. Et eſt † aduer-
tēdū qđ qñ vna res legatur: per agni-
tionē partis videtᷣ facta agnitio toti⁹:
vt. l. ſi cui res. ſ. e. ſʒ qñ facta ſunt plu
ra legata quorum vnū hʒ onus: agno
ſcēdo vnū nō videtᷣ agnoſcere aliud:
ſʒ noua agnitione opus eſt ⁊ ſic eſt ca
ſus ī quo legatari⁹ particularis cogitᷣ
legatū agnoſcere licet regulariter cō-
tra. vt. l. ſi quis omiſſa. s̄. ſi quis omiſ.
cau. teſt. Ultimo quando deferuntur
plures hereditates vel plures partes
vni⁹ hereditatis dixi in l. fi. s̄. de acq̄r.
here. Sʒ quādo deferūtᷣ plura lega-
ta vel vnū dicēdū eſt hic. Ergo dicas
† ꝙ aut legatur vna res aut plures. 3
primo caſu aut legatur ſimul: aut per
partem: ſi ſimul aut legatur vni: ⁊ du- a
rat vnius ⁊ partem non poteſt tantū
agnoſcere: vt hac. l. neminē: aut deue-
nitur ad plures: ⁊ tūc ſecus: vt. l. lega
tarius. in prin. s̄. tit. ſ. ⁊. ſ. eo. l. ⁊ ꝓculo. 1
quod intellige niſi onus adiectum
aliud induceret. arg. huius legis ſʒ ſi
relinquitur per partes tūc poteſt vna
pars agnoſci alia repudiari. argu. l. ſ.
§. vbi autē. C. de cadu. tol. ſecūdo caſu 1
aut plures res legantur ſub noīe vni-
uerſali ſeu collectiuo ⁊ non poteſt vna
tantum agnoſci: vt. l. grege. ſ. eo. aut le
gantur copulatiue: ⁊ tūc pōt tantum
vna agnoſci niſi altera habeat onus:
vt hac. l. ſed duobus. Si vero legātur
plures alternatiue. dic vt. l. ſi ex toto.
s̄. titu. ſ.

a ¶ Et iſta vera. hic ꝓſequitᷣ An ge. per. ð. l. cū ſeruus: ⁊ per hanc gloſ. aliqui hic cōtra. pro quib⁹ eſt gloſſ. in ð. l. cum ſeruo.

SI titio. Qui nō capit partē: quia indignus facit par
tem. h. ð. Pone caſum ꝙ
fuit legatum titio ⁊ cui-
dam alij qui nō poterat capere: quia
portio indigni applicatur fiſco: vt in
deportato: vt. ſ. titu. ſ. l. ſi deportati. ſm
vnam opinio. vt ibi dicetur. vel pone
exemplum in vxore que legauit viro
qui eam duxit cōtra interdicta legū:
vt. l. fina. s̄. tit. ſ. et. l. ij. ſ. de his quib. vt
indig. ¶ Oppo. C. de caduc. tol. §. in
primo. ⁊. §. pro ſecundo. ⁊ de contrata
bu. l. ſi poſt mortem. §. liberi. vbi por-
tio deficiens accreſcit coniuncto. So 1
lu. dicit gloſ. ſpeciale eſt hic. ⁊. l. plane. §. ſi coniuncti
⁊. l. huiuſmodi. §. ſi titio. ⁊. l. ſi duobus. in prin. s̄. titu
ſ. Tu dic ꝙ contrarium loquitur quando in perſona
collegatarij legatum deficit omnino: ſed hic legatū
valebat ⁊ auferebatur ab eo tanꝗ ab indigno ⁊ ve
niebat ad fiſcum. alie leges in quibus dicit gloſ. ꝙ
fallit: intelliguntur vt in eis: dixi plene in. l. huiuſmo
di. §. ſi titio. s̄. titu. ſ. ¶ Oppo. de condi. et demon. l.
mulieri. Solu. glo. tu dic ꝙ ibi ideo: quia legatarius
veniebat de iure ſpeciali. vnde ſibi non poteſt accre-
ſcere vt ibi dicam. ¶ Oppo. ad id qđ dixi de. l. fina.
§. ſcio. ſ. eo. ſol. vt ibi patet. ¶ Oppo. de. l. papi. §. qm̄
autem quarta. s̄. de inoffi. teſt. So. ibi licet nō admit
tebatur ſperabatur admitti: ⁊ ſic concordat cum eo
quod dixi. ¶ Oppo. de. l. qui quartam. §. ſi. s̄. titu. ſ.
ſol. non eſt contra: vt ibi patet.

SI quis ſeruum. ¶ Opp. de. l. cum
ſeruus. s̄. titu. ſ. ſol. ibi fugerat tempore
teſtamenti hic poſt. ¶ Secundo opp.
de. l. cum res. §. ſ. ⁊. ij. s̄. titu. ſ. Sol. intel-
lige ꝙ hic aufugit culpa heredis. ¶ Opponi. ad. l.
aquil. l. inde neratius. §. ij. So. ibi aufugit poſt mortē
⁊ aditā hereditatē. vnde cū legatarius ſit dominus
poteſt ſibi per actionē. l. aquilie ꝯſuli. ¶ Quero de
quo heres debet cauere quando aufugit viuo teſta-
tore. glo. dicit quod de reſtituendo non de proſequen
do. Sed contrarium dicit gloſſ. in. ð. l. cum ſeruus. ſcʒ
quod ipſe heres dʒ ꝓſequi. ⁊ iſta vera a. probatur hic
in text. dum dicit de reducendo eo. et. l. ſi ſeruus. in
principio. s̄. titulo. ſ. materiam iſtam dixi in. ð. l. cum
ſeruus. s̄. titu. ſ.

☞ Legatum alternatiuum quando dicatur vnum vel plura.

Si ita. Legatum alternatiue cenſetᷣ plura quo
ad rerum nominationē vnū quo ad pre
ſtationē. h. ð. ¶ Opp. ſ. eo. l. ſi illud. ij. rñ. gloſſ. ſ. ſolu.
† quod ibi dicitur vnum quo ad vnam ſol. ſunt tamē
plura quo ad nominationē vt hic. ⁊ ſic concordat cū
ſi. huius. §. Iſtud reprehēdit glo. per. l. cū illud. qñ di.
leg. ce. ⁊ ſol. ꝙ aut loquimur in legato alternatiue in
quo vtrūqʒ eſt ab initio in obligatione: ⁊ loquitur. l.
ꝯtraria. q̄ vnū legatū eſt. aut loq̄mur in legato alter
natiuo quorʒ vnum ponitur in defectū alterius: et ſic
nō cōcurrūt in idē tempus: ⁊ tunc ſunt plura legata:
vt hic. iſtud dictū glo. eſt cōtra. ð. l. ſi illud. ij. rn̄. ſ. e. iō
tene primam ſolu. quā tenet glo. in. l. ſi ex toto. §. fin. s̄.
ti. ſ. ⁊ Dy. ibi. ⁊ eodē modo intellige. l. cum illud. ſ. quā
do dies legati cedit.

Si quis. Si legatᷣ certū corp⁹ illud debetᷣ qđ
ex illo corpore reperitᷣ. h. ð. ¶ Opp.
ꝙ debeatᷣ tota quātitas ⁊ falſa demōſtratio nō vitiet
vt. l. ſi ſic. §. ſ. s̄. ti. ſ. Sol. ibi legata fuit quantitas. hic
ſpecies que non reperitur in rerum natura. ſimile ſu-
pra titulo primo. lege ſi ſeru⁹. §. qui quinqʒ. ¶ Oppo
nitur de lege quidam. in principio ſupra titulo. ſ. So
lutio. ibi fuit adiectus locus vnde ſolueretur poſt ꝑ-
fectum legatum. ideo non videtur appoſita cauſa ta
xationis ſed magis deſignationis ⁊ conſilij: vñ ſolue
retur. ſimile in. l. paulo. §. ſi. ſ. ti. ſ. hic vero ipſo legato
fuit certum vnde ſolueretur.

☞ Legatū reſpectu icertitudinis ꝑſonarū lʒ ſit nullū;

tamen ſi heres ſoluit talis poſſidet titulo pro legato. a
2 Legatū factū per teſtatorē clarutie in parochia ſctē
Marie: ſi vna reperitur in dicta parochia ille habe-
bit legatum: nec heres poteſt dicere qđ poterat eſſe
alia clarutia.

a Si inter duos. a Si teſtator ſenſit de cer
to legatario nec apparet
de quo poteſt heres eligere quē vult. h. ð. ¶ Opp. ꝙ
heres non teneatᷣ alicui ſoluere ꝓpter incertitudinē:
vt. l. ſi fuerit. ſ. de reb. dub. Solu. expone hic debet. id
b eſt poteſt b. ¶ Contra hoc oppo. de. l. iij. §. ſi duobus.
de adi. le. Solu. vt ibi. ¶ Oppo. ꝙ legatū valeat: ⁊
heres cogatᷣ eligere: vt. l. apud iul. §. ſcio. alias ē ſub
l. idē iul. s̄. prox. tit. ſol. ibi erat incertitudo circa res:
hic circa perſonas. rationē ponit Dy. ī. c. in obſcuris:
de regu. iur. lib. vj. Sed opp. ſi incertitudo circa per-
ſonas facit nō valere legatū fruſtra eſt poſita iſta. l.
Quis enim dubitat quod heres poteſt ſoluere ⁊ do e
1 nare de ſuo quod vult. reſpō. legatum † eſt nullum in
veritate. deficit enim probatio non ius: vt. l. duo ſunt
Titij. de teſta. tu. ⁊. l. cum ex pluribus. ſ. de ma. teſt. ⁊
ideo ſi heres ſoluit legatarius poſſidebit tit. pro le-
gato non pro donato. ⁊ iſtud legatum veniret in con
tributionē in imponenda ratione legis falcidie ſicut
c cetera legata: ⁊ ideo poſitus eſt. §. iſte. ſed quero c hic
dicitur ſi ambo veniant: quid ſi non venit niſi vnus 1
alter nihil dicit vel expreſſe renuntiat. rñ. idē qđ he-
res non cogetur ſoluere: quoniam agēs non oſtēdit
teſtatorē ſenſiſſe de ſe: ⁊ ſic non fundat ſuam intētio-
nem: vt. ð. l. duo. ⁊. l. qui plures. ſ. de vſufruct. le. ⁊. l. ſi
fuerit. de re. du. ⁊. l. cum ex pluribus. de ma. teſta. ve-
rūtamen heres ad repellēdum agētem debebit face 1
re fidem in iudicio quomodo alius Titius reperitᷣ
habēs eaſdē demonſtrationes. vt ex hoc colligatur
incertitudo: vt. l. ita fidei. in princ. ſ. de iure fiſci. ⁊ hoc 2
dixi in queſtione de facto. quidam reliquerat cētum
2 clarutie in parochia ſancte Marie. † quedā nomine
clarucia de dicta parochia petebat dicta centum he
d res dicebat quod non debebat ſibi ſoluere d quia po
terat eſſe alia clarucia in dicta parochia. certe non
ſufficeret dicere qđ poterat eſſe alia clarucia vt. ð. l.
ita fidei. ſ. de iure fiſ.

☞ Tertius quod poſſit impedire executionem iu- d
dicis.

Certam. ¶ Si in petendo legatarius: ⁊ ſub- e
ſtitutus ſibi concurrebant in dubio
eſt primus legatarius: ⁊ preferendus. h. ð. ¶ Opp.
legatario primo agnoſcente ſubſtitutus repellitur
omnino. vt l. poſt aditam. C. de impube. ⁊ ali. ſubſti.
Solu. glo. intelligit ſubſtitutum hic per fideicommiſ
ſum: quare tenebatᷣ ei reſtituere legatarius. ¶ Op
po. tunc quia fideicommiſſarius non habet actionē
contra heredem niſi ſibi cedatur. vt. l. imperator. in
princip. ſ. eo. ⁊. l. ſi legatarius. ſ. titu. ſ. Huius timore
Iac. de ra. intelligit hic in ſubſtituto directo: ⁊ quod
erat inter eos contentio quia quilibet dicebat prin-
cipalem legatarium. Sed hoc eſt contra mentem li-
tere. Tamen ſuſtinēdo hanc lectu. dic quod ſubſtitu-
tus dicebat legatarium primum repudiaſſe. ⁊ eſt bo
na lectu. ⁊ lecturam glo. etiam puto bonam. Ad con
trarium reſponde ꝙ non habet actionem contra he
redē niſi cedat ſcʒ directā ſʒ vtilē ſic. cū enim habeat

a ¶ Si inter duos. ⁊ in materia hic vide no. Bal. cu-
ius dicta refert Imo. in. l. demō. falſa. de cōdi. ⁊ de-
monſtra. ⁊ adde no. ꝙ Bald. in. l. ſi quis a filio. in. §.
ſ. s̄. titu. ſ. dicebat quod ſi teſtator dicit do Titiū exe-
cutorem teſtamēti mei ⁊ plures ſunt Titij quod ad
heredē ſpectat decla-
ratio ꝑ. ð. §. ſ. ſʒ imol. hic per gl. que eſt ibi ſucta cum iſto tex. di-
cit contra-
rium cum
pro officio
oneroſo a-
gatᷣ ⁊ equi
parantᷣ of-
ficium tu-
toris ⁊ cō-
miſſarij in-
xta gloſ. in
l. antepe. s̄.
de tute. vi-
de Barto.
in. §. ſ.

actionē cōtra legatariū. hʒ obligatā
illā actionē quā legatarius habet cō-
tra heredē. ⁊ ſic hʒ vtilē: vt. l. nomē. §.
ſ. q̄ res pig. obli. poſ. C. poteſt enim in-
tereſſe fideicōmiſſarij qđ ſibi ſoluatᷣ
priuſꝗ legatario. forte q̄ legatarius
ſtatim eſſet conſumptur⁹ ſi accepiſſet.
¶ Oppo. qđ preferatur fideicommiſ
ſarius. vt. l. is cui. §. fina. ſ. vt in poſ. le-
ga. Solu. hic loquitur quod nulla cul
pa poteſt legatario imputari. alias ſe
cus vt ibi. ¶ Oppo. ſupra c tit. primo.
l. ſi a pluribus. in prin. Sol. dicit Dy.
quod hic loquitur quando concurrit
legatarius primus: ⁊ fideicommiſſa-
rius cui debet reſtitui. In cōtrario cō
currebāt merus executor: ⁊ ille cui dʒ
reſtitui: quo caſu ille cui dʒ reſtitui in-
diſtincte prefertur. ¶ Ultimo not. ex
hoc. §. ⁊ precedenti † quod tertius ve-
nit ad impediēdam exactionem eius
quod tu legatarius petis tanꝗ ab he b
rede. facit. s̄. ſoluto matri. l. titia. et qđ
ibi no. ⁊ ibi dico. ⁊. l. ita tamen. §. quo-
ties. ſ. ad treb. ⁊ ibi dicam.

☞ Legata particularia fideicōmiſ-
ſis particularibus ſunt exequata: et
vniuerſalia vniuerſalibus.

2 In legato omnium bonorum veniūt c
commoda ⁊ incommoda ⁊ beneficiū
trebelliani: nō autem in legato partis
bonorum.

b ¶ Poteſt. adde bal. in. l. volun-
tas. C. de fideicō. in vlti. colum
na. in fine.

c ¶ Sed q̄ro quid ſi ē facta de-
legatio ar-
chiepiſco-
po Pariſienſi: ⁊ ſunt multi archiepiſcopi quid iuris.
vide do. Ange. in. c. quoniam abbas. de offi. delega.
Andreas barba.

d ¶ Debebat ſibi ſoluere. Adde ꝙ no. Bar. in. l. ſi rē. s̄.
de rei vendi.

e ¶ Certam oppo. ſupra. Poſito quod hoc conſtaret
procedere poteſt iſto caſu dictum Bar. aliās puto eſſe
ſeruandam intētionem teſtantis qui ſi voluit ad le-
gatarium primo loco peruenire legatarius deberet
preferri vt hic in tex. in ſi. ſm Pau. de ca. in. l. fideicō
miſ. ſ. ti. ſ. certe poſito qđ dictū Bar. indiſtincte eſſet
verū nō poſſet negari quin ſi concurrat fideicōmiſſa
rius habens vtiles cum legatario habente directas
⁊ in eodem tempore quod preferri debeat legatari⁹
habēs directas. vt not. per gloſ. ⁊ docto. in. l. iij. C. de
noua. ⁊ ſic hoc caſu bñ dicit Pau. de caſt. ⁊ Imo. hic
ad fi. ſed de vno multum dubito circa dictū Barto.
q̄ nō reperitᷣ in iure qđ in iſto caſu fideicom. habet
obligatā ⁊ hypothecam illā actionē quā legatarius
habet cōtra heredē: nec. l. ſ. C. eo. de leg. h. ð. vnde cū
fideicō. nullā habeat actionē perſonalē ꝯtra heredē:
niſi ceſſione facta. l. iperator. ſ. eo. ergo nec hypothe-
cam. l. fideiuſ. obligari. in prin. de fideiuſ.

a ⸿Si cui certā contradiceret. vide per Ang. ⁊ alios
in. l. mul. §. fi. ad trebel.
b ⸿Dis ſubſtātia ⁊ idē qđ tenet Bart. hic tenet An-
ge. in. l. nō amplius. §. fi. ē. tit. ſ. ⁊ vide ibi Pe. de bel.
perti. ⁊ Cy. in. l. filiuſfa. C. fami. ercis. dū loquiť de tre
bel. ita ſeq
tur Imo. i
l. cū fili⁹. in
vlti. col. in
princ. ē. de
vul. ⁊ pup.
⁊ vide. l. fi.
de vſufru.
lega.
c ⸿Trāſeat
debita. qñ
legať certa
pars here-
ditatis ſeu
certa pars
bonorū q̄d
ſimportēt ⁊
releuēt iſta
verba. ad-
de qđ not.
Bart. in. l.
cēturio. de
vulg. ⁊ pu.
⁊ vide Ia.
de bel. in-
ſti. de fidei
com. here.
poſt prin. i
ſij. colū. et
gloſſ. ibi in
§. ⁊ ſingu-
lis. in ver-
bo ſolebat.
adde quā-
do reliqui-
tur certa
pars bono
rum. Bal.
conſi. x. lib.
iiij.
d ⸿Certe
partis bo-
norum. vi-
l. e Bal. in
nquoties. ī
fi. fa. ercis.
e ⸿Nō de-
trahiť. ad-
de Bar. in
l. ex aſſe.
ad. l. fal.

3 Si teſtator inſtituit aliquē heredē in
parte hereditatis et grauat de reſti-
tuēdo illā partē ſub vocabulo bonorū
quod ſit fideicōmiſſum vniuerſale.
4 Si teſtator reliquit alicui partem bo-
norum ⁊ in his heredē inſtituit dedu-
cetur es alienum.
5 Dictio in his facit repetitionē precedē-
tiū cū omnibus ſuis qualitatibus.
6 Legata parte bonorū an deducentur
alia legata facta ſicut deducitur es
alienum.

Si cui certā. ⸿Si legatur pars heredita-
tis intelligiť cū honorib⁹ ⁊ onerib⁹. ſi
pars bonorū intelligiť deductis one-
ribus. h. d. ⸿Opp. ad iſtū. §. de. l. ſe.
Sol. Ro. intellexit qđ hic loquať ſm
tēpora antiquiſſima. vel qđ quis lega
uit certā partē hereditatis. hoc eſt rē
q̄ facit partē hereditatis. lex vero ſe-
quēs loquitur in duob⁹ caſib⁹ ſpecia
libus. qđ nihil eſt dicere. nā eſt contra
l. nō amplius. §. cū bonorū. ē. tit. ſ. ⁊. l.
generali. §. fi. ſ. de vſufru. lega. Dic er-
go ſm Azo. ꝙ hic legauit certā partē
hereditatis merito onera diuiduntur
qr nomē hereditatis hoc importat in
l. ſequēti legauit partē bonorum que
intelliguntur deducto ere alieno vt. l.
ſubſignatum. §. bona. ⁊. l. bonorum. de
verborum ſignificationi. iſta eſt vera.
⸿Sed ad iſtud oppo. ſ. ad trebel. l.
cogi. in princi. vbi ſi relinquunť bona
intelligitur cū oneribus ⁊ cū honori-
bus. ſo. dicit Dy. aut bona relinquunť
iure legati. ⁊ loquitur iſta lex. Aut iu-
re fideicommiſſi. ⁊ loquitur. l. contra-
ria. ita tenet Dy. in. l. princeps bona. ſ.
de verbo. ſigni. Et glo. videtur idē te-
nere in. l. ſubſignatū. §. bona. de verb.
ſig. Certe ſi iſta opinio eſſet vera con-
a tradiceret[a] illi regule quaꝫ dedi in. l. ſ.
ē. titu. ſ. qđ legata vniuerſalia: ⁊ fidei-
commiſſaria vniuerſalia ſint exequa-
ta. qđ dixi me examinaturū hic. Unde
Iac. de ra. Pet. ⁊ Cy. qui hic refert in
l. ij. C. cōmunia de lega. in tertio con-
1 trario dicūt ſicut † exequata ſunt lega
ta particularia particularibus fidei-
cōmiſſis ita vniuerſalia vniuerſalib⁹
fideicōmiſſis. Ad. l. cogi. reſpon. ꝙ ibi
oīa bona relinquunť: hic pars bonorū
et ita pertranſeunt ipſi. ⸿Ego opin.
2 iſtorum teneo † ⁊ pro his do caſum in
l. quoties. §. fina. de vſufruc. vbi ſi le-
gantur omnia bona intelligitur. id eſt omnis ſubſtā-
b tia[b]. quod eſt idē ꝙ hereditas vt. ſ. ad treb. l. cogi in
prin. ⁊ pbať. ſ. de vſufr. le. l. vxori. vlti. vbi legato vſu-
fru. bonorum venit calendarium quod continet de
bita ⁊ credita ſecus ſi certe partis bonorum legetur
vſuſfructus vt. l. generali. §. fi. de vſufruct. le. Ratio
quando teſtator legat omnia bona ſi intelligereť de
ducto ere alieno ex hoc ſequeretur qđ legatari⁹ ha-
beret totū commodū ⁊ apud heredes remanerent
omnia incommoda: quod eſt incōueniēs vt. l. ſi non
fuerit. §. ſ. ē. pro ſoc. Et ideo intelligitur vniuerſaliter
c vt tranſeant debita[c] ⁊ credita. Sed quādo pars bo-
norū relinquitur: ceſſat predictū inconueniēs: ⁊ ideo
dicitur hoc caſu legatum particulare: ſiue ergo oīa
bona relinquūtur iure legati vel fideicommiſſi lega
tarius vel fideicommiſſarius habebit beneficiū tre-
belliani: vt in eum actiones debeant trāſire: vt. l. mu
lier. §. fi. ad treb. et quod ibi not. Idem ſi pars here-
ditatis vel tota hereditas vt hic ⁊ no. in dicto. §. fin.
Sed ſi pars bonorum relinquitur non habebit be-
neficium treb. cum in eo non tranſeant actiones vt
hac. l. cum autem. Sed contra hoc facit ad trebel. l.
cogi. §. generaliter. in gloſ. ſuper verbo vniuerſitate.
que dicit tota vel pro parte. ſed illud intelligiť quan
do vtitur verbo hereditatis: ſecus ſi verbo bonorum
3 vt hic. ⸿Sed quero † quid ſi teſtator inſtituit me
heredem in certa parte hereditatis: ⁊ rogauit me re
ſtituere illam partem vtens vocabulo bonorum. Re
ſpon. fideicommiſſum dicetur vniuerſale: quia totū
quod mihi relinquitur ſum rogatus reſtituere: ⁊ ſic
habet locum ratio precedens: idem ſi rogatus ſum
reſtituere medietatem vni: medietatem alteri: ita qđ
apud me nihil remanet: ideo dicetur fideicōmiſſum
vniuerſale per eandem rationem licet prima facie vi
4 debatur relicta pars bonorum. ⸿Sed quero † ali-
quis teſtator reliquit partem bonorum: ⁊ in his cum
heredē inſtituit an deducentur debita ⁊ credita. Ui
detur quod non: quia reliquit iure hereditario. con-
trarium eſt verum. nā partē bonorū reliquit: ergo ⁊c.
⁊ illud qđ ſequiť: ⁊ in his eū heredē inſtituo: intelligi
tur in his q̄ cōtinet legatū certe partis bonorū: ⁊ ſic
5 heres inſtitutus erit in re certa. nā † natura illius di-
ctiōis i his ⁊ ſimiliū eſt vt faciat relationē pcedētiū
cū oīb⁹ ſuis qualitatib⁹ vt. l. a filio. §. teſtator. ⁊. §. ſe.
6 ⁊ ibi dicā. ſ. de ali. ⁊ ci. le. ⸿† Quero qñ legať pars
bonorū es alienū dꝫ deduci: vt hic. ⁊ ſolutio dꝫ fieri
ſm formā. l. nō amplius. §. fi. ē. titu. ſ. quid dicēdū de
legatis an deducātur. Rñ. aut fuit legata ſpecies he
reditaria vni: ⁊ pars bonorum alteri: tūc illa ſpecies
deducitur: nō per iſtā. l. ſed per regulā que eſt qđ ge-
neri per ſpeciē derogatur: vt. l. vxorē. §. codicillis. ⁊. l.
ſeruis vrbanis. in fi. ſ. titu. ſ. ſecus ſi vni legeť ſpecies:
d alteri vſuſfruct⁹ certe partis bonorū[d]: vt. l. ſempro-
nio. in prin. ſ. de vſufr. leg. qđ dic vt ibi. Si vero lega
tur quātitas: tūc aut eſt tale legatū ex quo nō detra
hiť falcidia: ⁊ illud deduciť vt hic: dū dicit de pretio
ſeruorū. Et aduerte qđ glo. dicit de ſeruis quos pce-
pit redimi ⁊ manumitti: ⁊ oſtendat non fuiſſe diſpo-
ſitū de ſpecie hereditaria: ſꝫ de quātitate. Idē ergo
e in legatis ad pias cauſas de quibus nō detrahitur[e]
falcidia: vt in auť. ſiľ. C. ad. l. falci. Si vero ſunt lega
ta de quibus falcidia detrahiť: ⁊ iſta iſto modo non

detrahunť: qđ ptꝫ: qr venit ad contributionē. l. fal. nā
eſtimabitur quantū valet illa pars bonorum nō de-
ductis legatis ⁊ eſtimabunť legata alia: ⁊ ſic cōtri-
buenť: ⁊ videbiť an ſit loc⁹ falcidie: vt. l. qui quadrin
gēta. ⁊. l. marcellus. in prin. ſ. ad treb. Predicta vera
niſi de mēte teſtatoris aliud apparet: vt ſi poſt mul-
ta legata facta dixiſſet aliorum vero bonorū meorū
partē dimidiā lego tali. nā per hoc qđ dicit aliorum 1
videť velle prius legata detrahi: vt videbitis in. d. l.
qui quadringenta. ⁊. d. l. marcellus. 2

Cum fundus. Quod rei legate accedit ad legata-
rium pertinet. h. d. ⸿Opp. ꝙ preſens tem
pus debet inſpici: vt. l. ſi ita. de auro ⁊ arg. b
Solu. ibi contingit augmentum in alijs rebus ſepa-
ratim: hic in eadem re. qđ dic vt. l. ſerui electione. §.
fi. ⁊. l. ſi ex toto. in prin. ē. titu. ſ. quod no.
1 ☞ Seruo proprio legatū tenet qñ eſt tante effica- 1
cie quod continet libertatem.
2 Alimenta ſeruo proprio legari poſſunt.
3 Seruo communi legari poteſt.
a **Statuliberū.** [a]Statulibero non
pōt heres legare ni
ſi ſub conditione libertatis vel ſi moriente
herede ſeru⁹ futur⁹ ſit liber. h. d. ⸿Opp. 2
in auť. vt liberti de cetero. §. ſi q̄s. ſolu. dicit glo. fallit
ibi: ⁊ in alijs caſib⁹ vbi q̄s ſeruo pprio legat. Dic qđ
1 † quis pōt ſeruo pprio legare qñ legatū eſt tāte effi-
cacie ꝙ etiam libertatem tribuat: vt in. d. §. ſi quis.
2 ⸿Itē † pōt legari alimēta: vt. l. ſeruos. de ali. ⁊ ciba.
3 leg. ē. tit. ſ. l. ſeruo alieno. §. ſ. Itē † poteſt legari ſeruo
cōi: vt. l. plautius. ſ. ad. l. fal. Itē ſeruo pprio legato:
vt. l. ſeruo legato. in prin. ⁊. l. ſi a pluribus. §. fi. ē. tit. ſ.

1 ☞ Qui tenetur aliquid facere infra tēpus eidem
ſtatutum ad faciendum ſi non facit in tempore poſt
tempus videtur prohibitus.
2 Electio transfertur in legatarium heredē in moram
eligendi exiſtente.
3 Electione facta quando liceat variare.

Stichum. Permiſſum ad tempus: poſt tem
pus videtur prohibitum eſſe: et
poſt electionem ſola res electa videtur eſſe in lega-
1 to: ⁊ variare non licet. h. d. Nota. † ꝙ ei qui poteſt ali
quid facere ſi ad faciendum ſtatuatur tēpus ⁊ infra
tēpus nō facit: poſt tēpus videtur eſſe prohibitus:
ſiue ſtatuatur tempus a teſtatore vt hic. ſiue a iudi-
ce vt. l. mācipiorum. ſ. de op. leg. ⁊. l. ſi ea. C. qui accu.
non poſ. ⁊. l. titia. ſ. de accu. facit. l. imperatores. ē. de
poſtul. vbi econtra prohibitū ad tēpus: poſt tpa vide
2 tur permiſſum. ⸿† No. ꝙ poſt morā heredis in eli-
gēdo transfertur electio in legatarium. Idem ſi ele-
ctio rei trāſfertur in certum: vt. C. communia. de leg.
3 l. fi. §. ſed ⁊ ſi q̄s. ⸿† Not. ꝙ non lꝫ variare poſt ele-
ctionem factam contra. ſ. de verbo. obli. l. ſi quis ita
ſtipulatus ſit ſtichum aut pāphilum. gloſ. ſoluit hic.
dixi in. l. huiuſmodi. §. ſtichum. ē. tit. ſ.

Si pecunia. ⸿Pecunia legata ēt
ſi in bonis nō eſſe repe
ritur ex hereditate ſoluenda eſt. h. d. iſta. l.
nō pcederet hodie herede faciēte inuenta
rium. ille tenetur ſatiſfacere de rebus hereditarijs
ſi eas non poteſt vēdere: vt. l. ſcimus.
§. ⁊ ſi prefatam. C. de iure deliber. Et
hoc in quantitatibus in ſpeciebus ſe-
cus: vt. l. cum ita. §. ſpecies. ſ. eodem.

Quod ita legatum.
Dies inſertus habeť pro conditione.
1 ☞ Qui cedit actionē cōtra vnum ex
correis alius liberatur a cedente.
2 Teſtator. ſi legat nomen debitoris et
heres illud cedat legatario: legatario
agenti poteſt obijci compenſatio ex
perſona heredis.

Si duos. [b]⸿Cū facto he- b
redis debitor liberať impu
tatur heredi. h. d. ⸿No. ex
1 iſta. l. ꝙ † qui cedit actionē cōtra vnū
ex correis ali⁹ liberať a cedēte vt hic.
⁊. l. ſi ſic. §. fi. cum. l. ſeq. ē. titu. ſ. multo-
magis per ceſſionē dꝫ itelligi liberat⁹
ille cōtra quē facta eſt ceſſio. Et hoc a
verū qñ ceſſio nō fit ad cōmodū cedē
tis ſed ceſſionarij. vt. l. facta. §. fi. ſ. ad
2 treb. et ibi dixi. Per iſtā. l. † dicebam
in q̄ſtione de facto. teſtator reliq̄t ali-
cui actionē quā habebat cōtra Titiū
quaꝫ heres legatario ceſſit: legatario
agēti opponebať cōpenſatio ex perſo
na heredis qđ fieri pōt ſm determina
tionē Dy. ī. c. ſi quis in ius de reg. iur.
lib. vj. ⁊ glo. tangit in. l. ſi quis rem. ē.
de procura. nā legatarius habebit re-
greſſum contra heredē: qr facto eius
qr non ſoluit qđ dꝫ: debitor liberať. vt
hic facit. l. qui ſolidum. §. fi. ſ. eo.

Si is qui. ⸿Si idē legatur b
duobus inſolidum
vni debetur res alij eſtimatio. h. d.
⸿Opp. ſ. ti. ſ. l. vxorē. §. ſ. Sl. dicit ſol
ue vt ibi. Dy. tenet illā ꝙ ibi primo le-
gauit totū. ſcđo partem. Ideo videtur
adimere a primo quod legauit: ſecun-
do: vt. l. cū queſtio. C. de lega. Pet. te-
net aliaꝫ quod ibi fuit legata ſpecies:
hic quantitas. quod non placet: quia
legando quod Titius debet nō vide-
tur legata quātitas ſed actio: ⁊ ſic ſpe
cies. vt. l. ſi ſic. §. ſ. ē. ti. ſ. ⁊ ideo vbi te-
ſtator dixiſſet expreſſe inſolidum: non
facerēt ſibi partes per concurſum: vt
l. ſi pluribus. ē. titu. ſ.

Si idem ſeruus.
In dubio libertas preualet
legato. h. d. Examina. vt. l.
ſeruum filij. §. ſi idem. ē. tit. ſ.

Si quis. Utrinſꝙ rei
legate alter-
natiue non pōt pars preſta
ri ſꝫ vna ſolida debet ſolui.
hoc dicit.

a ⸿Statu-
libe. §. ſti-
chū. adde
l. cum ad-
uer. de ne-
go. geſt. et
l. matrē. de
exce. ⁊. l. nō
ſolū. §. ſed
vt pbari.
ſ. de oper.
no. nun. qđ
facit ad. q.
no. de qua
ibi p bar.
b ⸿Qui du-
os. Uide
Bald. in. l.
ex legati in
iij. q. C. de.
leg.

a ¶ Oppo. hoc tamen limita in caſu. l. cū filio. ſ. tit. j. ſm lec. Bar. & eſt ſing. limitatio ſm Ange. ibidem.

b ¶ Glo. dicit hic vide Bal. & doc. in iſta materia in. l. nulli. in. ij. col. de epiſ. & cleri. per Joan. andr. in addi. Spec. in tit. de inſtru. edi. §. nūc vero aliqua. in addi. q̄ inci. p ſuperiora &c.

c ¶ Facit. l. ſi qs & vide Bal. et doct. in. l. ſi a plurib⁹. ſ. ti. j. & eo. tit. l. quidā ſic ſcript⁹. et an actio cōpetat cōtra executorem. vide Bal. in d. l. nulli. in j. col. Bar. i. l. firmio. j. eodē qn̄ dies le. ce.

d ¶ Quero an executor habeat actionē cōtra heredē. Bal. vero indiſtincte tenet q̄ ſic in. l. id qd pauperibus. in. v. col. de epi. et cleri. et etiā cōtra debitores: vt ibi & vide i. l. ſi qs ad declinādam per Barto. de epiſ. & cler. & Bald. in d. l. nulli. in . colū. per Joā. and. addi. ſpec. in ti. de inſtru. edi. §. nunc vero. in. iiij. col. & vide Bal. in. l. ex verbo. C. de fideicō. liber. & an habeat rei vē. Bal. q̄ nō. in. l. ij. C. cōia de leg. Adde vt per Pau. de ca. cōſi. cxlvij.

e ¶ Sed exercitium. ſed an iſti executores agent nomine proprio. vide in Spec. in dicto. §. nunc aliqua. in verſi. nunquid ante litem. Bald. in. l. id quod pauperibus. in. v. colum. de epiſco. & clericis. adde Bart. in. l. hereditas. la. ij. de heredi. inſti. et Bal. in auten. licet. C. de natu. libe.

1 Duo rei credendi cōſiciuntur per dictionem alternatiuam.

2 Si vnus ex duobus reis credēdi exegit totum quādo cogatur alteri communicare.

Si titio. ¶ Duo rei credēdi p dictionē alternatiuam pñt cōſtitui: & ille erit potior qui prius litē conteſtabit. h. d. ¶ No. 1 † q̄ duo rei credendi cōſiciunt per dictionē alternatiuā. a ſimile in reis debēdi vt. l. ſi ex toto. §. j. ſ. tit. j. & aut. ſi quādo. C. de cōſtit. pe. ¶ Oppo. C. de ver. ſigni. l. cū quidā. vbi alternatiua poſita inter honoratos reſoluit in cōiunctā. ſol. electio data heredi tollit contrariū. dixi in. d. l. ſi ex toto. §. j. ¶ Oppo. de. l. q pecuniā. de ſta. li. Glo. nō ſoluit. Dy. hic dicit q̄ hic heres dānatus eſt dare alternatiue ibi ſimpliciter: & ideo cuilibet pro parte. ¶ 2 † Querit gloſſ. quid ſi vnus exegit totū an cogat reſtituere alteri. b Glo. q̄ ſic per act. nego. geſt. vt. l. j. C. de duo. reis. ſ3 illa loquit in reis debēdi: hic in reis credēdi: gloſ. eſt hic. & in. l. frater a fratre. ſ. de cōdi. inde. in glo. j. mag. Alibi dicit gloſſ. q̄ ita demū tenet alteri correo ſi erāt ſocij. vt. l. q hominē. §. j. de ſol. Veritas eſt vt diſtinguam⁹ an erāt ſocij oīm bonorū: vel illius obligatiōis: & debēt cōicari actione pro ſocio. vt. d. l. q hoīem. §. j. & ibi no. aut nō erāt ſocij: & tunc aut debitū erat cōtractū de pecunia cōi: & tūc alter ab altero pōt repetere: & iſto caſu pōt dicere verū iſta glo. & in. l. frater a fratre. & ſic nō eſt iſta glo. referēda ad tex. ſi vero erāt creditores ex cauſa lucratiua: quia animo donandi fuit eis promiſſum vel legatum: vt in caſu huius legis. tūc alteri alter nō debet cōmunicare: vt. l. in. l. falc. hoc eſſe obſeruādum. j. ad. l. falcidi. dixi in materia duorum reorum.

1 Nudus miniſter quis dicatur.

2 Executor cōtra heredē nō habet actionē ad petēda legata quorū executio eſt ſibi cōmiſſa niſi quādo relinquitur ad pias cauſas & pro alimentis.

3 Executor in caſibus in quibus habet actionem contra heredem ad petendum legata: quam actionem habeat.

4 Relictum pro anima videt relictū ad pias cauſas.

5 Officio iudicis conſulitur executori in illis caſibus in quibus non habet actionem.

6 Executor non conuenitur a legatarijs.

7 Executor an cogatur acceptare officium remiſſiue.

8 Executores qualiter poſſint vendere bona hereditaria remiſſiue.

Si quis titio. Qñ fideicōmiſſum deficit legatū remanet penes legatarium niſi ſit nudus miniſter. h. d. ¶ Oppo. a de. l. filio. §. matri. j. de adi. leg. glo. hic dicit q̄ ibi mater erat nuda miniſtra. glo. eſt cōtra tex. illius. §. Dic tu. q̄ ibi fideicōmiſſum deficit ex volūtate defuncti expreſſa: & ideo tūc deficit legatū hic vero deficit ex caſu: ſcilicet morte fideicōmiſſarij. ¶ Oppo. de. l. codicill. in prin. glo. ſolu. tu dic vt ibi dicā. ¶ Opp. q̄ iſtud fideicōmiſſum debebatur heredi fideicōmiſſarij: q2 trāſmittitur ad heredē: q2 poſt diē legati cedentē: vt. l. j. §. in nouiſſimo. C. de cad. tol. Sol. intelligas hic fideicōmiſſarium mortuū viuo teſtatore ſm Dy. vel pēdēte conditione vel ſine herede ſm Pet. ¶ Quero qs dicat nudus miniſter glo. hic b dicit ille q nullū ſentit cōmodum: ad hoc alle. Jac. de are. l. ſulpitius. al's incipit ſi mulier. j. de do. inter virū & vxo. q multū facit. ¶ Tu tñ 1 † dicas clari⁹ ſic: qñq3 in aliquē cōferunt verba diſpoſitiua: vt in hoc exēplo lego Titio. x. que volo reſtituere Seio: tūc eſt legatari⁹ vt hic. Itē ſi diſpoſitio i eū cōfert tacite: vt q2 voluit eū reſtituere poſt aliquod tps: & ſic voluit eū ſentire aliquod cōmodū ex legato: & erit tūc legatari⁹: vt. d. l. ſulpiti⁹. facit. l. ſi qs c eū j. de cōdi. & demō. Si vero in eū nō cōferunt verba diſpoſitiua tacite vel expreſſe: ſed ſolum ei cōmittit executio facti: tūc ſiquidē d3 hēre cōmodū ex diſpoſitione defuncti non ex dicto legato: ſed aliūde. vt ſi vnū ex heredib⁹ facit executorē vel executori aliqd legauit retinēdum pro ſe tunc dicit executor: ſed non merus q2 pōt cōueniri a legatarijs. vt. l. ſi a plurib⁹. ſ. titu. j. & debet ſatiſdare: vt. l. quidā. §. pe. ſ. titu. j. qd nō facit merus executor: vt. l. diuus. j. ſi cui pluſquā per legē fal. & ibi dixi de hac ſatiſdatione. Ad iſtū tñ executorē nō merum legata & fideicōmiſſa deficientia nō redeūt: vt. l. pecunie. de ali. & cib. le. Si vero in eū nō cōfert diſpoſitio tacite vel expreſſe nec cōmodū aliquod ſentit ex volūtate defuncti tūc eſt mer⁹ & nudus executor: de quo loquit iſta. l. & facit. l. diu⁹. et alie leges de qb⁹ dicā. ¶ Quero 2 † an executor d merus vel mixtus habeat actionē cōtra heredē ad petēda legata quoɀ executio eſt ſibi cōmiſſa. glo. dicit regula eſt q̄ nō: vt. l. lucius. §. j. j. ad treb. fallit in caſibus ſc3 ſi relinquit ad pias cās vel alimenta qd not. ¶ Quero 3 † in caſibus in quib⁹ dicit qd h3 actionē quam actionē habeat executor. Rñdeo nō habet nouam actionē: ſed exercitium e illarum actionum que cōpetūt legatarijs quibus d3 ſolui. vt. l. nulli. et. l. ſi

quis ad declinādā. C. de epiſc. & cle. ita tenet ibi Pe. ¶ Aduerte tñ qñq3 iſti executores ſuſtinent vicem heredum. vt ſi teſtator iuſſit bona ſua dari pauperibus & facit aliquē executorē ſuum vt. d. l. ſi quis ad declinandā. & in. c. cū tibi. extra de teſt. & ibi per Inno. & in. c. cū Joānes. & ibi per Joan. an. eo. tit. & per Roſ. in libel. in tit. de act. ex teſtō. & per Spe. in ti. de inſtru. edi. §. nunc aliqua. Circa quod vide qd. quā a diſputaui que incipit filium inſtitui. ¶ No. a 4 † etiam illam glo. q innuit q̄ oē qd relinquit pro aīa videtur b relictū ad pias cauſas b. ¶ Quero in caſib⁹ in 5 † quibus dicit glo. qd nō habet actionē qualiter executori conſulatur. Reſpon. officio iudicis vt. l. quintus. j. 6 de annu. le. ¶ Quero † vtrum executor poſſit cōueniri a legatarijs glo. quod non c in. l. firmio. §. finali. j. c quando di. le. ce. dic vt ibi dixi. ¶ Quero an executor poſſit cogi acceptare officium executionis dixi in. l. j. ſ. eo. alia circa executores ponit Cy. in. l. id quod pauperibus. C. de epiſcopis & clericis. Qualiter autem d executores poſſint vēdere bona hereditaria de hoc feci repetitionē in. l. alio herede. infra de alimen. et ciba. lega.

1 Heres negligens in eligendo poteſt morā purgare vſq3 ad litem conteſtatam.

Si heres. Negligentia eius qui poteſt eligere vnum ex certis facit omnes ad legatum admitti. hoc dicit. Nota nouum caſum. e ¶ Opp. de. l. ſi quis ſeruum e. §. ſi inter duos. ſ. eo. gloſſ. non ſol. Dy. dicit qd ibi teſtator ſentit de certo: q2 cum noīauit noīe proprio. hic vero reliquit incerto de certis facit quod no. ſ. tit. j. l. ſi quis a filio. §. ſi quis plures. ¶ Oppo. q̄ quilibet in ſolidum admittatur. vt. ſ. l. pxī. gloſ. non ſo. clare. dic qd ibi teſtator legauit duobus alternatiue hic vni de certis quem heres elegerit vnde eo nō eligente omnes ſimul admittunt & vocant. ¶ Op. q̄ ille preferat qui primo petijt. vt. l. cū quidā. ij. j. eo. Sol. vt ibi dicā. ¶ Quero 1 infra † quantum tempus heres eligere debeat ne dicatur negligens. Reſpondeo cū primū poteſt et ſi fuit negligens poterit purgare moram vſq3 ad litis conteſt. factam ab vno. vt. d. l. cum quidam. j. eo.

Heredem. Poteſt mihi legari res mea ſub conditione: ſi mea eſſe deſierit. h. d.

1 Errans in dnio impedit dominij tranſlationem qñ transfertur ex voluntate tradentis. ſecus ſi ex. l. diſpoſitione.

2 Error in alternatiuis non impedit electionem: ſecus qñ ſimpliciter relinquitur optio rerum.

3 Facta executione a lege ſiue ab homine non eſt loc⁹ purgationi more.

Si is cui Per petitionem vel ſolutionem vnius ex rebus alternatiue legatis ius eligendi cōſumitur etiā ſi eam ſolam quis legatam putauit. hoc. d. ¶ Extra gloſſ. opp. de. l. pe. C. de condi. inde. Quidā dicunt q̄ illa corrigit iſtam. Doct. ibi dicunt qd ibi loquitur qñ vtraq3 res fuit ſoluta & debebant alternatiue. ſed hic qñ altera tñ. ¶ Ad hoc op. & vr̄ q̄ etiā in iſto caſu poſſit repeti res ſoluta. vt. l. cum ſe. §. fin. de condi. inde. gl. ſoluit duobus modis quas ſol. reprobat in cōtrario. & bene. dic ergo qd ibi loquit in obligatiōe generis nō alternatiua. & tex. expone vt no. ¶ Opp. ſm Dy. errās nō trāſfert dnium: vt. l. cum in corpus de acqui. re do. & l. dedi. §. ſubtilius. ſ. de condi. ob cau. Dy. dicit hic f eſt error in cauſa que nō impedit tranſlationem dnij vt in toto titu. de cōdi. inde. S3 cōtra q2 imo hic errauit in dnio. Si em puto ſtichū tantū tibi legatū credo tuū: & ſic trado vt tuū. vnde nō trāſfertur dnium. vt. d. l. cū in corp⁹. & d. §. ſubtili⁹. Dyn. non ſo. dic 1 † qd tunc error in dominio impedit tranſlationē dnij cū dominium transfert ex volūtate tradentis. Sed hic dniū trāſfert ex legis diſpoſitione. eo ipſo. qd elegit iſtum dari. ¶ Op. ſi cer. per. g l. ſi ego. vbi error in cā impedit tranſlationē dnij. Dyn. non ſol. dic eodē modo quod hic nō transfertur ex voluntate tradētis: ſed ex diſpoſitione legis: ſed cōtra fortiter facit q2 in legato alternatiuo non transfert dnium niſi a tempore electiōis: vt. l. ſtatuliberum. §. ſtichum. ſ. e. ſed hic non fuit electio. Error enim vel ignorantia circa res que debēt eligi impedit electionē: vt no. in. l. ſerui electione. ſ. tit. j. 2 Rñdeo illud † verū qñ relinquit optio rerū ſimplr: hic quando plures res relinquunt alternatiue. quo caſu q̄libet ab initio eſt in obligatione: ideo error electionē nō impedit. qd eſt no. ¶ Vltimo nota q̄ hic ideo non pōt fieri reuocatio erroris q2 in primo caſu facta eſt executio a lege. ſtatim enim cum legatarius petit tranſlatum eſt dominium in eum. lege apud aufidium. de op. leg. In ſcdo caſu facta eſt executio eſt caſus in capitulo primo. paragrapho donum. ſecundum Baldum ibi in titulo qua. olim feu. alie. poterat in vſi. feud.

Andreas Pomare.

a ¶ Nota etiam illam gl. vide alex. conſi. xij. in. iij. col. in. iiij. volu. pau. conſi. cvj. in primo dubio. paul. de ca. in. l. j. ad ſi. C. de ſa. ſan. eccl. Ro. lxix. in. j. colū. panor. conſilio. lxiij. in. ij. col. in. ij. volu.

b ¶ Pias cās. No. q̄ oē qd relinquitur pro anima dicitur ad pias cauſas. vid d. l. nulli. in gl. eius in ſpe. omnino in. d. §. nunc vero aliq̄. ver. & ſcias el. ij. Et Bal. in auten. ſiſr ad legem falcidiam. & Barrol. in leg. alio infra d alī. & ciba. lega. pro quo vide tex. ſingu. ſcdm Jmo. & roma. in dicta lege illud tunc. gloſſ. C. de ſacroſanc. eccl. quod ange. reputat ſingu. ſed alium addit imola in. l. diuus. ff. ad legem falcidiam. et pro iſta gl.

c ¶ Gl. q̄ nō. nec a creditorib⁹ ſm Joā. an. in. d. §. nūc vero aliqua. in addi.

d ¶ Qualiter autem. vide Barto. in. l. a filio. in prin. j. de ali. leg. & bal. in. l. nulli. in. ij. col. C. de epiſcop. et clericis. et Jmo. in. c. quintaualis. in. xix. differentia de iureiurando.

e ¶ Si heres. l. ſi quis ſeruū. Ad intellectum huius litere. vide imo. poſt Dy. in. l. qui filiabus. §. primo. ſ. titulo primo.

f ¶ Dicit hic. Vide de iſto tex. Bal. in. c. ſi. in. j. columna. de ſerui.

g ¶ Op. ſi cer. pe. adde hunc ſin. caſum ad ea que not. ſ. de offi. procu. ceſa. l. j.

a ❡Ab homine.vt.l.apud aufidium.de op.le. Et ad Barto.hic adde Fran.de are.in.c.ſi diligenti.colū.iij.de foro competenti.

b ❡Et proculo.vide Bald.in.l.prima.§.vbi autem.in antepe.colum.de cadu.tol.

c ❡Muti⁹. ad iſtū tex. an quādo teſtator rē quā legauit in vita tradidit legatario videatur ſibi donare cā mortis vel cauſa ſatiſfaciēdi legatū. vide Bal.in.l.ij.in.iij.col.C.de iure do.

d ❡Oppo. qd.⁊ vide que dixi in c.filius.de teſt.Andr.barba.

e ❡Secundo op.vide gloſſ.in.l.qui poſt.C.de legi.

f ❡In vita ſua. Vide tñ Barto.in.d.§.cuꝫ pater.qui videtur tenere cōtrarium per.l.quīquaginta.de pba.⁊ vide not.per Imo.in.d.§.cuꝫ pater.in ſi. et ibi late tenet quod Bart.hic faciunt no.per bart.in.l.triticum.de ver.obl.ſed quid ſi teſtator legat fundum pro dote aut centum ⁊ vicinus dedit in dotem an remaneat legatum in centum.Bal.quod ſic.per illum tex.in.l.hmōi.§.titio ſtichus.ſ.titu.j.qd limita vt ibi per Imol.et text.in.l.cum pater.§.pater centum.eo.titu.

g ❡Utrū filia.ſi pater legat.cc.filie.⁊ poſtea dat centum in dotem an aget ad reſiduum. vide Sali.in.l.filie legatum.C.de leg.contra Barto.⁊ Bal.⁊ ideꝫ tenentem.Adde pau.de caſt.hic ſequi opi.Dy.⁊ bal.conſilio.ccccl.viij.ij.li.adde tu quod opi.old.⁊ Bart.hic ſequitur.Alexan.de imo.in cōſilio.vij.colum.pe.in.ij.volumine.

a ab homine[a]: qꝛ ſoluit.⁊ per iſtā.l.Dy.in.l.ſi ſeruū.§.ſequit.j.de verb.oblig.
3 dicit † qd poſt factā executionē ſiue a iure ſiue ab hoīe nō eſt locus purgationi more pro hoc allego.l.qui ob rē.ſ.de condi.inde.⁊ dixi plene in.l.ſi inſulam.in.iiij.q.de verbo.obliga.

b **Sed et proculo.**[b]

In legato ꝓprietatis coniunctio legalis nō inducit ius accreſcēdi.h.d. ❡Oppo.de vſufru.accre.l.j.§.j.Quidam dicūt hic de rigore ibi de eq̄tate.tu dic ſm gloſ.ibi in vſufructu qui facili⁹ accreſcit hic in ꝓprietate. Sed cōtra vbi nulla eſt cōiūctio etiā in vſufructu nō eſt loc⁹ iuri accreſcēdi:vt.l.j.de vſufru.accre.Sol.hic nulla eſt ꝯiūctio hoīs ſꝫ eſt cōiunctio legalis q̄ñ ex perſona vnius deuenit ad plures:vt.l.ij.§.j.de vſufru.accre.q̄ cōiūctio ſufficit in vſufructu nō in ꝓprietate vt hic. ❡Opp.ꝙ etiā in ꝓprietate ſufficit:vt.l.ſi ſeru⁹ cōis ab extero.de acq̄.here.Sol.ibi in hereditate.hic in legato.rō not.in.l.ꝯtraria. ❡Op.de.l.ſi duob⁹.j.e.Sol.vt ibi. ❡Opp.de.l.filius.§.j.j.de fal.Sol.vt ibi.nā ibi eſt caſus cōuerſus:qꝛ ibi loquitur de duob⁹ ſeruis vnius dñi:et ſic eſt coniunctio verbalis.

Cum quidam. Falſa demōſtratio quantitatis expreſſa legatum non vitiat.h.d.

1 ☞Eſtimatio rei ſimpliciter legate peti poteſt.
2 Legatarius quō ꝓbet ꝙ teſtator habuit animum duplicandi legatum.
3 Legata quantitate in genere quelibet quantitas que ſoluatur preſumitur facta ob cauſam legati.
4 Filia cui pater legauit ducentum pro ea maritanda ⁊ poſtea eam maritauit ⁊ dedit ei centuꝫ noīe dotis quod poſſit reſiduum petere.

c **Lucius.** [c]Legato facto a teſtatore poſtea ſoluto legatario actio denegatur niſi per eum de teſtatoris mente doceatur idem de parte ſoluta.hoc dicit.
d ❡Oppo.quod[d] legatum non debeatur cum fructibus medio tpe perceptis:vt.l.cum pater.§.filia.j.eo. Sol.hoc ideo quia dixit cum cōmodis ſuis.vt gl.dicit.
e Scdo op.[e]quod eoipſo qd teſtator vendidit militiam ſit fundata intētio heredis ꝙ legatū ſit reuocatum:vt.l.fideicōmiſſa.§.ſi rē.j.ti.j.Sed dicit glo.no.ibi loquitur q̄ñ legauit rem ſimpliciter hic q̄ñ legauit rem vel eſtimationē.vide gl.q̄ incipit.l.ptij.quā not. ❡Tertio oppo.d: hic in ſi.ptij ſupeſſe exactionem. Cōtra:imo nō poteſt peti pretiū ſed res:vt inſti.eo.§.
1 ſi rem.Dicit gl.† illā fateor ſi res erat ſimplr legata et eſſet ex neceſſitate alienata res ipſa peteretur:ſed qꝛ hic fuit dictū ſiue eſtiationē:iō petitur eſtiatio.Ego teneo ēt q̄ñ res eſt legata ſimplr pōt peti eſtiatio.dixi i.l.plane.§.qd ſi rē emiſſeꝫ.ſ.ti.j. ❡Quero quō po
2 terit † ꝓbare legatari⁹ ꝙ teſtor habuit animū duplicādi legatū.gl.h dicit ſi teſtor ptiū exegit ⁊ ipꝫ i ſuos vſus ꝯuertit ⁊ aliā pecuniā legatario ſoluerit tūc vr duplicare legatū.ſec⁹ ſi illd idē ptiū ſoluiſſet vt hic in gl.q̄ icipit pſumitur.quā vide.Cōtra h vr.ſ.ti.j.l.hmōi.§.cū pr ꝓ filia.vbi oīs ſolutio in dubio vr fcā vt exonere
3 tur legatū.Rñ.ibi loquitur † q̄ñ legatur q̄titas in gñe tūc ſolutio q̄titatis cuiuſlibet pſumitur facta ob illā cāꝫ legati.hic vo fuit legata ſpēs vel q̄titas reſpectu ſpēi.vñ niſi ſoluatur q̄titas ide redacta nō vr ſatiſfactū leg. Et volo vt iſta mltū no.ꝓ his q̄ faciūt relicta ad pias
f cauſas q̄ ſoluūt in vita ſua[f].Dy.q̄rit hic de † q̄ne:pr
4 legauit filie.cc.ꝓ ea maritāda:poſtea eā maritauit ⁊
g dedit ei centū noīe dotis vtrū filia[g] poſſit petere reſiduū hic in ſi.vr tex.ꝙ ſic.Contrariū dicit Dyn.nā hic loquitur q̄ñ legatū fuit ſimplex:ſed in.q.ꝓpoſita legatū fuit ob cāꝫ.ſ.ob eā maritādā:que cā cū ſit finita:qꝛ eſt maritata ergo eſt finitū legatū.vt.l.libertis.in pn.j.de ali.⁊ ci.leg.⁊ qd no.in.l.quinquaginta.ſ.de ꝓb.nō dicit pl⁹ dy.Sꝫ qd filia poſſit petere reſiduū facit optime.j.e.l.titia.§.qui inuita.ſꝫ pōt reſpōderi.qꝛ ibi pater primo dotauit poſtea legauit.et ideo cū ꝑ dotationē ſit ius queſitū non pōt pater filie ius diminuere legādo:ſed hic primo legauit:qd pōt poſtea dotando minuere.ſꝫ Old.dicit ꝙ filia pōt petere reſiduuꝫ:qꝛ q̄ñ legatū eſt factū taxata certa q̄ātitate nūq̄ minuitur ꝑ adiectionē cauſe:vt.l.creditor.§.ſi inter.ſ.mādā.⁊.l.lucius.de ali.⁊ ci.le.⁊ ita hic cū ſit legata quātitas certa nō dꝫ ꝓpter hoc minui:qꝛ adiecit pro ea maritanda.Nō ob.l.libertis.qꝛ ibi in ſcdo legato cōtinetur plus q̄ in primo:⁊ hoc puto bene dictū q̄ñ teſtator dixit ꝓ ea maritanda.qꝛ ea maritata eſt finita cā. Sed ſi teſtator dixit lego ꝓ dote filie ſeu noīe dotis tunc non eſt dubiū:qꝛ ea maritata cā legati nō eſt finita cū conſtāte matrimonio poſſit dos augeri.vt.l.pe.⁊ aut.ſed iam.C.de dona.añ nup.materiam vero q̄ñ pater filiam dotat:⁊ eā dotē ei legat.dixi in.d.l.hmōi.§.cū pater.ſ.ti.j.qd no.dixi anno in.l.filia legatoruꝫ.C.eo.titu.

In alternatiuis

1 ☞In alternatiuis electio eſt legatarij in dubio.
2 Electio in contractibus in alternatiuis cuius ſit.
3 Electio in penis alternatiuis quando ſit rei ⁊ quādo iudicis.

Lucio. In alternatiuis in dubio electio eſt legatarij.h.d.In tex.ibi fundus tm:⁊ ſic vel totū dꝫ agnoſcere vel totū repudiare.vt.l.neminē.ſ.eo.
1 ❡No.† ꝙ in alternatiuis electio eſt le
a gatarij[a] ⁊ ſic creditoris.❡Opp.de.l.plerūqꝫ in ſi.ſ.de iur.do.Sol.dicūt quidā ꝙ ibi in cōtractibus.dic in vltimis volūtatibus:ſed hoc non vr ꝓcedere:vt.l.plane.la.j.§.pe.ſ.ti.j.Uñ glo.diſtinguit aut verba executiua referuntur ad legatariū.⁊ ſine dubio electio eſt legatarij.aut referuntur ad heredē:⁊ eſt electio here
b dis.aut ſunt verba dubia:⁊ in dubio[b] electio eſt legatarij vt hic.Idem tenet Dy.in.c.in alternatiuis.extra de reg.iur.lib.vj.⁊ Cy.in.l.cum quidam.C.de verborum ſignific.quod no.ſecus in contractibus.ita dicit
2 glo.in.l.contraria.hoc † quod dicit ſecus intellige.ſ.in caſu dubij in quo in contractibus alternatiuis electio eſt debentis.ſed in duobus caſibus primis idem
c diſtinguitur[c] in contractibus ⁊ vltimis voluntatib⁹ ſcilicet ad quem verba executiua referantur vt probatur in.l.ſi ſic ſtipulatus fuero.de verbo.obligatio.
3 ⁊.l.ſi quis ſtipulatus.eodem tit.Et † ex predictis colligi poteſt ſol.gloſſarū que videntur inuicem ſibi cōtradicere.nā.C.de ſer.fu.l.ſi fugitiui.glo.dicit ꝙ in penis alternatiuis eſt electio iudicis in.l.quicūqꝫ.eodē titu.dicit ꝙ eſt electio rei.Ibi tñ iſtas contrarietates non ſoluit.Sed quelibet glo.verum dicit.nam in prima gloſ.verba executiua referuntur ad iudicem.In ſecunda glo.referuntur ad partem.de quo dixi plene in.l.j.§.j.j.de effractor.

1 ☞Electio perſone legata licet ſit cōmiſſa in voluntatem alterius:tamen relictum valet.
2 Qui habet liberam voluntatem eligendi:poteſt indignum eligere.dum tamen dolus malus abſit.
3 Electio pauperum cōmiſſa priori fratrum predicatorum:prior poteſt eligere fratres ſuos:etiā ſi ſit cōmiſſa per verba importantia arbitrium boni viri.
4 Eligens indignum:ſtatim priuatur iure eligendi.
5 Dignus quilibet preſumitur:qui non probatur indignus.
6 Electio facta de digno:non reprobatur.licet dignior reperiatur.
7 Eligere ſtatim ꝙ quis negligit:ius petendi transfertur ad legatarios.
8 Ius eligendi circa res:durat anno.circa perſonas:debet ſtatim eligere.
9 Stante conſtitutione epiſcopi:ꝙ executore nō eligente intra annum epiſcopus exequatur ſi ſit legatum pauperibus quos titius elegerit anno elapſo poterit ipſe:⁊ nō epiſcopus eligere nō obſtante cōſtitutione.
10 Habens eligere perſonas ſi fuit in mora:poteſt moram purgare:donec legatum petatur.
11 Executor dicitur:qui habet nudum miniſterium facti.
12 Tempus modicum quod dicatur:relinquitur arbitrio iudicis.

Cum quidam. Primo ponūtur quatuor dicta marcelli.ſecundo reprehēſio ſceuole circa vltimum dictum.tertio reprehenſio Ulpiani circa idem.quarto limitatio circa predicta.ſecunda ibi:ſceuola.tertia ibi:videtur enim.quarta ibi:niſi forte.et hoc dicit.Si electio perſone committitur in liberam voluntatem heredis poteſt eligere indignū.ſec⁹ ſi in arbitriū:⁊ ſi eligere differat omnes vocantur ⁊ ad heredes tranſmittunt niſi ipſi in petendo negligentes fuerunt.hoc dicit.
1 Ex primo † dicto in quo ponitur thema nota quod valet relictum[d] licet
d electio perſonarū committatur in voluntate alterius.Non enim ſubſtantia relicti committitur:quia tunc eſſet legatum captatorium:vt le.captatorie.ſupra titulo primo.ſecus ſi committatur electio perſonarum:quod valet vt hic.⁊ lege vtrum.§.cum quidam.infra de rebus dubijs.Ex ſecundo dicto
2 † legis vbi ponitur primū dictum mar
e celli.nota quod quando[e] committitur in liberam voluntatem alterius poteſt eligere indignum.quod intellige dum tamen malus dolus abſit:vt lege creditor.§.lucius.ſupra manda.
3 ❡Et iſtud † inducit Dyn.ad queſtio
f nem[f] ſi eſt commiſſa electio pauperuꝫ priori fratrum predicatorum an poſſit eligere fratres ſuos.Et dicit quod ſic:

a ❡Eſt legatarij.an in alternatiuis electio ſit legatarij.⁊ quid in gratijs ⁊ beneficijs ⁊ quid in alijs.vide bal.⁊ imo.in.l.qui duos.ſ.ti.j.⁊ quod ibi no.dixit Bart.⁊ no.moder.inſti.de act.§.huic aūt.in pn.⁊ quod no.in.l.cum ꝓponas ab ea.C.de tranſa.⁊ imo.in.l.cum res.§.ſi ſtichus.ſupra titulo primo.Adde tu in alternatiuis cuius ſit electio ſelin.in capitulo inter ceteras.de reſcriptis.⁊ quando in alternatiuis electio ſit debitoris heredis vel legatarij vel iudicis.vide Baldum conſilio.xliij.

b ❡Et in dubio.Sed cōtra hoc fortiter obſtat text.in lege qui concubinam.§.primo.infra titulo primo.ſed potes ſoluere vt per Imolam in lege plane.paragrapho penultimo ſupra titulo primo.et allegat Bartoluꝫ in lege legato generaliter.ſupra titulo primo.

c ❡Item diſtinguitur.adde bart.⁊ doct.in.l.qui duos preal.§.ſ.ti.j.

d ❡Valet relictum.Relictum valet quando electio committitur in alterius voluntatem.et adde quod etiam in contractibus talis electio perſonarum poteſt committi in voluntatem tertij ita per iſtum textum firmat Bald.in lege in emendis in quarta columna.C.de contrahend.emptio.Adde Angel.conſilio ducenteſimoprimo.et Bald.conſilio.clxix.primo libro.

e ❡Nota quod quando.Adde quod idem etiam videtur dicēdum in arbitratore cui facta eſt commiſſio in liberam eius voluntatē vt ab eius dicto non reclametur ad arbitrium boni viri.ſed partem leſerit dūmodo dolus abſit vt hic quod not.ſing.pro liberando arbitrio benedi.de barzis.et in hac materia limitata aliter vt hic per Bal.adde Bart.in.l.filiuſfa.de donatio.

f ❡Dyn.ad queſtionem.An commiſſa electione pauperum priori predicatori poſſit eligere fratres ſuos.Adde quod not.Bartol.in lege vnum ex familia.§.

ſi duos.j.e.an poſſit eligere pauperes extraneos an ciues. vide bar.in.l.ſi.C.de anno.lib.xj.ꝛ Jo.an.in ti. de inſtru.edi.§.nunc vero aliqua.in vlt.char. et vide bar.in aut.quibuſcū.ꝗ.ꝛ quod ibi dixi.C.de ſa.ſancr. eccle. et vtrum poſſit eligere filium.no.bar. in repeti. l.j.C.de ſacroſanc.ecclesi.in.p̃.a viij.columna. Jaco. de aret.et Bald.in.l. id quod pauperibus.in.vj.columna.C.de epiſcopis ꝛ clericis.ꝛ ibi in decima columna. an poſſit eligere ſpurium teſtatoris.adde Joan.andre.in titulo de inſtrumen.§.nunc vero aliqua.quem ſequitur Pet.de ancharano in clementina prima de teſtamen.ꝛ an poſſit omnia diſtribuere in vnum.vide Bald.in repetio. dicte legis prime in decimanona columna.ꝛ in dicta lege quod pauperibus.in decima columna.vide an poſſit eligere non idoneum ꝛ inimicum vel odioſum teſtatori cogita.ſed ad hoc vide legē illud.ꝛ quod ibi nota quod cuiuſque vniuer.ꝛ adde quod etiam bal. in dicta lege id quod pauperibus.in decima columna.videtur velle quod electio et executio iniuſte facta poſſit per eum reuocari:ergo non eſt priuatus officio.Adde Petr.de anchara.conſilio.lxxiiij. vbi an abbatiſſa que cum certis alijs fuerit relicta executrix poterit in ſuas mōiales diſtribuere.ꝛ an quis poſſit in propinquos ſuos vel teſtatoris diſtribuere per eundem conſilio.ccccxxxvij.et an poſſit eligi ſpurius teſtatoris pro paupere per Balduꝫ,cōſi.lxxv.iij.lib.ꝛ ccccl.vj.ij.lib.

a ℭ Verbum volet. Adde Paul.de caſtro in conſilio lxx.incip.domina Azalina in ſuo teſtamento ſororem ꝛ cetera.

b ℭ Ex quo nota.dic vt in lege ſecunda.§.primo.infra de oper.libe.ꝛ aliqualiter etiam in lege quidam.de reb.dubijs.

c ℭ Male dixit Dyn. Adde quod licet executores male eligant pauperes recurratur ad iudicem ſecundū Bald.in auten. preterea. in.iij.colum.C.vnde vir et vxor.ꝛ vide Jmo.in.l.captatorie.š.ti.j.ꝛ ibi etiam vide ipſum referentem Joā.an.in.c.j.de relig.do.in.vj. in nouel.tenentem quod habēs diſtribuere inter pauperes poteſt diſtribuere inter religioſos mendicātes pro neceſſitatibus ſuis ꝛ an poſſit vel habeat neceſſe eligere ſuperiorem vide quod habetur in lege ſi quis ad declinandam.et quod ibi bal.in.iij.col.C.de epiſ. ꝛ clericis.

ADDE qn̄ electio pauperum pſumatᷓ fraudulenta Pe.de anch.conſi.xliiij.

d ℭ Circa perſonas. Bal.dicit hoc procedere quando debet eligi vna perſona de certis.ſecus ſi incerta de incertis vt quia iuſſit reſtitui pauperibus chriſti qui eligentur:quia tunc habebit annum ꝑ not.in.l.nulli. de epiſ.ꝛ cle.ꝙ etiam no.ꝛ vide Bart.in.l.cū pater.§. rogo.š.eod.

e ℭ Item opp. Vide bal.in.l.captatorias.in fin.C.de teſta.mili.ꝛ Bald.in.l.penul. vbi eſt text.C.de fideicommiſ.ꝛ Bald.in.d.§.ſed ꝛ ſi quis.in verſic. quero de tali.

quando committitur per verbum voler[d],ſecus ſi committatur ei per verbū b quod importat arbitrium boni viri:quia 4 tunc debet eligere vt bonus vir ſcilicet,illos pauperes qui ponuntur in lege ſi quis ad declinandam.ꝛ lege nulli.C. de epiſcopis ꝛ clericis. Et hoc vltimum non placet.nam quando committitur per verba que ſapiunt arbitrium boni viri:ſufficit quod non eligit indignum:nec reprobatur electio ſi poterat eligere digniorem:vt ſtatim dicam. Conuentus ergo fratrum non eſt indignus: ergo valet electio. ℭ Venio ad ſecundum dictum marcelli ex quo nota.quod[b] ille † qui eligit indignum ſtatim priuatur electione ſeu iure eligendi:nec expectatur alia mora quod patet:quia dicit textus cum gloſſa quod cum indignum eligit ſtatim omnes alij vocantur.qđ vide nota. in gloſſa ſuper verbo offenderit.quod in electionibus que fiunt ab iſtis religioſis eſt determinatum per decretales:an aūt hoc procederet in electionibus laicorum qui eligunt ſibi poteſtates vel rectores vel alios officiales:non dico mō dicā alibi.

5 ℭ Secundo † nota quod quilibet eſt dignus qui nō probatur indignus vt in textu qui dicit eos qui non offenderunt petere poſſe.facit infra de manu.teſta.

6 lege ſeruos. ℭ Querit gloſſa † quid ſi ſunt aliqui plus digni quam alij. Reſpondeo.gloſſa non eſt vis: vt lege cum pater.§.rogo.infra eodem. Et hoc nota diligenter quod licet committatur electio in aliquē tanquam bonum virum non reprobatur eius electio licet potuerit meliorem eligere ſufficit enim quod indignum non eligat. Ex hoc apparet quod male dixit

c Dyn.[c] in queſtione quam recitaui. ſupra precedenti verſiculo. ℭ Venio ad verſiculum idem ait. ℭ No

7 ta hic † quod ſtatim cum negligit eligere ius petendi transferatur ad omnes.quod declaratur in verſiculo videtur eiū et ſupra codeꝫ lege ſi quis titio.in fi. Secundo nōt. qđ iſtud vr̄ preſenti die datum. ℭ Ad hoc opponitur infra eadem lege.in fine. cum gloſſa ibi poſita.vbi dicit qđ anteꝙ eligat dr̄ legatum conditionale. Sed illud eſt verum intra illud modicum tempus quod datur heredi ad eligēdum intra qđ eſt conditionale.hic vero poſtquam heres fuit in mora. ꝛ iſtud modicum tempus preterijt ab iſta hora videtur preſenti die datum.declarabo in cōtrario. ℭ Venio ad ver.plane.in quo non eſt neceſſe quod dicam aliquid quia iuriſconſultus ipſe examinat illud reprehendendo ꝛ limitando. Venio ad verſiculum ſceuola.ꝛ opponi.ſi defuncti petere noluerunt non transmittitur ad heredes,vt.l.j.C.de his qui ante aper.tabu. Huius timore dicit glo.noluerunt non tamen expreſſe repudiauerunt.ſed ſimpliciter nihil dixerunt alias obſtaret contrarium. ℭ Quero quid vult dicere tex.ibi vtiꝙ ſi vno petēre ꝛc.gl.dicit ꝙ notare debemus ex iſto tex.ordinem qđ primum opꝫ qđ heres ſit in mora eligendi perſonā.ꝛ ex tūc transferꝫ ius petēdi in legatarios:tn̄ hr̄s pōt purgare morā quouſꝙ ꝑ ratur:ab vna petitione facta priuatᷓ heres iure purgandi morā ꝛ hoc vult dicere iſte tex.ſm glo. ℭ Cōtra iſtud opp.ius eligendi durat anno.vt.l.ſi.§.ſed ꝛ

8 ſi quis.C.cōia de le. So. † quando electio cōſiſtit circa res:procedit contrarium.ſed quando conſiſtit cir

d ca perſonas[d]:tūc debet eligere ſtatim.vt hac.l.quod eſt not.dixi in lege prima ſupra eodem. Ratio poteſt eſſe quia eſt periculum ſi differat eligere quoniam moriendo ad heredem non tranſmitteret vt hac.l.in

e ſi. ℭ Item opponitur[e] ad idem ſi heres eſt in mora

lex facit executionem incontinenti:quia omnibus cōpe a tit petitio ergo heres nō poteſt purgare morā:vt.l.ſi is cui.š.eo. Rn̄.lex nō facit executionem qđ tranſeat dominiū rei legate in iſtos libertos. ſed ſolum actio perſonalis ad petendū vt.j.dicā. ℭ Et per pdicta dixi[a] iā in.q. de facto. † Cōſtitutione epi cauetᷓ ꝙ execu

9 tores vltimarū voluntatū debeāt exequi intra annū.

b alias executio ad epm̄ traſſeratᷓ[b]. modo teſtator reliqt mille illis pauperibus quos talis elegerit.ille nō eligit intra annum:ſed poſt ipſe eps volebat eligere dicens ad eū eſſe ius eligēdi deuolutū per conſtitutionem.dixi ꝙ ille poterat eligere non eps.nam de iure

10 † cōi qui habet ius eligēdi circa perſonas pōt elige-

c re ꝛ ſi fuit in mora pōt eā purgare[c] donec petatᷓ legatū vt hic. Et intelligo peti per lit.cōteſt.vt.l.amplius. j.rem ra.ha.de iure ergo cōi ille cui fuit cōmiſſa electio non excluditᷓ. Itē nec ex forma cōſtitutionis excluditᷓ quia cōſtitutio dicit ꝙ executores debeāt exequi

d intra annū[d] ſꝫ iſte nō eſt executor vt oſtēdā ergo ꝛc. qđ ꝓbo inter eū q̄ declarat ꝛ inter executorē longa eſt differētia qđ ptꝫ quia iudex dr̄ ille q̄ declarat ꝛ ſentē

11 tiat. Executor † vo dr̄ ille q̄ hꝫ nudū miniſteriū[e] facti.

e vt.l.executorē.C.de execu.rei iud. Iſte ergo nō dicitᷓ executor nō enim ipſe hꝫ ſoluere de facto. ℭ Officiū ergo exequēdi traſſeratᷓ ad epm per cōſtitutionē illā

12 nō ius eligēdi. ℭ Venio ad verſi.videtᷓ eiū. † quero quod ſit illud modicū tēpus.glo.dicit qđ eſt arbitrio iudicis:quia non poteſt exprimi.vt.l.j.§.item ſi ita.j.ad l.fal. Deinde ſubdit gloſ.hoc autem cōtingit cum eſt f in mora eligendi vel eligit indignum.qđ not. ſicut.š. dixi quando eligit indignum ſine aliquo interuallo iure eligēdi priuatur. ℭ Venio ad ver.niſi forte. hoc dicit ꝙ intra illud modicum tempus quod datur ad eligendum tale legatum eſt conditionale. contra inſti.eo.§.optionis.ꝛ.C.cōmu.de le.l.ſi.in prin. ꝛ.§. ſed ꝛ ſi quis. Sol.illud loquitur qn̄ electio conſiſtit circa res.hic quando circa perſonas quod not.

1 ☞ Si vnus ex pluribus legatarijs petit qn̄ videatur alijs offerre ius petēdi videtᷓ ꝙ alijs preiudicet.

2 Diſcuſſio perſonarum an aliquis reperiatur ita fieri debet quemadmodum diſcuſſio bonorum ad hoc vt cognoſcatur an aliquis ſit ſoluendo.

3 Citatio ad domum an valeat de iure communi qn̄ nuntius refert ſe perquiſiſſe ꝛ non inueniſſe.

1 SI tamen. Pro huius.l. declaratione quero de.q. quā † poſuit gl.que incipit ex ſuperſtitibus.an vnus petens auferre alijs legatarijs ius. Videtur ꝙ ſic vt.l.ex duobus.de duo.re. ꝛ.l.ſi titio ꝛ ſeio. š.eo. In cōtrarium videtur iſte tex.quia omnes vocantur ſimul non quilibet in ſolidum. Glo. hic nō bene declarat. Diſtingue ſic qnꝙ relinquitur pluribus d alternatiue ita qđ ſunt plures rei credēdi. ꝛ tunc ille qui primo petit appropriat ſibi legatum in.d.l.ſi titio.ꝛ ibi not.š.eo. Qnꝙ relinquitᷓ incerto de certis data alicui electione:ꝛ tunc poſt morā eligētis debetur oībus non inſolidū ſed equaliter:vt hic.ꝛ.l.cū pa e ter.§.rogo.j.eo.ꝛ.l.ſi q̇s titio.§.ſi.š.eo.tūc ſi vnus petat ꝛ alij negligāt ille qui petit appropriat ſibi legatū. Si vero vnus petit ꝛ alij nō negligūt: tūc petens f alijs legatarijs non preiudicat:ſed ſoli heredi:vt impediat eum de certo purgare moram vt hic.ita tenet Andreas Pomate. ℭ Et per predicta dixi.vide Panor.conſi.xciij.in.j.volu.ꝛ conſi.xj.in.ij.dub.in.ij. volu.ꝛ conſi.cx.in.iij.dub.in eo.volu. Barba.conſil. viij.in.v.ccl.in.j.volu. Ro. conſi.ccxxviij. in.iiij.colū. Panor.conſi.lix.in fine.in.j.volumi. Barba. conſilio cxxxvij.domi. Ant.in c.literis.de ſupplē. negligē. prela. Ancha. cōſil.ccccxiij. Panor. in c.nos quidem. de teſta.qui omnes tenent cum Bar.

gl.j.c.l.vnū ex familia.§.ſi duos.in gl. ſuper ver.petēt.ꝛ hoc tenet Pe.ꝛ Dy. ex hoc patet ꝙ per morā heredum nō dicitᷓ facta executio vt in oēs traſeat dn̄ium.nam ſi hoc eſſet negligēdo petere nō preiudicaretᷓ eis:ꝛ quia vnus petendo preiudicat alijs negligētibus. ideo fuit facta iſta lex ſi tn̄.que ponit practicā que eſt talis.vnus ex legatarijs venit ad petendū:ꝛ petit totū: cū poſſit totū petere alijs negligētibus: quō hoc probatᷓ. Rn̄det iuriſcōſultus cauſa cognita hoc ſtatuendū eſt faciē b do diſcuſſionē de hoc:ſtatuēdo tēpus intra qđ veniāt:ꝛ explorādo an ſint pe

2 tituri.qđ no. † multū.ſicuti eīn ſit diſcuſſio bonorū vt videatᷓ an aliquis ſit ſoluēdo.ita dꝫ fieri diſcuſſio pſonarū an aliquis reperiatᷓ.facit.l. ait pretor.§.

3 ſi.š.ex quib.cau.ma. Et † ex hoc cū de iure cōmuni dicatᷓ ꝙ tunc pars debet citari ad domū qn̄ nō reperitᷓ in perſona.vt.l.j.§.j.š.de lib.ag.eſt conſiliū[f] quod nuntius dicat in relatiōe quod eum perquiſiuit diligenter.ꝛ quia eū inuenire non potuit: ideo citauit ad domum vt hic.

Iſcuius. Heres nō c poteſt retinere vſumfructum in re legata antea ſibi debitum. hoc dicit. Concor.infra eodem.l. cum filius.§.dominus.et ibi plene videbitis.

b ℭ Ad epiſcopū traſſeratᷓ.quid autē ſi executor teſtamēti eſt effectus monachus an declarabit monaſterium dicet per Bald. in.l.ſi duobus.§.j.C. eo.de leg.

c ℭ Purgare.dicit an gel. in hac q. ſe de facto obtinuiſſe ꝙ ſi teſtator dicit velo talem tantum eligere quod epiſcopus ſtante iſta conſuetudine non poterit elapſo anno eligere: quia hoc eſſet contra mentem teſtatoris per verbum tantum quam.l.requirit obſeruari ad vnguem.l. nulli.C.de epi.et cle.et idem voluit. Bal.in.l.id quod pauperibus.eo.titu.quod tene menti.

ADDE vt pulchre per Baldum conſil.clxix.libro.j. Petrū de Ancharano conſilio.ccclxxxviij. Abb.conſi.cx.per Pau.de ca.in conſi.clxvij.per Roma.plene conſi.cxxxviij.

d ℭ Intra annum. Adde quod ſi fiat intra annum aliquod preceptum executori per epiſcopum et ſit contumax in obediendo poterit epiſcopus incontinenti ipſum officio priuare ſecūdum Bartolum in.l.iij.C. de procurato.

e ℭ Nudum miniſteriū. Facit differentiam inter executorem et electorem.adde Bar.in.d.l.executor.ꝛ in d.l.ſi.§.ſi quis.C.de lega.

f ℭ Eſt conſilium. Adde Barto.in.l.iiij.§.pretor.in.ij. col.de dā.infec.ꝛ in.l.j.de lib.agno.et in.l.iij.in pe.q. de duo.re.

SI illud. Legatum al‑ternatiue ſub
diuerſis conditionibus re‑
lictū eſt vnū reſpectu vni⁹ 2
ſolutiõis.h.d. ¶ Op.ſ.eo.l.ſi qs ſer‑
uum.§.ſi ita.So.vt ibi dixi.⁊ in.l.ſi ex
toto.§.ſi.de leg.j. 3
1 ☞ Priuilegium perſonale non tran
ſit ad heredes.
Subſtitutio pupillaris an euaneſcat
inſtituto moriente in vita teſtatoris 4
remiſſiue.

CUm patronus.
Priuilegiū [a] † perſonale nō
tranſit ad heredem.h.d.iſtā 1
materiam Dy.tractat in.c.priuilegiū
perſonale.extra de reg.iur.lib.vj.dixi
in.l.quia perſonale.ſ.ſol.mat. ¶ Ul‑
timo Dyn.†inducit iſtam.l.ad.q.vtrū
ſubſtitutio pupillaris euaneſcit inſti‑ b
tuto moriēte in vita teſtatoris.de qua 1
dixi in.l.lex cornelia.de vulg.⁊ pupil.⁊
Facit ad.q.quam dicam in.l.titia.§.fi‑
na.j.eodem.
Legata caduca remanent apud he‑
redem cū onere ſuo etiam de iure.ff.

CElſus. Legata †cadu‑ c
ca remanent a‑
pud heredē cum onere ſuo
quod no. ¶ Oppo.qđ hoc
introductum ſit ſolum per Juſtinia‑
num.vt.l.j.§.in primo.et.§.pro ſecūdo
C.de cadu.tol.dicit gloſ.Juſtinianus
hoc inuenit ⁊ nullus alius imperator
tu dic quod legata caduca vel quaſi
redibant ad heredem cum onere ſuo
etiā ſm iſta tēpora.vt hic.facit.l.ſi duo
bus.§.j.⁊.l.ciuitatibus.§.luci⁹.ſ.ti.j.
ſed poſtea facta fuit lex papi.de qua
fit mentio in.l.j.§.cū igit.C.de cadu.
tol.que ſtatuit legata illa deuolui ad
fiſcum qđ poſtea Juſtinia.reuocauit
in.d.§.pro ſecūdo. ¶ Opp.de.l.titia.
de annu.leg.So.vt ibi qr ibi legatū
incipit valere in perſona legatarij.hic d
non.
1 ☞ Jus accreſcendi inductū eſt per
l.xij.tab.
2 Hereditas pro non ſcripta accreſcit
cum onere.
3 Portio coheredis accreſcit cum one‑
re quando adiunctio eſt facta nomini
bus appellatiuis.
4 Portio coheredis non accreſcit quan
do ſolum nominatur ille cuius portio 1
deficit.

Quod alicuius. Portio cohere‑
dis deficiens accreſcit ſine onere illi
nominatim adiuncto.h.d.cum.§.ſeq. 1
1 ¶ No.ex ſi.ꝙ ius †accreſcendi indu‑

a ¶ Cū pa‑ 2
tronus .ꝑ
iſtā.l.limi‑
tat Angel.
hic.l.qm̄ i‑
prioribꝰ.ð a
inoffi.teſt. 1
qđ habet
locum niſi
filiꝰ repu‑
diet qr tūc 2
ī legitima
q̄ trāſit ad
aliū pote‑
rit imponi
onus ſecꝰ
ſi nō repu‑ 1
diet.qr fi‑
lius vellet 1
habere vt
hic.
b ¶ Quidā
in teſtō.et
vide Bar.
in.l.ita ſti‑
pula.in.vj.
col.de ver.
obli.
c ¶ Si qs.
vide ꝑ hāc
legē deci‑
dit Bal.in
l.ab eo.in
vlti.eo.C.
de fideicō.
d ¶ Adita
heredita‑
te.Et intel
lige nō in‑ 1
cōtinēti.ſʒ
cū aliquo 2
ſpatio tem
poris vt di 3
xit gloſ.dic
in verſi.et
dic q̄ not. 4
Benedi.
e ¶ Cū ita.
vide ꝙ per
iſtam.l.di‑
cit Bal.in
l.j.ſ.ð ſta.
homi. 1

ctum eſt per.l.xij.tab. ¶ Op.ꝙ portio coheredū ac‑
creſcit cū onere.vt.l.ſi titio.§.iul.j.eo.⁊ de his que in
teſt.delē.l.ij.gl.dicit ꝙ hic loquitur in pro nō ſcripto:
2 contraria loquuntur in caduco vel quaſi. Sed †cer‑
te etiā pro nō ſcriptum in hereditate accreſcit cū one
re.l.j.§.his ita diffinitis.C.de cadu.tol.⁊.ſ.titu.j.l.ſi
3 duobus.§.j.Unde alij ſoluunt quod †accreſcit cum
onere qñ cōiunctio eſt facta noibus appellatiuis.vt
in contrarijs.ſecus ſi noibus ꝓprijs vt hic.⁊ iſta eſt
vera.Contra hoc tñ facit.ſ.ti.j.l.ſi duobus.§.ſi.⁊.l.
4 ciuitatibus.§.lucius.e.ti.ſol.† ibi legauit nominatiꝫ
ab omnibus heredibus.hic nominauit ſolū eū cuiꝰ
portio deficit iſta eſt vera opi.licet gl.vacillet.hoc di
xi in.d.l.ſi duobus.§.j.dicam in.l.que conditio.de cō
di.⁊ demon.
☞ Legatum incertum pro refectione vie valet.
Pro alimentis.
Pro dote.

QUidam in teſtamen‑
to.[b] Legatū †incertū ad viā reficiēdā
vʒ.h.d. ¶ Op.de.l.cū poſt.§.gener.ſ.
de iure do.Dicit gl.ſpeciale eſt hoc ī re‑
fectione vie. Sīle in alimētis fauore alimētorū.vt.l.
ſi cui.de annu.leg.Itē fauore dotis.vt.d.§.gener.iſta
eſt vera ſol.licet Cy.aliter dicat in.l.j.C.de do.ꝓmiſ.
quam opi.reprobaui in.l.j.ſ.ſol.matri.

SI quis. [c] Si deficit fideicommiſſum
legatum non remanet.apud
nudū miniſtrū.h.d. ¶ Op.de.l.ſi quis eū.
de condi.⁊ demon.q̄ directo eſt cōtra iſtā
l.ſo.gl.ꝙ hic relinquebat vt miniſtro ibi vt legata‑
rio.⁊ ſummaui tibi ſʒ iſtā ſo.hāc.l.quā ſol.tenēt doc.
tñ nō videt̃ vera.qr hec verba diſpoſitiua fuerūt col
lata in ipm tāq̄ in legatariū:ergo nō eſt miniſter nu
dus.vt.l.ſi q̄ſtitio.ſ.e.⁊.l.ſulpitiꝰ.de dona.inter vi.
⁊ vxo.vñ dy.hic dicit ꝙ hic fuit rogatꝰ vt manumit‑
teret incōtinēti:in ꝯrio vt manumitteret ex interual‑
lo.⁊ hāc tenet Cy.in.l.j.§.in prīo.in.j.⁊.ij.q.C.de cad.
tol.ſʒ adhuc remanet dubiū nā lʒ incōtinēti debeat
manumittere:manet apud eū in ſpēonatꝰ.vñ nō ē
nudus miniſter.⁊ ſic remanet adhuc rō.l.ſi quis eū.
de cōdi.⁊ demon.nō dico hic dicā in.l.codicillis.j.e.

OMnia noia. Legata ſimplr̃ debē‑
tur ab adita heredita‑
te[d].h.d. ¶ Op.de.l.j.in ſi.de cōdi.⁊ demon.
ſol.ibi inerat cōditio tacite. ¶ Op.de.l.ſi tibi homo
§.cū ſeruus.ſ.tit.j.⁊.l.quod ſeruus.j.eo.Sol.ab adi
ta hereditate debentur:fructus tñ percepti heredi‑
tate iacente debent reſtitui legatarijs.

Fundum. Pendente conditione legati pōt
res legata cum fructibus reuoca‑
ri a legatario.h.d.

Cum ita. [e] Appellatione rerū que ſunt in loco
continentur ſerui.h.d.
1 ☞ Legatum factum a teſtatore vxori de omnibus
que habet in camera non comprehendit illata in ca
mera teſtatore ignorante.

CUm ita. Non videtur eſſe in loco qđ
dolo legatarij illic latū eſt.
1 hoc dicit. ¶ Not.iſtam †legem ꝯ dominas
quibus teſtator legat oīa q̄ hʒ ī camera,nā

illata per eas ignorante teſtatore non cedunt le‑ a
gato.

Quod a legatario. Morte grauati
nō extinguit̃ fidei
commiſſum.h.d. b
1 ☞ Cōuētus ad rem qui dicit rem nō reperiri:hʒ in‑
tentionē fundatam niſi aliquando cōſtet rem fuiſſe
apud ipſum.
2 Probata amiſſiōe rei q̄s probet caſum vel agēs dolū
vel culpam amittentis.remiſſiue.

Species. Heres non tenet̃ ad ſpeciē legatā
niſi probetur eā habere vel dolo de
1 ſijſſe poſſidere.h.d. ¶ No.†ꝙ cōuētus[a] qui dicit rem
a nō reperiri hʒ fundatā intentionē ſuam niſi probet̃
contrariū. ¶ Op.ſ.loc.l.ſi quis domū.§.imperator.
al's eſt ſub.l.ſi quis fundū.⁊.ſ.de eden.l.ſi q̄s ex ar‑
gentarijs.§.ꝓhibet.Sol.in illis cōſtabat aliqñ rem
fuiſſe apud conuentū.vnde ſi ipſe dicit rē peremptā.
debet ꝓbare.hic vero nō cōſtabat aliqñ fuiſſe apud
2 heredē.Probata aūt †amiſſiōe:quis debeat ꝓbare:
an amittēs caſum:vel agēs dolū vel culpā illius qui
amiſit.Dixi in.d.l.ſi quis ex argentarijs.§.prohibet.
de eden.
1 ☞ Si genus precedit ⁊ ſequit̃ numeratio ſpecierū
taxatiue genus refertur ad illas ſpecies tantum.
2 Dictio et:ampliat ⁊ non reſtringit.
3 In legato facto familie poſt nominatos veniunt pro
ximiores.
4 Familie appellatiōe non veniunt cognati:niſi ex cōi b
vſu ita intelligeretur.

In fideicommiſſo. Ad relictū familie
primo vocātur no‑
minati poſt eos qui proximiores ſunt in gradu.h.d.
¶ Op.hic dr̃ ꝙ noiati vocātur:⁊ in prin.dicit qđ fuit 1
relictū familie.⁊ ſic nō fuerūt nominati.Dicit gloſ.ꝙ c
relinq̄t hoc mō relinquo familie mee.ſ.Pe.⁊ Joā.hec
nō eſt bona poſitio.qr tūc ſolꝰ Pe.⁊ Jo.admitterent̃.
1 ⁊ alij nō.vt.l.ſi.C.de ver.ſig.Rō qr †qñ ꝑcedit genus
⁊ ſequit̃ enumeratio ſpērū ꝑ modū taxatiōis:tūc ge 2
nus reſtringitur ad illas ſpecies tm̃.vt.l.legata ſupel
lectili.de ſupel.leg.dico ergo qđ ibi fuit dictū lego fa
milie.⁊ Pe.⁊ Jo.⁊ ſic nō fuerūt nominati cauſa taxa d
2 tionis.dictio enī †⁊:hʒ augere nō reſtringere.vt.l.ea
tantū.j.ti.pxi.tamen vocabuntur nominati primo: 1
quaſi plus dilecti:qđ preſumit̃ ex eo qđ teſtator eos
ſingulariter nominauit ſicut in euāgelio.Dicite diſci‑
pulis ⁊ Petro.⁊.C.de ſerui.⁊ aqua.in rub.facit.j.de 1
iniur.l.item apud labeonē.§.hoc edictū. ¶ Quero
dr̃ hic poſt nominatos admittūtur alij qui ſunt ex eo
dē nomine.quomodo hoc intelligat̃. Quidā dicunt
qđ debēt eſſe de eo ordine ⁊ de eo gradu quo erant
3 nominati.licet alij ſint ꝓximiores †⁊ gl.reprobat imo
poſt nominatos vocantur proximiores.vt.l.fin.§.j.de
verbo.ſig.⁊.l.peto.§.fratre.j.e.⁊ de ſucceſ.edic.l.j.§.
quibus.⁊ hic tex:dicit ex noie nō ex ordine. ¶ Que‑
4 ro vtrū cognati †veniant ad illud legatū.gl.quod ſic
ſpālr̃ hodie:qr exequati ſunt cognati ⁊ agnati.No.ex
glo.quod appellatione familie cōtinent̃ cognati:ſed
certe ſm iſta tempora tex.in contrariū eſt in.l.pnun‑
tiatio.§.j.⁊.l.familie.de ver.ſig.vbi continent̃ ſolum
qui agati ſunt:an vero hodie cōtineant̃ cognati.Pe.
in.l.ſi.C.de ver.ſig.videtur tenere iſtam gloſ.itarem

a ¶ No.ꝙ ꝯuentus.tene mēti hāc no.glo.de qua vide
inſti.de act.§.pterea.in materia de dolo.⁊ vid ꝙ no.
bar.in.l.qđ ad tpꝰ.§.de murile.li.xj.⁊ ꝙ no.bal.ī.l.iij.
C.de epi.audi.⁊ ꝙ no.Jo.an.in cle.j.de vſur.
b ¶ Legator.⁊ vide doc.i.c.tua.vbi dicūt ꝙ in hypo‑
theca ſi vnꝰ coherede dum noīe ſoluēdo te
in hoc cōi vſui loquendi.Appellatio
enim familie diuerſimode accipit̃ vt
dixi in.l.j.in pn.ſ.ad ſille.In iſtis nr̃is
partibus appellatione familie non cō‑
tinent̃ cognati.Nō ob.qđ ſint exequa
ti agnatis.qr verum eſt quo ad ſucceſ
ſionem ab inteſtato.Oppo.gloſſ.de.l.
ſi cognatis.de re.dub.dicit gl.ꝙ ibi vo
cabūtur omnes hic ordine ſucceſſiuo.
qđ Dy.reprobat per.l.peto.§.fratre.j.
eo.Unde dicit ipſe ꝙ iſta debet intelli
gi ſm illam vt intelligatur tēpore mor
tis ſcʒ et teſtamenti.Pet.dicit aliter in
d.l.ſi.C.de verb.ſigni.dixi in dicta.l.ſi
cognat
1 ☞ Coheredes non poſſunt cōueniri
hypothecaria ꝑ partibus aliorū qui
non ſunt ſoluendo.
2 Conſuetudo quod ſi ruſticus non ſit
ſoluendo:alij ſoluant onera pro eo an
valeat.

LEgatorum.[b]
Non tenet̃ quis ad lega‑
tū ex perſona coheredis
qui non eſt ſoluēdo.h.d.
1 ¶ Querit̃ †vtrum[c] hypothecaria poſ
ſint cōueniri coheredes pro partibus
aliorū.Certe qđ hic dr̃ in perſonali idē d
in hypothecaria.vt.l.j.in ſi.C.cōi.de le
ga.⁊ facit.l.iſta cōtra conſuetudinem
2 †ciuitatis per quā ſi vnus ruſticꝰ non
eſt ſoluendo exigit̃ ex alio ꝑ hoc.C.vt
nul.ex vica.pro alie.deli.exiga.lib.xj.⁊
ibi dixi[d].
1 ☞ Clauſula generalis qđ reſtringat̃
ad ſpecificata tantum.

Qui plures. †Clauſula ge‑
neralis reſtrin‑
gitur ad ſpecificata tantum ſi plura
fuerūt.h.d.Cōtra iſtam.l.videtur tex.
j.eo.l.meuius.§.eū.So.vt ibi. ¶ Op
po.j.l.proxi.§.pe.Solut̃.ibi fuit caſus
econtra.quia primo reliquit in genere:
poſtea ab vno in ſpecie.Gloſ.aſſignat
arg.contra.de.l.ſi cum fundum.de ver
bo.ſigni.Dicit Dy.quod hic preceden‑
tia declarant ⁊ limitant ſequentia:ibi
ſequentia declarant ⁊ limitant prece‑
dentia ⁊ ſic non eſt contra.Itē hic nō
dicitur quod omnes dānauerit in co‑
dicillis ſed quod ſcripſerit codicillos
ad omnes.Dy.no.iſtam.l.

thecã ſi vnꝰ cohere‑
dum noīe
ſoluēdo te
net̃ alteri.
vt.l.iter fi‑
deiuſſores
ff.ð fideiu.
bar.hic ſē‑
tit ꝯ.pōde
ra ⁊ dicas
ꝙ hic loq‑
tur in lega
tis gl.⁊ do
cto.in.d.c.
tua.loquū
tur ī credi
toribꝰ.ani
dre.barb.
c ¶ Queri‑
tur vtrū.
vide q̄ di‑
cit Bal.in
hac mate‑
ria in.l.iij.
C.de neg.
ge.⁊ latiꝰ
ꝑ Bar.i.l.
iiij.§.j.de
re iud.
d ¶ Et ibi
dixi.vid q̄
dixi poſt
Jmol in.l.
cū filiꝰ.de
ver.obl.in
prin.

Titia cum. Verba enunciatiua de futuro emiſſa propter aliud vel a
enunciatiua de preterito 3
ſine expreſſione rei diſpoſitionem non
inducunt. h. d. ¶ Oppo. in princ. dicit
tex. quod dixit teſtator ſe legaturꝫ. poſt 4
ea dicit tex. quod dicit ſe legaſſe. Sol. b
expone legaſſe. i. legaturꝫ eſſe. Vel dic
et melius quod iuriſconſultus arguit
quod dicta verba enunciatiua de futuro
diſpoſitionem non inducũt: quia
etiam ſi eſſent verba enunciatiua de p̄
terito ſine expreſſione rei diſpoſitionẽ
non inducunt. ¶ Oppo. j. tit. j. l. pamphy.
in princi. Solu. ibi fuerunt verba
enũtiatiua emiſſa principaliter ꝓpter 2
ſe hic propter aliud. ¶ Opponitur
quod incertitudo non vitiet legatum.
vt. l. quidam. ſ. e. gl. ſo. qđ ibi ſpeciale. 1
¶ Oppo. de. l. ex hac ſcriptura. de do.
ſol. vt ibi dixi.

1 ☞ Verba teſtatoris improprianẗ vt
diſpoſitio nõ reddatur inutilis.
2 Subſtitutio cõpendioſa facta ꝑ verba
cõia intra tempora pubertatis ſi ſunt
appoſita illa verba qđ ſubſtitutꝰ a ſe
capiat intelligiẗ directa ex preſumpta
mente teſtatoris.
3 Teſtator poteſt dare in teſtamẽto autoritatem
ingrediendi ꝓpria autoritate poſſeſſionem.
4 Libellus ſi dicat peto talem villã qđ
procedit.

1 Lucius. Verba † teſtatoris extra ꝓpriã ſignificatio- 1
nẽ verborꝫ intelliguntur vt legatũ nõ red
datur inutile. h. d. ¶ Quero qualiter
iſta vba debẽt intelligi. gl. dicit qđ ha
bent quinqꝫ expoſitiones duas malas ꝛ
tres bonas. due male reprobanẗ hic in
tex. prima expoſitio eſt a ſeipſo. i. quan
tum poteſt iure hereditario. iſta eſt
mala hic: quia fideicommiſſum redde
retur inutile. vt text. dicit. ſed vbi non
vitiaret iſta eſſet bona. vt. j. dicam. Se
cunda expoſitio eſt a ſeipſo. i. vt pretiũ
ſoluat: iſta reprobatur in fi. §. Alie ex-
poſitiones ſunt bone a ſeipſo. i. nõ per 2
mediam perſonam filij vel ſerui. Vel
a ſeipſo. i. non de manu alterius. ſed ꝑ
ſe directo: quod not. per iſtum. §. dixi. c
3 † quod ſubſtitutio compendioſa facta
per verba communia intra tẽpora pu-
bertatis debet intelligi directa ex pre-
ſumpta voluntate defuncti: quãdo ap
ponit verba illa quod ſubſtitutus poſ
ſit bona accipere ſua propria autorita-
te: ſeu volũtate: hoc enim importat di-
recto non per fideicommiſſum de ma-
nu alterius vide gloſſ. Et ſic tantũ importabit a ſe id
eſt iure hereditario. nec tunc vitiat inſtitutionem ſed
facit eã validiorem. Tertia expoſitio eſt vt accipiat
a ſe. i. ſua autoritate ingrediatur poſſeſſionem a. Not.
tergo quod teſtator poteſt dare libertatem in teſta-
mento ingrediendi poſſeſſionem ſua autoritate: ſicut
dicimus in contractibus. vt. l. creditores. C. de pign.
¶ † Vltimo inducitur iſte. §. qđ vꝫ libellus b ſi dico
peto talem villam ſicut ſi dicerẽ peto quod poſſides
in tali villa. vt in. c. cum ad ſedem. extra de reſtit. ſpo.
ꝛ ibi per Inn. facit. j. de ope. no. nun. l. de pupillo. §. q̃
nuntiat. ꝛ ibi per Iacob. de are. ꝛ ibi dixi. facit quod
not. gloſſ. in. l. rei appellatione. l. ij. infra de verborꝫ ſi
gnificationi.

a ¶ Ingrediaẗ poſſeſſionem. ꝯ bar. i. l. creditores. ꝺ pig. i. ij. q. p̄n. ꝛ bal. i. l. j. C. cõia de le. i. iiij. col.

b ¶ Vꝫ libellus. no. formã libelli. adđ bart. i l. j. pꝰ p̄n. ſ. ꝺ edẽ. ꝛ dixi ibi per imo. i. c. j. ꝺ li. ob. ꝛ moder. i. c. i p̄n tia. i. ij. ti. ꝛ viđ bar. i. l. marcellꝰ. §. armẽta. ff. ꝺ rei vẽ.

c ¶ Vr̃ ꝯ caſum. vide bal. i. d. l. rõnes. ꝛ autꝭ. ibi poſitã.

1 ☞ Adhibitus ad actum vt teſtis qđ nõ preiudicet
iuri ſuo.
2 Preſens actui quẽ poterat impedire qñ ſibi preiudi-
cet. remiſſiue.

Lucia. Qui eſt † adhibitus vt teſtis nõ preiudi 1
cat iuri ſuo. h. d. ¶ Opp. ſ. de pig. l. fide
iuſſor. §. pater. ꝛ. l. ſi fundum per fideicõmiſſum. in p̄n
2 ci. ſupra titulo. j. Sol. Glo. † aut fuit preſens tali actui
quem poterat impedire contradicendo aut non. et
idem no. in. l. caius. ſupra de pig. act. per. l. ſepe. de re
iud. qđ dico in. d. l. ſi fundũ per fideicõmiſſum. ꝛ exa-
minabo in. l. que dotis. ſ. ſol. ma.

1 ☞ Verba enuntiatiua nõ inducunt diſpoſitionem
vltra verborum ſignificationem.
2 Verba enuntiatiua negatiue ꝓlata quãdo inducãt
diſpoſitionem.
3 Teſtator ſi iubet vxorem non inquietari pro rebus in
camera exiſtentibus an ſi vxor amouit res viro inſcio
videatur liberata.

Caius ſeius. Verba † enuntiatiua non in- 1
ducunt diſpoſitionem vltra
verborum ſignificationem. h. d. ¶ Oppo. j. de cõdi.
et demonſtratioñ. lege cum tale. §. falſam. gl. dicit ꝙ
hic verba enuntiatiua fuerunt ꝓlata nõ expſſa cer
ta re vel quantitate. ideo non inducunt diſpoſitionẽ.
vt ſupra eadem lege in principio. Eodem modo ſolu.
in lege qui vxori. infra de auro ꝛ argento legato. hoc
non placet. quia hic non ſolum fuerunt verba enun-
tiatiua: ſꝫ diſpoſitiua dixit enim inquietari nolo. Pre
terea licet non exprimere certam quantitatem vel rẽ
diſpoſitionem vitiet quo ad obligandum: nõ tamen
quo ad liberãdum. vt. l. emptor. §. lucius. ſupra de pa-
2 ctis. ꝛ. l. ꝛ vno. §. j. de accept. Vnde Dyn. dicit † quod
hec ſunt verba enuntiatiua negatiue ꝓlata que di-
ſpoſitionem non inducunt quod not. ſi eſſet verum.
Tamen hoc videtur contra caſum c legis rationes. ꝛ
autentic. quod obtinet. codice de probationibus. vn-
de Iacobus de arẽ. dicit vt Cyn. refert in lege ver-
ba. codice de teſtamenẗ. quod hic ſunt verba enuntia
tiua negatiua dñij que diſpoſitionem non inducunt.
ſed in lege rationes. et autentic. quod obtinet. ſunt
verba enuntiatiua negatiua alterius obligationis.
certe verba enuntiatiua quantum ad inducendam
exceptionem videtur eodem modo ſufficere in actio-

a ne reali ſicut a in perſonali. vt. l. emptor. a in fin. de rei 3
ven. Preterea eodẽ modo dicitur liberatio ab actio-
ne reali ſicut a perſonali. vt. d. l. et vno. de accep. So.
ergo vt ſoluit hic alia gloſſ. ſuper verbo penes. quod
hec verba enuntiatiua vel diſpoſitiua non inducũt 4
diſpoſitionem vltra ſignificatum vocabuli: ſed ſigni-
ficatio huius verbi penes vxorem meam nullam pe
cuniam eſſe ꝛc. non includit tranſlatam poſſeſſionẽ 5
per virum in pretorium vxoris. vt. j. de verborum ſi-
gnificationibus. l. penes. ita etiam ſoluit gloſſ. in. l. j.
3 C. de fal. cau. adiec. leg. ¶ † Quero quid ſi vxor ali- 6
quas res viro amouerit: ꝛ vir fuerit vſus his verbis 8
an videatur relinquere liberationem: gloſ. quod ſic.
vbi teſtator ſciuerit: niſi per heredem probetur con-
trarium: ſed certe ſi teſtator iurauit heres non poteſt 9
probare contrarium. vt in auten. quod obtinet. C. de
probatio.

Si ea. Si non ſtat per legatarium videtur im-
pleta conditio. h. d.

b Qui inuita. b Si pater legat filie: qua in-
uita dotẽ exegerit: filia debet
eſſe contenta alterutro: niſi plus ſit in dote. hoc dicit.
Not. text. ibi cum non ſit veriſimile ꝛc. ¶ Opponi.
quod maritus ſit liberatus per ſolutionem factam 11
patri. vt. l. dotem. ſ. ſol. matri. ſol. hic mulier habebat
cauſam contradicendi. ¶ Oppo. diciẗ hic vtiqꝫ non 12
ignorans. contra. quia imo idem ſi ignorãs. vt. l. ij. in
fi. ſ. ſolu. matri. Sol. ſubaudi maxime. ¶ Oppo. hic
dicitur quod debet eſſe contenta alterutro. Contra 13
imo debet habere vtrumqꝫ. l. j. §. ſciẽdum. de rei vxo.
Solu. pater hic expreſſe legauit nomine dotis. Vel
dic aliud in patre aliud in viro legante. vt not. in. l. ſi
cum dotem. §. ſi pater. ſ. ſolu. matri. ¶ Querit gloſſ. 1
an filia poſſit repudiare legatum et agere pro dote:
dicit quod ſic: ꝛ bene.

1 ☞ Diſpoſitio ſpecialis derogat generali.
Verba generalia obſcura declarantur per preceden
tia clara.
2 Incertitudo reddit onus inutile quemadmodum
reddit legatum.

1 Lucius. Diſpoſitio † ſpecialis derogat gene-
rali. Item verba generalia obſcura
declarantur per precedentia clara. h. d. ¶ Opponi. 2
ꝙ propter generalẽ clauſulam omnes teneantur ad
legata non ſolum titius. vt. ſ. titu. j. l. ſi tibi homo. §. j.
et. j. eodem. l. meuius. §. eum qui. Sol. hic preceſſit ge
neralis ꝛ ſecuta eſt ſpecialis: ibi econtra. ad predicta
opponi. gloſ. contra ſecundum dictum huius. §. de. l.
ſi ſtipulatus. j. de vſuris ꝛ non ſolu. Dicit Dyñ. quod
ibi ſunt verba quorũ ſignificatio poteſt aliquid cer-
tum inducere. hic non: quia ſimpliciter dixit onera. c
2 ſicut enim † incertitudo reddit legatum inutile. vt. l.
cum poſt. §. gener. ſupra de iure do. ita reddit inutile
onus. ar. l. cum pater. §. ſi. j. eo. ſm Dy.

1 ☞ Verba diſpoſitiua ad quẽcunqꝫ directa fidei-
commiſſi petitionem inducunt.
Res que ad aliquem pertinet teſtatoris diſpoſitio-
ne ad tempus poſt illud redire cẽſetur ad heredem.
2 Relinquens fundum ad vſumfructum videẗ relin-
quere dominium.

3 Vxor relicta domina ꝛ vſufructuaria
quid habere debeat etiam liberis in-
ſtitutis. et nu. 5. et quid extraneis. nu-
mero. 7.
4 Dictio et pro vel.
Curia bulgari fuit contracta in ciui-
tate Bononie.
5 Vxore relicta dña ꝛ maſſaria vel dña
et dominatrice importatur quedã pre
eminentia in domo.
6 Vxor domina domus appellatur.
8 Vxor ſimiliter relicta domina vel vſu
fructuaria omnium bonorũ quid ha-
beat.
9 Vxor ſi relicta eſt domina et vſufru-
ctuaria filio ꝛ extraneo inſtitutis quo
ad filium habebit alimẽta quo ad ex-
traneum vſumfructum ſue partis.
10 Filio inſtituto ꝛ extraneo ſubſtituto
et vxore relicta domina et vſufructua-
ria vxor habebit vſumfructum here-
ditate deueniẽte ad ſubſtitutum vul-
gariter.
11 Vxor a ſubſtituto pupillariter q̃d de-
beat habere quod totuꝫ vſumfructũ.
12 Mater vel nouerca ſi relinquitur do
mina et vſufructuaria quid habere
debeat.
13 Vxor relicta domina ꝛ vſufructuaria
ſi aſcendentes vel collaterales ſint in
ſtituti quid habere debeat.

1 Titia. Verba † diſpoſitiua ad
quẽcũqꝫ directa fideicom
miſſi petitionẽ iducũt. Itẽ qui voluit
res ad aliquẽ pertinere ad tẽpus: poſt
illud videẗ velle ad ſuũ heredẽ redi-
re. h. d. No. ꝙ dixi in ſummario ꝛ vide
bitis in. l. vnum ex familia. in fi. ꝛ. l. pe
to. in princ. j. e. ¶ Quero vtrũ maritꝰ
interiꝫ habeat proprietatẽ: qꝛ dixit ad
vite vſumfructũ. gl. ex iſto tex. arguit
pro ꝛ contra. Veritas eſt qđ interim
2 habet ꝓprietatẽ. Aliud eñ † eſt relin-
quere vſumfructum: aliud relinquere
fundũ ad vſumfructum ſicut hic: quo
caſu legat dominiũ: de quo ꝑ Cy. in. l.
ſi mulier. C. de iure do. ꝛ ibi glo. tãgit.
et gloſſa in lege donationes. §. ſpe-
cies. de dona. dixi plenius in. l. libertis
quos. j. de ali. ꝛ ciba. lega. ¶ Quero
c q̃d ſi tẽpore c quo vir decedit heres in
ſtitutꝰ deceſſerit: vtrũ fideicõmiſſum
debeaẗ heredi heredis. Certe i primo
caſu qñ dixit erũt tua: ꝛ filiorũ tuorũ:
tũc debeẗ filijs: ſed in alio caſu qñ te-
ſtator reliq̃t viro q̃diu vixerit: ꝛ nihil
vltra dixit vr̃ velle ꝙ reuertaẗ ad hr̃-
dẽ ſuũ: nõ habito reſpectu ad ꝑſonã: ſꝫ
magis ad ius hereditariũ. ar. l. ſi itra
j. de ſta. lib. ꝛ idõ debebiẗ hr̃di heredis.
3 facit. l. in annalibus. C. e. ¶ † Querit

a ¶ Vt. l. emptor. adde gl. in. l. emptor. §. ancilla. et qđ ibi dixi.

b ¶ Qui inuita. ꝺꝫ tñ ex hoc legato filia talis commoduꝫ. qꝛ nõ tenebiẗ dotẽ cõferre ita ſing. dixit Bar. in. l. pater. §. filio. j. c. qđ perpetuo no.

Andreas Poma.

c ¶ Quid ſi tpe. Alexã. ꝯſil. clxxiij. in. v. vel. et vide Alex. pro declaratiõe in. l. paterfam. ff. de vul. ꝛ pupil. et in l. gallus. §. et ſi parentes. in fi. ff. de li. ꝛ poſt hu. in. l. fin. C. de leg

a ¶ Querit Dy. vide Baldum in lege fin. C. de indi.
vidui. in verſicu. item poſſet. et Bar. in. l. mulier. §. cũ
proponeretur. ff. ad trebel. in ver. quero quid ſi dixit
teſtator relinquo dominam et maſſariam. vide nota.
per Baldum in hac. q. et in. d. l. fi. de indi. vidui. ple=
nius ꝑ ſpe.
et Jo. an. a Dyñ.[a] quid ſi teſtator dixit relinquo
in titulo q̃ vxorem meã dominam ⁊ vſufructua=
filij ſint le/
gi. in prin. in verſi. quid ſi quis ita dixit in teſtamẽto.
et quod no. Bal. Angẽ. et Imo. in. l. filius a patre. de
libe. et poſthu. Et Bal. in. l. id quod. de epiſ. ⁊ cleri. et
in. l. extraneum. de here. inſtitu. et in aut. quod ſi. de
ſecun. nup. et in. l. voluntatis. C. de fideicom. et vide
ad hoc Barto. in conſi. incip. in Chriſti nomine. Ber
toldus fecit teſtamentum. et in conſi. incipi. Pe. mat/
theoli. et Jo. an. et alios in capitulo ſi pater. in princi.
de teſta. in. vi. et limita iſtam materiam ſingu. niſi te= 4
ſtator ſpecialiter legaſſet alimenta et etiam eam ſim
pliciter reliquiſſet vſufructuariam ſecundum Pau.
de caſt. in conſilio. cclxxxvij. incipi. in chriſti nomine
quod vxor ⁊c. et quando dicitur ſolũmodo relinquo
vxorem meam vſufructuariam extantibus filijs qđ
veniat vſuſfructus. tenet Bal. per illum textum in. l.
ſi pater. C. de vſufru. vide etiam eum. in. d. l. fin. C. de
indi. vidui. quid econtra ſi vxor relinquat maritũ do 5
minũ et maſſariũ et vſufructua. dicit Bal. in auten.
quod locum. in ſi. C. de ſecun. nupt. quod idem ⁊ ibi
etiam per Angelum de hac materia quid ſi teſtator
ſimpliciter dixit vxori relinquo habitationem in do=
mo cuꝫ filijs an debeat habere alimenta. Bal. quod
ſic in. d. l. ſi. de indi. vidui. et dicit Ang. no. in lege pri/
ma. ff. re. amo. quod per illa verba relinquo vxorem
meam dominam ⁊c. videntur relicta alimenta cum
poteſtate accipiendi ea propria autoritate. licet in a/ 6
lijs ſecus reputat no. Et ſi teſtator relinquit vxorem
dominam et vſufructuariam donec voluerit habita
re cum filijs pone quod filij mortui ſunt. vtrum tale
legatum deficiat per mortem ipſorum: et ſic per ca=
ſum. vide Pe. de ancha. conſi. lxxx. al's. lxxix. incipien.
queſtio videtur magis dubia quam appareat ⁊c. et
per eum in conſilio. ccxxix. incip. quia in primo queſi/
ſito modica videtur ⁊c. et ſuper iſto caſu conſulue=
runt domi. Joan. ba. de cacialupis. et domi. Barto.
Sozi. quod not.
ADDE quid habere debeat vxor relicta vſufructua 7
ria et adminiſtratrix et an per illa verba videatur
data tutrix. Bald. conſilio. ccccxxix. iiij. volumine et
quid habere debeat quando eſt relicta domina om=
nium bonorum inſtituto filio vel extraneo per eun/
dem conſilio. ccccv. tertio volumine et quid ſi ſit re/
lictus vſuſfructus integer et victus et veſtitus. an 8
debeat habere vtrumqꝫ per eundem conſilio. ccxij. ⁊
ccix. et per eundem de vxore relicta vſufructuaria
conſilio. lvj. et. lxxix. et. ccccxxxj. libro ſecundo ⁊ Pau
lum de caſtro. conſilio. ccxl. ⁊. cx. quid autem habere
debeat cum filius inſtitutus mortuus eſt etiam reli/ b
cto ſubſtituto. vide Romanum conſilio. cccccxvj. et 9
quid habere debeat cũ mater eſt inſtituta. vide Pet.
de ancha. conſil. ccxxxix.
b ¶ Quero pone. Adde Bar. in. d. l. ſi ita ſcriptum. de
manu. teſta.

riam: quid important iſta verba. Videtur quod non
valeat quia continent repugnantiam: quia non po/
teſt eſſe quis dominꝯ ⁊ vſufructuarius. vt. l. vti fruſ.
ſ. ſi vſuſfr. Dy. dicit de iure mulier poteſt eligere vel
proprietatẽ plenã vel vſumfructũ tantuꝫ. ⁊ ſic dictio
et ponatur pro vel. vt. l. ſi titio fundus. de vſufru. leg.
et idem tenet Jac. de Are. in. l. cũ ſi exhibuiſſent. §. qđ
ait. ff. de publi. ⁊ no. per Cy. in. l. j. C. ſi ſecun. nup. mul.
et ibi glo. dicit quod de cõſuetudine obtẽta in curia
Bul. habet ſolum alimenta liberis exiſtentibus. ſecꝯ
extraneis inſtitutis et curia Bulga. eſt contracta
quedam in ciuitate Bono. vbi ſtetit Bul. ⁊ ad fugiẽ
das contentiones tẽpe ipſius Bul. fuerũt ibi redacta
quedam in ſcriptis que fuerũt Bono. obtenta. ⁊ de
conſuetudine approbata. inter que hoc fuit ſcriptuꝫ.
que conſuetudines ſeruantur per oẽs partes Italie:
in quibus fuit hoc: qđ qualiter debet intelligi patet
infra. ¶ Quero † quid ſi dixerit teſtator reliquo do/
minam et maſſariam vel dominam et dominatricem
quero quid importent iſta verba. Reſpondeo nõ im/
portant dominium: ſed quãdam preeminentiã in do/
mo ſicut erat preeminẽs ante mortem viri domini. vt
l. j. ſ. re. amo. ⁊. l. j. §. ſi vir. ſ. ad ſil. et. l. cum ſi exhibuiſ
ſent. §. j. ff. de publi. ⁊ ibi Ja. de Aret. et. l. pronũtiatio.
§. j. ff. de ver. ſig. ⁊ hoc tenet Spe. in titu. q ſi. ſint legi.
§. j. ver. quid ſi vir. Sed quero † qđ ſi dixit relinquo
vxorẽ dominã ⁊ vſufructuariã filijs inſtitutis. Dicit
glo. quod debet habere alimẽta tantũ. ſed in extra/
neis dicit ſecus. Ad qđ intelligendũ ſciẽdũ eſt quod
hoc verbum dominam in hac diſpoſitione poſitũ nõ
importat qđ videat relictum dñium bonorũ. ſed pre
eminẽtia quedã. vt dictuꝫ eſt. et hoc colligitur ex cõ
vſu loquẽdi. q: hoĩes vxores appellãt dñas domus
vt. l. titia. §. qui marco. al's eſt in. l. qui marco. in prin.
ff. de annu. leg. ⁊ leges † etiã appellãt eas dñas. vt. l. j.
ſ. rerũ amo. ⁊. l. j. §. ſi vir. ſ. ad ſil. hoc etiã ptꝫ. q: teſta/
tor aliũ heredẽ inſtituit. vnde non eſt veriſimile qđ
voluerit vxorẽ habere dominiũ rerũ illarũ ⁊ illum fe
cerit heredẽ in vanum. Simile in. l. iij. §. ſed ſi ita. de
annu. le. vbi dicendo trima die intelligit. i. tribus an/
nis tam ex vſu loquẽdi ꝙ ex interpretatione que cõ/
ſueuit fieri in ſermone compoſito. ſ. annua bima tri/
ma die: quã ⁊ ſuo: quia nõ eſt veriſimile teſtatorẽ ita
modicã dilationẽ adiecisse: et iſta interpretatio iuris
eſt cõmunis ⁊ bona ſiue ſint inſtituti filij ſiue extra
nei. ¶ Scđo † aduerte q: in hac diſpoſitione ponitur
verbũ ⁊ vſufructuariã. ⁊ iſtud fauore filiorũ eſt inter
pretandũ ꝙ ad ſola alimẽta porrigitur ſm conſuetu/
dinem. vt not. in. d. l. j. C. ſi ſecũ. nupt. mul. Sed dic in
extraneo ꝙ de iure dꝫ habere vſumfructũ omniũ bo
norum deducta falci. vt. l. vxori mee. de vſuf. leg. ⁊. ſ.
de vſufru. l. omnium. Eodẽ modo † puto dicta verba
debere intelligi ſi ſimpliciter proferãtur vt relinquo
vxorem meam dominam. vel relinquo eã vſufructua
riã omniũ bonorũ: ſed ſi relinquo eã vſufructuariam
alicuius fundi tunc ceſſat dicta conſuetudo. ⁊ dꝫ ha/
bere vſumfructum. ita ſentit Odo. ¶ Quero pone[b]
ꝙ teſtator inſtituit † extraneum ⁊ filiũ: et vxorẽ relin/
quit dominã ⁊ vſufructuariam. Dixi ꝙ quantum ad
filiũ iſta verba importãt alimẽta tantũ: ſed pro parte
extranei habet vſumfructum ſue partis: cũ enĩ fauo
re filiorum ſit introductũ ꝙ tantũ habeat alimenta

non extẽdetur ad extraneum. pro hoc. l. ſi ita ſcriptũ. a
infra de ma. teſta. ⁊. l. hac conſultiſſima. §. ex imperfe
a cto. C. de teſt. ⁊. l. fina. C. famil. erciſcun. ¶ Quero[a]
10 pone † quod ſi filius eſt inſtitutus ⁊ extraneus ſibi
ſubſtitutus ⁊ vxorem reliquit dominã ⁊ vſufructua
riaꝫ. ⁊ hereditas deuenit ad ſubſtitutum vulgarem:
quid debeat habere mulier. Reſpon. ſi loquimur in
ſubſtitutione vulgari: debet mulier habere vſumfru
ctum: cũ a ſubſtituto cepit habere vires. vt. l. qui fun
dum. §. qui filium. ad legem falcidiam. ⁊ in perſonã
ſubſtituti qui eſt extraneus ceſſat interpretatio con=
ſuetudinis. ⁊ etiam videtur caſus. ſ. eo. l. cum patro/
nus. ⁊. l. ⁊ ſi contra. ſ. de vulga. ⁊ pupilla. ſed in ſub/
11 ſtituto † pupillariter ad quem hereditas peruenit:
quid deberet habere iſta vxor poteſt dubitari. Et vi/
detur quod debeat habere alimẽta: q: filius fuit he/ 1
res patris: ⁊ ſic iam legatũ ex perſona filij cepit vim
habere. ergo ſubſtitutus non põt teneri in plus quã
filius. vt. l. qui fundum. §. qui filium. ff. ad legem falc.
ego dixi qđ debes inſpicere verba relicti. Si enim
dicit relinquo vxorem dñam ⁊ vſufructuariam: ⁊ ſic
eſt vnum legatum ⁊ non variatur tunc precedẽs ra/
tio procedit: ſed ſi dicit relinquo dominam ⁊ vſufru/
ctuariam donec caſte vixerit: tunc ex eo quod dicit
donec videtur eſſe legatũ annuũ. vt. ff. de annu. le. l. le
gatum. ⁊ pro primo anno eſt purũ pro ſequẽtibꝯ con 2
ditionale. ⁊ per conſequẽs incipit deberi ex perſona
ſubſtituti. vt. l. ſi fundum. §. ſi pater. ſ. tit. j. ⁊ ſic cum e
ſubſtituꝯ ſit extraneus vxor debet habere vſumfru/
b ctũ totũ. ⁊ ita cõſului in conſi.[b] incip. Pet. mattheoli
de Peruſio ⁊c. ⁊ plures ſubſcripſerunt. Preterea cũ
ſit annuũ legatũ: in prin. cuiuſlibet anni debet inſpi/
ci cõditio perſonaꝝ. vt. l. cum in annos. ff. de annu. le.
¶ Cõſuetudo loquit qñ q̃s reliquit vxorẽ dominã
12 ⁊ vſufructuariã. Sed † qđ ſi reliqt matrẽ nouercam 3
⁊ ſimiles dñam ⁊ vſufructuariã[c] cogita. Itẽ cõſuetu
do loquitur quãdo ſunt inſtituti filij ⁊ deſcẽdentes.
13 Quero † quid ſi ſunt[c] inſtituti aſcẽdẽtes vel collate=
c rales ⁊ fratres. Videt ꝙ non. ar. l. iij. §. j. ff. de leg. pre/
d ſtan. cogita[d] in his duobus. nõ habetis hic alia.
1 ☞ An valeat ſententia iudicis pronuntiantis rem f
eſſe tuam quod ſic.

Legatis.

Ea videntur ad alicuius vſum parata que ad eius
tantum non que ad cõmunẽ vſum cũ alio d
ſunt parata. h. d. De hoc in. l. hoc legatum.
1 ff. ti. j. l. quintus. de aũ. ⁊ ar. leg. Dy. ꝑ iſtã. l. † reprobat
gl. que eſt. ſ. de ꝓcu. l. põponiꝯ. §. ſed ⁊ is. q̃ dicit ꝙ ſi
iudex pronuntiauit rẽ meã eſſe non vꝫ ſñia. q: incerta
niſi exprimat totã cũ poſſit eſſe pro parte mea. ſꝫ hoc
nõ eſt verũ q: cũ đr mea intelligit mea in totũ. vt hic.
⁊. l. hoc legatũ. ff. ti. j. ita dicit Dy. Idẽ đr in gl. l. ſi in rẽ
in prin. ſ. de rei ven. ⁊ illa eſt bona. ⁊ Pe. idẽ tenet in
l. ſi q̃s cũ totũ. de execu. rei iudi. et ibi dixi pro quo vt e
tex. in. l. de pupillo. §. qui nũtiat. de no. ope. nun.
1 ☞ Donationum ſpecies quinqꝫ.
2 Legatum inquantum ſit donatio in quo differat ab
alia donatione.
3 Legatum ſolutum per teſtatorẽ in vita trãſit in ſpe/ f
ciem donationis ⁊ non deducitur falcidia.
Donatio quando incipit a traditione donans tenet
de dolo.

¶ Quero. per Bald. in fin. in vlti. colum. C. de indi.
vidui. ⁊ in. l. voluntatis. C. de fideicom. in. l. ⁊ ſi con=
tra. et ibi per Imol. ſ. de vulg. ⁊ pupilla. et conſuluit
Bar. in conſi. quod incipit Nicolaus ſer Donatum
inſtituit. et in conſi. quod incipit. quidã Bar. conſuli.
4 Legato ſoluto in vita teſtatoris lega
tarius pro ſuo et non pro legato.

Legatum.

Aliã diffi c
nitionem habuiſtis in. l. legatũ. vlti.
ſ. titu. j. ¶ Oppo. quod le
gatum non ſit donatio quia diuerſus
eſt titu. de dona. a tit. de leg. ergo non
eſt idem. vt. l. ſi idem. C. de codi. dicit
1 gl. † triplex eſt donatio. primo iſta que
dicit legatũ vt hic. Itẽ donatio inter
viuos. Iteꝫ donatio cauſa mortis. Et
eſt quarta donatio que dicit remune/
ratio. vt. l. aquiliꝯ. de dona. ⁊. l. ſi vero
non remunerandi. ſ. mã. Item eſt alia
donatio non ſimplex ſed ob cauſam vt
donatio ꝓpter nuptias que hodie vo
catur ſponſalitia largitas. de quo in ti.
de dona. propter nup. ⁊ in cor. vt ſpon.
2 lar. ¶ Quero † in quo differt iſta do=
natio que eſt legatum ab alia. Rñdeo
q:[e] in iſta donatione nõ cõtrahit obli/
gatio aliqua inter donãtẽ ⁊ legatariũ:
niſi incipiat a traditione. vt. ſ. e. l. luciꝯ.
⁊. l. j. C. de iu. do. ¶ Not. iſtud qđ dicit
gl. niſi incipiat a traditione. qđ non vt
verũ: q: nõ obligat ſꝫ diſſoluit ſpecieꝫ
obligationis future. Vel dic. dicit Dy.
3 ſubſtituẽdo gl. qñ † quis ſoluit legatũ
in vita: tunc talis ſolutio tranſit in ſpe/
ciem donationis inter viuos: et eſt tũc
effectus quia teſtator non poterit am
plius reuocare. et in hoc dicitur obli=
gatus. ſecundo quia ex hoc deduce=
tur falcidia[f]. vt. l. vbi. de donat. cauſa

b ¶ In con
ſili. Angel.
conſili. cvj.
¶ Quero
qđ ſi ſunt.
Jo. đ imo.
hic dicit ꝙ
non. quia
ſumus in
materia ex
orbitanti.
vide dom.
Pe. in con
ſilio. ccxx/
vij. vbi cõ/
cludit idẽ
in aſcendẽ
tibꝯ ⁊ ma=
teriam to/
tam vide
Joã. and.
in additio.
Spe. in ti.
de pigno.
§. porro.
verſiculo
vſufru=
ctuarius.
Et vide do
mi. Petr.
et alios in
capitulo ſi
nali. de pi=
gno. Bal=
dum in le=
ge ſi pater.
C. de vſu=
fructua.

Andreas Barba.
¶ Cogita. Vide Bald. in autentic. quod locum. C.
ſi ſecund. nupt. et Angel. in conſilio. cvj. Item idem
in matre. quid in vxore. Angel. in conſilio. ccxlj. tenet
quod aſcendentibus vel fratribus inſtitutis vxor ha
beat plenum vſumfructum. idem Angel. in conſilio
cccxxj.
ADDE ꝙ Pet. de ancha. cõſilio. ccxxxix. tenet quod
matre inſtituta tm̃ dꝫ habere quantũ habet cuꝫ ſunt
filij inſtituti.
¶ Reſpondeo quia. Item differt legatum a do=
natione. quia in vltimis voluntatibus ſit plenior
interpretatio in donatione pleniſſima. capitulo
cum dilecti. et ibi doctor. et maxime Abbas de do=
nationi.
¶ Nõ deducetur falcidia. ⁊ addit bal. i. l. ij. col. iij. C.
de iu. do. ⁊ in. l. j. pe. col. C. ſi q̃s omiſ. cau. teſta. in ver.
extraneo. ⁊ in contrarium facit ꝙ no. Bald. in. l. filia.
in prin. C. de lega.

mo: Item quia tenebitur de dolo ſi interceſſerit. vt
l. ariſto. ff. de dona. ⁊ hoc vltimũ videtur ſentire iſta
glo. cum alleg. l. lucius. ſ. eo. que loquitur de legato
ſoluto in vita poſtea coniungit. l. j. C. de iure do. que
dicit quod quando donatio incipit a traditione tene
tur de dolo. ⁊ hoc dicit Dy. ⁊ ego puto verum ſi ali-
quis ſoluit id quod legauerit ſimpliciter non expri-
mendo ſe ſoluere ex cauſa legati. Sed ſi expreſſiſſet:
tunc promittendo non obligaret quin poſſit reuoca-
re. vt l. cum quis. §. j. ff. ti. j. nec etiam tradendo quia
non tranſit in ſpeciem donationis inter viuos: ſed re
manet legatum. vt l. iiij. alias in l. iiij. ff. de li. leg. ⁊ ibi
4 tex. ⁊ ſic poſſet reuocare. ¶ Quero † vtrum interim
dominium ſit ipſius legatarij. ⁊ quo titulo. Reſpon-
deo ꝙ ſit titulo pro ſuo. vt l. ſub conditione. ff. de ſol. ⁊
l. dotis. §. ſi. ſ. de iure do.

Si teſtamento. Utile per in-
utile non vi-
tiatur hoc dicit de hac materia dic vt ſu-
pra titu. j. l. ſeruum filij. §. ſi idem ſeruus.

Quod ſeruus. An autem heres de-
bet reſtituere legata-
rio vidiſtis in l. ſi ſeruo. §. j. ſ. ti. j.

In aree. Quod edificatur in area lega-
ta cedit legato. hoc dicit. vide
ſupra tit. j. l. ſi ita legatum. §. ſi.

Si duobus. Si relinquit duo-
bus ſeruis ita ha-
bet locum ius accreſcendi ſicut ſi duo-
bus liberis. hoc dicit. ¶ Oppo. de l. et
proculo. ſ. eodem. Solu. ibi legauit vni
ſeruo duorum dominorum. ⁊ ſic nulla eſt coniunctio
hominis: hic legauit duobus ſeruis vnius vel di-
uerſorum.

1 ☞ Copulatiua poſita inter duas orationes non in-
ducit coniunctionem verbalem.
2 Coniuncti verbis dicuntur poſiti in vna oratione po
ſiti autem in diuerſis orationibus etiam ſine copu-
la non.
3 Coniunctus re et coniunctus verbis pariter ad-
mittuntur.

Meuio. Portio deficiens accreſcit
coniuncto verbis tantum ⁊
coniuncto re tantum pro rata. h. d. ſm
veram lectu. que ponitur in gl. hic cla-
re non dicit. ideo ſupple eam ibi ſed re
diſiuncti. dic duo primi. ſ. meuius et ſeius: ſed titius
erat tantum re coniunctus. ¶ Opp. inter eos inter
quos nulla eſt coniunctio non eſt locus iuri accreſcẽ
di. vt l. et proculo. ſ. eo. l. j. de vſufru. accre. ſed hic nõ
erant coniuncti: quia lex dicit ſeparatim ⁊c. Reſpon.
1 ſeparatim quo ad rẽ: ſed coniuncti erant quo ad ver
ba in primis duobus. vt dixi. ſed titius erat re coniũ-
ctus cum totus fundus ei fuerit aſſignatus. ¶ Sed
opponitur quod etiam titius ſit coniunctus re et
verbis: re: quia tota res fuit ſibi aſſignata: verbis
propter copulatiuam: et que cadit inter eos ſecun-
1 dum poſiti. gl. Huius timore Dy. dicit quod † dictio
et: poſita in glo. non fuit coniunctio teſtantis ſed gl.
quod apparet: quia text. non ponit. Ego dico quod
copula que cadit inter diuerſas orationes nũquam
inducit coniũctionem verbalem. vt l. ſicut in annos.

§. primo. qui. mo. vſuſfructu. amit. ⁊ C. de cad. tol. §.
vbi autem. vbi dicitur quod vnitas ſermonis indu-
cit coniunctionẽ verbalẽ. Aut ergo plures ponunt in
vna oratiõe: ⁊ ſunt verbis cõiũcti: quia vnius ſermo. aut i
diuerſis oratiõib⁹: ⁊ nõ ſũt cõiũcti verbis: quia ſũt diuerſi
ſermonis. et hoc optime probat iſte tex. Et ideo vt gl.
procedat oportet ſubaudiri vnum verbum ibi dum
dicit et titio eundem fundum. ſ. lego vt tex. ponit. et
iſta vera. Alij legunt ſecundo modo vt in glo. ibi alij
dicunt ⁊c. Iſta non eſt vera: quia ſi poneres primis
duobus relictam eſſe eandem dimidiam: eſſent con-
iuncti re et verbis. re quia aſſignatur eadẽ dimidia:
verbis quia in eadem oratione ponuntur. ergo prefe
runtur tertio quia coniunctus eſt re tantũ. Preterea
non poteſt dici quod tertius ſit coniunctus verbis:
cum in diuerſa oratione ſit poſitus vt tex. dicit. Alia
lec. eſt quod omnes ſunt coniuncti re tantum. Uide
glo. ibi tu dic ⁊c. ſecundum hoc oportet exponere di
midiam. ſ. eandem. Sed contra hoc videtur tex. qui
dicit partes in plurali. ſed tenendo hoc gloſ. exponit
partes. i. pars. tenendo primam lecturam quã tenuit
text. procedit clare. Sed iſta tertia non placet: quia
poneremus primos duos coniũctos re. ⁊ de neceſſita
te habem⁹ eos ponere cõiũctos verbis: cũ ſint poſiti in
eadẽ oratione. tene ergo primã. ¶ Quero ergo cũ cuili
bet accreſcat quo pro qua parte accreſcat. Gl. dicit ſm
duas vltimas lec. titio accreſcit pro duab⁹ partibus.
alij in tertiã. Sed tenẽdo primã quã tenui cuilibet ac
creſcit in virilẽ. ar. l. cũ quod. C. e. Dy. dicit imo etiã ſm
primã accreſcit titio in duas partes: cũ primi duo ver
bis coniũcti habeãtur loco vni⁹. ⁊ ſic admittãtur ſo-
lũ ad vnam dimidiã toti⁹. vt l. ſi quis titio. ſ. de vſufru.
accre. ⁊ ſ. ti. j. l. plane. ij. reſ. Et l. cũ queſtio nil facit. quia
ibi in prima parte quando primo legat totũ. ſecundo dimi
diam. In ſecunda loquitur quando ſepius vni alteri legat
ſemel eandẽ rẽ. ⁊ ſic aperte patet ꝙ ad caſum noſtrũ
non pertinet. ita dicit Dy. quod eſt verũ vt preter tex. qui di
2 cit pro portione legati accreſcere. habes † ergo notare
ex iſta l. quod poſiti in vna oratione ſunt cõiuncti verbis
ſed poſiti in diuerſis orationib⁹ non ſunt coniuncti
verbis: ſiue ibi ponat copula ſiue non. Secundo no.
3 † quod coniunctus re ⁊ coniunctus verbis pariter
vocantur.

1 ☞ Maritus vel alius ſi legat dotẽ mulieri quando de
tali legato deducant impenſe hic. §. gloſſat totũ ti. ff.
de do. preleg.
2 Uerbũ perueniſſe prolatũ in contractib⁹ vel vltimis
voluntatibus intelligitur. ſ. cum effectu.
3 Fructus non continent in iſtis verbis quicquid ad te
peruenit.

1 **A me herede.** Si maritus † vel alius legat
mulieri dotem: aut dicit quic-
quid in dotem dedero ⁊ non deducuntur impenſe.
aut dicit dotem ſimpliciter ⁊ impenſe deducuntur.
hoc dicit. ¶ Opponitur de lege dotem. infra de do.
prelega. Gloſſ. dicit quod illa per iſtam diſtinguitur
et ſic iſte. §. gloſſat totum titulum de dote prelegata.
Et aduerte quod gloſſ. non curat an fuit vir vel ex-
traneus qui legauit: ſed curat de modo legandi. quia
aut dixit quicquid peruenit. aut lego dotẽ. Item te-
net Dy. pro hoc facit. ſ. de iureiu. l. cũ quis. §. ſi mulier. glo.

C. de fal. cau. adiec. in l. iij. diſtinguit vtrum leget ex- a
a traneus ᵃ an vir. quod tex. hic prima facie innuit. com
muniter tenetur glo. hic poſita. ⁊ ſecundum eã ſum-
maui. Iaco. butri. aliter dicit in d. l. iij. C. de fal. cau. b
adie. leg. ſcilicet quod aut quis legat per verbũ pre-
teriti temporis ſcʒ quicquid peruenit ⁊ tunc impen-
ſe non deducuntur. Aut per verbum preſentis tem-
poris. ⁊ tunc ſecus: hoc ipſe probat per gloſ. hic poſi-
r tam ſuper verbo quicquid. ⁊ ita puto. vide eũ in d. l.
2 iij. ¶ Sed cõtra hoc oppo. † quod verbũ perueniſſe
ſiue proferatur in cõtractibus ſiue in vltimis volun-
tatib⁹ intelligit. ſcʒ cũ effectu. vt l. ij. §. perueniſſe. ſ. b
de here. vel act. ven. ⁊ l. qui cõcubinã. §. cũ ita. ff. ti. j. ⁊
ff. ad treb. l. cogi. §. j. ergo hic debet intelligi quicquid
peruenit. ſcʒ cũ effectu deductis impẽſis. opʒ ergo di- c
ci ꝙ iſte. §. cõtinet quãdã ſpecialitatẽ fauore dotis. ⁊
ideo cũ cõtra ius cõe loquat ⁊ cõtra propriã verborũ ſi
gnificationẽ nõ debet extẽdi vltra caſum ſuum. vt l.
ius ſingulare. ⁊ l. quod vero. ſ. de legi. nõ ergo habe
bit hic locum niſi extraneo ſic legante. hoc tamẽ ſub
3 dubio dimitto. ¶ Quero † an in iſtis verbis quicquid
ad te peruenit cõtineant fructus. Puto ꝙ non. vt l. 1
heredes mei. in prin. ff. ad treb. facit. ff. eo. l. lucius.

1 **Domei.** Qui partem tantũ capit
propter ſe poteſt ſolidũ
capere propter alium. hoc dicit. de hoc
infra ad trebel. l. cogi. §. hi qui ſolidũ. ⁊
l. cam quam. C. de fideicom.

1 ☞ Oratio vniuerſalis que dicatur que particula-
ris ⁊ que ſingularis ⁊ que indefinita.

Si ita. Iſta lex habet diuerſas lectu-
ras ſm veram. h. d. Indefinita
equipollet vniuerſali. ſecus in oratione par
ticulari: que ſi eſt dubia interpretatur in d
minorem partem. h. d. ¶ Ad euidẽtiam premitte quod
1 † oratio vniuerſalis dicit illa cui preponit ſignũ vni-
uerſale oĩs vel nullus ⁊ ſi. Oratio particularis eſt
cui preponit ſignũ particulare. vt quidã aliquis vel
vnus ⁊ ſi. Oratio indefinita eſt quando ponit terminus
cõis ſine aliquo ſigno vt homo heres fili⁹ ⁊ ſi. Ora-
tio ſingularis eſt quando ponit in oratione nomẽ propriũ
non terminus cõis vt Titius ſeius. his premiſſis hic
ſm verã lect. debet eſſe litera quantũ heres. ⁊ ſic in-
definita ſine aliquo ſigno. ¶ Quidã habent in lite-
ra in prin. quãtũ quintus. ⁊ ſic iſta verba quãtũ quin
tus heres meus hʒ importãt quantum oẽs heredes
mei habẽt. ⁊ eſt ratio ſm quod dicũt quia quilibet põt di-
ci quintus. Iſta nõ eſt bona lec. quia quintus non põt
dici niſi ille qui quinto loco noĩatus eſt incipiendo a
primo. vt l. quoties. ſ. de vſufru. ⁊ l. cũ vero. §. gene-
raliter. de fideicõ. libe. Et ſi diceres quilibet põt dici
quint⁹ ſm quod numerare incipiet. ⁊ ego dico quilibet
põt dici vnus ſm quod eũ deſignauit. eadem rõne hec
dictio quintus nõ eſt ſignificatiua niſi vni⁹ de pluri-
bus. vñ iſta litera nõ placet. Alij habẽt quãtũ quis: et
tũc eſt ſenſus quod ſi aliquis reliquit quantũ quis heres
meus hʒ: hoc intelligit quantũ oẽs heredes mei ha-
bẽt: ⁊ ſi opponis quod dictio quis eſt ſignũ particulare:
rñdeo verũ eſt ſed eſt particulare indefinitũ: quod põt
cuilibet cõgruere: ergo ad oẽs refert. ita dicit gl. ſed
nõ placet. quia etiã vn⁹ eſt ſignũ particulare indefinitũ
põt eñ referri ad quẽlibet quẽ deſignas. Preterea

a ¶ Leget extraneus. bene faciũt que no. per gloſ. ⁊ ibi
Bar. in l. ſi prior. ſo. mat. ⁊ in l. cũ quis. circa princ. cũ
ibi no. per glo. ⁊ Bar. de dote preleg.
b ¶ Pegaſus. ⁊ per iſtũ tex. conſuluit Bar. ⁊ Fran. de
alb. ꝙ ſi relinquam eccle. conſecrande quod relicta

iſtud pronomẽ quis vel qui poſitũ in ſin
gulari nõ dʒ referri niſi ad vnũ tãtũ.
vt l. ſi ita fuerit. ff. de re. du. Uera ergo
litera eſt quãtũ heres. ⁊ ſic ſine aliquo
ſigno de hac materia dicam. ff. l. proxi.

Pegaſus. ᵇ Relictũ in diẽ de
betur ſine fructib⁹
medij temporis ſi gratia heredis fuit
appoſitus. ſecus ſi gratia legatarij ᶜ.
hoc dicit. ¶ Oppo. de l. in fideicom-
miſſaria. ff. ad trebel. Sol. illa debet in
telligi ſm diſtinctionem huius. l. et quod
not. ſ. de vſur. l. in fideicommiſſi. §. cũ
pollidius. ⁊ de annu. leg. l. eũ qui. al's
incipit Iabolenus.

1 ☞ In alternatiua ſummarum an
vtrũque ſit in obligatione.

1 **Si ita.** † In alternatiua ſum-
marum vel tẽporũ inſpi-
citur illud quod minus eſt in obliga-
tione. h. d. In tex. ibi eſſet poteſtas. id
eſt ſi diceremus etiã. x. ⁊ xx. fore lega-
ta heredis eſſet electio vt poſſet elige
re minimũ: tñ in veritate. x. ſolũ ſunt
legata vt ſupra dixi. licet glo. aliter di
cat. facit ad iſtã legẽ. l. ſi ita ſtipulat⁹ c
decẽ vel quinque. ⁊ l. inter ſtipulantẽ. §.
ij. de ver. obl. ¶ Opp. in alternatiua ᵈ
vtrũque eſt in obligatiõe. vt l. illud aut
illud. de cõſtitu. pecu. ⁊ l. ſi duo rei. de
verbo. obl. Sed gl. dicit fateor ꝙ hic
nedũ eſt vtrũque in obligatione. ſʒ etiã
heres põt eligere ſolũ minus. ⁊ quia pre
ſumptio eſt quod minus eliget. ideo dici
tur legata minor quãtitas. Alibi dicit
glo. ⁊ melius dicit quod ſolũ minor quã-
titas eſt in obligatione. in l. inter ſtipu d
lantẽ. §. ij. de verb. obli. ⁊ ita probatur
hic in text. ⁊ in legibus ſupra allega.
Ad cõtrariũ reſpondeo in alternati-
uis vtrũque eſt in obligatione: verũ eſt
quando ponitur inter res inter quas
cadit affectio. Sed quãdo ponitur in
ter ſummas non cadit affectio. ideo
minus tantũ eſt in obligatione: adeo
quod ſi heres vellet ſoluere. xx. illa. x.
nõ ſolueret ex cauſa legati: ſed ex cau
ſa donationis. ⁊ hoc tenent doct. in l.
cum quidam. C. de verb. ſignifi. ideo
ego dico quod ſi in quantitatibus ca
deret affectio propter adiectionẽ per-
ſone cui debet ſolui vel loci vbi debet
ſolui quod tunc etiam in quantitati-
bus vtrumque eſt in obligatione. vt in-
fra de ſolutio. lege qui res. §. mihi ro-
me. et de noua. lege ſi is. et in quali-

debẽt tra-
di etiã cũ
fructibus
medij tem
poris. ſ. hoc
eñ relicto
nõ apponi
tur dies fa
uore here-
dis quia ſi
monaſte-
riũ fuiſſet
cõſtructũ
tempore te
ſtamẽti re-
liquiſſet de
preſenti et
pro hoc eſt
tex. ſ. c. nos
quidem ibi.
ſine dimi-
nu. de teſt.
vbi ita re-
fert ⁊ pon-
derat Ab-
ba. ſic.
c ¶ Gratia
legatarij.
quid in du
bio dic gra
tia debito-
ris. vt in l.
qui rome.
§. flaui⁹. in
ſi. gl. mag.
de verbo.
obliga.
d ¶ Oppo.
in alterna-
tiua. adde
Bar. in d.
l. ſi duos.
de verbo.
obli. ⁊ bal.
in l. cũ qui
dam. in ſi.
de verbo.
ſignifi.

bet earũ dixi. ¶ Oppo. de. l. plane. §. 3
penul. ſ. tit. j. Solu. ibi dabaᷓ electio
creditori. ideo vtrũq; eſt in obligatio
ne: quia forte eliget minus: nec eſt pre
ſumptio ſemper qđ quis eligat plus:
vt tota die videtis. Sed qñ datur ele
ctio debitori lex habet ꝓ certo qđ ſol
uet minꝰ. hoc tenẽt doc. in. d. l. cũ quiſ b
dã. ¶ Oppo. quod electio debet eſſe
legatarij. vt. l. lucio. ſ. eo. Sol. hic ver
ba enũtiatiua fuerũt directa ad here 4
dẽ: ibi ad legatariũ: vel erat dubium.

☞ Indefinita quod equipolleat vni 1
uerſali diſtributiue ⁊ non collectiue. ⁊
vide nu. 4. ⁊ nu. 7.
2 Libellus cõtra plures inſolidum for
matus tenet dummodo apponaᷓ qđ
vnica ſolutio ſufficiat.
3 Differentia inter omnis ⁊ quilibet. nã
omnis eſt collectiuum ⁊ quilibet di
ſtributiuum.
5 Oratio indefinita que ſit remiſſiue.
6 Indefinita hominis quando equipol
leat vniuerſali.
8 Conceſſo fundo duobus fratribus in
feudum vt preſtent quarterium bo
uis et quatuor operas quomodo in
telligatur.

a **SI pluribus.** [a] Indefinita equipollet vniuerſali. hoc dicit. ¶ 1 Not. quod
1 indefinita equipollet vniuerſali: ſci
licet vniuerſali diſtributiue non vni
uerſali collectiue: non enim quilibet
heres tenetur. ſed omnes tenentur.
vt hic. ¶ Primo quero quid ſi teſta
tor dixiſſet quilibet heres meꝰ det. v.
dicit glo. ꝙ quilibet teneᷓ ad. v. inſoli
dũ, ar. C. ſi plu. vna ſentẽ l. j. vbi idem
dicitur in ſnĩa. Dy. dicit hic qđ de ſen
tẽtia dicitur eſſe verum ſi taliter eſſet
formata petitio qđ quilibet fuit inſoli
dum condemnatus, alſ ſi ſimpliciter
quilibet tenetur pro virili, vt. d. l. j. C.
ſi plu. vna ſenten. ⁊ l. paulus. de re iu
di. qđ eſt veruʒ ſi taliter formata eſſet
petitio: cum ſentẽtia debeat petitioni
cõformari. vt. l. vt fundus. ſ. cõi diui.
2 ita dicit Dy. Dicit ergo † ipſe qđ libel
lus poteſt formari cõtra plures peten
do quẽlibet condẽnari inſolidum: qđ
eſt verum ſi in libello inſeratur pero
condemnari inſolidum ita ꝙ vna ſol.
ſufficiat. vt no. glo. in. l. ſi mandato ti
tij. §. paulus reſpondet. ſ. man. ⁊ in au
ten. hoc ita. C. de duo. re. ⁊ vide. l. cre
ditor. §. duobus. ſ. man. ibi notatur.
facit. l. in executione. §. inſolidum. ff. de
ver. obli. ſʒ ſi illa verba nõ ponerenᷓ.
ſcʒ ita qđ vna ſolu. ſufficiat tũc libellꝰ
debet reijci. vt. l. j. C. de fideiuſ. tu. dixi

3 in. l. ij. de duo. reis. ¶ Quero † ſecundo: que differen
tia eſt inter oĩs: ⁊ quilibet: glo. dicit ꝙ omnis eſt col
lectiuũ: ⁊ attribuit rẽ oĩbus ſimul. quilibet eſt diſtri
butiuum: et attribuit rem cuilibet inſolidum. quod
no. probatur in. l. nõ diſtinguemus. §. cum in plures.
ſ. de arbit. ⁊ de natura iſtorum diſtributiuorum dixi
in. l. hoc articulo. de here. inſti. ¶ Quero vtrum hoc
b ſit verum quod indefinita equipollet [b] vniuerſali.
Dy. hoc ponit de regu. iur. libr. vj. in rubrica. Pet. de
hoc facit magnam diſtinctionem et multa poſuit et
4 quedam non bene. Et ideo † pro eorum declaratiõe.
primo quero vtrum indefinita equipollet vniuerſa
li ſm propriam ſignificationem an ſm interpretatio
nem. dicit Pe. ſm interpretationem. nam proprie lo
quendo aliud eſt dicere omnis homo currit. quia fal
ſificatur vno non currente. aliud eſt dicere homo cur
rit. vt probatur de reb. du. l. ſi is qui ducenta. §. vtrũ.
et bene dicit. caſus eſt. ſ. de ſerui. vrba. prediorum
l. ſi ſeruitꝰ. ibi ⁊ humanius ⁊c. vbi declaratur quod
indefinita equipollet vniuerſali ex humanitate ⁊ in
terpretatione non ex propria ſignificatione vocabu
5 li. ¶ † Quero que dicitur oratio indefinita. vide gl.
ſed tu dic vt dixi. ſ. l. proxi. nota. in. l. j. in gloſſ. mag.
de regu. iur. et ibi dixi. Tertio premitto quod cum
queritur an indefinita equipollet vniuerſali debet
intelligi de indefinita prolata ab homine. nam prola
ta a lege ſine dubio equipollet vniuerſali: quia etiaʒ
oratio ſingularis et lex ſcripta ad ſingularem perſo
nam vniuerſaliter intelligitur. vt in prima conſti. C.
vt. l. iura non in ſingulas. ſ. de leg. et intelligitur vni
uerſaliter hoc modo. vt omnis ille in cuius perſona
emergit illud ſuper quo lex diſponit lege comprehen
datur: vnde omnes. ll. que dicunt de venditore ha
bent locum in omni homine qui eſt venditor: et que
dicunt de homicida habent locum in omni homine
6 qui eſt homicida: et ſic de ſimilibus. Reſtat ergo
dubium quando profertur ab homine: quo caſu dic
aut profertur in materia que ineſt neceſſario et equi
pollet vniuerſali. vt cum dico homo eſt animal: equi
pollet vniuerſali omnis homo ⁊c. vel cum dico obli
gatio eſt iuris vinculum. actio eſt ius ⁊c. equipollet
vniuerſali omnis obligatio ⁊c. vel omnis actio ⁊c.
quia cuilibet de neceſſitate congruit diffinitio. aut
profertur in materia contingente: et tunc aut profer
tur negatiue: et tunc equipollet vniuerſali. vt. l. ſi is
qui ducenta. §. vtrum. de reb. du. ibi quid non feci. i.
nihil eorum feci. et de verbo. obliga. l. ij. in fi. ⁊. l. in il
la ſtipu. vbi ſi promitto per heredem meum non fie
ri intelligitur. i. per nullum fieri. licet ſecundum pro
priam et logicalem ſignificationem aliud eſſet. Si ve
ro ponitur affirmatiue et tunc aut huic termino cõ
muni indefinite prolato adijcitur aliqđ quod ei po
teſt contingenter ineſſe ex aliquo euentu preter volũ
tatem diſponentis: et tunc equipollet vniuerſali vel
non equipollet ſm quod caſus contingẽtia dederit.
verbigratia. ſi dico homo currit: ex voluntate mea
non dependet: an omnis homo currat vel non. ſi ergo
cõtingat ꝙ omnis homo currat iſta indefinita equi
pollet vniuerſali: quia predicatur de omnibus. Si cõ
tingat ꝙ quidam homo currit ⁊ quidam homo non
currit tunc nõ equipollet. quia nõ predicaᷓ de oĩbꝰ:
do exẽpla legalia. ſi dico ſerui mei textores. ſequitur

a ¶ Si pluribꝰ. an dictio quilibet importet inſolidũ tu vide no. Bald. i. l. ea q̃. C. cõmi. vel epiſ. quid in dictione vterq; per Bald. in. l. fi. §. finaũt eo. C. de bo. q̃ libe.

b ¶ Indefinita eq̃pollet vniuerſali. vtrum indefinita equipollet vniuerſali. gloſ. in. d. l. j. de regu. iur. quod ſic idẽ Jo. an. c. vt circa, in gloſ. in verſi. aliter de elec. in. vj. Joã. an. concor. cum Dy. ⁊ Ang. in. d. l. j. p. Bal. in. l. ij. de li be. ⁊ poſt hu. ⁊ ibi ali quid p. Ange. vide ali qđ de materia. ſ. l. p xi. i princ. ⁊ adde bar. in. l. j. §. fi. ff. de ven. in poſ. mit.

ADDE an indefinita eq̃polleat vniuerſali. Bald. cõſi. clxxx. lib. j.

de quod omnes ſerui mei ſunt textores. Certe nõ: ſed
ſi contingit qđ omnes ſint textores iſta equipollet
vniuerſali. alias non: vt. l. ſeruis vrbanis. ff. titu. j. Si 1
vero contingentia depẽdet ex voluntate proferẽtis
vt heres meus dãnas eſto dare: ſi volo quod intelli
gatur de omnibus intelligitur de omnibus alſ non.
vel lego lanam. Si volo intelligere qđ ſit legata oĩs
lana: legata erit. alſ non. In dubio qualiter intelli
gatur. Dicit Dy. ⁊ bene aut eſt eadem ratio omnium
contẽtorum ſub indefinita: aut non vt ipſe dicit de re
gu. iur. libro. vj. ſuper rub. Pe. dicit latius. aut profer
tur iſta indefinita circa res. aut circa perſonas. ſi cir
ca res aut per verba pluralia. aut per verba ſingula
ria. Si ſingularia nõ equipollet vniuerſali. vt ſi lego
fundum cor. non videor legare omnem fundum cor.
vt. l. apud iul. §. ſeio. alſ eſt ſub. l. idẽ iul. ſ. titu. j. Sed
certe iſta nõ eſt indefinita ſed ſingulares: qr res fuit
nominata nomine proprio. ideo hic poni nõ debuit.
aut per verba pluralia vt bona mea: ⁊ tũc aut eſt ea
dem ratio omniũ contẽtorum ſub indefinita: ⁊ equi
pollet vniuerſali: aut non ⁊ tunc ſecus: vt. l. obligatio
ne generali. de pign. ⁊. l. j. C. que res pig. ob. poſ. Iſta
diſtinctio inter verba pluralia ⁊ ſingularia non pla
cet: quia ſi lego veſtem ſi lego lanam vel argentum.
vel ſimilia adhuc indefinita equipollet vniuerſali. vt
l. ſi cui lana. ff. de lega. iij. ⁊. l. ij. ſ. de liberis ⁊ poſthu
mis. Ideo aliter eſt dicendum. quandoq; oratio in
definita que ponitur eſt ita incerta quod vitiatur di b
ſpoſitio. vt no. in. l. legato generaliter. ſ. titu. primo.
tunc in preſenti inueſtigatione non cadit. quandoq;
diſpoſitio remanet valida. ⁊ tunc diſtingue quando
cadit inter res. vt dicit Dyn. de regu. iur. libro ſexto. 2
ſuper rubri. Si vero cadit inter perſonas. ⁊ tunc aut
in caſu odioſo ⁊ non equipollet vniuerſali. vt. ſ. de
liberis ⁊ poſthumis. l. ij. de ven. in poſ. mit. l. j. §. item
queritur. aut in caſu fauorabili: ⁊ equipollet vniuer
ſali. vt. ſ. de teſta. tu. l. ſi quis ita. §. j. ⁊. l. qui filiabus.
in prin. ſ. tit. j. Hic enim eſt fauor heredis quod oẽs
ſimul teneantur qr tenebuntur in minus. ¶ Sed ſi
7 queris † qñ indefinita equipollet vniuerſali an equi
pollet vniuerſali collectiue an vniuerſali diſtributi
ue. dic aut id quod importatur per orationem inde
finitam attribuitur cuilibet inſolidum ⁊ equipollet
orationi vniuerſali diſtributiue. ar. ſ. titulo primo. l.
qui filiabus. §. j. aut cuilibet pro parte vt in dictione
heres. ⁊ tunc equipollet vniuerſali collectiue. vt hic
quod eſt verũ ſi onus adiectũ põt inter eos diuidi. ſe
cus ſi adijcereᷓ res indiuiſibilis. vt. l. ij. in fi. de verb.
a obli. ⁊. l. eadẽ. §. cato. eo. ti. Dy. inducit [a] hoc in prin. cũ
8 glo. in ar. ad. q. ſi concedo † duobus fratribus fundũ
in feudũ vt preſtẽt quarteriũ bouis ⁊ quatuor ope
ras ſingulis annis: aut diciᷓ vt preſtẽt oẽs: aut quili
bet: aut dubium eſt. ⁊ in dubio tenẽtur omnes tantũ
ad vnum quarterium ⁊ quatuor operas ſecũdũ eũ
quod tene menti.

1 ☞ Pluribus heredibus damnatis dare a teſtato
re ſimpliciter quando inſolidum ⁊ quando pro here
ditarijs portionibus teneantur.
2 Si vni pluries legatur an ſepius legetur.

SI ita. Si vni a diuerſis heredibus quãtitas relinquatur in dubio ab vtroq; debebitur tota. hoc dicit. ¶ Oppo. ſupra proxi. Solu. ibi
damnauit indefinite que indefinita
equipollet vniuerſali hic ſingulariter.
1 ¶ Oppo. † quãdo dãnatur ſingula
riter quilibet tenetur inſolidũ ſed vno
ſoluente alius liberatur. vt. l. ille aut il
le. ff. titu. j. Sed dic aut dãnatur vni
uerſaliter. aut ĩdefinite: aut ſingulari
ter. primo caſu tenetur pro heredita
rijs portionibus. vt. l. turpia. §. fina. ſ.
titulo. j. ſ. eodẽ. l. legatarius. in princi.
ſecundo caſu idem. vt ſupra proxi. qđ
dic vt ibi. tertio caſu aut damnatur in
eadem ratione verborum: aut in diuer
ſis. primo caſu aut copulatiue: ⁊ virili
ter teneᷓ. vt. l. ſi heredes nominatim.
ſ. titu. primo aut diſiunctiue. ⁊ tũc in
ſolidũ. ſʒ vnꝰ ſoluẽdo alios liberat. vt
l. ille aut ille. ff. tit. j. ⁊. ſ. ti. j. l. ſi ex toto.
§. primo. Si vero diuerſis orationibꝰ.
tũc quilibet tenetur inſolidũ ⁊ vnius
ſolutio non liberat alios vt hic. et. ſ. ti a
tu. primo. l. ſeruo alieno. §. ſi quis a pri
mo. ſm Dynũ. ¶ Oppo. quãdo lega
tur ſepius eadẽ quantitas non dupla
tur legatũ. vt. l. plane. §. j. ſ. tit. j. Sol.
dicit glo. ibi fuit legata his quãtitas
vni ab vno: hic a diuerſis. Sʒ ad hoc
op. ff. eo. [b] l. lucius. §. impuberem. So b
lu. gloſſ. predicta quando quantitas
legatur: contrarium quando ſpecies.
Et ideo pro declaranda iſta materia
2 † Dy. diſtinguit pleniſſime ſic: quãdo
vni legatur ſepius: aut legatur quan
titas: aut ſpecies: ſi q̃titas: aut a plu
ribus heredibus: aut ab vno. ſi a plu
ribus: tũc a quolibet debetur. vt hoc
§. ⁊. ſ. titu. j. l. ſeruo alieno. §. ſi quis a
primo. quod intellige ſm diſtinctionẽ
pmiſſam. Si ab vno: ⁊ tunc aut ĩ ea
dem ſcriptura: aut in diuerſis. ſi in ea
dem in dubio ſemel debetur: quia nõ
eſt veriſimile teſtatorem voluiſſe du
plicare niſi legatarius probet contra
rium. vt. ſ. titu. j. l. plane. ⁊ de adi. le. l.
cum cẽtum. ſi in diuerſis ſcripturis. ⁊
tunc aut eiuſdẽ voluntatis: vt qr vnũ
teſtamẽtum ſcriptũ eſt in duabꝰ char
tis: aut diuerſarum voluntatum: vt in
teſtamento ⁊ codicil. primo caſu vna
debetur quantitas: ſi ſunt diuerſe de
betur minor. vt. ff. eo. l. ſempronius. Si
diuerſarum. tunc aut ſe non cõpatiun
tur vt quia vna derogat alteri: tũc ſe
mel tantum debetur. vt hic in fi. ſ. tit.
primo. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. in legatis. ⁊. l.
ſi ita ſit ſcriptum. aut ſe compatiũtur:
et tunc aut eſt relictum ſimpliciter et
debetur vtrũq;. vt. l. quinquaginta.
de probatio. aut ob cauſam. ⁊ tũc per
ſecundum videtur a primo receſſum.
vt. l. libertis la. ij. in princi. de ali. leg.
ſecundo caſu principali quãdo legaᷓ

a ¶ Dy. ſic inducit. Itẽ allegat bal. c. j. §. fi. de ſucceſ. feu. vbi omnino vide.

b ¶ Oppo. ff. ti. j. Huic diſtinctiõi. Adde not. per Bart. in. l. cũ centũ. de adi. lega. ⁊ i. d. l. meuius. §. eum q̃. ff. eo. ⁊ in. d. l. ſi tibi homo. §. j. ſ. ti. j. ⁊ ſpec. ĩ ti. de teſt. §. j. ver. itẽ pone. A. inſtituit filium.

a ¶ Oppo. C. vide no. per bal. in d l. j. C. de pac.
b ¶ Si ita ſcripſiſſet. addo quod Paul. de caſt. refert Jo. an. conſuluiſſe per hunc text. cũ teſtator mandaſſet hr̄di vt ſolueret oĩa debita fratris ſui qđ tenebatur etiã ſoluere dotem vxori fratris ſoluto matrimonio.

ſpecies: tunc aut in eadẽ volũtate: aut
in diuerſis: ſi in eadem: aut ab vno he
rede ⁊ ſemel tantum debetur. vt. l. pla
ne. §. ſi eadem. ſ. titu. primo. Si a plu
ribus. tunc aut ſimpliciter a quolibet
inſolidũ: ſi ſimpliciter ſemel debetur.
vt. l. ſi tibi homo. §. j. ſ. de leg. j. ⁊. l. lu
cius §. impuberẽ. j. co. ſi a quolibet in 2
ſolidum: dicidẽ ſeruari quod in teſta
mentis diuerſorum. vt. l. quid ergo. §.
ſi quis duos. ſ. tit. j. ſi vero legat̃ in di
uerſis voluntatibus: ⁊ tũc aut eiuſdẽ
aut diuerſorũ. ſi eiuſdem: tunc aut ab
vno herede aut a pluribus. ⁊ idẽ per
oĩa qđ ſupra qñ legat̃ in eadẽ volũta a
te: per eaſdẽ. ll. facit. j. eo. l. meuius. §.
eũ. Si vero erãt diuerſe volũtates di
uerſorum: tũc aut loco vnius habebã
tur vt q: legat defunctus ⁊ ei⁹ heres: 1
⁊ tunc idẽ ꝙ ſi legetur in teſtamento
vnius. vt. l. huiuſmodi. §. ſi ſempronius.
ſ. tit. j. quod videtur verũ ſi vtilitatẽ 1
afferat. vt commodũ dilationis: ſecus
ſi nullũ: q: tũc idẽ ꝙ in teſtamẽtis ex
traneorũ. vt. l. meuius. in prin. j. eo. qđ
dic vt ibi. Si vero diuerſorũ prorſus
tunc aut primo cõſequit̃ rem ex teſta
mento vnius. ⁊ tollit̃ petitio ex teſta
mento alterius: ſed ſi prius conſequit̃
eſtimationẽ ex teſtamẽto vni⁹ poteſt 1
conſequi rem ex teſtamẽto alteri⁹. vt
inſti. de le. §. ſi res. ⁊. ſ. tit. j. l. plane. cũ 2
ibi not. ita debet intelligi. d. l. plane. §. 3
ſed ſi duorum. ⁊. l. ſi ſeruus legatus. §.
j. ſ. titu. j. ⁊. j. eo. l. meuius. §. duobus. b
ſed hunc paſſum in. d. §. duobus. ple
nius examinabo.

Si ita ſit ſcri- 1
ptum. Maſculinũ conci
pit femininũ nõ ecõtra.
h. d. ¶ Oppo. de. l. j. §.
ſed ſi incertum. de ven. in poſſeſ. mit.
Solu. ibi tractatur de odio: ideo ma
ſculinũ non cõcipit femininũ. ¶ Op
po. de. l. ſicut. in prin. ⁊. §. ſi. j. de oper.
lib. Solu. ibi apparet ratio diuerſita 2
tis. Iſtam materiam Cyn. ponit in. l.
quicunqʒ. C. de ſer. fugi. ego dicam in 3
l. j. j. de verbo. ſigni.
1 ☞ Legatum non repudiatur ante
euentum diei vel conditionis.
2 Illud ꝓ quo poſſum⁹ actionẽ habere
que tamẽ poteſt eſſe inefficax ope ex
ceptionis non poteſt repudiari.

Si ſub conditione.

1 † Ante euentum diei vel conditionis 2
legatũ nõ poteſt repudiari. hoc dicit.
¶ No. de eo qđ dicit de legato in diẽ 3
certũ qđ ante diẽ ad nos nõ pertinet.
¶ Ad quod opp. de le. ſi dies. qñ dies 4
leg. ce. ⁊. l. j. §. cũ igit̃. ⁊. §. finaũt. de cad. tol. Sol. ante
diẽ certũ cedit dies legati quo ad trãſmiſſionẽ. Itẽ
quo ad actionẽ perſonalẽ: lʒ obſtet exceptio. vt. l. j. qñ
di. vſuſfru. lega. ce. ⁊. l. nemo põt. ſ. ti. j. nõ autẽ quãtũ
ad dominiũ: q: nõ trãſit niſi adueniẽte die. gloſ alle
gat. j. eo. l. antepe. §. ſi. tex. eſt. j. de vſufruc. leg. l. ſem
proni⁹ attalus. vñ ante diẽ ad nos vere non pertinet
merito repudiare nõ poſſumus. No. † ergo illud pro
quo poſſumus habere actionẽ que tamẽ poteſt eſſe
inefficax ope exceptionis non poteſt repudiari ſicut
illud pro quo ſolam ſpem habemus de futuro. Alij
timẽtes hoc contrarium dicũt qđ hic fuit certa dies
quo ad nominationem nõ quo ad euentum vt dies
mortis: ita dicebat Roff. ſed contra mentẽ hui⁹ lite
re eſt tene ergo iſtam. ¶ Opp.ᵃ C. de pac. l. j. Solu.
aliud in repudiatione vt hic aliud in pacto vt ibi de
hoc. ſ. de acqui. here. l. is qui. ⁊. l. is poteſt. ⁊. l. qui ſu
perſtiti: ⁊. j. de cura. bo. dan. l. j.
1 ☞ De aduerbio niſi quod inducat conditionem.

Si pater.
Cõditio nuptiarum intelligitur de
futuris nuptijs niſi teſtator ignora
1 uerit preſentes. hoc dicit. ¶ No. † ꝙ per aduerbium
niſi inducitur conditio. dixi infra de conditionibus
⁊ demonſtra. l. j. ¶ Oppo. ꝙ propter contractas nu
ptias de facto non impletur conditio. vt. l. hec condi
tio. de condi. ⁊ demonſtra. ſed nuptie facte a filia pa
tre ignorante ſunt nulle. vt. l. paulus. de ſta. ho. ergo
non eſt impleta conditio. Solu. dicit gloſ. intelligas
quod hic filia erat emancipata.
1 ☞ Debitum in diem non dicitur debitum de pre
ſenti.
2 Verbum poteſt eſt extenſiuum.
3 Clauſula codicillaris quomodo concipiatur vt teſta
mentum valeat pro tempore futuro.

Si ita ſcripſiſſet.
ᵇ Verba preſentis
b temporis nõ porriguntur ad debita in
diem vel conditionalia niſi aliud expri
1 matur. hoc dicit. ¶ No. ꝙ debitum in diẽ
non dicitur debitũ de preſenti. ratio eſt: quia iſta ver
ba dare facere: intelliguntur ſcilicet cum effectu: ſed
non dicitur debitor qui non poteſt exigi obſtante ex
ceptione. vt. l. debitor. de verborum ſignificationib⁹.
¶ Querit glo. quid ſi dies veniſſet tempore mortis
qui non venit tempore teſtamenti. Reſpon. qđ non
debebitur. vt. l. ſi ita. de auro ⁊ argẽ. leg. ¶ Ad hoc
2 oppo. j. eo. l. ſi quis ita. Solu. ibi propter † verbũ põt:
quod eſt extẽſiuum. ¶ Opp. j. eo. l. cum filius. §. he
3 res. Sol. vt in glo. Iſtam † legem inducit Dy. ad. q.
de clauſula que apponitur in teſtamẽto ſi non valet
iure teſtamenti valeat iure codicillorum nã ſi valet
inſpecto preſenti tẽpore licet poſtea irritetur clauſu
la illa locum non habet niſi dicatur ſi non valet vel
valebit. dixi plene in. l. j. ſ. de iure codicil.
1 ☞ Si in duabus ſcripturis principalibus eiuſdem
teſtamenti apparent diuerſe quantitates legare mi
nor debetur.
2 Exemplar ſcriptura principalis dicitur: exemplum
ſcriptura exemplata.
3 Protocollo notarij ſtatur potius quã inſtrumento
publico inde ſumpto.
4 Scripture cõtrarie ſi producunt̃ quãdo eis ſtetur

Sempronius.
a ᵃ Si in duabus a
1 ſcripturis † prin
cipalibus eiuſdẽ teſtamenti apparerẽt
* diuerſe quantitates legate minor debe
tur. hoc dicit. ¶ Opp. de proba. l. quin
quaginta. Solu. ibi erant diuerſe ſcripture diuerſa
rum voluntatum hic vnius voluntatis tantum dicit
glo. ¶ Oppo. contra hoc quod debet ſtari origina
li. vt. l. ſi quis ex argentarijs. §. penulti. ⁊ ſi. ſ. de edẽ.
ſolu. hic vtraqʒ ſcriptura erat pariter principalis: nec
magis vna eſt originalis quam alia. vt in hoc tex. ibi
cauſa exemplarij. vnde et vtraqʒ poterat ſumi exem
2 plum. Exẽplar † enim dicitur ſcriptura principalisᵇ
b exemplum ſcriptura exemplata. de fide inſtru. c. ij. et
C. de eden aut̃ ſi quis in aliquo. ⁊. l. celſus ſ. de pro
c ba. ⁊ ideo ſiᶜ producerẽtur due ſcripture: † ſcʒ inſtru
3 mentum publicum ⁊ protocollum notarij: ſtarẽ po
tius protocollo: q: iſta potius eſt originalis ſcriptu
ra. vt probatur in. d. l. ſi quis ex argẽtarijs. §. pe. ⁊ in
aut̃. de tabellio. per totũ. ⁊ ita hic ſi cõſtaret vnã ſcri
pturam primo factã: ⁊ aliam inde exemplatã: prime
ſtarẽ. ſed ſi non appareret obtineret hec. l. Sed con
4 tra † quã do proferunt̃ due ſcripture cõtrarie neutri
ſtatur. vt. C. de ſi. inſtru. l. ſcripture. Sol. intellige qđ
hic proferebantur a diuerſis vna ab herede alia a le
gatario: ſecus ſi ab eodem. vt in cõtrario. oppo. glo.
vlti. de. l. libertis. ſol. vt. l. quinquaginta. quod no.
1 ☞ Maritus ſi ſimpliciter legat vxori rem quã eſti
matã habuit in dote vxor habebit rem ex teſtamẽto
actione de dote eſtimationem.

Lucius.
Fructus et part⁹ per
cepti conditione pen
dente ad legatariũ non pertinent. h. d.
ratio huius. l. patet ex ſummario ⁊ glo.
ponit. ¶ Quero quid ſi maritus lega
uit mãcipia pure. Rñ. gloſ. certe tũc haberet manci
pia ⁊ eſtimationẽ. Itẽ partus editos poſt aditã here
1 ditatem. qđ no. multũ. ¶ † No. ſi vir legat vxori ſim
pliciter rẽ quã eſtimatã accepit in dotem vxor habe
bit rẽ actione ex teſtamẽto: ⁊ actione de dote habe
bit eſtimationẽ. Cõtra hoc videt̃ caſus. j. de do. pre
leg. l. ij. §. ſi. dic vt ibi dixi. ¶ Oppo. j. de pec. le. l. ſi.
glo. non ſoluit. dic quod in exercẽdo vſuras noluerit
augere legatũ: q: filij nomine fenus exercuit. ¶ Op.
j. eod. l. cum pater. §. filia. dic vt ibi.

Bonorum.
Curator qui bonorum poſſeſ
ſionem pro demente accepit et
agnouit tenetur ad legata cautione recepta. hoc. d.
¶ Op. de cur. fur. l. ſin. §. tali. Reſpon. vere interim
non eſt queſita niſi ad ſanam mentẽ peruenerit ⁊ cõ
probauerit: ſed habetur pro queſita: ideo legata ſol
uũtur exacta cautione: qđ intelligitur de ſucceſſione c
extranei: nã hereditas pr̃is in cui⁹ ptãte erat q̃rit̃ de
re. vt. l. ſin. §. j. de cur. fur. ſm vnũ ⁊ verũ intellectum.

Mortuo.
Quod ſupereſt mihi ex
re debita ante morã per
empta nõ debet̃. h. d. ¶ Opp. ꝙ ex re
mea ſupeſt meũ eſt. vt. l. ſolũ. §. j. de rei
ven. ſol. intelligas ꝙ hic res legata nõ
erat effecta legatarij: q: legata ſub cõditione. vel q:
nõ erat legantis: ⁊ eodẽ modo dicit gloſ. in domo le
gata et poſtea deſtructa. ¶ Not. primo diſtinguens

a ¶ Sẽpronius. ⁊ ad hanc. l. vide Ange. et Imo. in. l.
eum qui. in prin. ſ. de acqui. heredi. ⁊ dicit no. Bald.
in. l. ſcripture. C. de fide inſtru. qđ iſta. l. non haberet
locum in contractibus onerofis. et quid in duobus
inſtrumentis procurationis factis in perſona vnius
eodem di e
dum aut mihi debetur actione perſo vide Bal
nali: aut quia eſt mea. et ſic eam pete in. l. falſus.
re poſſum actione reali. primo caſu re in. xiiij. co
lum. C. de
furtis. et ad Barto. hic que ſcriptura dicatur origi
nalis. vide Bald. in. l. ij. in. ix. q. C. de teſta. et in. l. no
ſtram. in. iij. col. eo. titu.
* Pro cõcordia. Aduerte ꝙ recta ⁊ integra fides nõ
datur inſtrumento exemplato ſm Barto. in. l. j. §. ſi
quis in duobus. ff. de bo. poſ. ſm tabu. vbi ex tali in
ſtrumento quis nõ poſſet petere ſe mitti in poſſeſſio
nem ſm tabu. Contrarius ibidem alleg. ſm do. Ale
xan. in hac. l. ſempronius. ſol. dicit ipſemet Alexã: ſi il
lud exemplar fuit ſemel productum in iudicio et ve
ra ſit ſecunda opinio. quod creditur exemplo: aut nũ
quam fuit productum in iudicio: ⁊ ſic non approba
tum. et procedat prima opinio. et iſtam ſolutionem
communiter approbant doctores in autentic. ſi quis
in aliquo codice de edendo. Et plures alie ſolutio
nes poſſunt dari. ſecundum doctores ibidem. vide
per eos.
b ¶ Scriptura principalis. Nota quod exemplar dici
tur ſcriptura principalis exempli: ſepius exemplari.
Item ad hoc not. Adde omnino Bal. et Imo. in. l.
cum proponas. ad finem; ſupra eodem. vbi etiam dici
tur quid iuris quando due reperiuntur ſcripture ori
ginales ſuper eodem facto: quia nulli creditur. et qđ
nota. in lege ſcripturis. codice fide inſtrument̃. adde
etiam quod ſi continet plus inſtrumentum quam re
periatur in protocollo non datur fides inſtrumento
vt declarat domi. Anto. in capitulo dudum. de cõuer.
coniu. et valet inſtrumentum licet nullum reperiatur
protocollum ſecundum Bald. in rubri. C. de fide in
ſtrumen. ⁊ vide vnum quod not. in lege in fraudem.
§. neqʒ. de iure fiſ. ⁊ que dixi in dicta lege ſi librarius
ad predicta. Adde not. in capitulo cum Petr. de fide
inſtru. Et ad Bartol. hic adde Lanfran. in capitulo
quoniam contra. in princip. columne quinte. de ꝓba.
⁊ domi. Maria. ſozinus in capitulo ſecundo argumẽ
to decimoquarto. verſiculo nona concluſio. de libelli
oblatione.
ADD. Et cum reperiũtur diuerſa inſtrumẽta de eadẽ
re cui magis ſit ſtãdũ. ⁊ q̇d ſi inſtr̃m ſit diuerſum a ꝓ
tocollo. bal. cõſi. xliiij. ⁊ q̇d ſi inſtr̃m nõ apparet ꝓtocol
lũ. ꝑ eundẽ conſi. cxxx. lib. ij.
c ¶ Et ideo ſi. vide bart. in. d. §. prohibet. ⁊ in. d. aut̃. ſi
q̇s in aliquo. de edẽ. et vide q̃ dixi poſt bart. in. l. j. §. ſi
q̇s in duob⁹. j. de ſecũ. tab. ⁊ no. in. c. qm̃. ſ. de ꝓb. imo
dixit no. bal. in. l. ſi. C. de edẽ. poſt bar. ꝙ ſi notari⁹ ꝑde
ret ꝑpter incẽdia ſua ꝓtocolla põt cogere illũ cui red
diderat inſtr̃m vt faciat ipſi copiã q̃ penes eum ſtare
dʒ. ⁊ adde ꝙ ſufficit ꝙ ꝓtocollũ reperiat̃ in chartis
quomodocunqʒ. vt probat tex. in aut̃. de tabel. ⁊ pro
tocolla dimittantur in chartis ſtante potiſſime con
ſuetudine notarij. per not. per Baldum in lege ſecũ
da. C. ad velleianum. ⁊ in dicta rubri. de fid. inſtru. et

in.c.cū dile
cti.de ſi.in
ſtru.bñ fa
cit text.et
qđ ibi not.
in.d.l.ij.in
prin.de ſe
cun.tab.⁊
ad Bart.
hic adde
Bal.i.d.l.
noſtraȝ.in
iij.colū.de
teſti.vide
bonum di
ctum Bar
to.in proe
mio.C.

a ❡Op.ꝙ
heres.ad
de Bar.in
l.apud iul.
§.ſi titius.
de leg.j.

b ❡Cū ita.
adde bar.
in.l.j.circa
ſi.in ver.vi
deamꝰ de
relatiuo.j.
de cōdi.et
demō.vbi
hunc text.
poſt eū al
legaui.

c ❡Si ita
quis.adđ
quod not.
Bart.in.l.
ſi ita.hic al
le.⁊ de ver
bo pñtis
tēporis an
cōprehen
dat futurū
vide Inn.
i.c.dilecti.
de excep.⁊
vide Bal. a
no.in.l.eaȝ
quā.in.xij.
colum.cuȝ
ſequen.de
ſideicom.

perempta nō debeť mihi aliqđ.intel
lige qñ perit illud qđ pꝛīcipalius erat 1
in re: vt ſpūs vitalis vel aīa ſenſitiua
in boue: ſecus ſi principalis pars re
maneret: vt domo deſtructa area ſu b
pereſt:qꝛ illa debetur.vt.l.ſi grege.ſ.
titu.j.Iſta ratio pꝛobať in.l.peculiū.j.
co.vnde id qđ gloſſ.hic dicit de domo 1
deſtructa nō dicit bene.vbi vero rem
poſſum petere tanꝙ meam: quod ſu
pereſt meum eſt:ſiue cōpetit actio rea
lis.vt.d.l.ſolum.§.j.ſiue perſonalis.vt
l.ſi ſeruus.§.boue.de condi.fur.⁊ ibi
de hoc dixi plene.

Si titio. Legatū cuius eſtima c
tio debetur ita ad he
redem tranſmittitur ſicut quādo res
legata debetur.h.d.

Labeo. Res cuius commerciū
legatarius pꝛopter eius
delictū nō habet: nō debeť neqȝ eius
eſtimatio: ſecus ſi legatarius hȝ eius
commercium heres non.h.d. Huīc.§.
habuiſtis examinatum in.l.apud iul.
§.fina.⁊.l.ſequen.ſ.tit.j.⁊ in.l.multū.
j.de verbo.obliga.

Si teſtatoꝛ. Poꝛtio heredi
tatis deficiens
accreſcit cū onere pꝛo rata.hoc dicit. 1
❡Oppo.ſ.eo.l.celſus.§.ſi.Solu.ibi
nominatim fuit onus vni iniunctum. 2
❡Oppo.ꝙ opus fieri debet a quoli
bet inſolidū.vt.l.fideicōmiſſa.§.ſi.j.ti.
j.Sol.vt in glo.dixi tibi ibi.

Vt heredibus. 3
Heredibus legatarijs ⁊ do 4
natarijs cā moꝛtis pōt ſub
ſtitui.h.d.❡Oppo.ꝙ etiā ſine pꝛo
miſſione pōt ſubſtitui donatario cau 1
ſa moꝛtis.vt.j.tit.j.l.j.§.ſciendum.⁊.l.
iij.§.fina.Sol.ſi ego volo ſubſtituere
taliter quod ſubſtitutus ſit donatariꝰ 2
cauſa moꝛtis:opoꝛtet ꝙ fiat per ꝓmiſ
ſionē.vt dixit tex.ſed ſi volo ſubſtitue
re vt ſtaret in pꝛimo nomine fideicom
miſſi poſſum etiam ſine pꝛomiſſione
vt in cōtrarijs hoc examinaui in.l.j.de
do.cau.moꝛ.vbi Dyn.ponit et Cy.de
do.cau.moꝛ.l.j.

Si titius. Si legatur
vna ex rebꝰ
alternatiue debitis euētus
ſolutionis declarabit an le
gatum valeat.h.d.❡Opponi.qđ he
resᵃ vtrūqȝ debeat.vt.l.ſi ſic.§.ſi.cum
l.ſequen.ſ.titu.j.⁊.l.qui duos.ſ.eodē.
Sol.ibi erat electio teſtatoꝛis hic de
bitoꝛis.vñ nil poteſt imputari heredi
in eligendo:ibi ſecus.❡Opponi.j.ti
tu.j.l.fideicommiſſa.§.ſi rem.Solu.
hic ſponte ſoluit:ibi inuitum exegit te
ſtatoꝛ:vel hic fuit nomen legatum ibi ipſa res.

☞ Relatiuum quantitatis coniunctum verbo fu
turi tempoꝛis in dubio non facit conditionem:ſecus
eſt in relatiuo ſubſtantie.

Cum ita. ᵇRelatiuum quantita
tis coniunctū verbo fu
turi tempoꝛis in dubio cōditionem nō
facit.hoc dicit.❡Opponi.† relatiuuȝ
iunctū verbo futuri tempoꝛis facit con
ditionem.vt.l.ſtichum.ſ.ti.j.So.hic in relatiuo quā
titatis:ibi in relatiuo ſubſtantie.pꝛo hoc.l.ij.ſ.de he
re.inſti.et.l.clemēs.in ſi.Rationem dixi in.d.l.ſtichū.
facit ad hoc.ſ.de contrahen.empt.l.hec venditio.§.
penulti.

Si quis ita. ᶜVerbuȝ poteſt eſt
extenſiuum:et ideo
licet ſit pꝛeſentis tempoꝛis poꝛrigitur
ad futura.hoc dicit.❡Oppo.ſ.eo.l.ſi
ita ſcripſiſſet.ſol.hic eſt pꝛopter naturā
illius verbi poteſt:quod eſt extenſiuum:aſſignat gl.
etiam alias rationes:de dictiōe pōt dici in.l.gallus.
in pꝛin.de lib.⁊ poſthu.⁊ de iniuſto teſta.l.j.in pꝛincip.
❡Quero vſqȝ ad quantū tempus extendať ſigni
ſicatio huius verbi pōt.Rñ.Dy.vſqȝ ad tempus moꝛ
tis.vt.l.ſi.de op.le.Et hoc inducebā in arg.ad.q.ſi di
catur in teſtamēto ſi nō valet iure teſtamenti valeat
omni iure quo valere poteſt de quo dixi in.l.ſi ita.de
aur.⁊ arg.lega.

1 ☞ Ciuiliter factum non ſufficit ad implementum
conditionis.
2 Pater inſtituto filio ſubſtituit ſi deceſſerit ſine filijs
ex ſe deſcendentibus ⁊ filius ingreditur monaſteriū
an ſubſtitutio euaneſcat ꝙ ſic:⁊ ſic bona ad monaſte
rium debentur.
3 Conditio ſi ſine liberis deceſſerit fauoꝛe monaſterij
habeť pꝛo non ſcripta:
4 Vita contemplatiua eſt longe melioꝛ ꝙ actiua.

Is cui in tempus. Ciuiles filij cōditio
nē non implent.h.d.
vel aliter.Ad †implementū conditiōis nō ſufficit ci 1
uiliter factū.h.d.❡Op.glo.de.l.mater.C.de inſti.⁊
ſubſti.Sol.vt dixi in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tm̄.ſ.de li
be.⁊ poſthu.Dy.†inducit iſtam.l.ad.q.teſtatoꝛ ſubſti 2
tuit filio ſi deceſſerit ſine liberis ex ſe deſcēdentibus:
demū filius rogatus ingrediť monaſteriū:queritur
vtrū deficiat illa cōditio:quaſi illa vba ex ſe debeāt
aliud operari quā in eo caſu quo nō fuiſſent appoſi
ta.Dy.dicit eſſe idē:qꝛ expꝛeſſio eoꝝ que tacite inſunt
nil operatur:ſȝ iſta cōditio de ſe habebat eūdē intelle
ctū:qꝛ appellatio filioꝝ ſimpliciter facta intelligiť de
ex ſe natis:vt hic.⁊ de cōdi.⁊ demō.l.fideicōmiſſum.
hanc queſtionē non pſequoꝛ hic:ſed examinabo eam
in quodā conſilio iſtius tenoꝛis videlȝ Parmenſ.qui
dā filium inſtituit:⁊ iuſſit ꝙ ſi decederet ſine filijs ex
ſuo coꝛpoꝛe natis deueniat in Joannē.demū dictus
filius inſtitutus ingreſſus eſt monaſterium:⁊ ibi de
ceſſit:queritur vtrū dicta bona perueniant in dictū
Joannem:an ad dictū monaſteriū.In illa queſtione
licet fuerint varie opi.doc.⁊ diuerſimode ſcripta de
terminata reperiantur.Ego tm̄ hoc vltimū arbitroꝛ foꝛ
re veriſſimū:qđ bona pꝛedicta debeāt ad dictū mo
naſteriū pertinere:⁊ ſubſtitutioni pꝛedicte locus nō
ſit.pꝛimo

ſit.pꝛimo em̄ hoc tȝ Dy.ff.de leg.ij.l.ſi a
ita qs.§.ſin.p talē ratione:appellatio
filioꝝ ſimplr̄ facta intelligiť de ex ſe na
tis.vt.d.l.ſi ita qs.§.ſi.de cōdi.⁊ dem̄.
l.fideicōmiſſum.ſȝ expſſio eoꝝ que ta 1
cite inſunt nihil operať.vt.l.iij.de le.j.
de fideiu.l.nō recte.Ergo pinde eſt ha 2
bendū ac ſi non fuiſſet expꝛeſſum ex ſe
natis.hoc aūt nō expſſo non eſt dubiū
ad monaſteriū pertinere.vt in aur.de
ſan.epi.§.ſȝ hoc pꝛeſenti.C.ad tre.aur.
3 niſi rogati.Scđo hoc tȝ† Ry.malū.p
talē ratione.illud fideicōmiſſum ſiue
hec cōditio repꝛobať.⁊ p non adiecto 1
habeť.nō ideo qꝛ monaſteriū habetur
loco filij:ſed qꝛ eſt impedimēto vite cō
tēplatiue.nā qs timēs ne bona ſua co
gať reſtituere ſi deceſſerit ſine filijs:im
pelleret ad matrimoniū cōtrahendū:
⁊ remoueret a voto religiōis ⁊ caſtita
tis:ideo imperatoꝛ hoc grauamen ha
buit p nō adiecto.hoc eſt qđ dicit tex.
in.d.§.ſed hoc pꝛeſenti.vñ dicit tales
ꝯditiōes inualidas ⁊ p nō ſcriptis eē.
ſed iſta ꝯditio ſic expſſa nō multo plꝰ 2
cōtraria vite ꝯtēplatiue caſtitati ⁊ reli
gioni ⁊c.ita refert ⁊ tȝ Cy.in.d.aur.niſi
rogati.Tertio ego pbo illud qđ relin
quiť cauſa dotis de neceſſitate intelli
giť p matrimonio carnali.vt ff.de iur.
do.l.iij.⁊.C.de do.ante nup.l.ſi.Pꝛo in
troitu vero mōaſterij nō pōt dari dos.
vt extra de ſimo.c.nō ſatis.⁊ tn̄ illa cō
ditio ſeu cā remittiť aliquo ingredien 1
te monaſteriū:lȝ nō poſſet dici ꝙ ciuilr̄
impleať.vt.d.§.ſȝ hoc pñti.ergo ⁊ in
caſu ꝓpoſito:lȝ non poſſit dici impleta
cōditio ciuilr̄ qđ filij dicanť ex ſe nati:
tn̄ monaſterio debēt dicta bona rema
nere.Idē dȝ ⁊ pōt dici de eo qđ relin
quitur cā donatiōis ꝓpter nupt.vt.d.
§.ſed hoc pñti.Quarto inter mona
ſteriū ⁊ monachū nō dr̄ ꝯtrahi matri
moniū ſpūale cū ſolus abbas dr̄ ſpon
ſus.vt plene no.de elec.qꝛ ꝓpter.p ber. 1
Inno.ſed ſi fideicōmiſſum relinquať
ſub ꝯditione ſi nuptias nō cōtraxerit:
⁊ ille grauatꝰ monaſteriū ingrediať
nō teneť ad fideicōmiſſuȝ i.d.§.ſȝ hoc
pñti.apparet ergo ꝙ hec nō eſt rō:qꝛ
vř defeciſſe ꝯditio fideicōmiſſi:ſȝ ideo
qꝛ talis ꝯditio ⁊ tale grauamē p non b
adiecto ⁊ p nō ſcripto habeť qꝛ vite cō
tēplatiue ꝯtrariareť:ſed in caſu ꝓpoſi
to eſt huiōi:ergo ⁊c.Quito ego video
ꝙ ſi aliqđ relinquiť mulieri ⁊ ipſa gra
uať fideicōmiſſo ſi nupſerit:ꝙ tale fi
deicōmiſſum nō pſtareť nec teneť ēt ſi
nupſerit.vt.l.quoties.de ꝯd.⁊ dem̄.eſt
rō.qꝛ p hoc nuptie impedirenť:qꝛ timo
re illiꝰ grauaminis nō nuberet.vt.l.he
res meꝰ.§.ſi.de cōdi.⁊ dem̄.multo ma
gisᵃ nō vȝ iſtud fideicōmiſſum qñ eſt
4 impeditiuū vite† cōtēplatiue q̄ longe
melioꝛ eſt ꝙ actiua.vt i aur.de mona.
in pꝛin.⁊ ibi no.col.j.

☞ Legatarius vt legatū cōſequať
debet eſſe capax tēpoꝛe moꝛtis.
2 Qualitas q̄ reddit perſonā inhabilē
ante omne iudiciū pōt diſcuti.

Non opoꝛtet. Nō dȝ đ habilitare pſone
diſputari ſeparatim ab
alia lite.h.d.❡Quero
1 †quo tpe qs debeat eē capax vt lega
tū poſſit cōſeq.Bl.dicit tribus tpibus
qđ eſt verū in hereditatibꝰ.in legatis
vero qñ eſt ihabilitas in pſona quā te
ſtatoꝛ tollere nō pōt:ſufficit qđ reperia
tur capax tpe moꝛ.vt.l.nō intelligiť.§.
qñ aūt.de iu.ſiſ.⁊ đ do.cā moꝛ.l.in moꝛ b
tis.ita dicit Dy.⁊ bñ.Extra glo.op.qđ
de habilitare pſone poſſit p ſe ſepara
tim ab omni alia cā qri.vt.l.de etate.
ſ.de mi.⁊ de ferijs.l.ij.ibi vt etates p
2 benť.⁊.l.cū te minoꝛē.C.đ pb.So.tibi
queriť de etate q̄ eſt talis qualitas q̄
reddit pſonam inhabilē ad iudiciū ex
ercēdū.vnde bñ pōt de hoc queri ante
oē iudiciū.hic aūt eſt talis qualitas q̄
tangit merita cauſe:lȝ em̄ eſſet non ca
pax non pꝛopter hoc erat inhabilis ad
iudicium exercendum:ſed deficit iuſti
tia ſua.

1 ☞ Actio pſonalis hereditaria dať cō
tra vnū ex heredibꝰ inſolidum etiā ad
quātitateȝ fauoꝛe dotis ſingulare eſt.

Cum ab vno. Si le
gatuȝ
ab vno herede relictū animo
cōpēſādi cū đbito deficiat:ille hr̄s illiꝰ
debiti onꝰ ſuſtinet:⁊ debitū qđ qs iſoli
dū ſuſtinet in totū cōputat in imponē
da rōne falcidie.h.d.ſing.l.iſta quam
no.⁊ no.diligēter qđ in ſummario dixi.
❡No.hic caſum† ꝙ actio pſonalis he
reditaria dať contra vnū ex heredibꝰ
inſolidū etiā ad quātitatē qđ eſt ſingu
lare.❡Opp.ſ.ti.j.l.ſeruo legato.§.ſi
teſtatoꝛ.⁊.j.ti.j.l.nomē.§.vni.⁊ ſa.er.l.
ſi filia.⁊.C.de pac.l.pacto ſucceſſoꝛuȝ.
Sol.glo.tribus modis.pꝛimo qđ ſpā
leᵇ ſit fauoꝛe dotis ne mulier habeat
neceſſe agere cū pluribus perſonis:et
iſta eſt vera quam tenēt Dy.⁊ Cy.in.l.
p hereditarijs.C.de acqui.hered.Se
cūda ſol.eſt ꝙ in eum datur actio non
directo.ſed per obliquum.qꝛ omnes
heredes conuenientur actione de do
te:iſte conuenietur ab alijs actione ex
teſtamento.Contra hoc facit text.qui
dicit eum teneri dotis actione.ſed rñ
de id eſt actiōe ex teſtō nomine dotis.

a ❡Is cui
Multo
magis.cō
tra iſtam
determi
nationem
dixit expſ
ſe Jaco.de
Bel.in.d.
§.ſed hoc
pꝛeſenti.et
ibi etiam
Angel.et
Bald.in
lege deo
nobis.de
epiſcopis
⁊ cleri.

b ❡Pꝛimo
quod ſpe
ciale.⁊ hoc
expꝛeſſe fa
uoꝛe dotiſ
tenuit etiā
Bartol.in
l.debitoꝛe.
ſ.de pact.
⁊ not.per
Imol.in.l.
ſeruo lega
to.§.ſi te
ſtatoꝛ.ſ.ti.
j.ſed Bal.
in.d.l.pꝛo
heredita
rijs.in.iiij.
co.ver.iiij.
aliter dixit
de intelle
ctu huius
l.p Bart.
⁊ doc.in.l.
cōtinuus.
§.ſi.de ver
bo.obl.ad
ſinē.

a ¶ Quod principi. Ad materiam huius.l.vide bal.
in rubri.C.de iure fiſc.in prin. ⁊ quando relinquitur
aliquid ſub nomine dignitatis vt epiſcopo ⁊ ſimilib⁹
an tranſeat ad ſucceſſorem.adde no.per glo.in.l.⁊ q:
ad fi.de iuriſ.om.iud.⁊ Bal.in.l.hac conſultiſſima.in
ſ.colum.q
teſta.face.
poſ.⁊ bar.i
l.ciuilib⁹.
de rebus
dub.
b ¶ In.l.ſi
auguſte.
Et facit h
l.ſi augu-
ſte q̄ ſi re
linquo vxo
ri ſub noīe
appellati-
uo an trāſ
eat ad ſe-
cundam
vxorē bal. 1
quod non
in.l.ſi.in.ij.
colū. C.de
indic.vid.
tol.ad fi.p
Bartol.⁊
bal.in.d.l.
⁊ quia ad
finē.⁊ dixi
poſt Bar.
in.l.qui li-
beris.§. 1
hec verba.
de vulga.
⁊ pupilla.
⁊ Bald.in
l.hac con-
ſultiſſima.
in prima 1
columna.
C.qui te- 2
ſtamenta
facere poſ-
ſunt ⁊ per
doctores 1
in capitu.
quoniam.
Abb.de of
ficio dele-
ga.vbi ali-
qua contra Bartol.

hāc tenet Guil.in.l.auus.ſ̄.de pac.q
eſt contra hunc tex.in fi.qui nō poteſt 2
gloſſari:cum dotem totā ſoluat vt es
alienum non vt legatum.tene ergo pri
mam.Tertia ſol.redit in idē cū iſta: et
eodem modo laborat. ¶ Opp.ad fin.
ſ̄.de heredi.inſti.l.ex facto.⁊ ad.l.falc.
l.neſennius.Sol.reſpectu mulieris eſt
es alienum.⁊ ideo quo ad ceteros le-
gatarios vt es alienum habetur:in cō
putatione falcidie quo ad heredes vt
legatum habetur.

Si cui fundus. Va-
let le-
gatū rei vendēde ꝓ iuſta eſti- 1
matione.h.d.

☞ De verbo video q̄ poſſit referri
ad omnem ſenſum.

Si titio. Habuiſtis 2
ſ̄.ti.ſ.l.ſi m 3
hi ⁊ tibi.in princip.dic vt
ibi ,not.in text.ibi place- a
re video.hoc ad intelle- 1
ctū mentis nō ad ſenſum corporis re-
fertur.⁊ ſm Iac.de are.ſimile in omni
bus legibus q̄ incipiunt videam⁹.vt.l.
videamus.ſ̄.de in lit.itē apud labeo-
nem.§.ſi ſeruo.de iniur.⁊.l.videamus.
de vſu.⁊ ſimiles ſm Iac.de are.†facit
q̄ iſtud dicere video poſſit referri ad
omnem ſenſum per quē repreſentatur
aliq̄d intellectui ſm Ia.de are.⁊ doc.
facit lex teſtium. codice de teſtibus.
facit.l.ij.§.idem labeo.de aqua pluui.
arcenda.

☞ Hereditas q̄ repreſentat perſonā
defuncti non heredis.

Seruus hereditarius hereditate iacē-
te repreſentat perſonam defuncti non
heredis.

Si eo herede. Hrēditas† re-
preſentat per-
ſonā defuncti nō hrēdis.h.d. ¶ Opp.
de.l.vſufru.ſ̄.de ſtipu.ſer.Solu.aliud
de vſufructu q̄ req̄rit factū pſone vtē-
tis:aliud in hereditare ſeu proprietate vt ibi patet.
¶ Oppo.de.l.hereditas.de acqui.re.do.ſolu.aliud
in hereditate relicta ſeruo quam in legato:quia in ea
querenda requiritur dn̄i iuſſus:ſed hereditas iacēs
non pōt iubere.vt.l.hereditas in multis.de acqui.re.
do. ¶ Opp.ſ̄.eo.l.debitor.§.ſeruo.ſol.vt ibi. ¶ Op.
de lege nouatio.de noua.vbi hereditas repreſentat
2 perſonam heredis.So.†iacente hereditate perſonā
defuncti repreſentat.vt hic.⁊.l.mortuo.de fideiu.⁊ ea
adita retro fingit̄ repreſentaſſe pſonā heredis vt.l.he
res quoq;.de acqui.here.⁊.l.ſi ex re.in fi.de ſtipu.ſer.
⁊.l.omnis hereditas.⁊.l.omnia fere.ſ̄.de reg.iur.que
fictio non habet locū niſi ꝓ ea parte ꝓ qua quis po
teſt ſuccedere:vt hic patet. ¶ Opp.ſi inſtituit̄ ille q̄
ꝓ parte eſt capax ſequitur quod quis decedit ꝓ par
te teſtatus ⁊ pro parte inteſtatus.contra ea que ha-
bentur in.l.ius noſtrum.de re iudicata.dic vt not.in
dicta lege ius noſtrum.⁊.C.de ſecund.nupt.l.ſ.quod
nota bene.

c ¶ Et ſic facit. Idem dic ſi committitur cauſa vica-
rio non extenditur ad ſuperiorem.vide quod not.in 2
capitulo finali.de offic.delega.et vide domi.Anto.in
capitulo quoniam abbas.prope finem.de offic.dele. c
⁊ ibi no.dicit ſi committit̄ cā nō haberi dignitatē no- 3
mine ꝓprio p iſtū tex.alle.Pe.in.l.⁊ q:.de iuriſ.om.iu.
ſ̄.ſaluo niſi eſſet cōmiſſa reſpectu tribunalis;⁊ forte
tunc poterit cognoſcere ipſe vicarius.

1 ☞ Relictum ſub nomine dignitatis tranſit ad ſuc-
ceſſorem quādo habet dignitatem per ſe:ſecus in cō-
ſequentiam.
2 Dignitas quā quis hꝫ per ſe eſt fortior quā illa quam
quis habet per alium.
3 Relictum vicario nō tranſit ad ſucceſſorē:ſecus ſi re-
linquitur epiſcopo.

Quod principi. a Relictū ſub
†noīe digni-
tatis tranſit ad ſucceſſorē in dignitate
ſi dignitatē quis hꝫ per ſe:ſecus ſi per
cōſequētiā alteri⁹.h.d. ¶ Opp.ſi lega-
tarius decedit antequā cedat dies legati non tranſ-
mittit legatum.vt.C.de cad.tol.§.in nouiſſimo.Glo.
dicit q aliter hodie:quod non eſt verum:imo eodem
modo.vt.l.ſ.ij.⁊.iij.ſ̄.quando di.le.ce.⁊ in.l.ſ.C.de ca-
du.tollē.tollitur quoddam ius medium.ſcilicet.l.pa-
pia:vt dixi in.l.celſus.ſ̄.eo.Item dicit gl.quod iſtud
eſt ſpeciale in principe.Certe ſi principi eſt relictum
ſub nomine dignitatis nulla eſt ſpecialitas.vt.l.an-
nua.§.primo.de annu.le.ſed ſi eſt relictum ſub nomi-
ne proprio,tunc poteſt procedere glo. ¶ Et oppon̄.ſ̄.
ti.ſ.l.ex imperfecto.⁊.l.cum heredes.C.qui teſta.fac.
poſſ.glo.ſol.ibi quo ad ſolennitatem hic quo ad trāſ-
miſſionem:ſed vt dixi etiam quo ad tranſmiſſionem
iſta.l.continet ius commune ſi ponimus relictum ſub
nomine dignitatis.vt tex.innuit. ¶ Oppo.ſ̄.l.proxi-
mam auguſta habet eadem priuilegia que princeps
habet.vt.l.princeps.ſ̄.de lega.Dicit gl.fallit hic:vel
hic fuit pro non ſcriptum.ſ̄.l.proxim.fuit caducum
vel quaſi:tu dic quod ſupra.l.proxim.fuit relictum ei
qui habebat dignitatem principaliter ⁊ per ſe:in.l.ſi
b auguſte[b] fuit relictum ei qui habebat dignitatem p
alium.vt.l.femine.ſ̄.de ſena.⁊ hic tenet Pet.⁊ Cy.re
fert in.l.cum heredes.C.qui teſta.fa.poſ.Ratio quia
2 †fortior eſt dignitas quam quis habet per ſe quam
illa quam quis habet per alium:vt le.prima ⁊ ſecun
c da.ſupra de offic.proconſul.⁊ lega.⁊ ſic facit[c] iſta lex.
3 quod †ſi relinquitur epiſcopo ſub nomine dignitatis
tranſit ad ſucceſſorem: ſecus ſi relinquereretur vica-
rio: quia tunc non tranſiret in ſequentem vica-
rium.

Si cui res. Qui agnoſcit partem vi-
detur agnoſcere totum le-
gatum.h.d.quod no.

Si mihi. Poteſt quis ex ſua perſona a
repudiare⁊ ex perſona ſerui
agnoſcere.h.d.iſtam.l.declara:vt.l.ſi mihi
et tibi.in prin.ſ̄.eo.

Iulianus commodum.
Si fideicommiſſum deficit legatum remā-
net penes legatarium et ad heredem non
tranſit.h.d.⁊ hāc.l.declara ſicut.l.ſi quis titio.in prin
cip.ſ̄.eodem.

Si titio. Si portio non grauata acce-
dit grauate fit contributio ⁊
legata ſolida preſtantur.hoc dicit.Querit
glo.quid ecōtra ſi portio grauata accreſcit
non grauate.et dicit idē.hoc quod glo.dicit eſt verū
quod ille cui accreſcit portio grauata tenetur ad illa
legata non tamen fit contributio vt augeantur pro-
pter portionem ſuam non grauatam.vt.l.ſ.§.ſi cohe-
redis.ſ̄.ad.l.fal.quod eſt not.

1 ☞ Portio deficiens quod accreſcat cū onere ſucce
dentibus ab inteſtato.
2 Portio nominatim grauati nō accreſcit coheredi cū 1
onere.

f **Iulianus ait.** Portio †deficiens accreſcit
cū onere ſuccedentibus ab 2
inteſtato.h.d. ¶ Oppo.ſ̄.titu.ſ.l.ſ.§.ſi.vbi vadit ſine
onere.ſolu.q hic ambos grauauit.Hec ſolu.videtur 3
contra tex.ibi cum eſſet ab eo fideicommiſſum reli-
ctum.vnde alij dicunt quod hic erant ambo in eodē
gradu:vnde ambo ſuccedunt ex preſumpta volunta
te defuncti.ibi erat vnus in vno gradu:ali⁹ in ſequē- a
ti:tunc ſequens non ſuccedit ex tacita voluntate de- 1
functi:cum de eo defunctus non cogitauit.Sed con
tra hoc oppo.ſ̄.de codi.l.pe.et.l.ſi quis cum teſtamē
tum nullum.vbi nō videtur fieri differentia ſiue ſint
in eodem gradu ſiue in diſpari.vnde glo.tenet primā
ſolu.Dyn̄.tenet ſecundam.Nec ob.d.l.pe.et.l.ſi quis
cum teſtamētum nullum.quia ibi teſtator grauauit
ſimpliciter venietes ab inteſtato hic nominatim.Itē
in.d.l.pe.ſuccedebat quis preter ſpem defuncti:quia
de eo nō cogitauit:hic vero cogitauit de eo.Sꝫ huic
ſolu.ob.quia iuriſconſultus probat hoc per exemplū
de ſubſtituto:ſed relicta nominatim ab inſtituto de- 2
bētur a ſubſtituto.vt.l.ſi plures.ſ̄.ti.ſ.⁊.l.ſ.§.id q̄ ex b
ſubſtitutione.ſ̄.ad.l.fal.Dicendum eſt ergo q̄ ambe
ſolutiones mixte ſint vere.ſ.q ambo erāt in eodē gra
du vt probat litera que dicit coheredē eius.Itē am
bos nominatim grauauit:vnde accreſcit alteri cum
onere ſuo.vt.l.ſi duobus.§.ſ.⁊.l.ciuitatibus.§.luci⁹.
2 ſ̄.ti.ſ.ſecus ſi vnū †tm̄ grauauit nominatī:q: tūc nō
accreſcit cū onere.vt.l.celſus.§.pe.⁊ ſi.ſ̄.eo.⁊ proba-
tur per exemplum de inſtituto ⁊ ſubſtituto:vt dixi.ſ̄.
de hoc dicemus in.d.l.cū pater.§.cum eſtimaret.ſ̄.e.

Si alienus. Si per ſeruū nō querit̄
hereditas dn̄o: ſed ſibi b
manumiſſo:tenet̄ ad onera dn̄o impoſita.
h.d. ¶ Op.q ſeruus teneat̄ directo; cum
remotus ſi inceperat.et idem dicit de legato pape ſm
ſpec.de lega.§.supereſt.verſi.ſed pone q dn̄s ⁊ vide
do.Anto.preallег.loco.et vide Barto.in.d.l.et quia.
Andreas Barbatias.
¶ Cum proponebatur. Et tene mētī q̄ dixit Bal.
in.c.ſ.§.idē ſi vaſſalus ſi de inueſti.contro.
fue.p hāc glo.vbi di-
no vide et not.etiam ro.in.l.ad-
monendi.de iureiu-
ran.⁊ bal.in.l.ij.C.de iureiuran.
⁊ Bald.in l.ij.C.de ſe-
cun.tabu.ad fin.Et iſtum text.
cum glo.in ducit ſing.Bal.in ca.
ſi quis feu.ſi de inue-
ſti.iter do.et va.lis o-
riat̄.quod vbi lex re-
quirit taxa tum nume
rum teſtiū ad actum ſiēdum q̄
dum factū per paucio
res proba-
ri non po-
teſt nec ēt
error facti vt hic.licet
Bart.hic aliter intel
ligat.et vi-
de Bal.in l.ſi fortidia
num.C.de

pater vel dn̄s teneatur ex pſona ipſi⁹
filij vel ſerui.gl.ſo.innuit q̄ naturalis
obligatio diuidatur in vtilem ⁊ dire-
ctam quod videtur contra.l.ſi eius.ſ̄.
ad treb.Huius timore gl.loquitur du
bitatiue dum dicit vtili vt ita dixerim
⁊c.q.d.improprie loquor quia natura
lis non diuiditur in directam et vtilē
contrariū iſtud declara vt dixi in.d.l.
cum filio.de leg.ſ.

Si heres. Si per here
dē res lega
ta ſine dolo cōſumatur lega
tario per in factum actionē
ſuccurritur.h.d. ¶ Opp.ſ̄.de condi.
inde.l.in ſumma.§.pe.glo.dicit hoc iō
quia commodū habuit a defuncto:iō
non diſtinguit ſciens vel ignorans:de
quo dixi in.l.cetera.§.ſi.⁊.l.ſeq.ſ̄.tit.ſ.
⁊.l.ſi ſeruum.§.de illo.ſ̄.de verb.obli.

☞ Verba enuntiatiua inducunt ꝓ
bationem eorum que in teſtamento
ſunt geſta.
Fideicommiſſum probari poteſt per
coniecturas.
Diſpoſitio teſtatoris per quot teſtes
probari poſſit.

**Cum proponeba-
tur.** a Verba †enuntiatiua
inducunt probationē eorū
que in teſtamento ſunt geſta.h.dicit.
¶ Oppo.quod non inducunt proba
tionem.vt.l.aurelius.§.ſi.ſ̄.de lib.le.⁊
l.lucius.§.ſ.ſ̄.tit.ſ.Solu.verba enun-
tiatiua in vltimis voluntatibus indu
cunt probationem eorum que geſta
dicuntur in teſtamento. vt hic ⁊ non
eorum que dicuntur geſta extra teſta
mentum. ¶ Oppo.de.l.ex facto etiā
agitatum.ſ̄.de here.inſtit.ſolu.vt ibi.
¶ Quero †dicitur hic[b] quod fidei-
commiſſum poteſt probari ex conie-
cturis.que ſunt iſte cōiecture? Gl.di-
le.⁊ in.l.error.C.de teſta.adde tamen quod vbi non
eſſet erratū circa ſubſtantialia inſtrumenti probare-
tur error per duos teſtes ſm gl.in.l.heredes palam.
§.ſꝫ ſi notā.ſ̄.de teſt.⁊ vid bar.i.d.l.errore.⁊ q̄liter ꝓ
bet̄ error.vide no.p bar.in.l.quoties.§.tantūdem.de
here.inſtitu.et in.l.ſi librarius in fine de reg.iur.⁊ ibi
dixi.⁊ ſm bal.in.l.ſi.in pe.col.C.de edē.hec lex eſt ſin
gu.q error inſtrumenti debet plene probari.
¶ Quero dicitur hic.No.q manifeſtum dicitur id
quod conſtat ex coniecturis ⁊ ſi vſurarius pronun-
tiatur per coniecturas dꝛ manifeſtus ſm Bald.fa-

cit quod no. in c. cum dioceſi. de vſur. et gl. in c. ij. eo. titu. Andreas Barba.

a ℂ Quero per quot. Et not. quod hic dicit Bald. et per tot teſtes probatur iudicium per quot probatur ipſa res. facit glo. ſingu. in l. fi. C. fami. erciſcun. tu dic quod vn⁹ teſtis de directo deponens ſuper maleficio facit idiciũ ad torturas. l. iij. C. ad l. iulia. maie. Barto. in l. fi. j. de q. And. Barba.

b ℂ Glo. dicit, iſtã gl. allegaui ti bi et in l. ſi librari⁹ de reg. iur. ad fi. et de materia probandi voluntatẽ teſtatoris et p quot teſtes. vide l. fi. et quod ibi gloſſ. et Bal. in iij. colum. C. fami. erciſ. vbi etiam per Bart. allegat et Bal. hanc gloſ. in l. ij. verſicu. ex his. C. de ſecũ. tabu. et in l. fi. in v. colũ. C. de fideicõ. et ibi etiaʒ in vlti. col. vbi vide. et cũ Bar. cõcordat Bald. Ang. et imo. in l. quoties. in prin. iũcto. §. j. ſ. de here. et ad no. p Bart. hic vide do. de rota in cõclu. incip. in. cclxxv.

cit hic qd teſtator prius dixit ſe velle ſubſtituere: poſtea dicit per errorẽ ſe omiſiſſe: hoc ſufficeret. Itẽ ſufficit ad pbãdũ ſi enũtiatiue ſcripſit hoc in teſtamẽto vt hic in tex. vide gloſſ. et not. eam. ℂ No. q ſi teſtator antequã veniret ad teſtm̃ dixit ſe velle ſubſtituere: et poſtea nõ ſubſtituit: q nõ preſumitur qd per errorẽ omiſerit: niſi ipſe poſtea dixerit ſe omiſiſſe: vel in teſtõ vel in alia vltima voluntate dixerit ſe hoc feciſſe. Contra hoc videtur. ſ. de hered. inſti. l. quoties. §. j. et quod dixi in l. ſi quis in fundi vocabulo. ſ. tit. j.

3 Solu. vt ſtatim dicã. ℂ Quero † per quot^a teſtes debet hoc pbari. gloſ. dicit^b hic q per ſeptẽ in teſtõ, p quinq; in codicillis. Cõtra hoc vr. ſ. de teſta. l. heredes. §. ſed ſi notam. Diſtingue^c quãdoq; quis vult pbare diſpoſitionem teſtatoris: quãq; diſpoſitio teſtatoris eſt certa: ſed vult quis probare erratum in aliqua qualitate vel quantitate. primo caſu ſiue quis velit pbare diſpoſitionẽ directo: ſiue per coniecturas: requiruntur. vij. in teſtõ: et quinq; in codi. etiã ad probandũ illas coniecturas. vt l. fi. C. de codici. et ita loquit gl. ij. et ſi. hic. ſcdo caſu ſufficit probatio p minorẽ numerũ teſtiũ vt. d. §. ſed ſi notã et ibi no. Item ſufficit teſtatorem probare dixiſſe anteq̃ ad teſtm̃ veniret. vt. d. l. quoties. §. j. et dixi i. l. ſi quis in fundi vocabulo.

Peculium. Si legat vniuerſitas augmentũ et diminutio ↄtingẽs etiã viuo teſtatore ad legatariũ pertinet. h. d. iſtud principium.

1 Si corpus qd vno ſpiritu cõſiſtit legat et perijt nõ debetur qd ſupereſt.

2 Domo legata et perempta area caſmate vel impetu aque cementa que remanerent non debentur.

Quadrige. Si legatur res ex pluribus corporibus conſiſtens ſi extinguit quod ibi eſt principale perit legatum. h. d. ℂ Oppo. ſ. proxi. vbi quicquid ſupereſt ex legato debetur: ſolu. dicũt quidã q hic deceſſit ille equus q̃ demõſtrabat quadrigã. ſed glo. dicit q non curat quis equus de quatuor deceſſerit. Ad cõtrariũ dico qd quicquid ibi remanebat retinebat nomen peculij et familie: hic vero vno perempto deſinit eſſe nomẽ quadrige. Contra hoc vr. l. grege. ſ. ti. j. vbi ſi ex grege remaneret vnus ille debet: ſolus tñ non eſt grex: ſed poteſt dici: licet vnus nõ ſit grex retinet tñ nomẽ gregis. vt l. ſicut municipiũ. ſ. qd cuiuſ. vni. no. Hoc nõ placet: quia ſi legatur dom⁹ et remanet area: debetur area licet non retineat nomẽ domus. vt. l. ſi grege. ſ. titu. j.

1 dicas ergo quod in corpore † qd vno ſpiritu cõſiſtit vt hõ: bos et ſimilia. eo perẽpto nõ debet qd ſupeſt. vt. l. mortuo. in prin. ſ. eo. ratio q2 perit pars principalis. ſ. ſpirit⁹ vitalis vt ibi dixi. ita in quadriga ſi perit pars principalis. ſ. ille equus q̃ demõſtrabat quadrigam et eam dirigebat nõ debet qd remanet: ſecus ſi alius equus deceſſerit: et ita vult dicere iſte tex. ita in area: nam domo deſtructa ſupereſt area que eſt potiſſima pars domus. vt. l. eũ qui edes. j. de vſu. ſed

2 ſi periret † area caſmate forte vel propter abundantiam aque tunc cementa que remanerent forte non deberentur. vt ar. d. l. mortuo. ſ. eo. ar. huius. §.

1 Fideicõmiſſum vniuerſale conſeruatur per aut. ex cauſa.

2 Heres grauatus a teſtatore vt hereditatẽ reſtituat poſt mortem ſuam ſi hereditas vadit ad venientes ab inteſtato nõ tenent ad fideicommiſſum niſi inſtituto moriente.

d **Titio.**^d Si legatum relinquitur ab vno ſub cõditione que ex eius perſona dependet ſi legatũ transfertur ad aliũ non trãſfert conditio. h. d. ℂ Oppo. hic dicit q dies cedit alteri adita hereditate. cõtra. imo tale legatũ eſt nullũ. vt. l. ſi poſt mortem. §. ſed ſi ſeruo. ſ. ti. j. ſolu. hic nõ fuit relictũ ſeruo ſed titio. ℂ Sed cõtra hoc op. quia preualet legatuʒ libertatis et legatũ de ſeruo nõ valet. d. l. ſi poſt mortem. §. fi. So. dicit gl. ibi q hic fuit relicta libertas p fideicõmiſſuʒ. et hoc tenet Dy. ſed hoc videt ↄ tex. hic q̃n dicit libertas cõpetit: et ibi liber eſſe iuſſus et c. vñ Jac. de Are. dicit quod fuit relicta libertas directe: et fatetur contrarium q legatũ nõ valet: et ponit qd hic legatũ fuit factũ ſeruo ſub eadẽ die et conditione qua libertas. et pũctuat hic in prin. poſt dictionẽ legatum. Si tenes primaʒ expones tex. vbi dicit libertas cõpetit. ſ. fideicõmiſſaria. et vbi dicit eſſe iuſſus eſt. intellige p fideicõmiſſum. ℂ Vltimo induco iſtã. l.

1 pro caſu ad. q. ego tenui † q per aut. ex cauſa de libe. preterit. conſeruatur vniuerſale fideicom. vt in. l. ita tamen. §. quoties. j. ad trebel. et. ſ. ſi quis omiſ. cau.

e teſta. l. ſi ſeruũ. §. j. pone ergo^e † q teſtator grauauit heredem vt reſtituat per fideicommiſſum poſt mortem ſuam: hereditas venit ad venientes ab inteſtato. Certe non tenet ad fideicommiſſum niſi illo inſtituto moriente vt hic facit. l. iij. j. de noua. et. l. cum pa.

c ℂ Diſtingue. et Bald. hic dicit. ſi due ſunt ſcripture ad idem: ſed diuerſimode ſe habent. ſi vna poteſt ſe ad alterã reduci dz p tex. in. l. ſempronius. ſ. e. ſi autẽ nõ neutri ſtabit. l. ſcripture. C. de fi. inſtrumẽ. niſi vna eſſet magis originalis quã alia: q2 tũc ſtaret originali. Andre. Barbat.

d ℂ Titio. Vide ad intellectum imo. in. l. poſt mortem. §. fi. ſ. ti. j.

e ℂ Pone ergo. adde Bar. in. l. fundũ. ſ. de ac. emp. et in. l. cum pater. §. ab inſti. in fi. j. eo. ti.

ter. §. ab inſtituto. j. eo.

1 An valeat legatum factũ creditori.

Meuius. Debitor partis fundi ſi creditori ſub eadẽ conditiõe qua debebat legauit intelligit aliã partẽ non illã quã debebat legare. h. d. pmo ponit thema et. q. ſcdo determinatio qõnis. tertio rñſio ad vnam obiectionẽ q̃ fieret in ↄtrariũ. quarto rñſio q̃ fieret ad aliã. ſcda ibi: voluntatis. tertia ibi: ſane. quarta ibi: debitor aũt. ℂ Opp. q in dubio nõ eſt veriſile qd teſtõr grauauit heredẽ ſuũ duplici pſtatiõe. vt. l. titia. §. q̃ inuita. ſ. e. et. j. e. l. §. eũ. ſo. ibi in eodẽ teſtõ hic in diuerſis. vt tex. dicit. ℂ Sz op. q heres et teſtõr p eodẽ habent quãtũ ad hoc. vt l. hmõi. §. j. ſ. ti. j. So. ibi heres expſſe legauit illud qd defunctus legauerat: ſz hic ſignificatio legati facta p heredem põt aliud importare quã qd defunct⁹ legauerat. ſ. aliam partẽ: que ſignificatio accipit ne legatũ ſit inutile. ℂ Opp. de. l. qui bis. de ver. obl. Gl. dicit expone vt ibi. tu dic q alia res eſt in ſcdo legato q̃ in primo. ℂ Op. qd † valeat legatũ factũ creditori: lz nõ cõtineat plus. vt. l. ſi creditori. §. id qd. ſ. tit. j. Sol. fateor q ibi non cõtinet plus altero de quatuor modis qui ponunt inſti. de acti. §. pl⁹. ſed cõtinet pl⁹ quinto modo: qd declara vt ibi dixi. vltimo vt iſta materia liqueat hic: Dy. ponit vnã diſtinctionẽ. Tu diſtingue aliter. aut q̃s legat in quãtitate aut ſpẽ: ſi in quãtitate diſtingue: aut legatũ continet aliqd cõmodum aut nõ. vt. l. ſi creditori. ſ. ti. j. ſi in ſpecie: et tunc aut debetur mihi ex cõtractu. vt pz per illum modũ q̃ ponit i. l. iij. §. ſi rẽ. j. ti. j. aut erat mihi dbita ab eo q̃ legabat ex illo teſtõ: tunc aut legat illud idẽ quod debebat et nõ vz. vt. l. hmõi. §. j. ſ. ti. j. aut legat aliud vere vel preſumptiue: et vz legatũ vt hic: q2 videtur legare aliam partem. ℂ Quero quid ſi heres non reliquiſſet totũ fundũ: ſed partẽ fundi ſub eadẽ cõditione: an valeat? Rñ. aut dixit partem ſimplr et intelligit de alia parte vt valeat legatũ: aut expreſſit partem ſibi debitam ex teſtamento meuij et non valet vt probatur hic. et. j. proxi. §.

1 Genus altero de tribus modis in iure accipitur.

2 Due cauſe lucratiue in eiuſdẽ perſona et in eadẽ ſpecie que vere ad oculũ demonſtrari poſſet nõ poſſunt eodem tempore concurrere. et quomodo intelligatur. numero. 13.

3 Genus repoſitum ſua vna demonſtratione quando debetur: perinde eſt ac ſi deberetur ſpecies.

4 Actio ſemel extincta non reuiuiſcit regulariter. et quando reuiuiſcit an ſit eadem cum prima vel alia.

5 Legatũ factũ de fundo ſimpliciter adiecta certa demonſtratione valet.

6 Legatũ quãtitatis ſimplr quãtitate non adiecta nõ valet. ſecus eſt in legato quãtitatis.

Partis appellatio venit dimidia.

7 Pronomen hic hec hoc lz ſit demõſtratiuũ ad oculũ p re corporali que eſt de preſenti tamen etiam põt demonſtrare rem incorporalẽ que de preſenti intellectu concipitur.

8 Regula de duabus cauſis lucratiuis non hz locũ q̃n quantitas debetur vel illud q in genere ſuo recipit functionem.

9 Homo put eſt genus eſt quedã idea ſeu imaginatio que nõ eſt in cõmercio noſtro.

10 Legatum hominis in genere vz et eſt conditionale: et nullus certus eſt in obligatione ſz per ſolutionẽ determinandus.

11 Quodammodo hec dic dictio denotat impropietatem.

12 Datum pro legato cauſa conditionis implende quãdo dicatur ex cauſa lucratiua et quando ex cauſa oneroſa.

13 Due cauſe lucratiue quando poſſint ſimul concurrere.

14 Cauſa lucratiua et quaſi lucratiua nõ poſſunt cõcurrere ſimul quo ad effectũ ſolide exactionis.

Cauſa quaſi lucratiua dr cauſa noxalis et ſimilis: vel ſi res magni valoris pro modico ematur.

15 Si illud qd mihi debes ex cauſa lucratiua alius qui mihi erat naturaliter obligatus tñ mihi dat qd ſis liberatus.

Legatũ dicitur cauſa lucratiua etiã ſi ſiat meritis pcedentibus.

16 Obligatus ad fundũ mulieri ex cã lucratiua: ſi dict⁹ fundus a vero dño in dotem detur mulieri et ſoluto matrimonio ad mulierẽ reuertitur primus obligat⁹ eſt liberatus.

17 Dos reſpectu viri eſt oneroſa reſpectu mulieris lucratiua et q̃n habeat effectum lucratiuum.

18 Dos data per patrẽ filie ſpurie ſi ad eã reuertit veniẽtes ab inteſtato poſſunt de iure ciuili eã reuocare: ſecus de iure cano.

19 Renuntiari exceptioni q due cauſe nõ poſſunt cõcurrere quod non poſſit.

20 Verbum põt cum aduerbio negatiuo importat neceſſitatem.

21 Si dominus recipit penſionem ab emphyteota poſt triennium an ius emphyteote reſtauretur. remiſſiue.

22 Si conſuetudo ſit quod ſi vnus ex canonicis moriatur ceteri lucrantur fructus primi anni an ſi vna prebenda vacauit bis quod debentur fructus tantum vnius anni.

23 Stante ſtatuto quod portans bladum extra territorium perdat animal ſuper quo portat et condemnetur in. x. Alio ſtatuto quod in maleficijs de nocte cõmiſſis pene duplicentur quomodo puniatur extrahens frumentũ de nocte. Et quid ſi plures homines diuerſo tẽpore ſuper eodẽ mulo extraxerunt an quilibet teneatur perdere vnum mulum.

24 Acquiſitum ex pena dicitur acquiri ex cauſa lucratiua.

25 Res ob delictum q̃n ipſo iure confiſcetur.

26 Stante ſtatuto qd confitenti delictũ diminuat quarta pars ſi primus et ſecundus ſunt confeſſi et primus ſoluit tres partes animalis ſecũdus nõ tenet niſi ad aliam quartam partem.

Duobus. Iſte. §. conſueuit reputari difficilis pro cuius euidentia premitto qd regula eſt: quod due lucratiue nõ poſſunt in eadem re concurrere. vt inſtitu. eo. §. ſi res. et infra de act. et ob. l. omnes. et de ſolu. l. quoties. cum ſi. Secundo † premitto qd gen⁹ in iure aſſumit altero de trib⁹ modis. primo genus accipitur pro his que conſiſtunt pondere numero vel menſura; que in genere ſuo recipiant

functionem.vt ſupra ſi certum petatur.l.ſecunda.in
princip.⁊.§.primo.⁊ de hoc genere non tractatur hic
in tex.ſed ego tangam infra proſequendo materiam.
Secundo modo accipitur pro quantitate quadam:
alias quotitate quadam puta ſi mihi debetur tertia
vel quarta vel dimidia alicuius rei pro indiuiſo: dici
tur mihi deberi genus.vt ſupra ſi pars here.pe.l.pri=
ma.§.penultimo.⁊ not.infra ad trebellianum.l.dedu
cta.§.nummis.in fine magne gloſ.⁊ no.infra eodem
lege vnum ex familia.§.ſi de falcidia.Tertio modo
dicitur genꝰ quod apud dialecticos dicitur ſpecies
vt homo.vnde qui debet hominem ſimpliciter eſt de
bitor generis.vt ſupra titulo primo.lege legato gene
raliter.et quod ibi no.cum ſimilibus.⁊ de debito ge
neris iſtis modis accipiendo tractat iſte.§.His pre=
miſſis omiſſa diuiſione Dyn.⁊ aliorum iſte.§. diuidi
tur in tres partes principales.prima loquitur de lega=
to quotitatis facto adiecta certa demonſtratione.vt
quia legata eſt pars fundi que meuij eſt.ſecundo lo
quitur de legato generis id eſt quotitatis facto ſim=
pliciter non adiecta certa demonſtratione. tertio lo=
quitur de legato gn̄is alteriꝰ:puta hoīs ī gen̄e.ſcda ibi:
ſꝫ ſi ꝑs.tertia ibi:nō idē.⁊ q̄libꝫ ꝑs ſubdiuidit in alias
ꝑticulas quas proſequor ponēdo caſum in terminis.
¶Venio ad caſum ſummarium.et hoc dicit. Due
2 †cauſe lucratiue in eiuſdem perſona ⁊ in eadem ſpe
cie que vere poſſet ad oculum demonſtrari non poſ=
ſunt cōcurrere eodem tempore quo ad effectum ſoli=
de exactionis.hoc dicit ⁊ ceſſant quaſi omnia cōtra=
ria.¶Venio ad caſum in terminis ⁊ pone per par=
tes.premitte tamen quod in prima ⁊ ſecunda parte
iſti duo teſtatores legauerunt rem alienam ſcienter:
vel erat coniuncta perſona adeo quod legatum va=
let.C.de lega.l.cum alienam.⁊ nota ſupra titulo pri=
mo.lege non quocunq̃.in principio. Dic ergo quod
prima pars ſubdiuiditur in duas : quia primo ponit
vnius queſtionis determinationem . ſecundo ponit
determinationem alterius queſtionis deſcendentis
ex prima.ſecunda ibi neq̃ poſtea.Caſus patet per ſe
⁊ ratio primi dicti eſt ne due cauſe lucratiue concur=
rant in eadem re.¶Ad ſecundam partem principa=
lem venio.⁊ illa ſubdiuiditur in tres.pmo ponit vnū
dictum diuerſum a primo in iure et facto . ſecundo
ponitur determinatio vnius queſtionis dependentis 3
ex dicto.tertio ponitur ratio vtriuſque dicti.ſecunda
ibi atque etiam.tertia ibi.neque enim.prima ⁊ ſecun
da pars eſt clara in tertia ibi neque enim.que eſt ma
gis difficilis pars.§.pone caſum. Dictum eſt ſupra
quod quando pars eſt legata ſimpliciter quod vna
ſolutio non tollit alteram actionem:ſed eadem pars
poterit iterum ſolui.Que eſt ratio quod poſſunt hic
concurrere plures cauſe lucratiue.Reſpondetur qđ
regula quod due cauſe lucratiue non poſſunt in ea=
dem re concurrere:habet locum in eadem re que poſ
ſit ad oculum demonſtrari.ergo regula non extendi=
tur ad caſum quando concurrunt in eadem re que
non poſſit demonſtrari ad oculum:probat iſta litera
neque enim ⁊c.Nam plures in vno fundo communi
pro indiuiſo non obtinent dominium certe partis q̄
poſſit ad oculū demonſtrari.ſed ſolū iuris intellectu:
quod eſt verum nō facta diuiſione corporis.nam an
te diuiſionē nō pōt demonſtrari in fundo aliqua pars
que poſſit dicere hec eſt mea.ꝙ ea etiā nō ſit ſocij. ſꝫ

poſt diuiſionem poteſt dicere hec eſt mea hec tua et
hoc vult dicere tex.iſte ſm Ioan.⁊ Azo.qui ad eundē
finem tendunt.⁊ illud quod gl.hic dicit qđ quidam
ſubaudiunt enī quidam non:nec leuat nec ponit ſm
Pe.¶Ad tertiam partē accedo ibi nō idem.Et iſta
ſubdiuiditur in tres particulas:primo ponit dictum
diuerſum a precedenti in homine legato in genere.ſe
cundo illud extenditur ad ſtipulationem. tertio aſſi=
gnatur ratio dicti.ſecūda ibi eadem.tertia ibi homi
nis.¶Et aduerte ne erres in iſto ver.hominis poni=
tur ratio dicti non ratio diuerſitatis inter hunc ca=
ſum ⁊ precedentem:illam enim non poſuit iuriſcōſul
tus:quia eſt manifeſta. nam illud debitum generis
non poteſt ad oculum demonſtrari.hic vero homo ſo
lutus bene poteſt ad oculum demonſtrari.⁊ ideo nō
poteſt ſolui.ne concurrerent due cauſe lucratiue:et
iſta eſt ratio diuerſitatis: ſed in hoc verſiculo poni=
tur alia ratio quare non poteſt ſolui que ſumitur ex
alia regula que dicit quod ea que apponuntur ad ob
ligationem ſi in his nō conſiſtit obligatio nec ſolutio.
vt.ī.de ſolu.l.qui decem.§.ſtichum.in princip.de ver.
obli.ſi duo rei.Ad propoſitum in legato generis om
nes ſerui continentur quantum ad ſolutionem.⁊ ille
qui ſolueretur videretur ab initio fuiſſe in obligatio=
ne:ſed pone tempore legati habeo quoſdam ſeruos:
in his non poteſt conſiſtere obligatio ab initio:quia
quod eſt meum nō poteſt fieri amplius meum.vt.C.
eo.l.proprias ⁊c.s̄.ti.j.l.cetera.§.j.ergo nec ſolutio:ea
dem ratione in ſeruis qui poſtea ceperunt non eſſe
mei.nā nō ceperunt eſſe in obligatiōe.⁊ ſic nec in ſolu
tione:lꝫ deſinant eſſe.⁊ hoc vult dicere iſte ver.⁊.ī.ple
nius declarabo.Expedita litera collige notabilia ꝑ
teipſum.¶Venio ad oppoſitiones in quibus tene=
bo hunc ordinem q: primo opponam ordinate ad q̄
libet particulam declarādo tex.⁊ gl.poſtea opponaꝫ
de aliquibus modis ad declarationem materie qua
liter poſſunt ꝯcurrere due cauſe lucratiue.¶Primo
opp.ad primum hic legata fuit pars ꝓ indiuiſo:⁊ ſic
genus.vt.s̄.dixi.ſed quando genus debetur a duobus
ex duabus cauſis lucratiuis:ſolutione facta ab vno
non liberatur alius:ſꝫ facit ꝙ illa ſpecies generis q̄ eſt
ab vno ſoluta non poſſit ab alio ſolui.vt infra verſicu
lo non idem.hic autem dicit quod contingit libera=
tio.Solut.†quando genus debetur repoſitum ſub
certa demonſtratione:tunc perinde eſt ac ſi debere=
tur ſpecies.vt ſupra titulo primo.lege talis.§.item ſi
legetur.⁊.l.ſed et ſi certos.facit ſupra ſi certum peta=
tur.lege certum.ſed hic fuit appoſita certa demon=
ſtratio:quia dixit pars fundi que meuij eſt:ideo eſt
perinde ac ſi deberetur certa ſpecies :ideo contingit
liberatio:ne due cauſe lucratiue concurrant.¶Se
cundo opponitur regula de duabus cauſis lucrati
uis non habet in rebus que non poſſunt ad ocu
lum demonſtrari.vt infra verſiculo neq̃ enim.ſꝫ hic
pars meuij non poteſt ad oculum demonſtrari.ergo
ex virtute dicte regule non contingit liberatio.ſolut.
Dy.fatetur contrarium eſſe difficile : ſed dicit quod
aliter non poteſt dici niſi quod hoc hic operetur cer
ta demonſtratio facta de perſona titij in legādo:vt ſit
ꝑinde ac ſi ad oculū poſſit demōſtrari:ſꝫ ibi fuit lega
ta ſimpliciter ſine demonſtratiōe.¶Tertio ꝯtra iſtā
ſolutio.iuſto.quia ſi hoc eſſet quod certa demonſtra
tio faceret rem haberi perinde ac ſi poſſet ad oculū

demonſtrari.ideo ſequeretur ꝙ in ſequenti parte ea
dem pars que eſt ſoluta ſolui non poſſet:quod eſt cō
tra ver.atq̃ etiam.Probo cōſequentiam in ſequēti
parte:lꝫ res in legando non fuerit demonſtrata cer
ta demōſtratione tn̄ in ſoluēdo fuit certa demōſtra
tio:q: ſoluit partē que fuit Meuij.ergo in ſolutione
poteſt dici ad oculum demonſtrari propter certā de=
monſtrationem.ſed res que in ſolutione pōt ad ocu
lū demōſtrari iterū non poteſt ſolui.vt.ī.in verſi.non
idē.ergo cōcludit ꝙ certa demonſtratio nō facit reꝫ
eſſe perinde ac ſi poſſet ad oculum demōſtrari.tunc
cum releuat.tn̄ dico Dyn.bene dicere.nam debes ſci
re ꝙ demōſtratio dꝫ cōſiderari tunc cū releuat:al's
nō.videtis enī ꝙ qn̄ in legādo deſignatur certa ſpēs
de demōſtratione non curatur:q: ſiue vera ſiue falſa
vꝫ legatum.Sed ſi nō exprimitur certa ſpecies:nec
res:tūc curatur de demonſtratione vt ꝑ eā validetur et
certificetur legatū qđ al's eſſet inutile ꝓpter incerti
tudinē:⁊ tunc falſa demōſtratio vitiat.vt.ī.de cōdit.
⁊ demō.l.demonſtratio.⁊ ibi not. in.j.⁊.in.ij.glo.⁊.ī.
de lega.iij.l.nuper.ita in propoſito in primo caſu qn̄
res fuit demonſtrata in legando debet conſiderari
demonſtratio etiam in ſoluendo:q: expedit.nā ſi nō
ſolueretur pars que meuij eſt non ſolueretur id qđ de
betur.Sed in ſeq.verſi.fuit legata pars ſimpliciter:
vn̄ lꝫ ſoluatur pars q̄ Meuij eſt hoc non conſideratur
q: non expedit.nam quecūq̃ pars ſoluatur ſoluitur
quod debetur.Rn̄.ergo breuiter ad contrarium ibi
non curatur demonſtratio:q: non expedit:⁊ ideo nō
videtur res ad oculum demonſtrata.hic curatur de
monſtratio q: expedit ⁊ videtur res ad oculū demō
ſtrata.Quarto contra iſtud opp.videtur ꝙ ex quoli
bet teſtamento conſequar ſolidam rem.vt.s̄.titu.j.l.
plane.§.ſi duobus.So.Aut primo conſequor remve
re.⁊ habet locum regula de duabus cauſis lucrati
uis:q: contingit liberatio ex alia vt hic.aut primo cō
ſequor ficte:q: primo conſequor eſtimationem:⁊ tūc
regula non habet locum.vt ibi nota.⁊ probatur inſti
tu.eo.§.ſi res.ideo dixi in ſummario vere ⁊c.Quin
to oppo.contra hoc ⁊ videtur quod ſi prīo cōſequor
eſtimationem cum alia cauſa contingat liberatio:vt
l.huiuſmodi.§.ſi ſempronius.s̄.tit.j.ſol.vt ibi.q: que
dixi:habent locum in teſtamento vnius vel duorum
qui habebantur loco vnius:rō q: non preſumitur te
ſtatorem voluiſſe legatuꝫ duplicare. vt ibi not.ſecus
in teſtamentis plurium penitus diuerſorū. Nec obſ.
huic ſol.l.quid ergo.§.j.s̄.tit.j.q: ibi teſtator reliquit
a diuerſis heredibꝰ.⁊ expreſſit qđ quilibet teneretur
ad ſolidā rem:vnde habet locū regula perinde ac ſi
eſſet relictum in teſtamentis diuerſorum: habes er
go claram iſtam particulam.¶Sexto op.ad ver.ne
q̃ poſtea parte.⁊ vr̄ ꝙ actio ſemel extincta reſuſcite
tur.vt.s̄.ſi ex noxa.cā agatur.l.ij.in ſi.ſo.dicit gl.ī.de ſo
lu.l.qui res.§.areā.qđ hic eſt regula.cetera ſunt ſpe= 5
cialia:vbi iuſta cauſa interuenit.ſed ſm Dy.in.l.con
traria fuit iuſta cauſa q: res nō vr̄ perfecte fuiſſe eiꝰ:
ex quo pōt ꝑ reſtōnē in integrū auocari. Alij dicunt
4 ꝙ regula iſta nūq̄ fallit:†q: actio ſemel extincta nō
a reuiuiſcit* eadē nūero.ſꝫ alia vtilis vel alia datiua nō
natiua.Iſtorū opini.recitat cy.C.ſi aduer.trāſac.l.ij.
in pn.Cōtra.iſta opi.nō eſt ꝟba ꝑ.l.ſi cū q̄s.in ſi.ī.de
fur.vbi dr̄ ꝙ eadē reuiuiſcit.An.zaphi.dicit ꝙ pt dici

ꝙ illud eſt ꝓpter fictionē poſtliminij.vn̄
diſtiguit aut reuiuiſcit ex cā q̄ hꝫ tra
ctū retro.aut nō.Iſtō nō plꝫ ꝑ.l.defer
re.§.ſi.ī.de iur.fiſ.vbi vr̄ reſtitui eadē
directa etiā ex cā q̄ hꝫ tractū retro ꝑ
fictionē.Cy.in.d.l.ij.C.ſi aduer tranſ=
act.dr̄ ꝙ reuiuiſcit eadē:ſed hoc ē mi
raculoſe ſicut hō nō reuiuiſcit ſm cō
munē curſum nature:ſed miraculoſe
vt in lazaro.Iſtud dictuꝫ oīno diſpli
cet ſpāl'r in materia illa.C. ſi aduerſꝰ
trāſa.Nā ſupponit ꝙ actio q̄ reſtituitur
ei q̄ tranſegit cū minore petita reſtō
ne a minore ſit eadē cū prima hoc eſt
multū iniquum.Nā cū actio q̄ datur
ipſi reſtituto ſit vtilis reſciſſoria anna
lis.vt.C.ex qui.cau.ma.l.ſi ab hoſtibꝰ
⁊.ī.de act.⁊ ob.l.in honorarijs. verſi.
ſed cū reſciſſa.⁊ inſti.de act.§.rurſus.
Iſta que datur ei aduerſus quem im
petratur ſi eſt eadem cū prima erit di
recta et perpetua: ergo haberet plus
q̄ minor.cōtra.l.ſi iudex circūuēto. ff.
de mino.Preterea eſt ꝯ caſum.l. nam
actio cui reſtituitur ei aduerſus quē mi
nor petit reſtitutionē eſt vtilis.vt.s̄.đ
tu.⁊ ra.diſt.l.alterius.⁊ de euic.l.ſi cū
venditor.§.ſi is.ergo non eſt eadē cuꝫ
prima.quid dicemus?Dico gloſ.in.§.
aream:optime dicere.q: regula eſt ꝙ
non reuiuiſcit vt hic.cetera ſunt ſpe=
cialia ex cauſa:vtrum autem in caſibꝰ
in quibus reuiuiſcit ſit eadem cū pri=
ma vel alia ſic diſtingue.Aut eſt expſ
ſum in iure vtrum ſit eadem vel alia:
tunc ſto illi diſpoſitioni.aut non:⁊ tūc
aut reſuſcitat eam pretor mortuus vł
viuus:⁊ tunc eſt vtilis. vt.d.l.ij. ſi ex
noxa.cauſa aga.⁊ in toto tit.de mino.
ex quibus cau.maio.⁊ de cap.di.cū ſi.
Aut reſuſcitat eā cōſtō alia ciuilis : et
tūc erit eadē cū prima:vt.l.ſi cū quis.
§.ſi.de fur.⁊ de iur.fiſc.l.deferre.§. ſi.
ſic intelligo.l.quāuis.ff.ad vellei.pre
dicta vera quando eſſet actio in totū
extincta.ſecꝰ ſi eſſet eliſa per exceptio
nem.q: tunc etiā pretor remouēdo ob
ſtaculum exceptionis faceret primam
actionem durare.vt not.in.d.l.ij.ſi ad
uerſus tranſactionem. ¶Accedamꝰ
ad ſecundam partem principalem . et
ad eam primo oppo.dicitur hic quod
pars fundi fuit legata ſimpliciter. ſꝫ
iſtud legatum †non videtur valere
quando lego fundum ſimpliciter nō
adiecta certa demōſtratione.vt habe
tur.s̄.de iu.do.l cū poſt.§.gener.⁊ no.
s̄.titu.j.in.l.legato gn̄al'r.So.dico qđ
fundus fuit demōſtratꝰ certa demon
ſtratione:q: dixi lego partē fundi ſem
proniani : vel fundi qui eſt inter ta
les fines:⁊ nō fuit deſignata cuiꝰ ꝑs

a ¶Nō reui
uiſcit. Qn̄
actio ſemꝉ
extincta re
uiuiſcat ꝓ
pter hoc vi
de no.q.ꝙ
ponit bar.
ī.e.§.in pe
nul.col . in
ver. vlti.§.
iſte.

legatur: quia tūc haberet locum prin.
ideo hic dicit quod pars fuit legata
ſimpliciter: nō autem fundus fuit no-
minatus ſimpliciter: ⁊ hoc ſentit gloſ.
parua. que incipit puta ⁊c. ſup verbo
6 leget. ¶ Scd̄o ad idē op. † legatum
quantitatis nō vȝ quātitate nō adie-
cta. vt. ð. l. cum poſt. §. gener. ⁊. ff. de ver
bo. obli. l. ita ſtipulatus. not. ſ. eodē. l.
quidam teſtamento. ſed hoc quando
pars fuit legata ſimpliciter. lȝ ſit ad-
iecta certa demonſtratio fundi non
tamen eſt adiecta certa demonſtratio
quote. quia non eſt dictum vtrum de
dimidia tertia vel quarta et ſic videt
quod legatum non valeat. Solu. con
trarium loquitur in legato quantita-
tis: hic in legato quotitatis: ⁊ i dubio
appellatione partis intelligit de dimi
dia. vt. ff. de ver. ſig. l. nomē filiarū. §. j.
et hoc dicit glo. et poteſt eſſe ratio: q̄
in quotitate ipſum totum eſt certū: qd̄
non cōtingit in quātitate ſimplr̄ lega
ta. ¶ Tertio oppo. ad ver. atq̄ etiam.
hic dicit hāc eandē partē ⁊c. Sed cō-
7 tra iſtud † ꝓnomē hic hec hoc eſt de-
monſtratiuum ad oculum. vt. l. nemo
dubitat. in princi. ſ. de here. inſti. facit
l. certū. ſ. ſi cer. pe. ſed pars pro indiui
ſo non poteſt ad oculum demonſtrari
ergo male dicit hāc eandēq̄ ⁊c. quidā
fatentur contrariū. quia male loquit
iuriſconſultus. non eñ debuit ponere
dictionem hanc. et hoc ſentit gloſſ. in
princ. tu dic ꝙ bene loquit iuriſconſul
tus q̄ pronomē hic hec hoc eſt demō
ſtratiuum pro re que eſt de preſenti: et
hoc bñ fateor: tñ pōt demonſtrare rē
corporalē que eſt in cōſpectu ⁊ certaȝ
rem incorporalē que de preſenti in in-
tellectu ꝯcipitur: vñ dicit lex hec actio
⁊c. ſ. de edē. l. ſi. ⁊ de ſcalū: hec actio. cū
mille ſi. et tñ cōſtat actiones eſſe inui-
ſibiles ⁊ intellectuales. Item dicit ſer
uitutes ruſticorū prediorꝫ ſunt hec ⁊c.
vt. ſ. de ſerui. ruſti. predi. l. j. tamē ſunt
incorporales ⁊ inuiſibiles. vt inſtit. de
re. cor. ⁊ incor. tamen ideo ponitur ibi
ſignū demonſtratiuū: q̄ tunc de pñti
concipiebatur in intellectu: ita in pro-
poſito cū de illa parte ſoluta: eſſet ſer-
mo. ⁊ tunc in intellectu cōciperet me-
rito poſuit hanc dictionem hāc demō
ſtratiuā de preſenti. ¶ Quarto oppo.
ad ver. neq̄ eñ. hic dicit ꝙ nō habet
locū regula: q̄ res nō pōt ad oculum
demonſtrari. Sed contra. ſ. ti. j. l. non
quocūq̄. §. fundus vbi ſi vſuſfructus
peruenit ad me ex cauſa lucratiua nō
poſſum poſtea eū petere: tñ cōſtat qd̄
vſuſfructus eſt ius incorporale: qd̄ nō
poteſt ad oculum demōſtrari. vt inſti.

a ¶ Scd̄o opp. Adde Bar. in. l. j. in princi. ff. de no. ope. nun.

de re. corpo. ⁊ incor. §. j. ſol. qñ ab initio aliquid certa
demonſtratione deſignatū eſt in obligatione. ſiue id
poſſit ad oculum demonſtrari ſiue nō ſemper habet
locum regula. vt in princi. noſtri. §. ſed quando aliqd
ſimpliciter debetur: tunc habet locum illa diſtinctio
vtrum poſſit ad oculum demonſtrari vel non. vt hic.
modo reſpondeo quia in. §. fundus. debebatur fun-
dus: et ſic proprietas et vſuſfructus cauſalis illius
fundi qui nō eſt niſi vnius ſolius. et ſic certa demon
ſtratione demonſtratus: vnde ſi vſuſfructus ille ad
me peruenit ex cauſa lucratiua extinguit obligatio:
propter regulam. Sed ſi poneres caſum quod duo
teſtatores ſimpliciter legaſſent mihi vſumfructum
vnius fundi qui valeat centum: et vnus heres cōſti-
tuit mihi vſumfructuȝ in fundo ſeiano: qui deſijt eſſe
meus: alter heres poterit in eodem fundo ſoluere mi
hi vſumfructum: quia vſuſfructus nō poteſt ad ocu-
lum demonſtrari. et ab initio non fuit certus in obli-
gatione. ⁊ ſic regula nō impedit. In caſu ergo in quo
vna ſolutio conſueuit tollere aliam obligationem ex
cauſa lucratiua quod regulare eſt quando res certa
ab initio eſt in obligatione: illa diſtinctio vtrum res
ad oculum poſſit demonſtrari vel non: non habet lo-
cum: ſed in caſu in quo vna ſolutio impedit eandem
rem ex alia cauſa ſolui quod eſt quando debituȝ eſt
in genere: tunc diſtinctio vtrū poſſit demonſtrari ad
oculum vel non bene habet locum. ⁊ iſtud multū de
clarat iſtam materiam. ¶ Venio ad tertiam parteȝ
principalem: et ad eam primo oppon. dicitur hic non
idem ⁊c. imo videtur idem quod. ſ. nam ſicut ibi vna
ſolutio non tollit aliam obligationem ſic hic. Solu.
dicit glo. et bene idem eſt quod. ſ. quantum ad effe-
ctum tollende obligationis: quia nec hic nec ibi obli
gatio tollitur: ſed diuerſum eſt quo ad effectum impe
diēde ſolutionis in eadem re: quia ibi ſimpliciter nō
impedit: hic ſic: et eſt ratio quia hoc poteſt ad oculū
demonſtrari. ſed contra iſtam ſolu. inſtatur de. l. ſi q̄s
duos. §. j. de ſo. vbi eadem pecunia que poteſt demō
8 ſtrari ad oculum poteſt ſolui. ſolu. † quando debetur
quantitas vel illud qd̄ in ſuo genere recipit functio-
nem tunc regula de duabus cauſis lucratiuis nō ha
bet locum vt ibi. ⁊ probatur. ff. eo. l. titia ſeio. in princi.
et ideo tex. inſti. eo. §. ſi res. dicit in eadem ſpecie ⁊c.
et ibi hoc no. in glo. ⁊ dixi in ſummario. ¶ Secūdo
a op.ᵃ ad verſi. eadem quoq̄. ⁊ videtur quod ſi homo
deſijt eſſe meus quod ille idem iterum ſolui poterit.
vt. ff. de ſolu. l. qui. x. §. ſtichum. Iſtud contrarium eſt
forte: gloſſ. hic et ibi dat duas ſolu. vna eſt que eſt in
fi. glo. quod hic de rigore: ibi de equitate. Alia eſt ſo.
quod hic debebat homo in genere ex duabus cau-
ſis lucratiuis: ⁊ homo eſt ſolutus ex vna cauſa: licet
deſinat eſſe meus non poteſt ſolui ex alia: ne due cau
ſe lucratiue concurrant: cū ſit res que poteſt ad ocu-
lum demonſtrari: ſed ibi debebatur mihi homo in
genere ex vna cauſa tantum: et forte non lucratiua
ideo ſi vnus qui erat meus ſtipulationis tempore
deſinat eſſe meus: poterit mihi ſolui: quia hic
non habet locum regula de duabus cauſis lu-
cratiuis. Iſtam ſolutionem tenent Dynus et Pe-
trus et Andreas de piſis. Iſta ſolutio eſt expreſſe
contra iſtum. §. in fine ſui: vbi habes expreſſe quod
in his ſeruis qui ab initio fuerunt legatarij: licet

poſtea deſinant eſſe ſui non conſiſtit ſolutio etiam
ex vna cauſa: et equiparat iſtos duos caſus eſſe
ſuos ab initio ⁊ effici ſuos ex poſtfacto. Quid dice-
mus: dico doct. bene dicere. Non ob. hic finis q̄ hic
loquitur de rigore. l. qui. x. §. ſtichum. de equitate. vt
in alia ſolu. gloſſ. Concludo ergo aut homo debetur
in genere ex duabus cauſis lucratiuis: ⁊ tunc ſi ho-
mo mihi ſoluitur ex vna cauſa lucratiua: licet deſi-
nat eſſe meus non poterit mihi ſolui ex alia nec de ri
gore nec de equitate vt hic: aut debetur mihi homo
in genere ex vno caſu tantum: et ſi ille qui meus erat
tempore ſtipulationis deſinat eſſe meus non pote-
rit mihi ſolui de rigore: vt hic. ſed de equitate ſic: vt
in. §. ſtichum. ⁊ ita credo glo. ⁊ docto. intellexiſſe: alr̄s
dicerēt male. Aſſigno rationem in caſu iſtius. §. due
ſunt regule impedientes ſolutionem. ſcilicet regula
de duabus cauſis lucratiuis. ⁊ regula: quia in eo ho
mine in quo non conſiſtit obligatio: ergo nec ſolutio:
vt dixi ſupra ponendo caſum. ideo tex. non introdu-
cit ſpecialia duo contra duas regulas: ideo etiam de
equitate in eo non conſiſtit ſolutio. ar. C. de do. pro-
miſ. l. prima. ⁊ quod ibi no. ⁊ ſupra de iu. do. l. cū poſt.
§. gener. ſed in. §. ſtichum. vna regula tantum impe-
dit ſolutionem. ſcȝ quia in eo nō poſſit cōſiſtere obli
gatio. ideo de rigore nō poteſt ſolui: vt hic: ȝ de equi
tate ibi contra iſtam regulam diſpēſatur. ¶ Tertio
oppo. videtur quod etiam contra illam vnam regu-
lam non admittatur diſpenſatio illa vt de equitate
poſſit ſolui. vt. ð. §. ſtichum. in princ. ⁊ de verbo. obli-
gationibus. l. ſi duo. ij. reſpon. Sol. quedam glo. que
eſt. ff. de verborum obligatio. l. ſi ſtichum. in prin. vide
tur dicere quod in dictis legibꝰ admittatur ſolutio
de equitate ſi ille qui erat ſtipulatoris tēpore promiſ
ſionis deſinat eſſe ſuus. ſed illa glo. communiter ibi
reprobatur ⁊ ſpecialiter per domi. Ray. nam eſt cō-
tra. ð. §. ſtichum. vbi eſt differentia inter alternatiuā
obligationem ⁊ obligationem generis: ſed dicta ſo-
lu. preſupponit idem eſſe in vtroq̄. ergo ⁊c. Sol. ergo
ibi loquitur in obligatione alternatiua: vt ſi promit-
tis mihi ſtichum aut pamphilū: cū pamphilus eſſet
meus: conſtat quod vterq̄ ab ipſis contrahētibus
adijciebatur ad obligationem: ſed in pamphilo non
conſiſtit obligatio: nec ſolutio: nec lex diſpenſat con-
tra factum iſtorum contrahentium: ſed quod. ſ. dixi
loquitur in obligatione generis in qua contrahenti-
bus nil opponitur ad obligationē: ſed ſolutione poſt-
ea facta de ſticho lex fingit illum ſtichum ab initio
fuiſſe in obligatione: vt ſtatim dicam. propter quam
fictionem obſtat illa regula quod ſi in eo non cōſiſtit
obligatio nec ſolutio: contra iſtam ſuam fictionē lex
de facili diſpenſat. vt. l. celſus. ſ. de arbi. ¶ Quarto
a oppo.ᵃ et videtur quod homine legato in genere nil
videatur legatum. vt. ſ. ti. j. l. cum incertus. hic autē
dicitur quod ſingulos continet homines: ergo ⁊c.
Solu. dicit glo. in prin. quod ſingulos cōtinet homi-
nes quo ad ſolutionem: vt hic. Nullus autem eſt in
obligatione. vt in. l. contraria. ⁊ no. ſ. de cōdi. inde. l.
cum is. §. ſi. aliam opi. ponit gloſſ. in. l. ſi vnus. §. ſed ſi
generaliter. ſ. de pac. Iſta opi. non videtur vera q̄
ſi nil eſt in obligatione nil poſſet peti. Preterea vide-
tur contra tex. ff. de acceptil. l. ⁊ per iuſiurandum. §. ſi
is qui hominem. vbi dicitur quod acceptilatione pe

rimitur tota obligatio: ergo aliquid
erat in obligatione. vnde quidam ſu-
ſtinentes primum dictum dicūt quod
nullꝰ homo ſpecialis eſt in obligatio-
ne. vt. l. cum incertus. ſed eſt in obliga
tione ipſum genus: quod continet ſin
gulos quo ad ſol. vt hic: iſta eſt falſa.
9 Ratio. nam † vos debetis ſcire quod
homo prout eſt genus eſt quedā idea
ſeu quedam imaginatio que nō eſt in
noſtro cōmercio: nec poteſt ſubijci do-
minio noſtro ergo nō cadit in obliga-
tione vt inſti. de inu. ſtipu. in principio
vnde alij vt Iac. de Aret. dixerunt qd̄
nullus eſt in obligatione pure. vt. l. cū
incertꝰ. ſed ſub conditione ſi ſoluatur:
vt in eo qui ſoluetur exiſtat conditio:
in ceteris deficiat. et pro hoc videtur
tex. ff. qui ⁊ a qui. l. iij. Hoc nō eſt verū:
quia ſecundum hoc legatarius dece-
dens non tranſmitteret: quod eſt con-
tra. l. heredes. §. ſi incerto. ſupra fami-
lie erciſcunde. Item non poſſet agere
pendente conditione ſolutionis. vt. l. ce
dere diem. de verbo. ſignific. quod eſt
contra. §. preterea. inſtitu. de act. ⁊ illa
l. iij. qui ⁊ a qui. loquitur in fi. ſui ſolum
de legato optionis: quod ſecundum
iſta tempora erat conditionale: ſed
hodie aliud: vt inſti. de lega. §. optio-
nis. et licet illa lex tertia in princi. fa-
ciat mentionem optionis de legato ge
neris: tamen finis debet reſtringi: vt
ſ. dixi. Vel reſponde aliter vt ſtatim
10 dicam. Quid dicemus. dic † quod
gloſſ. hic in fin. ponit veritatem. ſcili-
cet quod nullus eſt in obligatione cer
tus nec determinatus: ſed determinā
dus per ſolutionem: adeo quod ille
qui erat ſolutus: fingitur ab initio fuiſ
ſe in obligatione: ⁊ hic eſt caſus. lege
cum incertas. ſi bene aduertatur. dici
tur hic tamen ſingulos contineri: quia
ſinguli poſſunt ſolui: ⁊ ſic debet intelli
gi. l. ſi vnus. §. ſed ſi generaliter. ſ. de
pact. et ita tenent Pe. ⁊ An. de piſ. et
omnes quaſi. Item propter iſtam in-
certitudinem que eſt ante ſolutionem
poteſt dici quod in dicta lege. iij. qui
et a qui. dicitur iſtud legatum condi-
11 tionale quodammodo. Nota † quod
vtitur. l. verbo quodammodo quod
notat improprietatem. vt. ff. de acquir.
poſ. lege ſi me in vacuam. ⁊ ibi no. ⁊ ſic
etiam debet intelligi gloſ. que eſt. ff. de
opti. leg. l. ſi pamphilo. ⁊. l. homine le-
gato. vcȝ qd̄ legatū hoīs in genere ſit
cōditiōale. ſ. iprop̄e. alr̄s eēnt falſe gl. p
rōnes p̄dictas. ¶ Expediti de oppoſi
tionibus q̄ directo reſpiciūt. §. pro de
claratiōe noſtre materie op. ad regulā
q̄ dicit duas cās lucratiuas nō poſſe

a ¶ Quarto op. quid ſit in obligatione generis plene per Bart. in. l. ij. §. j. ff. verb. obli.

ꝯcurrere in qua fundatus eſt noſter.§.
¶Et opp. primo ꝙ male ſit formata
iſta regula: nā cā dicit̃ contractus vel
quaſi. Item obligatio que inde deſcē
dit. Itē actio que ex obligatione de=
ſcendit ⁊ cauſatur: vt infra de exce.rei
iu.l.an eandē.§.actiones ⁊ ibi no. quo
cunq̃ modo hic accipis cauſam male
dicit: nā cū hec.l. ⁊ ſimiles dicant qđ
vno debitore ſoluēte alter liberatur.
ergo vterq̃ tenebat̃: ⁊ ſic precesſerat
cōtractus ⁊ obligatio. Ex cauſa ergo
concurrūt due cauſe lucratiue. So. fa
teor contrariū. nā contractus obliga=
tio ⁊ actio ⁊ cauſa lucratiua ꝯcurrūt:
nō tñ quo ad effectū ſolide exactionis
ex qualibet cā: nā ſolutione facta ex
vna tollitur alia. ⁊ iſto reſpectu dicit̃
duas cauſas lucratiuas nō poſſe con
currere. ⁊ hoc dixi ī ſummario. ¶Se
cundo op. ⁊ videtur quod poſſint con
currere quo ad effectū ſolide exactio=
nis. vt. ſ. de verb. obli. l. exiſtimo. verſi.
aut ſi hoc verū ⁊c. vbi ſi res eſt mihi
debita ſub cōditione ex cā lucratiua
⁊ pēdente conditione mihi ſoluat̃ ſo=
lida ex alia cauſa lucratiua ſi deſinit
eſſe mea: poſtea cōditio prime obliga
tionis extiterit iterū petam eam vt ſo
lida mihi ſoluat̃: ⁊ ſic concurrūt due
cauſe lucratiue quo ad effectū ſolide
exactionis. Sol. eodē tēpore non pñt
cōcurrere. vt hic: diuerſo ſic: vt ibi. nā
ibi cū fuit ſoluta ex vna obligatiōe lu
cratiua: alia nō erat nata: ſꝫ pēdebat
cōditio: ⁊ deſinit eſſe mea anq̃ exiſte=
ret cōditio: ⁊ ſic nō fuit dare qđ eodē
tēpore cōcurrerēt: ita etiā eſſet in hac 12
l. ſi res debita ex teſtamēto vniꝰ mihi
ſoluatur viuo alio teſtatore ⁊ deſinit
eſſe mea: eo viuo iterū potero dictam
rem petere ex alio teſtamento vt hic
dicit gl. huiꝰ.§. licet ponat ſub dubio
forte ſed non debuit dubitare: q: due
cauſe ꝯcurrūt diuerſis tpibꝰ ſꝫ Dy. ⁊
eſt caſus in. d. l. exiſtimo. lꝫ ipſi non al
legarent eā ad hoc. ¶Tertio contra
id oppo. ⁊ videt̃ ꝙ hec ſolu. eſt cōtra
oēm rōnē. nā videt̃ debere dici totum
ꝯtrariū, cū eadē res poſſit eē mea ex
pluribus cauſis cōcurrentibus eodē
tpe: nō aūt ex pluribus cauſis nō cō=
currētibus: vt. l. in numerationibus. ſ.
de ſol. ⁊ no. ſ. de acq. poſ. l. iij.§. ex pluri
mis. ſol. fateor ꝙ vna res poteſt eſſe
mea ex duabus cauſis lucratiuis cō=
currentibus eodem tempore per iura
predicta. Nec per hoc infringitur re= a
gula que habet locuꝫ quo ad effectū
ſolide exactionis ex vtraq̃ cauſa: ſed
oppoſitio cōcludit quando eadē res
ſemel ſoluta efficitur mea ex duabus
cauſis: quod non eſt contra regulam

a ¶Sed de vno dubitat̃. Adde Bar. i. d. l. nō quocūq̃ ⁊ ibi roma.

noſtram. nec dicas quod iſtud non reperitur ex dua
bus cauſis lucratiuis: quia do tibi caſum. ſ. ad legē
fal. l. verbis. ſecundo reſponſo. vbi debebat quis ali=
quid in diem reipubli. ex pollicitatione: ⁊ ſic ex cau=
ſa lucratiua: et legauit illud idem reipubli. Certe ſi
dies debiti extitit ex vtraq̃ cauſa debetur: ⁊ ſi ſolui=
tur reipublice efficitur ſua ex vtraq̃ cauſa: nec infrin
gitur regula quia vna eſt ſolutio: et habent locuꝫ no
tata in. §. ex plurimis. vbi Dynus videtur hoc tene=
re. ¶Quarto opponitur ⁊ videtur quod eodem tē
pore quo ad effectum ſolide exactionis concurrant
due cauſe lucratiue. vt. ſ. de actio. ⁊ obliga. l. ſi is qui
ſtichum. Solu. dicit glo. ibi quod ibi debetur ex dua
bus cauſis: quarum vna eſt lucratiua vt legati: alia
non lucratiua vt ſtipulationis. hoc eſt diuinare. Pre
terea debituꝫ ex ſtipulatione ſimpliciter intelligitur
ex cauſa lucratiua. argumen. l. ſi ſtipulatus. ŝ. de vſu
ris. ⁊ de operis libertorum. l. Campanus. vnde Pe=
trus tenet vltimam ſolutionem poſitam in. l. contra=
ria ſcilicet quod regula habet locum quando due
cauſe lucratiue concurrunt in eadem perſona ab ini
tio: ſed in. l. contraria ab initio habuit originem in di
uerſis perſonis: licet ex poſtfacto deueniatur ad vnā.
Hanc ſo. credo veram ⁊ probatur per text. l. cōtrarie
et. ŝ. ti. ſ. l. ſi ſeruus legatus. §. ſ. ⁊ ideo imperator inſti.
eo. §. ſi res. dicit in eundem hominē ⁊c. ⁊ ideo dixi in
caſu ſummario in eiuſdem perſona ⁊c. Hanc opi. te=
net An. de piſis. alias An. zaphi. ⁊ Cy. hoc dicit. C. de
neg. geſt. l. qui pupille. Sed contra inſtatur fortiter.
quia hec ſol. videtur contra caſum. l. ſi mihi ⁊ tibi in
prin. ŝ. ti. ſ. ſo. ſecundum Pe. ibi ab initio habuit origi=
nem ex perſonis duorum. non tamen quo ad effectuꝫ
ſolide exactionis: naꝫ impediebant ſe concurſu. vnde
ſi ex poſtfacto deueniat ad vnum non variatur natu
ra duarum obligationum: ſed. l. ſi is. ⁊. l. ſi ſeruus le=
gatus. §. ſ. loquitur quando ab initio quelibet perſo=
na poterat petere ſolidum. ¶Quinto op. dicitur in
l. quod licet aliquid dederim † cauſa cōditiōis implē
de pro legato ꝙ nihilominus dicitur lucratiua cā. vt
ſ. ad. l. fal. vt. l. ad veterani. §. ſ. ⁊. l. ſi fundus legatus. ⁊
no. per Iac. de are. ŝ. ſi quis omiſ. cau. teſta. l. licet. ſed
alia lex dicit quod ſi res ſit mea ex cauſa legati: ⁊ de
di aliquid cauſa conditionis implende: quod ex alio
teſtamento poſſum eam petere. vt. ŝ. tit. ſ. l. plane. §. ꝙ
ſi rem. vlti. rñ. ergo dicitur quod due cauſe lucratiue
in eadem perſona eodem tempore concurrunt quo
ad effectum ſolide exactionis. So. dico quod cū ali=
quid datur a legatario pro legato titulus dicitur lu=
cratiuus ſimpliciter. ſed ſecundum quid dicit̃ onero=
ſus. vt no. in. d. l. ad veterani. §. primo. ŝ. titulo. ſ. l. non
amplius. in principio. eo ergo reſpectu quo eſt onero
ſus vna ſolutio non tollit aliam obligationem: et ſic
due cauſe concurrunt. ita loquitur. §. quod ſi rem.
¶Sexto opponitur ad predicta. ŝ. titulo primo lege
non quocunq̃. in principio. ⁊. §. primo. ſolutio. ibi res
que peruenit ex vna cauſa lucratiua non peruenit
perfecte et irreuocabiliter: nam erat diſceſſura condi
tione adueniente: ſed de vno dubitaturᵃ vtrum inre=
rim pendente conditione poſſit agi: an expectetur cō
ditionis euentus: et ſic deſinat haberi ex prima ſolu=
tione. Gloſſ. parua in dicta lege non quocunque. po=
nit vtranque opinionē. et ſe non firmat. Dynus tenet
quod agatur exiſtente conditione; vt probatur in ver

ſi. nam ⁊ ſi ex ſtipula. eo. l. idē tenet Pe. tñ gloſ. tenet
contrariū. ſ. de verbo. obli. l. inter ſtipulantē. §. ſi rem.
Tu dic ſm Iaco. de are. aut vult quis agere ex alia
cā vt cōſequat̃ totā rē: ⁊ debet expectari cōditionis
euētus. vt. d. l. exiſtimo. ⁊ ita loquit̃ opi. Dy. aut vult
agere vt cōſequatur eſtimationē dubij euētus ⁊ tūc
poterit agere ſtatim. ⁊ ſic procedit alia opi. ar. de hoc
ſupra famil. erciſ. l. item labeo. §. ſi. cum. l. ſeq. Vt igi=
13 tur † totam iſtam materiā colligas ſub quadā diſtin=
ctione ſcias quod vna regula eſt: qđ due cauſe onero
ſe poſſunt concurrere. vt. d. l. non eſt nouū. ŝ. de act.
emp. Itē alia regula eſt qđ due cauſe quarū vna eſt
lucratiua alia onerosa: etiam poſſunt concurrere. vt
l. ex promiſſione. ſ. de act. ⁊ ob. ⁊ ſupra titulo primo. l.
plane. §. ꝙ ſi rem. ⁊ hic eſt alia regula. de quibus nil
ad preſens. Tertia regula eſt qđ due cauſe lucratiue
non poſſunt ſimul concurrere. ⁊ de hoc eſt dicēdum.
Iſta quidem regula ſm diuerſos terminos operat̃
diuerſum effectū. nam quando debetur genus ope=
ratur effectum impediende ſolutionis in eadem re.
vt hac. l. ver. non idem. Sed quādo debetur ſpecies
operatur effectū tollēde obligationis: nā in ſolutio=
ne facta ex vna cauſa tollitur obligatio ex alia. vt hic
in prin. ⁊. ſ. de actio. ⁊ obli. l. omnes. ⁊ inſti. eo. §. ſi res.
Aut ergo queris quando regula locū habet quantū
ad primū effectū impediēde ſolutionis ⁊ quādo de=
betur genus ⁊ dic. aut debetur tale genus qđ in ſuo
genere recipit functionē: q: in his cōſiſteret mutuū.
vt. ŝ. ſi cer. peta. l. ij. ⁊ tūc regula non habet locum. vt
ſ. de ſol. l. ſi quis duos. §. ſ. ⁊. ſ. eo. l. titia ſeio. in prin. ⁊
quod not. inſti. eo. §. ſi res. Aut eſt tale genus qđ nō
recipit functionem: ⁊ tunc aut res ſoluta poteſt ad
oculum demonſtrari: ⁊ tunc habet locum regula; vt
hic ver. non idē. aut nō poteſt ad oculū demonſtra=
ri: ⁊ tūc nō habet locū regula. vt hic ver. ſed ſi pars.
⁊ ver. neq̃ enim. Nec diſtinguo vtrū fuerit adiecta
certa demonſtratio vel non: q: tūc habet̃ vt ꝑmiſſor
ſpeciei. vt ſupra dixi. ⁊ habebit locū diſtinctio quā fa
ciam in proximo caſu. Si vero queris de ſecūdo effe=
ctu obligationis tollēde: quādo debetur ſpecies tūc
aut ille cauſe cōcurrūt diuerſo tēpore: ⁊ nō habet lo=
cum regula. vt. ſ. de verbo. obliga. l. exiſtimo. vt no. in
hoc. §. circa prin. Aut eodē tēpore: tunc aut ex vna cā
fit ſolutio eiuſdē rei ficte. puta q: ſoluitur pretium ⁊
tūc aut ille due cauſe lucratiue deſcēdebant ex teſta=
mento vnius vel duorū qui habebantur loco vnius
aut ex teſtamēto prorſus diuerſoꝝ. primo caſu habet
locū regula. vt. ŝ. tit. ſ. l. huiuſmodi. §. ſ. ⁊ hoc ſi relin= 15
quitur ab eodē: ſi a diuerſis ſecus. vt. l. quid ergo. §.
ſ. ŝ. tit. ſ. Secūdo caſu qñ ex teſtamēto prorſus diuer=
ſorum: ⁊ tūc nō habet locū regula. vt inſti. e. §. ſi res.
⁊. ŝ. tit. ſ. l. plane. §. ſed ſi duorū. aut ſoluitur eadē ſpe=
cies vere. ⁊ tūc aut ab initio habuit originē in perſo=
nam diuerſorū: aut vnius. Primo caſu aut ambo vo
cabantur ad ſolidam exactionem ⁊ non habet locū
regula vt infra de act. ⁊ obli. l. ſi is qui. ⁊. ŝ. titu. ſ. l. ſi
ſeruus legatus. §. ſ. aut ſibi faciebant partē ⁊ habet
locū regula. vt. ŝ. tit. ſ. l. ſi mihi ⁊ tibi. in prin. Secūdo
caſu quādo habuerūt originē in perſonā vnius: ⁊ tūc
aut vna illarū cauſarum ſecūdū quid eſt onerosa: ⁊
procedit concurſus alterius. vt ſupra tit. ſ. l. plane. §.
quod ſi rem. ij. reſpō. aut omnino eſt lucratiua. ⁊ tūc

aut eſt res ex vna cauſa ſoluta reuocabiliter: et non
procedit regula: quia poterit agi ex alia vel ſtatim
vel expectato euentu. vt. l. non quocunq̃. §. ſ. in princ.
ŝ. titulo primo. ⁊ ſupra dixi. aut eſt ſoluta irreuocabi
liter ⁊ procedit regula q: ſemper liberatio fit ex alia
cauſa non diſtincto vtrum poſſit ad oculū demōſtra
ri vel non vt hic in prin. ⁊. ŝ. tit. primo. l. nō quocūq̃.
14 §. fundus. ⁊ inſti. eod. §. ſi res. cū ſi. ¶Expeditꝰ † de
contrarijs veniam ad aliquas queſtiones. et primo
quero vtrum cauſa lucratiua ⁊ quaſi lucratiua con=
currant. Declaro quia debetis ſcire quod non ſolum
eſt cauſa lucratiua ⁊ onerosa de quibus dictū eſt ſu=
pra ſed etiam que vocatur quaſi lucratiua vt eſt cau
ſa noxalis ⁊ alie ſimiles. vt infra de do. exce. l. apud
celſum. §. ſi quis autem. verſi. ceterū. ⁊ quod ibi no.
Item cauſa dāni infecti que equiparatur noxali. vt
infra de dam. infecto. l. pretor. §. hoc edictum. ⁊ not.
per Dynum. eo. tit. l. ſi finita. §. ſi plures. Pone ergo
debes mihi ſeruum alienum ex cauſa lucratiua ſer=
uus eſt effectus meus ex cauſa noxali. vtrum ſis li=
beratus. Videtur quod ſic. nam ſi ex cauſa lucrati=
ua ad me perueniſſet eſſes liberatus: ſed cauſa lucra
tiua ⁊ quaſi lucratiua equiparantur vt. d. l. l. ergo ⁊c.
⁊ pro hoc videt̃ caſus. ŝ. de noxa. l. ſi alienus. de fur.
quod dicit̃ contra videtur. nam quando cauſa ſcđm
quid eſt onerosa nō habet locum regula. vt ſupra ti.
primo. l. plane. §. ꝙ ſi rem. ⁊ ſupra dixi. ſed iſta cauſa
dicitur cauſa quaſi lucratiua: quia ſecūdū quid eſt
onerosa: ergo ⁊c. Preterea euidentius hoc apparet
in alio exemplo. ſi rem dignam magno pretio emam
modico: dicitur quaſi lucratiua: vt no. in dicto verſi.
ceterum. Sed tunc non eſt dubiū quod inquantum
dedi pretiū durat actio ex alia cā. vt. d. l. plane. §. qđ
ſi rē: ergo ⁊c. Credo qđ iſta ſecunda pars ſit vera: nā
qui hominē ex noxali cā accepit minus accepiſſe vř
quā q̃ hoiem hꝫ noxijs ſolutū. hic vř caſus. ſ. de do.
cau. mor. l. mortis cā capimꝰ. §. ſi. ⁊ de ſol. l. q̃ decē. §.
qui hoiem. Et ideo qui illū ſtichū debebit non libe=
rabit̃ eo reſpectu: q: minus hꝫ creditor per hec iura
pro hac parte allegata. Sed ſi poneres talē caſum
qđ quis liberet̃ ſoluēdo ſeruū obligatum noxijs vel
domū ruinoſam: tūc non eſſet dubiū qđ contingeret
liberatio. Ad contraria rñ. nā eq̃paratio ꝓcedit ꝓut
eſt eadē ratio: que hic ceſſat. ad. l. ſi alienꝰ. ⁊. l. qđ dici
tur. ⁊ qđ ibi no. rñ. q: ibi non cōtingit liberatio ꝓpter
regulā de duabus cauſis lucratiuis: ſꝫ propter aliā
regulā q̃ ponit̃ in. d. l. qđ dicitur. ¶Quero ſecūdo
15 pone † ꝙ illud qđ mihi debes ex cā lucratiua alius q̃
erat mihi obligatus naturaliter ratū mihi dat. vtrū
ſis liberatus: rñ. ſine argumentis: aut ille erat obli=
gatione qua benefacientibus benefacere debemus.
de qua loquit̃. ŝ. de pe. he. l. ſed ſi lege. §. conſuluit. ⁊
tunc ſolutio eſt donatio. et ideo eris liberatus. vt no.
in dicto. §. conſuluit. hoc patet in legato quod fit ex
precedentibus meritis. vt ſupra pro ſol. l. nec adiecit.
tamen dicitur cauſa lucratiua. vt hic. §. ſi res. l. apud
celſum. §. ſi quis autē. licet q̃dā dixerit legatū non
eſſe cauſam lucratiuam quorum opinio. refert gloſſ.
infra de actioni. ⁊ obligationibus. l. ſi is qui. et male
quia contra predicta iura. Si vero erat obligatꝰ na=
turaliter: vt pupillus cui mutuata erat pecunia vel
abſolutus a vero debito per ſententiam, tunc talis

a ¶Tertio quero. ſed an ſufficit qđ res mihi legata ſi non ſim nactus poſſeſſionem ad hoc vt non poſſim agere ex alia cauſa lucratiua cum dominium rei legate transferatur recta via. Vide Pau. de caſt. in l. inter ſtip. §. ſi rem. de verbo. obli. ꝙ non per illū text. in ver. naſcitur.

ſolutio nō diceret donatio. vt l. hoc iure. §. fi. j. de do. ⁊ ideo nō eſſes liberatus. ¶Tertio q̄roª ego ſum obliga-
16 tus † mulieri ad fundū ſibi dandū ex cauſa lucratiua. nūc dictꝰ fundus eſt dicte mulieri a vero dn̄o datus in dotem demū matrimoniū eſt ſolutum: ⁊ fundus reuertit̄ ad mulierē. queritur vtrū ego ſim liberatꝰ. Videt̄ qđ non: q2 fundus reuertit̄ ad mulierē ex cā dotis q̄ reſpectu mariti dr̄ oneroſa. vt j. de act. ⁊ obl. l. ex ꝓmiſſione. ergo ⁊c. pro hoc videt̄ tex. ⁊ gl. j. eo. l. cū pater. §. pater filie. ¶Cōtrarium credo eſſe
17 verū. vos † debetis ſcire ꝙ ſi aliquis dat dotē pro muliere. iſta cā dotis reſpectu mariti dicit̄ oneroſa: q2 recipit ꝓpter onera matrimonij ſupportāda. Sed qn̄ vadit ad mulierē vadit ex cā
b lucratiuaᵇ q2 quo ad eā eſt donatio. de hoc eſt text. j. de his q̄ in frau. cre. l. fi. §. ſi a ſocero. ver. at ſi neuter. ⁊ no. s̄. ſo. mat. l. meuia. §. fi. in vlti. gloſ. Si h2 ex cā lucratiua ergo ero liberatꝰ. Ad cōtraria rn̄. q2 dico qđ eſt oneroſa quo ad maritum tm̄. ad. §. pater filie. Rn̄. qđ ratio ibi poſita in glo. nō eſt bona: per predicta iura: ſed rō eſt ibi; q2 illa
e mācipia nō erāt cōſtāte matrimonio mulieris: l2 eſſet ſpes reuertēdi ad eā. cū ergo nō haberet vere ceſſat regula de duabꝰ cauſis lucratiuis: ſed ſi contingeret qđ mācipia reuerterent̄ ad filiā ſoluto mr̄imonio: anteq̄ heres patris ſolueret eſtimationē mancipiorū: crederē ipſum heredē liberatū per ea q̄ dicta ſunt. Sed dices qđ predicta ſunt ꝯtra caſum. C. de impo. lu. deſcri. l. j. §. lucratiuas. lib. x. vbi dicit qđ licet dos reuertat̄ ad mulierē ex cā donationis tn̄ non dicit̄ habere effectū lucratiuū. Rn̄. ꝙ nō habet effectū cauſe lucratiue quantum ad illam deſcriptionem ſeu preſtationem quatuor ſiliquarū de qua loquitur ille tit. alias
f ſecus: vt patet per predicta iura. Et
18 iſtud † eſt vtile ſcireᶜ propter patres q̄
c dotant filias ſpurias. nam videtur qđ venientes ab inteſtato poſſint reuocare ab ipſa muliere: quando dos eſt reuerſa ad eam: cum dos quo ad eā ſit donatio: ⁊ ei donari non poteſt. vt l. prima. C. de na. li. ⁊ de ince. nup. autē. ex complexu. ⁊ in cor. vnde ſumitur. ergo ⁊c. ſed iſtud forte non procederet
d de iure canonicoᵈ quo iure ſpurij ſunt alendi. vt extra de eo qui dux. in matri. quam pol. per adul. c. cū haberet. ergo eadē ratione ſunt dotande. facit quod no. Cy. de adminiſtratio. tuto. l. nō omni.
19 ¶Quarto † quero vtru2 quis poſſit exceptioni que procedit ex illa regula renuntiare. Et videtur quod ſic per. l. ſi quis in conſcribendo. C. de pact. cum ſi. Item videtur text. j. titu. primo. l. nutu. §. primo. vbi videtur quod voluntas teſtatoris tollat hanc exceptionem. ⁊ pro hoc facit glo. s̄. de tranſactio. l. de his. Cōtrarium dico. nam ſi bene aduertamus tex. inſti. eo. §. ſi res. iſta exceptio non eſt introducta in fauorē rei ſed propter iuris rigorem que eſt. vt quod meum eſt amplius non poteſt fieri meum vt probatur in. l. quoties. ij. j. de ſolu. ergo non poteſt renuntiari. vt. l. tam ⁊ ſi. ad mace. ⁊. s̄. titu. primo. l. nemo poteſt. cū ſi. Preterea in dicto. §. ſi res dicitur duas cauſas lucra-
20 tiuas concurrere non poſſe: ergo ⁊c. ſed † verbū poteſt cum aduerbio negatiuo importat neceſſitatem vt infra de fur. l. non poteſt. ⁊ not. per Joan. an. extra de regu. iur. c. j. libro ſexto. Sed ſi poſſet huic regule renuntiari eſſet in voluntate quod eſſe debet de neceſſitate. Preterea pro hoc induco caſum. s̄. titu. primo. l. quid ergo. §. ſi quis duos. vbi expreſſe teſtator voluit quod vterq2 heredum teneretur ad ſolidam rem: ⁊ ſic voluit quod regula non haberet locum. et tamen non obſtante ſua voluntate habet locum regula vt diſtinguamus vtrum ad legatarium primo perueniat eſtimatio: aut res vt ibi patet. facit infra de oper. lib. l. cerdonem. hoc etiam videtur tenere gl. ſupra titulo primo. l. huiuſmodi. §. primo. Non ob. l. nutu. §. primo. quia ibi teſtator alijs verbis vſus eſt: quod detur eſtimatio: ſecus ſi ſimpliciter ꝓhibuiſſet regulam habere locum. Non ob. glo. l. de his. q2 vtrū ſit vera ſunt opi. ¶Vltimo. §. iſteᵉ cum ſua materia inducitur ad multas vtiles ⁊ quotidianas. q. primo
21 † Dy. inducit hunc tex. qui dicit actionem extinctam non reſuſcitari ad queſtionem ſi dominus poſt triennium recipit pēſionē ab emphyteota: vtrū ius emphyteote reſtauretur. de quo dic vt hic per eum. ⁊ habes in. l. ij. C. de iu. emphy. per glo. ⁊ pleniſſime per Cyn.
22 ibidem in. iij. q. ¶Secundo inducitur per Pe. † cōſuetudo eſt in eccleſia Piſana. qđ ſi vnus ex canonicis moriatur: canonici lucrentur fructus primi anni. deinū accidit de vna prebenda qđ vacauit bis eodē anno vtrū debeāt habere fructus duorum annoru2. Et dicit Pet. ꝙ vltra mōtes in quadam eccleſia vbi fuit hec conſuetudo fuit determinatum qđ fructus vnius anni tantum deberēt habere ne due cauſe lucratiue eiuſdem fructus concurrant. ⁊ hoc tenet An. zaphi. ⁊ quida2 alij. ¶Tertio ego induco in arg. ad alias queſtionesᶠ vno ſtatuto † cauet̄ ꝙ ſi quis porta-
23 uerit bladū extra comitatū quod perdat animal ſuper quo portaretur ⁊ cōdēnet̄ in. x. alio ſtatuto cauet̄ qđ in oībus maleficijs cōmiſſis de nocte pene dupliceni̇. modo pone quidā ſuper mulo extraxit frumentū de nocte: vtrū teneat̄ ad duos mulos. Certe non: ne due cauſe lucratiue cōcurrāt: nec diſtinguo vtrū primo ſoluat rem vel eſtimationē cū hic ſit debitū ab eadem perſona. vt l. hmōi. §. j. s̄. de leg. j. ⁊. s̄. dixi pro hoc do caſum. j. eo. l. lucius. §. impuberem. vbi paret quod ſtatutū de penis duplicandis habet locum in penis exiſtentibus in quantitate non in ſpecie ve

b ¶Cau. lucratiua. an a ti. dotis dicat̄ lucratiuus vel e cōtra. vide qđ dr̄ bar. in. l. cū pat̄. §. filie. j. eo.

c ¶Vtile ſcire. vid. bar. in. l. fin. §. ſi a ſocio. q̄ in fraudē creditorum.

d ¶Jure canonico. no. ꝙ hodie tenemur alere filios noſtros ſpurios. cōtra videtur tenuiſſe bar. j. l. vxorē. §. pater natura lis. đ le. iij. ⁊ adđ bal. in. l. mater. C. de iure dotium.

e ¶Vltimo §. iſte. vide Bart. in. l. ij. C. de iu. emphy.

f ¶Ad alias. q. ⁊ vide Bar. in l. ſanctio. s̄. de penis.

a corpore. Sed poneª quod duo homines diuerſo tempore extraxerunt ſuper eodem mulo. vtrum quilibet debebit perdere vnū mulū. Et certe ex predictis pt2
b ſolutio: q2 aut primus ſoluit eſtimationē: ⁊ ſecundus tenetur ad mulum. aut primus ſoluit mulū: ⁊ alius liberatur per regulā de duabus cauſis lucratiuis. Sed ad iſta duo dicta videtur obſtare caſus. l. quicunq2. C. de ſeruis fugitiuis. vbi duplicat̄ ſpecies: ſ2 Reſpō. quod ibi lex hoc expreſſe ſtatuit: alias ſecus.
24 ¶† Secundo videtur obſtare: nam certe ſunt cauſe lucratiue que ponuntur. C. de impo. lu. deſcrip. l. j. §. lucratiuas. lib. x. inter quas non eſt illud qđ acqui-
b ratur ex cauſa pene ergo ⁊c. Solu. dicoᵇ quod illud quod acquiritur ex cauſa pene habetur titulo lucratiuo vt. C. de mo. mu. l. mulctarum. ibi cōpendia. probatur ex ratione. l. in ſumma. ⁊. l. quod placuit. j. de iu. fiſ. ⁊. C. de pe. fiſ. credi. ꝑferri. l. j. lib. x. ⁊ eſt tex. aut̄. de nup. §. ſi vero altera. vbi illud quod perdit ille qui dedit cauſam diuortio dicitur alterius lucrum. pro hoc. C. de ſacroſanctis eccleſijs. l. iubemus. §. ſane. ⁊ hoc patet ad ſenſum: quia per hoc fiſco nil abeſt. Non ob. §. lucratiuas. q2 illud eſt verū quantum ad illam preſtationem quatuor ſiliquarum. Tertio dicitur obſtare quia regula habet locū in eo qui eſt debitor ſpeciei ⁊ ſic ſpecies eſt in obligatiōe. vt hic. ⁊. l. omnes. de act. ⁊ ob. cum ſi. ſed ille qui portat contra deuetitum amittit ſtatim. vt. l. commiſſa. j. de pu. et ſtatim habet fiſcus dominium. ergo delinquēs non dicitur debitor cum non ſit obligatus. vt inſti. de ac. §. primo. ergo in iſto caſu regula non habet locum.
c Reſpon. ꝙ non publicaturᶜ ſtatim ſed expectat̄ ſen-
25 tentia. Nam debes † ſcire quod lex quandoq2 exprimit quod ipſo iure cōfiſcetur: tūc habet locum. l. commiſſa. quandoq2 non exprimit. ⁊ tunc aut vtitur verbo preteriti temporis: puta ſit priuatus: ⁊ tūc etiam intelligitur ipſo iure: aut vtitur verbo futuri temporis: vt priuetur vel amittat: ⁊ tūc aut eſt ibi verbum mox: vel ſtatim: ⁊ idem de ipſo iure: alias expectatur ſententia. hoc probatur. C. de ſacroſanc. eccle. l. iubemus. §. economus in glo. ſuper verbo priuetur. et in aut̄. de inceſt. nup. §. primo. in glo. ſed nunquid. col. ij. Cum ergo hoc ſtatutum non exprimat nec vtatur verbo preteriti temporis non confiſcatur ipſo iure. Preterea poſito quod eſſet ſecundus portans ſuper eodem animali: nō teneretur ad aliud aīal per illam regulam que res mea nō poteſt fieri amplius mea.
26 ¶Tertio † ex premiſſis inſurgit alia queſtio ſtatuto cauetur quod cōfitenti diminuatur quarta pars pene. modo primus ⁊ ſecundus ſunt confeſſi. ⁊ primus ſoluit fiſco tres partes animalis: nunquid ſecundus tenebitur ad integras tres partes. Videtur quod ſic: nam quilibet tenetur ad tres pro indiuiſo non deſignata certa demonſtratione: que nō poteſt ad ocu-
d lum demonſtrari: ergo regula non habet locū vt hic. ſo. dico quod ſecundus nō tenetur niſi ad aliā quartam partem quam fiſcus non habet. Nam debes ſcire quod iſte. §. habet locū quando illa pars pro indi-
e uiſo que debetur duobꝰ: bis reperitur in eadem re. Nam quelibet dicitur dimidia. quia vna res habet duas dimidias: ſed vnū animal diuiſum in quatuor partes nō habet bis tres partes: oſtēdo per ſimile ſi eadē res eſt mihi legata in teſtamēto diuerſorū ſi in quolibet iminet falcidia an quilibet heredum tenetur ad tres partes. Certe nō: ſed ſolum ad illā partem que ad legatariū nō peruenit. Iſtud videtur iuriſcōſultus velle in ſimili ſi bene intueamur. s̄. ti. j. l. non quocunq2. §. fundus. in fine. §. vbi ſi fundus eſt mihi donatus vel legatus et partem emi: pars mihi donata vel legata eſt ꝓ indiuiſo. vnde licet pars quā habeo ex cauſa lucratiua non poſſit ad oculum demonſtrari: tn̄ non petā totū fundū. nā totus nō poteſt bis reperiri ſed petam id ſolū qđ mihi abeſt. ſc2 id quod habeo ex cauſa oneroſa. ad qđ facit qđ dixi ſupra in. iiij. op. ſecūde partis huius. §. Nullas ergo huius. §. ſubtilitates tanq̄ inutiles ſpernatis: videtis enim hanc materiam vtilē ⁊ quotidianam. Eſt ergo ſm̄ conſiliū Pau. efficaciter aduertendum. vt. j. de li. le. l. legaui. in prin. deo gratias. amē. Hic §. fuit repetitus per me Bar. de ſaxo ferrato minimum inter legum doctores nunc infortiatum legentē in alma ciuitate Piſarum ſub anno dn̄i. M. c ccl j. de menſe Junij ⁊c.

In fundo.

Si res legata traditur non perfecte actio ex teſtamento adhuc durat ad ipſam. hoc dicit. No. iſtum modū eſti-
d mandi ſeu examinandi iſtā rem dotalem. ſimili. s̄. fa. erciſ. l. meuius. §. fina. ¶No. ꝙ ſoluta re adhuc durat actio ex teſtamēto dixi in. l. huiuſmodi. §. ſi edes. s̄. tit. j. ¶Oppo. ꝙ detur actio in factum. vt. l. ſi heres. s̄. eodē. Solu. vt in glo.
e ☞ An ⁊ qn̄ diſpoſitio generalis derogetſpeciali ⁊ econtra. vide in fi.

Eum qui.

Diſpoſitio generalis ſequens derogat ſpeciali precedēti que cadit inter grauatos. h. d. difficilis. §. eſt. ¶Op. s̄. tit. primo. l. ſi tibi homo. §. j. propter qđ hic. §. legitur principaliter duobꝰ modis. primo qđ hic fuit legata ſpecies hereditaria. ⁊ ideo ille heres primus qui ſolus fuit grauatus nō tenetur niſi pro parte ſuaᵈ. vt. l. ſi fundum ſub cōditione. §. ſi libertꝰ. s̄. ti. j. ⁊ no. hic in prima gloſ. Alij ergo qui poſtea fuerūt grauati in codicillis generaliter tenent̄ ꝓ portiōibꝰ ſuisᵉ. Et ideo bn̄ dicit tex. ab oībus non querere. id eſt a quibuſdā ſic: ⁊ quibuſdā non: q2 ille qui ſoluit iam eſt liberatꝰ ꝓ parte ſua: ꝓ partibꝰ vero aliorū querit̄ do-

¶Sed pone. vide Bartolum in dicta. l. ſanctio. circa finem.

¶Sol. dico. Adde text. in. l. ſi minores. ad fi. de admi. tut. Et id qđ queritur ex ludo an dicatur ex cauſa lucratiua vid. bal. in. l. j. in fi. C. ſi q̇d in frau. pa. et no. quod ſi aliquid habet̄ ꝓ precio illicite ſoluto dicitur haberi ex cauſa lucratiua. vt no. Barto. poſt glo. in l. j. §. fin. cū l. ſeq. s̄. ſi quis omiſ. cauſa te. not. et ibi ſcripſi.

¶Non publicat̄. adde Bar. in l. imperator. j. de iure fiſci.

¶Eū qui pro parte ſua. ⁊ vide Bart. in. l. cōmunia. §. fi. de ver. obli. ad fi.

¶Pro portionibꝰ ſuis. et vide plene not. per Bart. in. l. ſi pluribus. §. j. s̄. eo. ⁊ in. d. l. ſi tibi homo. §. j.

miniū.ſed.l.cōtraria loquitur qñ erat legata res nō
hereditaria.⁊ ideo pꝛimus grauatus tenebat inſoli-
dum:vnde ſoluendo totam eſtimationē liberat ſe et
alios:⁊ ſic ab alijs nil queritur.⁊ iſtam tenuit Dy.⁊
Jaco.de are.⁊ hanc pꝛoſequit hic gloſſ.j.⁊ glo.iij in
punc.vſqꝫ ibi:ſed videtur quod nec pꝛo partibus ⁊c.
ibi incipit pꝛoſequi aliam lectu. quod hic fuit legata
res etiam nō hereditaria.⁊ ſic pꝛimus heres teneba
tur inſolidū. ¶Sed tunc oppo.de.l.ſi tibi homo.§.
j.ſ.de leg.j.vbi alij non tenentur. Timoꝛe huius iſta
lex variatur duobus modis.vno modo ſm Dy.vt lo
quatur ante traditionem factam.⁊ dico quod cōcoꝛ
dat cū contrario. vt exponamus hic ab oībus non
querere.id eſt a nullo querere:qꝛ negatio poſtpoſita
facit equipollere ſuo contrario.vt.l.legitimos.ſ.de
legi.tu.⁊ iſta eſt vera in ſe. Secundo modo legitur
hic in gloſ. vt dicamus fateoꝛ qḋ ceteri heredes non
tenebūtur ſoluere nec poterat ab his vēdicari in con
trario:ſed hic ſponte ſoluerunt vñ pꝛo partibus alio
rum tranſit dominiū nō pꝛo parte eius qui pꝛimo ſol
uit eſtimationem: imo qui eſtimationem totā ſoluit.
pꝛo partibus alioꝝ repeteret tanꝗ indebitū. ¶Sed
oppo.ꝙ etiam pꝛo parte eius qui ſoluit eſtimationē
tranſeat dominiū ſi ponimus eum conſenſiſſe tradi-
tioni. Erroꝛ enim non impedit dominij trāſlationē:
vt in toto tit.de condi.inde.Fatetur glo. quod trāſit
ſed reuocabiliter:vide eam. ¶Oppo.ꝙ videat ſe-
pius legare qñ legat in teſtamento ⁊ codicillis. vt.l.
quinquaginta.ſ.de pꝛoba. Sol. ibi quantitas lega-
batur hic ſpecies. ¶Oppo.ꝙ ſolū pꝛimus ſingula-
riter grauatus teneatur:non ob. clauſula generalis
poſita in codicillis.vt ſupꝛa eo.l.legatoꝝ.§.q̄ plures.
Solu.glo.ibi ſpecialiter fuerunt rogati plures:vnde
clauſula generalis poteſt verificari in eis:hic ſpecia-
liter fuit rogatus vnus. vnde clauſula generalis nō
poteſt adaptari vni ſoli.que ſol.eſt bona. licet etiam
alio modo poſſit ſolui. ſcilicet quia ibi in codicillis
fuerunt grauati omnes: licet omnes non fuerint
ſcripti. tamen iſta que hic ponitur eſt notabilioꝛ.
Oppo.⁊ videtur ꝙ ille ſolus teneatur qui ſpeciali-
ter eſt grauatus.vt.l.titia.§.lucius.ſ.eo. Pꝛo cuius
1 †declaratione aduerte quando diſpoſitio generalis
⁊ ſpecialis pꝛecedit circa perſonas grauatas ſic dic:
aut pꝛecedit generalis ⁊ ſequitur ſpecialis: ⁊ per illā
receditur a generali ⁊ ſolus ſpecialiter grauatus te-
netur.vt.d.§.lucius.aut pꝛecedit ſpecialis: ⁊ ſequit
generalis:⁊ tunc aut legatur quantitas aut ſpecies.
Si quantitas vni per aliam non derogabitur:ſed ſe
pius debetur.vt.l.ſi pluribus.§.j.ſ.eo.⁊.ſ.tit.j.l.ſer-
uo.§.ſi quis a pꝛimo. ⁊ hoc not.aut legatur ſpecies.
⁊ tunc aut ſpecies hereditaria.⁊ ſpeciali per genera
lem non derogatur:quia cum pꝛimus tenebatur pꝛo
poꝛtione hereditaria tantum:per clauſulam genera
lem alij tenebuntur pꝛo poꝛtionibus ſuis: vt hic ſm
pꝛimam lect.aut legatur ſpecies non hereditaria. et
tunc generali pꝛouiſioni per ſpecialem derogat:non
vt minus debeatur quia tota res debetur: ſed alio
modo.nam pꝛimus ſpecialiter grauatus tenebatur
inſolidum:cum ibi nō eſſet clauſula generalis: Sed
nunc cum eſt clauſula generalis:non tenetur inſoli-
dum.vt hic.ſm ſecundam lectu.⁊.d.l.ſi tibi homo.§.
j.ſ.titu.j. Fallit ſi verba generalia poſſent reſtringi
ad ſpecialia.vt ſi plures eſſent ſpecialiter grauati.vt
l.legatoꝛum.§.j.ſ.eo.⁊ hoc no.in glo.

1 ☞Caſus in terminis poſitio.
2 Si teſtatoꝛ rem pꝛopꝛiam alteri obligatam legat et
in ea recuperanda ſit neceſſarius magnus ſumptus
heres tenet ad ſumpt⁹ alias edēdo actionē liberat.
3 Libellus in caſu huius.§.qualiter foꝛmetur.
4 Vſuſfructus non dicitur tertia nec quarta pars fun
di ſed conſiſtit in parte integrali.
5 Tradens rem que alteri debet ſeruitutem quod di-
catur tradere poſſeſſionem vacuam.
6 Tradens rem ſeruientem non dicitur tradere poſ-
ſeſſionem liberam.
7 Jus ſeruitutis quomodo dicatur eſſe in fundo.

Fundo. Heres tenetur ſi fundus traditur di-
minutus in iure vſuſfructus vel pigno
ratus vel ab alio poſſeſſus:ſecus ſi alteri ſeruiat. Itē
non valet legatum rei mee pꝛopter ſeruitutē alij de-
bitam.h.d. Pꝛimo loquitur quando mihi legat res
aliena in qua deficit ius. Secūdo quando mihi lega
tur res mea in qua ius aliquod deficit. ſecunda ibi:
ſinautē. Itē pꝛima ſubdiuidit in quatuoꝛ: pꝛimo qñ
deficit ius vſuſfruct⁹.ſecūdo reſpōdet cuidā obiectio
ni.tertio loquitur quando res eſt pignoꝛata vel ab
alio poſſeſſa.quarto loquitur quando deficit ius al-
terius ſeruitutis.ſecunda ibi: vſuſfruct⁹ enim. tertia
ibi enimuero.quarta ibi:non idem. ¶Venio ad ca
ſum in terminis †quem pone ſic. Heres tradidit mi-
hi fundum legatū:tamen in eo alius habebat vſum-
fructum.queritur qualiter mihi legatario cōtra he-
redem conſulatur.reſpon.quod ille vſuſfructus qui
deficit petendus eſt ab herede actione ex teſtamen-
to.h.d. In text.ibi fundo legato. ſubaudi ⁊ tradito
ab herede. Sequitur nihilominus petendus eſt.ſcꝫ
vſuſfructus.nec enim poteſt referri ad fundū ſalua
ratione recti ſermonis. ¶Venio ad ſecundam par-
tem in qua ſic foꝛmo caſum. Dictū eſt quod vſuſfru-
ctus qui deficit eſt petendus: huic videtur obſtare:
quia quādo in re legata ſoluta deficit aliquod ius:
tunc adhuc ipſa res legata petitur: non illud quod
deficit.vt.l.huiuſmodi.§.edes.ſ.titu.pꝛimo.⁊.ſ.ea.l.
§.in fundo. Ad hoc reſpondet iuriſconſultus. fateoꝛ
quod conſiſtit legatum in iure rei non in parte quo-
ta:tamē vſuſfructus eſt tale ius quod continet emo
lumentum rei:⁊ ideo dicitur pars dominij:qꝛ ex vſu-
fructu ⁊ pꝛopꝛietate conſtituitur plenum dominiū:
contraria ergo loquunt quando deficit aliquod ius
ſeruitutis:vel aliud qḋ rei emolumentū vel vſumfru
ctū non contineat.h.d. ¶Venio ad tertiam partē ⁊
foꝛmo ſic caſum. Quid ſi heres tradidit mihi fun-
dū pignoꝛatū vel fundū ab alio poſſeſſum.⁊ ſic poſ-
ſeſſionem non vacuam:an legatarius ob hoc poſſit
agere.reſpon.iuriſconſult⁹ ⁊ dicit qḋ ſic. Et aduerte
diligenter quod iuriſconſultus non dicit quod agat
vt luat:vel qḋ poſſeſſio vacuet: ſed dicit quod agit
ob hoc.hoc eſt actione ex teſtamento ad ipſam rem:
vt hoc conſequatur. ¶Venio ad quartam partem
que incipit non idem ⁊c.dicit ſic pone qḋ heres tra-
didit mihi fundū legatū qui debebat ſeruitutem al-
teri fundo:an pꝛopter hoc poterit cōueniri a legata-
rio.reſpon.ꝙ non.hoc dicit. Venio ad ſecūdam par-
tem pꝛincipalem:pone teſtatoꝛ legauit mihi fundum

meum qui ſeruiebat fundo ſuo:an legatum valeat:⁊
videatur mihi per hoc relinquere liberationē ab illa
ſeruitute. Reſpon.quod non.hoc dicit. ¶Ad pꝛimā
partem oppo.⁊ videtur quod licet vſuſfruct⁹ ſit alie
nus non poſſit conueniri heres:quia teſtatoꝛ videtur
legare ius quod in re habebat.vt.l.ſi domus.§.fina.
ſupꝛa titu.pꝛimo. Huius timoꝛe iſta lex legitur duo-
bus modis. pꝛimo quod teſtatoꝛ legauit fundum
ſuum.ſecundo quando legat alienum.⁊ hoc tāgitur
in glo.parua que incipit.ſcilicet teſtatoꝛis. Si intelli
gis in fundo alieno:hoc eſt non teſtatoꝛis neqꝫ here-
dis intelligas in caſibus in quibus valet legatū rei
aliene.vt ſupꝛa ti.pꝛimo.l.apud iul.§.fina.⁊.l.cū alie-
nam.C.eod.vnde cum heres teneatur facere fundū
plene legatarij.⁊ teneatur de euictione.vt.l.ſi dom⁹.
§.j.ſ.titu.j.procedit iſte.§.ſine ſcrupulo. Nec ob.con-
trarium:qꝛ hic nullum ius habebat in re:ſed legauit
rem alienam. Item poteſt intelligi in fundo alieno.
id eſt non teſtatoꝛis ſed heredis:⁊ tunc pꝛocedit ſine
ſcrupulo:quia heres debet dare perfecte. vt infra.l.
pꝛoxi.§.ſi rem. Tertio poteſt intelligi in fundo teſta-
toꝛis.⁊ vſuſfructus erat alienus.ſcꝫ heredis. tūc etiā
pꝛocedit ſine ſcrupulo.vt.ſ.eo.l.is cuius.⁊.j. eodē.l.
cum filius.§.dominus. Quarto modo poteſt intelli-
gi quod fundus erat defuncti ⁊ vſuſfru.alterius quā
heredis:tunc ob.cōtrarium:quia teſtatoꝛ videtur le-
gare ſolum ius quod habet:ſed quidam reſpondent
quod fallit hic in vſufructu:quod continet emolumē
a tum rei ne alias legatum ſit inutile. Certe non eſt[a]
inutile legatum pꝛopꝛietatis.vnde iſta lectu.nō pꝛo-
cederet:niſi poneres teſtatoꝛē dixiſſe expꝛeſſe quod
fundus integer pꝛeſtaretur. ¶Oppo.ꝙ nō debeat
peti vſuſfructus ſed ipſe fundus. vt.l.huiuſmodi.§.
edes.ſ.tit.j. Ad hoc reſpon.iuriſconſultus hic in tex.
vt dixi ponendo caſum in ſecunda parte.quod tamē
declarabo meli⁹.j.per queſtiones. ¶Venio ad ver.
enimuero fundo.oppo.quod heres nō teneat luere
fundum per.l.ſi res obligata.ſ.titulo pꝛimo.ſol. hoc
poteſt intelligi pꝛimo in fundo alieno: ⁊ tunc pꝛoce-
dit ſine ſcrupulo:quia tūc heres tenetur perfecte fa-
cere legatarij:⁊ tenet de euictione. Itē poteſt intelli
gi in fundo heredis ⁊ ſimiliter pꝛocedit clare eadem
ratione:ſed ſi intelligamus in fundo teſtatoꝛis obli-
gato extraneo:tunc iſta.l. debet intelligi ſecundum
diſtinctionem.d.l.ſi res obligata.ſ.tit.j.vt loquatur
hic in illis caſibus in quibus luitio ſpectat ad here-
dem. Sed ſi ponamus quod fundus teſtatoꝛis erat
obligatus heredi tunc debet intelligi ſecundum ea
que dixi in.l.ſi ſeruus titij.ſ.tit.j. ¶Opponitur hic
dicitur quod heres debet tradere vacuam poſſeſſio
nem.vt glo.innuit hic dum allegat.l.ij.ſ.de act.emp.
Sed contra imo non tenetur tradere vacuam.vt.l.
ſi domus.§.ſi.ſ.titu.j.reſpon.ſiquidem teſtatoꝛ lega-
uit rem alienam ſcienter tunc iſte.§.pꝛocedit ſine du-
bio:quia heres tenetur facere rē perfecte legatarij.
2 Sed ſi poneres †quod teſtatoꝛ legaret rem pꝛopꝛiaꝫ
quā alius poſſideret:tunc videretur legare ius quod
habet in re.vt.d.l.ſi domus.§.ſi.et tunc heres libera-
tur cedendo actionem ſi quam habet.vt.l.apud iul.
§.ſi titi⁹.ſ.ti.j.fallit in caſu ſi pꝛo recuperanda poſ.eēt
neceſſari⁹ magn⁹ ſumpt⁹:tūc ptinet ad hrdē. ſicut di
cim⁹ i ſuo legato q̄ erat i fuga ex lōginq.vt.l.cū ſeru⁹
ſ.ti.j.pꝛo ratione poſitā in.l.ſi res obliga
ta.ſ.ti.j. ¶Venio ad verſi.nō idem.
¶Op.ꝙ pꝛopter ceteras ſeruitutes
hrs teneat.vt.l.ſeruo legato.§.ſi fun-
dus.ſ.ti.j. Solu.ibi legauit fundū vti
optimus maximuſqꝫ eſt.hic ſimplr.et
iſte paſſus declarat.j.eo.l.cū filius.§.
dñs. ¶Venio ad ſecundā partē pꝛin-
cipalē. ¶Op.ꝙ pꝛopter iſtas vꝫ lega-
tum rei mee.qꝛ videt legare ius qḋ hꝫ
in re.vt.l.ſi tibi homo.in pꝛi.ſ.ti.j. So.
glo.qḋ iſtud refert ſolū ad ſeruitutes.
⁊ ad ius vſuſfructus q̄ moꝛiente lega
tario redibat ad pꝛopꝛietatem abſqꝫ le-
gato:ſed ſi eſſet talis vſuſfructus qui
nō rediret tūc valeret legatum. vt.d.
l.ſi domus.§.ſi.ſ.ti.j. Ad idē op.de.l.
apud iul.§.ſi titi⁹.ſ.ti.j. Huius timo-
re gl.hic diſtinguit plene ⁊ clare.vide
eā et ſigna. ¶Quero in pꝛima parte
3 huius.§.qualiter †foꝛmetur libellus.⁊
ad quid concluditur.gloſſ. dicit quod
in pꝛimo caſu petetur vſuſfructus:in ſe
cundo ⁊ tertio petetur fundus:vt per
hoc aduerſarius adhuc cogatur lue-
re: vel poſſeſſionem vacuam tradere.
vide glo.que incipit. ſ. vſuſfructus.et
iſtud eſt verum.⁊ hoc dicit aperte tex.
vt dixi ponendo caſum cōtrariū tenet
gl.in.l.eum qui ita.§.pe.j.de verb.obl.
ibi dicit quod fundus petet vt habeat
vſumfructū.⁊ pꝛo illa videt caſus in.l.ſi
ita ſtipulatus.vlti.§.titius.de ver.ob.
vbi dicit quod fundo ſoluto ſine vſuf.
in nullo cōtingit liberatio. Dy.tꝫ iſtam
gl.in.d.l.eū qui ita.§.pe.repꝛobata illa.
ad.§.titius.tñ.quod lꝫ nō cōtingat li-
beratio in aliquo tñ illud qḋ deficit tā
tum dꝫ peti.ſimile in.l.ſi nō foꝛtē.§.ſi.x.
de cōdi.inde. Sed cōtra Dy.⁊ glo.vr
tex.hic.qꝛ dicit ꝙ vſuff.nō ꝯſiſtit in pte
ſ.q̊rta:nō em̄ ꝯſiſtit i pte tertia vl q̄rta.
4 nō em̄ †vſuſfructus pōt dici tertia vel
quarta pars fundi:ſed conſiſtit in par
te integrali:quia ex pꝛopꝛietate nuda
et vſufructu. conſtituit plenum do-
minium.vt lege recte dicimus. infra
de verboꝛum ſignificationib⁹.⁊ quod
ibi not.melius quam alibi. Item con-
tra eos videtur quod vſuſfructus nō
eſt in obligatione. vt lege et per iuſiu-
randum.§.illud.infra de accept.ergo
non eſt in petitione.reſpondeo.et dico
quod imo eſt in obligatione.vt lege ſi
a reo.infra de fideiuſſoꝛibus. Ad.§. il-
lud.repondeo. vt ibi dixi. teneo ergo
gloſſ.hic poſitam. et opinio Dyn.per
caſum huius.§.et per textum.in dicta
lege eum qui ita.§. penultimo. et ibi
b dixi. ¶Quero aliquis[b] tradit rem
que debet alteri ſeruitutem vtrum vi-
deatur tradere poſſeſſionem vacuam.

a ¶Certe nō eſt.⁊ cōtra hoc dixit Jo.de imo.in.c.paſtoꝛalis.de donat.⁊ vide q̄ tibi dixi qꝛ tenui ꝯ eū. Andre. Barbat.

b ¶Quero aliqs vtrū tradēs reꝫ q̄ dꝫ alteri ſeruitutem dicat tradere poſſeſſionem vacuā vl libe rā.⁊ adde bart.i.l.iij.§.j.ff.de ac.ep.i.l.vim facit.ff.de vi ⁊ vi ar.⁊ Bal.i.l.ſi.C.de pa.iter empt.⁊ ang.i.l.cō-uictiōe.§.ſi qs vacuā.ff.de v.ob.i.c.cū Joānes.i gl.ij.de fi.inſtr.qḋ aūt de pacifica poſſeſſiōe.vide p pa.de leaza.in cle.gratie.de reſcrip.

a ¶ Unū ex familia. Sed quid ſi electio facta eſt in-
certa per executorem. vide Bal. in. l. ſi quis ad decli-
nandam in. vj. col. de epiſco. ⁊ cleri. ⁊ Bar. in. l. qui-
dam. de re. dub.

b Andr. Poma. ¶ Ex hoc apparet. Uide Alexan.
cō ſi. xxxvj.
in. ij. col. in
iiij. volu.
Pau. cōſi.
x. i vlti. col.
i vlti. dub.
in. ij. volu.
Barb. ꝯſi.
xxvj. in. v.
col. i. ij. vo-
lu. i ea. l. §.
ſi de falci-
dia. in p̄n.
vide quid
dicat Bar
ba. conſil.
clxxxvij.

c ¶ Solui
gabella de
inſtrumen
to ex quo
nullū ius
querit̄ nō
dz ſolui ga
bella facit
ad idem. l.
ſi ſeruo. de
heredi. in-
ſti. ⁊ adde
no. p bart.
in. l. ſi pu-
pill⁹. ſ. ad
legem fal-
cidiam. et
q̄ dixi poſt
Bart. in. l.
ab emptio.
ff. de pact.
ſed an in-
ter aſcēdē-
tes ⁊ deſcē
dētes de-
beat ſolui
gabella et
q̄d in ꝯtu
donatiōis
vide nota.
Bart. in. l. j. C. de ipo. lu. deſcri. li. x. et adde qd̄ Cy. in
l. ſi. §. ſed q2 neceſſe. C. cō. de leg. dicebat quod ſi nō
tenet alienatio non debet ſolui gabella: quod ſequit̄ 5
Bal. in. c. j. in ſi. prin. de na. feu. in vna addi. ⁊ que dixi
ad predicta in. l. iij. §. ſi rem. de leg. iij. et ſi de contra-
ctu depoſiti non debet ſolui gabella ego depono vt 6
vadas pro me romam: an de hoc pacto debeat ſolui b
gabella. per Bald. in rub. C. depo. in. vij. q. Adde qd̄ c
de contractu nullo non debet ſolui gabella. Roma.
conſilio. lxxvij.

Hic eſt caſus quod ſic. nā primo dicit 1
ꝙ heres tenet̄ tradere poſſeſſionē va 2
cuā. poſtea dicit qd̄ non tenetur he- 3
res ſi tradit rē ſeruā. pro hoc videtur
tex. ſ. de euic. l. quo ad ſeruitutē. cōiū-
cta. l. ij. in prin. ſ. de act. emp. ¶ Sed 4
6 †quero pone qd̄ in inſtrumēto eſt pro
miſſum tradere poſſeſſionē liberam ⁊ 5
vacuā: ſi tradit ſeruiētē. Fateor qd̄ vi- 6
detur tradere vacuā. vt dixi. Sed an a
videt̄ tradere liberā. Puto qd̄ nō: q2
per ſeruitutem aufert̄ aliquid de iure
rei, ita qd̄ libere ⁊ habere ⁊ poſſidere
nō lz. vt. l. ſtipulatio iſta. §. j. ſ. de verb.
obli. Preterea ꝯtra eū qui ſibi aſſerit
ſeruitutē deberi datur interdictū vti
poſſidetis. vt. l. ſi duo. §. ſi vicinus. ſ.
vti poſſide. ſic ergo apparet quod per
hoc turbat poſſeſſionē: ⁊ ſic nō eſt libe 1
ra. etiā hoc videt̄ expreſſum in. l. vim
facit. in ſi. ſ. de vi ⁊ vi ar. Sed contra
hoc facit qd̄ hic dicit̄ in vlt. glo. ſcz qd̄
ius ſeruitutis eſt extra rē. ergo p hoc
poſſeſſio rei nō dicit̄ minus libera: ſz
rñſio patebit ex ſeq. qd̄. ¶ Quero er-
7 go † vtrum ius ſeruitutis dicat̄ eſſe in
fundo: Glo. hic dicit ꝙ nō. In cōtra-
riū videt̄. ſ. de dā. infec. l. eorū. facit. ſ.
de noxa. l. in noxalib⁹. ⁊ hoc dicit Ja-
co. de are. tu dic ꝙ ſeruitus in fundo 2
dominante eſt ius ei cui debetur iſta
ſeruitus. ⁊ in eo ex hoc aliquid plus 3
ponitur. vt. l. qui aliena. in ſi. de nego.
geſt. ſed in fundo ſeruiēte non eſt ali-
quod ius poſitiuū: ſed priuatiuum: q2 4
per hoc illi fundo ⁊ iuri ei⁹ detrahit̄.
vt. l. ſtipulatio iſta. §. j. de verb. oblig.
et probatur in. l. arbor. §. ſi. ſ. commu-
ni di. Et ideo ſi lego tibi fundum tuū
ſeruientem non video: legare libera-
tionem ſeruitutis. quia in eo nullum
ius habeo quod ponat aliquid in me.
ſed ius illud eſt in fundo meo domi-
nante quem tibi non lego.

A municipibus.

Municipibus poteſt vſuſfructus reſeruari: quia poteſt extingui. h. d. ¶ Quero quibus modis poſſum amittere vſumfructum. Dic et reſpōdeas vt habes in gloſſa.

1 Juſſus reſtituere vni ex certis cum morie̅t ſuffi cit quod eligat ⁊ vſq3 ad mortem poteſt variare.
2 Uerbum relinquo trahitur ad vltimam voluntatē.
3 Pauperes electi per executores in quos bona de-
bent diſtribui, habent actionem ex teſtamento nō ex
electione.
4 Legatarij ex primo teſtamento quantum ad heredē
habentur vt creditores.
5 Habens eligere pauperes ſufficit quod dicat eligo.
6 Gabella qd̄ non ſoluatur de inſtrumento electionis.

a **V**num ex familia. ᵃ Diui-
ditur in partes ſex: et quelibet pars allegat̄
pro. §. ⁊ per partes legā: ſcda ibi: ſi de
falcidia. tertia ibi: ſz ſi vno. quarta ibi:
ſi duos. quinta ibi: ſed ſi fundum. ſexta ibi: rogo. Et
eſt materia de eo qui eſt rogatus reſtituere vni ex cer
tis. ⁊ vſq3 ad. §. ſi rem. proſequitur vnam materiam
multum ſolenniter: ⁊ iſtud principium hoc intendit.
1 Juſſus † reſtituere vni ex certis cum morietur: ſuffi-
cit quod eligat: ⁊ vſq3 ad mortem poteſt variare. h. d.
Iſtud principium ponit tres queſtiones ⁊ ſolu. ipſa-
rum ⁊ rationem ſolutionum. ſecunda ibi ⁊ ei. tertia
ibi: vtrum ergo. ¶ Et ad euidentiam totius. l. ⁊ glo.
premitte quod quidam teſtator qui vocatus eſt ſem-
proni⁹ fecit heredē titium: ⁊ eum rogauit de reſtituē
do fundum herodianum vni ex familia cum morie-
tur. iſta verba colliguntur infra eadem. l. §. rogo. vel
poſſumus dicere quod teſtator dixit quod vni ex fa-
milia fundū relinquat. vt colligit̄. ſ. e. l. §. ſz ſi fundū.
2 ex eo enim † qd̄ dicit relinquat intelligit̄ cum morie̅t:
q2 verbum relinquendi trahitur ad vltimam volun-
3 tatem: vt. l. j. in ſi. ſ. de ta. exhi. ¶ No. † quod ſi teſta-
tor iuſſit bona diſtribui inter pauperes per executo-
res ſuos quod pauperes electi nullam habēt actionē
4 ex electiōe: ſed ex teſtō primo. ¶ No. ij. † qd̄ legatarij
ex primo teſtō quantū ad heredē habent̄ vt credito-
res. vt. l. j. C. de bo. auto. iudi. poſſid. ¶ Tertio no. qd̄
talis electio poteſt mutari. ¶ Oppo. ad primum qd̄
heres non habet neceſſe eligere. vt. ſ. e. l. §. rogo. rñ. nō
habet neceſſe preciſe. ſed eo non eligēte omnes de fa-
milia admittuntur: ſz ſi vult vnum preferre hz neceſ-
ſe eligere vt hic. ¶ Op. dicit̄ hic heredem debere eli-
gere cum morietur. Contra imo ſtatim cū pōt vt. l. cū
quedam. ſ. e. ſol. hic fuit dictū cū morieris reſtituas:
ibi ſimplr. Uel hic fuit dictū relinquas. qd̄ intelligit̄
per vltimam voluntatem. vt. ſ. dixi. ¶ Op. dr̄ hic qd̄
fruſtra legat. cōtra. ſ. e. l. §. ſed ſi fundum. ſol. poteſt le
gare: vt habeat vim electionis vt in contrario: nō vim
5 legati vt hic. Not. † ergo diligenter quod iſti quibus
committitur electio pauperum ⁊ diſtributio: ſufficit
quod dicant tales eligo: nec eſt neceſſe quod dicant
6 concedo: tamen ſi dixerint non vitiatur. Ex hoc † ap-
b paret ᵇ quod ex inſtrumento electionis non debet ſol
c ui gabella ᶜ. cum ex eo nullum ius queratur pauperi
electo ſed ex teſtamento primo. ¶ Opponitur quod
poſtquam elegit non poſſet mutare voluntatem. vt
ſ. eo. l.

ſ. e. l. ſtatuliberum. §. ſtichum. ⁊. l. hmōi. §. ſtichum. ſ. a
tit. j. ſol. hoc ideo quia elegit ante tēpus: ſecus ſi eſſet
iuſſus reſtituere ſimpliciter. quia tunc ſtatim electo
quereretur ius. nec variari poſſet. vt in contrarijs: ita
tene ⁊ bene.

1 Si adunantia generalis eligit illum quē prio-
res nominauerunt: nominatus ſtatim cenſetur elect⁹
ab adunantia.
2 Si teſtator reliquit centum diſtribuenda ad pias
cauſas prout executor elegerit ⁊ eligat fabricā eccle-
ſie: epſ de tali legato non habebit quartam.
3 Habens eligere pauperes poteſt eligere in vltima
voluntate.
4 Qui habet eligere non eliget digniorē vel proximio
rem vel pauperiorem.

a **Si de falcidia.** ᵃ Proſequitur eandē ma-
teriam. et. h. d. Electus nō
capit ex teſtamento eligentis ſed eius qui iuſſit reſti
tui: ⁊ ſm̄ illud falcidie rō non minuitur: ⁊ vno electo
ceteri excluduntur. h. d. Primo ſolu. vnam. q. ⁊ ponit
duas rōnes ſolutionis: ſcdo ſol. aliam ⁊ annectit rō-
1 nem: ſcda ibi: itaq3. ¶ Not. † ꝙ elect⁹ videt̄ noīatus
in primo teſtō qd̄ eſt no. ad multa. Adunātia gn̄alis 1
elegit illum quē priores noīauerūt. Certe electus vr̄
ab adunātia ſpāliter noīat⁹: vt hic ibi ac ſi noīatis ⁊c.
⁊. l. item eorum. §. ſi decuriones. ſ. quod cuiuſq3 vni. 1
b ¶ Et Dyn. inducit ᵇ ad. q. ſcire debetis quod epī de-
bent habere quartam de relictis ad pias cauſas: niſi 2
ſint relicta ad certos determinatos vſus. vt ad faciē-
dam eccleſiam ⁊ ſimilia. vt extra de teſta. c. ſi. Pone
c modo ᶜ qd̄ teſtator reliquit † . c. diſtribuenda ad pias 3
2 cauſas prout executor elegerit: ⁊ executor eligat fa-
bricam eccleſie: certe epiſcopus perinde non habebit
quartam ac ſi in primo teſtamento eſſet illa cā a teſta
tore expreſſa: vt hic ⁊. l. aſſe toto. ſ. de here. inſti. ⁊. l. in
ſtitutio talis. de condi. inſti. et. l. ſanctio legum. ſ. de pe 1
nis. ¶ Oppo. qd̄ heres non habet neceſſe eligere. vt d
ſ. e. l. §. rogo. ſo. vt dixi. ſ. in prin. l. ¶ Oppo. hic innuit
quod iſta electio facit legatum conditionale. contra
inſti. de leg. §. optionis. ſolu. ibi in optione rerum: hic
in electione perſonarum: dixi in. l. cū quidā. ſ. eodem.
¶ Op. de quolibet legato detrahit̄ falcidia: vt. l. j. ſ.
ad. l. fal. ergo ⁊ de iſto. rñ. quantum ad primū teſtato-
rem iſte electus capit vt legatarius: ⁊ ideo vt ex illo
detrahetur falcidia: quātū ad ſcdz capit vt creditor:
vt. ſ. proxi. et. C. de bo. au. iu. poſ. l. j. ideo ex illo nonde
3 trahitur falc. ¶ Ultimo ex hoc. §. no. † duo. primo ꝙ
talis electio poteſt fieri in vltima voluntate: vt colli- 2
gitur hic ⁊ in ſe. §. ⁊ ſic ptz qd̄ non requiritur p̄ſentia
perſone electi vt. ſ. e. l. cuz pater. §. donationis. dixi. ſ.
e. l. j. ⁊ in. q. quam diſputaui que incipit filiū inſtituit.
4 ¶ † Scdo not. ꝙ nō habet neceſſe eligere digniorē
vel proximiorē: vt in ver. itaq3. ſic ille cui cōmittit̄ ele- e
ctio pauperum non habet neceſſe eligere pauperio- 3
rem dixi in. l. cum quidam. ſ. eo.

1 Teſtator pōt legare rem a ſe debitā heredi.

Sed ſi vno. Si vnus ex certis inſtituatur ⁊
fundus extraneo legetur ab eo
vendicabitur deducta portiōe heredis. hoc dicit hic
iuriſcō. determinat duo dubia circa eandē materiā
⁊ ſic habet duas partes. ſecunda ibi verum. ¶ Op. e
hic dicitur quod inſtituendo heredem non videt̄ eli-
gere contra. ſ. e. l. §. ſed ſi fundum. ⁊. ſ.
proxi. §. ſol. vt dicā in. d. §. ſed ſi fundū.
¶ Op. hic dr̄ qd̄ ſit cōpenſatio. cōtra:
quia cōpenſatio eſt debiti ⁊ crediti in-
uicem cōtributio. qd̄ hic non eſt. ⁊ ſic
ob. l. j. ſ. de cōpē. gl. fatet̄ qd̄ hic non eſt
ꝓprie cōpēſatio ſed retētio. Uel dic ꝙ
cōpēſatio dicit̄ facta a teſtatore qui in
ſtituēdo vnū heredē vr̄ voluiſſe cōpen
ſare cū eo illā partē fundi quā poſſet
petere a legatario: propter qd̄ opponi
tur ſibi doli exceptio ſi ipſe agit. ⁊ etiā
ſi legatarij cōueniantur ab alijs cohe
redibus ex perſona ipſius opponet do b
li exceptionem ſm̄ glo. vt. ſ. de pac. l. ſi
tibi. §. pactum. ⁊. ſ. e. l. §. ſi rem. ¶ Not.
† ꝙ ſicut teſtator poteſt legare rem he
redis. vt. d. §. ſi rem. ita pōt legare rē
a ſe debitam ipſi heredi: vt patet hic.
1 Juſſus reſtituere vnam rē vni ex
certis pōt plures ex illis certis eligere
2 Qui debet diſtribuere bona inter pau
peres poteſt particularem diſtributio
nem facere.
3 Eligere qn̄ quis videatur reſtituēdo. c

Si duos. Si plures ex certis
inſtituantur et pars
fundi extraneo relinquatur illa vendi
cabitur excepta parte q̄ inſtitutis com
peteret. hoc dicit. ¶ Not. † quod ᵈ qui
d eſt iuſſus reſtituere vnam rem vni ex
certis: poteſt ex illis certis plures eli-
gere: quod eſt mirandū: cum teſtator
dixerit vni reſtitui: vt patet ex glo. que
eſt in prin. l. ⁊ ex text. qui dicit vnum ex
familia ⁊c. probatur. ſ. proxi. §. ¶ Se-
cundo nota quod poteſt diuidere rē: d
et ſi in partem aliquem eligat ⁊ in par
tem negligat valer electio quod patet
quia heredes videntur electi pro par-
te: et pro parte legata extraneo vide-
2 tur neglectum: ⁊ ſic † patet quod iſti
qui debēt diſtribuere bona inter pau-
peres poſſunt facere diſtributionem
particularem. et ſi in parte faciunt: in
parte negligunt valet. ¶ Not. quod
e inſtituendo ᵉ quem heredem videtur
3 quis eligere. ⁊ ſic facit † quod ſi quis
eſt iuſſus poſt mortem ſuam bona ſua

a ¶ Si de falcidia. Et vide Bar. in conſi. inci. caſus ta
lis eſt. xlvij. vbi conſuluit quod ſi teſtator legat pau-
peribus non debetur portio epō ergo non debetur ſi
legauit pauperib⁹ quos elegerit titius: vide ibi. ⁊ al-
leg. hic Cynum. ⁊ alios. And. bar.

¶ Si de
falcidia. ex
iſtum text.
alleg. bal.
in. l. ⁊ q2 de
iuriſdi. om.
iudi. in p̄n.
⁊ in pe. co.
⁊ bal. in. l.
more maio
rum: alias
in. l. ⁊ quia
eod. tit. in
q. ij.

b ¶ Dyn. in-
ducit. de
quartis de
bitis epi-
ſco delega
to ad pias
cauſas per
Bald. in
aut̄. ſimili-
ter. C. ad. l.
falc.

c ¶ Pone
modo. ad-
de Guido.
de ſu. in. d.
lege ſi quis
ad decli-
nandam. ⁊
quod ibi
Bald⁹ in
xviij. colū.
de epiſco.
et cle.

d ¶ Not. qd̄
ille. allega.
Lud. not.
cccxxviij.
ſed qd ecō
tra ſi teſta
tor loqui-
tur per ver
bum plu-
ralis nume
ri vide bal.
in lege fin.
de ope. le.
et pro pri-
mo no. hic
vide caſum in. l. cum quidam. de leg. ij. ⁊ Ro. not. ccc-
xxix. adde an inſtituendo quis videatur eligere. Bal.
conſil. cccclvj. ij. lib.

e ¶ No. ꝙ inſtituendo. ⁊ hoc idem all̄. bal. in cōſi. inci.
mihi ſecunda facie videbatur qd̄ iſta ⁊c.

a ¶Querit gloſſ. adde quod no. Bar. in. l. cum quidā ſ. eodem.

* Pro concordia. ¶Aduerte quod ſatiſfactum non videtur menti teſtatoris propter illa verba in teſtamento appoſita. ſ. quod executor vltime voluntatis ad diſtribuendū inter pauperes chriſti ⁊ eligendo vnum per ipſum executorem licet pauperrimum qua ſi commendatur numerus pluralis. ita do. min^9 alex. in. l. q̄ quar tas. §. ſi qs ff. de leg. j. alleg. bar. contrariū. Nā in. l. j. ff. de opti. lega. videtur cō cludere ꝙ non poſſit eligere vnū. Contrariū allegatur tenere in hac. l. vnus ex familia. §. ſʒ ſi fundum. Et dic ex mēte do. alex. ⁊ Pauli de caſt. et aliorum doctorum. qs ipſe alleg. in dicto. §. ſi qs. Bar. in hoc. §. ſʒ ſi fundum non firmat pedes. vel

diſtribuere inter pauperes: quod illud quem inſtituit videatur eligere in pauperem: ꝙ putarem verum ſi hoſpitale quoddam vel pauperem inſtitueret: ſecus ſi alium forte filium vel ſimilē hominem diuitem: quia tunc nō eligeret ex his quos teſtator voluit. ¶Querit glo.[a] qualiter ad partem relictam extraneo illi de familia admittantur. glo. dicit ꝙ primo admittantur q̄ ſunt in proximiori gradu: vt. l. peto. §. fratre. j. eod. ⁊ ex illis preferatur qui petendo preoccupat ſi alij negligent: vt dixi in. l. cum quidam. ſ. eo. ¶Vltimo gl. opp. de. §. ſoluto. in auc. de nup. ⁊ nō ſoluit dic ſol. iſtud eſt regulare: illud ſpeciale: vt not. ſ. de acqui. here. l. ſi quis mihi bona. §. iuſſum. 2 a

☞ Juſſus relinquere quib^9 voluerit poteſt vnum eligere. et cui voluerit poteſt plures eligere. 1

Executor cui eſt commiſſa electio īter pauperes ſi elegit aliquem pauperem vt poſt mortem eius alteri pauperi reſtituat vel det aliquid valet talis diſtributio. 2

* **Sed ſi fundum.** Eligens non pōt electum grauare vt alteri reſtituat niſi ei tantundē relinquat: ⁊ tūc etiā poterit ab extraneo vendicari ſi dominus iuſſerit ne exeat de familia. h. d. primo ſoluit vnam. q. ⁊ ponit limitationem ſecundo ſoluit aliam ⁊ ponit illationem ex ea. ſcdā ibi: qd ſi talia. ¶Not. illa verba cui voles: aut quib^9 voles: que intelligo qd ſint diſiunctiua legis. non teſtatoris. q. d. ſi teſtator dixerit relinquas cui voles ſiue quibus voles: et ſic ſi dixit quibus voles poteſt vnū eligere. qd no. probatur. ſ. eo. l. cum qdam facit ꝙ dixi. ſ. proxi. §. q: ſi in ſingulari dixit cui voles: ⁊ poteſt plures eligere: 1

ſecundo Bart. in dicta. l. prima. loquitur quando maior charitas erit in diſtributione pluriū ꝙ vnius. et procedat conſi. pau. de ca. cxlv. Quādo pro maior charitas eſſet in eligendo vnū quā plures ⁊ maxime qñ apparet de mente teſtatoris ita eſſe tunc procedat opi. Bar. in hoc. §. ſed ſi fundum. Vel ⁊ tertio ſol. ſm ipm do. Alex. qui dat aliam ſolu. dando vnū nouū intellectum ad. d. l. j.

b ¶Si rē. vide qñ legat res cōis. adde i. l. ſerui electione. §. j. ⁊. ij. ſ. ti. j. ⁊ ad iſtū tex. vide no. p Jmo. in. l. ſi he b redis ſeruus. de leg. j.

ergo eadē rōne ſi dixit qb^9 voles pōt vnū eligere. Jſ cōtrariū facit. j. de an. le. l. iij. §. qd ſi ita. ¶Op. hic dr qd lʒ quis elect^9 ſit rogat^9 de reſtituendo alteri eſt ſatiſfactum volūtati defuncti. cōtra de. §. lʒ ſi vno. ſ. ea. l. Glo. mag. ſoluit pluribus modis. Jſta eſt vera qd hic ſpecialiter eligit vnū ſibi fundū prelegando: ideo fundus vadit ad eum ad aliqd tps: lʒ ſit rogatus de reſtituendo: ſed ſupra quendā vniuerſaliter heredem inſtituit. ⁊ fundum alteri directo legauit. vnde fund^9 nullo momento fuit heredis: ⁊ ſic in eo non poteſt videri electus. ¶Op. ꝙ qs poſſit grauari vltra quam ſibi relinquatur: vt. j. eod. l. imperator. §. j. ſolu. vt ibi. ¶Quero † executor cui cōmiſſa eſt electio ⁊ diſtributio bonorum inter pauperes: eligit aliquem in pauperem in vno fundo: hoc pacto quod poſt mortem reſtitueret cuidam alteri: vel quod daret certā quātitatem alteri poſt morte: an iſtud onus valeat. Hic vr caſus ꝙ nō. ⁊ eſt verū ſi ponderem^9 illū alium cui dʒ reſtitui non eſſe de numero pauperū ſicuti hic videbatur dare ei qui erat extraneus: nō ei qui erat de familia: ſed ſi eſſet de numero pauperum puto qd valet. ſi cut enim pōt diuidere rem inter heredes. vt. ſ. px. ita poteſt diuidi inter pauperes: vt. l. miles ita. §. ⁊ q: dixımus. ſ. de teſt. mil. ¶Venio adverſi. quod ſi talia. ¶Opp. ꝙ heres heredis liberet dando fundū cum onere ſuo: vt. ſ. ti. j. l. ſi a ſubſtituto. §. heres. Solu. hic teſtator qui legauit ſciebat conditionē fundi. Sed cōtra hoc opp. ſi teſtator habebat aliqd ius in re ſed ſit tale qd morte deberet extingui: illud ius tantum vr legatum: vt. l. ſticho de vſufru. le. ⁊. l. qd in rerum. §. j. ſ. ti. j. ⁊. l. vxor. C. de le. ſol. Dy. videtur dicere hic ꝙ conſtat ꝙ teſtator ſciuit ⁊ cogitauit fundum debere reſtitui vni ex familia: qd aliquantulum repugnat litere. quia videt loqui in dubio: dū dicit oneratū intelligi ⁊ ſic videtur loqui in caſu dubij. potes ergo dicere ꝙ hic familia vendicat propter factum heredis qui dat extraneo: et licet heres hoc faciat iuſſu teſtatoris nō excuſatur quin teneat: vt. l. q̄ duos. ſ. eo. ⁊. l. non quocūq;. §. qui caium. ſ. ti. j. ¶Op. ꝙ illi de familia ſtatim poſſunt petere non expectata morte heredis: vt. l. cum pater. §. libertis. j. eo. Sol. Dy. hic ideo: quia heres dedit ex neceſſitate ſibi impoſita a defuncto probatur. j. eo. l. peto. §. predium. ⁊ ibi dicam.

☞ An ſi iuſſus diſtribuere inter pauperes decedat anteꝙ diſtribuat oēs pauperes admittentur. 1

Rogo. Juſſus cum moritur eligere poteſt donec viuit eligere: ⁊ ante nullus admittitur: ſed eo non eligente omnes. h. d. ¶Oppo. ꝙ non eſt verum qd ſit datū vni. vt prʒ ex prin. §. So. non eſt datum vni certo: ſed vni eligendo: ideo ſi nullus eligitur oēs vocantur. ¶Quero qualiter oēs vocant? Rñ. vt. ſ. ead. l. §. ſi duos. ¶Quero iuſſus † eſt aliquis bona diſtribuere inter pauperes: decedit anteꝙ diſtribuat: vtrum omnes pauperes admittentur? Rñ. iſta lex loquit qñ quis iuſſus erat reſtituere vni ex certis: ideo ſi aliquis eſſet iuſſus diſtribuere inter pauperes vni^9 hoſpitalis vel vni^9 vicinie: tunc oēs illi admittentur: ſi vero inter pauperes ſimpliciter: tūc epus ſuccedit: vt. l. nulli. C. de epiſc. ⁊ cle. ⁊ in auc. de ecc le. titu. §. ſinaurem.

Si rem. [b] Si teſtator legat rem heredis vt ſuā vʒ legatum. h. d. ¶Quero quid ſi teſtator legat rem quam habet cōem cū herede? Rñ. tota debet: vt. j. eo. l. cum filius. §. dñs. ¶Quid ſi legat rem quā dʒ heredi. Rñ. idem q: tota debetur: vt ſ. ea. l. §. ſed ſi vno. ¶Quid ſi legat rē quam debet heredi pro parte: ⁊ pro parte extraneo. Rñ. pro parte heredis tantum debet legatario: vt. d. §. ſed ſi vno. ⁊ §. ſi duos. ¶Vltimo glo. ſignat contrarium de. l. ſi domus. §. j. Sol. vt ibi not.

Si omiſſa. Licet verba fideicōmiſſi ſint defectiua tamen debetur ſi ex mente colligitur. h. d. exemplum ponit glo. multis modis tu tene ſecundum.

Item marcus Verba enuntiatiua futuri euentus ad grauatum directa fideicommiſſum inducunt. hoc dicit. Supra dixit de verbis defectiuis: hic de verbis enuntiatiuis futuri euentus. ¶Oppo. j. de vſufru. l. generali. Sol. ibi fuerunt verba ad honoratū directa: hic ad grauatum. videbitis per glo. in. l. peto. j. eo. ¶Oppo. j. eodem. l. cum pater. §. mando. Sol. ibi fuerunt verba conſultatoria. hic non. ¶Oppo. ſ. eod. l. titia cum teſtamento. in princi. Sol. ibi fuerunt verba enūtiatiua de futuro cmiſſa propter aliud: hic principaliter propter ſe. ¶Opp. de. l. iul. §. ex his. j. tit. j. Sol. vt. ſ. dixi in ſolutione contrarij. l. generali. qd not. 1 2 3

☞ Donatio facta per virum vxori non venit in reſtitutionem fideicommiſſi.

a **Sequens queſtio.** [a] Ea que qs caperet alio herede exiſtente non vt ex vltima voluntate in fideicommiſſum generale non veniūt h. d. ⁊ eſt caſus multum ſing. ¶Oppo. ꝙ veniat[b] in fideicommiſſum: vt. l. cum virum. C. de fideicō. Solu. aliud in iſtis dona. † que licet morte confirmentur non veniunt in fideicommiſſum: vt hic: ratio: quia nō capiunt ex teſtamento: nec confirmantur ex aditione hereditatis: ſed ex ſola morte: ⁊ ideo eſt ſpecies tertia differens a donatione inter viuos ⁊ legato: vt nota. in. l. res. C. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ſed. l. cum virū: loquitur in legatis ⁊ fideicommiſſis que ex teſtamēto debentur: vt in gl. ibi. ⁊ per docto. dixi in. l. marcellus. §. quidam. j. ad trebel. ¶Oppo. hic dicitur qd res donate ſunt extra cauſam bonorum. Contra: q: dñium non exiuit de bonis defuncti: ergo eſt in bonis: vt. l. rem in bonis. j. de a. quir. re. do. ſol. dicunt qdam. hic loquitur in rebus que non ſunt prohibite donari. quod eſt contra iſtam. l. in fine. vnde alij dicunt quod ſunt extra cauſam bonorum. i. ſunt ſeparate a bonis: ⁊ ideo magis poteſt dici nō eſſe ex bonis quam in bonis: vt. j. vi bo. rap. l. ij. §. in hac. ⁊ inſtit. vi bo. rapto. §. ſi. ⁊ hoc poſſet tolerari. Alij dicunt ꝙ nō dicitur eſſe in bonis: q: retrotrahitur: vt gloſ. dicit. et ſic innuit quod confirmatio donationum trahit retro quo ad dominium. idem not. in. l. ſub condi. j. de ſolu. veritas eſt quod non trahitur retro niſi quo ad vſumfructum: vt. l. donationes. C. de dona. inter vi. ⁊ vxo. ⁊. l. ij. C. de inof. do. vnde q̄rum ad cōtrariū principale potes dicere ꝙ tales ſunt extra cauſam bonorum. ſ. que capiuntur ex vltima voluntate. nā ex precedenti donatione capit cōfirmata morte nō aditione: vt dixi. ¶Vltimo no. ꝙ Azo in. l. filium quē habentem. C. fa. erci. poſuit caſum cōtra iſtā. l. vt Dy. di 1 b 6 1 2 c 3

a ¶Sequēs qō. ⁊ vide do. Alex. in. l. ei cui. ff. de dona. cau. mor. ⁊ vide caſus ſing. in. l. j. ff. de his qui ſine ma. ad lib. perue. ⁊ vide do. meū in. l. ſi. de dona. cau. mor. Bar. i. l. i mortis. j. e. Ange. in repe. i. l. tanq;. C. de fi deicō. Bar. in. l. poſt legatū. §. pe. de his q̄. vt indig. ⁊ cit. ⁊ Cy. ibi refert. ſecūdo not. ꝙ gloſ. j. tit. j. l. iij. in prin. dicit cōtra caſum huius. l. in ſi. ¶Quero quid ſi has donationes teſtator confirmauit expreſſe: an vxor capiet vt ex teſtamento: an ex donatiōe morte cōfirmata. dixi. i. l. ſi quando. in prin. ſ. titu. j.

dñs meus alle. gl. ſin. i l. ſilie. C. fami. er. lʒ p illa glo. eſt hic caſus. lʒ ipſe non alleg. Andre. barb. ¶Sequēs qō. Hic eſt caſus valde ſingu. ⁊ ita etiā eū all. Ang. in l. pe. §. filiū in ſi. j. pro here.

☞ Verba diſpoſitiua licet ſint defectiua in eo quod non apparet perſona grauati inducunt fideicommiſſum. 1

Verba teſtatoris quando ſunt defectiua reſpectu perſone cui debet dari intelligitur tunc quod teſtator voluerit herede inſtituto prouidere. 2

Continuatio a. l. vnum ex familia. §. ſi omiſſa. vſq; ad hanc legem.

Verba diſpoſitiua ſeu preceptiua ad quemcunq; relata diſpoſitionem inducunt. 4 b

Verba enūtiatiua futuri euent^9: vel deprecatiua ad grauatum relata inducunt diſpoſitionem.

Declaratio ad. l. filiuſfami. §. diui. ſ. titulo. j. 5

Donatio facta filio pro parte ſua computatur in legitimam: ſecus quando ſit in pretiū emācipationis. 6

Peto. Verba diſpoſitiua ſeu preceptiua ad grauatū vel honoratū directa fideicōmiſſi petitionem inducunt. h. d. Prima glo. huius. l. ponit diuiſionem vide ea. ¶No. tex pri ma parte ꝙ verba diſpoſitiua lʒ ſint defectiua in eo ꝙ non apparet perſona grauati inducunt fideicōmiſſum. ⁊ videt grauatus heres ſimile. ſ. tit. j. l. ſi ſeru^9 legatus. §. q̄ margaritam. ¶Not. ij. † ꝙ qñ verba ſunt defectiua reſpectu pſone cui dʒ dari: itelligit teſtator pruidere heredi īſtituto: ſic. j. de ſta. lib. l. ſi ita. ⁊ meli^9 in. l. labeo. et l. qui pecuniā. eo. ti. ¶Tertio no. ꝙ ſi nō eſt hñs ex teſtō cui poſſit itelligi pruiſum intelligitur de herede ab inteſtato. ¶Ex tex predictis apparet qd iuriſconſultus a. l. vnū ex familia. §. ſi omiſſa. vſq; huc pſecut^9 eſt eadē materiā q: prio dixerat de vbis diſpoſi- 1 2

Ponit glo. quod donatio in ter coniuges q̄ morte cōfirmatur non requirit aditionem hereditatis. adde tex. ⁊ ibi Bar. ⁊ Bal. in. l. j. C. de dona. inter vi. ⁊ vxo.

que habētem. in. j. alb. iij. col. C. fami. er ci. ⁊ ad iſtā all. vide glo. ⁊ Bart. in l. ſi mulier. in prin. ſ. ti tul. primo. ⁊ duʒ bar. hic dicit ꝙ donatio in ter coniuges q̄ morte cōfirma tur non requirit aditionem hereditatis.

¶Non trahitur retro. vtrū dona. inter virum ⁊ vxo. morte cōfirmata trahatur retro. ⁊ ad quid. vide in l. talis ſcriptura. ſ. titulo proxi. ⁊ dixi poſt Bartolum in. d. l. ſi ſub conditione.

* Pro intellec.l.filiuſfa.§.diui.de lega.j.
a ❡Non poteſt intelligi. Adde Bart.in.d.l.quoties.
§.ſi duo.ſ.de here.inſti.in fi.j.col.
b ❡Non computatur. vtrum datum in premiū emā
cipationis filio cōputetur in legitimā. Adde Bal.
in.l.huma
nitatis. C.
de impu.
ꝛ pro vlti-
mo dicto
barto. hic
eſt tex. ex-
preſſus. et
ꝛ ibi Bar.
in.l.ſcim⁹.
in princ. C.
de inoffic.
teſt. ꝛ bal.
in. c. ſi pa-
ter.in vlti.
charta.de
teſti.in. vj.
adđ paul.
de ca. con
ſi.ccl. ꝛ vi-
de qđ no.
dicit hic i
lectu. per
tex. iſtum
in ver.pro
parte tua.
et deinde
vide Old.
conſi. xvj.
ꝛ bal. cōſi.
ccccxxiij.
iij. lib. ad-
de repetē
tes in. l. in
quartam.
col.ij. lxxj.
ver.vij.in-
fra ad. l.
falci.
c ❡Sumūt
quidā.no.
limita ad
auten.res
que. ꝛ adđ.
not.p bal.
in.l.ij.in fi.
aduer. vē-
di. ꝛ notat
Baldus i
autenti. ei
qui.in.xv.col. C. de bo.aut.iudi. poſſiden. bartolus
in.l.pater.in princip.infra ti.j. ꝛ in.l.filiuſfa.§.diui.ſ.
titulo.j.
d ❡Mater. ꝛ iſte.§.facit ad queſtionē ſm Bald. hic
de qua in.l.ſi vrbana.de condi.indebi.
Andreas Poma.
d ❡Mater.vide quid dicat Bartolus conſilio. xxv.

tiuis defectiuis que habent defectū
ex parte verbi ſecundo dicit de ver-
bis enuntiatiuis. tertio hic dicit de
verbis diſpoſitiuis defectiuis ex pte
perſone eius a quo relinquitur vel
eius cui relinquitur. Opp.j.de vſufr.
le.l.generali.in prin.Sol.dicit gl.q̄dā
4 ſunt † verba diſpoſitiua ſeu p̄ceptiua
ꝛ illa ad quecūqꝫ referantur diſpoſi-
tionem inducunt: vt hic. quedā ſunt
verba nō diſpoſitiua ſed magis enū
tiatiua futuri euentus vel deprecati-
ua: ꝛ illa ſi referantur ad grauatum
inducunt diſpoſitionē. vt.l. vnum.§.
fi.ſ.eo.ſi vero referantur ad hono-
ratū nō inducunt diſpoſitionē: vt.d.
l.generali.in pri.vide gl. ꝛ no. ❡Op.
j.e.l.cum pater.§. pr̄ qui filio. ſol. vt
ibi. ❡Oppo. ꝙ quādo verba nō con
tinent cui voluerit prouideri non va
let diſpoſitio. vt.l.filiuſfa.§.diui.ſ.ti.j.
dicit glo. hic tacite videtur prouidiſ-
ſe ne videatur decedere pro parte te
ſtatus ꝛ pro parte inteſtatus. Iſta ra
tio nō eſt bona: quia cum ipſe heres
inſtitutus habeat reſtituere: non po
teſt videri decedere pro parte teſta-
tus ꝛ pro parte inteſtatus ſiue reſti-
5 tuat ſiue non. Dic † ergo quod in.§.
diui.fuerunt verba que continent cō
modum ſeu prouiſionē eius ad quē
dirigūtur ꝛ conſilium ſcꝫ ne alienet.
vnde in dubio videtur dictū gratia
eius non alterius. hic vero ſunt ver-
ba que continent grauamē eius ad
quem dirigātur. ꝛ ſic non poſſunt in-
a telligi[a] prolata gratia eius ſed alte-
rius: ſcꝫ coheredū vel venientiū ab
inteſtato. facit infra eo.l. cum pater.
6 §.mādo. ❡† Vltimo iſtū tex. induco
ad.q.lex dicit ꝙ donatio facta filio in
b p̄miū emācipatiōis nō cōputat̄[b] ſibi
in legitimā niſi dicat̄. vt.l.ſi qñ.§.pe.
C. de inof. teſta. ꝛ.l.etiā.j.de bo.li. di-
xi i.l.in quartā.j.ad.l.fal. contigit qđ
q̄dā donauit filio ꝓ pte ſua aliqd: an
ex hoc qđ dicit ꝓ pte ſua videat̄ velle
qđ ſibi cōputet̄ in legitimā. Tex.hic.

videtur qđ ſic.in.ij.rñ.facit de bo.li.l.etiā.§.pe.
1 ☞ Res prohibita alienari ex cauſa neceſſitatis
alienatur.
2 Res prohibita alienari alienatur propter es alie-
num teſtatoris.
3 Cautela vt res ꝓhibita alienari: alienari poſſit.
4 Alienatio facta per herede de re ꝓhibita alienari
non reuocatur herede viuente: nec ſi aliquem de
familia inſtituit heredem.
1 **Predium.** Res † prohibita pōt alienari ex
cauſa neceſſitatis.h.d. ❡Opp.
ꝙ fundo alienato ꝓpter es alienū nūquā fiat reuo
2 catio. vt.l. filiuſfa. §.diui.ſ. titu. j.rñ.ibi † fuit facta
alienatio ꝓpter es alienū defuncti: hic propter es
alienū heredū.op.ꝙ ſtatim facta alienatiōe reuoce
tur: vt infra.e.l.cū pr̄.§.libertis.Sol. ibi fuit volūta
ria alienatio: hic neceſſaria: ꝛ ſic habes diſtingue-
re: aut eſt alienatio volūtaria: aut neceſſaria: ſi ne-
ceſſaria: aut ꝓpter es alienum heredis: aut teſtato
3 ris. vt patet.ſ. Et[c] ex hoc ſumūt quidā † fraudem
c qđ ſi res eſt ꝓhibita alienari qđ ſupponāt aliquos
q̄ fingant ſe creditores: ꝛ ingrediant̄ poſſeſſionē ex
primo ꝛ ſecūdo decreto ne incidāt in penā: vt. d.§.
diui. ❡Quero de intellectu huius.§.ibi quod exte
rus heres ꝛc. Glo. legit trib⁹ modis: tene vltimam
quā tenet Dyn. ꝛ eſt notabilis lectu. Ex qua habes
4 † qđ ſicut herede viuēte non pōt reuocari: ita nec
eo mortuo: ſi heredem fecit vnū de familia: ꝛ ſic de-
bet intelligi quod habuiſti in.l. vnū.§. ſed ſi fundū.
ver. quod ſi talia.ſ.eo. ꝛ ibi dixi.
1 ☞ Relicta a tutore videntur a pupillo relicta ꝛ vꝫ
legatum: licet tutoris datio non.
2 Tutor datus a matre filio inſtituto confirmatur cūꝫ
minore inquiſitione quā qñ filius non eſt inſtitutus.
3 Tutoris datio in teſtamento imperfecto non tenet.
d **Mater.** [d] Relicta † a tutore videntur relicta a
1 pupillo: ꝛ ideo valent licet tutoris da-
tio non ſortiatur effectum.h.d. Primo ponit vnūꝫ di-
ctum de matre. ſcđo illud ꝓbat per ſimile de pr̄e. ter-
tio quod dixerat de tutore extendit ad curatorē quar
to qđ dixerat quando tutele datio non valet ab ini-
tio extendit ad caſum qñ deficit ex poſtfacto. q̇nto
ex predictis ponit vnam illationem. ſcđa ibi: nam ꝛ ſi.
tertia ibi: idē. quarta ibi: nec itereſt. quinta ibi: hac de
niqꝫ. Not. text. ibi. ſufficit enim ꝛc. ❡Opponitur qđ
mater poſſit dare tutorem filio vt.l.pater.ſ.de teſta.
2 tut. ꝛ.l.mater. C. de teſt.tut. Gloſſ. ſol. tu † dic clarius
mater non poteſt dare tutorem filio: vt teneat ipſo iu
re. vt hic. ſed debet confirmari: ſed in hoc eſt differen
tia quia ſi mater inſtituit filium confirmat̄ cū minori
inquiſitione qñ non inſtituit cum maiori. vt dictis.ll.
probat̄ ꝛ hoc tꝫ Dy. ❡Ad ſcđam partē opp. ſi teſta-
mentum pr̄is nō valuit. ergo legata extraneis nō de
bentur. vt.l.hac cōſultiſſima.§.ex impfecto. C. de teſt.
Solu. dicunt quidāꝫ hic fuit inſtitut⁹ vnus ex liberis
et legata fuerunt facta alicui ex liberis: et hoc ſatis
3 poteſt ſuſtineri. ꝛ ſm hoc † habes hic caſum qđ in te-
ſtamento imperfecto non vꝫ tutoris datio: ne priuile
giū filij p̄iudicet tutori q̄ eſt extrane⁹: lꝫ contrariū in-
nuat gl.in.l.qui a pr̄e.ſ.de cōfir.tu. tangit̄ in.l.ij.C.de
cōfir.tu. ꝛ in.d.§.ex impfecto. alij dicūt ꝛ iſta tenetur
qđ hic teſtm̄ non valebat quo ad tutoris dationem:

q: dedit eū filio emancipato: vel dedit quē dare nō
poterat: ſed quo ad alia teſtamentū erat validum.
1 ☞ Iuſſus teſtatoris de relinquēdo in familia intel
ligitur de familia teſtatoris.
2 Heredis inſtitutio qñ habeatur pro alienatione.
3 Aliud eſt dicere prohibeo ne alienes vel ne titius
alienet.
4 Emancipatus quando dicatur de familia.
a 1 **Fratre.** [a] Res alienata extra familiā ꝯtra ꝓhi-
bitionem teſtatoris reuocatur per oēs
de familia ordine ſucceſſiuo: ſed primus cauet de re-
b ſtituendo ſequentibus. ꝛ ſi cautio[b] omittatur nō cō-
dicitur res: ſed caſu veniente vendicat̄. ꝛ ſufficit quē
fuiſſe in familia tempore teſtamenti.h.d. primo ponit̄
thema. ſecundo ponuntur ſex.q. ꝛ earum ſolutiones
per ordinem. partes.j.patebūt. prima pars ponit the
c ma: ideo non hꝫ contraria. ❡Sed quero[c] cum teſta-
1 tor † iuſſit in familiāꝫ relinqui ſimpl'r. de qua familia
intelligit̄? Rñd. de familia ipſius teſtatoris in dubio:
vt.l.cū acutiſſimi. C. de fideicō. ꝛ ita tenēt Dy. ꝛ Pet.
ꝛ omnes. Venio ad ſcđam partē. hic habes ꝙ inſti-
tuendo extraneū heredem videtur alienare. Contra
j.ti.j.l.pater.§.fundum. Quidā dicūt ꝙ lꝫ ſit aliena-
tio ꝓhibita: tñ dñium in heredē trāſit: qđ eſt falſum
ꝑ iſtā.l. q̄ permittit vendicationē illis de familia. Dic
d ergo[d] qđ ibi: ideo q: alienatio fuit tm̄ ꝓhibita in vi-
2 ta. hic ſimpliciter. ❡Et ideo † pro huius declaratiōe
ꝛ aliorum que fiunt in gl. ſi querit̄ vtrū heredis inſti-
tutio habeatur ꝓ alienatione. Dic aut lex vel teſtator
alienationem permittit: aut ꝓhibet: ſi ꝑmittit permiſ
ſus inſtituendo videt̄ alienare in caſum permiſſum:
vt. C. de ſecū.nup.l.ſi q̇s prioris.§. certum.ſ.e.l.vnū
ex familia.§.ſi duos. ſcđo caſu qñ prohibet. aut eſt fa
cta prohibitio ſimpl'r: aut limitatiue. primo caſu non
intelligitur ꝓhibita tranſmiſſio ad heredē teſtamen
tarium vel legitimum: vt.l.j.ſ.de fun.do. ꝛ.j.de acq̇r.
re.do.l.quedam. ratio eſt q: nō pōt quis facere quin
decedat ꝛ heredem habeat. Et aduerte qđ iſtud mē-
brum non congruit vltime volūtati: q: ſi in ea eſſet fa
cta ſimpliciter ꝓhibitio nō vꝫ: vt.l.filius.§.diui.ſ.ti-
tu.j. ꝛ.l.pater.§.iul.agrippa.j.ti.j. ſed congruit prohi
bitioni legis vel cōtrahentis. ſcđo caſu qñ ꝓhibitio
non eſt facta ſimpliciter ſed limitatiue: dic aut limita
tio eſt facta circa modum: vt q: prohibitum eſt quem
alienare doloſe vel in fraudē: ꝛ nō videt̄ ꝓhibita trāſ-
miſſio ad heredē: q: in ea ceſſat dolus vt.l.ex hoc edi-
cto.§.in heredē.ſ.de ali.iu.mu.cau.fa. aut ꝓhibitio li
mitata eſt facta reſpectu temporis. vt q: ꝓhibit⁹ alie
nare in vita: ꝛ nō ꝓhibetur in morte: ideo pōt heredē
inſtituere: vt.d.l.pater.§.fundū.j.ti.j. aut ꝓhibitio eſt
facta limitatiue reſpectu ꝑſone in quā nō dꝫ fieri alie
natio: ꝛ tunc videt̄ ꝓhibita trāſmiſſio iure heredita-
rio in illam perſonam: vt.j.eo.l.codicillis.§.matre.l.ſi
quis ita.§.ea lege.j.de verb.obli. ꝛ ibi dixi. aut prohi
bitio facta limitatiue reſpectu perſonarū in quas po
teſt alienari: ꝛ vltra eas eſt prohibitio facta genera-
lis: vt in caſu iſtius.§. tunc aut tranſmiſſio fit ad here
dem extraneum ex teſtamento: ꝛ vr̄ ꝓhibita aliena-
tio: vt hic. aut ad heredē legitimū ꝛ nō vr̄ ꝓhibita. vt
j.eo.l.cum pater.§.cū inter. ꝛ hoc tꝫ gl.j.in ſol.l.pater.
e §.quindecim[e].j.ti.j. idem tenetur cōmuniter. in dicta

l.pater.§.fundum. ita tenēt Dy. ꝛ Iac.
de are. Ex his ſunt ſoluta contraria q̄
fiunt in gloſſ. contra iſta partē. ❡Ve-
nio ad.iij.partem.ſ.ad ver. quid ergo
hic dicitur quod proximus quiſqꝫ vo-
catur. contra.ſ.eo.l.cum ita.§.fi. ſolu.
ibi aliqui fuerunt nominati vnde pre
ferunt̄: hic ſimpliciter familia. ❡Ve-
nio ad.iiij.partem.ſ.ad verſi. nec tamē
opp. ꝛ videtur quod poſtq̄ꝫ primus vē
dicauerit res ſit facta alienabilis in
quēcunqꝫ. vt.l.pater quindecim.j.ti.j.
gl.ſignat iſtud cōtrariū ad ſecundam
partē: ſed ibi non bene cadit. ſed hic ꝓ
prie. dic ergo ꝙ ibi fuit ꝓhibitus alie-
nare quilibet pro parte ſua: vnde pars
que ſibi obuenit a ſocio illā poteſt alie
nare: q: nō eſt prohibitus. hic vero fa-
cta fuit ſimpliciter ꝛ in rem: ſcilicet do
mus alienetur: ſeu vt in familia relin
3 quatur. aliud † ergo eſt dicere ꝓhibeo
ne alienes vel ne titius alienet: tunc cū
ſit perſonalis ſi res tranſiret ad alium
ſemel: licite de cetero poteſt alienari: ſꝫ
quando prohibitio eſt in rem: tunc ꝓ-
hibitio ſemper durat: vt hic. ❡Venio
ad quintam.ſ.ad verſi. quod ſi cautio.
opp. quod poſſit condici: vt.l.hoc ſena
tus.§.j.de vſufru.ea.re.que vſu conſu.
glo. ſol. primo quod hic poterat conſu
li alio modo: ibi non: quod non placet:
q: etiā ibi alio mō conſulit̄: vt ibi ptꝫ:
ſolue ergo ſcđo modo qđ hic nō inter-
eſt: q: forte nūq̄ꝫ eſt habiturus: ibi ſic:
qđ declaratur: ille a quo vendicabat̄
erat extrane⁹: vnde in nullū caſum eſt
habiturus ipſe cum non ſit de familia
ꝛ cautio que debebat preſtari erat pre
ſtāda ſeruo publico in fauorē familie:
vñ non pōt cōdicere. Illi ꝟo de fami-
lia quoꝝ intereſt nō poſſunt vēdicare.
q: prim⁹ vēdicauit: ꝛ nō hꝫ ab eis ſꝫ ab
alio poſſidēte. Itē illis de familia pōt
eſſe ꝯſultū alio mō.ſ.ex ti. vt legatorū
noie caueat̄ ꝑ offm̄ iudicis. ❡Venio
ad ſextā ptē.ſ.ad ꝟ. ſꝫ ſi dom⁹. ❡Op.
cautio q̄ nō pōt cōmitti nō dꝫ interpo
ni: vt.l.hec ſtipl'o.§.diu⁹. vt le.no.caue.
Quidā dicūt ꝙ h̄ ē ſpāle. dicūt alij ꝙ
h̄ pōt cōmitti. ꝛ ꝙ hic dicit qđ ille erat
vltim⁹. intelligo qđ ali⁹ eſſe ſperabat̄:
vl' ali⁹ erat i eq̄li gradu: vl' dic ꝙ null⁹
erat in ꝟitate: ſꝫ dubitabat̄ an eſſet.
❡Circa iſtam partem queritur que
ſit iſta cautio. gloſſ. dicit ſuper ver. cau
4 tionē. dic vt in gl. ❡Venio ad vl. † par

a ❡Fratre. iſtū tex. all'. bal.in.l.nō ſolū.§.morte.de ope.
no.nun.in prin.
And.po. ❡Fratre. vide q̄d dicat Barb. ꝯſi.xxvij.in
xj.col.in.j.vol.in eo.ꝟ. ꝛ ꝟſ. venio ad ſcđam ptē.in ver
bo primo caſu. vide alex.ꝯſi.clv.in.ij.vol.
b ❡Cautio.
adde ꝙ di
cit ſe obri-
nuiſſe pau.
de caſt. hic
ſup ſtatu-
to patauī-
no diſpo-
nēte ꝙ ap-
pellās de-
beat caue-
re de reſti-
tuēdis ex-
pēſis. alr̄
ꝓceſſus fa
ctus nō va
leat q: dꝫ
intelligi ſi
petatur.
c ❡Sꝫ q̄ro.
ꝛ vid eūdē
in.l. ſi co-
gnatis. ff.
de reb.du.
ꝯſului per
me ꝓuocā
do domūꝫ
de cātellis
itelligit̄ de
illis q̄ ſunt
đ agnatio-
ne teſtātis.
Andr.bar.
And. Po.
d ❡Dic ḡ.
vide ro.in
fili ꝯſi.xv-
ij.ad fi.
e ❡Quin-
decim. adđ
pau.de ca.
ꝯſil.ccxx-
iiij.

a ¶ Imperator. §. ſi centū legatis. no. qḋ nō poteſt quis grauari in plus quā ꝑceperit a defuncto fallit in caſu multū no. ī.l. ſi mihi ſtich⁹. ſ̄.ti.j. qn̄ teſtator legauit vni rem ⁊ illū in alia regrauauit: qꝛ per acceptionem legati tenebitur in alia re licet plus valēte. facit eo. ti.l. plane. §. ſicut, item ꝑ viā conditionis poteſt q̇s in plus grauari quā ſit emolumentū qḋ ꝑcipit. ita ītelligit̄. l. ciuitatib⁹. §. j. ſ̄. ti. j. alleg. §. ꝑxi. ſecus in vim modi l. plauti⁹. ⁊ ibi no. infra de condi. indebi. Andr. pomate.

a ¶ Si centum lega. vide pet. de ancha. ī materia in ſili caſu in conſi. cl xvj. in themate preſuppoſito ꝟ. iſtis premiſſis. in verbo certū eſt autē

b ¶ Cū quidam. ⁊ vide Ludo. rom. in cōſilio. cclxx. pro dom. Bart. hic ſoluit nomine proprio de pecunia alterius. An. barb.

b ¶ Cū q̇dā vide eūdē ī lege diu⁹ ī.ad.l. falc.

c ¶ Cū autē. adḋ videndū Jo. an. in ad. ad Spe. i ti. de em. ⁊ vē. §. iij. loco. in ꝟ. ſi aūt hñs ius ī fideicōmiſſo.

tem. ſ. adver. ſi quidam. et opp. quod emancipatus nō eſt de familia: vt. l. tutelas. ſ̄. de cap. di. Sol. quidā dicunt imo eſt hodie: cum ſublata ſit differentia emācipationis. tu dic qḋ non erat de familia tunc: ſed tēpore teſtamenti erat: vt. l. ſi cognatis īfra de reb. dub.

Imperator. Legatarius tenetur cedere fideicommiſſario actionem vel rem ſi habet. h. d. hanc. l. declara: vt. ſ̄. tit. j. l. ſi fideicommiſſum.

Si cētū legatis. a Oneratus in quātitate non poteſt vltra grauari quā ſit illa ⁊ eius vſure ſi onus in quantitate conſiſtat: ſecus ſi in ſpem propria. h. d. hūc. §. declarabo. ī. §. ꝑxi. Dy. dicit ꝙ iſte caſus non eſt alibi.

1 ☞ Oneratus in quota non poteſt grauari in alia quota vltra vires relicti.

2 Rō lucri quod honeſte ⁊ licite percipi poteſt eſt habenda.

3 Qui conſequitur commodū ex aliquo negotio propter hoc non pōt grauari.

4 Grauari in plus quam oneretur qn̄ quis poſſit.

Cum quidam. b Honoratus †in q̄ta non poteſt grauari in alia quota vltra vires relicti. h. d. reaſſume. §. ſi cē tum. ſ̄. proxi. in princ. Dicitur quod habetur rō vſurarum. queritur quid erit hodie cū vſure ſint in totum prohibite: r̄ñ. dꝫ haberi rō eius lucri † ꝙ pōt honeſte ⁊ licite percipi ſecundū formā. c. ꝑ veſtras. extra de do. inter vi. ⁊ vxorē. ¶ Venio ad ꝟſi. nec mutanda. quē dicit Dy. non eſſe alibi ⁊ verum dicit ita expreſſe: ſed rationē eius habemus. ſi eñ † ex aliquo negotio conſecutus eſt commodū: propter hoc non poteſt grauari: qꝛ habuit a fortuna: nō iudicio teſtatoris: vt. l. ſed ſi ſic. ī. tit. j. facit lex ſociū qui in eo. ſ̄. pro ſoc. itē ſi penā euaſit ⁊ ſic euitauit dānum propter hoc nō pōt grauari. ſimile in eo qui euitat dānum expenſarū: vt. l. iij. §. ſi rem. ī. ti. j. ¶ Venio ad ver. hoc ſi ita ⁊ op. de iſto. §. cū q̇dā. Sol. hic fuit legata quantitas pecunie ⁊ grauatus in ſpecie certa ⁊ propria: vnde tm̄ videtur eſtimaſſe rem ſuam nec pōt ignorātiā pretendere: ſed in. §. cū quidam. fuit relicta quota cuius valorē poterat probabili-

4 ter ignorare: ideo non imputatur ſibi. † Huius occaſione glo. hic enumerat caſus in quib⁹ pōt quis in plus grauari ꝙ̄ oneret̄. quā vide ⁊ ſigna. Tu tm̄ diſtingue aut reliquit̄ quātitas: aut ſpēs certa aut quota. primo caſu aut grauatur in quātitate et nō poteſt in plus grauari ꝙ̄ ſit illa quantitas ⁊ cōmodū vſurarū: vt hic in. §. ſi centū. aut grauat̄ in ſpecie: ⁊ tunc aut in ſpecie propria: ⁊ pōt in plus grauari ⁊ ſibi imputetur ſi agnouit: vt hic ī ꝟ. hoc ita ⁊. l. ſi minor. ſ̄. de mino. aut in ſpecie aliena redimēda: ⁊ tunc nō tenet̄ expendere vltra quā ſit legatū etiā ſi agnouit: vt. l. ſed ſi non ſeruus. in prin. ī. ad. l. fal. ſi vero legatur ſpecies: ⁊ tunc aut legat̄ ſimpliciter aut alternatiue. primo caſu nō pōt ī plus grauari ꝙ̄ ſit pretium illius ſpeciei cū fructibus. vt. l. ciuitatibus. §. ſi. ſ̄. ti. j. ⁊. l. filius. §. apud marcellum ſecundo caſu qn̄ alternatiue: tunc pōt grauari quātum valet illa res que pluris eſt etiā ſi minorem agnouerit: vt. l. plane. la. ij. §. ſi cui. ſ̄. tit. j. tertio caſu principali qn̄ quota relinquitur alicui vel aliquid vniuerſale quod contineat debita ⁊ credita: tunc aut queris vtrum poſſit grauari per teſtatorē vltra valorē ipſius quote: ⁊ nō pōt: vt hic in. §. cū quidam aut queris vtrum ille cui relinquitur poſſit grauari ex natura ipſi⁹ rei relicte vt ſi portio hereditaria eſt dānoſa ⁊ poteſt grauari: qꝛ tenet̄ omnia debita agnoſcere: idem ſi legatur halendariū vel menſa vt hoc. §. ⁊. l. cum pater. §. menſe. ⁊. l. cū filius §. lucio ⁊. l. lucius. §. marito. ī. eo.

1 ☞ Pretium ⁊ res comparata ex pretio in vniuerſalibus ſuccedit loco rei.

2 Heres quādo habet vnam rem pro alia: an tunc illa veniat in petitionē hereditatis vel reſtitutionē.

3 Onus probandi quod vna res ſit empta ex pretio alterius cui incumbat.

Cum autem. c Pretium †et res cōparata ex pretio ſuccedit loco rei ī vniuerſalibus. h. d. ¶ Oppo. quod pretium loco rei non ſuccedat vt. l. mater. ī. de rei ven. ſol. ibi in iudicijs ſingularibus. hic in vniuerſalibus: ita no. ſ̄. de pe. here. l. ſi rem ⁊ pretium. facit. ī. de verb. ſig. l. labeo. §. j. ⁊ ibi dixi. ¶ Oppo: de. l. ſed ſi lege. §. j. ſ̄. de peti. here. Sol. dicit glo. hic emitur nomine hereditario. ibi: ſuo. hec ſol. non placet: qꝛ hic loquit̄ ſimpliciter. Itē quia in dubio videtur emere quis proprio nomine: vt. l. ⁊ magis. ī. de ſo. Preterea hic tex. loquitur in caſu dubij: quod apparet: quia ſup dubio preſumit. dicit enim diminuiſſe non videtur ⁊c. ſi enim emiſſem nomine hereditario: pro conſtanti poneret quod non diminuit: et non vteretur illo verbo videtur: quod refertur ad caſum dubij. preterea iſta ſol. ē contra. l. idem ſeruādum. ī. ꝑxi. que cum iſta continuatur: vbi ſoluit creditoribus ꝓprijs. qḋ nō poteſt fieri noīe hereditario. ꝑterea ꝙ. l. ſed ſi lege. §. j. diſtiguat̄: aut emit noīe ꝓprio vel hereditario non poteſt eſſe verum: nā ibi loquit̄ in

bone fidei poſſeſſore q̄ ſe heredem putabat: vñ hereditas iam eſſet confuſa cū ſuo patrimonio: vt. l. ſed ⁊ ſi plures. §. filio. ſ̄. de vulg. ⁊ pup. vnde indubitanter noīe ꝓprio emit: nec hic cadit talis diſtinctio. ¶ Vñ

a †pro declaratione huius materie que ſubtilis eſt et quotidiana: diſtingue quando heres habet vnā rē pro alia re: vtrum veniat in petitionem hereditatis: vel reſtitutionem. dic aut loquimur in poſſeſſore hereditatis: aut in vero herede rogato de reſtituendo. primo caſu ſi quidem eſt bone fidei poſſeſſor: aut ad eum peruenit aliquid directo ex ipſo contractu habito ſuper re hereditaria: vt qꝛ vendidit ⁊ habuit pretium: vel permutauit rem vnā pro alia ⁊ habuit pecuniam: et tunc indiſtincte hoc venit in petitione et reſtitutione hereditatis: vt. ſ̄. de peti. here. l. ſi poſſeſſor. §. bone fidei. ⁊. l. vtrum. ⁊. l. ſequen. eo. tit. adeo qḋ ſi vellet ipſam rem hereditariam reſtituere: et id qḋ pro ea habuit retinere non poſſet: vt. l. ſi rem ⁊ pretiū. de peti. heredi. aut ad eum peruenit non directo ex ipſo contractu ſed per circulum: qꝛ primo vēdidit rem ⁊ habuit pretiū. deinde ex pretio aliā rē cōparauit: tūc qḋ poſtea cōparauit non tenetur reſtituere ſꝫ pretium quatenus factus eſt locupletior: vt. d. l. ſed ⁊ ſi. §. j. de peti. here. ſimile in eo qḋ emit ex re pupillari qꝛ efficitur pupilli: ſecus in eo quod emitur ex pecunia habita de vēditione rerū pupilli: vt. l. titiū. §. altero. ſ̄. de admi. tu. ⁊. C. cōia vtriuſq; iu. l. ſi patru⁹. ſi vero eſſet male fidei poſſeſſor: tūc aut ad eū ꝑuenit immediate ex cōtractu habito ſuper re hereditaria: vt qꝛ vendidit ⁊ habuit pretium: vel ex pecunia hereditaria cōparauit rem: ⁊ tunc aut hoc fecit ſponte nō qḋ hoc eſſet neceſſarium vel expediens hereditati: ⁊ eēt in electione petitoris: quid veniat in petitione hereditatis: vt. ſ̄. de peti. here. l. ſi a dño. §. ſi predo. aut erat expediens vel neceſſarium hereditati: ⁊ tunc venit illud in petitionē ⁊ reſtitutionē qḋ ad eum peruenit ex contractu habito ſuper re hereditaria: vt. l. itē veniunt. in princip. de peti. heredi. ſi vero ad eum peruenit ꝑ circulum: vt qꝛ res hereditarias vendidit: ⁊ ex pretio aliquid comparauit: tunc quod comparauit in petitione hereditatis non venit. argu. d. §. altero. ⁊. d. l. ſi patruus. ſꝫ tenebitur quaſi dolo deſierit poſſidere. ſecundo vero caſu quando loquimur in vero herede rogato de reſtituendo: tunc aut fuit rogatus ſimpliciter: aut quicquid ſupererit. Primo caſu: aut iuſte ignorabat ſe grauatum: ⁊ idem quod in bone fidei poſſeſſore dictum eſt: vt ſolum teneatur ad illud quod ad eū peruenit: vt. l. ſi. §. fina. ī. e. aut ſciebat ſe grauatum ⁊ alienauit tunc idem qḋ. ſ̄. dixi in male fidei poſſeſſore: vt. l. ſi heres inſtitutus. §. j. ī. ad trebellia. ⁊. l. mulier. §. ſed enim. eo. titu. ⁊. ſ̄. de fideicom. heredi. pe. l. j. ⁊ qḋ no. ī. ad treb. l. marcellus. §. res. ꝑ gl. ⁊ per Dy. ſecundo caſu quando fuit rogatus reſtituere quicquid ſupererit. ⁊ habet locum iſte. §. Nā aut conſtat quod fecit animo interuertendi fideicōmiſſum: ⁊ de iure antiquo habēt locum. l. titius. ⁊. l. luci⁹ §. rogatus. ī. ad trebel. hodie ſufficit vt ſeruet quartam: vt in aut. cōtra cū rogatus. C. ad trebel. aut cōſtat quod non fecit tali aīo: ⁊ ſine dubio venit in reſtitutionem. argu. l. huius. §. aut dubitatur quo animo fecit: ⁊ tunc ſi ex pretio aliquid comparauit vel aliquid vtile ſibi fecit: ⁊ in dubio nō videtur facere animo diminuendi fideicommiſſum: alr̄s ſecus. hic eſt caſus: ⁊ ſic apparet qḋ eſt caſus prorſus diſtinctus a. d. l. ſed ⁊ ſi lege. §. j. ¶ Quero dicitur hic ꝙ

3 †de pretio rerum venditarum aliq̇d comparat: cui incumbat onus ꝓbandi quod ex illo pretio ſit comparatū: tex. in. l. ſi. C. de pig. videtur velle qḋ quando quis comparat ſibi videat̄ ī dubio cōparaſſe ex illa pecunia quā conſtat ad eum perueniſſe: qḋ eſt notandum a. ⁊ ideo not. bene. ¶ Quero b in. l. idem ſeruandum. dicitur hic. non eñ abſumitur quod in corpore ⁊c. q̇d eſt hoc dictum. dicit Dy. ꝙ tm̄ retineri videtur in patrimonio: cum tantominus dicebatur primo habere quod erat creditoribus obligatus. que expoſitio congruit ad caſum huius. l. tātum. ſed referendo ad omnia ſupradicta. dic quod tantum in patrimonio poſuit quantum diminuit. poſuit aūt redimendo vel ſe liberando.

1 ☞ Partus nō dr̄ haberi ex cā lucratiua qꝛ mater carior emitur.

2 Expenſe facte cauſa querendorū fructuum deducentur omni caſu.

3 Valorem rei ex officio debet eſtimare etiam ſi non ſit probatum in iudicio.

Si quod ex pāphila. Partuꝫ dicitur quis habere ex titulo quo habet matrem. hoc dicit. ¶ Oppo. ſ̄. de euict. l. vacce. ⁊. l. ſi pregnans. vbi partus non videtur emptus. Solut. partum † vere non emit: ſed matrem cariorem propter partum: ideo non videt̄ habere ex cauſa lucratiua. ¶ Oppo. ī. ad. l. falci. in. l. fal. placuit. vbi ꝓpter partuꝫ non dicitur ancilla emi carior. Solue vt ibi. Quero quid ſi aliquis emit matrem non pregnantem: gloſſ. hic videtur dicere ſecus: licet Roge. dubitet vt patet ex prima ⁊. ij. glo. puto tamen quod ſi mater fuit ēpta nō pregnās qḋ debeat haberi rō ſūptuū factorū ad hoc vt part⁹ haberet̄. vt qꝛ ancilla tāꝙ̄ ꝑgnās non potuit opari.

2 Nullus † eſt eñ caſus in quo hec deductio expēſarū factarum cauſa acq̄rendorum fructuū non fiat. vt. l. fundus. ſ̄. fami. erc. ¶ † Vltimo no. ex ſi. l. ꝙ lꝫ in iudicio non ſit ꝓbatum de valore rei: iudex ex officio ſuo c dꝫ eſti-

a ¶ Notādū. adde ſm̄ Pau. de ca. in. l. ſi. §. in cōputatione. de iure deli. ſi tempus ⁊ quātitas patiant̄. alr̄s ſec⁹. ꝑ. l. ſi. ff. de exer. ⁊ vide Roma. cōſi. ccccxvj.

b ¶ Quero. ⁊ ꝑ hoc declarat bal. in. l. vbi adhuc. in vltima columna. de iure do. quando fruct⁹ dicant̄ cōſumpti.

c ¶ Officio ſuo. not. iudicē ex officio ſuo poſſe valorem rei eſtiare ſi valor nō ꝓbat̄. viḋ Bar. ī. l. vi nū. ſi certū pe. ⁊ no. an ge. ī. l. ꝑtia rerū. ad. l. falc. ⁊ vide Bar. ī. l. j. ī vlti. q. et q̄ ibi dixi p⁹ cū ḋ ſen. q̄ ꝓ eo qḋ interer. ꝓferūtur. Adde q̄d ſi iudex adeat ex vrbanitate ad eſtimādū valorē rei q̄ elect̄ eſtimatoribus dicūt ꝑ ſnīaꝫ diffinitiuā ad iudicam⁹ talia bona titio q̄ ſnīa erit ſſta. pe tr⁹ de anc. cōſi. cccxxxiiij. Adde tu vltra ḃ ad bar. hic Alexan. de imo. ī cōſi. cxxiij. col. ſi. in. j. vol. ⁊ adde ꝙ Abb. in. c. cū cām. de teſti. ⁊ poſt eum Benedictum capra. ibi: ꝓut refert

do. Mari. ſozi. in. c. ij. de lib. obl. arti. ij. q. v. princ. ver. ſexto infertur φ etiã. ꝛ in. c. dilecti. i gl. iij. de foro cõ. per dicta Bar. hic dicunt φ iudex male facit abſoluendo reum: qꝛ certum intereſſe non ſit probatuꝫ: qꝛ iudex debet eſtimare per ſe vel per alios preſtito ſibi iuramẽto. alle. c. ſi. extra qđ met. cauſa ꝛ fuit opi. Jo. cal. qđ eſt not. ꝑm ſpõs. ꝛ ſubdit prefatꝰ do. ma. i. d. ca. ij. φ ſi ꝑ aliquã cãꝫ ĩpeditiuãꝫ iudex non põt ſumere aliã declarationẽ φ tũc non dꝫ reũ abſoluere: ſꝫ dꝫ cõdẽnare in id qđ ĩtereſt probãdũ ĩ executiõe. ar. no. ꝑ Bar. hic. et in. l. ſemp. §. ĩ interdicto. ſ. qđ vi aut clã. ꝛ in. l. ſi. C. de ſen. ten. que ꝓ eo quod ĩtereſt. ad quod etiã adducit textum in. c. auditis. đ procu. vbi φ quando quantitas eſt incerta tũ ſententia certa ferꝫ ſꝫ non mandatur executioni

mare. facit. ſ. φ vi aut clam. l. ſemp. §. ĩ hoc interdicto. ꝛ qđ ibi no. per doc. in in. l. j. C. de ſen. que pro eo. in. q. qualiter intereſſe probetur in ſi.

Titio. Prolõgatio diei legatorum facta ſimpliciter refertur etiã ad ea que diem habent. h. d. ¶ Opp. de. l. talis ſcriptura. ſ. titu. j. 1 Sol. vt ibi in. §. j.

Miles. Non referꝫ cũ quo quis loquitur quando verba diſpoſitiua proferunꝫ. hoc dicit. Dicvt. ſ. eo. l. peto. in principio.

1 Prelegata φ non veniãt in ſubſtitutione vulgari.

2 Prelegatum quis non debet habere totum lꝫ non ſit heres.

3 Conditio ſi heres non erit impletur in actu moriendi ſed conditio tacita 1 ſi repudiauerit non.

Pro parte. Prelegata † non veniunt in ſubſtitutione vulgari. h. d. Et eſt bonus caſus. huic cõcoꝛ. ſ. tit. j. l. ſextiliam. Not. † φ licet quis non ſit heres. nõ debet habere totum prelegatuꝫ. ¶ Ad hoc. oppo. ſ. titu. j. l. qui filiabus. §. ſi. gloſ. hic. ꝛ in. l. filio. ſ. titu. j. ſoluit pluribus modis. Veritas eſt quod prelegata quatenus eſt in poꝛtione hereditaria videntur prelegata ſub conditione ſi hereditatem non adierit: ꝛ ideo ſi repudiat debet habere poꝛtionẽ[a] in qua ab initio conſiſtit legatum: vt pro parte coheredum: ꝛ aliam in qua ab initio non conſiſtit legatum: quia repudiando extitit conditio eo viuo: ſed ſi decedit antequam repudiet pro parte hereditaria non poteſt ad heredeꝫ tranſmittere: quia non extitit conditio eo viuo. ita loquitur hic. ¶ Sed cõtra hanc opp. iſta † conditio ſi heres nõ erit impletur eo viuo ꝛ in actu moriendi exiſtente. vnde debet ad heredem tranſmitti: vt. l. ſi. quando dies leg. ce. ꝛ. l. ab omnibus. §. cum quidam. ſ. titu. j. Sol. hic ineſt tacita cõditio ſi repudiauerit: nõ ſi heres nõ erit. ꝛ ita nõ implet eo moꝛiente qꝛ nunquam repudiauit. ꝛ ita hic tenet Dy. vnde vbicunque dicit per gl. φ ineſt conditio ſi non adierit. intellige. i. ſi repudiauerit. ¶ Opp. iſta conditio eſt tacita: ergo non impedit tranſmiſſionem: vt. l. cõditiones que extrinſecus. ſ. de cõdi. ꝛ demõſt. ſol. hic ineſt tacite ex voluntate defuncti. Item dependet ex volũtate legatarij: ꝛ ideo quamuis ſit tacitum impedit trãſmiſſionem ſicuti expreſſa: vt. l. ſi ita. §. illi ſi volet. ſ. titul. primo. ¶ Opponiꝫ de. l. titia. §. j. ſ. eodem. Solutio vt in glo.

1 Hec lex eſt hodie correcta.

2 Practica huius prime partis.

Cum filius. Si teſtm̃ rumpiꝫ pro parte prelegata nõ debẽtur ſicut nec legata extraneis: libertates debenꝫ ꝛ preſtanꝫ inſolidum: pro ſeruitute actio datur inſolidum: ſed pro parte obſtat exceptio niſi partis eſtimatio offeraꝫ. h. d. ꝑm Dy. ¶ Ad prin. oppo. qđ quis non põt decedere pro parte teſtatus ꝛ ꝓ parte inteſtatus. vt. l. ius noſtrũ. ff. de reg. iu. ſol. verum eſt ab initio ſꝫ ex poſt facto ſecus: vt. l. circa. ſ. de inoffi. teſt. ¶ Op. φ etiã rupto teſtõ per querelaꝫ legata valeãt: vt in auꝫ. ex cã. C. de libe. prete. ſolu. fateoꝛ † φ iſta. l. hodie corrigitur. ita glo. tenet hic in gl. que incipit. f. in totum. ꝛ in gl. ſi. huius prin. quã not. Idẽ no. in. l. papinianꝰ. §. ſi ex cã. de inof. teſta. ꝛ. l. v. eo. tit. ꝛ. l. iure noſtro. ſ. de teſta. tu. lꝫ quidam cõtra. per. l. titia. de inof. teſta. Cy. refert opi. in auꝫ. ex cauſa. ego teneo iſtam gl. ꝑ tex. in coꝛꝑe qui dicit ne filiꝰ falſis accuſationibꝰ condẽneꝫ ꝛc. ꝛ ſic loquiꝫ in caſu quo qs eſt exheredatus in cauſa incerta lꝫ non vera. ¶ Venio ad ſcđaꝫ partẽ ꝛ op. ꝛ vꝫ φ libertates non cõpetãt inſolidũ niſi quis preſtet partẽ eſtimationis ſerui. vt. l. iudicate. de excep. rei iud. ſol. glo. fateꝫ quã dꝫ preſtari pars eſtimationis ſerui. Alij aliter dicũt vt no. in. l. cum duobꝰ. C. de inoff. te. ¶ Sꝫ opp. qꝛ ſi eſſet verũ: hic nulla eſſet differentia inter libertates ꝛ ſeruitutes qđ eſt cõtra iſtum tex. ſol. vt ſtatim dicã. Venio ad tertiã partẽ. ſ. ad ver. φ non erit. primo quero de intellectu eius. gl. legit duobus modis. Primo φ referatur ad prin. ꝛ ſic eſt plana. ſecũdo qđ referatur ad primũ: ꝛ tunc obſtat contrariũ. qđ. ſ. ꝑri. feci qꝛ nõ videꝫ differẽtia inter ſeruitutẽ ꝛ libertatẽ. Pro cuius declaratione ſcias qđ ſi totũ teſtamentũ valeret libertas ſtatim competeret ꝛ etiã ſeruitꝰ ſine noua cõſtitutione: ſicuti em̃ transferꝫ dñium ita ſeruitꝰ cõſtituiꝫ: vt. l. ſi partẽ. §. j. queãd. ſerui. amitt. ꝛ. l. j. de ſerui. leg. ſed qñ teſtm̃ rumpiꝫ pro parte libertas ipſo iure competit eodẽ modo: lꝫ ſeruus preſtare cogatur eſtimationis partẽ per officium iudicis: vt. d. l. iudicate: ſed ſeruitutes ipſo iure non cõpetũt: ſed actio ꝑſonalis ꝓ ſeruitute cõpetit inſolidũ. ꝛ hoc vult dicere iſte tex. ¶ Opp. ſeruitutes ex poſt facto pñt cõſeruari pro parte: vt. l. pro parte. ſ. de ſerui. ſol. poſtquaꝫ teſtamentum reſcindiꝫ fingiꝫ ab initio nõ valuiſſe: ꝛ per conſequẽs ſeruitutẽ nullo tꝑe cõſtitutã. ¶ Quero † practicã huius partis. dicit gl. ſi hꝛs conueniret ad integrã ſeruitutem tũc habet neceſſe cõuenire cũ

donec fuerit certificata. faciunt etiam ꝑm ipſm not. ꝑ Bar. ꝛ Bal. in. l. ij. C. de reſcin. ven. ꝛ Bal. in. l. fin. C. de iure do. impe. ꝛ idẽ arbitrãtur prefati doct. dicendum de fructibus redditibus ꝛ prouentibus ꝛ ſimilibus quãdo probanꝫ: ſed non probatur certa quantitas per predicta que omnia no. qꝛ ſepe in practica occurrere poſſent. J. L.

a ¶ Hꝛe poꝛtionẽ. addõ qđ dixi poſt bar. in. d. l. cõditio. 2 per Ang. ꝛ Imo. in. l. ſi. de cõdi. inſti. in. iij. col.

filio: vt patiaꝫ imponi: qđ ſi nõ facit cõdemnaꝫ ad intereſſe: hoc nõ plꝫ Dy. qꝛ eſt ↄtra iſtũ tex. nõ em̃ cõdẽnaꝫ ad intereſſe: ſꝫ liberaꝫ dãdo partẽ eſtimationis. iſta inter ſe multum differũt: qꝛ intereſſe poſſet multũ aſcẽdere. practicã ergo ponit tex. clarã: ꝛ bene: qꝛ heres cõuẽtus ad ſolitã ſeruitutẽ põt ſe liberare dãdo partem eſtimationis: vel conueniat cum filio et det integram ſeruituteꝫ recepta parte eſtimationis. ¶ Vltimo no. iſtũ tex. qui dicit partis eſtimatio. id ẽ pars eſtimationis: qꝛ ſeruitus diuiſionẽ non recipit.

1 Legatarius hereditatis debet ſuſtinere cõmoda ꝛ incommoda.

2 Legatum hereditatis quando dicatur vniuerſale ꝛ quando particulare.

3 Fructus medio tempoꝛe percepti non debẽtur legatario hereditatis.

4 A legatario hereditatis quando deducãtur debita hereditaria a defuncto ſoluta.

5 Pecunia exacta a defuncto quãdo reſtituatur legatario hereditatis.

6 Heres ꝛ legatarius hereditatis debent adinuicem preſtare cautiones.

1 **Lucio titio.** Legatarius † hereditatis debet ſuſtinere cõmoda ꝛ incommoda illius. h. d. ꝛ eſt bonꝰ. §. ꝛ ſepe de facto accidit.

2 ¶ Quero †. j. vtrũ[a] legatũ hereditatis dicaꝫ vniuerſale vel particulare? Rñ. aut quis legat hereditatẽ ipſius legãti: ꝛ videꝫ fideicõmiſſum vniuerſale. vt. l. mulier. §. fina. ad trebel. aut quis legat hereditatem quã habuit ab alio: nõ ſuã: ꝛ tũc nõ eſt fideicõmiſſuꝫ vniuerſale: vt. ſ. ad treb. l. cogi. §. ſed ꝛ ſi miles. ver. ꝛ quauis. qđ eſt ea rõne: qꝛ teſtõꝛ vel adiuerat vel legãdo adijt. ꝛ ſic cõfunditur cũ ſuo patrimonio: vt. l. ſed et ſi plures. §. filio. ſ. de vulga. ꝛ pupilla. vñ amodo nõ eſt hereditas illius primi defuncti ꝓprie loquendo: ꝛ ſic trebel. nõ habet locũ: vt. d. ver. ꝛ quis. Et ex hoc ſequiꝫ qđ dies hereditatis legati cedit a tẽpoꝛe moꝛtis ſicut alterius rei ſingularis legate: qđ eſt mirandũ: cũ hoc eſt tale legatũ qđ põt hꝛe incõmoduꝫ. vñ videreꝫ eadẽ rõ que in hereditate: ſꝫ tñ cõtrariũ eſt

3 hic: vt vidiſtis. Quero: † quid de fructibus medio tꝑe ꝑceptis? vtꝝ debeanꝫ huic legatario? Rñ. nõ. vt. ſ. l. proxi. §. filia. niſi eo modo quo. ſ. dicam.

4 ¶ Quero † quid ſi defunctꝰ ſoluit debita hereditaria: an ab iſto legatario debeat deduci. rñ. non quatenus põt cum perceptis fructibus cõpenſari: vt. l. lucius. §. que marito. ſ. e. ſecꝰ ſi nõ poſſet cõpenſari cũ fructibꝰ: vt. ſ. de cõdi. ꝛ demõ. l. quibꝰ diebꝰ. ꝛ qđ ibi no. ꝛ ſic intelligo l. iſtã que dicit ad legatariũ nõ tranſire onera que non perſeuerãt vſque ad moꝛtẽ. ſ. ſi onera ſunt extincta de fructibꝰ vel al's naturalꝛ ſecus ſi eſſet ſolutum de ꝓprio teſtatoꝛis: vt. l. qui cõcubinã. §. cum ita. ſ. titul. j.

5 ¶ Quero quid † ſi teſtatoꝛ[b] exegit debita an illa pe

b cunia reſtitueꝫ huic legatario. Hic tex. vꝫ φ non dñ dicit ſicut vice mutua preſtabuntur actiones que ei preſtare poterunt. q. d. ſi ſunt extincta nõ debenꝫ ei: φ puto verũ ſi extincta ſunt ꝛ teſtatoꝛ locupletioꝛ nõ eſt factus: ſecus ſi in ſuum patrimoniũ cõuertiſſet vt ſ. eo. l. imperatoꝛ. §. ſi. cũ. ll. ſeq. ꝛ. d. l. qui cõcubinam

6 §. cum ita. ſ. ti. j. ¶ † Quero vtrum debeant inuiceꝫ preſtare cautiões? Rñ. φ ſic. ſ. per legatariũ qui ſubiuit oĩa onera hereditatis: vt. ſ. l. ꝑri. §. menſe. ꝛ. d. l. qui concubinam. §. cum ita. et econuerſo per heredem cauebitur legatario de dando ſibi quicquid ad euꝫ peruenit ex dicta hereditate: vt. l. ij. in princi. et §. perueniſſe. ſ. de here. vel act. vendi.

Dominus. Heres non põt retinere vſumfructũ[a] vel partem rei legate. ſecus in ceteris ſeruitutibus. h. d. nota quod dixi in ſummario. ¶ Opp. ſ. ti. j. l. legatum. §. fundus. ſolu. diſtinctio huius §. tollit contrarium: qꝛ aliud in vſufructu: vt hic. aliud in ceteris ſeruitutibus[c] vt ibi. ꝛ ſic concoꝛdat cum. ij. reſpon. ¶ Op. de. l. iiij. ſ. de vſufruc. leg. Solu. ibi legauit propꝛietatem: qđ intelligitur de nuda: hic legauit fundũ.[b] ¶ Opp. ſi hꝫ teſtatoꝛ in re partem illam ſolũ videtur legare: vt. l. ſerui electionem. in fine. ſ. titu. j. Solu. illud verum quando alia pars erat extranei. hic alia ꝑs erat heredis quod eſt no. ¶ Quero qđ ſi pars erat heredi debita. Rñ. idẽ vt dixi in. l. vnũ. §. ſi rẽ. ſ. e. ¶ Quero hic loquiꝫ in fundo legato ſub cõditione quid ſi fuerit legatũ pure. Rñ. idẽ. vt. ſ. eo. l. is cuius. ꝛ ibi no. hoc em̃ pꝫ ex rõne poſita in ſi. §. qñ ꝑs[c] erat heredis in qua non cadit cõfuſio. quod not.

1 Falſum nõ videꝫ qđ iuuaꝫ primoꝛdio veritatis.

2 Dictio ex: licet denotet cauſam proximam ponitur etiã pro dictione ꝓpter.

1 **Heres meus.** † Non vꝫ eſſe falſum qđ iuuaꝫ primoꝛdio veritatis. h. d. primo ponit dictũ ſeu thema. ſcđo rñ. annectendo rationẽ φ falſa demonſtratio non vitiet legatũ. tertio annectit aliã rõnẽ 2 ibi: nec in totũ ꝛc. Pro † cuiꝰ declarationes debes ſcire φ de natura dictionis ex: eſt denotare cauſam proximam: vt C. de le. l. non dubium. ꝛ. l. eo tempoꝛe in fin. ſ. de pact. cum ergo teſtatoꝛ dixerit ſibi deberi ex teſtamento: non videbatur poſſe referri ad id quod ex ſtipulatione debetur occaſione teſtamenti: ꝛ ſic illius debiti teſtamentum eſt cauſa prima et remota: nec eſt proxima. quia dictio ex: poteſt poni pro dictione propter: cauſa vitandi contrarietatem vel abſonuꝫ intellectum: vt. l. j. C. ſi ſeruus extero. iuriſconſultꝰ dicit hic φ dicta cã nõ eſt oĩno falſa: qꝛ dictio ex: põt intelligi vt denotet cãm primariam ꝛ remotã. ¶ Opp. ſ. ti. j. l. ſi ſic. §. j. ꝛ. ſ. e. l. ſi ita ſcripſiſſet. Solu. ibi debitum fuerit extinctum. hic vero fuit tranſlatum in aliam obligationẽ. ¶ Opponitur quod non inſpicimus originẽ obligationis: vt. l. j. §. fine. ſ. de

a ¶ Quero prĩo vtruꝫ legatũ hereditatꝫ ſit vniuerſale ꝛ ita tꝫ baldus i. l. ex legato. ĩ. j. colũ. C. de leg.

b ¶ Quero quid ſi teſtatoꝛ. Et vide Ang. in. l. diuus. ſ. de petit. here. ꝛ Archi. xj. qõ. iiij. c. quia res. Andr. Barba.

c ¶ Ceteris ſeruitutibꝰ vide poſt bar. gl. ĩ. l. ſi vnꝰ. §. itẽ ſi pactꝰ. ſ. de pact. ex notabiliter dictis poſt bart. in. l. ſi ſeruꝰ titij. ſ. titu. j. Et adde bar. in. l. ſi vnũ §. ſi rẽ. ſ. e. ꝛ eſt ſingu. iſte tex. ꝑm angel. in. l. ſui electio §. ſi. ſ. tit. j. ꝛ etiã iſtũ text. alleg. Bart. ꝛ illũ limitat.

condi. ſine cauſa. Solu. ibi cauſa obli- b
gationis deuenit ad non cauſam. hic
venit de vna cauſa ad aliam. ¶ Op-
po. ꝟ. de capti. l. i libello. §. codicilli. So
lu. ibi nõ inſpicitur tempus quo codi-
cilli ſunt facti: quia proprie illud nõ di-
citur tempus oꝛiginis codicilloꝛũ: ſed
inſpicitur tempus facti teſtamenti a
quo codicilli confirmantur vt ibi pa-
ter. ¶ Oppo. de. l. ſ. de here. vel actio.
ven. gloſſ. non ſol. ſed non eſt contra.
¶ Oppo. de. l. iij. §. idem ſcribit. ſ. de
pec. Solu. ibi ex mutatione tituli mu-
tatur ratio legis. nam per iudicium di
citur quaſi contractum cum filio de
peculio: quod in oꝛigine actionis ibi 1
nõ erat. ſed hic ex mutatione tituli nõ
contingit mutatio voluntatis defun- 2
cti per rationes hic poſitas in text. de
hoc dixi. in. l. tutoꝛ. ꝟ. de fideiuſ. 3

Seruus.
Si aliquo caſu liber-
tas impeditur tẽpo- 4
re quo cedit dies legati vitiatur lega 5
tum. hoc dicit. ¶ Oppo. C. ad ſille. l.
penulti. ſol. fallit ibi per rationem po- 1
ſitam in text. ¶ Quero que ſunt iſte
cauſe que impediunt libertatem ſer-
ui. dic vt in glo.

1 ☞ Natura cõparatiui eſt relinque-
re foꝛmã poſitiui extraneo.
2 Verbum plus appoſitum per teſtato
rem in legato impoꝛtat arbitrium bo-
ni viri: ⁊ poterit modicum arbitrari.
3 Iudex arbitratur quando qui debet
arbitrari non arbitratur.
4 Verbum plus in teſte nihil operatur.

Pater.
Qui legat vni ex certis
plus videtur omnib' le- c
gare: ⁊ exceſſum in illo in heredis ar-
bitrio ponere. hoc dicit. ¶ Nota † ꝙ 1
de natura comparatiui eſt relinquere
foꝛmam poſitiui in extraneo. ⁊ iſta eſt
ratio quare omnibus videtur relictũ.
2 ¶ Secundo not. † ꝙ ſi teſtatoꝛ dicat
alicui plus dandũ: nec ponit verba q̃
ſapiant liberã voluntatem vel arbi-
trium boni viri videt̃ in dubio intelli
gere de arbitrio boni viri vt in tex. di- d
xit enim[a] hic plus tribuas: nec dixit a
quantum volueris vel quantum pu-
taueris vel quantum arbitratus fue-
ris vel aliq̃d ſimile: ⁊ tñ refert̃ ad ar-
bitriũ boni viri: vt ptz ex tex. qui dicit
arbitrium filie dat̃: qð eſt notandum.
¶ Quero vſq; ad quã q̃titatez põt
arbitrari. Reſpon. modicum: vt. l. hec
adiectio. ꝟ. de verbo. ſigni. ¶ Quero
3 † quid ſi non fuit arbitratus. Gloſſ.
ponit opin. veritas eſt quod ſtabitur
arbitrio iudicis; quod patet ex text.
dum dicit arbi. filie datur ⁊c. vt. l. ſ. ſ.
4 eod. ¶ Vltimo iſte. §. † inducitur ad

a ¶ Dixit ei. facit quod no. Bar. in l. iij. in pñc. ꝟ. ð an. leg. ⁊ ad bart. hic adde Alexan. de imo. in con ſil. lxxxij. in fi. in. v. vol. ⁊ ibi de verbo. vñ qð impoꝛtat liberum arbitrium.

b ¶ De teſte. vide Bar. in. l. cũ furti. ſ. de in lit. iuran.

c ¶ Per dy. ſed dy. te- nuit cõtra- rium in re- gula null' plurib' de reg. iur. in vj. et vide Bart. in. l. edita. C. ð eden.

d ¶ Sʒ quero. adde ꝙ no. bart. in l. ſi hr̃dis. ꝟ. tit. ſ.

queſtio. de teſte[b] qui dicit titium poſſediſſe. xij. annis
⁊ plus de quo per gloſſaʒ in. l. ab hoſtibus. §. ſed qð
ſimpliciter. ſ. ex quibus cauſis maioꝛes. ⁊ per Guil
liel. in. l. ſi poſt tres. ſ. ſi quis cautionib'. veritas ẽ ꝙ
illa verba et pl': nil releuãt i teſte: q: iudicẽ certũ nõ
reddunt: vt. l. cum furti. ſ. de in litem iur. ⁊ ibi dixi.

Non iure.
Ille per quem non ſtat quomin'
tutela ſuſcipiatur non priuatur le
gato. h. d. Circa hoc dic vt dixi de executoꝛe qui no-
luit officium aſſumere: vt dixi in. l. ſ. ſ. codẽ. de hoc in
l. neſennius. cum. l. ſeq. ſ. de excu. tu.

Qui mutianam.
Qui venit cõtra cau
tionem mutianam te
netur reſtituere rẽ cũ fructib'. h. d. de hoc dic plene
in. l. mutiane. de condi. ⁊ demon.

1 ☞ Cumulatio actionum plurium non admittitur
qñ electione tolluntur.
2 Ratio quare plures actiones que electione tollunt̃
non cumulantur.
3 Ratio quare actio perſonalis ⁊ rei vendicatio ele-
ctione tolluntur.
4 Actio eligenda ex plurib' dʒ eligi tpe dati libelli.
5 Qñ ſunt plures heredes vnius teſtatoꝛis vna actiõe
cõtra vnũ: alia contra alium agi poteſt.

Varijs.
Qñ ſunt † plures actiones que electio
ne tollunt̃ non admittitur cumulatio.
h. d. Ad tex. ibi vti non poteſt. ſcilicet petẽdo partem
per vnam actionem partem per aliam. et ad hoc ten
dit pꝛima ratio: vel petendo totum per vtranq; actio
nem partem per aliam. ⁊ ad hoc tendit pꝛima ratio.
vel petendo totum per vtranq; actionem. et ad hoc
tendit ſecunda ratio. ibi: non enim ⁊c. ¶ Opponitur
in autentic. de fideiuſſo. §. ſed neq;. Solutio. intelli-
gas hoc de pluribus actionibus pꝛincipalibus vt ꝓ-
ponendo actionem ex teſtamento ⁊ rei vendicatio-
nem: ſecus ſi pꝛoponeret perſonalem et hypotheca-
riam quod poteſt: vt not. in contrario. ⁊ not. per Dy-
num[c] in capitulo nullus. de regulis iuris. libro ſexto.
et dixi in. l. fundi. et lege fundum. infra de exceptioni.
2 ¶ Quero † que eſt ratio quod iſte actiones non poſ-
ſunt ſimul pꝛoponi. Reſpondeo quod partim petitur
ab vna: partim ab alia. ratio eſt: quia legatum non
poteſt diuidi: vt in text. ſic videtur quod ſi eſſent plu-
ra legata legatarius non pꝛohibeatur vtranq; pꝛo-
ponere pꝛo diuerſis rebus: ſed ſi pꝛo vna re pꝛopone-
retur vtraq; actio ſimul tunc cumulatio non admitti
tur: quia electione tolluntur: vt in textu. ¶ Sed que-
ro[d] vnde hoc quod electione tolluntur. Reſpondeo
3 † tenendo gloſſ. que eſt inſtitu. eodem. §. noſtra autẽ.
ratio eſt euidens: quia eligendo rei vendicationem:
non habet actionem perſonalem cum pꝛo re pꝛopꝛia
non detur actio perſonalis niſi contra furem: vt lege
finali. ſupꝛa vſufruct. quemadmodum caueat. ſicut
alias eligendo perſonalem non habet rei vendica-
tionem: vt nota. in dicto. §. noſtra. ſed ſi teneremus
opiniones quoꝛundam modernoꝛum quam Cynus
refert in lege ſecunda. codice communia de lega. ſci-
licet quod iſte actiones concurrant oꝛigine: eſt ratio:
quia ſic conſtitutum eſt vt heres cogatur eligere vt
4 hic dicitur in textu. ¶ Quero † quando debet elige-
re. Reſpondeo tempoꝛe dati libelli dicit gloſſ. vt lege
edita. C. de edẽ. fallit in. l. ſ. §. quia autem. ſ. quoꝝ le.

per rationem que ponitur in. l. quod in heredem. §.
eligere. de tribu. ¶ Quero quid ſi ſunt plures here-
des vnius legatarij. Reſpõ. idem vt. l. huiuſmodi. §.
5 fina. cum. l. ſeq. ſ. tit. ſ. dic vt ibi. ¶ Querit gloſ. † qd
ſi ſint duo heredes vnius teſtatoꝛis an poſſit contra
vnum pꝛoponi vna actio: contra alium alia. Et tenet
quod ſic: quod puto verum: quia per legem. xij. tab.
illa actio eſt diuiſa contra illos heredes. pꝛo hoc fa-
cit infra iudi. ſol. l. iam tamen. §. penul. et quod ibi
plene dixi.

a Repetendoꝛum.
Dãnata memoꝛia te-
ſtatoꝛis repetuntur le
gata ſoluta. hoc dicit. Qualiter autem fiat ꝓceſſus
vel condemnatio alicuius cuius memoꝛia damna-
tur. Glo. dicit in. §. per contrarium. inſti. de here. que
ab inteſta. dixi in. l. quia latronibus. §. ſ. ſ. de teſta.

Cum pater filios.
Si de-
bet reti
neri ſpecies ⁊ pecunia: ſpecies de tota
hereditate deducitur: pecunia de par-
te reſtituentis tantum. hoc dicit. Po- 1
ne ſic caſum in terminis. pater inſtituit filium ⁊ vxo
rem ⁊ rogauit vxoꝛem vt reſtitueret filijs retento ſi- 2
bi fundo ⁊ centum. Certe pꝛedium deducetur de to-
ta hereditate: ⁊ pecunia deducetur de parte ſua. hoc
dicit. ¶ Quero q̃s eſt effectus huius inueſtigatio-
nis. Reſpon. in poꝛtione debita iure falcidie non im-
putatur niſi id quod quis habet iure hereditario: vt 1
l. id autem. ⁊. l. in quartam. ⁊. l. quod autem. infra ad
legem falci. vnde de fundo medietatem quã habet
iure hereditario ſibi tantũ imputabit in quartaʒ: de
pecunia ſibi totam imputabit in quartã: cum totam b
habet de parte ſua: ⁊ ſic iure hereditario: quod ſec'
eſſet ſi eã deberet recipere de communi: quod dic vt
dixi in dicta. l. in quartã. ¶ Et ſi queris quare aliud
in pecunia quã in fundo. tex. dicit in. l. deducta. §. nũ-
mis. ꝟ. ad treb. ⁊ ibi videbitis. ¶ Oppo. ⁊ videtur ꝙ
totã ſummã capiat a coherede qui videtur per hec
verba grauatus: vt. l. poſt emancipationem. §. ſ. ꝟ. tit. 2
pꝛimo. Sol. grauatus videtur quod patiatur ipſum
de parte ſua deducere: ⁊ ſic ipſe minus percipiebat
de parte ſua. ita dicit glo. ⁊ bene.

1 ☞ Fideicommiſſum poteſt imponi donationi cau
ſa moꝛtis.
Falcidia detrahitur ex donatione cauſa moꝛtis ⁊ ea
detracta fideicommiſſum intrinſecum minuitur.
2 Ad integrum onus impoſitum quis tenetur ſi id qð
remanſit in hereditate vel legato ſufficit ad onus
integrum.

1 Eoꝛum quibus.
Donationi † cauſa moꝛ
tis poteſt fideicommiſ
ſum imponi: ⁊ ex ea detrahitur falcidia: qua detra-
cta fideicommiſſum intrinſecum minuetur: ſecus in 1
extrinſeco. hoc dicit. Huius. §. materiã expedit gloſſ.
infra de conditio. ⁊ demõſtratio. l. plautius. ⁊ ad tre
bel. l. facta. §. ſi titius. ⁊ ibi ſunt glo. magiſtre. tangi-
tur in. l. penales. §. fina. ꝟ. ad legẽ fal. ¶ Quero quid 2
in onere extrinſeco ex alia cauſa quã alimentoꝛum.
Glo. dicit idem: ⁊ bene: vt. l. ſi mihi ſtichus. ſ. titu. ſ.
⁊. l. plautius. ꝟ. de cõdi. ⁊ demõ. ¶ Quero quid vult 3
dicere text. in fine qui dicit de maioꝛi pecunia pꝛeſta
ri non dubie voluit integra ⁊c. Glo. ad huius decla

rationem eſt facta. tamẽ eſt magis ob-
ſcura quam tex. ideo gloſ. ſic intellige.
qñ ab initio onus fuit mai' quã emo-
lumẽtum neceſſe habet ſuſtinere: idẽ
ſi ex poſtfacto eſt maius: q: emolumẽ
tum fuit defalcatũ per falcidiã. tamẽ
hoc non eſt verum generaliter niſi qñ
onus eſt extrinſecum: ita vult dicere
2 glo. hoc nõ eſt verum. nam † ita demũ
tenetur quis ad integrum onus ſi il-
lud quod remanet ſufficit ad integrũ
onus impoſitũ: vt. l. liberto. §. ſ. de an-
nu. leg. ⁊. l. marituʒ. §. a liberto. ꝟ. ad. l.
falci. ſm Dy. ⁊ Iaco. de are. expone er
go tex. ſic de maioꝛi pecunia ſubaudi
quam eſſet res legata: quia pꝛopter
rem legatam de toto patrimonio le-
gatarij voluit pꝛeſtari alimenta: non
tamen de re vel pecunia donata vel
legata ſm Iaco. de are.

1 ☞ Mater non poteſt donare filijs
vulgo queſitis.
2 Stipulatio poteſt conferri in volunta
tem ſtipulantis.

Mater filijs.
Legatario ei
demq; debi-
toꝛi non ſolum actio competit ſed ex-
ceptio. hoc dicit. ¶ No. † ꝙ mater nõ
poteſt donare filijs vulgo queſitis. qð
intellige vt not. C. ad oꝛfi. l. ſi qua illu-
ſtris. et inſti. ad oꝛſi. §. nouiſſime.
¶ Quero vtrũ[b] iſti filij legatarij ſeu
donatarij poſſint dicere non volum'
acceptare. Videtur qð non: q: ſemel
ſtipulando videtur irreuocabiliter ac
ceptare. Idem nota. in. l. ſi cui. al's ei
cui. de dona. cau. moꝛ. quod intellige
verum niſi ab initio fuerit ſtipulatus
ſub conditione ſi volet. poteſt † enim
conferri ſtipulatio in voluntatem ſti-
pulantis: vt. l. ſenatus. §. legatũ. ſ. tit.
ſ. l. a titio. in fi. ⁊ ibi no. ꝟ. de ver. oblig.

Surdo
Legati onus ⁊ emolu-
mentum queritur etiã
ignoꝛantibus. hoc dicit. ¶ Oppo. ſ.
titu. ſ. l. ſi tibi homo. §. cum ſeruus. ſol.
ficte queritur a tempoꝛe moꝛtis: vere
a tempoꝛe adite hereditatis. ſed com
mutabiliter a tempoꝛe moꝛtis: incom-
mutabiliter a tempoꝛe agnitionis: vt
l. ſi quis ita. alias ei qui ita. ⁊ qð ibi
no. ſ. de condi. inſti.

1 ☞ Ius eligendi non perditur per
depoꝛtationem.
Excommunicatus poteſt eſſe arbitra
toꝛ.
2 Fratres minoꝛes licet nõ poſſint eſſe
executoꝛes teſtamenti tamen paupe-
res eligere poſſunt.
3 Per ingreſſum religionis non cedit
dies fideicõmiſſi niſi ingreſſus ſit q̃s
religionem fratrum minoꝛum.

a ¶ Repetẽ doꝛũ. iſtuʒ text. alleg. Bal. i. l. decernimus. C. de ſacro ſanc. eccle. qð tyrãn' non poteſt teſtari.

b ¶ Quero vtrum. Et iſta glo. videtur ꝓbare. not. ꝙ ꝑ penitentiã donatarij nõ reuocetur donatio cã moꝛ. qð no. ⁊ eſt ſingu. glo. ſm Paul. de ca. in. l. ij. ſ. tit ſ. ⁊ ibi eam al- legaui poſt imo. ⁊ ſcripſi poſt bar. in. l. ij. in pꝛinci. ꝟ. de do. pꝛe- le. ⁊ hanc gloſſ. dicit eſſe elegantem Ro. i l. ſ. in. ij. col. ſ. de acqui ren. here.

a ℂ Hereditatē contra.hic videtur caſus in.l.verba.
ſ.de verbo.ſigni.⁊ ibi Bar.
b ℂ Scđo nota ⁊ no.q: Bar.videt̄ ſibi eſſe ꝯtrari⁹.vi
de que dixi.in.c.tua nobis.de teſt.And.barba.
c ℂ Eligere pauperes.vide Bart.in.l.a filio.ſ.de ali.
⁊ cib.leg.⁊
q̄ð ibi di:
xi.et vide
no.q.Bal.
de effecto
monacho.
in.l.fi.§.fi.
in.iiij.col.
communia
de leg.
d ℂ Tertio
not.an per
ingreſſum
religionis
habeat lo
cū fideicō
miſſum in
functū ali
cui cū de
ceſſerit.et
vide quod
no.Bar.in
l.ītercidit.
ſ.de condi.
⁊ demō.et
glo.not.et
ibi doct.in
l.ſi cum do
tem.ī prin.
in glo.ma
gna.ſoluto
mat.facit
q̄ð no.in.l.
ex parte.§.
in inſulaꝫ.
de verboꝝ
oblig.⁊ in
l.gallus.§.
et quid ſi tantum.de liberis ⁊ poſthumis.⁊ ſcias q̄ð
mors ciuilis nunꝙ̄ equipollet naturali niſi quando
hoc eſt iure expreſſum.gloſſ.eſt not.xvj.q.j.c.placuit.
in ver.mortuus eſt deo.quod no.perpetuo.et eſt glo.
in.c.ſuſceptum.de reſcrip.in.vj.ar.l.fin.C.de his qui
ve.eta.impe.cum ſimi.⁊ vide Innocē.in rubri.extra
de teſt.⁊ in.l.prima.ſ.de teſta.Bald.in auten.ſi qua
mulier.in prima colum.C.de ſacro ſan.eccle.⁊ Bal.
not.in.l.prima.in.xvj.colum.C.de ſac.ſan.eccle.in re
pe.⁊ vide bonam glo.in clemen.ne romani.de ele.⁊
Joan.de imol.in.c.ſi epiſcopus.de ſupplen.neg.pre
la.in.vj.per aliquos in.c.cum ſis.de conuerſi.coniu.
⁊ ad no.per Barto.hic vide no.in.d.auten.ſi qua.⁊
cum Bart.hic concor.Paul.de liaza.in.q.incip.ſub
ſtitutus.in primo dubio.Adde an mors ciuilis equi
paretur naturali.Oldra.conſi.cclxxxiiij.⁊ Pe.de an
cha.conſi.cccxcvij.
e ℂ L.ſi quis argētū.an.l.ſi quis argētum.C.de do.
habeat locum in donatione cā mortis.gloſ.ꝙ ſic.ſed

Hereditatem.

a Mutatio ne ſtat⁹ non
perditur ius eligēdi ⁊ mors ciuilis nō
facit cōditionem exiſtere:ſed natura
lis.h.d. ℂ No.† ꝙ per deportationem
1 nō perditur ius eligēdi; q̄ð facit ad.q.
ꝙ excōicatus qui equiparat̄ deporta
to poſſit eſſe arbitrator.de quo dixi
in.l.ex facto.§.ſi quis rogat⁹.ſ.ad tre
b bel.vbi eſt idem tex. ℂ Secūdo no.[b]
2 ꝙ† licet fratres minores non poſſint
eſſe executores teſtamētoꝝ:tñ eligere
c pauperes[c] poſſunt:ſicut ille qui in iu
dicio eſſe nō poteſt vt deportatus qui
perdit oīa que iuris ciuilis ſunt:pōt
perſonas eligere.q̄ð dixi plene ī libro
3 meo minoricarum. ℂ Tertio† no.[d] ꝙ
d ſi aliquis īgreditur religionē licet ha
beat̄ pro mortuo ciuiliter:ꝓpter hoc
non cedit dies fideicōmiſſi ſibi iniun
cti cum deceſſerit:ſed debet expecta
ri mors naturalis.vt.d.l.ſi quis roga
tus.⁊.l.ſtatius.§.cornelio de iur.fiſ.et
ibi per Dyn.q̄ð licet ſit verum in alijs
religioſis qui aliquid poſſunt habere
in communi:tamen nō procedit in fra
tribus minoribus:qui nō poſſunt ha
bere in cōmuni:vnde quātum ad hoc
habētur pro mortuis:q̄ð plene dixi in
quarto libro minoricarum.

Qui dotale.

Qui legat pre
tium rei vide
tur legare animo compenſandi cū re.
hoc dicit. ℂ Oppo.quod emptor te
neatur ad fideicommiſſum:vt.l.ſi pe
cuniam in fi.⁊.l.ſi ſeruus.§.qui margaritam.ſ.eiſ.ti.
Solu.huius timore hic.§.legit̄ duob⁹ modis.primo
q̄ð emptor nō ſoluit totū debitū:⁊ tūc procedūt due
prime ſolu.poſite in gloſſ.ſecūdo intelligit̄ q̄ð totum
pretiū ſoluit:q: tñ fundus erat vēditus minus iuſto
pretio:ideo teſtator iuſſit emptorē ſoluere reſiduum
q̄ð nō pōt:⁊ tūc ꝓcedit tertia ſolu.gloſ.que eſt vera.
ℂ Oppo.d: hic ꝙ mulier oblato pretio repellit̄ doli
exceptione.Cōtra imo debet habere vtrūꝗ:vt.l.ſ.§.
ſciēdū.de rei vxo.act.Rñ.hoc ideo:q: maritus dixit
amplius ei pretiū ⁊c.⁊ ſic videtur reliquiſſe aīo com
penſandi:ſecus ſi ſimpliciter reliquiſſet.
1 ☞ Solutio facta mandatario reuocato ſcienter vi
detur facta cauſa donationis:ſecus ſi ignoranter et
nume.6.⁊.7.
2 Mandatum ſimplex cuius effectus confertur poſt
mortem:morte reuocatur ſi mandatarius ſciuerit.et
qualiter reuocetur morte.nu.4.
3 Donatio quod perficiatur pacto nudo.⁊ nu.8.
5 Acceſſoria ſi reuocatur non reuocatur principale.
7 Soluens ſcienter mandatario reuocato non libe
ratur.

Meuio.

1 Qui ſoluit† contemplatione manda
ti reuocati ſcienter donare videtur:ſe
cus ſi ignoranter.hoc dicit.Vel aliter ⁊ ſic.Manda
2 tum ſimplex† cuius effectus cōfert̄ poſt mortē reuo
catur morte ſi mādatari⁹ ſciuerit:ſecus ſi ignoraue
rit.h.d.⁊ eſt difficilis.§. ℂ In text.ibi accepiſſe non
videtur ⁊c.dic:ſed ex donatione inter viuos a meuio
in eum collata ſcienter ſoluendo poſtꝙ̄ agnouit mā
datum reuocatū.Pro declarādo iſto.§.ſciendum eſt
quod legitur quatuor modis.tribus in gloſ.quarto
extra glo.nā poteſt quis donare alteri cā mortis tri
bus modis.Primo ſi donās cum donatario nihil fa
cit:ſed ſolum mādat donans debitori ſuo q̄ð dona
tario ſoluat.Secundo qñ donās ꝓmittit donatario
per ſtipulationē vel pacto nudo cauſa mortis:poſtea
mandat debitori vt donatario ſoluat.Tertio quādo
donans non contrahit cum donatario ſed mandat
debitori vt promittat illi cui vult donare cauſa mor
tis.⁊ differt iſta tertia a prima:quia hic mandat vt
promittat:ibi mandat vt ſoluat.Itē differt a ſecūda:
quia hic debitor ſe obligat donatario:ibi non.prime
due tanguntur in prima glo.tertia ponitur in vltima
gl.Examinemus ergo iſtas lecturas.Si igitur ſecū
dum primum modum oppo.ꝙ tale mandatum non
reuocetur morte:vt.l.ſi vero non remunerandi.§.fin.
ſ.man.⁊.ſ.de do.cau.mor.l.mortis cauſa.§.titia.So
lu.in contrarijs mandatum fuit collatum poſt mor
tem:hic vero mandatū de ſoluendo fuit factum ſim
pliciter:licet effectus conferretur poſt mortē.Sꝫ tūc
opp.q: ſi hoc eſſet qñ debitor ſoluit ignorās totū de
beret reuocari:q: totū eſt indebitū:cuius contrariū
dicit̄ in fi.§.vnde ꝓpter hoc oēs recedunt a prima le
ctu.vide glo.que lec.⁊ eius reprobatio colligitur ex
prin.prime glo.ibi alioquin non video quare in ſequē
ti ⁊c.ſic expone alioquin.id eſt ſi donator nihil ꝓmi
ſiſſet donatario:ſed ſolū mādaſſet debitori q̄ð lega
tum ſolueret.Legit̄ ergo ſecūdo modo.ſcꝫ q̄ð donās
promiſit donatario per ſtipulationē:vt in princi.pri
3 me glo.ſed tunc oppo.† ꝙ non ſit neceſſaria ſtipula
e tio:vt.l.ſi quis argētum.[c] C.de do.ſolu.fateor.q̄ð ho

die ſufficeret pactum nudum.ꝙ not.docto.tenēt in
l.vlti.C.de dona.cau.mor.hoc etiā tāgitur in fi.glo.
ℂ Secūdo oppo.ꝙ tale mandatum non reuocetur
morte.vt.l.ſi vero non remunerandi in fi.ſ.man.⁊.l.
mortis cauſa.§.titia.de do.cau.mor.Solu.dicit glo.
ibi mādatum cōferebat̄ expreſſe poſt mortē.hic ſim
pliciter:ſed effectus conferebat̄ poſt mortē.quo ca
ſu media via eligit̄.ſcꝫ vt ſi perueniat ad notitiā mā
datarij mandatum ſit reuocatū vt in gloſ.al's ſecus.
4 †⁊ ſic diſtingue tres caſus aut mādatum confertur
in vita:aut poſt mortē:aut confertur in vita ſed effe
ctus poſt mortē.⁊ de hoc feci vnū mēbrū diſtinctio
nis qualiter mādatum reuocetur morte:in.l.ij.§.pe.
ſ.de donationibus. ℂ Contra predicta oppo.ignorā
tia mādatarij prodeſt donatario:q: ſi ignorat valet
donatio:al's ſecus.quod eſt cōtra.l.iniquiſſimū.ſ.de
iur.⁊ fac.igno.glo.fatet̄ ꝯtrariū ⁊ dicit q̄ð hoc eſt mi
rabile ⁊ ſpāle.hoc colligit̄ ex glo.penult.in fi.⁊ gl.fi.
in prin.Cōcludit iſta lec.ꝙ ſi donatarius eſt ſciēs re
uocatur mandatū:⁊ donatio poſt mortē:ſecus ſi eſt
ignorās.hoc non placet:q: mors non eſt cā reuocan
di donationē cā mortis:ſed confirmādi:vt.l.ſ.⁊.l.in
mortis.de do.cauſa mor.⁊.l.non omnis.ſ.ſi cer.pet.
Nec ob.ſi dicis q̄ð mādatum reuocatur:q: per hoc
non ſequitur q̄ð ſit reuocata donatio:que iam perfe
cta erat per promiſſionē factā a donante donatario.
5 vnde ſi iſta† acceſſoria reuocātur nō ſequit̄:ergo re
uocatur principale:vt.l.ſi cui legetur.§.fin.⁊.l.ſeq.ſ.
ti.ſ.Unde huius timore forte Azo legit tertio modo
q̄ð meuius debitor promiſit pecuniā cauſa mortis ti
tio iuſſu creditoris qui etiā iuſſit ſolui.Iſta lec.Azo.
non eſt vera:q: ſi promiſſio fuit facta:⁊ ſic iſte dona
tarius habet actionē:de cetero mādatum nō reuoca
tur morte:vt.l.fi.in princ.ſ.de ſol. ℂ Lego ego iſtū.§.
quarto modo.⁊ cōcordat cū ſecūda lec.in facti nar
ratione:ſꝫ diſcordat in iuris diſpoſitione.pone ergo
q̄ð creditor donauit Titio cētum promittēdo cauſa
mortis:deinde iuſſit meuio debitori ſuo vt ipſi Titio
ſolueret:demum mortuus eſt creditor donās.Certe
donatio eſt confirmata:⁊ in hoc differt ab alijs lect.
ſed mādatū eſt reuocatū:⁊ in hoc concordat.ſi ergo
meuius debitor ſoluit:an ſit liberatus vel an poſſit
repeti.diſtingue vt in tex. ℂ Not.ꝙ ille q̄ ſoluit ſciēs
6 †mādatum reuocatū non liberat̄. ℂ Secundo not.
7 †ꝙ ex hoc colligit̄ preſumptio donationis:ſicut ecō
tra qui ſoluit ei cuius mādatū eſt reuocatū:⁊ ſciēs:
videt̄ donare.vt.l.ſi procuratori falſo.ſ.de condi.ob
cauſam.⁊ ibi no.⁊.l.ſi non fortē.§.qui filio.ſ.de con
di.inde. ℂ Oppo.ꝙ qui ſoluit creditori creditoris li
beratur:vt.l.ſi opera.ſ.de do.excep.⁊.l.ſolutū.§.ſolu
tam.de pig.act.l.ſi liber homo.de neg.geſt.Sol.hic
ſoluit contēplatione mādati q̄ð ſciebat reuocatū:ibi
ſoluit gerēdo negotiū creditoris ſui:cum enim ſoluit
contēplatione mādati reuocati gerit ſuū negotiū:⁊
nō facit animo gerēdi negotiū heredis:cū ſciat man
datum reuocatū:ideo videt̄ donare:⁊ per cōſequēs
nō liberat̄. ℂ Sed opp.ꝙ heres ſolutionē factam a
ꝓcuratore reuocato pōt habere ratā:vt.l.ꝓcur.ad
exhibēdū.§.ſ.ſ.rem ra.ha.Solu.Fateor ꝙ poſſet ha
bere ratā ſi vellet quātū ad exceptionē:vt ſi ille do
natarius vellet iterū agere nō poſſet:non quātū ad
actionē q̄ð heres poſſit repetere vt hic in.ij.rñ.et.l.
diſpēſatorem.ſ.de ſolu.Sed contra vi
detur per.l.ſi abſentis.C.ſi certū pet.
Sol.vt dixi.hic debitor nō ſoluit ani
mo negotium gerendi heredis:⁊ huic
lectu.videtur Dy.applaudere in qua
dam additione parua quam ponit ſu
per glo.fi.dum dicit quod ignorantia
debitoris non prodeſt donatario:ſed
ei prodeſt:quod donās nō reuocauit.
ℂ Oppo.⁊ videtur ꝙ dominiū per
iſtā ſolu.non tranſiuerit in donatariū:
vt.l.ij.§.ſꝫ ſi quis donaturus.ſ.de do.
ſol.dic ibi mādatarius ſoluit pecuniā
alienam mandato reuocato hic ſoluit
ꝓpriā:vt.l.hoc iure.§.ſi quis dederit.
ſ.de do. ℂ Querit gloſ.an ille qui ſol
uit poſſit repetere.Rñdet ⁊ bene q̄ð
non:q: videtur donare niſi in iure er
raſſet:q: tūc poſſet repetere. ℂ Que
ro in quo eſt mutata hodie iſta.l.per
l.ſi quis argentum.C.de dona.Rog.
dicit q̄ð in totum quaſi hodie non re
uocetur morte.q̄ð Hug.negat.ſi ha
bes in glo.ſciuit non debet eſſe niſi:ſi
habes:niſi debes habere neſcimit.
Aduerte quod hec lex non eſt muta
ta per.l.ſi quis argentum:niſi in hoc
quod hodie ſufficeret promiſſio pa
a cto nudo[a].
1 ☞ Res que ſubiacet reſtitutioni po
teſt legari ⁊ ſic teſtamento alienari.
2 Legatū de re futura aliena poſt mor
tem valet ⁊ debetur eſtimatio.

Cum pater.

Portio deficiēs
defertur ſubſti
tutis ⁊ coheredibus cū onere ſuo.hoc
1 dicit. ℂ No.† ꝙ res que ſubiacet reſti
tutioni poteſt legari:⁊ ſic poteſt alie
nari per teſtamentum.Cōtra.C.com
munia de leg.aut̄.res que.Dicit gloſ.
quod hoc videtur hodie corrigi.Dy. a
tenet contra quod hodie non corriga
tur:quia hic non dicitur ꝙ iſta predia
debeantur filio exheredato in vita fi
lij:ſed quod heres cogatur redimere
illa predia ⁊ dare filio exheredato:nō
quod illa filia cogatur dare vt patet
2 ex litera:valet† ergo ſicut legatum rei
b aliene tempore teſtamenti vel future[b]
aliene poſt mortē teſtatoris.vt.l.vnū
ex familia.§.ſi fundum.ſ.eo.

an ſit vera.vide Imol.in.l.in edibus.ſ.de dona.ſed
ipſe vacillauit in.l.ſ.de do.cauſa mor.⁊ ibi late Ro.
videtur tenere de iuris ſubtilitate glo.eſſe falſam lꝫ
in conſulēdo nō recederet ab opi.gloſſ.⁊ tātorum vi
rorum.ſecundo glo.hanc alleg.Bart.in.d.l.ſ.de do.
cā mor.et
late p̄ imo.
in.l.ex cā.
de re iudi.
ſed Ange.
in.q.incip.
Hoſtiē.al
leg.gl.hic
ſin.in hoc.
⁊ ipſam ſe
quit̄ Bal.
ī.l.executo
rē.in.iij.co
lum.C.de
except.rei
iudi.⁊ in.l.
ſ.C.de do.
cau.mor.⁊
ī.l.ſi dona
tionis.C.
de contra
hen.emp.
quid in do
natione añ
nuptias:vi
de gloſſ.⁊
Bal.in.l.ſ.
C.de do.
ante nup.
⁊ hāc glo.
limita vt p
Bal.ī aur.
ex teſtō.in
fi.iij.colū.
C.de coll̄.
Bal.ī.l.ij.
de le.ſ.iſtā
ſequitur.⁊
in.l.ſicut.ī
fi.C.de ac.
⁊ oblig.
ℂ Pacto
nudo.ſꝫ vi
detur ca
ſus ꝙ etiā
de iure di
geſtorū ſuf
ficiat pa
ctū nudū ī
do.cā mor.
in.l.q̄ð de
bonis.ī prī
ci.infra ad
legē fal.

b ℂ Vel future.Adde tu Imolam hic Bart.⁊ Imol.
infra eo.l.§.pater filie.⁊ domi.Alexan.in conſilio.ix.
colum.penulti.in.ij.volu.

a ¶No.⁊ vide ꝑ Jmo.in.l.ſi dom⁹.C.de euic.ad ſi.ſ.
tit.j.⁊ iſtis adde caſum in.l.hereditas percepto.j.ad
treb.⁊ vide oīno Bal.in.d.l.cū alienā.in ſi.ij.col.⁊ li/
mita iſtū tex.niſi ꝑ legatū veniret cōputādū in legiti
ma quo caſu ſemper teneť heres de eui. caſus eſt i.l.
ſcimus. in
princ. ⁊ ibi
hoc Bal.
C.de inoſ=
ſi.teſta.
b ¶Oppo.
ſ.vide bar
to.in.l.q̄ ro
me.§.duo
fratres. in
vlti.qō. de
ver. oblig.
c ¶Nō vi/
uebat.Ad
hoc vide
vnā.q.per
roma.i cō=
ſi.incip.oī/
potētis dei
poſtulato
ſuffragio.
circa pri=
mū dicēdū
videtur ꝙ
ꝗuis dn̄e
vrbane ⁊c.
d ¶No.bn̄.
Ang.tenet
oppo.in.l.
poſt mortē.
C. de fidei
com. vide
Bal. in re/
pe.l.j.circa
vij.col.ſ.e.
⁊ adde pe.
de anch.in
cōſil. cxcv.
inci. in xpi
noīe amē.
circa pri/
mū dubiū
eſt primo
inquirēdū
⁊c. in ſcdo
principali
dubio.⁊ vi
de Jo.i.l.
recuſare.
§. ſi quis
alio loco.i
ſi.j.ad tre.
Adde que
poſui in. d.
l.poſt mor/
tem.

1 ☞Prelegato facto etiam coniuncte
perſone nō debetur euictio iure actio
nis.
2 Ei a quo euincitur prelegatū ſuccurri
tur ope exceptionis ſi alij ſimiliter eſt
prelegatum.
3 Diuiſione facta a teſtatore vn⁹ ex he/
redibus non teneť alteri de iure actio
nis ſed ope exceptionis.
4 Diuiſione facta a partibus vel a iudi/
ce alter tenetur alteri de euictione iu/
re actionis.

Euictis. In prelegato vni non
debetur euictio: ſecus
ſi pluribus prelegetur. hoc dicit ſm
1 docto.⁊ eſt ſingu.caſus. ¶No. † ꝙ in
prelegato quanꝗ̄ facto coniuncte per
ſone non debeť euictio iure actionis.
2 ¶Not. † ꝙ ei a quo euincitur poteſt
ſuccurri ope exceptionis: ſi alijs eſt ſi/
a militer prelegatum. ¶Not.[a] ꝙ quan/
3 do diuiſio fit † a teſtatore vnius ex he=
redibus non tenetur alteri de euictio
ne iure actionis: ſed ope exceptionis.
¶Ad primam opp.de.l.cū alienā.C.
eo.Sol. hoc eſt ſpeciale ne creſcat in/
uidia inter fratres: ita ſol. gloſſ. hic et
ibi doctores omnes dicunt nō video
que ſit differētia inter fratres ⁊ alios
coheredes coniunctos. vnde dicūt ꝙ
hic loquitur quando ille cui relinque
batur erat legatarius ⁊ heres. ibi le/
gatarius tantum. ⁊ eſt ratio: q2 licet
hic euincatur legatum remanet here/
ditas: ibi ſecus. Jtem aduerte quod
hic videtur ſolum loqui quando lega
tur res aliena a teſtatore poſſeſſa quā
credebat ſuā.ſecus ſi legatur res alie
na ab extraneo poſſeſſa: q2 tunc debet
redimi de communi: vt.d.l.cū alienā.
que in hoc non reperitur limitata.
b ¶Oppo. ſupra[b] titulo primo.l. non
quocunꝗ.§.primo.ſolu.vt ibi. ¶Op
po. de.l.qui concubinam. §. ſi heres.
ſupra titulo primo.ſol. ibi in legato ge
neris.hic ſpeciei: vt dixi ſupra titu.pri
mo.l.ſi domus.§.primo.⁊ ibi plene di
ſtinxi. ¶Ad vltimum not.oppo.et vi/
deť quod iure actionis poſſit agi de
euictione.vt.l.ſi fratres. C. cōmunia
vtriuſ.iudi.Solu.hic quando diuiſio
eſt facta a teſtatore: ibi quando a par/
tibus vel a iudice quod not. ⁊ eſt ra=
tio: quia diuiſio teſtatoris habet vim
4 prelegati † ſed diuiſio facta a parti=
bus vel a iudice habet vim permutationis quod no.
quia.§.iſte eſt ſingularis.

Pater certam. Si teſtator iubet heredē
dotem filie ſtipulari intel
ligitur ea moriente in matrimonio nō ea ſuperuiuen
te.Jtem ſermo ſimpliciter prolatus intelligitur pro
prima vice.hoc dicit ad princ.concor.ſupra de pactis
do.l.ſecunda.ad finem.concor.j.de verborum ſigni=
ficat. l.boue.§.hoc ſermone. ¶Ad finem oppo. de
l.ſi ſic.ij.de verbo.obligatio. Dicit Oldra. quod ibi
ſunt verba negatiue concepta que extenduntur ad
omne tempus: hic affirmatiue cōcepta. quod dic vt
colligitur ex his que dixi in.d.l.ſi ſic. ¶Quero que
eſt ratio in prin.§.glo.dicit duplex.prima fauore do/
tis vt.l.ſecunda.ſ. de pactis do.ſecunda quia debi=
tā iure nature debet habere ſine onere: vt.l. quoniā
in prioribus.C.de inoffi. teſta. ſed certe ſi iſtam vlti=
mam rationem inſpiceres iuſſus teſtatoris qō heres
dotem ſtipularetur non valeret quo ad legitimam.
Jtem iſte.§.non procederet hodie quia debet habe/
re legitimam iure inſtitutionis: eſt ergo attendenda
ſola ratio prima: cum hic ponatur quod filia erat ex/
heredata. vnde non debet habere legitimam iure
inſtitutionis: ⁊ intellige quod debet inſeri cauſa ex/
heredationis legitima.
1 ☞Reſtitutio que fit ante mortem non preiudicat
pauperibus ſuperuenientibus: cum illa debeat fieri
poſt mortem.

A filia. Cui committitur electio perſone cum
morietur non poteſt ante tempus cum
effectu eligere. hoc dicit primo ponit dictum.ſecūdo
duas rationes.ſecunda ibi: propter incertum. tertia
ibi: nam in eum. ¶Oppo.ſupra eodem.l. vnum ex
familia.in prin. Sol.iſta intelligi debet ſecundū illā:
q2 electio valet niſi reuoceť.quod intellige ſi ille ele/
ctus reperitur viuus tempore mortis: alias ſecus: vt
l.filiuſfamil.§. diuus ſeuerus. ſupra titulo primo.
¶Oppo.de.l.poſt mortem.C.de fideicom. Sol.ibi
reſtitutio debebat fieri vni tantum. vnde ei poteſt re
ſtitui ante. hic debebat fieri reſtitutio vni ex plurib⁹.
vnde poſſibile eſt quod ille electus tempore mortis
c non viuebat[c]: vt.d.§.diuus ſeuerus. Eſt etiam ad=
uertendum quod ſi quidem illa eſt reſtitutio fideicō
miſſi vniuerſalis: ante tēpus non transferuntur actio
nes per trebellianum vt dixi in dicto. §. diuus ſeue/
rus.⁊.l.ſed ſi ante.j.ad treb. ſi vero eſt reſtitutio ſi/
deicommiſſi particularis tūc valet ſi in ea perſeuere
d tur vſꝗ mortē: vt dixi. No.bene[d] iſtā.l.in hoc.§. con/
1 tra illos † qui bona que debent reſtitui poſt mortem
pauperibus ea ante reſtituunt: q2 talis reſtitutio nō
preiudicat pauperibus ſuperuenientibus poſt reſti/
tutionem: vt hic.quod eſt notandum.

Fidei heredum. Manumiſſi ex cauſa ſi/
deicommiſſi continētur
appellatione libertorum teſtatoris. hoc dicit. Opp.
de.l.pater.§.primo.infra titulo primo.⁊.l.ſecunda.de
ali.leg.Solu.glo.ibi fuerunt manumiſſi iudicio he/
redis hic iudicio teſtatoris.

Fidei tue. In fideicommiſſo relicto per ver=
ba generalia veniunt etiam poſt=
ea legata.hoc dicit. ¶Opp.de.l.vxori.§.vxori.infra
titulo primo.Solu.ibi in dona.facta inter viuos hic

in preallegatis.vidiſtis clarius in.l.ſequens queſtio.
ſupra eo. ¶Oppo.j.ea.l.§.penul.vbi ordo ſcripture
attenditur. So.dicit Dy.j.de ſol.l.nec enim.hic quan
do voluntas eſt certa non curamus de ordine.incer/
titudo autem apparet ex eo quod reliquit fideicom
miſſum per verba generalia.cōtraria loquunť quan
do verba ſūt dubia.de hoc an ordo ſcripture debeat
ſeruari.dixi in.l.ſecunda.§.prius autem.ſupra de vul
ga.⁊ pupil. ¶Oppo.j.ad trebel.l.lucius.§.plurib⁹.
alias maritus.Sol.vt ibi.

Volo predia. Filius naturalis in ſeruitu=
te conceptus excludit ſub=
ſtitutum.hoc dicit de hoc plene.j.ad treb.l. ex facto.
§.ſi quis rogatus.
1 ☞Dilatio data ad aliquid faciendum qō eſt nullū
non impedit proceſſum.

Curatoris. Fruſtra legatur debitum credi
tori a debitore irē dilatio in tem
pus perfecte etatis creditoris fauore preſumitur.
hoc dicit. ¶Oppo.ꝙ a debitore poſſit legari. vt.l.
ſi pecuniam.in fine.ſ.titulo primo.Solu.poteſt lega
ri.ſcilicet alteri quā futuro creditori.ita loquitur ibi.
¶Opp. quod valeat legatum propter dilationem
que datur debitori: vt.l.cum tempus.de regulis iur.
Solu.dicit glo.no.hic dilatio non aufert commodū
duplici de cauſa. prima quia fideicommiſſum nullū:
1 ergo dilatio nulla.quod no.† quia ſi iudex dat dila/
tionem ad aliquid faciendum quod eſt nullum illa
dilatio proceſſum non impedit.ſecūda ratio eſt quia
cum iſta dilatio ſit de toto tempore etatis imperfe=
cte videtur appoſita fauore fratris heredis: et ideo
ei poteſt renūtiare ⁊ ante tempus petere.facit ſupra
eo.l.ſi ita.§.pegaſus.⁊.ſ.de vſur.l.in fideicommiſ.§.
cum pollidius.

Ab inſtituto. Relicta ab inteſtato videnť
repetita ſubſtituto per legē
ſub eadem conditione.hoc dicit. Oppo.de.l.ſub con
ditione.ſupra de here.inſti.Solu.conditio que reſpi
cit inſtitutionem non videtur repetita in ſubſtitutio/
ne: vt ibi. ſecus in conditione appoſita legato vel ſi/
deicommiſſo: vt hic. Oppo.ſupra titulo primo.l.ſi
quis a filio.⁊.l.ſi cui.§.primo.ſolu.in repetitione que
ſit per teſtatorem non videtur repetita conditio: vt
ibi dixi hic in repetitione que ſit per legem. ¶Que
ro cuius mors hic expectatur. ¶Quidam dicunt
ſubſtituti: ⁊ exponūt hic inſtituti.id eſt ſubſtituti.alij
contra quod inſtituti ponitur hic proprie gloſſa non
firmat.ſed iſta vltima eſt vera.primo per textū iſtuz
non cauillando eum.ſecunda per legem peculium.
in fine.ſupra eodem.⁊ facit ad queſtionem quaz ibi
dixi.
1 ☞Legatum vniuerſitatis iure valet etiam ſi in/
commodum contineat.
2 Legatarius vniuerſitatis cauet heredi de indem=
nitate.
3 Legatum vniuerſitatis iuris equiparatur emptio
ni.
4 Legatum poteſt habere incommodum.
5 Legatum factum de taberna intelligitur de loco nō
de mercantia.⁊ quando veniat.nu.7.
6 Legans mercantiam videtur legare vniuerſitatem
creditorum ⁊ debitorum.
8 Apotheca pannorum legata non ve/
nit mercantia.
9 Apotheca pannorum legata cum oī/
bus que ibi ſunt veniunt ſolum res ⁊
non debita ⁊ credita.
10 Legatum factum de menſa non cō=
prehendit locum.

1 **Menſe.** Legatum † vniuerſita
tis iure valet etiam ſi
incommodum contineat. hoc dicit.no
ta.§.iſtum qui habet ſingularem ma
teriam. Nota quod dixi in ſummario
vidiſtis ſimile in.l.cum filius.§.lucio.
ſ.eo.vbi legatur hereditas que ſimi/
liter eſt nomen iuris.facit.l.qui filiū.
j.titu.j.vbi legatur calendarium.not. a
2 †quod ille cui legatur hec vniuerſi/
tas iuris debet cauere heredi de indē
3 nitate.dixi in.d.§.lucio.not.†quod ta
le legatum equiparatur emptioni vni
4 uerſitatis iuris. ¶Vltimo not.† qō
legatum poteſt habere incommoduz.
Ad iſtud opponitur.de.l.imperator.§.
pe.ſ.eo.ſol. vt patet ex diſtinctione ibi
poſita. ¶Opponitur quod qui legat
mēſam videať legare locū nō vniuerſi
tatem debitorū ⁊ creditorū: vt.l.qui ta
5 bernas.ſ.de ꝯtrahē.emp.So.† aliud
eſt legare tabernam: qō eſt nomen lo=
ci.aliud eſt legare menſam: qō eſt no/
men vniuerſitatis iuris vt hic.et lege
in ventri.§.in bonis.j.de priui.cre.⁊ in
vſu dicim⁹ talis h3 tabernā vel taber/
na illa eſt bōa: nec loquimur de loco.
6 Jdem † puto ſi teſtator dicit lego mer
cantiā meā.hanc diſtinctionem vtruz
ponatur nomen qō ſignificet locū vel
mercantiam.facit iuriſconſultus.j. de
fun.inſtru.l.taberne. ¶Sed contra
predicta Oppo.ſ.de pig.l.cum taber
7 nam.in prin.vbi † appellatiōe taberne
continetur mercantia. Preterea in vſu
videmus cum dicimus talis habet bo
nam apothecam vt intelligamus de
mercantia non de loco. Sol.verbū ta/
berna habet ſe equiuoce tā ad locum
ꝗ̄ ad mercantiā ſeu negotiationem: ⁊
in dubio videtur quis legare locuz vt
d.l.qui tabernas.fallit in.d.l.cū taber=
nam.in princ. Ratio quia in pignori=
bus nullum vertitur preiudicium de=
bitoris ſi verba latius intelligātur: nec
eñ in plus vel minus tenetur.ſecus in
venditione ⁊ legato: vel ibi ideo intel
ligitur de negotiatione: quia nullum
ius habebat in loco neꝗ dn̄ij directi
vel vtilis vel conditionis vt ibi patet
a ſm diuerſas lect. ¶Quero q̄d ſi[a] te/
8 ſtator dixit: † lego tibi apothecā meaz
pannariam ſeu pannorum. Rn̄d.non
videtur legata mercātia: ſ3 illa verba
pānorum ſeu pannariam videnť ma=

a ¶Quero
quid ſi.nc.
q̄nteſtator
dixit: lego
apothecaz
meā.⁊ſeqꝫ
Bal.in. l.i
legatis.C.
de le.⁊ vid
bar.in.l.li/
bror.§.pe.
j.ti.j.⁊.in.l.
nā qō.§.j.
de pe.le.et
bal.in.l.pre
dia.in.j.co.
C.de fidei.
⁊ imo.in.c.
iudicate.ď
teſt.

gis adiecta cauſa demõſtrationis lo-
9 ci: vt. d. l. q̇ tabernas. ¶ Quero † q̇d ſi teſtator dixit lego tibi apothecam meã pannorũ cum omnibus que ibi ſunt an videatur legata ipſa mercantia? Rñ. non ſub noĩe vniuerſitatis vt debita ⁊ credita debeãtur legatario: ſed videntur relicte res corporales que ibi ſunt: vt. l. predijs. §. pater. ĩ. tit. ſ. quod not. debet ergo dicere cũ omnibus que ibi ſunt cum debitis ⁊ creditis ⁊ debet vti verbis vniuerſalibꝰ lego tibi mercantiam vel mẽſam meã
10 ⁊ ſimilia. ¶ Quero † vtrum legando menſam videatur legare locũ. Gloſſ. dicit qđ non. facit. ĩ. tit. ſ. l. librorum. §. chartis. vbi ſi legatur bibliotheca librorum ita qđ teſtator ſenſit de libris non cedit armarium. ⁊ ille. §. eſt multum vtilis ad illam materiam: ſcilicet quando teſtator vtitur nomine quod poteſt intelligi de loco ⁊ mercãtia: qđ inſpiciatur mens teſtatoris.

1 ☞ Legatum rerum dotalium valet tanꝗ̃ legatum rei aliene: vnde eſtimatio debetur.

2 Due cauſe lucratiue in eadẽ re diuerſis temporibus concurrere poſſunt.

a ¶ Sz contra hoc. Singulare dictũ eſt hic. ⁊ adde Bart. in. l. hmõi. §. cũ pater. ſ. ti. ſ. ⁊ qđ not. Bal. in. l. ſi filia. in prin. C. de leg. ⁊ expſſe bal. poſt Old. in. d. §. cuʒ pater. ⁊ vide Ro. in cõſi. ſuo in cip. videamus primo quid iuris de cẽtũ ducatis ipſiꝰ mercãtie.

Pater filie.

Si legat pater filie res quas dedit in dotem filie debetur eſtimatio ipſarum ⁊ earum que ex his nate ſunt ſi ſunt dotales: idem ſi res donate legentur vxori. h. d. ſm glo. ¶ Not. iſtũ nouum caſum ⁊ bene. Dy. legit aliter. ſcʒ ꝙ mancipia filie non fuerunt data in dotem: ſed pater ei donauit quãdo eam maritauit: ⁊ ſic bene ꝓcedit ſimilitudo de rebus donatis vxori ad res donatas filie: vt vtroqʒ caſu donatio confirmetur ⁊ retro trahatur quo ad fructus: vnde partus debentur. dixi in. l. ſequẽs qõ. ſ. eo. ¶ Opp. ſm lec. gl. iſti partus ſunt viri. vt. l. fructus. ſ. ſo. ma. ergo nõ preſtant̃ vxori. Sol. dicit gl. ꝙ ei preſtabit̃ eſtimatio: qꝛ teſtator põt legare rẽ alienam. ¶ Sed cõ
a tra hocª op. ſ. eo. l. titia. §. qui in vita. vbi non eſt veriſimile teſtatorem voluiſſe grauare heredẽ duplici preſtatione. So. ibi teſtator legauit dotem: tunc hoc legatum habet tale commodum ꝙ filia non tenetur conferre: vt l. ea demum. ⁊. l. a patre. C. de collati. non autem a coherede amplius conſe
1 quitur. vt. d. §. qui in vita. ſed † hic teſtator legauit res dotales non dotem ⁊ ideo valet tanꝗ̃ legatum rei aliene vnde eſtimatio debetur vt hic. ⁊ etiaʒ quando ſolueretur matrimonium filia res recuperabit a viro ſm gl. hoc idem tenet Jac. de are. ⁊ Old. ⁊ dixi

b ¶ Duo fratres. Vide Bar. ibi i ſ. ⁊. ij. colũ.

in. l. huiuſmodi. §. cum pater. ſ. titul. ſ. refert ergo an pater leget res an dotem. idem videtur in quantitate. ſ. quod refert an leget pater centum que dedit in dotem: an vero in dotez que fuerũt centũ ſm predicta. ratio diuerſitatis eſt qꝛ dos eſt nomen iuris. vñ non põt referri ad aliud niſi ad illud ius. res ꝟo ſunt aliud a dote: lʒ ſint dotales. vt dixi. ſ. in rub. ſol. mat. ¶ Oppo. ⁊ reintegro glo. ex predictis ſequitur: qꝛ ĩ eadem re concurrunt due cauſe lucratiue: ſcʒ quia filia habebit ab herede patris ⁊ etiam a viro ſol. matrimo. Sol. glo. quod prout habet a viro non habet ex cauſa lucratiua. vide glo. Iſta ſol. non euacuat cõtrarium: imo facit illud difficilius: nam filia non habet a marito ex cauſa donationis: ſed videtur habere a patre ex cauſa lucratiua: vt. l. ſi. §. ſi a ſocero. verſi. at ſi neuter. ĩ. de his que in frau. cre. ⁊ ſic in eadem re ab eodẽ concurrũt due cauſe lucratiue. Solu. hic mulier primo conſecuta eſt eſtimationem ab herede patris: poſtea rem a viro quod non eſt prohibitũ vel
2 aliter † hic due cauſe lucratiue concurrunt in diuerſis temporibus qđ non eſt prohibitũ. vt dixi in. l. meuius. §. duobus. ſ. eo. probatur in. l. exiſtimo. ĩ. de ver. obliga. ¶ Oppo. extra gloſſ. cum patri competebat actio ad res dotales videtur legare ius quod habebat in re pro re. vt. ſ. ti. ſ. l. ſi domus. §. ſi. ⁊. l. apud iul. §. ſi titius. Sol. hoc ideo quia morte patris illud ius conſolidatur in filia. vt. l. ſ. §. videamꝰ. de rei vxo. act. ergo non vr̃ pater filie illud legare cum ſibi debeat̃: et ideo puto quod ſi pater fuiſſet ſtipulatus ſibi dotẽ ita qđ in filiam non deberet conſolidari: tunc legatuʒ videtur importare vt pater videatur legare ius ꝙ ꝓ illis rebus habet. ſ. ſpem actiõis de dote quã hʒ ſolu. ma. ¶ Opp. extra gl. C. e. l. filie. Sol. ibi pater primo legauit. ſcđo dotauit. hic econtra: vt dixi in. d. l. hmõi. §. cum pr̃. ſ. ti. ſ. ¶ Opp. extra gl. hic pr̃ legauit mancipia que in dotez dedit: ergo referunt̃ iſta verba ad tp̃s date dotis: nec in legato veniũt que poſtea nata ſunt. vt. ſ. eo. l. meuio. §. a me. Solu. poſſumus dicere ꝙ iſta nõ ſunt verba teſtatoris ſed legis vel dicendo ꝙ ſunt verba teſtatoris obſtaret contrarium. ſʒ poſſumus legere alio modo ꝗ̃ glo. ſm Dy. quod hic pater donauit nõ aũt in dotẽ dedit. ⁊ ideo ꝯtinetur partus quia donatio talis retrotrahitur quo ad fructus. et hec eſt ſatis bona lec. ſed tenẽdo opi. gl. dic hoc ideo eſſe: qꝛ partus ſunt dotales. Nec ob. l. meuio. §. a me qꝛ ibi ex relatione ad tp̃s date dotis legatũ ampliat̃: ideo ad illud refert̃. hic ex tali relatiõe legatũ minueret̃. ¶ Op. de. l. vxorẽ. §. ſorori. ĩ. titu. ſ. Solu. vt in gl. ¶ Op. de. l. mora. in prin. ſ. de vſu. Sol. vt in glo.

Hereditatem.

Per ſimplicem diuiſionem non tollitur ius fideicom. ⁊ non tenetur quis de periculo rerum vltra ꝗ̃ teneret̃ primo. h. d. ¶ Op. qđ per diuiſionem ſit renũtiatũ fi
b deicõmiſſo. vt. l. qui rome. §. duoᵇ fratres. ĩ. de verb. obli. Sol. hic. §. poteſt legi primo qđ iſti erant rogati de reſtituendo extraneo non inuicẽ: ⁊ ſic diuiſio eoꝝ non tollit fideicommiſſum relictũ extraneo: ⁊ dubiũ erat hic ꝙ ille cui nomina obuenerũt in partẽ dedit alteri predia: vnde cũ predia ſuperſunt videbat̃ iſtũ teneri inquantum pro portione hereditaria ſua ad heredem tranſtulerit ⁊ illa nomina videntur habita loco cuiuſdã pretij: ſicut hic teneret̃ ſi rem vendidiſſet ita et

ta ⁊ modo. Ad hoc rñdet iuriſcõſultus quod de pe-
a riculo nominum non tenet̃ nec diuiſio ſimilis eſt venditioni: ſed diuiſio eſt quedam permutatio cõĩone di-
b ſcernens. Ex hoc ſequitur ꝙ quicq̇d habes a coherede meo: vtputa nomina vel aliud ſuccedit in locum partis quam habebã pro indiuiſo in toto. vt. l. imperator. in ſi. cum. l. ſeq. ſ. eod. ⁊ ideo ſicut ante diuiſionem non tenebatur de periculo. ita et poſt diuiſionẽ de eo quod ſibi obuenit in partem. ⁊ hoc vult dicere text. Scđo poteſt eligi quod hic erant rogati de reſtituendo inuicem. ⁊ tunc ob. cõtrarium de. §. duo fratres. ſed dic qđ hic fuit ſimplex diuiſio: ſed ibi fuit dictum ſe nil facturos contra diuiſionem: ſm Dyn. vel aliter ibi fuit male iudicatum. vt ibi dixi.

Filia mea.

Qui legat hereditatem ſibi queſitam nõ videtur legare fructus quos ipſe conſumpſit. h. d. de hoc dic vt. l. cum filius. §. lucio. ſ. eo. quod no.

1 ☞ Dictum reſtringitur per rationem.

2 Teſtator habens filios ex diuerſis matribꝰ ſi iuſſit ꝙ equaliter inter ſe diuidant ⁊ vnus habeat prediũ dotale hoc non venit in diuiſione.

a
1
Dulciſſimis.

ª † Dictum reſtringitur per rationem. h. d. ¶ Oppoñ. ſ. eo. l. imperator. §. ſi. ⁊. l. ſeq. So. hic propter rationem annexã reſtringit̃ legatũ. facit. ſ. de caſtũ. l. hec actio. ⁊ de acqui. poſ. l. ſi is qui animo. cui adde concor. ibi. et
b c. intelligentia. extra de verbo. ſig. ¶ Inducoᵇ hunc
c §. ad. q. ᶜ † teſtator habebat filios ex diuerſis vxori-
2 bus: ⁊ ab vtraqʒ dotes habuerat ⁊ in teſtamento dixit iubeo filios meos tempore diuiſionis equaliter diuidere. Ex hoc inſurgit dubium: quia vnus ex filijs cuius mater habuerat in dotem predium ⁊ pecuniã volebat illud predium: alius cõtradicebat quod debebat equaliter diuidi. Dixi quod illa verba equalr̃ diuidant non porrigunt̃ ad prediũ: quod eſt vnius ꝓprium vt hic. ⁊ probat̃ in. l. magis puto. §. ſi. cum. l. ſe. de re. eo. Sed hoc operabit̃ vt ſi dos erat in pecunia tp̃e diuiſionis aliq̇s fratrũ non vtat̃ perceptiõe ſm
f formã. l. ſi filie. §. ij. ſ. fa. er. Si ꝟo teſtator vult ꝙ diuidant oĩa equalr̃ etiã ꝓpria hoc dʒ exprimere. vel dicere ꝙ omnia inuicẽ cõĩcentur. vt. ĩ. eo. l. ſi. §. lucius. ⁊. ĩ. ad treb. l. lucius. quod no.

1 ☞ Clauiũ traditio in dubio cenſet̃ facta cauſa cuſtodie. ⁊ nu. 3. vbi qñ ad dominij tranſlationem.

2 Idẽ actus numero ſm diuerſam intentionem operatur diuerſos effectus.

4 Traditis clauibus ſi iuſſit aſſignari: an importet dominij tranſlationem vel poſſeſſionis.

1
d
Pater pluribus.

† Traditio clauiumᵈ ⁊ aſſignatio reruʒ in dubio preſumitur cauſa cuſtodie ſi titulus habilis non precedit ad dominij trãſlationem. h. d. ¶ Opp. de. l. clauibꝰ. ſ. de cõtrahẽ. ẽp. ⁊. l. ſ. C. de do. Gl. dicit refert quid dator clauiũ agat. In gl. ſi. parua. ſuꝑ
2 ver ſi. fore. ⁊ ſic dicit Old. ¶ Not. † ꝙ idẽ actus numero ſm diuerſam intentionem agentis operat̃ diuerſos effectus: quia ſi intendit trãſferre dñiũ: trãſfert: alias
3 ſecus. ¶ Quero † quid in dubio. alia glo. paruula. et eſt prima gloſſ. §. dicit quod ſemꝑ preſumit̃ in dubio
e cauſa cuſtodie. qđ no. multũ. Iſta gl.ᵉ ꝗ̃tũ ad caſum
f huiꝰ. §. placet. qꝛ tex. eſt hic. ⁊ eſt ratio: qꝛ filios in dubio equaliter diligit. vt. l. iſti quidẽ. ſ. qđ met. cau. Itẽ ꝙ iſta filia erat maior ideo apud eã debet eſſe maior cauſa cuſtodie. vt. l. ſi. ſ. de ſi. inſtru. ſed in eo quod dicit gloſſ. ſemper idem eſſe. hoc nõ placet: quia eſt caſus. l. dotis fructꝰ §. ſi. ⁊. l. ſeq. ſ. de iu. do. vbi in dubio videtur dare animo transferendi dominium. Sed hic aut precedit titulus habilis ad tranſlationem dominij: ⁊ tũc loquit̃. l. contraria: aut non: ⁊ procedit
4 iſta gl. ¶ Vlti. not. §. † in eo quod dicit aſſignari iuſſit. nam poſſet dubitari vtrum importet trãſlationem dominij vel poſſeſſiõis vel quid. Et hic tex. videtur ꝙ non ſignificet tranſlationẽ dominij. quod diximus in. l. ſi conſtante. ſupra ſoluto matrimonio. in. iiij. qõ. prin. que tractat de repetitiõis effectu in. ij. queſtio.

Cum imperfecta.

Oratio imperfecta perficit̃ ex precedenti vel ſequenti ſi cõgrue fieri põt. h. d. tene mẽ
d ti: qꝛ facit ad multa.

1 ☞ Iuramentum habet vim clauſule quod valeat omnimodo quo valere poteſt.

*
Filius matrem.

Iuramẽtum teſtatoris vel heredis hʒ vim repetitio-
e nisᶠ ab inteſtato. h. d. ⁊ intelligi poteſt

¶ Dulciſſimis. Iſtũ tex. limita per. l. pater. §. fundũ. ſ. titulo. ſ.

¶ Induco. Et vide Bar. in ꝯſi. incip. quidã hʒ bona cõĩa. And. barba. Et ad bar. hic adde do. meũ Sozi. in ꝯſi. cxxxv. in. ſ. co. in pn. al's cõſi. cxxxviij. col. ij.

c ¶ Hũc. §. ad. q. Ner. quando teſtator habet filios ex diuerſis vxoribꝰ: et iuſſit eos equalr̃ diuidere: dic vt hic ꝑ eũ ſm Imol. q̇d autẽ ſi teſtõr dixit debeãt ſtare ⁊ morari cõmuniter? vide Bartol. in conſi. inci. quidã habẽs bona communia.

¶ Traditio clauiũ. Quid operetur traditio clauium: dixi in. l. clauibus. hic allega.

¶ Iſtam glo. Quando ſimplex
f traditio intelligatur facta animo transferẽdi dñium. adde bar. late in. l. ſub cõditiõe. circa ſi. ĩ. de ſol. ⁊ bar. in. l. ſ. ĩ. ꝓ do. ⁊ ad bar. hic vide Aret. in. c. examinata. col. iij. de iudi.

* Pro concordia. Aduerte qđ caſus huiꝰ. l. cũ pr̃. §. filiꝰ matrẽ. nõ hʒ locũ qñ teſtator iurauit ſʒ ſolũ mãdauit heredẽ iurare: ſm Bar. in. l. ij. C. com. de le. cõtrariari tamen alle. in hoc. §. filius matrem. Tu dic in hoc. §. filius matrem. contrariũ non tenet expediendo hunc §. ſed ſolum ſummãdo ſm intel. gl. dicendo ita poſſe ſummari ſed non refert ſe in ſummario ad hanc determinationem licet hic dicat ſummando iuramentũ teſtatoris vel heredis ⁊c. ecce quod non dicit quod teſtator mandauit heredem iurare de directo qꝛ potuit iurare ſua ſponte etiam ſm verba Bart. preterea Bar. loquit̃ vbiqʒ in diuerſo ſine filio. in. d. §. filiꝰ. vt intelligatur repetitum ab inteſtato. in. d. vero. l. ij. vt ſit differentia inter verbum directum ⁊ obliquuʒ. Vel etiam an cum iuramento vel ſine ad exigendũ legatum ⁊c.

¶ Vim repetitionis. Not. ꝙ iuramentũ hʒ vim re-

petitionis ab inteſtato. ⁊ dñ̃ Bar. hic dicit ꝙ iſte text. intelligit tã de iuro heredis ꝙ̃ teſtatoris. ipſe cõtrariũ tz in. l. ij. C. cõ. de le. ⁊ adde ꝙ ꝑ iſtũ tex. ⁊ illum no. dixit bar. in. l. ſi qs maior. C. de trãſa. ⁊ ꝙ no. voluit Bal. in l. j. C. cõ. de le. ⁊ qd̕ no. bar. ⁊ qd̕ ibi dixi in. l. eã quã. C. de fideic.

iſte tex. dupliciter: vel qd̕ dixit teſtator legata dari. ⁊ hoc iurauit ꝙ darent̃: vel dixit heredi qd̕ iuraret dare legata: qr lz teſtm̃ nõ valeret tñ iuramentũ iſtud habet vim repetitionis ab inteſtato. et ſic debebunt̃ legata a venientibus ab inteſtato. ¶ No. †quod iuramentum 1 importat iſtam clauſulam quod illud ſuper quo interponit̃ valeat omni mõ quo valere põt[a]: dixi in. l. ſi quis ꝓ eo. in prin. de fideiuſſo.

Mando. Uerba q̃ ꝓferunt̃ in modũ cõſilij nõ importãt neceſſitatẽ. hoc dicit. ¶ Gloſſ. opponit et ſolu. duobus modis. dic vt in ea.

☞ Quando vnus ex certis non eligitur admittuntur qui non ſunt indigni.

2 Matre neminem eligente in caſu huius. §. qui admittantur et qualiter. numero. 4.

3 Matre aliquos eligente: an illis ceteris preferantur.

1 **Rogo.** †Si non eligetur vnus ex certis omnes admittunt̃ qui non ſunt indigni. h. d. ¶ Primo declarando tex. 2 †quero: fideicõmiſſo relicto per v̾ba hic poſita ſi mater neminẽ elegerit q̃ admittunt̃? Rñdeo illi q̃ meruerũt multũ vel parũ ⁊ illi qui nõ demeruerũt multũ vel parũ: vt hic in tex. ¶ Quero 3 †qd ſi aliquos elegerit an illi ceteris ꝑferant̃? Rñ. aut elegit oẽs q̃ meruerũt: ⁊ alij qui non meruerunt neqꝫ demeruerũt non admittent̃ ſꝫ ſi elegit aliquos ex his q̃ meruerũt ⁊ aliquos nõ: tũc illi q̃ meruerũt vẽdicãt partes ab heredib[9]: vt hic in v̾ſic. eos aũt. a ↄtrario ſenſu. Nec ob. l. cũ q̃dã. ſ̃. e. qr ibi teſtator dixit q̃s dignos putaueris ſimplr̃. hic v̾o expreſſe habuit reſpectũ ad merita. 4 ¶ †Quero b qñ[b] mater nullũ elegit oẽs qui non offenderũt admittunt̃: vt hic. ſed dubitatur qualr̃ admittant̃: an q̃ pl[9] meruit plus habeat: an oẽs equalr̃. Text. hic vr̃ quod oẽs equalr̃. ⁊ etiã gl. ꝙ ꝓbat̃: ꝙ etiam illi q̃ nõ meruerũt nec demeruerũt admittunt̃. ſi ergo diſtributio fieret ſm̃ merita illi nil haberẽt. Sed cõtra hoc facit. ſ̃. e. l. cũ filius. §. pater. vbi matre nõ eligẽte remanet in arbitrio iudicis. So. illa verba ꝑut q̃s demeruit tollũt cõtrarietatẽ. Diſtingue ergo aut teſtator iuſſit diſtribui inter filios habito reſpectu ad merita teſtatoris: aut habito reſpectu ad merita eorũ reſpectu heredis: aut ſimpliciter. primo caſu herede nõ eligente remanet arbitrio iudicis qui eligat. vt. d. §. pater. ſcd̕o caſu vr̃ teſtator elegiſſe perſonã heredis. ⁊ ideo non eligente extinguitur arbitriũ: vt hic. tertio caſu idem. vt. l. cum quidam. ſ̃. eo.

a ¶ Quo valere poteſt. Quõ itelligat̃: vide Imo. in. c. cũ ↄtingat in. lv. char. in. x. membro. in. iij. q. de iureiuran.

b ¶ Quero qñ. ⁊ vide multũ no. bal. in. l. eã quã. C. de fideic. poſt Imol. hic.

~ And. Po.

c ¶ Libertis. vid̕ qd̕ ꝑ iſtũ text. dicat old. conſ. cxxij. col. xvj.

d ¶ Inuicẽ. No. de rogato ad inuicẽ d̕ reſtituendo ſi alienãt et qñ ꝓhibet̃ alienatio ſi alienet̃ ī ↄſortẽ. vid̕ no. ꝑ Bal. in. c. j. i. ſi. d̕ alie. feu.

Donationis. Quando ſunt verba diſpoſitiua nõ refert cum quo q̇s loquatur: ſed in quem voluntatis intentio dirigatur. h. d. concor. ſ̃. eo. l. miles. in prin. ⁊ l. peto. in principio. ⁊ ibi dixi.

1 ☞ Ueniẽs cõtra voluntatẽ defuncti in eo qd̕ eſt cã fideicõmiſſi ab eius petitione repellitur.

2 Si ex duobus fratrib[9] rogatus inuicẽ reſtituere: vn[9] alienat partem ſuã ⁊ alius ſuã: ſuperueniẽs admittit̃ ad petitionem fideicõmiſſi.

3 Alienatio facta contra voluntatẽ defuncti ꝙ teneat donec reuocetur.

4 Conſentiens alienãti admittit̃ ad reuocationẽ eorũ que poſtea alienantur.

5 Clauſula rato manente pacto operat̃ in fauorẽ illius qui promiſſa ſeruauit.

6 Pater et filius ſi ſimul agant alter alteri videtur cõſentire.

7 Si duo fecerũt pacẽ poſtea ſe iuicẽ offendũt alter nõ accuſat alterũ ſed ſi vn[9] primo ⁊ alius ſcd̕o ſecũdus accuſat primum.

c 1 **Libertis.** †Qui venit cõtra voluntatem defuncti in eo qd̕ eſt cã fideicommiſſi ab eius petitione repellitur. h. d. In prima parte alienauerunt oẽs vno excepto. Scd̕o omẽs ſimul nullo excepto. In tertia primo vnus: poſtea alius. In quarta nullus: ſed deceſſit vltimus extraneo herede relicto. Secunda ibi: alioquin. tertia ibi: ceterum. quarta ibi: at ſi nemo. ¶ Quero p̃mo 2 †pone duos fratres d rogatos inuicem[d] de reſtituendo: ⁊ vnus alienat partem ſuam: et alius ſimiliter. et moritur primus vel ſecundus an admittetur ſuperuiuens ad petitionem fideicommiſſi. Gloſſ. not. dicit quod ſic. Nec obſt. iſte §. quia alienando facit expreſſe contra volũtatem teſtatoris. ſed in themate propoſito teſtator expreſſe nõ prohibuit alienationem: ſed lex prohibebat. pro iſta gloſſ. facit. j. de iur. patro. l. ſi libertus minorem. Item facit. ſ̃. de inoffi. te. l. etiam. ⁊. j. de his qui. vt indig. l. penulti. vbi ille qui impugnat teſtamẽtum perdit ea que ei ex teſtamento queruntur non que aliunde: vt donata cauſa mortis. Ita hic ille qui alienat perdit ea que ſibi deberentur ex alienatione: non ea que ſibi debentur fratre moriente. ¶ Querit glo. 3 †vtrum alienatio interim teneat. Et dicit ꝙ ſic. de hoc habetis gl. contrarias quas recitaui in. l. ſeruo legato. §. j. ſ̃. eo. ti. dic vt ibi. ¶ Querit glo. 4 †quid ſi aliquis nõ alienauit ſed alienanti conſenſit: an admittatur ad reuocationem eorum qui poſtea alienauerunt? Et dicit ꝙ ſic: qr nõ venit cõtra volũtatẽ defuncti alienando: ſed ſuo fauori renũtiat. ¶ Ultri. gl. ſignat ar. cõtra d. l. codicillis. §. inſulã. j. e. ⁊ nõ ſo. dic vt dixi in. l. ſi fundũ per fideicõmiſſum. in pn̄. ſ̃. ti. j. ¶ Dy. inducit iſtũ 5 §. ꝙ †ſi emphyteota non ſoluit pẽſionem ⁊ dñs vult eum repellere: et ipſe emphytheota dicit; ego volo

a ſoluere penã[a] ⁊ retinere emphyteuſim. ex illa clauſula rato manente pacto[b] quod non audiatur. Nã illa b clauſula opat̃ ei q̃ ſeruat ꝓmiſſa nõ ei q̃ venit cõtra: vt hoc. §. Gl. determinat hoc in. l. q̃ fidẽ. ſ̃. de trãſac.

c 6 Ego induco[c] ad. q. lex dicit †ꝙ filius nõ põt agere ſine conſenſu pr̃is: vt. l. cũ non ſolũ. §. neceſſitatẽ. C. de bo. que lib. qd ſi pr̃ ⁊ filius agãt ſimul? Certe vr̃ alter d alteri cõſentire.[d] arg. huius. §. facit. l. titius. in prin. ſ̃. 7 qui. mo. pi. vel hyp. ſol. Idẽ induco ad aliud. †duo fee cerunt pacẽ[e] ſimul poſtea ſe inuicẽ offendũt nec apparet q̃s prio ⁊ quis poſtea: querit̃ an alter alterum f poſſit accuſare de pace rupta. vr̃ ꝙ nõ[f]: qr pacẽ ſimt̃ inuicẽ ruperunt. ſed ſi vn[9] primo ⁊ alius ſcd̕o: tunc ſecundus põt accuſare primũ de pace rupta nõ prim[9] ſecũdũ. vt hac. l. in ver. ceterum.

Cum inter. Filius liberte connumeratur ī familia libertorũ. h. d. ¶ Op. filius liberte nõ eſt de familia: vt. l. ꝓnũtiatio. §. fin. de ver. ſig. ergo nõ eſt de familia teſtatoris. Dicũt q̇daꝫ ꝙ hic fili[9] liberte erat filr̃ libert[9]: ſꝫ ſi ita eſſet d̕ non haberet dubiũ. vñ d̕r gl. ꝙ hic loquit̃ in filio liberte nato viuo teſtatore: vñ eũ in ſeruitutẽ põt reuocare: iõ cõtinet̃ appellatione libertorũ. ⁊ ī hoc reſidet gl. ſꝫ certe ſi hoc eẽt verũ iſta. l. nullũ haberet dubiũ. vnde dic alr̃ ꝙ iſte fili[9] liberte eſt extne[9] q̃ ad teſtatorẽ: tñ qr eſt heres legitim[9] liberte ab inteſtato non vr̃ fieri ↄ̃ volũtatẽ ſi ad eũ vadit fund[9]. nec ob. ſ̃. e. l. peto. §. fratre. qr ibi extneũ inſtituit in teſtõ. hic extrane[9] ab inteſtõ ſuccedit: vt ibi tangit̃ ī gl. ⁊ ibi dixi ſm̃ hoc dꝫ iſte. §. alr̃ ſummari. ſ. q̃ decedit aliq̃ ex familia ſuccedente ab inteſtato nõ vr̃ alienare. h. d. ad idẽ facit qd̕ g no. in. l. pr̃. §. fundus. j. ti. j. ⁊ iſta eſt verior lec.[g]

1 ☞ Legata an debeant̃ quando aliquis ſuccedit ꝑter ſpem defuncti.

Cum eſtimaret. Si ille quẽ defunct[9] putabat ab inteſtato ſucceſſurũ inſolidũ: ſuccedit ꝑ parte: legata ab eo noiatim relicta preſtabunt̃ ꝑ parte: libertates inſolidũ. h. d. ¶ Op. ꝙ iſta ↄſobrina teneat̃ inſolidũ. vt. l. poſt emãcipationẽ. in prin. j. ti. j. Gl. dicit hic de equitate ibi de rigore. tu dic ibi ſuccedit pro parte ſicut teſtator putabat lꝫ non eodẽ mõ q̃ putabat. hic v̾o ſuccedit ꝑ parte ⁊ teſtator putabat inſolidũ. ¶ Op. ꝙ legata indiuidua nullo mõ debeant̃. vt. l. pe. ſ̃. de iure cod. Sol. dicit glo. hic eq̃tas: ibi rigor. qd̕ declara: vt no. in ↄ̃rijs ſic: legata indiuidua qñ aliq̃s ꝑter ſpẽ teſtatoris auferr partẽ nullo mõ debent̃ regulariter: vt in cõtrarijs fallit in libertate. ⁊ in hoc eſt equitas h̃. ⁊ idem in. l. qui graui. ſ̃. de iur. codi. ¶ Oppo. ſcd̕m Dyn. de. l. cum filius. ſ̃. eod. ⁊. l. ſi quis teſtamento facto. in prin. j. eo. Sol. ibi loquitur in legatis relictis a ſcriptis: ſed hic in relictis a venĩtibus ab inteſtato. ¶ Ad hoc oppo. ꝙ etiam relicta a venientibus ab inteſtato non debeantur alio ſuccedente. vt. l. j. in fin. j. ti. j. Sol. ibi ſucceſſit alius in totũ preter ſpẽ defuncti. hic vero ſucceſſit ꝑ parte alius vna cũ eo quẽ teſtator ſucceſſurũ putabat: ⁊ iõ qñ alius ſuccedit ꝑter ſpem defuncti: vtrũ legata debeant̃ ⁊ qualr̃: diſtingue: aut legata ſunt relicta a ſcriptis: aut a venientibus ab inteſtato. ſi a ſcriptis: aut teſtamentum reſcinditur in totũ: aut ꝑ parte. vt. l. ſi q̃s teſtamẽto facto. j. eo. ⁊. l. cũ fili[9]. in pn̄. ſ̃. e. ſcd̕o caſu qñ a venientibus ab inteſtato: aut ſunt relicta ſimpliciter aut noiatim ab aliquo: ſi ſimpliciter tunc debent̃ a quolibet ſuccedente ab inteſtato. vt. l. ſi q̃s cũ teſtm̃. ⁊. l. ab inteſtõ. de iu. cod. ſi noiatim. ⁊ tũc aut ſuccedit ille a quo teſtõr reliquit noiatim tm̃: aut ali[9] prorſus: aut ali[9] vna cũ illo. Primo caſu debent̃ legata ab eo ſine dubio. vt in toto ti. de iure co. Scd̕o caſu aut alius erat equalis gradus cũ noiato. ⁊ tũc debent̃ legata. vt. l. ſi titio. §. iul̃. ſ̃. eod. ita dicit Dy. Tu in hoc paſſu dic vt dixi in. d. §. iul̃. qr nõ loquit̃ in legatis relictis noiatim. ſi vero erat in alio gradu q̃̄ noiatus tũc nõ debent̃. vt. l. j. in. ſi. j. ti. j. Tertio caſu qñ ſuccedit noiatus vna cũ alio: ⁊ tũc aut ſuccedit cũ alio ſm̃ qd̕ defunctus putabat: ⁊ tenetur ad integra legata. vt. l. poſt emancipationẽ. j. ti. j. ſi vero ſuccedit ille ali[9] preter d̕fũcti volũtatẽ: aut loq̇mur ī lega

a ¶ Soluere penã. No. ꝙ qui ſoluit penam non d̕r ſeruare voluntatẽ defuncti. ⁊ vide Bal. in. l. petens. in xvj. col. C. de pac.

b ¶ Rato manente pacto. vide Cy. in. l. ij. de iur. ẽphy. ⁊ qd̕ no. Bar. in. d. l. qui fidẽ. de tranſac. ⁊ Bal. ⁊ ibi tex. in. l. cũ ꝓponas. la. ij. C. de pact. et de trãſac. l. cũ ꝓponas. ⁊ no. gl. in. c. ſi. de loca.

c ¶ Ego induco. ⁊ vid̕ que no. ad Bald. in. l. vxorẽ. C. d̕ euic. And. barba.

~ Andreas Pomate.

¶ Ego induco. vide Alexã. in. l. is q̃ heres. §. ſeq. in. ij. no. ff. de acqui. ⁊ in. l. ſi cõſtante. in p̃nc. §. ſi vxor. ff. ſol. ma. Panor. cõſilio lxxviij. in. iiij. col. in. j. vol. aliq̃d per Alexã. cõſi. viij. in. ij. col. in. v. vol. panor. ↄſi. x. j. dubio. ī. ij. vo. ⁊ ↄſi. cxxvj. in pe. colũ. in. ij. vo. Feli. in. c. cum Bertoldus. in iiij. col. de re iu.

d ¶ Conſentire. hic ſequit̃ Imo. hic. tu tñ vide Baldũ in. l. ſi furioſi. C. de nup. ⁊ qd̕ no. Ang. in. l. ab empti. ſ̃. de pac. ⁊ hoc dictũ tene mẽti. ⁊ idẽ vr̃ tenere Bal. ī l. is qui heres. §. neqꝫ fili[9]. ⁊ ibi etiã Ang. ⁊ Imo. ſ̃. d̕ acq̃. here. ⁊ ſequit̃ Bal. in. l. ſi. C. ad mace. ⁊ qd̕ ibi dixi. ⁊ Bal. in. l. ſi filius. in ſi. ſ̃. de his q̃ ſunt ſui vel alie. ⁊ Bal. in addi. Spe. in ti. de pac. ⁊ Io. and. in re. q̃ tacet. in mercu. ⁊ facit qd̕ no. Bal. in. l. ſi conſtante. §. ſi maritus. ſolu. ma. ⁊ Bal. in. l. ſi liqueat. C. de inof. dona. ⁊ dictũ Bar. hic ſimpliciter refert ⁊ ſequit̃ Pau. de ca. in cõſi. lij. inci. in xp̄i noĩe amẽ. ſup. j. dub. lꝫ fuerint diuerſe opi. in vlt. verbis. ibi: idẽ iudicio ad aliud ſi duo promiſerunt ſe non offendere poſtea inſimul ſe offendunt: q̃s teneat̃: ⁊ vide Bar. in. l. ſeruũ. §. ſeq̇tur. de ver. ob. ⁊ Bar. in. l. j. ſi quad. pau. fec. dic. ⁊ ibi late dixi. ⁊ vide tex. in. c. cõſtitut[9]. de pe. ⁊. l. iul. §. offerri. ⁊. l. qui penden. de actio. emp. ⁊ Bal. in. l. cum proponas. la. ij. C. de pac.

~ Andreas pomate.

e ¶ Fecerunt pacem. Uide Alexan. in. l. ſemel mora. in j. ⁊ ij. colum. ff. ſolu. matrimo. Felin. in. c. dilecti filij. in ix. colum. de exceptio. ⁊ vnum quid iſti poſſunt petere. vide Alex. late poſt Bar. in. l. j. §. cũ arietes. ſi quadru. pau. fe. dica.

f ¶ Uidetur quod nõ. ⁊ dictũ Bar. hic ſequit̃ Pau. d̕ caſt. in. l. ſeruum qui. de ver. ob.

g ¶ Verior lec. Uide Bar. in. l. ſi ita. §. ſi ea. l. j. de ver. obliga.

tis diuiduis:⁊ debent̃ ꝑ parte q̃ ſuc-
cedit legatarius:vt hic.⁊.l.pe.⁊.l.ſed
cū ea.de iu.cod.aut loquimur ĩ legat̃
in diuiduis:⁊ tūc nil debet̃.vt.d.l.pe.
de iur.codi.Fallit in libertatibus: vt
hic.⁊.l.qui graui.de iu.codi.⁊.l.ſi pa-
ter.de fideicō.liber.Ita eſt diſtinctio
Dy.modica mutatione facta vt vidi-
ſtis ibi. Vlti.ſuper glo.fi.ibi:ſz.cur
non preſtatur ab vtroq̃ ſicut fideicō
miſſū. dic imo vult dicere cur nō di
uiditur ſicut fideicōmiſſum:⁊ ad hoc
ſequitur reſponſio.

Pater qui filio. Si fidei cō.iuicē datum continet tantundē in quoti-
tate ⁊ quantitate non valet. Itē eſti-
matio teſtatoris nullam neceſſitatē
inducit.h.d. Op.ꝙ ex iſtis verbis
inducat̃ fideicōmiſſū:vt.l.peto.in p̄n.
ſ.e.Sol.hoc iō:q: eſſet ridiculū. tātū
ē dar et vnꝰ q̄tū acciperet.ſic.ſ.ti.
j.l.ab oībus.§.ſi titio.vlt.rñ.Ad ſcōm
qd hic d' ꝙ eſtiatio teſtatoris nil ope
ratur.concord.l.ſi fundum.§.ſi liber-
tus.ſ.titu.j.

1 Debitum pōt cum fructibus cō penſari nec fraus preſumitur.

2 Debitum compenſatur cum falcidia: ⁊ fraus preſumitur.

3 Excludens fraudem non dicitur frau dem facere.

4 Falcidia hodie prohiberi poteſt ꝑ te ſtatorem.

5 Dictio ne:quandoq̃ modum quando q̃ conditionem inducit.

Titio patri. Si teſtator gra uat heredem in
eo qd ſibi heredi debebat ⁊ debitum
cū fructibꝰ compenſat fraudem face-
re nō vr̃:ſecus ſi debitū cū falcidia cō
penſaret.h.d.primo ponit qñ teſtator
vult debitū a ſe cōpēſare cū fructibꝰ
ſecūdo qñ vult cōpēſare cū falcidia.
ſecūda ibi:plane.Itē prima ſubdiui-
ditur:q: primo ponit̃ thema ⁊ qō.ſe-
cūdo rñſio.tertio rō rñſionis:ſcda ibi
cū ex fructibꝰ.tertia ibi:qm̄. In te
xtu ibi:reſtitueret.dic ſubaudi:querit̃
an tale fideicōmiſſum q̄tū ad heredi
tatem ſeij valeat.⁊ ad hoc rñdet ſtatī
cū ex fructibus ⁊c. Sequit̃ ver.pla
ne.⁊ iſta pars diuidit̃.nam primo po-
nitur thema ⁊ qō.ſcdo rñſio.tertio po
nit̃ quedā iniquitas ex rñſione reſul
tās.quarto cōtra illā iniq̄tatē ꝓuidet.
q̄nto rñdet cuidā objectioni q̄ poſſet
fieri in contrariū.ſcda ibi:falcidiā.ter
tia ibi:ſz iniquitatē.q̄rta ibi: prudēti-
bus.q̄nta ibi:nec videbit̃. Sequit̃
in tex.ibi:retineat.dic q̄ritur q̄d dicta
verba importen: Ad quod rñdet ſta-

a No. ꝙ lz adde barꝰ j.d.l.demōſtratio.⁊ q̄ ibi dixi.et Bart.in.l.ſi fortidiamiū.alr's cū virū,C.de fideic.⁊ an gel.in aut̃.de reſtit.fi deicō.ĩ fi.⁊ Io.an.ĩ Spe.de libel.ꝯce.§.iter alias.ver.iuxta.

1 tim:q: debitū cū falcidia cōpēſat̃. No.ꝙ † debitū
pōt cū fructibꝰ ꝯpēſari:nec ꝓſumit̃ fraus.facit.ſ.ti.j.
l.filius.§.apd marcellū.⁊.ſ.eo.l.imperator.§.j. Se-
2 cūdo no.ꝙ † debitū cōpenſat̃ cū falcidia tñ vr̃ fraus.
3 † Tertio no.ꝙ q̃ fraudē excludit nō d' facere frau
dē.concordātie ſunt in glo. Op.⁊ vr̃ ꝙ q̄s poſſit
grauari in plus q̄ ad eū ꝑuenit.vt.ſ.eo.l.imperator.
§.j.in fi.§. Glo.nō ſol.Dy.dicit ꝙ ibi quantitas lega
tur ⁊ in ꝓpria ſpecie quis grauat̃.hic grauat̃ in he-
reditate que loco quantitatis habet̃.d.l.imperator.
§.cū quidam. Op.ꝙ fructus nō extenuent debi-
tum:q: ſicut dz habere hereditatē Seij:ita fructus
eius poſtq̄ dies fideicōmiſſi ceſſit.vt.l.in q̄rtā.j.ad
l.falci.Sol.intellige hic de fructibꝰ ꝑceptis ex here-
ditate Meuij teſtatoris deductis fructibꝰ de h'di-
tate ſeij.ita ĩtelligit gl.j.ponendo caſū. Opp.qd
ēt fructus hereditatis meuij nō cōputent̃:q: ſunt ꝑ-
cepti iudicio teſtatoris:vt.d.l.in q̄rtā.Sol.hoc iō q:
teſtator hoc voluit. Ad ſecundam partē oppo.qd
teſtator nō pōt ꝓhibere falcidiā iure iſto:vt.l.qd de
bonis.j.ad.l.fal.Sol.fateor niſi ꝑ iſtū modū iubēdo
debitū cōpenſari cū falcidia:lz ēt hoc ſit iniquū.Con
tra hoc op.q: iſta iniquitas tollat̃.vt.l.ſi debitor.ad
le.fal.Sol.fateor ſi heres adit h'ditatē ⁊ nō ꝓuidit
ſibi eo mō qui hic d' dicit glo.ſed aduerte q: vt puto
4 hoc remediū hodie nō h'et locū.† q: cū teſtator pōt
ꝓhibere falcidiā de iure.vt in aut̃.ſz cū teſtator.C.
ad le.fal.⁊ in aut̃.de here.⁊ fal.§.ſi vō expreſſim:ꝓhi
bēdo nō cōmittit fraudē:vñ ſi q̄s omitteret ex teſta-
mento vt habeat ab inteſtato ĩcidit in edictū ſi quis
omiſ.cā te.⁊ h̃ q̃ ad falcidiā:q̃ ad quartā debitā iure
remanēt iura antiqua. Quero q̃lr iſta cōpēſatio
ſit in falcidia: Rñ.dico ꝙ ſit per cautionē mutianā.
qd glo.reprobat.q: cautio mutiana hz locum in con
ditiōibꝰ de nō faciēdo.hic aūt nō fuit ꝯdō ſz modus
q: iſta verba:ne fideicōmiſſum retineāt:inducūt mo
5 dū. † No.iſtā gl.ꝙ per dictionem ne:inducit̃ mo-
dus. In ꝯtrū eſt.l.q̃ abſenti.§.j.j.d acq.poſ.⁊ ibi d
hoc per Dy.Ego aūt dico ꝙ dictio ne:q̄nq̃ inducit
modū:q̄nq̃ cōditionē:vt dixit tex.in.l.cū tale.§.titiꝰ
j.de cōdi.⁊ de.dixi plene in.l.quibꝰ diebꝰ.§.termiliꝰ.
eo.ti. Quero hic d' ꝙ falcidia cōpēſat̃ cū debito:
de falcidia quoꝝ bonoꝝ intelligit̃.Azo dicit de falci
dia hereditatis meuiane:q: falcidia hereditatis ſei-
ane capit̃ vt debitū.lz Rof.dixerit ꝯtrū vt in glo.ad-
uerte tñ ꝙ falcidia h'ditatis Seiane q̄ debebat̃ ipſi
meuio teſtatori cōputat̃ in hereditatem meuij.

1 Diſiūcta poſita inter perſonas inter q̄s cadit af fectio ordinata nunq̄ reſoluitur in coniunctam.

1 **A te peto.** † Diſiūctio poſita inter ꝑſonas iter quas cadit affectio ordinata nō re
ſoluit̃ in coniunctam.h.d. Op.ꝙ non inſpiciamꝰ
ordinē.vt.ſ.e.l.§.fidei tue.Sol.ibi cōſtabat de men
te teſtatoris.hic nō. Op. diſiunctiua poſita inter
perſonas honoratas reſoluit̃ in cōiunctam.vt.l.ſi.C.
de ver.ſig.Sol.hic cadit inter perſonas inter q̄s ca-
dit affectio ordinata:ibi ſecus.

1 Vendītio fundi qñ eſt certus vz licet fines omit tentur a notario.

1 **Dicos.** Valet legatū licet nō fuerit adiecta q̄ litas quam teſtator adiecturum ſe di-
a xit.h.d. † Nota ꝙ lzª fines omittantur a notario.

tñ valet vēditio ſi fundꝰ eſt certꝰ.vt.l.demōſtratio.j.
de condi.⁊ de.⁊.l.cū ſeruo.§.ſi.de ꝯtrahē.ēp. Op.
ꝙ tale legatū nō valeat.vt.l.titia.in p̄n.ſ.e.Sol.hic
legatū fuit exp̄ſſe ⁊ ꝑfecte relictū lz fuerit omiſſa que
dā q̄litas.ſz in.l.ꝯtraria legatū ab ipſo initio fuit imꝑ
fectū ⁊ incertū. Opp.de.l.quoties.§.tātūdē.ſ.de
her.inſt.So.vt ibi.Vlt.iſtū tex.alleg. imperator in.l.
pe.C.de inſti.⁊ ſubſti.

1 Cauſa iuſta in parte non tollit moram in alia parte.

2 Actore petente plus debito reus condēnatur nō in expēſis niſi actor offerret ſe recipere partē que nō eſt in controuerſia.

1 **Si ſolidum.** Iuſta † cā ĩ ꝑte nō tol-
lit morā ĩ alia ꝑte.h.d.
⁊ eſt caſus no. Op.rōne ꝑtis idebite q̄s ex
cuſat̃ a mora ſuꝑ toto.vt.l.ĩ fideic.ĩ p̄n.ſ.de vſu.Sol.
duobꝰ modis.p̄o ꝙ ibi heres opponebat falcidiā.
nec ꝓpter hoc ꝯfitebat̃ aliquā ꝑtē debitā.⁊ pōt cē ꝙ
per falcidiā totū legatū ſubuertit̃.vt.l.j.§.hec vba.j.
a ſi cui pluſq̄ ꝑ.l.fal.hic vō partē debiti ꝯfitebat̃ª.vel
b alr' dicoᵇ ꝙ ſi aliq̄s obijcit exceptionē ꝓ parte:niſi di
cat petitor ſe paratū recipere aliā ꝑtē nō vr̃ reꝰ in mo
ra.vt.d.l.in fideic.in p̄n.ſecꝰ ſi actor dicat da mihi aliā
partē q̄ nō eſt mihi in cōtrouerſia.vt in tex.iſto.et eſt
ratio:q: ſi petis totū nō teneor tibi offerre partē quia
non eſt veriſimile qd eā velis recipere.vt.l.tutor.§.lu
cius.ſ.de vſu.ideo habes neceſſe exprimere ꝙ detur
c tibi parsᶜ.Facit † ꝙ ſi aliquis petit plus debito:ſuꝑ
2 toto habeo iuſtā cauſam litigādi:niſi dicas te paratū
recipere partem que nō eſt in controuerſia.⁊ ſic in ex-
d penſis litis non condemnabor. Et etiam facitᵈ ad
multa alia.

e **Cum poſt mortem.** ᵉLegatario debe tur eſtimatio ipſiꝰ
rei vel partis q̄ ad heredem loco rei peruenit.h.d.qd
not. Not.tex.ibi:pro modo eſtimationis ⁊c.et hoc
alle.gl.in.q.no.in.l.ſi ex falſis.in vlti.gloſſ.magna.C.
de tranſactio.

1 Iuſta cauſa litigādi excuſat ab expenſis.

2 Iuramentū calūnie non excuſat ab expenſis.

3 Tutore male litigāte pōt ipſe ⁊ etiā pupillꝰ cōdēnari in expenſis:⁊ contra quem fiet executio.

4 Procuratore temere litigante quis condemnetur in expenſis

Etiam. Reſpublica ꝓpter morā tenet̃ ad vſu-
ras ꝓpter temeritatē ad impēſas litis:
lz habeat regreſſū ꝯtra adminiſtratorē:idē in pupil
1 lo ⁊ tutoribꝰ.h.d. † No.ꝙ q̃ᶠ hz iuſtā cām litigādi
f excuſat̃ ab expenſis:ſecus ſi iniuſtā.Et ꝑ hoc pōt rñ-
2 deri ad.q.gl.q̄rit † vtrū ſacr̃mᵍ de calūnia excuſet ab
g expēſis.Gl.ꝙ ſic in aut̃.gñaliter.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ in
cor.de iudic.§.opz.⁊ in.l.ꝓperandū.§.ſin aūt alteru-
tra.C.de iud.veritas eſt ꝙ ſacr̃m calūnie excuſet a ca
lumnia:nō a temeritate ſeu ignauia.vt.l.j.in p̄nc.ſ.ſi
mu.ven.no.⁊.l.ij.§.j.ſ. de iureiu.⁊ ibi per Guil.⁊.j.
ad tur.l.iij.§.j.ſz expēſe litis veniūt ꝓpter temeritatē
h etiā ſi ceſſet calūniaʰ vel dolꝰ:vt hic.⁊.l.eū quē temē
3 re.ſ.de iudi.ergo iuramētum nō excuſat ab expēſis.
i † Quero tutorⁱ male litigauit quis cōdēnabit̃ in
expēſis:an tutor ꝓprio noīe:an pupillꝰ:an tutor tuto-
rio noīe: Tex.hic dicit ꝙ condēnabit̃ pupillus vel reſ-
publica:⁊ ĩ eos fiet executio:lz habeat
regreſſum contra adminiſtratorem.in
cōtrariū eſt tex.ꝙ tutor debeat condē
nari in.l.non eſt ignotum.C.de admi.
tu.credo ꝙ vtrūq̃ poteſt fieri:vel hoc
vel illud per iſtas leges. Puto tamen
ꝙ eo caſu quo dixi executionē fieri cō-
tra pupillū vel rēpublicā ꝙ liberet̃ ce-
dendo actionē.vt.l.final.ſ. de admi.
tut.facit ad predicta.l.ſi dolo.ſ.ſi quis
4 omiſ.cau.te.⁊ ibi dixi. Quero † q̄d
de ꝓcuratore calūnioſe vel temerarie
litigāte:vtrū ipſe cōdēnetur an princi
palis dominus in expenſis: Dixi in.l.j.
§.ſi ꝓcurator. ſ.ſi q̄s ius dic. nō obtē.
Spec.tangit in titu.de execu.ſen.§.ſe-
quitur.ver.qd ſi ꝓcurator.

Predium. Vltimus de fami lia prediū alienare
prohibitus eiꝰ petitionē ad extraneū
heredē tranſmittit.h.d. Op.ſ.eo.l.
peto.§.frē.Sol.duobꝰ modis. p̄mo ꝙ
hic nullꝰ alius de familia remāſerat.ſi-
mile.ſ.l.ꝓxi.§.libertis.in fi.vel dic qd
extraneꝰ ſucceſſit huic filio ab inteſta-
to:vt filius matri qui poteſt dici extra
neus:quia in poteſtate nō eſt vt.l.j.§.
extraneū.C.de rei vxo.actio.⁊ tūc etiā

a Cōfitebatur.Aliqui dicūt ꝙ Bar.eſt ſibi ꝯtrariꝰ in.l.j.§.ſi ſtipulāti.in fi.de ver.ob.Ad iſtud quod hic dicitur.

Andreas Pomate.

b Vel aliter dico.Pro declaratione vide Bart.in.l. non poteſt videri.ff.d reg.iur.vide Raph. in conſi.v. Alexā.in.l. diuꝰ.in.ij. co.ff.ad le. fal.

c Det tibi pars. Vid Bal.ĩ aut̃.general'r.ĩ vj.col.C.d epi.⁊ cle.in verſi.iuxta hos q̄ri tur ĩ.l.cos.§.cautio.j.de ap.⁊ ĩ.l.properādū §.ſin aūt alterutra.ĩ j.col.C.de iudi.et ibi Sali.⁊ ibi vide bal.⁊ Sali.in.l.edita in vō.quero mo-do.de eden.⁊ Bald.in.l.j.C.de plus peti.

d Et etiam facit.Vide Bart.in.l.ſtipula.non diuiſ.in vlti.verbis ſuis.de ver.oblig.

e Cum poſt mortē.Et de intellectu huis.§.vide doc.in.l.iij.C.quod me.cau.

f No.ꝙ qui.Vide etiam practicam prepo.in forma in glo.in ver.ius patronatus.⁊ Are.ſing.cxx.⁊ de iſta cauſa vide per Ale.conſi.cxix.in.iij.col.in.ij.vol.⁊ conſilio.cxv.in vlti.col.in.iiij.volu.

g Sacramentum. Vtrum ſacramentum calumnioſum excuſet ab expenſis.de quo etiam per Angelum in dicto.§.oportet.et docto.in dicto.§.ſin autem alterutra.Bartolus latius in dicta lege prima.ad turpil.

h Ceſſet calumnia. Et hic videtur textus quod minor non poſſit reſtitui aduerſus moram per eum commiſſam.de quo per Baldum in lege in minorum.in fine.codice in quibus cauſis in integrum reſtitutio.

i Quero tutor. Et vide Bartolum in lege ſi procurator.in ſecunda columna.ſupra de conditio.indebit.et in lege prima.paragrapho ſi procurator.ſupra ſi quis ius dicen.non obtemper.Bartolum in lege edita.in penultime queſtione.codice de edendo.⁊ latius in lege tertia.in principio.infra de re iudicata.et quod ibi dixi.lege ſi dolo,ſupra quis omiſſa cauſa teſta.

ſi alij ſupereſſent ille extraneus admitteretur. vt ſupra lege proxima. §. cum inter.

a **Si creditor.** [a] Qui vocantur ad fideicōmiſſum predio alienato nō reuocāt ab eo qui emit a creditore teſtatoris. hoc. d. ¶ Quero vtrū cōtra heredē q̄ non ſoluit debitum poſſit haberi regreſſus. Quidā in tex. habent cōtra emptorez q̄dā habēt ꝯtra heredem. ⁊ ſm̄ hāc vr̄ caſus ꝙ contra heredem nil poſſit dici. gl. tn̄ dicit hoc eſſe verū niſi heredi poſſit imputari cur nō ſoluit quā gl. no. ꝓ eo qꝺ dixi in. l. ſi res obligata. s̄. titu. j. Dy. tn̄ ſupplet hic: ꝙ heredi ſolum imputetur in tribus caſibus qui ponunt̄ in. d. l. ſi res obligata. ego autem intelligo iſtā glo. ꝙ in omni caſu quo fundꝰ erat obligatus ꝓ debito defuncti poſſit imputari heredi cur non ſoluit quia facto ſuo priuat legatarium re. ar. s̄. e. l. qui duos. ⁊ per tex. in. l. apud iul. §. heres. alꝰs eſt ſub. l. idem iul. ſupra titulo primo. dixi in. l. ſi res. s̄. de lega. j. ⁊ hoc tenet gloſſa hic non violando ipſam quod no.

a ¶ Si creditor. vide tex. ⁊ Bal. i. l. iij. C. credi. euic. pi. impe. non poſ.

b ¶ Debitor decem. De materia huiꝰ. l. habet̄ plene ꝑ bar. poſt glo. in. l. iij. §. ex pluribus. j. de acq̄. poſ.

De fideicōmiſſum. Qui per ignorātiam iuris patit̄ aliū vti re ſibi debita non cadit a debito. h. d. ¶ Opp. de l. ſi patronus. de his que in fra. patro. Gloſſ. ſolu. hic vno modo. Dyn. aliter. quod dixi in lege clodius. s̄. de acquiren. here.

1 ☞ Dominiū rei legate recta via tranſit in legatarium.

2 Agnitio legati ꝙ illud operat̄ in legatario qꝺ aditio quo ad heredem: ⁊ qn̄ iſta equiparatio ſit bona.

1 **Legatum.** † Dn̄ium tranſit in legatariuz recta via ſicut in herede adeūte. h. d. Uel ali-

2 ter. Qꝺ † operat̄ aditio quo ad heredē illud operatur agnitio legati quo ad legatariū. h. d. ¶ Oppo. ꝙ iſta nō ſit bona equiparatio. vt. l. cū pater. §. furdo. s̄. e. So. fateor ꝙ nō eſt ꝑ oia bona: nam hereditas non queritur regulariter ſine aditione. legatum vero querit̄ ignoranti: tamen commutabiliter: qꝛ ſi vult repudiare videt̄ nunquam queſituz: ⁊ hoc reſpectu equiparauit hic iuriſconſultus: quia ſicut poteſt repudiari hereditas ita legatum: ⁊ ita poteſt agnoſci hereditas ſicut legatum: ſed ſi non agnoſcatur vel repudietur tunc differūt. ¶ Opponitur quod dominium non tranſeat recta via. vt. l. legatum eſt. §. fina. s̄. tit. j. ⁊. l. papinianus. de ſeru. Sol. vt in qualibet earū no. ¶ Opp. vt in glo. Et ſol. ⁊ bene vt in ea.

Si quis teſtamēto. Legata relicta a ſcriptis a venientibus ab inteſtato nō debētur. h. d. ¶ Op. s̄. de iniu. teſt. l. poſthumꝰ. Sol. ibi: teſtamentū fuit ruptū ⁊ poſt confirmatum iure pretorio. ¶ Oppo. C. de lib. prete. autꝰ. ex cauſa. So. glo. quod hodie iſta. l. corrigatur rupto teſtamēto ex cauſa preteritionis vel exheredationis: vt legata valeant. tenet ergo glo. ſimpliciter ꝙ ſiue teſtamētum ſit ruptum preteritione poſthumi ſiue iam nati ſiue filij emācipati ſiue in poteſtate qꝺ legata debeātur: qꝺ intellige vt dixi in. l. poſthumus. s̄. de iniu. teſta. ⁊. l. filio preterito.

1 ☞ Res ſi deuenit ad eum caſum a quo incipere nō potuit ⁊ inchoari non vitiatur quādo caſus ſuperueniens tendit ad eundem effectum cum diſpoſitione.

b **Debitor decem.** [b] Quādo ſuperuenit cauſa tendens ad eundem effectū licet ea exiſtente diſpoſitio ab initio nō valuiſſet diſpoſitio non vitiatur. h. d. Primo ponit dictū. Secundo circa illud determinat duo dubia. Tertio dictum probat ꝑ ſimile de dote prelegata. Quarto probat ꝑ reductionem ad inconueniens. Secunda ibi: nec tollitur. tertia ibi: ſic ⁊ in dote. quarta ibi: alioquin. ¶ Opp. qꝺ non ſit legatum niſi ſolū interuſuriū medij temporis. vt. l. j. §. ſi quis creditori. j. ad le. fal. Solu. q̄tum ad hoc vt poſſit defalcari procedit contrarium: quātum ad hoc vt poſſit peti procedit. l. iſta. ⁊ ita ſentit gl. que incipit: id eſt vſura. ¶ Oppo. ad ver. qꝺ ſi viuo. inſti. eo. §. econtrario. Solu. dicit glo. hic eſt inutile. ſcilicet ſine vtilitate pecuniaria: tamen valet vt poſſit peti actione ex teſtamento. et iſta eſt vera. Uel dic quod illud eſt ius nouum: iſtud vetus. dicit gloſſ. eſt contra l. verbis. j. ad legem falcidiam. tene ergo primam.

1 ¶ † Opponitur res vitiatur ſi deuenit ad eum caſum a quo non potuit inchoari. vt lege pluribus. §. ⁊ ſi placet infra de verborum obli. Solu. regula illa nō procedit quando caſus ſuperueniens tendit ad eundem effectum cum diſpoſitione. ita loquitur hic. dixi in. l. cōtraria. per Dy. in. c. actus legitimi. de regu. iur. libro. vj.

Si primo ⁊ ſecundo. Si plures ſūt ſubſtituti quilibet tenet̄ ad legata relicta ab īſtitutis in quorum loco ſuccedūt. h. d. ¶ In text. dum dicit heredibus inſtitutis. dic: et ſi heres non eſſet primus: fuit ſubſtitutus quartus. Et ſi heres non eſſet ſecūdus fuit ſubſtitutus quintus. Dyn. dicit tex. ſubſtituti. ſcꝫ quartus ⁊ quintus. Dicit tex. ab vtroꝗ hic rn̄det. ⁊ ibi ſubſtituto. ſcꝫ quarto ⁊ quinto.

Seruo alieno. Seruo eius qui eſt capax pōt relinqui qꝺ eidē ſeruo facto libero relinqui poſſet: lꝫ non eo modo. h. d. Primo ponit vnum dictū. Scꝺo reſpondet cuidam obiectioni. Tertio ponit vnam regulam iuliani. Quarto contra regulam format duo argumenta ꝯtraria: ⁊ ſol. Quinto ex p̄dictis ponit vnā illationez. Sexto cōcludit ad primū caſuz. Scꝺa ibi: cū eñ. tertia ibi: ⁊ ideo. q̄rta ibi: calūnioſa: q̄nta ibi: ex illo. Sexta ibi: ita nō mirū. In prima parte caſus eſt facilis. In ſecūda parte ſic forma caſum. Cōtra predicta faciūt oēs leges que dicūt in legato facto ſeruo inſpicitur capacitas ⁊ incapacitas dn̄i. Ad hoc rn̄det iuriſconſultꝰ qꝺ eſt verū in gn̄e ꝙ opꝫ dn̄m eſſe capacem: ſed non requirit̄ in ſpe ꝙ res legata ſeruo poſſit legari dn̄o: qꝛ ex perſona ſerui cōſiſtit legatū adeo ꝙ ipſe liber factꝰ caperet ꝓ ſe. h. d. Tertia pars eſt clara ꝙ iſtud demū pōt relinq̄ ſeruo quod ei poſſet relinq̄ qui factus eſt liber. h. d. Uenio ad q̄rtā partē. ſ. ad ꝟ. calūnioſa. in q̄ forma caſum ꝯ reg. iulꝰ. vr̄ ꝙ ſi relinquunt̄ ſuo. x. annua q̄diu ſeruiat vꝫ legatū. ⁊ tn̄ liber factꝰ capere nō poſſet. Ad hoc rn̄det iuriſcōſultꝰ ꝙ iſta obiectio eſt calūnioſa ⁊ cōtinet fallaciā accidētis: qꝛ fit mutatio de quid in quale. nā iulꝰ. dixit ꝙ id demū poteſt ſeruo relinq̄ qꝺ facto libero cape poſſit. nō autez dixit ꝙ taliter pōt relinq̄ ſeruo q̄lr libero ⁊ ecōuerſo. Ad qꝺ rēdit rō facta in ꝯriū. x. eñ relicta poſſet ca-

a pere liber niſi fuiſſet adiecta illa qualitas in legato vel poſſemꝰ aliter dicere. ⁊ ſic ſm̄ glo. formādo obiectionem. vt. s̄. ⁊ rn̄ſio fiat ſic. Dictū iulꝰ. loquit̄ qn̄ relinquit̄ aliqꝺ legatū qꝺ poteſt cedere ad vtilitatem ſerui: ſed iſtud non eſt huiuſmodi: qꝛ ſolum concernit vtilitatem dn̄i. ergo non eſt contra iulꝰ. ¶ In tex. ibi: nam hoc legatū. dic. ſ. de quo locutus eſt iulianus. ſe-

b quitur ex perſona ſerui vires accipit. Dic: hoc eſt ſi ex perſona ſerui acq̄rat̄ dn̄o ⁊ ſi liber fieret acquireret̄ ipſi ſeruo: ſed legatū de quo obijcitur ſolā ꝑſonā dn̄i reſpicit. ⁊ iſta lec. tangit̄ in gl. ſup ver. accipit. in fine. ¶ In ver. alioquin. ponit̄ ſecūda obiectio ꝯ iulꝰ. ſ. de ſeruo q̄ nō pōt effici liber: ergo dn̄o acq̄rere nō pōt: qꝛ ſibi ſeruo nō pōt relinqui: qꝛ liber capere non pōt ſm̄ re. iuris. dicit iuriſconſultꝰ ſi calūnioſe intelligeremus dictum iulꝰ. rephēderemꝰ leges hoc dicentes ꝙ per talē ſeruū querat̄ dn̄o ſubaudi. ſed intelligendo recte ille leges bn̄ dicūt. Ad ꝯriū rn̄de qꝛ obiectio negat cōtingētiā quaꝫ iulꝰ. ponit. Dicit eñ ꝙ illud pōt ſeruo relinqui ꝙ liber capere poſſet ſi contingat qꝺ

c liber fiat: iſta obiectio ponit caſum in quo nō poteſt contingere quod ſit liber: ⁊ ſic non facit aliquid ꝯ iulian̄. Sequitur ⁊ ideo iſta ⁊ alie partes ſunt clare. 1

¶ Oppo. ad princi. j. de re. cato. l. j. Solu. vt ibi: non eñ hꝫ locū regula catoniana qn̄ legatum non valeret ab initio propter perſonam legatarij. ¶ Oppo. 2 ad reg. iulꝰ. j. tit. j. l. fideicōmiſſa. §. ſi ſeruo. vbi nō poteſt legari ſeruo illud qꝺ poſſet capere factus liber. glo. dicit ꝙ regu. iulia. non eſt vera in oī re ⁊ in omni 3 tempore. Tu dicas regulā eſſe verā in oī re ⁊ in omi tempore: qꝺ apparet: qꝛ diffiniendo dixit ⁊ ponendo 4 regulam: ſed intellige eam quod legatum factuz ſeruo valeat: vt ſibi acquiratur ſi contingat eum fieri liberum. ⁊ ſi hoc non contingeret: tunc non valeret ſi 5 dn̄o acquiri nō poſſit vel ipſi ſeruo: ſed in. l. cōtraria non contingit ſeruum fuiſſe liberum. ideo legatū nō 1 valet: ſi contigiſſet: valeret. ¶ Oppo. de. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. regula. s̄. titulo. j. Solu. vt ibi. Ultimo gloſ. allegat bonam. l. pro regu. iuliani. ſcꝫ. l. etſi maxime. j. de ſer. lega.

Latinus. Cōditio adiecta fideicom. intelligitur repetita in ſubſtitutiōe facta circa idem de ea ꝑſona. h. d. ¶ Opp. dicitur hic ꝙ fideicom. nō videtur repetitū a ſubſtituto contra de. l. licet. s̄. titu. j. Solu. hoc iō qꝛ eadē perſona eſt ſubſtituta: ⁊ eidē fideicommiſſum eſt relictum. vt. d. l. licet. in fin. Item qꝛ eſſet repugnantia ꝙ vna ⁊ eadem perſona eſſet inſtituta ⁊ ſibimet deberet fideicommiſſum ⁊ ideo eligit alterum. vt. l. recuſare. §. titius. ff. ad trebel.

Si quis ſeruo. Si libertas per fideicommiſſuz debita retardetur: nihilominus ipſa ⁊ fideicommiſſum pecuniarium debebitur. h. d.

a **Creditorem.** [a] Si debitor legat creditori in dubio non intelligitur animo cōpenſandi. h. d. Iſtam materiam declarat in. l. ſi cum dotem. §. ſi pater. s̄. ſo. matri.

b **Caius.** [b] In legato generali non continentur nomina debitoruꝫ h. d. ¶ Oppo. s̄. titu. j. l. ſeruum filij. §. cum qui chirographum. dicit glo. ſol. vt ibi. Dic ꝙ ibi legauit chirographum ſpecialiter hic generaliter legauit omnia que in domo ſunt in quo legato non venit chirographū ſecus ſi vniuerſaliter legaret menſaz vel kalendariū: vt. l. cū pater. §. mēſe. s̄. e. ⁊. l. qui filiū. j. ti. j. ⁊ per Cy. C. loca. l. certi iuris. in. iiij. q. qꝺ nor.

c **Titius.** [c] Diuiſio gr̄a vberioris culture diuerſos fūdos non facit. h. d.

1 ☞ Regl̄a ꝙ due cauſe lucratiue nō pn̄t in vna re cōcurrere non habet locum in legato quantitatis.

2 Legata mina frumēti quando intelligatur de ipſo frumento ⁊ quando de ipſo vaſe.

3 Iuſſus rem cōparari an ſit obligatꝰ ad factum an vero ad quantitatem.

4 Qn̄ teſtator iuſſit rē cōparari ⁊ ſic factum eſt in obligatione eſtimatio ſuccedit in duobus caſibus.

5 Teſtator iubens rem emi in dubio intelligitur de pecunia heredis.

1 **Titia.** † In legato q̄titatis non hꝫ locū rl̄a de duabꝰ cauſis lucratiuis. h. d. ſm̄ vnā lec. ſcꝫ ſm̄ illā ꝙ fuit legata teſſera frumētaria

a ¶ Creditorē. vid bar. in. l. hmōi. §. cū pr̄. s̄. titu. j.

b ¶ Caſus. ⁊ per iſtū tex. tū decidit Bal. q. no. in. l. ij. C. q̄ res pigno. oblig. poſ.

c ¶ Titiꝰ. facit ad hoc qꝺ no. bal. i. l. lꝫ. C. de acq̄. poſ. in ver. vlteriꝰ adde no. ꝑ Bald. alꝰs bart. in. l. j. j. de rebus du. ⁊ Ang. i d. l. lꝫ. adꝺ no. ꝑ hunc tex. i. l. iij. in prin. j. ꝺ acquir. poſſ.

a ¶No.tñ.Et vide dñm Pe.in.c.iudicante.de teſta. Andr.barba.

b ¶Uſuras.⁊ gl.j.hic repꝛehendit Bal.in.l.fi.§.preter ea.in pe.col.de iur.do.

c ¶Inducit.Et vide Bald.in.l.filiũ.de his q̃ ſunt ſui vel alie.iu. ⁊ in l.fina. al's.ij.C.ð epi.⁊ cle.⁊ Ange.in.l. cũ carũ.ff. de poſtu. ⁊ in.l.cũ acutiſſimi. C. de fideicõmiſ.⁊ in.l. a voluntas. 2 eo.ti.And. barbatia.

hoc eſt frumentũ qð eſt ad meſuram vnius teſſere.Huic lec.concoꝛ.j.de ſolu.l.ſi quis duos.§.j.ſecũdo modo legitur qð huic fuit legatum vas cum quo menſuratur non quantitas q̃ menſuratur:⁊ ſm iſtam hoc dicit.Qui iubet rem alteri cõparari non videtur rẽ legare:ſed eſtimationẽ:⁊ iõ re habita ex cã lucratiua actio nõ extiguit̃ h.d.Huic lec.magĩ applaudit litera. 3

No.tñ[a] ex iſta diuerſitate† ꝙ ſi teſta- 4

d ¶Uxoꝛes rebellium.Et vide in.l.quoties. in pꝛinc. ⁊ quod ibi not.C.de pꝛiui.ſcho.li.xij.tu vide Bal.in l.cum acutiſſimi.C.de fideicom.⁊.l.voluntas.eo.tit. 5
ſed cõtrariũ ipſe tenet in.l.ij.C.q̃ ad li.perue.nõ poſſunt.⁊ vide que habes in.l.ſed ſi hac.§.parentes.de in ius vocan.

e ¶Ulti.no.⁊ vide Bar.⁊ qð ibi ſcripſi poſt eum in.l. de pupillo.§.ſi quis ipſi pꝛetoꝛi.de oper.no.nun.

Andreas pomate.

¶Ulti.no.Uide Panoꝛ.conſi.vij.in vlt.col.in.ij.dubio.in.ij.vo.Fe.in.c.cũ.M.ferr.in.xij.col.v.ſeptima conclu.⁊ in.c.ex literis.in.iiij.col.ver.cxj.col.j.⁊ ſequ. de conſti.

f ¶Si pẽptoꝛia.no.ꝙ q̃libet interpellatio itelligit̃ per emptoꝛia.ita ⁊ ĩ terminis datis ad ꝓbãdũ. facit qð no.Bart.de v̾bo pemptoꝛie.ĩ.l.ſi finita.§.iul.de dã. infe.circa pn.vbi dicit ꝙ q̃tieſcũq; in actu nõ req̃rit̃ neceſſaria ſñia iudicis ſimplex citatio hʒ vim pemptoꝛij.⁊ vide Ang.⁊ Imo.in.l.j.§.hec ſtipulatio.j. ſi cui pluſq̃.per.l.falci.facit qð no.Bar.in.l.qui rome. §.coheredes.de ver.ob.Idẽ in denũtiatiõe fiẽda vẽditoꝛi:q2 ſufficit vna ſʒ Inn. in.c.cũ nobis oliʒ.ð ele. ⁊ ſequit̃ Bal.in.c.j.de mili.vaſ.qui cõtu.eſt.⁊ Inn.ĩ d.c.cũ nobis.⁊ adde Bar.in extraua.ad repꝛi.inver. in termino.⁊ Imo.i.d.§.iul.⁊ Bald.in aut̃.itẽ nulla cõitas.de epi.⁊ cle.Bar.in.l.moꝛa.de vſu.⁊ qð ibi dixi cõtra Bar.⁊ Bal.in aut̃.itẽ appellatio. C.de tẽp. app.qui tenet aliter ad fi.⁊ in dubio videt̃ perire ad defectũ actoꝛis:ſed vt hoc nõ pꝛeſumat̃: vide cautelã poſitã in.l.fi.C.de adul.ſ.vt offerat apud acta ⁊c. Adde quod vnica interpellatio ſufficiat. Abba.conſi.vij.ij.lib.⁊ ꝙ ſufficiat ſemel interpellare iudicem ſequitur Pau.de ca.conſi.xxvij.

Andreas pomate.

g ¶Dilationibus.Uide Feli.in.c.cauſam.in.iij.col.de pꝛoba.⁊ Alex.in.l.vinum.in.ij.col.ff.ſi cer.peta.

Andreas Pomate.

h ¶Seia libertis.in pꝛinci.de intellectu huius.l.vide per Alexand.in.l.paterfamil.§.fin.ff.ad legem falci. ⁊ per eum in.l.penul.in.ij.col.C.de impub. Barb.cõſilio.xiiij.inſerto in conſilijs Alexã.in.iiij.volu.in pe. colum.⁊ vide etiam iſtum tex.alleg. per Alex.in.l.in filio.in.col.ij.ad fi.ff.de leg.j.

toꝛ legat minam frumenti intelligitur de frumento non de ipſo vaſe.Sed ſi legaret coꝛbem vel minam frumentariam:tunc poteſt eſſe dubium:vt colligitur ex lecturis hic poſitis.Credo tamẽ ꝙ tunc magis de vaſe intelligeretur ſm lecturam illam.¶†Oppo.ſi iuſſit comparari teſſeram factum eſt in obligatione non quantitas.vt.l.fideicommiſſa.§.ſi.j.tit.j. Solu. quandoq; legatur ſpecies:⁊ tunc ipſa eſt in obligatione ⁊ petitione vt.ſ.titu.j.l.ſi domus.§.cum alicui quod intellige vt dixi.ſ.e.l.lucius.⁊.ſ.ti.j.l.plane.§. quod ſi rem.quandoq; legatur pꝛetium rei: ⁊ tunc eſtimatio tñ eſt in obligatione.vt.l.fundum coꝛne.j. de noua.⁊.l.ſi alij.in fin.ſ.de vſufr.quandoq; legat̃ factum.ſ.quod teſtatoꝛ iubet rem comparari:⁊ tunc ipſum factum eſt in obligatione.vt.l.fideicommiſſa. §.ſi rem.j.titu.j.†Sed eſtimatio ſuccedit in obligatione in duobus caſibus:intelligo in iſto facto quando iubetur res comparari.Pꝛimo poſt moꝛam heredis:vt.l.patronus.in pꝛincip.j.titul.j.Secundo quãdo illud factum deſijt poſſe impleri:quia illa res q̃ debet emi eſt effecta legatarij:vt hic. ¶Quero teſtatoꝛ†iubet emi:de cuius pecunia intelligitur? Rñdeo in dubio de pecunia heredis:vt hic.⁊.l.his verbis.§.j.j.ti.j.⁊.l.ſtichus.eo.tit.⁊.l.ſed ⁊ ſi ſuſceperit. §.j.ſ.de iudi.

1 Pꝛiuilegium finitur finita cauſa pꝛiuilegij.

2 Uxoꝛ rebellis ſi ex foꝛma ſtatutoꝛum nõ põt ſtare in ciuitate ea effecta vidua poterit ſtare.

3 Interpellatio ſola ꝙ ſufficiat ad conſtituendũ queʒ in moꝛa:⁊ quando:⁊ quod neceſſe non ſit dicere ⁊ pꝛemptoꝛie.

4 Inſtantia ſi ex foꝛma ſtatuti pereat termino quinq; menſium niſi ſteterit ꝑ actoꝛẽ ſufficit actoꝛem ſemel interpellaſſe iudicem vt non ſtet per eum.

b **Uſuras.**[b] †Finita cauſa pꝛiuilegij finitur pꝛiuilegium:et ad moꝛaʒ ſufficit vna interpellatio.hoc dicit.¶Oppo.pꝛiuilegia debẽt eſſe 1
perpetua.vt.l.falſo.C.de diuer.reſcrip.Solu.vt notatur per Dy.in.c.decet.extra de regu.iur.lib.vj.Inducitur[c] per Iaco.de are.ad.q.†dicit ſtatutum:qð c
vxoꝛes rebellium[d] non poſſũt ſtare in ciuitate:an ſi 2
remanſerint vidue poſſint reuerti.Hic videtur ꝙ ſic: d
quia finita cauſa odij videtur finiri odium.facit.ſ. de poſtu.l.cui eoꝛum.§.affinitates.¶†Ultimo nota[e] quod ſufficit quod ſemel quis interpellet:vt hic. 3 e
⁊.l.moꝛa:in pꝛincipio.ſ.de vſu.⁊ ibi glo.ſuper ver.repetendi.⁊.j.quod vi aut clam.l.pꝛohibere.§.illud. et quod ibi not.Fallit.ſ.de pigno.acti.l.ſi conuenerit. per hoc apparet quod in pꝛoteſtatione ſeu interpellatione non teneatur quis dicere ⁊ peremptoꝛie: cuʒ quelibet interpellatio ſit perẽptoꝛia[f].ſicut dicimus f
in dilationibus[g] que dantur ad pꝛobandum.vt.l.in g
pecuniarijs.ſupꝛa de ferijs.† Item per hoc dixi ſtatutum eſt hic quod inſtantia pereat quinq; menſibꝰ niſi per actoꝛeʒ non ſteterit:actoꝛ interpellauit ſemel iudicem quod pꝛoferret ſententiam: certe ſatis eſt: vt perpetuo videatur ſtare per iudicem:vt hic: nec habet actoꝛ neceſſe ſingula die interpellare iudiceʒ: vt hic.facit.l.male agitur.C. de pꝛeſcriptio.triginta annoꝛum. 4

h **Seia libertis.**[h] ¶Fideicommiſſum relictũ ab vno ex heredibꝰ q̃

vltimus deceſſerit facit videri heredes inuicem ſubſtitutos.hoc dicit.⁊ ſingu.caſus eſt. ¶Oppo.de.l. vel ſingulis.ſ.de vulg.⁊ pupilla.dicit glo.quod hoc non eſt ex vigoꝛe illoꝛum verboꝛum qui vltimus deceſſerit:ſed quia pꝛecepit fundum non alienari. Dy. dicit quod iſta ſubſtitutio intelligitur ex vigoꝛe illoꝛum verboꝛum qui vltimus deceſſerit:⁊ ſecundũ iſtã ſententiam pꝛobatur in tex.ibi: in ſecunda tamẽ adierit ⁊c.⁊ ad contrarium reſpon.Dyn.quod.l.vel ſingulis. loquitur in ſubſtitutione directa in qua non ſubſtituitur quis niſi in hereditate vltimi decedentis. hic loquitur in ſubſtitutione fideicõmiſſaria in qua vltimo decedens grauatur in toto fundo.

1 Donatio inofficioſa qualiter reuocetur.

2 Donatio per ſuperuenientiam liberoꝛum reuocatur ipſo iure inofficioſa querela pꝛopoſita.

3 Quando diuerſe donationes diuerſis tempoꝛibus ſunt facte ⁊ vltima tãtum fuit inofficioſa; an omnes reuocentur.remiſſiue.

4 Filius cuius poꝛtio fuit extenuata per donationem inofficioſam ſi fuit heres inſtitutꝰ ⁊ hereditatẽ agnouit agit ad ſupplementum.

5 Donationem inofficioſam iuratã filius reuocare poteſt per querelam iuramento non obſtante.

6 Donatio facta monaſterio per ſuperuenientiam liberoꝛum an in totũ vel vſq; ad legitimam reuocetur.

7 Renũtiari licet poſſit.l.ſi vnq̃.C. de reuoc.dona.nõ tamen tenet quin poſſit reuocari per querelam.

8 Donatio ſimpliciter facta:an ⁊ quando reuocet̃ per ſuperuenientiam liberoꝛum.

9 Diſpoſitio.l.ſi vnq̃.ꝙ habeat locuʒ etiam in vna re: quando donatio fuit facta extraneo.

10 Donatio que eſt reuocata per ſuperuenientiam liberoꝛum ipſis moꝛtuis non reconfirmatur.

11 Si donatio eſt facta et iurata non reuocare ſi liberi poſtea naſcantur tale iuramentum non impedit reuocationem.

Imperatoꝛ autem. Donatio inofficioſa collata in filium vel nepotem per alium vſq; ad legitimã reuocatur.hoc dicit.⁊ iſte.§.⁊ ſequens tractant de materia inofficioſe donationis:⁊ nõ alibi pꝛĩcipaliter in toto libꝛo Pandectarum.¶Oppono quod non reuocetur in dimidia.ſed vſq; ad legitimam:vt.C.de inofficioſa donatione.l.ſi totas.et.l.ſi liqueat.eodem titulo.Huius timoꝛe ſunt opinio. Pꝛima Azo. qui dicit a
quod reuocatur vſq; ad legitimam per dictas leges et.C.de inofficioſo teſtamento.autentica vnde ſi parens.⁊ hic exponit dimidiam ſcilicet legitime.vt hic in gloſſa.Iſta opinio non eſt vera:nam plus iuris habet in bonis filius quam patronus:vt.l.ſi quis legatum.§.fina.j.de fal.et ibi nota.Sed patronus reuocat in totum:vt.l.ſi libertus.§.penultimo.j.de iur.patronatus.ergo ⁊c.ſʒ Pe.⁊ ideo Hug.diſtinguit aut donatio fuit inofficioſa re ⁊ conſilio.⁊ reuocatur in totum : vt hic.Aut fuit inofficioſa re tantum ⁊ reuocatur vſq; ad legitimam.vt.d.l.ſi totas.⁊ autenti.vnde ſi parens.Iſta diſtinctio non videtur vera:q2 etiã quando eſt inofficioſa re tantum reuocatur in totũ: vt.l.ſi vnquam.C.de reuoc.dona.Unde Dyn.diſtinguit aut donatur ante neceſſitatem filioꝛum reuocare volentium;aut poſt.Si ante:⁊ tunc aut donatur 2
alicui ex liberis:aut extraneis. Pꝛio caſu reuocatur vſq; ad legitimam vt l.ſi totas.Secũdo caſu reuocatur in totum.vt.d.l.ſi vnq̃.C.de reuocã.dona.Si vero donatur poſt natiuitateʒ filioꝛum reuocare volentium.⁊ tunc Dyn.tenet diſtinctioneʒ Hug.aut eſt inofficioſa re ⁊ conſilio aut re tantũ. Iſta diſtinctio Dy.non placet.nam reuocatio que fit per.l.ſi vnq̃.C. de reuoc.dona.diſtat multum ab illa q̃ ſit per titu.de inof.dona.⁊ per reſcriptũ pꝛincipis.de quo hic loquitur.nam illa que fit ex.l.ſi vnquam:fit ex voluntate donantis qui ignoꝛans ſe habere liberos donauit:per quod tatite videbatur in voluntate ſua quod ſi liberi ſibi naſcerentur poſſent reuocare:⁊ hoc ſaltem ex iuris diſpoſitione.Sed reuocatio que fit per titu.de inof.do. fit contra voluntateʒ defuncti qui voluit filijs pꝛeiudicare quantũ potuit: nec illa fit niſi pꝛopoſita querela. Iteʒ in ſecundo membꝛo quando Hug.dicit aut donatio eſt inofficioſa re ⁊ conſilio ⁊ reuocatur in totum eſt cõtra caſum.l.ſi liqueat.C.de inoffic.do.vbi eſt inofficioſa re ⁊ conſilio ⁊ non reuocatur niſi vſq; ad debitum bonoꝛum ſubſidium.¶Diſtingue ergo ſic† aut queris de reuocatione que fit ex pꝛeſumpta voluntate donantis pꝛopter liberos ſuperuenientes:aut de reuocatione que fit ex titu.de inoffi.dona.pꝛimo caſu aut collata fuit donatio in liberũ vel extraneum.⁊ reuocatur in totum. l.ſi vnq̃.C.de reuoc.do.Si vero in filium:reuocatur vſq; ad debitũ bonoꝛum ſubſidium.vt.l.ſi totas.C.de inoffic.dona.licet glo.ibi:non vſquequaq; bene intelligat.Secundo caſu aut donatio fuit collata in vnum ex liberis:⁊ reuocatur vſq; ad debitum bonoꝛum ſubſidium etiam ſi fuit inofficioſa re ⁊ conſilio[a].vt.l.ſi liqueat.C.de inoffi.dona.Aut fuit collata in extraneum : et tũc aut illi filio qui vult reuocare fuit aliquid relictum ⁊ agit tantum ad ſupplementum legitime.vt lege omnimodo.C.de inoffic.teſta.⁊ not.in lege pꝛima.et in lege fina.C.de inoffic.donat̃. Aut ſibi non fuit aliquid relictum . et tunc aut donatio fuit inofficioſa re et conſilio et reuocatur in totum.vt lege ſi liber.§.penultimo.de iurepatrona. Aut fuit inofficioſa re tñ:⁊ reuocatur vſq; ad debitũ bonoꝛũ ſubſidiũ:ita dʒ intelligi.l.j.⁊.ij.⁊.iij.lex cũ donatioĩbꝰ. C.de inofficio.dona.¶Querit gloſſa †an iſta donatio reuocetur ipſo iure vel querela pꝛopoſita . et remitte ad not.in lege ſi totas.C.de inoffi.do.Tu 1 2

a ¶Re ⁊ cõſilio.adde Rom.cõſi. xcv.⁊ bal. cõſi.cccclxj. ij.li.⁊ ibi an reuocetur ipſo iure.

a ¶Quero mater. No.limi.quando contractus infir-
matur ratione alterius non firmatur iuramẽto con-
trahentium. Adde quod no. Bart.in.l.hac edictali.
in prin.de ſecun.nup.⁊ not.per Barto.poſt gloſſ.no.
in.l.qui inuitus.§.primo.de regu.iur. ⁊ vide qđ not.
Bald.in.l.
ij.C.de do.
⁊ cũ Bar.
trãſit bal.
in.l.j.in.v.
colum.C.
de inof.te-
ſta.al's de
inof.do.et
Ludo.i cõ
ſi.incip.in
chriſti no-
mine.nõ ẽ
dubium ꝙ
donatio ⁊c.
vbi hoc fir
mat vt ibi
per eum.
Andreas
Pomate.

dic qđ reuocatio que fit ex preſumpta
voluntate donantis.per.l.ſi vnꝗ. fit
ipſo iure:adeo qđ res põt vẽdicari et
poſſeſſio condici:vt ibi no. Sed reuo-
catio que fit per titu.de inoffic.dona.
non fit niſi propoſita querela.vt.d.l.j.
et quod ibi not. C.de inoffic.dona.
3 ¶Querit glo.† quid ſi diuerſis tem
poribus donauit:⁊ vltima tãtũ eſt in-
officioſa:an omnes reuocentur. Dic vt
in glo.hic.⁊ in dicta.l.j.C.de inoffic.
dona.⁊ ibi per docto.⁊ alia circa ma-
teriam inofficioſe donationis, dic vt
4 ibi per gloſſ.⁊ docto. ¶†Vltra eam
tamen ⁊ ea que tangunt per eos que
ro quid ſi hic filius cui⁹ portio eſt ex-
tenuata per donationẽ fuit heres in-
ſtitutus ⁊ hereditatẽ agnouit:an poſ-
ſit agere ex titulo de inoffic.do. Re-
ſpõ.agere poteſt ad ſupplemẽtum. vt

b ¶Et pater. Adde
ſecus quãdo pater donaret cũ iuramẽto vni ex ipſis
quia hic tractatur de preiudicio alterius:de quo per
Alex.cõſi.cl.incip.viſo inſtrumẽto.in penul.col.in.ij.
volu.Are.cõſi.lxvij.incip.in facto propoſito ad finẽ.
⁊ in.l.placet.de acqui.here.Alexã.in.l.ſi donatus.in
v.col.⁊ ibi per Moder.C.de colla.Iaſ.in.l.frater a
fratre.in ſi.ff.de cõdi.inde.in quibus cõſiſtit dona-
tio inter patrem ⁊ filiũ.vide Alexã.cõſi.cliij.in.ij.vo
lu.Are.cõſilio.xvij.in.iiij.volu.Bald.in cõſi.xxxvj.in
iij.volu.⁊ iſta opiñ.Barto.eſt communis licet de ea
dubitauit Fulg.conſi.cxcix.

c ¶Donatio.⁊ vide glo.in.c.fina.de dona.⁊ ibi doct.
Andreas barba.

d ¶Monaſterio. Adde videndum Bald.conſilio
cccxlj.ſecundo libro.

e ¶Quero vtrum.Et vide ꝓ hoc Bal.in.l.j.C.de in-
offi.do.⁊ que dixi in repe.c.ray.de teſt.in.lxviij.colũ.
And.barba.

f ¶Nõ habẽt locũ.adde Roma.cõſil.xxvj.vbi pul-
chre quẽ tu vide cõſi.cclxix.in ſi.

g ¶In dubio.Et vide Ioan.de imol.in.c.ſi.de dona.
Andr.barba.

h ¶Filios.vide Bal.in dicta.l.ſi vnquam.
Andreas pomate.

i ¶Quero.l.ſi vnꝗ.vide Alex.⁊ doc.in ſimili.i.l.gña
liter.§.cum autem.C.de inſtitu.⁊ ſubſti.⁊ ibi de hoc
per Iaſ.in.v.col.Alex.conſi.lxxj.in.iiij.vol.facit gl.in
l.j.in princi.C.de do.cauſa mor.

k ¶Unã rem.Adde Bal.conſi.lxxviij.j.libro.

l ¶Quero pone.Sed Bald.in.l.prima.C.de inoffic.
donatio.dicit quod ſi pater vixit tanto tempore quo
potuit reuocare donationem non procedit dictũ bar
to.alias ſecus.vide ibi per eum quem ſequitur Io-
an.de imo.in.c.fin.de dona.vt oriatur inde exceptio.
Tu vero conſidera;q: Salice.in.l.fin.C.de pac.dicit

nota.in.d.l.j.C.de inoffici.dona.pro hoc.C.ſi quid in
frau.patro.l.j.⁊.ij.vbi heres licet ſit heres poteſt re-
uocare in fraudem alienata.pro hoc.C.de rei vendi.
l.cum a matre.⁊.l.ſcimus.§.in computatione.in glo.
5 magna.C.de iure deliberan. ¶†Quero: mater[a] et
a pater[b] qui donauit inofficioſe iurauit non venire cõ
b tra:an filius poteſt agere querelã: Reſponde. quan
do contractus infirmatur ratione alterius nunquã
iuramento contrahentium cõfirmatur:quia eſſet in
alterius diſpendium.vt extra de pactis.c.quamuis
de iureiurando.c.licet.libro ſexto.ſed hic donatio in
officioſa infirmatur fauore filiorũ.ergo ⁊c. ¶Que-
6 ro†dixi quod donatio facta vni ex liberis non reuo
catur niſi vſq; ad legitimã.vt.d.l.ſi totas.quid ſi do-
c natio[c] eſt facta vni mõaſterio[d]:an propter liberos ſu
d peruenientes reuocetur in totum vel vſq; ad legiti-
mam. Decretum dicit quod non habet neceſſe red-
dere niſi legitimam:ſed ſi vult poteſt reddere totũ
vt.xvij.q.iiij.c.vltimo.⁊ illud alleg.gl.C.de epi.⁊ cle.
e l.ſi quis ad declinandã. ¶Quero vtrum[e] l.ſi vnꝗ.
7 C.de reuocan.dona.†poſſit renuntiari vt puta dono
bona mea ⁊ volo quod propter ſuperuenientes libe-
ros non poſſit reuocari: Reſpon.poteſt quantum ad
illam reuocationem que debet fieri ipſo iure per.d.l.
ſi vnꝗ.ſed non quantum ad reuocationem fiendam
per titu.de inoffi.dona.quia fit donatio in fraudem
filiorum:primo probo:reuocatio que fit per.l.ſi vnꝗ.
fit ex preſumpta voluntate donantis propter liberos
⁊ lex.ſ.alleg.dicit de muliere que filios nõ habebat:
nec habere ſperabat.vnde ſi expreſſe voluit quod in
caſu exiſtentium filiorum nõ poſſit reuocari:ille leges
f non habent locum[f]. ¶Quero†quid ſi in dubio[g] qs
8 donauit ſimpliciter poſtea habuit liberos:an ille qui
g donauit habeat neceſſe probare quod nõ cogitabat
ſe habere filios:an alius cui donauit habeat neceſſe
probare quod voluit iſtam donationem valere etiã
exiſtentibus liberis. Iſtud vltimum videtur proba-
ri:quia maſculum ⁊ feminam natura produxit:vt li-
beros procrearent.vt.l.maximum.C.de libe.prete.et
l.j.ſolu.ma. Dixi cum de facto haberẽ quod tres ſunt
caſus.quandoq; quis cogitat ſe expreſſe habiturum
h filios[h] ⁊ non habet locum.d.l.ſi vnꝗ.facit.l.tale pa-
ctum.in ſi.ſ.de pac.quandoq; quis donat ⁊ non co-
gitat de hoc vtrum ſit habiturus filios vel nõ:tũc ſi
liberi ſuperueniant habet locum.l.ſi vnꝗ.qñq; quis
credit ſe non poſſe habere filios.⁊ tunc hʒ locũ.d.c.
vltimũ.ſupra alleg.quod dicit:nec putabat ſe habe-
re filios:ſed ille qui non cogitat ſic:vel non putat ſe
habiturum filios habuit animum indifferentem:nec
ad aliquam partium cogitauit.pro hoc.ſ.de furt.l.
9 falſus.§.ſi iactum. ¶†Quero.l.ſi vnquam[i].loqui-
i tur de eo qui donauit omnia bona ſua vel partem bo
k norum:quid ſi donauit vnam rem[k]:an habeat locũ
d.l.ſi vnquam. Reſpõ.ſic.nam.l.ſi vnquam.loquitur
in omnibus bonis vel parte bonorum:ſed pars bo-
norum eſt idem quod certa res:quia non continet de
bita vel credita.vt.l.non amplius.§.fina.ſ.titulo pri-
mo.maxime in contractibus inter viuos vt.l.mulier.
in princi.ſ.de iur.do.⁊ hoc quando donatio eſt facta
extraneo:ſecus ſi vni filio vel loco pio:quia non reuo
10 caretur niſi excederet debitum bonorum ſubſidium
l per ea que dixi ſupra. ¶†Quero pone[l] filij ſunt nati:

et ſic donatio eſt reuocata ipſo iure. demum incon-
tinenti ſunt mortui:an iſta donatio reconfirmetur.
Iſtum paſſum reperio tactum per Marti.de fano.
et videtur quod confirmetur:vt.l.poſthumus.de in-
iu.teſta.⁊.l.femine.in fine.C.de ſecun.nupt.pro hoc
omnes leges que dicũt ceſſante cauſa ceſſat effect⁹.
¶In contrarium quod non confirmetur:quia ſicut
actio ſemel extincta non reſuſcitatur:ita donatio ſe-
mel extincta non reconualidatur.vt.l.meuius.§.duo
bus.ſ.eodem.l.qui res.§.aream.ſ.de ſolu.pro hoc
videtur caſus.j.ad trebel.l.heredibus.in princip.de
ope.liber.l.qui libertinus.§.amiſſi.⁊.l.iiij.C.quãdo 1
* dies leg.ced. Non ob.l.poſthumus.quia ibi confir-
matur teſtamentum de equitate pretoria:que equi-
tas hic non reperitur ſcripta. Nec obſt.reg.ceſſante
cauſa ⁊c.quia illa loquitur quando cauſa ceſſat ante
effectum conſummatum:ſecus ſi effectus eſt cõſum
matus.vt.l.fina.j.vnde lib.ſed filio nato ipſo iure eſt
reuocata donatio:⁊ ſic effectus eſt conſummatus.
pro hoc tex.in dicta.l.ſi vnꝗ.vbi dicit manſurũ.q.d.
non receſſurum dominium etiam filijs morientibus.
11 Non ob.l.femine.quia l.ibi vltra procedit. ¶†Que
a ro:mulier[a] donauit[b] ſimpliciter ⁊ iurauit ſe nõ reuo-
b caturam illam donationem.nati ſunt filij poſtea:an 1
iuramẽtum reuocationem fiendam impediet per.d.
l.ſi vnꝗ. In hoc puncto dominus Recu.de ſancto
Miniato:⁊ Fran.de pig.⁊ ego conſuluimus qđ per
tale iuramentũ non impeditur reuocatio.nã illa re-
uocatio.l.ſi vnꝗ.fit ex preſumpta voluntate que eſt
vt ſi de liberis cogitaſſet non donaſſet:ſed iſta eadẽ 1
conditio ineſt in iuramento:ergo non impedit reuo-
cationem in ſimili in.l.fina.C.de non nu.pecu.l.fina. 2
ſ.qui ſatiſda.cog.⁊.j.ad muni.l.fin.in prin.⁊.l.ſi.qui
⁊ a qui.⁊ illud qđ docto.dicũt quando quis iurauit
non petiturũ reduci arbitramentum ad arbitrium
boni viri:quia intelligitur ſi iuſte arbitrat⁹ fuerit.vt
l.ſi libertus ita iurauit.de ope.lib.⁊ in.c.quintaual- 1
lis.extra de iureiuran.

ſ ☞ An ſola reuocatio donatoris ſufficiat.

Lucius. Is cui donatur inofficioſe poteſt one-
re fideicommiſſi grauari. Item que-
rela poteſt in modũ replicationis proponi. hoc dicit.
¶Not.ꝙ illud quod permittitur contra voluntatẽ
defuncti multomagis debet permitti ſecundũ volũ-
tatem. ¶Oppo.ꝙ iſta donatio non reuocatur niſi
propoſita querela.vt.ſ.proxi.§.⁊.C.de inoffi.dona.
per totum.ergo nõ poteſt per modum replicationis
proponi.vt.l.exceptiones.in ſi.j.de excep. Sol.poteſt
dici illud verum:niſi teſtator reuocauerit. Sed tunc
oppo.quia non poteſt venire contra factum ſuũ.vt
l.poſt mortem.ſ.de adop.⁊.l.poſt perfectã.C.de do.
que ſub mo. Reſpondeo illud verum quando dona
tio valet omnino:ſed hic poterat aliquo modo reuo-
1 cari. Fateor tamen † quod ſola reuocatio defuncti
non ſufficeret:vt in contrario:ſed voluntas defuncti
mixta cum voluntate legis bene inducit reuocatio-
nem:vt hic.vel dic qđ in ipſa reuocatione proponet
c querela[c].ſimile in querela inofficioſi teſtamenti.vt.l.
papinianus.§.ſi filius.ſ.de inoffi.teſta. Idem in pe-
titione reſtitutionis in integrum.vt.l.nam et poſt-
ea.§.ſi minor.ſ.de iureiurã.vt ibi dixi.facit.l.ſi pre-
teritus.j.de contratab.⁊ ibi dicam. Ex his apparet

ꝙ ſi filia renuntiauit hereditatẽ paternam reſpectu
filiorum ⁊ filij ſunt mortui aut ipſa facit qđ non ob-
ſtãte dicta renũtiatione poterit venire ad heredita-
tem paternam:quia ceſſante cauſa ⁊c.alr.in arg.l.iu
bemus.C.ad velle.facit.l.actionem.C.de pac.tenet
Bald.in.l.
pactũ.C.
de colla.
Lud.ro.in
l.qui ſuper
ſtitis.ff.de
acqui.he-
re.ita dica
mus in ca-
ſu noſtro.
And.barb.
Andreas
Pomate.
¶Quero
pone.vide
multa ad
cõfirmatio
nẽ per Ia-
ſo.i.l.ſi qs
heredũ.C.
de inſti.et
ſubſti.
¶Quero
pone.Ad
de Bal.in
l.ij.in vlti.
colũ.C.de
inoff.teſta.
Adde bal.
alleg.con-
ſil.cccclxj.
ij.lib.
* Pro intel-
lectu.l.poſt
humus.ff.
de iiu.teſt.
¶Quero
mulier.idẽ
tenet Bal.
in.l.prima.
de inoffic.
do.in vlti.
queſtio.bñ
facit quod

ſoluta queſtio:an iſta reuocatio pa-
tris irritet dona.que tangitur hic in
glo.que incip.venit ⁊c.nã ſola reuoca
tio nõ ſufficit ſed illa mixta cũ pote-
ſtate conceſſa filio a lege:vt hic.
☞ Verba ſententie non deberi id
quod teſtator in vſus ſuos conuertiſ-
ſet intelliguntur ita quod conuerſum
duraret.

Lucius. In legato vni-
uerſitatis ce-
dit quod ex ea deducitur ſi
in eam poſtea redigat̃.h.d. 1
¶Opp.ſ.titu.j.l.ſi ita.§.fina.vbi do
mo deſtructa poſtea per teſtatorẽ refe
cta nõ debetur. Sol.ibi loquitur in le
gato ſingulari.hic in legato vniuerſa
li. ¶Ultimo no.text.in prin.†ad ver-
ba ſententie que dicunt nõ deberi id
quod teſtator in vſus ſuos ꝯuertiſſet.
quia intelliguntur ita quod conuer-
ſum duraret tẽpore mortis;quod po- 1
teſt facere ad multa.
☞ Nudus miniſter nullum commo
dum ſentire debet.
Si teſtator legat decem pro eundo in
paſſagio ad terram ſanctam legata-
rius nõ petit ſtatim;ſed quando fiet
tranſitus generalis.
Dictio pro;quod faciat modum.

At tepeto. †Nud⁹ miniſter nul
lum commodum ſen
tire debet.hoc dicit. ¶Opp.ꝙ illud
quod non eſt expenſum cedat com-
modo Lucij nõ heredũ.vt.l.creditor.
§.ſi inter.ſ.mãda. Dicit gloſſ.quod a
hic fuit nudus miniſter:in contrario
ſecus:q: poterat ſuſtinere cõmodũ et
incommodum.hec non vidẽtur vera:
quia hic verba diſpoſitiua fuerunt in
ipſum Titiũ collata:⁊ ſic non eſt nu-
dus miniſter.vt.l.ſi quis titio.ſ.eod.

not.Barto.in.l.hac edictali.in ſi.prin.de ſecun.nup.
⁊ cum Barto.hic tranſit Roma.in conſilio incip.in
chriſti nomine.non eſt dubium quod donatio maio-
ris partis ⁊c.Adde Oldra.cõſilio.alr.lxxiij.⁊ de mu
liere ſimpliciter donante cum iuramento per eundẽ
conſi.ccxxviij.
Andreas Pomate.

b ¶Donauit. Vide Alex.cõſi.lxxj.in.iiij.volu. Rom.
cõſi.xxvj.in.iij.dubio.Feli.in.c.intimauit.in.j.no.de
teſta.Roma.conſi.cclxxix.

c ¶Querela.Adde Baldum in.l.prima.in.viij.colũ.
de inoffi.do.facit.l.ſecũda.⁊ quod ibi no.C.eodem
titu.⁊ ibi aliquid dixi.

⁊ ibi dixi. ⁊ l. ſulpitius. de dona. inter virũ ⁊ vxo. Dic ergo ꝙ hic ratio eſt q꞉ actus propter quem legabatur pecunia nõ habet expẽſam limitatã: poteſt enim plus vel minus expendi ſm voluntatẽ facientis: quia poſſet ſepelire defunctũ cum vna cãdela ⁊ etiã põt habere plures cereos. Si igit̃ minus expendat̃ videt̃ per eũ ſtetiſſe: ⁊ reſiduũ nõ lucratur. in contrario actus q̃ iniungebat̃ habebat limitatas expenſas. Dy. inducit[a] iſtum. §. ad. q. teſtator 2 † reliquit alicui decẽ pro eundo in paſſagio terre ſancte. ille ſtatim petit legatũ heres nõ vult dare: ſed vult expectare tempus quando fiet tranſitꝰ generalis. queritur quid iuris? Videtur quod incontinenti debet habere preſtita cautione de implendo modũ: q꞉ dictio pro: facit modũ. vt hic. facit l. ſi q̃s pro redẽptione. C. de donat. pro hoc facit. l. ſi tibi. ff. ti. j. ⁊ de ↄdi. ⁊ dem. b l. quibus diebus. §. fina. In cõtrariũ[b] qđ debeat expectari quãdo fiat tranſitus generalis ex preſumpta voluntate defuncti. facit in ar. l. nec ſemel. §. ſi in habitatione. ff. quando dies leg. ce. ⁊ ĩ hoc reſidet Dy. in hac dictiõe pro: an faciat modum: dixi in. l. quibꝰ diebus. in fi. de condi. ⁊ demonſtra.

a ℂ Dy. inducit. Vide Dy. ⁊ Inno. in. d. §. terminiꝰ. ⁊ de p̄dictis vide Bar. in cõſi. incip. Barto. de tuder. ad de Paulũ de ca. cõſi. ccxliij.

Andreas pomate.

b ℂ In contrariũ. Vide Imol. ↄſil. ccxiij. in pe. col.

c ℂ Blãdo ſermone. Quid iuris ſit in ſacerdote q̃ blãdis verbis facit teſtatorẽ eccleſiam vel ſeipſuʒ inſtituere. dic qđ pena excõicatiõis punit̃ vt ẽ caſus ĩ cle. ſ. de priui.

1 Statutum diſponens quod habeat locum in preteritis ⁊ futuris nõ habet locum in preteritis finitis.

Que marito. Cũ iniunguntur onera preterita ⁊ futura intelligitur de preteritis precedentibus nondũ finitis. h. d. c No. quod dixi in ſummario † quod eſt 1 notabile pro determinatione quã pono in. l. omnes populi. de iuſti. ⁊ iur. vt ſi dicatur ĩ ſtatuto quod habeat locũ in preteritis ⁊ futuris; quod per hoc nõ trahitur ad preterita finita: vt hic. Et intelligo finita: ſcilicet per ſententiam vel tranſactionem. vt. l. cauſas. C. de tranſactio. vbi videtur caſus. ⁊ videtur tex. in. l. ſecunda. in fi. C. de vere. iu. enu. Idem ſi eſſent ſolutione finita vel acceptilatione. vt. l. cum quærebatur. ff. iudi. ſol. ℂ Not. ꝙ creditores dimiſſi de fructibus non veniũt in computatione cũ legatur hereditas. dixi in. l. cum filius. §. lucius. ſ. eodẽ. ℂ Oppo. infra de cõditionibus ⁊ demõſtratio. l. quibus diebus. §. j. Sol. hic fuerunt dimiſſi creditores de fructibus. ibi: aliunde. vt ibi not.

Quiſquis. Legatarius per quẽ nõ ſtat quominus impleat modũ etiaʒ ſi ſtet per caſum admittitur ad legatum. h. d. ℂ Quero cũ iſte pamphilus admittatur ad partem quantum habebit. Gloſſ. dicit primo habebit ſuam dimidiam: ⁊ dimidiam alterius dimidie. Illa enim quã ille heres defuncti habiturus erat iure h̃rditario accreſcit heredi. Tu dicas qđ coheres defunctus non erat habiturus illam partem que ſibi iure hereditario veniebat: ſʒ accreuiſſet collegatario vt. l. legatũ. §. heredis. ſupra de lega. primo ⁊. l. plane. §. ſi duobus. eodem titu. In caſu vero huius. §. pamphilus habiturus eſt totam medietatem iure ſuo: alterius medietatis medietatem habebit iure accreſcendi: que ſibi accreuiſſet etiam ſi collegatarius idẽꝗ heres vixiſſet. ſcʒ prout eam tangebat iure hereditario. aliam dimidiam illius medietatis quam ille heres habiturus erat iure prelegati habebit iure accreſcendi. ideo q꞉ heres deceſſit ante diem legati cedentem: ⁊ ſic ille habebit totum. Alij dicunt quod coheres ſuperuiuens quaſi coniunctus re et verbis habeat totam dimidiam Lucij defuncti: qđ Dy. reprobat: q꞉ iſte pamphilus erat re ⁊ verbis coniunctus per dictionem cum. vt. l. titia. §. pe. ſ. titu. j.

1 Qua actione ⁊ inquantum conueniri poteſt ille qui impedit teſtatorem inſtituere.

Sempronio. Qui factum heredis impugnat non teſtamentum non eſt indignus legato. hoc dicit. ℂ Opp. infra de his qui. vt indi. l. poſt legatum. §. primo. Solu. ibi impugnauit teſtamẽtum vnde eſt indignus legato quod dependet ex teſtamento: hic vero impugnat factum heredis a quo legatum non dependet ſecundum 1 gloſſam et bene. ℂ Quero † qua actione et inquantum conueniri poteſt ille qui impedit teſtatorem inſtituere in primo gradu. Gloſſ. dicit actione de dolo vel in factum ad intereſſe: hodie conditione ex. l. ad duplum. vt in auten. vt nulli iudic. §. ⁊ hoc peruenit. Item hoc intellige quando quis hoc fecit malitioſe: ſecus ſi blando ſermone[c] teſtatorem induxerit ad hoc faciendum. vt. l. fin. ſupra ſi quis alie. teſt. prohi. ⁊ ibi dixi de hoc. Et facit. §. iſte ad queſtionem ne. per gloſſam. ff. ad muni. l. titio. ⁊ per gloſſaʒ ⁊ doc. C. arbi. tute. l. quicquid.

Teſtator. Solutum ab herede plus debito non cedit ad incommodum alioruʒ legatariorum. hoc dicit ſecundum primam lectu. vel aliter. Solutio. aliquorum legatorum facta ante diem non preiudicat heredi: vt alia legata ante diẽ ſoluere teneatur. hoc dicit ad ſecundum caſum opp. de auten. ſed cum teſtator. C. ad legem falcidiaʒ. vbi ſi ſoluitur vni plus debito non detrahendo falcidiã debet ſolui alteri. Gl. dicit ibi ſoluit plus re: hic tempore. Tu dic quod id quod ibi ſoluit erat indebituʒ iure ciuili per falcidiam: ſed naturaliter erat debitum ſecundum defuncti voluntatem. vt. l. prima. C. ad legem falcidiam. Unde ſoluendo vni videtur omnia integre ſoluere velle et defuncti voluntatẽ agnoſcere. hic vero ſoluit plus tempore cõtra defuncti voluntatem. ℂ Oppo. de. l. j. C. de fideicom. Solu. ibi ſpeciale fauore alimentorum.

Lucius. Plures cõiũcti admittunt̃ ad viriles portiones ſi res p̄hibent̃ alienari extra familiam. h. d. ℂ Oppo. ſ. de vulg. ⁊ pup. l. ſi pater. ⁊. l. ſi quis titio. ſupra de vſufruc. accre. ⁊. l. interdum. ſupra de here. inſtit. ⁊. C. de impu. ⁊ alijs ſubſti. a l. fina. Solu. dicunt quidam quod liberti admittuntur[a] in viriles: ſcilicet medietatis ſue: ⁊ ſic inter omnes habebant dimidiam et Seia aliam dimidiam: quod eſt contra hunc textum. Unde Jaco. de are. dicit quod hic eſt propter illa verba quos quaſꝗ teſtamẽto manumiſi. per que videtur idẽ ac ſi omnes in teſtamento nominaſſet. ⁊ hoc refert Cyn. in. l. fina. 1 C. de impu. ⁊ alijs ſubſti. in. iiij. oppoſitio. ℂ Iſta ſolu. eſt contra. l. ſi pater. ſupra de vulga. et pupillari. ⁊ contra. l. ſiue a ceteris. cum gloſſ. infra de duobus reis. vnde gloſſ. ſoluit hic aliter: quia hoc ideo quia vetuit alienari extra familiam; per quod preſumitur voluiſſe cuiquam dari virilem; cum magis voluerit prouidere familie quam Seie; que erat extranea: et iſtam tenet Dy. ℂ Oppo. quod iſta Seia preferat̃ omnibus alijs tanquam nominata. vt. l. cum ita. §. fina. ſ. eodem. Solu. hic Seia non erat de familia; alias preferretur. vt in contrario.

1 Legatum factum pro dote quãdo duplicetur.
2 Pena que venit duplicanda per ſtatutum nõ duplicatur ſi eſt in ſpecie.
3 Pena temporalis an duplicetur vigore ſtatuti duplicantis penam.

Impuberem. Duplicatio legatorum trahitur ad legata que conſiſtunt in quantitate non ad ea que conſiſtunt in ſpecie. hoc dicit. ℂ Oppo. de. l. plane. §. ſed ſi non corpus. ſupra titulo primo. Sol. hic dos conſiſtebat in ſpecie non in quantitate ſecundum gloſſ. ℂ Vel ali1 ter † mulier inuitatur ad dotẽ: vt ad es alienum. ſecundum aliam ſolutio. gloſſ. tu dic aut dos conſiſtebat in ſpecie: ⁊ ſine dubio nõ debet duplicari; vt hic in prima ſolu. Aut conſiſtebat in quantitate: et tunc aut teſtator legauit dotem: aut quantitatem certam pro dote. primo caſu dos nõ duplicatur q꞉ eſt quoddam ius ſicut hereditas et peculium ⁊ ſimilia. vt. l. quod dicitur ſupra de impenſis. dixi ſupra eodem. l. cum pater. §. pater filie. Si vero legauit quantitatem pro dote: tũc duplicaretur per iſtum. §. Nec ob. quod admittitur vt es alienum; quia in toto cõſiſtit legatum. vt. l. debitor. ſupra eodem in princip. ℂ Ul-b timo not.[b] pro ſtatutis que loquuntur de penis du2 plicandis: quod non intelligitur de penis conſiſtentibus in ſpecie: ſed in quantitate. ⁊ ſic ſi ſtatutum dicit ſi quis furatus fuerit in feſto ſancti Herculiani amputetur ei manus. ⁊ ſi fuerit de nocte pena duplicetur quod ei non debet amputari alia manus: ſed vna tantum ſecus ſi in quantitatibus penarũ; quod dixi in. l. meuius. §. duobus. in vlti. q. ſ. eo. ℂ Que3 ro † quid in tempore? dicit ſtatutum quod qui percuſſerit aliũ in platea ſtet ad confinia per duos annos: aliquis percuſſit in platea de nocte adeo quod pena debet duplicari an duplicetur tempus. dixi in. l. in ſenatu. §. fina. ff. ad turpil. vbi vide.

Ciuibus. Si legatur nomen debitoris heres liberatur cedendo actionem. hoc dicit. ℂ Oppo. glo. de. l. paulo callimacho. §. fina. infra titulo primo. Solu. vt in gloſſ. ℂ Oppo. de. l. quidam teſtamento in princ. ſ. titu. primo. Sol. hic fuit legatum nomen; ibi poſt legatum perfectũ fuit adiectum vnde ſolueretur.

a ℂ Admittuntur. Per Bal. in. l. j. §. vbi autem. C. de cadu. tollen.

b ℂ Ultimo no. vide Bar. in. l. ſanctio. ff. de penis.

c ℂ Reprobo opi. Quid ſi teſtator dicit ſe debere in teſtamento ⁊ poſtea ſuperuiuat. an ex illa cõfeſſione poterit cõueniri. late per Do. ant. in. c. fin. de cõfeſ. et adde tex. ⁊ qđ ibi bar. in. l. q̃ vxori. ff. de auro ⁊ argẽ. leg. Bald. in. l. inſtrumẽta. et in aut. ibi poſita. ⁊ in. l. rationes. C. de p̄batio. vide Bal. in. l. j. fami. ercif. adde an poſſit agi ex confeſſione facta ĩ teſtamento ſi ſuperuiuat ⁊ illud reuocet. Bald. cõſi. clxxx. ij. libro.

d ℂ Si teſtator. et vide Bald. in. l. gñaliter. C. de non nume. pec. ⁊ in repe. l. j. C. de confeſſ. an aũt oriatur exceptio. vide gloſſ. in l. non ſolũ. §. liberationis. de lib. leg. Andr. barba.

1 De verbo ptinere: an ſit obliquũ vel directum. quod ſit commune.

Filiam ex aſſe. Relictum in defectũ inſtitutorum videtur relinqui a venientibus ab inteſtato. Item verbum pertinere trahitur ad fideicommiſſum. hoc dicit. vide gloſſ. ſuper verbo partis dimidie. q̃ exponit. dimidia pars et eam not. ſi enim lego dimidiam: vt l. nomen. §. portionis. infra de verborum ſignificationibus. eadem ratione ſi lego dimidiam portionis videor legare dimidiam dimidie ſecundum propriam vocabulorum ſignificationem. quod iſta glo. remouet: hoc examino in. l. plures. ff. de damno infecto. 1 ℂ Not. † quod verbum pertineat eſt obliquum. ℂ In contrarium quod ſit directum probatur in lege licet. C. de pactis. et extra de teſtamen. capi. raynutius. et quod ibi not. per innocẽtium ſuper verbo pertinere. teneo qđ ſit verbum commune. quod dixi. in. l. centurio. de vulga. ⁊ pupil.

1 Si teſtator cõfeſſus eſt debitum in teſtamento an ipſo conualeſcente poſſit agi ex ipſa confeſſione.

Quiſquis mihi. Confeſſio debiti facta a teſtatore non probat debitum: ſed fideicommiſſi petitionem inducit. hoc dicit. ℂ Oppo. quod inducit probationem vt. l. cum quis. §. codicillis. infra titulo primo. Sol. ibi iurauit ⁊ ideo probationem inducit alꝰs ſecꝰ: vt hic. ⁊. l. lucius. §. primo. infra ti1 tu. primo. per hoc † reprobo opinio.[c] Pe. quam Cy. refert in. l. generaliter. C. de nõ numerata pecunia. ſcilicet ſi teſtator[d] in teſtamento confitet̃ debitum ⁊ poſtea ſuperuiuat quod per ipſam confeſſionem contra ipſum inducitur probatio debiti ſecũdum eũ: quod eſt contra iſtum. §. ⁊ contra. l. lucius. §. j. ff. titu. j. ⁊ contra. l. aurelius. §. ſi. ff. de libe. leg. Hoc etiam ponit Jac. de bel in auten. de iureiuran. a moriẽte preſtito. et iſta vera. niſi ponerem partem preſentem tempore confeſſionis vel interueniſſe nuntium vel epiſtolam: tunc enim induceretur probatio: vt. l. prima. C. de confeſ. ⁊ ibi not. ⁊ l. publia. in fi. ſ. depoſi.

Andreas a pomate.

a ¶ Lucius titi⁹. vide q̄d per iſtū text. dicat Barba. cō ſilio. xv. in xvij. col. in ij. vol. ⁊ cō ſi. xix. in xj. colū. in fi. v. volu.

b ¶ Tu dic lati⁹. vide Cyn. in. l. j. §. pro ſecū do. in fi. de cadu. tol.

Lucius titius. ᵃ Verba generalia etiam in beneficijs reſtringūtur vt odioſa non comprehendantur. hoc dicit ſm Iaco. de are. vel aliter. Offendentibus non probantibus ſequens meritum legatum nō debetur. hoc dicit ſecundum Dynum.

Damne. Si heres ī ſuo teſtamēto reliquit quod teſtator legauerat debetur ex primo teſtamento non ex ſecundo. Item appellatione filiorum continentur naturales in ſeruitute concepti. hoc dicit.

1 Quādo onus impoſitum eſt nullum: an annulletur legatum ibi tu dic. Et quid econtra vide in fine.

Codicillis. Si onus iniunctū legatario eſt inutile mixta conſideratione teſtatoris et fideicommiſſarij legatum efficitur inutile quo ad actionem non quo ad retentionem. hoc dicit. ⁊ eſt ſingularis caſus. ¶ Opp. quod a legatario poſſit legari ſeruo teſtatoris cum poſſit etiam heredi: vt infra ad legem falcidiam. l. ſi a me. Solu. ibi quando legatur heredi poſt tempus. ſecus ſi incōtinenti: tunc enim non valet. quia legatum nullum haberet commodum vt hic. ita debet intelligi. d. l. ſi a me. ⁊ q̄d no. s̄. de lega. primo. l. plane. §. ſi duo- 1 bus. ¶ Oppo. ⁊ videtur quod vitia- b to onere vitietur legatum etiam quo ad retentionem. vt. l. ſi quis quos. s̄. eodem. vbi indiſtincte dicitur nullum legatum. Glo. dicit intelligo illam ſecūdum iſtam. Mihi videtur quod illa. l. debet intelligi ſimpliciter et ſe luo ſic. hic onus eſt nullum mixta conſideratione teſtatoris ⁊ fideicommiſſarij: quia ſeruo proprio relinquebat ⁊ ideo non eſt nullum ipſo iure: quia de equitate debet dari ipſi ſeruo: vt. l. penulti. C. de neceſ. ſer. heredi. inſti. ⁊ q̄d not. in. l. ſi titio ⁊ ei. ſupra codē. ⁊. l. plane. §. ſi coniunctim. ſupra tit. j. ſicut ergo onus nō eſt oīno nullum ita nec legatum ſed adhibetur quedā media via que hic ponitur. ſcilicet quod ſit nullum quo ad petitionem non quo ad retētionem. ſed in. l. ſi quis quos. erat onus totaliter inutile ⁊ per cōſequēs legatum. ¶ Opp. de. l. ſi quis eum. j. de conditionibus ⁊ demonſtrationi. Gloſſ. dicit intelligo illā ſecundū iſtā. ſcilicet quod ibi ſit validum quo ad retentionem non quo ad actionem. Iſta videtur contra illum textum vbi dicit quod ſi a legato nō repellat̄ ⁊c. ⁊ ſic innuit quod nec exceptione repellitur. ⁊ ſic valet etiam quo ad actionem: dic ergo q̄d ibi onus fuit iniūctum poſt aliquod tempus. ⁊ ideo voluit teſtator q̄d aliquod cōmodum remaneret penes legatarium: vnde licet fideicōmiſſum ſit nullū: legatum tamē eſt validū. q: voluit teſtator apud eū commodum remanere: ſed iſta ſo. videtur contra. d. l. ſi quis quos. s̄. eo. vbi penes legatariū voluit teſtator remanere cōmodum iure patronatus. Sol. illud tale cōmodū nō attendit̄: vt. l. nemo. §. predo. §. locupletior. j. de reg. iur. ⁊ quod no. in. l. plane. la. ij. §. fina. s̄. titu. j. ¶ Oppo. de. l. pater. §. tuſculanus. j. titu. j. Sol. hic onus ab ipſo initio deficit. ibi ex poſt facto. de intellectu iſtarum. ll. no. glo. C. de cadu. tol. §. in nouiſſimo. in fine mag. glo. ⁊ etiam in. j. §. ¶ Opp. impoſſibilitas remouetur de legato. et legatum remanet validū. vt. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. ſi quis ſeruos. ſupra titu. j. ⁊ de condi. ⁊ demō. l. obtinuit. ⁊ licet ibi loquatur de impoſſibilitate adiecta in modum conditionis que legatum non vitiat: multo magis non debet vitiare impoſſibilitas adiecta per modum modi vel fideicōmiſſi: q: min⁹ ſuſpendit. vnde Petrus dicit quandoq̄ onus iniunctū legatario eſt nullū ratione impoſſibilitatis de natura: quia eſt turpe vel de iure vel contra bonos mores: ⁊ tunc talis impoſſibilitas reijcitur: vt in contrarijs. ſed hic onus adiectum non eſt nullū ratione turpitudinis vel q: contra bonos mores: ſed q: lex ſibi non aſſiſtit. ſimilia verba ponit Dy. in. l. quidā cū filiū. de verbo. oblig. ⁊ iſta ſol. recitatur per Cy. C. de ca. tol. §. in nouiſſimo. alias eſt in §. pro ſcdo. in vlti. q̄. Ego dixi latius in. l. j. s̄. de condi. inſti. Ut iſta materia liqueat. ſcꝫ qū onus impoſitum eſt nullū vtrū annulletur legatum: gloſſ. diſtinguit hic. Tu dic † latius ᵇ aut onus impoſitum legatario eſt ab initio nullum: aut annullatur ex poſt facto. Primo caſu aut teſtator voluit ad legatariū aliquod commodū pertinere puta interuſurium medij temporis: ⁊ tunc licet annulletur onus non annullat̄ legatū: vt. l. ſi quis eū. j. de cōdi. ⁊ demō. Aut non voluit ad eū cōmodū pertinere: ⁊ tunc aut onus annullatur ratione impoſſibilitatis de natura vel de iure vt q: turpe ⁊ non annullatur legatū: q: impoſſibilitas dꝫ remoueri: vt. l. obtinuit. de condi. ⁊ demon. et C. de inſti. ⁊ ſubſti. l. reprehendenda. ⁊. l. j. s̄. de condi. inſti. ⁊. s̄. tit. j. l. ab oībus. §. j. ſed ſi modus impoſſibilis non contineret turpe. ſed reſpiceret aliquem actū pium: tunc deberet in illum tranſmutari: vt. l. legatū. infra de vſufruc. lega. Si vero onus eſt nullum quia lex ſibi non aſſiſtit: tunc aut onus eſt implendum de ipſo legato aut extrinſecus de alio. Primo caſu aut onus eſt nullum mixta conſideratione legantis ⁊ fideicōmiſſarij ⁊ habet locū iſta. l. quia legatū eſt nullum quo ad petitionē nō quo ad retētionē. Si vero onus eſt nullū alia rōne: tūc legatū eſt nullū in totū vt. l. ſi q̄s quos. s̄. eo. Si vero onus dꝫ impleri aliunde tūc lꝫ on⁹ ſit impoſſibile legatū non vitiat̄: vt. l. cū filius. §. non iure. s̄. eo. ⁊. C. eo. l. ab adminiſtratione. Scdo caſu principali qū onus annullatur ex poſtfacto: tunc aut ex facto teſtatoris: aut alio accidēti. primo caſu annullat̄ etiā legatū: vt. l. filio. §. matri. j. de adi. le. ſecūdo caſu nō annullatur legatū: licet annulletur on⁹: vt. l. pater. §. tuſculan⁹. j. ti. j. ⁊. l. ſi q̄s titio. s̄. eo. fallit ſi eſt elect⁹ vt miniſter: vt. d. l. ſi quis titio.

ſupra eodem. ¶ Quero quid econtra pone quod legatum eſt nullum an ex hoc erit nullum onus legato adiectum. Glo. diſtinguit ⁊ bene. Ex predictis apparet quod Roff. non perfecte intellexit iſtam materiam. vt in glo.

Inſulam. ᵃ Si liberti conſentiunt heredi patroni alienanti rem eis relictā preſumitur animo donandi niſi aliud appareat. hoc dicit. ¶ Oppo. infra de annu. leg. l. liberto. in princip. ſolu. ibi liberti non conſenſerunt alienationi. hic ſic. ¶ Oppo. quod conſenſus non preiudicet: vt lege ſi fundum per fideicommiſſum. ſupra titulo primo. in princip. multe ſolutio. dantur quas ibi examinaui. dic vt ibi. tamen quo ad nunc dic quod hic loquitur in libertis qui conſentiunt patrono vel heredi patroni in quibus facilius preſumit̄ animus donandi propter precedens meritum: vt. l. ſi vero non remunerādi. §. papi. ſupra manda. in. l. cōtraria erant extranei: quod dic vt ibi.

1 Prohibitus vendere vel obligare non prohibetur locare.

2 Qui dixit mutua mihi centum ſuper iſto libro videtur librum obligare.

3 Locatio ad longum tempus dicitur alienatio.

4 Uendens fructus domus pro centum annis dicitur alienare.

Emptor fructuum ⁊ conductor quo ad eorum dominium pariſicantur.

Adde ad hoc et vide Alexandrum de imola in conſilio cēteſimodecimooctauo. colum. quarta in quinto volumine.

5 Prohibita alienari non veniunt in obligatione generali.

6 Grauatus vendere in familia vt poſſit alteri vendere debet requirere ⁊ expectare illos de familia.

1 **Inſtituto.** Prohibitus † vendere vel obligare non videtur prohibitus locare. hoc dicit. vel ſic. ¶ Qui obligat nomē conductoris domus alienari prohibite non videtur alienare domum vel obligare. hoc dicit. Not. quod dixi in
2 ſummario. ¶ † Nota quod iſta verba ᵇ mutua mihi
b centum ſuper hoc libro hoc important vt iſte liber ſit illi obligatus pignori pro iſtis centum: vt hic in tex-
c tu. ¶ Querit gloſſa ᶜ: quid ſi locauit ᵈ † iſtam domū
d ad centum annos: et dicit quod non videtur aliena-
3 ri. Dynus ⁊ omnes contra: quia per locationem in lōgum vel longiſſimum tempus conſtituitur ius in re vt ſupra ſi ager vectiga. vel emphyteuticus peta. l. j. ⁊. l. ſecunda. j. de ſuperfi. l. prima. §. quod ait. ⁊ ſic eſt alienatio. Iſtam ergo legem referas ad locationem
4 ad modicum tempus. ¶ Queritur † quid ſi vendit fructus domus pro centum annis. Reſpond. aut vendidit fructus conſtituendo ementi ius vſuſfructus in re: ⁊ eſſet alienatio. vt. l. fin. C. de rebus alienis nō alienandis. Aut non conſtituendo ſed obligando ſe actione perſonali ad dandos fructus: ⁊ nō eſſet alienatio. vt. l. fin. s̄. de contrahenda emptione. facit. l. liberto. in principio. infra de annuis legatis. Qualiter autem hoc perpendatur: vtrum conſtituerit vſumfructum vel nō, notatur in. l. ſi quis ita. s̄. de vſu-
5 fruct. facit. l. fundi trebatiani. de vſu-
e fruct. legato. ¶ Quero † quid ᵉ ſi iſte ſub pena ac ſi nemine pene. vide Barto. in. l. fundus. j. de annuis lega. de ver. ſuper. Andreas Barbatia.

a ¶ Inſulam. not. de his qui conſentiunt alienationi rei, ꝓhibite per teſtatorem alienari dixi in. d. l. ſi fundum. ⁊ in. l. que dotis. in pe. col. s̄. ſo. mat.

b ¶ No. ꝙ iſta verba. facit in ſimili glo. ſing. ſm. d. Io. in. l. reſcriptum. §. ſi pacto. ff. de pac. vbi idē eſt dicere

c ¶ Inſtituto. querit glo. no. an ꝓhibitus vendere ꝓhibeatur locare. ⁊ vide in materia omnino Innocē. in. c. ad hoc. de deci. ⁊ vide que no. in. l. prima. §. quod autem. j. de ſuperficie. ⁊ quod ibi dixi poſt Barto. et ita ſequendo Barto. hic contra glo. tranſit Ange. et Imo. in. l. ſi filio. §. ſi. ſolu. matr. ſed Bal. in. c. j. §. aut ſi libellarius. ⁊ dixi ibi in ſi. quibus mo. feu. amit. an iſta gl. poſſit ſaluari in partiario colono. adde q̄d no. Bald. in. c. j. in princ. de prohi. feu. alie. in. q. de vaſallo qui non poteſt cōcedere in emphytheuſim ⁊c. vbi oīno vide ⁊ adde q̄d Bal. ⁊ imol. in. l. ſi dom⁹. §. ſi. in ſi. s̄. ti. j. ſaluāt hāc gl. ꝙ locatio ad mag. tp̄s nō inducat trāſlationē dn̄ij ēt vtilis qū expſſe hoc agit̄: in dubio autē ſit ſecus ⁊ ſic ꝓcedit dcm̄ doc. ⁊ adde bald. in aut̄. hoc ius porrectū. in. j. col. C. de ſacr. ſan. ec. ⁊ cōtra gl. hoc tenet abb. ſic. per illum tex. in. c. ad audientiam. de re. ec. nō alie. ꝑ tex. in. c. nulli. e. ti. ⁊ vide Bal. in aut̄. ei qui. xvj. col. C. de bo. auto. iu. poſſ. ⁊ q̄d locatio ad longū tp̄s ſit alienatio tenet bal. in rubr. C. de iur. emphy. ⁊ facit. c. j. §. donare. qualit. olim feu. ali. pot. ⁊ gl. eſt contra iſtā in. l. ſi. C. de pac. pig. ⁊ ꝯtra iſtā gl. tenet etiā Ro. in. l. ſi conſtante. §. quoties. cum ſeq. ſo. ma. adde gl. in cle. j. de reb. ec. non alie. ſed an ꝓhibitus alienare poſſit ꝑmutare. vide bar. in aut̄. res q̄ cōia de le. in verſi. quero. ad ea que dicta ſunt vtrum illa ⁊c.

ADDE an prohibitus alienare poſſit ꝑmutare. pau. de caſtr. conſilio. xvj. ⁊ an prohibitus alienare poſſit locare ad longum tempus. Angelus conſilio centeſimoquadrageſimoquarto.

Andreas Pomate.

d ¶ Quid ſi locauit. vide alex. in. l. filio. §. j. ff. ſol. ma. ⁊ ꝯſi. clxv. in. ij. vo. inci. viſis ⁊ cōſi. j. in. ij. col. in. iiij. vol. ⁊ pe. co. ⁊ co. xvij. viſo in ea. co. e. vo. iiij. ⁊ de iſta locatione ad longū tp̄s. vide alex. ꝯſi. xxvj. in. iiij. vo. ⁊ in ꝯſi. cxij. in. j. co. in p̄n. ⁊ vide ꝯſi. fed. de ſenis. ꝯſi. xij. ad ſi. ⁊ conſi. cccij. in. ij. co. ⁊ conſi. cxxiij. vide ēt circa iſtam q. bar. fed. cōſi. clxxxix. ⁊. cclxxxix. aliquid ꝑ Alex. cōſi. iiij. in. ij. co. ī. v. vo. pa. in. c. in eccleſiaꝝ. in. xxx. cc. de cōſti. vbi tāgit de dicto bar. ſe. vide Car. cōſi. lix. in. ij. colum. in prin.

e ¶ Quero q̄d no. ⁊ ſequit̄ imo. ⁊ bal. in. l. volūtas. C. de fideicō. ⁊ id feu. non venit in obligationē ḡnalem ſm ſpe. de poſ. §. j. ver. ſed cadit feudum. licet Barto. aliter in. l. ſi cōſtante. in. iij. q. tertie partis ſo. matr. ad hoc dictū Bar. hic adde ſpe. in ti. de pig. §. j. ad ſi. verſi. nunquid ⁊ etiam bal. in. l. j. per illū text. C. que res pi. ob. poſ. ⁊ bal. in. c. imperialē. in. j. co. de ꝓhi. feu. ali. per Federicum ⁊ Angelum in autentic. de reſtitutio. et ea que parit in principio. ⁊ eſt caſus in capitu. in generali. in tit. ſi de feud. fue. contro. inter do. ⁊ agn. vbi

in gñali alienatione facta per vaſallũ non feudum 1 niſi exprimatur vt ibi ⁊ in.c.ſ.de capi.qui cu. ven. q: talis alienatio eſt prohibita.vt in.c.imperialem cum 1 vulga.Adde tu ad predicta.⁊ vide Alexan. in conſi. xx.col.ij.in prin.in.v.volu.⁊ que ponit conſi.xv. colũ. fi. in princ. in.ij.volu.

a Filiusª obligauit vniuerſaliter oĩa bo-na ſua:an videaꝛ feciſſe cõtra volun-tatem ſeu prohibitionẽ teſtatoris. Re-ſpon.in obligatione iſta generali non venit iſta domus quam veriſimiliter non eſſet ſpecialiter obligaturus pro-pter penam adiectã a teſtatore: vt.l. obligatione generali ſupra de pigno. 6 ¶ Quero hic† teſtator dixit quod ſi volebat vendere venderet fratri ſuo vel fenerari ſuper ea faceret cũ fratre 1 ſuo.quid ſi frater non vult emere vel mutuare cum iſta pecunia indigeat? b Certe poteſt alteri vendere facta re-quiſitione ⁊ expectatione ſecundũ for-mam.l.qui rome.§.coheres.ſ.de ver-borum obliga.⁊ ibi dixi.

☞ An qui occidit filium fratris vel ſororis prohibeatur ſuccedere ab in-teſtato.

Matre. Prohibitꝰ alienare in perſonas certas prohi-betur in eas ab inteſtato legitimo iu-re transferre.hoc dicit. cõcordat. ſ. de verbo.obli.l.ſi ita quis.§.ea lege.⁊ ibi 1 dixi. ¶ Oppo.ſ.eo.l.cum pater.§.cũ inter.⁊ quod not.in.l.peto.§.fratre.ſ. c eo.Solu.ibi fuit prohibitus quis alie-nare ſimpliciter: hic in certas perſo-nas: vnde debet curare ne etiam ab ĩteſtato ad illas perſonas perueniat. 1 ¶ Quero:aliquis† occidit filium fra-tris vel ſororis:vtrum prohibeaꝛ ſuc-cedere ab inteſtato? Hic videtur ca-ſus quod non: ſed poteſt reſponderi quod iſte frater qui ſuccedit ab inte-ſtato non erat ille q̃ filiũ occidit cũ in tex.ponanꝛ plures fratres fuiſſe. vel 1 põt dicere ꝙ ſucceſſit.ſ ab illo aufer-tur tanꝙ ab indigno:vt.l. cũ ratio.ſ. 2 de bo.dam.dic vt ibi dixi.

¶ Clauſula omni meliori modo appoſita in teſta-mento operatur quod debeatur etiam ab inteſtato.

Lucius. Hec verba† quod valeat omnimodo quo melius de iure poteſt: intelligun-tur etiam ab inteſtato.hoc dicit. ¶ Oppon.de.l.ne-mo poteſt.ſ.titu.ſ.Solu.concedo quod nõ poteſt fa-cere teſtator quod leges non habeant locum in ſuo teſtamento:ſed hic iſta voluntas quantumcunq̃ im-perite facta:erat talis qđ ſufficiebat ad codicillos ideo valet vt codicilli. ¶ Oppo.quod nõ poteſt va-lere iure codicillorum:quoniã hic heredes inſtituit vt.l.non codicillum.C.de teſtamen.Solu.hic fuerũt dicta quedam verba que idem importat ac ſi dixiſ-ſent ſi non valet iure teſtamenti valeat iure codicil-lorum.⁊ circa iſtam materiam Dy.format vnam que-ſtionem quam dixi in.l.ſ.ſ.de iure codi.

☞ Tacita derogatoria per ſimplicem voluntatem reuocatur.

Teſtator. ᵇ Voluntas teſtatoris taci-ta a cõtrario ſenſu ſumpta per tacitam volũtatẽ reuocaꝛ.h.d. ¶ Op. per ſcđam voluntatẽ ſimplicem nõ recediꝛ a prima derogatoria.q: opꝫ qđ de ea fiat mentio ſpe-cialis:vt.l.ſi q̃s in prin.ſ.ti.ſ.⁊.l.ſi mihi ⁊ tibi.§.in lega-tis.ſ.ti.ſ.vbi voluntas derogatoria facit ceſſare vo-lũtatẽ ſequentẽ.Huiꝰ timore dicit glo.qđ hic duplex eſt litera.vna eſt recepiſti.ſm iſtam non ob.q: non eſt derogatoria ad voluntatẽ futuram.Alia eſt recepiſ-ſet.⁊ tunc ſolue duobus modis.Primo qđ illa verba referunꝛ tm̃ ad teſtamentũ ⁊ teſtator expreſſit.Scđo qđ referanꝛ ad futura ſcđm† qđ ſunt verba deroga-toria tacite ſumpto argumento a cõtrario ſenſu.ideo per ſimplicẽᶜ voluntatẽ contrariã reuocanꝛ.in.l.ſi q̃s in princ.fuerunt verba derogatoria expreſſe. Contra hoc facit.ſ.ti.ij.l.conficiunꝛ.§.ſi.ſol.ibi interuenerũt duo.ſcꝫ prima prohibitio tacita:⁊ vltima codicilli fa-cti ꝓpter q̃ receſſum eſt a codicillis in medio factis. hic interuenit vnum tantũ.ſcilicet prima ꝓhibitio ta-cita:dixi in.d.l.ſi quis.in princ. ¶ Quero dicitur hic ſi de fide epiſtole conſtabit.Quero per quot teſtes debet conſtare.Reſpõ.per quinq̃:vt. C. de codicil.l. fina.in fi.

☞ Verba generalia debent ad tempus teſtamen-ti referri.

Legatum vniuerſale factũ per verba generalia quã-do referatur ad tempus mortis vel ad tempus teſta-menti.

Hereditas eſt nomẽ collectiuum ⁊ de ſui natura reci-pit augmentũ ⁊ diminutionem.

Eſtimationi facte in caſu huius.§.per teſtatorem an ſtari debeat.

Teſtes non dicuntur contrarij quando ſuper va-lore vnus dicit de centum alius centum quinqua-ginta.

Qui indiuiſam. Verba generalia de-bent ad tempus teſta-menti referri.hoc dicit.iſte.§.eſt valde no. ¶ Oppo-niturᵈ quod iſta verba debeant referri ad omnes res que reperiuntur tempore mortis:vt.l.peculium.in prin-cip.ſ.eo.⁊.ſ.titu.ſ.l.grege.⁊.l.ſi grege.Bl.⁊ Dyn.di-cunt qđ

[Margin notes, left page:]

~ Andreas Pomate.

a ¶ Si iſte filiꝰ. vide Alex. cõſi. clxviij.i.ij. colũ.in.ij. volu.cõſil. xij.in prin. in.iiij.vol. ⁊ cõſi.cxx-iiij.i.iij.co-lum.eo.vo-lu.iiij.Bar-ba.ꝯſi.xlij. in.xxvſ.in ſ.vol.⁊ ꝯſi. xſ.in.ix.co-lum.et in xviij.colũ. in fi.⁊ ſeq. vol.ij.et ꝓ-hibitꝰ alie-nare nõ po-teſt aliena-re etiã ĩ ge-nere vt per pau.de ca. cõſil.xxxij. et conſilio lxvij.

b ¶ Teſta-tor.hanc.l. allꝛ.no.bal. in.l.huma-nũ.C.de le-gi.⁊ in.l.fi-liũ.in.xiij. colũ.C.fa. ercif.

c ¶ Per ſim-plicem.adde ad Bar.hic.⁊ vide Are.qui euꝫ ſeq̃tur 3 in.c.ij.col.vij.de proba.

* Pro concordia.Aduerte quod verba generalia ap- 4 poſita in teſtamento vel legato referuntur ſecundũ Barto.ad bona que ſunt tempore.teſtamenti in.l.ſi 5 ita.ff.de auro ⁊ arg.lega.Ibidem do.Alexã.allegat Bar.contrariari in hac.l.fin.§.qui indiuiſaꝫ.Tu dic in eo membro dum Barto.dicit contrarium in hoc * §.loquitur quando legauit ſub noĩe collectiuo ꝙ de ſui natura importat augmẽtũ vel diminutionem.pu 1 ta lego gregẽ vel peculiũ ⁊ ſic quid vniuerſale ⁊ ita etiam loquitur in.d.l.ſi ita ſi bene legatur.vnde non d meretur dici contrarius.

d ¶ Oppo.vide Cy.in.l.ſi.C.de pac.

ſunt qđ hoc operatur verbũ preſentis a tẽporis:q: dicitur cões ſunt. Pet.† Dyno dicit.quoddã eſt legatũ vniuerſale qđ relinquiꝛ ſub aliquo noĩe appellatiuo. de ſui natura collectiuo:vt peculium grex ⁊ ſimilia:⁊ tunc iſta recipiũt aug-mentũ ⁊ diminutionẽ ⁊ inſpicitur tp̃s mortis nõ teſtamenti:vt.d.l.peculiũ.ſ. e.⁊.l.grege.ſ.ti.ſ.quoddã eſt legatum generale ꝑ aliqđ ſignũ qđ ibi apponiꝛ vt lego oẽs res ⁊ ſilia.Et tũc refertur 1 ad tp̃s teſtamenti.vt hic:nõ aũt inſpici-tur tp̃s mortis:fallit in.l.ſi.C. que res b pig.ob.poſ.ꝓpter modicũ preiudiciũ qđ eſt ibi in pignore.quoddã eſt lega- 1 tũ particulare de quo dic vt.l.ſi ex to-to.in prin.ſ.ti.ſ.quoddã eſt legatũ in-definite relictũ.⁊ dic vt.l.ſi ita.ſ.de au-ro ⁊ ar.le.⁊ ex hoc gl.que incipit.i.res 3 p̃ſes.nõ bñ dicit ꝓut đt hr̃ditatẽ:q:† cũ hereditas ſit nomẽ collectiuum de ſui natura reciperet augmentũ ⁊ diminu-tionẽ ſicut peculiũ:vt vidiſtis.ſ.l.pecu-liũ.⁊ no.hic.⁊ de hoc per doc.C.de ſer-ui.l.nõ modus.⁊.d.l.ſi.q̃ res pigñ.ob. poſ.Ad p̃dicta facit qđ no.in.l.ſ.in p̃n. ſ.de eden. vbi gl.diſtinguit qđ quedã eſt actio vniuerſalis quedã generalis 4 q̃dã ꝑticularis. ¶ Quero vtrũ† eſti-matiõi facte ꝑ teſtatorẽ in caſu iſto de-beat ſtari.Bl.vꝛ velle ꝙ nõ niſi teſta-tor iuraſſet.ſed nõ bñ declarat:⁊ ideo eã vide.q̃ incipit al's oblatione ibi:ſed in caſu huiꝰ.§.videꝛ ſecus.Dic ſcꝫ qđ nõ ſtetur eſtimatiõi teſtatoris:q: teſta-tor nõ iurauit:vt hic colligiꝛ ex iſto tex. facit.ſ.e.l.cũ pater.§.pater q̃ filio.vo-luit ergo pater hic dari res p̃tio iuſto. Effectus tñ predictoꝝ eſt.ꝙ tm̃ res q̃ erãt tẽpore mortis debeant dari p̃tio iuſto nõ res q̃ poſtea obuenerunt.Li-cet gl.aliter videaꝛ ſentire in illa gl.q̃ incipit.quaſi dicat.Itẽ res q̃ erant tẽ-pore mortis dantur iuſta eſtimatione non illa quã teſtator taxauit.Queroᵇ 5 quidã† teſtes dicũt rem valere cẽtum alij dicunt reꝫ valere centũ q̃nquagin-ta vtrũ iſti teſtes ſint ꝯtrij.Iſta gl.facit ꝙ ſic.quaſi intelligaꝛ dũ dico vꝫ centũ ſcilicet tantũ.in cõtrarium facit.l.cum furti.ſ.de in litem iuran.

Seio. Conditio appoſita in pſo-nam vniꝰ in pſonã alteriꝰ ſi-bi cõiuncti nõ vꝛ repetita.h.d. ¶ Op. ſ.de cõdi.⁊ de.l.mulieri ⁊ titio. So.di-cit gl: ibi teſtator vult repetere. hic nõ. veritas eſt ꝙ ibi cõditio apponiꝛ poſt c vtrũq̃ legatariũ noĩatũ.ideo ad vtrũ-q̃ referꝛ:hic poſt vnũ noĩatũ tm̃ ideo ad illuꝫ tm̃ referꝛ. de hoc dixi in.l.mu-lieri.de ꝯdi.⁊ đ.⁊ ĩ.l.iul.ſ.ti.ſ. ¶ Que-ro hic portio daꝛ marcelle q̃d de alia portione.Rñ.illam habebit iure accre-ſcendi.vt.l.plane.§.ſi duobus.tit.ſ.

Lucius. Valet fideicommiſſum iniunctũ de bonis cõſ-candis.h.d.facit.ſ.ad treb.l.lucius.in principio.

Quatuor. Qui rõne cõiũctio-nis nõ admittiꝛ vt ipſe admitti tanꝙ aliꝰ ꝓhibeꝛ.h.d.dic vt no.ꝑ.Cy.in.l.ſ.C.de dolo.

☞ Qualiter filia poſſit grauari in dote.

Filie. ᵇ Filia poteſt grauari in dote quatenꝰ dos eſt vltra legiti-mã.h.d.ſm Dy.⁊ mar.ſilꝛ. ¶ Op.† qđ mulier non poſſit grauari in dote.vt.l. mulier.§.cum ꝓponereꝛ.⁊.l.a filia.in p̃n.ſ.ad tre.⁊.ſ. ad.l.fal.l.pater filiam. So.in.fideicõmiſſo vniuerſali non ve-nit dos vt in ꝯtrijs: ſed ſpãliter põt filia grauari vt hic.qđ intellige quatenus b dos eſſet vltra legitimã:q: in legitima nullũ ꝯſiſtit grauamẽ vt.l.qm̃ in prioꝛ-bus.C.de inoffi.teſta.ita tꝫ Dy.⁊ mar. ſil.in.q.quã diſputauit.⁊ Cy.C.de rei vxo.act.§.videamꝰ.Iteꝫ hoc intellige qñ actio de dote non erat queſita filie ſi eñ queſita eſſet nõ poſſet grauari ni-ſi ei vltra relinquereꝛ ⁊ legatũ agno-ſcereꝛ.vt.l.titia.§.qui in vita.ſ.e. facit l.pater filiã.ſ.ad.l.fal. ¶ Op.ꝙ iſtud grauamẽ ꝙ frater ſtipuleꝛ dotem non porrigaꝛ ad tp̃s matrimonij ſcđi vt.l. cum pater.§.pater certam.ſ.e.Solu. hoc contingit propter moram filie que nunquam voluit reuocare ſtipulatio-nem vt hic in text.vel aliter hic pater voluit ſtipulari dotem ea decedente in matrimonio ſine liberis:propter qđ videtur velle quod frater habeat do-tem quandocunque ſine liberis de-ceſſit:ſed in contrarijs voluit fratrem ſtipulari dotem ſimpliciter et ideo nõ eſt veriſimile voluiſſe m̃rimonio ſoluto et filia viuente fratrem ad dotem ad-mitti ne alias filia ĩdotata remaneat. Item ſufficit quod filia ſemel paruiſ-ſet voluntati defuncti vt ibi.

Filium et filiam.

Pluribus poſt eorum mortem ſimul rogatis vno mortuo alijs ſuperſtitibꝰ ſtatim cõperit fideicõmiſſi petitio.h.d. Iſtam materiam examino in lege he-redes mei.§.cũ ita.ſ.ad treb.facit.l.lu-cius.§.caio.eo.ti.

Maritus. ᶜ Iuſta hr̃dis igno-rantia alienationẽ ꝑ fideicõmiſſum relicte q̃.ſubiacet re-ſtitutiõi cõfirmat.h.d. ¶ Op.res que c ſubiacent reſtitutioni nõ p̃nt alienari. C.cõia de leg.l.ſi.§.ſinaũt auaritie.et

M in M

[Margin notes, right page:]

a ¶ Quero q̃dã.circa hãc.q.⁊ an ĩ teſtibꝰ ha-beat locũ §.ſi ſtipu-lãti.l.ſ.ſ.de ṽ.ob.⁊ vid arch.iij.q. ſx.nihilo-minꝰ.arc. ⁊ Io.an.ĩ nouel.ĩ.c.ſ. de arbi.in vſ.⁊ vide pau.de lea-ꝫa.ĩ.q.ſua incl.cõtra inſtrm̃ de-biti.⁊ vide bal.ĩ.l.ij.ĩ vlti.col.C. de reſc.vẽ. ⁊ ĩ.l.ſ.ĩ pe-ſo.C.de te-ſtam̃.vide bal.⁊ ang. ĩ.l.ex facto §.itẽ q̃ro. ff.de vul.⁊ a pup.⁊ viđ bart.ĩ.l.cũ furti.ſ.de ĩ lit.iu.per ſpe.in tit. de teſte.§. poſtꝙ.ṽ.ĩ-ter pares. ſ.de re iu-di.ĩ.c.cum oporteat. de ac.et ĩmo.ĩ.l.ſ.§. ſi ſtipulãti de ṽ.ob.et vide bar.ĩ l.ſi quidẽ. C.de tranſ-ac.⁊ ro.in d.l.cũ fur-ti.⁊ ꝙ dixi poſt Bar. in.d.§.ſi ſti-pulãti.

b ¶ Filie.ꝓ intellectu iſtius.§.vi-de Bal.in l.quoniãꝫ nouella.iij. co.C.de in-off.teſta.et ibi ſequiꝛ Bart.hic ⁊ Bart.in l.cum pre. in ſi.C.de iu.do.⁊ vi-de bar.in.l. lucius.§. maritus.ſ. ad trebel. Adde bal. ꝯſi.cclxxx. ij.li.⁊ que poſui in.l. luciꝰ.§.ma-ritus.ſ.ad trebel.

c ¶ Mari-tus.Et ad iſtũ tex.vi-

de[que] qd no. decidit Bal. in auẽ. ei qui. in. vl. co. C. de bo. auto. iu. poſ. auẽ. res q. in. ſ. no. C. de le. ⁊ iſtũ tex. ⁊ ea q põit imo. vid eũ. in. l. cũ qdã ita. §. ſi qs. ſ. ad tre. ⁊ i. l. marcell⁹. §. res q. e. ti. ⁊ pau. de caſt. in. l. ſi. §. ſi. cõia de leg. ⁊ pau. de ca. in conſi. x.

a ℭ Diuiſit i tres. vide p Imol. in rubꝛ. de le ga. ſ.

b ℭ An valeat ſenten tia. qd iu ris de co q iurat ſe eſſe iudicẽ. vide bart. in. l. multũ a intereſt. ſ. de cõdi. in debi.

c ℭ Si vero ſolẽnitas. Adde qd per dicta Bar. h. d. Maria. ſo zi. in. c. ſi di ligenti. de fo. compe. in gl. in ver ſi. circa ter tiũ limitat qd dr in. c. diſpendia. ⁊. c. ſtatu tũ. de reſc. libꝛ. vi. per glo. ibi ⁊ p glo. in. c. ſi. ſuper ver bo pꝛeſu mant. d of ſi. dele. eo. lib. ⁊ do. in. d. c. diſpendia. ⁊ quod not. in. c. dilecto. de pꝛeben. vbi quod diſpoſitioni habẽti clau- 3 ſulam decreti non poteſt renuntiari. nam hoc fallit ſe c cundum maria. vbi. ſ. niſi perſona in cuius fauoꝛem actus annullaretur vellet ipſum actum appꝛobare per dicta Bartoli hic in lege filio pꝛeterito. ſupꝛa de 4 iniuſ. irri. que teſt. quod etiam tenent Goffred. Anto. de butrio et doctoꝛes in capitulo pꝛimo extra ne ſe de vacante. Antoni. et Imola. in capitulo ſi quis pꝛe ſbyterorum. de rebus eccle. non aliena. ſentit Inno- centius in capitulo pꝛimo eodem titulo. et quando 5 diſpoſitioni habẽti clauſulaz decreti non poſſit renũ ciari. vide per Barbatiam in conſilio decimoſecun do. columna quarta. et in conſilio. xlij. col. xiij. in. ſ. vo lumine. I. T.

d ℭ Pꝛeſumit durare. ex his habes no. qñ pupillus fa cit teſtm̃ ⁊ poſtea efficit adultus an teſtm̃ reconuale- ſcat ꝙ no. qd aũt in filiofa. effecto ſui iuris: vide bal. 6 in. l. ſ. x. col. de ſa. ſan. eccle.

aut. res que. Sol. nõ poteſt alienari vt ibi: niſi fiat ignoꝛanti ⁊ ab ignoꝛãte iu- ſte: vt hic no. per gl. in. l. quidam ita. §. 1 ſi quis filium. in pꝛin. mag. gl. ſ. ad tre. ⁊ per doc. in. d. l. ſi. §. ſin autez auaritie. 2 C. cõia de lega.

ℭ De legatis ⁊ fideicommiſſ. tertio. 3 Rubꝛica.

ℭ Querit glo. quare hunc tractatum 6 de legatis diuiſit in tres libꝛos. Dic vt 7 in gl. ⁊ bene dicit. ſed Iaco. de are. di- cit ſic. in pꝛimo tractauit de legatis in- iunctis heredi. in ſecundo de iniunctis legatario. hic de iniunctis vtriꝗ. ⁊ de ſignificatione verboꝛum que etiam ſa tis placet. alij dicunt: ꝙ hoc fuit factũ pꝛopter pꝛolixitatem materie. qd glo. repꝛobat. quia cum ſint libꝛi diſtincti: debent habere diſtinctas materias.

SI incertus.

Dubius de ſtatu ſuo p errore facti vel iuris nõ 1 põt teſtari. h. d. ℭ Op po. de. l. ex militari. §. ſ. ſ. de teſta. mili. ⁊. l. ari ſto. ſ. de codi. Reſpõ. ꝙ hic dicit fallit in milite ⁊ veterano: vt in contrarijs. ℭ Opp. ſ. de acqui. here. l. ſed ⁊ ſi de ſua. §. cum aũt. Sol. ibi in aditione he reditatis: hic in teſtamento condendo vbi requirit maioꝛ certitudo de condi tione pſone. qd dic vt ibi dixi. ℭ Item 2

op. de. l. qd ſi dubitet. de acq. here. Sol. ibi nulla pars dubij debebat impedire factionem teſtamẽti. hic ſic qd dic vt no. ſ. de teſta. l. q a latronibus. l. de ſtatu. et ibi dixi. ℭ Ultimo iſtud pncipiũ facit ad. q. aliqs eſt b incert⁹. an ſit iudex vel eẽ poſſit. an valeat ſnia lata p eũ dixit in. l. ſed ⁊ ſi de ſua. de acqui. here. ⁊ in. l. mul tum. ſ. de condi. ⁊ demon.

1 ☞ Teſtamentũ inualidum quãdo recõualeſcat: et quando non.
2 Actus nullus pp̃ter omiſſionẽ ſolẽnitatis reſpiciẽtis fauoꝛẽ publicum non põt poſtea confirmari ⁊ quib⁹ caſibus confirmetur. nu. 4.
3 Actus nullus ob defectũ ſolẽnitatis reſpiciẽtis certã perſonam poteſt confirmari.
5 Tria tempoꝛa in perſona heredis inſpiciuntur.
6 Uoluntas quando pꝛeſumatur durare.
7 Quot teſtes ſufficiant ad pꝛobandũ indicium noue voluntatis.

Si fili⁹.

Hic eſt difficilis. §. ⁊. h. d. Si teſtm̃ ab initio deficit pp̃ter defectum te ſtantis: ex noua volũtate non conualeſcit impedimen to ceſſante: ſecus in codicillis. h. d. ℭ Opponi. dicit hic qd teſtm̃ inualidũ non confirmat. ↄtra in. l. qui ex liberis. §. teſtõ. ſ. de ſecũ. tab. ⁊ inſti. q. mo. teſt. infir. §. nõ tñ. So. hic teſtm̃ ab initio fuit nullũ: ſz ibi ab initio fuit aliqd ⁊ in medio tpis deficit: ⁊ vltimo põt reaſſu mere vires de iure pꝛetoꝛio: qm̃ res de facili ad ſuam naturam redit. Ad hanc ſo. op. ꝙ teſtm̃ nullũ ab ini tio qñꝗ confirmat: vt. l. filio. ſ. de iniuſt. re. ℭ Huius trimoꝛe dic qd qñꝗ teſtm̃ deficit ex pſona teſtantis: qñꝗ rõne ſolennitatis: qñꝗ deficit ratione heredis ſcripti. pꝛimo caſu ſi quidem deficit rõne teſtãtis quia eſt inteſtabilis: poſtea non reconualeſcit vt hic. Si vero non eſt inteſtabilis: ſed quia oneratus creditoꝛi bus non poteſt inſtituere ſeruos: vel vſurarius eſt: et ſic non poteſt teſtari niſi pꝛeſtita cautione: tũc ceſſan te impedimento voluntate teſtantis poteſt confirma ri. vt ſupꝛa de heredi. inſtitu. l. qui ſoluendo. vt dixi in l. filio. de iniuſ. te. vbi de vſurario dixi. ℭ Secundo caſu dic quedam eſt ſolennitas que reſpicit fauoꝛem publicum: vt quod ſint ibi. vij. teſtes rogati ⁊ ſimilia: tunc ſi deficit teſtamentum ab initio non poteſt poſt ea confirmari. Ita no. in. l. non dubium. C. de teſt. Si vero ſolennitas reſpicit fauoꝛem certe perſone vt quod filius non pꝛetereatur: ſed ſit inſtitutus vel ex heredatus. tunc poteſt confirmari vt. l. filio. ſ. de iniuſ. teſt. et. l. ſi impubes. in fin. infra de car. edic. ⁊ id quod dixi in pꝛecedenti caſu ſi ſolennitas deficit q reſpicit fauoꝛem publicum fallit quandoꝗ in alimẽ tis: que confirmantur cum ſolutione per curſum triẽ nij. vt. l. ſ. C. de fideicommiſſ. Item fallit in. l. in teſta mento. infra de fideicommiſſ. li. Tertio caſu non põt confirmari: quia in perſona heredis tria tempoꝛa inſpiciuntur. vt lege ſi alienum. §. in extraneis. ſupꝛa de heredi. ⁊ inſti. de hered. qua. ⁊ diff. §. in extraneis. Fallit ſi inſtitutus eſſet conditionaliter vt. l. in tem pus. ſ. de here. inſt. ℭ Itez hoc dicit ſi non valet teſta mentũ nõ debentur legata. cõtra dc. l. eam quam. de fideicom. Dicit gloſſ. fallit in caſibus vt ibi no. ℭ Di citur hic ſi durauerit volũtas poſt manumiſſionẽ: qd d in dubio. Rñd. non pꝛeſumit durare niſi appareat

aliquod indiciũ ex quo pſumat. vt. l. q ex liberis. §. a teſtõ. ſ. de ſecũ. tab. ⁊. §. nõ tñ. inſti. qui. mo. teſt. infir. ⁊ ita dicit glo. ⁊ Dy. ⁊ oẽs doc. Hoc qd hic dr vr ↄ tex. ⁊ gl. ſ. de adop. l. ſi arrogatoꝛ. in pꝛin. pꝛime gl. vbi ſi impubes eſt adoptat⁹. ⁊ poſtea fact⁹ ſui iuris recon- a ualeſcit teſtm̃ ſuũ. i. ſubſtõ pupil. ⁊ tñ impubes non 1 põt appꝛobare. qd dicemus. Pe. ⁊ Mar. ſy. ⁊ Iaco. bu. in. l. cõtra. tenẽt ꝙ hoc qd dicit hic ꝙ dz appare re noue voluntatis indiciũ verũ eſt in eo q volunta tem habere põt. ſecus ſi voluntatem habere nõ põt vt ibi. Quid em̃ ſi ſui iuris efficeret tpe q eſſet furio ſus. Certe ſm pꝛedicta vr ꝙ pꝛeſumat durare in ea- d dẽ volũtate vt cõfirment legata. In contrariũ facit iſte tex. qui dicit quaſi nũc datũ: ſed nunc non poſſet facere teſtm̃: ergo ⁊c. dic ſi teſtm̃ ab initio fuit aliqd 2 ⁊ poſtea fuit ruptum: ⁊ tunc loquunt doct. qꝛ confir matio trahitur ad tps teſtamẽti quo erat habilis ad teſtandum. dixi in. l. qui ex liberis. §. teſtamento pꝛe allegato. Sed ſi ab initio non fuit validũ tunc reqri tur ꝙ ſit habilis tpe quo decedit: ⁊ ad illud tps tra- b hitur confirmatio vt hic. ℭ Quero quot teſtes re 7 quirantur ad pꝛobandum indicium noue volunta tis. Glo. in. d. l. qui ex liberis. §. teſtõ. dicit quinꝗ. et idẽ glo. in. l. ſ. C. de codic. Contrariũ no. in. l. heredes palam. §. ſed ſi no. ſ. de teſta. dic vt ibi dixi. ⁊ ibi per Dy. in. d. §. teſtõ. Sz ſi requirunt quinꝗ teſtes cer te tunc videtur codicillari. quid em̃ mirum ſi ſit con firmatũ. ⁊ eadem rõne ſi diceret ꝙ ſeptẽ teſtes cõfir marent teſtamentum: eſſet em̃ de nouo teſtamentuz e facere: vt. l. hac conſultiſſima. C. de teſta. quid enim impedit: ⁊ ſic in hac. l. non videtur differentia inter teſtamẽtum ⁊ codicillum: ſz eſt differẽtia in facto: qꝛ 3 ad confirmationem codicilli requiritur ſolẽnitas te ſtium: ſed ad cõfirmationem teſtamenti non. Aduer te ſi poneremus iſtam nouam voluntatem eſſe tota liter declaratam: qꝛ totam pꝛimam voluntatem lege ret coꝛam teſtibus. tunc eſſet teſtamentum de nouo facere ſi eſſent teſtes ſufficientes: ⁊ eſſet facere codi cillos de nouo: ⁊ hoc caſu non loquit hic. Sed ſi ap paret indicium voluntatis non declarate: dicẽs ego feci teſtm̃ que verba non ſunt diſpoſitiua noue volũ tatis: ſed inducunt indicium qd durat in pꝛima vo luntate: quo caſu codicilli confirmantur: ſz non con firmatur teſtm̃: ⁊ in eo relicta. rõ qꝛ in teſtõ dz expꝛi mi nomen heredis ſecundum. l. iubemus. de teſtam̃. hic autez nõ expꝛimitur nec dicit verba diſpoſitiua. Si enim verba diſpoſitiua pꝛoferret pꝛius teſtamen tum confirmaretur per. l. poſthumus. §. fina. ſ. de in iuſt. teſt. ⁊. l. querebatur. de teſta. mili.

1 ☞ Pꝛeſes an poſſit depoꝛtare remiſſiue.
2 Gerens vices alterius an poſſit depoꝛtare.
3 Stante ſtatuto ꝙ capitaneus non poſſit cognoſcere de maleficio commiſſo ante tps finiti ſui officij per tres menſes ſi capitaneus moꝛitur ⁊ cõmune pꝛoui dit qui filius cõpleat officium tẽpus triũ menſium incipit currere a tempoꝛe capitanei.

c

Hi quibus.

Depoꝛtatus a pꝛeſide poteſt te ſtari anteꝗ eius ſententia p pn cipem cõfirmetur: ſecus in depoꝛtato a pfecto pro rio vel eo q eius vice cognoſcit. h. d. ℭ Opp. ſ. de in terdic. ⁊ rele. l. relegatoꝛum. in pꝛincip. Solu. aliud in relegatis vt ibi: aliud in depoꝛtatis vt hic. ℭ Oppo. dicitur hic quod pꝛe 1 ſes pꝛouincie non poteſt depoꝛtare. cõ tra: qꝛ põt animaduertere in coꝛpus: vt. l. illicitas. §. qui vniuerſas. de of ſi. pꝛeſi. ergo per conſequẽs poteſt de poꝛtare cum poſſit animaduertere ꝙ eſt maius. Dicit glo. dic vt ibi ⁊ bñ: d ⁊ per Dy. in. c. cui licet. de regu. iur. li. vj. dicam in. l. relegatoꝛum. §. ſ. de in terdic. ⁊ releg. ℭ Hic innuit ꝙ qui 2 gerit vicez alterius poteſt depoꝛtare. Contra de. l. ſ. ff. de offic. eius cui mã da. eſt iur. ⁊ in auẽ. de colla. §. pꝛohibe mus. Solu. quandoꝗ quis gerit vicẽ alterius ex mandato eiuſdem tanꝗ delegatus eius vel vicarius eius: et tunc non tranſeunt ea que ſunt meri ⁊ mixti imperij: vt legibus contrarijs quandoꝗ quis gerit vicem alterius ex mandato Imperatoꝛis vel vniuer ſitatis: vt quia poteſtas eſt moꝛtuus: cõmune pꝛouidit quod ille gerat ei⁹ vices: ⁊ tunc omnia que habebat ille cuius vicez gerit in eum tranſeunt: e vt hic. ⁊ ita loquitur titulus de officio eius qui vicez alterius iudicis gerit. ℭ Et per hoc alio anno in ciuitate 3 iſta erat dubium: deceſſit hic quidaz capitaneus: ⁊ cõmune pꝛouidit quod eius filius deberet complere eius of ficium. dubitatur quia hic eſt ſtatutũ quod capitaneus non poſſit cognoſce re de maleficio commiſſo ante temp⁹ finiti officij ſui per tres menſes: que rebatur an illi tres menſes computa rentur a die quo iſte qui vicem illius moꝛtui gerit cepit gerere: vel a tem poꝛe quo incipit ille cuius vicem ge rit computarentur: vt ſic vel nunc de nouo incipiat ⁊ ſit officium per ſe: vel ſit vnum officium vna cum officio ei⁹ cuius vicem gerit. Et dixi: quia vicez illius gerit eſſe vnum officium cum paterno: et ſic tempus trium menſiuz incipit currere a tempoꝛe eius cuius vicem gerit: vt hic. Sed ſunt inſpiciẽ da verba ſtatuti vtrum de nouo dent officium illi vel pꝛoꝛogent officiũ pꝛi mi: vt dicitur in ſimili in. l. ſi vnus. §. pactus. de pact. dixi in. l. iiij. circa pꝛin cip. de dam. infec.

Sciendum illud.

Hunc. §. decla ra vt in glo. ℭ Relictum nominatis ab eo q eſt in pꝛimo gra du non debetur ab eo qui eſt in ſcdo ſi ad eum hereditas pertinet. hoc. d.

a ℭ Recõualeſcit teſt. qñ quis dicat durare in eadeꝫ voluntate. adde no. ſ. de do. inter virũ. l. cũ hic ſtat⁹. in pꝛin. ⁊ ibi Bar.

b ℭ Quero quot. b ad de bar. in. l. ſeru⁹. C. d leg.

c ℭ Hi qb⁹. Adde bar. in. l. filius. ſ. de leg.

d ℭ Et bñ. idẽ tz ⁊ bñ in. l. legato rũ hic alle. ⁊ p dictaz gl. dicit qd iudex non põt mitte re i poſſeſ ſionẽ bono rũ exiſten tium extra territoꝛiuz ⁊ hr in. l. cũ vnus. ſ. §. ſacri. al's ſe cũdo. d bo nis autoꝛi. iu. poſſ.

e ℭ In eum tranſeunt. adde Pe. de anch. in in. c. ſ. de of fi. vicar. et adde q ha bes in. l. ſ. ſ. quis ⁊ a q.

a ¶ Quo caſu ſeruantur. adde Bar. Bald. ꝛ doc. in. l. pe. C. de fideicõ. ꝛ qð no. Bal. in. l. j. C. de contratab.

b ¶ Tex. ꝛ glo. adde tex. ꝛ quod ibi dixi in. l. aurelius. j. de libe. lega.

c ¶ Reprehenditur. ꝛ quod iſta gl. ſit falſa tenet etiã Bald. in. l. filiũ. in. xij. co. C. fami. herci.

d ¶ Si rex. ſed vtrum ſtãte ſtatu/to qð legatũ debeat poni in memorialibus debebit poni legatuʒ factum creditori bal. dixit qð in l. ſi ſeruo. ſ. de here. inſti. qꝛ nõ ſunt paria lucratiua capere vel debita non amittere. facit optime ꝙ ideʒ dixit in. l. in ſuis. de li. ꝛ poſt. et qð dixit bar. ĩ in. l. j. C. de impo. lucr. deſcr. li. x. ꝛ ꝙ valeat legatũ factũ creditori vide aliquãs rõnes no. ꝛ Bal. in. l. j. in. x. col. ꝟ. ſʒ nũqd. C. de fur. ꝛ vide ĩ. l. ſi creditori. et q̃ ibi ſcripſi. ſ. titu. j.

¶ Opponitur de. l. ſi quis cũ teſtm̃ nullũ. ſecũdo rñ. ſ. de codicil. gl. reſpõdet ꝛ bene. Op. de. l. ſi titio. §. in legatis. ſ. tit. j. So. vt ibi ꝛ plene diſtinxi in l. cum pater. §. cum eſtimaret. ſ. titu. j.

1 ☞ Aut. ex cauſa qð non habeat locum in legatis factis a preterito vt debeantur. 1

2 Clauſula ſi non valet iure inſtrumenti quod habeat locum etiam quando a teſtamentum non valet ratione preteritionis.

Ex filio.

Nõ valet fideicommiſſum qð relinquitur p̃terito. h. dicit. 2 Glo. legit iſtam. l. pluribus modis. Primo in matre que preterijt filium ꝛ extraneum inſtituit: dicitur quod legata non debentur. ¶ Opp. ꝛ videtur quod relicta debeant̃ a quolibet veniente ab inteſtato. vt. ſ. l. pro b xi. §. ſciendũ ꝛ. l. ſi quis cum teſtamẽ 1 tum nullum. ſ. de codi. ergo a preterito filio legata poſſunt deberi. Sol. tenendo quod filius fuit a matre preteritus preteritio habetur pro exhereda 1 tione ꝛ ſic per querelam teſtamentuʒ reſcinditur quo caſu legata relicta ab inteſtato non debẽtur vt. l. titia. ſ. de inoff. teſt. Iſta lect. non videtur bona quia text. dicit: licet ſuus heres erit et tamen mater heredem non habet. ergo ꝛc. ¶ Preterea innuit quod fidei c commiſſum relictum a preterito alias valet quando teſtamentum per querelam non rumperetur quod eſt falſum: vt. j. dicam. vnde glo. legit in filio 1 emãcipato preterito a patre: qui non poteſt grauari in legatis ꝛ fideicom. 2 vt. l. pe. C. de fideicom. ꝛ ideo non debentur legata ab inteſtato repetita. Iſta lectu. non eſt vera: quia hic dicit ſuus heres. ¶ Preterea emancipa 3 tus preteritus haberet neceſſe venire per contratabu. et preſtare legata liberis ꝛ parentibus. non autem ab 4 inteſtato ſimpliciter ſuccederet. qua d re glo. dicit quod pater inſtituit nepotem ꝛ filium preterijt: ꝛ legata nepoti 1 bus reliquit iſta legata non valent: qꝛ non valet teſtamentum. Iſta lec. non eſt vera: quia nepos non eſt ſuus quẽ pater precedit. Dicit gl. intelligo ſuus non ꝙ denotet ſuitatem: ſed ſufficit ꝙ ſit heres eius: ſed iſta lectura non eſt vera: ꝛ ſi legata eſſent ab inteſtato repetita deberentur: quare gl. dicit ꝙ pater filiũ in poteſtate p̃terijt. ꝛ extraneum inſtituit: ꝛ a p̃terito legata reliquit: ſi preteritus tanꝗ ſuus dicit nullum: non debentur legata: ſed qualiter rñdetur ad contrariũ. Rñdeo legata debentur a quolibet ſucceſſore ſi ſunt relicta ab inteſtato. Dicunt quidam fideicommiſſuʒ non poteſt relinqui ſcilicet vt valeat ex teſtamento: ſed ab inteſtato poteſt. Alij dicunt ꝛ bene legata debentur ſi ſunt relicta ab eo quem grauare poteſt: vt in contrario. ſed ſi relinquitur ab eo q̃ nõ poteſt grauari vt a filio preterito tunc non debentur a venientibus ab inteſtato vt hic. Et hic querit Dyn. † an aut. ex cauſa. C. de lib. preteritis vel exhere. habeat locuʒ in legatis relictis a p̃terito vt debeant̃. Et dicit ꝙ nõ quia aut. ex cã: loquit̃ qñ legata ſunt relicta ſimpliciter quo caſu ſeruant̃ᵃ per illam aut. Ratio quia heres potuit grauari: ſed qð ſunt relicta a filio preterito qui grauari non poteſt: tunc eſt pro non ſcriptũ vt hic. ¶ Vltimo ſcias † qð quidã doctor. ſ. Rayne. de for. voluit dicere ꝙ illa clauſula ſi non vʒ iure teſtamenti ꝛc. non pertineat qñ teſtm̃ nõ vʒ rõne preteritionis. de quo not. in aut. ex cã. ꝛ dicit eſſe caſum hic: ſed nil facit: quia hic loquit̃ qñ legata noiatim ſunt relicta a filio p̃terito: quo caſu non valent: ſed ſi ſunt relicta ſimpliciter: tunc bene valebunt: ꝛ iam debentur a filio preterito qui ſuccedit ab inteſtato: vt hic dicit tex. ꝛ glo.ᵇ

☞ An ab eo cui donatur inter viuos poſſit fideicõmiſſum relinqui.

Si mulier.

Ab eo cui mortis cauſa donatur vel relinquitur põt fideicommiſſum † relinqui. hoc dicit. ¶ Querit gloſ. dicitur hic ſi donauit cauſa mortis: quid ſi donauit inter viuos? Dicit gloſ: aut donauit inter viuos: ita quod ſtatim valuit donatio: ꝛ tũc nõ poteſt grauari iure fideicõmiſſi vel vi pacti aut non valuit ſtatim vt inter vir. ꝛ vxo. tũc quidam dicunt ꝙ poteſt grauari: ſed ego cõtra. ita dicit gloſ. Certe iſta glo. reprehenditurᶜ p Dyn. qꝛ eſt cõtra caſum. l. ſequen. ſ. ti. j. ꝛ p Pet. in. l. in dona. C. ad. l. falc. ¶ Quero modo quid ſi dos ad vxorem vel maritũ rediuit cauſa mortis? Dic vt in glo.

1 ☞ Legatum ſpeciei factum creditori illã pure recipere debenti vʒ. ſecus in legato q̃titatis.

2 Expenſe qñ petantur actione ex ſtipulatu tunc iudex ſuper expenſis eodem die iudicare debet.

Expenſe actione ex teſtamento quandocunꝙ peti poſſunt.

3 Statutum quod victus victori in expenſis condemnetur operatur quod expẽſe petuntur conditione ex illo ſtatuto.

4 Legatum in ſumptibus qñ valeat.

Si rem.

ᵈ Licet legatum certe rei pure debite valeat non tamen poterit legatarius onere fideicommiſſi grauari. h. d. ¶ Opp. qñ † quis legat creditori qð debet recipere pure nõ valet legatum: vt. l. ſi creditori. in ſi. cum. l. ſeq. ſ. de leg. j. Solu. ibi in debitore quantitatis ſeu generis: hic certe ſpeciei vbi habet commodum tranſlationis dominij. lʒ glo. aliter not. inſti. de lega. §. ex contrario. dixi in. l. ſi creditori. ¶ Oppo. ꝛ videtur ꝙ iſte non habeat cõmoduʒ in expenſis: quia victus victori debet condemnari in expenſis: vt. l. properandum. §. ſi autem. C. a de iud. Solu. dicit glo. poteſt eſſe quod heres habet iuſtam cauſam litigandi: ſed nunc nõ habebit iuſtaʒ cauſam litigandi. Item qñ perit̃ † res actione ex ſti b 2 pulatu: tunc debet iudex eodem die iudicare ſup expenſis. vt. l. paulus. de re iudicata. ꝛ. l. terminato. C. de fruc. ꝛ lit. expen. ꝛ. l. iiij. C. de po. ſed per actionẽ ex teſtamento poſſunt peti expenſe qñcunꝙ. ita not. hic a in aut. de iudi. §. oportetᵃ. ꝛ de rei vendi. l. non ſolum. in ſi. ꝛ ſpe. in titu. de expen. ꝛ doc. in. l. ſancimus. C. de 3 iudi. ꝛ hoc eſt vtile † propter ſtatutumᵇ quod dicit vi b ctus victori condemnetur in expenſis. quod intelli c geᶜ conditiõe ex illa. l. vt habeat plus quam ſit de iu g re communi vt habeat commodum quod gloſ. dicit. h ¶ Vltimo dicit Pet. quod legatũ nõ valet in cõmo 2 do ſumptuum vt poſſint peti actione ex teſtamẽto. al 4 legat. l. petitor. de lib. leg. Gloſſ. † dicit verum nam quando legatum non haberet aliud cõmodum quã commodum ſumptuum nõ valeret. ſecus ſi haberet aliud commodum tunc etiam valebit in commodo ſumptuũ vt ibi dicitur. ¶ Modo hic valet p̃pter repreſentationẽ dominij. ideo valebit in ſumptibus ꝛ poterunt peti actione ex teſtamento: vt in gloſſ. dicitur ꝛ bene.

Sed ſi habenti.

No. caſum ſi concedo tibi habenti proprietateʒ vſumfructum cauſa mortis poſſum te grauare fideicommiſſo in eo quod interim a me viuo percipis: ſecus ſi pignus libero. h. d. ¶ Opponitur quodᵈ a le d gatario poſſit relinqui legatum. ſ. l. j. §. ſciendum. Solu. illud quando legatum continet commodum pecuniarium: ſed remiſſio pignoris non continetᵉ commo e dum pecuniarium: vt. l. ſi pignus. de his que in frau. cred. ¶ Op. de. l. poſtꝙ. ſ. de pac. Gl. nõ ſoluit: ſʒ dic qð cõcordat: qꝛ nec hic nec ibi liberando pignus videtur debitũ remittere: vt. l. j. §. iulia. j. de ll. le. ideo cũ nõ cõtineat cõmodũ pecuniariũ non põt ab eo fideicõmiſſum relinqui.

Patre.

a De materia huius. l. habes in. l. ſi alienus ſeruꝰ. ſ. ti. j. ꝛ in. l. cũ filio. ſ. de leg. j. dic vt ibi.

Si fuerit.

Simile põt dari ſeu relinqui fideicõmiſſum a tutore pupilli inſtituti vt. l. pero. §. in rẽz. d ſ. ti. j. ſic ꝛ ſi monaſteriũ inſtituit̃ heres: põt fideicõmiſſum relinqui ab abbate. e idem ꝛ in qualibet vniuerſitate.

1 ☞ Heres heredis grauari põt fideicõmiſſo ſub nomine appellatiuo nõ ſub nomine proprio. f

2 Fideicõmiſſum iniunctum filio ſi deceſſerit ſine filijs g vel filij eius: an valeat ſi filius deceſſit cũ filijs ſʒ filij filiorum ſine filijs. h

Sed et ſi ſic.

f 1 ᶠ Heres heredis † põt onere fideicõmiſſi grauari ſub noie appellatiuo non ſub noie p̃prio. h. d. ꝛ eſt magiſtralis caſus. ¶ Op. C. de le. l. antepe. vbi ab herede legatarij nõ põt relinqui. Solu. ibi ſpeciale: dic vt ibi. ¶ Op. de pn. iſto ad ꝟſ. ſic aũt. Rñ. pn. loquit̃ qñ heres heredis grauat̃ ſub noie appellatiuo: et ſic ſimplr: ſʒ ꝟ. ſic aũt. loquit̃ qñ grauat̃ ſub noie p̃prio. Rõ eſt: qꝛ qñ aliqs grauat̃ ſub noie appellatiuo: tũc certũ eſt qð habebit heredẽ ille primꝰ heres cuius heres eſt grauatꝰ vel aliquem loco heredis: ſed quãdo heres heredis grauatur nomine proprio: tũc nominatus habet ex fortuna nõ ex voluntate teſtantis ſeu iudicio defuncti ideo nõ põt grauari. Et hoc eſt vtileᵍ. dicit teſtatorʰ filium meum heredem inſtituo: † ꝛ ſi deceſſerit ſine filijs vel filij eius ſine filijs bona mea deueniãt in talem: contigit qð filius deceſſit cuʒ filijs: ſed filij eius ſine filijs an valet fideicommiſſum. Hic videt̃ caſus in verſi. ſic aũt ꝙ non: nam ſi teſtator dicit ſi filius meus deceſſerit ſine filijs: p hoc nihil videtur relinquere filijs: vt. l. lucius. ſ. de here. inſti. ꝛ ibi not. ꝛ ſic iſti filij ſi habent hereditatẽ habent a fortuna non a iudicio defuncti: ꝛ ſic videtur qð non poſſunt grauari vt hic ꝛ ita magni quidam do. conſuluerunt. Aduerte verba iſtius fideicommiſſi poſſunt eſſe ita concepta quod ſolus filius heres inſtitutus eſt grauatus ſub dupli ci conditione alternatiua: ſi deceſſerit

a ¶ Oportet. vide ibi ang. qui multa bona dicit in materia. ꝛ ad gl. hic ꝛ in. d. l. nõ ſolũ adde bar. in. l. venditoris. in ſi. j. de ver. ob.

b ¶ Propter ſtatutũ. omni tempore etiam poſt ſñiam poteſt allegari ꝛ ſortitur effectum ſuum. ꝛ aliquid oʒ addere iuri cõi ꝛ pro hoc vid ꝙ pulchre dixit bart. ĩ. l. ij. j. de vſu. ꝛ qð dixi ĩ l. iiij. §. abeẽ. de dam no infec. et ad idẽ vid bal. ĩ. l. terminato. C. de fru. ꝛ li. expẽ. ꝛ barto. ĩ. d. l. nõ ſolum, et idem voluit bal. in l. properãdum. §. ſin autẽ alteru tra. C. de iudi. iudex autem ipſe poteſt ſupplere ſtatutum ſicut leges vt no. in. l. j. C. vt que deſunt aduoc. ꝛ ibi bal. in prin. ꝛ iudex an poſſit illud ſupplere poſtꝙ eſt concluſum in cauſa vide ꝙ dixi poſt barto. in aut. qui ſemel. C. de proba. ꝛ ad dicta bar. hic adde Goſ. ꝛ doc. in. c. ex parte. de reſcriptis. ꝛ de veritate huius dicti ſ. ipſi po Bartolum in lege non ſolum. de rei vendicatione. ꝛc.

c ¶ Quod intellige. ꝛ hoc operatur ſtatutũ: qꝛ poterit peti qñcunꝙ etiã ſi non p̃nuntiaret iudex ſup excep. vt dictum eſt.

d ¶ Opponitur. Et vide Balduʒ in lege ab eo. C. de fideicommiſ.

e ¶ Non continet. Adde. l. titius. et ibi vide. codice de oper. lib.

f ¶ Sed ꝛ ſi ſic. ꝛ iſtũ tex. no. alle. bar. in. l. ſi fundũ p fideicõmiſſum. §. ſi. ſ. ti. ij.

g ¶ Et hoc eſt vtile. ꝛ vide bal. in. l. in eo. C. de fideicõ. And. barba.

h ¶ Dicit teſtator. adde Bart. ꝛ doct. in. l. centurio. de vul. ꝛ pup. ꝛ Bar. in ſua diſputa. filiũ ꝛc. ꝛ bal. in. l. ab eo. C. de fideicõ. ꝛ in. l. precibus. C. de impu. ꝛ eſt tex. in. l. titia. §. ſcia. ſ. ti. j. ꝛ bar. ꝛ ibi text. in leg. hereditas ad ſta. ſ. de here. inſti. ꝛ qð no. bar. in. l. gallꝰ. in princi. de li. ꝛ poſthu. ꝛ in. l. codici. in princip. de vſufruc. le. vide aliquid per Pau. de caſt. in conſilio. xxxvj. incip. in xpi noie amẽ. dubiũ: facit qꝛ poſito qð illa ꝛc. ꝛ vide bona verba bal. in. l. vnica. §. pro ſecundo. de cad. tol. ꝛ vide hic bar. in conſilio incipiente ſi conſidero. et tenet idem ꝛc.

a ¶ Si deportati. qđ tp̄s inſpiciat̄ i legatis quo ad he/reditatē legatarij. ⁊ adde no. p bal. in. l. j. C. de his q̄ ad liber. perue. non poſ.

b ¶ Perſona dn̄i. iſtud idē dicit anc. in. d. l. ſi mihi ⁊ ti- b bi. §. regula. ſ. ti. j. adde vidēda ꝯſulta p Pet. de anc. 2 ꝯſ. cclxxvj.

c ¶ L. ſi ſer/uus. vbi bal. al'r di/xit vez aut relinquit̄ cōtēplatio ne ſerui vl' dn̄i ⁊c.

d ¶ Cū ita. facit ad. q. ſequit̄ hic ro. l. q̄ hoc a mo. de v̄. obli. adde pau. de ca. ꝯſi. cclxxx/iiij. ⁊ dn̄m meū Soz. in ꝯſil. ſuo cxxxv. col. iiij. in ſi.

And. Po.

¶ Et hic facit ad. q. vide ro. ſin gu. ccclx. ⁊ 1 Alex. i. l. in teſtō. l. a. j. i 2 pnc. b alle. C. de teſt. a mil. Feli. i c. ij. in. xvij. co. v̄. fallit de reſcrip. ⁊ Ro. ꝯſil. cexxxj. in ſi mili.

ſine filijs vel filij ſine filijs: ⁊ ſolus ipſe eſt grauatus: ⁊ filij ſunt poſiti ſolū in cōditione: vnde valet fideicōmiſſum: cum heres inſtitutus grauet̄: licet con ditio ſit extitura poſt mortē heredis: q: nil ad propoſitū vt. l. legata ſub cō/ditione. de condi. ⁊ demon. Sed ſi ver c ba fideicōmiſſi eſſent ſic prolata qđ fi/lij eſſent grauati tūc eſt dubium. ⁊ for/te non valeret fideicommiſſum: q: ni/hil eſt eis datū: niſi forte diceremus q̄ grauando eos per fideicōmiſſum ex hoc inducat̄ q̄ pater ſit rogatus de re/ſtituēdo eius filijs: vt. l. deniq̄. §. inter/dum. j. de pecul. leg. ⁊ l. peculus. de vſu fru. ⁊ qđ no. in. l. alia. j. de ali. ⁊ ci. le. in ſi. gl. ma. Reliqua ſub dubio declara/bo in materia compendioſe. Sed q̄d in dubio a quo videtur relictū legatū dic vt. l. codicil. de vſufr. le. ¶ Quero vtrum ſit differentia an precedat here/dis inſtitutio vel fideicōmiſſum. Roſ. quod ſic. Azo ⁊ Hug. quod non ⁊ be/ne vt in gloſſ. habes et in. l. precedenti. quod no.

Deportatus heres inſtitut' an ſit 1 omnino incapax.

Capacitas dn̄i an inſpiciat̄ in legato 2 facto ſeruo.

SI deportati.

a Op. ⁊ videtur qđ dȝ in/ſpici conditio ſcđm tēpo/ 1 ra teſtamēti: vt. l. j. j. đ re. d ca. Rn̄deo ibi loquit̄ qn̄ relictū ab ini/tio deficit alia ratione quā ratione p/ſone legatarij. Preterea hoc legatum non erat inutile licet alij acquirere/tur: ⁊ in acquiſitione inſpicitur temp' quo dies legati cedit vt. l. que legata. de re. iur. Item videt̄ q̄ ſeruus nō ſit deportati ſed fiſci vt. l. deportatoꝝ. C. de pe. Bl. ſoluit ⁊ bene. Hoc premiſſo ſcitis: t qđ gl. in. l. j. C. de here. inſti. dicit 1 q̄ ſi deportatus heres inſtituatur fi/ſcus ſuccedit ⁊ aufert̄ ab eo tanq̄ ab indigno gl. tenet contrarium. inſtit. de leg. § legari. ⁊ ſ. de acquir. heredi. l. ſi quis mihi bona. §. ſi quis plane. Ubi dicit qđ eſt omnino non capax: ⁊ ſic eſt loc' venientibus ab inteſtato: pro hoc eſt tex. in. l. j. §. pe. j. de cōtrata. ⁊ l. ſi ne/cem. §. ſi deportatus. de bo. li. ego tene/bam doc. quod deportatus ſit omni/no nō capax: ſȝ ad hanc. l. rn̄de hic non fuit relictū deportato: ſȝ ſeruo deporta/ti. Cōtra iſtā ſo. vide tex. expſſe in. l. nō min'. de her. in/ſti. ſ. ti. ij. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. regula. ⁊ ſ. ti. j. l. debitor. §. ſeruo: vbi q̄tū ad capacitatē vel incapacitatē inſpici/tur pſona dn̄i' nō pſona ſerui. Quid dicemus? Rn̄/deo ſic lȝ ꝯ̄iū ſit difficile. ⁊ dico q̄ inſpiciat̄ perſona dn̄i q̄tū ad capacitatem: verū eſt de eo dn̄o qui reti/net ciuitatē: ſi eñ ciuitatē pdit vt deportat': habet̄ p mortuo. ideo eius perſona non inſpicitur ⁊ ex perſona ſerui conſiſtit legatum ⁊ acquiritur fiſco vt hic. ſecus ſi deportato legaret̄ directo: quia omnino non vȝ. in ſeruo eñ nō capacis ſine dubio aliqua capacitas eſt plus q̄ in ipſo non capace vt patet ex his que dixi in lege ſi ſeruus' eius ſupra de acquir. here. vbi text. probat.

SI legatarius.

Op. de. l. impe/rator. ſ. titu. j. So. b agnouit legatū petendo: ibi non. ¶ Opp. q̄ nō poſſit petere. vt. l. ſi q̄s ti/tio. ſ. ti. j. So. ibi erat nud' miniſter. hic erat legatari' ⁊ de hoc pn̄. dic vt ibi dixi. ſ. tit. ij. l. fi/deicōmiſſuȝ. Dicit̄ hic ſi nō culpa legatarij ⁊c. ⁊ ſic in/nuit q̄ legatari' rogat' de reſtituēdo tenet̄ de culpa. Cōtra. ſ. ti. ij. l. ſi ſeru'. §. cū q̄d. gl. ſubaudit maxime. vel intellige hic q̄ ad legatariuȝ pertinebat aliquod commodum. ⁊ ſic legatum erat factum gratia ſua et fideicommiſſarij. ideo tenetur de culpa. ita dicit glo. ⁊ bene. ſm hoc debet exponi lis perit. i. cauſa: quia he/res fuit abſolutus. Sed alij vt Dy. exponunt lis pe/rit id eſt inſtantia litis. tunc enim licet inſtantia peri/ret tamen adhuc remanet ius quod poterit cedi: non curo.

Cū teſtator legat omni anno decē corbes frumē/ti ex tali fundo ⁊ decē aureos: an aurei debeant ſolui quando ſoluitur frumentum.

Cum ita.

a Qn̄ duo recipiunt vnam determi/nationem intelligunt̄ eam vniformi/ter recipere. h. d. Ratio huius. §. eſt quia debent vni/formiter intelligi: vt dixi in ſummario. ⁊ hoc ſm Pet. Et hoc t facit ad. q.ᵈ vir reliquit vxori omni anno ex 1 tali fundo. x. corbes frumenti ⁊. x. libras. Scitis quod frumentum nō dȝ ſolui in initio anni: ſed eo tp̄e quo recolligitur: vt. l. firmio. §. pater. ⁊ ibi no. j. qn̄ di. le. ce. ⁊ ſic vr̄ qđ illa decem debeāt ſolui eodem tp̄e ppter cōiunctionē quā hn̄t ſimul: ⁊ qđ iſta debeāt ſolui eo/dem tp̄e ⁊ vniformiter intelligi. facit. l. iam hoc iure. ſ. de vul'g. ⁊ pupil. l. hereditatē. ⁊ l. q̄uis. C. de impu. ⁊ ali. ſubſti. ⁊. l. in teſtō. C. de teſ. mi. Poſſumus etiam dicere quod hic ſit alia ratio: quia a patre non poteſt relinqui pure filio exiſtenti in poteſtate. ideo videtur dilatum in tempus quo erit ſui iuris: vt. l. fideicōmiſ/ſa. §. ſi filio. j. eo.

SI ita.

Uerba gn̄al'r plata referunt̄ ad oēs ⁊ ad oē tp̄s. h. d. Facit iſta. l. ad ſignificationē hui' v̄bi pueniat: q: intel/ligit̄ et qn̄ directo puenit. dicā in l. cēturio. de vul. ⁊ pu. ⁊. l. fideicōmiſſa. §. hec verba. j. eo.

SI tibi.

Quero vtrum iſte legatarius habebit quinquaginta vel cē/tum. Quidaȝ quod quinquaginta tm̄: alij quod centum integra. Glo. nr̄a vr̄ reduce/re ad concordiā: ⁊ ſic aut fuit legatū diſiūctim v̄bis ſed cōiūctim re: ⁊ tūc ſolida cētū habebit: ⁊ hoc vult

dicere tex. ibi non minuet̄ ⁊c. ſȝ ſi eſſet cōiunctim ēt a v̄bis: tunc ſolum q̄nquaginta habebit. Dicit ne vex iſta glo. Videre ſi poneremꝰ hoc legatū eē cōiūctim a v̄bis: ita q̄ nō re: tūc haberet q̄nquaginta iure ſuo: ⁊ alia quinq̄ginta iure accreſcēdi. vt ſi dixit lego tibi ⁊ illi q̄ venerit ad funus cētū p equalibꝰ portionibꝰ ⁊ tūc nō eſt dubiū vt dixi. probat̄ in. l. j. §. is ita. C. de cadu. tol. ⁊ dicam in. l. re coniuncti. j. eo. ſed ſi eſſet re lictum legatū coniunctim re ⁊ verbis: tunc legatuȝ non minuitur. ⁊ tunc haberet integra centū per ius nō decreſcendi vt hic. ⁊. l. triplici. de ver. ſign. dicā in l. re cōiuncti. j. eo. ⁊ ſic quilibet haberet totū iure ſuo ſed faciunt ſibi partes per concurſum ſi cōcurrerēt: ſi vero legatū eſſet relictum diſiunctim verbis con/iunctim re non eſſet dubium: vt dicit gloſ.

FIdeicommiſſa.

Super prin/cipio huius 1 l. Dyn. dicit. Dictum eſt. ſ. quis ⁊ a quo hic quibus verbis: qual'r: ⁊ quo tp̄e de/beat̄: ⁊ qn̄ contingat: ⁊ qn̄ debeat̄ lega/tum: ⁊ qn̄ eſtimatio: ⁊ quoties debeat̄: ⁊ cui detur fi/deicōmiſſi petitio: ⁊ cōtra quos: inq̄tū: ⁊ ad q̄d. ⁊. h. 2 d. p totā. l. iſtam. ſm Dy. ¶ No. ergo nō eſſe curādū quibꝰ verbis vtat̄ teſtator. ⁊ idem ſi v̄ba ſm alicuiꝰ ciuitatis morē aliq̄d importāt illa attēdēda ſunt vt il lo verbo teſtator vſus videatur: vt. ſ. de cōtrahenda emp. l. imperatores. ⁊. l. nummis. cum ſi. j. eo.

1 Schedula teſtamenti reperta in libro notarij q̄ non apparet q̄ fuit lecta an probet.

Quoties.

a Hic eſt caſus notabilis cū ſua gl. Facit ad hoc qđ habetis in. l. ſi is 1 ſ. de teſt. l. lucius. ⁊. ſ. de teſta. mili. per hoc t apparet ſi in libro notarij reperitur ſchedula teſtamenti ſi nō reperitur ſcriptū in ſchedula quod teſtamentū fuit lectum coram teſtibus: quod ex illo teſtamēto nil de b betur nec poteſt publicari vt hic. Sed vnum dicoᵇ quod lȝ iſtud teſtamentū non valeat vt debeat̄ ex eo hereditas tm̄ probat voluntatē teſtantis: ⁊ ſufficeret ad multa: vt. l. in teſtamento. j. de fideicō. liber. ⁊ for c te ſufficeretᶜ inter liberosᵈ. lȝ glo. teneat cōtrarium d in. l. ſi is. ſ. de teſta. ſed ibi dicam. tamē ad multa ſuf/ficeret: vt. d. l. in teſtamento. ⁊ de rebus eorum. l. fin. quod nota.

Si ita.

¶ Verbum commendo fideicommiſ/ſum non inducit. hoc dicit. non habetis b hic alia.

1 Ablatiui abſoluti quando referuntur ad eos q̄s teſtator grauare poteſt non ſolum conditionem ſed diſpoſitionem inducunt.

Cum eſſet.

e ᵉ t Ablatiui abſoluti non ſolū con/1 ditionem ſed etiam diſpoſitionē inducunt quando referuntur ad eos quos teſtator pōt grauare h. d. ¶ Oppo. q̄ iſta verba non indu/cunt fideicommiſſum: vt. l. in ratione. §. tametſi. j. ad l. falci. ⁊. l. facta. §. reſcripto. j. ad trebel. Solu. gloſſa hic fideicommiſſum quantitatis valet ſi vult fideicō miſſarius. Vel melius. hic verba fuerunt relata ad perſonam quam teſtator poterat grauare. ideo fidei commiſſum inducitur. al's ſecus: vt ibi: ⁊ not. in. d. l. i ratione. §. tametſi. j. ad. l. falci. ¶ Oppo. q̄ ablatiui abſoluti non inducant diſpoſitionem ſed cōditionē: vt. l. a teſtatore. j. de condi. ⁊ demon. Solu. inducunt

¶ Fideicōmiſſa. §. quoties. hāc glo. alleg. no. Pal. in l. ſtatuū. C. de ſen. ex perien. recitan.

¶ Quoties. ⁊ vide Bar. in. l. in teſtō. ff. de fideicom. lib. vbi tȝ q̄ teſtm̄ imperfectum tenet in legato facto eccleſie contra tenet. d. Pet. in. c. ij. de teſta. vide ibi

d ſpoſitionem quo ad ſe: ſed conditio nē quo ad aliud vt ibi dixi. ⁊ dicvt ibi glo. de. l. ſi. §. j. ſ. titu. j. Reſpondet gl. ibi fuit taxata certa quantitas vt pre tium animo limitandi fideicommiſ/ſum. Simile in. l. ſi fundum ſub con/ditione. §. ſi libertus. ſ. de leg. j. hic ve ro fuit taxata quantitas vt fideicom/miſſum eſſet in reſiduo.

Joann. de imo. Vide Lud. ro in aut. ſimil'r C. ad. l. fal cid. ⁊ vide Bal. in au tent. qđ ſi/ne. de teſt. vbi alit̄ lo quit̄ quaȝ Bar. hic ⁊ vide Pau. de caſtr. in cōſil. ccclx. vbi alleg. Bal. in. d. aut. q̄ ſine ⁊ vide Lu do. ro. i cō/ſilio. ccciȷ. de regitu notarij et de recita/tione vide omnino. et. de regitu notarij ad pias cau/ſas vide cū in prefato cōſilio: An dreas bar batias.

1 Clauſula adiecta in teſtamento ſis contentus illo fundo lȝ inducat fi/deicommiſſum tamen non prohibet petitionem aliorum contentorum in teſtamento niſi dicatur pro omnibꝰ.

2 Clauſula ſis contentus tali re tantuȝ: vel duntaxat vel quod plus petere non poſſit quid operetur.

Si quis ita.

Quero que eſt ratio dubitan/di. Dicunt doct. q: iſta verba non vi/dentur apta ad fideicommiſſuȝ: quia neminem videtur grauare teſtator: ta/men iuriſconſultus determinat q̄ ſit fideicommiſſum. ¶ Oppo. glo. ſ. de offic. preſi. l. ſepe. Solu. hic ſunt verba diſpoſitiua: ibi vero ſunt verba pote/ſtatiua que proferebantur in fauorē eius cum quo quis loquebatur: nec p hoc intēdit pferēs aliū grauare. ſȝ hic per hoc intendit grauare heredē.

Andreas pomate.

¶ Quoties. hunc tex. dicit ſingu. Petr. de ancha. cō. cccxxix. incipien. an eſſentia. circa finem. Pau. de ca ſtro conſi. ccliij. ⁊ Oldr. conſi. cxix. Barba. conſi. xxx/ij. in. ix. col. in. j. volu.

b ¶ Sed vnum dico. ⁊ vide Joā. de imo. in. c. relatū. de teſta. vbi tenet quod ſufficit ad pias cauſas ſi nō fuit lectum coram teſtatore ⁊ teſtibus. ⁊ vide Lud. Roma. in. d. aut. ſimiliter. ⁊ dixi in dicto. c. relatū. An dre. barba.

¶ Unum dico. ⁊ vide Bald. in. l. fin. C. fami. erciſ. et melius in aut. que ſine. C. de teſt. ⁊ in. l. ſi. in. vj. col. C. de fideicom. ⁊ ad iſtuȝ tex. vide Ro. in aut. ſimiliter. C. ad. l. fal. adde Pau. de caſt. conſi. cciij.

Andreas Pomate.

c ¶ Et forte ſufficeret. vide Alexā. in. l. hac' cōſultiſſi/ma. §. ex imperfecto. in. j. col. in ſi. ⁊ ſe. C. de teſta. ⁊ cō ſi. ccv. in. ij. col. in iiij. vol. ⁊ que ſcripſi poſt Bar. in. d. §. ex imperfecto.

d ¶ Inter liberos. ⁊ ad pias cauſas ſm imo. in. c. ij. de teſta. ⁊ in. l. is qui. de teſta.

e ¶ Cum eſſet. ⁊ ad iſtum tex. vide not. in rub. C. de in ſtit. ⁊ ſubſti. ad ſi.

a ¶ Si q̄s ita. q̄ro ſi teſtā. dixit ſis cōtētus tali relicto ⁊ plus petere nō poſſis: ⁊ adde oīno q̄ multū ſingu. dicit Bal. in. l. ſi adul. C. de here. act. ⁊ q̄ multū not. ſcribit Bal. in. l. j. ad fi. C. de iur. do. ⁊ dicta Bar. hic limita ⁊ declara vt p̄ Bald. in. l. liberti liberteq̄. de ope. liber. in p̄ſ. ſ; an iſta clā ⁊c. ⁊ pp̄ talia v̄ba nō vr̄ heres p̄hi bit⁹ a tertio petere. l. cū patrē. ⁊ ibi bald. C. d̄ in. do. ēt ſi ab illo tertio petere potera t ex teſtōis p̄uiſiōe vt ibi: ⁊ ibi ēt in fi. d̄r q̄d heres p̄hi bit⁹ pl⁹ petere ꝙ̄ p̄hi bit⁹ petere fal. vid̄ no ta. p̄ barr. ī l. ij. in p̄n. ī viri. col. de vulg. ⁊ pu. ⁊ vide bal. in. l. q̄ries. §. ſi duo. d̄ be. inſti. et q̄ habes ī l. ij. C. d̄ co di. Add̄ ꝙ p̄ illa v̄ba nō eſt ſub lata ſubſti tutio pup. vt voluit Old. cōſi. xvi. ⁊ ſeq̄t Pau. d̄ ca. in. d. l. pe to.

b ¶ Videtur velle. vide Bar. i l. cē teſimis. de ver. ob. ad de que cō ſuluit bal. conſi. clxv. p̄rimo libr.

a ¶ Quero[a] ſi teſtator dixit titio † eſto 1 contentus illo fundo: iſta verba indu cunt fideicommiſſum fundi: ſed an re pellatur a petitione eorū que ſunt re licta in teſtamento: certe nō: niſi ſit di ctum pro oībus que tibi relicta ſunt eſto contentus illo fundo: vt. l. peto. in princip. ⁊. §. j. ſ. de legatis ſecundo. p̄ hoc facit. l. tranſlatio. j. de adimen. le ga. Sed quid ſi † teſtator dixit ſis cō 2 tentus tali re tantum: vel duntaxat: vel ſi dixit quod plus petere non poſ ſit: vtrum alia relicta in teſtamento poſſit petere vel videant̄ omnia adē pta per iſta verba. Puto fore ſic dicē dum: quod relicta in codē teſtamento vniformiter videantur adempta. vt puta ſi illud legatum fuit factum pu re omnia alia legata facta pure vidē tur adempta: vt. l. tertia. §. cū titio. j. de adi. lega. ſed ſi eſſent legata facta difformiter quia erant legata relicta poſt mortem alicuius vel relicta ſub conditione ⁊ iſta verba fuerunt adie cta legato pure relicto vel econuerſo tunc alia legata difformia non vidē tur adempta. vt. l. paulo callimacho. §. j. j. eo. Quod nota pro teſtamentis que dicunt ⁊ plus petere non poſſit. ⁊ ad declaratione͂ huius clauſule facit quod dixi. j. de oper. liberto. l. vt iuriſ iurandi. §. ſi liberi.

1 ☞ Legatum factum niſi heres vo luerit an ſit purum vel conditionale.
2 Differentia inter ſi ⁊ cum.
3 Differentia inter iſta verba ſi volue rit. ⁊ cum voluerit.
4 Verbum plenum vel liberum adie ctum cum verbo arbitrium quod re ſoluatur in liberam voluntatem.
5 Commiſſum alicui in liberam ei⁹ vo luntatem intelligitur quod dolus ab ſit.
6 Legatum commiſſum in arbitriū he redis vel tertij an valeat eo non arbi trante.

1 **Si ſic.** Hic proſequitur quadru plicem conceptionem. pri mo legauit teſtator niſi heres nolue rit. in ſecunda legauit cum heres vo luerit. In tertia legauit ſi heres vo luerit. In quarta legauit non per ver bum voluerit: ſed per verbum eſtima uerit vel putauerit vel per aliud q̄d importet arbitrium boni viri. De prima vſq̄ ad verſi. hoc autem legatum. de ſecunda vſq̄ ad ver. q̄ q̄. De tertia ⁊ quarta conceptione a verſic. q̄ q̄. vſq̄ ad §. hec verba. Not. tex. ibi non enī plenum ⁊c. ¶ Ad 1 primam † partem oppo. ꝙ illud legatum non ſit con ditionale: ſed purum ademptum ſub conditione: vt l. ij. de in die adiec. Quidam fatentur contrarium: et hic tex. dicit quaſi conditionale: vel aliter aliud in le gatis aliud in contractibus. vt not. in. d. l. ij. ⁊ proba tur in. l. quibus diebus. §. quidam titio. j. de condi. ⁊ demonſtra. ⁊ ibi dixi. ⁊ hoc facit ad queſtionem not. per glo. in. l. obligationum fere. §. conditio. j. de actio ni. ⁊ oblig. vbi facit differentiam inter verba ſi fece ris ⁊ niſi feceris. dic vt ibi. Itē dicitur hic ſemel ſuf ficit velle. Contra in. l. ſi quis ſtipulatus. de verbor. obli. Solu. illa concordat: q2 hic eſt verbum ſubiun ctiui futuri temporis: vel hic in vltimis voluntatib⁹ ibi in contractibus. Rationem habuiſtis in. l. apud aufidium. j. de ope. lega. ⁊. l. ſtatuliberum. §. fi. ſ. tit. j.
2 ¶ Venio ad ſecundam partem † oppo. inter ſi ⁊ cū: non eſt differentia: vt. l. qui promiſit. de condi. indebi ti. ⁊. l. quodcunq̄. in fine. de verbo. obl. Sol. vt plene dixi in. l. centeſimis. de verbo. oblig. Item dicit̄ hic
b ꝙ decedendo videtur velle[b] cōtra in. d. l. centeſimis in fi. Due ſunt ſolu. vna quod aliud in legatis vt hic: aliud in contractibus: vt ibi: ⁊ placet mihi multū vt dicam. j. Alij dicunt ꝙ hic deceſſit anteq̄ daret: ⁊ ex preſſit quod volebat dare vel de eius volūtate alio modo conſtabat: ⁊ ſic concordat cum illa. Hanc vide tur tenere Per. ſed precedens opinio videtur verior
3 ⁊ eſt caſus. j. eo. l. vxorē. §. penul. ¶ Videtis † hic dif ferentiam inter iſta verba ſi voluerit ⁊ cum volue rit vel niſi voluerit dixi in. l. j. ſ. de lega. ij. ſcripſi in. d. l. centeſimis in fine. ¶ Ad tertiam partem venio: et de iſtis verbis ⁊ ſimilibus dixi in. l. ſi ſic in prin. ſ. ti.
4 ij. ¶ Vltimo not. ꝙ † quando verbum plenū ⁊ ver bum liberum adijcitur cum verbo arbitrium q̄d iſta reſoluuntur in liberam voluntatem regulis iuris nō ſubmiſſaꝫ vt hic. non enī plenū ⁊c. dixi de hoc in lege alio. j. de alimentis ⁊ cibarijs legat. ⁊ ibi queſiui de verbo licentiam ⁊ ſimilibus. Semper autem intelli
5 gas † quod quando committitur in liberam volun tatem quod intelligitur quod abſit dolus malus: vt. l. creditor. §. Lucius. ſupra mandati. et nota. per Guilielmum in. l. penultima. de arbitris. ¶ Que
6 rit † quando committitur in arbitrium heredis: vel boni viri vtrum ſit neceſſe quod heres arbitretur: vel eo non arbitrante an legatum valeat. Text. eſt in l. j. ſ. titu. j.

1 ☞ Verbum peruenire inducit fideicommiſſum.
2 Verbum poteſt: trahitur ad neceſſitatem.

1 **Hec verba.** Verbum peruenire † inducit fideicommiſſum. hoc dicit. et hoc ſine dubio quando adijcitur rei ſingulari. vel poteſt trahi ad directam inſtitutionem. l. ſi ita. ſ. eo. ⁊ eſt verbum commune. dicam in. l. centurio. ¶ Nota
2 quod † verbuꝫ poteſt: trahitur ad neceſſitatē vt hic non enim verificatur in ſola potentia vt ſufficiat q̄d poſſit peruenire ſed requiritur actus vt perueniat vt hic. ⁊. l. iij. §. ſi quis ſic acceperit. j. de ſta. lib. dixi in. l. prima. ſ. de iniuſt. teſt.

1 ☞ De verbo habere ⁊ pertinere quod trahantur ad fideicommiſ.

Si filio. A patre poteſt relinqui filio ſi verba ſapiant quoquomodo vt fideicōmiſ ſum in tempus exiſtentie ſui iuris videatur dilatū. hoc dicit. ¶ Oppo. ⁊ videtur quod a patre nō poſ ſit filio relinqui: vt inſti. de leg. §. an a ſeruo. Sol. nō poteſt relinqui a patre filio pure: ſ; ſi ſunt verba que ſapiāt quod extēdatur ad tempus ſui iuris valet vt hic ⁊ ita debet intelligi. l. vbi pure. j. ad trebel. dixi in
1 l. cum filio. ſ. de lega. primo. ¶ † Not. quod verbum
a habere[a] et pertinere trahuntur ad fideicōmiſſum vt hic. quod verbum pertinere trahatur ad directum habes in. l. licet. C. de pac. et ſic eſt verbum commu ne. De verbo habere dicam in. l. centurio. de vulgari et pupilla. ſubſti.

1 ☞ Non refert quid ex equipollentibus fiat.
2 Filius emancipatus donec pater viuit: ꝙ non ſit per fecte liberatus.

1 **Si cui.** Nō refert: quid † ex eq̄pollētibus fiat. hoc dicit. ¶ Not. ⁊ oppo. d̄r hic ꝙ tan tum importat factum ciuiliter: quātum factum natu raliter. Contra in. l. fina. C. de his qui ve. eta. impetr. Glo. non ſoluit ſed Cy. ⁊ Per. ſoluunt quod hic ſunt actus repreſentantes eundem effectum: ibi ſecus. Sed illud brochardū expediui in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tantum. ſupra de liberis ⁊ poſthumis. ¶ Quero
b dicitur hic[b] quod legatum debetur cum pater deceſ ſerit. Contra imo ſtatim cum effectus eſt ſui iuris vt l. mulier. in princip. j. ad trebel. ⁊. l. ſi ita quādo di. le. 1 ce. ⁊. l. iij. C de inſti. ⁊ ſubſti. Prima gloſ. ſignat cōtra rium ⁊ non ſoluit: ſed ſoluit gloſ. que eſt ſuper verbo e admittetur. q̄d ante ⁊ poſt mortem patris admitte tur: tamen poſt mortem patris admittet̄ ſine dubio: licet ante mortē patris poſſit eſſe dubium. Iaco. de are. ſoluit aliter et dicit ipſe fateor q̄d ſtatim admit titur ad petitionem legati per vtilem actionem ex te ſtamento ex preſumpta voluntate defuncti nō autē
2 per directam niſi poſt mortem. † Ratio: q2 donec pa ter viuit non eſt perfecte liberatus per emācipatio nem. q2 adhuc d; ei reuerentiam p̄ ti. j. de obſequijs. ⁊. C. de ingra. li. l. j. Per. dicit ꝙ iſta. l. ſtat p̄prie: ⁊ oēs alie leges contrarie determinantur per iſtam ⁊ ma le dicit per leges contrarias que dicunt ꝙ ſtatim da tur petitio.

1 ☞ Differentia inter alienationem rei corporalis et nominis actionem.
2 Teſtatorem perſeuerare velle in eadem volūtate p̄ batur per indicia.

c **Si rem.** [c] Diuidit̄ in duas p̄tes. primo loquit̄ in alienatione rei legate. Secundo in actione debiti legati: ſc̄da ibi: ergo ⁊ ſi nomen ⁊c. no.
d tex. quam offerente ⁊c. ¶ Opp. ꝙ imo[d] legatarius d; p̄bare teſtatorem nō mutaſſe volūtatē: vt. l. rem legatam. ⁊. l. cū ſeruus. de adi. leg. ſolu. ibi alienauit ex volūtate: hic ex neceſſitate. Dic vt ibi dixi. quid ſi
1 obligauit ⁊ dic vt ibi. ¶ † Quero q̄ ſit differentia in e ter alienationē rei corporalis ⁊ nois exactionē: Rū. in alienatione rei corporalis diſtinguit̄ an alienauerit ſponte an ex neceſſita te: vt. ſ. dixi. ſed in exactione nominis nō adhibetur illa diſtinctio alienaue rit ex voluntate vel neceſſitate: ſ; ſem per incumbit legatario probatio q̄d c teſtator voluerit durare in eadem vo luntate ⁊ hoc vult dicere tex. q̄d ſub ſtantia legatarij extinguitur. Sed q̄
2 liter † probat̄ q̄d teſtator voluerit ſta re in eadem voluntate: Rū. probabi tur aliquibus indicijs: vt q2 in depoſi to habuit pecuniam quam exegit. vel aliqua verba protulit: per que hoc p̄ ſumit̄: vt hic dicit ibi p̄ depoſito ⁊c. ⁊ ex hoc preſumit̄ animi p̄ſeuerātia.

Si quis illicite. Hic ē bo nus. §. ad multa: vt ſi aliquis edificauit eccleſiā illicite ita quod debet deſtrui quod poſſit eam legare ac ſi non eſſet con d ſtructa.

Si heres. Iſte eſt nota. §. Oñ autē petere poſſum ab eo cui ſum rogatus mutuare: vide gloſſ. in. l. ſi penam. j. de verbo. obliga. ⁊ ibi dixi.

☞ Heres pro legato facto fratrib⁹ minoribus tenetur ad eſtimationem.

Si ſeruo. [e] Si rem legatam le gatarius habere nō poteſt abſq̄ ſui delicto preſtatur eſti matio ſi teſtator fuit ſciens. hoc dicit. ¶ Nota text. ibi ex his apparet ⁊c. ¶ Opponitur quod hec militia poſ ſit relinqui ſeruo: quia ei facto libero

a ¶ Si filio. verbū habere. de v̄bo p̄tinet̄ ⁊ h̄re. Bal. in. l. data opera. in. viij. col. C. qui accu. allegat iſtum tex. ꝙ verbum habere proprie dicitur cum effectu: ⁊ de verbo pertinere vide Barto. in. l. lucius. §. filiam ex aſſe. ſ. titu. j.

b ¶ Dicitur hic. vid̄ no. p̄ imo. in. l. mulier. in princi. j. ad treb.

c ¶ Si rem p̄ limita. ⁊ p̄ intelle ctu huius §. vide tex. notab. iun cta gloſ. in l. lucius. ſ. tit. j. ⁊ iſtuꝫ textuꝫ alle gat Bald. in. l. ſi cura torem. de in integ. re ſti. mil.

d ¶ Oppo. quod imo. vide tamē barto. in. l. ſcribit. §. fi na. al's eſt l. pedicul. j. de auro ⁊ ar. le. i. §. itēꝫ ſcribit. ⁊ que not. bar. ī. l. apō iulianū. §. ſi tui⁹. ſ. ti. ij adde ꝙ ang. ī. l. ſer uū filij. §. ſi idē fu⁹. ſ. ti. ij. per gl. ibi i v̄. venerit. d̄r ꝙ alienatio volūtaria inutilis reuocat legatū tacite nō expſſum ꝙ eſt valde no. ad iſtū text. ſ; aduerte q̄d illa gl. ibi in illa ſolōne nō tenet̄ ⁊ cā limita p̄. l. filie. §. titia. j. de cō di. ⁊ demō. vtꝝ aūt ita reuocet̄ donatio ſicut ⁊ lega tū vide i. l. marit⁹. la. ij. C. de do. inter vir. ⁊ vx. in l. hi chū q̄ me⁹erit vt refert ibi bal. ſ. ti. ij. tenuit ꝙ ſic q̄d dictū d̄t ibi bal. cē guren̄ nec ſcire alibi ⁊ dixi in. d. l. §. itē ſcribit. itē iſte tex. fallit ſi teſtō relīqt ecc. edific. i ta li domo ⁊ illā eccleſiā inſti tuit heredē q2 tūc l; ſpōte alienet domū eccl'ia ē h̄rs ⁊ ꝯſtrui d; vt ꝯſuluit barr. ī ꝯſi. .inci. teſtō diſpoſuit ⁊c. ⁊ de materia plene bar. in l. rē legatā de adi. le. ⁊ bar. ī. iij. l. C. de le. ⁊ t ū allega ui ang. ī. l. ſuū filij. vide bar. ī. 11. C. de v̄. ſi. ⁊ dū i hoc §. d̄r ꝙ eligere ē ab iuito extorq̄re vide bar. in aut. q̄d locū. C. ſi ſc̄do nup. mu. i repe. ī vl. q. ⁊ ꝙ dixi poſt bar to. in. l. ampli⁹. j. rē ra. ha. in ver. quero p̄ declara.
And. Po. ¶ Si ſeruo. limita vt per Alexan. in. l. apud. §. ſi. ad fi. ff. de leg. j.

a ¶ Si ſeruo. qđ dixi. vide q̄ dixi in materia poſt Bar
to. in aut. ſi qua mulier. C. de ſac. ſan. eccle.
b ¶ Si quis decē. Et vide ſimilē caſum in. l. j. §. j. ff. de
leno. ca. ⁊ vide Bar. in. l. veluti. Ang. in. l. iij. §. toties.
de damno infec. ⁊ vide tex. ſingu. in. l. fi. ff. de bo. au.
iudi. poſ. ⁊ vide moder. i rubr. de arbi. and. barb.

poſſet relinqui. ergo ⁊c. lege debitor.
§. ſeruo. ſupra titulo primo. Solutio il
la regula recipit limitationem quia
non omne id nec ſemper vt ibi nota-
tur. ⁊ gloſſ. hoc dicit. ⁊ iſta limitatio
procedit potiſſime in his que in ſe ali-
quid facti habent: vt ſeruitus aliqua
vel militia de qua loquitur hic: que
habet exercitium perſone ita quod
directe in dominium trāſire nō poteſt
quod dic vt. l. debitor. §. ſeruo. Dicitur
hic eſtimatio debetur. Contra. in. l.
apud iul. §. fin. alias eſt ſub. l. idem iu-
lianus. Solu. ibi loquitur quando le
gatum non valet ratione rei legate:
hic quando legatum nō valet ratione
perſone legatarij abſq; ſui delicto: qđ
1 dic vt ibi plene not. ⁊ iſti faciunt: † vt
heres a quo relinquitur fratribus mi-
noribus qui non poſſunt aliquid ha-
bere in proprio vel in communi tenea-
tur ad eius eſtimationem. quod di-
a xi[a] in libro minoricarum quod no.

c ¶ Si qs decem. dicit glo. ad de omnino Barto. in. l. cū qui certarū. §. fi. ⁊ quod ibi habet de verbo. obliga.
d ¶ Quoties opus fuerit. et iſta faciūt ad no. q. đ qua hic p Barto. de ſtatuto dictāte cauſas iter cōſanguineos debere compromitti. an ſi ſemel compro
miſſum ſit ⁊ expirauerit ſufficiat videtur quod ſic.
ar. l. boues. §. hoc ſermone. de verborum ſignificatio
nibus. contrarium hic tenet Bald. quia ſtatutum fit
vt lites finiantur quo vſq; ergo lis finita fuerit non
erit neceſſe compromitti. ar. l. hec conditio. la grāde.
ſ. de conditionibus ⁊ demonſtratio. Adde qđ bene
facit q̄ not. Barto in. l. differentie. ſ. de arbi. ⁊ quod
dixi poſt Barto. in. l. qui bona. §. fi. ſ. de damno infe-
cto. ⁊ in. d. §. hoc ſermone per Bald. in l. ſi quis. §. pri
mo. de eden. Et contra hoc q̄ dicit hic Barto. in iſto
verſi. facit. l. fin. ad fin. ſ. de bonis auto. iudi. poſſ. ⁊ de
iſta dictione toties: vide bal. in rub. C. de his q̄ pene
noīe vbi dicit q̄tuor vices importare. ⁊ de hoc etiam
vide Ang. in. l. ij. ad fi. ſ. de cuſto. reo. qui tenet q̄ tm̄
importet duas vices p̄iſtū tex. ⁊ de iſta dictione iterū
vide tex. in. l. fina. ad finem. de bo. auto. iudi. poſſi. an
de an ſtante ſtatuto quod cauſe compromittantur ſi
primo loco compromiſſum non habuit effectum an
debeat de nouo fieri. Roma. cōſilio. cccciiii. ⁊ Bal.
conſilio. cccclxxxvij. ij. lib. ⁊ de iſtis verbis toties quo
ties. iterum vide Bal. conſi. cccxix. cum ſequenti.
e ¶ Grauatur heres. Sed contrarium videtur tenere
Imola in. l. qui bona. §. fina. circa finem. de dam. infe
cto. ⁊ ibi dixi.
f ¶ Ultimo facit. vide Ang. in. l. ſciendū. de ope. no.
nū. ⁊ Cy. in. l. ſciēdū. de ope. no. nū. ⁊ Cyn. in. l. cū an-
tea. C. de arbi. in fi. ⁊ vide Bar. in. l. luci⁹. §. impube
rē in. l. meuius. §. duob⁹. in fi. ſui. ſ. ti. px ⁊ vide bar
to. qui hunc tex. allegat in. l. properandum. §. ſinau-
tem vtraq;. de iudi.

1 ☞ Dictio rurſus: verificatur in duabus vicibus: et
quid importet: ⁊ idem de dictione quoties quotieſ-
cunq; ⁊ iterum.
2 Stante ſtatuto quod p̄ delicto facto in platea pena
duplicetur. Itē pro facto de nocte. Item pro facto i
feſto. ſi maleficium fiat in platea de nocte ⁊ in feſto
quod ſemel tantum duplicetur.

b **Si quis decem.** [b] Dictio † rurſus verifi-
1 catur in duabus vicib⁹
tantum. hoc dicit. Dicitur hic quod iſta vox rurſus:
pro vna vice tantum verificatur non ſepius contra
in. l. ſicut. ſ. quibus modis vſuſfru. amitta. Dicit glo
c ſa[c] ibi dicit quoties hic rurſus. Videris iſtam ſolu-
tionem notabilem. tamen quantum ad propoſitum
credo quod non ſit vera propter rationem poſitam in
tex. ibi eniz non eſt onerandus ⁊c. q2 in caſu propoſi
to ſi teſtator dixiſſet quoties: vel iterum haberet eā-
dem ſignificationem quam habet dictio rurſus: ne
heres in infinitum grauetur. Item ſi dictio rurſus:
poneretur in alia materia intelligeretur quotieſcūq;
d fuerit[d] vt. l. veluti. in fine. ſ. de edendo. Dic ergo ſic.
in lege ſicut. quoties amittebatur ad heredem reuer
tebatur tanquam ad dominum. ideo non grauatur
preſtatione noue rei. ideo intelligitur quoties. id eſt
infinitum: ⁊ licet poſſit dici ſemper nouus vſuſfruct⁹:
quia eſt noui temporis: tamen dico eundem vſumfru
ctum eſſe qui eſſet ſi non eſſet extinctus. ſed hic loqui
tur quando grauatur in preſtatione noue rei: q2 ſem-
per nouam quātitatem diſtinctam a prima preſtaret
ideo ſi illa quantitas quam legatarius perdidit per-
ueniſſet ad heredem: ⁊ pluries perueniſſet pluries p̄-
ſtaret heres. vt in. d. l. ſicut. quia in preſtatiōe noue rei
non grauatur. Eodem modo reſpondeo ad. l. veluti.
e in fin. quia ibi non grauatur heres[e] licet iterum et
iterum edat: quia apud eum remanet ſemper tan-
tundem ſcilz originale. ideo in infinitum intelligitur.
hic aūt grauatur. ideo non debet in infinitum graua
ri. Eodem modo reſpondeo ad. l. ſi ita ſtipulatus. in
fin. ſ. de fideiuſſ. ibi enim non grauatur fideiuſſor ſi ſe-
pius obligatur: quia ſepius mutuatur: ⁊ ideo nō gra
uatur. et iſtud eſt ex preſumpta mente contrahentiuz.
vt hic: non enim onerandus ⁊c. Alias autem ex pp̄ia
ſignificatione vocabuli puto bene dictum quod ſit
differentia inter dictionem quoties ⁊ quotieſcūq; ex
vna parte ⁊ dictionem rurſus ⁊ dictionem iterum ex
f alia parte: vt dicit glo. ¶ Ultimo facit[f] iſte. §. in ar-
2 gumen. ad queſtio. ſi ſtatuto † huius ciuitatis cauea-
tur quod pene in platea duplicentur. Item duplicen
tur ſi fiat maleficium de nocte. Item duplicentur ſi
fiat in feſto ſancti herculiani. Itez duplicētur ſi fiat
a nobili. Contigit quod vnus nobilis commiſit ma-
leficium in platea de nocte et in feſto ſancti herculia-
ni an ex omnibus illis cauſis debeat pena duplicari.
Ego vidi determinatum quod non debeat duplica-
ri niſi ſemel tantum: per rationem: quia ex eodem de
licto non debet quis pluribus legibus fieri reus per
legem ſenatus. de accuſa. ſi ergo punitur vna lege nō
debet alia puniri. iſta determinatio placet: ſed ratio
diſplicet. Videte. iſte leges que inducunt qualitates
iſtas non ſunt noue leges. Item non inducunt nouā
actionem: ſed qualificant antiquam: ſicut diximus in
l. aut facta. de pe. et ſic iſta ratio non eſt bona. Sed

determinatio placet quod duplicatio non debet fie-
ri niſi bis tantum: ita quod quadruplum nō trāſcen
dat: vt inſti. de act. §. omnes. vbi nulla pena pōt tran
ſcendere quadruplum: ⁊ ſic vſq; ad quadruplū au-
gebitur pena: ⁊ ſic ſi diceret ſtatutū quod pena qua-
druplicaretur: tunc ſemel tātum quadruplicaretur.
pro hoc iſta lex ne in infinitum ſit oneratus. Dices tu
nōne hoc eſt contra. l. aut facta. de pe. vbi omnes iſte
qualitates conſiderantur. Solu. aut iſte qualitates
venirent conſiderande per nomina multiplicatiua.
ſcz dupli tripli ⁊c. tunc habent locum predicta. Sed
ſi conſiderantur alio modo vt ſi dicitur in ſtatuto
quod iudex arbitrium habet conſideratis qualita-
tibus delicti: tunc omnes qualitates conſiderantur.
vt ibi. ⁊ circa predicta vide quod dixi. in. l. ſanctio le-
gum de penis. ¶ Ultimo gloſſ. ſignat contraria de
infinitate vitanda. quod dic vt. l. qui bona. §. fi. ⁊. l. ſi
finita. in prin. de dam. infec. ⁊ ibi dixi.

1 ☞ Fideicommiſſum relictum animo compenſandi
non inducit petitionem.
2 Stante ſtatuto quod qui ſoluit preſtātias poſſit eas
computare in condemnationem ſoluens videt̄ pro-
hibitus petere.

a **Item ſi quis.** [a] Fideicommiſſum † relictū
1 animo compenſandi peti-
tionē nō inducit. hoc dicit. Facit ad ſtatuta. facta eſt
2 † reformatio quod qui ſoluit preſtantias poſſit eas
computare in condemnatione: an poterūt petere pre
dictas preſtantias. Videtur q̄ non: quia ſtatutum
dicit quod poſſit compenſare preſtantias. videt̄ er-
go prohiberi ne poſſint peti.

1 ☞ Unus ex duobus reis credendi per litis conte-
ſtationem preoccupat ſibi debitum etiam ſi nō ſunt
ſocij.
2 Correus credendi nō tenetur cauere correuz ratum
habiturum: ſed de defendendo ſoluentem a correo.

Plerūq; Uſq; ad. §. ſi in opere. diuiditur in
tres partes. Primo loquitur quan
do teſtator nominat vnum cui vult prouidere: ⁊ plu
rium intereſt. Secundo quando vult prouidere plu
ribus ⁊ plures nominat. Tertio quando vult proui
dere vni ⁊ nominat alium. ſecunda ibi: ſic euenit. ter-
1 tia ibi: interdum. ¶ Not. hāc legē. ſcitis † qđ vnus ex
reis credendi preoccupat ſibi debitum per lit. cōteſt.
an hoc eſt verum ſi non ſint ſocij. Gloſſ. in. l. ex duo-
bus. ij. ſ. de duo. re. videtur dicere qđ non: ſed hic di-
2 cit ſiue ſint ſocij vel non: vt hic. Secundo † habetis
b glo. in. l. iij. [b] ſolu. matri. qđ reus credendi non tenet̄
cauere correum ratum habiturum vt. d. l. iij. ſed tene
tur cauere de defendendo ſoluentem aduerſus cor-
reum ſi a correo ſoluens conueniatur.

1 ☞ Prouidere ⁊ cuius plus intereſt in dubio quis
preſumitur.
2 Pro Titio ⁊ nomine Titij idem eſt.
3 Actio oritur ex ſtatuto in fauorem cuius factum eſt.

c **Interdum.** [c] Not. text. ibi plerūq; ⁊c. Not.
1 Iac. de are. † mirabilez preſum
ptionem quod in dubio videtur velle prouidere cu-
2 ius plus intereſt. Item no. † quod dicit pro Titio: q2
tantum eſt dicere facio pro Titio quantū noīe Titij.
d ¶ Oppo. ſ. [d] de condi. ⁊ demōſtra. l. titio. §. titio. per
quam. l. videtur qđ etiam publicanus habeat actio-
nem. vt. l. ſeruo legato. §. ſi teſtator. de
leg. ſ. So. hic publicani nō intererat:
q2 erat nudus executor: ideo ſibi nō vi
d detur velle proſpicere: ſec⁹ ſi ſua inter
eſſet aliquo mō. q2 tūc haberet actio-
nem: vt in. l. cōtraria. ⁊ per iſtam. l. ſi
3 miles dico in ſtatutis ⁊ legibus † qđ
ex eis detur actio his in quorum fa-
uorem ſunt facta. facit. l. ſtatuas. ſ. de
e acquiren. re. do. ⁊ no. in aut. ſacramen
ta. C. ſi aduer. vend.

Si in opere. In indiuiduis quilibet here-
dum tenetur inſolidū. h. d. ¶ No. pra
e cticā[e] bonā: q2 hic videtur velle quod
debeat precedere mora omniū here-
dū: ⁊ tūc quilibet poterit inſolidū con
ueniri. ¶ Oppo. qđ quilibet conue-
niatur pro parte: vt. l. mortuo. §. fin. ē.
titu. ſ. ⁊. l. legatorū. Rūdeo ibi reliquit
centū que darentur ciuitati pro ope-
re. vnde nullū factū heredū verſaba-
tur: ſed hic fuit relictū in opere ciuita
tis extruēdo per heredes: vnde here-
des erāt obligati ad factum ⁊ inſtru-
ctionē nō ad dationē ſimpliciter. tūc
f enim ſi ad ſimplicē dationē tenerent-
tur: eſſet ſec⁹: vt ibi dixi ſm Ja. de are.
1 ☞ An in dubio videatur electa in-
duſtria perſone. ⁊ an obligatus ad fa
ctum in vltima voluntate preciſe tenea
tur ad id.

f **Si quis.** [f] Not. ad duo. primo
1 ſm Dy. qđ in † dubio
videtur electa induſtria perſone ita
dicitur per iſtum. §. in. l. ſtipulatio. §.
ſiue autē. ſ. de ope. no. nun. ¶ Secun
g do no. quod obligatus ad factum in
vltima voluntate preciſe tenetur ad id.
vt hic ita intelligit Iaco. de are. ⁊ ita
ego intelligo in. l. ſtipulationes non
diuiduntur. ſ. de verborum obligatio.
⁊ ibi pono rationem.

1 ☞ Legatum incertū vez fauore ali-
mentorum valet.
2 Qualitas perſone reſpicitur etiā ra-
tione ingenij ⁊ etatis.

1 **Stichus.** Legatū † in-
certū relictū in his que alimēta reſpiciūt
vz. hoc dicit. ¶ Oppo. qđ
legatum non valet propter incertitu
dinem: vt. l. cum poſt. §. gener. de iure
do. Sol. hoc eſt fauore alimentorum:
vt. l. ſi cui annuum. ſ. titulo primo. facit
ſ. ti. j. l. quidā. ¶ Itē tene mēti[g] q̄ hic

a ¶ Itē ſi quis. adde tex. in. l. penul. §. fi. de ali. le.
b ¶ Plerūq; in. l. iij. adde Bar. in. d. l. iij.
c ¶ Interdū. tantū eſt dicere. facit qđ no. Bar. in. l. ad
diem in fi. q. de verbo. obliga. ⁊ in. l. ſi ita ſtipu. fuero
te ſiſti. §. j. de verbo. obliga. ⁊ pro hec facit quod not
dixit bart in. l. j. §. i. ū tiatio. de ope. nc. nū.

¶ Opp. ſ. vide not. p Bart. in. l. ex verbo. C. de fidei com.

¶ Si i opere. no. practicā. vide Ro. i. l. iiij. §. cato. in xj. colū. de ver. obli. ⁊ pau. de ca. in. l. in execu. in prin. de verbor obliga.

¶ Iac. de are. Ange. cōtra in. d. l. in execu. in prin.

¶ Si qs p Bal. in. l. j. in. xij. colū. C. de ſen. q̄ pro eo.

¶ Stich⁹ tene mētī. ⁊ no. iſtum text. q̄ facit no. q̄ ſi relinquo qđ ſtudeas: q̄ iſtud relictū eſt piū q2 cedit in alimēta et heres tenetur facere expēſas ſtudij ⁊ ſic no. hoc relictū cauſa ſtudij non vitiari propter

incertitudinem: ⁊ hoc quia cauſa ſtudij ⁊ cauſa dotis equiparantur. ita notat Bart. ⁊ docto. in. l. j. in fi. ſ. ſolu. matrimo. ſed in dote incertitudo non vitiat. l. cũ poſt. §. gener. de iur. do. ergo licet do, hic cum gloſſ. intelligant hunc tex. loqui in alimentis. de hoc vide Bal. in repe. l. j. ſ. tit. j. in. v. col. ⁊ glo. in. d. §. gener. ⁊ vide late i. l. ſi cui. j. de an. leg.

a ¶ Nõ dubiũ. §. ſed ⁊ ſi cui ⁊ per iſtũ textuz dicit Bal. in. l. j. C. de ꝑemptore qd valet legatum rei furtiue ſciẽter factũ ⁊ debet eſtimatio.

b ¶ Si iure op. ſm dy. ⁊ iſtud tenet Imol. in. l. ſi ita ſcriptũ. ſ. ti. ij. ⁊ pau. de ca. in. d. l. plane. videtur tamen quod per aliũ actũ nullũ quã per teſtamentuz tacite põt includi ademptio. l. legatum ſub conditione. §. j. j. de adimen. le. et vide Bart. j. ⁊ habet locum regula huius legis etiã in contractibus. vt. l. ſi quis ante ad fi. de acqui. poſ. ⁊ ibi vide que habes per moder. adde vt per Pe. de ancha. conſi. cxliij. ⁊. cciiij. et Ange. conſilio. clxiij. vbi pulchre examina.

~ Andreas Pomate.

c ¶ Pro declaratione. adde quod contrarium conſuluit Ancha conſilio. cciiij. inc p. ex predicto themate verſi. reſtat igitur.

d ¶ Nõ corrigunt. Bar. in hoc variauit: vt dixit in. l. ſi. de here. inſti. ⁊ in. l. demonſtratio. §. j. de cõdi. ⁊ demõ.

e ¶ Quero preceſſit. ⁊ vide Bald. in. l. ſancimus: vbi damnat Barto. hic ⁊ ego cõſului contra Barto. papie. Andreas barba.

¶ Quero pceſſit. vide Bal. i. l. ij. i vlti. col. C. de ſac. ſanc. eccle. ⁊ Imo. in. l. ſi ita ſcriptũ. §. regula. de lib. ⁊ poſth. ⁊ Raph. in. l. in ſuis. eo. tit. in. xxvj. colũ. ⁊ vide Bar. in. l. ſi ad fi. ſ. ſi qs ali. teſt. phi. ⁊ Pau. de ca. in

2 dicit † ſm qualitatẽ perſone ⁊ ingenij et etatis. facit ad id qd dixi. j. ad carbo. l. de bonis. §. nõ ſolum. vbi dicit qꝫ quis debet alteri tradere inſtructionem vel inſtruere alium quod intelligẽ ſm qualitatem perſone vt hic.

SI ſic. Oppo. ſ. tit. ij. l. ſi ſeruus legatus. §. ſi ita. Dicit gloſ. hoc pnomẽ hic tollit contrarium quod declara vt ibi plenius dixi. ⁊. j. eo. l. ſi tibi pure.

De dictione quin.

NOn dubium. Oppo. de. l. quotiẽs. ⁊. l. cũ tale. j. de cõdi. ⁊ demõ. Gl. ſoluit trib9 modis. pmõ qꝛ habuit reſpectũ ad iura noua ſm q iſta cõditio põc adijci. ſcz ſi nõ nupſerit: ⁊ põt grauari ſi nupſerit. Nõ placet qꝛ nõ eſt veriſimile qd iſta. l. cogitauerit de. l. noua. Quare glo. dicit † qꝫ hec dictio qn: poteſt accipi. id eſt qd nõ: ⁊ ſic cõcordat cũ cõtrarijs. Iſta ſol. nõ placet: qꝛ cõtra mẽtẽ huius legis. Scdo modo accipit qn: ꝓ quod: ⁊ ſic affirmatiue: ⁊ tũc ad ↄtrariũ rñdeo qꝫ hic teſtatoꝛ expreſſerit ſiue nupſerit ſiue non reſtituat legatũ: ſed diuinare eſt. Vel melius hic ſimpliciter reliquit fideicommiſſum nõ in penã ſi nupſerit. de iſta dictione quin: qd poteſt accipi negatiue ⁊ affirmatiue habes in. l. vbi. §. j. ſ. de tut. ⁊ cur. da. ab his.

Nolle vendere ⁊ velle vendere ⁊ non iuſto pretio paria ſunt.

2 Iudex arbitratur quod ſit iuſtum pretium.

3 Iudex cogit dominum vendere.

a **S**ed ⁊ ſi cui. a No. † paria ſunt nolle vendere ⁊ non iuſto pretio velle vendere. ¶ † Quero quid ſi eſt dubium inter ementem ⁊ vẽdentẽ quod ſit iuſtũ pretiũ? Rñdeo iudex adhibetur: vt. l. alieno. §. ſi is cuius. de fideicom. lib. Sed † quid ſi dñs nõ vult vẽdere. certe tunc iudex coget eum vendere: vt. d. l. alieno. quod no.

1 Legatum relictum in teſtamento ſolẽni non intelligitur tacite reuocatum per voluntatem minus ſolennem.

Vix: id eſt nullo modo.

2 Si primũ teſtamẽtũ fuit validũ ⁊ ſecundũ inualidũ ex cauſa preteritionis vel exheredationis an relicta in primo teſtamento ſint nulla.

3 Teſtamẽtũ primũ ſolẽne an videaꝛ ſublatũ ſi teſtatoꝛ corã. vij. teſtibus dixit nolo primũ teſtm̃ valere.

4 Clauſula caſſans ⁊ irritãs omnem aliã voluntatem: appoſita in teſtamento inualido an tollat primũ teſtamentum ſolenne.

5 Quid de clauſula ſi non valet iure teſtamẽti valeat appoſita in ſecundo teſtamento inualido.

1 **S**I iure. † Legatũ relictũ in voluntate ſolẽni per voluntatẽ minus ſolennem non intelligiꝛ tacite reuocatũ. h. d. Vix: id eſt nullo modo ſm Dyn. ¶ Oppo.

b ſm Dy. b qd fideicõmiſſum relictũ in primo teſtamẽto nõ debeaꝛ lꝫ ſequẽs volũtas ſit inualida. vt. l. ⁊ ſi trãſferã. j. de adi. le. ⁊. l. fideicõmiſſum. C. de fideicõ. ⁊ l. plane. in prin. ſ. de leg. j. Rñdeo. ll. cõtrarie loquunꝛ qñ legatũ expreſſe adimiꝛ. vñ lꝫ adimaꝛ in voluntate inutili nõ tñ debeꝛ. ſed hoc qñ tacite adimit cõdẽdo aliã volũtatẽ: tũc ita demũ videꝛ velle reuocare ſi ſequẽs volũtas valuerit. Cõtra hoc dictũ videꝛ gloſ. hic q incipit qd ſemper preſumiꝛ. que dicit qd in dubio ſemper videꝛ velle reuocare niſi contrariũ ſit liquidũ: ſed debes intelligere qñ teſtm̃ eſt validũ alias eſſet contra iſtũ tex. ⁊ hoc tenet Cyn. in. l. noſtram. in fi. C. de teſt. ⁊ ita eſt veritas. ¶ Opp. de. l. iij. §. ſi. ⁊. l. iiij. j. de adi. leg. vbi tacite reuocantur legata ex volũtate minus ſolẽni. Sol. ibi preſumiꝛ volũtas adimendi. ex alio quã ex nouo teſtõ. ſcz ex inimicitijs: in teſtamẽto enim poteſt ineſſe illa cõditio quod ita demuz intelligaꝛ reuocatũ primũ teſtm̃ ſi ſcdm vꝫ: que cõditio ceſſat in inimicitijs. ¶ Pro declaratione c † ma-

c

2 terie preſentis quero. poſito qꝫ primũ teſtm̃ fuerit validũ ⁊ ſcdm fuit inualidũ ex cauſa preteritionis vel exheredationis: vñ legata remanẽt firma ex ſecũdo teſtõ ꝑ aut. ex cauſa. de lib. pret. vtrũ relicta in primo ſint nulla. Rñde ⁊ dic primum teſtm̃ remanere validũ quo ad inſtõnẽ heredũ: ⁊ ſic in hoc iura antiqua

d non corrigũtur d: vt. l. ſi filius qui in poteſtate. de li. ⁊ poſthu. ⁊ inſti. de exhere. li. in prin. ſed quo ad legata primum teſtm̃ tollitur per ſcdm, caſus eſt quaſi de hoc in. l. ſi. ſ. de here. inſti. ⁊ ſm hoc erit dare caſum quod quis decedit quodãmodo cum duobus teſtamẽtis: qꝛ primũ valet quo ad inſtõnẽ heredũ. Item

e petunꝛ legata ex ſcdo teſtõ tanqꝫ ex teſtõ ⁊ actionẽ ex teſtõ: qꝛ in corpore dicit tanquã non reſciſſum te-

3 neat teſtm. ¶ Quero pceſſit e primũ teſtm̃ † ſolenne

demũ teſtatoꝛ adhibitis. vij. teſtibus dixit nolo primũ teſtm̃ valere: an ex hoc primũ teſtm̃ ſit ſublatuz? Tex. quod non. inſti. qui. mo. teſt. infir. §. pe. Ego dicerẽ ſic ſalua veritate. tu debes ſcire qd ſicut legata et cetera alia que in teſtamento ſcribuntur requirũt confirmationẽ per hereditatis aditionẽ: ita adẽptio ſi qua ſit requirit qd confirmetur hereditate adita ⁊ ideo dicitur qꝫ hereditas a ſeipſo adimi nõ poteſt: 1 qꝛ nõ eſt cuius aditione ademptio confirmetur: vt. l. ſed ⁊ ſi ſub cõditione. de here. inſti. Modo ad ꝓpoſitũ ſi teſtatoꝛ corã. vij. teſtib9 dixiſſet ſic: volo primum teſtm̃ nõ valere: qꝛ volo decedere inteſtatus: tunc vi- 1 detur inſtituere veniẽtes ab inteſtato: ⁊ per aditionem venientium ab inteſtato adẽptio cõfirmabitur vt. l. ſi quis ita. ſ. de here. inſtit. ⁊ ſic ademptio valet. Sed ſi ſimpliciter dixiſſet: volo teſtm̃ non valere: nõ eſſet reuocatum niſi curſu. x. annorum. vt. l. ſancimus C. de teſta. ⁊ inſtitu. qui. mo. te. infir. §. pen. Facit ad predicta quod videbitis in. l. ſi certarum. §. ſi eodem de teſta. mili. ⁊ quod ibi dicetur. Contra hoc facit. l. 1 cancellauerat. ſ. de his que in teſta. delẽ. ⁊. l. proxi. eo. ti. Glo. ſoluit ibi peruenit ad actum facti. ſ. cãcellando. ſed. q. noſtra loquitur qñ ſtetit ſolũ in verbis: ita no. in. d. l. cãcellauerat. ⁊. d. l. noſtrã. C. de teſta. ⁊. d. §. pe. contra hoc multum fortiter facit. l. nihil intereſt. j. de adi. lega. Gloſſ. dicit qd id quod dicit text. nil intereſt an inducaꝛ an adimatur. ſcz ſolenniter. ſed iſta

a ademptio nõ eſt ſolẽnis vt dixi. ¶ Quero dicit a teſtatoꝛ: in ſcdo teſtõ inualido caſſans ⁊ irritans † om-

4 nez aliã volũtatẽ ⁊ teſtm̃ qd fecit volens iſtud teſtm̃ oibus preualere. Quero an vigore oim horũ vborũ primũ teſtm̃ ſit caſſum: lꝫ ſcdm ſit nullũ. Rñdeo caſſatio ⁊ cancellatio reſtringũtur ſm cãz caſſatiõis vel c cancellatiõis. vt. l. cãcellauerat. ſ. de his q in teſt. delen. ⁊. l. qui ex liberis. §. teſtõ. j. de bo. poſſeſ. ſm tab. Modo ad ꝓpoſitũ iſta caſſatio vel cãcellatio vꝛ fa-

b cta b reſpectu ſecũdi teſtamẽti: qꝛ vult iſtud vltimum preualere: ⁊ ideo ſi iſta vltima volũtas non valeret: d non valeret iſta caſſatio ⁊c. ⁊ nil operareꝛ. hoc ꝓbatur in. d. §. teſtõ. ⁊ in. d. l. cancellauerat. vbi contemplatione eoꝝ qui ſunt ſcripti in primo teſtõ fuit facta cãcellatio ſecũdi teſtamenti. ideo nulli alij prodeſt. ⁊

5 ita erat in caſu nr̃o. Et ideo ſi † in ſcdo teſtõ inualido eſſent appoſita verba: Si nõ valꝫ iure teſtamẽti valeat iure codicillorũ: que verba operanꝛ vt debeãtur e legata a venientib9 ab inteſtato: ⁊ ideo ſm teſtm̃ cõfirmatur per aditionẽ veniẽtiũ ab inteſtato; tũc primum eſt inualidum: quia illa clauſula caſſans ⁊ irritans cõfirmatur per aditionem venientium ab inteſtato. Predicta ſunt vera qñ preceſſit voluntas ſolẽnis non habens clauſulam derogatoriam: tũc em̃ qd operentur verba caſſans ⁊ irritans dicam in. l. ſi qs in prin. teſtamenti. j. eodem.

SI tibi. Non poteſt peti legatuz niſi caueatur de modo implendo. h. dicit. ¶ Opponitur quod legatarius non debeat cauere. vt. lege liberto. §. largius. j. titu. j. Solu. ibi fuit electus vt nudus miniſter ⁊ executoꝛ. de executore autem ⁊ nudo miniſtro an et qñ debeat cauere: videbitis in. l. diuus. ſi cui pluſqꝫ per l. fal. quod not. de legatario an ⁊ quando debeat ca- 1 uere de modo implendo dixi plene in. l. quibus die

d. l. poſt Bal. in. ſancim9. C. de teſt. ⁊ Bart. in. l. heredes palã. de teſt. ⁊ in. l. pſenti. ⁊ ibi Bar. C. fa. erciſ. ⁊ dictũ Bar. ſequiꝛ hic ſimpliciter Pe. de anch. ⁊ imo. in. c. cũ eſſes. de teſt. adde vidẽda latius per Alexan. eius cõſi. ciiij. ij. lib. ⁊ per Bal. cõſi. cccclxxx. iiij. lib.

bus. §. termilius. de condi. ⁊ demon.

Actio competit ad pretium quando res non poteſt preſtari.

SI res. Not. text. ibi. ſed actionem de pretio ⁊c. ex † quo habes qd qñ nõ põt preſtari res: ad pretiũ cõpetit actio. licet cõtradicat glo. inſti. de leg. §. ſi res aliena. dixi plene in. l. plane. §. ſi rem. ſ. de leg. j. ⁊ eſt glo. in. l. fundo. ff. ad legem falci.

Qualiter intelligatur nutu fieri.

NUtu. Opp. ad prin. et videtur qd nutu nõ poſſit relinqui: b vt. d. l. diſcretis. C. qui teſta. fa. poſ. Solu. iſta eſt veritas quandoqꝫ aliquis eſt mutus oino: qñqꝫ aliquis nõ eſt oino mutus: propter aliqd accidẽs: vt ꝓpter morbum forte nõ poteſt loqui. Primo caſu diſtingue: vt. l. diſcretis. qꝛ aut mutus a natura fuit aut non vt ibi. Secũdo caſu poteſt relinqui nutu vt hic. ¶ Quero qualiter c intelligitur nutu. Reſpondeo quando ad interrogata cõſentit vel facit aliqua ſigna per que voluntas eius perpenditur: vt. l. inuito. §. ſi pupillo. j. ad trebel. ſm Iac. de c are. ideo notarius d debet ſic ſcribere cum talis propter accidens loqui nõ poſſet interrogatus aſſenſit humeris ⁊ annuit capite vt glo. dicit. Predicta intelligo de eo qui nõ poteſt loqui. tamen non perdidit intellectũ: alias nõ d vt. l. iubemus. C. de teſta.

Fideicommiſſum e.

Ego quero in. l. meuius. §. duob9. de lega. ſecundo. an teſtatoꝛ poſſit diſpẽſare contra regulam quod due cauſe lucratiue non poſſunt concurrere circa eandem rem in eundem. Hic videtur tex. quod ſic ibi. niſi defunctus ⁊c. tamen iſta. l. non facit. quia hic voluit e teſtatoꝛ quod aliud preſtaretur. ſcilicet eſtimatio. alias autem non poſſet diſpenſare contra illam regulam. vt. l. huiuſmodi. §. ſi ſempronius. ſupra de legatis primo. dixi plene in dicto. §. duobus.

Officiales pro pignoribus non poſſunt facere diſcooperiri domum.

a ¶ Quero dicit. clauſula i teſtamentis caſſans ⁊ irritans omnẽ aliã vltimã volũtatem ⁊c. et vide Bal. in. l. ſi quis. i pri. j. eo. ⁊ bal. in. l. ſancimus. C. de teſta. adde Bal. cõſil. xlij. j. lib.

¶ Videꝛ facta. vide Bar. in. l. ſ. in. xv. q. ſ. de iure codicillorũ. ⁊ Bal. in. l. ſ. C. de fideicõ. lib. ſed doct. aliter dicũt in. l. ſed ſi i condi. ſ. de here. inſti.

¶ Nutu. qro qualiter. Vide Bart. i. l. ſ. §. ſi qs ita. de ver. ob.

¶ Ideo notari9. vide Bal. in l. diſcretis. C. q te. fa. poſſ. ⁊ ibi dicit quod hoc nõ hꝫ locum ad pias cãs.

¶ Fideicõmiſſum. ⁊ iſtum. §. not. alleg Bart. in. l. plane. la. j in. §. j. ſ. tit. ij.

a ¶ Colũnis. vide Bar. ⁊ do. in. d. l. cetera. §. hoc ſenatus. ⁊ de intellectu hui⁹ tex. vide no. Imo. ſ. ea. l. §. ſʒ ſi ea. ⁊ ibi cum tex. fin. no. Imo. ſm glo.

b ¶ Si quis in principio. ⁊ vide Bal. in. l. humanũ. C. de leg. Io. de imo. in. c. cum eſſes. de teſt. Ange. in. l. hac conſultiſſima. §. penulti. C. de teſt. Sali. ⁊ Bal. in l. ſancim⁹. C. de teſt. Ang. ĩ auẽ. hoc inter liberos. C. de teſt. ⁊ not. ĩ d. §. penul. Bald. in. l. clarum. C. de fideicõ. ⁊ vide bal. et Ioã. de imol. in. §. in legatis. hic allegato. et vide Bar. in cõſ. quidam fecit teſtamentum ⁊ in eo ſic dixit et eſt ccviij. ⁊ vide Ludo. ro. in cõſil. ccclj. And. barba.

c ¶ Dicunt quidã. Vide Jac. de bel. in auẽ. de teſt. in princi. viij. col. ⁊ Ioã. an. ⁊ Ioã. de fantu. ⁊ Dñicuʒ in c. ſ. de conſtit. in. vj. ⁊ flo. in auẽ. hoc inter liberos. C. de teſta.

Columnis.[a] Ex hoc. §. habes qd officiales† qui faciũt excooperiri domũ propter pignora male faciunt. vt hic. ⁊ l. cetera. ſ. de lega. j.

1 Ille capit bis cui bis legatur niſi ſit clauſula derogatoria.

2 Clauſula derogatoria tacita per aliã clauſulã tacitã derogatoriã tollitur.

3 Prima voluntas habens clauſulam derogatoriã qñ tollatur per ſecundã.

4 Teſtator ſi in primo teſtamento dixerit ſi aliud teſtamentum fecero nolo illud valere niſi in eo ſit ſcripta talis oratio an ſi faciat ſm teſtamentum ſimpliciter: primum tollatur.

5 Glo. in. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. in legatis male loquitur.

6 Clauſula derogatoria appoſita in primo teſtõ minus ſolenni an opereẽ qd per ſecundũ teſtamẽtũ ſimpliciter factũ nõ reuocenẽ diſpoſita in primo.

7 Clauſula derogatoria appoſita in teſtamẽto rupto: ex cauſa preteritionis quod conſtruetur per autẽ. ex cauſa quo ad legata.

8 Primũ teſtamẽtum habens clauſulã derogatoriam an ad hoc vt reuoceẽ: An ſufficiat ſi in ſecundo fiat de teſtamento ſimplici in quo ſunt verba derogatoria vel ſit neceſſe qd fiat mẽtio de verbis derogatorijs.

9 Quãdo eſt vnicũ tm̃ teſtamẽtum habẽs clauſulã derogatoriã ſufficit reuocatio generalis p clauſulã caſſans ⁊c.

10 Clauſula caſſans et irritans omne aliud teſtamentum quod feciſſent. et ſi in eo eſſent verbat derogatoria ſub quacunqꝫ conceptione verborum appoſita in ſecundo teſtamẽto an valeat vt primum tollatur.

Exprimere aliqd qs põt trib⁹ modis.

11 Remedium vt primum teſtamentum reuocari non poſſit an ſit dare.

12 Per modum donationis non poteſt fieri ne primum teſtamẽtum tollatur per ſecundum.

13 Per modũ vẽditionis nõ põt fieri: qd primũ teſtm̃ nõ reuoceẽ per ſecundũ.

14 Iuramentum interpoſitum ſuper primo teſtamento non impedit quin reuocetur per ſecundum.

15 Iuramentum interpoſitum ſuper primo teſtamento habet vim verborum derogatoriorum.

16 Statutum habẽs clauſulam derogatoriam an tollatur per ſecundum remiſſiue.

17 Contractus habens clauſulam derogatoriã quando tollatur ſecundum remiſſiue.

Si quis in principio[b] teſtamẽti. Diuiditur in tres partes. primo ponitur dictum. ſecundo ratio dicti: tertio limitatio. ſecunda ibi. nemo enim. tertia ibi. ſed hoc ita. hoc dicit. Si prima voluntas eſt derogatiua vltime prima preualet niſi prima per vltimam ſpecialiter reuocetur. hoc dicit. ¶ No. text. ibi nemo enim ⁊c. Not. ex iſta. l. primo qd ille cui bis legatur bis debet habere. ¶ Secũdo no. ꝙ voluntas prima derogatoria debet reuocari ſpecialiter per ſecundam. ¶ Tertio not. ibi nemo poteſt ⁊c. 1 ¶ Oppo. extra gloſ. † ⁊ videtur ꝙ ille cui bis legaẽ ſemel tantũ habere debet etiã ſi nõ ſint verba derogatoria vt. l. plane. §. j. ſ. de lega. j. ⁊ l. cum centum. ſ. de adi. leg. Solu. intellige hoc quando leganẽ eidẽ res diuerſe. Vel quando legatur eadem quantitas a diuerſis heredibus. vt ſupra titu. j. l. ſi pluribus. §. j. ⁊ ſ. tit. ij. l. ſeruo alieno. §. ſi quis. Vel poteſt dici qd legatur eadem quantitas in diuerſis voluntatibus: vt. l. quinquaginta. ſ. de probatio. Vel poteſt dici qd hic loquitur quando vnũ legatũ continet plus alio quantitate vel cauſa: ſecundũ ea que dixi. in. l. cum centũ. de adi. le. in omnibus iſtis caſibus ille cui eſſet bis relictum bis caperet niſi eſſet clauſula derogatoria: tunc enim capit ſemel tantum: vt hic. ⁊ l. ſi ita. ſ. titu. ij. Contraria non ob. quia loquunẽ in alijs caſibus. ¶ Oppo. ſm glo. de. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. ſi. ſ. tit. ij. Sol. iſta debet intelligi ſm illã: q2 potior habetur vltima volũtas. verũ eſt ſi ipſum expreſſe prioris voluntatis penitebat alias ſecus vt ibi. ¶ Oppo. ꝙ nõ ſit neceſſe quod expreſſe peniteat eũ prioris voluntatis vt. l. fina. in prin. ſ. titu. j. Dicit glo. dic vt ibi. 2 ⁊ ibi ſoluit† qm̃ ibi eſt quedam clauſula derogatoria tacite ſumpta a contrario ſenſu: et tunc non eſt neceſſe quod illa clauſula expreſſe tollatur. ſed ſufficit tacite tolli. Sicut enim inducitur tacite ita tacite tollitur. hic fuit expreſſa clauſula ideo expreſſe debet tolli. Dy. tenet iſtã ⁊ cõiter oẽs moderni doct. Cõtra iſtã ſol. videẽ. ſ. de iure codi. l. cõficiuntur. §. ſi. Sol. ibi interuenerũt duo. ſcʒ prima volũtas derogatoria tacite. Item codicilli poſteriores: per que duo ſimul coniuncta videẽ ꝙ codicilli medio tempore facti nõ valent quaſi interim fuerũt in pendenti. Idẽ dicerẽ in caſu. d. l. ſi. ſ. tit. j q2 ſi feciſſet epiſtolã nõ obſignatã ⁊ vltimo aliã obſignatam quod per vltimã cõiuncta voluntate prima ſecunda non ſignata non valeret. ar. d. l. cõficiunẽ. §. ſi. Vel ad ſol. d. l. fina. in princ. dic ſm Pe. ibi clauſula derogatoria non erat tacite vel expreſſe. q2 ibi fuerũt verba adiecta ad augmentum vt inducãt fideicõmiſſum. ideo nõ inducunt diminutionem: ⁊ etiam iſta ſatis placet. ¶ Oppo. de 3 l. diui. §. lʒ. ſ. de codic. † Dicit glo. prima ꝙ ſequẽs voluntas emanãs ſimpliciter valet ipſo iure ſʒ tolliẽ ope exceptionis. vt hic. Iſta nõ placet q2 i. l. 2ria innuit ſequẽtẽ volũtatẽ hẽre plenũ effectũ. Alia ſol. eſt ꝙ aut iſta verba ponunẽ ĩ eodẽ teſtõ quo legaẽ. ⁊ ẽ neceſſaria ſpãlis reuocatio. vt hic. aut ponunẽ ĩ alio teſtõ. ⁊ tũc nõ eſt neceſſaria ſpãlis reuocatio: ita dicũt qdã[c].

Iſta ſol. eſt contra iſtum tex. quia hoc dicit in eodem [a] teſtamento vel codicillis. vnde ſiue legetur in teſtamento in quo fuerunt verba derogatoria: ſiue in codicillis poſtea factis: requiritur ſpecialis reuocatio. [b] quare alij dicunt differentiam eſſe vtrum iſta clauſula derogatoria ponatur anteqꝫ leget vel poſtea. Iſta ſol. reprobaẽ per glo. ⁊ bene: q2 in. l. cõtraria fuerunt appoſita verba derogatoria ad finem ſicut hic. quare glo. in. l. contraria. dicit ꝙ valet poſterior volũtas vt ibi. verum eſt ſi ſpecialiter prima reuoceẽ: vt hic: ⁊ hanc tenet Dy. quidam ⁊ Oldra. ⁊ And. de piſis qui repetit iſtã. l. ſoluit aliter. ⁊ hoc videtur ſentire Iac. de are. vt dicam⁹ ꝙ in. l. cõtraria fuerũt verba derogatoria ſolẽnitatis: q ſolẽnitas eſt iuris publici. ideo reuocatur per ſimplicẽ cõtrariã voluntatẽ: q2 de facili res redit ad ſuã naturã. vt. l. ſi vnus. §. pactus. ſ. de pac. Hic vero fuerũt verba derogatoria circa legatũ [b] ſeu voluntatẽ legãdi: quã teſtator poteſt tollere ſicut vult: cũ a ſua libera voluntate dependet. ideo requiritur ſpecialis reuocatio vt hic. Videte. ſi teſtator ibi dixiſſet ſic volo quod in codicillis meis requiratur iſta ſolẽnitas qd ego me ſubſcribam ⁊ mea manu ſignẽ: nec dixiſſet plus: tunc ſo. eorum continet veritatem: eſſent enim verba derogatoria ſolẽnitatis tantũ nõ volũtatis ⁊ per aliam volũtatẽ ſimpliciter emanantẽ ſine illa ſolennitate tollerentur. Hoc habes in ſimili. l. humanũ. cum gloſ. C. de leg. ſed in caſu. §. teſtator proceſſit vltra. dixit enim nõ aliter codicilli valeant niſi fuerint mea manu ſubſcripti: ⁊ ſic fuerunt derogatoria voluntatis ſicut hic: quia non voluit aliter valere. ⁊ quod ibi dicitur de ſolẽnitate poniẽ conditionaliter. ſed diſpoſitiue ponitur tantum de voluntate. vnde iſti male dicũt. Quare dic vt dicit glo. et Dy. quod illa lex intelligatur ſecundum iſtam. et hoc tenuit Cy. diſputando hoc me audiente. ¶ Oppo. de. l. vbi ita. infra de dona. cau. mor. Reſpondeo ibi tranſiuit in ſpeciem contractus inter viuos. ideo non licet penitere: vt. l. ſicut. C. de actio. ⁊ obligatio. et ſupra commo. l. in commodato. §. ſicut. hic vero ſtetit in finibus vltime voluntatis. ¶ Oppo. ſupra de vſu ⁊ habitu. l. plenum. §. equitij. ⁊ l. ſicut. C. de teſtami. vbi teſtator ſciens ſe habere filium videtur eum [c] exheredare. Videtur enim loqui ſm conditionẽ eius de quo loquitur vt. d. §. equitij. So. ibi nulla preceſſit expreſſa clauſula derogatoria. hic ſec⁹. ¶ Expeditis

4 contrarijs venio† ad. q. glo. hic querit. lex iſta loquitur quando preceſſerunt verba derogatoria legati. [d] quid ſi preceſſerunt verba derogatoria teſtamẽti. vt puta dixit ſi aliquod teſtamentum fecero nolo valere. vel dixit nolo valere aliud teſtamentuʒ niſi ſit ibi aſcripta talis oratio vel tale quid. Dicit gloſ. ꝙ ſcdm teſtamentum non valet[a] niſi expreſſe peniteat prioris teſtamenti. Iſtam. q. ponit Dy. in. c. qd ſemel placuit de reg. iur. libro. vj. ⁊ quidaʒ habent hic. ⁊ ibi arguit pro ⁊ contra. que omitto cauſa breuitatis. ipſe determinauit vt determinauit gloſſ. ſed Iacobus de are. [d] determinat contra. ⁊ dicit quod ſecundum teſtamentum ſimpliciter emanans valet ipſo iure ⁊ primum tolletur: quia nemo poteſt ſibi auferre liberam teſtamenti factionem. l. ſtipulatio hoc modo. de ver. obli. ſed per iſta aufertur libera teſtamenti factio: ergo nõ vʒ. pro hoc. l. diui. §. licet. ſ. de codi. Non ob. iſta. l. et l. ſi mihi ⁊ tibi. §. in leg. ſ. de le. j. quia hic fuerunt verba derogatoria actus teſtandi. vnde clarius diſtinguẽdo dicit quod quandoqꝫ verba ſunt derogatoria actus teſtandi. quãdoqꝫ ſunt verba derogatoria cuiuſdam ſolennitatis teſtamẽti. qñqꝫ volũtatis. Primo caſu non valet: q2 non poteſt ſe facere inteſtabilem. ⁊ eſſet contra bonos mores. vt. d. l. ſtipulatio. Secundo caſu non vʒ: quia non poteſt mutare[b] ſolennitatem que eſt iuris publici vt. d. §. lʒ. Tertio caſu vʒ ſi expreſſe de prima peniteat: quia expreſſa reuocatio requiritur: vt. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. ſi. ſ. de le. j. ⁊ hic. Ita dicit Ia. de are. ⁊ Ant. de piſis. ſequẽdo eum. Cy. in. l. ſancim⁹ C. de teſta. recitando hãc opi. dicit qd hec opi. ſaltẽ in cathedra eſſet pulchra opi. poſtea Cy. me audiente hoc diſputãdo determinauit cõtrariũ dicẽs ſic: Nõ eſſe verũ ꝙ per hoc ipſe efficiẽ inteſtabilis. imo poteſt facere aliud teſtamentũ qñcũqꝫ vult: ſed opʒ qd nos ſimus certi qd ipſe velit. Cũ eñi iſta verba habeãt vim cuiuſdã proteſtationis preambule: talis proteſtatio declarat in ſequẽti teſtõ voluntatẽ deeſſe vt. l. at ſi quis. §. pleriqꝫ. ſ. de reli. ⁊ l. qui i aliena. in ſi. ſ. de acq. here. Sequens ergo teſtm̃ nõ eſt teſtm̃: q2 lex preſumit in eo volũtatẽ deeſſe: niſi expreſſam reuocationẽ faciat de primo. Vñ non eſt verũ qd ſit inteſtabilis. idẽ tenebat Ray. de for. ⁊ ego idẽ puto. declarabo tamen latius. ¶ Et aduerte[c] ſi teſtator dixiſſet tantũ nolo me poſſe facere aliud teſtamentũ: ⁊ nolo me poſſe mutare tale teſtamentum: vel nolo me poſſe penitere. ⁊ non dixiſſet vltra. tunc fateor verũ⁹ dictum Iacob. de are. ⁊ ſequacium: quia teſtator ſolũ diſpoſuit circa ipſaʒ poſſibilitatẽ teſtãdi ⁊ nõ circa vo

a ¶ Non vʒ. Old. etiam in. d. l. ſancimus. vt ibi refert ſalic. tʒ opi. Dy. ⁊ ita etiam ipſe ſali. ⁊ videtur ꝙ ſit cõmunis adde Bal. cõſi. clxxviij.

b ¶ Mutare ſolennitatem. ⁊ ſi diceret nolo aliud teſtamentum facere poſſe niſi cuʒ. x. teſtibus nil operatur hic ſimpliciter ſʒ pau. de ca. in. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. ſi. ſ. tit. ij. niſi vltra predicta teſtator ſubdat ⁊ ſi contingat me aliõ facere nolo illud valere q2 tũc eſſet clã derogatoria volũtatis ⁊ ſic valeret ſm eũ alle. no. p Cy. in. d. l. ſancim⁹. ⁊ per bar. hic qui. ſ. proxime. h. d. ſed bar. in l. oẽs populi. in. iij. q. pn. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ tʒ etiã qd qñ eſt derogatoria ſolennitas requiratur ſpãlis mẽtio.

Andreas Poma.

c ¶ Et aduerte. vide plura per Alex. cõſil. xx. in. iiij. volumine. et Perr. in conſilio. xliiij. in quarto volumine. Panormita. conſilio vndecimo in ſecunda columna. in ſecundo dubio. in primo volumine. conſilio. xlj. in. ij. vol. ⁊. xlviij. eo. volum. ij. ⁊ colum. ij.

d ¶ Fateor verum. Sed Salic. in dicta lege ſancimus. tenet etiam in hoc primo caſu contra Iacob. de aret. et Bartol. quia per hoc non aufert liberam teſtandi facultatem quia reuocari poteſt. et ideo dicit quod requiritur etiam iſto caſu ſpecialis mentio per hanc legem et gloſ. in dicto paragrapho in legatis quam ſequitur.

a ¶ Male loquit. ⁊ cõtra glo. in. d. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. in
lege. vide. ſ. ⁊ vide Bal. l. clarũ. ſ. de fideicom.
b ¶ Pro declaratione. Et de hac materia vide plene
Ange. in cõſi. cccxiij. vbi optime dicit ⁊ pulchre no.
c ¶ Verba derogatoria. an ſufficiat facere generalez
mẽtionem
de verbis
derogato-
rijs an re-
quirat qđ
ſpecificen-
tur: vide
Bart. in. l.
humanuz.
C. de leg. ⁊
de forma
clauſule de
rogatorie.
vide text.
optimũ. et
ibi Bal. in
l. fi. §. fina.
C. de lat.
li. tol. ⁊ me
lius ĩ. l. om
nes. ĩ prin.
C. de preſcriptio. xxx. ann. ⁊ ibi ſingu. dicit Bald. ⁊
Angel. quod ſufficit teſtatorem dicere hecverba vi-
delicet nonobſtante aliquo alio teſtamento etiam ſi
de eo teſtamento debet fieri mentio ſpecialis ⁊c. et
perinde eſt ac ſi ſpecialiter derogaſſet ẽm eum per il
lum tex. ⁊ iſtis adde Bal. in aut. hoc inter liberos. C.
de teſti. ⁊ ſingu. per eum in. l. ſancimus. in vlti. col. C.
de teſt. ⁊ vide Ange. ⁊ Imol. in. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. in le-
gatis. de lega. primo. ⁊ ibi dixi poſt eum. Adde Pau.
de caſt. conſilio. ccclxiij. vbi dicit quod Fede. de ſen.
conſi. ccxvj. aliter ſenſit quã cõſi. xlvij. ⁊ quãdo pater
in primo poſuit clauſulam derogatoriam in ſecundo
nõ: ſed illud fecit coram quinqз teſtibus an ſit ſubla-
tum primũ. vide Ro. conſi. ccclxxxv. ⁊. cccxciij.
Andreas Pomare.
d ¶ Alibi gloſ. dicit. vide per Alex. in. l. ſi mihi ⁊ tibi. §.
in legatis. ff. de leg. ſ. Fede. conſi. xlvij. Pau. de caſ. in
l. ſi manum. ad ſi. C. de legi. Card. conſi. cij. in. ſ. dub.
in prima col.
e And. Poma. ¶ Reſpondeo ſic. etiã in cõtrariuz
eſt cõis opi. per Alex. conſi. xxv. incip. viſo teſtamẽto.
in. ij. col. in. iij. vol. ⁊ q̄ ſcripſi ad Bar. in. l. ij. ff. de lib.
⁊ poſth. ꝓ opi. tñ Bar. facit. l. fundus qui loca. ff. de
fund. inſtr. glo. in. l. quamuis. C. de fideicom. ⁊ q̄ põ-
nit idẽ Barto. in. l. inter filios. ff. de falc. ⁊ que no. bal
dus in. l. quibus diebus. §. diuus. ff. de cõdi. ⁊ demõ.
Alexan. in. l. ſeruũ. in vlti. col. ff. de here. inſtit. ⁊ no. bar
ba. conſi. lij. incip. nobilis et egregia. inſerto in conſi-
lijs Alexand. in. iiij. volumi. Pau. de caſtro conſi. ccc-
xij. Rapha. cuma. conſi. xlviij. ⁊ conſi. lxxx. ⁊ conſilio
lxviij. Pau. de caſtr. conſi. cclxiij. ⁊ iſtis adde in ſimi-
li Barto. ⁊ que ibi poſui in. l. qui rome. §. duo fratres
in. vj. queſtione. ad finem. de verborum obliga. Alex.
conſilio. lxxxv. in princip. in quarto volumine. ⁊ conſi
lio decimo. in ſecunda columna. in quarto volumine
⁊ vide Barba. cõſilio. xx. ⁊ adde que poſui ad Bar.

luntatẽ que debeat in futurũ deeſſe: ⁊
hoc nõ põt facere: q2 nõ põt ſibi aufer
re liberã teſtamẽti factionẽ vt. l. ſtipu-
latio hoc modo. de verb. oblig. ⁊ ideo
5 glo. in. l. ſi mihi ⁊ tibi. † §. in legatis. s̄.
a de legat. ſ. male loquit.[a] ⁊ bene repre-
hendit per Iaco. de are. ſed ſi dixiſſet 7
ſi fecero aliud teſtamẽtũ nolo valere:
hoc nõ diſponit circa poſſibilitatem
teſtãdi: ſed diſponit circa volũtatem:
quã dicit deeſſe in futuro. ideo requi
ritur qđ expreſſe reuocet vt appareat
volũtatẽ deeſſe in ſequẽti teſtamẽto:
quã lex preſumit de eſſe ꝓpter verba 8
preambula derogatoria. ¶ Pro de-
b claratione[b] noſtre materie † extra glo.
6 ⁊ docto. quero hic fit mentio de du-
plici voluntate. in vna fuerunt verba
derogatoria. ⁊ poſtea eſt ſequuta alia
voluntas: q̄ro de prima volũtate quid ſi iſta ṽba de
rogatoria ſunt appoſita in volũtate min⁹ ſolenni: rñ.
verba derogatoria habent vim cuiuſdam ademptio
nis vt hic not. in gl. magna. ⁊ ideo ad hoc vt adima-
tur hereditas debet fieri in voluntate ſolenni: q2 in
codicillis dari vel adimi hereditas nõ poteſt: vt. l. ij.
C. de codicil. ⁊ oportet quod adimatur in tali volun
tate ex qua poſſet adiri hereditas vt dixi in. l. ſi iure
s̄. eo. Sed in adẽptione legati non requiritur tanta
ſolennitas vt. l. ſi ita. s̄. de leg. ⁊ ibi no. ⁊. l. fideicõ. C.
eo. tit. ⁊. l. heredes palam. §. j. s̄. de teſta. ⁊. l. datuz. C.
de leg. ⁊ vide Azo. in ſumma inſti. de teſta. ordi. §. il-
lud etiam. ¶ Quero quid † ſi iſta verba derogato-
ria contineantur in teſtamento rupto ex cauſa prete
ritionis vel exheredationis: an conſeruentur talia
verba derogatoria per aut. ex cã. Putarẽ ꝙ inquan-
tum iſta verba cõtinent adẽptionem hereditatis: et
ſic reſpicerẽt inſtitutionẽ: tunc nihil valent ſʒ inquan
tũ reſpiciunt legata ⁊ fideicommiſſa tũc valent p. d.
aut. ex cã. ¶ Venio ad ſcđm teſtm̃ dixi † quod eſt ne
ceſſe ꝙ per ſcđm teſtm̃ ſpecialiter peniteat de primo:
quid ſi teſtator in ſecundo dixit ſic ⁊ hanc meam vl-
timam voluntatem eſſe volo omnibus preualere caſ-
ſans ⁊ irritans teſtamentum factum manu cuiuſdaz
notarij talis vel alterius cuiuſcunqз an ſufficiat. que
ſtio eſt an in eo ſufficiat quod fiat mentio de teſtamẽ
c to ſimpliciter in quo ſunt verba derogatoria[c]. an eſt
neceſſe quod fiat mẽtio de verbis derogatorijs. Gl.
hic videtur velle quod ſufficiat quod fiat mentio tã-
tum de primo teſtamento: nec dicit aliquid de verbis
derogatorijs. ⁊ verba Dy. hoc videnť ſonare in. c. qđ
d ſemel. extra de re. iur. lib. vj. Alibi gl. dicit[d] quod nõ
ſufficit mentionem fieri de verbis teſtamenti: ſʒ dʒ fie
ri mentio qualitatis teſtamenti: vt dicat non obſtan-
te tali teſtamento. ⁊ verbis derogatorijs in eo inſer-
tis. ita no. in. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. in legatis. ⁊. s̄. titulo. ij.
Quid dicemus? Breuiter ſi bene ponderatis tex. hic
poſitum. in fine principij videtur requirere duo. Pri-
mo quod ſpecialiter peniteat prioris voluntatis. Se-
cundo quod contrarium aſſerat eius quod primo di-
xerat vt ibi: ſed hoc ita locum ⁊c. Dic ergo quod debe
mus inſpicere verba derogatoria qualiter ſint conce-
pta: ſi enim ſunt cõcepta ẽm eum modum qui primo
in glo. ponitur. vt ſi aliud teſtamentum fecero nolo
valere: tunc reuocãdo primũ teſtm̃ noiatim ⁊ dicẽdo
hoc vltimũ volo valere videť ſatiſfactuz huic. l. quia
ſpecialiter primi teſtamenti facit mentionem ⁊ dixit
vltimum ſe velle valere. ⁊ ſic aſſeruit cõtrariũ eius qđ
prius dixerat. Sed ſi ponimus verba derogatoria
eſſe concepta ẽm alios modos poſitos in glo. q2 dixit
ſi quod aliud teſtm̃ fecero nolo valere niſi ſit talis ſo
lennitas tũc oportet ꝙ dicat caſſans ⁊ irritans aliud
teſtm̃ ⁊ verba derogatoria ibi poſita. alś nõ videtur
aſſerere ꝯtrariũ ei⁹ qđ primo dixit: ⁊ ſic intelligo gloſ.
9 in. d. §. in legatis. ¶ Sed quero † ſi eſſet ponere caſuz
in quo ſufficeret reuocatio generaliter facta dicens
caſſans omne aliud teſtm̃ meum in quo ſunt verba
e derogatoria ⁊ hoc voluit preualere. ¶ Rñdeo hic[e]:
ſi vnum tm̃ preceſſit teſtm̃ in quo ſunt verba deroga
10 toria: vt. l. ij. s̄. de libe. ⁊ poſthu. ¶ Quero † qđ ſi te-
ſtator dixit ſic caſſans ⁊ irritãs oẽ aliud teſtm̃ qđ fe-
ciſſem. et ſi in eo eſſent verba derogatoria ſub qua-
cũqз con-

cunqз cõceptione verborũ: an ſufficiat. Hic vr̃ ꝙ nõ[a].
a quia tex. hic req̃rit qđ ſpãliter reuoceť. ⁊ illud dr̃ ſpãli
ter fieri qđ eſt a gñalitate exemptũ: vt. l. item apud la
beonẽ. §. hoc edictũ. ſ. de iniur. ⁊. l. ſ. §. dixerit aliquis.
ſ. de publi. ⁊. l. ſeruis vrbanis. in ſi. ſ. eodem. Sʒ iſtud
non eſt exẽptum a gñalitate: ergo nõ eſt factuz ſpãlr.
b Ego dico ſic[b] prout dixi in materia ſubſtitutiõis vul
garis in. l. ſ. in fin. s̄. de vul. ⁊ pup. aliquid põt exprimi
tribus modis: qñqз gñaliter: qñqз ſingulariter quan
doqз particulariter. ſicuti eſt dare gen⁹ ſpeciez ⁊ indi
uiduuz. Aliquis ergo poteſt nominari ſub noie gñis
ſpeciei ⁊ indiuidui. Dic ergo qđ vltima voluntas ſeu
teſtm̃: qđ eſt teſtatio mẽtis eſt nomẽ gñis. ⁊ ideo dicẽ
do caſſans et irritans oẽ aliud teſtm̃ ⁊c. non ſufficeret
niſi qñ vnũ tm̃ pceſſerit. vt dixi. s̄. ⁊ hoc tʒ glo. ⁊ Dy.
Sed ego dico qđ dicẽdo etiã ſi eſſent ṽba derogato
ria videtur exprimi ſpecialiter. q2 teſtamẽta q̄dã hñt
verba derogatoria. quedam nõ. ⁊ ideo ſufficit ꝙ ſpã
liter fiat noua reuocatio ⁊ ſub noie ſpeciei vt hic. duz
dicit ſpãliter. Preterea ꝓbo ꝑ tex. fili⁹ inter ceteros g
non dʒ exheredari. ſʒ noiatim. ⁊ intelligitur noiatim
non dicendo exheredo liberos qđ eſt nomen gñis: q2
comprehendit nepotes ⁊ vlteriores: ſʒ dʒ fieri exhe- 12
redatio ſub noie ſpeciei. vt exheredo filios vel ſub no
c mine ſingulari[c] vt titium. ⁊ dicit fieri nominatim vt
l. titius. in prin. s̄. de libe. ⁊ poſth. ⁊ ita dico in propo-
ſito. quia ſufficeret ꝙ reuocatio fieret ſub noie ſpeciei
⁊ fiat mẽtio teſti ⁊ qualitatis teſtamẽti. ¶ Quero qđ c
ſi verba derogatoria ſunt ita ꝯcepta per hecverba ꝙ
ſi aliud teſtm̃ fecero nolo valere niſi ſit obſeruata ta- d
lis ſolennitas: ⁊ ſi in eo fuerunt poſita verba reuoca-
tiua iſtius clauſule nolo reuocationem valere. qđ iu-
ris? Puto idem. quia quocunqз modo ſint facta ṽba
derogatoria ſi prioris voluntatis faciunt mentionez
⁊ etiam qualitatis teſtamenti tñ nõ eſt neceſſe ꝙ ver
ba ſingulariter exprimãt. ſufficit eñ ad reuocationez
quod ſit reuocata illa clauſula derogatoria vt hic.
11 ¶ † Quero an[d] ſit aliqđ remedium qđ primũ teſtm̃
d nõ poſſit reuocari. Quidã qđ ſic. dicẽdo ſic volo hoc
teſtm̃ valere: ⁊ ſi contingat me mutare ⁊ aliud teſtm̃
facere: nolo valere. q2 illud erit ſimulatũ fictuz ⁊ per
metum factum cõtra voluntatẽ meã ne incurrã indi-
gnationẽ conſanguineorũ. ⁊ ſic proteſtor qđ ꝑ illud nõ
intendo aliq̄d alicui dare: tunc ſcđʒ nil vʒ: etiam ſi ex
e preſſe prioris peniteat[e] teſtamenti: ſed primũ q2 plus
vʒ ⁊c. vt. C. plus valere qđ agitur ꝑ totũ. Itẽ iſta pro
teſtatio declarat animũ nõ eſſe nec volũtatez in ſcđo
vt. l. ſi q̄s in aliena. §. ſi. s̄. de acq̄. her. facit. l. in concu-
binatu. s̄. de concu. Hoc non plʒ: nam ꝑ primũ teſtm̃
non probať ſcđm ſimulatũ nec factũ ꝯ voluntatẽ. nã
ſufficit primã voluntatẽ reuocatoriã eſſe reuocatam
vt dixi. s̄. nam ſicut tũc volebã primũ teſtm̃ valere ⁊ e
ſcđm eſſe fictum: ita mõ prime volũtatis peniteť ⁊ vo
lo ſcđm valere. Item per primũ teſtm̃ nõ ꝓbať dolus f
nec metus: vt. l. metũ. C. qđ me. cã. C. de tranſ. l. ſi ma-
ior. ⁊ de dolo. l. dolũ. nec etiã inducit aliquid veriſimi
le ſufficiens ad arguẽdũ dolũ vel metũ. C. de trãſa. l.
interpoſitas. Remanet ergo ſolũ nuda volũtas ꝓhi-
bitoria q̄ põt reuocari vt dictũ eſt. Preterea ſi teſtm̃
eſt factum pñtibus vicinis ⁊ conſanguineis preſumi g
f tur ceſſare metus[f] ⁊ dolus vt. l. tranſactionem. C. de
tranſact. Alij dicunt quod fiat ſic. ſ. qđ in primo teſtõ
dicat ſi contingat me facere aliud te-
ſtamentũ: tunc omnia que ſcripta ſunt
in iſto in illo intelligantur repetita: ar.
l. poſthumus. §. ſi. s̄. de iniu. te. ſed hoc
non placet: quia ſicut precedentes co-
dicilli poſſunt reuocari. ita ⁊ iſta volũ-
tas. Unde puto quod hoc caſu ſuffice
ret generalis caſſatio omnis preceden
tis voluntatis. Unde alij dicunt quod
ſtando in finibus vltime voluntatis
nullum eſt dare remedium. Nemo eñ
poteſt ſibi legem imponere a qua re-
cedere nõ poteſt: vt hic: niſi tranſeat in
g formam contractus[g] vt dicit Dyn. in. c.
quod ſemel. de regu. iur. libro ſexto et
ita Cy. ⁊ an. de piſ. ⁊ quaſi omnes. Di-
cat † ergo ſic teſtator: volo hãc eſſe meã

in. l. ij. §. omnium. ff. de admi. tut. Card. conſi. lij.
a ¶ Videtur ꝙ non. ſed Ange. ⁊ Imo. in. l. ſ. de libe. ⁊
poſthu. tenent contra Bart. hic ⁊ ibi ⁊ Bald. in aut.
hoc inter liberos. de teſta. ⁊ in. l. humanum. de leg.
b ¶ Dico ſic. Feder. de Senis in conſilio. xlvij. alias. lj.
quod inci-
pit habita
ſuper caſu
p̄dicto ⁊c.
⁊ per om-
nia Bart.
in hac ma-
teria. Et ad
de qđ hãc
opi. Bart.
ſequiť etiã
Alexan. de
imo. in con
ſil. cxxiiij.
col. ij. ver.
ad idem. l.
nominatiz
in. j. volu. ⁊
adđ quod
idem tenet Pau. de caſt. in conſi. cccc v. in nouis. et in
conſilio. cclxxxj. colũ. ij. circa medium in antiquis. ẽm
ſtampam papien.
c ¶ Nomine ſingulari. hoc intellige qñ ſolus eras: alś
ſecus. l. ij. de liberis ⁊ poſtu.
d ¶ Quero an. An poſſit dari remedium qđ primum
teſtamentum non poſſit reuocari. ⁊ vide bal. in. l. ſan-
cimus. de teſta.
Andrea. Poma. ¶ Quero an ſit aliquod remediũ
in iſta queſtione vide Speculat. in ti. de inſtru. edit.
§. compendioſe. ver. quid ſit. Fede. de ſenis conſilio
xlvij. alias. lj. incip. ſuper dicto caſu ⁊ conſil. ccxxxij. in
cipi. caſus talis in monaſterijs barto. conſi. clxxxviij.
incip. quidam fecit teſtamentum ⁊ in. l. omnes popu
li. in. iij. qõne princ. verſi. circa ſcđam. ff. de iuſti. ⁊ iure
per Ia. de beluiſ. in aut. ex imperfecti. C. de teſta. per
Io. an. ⁊ moder. in. c. ſ. de conſtit. lib. vj. ⁊ in. c. ſ. de ex-
ceſſ. prelat. eo. lib. per Bald. ⁊ Ange. in aut. hoc inter
liberos. C. de teſt. Bal. in. l. humanum. C. de legi. ⁊ in
lege clari. C. de fideſcom. per ang. cõſilio. cccxiij. incip.
quedam domina ionanina vxor. et in. l. omnes. C. de
preſcrip. xxx. anno. Bald. Ange. ⁊ imo. in. lege ſecũda
C. de libe. et poſthu. Paulus de caſtro conſilio. clvij.
incip. quedam domina in ſuo teſtamento per Card.
florent. in cle. ſ. in. xxxiij. columna. de ſepultu. allegat
late in. l. ſi mihi ⁊ tibi. §. in legatis. in ſecũda columna.
⁊ ſeq. de leg. ſ.
e ¶ Prioris peniteat. adde Bar. in. l. pacta nouiſſima.
C. de pac.
f ¶ Ceſſare metus. Bald. in lege prima. circa finem.
C. de ſacr. ſanct. eccle. vbi ponitur alius modus ſʒ nõ
videtur bonus modus. quia primum teſtamentum
mutatur ⁊ propter beneficium trebell. detrahen. et
ibi habes ꝑ Guil. de ſuza. aliq̄d ꝑ Cyn. ⁊ imo. in. l. ſi
mihi ⁊ tibi. §. ſi. s̄. tit. ij.
g ¶ In formam contractus ⁊c. adde bar. in dicta. l. ſti-
pulatio hoc modo concep. in prin. ⁊ ibi roma. ⁊ Pau.
de caſtro.

a ¶ Sed ſi contingat. Item tenet Bald. in l. ſancim⁹ in l. cum antiquitas. de teſt. ⁊ in c. p̄mo. de feud. da. in vi. le. commiſ. ⁊ adde Bal. in l. ex teſtamento. C. de fideic. ⁊ adde quod reperitur Dy. conſuluiſſe contra id quod tenet in lecturis vt refert pau. de ca. in d. l. cū antiq̄tas.

Sed q̄d in vltimam voluntatem quam promitto legato. pu‑ ta lego ti‑ tio fundum dicens quod nolo poſſe reuocare ⁊ ſi cō‑ tingat me reuocare ex nunc dono ſibi dictum fundū p̄ſenti ⁊ acceptanti. Bal. in dicta l. ſancimus. tenet quod tunc valeat donatio. quia ceſſat ratio ⁊ non tol litur libera facultas per donationē vnius ⁊c. ſed do. Pau. in d. l. cum antiquitas. dicit quod in contrariū facit quia ſicut debet eſſe libera vltima volūtas quo ad inſtitutiones ita quantum ad legata quia non de bet quis compelli ad ea facienda de directo vel indi recto ⁊ iſta pars eſt forte verior ſm ipſum nec aliter dicetur. ſubdit tamen quod reperitur Bart. mouiſſe iſtud dubium vt habetur in quibuſdam ſuis recolle. vt habetur in l. iubemus. C. de ſac. ſanc. ecc. Imo. au tē tꝫ opi. bal. hic. ⁊ adde bal. in d. l. ſancimus. qui ſol⁹ ſingulariſſime limitauit hanc materiā. Et ad hāc ma teriam vide omnino bal. in c. ij. de feu. da. in vi. le. cō‑ miſſo. vbi ponit no. q. titius filios non ⁊c. vbi arguit p ⁊ contra ⁊ indeciſum relinquit. tu adde ꝙ cōſtitu‑ tio precarij de qua ibi non poteſt conſtitui ad incon‑ tracta ſm An. in d. l. ſtip̄l'o hoc mō concepta bn̄ facit qđ no. in l. iij. ff. de acq. poſ. In hac materia adde bal. in aut. hoc inter liberos. C. de te. ⁊ ꝙ no. Jo. an. in c. j. de cōſt. in vj. ſm bal. in d. c. ij. querit hn̄s vxorē ⁊ non liberos inductus blanditijs ⁊c. vbi vide. Adde an ſi fiat legatum cum conditiōe ſi cōtingat teſtm̄ reuoca ri illud donat ro. ꝯſi. cc. xciij. ⁊ q̄d ſi dicat dono omnia bona mea: vide Old. conſi. cxiiij. ⁊ Ange. conſil. cxiij. et lxxvj.

Andreas Pomate.

b ¶ Hoc nō eſt verū. vide alex. cōſi. xxv. in vlt. co. in iij. vol. pau. ꝯſi. xlj. in ij. dub. in iij. vo. ro. cōſi. xlj. alias. cl. xvj. ⁊ conſi. ccxciij.

c ¶ Cōſulere ꝯtrariū. vide ſcđo in ꝯſi. clxxviij. incip. p deci. ꝯſulta. ꝑpoſite ⁊c. vbi tꝫ cū bar. hic ⁊ ro. ī ꝯſi. ici. ī xp̄i noīe reperitis. ꝓſuppoſito ꝙ dictū legatū de quo in themate trāſiuit in contractum.

d Ãnd. po. ¶ Quero q̄d ſi teſtōr. vide old. ꝯſ. cxxix. in fi. fed. in ꝯſ. c. in vl. co. in fi. ale. in l. pactū qđ dotali. C. de pac. pa. ꝯſ. xlj. in j. du. in ij. vo. ⁊ ꝯſ. xlviij. in vl. co. e. vo. ij. feli. in c. accepiſſent. in v. co. de cōſti. ⁊ p cōfir‑ matiōe vide q̄poſui ad bar. in l. cū prouo. ff. de preca.

e ¶ Et iurat. An poſſit teſtōr mutare teſtm̄ cui iurauit nō ꝯtrauenire dixi poſt bar. in l. cū duob⁹. §. idē. rn̄dit ſ. ꝓ ſocio. eſt ⁊ gl. xxij. q. ij. c. vlti. volūtas. ⁊ habes gui. de ſuza. in l. j. de ſac. ſan. ecc. ⁊ bald. in d. aut. hoc inter liberos. ꝓ Imo. in d. c. cū ꝯtingat. de iureiur. in. xvij. char. Adde an iurās non mutare teſtm̄ poſſit illō mu tare. Old. cōſi. cxxvij. ⁊ clx.

f ¶ Jo. an. imo. tꝫ opi. Jo. an. in d. c. cū contingat. con‑ tra Bar. hic.

g ¶ Ego dico. hoc idē firmat bar. ꝓ caſum l. ſi q̄s in q̄lis nos. ff. ſi de le. j. vbi vide.

h ¶ Quero vtrū. Adde bar. in d. l. oēs populi. ⁊ an iura

a non reuocare. Sed ſi cōtingat[a] me reuocare vel aliđ teſtamentum facere ex nunc dono ⁊ do omnia bona mea tibi heredi inſtituto vel tibi notario recipienti ꝓ herede inſtituto et pro legatarijs eo modo: et ea for ma quam ego teſtator ſupra dixi. Et quod vltima vo luntas poſſit tranſire ad contractum no. per gloſſam in lege heredes palam. in fi. ſupra de teſta. Hoc non

b eſt verum[b] ⁊ conſulerem contrarium:[c] ſalua reuerē‑

c tia Dy. Nā ꝯtractus inter viuos facti ſub cōditione impoſſibili de iure vel ſub ꝯditiōe turpi ſunt nulli ipo iure: vt lege impoſſibilis. ⁊ l. generaliter. de ꝟ. ob. ſed iſta donatio eſt facta ſub conditione turpi ⁊ cōtra bo nos mores: quia apponitur ſi contingat me mutare teſtamentum: ⁊ ſic aufert liberam teſtamenti factio‑ nem non valet: vt l. ſtipulatio hoc modo. de ver. obli. ⁊ ſic reperi Dy. conſuluiſſe antequam ſcriberet in c. quod ſemel placuit. extra de regu. iu. lib. vj. ¶ Que‑

13 ro quid ſi fieret ꝑ modum venditionis dicens volo iſtud teſtamentum omnibus preualere ⁊ volo non re uocare ⁊ ex nunc vendo ⁊ trado pro tanto precio qđ confiteor me habuiſſe. Videtur quod valeat. hic eī̄ non video grauari metu pene ne faciam teſtamen‑ tum: quia ſi in conditionis euentum perficitur vendi tio: ergo alterius eſt res ⁊ meum eſt pretium. Breui ter puto non valere: ſiue enim ego haberē plus de p̄‑ tio ꝙ̄ res valeret ſpe lucri: inuitarer ad mutandū te‑ ſtamentū vt haberē illud pretiū: ſiue haberē min⁹ nō reuocarē metu pene ſiue haberē tantundē ⁊ haberē maiorē affectionē ad rē ꝙ̄ ad pretiū vel ecōtra. Et ſic ſemper inuitarer ad mutādū teſtm̄ vel nō ſpe p̄mij q̄ cōditiōes a iure reprobant̄: vt l. ille aūt. in fi. de her. inſti. ⁊ ibi no. An autē poſſit reperiri p̄tiū qđ eſt confeſ ſus habuiſſe teſtator: nō eſt meū tractare nūc. tn̄ dico quod apud me illa cōfeſſio p̄tij fraude vl' fraudis ſu

14 ſpitione nō caret. ¶ Quero † q̄d ſi teſtator[d] dicit ſe

d nō mutare teſtm̄: ⁊ iurat[e] nō venire cōtra: an pōt fa‑

e cere aliud teſtm̄? Spe. tāgit in ti. de inſtr. edi. §. cōpen dioſe. ver. q̄d ſi q̄s iurauit. ⁊ gloſſator decretorū po‑ nit. xxij. q. ij. c. vltima voluntas. ⁊ multi doc. iuris cano

f nici diſputauerunt eam. ¶ Vltimo Joā. an.[f] diſpu‑ tauit eaꝫ quam ponit in mercurialibus. in c. qđ ſemel de reg. iur. li. vj. ⁊ determinauit quod vltimum teſta‑ mentū vꝫ non obſtante iuramēto: tn̄ qui facit ſcđm teſtamentū eſt periurus: ꝓbat̄ per c. j. extra de ſpon. du. ⁊ ad argumenta ꝯtraria) ſideo iuramentū eſt ſer uandū: vt in c. cū contingat. extra de iureiur. c. q̄uis. de pac. li. vj. nam quedā ſunt que depēdēt ex mera vo lūtate iurātis nec hꝫ neceſſe ꝓpter hoc adire pretorē: tūc non obſtante iuramento poterit cōtrauenire: ſed erit periurus. ſꝫ ſi nō depēdet ex mera volūtate iurā tis ſed hꝫ neceſſe adire pretorē: tūc pretor non dꝫ eſſe autor periurij: ideo veniētem cōtra iuramētū non au diet pretor: ita loquit̄ d. c. cum cōtingat. ⁊ c. q̄uis. de pac. li. vj. ⁊ ita loquit̄ aut̄. ſacra. C. ſi ad vēd. Lex eñ tibi ſuum non tuū denegat auxilium: vt l. ij. ⁊ ibi not. C. ſi aduer. ven. Sed ego dico[g] ꝙ nō erit periurus q̄

g iuramentum eſt interpoſitum ſuꝑ eo quod eſt contra bonos mores: q̄ aufert liberā teſtamenti factionem: vt l. ſtipulatio hoc modo. infra de verbo. obliga. ergo ⁊c. ⁊ hoc tenēt Cyn. ⁊ pe. in l. j. C. de ſac. ſan. ec. ⁊ and.

15 de piſis hic. ¶ Quero † vtrū[h] iuramētum habeat ſal

h tem vim verborum derogatoriorū vt ſecundū teſta‑

mentum nō valeat niſi p̄mū ſpecialiter tollat̄. Vi‑ det̄ mihi ꝙ Joann. and. determinet ꝙ ſic. in q. predi‑ cta ⁊ hoc puto verum. nam iuramentum interpoſi‑

a tum in teſtamento haberet vim vt importet perinde ac ſi diceret valeat omni iure quo valere poteſt: vt

b l. cum pater. §. filius matrem. ff. de lega. ij. ideo puto quod habeat vim verborum derogatoriorū ⁊ req̄‑

16 ratur ſpecialis reuocatio per illū. §. ¶ † Quero q̄d in ſtatutis in vno precedunt verba derogatoria: ⁊ aliud ſimpliciter loquitur: an valeat? tex. eſt ⁊ gl. in l. humanum. C. de legi. dixi plene in l. oēs populi. ff. 1

17 de iuſt. ⁊ iure. ¶ Quero † quid in contractibus. Dic per Cyn. in l. pacta nouiſſima. C. de pact. ⁊ per eun‑ 2 dem Cynum in q. quam hic diſputauit que inci‑ pit p̄ceſſit prima voluntas ſequētib⁹ derogās ⁊c.

1 ☞ An iudex poſſit reſeruare factionem teſtamenti notario condemnato de falſo. 3

a **Miles.** [a] Nota ꝙ iudex pōt reſeruare factio‑ nem teſtamenti dānato: qđ eſt contra 1 regulam iuris cōis: q̄ ſi nō reſeruaret dānatus ad mortem nō poſſet teſtari: vt l. ei⁹ q̄. ff. de teſt. ⁊ de hoc qualr̄ militi poſſit reſeruari factio teſtamēti no. in l. 2 ⁊ militibus. C. de teſta. mili. per glo. ⁊ per Cy. ⁊ Dy.

1 inducitur † iſta lex in argumētuꝫ cū alijs legibus al leg. in glo. ꝙ iudex poſſit reſeruare factionem teſta‑

b menti notario condemnato[b] de falſo: vt hic. In cōtra rium videtur in l. non poteſt. ff. de fur. Sed dic aut iu d dex facit cā cognita ⁊ poteſt aut ſine cauſe cognitio ne ⁊ nō poteſt: vt l. diuus. ff. de iniur. ⁊ l. quid ergo. §. pena grauior. ff. de his qui notan. infa. ita tenet Dy. ⁊ Cy. refert in l. militibus. C. de teſta. mi.

e **Ex imperfecto.** No. tex. ibi decet enim ⁊c.

Creditori. Querit gloſ. ſi eſt credi‑ tor quomodo cadit hoc quod ſit indebitum. Dicit glo. intellige de creditore putatiuo: vel de creditore cōtra quem debitor eſt tutus exceptione fauorabili.

1 ☞ Qn̄ diſiunctiua ponatur pro coniunctiua.

Ileant. Vides ergo ꝙ diſiunctiua ponit̄ pro cōiunctiua: q̄ di‑ xit ille aut ille poteſt ab vtroq̄ petere: ſed male dicit glo. ⁊ reprehendit̄ per doct. q̄ hic nō ponit̄ aut ꝓ ⁊. ſed ſtat proprie ⁊ heredes tenē tur tanq̄ duo rei: vt l. ſi ex toto. §. j. ff. de leg. j. ⁊ no. in l. ſiue a certis. ff. de duo. re. ⁊ eſt tex. in aut. ſi quando.

a C. de conſti. pec. ⁊ † qđ dicitur in l. pe. C. de ver. ſig. qđ diſiunctiua ꝓ coniunctiua ponitur eſt verū qn̄ cadit inter perſonas honoratas: ſed hic cadit inter grauatas ⁊ ſunt tanq̄ duo rei debendi ⁊ quilibet in ſolidū tenetur ſm Dy. ⁊ omnes ⁊ bene.

Cum in verbis. Dicit Jaco. de are. facit. iſta l. ꝙ quādo q. nō ha

c bet dubiū qđ iudex nō dꝫ cōmittere[c] ꝯſilio ſapiētis. ad idem facit. l. pediculis. §. labeo. de aur. ⁊ arg. leg. ⁊ videtur expreſſum in aut. de iudi. §. j.

Iſ qui. Dicitur hic preſtare dꝫ oē dā‑ nū. cōtra in l. ſi ſterilis. §. cum per venditorem. ff. de actio. emp. Sol. tene tur ad oē dānū qđ cōtingit circa rē. ſed ad dānū extrinſecū ⁊ qđ nō cōtingit circa rē: ſꝫ cōtingit d extra rē: tūc ſec⁹. ⁊ ita intelligit̄ iſta glo. q̄ incipit q̄

mentum habeat ſaltē vim clauſule derogatorie. ad‑ de Bar. in l. eam quā. C. de fideic. ⁊ ibi dixi.

¶ Miles. vide qđ incidenter dixi in l. īperiū. ā poſt. magna. de iur. om. iudi.

¶ Notario condēnato. an notario dānato de falſo poſſit reſeruari factio teſtamēti. adde bar. in d. l. mili‑ tibus. ⁊ in d. l. diuus. ſm Dynum ⁊ bene.

¶ Non dꝫ cōmittere. Qn̄ iudex non hꝫ du‑ bium non dꝫ cōmitte re conſi. ſa‑ piētis. ad‑ de qđ in ſi‑ mili dixit idē bar. in l. elegāter. in princ. de condi. ind. adde ad ſ que dn̄r in l. j. C. de re la. per bal. ī l. ij. alias j. in fine. de lega. j. adđ qđ habes ī

Paulo. Legatū filiei teſtō nō reuocat̄ ꝑ legatū factū p̄ri in codicillis. h. d.

☞ Verba generalia preterita nō fu‑ tura cōprehendunt.

2 Teſtator iubens aliquem eſſe conten‑ c tum ꝓ his que in teſtamento relique rat intelligit̄ de relictis pure nō ſub conditione.

3 Clauſula volo talem eſſe contentū: et ꝙ plus petere nō poſſit remiſſiue.

1 **Pomponius.** † Verba ge neralia p̄teri‑ ta non futura comprehendunt. h. di.

2 ſecūdum Dy. vel aliter. ſi † teſtator iu‑ bet aliquem eſſe contentum aliqua re certa pro his que in teſtamento reliq̄ rat itelligitur de relictis pure nō ſub conditione hoc dicit iſte no. §. ¶ Op

d po.[d] de. l. q̄ rome. §. duo fratres. de ꝟ. ob. vbi vr̄ ꝙ veniat fideicōmiſſum fu turū. Dicūt q̄dā ibi rigor hic eq̄tas. vl' aliter hic fuerūt ꝟba p̄ris inter filios cuius votū eſt vt filij habeāt heredi‑ tatem ſꝫ ibi fuerunt verba ſtipulatio nis īter fratres ⁊ ita videt̄ gl. ſentire.

conſi. Barba. incipien. ſcripſit propheta clariſſimus pſalm̄. xciij. in col. xxj. ⁊ vide nota. in l. ſi conuenerit. de re iudi. item dicas quod conſilium non poteſt pe ti poſt factas allegationes: nec poſt finitā inſtātiā: vt ſingu. dixit do. Anto. in d. c. cum in veteri. de elect. in no. licet contra hoc ſentiat Barto. in l. ſi poſtulaue‑ rit. de adulter. vel ſm dominum an. in c. cum in vete ri. non poteſt peti conſilium poſtquā eſt concluſuꝫ in cauſa nec poſt factam mentionem ad audiēdum ſen tentiam ⁊ eſt bonus tex. in d. c. cum in veteri. Itē dic quod conſilium peti non poteſt quoties iudex vide ret illud fruſtratorie peti: quia tunc non debet con ce dere. argu. nota. in l. quidam eſtimauerunt. ſi certuꝫ peta. ita dixit Jo. and. in addi. Spec. in titu. de req̄ſi. conſilij. §. j. ⁊ ad Bar. hic vide Joā. de imo. in l. ſi ſic. de ver. ob. facit qđ no. doc. in l. ſi mihi ⁊ titio. §. j. co. ti tu. ⁊ ad bar. hic adde no. ꝑ ro. in rub. de arbi. in prin. iȝ. char. vide Bal. in l. ij. C. de le. idē volētes ꝙ barr. hic in l. ampli⁹. ff. de mino. ⁊ in l. j. C. ne lic. in vna ea‑ demq̄ cā. vbi etiā ponit ſi vno ſtatuto dicit̄ ꝙ ſentētia debeat ferri cū conſi. antianoꝝ. alio vero ſtatuto iu‑ rato per poteſtatem cauet̄ quod ſententie ſtatim mā dentur executioni quid iuris ſi non apparet de im‑ partitione conſilij. Adde de his verbis vltimis pau lum de caſtro. conſilio. xv. ⁊ vide Alex. in conſil. clxv. col. fi. in v. volumine.

¶ Opponitur. ⁊ not. Barto. in l. ij. in prin. in vlt. col. de vulg. ⁊ pup.

Vel melius ibi fuit male iudicatus ⁊ debuit iudicari vt hic dr: hanc opi. teneo ꝓ vera ⁊ tenui ſemp. ¶ Vltimo
3 facit † iſte. §. ad iſtā clauſulā. volo talē tali re eſſe cōtentū ⁊ ꝙ pl⁹ petere non poſſit: de quo dixi. ſ. e. l. fideicom. §. ſi quis ita ſcripſerit.

1 An ciuitas poſſit cogere debitorem alicuius exulis ſoluere ⁊ ſi ſoluerit an liberetur.

Iulius. Si debitū demōſtrat a vn̄ ſoluat ſeu vt ex eo ſiat ſolu. nō vr grauat⁹ debitor ſed heres. h. d. ¶ Op. ſ. ti. j. l. antepe. §. ciuibus. So. vt ibi. ¶ Vlterius opp. ⁊ vr eſſe grauatus debitor. q2 debitor pōt grauari: vt. l. ſi ſeruus. §. pe. ſ. ti. ij. ⁊ l. ſi pecuniā. ſed hic dr cōtrariū ergo ⁊c. Sol. hic ꝑ iudicē alij coactus fuit ſoluere: vel nō agnouit relictū. Tu dic ꝙ pōt grauari debitor verū eſt ſi teſtator voluit: ſed hic apparet ꝙ teſtator noluit grauare: q2 verba legati nō fuerunt directa ad legatariū. ſ3 v̄ba executiua legati tm̄: vnde debitor ad ſolutionē fuit adhibit⁹. Item facit † iſta lex vtrum ciuitas poſſit cogere debitores alicuius exulis ſoluere. ⁊ ſi ſoluunt vtrum liberentur: de quo plene in. l. creditor. de ſo. per dy.

Si fidei. De hoc vtru3 fideicōmiſſu3 relictum a nō capace valeat habes glo. in. l. eam quam. C. de fideicō. ⁊ videbitis in. l. cogi. §. hi qui. j. ad treb.

1 Qualiter intelligatur: ꝙ qn̄ duo adiectiua copulantur reſpectu vnius ſubſtantiui requiritur concurſus vtriuſq3.

Si concubinā. b Duo adiectiua ꝓlata reſpectu vni⁹ generis verificant diſpoſitionē in altero: l3 vtriuſq3 veritas non cōcurrat. h. d. tex. ibi cā parata ⁊c. ⁊ ſcdē ad vſu3 tradita ſm̄ Iac. de are. vide hic ꝙ nō eſt differētia inter vxorē ⁊ cōcubinā: vt hic. ⁊ videbitis i l. itē legato. §. parui. j. eo. Scdo videt3 hic ꝙ l3 duo adiectiua ꝓferant̄ reſpectu vnius ſubſtātiui copulatiue nō requiritur de neceſſitate cōcurſus vtriuſq3: vt hic. dicit enim empta parata: ⁊ ſufficit eſſe parata l3 non empta qd̄ no. q2 videt̄ mirādū. ſ3 poſſumus dicere ꝙ hic nō eſt oratio coniuncta: ſ3 eſt magis oratio ſoluta nec copulatiua nec diſiunctiua. Iſta ſol. nō eſt bona: q2 ſi eſt ſoluta d3 reſolui in coniunctiuā vel diſiunctiuā: vt. l. ſepe. de ver. ſigni. ⁊ l. alienationis. §. ſi. eo. ti. ſi ergo hic reſolueret̄ in diſiūctiuam male diceremus: q2 tūc d3 vnū eligere tm̄. Si v̄o reſoluit̄ in copulatiuā: tūc requirit̄ concurſus vtriuſq3: vt. l. ſi heredi plures. de cōdi. inſti. Sol. † id qd̄ dr qn̄ duo adiectiua copulantur reſpectu vnius ſubſtātiui requirit̄ cōcurſus vtriuſq3. eſt verū ſi copulant̄ reſpectu vnius ſubſtantiui certi ⁊ limitati: ſecus ſi reſpectu vnius generis. Dicit em̄ hic veſtem. ita declaraui in. l. ſi is qui ducenta. §. vtrum. j. de reb. du. quod no.

1 Verbum habeat: qn̄ trahitur ad fideicom.

Cum ita. a In dubio aſſumimus qd̄ eſt min⁹. h. d. tu habes hic duo. vnum quod verbum habeat adiectum portioni hereditatis trahitur ad fideicō. non ad inſtitutionē. ¶ † Secundo no. ꝙ v̄bū habeat: intelligit̄ hoc eſt māu heredis accipiat ab herede dāte vt hic: q2 dicit primo habeat: ⁊ poſtea dicit cū heres dare dānatus eſſet ⁊c. Scdm̄ hoc in dubio verba executiua legati videntur ad heredem referri. Contra hoc videtur tex. cū gloſ. in. l. lucius. ſ. titu. j. ⁊ ibi ſolui.

1 Verbū perueniſſe ſeu peruenerit intelligitur cū effectu.

2 Reus edit actori ad intentionem coadiuuandam.

1 **Cum ita.** Verbum † perueniſſe ſeu peruenerit intelligit̄ cū effectu. h. d. ¶ Not.
2 ex iſto §. † ꝙ actori edit reus ad intētionē iuuanda3. Contra hoc. C. de eden. l. qui accuſare. ⁊ l. ſi. Sol. ad intentionem fundandam nō edit: hoc eſt ad ꝓbandū id qd̄ eſt fundamētū intētionis: vt in cōtrario: vt p3 in. d. l. ſi. dū dicit: originē ⁊c. ſed ad adiuuādā intētionē iā fundatā bn̄ edit: vt hic. Aliud exemplu3. j. e. l. prediis. §. titio. ſ3 Gui. de cu. Nec pōt dicere ꝙ hic loquit̄ in rōnibus: q2 hic nō ſunt facte mādante actore: ergo eſt eadē rō ꝗ in inſtrumētis. facit. j. ad. l. falc. l. pe. §. ſi. ⁊ qd̄ ibi dixi. qd̄ no.

1 Euictio debetur ab herede in legato generis.

2 Ratio quare emptor tenet̄ facere ꝓpriū venditoris: ſed venditor non rem emptoris.

3 Cōcluſio libelli in actione ex empto de euictione.

4 Denuntiatio quando fit quādo quis acturus eſt de euictione.

b **Si heres.** b ¶ In † legato gn̄is ab herede debetur euictio. Itē ꝗ ex cā lucratiua eſt habiturus regreſſum de euictiōe d3 ante iudiciū acceptum denuntiationem facere. h. d. ⁊ iſte eſt bonus caſus tenendus menti. ¶ Oppo. ⁊ videtur qd̄ legatarius non habeat regreſſum contra heredem de euictione: vt. l. ſi a ſubſtituto. §. j. ſ. titu. ij. Sol. aut eſt homo legatus in ſpecie: ⁊ non debetur euictio: vt ibi. Aut in genere ⁊ debetur vt hic. ⁊ ibi no. ⁊ pleni⁹ in. l. ſi domus. §. de euictione. ſ. tit. ij. ⁊ dicit Ro. hoc magis ex qualitate obligationis: q2 in genere: ꝙ̄ ex
2 titu. procedit. ita dicit Ro. Aduerte: iſta † eſt vera ratio quare emptor tenetur facere ꝓpriū venditoris quia eidem tenetur in genere: ſed venditor non tenetur facere rem emptoris: vt. l. ex empto. in princ. ſ. de actio. empt. Ratio eſt: q2 tenetur in ſpecie: ideo ſi aliquis emit aliquid in genere tunc venditor tenet̄ facere rem accipientis. quia hoc eſt ex qualitate obligationis magis quam titulo vt hic. ⁊ nota. in dicta
c l. ſi domus. §. de euictione. ſ. titu ſecundo. Itē ſcias c
3 quod † in actione ex empto de euictione concludit̄

a ¶ §. cū ita verbū ꝑueniſſe intelligit̄ cū effectu limitata nō habere locu3 in in dote vt eſt tex⁹. ⁊ ⁊ ibi Bar. l3 ſub dubio reliqrit i. l. Meuio. §. j. ſ. ti. j.

b ¶ Si heres. Et vid Imo. hic.

c ¶ Itē ſcias. no. forma3 libelli qn̄ agit̄ de euic. ⁊ add ꝗ no. bar. i l. ariſt. §. j. de don. ⁊ i l. ſi dom⁹. §. j. in ſi. ſ. tit. ij.

in libello ſic: q2 dico te emiſſe rem ⁊ eſſe euictā ꝓpter a quod tantum tua intereſt ⁊c. Sed in hoc titulo vbi ꝗs tenet̄ ad dandū d3 dici aliter. nā dices ſic tu teneris ad dandū talē rē ⁊ eſt euicta ⁊ ſic nūꝙ̄ dediſti cū rē meā ꝑfecte nō feceris: ⁊ ſic nō agit noua actiōe de euictione: ſed agit actiōe veteri: q2 nō ꝑfecte feciſti rē meā nūꝙ̄ fuiſti liberat⁹ dixi plene in. l. iul. §. j. de v̄. ob. ⁊ eſt tex. in. d. l. ſi dom⁹. §. de euictiōe. ¶ Opp. de. l. cū
4 pr. §. euic. ſ. ti. j. Sol. vt ibi. ¶ Itē op. ꝙ † denūtiatio 1
a ſufficiat fieri qñcūq3 a añ ſniā3 vt. l. ſi rē. §. ſi. ſ. de euic. Sed hic dr ante iudiciū gl. exponit iudiciū. i. ſniam. vl' dicit gl. dic vt ibi. Quare dic: aut ille ꝗ eſt habitur⁹ regreſſum de euictione h3 titulū lucratiuū ⁊ d3 denuntiare ante lit. conteſt. aut h3 titulū onerosum ⁊ poteſt quādocūq3 ante ſniam denuntiare dū tamē defenſiones ſint ſalue. ita ponūt Dy. hic ⁊ Cyn. in. l. emptor. C. de euictioni.

Si ſtichus. Pluralitas geminat duas ſingularitates. h. d. ꝯcor. l. falſa. i ſi. de cōdi. ⁊ demō. ¶ Op. de. l. tale. §. ſi quis. de hered. inſti. Sol. vt ibi.

1 Verbum paria: pōt poni adiectiue et ſubſtātiue.

1 **Qui quatuor.** Quero de rōne hu⁹ text. vos debetis ſcire † ꝙ hoc nomē paria pōt accipi adiectiue ⁊ ſubſtātiue. Adiectiue declinat̄ ſic: hic hec ⁊ hoc par. in plurali hi ⁊ he pares ⁊ hec paria: ⁊ accipit̄ id eſt equalia. ſic ponit̄. C. de ſer. fugi. l. quecūq3. Subſtātiue accipit̄ hoc par. i plurali hec ꝑia. ⁊ ſignificat vnū totū cōpoſitū ex duob⁹ qd̄ vocat̄ par: vt dicam⁹ vnū par decretaliū ⁊ ſil'a. Ad ꝓpoſitū ſi dicis lego pocula olearia paria duo.
2 Iſtud paria iā nō pōt accipi ſubſtātiue q2 iā duo ſubſtātiua venirēt ad determinationē eiuſdē verbi ſine copula. ideo adiectiue intelligit̄ vt intelligam⁹ paria i. equalia. S3 cū dico poculoꝝ paria duo d3 intelligi de neceſſitate ſubſtantiue: ⁊ ſic ſignificat quatuor. i. duo tota quorū qd̄libet ex duobus eſt compoſitum.

b **Qui hortos.** b Heres damnatus ſinere aliquē vti frui re cōducta tenet̄ preſtare mercedē reipublice. cōtra imo legatarius. vt l. hactenus. ⁊ l. ſi pendentes. §. ſi quid cloacarij. ſ. de vſufru. gloſ. ſoluit duobus modis primo vt dicamus ⁊c. vt in ea habetis tu dic vt dicā infra. e. l. his verbis. e

Cum in teſtamento. Cōditio appoſita libertati videtur appoſita legato. h. d. ¶ Opp. gl. de. l. queſitū. §. j. ſ. ti. j. Sol. vt in glo.

c **Si fundum.** Hic eſt notabilis. §. ⁊ bon⁹. legato fundi non cedit pars quam defunctus alij actione perſonali dare debet. hoc dicit.

1 Legatū factū alicui ſi cū filia moraret̄ an intelligatur ꝙ debeat morari in eadē terra ⁊ domo an in eadem terra.

2 Iuſſus morari cu3 aliquo quanto tꝑe morari debeat vt habeat legatum.

3 Cōditio mixta depēdens ex facto meo ⁊ alteri⁹ ſi deficit caſu legatū nō extinguit̄ fauore alimētorum.

Oron. Ex iſto. §. feci pluries magnū fundamētū ad ſuſtinēdā opi. gl. ꝯtra dictū Dy. ⁊ pe. ⁊. h. d. Legatū ꝗd ꝗs cū filio moraret̄ debet̄ ſp̄ ſi
b ꝑ filiū ſtat: ſ3 ſi ꝑ caſū debet̄ ꝑ eo ano d tm̄ ꝗ morari

¶ Fieri qñcūq3. Qn̄ debet fieri denuntiatio euictio adde bald. in. l. libera. C. de ſen. ⁊ Barto. in. l. aut qui aliter. in princip. quod vi aut clam. ⁊ Paul. de leaza. in. c. ſi venditor. in. ij. col. de emp. ⁊ vend. ⁊ ibi etiam in vltima columna.

icepit ſi ꝑ futur3. h. d. in tex. ibi tꝑe. iūge b v̄. ſi naūt. ⁊ poſtea redeas ad v̄. trebatian⁹. ¶ Quero † ſi lego alicui ſi cū filio meo moraret̄ an d3 itelligi in eadē terra vel in eadē domo an non. Hic vr intelligi qd̄ ſufficiat ſi moret̄ in eadem terra. ⁊ dr cū eo morari vt hic ibi ſi ambo capue. ⁊c. In ꝯtrariū vr tex. j. de cō di. ⁊ demō. l. ſi ꝗs ita legauerit. vbi vr velle ꝙ iſta verba importēt. i. ꝙ ſimul educent̄. Hec gl. hoc vr ſentire ⁊ nitit̄ c rūdere ad hūc tex. Dicit em̄ ꝙ ſi moretur capue debet̄ legatum matri ꝙuis vna i ſimul nō habitaſſent. q2 ſterit ꝑ filiū: al's ſecus: q2 tunc nō debet̄. hoc nō pl3: q2 principiū loquit̄ qn̄ ꝑ filiū non ſtat: ſ3 ꝑ caſum. ſ3 qn̄ ſtat per filiū dr in d ſi. §. Quid ergo dicem⁹: Rn̄deo debemus inſpicere v̄ba teſtatoris. Aut em̄ dixit ſimpl'r ꝗd cū filio meo morabit̄ vl' erit: ⁊ tūc itelligit̄ ꝙ cū eo educet̄: vt l. ſi ꝗs ita. d ꝯd. ⁊ de. Aut dr ꝗd cū filio meo moret̄ vl' erit capue. ⁊ ſic exp̄mit locū: ⁊ tūc ſufficit ſi ſtāt i eadē ciuitate: l3 ſimul nō habitēt: vt loquit̄ hic. ¶ Di
2 citur hic quātolibet † tꝑe quero quantū tp̄s d3 eſſe iſtud. Quidā dicūt arbitrio boni viri: vel aliter ſufficiat ſi minima parte anni habitauerūt ſimul capue. cū enim ſit legatū annuū ab initio cedit: vt. l. a vobis. j. ti. j. ⁊ l. in ſingulos. Dices tu nō eſt verum ꝙ hic ſit annuū legatū: ſed dic qd̄ gl. ſubaudit. ſ3 certe nō eſt neceſſe ꝙ ſubaudiat̄: quia iſta v̄ba quoad vel donec erit cū filio faciūt annuū legatū: vt. l. legatū. j. tit. j. e ¶ Vlteri⁹ ꝓcedo debetis ſcire ꝑ iſtū c
3 §. ego teneo opi. gl. nr̄aꝝ r̄probata opi. dy. ⁊ pe. nā dicūt gl. † ꝙ eſt ſpāle fauore alimentoꝝ ꝙ conditio mixta pēdēs ex facto meo ⁊ alteri⁹ deficiēs ꝑ caſu3 nō extinguit legatū. ita no. in. l. in teſtō. j. de cōdi. ⁊ demon. ⁊. l. illis libertis. e. ti. ⁊. l. j. C. de inſti. ⁊ ſubſti. Dy. dicit aliter extra de re. iu. c. iputari. li. vlti. Pe. al'r in. l. j. C. de le. ⁊ ibi ꝑ Cyn. Ego dico ꝙ gl. dicit verū. ⁊ ipi dicūt ꝯtra caſu3 huius. §. q2 hic in pn. mulier fuit impedita habitare cū filio caſu: ideo d3 hr̄e ꝑ illo tꝑe quo habitauit tantū nō plus. Sed ſi ꝑ filium ſtaret: tūc eſt aliud vt in ſi. §. ſ3 in alimētis eſt ſec⁹ vt legibus ſ. alle. vt dixi in. l. illis libertis. de condi. ⁊ demō. ¶ Op. ⁊ videt̄ ꝙ paulus male dicat ⁊ trebati⁹ bene: q2 ſtare in certo loco eſt ſpecies ſeruitutis: qd̄ re

b ¶ Qui hortos. et iſtū tex. nota. alle. barto. in. l. apd̄ iul. §. ſi titius. ſ. tit. ij. ⁊ bal. in l. ꝓdia. C. d fideic. ij. col.

c ¶ Si fundū. Et vid bart. ⁊ ange. in. l. ſerui electio. de leg. j.

d ¶ Eo āno. Et vid no. q. poſitā ꝑ Dy. ⁊ imo. in. l. pater. §. ſi. de ꝯd. ⁊ demō. et multa pulchra ꝑ barto. in. l. qntus: de annu. le. ⁊ mr̄ nubēdo dr ꝑdere hec legatū ſm bald. in. l. ſ. C. vbi pupil. edu. debe.

e ¶ Per iſtū §. adde vt ꝑ bal. cōſi. cccc xxxiij. in ſi. ⁊ ꝯſi. cccc xlvij. eo. vol.

pꝛobatur ſemꝑ: niſi in liberto: vt. l. titio §. titio. ſ. de cōdi. ⁊ demon. Rñ. qḋ ali- 3
quis obligetꝰ ad demorandum in certo loco eſt ſpecies ſeruitutis vt ibi. Sed quod hoc veniat in conditione quod habeat tantum ſi in tali loco moretur. tunc non eſt pꝛohibitum vt hic.

1 ☞ Qui nō pōt emere ꝙ teſtatoꝛ iuſ- ſit tenetur ad eſtimationem.
2 Iuramentū in litē non hꝫ locū in actio ne ex teſtamento.
3 Heres poſt moꝛam condēnatur ad in- tereſſe ꝓbatū alio modo quā per iuſiu. 4
1 **Si edes.** Qui † nō pōt emere qḋ teſtatoꝛ iuſſit tene c
tur ad eſtimationē. h. d. ❡ Op. ⁊ vr̄ ꝙ qñ potuit emere ⁊ non emit qḋ tenetꝰ etiā ad intereſſe: vt. l. cum pater. §. fi. et 1
l. ſeq. ſ. ad. l. fal. So. gl. dicit hic dꝫ intel ligi qñ potuit emere pꝛetio iniuſto. ſecꝰ 2
ſi pꝛetio iuſto emere potuiſſet. vt. l. con traria. ⁊. l. pꝛima. ſ. de in lit. iur. Uide 1
2 gloſſ. † que incipit emere pꝛetio. innuit iſta gl. qḋ in actione ex teſtō iuretꝰ in li tē qḋ eſt falſum: vt. l. in actiōibus. §. fi. 2
⁊. l. ſe. ſ. de in lit. iur. Nō ob. l. cū pr̄. i. fi. d
ad. l. fal. q2 ibi agebatur actiōe in rē q̄ eſt arbitraria. ⁊ in ea in litē iuratꝰ. ⁊ ita dicebat hic Iac. de are. ſuper hac glo. Sꝫ certe gl. ꝓdicta nō habuit reſpecū
3 ad iuramentū in litē. ſed † vult dicere ꝙ heres poſt moꝛā cōdemnatꝰ ad inter eſſe. ꝓbatur per aliū modū q̄ per iura mentū in litem qḋ eſt verū: vt. l. is qui fideicōmiſſum. ſ. eo. l. patronus. in ꝓn. ſ. co. quod no.

SI cui. Rōne aditus iu- dicatꝰ de cenacu- lo cui cedat. h. d. materiā hu ius. l. dicas. vt. l. qḋ cōclaue. ſ. de dam. infec. ⁊c.
☞ Pꝛelegata non veniūt in ſubſtitu 1
1 tione vulgari.
a **SExtiliam.** [a] Pꝛele- 2
1 gata † nō veniūt in ſubſtōne vulgari. h. d. de materia legis dicas 4
vt. l. miles. §. ꝑ pte. ſ. tit. ſ. ⁊. l. q̄ filiabꝰ. §. fi. ⁊. l. ſe. ſ. ti. ij. ⁊. l. filio. e. ti. ⁊ ꝑ doc. in l. cū virū. C. de fideic. dixi in. l. marcel- lus. §. quidam. ſ. ad tre. ⁊ non eſt alibi ſcdm Dy.
1 ☞ Domus ꝑ parte legata rōne incer titudinis debetꝰ tota. ⁊ nu. 4.
2 Moꝛari dꝛ quis vbi cū familia moꝛatꝰ.
3 Legata domo an veniāt penus ⁊ gra- 1 naria.
4 Totū appellatione ptis continetur.
1 **Vxoꝛi.** Domꝰ † ꝑ pte lega ta rōne incertitudi nis debetꝰ tota. h. d. ſm Dyn. e
2 vel aliter. Ibi dꝛ † quis moꝛa 2
ri vbi cum familia ſua moꝛatur. h. d.
3 ❡ Quero vtrū † cedat penus legato ⁊ granaria vbi ponuntꝰ res nec ibi q̄s moꝛatꝰ. Et dicit gloſ. qḋ nō cedunt. Ia. de are. repꝛehēdit iſtā gl. ⁊ dicit qḋ pe nus ⁊ loca vbi tales res ꝯſueuerūt re- poni cedunt legato: niſi ſit locus mul- tum ſeparatus: vel cōſueuit locari. nā tn̄ ea que cōſueuerūt locari videntur exempta: vt hic. pꝰ hoc facit. ſ. e. l. ꝓdijs.
b §. pe. ⁊. l. fi. ❡ Quero q̄d [b] ſi nulla par ticula domꝰ eſt quam cōſueuerit loca- 4
ri: ſed tota habitabatꝰ. Dicit gloſ. † qḋ tota domus debebitꝰ. q2 appellatione partis totū continetur [c]. pꝛo hoc facit l. virilis. ſ. de verb. ſig. licet gloſſ. ipſam non alleget.
1 ☞ Donata poſt teſtm̄ non continetꝰ in legato.
2 Uerbū pꝛeteriti tpis non poꝛrigitꝰ ad futurū in exoꝛbitantibus a iure cōi.
Vxoꝛi. ❡ Ea † que poſt teſtamē e tum ſunt donata non cō- tinentur etiā in legato. h. d. ſm Dy. vel
2 aliter. Uerbū † pteriti lꝫ als [d] poꝛrigitꝰ
d ad futurū nō tamen poꝛrigitꝰ ad ea q̄ a iure cōi exoꝛbitāt. h. d. ⁊ iſte vr̄ magis de intellectu gl. nr̄e. ❡ Op. de. l. cū pr̄. §. fidei. ſ. ti. ſ. So. vt ibi. ❡ Scdo opp. ſ. ti. ij. l. talis ſcriptura. §. fi. cū. l. ſeq. vbi talia verba tpis pꝛeteriti poꝛriguntꝰ ad futura. Dicit gl. ibi poꝛriguntꝰ ad futu- ra legata q̄ poterāt fieri de iure cōi: ſꝫ nō poꝛriguntꝰ ad futuras donatiōes q̄ nō pñt fieri inter virū ⁊ vx. ⁊ ſic exoꝛbi tant a iure cōi. ❡ Op. ſ. de ali. ⁊ cib. le. l. mella. §. ſ. dicit gl. hic loquitꝰ i pꝛerito ibi nō. Tu dic vt ibi dixi: vide gl. q̄ inci pit a q̄bus. ibi fidei. Sol. vt ibi. Itē ibi in. §. lꝫ. dic imo incipit diuus: ⁊ nō eſt cō tra. ſi in gl. habetis contra.
1 ☞ Donatio pꝛeſumitꝰ in nobili ⁊ diui te ⁊ qñ quātitas nō eſt magna. ⁊ nu. 3.
2 Depēdēs ex mera volūtate teſtatoꝛis ⁊ ſi ꝑtineat ad contractū vel quaſi de- claratꝰ ex ꝟbis in teſtō poſitis.
4 Uerbū cōcedo qñ alia cauſa nō appa ret idem eſt concedo ꝙ dono.
Cū ſeius. Si dubiū erat qua mente q̄s faceret ali- quid inter viuos pōt declarari ex ver- bis in vltima voluntate pꝛolatis. h. d. et eſt nouus caſus. Dicitur quod in du bio pꝛeſumitꝰ donatio extitis verbis. ꝯ- tra. C. de don. l. ſi donatio. Sol. dicit gl.
1 ideo † donatio pꝛeſumitur q2 vir erat diues et nobilis et quantitas non ma- gna. vt. lege vtrum. ſ. de dona. inter virum et vxoꝛem. Alij dicunt quod pꝛeſumitur donatio ſimpliciter vt le- ge ſi filij tui. C. de do. inter vir. ⁊ vxo. ſed ibi ꝑ gl. [e] repꝛobatꝰ. quare tu dic † ꝙ

ſi. de ꝓba. ⁊ in. c. ſi. de conſtit. vbi dixit hunc tex. ad hoc ſingulare ⁊ ſequitur bart. hic ⁊ vide cū di- citur in. c. qm̄ contra col. ij. de ꝓ ba. vbi ver ba teſtato ris in du- bio debēt impꝛopꝛia- ri vt non in ducatꝰ ali- quid exoꝛ- bitans.

e ❡ Per gl. hanc gloſ. ponderat bal. in. l. ij. C. de iure do. ꝙ ſi q̄s eſt diues ⁊ nobilis in dubio pꝛe- ſumetꝰ do- nari.

a ❡ Sexti- liam. Iſta eſt. l. fi. ⁊ nō repetitꝰ ali- bi. ſꝫ ang. poſt dy. i. l. marcellus §. quidam ad trebel. And. bar.

b ❡ Quero quid. vide bal. i. c. ſ. §. cū aūt. in iij. colū. de contꝛouer. inueſti. ⁊ ꝑ bar. ⁊ doc. in. l. ſi plu- res. de dā. infect. ⁊ de verbo par tis ⁊ de ver bo dimidia vide bart. l. lucius. §. ſili. i exaſſe. ſ. tit. ſ.

c ❡ Conti- netur. Ad idem text. iuncta gl. in. l. pater. §. filiū. ſ. e.

d ❡ Licet alias. Ad de Frā. de are. quē vi de i. c. ij. co.

ex verbis ꝓlatis ex teſtō pōt declarari id qḋ depen- a
det ex mera volūtate teſtatoꝛis lꝫ pertineat ad con- tractū vel quaſi: vt. l. ſi auia. C. de iur. deli. modo ad
3 † ꝓpoſitum ſi q̄dē nullus actꝰ teſtatoꝛis ꝓceſſit iter virum ⁊ vxoꝛem eius: vel aliā perſonā: tūc lꝫ teſtatoꝛ b
in teſtamento dicat ſe donaſſe, illa verba non indu- cunt donationem ſed fideicōmiſſum: vt. d. l. ſi dona- tio. C. de dona. rō q2 ad perficiendā donationem nō requirebatꝰ aliud q̄ voluntas defuncti: ſed ſi pꝛeceſ- ſit aliq̄s actꝰ vt traditio vel ſolutio ꝑ alio: ⁊ dubitatꝰ an fecit animo donandi vel nō ex verbis teſtamen- ti. hic pꝛeſumitur. Ex eo enim quod dixit conceſſit:
a pꝛeſumitꝰ [a] qḋ fecit animo donandi vt hic. Ex iſto te
4 xtu ⁊ gl. no. † ꝙ verbum cōcedo idē eſt dicere ꝙ do no ſi nō apparet alia cā ex qua concedatꝰ: vide glo. q̄ incipit. ſ. vt ſit donatio. ⁊ de hoc in. l. penul. in pꝛin. ſ. de donatio.

n **Omen.** ❡ In legato nominis cōtinetꝰ debitū ⁊ vſura. h. d.

1 ☞ Uerba futuri tpis pꝛopter fraudē heredis tra huntur ad tempus teſtamenti.
2 Qui facit ſm conſuetudinem teſtatoꝛis videtꝰ ſm eiꝰ voluntatem facere.
3 Uendens vel donans maioꝛem partē patrimonij pꝛe ſumitur in fraudem facere.
1 **Filio.** Uerba † futuri tpis ꝓpter fraudem here dis trahuntꝰ ad tps teſtamēti. h. d. Sꝫ con tra. ſ. de optio. leg. l. fi. vbi videtꝰ ꝙ poſſit eligere de futuris. Rñ. dicit gl. iſtud fuit hic ꝓpter tranſcurſū tempoꝛis: ⁊ q2 cōtra cōſuetudinē patris filius noīa ampliauit. Itē cōtra. ſ. de ali. ⁊ ciba. lega. l. mella. §. ſ. So. eodē modo. Alij volentes hoc cōtrariū euade- re exponunt illos tex. alio modo. ❡ Quero q̄d ſi hoc fecit alius q̄ filius ⁊ ſine filij fraude ampliauerit no mina an poſſit eligere. Uidetur ꝙ ſic: vt hic a contra rio ſenſu. ⁊. l. cum ita. §. ſ. ſ. tit. ſ. Contrariū puto qḋ quicunq3 hoc fecerit ſine voluntate teſtatoꝛis non ꝓ derit filio. vt. l. pe. in fi. de aur. ⁊ arg. leg. ſed dices tu qualiter pꝛobabitꝰ voluntas teſtatoꝛis? Rñ. inquan-
2 tum † quis facit ſm conſuetudinem teſtatoꝛis vide- tur facere ſm eius volūtatem: ⁊ ſi faciat contra eiꝰ conſuetudinem videtur facere contra eius volunta 1
tem: vt. l. vel vniuerſoꝛum. ſ. de pign. actio. ⁊. l. fi. ſ. qḋ e
3 cum eo. ❡ Not. tex. cum glo. † vos habetis in. l. oēs §. lucius. ſ. de his que in frau. credi. qḋ eo quod oīa bona donantur vel venduntur pꝛeſumitur factū in
b fraudem [b]. Quid ſi [c] non omnia bona donauit: ſꝫ q̄ſi
c totum patrimonium donauit vt talem rem ⁊ talem.
d Hic eſt arg. [d] qḋ pꝛeſumitur fraus: ac ſi tibi oīa bona donaſſet: ⁊ hoc videtur ſentire gl. que incipit ex hoc quod fere omnis ſubſtantia.

Vnī ex. ❡ Legatarius hereditatis nō tenetur ad onera niſi inq̄tū res fuerint oneri ꝑ teſtatoꝛē deſtinatę. h. d. ❡ Op. quod legatarius he- reditatis teneatꝰ ſubire onera: vt. l. cum filius. §. ſ. ſ. ti tu. ſ. ⁊. l. ſtatuliberū. §. fi. ⁊. l. ſeq. e. ti. dicit Iac. de are. ⁊ oēs quod hic teſtatoꝛ deſignauit vnde onera ſol- uantur ex quo videtur velle qḋ vltra illud nō tenea tur ipſe: ſed heredes: ideo ipſe legatarius ad onera d hereditatis non tenetur.

Pater filio. Uerba ad declarationem ap- poſita non debent diminutio- e

❡ Pꝛeſumitꝰ. vide Bar. in. l. vbi. ſ. de dona. cā moꝛ. ⁊ Bal. in. l. nō ambigitur. in fi. de leg. ⁊ in. l. titius. in ꝓn ci. ſ. de do. ⁊ Imo. in. l. cū pater. §. pater pluribus. ſ. tit. ſ. ⁊ Abb. omnino in. c. cum venerabilis de excepr.
❡ In fraudē. vide Bal. in. l. fraus. de leg. ⁊ in. l. ij. in ij. colū. ibi tertio q̄ro. C. ſi quid i fraudē pa tro. ⁊ Ang. in. l. ij. ḋ ac quir. here. ⁊ Bald. in aut. ſed iā neceſſe. C. de do. ante nup. ⁊ An- ge. in. l. tirij vxoꝛis. C. de don. in- ter virum ⁊ vxoꝛem.

nem inducere. hoc dicit. ❡ Quero de quo erat dubium? Reſpon. dubiū erat: q2 fecit mentionē de mutuo: vn de cum vnam cauſam expꝛeſſiſſet ad illam videbatur ſe reſtringere: ſꝫ con- trarium eſt: q2 hic expꝛeſſit cauſam de clarationis non reſtrictionis. pꝛo hoc in. l. queſitum. §. penul. ſ. de fun. inſtr. ⁊ quod ibi dixi.

PAtronus. Si hrs eſt iuſſus rem alteri comparare. poſt moꝛam poteſt ad eſtimatio nem conueniri. hoc. d. ❡ Opp. ꝙ nō petatur eſtimatio ſed ipſa res: vt. l. ſi domus. §. cum alicui. ſ. de leg. ſ. Dicit glo. hoc ideo q2 teſtatoꝛ voluit pꝛeſta- ri tribum certe perſone: qua perem- c
pta non poteſt deberi. Quidā tenēt iſtam ſolutionem dicentes quod per- ſona liberti perempta non poteſt he- redi pꝛeſtari cum eadem commodi- tate: ⁊ erit alia tribus ſicut dicimus i vſufru. vt. l. ſi vſumfructū mihi in biē nium. ſ. de vſufru. lega. Sed certe hic fuit legata pꝛopꝛietas non vſusfructꝰ ⁊ eadem pꝛopꝛietas poteſt heredi pꝛe ſtari: ⁊ cum ea commoditate que po- teſt ꝓſtari defuncto: quare dic quod hic non fuit tribus legata ſed fuit iuſ ſus emere tribum: ⁊ ſic tenetur ad fa ctum: ⁊ poſt moꝛam tenetur ad inter- eſſe ſeu eſtimationem: quod dic plene vt. ſ. de lega. ſecundo. l. titia. §. ſeia, et ibi dixi.
☞ De dictione vſq3 ad plenum.
Sempꝛonio. Dictio vſq3 [e] qñ ponitꝰ ad

c ❡ Quid ſi quid ſi vē- dit omnes res parti- culares: v- trū pꝛeſu- matꝰ fraus ⁊ dicit qḋ ſic. ſed i cō trarium vi- detꝰ ꝙ nō. Bar. per il lum tex. in l. ſi peculiū la picola. ḋ pecu. lega. ſed contra rium tenet Baldus ꝑ iſtum tex- tum in. l. ꝓ ma. in vlti. colum. C. q̄ bonis cede. poſſ. per Bald. in. l. ſ. C. ſi quid in fraudē patro. ⁊ ibi etiam quid ſi maioꝛem partem ⁊ quādo particulariter vendit quod pꝛeſumatur fraus tenet etiam Bald. l. ij. C. de repud. heredi. ⁊ cum Bartol. hic tranſit Bald. in. l. ſi vnquam. de reuo. dona. ⁊ no. hic alleg. Bal. in. l. ſ. in. iiij. queſtione. in fi. C. de inoff. dona. ⁊ Bart. hic ſimpliciter refert: ⁊ ſequitur Pau. de Caſtr. conſilio. clxxxiiij. incipiente: In Chꝛiſti no- mine Amen. Pꝛeſupponitur in themate quod do- mus vendita ⁊c. in vltima columna. ⁊ in conſilio. cc- lij. incipiente ex his que ſuperius narrata ſunt in fa cto. in fi. ſ. col.

d ❡ Hic eſt argumentum. Et vide Barto. in conſilio lxxij. vbi allegat iſtam gloſ. Bald. in. l. fraus. ff. de le- ga. dixi in conſilio Uerone. And. Barba.

e ❡ Dictio vſq3. Nota hic de hac dictione vſq3: vtrum

⁊ qñ ponatur incluſiue vel excluſiue que oĩa bñ no.a ⁊ vide late per eum in.l.meminiſſe.de off.pcon.⁊ qđ not.bal.in.l.poſt duos.C.de ad.diuer.iud.vbi de dictione a ⁊ vſq; per Jo.and.in.c.ij.de oblig.per Bal. in aut.hoc amplius.in vlti.col.de fideic.aliqđ Jmo. in.l.filiuſſa mi.in prin. de leg.j. et no.in.c.cuꝫ dilecti. de do.⁊ cõtu. ⁊ Jmo.i.l. j.de cõſtit. p Jac.bu. in aut. qđ ius.C.đ p cu.cũ quo ibi tranſit ſimplr Sa li.p pa.đ leaꝫa.i cõ mẽto.c.cũ dilectus. i princ.de fi de inſtr.et quid ſi da tum eſt aliquid i em phyteu ſim vſq; in tertiam generationeꝫ nunqđ ſtet icluſiue dictio vſq;: Jmol. qđ ſic in.l.qđ dicitur. de verbo. obl lig.ſed viđ bonuꝫ textuꝫ in.c. ij. de heredi. in.vj.

determinandũ predia diſcõtinua ponit incluſiue.h.d.vel aliter dictio vſq; ex cõiecturata voluntate defuncti ponitur incluſiue etiã ſi adijciatur termino qđ de neceſſitate eſt ſeparatum a termino.h.d.ſed precedens ſummariũ plus plꝫ.No.ꝙ dictio vſq; ponit incluſiue.Sile.ſ.ti.j.l.quidam.⁊.ſ.đ dolo.l.id eſt vſq;.⁊ qđ me.cau.l.ſi cuꝫ exceptione.§.quatenus.⁊.l.ſi.de ſenato.⁊.l.a caligato.C.de nup.⁊ autent. hoc ius.de pcu.⁊ de do.cau: non nu. in aut.ibi poſita que incipit qđ locũ. ⁊.§.illud qđ.in aut.de ap.⁊ intra que tpa. ¶Contra hoc tñ opp.ꝙ iſta dictio vſq; ponatur excluſiue:vt.l.filius §.j.ſ.titulo.ij.Solu.ibi ſi aliter acciperetur reſultaret prauus intellectus:⁊ contra legem.hic ſecus.⁊ hoc probat etiam in.l.j.§.primo.quando per aliũ cau.ap.vbi iſta diſtinctio probatur.

¶Oppo.de.l.fin.⁊.l.j.§. in flumine. j.de flu.vbi dictio vſq; ponitur excluſiue.ſi eñ flumẽ durat vſq; ad ripam non cõprehenditur ripa. Sol.duob⁹ modis.primo ꝙ hoc ex preſumpta voluntate defuncti:qꝛ erat ſub cura eiuſdem villici:vt.j.eo.l.predijs.§.titio.et §.ſeq.l.ſeie.§.tyranne.j.de fun.inſtru. iſtam ſolu.videtur tenere Guil.de cuneo.in.l.meminiſſe.ſ.de offic.procõ.et leg.vbi tractat iſtam materiam: vel aliter ⁊ melius hic loquitur qñ dictio vſq; ponitur ad determinandum loca diſcontinua.Erãt eñ predia diuerſa ⁊ diſcontinua: vt hic apparet in textu.tunc prediuꝫ illud quod ponit in termino includit ſub illa vniuerſitate terminata:rõnem videbitis.j.Sed in l.contraria ponitur dictio vſq;:ad determinandam rẽ continuam ⁊ locum cõtinuũ:⁊ ponitur excluſiue.rationeꝫ videbitis incõtinenti.Ut ergo liqat iſta materia debetis ſcire ꝙ iſta materia eſt glo.in.l.id eſt vſq;.ſ.de dolo.

a ¶Et dicit. Uide Baldũ in ca.j.§.hoc auteꝫ. qui feuda dare poſſunt. ⁊ in auten. hoc ãplius in.iiij.col.C.de fideicõ.⁊ Bar.⁊ Bal.in.l.meminiſſe de offi.procon.

Andreas Pomate.

b ¶Fallit ſi ex cõiecturis aliud appeat.viđ ad h gl.f.l.j.§.j.ff.de ſupſi.tex.in.l.q̃ſitũ.§.ſꝫ qđ ipe pnceps.ff.đ fun.inſtr.⁊ qꝛ iſtũ tex. not.bar.in.l.ſi pr.in pn.ff.đ dona.adde bonum tex.in.l.ſi.C.cõmu.vtriuſ.iudi. Are. conſi.lx.Adde Baldum in.l.paulus.la prima.quarta charta.

⁊ dicit[a] ꝙ aut tractamus de odio ⁊ ponitur excluſiue:aut de fauore:⁊ ponitur incluſiue.⁊ hoc videt tenere Cy.in.l.a caligato.C.de nuptijs.Jſta ſo.nõ videtur vera per.l.ſaccularij.§.ſunt quidam.j.de extraor.crimi.vbi tractatur de penis que ſunt odioſe:⁊ tñ dictio vſq; ponitur incluſiue.ſimile in.l.ſi cum exceptione.§.quatenus.qđ met.cã.Sed iſtis poteſtis reſpondere:qꝛ ibi fuit certum de mente.l.ſed tamen dico ꝙ iſta diſtinctio nõ eſt bona per vnã decre.quã habemus dicentem in.c.quicunq;.extra de here.lib. vj.quod heretici ⁊ eorum filij vſq; ad ſecundam generationem ſunt priuati omni officio publico:nec dicebat plus iſta decret.ideo ibi hoc nõ eſt certũ:vnđ facta eſt ſecunda decre.declarãs illam ⁊ dicit ꝙ itelligatur de ſecunda generatiõe vt porrigat ad nepotes:vt.c.ſtatutũ.eo.ti.lib.vj.⁊ tñ tractamus de odio irrationabili.Quid dicemus?Guil.tractat in.l.meminiſſe.⁊ multa dicit.nõ tñ habetis intellectũ.Sed aduerte.ſcire debetis ꝙ dictio vſq;:qñq; nõ ponitur reſpectiue:⁊ tunc includit de neceſſitate.vt.l.nã ſecũdum.j.de leg.preſtan.⁊.l.j.in ſi.j.ſi ta.te.nul.ex.cõiuncta.l.cũ in adoptiuis.§.ſed ne articulũ.C.de adopti. quid hoc ſit dictum non ponit reſpectiue:ſatis i exẽplis illarum legum declaratur.Et quandoq; dictio vſq; ponitur reſpectiue ab vno termino vſq; ad aliũ terminum.⁊ hoc contingit quatuor modis. quandoq; ponitur ſuper loco.quandoq; ſuper tpe:quãdoq; ſuper numero:qñq; ſuper gradu:de quolibet videamus.Si apponit ſup loco:qñq; ponit ad determinãdũ vnũ locũ continuũ.qñq; ad determinandũ plura loca diſcontinua.Primo caſu aut per iſtam dictionẽ vſq; apponit:vt terminus illud:qđ põt cõprehendi ⁊ eſſe vnum cum terminato.qñq; apponitur vt terminus id:quod de neceſſitate eſt ſeparatum ab ipo termino.primo caſu vt ſi lego fundũ vſq; ad illam arborem vel vſq; ad illũ lapidẽ.põt eñ eſſe ꝙ lapis et arbor vel fouea eſt de fundo:vt.ſ.cõi diui.l.arbor.⁊.l. pro regione.j.de.acqui.re.do.⁊ in iſto caſu in dubio ponit incluſiue.ar.ad hoc.l.j.§.j.de off.prefe.vrb.ibi vſq; ad cẽteſimum lapidem:⁊ continetur lapis cẽteſimus.ar.illius.l.⁊ ar.huius.§.vt ſtatim inducã. Fallit ſi ex coniecturis aliud apparet[b].exemplũ in contractibus vltro citroq; obligatorijs:vt vendidi tibi fundum vſq; ad domũ.põt dom⁹ eſſe de fundo: certe ex quantitate pretij pſumimus vtrum dom⁹ icludat vel nõ.vt Dy.dicit hic.⁊ eſt tex.cũ glo.in.l.ſemp i ſtipulationibus.j.de reg.iu.Jtẽ qñq; apparet cõtraria mẽs cõtrahentiũ ex qualitate rei vendite.vt ſi dicerẽ vẽdo vſq; ad ſepulchrũ:nã licꝫ ſepulchruꝫ põt eẽ de fundo:tñ qꝛ ſepulchrum poteſt vendi non continetur.qꝛ reſultaret prauus intellectus: vt.l.filiuſſa.§.j. ſ.de le.j.⁊ in iſtis caſibus ponitur excluſiue.ſecundo caſu quando apponitur vt terminus illud qđ de neceſſitate eſt aliud a termino.vt vendo tibi fundum ſempronianum vſq; ad titianũ.nã de neceſſitate fundus titianus nõ continet in ſemproniano:tunc ponitur excluſiue:vt.l.j.§.in flumine.⁊.l.ſi.de flumi. Fallit fauore vie inſtruẽde.vt.l.quidã teſtõ.ſ.tit.j.Jtem fallit ſi de voluntate teſtatoris aliud apparet:vt puta:quia totum erat ſub cura eiuſdem villici vt hic ſꝫ Gui.de cu.qđ nõ plꝫ:qꝛ hic eſt alia ratio vt ſtatim dicam.Si vero ponit ad determinandum certa loca

diſcõtinua: tũc in dubio ponitur incluſiue vt hic eſt caſus in.§.noſtro.ratio qꝛ tunc ponit ad determinatione cuiuſdã vniuerſitatis: ſeu generalitatis: dixit enim lego omnia predia mea vſq; ad tale prediũ ſub iſta generalitate poteſt comprehendi locus ille qui ponitur vt terminus: licet nõ poſſit comprehẽdi ſub generalitate quando vnũ prediũ ſingulariter legat. Eſt ergo eadẽ ratio hic que eſt cum dico lego prediũ vſq; ad arborem cũ arbor poſſit eſſe de predio ſicut ille loc⁹ ſub hac generalitate. Quãdoq; dictio vſq;: ponitur ſuper tempore:⁊ tunc aduerte.aut illud tempus qđ apponit vt terminus ſub tẽpore terminato poteſt contineri. vtputa pmitto dare centũ vſq; ad Kalẽdas iunij:⁊ tũc ponitur incluſiue:vt.l.eũ qui.§. qui ita.j.de ver.obl.⁊.l.ad diẽ.⁊.l.qui ante Kalẽdas. eo.tit. Fallit ſi reſultaret prauus intellectus: vtputa ſtatuo terminum ad comparendum vſq; ad diem dominicum:ille dies ponitur excluſiue: quia illo die non poteſt comparere.ita debet intelligi lex ſecunda.C.de tempore appellationis. ⁊ extra de dila. capitulo fina.ad qđ facit qđ ſupra dixi.⁊ debet poni excluſiue.qꝛ al's reſultat prauus intellect⁹. Jtẽ ex veriſimilitudine. vt promitto tibi dare vnã librã carniũ vſq; ad diem veneris ponit excluſiue. qꝛ die veneris carnes nõ comedunt vt.l.ſemper.j.de regu.iur.⁊ ibi no. Quãdoq; tẽpus appoſitũ vt terminus per dictionem vſq;:de neceſſitate ſeparatum eſt a termino:verbi gratia. do Titiũ adiutorẽ tutori vſq; ad pubertatem pupillo.⁊ volo terminare pupillarem etatem: ⁊ ſic pubertas de neceſſitate nõ includit: qꝛ eſt de neceſſitate ſeparata a termino.ſcꝫ a pupillari etate: et tunc ponitur excluſiue:vt.l.queſitũ. ſupra de tutelis. Fallit ſi de mente teſtantis vel contrahentium aliter apparet:quia tũc iſta verba aliter ⁊ improprie aſſumerentur vt.l.cum filio.j.eo. ⁊.l. pater ſeuerinam.§. conditionum.j.de conditio. ⁊ demonſtra. ⁊.l. mella. in prin.ff.de ali.⁊ cib.leg. Predicta vera quãdo iſta dictio vſq;:apponitur ad terminãdum tempora continua.Sed ſi apponeretur ad determinationẽ plurium temporum diſcontinuorum prout ab iſto feſto 1 natiuitatis vſq; ad tale feſtum quolibet anno: tunc indiſtincte ponitur incluſiue.ar.iſtius.§. ⁊ per ea que 1 dicta ſunt ſupra proxime circa locum: quia idem eſt a iudiciuꝫ de loco ⁊ tempore:vt.l.vinum.ff.ſi cer.peta. ⁊.l.fin.de triti.Quandoq; apponitur ſuper numero: tunc ponitur incluſiue:nec adhibeo diſtinctionẽ odij vel fauoris.vt.l.id eſt vſq;.ſ.de do.⁊ in aut.de app ⁊ infra que tempora.§.illud quoq;.col.iiij.Hoc etiam apparet quando numerus apponitur circa tempus vt vſq; ad.x.vel.xx.dies.vt.C.de do.cau.aut.ibi poſita.quod eñ.ſ.dixi de tempore loquitur quando tẽpus per numerum determinatur.vt.ſ.patet.rõ hui⁹ eſt:quia numerus qui ponitur circa tempus ad determinationem numeri:de neceſſitate includit totũ 1 in ſe:ideo ponitur incluſiue:exempluꝫ promitto dare tibi.x.ab hodierno die vſq; ad.xxx.dies.quia illud quod apponitur vt terminus eſt.xxx.iſtud.xxx.comprehendit in ſe totum ex ſignificatione vocabuli:nec in numero poteſt aliter poni quod totum comprehẽdat.Si eñ diceret promitto tibi dare vſq; ad diem 1 xxx.Dices tu dies trigeſima continet ſolum diem vltimam non alios precedentes.Dico quod eſſet verũ

ſi non caderet ſub iſto membro: quia tunc poneretur ad limitationem ⁊ determinationem graduum ⁊ quantitatum:de quo dicam infra proxi.Jtem poſſes dicere vnum.ponamus primo denario nomen. a. vltimo denario nomen. b. ⁊ dices ſic:ab a.vſq; ad.b. non eſt dubium quod litera.b.non cõtinet omnia precedentia. vnde videt quod iſta diſtinctio non ſufficiat.Reſpondeo.ſi illo modo loqueremur nõ caderent ſub hoc membro:quia non poneretur ad determinationem numeri.ſed ad determinationem pluriũ rerum ſub vniuerſitate comprehenſarum ideo eſſet dicendum:vt ſupra dixi.circa locuꝫ.Quarto ponitur dictio vſq; ad determinationem graduum: ⁊ hoc poteſt eſſe vel ad determinationem graduum qui diuerſificãtur per quantitates vt prim⁹ ſecundus. Uel ad determinationẽ graduũ qui diuerſificant per dignitates:vel p̄ noĩa ſucceſſiua:vt filius nepos ⁊c.⁊ tunc ſine dubio dictio vſq; ponit incluſiue.vt.l. ſi.de ſena.⁊.l.diuo.C.de qđ.⁊.c.q̃cũq;. ⁊.c.ſtatutũ.de her.li.vj.⁊.l.a caligato. C.de nup.⁊.l.ſi cũ exceptione.§.quatenus.ſ.ꝙ me.cã.Fallit ſi reſultaret prauus intellectus vel cõtra legẽ per ea q̃ a dicta ſunt.Predicta que dixi de dictione vſq; q̃ eſt ſignificatiua extremi vltimi intelliges eodem mõ in dictiõe a vel ab que eſt ſignificatiua primi extremi a quo vt ponat incluſiue vel excluſiue ſm precedentẽ diſtinctionẽ.ita intelligit in.l.a caligato.C.de nup.⁊.l.ratio.§.ſi.de act.emp.

¶Nõ nocet.Error i regiõe nõ nocet. viđ tamen.c.ſi gnificante. de reſcri.et docto.in.l. iiij.ſ.tit.ij. ⁊ i.l.demõſtra.de cõdi. ⁊ dem.

☞ Error regionis nõ nocet ſi de corpore conſtat.

Libertis. Error† regionis nõ nocet[a] ſi de corpore cõſtat.h.d.facit.l.his verbis.§.ſi.ſ.de here.inſti.¶Quero qualiter conſtabat ꝙ de iſto fundo ſenſerit teſtator. Jtem quid in reſcriptis ſi papa nominauit titium de peruſio cum eſſet de aſſiſio.hec omnia dixi pleniſſime in.l.demonſtratio.in princ.j.de cõdi.⁊ demõ. tetigi in.l.ſi quis in fundi vocabulo.ſ. de lega.j.

☞ Expenſe refectionis rei pertinent ad heredem ſi ei culpa poteſt imputari.

Codicillis. Legato vſu balnei videntur legata omnia neceſſaria ad balneum.hoc dicit.Quero† vtrum expenſe refectionis pertineant ad heredem.Reſpondeo aut poteſt imputari culpa heredi

a ~And. Poma. ¶ Cum quis decedens. in princi: adde ꝙ poteſt aliquis grauari fideicommiſſo in re- c
ſtitutione legati vel alienare ſua. ſi ipſe conſenſit ſm
Imol. conſi. cclxvi. incip. in themate aperte in verſi. 2
certum eſt autem quod illa.

b ¶ Quero quid. vide Bar. in l. i. in princ. de verb. obli. 1 ⁊ Bald. in l. ij. §. volūtate. ſolu. matri. ⁊ in l. tale pactum. §. ſi. de pa. ⁊ in c. i. §. ſi quis feudum. ſi de inueſti. lis oriatur 1 inter do. ⁊ in c. imperialis. in prin. de p̄hi. feu. alie. per lotha. ⁊ doc. bar. 1 hoc alleg. et ſequitur 2 Bal. i ſuo conſil. cclx. et. cclxi. in prin. 3

c ¶ Alterius loquitur de iſta q. vide do. 1 pe. i ꝯſi. ccclxvij. vbi allegat dictū Bart. hic. Andr. barba.

d ¶ Teneat ex teſtamē b to. vid bal duꝫ in l. ſenium. C. q̄ te. fa. poſ. ⁊ in l. cū alienā. in iij. colum. C. de leg. Adde melius bar-

d
tur non refecit ⁊ pertinet ad heredē: e
alias ſecus vt. l. fundi trebatiani. in fi. de vſufruc. leg. ⁊ ibi de hoc.

1 ☞ Teſtamētum hodie irritatur per querelam tanꝗ furioſi; ſed tanquam cauſa non ſit vera.

Claudius.

Alias incipit: apud ſceuolam. ⁊ hoc intendit. Rupto teſtamento per querelam non preſtantur legata: nec ſi ab inteſtato fuerant repetita. h. d. concor. l. titia. ſ. de inoffi. teſta. Aduerte † ⁊ alias dixi. Iaco. de are. videtur dicere qđ hodie iſta lex forte eſt corre- 3
cta: quia hodie non irritatur teſtamē- tum per querelam tanquā furioſi: ſed tanꝗ cauſa non ſit vera: ita tenet Iaco. ⁊ Cy. refert in auꝫ. ex cauſa dixi in 4
l. i. ſ. de codi.

1 ☞ Si legatū non tenet nec onus fideicommiſſi adiectum.

2 Conſentiens expreſſe teſtatori leganti rem ſuam poteſt conueniri ab herede actione mandati licet heres teneatur ad legatum. ⁊ nu. 4. ⁊. 5.

3 Pignus liberatur nudo pacto. 5

Cum quis decedens.

a Si non tenet † legatū nec onus fideicommiſſi adiectuꝫ. h. d. nullum dubium eſt quod legatum ⁊ fideicommiſſum non valet: ſed dubiuꝫ eſt q illa eſt profeſſa ſeruare voluntatem defuncti quare ergo ex ſua profeſſione nō tenetꝫ. Rñ. q condītio ſub q̄ pfeſſa fuit nō fuit ſeruata. ¶ Quero b quid ſi illa cōditio ſeruata fuiſſet an iſta mater teneatꝫ: Rñ. ſi querimꝰ an mater teneatur ex teſtamēto. Rñ. non: q non potuit grauari cū nō eſſet honorata. ⁊ hoc. d. tex. hic. Sed bene credo ꝙ teneretur ex profeſſione quā fecit coram iudice que habet vim ſtipulationis: vt. l. cum oſtendimus. §. ff. de fideiuſ. tuto. Idem puto ſi alibi ꝙ 1

to. conſi. ccxiij. incipiē. quidam ſibi heredes inſtituit 2 filios.

e ¶ Non preiudicat. vide Bar. ⁊ imo. in l. que dotis. 3 ſo. mat. ⁊ Bal. in d. l. ſenium.

f ¶ Seiam. vide in l. verbis. de vulg. ⁊ pup. ⁊ de intellectu huius. §. vide omnino Ang. in l. i. cū ſeq. de in- f
iuſt. teſt. adde Pau. de caſt. conſi. ccclvi. 1

in iudicio mater eſt confeſſā taliter ⁊ tali mō quod actionem pareret. Ulterius loquiturᶜ hic quando ille qui non eſt honoratus ⁊ eſt grauatus approbauit poſt mortem teſtātis. quid † ſi teſtator legauit rem meam me expreſſe conſentiente: Uidetur quod ego teneat ex teſtamentoᵈ: vt. l. caius. de pignora. actione: quia ibi non preiudicatᵉ ſibi: quia ſubſcripſit vt teſtis in teſtamento: ſecus ergo ſi aliter ſubſcripſiſſet: vt conſentiens. pro hoc ſupra de teſtamen. tutel. l. ex ſententia. ⁊. l. vxori. §. i. infra de fal. et. l. non putauit. §. ſi quis ſua manu. ſ. de contrat abu. Iſte leges licet multum faciant tamen non aſtringunt. nam. l. Caius dicit quod contra conſentientem ſi agatur hypothecaria inducitur exceptio. ſed queſtio noſtra loquitur vt contra conſentientem poſſit induci actio. ⁊ idem alie leges que non faciunt: quia ibi grauabat illum in eo quo poterat illum grauare vt dando eum tutorem vel exheredando: ⁊ conſenſus operatur vt remoueatur ab accuſatione vel querela. facit pro iſta parte. l. ſicut. §. venditionis. ſ. quibus mod. pign. vel hypoth. ſol. Certe nec illa lex facit: quia ibi mihi preiudicat cōſenſus: vt exceptione repellar ſeu † vt pignꝰ videatur liberatum: qđ poteſt fieri nudo pacto: ſed ꝙ contra me talis conſenſus vere preiudicet vt poſſit agi contra me; actione pſonali adhuc nō eſt probatuꝫ quid dicemus: Breuiter nō puto † ꝙ actione ex teſtamento talis grauatus poſſit conueniri: quia cū non ſit honoratus nō valet: vt hic ⁊. l. ab eo. C. de fideicō. ⁊. C. cōia de legatis. l. i. cum ſimi. Itēꝫ ab illo legatario: cui iuſſus eſt dare nō video ꝙ aliqua actione poſſit cōſentiens conueniri: q cum eo nihil eſt geſtum ſꝫ ſit geſtum cuꝫ teſtatore: non eſt ergo materia ex qua oriatur actio vel obligatio. vt. l. quecūq. de act. ⁊ ob. ¶ Sed quid erit: puto quod ſi † conſentio teſtatori leganti rem meam talis conſenſus mandatum inducit: vt. l. i. ⁊. ij. ſ. man. cum alias teſtator precipue relicturus non fuiſſet niſi conſenſiſſem. ideo puto ꝙ heres teſtatoris teneatur ad legatuꝫ: vt. l. ſi duobus. §. i. ſ. de le. i. ſed habebit actionem mandati contra cōſentientem quā poterit cedere legatario vt. l. quidaꝫ cum filium. ſ. de here. inſti.

Qui teſtamento.

Promiſſio facta contēplatione certi emolumenti ipſo caſſato non tenet. hoc dicit. ¶ Opponitur quod inuito teſtatore poſt mortē eius debeatur ex promiſſione: vt. l. finali in principio de ſolu. Solu. ibi fuit facta promiſſio inter viuos non contemplatione alicuius legati vel vltime voluntatis: ſecus ſi contemplatione legati: quia tunc limitatur ſecundū naturam legati: vt. l. i. §. ſi ſub condi. vt le. no. ca. Opponitur. de. l. ſtatius. de iure fiſci. Solu. ibi eſt ſpeciale in odium heredis ſuſcipientis in ſe tacitum fideicommiſſum.

1 ☞ Uerba directa in codicillis trahuntur ad fideicommiſſum.

2 Uerbum volo eſt directum vel obliquum ſm naturam eius cui adijcitur.

3 Abbati vendicanti aliquem in hominem monaſterij quia dominium appellabat non ſufficit ad victoriam.

Seiam.

ᶠ Uerba † directa in codicillis prolata trahuntur ad fideicommiſſum. h. d.

Idem in l. ſceuola. ſ. ad trebel. ⁊ no. in l. verbis. ſ. de vulgari ⁊ pupilla. Sed Iaco. de are. dicit quod hic non fuerūt verba directa ſed obliqua: quia dixit vo-
2 lo: ſed dixi alias † quod verbum volo non eſt directū nec obliquum niſi ſecundū naturam eius cui adijcitur: quod ſi adijceretur verbo directo: eſſet verbum directum: ſi vero obliquo eſſet obliquum. vidiſtis in l. apud aufidium. de opti. le. ¶ Item oppo. quibuſ-
3 dam modis in glo. ¶ Ultimo no. † gloſſ. que incipit patronum. facit ad. q. de quodam abbate qui vendicabat quendam in hominem monaſterij. ⁊ inter alia dicebat: quod ille vocabat eum dominum: certe ſibi hoc non prodeſt: quia debet intelligi dominus quo ad honorem: vt hac glo. quod no.

Pater.

Donatario oblato poteſt imponi onus fideicom. tanꝗ debitori. h. d.

Nuptura.

Qui ſtipulatur dotem ſibi red- b
di mādato mulieris in dubio pre- 3
ſumitur vt miniſter adhibitus. hoc dicit. ¶ Oppo. glo. de. l. i. C. de iure do. Dic vt ibi. dixi in l. que dotis. ſupra ſoluto matrimo.

1 ☞ Cōfeſſio debiti facta in teſtamento ſi teſtator iurat vel iuraſſe ſe dicit probationem inducit.

2 Teſtamentum in quo fit mentio de alio inſtrumēto probat contra teſtatorem vel eius heredem.

3 Teſtator qui in teſtamento confeſſus eſt ſe vſuras extorſiſſe ſi conualeſcat an poſſit conueniri qđ non.

4 Confeſſio facta per patrem in teſtamento quod non preiudicet filio.

5 Confeſſio teſtatoris confitētis preſente parte vel notario ſtipulanti pro alio probat.

6 Confeſſio in dependentibus ex mera voluntate confitentis preiudicat confitenti.

7 Ratio quare confeſſio teſtatoris facta in teſtamēto non probat niſi ſit iurata: ⁊ tamen ſi confitetur in libro rationum probat.

8 Iuramentum quod habet vim clauſule cum meliori modo ⁊c.

9 Confeſſio teſtatoris facta in teſtamento quando nō probat ſed fideicommiſſi petitionem inducit an iſte fideicommiſſarius alijs preferatur.

10 Heres debet ſeruare iuramentum defuncti.

11 Uir dicitur adultus.

12 Statutum faciēs mentionem de viro qualiter intelligatur.

* a Codicillis.

1 ¶ Confeſſio † debiti fata in teſtamento ſi teſtator iurat vel iuraſſe ſe dicit probationem inducit. hoc dicit. ¶ Op-
2 po. † ſi teſtamentum facit mentionē de aliquo inſtru- b
mento non probat niſi illud oſtendatur vt in auten. ſi quis in ali. docu. C. de eden. reſpō. verum eſt quod non probat contra alium: ſed contra ipſum teſtatorem vel eius heredem bene probat. ¶ Oppo. de. l. rationes. C. de probatio. ſol. ibi non faciunt fidem rationes contra alium: ſed contra ſcribentē ſic. ¶ Oppo. infra proxi. §. Solu. vt ibi videbitis. ¶ Oppo. quod iſta verba non faciant probationem ſed inducant petitionem fideicommiſſi. vt infra eod. l. lucius. §. ſempronio. ⁊. ſ. de auro ⁊ argento lega. l. qui vxori. et de leg. primo. l. ſi creditori. ⁊. ſ. titulo primo. l. luciꝰ. §. quiſquis. ij. ¶ Uidere. dicunt quidam quod hic dicit credenda eſt. verum vt tamen non inducat cauſam depoſiti: ſed vt inducatur fideicōmiſſi petitio. ⁊ ſic concordat legibus contrarijs. Alij dicunt ⁊ hec videtur verior opi. hic ideo inducitur probatio quia teſtator iurauit: ⁊ hoc ſecundū vnam interpretationem quam facit Ro. vel dixit ſe iuraſſe ſm aliam interpretationem quam communiter habemus in tex. qđ eſt no. ad qđ facit C. de proba. auꝫ. qđ obtinet. ⁊ in corpore vnde ſumitur. ¶ Hec faciuntᵇ ad. q. not. † teſtator confiteꝫ ſe habuiſſe de bonis tantum vel de vſuris tantum: poſtea conualeſcit an poteſt ad illud conueniri. Pe. format iſtam queſtionem ⁊ Cy. refert in l. generaliter. C. de non nu. pecu. ⁊ ibi videtur tenere qđ ex hoc poſſit conueniri. ⁊ cōtra eum inducatur probatio: nam in vltimis voluntatibus poteſt contrahi: vt. l. heredes palam. §. fina. et ibi not.

* Pro concordia. aduerte quod defuncti iuramentum aliud eſt ⁊ aliud iuramentum heredis ideo ſi defunctus iurauit aliquid facere vel dare nihil per hoc generatur preiudicij heredibꝰ q perſonale eſt iuramētū. ita Bar. in auꝫ. generaliter. C. de rebꝰ cre. ⁊ iureiur. Oppoſitū videtꝫ tū velle ſm aliquos in hac. l. cum quis. §. cōdicillꝫ. Tu dic nō mereri dici cōtrarius co q vbiq ſi bene inſpiciatur idē dicit ſꝫ magis aperte ſe declarat i B. §. codicillis. Naꝫ verum dicit qđ in d. auꝫ. quod: nullum generatꝫ preiudiciū heredibus periuriū defuncti quo ad periurium. Et cū dicitur in d. auꝫ. ꝙ nec eius heres dꝫ intelligi quantum ad periuriū vt in hoc. §. codicillis. Et in l. ij. C. cōia de le. Et ipſemet in d. auꝫ. dū ſubdit illud verbū nō eſt periurus heres ſed non tñ ibi in d. auꝫ. negat quin teneatꝫ ad obſeruantiam iuramenti defuncti ſꝫ nō ſit periurus. Et hoc intellige ſi ſit factū quod de nouo poteſt expediri per heredem ⁊c.

a ¶ Codicillis. no. hic materiā qñ teſtator confiteꝫ in vltima volūtate ſe aliquid recepiſſe ⁊ ſine iuramēto. vide Baldum etiam no. in repe. l. prime. in vlti. colū. C. de ſac. ſanc. eccleſijs. ⁊ ſi interuenit iuramentum. vide per Baldum in l. fina. in vltima colum. de non numerata pecunia. ⁊ Barto. ſ. §. proxi. ⁊ ad materiā vide no. per do. Anto. in c. fin. de ſuc. ab inteſta. ⁊ per Baldum in l. fin. ff. de reb. comm. vbi omnino vide. adde vt per Baldum. conſilio. liiij. ⁊. clxxx. ſecundo libro. Roma. plene conſilio. cccxl. et Paul. de caſtro conſilio. ccxlj.

b ¶ Hec faciūt. ⁊ de hac. q. vide per do. Pe. in c. ſi. de ſu. ab inteſt. Bal. in l. mādatū. C. mā. ⁊ in l. gñaliter. C. de nō nu. pe. ⁊ in l. rōnes. C. de pba. And. barba.

¶ Hec faciūt. Quid ſi teſtator cōfiteaꝫ ſe habuiſſe de bonis vel de vſuris tantū. an poſſit ſi poſtea cōualeſcat ad id conueniri. ⁊ vide Bartolum in l. lucius. §. quiſquis. l. vltimo. ſ. titulo primo. et adde que dixi poſt Bartolum in l. ei qui mandato. in princi. de ſolu. ⁊ vide Ro. in l. ſtipulatio hoc modo. de ver. oblig. in prin. ⁊ vide ad materiam do. Anto. in c. i. de ſucceſ. ab inteſt. ⁊ Bal. in l. generaliter. hic alleg. in x. qō. et in l. i. ij. ⁊. iiij. colum. C. de fal. cau. adie. leg. ⁊ ad Barto. hic adde Ro. in l. ex hac. infra de do. Adde vt per Fede. conſilio. lxiiij.

a ¶Quod ſufficeret. Adde do. Anto. in. c. penul. in. iij.
col. de re iudi. Et ſic habes ex dictis Barto. hic qđ
confeſſio facta per vnũ non preiudicat alteri. ita Ale
xan. in conſilio. cix. colũ. ij. in. v. volu. Quod intellige
per eundem Alexan. in conſi. xlvj. colum. j. circa fi. eo.
volu. dum allegat ſpe cu. ⁊ domi. And. i ver. de ceſſio. act. §. j. ver ſi. ſed nunquid ſola confeſſio. I. T.

b ¶Nõ conſtat. et ad Bart. hic adde bal. in. l. ſi credi torũ. C. de fideicõ. et ĩ. l. generaliter et ibi Sali. C. de nõ nu. pec. ⁊ Bal. ĩ. l. rõnes. C. de proba. ⁊ Per. de anch. imo in rubri. extra de teſt. et plene p Ray. in. l. ex hac ſcriptura. de do.

ſupra de teſta. Item in contractibus
nõ eſt locus penitentie. C. de ac. ⁊ ob.
l. ſicut. ⁊. ſ. cõmo. l. i commodato. §. ſi-
cut. Iſta ergo cõfeſſio habet vim con
feſſionis facte inter viuos nec pote-
rit reuocari. Non obſtat. quod vltima
volũtas eſt ambulatoria vſq; ad mor
tem. quia illud eſt verum in vltimis
voluntatibus diſpoſitiuis ⁊ que ſtãt
mere in vltime volũtatis finibus: ſed
iſta confeſſio habet vim confeſſionis
emiſſe inter viuos. Iaco. de bel. in cor
pore de iureiuran. a moriente preſti.
determinauit contrarium. et de hoc
videtur caſus hic et ibi nam confeſſio
non inducit probationem niſi iurata
vt hic. Preterea teſtator ſecundum
4 †hoc poſſet priuare filium legitima
confitendo alij ſe debere: quod ſuffi-
ceret[a] ⁊ ſic aperiret̃ via malitijs. Pre-
terea ſi hoc eſſet verum: omnes. ll. que
dicunt quod ex tali confeſſione indu-
catur fideicommiſſum male dicerẽt:
q: tunc demum poteſt induci fideicõ-
b miſſum. quãdo de debito nõ cõſtat[b]:
ſ3 ſm hoc cõſtaret de debito: ergo non
debet induci fideicommiſſum quod
c tamen eſt falſum[c]. vt. l. ſi creditori. ſ.
de lega. primo. ⁊. l. lucius. §. j. j. e. et. l.
lucius. §. quiſquis. ſ. titulo primo. ⁊. l.
aurelius. §. fi. de lib. leg. pro hoc facit

c ¶Eſt falſum. Contra hoc quod dicit Barto. videli
cet talem confeſſionem abſq; iuramento non induce
re probationem eſt glo. in. c. quoties cordis oculus. j.
q. ij. de qua facit magnum feſtum do. An. in. c. ſi cau-
tio. de fide inſtru. ⁊ eã ibi ſequitur Imol. vbi de hoc
plene per ipſum.

d ¶Alius eſt in teſtamento. limita nõ habere locum
in marito cõfitẽte ſe habuiſſe ab vxore. ita dicit bar.
in. l. aurelius. §. fi. de li. le. ⁊. j. §. proxi.

e ¶Perinde eſt. in contrarium facit. l. certũ. §. ſi quis
abſente. cum ibi no. j. de confeſ.

f ¶Vltimo not. Adde Baldum in. l. generaliter. in
princip. C. de iureiurando. per Ioannem andr. in. c.
ſecundo de pactis. in ſexto. in nouella. ⁊ vide not. in
l. ex hac ſcriptura. infra de donatio. quid autem ſi
ſtatutum dicat quod de damno dato ſtetur iuramẽ-
to damnum paſſi. an iſto caſu ſtabitur iuramento he
redis mortuo damnum paſſo. gloſſ. eſt ex qua infert
Roma. quod ſic in. l. penultima. in gloſſa vltima iun
cto princip. l. ff. ne quis eum. ſecus eſſet in iuramento
voluntario ſeu iudiciali quia tunc eſt electa fides
perſone.

g ¶Qualiter accipit̃. quid cõtineatur appellatione
viri vide Bar. in. l. j. in. ij. col. C. de dig. lib. xij.

5 extra de ſuc. ab inteſt. c. ſi. Predicta† vera niſi fuiſſet
confeſſus notario recipienti ⁊ ſtipulanti pro alio. vel
cõfiteretur parti preſenti. tunc enim habet vim con
feſſionis inter viuos ⁊ preiudicat: ⁊ ſcđm hoc bene
loquũtur Pet. ⁊ Cy. ſec⁹ ſi fieret parte abſente: vt. l.
certum. §. ſi quis abſente. j. de confeſ. et. l. fina. ſ. de
6 inter. ac. Predicta † vera niſi in his confeſſionibus
que dependent ex mera voluntate confitentis vt
aditio hereditatis vel declaratio animi quoniã pre-
ceſſit actus ambiguus: vt. l. ſi auia. C. de iure delib.
et. l. vxori. §. fina. ſ eo. ⁊ ibi dixi. ¶Sed contra pre-
7 dicta †oppo. cum liber rationẽ in quo teſtator aliqđ
confitetur contra ipſum probet: vt. l. rationes. C. de
proba. quare non probat confeſſio iſta facta in vlti-
ma voluntate. Quidam dicunt qđ demum probat
contra ipſum ſi non ſit nuda a partis preſentia: vt. l.
nuda. j. de dona. Vel dic aliud eſt in ratione: quoniã
ille actus habetur tantũ ad probationem. Aliud eſt
d in teſtõ[d] qđ fit ad diſpoſitionem principaliter. ideo
teſtator videtur illa verba dixiſſe magis vt diſponat
et leget. quã vt probationem inducat. fallit ſi inter-
8 uenit iuramentũ: vt dixi. Et eſt ratio† quando iura-
e mentum apponitur perinde eſt[e] ac ſi diceret volo
iſta verba habere effectum omnimodo quo poſſunt
vt. l. cum pater. §. filius. ſ. titu. j. ⁊ ratio propter reli-
9 gionem q̃ eſt in iuramento. ¶Et circa iſtã. l. † que-
ro vtrum in illis caſibus in quibus iſta confeſſio nõ
inducit probationem ſed fideicommiſſi petitionem:
iſte talis fideicommiſſarius alijs preferatur cum te-
ſtator ei legauit vt creditori. De hoc habuiſtis text.
quod non: vt. l. qui vxori. de auro ⁊ argẽ. leg. licet in
cõtrarium faciat. j. de his qui. vt indig. l. eum qui ta-
citum. §. penul. ſed reſpondeo vt ibi dixi. ¶Vltimo
f no.[f] ex iſto. §. duo. primũ †quod heres deberet ſerua
10 re iuramentum defuncti: vt hic. ⁊ in corpore de iure-
iuran. a mo. preſti. Non intelligas qđ per iuramen-
tum defuncti heres ſit periurus: ſed debet id ſerua-
re: quia probationem inducit: ſed qualiter intelliga-
11 tur dicam alias. ¶Scđo not. †ꝙ cũ dico virum in-
telligo de adulto vt hic cum ſua glo. alibi videtur ꝙ
vir dicatur maritus alicuius mulieris: vt. l. j. ⁊ ibi gl.
12 C. de digni. lib. xij. ¶Quero ergo† ſi iſta appellatio
vir: apponitur in ſtatuto vel dictis teſtiũ vel aliqua
g diſpoſitione qualiter accipitur[g]. Reſpon. quandoq;
iſta appellatio vir: ponitur ſimpliciter ſine aliqua de
terminatione: tũc intelligo vir: id eſt adultus vt hic.
Quandoq; apponitur iſta appellatio vir cum deter
minatione quia dico vir alicuius mulieris tunc intel
ligitur de marito: vt. d. l. j. C. de dignita. lib. xij.

1 ☞Cõfeſſio facta inter perſonas ſuſpectas etiam
iurata non probat ſed intelligitur in fraudem facta.
Adde tu ⁊ vide circa hoc que ponit Are. in. c. ij. colũ.
iiij. de proba.

2 Confeſſio teſtatoris confitentis ſe habuiſſe mille ab
vxore facta in teſtõ etiã cum iuramento non valet.

3 Confeſſio teſtatoris confitentis in teſtamento ſe ha-
buiſſe mille ab vxore cum iuramento poteſt viuens
ab eo reuocari.

Titia. Si teſtator confitetur ſe debere nõ capa-
ci non operatur talis confeſſio. hoc dicit.

1 ¶Nota † quod confeſſio in vltima voluntate facta
ad fauorem non capacis intelligit̃ facta in fraudem

vt hic. ⁊ gloſ. dicit quod in hoc dubio ſemper preſu-
mitur. ad idem facit. l. qui teſtamentum. ſupra de pro
batio. ⁊ intelligo etiam ſi talis confeſſio erat iuramẽ
to firmata: alias ſine dubio non inducit probationẽ
vt poſſit exigi cauſa mercedis: vt dixi ſupra proxi. §.
alias autem incapacitas iſtius nil operatur: ⁊ lex de
bet eſſe de caſu dubio: vt. l. quod labeo. ad carbo.
2 ¶Et hoc eſt vtile† ad multas[a] queſtiones. teſtator
a habet[b] vxorem ſuam ſecundam cui plus vult relin-
b quere quam poſſit ſecundum formam. l. hac edicta-
li. C. de ſecundis nuptijs confitetur ſe habuiſſe ab
vxore mille: ⁊ ſic iurauit. Certe nil valet quia confeſ-
ſio iurata facta ad vtilitatem non capacis non va-
let ⁊ ſic vidi de facto. probatur hoc modo quo ſupra
3 intellexi. ¶Item facit † aliud. teſtator confitetur in
teſtamento ſe habuiſſe ab vxore ſua mille: ⁊ ſic iura-
uit: poſtea viuens vult illam confeſſionem reuocare.
Vos habuiſtis ſupra. pxi. §. quod confeſſio facta per
iuramentum inducit probationem: ⁊ ſic nõ poſſit re-
c uocari quia tranſit in cõtractum[c] inter viuos: ſed in
queſtione noſtra dico contrarium: quia vxor non eſt
capax donationis inter viuos conſtante matrimo-
d nio. ⁊ ſic vir viuens ſemper poſſet reuocare[d]. ⁊ ideo
cõfeſſio dicitur facta in fraudem: ſed ſi maritus eſſet
mortuus: tunc cum donatio poſſit per mortem con-
firmari heres non poſſet reuocare ⁊ haberet locum
precedens. §. ex his apparet quod precedẽs. §. ⁊ iſte
non contradicunt.

1 ☞Dictio ſiue: et dictio ſeu: non inducunt reſtri-
ctionem.

Ex his. Verba generalia propter adiectionez
ſpecialium factam per dictionem ſiue:
1 non reſtringunt̃. hoc dicit vel aliter. Dictio ſiue † non
inducit reſtrictionem: ſimile de dictione ſeu: habui-
ſtis in. l. ſi quis ita. de auro ⁊ argento leg. ⁊ ibi iſtã. l.
non allego.

1 ☞Prohibitio alienationis ad alienationem neceſ-
ſariam non ſe extendit.

2 Iſta lex quod non habeat locum in herede nõ faciẽ
te hodie inuentarium.

e
1 **Pater filium.** [e]Prohibitio
†alienationis
ad alienationẽ neceſſariã non ſe exten
dit: ſed ad voluntariã. h. d. ¶Quero
quare ĩ prima parte nõ dicit ſi nõ erat
aliud qđ poterat pignorari ſicut dr in ſcđa. Rñ. q: in
primo caſu. l. heres nihil quodãmodo noui facit: ſed
vnum creditorem loco alterius ponit: ⁊ vnam rẽ pro
alia obligat. in ſecunda parte. l. facit aliquid noui: q:
transfert in aliũ dominiũ rei quod per defunctũ fa-
2 ctũ non erat. Circa ſecũdã † partẽ. l. quero an hodie[f]
f iſta. l. habeat locum in herede non faciente inuenta-
rium: certe ſalua meliori deliberatione puto qđ non:
quia cum teneatur ad legata ⁊ fideicõ. ⁊ debita inte
gra: vt plene dixi in. l. in ratione. §. quod vulgo. j. ad
legẽ fal. nõ poteſt dicere qđ non eſt aliud in heredita
te qđ ſolui poſſit: cum de ſuo ſoluere teneatur. de hac
alienatione neceſſaria habetis in. l. pe to. §. predium.
ſupra ti. j. ⁊. ſ. ti. ij. l. filiusfa. §. diui.

Duobus. Libertus liberti non continetur
appellatione libertorum. hoc dicit.
¶Oppo. ⁊ videtur quod libertus liberti cõtineat̃.

☞Andreas Pomate.

a ¶Ad multas qõnes. idẽ vide de hoc q̃ ponit Alex.
in. l. ſi donatione in. ij. col. ⁊ ſeq. C. de colla. ⁊ conſilio
xviij. in. iij. vol. ⁊ conſi. lv. in. j. volu. ⁊ cõſi. pe. in pe. col.
in. iij. vol. ⁊ conſi. xliij. in. ij. col. in. iiij. vol. ⁊ cõſil. cij. in
vj. col. ⁊ ſe. ĩ primo vo lu. ⁊ conſi. viij. in. ij. dub. Ro. conſi. xliiij. ⁊ Barba. conſi. lix. in xviij. colũ. et ſeq. in. ij. volu.

b ¶Teſtator hʒ. Vide Bald. contra in. l. ſi donatio ni. in. j. col. C. de colla tio. qđ donatio ⁊ cõ feſſio iurata ad vtilitatem filij non capacis tenet p aut̃. ꝙ obtinet. C. de proba. ⁊ vide Bart. j. de lib. le. in l. ſi §. fina. q̃ tenet id quod hic tʒ ⁊ Bald. in. l. j. in. ij. colũ. C. de inoff. do. ⁊ Bal. ĩ. l. ſi. i. iij. col. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ vide Bar. ĩ aut̃. ſi qua ad vell̃.

vt. l. cum pater. §. cum inter. ſ. ti. j. So-
lu. ibi in filio liberti hic ĩ liberto liber-
ti. Item contra. l. alimenta. §. fin. j. de
ali. ⁊ ciba. lega. Dicit glo. ibi paret ſo-
lu. quia ibi non continetur libertus li
berti appellatione libertorum lʒ ad-
mittatur ad legatũ ex vſu teſtatoris.
Oppo. de. l. cum pater. §. fidei. ſ. titu.
j. Solu. vt ibi patet. q: vterq; fuit ibi
manumiſſus ex voluntate primi teſta
toris. hic ſec⁹. Vel dic qđ ibi ſecũdus
fuit manumiſſus voluntate primi te-
ſtatoris. hic ſecus vt probatur in. l. ij. j.
de alimen. ⁊ cib. leg. ⁊ ibi dixi.

1 ☞Diſpoſitio prohibitiua precedens
diſpoſitionem ſimplicem facit ſequẽ-
tem ſub conditione ⁊ ſi contra prohi-
bitionem factum fuerit.

Filiam. Res contẽplatione plu-
rium prohibita alienari
ad eum ex plurib⁹ pertinet qui ſuper-
eſt tempore alienationis. hoc dicit. no.
quod iſtud fideicommiſſum eſt cõdi-
tionale. veto venire ſeu vendi ⁊ volo
pertinere ad tales: q: intelligitur per-
tinere. ſcʒ ſi vendãtur. ideo inſpicitur
qui ſupereſt tempore vẽditionis. Se-
1 cũdo no. †vides hic qđ ſi precedit di-
ſpoſitio prohibitiua: ⁊ alia ſimpliciter
ſequitur: intelligitur ſequens diſpoſi-
tio ſub conditione ſi cõtra prohibitio
nem factum fuerit.

1 ☞Alienatio prohibita ad tempus
videtur eſſe permiſſa poſt tempus.

2 Dictum quando limitetur a ratione.

3 Verba teſtatoris enunciatiua futuri

c ¶Tranſit in contractum. vide Ro. in. l. ſi diuortio.
in iij. col. de verbo. oblig. qui allegat Bar. hic et al's
remi. ⁊ vide Bald. in. l. j. in. vj. colũ. C. de inoffi. do. et
Bar. in. l. ſeius. j ad legem falci.

d ¶Poſſet reuocare. Et ſic Bar. hic videtur velle qđ
donatio inter virum ⁊ vxorem nõ firmetur iuramen-
to. contrarium tenet in. l. ſi quis pro eo. j. de fideiuſſ.
⁊ in. l. ſeius. j. ad legẽ fal. ⁊ qualiter procedat dictum
Bar. hic vide Imol. in. c. cum contingat. de iureiur.
in. iiij. mẽbro. in iij. q. in liiij. alias. xxxiiij. char. ⁊ ſequi
tur Ange. in. l. penulti. §. mulier. ſoluto matrimo. vbi
tenet ꝙ illa confeſſio iurata nõ poſſit reuocari. adde
Bald. conſil. xix. iij lib. Pau. de caſt. conſilio. xcviij.
Abb. conſi. xlvj.

e ☞And. poma ¶Pater filiũ q̃ dotẽ. in prin. ad illũ
tex. vide Alex. in. l. in teſtõ. in prin. ff. de vulg. ⁊ pup.

f ¶Quero an hodie. vide omnino Bal in. l. ſi. §. ⁊ ſi pfa-
tam. in. iiij q. de in. deli. vbi hanc. l declarat.

a ❡Dictum limitatur. Dictum limitatum ſm rationē
adde tex. ſimilem in. c. ſi dignitatem. de preben. in. vj.
adde ꝙ no. Bar. in. l. cum hi. §. eam transactionē de
transactio. ⁊ iſte tex. eſt multū ſing. ſm Imo. in. l. pe
ro. §. fratre. de leg. ij. ⁊ ibi vide.

b ❡Facit
ad. q. vide
Bal. in. c. j.
circa me
diū de ali. 1
feu. circa
fi. ⁊ Bart.
i. l. q rome.
in. §. duo
fratres. in
x. q. ⁊ bart.
i. l. ſi mihi.
§. titio. de 2
verb. obli.
et in. l. j. C. a
de ipo. lu.
deſcript. li.
x. ⁊ Bal in
l. volūtas.
C. de fidei
com. et pro
ampliatio
ne huius
tex. vide
Baldū et
Imol. in. l.
ſi in teſtō.
de vulg. et
puppilla. ⁊
Imol. in. l. 1
filius. §. di
ui. de lega.
primo.

e ❡Secun
do not. vi
de Barto.
in. l. peñ. §.
fin. in fi. C.
ad treb. et
Bald. in ſi
mili in. l. ſi 1
quis ad de
clinandaȝ.
in pe. char.
in ſecunda
col. de epi.
⁊ cle. ⁊ bal.
in. c. j. in fi. j. colū. de eo q̄ ſibi ⁊ hered. ſuis ⁊ ibi videt
tex. cōtra ⁊ Bal dicit iſtā. l. nō facere. in. l. j. in fi. C. ne 1
li. po. vt ibi per eū. ⁊ ad Bar. hic adde Fran. de are.
in rubꝛ. de proba. colum. ij. ⁊ in. c. ſi quis contra cleri e
cum. colū. v. de fo. compe.

d ❡Tres fratres vide Bald. in. l. in teſtamento. ſ. de
vulga. ⁊ pup. vbi dicit qđ hic. §. non habet locum qñ
vna pars alicui per ius accreſcendi venit. 1

c ❡Tuſculan⁹. vide Bal. in pe. ffoꝝ allegantē hūc §.
⁊ in. l. ſicut. §. in decurionib⁹. ꝙ cuiuſ. vniuer. no.

euentus quem teſtator ſperabat veni
re propter ſuam diſpoſitionem nō in
ducunt diſpoſitionem.

Fundum. Alienatio † ꝓhibi 1
ta ad tps videt eſſe
permiſſa poſt tps. h. d. ❡Oppo. de. l. 2
peto. §. fratre. ſ. ti. j. Sol. ibi ꝓhibitio
alienationis fuit facta ſimplr. hic in 3
vita. ❡Contra hoc opp. ⁊ videt ꝙ lȝ
verba ꝓhibitionis videat collata in 4
vita: tn̄ rō prohibitionis videt gn̄alis
omne tps cōprehendēs. Dicit † enim 5
de noīe veſtro nō exeat: ſed dictū limi
tatur[a] ſm rationē: vt. l. cū pater. §. dul
ciſſimis. ſ. titu. j. Aduerte habeo iſtud
cōtrariū pro difficili. ⁊ dico qđ iſta ver
ba: ita enim fiet ⁊c. non fuerunt prola 1
ta per modū rationis: ſed fuerūt ver
ba enūtiatiua cuiuſdā futuri euētus:
quē teſtator ſperabat venire propter 2
ſuā diſpoſitionē: que verba nullo mō
diſpoſitionē inducūt: vt hic. ⁊ l. iul. §.
ex his. j. eo. ſed ſi eſſent iſta verba pro b
lata per modū rationis qz dixit: ideo 3
feci: qz volo hoc. tunc dicerē qđ iſta ra
tio qz generalior eſt quā dictuȝ: decla
rat dictum: vt. §. dulciſſimis. et. l. hec
actio. de calum. ⁊ quod ibi not. c
☞ Nudū preceptū iudicis an liget. 4

Julius agrippa. Nu
dum
preceptū vel prohibitio alienationis
ſine cā alienationē non impedit. h. d.
❡Idē. ſ. ti. ij. l. filius. §. diui. ⁊ eſt rō:
qz preceptum de non alienando eſt fa
ctum in fauorē ipſius heredis: ⁊ ipſe
met ſuo fauori poteſt renuntiare: fauo
ri vero alterius nō: vt. d. §. diui. ⁊ per 5
totum iſtum. §. ex hoc dicit Mar. ſyl. d
† ꝙ nudum preceptū iudicis nō ligat.
qđ refert Cy. in. l. quoties. C. de fidei
cō. ⁊ hoc intellige verū ſi eſt nudum:
qz eſt factum in fauorē partis tm̄: ſed
ſi eſſet factū in fauorē alteri⁹ vel quo

modo alterius intereſſet: tūc eſſet ſec⁹ qz tūc nō eſſet
nudū. ❡Oppo. de. l. peto. §. fratre. ſupra tit. j. Qui
dam dicunt fateor quod tranſit ad heredem extra
neū: ſed agitur ad intereſſe: ſed truffa eſt: quare dic
quod hic fuit nudum preceptum ibi nō. De materia
alienationis prohibite. Dyn. ponit hic vnam pulchrā
diſtinctionem. Cy. tractat in. l. ea lege. C. de cōdi. ob
cau. ⁊ l. fi. C. de rebus alie. nō alie. ego tractaui pro
funde in. l. filiuſfa. §. diui. ſ. ti. ij.
☞ Prohibitus alienare partem ſuam non videtur
prohibitus alienare portionem quam redemit.
Prohibitus alienare non videtur prohiberi aliena
re coniunctis.
Plures qui receperunt emphyteoſim an poſſint ad
inuicem alienare remiſſiue.
Portio ſemel legitime alienata de cetero alienatur.
Merū imperiū ſemel delegatū decetero delegatur.
Si tribus fratribus inſtitutis ⁊ inuicem grauatis
de reſtituēdo ſi vnus decedat: ⁊ iure fideicommiſſi
eius bona deueniūt ad duos: ⁊ demum alius an qđ
hic habuit a primo vigore fideicommiſſi debeat illi
tertio ab iſto ſecundo remiſſiue.

Quindecim. Qui † prohibetur alienare
partem ſuam non videt pro
hibitus alienare partem quam redemit. hoc dicit.
No. primo ꝙ iſtud † verbum alijs intelligitur de alijs
extra cōiunctos. nam ad coniunctos in eodem lega
to non refertur ⁊ inuicem videtur permiſſa aliena
tio quod no. Et hoc facit ad. q. [b] plures † receperunt
fundum in emphyteoſim an poſſint inuicem aliena
re. hic ⁊ in. l. voluntas. C. de fideicom. videtur tex.
quod ſic. In cōtrarium videtur in. l. cum hi. §. ſi vni.
de trāſac. ⁊ ibi hoc tetigit Guil. Quid dicemus: nō
inſto nec ſoluo nunc. not. ſecundo[c] ꝙ † poſtꝙ portio
eſt alienata hic ſemel legitime, decetero poteſt alie
nari in aliū: facit ad. q. ſi merum imperium eſt dele
gatū a principe: an decetero poteſt delegari: de quo
no. in glo. ⁊ per doc. in. l. j. C. qui pro ſua iuriſdi. ⁊ per
Guil. in. l. j. ſ. de offic. eius cui man. eſt iuriſdi. qui al
legat hunc tex. ❡Opp. de. l. peto. §. fratre. ſ. ti. j. ⁊ l.
vnum ex familia. per totum. Sol. hic prohibuit alie
nare partem: vnde merito poteſt alienare partem
emptam: ibi vero prohibitio alienationis fuit facta
ſimpliciter. Iſta. l. facit ad. q. † tres fratres[d] fuerunt
inſtituti et inuicem grauati de reſtituendo: deceſſit
vnus et iure fideicommiſſi bona eius peruenerunt
ad alios duos, demum deceſſit ſecundus. queritur
an quod ſecundus habuit a primo iure fideicōmiſſi
veniat in fideicōmiſſum qđ debetur ab ipſo ſecūdo
illi tertio. Hic tex. facit qđ ſic. ſed certe hic dicit par
tem ſuam. vidiſtis aliquantulum in. l. liberto. §. filiū.
infra tit. j. l. lucius. j. e. ⁊ dicam in. l. marcellus. §. qui
dam. ⁊ plenius in. l. ſceuola. j. ad trebel.
☞ Relicta pauperibus vel ad pias cauſas quādo
efficiantur caduca.

Tuſculanus. [e] Fideicommiſſum quod te
nuit a principio ſi deficit ex
poſtfacto remanet apud legatarium. hoc dicit. Et
oppo. vt gloſſ. ⁊ materiam huius. §. examinaui. ſupra
tit. j. l. codicillis. in princip. ❡Quero † an relicta ad
pias cauſas: vt pauperibus: vel pro aia efficiantur
caduca: ita qđ remaneat apud grauatū. Hic videt

a qđ ſic. In contrarium facit ꝙ debeant conuerti[a] in a
alias cās pias: vt. l. legatū. j. de vſufruc. leg. et extra
de teſta. c. nos quidem. ⁊ ibi videtur glo. not. reſpon.
qñqȝ teſtator principaliter reſpexit cauſam qđ eſt qñ
nulli certe perſone reliquit ſed reliquit in aliquē piū
vſum: ⁊ tunc talia legata nunꝙ efficiunt caduca: ſed
in aliū vſum conuertunt ſi ille implere nō poteſt: vt
d. l. legatū. ⁊ c. nos quidē. ⁊ idē ſi reliquit certe perſo
ne pro aia: relicturus alij ſi ille nō eſſet: ⁊ tūc illa per
ſona defuncta dabit alijs pauperibus per dictas. ll.
Qñqȝ reliquit vni perſone vel collegio magis cōtem
platione perſone quā cauſe: ⁊ tūc efficitur caducū et
remanet penes grauatū: vt hic. aut dubitatur an re
ſpexit magis cauſam quā perſonā: ⁊ tunc ſi cauſa nō
eſt expreſſa videtur magis contēplatione perſone vt 1
hic. ſed ſi eſt cauſa expreſſa ⁊ perſona: tunc in dubio
magis puto hoc caſu reſpexiſſe cauſam fauore reli
gionis: vt. l. ſunt perſone: in fi. de relig.
1 ☞ Fideicommiſſum nō ſolum ex verbis ſed etiam
ex mente inducitur.
2 Prohibitio alienationis facta contemplatione here
dis vel ſucceſſoris ipſius nō impedit alienationem.

1 **Mater.** Non † ſolum ex verbis ſed ex mente te
ſtatoris fideicommiſſum inducit. hoc
2 dicit vel aliter. Prohibitio † alienationis facta con
templatione heredis vel ſucceſſoris ipſius alienatio 1
nem non impedit. hoc dicit. ❡Oppo. ꝙ tale fideicō
miſſum valet cū ſit perfecta prohibitio contēplatio c
ne alterius: vt. ſ. titu. ij. l. filius. §. diui. ⁊. ſ. ea. l. quaſi
per totum. Dicit glo. ⁊ Dyn. non eſt fideicommiſſum
ſm verba ſed ſm mētem ſic. Alij dicunt qđ verū eſt 1
qđ fideicōmiſſum nō eſt inter ipſos heredes. ſed eſt
fideicommiſſum inter eorum ſucceſſores quorū cau
ſa alienatio fuit prohibita. ego puto qđ nullo modo
ſit fideicōmiſſum. nam iſta verba qđ ſucceſſorib⁹ cō
ſeruetur: intelligunt de ſucceſſore vniuerſali vt. l. ſciē
dum. §. penul. ſ. de edi. edi. ⁊ l. ſciēdū in fi. de verbo.
ſigni. Tota ergo iſta ꝓhibitio videt facta ī fauorē he
redum ⁊ eorū ſucceſſorū. vnde iſti heredes alienan
do poſſunt ſuos heredes grauare ſicut ſeipſos: vt. l.
vnū ex familia. §. ſi rē. ſ. ti. j. ideo alienatio non impe
dit imo plus ꝙ fideicōmiſſum nō videt relictum vt
ſtatim dicā. ❡Op. ſ. ea. l. in princi. ſol. ibi teſtātor iuſſit
predia reſeruari filijs ⁊ ſic certis ꝑſonis: hic heredi
bus qs hędes iſte hēs ſibi eligere poterat quos vo
lebat: ⁊ ſic incertis perſonis iuſſit reſeruari.
1 ☞ Verba inſtōnis ex re certa ſi ſunt relata ad inſti
tutum faciunt ipſum heredem: ſi ad aliuȝ inducunt 1
fideicommiſſum.

b **Ex parte.** [b] Verba inſtitutionis trahunt ad
fideicōmiſſum. h. d. ⁊ eſt no. §. ⁊ ali
bi forte ita non reperies. ❡Op. ꝙ imo non ex cā fi
deicō. de manu alterius: ſed tāꝙ inſtitutus ex re cer
1 ta dȝ habere illū fundū. Breuiter puto † ꝙ verba in
ſtitutiōis ex re certa faciunt quē eē heredē inſtitutū 1
qñ verba inſtitutiōis ſunt relata ad eū: vt. l. j. §. ſi ex
fundo. ⁊ l. ex facto. ſ. de here. inſti. ſed ſi non ſunt rela
ta ad eū ſȝ ad aliū: tunc nō inducūt inſtōnē: ſȝ fideic.
vt hic. qđ no. ꝓpter teſtamēta in quib⁹ hodie filij de
bent aliqđ hēre iure inſtōnis. nā ſi hūt eo mō quo di
xi. ſ. dicunt habere inſtōnis iure.
1 ☞ Verba enūtiatiua futuri euentus emiſſa ꝓpter

❡Debeant conuerti. Adde Bald. vbi vide in. l. ſi qs
ad declinandam. in. vj. colum. de epi. ⁊ cle. ⁊ maxime
in ver. iuxta hoc quero quid ſi teſtator dixit. adde ꝙ
notab. dixit Barto. in. l. alimen. alias in. l. alio. in prin
cip. de alimen. lega. ⁊ in. l. j. in penul. colum. C. de ſac.
ſanc. eccle.
⁊ cum bar
tel. hic ad
literā trāſ
it Petr. de
anchar. in
clemen. ij.
de reli. do
mi. ⁊ vide
q̄ no. bald.
in. l. j. in. ix.
col. in repe
ti. in verſi.
tertio que
ro. C. de ſa
cro ſan. ec.

b ❡Ex parte.
ſin. no. hūc
tex. quo ad
intellectū
eoꝝ q̄ hñt
in. §. illud
qꝫ capſin. ī
aut. vt cuȝ
de ap. cog.
ꝙ filij hñt
iure inſtō
nis. alius
tex. eſt qđ ꝟ
bo ad ꝟbū
in. l. luci⁹ ti
tius. §. fi. j.
e. adde ad
intellectuȝ
§. ſequētis
pau. de ca.
ꝯſil. clxx.

c ❡Prepo
ſitū. ⁊ vide
q̄ notaui ī
tex. ⁊ vide
lu. ro. in ꝯſ.
ccciij. And.
barba.

aliud non inducunt diſpoſitionem.
Idem ſi directa ad honoratum.
Secus ſi propter aliud vel ſi fuerūt
directa ad grauatum.

Pamphilo. Verba
enūtiati
ua ad grauatuȝ directa di
ſpoſitionem inducunt. h. d.
❡Oppo. ⁊ videtur † quod iſta ver
ba enuntiatiua nō inducūt diſpoſitio
nem cū ſint enuntiatiua futuri euēt⁹:
vt. ſ. l. pri. §. fundū. ⁊. j. eo. l. iulia. §. ex
his. Sol. ibi fuerūt verba enuntiati
ua emiſſa ꝓpter aliud: hic ꝓpter ſe: vt
ibi verba enuntiatiua fuerūt directa
ad honoratū: hic ad grauatū. ꝓ hoc. l. b
gn̄ali. in prin. j. de vſufruct. le. ⁊ de iſtis
verbis enuntiatiuis videbitis plene vt
dixi in. l. ex hac ſcriptura. j. de do.
☞ Verbum volo qñ inducat diſpoſi
tionem.

Propoſitum. [c] Verbū volo
ſeu vellem in
ducit diſpoſitionē qñ a teſtatore ꝓfer
tur. h. d. videtis hic † ꝙ verbum volo
ſeu vellem inducit diſpōnem. cōtrariū
no. in. l. ſerui electione. ſ. de leg. j. ⁊ qđ
no. in. l. in ementis. C. de cōtrahē. emp.
So. in vltimis volūtatib⁹ ⁊ alijs acti
bus hūribus depēdentiā de futuro ꝟ
bum volo inducit diſpōnem. ſecus in
his que incontinenti debēt perfici. tūc
enim non inducūt diſpoſitionem vt. l.
ſerui electione. ⁊ no. in. d. l. in ementis.
C. de ꝯtrahē. emp. niſi ꝟbūvolo habeat
talē determinationē ex qua poſſet col
ligi volūtatē illā pfectā. vt. l. apud Au c
fidiū. de op. le. ⁊ dixi in. d. l. ſerui electio
ne. ⁊ in repetitione plene dixi quam fe
ci in. l. cunctos populos, C. de ſum. tri.
⁊ fide catho.
☞ An cum quis eſt grauat⁹ vltra va
lorē prelegati valeat grauamen.

Duas. Reuocato legato videt
reuocatum onus legato
appoſitum. hoc dicit. vos habetis ca
ſum expreſſum in. l. alteri. infra de adi.
le. ex hoc tex. colligebat Ro. vnum no
tabile. † quod ſi teſtator vni ex heredi
bus plegat et eum grauat vltra valo
rē prelegati ſibi: qđ grauamē nō vȝ in
eo qđ eſt vltra prelegatū. iſtud dictum
non eſt verum: quia poteſt grauari tā
quam heres in eo quod habet iure he
reditario: probatur in lege neſennius.
j. ad. l. fal. Necob. hec lex quia hic fuit

grauat⁹ gr̃a p̄legati. ⁊ hoc ↄſtat. vt l. alteri. de adi. le. vel dubitaẗ ⁊ in dubio p̄ſumiẗ gr̃a p̄legati grauat⁹. ita pōt intelligi hec. l. qđ intelligo ſi onus adiectū p̄legato equiualebat: ſecus 1 ſi excedebat: tūc enim nō intelligitur grauatus gr̃a p̄legati: ſed oīmodo 2 quo melius pōt: vt. l. lucius. §. ſempronie. j. co. ⁊. l. filiuſfa. §. apud marcellū. s̄. titu. ij. ita intelligitur hec. l.

Poſt emācipa

tionē. Grauat⁹ p̄ſtare fideicōmiſſum teneẗ ad illud inſolidū: lȝ tā ipſe quā ali⁹ cū eo ſuccedat defuncto alio iure quā defunct⁹ crederet: ſȝ in eadē portione. h. d. ℂ Opp. ⁊ videẗ ꝙ per emācipationē nō tollaẗ ius legitimū: vt inſti. de le. agna. ſuc. §. fi. ⁊. l. lege. de legi. here. Sol. illud de iure nouo. ſec⁹ de iure antiquo: vt hic. Itē dꝛ hic qđ 1 legatū iſolidū p̄ſtaẗ nec dicit a quo: q̄ro quis p̄ſtabit. Et videẗ ꝙ patru⁹ 1 tm̄. qꝛ ipſe fuit grauat⁹ vt hic innuiẗ in p̄n. In cōtrariū ꝙ patruus nō teneaẗ niſi ad dimidiā tm̄: vt. l. cū pater. §. cū eſtimaret. s̄. tit. j. ⁊. l. is q̄. s̄. de codicil. Quidam dicūt hic de rigore. ibi de equitate. Ueritas eſt qđ hic auunculus ſucceſſit in tantā portionem in quantā teſtatoꝛ voluit ⁊ cogitauit. ſcȝ dimidiā: lȝ alio iure ſucceſſerat: ſucceſſit enim de iure p̄toꝛio p̄ bonoꝝ poſſeſſionē de iure ſuo: cū teſtatoꝛ ſibi reſtituere credebat iure fideicōmiſſi: ſȝ ibi in totū ſucceſſit p̄ter ſpem ⁊ volūtatem defuncti: vnde legata minuuntur. de hoc plene per Dynum. in. l. cum 1 pater. §. cum eſtimaret. s̄. titu. primo. ⁊ 2 ibi vobis plene dixi.

a ℂ Dicā in l. meli⁹ in l. liberoꝝ. de ver. ſig.

b ℂ Modo quero. Et vide q̄ dixi late in. c. rodulph⁹. de reſcrip. and. barb.

Seia.

Iuſſus aliquod corp⁹ he- 3 reditariū retinere: p̄ parte ſua retentionem pꝛo parte cohere- 4 dum etiam petitionem habebit. hoc 1 dicit.

Vxorem.

Si verba legati ſunt ābigua cauſa legati eſt inſpicienda. hoc dicit.

1 ☞ Teſtatoꝛ non p̄ſumitur qđ voluerit heredem duplici p̄ſtatiōe gra- b uare. 2

1 # In teſtamento.

Nō ē veriſimile teſtatoꝛē voluiſſe grauare heredeȝ duplici p̄ſtatione. h. d. ℂ Querit glo. cū in dubio nō p̄ſumaẗ onerat⁹: quid erit de iſtis legatis? Rn̄. in q̄rtum legauit ſc̄do intm̄ vr̄ a p̄mo adimere. vt l. cū queſtio. C. de leg. Cōtra de eo qđ habetis. s̄. de leg. j. l. ſi plurib⁹. So. ibi apparet teſtatoꝛem voluiſſe ꝙ cuilibet deberet inſolidū. ℂ Itē op. s̄. ti. j. l. q̄ duos. §. j. ⁊. l. plane. §. j. s̄. ti. ij. Sol. ibi loquitur in quantitatibus que p̄nt bis legari: hic non ſed in ſpeciebus.

☞ Teſtatoꝛem voluiſſe durā ſeparationē iniungere non eſt veriſimile.

Legato generali per minus generale derogatur.

Codicillis.

Non † eſt veriſimile teſtatoꝛē voluiſſe durā ſeparationē iniunge- 2 re. h. d. vel aliter. † Legato gn̄ali per minus gn̄ale derogatur. h. d. ℂ Quero q̄ eſt ratio quare ad patrē naturalē pertinet magis q̄ ad vxoꝛē. gl. ponit tres rōnes. pꝛima ne fiat dura ſeparatio: vt. l. poſſeſſionū. C. cōia vtriuſ. iud. ⁊. j. ea. l. §. cōcubine. Sc̄do qꝛ legatū vxoꝛis eſt magis generale q̄ legatū libertoꝝ. ⁊ ideo generi per ſpeciem derogatur. Tertia eſt qꝛ vxoꝛi non relinquit nominatim: ſed generaliter. ſed p̄cedentes rationes plus placent.

Feliciſſimo.

Generi per ſpeciem derogaẗ. h. d. de hoc plene in. l. queſituȝ. §. pe. de fun. inſtru.

☞ Uerba p̄ſentis tp̄is reſtringunẗ ad tempus teſtamenti.

Teſtamento.

Uerba † p̄ſentis tempoꝛis reſtringuntur ad tp̄s teſtamenti. h. d. vide gloſſ. que incipit imo moꝛtis. ibi ſo. vt ibi: nā ibi pꝛopter factū defūcti augētis vel minuētis relictum inſpicitur tp̄s moꝛtis ſm̄ Dy. Item ibi in. l. filie. §. fi. ſed ibi contigit pꝛopter mutationē ⁊ noui nominis impoſitionē: quia ſunt verba futuri tempoꝛis. Dyn. Item ibi lege penultima. ſed ibi in acceſſoꝛijs. Dy. iſtam materiam plene examino in. l. ſi ita. de aur. ⁊ arg. lega.

Concubine.

Pꝛopter durā ſeparatiōnē vitandā verbū filij poꝛrigitur ad nepotes. h. d. materiam iſtam vtrum appellatione filioꝝ contineantur nepotes: dicam in. l.[a] qđ ſi nepotes. s̄. de teſta. tu

☞ Patrie appellatione ſuburbia continentur.

In legato facto de eo qđ eſt in ciuitate: an cōtineaẗ que ſunt in ſuburbijs.

Ruſticus vendēs poſſeſſiones ſuas: An videaẗ vēdere pecuniā ⁊ alia mobilia.

Conſuetudo loquendi p̄ualet in omnibus.

Legauerat.

Appellatione † patrie etiā ſuburbia contineẗ. Itē Calendaria ⁊ pecunia ad Calendariū deſtinata non cedunt legato eoꝝ que ſunt in loco. h. d. Uos ſcitis quod ciuitas muro finitur vt Floꝛentia ⁊ ſimiles. peruſiū continet ſuburbia ⁊ continentia edificia vt. l. nam qđ liquide. §. pe. de penu le. ⁊. l. ij. j. de verbo. ſignificatio. ℂ Modo quero[b] ſi vtrūq; dico vt lego tea que habeo in ciuitate peruſij. Hic videtur caſus quod contineantur que in ſuburbijs habeo. Dicit em̄ hic in patria. ⁊ ideȝ eſt dicere patria ⁊ ciuitas: vt. C. ſi cur. reli. ci. l. j. li. x. ⁊ de diuerſis p̄dijs vr. ⁊ ru. l. fi. li. xj. ita dicit Old. Ego aūt examinaui in. l. ij. j. de ver. ſig. Et dico quod habemus diſtinguere quod p̄cedat vtrum dixerit in p̄uſina ciuitate vl' ī ciuitate p̄uſina ⁊ ibi gl. tāgit. Dicitur hic ſupꝛa rn̄ſum eſſe quero quomodo eſt reſponſum? Reſpondeo ſupꝛa reſpondit quod ſicut Calendarium non debetur, ita pecunia ad tempus repoſita.

repoſita. ſecus ſi p̄petuo: vt. l. ſi choꝛus. §. j. ⁊. l. ſi fun- a dus. j. eo. ⁊. l. ſi vxoꝛi. §. cum ita. s̄. de au. ⁊ ar. le. Iaco. b
a de are. nō placet[a] iſta equiparatio dicit enim ꝙ ſi nomina debitoꝝ eſſent ſcripta in muro ita quod nō poſſint ſeparari. Certe ſȝ hūc. §. cedunt legato: ꝙ eſt contra mentem iuriſconſulti. vnde dicamus ſic. s̄. rn̄ſum eſt. vt ſicut Calendariū non venit legato ita nec pecunia que eſt parata ad Calendarium. vt. l. nomen
3 §. j. s̄. e. ⁊ hec eſt vera ſo. ℂ Hic foꝛmaẗ vna † qō quā foꝛmat Cy. C. de compē. l. fi. Ruſticus vendit poſſeſſiones ſuas an videatur vendere pecuniaȝ ⁊ alia mo-
b bilia. De pecunia videtur qđ nō veniet[b] vt hic nec no-
c mina debitoꝝ. Tamen dicitur[c] ꝙ vltra montes fuit determinatum contrarium. quia res mobiles poſſi-
d dentur[d] ſicut immobiles: ita quod datur interdictuȝ vtrobiq;. ⁊ no. Cy. vti poſſidetis. l. j. ⁊. j. de acqui. poſ.
e l. j. in pꝛin. tamen Pe. ⁊ omnes doct. dicunt[e] quod debemus inſpicere conſuetudinem loquendi que eſt vt intelligamus de immobilibus tantum: que cōſuetu- d
4 do † loquendi p̄ualet: vt. l. cum delanionis. §. aſinā. j. de fundo inſtru. e
1 ☞ Cū aliquis dat dotē ⁊ illā alternatiue ſtipulaẗ qualiter cōpetat actio.

f # Teſtamento.

[f] Ex legato reuocato vel cui f renuntiatū eſt nil periẗ. h. d. ſȝ Dy. ℂ Quero que eſt ratio ꝙ nō teneaẗ. Dic ꝙ eſt tri- g
g plex vt in gl. ℂ Quero qn̄[g] aliquis dat dotē pꝛo mu-
1 liere † ⁊ ſtipulatur eam alternatiue ſibi aut mulieri: iſta actio qualiter competat. Rn̄. ꝙ ſiquidē eſt extraneus ille qui dat dotē vel aſcendens per lineam maternā. dico ꝙ actio integra mulieri queratur: vt. l. caſus. s̄. ſo. ma. Si vero eſt pater qui dat dotem: tūc pu-
h to[h] ꝙ debeant intelligi iſta verba oꝛdinatim ſicut a h iure ponitur. vt cōpetat ſibi in vita ſua: ⁊ mulieri poſt moꝛteȝ patris competat; vel ſi aliter fiat ſui iuris. hic enim eſt oꝛdo iuris: vt. l. ij. §. ꝙ ſi in patris. s̄. ſolu. ma. ⁊. l. j. §. videamus. C. de rei vxo. act. ſm̄ quem oꝛdinē debent p̄dicta verba intelligi: vt. l. cum pater. §. pe. i s̄. ti. j. ⁊ idem putarem ſi pater ſtipularetur copulariue ſibi ⁊ filie: vt. l. gallus. §. j. s̄. de li. ⁊ poſthu. ℂ Ulti-
l mo[i] iſta verba conſentientibus fratribus ⁊c. faciunt ad. q. no. per Cy. in. l. j. C. de bo. ma.

k

1 ☞ Teſtatoꝛ ſi legat vxoꝛi vſumfructum ⁊ ſi heres l eam moleſtauerit perdat hereditatem: ſi heres eam moleſtat hereditatem perdit ⁊ vadit ad coheredes.
2 Grauamen iniunctū legato facto monaſterio vt aliquem recipiat non valet.

m

Heres.

Onus de aliquo adoptando ⁊ fideicōmiſſum in defectum adoptionis iniun-
k ctum non tenet. h. d. ⁊ eſt ſingularis caſus. ℂ Op.[k] ⁊ videtur ꝙ tale fideicommiſſum de aliquo adoptādo vel emancipando teneat: vt. l. ſi cui. de condi. ⁊ de. ℂ Dicunt quidam quod non valet grauamen vt per hoc ille qui debet adoptari ſi non adoptetur habeat petitioneȝ fideicommiſ. valet tamen in ſe iſtud grauamen: que ſolutio eſt menti tenenda. ⁊ ſecundum hanc
1 ſol. hic eſt caſus notabilis queſti. † Teſtatoꝛ[l] legat[m]
l vxoꝛi[n] ſue victum et veſtimenta in domo: ⁊ iuſſit te- n
m ſtatoꝛ ſi heres moleſtauerit eam perdat dictam here-
n ditatem: nec dicit ad quem deueniat: an debet deue-

a ℂ Non placet. adde Bal. in. l. fi. C. de compen.
b ℂ Non veniet. Lego poſſeſſiones meas. an veniant pecunie et mobilia. vide Bartol. in. l. j. s̄. de ſta. ho. et Bal. in. l. fi. ad fi. de compē. ⁊ per gui. de cugneo. in. l. licet. C. de acqui. poſ. in. j. colum. cum ſe. per Ray. in. l. filij. §. fin. ad municip. ⁊ adde qđ not. Bart. poſt gloſſ. in. l. cuȝ antiquas. C. de v ſufr.

nire ad vxoꝛē ſi fuerit moleſtata ab herede viri. Et videtur qđ ſic quia gratia vxoꝛis videtur pꝛiuatus. vt. l. poſt legatum. §. amittere. s̄. de his quibus vt indi. ⁊ habuiſtis in. l. ij. §. ſi duo fratres. de col. bono. In cōtrarium eſt caſus in hoc. §. quia debet peruenire ad coheredes vel ſubſtitutos nō ad vxo- c

ℂ Tamen dicitur. et vide Bal. in. l. fi. C. de compen. ⁊ in. l. j. ff. de ſtatu. ho. do. in. c. poſſeſſiones. de re. ec. non ali. ⁊ ludo. ro. in. l. j. ff. de acqui. poſ. ⁊ doc. in rubꝛi. de cau. po. And. barba.
d ℂ Poſſidentur. Uide Bald. in. d. l. fi. ⁊ in. l. j. ff. de ſtatu hominum.
e ℂ Doct. dicunt. Uide ad hec que voluit barto. in. l. j. ff. de acqui. poſ. vbi determinat ꝙ appellatiōe poſſeſſionis veniant mobilia.
f ℂ Teſtamento. Et iſtū tex. not. alle. imo. in. l. hmōi. §. cum pater. in. iij. col. de leg. j.
g ℂ Quero quando ⁊ no. hic quando pater vel extraneus ſtipulatur ſibi dotem reſtitui vide Bart. in. d. l. caius. ⁊ in. l. poſt dotem. co. ti. vbi hoc videtur tenere glo. in. iij. lec. ⁊ ibi imol. in. vij colum. ⁊ hec dicta reputat ſin. paul. de ca. in. l. cum qui ita. §. qui ſibi. de ver. ob. ⁊ vide etiam imol. ibi ad fi.
Andreas Pomate.
h ℂ Tunc puto. refert ⁊ ſeq. pet. de anch. cōſi. cccxvj. inci. in themate pꝛopoſito circa fi. ver. non ob. ſi q̄s dicere vide etiā alex. conſi. ccxxvj. in pꝛin. in. ij. vo. ⁊ ↄſi. xxiij. in. iij. col. in. iij. vo. ⁊ cōſil. xxiiij. in. iij. col. in pꝛimo vo imo. in. l. iij. in. ij. col. ff. de leg. pꝛimo.
i ℂ Ultimo. ⁊ de quodaȝ no. dicto Ja. de are. hic vide bal. in. l. fi. in. ij. co. in ver. ſed pone. j. de do. pꝛomiſ. ⁊ in l. auia. in. iiij. col. C. de iure do. ⁊. C. de rei vxo. ac. §. videamus ⁊ iſtum tex. no. bal. in. l. dictum. in vlti. col. C. de condi. ob. cau.
k ℂ Heres. op. Et vide Bald. in. l. j. C. de his q̄ pe. no.
l ℂ Teſtatoꝛ legat. ⁊ vide tm̄ pleni⁹ p̄ Ange. ⁊ do. imo. in. l. paterfa. teſtō. s̄. de her. inſt. ⁊ vide bal. in. l. j. C. de his que pe. no. qn̄ teſtōꝛ p̄hibuit ne moleſtaret vxoꝛē in. l. j. de vſufru. ⁊ Bal. in auẗ. cui relictum. C. de indi. vidui. tol. and. barba.
m ℂ Teſtōꝛ legat. Uide bal. in. l. j. C. de his q̄ pe. not. in xv. colū. ⁊ in auẗ. cui relictuȝ de indi. vidui. ⁊ quid de monacho. vide Bal. in. d. l. j. C. de his que pe. nem. ⁊ facit. l. pe. C. de leg. no. per Imo. in. l. paterfa. de here. inſti. ⁊ ad no. per Bart. hic adde Pau. de caſt. in conſilio inci. in chꝛiſti nomine amen. antēq̄ veniam ad dicta dubia. adde eundem Alexā. conſilio. clxiij. ⁊ bal. conſilio. cccxxxvj. in fin. tertio libꝛo. Et eundem alex. in conſilio. cxxxviij. columna penultima in fi. in ſecundo volumine.
Andrea. Pomate.
n ℂ Teſtatoꝛ legat vxoꝛi. vide Pau. de ca. in. l. iubem⁹ §. ſanc. cl. j. in pꝛin. C. de ſa. ſan. eccl. ro. conſ. xxxij. in. iij. col. ij. du. ⁊ barb. conſi. xxviij.

a ¶ Ad.l.ſi cui.⁊ vide bal.in.l.filijs.C.de inoffi.teſt. et in.l.quis.de fideic.And.barb.
¶ Ad aliã.q.vide bal.in.l.ſi.C.de inſti.⁊ ſub.⁊ bar.in l.titio centũ.§.titio centũ.de cõdi.⁊ demon.
b ¶ Quero an.⁊ vide bar.in.l.ſi fideiuſſor.§.ſi.de le.ſ.⁊ ibi per Imolã.⁊ bald.in.l.ſ.C.cõ.de lega.
c ¶ Dicat̃ i rem.adde no.p Imo. ã anz.in.l. q̃ fundũ.ſ. ad.l.fal.
d ¶ Pater naturalis. Erad itel lectũ hui⁹ §.vid bal. in.l.mater. C.de iure dot.⁊ in.l. hum inita tis.C.õ iu re dot.⁊ in l.aurea.c. ti.and.bar ba.
¶ P̃ na-turalis.ſʒ in caſu q̃ quis dota uit filiam ſpuriã poſ-ſit reuoca-ri.vide no. bar.in.l.ſi. §.ſi a ſoce-ro.q̃ frau.

rem:⁊ hoc tenet Ja.de Bel.in auf.de nuptijs.§.nunc vero. Rñ.ad cõtraria: q: ibi aliquis fuit priuat⁹ a lege:hic a teſtatore. Rationem collige ex tex.iſto licet tñ iſta ſolu.ſit notabilis:gloſ.non ſtat in ipſa ſol.ſed dicit φ hic nullo mo do valet grauamen de aliquo adoptã do vel fideicõmiſſum iniunctũ in defe ctum illius grauaminis:ratio.quia eſt cõtra bonos mores. Ad.l.ſi cui⁹.ſ.de condi.⁊ de. Rñ.qi ibi loquit̃ in eman-cipato:hi adoptiuo. Cõtra hanc ſo.fa cit.ſ.de cõdi.inſti.l.ſi quis in teſtamẽ-to. Sol.ſubaudi ibi maxime.vt ibi di-cit gl. Item facit contra hãc ſol.l.filiuſ fami.§.ſcõm vul ſ.de leg.ſ.dic vt ibi.⁊ ſm hoc t facit ad aliã queſtionẽ⁹ relin quo tali monaſterio centũ ⁊ volo qd re cipiat talem in monachũ:⁊ ſi non reci piat perdat legatũ. Et certe vr φ gra-uamen de recipiẽdo non valet ſicut de adoptando vt hic.p hoc:q: continet ſpeciem ſimonie: vt dixi in.l ſ.⁊.ij.C. de his que pe.no.dicam in.l.ille aut il-le.ſ.de here.inſti.

☞ Heres ſi ſit grauatus vendere ti- 2 tio:Titius oblato pretio agit rei vendi-catione.
Dominium non transfertur in legato tacito.
Bonus vir non eſtimabit tñ dimidiã reſpectu dimidie quantum totum re-ſpectu totius.

cre.⁊ adde quiã Bartol.in.l.meuius.§.duobus.in tertia.q.ſ.titulo primo tenet quod hodie de iure ca-no.pater poſſit dotare filiam ſpuriam et ibi etiam ſe-quitur Imo.et per Bartolũ in lege finali.ſ.de his qui.vt indi.⁊ in dicto.§.ſi a ſocero.⁊ quod pater na-turalis non teneatur dotare filiam ſpuriam tenet Baldus per iſtum textum in dicta lege finali in ter-tia columna de do.promiſ.⁊ Bartolus et Imo.in lege prima.ſ.ſoluto matrimonio ſʒ quod hodie teneatur pater filiaʒ naturalem dotare ſi eſt filia inops tenet Bal dus in lege mater.C.de iure do.ſed φ̃tũ poteſt ſibi dare in dotem reſpondet vt habetur in lege ſecũ da ⁊ aut.ibi poſita et in lege humanitatis.⁊ aut. li-cet.C.de na.li.⁊ baldus in aut.res que in.ij.colum. C.communia de le.per iſtum tex.tenet quod filie na turali dos non debetur.adde an pater ⁊ eius etiam heres teneatur filiam ſpuriam dotare.ab.conſilio. d cxv.ij.lib.
* Aduerte φ Bar.alle.ſibi contrarius in hac.l.ſi filie. Sed pro ſol.vide concordiam quam poſui ad.l.titio centum.§.titio genero.ff.de condi.⁊ demon.

Agri plagam. ¶ Uno ex his cui heres iuſſus eſt vẽdere pato eme re competit vendicatio partis.h.d.ſecundum intelle ctum Dy. ¶ Quero qd hʒ facere legatarius q̃ vult petere fundum. Rñ.dʒ offerre pretiũ ⁊ emptio habe tur p pfecta:vt.l.labeo ſcribit ſi nihil.ſ.de contrahẽ. emp. ¶ Quero an⁹ oblato t pretio habeat vendica-tionem fundi q̃ dʒ ſibi vẽdi.vel an habeat neceſſe in tentare actionẽ pſonalẽ ex teſtõ.dicit Dy. φ hʒ rei vẽ dicationem vt hic.dũ dicit partẽ dimidiam ei⁹agri q̃ legatus eſt petere:⁊ petitio eſt in rem:actio in pſonã gratia pſequẽdi rẽ:vt.l.actio.ſ.de acti.⁊ obli. Item pro hoc quia dicit legatus:⁊ ſic ille fundus dr̃ legat⁹. Alij dicunt ↄtrariũ:q: ille qui eſt dãnatus ad vende-dum eſt dãnatus ad factum:vt.l.conſilio in ſi.de cu. fu.vnde nõ trãſfert̃ dñiũ ꝑ lʒ emptio habeat̃ p perfe cta. Preterea liberat⁹ eſt actiõe ex teſtõ.ergo al'r te-netur:vt.l.ſi fideiuſſor.in ſin.ſ.titu.ij.⁊ hanc partem videt̃ tenere Cyn.in.l.ſ.in.vltj.q.C.cõia de legatis. Ego ſum cũ Dy.⁊ ei⁹ opi.mihi placet.primo per hũc tex.q̃ dicit petere.ergo agit rei vẽdicatione:cum peti tio dicatur in rẽ⁹ vt.ſ.dixi. Scdo p rõnẽ.ille q̃ eſt iuſ-ſus vendere nõ tenet̃ ad nudũ factũ.ita no.per gloſ. ma ʒ.in.l.certi condictio.ſ.ſi cer.pe.imo tenet̃ ad tra dendũ ⁊ dñiũ trãſferendũ ſi dñs eſt:vt.l.in ↄuentio-nalibus.in ſi.ſ.de verb.ob.⁊.l.ex empto.in prin.ſ.de act.emp. Nũc ad propoſitum perfecta emptione te-nebatur transferre dñium:ergo ex teſtõ tenet̃ tranſ ferre dñium:cum per ſimplicẽ venditionẽ nõ ſit ſub-lata actio ex teſtõ:vt.l.ſi heres.de act.emp.qd tamen intellige vt dixi in.l.ſi fideiuſſo: in ſi.ſ.de leg.ſ. Con tra hoc facit:q: fundus nõ eſt ſimpliciter legat⁹ nec dñium fundi t ⁊ in legato tacito non transfertur do minium:ita tenet Jac.de are.ſu.l.ſeruum filij.§.ſi.ſ. de le.ſ.coniuncta.l.ſ.de ſerui.leg. Reſpon.imo expreſ ſe vr legatum:quia natura verborum hoc importat. arg.eius quod no.per Dy.de verb.ob.l.ſciendum.et l.fina.ſ.qd cum eod. ¶ Circa hoc quero:dicitur hic quod poteſt partem vendicare:quid ſi vult totum vendicare. Reſpondet gloſſ.qd poteſt per ius accre 3 ſcendi. ¶ Ultimo t quero quod eſt arbitrium boni viri.vtrum eſtimabitur tantum dimidia reſpectu di midie quantum totuʒ reſpectu totius. Reſpon.non. quia aliud eſt eſtimatio dimidie reſpectu totius:φ reſpectu dimidie:vt.l.ſi quis aliam.ſ.de ſol.l.quod ſi vno in fin.ſ.de in diem adiec.et ideo ſi eſſet heres dã natus vendere pro.x.⁊ legatarius velit emere medie tatem pro quinq: non poſſet:quia intereſt heredum inſolidum vendere per dictã iura.

Sorori. Appellatione mancipiorũ nõ continen tur poſtea nati ex his.h.dicit. ¶ Op-ponitur de.l.cum pater.§.pater filie.ſ.titulo primo vbi partus debetur. Gloſſ.ponit duas ſolu.tene vlti mam.
☞ An dotans mulierem ſi ſit extraneus vel alius videtur dotare de ſuo.ibi.Iſta.

* **Pater naturalis.** a Pater naturalis dotando filiã in du bio non videtur habere animum donandi:ſed magis animum compenſandi cum eo quod filie debet.h.d. ¶ Oppo.φ pater in dubio videatur dotare filiam

de ſuo proprio p̃ris:vt.l.ſi.C.de do.promiſ. Solu. di-cit glo.illud verum in patre legitimo ⁊ naturali cu-ius officium eſt dotare filiam ſecus in patre natura li tñ qui dotare nõ tenet̃:vt hic quam ſolutionẽ no. ¶ Contra hoc opp.φ illud non debuerit dici.nam etiam hic pater naturalis a fideicõmiſſo non libera tur niſi filia ratũ habeat. Dicunt glo.ſequẽtes fateor tñ φ iſta filia ratum habere cogitur cum eius nego-tium vtiliter geſtum ſit dotando eam. ¶ Iſta lex in 1 ducit̃ per glo.t noſtrã ad.q.que ponit̃ in.l.ſi.C.de do tis pmiſ.de extraneo ⁊ alio dotante mulierem:an in dubio videatur dotare de proprio vel de bonis mu-lieris. Et videt̃ de bonis mulieris per.l. Neſennius. ſ.de neg.ge.⁊.l.cũ poſt.§.ſ.de iu.do.⁊ per hũc.§. Ja. de are.⁊ Cy.referendo ibi eũ tenent cõtrarium:qd i dubio vr dotare extraneus animo donandi.vt.l.cuʒ ſe.§.ſ.ſ.de condi.inde. Non obſt.l.cum poſt.§.ſ.et.l. neſennius.quia ibi loquitur in adminiſtratore mulie ris:qui in dubio videtur feciſſe animo gerendi nego tium. Sed ad iſtum.§.non reſpondetur.⁊ hic videt̃ caſus in contrarium.quid dicemus:iſte paſſus vide tur mihi dubius.tamen huic.§.poteſt reſponderi:φ hic pater dedit dotem nomine filie:⁊ licet ſtipulatus ſit dotem reddi ſibi:tamen nomine filie dedit.qd ap paret:q: dicit de ratihabitione filie:ratum enim ha-bere non poſſet non ſuo nomine geſtum:vt.l.ſi pupil li.§.ſed ſi ego.ſ.de neg.geſtis. Uel dic quod mulier erat obligata ad dotem:vnde pater dando dotem gerit negotium filie liberando illaʒ ab illa obligatio ne:ſoluit enim creditori ſuo.⁊ hoc innuit hic gloſ.dũ allegat.l.ſi opera.de doli exceptione. Sed opi. Jac. de are.loquitur quando extraneus ab initio promit tit dotem pro muliere non obligata. Uel dic aut ille qui promittit dotem eſt debitor mulieris.⁊ videtur promittere animo compenſandi non donandi:vt hic aut non eſt debitor:⁊ preſumitur animo donandi:ita loquitur opi. Jacob.de are.⁊ ſic quando eſt debitor in dubio videtur magis adherendum opin.gloſ.qd videatur dotare de proprio mulieris per hunc.§.⁊ q: promittendo dotem pro muliere in illo actu videtur gerere negotium mulieris.⁊ ideo de proprio mulie-ris videtur dotare:vt.d.l.neſennius.de nego.ge.⁊ fa cit optime.l.ſi.de pe.here.quod no.

Seia. ¶ Reſtitutio fideicõmiſſi facta añ die 1 alij non preiudicat.h.d.ſimile in.l.cuʒ pa-ter.§.a filia.ſ.titu.pro.xi.de hoc habuiſſis plene in.l. ſed ſi alio.§.ſi cum.l.leg.ſ.ad trebel.⁊.l.poſt mortẽ. C.de fideicom.
1 ☞ Judex condemnans aliquem ad confinia vſq ad voluntatem ſuam an hec voluntas finietur iudi-cis morte.

Sceuola. Rogat⁹ reſtituere cũ volet:an poſt mortem rogatus videatur.hoc di-cit.vel aliter in vltimis voluntatibus moriẽdo quis velle videtur hoc dicit. ¶ Oppo.de.l.fideicomiſ-ſa.§.φ̃.ſ.eodem. Solu.aliud ſi dicit cum vellet.et a aliud ſi dicit ſi vellet:vt ibi pater. ¶ Opp.quod mo 1 riendo non videt̃ velle.vt.l.centeſimis.§.ſi.ſ.de ver. oblig. Reſpon.aliud in contractibus vt ibi.aliud in vltimis voluntatibus vt hic.licet quidam aliter ſen-ſerint.vt not.in.l.fideicomiſſa.§.ſic fideicomiſſum 1 ver.hoc autem.ſ.e. Item dubitatur t quid ſi in ſen-

* pro concordia. Aduerte φ pater naturalis alere te-netur filiũ naturalẽ ſm Bar.in.l.meuius.§.duobus de leg.ij. Cõtrarius alleg.p do. Alex.vbi.ſ.in addi. voluiſſe eundẽ Bar.in hac.l.vt reum.§.pater natura le. Sol.duplex φ in hoc.§.pater. Bart.non loquitur de alimẽt. ſʒ de dote. Sʒ q: dos ſuccedit lo co alimen-torũ:vt per Alex.in ad di.l.ſtich⁹. hoc tic.vi-det̃ φ iſta ſol.non ſit tuta.ideo tu dic me-lius quod i hoc.§.pa ter loquit̃ i ſpecto iure ciuili in.d. §.duobus loquitur iſ ſpecto iu re cano.et hanc ſolu. videt̃ dare Bart.vbi ſupra.
a ¶ Ultimo iſta.l.nota φ vbi ẽ ſta tutum φ ſi lie femine non ſucce-dant extã-te maſculo qui debe-at dotare filias φ de bet dotare arbitrio boni viri. Et dr̃ Bal dus in.l.ſi na.in.ij.co lumna.C. de dotis p miſſio.qd etiam ſiſta tutum nõ diceret qd teneat̃ do tare ⁊c.qd tñ ad hoc poterit cõ

tentia dixit iudex condemno aliqueʒ vt ſtet ad confinia vſq ad voluntateʒ meam:finietur ne voluntas morte iu dicis. Cyn.format iſtam queſtionem in.l.fin.C.de contrahen.emp.ego exa minaui in.l centeſimis.in.§.ſi.de ver-bo.oblig.facit ad predicta quod not. in.l.poſt dotem.ſ.ſolu.mat.in.v.lec.⁊ ibi plene examinaui.

Heredis. ¶ Fideicommiſſum pure relictum poteſt peti incontinenti:⁊ qui vetat ſatiſda-tionem exigi non videtur fideicom-miſſi diem differre.hoc dicit in ſum-ma. ¶ Ad hunc.§.oppo.de.l.epiſtolã §.fina.ſ.ad treb. Sed ibi aliter de vo luntate defuncti apparet.ad idem fa cit quod habuiſſis in.l.filiam.ſ.de au ro ⁊ arg.legat.⁊ in.l.fideicom.§.ſi fi-lios.ſ.eo.quod no.

Titius. Is cui cura monumenti committitur ad expẽſas inſolidum non tenetur. hoc dicit. ¶ Oppo.⁊ vi detur quod teſtator vnum ex heredi- a bus poſſit grauare ita φ alius non te neatur:vt.l.cum ab vno.ſ.titulo pro. Solu.hic in dubio eſt preſumendum quod ſolum cura monumenti videa-tur inſolidum impoſita:⁊ hoc preſu mitur ex quantitate relicti:⁊ ex quan titate ſue portionis: alias inſolidum teneretur ſi vires hereditarie ſuffice-rent. ¶ Querit glo.quo iure compel lantur inſtituti ad edificandum. Dic vt in glo.⁊ bene.
☞ Quanta debet eſſe dos femine cum ſtatuta prouident quod non ſuc cedat ſed dotetur.

Si filie. Arbitrio bo ni viri dos cõſtituit̃:dignitate ⁊ fa cultatib⁹ teſtõris ⁊ nũe ro liberoꝝ penſatis.h.d. Nota tex.ibi ⁊ ait non eſſe difficile ⁊c. ¶ Opponit glo.C.de do.promiſ.l.ſ. Solu.vt ibi.et in.l.cum poſt.§.gener. ſ.de iure do.⁊ materiaʒ huius.l.vide bitis plene i.l.ſ.ſ.de leg.ij. ¶ Ult.iſta lex⁹ facit ad.q.t ſunt ſtatuta i italia φ pelli ibi etiã dicit φ ſtatutũ dicẽs φ filia dotata ex-cludat̃ φ ſi nõ fuit cõgrue dotata petet ſupplemen-tum p iſtũ tex.niſi ſtatutum diceret φ debeat eẽ con tenta de dote data a patre.

a Andreas Po. Hoc legatū declarat vt per Alex. in.l.ij.in prin.ff.de verb.obli.
¶ Hoc legatum.ad hunc tex.facit.l.titie textores.⁊ ibi per Bal.ſ.de leg.j.
b ¶ Op.ꝙ relatiuū.de materia relatiui q̇s vel q̇.adð Bal.in.l.p̄cipimus.ð ap.⁊ bart. bal.ī.l.cunctos pplos ī p̄n.de ſū.tri.⁊ Bar. ī.l.oēs populi.in p̄n. de iuſ.⁊ iu. adð de relatiuo q̇s vl q̇.Old. ɔſi.cxxix.
c ¶ Quero aliq̇s.q̇d ſi dico lego equū ⁊ arma an itelligat̃ de armis eq̄ ⁊ ēt teſtoris: vide bal.ī.l.j.C.de ƀb.ſig.ꝙ ſic p̄ iſtū tex.ad. de bal.ɔſi.clxxix.vbi aliā.q.decidit p̄ hunc text.
d ¶ In dict̃. vide bald. poſt bart.ī l.j.C.de rerum p̄mu.
e ¶ Inter ēptū.iſtū textū alleg. bar.ī.l.iperiū.j.col. C.ð iur.o.iu.⁊ bal.in l.ſi.ī.ij.col. de idi.vid. ꝙ relictū vxori ſub noīe appellatiuo non trāſit ad.ij. vxorē.⁊ ad de tex.⁊ ibi gl.⁊ Bar. iuriſgēt.§. ſed ſi fraudandi.ſ.ð pactis.

filie femine non ſuccedant cū maſculis:ſed maſculi teneantur dotare quāta erit dos femine.Certe erit arbitrio boni viri inſpectis dignitatibus ⁊ facultatibus teſtatoris:⁊ numero liberorum prout hic dicitur.⁊.l.quero.ſ.de iure do.

Si fundus. Non videtur eſſe in loco q̄ ibi ſunt ad tempus.hoc.d.cōcordantie ſunt in glo.

1 Que actio videatur intētata an generalis an ſpecialis cum quis format libellum ſimpliciter.

Hoc legatū. a Ea videt̃ alicuius cauſa parata que ad eius vſū p̄pꝛium ſunt deſtinata. ſecus ſi ad vſum communē eius ⁊ alterius.h.d.vel aliter.Verbum quod ſe habet per prius ⁊ poſterius ſimpliciter ſumptum accipit̃ per prius.h.di.ſm Pe.¶ In tex.attributum eſſet id quod deſignat eſſe in vſu mariti ſcðꝫ Dy.¶ Opp.de.l.cum quereretur.§.lana.j.eo.Solu.vt ibi.Iſta lex dicit idem qð.l.quintus.de aur.⁊ argen.lega.⁊ ibi declarantur quedā circa iſtā materiaꝫ:dic vt ibi.Iſta.l.allegat̃ ad q.†quidam formauit libellum ſimpliciter.quero vtrum videatur pꝛopoſita in dubio actio generalis vt certi cōdictio.an actio ſpecialis competēs p̄ eo quod petitur.Dicūt aliqui doct.in l.edicta.C.de eden.ſi quidem ex verbis poteſt colligi que actio videatur pꝛopoſita:⁊ ſtamus verbis:ſed ſi non apparet:videtur pꝛopoſita actio ſpecialiter deſtinata pꝛo eo quod petitur non actio generalis pꝛo pluri competens.⁊ hoc dicunt per iſtam.l.cum ſimi.⁊ hoc ſatis placet.

1 Relatiuū quis vel qui qn̄ reſtringat vel declaret.

2 Legatum factum vxori de emptis ⁊ q̄ eius cauſa parata ſunt compꝛehendit vtrunqꝫ.

A tamen. Relatiuum quis vel qui poſitum ſine copula pꝛecedentiuꝫ ſignificationem reſtringit:ſed ſi copula apponatur augebit.h.d.¶ Op.qð relatiuum b quis vel q̇ appoſitū ſine copula nō reſtringat:vt.l.omnes ppli.ſ.de iuſti.⁊ iure.⁊.l.cunctos populos.C.de ſum.tri.⁊ fide cath.⁊.l.omnibus ciuitatibus.j.ad trebel.m̄.†quandoqꝫ per relatiuum adijcitur aliquid qð competit cuilibet de pꝛecedenti genere:⁊ tunc non ponit̃ reſtrictiue:ſed magis declaratiue ſeu demōſtratiue: vt in cōtrarijs.ſecus qn̄ relatiuum quis vel q̄ refertur ad certam ſpeciē:vt cum dico ſtichus qui meus eſt:q2 tunc ponitur magis demonſtratiue q̄ reſtrictiue:vt.l.ſtichum qui meus erit.ſ.titu.ij.Sed ſi p̄ relatiuum adijcit̃ aliq̇d quod non cōpetit cuilibet de genere pꝛecedenti diſtinguitur an ponat̃ cū copula vel ſine copula vt hic d2.¶ Quero aliquis c legauit vxori†empta ⁊ que eius cauſa parata ſunt:an debentur parata tantum:ita ꝙ non empta.Videtur ꝙ non.q2 natura copulatiue eſt vt cōpꝛehendat vtrunqꝫ:vt.l.ſi heredi plures.de condi.inſti.In contrariū videtur caſus hic.dico ꝙ vtraqꝫ debentur.ſ.empta tm̄ ⁊ parata tm̄.Ad contraria reſpōdetur vt colligi vr̄ ex diſtinctione quam dedi in.l.ſi is q̄ ducenta.§.vtruꝫ.ff.de reb.du.vbi tractaui materiā copulatiue: ⁊ quod vtraqꝫ debeant̃ pbat̃ etiā in.l.quintus.de aur.⁊ argen.leg.⁊.ſ.eo.l.qui concubinam.in prin.

1 Quando admittatur differentia inter emere et comparare.

Si quid earum. Vide gl.ſup ƀbo empta.vbi eſt dr̄ia inter emere ⁊ cōpare.Ad h̄ gl.allega.l.j.de ɔ̄hē.emp.facit.l.j.et qð ibi no.C.ð re.p̄mu.ſꝫ iſta dr̄ia iter emere ⁊ cōparare ī vulgari locutiōe nō cadit.nā emere nō vulgarizat̃ alio mō q̄ cōparare:⁊ iō in dictis d teſtiū ⁊ dictis vulgariū nō t admittere iſtā diſtinctionē ſed in legibus ⁊ ſtatutis cōditis a peritis iſtā diſtinctionē admittimus.ſic̃ dicā in dr̄ia q̄ fit inter appellationē filioꝝ ⁊ liberorum:vt.l.quod ſi nepotes.ſ.de teſt.tu.nam in vulgari illa differentia non admittit̃ vt ibi glo.dicit.⁊ ibi dicemus.

Inter emptum. e Ad poſitionē ſpeciei ſequit̃ poſitio gn̄is non econuerſo.h.d.¶ Op.j.de.l.pꝛoxi.§.itē intereſt. vbi ille qui legat empta non videt̃ legare parata:ergo ī empto non ineſt paratum.Rn̄de. ille qui legat empta non videt̃ legare parata.ſ.alio mō q̄ p̄ emptionē vt in contrario.qð ergo d2 in empto non ineſt paratum falſum eſt:imo ineſt paratū vt genꝰ in ſpē ſua non tm̄ tanq̄ genus ſimpliciter legatū ſit hoc eſt oīa parata:ſed tanq̄ genus qð ineſt illi ſpeciei.ſ.oīa parata per emptionē nō alio mō.¶ Vltimo no.text.cū glo.q2 ſatis bene declarat.

Tem legato.

Item intereſt. Legato generis continentur oēs ſpecies:ſed legato ſpeciei non continetur alia ſpecies ſub genere contenta.h.d.¶ Oppo.ſ.ſcꝫ pꝛoxi.§.inter emptum.Solu.vt ibi dixi.¶ Oppon.ꝙ res que eſt deſtinata ad vſum non habeatur pꝛo tradita vt.l.cetera.§.ſi.cum l.ſeq.ſ.de leg.j.So.vt ibi dixi.

An ſit dr̄ia inter concubinam ⁊ vxorem.

Parui. Nota textum ibi ſane ⁊c. ¶ Quero quid eſt dictum niſi in dignitate.Dicit

in glo.Ray.in quadam ſua diſputatione aliter dixit: a †dicit enim non eſt dr̄ia inter vxorem ⁊ concubinaꝫ a inſpecto iure naturali ſecundum quod ius non eſt dignitas.vt in aut.de monachis.§.hinc nobis. quia ſꝫ ius naturale omnis coitus erat equalis.vt ī aut.qui.mo.na.effi.legi.§.liceat.tamen inſpecto iure ciuili ſecundum quod eſt dignitas ⁊ diſtinctio perſonarū:vt ſ.de poſtu.l.j.eſt dr̄ia inter vxorem ⁊ concubinā:cum mr̄imonium ſit ſolēnizatū iure ciuili:ſed ɔcubinatus non:ſed non eſt impꝛobatus: vt.l.in concubinatu.ſ.de cōcubi.vbi aliqua dixi que vide.

Si vxori. Oppo.de.l.ij.⁊.iij.j.de aur.⁊ arg.leg.Sol.intellige iſtam ſecundum illas vt ibi dixi.¶ Oppo.de.l.j.§.rectiſſime.de ven.in poſ.mit.Sol.vt ibi dixi.

1 Iuſta ideſt perfecta.

Cum filio. b Iſta eſt bona lex ⁊ ſingularis:hec verba cū in ſuam tutelam peruenerint diuerſimode intelliguntur inſpecta cōditione pꝛoferentis ⁊ eius de quo pꝛoferuntur:ita in verbis ſimilibus.h.d.¶ Not.text.in fin.ibi iuſte etatis ⁊c. Exponitur id eſt perfecte etatis.hanc.l.induco.ſ.de teſta.l.j.⁊ †expone ibi iuſta ſententia:id eſt perfecta ſententia:p̄ut hic dicitur.

1 An in legato libꝛorū veniāt ſumma Azo.⁊ Rof.

Librorum. Appellatione librorum continentur omnia volumina in quacunqꝫ materia ſcripta.h. dicit. ¶†Quero quidam legauit omnes libꝛos legales an in legato veniāt ſumma Azo.⁊ liber Rof.⁊ ſimilia: ⁊ ſic an iſta ſcripta dicantur libri legales. Quidam vt Iac.de are.dicunt quod non: quia non ſunt libri legales:ſed rationes doc.vt.l.diuo marco.C.de queſtio.Breuiter dico eſſe recurrendū ad cōeꝫ vſum loquendi:vt.j.c.l.§.quod tamen caſſius.Sed cōis vſus loquendi eſt:vt tales libri appellentur libri legales.Ergo licet quidam libri dicantur oꝛdinarij quidam extraoꝛdinarij:ideo puto quod veniant in legato:tamen quidam aduocatus vt tolleret iſtam dubitationem legando libꝛos legales ipſos ſpecialiter nominauit.

Si cui. c In dubio:appellatione libri:intelligit̃ de vno volumine non de libris numerabus per quos volumen diuiditur.h.d.

Si homeri. Heres librum legatum non tenet̃ facere ɔpleri.h.d.¶ Opp.j.e.l.ver.ſed neqꝫ cepti.So.vt ibi dicam.

Libris. d Libꝛis legatis non continētur ea in q̄bus libri reperiuntur.h.d.

1 Verba ambigua ſtatuti intelligenda ſunt ſcðꝫ communem vſum loquendi.

Quod tamen caſſius. Libꝛis legatis charte n̄ ſcripte non continentur.⁊ chartis legatis non continentur libri niſi aliter voluntas eſſet inefficax. Item legato chartarum non continentur membꝛane nec econuerſo.hoc dicit. Videtis quod ſi aliquis legat chartas: veniunt membꝛane ex voluntate defuncti.Contra.nam appellatiua ſunt immutabilia:vt.ſ.titu.ij.l.iiij.Dicit gloſſ.illud quando nomina appellatiua ſunt pꝛoꝛſus diuerſa e nullam conſtantiam in iure habentia:ſed hic loquitur quando nomina appellatiua poſſunt adaptari ad id quod teſtatoꝛ ſenſit ſm̄ conſuetudinem loquendi. Item op.iſta differentia non videtur vera quoniā etiā membꝛanas appellamus chartas cui vſui debet ſtari:vt.l.cum delanionis.§.aſinam.j.de fun.inſtru.Ro.fatetur cōtrarium ⁊ bene.vide gl.que incipit:quia appellatione chartarum ⁊c.quam no.ad interpꝛetationem ſtatutoꝛuꝫ:† q2 ſi eſt aliquod verbum ambiguuꝫ quod habeat aliud ſignificatum debet intelligi ſm̄ cōmunem vſum loquendi: dic vt dixi f plene in.l.labeo.j.de ſupel.le.

Sed nec. ¶ Libri cepti ſcribi non continent̃ appellatione libꝛoꝛum:ſecus ſi ſunt bene cōplete ſcripti:nō tamen correcti vel miniati.h.d.¶ Opp.ſ.e.l.j.§.ſi homeri. vbi liber non completus debetur. Dicunt aliqui quod ibi non legauit ſub nomine libri:ſꝫ ſub noīe corpoꝛis. Vel ibi licet liber nō erat completus:eſt tm̄ in volumine redactꝰ:⁊ ſic erat liber ex quo faciebat volumē:ſed erat alio modo ceptus ſcribi.¶ Oppo.dicitur hic ꝙ membꝛane continentur:contra.ſ.p̄xi.§.vbi libris legatis membꝛane non continentur.Quidā dicūt.hic loquit̃ de mēbꝛanis ſcriptis:vel dic etiā de nō ſcriptis ſi apparet de volūtate defuncti:quod illas mēbꝛanas ad illū librū deſtinauerat.

Chartis. Legato materiato nō intelligitur legata materia.h.d. ¶ Cōtra imo vr̄ facere ſola deſtinatio:vt.l.⁊ ſi nō ſunt.§.q̇d ergo.j.de aur.⁊ arg.leg.dicit gl.ſecus in argento.tu ƀo dic vt dixi in.l.cōtraria. Materiā vero vtrū deſtinatio aliq̇d operet̃ in legato:dixi in.l.cetera.§.ſi.cū l.ſeq.ſ.ti.ij.

1 Quid legare videtur qui legat bibliothecam.

Sꝫ et ſi bibliothecā. g Reuoco in dubiū qn̄ quis legat apothecā ſeu bibliothecā ſuā q̇d legare videat̃.Dico ꝙ ex verbis relinquētis et eius cui relinquit̃ oꝫ hoc p̄ſumi.Ex ƀbis eīm dat̃ doctrina in hec text.†Si q̇s tm̄ diceret lego bibliothecā in qua ſunt libri:patet manifeſte qð ſenſit de loco non de libris.Item ſi dico lego bibliothecā vl' armarium de cypꝛeſſo;

a ¶ Concubinaꝫ.vide bal.in.c.j.in ſi.pꝛin.qui.mo.feu.ami.⁊ in.l.etiam in ſi.C.de teſt.⁊ in aut.ſi quis.in.ij.col.C.de ſa.ſan.ecc.⁊ in.l.ſi ea conditione.C.de cōdi.inſer.⁊ gl.in.l.liberti.C.de nu.⁊ vide ad hūc tex. bal. in.l.ſi quis.⁊ ibi Cy.in.vij.col.de epiſc.⁊ cleri.
b ¶ Cū filio. Et videant ge.in.l.ſeruus.ff.de ɔd.ob cāꝫ.vbi eſt caſus filiis p̄ cū.⁊ við an ge.ī.l.ꝙ ſeruus.ff.de ɔd.ob cauſam.vbi al legat ſil'ꝫ. And. bar.
c ¶ §.ſi cui. vide bart. in rub.j.ð ope.no.nū tia.⁊ ī rub. ſ.ſo.matr.
d ¶ Libris. við tm̄ tex. in.l.autbꝰ.j.co.
e ¶ Pꝛoꝛſꝰ diuerſa. vide bal.ī.l.ſi ī noīe.C.ð teſt.⁊ bar. ī ru.ſo.ma.
f ¶ Dic vt dixi. adde bar.j.c.i.l. nō alr.⁊ in ru.j.ð ope.no.nū.⁊ vide ꝙ dicit gl.ī.l.i legati.§.ſi.j.e.
g ¶ Sꝫ ⁊ ſi bibliothecā.no.de legato ibi bibliothece ſeu apothece facit ad no.p̄ Bar.in.l.cuꝫ pr̄.§.menſe.ſ.titu.j.

q: apparet quod ſenſit magis de edifi cio ꝙ de libris. Sed ſi quis legat armarium ſimpliciter. tex. videtur velle quod cedant libri: ſed puto ex diuerſitate perſonarum debere intelligi. q: ſi ſcholaris ſcholari legauit puto ꝙ intelligatur de libris: vt. ſ. eo. l. §. quod tamen caſſius. in fi. ad hoc. l. plenum. §. equitij. de vſu ⁊ ha. ⁊. l. ſed ⁊ ſi ſuſceperit. §. primo. ſ. de iudi. Sed ſi vnus ſtationarius legat armarium alteri: tunc videtur magis ſentire de armario ꝙ de libris. et ex qualitate perſone legãtis debet inſpici: vt ſupra eodem. l. cũ filio.

1 ☞ An legato lecto veniat culcitra.

Sunt tamen quedã.

Uide glo. que incipit ornamenta lecti ⁊c. tene menti quia pluries hoc de facto vidi. ¶ Quero quid[a] ſi aliquis legat lectum vxori ſue. vtrum contineãt culcitra[b] de ſerico quam quis conſueuit ponere in lecto diebus feſtiuis ⁊ tẽpore ſolennitatis? Dicũt quidam doct. qð non: q: cum legat vxori ſue videtur legare ea q̃ ſibi cõgruunt ſm qualitatẽ ſue pſone: ar. l. pe. in pñc. ſ. de ali. ⁊ ci. le. ſed nõ cõpetit vidue hoc qð habeat culcitrã de ſerico. Et ſi dr̃ ꝙ poſſit nubere: reſpondetur qð nõ eſt veriſimile ꝙ teſtator hoc cogitauerit: ſed quicq̃d dicãt dico ꝙ culcitra de ſerico ⁊ om̃ia ornamenta veniunt. caſus eſt hic ⁊. l. fi. §. vxori. infra de auro ⁊ argento lega. ⁊ ibi dicitur ⁊ in. l. in ſtratũ. ſ. de verbo. ſignifica.

1 ☞ De dictione hoc amplius.

S I tibi pure.

Dictio hoc amplius:[c] precedentium repetitionem inducit. h. d. ¶ Opp. qð dictio hoc amplius: nõ inducit repetitionem: vt. l. ſi ſeru⁹ legatus. §. ſi ita. ſ. ti. ij. Ro. ſoluit hic ⁊ nõ bene dicit ibi. Tu tñ pro declaratione preſentis. l. et materie dic q̃nq; profertur verbũ amplius ſimpliciter: ⁊ tũc nullã repetitionẽ inducit: vt. d. l. ſi ſeru⁹. §. ſi ita. ibi em̃ dictio amplius refertur ſolum ad actũ verbi nõ ad rem legatam. cum em̃ dico ampli⁹ lego. videor dicere. i. ampli⁹ vtor iſto actu legandi. ⁊ ſic videtur dictio continuatiua. vnde forte eandem repetitionem induceret quam dictio item: vt infra eadem lege in repetendis. quandoq; dictio amplius refertur ad rem determinatam per nomen. vt lego amplius dotẽ: ⁊ tunc ponitur comparatiue. ⁊ inducit repetitionem: vt. l. qui ita. ſ. de do. prelega. q. d. lego dotes ⁊ amplius ea tñ. cũ natura comparatiui ſit qð relinquat formã poſitiui in extremo vt ibi ptz. Quñq; dictio amplius refertur ad aliquod determinatum per pronomen. vt hoc amplius vel eo amplius: tunc ſi non precedit quid repetat: non repetit: vt. l. ſeruus legatus. §. ſi ei. ſ. de leg. ſ. Si vero inuenit quid repetat: ⁊ repetit proximum precedens legatuʒ ſiue ſit factum eidem vt hic. ſiue diuerſe perſone: vt. ſ. eod. l. ſi ſic. ⁊. ſ. de le. ſ. l. ſi ſeruus. §. ſi ita. in fi. §. ſed ſi dixiſſet his amplius vel eis amplius. tunc induceret repetitionem omnium precedentium: quia natura pluralis numeri non verificatur in vno: vt. l. vbi numerus. ſ. de teſti. ⁊. l. meuius. §. cum. ſ. ti. ſ. ⁊. l. fi. ſ. ad treb. Nec eſt ratio quare magis referatur ad vnũ quã ad aliud arg. l. ſ. C. de libe. prete. ⁊ hec vera ſi queramus an inducat repetitionem ipſius rei legate. ¶ Sed quero an inducat repetitionem qualitatis: vt ſi precedat legatum conditionale videtur repetiiſſe conditionaliter ita quod in ſequenti inſit conditio. glo. ſ. ea. l. in repetendis. tenet ꝙ ſic. ⁊ ita intelligitur lex illa. Sed q̃ro quid ſi legatum precedat purum ⁊ per dictionem hoc amplius inducitur conditionale: an pro primo legato puro videatur adiici conditio. glo. non bene firmat. Dy. quod ſic: quia ſecundũ relinquitur ſub commemoratione primi. ⁊ ſic valet ſm: vt. l. non ad ea. de condi. ⁊ demon. ⁊ hoc placet. caſus eſt. vt. ſ. de lib. le. l. aurelius. §. teſtamẽto. el. ij. al's incipit teſtator. Sed quero ſi hec dictio hoc amplius profertur in codicillis ad quid refertur. Rñd. ſi quidem in codicillis p̃cedit aliquid ad quod poſſit referri. ⁊ ad illud refertur. ſm ea que dicta ſunt ſupra. quia dicta iura ſimpliciter loquuntur. Si vero nil precedit tunc refertur ad id quod eidem perſone relictum eſt in teſtamento: non ad id quod relictum eſt aliis perſonis: vt dicta. l. aurelius. §. teſtamento. ⁊. l. legata inutiliter. in princi. ſ. titulo ſecundo. Idem ſi relinquitur primo ab vno poſtea ab eo cum adiectione hoc amplius ad alium relinquatur. tunc enim refertur non ad proxima relicta aliis pſonis: ſed ad ea que ſunt relicta eideʒ perſone. vt. l. legata inutiliter. ſ. de lega. ſ. ſed ſi nil eidem eſſet relictũ. tunc illa adiectio hoc amplius nil operaretur. quia non eſſet ad quid referatur: vt. d. l. ſi ſeruus. §. ſi ita. ſ. de leg. ſ. rationẽ cogitabitis. Idem dico de dictione plus eadem ratiõe. facit. ſ. ti. ſ. l. cum filius. §. pater.

¶ a Quero q̃d. ⁊ vide bal. i. l. i. legatis. C. d̃ le. ⁊. ⁊ i. l. volũtatis. C. de fideic. And. bar.

¶ b Sũt tñ q̃dã. ornatur culcitra. Si q̃s legat lectũ vxori an veniat culcitra d̃ ſerico adde bal. ĩ l. ij. C. d̃ le. ad fi. ⁊ bartol. i. d. l. fi. §. ſ. de aur. ⁊ ar. leg.

¶ c Ampli⁹. q: dictio ampli⁹ refert ad aliq̃d ⁊ ce. ad de qð not. bart. i. l. legata inutiliter. de le. ſ. adð bal. ꝯſi. cliij. ſ. li.

L Igni.

Appellatione ligni legati cõtinetur lignũ cõburendi cauſa paratum a terra ſeparatũ ſpẽali noĩe nõ ſubmiſſum niſi voluntas teſtatoris vel eius conditio aliud induceret. hoc dicit tota iſta. l. ſm Ja. de are. ¶ Op. ad. §. offilius. el. ſ. de. §. offilius. el. ij. ſ. e. l. vbi ea que hñt nomen ſpãle continentur appellatione lignorum. ſo. iſte. §. loquitur ſecundum propriam ſignificationem. ſed in. §. offilius. el. ij. loquitur quando ſm conſuetudinem regionis aliud inducitur. ſed quid dicemus? ſm cõſuetudinem huius ciuitatis mihi videt̃ ꝙ contineantur ſarmenta ⁊ ſimilia.

S Eruius.

Cui eſt legata materia non eſt legatum materiatuʒ. h. d. ſic ecõtra. Cui eſt legatũ materiatũ nõ videt̃ legata materia: vt. l. librorũ. §. quod tamen caſſius.[a] ſ. eo. qð not. bene.

O Bi chirographum.

Legato[b] inſtrumentorũ cõtinent̃ noĩa debitorũ.[c] h. d. de hoc in. l. ſeruum filij. §. cum q̃ chirographum. ſ. de lega. ſ. ¶ Quero an legato noĩe videatur legata actio hypothecaria: vel ei⁹ fideiuſſio. dic vt dixi in. l. ſi heres pecuniam. ſ. ad treb. ⁊. l. heres a debitore. ſ. de fideiuſ.

C Um quereretur.

§. ſeruis. no. tex. reſpondi eos ⁊c. ¶ Opp. de. l. ſeruis vrbanis. ſ. eod. vbi aliud continetur ꝙ hic dicat̃. Sol. iſta referuntur tñ ad p̃dicta. q: agazo vel mulio q̃ ſunt circa cultũ patriſſa. cõtinent̃ appellatione ſeruorũ vrbanorũ. al's ſimpliciter dicẽdo ſerui vrbani multi alij continentur vt ibi.

1 ☞ Stãte ſtatuto ꝙ dos q̃ eſt recepta in roba eſtimata debeat reddi facta detractione medietatis p̃tij. Si reperitur in inſtrõ ꝙ mulier dedit dotẽ in pecunia numerata ⁊ in rebus appretiatis nec apparet de quantitate quid fiendum.

Lana.

In his que quis pmiſcue vtit̃: illud videt̃ vxoris cã paratuʒ qð ad eius vſum annuũ eſt neceſſariũ. h. d. No. tex. ibi nõ em̃ deducto ⁊c. ¶ Quero d̃: hic ꝙ debet̃ ꝙ ad eius vſum annuũ eſt neceſſariũ. ¶ Quero quãto[a] tpe debet̃ an ꝓ vno anno an pro pluribus. Jaco. de are. dicit qð pro vno anno. Et hoc innuit tex. qui dicit ad vſum annuum: vt. l. nã ꝙ liq̃de. §. itẽ ſi quis. ſ. de penu le. vbi eſt ſi[b]lis tex. Hec[b]. l. facit ad. q. Cauet̃ ſtatuto † ꝙ dos q̃ eſt recepta in roba eſtimata debeat reddi facta detractione medietatis pretij: reperiebat̃ in quodã inſtrõ qð mulier dedit dotẽ in pecunia: ⁊ in reb⁹ ſeu roba appretiata: nec apparet q̃tũ ſit datũ in reb⁹. q̃ro q̃tuʒ preſumet̃ datũ in reb⁹. Hic vr̃ poſſe dici ꝑ hãc. l. tñ eſſe datũ in roba ſeu in reb⁹ q̃tũ eſſet cõueniẽs mulieri ſm qualitatẽ[c] ſue perſone vt hic: pro hoc. ſ. eo. l. ſi filie. ⁊. ſ. ti. ſ. l. fi. ⁊ de iure do. l. quero.

1 ☞ Que ſunt ad ornatũ fundi nõ dicunt̃ eſſe ad culturã. ideo expenſe q̃ fiũt ad cuſtodiã caſtri pignorati non compẽſantur cum fructibus.

* Prediis.

Que ptinẽt ad ornamẽtũ vel cuſtodiã fundi nõ pertinent ad culturã. h. d. ⁊ nõ eſt aliq̃s q̃ neſciret iſtã determinationẽ qui non rñderet contrariũ. Uel dic.[d] ornatus ⁊ cuſtodia fundi non dicit̃ cultura. h. d. hoc ẽ vtile ſcire ꝓpter ꝑſonas q̃ caſtra ⁊ fortalitias pignori recipiunt: ⁊ in faciendo cuſtodiri caſtra faciũt expẽſas ⁊ quoſdã homines tenent in caſtro ad cuſtodiam. nã expẽſe que fiũt cã cuſtodiẽdi nõ dñr fieri[e] cã culture. qð no. propter id qð d̃r in. l. fundus. ſ. fami. er. nã q̃libet poſſeſſor etiã malefidei expẽſas factas cã culture ⁊ querẽdorũ fructuum cõpenſat cũ fructibus vt ibi d̃r: ⁊ ſic erit ſec⁹ in expẽſis q̃ fiunt cã cuſtodiẽdi: vt habes h.

T Extoribus.

Mutatio artificij ad officiũ nõ mutat ſubſtantiam legati. hoc dicit. Not. text. ibi: non enim ⁊c. ¶ Oppo. quod legatum ſit extinctum quia tempore mortis non reperitur ꝙ ſit teſtatoris. l. ſtichum qui meus erit. ſ. titu. ſecũdo. Solu. glo. hoc relatiuum qui refertur ad verbum fuit: et ad illud facit conditionem non ad verbum textoribus. Uel dicit glo. hic dicit omnib⁹. precedens ſolu. non videtur vera per. l. ij. de aur. ⁊ arg. le. ⁊. l. item legato. §. pe. ſ. e. vbi opʒ ꝙ vxor ſit tempore mortis ad hoc vt legatum valeat: ita videtur hic qð. hic textor debeat eſſe tẽpore mortis. Sol. fateor contrarium. ſʒ hic tpe mortis

¶ a Quero quanto. Uide ſimilem. q. i. l. ſi ex falſis. C. de tranſac. per Bar.

¶ b Hec. l. Uide de hac. q. bal. in. l. ſi volũtate. C. de do. pmiſ. And. bar.

¶ c Scðm qualitatẽ. vide Bal. in. l. ſi voluntate. C. de do. promi.

* Pro cõcordia. aduerte quod repeti nõ poteſt impenſa facta ꝑ maritũ ꝓ cuſtodia fundi dotalis q̃ſi facta gratia fructuum querendorum ſecundum Bart. in. l. quod dicitur. ff. de impen. in rebus do. contrarius allega. ꝑ doc. maxime per Ang. ⁊ do. Chriſtoph. de nicel. ⁊ ambos. Jmo. in. l. diuortio. §. impendia. ff. ſolu. mat. ⁊ prefa. do. Alex. in. l. qð dicitur preallega. allegat Bar. contraria in hac. l. cũ queritur. §. prediis. Soluũt ample prefati doct. Aut impenſa erat temporalis vt q: ſingulo menſe ſoluebat cuſtodibus fundi ⁊ ꝓcedat prima opi. de qua in. l. quod dicit̃. Aut fecit ꝓ cuſtodia perpetua ⁊ procedat ſcða opi. videant ibi doc. q: clare loquuntur. Adde ad Ange. ⁊ doc. in. l. ſumptus. ff. de lega. ſ. Adde etiam ꝙ iſta fuit ſol. Bar. in. l. ſ. in fi. ff. de impen.

¶ d Uel dic. ſed cõtra hãc theoricam quã etiam ſequitur Bal. in. l. ſ. C. de fruct. ⁊ lit. expen. dicit Jo. eſſe caſum in. l. ſi a dño. §. fi. ſ. de peti. herc. arg. l. ſi ita. §. fi. de fund. inſtr. And. bar.

¶ e Non dicunt̃ fieri. Aduerte inquantum Bart. hic voluit ꝙ expenſe facte cã cuſtodie nõ compenſent̃ cũ fructibus ſed ille repetuntur. contrariũ voluit bar. in l. fi. ſ. de impen. que opi. videtur verior. ⁊ hãc firmat Bal. in. l. ſ. C. de fruc. ⁊ lit. expen. in fi. clarũ eſt ꝙ poſſeſſor malefidei deducit de fructib⁹ expẽſas factas cauſa querendorũ ⁊ conſeruandorum fructuum. l. ſi a dño. §. fructus. de pe. her. ſed expẽſa cuſtodie eſt huiuſmodi. l. ſi ita. §. fi. et. l. queſitum. §. ſaltuarium. ⁊ in l. inſtrumenta. in fi. de fundo inſtru. ⁊. l. pe. ⁊. l. fi. ſ. de impen. ergo non repetitur. ſed venit fructibus cõputanda. ⁊ lʒ iſta expenſa non ſit facta proprie cauſa culture vt hic. tamen dicitur facta cauſa querẽdorũ fructuum vel conſeruandorum. d. ll. ⁊ ad predicta vide Bar. in. l. in fundo. poſt primam colum. de rei vendi. ⁊ quod ibi dixi. ⁊ vide Ange. ⁊ Jmolam in. l. diuortio. §. impendia. ſoluto matrimo. ⁊ ibi ſcripſi. ⁊ predicta faciunt ad queſtionẽ. maritus facit expenſas in cuſtodiendo caſtrum dotale an eas debeat deducere de fructibus an poſſit eas repetere tanquam cenſetur talis expenſa facta gratia rei non fructuum: et vide Bartolum in. l. fina. ſ. de impenſis. ⁊ ibi dixi. ⁊ Angelum hic ibi cauſa culture quod not. Adde Andre. in. l. diuortio. §. impẽdia. ſoluto matrimonio. vide Baldum in. l. ſ. in. ij. columna. de fructuũ ⁊ lit. expẽ. ⁊ in eadem. l. fi. Adde an expenſe facte pro cuſtodia caſtri pignorati compenſentur cum fructibus. Bal. conſi. cliij. iij. lib.

a ~Andreas po. ❡ In repetēdis. de iſta repe. q̄ fit p̱ dictionē itē. vid Bal. in. l. fi. C. de idi. vid. tol. Pau. de ca. ↄſi. cxxiij. inci. viſo pūcto. in. ſ. parte nouoꝝ ſm impſſionē. vide ange. ↄſi. cxvij. icip. viſis ⁊ narratis. i ſ. vo. ⁊ iſtd idē eſt ⁊ p̄cedit ēt ſi adijcerent oia pfecta vt p pau. d ca. ↄſi. lxxviij. alias xxxviij. ici. viſo legato ſu anti. cōſilijs.

b ❡ Gl. no. ⁊ de iſta materia vide do. pe. in c. Jo. de teſt. bar. i. l. ſeie §. caio. ff. d fun. inſtru. ⁊ io. d imo la in c. paſtoralis. de off. deleg. i l. quoties. la. ij. ſ. de fideic. ⁊ vide bart. in cōſi. cclxxiij. vtrū illa verba ſi caſte vixerit appoſita vni legato videant̄ repetita in alijs legatis. Andr. barbatias

c ❡ Quia eidem perſone. no. d dictione itez ⁊ de dictione etiā. vide Baldū notab. in. l. ſeio. §. caio de fun. inſtruc.

tis non deſinit eſſe textor: lz enim exerceat aliud offiñ: nō tñ p̱ hoc deſinit eē artifex: ſec⁹ ſi trāſiuit ad aliud offiñ: vt. ſ. e. l. legat. §. ſi ex offō. ⁊ hoc vult dicere tex. hic. nō em̄ ad aliū ⁊c. rōnē videbitis in. d. §. ſi ex officio.

Si duos. Maſculinum cōcipit femininū. h. d. de hoc. ſ. ti. ſ. l. ſi ita ſcripſiſſet. ⁊. ſ. de verbo. ſig. l. ſ. ⁊ ibi dixi.

1 ☞ De dictione itē: an ſemp repetat.

a **In repetendis.*** Ubi perſonarū vel rerū idētitas eſt: dictio itē iducit repetitionē precedētis qualitatis. h. d. ❡ Op. ⁊ vr̄ q̄ cōditio adiecta vni p̱ſone nō intelligat̄ in p̱ſona alteri⁹ in alio legato repetita: vt. l. q̄ cōditio. ſ. de cōdi. ⁊ demō. l. fi. §. ſeio. ſ. ti. ſ. Huiꝰ timore dicit gl. no.ᵇ intelligo hic q̄ fuerunt appoſita verba repetitiua vt verbum hoc ampli⁹ vel eo ampli⁹. vt. l. ſi tibi. ⁊. l. ſi ſic. ſ. e. cū ſi. Iſta lec. lz ſit vera in ſe: nō tñ cōgruit huic lr̄e. q2 hic loquit̄ de dictione cōtinuatiua item: nō aūt de dictione repetitiua. qd dicemus: breuiter oēs doct. cōiter intelligūt iſtā. l. q̄ hic eſt perſonarum vel rerū identitas: q2 eidē p̱ſoneᶜ legat̄ ſub cōditione ⁊ ſubdit teſtator. Itez lego eidē fundū: q2 intelligit̄ ſub eadē cōditione. Idē dico ſi eſſet idētitas rerum q2 diuerſis p̱ſonis legaret̄ eadez res: ſed ſi eſſet diuerſitas p̱ſonaꝝ ⁊ reruz tūc ſecus: ita dicit gl. ❡ Cōtra iſtā ſolutionē op. ⁊ vr̄ q̄ dictio itē / inducit repetitionē. vt l. ſ. in prin. ſ. de pub. ſo. vt ibi: ⁊ dicā plenius. ſ. de dictiōe itē / ⁊ de virtute eius repetitiōis dic p̱ iaco. de bel. in ſua diſputatione quā ponit in corpore aut̄. tit. vt cū de ap. cog. circa prin. col. viij. Tñ nos circa predicta aliqua pertingamus. Et ad declarationem huius dic q̄nq̄ eſt perſonarū ⁊ rerū identitas per oia: q2 eadem res eidē ab eodē herede legat̄: ⁊ tunc ſi quidē hoc fit continuata ſcriptura: vt lego titio fundum ſeianū. Idem lego titio fundū ſeianū: ⁊ nulla inducit̄ repetitio: ſed quid iuris ſit habes in. l. non ad ea. ver. quod ſi pure. de cōdi. ⁊ demon. ⁊ de iſto caſu non loquit̄ hic. Si vero iſtud fiat ex interuallo: hoc eſt mediantibus alijs legatis vt lego titio fundum ſeianum ſub cōditione. Itē lego ſeio domū. itē lego titio fundū ſeianū. Certe hic nulla inducit̄ repetitio q̄tuz ad cōditionē appoſitā in legato facto de eodē imo inducitur correctio: vt. d. l. non ad ea. ſed an inducatur repetitio de conditione adiecta in proximo precedenti legato. dicam. ſ. Quandoq̄ eſt idētitas ex p̱te p̱ſone eius cui relinquitur: ⁊ rei relicte: ſed eſt diuerſitas p̱ſonarū a quibus relinquit̄. tunc idē q̄ nulla inducatur repetitio: ſed perinde eſt ac ſi in duob⁹ teſtamentis eſſet legatum: vt. l. quid ergo. §. ſi q̄s duos. ſ. de leg. ſ. ⁊ intelligo ſi relinquit̄ a diuerſis coheredibus ſeu legatarijs: ſec⁹ ſi primo ab inſtituto: ſecūdo a ſubſtituto. q2 tūc dic vt. l. lz. ſ. de leg. ſ. ⁊ iſto caſu etiā non loquit̄ hic. Q̄nq̄ eſt idētitas perſone a qua relinquitur: vt lego tibi titio fundū ſub cōditione. Itē ſeio lego domū: an tūc intelligatur repetita ↄditio. doc. cōiter dicūt q̄ non: p̱ quibus facit. d. l. que cōditio. ſ. de cōdi. ⁊ de. ⁊ hoc caſu ſimiliter non loquitur iſta lex. Mihi vr̄ lz p̄dicta ſint vera: q̄ quolibet caſu habeat locū iſta lex. primo em̄ caſu q̄ñ eſt oīs idētitas teſtator: dixit lego titio fundū ſeianū ſub conditione poſt ea dixit. Itē titio fundū ſeianum heres dānas dare eſto. Certe intelligitur illis diebus ⁊ conditionibus. caſus eſt hic non ob. ſ. de condi. ⁊ demon. l. non ad ea ⁊ qd. ſ. dixi: q2 ibi loquit̄ q̄ñ verba primi ⁊ ſecūdi legati ad eundē referuntur: vnde niſi intelligeret̄ correctio vel duplicatio legati nil operaret̄: ſed in caſu noſtro verba primi legati fuerunt relata ad legatarium vel ſimpl'r prolata: in ſecundo fuerūt relata ad heredē: q2 dixit dare damnas eſto. vñ videt̄ facere cā dubitationis tollēde. q. d. qd prius legaui heres det merito dico q̄ dies ⁊ cōditio videt̄ repetita. caſus ē hic. ſimiliter in eo qui interrogat̄: ſi promittit ſub cōditione reſponde ſimpliciter: nā vr̄ ſub cōditione reſpondere: vt inſt. de inuti. ſtip. §. preterea: niſi aliud expreſſe appareret: vt. l. ſ. §. ſi q̄s ſimpliciter. ſ. de v̄. ob. ⁊ hic eſt ver⁹ intellect⁹ hui⁹. l. Sc̄do caſu q̄ñ eſt idētitas p̱ſonaꝝ q̄b⁹ relinq̄t̄ ⁊ reꝝ q̄ relinquunt̄ diuerſitas tñ p̱ſonaꝝ a quib⁹ relinquit̄ tūc nō inducit̄ repetitio ponēdo exēplū: vt. ſ. dictū eſt: ſz ſi ponas vt tex. ponit: ſecus. fit exēplū. titius heres me⁹ det ſeio fundū ſub cōditione ſi nauis ex aſia venerit. Itē ſimpronius heres dānas eſto dare. certe intelligit̄ ſempronius grauat⁹ ſub ↄditiōe eadē: q2 ſcd̄a oro q̄ adijcit̄ per hāc dictionē itē: eſt defectiua: ⁊ intelligit̄ repetita res p̄cedēs legata cū qualitatib⁹ ſuis: vt. l. ſ. in p̄n. ſ. de pu. ⁊ ibi dixi. ⁊. ſ. ad. l. iul. de vi pub. l. iij. ⁊ hic poteſt eſſe verus caſus hui⁹. l. Tertio caſu q̄ñ eſt identitas p̱ſone a q̄ relinq̄t̄ ⁊ rei relicte diuerſitas tñ p̱ſonaꝝ q̄b⁹ relinq̄t̄ ⁊ tūc nō inducit̄ repetitio. vt i exēplo. ſ. poſito q̄ñ p̱ dictionē itē: adijcit̄ oro p̱fecta: ſz ſi adijcit̄ oro impfecta rōne v̄bi vt i exēplo gl. lego titio fundum ſub cōditione. itē ſeio fundum. certe cuz in hoc ſc̄do deficiat verbū lego intelligitur repetitū precedens cum qualitatibus ⁊ adiectionibus. p̱ ea que dicta ſunt: ⁊ hec vera: nō tñ per iſtam. l. quia hic fuit repetitū verbū tñ fuit defectiua oro ex parte rei legate. tamen hec lex facit in argumentum propter idētitatem rationis. Q̄nq̄ eſt idētitas perſonarum: ⁊ rerum diuerſitas. exemplū lego titio fundum ſub conditione. item eidem lego domum. tunc videntur dicere doc. quod intelligat̄ facta repetitio. vt. l. ſeie. §. caio. ſ. de fun. inſtru. ⁊ ita tz Dyn. ⁊ Rayn. qd puto

Verum: ſi ſequens oratio que adijcitur per dictionē a item: ſit imperfecta. exemplum. lego tibi funduz ſub cōditione: item eidem domum. ſecus ſi dicerem eidē lego domum: nam tunc nullam inducit repetitionē: vt. l. qui fundum. ſ. de contrahen. emp. facit. l. ij. §. ſ. ſ. vi bo. rapt. ⁊ quod dicam in. d. §. caio. quandoq̄ eſt idētitas rerum ſed diuerſitas perſonarum: vt lego Titio fundum ſub conditione. Item Seio eundem fundum: certe ſi non reperitur verbum lego: intelli- 1 gitur ſub eadem conditione: ſecus ſi repetatur. per ea que dicta ſunt ſupra. Nec ob. l. legatum. ſ. de adi.

a leg. q2 ibi fit trāſlatio: hic non. Item aduerteᵃ quia vbicūq̄ dico fieri repetitionem precedentis diei vel cōditionis: intellige ſi repetitio congruit al's ſecus. d exemplum: legaui vxori mee annuum legatū donec honeſte ⁊ caſte vixerit. Item eidem domum. nō poteſt intelligi repetita conditio donec caſte ⁊c. ratio q2 in precedenti legato dicta conditio nō eſt extinctiua alicuius legati: ſed impediret originē pro ſequētibus annis; vt. l. qui cōcubinam. §. vxori. ſ. eod. iſtum autem effectum nō poteſt operari in ſequēti legato: q2 nō eſt niſi vnum: vnde iſta repetitio ſequētib⁹ per eūdem modum nō cōgruit ⁊c. vt ſupra de lega. ij. l. cum pater. § cū imperfecta. Quero vidimus an per dictionem item: inducatur repetitio precedētis cōditionis ſeu qualitatis: ſed an qualitas adiecta ſequēti legato addatur primo. Exemplum. lego Titio fundum: item eidē domū ſub cōditione. an iſta cōditio inſit primo legato. Uidetur q̄ ſic: vt dixi in dictione hoc amplius. ſ. eo. l. ſi tibi pure. Cōtrarium puto: q2 illud ideo: q2 dictio hoc amplius: repetit rem primo legatam merito ſibi adijcitur cōditio: ſed dictio itē: in exemplo predicto non repetit rem: ſed ſolum actū verbi: ⁊ ideo ipſas qualitates ſolas repetit vt hac. l. de dictione et: dicem⁹ in dicta. l. ſeie. §. caio. ❡ Quero:

b pone: teſtatorᵇ plura legata fecit: in omnibus ſuis bonis filium ſuū heredem inſtituit: ⁊ adiecit: quod ſi filius meus deceſſerit ſine filijs relinquo Titio centum. Item relinquo Seio fundum: item ſempronio domū. an in ſequētibus legatis poſt primū intelligatur cōditio ſi filius decedat ⁊c. Et videtur quod nō per ea que ſupra dicta ſunt. Cōtrarium credo: nam iſte aduerſatiue quod ſi: ſin autem: ⁊ ſimiles: aduerſantur precedentibus ſic important in ſe quādam orationem. q. d. filium non grauō ſi vixerit: quod ſi deceſſerit ⁊c. hoc probatur in. l. ſi ita ſcriptum. ſ. de libe. ⁊ poſthu. in princip. vbi illa verba ſi vero filia mihi naſcetur: importāt hoc. ſcz ita quod non filius. facit. ſ. de dam. infec. l. hoc amplius. §. de his autem. ⁊ qd ibi no. in glo. parua. In p̱poſito ergo illa oratio ſubintellecta filium viuētem non grauo: refertur ad omnia ſequentia: vt. l. talis ſcriptura. §. fi. ſ. de lega. ſ.

c ⁊. l. ſi ita. eo. titu. ſecus ſi dictioᶜ aduerſatiua apponeretur ad aliud legatum. exemplum. lego titio fundū qd ſi deceſſerit ſine liberis deueniat in ſeium. Item lego ſempronio domum ⁊c. nam in alijs legatis que ſunt relicta ab alio legatario illa clauſula nil poteſt operari. nam clauſula illa ſubintellecta dicit quod legatarius viuens habet quod ſibi eſt relictum. inſpiciendum eſt ergo ad quid dicta clauſula aduerſat̄.

1 ☞ Calendarij appellatione quid veniat.

Si filium. Calendarium† cōtinet noīa debitorum ⁊ pecuniaz ad calendariū deſtinatam ſiue calendariū legetur ſiue a legato excipiatur. h. d. ❡ No. hic q̄d ſit calēdariumᵈ: q2 hic habes expreſſius q̄ alibi. ⁊ hoc vide multoties in teſtamentis iudeorum vel ipſorum venditionibus qui vendunt ⁊ legant cameram eorum vbi ſunt. quod no.

1 ☞ Locatores rōcinorum poſſunt dici mercatores.

2 Mutuator non dicitur mercator nec negotiator.

3 Locator poſſeſſionum non d̄r negotiator nec mercator.

4 Mercator ſeu negotiator non d̄r quis per vnicum actum.

Nomina verbalia non verificantur in vnico actu.

5 Dos non dicitur mercantia ⁊ nō venit in ſtatuto de mercatore.

Legatis. Negotiatores dicuntur qui cum alijs contrahūt: ſecus in eis qui aliqd exercēt officium vbi contractus non imminerct. h. d. ❡ Not. arg. tex hac. l. q̄ locatores roncinorumᵉ poſſunt dici mercatores ſeu negotiatores ſm Ja. de are.

❡ Item aduerte. Et idem conſulit Barto. in conſil. incipien. teſtator reliquit vxori habitationem domus ſi vitam vidualem ſeruauerit. item ſi reliquit eidem omnes ſuos pannos lini ⁊ lane quod in hoc ſecundo legato non intelligitur repetita conditio viduitatis: q2 huic ſequenti legato nō cōgruit quia primum legatum habet cauſaz ſucceſſiuā: vcz qd heres tenet̄ p̄ſtare patientiaz iuxta not. in l. corrupt. C. de vſufruc. ſecundum legatuz eſt momentaneū: quia ſtatiz ſolutiōe facta heres liberat̄ a legat p̱ deci. iſta. l. fina. §. ſeio. de leg. ſecundo. lege ſeio. §. caio. d fun. inſtru. ⁊. lege cum pater. §. cum pfecta. de leg. ij. ⁊ refert bal. in. l. fi. C. de indi. vidu. add ean item ſit repetitiuum qualitatis. paul. de ca. conſilio. lxx. Bald. conſilio. cclxiiij. ſ. lib. et conſil. ccclxvij. de materia huius legis.

~Andrea. Pomate.

b ❡ Pone q̄ teſtator. vide Cu. conſilio. lxiij. in. l. legatum. ſ. notabili circa dictum Barto. hic vide p̱ Are. Panor. in. ſ. in vltima colum. de iudica. vbi reprobat Barto. hic.

c ❡ Secus ſi dictio. Adde bar. in. l. ſi ita ſcriptū. in fin. prin. ⁊ ibi etiam Bal.

d ❡ Calendarium. quid ſit calendariū habes hic melius quam alibi. Et ita dicit Bartol. licet iſtum text. non alleget in lege vxori. la. iiij. et in. l. fina. infra de vſufruct. leg. bene facit text. in lege vxorem. §. legauerat. infra eodem.

e ❡ Locatores roncinorum. nota quod locatores roncinorum ſiue equorum dicuntur mercatores et qui dicantur negotiatores. vide pulchre Bartol. in rubri. C. de naui. libro. x. et eſt prima rubri. ipſius libri. ⁊ ibi habetur qui dicantur candelarij an facientes candelas an vendentes tantum. Adde tamen ſecūdum domi. An. et Per. de ancha. in capitu. fina. de vi. ⁊ hone.

clerico. vt refert Ro. in. l. ſi publicanus. §. primo. de publi. quod differentia eſt inter negotiatorem ⁊ artificem: quia negotiator eſt ille qui emit vnam rem et 3
non mutata forma illam vendit vt lucretur. artifex eſt ille qui rem emit: ⁊ mutata forma vēdit: vt eſt qui emit ferrū ⁊ facit enſes: vt eſt text. lxxxviij. diſtin. 2
paratum. quod not. ad limita. c. quāq̄. de cenſi. in. vj. ⁊ no. ad ſtatuta loquentia de mercatoribus: quia iſti appellatione mercatorum non continentur: vt dicit text. in. d. c. paratum. quod eſt no. ⁊ adde quod mercatores proprie dicuntur a merce: ⁊ ideo emptores ſeruorum vel b
aliarum rerum que non veniunt appellatione mercis non dicūtur mercatores. tex. eſt in. l. mercis. la. ij. de verborum ſignificationi. ibi proprie dicūtur velaliſtarij. ⁊. l. mandatum. §. primo. ſupra manda. facit l. merces. la. j. ⁊ quod ibi nota. de verborum ſignificatio. cogita an ſit verum ⁊ mutuans pecuniam quando dicitur negotiator: vt not. Bald. in. l. j. C. de exerci. dicit etiam do. Anto. in. d. c. fina. in fine. ꝙ qui emit 5
poſſeſſiones vt fructus vendat dicitur negotiator: nihil allegat: ſed eſt tex. in. l. ſi cum villico. de inſti. et c
de dicta differentia inter mercatorem ⁊ negotiatorem ⁊ artificem. vide Federicum in conſilio. cxcvij. quod incipit in chriſti ⁊c. ⁊ de artifice vide quod ſcripſi poſt Bartolum. j. ea. l. §. ornatricibus. ⁊ an appellatione artificum veniat notarius. vide Angelum in conſilio. xxxiij. ⁊ quis dicatur mercator. vide Barto. 1
in tractatu de teſtibus. in ver. de mercatore. ⁊ Bart. 2
in. l. mariti. §. primo infra de adulte. ⁊ vide Bartolū 3
in proemio digeſtorum. ⁊ ad not. hic per Bartolum vide Pau. de caſtro in conſilio. lxvij. incipiēte in chriſti nomine amen. viſo puncto ſupra ſcripto ⁊ alijs de quibus in eo fit mentio in primo dubio. 1

a ℂ Tertio quero. Vide Bartolum. in. l. mariti. §. que ſitum. de adulterijs. ⁊ Baldum in. l. ſecunda. de conſtitu. pecunia. ⁊ Felin. proemi. Grego. col. fi. ver. iiij. limita.

b ℂ In. l. prima. vide Baldum in rubr. de conſtitu. pecu. in fine. ⁊ cum Bart. hic tranſit Petrus de anchara in cap. canonum ſtatuta. in ver. quis dicatur mercator: an autem appellatione mercatoris vel artificis veniat diſcipulus. vide Bart. in. §. ornatricibus. j. eodem. d 2

c ℂ Dote. Sed quid de legato: vtrum ſit negotiatio: vel mercantia. dic quod non proprie ⁊ ideo nō debet ſolui gabella: vt tenēt Bar. ⁊ doc. poſt gl. in. l. cetera. §. ſi quis. de leg. j.

d ℂ Si ex officio. quero: adde bar. in. l. ſi nō ſortē. §. libertus. de condi. inde. 3

e ℂ Nō fit mutatio. vide bar. in. l. falſa demōſtratio. §. j. de cōdi. ⁊ de. ⁊ bar. ⁊ bal. in. l. pe. ſ. de ſenatu. ⁊ facit ad no. q. bal. in. l. q̄ſq̄s. in fi. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ qđ no. gl. in. §. q2 vero. in aut. de fide inſtr. e

qđ facit ad ſtatuta que dicūt ꝙ libris mercatorū credat̄ in certa quātitate. ℂ Circa iſtā legē quero tres. q. Primo † quero: ſi aliquis eſt mutuator: vtrū a
dicatur mercator vel negotiator. hic 4
videtur tex. ꝙ ſic: quia hic interuenit cōtractus: ergo dicitur negotiator. In cōtrarium eſt caſus in. l. in eū. in prin. ſupra de inſtito. Ad hāc legem rn̄deo: q2 dz intelligi qn̄ interuenit cōtractus vltro citroq̄ obligatorius. ⁊ illa eſt ꝓprie negotiatio vel mercatura. ℂ Quero: † aliquis nō facit alios ꝯtus niſi qđ locat poſſeſſiones ſuas: ⁊ aliorꝫ poſſeſſiones cōducit an dicatur negotiator ſiue mercator. Rn̄. nō. tex. vt i. l. ſi cū villico. ſ. de inſtito. Oportet enī vt dicat̄ quis mercator vel negotiator qđ faciat negotiationē queſtuariam ex qua aliquid queratur: ſed ꝑcipere fructus de ſua poſſeſſione: non dicit̄ aliquid de nouo q̄rere. ℂ Tertio quero[a] mercator ſeu negotiator dicitur vt vidiſtis. † quid ſi ſemel emit pannos ⁊ vendidit pānos vtrum dicetur mercator pannorum. Et videt̄ ꝙ ſic: q2 procurator dicitur qui ſemel eſt ꝓcurator conſtitutus. ⁊ imperator dicitur qui ſemel imperat: vt no. in prima cōſtitutione. ff. veteris. ⁊ tutor dr̄ ille qui ſemel tuet̄. vt. l. j. §. j. ſ. de tut. Item expilator dr̄ qui ſemel expilat hereditatē. j. de effract. l. j. §. expilatores. Sic ergo q̄ ſemel mercat̄ mercator dr̄: ⁊ ſic ncīa verbalia verificant̄ in vno actu. In contrarium eſt caſus in. l. j[b]. in princi. ⁊ ibi glo. ſ. de tribu. vbi ſepius dz facere. Ad contraria reſponde: q2 ibi loquuntur in officijs que quis aſſumit ab alio non a ſeipſo: vt dico de imperatore ⁊ de procuratore ⁊ ſimilibus. vel quādo aſſumeret a ſeipſo ſi aſſumeret cum delicto: vt expilatores effractores ⁊ ſimiles. ſed in alijs officijs que q̄s aſſumit licite a ſeipſo requiritur exercitium: quod ſepius quis fecerit. ⁊ hoc dixi in prima lectione. ff. veteris. facit ad. q. † quam vidi de facto. dicit ſtatutū qđ mercatores in mercātijs accipiāt florenos pro tanta quātitate: quero q̄d in dote[c] vtrum dos dicat̄ mercātia. videtur ꝙ ſic: q2 hic eſt cōtractus vltro citroq̄ obligatorius. Contrariū dico: q2 non eſt actus q̄ſtuarius. Itē q2 iſte cōtractus nō recipit reiterationē cōtinuatā que requirit̄ vt dicat̄ quis mercator. vt. d. l. j. in prin. de tribu.

1 ☞ Artificiū extinguit nomē officij non ecōuerſo.
2 Officiū ⁊ artificium qualiter differant.
3 Promittēs dare ſchachū matū cum pedona an obtineat ſi dat cum pedona effecta regina.

1 **Si ex officio.** Artificium † extinguit nomen officij. non econuerſo. h. d. ⁊ eſt pulcher. §. Ad declarationem ſcias quid ſit officium: q̄d artificiū. ℂ Contra iſtū. §. opp. quia iſta mutatio qualitatis non extinguit ſubſtātiā legati: vt. l. tutelas. ſ. de cap. di. Dicit glo. hic fuerūt legati ſerui ſub nomine officij non ſub nomine proprio. ℂ Itē opp. j. prox. §. So. vt ibi videbitis. ℂ Oppo. de. l. ſi cui. ſ. quib. mod. vſufru. amit. Solu. vt in glo. ⁊ bene. ℂ Quero[d] que ſit differentia inter artificiuꝫ ⁊ officium. † Dic. officium eſt qđ habet̄ a natura ſine doctrina: ſed artificium eſt qđ nō pōt haberi ſine doctrina. ℂ Quero que eſt rō ꝙ artificiū extinguit nomen officij ⁊ ecōtra. Dic vt in gloſ. ⁊ bene. ℂ Quero vltimo quid ſi mutauit ſtatum de officio vno ad aliđ officium. gl. dicit ⁊ bene quod legatum extinguitur ſicut enim extinguit̄ ſi mutat̄ de vno artificio ad aliud artificium vt hic ⁊. l. textoribus. ſ. e. ita qn̄ mutat̄ de vno officio ad aliud offm̄. Hic. §. inducit̄ ad. q. † de ludo ſchachorum aliq̄s promiſit dare ſchachū matum cum pedona demū dedit cū pedona facta regina vel verſa an videatur obſeruaſſe ꝓmiſſa. Quidā qđ ſic: q2 per augmentum dignitatis non fit mutatio[e] vt. l. 3

pe. ſ. de ſe. Alij cōtra q2 qn̄ fit regina fit mutatio de a
officio ad artificiū. ideo ⁊c. q2 deſinit habere virtutē peditis ſm̄ Ric. mal. vt refert Cy. l. ij. C. de ſuſpe. tu. b

a **Si vnus.** [a] Seruus cedit legato eius artificij in quo plus verſatur. hoc dicit. facit. l. pediculis. §. argento. de auro ⁊ argen. leg. et quod ibi dixi. quod facit ad multa.

1 ☞ Artificum appellatione in beneficijs et legatis veniunt addiſcentes. ſecus in priuilegijs.
2 Statutum loquens de artificibus quando comprehendat addiſcentes.

Ornatricibus. Legatis ornatricibus cedunt ſcholares illius artificij. hoc dicit. ℂ Not. text. ibi omne artificium ⁊c.
1 Not. quod † appellatione artificij[b] continentur addi-
b ſcentes contra ea que dixi in. l. prima. §. nec caſtrenſe j. de coll. bo. vbi dixi quod ſcholares non dicuntur habere quaſi caſtrenſe peculium. licet doc. ⁊ aduocati ſic. quod videtur cōtra hāc legem. Breuiter puto hoc debere intelligi in caſu ſuo fauore legati: vbi fit latior interpretatio. vt. l. in teſtamentis. infra de reg. iur. Idem in beneficijs: vbi fit latiſſima interpretatio eadem ratione. ſecus in priuilegijs: quia tunc appellatione artificij non continentur addiſcētes. vt. l. prima. ⁊ ibi no. ⁊. l. fina. C. de excu. artifi. lib. x. Et hoc
2 eſt vtile † ad ſtatuta que loquuntur de artificibus q2 eſt recurrendum ad diſtinctionem vtrum contineat̄ beneficium vel priuilegium: vt. ſ. dixi vt ſic addiſcentes contineantur vel non.

Ouibus. Aliter habuiſtis ſupra eodem. l. cū quereretur. ſed puto hoc eſſe ſecundum conſuetudinem quarūdam contratarū. nam ſecundum contratas iſtas eſſet cōtrariuꝫ. quia vendita oue videtur venditus agnus. ⁊ eadem ratione in legato pro hoc quod habuiſtis in. l. vinum. j. de vi. tri. ⁊ ole. leg.

1 ☞ Auium appellatione an cōtineantur galline. 1

1 **AVibus.** † Not. hic quod appellatione auium continentur pulli. ⁊ galline. quod facit ad multa neſcio tm̄ ſi conſuetudo obſeruat. 1 f

c q **Vi ſaltum.** Verbum ſolet[c] denotat perpetuitatem. h. d. 1

d i **Vlianus.** Qui omne dicit nil excipit. h. d. [d] vide quod dixi ſupra de leg. j. l. ſerui electione. §. j. 2

Ex his. Verba enūtiatiua futuri euentus nō inducunt diſpoſitioneꝫ. h. d. vidiſtis ſimile in. l. pater filium. §. fundum. ⁊ quod ibi dixi ⁊ in l. pamphilo. in prin. ſ. eo.

Seruos. Hec conditio ſi meus erit: intelligit̄ inſolidūꝫ ſi teſtator hoc ſenſerit. hoc dicit. alias enim niſi teſtator hoc ſenſerit: ſecus eſſet: vt. l. ij. ſ. de condi. inſti. ⁊ de leg. j. l. ſtichum qui meus erit. ⁊. l. ſi quis ſeruos. j. eo.

1 ☞ Ad quem ſpectat interpretatio volūtatis teſtatoris ⁊ qualiter interpretari debeat.

e **NOn aliter.** [e] Pone caſum per. l. librorum. §. quod tamen caſſius. ſ. eodem. ℂ † Oppo. ⁊ videtur ꝙ ſpectat ad iudicem interpretatio voluntatis: vt. C. de fideicom. l. voluntatis. Solu. debemus recurrere ad iudicē vt ibi. ſed iudex debet ſeruare hunc ordinē: q2 primo dz videre quid ſenſit teſtator vt hic: ⁊ in. l. in cōditionibus. in prin. j. de cōdi. ⁊ demō. ⁊. l. pater ſeuerinā. §. cōditionū. eo. tit. Sed ſi hoc nō apparet debemus inſpicere qđ eſt veriſimile. q̄ veriſimilitudo attēdit̄ ex multis. ſ. de leg. j. ⁊. l. ſi ſeruus pluriū. §. ſi. ⁊ clarius per Dy. in. c. inſpicimus de reg. iu. lib. vj. ⁊ ſi illud veriſimile nō apparet recurritur ad primā ſignificationē verborum vt hic. ſꝫ ſi eſſent plures ſignificationes quarū vna eſſet ꝓpria: alia impropria: ſtaremus ꝓprie ſignificationi: vt. l. j. §. ſi is qui nauē. ſ. de exer. ſed ſi eſſent plures ſignificationes ꝓprie: tūc habemus inſpicere qđ eſt minimū: vt. l. apud iul. §. ſeio. alr̄s eſt ſub. l. idē iulianus. ſ. de leg. j. ⁊. ſ. eo. l. q̄ cōcubinā. §. cū ita. ⁊ hoc in vltimis volūtatibus. In ſtatutis aūt qualr̄ debeāt verba interpretari nō dico hic. dixi plene i. l. oēs populi. de iuſti. ⁊ iure. ℂ Vltimo cōtra iſtā. l. videt̄. ſ. de lega. j. l. iiij. vbi nō ſtatur voluntati defuncti lꝫ de ea cōſtet. Sol. ibi ideo: q2 teſtator errauit in noīe appellatiuo. cetera dic vt i gl. q2 ſunt explanata per precedentia. f

1 ☞ Iuuenis dicitur qui inter ſeniores non numeratur.

1 **Titius.** † Quilibet iuuenis[f] dicitur qui inter ſeniores nō numerat̄: ſed debet intelligi ſcđm conſuetudinem ciuitatis.

1 ☞ Lane appellatione q̄d cōtineat̄.
2 Indefinita quod non equipolleat vniuerſali.

SI cui lana. Appellatione lane continetur lana etiam a pellibus animalium mortuorū nō ſeparata ſuccida vel purgata ⁊ filata vel non dummodo non ſit tincta: nec ad formā tele redacta: vel ad

ℂ Si vnus. vide tamen tex. ⁊ ibi Barto. in. l. ſeruis vrbanis. §. lecticarijs. j. eodem.

b ℂ Ornatricibus. appellatione artificij. vtrum appellatione doctoris contineantur ſcholares. text. videtur quod in proemio decretaliū vbi inter eos ponitur copula ⁊ ibi per Ioan. an. et do. An. etiam tangit in ꝓemio. vj. et Bar. ⁊ doctores in. l. j. in fi. ſ. ſoluto matri. ⁊ vide Imo. in d. ꝓemio. ⁊. d. l. ſi. ad fi. ⁊ ibi per Bal. i pe. col. ⁊ Pet. de ancha. in. c. canonum ſtatuta. in verſi. quero q̄s dicat̄ mercator. adde tamen quod doc. nō veniūt appellatione artificū: vt probatur in. c. relatum. el ij. de teſt. in vj. quod ē ſingu. not. ſecundum Petruꝫ de anchara. ⁊ Imol

c ℂ Qui ſaltū. verbū ſolet. no. de verbo ſolet adde Barto. in l. mella. de ali. leg. et ibi poſt eū.

d ℂ Iulianus. hoc dicit: ⁊ iſtum tex. pro ſing. alleg. Imo. in. l. ſi domus. de leg. j. ⁊ facit ad no. q. tactam per Bald. in l. a procuratore. C. manda. ⁊ adde Bald. in. l. predia. in. iij. col. C. de fideicom.

e ℂ Non aliter. ad limitationē huius vide Bar. in. l. j. §. j. l. ſi. ſ. de pecu. ⁊ in rub. de ope. no. nuntia.

f ℂ Titius. iuuenis. q̄s dicat̄ iuuenis. ⁊ vide Bar. i. l. j. C. de emē. ꝓpin. qđ no. Cy. i. l. ſi infanti. de iure delib.

alium ſpecialem vſum deputata. h.d.
1 ❡ Nota † ꝙ ea lana q̄ nō eſt ſeparata a pellibus cōtinet̃ appellatione lane ⁊ etiā ipſa pellis. qđ intelligo de animalibus mortuis nō de viuis: q: tunc ſecus: vt. l. ligni. §. proinde ſi ſiluā. ſ. e. Itē qđ dicit de pellibus. intelligo de illis q̄ habent̃ ſolū ꝑpter lanā: vt ille que veniūt de Sardinia q̄ appellant̃ buldrones: ſecus ſi principaliter habeant̃ propter pelles: ſecūdario ꝑpter lanā. nō ergo haberet̃ a patrefa. vt la- c na. ar. ſ. de vi. tri. ⁊ oleo leg. l. ſi quis vinum. Itē ꝙ dicit̃ de lana anſerina qđ appellatione lane contineat̃ vſus noſtre regionis nō admittit. ❡ Ad primum qđ dicit̃ qđ lana tincta nō cōtineat̃ appellatione lane. ❡ Opp. de l. pediculis. §. labeo. ſ. de au. ⁊ argē. le. Solu. vt in glo. ſed Mar. dicit ibi dixit oēm. hic indefinite dicit lanā. ⁊ ſic 2 eſt hic caſus † ꝙ indefinita non equipollet vniuerſali. qđ examina vt per Dy. in rubri. extra de reg. iur. lib. vj. dicā latius in. l. ſi pluribꝰ. ſ. de lega. ij.
1 ☞ Verbum ſuus ſua ſuū: quomodo accipiatur.

a **Cum ſue.** [a] Hec lex cū ſequētibus tractat bonam materiā: ſui dicunt̃ ſerui qui ad aliquē pertinēt iure dnīj vel quaſi: ſecus ſi iure vſuffru. vel pignoris. Itē ſecus in his qui ad vēdedū habent̃ vt ſunt vicarij ſeruoꝝ. cōes vero ſerui ſui dicunt̃. h.d. cū tribus. ll. ſeq. videris hic ſignificatione verbi ſuus. ❡ Oppo. ꝙ ille de- b minum [b] dicat̃ ſeruus quē quis poteſt vēdicare. vt. l. quintus. §. argēto. ſ. de 1 au. ⁊ argē. le. ſed ſeruū bona fide poſ- 2 ſeſſum nō pōt quis vēdicare. Rñ. certe imo pōt vēdicare per publicianā. d ita hic intelligo. ⁊ plene expediui in. l. cōtraria. ❡ Itē oppo. de. l. ſ. §. ſ. ſ. ad ſill. ſol. vt ibi dixi. Itē dicitur qđ ſerui 1 quos habet pignori nō continentur. Contra. ſ. de ſupel. le. l. legata. §. ſi ſol. vt ibi patet: q: ibi habebat pignori ꝑ tanta quantitate quod quaſi habe- 2 batur pro derelicto a dn̄o. ſimile habetur in. l. antepe. in prin. ſ. eo. Itē dr̄ hic ꝙ ſerui oēs cōtinent̃ appellatione ſeruorū. cōtra in. l. iul. §. ſeruos. ſ. eo. Solu. illud eſt verū ſi probet̃ cōtrarium: ſed in dubio obtinet hoc. ❡ Quero
1 † vtrū ſerui vicarij ſuorū appellatione cōtineant̃. Rñ. hic eſt opi. inter Ro. ⁊ Jac. ⁊ hoc ex duplici litera q̄ hic cōti- 1 netur. nā quidā habēt literā affirmatiuam: alij negatiuā nō cōtineri. Quid dicemꝰ: Breuiter in caſu legis noſtre

a ❡ Cū ſue. vide bart. in rubri. ſ. de ope. no. nunl
b ❡ Oppo. ꝙ ille deminū. ⁊ idez dic ſi teſtator dixiſſet ſeruos ꝑprios lego ſm Bald. in. l. fin. §. ſ. C. de leg. ⁊ contra. l. quos autē ſeruos que huic cōtrariat̃ facit l. hoc legatum. ſ. eo. ſolu. vt ibi dixi.
c ❡ Nōmis. vide Old. in ꝯſil. clxviij. i princ.
d ❡ Queſi. Qui abeſt cauſa ſtudij habet̃ pro preſente. ⁊ adde q̄ habent̃ i lege teſtamēto. ⁊ ibi Bart. ſ. de ali. le.

puto opiñ. Ro. eſſe verā: q: hec dictio ſuus: intelligit̃ ſm ꝓferētis volūtatē: ſ; ſi verbū ſuus ſua ſuū ꝓfert̃ ab alio. ſc; a ſtatuto vel a lege qua diceret publicent̃ bona ſua vel in ꝯtractu. vt vēdidit oīa bona ſua: vbi verba intelligunt̃ ſm ꝓferētis volūtatē: tunc ſtatur opi. Jo. qđ ꝯtineant̃ vicarij: rō q: h; ptātē vēdicādi: vt. l. quintꝰ. §. argēto. ſ. de au. ⁊ argē. le. ⁊ ibi: hoc etiā examinaui. ⁊. l. ſolum. §. meū. ſ. de rei ven. Bar.
☞ Conſuetudo regionis teſtatoris vel vbi ſita eſt res que attendatur in vltimis voluntatibus et que in contractibus.

Nominis. [c] No. tex. ibi vnde fuit ⁊c. ❡ Oppo. dicit̃ hic ꝙ minimi vident̃ legati. Cōtra imo medij vt. l. q̄ lancē. ſ. de auro ⁊ argē. le. ſolu. vt ibi no. ⁊. l. apud iul. §. ſeio. al's eſt ſub. l. idem iulianus. ſ. titu. ij. ❡ Itē op. qđ inſpiciat̃ cōſuetudo vt. ſ. tit. ſ. l. ſi cui. dicit Dy. ibi erat dubiū de quātitate. hic de qualitate. Et eodē mō ſoluit Pet. Tu dic ⁊ melius: vt ibi dixi. ❡ Opp. de. l. ſi ſeruus pluriū. §. ſi. ſ. ti. ij. vbi ex alijs pōt apparere volūtas defuncti quā ex his q̄ hic dicunt̃. Sol. cōcedo cōtrariū: q: quocūq; mō cōſtet de volūtate defuncti vel cōtrahentiū ſufficit vt not. ſ. de reg. iur. l. ſemper in ſtipulationibꝰ. ⁊ ibi gl. q: ex qualitate rei vēdite preſumit̃ quātū eſt pretiū. Itē dr̄ hic † qđ inſpicietur cōſuetudo regionis de qua regione intelligit̃. certe de regione vñ ipſe fuit. vt hic qđ not. ❡ Op. in his q̄ pertinēt ad deciſionē d; inſpici conſuetudo loci vbi eſt res de qua agit̃ vt. l. ſi fundus. de euic. Sol. qñq; emanat dubium circa diſpoſitionem propter naturalia vel accidētalia ipſius diſpoſitionis. nō tñ emanat ex verbis: vt ſi vēderes rem. et eſt dubium an debeas cauere vel ſatiſdare: ⁊ tūc loquitur. l. ſi fundus. de euic. qñq; dubium pēdet ex verbis: ⁊ tūc debet inſpici cōſuetudo regionis: vnde eſt ꝓferēs: vt hic ⁊ hoc in vltimis volūtatibus. Sed in cōtractibus ſi dubiū emanat ex verbis: h; locum materia. l. veteribus. ſ. de pac. Itē no. hic de contextu iſto facit. l. qui filiabus. in prin. ſ. de leg.
☞ Cleric' exiſtēs in ſtudio an videatur reſidere. Scholaris ſtans in ſtudio etiam ſi ſtat per decē annos non efficitur ciuis.

Quaeſitum. [d] Qui ſtudiorū cauſa abeſt abeſſe nō videt̃. h.d. Simile. ſ. de fun. inſtru. l. ſeſe. §. pāphile. Iſta. l. eſt in ar. † pro clericis qui vadūt ad ſtudendū vt videant̃ reſidere in eccleſia ſua ⁊ tanq̄ reſidentes in eccleſia debeant habere prebendas ſuas. de quo habetur in. c. relatū. extra de cle. nō reſi. iſta. l. facit cōtra gloſ. †. l. ſ. C. de incol. que dicit qđ ſi ſcholares ſtāt in ſtudio per x. annos efficiuntur incole. quod eſt falſum: q: ſi ſtarent per mille annos non efficerentur ciues ex quo habēt animum ad domū redeūdi ⁊ retinendi domicilium: vt. d. §. pamphile. ⁊ hic. ⁊. l. nihil. ſ. de capti. et poſtli. re. ⁊ hoc tenet Dy. ⁊ tāgitur per glo. in. l. heres abſens. ſ. de iudi. ⁊. l. lex cornelia. §. domū. ſ. de iniur. ⁊ ibi de hoc dixi.
☞ Genus an reſtringatur per enumeratione ſpecierum ſequentium.

Medij. Genus in medio poſitum ex precedētibus ⁊ ſequentibus reſtringitur. h.d.

Quid in dubio ſi per legatariū nil probat̃. glo. dicit a qđ id tantū videt̃ relictū qđ haberet in fundo ſem- b proniano. vt. l. nā quod liquide. §. ſi. ſ. de pe. leg. Sed in contrariū facit. l. queſitū. §. penul. ⁊ ſi. ſ. de fun. inſtru. dicit glo. ibi apparet voluntas defuncti. ſed certe imo loquitur in dubio. Sed Dy. tenet primā opin.
1 per. l. ſi. C. ſi cui dulcia. de vi. tri. ⁊ oleo le. † ſed certe ibi genus ſequēs reſtringit̃ per precedētia. ſ; hic genus precedēs reſtringit̃ per ſequentia ſm iſtam opi. Preterea ibi genus fuit quoddam adiectiuum neutraliter poſitū. Quid dicemus: Reſpōdeo duobus modis. primo ꝙ hic preceſſit numeratio ſpecierum 1 ⁊ eſt ſecuta. genus vero fuit poſitum in medio: ideo reſtringit̃: in cōtrario ſecus. ⁊ hoc tenui in. l. queſitū. §. penul. vel aliter ⁊ forte nō male: non eſt verū dicere in. l. noſtra: quod genus precedēs reſtringatur per id quod ſequitur poſtea. hoc eſt per enumerationem ſpecierum: ſed magis reſtringitur per adiectionem 1 loci: que loci adiectio oīa reſpicit vniformiter cū in eadē oratione poſt omnia ponatur. arg. ad hoc. l. mulieri. in ſi. ſ. de condi. ⁊ demonſtra. Et qđ hoc ſit verū apparet hic in tex. de hac clauſula qualiter referatur ad precedentia. dixi in. l. licet. de lega. ſ.

Predia. Ea videntur eſſe in fundo q̄ ibi ſunt vt perpetuo ſint. h.d.

a **Peto.** [a] Quero que eſt ratio quod reliqua non videntur legata. Quidā dicunt quia ibi nō erant vt perpetuo ſint. Vel aliter ſm Jac. de are. reliqua ⁊ cetera debita non reſpiciunt certum patrimonium: ſed totum vniformiter: vt. l. ſi fideicom. §. tractatum. ſ. de iudi. ⁊. l. ex facto. ſ. de here. inſti.
1 ☞ Statutum qđ extrahens bladū puniatur an habeat locum in extrahente farinam.

b **Illud.** [b] Appellatione materie non continetur materiatum quod ad ſui materiā reuerti
c non poteſt. h.d. ❡ Facit [c] ad ſtatutum † quod dicit
1 quod ſi quis portauerit frumentum extra ciuitatem in tantum puniatur: quid ſi portat farinā: Certe ſm propriā ſignificationē nō tenetur: q: nō poteſt redigi
d ad ſuā materiā [d] vt hic. ita dicit Dy. In cōtrariū eſt ratio ſm qđ vidiſtis in. l. ſi cui lana. ſ. eo. quod lana ſiue ſit filata ſiue non donec ponatur in tela cōtinetur appellatione lane: ⁊ ſic donec perueniat iuxta finem proximum ad quem deſtinatur: ſic in propoſito appellatione frumenti cōtinetur farina donec ex ea 1 fiat panis. arg. d. l. ſi cui lana.

Cum vir. Res eſtimate in dotem date nō cōtinentur in legato empti vel parati ſi non fuerunt ad vſum tradite. h.d.

Rebus. Que caſualiter abſunt abeſſe non videntur: ⁊ que caſualiter adſunt adeſſe non videntur. hoc dicit. facit infra eodem. l. ſi ita legatum.

e **Si chorus.** [e] Quod operatur genus quo ad omnes: idem operatur particulariter quo ad particularia. hoc dicit. vel aliter. Non refert vtrum vniuerſaliter vel particulariter vel ſingulariter res diſtinguantur. ❡ Oppo. ſupra titu. ſ. l. iiij. v. ⁊ vj. Sol. fateor qđ omnia viden- e tur legata: tamen quo ad ſeparationem legatorum eſt differentia: vt ibi. Item quo ad actionem de euictione: vt. l. ſi domus. §. ſ. ſ. titu. ij. et. l. ſerui vēditor. de euic. Item eſt differētia quo ad peti. formandam. ⁊ hoc colligitur ex gloſ. quam habes in. l. ſcire debemus. de verborum obliga.
☞ Qualiter probatur communis d vſus loquendi.

His verbis. Nūmi repoſiti vt mutuo dentur non videntur eſſe in loco. ſecus ſi vt ibi perpetuo ſint. h.d. ⁊ eſt. §. not. facit pro † his qui volunt probare cōmunem vſum loquendi: vt ſufficiat dicere ſe hoc audiuiſſe a ſenibus quod declara: vt. l. labeo. de ſupel. lega.

Area. Oppo. de. l. ſeruum filij. §. ſi aree. ſ. eo. titu. ij. Sol. vt ibi. non inſiſto hic.

Seruus. Oppo. de. l. qui res. §. areā. ſ. de ſolu. ⁊ de adimen. leg. l. cum ſeruus. Solu. hoc ex volūtate noua ad legatarium pertinet: alias ſecus. ⁊ ſic concordat cum contrarijs.

Coniunctum. Dicitur quod hic faciūt partem ſibi per concurſum quando hoc eſt verum. Dicit glo. ſiue re tantū: ſiue re et verbis: ſiue verbis tantū ſint cōiūcti. glo. bene dicit preterq̄ in tertio caſu: q: qñ verbis tantū ſunt coniūcti: tunc ab initio non vocantur niſi ad partē licet pars alterius poſſit ſibi accreſcere: ⁊ ſic ſibi partes nō faciunt per concurſum: vt. l. ſi duobus. §. fina. ſ. tit. ij. et. l. re coniuncti. ſ. eo.
☞ Quando appellatione viri veniat puer: ⁊ quādo appellatione muliebri contineatur ... mo. rei vendi. ⁊ Barto. in. l. prima. C. de ero. mili. anno. libro duodecimo per illum textum. ⁊ adde q̄ not. moder. in. l. imperator. de appellatio. ⁊ Barto. ⁊ docto. in. l. cetera. §. ſed ſi quis. ſ. titulo ſecundo. ⁊ Bar. in. l. ſi quis poſt hoc. C. de edi. prima. ⁊ de queſtione Bar. hic. vide in lib. Guid. de ſuza. in queſtionibꝰ. q. incip. pone queſtio eſt de facto in ciuitate Vercellarum. alle. tex. in. l. iuli. §. ſed et ſi quis. ſupra ad exhi. et ſtatutum prohibens portari vinum extra territorium verificatur in portante vnam flaſcham vini guſtus cauſa. l. prima. et ibi Baldus. C. que res expor. non poſ.
❡ Si chorus. allegat̃ hec. l. ꝙ operatur genus quo ad genus id operatur ſpecies quod ad ſpeciē. et ad hoc vide Barto. in. l. ſi duos. ſ. de admi. tuto.

a ❡ Peto. adde. l. qui habebat. §. ſi. ⁊ ibi Bar. ſ. eo.
b ❡ Illud. Alleg. iſtum tex. cōtra tenet ibi Jo. de imo. ⁊ vide que ibi dixi. And. barba.
❡ Illud. ⁊ vtrū farina ſit fructus predij. vide Bal. in. l. ſ. in. ij. colum. C. de fru. ⁊ li. exp.
c ❡ Facit ad ſtat. ⁊ vide Bald. in. l. ꝙ nō ratione. ff. d leg. and. barb. ❡ Suam materiam. an ſtatutū prohibens extrahi frumentū verificet̃ i farina et ad alias. q. de frumento. vide Bar. l. triticum. de verbo. obli. ⁊ in. l. ſ. §. de eo opere. de aqua plu. arcē. Quid ſi ſtatutu; prohibet portari bladū an poſſit portari farina per Bart. in. l. nō dubiū. in. v. colū. C. de leg. quid ſi prohibet portari vinum an poſſit portari acetū per bal. in. l. ij. C. de peri. ⁊ cō in...

lieris veniat puella.

SErvis. Maſculinum genus cōcipit b femininum nō econtra. h. d. qualiter maſculinum conci piat femininū. dic vt in. l. ſ. ꝟ. de verbo. 1 ſigni. Itē dr hic qđ viris legatis pueri 1 ⁊ puelle cōtinētur. Cōtra. puer ⁊ puella dicuntur minores. xiiij. annis. vt. l. mela. in prin. de ali. ⁊ cib. lega. ⁊. l. pueri. ꝟ. de ver. ſig. ſed vir intelligitur cum peruenerit ad adultam etatē: vt. l. cū quis. §. codicillis. ſ. eo. ⁊ ibi not. ergo appellatione viri nō continetur puer. So. poſſumus dicere quod nomē viri quandoqꝫ ſumit large qñqꝫ ſtricte prout gloſſ. h. d. de nomine mulieris ⁊ hoc placet. Sed quid in dubio quō cognoſcam an hoc nomen vir vel mulier ponat large vel ſtricte? Rñdeo qñqꝫ hoc nomen mulier vel vir adijcit alicui indiuiduo: vt Berta eſt mulier. et Titius eſt vir: ⁊ tūc accipitur mulier. id eſt corrupta: ⁊ vir maior. xiiij. an. ita loquitur. §. codici. Quādoqꝫ profert ſimpliciter nō relatum ad aliquod indiuiduum ⁊ tunc large ſumitur: vt nomen mulier cōtineat oēs qui ſunt in ſexu feminino. ⁊ vir omnes qui ſunt in ſexu maſculino. vt hic.

SErvus. Qui fugit dicitur eſſe in loco a quo fugit. hoc dicit.

QVod his. [a] Oppo. ꝟ. ad treb. l. baliſta. breuiter vt ibi dixit quātamcunqꝫ. hic vero quicquid. ⁊ eſt vera ſolu. ¶ Itē opp. de. l. in fideicō. §. nunqꝫ. ſ. de vſuris. ſolu. ibi dices fuit adiecta gr̄a fideicommiſſi. hic gr̄a heredis de hoc plene in l. in fideicom. ꝟ. ad treb. ¶ Itē oppo. de. l. iij. §. fi. ꝟ. de dot. pre. ſol. vt ibi.

Idem teſtator. Appellatione poſteriorū cōtinentur liberi. h. d.

QVibꝫ rome. Op. ꝟ. de auro ⁊ argen. leg. l. ſi vxori. ⁊. l. queſitū. §. fi. ſ. eo. ſolu. dicit Ro. debentur. ſcꝫ eodē modo quo deberētur ſi eſſent in ciuitate: ⁊ ſatis bñ dicit. vel aliter dic ꝙ ea que erāt extra vrbem cauſa cuſtodie erāt deputata: vt perpetuo eſſent ī vrbe. vnde in vrbe eſſe vidētur ⁊ cedunt legato: vt. ſ. eo. l. queſitum. in fi.

NVper. Pronomen meū adiectū certo corpori ⁊ verbo preſentis temporis facit demonſtrationem ſi in certo corpori taxationem; ſi vero verbo futuri temporis cōditionem. hoc dicit. de hoc plene dixi. ſ. titu. iij. l. ſtichum qui meus erit.

Ita. [b] Inſpici debet vbi res eſſe ſolent perpetuo non vbi caſu deſunt vel abſunt.

☞ Legati appellatione hereditas continetur.

ET fideicommiſ. ¶ † Certe etiam hereditas appellatione legati cōtinetur. vt. l. obuenire. de verb. ſigni. ⁊ dixi in. l. filium. §. ſi legata. ꝟ. de leg. preſtan.

☞ Caſus poſitio.

2 Teſtator per legatum factum ſecundo quando videatur adimere a primo.
3 Coniunctio verbalis inducitur quando plures perſone in eadem oratione ſolute ponuntur: ſecus ſi in diuerſis orationibus.
4 Iſti quibus eadem res legatur in diuerſis orationibus dicuntur verbis diſiuncti: ſed re coniuncti.
5 Expreſſio eorum que tacite inſunt de voluntate aliquid operantur: ſecus ſi inſunt ex neceſſitate.
6 Coniuncti re tantum dicuntur hi quibus eadē res ſeparatim legatur.
7 Si legantur Titio. x. ſeio. x. non dicūtur coniuncti et quilibet habebit. x.
8 Si eadem res ſeparatim duobus legatur hoc acto vt quilibet habeat inſolidum: quod hi nō dicantur coniuncti re.
9 Si Titium inſtituo in dimidia ſemproniū in eadem dimidia inſtituo in qua Titium inſtitui in dubio dicuntur coniuncti re.
10 Si vni tota res legatur: alteri pars: an ⁊ qualiter iſti dicantur coniuncti re.
Totum ⁊ pars poteſt accipi tribus modis.
11 Coniuncti verbis tantum qui dicantur.
12 Copula poſita inter diuerſas orationes quando inducat coniunctionem verbalem.
13 Coniūctio verbalis an inducatur per nomina diſtributiua quiſquis quilibet ⁊ ſimilia.
14 Coniunctio verbalis an inducatur per aduerſatiuā autem: vero: ⁊ ſimiles.
15 Alternatiua quando inducat coniunctionem verbalem.
16 Coniuncti re ⁊ verbis quando ⁊ qualiter dicantur.
17 Coniunctio legalis quot modis contingat ⁊ quibꝰ caſibus.
18 Coniuncti coniunctione legali dicuntur coniuncti re et verbis.
19 Coniunctio operatur tres effectus.
20 Ius accreſcendi an habeat locum inter coniunctos re tantum.
21 Ius accreſcendi inter coniunctos re tantum in vſufructu habet locum poſt emolumentum queſitum: ante vero habet locum ius non decreſcendi.
22 Ius non decreſcendi habet locum inter coniunctos re tantum in proprietate.
23 Ius accreſcendi quando habeat locum inter cōiunctos verbis tantum.
24 Ius non decreſcendi quod habeat locum inter coniunctos re ⁊ verbis: Et quando ius accreſcendi.
25 Ius accreſcendi qñ habeat locum inter diſiūctos.
26 Ius accreſcendi qñ et in quem ſucceſſorē tranſeat.

a ¶ Quod a his. ad limitationē vide Ro. notabili. xxxvij. qđ no.

b ¶ Si ita. facit ad. q. de qua dixi poſt bar to. i. l. cum de lanionis. §. ſabinus. ꝟ. de fund. inſtru.

Ius accreſcendi accreſcit portioni ⁊ non perſone.
27 Quis coniunctus preferat in iure accreſcendi quando ſunt duo vel plures re tantum coniuncti omnes admittuntur ad ius accreſcendi: nec vnus preferatur alteri.
28 Coniuncti verbis tantum quia poſſunt eſſe diuerſimode: ⁊ ideo inuicem poſſunt preferri.
29 Coniuncti per nomen collectiuum preferuntur coniunctis per copulatiuam.
30 Inter coniunctos re ⁊ verbis an detur prelatio.
31 Plures habentes ius accreſcendi ſi ſint diuerſe conditionis quomodo inuicem preferantur.
32 Portio decedentis habentis cōiunctum re tantum ⁊ coniunctum verbis tantum: vtriqꝫ accreſcit.
33 Subſtitutus in dubio prefertur coniuncto.
34 Si ſubſtitutio non habet locum an portio reuertat ad coniunctum vel ad venientes ab inteſtato.
35 Ius accreſcendi quod tolli poſſit per teſtatorem in teſtamento.
36 Voluntas teſtatoris ita probatur ex actu inualido quemadmodum ex actu valido.
37 Quando vnus ⁊ idem eſt coniunctus idem etiam ſubſtitutus coherede ſuo tunc per inuicem ſubſtitutionem non impeditur neqꝫ tollitur ius accreſcēdi.
38 Quando alius eſt coniunctus alius ſubſtitutus et ſubſtitutio deficit preteritione poſthumi tunc impeditur ius accreſcēdi ⁊ deuenit portio ad veniētes ab inteſtato: ſecus ſi ſubſtitutio deficit alio modo.
39 Coniunctus in legato prefertur ei a quo eſt relictū: et ſic heredi.
40 Ius accreſcendi quando habeat locum.
41 Qui non admittitur ad partē nec admitti ſperatur non facit partē: ideo ius accreſcendi non impeditur.
42 In legato facto pluribus ob cauſam non reiterabilem: vt puta alimentorum non habet locum ius accreſcendi.
43 Legatarius ſi admittitur ad partem ſuam de iure ſpeciali ⁊ contra voluntatem teſtatoris tunc non habet ius accreſcendi.
44 Legatarius admiſſus ad partem de iure ſpeciali ſecundum voluntatem teſtatoris nō habet beneficiū iuris accreſcendi quando heres a quo preſtandum eſt legatum admittitur contra voluntatem defuncti ſecus ſi ſuccedit ſm voluntatem.
45 Minor admiſſus ad legatum per reſtitutionem in integrum ⁊ ſm voluntatē defuncti hꝫ ius accreſcendi ſi legatum preſtatur ab illo qui etiā ſuccedit ſꝫ voluntatem defuncti.
Ius accreſcēdi accreſcit portioni ſi nō perſone. ⁊. ſ. nume. 26. ⁊. ꝟ. nu. 48.
46 Inter ſuccedentes per edictum ſi qs omiſ. cā. teſta. habet locum ius accreſcendi.
47 Ius nō decreſcendi qđ hꝫ locum: etiam qñ quis venit de iure ſpeciali indiſtincte.
48 Stante ſtatuto ꝙ femine non ſuccedant patri filijs maſculis extantibus ſi aliquis decedit relictis duabus filijs. item ⁊ filiabus: ſi vnus ex filijs repudiet partem ſuam vel aliter excludatur portio hec deficiens accreſcit fratri in totum ⁊ non ſororibus.
49 Ius accreſcendi qđ non habeat locum regulariter in portione que deficit poſtqꝫ fuit acquiſita ⁊ quibꝰ caſibus locum habeat.
50 Ius accreſcendi qualiter ⁊ ad qđ habeat locum.
51 Portio deficiēs accreſcit legatario inuito per ius non decreſcendi.
52 Portio deficiens per ius accreſcendi non accreſcit legatario inuito ſed volenti.
53 Portio coheredis deficiens qñ accreſcat coherede etiam inuito.
54 Portio deficiens an ⁊ qñ accreſcat collegatario vel coheredi per ius accreſcendi cum onere vel ſine.
55 Ius non decreſcēdi quot modis operetur vt portio deficiens accreſcat collegatario vel coheredi cum onere vel ſine.
56 Portio deficiens accreſcit pro portionibus hereditarijs vel legatis.
57 Portio que accreſcit taliter accreſcit quod petitur eadem actione qua prima.
58 Ius accreſcendi an trahatur ad bona impuberis cui quis erat coniunctus.
59 Ius accreſcendi quando habeat locum inter coniunctos coniunctione legali in acquiſitione ex teſtamento.
60 Plures heredes vnius legatarij dicuntur coniuncti coniunctiōe legali et quando in eis habeat locū ius accreſcendi.
61 Inter coniunctos coniunctione legali quomodo habeat locū ius accreſcēdi in acquiſitionibus ab inteſtato.
62 Si pater deceſſit relictis duobꝰ filijs ex vna vxore duobꝰ alijs ex alia ſi vnꝰ repudiat: omnes pariter admittūtur.
63 Portio que accreſcit per ius accreſcēdi cōiuncto cōiūctiōe legali an accreſcat ipſo iure. remiſſiue.
64 Itē accreſcat cum onere vel ſine.
65 Ius accreſcēdi an habeat locū in diſpoſitionibꝰ inter viuos inter cōiūctos coniunctione hominis.
66 Feudū vel emphyteoſis ſi cōceditur duobꝰ an inter eos habeat locū ius accreſcendi.
67 Inter coniunctos coniunctione legali in diſpoſitiōe inter viuos an habeat locū ius accreſcēdi ⁊ quando.
68 Ius accreſcendi quod habeat locum in coniunctis coniunctione legali ⁊ hominis.
69 Ius accreſcēdi qđ hꝫ locū in donatione cauſa mortis.
70 Lex vnica codice de caducis tollen. quod habeat locū in donatione cauſa mortis.

RE coniuncti. [a] Lex iſta diuiditur in ptes duas principales, primo

a ¶ Re ſcon iuncti. Ad materiam huius. l. vide p Bal. i l. ſ. C. qñ n pete. par. ⁊ imo. in. l. ſi mihi ⁊ tibi. in pnci. ſ. ti. ij.

loquitur de cõiunctis. ſecundo de effe
ctu coniunctionis. ſcꝫ de iure accreſcẽ
di. ſecunda ibi: prefertur igitur. Item
prima ſubdiuiditur in tres partes: qꝛ
primo loquitur de coniunctis re tãtũ.
ſecũdo de cõiunctis verbis tantum. 2
Tertio ponit ratiõe precedẽtiũ. ſecũ
da ibi: itẽ verbis. tertia ibi: qm̃ ſemp.
Item ſecũda pars principalis. ſubdi-
uiditur in duas: qꝛ primo ponit dictũ.
ſecundo illud probat per argumentũ
a ſufficiẽti diuiſione. ſecũda ibi: quod
ſi re tantũ. ⁊ qꝛ lex eſt breuis ⁊ habet
multos ver. ideo nõ pono ſummariũ.
1 ¶ Venio ad † caſum in terminis quẽ
pono per partes: primo quero qui le-
gatarij ſunt re cõiuncti. Reſpõſio ptꝫ.
Secũdo querit̃ qui dicant̃ verbis cõ-
iũcti. ⁊ ſimiliter ptꝫ rn̄ſio. Tertio q̃ro
quare iſti vltimi dicant̃ cõiuncti ver-
bis nõ aũt re. rn̄det iuriſcõſultus illi
qui ſunt ↄiuncti re: vocantur ab initio
ad ſolidũ legatũ: ⁊ faciũt ſibi partes
per concurſum. ſed in caſu. ſ. proxi. in
tex. poſito: ſemper vocant̃ ad viriles
partes tã ab initio quã ex poſt facto.
merito non põt dici re coniuncti: ſed
verbis tãtũ: vt hic dicitur. ibi quoniã
ſemper ⁊c. In ſc̃da parte q̃ incipit ibi
prefert̃. ſic pone caſum. Vidi que ſunt
cõiuncti re vel verbis: ſed q̃ro de effe-
ctu cõiũctionis: pone vnus legatariꝰ
cuius portio deficit hꝫ aliũ ſibi cõiun
ctũ re ⁊ verbis: aliũ cõiunctũ verbis
tm̃: vel re tm̃: querit̃ cui accreſcit por-
tio defecta ⁊ ſic quis prefertur in iure
accre. Rñ. q̃ꝺ ille qui re ⁊ verbis con-
iunctus eſt prefertur omnibus. h. d.
primo. ⁊ ſc̃dm hoc dictio igitur: ponit̃
inceptiue. Sed quod hoc ſit verũ pro
batur a ſufficiẽti diuiſione ⁊ ſic. Aut
tu dicis q̃ꝺ cõiunctus re tm̃ preferat̃
vel etiã cõcurrat cum coniuncto re vł
verbis: ⁊ certum eſt hoc nõ eſſe verũ.
Aut dicis de coniuncto verbis tm̃ et
non re: ⁊ tunc de hoc poſſet eſſe que-
ſtio: quia eſt coniunctus ex verbis te-
ſtatoris: tñ finaliter veritas eſt ꝙ con
iunctus re ⁊ verbis prefertur coniun
cto verbis tm̃. h. d. ſm̃ lect. Jo. ⁊ Azo.
verã quam inſequunt̃ oẽs citramõ.
ſm̃ hoc ibi q̃ꝺ ſi re ⁊c. expone q̃ꝺ. i. qꝛ
⁊ omnia erunt plana ſm̃ Dy. nam ibi
ponit̃ ratio ſeu probatio precedẽtiũ.
Notabilia collige per ſe. ¶ Venia-
mus ad contraria. primo oppo. ⁊ vr̃
ꝙ cũ duobus ſeparatim eadeꝫ res le 3
gatur ſint legatarij omnino ſeparati
non coniunctim: vt. l. penult. ſ. de vſu-
fruc. accre. ſol. l. iſtaª loquitur cũ idem
teſtator reliquit ab eodem herede di-
uerſis legatarijs lex contraria loquit̃
quando ſunt diuerſi teſtatores vel idem. tamen a di-
uerſis heredibus reliquit eandem rem. Vel poſſes
dicere quod ibi etiam ſunt coniuncti re: tamen quia
non habent ius accreſcendi dicuntur diſiuncti. ⁊ idõ
in iure diſiuncti communiter appellantur. prima ta-
men verior. ¶ † Secundo op. ⁊ videt̃ quod legãdo
ſecũdo videatur adimere a primo. vt. l. ſicut. ſ. de adi
men. leg. Solu. vt ibi. ſm̃ gloſ. Vel melius ſecundũ
Dyn. nam aut reliquit ſecundo ſub commemoratiõe
primi legati. puta fundum quẽ titio legaui lego ſem-
pronio: ⁊ tunc videtur adimere a primo: al's videtur
voluiſſe quod ſimul concurrerent: vt. l. ſi pluribus.
ſ. de lega. ſ. ⁊ hic. quod dic vt per Cyn. in. l. ſi fouidia
num. in prin. C. de leg. ſed hoc videtur falſum. nam vi-
deo in hereditate quod ſi datur ſecundo ſub cõme-
moratione prime inſtitutionis: tamen non videt̃ adi
mere: ſed videtur velle eos ſimul concurrere: vt. ſ. de
here. inſti. l. iul. quoqꝫ. ⁊. ſ. de verbo. ſignifi. l. triplici. ı̃
ſi. Dicunt quidam aliud in hereditate quam in lega
to. ⁊ ſit ratio: qꝛ non ita de facili adimitur hereditas
ſicut legatum: vt. l. ex parte. ſ. de adi. leg. Sed iſta ra
tio non videtur bona: qꝛ in voluntate ſolenni de qua
loquimur ita de facili adimit̃ hereditas ſicut legatũ
vt. l. ij. de iniuſt. teſt. Tene ergo gloſſ. que eſt in. d. l. ſi-
cut. Nec aliq̃d operat̃ cõmemoratio primi legati. Ad
l. nam ad ea. de condi. ⁊ demon. quaꝫ allegat Dynus
vbi videtur caſus. Rñdeo quod in eadẽ perſona cõ-
memoratio primi legati operatur ademptionem et
tranſlationem primi vt ibi: ſecus in diuerſis perſonis
⁊ hoc probatur in. l. ſ. §. fi. cũ gl. ſ. de ſtipu. ſer. ¶ Ter-
tio oppo. ꝙ iſti non ſolum re: ſed verbis ſunt coniun-
cti. nam ſi dico titio lego fundum: eundem fundũ le-
go ſempronio. Iſte orationes ſolute reſoluunt̃ in con-
iunctam: vt. l. triplici. §. videamus. ſ. de verb. ſig. ⁊ ſic
erunt coniuncti verbis. ſol. quidam dicunt q̃ꝺ Iaco.
de ra. dixit ꝙ iſtud intelligitur q̃n in diuerſis partibꝰ
teſtamenti ſiũt iſta legata. hoc eſt diuinare ⁊ reſtrin-
gere iſtam materiam. ⁊ ſic eſt contra tex. inſti. eo. §. ſi
eadem. ver. coniunctim. Alij dicunt ꝙ in. l. triplici. ſo-
luta ponitur pro coniuncta quo ad partes principali-
ter acquirendas: non quo ad ius accreſcendi. volen-
tes dicere ꝙ ſi aliquibus legatur ſolute: q̃ꝺ licet qui-
libet admittatur ad partẽ ſuam: in hoc videntur con
iũcti: tñ ius accreſcẽdi nõ habẽt. ⁊ hoc dicũt quidam
moderni: q̃ꝺ omnino mihi diſplicet. primo per. d. l. tri-
plici. q̃ dicit eos coniunctos verbis licet oratio ſit ſo-
luta: ſed effectus coniunctionis eſt ius accreſcendi:
vt hac. l. ergo ⁊c. Preterea ſi teſtator plures inſtituit
partim ſolute: partim coniuncte: omnes videnẗ con-
iuncti. Verbi gratia. publius meuiꝰ ⁊ caius ſint he-
redes: perinde eſt ac ſi dixiſſet publiꝰ ⁊ meuius ⁊ caiꝰ
vt. ſ. de heredi. inſti. l. cum in teſtamẽto. §. hec verba.
Tantum ergo habent ſoluti quantum coniuncti: nec
ibi diſtinguitur quantum ad partes: nec quantũ ad
ius accreſcendi: ergo nec nos debemus diſtinguere:
vt. l. ſ. §. generaliter. de leg. preſt. Ad contrarium dic
ſic † quod quandoqꝫ ſunt poſite plures perſone in ea
dem oratione ſolute: et tunc habentur in verbis con-
iuncti quo ad omnem effectum: vt lucius titius he-
redes ſunto. Vel lucio titio publio lego fundũ: ⁊ tũc
ſunt etiam verbis coniuncti. Quandoqꝫ plures per-
ſone ponuntur in diuerſis orationibus. verbi gratia.
lucium

lucium heredem inſtituo. ſempronium heredem inſti
tuo. Vel titio lego fundum: ſempronio eundem fun-
dum lego: tunc licet dicte orationes ſint ſolute: tamẽ
non inducitur coniunctio verbalis: ſic loquitur hoc
prin. ſecundum exemplum gloſſ. hoc etiam expreſſe ꝓ
batur in. d. l. triplici. ſi quis bene intueatur. Plus di-
co quod ſi due orationes ponerentur copulatiue: non
induceretur coniunctio verbalis: quod forte tibi vide
tur mirabile: vt. ſ. dicam in queſtionibus. Breuiter er
go ſi plures perſone ponuntur in eadem oratione ſo-
lute inducitur coniunctio verbalis: ſecus ſi ponuntur
in diuerſis orõnibꝰ nõ ſolute poſitis. ¶ Quarto op-
4 po. † ⁊ videtur quod illi quibus eadem res legatur
ſeparatim ſint diſiuncti: vt. C. de cadu. tol. §. ſin aute
diſiuncti. ſol. in tota illa conſtitutione accipiuntur ꝓ
coniunctis illi qui ſunt coniuncti re ⁊ verbis: vel ver
bis tantum. illi qui non ſunt coniuncti verbis vocan-
tur diſiuncti: vt no. glo. ea. l. §. is ita. ⁊ in. §. ne aũt. Er-
go dic quod diſiuncti ſunt ſcilicet verbis: vt ibi: re cõ
iuncti: vt hic. ¶ Quinto oppoñ. ad ver. item verbis.
hic dicitur quod ſi dico titio ⁊ ſeio lego fundũ equa-
libus portionibus: quod tunc ſunt verbis coniuncti.
Contra: expreſſio eorum que tacite inſunt nil opera-
tur: vt. l. hec verba. ſ. de leg. ſ. ⁊. l. non recte. C. de fide-
iuſ. ſed ſi non eſſet dictum equalibus portionibus tñ
intelligebatur: vt. ſ. de leg. ſ. l. legata inutiliter. §. fi. er
go ⁊c. ſol. Pet. fatetur contrarium: quia etiã hoc nõ
adiecto eſſent coniuncti verbis tantum: gloſſ. tamen
eſt in contraria opi. vt dicam in queſtionibus. ⁊ ideo
5 dicas † quod expreſſio eorum que tacite inſunt ex ne-
ceſſitate nil operatur: vt. d. l. hec verba. ſed expreſſio
eorum que tacite inſunt de voluntate bene operaret̃:
vt. l. talis ſcriptura. ſ. de leg. ſ. in eo quod ibi dicit tex.
preſenti ⁊c. in legato auteꝫ inſunt partes eque vel ini
que vel ſolide vtriqꝫ ex voluntate: ergo ⁊c. Poſſes
etiam aliter dicere vt colligitur ex his que dicam in
queſtionibus. Et dictam ſol. ponit pet. in. l. ſi arroga-
tor. ſ. de adop. in vlti. q. ¶ Sexto oppo. ad ſecundaꝫ
partem: in iure noſtro non debet aliquid eſſe ſuper
fluum: vt in prima conſtitutione. C. circa mediuꝫ. ſed
ſecundum lectu. Jo. ⁊ Azo. quam tenui: hic idem bis
repetitur. ergo ⁊c. Sol. timore huius contrarij Ro. le
git iſtam. l. alio modo. Tertij alio: quas opi. reprobat
glo. ⁊ habetis in ea. ſed non examino hic: ſed dicetur
ſ. in. q. Ad contrarium reſpondeo quod non eſt ſuper
fluum cum primo ponit dictum. ſecundo ratiõe di-
cti: vt. ſ. dixi in caſu ſecundum Jac. de are. Jac. de ra.
vt euiter iſtas ſuperfluitates legit aliter iſtum ver. ſi
vero. vt hoc modo. queritur an coniũctis verbis tan
tum ſit potior eo a quo eſt relictuꝫ. Certe ſic: ⁊ prima
poſitio eſt clarior: quia hic loquitur de prelatione in-
ter iſtos coniunctos. ¶ Septimo opp. videtur quod
inter coniunctos non ſit ius accreſcendi: vt. ſ. titu. ſ. l.
⁊ proculo. ſolu. hic ſunt coniuncti coniunctione homi-
nis: ibi coniunctione legis. De coniunctione legis et
hominis ponit gloſſ. ſ. de vſufru. accreſcen. l. ij. §. ideꝫ
ait in gloſſ. ſuper verbo socijs. Hoc auteꝫ qualiter in-
telligatur. ſ. dicetur. ¶ Nunc accedamus ad mate-
riam iſtam tractandam per queſtiones. ⁊ tractemus
primo materiam coniunctorum. ſecundo de effectu
coniunctionis. ſcilicet iure accreſcendi. ⁊ ex predictis
patet q̃ꝺ coniũctio alia eſt hominis alia legis. Item
coniuncti coniunctione hominis alij
ſunt coniuncti re tantum: ⁊ alij coniũ-
cti verbis tantũ. ⁊ alij re ⁊ verbis ideo
de ſingulis eſt videndum. ¶ Primo
6 de coniunctis re † tantum. iſti ſunt qui
bus eadem res ſeparatim legatur vt
hic. Circa hoc inſurgunt dubia. primo
7 dubitatur † quid in quantitate lego ti-
tio. x. ſeio lego. x. vtrum ſint re coniun-
cti: vt ad vna. x. vocent̃: an quilibet ha
beat ſua. x. ⁊ videtur q̃ꝺ ſint re coniun-
cti: ⁊ vocentur ad vna. x. vt. l. ſtipulatio
iſta. §. eum qui. ſ. de verb. obl. ⁊. l. eum
qui ita. in prin. vbi hoc tenet gloſſ. et in
lege ſi mihi ⁊ titio in prin. e. tit. Cõtra-
rium eſt verum quod quilibet habeat
ſua. x. ⁊ ſic non ſunt re coniuncti ſecun-
dum Pe. quod ſic probat:ª magis pre
ſumitur multiplicatio legati in perſo-
na diuerſorum: quam in perſona vniꝰ:
vt. l. omnes. ⁊. l. filiis. ſ. de ac. ⁊ ob. ⁊. l. q̃d
ergo. §. ſi quis duos. ſ. titul. ij. ⁊ quod
no. in. l. huiuſmodi. §. ſ. eod. titu. Sed ſi
quis relinqueret eidẽ perſone. x. in di-
uerſis voluntatibus. preſumitur multi
plicatio legati: vt. l. quinquaginta. ſ. de
proba. ergo multomagis hoc faciat di
uerſitas perſonarum. Ad contraria rñ.
quod aut quis relinquit pluribus ſub
eadem conceptione verborum: vt titio
⁊ ſeio lego. x. ⁊ tunc intelligitur de iiſ-
dem. x. vt. ſ. de leg. ſ. l. ſi quis teſtamen
to in princ. ⁊ ita loquuntur contraria.
aut ſub diuerſis conceptionibus. vt ti
tio. x. lego. ſempronio. x. lego. tunc ha-
bet locum queſtio noſtra. Sed predi-
cta ſol. videtur contra predictam. l. ſti-
pulatio iſta. §. eum qui. vbi fuit ſub di-
uerſis cõceptionibus. Sed reſpõdeo
⁊ conſidero verba eius qui promittit
nam ſi ego ſtipulator interrogo te pro
mittis mihi decem et titio decẽ. Reſpõ
des promitto: licet diuerſe conceptio-
nes ſint in mea interrogatione: tamen
ſub vna conceptione reſpondes pro-
mitto. ita loquitur ibi. ⁊ no. in. d. §. eum
qui. ſed ſi promitteret ſub diuerſis con
ceptionibus. vt promitto tibi. x. ⁊ pmit
to titio. x. tũc quilibet vocaretur in ſua
x. ⁊ ita. in. q. noſtra ⁊ ita videtur intelli
gere Pe. iſtam materiam quod ſatis
mihi videtur de mente iuris. ¶ Sc̃do
8 dubitatur † quid ſi eadẽ res legat̃ plu
ribus ſeparatim hoc acto: vt quilibet
habeat inſolidũ: vtrũ ſint re coniuncti
adeo quod vno repudiãte alter habet
rem ⁊ eſtimationem: videtur q̃ꝺ ſic. vt
hac. l. cõtrarium credo. nam tunc dicũ
tur re coniuncti quando legat̃ eadem
res ſeparatim. vt hic. ⁊ ſibi faciũt par
tes per concurſum vt. ſ. e. l. re cõiuncti.
Et iſta duo requirunt̃. tex. eſt in. l. inde

Marginal notes:

a ¶ Solu. l. iſta. iſta li-
mita niſi eſſent aliq̃ legatarij ĩ teſtõ p̃ris quibus ab ĩpubere le-
garetur et alij cõiun-
cti re quibus a ſub-
ſtituto pupillari le-
garetur: qꝛ hꝫ locũ ius accreſcẽdi. l. plane. §. ſi duobus. ſ. tit. ij. q̃ꝺ a eſt not.

a ¶ Q̃ꝺ ſic ꝓbat. Et idẽ. bal. i. l. ſi pluribꝰ. ſ. ti. ſ. oĩno ꝑ bar. ⁊ do cto. in. l. ſi q̃s teſtõ in p̃nci. e. ti. ⁊ ibi deciditur aliũ paſſũ q̃ nõ ponit̃ ꝑ doct. i. d. l. ſtipulatio §. cũ qui.

neratius in prin. ſ. de vſuf. accreſc. ſed in queſtione iſta non faciunt ſibi partes per concurſum. ergo nō ſunt re cōiuncti ergo ⁊c. Preterea vnus vocatur ad rem: alius ad eſtimationem: vt. l. ſi pluribus. ſ. de le. j. ergo ⁊c. lꝫ ergo primum adſit qꝛ ſeparatim fuit res legata: tamen vltimum deficit. qꝛ nō faciūt
b partes per cōcurſum. Itē ecōtra ſi primum deficiat. lꝫ vltimuꝫ adſit: nō erūt re cōiuncti. hoc patet in. l. itē quod ſabinus. §. vnde idē tractat. ſ. de hered. inſti. nā illi inſtituti ſine partibꝰ nō fuerunt vocati ad eandem rē ex expreſſa voluntate defuncti. vnde ⁊ ibi deficit primum. vñ non habent̃ vt re cōiuncti quātum ad ius accreſcendi. lꝫ ſecundū ibi adſit qꝛ faciunt ſibi partes per con
a curſum. nec etiam[a] ob. quod ex ipſa tacita voluntate defuncti. vocant̃ ad eādem portionē: qꝛ hoc non ſufficit vt. ſ. de vſuf. accreſ. l. ij. ⁊ ibi no. ⁊ illa eſt ratio ibi quare portio deficiens accreſcit omnibus qꝛ nullo modo ſunt cōiuncti. Quicquid gloſ. male dicat. ¶ Tertio
9 dubitatur. Titiuꝫ inſtituo in dimidia: ſemproniū in eadē dimidia inſtituo: in qua titiū inſtitui. vtrum iſti ſint re coniuncti? Dubium eſt vtrū iſtud relatiuū qua: faciat ſimplicem relationē ſicut facit in. l. iij. C. de neg. ge. ⁊ ibi no. ⁊. C. de iniur. l. oñm: ⁊ tunc non eſſent re coniūcti: quia nō veniunt inſtituti in eadem dimidia. An faciat propriā relationeꝫ ⁊ ſunt re coniuncti. Iſtud eſt verum in dubio: vt. l. triplici. in fi. de ver. ſig. ⁊. l. iul. quoqꝫ in pn. de her. inſti. ¶ Quar
10 to dubitaui † quid ſi vni legaui totuꝫ: alteri partem: an illi ſint re cōiuncti in illa parte. Quod videtur. quia eadeꝫ pars eſt duobꝰ ſeparatim legata. Advertatis qꝛ illud eſt ſubtile. Totum ⁊ 11
c pars quantū ad propoſitū poteſt accipi tribus modis. vno modo totum vniuerſale ⁊ pars ſubiectiua ſeu predicamētalis. vt genus ⁊ ſpecies. Secūdo modo dicitur totum integrale ⁊ pars integralis: vt fundus qui eſt totum integrale: ⁊ diuiditur in partes integrales. ſ. in vſumfructū ⁊ proprietatem: et propterea ſi quod eorum remoues nō eſt plenus fundus. Tertio modo accipitur pro toto integrali: ⁊ partibꝰ quotitatis: in quibus vna remota nihilominus in alijs partibus cōſiſteret fundus: vt totꝰ fundus: tertia quarta ⁊c. Aut ergo totum legat̃ vni: ⁊ pars alteri primo mō: vt genus ⁊ ſpecies: tūc nō ſunt re cōiuncti: qꝛ illa ſpecies nō cōtinet̃ in legato gñis cui generi per ſpeciē derogat̃: vt. l. vxorē. §. feliciſſimo. ſ. e. ⁊ j. e. l. ſeruus. in fi. cum ſiꝉibus. Scđo caſu qñ vni legat̃ fundus alij vſusfructꝰ: in vſufructu videnť re coniuncti: ⁊ faciunt ſibi partes per cōcurſum: vt. j. de vſufru. leg. l. ſi alij. ⁊. ſ. de vſufr. accreſ. l. inde nerati. §. ſi. ⁊. l. ſi tibi. Tertio caſu qñ vni legatur totus fundꝰ. alij tertia vel quarta: tunc eſt recurrendū ad
b diſtinctionē q̄ eſt in. l. cum q̄ſtio[b]. C. de leg. Aut primo totuꝫ: poſtea partem: ⁊ tunc videt̃ adimere a primo qđ dedit ſcđo: ⁊ ſic nō erūt re cōiuncti. Aut primo partē: ſcđo totum: ⁊ tūc in illa parte videnť re coniuncti: ⁊ fiat diuiſio: vt ibi no. ⁊. l. meuio. in prin. ſ. ti. j. ⁊ hic. niſi aliud appareat de mente teſtatoris. ⁊ iſtius vltimi ratio eſt euidens. ſed videamꝰ rationē inter primū ⁊ ſꝫ caſum: quare in ſecundo nō derogat̃ generi ꝑ ſpeciem ſicut in primo? Rñd. totū vniuerſale verificat̃ in qualibet ſui parte vt. l. ſi q̄d carū. §. inter emptū. ſ. eo. ⁊. j. vnde legitimi. l. inter agnatos. vnde ſi a genere adimat̃ quedā ſpecies nō viciat̃ legatū: qꝛ verificat̃ genus in alijs ſpeciebus remanentibꝰ: ſecus in ſcđo caſu: qꝛ remota parte integrali non eſt fundus: ſed eſt nuda ꝓprietas. ⁊ hanc rationem tangit Old. in. d. l. ſi alij. j. de
c vſufru. leg. ¶ Sed cōtra predicta op. ⁊ videtur in toto vniuerſali ꝙ ſi vni legatur genus ⁊ alij ſpecies ſint re coniuncti ⁊ faciūt partes cō curſu: vt. ſ. de le. j. l. ſi dño ſtichus. Sol. lꝫ glo. ibi ponat plures ſolutiões. veritas eſt ꝙ ibi nō eſt legatū genus ⁊ ſpecies: imo eadē ſpecies bis. nā dño fuit legatus ſtichus. ſeruo legata fuit optio ſerui: hoc eſt ille ſeruꝰ quē eliget: ⁊ ſic ſpecies eligēda: merito ergo ſi eligit̃ ſtichꝰ videntur re ꝯiuncti. ⁊ ita ibi tꝫ Pe. ſic intelligitur. j. de op. leg. l. ſi heros. ¶ Scđo
loco † principalr̃ eſt videndū de cōiunctis verbis tm̄: ⁊ cōiuncti verbis ſuntꝰ: ſi dico titio et ſeio lego fundum equis portionibus: vt hic. et quod dico in hoc articulo: idem intelligas in articulo cum: vt lege triplici. idem ſi due perſone ponantur ſolute in eadem oratione: vt titio ⁊ ſeio lego fundum equis portionibus: vt dicta lege triplici. ſecus ſi in diuerſis orationibus: vt dixi ſupra in tertio contrario. Petrus tamen dicit quod quando in eadem oratione ponuntur ſolute: ſunt omnino diſiuncti: vt refert Cynus in lege prima. §. vbi autem. codice de caducis tollendis. quod eſt contra caſum dicte legis triplici. Tertio modo fit verbalis coniunctio per nomē collectiuū: vt lego filijs fratris mei. vel ſubſtituo hr̃des meos. oēs em̄ q̄ ꝯtinent̃ ſub h̃ noīe filij vl' ſub h̃ noīe hr̃des vi

a ¶ Nec ēt ob. lꝫ ꝯiſtā opiñ. fortiter facit. l. ſi ita quis heres. ſ. de here. inſti. ſed vide dictum meū in. d. l. qđ ſabinus. vbi tenet gloſ. vna cum ray. And. Barba.

b ¶ T. cum qđ. hoc ſequit̃ Pan. de co. in. l. ſi cui ſerui. §. j. cum. l. ſeq. ſ. ti. ij.

c ¶ Coniuncti verbis ſunt. qñ dicant̃ coniuncti verbis tantuꝫ per Bart. ⁊ alios in l. titium fundi. de here di. inſti. et in. l. j. §. ſi ita. de cad. tol. ⁊ in. l. ſi ita q̄s heredem. ſ. de here. inſtit. ⁊ oño per doc. in l. meuio. in princi. vbi bonus tex. de leg. ij. ꝑ doc. in. l. liber homo. §. titius. el j. de here. inſti. ꝑ bal. in. l. ſi fortidianū. C. ꝺ lega. ⁊ vid j. in ver. iij. loco principaliter.

dentur verbis cōiunctis: vt. l. interdum. in princi. ſ. de here. inſti. ⁊ de vulg. ⁊ pup. l. ſi pr̃ filio. ⁊. ſ. de leg. j. l. qui quartā. §. ſi. Idē in alijs noibus collectiuis vt libertis meis: cog. ⁊ ſiꝉibus: lꝫ ſit arg. cōtra. ſ. de leg. ij. l. lucius. §. lucius. Sed ſoluaꝫ. j. in tractatu iuris ac
12 creſcendi. ⁊ iſta ſunt clara. ¶ † Sed circa hoc inſur 13 gunt dubia quid ſi copula cadat inter diuerſas orationes vtrum inducatur cōiunctio verbalis: vt ecce c titio lego fundum: ⁊ ſempronio lego fundum equis portionibus: an iſti ſint verbis coniuncti? Et videt̃ ꝙ ſic: qꝛ inter eos cadit copula et: que inducit coniūctionē verbalem: vt hic: ⁊. d. l. triplici. Ego auſus ſum dicere contrarium: ꝙ primo probo per caſum quibꝰ mo. vſufr. amit. l. ſicut. §. j. Secundo probo ſic. certū eſt ꝙ due orationes ſolute non inducunt coniunctionem verbalē: vt hac. l. in princi. ⁊. d. l. triplici. ⁊ inſtit. eo. §. coniuncti. ſed inter duas orationes ſolutas ponitur punctus loco copule: vt nota. in. l. pretia reruꝫ. j. ad leg. fal. in glo. adeam. ⁊. l. iij. §. due. ad carbonia. in glo. ſuper verbo moliri. ⁊. ſ. pro ſoc. l. cum duobꝰ. §. ſi in coeunda. in vlti. glo. illius. §. ſicut. ergo tacita copula inter orationes non inducit coniunctionem verbalem: ergo nec expreſſa copula: qꝛ expreſſio eorū que tacite inſunt nil operatur: cum tacite inſit copula de neceſſitate: alias non eſſet bona grammatica: qđ facere non debemus: vt. l. plautius. de auro ⁊ ar. leg. Item hoc probo: non eſt virtus copule que coniunctionem verbalem inducit: ſed vnitas ſermonis teſtatoris. qđ patet in eo qđ. ſ. dixi de duobus ſolute poſitis in eadem oratione. ⁊ per id qđ dixi de nomine collectiuo. naꝫ lꝫ ibi nulla ſit copula: ſunt tm̄ cōiuncti verbis propter vnitatem ſermonis. ⁊ eſt textꝰ C. de cad. tol. §. ſin autem ex his. ver. hoc ita. Modo ad propoſitum qñ ſunt due orationes lꝫ ibi ſit copula: tm̄ ibi eſt ſermonis duplicitas non vnitas: vt. ſ. de vulg. ⁊ pupilla. l. j. ergo non eſt coniunctio verbalis. ¶ Tertio induco glo. ſ. ti. j. l. meuio. in primo exēplo 14
a vbi glo. ſentit[a] quod coniunctio poſita inter oratiões non inducit coniunctionem verbalem ſi quis eā bene intueat̃ ⁊ non tranſcurſorie. Licet quidaꝫ hoc volentes effugere dicant quod illa eſt coniunctio legis ⁊ non teſtatoris: quod non eſt de mente gloſſatoris. ¶ Quarto ad hoc induco dictum Iaco. butr. in qōne quam diſputauit de eo qui legauit mercatoribꝰ ⁊ artificibus artis lane. vbi dicit ꝙ quandoqꝫ copula ponitur inter duas orationes pariter principales ⁊ tunc proprie non habet vim copule nec requiritur concurſus copulatorum. vt. l. prima. de his qui notātur infamia. ⁊ de teſtibus. l. lege iulia. cum ſimilibus. Sed quando copulat duas orationes acceſſorie: et tunc eſt proprie copula. vt. l. ſi heredi plures. de cōdit. inſti. ⁊ ita dico in propoſito ſi dico: titio lego fundum: ⁊ ſempronio lego fundum equis portionibus. iſte ſunt due orationes pariter principales: et ſeparatus eſt actus legandi vni ab actu legandi alteri. ⁊ ideo non ſunt coniuncti verbaliter. Sed ſi dicereꝫ domino colle de Piſis: et domino Sēpronio de Florentia lego fundum equis portionibus: tunc eſſent
b coniuncti verbis. textus eſt[b] in. l. meuio. in principio 15 ſupra titu. primo. nam ille due orationes coniunguntur acceſſorie: ⁊ vnus eſt ſolus actus legandi. nā verbum lego: ſemel fuit poſitum in oratione nō pluries. Si ergo vis agnoſcere cōiunctos verbis ſemper inſpicias vnitatem ſermonis vtrum vnus fuit actus legandi: vel plures. ⁊ hoc decidit multa dubia vt infra videbitis. ¶ Secundo quero dixi quod per nomina collectiua inducitur coniunctio verbalis: nūquid idem:[c] ſi per nomina diſtributiua. vt quiſquis: quilibet: et ſimilia? videtur quod non: vt. C. de impuber. ⁊ alijs ſubſtitutionibus. l. vlti. vbi comprehenduntur ille dictiones quiſquis quilibet: et ſimiles: tamen quilibet vocatur ad virilem: ſed ſi eſſent coniuncti: tunc vocarentur in vnam portionem: vt dicta. l. interduꝫ. de heredibꝰ inſtituen. pro hoc facit gloſſ. ſ. de leg. primo. l. qui filiabus. §. primo. Dic qđ habemus inſpicere vnitatem ſermonis vt iam dixi: vt ſi vnus fuit actus legandi vel ſubſtituendi ſint verbis coniuncti: licet ibi ſit appoſitum verbum diſtributiuuꝫ. Unde dico quod in. l. finali. C. de impuberum ⁊ alijs ſubſtitutionibus. ibi ſunt verbis coniuncti. Non obſtat quod quilibet vocatur in virilem quod ſecus eſſet in nomine collectiuo: quia fateor quod potior eſt coniunctio per nomen collectiuum: adeo quod vocantur in vnaꝫ portionem et prefertur ceteris in iure accreſcendi: vt infra dicam. Si ſunt coniuncti per nomen diſtributiuum perinde eſt ac ſi quilibet eſſet nominatus ⁊ vocatus: nec per nominationeꝫ impediret̃ verbalis cōiūctio. ¶ Ter
14 tio quero: † nunquid per dictionē aduerſatiuam vt: autem: vero: ⁊ ſimiles inducatur coniunctio verbalis? videtur quod non. vt infra ad trebellianum. l. Lucius. §. que habebat: vbi teſtator grauauit heredem: vt reſtituat hereditatem eo modo vt decem vncias habeat Caius: duas autem habeat Seius: et dicit ibi qđ ſi portio Seij vltima, deficit non accreſcit Caio: ſed remanet apud heredeꝫ. Ergo patet quod non ſunt coniuncti ꝑ illam dictionem autem. Contrarium dico. non enim facio differentiam inter coniunctionem copulatiuam ⁊ aduerſatiuam vel aliam. Nam ſemper vna cōiunctio pōt poni ꝓ alia qđ opꝰ eſt vt no. j. de condi. ⁊ de. l. eas cauſas ſed ſolū inſpicio vtrū fuerit vnus actꝰ vel vnus ſermo legādi vel nō. vt. ſ. dixi. Non ob. contrarium qꝛ ſi ibi inſpicimus duo fuerunt ſermones. ideo nō
15 ſunt coniuncti. ¶ Quarto † quero: quid de coniunctiōe alternatiua? Reſpon. ſi ponitur inter perſonas reſoluitur in coniunctiuā: vt. l. cū q̄dā de rb.

a ¶ Ubi gl. ſentit. ⁊ ad deciſi. quā facit bart. h̃ facit gl. ſi. l. pn. de vſufr. accr. in. l. j. q̄ requirit qđ ſit vna oratio ⁊ nō plures.

b ¶ Coniuncti verbis. textꝰ eſt in. l. Meuio. ⁊ ibi oēs. ſ. tit. j.

c ¶ Nunq̄d idē no. q ſi dico relinquo filijs titij cētū ꝑ q̄libet dñr ꝯiūcti verbis. ⁊ eſt tex. in d. l. q̄ filiabus. §. j. ꝙ bene nota. ⁊ vide baldū. no. in. l. ſi duobus. §. fin. de lega. j. vbi aliter dicit. ⁊ Cynū ⁊ Bal. in. l. ſi na. C. de im pube. ⁊ qđ no. Imol. in d. l. qui filiabꝰ. §. j. in princi. ⁊ lꝫ dicant̃ cōiuncti verbis tm̄ tamen ceſſat ius accreſcendi inter eos: vt no. Bart. j. e. l. ver. ſecūdo quero nūquid inter coniunctos verbis tantum.

fig.ergo inducit cõiunctionē verbalē
16 ſi vn⁹ eſt ſermo vel vna orõ.¶ †Ter
a tio loco principaliť queriť qui dicanť
cõiuncti re ⁊ verbis.Text. non ponit
exemplū hic .ſed glo.in.l.j.§.ſi.de vſu
fruc.accre.ponit tale exēplum.titio et
meuio ſtichum lego. vtriqʒ eñ videť
legatū inſolidū:ſed concurſu faciunt
partes per.l.cõiuncti.ſ.eod.iſta ſunt
verba gl.ibi.Pe.iſtud exēplum repro
bat tali ratione.illi dñr re cõiuncti q̄
bus cuilibet inſolidū res aſſignať: vt
hac.l.ſ.eo.l.coniuncti.Sʒ hic vř cuili
bet aſſignata ꝑ parte.vt.C.ſi plu.vna
ſen.l.j.⁊.ſ.de leg.j.l.legata inutiliter.in
ſi.ergo iſti non ſunt re coniuncti ſʒ ver
bis tm̄.⁊ hoc ſequiť Cy.C.de cad.to.
§.vbi aūt.Dico glo.optime dicere: q:
pro ea eſt caſus.inſti.e.§.ſi eadē res.
b ver.cõiuncti^b.vbi eſt tex.ſi lego titio
⁊ ſeio ſtichum ſunt cõiuncti re ⁊ ꝟbis
⁊ faciūt partes per cõcurſum.ꝑ hoc
eſt tex.in.d.l.triplici.de verb.ſig.cum
gl.in verbo veluti.q: text.ibi non bñ
aperit.vbi poniť exemplum in glo.in
hereditate.Preterea ratio illi⁹.l. hoc
ꝓbat.nam eos cõiungit cõplex⁹ no-
minis ⁊ rei.Et ad rõnem Pe.reſpon
deo qđ videtur dare partes verū eſt
legatarijs concurrentibus:ſed ſermo
teſtatoris.cuilibet rem aſſignat inſoli
dum.⁊ hoc tʒ Ray.⁊ citramonta.Pe
trus vero q̄ exemplum gloſ. reprobat
ponit exēplū ſi titio lego domū ſeia-
nam ⁊ ſiľr ſempronio.Hic ſunt cõiun
cti re ⁊ verbis propter copulā.⁊ quia
vtriqʒ attribuitur res inſolidum.ſed
iſtud exemplum põt procedere:q: vn⁹
eſt ſermo cum verbum lego ſit poſitum in oratione:
tamen ab exemplo glo.nõ diſcedas:quia verba ſunt
textus vt dixi.Poſſent poni alia exempla vt filijs ti-
tij lego fundum vel ſeruis meis lego domū iſti ſunt
coniuncti re ⁊ verbis.nam ex predictis patet quod
nominis ⁊ rei complexus coniungit ergo ⁊c.vt.d.l.
17 triplici.¶ Quarto †principaliter eſt videndum de
coniunctione legali ⁊ quot modis contingit.Ad qđ
dico quod coniunctio legalis habet locum quando
ꝗ in acquiſitionibus que fiunt ex teſtamento:⁊ iſto
caſu coniunctio legalis contingit vno modo:ſcʒ quā
do ex perſona eius cui relinquitur peruenitur ad plu
res:vt ſi vnus ſeruus plurīū dominorum inſtituitur
vel ei legatur:vt.l.⁊ proculo.ſ.titu.primo.⁊ de acq̄r.
here.l.ſeruus cõis ab extero.⁊.ſ.de vſufru.accre.l.j.
§.j.Eadem ratione ſi vni eſſet legatum aliquid qui
poſt diem cedentem ante agnitionem decederet plu
ribus heredibus relictis:omnes illi heredes dicen-
tur in illo legato coniuncti coniunctione legali:quia
ex perſona vnius peruenitur ad plures.⁊ hoc eſt vti
le propter ius accreſcendi vt ibi dicam . Quandoqʒ
habet locum coniunctio legalis in acquiſitionibus
ab inteſtato.⁊ iſta contingit duobus modis. quādo
ꝗ ex ſingularitate vocationis quandoqʒ ex identi-
tate rationis.Ex ſingularitate vocationis.id eſt q: ſi
mul vocantur ad eadem bona ⁊ ad eandem heredi
tatem:vt probatur.j.ad tertul.l.j.§.ſi nemo.⁊ de ſuis
⁊ legiti.l.ſi ex pluribus.de bono.poſſeſſio.l.iij.in fine
⁊.C.quando non pe.partes.l.prima.cum ſimi.Secū
do vt dixi contingit ex identitate rõnis:vt quia per
eandem rationem vocantur. exemplum. pater dece
dit relictis duobus filijs ⁊ duobus nepotibus:⁊ fi-
lio premortuo omnes vocantur ad ſucceſſionem ſi-
mul:ſed non eadem ratione. Nam filij vocantur:q:
filij:nepotes vocantur in vnam portionem:q: vnam
perſonam.ſ.patris repreſentant:⁊ ideo inter ſe plus
ſunt coniuncti:⁊ hoc eſt vtile propter defectum iuris
accreſcendi:vt.j.dicam.hoc probatur.j.de contrata.
l.ſi duobus.in prin.de coniunc.cum emanci.liber.l.j.
§.ſi quis ex nepotibus.Poſſet etiam diuidi iſta con
iunctio in coniunctione iuris ciuilis ⁊ pretorij.ſed hic
18 non proſequor:q: equaliter procedunt . ¶ †Sed in-
xta predicta poſſet dubitari vtrum dicanť coniuncti
re vel verbis:vel re ⁊ verbis.Ad quod dico qđ iura
iſto modo loquendi non vtuntur in coniunctione le-
gali.Si tñ expediret dicere:dicerem eos coniunctos
verbis tm̄.ſed glo.tenet ꝙ dicantur coniuncti re ⁊ ꝟ-
bis in.l.j.§.idem.ſ.de vſufructu accre.nam vocātur
noīe collectiuo liberi:agnati:cognati:⁊ ſimilia noīa.
Item vocantur in partes ſeparatas vel in viriles vľ
in ſtirpes:vt.C.de ſuis ⁊ leg.auť.in ſucceſſione.et ad
tertullia.auť.ceſſante.⁊ auť.poſt fratres.cum ſimili-
bus.hoc etiam apparebit ex effectu iuris accreſcēdi
q: accreſcunt cum onere:vt dicam.hec de coniūctis
ſufficiant.Nunc de effectu cõiunctionis eſt trāſcur-
19 rendum.Et eſt †ſciendum ꝙ cõiunctio hʒ multos ef-
fectus.primo q: coniunctus vocatur in vnā portio-
nem:vt.l.plane.ij.reſponſo.ſ.de leg.j.⁊ de here.inſti.
l.titius.⁊.l.interdum:cum ſi.Itē hʒ alium effectum:
q: ſubſtitutio reciproca inuicem vř facta ſm ordinē
coniunctionis:vt.l.coheredi.§.q̄ diſcretas.ſ.de vul.
⁊ pupilla.⁊ de his nil ad preſens.Habet et tertium

a ¶ Principaliť q̄rit.vide tñ imo.in.l.plane.§.ſi cõiun cti.ſ.ti.ij.⁊ qđ hř in.l.cui fund⁹.j.de cõdi.⁊ demõ.et in.l.ſi mihi ⁊ tibi.in prin.⁊ ibi bal.de leg.j.⁊ vide.ſ.i ꝟ.ij.principaliť.⁊ qđ ibi dixi ꝑ Bal.in.l.vnica.§.is ita de cad.tol.⁊ ibi ꝑ Bar.in.§.vbi aūt.q̄ ſe fundat per illū tex.volentē ꝙ q̄ñ ſermo teſtatoris vocat quēlibet inſolidū dñr cõiūcti re.ſʒ ego nego ꝙ iſto caſu videať legare inſolidū ꝑ textū opti.i.l.cui fund⁹.j.de cõdi.⁊ demon.q̄cq̄d ibi dicat bal.qui vř violare illū tex.etiā in.l.j.§.ſi.đ vſufr.accr.q̄ ſequitur opi.bar.et lʒ paſſ⁹ ſit dubi⁹ tñ in pūcto iuris ſuſtentabilis vř opi.pe.nõ ob.§.ſi eadē q: reſponde vt dixi ſ.niſi dicas ꝙ illđ verbuʒ ea res oſtendit qđ loq̄tur de coniūctiõe reali non tamen neceſſario concludit contra.Bart.põderauit textum in.l.ſi mihi ⁊ titio.de verb.oblig.nā ſi per illa verba eſſent coniuncti re ⁊ verbis inter tales coniunctos eſſet locus iuri nõ decreſcendi.vt notat Barto.j.eadem.l.in verſi.tertio quero nunquid inter coniunctos quod ius non decreſcendi habeat locum etiam in contractibus:vt notatur in dicta.l.ſi mihi.per Bartolum ⁊ Imolam ibi.cuius contrarium ibi dicitur:ergo ſequitur quod ibi tantuʒ erat coniunctio verbalis quo caſu in vltimis voluntatib⁹ habet locum ius accreſcendi:vt hic non in contractibus:vt ibi.Baldus.in.l.ſi plures.in vltima columna.C.de conditionibus inſertis.ponit opinionem ⁊ non eligit.

b ¶ Ver.cõiuncti.põt reſpõderi ꝙ ibi loquitur de cõiunctis verbaliter tantum.

effectū ſcʒ iure accreſcēdi.⁊ de hoc agēdū eſt in quo a
ꝓcedā hoc ordine:q: q̄rā ꝑncipaliť de.vj.q̄onib⁹.Pri
mo ſcʒ q̄ hn̄t ius accreſcēdi.ſcđo q̄ ꝑferanť in iure ac-
creſcēdi.tertio q̄ñ locū habeat ius accreſcēdi.quarto
qualiť ⁊ ad q̄d locū hʒ.quinto de iure accreſcēdi ex cõ
iunctiõe legali.ſexto vtrum ius accreſcendi habeat
locuʒ in diſpõnibus inter viuos.Inter predictas for
20 mabimus queſtiões acceſſorias.¶ Primo † igitur
quero nūq̄d inter ꝯiūctos re tm̄ ſit ius accreſcēdi.Et
videť ꝙ nõ:ſed ſolū ius nõ decreſcēdi:vt.C.de cadu.
tol.§.ſinaūt ad deficiētis.In ꝯtrariū qđ ſit ius accre
ſcēdi.vt.j.de cõ.⁊ de.l.hec ſcriptura.§.ſi.⁊.l.ſi ſepara-
tiʒ.ſo.dicam⁹ aut plures ſunt re cõiūcti.in vſuf.aut in
21 ꝓprietate.Primo caſu †aut portio vnius deficit ante
acquiſitū vſumfructū.⁊ hʒ locū ius non decreſcendi.
Aut deficit poſtq̄ ſemel fuit acquiſitū: ⁊ tūc habet lo
cum ius accreſcendi.Nā ſemel decreuit. vt ꝓbať.ſ.
22 de vſu.accreſcen.l.j.§.interdū.Scđo caſu †hʒ locum
ius non decreſcendi.vt.d.§.ſinaūt ad deficiētis.Non
ob.l.hic ſcriptura ⁊.l.ſi ſeparatim.q: expone accreſcit
i.non decreſcit.vt ibi no.⁊ idē de omnib⁹.ll.ſiľib⁹.qđ
dixi in vſuf.idē dicas in oībus caſib⁹ vbi poſt acq̄ſitio
23 nē hʒ locū ius accreſcēdi qđ.j.dicā.¶ Scđo † quero
nunq̄d inter ꝯiunctos ꝟbis tm̄ ſit ius accreſcendi.Et
a breuiter dico.^a aut ſunt ꝯiuncti verbis ſed in re eſt oī-
no diſiunctio:vt titio ⁊ meuio lego ſingulis ſingulos
ſeruos.⁊ non habet locū ius accreſcendi.vt.ſ.de le.j.
l.hmõi.§.quibus.vel lego titio ⁊ ſeio fundum factis
portionibus pro diuiſo.tunc eñ quelibet pars diui- b
ſa eſt ſeparatus fund⁹.vt.j.de ver.ſig.l.recte dicimus.
§.ſi.⁊ etiam tunc nõ hʒ locū ius accreſcendi: vt .l.j.ij.
rñ.ſ.de vſuf.accre.ſm verū intellectū.Aliud exēpluʒ
ſ.qui.mo.vſuſfr.amit.l.ij.in prin.Aut in re non eſt oī-
no diſiunctio vt lego funduʒ equis portionibus ꝑ in
diuiſo.⁊ q: partes tunc nõ pn̄t ad oculū oſtendi. vt.l.
meuius.§.duob⁹.ſ.tit.j.⁊ hʒ locū ius accreſcendi.vt
24 hic.⁊ in tota materia.¶ Tertio q̄ro† nunquid inter
coniunctos re ⁊ verbis ſit ius accreſcendi . Quidam
ꝙ ſic nam tenētur ſubire onus ꝑtis deficiētis: vt no.
in.§.ſinauteʒ ad deficiētis iā dicto:ſʒ illi q̄ veniūt per
ius non decreſcendi nõ teneňť ſubire tale onus.ergo
reſtat ꝙ coniuncti re ⁊ ꝟbis veniāt ꝑ ius accreſcendi.
Dico cõtrariū ꝙ veniūt ꝑ ius nõ decreſcēdi cū faciāt
ſibi partes ꝑ ꝯcurſum vt inſti.e.§.ſi eadē res.⁊ gl.in.l.
j.§.ſi.de vſuf.accre.⁊.ſ.dixi.Hoc etiam no.ſ.e.l.con-
iuncti.⁊ lʒ ibi in tertio dicto gl.nõ bñ dicat: vt ibi per
dy.Diſtingue ergo vt.ſ.dixi in ꝯiunctis re tm̄.Ad rõ
nem predictaʒ rñde ꝙ illud qđ ſubit onus alia rõne
25 contingit.vt.j.dicā in.ilij.q.prin.¶ Quero q̄rto†nū
quid inter oīno diſiunctos ſit ius accreſcēdi:Rñ.aut
loqueris inter legatarios: ⁊ conſtat quod non . vt.ſ.
de vſuf.accre.l.j.in prin.⁊.ſ.tit.j.l.⁊ ꝓculo cū ſiľibus.
Aut inter hr̄des.et tunc aut defunct⁹ eſt priuat⁹ aut
miles.Primo caſu eſt locus iuri accre.vt.ſ.de here.
inſti.l.heredes ſine partibus.⁊.C.de ca.tol.§.is ita.⁊ b
j.de ſuis ⁊ le.l.ſi ex pluribus.⁊.ſ.de he.inſti.l.j.§.ſi ex
fundo.Rõ ne decedat quis pro parte teſtatus: ⁊ pro
parte inteſtatus.Vel dic aliter rõnē:vt habes per cy.
in.d.§.is ita circa prin.Scđo caſu q̄ñ eſt miles q̄ põt
decedere pro parte teſtatus:⁊ pro parte inteſtat⁹ dic
vt no.plene.C.de teſtamen.mili.l.j.per glo.¶ Quin
26 to † quero an ius accreſcendi tranſeat in ſucceſſoreʒ
⁊ tunc dic.Aut queris in vſufru.⁊ non
trāſit in heredem vniuerſalem: q: per
morteʒ extinguitur vſuſf.nec in ſucceſ
ſorem ſingularē:q: vſuſfructus accre-
ſcit perſone non portioni.vt.l.interdū.
ſ.đ vſuf.acc.⁊.j.de exce.rei iu.l.⁊ an eā
dē.§.q̄ cū patrē.Aut q̄ris in proprieta
te:⁊ tunc in hereditate aut in legato.
Si in hereditate aut queris de ſucceſ
ſore vniuerſali ⁊ tranſit ius accreſcēdi
vt.C.de ca.tol.§.is ita.⁊ de ſuis ⁊ le.l.
ſi ex pluribus.Aut de ſucceſſore ſingu
lari:vt de emptore ⁊ tunc cum ille qui
vendit nihilominus remanet heres:
apud eum eſt ius accreſcendi ſecundū
Pe.ar.j.de vul.⁊ pu.ſub.l.ex facto.§.
ſul.Iſtud dictum Pe. videtur tolli.ſ.
de acqui.here.l.ſi totam.Unde tutius
eſt dicere idem in hereditate quod in
legato.Si vero queris de legato tunc
indiſtincte tranſit ius accreſcendi in
ſucceſſorem vniuerſalem ⁊ ſingularē:
quia accreſcit portioni ^b non perſone:
vt.j.de condi.⁊ de.l.hec ſcriptura.§.ſi.
de vſufru.l.ſi titio.§.j.⁊.l.interdum.de
27 vſuf.ac . ¶ Secundo † principaliter
eſt videndum quis coniunctus prefe-
ratur ⁊ cui.Quero primo ſi ſunt coniū
cti eadem coniunctiõe vtrum alter al-
teri preferatur.Ad quod dico qđ con-
iuncti re tantum neuter alteri prefera
tur.ſiue enim vtriqʒ eſt aſſignata eadē
res ⁊ non eſt ratio quare inuicem pre-
ferantur.ſiue vni ſit aſſignata pars:al
teri totum:⁊ ſimiliter vterqʒ admittiť
ad ius accreſcendi vt.l. meuio.ſ. titu.
primo ſecundum tertiam lec.que com
28 muniter tenetur.Coniuncti † vero ver
bis tantum poſſunt eſſe diuerſimode:
⁊ ideo inuicem poſſunt preferri.Dico
29 enim † quod ꝯiuncti per nomē colle-
ctiuum preferuntur cõiunctis per co-

a ¶ Breuiter dico.Et q̄d ſi teſtator dicat lego filiab⁹ meis centū pro qualibet vel pro ſingulis filias meas inſtituo in centum non habet locum ius accreſcēdi ſm Bar.⁊ Bald.in.l.hmõi.§.quibus.⁊ bal.in.d.l.ſi duobus.§.ſi.⁊ Imo.in.l.qui filiabus.§.j.in princ.de leg.j.q̄uis dicanť coniuncti verbis tantuʒ vt no.bar.ſ.ea.l.in ꝟ.ſed quero quid ſi per nomina collectiua ꝓpter vnitatem ſermonis.et orationis.l.j.§.hoc itaqʒ tam varie.de cad.tol.⁊ not.gloſ.i.l.liber hõ.§.ij.de here.inſti.pau.de caſtr.in d.§.quib⁹ trāſit etiā cum doct.⁊ bart.hic.ſed an in legatis ad pias cās ſit locus iuri accreſcendi.vid bal.in.l.ij.C.de ſacroſanc.eccleſijs in xxij.colū.in verſicu.ſuper quinto.in ver.tertio quero nūquid ibi per ius non decreſcēdi.et eſt gl.in.l.j.§.finali.de vſu.accreſcen.et hic adde Baldum in lege ſi mihi ⁊ tibi.in prin.de lega.j.et in.l.vnica.§.is ita.de cadu.tol.⁊ quod dixi poſt imo.in lege ſtipulatio.§.cū qui ita.de verbo.oblig.

b ¶ Accreſcit portioni.portio accreſcit portioni non perſone.pro hoc vide que not.dicit Bald.in lege prima.C.quando non pe.par.dum querit an in ſucceſſione ſtatutorum habeat locum ius accreſcendi in.xj.colum.in.iiij.q.adde.l.ſi totum.de acquirenda hereditate.⁊.l.ſi ex pluribus de ſuis ⁊ legi.Et ad Bart.hic adde Alexan.in conſilio.xxiiij.col.iij.poſt princ.in quinto volu.

a pularíuam.vt in hoc exemplo[a] titius in
dimidia ⁊ fratres mei filij in alia dimi
dia heredes ſint:omnes enim iſti ſunt
coniuncti verbis.tamen ſi vnus ex fi-
lijs fratris repudiat accreſcit fratribꝰ
ſuis nõ titio.Titius enim eſt minus cõ
iunctus ⁊ quodãmodo reſpectu filio-
rum fratris ſeparatur:vt.ſ.de here.in
ſti.l.interdum.in prin.⁊ qđ ibi not.pro
hoc.ſ.de vſufr.accre.l.ſi quis titio.ad
quid enĩ poneret lex in illo ti.vbi tra-
ctatur de iure accre.niſi vt oſtenderet
coniunctos per nomẽ collectiuũ voca
ri in vnã portionẽ:⁊ preferri alijs in iu
re accreſcẽdi inter ſe?Preterea hoc pꝫ
ex.l.ſcire debemus.ſ.de ver.ob.vñ ma
ior vnitas inducitur ꝑ nomen collecti-
uum ꝙ ſi res copulatiue ⁊ ſimul noia-
rentur:ſecus ſi eſſent nominate per no
mẽ diſtributiuũ:qꝛ tunc perinde eſſet
ac ſi eſſent ſingulariter noiate:vt.ſ.di
30 xi.Cõiũcti† vero re ⁊ verbis: ex eo ꝙ
re:nullꝰ alteri preferť.vt pꝫ ex p̃dictis
ex eo qđ verbis poſſet induci ius pre-
lationis:vt in exemplo.titius ⁊ fratres
mei filij heredes ſunto.iſti ſunt cõiũcti
re ⁊ verbis:⁊ ſi deficit vna portio accre
ſcit alijs filijs anteꝙ̃ titio.ar.d.l.inter-
dũ.cum ſilibus ⁊ rõnibꝰ.ſ.allegatis.
Huic opinioni accedat.j.de cõtratab.
l.ſi duobus.in pn.⁊ de coniungẽ. cum
emã.lib.l.j.§.ſi qs ex nep.ex mẽte quo
rũ iuriũ videť ꝓbari dicta opinio.ſed
cõtra p̃dicta vř.l.luciꝰ.§.lucius.ſ.ti.j.
vbi nomẽ collectiuũ nõ operať plꝰ quã
ſpãlis enumeratio.Sol.dicit Jaco.de
are:qđ ꝑ illa ỽba quos teſtõ manumi-
ſi ⁊c.vř eos ſpãliter nomiare:qđ tꝫ cy.
C.de impu.⁊ ali.ſubſti.l.ſi. Jſta ſol.eſt
ꝯtra caſum.l.ſi př.ſ.de vul.⁊ pup.vbi
iſta ỽba quos mihi inſtitui nõ mutãt
ſignificationẽ nois collectiui.Dic ergo
ad.§.lucius.vt ibi ꝑ glo.qꝛ illud ex eo
qđ vetuit alienari extra familiã: quaꝫ
ſol.ibi tꝫ dy.Jtẽ ꝯtra p̃dicta vř.j.de re.
du.l.vtrũ.in pn.vbi p̃mo legauit ⁊ ſic
ſub noie collectiuo.ſi tñ plẽs naſcũtur
qlibet vocať in virilẽ.ſo.vt ibi ꝑ dy. qꝛ
ibi eſt veriſilẽ ſi teſtato: plẽs naſcitu-
ros eſtimaſſet ꝑ oĩbus legaſſet.¶Se
31 cũdo q̃ro† quõ plẽs hñtes ius accre-
ſcẽdi:ſi ſunt diuerſe condõnis inuicẽ ꝑ
ferantur.Et conſtat coniunctos pre-
ferri diſiunctis:vt.l.heredes.ſ.de he-
re.inſtitu.⁊.l.liber homo.§.cum quis.
cũ ſimilibus.Jtem conſtat coniunctũ
re ⁊ verbis preferri coniuncto verbis
32 tantum.ſed pone† quod ille cuius por
tio deficit habet vnum coniunctum re
tantum:alium coniunctum verbis tan
tum:quis prefertur?Jn hoc ſunt opiñ.
Quidam vt Ro.dicunt coniunctum
re tantum preferri.ita legunt iſtam.l.in ſi.ꝓ hoc facit
quia coniuncti re tantum veniunt ꝑ ius nõ decreſcen
di:⁊ ſic euitãt damnum.ꝯiunctꝰ ỽbis tñ venit ꝑ ius
accreſcẽdi.⁊ ſic q̃rit lucrum:ergo ⁊c.vt.C.de iure de-
libe.l.ſi.§.licentia.de codicil.l.ſi.cum ſi.Alij vt Hu.di
cunt ꝯtra ſcꝫ coniunctũ ỽbis p̃ferri:⁊ ſic legũt iſtã.l.
⁊ iſtã opi.ſequiť Pe.ad hoc adducit rõnes.Cõiũctio
que ſit ỽbis ꝓcedit ex volũtate teſtãtis:cõiunctio rea
lis inducit ex vnitate rei:ergo ꝯiũctio ỽbalis dꝫ eſſe
potior.ar.j.de cõdi.⁊ demon.l.in ꝯdõnibus.in pn.Sꝫ
iſta rõ nõ placet:qꝛ etiã coniunctio realis procedit ex
voluntate teſtantis aſſignantis rẽ ſeparatim vtriqꝫ.
Preterea coniuncti ỽbis reputanť vnum corpus.C.
de cad.tol.§.vbi autem.ergo debent reputari magis
coniuncti.Sed certe non video rõnem quare vnitas
ex parte perſone opereť plus ꝙ̃ vnitas ex parte rei.
Tertio probat:qꝛ qui in vno grauať in alio releuatur
vt.l.eum qui.de iureiur.ſed cõiũctio ỽbalis accreſcit
cuꝫ onere:⁊ in hoc grauať.ergo releuať in alio quod
preferať.Sed certe volũtas teſtãtis tollit contrariũ.
Quarto probat:voluntas defuncti debet interpreta
ri vt valeat.ſed ſi preferatur coniunctus verbis:va-
let onus legato adiectum:ſi preferatur coniũctus re
vitiatur:ergo ⁊c.arg.ſ.de his que in teſt.delen.l.pro-
xima.§.ſed in re dubia.Sed reſpõ.quod procedit ex
tacita voluntate defuncti qui rem vnicuiqꝫ totam aſ
ſignauit.arg.C.de caduc.tollend.§.ſed vt varietatis
⁊ ita dicit do.Raynu.Tertia fuit opinio Jo.⁊ Azo.
quam ſupra tenui ponendo caſum quod concurrant
equaliter.⁊ hoc probatur ex iſta lege:legendo: vt.ſ.
dixi.Jtem pro hoc eſt caſus.ſupra de hered.inſtitu.l.
ſi ita quis heredes.que.l. deſtruit omnes predictas
opinio.Petr.autem vt dictã legẽ effugiat dicit quod
ibi omnes ſunt coniuncti verbis:⁊ inter primam inſti
tutionem ⁊ ſecundam debet eſſe punctus pro copu-
la.ſed hoc eſt falſum.Primo quia ibi ſunt due oratio
nes ſolute.ergo non ſunt coniuncti verbis.vt hac.l.⁊
ſupra dixi. Preterea ſi ibi primus eſſet coniunctus
verbis:eſſet etiam coniunctus re:cum primo aſſigna
uerit totum ſecundo totũ per partes.⁊ ſic primus tã
quam re ⁊ verbis coniunctus prefertur:quod eſt con
tra illam legem.Tene ergo opinio. Joan.et Azoñ.in
hac.l.vt ſupra dixi ⁊ hoc tenent gloſſ.⁊ vltramonta.
Si quis tamen diceret coniunctum verbis tantum
per nomen collectiuum preferri coniuncto re tantum
forte non eſſet male dictum per rationes poſitas.ſ.
b proxima queſtione.¶¶Tertio quero[b] vtrum con-
33 iunctus† preferatur ſubſtituto vel econuerſo.Reſpõ-
de.regula eſt quod ſubſtitutus preferatur coniũcto.
vt ſupra de bonorum poſſeſſione ſecundum tabulas.
lege ſecunda.§.ſi duo.⁊ codice de fideicommiſſ.au-
tentic.hoc amplius.⁊ in auť.de here.⁊ fal.§.ſi qs aut
nõ ſimplẽs.⁊.C.de cadu.tol.§.in primo.⁊.§.pro ſcđo.
⁊ no.de acqui.here.l.qui patri.Hoc autem fallit ſi ex
mente teſtatoris apparet aliud tacite vel per conie-
cturas.vt probatur ſupra de vulgari ⁊ pupillari.l.
quidam teſtamento.vbi ex coniectura ta voluntate
defuncti q̊ erat ꝯiũctꝰ prefert ſubſtituto:⁊ il'ã legẽ q̃
34 ad hoc no.do.Old.Sꝫ† circa hoc moueo tale dubiũ
pone ꝙ ſubſtõ non hꝫ effectũ vel ꝓpter repudiatio-
nẽ ſubſtituti vel ꝓpter aliũ caſuꝫ.vtrũ reuerteť ad cõ
iunctũ:vel ad eũ a quo relictũ eſt legatũ in teſtõ vel

a ¶Hoc ex
emplo.ſi ti
tiꝰ inſtituť
ĩ dimidia
⁊ filij frĩs i
alia dimi-
dia.ſi vnꝰ ex
filijs frĩs
repudiat
cui accre-
ſcit ⁊ adde
ꝙ not.bal.
ĩ.l.j.i.vij.q.
C.qñ non
pet.par.be
ne facit.l.
ſi.cum ibi
no.C.de i-
pu.⁊ alie.
ſubſti.

b ¶Tertio
q̃ro.j vide
bal.ĩ.l.j.in
ix.q.C.qñ
nõ peten.
par.

ad veniẽtes ab inteſtato in hereditate?Et videť qđ a
35 nõ veniat ad cõiunctũ.Nã† teſtator ſua volũtate po
teſt tollere ius accreſcẽdi.ar.de cõdi.⁊ demõ.l.in cõ-
ditionibus.⁊ eſt caſus ꝭm vnã lec.ſ.de vſufru.l.dñs
36 §.j.ſed in tollẽdo† eadẽ volũtas eſt in ſubſtitutione
inutili ſicut in ea q̃ eſt vtilis.ergo ⁊c.arg.ſ.de lega.j.
l.plane.in prin.⁊ de adi.le.l.⁊ ſi transferatur.Ecõtra.
qꝛ ita demum videť voluiſſe ceſſare ius accreſcendi
inter cõiunctos ſi ſubſtitutio valeret.ar.ſ.e.l.ſi iure.
Certe dubiꝰ paſſus eſt apud me:tñ dico ſic. Aut ea-
37 dẽ† pſona eſt ſubſtitutus ⁊ cõiunctꝰ:⁊ tunc ſi ſubſti-
tutio eſt nulla vel repudiat ex ſubſtõne:⁊ tũc põt ha
bere ex iure accreſcendi:vt ꝓbať de iniuſt.reſt.l. pe.
ij.rñ.⁊ de hac eſt tex.ſ.de acq.here.l.nec is.§.heres.
⁊.l.ſi quis heres.in prin.iuncta.ij.gl.⁊ in qualibet ꝑ
38 Dy.aut† ſunt diuerſi qꝛ aliꝰ eſt cõiunctus:alius ſub-
ſtitutus:⁊ tũc aut ſubſtitutio deficit ex cã ad hoc de
ſtinata:vt rem ad cãm inteſtati deducat:aut quocũ-
qꝫ alio mõ:primo caſu nõ reuertitur ad ius accreſcẽ-
di:ſed potius deueniť ad venientes ab inteſtato.vt
ſ.de iniuſt.teſt.l.pe.ij.rñ.⁊.ſ.de lib.⁊ poſth.l.ſi poſt-
humus.ver.nam cũ duobꝰ.Si ſubſtõ deficit alio mo
do tunc reuertiť ad cõiunctum:caſus eſt in.d.§.qdã
teſtamẽto.de vulg.⁊ pup.ſi bñ inſpiciatur ⁊ de boñ.
poſ.ꝭm tab.l.ij.§.ſi duo.Rationes p̃dictoꝝ ſunt iſte
in primo qñ coniunctum ſubſtituit voluit ius eiꝰ au-
gere nõ minuere:⁊ ideo hꝫ vtrũqꝫ ne operetur dimi-
nutionẽ: id qđ fuit appoſitum ad augmẽtuꝫ:in ſecũ
do caſu voluit ius accreſcendi deficere.ita demũ ſi
ſubſtitutio haberet effectũ.ſed eo caſu quo rumpiť
ex cauſa deſtinata:vt rem ad cauſam inteſtati dedu-
cat: ceſſat ius accreſcẽdi:ne operetur contra effectũ
eius ad quem dictꝰ modus repudiandi inductꝰ eſt.
ſed qñ rũpiť alio modo rediť ad coniunctum:⁊ iſta
39 ſunt vtilia ⁊ notanda.¶†Quarto querit nunqd cõ
iũctus preferatur ei a quo relictũ eſt legatũ.Rñ.cõ-
iunctũ preferri vt.d.§.in primo.⁊.§.pro ſecũdo. ⁊. §.
vbi aũt.Fallit in caſibus quos collige ex his q̃ di-
cam.j.in pri.q.¶Tertio principaliter queritur quã
40 do† habeat locum ius accreſcendi.Circa hoc ſunt
quatuor videnda.Primo circa† perſonam eius cuiꝰ
41 portio deficit ne ſit de caſibus in quibus facit par-
tem q̃ non admittiť ad partẽ tũc enĩ ceſſaret ius ac-
creſcendi qđ dic vt.ſ.de leg.j.l.huiuſmodi.§.ſi titio.
per Dy.eo.ti.l.plane.§.ſi coniunctim.lꝫ ego ibi aliter
dixerim qđ omitto cã breuitatis.de hoc.C.de cadu.
tol.§.in primo.⁊ ibi per glo.⁊ Cy.Secundo circa le-
42 gatum† ipſum eſt cõſiderandũ vtrum ſit relictum
ob cauſam reiterabilem vel non.nã ſi relictuꝫ ſit plu
ribus ob cauſam alimentorum:que cauſa eſt reitera
bilis.vt.l.alimenta.§.baſilice.j. de ali.⁊ ciba.lega.et
no.per Cy.C.de le.l.cũ queſtio.in ſi.tũc non eſt locꝰ
iuri accreſcendi.vt.ſ.de vſufructu.l.dominus.§.pri-
mo.⁊ ibi nota.⁊.l.penul.§.primo.j.ad.l.falci.¶Ter-
tio eſt conſiderandum circa perſonam eius qui vult
per ius accreſcendi partem deficientem:vtrum ipſe
admittatur ad partem ſuam de iure communi an
a de iure ſpeciali[a].Nam† ſi de iure ſpeciali non habet
43 locum ius accreſcendi.vt infra de conditionibus et
demonſtrationibus.l.mulieri.⁊ ibi not.Certe in hoc
ſemper dubitaui:nec concedo ſimpliciter verum eſſe
vnde ſic dico aut quis admittitur de iure ſpeciali

¶Jure ſpeciali.Nota quando quis admittitur de
iure ſpeciali.Et vide etiam quod notat Baldus in
l.hac edictali.§.omni.in fine.de ſecundis nuptijs.an
ſi plures ſint filij primi matrimonij qui poſſint reuo-
care relictum factum a parte ſecunde vxoris:⁊ aliqui
ex eis repu
diant ance
teris accre
ſcat. et hic
adde Bal
dum in.l.p̃
ma.in quã
ta queſtio
ne.C.quã-
do non pe
ten.par. et
facit ad q̃-
ſtionem ſi
cum patre
diſpenſatũ
eſt vt poſ-
ſit filijs le-
gare:an in
ter eos ſit
locus iuri
accreſcẽdi
de que per
Baldum ĩ
l. prima. §.
vbi autem
de caducꝭ
tollen.⁊ vi
de vnũ qđ
dicit Bal-
dus in.l.ſe
lium.in vl
timis ver-
bis.C.qui
teſtamen-
ta fac.poſ-
ſunt.

contra voluntatem teſtatoris: et non
habet locum ius accreſcendi:vt dicta
44 l.mulieri.aut† admittitur de iure ſpe
ciali ſecundum voluntatem teſtato-
ris:tunc aut ille a quo petitur legatũ
ſuccedit contra voluntatem teſtato-
ris iure permittente:puta per contra
tabulas.⁊ tunc etiam ceſſat ius accre
ſcendi.vt.j.de lega.preſtan.l.iij.§.ſed
ſi coniunctim. et.l.filium.§.ſi legata.
eodem titulo.Aut ille a quo petitur
ſuccedit ſecundum voluntatẽ defun-
cti:⁊ tunc eſt locus iuri accreſcendi li-
cet legatarius petat de iure ſpeciali:
vt dicta.l.filium.§.finali.Jbi enim pe
titur legatum ab eo qui habet portio
nem hereditatis ex diſpoſitiõe defun
cti.Et ita ibi etiam ſentit Dynus.li-
cet gloſſa ibi aliter dicat in ſolutione
45 contrarij:⁊ idem dicerem† in minore
in integruꝫ reſtituto ad legatũ. Nam
credo habere ius accreſcendi:licet ve
niat de iure ſpeciali:vt.j.de colla.bo.
l.prima.§.primo.quod etiã patet eui
denti ratione. Nam portio accreſcit
portioni etiam ſi ſit penes extraneuꝫ
preter defuncti voluntatem:vt ſupra
dixi.Multo magis quando eſt apud
alium ex voluntate defuncti.Jdẽ di-
46 cerem† in his qui petunt vigore edi
cti:ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti.
Nam credo eos habere ius accreſcẽ-
di:quum perinde teneantur ac ſi adi-
iſſent ex teſtamento:vt.l.prima in p̃n-
cipio.ſi quis omiſſa cauſa teſtamenti
quia licet ſuccedat cõtra defuncti vo
luntatem:tamẽ hoc facit iure permit-
tente.pro hoc ad legem falcidiam. l.
prima.§.lex falcidia.vbi in voluntate
defuncti conſeruata de iure ſpeciali
habent locum omnes leges teſtamẽ-
tarie.¶Sed contra predicta[b] poſſet
quis dicere:illi qui ſuccedunt per con
tratabulas:veniunt de iure ſpeciali:
contra ius commune.vt infra de con
tratabu.l.quod vulgo. Jtem contra
voluntatem defuncti iure permitten-
te:tamen inter eos eſt ius accreſcen-
di:vt infra de contratabul.l.ſi duo-
bus.in principio.⁊ de coniungendis
cum emancipa.liber.l.j.§.ſi qs ex ne-

Andreas
pe mate.

b ¶Sed cõ
tra pre [illegible]
cta poſſet
quis dice-
re.vide ale
xandrum
conſilio vi
geſimo. in
vltima co-
lumna.in.j.volu.⁊.xv.columna.verſicu.quinto prin-
cipaliter quero.in ver.ratio.quia iſtam rationem de
clarat Jmo.in.l.ad proculum ſupradicta.la prima.⁊
vide Cardinalem conſilio.clj.

potibus. ergo predicta nõ ſunt vera. Sol. dico predicta vera inter legatarios: ſed inter heredes qualitercunq; ſuccedant eſt loc° iuri accreſcẽdi: vt i cõtrarijs neq; ꝑ parte habeat heredẽ pro parte non. Fateor tñ ꝙ ſi q̃dã ſuccederẽt de iure cõi ⁊ ſm voluntatẽ defuncti: quidã cõtra. qđ illi q̃ ſuccedunt ſm volũtatẽ eſſent potiores i iure accreſcẽdi: ⁊ vltimo deueniretur ad eũ qui ſuccedit cõtra voluntatem defuncti. hoc colligit. j. de bo. poſ. l. ſʒ cum patrono. in prin. in vlti. exemplo gl. Itẽ predicta vera in iure accreſcẽ-
47 di. †ſed ius non decreſcendi indiſtincte hʒ locu: ʒ quis veniat de iure ſpeciali. vt colligit ex glo. in. d. l. iij. §. ſʒ ſi coniunctim. ⁊ l. filium. §. fi. de leg. preſtã. diſtingue ergo plene aut queris đ iure non decreſcẽdi: aut de iure accreſcendi. ⁊ tũc aut inter heredes aut inter legatarios. ℂEt per hoc determi-
48 natur queſtio. †ſtatuta ſunt ꝑ italiã ꝙ filie femine nõ ſuccedunt patri. mõ pone ꝙ quidã deceſſit relictis duob° filijs: ⁊ duabus filiabus: vn° ex filijs repudiauit. vel alter eſt excluſus. cui accreſcit portio ſua. quidam doc. qui diſputauit ſimilem. q. dixit ꝙ ille frater qui adiuit in eo qđ habet vltra virilem computatis ſororibus hʒ de iure ſpecialiter forma ſtatuti: ⁊ ideo pro ea parte nõ hʒ ius accreſcendi: ſed veniet ad ſorores. ar. d. l. mulieri. ⁊. l. iij. §. ſed ſi coniunctim. de leg. preſt. Iſtaʒ determinationem puto falſam. nã cũ portio deficiens accreſcit portioni nõ perſone: vt dictũ eſt. ergo ille ſorores que nullam portionẽ habent non pñt habere ius accreſcẽdi. Preterea in hereditatibus ſuccedentes de iure ſpẽli contra ius cõmune habẽt ius accreſcendi vt modo dixi. Concludo ergo ꝙ ad ſolũ fratrẽ pertinebit. ℂQuar-
49 to eſt †conſiderandũ vtrũ portio defuncti deficiat poſtq; fuit acquiſita: an ante: q: ſi deficit poſtq; fuit acquiſita: regula eſt qđ deficiat ius accreſcẽdi: vt. ſ. quẽadmo. ſer. amit. l. aqua. §. fi. ⁊ de vſufru. accre. l. ſ. §. pe. Fallit i
a multis caſibus[a] quos plene dic primo in vſufru. vt. d. l. ſ. §. pe. Secundo in aſſignatione libertoꝝ. vt. j. de aſſig. li. l. vtrum. in prin. ⁊ ibi not. Tertio. C. ſi imperi. lib. ſocius. l. ſ. lib. x. Quarto qñ deficit ex poſtfacto per in integrũ reſtitutionem: q: tunc accreſcit volenti. vt. ſ. de acqui. heredi. l. ſi minor. Quinto quando ius accreſcẽdi habet vnionem cuʒ ſubſtitutione pupillari: vt. ſ. de acqui. here. l. qui patri. de quo dicam. j. pri. q. circa fi. Non ob. ad prẽ

a ℂMultis caſib°. no. caſus in q̃b° poſt acq̃ſitã portionẽ eſt locus iuri accreſcẽdi. Adde bal. i auẽ. ſi qs in fi. de ſacroſan. ec. ⁊ in. l. ſ. qñ nõ pe. par. in. vi. q. i fi. ſed hic dubitat. ⁊ no. ꝙ quoties portio deficit nõ ipſo iure ſʒ ope exceptiõis nũq; hʒ locũ ius accreſcẽdi vt l. ſi duo pa troni. i pn. ⁊ ibi glo. ⁊ Bar. q̃ dixit hoc eſſe mirabile. ſ. de iureiu. adđ qđ no. bart. in l. ſi mihi et titio. de fi. ob. aliũ caſum ponit Rom. in. l. apud iuli. §. vtrum. ſ. ad treb. et ad Bar. ħ vide q̃ ponit Alex. in cõſ. clxvij. in princ. ij. colũ. in. v. volu.

dicta. §. ſi quis aũt non implens. in auẽ. de here. ⁊ falci. q: reſponde vt not. in. d. l. ſ. §. pe. de vſufr. accreſcẽ.
50 ℂ†Quarto pricipaliter queritur qualiter: ⁊ ad qđ habet locũ ius accreſcendi. Iſtud qualiter: debet intelligi quatuor modis. Primo qualiter. i. vtrum inuitis vel volentibus. Ad quod ſic dic. aut queris de iu-
51 re †non decreſcendi. ⁊ tunc inuitis quia non poteſt ſcindere legatum: vt. ſ. titulo. ſ. l. ij. ⁊. l. ſequen. aut de iure accreſcendi: ⁊ tunc aut inter legatarios aut in-
52 ter heredes. Primo caſu †accreſcit volentibus tantum: vt. C. de cadu. tollen. §. vbi autem. aut inter he-
53 redes †⁊ tunc aut adiuit quis poſt portionem defecram: puta repudiationeʒ coheredis: ⁊ accreſcit potio inuito. ſ. de acquiren. here. l. ſi duo. aut primo adiuit ⁊ poſtea portio deficit: ⁊ tunc aut portio defecta erat ei deſtinata expreſſa voluntate teſtatoris: puta per ſubſtitutionem: et tũc accreſcit inuito. vt. ſ. de acquirenda hereditate. l. ſi quis heres. ⁊. l. ſi tu ex parte. Aut non erat expreſſe deſtinata: ⁊ tunc aut deficit per reſtitutionem in integrum: ⁊ accreſcit volenti tñ vt. l. ſi minor. ſ. de acquirẽda hereditate. aut alio modo deficit: ⁊ tunc habet locum. l. cum hereditate. eodem titulo. Et hoc modo debet intelligi. C. de cadu. tollen. l. ſ. §. is ita. vbi videtur dicere quod accreſcit heredibus inuitis. ℂSecundo dubitatur qua-
54 liter. i. vtrum cũ onere† vel ſine. ad hoc dicas aut q̃ris de iure accreſcendi aut de iure non decreſcendi. primo caſu aut accreſcet portio pro non ſcripta. aut caduca vel quaſi. Si pro non ſcripta: ⁊ tunc aut eſt ꝑ non ſcripta delicto eius qui non poteſt capere: et accreſcit cum onere. vt. ſ. de his que pro non ſcript. l. ſi na. aut eſt pro non ſcripta alio modo: ⁊ tunc aut in legato ⁊ accreſcit ſine onere: vt. l. ſ. §. in primo. C. de cadu. tollen. aut in hereditate. ⁊ eſt opi. vt not. in. l. que conditio. ſ. de condi. ⁊ demonſt. ⁊ per Cynũ plene. C. de cad. tol. §. is ita. Tu tñ dicas ſic in hereditate: aut eſt onus impoſitum ſimpliciter: ⁊ accreſcit cum onere. vt. d. §. cũ is ita. aut nominatim: ⁊ tunc aut noiati ab oibus: ⁊ accreſcit cum onere. vt. l. q̃ conditio. ij. reſpon. ſ. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊. l. ciuitatibus. §. lucius. ſ. ti. ij. aut nominatim ab vno ⁊ accreſcit ſine onere. vt. l. celſus. §. fi. de lega. ij. rationem inter hereditatem et legatum ponit Cy. in. d. §. is ita. Rationem inter nominatim ⁊ ſimpliciter collige ex. l. ſ. §. id quod ex ſubſtitutione. ad legem falci. licet Cynus aliter dicat in d. §. is ita. Secundo caſu quando accreſcit portio caduca vel quaſi. ⁊ tunc cum onere. vt. C. de cadu. toll. §. pro ſecundo. ⁊. §. in nouiſſimo. habita diſtinctione que ibi ponitur in tex. in. §. ſed vt manifeſtetur. ⁊. §. ſe-
55 quentibus. Si vero queritur de iure †non decreſcẽdi tũc aut pcedit ex cõiunctione reali tantũ: ⁊ accreſcit ſine onere. vt. C. de cad. tollen. §. finautem ad deficiẽtis. ⁊ in. l. ſi ſeparatim. de condi. ⁊ de. aut procedit ex coniunctione re ⁊ verbis ſimul. ⁊ tunc gl. C. de cad. tol. §. finaũt ad deficientis. dicit cũ onere. Pet. dicit ꝙ ſine onere: nam cũ veniat per ius non decreſcẽdi eſt eadẽ ratio que eſt in cõiuncto re tñ. vt refert Cynus in. §. vbi aũt. C. de cad. to. Jac. de are. tenet glo. qđ credo verum. nã ppter coniunctionẽ verbalẽ videtur onus adiectum vni repetere in pſonã alteri° ſi ad eũ totũ legatũ perueniat. ar. j. de fund. inſtruct. l. ſeie. §. caio. Nec obſt. huic dicto. ſ. ti. ſ. l. ſi. §. ſcio. quia

ibi cõditio adiecta adherebat perſone. vel dic vtibi. a
56 ℂTertio †dubitat qualr. id eſt vtrũ accreſcat pro virili an ꝑ portionib° hereditarijs vel legatis. Rñ. b pro portionib° hereditarijs vel legatis. vt. ſ. titu. ſ. l. meuio. in princ. ⁊ de here. inſtit. l. liber hõ. §. cũ quis.
57 ℂQuarto †vtrũ accreſcat taliter quod portio accreſcẽs petat eadẽ actione qua prima: an alia. Rñ. eadem actione qua prima. vt. ſ. de vſufr. l. ſi titio. §. ſ. ⁊ de vſufru. accre. l. interdũ. ⁊ de excep. rei iudi. l. et
58 an eadẽ. §. qui cũ parte. ℂQuinto †vtrũ ius accreſcẽdi trahat ad bona impuberis cui qs erat cõiunctus vel nõ. Ad qđ ſine argumẽtis ſic dico: aut quis hʒ ius accreſcẽdi ex eo qđ coniunctus tãtum. et tunc nõ trahitur ad bona impuberis: q: ſunt diuerſe hereditates: ⁊ in diuerſis hereditatib° non habet locũ
a ius accreſcendi[a]. vt. ſ. qui. mo. vſuſfruc. amit. l. ſi ſub cõditione. aut ius accreſcẽdi eſt vnitũ cum ſubſtitutione pupillari. puta q: idem eſt coheres ⁊ ſubſtitutus. ⁊ tũc ius accreſcẽdi trahit etiã ad bona impuberis. vt. l. qui patri. de acqr. here. ⁊ qđ ibi loquat de iure accreſcẽdi pʒ ex tex. Itẽ pʒ ex rõne. ibi enim loquitur de herede ſubſtituti ad quẽ non trãſiret ſpes pupillaris ſubſtitutionis. vt. ſ. de vulga. ſubſti. l. qui habebat. ⁊. l. q̃ liberis. §. hec verba. ſed ius accreſcẽdi hñ tranſit ad heredes. vt. ſ. dictũ eſt. Reſtat ergo qđ heres ibi admittatur iure accreſcendi: tñ q: illud
b ius accreſcẽdi fuit vnitũ[b] cũ ſubſtitutione pupillari trahit ad ea duo. ſcʒ ꝙ habeat locuʒ poſt aditã hereditatem: ⁊ qđ trahat ad bona impuberis. et hoc eſt verum alijs ſubſtitutis deficiẽtibus: q: alr ipſi ſubſtituti preferuntur. vt ibi not. nũc ergo vides intellectũ huius ſingularis ⁊ notabilis caſus. l. qui patri.
59 ℂQuinto †principaliter querit[c] de iure accreſcen-
c di ex cõiunctione legali. ⁊ primo videamus vtrũ inter cõiunctos cõiũctione legali in acquiſitione ex teſtamento habeat locum ius accreſcẽdi. ad qđ ſic dico. aut loq̃ris in vſufru. ⁊ hʒ locũ ius accreſcendi. vt l. ſ. §. ſ. ſ. de vſufruc. accre. rõ q: ipſius ſerui perſona inſpicit vt ibi pʒ in tex. ʒ quidã de ratione multum dubitẽt. aut loqueris in ꝓprietate. ⁊ tũc aut in hereditate hʒ locũ ius accreſcẽdi. vt. ſ. de acquirẽ. here. l. ſeruus cõis ab extero. ratio: ne qs decedat pro parte teſtatus ⁊ pro parte inteſtatus. aut in legatis ⁊ tũc aut legatum eſt ab initio ꝑ non ſcriptum ⁊ accreſcit alteri: q: ei videtur legatuʒ qui capere põt. vt. l. verum. §. ſi ſeruo. ſ. pro ſoci. ⁊ de auto. tuto. l. ſi ſeruus cõis. hoc verũ niſi eſſet ꝑ non ſcriptum ex delicto vnius ex dñis eſt ab initio ꝑ non ſcriptum ⁊ accreſcit alteri: q: ei videtur legatuʒ qui capere põt. vt. l. verum. §. ſi ſeruo. ſ. pro ſoci. ⁊ de auto. tuto. l. ſi ſeruus cõis. hoc verũ niſi eſſet ꝑ non ſcriptum ex delicto vnius ex dominis aſcribẽtis ſeruo cõi. vt. j. de fal. l. filius. §. ſequẽs. aut legatum deficit ex poſtfacto per repudiationẽ vel alio modo: ⁊ tũc non eſt locus iuri accreſcẽdi. vt. l. ⁊ proculo. ſ. titu. ſ. ⁊
60 †idẽ dicerem[d] in pluribus heredib° vnius legata-
d rij. ſunt enim cõiuncti coniunctione legali: cum ex pſona vnius perueniatur ad plures. vnde diceres ꝙ ſi l. legatarius. ſ. de leg. ſ. ſi vnus ex heredibus legatarij partẽ ſuam repudiat alijs nõ accreſcit. hoc tenet f
e Pe.[e] licet quidam cõtra. ℂ†Secundo querit de iu-
61 re accreſcẽdi ex coniunctione legali in acquiſitionib° ab inteſtato. pone ergo quendã deceſſiſſe relictis filijs pluribus. Item relictis pluribus nepotibus ex g altero filio premortuo: vnus ex illis repudiat quali-
f ter inter eos[f] eſt ius accreſcendi. Reſpõ. iſti oẽs ſunt

ℂIus accreſcendi. Adde tex. no. in. l. plane. §. ſi coniuncti. ſ. de leg. ſ. ⁊ qđ ibi Bar.
ℂFuit vnitum: ſed vtrũ id quod obuenit ꝑ ius accreſcendi dicatur obuenire ex iudicio defuncti vel legis: et an prohibitus alienare partem ſuam: poſſit alienare ꝑtem obuenientem iure accreſcẽdi. vide. ſ. ſi teſtamẽto. ⁊ ibi doct. de vulg. et pupill. l. ſi titio ⁊ meuio. §. fi. ſ. tit. ſ.

coniuncti coniunctiõe legali: ex eo qđ ſimul vocant. Item nepotes ſunt inter ſe coniuncti alia ratione. ſ. q: vna rõne vocat in locũ pris eoꝝ. aut ergo repudiat vnus ex nepotibus ⁊ accreſcit fratri ſuo tantũ: q: eſt duplici iure cõiunctus: q: ſimul vocant: ⁊ q: eadẽ rõne. aut repudiat vn° ex filijs: ⁊ tũc oẽs vocantur tã alij filij ꝙ nepotes: q: oẽs ſunt equaliter cõiuncti. ſ. ea cõiunctione: q: ſic vocant. et hoc pbat ſ. de contratab. l. ſi duob°. in princi. et c de cõiun. cũ emã. li. l. ſ. §. ſi qs ex nepotibus. hoc aũt fallit in caſu vbi vn° ex fratribus in portione deficiente alijs prefertur. vt. ſ. de coll. bo. l. ij. §. ſi duo fratres. ⁊ ratio ibi patet in tex. ℂTer-
62 tio †qro iuxta hoc pone qđ pr deceſſit relictis duobus filijs ex vna vxore: duobus ex alia: ſi vn° repudiat vtruʒ d in iure accreſcendi pferat frater vtrinq; ꝓiũct°g an oẽs pariter admittãtur. Et videtur ꝙ frater vtrinq; coniũct° preferat q: duplici iure cõiunct°. ergo ⁊c. vt. ſ. dixi. facit ad hoc. C. de legi. here. auẽ. ceſſante. ⁊ auẽ. poſt frẽs. ⁊ huic dico vt accedere dy. ſ. de vul. ⁊ pup. in l. coheredi. §. q̃ diſcretas. in. q. quaʒ ibi poſuit. alij habẽt dictã. q. in. l. iam hoc iure. eo. ti. Ego dico ꝙ oẽs pariter admittunt. nã ꝓiũctio legalis de qua loq̃mur nõ ꝯtingit ex eo qđ pl° ⁊ plurib° modis ſunt cõſanguinei ⁊ ſibi inuiceʒ ſucceſſores: ſʒ ꝯtigit ex eo ꝙ ſil° vocant vel eadẽ rõne vocant. hoc pʒ ex. d. l. ſ. §. ſi qs ex nepotib°. ⁊. d. ꝓiũc. cũ emã. nã ibi conſtat patre plus cõiũctũ filio: q: in primo gradu: ꝙ fratrem fratri. q: in ſcđo gradu: ⁊ tñ ibi pfertur frater patri in iure accreſcendi: quia eadem ratione vocantur. et iſti filij ʒ ex diuerſis matribus: omnes ſimul vocantur: ⁊ omnes eadem ratione. ſ. quia filij ʒ e ex diuerſis matrib° ergo neuter alteri preferetur: ⁊ ſi dicte rõnes inſpiciãtur oẽs qõnes occurrentes circa iſtos ſucceſſores i materia iuris accreſcẽdi poterunt decidi. Nõ ob auẽ. ceſſante. q: *

ℂQuinto principaliter querit vide in. l. ſ. in. v. colũ. in. ij. q. quãdo non petẽ. par.
ℂIdem dicerẽ. Et vide quod not. Bal. in. l. hac edictali. §. omnes. in fin. C. de ſecũ. nup. ⁊ iter cõiunctos coniunctiõne legali habet locũ ius non decreſcendi. l. hac edictali. §. is illud. ⁊ ibi Baldus in quarta queſtione de ſecund. nupt.
ℂHoc tenet pe. ⁊ ſequitur imo la et Baldus ⁊ paulus de caſtro.

ℂQualiter inter eos: not. ⁊ vide que ſcripſi in ſil' in l. ſ. C. qñ nõ peten. par. poſt Bar. ⁊ vide Bald. ibi in vj. ⁊. vij. q. per ang. ⁊ Imol. in. l. fundum. alias in. l. ꝑ inde. §. interdum. de ſtipu. ſer.
ℂVtrinq; coniunctus. ⁊ vide Bar. ⁊ doc. in. l. luci° in vlti. q. de vulg. ⁊ pupil.
* Pro intelle. auẽ. ceſſante. C. de legi. here.

a ℭQuarto quero vtrum hereditas accreſcat ipſo iure. ⁊ vide tex. in. d. l. j. §. his itaqꝫ. de cadu. tol.

b ℭSexto principaliter. vtrū in diſpoſitione inter viuos ſit locus iuri accreſcendi. vide Bal. in. l. j. in. xj. ⁊ xij. q. quando non pet. par. ⁊ in. l. j. §. vbi autem de cadu. tol.

ibi loquitꝰ ī ſucceſſione quā ꝗs ſibi vē dicat ī bonis fratris mortui: qꝛ tūc pꝛeferꝰ pluribꝰ ꝯiūctis. ſꝫ hic tractatꝰ de iure accreſcēdi in bonis pꝛis q̄ adhuc nō fuerūt ꝗſita fratri: ⁊ ideo oēs pariter vocantꝰ: ⁊ ꝓ hoc facit. j. ad tre. l. fi. Nec ob. qd̄ dicit Dy. qꝛ illud dictū reprobatꝰ ꝑ doc. inter quos eſt do. Ray. in tractatu ſuo ſubſtitutionū in materia reciproce. vel ſi vis ſuſtinere Dy. potes dicere ꝙ q̄ſtio Dy. loquatꝰ ī ſubſtitutiōe pupillari vbi ſuccedꝰ pupillo ī cuiꝰ ſucceſſiōe frater vtrinqꝫ ꝯiunctus eſt plus ꝯiunctꝰ. Sꝫ ſi loq̄retꝰ in ſubſtōne vulgari ꝑ quā ſuccedꝰ patri male diceret: vt patet ex predictis.

63 ℭQuarto † q̄ro[a] vtrū accreſcat ipſo

a iure an ſit opꝰ noua agnitione. Rn̄. vt no. j. de bo. poſ. l. ſꝫ cū pꝛono: in pꝛin. ⁊

64 C. q̄n nō pe. par. l. j. ℭQuinto † q̄ro vtrū accreſcat cū onere vel ſine. Rn̄. ꝙ cū onere. vt. s̄. ti. j. l. ſi titio ⁊ meuio. §. iul. ⁊ hoc apparet ex eo qd̄. s̄. dixi. cōiūctos cōiūctione legali haberi ꝓ

65 cōiūctis verbis. ℭSexto † pꝛincipa

b liter[b] queritꝰ nunq̄d in diſpoſitionibꝰ inter viuos ſit locus iuri accreſcendi. Breuiter dic ſic aut q̄ris de iure ac

d creſcēdi qd̄ ꝓcedit ex ꝯiūctione hoīs: aut de eo qd̄ pꝛocedit ex cōiūctione legis. pꝛimo caſu diſtingue aut in vſufru. ⁊ habet locū ius accreſcēdi. vt. s̄. de vſufr. accre. l. j. §. fi. aut in ꝓprietate vel alio iure. ⁊ tūc in indiuiduis hꝫ locū ius accreſcendi. vt l. ꝓpꝛiū. s̄. cōia pꝛedi. qd̄ intellige. vt ibi no. vel potiꝰ ius non decreſcendi. aut in diuiduis:

e ⁊ tunc aut loq̄mur in diſpoſitione pꝛincipis: aut inferioꝛis a pꝛincipe: pꝛimo caſu hꝫ locū ius accreſcēdi. vt. C. ſi in pe. li. ſo. li. x. ſcd̄o caſu aut intereſt ꝯcedentis qd̄ habeat locū ius accreſcēdi

f ⁊ hꝫ locū vt. s̄. de ꝯhen. emp. l. fundus ille. ⁊ qd̄ ibi no. ⁊. j. de ver. ob. ⁊. l. ſi mihi ⁊ titio. in pꝛi. aut concedētis non intereſt. ⁊ nō hꝫ locū ius accreſcendi: vt. d. l. ſi mihi ⁊ titio. j. de ver. ob. ⁊. l. ſi duo patroni. in pꝛin. s̄. de iureiu. fallit

c in aſſignatione libertoꝝ[c]. qd̄ lꝫ nō ſit legatum vel fideicōmiſſum. vt. l. aſſignare. j. de aſſi. li. tn̄ hꝫ locum ius accreſcendi. vt. l. vtrum. eo. ti. Et iſta induntur in arg. † ad queſtionē q̄n duo

66 cuntur in arg. † ad queſtionē q̄n duo bus cōceditur feudū vel emphyteuſis: vtrum inter eos ſit ius accreſcēdi. De q̄ per Cy. in. l. j. C. q̄n non pe. part. ꝑ Dy. j. de vſufru. le. l. codicil. in pꝛin. ⁊ ꝑ eundē Dy. in. l. ſi mihi ⁊ titio. j. de ver. ob. ⁊ ibi dixi. ⁊ in Spe. de loca. §. nunc aliqua. ver. lxviij. ⁊ ver. ſequen. Secundo

67 caſu † q̄n querꝰ de iure accreſcendi ⁊ ex coniūctiōe legali. puta q̄n ex perſona vnius peruenitur ad plures: puta ſi ſeruus plurium ſtipulatꝰ; aut coniunctio ab initio eſt valida in perſona omnium dominorum ſed in perſona vnius efficitur inualida per repudiationem: aut alio modo ex poſt facto: ⁊ tūc ceſſat ius accreſcendi. arg. s̄. titu. j. l. ⁊ ꝑculo. qꝛ ſi ſit in vltimis voluntatibus: multomagis in contractibus. Si vo ab initio eſt inualida: ⁊ ſic quodāmodo pꝛo non ſcripta tunc aut in perſona vnius ex dn̄is ex cuius perſona dꝛ inualida pōt eſſe ſaltem valida per viā retentionis: qꝛ pꝛomiſit vel donauit nō ꝓcedendo ad traditionē ⁊ tunc nō hꝫ locum ius accreſcendi. vt. l. proinde. §. ſi ſeruus cōis. j. de ſtipu. ſer. aut nō pōt eſſe valida per viā retentionis. puta qꝛ extraneus ꝓmiſit: vel qꝛ ipſe dn̄s proceſſit ad traditionem: ⁊ tunc hꝫ locum ius accreſcendi. vt. j. de ſtipulatione ſeruorum. l. j. §. ſi cōmunis ſeruus. ⁊. s̄. de aut. tu. l. ſi ſeruus communis. cum ſi. ſic intelligo. l. per ſeruū. §. j. de acq̄r. re. domi. ſ. qd̄ ibi dn̄s proceſſit ad traditionem. ⁊ acquiritur alijs ſocijs tantū. ⁊ hoc credo verū. licet gloſſ. in l. verum. §. ſi ſeruo. s̄. ꝓ ſocio. ⁊. d. l. proinde. §. j. diſtinguat vtrum ex cauſa liberalitatis vel nō quod nil eſt.

68 ℭSed iuxta † pꝛedicta quero: q̄d ſi cōcurrit cōiunctio legis ⁊ hoīs: puta qꝛ ſeruus ſtipulatur titio et ſeio dominis ſuis. ſtipulatio non valet in perſona vniꝰ an habeat locum ius accreſcēdi inſpecta coniunctione legali. vel non habeat inſpecta cōiunctione hoīs? Et certe habet locum. caſus eſt. j. de ſtip. ſer. l. item ſi

69 cōis ſeruꝰ. ij. rn̄. ℭVltimo poſſet † queri[d] quid in donatione cauſa mortis vtrum in ea habeat locum ius accreſcendi? Et videtur quod ſit idem qd̄ in alijs contractibꝰ. qꝛ accedit cōtractui magis ꝙ legato. vt no. in. l. ij. in pꝛin. de do. pꝛe. in cōtrariū. j. de do. cau. moꝛ. l. oībus. ⁊. l. marcellus. §. j. ⁊. l. illud generalꝰ. ꝓ hoc qꝛ caſus nō eſt inter enumeratos in quibꝰ eſt differētia inter dona. cau. moꝛ. ⁊ leg. vt inſti. de dona. §. j. ſup verbo fere. pꝛo hoc qd̄ dictū eſt de aſſignatione libertoꝝ quod non eſt legatū vel fideicommiſſum tamē eſt lo

70 cus iuri accreſcēdi. hoc eſt verū. † caſus eſt. C. de cadu. tol. §. hec aūt omnia[e]. vbi dicit ꝙ dicta in illa cōſtitutione locum habeāt etiam in dona. cauſa moꝛ. ſed in dicta conſtitutione pꝛincipaliter dictū erat de iure accreſcendi. ergo patet qd̄ habet locum in don̄. cauſa moꝛtis.

Nominatim. [f] De hoc in. l. j. s̄. de libe. ⁊ poſthu. ⁊. l. ſi nominatim. de condi. ⁊ demō. ⁊ in. l. turpia. §. fi. ff. de leg. j.

Predijs. Verba generalia acceſſoꝛie appoſita ad ſuum pꝛincipale reſtringuntur. h. d. ⁊ eſt ſatis notabilis caſus.

Ex his. De hoc habetis in pluribus legibus: ideo non inſiſto.

1 ☞ An aliud ſit legare menſam ⁊ aliud legare tabulam.

Pater. ℭOpp. de. l. cum pater. §. menſe. s̄. tit. pꝛimo. vbi ille qui legat menſam videtur

⁓ Andreas Pomate.

c ℭFallit in aſſignatione libertorum. vide Alexan. in l. ſi mihi et tibi. ff. de lega. j. l. ſi filia. ff. d ſucceſ. edic. Alex. cōſil. xx. in. ij. coſilium. verſi. nec ita eſt. in. v. volu.

d ℭPoſſet queri. vtrū in donatione cā moꝛtis habeat locum ius accreſcendi. Adde plene bal. in. l. j. in fi. quādo nō pe. par. et no. in. l. ſi mihi ⁊ titio verbo. obliga.

e ℭHec oīa ⁊ non eſt ſm̄ bal. ibi.

f ℭNoīati. vide ꝑ bal dn̄. in. l. turpia. §. fi. de leg. j.

5 legare debita ⁊ omnia alia. Solu †. aliud eſt legare menſam ſeu tabulam. vt dicitur in vulgari. iſtud eſt nomen negotiationum: ⁊ ideo ſicut legato calendario cedunt nomina debitorum. vt. l. qui filium. s̄. eo. ita erit ſi legetur menſa ſeu tabula. ſecus ſi legetꝰ taberna que eſt nomen loci. ideo non cedunt nomina: vt hic. idem habuiſtis declaratum per iuriſcōſul. in. l. taberne. j. de fun. inſtru.

1 ☞ Voluntas teſtatoꝛis magis ex vſu perpenditur quam ex inſtrumentis emptionis.

2 Fines plebanatus an pꝛobentur per inſtrumēta emptionum.

3 Reus edit actoꝛi ad intentionem coadiuuandam.

Titio. Omnes iſti caſus qui ſequuntur vſqꝫ ad finem ſunt pulchꝛi caſus. Ex vſu † teſtato

1

a ris magis quam ex inſtrumentis[a] emptionis voluntas eius perpenditur. hoc dicit. ℭNot. ex. l. iſta ſm̄

2 gloſſ. quod † inſtrumenta emptionis non pꝛobant fines plebanatus. de quo dic per Cynum in. l. cum aliquis. C. de iu. delib. ⁊ extra de cenſi. c. cum olim. ⁊ de pꝛoba. c. cum cauſam. ⁊ de offic. dele. c. cum in iure. et

3 ibi de hoc plene per Innocen. Item not. † hoc quod reus edit actoꝛi ad intentionem iuuandam. vt dixi s̄. eo. l. qui concubinam. §. cum ita.

Balneas. Ex aditu iudicatur an balnee vel hoꝛtus cedant domui. h. d.

1 ☞ Si maioꝛ natu debet habere pꝛincipalioꝛem domum habebit etiam omnia domui appendicia.

2 Domus exiſtens in confinio duarum parochiarum erit illius per quam habet aditum ⁊ pꝛincipalioꝛem.

3 Volūtas deſtinatoꝛis magis pꝛeſumitur ex vſu quā aliter in dependentibus a voluntate vnius.

b **Qui domum.** [b] Idem dicit quod pꝛecedens. ⁊ eſt bonus caſus. aduerte. ℭQuero in. §. balneas. an omnia iſta requirantur: vt balnea cedant domui. Reſpō. nō eſt neceſſe. vt pꝛobatꝰ in iſto. §. qui domū. puto autē qd̄ ſolus aditus ſufficiat. vt. l. qd̄ conclaue. j. de dam. infec. ⁊ faciūt iſti. §. ad queſtionē de facto. ſm̄ glo. foꝛmo duas

1 queſtiones. vnam ſm̄ Iaco. de ra. † Conſuetudo eſt qd̄ maioꝛ natu habeat domū pꝛincipalioꝛē: per hūc §. habebit oīa appendencia domus: quatenus teſtatoꝛ in vſu habuit. ita dicit Iac. de ra. vide. l. fi. in pꝛin.

2 s̄. de ſer. vꝛb. pꝛedi. Item † facit ad aliam queſtionē. domus eſt poſita in duabus parochijs. Certe cedet illi per quā habet aditū. vt in. §. balneas. ⁊. §. qui domum. ⁊. s̄. e. l. ſi cui edes. ⁊. l. quod conclaue. infra de damno infecto. ſed ſi haberet aditum per vtrāqꝫ parochiam: cedet illi parochie per quam habet aditū magis frequentatum. vt. l. legatis. §. ſi vnus. s̄. eo. et l. pediculis. §. argen. j. de auro ⁊ argen. leg. ℭVltimo vide glo. que incipit. hoꝛtus. ibi. §. ſi partem. Iſte due vltime. ll. ſunt contrarie. ideo dic ad. l. fi. s̄. de ſer. vꝛ. pꝛed. quia ibi non erat hoꝛtus domui iniunctus: nec ad vſum domꝰ deputatꝰ. vt ibi no. ad. l. ſi partē.

3 † dic quod ex vſu deſtinatoꝛis pꝛeſumitur voluntas. vt hic. ⁊. j. de vſufru. le. l. dānas. ⁊ hoc in his que dependent ex voluntate vnius: vt legatum quod ex voluntate teſtatoꝛis dependet: ſed in his que dependēt ex voluntate duoꝛum: vt in emptione ⁊ in venditione non ſeruatur dicta pꝛeſumpta voluntas. ſed diſpoſitio iuris communis: que eſt vt in ſingulis partibus

a ℭPꝛedijs. §. titio. ex inſtrumento. an inſtrumenta pꝛobent fines plebanatus. vide per docto. in. l. optimam. de contrahen. ⁊ com. ſtip.

b ℭQui domum. Et pꝛo intellectu huius. §. vide. l. olympico. ⁊ ibi Bal. ff. de ſer. vꝛ. pꝛedi. ⁊ Bal. in quodam conſilio qd̄ retuli in. c. raynutius. de teſt. ⁊ vide ibi que latiſſime dixi. Andre. barba.

fundi ſeruitꝰ debeatꝰ ⁊ cuiuſlibet partis alienationē cōſequitur. vt. l. via. §. quecūqꝫ. eo. ti. ita dicit Oldr. ⁊ bene.

Si mihi. In legato generali nō cōtinentur inſtrumēta. h. d.

His verbis. Nota qd̄ dicit cum inſtrumento qꝛ in

c telligitur. ſcꝫ domus nō debitoꝛꝫ nec pecunia numerata: quod vltimum intellige. vt. l. ſi choꝛus. j. eo.

Lucius. Nudum pꝛeceptum teſtatoꝛis non valet. hoc dicit. Habuiſtis. s̄. codeꝫ. l. pater §. iul.

1 ☞ Abſolutoꝛia ſi fertur in vna cauſa agenti in alia cauſa non obſtat exceptio rei iudicate.

2 Pꝛohibitio de non alienādo facta heredi quando compꝛehēdat heredem heredis.

3 Pꝛohibitio facta filio quod nō extendatur ad nepotes.

1 **Sempronie.** Si ferꝰ † abſolutoꝛia in vna cauſa nō obſt. exceptio rei iudicate in alia agenti. h. d. habuiſtis in. l. aureliꝰ. §. fina. de lib. le. In pꝛin. huius. l. dicitꝰ quod heres heredis poteſt alienare. quia nudum pꝛeceptū eſt. Ex iſto tex.

2 dicunt † docto. quod pꝛohibitio facta

c heredi ne alienet extenditur[c] ad heredem heredis ſi eſſet facta cum cauſa legitima ita qd̄ non eſſet nudū pꝛeceptū. vt hac. l. a cōtrario ſenſu. In contrariū facit in autꝰ. de reſti. fideicō. §. ij. Breuiter Iaco. de are. dicit. debemus aduertere verba pꝛohibitionis.

d aut enim[d] dicit teſtatoꝛ nominādo heredē ꝓhibeo te ne alienes: et tunc nō poꝛrigitꝰ ad heredē heredis. aut pꝛohibuit indefinite. vt pꝛohibeo heredem ne alienet: ⁊ tunc poꝛrigitꝰ ad omnes ſucceſſoꝛes. vt hac. l. in pꝛin. ⁊. j. eo. l. ſi plures. ⁊ in autꝰ. de reſti. fideicō. §. ij.

ℭLuciꝰ. §. ſempꝛonie. extēditur. Vide Ro. in. l. ſi quis filiū. §. fi. de acqui. here. ⁊ Bal. ⁊ moder. in. l. fi. C. de here. inſti. ⁊ bal. in. l. voluntas. C. de fideicō. et Ro. in conſi. inci. omnipotentis dei ⁊c. circa pꝛopoſitam cōſultam. de tribus dubitari contingat.

⁓ Andreas Pomate.

d ℭAut enī dicet teſtatoꝛ beneficij que ponit. Alexā. in. l. ſi quis filiuſfa. §. fina. ff. de acquir. here. vide alexan. conſil. lvj. in. j. volu. ⁊ in. l. filiuſfa. §. diui. in. viij. columna in. x. queſtione. ij. Bar. s̄. de leg. j. ⁊ cōſi. lix. in. iij. volu. Bar. in. l. cum acutiſſimi. in. xxij. col. ver. vide ad hoc dubitari. C. de fideicom. Alex. conſi. xxvj. in vlti. in. iij. volu.

⁓ Andreas Pomate.

e ℭAut pꝛohibuit. indefinite. limita vt per Barto. et alios. in. l. qui liberis. §. hec verba. in vltima queſtione. de vulga. ⁊ pupilla.

a ❡An porrigatur.an prohibitio facta filijs extendat- a
tur ad nepotes.adde Barto.in.l.filiuſfa.§.diui.de
leg.primo.quid autem ſi prohibita eſt res alienari.
alias voluit venire in familiam.dic quod illi de fami 1
lia vſqꝫ ad quartam generationem ſeu gradum tan-
tū nō ſunt ꝓhibiti.d.3 ❡Sed† quid ſi ꝓhibuit per hoc no-
autem.de men filij.vt volo ne filij mei alienent. 1
reſti.fidei-
commiſ.§.nos.⁊ ibi docto.quod no.

AD D Et tu quod opi. Bart.hic ſequitur etiam idē
Alex.in conſi.xxij.col.j.in fi.in.ij.volu. b

b ❡Queſitū.non appellantur. Et pro hoc facit opti
me glo.no.in.l.fina.§.quoties.in verſi. anno.ibi ſed c
hic differentia ſit ſuper accidens.de pub. ex quo in-
fert Bald.in.l.maximum vitium.de li.prete.⁊ in.l.ij.
C.de ſucceſſo.edi.quod appellatione patrui non ve
nit patruus magnus.facit quod not.in.l. cui eorum.
§.affinitatis.de poſtula.An autem appellatione fra
trum monialium veniant moniales.dic quod non. li
cet Ray.de ſor.dixerit quod ſic ſm Baldum in.l.cū
in multis.de ſta.ho.⁊ in.l.quicunqꝫ.C.de ſer.fugi vi
de Baldum in.l.tres fratres.hic alle.per Bartolū
vnum tamen no.dicebat Cy.⁊ Bal.in.l.cū multe.C.
de do.ante nupt.quod in dubio in diſpoſitione pia
preferuntur moniales excluſis fratribus tanꝙ di-
ctus locus ſit magis pius.quod no.adde quod dixit
Bal.in titu.de feu.march.in.c.primo.vbi dicit quod
hec dictio fratres:⁊ poſtea addidit de cōſobrinis er-
go proprie loquendo ſi nomen fratris proferat̃ ſine
additione non comprehendit conſobrinos:⁊ ideo ſi
ſtatutum dicit quod frater excludat ſororem non in-
telligitur qđ frater conſobrinus excludat ſororē con-
ſobrinam imo videtur caſus omiſſus a ſtatuto ⁊ fuit
queſtio ſatis intricata in qua pro parte iſta ego con-
ſului licet alij contra ⁊ forte male:⁊ ibi etiam no.tex.
ſm eum quod conſobrini ibi vocantur patrueles nā
iſtud eſt ſm communem vſum loquendi maxime tu
ſcorum qui vſus maxime attenditur in iure conſue-
tudinario.Et ad predicta vide Bal.in.l.illam. C. de
colla.Et dicit Joan.an.in rubri.de ſucceſ.ab inteſt.
in ſpe.quod nomine fratris venit frater patruelis in
ſtatuto.⁊ nomine patris venit auus.Idē dicit Bal.
in.l.ſcimus.in prin.C.de inoffi.teſt.ſed Ange.in.l.j.ſ.
de inoffi.teſt.tenet cōtrarium qualiter autem ſuma-
tur conſanguinitas ⁊ quid de communi vſu loquen
di.in his vide Barto.in.l.cum quidam.§.qđ dicitur.
de acqui.here.⁊ ad Barto.hic adde Bald.in.l.vxor
tua.C.q accu.⁊ quod ibi dixi. Qui autem dicantur
germani.Vide Bal.in.l.lege.C.de legi.here.⁊ cum
Bart.hic tranſit Imo.in.l.ſi dotalis.ſ.ſolu.matri.et
Bal.in.l.iubemus.§.fi.C.ad trebel.⁊ an appellatio-
ne fratris veniat vterinus frater.Vide Angelum in
conſilio.xvj.Pau.de caſtro in cōſil.cccxxxvj. Adde 1
an appellatione fratris veniat frater vterinus.Ro-
ma.conſilio.cccxj.

c ❡Sed contra.⁊ credo quod voluit allegare.xxij.q.
ij.c.queritur cur patriarcha.⁊ vide Baldū in.l.vxor
tua.C.qui accuſa.non poſ.⁊ in.c.primo.de feud.gua.
⁊ vide Ludo.Roma.in conſilio.xv.vbi pulchre ſe-
quitur ⁊ pro Barto.alleg.glo.in.l.fratres.C.de in-
offi.teſta.⁊ in.l.j.ff.eo.And.barba.

an porrigat̃[a] ad nepotes? Certe nō.in aut.de reſti.fi-
deicōmiſ.§.ij.⁊ Cy.no.in.l.voluntas.C.de fideicō.⁊
Ja.de bel.in aut.de reſti.fideicommiſ.in vlti.q.

☞ Fratris appellatione qđ contineantur ſorores:
Etiam ſorores vt ſaluetur a contrarietate.

Queſitum. Appellatione fratrum continē-
tur ſorores alleg.glo.l.tres fra-
tres.ſ.de pac.❡Quero de† quibus fratribus intel-
ligatur.Breuiter intelligo de fratribus primis tan-
tum.ſcꝫ cōſanguineis vel vterinis qui ſunt in ſecūdo
gradu.vt.l.iuriſconſultus.§.ſecūdo gradu.ſ. de gra-
dibus.alij enim non appellātur[b] proprie fratres niſi
cū aliqua adiectione:vt frater patruelis vel ſimiles.
vt.l.iuriſcon.§.quarto gradu.Sed contra[c] in.c.adā.
in decretis.vbi filia fratris appellatur ſoror:⁊ ſic ap-
pellatio fratris porrigitur ad alium quam ad filium
qui eſt in ſecūdo gradu.Reſpon.cauſa euitāde con-
trarietatis poſſet fieri illa talis interpretatio.vnde
ſi eſſent teſtes qui ſic deponerent poſſent excuſari di
cēdo de vlteriori quod ſit frater vel ſoror.vt.d.c.adā.
alias frater ⁊ ſoror proprie dicuntur qui ſunt in pri-
mo gradu.vt ſupra dixi.

Collegio. Ad.q.factam in tex.glo. reſpondet
⁊ dicit qđ non:vt habes in ea quā
vide.videtur dicere contra caſum.l. fundo. in prin.ſ.
de fun.inſtru.vbi dicēdo vti optimus maximuſqꝫ eſt
vt fuit dictū hic veniunt etiam inſtrumenta.Reſpon
deo ſi glo.vellet intelligere de oībus predictis:male
diceret.q: contra caſum illius l.ſed ſi gloſſ. voluit ſe
referre ad fenū ⁊ ad paleas ⁊ alia que ſunt ſupra no
minata ꝗ nō ſunt in inſtrumento:⁊ tunc bene dicit.

Ex parte. Hanc.l.habuiſtis de verbo
ad verbū.in.l.pater filiū.in
fi.ſ.e. Verba inſtitutionis directa ad aliū
nō ad eū qui inſtituit̃ habent vim fideicō.
h.d.⁊ dixi in.l.pater filiū.§.fi.ſ.eo.dic vt ibi.

Is qui. Appellatione familie cōtinen-
tur etiam qui a teſtatore non
ſunt nominati.h.d.Ad principium opp.ꝙ
non omnes de familia admittantur.vt.l.
peto.§.fratre.ſ.titu.j.Solu.intellige quod hic erant
omnes equales in gradu.alr̃s ſecus. ❡Opp.quod
nominati preferantur vt.l.cum ita.§.fi.ſ.tit.j.Solu.
ibi fuerunt nominati in ipſo fideicommiſſo quo iube
tur a teſtatore rem deuenire ad familiam. hic vero
licet fuiſſent nominati in primo legato.tamē cum di
xit peto ne exeat de noīe meo:per hoc videtur relin-
quere familie cū neminē noīauit.vnde omnes de fa-
milia ſimul admittunt̃. ❡Itē oppo.qđ non oēs ad-
mittantur equaliter.vt.l.vnū ex familia.§.ſi duos. ⁊
ibi no.ſ.titu.j.⁊.l.cū quidā.in fi.eo.tit. Rñ. hāc legē
que dicit omnes vocari.intellige.ſcꝫ ſi nulla negligē
tia poteſt imputari.alr̃s ſecus.vt.l.contraria.

☞ Clauſula precedens an ſit maioris efficacie ad
ſequētia quā ſequēs ad determinationē ꝓcedētiū:et
de verbo quāta ⁊ de ſignifiatione verbi ſumma.

Quiſquis. Verbum quanta ⁊ ver-
bum ſumma referuntur
etiam ad corporalia. hoc dicit.idē p̃ebat
in.l j.ſm primam lectu.C.de ac. ⁊ obliga.
❡Oppo.qđ hec ſcriptura ad corpora nō porrigat̃.
vt.l.talis ſcriptura.in fi.ſ.de leg.j. Gloſſ.ſol.hic no-

tabiliter qđ hic appoſuit iſtam ſcripturam in princ.
⁊ poſtea legauit:ibi ecōtra:ita dicit glo. ⁊ bene pro-
batur per finē huius.l.dicit enim voluntatem defun
cti ſuffragari.vnde gloſſ.que incipit.ſcꝫ in futuro vi-
1 de ⁊ no.ex ea † quod precedens clauſula eſt maioris
efficacie ad determinationē ſequentiū:quā ſequens
ad determinationē precedentiū.pro hoc facit quod
no.in.l.filium.ſ.quādo di.leg.ce.licet iſtud notabile
in ſe ſit verum potiſſime in caſu huius.l.vbi clauſula 2
fuit prolata per verbum de futuro.tñ quo ad cōtra-
rium illa ſol.non placet:q: in.l.talis ſcriptura.in fi.di
citur qđ illa verba reſpiciūt preterita legata et futu-
ra.quare dic quod ibi eſt vſus vocabulo pecunie hic
vocabulo ſumme.vel aliter ibi tractat̃ de legato re-
ſtringendo.hic de legato ampliādo.ideo appellatio-
ne pecunie ſeu ſumme cōtinētur vt.l.nā qđ.§.fi.cū.l.
ſeq.ſ.ad tre. ❡Vltimo no.ſignificationē verbi quā-
ta.de quo etiā text.in.l.j.ſm primā lec.C.de ac. ⁊ ob.
❡No.etiam hic ſignificationem verbi ſumma.

1 ☞ Hereditatis appellatione non continentur le-
gata ⁊ fideicommiſſa. 3

1 **Si titius.** Appellatione † heredi-
tatis non continētur le
gata ⁊ fideicommiſſa.hoc dicit quod
not.⁊ ſepe de facto occurrit. ❡Opp.
de.l.cum virum.C.de fideicō.veritas
eſt qđ hic rogauit hereditatem ſeu partem ſuam he
reditatis.ſed in cōtrarijs rogauit vel ſimpliciter vel
vniuerſaliter quicquid ⁊c.⁊ ſic in hoc fideicom.ad-
hibetur illa diſtinctio que adhibet̃ in legato:vt hic ⁊
glo.innuit.tetigi in.l.liberto.§.filiū.ſ.titu.j.l.pater.§.
quindecim.ſ.e.dicā in.l.marcellus.§.q̇dā.ſ.ad treb.

1 ☞ Reliquorū appellatione nō cōtinetur pecunia 4
iam exacta vel que vſibus patriſfa.eſt depoſita.
2 Itē nec q̇ ſunt ī depoſito apud tutorē vſib⁹ pupilli.
3 Poſitiones qđ nō fuerūt introducte per ius ffoꝝ. 5
Interrogationes que fiunt ante litem conteſtatam
introducte fuerunt per ius digeſtorum.
4 Iudex quod poſſit ſupplere defectum partis de iu-
re ⁊ de facto.
5 Iudicem appellationis in ſententia an ſufficiat dice 1
re bene vel male iudicatum:remiſſiue. 2

Offidius. Iſta eſt difficilis lex
in textu. Appellatione 3
1 † reliquorum non continetur pecunia
iaꝫ exacta vel ꝗ vſib⁹ patriſfamilias eſt
depoſita.h.d.Diuidit̃ ī q̇nqꝫ partes.pri
mo ponunt̃ verba teſtamēti.ſcđo ponunt̃ verba libel 1
li legatarij: et qualis eſt ſecuta ſnīa.tertio ponuntur
verba eius qui ſuccūbit ⁊ appellauit.quarto ponun-
tur verba imperatoris iudicantis.q̇nto formatur no
ua queſtio et eius determinatio.ſcđa ibi legatarius
proferebat.tertia ibi: ex diuerſo. quarta ibi impera- 2
tor.quīta ibi:a parte legatarij. ❡In tex.ibi reliqua a
⁊c.dic.i.rationē poſitam quod reliqua erāt reſtitu-
ta tam ſua quā colonorū.Dy.⁊ ſic petebat pecuniam
iam exactam ſm Dy.iſta.l.habet aliquas gl.que le-
gunt hunc tex.diuerſis modis. ❡Quero ꝓ declara
tione.illa verba in ſcđa parte poſita ibi: item eorum 3
quorum rōnē ⁊c.vtrū ſint verba libelli vel teſtamen
ti.Quidam qđ ſunt verba teſtamēti:alij qđ ſunt ver
ba libelli:ſi vis ponere quod ſint verba libelli.⁊ text.

procedit magis clare.vel dic qđ ſunt
verba teſtamēti relata ī libello. ❡Se
cundo q̄ro dr̃ hic in condito alr̃s in cre
dito.quero apud quē. Quidaꝫ dicūt
condito apud antiochū alij apud ipſꝫ
patrem teſtatorem.⁊ iſta nō habet du
bium:ſed primū rꝫ glo.ſuper verbo in
credito.alr̃s in condito.el.ij. No.ergo
† qđ eſt in condito ſeu depoſito apud
tutorem:vſibus pupilli: non continet̃
appellatione reliquorum. ❡Item di
citur in ver.ex diuerſo.reliqua nō pe-
ti:quid eſt dicere hoc? Quidā dicunt
reliqua nō poſſunt peti: multominus
iſta que nō ſunt reliqua:qđ nō placet:
quare lege vt dicit gloſ.non petis re-
liqua quia tibi nō cōtradicetur:ſed pe
tis ea que nō ſunt reliqua:vt pecuniā
iam exactā vel repoſitaꝫ in horreo ad
vſum patriſfa. ❡Vlterius quidā di-
3 cunt per iſtam.l. † qđ poſitiones fue-
runt introducte per iura fforum.vt in
ver.pone.qđ non plꝫ q: hic imperator
non interrogauit de facto: ſed magis
de iure: vt hic vides. Interrogatiōes
autem que fiunt ante lit.conteſt.bene
fuerunt introducte per titulum de in-
terrogatorijs actionibus:ſed interro
gationes que fiunt poſt lit.conteſt.nō
fuerunt de iſto iure.de hoc per Cy.in
l.ij.§.ſed q:.C.de iura.calū.⁊ per Jo.
an.in.c.j.extra de confeſ. ❡Vlterius
4 † habes qđ iudex poteſt hic ſupplere
partis defectū de iure ⁊ de facto. hoc
examinaui ī.l.iiij.§.hoc aūt.de dā.in-
5 fec. Vltimo † inducit̃ iſta.l.qđ ſufficit
iudicē in ſnīa appellationis dicere bn̄
iudicatū vel male.de quo no.plene ī.l.
eos.C.de appel.⁊ dixi in.l.cum apud
ſempronium.ſ.iud.ſol.

1 ☞ Indefinita equipollet vniuerſali.
2 Legatum nominatum ab vno nō de
betur a ſequentibus in gradu.
3 Stante ſtatuto quod occidens occi-
datur niſi habuerit paceꝫ ab herede:
an ſufficiat habere pacem ab vno ex
pluribus heredibus:remiſſiue.

1 **Si plures.** † Indefini
ta equipol
let vniuerſali.h.d. ❡Nor.
hic duo: primo quod dixi in
caſu ſummario de quo in.l.ſi plurib⁹.
2 ſ.de leg.ij. ❡Secūdo † not.[a] qđ ſi le- a
gatū eſt relictū nominatim ab vno:
a ſequentibus in gradu nō debetur.
ſimile in.l j.§.id quod ex ſubſtitutio-
ne.ſ.ad legē fal.⁊ in.l.j.in fi.ſ.eodem.
dixi in.l.licet.ſ.de lega.j. ❡Vltimo
3 iſta.l.inducitur † ad queſtionem. dicit
ſtatutū qui occidit occidatur niſi ha-
buerit paceꝫ ab herede. modo quidā
plures heredes habet an dꝫ habere

a ❡Secun-
do no.limi-
ta ꝓut di-
cit Bart. i
l.libertus.
§.lucius.ſ.
de ali.leg.

paccm ab omnibus vel ſufficit q̃ ab vno. Iſta lex facit q̃ ab oibus. Iſtã queſtionem examinaui in.l.eadem.§. cato.de verb.obli.in vlti.q.

Seruis vrbanis. In vltimis volũtatibus illi dicuntur ſerui vrbani quos teſtator vrbanorũ numero habuit. hoc dicit. de quo in.l.vrbana familia. de ver. ſigni. ⁊.l.quemadmodum.de ſupel.leg.

1 ☞ Id in quo quis magis verſatur inſpici debet.
2 Eſſe cocum eſt officium.

1 **Lecticarijs.** Oppo. q̃ † debeamus inſpicere id in quo magis verſatur. vt.l.legatis.§.ſi vn⁹.ſ.eo. Dic quod hic erat
2 cocus viliũ ciborũ: † ⁊ ſic erat officiũ. vt.l.legatis.§.ſi ex officio. ſupra eodẽ ſecus ſi erat verſatus circa vtrũq; artificium: quia tunc debet inſpici illud in quo magis verſatur: vt ibi ita tenet glo. ⁊ bene.

Si alij. Generi per ſpeciem derogatur: ⁊ q̃ in duab⁹ ſpeciebus reperit̃ inter legatarios diuerſarũ ſpecierũ communicatur. h.d. ¶ Not.tex.ibi ſemp enim ſpecies ⁊c. Tex.ibi ſi ĩ ſpecie.dic.ſcʒ eadẽ. ibi aut genere.dic ſcʒ eodẽ. ¶ Opp.de principio ad finem, nã in principio dicitur q̃ vnum eſt genus aliud eſt ſpecies. in fine dicit̃ q̃ ſunt eiuſdẽ generis et ſpeciei. Reſpõdeo ſm varietatẽ facti hoc contingit. nam in principio ponitur quod oẽs erant verne: ⁊ ſic hoc accipiebatur pro genere: ⁊ quidã curſores: ⁊ iſtud accipiebat̃ pro ſpecie: ſed in fine quidã erãt verne tantũ. quidã curſores tãtũ. quidã verne ⁊ textores. ¶ Scdo opp. iſta talia accidẽtia non inducũt diuerſitatẽ ſpecificam. vt no. inſti.de iure perſo.§.fi. Reſpõdeo q̃ 1 proprie loquendo nõ differunt in ſpecie ſed largo modo[a] poſſunt dici ſpecie 2 differre: ⁊ ita loquit̃ hic et in tota materia vbi generi p ſpeciẽ derogat̃. 3 vt dixi in.l.queſitũ.§.pe. de fun. inſtr. b ¶ Op. dr hic q̃ hi q̃ ſunt in eodẽ genere vel ſpecie cõmunicabũtur. cõtra in.l.titie textores.ſ.de leg.j. Sol. ibi legãdo excipit. hic nõ ſʒ vere legauit: vt pbat̃ iſta diſtinctio ibidẽ ĩ tex. ¶ Sʒ 1 ↄtra hoc opp.de.l.legatis.§.ſi vnus. ſ.eod. vbi debet tradi illi artificio in quo vt plurimũ verſabat̃. Sol. fateor cõtrariũ nã hic dicit plerũq; cõmunicabunt̃. q.d. nõ ſemp: vt ſi magis curſorib⁹ quã vernis accõmodabat̃. hoc non placet. q2 in.l. contraria loquitur in duobus artificijs: et ideo inſpicimus in quo magis verſabatur: ſʒ hic eſt vnũ artificiũ. aliud eſt qualitas inſita a natura q̃ qualitas vſuʒ nõ habet: vnde tũc cõmunicabuntur. ¶ Sed cõtra hoc op. ⁊ videt̃ q̃ artificiũ ſuperet officiũ ⁊ ſolũ artificium inſpiciamus. vt ſupra pxi.§. ſed eſſe vernã nõ eſt officiũ vel artificiũ ſed eſt quedã qualitas inſita a natura. ideo ab aliquo artificio vel officio non vincitur. Ideo reaſſume duo verba. qñq; vnus ſeru⁹ habet vnũ officiũ vel vnũ artificiũ: ⁊ tũc artificiũ attenditur. vt.ſ. proxi.§. ⁊.l.textorib⁹.ſ.eo. ⁊.l. legatis. §. ſi ex officio. qñq; haber plura artificia ſeu officia: ⁊ tunc attendit̃ id in quo magis verſatur. vt.d.l.legatis.§.ſi vn⁹. ſed ſi in vtroq; equaliter verſaretur. talis ſeru⁹ eſſet cõis eorũ quibus ſerui dictorũ artificiorum eſſent legati. ar. huius.§. ⁊.d.l.titie textores. ſi vero ſerui habeant vnũ officiũ vel vnũ artificiũ vel vnam aliam qualitatẽ inſitã a natura tũc haberet locũ.§. noſter. ¶ Vltimo dicit hic plerũq;. quero: quare dicit plerũq;? Glo. dat duas ſolu. tene vltimam.

a ¶ Largo mõ. ⁊ q̃ ĩ legato ſimplici nõ veniat mixtũ tenet not. Bald. in.l. cum nulla. C.de acq; ren.poſ.

b ¶ Qui habebat. vide Ang. et Imol. in.l. ſi tibi hõ. ĩ prin. de le. j. Bal. in.l. ij. in princ. C.de fidei cõ. ⁊ ĩ.l.manumiſ.ff.d iuſti. ⁊ iu. ⁊ in.l.fin. C. de re. alie. non alie. et vide Bar. ĩ.l. legata. §. fi. d ſup. le. ⁊ in.l.cũ ſine.eo.tit. ⁊ q̃ dicit Bart. in.l. rẽ legatã. in fine. de adi.leg.

Heres meus. Breuiter. h.d. verbum reddẽdi habet ſignificationem per ſe dãdi. h.d. ſimile in.l. verbum reddendi.de verb.ſig. ⁊.l. cũ quidam.ſ.tit.j.cũ ſimi. vtrũ hoc ſit ex propria ſignificatione vel ex interpretatione, dixi in rub.ſ.ſolu.mat.

Due. Si nominantur aliqua indiuidua ſpeciei contenta ſub genere ad alia in eadem ſpecie contenta nõ porrigitur illud genus. h.d. ſimile in l.j.de auro ⁊ argẽ.leg. quod examina. vt dixi in.l. queſitum.§.penul.j.de fun.inſtru. ⁊ inſtru.leg.

Vxori. Singulare vniuerſale poſitum neutraliter põt referri ad oia precedentia cuiuſcũq; generis vel numeri exiſtũt. h.d. ſm verũ intellectũ. ¶ Oppo. imo nõ refert̃ ad oia q2 non põt fieri ſalua rõne recti ſermonis. vt.l. plauti⁹. de auro ⁊ argẽ.le. Rñdeo hoc operat̃ ſignũ vniuerſale adiectũ hic ſcʒ omne. ⁊ cetera dic vt.d.l.plauti⁹. Et facit iſte.§.ad.q. notatã per Dy.in.l.cũ filio.ſ.de lega.j.

Cuius. Legatis vaſis non cedũt alia vaſa in quibus reponuntur niſi ſint vilis materie. h.d. ⁊ eſt bonus caſus.

Cui. Principale trahit ad ſe acceſſorium q̃q̃ ſit pretioſius. h.d.

1 ☞ Legatis omnibus predijs non veniunt predia pignori obligata.
2 Alienatione prohibita quando videatur prohibita obligatio pignoris.
3 Feudum non poteſt pignorari.

Qui habebat. [b] Legatis predijs teſtator nõ videtur legare que ſibi ſunt obligata: niſi ex ceſſatione debitoris ea habeat vt ppria. h.d. ¶ No.tex. q̃ fere ceſſante debitore ⁊c. ¶ Circa hoc gl. format duas qõnes. 1 primo † quero quid ſi dixit oia predia: an veniãt predia pignori obligata: quidã quod ſic. gloſ. dicit contrarium: q2 hic dixit oia vt p3 in greca tranſlatione. Contra iſtam glo. facit.l.iul.in princi.ſ.eo. ni. dictio oẽs: facit q̃ comprehendant̃ oia q̃ poſſunt comprehendi ex natura ſermonis: ſed predia obligata non poſſunt comprehendi ex natura ſermonis. vt.ſ.eod. l.ſeruos. ergo ⁊c. ¶ Itẽ dicitur hic nõ ſunt redacta. a quero qualiter redigantur. Dicit gloſ. q̃ tãtus erat cumulus vſurarũ q̃ predia non valebãt tantũ per
a hoc poteſt determinari[a] queſtio quã doc. formant in
2 l.fin.C.de re.alie.non alie. † an ſi eſt prohibita alienatio: ſit prohibita pignoris obligatio: diſtinguitur. aut ſunt pignora obligata pro tanta pecunia quod non eſt ſpes luitionis. ⁊ videtur phibita obligatio: alias c non. ita debet intelligi.l.in quorum.ſ.de pigno. ⁊ fa
3 cit.l.legata.in fi.j.de ſupel.leg. ſed in feudis † eſt expreſſum quod nullo modo licet obligare. vt.x. colũ. de prohi.feu.ali.c.imperialem.§.fi.

Peto. Fundo legato vti eſt nõ cedũt reliqua colonorum. h.d. ¶ Quero quare nõ cedũt in legato reliqua colonorũ. Rñ. q2 reliqua nõ ſunt in fundo ſed vniformiter reſpiciunt totũ patrimonium. d vt.l.ſi fideicom.§.tractatum.ſ.de iudi.

b **His verbis.** [b] Si verbuʒ poteſt ſe habere ad preteritum ⁊ futurũ ex coniuncta ſcriptura declaratur ad quod ſe habeat. Itẽ preſentis vel preteriti verba reſtringũtur ad ea que ſunt tẽpore teſtamẽti. h.d. ¶ Primo quero q̃ fuit ratio quare iſta nõ cõtinent̃. Dicit gl. ratio eſt q2 verba preſentis tpis referunt̃ ad tempus teſtamẽti. alia eſt q2 fuerũt repoſita ad tẽpus. Cõtra primam rõnẽ videt̃ tex. iſte. dicit enim quicquid cõditũ fuerit. itẽ dicit continebuntur: que ſunt tpis futuri. ideo ad futurũ debẽt porrigi: dic quod eſt hic verbũ preteriti tẽporis ⁊ futuri: q2 conditũ eſt participium preteriti tẽporis ⁊ eſt verbũ erit. q̃ eſt futuri tẽporis 2 vnde inſpicim⁹ tẽpus preteritũ. Sed hoc eſt contra e caſum.l.cũ tale.§.falſam.ſ.de condi. ⁊ demõ. vbi futurum inſpicimus: quare dic quod hic iſta ſcriptura poteſt eſſe ambigua: ⁊ poteſt primo intelligi q̃ totũ f ſit vna pars ⁊ erit futurum. Alio modo: vt ſint due partes. vt dicamus conditũ ſcʒ de preſenti: erit. id eſt exiſtet. ⁊ hic eſt intellect⁹ huius legis per verba que ſunt hic trãſlata ſicut ⁊ trãſtulerũt. alias inſpicimus tẽpus futurũ vt dixi. ¶ Vltimo not. iſtam.l. ad queſtionem vtrum ſchedula manu teſtatoris ſcripta faciat fidẽ. dicit enim membranis manu mea ſcriptis de quo dicemus in.l.ſi ita.de condi. ⁊ demon.

Idem queſiuit. In legato generali veniunt ea que in inſtrumẽ b tis continentur. h.d.

Pater. Falſa demonſtratio non vitiat legatuʒ hoc.d.

Alumno. Si legatari⁹ quod ſibi debet emi: ab herede emat: actionẽ habet ad pretium. hoc dicit. ſimile habuiſtis quod poteſt agi ad pretium. vt.l.patronus.in princ. ⁊.l.titia ſeio.in principio.ſ.titu.j.

1 ☞ Collecta ⁊ tributum ſpectat ad legatarium.
2 Et legatis expenſis ſtudij venit expenſa matricule.

Idem teſtator. Si legatur res empta pretium rei debet ſolui ab herede non a legatario. h.d. ¶ Oppo.de.l. quero.j.tit. ſecundo. vbi heres talia non preſtat. glo. ſoluit quandoq; ſoluitur aliquid pro re habenda: ⁊ tunc re legata a legatario repetitur: vt hic. quandoq; † re habita ſoluitur aliquid propter aliud vt collecta tributa et ſimilia. et tunc debet ea ſoluere poſſeſſor[c] vt.l.contraria. vide glo. que incipit ſed contra.j.titu.ij.l.quero. ⁊ iſtã glo. perpetuo tene menti. Dyn. determinat iſtam queſtionem duobus modis. primo id quod hic eo habito preſtat legatarius eſt verum niſi impenſe equiualerent fructibus: vt nota.ſ. eodem.l.qui concubinam.§.qui hortos.[d]: ſecundo debetis hoc intelligere quando legatur res: vt puta lego talem rem vel lego vſumfructũ vel redditus talis fundi: ſed ſi legaretur ipʒ incertum: vt q2 conduxi a communi Peruſij certas poſſeſſiones et legaui tibi ipſam conductionem tunc eſſet ſecus. vt intelligatur legatum quicquid poteſt eſſe lucri ſoluto per conductorẽ quicquid ſolui debet. arg. eius quod no.in.l.ſi prior.ſ.ſo.mat. ⁊.ſ.tit.j.l.meuio.§.aree. Non ob. dictus.§.qui hortos.in.l.qui concubinã.ſ.eo. quia ibi illud propter alia verba expreſſa in legando: ſecus ſi ſimpliciter talem con-
2 ductionẽ legaſſet: vt.ſ.dixi. Facit † q̃ ſi aliquis legat alicui expenſas ſtudij[e] quod ei debetur id q̃ ſoluitur p introitu matricule.

Si pater. [f] Legata ab exheredati ſubſtituto non valent etiam ſi ad eum bona defuncti perueniãt p mediã perſonã. h.d. ¶ No. q̃ dicit nõ pncipalr. ſʒ p ſucceſſionem ⁊c.

a ¶ Põt determinari. an ſi eſt prohibita alienatio ſit prohibita pignoris obligatio. ⁊ per iſtum textuʒ hic dicit Nico.de Neap. quod ſi ſtatutum prohibet foreñſem acquirere domum quod non poterit accipi domus pignori pro pretio equalenti. ⁊ ideo dicit Bal. in l.manumiſ. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ in.l.voluntas.C.d fideicomm. q̃ ſi tradorem cũ pacto ne exeat manus tuas. ⁊ tu p pretio equiualẽti pignorаſti videris contra pactũ veniſſe. ⁊ adde pe. ⁊ cy. in.l.iij.C.d leg. ⁊ vide bal.in.l.fi. C.de reb. alie.nõ ali. ⁊ bal.in.l. j.§.p ſeruũ corporaliter. vbi per moder. de acq.poſſ. ⁊ bal.in.l.ij.ĩ prin.C. de fidei. bart. in.l.legata in fin.j.de ſup. legat. Adde limitandam hanc legem ſecũdum Pau.de ca.in.l.ſi poſt. C.de lega.

b ¶ His verbis.§.alumno. facit ad queſt. de qua dixi in ti.in.l.ſeio.§.medi. ⁊ alle.no. Bald.in.l.predia.C.de fideicommiſ.

c ¶ Idem teſtator ſoluere poſſeſſor. Poſſeſſor tenetur ſoluere collectas tributa et ſimilia vide ſimile in lege prima.de anno. et tribu.libro decimo quam intellige ſi omnes fructus habet poſſeſſor. vt ibi etiam per Bartol.

d ¶ Qui hortos. Et gloſſ. ibi allegat pro ſingul. Roma.nota. cvij. Adde quod idem conſuluit conſilio ccxx.

e ¶ Expenſas ſtudij. ſi legantur expenſe ſtudij debetur id quod ſoluitur pro matricula et an debeatur pretium librorum. dic vt per Bartolum in lege quibus diebus.§.primo.de conditioni. et demonſtratio. Alexand.

f ¶ Si pater. ⁊ ſingulr̃ tene mẽti iſtã.l. p qua vide. d Jo.in.l. ⁊ ſi ↄtracta.ſ.de vulg. ⁊ pup. And.barb.

a ¶ Si legatum. ⁊ nota ſi primo citatur quis vt compareat poſt decem dies ⁊ ſi non comparuerit bis citetur intelligitur repetita prima dilatio. et vide que dixi circa hanc legem in capitulo Joannes. de teſt. Andreas barbatia.

¶ Si legatum. quid ſi dixi lego tibi. x. que volo preſtari primo ſecūdo ⁊ tertio āno an ītelligatur annuum legatū multiplicatū. vide Per. ⁊ Ange. in l. qui hoc anno. ad fi. de verbo. obli. ⁊ nor. meliꝰ quā alibi qualiter intelligat̃ annua bima die. ⁊ no. Imo. in. l. ſi quis legata. de conditio. ⁊ demōſtra.

b ¶ Not. argu. facit ad no. per baldum in. l. j. in. xviij. colum. de ſacroſan. ec.

c ¶ Intelligitur arbitrio. facit qḋ not. Bart. in. l. filius. §. cū pater. de legat. ij.

¶ Opp. quod ſubſtitutus exhereda ri poſſit grauari. vt. l. in ratione. §. fi. j. ad legē fal. Sol. ibi poteſt grauari ſi ſubſtitutus eſt heres defuncti: vt ibi: alias ſecus. vt hic. ⁊ plene not. in. l. pe- nul. C. de legat. ⁊ dixi in. l. qui fundū. §. qui filios. j. ad. l. fal. dic vt ibi dixi.

1 2 3 4

Si filius. Quod operat̃ propoſitum in propoſito operat̃ oppoſitū in oppoſito. h. d. materiā huius. §. habuiſtis in. l. filiū. a in prin. de leg. preſtan.

¶ De annuis legatis. Rubri.

¶ Dictum eſt ſupra de legatis in genere nunc eſt videndum in ſpecie. ſed 1 q: circa legata annua occurrūt multa dubia: ideo poſita eſt hic rubrica de annuis legatis.

Omni ſingulos. 2 b Querit glo. vbi legatum debetur: ⁊ per 3 conſequēs videamus d vbi poſſit ſolui: Dicit e gloſſ. in tribus locis: et 4 in eiſdem poteſt ſolui qḋ examina. ſ. de iudi. l. quod legatur. ⁊ per gloſſ. et Cy. C. vbi de fideicommiſ. agi opor. l. 1 j. ⁊. ſ. de lega. j. l. cum res. in tex.

☞ Obligatio ad totale intereſſe cō- f mittitur quādo mora particularis aufert commodum totius temporis.

In ſingulos. † Si mora particularis aufert commodum totius tpis obligatio ſtatim ad totale intereſſe cōmittitur. h. 1 d. ¶ Oppo. quod nō cōmittatur ſtatim ſtipulatio ad totale intereſſe imo ad particulare. vt. l. ſtipulationes non diuidun. §. plane. j. de v. ob. So. dic ideo q: mora particularis aufert cōmodum totius tpis al's ſecus. qḋ examina vt dixi plene in repetitione. l. ſtipulationes non diuiduntur. j. de verb. obligatio. in. q. v. ⁊ facit lex ſi in lege. §. colonus. ſupra locati.

☞ Citatus nō pſonaliter ſi nō comparuit ⁊ ex forma ſtatuti citetur bis habebit tantā dilationē in ſecunda citatione quantam habuit in prima.

2 Diſtributio fienda per aliquē inter plures debet fieri arbitrio boni viri.

3 Promiſſio facta in illis terminis quos titiꝰ declarabit intelligit̃ ꝙ non declaret in vno termino.

4 Promiſſio de dando in tribus terminis ſi non dicit̃ quibus: intelligitur in tribus annis.

Si legatum. a Legatum annuū bima trima die debet preſtari per annuas preſtationes equales niſi alia mens teſtatoris appareat. hoc dicit. Et eſt multum notabilis lex: ⁊ ſingularis. ⁊ per hanc. l. dicit gl. qḋ exponuntur oēs. ll. q̄ dicūt annua bima trima die. ⁊ eſt no. hec. l. ad multa. dicit † ſtatutū qḋ reus in perſona citatus habeat dilationē. x. dierū ⁊ ſi nō cōparuerit: tunc etiā bis citetur ⁊ non reperit de dilatione. certe per iſtū tex. videtur dicendū quod oēs dilatiōes ſunt equales. ¶ Scḋo not. † ar. b qḋ ſi cōmittitur alicui qḋ certā quātitatē diſtribuat inter plures equaliter vel inequal'r intelligitur arbitrio c boni viri. ¶ Tertio no. † qḋ ſi pmitto tibi in illis terminis quos titiꝰ declarabit dꝫ intelligi d qḋ in vno termino dari nō declarat. ¶ Quarto no. e † qḋ ſi pmitto tibi. x. dare in tribus terminis nec dico quibꝰ. Certe iſti tres termini debent intelligi in tribꝰ annis. vt hac l. in fine.

☞ Uſura an poſſit imponi in vltimis voluntatibus.

Si cui certa. f Uſura etiā in vltima voluntate nō poteſt legitimū modū excedere. h. d. de hoc dixi in. l. ij. j. de his que pene noīe. ⁊ ibi allegaui iſtū tex. hodie aūt de iure canonico putarē qḋ nullo modo poſſit imponi vſura in vltimis voluntatibus. q: quicquid eſt vltra modū pbabile eſt vſura. ſed in pena dic vt dixi in. l. ij. de his que pene nomine.

☞ In preſtationibus annuis an ſufficiat vna preſcriptio.

Si in ſingulos. Legatū annuū p pmo anno eſt purū. p ſequentibus eſt conditionale. h. d. ¶ Op. de. l. poſt duos. C. de aduoc. diuer. iudi. Sol. illa 9cor. ¶ Opp. j. qñ di. le. ce. l. nec ſemel. circa pn. ⁊. l. ſi cū pfinitione. ⁊. l. firmio. §. fi. Gl. ſoluit tribus modis. primo modo qḋ ibi fuit vnum legatū: ſed preſtatio fuit diuiſa fauore heredis. vel hic cauſa alimentorum. vel ibi certum tempus fuit adiectum: hic non. ita dicit gloſſ. prima ſolu. eſt vera. tamen dic not. quandoque ſumus certi vtrum teſtator diuiſerit preſtationem cauſa multiplicandi legatum. vel cauſa diuidendi preſtationes et exonerandi heredes ⁊ ſtamus certo: ſed in dubio aut fuit adiectum certū tempus aut non. Primo caſu loquitur hic cum finilibus.

d ¶ Debet intelligi. facit qḋ nōr. Bar. in. l. eū q̄ calendis. de ver. ob. in cōtrariū facit. d. l. eū q̄ calēdis. ⁊ cōtra Bar. ibi tꝫ ro. ſꝫ vt ſcripſi ibi poſt eū verior ē ſnīa Bartoli.

Andreas pomate.

e ¶ Quarto no. vide Moder. in. l. legata inutiliter. §. fi. ff. de le. j. ⁊ vide in ſili Fe. in. c. ex lrīs. i. vſ. co. ḋ 9ſti.

f ¶ Si cui certa. ⁊ vide Bal. in. l. j. C. de his q̄ pe. noīe. an aūt papa poterit. vide Bal. in. c. beneficiū. extra de reg. iu. in. vſ. Andr. bar.

¶ Si cui certa. De iſto tex. vide Bartolum in. l. cum iſti. de verbo. oblig. ⁊ vide Bal. in. l. cum allegas. C. de vſu. in pe. col. ⁊ in. l. j. C. de his q̄ pe. no. in. x. col. per Ro. in. l. ſtipulatio iſta. §. alteri. de ver. ob.

libus. Secundo caſu diſtingue: aut ex cauſa alimentorū aut ex alia. vt probat tex. in. l. ſi cum prefinitione. ¶ Op. de. l. ſi ſtichū. §. ſtipulatio. j. de ver. ob. ⁊. l. ſenatus. in fi. j. de do. cau. mor. ſol. aliud in cōtractibus in quibus eſt vnum: aliud in legatis in quibus ſunt plura. quod dic vt. l. ſi ſtichū. §. ſtipulatio. ⁊ plenius dixi in. l. ſi ſeruus cōis meus. §. fi. j. de ſtip. ſer. ¶ Ultimo 1 gl. inducit † hanc. l. ad queſtionem quando eſt preſtatio annua: vtrum ſufficiat vna preſcriptio vel requirantur plures. ⁊ dic vt not. per gloſſ. in. l. cum notiſſimi. §. penultimo. C. de preſcriptio. xxx. anno. et dixi in l. de pupillo. §. ſi pluribus. infra de ope. no. nun. ⁊ ibi gloſſ. ⁊ Dyn.

a **A vobis.** a Sufficit vltimum annum eſſe ceptum: vt legatum annuum pro illo anno tranſmittatur. hoc di. ¶ Opponitur de lege ſi operas. ſupra de vſufructu. et. l. ſed ⁊ ſi quis. §. ſi operas. al's eſt ſub. l. adhuc eodē titulo. Soluit glo. duobus modis. tu dic breuiter hic loquitur in legato annuo facto ſimpliciter non reſpectu alicuius facti explicandi a legatario ibi vero erat ſtipulatio annua reſpectu alterius facti explicādi a ſtipulatore. ⁊ ideo p quota parte anni illud factum impleuit ex illa parte cōmittit̃ ſtipulatio vt ibi. ⁊ dixi plene in. l. ſi ſeruus cōis meus. §. fi. j. de ſti

b pu. ſer. ſed tetigi in. l. ſi ex toto. §. fi. ſ. de leg. j. ¶ Itē b op. de. l. petitionē. C. de aduo. diuer. iudi. Solu. expone vt ibi gloſſ. dicit quia nil ad heredem tranſit ſub audi niſi ſalarium illius anni. ⁊ not. in. l. poſt duos. eo. titulo.

Annuam. Propter mortē executoris legatum annuū nō extinguit̃. h. d. ¶ Oppo. de. l. legatū. j. de admi. re. ad ciui. perti. ſol. gl. q: hic cū reliquit ad ludos honeſtos: ibi ad inhoneſtos. ¶ Op. qḋ nō in perpetuū ſed vſq; ad certos annos debeat̃. vt. l. ſi vſuſfructus. ſ. qui. mo. vſuſfru. amit. Glo. ſoluit ibi in vſufructu. hic in legato annuo. In cōtrariū videtur tenere gloſſ. j. eo. l. pe. ⁊. j. titu. j. l. ſi vſuſfructus. et ibi dicam.

1 ☞ Officium iudicis non eſt actio.

2 Fratres minores non petūt iure actiōis relicta ſꝫ iudex ex officio cogit heredem.

3 Juſſus teſtatoris ꝙ heredes vſq; ad. x. an. debeāt cōmuniter morari quando valeat.

Clauſula qḋ debeant ſtare ⁊ morari communiter q̇d importet.

Quintus. Diſpoſitio reſpiciens ſolam autoritatem defūcti nō commodū alterius nō iure actionis: ſed p officiū iudicis effectui demādat̃. h. d. vſq; ad finē. ¶ No. notabilem f tex. in fi. ibi neq; oīno ſeruanda neq; ⁊c. ¶ † No. ꝙ of 1 ficium iudicis c non eſt actio. quod plene ſolet dici. c inſti. de actio. in prin. ¶ Scḋo no. † pro fratribus mi 2 noribus d qui non poſſunt petere iure actionis id qḋ d eis eſt relictum: certe compelluntur heredes dare officio iudicis vt hic. ¶ Ultimo formo talem queſtionem. teſtator † iuſſit heredes vſq; ad decem annos de 3 bere morari communiter. quero an iſta diſpoſitio aliquid valeat. vīr qḋ nō: q: lꝫ teſtator iubeat pupillū apud aliquē morari hoc omnino ſeruari nō debet q: ſibi nō expedit. vt hic. ⁊. l. j. ſ. vbi pu. edu. debe. contrarium puto qḋ valeat ſi alicuius eorum intereſt. vt hac. l. ibi aliter atq; ⁊c. Pro cuius declaratione eſt vidēdū quid importēt iſta verba qḋ debeant e ſtare ⁊ morari communiter. Uidet̃ qḋ important quod omnia bona ſint communia. vt. l. fi. §. lucius. ſ. de leg. ij. et. l. lucius. in prin. j. ad tre. Sed ego f conſulēdo dixi aliter. q: quādoq; iſtud verbum cōmuniter: refertur ad res: ⁊ tūc importat: quod ipſum patrimoniū ſit cōmune. vt in. ll. ſ. alleg. quandoq; refertur ad actum ſtandi ſeu morādi cōmuniter: vt in themate propoſito: ⁊ tūc quandoq; iſta verba referuntur ad aliquos qui habent patrimonium diſtinctum ⁊ ſeparatum: vt lego vni ſcholari centum ſi ſteterit ⁊ moratus fuerit communiter cum ſempronio: tunc de- c bet intelligi communiter. i. quod expēſe victus fiant communiter: ⁊ equaliter conferantur. vt. l. j. circa prin. ⁊. l. iij. in fi. j. de colle. illici. quandoq; iſta verba referuntur ad habentes patrimonium commune vt quando teſtator iubet plures fratres morari cōiter: tunc in. xij. queſtione.

Andreas Pomate.

a ¶ A vobis. vide per iſtū tex. quid cōſuluit Signo. cōſi. liij. inci. quidā Ja. notanter vbi tenet ꝙ idē etiā eēt ſi teſtator dixiſſet quo ad ſe vixerit ⁊ ſine mandato.

b ¶ Itē op. ⁊ an officiales trāſmittāt ſalariū anni incepti ad heredes ſuos vide Bar. ⁊ Ange. in l. diem functo. ſ. ḋ of. aſſeſ. ⁊ vīḋ caſum ſingu. ſꝫ bar. in. l. fi. C. ḋ dome. ⁊ p tec. li. xij. et ibi dedi remiſſiones. ⁊ vīḋ bar. in. l. j. C. de re mi. libe. xij. bald. in l. petitionē C. de aduoc. diuer. iu. Andre. barba.

c ¶ Quintus. officiū iudicis. officium iudicis non eſt actio. ⁊ hic notat Bartol. in l. j. ſ. de iuriſ. om. iu.

c ¶ No. qḋ officiū iudicis. Et vide Bart. in. l. j. ſ. de iuriſdi. omnium iudic. Sed preſupponit quaſi actionem. gloſſ. eſt ſingu. ſecundum Ange. j. de ver. obl. l. j. And. barb.

d ¶ Fratribꝰ minoribꝰ. adde bal. ī aut. ingreſſi. i. xj. co. de ſa. ſan. ec. ⁊ qḋ no. in. l. ciuitatibꝰ. de le. j. ⁊ vīḋ bar. in. l. ne q̇cq̄. §. fi. de offi. pcō. Et ſil'r in q̇buſdā relictis ad pias cauſas ſm bal. in. l. cōſulta. in fi. C. de teſt. per iſtum textum.

e ¶ Qḋ debeāt. ⁊ bar. hoc ſimpl'r refert Pe. de anc. in 9ſi. cclxxxix. inci. de iure cōi pculdubio dicendū ⁊c. circa pe. co. vel vlti. col.

f ¶ Sed ego. vide Bal. in. l. cum oportet. C. de bono. que libe. vbi dixit quod ſi pater mandauit qḋ pupillus eſſet ſocius cōis cum fratribꝰ tenet alle. tex. ſing. in. l. qui negotiationem. ſ. de admi. tut. ⁊ no. de iſto verbo communiter. ⁊ vide de iſto vbo pariter. c. fi. de his que fi. a ma. par. ca. c. bone. de poſtula. prela. et. ij. c. cū olim. el. ij. de offi. delega. l. ſi cui. ff. de dona. cau. mor. l. fundus. paragrapho qui pariter. ff. de pigno. lege ſi pariter. ff. de liberali cauſ. et vide textum in autentic. poſt fratres. in verbo pariter ſuccedāt. C. de legi. here. And. barbe.

~Andreas Pomate.

a ¶ Et hic eſt argumentū ad idē.eſt τ ecōuerſo ꝙ cre 1
ſcente labore dȝ creſcere ſalariū ꝑ Ro.ꝯſi.xxv.Fel.in
c.cum olim.de re iudi. 1

b ¶ Certe eaten⁹.ſequit Bal.in aut.habita.in fin.C.
ne fili⁹ pro par.itē facit iſte tex. ad alias q̄ſtiones tactas.bal.i l.j.C.de le.ſn.ij.opp.τ iſtū tex.all'. ad.q.bal.i fine.circa mediū.iij.co.C.de indi.vidui.

c ¶ Medico.Itē facit ad not.q.de principe vel archidiacono.q̄ vēdidit vel locauit fructus regni vel archidiaconat⁹ an intelligatur vendidiſſe id qđ ſibi debetur vel expēſas q̄ ſibi a ciuitatib⁹ tradebant in eius locūdo aductu ſeu ingreſſu τ facit iſte tex.qđ non τ ea q̄ habent in 1
lege his,ſbis.paragrapho alūno,τ paragrapho ſi.
ſupra titulo primo.τ in lege ſi vero.§.item quicquam 2
ſupra ſoluto matrimonio.ſed in contrarium facit lex
diuortio.§.quid in anno.ſoluto matrimonio.vbi illđ 3
quod preſtatur ſuper extraordinaria preſtatione dici
tur eſſe in fructu.ſed ille text⁹ nō obſtat Baldus di 4
cit Oldra determinaſſe quod non per ſupradicta iu
ra.et hic in conſilio Oldrad.cxxſ.τ idem ibi tenet c
Imola in dicto paragrapho quodammodo.ad idē 1
faciunt que habentur in lege quero.infra titu.primo
quod no. 2

~Andr. Pomate.

c ¶ Medico.Uide quid per iſtum textum inferebat Oldradus conſilio.cxxix.et conſilio nono.in principio.

debet intelligi quod equaliter fruct⁹
colligantur τ equaliter expendant:et
lȝ vnus haberet maiorem familiā quā
alius:non propter hoc teneantur plus
conferre:hoc probatur:qꝛ verbum cō
muniter debet intelligi.i.equaliter.vt
d.l.ſi.§.lucius.ſ.de leg.ij.hoc videtur 1
dicere tex.x.col.de duo.fra.de no.inue.
c.duo fratres.pro hoc facit.l.cum duo
bus.§.idē pap.alias eſt lex ſi fratres.
ſ.pro ſocio.pro hoc videtur quaſi tex.
ſ.de do.excep.l.fin.§.ſi.vbi iſta verba
parem rationem fecerit exponuntur.i.
eo nomine nil exegerit.ita hic commu
niter vixerint:dȝ intelligi id eſt equali
ter.i.ꝙ eo nōle neuter ab altero aliq̄d
exigat.

☞ Legatū factū ciuitati in annos 1
ſingulos dicitur perpetuum.

In ſingulos annos.

Legatum in annos ſin
gulos eſt ſimile legato vſuſ
fructus:niſi in tribus que hac.l.ponū
tur.h.d.tex.ibi fratrē τc.que repetitio
in legato annuo nil operatur:cū capi
tis diminutione non finiatur.τ ſic eſt
hec ſecūda differentia.¶ Ultimo gl.
que eſt hic ponit caſum in.l.iſta.Dicit
hic qđ vſuſfructus finitur capitis dimi
nutione.Contra.C.de vſufruc.l.corru a
ptionem.Sol.minima capitis diminu 1
tione non perit.vt ibi.ſecus in magna
vel media vt hic.¶ Querit gl.quid 1
ſi ſit relictū ciuitati eo modo quo dici b
tur in ver.τ vſufru.ſ.per retentionem.
Dicunt quidam qđ tūc legatum eſt ꝑ
petuum niſi ciuitas patiat aratrū:vel
ſi hoīes inde diſcedāt animo deſerēdi
ciuitatē.vt.l.ſi vſuſfructus.ſ.qui.mo.
vſuſfruc.amit.

☞ Idem eſt dicere lego decem ſuper illo fundo qđ
obligo fundum pro decem.

Fundus quem.

† Quero quid
ſi teſtator dixit
lego centum annua ſuper illo fundo.vtrum
ex hoc videat illum fundum expreſſe obli
gare.τ idē dico in contractu ſocietatis.dico ꝙ ſic.qꝛ
tantum eſt dicere lego ſuper illo fundo quantū obli
go illū fundū.hoc probat in rub.ſ.de reb.eo.qui ſub
tute.vel cura ſunt non alie.vel ſupponendis.τ videt
tex.in.l.codicil.§.inſtituto.ſ.de leg.ij.

☞ Famulo qui tribus ſcholarib⁹ ſeruiebat:ſi duo
receſſerunt an debeat diminui ſalarium.

Seio.

Legatum relictum ob cauſam de
terminatur ſm cauſam ſibi anne
xam.h.d.¶ Nota text.ibi cum tam labori
bus τc.¶ Op.C.de inſtitu.τ ſubſtitu.l.j.τ
ſ.de condi.τ demon.l.in teſtamēto.Sol.hic legatum
fuit factū in fauorem heredis:vt apparet ex verbis
teſtatoris.ſȝ ibi in fauorem legatarij.Alij dicunt diſti
guēdum eſſe:an iſte amicus ceperit morari cum here
dibus vel non:que diſtinctio nō eſt vera.vt probat.
ſ.titu.j.l.qui cōcubinam.§.vxori.quare tene primam
ſolut.et eodem modo reſponde ad.l.j.C.de legatis.
¶ Opp.de.l.meuia.ſ.eo.Sol.ibi ſtetit per eum cum
quo morari debebat.hic per caſum.¶ Hanc mate
riam dixi plene.ſ.de cōdi.et demō.l.illis libertis.vbi
teneo opinionem gl.reprobata opinio.Pet.τ Dyn.
Quero quid ſi illi qui deceſſerunt inſtituerunt here
dem iſtum ſuperuiuentem.Certe cum labor nō eſſet
minutus:cum patrimonium eſſet integrum apud
eum non minuetur iſta preſtatio vt hic pater.Item ſi
teſtator iniunxit aliquod onus alicui quod ita facili
ter expediatur pro tribus ſicut pro vno:tunc qꝛ onus
non minuitur non debet minui preſtatio vt hic:ibi
cum tam labor τc.τ hic eſt argumen.[a] † pro famulo
ſcholarium ſi famulus cepit ſtare cum duobus vel
tribus τ duo receſſerunt:vtrum debeat habere tan
tum ab vno remanente quantum ab omnibus.Cer
te eatenus [b] quatenus labor diminuitur debet dimi
nui preſtatio penſionis vt hic.vnde cū tantus labor
ſit in ſeruiendo vni quātus eſt in ſeruiendo trib⁹ nō
deberet minui preſtatio ſeu penſio vnde arbitrio bo
ni viri hic ſtatuetur.

☞ Dictum generale ad extraordinaria non ex 1
tenditur.
Ruſticus ſi legat domino quantum preſtabat quod 2
intelligitur ratione erogationis annue.
Procurator generalis quod poteſt facere ea que do 3
minus ordinarie faciebat.
Qui renuntiat caſibus fortuitis non intelligitur 4
renuntiaſſe inſolitis.

Medico.

[c] Dictum generale † ad extraordi c
naria nō refertur.h.d.no.caſum Dy. 1
intelligit erogationis annue ex forma conuentionis
τ per hoc dicit † ſi ruſticus legat domino quantum 2
preſtabat:debet intelligi preſtabat ex forma obliga
tionis:ego puto contrarium τ intelligo erogationis
annue ex forma preſtationis quia pluribus vicibus
hic ſolitus fuit preſtare.hoc probatur.ſ.eadem.l.

§.ſina.¶ Opponitur.ſ.de alimen.τ ciba.lega.l.mel a
ſa.§.j.vbi intelligi debet de eo qđ preſtabat vltima vi
ce hoc eſt tempore mortis.Sol.ibi preſtatio ſemper
ſiebat reſpectu vnius cauſe.ſcȝ propter alimenta.vñ b
ſemper videbatur vna preſtatio que ratio hic ceſſat
3 vt ibi no.¶ Ultimo no.tex.† iſtum ad multa.procu
rator gñalis pōt facere ea que dñs ſolit⁹ eſt facere.
vt.l.vel vniuerſorū.de pig.act.nā dȝ intelligi de his
q̄ ſolit⁹ eſt facere ordinarie:ſec⁹ i his q̄ ſolit⁹ ē facere
extraordiarie.Itē tene mēti ad aliud:aliq̄s renūtia
4 uit generaliter caſibus fortuitis.Dicit glo.† ꝙ tenet g
a de caſu fortuito.vt.l.ſed τ ſi quis.§.queſitum.[a] ſ.ſi
quis cau.quod intelligo de caſu fortuito contingen
te communiter.ſecus ſi eſſet inuſitatus qui veniret
b de mille annis[b] vna vice.argu.huius.l.τ videtur te
xtus in.l.fiſtulas.in ſi.de cōtrahen.em.
1 ☞ De dictione preter.

Uxori.

1 † Dictio preter ponitur incluſiue quan
do cadit inter res ſeparatas:quarum
vna non comprehendit aliam.h.d.¶ Oppo.ſ.de pe
c cu.leg.l.nam qđ liquide.§.ſi.Reſpondeo hec[c] dictio h
d preter:[d] ponitur inter res ſeparatas quarum vna
aliam non comprehendit vt hic.ibi vero ponitur in
ter res quarum vna aliaȝ comprehendit:quia inter i
genus τ ſpeciem.ita no.doc.in.l.actione.C.de tranſ
ac.τ ibi glo.τ conſueuit dici in.l.j.in ſi.ſ.de pig.act. 1
¶ Ad hoc oppo.contra hoc de.c.dudum.el.ij.extra
de elec.vbi papa dixit ſic diſpenſo tecum vt talia be
neficia preter obtenta poſſis licite obtinere.Certe ſu
per obtentis non videtur diſpenſatum.Dicit Inno. 2
ibi hic loquimur in legato quod eſt fauorabile.ideo
eſt facienda benigna interpretatio.vt.ſ.de reg.iur.l. 3
in teſtamentis.ſed ibi loquitur in diſpenſatione que
eſt odioſa.ita dicit Inno.in.d.c.dudum.in vlti.gloſ

Libertis.

e [e] Si teſtator legat quod vnus pre
ſtabat ea ſola debentur que lega
tarijs cauſa preſtabantur.h.d.Notabilis caſus eſt et k
menti penitus tenendus. l

Caius.

Annua preſtatio fienda ex red
ditu certe rei finitur morte lega
tarij.h.d.Et hec.l.ſecundum gloſſ.legitur
duobus modis.Uno modo ſcđm Ioan.
de qua opinione fit mentio in gl.ij.Alia eſt opi.Ro.
ſecundum quam alio modo legitur iſte tex.τ ei⁹ opi.
ponitur in glo.que incipit.ſ.annue.τ etiam in glo.pe
nul.Et ibi lect.Io.reprobatur.ideo non recito eam.
quia eſt contra text.ſed forte aliter habebat iſte text.
quam habemus communiter.nam forte in ſi.habe f
bat non videri vt quidam habent.pone ergo caſum
ſecundum Ro.¶ Op.quod iſtud ſit legatum vſuſ g
fructus.vt.l.ſi quis ita.ſ.de vſufru.So.ibi debebat
percipere omnes fructus a ſeipſo.hic debebat dari
de manu alterius.vt patet ex verbis text.¶ Oppo. h
f ſ.[f] de ſer.ruſtic.predi.l.item.et.l.veluti.vbi dicitur
quod iſta ſit ſeruitus realis.Gloſſ.ſoluit quod non i
eſt ſeruitus:quod apparet.quia in ſeruitutibus de
bet quis pati.vt.l.quoties.ſ.de ſerui.ſed hic debet k
dare vnus alij.ergo non eſt ſeruitus.Preterea hoc
apparet.quia ſeruitutes debent conſtitui cum qua
dam perpetuitate.vt.lege.iiij.ſ.de ſerui.ſed hic lega
uit annua.Tertio apparet:quia ſeruitus debet con
ſtitui ſecundum neceſſitatem fundi.vt.l.τ attilicinus
ſ.de ſerui.ruſti.predi.hic vero nō fue
runt relicte harundines τ ſalices ſe c
cundum neceſſitatem fundi ſed nomi
natim ad pondus vel menſurā.Itē
querit gloſſ.[g] an iſta predia ſint obli g
gata pro tali preſtatione.Gloſſ.vide
tur tenere quod non pro alimentis.vt
lege lucius.ſ.de alimen.τ ciba.leg.et
ibi dixi.quod intellige verum quod
non ſint obligata obligatione ſpecia
li.ſed bene ſunt obligata obligatione
generali.quia omnia bona defuncti
ſunt obligata.vt.l.j.C.communia de
lega.τ lege creditoribus.ſ.de ſepara.
h ¶ Ultimo[h] not.quod ſicut quando
legatur ſeruo meo acquiritur mihi.
ita quando legatur rei mee videtur
i mihi relinqui[i] vt hic ꝙ tene menti.

1 ☞ Conditio que pendet ex poteſtate
te legatarij et alterius ſi ex facto al
terius impediatur ſine facto legata
rij habetur pro impleta.
2 Aſſeſſor remotus ab officio ſui culpa
an debeat habere ſalarium.
3 Aſſeſſor remotus ab officio in medio
officij ſua culpa quod debeat habe
re officium pro tempore quo ſeruiuit
τ culpam non commiſit.

Meuia nepotē.

k Conditio † que pen
det ex poteſtate legata
rij τ alteri⁹:ſi ex facto al
teri⁹ īpediat ſine legatarij culpa ha
betur pro impleta.h.d.¶ Oppo.et

a ¶ Queſitum.limitatio ad legē ſed τ ſi quis.§.ad q̄
ſitum.ſi quis cautio.

~Andreas pomate.

b ¶ De mille annis.qualiter intelligat de mille annis
declara per Alex.conſi.ccccl.xxij.incip.perſpectis ver
bis inſtrumenti.

c ¶ Uxori.reſpondeo hec.Et vide de iſta dictiōe pre
ter τ de dictione niſi.l.titia.§.ſi.de manu.teſta.Cy.τ
Bald.in.l.actione.C.de tranſac.bart.in.l.ſi eum.§.qui
iniuriarū.ſi q̄s cau.Andr.bar.

¶ Uxori.dictio preter.de dictione preter vid. bar.l.act.C.de tranſac.et in.l.ſi cum.§.qui iniuriarū.ſi q̄s cau.

ADDE Ro.conſil.cccxxviij.τ Old.cōſi.xlix.vbi de multis alijs dictionib⁹.

e ¶ Libertis.ſing.eſt iſte text.valde ſecundum Bald.in.l.j.C.de leg.in vl
tima columna.

f ¶ Caius.oppo.ſ.vide Barto.in.l.mella.§.quidam
de ali.leg.

g ¶ Item querit gloſſ.vide tamen Bart.in.l.fundū
quem.ſ.e.

~Andrea.pomate.

h ¶ Ultimo not.facit qđ not.Bald.Flo.τ Cyn.in.l.ſi
ſeruus plurium.in prin.ff.de leg.j.

i ¶ Uidetur mihi relinqui.quando legatum rei mee
mihi acquiritur.facit.l.ſi.§.fin.ſ.de contrahen.emp.

k ¶ Meuia nepotē.τ vide Barto.in.l.iudices ꝟ alle
gata.do.Abbas in.c.cum ſit.de iudic.Andreas bar.

¶ Meuia.habere ſalarium aſſeſſor priuat⁹ officio
propter ſuum delictum an debeat habere ſalariū.τ
vide bal.in.l.edē.C.loca.τ in.l.j.in ſi.C.de ſuffrag.et
Bart.in.l.j.§.diuus.in ſi.de va.τ extraord.cog.

a ¶ Uxore. iſtū tex. allegat Bar. in. l. ſi conuenerit. de iuriſ. om. iud. ⁊ vide qđ p iſtū tex. dicit Bal. in. l. acceptam. in. xiiij. col. al's. q. C. de vſu.

b ¶ Debeat habere. qđ importet hoc legatum lego cētum ſi cū ſeio ſteterit. dic vt p Barto. in. l. caio. §. j. de alimē. leg.

c ¶ Pro impleta. ſꝫ qđ ſi relinquitur mulieri ſi alibi nō deceſſerit. ⁊ mulier extra domum nubat. vtruꝫ ſi filij nolint eam ſequi relictū debeať. textus eſt nota. in. l. tale in prin. ff. de condi. ⁊ demonſ. ⁊ ibi doct.

d ¶ Format Cy. ⁊ vide Bal. ⁊ Angelū. in. l. ſi cū dotem. §. ſi marit⁹ ſoluto matrimonij. et Bald. in. l. qui manumittitur. C. de ope. liber. ⁊ Cynum in. l. j. de re mili. ⁊ vid imolam in dicto. §. ſi maritus. ⁊ in rub. ſoluto ma. ⁊ adde glo. in. c. vnaqueq;. al's ſub cap. ebron. xij. q. ij. qꝛ aut culpa viri hoc contingat aut non. ſi culpa viri non tenetur. ſecus ſi non culpa. argumen. not. in. c. primo. qui ma. accu. poſſunt ⁊ per hec dici poſſet quid ſi maritus ſit expulſus propter partialitatem an mulier tenetur ſequi virum ſi vir hoc velit ⁊ offerat alimenta. an vero interim poterit remanere in ciuitate ſi velit ⁊ dotem petere. per ea que notat Bartolus in. l. ſi conſtante ſoluto matrimonio. Albericus ⁊ Odoffredus tenuerūt quod non teneatur ſequi per ea que hic habentur ſed in dicto. §. ſi maritus. diſtinguit: aut culpa viri: aut non per predicta iura canonica. Et adde Baldum in. l. qui manumittuntur. de operis liberto. ⁊ nota. gloſſ. in cap. primo. de coniugio leproſorum. ⁊ nota. xxiiij. alias. xxiij. queſtione prima alias queſtione ſecunda §. ſi ineuitabili. Adde vt per Paulum de caſtro conſilio. cccxcij.

videť quod etiam quando ſine fraude remouetur non conſequatur legatum per. l. ſeio. in princi. ff. eodem. So lu. ibi fuit remotus propter caſuꝫ. hic facto alterius in cui⁹ perſona debeat impleri conditio. Principium huius
2 †l. facit ad queſtionem de aſſeſſore qui propter ſuum delictum vel baratariam remotus eſt ab officio: an debet habere ſalarium? Hic videť text.
quod non. Jaco. de are. allegat etiaꝫ l. quid autem. in fi. ff. de excu. tu. Gloſa tangit in. l. diem functo. in. fin. ff. de
3 offi. aſſeſ. Sed in vno † circa hoc dubito. pone quod aſſeſſor ſui culpa in medio officij ſui remoueť: an debeat habere aliquid de ſalario pro eo tempore quo non cōmiſit culpam? videť qđ non. argu. l. etiam ſi partis. ff. de leg. primo. In contrarium videtur ⁊ hoc puto verum: qꝛ ipſe debet habere ſalarium pro illo tempore quo non commiſit culpam. ſed pro illo tempore futuro quo culpam commiſit tenebiť ei qui conduxit eum ad intereſſe. vt. l. ſi fundus. ver. ſimiliter. ff. locati. ⁊ ſic intelligo hāc legē: quod hic non poterit petere fideicommiſſum. ſcꝫ pro futuro tempore quo eſt propter culpaꝫ remotus. Non obſt. l. etiam ſi partis ff. de leg. j. quia ibi excuſabat ſe a parte reſpectu rerum. vnde nullo modo fecerat quod debebat: hic vero remouetur a tempore reſpectu temporis. ⁊ ſic in parte temporis fecit totum qđ facere debebat. Fallit in caſu. l. iudices. C. de annonis ⁊ tributis. libro decimo. vel dic vt ibi dicitur.

1 ☞ Qui tenetur cum aliquo morari non tenetur cū alio ſequi ſed hoc declarabitur arbitrio boni viri.
2 Legatum factum alicui ſi cū aliquo morareť ſi ille habet vxorem ⁊ vxor non vult ꝙ cum eo moreť habebit legatum de nocte morabitur cū vxore ⁊ de die cum illo cum quo morari debet.
3 Uxor tenetur ſequi virum peregrinantem: ſi tempore quo ipſuꝫ accepit peregrinabatur: vel peregrinatio ſit futura modica.
4 Aduocatus an teneať ſequi forum ſi cauſa eſt mutata remiſſiue. ⁊ glo. allegata diſtinguit an remote aut parum remote.
5 Fideles imperij non tenentur ſequi imperatorem ſi fructus feudi ad impenſas non ſufficiunt.
6 Debens morari cum aliquo: an debeat in domo operari.

a **Uxore.** [a] Qui tenetur † cum alio morari non tenetur eum ſimpliciter alio ſequi: ſꝫ hoc declarabitur boni viri arbitrio. hoc dicit. ¶ In textu ibi dirimenda eſt. dic eo modo quem in ſequenti queſtione ponet. ¶ In textu ibi ⁊ modo: id eſt virū qualitas legati ad expenſas ſufficiat vel non: ita exponebāt Jacob. de ra. ⁊ Petrus. Nota ergo caſum iſtum vt dixi in ſummario. ¶ Hec lex facit ad mul-
2 ta † primo aliquis debet cum aliquo morari ⁊ ſub hac conditione fuit ſibi relictum annuum legatuꝫ ⁊ vxor ſua non vult vt ſtet mecum: ſed ſecum: an debeat ha-
b bere [b] illud legatum? Et primo videtur quod ſic cuꝫ non ſtet per eum. vt ſupra in principio huius legis. ⁊ l. labeo ſcripſit vltimo. ff. de contrahenda emptiōe. ⁊ l. ſi titius ſtatuas. ff. de conditio. ⁊ demonſtratio. que leges dicunt quod ſi quis per tertium iuſte impedi-
c tur: conditio habetur pro impleta [c]. Doctores noſtri dicunt quod in die moretur cum eo cum quo debet ⁊ de nocte cum vxore ſua ⁊ ei debitum reddat. argumen. ff. de operis libertorum. l. medicus. ⁊. l. cum patronus. in fine. ⁊. l. penulti. in fi. eodem titulo. Sed ſi eſſet caſus in quo cum ea in die haberet morari: puta in caſu infirmitatis: ⁊ ſic haberet neceſſe morari cum ea. vt. l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſeuiſſimo. ff. ſolu. ma. tunc putarem ꝙ deberet habere legatum. ⁊ ꝙ conditio habetur pro impleta. vt in. ll. ff. allega.
3 ¶ † Secundo quero an vxor teneatur ſequi virum
d peregrinantem. Hanc queſtionem format Cy. [d] C. de operis liberto. l. liberte. ⁊ Gui. de cune. format. ff. de officio proconſu. l. obſeruare. §. proficiſci. ⁊ ipſi determinant quod ſi vir incipiat peregrinari per mundū non tenetur virum ſequi. argumē. huius. l. ⁊. l. quod niſi. §. primo. ff. de oper. liber. niſi tempore quo ipſa duxit eum in virum conditionem ſuam ſciebat. tūc em̄ videtur in eum cum illis conditionibus conſenſiſſe conſiderata qualitate perſone: vt. l. plenum. §. equitij. ff. de vſu ⁊ habi. C. de ſponſa. l. fina. circa mediuꝫ. ⁊. l. promittendo. §. penultimo. de iure dotium. Sed ſi eſſet quedam peregrinatio modica ⁊ honeſta: tūc tenetur ipſa virum ſequi. argumen. huius. l. ⁊ gloſſ.
4 eſt extra de coniug. leproſo. c. primo. ¶ † Tertio inducitur in argumen. an aduocatus teneatur ſequi forū ſi alibi cauſa mutata eſt. De quo eſt glo. in. l. ſed
5 ⁊ he. §. non ſolum. ff. de procurat. ¶ † Quarto indu-

cit Dyn. hunc ſi. quod fideles imperij nō tenētur ſeq̄ imperatorem ſi fruct⁹ feudi ad impēſas itineris non
a ſufficiant [a] vt hic in fi. Et p hoc qđ no. x. colla. de pa.
6 iu. fir. c. ſi. ¶ Ultimo † tex. iſte facit ad aliud ſi aliq̄s debet morari cū aliquo quid dꝫ facere in domo dꝫ ne b
operari. De quo dixi. ff. de alimē. ⁊ cib. leg. caio. §. ſi tene menti iſta.
1 ☞ Legatum incertum quod valeat fauore alimentorum.
Idem fauore pie cauſe.
2 Promiſſio incerta in contractibus qn̄ valeat.

Si cui annuum. Fauore alimentorum
1 † valet legatum incertum. hoc dicit.
b ¶ Opp. de. l. cum poſt [b]. §. gener. de iure do. Sol. ſpeciale eſt fauore alimētorum ſimile in ceteris pijs cauſis: vt dicam in. d. §. gener. Uel in legato ad viam reficiendam. vt. l. quidaꝫ. ff. de lega. ij. Alij dicunt ſpeciale eſt, in legato annuo: ſecus in legato ſimplici. Hec ſolutio non habet rationem in ſe niſi poneres quod annuum legatum ſemper eſſet factum in cauſa alimentorum: quod non eſt d
verū. vt no. infra eodem. l. codicillis. imo debet diſtingui an relinquatur perſone pauperi aut diuiti. vt no. in. l. cum hi. §. ſi in annos. ſupra de tranſact. quare teneas primam ſolutionem quod fuerit legatuꝫ in cau 4
ſa alimentorum: quia expreſſe dixit vel ex perſona le-
2 gatarij tacite preſumatur. ¶ Quero † quid in cōtra e
ctibus: an valeat promiſſio incerta? Gloſſ. dicit et bene quod nō. vt dicto. §. gener. ⁊. l. triticum. et lege ita ſtipulatus. ff. de verborum obli. quod intellige niſi ex aliquo declaretur. vt. d. l. triticum. vel niſi fiat ex cauſis fauorabilibus vt in dote ⁊ in via reficiēda ⁊ ſimilibus. l. j. et ibi no. C. de do. promiſſ. ⁊ in dicta. l. cū poſt. §. gener.

1 ☞ Solutio facta perdituro ſi non perdidit liberat ſoluentem.
2 Dilatio in dubio preſumitur appoſita gratia debitoris.
3 Emphyteota an poſſit ſoluere canoneꝫ pro pluribus annis.
4 Emphyteota qđ poſſit particulariter ſoluere canonē ⁊ in tribus vicibus dū tamen ſolutionē cōpleat vnius anni.

c **Eum qui.** [c] Si dilatio poniť gratia legatarij nō poteſt c
ſolui ante: ſecus ſi gratia heredis. hoc d
dicit iſta. l. Diſtinguitur ergo cuius gratia tempus ſit appoſitum. Hic dicitur
1 † quando ſoluitur perdituro. Sed quid ſi non perdidit? Dicit gloſſ. quod ſolutione liberatur ⁊ bene: vt in
2 gloſſ. patet. ¶ Item † quero quid in dubio? Dicit glo. quod in dubio preſumitur tempus appoſitum gratia debitoris. vt no. ff. de verbo. ob. l. qui rome. in fi. gl.
3 magne. ¶ Ultimo Dy. † inducit ad. q. an emphyteota poſſit ſoluere penſionem pro pluribus annis futuris. Uidetur quod ſic per. l. ſtatuliberos. §. ſtichus. de ſtatulibe. ſed ibi eſt ſpeciale fauore libertatis ita dicit gloſ. ff. ſi cer. pe. l. quidam eſtimauerunt. ſed Cy. C. de iure emphy. l. ij. in fi. dicit quod dominus pro futuro tempore non cogitur recipere: ratio eſt: quia particularis ſolutio affert domino plus de commodo; e
qꝛ per particularem ſolutionē ius domini facilius probať. vt. l. ſi certis annis. C. de pac. vbi no. per Cy. qꝛ lꝫ ex ſolutione annua debitū preſumatur: nō eſſet idem ſi fieret vna ſolutio pro decē annis vel pluribus. Et iſtud videť eſſe verius. tn̄ poſſumus dicere ⁊ determinare iſtam queſtionem per ea q̄ notantur in. l. qui rome. in prin. ff. de verbo. obli. nam cū hic tempus apponať gratia creditoris: id eſt domini: vt facilius probet ius ſuum: ⁊ gratia rei vt habeat dilationem: tunc ſi vult ſoluere pro futuro tempore cum omni tpe cū omni intereſſe creditoris id eſt domini bene auditur [d] vt. d. l. qui rome. ī prin. no. nam poterit ſoluere faciendo domino inſtrumētum in quo ipſum in dominum recognoſcat pro tanto tpe.
4 ¶ Quero. qđ econtra ſi emphyteota non vult ſoluere totam penſionem ſimul ſed particulariter: an poſſit? Uidetur quod non. vt. l. tutor. §. luci⁹. ff. de vſuris. ⁊. l. plane. ff. fam. erci. ſed in con-

a ¶ Nō ſufficiāt. no. p baronibus ſiculis vt nō teneantur ſeq̄ regē ſi fruct⁹ baronie nō ſupperūt. ⁊ adđ bar. in. l. imperator. ad treb. ⁊ bal. in. l. q̄ manumittiť. C. de ope. libe.

b ¶ Si cui annuū. op. de. l. cū poſt. vide Cy. ⁊ Bal. in. l. priuilegio. C. de ſacroſan. ec. adđ caſum aliū vbi legatū incertū valet ſi fiat cā ſtudiorum vt voluit Bal. in. l. j. ff. de leg. ij. lꝫ itelligat de eo q̄ ſtudet ī ſacra theologia: qđ non puto verū ſed in omnib⁹ qui ſtudēt qꝛ cum ſit hoc in dote. vt. d. §. gener. ergo idē erit in ſtudētibus: qꝛ cā ſtudiorꝫ et dotis equiparanť vt p Bar. ⁊ doc. in. l. j. in fi. ſo. ma. ⁊ qđ idē ſit in cā ſtudij facit. l. ſtich⁹ liber eſto. ff. de leg. iij. ⁊ qđ ibi no. dixi poſt bar. ⁊ no. glo. in. d. §. gener. ad fi. gl. magne. Et adde ad gl. hic: ⁊ bar. hic gl. ſimilē in ca. nos qđē. in gl. pe. ⁊ doc. de teſt. ⁊ Spe. ī loco ibi allegato per doc. in ti. de īſtr. edi. §. nūc vero aliqua. ver. qđ ſi teſtator. ⁊ gl. in. d. l. priuilegia. ⁊ bal. ī. l. j. e. ti. in. xiij. co. bn̄ facit lex id qđ pauperib⁹. de epi. ⁊ cle. quā declarat bar. in. l. qđā de re. du. lꝫ aliter velit Pet. Cy. et bal. in. d. l. priuilegia. ⁊ adde barto. in. l. qđā. ff. de vi. tri. ⁊ oleo le. et Bartol. in. l. titia. §. fina. de auro et argento legatis.

c ¶ Eum qui. Uide Bartol. in. l. ſi ita. §. pegaſus. de legatis primo.

d ¶ Bn̄ audiť. emphyteota an poſſit petere p futuro. vide bar. in. d. §. ſtich⁹. cū ſeq. Gui. ⁊ Bal. in. l. pſes. in fi. C. de ſi. inſtr. ⁊ qđ hr̄ in. l. ſtipulatio. §. inter certam. de ver. ob. ⁊ bal. in. l. ſi quis argentum. in fi. iij. col. C. de dona. et Bal. in. d. l. ij. in vlti. col. C. de iure emphyteo. ⁊ qđ no. bar. in. l. ſi cum prefinitione qn̄ dies leg. ce. per Bal. in. l. filiuſfa. §. diuus. de lega. j. ⁊ Specul. in ti. de loca.

e ¶ An poſſit. qđ aūt ſi q̄s partē ſoluit non autem totum vtrum res incidat in cōmiſſum: Bal. videť dicere qđ ſic per illum tex. in. l. pe. C. de his qui. vt indig. melius in rub. C. de cōtrahen. emp. in. x. q. ⁊ ad Bar. hic adde quod not. glo. pe. in. l. ij. ⁊ ibi Bal. in vlt. co. C. de iure emph. q̄ alle. d. l. placuit. vcꝫ qn̄ dꝫ fieri ſol. canonis ⁊ q̄uo aliqđ p Ro. in. l. ſtipulatio iſta. §. inter certam. de ver. ob.

a ℂOp.q̇d aūt ſi heres ſit grauat⁹ q̄ veſtiat viduā an ſatis ſit vnū veſtimētū ꝑ toto tpe pſtare. vide bal.i.l. ſ.circa.ij.col.C.de fideicō.
b ℂCōtra iſtū tex.bar.⁊ doc.i.l.eū q̇ ita.ṡ.alle.videnẗ indiſtincte itelligere hāc.l.i legato.⁊ vide imo.no.i.l.i. q̇ ſꝫ anno. ad ſi.d vb. ob.⁊ i.l.ſ.d ɔd.⁊ demō. idē tꝫ bar. ēt i.l.q̇ cō cubinaꝫ.§. vxoꝛē.ṡ.ti. ſ.⁊ hic foꝛ te veri⁹ ꝑ iſtū tex.indi ſtincte lo quentem.
c ℂCuiuſdā repetiōis. no.d dictio ne q̇ad et donec d q̇ b⁹ ēt ꝑ bar. i.l.ſ.ſ.d ɔd. ⁊ de.⁊ idē in dictiōe dūi.l.q̇ cō cubinā.§. vxoꝛē.cum gloſ.ṡ.ti.ſ. add de di ctione do donec pau luꝫ d ca.cō ſi.cxxxix.
d ℂVini.⁊ tu vid ang. elegāter lo quētē i.l.ſi deic.§.tra ctatū.ṡ.de ind.vbi di no vid.an dre.barb.
e ℂCodicil lis.iſtū tex. allegaui ti bi ꝑ fin.in l.cui legeẗ. §.ſ. poſt Jmo.de le ga.ſ.

trariū eſt.l.placuit.C.de colla.fund. pa.lib.xſ.vbi poteſt ſoluere particula riter: dum tamē in tribus ſolutio.com a pleat ſolutionem vnius anni. vel po tes dicere quod ille caſus eſt ſpecialis vt no.per glo.ṡ.ſi cer.pe.l.quidam eſti mauerunt.⁊ ſic particulariter non pōt ſoluere.Bart.

1 ☞Pro legato facto ſeruo ꝑ alimen b tis cōpetit officium iudicis.
2 Seruus vel monachus an poſſit cōſti tuere ꝓcuratoꝛē ad petendū legatum annuū pro alimentis.

Seru⁹ poſt decem: Legatum annuum relictuꝫ ſeruo a domino debetur tempoꝛe ſerui tutis ⁊ libertatis.hoc dicit.ℂDicitur hic quod interim cogitur preſtare ali menta.Contra.C.de leg.l.ſeruis.Gl. huius timoꝛe intelligit duob⁹ modis. 1
1 Primo† quod cogitur officio iudicis c quod eſt ſpeciale fauoꝛe alimentoꝛuꝫ vt.l.ſeruos.ſ.de alimen.⁊ ciba.lega. et l.ſi metallum.de his que pro non ſcri ptis:⁊ hec eſt veriſſima lectu.Alio mo do intelligitur vt infra de verbo.obli. l.huiuſmodi.⁊.l.lecta.in fi.ṡ.ſi certum petatur.Vult dicere quod ſeruus exi ſtens ſeruus non agit contra dominū: vt in contrarijs.Sed poſtea factus li ber agit etiam pro preterito tempoꝛe. vt.l.huiuſmodi.de verboꝛum obliga. ⁊.l.lecta.ſi certum peta.Hec ſolu.non placet quia tex.dicit interim ⁊ ſic agit d dum eſt ſeruus:quare teneo primā ſo lu.Sed ſecunda lectu. eſſet vera in ſe ponendo legatum annuuꝫ eſſe factum in cauſa alimentoꝛum:quod in dubio preſumitur cum ſeruus nil habet.Sꝫ ſi poneremus legatum eſſe factum in aliam cauſam quam in cauſam alimē toꝛum:tūc cum legatum annuum quo 1 libet anno cedat et tempoꝛe quo eſſet ſeruus reperiretur non capax non va leret.vt.ṡ.eodem.l.cum in annos. niſi e poneremus ſic legatum eſſe factum quod voluerit teſtatoꝛ differre in tps libertatis.vt dicta.l.huiuſmodi.⁊ leg. lecta.in fi.ſupra ſi certum pe.ℂQue
2 ro †an ſeruus poſſit conſtituere procu ratoꝛem ad petendum illud legatum. Dixi.ſ.de alimen.⁊ ciba.lega.l.ſeruos.

et eſt caſus ſupra de procurato.lege ſeruum quoq̄ in principio.⁊ hanc queſtionem vidi de facto in quodā monacho.

☞Dictio quoad vel donec an habeat vim repeti tionis.

Legatum eſt ita. Legatū donec nubat itelligitur annuū.h.d.iſta.l.ℂOp po.ᵃ quod debeat intelligi in dubio qd̄ eſt minimum.vt.l.apud iul.§.ſeio.alias eſt ſub.l.idem iulianus.ṡ.de lega.ſ.⁊.l.ſi ita.e.ti.⁊ qd̄ ſit vnum legatum nō plura.Huius timoꝛe dicūt qui dam quod vnum legatum eſt.⁊ quod dicit quod de betur ſingulis annis exponitur.ſ.aliquid quātitatis. Jſta opi.eſt contra iſtum tex.ᵇ adijcit enim id legatū ⁊c.non dicit aliquid illius legati:nec dicit ſolui:ſꝫ de beri.Quare dic quod hic eſt ſpeciale fauoꝛe dotis.et idem eſſet fauoꝛe alimentoꝛum vel in aliam cauſam ſimilem.vt dixi.ṡ.eodem.l.ſi cui annuum.vt per hoc habeat pinguioꝛē dotem ⁊ facilius nubat per.l.ſ.ṡ.ſo lut.matri.ℂQuero:quid in contractibus ⁊ in alijs diſpoſitionibus:videtur quod idem.vnde nō ſit hoc ſpeciale.vt.l.ſicut in annos.ṡ.quibus mo.vſuſf.amit. ⁊ videtur text.in.l.pe.ṡ.de excu.tuto.⁊.l. cum qui.§. qui ita.ſ.de verbo.obliga.Pe.videẗ dicere qd̄ aliud ſit in contractibus ⁊ ita pertranſit:ego dicerem ſic: qñq̄ in obligatione venit aliquid qd̄ hꝫ cauſam ſuc ceſſiuam:vt vſuſfructus tutela ⁊ ſimilia:⁊ iſto caſu fa teoꝛ quod dictio quoad †donec ⁊ ſimiles habet vim cuiuſdam repetitionisᶜ vt.d.l.ſicut in annos.in pn.et l.pe.ṡ.de excu.tu.Si vo venit in obligatiōe illud qd̄ hꝫ cām momētaneā:tūc intelligo ſimplr:ꝙ non videẗ facta repetitio de annua preſtatione:ſed illius quan titatis quolibet anno aliquid ſoluetur vt hic ſecun dum vnam lecturam.et hoc per rationem : quia in dubio tempus debemus intelligere appoſitum gra tia debitoꝛis.vt.l.eum qui.ṡ.eodem.⁊ quia in obliga tione debemus inſpicere quod eſt minimum.vt ſu pra dixi.Non obſtat.l.eum qui ita.§.qui ita.q: debe mus intelligere ꝙ fuit expreſſum in ſtipulatione ali quod annuum vel menſtruum vt ibi not.alius ſecus vt ibi dixi.

Vini.ᵈ ℂQuod deficit in fructu vnius anni ſuppletur ex fructibus ſequentium anno rum in ānuo legato.hoc dicit.hanc materiam pleniſ ſime examinaui in.l.inter ſtipulantem.§.ſacram. in fra de verboꝛum obligationi.Dyn.ponit in.l.ſi quis argentum.C.de donatio.tetigi.ſ.de ali.⁊ cib.lega.l. lucius.

☞Legatū annuum factū diuiti non videẗ factum cauſa alimentoꝛū ſecus ſi ſit pauperi.

Codicillis. ᵉPetitio legati diui ſi per tépoꝛa exone rationis gratia tranſmittitur ad here dem:⁊ adiectio tempoꝛis in dubio non referẗ ad tēpus etatis.h.d.ℂOpp.an nuum legatū finitur moꝛte legatarij.vt.ṡ.eo.l.in ſin gulos.Solutio.ibi loquitur de legato annuo relicto ſimpliciter, hic vero de legato relicto cum prefini

tione certi tpis.vnde nō ſunt plura legata:ſed vnum a diuiſum per tēpoꝛa.ℂSecūdo oppo.legatū annuū
a in dubio videẗ intelligi in cā alimētoꝛūᵃ vt.d.l.ſi cui annuū.ṡ.eo.ergo moꝛte finiẗ:vt.l.ſi cum prefinitiōe. b in pꝛin.ſ.qñ di.le.ce.⁊.l.firmio.§.fi.e.ti.⁊.l.iiij.ſ.de cō di.⁊ demon.⁊.l.cū hi.§.modus.ṡ.de tranſac.Gloſſ.
1 ſol.†optime.illud eſt verū qñ relinquitur pauperi:ſꝫ hic relinquebatur a paupere diuiti.quo caſu nō pre ſumitur in cauſa alimentoꝛum:vt no.in.l.cum hi.§.ſi in annos.ṡ.de tranſac. 3
1 ☞Heres repudians hereditatem non poteſt reti nere officium executionis.

Sticho. ℂNudo miniſtro recuſante legatuꝫ recipere:legatari⁹ pōt petere an̄ diē. c h.d.Et eſt notabilis caſus.ℂOp.⁊ videtur ꝙ non competit cum effectu ante diem.vt.ſ.de condi.⁊ de. l.ſ.Sol.hic dies fuit appoſita fauoꝛe legatarij in cō 4 trarijs ſecus.ℂOpp.de.l.firmio.§.fi.ſ.qñ dies leg. ce.So.intellige ꝙ hic debebat tenere in depoſito: ita qd̄ inde nullū commodū ſentiret.ℂVltimo op po.quo ad propoſitum lꝫ iſta ſempꝛonia repudiet et hereditatem non adijt:poteſt retinere pecuniam tā ꝙ miniſter.qñ ille qui non eſt heres poteſt eſſe mini ſter:vt.l.alimenta.in pꝛinc.ſ.de ali.⁊ cib.leg.cum ſi'i.
1 Sol.†quandocūq̄ᵇ heres inſtitutus efficitur mini
b ſter vel executoꝛ teſtamenti ſi repudiat hereditatem non poteſt retinere officium executoꝛis.caſus eſt hic ⁊.ſ.de fideicommiſſa.libertatibus.l.lucius.quod te ne menti.

Titia herede. ℂLegato incepto 1 ⁊ per moꝛtem lega tarij finito onus ſibi iniunctum extinguiẗ quo ad omnes.h.d.⁊ concoꝛdat.ſ.de ali.⁊ 2 ciba.leg.l.ſtichus.§.ſ.ℂOppo.imo videtur ꝙ lega tum deficiens remaneat apud heredē cum ſuo one d re.vt.C.de cad.tol.§.ꝑ ſecūdo.⁊.§.in nouiſſimo.⁊.ſ. 1 tit.ſ.l.ſi ab eo.Sol.hic legatum cepit in perſonam le gatarij:⁊ finitū eſt ſcdm legati naturam ⁊ volunta tem defuncti.ſed in contrarijs nunquam legatuꝫ ce pit vere:⁊ eſt finitum citra cogitationem ⁊ volunta tem defuncti.

1 ☞Legato generali per ſpeciale non derogaẗ qñ ſit ſimpliciter non ob eandem cauſam.
2 Legatum alimentoꝛum non eſt reiterabile.
3 Clauſula generalis qñ referatur ad ſpecificata.
4 Pꝛioꝛi ſi legaẗ biblia ⁊ cuilibet fratri cappa an pꝛioꝛ habebit cappam.

1 **Vi marco.** Legato †generali per ſpeciale non derogaẗ quando ſit ſimpliciter non ob eandē cau ſam.h.d.tex.ibi ne quid his deſit. per hec 1 verba videtur legari qd̄ preſtabat in vita.argu.ſ.tit. ſ.l.ſempꝛonio.§.fi.ℂOpp.ſ.de ali.leg.l.alimenta.§. 2 baſilice.⁊.l.ſtichus.in pꝛin.So.ibi aliud apparet eſſe ex expreſſa voluntate defuncti.ita dicit glo.ſed veri tatem nō continet:q: ibi voluntas defuncti nō erat 3 expreſſa.Quare dic ſm Dy.quod ibi relinquebat ob eandem cauſam:vnde generi per ſpeciem derogaẗ. hic vero relinquebatur ſimpliciter. vel ſm Pet.hic 4 loquitur in legato reiterabili:ibi loquitur in legato
2 alimentoꝛum†quod non eſt reiterabile.⁊ ſatis in idē 5 recidit cum dicto Dy.⁊ placet dicta ſol.ꝑ qua eſt lex

ℂCā alimētoꝛū.vtrū legatū annuū in dubio videa tur factum fauoꝛe alimentoꝛum.⁊ vide eum in.l.ſi ſti chum.§.ſ.de ver.ob.
b ℂSol.qñ.⁊ vide que notaui in.l.poſt legatū.§.amit tere.de his quib.vt indig.And.barba.

c ℂQñ pre ceſſit.⁊ vid Bar.oino in.l.ſi ɔſul. ṡ.de ado. vbi pl'chre no.⁊ de qd̄ ne de q̄ hic ꝑ Bar.vi de ꝑ incl. in.d.l.cl'a. ⁊ ibi Bar. ⁊ i.l.iij.al's iiij.ſ.de ſti pu.ſer.⁊ in ſimili ꝑ Jo an.an.in ti tu.d iſtru. edi.§.nūc vero aliq̄. in antepe. char.in ℞. ſed an pau peres.

dominus.§.ſi.de vſufruc.ℂOpp.de l.doli clauſula.⁊.l.ſtipulationes com modiſſimum.ſ.de ver.ob.vbi clauſu
3 la†generalis ad ſpecificata non refer tur.ſolu.dicit Pet.in.l.doli clauſula.⁊ Cyn.refert in.l.cum queſtio.in fin.C. de lega.q: ibi loquitur quando preceſ ſitᶜ diſpoſitio generalis ⁊ ſequiẗ ſpe cialis.ſecus econtra ſi precedit diſpo ſitio ſpecialis:⁊ ſequitur generalis.⁊
4 per†hoc ſoluit queſtionem illam.Si teſtatoꝛ legat cappam fratribus ⁊ pꝛio ri bibliam.Contra hoc videtur text⁹ ſ.de pecu.leg.l.ſeruo.Dicam de hoc i l.queſitum.§.penultimo.de fundo in ſtructo.

Lucio titio. ℂSi teſtatoꝛ reliquit ad pon dus qd̄ preſtabat ad numerū:ad pō dus tñ valet legatum.h.d.Ratio du bitandi colligitur ex ſummario.vt.ṡ. vidiſtis.facit ad hoc.l.que extrinſec⁹. in fi.ſ.de verb.obli.

☞Conditio ſi deficit per moꝛtē ei⁹ in cuius perſonam cōfertur legatum non extinguitur.
Conditio mixta ſi deficit:non deficit relictum fauoꝛe alimentoꝛum.

Annua. ᵈSi cōdi tio†defici at per moꝛtem eius i cu ius perſonam cōfertur non extinguitur legatū hoc dicit.ℂOppo.ṡ.e.l.ſeio.Solut. ibi legatum fuit factum fauoꝛe filio rum.hic vero non fuit factuꝫ propter matris vtilitatem:⁊ hec vera.ℂOp
2 poñ.†quādo conditio mixta deficit: deficit relictum.vt.l.pꝛima.C.de in d ſtit.⁊ ſubſti.⁊.l.in teſtamento.ſ.de con di.⁊ demō.ſol.hoc ſpeciale fauoꝛe ali mentoꝛum.ita dicit glo.⁊ bene quic quid dicat Pe.⁊ dic vt dixi in.l.illis libertis.ſ.de condi.⁊ demon.

d ℂAnnua. §.a titia.fa cit iſte.tex. an relictuꝫ pſone ſub noīe digni tatꝫ videa tur relictū dignitati vel pſone de q̄ ꝑ bal. in.l.hac cō ſul.C.q̄ te ſta.fa.poſ. in.ſ.col.

1 ☞Relictum factū ſacerdoti vel mi niſtris ecclie:ipſi ecclie videẗ relictū.
2 Relictū factum filio vel ſeruo alieno an videatur factum cōtēplatione pa tris vel domini remiſſiue.
3 Si cuſtos eccleſie ſancti Franciſci in ſtituatur an ipſi fratres vel eccleſia vi deantur inſtituti.
4 Legatū quod debeat cenſeri annuū ad pias cauſas.
5 Legatum factum perpetuo an duret vſq̄ ad centum annos remiſſiue.

a **Atitia.** [a] Relictum † ſacerdoti
1 vel miniſtris eccleſie: ip
ſi eccleſie videt̃ eſſe relictum. h. d. Di
citur hic qꝺ legando ſacerdoti videt̃
legare eccleſie: an ſit verum indiſtin
cte. dic vt dixi. ff. de reb. dub. l. ciuib᷒.
2 ¶ † Quero quid ſi aliqs reliquit ſer
uo vel filio alieno: an videat̃ relictuꝫ
contemplatione patris vel dñi? Hic
videt̃ ꝙ ſic qꝺ dic vt dixi in. l. filio. ff. de
condi. ⁊ de. ⁊ l. ſi filio. ff. de dona. cau.
mor. ⁊ hoc not. in. l. fi. C. de vſufructu.
3 ¶ † Quero cũ decretalis [b] dicat qꝺ
b fratres minores hereditatis totaliter
ſint incapaces: ⁊ ipſi faciunt inſtitui
guardianũ ſeu cuſtodem eccleſie: vel
altare: an valeat? Dicitur hic ꝙ mini
ſterium eſt deſignatum templo: ſꝫ tẽ
plum iſtorum non eſt capax ergo ⁊c.
¶ In contrarium q2 iſta interpreta
tio qꝺ videatur relictum templo: eſt
ideo q2 eſt fauorabilis: ſed ex iſta in
terpretatione diſpoſitio ficret nulla:
c merito eſt fienda [c] imo videtur relictũ
ipſis: non templo: vt. l. quoties. ff. de re
bus du. de hoc dixi in primo libro mi
4 noricarum. ¶ † Ultimo iſte tex. vide
tur eſſe contra ea que dixi in. l. legatũ
ſ. eo. vbi videt̃ ꝙ non debeat intelli
gi annuũ niſi in certis caſibus. ſed re
ſponde ꝙ hic debet intelligi annuum
q2 eſt caſus fauorabilis: quia ad pias
5 cauſas. Item dicitur hic † perpetuo.
an debeat intelligi in ſecula ſeculorũ:
vel vſqꝫ ad centum annos. Gl. videt̃
velle ꝙ perpetuo: ⁊ poſtea allegat. ll.
que faciunt ꝙ vſqꝫ ad centum annos
duret ſicut in vſufruc. dicam. ff. e. l. pe.
plenius. ff. tit. j. l. ſi vſuſfruct᷒. tetigi. ſ.
ea. l. annua.

Liberto ſuo. Alienatio hereditatis non extinguit legatum preſtãdum ex redditu certe rei. hoc dicit.

d **A liberto.** [d] ¶ Legatari᷒ onere extrinſeco grauatus non defalcat contra legatarium licet ſibi fuerit defalcatũ. h. d. ¶ Opponitur ergo ⁊ videt̃ ꝙ legatari᷒ detrahat falcidiam cõtra fideicõmiſſarium. vt. l. penales. in fi. ff. ad. l. fal. ſolu. hic legatarius fuit grauatus dare aliquid extrinſecũ. q2 cum fundus fuit legatus fuit grauatus in. x. ſed in contrarijs fuit grauatus onere intrinſeco: q2 debet dare partẽ eius quod ſibi fuit relictum. de quo plene dic per glo. ff. de condi. ⁊ demon. l. plautius. ⁊ l. facta. §. ſi titius. ff. ad trebel. ⁊ in. l. cũ pater. §. j. ſ. de leg. ij.

1 ☞ Quod quis hꝫ iure fideicõmiſſi venit in reſtitutione trebel.
2 Deductum iure falcidie cõputatur in partem q̃ deducenti debet reſtitui.
3 Fructus percepti iudicio teſtatoris veniunt in reſtitutionem quando dilatio fuit appoſita fauore fideicommiſſarij.
4 Prelegata particularia non veniunt in reſtitutionẽ fideicommiſſi.
5 Fideicommiſſum vniuerſale non continetur appellatione hereditatis.
6 Filius rogatus ſi deceſſerit ſine filijs reſtituere medietatem hereditatis filie ſue aliã medietatem pauperibus qꝺ aduocauit filia agendo ad ſupplementum computatur in parte que ſibi debet reſtitui.

Filium ex dodrante. ¶ Ex voluntate defuncti portio que iure fideicommiſſi percipitur ex volũtate defuncti in fideicommiſſum deducitur: ⁊ fructus percepti iudicio teſtatoris. hoc. d. ⁊ eſt notabilis caſus.
1 ¶ † No. ꝙ illud quod qs habet iure fideicõmiſſi
venit in reſtitutionem trebel. ¶ Secundo no. quod
2 † illud quod qs ſibi deducit iure falcidie computat̃
3 in partẽ q̃ ſibi debet reſtitui. ¶ † Tertio not. qꝺ fru
ctus percepti iudicio teſtatoris veniunt in reſtitutionem quando dilatio fuit appoſita fauore fideicommiſſa. ¶ Opponi. ⁊ videt̃ ꝙ fideicommiſſuꝫ vniuerſale non veniat in reſtitutionẽ vt. ſ. ti. j. l. ſi titius. ſol. ibi primo rogauit: ⁊ poſtea fideicommiſſuꝫ reliquit: hic econuerſo. vt no. in. l. marcellus. §. quidã. ff. ad trebel. ⁊ l. cũ virum. C. de fideicom. ¶ Secũdo op. hic fuit rogat᷒ reſtituere portionẽ hereditatis: ergo id quod hꝫ iure fideicõmiſſi nõ venit in fideicõmiſſum vt. l. marcellus. §. quidã. ff. ad treb. Poſſemus dicere
4 † ꝙ ibi loquitur in prelegatis particularibus q̃ non
veniunt in fideicommiſſi reſtitutionem. vt. ff. ad treb. l. poſtulante. hic vero loquitur in fideicommiſſo vniuerſali qꝺ habet vim hereditatis. vt. l. ſi filius. §. j. ſ. quod cũ eo. ⁊ ideo venit in reſtitutionem. Hec ſolu. eſt contra caſum. d. l. ſi titius. in fine. ſ. tit. primo. vbi
5 † appellatione hereditatis nõ cõtinet̃ fideicõmiſſuꝫ
vniuerſale. dic ꝙ hic eſt iſtud propter preſumptam voluntatem defuncti qui rogabat nouercam de reſtituendo filio ſuo. vnde verbum hereditatis ſimpliciter prolatum intelligit̃ de tota hereditate. ⁊ ſic de eo quod vxor cepit iure fideicõmiſſi: cum alias totã hereditatem non haberet. Alias autem appellatione hereditatis non continetur tale fideicommiſſum vt. ſ. titu. primo. l. ſi titius. in fine. intellige ergo legẽ noſtram tantum hoc caſu quando extraneus rogatur reſtituere partem hereditatis filio. quo caſu intelligo partem hereditatis id quod capitur iure fideicommiſſi: ſed ſi eſſent duo filij inuicem rogati: tunc appellatione hereditatis non continetur fideicommiſſum. quia eſt par fauor vtriuſque. vt ſupra titulo primo. l. ſi titius. Sed eſt recurrendum ad diſtinctionem. l. cum virum. C. de fideicommiſ. ⁊ l. marcellus. §. quidam. infra ad Trebellianum. vbi plene
6 dicam. ¶ Quero † rogatus eſt filius quod ſi deceſ
ſerit ſine liberis medietatem hereditatis reſtituat filie ſue: aliam medietatem pauperibus: iſta filia egit ad ſupplemẽtum: vtrum id quod aduocauit agẽdo

a ¶ Titia. ⁊ vide qꝺ hr̃ in. c. req̃ſiſti. de teſt. And. bar.

b ¶ Quero cũ. ſi fr̃es incapaces faciũt inſtitui guardianum eccleſie an valeat: ſꝫ contra bart. tꝫ Bal. ⁊ bñ ĩ auſ. igreſſi. ĩ añpen. col. de ſac. ſã. ec. ⁊ adde Bal. ꝑ illũ text. in l. ea. C. de compen.

c ¶ Non eſt fienda. ad de bart. in l. cũ ſenat᷒ in prin. ff. đ reb. du.

d ¶ §. a liberto. ⁊ no. textũ ꝑ quẽ in queſtionibus ſuis decidit notabiliter.

a ad ſupplementum [a] contra volũtatem defuncti computetur in eam partem que ſibi debet reſtitui. Dico quod caſus eſt hic quod ſic. ⁊ eſt valde notandus. Nec ob. ſi dicis quod loquitur in falcidia. quia contra voluntatem defuncti aduocat: ſecus putarem ſi ſecundum voluntatem defuncti aduocaret q2 ceſſat ratio huius legis.

1 ☞ Si legatarius non implet modũ a teſtatore adiectum: legatum ſibi ſolutum reuocatur.
2 Pecunia ad vnum vſum relicta non poteſt per ſuperiorem ad alium vſum deputari quando teſtator prouidet quid debeat fieri illo non facto.
3 Debitores expulſi a ciuitate: exacti per ciuitatem an ſint liberati remiſſiue.

1 **Lucius.** ¶ Si legatarius † nõ implet moduꝫ a teſtatore adiectum legatum ſibi ſolutum reuocatur. hoc dicit. ¶ Oppo. ⁊ videtur qꝺ licet non fiant certamina in ciuitate quod pecunia debeat conuerti in alios vſus ciuitatis. vt. l. prima ⁊ l. iiij. ff. de admi. re. ad ciui. perti. ⁊. ff. titu. primo. l. legatum. Ro. ⁊ hu. fatentur contrarium. Hic glo. dicit ⁊ eſt opi. Azo. quod ille. ll. loquuntur quando teſtator ſimpliciter dicit. ſed hic teſtator prouidit expreſſe qꝺ ſi hoc nõ fieret ad ſuos heredes reuerteretur: quod
2 tene mẽti. Ex † qua ſolutione habes quod omnes. ll.
que dicunt quod pecunia ad vnum vſum relicta poſſit conuerti in alium vſum ex autoritate ſuperioris:
b ſunt vere niſi teſtator [b] prouideat quod debeat fieri
⁊ qꝺ illo nõ facto perueniat ad heredes: q2 tũc nõ po
3 teſt fieri trãſmutatio in aliũ vſum. ¶ Ultimo † indu
citur iſta. l. in ar. ad. q. ſi ciuitas exegit debitores alicui᷒ expulſi de ciuitate an ſint liberati? Hic videtur tex. ꝙ ſic quod dic vt no. per Dy. in. l. creditor. in prin. ff. de ſolu. ⁊ ibi plene dixi.

1 ☞ Executor deputatus ad diſtribuendum ſi efficitur pauper tenetur ſatiſdare etiã ſi eſt effectus pauper poſt mortem. nu. 4.
2 Executor teſtamentarius non ſatiſdat.
3 Procurator effectus pauper poſt mandatum eoipſo cenſetur reuocatus.

1 **Largius.** ¶ Miniſter † electus ad diſtribuendum ſatiſdare nõ debet: niſi pauper fiat teſtatore ignorante. h. d. ⁊ eſt ſingularis caſus not. tex. in fi. ibi. niſi viuente teſtatore. ¶ Pri
2 mo not. † quod executor teſtamentarius non debet
ſatiſdare quod dic plene. vt. l. diuus. infra ſi cui pluſ
c q̃. per. l. fal. ¶ Secundo not. [c] diſtinctionem † que fit
3 hic: que diſtinctio facit ad queſtionem de procura
tore qui poſt mandatum eſt effectus pauper quod eoipſo eſt reuocatus vt not. per Dy. ff. de ſol. l. ſi cum
4 cornelius. in fi. ¶ Querit glo. hic loquitur quando
viuente teſtatore eſt effectus non ſoluendo: ſed quid ſi poſt mortem? Dicit gl. idem ⁊ multomagis.

1 ☞ Dilatio debet ceſſare cauſa dilatiõis finita. ⁊ numero. 3.
2 Diſpoſitio collata in tempus quo finitur tutela pubertate effectum ſortitur etiã tutela finita morte.

1 **Pater duos.** ¶ Finita † cauſa dilationis debet ceſſare dilatio. h. d. ſm
2 Dynuꝫ. vel aliter. Diſpoſitio † collata in tempus quo
tutela finitur pubertate: ſortitur effectum etiam ſi tutela finiatur morte. hoc dicit. Et eſt ſubtilis caſus.

¶ Oppo. extra glo. dicitur hic quod videtur quaſi cum tutore locut᷒. Cõtra in dubio non preſumitur perſona extrinſecus. vt. l. ſi ita ſtipulat᷒. §. chriſogonus. ff. de verbo. obli. Item in dubio id qꝺ agitur videt̃ agi nomine proprio: vt. l. ⁊ magis. ff. de ſolu. ſed hic dicitur contrarium. ergo male. dicit enĩ quod in dubio quaſi cum tutore videtur agi. Predicta ſunt vera niſi ex q̃litate rei ſuper qua ſit diſpoſitio ſeu ex diſpoſitionis qualitate aliud perpendatur. hoc probatur in. l. poſt mortem. ſ. q̃n ex fa. tu. ⁊ de admi. tu. l. cuꝫ poſt. §. j. ita in propoſito teſtator loquebat̃ ſuper rebus pupilli: ⁊ diſpoſitionẽ ſuã retulit tñ intra tẽpora pupillaris etatis: ⁊ loquebatur cum ſucceſſore ſeu fratre qui erat tutor fiduciarius: naꝫ ex his patet ꝙ cũ quaſi tutore eſt locutus. Dicitur hic ꝙ protinus debet reſtitui. contra: imo debet expectari tãtum tempus quo ad pubertatem perueniat. vt. l. ex his. C. quãdo di. le. ce. et qꝺ no. ff. ad treb. l. ſeius ſaturnin᷒. So. dñi contrariã loquunt̃ quãdo tp̃s eẽt adiectũ gratia grauati. hic vero tẽpus erat adiectum gratia honorati hoc eſt iſtius fratris minoris. hec ſolu. non eſt vera q2 etiam hic gratia fratris maioris: qui interim debebat percipere fructus: ideo dꝫ expectari tp̃s pubertatis ⁊ pro hoc videtur tex. in. l. firmio. §. j. ff. quando di. le. ce. ſol. hic teſtator videt̃ ſe retuliſſe ad tẽpus quo tutela finietur: ideo nõ refert finiatur morte vel temporis curſu. ſimile in. l. mulier. ff. ad treb. ⁊. l. iij. C. de inſti. ⁊ ſubſti. Uel aliter longa differẽtia eſt an primo legatum relinquat̃ alicui: ⁊ poſtea alius aſſumatur executor. tunc enĩ vere executor eſt: licet aliquod cõmodum eiuſdẽ remunerationis ſentire debeat: iõ ad heredem non trãſit. caſus eſt hic ⁊. l. a filia. §. fi. ff. ad treb. Si vero legatũ confertur in aliquem principalr. ⁊ eſt rogatus de reſtituendo alteri in tp̃s certe etatis: cui illud idem primo nõ legauerat: tunc loquit̃. l. ex his. C. quando di. le. ce. ⁊ quod no. in. l. ſeius ſaturninus. ⁊. d. l. firmio. §. j. ff. quando di. leg. ce. et iſta ſolutio eſt magis generalis quam precedens. ¶ Opponitur. dicitur hic quod frater maior interim lucrat̃ fructus. Cõtra de. l. ſi ita. §. pegaſus. ſ. de le. ij. ⁊. l. j. fideic. §. cũ pollidi᷒. ſ. de vſu. Sol. hoc ideo q2 teſtator expreſſe voluit ipſum lucrari redditus. ¶ Querit gl. q̇d ſi frater iſte nõ eſſet tutor an iſta. l. haberet locũ? Ro. ꝑ elegãtiã verba dicit ꝙ ſic: quod puto verum: ⁊ hoc modo. l. iſta põt intelligi: ⁊ quod dicit

a ¶ Filiũ ex dodrante. ad ſupplementũ. ſi filia agat ad ſupplemẽtum ꝯ voluntatẽ defuncti: an ſupplemẽtũ debeat ſibi cõputari ĩ partẽ q̃ ſibi dꝫ reſtitui bñ facit ꝙ no. bar. et qꝺ ibi dixi ĩ. l. ꝙ de bõis. §. cũ fideicõ. ad. l. falci.

b ¶ Luci᷒. niſi teſtor. no. ſing. limitationẽ ad. l. legatũ. cũ ſi. ſ. ti. pri. ⁊ h̃ ſeqt̃ bal. in l. ab eo. ĩ ſi. C. de fideicõ. q̃ determinat. q. not. ꝑ text. iſtum.

c ¶ Largi᷒. ſcđo no. idẽ no. Ray. h̃ ⁊ bal. ĩ. l. cõfirmatio. ĩ ſu͂cto text. de ꝯfir. tu. ⁊ tex. ⁊ bartolus. ⁊ ibi bald. ĩ. l. pr̃ heredẽ. §. fi. ſ. đ teſt. tu. adde bart. ⁊ ibi dixi poſt eũ ĩ. l. ſi cũ corneli᷒. ff de ſolu.

a ¶ Itē q̄ro. ⁊ vide qḋ no. bal. in auť. ingreſſi. i pc. 3 col. de ſac. ec. ⁊ qḋ habeť in. l. ſi cū pſini. ſ. q̄n di. leg. Rapha. in d. l. eū qui halēdis. te 1 nebat contra Bar. ⁊ 2 ſequiť opi. Guid. de ſuz. p iſtuz 3 text. q̄n id qḋ venit in obligatione eſt reiterabile per hāc legem non cauillando eā lz ſecus ſit in cōtractibꝰ in. d. l. eū q̄ 1 halendis.
b ¶ Semel 2 tantū. not. qḋ ſi relinquitur fratribꝰ in feſto ſancti Franciſci vna pictantia qḋ debetur tantum ſemel non omni āno. ⁊ adḋ ꝙ p iſta in a ra hic alle- 3 gata p bar to. ipſe dixit aliḋ no. in. q. de q̄ ſ. l. dotis ꝑ miſſ. de iure dotiū. ⁊ ibi bar. ⁊ ibi vi de q̄ dixi. ⁊ latius per Bar. in. l. ſ. ad. l. iuliaz male.

in tex. quaſi cum tutore expone. id eſt quaſi tutore ſeu defenſore nō qḋ eſſet tutor: ⁊ hoc innuit litera quaſi poſita q̄ eſt nota improprietatis. ¶ Ultimo no. † iſtū tex. ſm intellectū ꝙ finita cā dilationis finitur dilatio. facit ad id qḋ dixi in. l. a filia. §. fi. ſ ad treb. ⁊ in. l. 1 ſi quis heres ita. ſ. de acqui. here.

Filie mee.

Sufficit anni ini- 1 tium eſſe ceptum. h. d. Habes ſimile. ſ. co. l. a vobis.

☞ In die mortis quia naſcitur ad gloriam.

Teſtator iuſſit in die ſue mortis fieri debere vnā ſeptimā bannitā: intelligitur quod fiat ſemel.

Pictātia ſi iuſſu teſtatoris fieri debet fratribus minoribꝰ in die ſancti Franciſci debet ſemel fieri.

Cum quidaz.

¶ Legatum relictū in diem reiterabilem intelligitur eſſe annuum et perpetuū. hoc dicit. Et eſt mirabilis. l. ¶ Quero de qua die intelligiť. Glo. intelligit de die natali. id eſt natiuita- 1 tis vel de die natali. i. die mortis. † q: tūc naſcunť ad gloriā. Sed ſcḋm hoc 2 † quero de tali queſtione quidā iuſſit qḋ die mortis ſue debeat fieri vna ſe- 3 ptima bannita: debebit ne fieri quolibet anno? Hic videť caſus qḋ ſic. intel 4 ligēdo de die mortis. Pe. tñ dicit cōtrariū q: intelligit hāc legē quādo eſt 5 dies reiterabilis proprie. ſed in q̄ōne 7 ꝓpoſita non eſt ꝓpria dies reiterabilis: q: dies mortis ꝓprie eſt vna tātū: ⁊ illa dies que eſt reuoluto anno nō eſt illa ꝓprie. ſz eſt tota quota fuit die mortis. ⁊ in dubio debemꝰ ſtare ꝓprie ſignificationi. vt. l. nō aliter. ſ. de leg. iij. ⁊ hoc puto verū. ¶ Itē querō: teſtator † reliquit fratribus in feſto frāciſci vnā pictantiam. Videť ꝙ omni anno debeat fieri iſta pictantia: per iſtū tex. lz non dicať quolibet anno: ⁊ Gui. de ſuza. tenebat iſtud: ego vero ſalua veritate intelligerem ꝙ deberet preſtari tm̄ ſemel. caſus eſt in. l. eū qui calendis. ſ. de ver. ob. ⁊. l. boues. 1 §. hoc ſermone. ſ de ver. ſigni. facit. ſ. de leg. ij. l. cū pater. §. pater. circa fi. §. ad. l. iſtam reſpondeo ꝙ iuriſconſultꝰ iſtam interpretationem facit ex qualitate perſone relinquentis: ⁊ eius cui relinquebatur. iuſſit enim dari decurionibus. Et ſic ex qualitate perſone preſumitur quod non voluerit dari ſemel tm̄ᵇ. ar. l. ſed ſi ſuſceperit. §. ſ. ſ. de b iudi. ſed in q̄ōne propoſita quando re 2 linquiť fratribꝰ minoribus vel aliis religioſis precipue mendicantibus certe pro ſatis habebunt vnam pictantiam: ⁊ ita intelligemus hic ſi decurionibus eſſet relicta magna quantitas: q: ſemel tm̄ debeť q: ceſſat illud veriſimile ex quo imꝑator ita reſcripſit. ita intelligo hanc. l.

☞ Tantum eſt dicere per quadriennium quantum ſingulis quadrienniis.

Legatum perpetuum an finiatur centum annis?

Cum erat.

Tantum eſt † dicere p quadriennium quantum ſingulis quadrienniis eadem ratione tm̄ eſt dicere per annum quantū ſingulis annis. et eſt mirabilis. l. Diciť hic ꝙ perpetuā penſionem. Quero vtrū finiať cētū annis ſicut vſuſfructus. Quidā dicunt ꝙ ſic: alij qḋ non. vt in glo. pater. Quid ſit notum ſeu notoriū dicam. ſ. ti. ſ. l. ſi vſuſfructus.

¶ De vſufructu legato. Rubrica.

¶ Dictum eſt ſupra titu. proxi. l. in ſingulos. qḋ legatum vſuſfructus eſt ſimile legato annuo. ideo poſt precedentem titulum poniť iſte titulus. Queriť gloſſ. in quo differt iſte titulus a titu. de vſufru. Rn̄de vt in glo. pater.

☞ Habēs ſeruitutē non pōt in ea cōſtituere vſumfructū nec aliam ſeruitutem..

2 Seruitꝰ large dr̄ eſſe in bonis noſtris ⁊ ratio quare ꝓprie non dicať etiam in bonis.

3 Ratio quare in ſeruitute non pōt ſeruitus conſtitui. ⁊ nume. 6.

4 Arguere a toto diciť q̄n arguitur ab omnibus partibus ſufficienter enumeratis.

5 Seruitus quomodo pignoretur.

7 Seruitus eſt quedam qualitas.

Nec vſus.

¶ Uſuſfructus ſeruitutis realis nō poteſt legari vt ꝓprie ꝓſteť: ſz preſtabiť put pōt. h. d. ⁊ diuidiť i tres partes. Primo ponit vnū dictū. Scḋo rn̄det tacite obiectiōi. Tertio poniť quedā ꝓuiſio circa p̄dicta. ſcḋa ibi: nec erit. tertia ibi. ſed incerti. ⁊ glo. noſtra ⁊ doc. qui ſcribunt hic legunt. l. noſtram in eo qui hz ſeruiturē realem in fundo alterius ⁊ legat vſumfructū illius ſeruitutis. Not. text. ibi qḋ ſeruitus ⁊c. Itē no. tex. ibi q: id neqꝫ in bonis. Op. et videť qḋ ſeruitus ſeruitutis poſſit conſtitui. vt. ſ. de ſer. ru. predi. l. ij. §. ſ. ⁊. l. per quē locum. ⁊. ſ. cōia predi. l. qui p certum. ſo. ille † q̄ hz ſeruitutē nō pōt cōſtituere vſumfructū vel aliā ſeruitutē. ſz q̄ hz fundū ſeruientem pōt concedere ſeruitutē tibi. non tñ qḋ illa ſeruitus ſit ſeruitus ſeruitutis: ſed eſt alia ſeruitus habita a fundo non ab illa ſeruitute. Opp. dr̄ hic ꝙ ſeruitus non eſt in bonis nec extra bona. Contra. imo ſemper eſt extra bona: quia debenť nobis ſeruitutes in p̄dio alieno. vt. l. vti frui. in fi. ſ. ſi vſuſf. pe. So. expone non eſt extra bona noſtra: hoc eſt quod ipſa ſeruitus ſit ꝓprietas aliena: nam licet in re aliena fundeť tñ nō eſt proprietas alterius. Op. ꝙ ſit in bonis: † q: id eſt in

bonis cuius habemꝰ actionē ⁊ exceptionē: vt. l. rē in bonis. ſ. de acqui. re. do. Dicit glo. nō dr̄ eſſe in bonis duplici de cā. primo: q: nō pōt alienari p ſe ſine fundo: nec poſſet alienari ei qui nō haberet fundū: vt in ſti. de ſeruitu. §. ideo aūt. ⁊. l. ſi aliena. §. ſ. ſ. de vſuca. 5 Itē alia rōne nō dicitur eſſe in bonis: q: ſicut manica q̄ accedit veſti dr̄ nō eſſe: q: effecta eſt acceſſio alterius. ita ſeruitus nō diciť eſſe in bonis: q: diciť eſſe acceſſio alterīꝰ: accedit enim predio. vt. l. eū qui. ſ. de vſuca. ⁊. l. rerū mixtura. eo. tit. tñ largo mō ſumendo prout ſumiť in. l. rē in bonis. bñ dr̄ eſſe in bonis. Dici- 6 tur hic qḋ ſeruitꝰ ſeruitutis eſſe nō pōt: modo quero
3 quō probeť iſtud. Dicit glo. ꝙ ꝓbať † argumentādo a toto ſic. q: ſeruitꝰ per ſe intellecta in abſtracto nil eſt nec hz aliquē fructum. vt. l. videamus. ſ. de vſur. Itē cōſiderādo eā ꝓut eſt in cōcreto. hoc eſt in loco ſeruiēti non pōt conſtitui ſeruitus: q: locus ſeruiens nō eſt in dn̄io eius q̄ cōſtituit ſeruitutē. ita dicit gloſ. ¶ Queriť Dy. quid vult dicere gloſ. dū dicit argumētādo a toto? dicit Dy. argumētatur a toto. ſcꝫ integrali. Pet. contra: imo debet dicere argumētando a toto vniuerſali. probo. hic argumentať negatiue: ſed cum arguiť a toto integrali non ſequiť argumentū negatiue ſm logicos. ergo ⁊c. exēplum ſi dico nō eſt domus: non ſequereť ergo nō eſt paries: lz ſequatur affirmatiue: q: ſi dico domus eſt bñ ſequiť ergo paries eſt. Sed argumētū a toto vniuerſali ſequitur negatiue lz non affirmatiue. exēplū ſi dico nō eſt aīal. 7 ſequitur: ergo nō eſt hō: ſz affirmatiue nō ſequitur: animal eſt: ergo homo eſt. Videte dn̄i nō eſt verum quod hic dicit Pe. ꝙ argumentatur a toto vniuerſali: q: nullū eſt totū vniuerſale: imo ponimus quādā ſeruitutē indiuiduā: quā ſi quis hz nō poteſt legare eiuſdem ſeruitutis ſeruitutem. ſic loquimur in particulari accipiēdo ſeruitutē: prout eſt in abſtracto vel
4 prout eſt in cōcreto. quare dic qḋ gloſſ. † vult dicere argumentatur a toto. id eſt a toto vel ab oībus partibus ſufficiēter enumeratis. ⁊ ſic a ſufficienti diuiſione. ⁊ hec eſt veritas. Summus expediti de lec. glo. ⁊ doc. Iſta lec. ſalua reuerentia glo. ⁊ docto. non procedit in. l. iſta. nam ſi nos legimus iſtam. l. ꝙ ille legat ſeruitutē cui ſeruitus debeť. tunc remediū poſitum per iuriſcōſultū in fi. l. erit falſum: q: ille q̄ hz ſeruitutem nō pōt ſeruitutē alij cōcedere aliquo mō: caſus eſt. l. ex meo. de ſer. ru. predi. niſi hoc faceret permittēte dn̄o fundi ſeruientis. vt. l. cū eſſent. in fi. ⁊ ibi not. glo. ſ. de ſer. ru. predi. Unde lec. iſta non videť procedere: niſi ſuſtinēdo gloſ. dicamꝰ ⁊ forte non male. qḋ iſtud qḋ dr̄ ꝙ heres debet dare facultatē agendi vel ſeruitutem conſtituere. faciat hoc redimendo hoc a dn̄o fundi ſeruientis. alias iſta lec. non pōt ſuſtineri. Sed certe etiā iſtud dictū nō eſt tutū. nā cū legauerit vſumfructū reſpectu illiꝰ iuris quod habebat: ſi de illo iure non pōt dari heres nō cogitur redimere. vt. l. qḋ in rerū. § ſ. ſ. de leg. ſ. ⁊. l. vxor. C. de leg. ideo iſta lec. nō placet. Legamus ergo alio modo vt tota iſta. l. loquatur in dn̄o alicuiꝰ fundi q̄ legauit vſumfructū iuris eundi per ſuū propriū fundū: dicit iuriſconſultus ꝙ non pōt fieri: q: ſeruitus ſeruitutis ⁊c. 1 ⁊ hoc dicit in prima parte. in ſcḋa parte pone caſum ſic. Cōtra cū ſeruitutes ſint in bonis. ergo ⁊c. Reſpō 2 det iuriſconſultus qḋ iſta ſeruitus non eſt in bonis nec extra bona: imo non eſt in rerum natura: q: qui habet fundū propriū nullā ibi ſeruitutē habet. Tertia pars eſt clara: ⁊ ſine ſcrupulo procedit: ⁊ de neceſſitate ſic debet intelligi. ¶ Et ꝓ declaratione. l. op. ꝙ etiā ille cui debeť ſeruitꝰ poſſit eā legare: q: † pōt pignori dare. vt. l. ſed an vie. ſ. de pigno. glo. in. l. preced. §. fi. eo. ti. ponit duas lec. primo pōt pignori dari via a dn̄o: vel ab eo cui debetur via: in eo qḋ dicit a dn̄o bene dicit: ſed in eo qḋ dicit vel ab eo cui debeť via male dicit ⁊ hoc tenebat Cy. me audiēte. ¶ His premiſſis † quero q̄ eſt ratio qḋ ſeruitꝰ ſeruitutis eſſe nō pōt. Rn̄deo ſm caſum quē poſui ſeruitꝰ ſeruitutis nō pōt eſſe. q: ſeruitus non eſt firmata. Itē ſcḋm caſum glo. nō pōt eſſe ſeruitus ſeruitutis ⁊ eſt verū per. l. cū eſſent. in fi. ſ. de ſer. ru. predi. ⁊ tūc ſunt due rōnes. vna eſt in gloſ. q: aut cōſideramꝰ eā in abſtracto: aut in cōcreto. vt ſupra dixi. aliā rationē aſſignat Oldra. vſuſfructus ſeruitutis eſſe nō pōt; quia ſunt ſub diuerſis generibꝰ ſeruitutum cōtrariis: inſpectatam originē quā effectu. Origine q: ſeruitꝰ realis nō pōt cōſtitui nō haberi prediū. vt. l. ſ. ſ. cōia pred. ſed vſuſfructꝰ ſic. Itē effectu q: predialis eſt indiuidua. ſed perſonalis nō eſt indiuidua. vt. l. ſ. §. ſi vſuſfru. ſ. ad. l. fal. ergo iſta talia cōtraria nō pn̄t eſſe circa idē. ita dicit Oldra. ⁊ bn̄ tn̄ iſta ratio non concludit niſi quod vſuſfructus ſeruitutis eſſe nō poſſit. Sed nō eſt ḡnalis ad id qḋ dr̄ ſeruitꝰ ſeruitutis eſſe nō pōt.
7 Quare dat aliā rationē: q: † ſeruitus eſt q̄dā qualitas nō aūt ſubſtātia. vt. l. q̄d aliud. ſ. de verbo. ſig. cū ergo qualitas nō poſſit eſſe ſine ſubiecto. vt. l. ſ. ſ. de vſufruc. de neceſſitate cōcluditur ꝙ ſeruitꝰ ſeruitutis eſſe nō pōt: ſicut nō pōt eſſe qualitas qualitatis: q: requirit ſubſtātiā aliquam in qua ſit de quo dixi plene in. l. meuius. §. fundo. ſ. de lega. ij.

Hominis opere.

¶ Iſta. l. ponit tres differentias inter legatum operarum ⁊ legatū vſuſfructus. ¶ Oppo. glo. inſti. de acqui. per arro. circa prin. Solu. ibi loquitur de operis lib. hic vero de operis ſerui. ¶ Oppo. contra hoc ſupra de ope. ſer. l. v. Gloſſ. rn̄det ꝙ ibi diciť legatus vſuſfructus ſubaudi ⁊ plus. ¶ Queriť gloſſ. quot ſunt differētie inter legatū operarū ⁊ vſuſfructus. Uos habetis hic tres: alias dic. vt. l. ij. de oper. ſer. Quero que eſt ratio dictarum differentiarum. Uide vnam rationem in. l. locum. §. proprietarius. ſ. de vſufru.

Hominis quoqz.

Queriť gl. vtrū homo liber poſſit locare operas ſuas in perpetuum. Et remittit ad notata in. l. iij. §. ne tamen. ſ. de vſufructu. et l. antiquitas. C. de vſufruc. et ibi Cy. ⁊ no. inſti. de vſufru. §. ne tamen.

Vſumfructum.

¶ Nō poteſt quis ab eo caſu incipere quo debet extingui. hoc dicit. concordat. l. titio cū morietur. ſ. de vſufru.

1 ☞ Intereſſe petitur quando in obligationibus faciendi deſiit poſſe fieri.

2 Forma libelli in petendo intereſſe quando factū deſiit poſſe fieri.

a ¶ Intereſſe. ſ; quomodo ſuccedat obligatio ad intereſſe quia qui tenetur ad vſumfructum teneť ad dandum. ⁊ poteſt preciſe cogi. l. iij. §. dari. ſ. de vſufru. ⁊ no. Barto. in. l. ſtip. non diui. in. iiij. q. de verb. obligationibus, ⁊ in obligationibus dandi etiam re perempta. vt hic non ſuccedit obligatio ad itereſſe. iō forte eſt neceſſe rñdere ad iſtuʒ tex. ⁊ ad. l. quoties. §. i. ſi. de vſufr. prout dixit Bart. in. l. ij. §. ⁊ hap. de verbo. obli. ꝙ qui tenetur ad vſumfruc. tenetur ad dandum ⁊ etiā faciendum vt ibi per eum.

b ¶ Ego dico. et vide Bart. pleniſſime i. l. ſtipulationes non diuiduntur hic alle. Andreas barba.

3 Qui tenetur ad vſumfructum eo cōſtituo tenetur ad factum.
4 Cōe qui dedit officiū alicui per menſes ſex incipiendo in kalēdis futuris: ſi non potuit illum exercere.

S I mihi vſuſfru.

Hec eſt bona. l. in obligationibus† faciēdi: qñ deſijt poſſe fieri: petitur intereſſe[a]. h. d. Iſta l. de qua. l. facio magnū feſtū. ſ. de verbo. obli. l. ſtipulationes nō diuidūtur in. ix. qō. not. text. ibi peti quidem ⁊c. ¶ Oppo. de. l. queſitū. ſ. de vſufr. vbi dicit ꝙ petiť vſuſfruct⁹. Sol. expone vſuſfruct⁹. id eſt eſtimatio eius: vt ibi no. ¶ Itē opp. ꝙ vſuſfr. poſſit peti. qꝛ poſſum petere fructū vt cōſequar intereſſe: vt no. i. l. ſ. in priu. ſ. de ac. emp. ⁊. l. ij. §. itē ſi in facto. ſ. de verb. oblig. Ego dico[b] in. l. ſtipulationes nō diuidunť† cū tracto qualiter petať intereſſe: qñ ex ipſa facti narratiōe nō eſt notoriū factū nō poſſe fieri de cetero. tūc ꝓcedit illud qō dꝛ ꝙ poſſum petere factū. vt cōſequar intereſſe. vt ſi ei q̄ mihi debebat ſcribere librū eſt amputata man⁹. ſi enim peto ſcribi librū: ex ſerie libelli nō apparet ꝙ ſit amputata man⁹: ſed qñ ex illa narratione eſt notoriū nō poſſe fieri poſtea vt hic: qꝛ dico qō tali biēnio dꝫ dare vſumfructū: de neceſſitate peteť intereſſe vt hic: ⁊ ſi dicis qō iſta. l. nō facit ad materiā illā. nā ille qui tenetur ad vſumfructū tenetur ab dādū. vt. l. iij. §. dare. ſ. de vſufru. ergo hic loquiť in obligationibus dādi non faciēdi. 3 ¶ So. † hic loquiť in vſufructu in quo anteq̄ quis det ſeu cōſtituat teneť ad dādū. ſed eo cōſtituto tenetur ad patiēdū: vt plene dixi in. l. ij. §. ſ. ſ. de ver. obli. Sꝫ in vltimis volūtatib⁹ adita hereditate eſt cōſtitut⁹ vſuſfruct⁹. ſola ergo remanet obligatio ad patiētiam: vt not. C. de vſufru. l. corruptionem ergo ⁊c. ¶ Vltimo no.[c] ſi aliq̄s † eſt elect⁹ ptās pro ſex menſibus incipiēdis a ꝓximis kalēdis: ⁊ ſi ꝑ cōe ſtet quominꝰ ille exerceat officiū ſex mēſib⁹. nō poteſt petere ꝙ exerceat officiū ſex mēſib⁹: ſꝫ pōt petere intereſſe, vt hic: qꝛ aliud ē offm iſtoꝝ ſex mēſiū: aliō alioꝝ: dixi anno. in. l. ſi ita ſtipulat⁹ eſſem abs te. ſ. de verb. obli.

1 Famul⁹ infirm⁹ an debeat hr̄e ſalariū qō non.

O Pere teſtamento.

Iſta. l. ꝑſequiť duos caſus. dicit hic qō opere cedūt a die petitionis. contra. ſ. de ope. lib. l. ſi quis hac lege. §. iudiciū. et. l. cum patronus. in priu. Dicit glo. ibi de operis certis. hic de incertis. Secundo oppo. ꝙ opere cedunt a die mortis teſtatoris: ſicut cetera legata: exceptis quibuſdam. vt. C. de cadu. tol. §. in nouiſſimo. Solu. opere incerte dicuntur cedere quantum ad hoc vt ſint in obligatione a die petitionis: vt hic. ⁊. l. interdum. ſ. de verbo. obli. in priu. ſed quātū ad trāſmiſſionem cedūt a tēpore mortis: probatur in. l. ij. ſ. eo. vbi opere trāſierunt ad heredem. ſed regula eſt qō etiā legatum purum quod tranſmittitur ad heredes cedit a die mortis: vt. d. §. in nouiſſimo. 1 ¶ Vltimo iſta † l. facit ad queſtionē quādo famulus infirmatur an debeat habere ſalarium[d]. Videtur ꝙ ſic quaſi dño pereant opere. de hoc eſt glo. in. l. arborib⁹. §. de illo ſupra de vſufru. veritas eſt in cōtrarium. vt. l. ſi vno §. item cum quidam. ſ. loca. ⁊ ibi no. Nō ob. hec. l. qꝛ iſte tractat de lucro: merito propter infirmitatē perdit lucrū: non autē debet pati damnū. id eſt dare ſalariū tēpore infirmitatis: vt dicit. §. itē cum quidam.

1 Annuum legatum factum ciuitati an ita finiať centum annis ſicut vſuſfructus.
2 Tempus centū annorū eſt lōgiſſimum tempus vite.

S I vſuſfructus.

Querit gl. vtrum alijs modis finiať quā curſu tpis centū annorū. Glo. ꝙ ſic: videlicet nō vtēdo vel ſi ciuitas aratrū patiať. vt. l. meui⁹. §. ſi. ſ. de leg. ij. l. ſi vſuſfructus. ſ. quem. vſuſfru. amit. 1 ¶ † Querit gloſſ. an idē ſit in annuo relicto ciuitati qō in vſufructu vt finiať cētū annis. Rog. ꝙ non. vt no. in. l. annuā. ⁊. l. annua. in ſi. ⁊. l. antepe. ſ. ti. ſ. Hug. dicit idē qō i vſufructu. alleg. l. in ſingulos. ſ. ti. ſ. vbi ſicut morte finiť vſuſfruct⁹: ita ⁊ annuū relictū. hanc q. habes in. l. pe. ſ. ti. ſ. ⁊. l. annua. eo. ti. Sꝫ puto opi.[e] Hug. verā. ꝓbo inter vſumfructū ⁊ annuū relictū eſt ſilitudo: niſi i his i qb⁹ exꝓſſa diſſimilitudo apparet ergo ⁊c. Non ob. l. annuā. ⁊. l. annua. in ſi. ⁊. l. antepe. ⁊. l. pe. ſ. tit. ſ. q̄ dicunť perpetuo deberi: qꝛ intelligoť

c ¶ Vltimo no. ⁊ vide iſtū tex. allegatū per Bar. in. l. in ſenatus. §. ſi. ff. ad turpil. ⁊ vide que ibi dixi. ⁊ vide Bar. in. l. ſi ita ſtipulatus eſſem abs te. ij. de verb. obli. ⁊ in. l. ſi vno. §. itē cum quidam. ff. locati. ⁊ in. l. ſi prius. in. vij. qō. de oper. no. nun. Bald. in. l. liberti. in vij. col. de ope. lib. do. An. in. c. fina. de iudi. ⁊ in. c. ſ. de eo qui mit. in poſ. And. barba.

¶ Vltimo no. not. q. no. Adde not. Bar. in. l. cotē. §. qui maximos. ſ. de publi. ⁊ adde aliā. q. no. de qua dixi in. l. ſi ita ſtipulat⁹. de verbo. obli. Et ad dicta bar. hic. Adde que ponit Are. in. c. ſi. de iudi. in. ij. col.

d ¶ Habere ſalarium. famulus infirmus. an mereatur ſalarium. ⁊ vide Bal. in. l. ſi. C. de cōdi. inſer. ⁊ in l. liberti liberteq; de ope. lib. ⁊ an teneatur facere expenſas huic famulo. dic vt ibi per Bar. ⁊ in. l. ſi cum dotem. §. ſi autem. ſolu. matri. ⁊ late per cano. in ca. propter ſterilitatem de loca.

Andreas Pomate.

e ¶ Sed puto. opinionem. ſequitur Alexan. in. l. ſecūda in priu. in prima columna. ff. ſoluto matrimonio. vbi dicit ſe ita conſuluiſſe ⁊ ita tenere in conſilio. lx. incipien. multiloquio. in primo volumine. vide Car. conſilio. lxvi. in prima columna. vbi etiam ſequitur iſtam opinionem.

f ¶ Quia intelligo. Et vide do. Per. in. c. ſi. de teſt. et ibi dixi. ⁊ ſic ſentit Bar. qō ſi relinquiť perpetuo an-

2 deberi perpetuo. i. vſq; † ad centum annos: qō eſt longiſſimum vite tempus: vt. l. ſi. C. de ſac. ſan. ecc. Sed an idem in eccleſia? Rñdet gloſ. ꝙ ſic. Idem no. in. l. an vſuſfructus. ſ. de vſufruc. ¶ Vlt. glo. op. de. l. hereditatum. ſ. ad. l. fal. dic vt ibi.

S I ab eo.

Legatum caducuʒ vel quaſi remanet apud heredem cum onere ſuo. h. d. Oppo. C. de cad. tol. §. in primo. Sol. ibi in ꝓ non ſcripto: hoc in caduco vel q̄ſi. ¶ Opp. ſ. ti. ſ. l. titia. in pn. ⁊ de ali. le. l. ſtich⁹. §. ſ. Sol. ibi legatū incipit in ꝑſona legatarij ⁊ finitum eſt ꝑm eius diſpōnē ⁊ legati naturā. hic vo in perſona legatarij nunq̄ incepit. dixi in. d. l. titia.

1 Coniunctio poſita inter incōpaſſibilia reſolviť in diſiunctiuam.
2 Clauſula valeat iure teſtamenti ⁊ codicillorum reſoluitur in diſiunctiuam.
3 Subſtitutum vulgariter ⁊ pupillariter ⁊ per fideicōmiſſum poteſt eligere ex qua velit ſuccedere.
4 Clauſula ꝓcuratorem ⁊ factorē ⁊ nuntiū opať cōſtitutus ſit vel ꝓcurator vel nuntius vt ſibi placuerit.
5 Vxor relicta domina ⁊ vſufructuaria debet habere vel dominium vel vſumfructum.

S I titio.

a 1 [a] ¶ Coniūctio † poſita inter incompaſſibilia reſoluitur in diſiunctiuam. h. d. ⁊ eſt not. caſus tene bene menti. Et per hanc. l. dicunt † doc. quod teſtator dicit valeat iure teſtamenti ⁊ codicillorū: illa copula ⁊: reſolviť in diſiūctiuā vt dicam⁹ vel iure 3 codicillorum. vt. l. ſi. ⁊ ibi no. C. de codicil. ſimile † ſi teſtator dicit ſubſtituo vulgariter ⁊ pupillariter et per fideicōmiſſum. nā non pōt ſimul ⁊ ſemel eſſe directa ⁊ fideicōmiſſaria: ideo erit electio ſubſtituti quaʒ velit eligere directā vel fideicōmiſſariā. arg. huius. l. ⁊ eſt tex. ſ. ad treb. l. recuſare. §. titius. ⁊ ibi dixi. Item b dicit inſtrumentū[b] ꝓcurationis † cōſtituit ꝓcuratorem 4 ⁊ factorē ⁊ nūtiū ſpecialē: nō pōt eē nūti⁹ ⁊ ꝓcurator c ſimul[c] qꝛ ꝓcurator concipit verba in perſonaʒ ſuam: nūtius in ꝑſonā dñi: ⁊ ſic erit ꝓcurator vel nun 5 tius prout ſibi placebit vt hic. Iteʒ facit † ad. q.[d] qñ d teſtator reliquit vxorem dñam ⁊ vſufructuariam: vt debeat intelligi qō habeat dñium plenum vel vſumfructum vt hic. ſed de conſuetudine aliud in vxore ſeruatur. vt. l. ſ. ⁊ ibi not. C. ſi ſecundo nup. mulier. et plene dixi in. l. titia. in fine. ſ. de leg. ij.

1 Habitatione relicta an debeatur in principio vel in fine anni.
2 Legatarius cui habitatio eſt relicta decedit intra annum non tranſmittit habitationem illius anni ad heredes.
3 Legatū habitationis extinguitur morte ſicut legatum vſuſfructus.

H Abitationis quoq;.

1 Sed quomodo poſſibile eſt † quod habitatio debeatur in priu. anni? nōne habet cauſam cōtinuam ⁊ ſucceſſiuā per totum annum: ergo in initio non poteſt dari. vt. l. itē queriť. §. qui impleto. ſ. loc. Huius timore dicit glo. qō iſta. l. poteſt loqui quando ipſa habitatio eſt relicta. alio modo quādo pecunia pro habitatione relinquitur. ſm primā lec. rñdeo ad cōtrariū qō debetur nuū legatū quod intelligitur vſq; ad. c. annos. ⁊ vide que dixi in quodam conſi. And. barba.

¶ Si titio. vide no. per Barto. ⁊ docto. in. l. ſ. in priu. de iuſti. et iure. ⁊ adde que ponit Fran. de are. in. c. ij. columna. ij. de lib. obla.

in initio quantū ad hoc vt inſpiciať ſi legatarius eſt capax. vt. l. in ſingulos. ⁊. l. cū in annos. ſ. titu. ſ. nō aūt vt poſſit preſtari i initio anni. Si ſm ſcdam lec. eſt clarū: tm̄ videť ꝙ debeať quantitas eo tpe quo ſolviť pēſio nō tm̄ in initio. vt. l. nec ſemel. §. ſi in habitatione qñ di. le. ce. Huius timore quidam dicūt hāc lec. nō eſſe verā: ſed ego dico eā eſſe verā: qꝛ initiū cuiuſlibet anni inſpiciť quo ad ceſſionē diei nō aūt quātum ad ſolutionē vt in contrario: ſimile. ſ. eod. l. ſempronius. ¶ Quero 2 ſm primā lec. quid ſi legatarius decedat intra annū: an trāſmittat habitationē illius anni ad heredes? Videť ꝙ ſic: qꝛ iā ceſſit dies. Cōtrariū puto 3 qꝛ † habitatio morte extinguitur ſicut vſuſfructus. vt. l. cum antiquitas. C. de vſufru. ſed vſuſfructus relictus in b ſingulos annos morte extinguitur. vt l. ſicut in annos. in priu. ⁊ in ſi. ſ. quib. mo. vſuſfru. amit. ſicut ergo ſi eſſet habitatio relicta ꝓ toto tpe morte extingueret: ita ſi ſit relicta in ſingulos annos. Nō ob. qō hic diciť qō cedit dies legati: qꝛ eſt verū quātū ad hoc qō capacitas ⁊ incapacitas inſpicitur in initio: nō quo ad tranſmiſſionem.

H Eres.

¶ Nō poteſt heres tollere edificium poſituʒ in re cuius eſt alterius vſuſfructus eo inuito. hoc dicit.

Legatum vie a legato vſuſfruct⁹ differt: quia legatū vie eſt perpetuū: vſuſfructus non. c

C Um vſuſfruct⁹.

Quero † que eſt ratio diuerſitatis inter legatum vſuſfructus ⁊ vie? Reſpondeo ꝙ legatum vie debet eſſe perpetuū. vt. l. iiij. ſ. de ſer. ideo nō recipit intermiſſionem: ſecus in vſufructu. Item oppo. de. l. ſi prius. ſ. de aqua plu. arcen. Sol. ibi fa d cta fuit conceſſio ſeparatim. ſed hic ſimul ⁊ ſemel fuit facta conceſſio alternatim: ideo ibi ſunt plures ſeruitutes hic vero eſt tantum vna.

D Uos ſepara-

tim. Si heres non preſtat duobus inſolidum ſecundum defuncti voluntatem cuilibet tenetur ad id quod

Andreas Pomate.

¶ Si Titio. limita vt non procedat in iudicijs ſm Are. i. l. naturales. §. nihil commune. circa ſecūdaʒ principalē q. Bart. ff. d acq. poſ. in ea. l. ver. itē facit ad qōnē vide Ino. in cōſi. xiiij.

b ¶ Itē dicit inſtrumentum. ⁊ vide Bar. in. l. ſepe. ff. de ver. ſig. ⁊ in. l. recuſare. §. titio. ff. ad treb. ⁊ in. l. is qui. §. vtrū. de re. du. ⁊ i. l. ſi. C. de cad. tol. ⁊ ibi ꝑ omnes. andre. barb.

c ¶ Procurator ſiť. facit ad not. per Bart. in. l. multū. §. ſ. ſi quis alt. vel ſi. ⁊ ibi Bal. in vj. colum.

d ¶ Ad. q. ⁊ vid ad hoc Bal. i auť. hoc locuʒ. in ſi. de ſecun. nup.

a ¶ Debet conuerti. an relicta ad vnum vſum poſſint conuerti in alium in caſu ſingulariſſimo. no. l. ad ſi. et quod ibi not. dixit Barto. infra de ope. lib. et adde que not. Barto. in l. pater. § tuſculanis. de lega. ij. et hec faciunt ad queſtionem Bal. quedam villa habebat ab imperatore immunitatem ɔceſſam ex certa ſcientia qđ non tenet̃ ſoluere collectā aliquā per ciuitatem ſuā imponēdam exceptam ea q̄ poneretur cā aqueductus q̄ eſt priuilegiata. j. de riuis. ad ſi. accidit qđ ciuitas impoſuit collectam pro ſtipendiarijs tādem ſtatuit illā collectā cōuerti ī aqductū querit an villa teneat̃ bal. arguit pro ⁊ contra in capi. primo conuenticulam in vltima queſtione de pa. iura. fir. finaliter decidit conſideranda verba aut eſt nouus modus ſed non noua obligatio ⁊ immunitas perſeuerat autem noua obligatio ⁊ nouus modus. ⁊ tūc ſec⁹ ⁊ ad materiā qualiter fiat cōuerſio in aliquem pium vſum vide Bald. in d. l. in peñ. coll. C. de condi. ob cau. ⁊ in l. ſi quis ad declinādam. C. de epiſcopis ⁊ clericis. pleniſſime per Imolam poſt Bartol. in l. prima. ſ. de condi. inſti. ⁊ facit quod not. Barto. in l. legata hic alleg. de admini. re. ⁊ iſta materia qualiter intelligatur vide not. Bald. in l. j. in repe. de ſac. ſan. eccle. in xvij. columna. ⁊ adde qđ Bal. in aut. ingreſſi in vltima. colum. de ſacroſan. eccle. tenendo contra Bart. in tracta. minoricarum. dicit qđ iſta. l. fallit in relictis factis mendicantibus. ⁊ adde qđ relictum factum pauperibus poteſt indiſtincte expendi in fabricam pauperis eccleſie quia appellatione pauperum venit eccleſia. l. omnes. ⁊ ibi Bald. in j. colum. de epiſcopis ⁊ clericis. quod bñ not. ⁊ idem Bal. in l. ſi quis ad declinan. in ij. colum. eo. titu. per Ioan. and. in titu. de inſtr. §. nunc vero aliqua in addi. que incipit pone caſum. Adde an legatum in aliū vſum: poſſit in alium vſum conuerti. Bald. cōſi. lxxx. iiij. volu. ⁊ conſi. lxvij. lib. iiij.

ſibi deficit. hoc dicit.

1 ☞ Legatum relictuz quo ad vices: vel relictum vxori donec caſte vixerit: intelligitur: vt ſit relictum ſingulis annis.

Damnas. ¶ Op. ſ. titu. j. l. legatū. vbi verba quo ad ⁊ donec annuū legatum inducunt. ſolu. dicit Dyn. ibi loquit̃ in legato diuiduo: hic in legato indiuiduo. vt. ſ. eo. l. cū vſuſfructus. ⁊ † ideo aliud eſſet in vſufru. ſi lego vſumfructuz quo ad viues. nā intelligitur relictuz ſingulis annis. vt no. in d. l. legatum. ⁊ ideo ſi relinquit̃ vxori donec honeſte vixerit. videtur relictum annuum: ⁊ hoc induxi ad. q. in l. titia. §. ſi. ſ. de lega. ij.

1 ☞ Via qđ debeatur ei cuius fruct⁹ fundi ſunt legati etiam per alium fundum teſtatoris alteri legatum.
2 Lex ſeruum filij. §. j. ſ. de leg. j. intelligitur ſm iſtum. §.
3 An proprietate legata via debeatur remiſſiue.

Qui duos. ¶ Ei † cui legat̃ fructus fundi debetur via per alium fundum teſtatoris etiam alteri legatū. h. d. tenet̃ ergo heres conſtituere viam legatario vſuſfructus per retentionem. ¶ Op. contra hāc legē † de. l. ſeruū filij. §. ſi. ſ. de leg. j. vbi heres cogitur emere non a legatario gratis exigere. ſol. illa vera eſt quod illam intelligamus ſm iſtam: vt dicamus redimere ſcilicet per retentionem vel incerti condictionem. ¶ Quero: † ſi legatur proprietas an debet preſtari via. De hoc in l. iij. §. ſi loci. j. de adi. leg. examinabo. j. titu. j. l. j. vbi eſt ſua materia.

1 ☞ Legatum ad opus illicitum de conſenſu partiū conuerti debet ad opus licitum.
2 Modus vel conditio impoſſibilis appoſitus legato quando reddat legatum nullum.
3 Legatum factū pro miſſis canēdis cōuertit̃ in aliud opus ſi miſſe non poſſunt cātari ꝑpter interdictum.
Legatum pro monaſterio conſtruendo conuertitur in aliud opus ſi monaſteriū conſtrui non poteſt.
4 Qui poſſunt cōuertere legatum factum pro vno vſu in alium vſum.
5 Tranſmutatio legati quando partes non ſunt concordes vt fiat iudex erit medius.
6 Executor teſtamenti quando vendit bona an heres requiri debeat remiſſiue.

Legatum ciuitati. Relictuz † ad op⁹ illicitum debet conuerti[a] ad opus licitum de conſenſu partium: ſecus ſi ad opus licitum fuerit relictum. hoc dicit cum l. ſequēti. ¶ Oppo. ⁊ videtur ꝙ ciuitas debeat habere libere: nec debeat conuerti in alium vſum. vt. ſ. de condi. inſtitu. l. j. ⁊ l. cōditiones. ⁊ l. filius. Dicunt quidam predicte ll. loquuntur in ɔditione impoſſibili: hic in modo impoſſibili. qui modus vitiaret legatum totaliter ſed fauore reipu. valet: ⁊ in aliud opus conuertitur: ⁊ in hoc vertit̃ fauor reip. ⁊ ideo reprehēdūt glo. iſtā q̄ dicit ꝙ reſpu. nullo fauore vtitur. Videtis † id quod dicūt q̄n modus appoſit⁹ ab initio eſt impoſſibilis legatū eſt ipſo iure nullū: nō eſt verū ſimplr̃ ſed requirit magnā diſtinctionē quā ponit gloſ. in l. codicil. in prin. ſ. de le. ij. Quid ergo dicem⁹? Rñ. ꝙ hec reſpu. nullo vtitur priuilegio: vt dicit glo. Nec ob. l. j. ⁊ l. cōditiones ꝑ quas. ll. videt̃ ꝙ reſp. hic ſit deterioris cōditionis quā alius. nā q̄n teſtator adijcit modum vel cōditionē impoſſibilē ob aliquē finē licitū et honeſtū. Et tūc ſi non pōt impleri eo mō quo dixit conuertit̃ in aliū vſum licitū: vt hic dr̃ in tex. Si vero ad nullū honeſtū finē conditionē appoſuit nullo mō dz impleri. vt in ll. contrarijs. ⁊ ſic reſpu. nō vtit̃ aliquo priuilegio. ita dixi in l. j. ſ. de ɔdi. inſti. ¶ Et per hoc † dixi qđ ſi teſtator reliquit centum pro miſſis canendis: q̄ miſſe nō poſſunt cantari propter interdictum: illud relictū dz cōuerti ī aliū vſum. vt eſt caſus hic. ⁊ idē in ſimilib⁹. teſtator reliquit vnū podere: vt ibi vnū monaſteriū cōſtruatur: qđ tm̄ de iure ibi cōſtrui nō licet: tūc debet cōuerti in aliū vſum piū: vt hic. ¶ Quero per † quos debeat fieri ɔuerſio iſta ī aliū vſum. Et videtur ꝙ ad volūtatē eorū quibus relinquitur: ⁊ heredū a quibus debetur: vt hic. in eo qđ dicit ꝙ fiat a primatib⁹ ciuitatis: hoc eſt ab eis qui regunt ciuitatem cui eſt relictum adhibitis heredibus. In contrariū videtur ꝙ debeat fieri autoritate principis. vt l. legatum. j. de admi. re. ad ci. perti. re-

ſpondeo quandoqꝫ relinquitur ciuitati ad vſum illicitum qui non poteſt celebrari et tunc ipſe partes poſſunt conuertere in alium vſum vt hic. Quādoqꝫ relinquitur ad aliquem vſum qui poteſt celebrari ibi: ſed illa pecunia non ſufficit: ⁊ idem quod poteſt conuerti in alium vſum[a] per eoſdem. vt. d. l. legatum poſt princip. Quandoqꝫ pecunia eſt ſufficiens ad illum vſum licitum: tunc in alium conuerti non poteſt ſine autoritate principis. vt. d. l. legatum. in princi. et extra de reli. do. c. j. circa princip. in cle. predicta vera niſi teſtator expreſſe dixit quod illo non facto reuertatur ad heredem. vt. j. l. proxi. ⁊ ſ. ti. j. l. liberto. §. lucius. ⁊ ibi not. ⁊ hoc tene bene menti: q: quotidiana ſunt. nam quotidie relinquitur fratribus aliquid pro vno calice vel capella. Ex p̄dictis habetis an poſſit cōuertere in aliū vſum ⁊ ſi vſus eſſet illicit⁹ an poſſit conuerti de conſenſu partium. alias requiritur licentia ſummi pōtificis. vt ſupra dixi. ¶ Quero † q̄d
5 ſi partes nō poſſunt eſſe concordes in hac tranſinutatione. Rñdeo. iudex erit medius cuius autoritate tranſmutabitur. C. de nuptijs. l. j. ⁊ in l. in cōuerſione: qui magis fauebit voluntati eius cui relinquitur vt l. legatum. verſi. ſi vero plures. de admi. re. ad ciui. perti. ⁊ argu. qui ſatiſ. cog. l. de die. in princip. Item. l. iſtam allego qđ arbitrator tempore arbitramēti debet partes requirere. dixi in l. ſi quis arbitratu. j. de
6 verbo. oblig. ¶ Quero an † quando executores vltimarum voluntatum vendūt bona ſua ex diſpoſitione defuncti debeat requiri heres. Hec. l. facit quod ſic. dicam in l. alio. de ali. ⁊ ciba. lega.

Quidam predia reipu. ¶ Hanc. l. examinaui. ſ. l. proxi.

Qui plures. ¶ Si nō apparet ꝑſona legatarij legatum redditur nullum. h. d. vide text. ibi non exiſtente ⁊c. ¶ Opp. de. l. cum pater. §. ſi. ſ de leg. ij. ⁊ l. ſi teſtamentū. C. de inſtit. ⁊ ſubſti. dicit gloſſ. ſo. vt ibi. Breuiter ibi certa perſona. licet ſines erant incerti. hic vero erat incerta perſona. ¶ Oppo. contra hanc ſolutionem. de. l. ſi quis titio. §. ſina. ⁊ l. cum quidā. ſupra de leg. ij. vbi eſt perſona incerta ⁊ valet legatum. ſo. ibi teſtator non ſenſit de aliqua certa perſona: qđ apparet q: cōmiſit electionem heredi ſuo. ideo herede non eligente debetur omibus: q: de omnibus habet̃ equaliter. niſi heres ꝓtulerit aliquem: hic vero ſenſit de certa perſona: quod apparet q: nominationem ſibi reſeruauit: vnde ſi illa perſona non apparet non valet legatum. facit quod dixi in l. quidam relegatus. j. de rebus dub.

1 ☞ Scripture in dubio ſtatur ſi aliud actum ſit: dūmodo de illo non conſtet.
2 Generi per ſpeciem quando derogetur in legatis.
3 Domus ſi tota legatur vni demum pars ſubſtantialis alteri qua detracta domus non remanet in illa parte ambo legatarij concurrunt.

b Si alij. [b] In dubio † debet ſtari ſcripture etiam ſi aliud actum ſit: dummodo de illo non conſtet. h. di. ¶ Oppo. C. plus valere quod agit̃. l. j. vbi plus valet quod agitur quā qđ ſi-

a ¶ In alium vſum. ⁊ adde quod not. voluit Bar. per iſtum tex. in l. j. de ſacroſan. eccle. in ij. q. prin. vcꝫ ꝙ relictum factum diuiti pro anima valet ſi conuertitur in alium vſum piū per iſtum tex. ex quo infert̃ qđ ſi cōmiſſarij ad eligendos pauperes elegerunt diui- res iter q̄s fecerunt ꝓ aīa diſtributionē ꝙ

imulate cōcipitur. Sol. dicit Ro. hic actū dicebat: ſed de volūtate nō ɔſta

valeat electio: ſed bona ſint ab eis auferēda per epiſcopum ⁊ conuertenda ad pias cauſas. qđ no. et an poſſit ſemper relictū cōuerti in aliam piam cauſam ſimilem vide Bald. l. ſi quis ad decli. de epi. ⁊ cle. in iiij. col. ⁊ hec limita niſi in caſu in quo fieri nō poſſet teſtator ꝓuidiſſet quod apud heredez remaneat. vt no. dicit Bar. in l. liberto. §. lucius. ſ. ti. j. quid ſi teſtator iuſſit diſtribui centū pro male ablatis. ⁊ reperit̃ ꝙ male ablata non ſunt centum. vide Bald. in d. l. ſi quis ad decli. ver. ſed iuxta hoc quero teſtator mandauit. in. v. col. quem ad literam ſequitur ab. ſic in c. tua nobis. de teſta. ⁊ ad materiam adde no. ꝑ Bar. in trac. minoricarum cuius dicta ſequitur Pe. de ancha. in cle. exiui. de ver. ſig. pter ꝙ in his in quib⁹ bal. in aut̃. ingreſſi tꝫ contra bar. q̇d ſi teſtator reliquit mihi centū vt conſtituam hoſpitale autoritate epiſcopi: ep̄s nō vult cōſentire dic ꝙ tm̄ mihi nō debet̃ relictū ita dicit bal. in l. deberi. C. de fideicō. li. vide Bal. in l. j. ⁊ in. xij. co. C. de his que pe. no. ſed nūq̇d executori poſſit dari poteſtas cōuertēdi in alios vſus vide no. bal. in l. executorē. in. ij. col. de execu. rei iudi. adde tm̄ qđ relictum vel donatum ad edificandū domos vel aliquid aliud decus vrbiū cōcernēs nō pōt in alium vſum cōuerti. in l. pe. ⁊ ibi bal. C. de do. Item no. ꝙ lꝫ papa poſſit diſponere quod cōuertat̃ in aliū piū vſuꝫ cle. ij. de reli. domi. tamen hoc procedit ex plenitudine poteſtatis tm̄ adeo ꝙ requirit̃ inſertio clauſule nō obſtāte in lata forma ſm bal. no. in l. ſi teſtm̄. C. de te. ⁊ ibi etiam an valeat ſtatutū ſuꝑ hoc diſponēs. et ibi etiā ponit caſus ⁊ cauſas ꝑpter quas hec mutatio licita ſit ⁊ an ꝑmittat̃. ⁊ quando poſſit ep̄s in aliū vſuꝫ cōmutare vel augere vide pulchre Bal. in l. j. in vlti. col. C. de his que pe. no. ⁊ in pulchra. q. Bald. in l. ab co. in ſi. C. de fideic. ⁊ an relictum ꝓ virginibus maritandis poſſit diſtribui inter virgines ingrediētes monaſteriū. bal. ꝙ nō in aut̃. niſi ad trebel. et hic etiam adde Io. and. de inſtru. edit. §. nunc vero aliq̄. in ante pe. char. in ver. q̇d ſi teſtator. Adde an cū legata ſunt male diſtributa poſſit ep̄s illa aduocare. ⁊ Petr. de ancha. conſi. xliiij. ⁊ an cū male ablata non aſcendunt ſummam legatā poſſint in aliū vſum ɔuerti Pau. de ca. conſi. lxxxv. ⁊ an cū teſtator mādat fieri eccleſiā et ep̄s nō vult an debeat in aliā cauſam conuerti. vide Ro. conſi. cccx.

b ¶ Si alij. ⁊ tene mēti iſtā. l. ⁊ vide bal. in l. quoties. C. fa. erci. And. barb.

¶ Si alij. ⁊ ad intellectum huius. l. vide aliq̇d per bal. in l. volūtatis. C. de fideicō. adde Bal. cōſi. ccvij. libro. ij.

And. Pomate.

¶ Si alij. amplia iſtū tex. ꝑ Alex. cōſi. lxxxvj. inci. plectis verbis teſtamēti. in p̄n. ⁊ in verſi. vide rurſus teſtator. iij. volu.

a ¶ Ego dixi. vide not. Bal. in l. quoties. in fi. in not. q. C. familie erciſcunde.

b ¶ Non debet reſtitui. An vſufructuarius faciat fructus ſuos ante cautionem preſtitam. ⁊ adde Barto. et docto. in l. hac edictali. §. is illud. de ſecundis nup. Sali. fortius tenet in l. j. C. de vſufru. qđ idem eſt ſi ꝓprietariꝰ ignorauit vt res peruenerit ad vſufructuariū ꝓpter bonā fidē. ar. l. ſi fundum. et. l. certum. C. de rei vendi. ⁊ l. ſi vſuſfructus meſſem. in fi. quibꝰ mo. vſuſfruct. amit. bal. in l. j. ſ. de vſufru. ⁊ in l. j. C. eo. titu. ⁊ cum Bar. trāſit etiam Inn. alias Imo. in c. j. de pig. licet Petrus de Ianc. teneat illam opi. quā refert Cy. in l. iiij. C. de vſuf. vcz an ſciuerit ſe teneri ſatiſdare et non facit fructus ſuos: aut ignorauit ⁊ talis error iuris excuſat ⁊ inducit bonam fidem quo ad fructus ⁊ vide bar. in l. iiij. ad fin. de vſufr. ſed mihi videtur quod abſonum nō eſſet quod in fructu rerum que vſu conſumuntur: qꝛ cautio eſt de ſubſtantia non niſi ea preſtita dicaꝶ vſuſfructus conſtitutus vt no. Iaco. Bu. Bar. Bald. et Salic. in d. l. j. C. de vſufr. qđ in illis nullo caſu vſuſf. lucratur fructus ſatiſd. non preſtita. ⁊ ita eſt caſus in hac. l. que loquitur in pecunia: in vſufruc. vero rerū que vſu non conſumuntur procedat diſt. Bart. ⁊ do. hic quod nota. quia nō repperi hoc ab aliquo dictū niſi reſpondeamus quod heres patiēdo vſufructuarium percipere fructus videtur remittere ſatiſdationem quā ſicut expreſſe remittere poteſt. vt not. in l. j. C. de vſufruc. ⁊ in l. j. ſ. eodem titulo. et in c. finali. 1 de pig. ita ⁊ tacite. argu. l. cum quid. ſi certum petatur. ⁊ qđ no. Bar. in l. que dotis. ſol. mat. item ad intellectū iſtorum. vide ſingu. Bal. in l. ij. in fine. C. cōmunia de leg. vbi dicit ꝙ hec ſunt vera quo ad traditionem vſuſfructus ⁊ vt dicatur eſſe in eſſentia nō requiritur cautio: vnde ſi heres negaret vſumfructum tenetur ad fructus. item hoc intelligitur vt notatur per Barto. in l. prima. C. de vſu. ⁊ fruc. lega. in quarta col. Adde ꝙ cum deciſione Bar. tranſit bal. conſi. cxcvij. libro. ij. ⁊ an debeat preſtari cautio cum legata ſint bona mobilia vide Federicum conſilio xlvj. et an ſi vſufructuarius: nec in morte nec in vita preſtitit cautionem an heres eius poſſit petere vſum b fructum temporis preteriti. vide Paulum de caſtro conſi. ccxl.

bat: ſecꝰ ſi de volūtate cōſtaret. Hug. Azo ⁊ Io. dicūt cōtrariū etiā ſi de volūtate cōſtet. Opi. Ro. tenet Dyn. hic ⁊ Pe. Cy. ⁊ oēs in l. cum virum. C. de fideicom. per tex. illius. l. ⁊ l. in cōdi. ſ. de condi. ⁊ demō. ⁊ l. quoties. in multis caſibꝰ. ſ. de here. inſti. ¶ Opp. de a l. ⁊ puto. §. iulia. ſ. fa. erciſ. Sol. vt ibi. ¶ Oppo. fortiſſime extra glo. nonne 3 generi per ſpeciem derogatur: qꝛ genus per ſpecies videtur exemptū. vt l. vxorem. §. codici. ⁊ §. teſtamēto. ſ. ti. ij. Item per legatū partis eatenus videtur recedere a legato totius. vt. l. cū qđ. C. de leg. ergo cum primo legauit fundū: ⁊ ſic totū: poſtea vſumfructū ⁊ ſic partem: videtur receſſum in eo a legato totius. So. † quādoqꝫ vni legaꝶ totum vniuerſale: vt genus: alij legaꝶ pars vt ſpecies: tunc generi per ſpeciē derogaꝶ: rō: qꝛ illud legatū generis verificatur in qualibet ſui ſpecie: qꝛ iſtud genꝰ aīal cōpetit cuilibet indiuiduo. Qñqꝫ vni legatur totū integrale: alij legaꝶ pars quota non ſubſtātialis: ⁊ tunc idē: qꝛ in parte vr̄ receſſum a legato totius. vt. l. cum queſtio. C. de le. rō: qꝛ in partibꝰ remanētibꝰ nomen fundi pōt remanere ex diſpōne defuncti vt ibi. Qñqꝫ legatur vni totū integrale. alij pars ſubſtantialis: vt in caſu. l. noſtre. nā vſuſfructus eſt pars ſubſtantialis fundi: ⁊ tunc in illa parte concurrūt. rō: qꝛ vſufructu deducto primū legatū nō remaneret ꝟificatū: qꝛ nō remaneret nomen fundi. ꝓbaꝶ. ſ. de ꝟ. ob. l. q̇ vſufruc. ⁊ hanc rōnem ponit glo. ſ. de vſufru. accre. l. in denerarius. §. nō ſolū. ⁊ ita dicit Oldr. ego dixiꝰ aliquantulū latius. ſ. titu. ij. l. re coniuncti. in. iiij. colū. ⁊ ꝑ hoc forte † eſſet dicendū ſi teſtator legat vni domū: ⁊ alij legaret aliquā partem ſubſtātialē domus: qua detracta nomen domus nō remaneret: qđ in illa parte ambo legatarij deberent concurrere.

TItio. ¶ Iſta lex innuit hic qđ in alternatiuis electio ſit heredis. Contra in. l. lucio. ſ. de legatis ſecundo. Solu. intellige ꝙ hec verba executiua fuerūt ad heredem directa. vt ibi no.

PAtrimonij. ¶ No. ꝙ idē eſt dicere lego oībus annis: qđ eſt dicere annis ſingulis. ¶ Querit gl. an hoc ſit legatū vſuſf. Dicit gl. ꝙ nō: ⁊ bñ per ea q̄ no. in l. ſi quis ita. ſ. de vſufr. dicā. ſ. e. l. fundi trebatiani.

☞ Uſufructuarius qui percepit fructus ante preſtitam cautionem ſciente ⁊ patiente herede facit illos ſuos.

VXori vſuſfructus. Hec. l. diuidiꝶ principaliter in duas partes. Primo loquitur in pecunia fenerata per defunctum. Secūdo in fenerata per heredem. ſecunda ibi non idē ſeruatur. Item prima diuiditur in duas: ⁊ ſecunda in alias duas: vt patebit in lr̄a: ⁊ hec diuiſio ſufficit pro ſummario: vel dicas. Uſure pecunie fenerate per defunctum qñcunqꝫ currentes debentur fructuario cauenti: ſed ſi per heredē fuit fenerata: a tpe more debētur. h. d. ¶ In verſi. non idem ⁊c. Iſte ver. legiꝶ duobus modis. pmo modo ꝙ ponat vnū caſum: alio mō ꝙ ponat duos caſus: ⁊ iſta eſt lec. ⁊ ipſam proſequor. vos habetis hic gl. duas magnas que tendūt ad poſitionem caſus. ¶ Quero † an fructuarius faciat fructus ſuos ante ſatiſdationem preſtitam. Quidam vt Oldr. quod nō: per hunc tex. Alij quod ſic. ⁊ iſta fuit opi. Az. Cy. tangit. C. de vſuf. l. vſuſfructu. ⁊ ꝓ opi. Oldra. eſt glo. ſ. de vſufruc. l. ſi fur. ⁊ ſ. de vſucap. l. ſi homo. ⁊ C. de ſecun. nup. l. hac edictali. §. his illud. in gl. ſuper verbo. fideiuſſionem. ⁊ C. de vſufru. l. vſufructu ⁊ ſ. de vſufruc. l. ſi cuius. in prima gloſſ. ⁊ l. vti frui. §. ſi. alias. l. fructuario. §. ſi. ſ. ſi vſuſfruct. pe. ⁊ ſ. de rei vendi. l. et ex diuerſo. in prin. glo. mag. In contrarium per Azo. allego tex. in dicta lege hac edictali. §. finaū tem vtraqꝫ. Solu. quandoqꝫ vſufructuarius ipſe nō percepit fructus: ſed proprietarius vel alius: et tunc fructuario non debent reſtitui[b] ante preſtitam cautionem percepti: vt hic: quandoqꝫ percipiuntur fructus ab ipſo fructuario: ⁊ tunc aut heredibus ſeu proprietario

tario ſciente ⁊ patiēte: ⁊ tūc facit fructus ſuos. ita in- a telligo opi. Azo. hic poſitā ⁊ eſt caſus in dicto. §. ſinautem vtraqꝫ. ſi vero ipſi ignorant nec patiuntur: tūc fructus ſuos non facit: ita intelligo text. et gloſſaꝫ in contrarium allegatam. ⁊ tene menti. ⁊ ſic de facto cōſului pluries.

SEropium. ¶ Oppo. de. l. cum heres. §. ſtichus. ſ. de ſtatu lib. Solu. vt in gloſſa.

1 ☞ Fructus p̄teriti lꝫ non veniāt in reſtitutiōe fideicō. tn̄ in quartam imputantur.

ODi fructus. ¶ Non valet relictum quo fructua 1 rius de re cum fructibus reſtituenda proprietario poſt mortem ſuam grauetur. h. d. No. tex. ibi et enim ⁊c. ¶ Op. ⁊

1 vr̄ † ꝙ fructus p̄teriti nō veniant in reſtitutionē quoquō. vt. l. in fideicōmiſſariā. ſ. ad tre. So. nō veniūt in reſtitutionē: lꝫ in quarta cōputanꝶ: vt ibi plene: diſtingue vt ibi. ¶ Oppo. ⁊ vr̄ ꝙ in dubio debeat intelligi 1 de fructibꝰ p̄teritis vt legatū valeat. So. tex. hic ſoluit qui dicit imperitia lapſus. ⁊ ſic non credebat fundū redire cum fructibus ad heredem: ⁊ iſtā imperitiam preſumiꝶ hic iuriſcōſultus dum dicit redditus futuri ⁊c. vel aliter. ideo nō intelligitur de p̄teritis: qꝛ ſi hoc eēt legatū eſſet nullū: vl' q̄ſi modicū cōmodū hr̄et. vt l. ſi res. ſ. de leg. j. ⁊ l. qui cōcubinā. §. qui hortos. ſ. de leg. iij. Sed ſi aſſumeremus illā interpretationē: vt in 1 telligamus de fructibus preteritis. primum legatum eſſet quaſi nullius effectus: ſi aſſumimus ſcdam inter b pretationem ⁊ intelligamus de futuris legatum ſecundum erit nullius effectus. ⁊ ideo in dubio preualet primum legatum: ⁊ illa verba videntur adiecta gratia dubitationis tollende. arg. l. qui mutuam. ſ. manda.

1 ☞ Spes vſuſfructꝰ iā cōſtituti ſicut finiꝶ morte ita ſpes vſuſfructus conſtituendi.

2 Legatū in diē quo ad trāſmiſſionē ſtatim cedit a die 1 mortis nō quo ad dñij acquiſitionē quia niſi die adueniente.

3 Uſuſfructus relictus heredi intelligitur de primo herede.

4 Spes vſuſfructꝰ nō perit capitis diminutione ſi die aduenīēte vſufructuarius ſit capax.

a
1 **S**Empronius. [a] Sicut morte 1 finitur ſpes vſuſfructus iā ꝯſtituti: ita finiꝶ ſpes vſuſfru-
2 ctus cōſtituēdi. h. d. ¶ No. † ꝙ legatū 2 in diē ſtatim cedit a die mortis quo ad trāſmiſſionē: ſed quo ad dñij acq̇ſitionē nō cedit niſi
3 aduenīēte die. ¶ No. illud † qđ in l. antiquitas. C. de 3 vſuf. dꝛ ſi relinquiꝶ vſuſfructus heredi intelligiꝶ de p̄mo herede. Idē ſi ſimpl'r dꝛ deducto vſufru. nō facta mētione heredis. qꝛ de primo herede intelligiꝶ. caſus eſt hic. ⁊ l. qui vſumfructū. §. j. ver. hoc ita. ſ. de vſufr.
4 ¶ Quero † ego dixi ꝙ hic vſuſfructus perit morte: ſed an capitis diminutione ſpes vſuſfructꝰ perit: hic 1 vr̄ ꝙ ſic: qꝛ cōiūgit mortē ⁊ capitis diminutionē. Contrariū puto ſi adueniente die ſit capax ſm diſtinctionē. l. intercidit. ſ. de ꝯdi. ⁊ demonſtra. ⁊ l. ſed ⁊ ſi in cōditione. §. ſolemus. ſupra de heredi. inſtituendis.

¶ Sempronīꝰ. no. ſin. l. ꝙ legatū ī diē nō cedit a die mortis q̇ ad dñij acq̇ſitionē ſꝫ q̇ ad trāſmiſſionē adde gl. ⁊ doc. ī. l. ſi ita ſit ſcriptū. §. j. de le. ij. ⁊ gl. bal. ⁊ doc. ī l' ſi ſeruꝰ titij. ſ. de le. ij. bar. ī. l. j. ī. iij. co. C. cōia de le. ⁊ ī. l. ſi. §. j. e. ti. ⁊ eſt ſin. caſus ſm Imo. ī. l. j. de le. j. ī pe. colū. adđ qđ ꝯſuluit baldus ꝯſi. ccxcix. li. iiij. ¶ Quero ⁊ vide do. abb. in ꝯſi. cxxix. ad q̇d allegat iſtā. l. ⁊ do. Pe. ī repetitione. c. ſi ꝓpter rua. de reſcri. li. vj. Andre. barba.

SI fundus. ¶ Plures coniuncti ad vnam b portionem vocantur cum alio diſiuncto. h. d.

☞ Legari illi non pōt cū qua eſt matrimonium illicitum.

VXori maritꝰ. Qđ poſtea apparet īdebite ſolutū repetiꝶ. h. d. ¶ No. ꝙ illi cū qua q̇s hꝫ mr̄imōiū illicitū nō pōt legari. † vt l. ij. ſ. de his q̇. vt indi. ¶ Op. de. l. p̄fectus. ſ. de ri. nup. ⁊ l. ij. ſ. de his q̇. vt indi. Sol. hic vxor erat ſciēs ibi ignorās. ¶ Quero a quo repeteꝶ vſuſfructus: tex. hoc non aperit hic. ſed puto quod reperatur a fiſco. vt. l. ij. ſ. de his qui. vt indig.

¶ Quero. onus collecta ꝑtinet ad vſufructuarium. Adde bar. i. l. his ꝟbis §. idē teſtator. de le. iij. ⁊ faciūt ad q. đ q̈ dixi ſ. tit. j. l. ſeio. §. medico. Cy. i. l. apud iul. §. heres. đ le. j. alr̄ itelligit vt ibi dixi poſt Imol.

☞ Que onera pertineāt ad fructuarium.

VEro. [b] Uſufructuariꝰ tenetur ad ſoluēdū collectā ⁊ alias p̄ſtationes. h. d. ſimile in l. hactenꝰ. ſ. de vſufr. ¶ Op. glo. de. l. cōcubinā. §. q̇ hortos. ſ. de leg. iij. Dicit gloſ. ſo. vt ibi. vel dic vt dicam. ſ. ꝓxi. contrario. ¶ Item op. de. l. pe. §. ſi. ſ. de leg. iij. dicit gl. ſo. vt ibi ⁊ bñ. Dicit em̄ illa gl. q̇dā ſunt onera † que debenꝶ ꝓ habēdo ipſo iure fructuū percipiēdorū. ⁊ iſtud onus nō pertinet ad fructuariū vt in cōtrarijs. Quedā ſunt onera q̄ habito illo iure imponūtur ꝓ fructibꝰ vel a p̄dio vel perſone ꝓ predio: ⁊ iſta onera pertinēt ad fructuariū: vt hic. ⁊ iſta eſt veriſſima ſolutio.

1 ☞ Uſufructu legato ⁊ ꝑ fideicōmiſſum relicto inſpiciꝶ potiꝰ pſona fideicōmiſſarij q̄ legatarij.

2 Uſuſfructus receptus ꝓcuratoris nomine an trāſferatur in dominiū abſqꝫ ceſſione.

3 Emphyteoſis recepta ꝓ ſe ⁊ noīe fratris ſui ꝙ dicatur finita in perſona fratris decedētis añ ceſſionē ſibi factam a fratre: vel ante ratihabitionē.

SI q̇s vſumfruc. Uſufructu † legato ⁊ ꝑ fideicōmiſſum relicto inſpiciꝶ potius pſona fideicōmiſſarij q̄ legatarij. h. d. ¶ Opp. d. l. ſi quis titio. in pnc. ſ.

a ¶ Dixit ꝙ ſic.vide bar.late in.l.ſi mihi ⁊ titio.de ver.
ob.p Raph.in.l.ſi cui fundꝰ.de ꝯdi.⁊ demõ.⁊ aliq̃d
in.d.l.ſi mihi.

b ¶ Oppo.hic.⁊ vide.l.j.ff.q̃ ſatiſ.cogã.⁊ ibi Bal.in.l.
iiij.§.ſi.ff.de reg.iur.And.bar.

c ¶ Ulti.facit ad qõ.idẽ no.barto.in.d.l.ſi aliũ.idẽ tꝫ bal.i.l.ij.C.đ pact.iter ẽpt.⁊ vide bar.i ꝯſi.icl.ang.⁊ali q̃d p paul.de ca.i ꝯſi.cccxlj.ici.in xp̃i nomĩe amẽ.i.hoc paſſu duo ſunt ꝓpter q̃ ⁊c.⁊ vid rap:.i.l.cui fundꝰ đ cõdi.⁊ de.⁊ i l.ſi mihi et titio.de ꝟ.ob.ſubdit ꝗñ ꝙ ſi vnꝰ ex hrdibꝰ vellet totũ retinere ſibi pmittitur.
¶ Ultimo facit ad.q.⁊ vide Jo.de imol.in ꝯſi.ſuo.clx.
And.bar.

de leg.ij.ſo.illud qđ dicit̃ in fi.qđ perin
de eſt ⁊c.intellige eſſe verũ ſi fideicõ-
miſſario eſt facta reſtitutio:ſecꝰ ſi ante
fideicõmiſſum deficeret:concordantie
ſunt in gl. ¶ Itẽ op.j.de noua.l.ſi vſuſ
fructus.⁊ ſol.ma.l.vſufru.ſol.vſuſfru-
ctus reſtituitur alteri de voluntate p̃-
mi defuncti qui cõſtituit vſumfructũ:
vt hic.in contrarijs ꝟo non reſtituitur
alteri ex voluntate domini. ¶ Quero
2 †aliquis recepit vſumfructũ ꝓcurato
rio noĩe titij.verum iſte vſuſfructus cõ
ſtituat̃ in pſona ꝓcuratoris vel domi-
ni.So.in vſufructu qui nõ põt cedi:et
in ceteris q̃ nõ pñt cedi ſi aliq̃s ſtipule
tur ꝓcuratorio noĩe directo q̃rit̃ dño
nõ ex ceſſiõe.caſus eſt in gl.in.l.q̃ ita.§.
primo.ad treb.⁊ ideo cũ incipiat vſuſ-
fructꝰ ex pſona dñi:cũ perſona ipſius
domini finiret̃. Itẽ ſi diceres ꝙ icipiet
a pſona ꝓcuratoris:⁊ ꝓcurator tenere
tur cedere dño:tñ ex pſona dñi finiret̃
3 p hanc.l.cũ fini. ¶ Quero †aliq̃s re-
cepit fundũ in emphyteoſim ꝓ ſe ⁊ no-
mine fratris ſui:modo ille frater deceſ
ſit añ ceſſionẽ ſibi factã de emphyteo-
ſi ⁊ ante ratihabitionẽ.querit̃ an ex p-
ſona illius fratris finiat̃ ſicut ſi ipſe ꝓ-
a prie recepiſſet.Dic qđ ſic.[a] caſus eſt in
ſimili in.l.fundũ cum mihi vẽderes.de
act.emp.⁊ ita de facto per illã.l.deter-
minaui.

1 ☞ Cõditio ſub qua legatũ diuiduũ
dꝫ reſolui ſi impletur pro parte:ꝓ par-
te reſoluitur.
2 Satiſfacere an dicat̃ qui ſatiſdat.
3 Statuto diſponente ꝙ cui non eſt ſolu
tum pretium eque habeat ſtipendium
quolibet menſe donec ſibi ſatiſfiat qđ
ſi eſt ſatiſfactũ ꝓ parte:ꝓ parte habe-
bit caualcatam.
4 Emens fundũ a duobꝰ cũ pacto de re
uendẽdo nõ tenet̃ reddere partem al-
teri reemere volenti.
5 Uendere eſt factum:licet non merum.
6 Diſpoſitio huius.l.quod nõ habet lo-
cum quando prediũ eſt in reſtitutio-
ne dotis.

Si vſuſfructꝰ.

1 Cõditione †ſub qua legatũ
diuiduũ dꝫ reſolui impleta
ꝓ parte:legatũ ꝓ parte reſoluit̃.h.d.
b no.l. ¶ Opp.hic[b] d: donec ſatiſfieret
2 †et iſtud verbũ verificat̃ pſtãdo ſatiſfa
ctionẽ ſiue ſatiſdationẽ.ꝯ ħ vr̃ ꝙ req̃

rat pfectã ſolutionẽ:vt in aut̃.ſi q̃ñ.C.de conſti.pe.et
l.ſi rem.§.ſatiſfactum.ſ.de pig.ac.Ideo glo.exponit
hic ſatiſfieret.i.ſatiſdaret:quia conſtabat de volunta
te defuncti:quod de ſatiſdatione intelligeretur.Item
videtur quod pro dote non ſatiſdetur.vt.l.j.C.ne fide
iuſſo.do.den.Sol.hic ſolu.matri.ibi eo conſtante.de
quo plene dixi in.l.ſi conſtante.§.quoties.ſ.ſolu.ma.
Item oppo.ſ.fa.erciſcũ.l.inter coheredes.§.vſufru.
Dicit gloſſ.hic de equitate:ibi de rigore.vel ſolue vt
ibi ⁊ melius. ¶ Ultimo opponi.quod non ſufficiat
vnum ſoluere.vt.C.de diſtra.pigno.l.vnus.ſ.de pig.
acr.l.ſi neceſſarias.§.ſi vnus.Reſpond.ſm quod di-
cunt doc.quod ibi obligatio incipit a defuncto cui nõ
proderat ſolutio particularis:hic ꝟo ſatiſfactio dotis
erat in conditione quãtũ ad legatum vſuſfructus:et
inceperat ab ipſius heredibus:⁊ ideo poteſt diuidi
ſicut in alijs conditionibus diuiduis que a pluribus
adijciuntur.vt.l.pe.j.de condi.⁊ demon.in.j.ij.⁊.iij.ca
ſu.Dicetis vos imo non ſufficit impleri pro parte:q:
teſtator voluit impleri totam:quia dicit totius dotis
ſatiſfaceret.Reſpon.debet ſic intelligi quod habeat
vſumfructum totum donec ei ſatiſfiat totius dotis:
⁊ ſi ſatiſfit pro parte non habeat totum:ſed habeat
partem:ita videtur intelligere iuriſconſultus hic qđ
3 tene menti ad.†q.Dicit ſtatutum quod cui non eſt ſo
lutum pretium equi debeat dari totum ſtipendium
quolibet menſe donec ſibi ſatiſfiat.Certe ſi pro parte
eſt ſolutum pretiũ equi ꝓ parte habere dꝫ de caualca
4 ta.caſus eſt hic. ¶ Ultimo facit †ad.q.[c] in qua cõſu-
c lui in ciuitate ſpoleti quidam emit fundum a duobꝰ
hoc acto qđ teneatur eis fundum reuẽdere ſi.j.mẽſe
reemere voluerint:nõ vnꝰ ex illis vult reemere par
tem ſuã:alius nõ.q̃ro an teneat̃ reuẽdere.Determina
ui ꝙ non.cum enim emptio fuerit facta vno p̃tio non
tenetur reuendere niſi totum reuendat:vt.l.ꝙ autẽ.
§.ſi.⁊.l.ſeq.⁊.l.qđ ſi vno.ſ.de in diẽ adiec.non enĩ eſt
veriſimile quod ille vnam partem rei vellet ſi aliam
nõ haberet.vt.l.ſi quis aliã.j.de ſo.Non obſt.hec.l.q:
hec.l.loquit̃ q̃ñ ꝯditio eſt diuidua.⁊ apponit̃ ad reſo
lutionẽ alicuiꝰ indiuidue.ſed in.q.propoſita reuende
re nõ eſt q̃d diuiduũ:ſꝫ indiuiduũ:qđ apparet q: ven
di ꝯtinet rẽ tradi:qđ eſt q̃d indiuiduũ.vt.j.de ꝟ.obli.
l.ſtipulatiões nõ diuidunt̃.Preterea res nõ affert tã
tã vtilitatẽ in parte reſpectu ptis quãtã in toto reſpe
ctu totius.p̃terea ſi hoc eẽt verũ incideret inuitꝰ in cõ
munionẽ qđ nõ eſt ꝯueniẽs vt no.in ſilĩ.ſ.de ꝯhẽ.ẽp.
l.fundꝰ.expone vt.l.ſi q̃s alia.j.de ſo.i.nõ eſt q̃d diui-
duũ ſꝫ indiuiduũ.ꝓ hoc etiã qđ no.in.l.certi ꝯdi.ſ.ſi
5 cer.pe.in gl.ma.vbi đ:†ꝙ vẽdere eſt factũ lꝫ nõ merũ
⁊ ꝓ hoc dico.in.l.nr̃a.ſi ſatiſfactio cõtineret aliq̃d in-
6 diuiduũ vt q: dos ꝯtinet reſtõnẽ pdij †nõ haberet lo
cũ iſta.l.ſꝫ hꝫ locũ tñ q̃ñ dos ꝯtinet certã q̃titatẽ pe-
cunie ꝓ hoc.l.pe.j.de ꝯdi.⁊ de. ¶ Ulti.iſta.l.facit ꝯ
gl.q̃ eſt in.l.cõi diui.iudi.ſ.cõi diui.q̃ ponit de heredi
bus vnius emphyteote de qua dixi in.l.fraudati.j.
de public.

1 ☞ Detẽtatio hꝫ locũ traditiõis cũ teſtator legat fun
dũ ei qui nullũ detinebat.

1 **Colono.** †Tene menti ꝙ q̃ñ legatur fundus a
teſtatore ei qui habet fundi detenta-
tionem non agit vt ſibi tradatur quia illa detentatio
habet vim traditionis:vt.l.non ſolum.§.j.j.de vſuc.
ſed agit vt heres eum liberet:vt hic.

1 ☞ Diuiſio facta cum proprietario non preiudicat
fructuario.

a
1 **Is qui fundum.** [a] †Diuiſio fa-
cta cũ ꝓprie-
tario non preiudicat fructuario.h.d.Op.
de.l.iul.§.idem celſus.ſ.de act.empti.vbi
ius qđ quis hꝫ remanet tñ in illa parte q̃ debitori ve
nit in partẽ:ideo huic mulieri dꝫ remanere in ea par
te que heredi obuenit in partẽ.Dicit Petr.ibi credi-
tor hꝫ ius pſonale in fundo.hic ꝟo ius reale.⁊ ſic re-
ſpicit totũ fundũ ꝓ indiuiſo.ideo factuꝫ heredis nõ
põt preiudicare.cõtra hoc dictũ Pe.op.de.l.cõi diui
dun.§.ſi debitor.ſ.cõi diui.⁊.l.cũ in fundo.§.ſi fun-
dus.ſ.de iure do.ſo.ibi ille qui diuiſit habet ius di-
uidendi ab eo qui habebat ius in re:vt puta credi-
tor cui videt̃ dñs cõcedere vt alienet alienatione ne
ceſſaria ⁊ etiam voluntaria pro ſuo debito:vt.l.non
eſt nouũ.de acquir.rerũ do.⁊ ita loquit̃.§.ſi debitor.
vel erat maritus cui mulier videt̃ cõceſſiſſe ocĩm ad
miniſtrationẽ.⁊ ita loquit̃.§.ſi fundꝰ.⁊ idem dicereꝫ
in.l.noſtra.q: ſi diuiſio fieret cũ fructuario preiudica
ret dño:q: fructuarius q̃ habet plenam adminiſtra-
tionem in re in qua hꝫ vſumfructum videtur procu-
rator in rem ſuã:vt.l.j.in fi.⁊.l.ſeq.j.de ope.no.nũ.et
l.j.in fi.⁊.l.ſeq.ſ.vſuſfr.quẽad.ca.Predicta itelligo
ſi ſit actum noĩe ſuo ⁊ dñi:al's intelligo in dubio qđ
noĩe ſuo vt.l.⁊ magis.j.de ſol.Ex predictis diſtingue
vtrum re diuiſa remaneat ius tertij in parte que de-
bitori obuenit.vel in toto:aut ius erat perſonale aut
reale.⁊ ſi reale aut ille cum quo eſt facta diuiſio ha-
bebat plenam adminiſtrationem aut non vt dixi.ſ.
⁊ eſt no.materia.

1 ☞ Uerba adulatoria ad honoratum directa nõ in
ducunt diſpoſitionem.

1 **Generali.** †Uerba adulatoria ad hono
g ratum directa non inducũt di
ſpoſitionem.h.d.de materia huius.l.gl.tãgit
in.l.pero.in prin.ſ.de leg.ij.ego pleniſſime expediui
j.de dona.l.ex hac ſcriptura ⁊c.

Filia. Uerba a teſtatore prolata debent intelli-
gi vt aliquid operentur:vt al's diſpoſitio
non reddatur inutilis.h.d.

1 ☞ Legatũ generaliter non cõprehendit merces et
venalia:⁊ reſtringitur per ſpeciale.
2 Obligans bona ſua nõ videtur obligare que habet
venalia.
3 Exceptio lꝫ firmet regulam in exceptuatis non tñ eã
dilatat vt faciat ſub ea cõprehendi q̃ de ſui natura
non comprehenduntur.
4 Frumentum quod erat in domo cauſa vendendi nõ
venit in legato facto vxori de omnibus que in domo
ſunt.

1 **Uxori.** Legatum †generaliter merces ⁊ vena-
lia non cõprehendit.⁊ p ꝯñs per ſpecia-
2 le reſtringit̃.hoc.d. ¶ †No.ex iſto.§.quod dixi in ſũ-
mario.⁊ per hoc dicit Iaco.de are.ꝙ ille qui obligat
omnia bona ſua non videtur obligare que hꝫ vena-
lia:vt hic.cum ſi.ſed iſte.§.nõ facit vt dicam.⁊ facit.l.
3 cum taberna.in prin.ſ.de pig. ¶ †Item lꝫ exceptio[b]
b firmet regulam[c] in non exceptuatis:non tñ eam dila
tat vt faciat ſub ea cõprehendi que de ſui natura nõ
comprehenduntur:ita videtur hic.le
c gauit enim vſumfructum omnium q̃
ſunt in domo excepto argento. Iſta
exceptio non facit vt illud legatũ cõ-
prehendat merces ⁊ venalia. ¶ Itẽ
4 ino.[d] ſi teſtator relinquit vxori cia q̃
d habet in domo non venit[e] frumentuꝫ
e quod erat ibi cauſa vendendi:vt hic
in ver.idem queſijt cum ⁊c.quod te-
ne menti.Sed contra predicta oppo.
quando in legato apponitur ſignum
vniuerſale omne:tunc legatum nõ re
cipit reſtrictionẽ.l.pediculis.§.labeo.
de aur.⁊ arg.leg.⁊ l.iulianus.in prin.
ſ.de lega.iij.Solu.fateor quod nõ re

a ¶ Is qui fundũ.iſtum tex.alleg.Bal.⁊ Imo.not.in
l.ſerui electio.de leg.j.in.§.ſi.⁊ vide plenius bar.in.l.
qui rome.§.ſi.in.x.q.de ver.ob.

b ¶ Itẽ lꝫ excep.vide ad hoc Panor.cõſi.xx.in ſi.in.ij.
vo.⁊ conſi.lxij.in.iiij.col.eodem vol.⁊ conſi.lxxxviij.
in prio dubio.

c ¶ Firmet regulam.vtruꝫ exceptio firmet regulam.⁊ iſtud intellige vt no.per bar.in l.nã quod liquide.§.item ſi q̃s.j.de pecu.lega.⁊ vide Bar.in l.queſituꝫ.j.de fun.in
ſtruc.⁊ quod dixi in.d.l.nam quod.§.ſi.⁊ vide barr.
in.l.j.in ſi.de reg.iu.⁊ idem ibi Ang.⁊ Barto.in.l.in
his.ſ.de legi.per doc.in.c.qui ad agendũ.§.j.de pro-
cu.in.vj.⁊ vide bonũ tex.in.l.pe.de priui.⁊ vide anc.
in.c.qui ad agendum.

d ¶ Itẽ no.⁊ vide ꝙ no.Bal.in.l.ex facto.§.rerum.ſ.
de hered.inſti.quod no.in.l.ſi chorus.§.j.⁊.l.ſi fundꝰ
legatus.⁊.l.ſi mihi menſa.§.fina.de lega.tertio.⁊ in
l.predia.j.de fundo inſtr.quod limita niſi aliud non
poteſt querere legatum:q: tunc venit merces.gloſſ.
eſt ſingula.in.l.pediculis.§.cum quereretur.ff.de au
ro ⁊ arg.leg.⁊ vide quod not.Bal.in.l.certi iuris.C.
loca.ſcđo limita vt hic per Bar.And.barb.
¶ Item not.remedium eſt quod dicat ſiue ſint ve-
nalia ſiue non.vt voluit Barto.in.l.naꝫ quod.de pe-
nu lega.

e ¶ Non venit.Si teſtator dicat relinquo vxori omnia
bona que in domo habeo:an veniat frumentum qđ
erat in domo cauſa vendendi.⁊ vide quod not.Bar
to.in.l.diuus.de bonis damna.⁊ Bald.in Rubri.C.
de verborum ſignifica.⁊ nota qđ pecunia non cede-
ret vnq̃ in hoc legato:quia ſemper dicitur venalis:
⁊ parata alienationi.l.vxorem.§.legauerat.de lega.
iij.vbi eſt textus no.Bal.in.l.ſi.ad fin.C.de compen.
⁊ not.Bal.in.l.certi.in ſexta.al's.vij.q.C.locati.ſꝫ be
ne venit in obligatione generali.l.cum taberna.§.ſi.
de pig.⁊ dum hic dicitur ꝙ in legato generali nõ ve
niunt venalia niſi ad aliud referri non poſſint:vt in
glo.§.item cum quereretur.⁊ Bal.in.d.rubr.de ver.
ſignifica.bene facit.l.fundus qui locatus.ſ.de fun.
inſtruc.Item contra nota.hic per Bart.videtur tex
tus in.d.§.cum quereretur.⁊ Bald.in.d.rubrica.in
quarta queſtione.in verſicu.ſignificat.Sed aduer-
te quod Barto.hic ſancte loquitur.nam aut dico le
go omne argentum ⁊ non veniunt venalia argentea
d.l.pediculis.aut dico lego oĩa bona aut vſumfructũ
oĩm bonorum:⁊ cõprehenduntur venalia.vt.l.q̃ties
§.ſi.de vſufr.⁊ in ſi.no.Imo.in.l.ſin.in prin.j.de donã.
inter virum ⁊ vxo.

a ¶Duas.habes hic tex.ꝙ p̃r inſtituit filiū in ꝓprie
tate ⁊ vſumfructū legauit filie.⁊ ſic priuat vſufructu
lʒ aliter ab vſufructuario.Andr.bar.
b ¶Per legatū proprietatis:nō derogatᷣ legato vſu= 1
fru.vide Bald.in.l.quoties.in fi.C.fa.erci.⁊ Bar.in
l.ſi q̇s ſuū §.fi.de leg.ij. et vide ad bart. ħ aliq̇d per Pau.ď ca. in cōſil. ccxxxviij.in=cipi.in xp̄i noie amen p̄fati fau=tutius frā=ciſcꝰ cū fuerit ⁊c.et in cōſi.ccij.in cipi. in xp̄i noie amen viſo dicto pūcto.ob=ſcure ⁊ male formato ⁊c.Adď ꝙ conſi.pau.de ca.⁊ hic alleg. vnū habetᷣ in antiquis nu. cxxxiij.⁊ ſecūdū i no=uis nume. xxiiij.⁊ viď Alex.in cō ſi.lxj. col.j. in.iij.volu. Jac.Tho.

cipit limitationem niſi eā quam teſta
tor facit.vnde ſi teſtator ſimpliciter re
liquiſſet vſumfructū omnium rerum
ſuarū fateor ꝙ oia cederent venalia
⁊ non venalia.vt dictis.ll. ſed hic te= 1
ſtator reliquit vſumfructū rerū ſuarꝫ:
⁊ adiecit que domi erant.que verba b
limitant primū legatū generale: vt.l. c
ea tm̄.ſ̄.de leg.iij.rn̄de.hic queritᷣ de
ſignificatione iſtius limitationis que
domi erant.⁊ rn̄det ꝙ ea que ſunt ve
nalia non videntᷣ eſſe in domo.iſta em̄
limitatio fuit indefinita nec habuit ſi
gnum vniuerſale:ſecus ſi haberet: vt
ſi dixiſſet que domi quoquomō erāt:
qꝛ tunc iſta limitatio non reſtringeret
⁊ ſic ptꝫ ꝙ iſte.§.non facit ad ea q̄ di=
xit Jac.de are.vt.ſ̄.dixi.

Lucius. Ad expenſas factas ꝑ fructibus colligendis
fructuarius tenetur pro rata.h.d.

a **Duas.** [a]Finita cauſa finali i le=
gato extinguitur legatū
ſecus ſi aliud cōſtat de mente teſtato
ris.h.d.¶Oppo.ſ̄.tit.j.l.liberto.§.
fi.⁊ glo.oppo.de.§.filiuꝫ.ca.l.dicit gl.
probabitur eoipſo qď non probatᷣ cō
trarium.Iſta ſolu.videtur contra mē
tem huius textꝰ.Reſpondeo ergo ad
contrariuꝫ:qꝛ ibi fuit nudus miniſter:
hic vero fuit legatariꝰ:vt expreſſe di=
cunt verba legauit ⁊c.ſed in cōtrario
erat dubium.vnde in dubio preſumi
tur vt miniſter.Tn̄ in ſolutione huius
contrarij multum dubito precipue in
ſolutione illius.§.fi.

Heredis. Vſuſfructꝰ ſurroga=
tꝰ in locū annui lega
ti dꝫ ſequi naturā ipſius.h.d.ſm̄ Dy.
¶Oppo.ꝙ imo ad heredem perti=
neat:vt.l.defuncta.in princ.ſ̄.de vſu=
fru.⁊.l.ſi vſuſfruct.ſ̄.qui.mo.vſuſfru.
amit.ſol.pōt intelligere de reliq̇s ante
cedentis tp̄is ante mortē legatarij:et
tūc nō eſt cōtra ſed ſi intelligis de re=
liquis tp̄is p̄teriti poſt mortem lega=
tarij tūc eſt ꝯ.Quare dicit Dynꝰ hic
vſuſfructus erat ſurrogatus in locuꝫ
legati annui certe quantitatis: ſicuti
ergo ſi ibi deceſſiſſet in pricipio anni
totum haberet:ita hic in vſufructu to
tum habebit.

c ¶Op.ex gl.Et vide bart.in.l.ſi alij.ſ̄.e.tit. Bal.in.l.q̇ties.C.fa=mi.erciſcū. And.bar.

Vſumfructum. Cui reli
ctꝰ vſuſ
fructus partis bonorū pōt heres ſol=
uere eſtimationem vel rē;⁊ onus tri=
butorum pertinet ad legatarium vſuſfructꝰ.hoc.d.
vſqꝫ ad fi. ¶Op.de.l.nō amplius.§.fi.⁊.l.ſeq.ſ̄.de
leg.j.Sol.hec ſm̄ illam dꝫ intelligi.

1 ☞Legato generali habitationis vel vſuſfructus
non derogatur per delegatum proprietati.
2 Si predia pluribus relinquantur ⁊ poſtea vxori vſuſ
fructus omnium bonorum omnes in vſufructu con=
currunt.

Sempronio ea. Ego habeo iſtď
principium pro
notabili.Legato † generali habitationis
vel vſuſfructus non derogatur per legatū
proprietatis[b].hoc dicit.iſtud principium notabile eſt
meo iudicio.¶Op.extra gl.[c]generi per ſpeciē de=
rogatur:vt.l.vxorem.§.codicillis.⁊.§.feliciſſimo.ſ̄.
de leg.iij.hic vero non derogatur quare male.ſo.ibi
eſt genus ⁊ ſpecies proprie:qꝛ vtrumqꝫ legatū ꝓprie
tatis:hic vero in vno erat legatum habitationis in
alio legatum fundi ſimpliciter:vnde videntur quo=
dammodo ſpecies differentes:⁊ ſecundum hoc pro=
cedit glo.cum dicit qꝛ perinde erit ac ſi habitatio et
domus eſſent ſpecialiter legate:qꝛ in legato habita=
tionis concurrant ambo:vt.l.ſi alijs.ſ̄.e.qď tene be=
2 ne menti:qꝛ † quotidie relinquuntur predia pluribus
⁊ poſtea dicit teſtator vxori. lego vſumfructum bo=
norum:quia in vſufructu omnes concurrent : quod
tene menti.

Ex his verbis. Quero qď poterat eē du
bium in.l.noſtra.Rn̄.qꝛ
liberti habitabant cū patrono iure familiaritatis
tanq̄ cliētes:vt.l.ij.ſ̄.de vſu ⁊ habi.cū.l. ſeq.quomō
ergo debetᷣ eis habitatio cū teſtator habitationē nō
preſtabat?Hanc dubitationem remouet iuriſcōſul=
tus:vt illa habitatio que preſtabatᷣ tanq̄ cliēti ⁊ ſer=
uitori nunc preſtetur iure habitationis ⁊ ſeruitutis.

Codicillis. Si heres grauatᷣ aliquid pati:i=
telligitur grauatus vt patiatᷣ eo
modo quo patiebatur defunctus.h.d.

1 ☞Fideicōmiſſum relictū poſt mortem oīm ab vlti=
mo decedente videtur eſſe relictum.
2 Verbum accreſcat inducit fideicommiſſum.
3 Relictum ſimpliciter poſt mortem aliquoꝝ intelligitᷣ
poſt mortem omnium.
4 Si teſtator inſtituto filio dicat ſi filius meus deceſſe
rit ſine liberis vel eoꝝ liberi ſine liberis an fideicom
miſſum videtur datum a liberis an vero ab heredi=
bus primo inſtitutis.
5 Emphyteuſis ſi eſt conceſſa duobꝰ ⁊ vnus moriatur
an alij accreſcat vel ad eccleſiam redeat.

1 **Codicillis.** Fideicommiſſum † reli
ctum poſt mortē oium
ab vltimo decedente videtur eſſe relictuꝫ
h.d.⁊ eſt notabilis caſus.Nota qď dixi in
2 ſummario.Secundo † no.quod verbum accreſcat:in
ducit fideicommi.hoc dic vt in.l.centurio.ſ̄.de vul.
3 ⁊ pup.† Tertio nota ꝙ quando relinquitᷣ poſt mortē
aliquorū ſimpl'r intelligitur poſt mortē omnium:qď
qualiter intelligatur dicam.j.¶Itē op.de.l.ſi.§.ſi fi
lium.ſ̄.de leg.ij.⁊.l.lucius.§.caio.j.ad trebel.vbi di=
citur quod ex parte vnius decedentis ſtatim fidei=
commiſſum inducitur.Reſpondet glo.quod hic in=
ducitur ex vi repetitionis precedētis legati;vbi fuit

dictum qď deueniat de vno in aliū.Itē eſt verbū hoc a
amplius.qď ceſſat in.l.contraria. Sed iſta repetitio
non pōt intelligi repetita:quia in ſecundo caſu lega= b
ta eſt habitatio.vnde non poteſt intelligi ꝙ vno dece
dente deueniat in alium proprietas. Item nō poteſt
intelligi qď ab vltimo decedente videatur relictum
fideicommiſſum ꝓprietatis cuꝫ eis ꝓprietas relicta
non eſſet.dico ergo qď in.ll.ꝯrijs illa verba poſt mor=
tem eorum:reſpiciūt diuerſos effectus:qꝛ a quolibet
eſt relictū fideicōmiſſum ꝓ ſe ideo reſoluitur in ſingu
laritates:ſed hic reſpicit vnum effectū:qꝛ fideicōmiſ=
ſum proprietatis eſt relictum poſt mortem eorum ab
hr̄de:⁊ ſic vnum fideicommiſſum eſt.ſ.ab herede non
ab ipſis morientibus.vel ſol.aliter ibi loquitur quā=
do preceſſerat relictum proprietatis quo caſu poſt
emolumentum queſitum nō eſt locus iuri accre. me=
rito vno decedente in eius perſona eſt locus fideicō=
miſſo:qꝛ alter heres vel legatarius nō poteſt de hoc 1
cō queri:qꝛ ſua non intereſt.et ſic nō ſupereſt perſona
que ex preſumpta voluntate defuncti ſubſtitutum ex
cludat. hic vero loquitur in relicto habitationis,in 2
quo inter eos eſt locus iuri accreſcēdi ſicut in vſufru=
ctu.vt.l.j.ī fine de vſufru.accre.ideo requiritur mors
vtriuſqꝫ. quia ſuperuiuentis intereſt : ſicut quando
teſtator expreſſe reſeruauit ius accreſcendi : vt in pri b
mo caſu huius.l.⁊ ſicut in ſubſtitutione vulgari:vt.l. 1
q̄uis.C.de impu.⁊ ali.ſubſt.⁊ determinaui pleniſſi=
me in.l.heredes mei.§.cum ita.j.ad trebel.Item hec
4 lex videtur facere † contra me in eo quod dixi.ſ̄. de
lega.iij.l. ſed ⁊ ſi ſic.dicit teſtator ſi filiꝰ meꝰ deceſſerit
ſine liberis vel eorum liberi ſine liberis deueniat in 2
ſemproniuim:an videatᷣ fideicōmiſſum datum a libe=
ris an vero ab heredibus primo inſtitutis : et ibi de=
terminaui quod videtᷣ relictuꝫ ab heredibus inſtitu
tis.Ad hanc.l.rn̄deo ⁊ dico qď ibi fideicommiſſum
aliter valere non poterat:vnde intelligitur eo modo
quo valere pōt.hic vero pōt valere fideicommiſſum
ſiue ſit relictū a primo ſiue a ſcďo. Item ꝯ.l.noſtram
facit.l.ſi ſeruus.§.qui margaritaꝫ.ſ̄.de lega.j.vbi fi=
deicommiſſum in dubio intelligitᷣ datum ab heredi=
bus.Sol.iſtud verum vbi teſtator legat rem legatā:
quia tunc legatum videtᷣ a legatario vt hic. Vltimo
a hec.l.[a]inducitᷣ per † Dy.ad.q.ſi duobus eſt conceſſa
5 emphyteuſis ⁊ vnus moriatur;an accreſcat alij vel re
deat ad eccleſiam?dixi plene.j.de ver.ob.l.ſi mihi ⁊ ti
tio.⁊ ibi per dy.⁊ per cy.C.qn̄ non pe.par.l.j.

1 ☞Qualiter intelligatur decima hereditatis.

Qui ſemproniam. Fideicommiſſum
relictum a curato
re queꝫ quis putabat legitime datum ab herede ſcri
pto debetur.h.d.¶Quero quantum habebit me=
1 uia ⁊ quantum ſemproŋia ex iſta hereditate † ⁊ quali=
ter intelligitur verbuꝫ decima.Videte.quedam ſunt
nomina numeralia:vt due partes tres partes qua=
tuor partes ⁊c.⁊ tunc in dubio intelliguntur due par
tes de.xij.tres partes de.xij.vt.l.interdū.§.j.ſ̄.de he=
re.inſtitu.⁊.l.cum queſtio.C.de leg.⁊ inſti.de heredi. 1
inſti.§.hereditas.niſi aliter appareat de voluntate di
ſponentium:vt ibi dixi.⁊ probatur in.l.qui non mili=
tabat.§.j.de here.inſti.quedam ſunt nomina quote.
ſecunda tertia quarta;⁊ tunc dꝫ intelligi decima ſcꝫ
totius hereditatis faciendo.x.partes
hereditatis.⁊ tertia dꝫ intelligi de to=
ta hereditate faciendo tres partes to=
tius hereditatis:vt.l.interdum.in fi.ſ̄.
de hered.inſti.⁊ ita hic quilibet habe=
bit decimā totius hereditatis faciēdo
x.partes totius hereditatis ⁊ ex hoc
apparet vtilitas fideicōmiſſi:quia q̇li=
bet habet vſumfructum pro virili cuꝫ
non habeat niſi decimam totius here
ditatis.

a ¶Vltimo hec.l.Et vide bal.latiſſime in.l.j.C.qn̄ nō
pctē.par.And.bar.
b ¶Vxori vſūfructū.no.iſtā.l.coniuncta gl.in ver.fun=
dū.qď ſi lego fundum videor legare vt illū ibi poſitū
ſm̄ bal.in.l.C.e.de le. ⁊ facit iſta.l.ad.q.diſputatā ꝑ
ric.malūb. ꝙ ſi teſtōr relinq̇t vxori ſue villā toto tp̄e vi te ſue dōec honeſte vixerit ſine viro ⁊ poſt vitā ſuam deueniat ad titiū.ꝙ ſi poſtea dicta vxor tran ſeat ad ſecūda vota: ⁊ ſic expi=rauit legatū dcā vil=la remanet penes hr̄=dē ⁊ expe=ctatᷣ dies mortis an̄ q̄ ꝺueniat i titiū.ꝯriū determiat ric.malūb. i.d.ſua di=ſputatione ici.ꝙ i ſuo teſtō ſic ďt per.l.ſi ita. qn̄.di.le.ce. ⁊.l.mulier.§.j.ad tre. ⁊ ita deter minat ipſe nō ob.hac l.⁊.l.de q̇=bus.§.q̇dā el.ij.de cō=di.⁊ de.itē facit ad pulchrā.q. ſpe.b poſi=tā i ti.de lo cato.§.nūc aliqua.v. cxlv.⁊ ibi Jo.an.ad=de ad.q.ri char.Bal. ꝯſil.ccccij. lib.iiij.

1 ☞Cōditio ⁊ dies ſi apponuntᷣ in le=
gato:⁊ cōditio extiterit:tn̄ dies erit ex
pectanda.
2 Dictio tunc:denotat temporis extremi
tatem.

**Vxori vſumfru=
ctū.** [r]Licet extiterit † ꝯditio
tn̄ expectāda eſt dies q̄ ſup=
eſt.h.d.¶Op.de.l.aliqn̄.ſ̄.ad velle.⁊
l.fundus.ſ̄.ſi vſufr.pe.ſolue.ibi eſt tm̄
cōditio:hic vō dies eſt ⁊ cōditio.vnde
dꝫ expectari dies:vt.l.in illa.j.de verb.
ob.vel dic qď † hoc operatur dictio tūc
que extremitatē tēporis ſignifica;vt.l.
iiij.§.fi.de ꝯdi.⁊ dem̄.Itē op.nō inter
eſſe quō finiatᷣ vſuſfructꝰ.l. mulier ad
tre.l.iij.C.de.inſt.⁊ ſub.ſolu.ibi erat q̇=
dā ꝯditio neceſſaria q̈ ad acq̇ſitionē:
ideo quocūqꝫ modo exiſtat nō īterest.
plene dic vt dixi in.l.gallus.§.⁊ q̇d ſi
tm̄.ſ̄.de libe.⁊ poſth.ſed hic fuit volū=
taria qꝛ ſtatiꝫ potuit teſtator legare pu
re.Itē op.de.l.liberto.§.fi.ſ̄.ti.j.ſo.ibi
ad finiēdā cām finalē pubertatis ad=
uentus erat neceſſarius;ideo nō inter
eſt quomodo exiſtat.

1 ☞Qui hꝫ ius in re videtᷣ in dubio le=
gare rem reſpectu iuris qď habet licet
finiatur morte.
2 Preſcriptio qď non ꝓcedat ſine poſſeſ=
ſione ciuili.
3 Traditio facta ꝑ vſufructuarium non
priuat dn̄m poſſeſſione ciuili.
4 Vtile dominium acquiritur per pre=
ſcriptionem.
5 Vſuſfructus legatꝰ ab habēte vſum=
fructū quid cōprehendat.

Sticho. Qui † hꝫ ius in
re in dubio vr̄ le
gare rē reſpectu iuris qď hꝫ
lʒ morte finiatᷣ.h.d.⁊ eſt ali=
qua ti,lum pulchra.l.¶Oppo.⁊ vi=

a ℭ Dicit Roma. magna limitatio ad. l. cũ alienã adde gloſſ. Bartol. ⁊ Imol. in. l. ſi domus. §. j. de leg. j. ⁊ vi de intra.

b ℭ Rñdeo quandoq. Et cõtra ſm membrũ ſeruum distinctionis tz do. An. in. c. paſtoralis. de do. nec facit mentionẽ de Barto. hic Jo. de imol. ibi tz contra do. anto. non faciẽs mẽtionem de bart. vide q̃ ibi dixi: Andr. bar.

c ℭ Vrori. et vid bal. in. l. j. §. de his q̃ ſunt ſui vl̃ alie. tur. ⁊ vide bar. in ꝯſi. ſuo inci. fi lios petri de Floren tia vbi bar to. ꝯſuluit qḋ non ve niant noĩa debitorũ ⁊ ad iſtũ te xtum bar. reſpondet ⁊ in ordine eſt. cxc. vid ibi omni no. et in cõ ſi. cxxxij. incipiente mathiolus vbi idem dicit Andr. barba.

detur q̄ iſti nõ potuerunt preſcribere 2 q⁊ † ſine poſſeſſione ciuili p̃ſcriptio nõ ꝓcedit: vt. l. j. §. per ſeruum. de acq. poſ. ⁊ plenius dixi in. l. iij. §. ex contrario. e. ti. ⁊ eſt caſus in. l. acquiritur. in fi. de ac 5 qui. re. do. ⁊ per Dy. in. c. ſine poſſeſſio- b ne. de reg. iur. lib. vj. ſed heredes ſtichi non potuerunt tradere poſſeſſionem ciuilem cum non habeant: q2 vſumfru ctum habet ſolum naturaliter: nã vſu fructuarius ſolum naturaliter poſſi det vt. l. naturaliter. de acqui. poſ. ergo 3 ⁊c. Preterea † traditio facta per vſu fructuarium non priuat dñm poſſeſſio ne ciuili: vt no. j. de vi ⁊ vi ar. l. prima. §. interdum. ⁊. l. j. §. pe. s. vſufru. quem/ 1 ad. ca. Reſpondeo debes intelligere hunc text. quia ciuilis poſſeſſio vacat: 2 ita qḋ apprehendentẽ naturalem ſeq̃ tur: vt. l. claz poſſidere. §. fi. ⁊. l. ſeq. j. de 3 acqui. poſ. alias iſte text. non procede- 4 ret. ℭ Quero † quid acquiritur ꝑ pre c ſcriptionem. dicit glo. quaſi dñium. ſi- 1 mile no. in. l. cum poſtulaſſez. §. j. de dã. infec. ⁊. l. ſi finita. §. ſi autem. al's in. §. 2 iulianus. eo. ti. ⁊. s. de fund. do. l. j. ⁊. C. d ſi aduer. vſucap. l. j. in princip. magne gloſſ. ſed veritas eſt quod acquiritur vtile dominium vt no. in auten. vbi. C. de bo. ma. ⁊ probatur in. l. j. in fine. j. de 3

ℭ Vrori mee. vide ad hanc. l. bal. in. l. fi. in añpe. col. in pn. C. de indi. vidu.

d ℭ Noĩa debitorũ. cõtra iſtud facit id quod no. Bartol. in. l. diuortio. §. ſi vir in fi. ſolu. matr. ⁊ quod idem 1 no. in. l. nihil. §. quedam de eden. ⁊ ibi vide quod dixi ⁊ ad iſta adde quod not. Bar. in. l. ſi ſeruus ſeruum. 2 §. fi. de lega. ij. quid aũt ſit calendarium tex. habem⁹ meliorem de iure in. l. qui filium. de leg. ij. Adde an in legato omniũ bonorum veniant noĩa debitorũ Bal. 3 conſi. ccij. lib. j.

e ℭ Tenẽt cõiter. heres dz hr̃e legitimã in proprietate cum vſufructu. ⁊ vide q̄ dixi in. d. aut. nouiſſima. et 4 qḋ hec. l. corrigatur tenet etiã bar. in. l. qm̃ in priorib⁹ 5 in prin. C. de inoff. teſt. per Jo. and. in addi. ſpe. in titu. de digno. §. j. circa vlti. colũ. Adde an legitima poſſit cõſtitui in vſufructu. pe. de anc. cõſi. cxxvij.

f ℭ Fundi trebatiani. Iſte textus allegatur pro ſing. f et vnico i. i iure per Baldum in. l. vnica. §. libertati- bus. de caducis tollendis quod. ſi teſtator legauit mihi fructus fundi quod heres tenetur facere et cu rare quod iſte fundus colatur ⁊ ſeminetur et con ſeruatur.

aqua plu. arcẽ. Dicitur hic in ſcḋo caſu q̄ legatarius non teneat̃ ſi res euinceret̃. Cõtra q2 legatum ꝯiun ctis perſonis debet̃ etiã ſi ſit aliena: vt. l. cũ alienã. C. de leg. dicit Ro.ᵃ q̄ teſtator errauit credẽs poſt mor tem legatarij proprietatem ad vſufructuariũ pertine re. ⁊ ſic alias legaturus non eſſet. ſecus ſi legatarius non eſſet mortuus: q2 tunc non eſſet aliqua cã ꝓpter quã crederet ꝓprietatẽ ad ſe ꝑtinere. ℭ Itẽ op. q̄ et legatari⁹ ille ſi nũq̃ mortu⁹ fuiſſet ſemꝑ eſſet idem: q2 reſpectu illius iuris videret̃ legare vt. l. vxor. C. de leg. ⁊. l. quod in rerum. §. j. s. de leg. j. Rñ. † qñq;ᵇ ille qui habet vſumfructũ legat vſumfructũ: ⁊ tunc vr̃ indiſtincte legare reſpectu iuris qḋ habet: qḋ credit durare poſt mortẽ ſuã: vt. l. qḋ in rex. §. j. s. alleg. qñq; ille qui hz vſumfructũ legat ſimpl'r rem: ⁊ tũc idem: ⁊ iõ legatũ nõ vz nõ admiſſa diſtinctiõe ſit cõiũcta ꝑ ſona vel nõ: vt. l. vxor. C. de leg. qñq; ille qui hz vſum fructũ legat ꝓprietatẽ expreſſe. ⁊ tunc eſt recurrendũ an ſit aliqua cauſa ꝓpter quam debeat credere pro prietatem ad ſe pertinere aut non ſm diſtinctionem huius legis.

☞ Vſusfructus omnium bonorum ſuorum ſi ſit le gatus intelligitur de mobilibus ⁊ immobilibus.

Nomina debitorum veniunt in legato omnium bo norum.

Legitima debetur in proprietate ⁊ vſufructu: ⁊ hec lex corrigitur.

Vxori mee. ᶜQui legat vſumfructũ omnium bonorum ſuoꝝ intelligitur de mobilibus ⁊ immobilibus. h. d. ℭ No. hic † caſum qḋ qñ dico lego bo na mea veniũt noĩa debitoꝝᵈ. nam hic dr̃ q̄ debetur vſusfructus calendarij qḋ ꝯtinet nomina debitoꝝ di xi in. l. quintus. §. argento. de aur. ⁊ arg. leg. ℭ Item opp. de. l. omniũ. ij. s. de vſufr. Sol. omniũ dz habere vſumfructum deducta tñ̃ falcidia. ℭ Itẽ opp. C. de inoffi. teſta. auten. nouiſſima. due ſunt ſol. gloſſ. † vlti ma eſt qḋ hec. l. corrigit̃: q2 filius nõ dz habere legiti mam ſuam in ꝓprietate tm̃: ſz in ꝓprietate cũ vſufru. hanc opi. tenet̃ᵉ cõiter doc. oẽs: ⁊ no. in. d. aut. nouiſſi ma. ⁊. l. oĩm. s. de vſuf. ⁊ ꝓbat̃ expreſſe in aut. de triẽ. ⁊ ſe. §. prohibemus. col. iij.

☞ Vſusfructus qñ dicatur legatus: vel tm̃ perce ptio fructuũ.

Vſusfructus qḋ dicat̃ legatus etiã ſi dicat̃ relinquo Titio fructus qui percipiẽtur ⁊ percipi poterunt ex tali fundo.

Si fructus fundi eſt legatus poterit ſolui pecunia ſi fundus erat ſolitus locari ad pecuniã: ⁊ quantitas ſi ad quantitatem.

Fructus fundi ſi legant̃: deducit̃ pars coloni.

Subſtitutio facta ſi deceſſerit in pupillari etate vel poſtea qñcũq; volo qḋ bona mea vendantur ꝑ meos fideicommiſſarios ⁊ dentur pauperibus talis ſubſti tutio erit directa.

Fundi trebatiani. ᶠHec ẽ valde notabilis. l. ⁊ ponit multos caſus: ⁊ ideo nõ ſummaui eã. ⁊ vlti. q. poſita in ſi. cla uis eſt toti⁹. l. ℭ Pro declaratiõe hui⁹ l. opp. ⁊ vr̃ qḋ vſufructuari⁹ põt habitare in fundo;

vnde vr̃ obſtare. s. de vſufr. l. vj. ⁊. l. ſz ⁊ ſi q̃d. ⁊. l. hac a tenus. cũ multis ſi. So. ibi loquit̃ in legato vſusfru ctus. hic vo nõ fuit legat⁹ vſusfruc. ℭ Sz q̃ro circa b hoc ex quo colligit̃ q̄ hic non fuit legat⁹ vſusfruct⁹: Rñdeo non intelligatis: q̄ hoc ſit ꝓpter vbũ reddi a tus ᵃhic poſitũ: q2 idẽ eſt legare redditum: ⁊ legare fructum: ſed eſt ideo q2 dixi dari volo: ⁊ ſic innuit qḋ voluit capere de manu heredis: ſed vſufructuarius 5 capit iure ſuo: ergo ⁊c. ⁊ hoc eſt quod facit differen tiam: ſcz iſtud verbum dari volo hic poſitum. ℭ Cõ tra hoc oppo. de. l. cum ita. j. eod. ⁊. l. ſi quis ita. s. de vſufr. ſol. gl. remittit ad no. in. d. l. ſi quis ita. s. de vſu 1 fru. Ego † dicam latius ⁊ alibi dixi latiſſime. Qñq; d b verbaᵇ teſtatoris ſunt lata ⁊ aperta: q2 ſermonẽ ſuũ dirigit ad legatarium quod de manu ſua perciper. Qñq; dirigit ad heredem qḋ detur de manu here dis. ⁊ iſti ſunt caſus indubitabiles: q2 in primo eſt le gatus vſusfructus: hoc eſt illius iuris. in ſecũdo nõ eſt legatus vſusfruct⁹: ſed videtur legata illa quanti tas que ex illo fundo rediget̃ vt hic. ⁊. l. patrimonij mei. s. eo. ⁊. d. l. ſi quis ita. s. allega. ⁊ qḋ ibi not. qñ q; illa verba ſunt ambigua: q2 ad neminem dirigun tur: vt dicẽdo: lego fructum fundi. hic aduerte tres caſus. qñq; legat fructus fundi ſimpliciter. quãdo q; legat certam partem fructuũ. qñq; certam quãti tatem: puta. x. corbes. Primo caſu videt̃ in dubio le gatum ius vſusfruct⁹: ⁊ ſic verba vident̃ directa ad legatarium: vt. l. cum ita. j. eo. ⁊. l. ſi quis ita. s. de vſu fru. ℭ Secũdo caſu ius vſusfruct⁹ nõ videt̃ relictũ: vt. l. defuncta. § fi. s. de vſufru. ⁊ oẽs iſti caſus not. in 1 d. l. ſi quis ita. Tertio caſu idem: q2 ius vſusfruct⁹ nõ videt̃ relictũ: vt. l. ſi debitor. §. veriſimile. s. de cõtra. 2 emp. ⁊. l. inter ſtipulantẽ. §. ſacrã. j. de ver. obl. cum ſi. iſta ſunt neceſſaria ad multa: ideo menti tenenda: et de his latiſſime dixi in. l. eorem. §. qui maximos. j. de 2 pub. ℭ Iuxta predicta † quero quid ſi teſtator dice ret ſic: relinquo titio fructus qui percipient̃ ⁊ perci pi poterunt ex tali fundo: an videt̃ relinq̃re ius vſuſ fructus. Videtur quod non: q2 illa verba magis vi dentur referri ad ipſum corpus fructuũ: q̃ ad vſum fructũ qḋ apparet ex eo qḋ dixit qui percipient̃. er 1 go ⁊c. Et hoc eſt ſm propriam ſignificationẽ verbo rum: ſed ſm mentem teſtatoris puto ius vſusfruct⁹ relictum: vt. l. cogi. §. j. j. ad treb. vbi idem eſt relinq̃ re hereditatem: ⁊ ipſum ius qḋ ex hereditate perci piet: ⁊ ſic idem erit relinquere vſumfructum: ⁊ id qḋ 2 3 ex vſufructu percipit̃. ℭ Quero † ſi alicui eſt relict⁹ fructus fundi: ita qḋ non eſt cõſtitut⁹ vſusfruct⁹: an poſſit ſolui eſtimatio fructuũ pro ipſis fructib⁹: Hic videtur tex. q̄ ſic. vt hic quantitatem ⁊c. ⁊ hoc ſentit glo. que dicit q̄ aliud pro alio ſoluitur: tamen intel ligo aliter quod ſi fundus cõſueuerat locari ad quã titatem fructuum: tunc illa quantitas eſt in petitio ne ⁊ ſolutione: quoniã illud eſt redditus fundi ſicut dicimus in. l. vinum. s. ſi certum peta. Si vero cõſue d uerat locari ad pecuniam: tunc pecunia eſt in petitio ne ⁊ ſolutione vt hic. ⁊ ita non eſt verum quod aliud pro alio ſoluatur: nec ſoluitur pecunia pro fructibus niſi poſt conſumptionez deueniatur ad eſtimationẽ: vt dixi in. l. eum qui tacitum. j. de his quib. vt indig. c ℭ Queroᶜ qñ † relinquit̃ fructus fundi an intelligã 4 tur cunctos: vel deducta portione coloni. ⁊ hic eſt tex

a ℭ Verbum redditus. hoc eſt falſuz vt dixi poſt bar. in. l. quedam. §. nihil de edendo.

b ℭ Quandoq; verba. ſed an iſto caſu quando legan tur fructus vel redditus fundi liberetur heres dan do fundum ex quo legatarius poſſit colligere fru ctus. Vid ſing. Bal. per illum textum in l. ſi quis ar gentum. ⁊ ſi. vero. C. d donatio. ⁊ in. l. pria §. libertati bus. ſuper verſi. exce pto. C. de cadu. toll. vbi dr̃ iſtũ textum eẽ ſingula. et ibi etiã tã git an ⁊ qñ legant̃ fru ctus fundi poſſit he res ꝓpria autoritate colere fun dum.

tus quod deducta portione coloni.

ℭ † Vltimo iſta lex facit ad queſtio 5 nem: dicit teſtator: ſi filius meus de ceſſerit in pupillari etate: vel poſtea. quandocũq; volo quod bona mea vẽ dantur per meos fideicommiſſarios d ⁊ dentur pauperibus: an illa verbaᵈ faciant directam ſubſtitutiõem an fi deicommiſſariam. Hic videt̃ tex. cum glo. ⁊ cũ eo qḋ no. s. de vſufr. l. ſi quis ita. qḋ faciant fideicommiſſariã. Sz ego cõſului contrarium quatuor vici bus: q2 longa eſt differẽtia vtrũ dixit teſtator: vendant̃ ⁊ dent̃ paupib⁹ ſim pliciter: q2 eſt fideicõmiſſaria. Aut di xit vendant̃ ⁊ dent̃ pauperibus ꝑ fi deicõmiſſarios meos: ⁊ tunc eſt dire cta ſubſtitutio: q2 ill'i fideicõmiſſarij ſuſtinent vicem heredum ⁊ a ſeipſis accipere debẽt bona fideicõmiſſarij ⁊ dare pauperibus. non aũt accipere de manu alterius: dicam latius in. l. centurio. de vulg. ⁊ pup.

☞ Fundo ſimpliciter legato propri e 1 tas intelligitur legata.

2 Proprietas intelligitur quod reuer tatur ad heredem poſt mortez vſufru ctuarij ſi dicatur quod reuertatur ad heredem.

Filios heredes. Proprietas reuertẽda mor tuo legatario ad heredem tanq̃ ipſi relicta ſit declaratur. h. dr̃. ℭ † Not. quod qñ lego fundum ſim 1 pliciter nec ex primo quo ad ꝓprieta tẽ vel vſumfructũ q̄ vr̃ legata ꝓprie tas. Ita dixi anno ſi ꝓmittis fundũ ſimpl'r. ita dixi in. l. ſi fundũ tradi. j. de 2 ver. ob. ℭ † Scḋo no. q̄ qñ dico volo quod proprietas reuertatur ad here des in dubio intelligitur poſt mortem legatarij. vide gloſſ. que incipit poſt mortem. Si enim intelligeretur incon tinenti nullum commodum haberet.

c ℭ Quero qñ. an qui relinq̃t fru ctus fundi videat̃ re linquere de ducta por tione colo ni. Adde Bar. lati⁹ in. l. fruct⁹. ſoluto ma trimonio. ⁊ Bald. in l. coheredi bus. C. fa mi. erciſcũ. ⁊ Bald. et doctores i l. nihil. §. ſi nall. de le gatis primo.

d ℭ An illa verba. Si dixi volo quod bona mea vẽ dantur per fideicommiſſarios et dẽtur pauperibus an ſit fideicommiſſaria ſubſtitutio vel directa: con trarium videtur ipſe dicere in queſtione ſua incipiẽ te: filium adultum. Idem conſuluit Baldus in. l. precibus. C. de impuberibus. Et Imola in queſtio ne facti. ADDE que poſui in. l. centurio. ſupra de vul gari ⁊ pupillari.

a ¶ Legatarium. no. ⁊ iſtud eſt verũ lꝫ ſm aliquos ibi
Bar. videat̃ in contrarium dicere: ſed ibi ipſum in-
tellige ꝙ onus ſequitur eũ vt ſoluat ſumptũ ꝓprie
tatis q2 poſtea in reſtitutione deducet de heredita-
te ꝙ ſoluit al's ſequeret̃ ꝙ ſi multa eſſent onera nul-
lũ eſſet le-
gatũ vſuſ-
fructus in
ꝑſona fru-
ctuarij ſed
heredũ ſic.
b ¶ Quero
q̃d. vtrum
onus eris
ſpectet ad
vſufructu-
ariũ oium
bonoꝝ. vi-
de. l. fin. §.
fin autẽ es
alienũ, de
bo. q̃ lib. et
qd ibi bal.
⁊ i. l. id qd
pauperib⁹
de epiſc. et
cle. ⁊ Mat
the. i. v. no.
⁊ Ange. in
l. fil⁹ a pa-
tre. in prin.
de liber. et
poſthu. et
adde om-
nino Bal.
conſi. inci-
pie. an vſu-
fructuari⁹
omniũ bo-
noꝝ ⁊ cõ
tra Bart.
hic conſuluit Pau. de caſt. cũ pluribus alijs in cõſil.
inci. xpi noĩe in cã que vertit̃ bononie. allega. tex. in. l.
vſufru. le. in. p. char. j. ad. l. fal. ⁊ per. l. fin. §. ſi autem
es alienum. ⁊ ibi hic idem ipſe tꝫ de bonis que lib. et
vide Bar. ſ. e. l. ⁊ qd no. Bal. in aut. cã que fit cũ mo
nacho. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ ita ſequens opinio Bal. cõ-
ſului bono. ⁊ vide bal. in. l. j. in ꝟſi. pone marit⁹. C. de
fru. ⁊ lit. expẽ. ⁊ l. mr̃. C. ad ter. ⁊ vide qd ſcripſi poſt
Bal. i. l. fi. §. vbi aũt. de bo. q̃ li. ⁊ bal. ibi ſup ꝟ. ſi aũt
lego. Add an on⁹ eris alieni ſpectet ad vſufructuariũ
Bal. ꝯſi. ccvij. ⁊ ccix. iij. lib. ⁊ Pau. de ca. ꝯſi. ccclxx-
vij. ⁊ Alex. i ꝯſi. cxxviij. col. fi. in fi. j. vo. ⁊ de materia
vide que ponit Franciſcus de are. in conſi. cxvij. Jo-
annes Tho.
c ¶ Reſpondeo ꝙ non. in contrarium eſt. l. fi. §. ſi aũt
es alienum. de bo. que lib. e. niſi reſpondeas ꝙ ibi tex
tus loquitur in vſufructuario ex diſpoſitione legati:
hic ex diſpoſitione teſtatoris. Et cum opinione bar-
toli tranſiui conſulendo Bononie. Et adde quod ꝓ
opinione Bartoli etiam conſuluit Corneus in cõſil.
cxcv. in quarta parte.

Tali cum illo.

De hoc
plene in. l. titie textores. §. j.
ſ. de leg. j.

1 ☞ Fructus fundi ſi emuntur quid
videtur emptum.

Omnia ita.

Legatũ
annuum 1
ꝓpria manu ꝑcipi dꝫ ad
inſtar vſuſfructus: ſi ver
ba ꝯgruunt. h. d. De hoc 2
dixi plene. ſ. e. l. fundi. ⁊ pleniſſime in
l. cotẽ. in. §. q̃ maximos j. de pu. Et ad
uerte. † ſi aliquis emit fruct⁹ fundi: q̃d
videtur emere: ſi eñ emit ipm corpus
fructuũ: fructib⁹ non natis: nõ vꝫ em
ptio: vt. l. nec emptio. ſ. de contrahen.
empti. Aut emit ius ipſoꝝ fructuũ: ⁊ 3
tũc ſtatim vꝫ emptio ipſo iure. ⁊ ideo a
eſt recurrendũ ad diſtinctionẽ quam
dixi. ſ. e. l. fundus.

1 ☞ Vſuſfructus ſi legat̃ certarũ re-
rum tunc onus eris alieni non reſpi-
cit legatarium.

2 Vſufructuarius cui relictus eſt vſuſ
fructus quote partis hereditatis te-
netur ad onera hereditaria pro rata
⁊ vſufructu finito qd ſoluit deducit
de hereditate.

3 Onus eris alieni non ſequitur lega-
tariũ vſuſfructus partis bonoꝝ.
Item nec legatariũ vſuſfructus par-
tis rerum certarum.

4 Legatũ vſuſfructus tertie partis bo
noꝝ mobiliũ ⁊ immobiliũ nõ cõtinet iura ⁊ actiones.
adde circa hoc ⁊ vide Alex. de imo. in ꝯſi. xij. col. pe.
verſi. ad tertium. in. ij. vol.

5 Vſufructuari⁹ omnium bonoꝝ tenet̃ ad onus eris
alieni.

6 Onus legatorum non ſequit̃ vſufructuariũ bonoꝝ.

Multum intereſt.

Hec ẽ mr̃-
tum magi
ſtralis. l. ⁊ hꝫ duas lec. vna dicit multũ
intereſt. alia nihil itereſt. ⁊ quelibet iſta
rum lec. diuidit̃ in duas: quas vide in
gl. ⁊ ſcd̃a lec. eſt no. Itẽ vltima lec. eſt ſingu. ⁊ neſcio
alibi. Sumendo iſtas lec. debes colligere tria ꝟba.
Quãdoq3 † legat̃ vſuſfructus rerũ certarũ: ⁊ tunc ſi 1
ne dubio onus eris alieni non reſpicit legatariũ: q2
non ſequitur fundũ vt. l. j. §. ſi heres. ſ. ad treb. ⁊ hac
l. in fi. Qñq3 † legat̃ vſuſfructus quote partis bono- 2
rũ: ⁊ tunc aduerte. aut ſub appellatione hereditatis
⁊ ille tenet̃ ad ꝑſtanda onera ꝓ rata vt hic ſm vnaꝫ
lec. ⁊ l. ſi q̃s ſeruũ. §. fi. cũ. l. ſeq. ſ. de leg. ij. Tñ vt puto
cũ vſuſfructus finiet̃ illud qd eſt ſolutũ de heredita
te deducet̃ prout dicimus in bonefidei poſſeſſore he
reditatis in. l. qd ſi poſ. cũ ſi. ſ. de peti. here. aut lega-
tur † ſub noie bonoꝝ ⁊ tunc onus eris alieni nõ ſeqt̃ 3
legatarium[a]: vt hic. ⁊ ſ. eo. ti. l. generali. §. fi. q2 bona
intelligunt̃ ere alieno deducto: aut relinquitur ſub
appellatione rerum: ⁊ tũc idẽ qd dixi, ſ. qñ ſub appel-
latione bonoꝝ: hic eſt caſus ſingularis. ⁊ hanc. l. alle
go no. in. l. nõ amplius. §. fi. ſ. de leg. j. ¶ Quero q̃d
† ſi legat̃ tertia pars bonorum mobilium ⁊ immobi- 4
lium: rñdeo videtur legatus vſuſfructus tertie par-
tis certarum rerũ: q2 iura ⁊ actiones nõ cõtinentur
cũ ſit certa ſpecies: vt. l. mouẽtiũ. de ver. ſign. ⁊ ibi di
xi. ¶ Quero quid ſi alicui † legat̃ vſuſfructus omniũ 5
bonoꝝ vel rerũ non dico certe partis: vtrũ onus eris
alieni ſpectet ad vſufructuarium: Credo qd ſic. Pri
mo vos vidiſtis hic quod eadem diſtinctio adhibe-
tur quando legatur vſuſfructus quote bonorum q̃
adhibetur quando legatur proprietas: ſed ſi relinq̃-
rentur omnia bona vel omnes res ſine dubio eum ſe
queretur onus eris alieni: vt. l. nam quod. §. fin. cum
l. ſequen. j. ad trebellia. ergo ⁊c. pro hoc videtur ca-
ſus in. l. vxori mee. ſ. eodem. vbi dicitur quod venit
vſuſfructus calendarij. quia calendarium continet
debita ⁊ credita. l. qui filium. de leg. iij. ⁊ videtur ca-
ſus. C. de pactis. l. licet. ¶ † Vltimo quero[b] quid de 6
onere legatorum an ſequatur vſumfructũ oim bono
rum vel quote partis bonorum: Rñdeo qd non[c] qd
apparet: quia talis vſufructuarius in vſufructu cõ-
currit cum legatario particulari: vt ſupra eadem. l.
Sempronio. dixi in. l. ſi quis ſeruum. in fine. ſupra de
legatis. ij.

¶ De ſeruitute legata. Rubrica.

¶ Dictum eſt. ſ. de ſeruitute perſonali legata: nunc
ſequitur de ſeruitute reali.

1 ☞ Domus ſi ſuſtineat actum ſeruitutis habentis
cauſam continuam ⁊ permanentem: ⁊ alienetur in
dubio ſeruitus videtur impoſita.

2 Domus ſi vendatur videtur impoſita ſeruitus: vt

ſuſtineat onera permanentia que ipſo actu ſuſtine-
bat ſi contrahentes ſciebant.

3 Fundo legato vel vẽdito an debeatur ſeruitus qua
legans vel vendens vtebatur ⁊ quid quãdo legat⁹
eſt vſuſfructus.

Qui duas.

a * [a] Si domus vna † ſu-
ſtineat actum ſeruitu
tis habentis cauſam continuam ⁊ per-
manentẽ ⁊ alienetur in dubio ſeruitus
1 videt̃ impoſita h. d. iſta lex. ¶ Op. di- 1
citur hic ꝙ ſeruitus videt̃ impoſita: ꝯtra: imo debet
imponi per heredem: vt. ſ. tit. j. l. damnas. §. j. ⁊ l. ſer- 2
uum filij. §. fi. ſ. de lega. j. cum ſi. ⁊ l. teſtatrix. in prin.
ſ. ſi ſer. ven. Solu. ibi loquitur in ſeruitute vie vel iti- 3
neris que cauſam continuam non habebat: ideo nõ
videtur impoſita per teſtatorẽ: licet poſſet agi vt im-
ponatur. hic vero loquitur de domo ſuſtinẽte onus
ſeruitutis habentis cauſam continuam. vnde teſta-
tor videtur imponere quod habeat cauſam perma-
2 nentem. ⁊ idem † crederem in venditione domus vt
videatur impoſita ſeruit⁹ vt ſuſtineat onera perma-
nentia que ipſo actu ſuſtinebat: maxime ſi cõtrahen-
tes hoc ſciebant: vt. l. j. in fi. de act. emp. ⁊ l. quod con
claue. j. de dam. infec. Non ob. l. in vẽdendo. ſ. de cõ-
trahen. emp. q2 loquitur in ſeruitute que non habe-
3 bat cauſam cõtinuã. ¶ Quero † qñ legatur fundus
vel vſuſfructus fundi vtrum illi fundo debeat̃ ſerui
tus vie vel itineris vel alia ſeruitus: ſicut vendens ⁊
legans vtebatur. Gloſſ. que eſt in. l. iij. §. ſi loci. j. de
adi. leg. determinat quod ſeruitus nõ debetur lega-
ta proprietate. Tu autẽ clarius dic cũ querit̃ an rei
vẽdite vel legate debeatur ſeruitus illius actus qui
erat apud alienãtẽ ex alia re alienãtis ſic diſtingue.
Aut ille erat actus ſeruitutis habentis cauſam con
tinuam permanentem ⁊ ſeruitus videtur impoſita. 1
caſus eſt hic. ita intelligo. l. qd conclaue. j. de damno
b infec. vt ſupra dixi. Aut habebat[b] cauſam diſconti-
nuã ⁊ nõ permanentẽ: ⁊ tũc ſeruitus nõ videt̃ impo
ſita: ſed poterit agi vt imponatur ſm diſtinctionem
infraſcriptã: vt. ll. j. allegate probabũt. An autẽ poſ-
ſit agi vt imponatur ſic. dic aut fuit legatus vſuſfru
ctus aut ꝓprietas. primo caſu põt agi vt imponatur
illa ſeruitus ſi al's vſuſfructus eſſet inutilis: vt. l. dã-
nas. §. fi. ſ. ti. j. ⁊ l. binas. §. fi. ſ. de ſer. vr. predi. ⁊ l. j. et
§. j. ⁊ ij. ſ. ſi vſuſf. pe. aut legat̃ ꝓprietas: ⁊ tunc aut q̃
ris vtrũ a legatario debeat preſtari ſeruitus heredi
⁊ ſine dubio dꝫ preſtari. vt. l. teſtatrix. in pñc. ſ. ſi ſui.
ven. ⁊ l. ſi fundũ ſub cõditione. §. q̃ fun. ſ. de le. j. ⁊ l.
fi. ſ. de ſer. vrb. predi. Si ꝟo queris an dꝫ preſtari ab
herede ipſi legatario vel ab vno legatario alij lega-
tario. tũc glo. diſputat in. l. iij. §. ſi loci. j. de ali. lega. tñ c
quicq̃d illa glo. dicat credo ꝙ dꝫ preſtari vt. l. binas.
ſ. de ſer. vrba. pre. vbi dr ꝙ non põt heres lumina ob
ſcurare in totũ rei cuius proprietas eſt legata. Eadẽ
ratione dꝫ iter preſtare: q2 minus male poſſet habita
re luminibus obfuſcatis edibus quam vti ſine itine
re ⁊c. vt. l. j. ſ. ſi vſuſfruc. peta. ⁊ ita debet intelligi. d.
c l. binas[c] que eſt clauis huius materie. Predicta ſunt
vera quando proprietas legatur: ſecus ſi inter viuos
conſtituatur: quia hec ſeruitus q̃ habet cauſam mo-
mentaneam non debet cõſtitui niſi expreſſe hoc aga
tur: vt. l. in vendendo. ſ. de contrahen. empt. Fallit in
via ad ſepulchrum: de qua dic vt. l. q̃
ſepulchrũ. ſ. de reli. et ſumptibus fu
nerum.

1 ☞ Legato vie ſimpliciter facto vi-
det̃ repetita conditio adiecta fundo.

2 In ſeruitutibus realibus dies cedit a
tempore mortis.

3 Fundus quando duobus legatur et
cuilibet totus: quilibet pro parte ab
initio eſt dominus.

Si fundum.

Vt va-
leat le-
gatum vie requiritur vt le-
gatarius tẽpore mortis te-
ſtatoris reperiatur dominus predij
dominãtis in totũ vere vel ficte: al's le
gatũ extinguit̃. h. d. tota iſta. l. ⁊ eſt mr̃
tũ nota. Et diuiditur in quatuor ꝑtes
ꝑncipales. Primo loquit̃ qñ teſtator le
gauit fũdũ duob⁹ ⁊ viã vni: ⁊ vterq3 le
gatum agnouit. Scd̃o qñ vni tm̃ lega
uit fundũ pure ⁊ viã ſub conditione.
Tertio qñ vni legauit fundũ ſub con-
ditione ⁊ viã pure. Quarto qñ ex duo
bus dñis vni viã legauit pure: alij ſub
cõditione. Scd̃a ibi: ⁊ ſi prius. Tertia
ibi: ꝙꝙ. quarta ibi: reſponſum. Ratio
nẽ iſtius. l. ponit tex. in pñ. qm̃ ſeruitus
pro ꝑte acq̃ri nõ põt. ¶ Opp. † textra 1
gl. dicit̃ qd hic vni legat̃ fundus pure
⁊ via ſub cõditione: vel ecõuerſo. imo
vr̃ ꝙ ſemp cõditio adiecta in fundo vi
deat̃ repetita in via tãꝙ in eius acceſ-
ſorio: vt. l. cũ ſeruus. ſ. de cõdi. inſtituẽ.
⁊ l. fi. §. fi. j. de ver. oblig. Ego intelligo
ꝙ hic fuit expreſſum: ꝙ relinquebatur
via pure. ſed ſi ſimplr̃ relinq̃bat̃ via:
fateor cõtrariũ: ꝙ cõditio videt̃ repe-
tita. ¶ Scd̃o opp. hic dr: ꝙ inſpiciciat̃

a ¶ Qui duas. vide Bar. in. l. ij. ad fi. ſ. de iur. om. iu.
⁊ ibi moder.

b ¶ Aut habebat. Ego credo iſtud intelligendũ ꝓut
ſupra dixit Barto. videlicet quod finitur vſuſfruct⁹
deducebatur de hereditate illud quod eſt ſolutum
hoc proba
tur in. l. j. i
qua ſe fun
dat Bart.
q2 licꝫ vſu-
fructuari⁹
omniũ bo-
norum exi-
gat debito
res: non ta
men facit
pecuniam
ſuam: ſed
habet in il
la pecunia
vſumfru-
ctum lꝫ im
proprie. vñ
ſi ſoluit cre
ditoribus
non dꝫ ſol-
uere d ſuo
reſpectu ꝓ
prietatis ſꝫ
reſpectu
vſuſfruct⁹
vide dom.
Flo. in. l. fi.
§. ſi aũt.
C. de bo. q̃
lib. iſto an-
no cõſului
cõtra bar.
⁊ vide do.
pau. de ca.
in ſuis con
ſilijs vbi
conſuluit
contra bar
to. vide ꝙ
pulchre di
xit do. pra-
tus de marſelia in ſuis notabilibus in. v. notabi. vbi
allegat do. rogerium de peruſio. vide omnino Andr.
barba.

c ¶ Binas. Adde textum nota. et quod ibi Bartol.
in lege via. paragrapho finali. ſupra de ſerui ruſtic.
predio. et ſic habes nota. quod ſi vendo tibi vnum
fundum non video: vẽdere acceſſum ad illum. dicta
lege in vendẽdo: nec cogor tibi pretio vendere acceſ
ſum: quia eſt ſpeciale in lege ſi quis ſepulchrum. ⁊
vide Paul. de caſt. in dicta lege quod conclaue. ⁊ ibi
Bartolum.

* ¶ Aduerte qd Bar. in hac. l. j. de ſerui. leg. allegatur
cõtrari. Sed in quo arguat̃ de cõtrarietate ⁊ pro ſal-
uatione bar. vide concordiam ad. l. qd cõclaue. ff. de
dam. infec.

tp̄s mortis teſtatoris: vtrū q̇s ſit dn̄s
inſolidum: vt ibi deceſſiſſet ⁊c. Cōtra
imo dz inſpici tp̄s adite hereditatis:
vt. C. de cad. tol. §. in nouiſſimo. Sol.
quicq̇d glo. ibi dicat ⁊ in. l. ij. ff. qn̄ di.
le. ce. que gloſſ. male dicūt. veritas eſt
2 †qd in ſeruitutib⁹ realib⁹ cedit dies 1
a tp̄e mortis. caſus eſt hic. Nō ob. §. in
nouiſſimo. qꝛ loquit̄ in ſeruitute perſo 2
nali: ⁊ ita videt̄ velle glo. hic ⁊ bn̄. Itē
op. qd in ſeruitutib⁹ realib⁹ inſpiciat̄
tp̄s adite hereditatis: vt. l. fina. §. cōia
p̄dio. ⁊. l. ſi partē. §. fi. ſ. quēadmodū 1
ſerui. amit. Iſtud cōtrariū gloſ. nō ſol-
uit. ſed tu ſolue ſic. dicūt quidā. ille. ll.
habuerunt reſpectū ad petitionē. hic 2
vero reſpicit ceſſionē diei quantū ad
trāſmiſſionē. Iſta ſol. nō valet aliq̇d:
qꝛ inſpicit̄ tp̄s mortis: an legatum va-
leat vel nō: ſʒ in. ll. cōtrarijs tp̄s adite a
hereditatis inſpicit̄: ⁊ ſic remanet cō-
trariū cū de valore legati loquit̄ vtra-
qꝫ. l. non de petitione. Quare dic ibi
erat defectus ex parte legātis q̇ non
erat dn̄s niſi pro parte fundi quē vo-
lebat ſeruire: hic vero erat defect⁹ ei⁹
qui nō reperit̄ dn̄s niſi pro parte fun-
di cui ſeruitus legatur: ideo nō eſt de-
fectus ex parte legātis vel ꝓmittētis
viā: nā ſi eſſet defectus ex parte legā-
tis vel ꝓmittētis viā: qꝛ nō eſt dn̄s ni-
ſi ꝑ parte nō impedit̄ cōtrahi obliga-
tio perſonalis ad viā lʒ ius reale non
poſſet cōſtitui: vt. l. per fundū. ſ. de ſer
ui. ruſtico. p̄di. ⁊ ideo quādo eſt de-
fectus ex parte legantis nō inſpicitur
tp̄s mortis: qꝛ illo tp̄e ſubeſt habilitas
ad cōtrahēdā obligationē perſonalē:
⁊ illo tūc ius reale nō dʒ cōſtitui: vt. l.
ſi tibi homo. §. cū ſeruus. ſ. de leg. ſ. ⁊
ff. eo. l. ſi. Inſpicit̄ ergo tēpus adite he
reditatis cum illo tempore cedit dies
quantum ad iuris realis conſtitutio
nem: vt ſeruitus cōſtituta dicatur: ſʒ
quando eſt defectus ex parte legata-
rij vel eius qui ſtipulatur viam impe
ditur contrahi obligatio perſonalis ⁊
realis: vt. l. ſi ſub vna. §. fina. ff. de ver-
borum obli. ⁊. l. ſtipulationes non di- 1
uiduntur. ⁊ ideo cum talis defectus
impediat obligationem perſonalem
⁊ realem: merito tempus mortis in-
ſpicitur: vt hic. Certe que dicta ſunt ī
hac. l. habent locum quando verba le
gati referuntur ad perſonam legata-
rij. Sed ſi verba legati nō referāt̄ ad
rem nō facta mentione perſone: tunc
valet ⁊ ambobus dominis queretur 2
arg. l. proxi. ⁊. ſ. titu. ſ. l. caius. facit ad
p̄dicta qd dixi in. l. ſ. ff. de re. ca. Ul
3 timo in hac. l. habuimus caſuʒ †q. gl.
in. l. ſi pluribus. ſ. de leg. ſ. vcʒ quādo

a Et ſi maxime. vtrū hec. l. p̄cedat in contractib⁹ vide. l. proinde. §. fi. de ſtip. ſer.

fundus relinquitur duobus: ⁊ cuilibet totus: vtrum
ab initio ſit quilibet dominus in totum vel pro par-
te. Hic eſt tex. quod ab initio eſt quilibet domin⁹ ꝑ
parte: ex quo apparet ꝙ legatum hic non vʒ. Ul-
timo no. caſum. ꝙ dies ſeruitutis realis cedit a tēpo
re mortis.

☞ Domo vēdita que ab alia diſtinguit̄ pariete cōi medietas parietis videtur vendita.

Paries cōmunis inter duas domos an ſit pro diui-ſo vel indiuiſo remiſſiue.

Sis qui duas. Hic eſt bon⁹ caſus ⁊ ex ip-
ſo habes †quod ſi ego vendo tibi do-
mum que ab alia diſtinguitur pariete
cōmuni tantū medietatem parietis vi-
2 detur vēdere. †Quere an paries cōmunis inter
duas domos ſit communis pro indiuiſo vel pro di-
uiſo. Hic text. videtur velle pro indiuiſo: tu autem
dic latiſſime vt dixi in. l. inter q̄s. in prin. ff. de dā. infec.

Et ſi maxime. ᵃNo. hic ꝙ req̇run-
tur duo vt legatuʒ
factū ſuo valeat: qꝛ req̇rit̄ ꝙ dn̄s ſit capax.
Itē ꝙ tale qd legat̄ qd eo facto libero poſ-
ſit legari: vt hoc plene habuiſtis. ſ. de le. ij. l. debitor.
§. ſeruo. vbi iuriſcōſult⁹ hanc materiā examinauit.

1 ☞ Legatū ſeruitutis ex qualitate rei legate ⁊ ꝑſone legatarij magis p̄ſumitur factū cōtemplatione per-ſone quā rei.
2 Uia qn̄ ſingulr̄ relinquit̄ tūc dr̄ ſeruit⁹ realis.
3 Extraneus ꝙ vadat ꝑ domos alienas ⁊ videat eius ſecreta non eſt conueniens.
4 Cōceſſio cōtinens beneficiū principis in dubio intel-ligitur realis.
5 Cōceſſio p̄ncipis ꝯtinēs aliq̇d ꝯtra ius facta ciuitati vel vniuerſitati in dubio videtur realis.
6 Cōceſſio ꝯtinens priuilegiū facta ſingulari ꝑſone qn̄ dicat̄ realis vel ꝑſonalis. remiſſiue.
7 Cōceſſio priuati vel inferioris a p̄ncipe ꝯtinens me-rā facultatē facti: vt ſi dicat̄ cōcedo tibi facultatē eū-di preſumitur naturalis.
8 Conceſſio priuati q̄ refert̄ ad ius ſi indeterminate re ſpectu fundi dn̄antis fundo dr̄ perſonalis ſi determi nate realis: niſi ex qualitate ꝑſone ⁊ relicti aliud pre-ſumatur.
9 Imperator ꝯcedēs iuriſditionē in quodā caſtro in du bio intelligitur facta conceſſio caſtro.
10 Facultas eundi an ſit facultas realis vel perſonalis: remiſſiue.

Pater. †Ex qualitate rei legate ⁊ perſo-
ne legatarij preſumitur legatum
ſeruitutis magis factū contēplatione perſo-
ne q̄ rei. h. d. ⁊ eſt materia huius. l. multum pulchra
⁊ ſubtilis. Oppo. ⁊ vr̄ qd legatarius debeat hr̄e
viam per aliū fundū teſtatoris: vt l. dānas. §. ſ. ſ. ti. ſ. ⁊
dixi plene. ſ. e. l. ſ. ⁊ ſic ad quēlibet ſucceſſorem tranſit.
Dicit glo. hic loquit̄ qn̄ dom⁹ habebat iter per alium
locum: ibi qn̄ per aliū locū iter non poſſet hr̄e. Cō-
2 tra hoc oppon. †ꝙ qn̄ via ſingulariter relinquitur ſit
ſeruit⁹ realis: nec debemus diſtinguere ſimiliter ꝑ aliuʒ
locum vel non: vt. ſ. eo. l. ſi fundū. ⁊. ff. l. pxi. ſol. fa eos
quod in dubio videt̄ relinq̇ ſeruit⁹ realis ꝑut verba
ſonāt: vt. l. ſi fundū. ſ. eo. Fallit ex qualitate perſone

legatarij ⁊ ex qualitate rei aliud p̄ſumat̄ vt hic. hic a
enim relinquebat̄ via filie ſue ⁊ ꝑ domos hereditā-
rias ⁊ ſic nō erat inhoneſtū ꝙ filia incederet per do
3 mos pr̄is: ſʒ †ꝙ extrane⁹ iret per domos heredis et
videret eius ſecreta nō eſſet cōueniēs: vt. l. ij. C. qn̄ ⁊
qui. quar. pars de. ⁊ ſic videt̄ hoc magis relinquere
contemplatione perſone quam cōſtituere ius reale.
a Quero vtrūᵃ cōceſſio in dubio videatur facta in
4 rem vel in perſonā. Rn̄. † qn̄qꝫ talis conceſſio conti-
net beneficiū principis: ⁊ tūc in dubio debet intelligi
cōceſſio realis: quoniā beneficia principū ⁊c. vt. l. ſi.
ſ. de conſti. prin. de hoc in ſpe. de inſtru. edi. §. nūcaūt
5 ver. ſi autē dubiū. qn̄qꝫ †cōceſſio cōtinet priuilegiū:
hoc eſt aliquid cōtra ius ſcriptū: ⁊ iſto caſu ſi quidē
datur ciuitati vel alicui vniuerſitati in dubio videt̄
cōceſſio realis: vt. l. forma. §. quāꝙ. de cēſi. quādoqꝫ
6 †datur perſone certe ſingulari: ⁊ iſto caſu gloſſ. que
eſt in. §. quāꝙ. videtur dicere qd in dubio videatur
realis cōceſſio niſi aliud appareat. do. Oldra. repre
hendit ibi illā glo. tu dic de hoc plene: vt dixi in. l. qꝛ
7 perſonale. ſ. ſoluto matri. qn̄qꝫ †talis cōceſſio nō cō-
tinet beneficiū vel priuilegiū principis: ſʒ eſt iſta con
ceſſio priuati vel alicui⁹ inferioris: ⁊ tūc qn̄qꝫ cōcedi
tur mera facultas facti: vt ſi dico. cōcedo tibi facul-
tatē eūdi: vel qd poſſis ire: ⁊ ſimilia verba q̄ referun
b tur ad factū magis quā ad iusᵇ. ⁊ tūc cōceſſio preſu
mit̄ perſonalis: vt. l. apud iulia. §. ſi q̇s alicui. ar̄s eſt
ſub. l. idē iulia. ſ. de leg. ſ. facit inſti. de ſti. ſer. §. ſed cū
8 factū. Si vero †cōceſſio refert̄ ad ius: tūc aut ſit in-
determinate reſpectu fundi dominantis: ⁊ preſumit̄
cōceſſio perſonalis: vt. l. pe. ſ. de ſer. ru. predi. aut de-
terminate: ⁊ tūc in dubio preſumit̄ cōceſſio realis: vt
c. cū veniſſent. extra de inſtitu. ⁊. ſ. de ſerui. ruſti. pre-
diorum. l. antepe. ⁊ per totuʒ: vt. ſ. eodem. l. ſi fundū.
niſi ex qualitate perſone ⁊ relicti aliud preſumatur.
9 Hic eſt caſus in hac. l. ⁊ per hoc †ſi imperator conce-
c ditᶜ iuriſditionem in quodā caſtro dubitatur vtrum
conceſſio ſit facta comiti illius caſtri vel ſit facta ter
ritorio. Ego in dubio preſumo eſſe factam conceſſio
nem territorio: niſi ex verbis conceſſionis aliud ap-
10 pareat vt ſupra dixi. Quero † vtrumᵈ illa facul-
d tas eundi ſit ſeruitus realis vel perſonalis. De hoc
plene dixi. ff. de ali. ⁊ ciba. le. l. mella. §. ſi.

De dote prelegata. Rubrica.

Quero quid importat dictio pre: dic vt in glo.

1 ☞ Legatum dotis continet id quod actio de dote originaliter contineret.
Exceptio q̄ ex pacto orit̄ tollit dilationem legalem.
Legatū dotis non tollit exceptionē peremptoriam a lege inductam: ⁊ nume. 4.
2 Cōſuetudo de qua in. l. dos a patre intelligit̄ quādo mulier predeccedit.
3 Pactū de dote lucranda habet locū quando matri-monium caſu vel culpa communi ſoluitur.

1 Cum dos. Dotis legatum †con-
tinet id quod actio
de dote originaliter contineret: et exce-
ptio que ex pacto oritur tollit etiam
dilationem legalem. exceptionem vero
peremptoriam que a lege inducitur
tale legatum non perimit. hoc dicit. et
nihil aliud. Not. tex. ibi nam quod ad
miſſum eſt ⁊c. Oppo. ſecundū gloſ
ſam et videtur quod prelegatum do
tis contineat plus quam actio de do-
te vt hac lege. verſi. verum eſt. Solu.
continet plus. ſcilicet in tempore: ſed
non in quantitate. Oppo. inſti. de
le. §. ſed ſi vxori. Solu. ibi legauit
certam quantitatem pro dote hic ve-
ro dotem ſimpliciter legauit quan-
titate non expreſſa. Item opponi-
tur et videtur quod tale pactum qd
vir lucretur dotem propter liberos

a Quero vtrum. an in dubio conceſſio intelligitur
perſonalis. Item adde ſm̄ Bald. Ang. ⁊ Imo. in. l.
qꝛ tale. ſolu. matri. quod vbi tractatur de commiſſio-
ne officij in dubio intelligitur perſonalis l. cuius. C.
de cu. furio. l. antepenul. ⁊ ibi no. ſ. de tutel niſi com-
mitteretur
ſub nomi-
ne dignita
tis. c. quo-
niaʒ Abb.
de offi. de-
leg. l. fordi-
dorū. C. de
excuſ. mu.
lib. x. facit
quod no. ī
l. more. ⁊ in
l. et qꝛ de
iu. om. iud.
quid autē
in reſcri-
ptis. ⁊ iu-
riſditioni-
bus vtrum conueniri poſſint ſucceſſores vide quod
no. per doctores in. l. ſecunda. C. quando li. princ. da.
per cano. in. c. ſignificauerunt de reſcriptis. et adde
his Barto. in conſilio incipien. primo queritur vtrū
iuriſdi. ⁊ imperium ⁊ que not. Bald. in rubri. C. de
priui. do. in quarta columna. ⁊ omnino Bald. in. l. li-
berti liberteqꝫ in decima colūna. de ope. li. ⁊. l. ſi non
ſpeciali in ſecunda columna. C. de teſta. dic quod in
dubio intelligitur priuilegium conceſſum tam perſo
ne quam loco ⁊ quod conceſſio in dubio intelligat̄
realis tenet gloſſ. xxv. queſtione ſecunda. in ſumma.
Specu. in loco hic allega. ⁊ vide Ioan. and. in regu
la priuilegium in mer. ⁊ quod not. glo. in. l. fordidorū.
C. de excu. mu. libro decimo. Bal. autem in. l. fina. de
conſti. princ. tenet contra Bartol. hic in ſi. Bald. in
lege finali. §. ſed ⁊ ſi quis in vigeſimatertia colum-
na. C. communia de le. dicit quod officia ſunt per-
ſonalia in dubio ſcripſi poſt Imol. in l. maritum. ſo-
luto matrimonio. vide Baldum in. l. prima. §. liber-
tatibus. cum ver. ſequen. ad ſi. de cadu. tollen. vbi di-
cit qd ſi baro legat ius colligendi paſſagium eſt ius
reale. ⁊ vide gloſſam in. c. cum veniſſent. de inſti. que
eſt contraria illi que eſt in decre. alleg. ſ. ⁊ eam ſequi
tur Ioan. and. in dicta regula priuilegium ⁊c. adde
an in dubio conceſſio ſit realis vel perſonalis. Pe.
de anchara. conſilio. ccccxviij. And. conſilio. xliiij. li.
ſecundo. Bald. conſilio. ccxv. ⁊. xcvi libro. iij. ⁊ conſi.
cci. lib. iiij. Fed. conſi. lxviij.
b Quā ad ius. ⁊ vide que dixi poſt Bar. in l. ſ. ſ. de
cōſti. prin. vbi late. ⁊ vide no. per Bal. in. l. apud iul.
§. ſi quis alicui. de lega. primo. ⁊ ibi per Imol. ⁊ vide
Imo. in. l. ſi ſic. de verbo. obli. ⁊ no. in. l. iuriſgentium
§. pretor. de pactis.
c Si imperator cōcedit. adde gloſſ. in. l. forma. ff. de
cēſi. qd videtur in dubio realis. ⁊ no. Barto. in. l. con
tinuus. §. ꝙ ſi ab eo. de verbo. obli.
d Quero vtrum. Uide Barto. in. l. inter eos. ſ. de
acqui. re. do. ⁊ in cōſi. incip. queritur an iuriſditio. et
Bal. in. l. ſi. ſ. de conſtitu. prin.

a ⁋Debet valere. an ⁊ quando valeat pactum ſuper dote ⁊ in preiudicium mulieris ſiue mariti. vide late Jmo. in l. ſocer. §. lucius. ſolu. mat. Sequitur in l. pro hereditarijs. C. de here. act. in v. col. vbi dicit quid ſi ſimul omnes perirent. ⁊ vtrum iſtud pactum locum habeat ſimpliciter an ſi decedat cuʒ liberis ex prio matrimonio. et quid in ſtatuto vide paul. de caſt. in l. ij. in princi. ſ. ſol. matri. Et quid in donatione propter nuptias an pactum de ea lucrãda eodem modo intelligatur vide Barto. in l. iij. §. j. de bonis que libe.

b ⁋Debet intelligi. ſʒ quid ſi per pactuʒ vel ſtatutũ maritꝰ debet lucrari dotem vxore predecedẽte. ⁊ vxor legauit dotẽ ſuam alteri an poſſit. dic quod ſic. tex. eſt not. ⁊ quod ibi per gloſſam in l. cum maritus. §. fi. ſ. de pac. do. tu vide Baldũ in l. ſi pro hereditate in v. col. de here. act.

a debet valereª vt l. ij. ſ. de pac. do. et l.
inter ſocerũ. per totã legẽ. Sol. ille ll.
intelliguntꝰ ſm iſtam q habẽt locũ ſi
predeceſſit mulier: ſecꝰ ſi vir: vt hic. et
2 ideo debes ſcire † qđ conſuetudo que
eſt poſita in lege dos a patre. C. ſolu.
matri. ꝙ dos retineatur propter libe-
b ros debet intelligiᵇ qñ predecedit mu-
lier. Sed ſi predecederet vir nulla re-
tẽtio ꝓpter filios fieret: qđ examina-
ui plene in l. poſt dotẽ. ſ. ſolu. matri.
⁋Quarto oppo. ⁊ videtur quod il-
lud pactum quod dicitur de diuortio
ſit iniquum vel ſuperuacuum: nã ini-
quum eſt ſi matrimonium ſolueretur
culpa viri. ſuperuacuum eſt ſi ſolue-
retur culpa mulieris quoniã ipſo iure
debet perdere dotem: vt lege. ij. C. de
3 rep. glo. † fatetur contrariũ ⁊ dicit qđ
illud pactũ habet locum quãdo fit di-
uortium caſu vel ex culpa communi.
⁋Quinto oppo. quod hodie pactũ
de lucrando dotẽ in caſu diuortij non
habeat locum: cum diuortiũ nõ poſſit
c fieri de iure canonicoᶜ vt no. in l. rerũ.
ſupra rerum amota. ⁊ l. diuortio. ſ. de
nego. geſt. gloſſ. fatetur contrarium.
Dicitur hic in ver. impenſe. exceptio
perẽptoria q̃ a lege inducitur non tol
litur per legatũ dotis. Cõtra q imo
legatũ dotis tollit exceptionem com-
pẽſationis que eſt perẽptoria: vt. j. eo.
d l. dote. Solu. ⁊ aduerteᵈ quedam † eſt
4 exceptio peremptoria que anteq̃ in
iudicium deducatur dotẽ minuit ipſo
iure: ⁊ iſta non tollitur per legatum

c ⁋Jure canonico. vide Baldum in l. ſi qua. C. de ſecundis nup.

d ⁋Et aduerte. et quando intelligatur relictum dotis deductis expenſis vide omnino Barto. in l. meuio. de lega ij.

e ⁋Item oppo. iſta glo. eſt ſingu. no. digna. ⁊ vide caſum not. et ſingu in l. fina. C. de donatio. cauſa mortis ⁊ quod no in l. tam his. infra de dona. cau. mor. Andreas barba.

f ⁋Legatũ nõ fuiſſe. ⁊ iſta faciũt. papa cõceſſit reſcripta Tirio de Bononia ⁊ eſt de Padua an valeat. de quo per Spec. in titu. de reſcrip. preſenta. §. communi autẽ. verſi ſed quid ſi dubitetur. facit. l. is verbis. §. fin. de here. inſti. ⁊ latius per barto. in l. demõſtratio falſa. hic alleg.

dotis. ita loquitur hic in ver. impẽſe. quedam eſt ex-
ceptio peremptoria que dotem non minuit ipſo iure
licet actionem poſſit elidere. ⁊ iſta tollitur per do-
tis legatuʒ. vt hac. l. §. j. ⁊ l. dote. j. eodem. ratio appa
ret expreſſa ex ipſa verborum ſignificatione: quia ſi
teſtator legat dotem ſi dos eſt iam minuta ſolum id
quod remanet eſt dos: ſed quando exceptio non mi-
nuit dotem ipſo iure tunc totum eſt dos ⁊ exceptio
per legatum tollitur ⁊ hoc vult dicere iuriſcõſultus.
⁋Vltimo opp. ⁊ videtur ꝙ etiam iſta exceptio im-
penſarum neceſſariarum tollatur. vt. j. e. l. iij. in prin.
⁊ l. meuio. §. j. ſ. de leg. ij. Reſpõdeo hic loquitꝰ quan
do dos legatur ſimpliciter: quia tunc non poteſt de-
beri niſi quatenus erat dos: ſed in cõtrarijs nõ fuit
legata dos ſimpliciter: ſʒ quicq̃d occaſiõe dotis per-
uenit: vnde inſpicitur id quod occaſione dotis per-
uenit non id quod erat in preſenti. videbitis. j. eo. l.
dote. ⁊ l. iij. in prin.
1 ☞ Legatum dotis quando extinguatur.
2 Teſtator legans centum que habet in arca: vel apud
ſe depoſita habet: an valeat legatum ſi centum nõ
reperiuntur.

1 **Adeo autem.** Dotis † legatum extingui-
tur ſi poſtea dos mulieri re-
cte ſoluatur vel res dotales intereant vel ſi ab ini-
tio dos perfecte conſtituta non fuit; ſicut cum lega-
tur corpus quod in rerum natura non eſt. hoc dicit.
⁋Oppo. ꝙ dos non poſſit ſolui cõſtante matrimo-
nio: vt. l. j. C. ſi conſtan. ma. dos ſol. Sol. intellige qđ
hic fuit ſoluta in caſibus permiſſis in l. mutus. §. ma
nente. ſ. de iure dot. ⁊ l. quãuis. ſupra ſolu. matrimo.
e ⁋Item oppo.ᵉ ꝙ licet extinguatur dos non extin-
guitur legatum: vt ſupra de lega. ij. l. cum filius. §. he
res. glo. non ſoluit: quare Dy. dicit quod ibi debitum
non erat extinctum ſed erat in aliam ſpeciem obliga
tionis tranſlatum. hic vero erat omnino extinctum.
2 idem not. ibi. Dicitur hic quod ille † qui legat centuʒ
que in arca habet vel apud ſe depoſita habet ſi non
reperiuntur non valet. Contra hoc videtur caſus in
l. ſi nõ deſignata. C. de fal. cau. adiec. ⁊ l. cum tale. §.
falſam. j. de conditio. ⁊ demonſtra. ⁋In gloſſ. ſunt
due ſolu. vna eſt quod ibi legauit certã ſpeciẽ quan-
titatis dotis in genere: vt puta cẽtum que in dotem
habui. hic vero ſe retulit ad certuʒ corpus: vt decem
que in arca habeo. ideo ſi non reperitur: legatum vi
tiatur: vt. l. ſi ſeruus. §. qui quinq;. ſ. de lega primo. ⁊
eſt vera ſolu. alij vt Rog. dicunt quod id quod dici-
tur in fine eſt verum ſi probetur teſtatorem erraſſe:
ſecus ſi ſcienter. h. d. vt probatur in ll. contrarijs. Vi
deamus an iſta ſol. ſit vera. Et videtur dicere Rog.
eo ipſo quod probatur error falſa cauſa vitiat lega-
tum. Contra: imo debet probare teſtatorem aliter le-
f gaturum non fuiſſeᶠ: vt. l. cum tale. §. falſam. j. de con
ditio. ⁊ demon. ſol. quãdoq; cauſa legãdi nõ eſt obli-
gatoria: tunc illa cauſa non dicitur coherere legato
nec legatum vitiatur niſi probaret teſtatorẽ aliter le-
gaturum non fuiſſe: vt. §. falſam. quandoq; cauſa le-
gandi erat obligatoria: tunc talis cauſa legandi dici
tur inherere legato: ⁊ vitiatur legatum eo ipſo quod
error probatur. ita loquitur dictum Roge. hic. ⁊ l. j.
C. de fal. cau. adiec. le. Secundo videtur qđ Roge.
male dixerit in alio. dicit enim qđ quãdo lego centũ

que in arca habeo in dubio videor magis deſigna- a
re certam quantitatem non corpus certum. contra
hoc videtur. l. ſi ſeruꝰ. §. qui quinq;. ſ. de leg. primo. b
Sed ſi bene reſpicias verba Rog. non retulit ſe ad
legatum centum que in arca habeo: ſed ad legatum
centum que apud me depoſita habeo: vt ex verbis
eius euidẽter apparet ⁊ probatur. ⁋Quero quan-
do teſtator dicit lego centum que apud me depoſita
ſunt vtrum in dubio videatur ſe referre ad quanti-
tatem vel ad corpus. Rog. dicit ad quantitatẽ. Jac.
de are. dicit ad corpus: quia de natura depoſiti eſt
vt certum corpus tradatur: vt. l. lucius. ſ. depoſiti.
ideo ad corpus ſe referat. Oldra. dicit hic in dubio
videtur ſe referre ad quantitatem niſi deſignetur lo
cus vbi ſunt: vt. l. lucius. §. quiſquis. el. ij. ſ. de lega.
a ij. quod ſatis placet mihiª.
1 ☞ Si ex tribus demonſtrationibus vna ſit falſa
alie due vere legatum non vitiatur.

b **Si quisᵇ vxori.** ᶜNota tex. ibi: nam quic
c quid demonſtrate. No-
ta totum tex. de quo feci magnum feſtum in l. demõ
ſtratio. in princi. infra de conditioni. et demonſtra.
1 Pone: † aliquis dicit lego domino Bartoloᵈ Petri
d de ſaxoferrato legum doctori. modo eſt verũ quod
ſum de ſaxoferrato et legum doctor: non tamen ſum
Bartolus Petri. certe ſi due demonſtrationes ſunt
vere: illa falſa demonſtratio non vitiat: vt hic pleniſſi
me dixi in dicta. l. demonſtratio. §. primo. de condi. et
demonſtra. tene menti.
1 ☞ Donatio cauſa mortis magis accedit contractui
quam vltime voluntati.
2 Ratio quare filiuſſamilias poteſt donare cauſa mor
tis ⁊ non teſtari.
3 Dos quod debeat eſſe vbi ſunt onera matrimonij: in
telligitur reſpectu viri non mulieris.
4 Vxor cui fuit per ſocerum dos legata an agere poſ-
ſit vigore. l. ſi conſtante remiſſiue.
5 Quis quando poſſit peti ſe conueniri actione que
non eſt.
6 Actio de dote quod oriatur conſtante matrimonio.
7 Teſtator legãs dotẽ videtꝰ ius dotis legare: ſi quic-
quid peruenit de dote videtur legare quantitatem.
8 Mulier que agit ad dotem legatam per ſocerum
actione ex teſtamento ſi cautio fuit omiſſa pot cõue-
niri actione incerti vt caueat.

Si ſocer. Jſta. l. ponit multos caſus:
ideo eam diuido vobis. pri-
mo loquitur quando teſtator legat dotem
nurui vſq; ad. §. per contrarium. ſecũdo qñ
legat dotẽ viro vſq; ad. §. idem querit. tertio quãdo
legat dotẽ extraneo vſq; ad. §. iulianus: quarto po-
nit caſus communes ad oĩa precedentia dicta vſq;
ad fi. l. Et quelibet particula diuiditur in alias par-
ticulas: ideo gratia breuitatis omitto. Not. text. ibi
quippe ⁊c. ante omnia expediamus glo. ⁋Oppo.
de. l. mortis ſue cauſa. in prin. de dona. inter virum et
vxo. Glo. ſoluit aliud in legato vt hic: aliud in dona-
e tione cauſa mortisᵉ vt ibi. Rationem no. aſſignat gl.
1 † q donatio cauſa mortis magis accedit cõtractui:
ſed legatum eſt mere vltima volũtas: ideo ibi nõ va
let inter virũ ⁊ vxorem. Vide gloſ. que incipit ⁊ ideo
2 cõtra maritũ. ex hoc redditur † ratio quare filiuſſa.

a ⁋Placet mihi. facit. l. ſi ſeruus. ſ. eo. ⁊ hoc ibi ſequitur Pau. de ca. in. §. ſi. cum. l. ſeq.

b ⁋Si quis. ⁊ vide caſum ſi. in l. diuus. ad ſi. j. de fal. quod geminata conditio excuſat quem de falſo. ⁊ vide tex. ſing. in l. cum ſcimus. de agri. ⁊ cenſi. lib. x. vbi geminata cõfeſſio validatꝰ. Andre. barb.

poteſt donare cauſa mortis ⁊ non te-
ſtari: vt plene not. in l. tam is. §. j. j. de
dona. cã mo. Jtẽ opp. glo. de. l. ſed ⁊ ſi
§. ſi nurui. j. de lega. preſtan. Sol. glo. c
Non ob. vt pater ex ſequẽtibus. §. il-
lius legis. ⁋Queritglo. quid ſi filiꝰ
nõ habet coheredes ⁊ hereditas pa-
tris nõ eſt adita per actionẽ perſona-
lem: conſtat qđ nõ poteſt intentare: q
non habet contra quẽ intentet: ſed an
poterit intentare actionem hypothe-
cariam: vel qualiter ſibi ſubuenietur?
Dicit glo. ſibi ſubuenietꝰ ex equitate. l.
ſi is. §. j. de iure do. quam gloſſ. ſigna. d
3 Videre regulam † que ponitur in l. ſi
is. §. j. eſt quod ibi debeat eſſe dos vbi
onera matrimonij ſuſtinentur: ſed re-
gula illa non videtur ſubuenire mu-
lieri ſed marito qui ſuſtinet onera ma
trimonij: ⁊ ita debet intelligi hic gloſ.
ſubuenietur ei. ſcʒ marito referẽdo ſe
ad regulam. ita dicit Jaco. de are. an

c ⁋Si quis vxori. hũc tex. ad vnũ alleg. bar. in l. de etate. j. ix. col. in ver. nũc ad propoſitũ. de mino.

d ⁋Domino Bar. vide caſum de quo Bar. facit magnũ feſtuʒ in l. demõſtratio. §. j. j. de cõdi. ⁊ demõſtra.

et adde quod no. Barto. in l. j. §. fina. j. de appella. in ver. ſuper tertio quero.

e ⁋Cauſa mortis. vtrũ dona. cauſa mor. ſit vltima volũtas. adde Ang. in q. inci. aſtenſis miles. in vj. charta. tu collige bonam doctri. ex no. per Bald. in l. j. C. de donatio. cauſa mor. adde tamẽ caſum in quo magis accidit vltime voluntati quam contractui: in l. j. ⁊ ibi Bal. in iiij. colum. C. de ſecun. nup. ⁊ vide etiam ibi Sali. qui etiam dicit quod inquantum ad originem talis donatio exigit contractuʒ ⁊ olim ſiebat ꝑ ſtip. hodie pacto nudo ſm glo. in l. cum pater. §. meuio. de le. ij. ſed inquantum ad effectum ⁊ preuile. magis aſſimilatur relicto. ita loquitur. d. l. j. de ſecũ. nup. hinc eſt quod ex donatione cauſa mortis tranſit dominium recta via ſicut de legato. tex. eſt ſing. in l. ij. ſ. de pub. item in ea habet locum ius accre. ſicut in legato in l. j. in ſi. C. de cadu. tol. ⁊ ita tollitur cõtraria volũtate ſicut legatum. l. vbi ita donatur. j. de dona. cauſa mor. ſed in hoc differunt quia legatariꝰ poteſt repudiare legatum ſed qui ſemel agnouit donationẽ cauſa mor. nõ poteſt poſtea repudiare: vt not. in l. cum pater. §. ij. de lega. ſecundo ⁊ iſtis adde glo. inſti. de dona. §. j. ⁊ dicit Bal. in l. hac conſultiſſima. in iij. colum. C. qui teſta. fa. poſ. quod ſtatutũ faciens mentionem de vltima voluntate non habet locũ in dona. cauſa mortis. ſecundum Baldum ⁊ Jmolam in l. prima. ſupra de teſtamen. cõtrarium videtur velle Bald. in l. fina. in vltima columna. de ſideicõmiſ. dixi poſt docto. in l. ſecunda. ſupra de le. ſecundo. adde an donatio magis accedat contractui quã vltime voluntati. Baldum. conſilio. cj. et conſilio. clxij. ⁊ centeſimoſexageſimoſexto. vbi an vſurariꝰ poſſit cauſa mortis donare.

a ¶ Sol. q̃dã. ⁊ illũ tex. no. hic allegat: qꝛ eſt ſing. ⁊ vide caſuȝ i l. optimã. C. de ꝯhẽ. ⁊ cõmit. ſti. and. barb. ¶ Solu. quedã ⁊c. hic videtᷣ ſing. obſtare tex. in. l. ij. C. de pac. cũ ſi. pro quo ibi vide Fulg. itẽ cõtra Bar. videtᷣ caſus in. l. cum putarẽ. ⁊ ibi doc. fami. erciſ. l. titiꝰ. vbi docto. tangũt de verbo. obvliga.

Andreas Pomate.

b ¶ Si vero actio nũquam fuit nata. cum Bar. tenet Rapha. et moder. i. l. ſi titiꝰ. hic alleg. Are. in. §. q̃daȝ. in. ij. colũ. ver. aduertatis tñ. in ſi. inſtit. de act. Alexã. ꝯſi. cxxxvj. incipien. in cã ⁊ q̃one. in. ij. volu. contra tamẽ Bart. tenet Alexã. ⁊ Are. in. d. l. ſi titius.

c ¶ Doctores fuerũt. ⁊ vide bar. in ſimili in l. oẽs popu li. ff. de iuſti. ⁊ iure. nec imperator põt ſi vellet niſi eſſet iuſta cauſa vt de qꝺ not. in. c. j. de nat. feu. in vſi. feud. et quod not. i l. ceſar. de priuile. andre. barb.

4 autem † vxor poſſit agere ex vigore. l. ſi conſtante. ſ. ſoluto matrimonio. dic vt ibi plene examinaui in materia de repetentibus dotem ⁊ ibi in. viij. queſtione ſecunde partis principalis allegaui hanc gloſſam. 5 ¶ Pro † declaratione induco in ar. hanc legem qꝛ primo hic videtur caſus qꝺ quis non poteſt pati ſe conueniri actione que non competebat: vt hic in prin. nam video: teſtator non poteſt grauare heredem vt ipſe conueniatur actione que non eſt. In contrarium videtur caſus in. l. iulia. §. quantum autẽ ſupra ad exhib. a Sol. quedamᵃ eſt actio que ſemel fuit nata: licet ſit extincta: ⁊ iſta actione bene poteſt pati quis ſe cõueniri ⁊ procedit iudiciuȝ licet appareat actio extincta. ita loquitur. §. quantum autem. 1 b Si vero actio nunq̃ fuit nataᵇ tunc quis non poteſt pati ſe conueniri: ⁊ ſi appareat non eſſe natam iudiciũ nõ procedit: vt hic in princ. niſi actio pendente iudicio debeat oriri. vt. l. ſi titiꝰ. 1 infra de verbo. obliga. ⁊ ibi latius dixi. 6 ¶ Secundo ſcitis † quod quedam glo. dicunt quod actio de dote oritur conſtante matrimonio. Alij dicũt tantum ſoluto matrimonio: vt no. in. l. iuriſgentium. §. vt pura poſt diuortium. ſupra de pact. ⁊ not. ſ. eodem. l. pater. Hic tamen eſt caſus quod non oritur conſtante matrimonio: ibi quippe nupta eſt. dixi plene in. l. ſi conſtante. §. j. 1 ſupra ſoluto matrimonio. 7 ¶ † Quero quid in dubio? Reſpõdeo. in dubio verba teſtatoris ſunt inſpicienda aut legauit dotem ſimpliciter: et videtur legare ius actionis de dote: vt infra. l. 1 proxima. in fine aut legauit quicquid peruenit de dote: ⁊ videtᷣ legare quãtitatem. l. meuio. §. a me. ſ. de legatis ſecũdo. ſ l. proxima. in prin. 8 ¶ † Quero: dicitur hic quod mulier debet cauere. q̃d ſi cautio iſta fuiſſet omiſſa? Reſpondeo: poteſt mulier conueniri actiõe icerti vt caueat vel repetet qꝺ datum eſt: vt. l. quod ſi nulla. ſ. de lega. j. ⁊ l. qui exceptionem. §. ſi pars ſ. de condictio. indebiti. ⁊ melius in. l. ſi quis cum a fideicommiſſario. eodem titulo. tene menti que ſupra dixi.

1 Actio de dote quomodo ſuperſit quando dos ſit ſoluta viro. 1

Per contrarium.

Quero de ratione diuerſitatis inter peculium legatum liberto ⁊ dotem legatam marito. Reſpondeo actio de dote procedit ex contractu: et ideo licet heredes ſoceri deſierint habere: obligatio ex contractu remanet: ſed obligatio de peculio habet inſtar realis actionis: vt. l. queſitũ. in princ. ſ. de pecu. Si ergo deſijt habere peculium: deſinit teneri illa actione de peculio: ſicut in pupillo qui ſine ſui culpa deſijt rẽ poſſidere: vt. l. ſi a bonefidei. ſ. de rei ven. Dicitur hic ꝙ cõuenitᷣ ſeruus nõ heres. Cõtra: imo heres vt. l. ij. C. an ſeruus ex ſuo facto. Tres ſolu. ſunt in gl. Una eſt qꝺ libertus cõuenitᷣ ſcȝ in effectu ſed heres principaliter. Iſta ſolu. reprobatur in ſi. glo. quia ſm hoc non eſſet differẽtia inter peculiũ ⁊ dotem. Soluit glo. ſecundo modo ⁊ nil valet. Ultimo ſoluit ⁊ bene vt in ea patet: ⁊ rationem huius ſolu. glo. ponit in. l. contraria: qꝛ quando libertas directo datur heredi culpa non potuit imputari: quia nullo tempore potuit retinere peculiuᷣ: ſed quãdo per fideicommiſſum poteſt imputari culpa: quia nõ potuit manumittere nec peculium dare donec creditoribus ſatiſfieret. ¶ Ultimo † dicitur hic qꝺ lȝ dos ſit ſoluta viro adhuc actio de dote ſupereſt. iſtud dictum debes intelligere qñ matrimoniũ fuit poſtea ſolutũ inter vxorẽ ⁊ virum eius: alias non periret: vt in prin. huius legis vel ſi ponis conſtante matrimonio debes exponere actio de dote id eſt ſpes actiõis de dote: alias non procederet.

1 Si debitor ſoluat creditori creditoris ſui an extinguatur obligatio. quod no.

Idem iulianus.

Oppo. quod ſolutione facta alteri actio competens marito perimi non poterat vt. l. ſi ſtichum. §. fina. infra de nouatio. Breuiter ergo dico quod hic ſoluitur alteri qui ab ipſo marito dotem repetere poſſet: ſicut ſi creditori mariti ſolueret. vel dic quod hic fuit legata dos marito pro muliere vnde merito poteſt mulieri ſolui. ¶ Ultimo not. † ex iſto. §. quod ſi debitor ſoluat creditori ſui creditoris extinguitur obligatio. contrarium not. in. l. ſolutum. §. ſolutam. ſ. de pig. act. pro hoc eſt glo. in. l. ſi cum militi. de cõpenſa. ⁊ in. l. ſi opera. de doli exce. ⁊ inſti. qui. mo. tol. obliga. in princip.

1 Stante ſtatuto quod maſſarij cõis nullã pecuniam poſſint ſoluere abſq; detractione. vj. denariorum pro libra ſi conducti fuerint doctores pro certo ſalario abſq; aliqua deductione qualiter illis ſit conſultum ſi maſſarij velint ſeruare ſtatutum.

Idem querit.

Hec eſt tertia pars. oppo. infra ad legem falcidiaȝ cũ dotem. vbi eſt tex. in contrarium. ſolu. falcidia non detrahitᷣ reſpectu finalis effectus: ſed ab initio ſic: vnde illa ſm iſtam debet intelligi. ¶ Quero dicitᷣ hic commoda repreſentationis in hoc legato ſic obſeruentur. quero quid ſi non ſit dictum an ſi dos ipſi mulieri prelegaretur defalcaretᷣ cõmodum repreſentationis. Quidã dicunt qꝺ non: vt. l. ſi vſufructus. §. j. ſ. ad. l. falci. ⁊ d. l. cum dotem. Cõtrariũ determinat glo. ⁊ bene. per. l. j. §. ſi quis creditori. ad. l. falcid. exemplum ponit gloſſ. ¶ Ultimo † iſta. l. eſt bona ad vnam queſtionẽ que fuit de facto. doctores fuerũtᶜ c

a conductiᵃ ab iſto communi pro certo ſalario abſq; deductione alicuius gabelle. demum erat aliud ſtatutum qꝺ maſſarij cõmunis nullã pecuniã poſſunt ſoluere niſi detraxerint vj. denarios pro libra: querebatur an a doctoribus debeat detrahi. Determinatum fuit qꝺ maſſarij debeãt detrahere: ſed doctores contra cõmune in eo qꝺ eis detrahetur habent actionem. ⁊ hoc probatur per hunc tex. licet non fuerit allegatus. ⁊ per. §. ſed ⁊ marito. ſ. ea. l. vnde deuẽtum fuit quod illud quod pro gabella deducebatur iterũ ſoluebatur cum deductione gabelle donec gabella ad nihilum deueniebat.

Iulianus querit.

Iſtud qꝺ in hoc. §. dicitur quod mulier cui legata eſt dos non patitur falcidiaȝ: intelligo qñ ſoluto matrimonio fuit legata: qꝛ erat ſibi debita: ſecus ſi adhuc debita non eſſet: vt. ſ. proxi. §.

Sed et marito.

Facit ad id quod dixit ſupra proxi. §. ⁊ in. §. ideȝ querit.

1 Fundus ⁊ eſtimatio ſi legatur vni ⁊ eidẽ vtrũq; legatum concurrere poteſt.

Mela ſcribit.

Hic eſt nouus. §. ⁊ ſibi neſcirem dare concordantiaȝ aliquam ideo tene menti. ¶ Quero hic vtrum fundus fuerit datus in dotem eſtimatus vel ineſtimatus. Quidam intelligunt de fundo dato in dotẽ ineſtimato: ſed hoc non placet gloſ. quia ſecũdum hoc nullum eſſet legatum: quia fundus ineſtimatus debet reddi incontinenti. vt in. §. exactio. C. de rei vxo. actio. ⁊ ſic nullum commodum ꝯtineret. licet aliter glo. in. l. diuortio. §. interdum. ſupra ſoluto matrimonio. et ibi reprobaui. vnde gloſſ. dicit quod fuit datus eſtimatus: an ſit verum infra dicam. ¶ Sed retenta illa lec. quero que eſt ratio huius. §. Dicit gloſ. ne circa eandem rem concurrant due cauſe lucratiue. ⁊ iſta ratio colligitur ex. ll. allegatis in ſe. gloſſ. ſcȝ in. l. meuius. in prin. ſ. de lega. ij. ⁊ l. plane. §. j. ⁊ ſecundo. ſ. de lega. j. Sed hoc non videtur aliquid dictũ: nam quando fundus datur in dotem eſtimatus non b eſt in dote fundus ſed pecunia:ᵇ vt lege quoties. ſupra de iure do. et. l. ſi inter virum. C. de iure do. Sed 1 quando † vni ⁊ eidẽ legatur fundus ⁊ eſtimatio fundi vtrumq; legatum poteſt concurrere: vt. l. fundum ſ. de dona. Nota per Dynum in capitulo bona fides in fine. extra de regu. iur. libro. vj. ⁊ ſic mulier haberet vtrumq; quod puto veriſſimum. de hoc eſt gloſ. notabi. in. l. licinius locuſta. in princip. ſ. de lega. ij. et ibi dixi me dicturum hic. quomodo ergo reſpõdemꝰ ad hanc. l. Reſpondeo duobus modis. Primo qꝺ dicamus hunc fundum datum in dotem ineſtimatum qñ fundus erat in dotem non quantitas: ⁊ hoc appa ret ex textu. qui dicit non bis ſed ſemel deberi fundũ non dicit eſtimationem fundi: ſi tu dicis ſecundum hoc legatum non valebat cum non haberet commodum. Reſpondeo pone tali modo quod valet: quia ex pacto fundus non debebat incontinenti reſtitui. Secundo modo reſpondeo etiam ſuſtinendo Gloſ. qꝺ hic fuit datus eſtimatus. Tertio eſt dicendum ꝙ primum legatum fuit factum expreſſe contemplatione dotis ⁊ pro dote: ⁊ poſtea dos fuit legata ſimpliciter. vnde cum ob eandem cauſam ſit factum non debetur niſi ſemel. vt. l. lucius. §. impuberem. ſ. de leg. ij. ⁊ l. alimenta. §. baſilice. de ali. ⁊ ciba. leg. tene menti: qꝛ vtilia ſunt.

a ¶ Fuerunt conducti. Adde. q. quã in ſiᷣ ponit bar. in. l. neſennius. §. ſi. in prin. ad. l. fal.

b ¶ Mela ſcribit. Sed pecunia. no. qñ relinquitᷣ fundus dotalis an debeatur eſtimatio ⁊ fundus adde Bar. in. l. plane. §. j. de leg. j.

Idem mela.

Oppo. ⁊ videtᷣ quod non tenetur ſtare colono: vt. l. nihil. §. fin. ſ. de leg. j. cum ſi. Dicunt quidam ſpeciale in dote. dic vt plene dixi in. l. ſi filio. §. ſi. ſ. ſolu. mat.

1 Mulier eatenus onere fideicommiſſi grauari poteſt quatenus legatum dotis excedit quantitatem.

2 In fideicommiſſo vniuerſali non venit quod quis extra iudicium defuncti percepit.

3 Dotis quantitate legata videtᷣ legatũ id in quo dos erat minuta propter impenſas.

4 Prelegatum factum vxori quod in dubio non videtur factum animo compenſandi.

Cum quis.

Supra locutꝰ eſt iuriſcõſultus de plegato dotis. hic vero loquitᷣ de fideicõmiſſo quo grauatᷣ mulier cui dos eſt prelegata ſiue legetur dos mulieri ſiue aliud p ea. Eatenus † põt onere fi- 1 deicõmiſſi grauari quatenus relictũ dotis quantitatẽ excedit. h. d. ſm Dy. 2 No. qꝺ dixi in ſummario. ſcꝺo no. † qꝺ in fideicõmiſſo vniuerſali nõ venit id qꝺ quis ex iudicio defuncti nõ pcepit: vt hic in ver. nam ⁊ ſi quis. Dicitᷣ hic ꝙ fuit prelegata dos. vnde videtᷣ legatũ id in quo erat minuta dos ppter impẽſas. Cõtra de. l. j. ſ. e. ꝟ. impẽſe ⁊c. ſo. ibi 3 fuit legata dos ſimplr: hic ꝟo † fuit legata quantitas: vel fuit dictũ quicq̃d ad me peruenerit. vt. l. meuio. §. a me. de le. ij. Dicitur hicᶜ ſi tamen hoc ani- c 4 mo ⁊c. quero † quid in dubio? an videtur relictum animo compenſandi cum vxore? Caſus eſt quod non niſi exprimatur in. l. j. §. ſciendum. C. de rei vxo. act. ⁊ l. creditorem. ſ. de legatᷣ. ij. facit id quod dixi in. l. ſi cum dotem. §. ſi pater. ſ. ſol. ma.

c ¶ Dicitur hic. ⁊ facit iſte ꝟ. nam ⁊ ſi q̃s ad q. Comes cõceſſit militi caſtellanis. cũ quita oĩm obuẽtionum. Queritur cum q̃dam debeant amittere bona: quia offenderunt comitẽ an caſtellanꝰ de illis bonis debeat hr̃e quartã p bal. in c. j. de cap. q̇ cu. vẽ. refert Old. determinaſſe ꝙ nõ ſȝ ſi pene deſcẽderẽt ex delictis inter alios cõmiſſis ñ in comiteȝ bñ deberet hr̃e ⁊ ita ſequitᷣ Bal. ibi Adde ꝙ Old. ita determinauit ꝯſi. cxliiij.

Grauari vniuerſalr̃ qꝺ ſibi relictũ eſt quando quis poſſit.

Mulier.

Non ſummatur: quia iſte. §. comprehenditur ſub precedenti ſummario. et verſi. perinde. ⁊ eſt not. ⁊ ideo menti tenes-

a ¶ Quero quid ſi. Et not. de iſta dictione preter: ſu‑pra ⁊ vltra ſi legentur. x. preter fundū debetur vtiqꝫ. 2
quid de dictione ſuper. vide tex. in. c. fina. de ordi. co. a
vbi ponitur pro de ⁊ notat rei ſubſtantiam. c. ſuper
literis. de reſti. ſpol. alibi bo. gradum vide. c. ſolite. b
de ma. et obe. q̄n̄qꝫ exponit̄ ꝓpter in auten. de nu. §. ſi autem tutela col. la. iiij. Andre. barb.
Andreas Pomate.
b ¶ Sz q̄d ſi dixit lego cētum. et de iſtis dictionib' vide Ja‑ 1 ſon. in lege actione. de 2 tranſacti. ⁊ in. l. ſi eū. 1 §. iniuriarū. ff. ſi q̄s cautio. Oldra. conſil. xlix. ꝑ Roma. conſil. cxxxiiij. in vlti. col. in dubio ⁊ de dictione preter. vide tex. in. l. ſi ita legatum. in prin. ff. de lega. j. 1

dus. ¶ Opp. ad iſtū finē. de. l. q̄d his verbis. ſ. de lega. iij. reſpōdet glo. hoc eſt ſpeciale ex cōiectrurata voluntate defuncti: q2 reliquit pro debito. vnde videt̄ voluiſſe q̄d quicquid habuit vl c tra debitū reſtituat cū fructibus. q̄d tene mēti. ¶ Oppo. cōtra hanc † legē 1 q̄d quis poſſit grauari vltra quam eſt ſibi relictum: vt. l. imperator. §. j. ſ. de lega. ij. ſol. diſtingue aut legat̄ quanti tas a legatario quātitatis. aut quan‑titas a legatario ſpeciei: aut ſpecies a legatario quantitatis vel ſpecies a le‑gatario ſpeciei: vt colligitur ex text. in d. l. imperator. §. j.

☞ Verbum amplius nō inducit re‑petitionem niſi addatur eo vel hoc.
Legans vxori centum preter vt ſupra vel vltra dotem videtur legare dotē.

Qui ita. Opp. † ꝙ verbū am‑plius niſi dicat̄ hoc am‑plius vel eo amplius nō inducit repetitionem: vt d l. ſi ſeruus. §. ſi ita ſcriptum. ſ. de leg. j.

c ¶ Qui ita. vltra dotē. Adde Ange. conſi. ccxciij.
d And. poma. ¶ Cū ſcriptū. vide Bald. pro iſta. l. conſi. ccxj. in. l. pater. ver. pone per ordinē. vide Alex. conſi. xxxij. in fi. in. iiij. volu.
* Pro cōcor. Aduerte ꝙ ꝓmittēs indēnitatē etiā ſi re‑1 nuntiet beneficio de fideiuſſoribus pōt petere prius excuti principalē. ita Bar. in. l. quero. ff. loca. i. l. vnde queritur. per illū tex. ff. cōmo. in. l. j. C. de cōue. fiſc. de 2 bi. li. x. per illum tex. vbi do. Alex. in addi. ad Bart. q̇ allegat ſibi contrarium in hac. l. pater. Tu dic ſaluā‑4 do Bar. vt per Bal. in. l. ſi pro ea. in. x. q. C. man. vbi Bal. dicit q̄d quando promittitur per fideiuſſorem creditori ⁊ procedat prima opinio per not. in. l. fi. ff. ſi 6 cer. pe. in. l. ſi ſtipulatus. §. fi. ff. de ver. obli. ⁊. d. l. j. per Bar. in. d. l. quero. Si vero reus promittat fideiuſſo * ri de conſeruando ipſum indēnem ⁊ tunc procedat ſe‑cunda opi. ⁊ fuit de mente Bart. in predictis locis. Vel aliter poſſet ſolui ꝑ diuerſa tempora vt etiam ex mente Bar. apparet: ⁊ ex forma promiſſionis.
e ¶ Suſcipere iudiciū. fideiuſſor indēnitatis cogit̄ ſu‑ſcipere iudicium quod non reperies alibi: alibi dici‑tur quod talis promittens etiam iure iſto habet be‑neficium excuſſionis ſecundum Barto. ⁊ q̄d ibi dixi in. l. quero. ſ. lo. q̄d no. vide tū q̄d not. Barto. j. e. l. an autem promiſſio iſta contineat fructus vel intereſſe 1 Vide Bald. in. l. ij. C. de ſenten. que ſine cer. quanti. nam paria ſunt promittere indemnitatem ⁊ promit‑ e tere defenſionem.

Duc ſunt opiniones in gloſſ. vlt'ma eſt vera ⁊ exami‑na: vt dixi in contrario. ¶ † Quero quid ſi[a] teſtator dicat lego vxori centum preter dotem: an videatur le‑gata dos. Certe ſic: vt. l. ſeio. §. vxori. ſ. de annu. lega. ¶ Sed quid ſi dixi lego centum[b] ſupra dotem an vi‑deatur dos legata. dicit Jaco. de are. ꝙ videtur le‑gata dos: q2 verbum ſupra: includit dotem ſicut ver‑bum amplius. alleg. ſ. ſolu. matri. l. diuortio. ver. itē ſi locatio. ⁊. l. ſi vno. §. penul. ſ. loca. ⁊ eſt caſus cū gl. j. eodem titulo. l. ſeia. ¶ Sed quid ſi dixit lego cen‑tum vltra dotem[c] an videatur legare dotem: dicit Ja‑co. de are. quod ſic. vt. l. ſi vltra. C. de fideiuſ. hoc po‑nit Jaco. de are. hic. ⁊. l. qui bona. §. ſi quis quia. j. de damno infe.

Dum bulgari. Oppo. ſ. de leg. j. l. talis. in prin. ſol. ſpeciale eſt in legato dotis. ⁊ eſt ratio q2 le‑gatum ad dotem refertur. al's legatum ef‑ficeretur inutile. ita dicit glo. ⁊ bene.

Dote prelegata. Opponitur. ſ. de lega. ij. l. me‑uio. §. j. Gl. nō ſol. ſz ibi apparet ſol. q2 debe‑mus intelligere q̄n legauit dotē ſimplr: ſe‑cus ſi legauit q̇cquid ad eū perueniet: q2 tūc nō dedu‑ceret impēſas neceſſarias vt ibi dicitur in tex. ⁊ vidi‑ſtis. ſ. eo. l. iij.

☞ Legatū alternatiuū in corpore q̄d non reperit̄ in 1 rerū natura ⁊ in pecunia: vz in pecunia.

Cum ſcriptum. [d] Si legatur ali‑q̄d pro dote ad‑iecta certa q̄titate ſiue dos fuerit nulla ſi‑ue minor tz legatū. h. d. ¶ Not. text. in fine. 1 † quando legat̄ corpus quod non eſt in rerū natura ⁊ pecunia alternatiue: valet legatū in pecūia. ¶ Op‑po. de. l. j. §. adeo. ſ. eo. Sol. ibi fuit relicta dos nō ad‑iecta certa quātitate. hic vero fuit expreſſa certa quā‑titas.

☞ Promittens indēnitatē intelligitur promittere 1 defendendo: ⁊ tenetur iudicium ſuſcipere lz nō coga‑tur. nume. 3.
2 Actio de dote q̄d nata ſit cōſtante matrimonio: lz agi non poſſit.
4 Vxor quando heres ſoceri non eſt ſoluendo pro lega‑to dotis eidem facto poteſt agere contra maritum: ⁊ qua actione.
6 Hypothecaria intētata q̄d veniant etiam nomina de‑bitorum.

* Pater. Jſta lex vr̄ aliquātulū intrica‑ta ſz in veritate nō eſt. ꝑmo po‑nit vnū dictū vulgare. ſcd̄o circa illd̄ for‑mat ſeptē. q. ꝑ ordinē. ſcd̄a ibi: ſz ſi ꝑuſq̄. tertia ibi: q̄d ſi ratū. quarta ibi: ꝙ ſi to‑tam. quinta ibi: ſz ſi priuſq̄. ſexta ibi: ſi forte. ſeptima ibi quid ergo. ¶ Op. ꝑ ordinē ad quālibet partem. ⁊ primo ad primam partem. d2 hic q̄d heredi dz cauere de indēnitate. Contra imo debet cauere q̄d heredem defendet nō de indēnitate: vt. l. ij. poſt prin. ſ. e. Solu. 1 fateor † q̄d idem eſt dicere de defendendo ⁊ ꝓmittere de indēnitate. imo qui indēnitatē promittit cogitur ſuſpicere iudicium[e] vt hac. l. in princi. cōiuncto verſi. quod ſi ratū: ⁊ coniuncta. l. ij. poſt prin. ſ. e. ⁊ hoc ſen‑tit Jac.

ſ tit Jacob. de are.[a] facit ad hoc. l. ij. C. de in lib. dan. tu. a facit. l. ſi quid poſſeſſor. in ꝑn. ſ. de peti. here. ⁊ hec te‑ne mēti: q2 nō repies alibi ita bene. Ad ſcd̄am partē opp. d2 hic ꝙ mulier dotem recuperauit. Contra mu‑lier conſtante matrimonio non poteſt dotem recupe‑rare: vt. l. in rebus. §. omnis. C. de iure dotiū. Quare Rog. dicit hic q̄d matrimonium eſt ſolutū: ſed iſtud eſt diuinare cōtra mentē. l. nr̄e. vel dicit Roge. dic q̄d vir vergebat ad inopiā. Hāc ſol. gl. reprobat in. l. ſi cō‑ſtante. in prin. ſolu. ma. Tū iſtā ſuſtinui: dic vt ibi dixi. Alij vt Jaco. de aret. dicunt ꝙ hic matrimonium vr̄ eſſe ſolutum reſpectu ſoceri defuncti: vt. l. cum hic ſta‑tus. §. ſi ſocer. ſ. de do. inter vi. ⁊ vxo. Sed hoc eſt con‑tra. l. ij. in prin. ſ. eo. ibi quippe nupta eſt. Alij vt Azo: dicunt quod hec mulier de facto dotem recuperauit que ſibi fuit per heredes ſoluta: quia de iure recupe‑rare non poterat. hanc ſolutionem Azo. puto veram: ⁊ intelligo ꝙ vxori fuit ſoluta in caſibus in quibus poſuit: vt. l. mutus. §. manente. ſ. de iure do. ⁊. l. quā‑
2 uis. ſ. ſol. ma. Alij vt Jo. dicunt † quod actio de dote committitur matrimonio cōſtāte: vt. l. ſi cōſtante. §. j. ſ. ſol. ma. ad illum. §. glo. reſpōdet dupliciter. ⁊ ſic ha‑bes duas lectu. in illo. §. quas ibi examinaui. Durum eſt omnino cōtra ſtimulū calcitrare: q2 actione de do‑te conſtāte matrimonio nō ager: vt. l. ij. poſt prin. ſ. eo. ibi quippe nupta ⁊c. quare tene lec. Azo. ⁊ lect. Rog.
b intelligendo[b] q̄d vergat ad inopiam quas lec. exami‑naui plene in. l. ſi cōſtāte. §. j. ſol. ma. Jtem opp. quod ſolu. facta mulieri non debet nocere viro: vt. l. ſtichū. §. fi. j. de noua. et. l. fi. §. fi. in prin. j. de ver. obl. Sol. hic non ſoluitur prorſus alij perſone: ſed magis vr̄ ſolutū creditori creditoris vt dictum fuit in. l. ij. §. idem iul. querit. ſ. eodem. ¶ Venio ad verſ. ſed ſi lex falcid. ⁊ oppo. quod non debeat detrahi filio: quia per fa. erc. act. hoc conſequitur vt debitum: vt. l. ſi filia. §. primo. ſ. fa. er. Rog. dicit ꝙ hic mr̄imoniū erat ſolutum, ſol‑ue verſus. Jdem ſi conſtante matrimonio: tū hic age‑bat actione ex teſtō: vt. l. ij. §. idem iul. ſ. eo. ¶ Oppo. ad ver. quod ſi ratum. ⁊ vr̄ quod nō debeat defende‑re imo ſufficit quod preſtet indēnitatem ex forma ſti‑
3 pulatiōis: vt. ſ. e. l. in prin. ſol. iſte ſtipulationes † idem importat vt dixi. an autem poſſit preciſe cogi agere ad defendendum. Dic vt. l. ſed ⁊ he. §. pretor. ſ. de ꝓ‑cu. veritas tū eſt quod lz ad defendendū teneat̄: ⁊ ad ſuſcipiendum iudiciū in ſe tū non ꝑciſe cogat̄: dic vt ibi. ¶ Venio ad ver. q̄d ſi totā. d2 hic ꝙ actio iudica‑ti dat̄ cōtra heredem in eo q̄d retinuit iure fal. cōtra imo datur inſolidū: vt. l. ſi actor. ⁊. l. ſi ꝓcu. ſ. de ꝓcur. Dicit glo. ⁊ bene hic reſpicit finem: q2 ſi ſolueret inſo‑lidum heres: reuerteretur ꝯtra maritū in ea parte q̄ fuit ſibi ſoluta. ¶ Querit gl. q̇d ſi fuit cautum: Dicit gl. tūc marit' poſſet ꝯueniri inſolidū. vel alr̄ ſi eēt cau‑tū poſſet ꝯueniri inſolidū ſi fuit pn̄s tꝑe ſtipulatiōis ſed hoc nō plz glo. per. l. ſi ꝓcu. in fi. de ꝓcur. ſed Dyn. ibi negat dari actionem in dominū ex ſtipulatiōe in‑terpoſita ꝑ ꝓcuratorē. ſed ex ſtipulatione interpoſita per ſeipſum non negat quin actio det̄. alij vt Jac. de ra. rn̄dent ad. q. quod ſi eſſet cautū animo nouandi non poſſet poſtea conueniri: vt. l. delegare. j. de noua.
c ¶ Venio ad verſi. ſed ſi prius[c]. hic dicitur quod q̄n ipſe vellet agere fa. er. non poſſet incontinenti dotem conſequi ꝯtra. ſ. fa. er. l. ſi filia. §. j. Glo. dicit. intellige

¶ Ja. de are. add̄ bal. i. l. cū tibi. C. de euī. ⁊ de natura fideiuſſiōis ē q̄d fideiuſſor ſeruet̄ indēnis bal. ī. l. ꝯſti. C. de vſur. ⁊ vid̄ bal. in ru. C. de ꝓ. ſi. i. vij. q. ⁊ no. ꝙ ſi‑cut filius mortuo p̄re pōt accipere dotē vxoris ſiue ca‑uēdo h̄rdib' de ꝯſeruādo eos idēnes vt hic. iſtud eſt ēt verū in p̄re nepotꝭ ſi viuo co data fuit dos. C. de rei vx. act. l. vnica. §. cū ꝙ ſtipula‑tu. ⁊ ibi bal. ī fi. ⁊. l. ſi fi‑lia. §. hoc ampli'. ff. fa. erciſ.
¶ Rog intelligēdo. ⁊ facit iſte tex. ad. q. ſi marit' egit ad rē dota lē ꝯſtā. ma. ⁊ ſuccubuit an ſolu. mat. vxori agēti obſter excep. rei iu. de q̄ ꝑ bal. in. l. doce. ī fi. C. de rei ven.
¶ Sz ſi ꝑ'. ad iſta vid̄ gl. ⁊ bar. in l. ſi marit'. ⁊ ꝙ ibi di‑xi fa. erciſ.

q̄d hic matrimonium erat ſolutū. ſed ſi conſtaret ita quod vir ſuſtineret one‑ra matrimonij: tunc incontinenti dotē recuperabit. ¶ Quero: quid ad ꝓpo‑ſitum: nonne ſol. ma. vir vxorem debe‑ret alere intra annum: vt no. in. §. exa‑ctio. C. de rei vxo. act. Dicunt doc. intel‑lige q̄d hic erat caſus in quo non debe‑bat alere. ⁊ ideo ſi aliquod lucrū erat medij temporis debet eſſe heredis ſi‑cut quod lucratur ex pacto: vt. l. ij. C. fami. erciſ. Videte. credo quod iſte le‑ges hodie ſint correcte. q2 omne lucrū b quod venit ex dote vel ex eius occaſio‑ne eſt aduentitium. ⁊ debet reddi filio: non autem debet eſſe heredum p̄ris. vt. l. j. C. de bon. que libe. Sed de iure antiquo eſſet diſtinguendum: aut ma‑ritus ab heredibus patris petit actio‑ne ex teſtamento ⁊ incontinenti poteſt vt hic. aut actione fami. erciſc. ⁊ idem ſi matrimonium conſtabat: vt. ſ. eo. l. ij. §. idem querit. ⁊. l. ſi filia. §. j. ſ. fami. erciſ. aut matrimonium erat ſolutum: ⁊ tunc aut vir alimentabat vxorem ſe‑cundū quod no. in. §. exactio. ⁊ idem vt hic ⁊. l. ij. §. idem iul. ſ. eodem. aut eam non alimentabat: ⁊ tunc non poteſt in‑continenti agere: vt hic in fi. ſed hodie c ſecus: vt dixi. ¶ Venio ad verſiculum ſi forte. dixi hic quod debet ſubueniri heredi: quero qua actiōe conuenitur. Reſpon. condictione incerti: vt in gloſ. ¶ Venio ad verſiculum quid ergo: di‑4 citur hic quod † ſi heres ſoceri nō erat ſoluēdo poteſt agere contra maritū. quero qua actione. Tex. hic dicit vtili actione: et ſatis hoc placet mihi: ⁊ ha‑bet multa remedia. Primo habendo ratum in ſubſidium: ⁊ ageret actione mandati vel nego. geſt. argumen. eius quod nota. ſupra eodem. l. ij. §. idē iul. querit. Jtem cum mulier habeat obli‑gata oīa bona ſoceri: ⁊ ſocer habeat conditionem incerti: contra heredes ſoceri illam conditionem incerti vtilē 5 poſſet intentare vxor: vt. l. nomen. C. q̄ res pigno. ob. poſ. Tamen † poſſet du‑bitari. quia gloſſ. videtur dubitare an veniant nomina in tacita hypotheca vt lege heredem. codice de heredit. actio. tamen veritas eſt quod veniūt: poſſet ēt hr̄e actionē de dote ex eq̇tate hui'. l. ⁊. l. fi. ſ. de eo ꝑ quem factū erit.

v Jr vxori. Licet manci‑pia morian‑

* Pro concordia. ¶ Aduerte ſi mulier adhibet aliquē
ad ſtipulandum dotem reddi in vnum caſum tantū:
tunc ſemper videtur adhibitus animo donandi. Ita
intelligitur Bartol. in l. cum maritus. §. fina. ff. de pa
ctis dot. in op. ⁊ in l. que dotis. ff. ſoluto matrimonio.
Contrari⁹ allegatur in d. l. que dotis. per Alexan. in hac l. ſeia. maxime in ſummario. Soluit. d. Alexan. ꝙ in dicto. c. cum maritus. conſtabat de mē te donandi. alia ſol. poſſet dari per illa verba in vnum caſum tantū: quia ita non loquitur Bart. in hac l. ſeia. vel aliter poſſet ſolui ex verbis Bartol. ibidem.

tur eſtimatio eorum certa legata de-
betur. h. d. ¶ Op. imo videtur quod
mortuis mancipiis eſtimatio non de-
beatur: vt. l. quidam. §. ſi tibi. ſ. de leg.
i. ad idem. l. titie. §. ſi. eo. ti. ſol. hic loqui
tur qñ legatur certa quantitas ꝓ pre-
tio ſerui: ſecus ſi ſerui pretium legaret
quantitate non expreſſa: vt ibi ⁊ hoc
forte voluit dicere ro. qui dicit certaꝫ.
¶ Item opp. ⁊ videtur qꝺ teneantur
heredes in quantitate non expreſſa: vt
l. plerique. ⁊ l. res. ſ. de iure do. ſol intel-
lige qꝺ deceſſerunt ſine culpa heredis
ſeu mariti.

Vxori mee. Quero que ratio fuit dubitandi. Re-
ſpon. ratio poterat eſſe:
q2 illud adiectiuū eſtima
ta referatur ad omnia p̄cedentia qꝺ
iuriſconſultus remouet: q2 per hoc le-
gatū fundi corneliani efficeret inutile.
¶ Quero de vtilitate huius. l. reſpon
de vt in glo.

a ¶ Tertio no. ⁊ vide gl. in l. ſi. C. de dona. cauſa mor.
⁊ Moder. in l. que dotis. ſ. ſoluto matrimonio. And.
barba.
b ¶ Teopompus. facit iſta. l. quid ſi vnus teſtis eſt ap
probatus ⁊ datus pro confidato ab vtraque parte an
probet plene bal. in l. in bonefidei. ver. ſed dubitatur
de titio. C. de re. cre. dicit aut partes ꝯſentiunt in per
ſona ⁊ in dicto aut in perſona tantum ⁊ adde qꝺ vbi
perſona eſt approbata ab vtraque parte non requirit
iuramentum ſecundū bart. in l. lucius. in ſi. ſ. de fide-
iuſ. qñ autem dicunt partes ⁊ conueniunt de ſtando
dicto vnius: an faciant plenam fidem. vide glo. ⁊ qꝺ
ibi bal. in ij. col. in l. i. C. de ſen. que ꝓ eo qꝺ intereſt. ⁊
vide ꝙ tenet gl. in c. veniens. ⁊ in c. licet. de teſti.
c ¶ Unus teſtis. not. ꝙ dicto vnius teſtis ſtatur in ca-
ſu iſto. ⁊ idem tenet gl. in c. veniens. ⁊ in c. licet ⁊ in c.
cum nobis. de teſti. adde an ⁊ qñ partes poſſint face
re ꝙ ſtetur dicto vnius ⁊ vide are. in c. propoſuiſti. co.
ñ. de proba. et in c. quoniam contra falſam. col. iij. eo.
titu. Lanfran. de hiria. in repe. eiuſdem in ver. teſtes
columna. xxix. ⁊ Geor. natam in cle. ſepe. in prin. colū
ne tertie de verborum ſignificatione et addentes in
trac a. maleficio. in verſicu. cicatrix. et ad materiam
huius legis vide late dominum Alexandrum in con
ſilio. liiij. ⁊ per totum ⁊ in conſi. cij. co. iij. verſi. ſed pre
miſſis. in ij. vol. I. T.
d ¶ Limita. vt p bal. in l. iuriſiur. C. de teſti. ſ. ſi id ꝙ in
ſcriptis deponit legat al'r non valet talis diſpoſitio.

Si ſeie. Not. ex hac. l. ſi vni legatur
fundus ſimpliciter: alij ve-
ro aio compenſandi cum debito nihilo-
minus faciunt ſibi partes ꝑ concurſuꝫ.
¶ Secundo no. quod in eo quod detra
hitur per falcidiam non faciunt ſibi partes per con-
curſum: tene menti.
1 ☞ Adhibitus ad ſtipulandū dotem non videt ad-
hibitus animo donandi.
2 Adhibitus ad ſtipulandū animo donandi ſi fiat mē-
tio mortis intelligitur cauſa mortis.
* Seia. Adhibit⁹ ad ſtipulādū totā doteꝫ
in dubio nō vr̄ adhibitus aio do-
nandi. Item adhibitus animo donan-
di intelligitur cā mortis: ſi mortis cā eſt mē-
tio. h. d. ¶ No. ex hac. l. tria. primo ꝙ dicit.
ſupra dotē: q2 per hoc vr̄ legare dotē dixi. ſ. eo. l. q̄ ita.
1 ¶ Scdo no. † ꝙ adhibitus ad ſtipulādum in dubio
2 non videtur adhibitus cā donandi. ¶ Tertio † not.[a]
a ꝙ adhibitus ad ſtipulandū aio donādi intelligit cā
mortis ſi fiat mentio mortis. iſtos duos paſſus exami
naui in l. q̄ dotis. ſ. ſo. ma. ¶ Ultimo ſigna glo. vlti-
mam que eſt hic.

Qui dotem. Si cōditio ꝑ parte
eſt poſſibilis ſufficit
ſi ei pareatur in eo qꝺ poſſibile eſt. h. d.
⁊ eſt notabilis caſus. ⁊ hūc paſſuꝫ exa-
minaui in l. i. ſ. de condi. inſti.
1 ☞ Dicto vni⁹ teſtis ſtat ex diſpoſitione teſtatoris.
2 Teſtis vnicus facit ſemiplenam probationem.
3 Teſtis preſumitur iurat⁹ ſi reperit ſcriptū teſtis iura-
tus ⁊ p̄ñte parte: ſi hoc etiam ſcriptum reperiatur.
4 Teſtator ſi dixit volo ſolui omnib⁹ debentibus a me
aliq̄d recipere ⁊ de hoc ſtetur ſimplici dicto fratris
mei: qꝺ non valeat niſi in aliquibus legitimis p̄ſum
ptiōibus hoc preſumeretur verum.
Item valeret fauore pie cauſe.
5 Legatum incertum valet fauore dotis.
6 Captatoria voluntas vꝫ in relictis ad pias cauſas.
7 Ille cuius dicto ex diſpoſitione teſtatoris vel partiuꝫ
ſtari debet qñ iure teneatur.
8 Aſſūpt⁹ ⁊ miſſ⁹ a iudice ad referēdū qꝺ dēat iurare.
9 Preſentia partis an requiratur qñ ille cuius dicto
ſtari debet refert.
10 Preſentia partis non requiritur in relatione nuntij.
11 Preſentia partis lꝫ req̄rat qñ iudex eligit agrimen-
ſorem ⁊ eidem dare terminum vt vadat ad menſurā
dum tamen relationi non.
12 Teſtis poteſt dictū ſuuꝫ in ſcriptis redigere lꝫ iudex
poſſet eum ⁊ videre ⁊ audire loqui.
13 Promiſſio de ſtando ſimplici dicto partis ſup dam-
na ⁊ expenſas an valeat remiſſiue.

b Theopompus.[b] ¶ Iſta. l. ponit
vnum notabilem
caſum ⁊ multi credunt ſcire: ⁊ eam ignorāt
c ⁊ breuiter. h. d. Dicto vnius teſtis[c] ſtatur ex
voluntate ⁊ diſpoſitione defuncti cuius ſoli⁹ diſpoſi-
tioni ſtaretur. h. d. cōiter. ¶ Gloſ. noſtra colligit duo
1 notabilia. Primo † ꝙ ſtatur dicto vnius teſtis: et hoc
ideo quia teſtator ſic voluit: ⁊ ſic non ob. l. iuriſiuran-
d dꝰ. C. de teſti. quod an ſit verum infra dicam. ¶ Se
2 cundo not. † quod vnus teſtis facit ſemiplenam pro-

bationem. Nec ob. l. maritus. ſ. de queſtio. quare dic
vt ibi not. doc. ⁊ Oldr. inducunt hanc. l. ad queſtio-
a nem[a] † reperitur in actis teſtis iuratus ⁊c. an ex hoc
3 preſumitur iuramentum interceſſiſſe. Videt ꝙ ſic: vt
hac. l. cum ſua glo. Tñ dicit ipſe tutius eſt qꝺ fiat ſcri
ptura per ſeipſum de iuramento teſtis. Examinem⁹
an ſit verum: ⁊ dico ꝙ iſta ſcriptura probat iuramē-
tū: qñcūque em̄ in inſtrumento ſit mentio de aliquo ꝙ
eſt poſſibile expediri illo tunc cum inſtrumentū con
ſiciebatur: inſtrumentum probat hoc interceſſiſſe: vt
no. in l. i. C. de fide inſtru. ⁊ iure haſte fiſca. lib. x. ⁊ l.
optimam. C. de contrahen. ⁊ commit. ſtipula. ſed nō
probat partis preſentiam. ideo conſulo quod facias
ſcripturam de iuramento: ⁊ quod parte preſente. ſꝫ
ſi ſcriptura diceret teſtis iuratus parte preſente ⁊c.
4 ſufficeret. ¶ Quero † dixit teſtator ſic volo ſolui oī-
bus debentibus a me aliquid recipere vt de hoc ſte-
tur ſimplici verbo titij fratris mei an valeat iſtud re
lictum. Et hic vr̄ tex. ꝙ ſic qꝺ valeat. Videte in hac
queſtione conſului ⁊ dixi ſic: prius eſt videndum q̇d
i portet ſtetur dicto eius. Reſpō. hoc eſt aſſertiōi ei⁹
vt. l. ſciendum. §. dictum. ſ. de edi. edic. ⁊ ideo dico ꝙ
b iſta voluntas eſt captatoria[b] quia in ſecretum alte
rius voluntatis confertur tota iſta diſpoſitio. ⁊ ideo
inualida: vt. l. captatorie. ſ. de legatis primo. ⁊ l. ca-
ptatorias. de hered. inſti. ⁊ ideo eius dictum non va-
let niſi aliquibus legitimis preſumptionibus hoc p̄
ſumeretur eſſe verum: vt. l. quem heredi. ſ. de reb⁹ du
5 bijs. Non † obſtat hec. l. quia loquitur de dote cuius
fauore legatum valet: licet incertum: vt. l. cum poſt.
§. gener. ſupra de iure dotium. Preterea hic conſtat
eum verum dixiſſe legitimis preſumptionibus quia
teſtator dixit legitimis portionibus quibus alie ⁊c.
Et ipſe declarauit poſtea quod ipſe haberet tantum
c quantum alia. Fallunt[c] predicta † in relictis ad pias
6 cauſas: et ſtatur voluntati captatorie: vt in capi. cum
d tibi. extra de teſtibus. ¶ Quero cum teſtator dixit[d]
e quod ſtetur dicto alicuius[e]: vtrum ille qui dicit de-
7 beat iurare vel non. Et hic videtur textus quod † ſic
dicit enim iuratus ſcripſit: vnde ego dico ſic: quan-
doque teſtator dicit ſtandum eſſe dicto alicuius de eo
quod ipſe teſtator ſibi dixit: et tunc quia dictum il-
lius eſt quodammodo teſtimonium veritatis defun
cti magis quam iudicium deponentis: tunc debet
deponere per iuramentum vt teſtis: vt hic. ⁊ l. iuriſ-
iurandi. C. de teſtibus. Quandoque teſtator dicit ſtā-
dum eſſe dicto alicuius: hoc eſt voluntati alicuius:
de eo quod ſibi deponenti videbitur: tunc in iſto ca-
ſu non eſt teſtis iſte: ſed magis quidam arbitrator:
ideo non debet iurare. argumentum autenti. decer-
nimus. C. de arbitris. ⁊ l. non ex omnibus. ſ. de arbi-
tris. hoc eſt verum quando aliquis eſt aſſumptus a
teſtatore vel a parte ſimpliciter: ſed ſi aſſumeretur
8 a † iudice dicente vade ibi ⁊ referas mihi. quid tibi
f videtur[f] de tali re: vt medici cum aſſumuntur ad vi
dendum tale vulnus: tunc debēt iurare: vt. l. compa
rationes. C. de fide inſtrumentorum. licet contrariū
notetur in l. iuriſiurādi. C. de teſtib⁹. ⁊ l. prima poſt
principium. ſ. de ventre inſpiciendo. Contra predi-
cta facit. l. hac edictali. §. is illud. C. de ſecundis nu-
ptijs vbi videtur dici quod quando a partibus aſſu
g mitur debeat iurare[g]. Solu. intellige quod aſſumit
a partibus de mādato iudicis vel aſ-
ſumitur a partibus hoc agentibus vt
iuret: alias ſecus: vt hic. ¶ Iteꝫ que-
9 ro † quādo aliquis cuius dicto ſtatur
declarat dictum ſuum an partes de-
beant eſſe preſentes. Hic videtur tex
tus quod non: videte quandoque ille
cuius dicto ſtatur debet ſolum ferre
teſtimoniū de volūtate defuncti: tūc
in iſti⁹ volūtatis declaratiōe nō req̄ri
tur p̄ſentia partis: vt hic. Nec obſt. qꝺ
pars dꝫ eſſe preſens quando quis iu
rat: vt. l. ſi quando. C. de teſtibus: q2 il
lud verū qñ perſona teſtis non eſt ap

a ¶ Ad queſtionem. adde tamen ꝙ Bal. in ꝓe. ffor.
in prin. in vij. co. in ver. itē no. h. d. ꝙ ſufficit ſi repiat
in actis talis iurat⁹ ⁊c. q2 tūc p̄ſumet iuramentū in
terceſſiſſe in ſolenni forma qua debebat ille iurare.
alleg. not. hic ꝙ bene not. ⁊ facit qꝺ not. Inno. in ca.
innotuit. ꝺ eo qui fur. ordi. ſuſce. et qꝺ dicit Bald. in l. iij. in prin. ſ. de iure iur. qꝺ ſufficit ſi appareat de dila. ꝑ iſtū tex. ſed do. an. in c. fraternitatis. de teſti. ad ſi. videt no.
tenere cōtra Bar. ⁊ Ro. in l. ſciendū. de ver. oblig. et
Abb. in c. tuis. de teſti. ⁊ vide Bart. in l. per hanc. C.
de ero. mili. anno. lib. xij. ⁊ Bal. in l. ſi quis in aliquo.
C. de eden. ñ. idem tenet Bal. in c. i. §. i. quid ſit inue-
ſti. ⁊ Bal. in l. geſta. C. de re iudi. ⁊ Bal. in l. iuriſiu-
randi. C. de teſti. ⁊ Bar. in l. admonendi. de iureiu. ⁊
vide do Ant. ⁊ Imo. in c. fraternitatis. de teſt. Adde
an ſi reperiatur in ſcriptis teſtes intereſſe ſim mētē
preſumat preſentia iudicis. Old. cōſi. cccxxiij.
b ¶ Eſt captatoria. ad hoc facit qꝺ not. Barto. in l. ſi
ita ſcripſero. de conditio. ⁊ demonſtr. ⁊ hoc ſequitur
Imo. in l. captatorias. ſ. de here. inſti. ⁊ in c. cum tibi
de teſtibus.
c ¶ Fallunt. Et vide Moder. in l. captatorie. de teſta.
mili. ⁊ vide in l. ſi vacantia. C. de bo. vacan. lib. x. An
dreas barba.
Andreas Pomare.
d ¶ Quero cuꝫ teſtator dixit. adde Iaſo. in l. admonē
di in lect. in ver. pondera etiam. ff. de iureiur. ⁊ quod
debent iurare. facit text. in c. paſtoralis. de excep. rex.
in c. continebatur. in verbo firmauerunt iuri. de de-
ſpon. impube. ⁊ vide de hoc Bald. in l. eius. de teſt.
Alexan. conſi. ccccxxxvj. incip. clariſſime domine vica
rie. in iij. col. facit etiam q2 lꝫ aliquid relinquat cōſciē
tie alicuius intelligit dummodo iuret: ita Ange. pau
lus de caſt. ⁊ Moder. in l. de pupillo. §. ſi opus cō ce-
di. de quibus ibi per Alexan. ff. de no. oper. nun. vide
etiam aliquid per Alex. conſi. incip. viſo themate. et
in conſi. incip. viſis verbis. in iij. col. Ange. in l. aper-
tiſſimi. C. de iudi. per Panor. conſi. li. ⁊ ſeq. in j. volu.
Roma. conſi. xx. in ij. col. Feli. in c. ꝓpoſuiſti. maxime
in iiij. col. de proba.
e ¶ Alicuius. quid importent iſta verba ſtet dicto ſuo
vide Bald. in l. i. C. de his que pe. no. ⁊ incipit conſi.
Bar. quidam habens bona cōia. vbi vide ⁊ Bal. in
l. captatorias. ſ. de here. inſti.
f ¶ Tibi videtur. adde quod no. Bar. in proe. ffor. in
fine prin.
g ¶ Debeat iurare. quod videtur tenere Bal. in l. iuſ-
iur. quod ex conuentione. de iureiu. ⁊ d. an. in c. finē.
pe. col. de do. ⁊ contu.

a ¶ Reſpondeo. Adde Bal. in l. in minori. C. in quibus cau. in ij. col. & in l. cōſentaneū. vl. col. C. quō & qñ iu. & vide Bal. in l. hac edictali. § his illud. C. de ſecū. nup. & Bar. in l. qui bona. §. fi. j. de dā. infe. & Bal. in l. iureiuran. C. de teſt. & Ang. in l. j.

Andreas pomate.

b ¶ Quero an teſtis poſſit deponere. Cōtrarium tenuit bal. in c. j. de teſti. & de hoc vide bar. in rub. de fid. inſtru. in j. col. in fi. et ſeq. alex. in l. legati vri liter. vl. co. ver. itē iducit iſte tex. ff. de leg. j. Roma. conſ. xxiiij. ici. p defenſione in j. colum. Feli. in c. j. de teſtib. in quarta columna.

probata; quia de facto contra pſonã teſtis poſſet opponere: ſed hic perſona teſtis eſt approbata. vnde non pōt opponere nec contra dictum nec contra iuramentum: nam non poſſet eius preſentia trahere in contrariam ſententiam: nil enim de proprio ſenſu iudicat ſed ſolum voluntatem teſtatoris declarat. quandoq; ſtatur eius declarationi: & de proprio ſenſu iudicat: & tūc requiritur preſentia partis: vt l. ſi quis arbitratu. j. de verb. obliga. & ibi dixi pleniſſime. l. multa. j. de conditio. & de monſtr. & l. quod ſi nolit. §. ſi quis ita. ſ. de edil. edic. ideo quia eius preſentia poſſet trahere in contrariam ſententiam: vt ſupra de arbitris l. ſicuti. & per
10 hoc habes deciſionem ad multa: an quando nuntius refert debeat eſſe

c ¶ Puto quod ſic: ſed an poſſit per procuratorē vel nūtium deponere. vide bar. in l. qui bona. §. qui alieno. de damno infe. vbi vr tenere quod nō & ibidē tenuit Bal. in rub. ſ. de iureiur. & do. Ant. per illū tex. in c. lz. de teſt. ſed do. Jo. and. in c. vt circa. de elect. in vj. in nouella. tz cōtrarium & ita etiā fuit deciſum p do. de rota. & aľs vidi conſi. do. Lud. pro iſta parte & cū Bar. hic concordat Bal. in l. iureiur. C. de teſtib. & Bal. in l. bonefidei. C. de reb. credi. in ꝟ. ſequit̃ vide re. & Imo. no. in c. de teſti. extra de teſti.

d ¶ Diceret. ſz an procurator ſpālis poſſit ferre teſtimoniū veritatis p dño dic quod nō vt voluit ant. in c. lz ex quadā. de teſti. hoc fuit dictū do. Bar. in l. qui bona. §. ſi alieno. de dam. infec.

e ¶ Diuus. ſed an legatū optiōis dicat̃ genus vel ſpēs vide Bal. in l. fi. §. fi. in vij. col. cōia de leg. & ibi etiam dicit quid ſi in electione fuit error an poſſit tacito conſenſu confirmari.

Andreas pomate.

f ¶ Et ſic no. refert & ſequit̃ Bal. in l. j. in xvij. col. C. de ſac. ſan. ec. tñ cōcor. Bar. cū pau. de caſt. cō ſi. ccxlvij. de cuius veritate. vide ibi. Modernis. in l. vnum ex familia. §. ſi fundus. ff. de leg. ij. & Alex. & doc. in l. qui quam. §. fi. ff. de leg.

g ¶ Unum eligere. ſi aliquis eſt grauatus diſtribuere inter paupes non pōt vnum eligere & oīa ei dare. Adde Bar. in repe. l. j. de ſacr. ſan. eccl. in xviij. col. ad de Pau. de ca. conſi. cxlvj.

h ¶ Nō valeat electio nulla ius electionis nō tollit: et facit ad id qd no. Inn. in c. in literis. de of. delega. vt refert Bal. in l. ſi vt propo. C. quō & qñ iu. q vult quod ſi data eſt poteſtas vni eligēdi officialē qd ſi elegit aliquē q nō poterat eligi quod pōt iterū eligere. & ponunt caſum in c. ſi ſup grā. de reſcri. & in c. ſi cōpromiſſarius.

pars preſens. Certe non: cū ſolū referat quod factū
11 fuit: et eius perſona approbata eſt. Ad idem iudex committit alicui vt vadat & menſuret illum agrum & referat. debet ne eſſe pars preſens? Reſpōdeo[a] in commiſſione debet eſſe preſens: quia poſſet opponere contra perſonam: quia eſſet ſuſpecta: & debet dari terminus vt vadat tali die & tali hora ad agrum: vt l. tertia. C. finium regundorum. & l. generaliter. §. penultimo. C. de rebus creditis: ſed relationi non debet eſſe preſens. facit quod dicitur quod depoſitioni pars non debet eſſe preſens: ſed iuramento ſic: vt. C.
12 de teſtibus. l. ſi quando. ¶ Quero an teſtis poſſit deponere[b] dictum ſuum in ſcriptis? Puto quod ſic[c] ſi tamen iudex vellet eū videre & audire bene loqui poſſet hoc facere: quia videbit qua trepidatione diceret[d]: vt l. de mino. §. tormenta. j. de queſtio. ſed ſi dictum ſuum vellet redigere in ſcriptis poſſet: vt hic facit. l. diſcretis. C. qui teſtamen. face. poſ. ¶ Ultimo
13 iſta lex facit ad queſtionem de eo quod quotidie fit: vt promitto titio reſtituere damna & expenſas que fient in tali lite: de quibus ſtetur eius ſimplici dicto nunquid valet. Pet. quod non: vt refert Cyn. C. de pac. l. ſi quis in conſcribendo. Dy. quod ſic: vt l. fina. j. de preto. ſtip. dic vt ibidem.

1 **Licet placeat.** Dic vt l. ſi res. ſ. de legatis primo.

q **Ui dotem.** Non eſt veriſimile teſtatorem velle grauare heredem duplici preſtatione.

Uxori. No. ex prin. quod ſi promitto tibi reddere quicqd mihi dediſti qd venit id quod dediſti ob cauſam. ſi tamē ſum obligatus ad reddendum: ſed ſecus ſi non ſum obligatus ad reddendum: vt ſi mihi dediſti ex cauſa emptionis vel alia.

¶ De optione legata. Rubrica.

1 Habens eligere pauperes & inter eos bona teſtatoris diſtribuere non poteſt vnum eligere.

e **Diuus.** Hec lex legitur in gl. duobus modis & quelibet lect. eſt no. qd dic vt in gloſſ. ¶ Oppo. quod vnus tantū poſſit eligi vt omnibus legibus huius tituli. Reſpondeo ibi loquitur qñ relinquitur optio ſerui in ſingulari. hic vero loquitur quando legatur optio in plurali: & ſic not.[f] quod ſi teſtator iubet ſua bona diſtribui inter pauperes eligendos per talē quod ille nō
g poteſt vnum eligere[g] & dare ei omnia. argu. ſ. de annuis leg. l. iij. argu. huius l. Secundo modo legitur: vt in gloſſa.

1 Electio eſt legatarij in legato generis quando teſtator de certo non ſenſit.
2 Legatarius quod non poſſit optimum eligere.

Quoties. In hac lege ponitur qualiter relinquitur optio vel electio. Item quis eligit: quid ſi electio non
h valeat[h]. et qualiter debeat electio fieri: et

hoc vſq; ad l. in ſuis ploꝝ & hoc ſit p ſummario. ¶ Ad prima duo dicta quero vtrum hodie in genere legato ſit legatarij electio. In hoc fuerunt opi. inter gloſſ. q̄ recitat̃ hic & l. hēdes. §. ſi incerto. ſ. fa. erc. & ſ. de le. j. l. legato generaliter. dic vt ibi: quia veritas eſt qd electio eſt legatarij ſi teſtator de certo non ſenſit. ¶ Se
2 cundo quero vtrum legatarius poſſit eligere optimum. Reſpondet Roge. quod ſic quando expreſſe eſt relicta optio: ſecus ſi ſeruus eſt relictus generaliter & ſic optio eſt relicta tacite: vt l. legato generaliter. ſupra de legatis primo. & hoc tenet gl. j. qui & a qui. l. iij. Cō
a trarium tenet gloſſ.[a] hic et bene per hanc legem que equiparat iſta legata ſcz legatum optionis & legatū ſerui generaliter & alle. l. finalem. in §. j. C. communia de legatis.

1 Electio debet fieri de rebus que in hereditate reperiuntur.
2 Electio ſi non valuit quia nō congrue facta poteſt iterum eligi.
3 Pauperes ſi eligi debēt & eligant̃ incapaces an iterū eligere debens poſſit eligere.
4 Si eſt peccatū in forma electiōis etiā ſciēter perinde eſt ac ſi electio non eſſet facta.
5 Eligēdi ptās ſi eſt data aliquibus: & electio nō valuit an & qñ poterunt iterum eligere.
6 Habere electionē iure ſuo vel iure alieno quomodo intelligatur.
7 Eligēdi ius qd quis habeat iure ſuo vel vt miniſter alterius qualiter cognoſcatur.
8 Statutū conditū a prioribus habentibus arbitrium qñ poſſit per ſucceſſores reuocari.

Data igitur. No. quod debet eligi de rebus hereditarijs. Item oportet
c qd ſit de eo genere de quo data eſt electio: & ſi electio non valet: poteſt iterum eligere: et hoc ſi fecit ignoranter: ſecus ſi ſcienter. ¶ Opponitur de l. titio. §. j. j. de
d auro & argento lega. vbi etiam res non hereditarie poſſunt eligi. Solu. illud verum quando in heredi
1 tate de illo genere non reperitur. hic vero loquit̃ qñ
e ſub illo genere in hereditate reperitur. & ſufficeret reperire vnum vel duo de illo genere: vt j. eodem. l. ſi tibi. §. j. & l. ſi optio. ¶ Secundo pro declaratione l. dicitur hic ſi non valuit electio poteſt iterum eligere ſi ignoranter eligit: ſecus ſi ſcienter. & ſic loquitur qñ
2 electio non valuit ratione rei electe. ¶ Quero quid ſi electio non valuit ratione electionis non congrue facte? Reſpondeo idem quod electio non conſumit̃: vt j. eod. l. ſi tibi. §. vnius. ſecundum lecturam gloſſ.
3 ¶ Quero quid in electione perſonarum. iuſſit teſtator bona diſtribui inter pauperes eligendos per
f
b ſuos fideicommiſſarios: & fideicommiſſarij[b] eligant
c pauperes incapaces an eſt conſumpta[c] electio? Reſpondeo aut elegerunt ſcienter aut ignoranter: vt hic dicitur. pro hoc extra de election. c. cum in cunctis. & in aut. de ſanctiſſi. epiſcop. §. ſi quis autem citra me
4 moratam. colla. ix. in prima charta. ¶ Poſſet queri quando eſt peccatum in electionis forma. vt dixi. ſ. p xi. l. quoties. vtrum debet diſtingui ſcienter vel ignoranter male elegerit. Uidetur quod ſic: vt in c. quia propter. extra de electi. Sed contrarium crederem: quia quando eſt peccatum in forma electionis perinde eſt ac ſi electio nō eſſet facta: vt in l. quid tamen. ſ. de arbit. Non obſtat c. quia propter. quia habet locū in ſua materia nō in iſta.
5 ¶ Ultimo docto. inducunt ad queſtionem. conceſſa eſt quibuſdam poteſtas eligendi: modo illi elegerunt & nō valuit electio: an poterunt iterum eli-
d gere?[d] Dynus & Jacob. de areti. ponunt iſtam queſtionem in l. ſerui ele-
e ctiōe[e]. ſ. de legatis primo. & Cy. C. de contrahen. empti. l. ſi. in vij. q. Gui. ponit in l. qui per ſalutem. ſ. de iureiurā.
f & in hac q. placet opi. Pe. quit̃ concor. cum Jacob. de areti. in d. l. ſerui electione: vt diſtinguamus: aut electio tenet: & tunc ſunt functi officio ſuo: & iterum non poterunt eligere: vt l. iudex. de re iudi. aut electio non tenet: & tunc aut habent electionem iure ſuo: & iterum poterunt eligere vt hic: aut habent electionē iure alieno: et tunc aut fuit peccatum in forma electionis: et

de elec. & vide Bal. in l. poſt aditam. C. de impu. Adde an cum prima electio eſt nulla iterum poſſit fieri alia. Roma. conſilio. cccxiij. et an cum electio in parte fuit nulla in totum vitietur. vide eundem conſilio. lxvj.

a ¶ Contrarium tz gl. Et add quod cōtra bar. etiā tenet glo. in d. l. fi. §. j. C. de le. & ibi ſequitur cā Cyn. & habetur per Imol. in l. legato. ſ. de le. j. & p Bald. etiā in d. l. fi. §. primo. in vj. col.

b ¶ Et fideicommiſſarij. & vide docto. in c. cumana. & in c. cum in cunctis. de vnione. et ſic ſi iudex tulit ſententiam an poteſt interim iudicare: vide baldum in titulo de ſenten. in additio. ſpecula. Andreas barba.

c ¶ An eſt cōſumpta. vide Imol. in l. ſerui electi. §. j. in prin. de le. j. ad fi.

d ¶ Iterū eligere. An electio ſemel facta ſi nō vz iterū fieri poſſit habet̃ per bal. in l. qui per ſalutem. ſ. de iureiurando.

e ¶ In l. ſerui electione. Et iſtā queſtionē vide ibi per Ray. bal. & imo. & ibi etiam habet̃ per eos qd ſi electus renūtiauit electioni: an iterum poſſit eligi & videtur idem dicere quod hic dicitur & vide Jo. an. in c. ſi cōpromiſſarius. de elect. in nouella. in vj. & de q. bartol. hic habetur per Jo. an. in c. grande. de reſcript. in vj. ſed pone quod vltra ele. requirebatur confirmatio et in lectu. nihil fuit oppoſitum an in confirmatione poterit opponi. dic ſecundum Imolam quod non. in l. cum dilectus. de electio. & in capitu. de cauſa poſſ. et propr.

f ¶ Petr. qui. & no. pro dicto ſalic. in d. l. vt propenſis. & an. in dicta l. iudex contra tenet Joan. calde. in dicta lege qualiter. el. j. de accuſa. & vide Joan. de imo. in dicto capitulo in literis. et in contrarium eſt caſus in capitulo quia propter de vnione coniuncto capitulo ſi compromiſſarius. eodem titulo. libro vj. vbi verbum eligendi videtur intelligendum ſecundum text. dicto capitu. quia ppter. vel ſaltem illa iura probant quod nō eſt bona iſta dria & vide Innocē. in c. in literis. de offi. de leg. & in c. j. de re iu. & Joc. de imo. in d. c. in literis. And. barba.

a ¶ Perinde ac ſi non. ⁊ ad hoc vide que no. Barto. in l. abſenti. de dona. ⁊ cano. in c. accedens. de prebend.
b ¶ Iterum iudicare. per Bal. no. in l. ſi vt ꝓponis. la ſ. in ij. co. C. quō ⁊ quando iudex.
c ¶ Siquidē. ⁊ vide bal. in l. abſenti. de dona.
d ¶ Iudices ordinarij. doctor
a eſt iudex ordinarius in ſcholares. ⁊ adde bal. in aut. habita in
b vlti. col. C. ne fi. ꝓ pa. ⁊ bar. in l. ſi. adfin. C. vbi ⁊ apud quē latius per eū in l. ambitioſa. in vlti. col. ſ. de decre.
6 ab ordi. facien. ⁊ bal. in l. imperium. in ſ. colū. ſ. de iur. omniū iudi.
e ¶ Rndeo. ꝓ prioribus terrarū vl'
7 ciuitatum. adde qd no. bart. in l. ſi hoiem. ſ. man. an aūt potes poſſint facere cōtra ſtatuta ꝓ adunātia. vide not. barto. in l. iiij. C. de nauicula- rijs. li. xj. ⁊ ad bar. ad de id ꝙ hꝫ ꝑ guid. de ſuza. d no. codi. cōp. ſup ꝟſ. ratas. ⁊ i. l. p'uilegia. codem titulo. Bartol. in q. incipien. adunātia generalis.

iterum poterunt eligere perinde ac ſi non[a] elegiſſent: vt. l. quid tamen. ſ. de arbi. aut fuit peccatum aliter: ⁊ tūc c
lꝫ electio nō valeat iterum eligere nō poſſunt vt. l. ſi preſes. ⁊ l. ſi vt propoſnis. C. quomodo ⁊ quādo iudex: vbi iudex delegatus ſi fert ſententiā nullam non poterit iterū iudicare[b]. Predicta vera debēt intelligi in eo qui habuit electionem iure ſuo ⁊ electio nō valuit ſine ſui culpa: qꝛ ignorāter elegit non capacē: vt dixi. Item predicta vera ſunt ſi eſt data ptās eligendi poteſtatē: ſecꝰ ſi dixit ꝓuidendi: qꝛ tunc videt nō prouiſum donec poteſtatem habeamus: et ita dixit Inno. extra de d
offi. dele. c. in literis. ¶ Sed iuxta predicta quero †dixi aut habebat electionē iure ſuo aut alieno. q̄ro qd eſt hoc dictum? Dic. iſta verba debēt intelligi 8
ſic ſuo iure quādo ius eligendi in eorū perſona reſideat: iure alieno qn̄ fa e
ciunt ex vigore iuriſdic. alterius tanquam miniſtri vel alterius tanꝗ delegati. Uel vt veriꝰ loquar alij eligunt per eos. vt. l. j. §. qui mandatū. ſ. de officio eius cui mandata eſt iuriſditio.
7 ¶ Quero †qualiter cognoſcetur: an quis habuit ius eligendi iure ſuo: an f
ſit miniſter alteriꝰ? Rndeo aduertenda ſunt verba ſtatuti vel reformationis dantis poteſtatē. quādoq; ſunt verba expreſſa que dicunt cōcedimus talibꝰ ius eligēdi. nec vlterius limitāt. ⁊ tūc 1
transfertur in eum ius eligendi: et hꝫ 2
iure proprio: ſed ſi dicunt eligimus illum quem nominauerit talis: tunc illi 3
ſunt nudi miniſtri: vt. l. vtrum. §. pmo. ſ. de rebus dubijs. ⁊ ponit Innocen. extra de electio. capitulo ne pro defe. in ſecunda gloſſ. Item debetis aduer 1
tere verba ſi quidem reformatio dice 2
ret: ⁊ illud quod fecerit valeat ⁊ teneat autoritate preſentis conſilij: ⁊ tunc apparet qd illi non habent autoritatem a ſe ſed conſilium facit ꝑ eos. vt in proemio inſti. circa medium: ibi autoritate noſtra leges componerent. pro hoc magis expreſſuꝫ extra de clerico egro. capitulo primo. libro ſexto. ⁊ de ſupplen. negli. prela. capitulo primo. in clemen. Si vero eſſent verba dubia et ambigua vt puta dicit quod tales eligant poteſtatem. hic eſt aduertendum ſiquidem[c] committitur illis perſonis vnus actus tantū: vt puta electio preſentis poteſtatis: in dubio debet intelligi quod faciant autoritate communis: ſed ipſi ſunt tanquam miniſtri: ſed ſi committeretur vniuerſaliter: vt puta quod priores ſemper poſſint eligere poteſtatem: tunc in dubio videtur eis concedi ius eligendi iure proprio. ratiō quia iuriſditio propria ⁊ ordinaria non conſueuit concedi in vna re particulari: ſed in quadam vniuerſali adminiſtratione: vt probatur in. l. finali. C. vbi et apud quem. ⁊ de offic. prefecti vrb. l. prima. in principio. ⁊ l. prima. C. ne filius ꝓ pa. ⁊ in prima conſtitutione digeſtorum. §. penultimo vbi facit doctores iudices in ſcholaribus: ⁊ intelliguntur iudices ordinarij[d]: quia vniuerſaliter eis conceditur: ſecus ſi particulariter: vt dixi ⁊ per hoc videtur caſus in capitulo cum aliquibus extra de reſcriptis in. vj. Ex predicta ſunt multum notabilia non ſolum ad ea que dicta ſunt ſed etiam ad alia. pone. †priores habentes arbitrium fecerunt vnum ſtatutum. an ſequentes poſſint illud reuocare? Reſpondeo[e] ſi quidē priores fecerunt ex eorum officio tanquam priores: quia erat eis conceſſum: tunc ſequentes priores pn̄t reuocare. ſi vero fecerunt ex autoritate adunātie ⁊ ſic non fecerunt tanꝗ priores imo adunantia dicitur feciſſe magis per priores: ⁊ tunc ſequentes nō poſſunt reuocare ſine autoritate adunantie. ¶ Ultimo vide glo.[f] que incipit quia non tenuit ipſo iure ibi ar. ſ. de re iudic. Gloſſ. reſpondet ibi tenuit ſententia ipſo iure alias eſſet idem quod hic: vt. l. ſi vt ꝓponis. C. quomodo ⁊ quando iudex. Dy. no. tex. ibi ſi ante: quia eſt notandus.

1 ☞ Electio vt teneat cēs debent exhiberi.
2 Heres vt exhibeat res ex qbꝰ electio fieri dꝫ pōt ꝯueniri actiōe ad exhibēdū vel actiōe ex teſtō.
3 Uerba teſtamēti qualr qs dicat ſcire vt ſup ipo teſtō poſſit tranſigi.

Scyphi. ¶ An exhibitionē rex electio nō tꝫ niſi legatariꝰ fuerit ſciēs. h. d. No. ꝙ oēs †debēt exhiberi alias eligēti nō pindicat. ¶ Querit gl. †q̄ actiōe pōt ꝯueniri heres vt exhibeat. Dicit gl. actiōe ad exhibēdū vel actiōe ex teſtō: vt. ſ. c. l. ſi tibi. §. ſi. ¶ Quero qt reqrunt vt electio valeat. Dic vt no. i. l. ſerui electiōe. ſ. de le. j. ¶ Quero vtrū heres dēat eſſe pn̄s vel ſaltē monitꝰ: cogitabitis. ¶ Ultimo iſta †lex facit in ar. ad q. dr in. l. de his. ſ. de trāſa. ⁊ l. j. §. j. ſ. queād. teſta. ap. qd de his ꝯtrouerſijs q̄ ex teſtō dependēt nō pōt trāſigi niſi inſpectis ⁊ cognitis ꝟbis teſti. Quero qd ſi nō inſpexerit adhuc tn̄ bn̄ ſciebat qd in teſtō ꝯtinebat. Hic videbit tex. qd ſufficiat vt hic in fi. ibi cū ſciret. ad hoc facit. l. ſcire. de legi. vbi ſcire eſt tenere vim ⁊ mētē: nō verba tenere. dixi in. l. qui rem. §. duo fratres. ſ. de ver. ob. tene menti.

1 ☞ Legatario optionis ſtatuitur terminus ad eligendum: quo elapſo re non exiſtente integra eligere a
non poteſt.
2 Officium iudicis imploratur in caſu huius. l. Et ad cuius petitionem. nu. 7.
3 Officiū iudicis qn̄ implorat in caſu huius. l. Summarie ⁊ de plano proceditur.
4 Electio quod non ſit cōſumpta ſi poſt terminuꝫ aſſignatum eligere debenti heres non vendidit: ſed pignorauit.
5 Teſtes quod non poſſunt produci poſt terminū datum ad producendum niſi pars iuret ad ſe de nouo perueniſſe.
6 Terminus aſſignatus a iudice in dubio intelligitur b
peremptorius: ⁊ maxime qn̄ apponitur comminatio 6
ꝙ poſt terminum non audietur.

f ¶ Ulti. vide gl. ⁊ adde q̄ no. bal. in l. digna vox. C. de legi. vbi ponit an ſucceſſor poſſit infringere facta pdeceſſoris ⁊ ēt eſt vidēdū ꝙ no. bar. i l. oēs ꝓpli. in v. q. prin. in ꝟ. q̄ro vſq; ad qd tps. ſ. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ in l. ſſi. alie. in fi. prin. de ꝟ. ob. ⁊ hic. adde no. ꝑ inno. poſt bal. ⁊ an. lꝫ. in l. ex facto. in ij. col. de vul. ⁊ pup. adde an ſucceſſor debeat ſeruare pacta predeceſſoris: Bald. conſilio. cexlj. lib. iij.

1 Mancipiorum. Legatario †optionis terminus ad eligendū ſtatuit. quo elapſo eligere non poteſt: ſi res nō eſt integra. h. d. ⁊ eſt bona lex ⁊ mēti tenenda. Aduertendum eſt ad hanc. l. ⁊ circa eam primo opp. C. vt nem. inuit. age. l. j. Sol. illud qd ibi dr fallit ex cau
2 ſa que ponitur hic in tex. ¶ Quero †quo iure petat a pretore vt iſtud decernat. Reſpondeo iudicis officium imploratur: quia verba diriguntur ad iudicē. ergo iudicis officium imploratur: vt. l. quod ſi minor. §. fina. ſ. de mino. dicam in l. iij. ſ. de alimen. legatis.
3 ¶ †Quero vtrum iſtud officium imploretur dato illo libello ordinario. Puto quod non. imo ſit ſummarie ⁊ de plano: quia cuꝫ ſtatuitur terminus actori ad eligendum: tenet Dyn. quod fiet ſine cauſe cognitione. ita tenet in. l. titia. ſ. de accuſationibꝰ. ⁊ in c. indultum. extra de regu. iur. lib. vj. licet quidam Moderni aliter dicant vt refert Cyn. in. l. ſi ea. C. qui accuſare non poſ. Sed propoſita opinio Dyn. plus placet. Primo quia tex. ſimpliciter loquit nec dicit de cauſe cognitione. Secundo quia eſt cauſa manifeſta: qꝛ heres durante electione nō poterit de familia diſponere: ideo non indiget probatione: vt. l. j. cum ſimili-
4 bus. de exerci. ¶ Secundo quero: †pone quod in decreto fuit appoſita cauſa ne venditio impediatur poſt tempus: modo heres non vendidit poſt tempꝰ: ſed pignorauit an propter hoc electio ſit cōſumpta? Hic videtur tex. quod ſic. Contrarium videtur dicēdum: vt. ſ. de rebus eorum. l. ſi pupillorum. §. ſi pretor. Reſpondeo ad hunc textum: quia hic in decreto non fuit cauſa limitata: vt hoc fieret propter venditionem tantum: ſed ſimpliciter fuit datum: et illa verba in principio non ſunt decreti: ſed eſt quedā ra
a tio iuriſconſulti. ¶ Ultimo iſta lex facit[a] ad queſtio
5 nem. iudex ſtatuit parti terminum †ad producendū teſtes: an poteſt poſt terminum producere? Et Iaco. de are. dicit aut parti aduerſe nihil deperijt: qꝛ pars aduerſa habet probationes contra inſtrumenta ⁊ teſtes elapſo termino ſicut eo pendente: ⁊ admittitur: als non: vt hic ⁊ refert Cyn. in. l. ſi ea. in fi. C. qui accu a
ſa. non poſſunt. ⁊ ibi tangitur per gloſ. ⁊ l. iudices. C. de iudi. ⁊ per Dy. in c. indultum. extra de regu. iuris. libro ſexto. Sed nos habemus textum in ſimili extra de excep. c. paſtoralis. vbi nō pōt ꝓducere niſi iu b
ret ad ſe de nouo ꝑueniſſe: ⁊ facit. c. cū dilectus. extra de fide inſtr. Preterea diſtinctio Ia. nō ꝓbat hic: qꝛ q̄cq̄d aduerſa pars incipit facere: et aliq̄ mō de bonis ſuis diſponere non admittit iſte ad eligendum poſt terminum: ita in iudicio quocūq; modo pars aduerſa incipit litem agere non audietur iſte poſt terminum niſi iuret iſte ad ſe de nouo ꝑueniſſe. vt. ſ. dixi. ¶ Ultimo no.[b] ꝙ iſte †terminꝰ datus 6

a ¶ Ultimo iſta. l. facit datꝰ eſt terminus ad ꝓbandū an eo elapſo amplius audiat: ⁊ ſic an teſtes ⁊ inſtrumenta poſſint produci: ad qd no. in c. coram felicis. de reſti. in integ. ⁊ in cle. ſepe. de verb. ſig. ⁊ ad iſtud bene facit an ⁊ q̄mō poſſit mora purgari: ⁊ vide que ſcripſi in. l. ſi inſulam. de ꝟ. ob. et qn̄ dicatur factuꝫ ius deterius ē bonus rex. in. l. j. ſi ex nova. cauſ. agatur. et in. l. ij. §. defendi. ex qui. cauſ. in poſ. ea. ꝑ Inn. in. c. cū in tua. qui ma. accu. poſ. ⁊ vide in ſequen. apoſt. Contrarium videt tenere Bar in. l. ſi. ſ. de fer. in fi. j. col. ⁊ adde ꝙ Io. fab. inſti. de excu. tu. §. qui autē. dicit ꝙ ſiue ſit tempꝰ ſtatutū a lege ſiue ab hoie ſi de nouo perueniant probationes ad notitiā volēris oppo nere ꝙ etiā poſt tps opponere: lꝫ Spe. in tit. de exce. §. nunc videndū. tenuerit ꝯtrariū in tpe ꝓfixo ab hoie et predicta vera preter ꝙ in cā tutelari: nā poſt terminū nō admittit excuſatio etiā ſi de nouo ꝑueniat ad notitiā: vt no. in d. §. qui aūt. ⁊ ibi Ioan. fa. ⁊ iſtis adde Bar. in. l. admonēdi. in ij. col. ſ. de iureiu. an aūt teſtiū admiſſio poſt terminū ſaltē faciat indiciū. vid Bar. in. l. ij. in fi. ſ. de app. reci. Et hic adde moder. inſtit. de act. §. ſi minus. per Imo. poſt Bal. in. l. ſi inſulam. in v. fal. reg. affirmatiue. de ꝟ. ob. vbi tꝫ ꝯ Bar. hic. ⁊ ſ. ſcripſi poſt imo. in. l. ſi inſulā. ⁊ Ang. ⁊ imo. plene in. l. ꝙ diu. l. vlt. de acqui. here. ⁊ vide caſuꝫ: in q̄ etiā poſt terminū pn̄t examinari teſtes ēt qui nō iurauerūt in termino. vt ꝑ Bal. in addi. Spe. in ti. de ſen. in. xv. col. ⁊ adde ad materiā Bar. in. l. j. C. de ſentē. aduer. fiſc. la. li. x. ⁊ Bal. in. l. ſi. ſ. de fer. in ver. ij. principalr q̄ro. vbi refert Cy. hic in addi. ⁊ vide Raph. ibi. l. in. d. l. ſi. qui dicit fuiſſe dictū originale Ia. de are. in. l. in crie. ſ. de adul. vide rapha. in. d. l. fin. in penul. col. ꝙ ꝓbatio ſine dilatione facta valet vt etiā ibi tꝫ Bar. Bal. ⁊ Ang. ⁊ qd ꝓbat ꝑ iuramētū cōcludit hic Barto. ⁊ Bal. in. l. ij. ſ. ſi quis cautio. ⁊ ibi late per Angel. ⁊ ꝑ eum in. l. ſi. ſ. de fer. ⁊ per Spec. in ti. de dila. ad fi. et eſt caſus ſingu. in. l. ſi. ſ. de bo. auto. iud. poſ. ⁊ ibi habes poſt text. in. l. ſcire oportet. §. ſufficit. de excu. tutorum. Innoc. in. c. de cauſis. de reſti. cum ſimi. ⁊ vide ad hanc materiam Bart. ⁊ poſt eum ibi Sal. Ro. ⁊ Rapha. in. d. l. admonendi. in ij. colum. adde an ſi eſt datus terminus ad probandum eo elapſo probari poſſit. Salice. inter conſilia Baldi conſilio. ccxxvij. ij. lib. ⁊ ibi quid de termino conuentionali an eo elapſo poſſit probari ⁊ vide omnino domi. Cardi. conſilio. xxiij.
Andreas pomate.
a ¶ Ultio. iſta. l. facit ad. q. vide alc. in. l. ſi inſulā. in. xv. col. in hoc infert Ang. ⁊ Bal. ff. de ꝟ. oblig. Feli. in. c. lꝫ cauſam. in ea. col. ⁊ ſeq. de ꝓba. Ro. conſi. ccxxv. cardina. conſi. xxiij.
b ¶ Ultimo nota. Adde que not. Bar. in. l. fin. ſ. de ferijs. ⁊ in. l. ſi finita. §. iul. de dā. infecto. Adde qd dixit glo. in. c. j. in verb. abſentia. de elect. in ſexto. quod ter

minus pꝛefixus hʒ vim peremptoꝛij. & dicit Bal. i. d.
l. fi. de fer. qd valẽt ꝓbationes admiſſe poſt terminũ
ſi non fuit oppoſitũ & dicit Inno. ꝙ poſt terminũ le- 2
gis vel ſtatuti pars non poteſt moꝛam purgare: ſec9
poſt terminum iudicis vt ipſe no. in. c. ſi. qui ma. acc.
poſ. & bal.
in aut. ad hoc. de vſu ris. i pe. co. & idẽ Bal. in. l. diffa mari. C. de ige. & mãu. vide textũ in cle. j. de pba. dicit tñ Bal. in l. tres. in fi. quõ & quã do iud. qd ſi datus ẽ termin9 ad articulum a cum pꝛeſta tiõe ſaluo iure decla rãdi quod poſt termi nuz poteſt declarari: et de hac 1 materia vi de per Moder. in. §. ſi minus. inſtit. de actio. & dicit nota. Bald. in. l. peremptoꝛias. in tertia colum. in ḟ. 2 ſi. quero ſi iudex. C. ſenten. reſcind. non poſſe. quod ſi iudex parte pꝛeſente vel citata admiſit pꝛobatio nes poſt terminũ ꝙ valent tales pꝛobationes. & hic adde Bald. in aut. ei. in fine. de tempo. app. adde vi dendum Oldr. conſ. iij. vbi dicit ꝙ fuit ſimplex ter minus non peremptoꝛius.

b
a iudice in dubio intelligit perẽpto- 1
rius. lʒ non ſit dictum vt hic. Uel ve-
rius eo ipſo ꝙ iudex in termino ponit
cõminationem; vt qꝛ dicit alias poſt 2
terminũ te non audiemus, habet vim
peremptoꝛij; vt hic. & l. ad perẽptoꝛiũ.
cũ. l. ſeq. pꝛecipue in. l. nonnunꝗ. š. de
iudi. dixi plene in. l. ſi finita. §. iulia. j.
7 de dam. infec. ¶ Quero ad cui9 pe
titionem poteſt exerceri iſtud officiuʒ
iudicis. Rñdeo ad petitionem here- 1
dis: vt hic. Item ad petitionem alte-
rius legatarij: vt. l. ſi tibi. j. e. Item ad 2
petitionem emptoꝛis hereditatis vel
alterius cuius intereſt: vt. j. e. l. optio. c
§. fina.

S I tibi. a Quero vtruʒ elapſo termino poſſit legatari9 eligere. cer
te non: qꝛ ſtatiʒ alij ſerui ter 1
mino elapſo ſunt effecti legatarij: et
ſic res non eſt integra & appellatione
certoꝛum omnes continentur: vt. j. eo.
l. cum optio.

☞ Legatum optionis habetur vt
purum qñ in hereditate non reperiunt niſi tot quot
debent eligi.

2 Si in ſacculo ex quo conſiliarij extrahuntur ad offi
cium vnus tm̃ reperiatur ille cenſetur electus abſqꝫ
eo ꝙ extrahatur.

b
Si ex quatuoꝛ. b No. † ꝙ qñ in heredita 1
te non reperiunt niſi tot
quot debent eligi legatum habetur vt purum. ſimi-
le. j. eo. l. ſi optio. Et hoc inducit Ja. de are. ad qõnẽ
2 † qñ extrahuntur bꝛxali de ſacculo: & in fine ſacculi
reperitur vna tm̃ ſchedula ſcripta. item reperitur tã
tum vnus capax in concilio ad eligendum: qꝛ alij ca-
paces ſuas ſchedulas habuerunt. Certe ad eum ſpe
ctabit electio pure; nec erit neceſſe quod de ſacculo
extrahatur: cum vnus tantum conſiliarius capax re
periatur per hanc. l. & l. ſi optio. j. e. tene menti.

1 ☞ Uoluntas eligentis poteſt mutari quando ele-
ctio peccauit in foꝛma.

2 Cõmiſſio eſt facta duobus fideicõmiſſarijs qd eli-
gant pauperes debent ſimul eligere.

c
Unius. c Not. tex. ibi qꝛ non video: dꝛ hic ſi nõ mutaſſet voluntatem quero ex qua cã
poteſt mutare. Glo. aſſignat plures cauſas quas vi
de & gl. ſigna & no. in. l. ſerui electione. š. de leg. j. Itẽ
eſt alia: ſcʒ ſi electio fieret ſub conditione: vt. l. actus
1 legitimi. j. de reg. iuris. Et ex iſta gl. † not. quod quã-
do electio peccauit in foꝛma poteſt mutare volunta
tem. dixi. š. e. l. ij. §. j. Jaco. de are. & Oldr. intelligunt
ꝙ hic põt mutare voluntatem: qꝛ cum electio fuerit
conceſſa duobus debuerũt eligere ſimul & vna: & eli-
gendo ſeparatim non valet: ſed per electionẽ factaʒ
poſtea ab altero confirmatur: vt. l. per fundum. š. de
ſerui. ruſti. pꝛedio. & arg. j. e. l. ſeruo generaliter. & per
2 † hoc habes ſi eſt commiſſum duobus fideicõmiſſa
rijs qd eligant pauperes debent ſimul eligere: alś
pꝛimus poteſt mutare voluntatem donec eliget: & ꝑ
hoc. j. eo. l. ſeruo generaliter. ¶ Ultimo. Uide glo. q̃
incipit vt arg. ibi. l. ij. §. fi. &c. Sol. vt ibi. & j. de reg. iu.
l. in negotijs: vel hic nõ recitat de nouo conſenſu ad
hibendo: ſed de veteri conſeruando ſm̃ Oldra. & de
hoc dixi vobis. š. e. l. ſcyphi.

c **Um ita.**

Queſitum. Cui eſt legata optio nõ poteſt eligere ſeruum pure vel ſub cõ
ditiõe manumiſſuʒ: niſi cõditio defecerit. h. d. ¶ Op
po. de. l. ſi domino. š. de leg. j. & j. e. l. ſi heros. Solut.
aliud eſt ſeruum alterius eſſe legatum: vt in contra-
rijs: aliud libertatem ſeruo legatam: vt hic. ratio eſt
fauoꝛ libertatis. plenius dixi in. l. ſi domino. š. de le-
ga. pꝛimo.

1 ☞ Legatum optionis q̃tum ad ius eſt purum q̃-
tum ad rem eligendam eſt conditionale.

S I pamphilo. Jus electionis relictum ſeruo
competit eius dño poſt manumiſſionẽ
ſi vult: ſi nolet tunc ipſi ſeruo manumiſ
ſo licet petere. h. d. ¶ Opp. extra gl. dꝛ
hic ꝙ ſeruo manumiſſo eligit dñs. contra. iſta electio
adheret ſeruo ita quod non tranſit ad dominum vt
d j. de ver. ob. l. ſi ſtipulatus d fuerim illud. So. illd ver

a ¶ Si tibi. adde que no. bar. in. l. ſi inſulam. in. iij. q. de
verb. ob. & melius in. iij.
Andreas Pomate.

b ¶ Si ex quatuoꝛ. bene facit lex. ij. de libe. & poſthu. &
qd not. Barto. in. l. qui rome. §. duo fratres. in. vj. qõ
ne. de verbo. oblig. glo. in. l. quamuis. C. de fid. icom
miſ. Bal. in. l. liberto. in antepe. col. C. de oper. libert.
& qd vult Ange. in. l. iij. & imo. ibi. C. de leg.

c ¶ Unius. Et an vnus poterit confirmare electionẽ
alterius. vide Bal. in. l. ſi. C. de qu. pꝛeſtan. et. l. ſi fun
dum. pꝛealleg. per Ange. Andr. bar. & ad dicta Bar.
hic vide Are. in. c. poſt ceſſionem. col. vij. de pꝛobati.
vbi quod vbi actus poteſt ſtare in ſuſpenſo ſi actus 1
fiat a pꝛincipio nullus ex poſtfacto poteſt reconua
leſcere. Et ita ponderat Bartolus hic velle Joan-
nem Tho.

d ¶ L. ſi ſtipulatus. Uel vltra Bartol. poſſet forte
dici quod quum hoc relictum ſit hoc modo factum
videlicet relinquo electionem ſerui Pamphilo ſeruo
Titij: vnde videtur relictum factũ Titio domino et
eius cõtemplatione. l. cum aliquis. de iur. delibe. & l.
additio. & ibi Bart. de acquir. here. vnde nimirum ſi

ſeruo exiſtente ſeruo: ſecus eo manumiſſo vt hic. ra-
tionem ibi dixi. ¶ Item oppo. inſti. de here. inſti. §.
alienus. Solu. ibi in hereditate in qua tempus adi-
tionis inſpicitur: hic vero in legato optionis in quo
inſpicitur tempus quo dies legati cedit. ¶ Itẽ op-
po. foꝛtiter aut tu dicis legatum optionis eſſe purũ:
& tunc indiſtincte queritur domino. ita quod nullo
modo ſeruo qꝛ in ꝑſona dñi cedit dies legati: aut di-
cis eſſe conditionale: & tunc indiſtincte queritur ſer-
uo: ita quod non domino: vt. l. que legata. j. de regu.
iur. & l. ſi poſt. §. fi. j. quando di. le. ce. Dicit gloſ. lega-
tum optionis vel in genere eſt conditionale quo ad
optionem: ſed purum quo ad ſeruum: vt infra qui &
1 a qui. l. iij. Iſta glo. errauit: † quia voluit dicere totũ
econtra: quia legatum optionis quantum ad ius eli
gendi eſt purum: ideo cedit a die moꝛtis: ſed quan-
tum ad rem ipſam eſt conditionale: vt. l. ſecunda. qui
& a qui: & ideo quia non eſt omnino purum nec oĩo
conditionale eligitur media via: vt electio competat
domino ſi vult: alias competat ſeruo manumiſſo ita
dicit glo. & Dy. & bene.

S I heros. ¶ De legato facto ſeruo alij legato ad legatarium
optionis nil pertinet. h. d. ¶ Quero de ra-
tione huius. l. quare non queritur fundus
duobus? Reſpondeo: ex illa ratione que eſt dicta in
l. pꝛeceden. colligitur eſſe hec: qꝛ legatuʒ optionis eſt
purum: ideo meuio incõtinenti eſt queſitum ius eli-
gendi: ſed ex vigoꝛe illius iuris eligendi nõ poteſt in-
cipere habere dñium: ſed quo ad ſeruum: eſt condi-
tionale: & nõ incipit habere dñium: niſi cum optauit 3
nec retrotrahitur: vt. l. j. §. j. š. ad ſil. & ideo cũ tẽpo-
re quo ceſſit dies legati facti ſeruo non reperiat dñs
vere vel ficte: ideo ſibi queri non potuit. ¶ Oppo.
de. l. cum ita. §. j. š. eo. glo. ſoluit pluribus modis. ſed
vera ſolu. eſt illa quod hoc eſt ſpeciale fauoꝛe liberta
tis. ¶ Itẽ opp. & videt qd generi per ſpeciẽ deroge-
tur: vt. l. vxoꝛe. §. feliciſſimo. š. de le. iij. Sol. hoc lega-
tum optionis non eſt legatum generis. l. totius. ſed
eſt legatum vnius indiuidui generis. & ſic illa regu-
la generi per ſpeciem &c. non habet locum. dixi ple-
ne in. l. ſi domino. š. de lega. j. ¶ Oppo. glo. de. l. per
ſeruum. de acqui. rer. do. Sol. vt plene dixi in. l. pꝛoin
de. §. j. j. de ſtipu. ſeruo.

1 ☞ Legatum optionis eſt purum quando familia
redit in vnum.

2 Regula catoniana hʒ locum qñ inter moꝛtem & adi
tionem non eſt dare medium.

3 Regula catoniana quod habeat locũ in legatis ta
cite conditionalibus.
Conditio tacita non impedit tranſmiſſionem & diem
legati cedere.

a
S I optio ſerui. a Lex iſta ẽ ſa-
tis ſubtilis: et
diuidit in duas partes. pꝛima loquit in
inſtituto hrde volũtario. ſcda ĩ inſtitu-
to & herede neceſſario. ſcda ibi: qd ſi ne
ceſſari9. Itẽ pꝛima ſubdiuiditur in duas. Pꝛimo po-
nit dictũ. Scdo rñdet tacite obiectioni. ſcda ibi: nec
1 aduerſatur. ¶ Nota † ꝙ quãdo familia redit in vnũ
legatum optionis dꝛ purũ. & ſimile. š. eo. l. ſi tibi. §. j. b
2 & facit ad id qd ibi dixi. ¶ † Scdo no. quando nõ eſt
dare medium inter moꝛtem & aditio-
nem: tunc regula cato. hʒ locũ: nõ aũt
hʒ locũ in legatis quoꝛum dies cedit
ab adita hereditate. vt dixi i. l. j. de re
gu. cato. ¶ Op. C. de leg. l. ſeruis. ſol.
ibi legauit ſeruo ꝓpꝛio nemini legato
hic aũt teſtatoꝛ legauit ſeruo alteri le
gato. ¶ Op. 5 hoc de. l. ſeruo. j. e. ſol.
ibi remãſerunt plures in familia: vñ
ille ſeruus pure legatus nõ videbat:
hic vero vnus ſolus remãſit in fami-
lia. ¶ Itẽ opp. ꝙ iuriſcõſult9 non re-
ſpondeat ad regu. cato. qꝛ poſt moꝛtẽ
nõ põt confirmari impediente regu-
la cato. vt. l. j. j. de reg. cato. qd hic iu-
riſconſultus nega. ſo. ibi loquit in le-
gatis quoꝝ dies cedit a die moꝛtis te
ſtatoꝛis. hic ꝟo loquit in legatis quo
rum dies cedit a die adite hereditatꝭ.
vt. §. in nouiſſimo. C. de cad. toll. quo
caſu regula non hʒ locum ſm̃ Roge.
¶ Cõtra hoc opp. de materia. l. nr̃e.
qꝛ ſi iſtud legatũ cedit ab adita here-
ditate: ergo male dicit finis qd iſtud
legatũ per regulam cato. infirmat. ſo.
ibi loquit qñ inter moꝛtẽ & aditionem
nõ eſt medium: quo caſu regula hʒ lo
cuʒ in legatis quoꝝ dies cedit ab adi
ta hereditate: ideo qꝛ dies moꝛtis et
aditionis hereditatis idẽ eſt. ¶ Itẽ
op. ꝙ regu. cato. † non habeat locum
hic: quia legatum optionis eſt con-
ditionale: vt. l. iij. j. qui & a quibus. &
l. ſi pãphilo. š. e. & l. hoie. j. e. ſʒ ad lega
ta ꝯdõnalia nõ ptinet regła ca. vt. l. j.
de re. ca. & l. cetera. §. j. š. de leg. j. ſolu.
hic loquit in conditione tacita q̃ non
impedit trãſmiſſionẽ & diẽ legati ce-
dere. ſʒ ꝯtraria loquuntur in conditio
ne expꝛeſſa: vt not. in. l. j. j. de regu. cat.

Põponi9. Uides ergo ꝙ offi
ciũ iudicis de quo
loquit. l. mã. ꝑioꝝ trãſit ad emptoꝛẽ.

S I cum optio.
Facit qd habuiſtis plene in
l. quidã. š. de re. du.

S Eruo ſiue. Op. š. e. l. ſi optio
ſo. b remãſerũt pl'es in hrdi
tate: ibi vn9 tm̃. & intelligatꝫ
pl'es in. l. nr̃a vltra tres cũ em̃ relicta
fuit optio ſuoꝝ ĩ plali nũero ſiue ad
tres tm̃ eẽnt in hrditate poſſet dici ꝙ
eẽnt legati pure. ar. š. e. l. j. & l. ſi tibi. §. j.

o Ptiõe. Uides h̃ qd añ
adită hrditatẽ ñ
põt fieri optio: & plura alia re
q̃runt q̃ habuiſtis. š. e. l. ſi tibi. §. vni9.
& l. ſerui electione. š. de legatis pꝛimo.
b ¶ Querit gloſſ. b quando cedit dies
optionis. Dicit gloſſ. cum ab adita he

in domin ũ trãſit lʒ ꝟe iſta ꝟba vi deant hic fuiſſe legł nõ teſtato ris & adie cta demõ ſtrationis cauſa.

a ¶ Si opti o ſerui nõ eſt alibi ſʒ bal. in. l. j. i fine ꝑn. de cad. tol.

b ¶ Querit gl. & no. p9 moꝛtem te ſtatoꝛis po teſt fieri e lectio. l. ſi pupillo. š. eod. And. barb.

reditate:vt hic.hodie vero a die mortis:vt inſtit.de leg.§.optionis. vel dic qđ ibi loquebat̃ de iure antiquo ante tempora digeſtorum.

COm optio. Facit.l. b cetero= 4 ū.ſ.de verb.ſig.⁊ facit qđ dixi.ſ.eo.l.ſi tibi optio. in prin.

1 ☞ Electio eſt legatarij in legato generis.

2 Differentia inter pactum ⁊ repudiationem: quia repudiatio fit conſenſu vnius:pactum duorum.

3 Conditio poteſtatiua ſi voluit nō impedit repudiationem.

4 Iuri de futuro renuntiatur pacto nō repudiatione ſi repudiatio fiat extra iudicium: ſecus ſi in iudicio: vel preſente parte.

Repudiatio facta preſente parte extra iudicium habet vim pacti.

5 Legato optionis gn̄is quatuor modis renuntiatur.

6 Legatum optionis quantum ad ius eſt purum.

HOmine. Opp. ꝙ repudiatio pāphili valeat ita ꝙ pāphilus eligi nō poſſit. vt.ſ.de pac.l. ſi vnus.§. ſed ſi gn̄aliter. Quidam dicūt qđ hic 1 erat electio heredis:vnde legatarius heredi preiudicare nō pōt. Alij dicūt qđ ab initio eſt electio heredis.ſcđo legatarij: ſed hec electio nō erat trāſ 2 lata in legatarium. Iſte opi.reprobatur:† qꝛ ſine dubio eſt electio legatarij:vt.l.ij.ſ.eo.⁊ plene not. in.l. legato gn̄aliter.ſ.de leg.ſ.quare dic qđ l. contraria loquit̃ in pacto:ſed hec.l.loquitur in repudiatione. q̄ repudiatio nil operatur in pāphilo qui erat ſub conditione in legato ſi eligeretur: vt.l.ſi pāphilo.ſ.eo.⁊.l.iij.qui ⁊ a qui. ideo repudiari non poteſt:vt.l.ſi ita.§.ſ.ſ.

2 de leg.ij.ideo inter†pactū^a ⁊ repudia 1

a tionem eſt dr̄ia:qꝛ repudiatio fit conſenſu vnius:ſed pactuꝫ cōſenſu duorꝫ ita no.hic.⁊.l.ſ.C.de pact. ¶ Contra iſtam ſol.opp.qđ imo repudiatio valet:lꝫ em̄ Pamphilus debeat̃ ſub cō

3 ditione tn̄ † eſt conditio poteſtatiua ſi voluit legatarius:ſed iſta conditio repudiationem nō impedit:vt.l.ſi.ſ. de condi.inſtitu.⁊.l.verba.tit.eo.⁊ no. in.l.is qui heres.poſt princ.de acqui. heredi.Sol.ſuſtinendo pro modo dico ſic quod iſta conditio in mera voluntate non conſiſtit:quia debuerunt ſibi prius omnes ſerui exhiberi:vt.ſ. eodem.l.ſcyphi.⁊ ſic intelligo ꝙ hic fuit facta repudiatio ante exhibitio 2 nem.ſi em̄ poſt exhibitionem repudiaret pamphilū tunc videretur eligere pamphilum ⁊ ipſum repudiare.arg.predictorum iurium ⁊ ar.l.illud.de acqui.he. ſalua me liori deliberatione ſic intelligo. ¶ Vlterius procedo.^b predicta † q̄ dixi qđ repudiatio iuris futuri non poteſt fieri niſi per pactum non per repudiationem:ſunt vera extra iudicium:ſecus in iudicio.l.ſ. ſ.de curato.bo.dan.vel niſi repudietur preſente parte ita quod habeat vim pacti:vt no.in.d.l.prima.ſ.de cura.bo.dā.dicā in.l.antiſtius.de acq̄r. here. ¶ Op. 5 hāc.l.ſ.de adi.le.l.q̄ hoiem.ſol.ibi,adēptio fuit fctā p quā vr̄ pāphil⁹ adimi.hic ꝟo fuit repudiatio lega 5 tarij. ¶ Op.ſ.de†accept.l.⁊ per iuſiurandū.§.ſi hominem. Reſpondeo ibi loquitur in acceptilatione q̄ habet vim ſolutionis.ideo totam obligationem perimit.⁊ ſic habes quatuor caſus. Prim⁹ qn̄ quis repudiat vnum.tunc in nullo preiudicat:vt hic. Secūdus eſt acceptilatio.⁊ iſta in totum preiudicat:vt.d. l.⁊ per iuſiurandum.§.ſi hominem. Tertius eſt pactum. Quartus teſtatoris adēptio.⁊ tunc illi preiudicat in eo homine de quo eſt facta adēptio vel pactum:vt hic not.⁊.l.qui hominem.ſ.de adi.leg. Predicta que dixi intelliguntur quando repudiaretur pamphilus tantum:ſed ſi repudiatur legatum optio 6 nis ſimpliciter ſine dubio valet:ratio † quia ius eligē di eſt pure legatum:vt.l.ſi pamphilo.ſ.eo.⁊ ideo pōt iure repudiari:ſed pamphilus eſt in conditione ideo repudiari nō pōt:hoc ſentit Dy.⁊ etiā Gui.in.l.ſi vn⁹. §.ſed ſi gn̄aliter.ſ.de pac.

a ¶ Ideo inter.⁊ vide Bal.in.l.ſ. C.de pact. An.barb.

b ¶ Vlteri⁹ pcedo. Et vide bald. in.l.ſ.C.de pac. And. Barba.

1 ☞ Facultas eligēdi cōpetens alicui iure ſuo trāſit ad heredes.

Ius eligendi ſeu arbitrādi ēt cōpetens iure ſuo non tranſit ad heredes.

2 Electionē habere iure ſuo đr qn̄ eligit ad ſui cōmodū ſecus ſi ad alterius vtilitatem.

ILlud aut illud. Facultas eligēdi que cōpetit alicui iure ſuo trāſmittit̃ ad heredes.h.d. ¶ Opp.ꝙ legatū optionis ſm̄ hec tpa ad heredem non tranſeat: vt inſti.e.§.optionis. Dicit glo.ꝙ hoc fuit additum a cōpoſitoribus noui iuris. Scđo modo ſoluit:vt in gl. Vel dic quod primo loquitur ſm̄ iura antiqua ante iura digeſtorum.⁊ ſic idem erat ſm̄ ius digeſtorum quod eſt hodie. Item videtur ꝙ † iſtud ius eligendi ad heredem non tranſeat:quia a perſona non receditur:vt lege ſi quis arbitratu.de verborum obligatio. Dicunt docto.aut ius eligendi competit iure ſuo:et tunc tranſit.vt hic:aut competit iure alieno ⁊ non trāſit:vt in contrarijs:hec ſunt verba pe.recitata per Cynum in.l.finali.C.de contrahend.emptio.certe hec diſtinctio non procedit in iure eligendi ſeu arbitrandi quod competit alicui quod iuris eſt: quia tunc non receditur a perſona:vel ſi receditur:itur ad iudicem etiam ſi iure ſuo:⁊ pro ſe arbitratur:vt lege hec vēditio.de contrahen.emptio.⁊ lege cum ſtipulatus ſim. infra de verborum obligationibus. ſed in facultate eligendi que facti eſt procedit diſtinctio quia ſi iure ſuo competit tranſit ad heredes vt hic cum ſi. alias ſecus:vt.C.cōmunia de lega.l.fin.§.ſed ⁊ ſi quis. dixi ſ.de verb.obli.l.ſi ſtipulatus fuerim. ¶ Sed q̄ro † q̄d

vult dicere aut habet electionē iure ſuo aut alieno? a Reſpondeo iure ſuo habet quis electionem quādo quis eligit ad ſui commoduꝫ: vt hic. Ratio.qꝛ ſicuti obligatio iſta tranſit ad heredem:eadem ratione facultas eligendi que eſt ei acceſſoria. Sed quando quis habet electionem ad vtilitatem alterius nō dicitur habere iure ſuo.vnde ſi teſtator reliquit centū pauperibus eligendis per ſuos heredes:illis heredibus non eligentibus non tranſmittitur ad heredes ſuos:ſed pauperes ſimpliciter venient:vt.l.ſi quis titio.§.fina.ſ. de leg.ij.⁊.l.cum quidam. eodem titu. C.communia de le.l.ſi.§. ſed ⁊ ſi quis.probatur etiā in.l.vnum ex familia.§.rogo.ſupra de le.ſecundo.ita debetis intelligere.

1 ☞ Variatio non admittitur in electione quando trahit ſecum executionem.

2 Verbum volo ratione adiuncti facit electionem.

a

1 **APud aufidium.** a † Quādo electio trahit ſecum executionem non admittitur variatio. hoc dicit iſta. l. not. ibi quoniam res. iſta ratio eſt ſubtilis: ſed nō eſt generalis. Quid enim ſi de rebus alienis eſſet legata optio? certe nō trahit ſecum executionē: et tamen idem erit ibi:ideo dic quod tunc ratio erit fauor vltime voluntatis ne ſit in pendenti:vt not. in l.huiuſmodi.§.ſtichum.ſ.de lega.primo.⁊ ibi dixi. ⁊ l.ſi ita ſtipulatus.ſ.de verb.obligationib⁹. ⁊ ibi dixi. ¶ Opp.contra hanc legem dicitur hic ſi is dixiſſet 2 que vellet.videtur † quod verbum volo non facit ele 1 ctionem:vt no.in.l.ſerui electione. ſ. de lega. primo. Reſpōdeo verbum volo vis vult nihil importat niſi ratione adiuncti verbi:ſi enim dico volo eligere.certe non eligo tunc:ſed ſi dico volo rem iſtam.tunc eligo.dixi pleniſſime in repetitione.l.cunctos populos. C.de ſum.tri.⁊ ſi.ca.⁊ in.d.l.ſerui electione.ſ.de le.ſ.

1 ☞ Filia cui eſt factum legatum vt nubat nō petit fructus medio tempore perceptos.

FIlium. Fructus pendente cōditiōe ex re legata percepti 1 legatario non debentur nec nudo miniſtro.hoc dicit.quidam in ſi.l.habent literam cur non ad matrē.⁊ ſic innuit quod mater habeat fructus inſolidum: ꝙ non placet:quia cum ſit heres inſtituta pro parte nō video qđ mater habeat fructus inſolidum: cuꝫ in alia parte in qua non eſt inſtituta ſit vt nuda miniſtra. Alij 1 habēt cur ad matrem ⁊ iſta eſt bona quaſi dicat pro ea parte pro qua eſt heres habebit fructus: pro alia non:ſed habet coheres. ¶ Oppo. de.l. ſi ita relictū. §.pe.ſ.de lega.ij.⁊ in.l.in ſideicommiſſi.§.cum pollidius.ſ.de vſuris. Reſpōdeo hec dilatio fuit adiecta 1 tantum fauore filij. ¶ Vltimo no.† iſtam legem pro legatis que filiabus ſiunt vt nubant qꝛ non poſſunt petere fructus medio tempore perceptos.

MAritus. Opp.glo.de.l.nomē.§.ſ. ſ.de le.iij.dicit gloſ.⁊ bn̄ ſo.vt ibi. Vlterius opp.de.l ſi ita.de auro ⁊ argen. leg. ſol. hic teſtator eſt vſus 1 verbo futuri temporis nec appoſuit aliquid per qđ tempus ſignificetur preſens. dixit enim lāces quas elegerit: non dixit lances meas: ſed certe forte contrarium eſt de.l.nomen.§.ſ.ſ.de leg.ij.ſed ibi videbitis.tene menti.

¶ De vino tritico ⁊ oleo legato. Rubrica.

¶ Cōtinuatio rubrice per ſe patet.

VIno. Opponit̃ de.l.iij.in principio. ſ.eo.ſoluc:vt ibi. Secundo opponitur ⁊ videtur quod vſus teſtatoris nō inſpiciatur:vt.l.cum certum.ſ.eo.ſolutio.vt ibi ſtatim dicam.

COm alij. Generi p ſpeciē derogatur. h.d. ¶ Opp.de.l.nā qđ.§.ſi.ſ.de pec.leg.ſolu.ibi alia verba reſtrictiua fuerūt quā hic. De materia huius principij videbitis in.l.queſitum.§.penul.ſ.tit.ſ.

☞ Actio ad exhibēdum eſt arbitraria ⁊ ſuper ea referunt̃ due ſententie.

SI centum. Not. hic ꝙ pōt agere ex teſtamento ⁊ ad exhibendum. ¶ Quero quis ſit effectus actionis ex teſtamēto:⁊ actionis ad exhibendum. dic qđ eſt effect⁹ actionis ex teſtō prout qs preciſe cogatur ad patiendū deguſtari:vt.l.fideicommiſſa.§.fina.ſ. de leg. iij.ſed effectus actionis † ad exhibēdū eſt:quia eſt arbitraria vt ferantur due ſententie:vna ſuper exhibitione. alia ſuper intereſſe ſi non exhibeatur:vt.l. ſi cum exceptione.ſ.quod me. cau. et in.l.in actionibus.ſ.de in litem iuran. ꝙ no.in.§.preterea.inſti.de act.

☞ Si legatur vinum debet dari de eo quod eſt in patrimonio; alias debet emi.

SI cui vinum. ¶ Oppo.ſ. eo.l.ſ.ſolu. ibi loquitur quando vinum erat in patrimonio defuncti:ſed hic non erat ſed emebatur: ideo non poteſt colligi ex voluntate defuncti quod illud detur. ¶ Ex predictis not. † quod quando relinquitur vinum debet dari de co

a ¶ Apud aufidiū. an ⁊ qn̄ nō liceat mutare volūtatē dic ꝙ primo ꝓpter obligationis vinculū.l.ſicut.C.de act.⁊ obli. Scđo ꝓpter ius alteri q̄ſitū.ar.l.fin.ſ. de pac.⁊ no.glo.in.l.ſi cū dotē.§.eo aūt.ſol.mat.⁊ iſtud facit ad no.q.de qua dixi poſt Bar.in.l.duo ex trib⁹ de re iu. Tertio ſi res non ſit integra. §. recte.inſti.mā.q̄ tn̄ đr eſſe itegra in iudicijs añ lit. ote. ſ.de pcu.ſ. ij.not. in.l. mandatū. C.mā. iteꝫ quarto nō lꝫ mutare volūtatē ſi prima volūtas trahit ſecū executionem vt hic cum ſi. ita dicit Bal. in.d. §. eo auteꝫ tēpore.ſed Imol. ibi addit q̄n tū caſum ſi qualitas diſpoſitionis ē talis de cui⁹ natura ē qđ nō debeat eē i pēdēti vt eſt videre i vltima volūtate.l. ſi. ad ſi. cōia pdi.⁊ facit ꝙ not. per docto.in.l. hmōi. §. ſi ſtich⁹.đ le. ſ.⁊ p bart.i l. de reb⁹. re.amo.ad de bar.i.l. ſ.§.ſi depoſuero.ſ.de poſi.⁊ vide Dy.i reg'la ꝙ ſemel.de reg. iur. in vſ. addo an liceat mutare voluntatem ab conſilio.xj.

qđ eſt in patrimonio: alias debet emi:
a vt hic. ſimile in .l. titia. §. ſ. ſ.[a] de auro
⁊ argento lega.
1 ☞ Vaſa vinaria quando veniant in
legato vel venditione vini.

Si vinum Vino legato nõ
cedunt vaſa ma- c
gna nec parua in quibus vinum por-
tatur de loco ad locum ſed vaſa par-
ua in quibus vinum conſeruatur et
cum vino venduntur: cedunt. h. d. et
1 ad euidentiam ſcias † quod quedam
vaſa ſunt apta ad vina conſeruanda
vt vegetes magne. quedã ſunt apta
ad portandū non ad conſeruandum:
⁊ cum vino vendunt: ⁊ ſic ſit in portu
bus maris. ¶ Oppo. ſ. eo. l. vinum.
Sol. intellige iſtam ſm illam: q: intel-
lige de vaſis que cõſueuerūt vẽdi cū
vino ex conſuetudine regionis.
1 ☞ Cõſuetudo teſtatoris tam ex vſu
loquendi quam vtendi quãdo ⁊ qui-
bus caſibus attendatur.
2 Quantitate in genere legata quãdo
mediocre debeatur.
3 In quãtitatibus electio eſt heredis.

Cum certum. 2
¶ Quantitate legata
ſimpliciter electio eſt he-
redis quale ſoluat: nec
conſuetudo teſtatoris inſpicitur. h. d.
iſta lex de cuius materia dicã latius[b]
⁊ melius quam ſit dictum per aliquẽ:
duo haberis hic. primo qđ conſuetu-
do teſtatoris non inſpicitur: ſecũdo ꝙ
eſt in arbitrio heredis qui ſoluat.
¶ Oppo. ad primū ⁊ videt qđ cõſue-
tudo teſtatoris inſpiciat: vt. l. nūmis.
ſ̃. de lega. iij. ⁊. l. ſi ſeruus plurium. §. 3
ſi. ſ̃. de leg. ſ. Solu. ibi in nummis pro-
pter magnam eorum varietatẽ: q̃ eſt in
forma materia ⁊ in pondere inſpici-
mus cõſuetudinem defuncti: ⁊ regio-
nis: vt ibi: ſecus in alijs quãtitatibꝰ
legatis: vt hic in glo. ⁊ bene. ¶ Item
oppo. de. l. cum alimenta ſ. de ali. ⁊ ci-
ba. lega. vbi inſpicitur conſuetudo pa-
triſfa. quid dicemꝰ? Hic in gloſ. datur
vna ſol. cõſuetudo vtendi nõ inſpicit:
vt hic: ſʒ cõſuetudo loquẽdi ſic. vt ibi.
hec ſol. eſt cõtra. d. l. cū alimẽta. ⁊ con-
tra. l. ex vſu. ſ. eo. Quare Dy. dixit in. l.
cum alimenta. erat incerta quãtitas:
hic vero erat incerta qualitas. ¶ Cõ-
tra iſtam ſolu. oppo. ſ. eodem. l. ex vſu.
Sol. Dy. ibi erat incertum genus rei
legate ⁊ etiam qualitas. hic vero qua- 1
litas tantum. Iſta dicta nullum ſapo-
rem habent. ¶ Aduertatis † quan- 2
doq; teſtator legando facit tantum
mentionem de ſubſtãtia non de qua- 3

a ¶ §. ſ. ſ. ad
de. l. ſi do-
mū. in pri.
⁊ ibi docr.
de le. ſ. idẽ
in actu in- b
ter viuos ĩ
l. ſi q̃s ar-
gentū poſt
princ. ⁊ ibi
Bal. in. ij.
colū. C. de
do.
b ¶ Dicã la-
tiꝰ. ⁊ de ma
teria huiꝰ
l. vide ple-
ne p Bar.
in. l. iter ſti.
§. ſacrã. de
ver. obli.
c ¶ Aliqua
qualitate
iſtam diſt.
ſequit An-
ge. ĩ. l. ſi ſer
uus plu-
rium. §. ſi.
de leg. ſ. lʒ
Bald. ibi
trãſeat cū
Dy. ⁊ pau.
de caſt. re- 1
mittit ſe ad
diſt. iſtam.

litate: ⁊ tunc ſi dubium emanat circa ſubſtantiã pre-
ſumetur ex vſu defuncti vtendi ⁊ loquendi: nam non
facio differentiam inter vſum loquẽdi ⁊ vtẽdi: vt. l. ſ.
ſ̃. eo. legauit enim vinum: ⁊ dubitatur quid ſit vinū:
⁊ videtur quod acetum ſit vinū: ⁊ ſic de ſubſtãtia: et
ideo recurrit ad vſum defuncti. Si vero dubitat nõ
de ſubſtantia quã noĩauit: ſed de aliqua qualitate[c]:
et tūc quedã eſt qualitas intrinſeca rei: vt bonitas
dulcedo aſperitas ⁊ ſimilia. ⁊ in iſtis nõ inſpicimꝰ de-
functi conſuetudinem: q: ab ipſa rei natura ineſt: nõ
ex defuncti conſuetudine. caſus eſt hic. quedam eſt
qualitas extrinſeca que a rei natura non ineſt vt pu-
ta qualitas alimentorum: ⁊ in iſta inſpicimus cõſue-
tudinem defuncti: vt. l. cum alimenta. ſ. de ali. ⁊ cib.
le. ⁊. l. dominus ſticho. §. pe. ſ. de pe. le. l. ſi cui annuū.
in prin. ſ̃. de an. leg. Et predicta vera qū teſtator nul-
lam qualitatẽ expreſſit. ſed ſi teſtator expreſſiſſet qua-
litatẽ: tūc ſi quod dubiū emanat circa illam qualita-
tem expreſſam recurrimus ad vſum teſtatoris: vt. l.
ſi quis vinū. §. ſi. ⁊. l. ſeq. ſ. eo. ⁊ hoc vult dicere iuriſ-
conſultus hic dū dicit nõ adiecta qualitate: q: tunc
eſſet ſecus. Pone ꝙ teſtator reliquit centum libras
olei dulcis intelligitur de oleo qđ appellatione dul-
cis teſtator habet: ⁊ ſi legauit cētū libras olei ad cõ-
burendū intelligit de oleo qđ teſtator hʒ ad cõburẽ-
dū: vt. l. ſi quis vinū. §. ſi. ⁊. l. ſeq. ſ. eod. ¶ Vltimo ad
ſi. opp. ſ̃. de le. ſ. l. legato generalr. vbi dr dari medio-
2 cre. Sol. † glo. dicūt quidã hoc verū dum tñ det me-
diocre hec ſo. eſt cõtra caſum. l. fideiuſſorem. ſ̃. man.
⁊. l. nummis. ſ̃. de le. iij. ideo gloſ. remittit ad not. in. l.
legato. ſ̃. de le. ſ. ⁊ inſti. de leg. §. ſi generaliter. Sed
hic loquit qū in tali genere legato nullū eſt reperire
ita viliſſimum quod non ſit alicuius vtilitatis: ſed ſi
eſſet legatū tale genus in quo reperiretur aliquid ꝙ
non eſſet alicuius vtilitatis: vt in homine vel anima-
libus: tunc debet dari mediocre: ita intelligit Dy. in
c. in obſcuris. extra de regu. iur. libro ſexto ⁊ eſt gloſ.
no. ⁊ menti tenenda in. l. legato. in prin. magne gloſſ.
ſ̃. de lega. ſ. ¶ Item oppo. ꝙ non ſit electio heredis
3 ſed legatarij: vt. ſ̃. titu. ſ. l. ij. Reſpondeo † quicquid
glo. dicat. dic ſm Dyn. hic loquitur in quantitatibus
legatis: ibi in alijs generibus: vt ipſe not. in. d. l. lega-
to generaliter. ⁊ in. d. c. in obſcuris.

Cum certus. Tantum eſt dice-
re quod natum
eſſet quãtum dicere quod natum erit.
hoc dicit quod tene menti. ¶ Oppo.
de. l. ex eo. ſ. eo. ſol. ibi erat relictum an-
nuum. hic non. de materia huius legis plene dixi in
l. inter ſtipulantem. §. ſacram. de verbo. obli. Cy. in. l.
ſi quis argentum. C. de dona.

Cum vinum. Vides hic ſi te-
ſtator legat vi-
num ſimpliciter quod valet. Cõtra de
l. cum poſt. §. gener. ff. de iur. do. vbi le-
gatum indeterminatum non valet. ſol.
vt dicam infra. l. proxi.
1 ☞ Indefinita fauore alimentorum equipollet vni-
uerſali.
2 Frumẽtum ſi legatur vxori debetur de eo quod eſt
tempore mortis teſtatoris.
3 Frumenti appellatione legumina non veniunt.

Quidam heredem. Vides a
hoc qđ
verbū indefinitū referatur ad omnia. b
¶ Opp. ꝙ nõ valeat legatū ita factū:
vt. ſ. de verb. obli. l. triticū. So. aliud in c
ſtipulatione cõcepta hoc mõ aliud in legato. ¶ Cõ-
tra iſtã ſolu. opp. de. l. cū poſt. §. gener. de iure do. ſo.
1 hic loquit † qū legat aliquid pertinẽs ad alimenta
vñ fauore alimẽtorū interpretamur oĩa videri lega-
ta. vt ſic indefinita equipolleat vniuerſali: ſecus in his
que ad alimẽta principaliter non pertinent: vt ibi fa-
cit. l. ſi cui annuū: ⁊ quod ibi dixi ſupra de annu. le.
a ¶ Vltimo no.[a] hic caſum † ꝙ ſi teſtator legat frumẽ-
2 tum vxori intelligit de eo qđ eſt tẽpore mortis cū fru-
b mentū ſit renouabile:[b] q: cõſumitur ⁊ corruptionem
recipit: vt. l. queſitū circa prin. de fun. inſtru. dixi ple-
nius. ſ. de au. ⁊ argẽ. leg. ſi ita. ⁊ ibi hãc. l. nõ allegaui.
3 ¶ Quero † vtrū legumina cõtineant appellatione
frumenti. Text. videtur ꝙ non. in. l. iij. §. ſiue autẽ. ſ.
de penu le. ⁊. l. frugem. de verbo. ſigni.

Si damnatus ſit. Not. hic ca-
ſum in quo
heres nõ põt vinū legatū effundere p
corbes. ¶ Opp. ſ̃. de peri. ⁊ cõ. rei vẽ.
l. ſ. §. ſ. ſol. aliud in rebꝰ vẽditis aliud in
c rebꝰ legatis: ratio q: qū[c] vendo tibi vinū videor con- e
uenire vt portes: que cõuentio non eſt in legatario:
quã glo. tene menti. Videre. lʒ iſta conuentio non ſit
cum legatario vt portet: certe nec etiã vt heres por-
tet legatario vnde remanet in diſpoſitione iuris com-
d munis[d]: vt legatarius ſibi portet: vt hic.

Si quis vinum. Omnis liquor
ex vinea proce-
dens eſt vinum: ſecus aliunde niſi conſue-
tudo vtentiū aliter ſe habeat. h. di. cum. l.
ex vſu. ⁊. l. nam aliter.

Ex eo. Oppo. de. l. cum certus. ſ̃. eo. ſol. vt
ibi ⁊ plene dixi. ſ. de verbo. oblig. l.
inter ſtipulantem. §. ſacram.

Vino. De hac. l. vidiſtis ſupra eodem. l.
ſi cui.

Vinum. Hanc legem vidiſtis. ſ̃. eo. l.
cum vinum.

1 ☞ Vaſorum appellatione veniūt omnia vaſa apta
ad portandum vinum.
2 Communis vſus loquendi debet probari quando 1
quis in eo ſe fundat.
3 Vaſa an veniant legato vino remiſſiue.

Illud. Vide glo. que incipit ideo quia cum eis
quia ponit intellectum huius. §. ego pu- 2
1 to † quod in noſtris eloquijs ſecundum tempora ho-
dierna ſeu moderna vaſorum appellatione cõtinean- 3
tur omnia vaſa apta ad portandum: vt. l. ⁊ ſi nõ ſint.
§. ij. ſ. de auro ⁊ argento le. ideo venirent dolia quan-
2 tumcunq; magna. Non ob. hec. l. † quia conſuetudo f
loquendi tunc repugnabat. ideo cõſuletur quod de 1
hoc facias poſitiones quod ſic ſe habet communis
3 vſus loquendi. an † autem quando legatur vinū ſim-
pliciter non dicendo aliquid de vaſis: an contineantur
tur vaſa: dic vt. l. ſi cui. §. ſi. ſ̃. eo.
1 ☞ Legato vino in vinalibus vel amphoris quid
veniat.

¶ Vltimo no. ⁊ vide Bald. in rubri. C. de verbo. ſig.
Bar. in. l. ſi ſeruus. §. qui quinq;. de leg. ſ. And. barb.
¶ Sit renouabile. hoc ſequitur etiam Bal. in rubri.
de verbo. ſigniſi.
¶ Quia quãdo. Vt vide tex. in. l. ſ. §. lʒ. ff. de periculo.

Omni vinū. Iſta eſt bo-
na. l. ĩ ſui pri.
dr hic qđ habebat vinū oẽ in
vinalibꝰ. ⁊ venit vinū qđ eſt ĩ ampho-
ris. Cõtra de. l. ſi ſeruꝰ. §. q̃ q̃nq;. ſ̃. de
leg. ſ. ⁊. l. ſed ⁊ ſi certos. eo. titu. ⁊. l. ſ. §.
pe. ſ̃. de dote prele. vbi ſi lego aliq̃d ꝙ
eſt in aliquo loco. ⁊ nõ reperiat nõ va-
let legatū: quaſi legarẽ corpus qđ nõ
eſt in rerū natura. hic vero dr ɔtrariū.
Sol. dicit glo. valde not. ꝙ lõga dif-
ferẽtia eſt qū dico lego vinū in vinali-
bus: an dico lego vinū qđ eſt ĩ vinali- d
bus. nã iſto ſcđo caſu loquunt contra-
ria: nã videor legare corpus qđ nõ eſt
in rerū natura: ⁊ nõ valet legatū ſi nõ
reperiat: ⁊ quidã in princ. glo. hñt qđ
eſt in amphoris ⁊ male: q: non dʒ eſſe
qđ eſt vt patet in ſolutione contrarij.
¶ Sed quero[e] qū lego vinū in vina-
libus omne vel in amphoris oẽ: ⁊ nil
reperit in amphoris vel in vinalibus
q̃s erit effectꝰ huiꝰ legati? Rñ. ſi repe-
ritur vinū in amphoris vel in vinali- e
bus vt teſtator dixit effectꝰ eſt vt am-
phore cū vino veniãt: ⁊ hoc ſentit glo.
in prin. vt pʒ ex. ll. alleg. in ea. Sʒ ſi nõ
reperit in amphoris: vt dixit teſtator:
tūc effectꝰ eſt vt heres mittat vinum
in amphoris: ita ꝙ legatū aliq̃d ope-
ret: vt. l. ſi qū. ſ̃. de lega. ſ. ⁊. l. gñali. in
prin. ſ̃. de vſufruc. leg. ⁊ hoc approbat
cõſuetudo. q: ſi emi vinū a te in vege-
te tua intelligit qđ debes ponere ĩ ve-
gete mea. Vel aliter dic qđ qū teſtõr
legat vinū in amphoris vel in vinali-
bus ⁊ non reperitur intelligit qđ he-
res debeat dare vinum vinalia ⁊ am-
phoras: ⁊ hoc vr̃ eſſe de mente glo.
1 ☞ Adiectiua indefinita gñaliter na-
turaliter referuntur ad omnes res ad
quas pñt adaptari rõne adiuncti cu-
ius ſignificatio reſtringitur.
2 Dictio cum: magis coniungit ⁊ repe-
titionem inducit quam dictio et.
3 Clauſula generalis adiecta in ſtatuto f
poſt ſpeciales an intelligatur de eodẽ
genere cū ſpecialibus remiſſiue.

Cui dulcia. f † Adiectiua in-
definita genera-
liter neutralr poſita referunt ad oẽs
res ad quas pñt adaptari ⁊ rõne ad-
iuncti eorū ſignificatio reſtringit. h. d.
⁊ eſt maledictꝰ. §. Dicit hic qđ enume-
ratio ſpeciei hic poſita reſtringit ſigni-
ficationẽ gñis. Cõtra de. l. q̃ſitū. §. pe.

⁊ commo.
rei vẽ. bar.
in. l. item il
la. ff. de cõ-
ſti. pe. qđ li
mita niſi
cõſuetudo
eſſet in con
trarium: vt
eſt glo. no.
in. d. l. item
mella. and.
barba.
¶ Diſpoſi
tione iuris
cõmunis.
vide not. p
Bar. in. l. ſ.
ſ. de ali. le-
ga. et oĩno
Bart. in. l.
item illa. in
ſi. princ. de
cõſti. pecu.
¶ Sed q̃-
ro. ⁊ vide
elegãs con
ſi. Oldra.
viij. vbi cõ
ſuluit qđ ſi
p̄cedit ge-
nus et ſe-
quitur ſpe-
cies reſtrin
gitur genꝰ
vt puta vo
lo ꝙ ſoluã
tur oĩa de-
bita pr̃is ⁊
mr̃is poſt-
ea dicitur
talis loci
ꝙ reſtrigi-
tur ad talẽ
locū. And.
Barba.
¶ Cui dul
cia. dicã in
l. adde no.
maxime p
doc. in. c. ſe
des. de re-
ſcrip.

.j. ti. j. Glo. nõ ſoluit Dy. extra de reg.
iu. lib. vj. c. gñi. dicit qđ hoc eſt ꝓpter
naturã iſtius copule et: q qualitatem
precedẽtis legati in ſequẽs legatũ vi- 1
deꝛ reperere. ar. .j. ti. j. l. ſeie. §. caio. ne-
ſcio quid hoc ſit dictũ. ⁊ qđ ſit verũ di
ctũ Dy. Videtur ſentire glo. hic. Vide
te dñi. Iſta ſolu. Dyn. nõ placet mihi:
nõ enim ſoluit ↄtrariũ de. d. l. q̃ſitũ. §.
2 pe. .j. ti. j. Si enim hic eſt dictio et: † ibi
eſt dictio cũ: que magis cõiungit ⁊ re
petitionẽ inducit: vt. .j. de ↄdi. ⁊ demõ.
l. iuꝛ paul⁹. ⁊ ibi dixi non obſt. l. ſeie. §.
caio: q rñde vt ibi videbitis. Quali-
ter ergo ſoluem⁹. dico ſic. l. nr̃a loqui-
tur qñ genus ꝓferꝛ per aliquod adie
ctiuũ neutraliter poſitũ: tũc q tale ad a
iectiuũ requirit ſubſtãtiuũ dꝫ intelli-
gi de ſubſtãtiuo qualitatis eius quod
teſtator expreſſerat in alia parte ipſi⁹ 1
teſtamẽti illi cõiũcta: vt ptꝫ hic. Si igi
tur exprimaꝛ genus per noĩa ſubſtãti
ua ſimili modo tũc enumeratio ſpecie
rum nõ reſtringit ſignificationẽ gñis
ſm diſtinctionem quã videbitis in. l.
queſitum. §. pe. .j. tit. j. ¶ Quero circa
iſtũ. §. dicit hic ꝙ oĩa dulcia veniũt cã
potionis parata: an veniat aliud vinũ 1
quã genus a teſtatore expreſſum. Re 2
ſpondeo nullũ aliud vinum venit niſi
illud ſingulariter qđ a teſtatore eſt ex b
preſſum: vt. l. heres meus. §. j. ſ. de le- 1
ga. iij. ⁊. l. cũ delationis. §. cui fundũ.
.j. ti. j. qđ ergo hic dicit qđ veniunt oĩa
dulcia cauſa potionis parata: intelli-
ge excepto vino: q nõ venit niſi vinum
3 qđ eſt noĩatum. ⁊ hec ſunt † vtilia pro-
pter ſtatuta que poſt ſpeciales clauſu
las ponunt generales an ille clauſule
generales intelligantur de eodem ge
nere cum ſpecialibus. dicam in. l. que- 2
ſitum. §. penul. .j. titu. j.

a ¶ Aliũ intellectum. vide in. l. ij. C. de ver. ſig. per gl. ⁊ docto.

b ¶ Fundũ. adde tex. in c. inter dilectos. in ver. ceterũ extra de fi. de inſtr. et Bart. in. l. vinum. ſ. ſi certũ pet. Maria. ſozi. in. c. dilecti. ar. xiij. qđ. ij. de li. obla. ⁊ i. c. ſignificantibus. arg. xiij. q. ij. eodem titu.

c ¶ Minor. ita dic qđ alienatio inualida reuocat legatum tex. eſt no. i. l. dñs. §. fili⁹. .j. de pe. leg. ⁊ vide Bal. in rub. C. de verb. ſig. ⁊ vide ſing. limitationẽ Bar. in l. fi. .j. de auro ⁊ argento le. And. barba.

¶ De fundo inſtructo ⁊ inſtrumento legato. Rubrica.

Siue cum inſtrumẽto. Oppo. de. l. ſi cui. .j. eodẽ. Sol. ſunt duo legata: ſed in primo caſu vnũ eſt principale: aliud acceſſoriũ. in ſecundo vtrunq eſt principale: vt ibi videbitis. et an ſit verum. videbitis. .j. proxi. §.

Fundo. Vides ergo qđ inſtrũm nõ vẽdicaꝛ. Cõtra. .j. eo.
l. ſi cui. Solu. debes intelligere hic qđ 1
fundus fuit volũtarie alienatus: ⁊ ſic
eſt reuocatum legatũ fundi: ideo non 2
poteſt ſtare legatum inſtrumenti cum 3
dixit fundus cum inſtrumento: q inſtrumentum eſt acceſſoriũ. ſecus ſi dixit fundũ ⁊ inſtrumentum vel fundum inſtructũ: vt videbitis in. l. ſi cui. .j. eo.

☞ Legata proprietate nõ videꝛ inſtrumentũ eſſe legatum: ſecus ſi legatus ſit vſuſfructus.

c Dum pater.

Dotes. Iſte ver. habet duplicem lectu. vnam affirmatiuam: aliam negatiuã. ⁊ iſta negatiua eſt magis notabilis. ideo ſcđm eam pono caſum. Ex qua habes ꝙ legata proprietate inſtrũm nõ videtur eſſe legatũ. ¶ Oppo. cõtra iſtũ tex. de. l. ſꝫ ⁊ addes. §. illud. ſ. loca. Sol. Aliud in fundo locato: q venit inſtrumentũ. aliud in fundo cõceſſo inter viuos vel legato: vt hic. ⁊. ſ. de ac. emp. l. fundi. licet glo. videaꝛ dicere cõtrariũ in. l. ij. C. de ver. ſig. Sed poteſt illa intelligi qđ habeat alium intellectũ[a]: alias male diceret. ¶ Oppo. de. l. locum. §. ꝓprietarius. ſ. de vſufru. Sol. aliud qñ legatur vſuſfruct⁹: quia cedũt inſtrumẽta. † aliud qñ legaꝛ ꝓprietas: vt hic. ⁊ q̃ ſit ratio glo. notat ibi multum late. ⁊ intellige qđ cedũt inſtrumẽta ⁊ habeat vſumfructũ inſtrumẽtorũ vt. l. itẽ ſi fundi. §. ſeminarios. ſ. de vſufru. q̃ tene mẽti q ſunt quotidiana. ¶ Vltimo glo. oppo. ad hanc l. de. l. ſeie. §. tyranne. ſed ibi apparet ſolu. q ibi pratum erat pars fũdi. Alia litera eſt affirmatiua ⁊ iſta eſt clara. vt patet in glo.

☞ Talia ſubiecta qualia predicata demonſtrant.
Legatum inſtrumenti fundi recipit augmentũ ideo venit cum reſtitutione fundi.

Fundũ. [b]Talia † ſunt ſubiecta qualia predicata demonſtrant. et econtra. hoc dicit. Vel aliter in ſubſtitutione cum qualitate illa res venit cũ qua primit⁹ fuit relicta. h. d. ¶ Ad ver. ſed ⁊ medij tẽporis opp. gl. .j. ad trebel. l. in fideicõmiſſariã. vbi fruct⁹ medij tpis non veniunt in reſtitutione. Gloſſ. ſo. pluribus modis. ſed tene menti vnam de duabus. nam hic legatũ inſtrumẽti eſt legatũ vniuerſale ſub quodam noĩe collectiuo: ſicut grex ⁊ peculiũ: vnde recipit augmẽtum. † vel dic qđ iſta talia nõ cedunt legato tanq fructus vel tanq inſtrumenta ſimul in iſtis fructibus renouata. ⁊ iſta ſolu. plus placet.

c Minor. [c]Manumiſſio licet inualida extinguit ſerui legatum. hoc dicit. Simile. .j. de adi. leg. l. et ideo. ⁊. l. ſi legatum. ⁊. ſ. de lega. primo. l. plane. in princip. ¶ Oppo. ſ. de lega. primo. l. ſeruũ filij. §. ſi idem. ⁊. l. ſi ſeruus legatus §. ſi ſeruus. Sol. dicit gloſſ. ibi loquitur in ſeruo quẽ expreſſe legauit. hic ſub quadam vniuerſitate. iſta ſolu. non videtur bona. imo videtur totum econtra quia legatum generis non videtur quod reuocetur per ſequentem actum inutilem. vt. l. fina. in ſi. infra de auro ⁊ argento lega. ideo glo. dicit hic manumiſit inter viuos. ibi in eodem teſtamento. ideo non videtur habuiſſe animum reuocandi niſi manumiſſio valeret: ⁊ pro hoc optime tex. in. l. cum ita. §. ſi. ſ. de ope. le.

☞ Fundus in quo quis operatur magis inſpiciꝛ quam in quo quis moratur.
Citatio debet fieri vbi quis moratur.
Citatio ad ſtationem videtur quod fieri poſſit.

a Cum quidam. [a]Magis † in- a
1 ſpicitur fundus in quo quis operatur quã fund⁹
* in quo moratur. hoc dicit. ¶ Opp. de
2 l. j. §. j. de lib. agno. vbi † debet fieri cita
tio ad locum vbi moratur cum familia: non ad locũ
vbi operatur: hoc eſt ad ſtationem. Solu. alia mate-
ria eſt ibi ⁊ diuerſam habet rationem ab iſta vt pa-
3 tet cuilibet ſane intuenti. Aduerte † quod valeat cita
tio facta ad ſtationem videtur hic probari. ⁊ in. l. ex
facto. §. quare nec ſerui. ſ. de here. inſti. ⁊ i. l. itẽ apud
labeonem. §. conuitium. ff. de iniur.
1 ☞ Que differentia ſit dicere lego fundum cum in-
ſtrumento: ⁊ lego fundũ ⁊ inſtrumentum.
2 Dictio et: ⁊ cum: quantum ad cõiunctionem nõ diffe
runt: ſed in modo coniungendi ſic.
3 Legato fundo inſtructo quid veniat.
4 Adiectiuum inſtructum adijcit acceſſorie illa q̃ con-
ſueuerunt accedere legato fundi principaliter vero
que non conſueuerunt.
5 Inſtrũm fundi fundo inſtructo legato quõ petatur. 3
6 Dicere teſtes corrupti falſum dixerunt: vel quod fue
runt corrupti differt.
b Si cui fundum. [b]Iſta ẽ difficilis. l. ⁊ anteq intrem glo. oppo. contra nõ eſt dubium quod alienato fundo non cedit inſtrumentum. vt. l. j. §. j. ſupra eodem ſi
inſtrumentum non cedit. ergo apparet quod illius
fundi deſijt eſſe inſtrumentum. ⁊ ſic videtur quod
inſtrumentum legato non cedat quocunq verbo ſit
vſus: quaſi per teſtatorem fuerit tranſlatum in aliũ.
⁊ ſic alienato fundo non remanet inſtrumẽtum fun-
di. vt infra titulo primo. l. ſecunda ⁊ tertia. Reſpon.
debes ſic intelligere hanc legem quod teſtator lega
uit fundum. ⁊ ideo inſtrumẽtum non aduocat a fun
do. ⁊ ſic remanet inſtrumẽtum fundi ⁊ cedit legato.
et hoc vult dicere text. hic qui ponit inſtrumentum
eſſe legatum non quod hoc ſit ſemper ſed poteſt. ſcꝫ
in caſibus eſſe legatum ſecus ſi eſſet trãſlatũ in aliũ
1 vſum vt ſupra dixi. ¶ Quero † que ſit differentia qñ
dico lego fundum cum inſtrumento vel lego fundũ
⁊ inſtrumentũ. Rñ. differentia eſt in duobus. Prio
eſt in plenitudine legati: q ſi lego fundũ ⁊ inſtrumẽ
tum: cedit inſtrumentum fundi: ⁊ inſtrumẽtũ patriſ-
fa. vt. .j. e. l. queſitũ. §. ſed ſi fundus: ſed ſi lego fundũ
cum inſtrumẽto tũc non cedit niſi inſtrumẽtũ fundi:
vt ibi patet. Scđa differẽtia eſt in modo extinguen- b
di legatũ. nam ſi lego fundũ ⁊ inſtrumentum: extin-
cto legato fundi non extinguitur legatũ inſtrumen-
ti. Ratio q vtrunq videtur principaliter legari: vt
hic ⁊. l. j. in princi. ⁊. §. j. ſ. e. ſed qñ legatur fundus cũ
inſtrũo: alienato fundo extinguiꝛ legatũ inſtrũ. rõ eſt:
q eſt acceſſoriũ vt hic: ⁊. ſ. e. l. j. ⁊ facit. .j. de pe. l. j. ⁊. ij.
⁊ ſꝫ h eſt dĩa iter cũ ⁊: ⁊ qđ eſt ↄ. l. illi cũ illo. ſ. đ vſu
fruc. lega. ⁊. l. titie textores. §. j. ſ. de leg. ij. ſed glo. tã-
git iſtud contrarium: tamen non bene declarat. ideo
2 dic ſic. † inter et: ⁊ cum: nulla eſt differentia quantũ
ad coniũctionem: q quelibet iſtarum dictionũ cõ-
iungit: vt legibus cõtrarijs. ⁊. l. ſi quis titio. de vſufr.
accre. ⁊. l. triplici. de ver. ſig. ſed quantum ad modũ
cõiungẽdi aduerte: nã aut cadit inter res iter quas
conſuetũ non eſt: vt vna alij nõ accedat. vt eſt inter homines: quorum vn⁹ alteri accreſcere non ſolet vt. l. iuſtiſſime. de edilitio edicto. vel inter diſtinctas prorſus. et tunc eodem modo cõiungunt. vt inſtitu. de leg. §. ſi quis ancillas. et. l. ſi ancilla cum liberis. ſupra de legatis primo. aut cadit inter res quarum vna ſolet accedere alteri: vt inſtrumentum fundo: peculium ſeruo et tunc eſt differentia quia cum contingit acceſſorie. vt hic. ⁊. l. ſecũda. de pecu. lega. Et hoc probatur in. l. ſecũda. C. de verborum ſignificatione. et ibi per gloſ. ¶ Secundo quero † ſi aliquis legat fundum inſtructũ: an equiparabitur predictis? Reſpondeo: quantum ad legati plenitudinem equiparabitur illi legato lego fundum et inſtrumẽtum. vt infra eodem. l. queſitum. §. ſed ſi fundus. Item quantum ad [c]extinguendi modum equiparatur etiam illi legato lego fundum ⁊ inſtrumentum vt hic dicit Paul. iuriſconſult. tamen videtur eſſe contra text. inſti. e. §. ſi quis ancillas. in ſi. dicũt quidã qđ ibi imperator locutus eſt ſic ꝓpter rudes. Alij dicunt quod illa corrigit Paul. Tertij dicũt vt Az. quod quantum ad extinguendi modum: iſtud legatum fundi inſtructi habet naturam ſeparatam per ſe: nam alienato fundo extinguitur legatum inſtrumẽti fundi. ita loquiꝛ ↄtra

¶ Cũ quidã. §. j. Et ibi vide Bar. qui contrariũ vult ei⁹ qđ hic ⁊ vide. l. pe. §. pretor ait. de dã. infec.
¶ Cũ quidã. ⁊ vide Bar. in. l. iiij. §. pretor ait. .j. de dãno infec. ⁊ in. l. j. ff. de lib. agno. ⁊ vide bar. in. l. aſſumptio. §. iuris. ff. ad muni. Andr. barba.

* [c]Pro cõcordia. Aduerte quod citatio fctã ad domũ in q habitabat cum familia dr iuridica. bar. i lege prima §. primo. ff. đ lib. ag. Sꝫ arguiꝛ de ↄuetate p do. alex. in hac. l. cum quidã. vbi Bart. vult qđ debeat citari ad apothecã. Tu dic nõ contrariaꝛ Bartol. ſi bene ↄſideretur: quia in. d. §. j. nõ negat qui etiam ad apothecas vbi laboratur fiat. imo etiã ſi bene inſpiciatur idẽ dicit dñ concludit quod valet ſi fiat in loco in quo ſtãt perſone que veriſimiliter notificent citato ergo etiã vbi laborat ⁊ ſic nõ contradixit imo concordat intellige tamen ſemper facta diligenti perquiſitione perſone ⁊ non reperto perſonaliter ſecundum doctrinã bar. in. l. iiij. §. pretor ait. ff. de dã. infe. Rot. deciſ. lj. cũ ſi.

¶ Si cui fundum. nulla eſt dĩa. que ſit dĩa inter ⁊: et cum. adde Bart. in. l. titie tex. §. j. de le. j. et in. l. fundum. C. de verb. ſig. ⁊ adde quod habetur in. l. ſi ancilla: cum. l. ſequen. de le. j. ⁊ dicta per Barto. in lege gallus. §. quidam recte. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ adde do. in. d. l. titia. §. nihil. ⁊ Cyn. in. l. fin. C. de nupt. ant. in. c. in literis. in princ. de reſt. ſpo. ⁊ Barto. ⁊ do. in. l. iul. pa. de condi. ⁊ de. ⁊ in. l. j. .j. de pec. le. Bart. ⁊ ibi poſt eum de iſtis dictionibus in. l. ſi ita. §. j. de manu. teſ. et de dictione cum: vide nota. in lege ſi is qui. circa principum de rebus dubijs. Adde de dictione cum: Baldum conſilio trecenteſimo ſeptimo. et trecenteſimoquadrageſimoprimo libro tertio et vide etiam maria. ſozi. in. c. ſignificantibus. arti. xij. verſi. quo ad primũ mẽbrum. de li. ob. ⁊ vide bart. in. l. tabernã. .j. e.

rium iſtud. ſed non extinguitur lega-
tum inſtrumēti patriſſa. vt hic. ⁊ iſta
4 eſt opin. Azo. ⁊ bona. Ex quo not. † ꝙ
iſtud adiectiuū inſtructū ⁊ ſimilia vi-
detur adijcere acceſſorie illa ꝗ cōſue-
uerunt accedere legato fundi. illa ve-
ro que non conſueuerunt accedere vi-
det̃ principaliter adijcere. Sed cōtra 1
ſ. depo. l. j. §. que depoſi. vbi ſi depo-
no ſeruum veſtitū. venit veſtis acceſſo-
rie. Solu. vt ibi in gloſ. q2 ibi de veſte
nihil fuit dictū. ſecus ſi eſſet dictū de
veſtimento: q2 tunc recurremus ad di-
ſtinctionē huius legis q2 aut dixit de-
pono ſeruū veſtitum ⁊ tunc veſtis ve 2
nit acceſſorie. ſecus ſi dixit depono ſer-
uum ſic ornatum qd̃ tunc ille merces
non ſunt acceſſorie: ſed vtrūq3 erit de-
poſitum principaliter. Et aduerte ſi
lego fundū inſtru. alienato fundo non
extinguit̃ legatū inſtrumēti. Sz quo-
5 modo † potero petere iſtud inſtrumen
tum cum ſit quedā qualitas que nō
pōt eſſe ſine ſubiecto. vt. l. j. ſ. de vſu-
fru. lega. Reſpondeo iſtud adiectiuū
inſtructū nō nomen rerū: ſed magis
eſt nomē cuiuſdā relationis: ſicut ver-
bi gratia. pater et filius ſunt nomina
cuiuſdā relationis: nō qd̃ ſint propria
noīa. modo cū iſta relatio ſit accidēs
nō petam inſtructum: ſed petā rem ex
qua ſiebat relatio ad aliā rē: vt puta
ad fundū: q2 petā inſtrumentū. ⁊ hoc 1
videt̃ hic dicere iuriſcōſultus. ⁊ ideo 2
ſi eſt quedā qualitas relata ad ipſam-
met rem non ad aliā rem: vt puta ſi le
go ſeruū totum: extincto legato ſerui
nō poſſum petere ipſam qualitatem
6 totū. ⁊ per hoc iſta. l. videt̃ facere † cō-
tra materiam que determinatur in. l.
diuus. j. de re iudi. in qua dico longā
differentiam eſſe: an dicā teſtes corru- 1
pti falſum dixerunt: ⁊ qd̃ fuerunt cor
rupti. Primo caſu debet ꝓbari vtrun
q3: alr̃ nil probat. Secūdo caſu ſufficit
ſi ꝓbet̃ vnū. quod vr̃ contra hanc. l. q2
non eſt differentia inter fundū inſtru
ctum ⁊ fundum ⁊ inſtrumentū. Sol.
patet ex predictis: q2 hic reſpectu rei 2
ad quam ſit relatio non ſit differētia a
ſed reſpectu rei ad ſeipſaz bene ſit dif
ferentia: vt ex predictis ſatis plene
patet.

a ¶ Portio dom⁹. not. qd̃ claues ⁊ ſere ſunt portio domus. ⁊ an veniāt vendita domo vide Bal. in. l. iij. C. d ver. ſigni.

b ¶ Confirmat regulā. qualiter exceptio firmet regulā vide qd̃ dixi in. l. nā qd̃. de pecu. leg. ⁊ in l. generali. §. vxori. de vſufruc. lega.

☞ Andreas Pomate.

c ¶ Habuiſtis caſum in cōtrariū ita tz Ale. cōſi. j xviij. inci. viſis ⁊ pōderat̃. i v. col. ꝟ. nō obſt. ꝙ exceptio do. in. j. vo.

1 ☞ Nouatio licet non fiat per ſenten
tiam tn̄ adijcitur noua forma.
2 Legatum quando extinguatur ꝑ no-
uationem.

NEpoti.

Per ſolā ſen-
tentiam nō ſit
renouatio vt legatum exti- c
guatur. h. d. Dicit̃ hic ꝙ le-
gatum nois continet̃ appellatiōe le-
gati generalis. Contra in. l. caſus. in prin. ſ. de leg. ij.
Sol. hoc ideo q2 calendarium legauit: vt. ſ. de le. iij.
l. qui filium. Item videtur quod per ſententiā extin-
guitur. vt. l. fideicommiſſa. §. ſi rem. ſ. de leg. iij. Re-
ſpondeo ibi plus fuit: q2 ibi exigit teſtator: hic non.
Item oppo. ꝙ legatum ſit extinctuz q2 per ſnīam ſit
nouatio: vt. l. ſi. C. de vſur. rei iudic. ergo ⁊c. Dicit glo.
† certe per ſententiam non ſit nouatio. ſ. talis ꝙ prio
rem actum tollat ſed adijcitur noua forma: vt not. in
l. prima. C. de iudi. ⁊ ſic innuit iſta gloſ. ꝙ ſi nouatio
eſſet facta vere extinguitur iſtud legatum. ¶ Que-
ro an hoc ſit verum. Et hic videtur tex. quod ſic. j. e.
l. ſeie. §. predia. In contrarium videtur caſus in. l. cuz
filius. §. heres. ſ. de leg. ij. ⁊. j. de libe. lega. l. ſi. §. fin.
Solu. † aut eſt legatum liberationis ⁊ per nouationē
non extinguitur: vt. d. l. ſi. §. ſi. de lib. leg. aut eſt lega-
tum ipſius nois. ⁊ tunc aut legatur ſpecialiter ⁊ per
nouationem nō extinguit̃: vt. d. §. heres. aut legatur
ſub quadam vniuerſitate ⁊ tunc nouatiōe extinguit̃
vt hic. ⁊. j. e. l. ſeie. §. predia.

TAbernam.

In eo in quo apparet
eſſe mutata voluntas
teſtatoris videtur eſſe reuocatū legatū nō
in alio. h. d. ¶ Quero ꝗ ſunt iſta in quib⁹
apparet mutata voluntas. Gloſſ. rn̄det multū bene.
¶ Sed contra hoc opp. hic fuit legata taberna cum
mercib⁹ ⁊ horreū cū vino: ergo extincto legato ꝑnci-
pali. ſ. de taberna merces nō debētur. vt. l. ſi cui fun-
dū. ſ. e. So. ibi dictio cū: cadit inter res quaꝝ vna alte
ri cōſueuit accedere. hic vero cadit inter res quarum
vtraq3 eſt principalis: q2 vinū nō eſt cauſa horrei nec
vinū alteri videtur accedere.

1 ☞ Frumentum continetur appellatione inſtrumēti.
2 Sere ⁊ claues ſunt portio domus.

DEſitum.

Hec. l. diuiditur in tres
partes. Primo ponit qd̃
ſit inſtrumētuz fundi vſq3 ad. §. ſi domus.
Scdo qd̃ ſit inſtrumentū domus vſq3 ad
§. ſed ſi fundus. Tertio que ſit differētia inter legatū
fundi ſimul inſtructi: et ſimul cū inſtrō. ⁊ circa hoc
multa dicta interſerit vſq3 ad finē. l. ¶ No. tex. ibi qp
pe ⁊c. dr̃ hic † ꝙ frumentum continetur appellatione
inſtrumenti. nōne hoc eſt cōtra diffinitionē inſtrumē-
ti hic poſitā? Rn̄. vt patet ex ſequēti tex. qd̃ inſtrumē-
tum diutius manet per renouationē: q2 conſumitur
⁊ renouatur vt in tex. ſeq. ¶ In ver. vxores. No. tex.
neq3 enim duram ⁊c. ¶ In ver. ea vero que ſolo ⁊c.
No. tex. ibi: q2 fund⁹ fundi ⁊c. In. §. ſi qs ⁊c. Not. iſtū
caſum. ¶ In ver. ite ſere ⁊ claues ⁊c. Not. ꝙ ſere et
claues ſunt portio domus[a].

Papinianus quoq3.

Hic ⁊ in ſequē
ti. §. ſunt duo
boni caſus. No. in ſcdo caſu ꝙ quis videt̃ eſſe in fun-
do ſi habet animū redeūdi.

Denique neratius.

No. iſtū tex. ⁊ ha-
bes b ꝙ exceptio
b confirmat regulam[b]. Sed an faciat comprehendi
ea que alias non comprehenderentur. Hic videtur
eſſe textus quod ſic. habuiſtis caſum in contra-
rium[c] in. l. generali. §. vxori. ſupra de vſufructu. le-
gato. Ad hanc legem reſponde quod hic dixit ma-
xime.

Sed

Sed et ipſe papinianus.

Faci-
lis eſt.
tene menti iſtum tex. ad ea que dixi. j. de dona. l. ante-
penultima.

1 ☞ Heres qd̃ teneatur dare legatario inſtrumenta
emptionis fundi legati.

Papinianus quoque.

Not. tex. ibi
niſi inquit
1 ex alia parte ⁊c. hic vr̃ caſus ꝙ † ſi teſtator legat mihi
fundū: ꝙ heres mihi teneat̃ dare inſtrm̄ emptionis
fundi. Cōtra hoc vr̃ tex. in. l. inſtrumenta. C. de fidei-
cō. dicit Pla. ꝙ ibi fuerūt legate res ꝓ parte: hic inſo
lidum ⁊ hoc tenet Spe. in ti. de inſtru. edi. §. nūc vero.
ver. ſed querit. doc. determināt cōtrariū qd̃ nō tenet̃ 1
preſtare inſtrumenta ſicut nec vēditor: ſed debet ca-
uere de preſtādo qn̄ opus fuerit. vt. l. titius. de act. em
pti. ⁊. d. l. inſtrumenta. ne ſi hereditas euinceretur te
neret̃: q2 alij tradidit inſtrumēta. hec ratio non placet
q2 ſi bona fide tradidit nō teneret̃ bone fidei poſſeſ-
ſor. vt. l. ꝙ ſi poſſeſſor. ſ. de peti. here. ⁊. l. hec autem. j.
ſi cui plus quam per. l. fal. ſed intereſt heredis retine
re ꝓpter aliud: q2 poſſet teneri de euictiōe ſi legatum
fuiſſet coniuncte perſone: vel ſciēs alienū legaſſet: vel
in alijs caſib⁹ quibus de euictiōe teneret̃. vt. l. ſi do-
mus. §. de euictiōe. ſ. de leg. j. Non ob. hec. l. q2 qd̃ di-
cit ꝙ debet preſtari: emptiōes debēt exponi. id eſt cō
modū quod ex emptione ꝓcedit non aūt inſtrumēta
emptionis. ita intelligunt doc. in. l. inſtrumenta. C. de
fideicommiſſ.

1 ☞ Specierū enumeratio reſpiciēs actū legandi nō
reſtringit genus precedens.
Genus qn̄ vni legat̃ alteri ſpecies: ſpēs videtur a le-
gato generis exempta.
2 Enumeratio ſpecierū relata ad verbū ſeu participiū
ſignificatiuū generis in dubio videt̃ facta cauſa de-
terminationis.
3 Genus nō intelligit̃ reſtrictū per enumerationē ſpe-
cierū qn̄ enumeratio ſpecierū reſpicit verbū qd̃ ſigni
ficat actum legandi.
4 Enumeratio ſpecierū ſi eſt dubiū an referat̃ ad actū
legandi an ad verbū ſignificatiuū generis ad qd̃ re-
ferri debet.
5 Species appoſita in medio generis in dubio vr̃ appo
ſita gratia reſtringendi.
6 Intellectus ad. l. ſed ſi adijciatur. ſ. pro ſoc.
7 Intellectus ad. l. ſi cū fundū. j. de ver. ſig.
8 Genus eſt quicqd predicat̃ de pluribus differētibus
ſpecie vel aliter.
9 Species eſt id qd̃ predicatur de pluribus differenti-
bus numero vel illud continet in ſe plura differentia
numero.
10 Indiuiduū eſt quod de ſe ſolo predicatur.
11 Generi an per ſpeciē derogetur qn̄ genus ⁊ ſpecies
cadunt inter perſonas grauatas.
12 Si duo ſunt ſtatuta: vnū ꝙ comitatēſes de qualibet
porta teneant̃ portare frumentū cōi: qd̃ cōe hz in illa
porta. aliud ꝙ comitatēſes de caſtro foſſati teneant̃
portare frumētū qd̃ hz cōe in dicto caſtro foſſati nō te
nent̃ adiuuare ad portandū frumentū qd̃ cōe habet
in illa porta.
13 Genus ⁊ ſpecies qn̄ cadunt inter ꝑſonas honoratas
ſeu inter ꝑſonas inter quas aliqͥd cōcedit̃ an generi
per ſpeciem derogetur.
14 Priori ſi legat̃ biblia ⁊ cuilibet fratri cappa an prior
habebit bibliam ⁊ cappā. remiſſiue.
15 Genus ⁊ ſpecies ſi cadūt inter res de quib⁹ ſit diſpo
ſitio an generi per ſpeciem derogetur.
16 Genus ⁊ ſpecies ſi cadūt inter caſus in quib⁹ diſpo-
ſitio confert̃ an generi per ſpeciem derogetur.

Si quis fundum.

Iſte. §. hz materiaz
ꝓfundiſſimā ⁊ mul
tū inuolutā ⁊ tractatā a gl. ⁊ doc. meo iudicio multū
imperfecte ⁊ per oēs. Sed egō tractabo magis late
⁊ breuiter hoc dicit. † Enumeratio ſpecierū reſpiciēs
actū legādi nō reſtringit gen⁹ ꝑcedēs. hoc primo. Itē
quando vni legatur genus aliter ſpecies a legato ge
neris ſpēs vr̃ exempta. h. d. cum. §. ſeq. ¶ Opp. j. de
ſupel. lega. l. legata ſupellectili. ij. rn̄ſo. vbi per enume-
rationem ſpecierū minuit̃ generis legatū. Gl. ſol. hic
nō minuit̃ ꝑſone legatū. ibi legatū agri minuit̃. Iſta
ſol. nō eſt bona: q2 lex contraria loquit̃ tā de legato ꝙ
reſpicit agrū: q2 fuit legat⁹ fundus inſtructus: quam
de legato qd̃ reſpicit perſonā: q2 loquit̃ de legato ſu-
pellectiliū. Alij dicunt ꝙ hic legauit aliquas ſpecies
cōtentas ſub genere. in cōtrarijs numerauit aliquod
indiuiduū qd̃ continebat̃ in aliqua ſpecie nō expreſſa
ſed ꝗ cōtinebat̃ ſub genere. Iſta ſol. licet in ſe ſit ve-
ra tn̄ ad. l. cōtrariā nō eſt bona: q2 tex. ibi dicit ſpecies
⁊ ſic loquit̃ de indiuiduo: quare glo. indiſtincte ſoluit
qd̃ in. l. ꝯtraria in. ij. rn̄. fuit facta enumeratio ſpecieꝝ
cauſa limitationis ⁊ vt genus limitaret̃. hic vero fuit
facta ex abūdanti gratia dubitatiōis tollēde. ¶ Ad
uertatis dn̄i. opp. ad hanc. l. de. l. cū delanionis. §. cui
fundū. j. e. Gl. ſoluit duobus modis. primo mō qd̃ in
diſtincte ibi fuit facta enumeratio ꝑ modū limitatio-
nis ⁊ determinatiōis. ſz qs reuelauit hoc gl. certe tex.
ibi nō aperit: qualiter ergo ſoluem⁹: dic ꝙ ſol. quā gl.
ponit. ſ. eſt vera: q2 ibi fuerunt enumerate res quedā
indiuidue: ꝗ cōtinebant̃ ſub quadā ſpecie nō noiata:
ſed ſub genere cōtēta. Hec ſol. ꝓbat̃ in. d. §. ſi cui fun
dum. ⁊. l. heres. §. j. ſ. de leg. iij. ⁊. l. j. §. item ſi duo. j. de
aur. ⁊ ar. le. tunc enim videtur voluiſſe ꝙ de illa ſpecie
nō cōprehendātur niſi indiuidua nominata. ratio q2
ipſe ſpeciem nō expreſſit. ſecus ſi ſpeciem expreſſiſſet.
vt. l. verba. j. de ali. ⁊ ciba. lega. ſed quando legat ge-
nus ⁊ nominat ſpeciē contentam ſub genere ſpecies
venit quia nominatur vt hic. ¶ Item opponitur de
l. cum delanionis. §. quidam. j. eodem. Sol. dicit glo.
ibi fuit nominata ſpecies cauſa determinationis: ita
dicit gloſſ. hic indiſtincte. ita etiam dicit Dyn. in. c. ge
neri. de regulis iuris. lib. vj. ⁊ Iac. de aret. inter alias
ſuas ſolu. Sed quis reuelauit glo. quod hoc fuit ad-
iectum cauſa determinationis. Ideo forſan Iaco. de
are. de hoc dubitans dedit aliam ſolutionem dicens
quod in. §. quidam. non fuit legatum genus: ⁊ nume
rata poſtea ſpecies ſicut hic. ſed fuit adiecta legato
quedam qualitas ſeu modificatio. dicit enim vti ego
poſſedi: ⁊ ideo illa talis modificatio declaratur per
ſpecies poſtea enumeratas. hec ſolu. non placet: quia
tantum eſt dicere lego fundum vti poſſedi quantum
eſt dicere lego fundum inſtructum vel fundum ⁊ in-
ſtrumentum. ⁊ ita genus. caſus eſt. j. eodem. l. ꝑdia. §.

ita legatum.hec ſolu.non placet.quid
dicemus? Breuiter dico quod tã iſte
§.quam.§.contrarius loquitur in ca=
ſu dubij.ſed hic preſumitur facta enu
meratio ex cauſa determinationis.ra
tionem dicam incontinenti. ¶ Sed
circa hoc quero vnam.q.nam glo.po
nit duos caſus pro conſtanti.aut ad=
iectio fuit facta ex abundanti: aut ex
cauſa determinatiõis.quid in dubio?
glo.non dicit.ſed Jaco.de are.⁊ Dyn.
dicunt ꝙ in dubio ſtemus huic.§.qđ
ex abundãti videatur facta.ar.l.quo
ties.ſ.de reb.dub.⁊.l.eum qui.š.de ꝓ
ba.ita dicit Dy.in.c.generi.de reg.iu.
lib.vj.Sed hoc videtur contra dictũ
§.quidam.⁊.l.ſeie.in princi.ſ.eod.vbi
in dubio videtur facta adiectio cau=
2 ſa determinatiõis. ¶ Quare † dic qñ
ꝙ adiectio ſpecierũ refertur ad ver=
bum ſeu participium ſignificatiuum
generis;tunc in dubio videtur facta
enumeratio cauſa determinationis.
ita loquitur.§.quidã.⁊.d.l.ſeie.in ꝑn.
3 quandoqꝫ † enumeratio ſpecierũ reſpi
cit verbum quod ſignificat actum le
gandi;⁊ tunc quia actus legandi non
poteſt intelligi reſtrictus: genus non
poteſt intelligi reſtrictum per enume=
rationem ſpecierum;q2 ad genus non
refertur.ideo ex abundanti preſumiť
adiectum vt hic.nam hoc verbum cũ
mancipijs reſpicit verbum legauerit.
4 Sed ſi eſſet † dubium ad quod refer=
tur.vtrum ad actum legandi vel ad
verbum ſignificatiuum ſpeciei alias
generis iſto caſu intelligo ad proxima
fieri relationem.ſed quando non ap=
paret ad quod proximũ haberet fie=
ri relatio:tunc ſtarem dicto doctorum
quod ex abundanti videtur appoſita.
⁊ ita poteſt loqui hic.§. ¶ Sed cõtra
hoc opp.de.l.queſitum.§.j.š.de lega.
5 iij.Reſpon.ibi enumeratio † ſpecierũ
precedit genus:⁊ etiam ſequitur poſt
genus.et ſic genus ponitur in medio
ideo in dubio videtur appoſita gra=
tia reſtringendi nõ diſtincto ad quod
verbum vel ad quem actum refera=
tur enumeratio ſpecierum . hic vero
loquitur quãdo tantum precedit vel
6 tantum ſequitur.Ex predictis † appa
ret ſolu.⁊ intellectus duarum.ll. Pri=
mo apparet ſolu.l.ſed ſi adijciatur. š.
pro ſocio.vbi dicitur lucrum ⁊ queſtũ.
lucrum eſt genus:⁊ queſtus eſt ſpe=
cies.⁊ reſtringitur ſignificatio lucri
vt intelligatur queſtus.⁊ eſt ratio ibi:
quia ſtatim poſt genus apponitur ſpe
cies ipi generi:⁊ ideo ponitur expoſi=
tiue vel determinatiue.Uel dic quod
ibi intellectus ille aſſumitur;quia ſic

a ¶ Ar̃ qđ
derogeť.đ
hac mate=
ria vid̃ no.
ꝑ bal.i.l.q̃=
ties.C.fa.
er.⁊ ibi viđ
no.q.⁊ aliã
qõnẽ ꝑ eũ.
ĩ.l.ſi filio.ĩ
ſ.col.C.fa.
erc.Et no.
ꝙ gñalis
ꝓuidentia
hoĩs nõ đ=
rogat ſpãl=
li ꝓuiſioni.
l.ſi qs pro
ris.§.certũ
cũ aut.nũc
añt.ibi po
ſita.⁊ ibi
bal.C.đ ſc.
nupt.⁊ an
vna ꝓuiſio
magis ſpã
lis đroget
alteri ꝓui=
ſiõi minus
ſpãli quõ
cognoſcať
viđ bal.i.l.
hac ꝯſulti ſ
ſima.C.q̃
te.l.fa.poſ.i
ſ.co.⁊ bar.
ĩ.l.ſ.§.ſ.ĩ.đ
ope.no.nũ
tia.

communiter fieri ſolet.vt patet in.l.coiri.⁊.l. ſequen.
7 eodem titulo.Item apparet ſolu.† ad.l.ſi cum fun=
dum.infra de verbo.ſigni.vbi dicitur promitto fun=
dum vti optimus maximuſqꝫ eſt:⁊ ius diminutum ꝑ
dominum non eſſe.Iſta verba ⁊ ius diminutum ⁊c.
reſtringunt ſignificationem precedentium verborũ:
⁊ ſic fit expoſitio ſeu determinatio precedentiũ.Ra=
tio quia illud generale dictum reſpicit:ſecus ſi dice=
ret promitto fundum vti optimus maximuſqꝫ eſt : et
promitto ius per dominum diminutum nõ eſſe:⁊ ſic
reſpiceret actum promittendi:quia tũc poneretur ex
abundanti vt hic. ¶ Opponi.ad ſecundam partem.
infra de peculio legato.l. ſeruo manumiſſo. vbi vi=
detur probari contra hunc textum quod argentum
muliebre quod eſt in inſtrumento debetur ei cui eſt le
gatum inſtrumentum.Solu.vt ibi dicam. ¶ His ex
peditis venio ad materiam.l.noſtre.et pro declaran=
da iſta materia videndum eſt primo qualiter hic aſ=
ſumatur genus et ſpecies et indiuiduum . Reſpon=
8 deo quantum eſt in propoſito † aſſumimus hic gen⁹
quicquid predicatur de pluribus differentibus ſpe=
cie:vel quicquid continet in ſe plura que ſpecie diffe=
rant:ſiue hoc fit per dictum vniuerſale vt peculium
inſtrumentum et ſimilia:ſiue fit per adiectionem ali=
cuius ſigni vniuerſalis.vt omnes res meas.vel ſer=
uos meos.et ſimilia.vt probatur in hac.l.et.l ſeruis
vrbanis.§.fina.ſupra de legatis tertio.⁊ quod ibi no.
facit quod not.in.l.legato generaliter.ſupra de lega=
tis primo.⁊ lege cum poſt.§.gener.ſupra de iure do=
tium.⁊ quod ibi no.et in lege ſecunda.⁊ ſupra ſi certũ
9 petatur.Species † vero aſſumitur hic quod predica=
tur de pluribus differentibus numero : ſeu illud qđ
continet in ſe plura differentia numero.vt hic. ⁊ hoc
apparet infra eodem.lege cum delanionis.§.cui fun
dum.Licet quandoqꝫ iſtam ſpeciem voccimus gen⁹
10 in iſta materia: quia ea abutimur.Indiuiduum † ve
ro eſt quod de ſe ſolo predicatur.⁊ vt declarem iſtam
materiam habeo tractare quatuor queſtiones.Pri=
mo quando genus ⁊ ſpecies cadunt inter perſonas
grauatas.Secundo quando genus ⁊ ſpecies cadũt
inter perſonas honoratas.Tertio quando genus et
ſpecies cadunt inter res legatas ſeu de quibus fit di
ſpoſitio.Quarto quando genus ⁊ ſpecies cadunt in
ter caſus in quibus diſpoſitio confertur. ¶ Prima
11 igitur † queſtio eſt quando genus ⁊ ſpecies cadũt in=
ter perſonas grauatas: quia aliquis heres graua=
tur ſpecialiter:⁊ poſtea omnes generaliter: an dero=
a getur generi per ſpeciez? Uidetur quod derogetur[a]:
vt.l.legatorum.§.primo.ſupra de legatis ſecundo.In
contrarium quod non in.l.ſi tibi homo.§.j.š.de leg.j.
⁊.l.meui⁹.§.eum qui.š.de le.ij.Breuiter dico ſic.aut
ꝑcedit diſpoſitio ſpãlis:⁊ ſequiť generalis:aut econ=
tra.primo caſu aut diſpoſitio ſpecialis referť ad plu=
res:⁊ tunc generi per ſpeciem derogatur:quia gene=
ralis diſpoſitio ſequens tantum ad illos nominatos
reſtringitur.vt.l.legatorum.§.j.š.de lega.ij.ſm intel=
lectum gl.no.in.l.meuius.§.eum qui.š.de leg.ij.⁊ ibi
dixi.aut illa diſpoſitio ſpecialis refertur tm̃ ad vnũ:
⁊ tunc generi per ſpẽm nõ derogať imo ſequẽs diſpo
ſitio valet ⁊ tenet in omnib⁹.vt.d.l.ſi tibi hõ.§.j.⁊ i.l.
meuius.§.eũ q.⁊ predicta vera qñ eadẽ res eſt illa in
qua oẽs grauanť;ſecus ſi eſſet quantitas vel res di=

uerſe.vt not.in.d.§.eum qui.Secundo caſu principa
li generi per ſpeciem derogatur in totum vt videať
a generali diſpoſitione receſſum.hic eſt caſus in.l.ti=
tia cum teſtamento.§.lucius.el.ij.circa princ.š.de le
ga.ij.⁊ ex narratione facta in textu ⁊ gloſ. colligitur
12 hic.Hoc induco † ad queſtionez[a] de facto[b] duo ſunt
a ſtatuta in ciuitate iſta.dicit vnum quod omnes comi
b tatenſes de qualibet porta teneantur apportare cõ=
muni frumentum:quod commune habet in illa por
ta.aliud erat ſtatutũ ſpeciale qđ comitatenſes de ca
ſtro foſſati teneanť.portare frumentum quod cõmu
ne hꝫ in caſtro foſſati ſeu in porta ſolis:queriť an illi
de illa porta teneantur adiuuare ad portandum vi=
c gore primi ſtatuti.Rñ.quod non.[c] q2 ſi illud ſtatutũ
ſpeciale ſequatur.⁊ videtur a generali receſſum: vt
dictum eſt:ſiue precedat ſpeciale ſtatutum ⁊ genera
le ſequens refertur ad perſonas expreſſas in ſpecia
li quando illa ſpecies ad plures refertur.vt.l. legato
rum.§.j.š.de lega.ij.⁊.š.dixi. ¶ Uenio ad ſecundaz
13 queſtionem † quando genus ⁊ ſpecies cadunt inter
perſonas honoratas ſeu inter perſonas quibus ali=
quid conceditur vel relinquiť.exemplum ponas in le
gibus.š.alleg. ¶ Quero ergo vtrum generi per ſpe
d ciem derogeť.Hanc materiam habuiſtis[d] quaſi ex=
peditã in.l.libertis quos in prin.ſ.de ali.⁊ cib. leg.ſꝫ
repeto gratia euidentioris intellectus.⁊ dico ſic.aut
conceſſio ſeu legatum reſpicit certã ſeu limitatã cau
ſam:aut fit ſimpliciter ⁊ indeterminate primo caſu;
aut illi q̃ enumeranť ⁊ nominãtur in diſpoſitione in
qua oẽs nõ debent pariter admitti:ſed ordie ſucceſ=
ſiuo:aut debent omnes pariter admitti . primo caſu
enumeratio ſpecierum derogat generi in hoc quod
nominati debent prius admitti vt.l.cum ita.§.fin. š.
de leg.ij.ſecundo caſu diſtigue vt ſequitur.aut diſpo
ſitio ſpecialis precedit ⁊ ſequitur generalis in eadez
voluntate:aut in diuerſis voluntatibus.ſi in eadem
voluntate generi per ſpeciem derogatur.vt.l. alimẽ
ta.§.baſilice.ſ.de alimen.⁊ cib.leg.⁊ hoc verum ſi re
linquitur ab eadem perſona:ſi vero a diuerſis:tunc
per vltimam ſcripturam videtur receſſum a prima:
nec eſt concurſus generis ⁊ ſpeciei:vt.l.ſtichus nutri
cis.iij reſpon.ſ.de ali.⁊ ciba.lega.ſi vero in diuerſis
voluntatibus tunc idem: q2 per ſequentem diſpoſi=
tionem a prima videtur in totuz receſſum.vt.l.liber=
tis.in principio.ſ.de alimen.et ciba.lega.ideo nõ eſt
concurſus generis ⁊ ſpeciei.Secundo caſu quando
ſit conceſſio ſimpliciter et indeterminate. aut prece=
dit diſpoſitio ſpecialis et ſequitur generalis:⁊ tunc
generi per ſpeciem derogatur:vt generalis prouiſio
non referatur ad perſonas quibus eſt ſpecialiter ꝓ=
uiſum.argumento. l.cohered. §.qui patrem.de vul
gari ⁊ pupillari.⁊.l.doli clauſula.ſ.de verborum ob=
ligationibus.aut precedit generalis ⁊ ſequitur ſpe=
cialis:et tunc generi per ſpeciem nõ derogatur.imo
generalis prouiſio refertur ad euz cui eſt ſpecialiter
prouiſum.vt.l.titia.§.qui marco.alias eſt.l.qui mar=
co.de annuis legatis.et.ſ.de ſtipulatio. ſeruorum. l.
ſecunda.facit ad hoc quod notatur per Cynum in.l.
cum queſtio.C. de leg.in vltima queſtione. Et per
14 hoc † poteſt determinari illa queſtio de eo qui prio=
e ri legauit Bibliam ⁊ cuilibet fratri cappam[e] dixi in
l.qui marco. Predicta vera niſi fieret enumeratio

a ¶ Andreas Pomate. ¶ Hoc induco ad.qõnẽ.vi=
de que in ſimili ponit alex.in.l.ſi ab hoſtibus.in prin.
ff.ſol.mat.⁊ conſi.viij.in.iiij.vol.⁊ vide que poſui ad
Bar.in.l.ſed ⁊ poſteriores.ff.de leg.ſ.imo.cõſi.cxxx=
ix.⁊ ſequenti.

b ¶ Ad.q.đ facto.Item poſſet idu ci ad aliaz q. de qua vide qđ dixi poſt barto.in.l.ij.in prin.de verbo.oblig.⁊
quod late no.per Bar.in.l.ſanctio.ſ.de pe.⁊ Bal.et
imo.in not.q.in.l.cohered.§.qui patrem.de vulg.et
pupilla.

ſpecierum cauſa determinationis ⁊ li
mitationis generis precedentis vel ſe
quentis. argumen. eorum que infra
dicam . facit.l.verba.et quod ibi di=
xi infra de alimentis et cibarijs lega.
15 ¶ Tertia † queſtio eſt quando proui=
ſio generalis ⁊ ſpãlis cadit inter res
de quibus fit diſpõ.⁊ iſta eſt materia

c ¶ Reſpondeo ꝙ non.Et iſta faciunt ad.q.de qua ꝑ
Bal.ꝑ iſtũ tex.in.l.ſi ab hoſtibus ſo.ma.qđ ſi vnum
eſt ſtatutum ꝙ occidẽs bannitum habeat premium
alio ſtatuto caueť ꝙ occidẽs ceteros bãnitos increa
tur dimidiã penã:ſed eidẽ imponať minor pena ꝓ di
midia eius qđ alteri imponereť ꝙ occidẽs talem ex
bannitum de quo caueť ꝙ dimidiam penam increa
tur non habeat premium.ꝓ quo facit gl.in.d.l. ſi ab
hoſtibus.§.j.in ver.ibi vel dic quod no.

d ¶ Materiã habuiſtis.⁊ vide pulcherrimã.q.poſitã
per Barto.in.l.ſed ⁊ poſteriores.de leg.et quod pul
chre no.Bar.in.l.ſi ſocer.§.idẽ q̃rit.de do.prele.⁊ no.
q.poſitã per Jo.an.in regula generi.de reg.iuris.in
mercu.Itẽ faciũt ad.q.Dy.in.l.talis ſcriptura.ad ſi.
de leg.j.ꝙ ſi primo eſt ſtatutum quod bannitus pro
derobatione ſtratarum vel falſarij non poſſunt re=
banniri etiam ſi pacem habuerit ab offenſis ⁊ poſt=
ea ſit aliud ſtatutum ꝙ banniti pro maleficijs rebã=
niantur ſoluẽdo centuz ſi habuerint pacem ab offen
ſis cum iſtud ſtatutum ſit generale non comprehen=
dit bannitos pro derobatione ſtratarũ vel falſarios
ſm Dyn.ſed Bald.⁊ Ange.ibi tenent contrarium ꝑ
l.iij.§.vtrum.verſi.hi quoqꝫ.š.ad ſilleſia.⁊ per.l.qui
marco.de annuis lega. ad primam reſponde vt ibi:
maxime per Barto.Secundus tex.non probat ſcđz
Imo.ibi.vide aliã.q.per Pe.de anch.in.c.ſtatutũ.§.
cum autem.de reſcrip.in.vj.

e ¶ Fratri cappam.Lego priori bibliam et cuilibet
fratri cappam.Et omnino vide Bartolum in lege ſi
conſul.ſupra de adoptionibus.Et vide Bartoluz in
l.cum queſtionẽ.§.ſed quia.C.de leg.⁊ in.l.doli clau=
ſula.ff.de verborum obliga.⁊ Bart.in.l.ij.§.fi.de ſti=
pu.ſeruo.

¶ Item faciunt ad queſtionem quam format Bal
dus in.l.ſi tibi homo.§.primo.de legat. primo. quod
ſi pro certo debito eccleſie ſoluendo papa mandat
imponi poſſe collectam clericis alicuius ciuitatis:
quod ſi poſtea mandat imponi poſſe clericis totius
prouincie in electione creditoris ſit grauari facere
clericos ciuitatis : an alios de prouincia.et ita ibi vi
detur concludere Bartolus et Imola per illum te=
xtum cum ibi notatis.licet videatur contrarium ibi
nota.per Bartolum in.l.meuius.§.eum. de legat.ij.
dic vt ibi per Imo.

a ¶ Tractatus diuidit. ⁊ adde ꝙ dixit Bal. ⁊ imo. in l. ſi dño ſtich⁹. ſ. de leg. j. per glo. ibi ꝙ vbi ſpẽs derogat generi illud eſt ex q̃dã interp̃tatione p̃ſia verbo⁊ ⁊ ex eq̃tate qd no. ad ſtatuta.

¶ Itẽ facit ad. q. ſtatuto cauet ꝙ oẽs cauſe debeãt cõpromit ti alio ſtatuto cauet ꝙ filius ſine cõſenſu p̃rĩs nõ poſſit obligari: an poterit cõpromittere ſine cõſenſu p̃ris. Bal. in. l. fi. §. fi. in. vj. co. C. de bo. que lib. dicit ꝙ ſic. q: ſtatutũ de compromiſſis ẽ magis ſpeciale. et ad materiã vide. q. quaꝫ ponit bal. in. l. edem. C. loca. a

ADDE qñ generi per ſpecieꝫ derogetur Pau. de ca. cõſi. clxxxvij. Bald. cõſi. ccclxxxv. lib. iiij. ⁊ conſil. cliij. lib. iij. ⁊ cõſil. ccliiij. li. ij. ⁊ conſil. lxv. lib. j.

noſtri. §. ad quã materiã declarãdaꝫ debes ſcire ꝙ qñq; diſpoſitio generalis ⁊ ſpãlis: vel genus ⁊ ſpecies ponũtur alternatiue: qñq; copulatiue. Primo caſu dic vt dixi in. l. j. in fin. j. de re. du. Si copulatiue tũc iſte tractatus diuidit̃ in duas partes. Qñq; vni et eidẽ legatur gen⁹ ⁊ ſpẽs. qñq; legat̃ vni gen⁹ ⁊ alteri ſpẽs. Primo caſu qñ vni ⁊ eidẽ legat̃ genus ⁊ ſpẽs. Jac. de are. dicit ſic. ⁊ Old. ſequendo eũ. aut p̃receſſit poſitio ſpeciei: ⁊ ſequit̃ poſitio generis: aut ecõuerſo. primo caſu adiectio generis ampliat ⁊ dilatat p̃mũ legatũ: vt. l. fi. §. cui dulcia. ſ. de vino tri. ⁊ ol. leg. ⁊. l. hoc legatũ. §. fi. cũ. l. ſeq. ſ. de leg. iij. Si aũt ecõuerſo tunc ſubdiſtinguit: non curo. iſte mod⁹ diſtinguẽdi nõ plꝫ: q: lꝫ inter perſonas adhibeatur illa diſtinctio aut p̃recedit ſpẽs ⁊c. tñ inter res iſta diſtinctio reprobatur p̃ tex. in. l. ſeruo manumiſſo. j. titu. j. ⁊ Dy. videt̃ hoc velle ĩ. c. generi. de reg. iu. lib. vj. Qualiter ergo dicemus ſuſtinẽdo Jac. de are. Dico reſpondendo ad. l. ſeruo manumiſſo: ꝙ qñ vni legat̃ ſpecies ⁊ alteri genus ꝙ illa diſtinctio qd p̃recedat non habet locũ: ſed qñ vni ⁊ eidẽ legat̃ gen⁹ ⁊ ſpecies. iſta diſtinctio bene hꝫ locuꝫ vt pꝫ ex. ll. quas. j. allegabo. Quare pro declaratione intro iſtam materiã aliter q̃ Ja. ⁊ q̃ Dy. qñq; vni legatur genus: alteri ſpecies: ⁊ tunc aut legat̃ genus hoc eſt vnuꝫ de genere: vt qñ legat̃ hõ ſimpliciter: ⁊ tunc regulariter per ſpeciẽ nõ derogat̃ generi. imo poſſunt cõcurrere in vno hoĩe legatũ generis ⁊ legatũ ſpeciei. vt. l. ſi heros ſ. de op. le. ⁊. l. ſi dño. ſ. de leg. j. Fallit ſi diſpoſitio ſpãlis cõtineret libertatẽ. vt. l. cum ita. §. j. ſ. de op. leg. Si v̾o legat̃ gen⁹ hoc eſt totũ genus. ⁊ poſtea enumerat̃ ſpecies: tunc aduerte ⁊ intro glo. Qñq; ſpecies enumerat̃ ab errante ⁊ hoc cõſtat ⁊ tũc nõ minuit̃ ſignificatio generis: vt. l. legata. ij. ꝛñ. j. de ſup. leg. Qñq; a ſciente ⁊ tunc diſtinguit̃ vt ſtatim dicã. Qñq; dubitatur vtrũ fuerit errans vel ſciẽs: ⁊ tũc ſ̃m qualitatem perſona⁊ p̃reſumitur habita diſtinctione vtrũ ſit mulier vel mino⁊ vel ruſticus: vt. l. cũ de indebito. de proba. ⁊. l. ſi adulterium cũ inceſtu. j. de adul. Si v̾o p̃ferat̃ a ſciente hic aduerte aut enumeratio ſpecierũ fuit facta ex abũdanti gr̃a dubitatiõis tollẽde ⁊ hoc cõſtat: ⁊ non eſt dubiuꝫ quia ſignificatio generis nõ minuitur. Aut fuit facta enumeratio ſpecierum cauſa taxationis ſeu limitationis ⁊ hoc conſtat. ⁊ tunc ſine dubio minuitur ſignificatio generis. vt. l. legata. ij. ꝛñ. j. de ſup. leg. hoc aũt conſtat qñ appoſuit verbũ ſ. vel verbum. ſcꝫ. vel verbuꝫ vcꝫ. hoc modo lego ſupellectilẽ. ſ. lectum ⁊ ſimilia. ita dꝫ intelligi. l. legata. ij. ꝛñ. lꝫ glo. aliter ſentiat ⁊ male in. l. cum ita. §. fi. ſ. de lega. ij. Si vero dubitatur vtrum cã determinationis vel gratia dubitationis tollende fuerit facta enumeratio ſpecierum: tunc aduerte. aut p̃recedit legatum ſpeciei: ⁊ ſequit̃ legatum generis. aut ecõtra: p̃mo caſu ſi quidem illud gen⁹ apponitur p̃ aliqd adiectiuum neutraliter poſitum: tunc generi per ſpẽm derogatur in aliquo vcꝫ vt debeat reſtringi illd genus ad res que ſunt eiuſdem qualitatis: cuius ſunt ſpecies expreſſe. vt. l. fi. §. fi. ſ. titu. j. Rationem dixi tibi: q: in his rebus que ſunt eiuſdem qualitatis adiectio generis ampliat legatum vt ibi. Si vero p̃recederet legatum generis per tale adiectiuum: ⁊ ſeq̃retur enumeratio ſpecierum tunc generi per ſpeciẽ derogatur in totum ⁊ poneretur ⁊ pro. ſ. ⁊ ſic cauſa limitationis totalis. vt. l. ſed ſi adijciat̃. ſ. p̃ ſoc. ⁊ ar. eo⁊ que. j. dicam. Si vero adijciatur genus p̃ aliqd nomen ſubſtantiuum determinatum: tunc aduerte aut enumeratio ſpecierum p̃recedit legatum ⁊ ſequitur ⁊ tunc in dubio gratia determinationis videt̃ apponi. vt. l. queſitum. §. j. ſ. de lega. iij. Aut p̃recedit tantũ vel ſequitur tantum: ⁊ tunc aut enumeratio ſpecierum reſpicit ⁊ determinat verbum vel participium ſignificatiuum generis: ⁊ in dubio videtur adiectuꝫ cauſa determinationis. vt. j. eo. l. cum delanionis. §. quidam. ⁊. d. l. ſeie. in princip. idem in. l. ſi cum fundũ. j. de verbo. ſign. facit. d. l. ſed ⁊ ſi adijciatur. ſ. pro ſocio. aut reſpicit verbum ſignificatiuum actus legandi: ⁊ tũc in dubio ex abũdanti cauſa tollẽde dubitationis vr̃ adiectum vt hoc. §. aut poteſt eſſe dubium ad qd refertur ⁊ tunc in dubio refertur ad verbũ ſignificatiuum actus legandi. vt hic. ⁊. j. eo. l. ſi mancipia. in prin. niſi ratio p̃ximitatis aliud induceret. p̃redicta vera quando ſequitur enumeratio ſpecierum poſt poſitionem generis. Si vero ſequitur enumeratio indiuiduo⁊um cõtento⁊ ſub aliqua ſpecie non expreſſa: que tamen continetur ſub illo genere: tunc ſignificatum generis reſtringitur vt illam ſpeciẽ non comprehendat ſed ſolum indiuidua numerata. vt. l. cum delanionis. §. cui fundum. j. eo. ⁊. l. meuius. §. j. ſ. de leg. ij. ⁊. l. j. §. idem ſi due ſtatue. j. de aur. ⁊ arg. leg. Sed ſi ſpecies ſit expreſſa: ⁊ enumerantur indiuidua eiuſdẽ ſpeciei: tunc enumeratio indiuiduoꝛuꝫ non reſtringit ſignificationem illius generis vel ſpeciei in dubio. vt. l. v̾ba. j. de ali. ⁊ ci. le. Sꝫ ibi loquit̃ in p̃ſonis: tñ in reb⁹ eſt eadẽ rõ q̃tũ ad hoc. ¶ Itẽ p̃dicta vera quando genus ⁊ ſpecies ponit̃ vtrunq; diſpoſitiue. Si vero vnum poneretur diſpoſitiue aliud enũtiatiue: tunc ſtamus ei qd diſpoſitiue ponitur: et illud enuntiatiue poſitum ad illud refert̃: ⁊ ſ̃m illud intelligit̃. vt. l. titia. §. luci⁹. in ratione quã ibi facit iuriſcõſultus. ſ. de leg. ij. ¶ Ulterius habeo videre qñ vni legatur genus ⁊ alteri ſpecies: ⁊ hic dicunt Dyn. ⁊ Jaco. de are. ⁊ glo. quod ſemper generi p̃ ſpeciem

derogatur. ⁊ idem no. per Dy. in. c. generi. extra de re. iur. li. vj. Mihi videtur aliter dicendũ: ⁊ plenius. naꝫ qñ vni legatur genus alteri ſpecies. aut vni legatur genus hoc eſt vnum de genere aut vni legatur gen⁹ totum ⁊ alteri ſpecies. Primo caſu generi per ſpeciẽ non derogatur ſed in eodem poſſunt concurrere. vt l. ſi heros. de op. leg. ⁊. l. ſi dño. ſ. de le. j. Fallit quãdo ſpecialis diſpoſitio continet libertatem. vt. l. cũ ita. §. j. de op. leg. Si vero legatur totum genus ⁊ hic aduerte. aut legatur diuerſis reſpectibus vt vni genus reſpectu vſuſfructus: alteri ſpecies reſpectu p̃prietatis: ⁊ tunc generi per ſpeciem non derogatur: ſed concurrunt. vt. l. ſempronius. in prin. ⁊ arg. l. ſi alij. ſ. de vſufru. leg. Si vero legatur eodem reſpectu: aut vtraq; diſpoſitio eſt vtilis: aut altera inutilis. primo caſu generi per ſpeciem derogatur. ita loquitur hoc membrum poſitum in glo. vt. l. vxorem. §. feliciſſimo. ⁊. l. ſeruis vrbanis. in fi. ſ. de lega. iij. ⁊. l. ij. in princi. ſ. ti. j. ⁊. j. de aur. ⁊ arg. le. l. j. ⁊ in multis caſibus. Si vero altera diſpoſitio eſt inutilis: ⁊ tunc aut eſt inutilis diſpoſitio generis: ⁊ tunc generi per ſpeciẽ nõ derogatur: quia diſpoſitio eſt nulla: ergo amplius annullari non poteſt. vt. l. nam ⁊ ſi. de iniuſt. teſt. Si vero eſt nulla diſpoſitio ſpeciei: ⁊ tunc aut illa diſpoſitio fuit facta in vltima volũtate: aut inter viuos. primo caſu generi per diſpoſitionem ſpecialẽ inutilẽ nõ derogat̃. vt. l. ſi. §. ſi. de aur. ⁊ ar. le. Sc̈do caſu generi per diſpoſitionẽ ſpecialẽ inutilẽ derogatur. vt. l. legatũ. §. j. de adi. le. ⁊. ſ. e. l. iij. §. mino⁊. ⁊ ibi eſt gl. que videt̃ ponere iſtam diſtinctionẽ. ita debetis intelligere

a iſtã queſtionẽ. ¶ Quarta[a] ⁊ vltima † queſtio eſt qñ

16 genus ⁊ ſpecies cadũt inter caſus in quib⁹ diſpoſitio cõfert̃: vt puta ſit diſpoſitio in vnũ caſum alia eſt in oẽs caſus: ⁊ tũc aut diſpõ ſpãlis ⁊ gñalis ſit in eadeꝫ voluntate ⁊ gñl p̃ ſpeciẽ derogat̃. adeo ꝙ gñalis diſpoſitio nõ refert̃ ad caſum ſpecificatũ. vt. l. ſanctio legũ. j. de pe. facit. l. cũ ex filio. §. filio. ſ. de vul. ⁊ pup. ⁊ j. de ver. ob. l. doli clauſula. ⁊. l. ſtip̃latiões cõmodiſſimũ. Si vero ſit in diuerſis volũtatib⁹ ⁊ tunc gñl per ſpeciẽ non derogat̃: imo ex vtraq; poterit agi lꝫ non ſemper exigi cuꝫ effectu. vt. l. prima. §. primo. infra de no. ope. nun. ⁊ ibi dixi. ⁊. d. l. doli clauſula. j. de ver. ob. dic vt ibi dixi.

TAberne. Taberna nomẽ eſt iuriſloci. caupona nomẽ eſt negotiationis. h. d. Qd dicit de inſtito⁊ib⁹ qũo veniant in legato. dicam. j. l. proxi.

SIta. Dicit̃ hic ꝙ legato inſtr̃o caupone ⁊c. Cõtra imo veniũt res parate p̃pter merces: vt. j. eo. l. cũ delanionis in prin. So. nõ fuit legatũ inſtr̃m caupone ſimpl̃r: ſed fuit adiectũ plus ſcꝫ exercendarũ tabernarũ. Dicit̃ hic ꝙ veniũt piſto⁊es ⁊ inſtito⁊es. vt. ſ. dictũ eſt. qũo intelligitur? Dic ꝙ hoc verũ eſt: qñ dñs per ſe exercet ⁊ imponit illos inſtito⁊es: ſecus ſi ipſis principaliter hoc cõmittit̃. vt. j. e. l. cũ delanionis. §. j. ⁊. §. cũ de villico. ⁊. ſ. e. l. queſitum. §. alphenus. in ſi. §. ⁊. j. e. l. ſeie. §. liberto.

Domo. ¶ Opponitur. C. de verbo⁊um ſignificationi. l. prima. ſ. eodem. l. queſitũ. §. ſed ſi fundus. ⁊. §. neratius. ⁊. §. idem reſpondet in ſtructis ho⁊reis. Glo. ſo. primo ibi loquit̃ quando legatur fundus inſtructus: hic quando legatur domus inſtructa. Ratio quia vinum ex fundo non de domo percipitur. hoc eſt contra caſum. §. idem reſpondet ſi ho⁊reis. vbi ex ho⁊reis non percipitur vinum. Quare gloſſa ſoluit ſecundo modo: vt in ea habes: et bene.

a ¶ Quarta. adde ⁊ vide ad hec dicta bar. ale. in cõſi. xiij. col. fi. in. ij. volu.

b ¶ Dari a vicinis. Dãna p̃ſumunt̃ facta a vicinis et furta vide bar. ĩ. l. fi. de qd. ⁊ qd no. bal. ĩ. l. pign⁹. C. de pig. ac. in v̾. itẽ q̃ro in gñe. ⁊ oĩno Bal. ĩ. d. l. j. C. loca. ⁊ bar. ĩ. d. l. dñs. ⁊ add. d. bar. ĩ. l. de minore. §. tormẽta. in v̾. dixi ꝙ fama. j. de. q. Itẽ add ꝙ qñ res furata repit̃ ĩ domo alicui⁹ p̃ſumit̃ ĩpe illã ſubtraxiſſe. bal. ĩ. l. ĩ ciuilẽ. C. de fur. ⁊ vide bal. ĩ. l. fi. de here. inſti. Add q fur tũ p̃ſumat̃ factũ a vicinis. bal. cõſ. ccccxlvj. libro. ij. ¶ Dari a vicinis. et vide Bar. q̃ fin. loquitur ĩ. l. ediles. j. de via publi. ꝙ ſi q̃s reperit̃ mo⁊tu⁹ in ſtrata p̃ſumit̃ mo⁊tu⁹ ab eo ſub cui⁹ ianua repit̃. ⁊ vide que ibi no. An. barba.

1 ☞ Furta ⁊ dãna potius p̃reſumũtur data a vicinis q̃ ab alijs.

Mulier. Inſtrumento fundi cedit mulier que in villa cuſtodit ſicut et ſaltuarius. hoc dicit. ¶ Nota text. ibi: ne quid vicini ⁊c. ¶ Ex hoc text. nota argumen. ſecundum Jacobum de are. quod † dãnum quod datur in agris potius dicitur dari a vicinis[b] quam ab alijs. Itẽ furta p̃reſumuntur potius fieri a vicinis quam ab alijs. argumen. ſupra loca. lege dominus ho⁊reo⁊um. et lege prima. C. illo titulo. ⁊. l. nam ſalutem. §. ij. ſ. de offi. p̃refe. vi.

v **Ille.** Uille inſtrumento non cõtinetur ſupellex. h. d.

Uinea. Nos habemus expeditos in text. tres modos legandi. Primo lego fundum cum inſtrumento. Secundo lego inſtrumentum fundi ſeu ville. Iſtis duobus modis non venit inſtrumentum patriſfamilias. vt lege queſitum. per totã. l. vſq; ad. §. ſed ſi fundus. ⁊ hac. l. in principio. Tertio modo lego fundum inſtructum vel domum inſtructam. ⁊ hoc caſu venit inſtrumentum patriſfami. l. queſitum. §. ſed ſi fund⁹. vſq; ad fi. l. Quarto modo lego villã ⁊ inſtrumentum: ⁊ tunc an veniat inſtrumentum patriſfami. non habem⁹ expreſſum: ſed dixi in. l. ſi cum funduꝫ. quod continetur argu. §. ſed ſi fund⁹. in. l. queſitum. ſ. eodem. Sed hoc videtur contra caſum huius. §. ⁊ hoc videtur tenere glo. in. l. ij. C. de verbo⁊ũ ſignificatio. ⁊ idem videtur ſentire. j. eodem. l. ſcie. §. caſo. verſicu. at ſi habitationis. in glo. que incipit. i. domum. coniuncta gloſſ. que incipit qui. ſcꝫ nõ ſunt inſtrumenta domus ſed perſone. Sed mihi videt̃ ꝙ debemus ſic dicere. ſi eq̃dẽ teſtato⁊ legat fundũ ⁊ inſtrumentũ ſuũ: ⁊ tũc p̃pter adiectionẽ di

a ℂ Suum. no. de hoc pronomine ſuum q̄d importet. ⁊ adde qđ no. bar. in. l. cum in teſtamēto. ſ. de auro ⁊ arg. lega.

b ℂ Dici beſtia. vtrum beſtia mortua dicatur beſtia quod facit ad ſtatutum et an intelligatur de fera vl' domeſtica vide Bar. in. l. j. §. remouet. de poſthum̄. ⁊ adde qđ rayn̄. dixit quod appellatione beſtie venit beſtia mortua. ar. l. ſi vehenda. in principio. ad. l. rhodiam. de iac. qđ facit ꝑ ſtatuto gabelle.

c ℂ Not. ex iſto text. et vide Bar. in. l. labeo. de ſupel. lega. ⁊ vide bal. in rub. al's in. c. j. q̄ feu. da. poſ. x. col. And. barb.

a ctionis ſuum[a] videtur reſtringi ad inſtrumentum fundi: vt hic. Sed ſi dico lego fundum ⁊ inſtrumentum: nō adiecto eius vel ſuū puto quod veniat: propter equiparationem: quia tantū importat fundum inſtructum quantū fundum ⁊ inſtrm̄. vt. l. ſi cui. s. e. ⁊ ita 1 intelligo.

Pictoris. Pictoris 2 vel habitatoris piſtoris vel 3 delanionis inſtrumento legato omnia neceſſaria ad ſuum miniſterium continētur. h. d. intellige quando exercet per inſtitorem: ſecus ſi exercet data pecunia. 4 vt. ſ. l. proxi. §. j. ⁊ vidiſtis. s. eo. l. ſi ita. 5 in princip.

1 ☞ Beſtia mortua an veniat appellatione beſtie ſtāte ſtatuto quod ꝑ qualiber beſtia groſſa ſoluatur tantum ꝑ 6 gabella.

Cum delaniōis. Dicitur hic quod inſtrō lanio 1 2 nis non continenť carnes. Contra imo debent contineri ſicut merces. vt. s. e. l. ſi ita. cum carnes ſint merces laniōis. So. ibi pl' dixit. q: dixit exercendorū. hic vero tm̄ dixit inſtrumentū lanionis. Item vide glo. que incipit: id eſt macellarij: ibi dum dicit a corijs beſtiarum ⁊c. ℂ Quero † vtrū beſtia poſtq̄ eſt mortua poſſit dici beſtia[b]: qđ erit vtile ꝑpter ſtatutum qđ dicit pro qualibet beſtia groſſa tm̄ ſoluatur ꝑ gabella videtur quod beſtia mortua nō ſit beſtia. vt. l. prima. §. beſtias. s. de poſtulan. ⁊ text. qui bene facit. ſ. de cadaue. pu. l. penul. vel ſi. In cōtrarium facit hec gl. nō dico plus nunc.

1 ☞ Reſpicientia de ꝑximo aliquod inſtrm̄ dicunť in inſtrumento.

2 Parata cā vxoris dicunť que reſpiciunt cauſam ꝑximam non remotam.

3 Communis vſus loquendi non eſt propria ſignificatio.

Statuta ſi debent intelligi ſecundum propriam ſignificationem non recurritur ad communem vſum loquendi.

4 Voluntas teſtatoris colligitur ex eius cōſuetudine.

5 Teſtis an probet ſi dicat ſic teſtatorem voluiſſe proferendo talia verba q: ſic eſt communis conſuetudo intelligendi.

6 Bubulcus dicitur qui cum bobus laborat.

Aſinam. No. tex. ibi ac deinceps in infinitum 1 ⁊c. ℂ Videtis † ergo quod ea q̄ de ꝑximo reſpiciūt aliqđ inſtrm̄ cōtinētur in inſtrumento. ⁊ hoc eſt quod dixi in. l. vxori. ſ. de aur. ⁊ arg. le. qđ 2 parata † dicuntur cauſa vxoris que reſpiciunt cauſam proximā vel mediatā non multū remotā vt hic.

3 ℂ Itē no. tex. ibi optimum ergo ⁊c. ℂ Not. † tex iſto c tex.[c] ꝙ cōis vſus loquendi non eſt propria ſignificatio vt hic. Et hoc facit ad ſtatuta q̄ dicūt ꝙ oia q̄ ſūt d in hoc volumine intelligant ſꝫ ꝑpriā ſignificationē[d] qđ nō debemus recurrere ad cōem vſum loquēdi. vt hic. ⁊. l. labeo. ſ. de ſupel. lega. ⁊ ibi dicam latius. ℂ Opp. ſ. e. §. idem conſult'. Sol. hic nō erat parata ad predium ruſticum: al's ſecus vt ibi. ℂ Dicit hic in 4 qua preſumptione. † quero quid eſt hoc dictū. Dicit glo. i. conſuetudine ex qua colligit voluntas. ℂ No. 5 ergo † qđ teſtis videť qđ ꝑbet ſi dicit ſic: dico ꝙ teſtator ꝑferendo talia vba ſic voluit. interrogat' de cā dicit: q: ſic eſt cōis ꝯſuetudo intelligēdi. de hoc dicam latius in. l. labeo. ſ. de ſupel. leg.

d ℂ Propriā ſignificationē. Cōmunis vſus loquendi nō eſt ꝑpria ſignificatio. facit ad no. in. l. librorū. in pn ci. de le. iij. adde bar. ⁊ doc. i ru. ſ. de ope. no. nū. ⁊ idē ſi ſtatutum diceret ꝙ intelligantur ad literam nullo addito vel extrinſecus intellecto. ita do. Anto. in princi. decre.

☙ Andreas Poma.

e ℂ Cui fundū. vide ex iſto tex. qđ infert Old. ꝯſil. cv. ver: circa tertium: in. ij col.

f ℂ Sabin'. q̇ habitauerit ꝑ ānū eſt ciuis ſi ibi habitauerit ꝑ maiori ꝑte anni qđ tene mēti ꝑ ſtatuto. ⁊ vid ꝙ no. bal. in ſili in. l. ancille. in. v. co. i ꝟ. itē dubitať an dicať. C. de furt. facit ēt iſte text. ad. q. q̄ fuit de facto Florētie. teſtator exiſtēs in villa vxori ſue legauit oēs maſſaritias quas habebat i domo quā hēbat Florētie. mō de illis maſſaritijs quaſdā portauerat i villā quouſq; ibi ſtaret reportatur' poſtea Florētiā: q: cōiter ꝯſueuerat ſtare i ciuitate: an debeanť vxori. Facit iſte tex. ꝙ ſic: ad idē. l. q̄ſitū. i pn. §. ſi. ⁊. l. ſi ita legatū. ⁊ qđ ibi dixi. de le. j. facit. l. labeo. de ſtatuli. ⁊ hec ꝑs videtur vera ſi teſtator locutus eſt per verba futuri temporis vt que erunt ⁊c. Idem etiam ſi per verbū preſentis temporis. ſi teſtator ignorabat illas maſſaritias eſſe in villa et hoc ne ex caſu vel ignorantia fraudetur intentio ſua per predicta quia credebat debere eſſe in tempore mortis vel tempore teſtamenti per predicta iura ſed ſi locutus eſt per verba preſentis tēporis et ſciebat ⁊ tunc ſecus: quia ita videť

De bubulco. No. hic q̇s dicatur bubulc': † quia eſt ille qui cū bobus laborat.

Cui fundum. e Enumeratio quorundam indiuiduorum a legato generis eximit ſpeciem ſub qua indiuidua enumerata comprehenduntur. h. d. ſm oēs. cō cor. l. heres meus. §. j. s. de lega. iij. ⁊. l. j. ver. item ſi duo. ſ. de aur. ⁊ arg. le. Contra hoc videtur. s. eo. l. queſitū. §. penul. Sol. vt ibi.

1 ☞ Habitare dicitur qui maiore parte anni habitat quod facit ad ſtatuta ꝙ habitantes per tot annos ſint ciues.

Sabinus. f In dubio ea videtur eſſe in fundo q̄ maiori parte anni ibi ſunt. h. d. ℂ Nota. text. ibi queq; maioris partis anni ⁊c.

a ℂ No. iſtū. §.[a] dicit ſtatutū huius ciuitatis. quicūq; 1 habitauerit per tot annos ſit ciuis † ꝙ vr̄ habitare q̇ maiori parte anni ibi habitat ⁊ cauſa manēdi ibi habitat: ita videtis hic. quod tene menti.

Quidam cum ita. Si enumeratio ſpecierum venit ad determinationem verbi per qđ genus ſignificatur vr̄ facta cā determinatiōis. h. d. ſm opi. quā teneo. bar. ℂ Oppo. de. l. queſitū. §. pe. s. eo. Dicit glo. ⁊ doc. qđ hic fuit adiecta enumeratio ſpecierum cauſa limitationis. ⁊ hoc eſt certū. ſed q̇s reuelauit gl. hoc. Quare dico ꝙ hic erat dubium: ſed q: enumeratio ſpecierū venit ad determinationē verbi ꝑ quod genus ſignificatur. non em̄ ad verbum lego: ſed ad verbum poſſedi referť hic: ideo cauſa limitationis non determinationis vr̄ facta: ⁊ hec eſt veritas.

1 ☞ Verbū erant: quando trahatur ad futurum.

2 Enumeratio ſpecierum qn̄ videtur facta cauſa augendi legatum.

Prepoſitio cum/ de natura eius eſt vt actum verbi ſignificet.

Si mancipia. Legatuꝫ inſtrumenti eſt vniuerſale: ideo recipit augmētū vſq; ad mortem teſtatoris. Itē enumeratio ſpecierū in dubio ſit cā augēdi legatū. h. d. Not. tex. ibi ſed augēdi ⁊c. vide gl. q̄ incipit teſtator ſm caſum gl. vr̄ ꝙ ſi teſtator dicit lego mācipia q̄ ibi erant 1 ꝙ † iſtud verbū non ſignificat futurū ſicut alia ꝟba optatiui ⁊ ſubiūctiui modi. ⁊ ſic eſt ꝯ ar. l. cū certus. s. de vi. tri. ⁊ ole. le. ſ. de au. ⁊ ar. leg. l. cū q̄dā. ⁊. l. pen̄. ſ. eo. vbi eſt verbū erat. ⁊ trahiť ad futurū. Rn̄d. debes intelligere qđ hic dixit q̄ ibi erāt. ſ. teſtamenti facti tꝑe: q: dicit hic tex. al's traheret ad futurū. vt. ll. 2 s. alleg. ℂ Opp. dr̄ hic † qđ adiectio mancipiorū videtur facta cauſa augēdi. Contra. s. l. ꝑxi. §. cui fundū. So. hic enumerat mancipia ſimpliciter: ⁊ ſic ſpecies. ibi vero noīatim ⁊ ſingulariter: ⁊ ſic quedā indiuidua. Rōnē vidiſtis. s. e. l. queſitū. §. pe. Itē videtur ꝙ iſta. l. ſm lec. glo. ſit cōtra opi. meā: q: enumeratio ſpecierū reſpicit verbū per qđ genus ſignificatur ergo dꝫ intelligi: vt. s. l. proxi. §. quidā. Rn̄. imo reſpicit verbū ſignificatiuum actus legandi ſm lec. gloſ. que dicit ſic. lego fundum cū inſtrumento: ⁊ cū mācipijs. ⁊ ſic de neceſſitate regiť a verbo legauit propter prepoſitionem cū: cuius natura eſt vt actū verbi ſignificet: nō aūt veniat ad determinationem nominis. Contra hoc quod dico videť: quia etiā ſi detrahiť dictio cū: vt lego fundū cum inſtrumento et mancipijs vr̄ ꝙ ſit idē quod cauſa augmentationis ſit facta adiectio mancipiorum. vt. s. eo. l. cum delanionis. §. cui fundum. ſi reſpicis ſolutionem quā dedi in. l. queſitū. §. pe. s. eo. ego dixi qn̄q; enumeratio ſpecierum venit ad determinationem verbi ſeu participij per quod genus ſignificatur. nam enumeratio ſpecierum non poteſt venire ad determinationem vnius nominis ſeu verbi vel participij. ita loquitur §. quidam. s. l. proxi. ⁊. ſ. l. proxi. in princi. contra hanc ſol. facit. l. ſed ⁊ ſi adijciatur. s. pro ſocio. ego ſolui qđ ibi ideo quia ſic fieri ſolet. ⁊ illam opi. tenendo non ob. Dedi etiam aliam ſol. vt ibi dixi.

Paulus. Dicitur hic ꝙ ſupellex cedit legato. Opponitur de. l. ville. in princip. s. eo. glo. ſol. pluribus modis: ſed tene menti vltimam ſol. que eſt vera.

Sic. Quando enumeratio ſpecierum venit ad determinationeꝫ participij per qđ gen' ſignificatur videtur facta cauſa limitationis ⁊ determinatiōis. h. d. vel aliter. Per enumerationem ſpecierum factam in codicillis reſtringitur legatum generis factum in teſtamento hoc dicit ⁊ nihil aliud.

Liberto ſuo. Legato fundi inſtructi nō cedit ſeru' qui colit data mercede hoc dicit.

1 ℂ Copula ⁊/ quādo cadit inter res que ponuntur in vna oratione ⁊ qualitas que adijcitur vni rei poteſt congruere alteri tunc intelligitur repetita ſiue tendat ad augmentum legati ſiue ad diminutiōeꝫ: ſecus ſi qualitas ſequenti rei non congruit.

2 Copula poſita inter diuerſas orationes non inducit repetitionem ex virtute ſermonis ſed ex preſumpta volūtate diſponentis quando al's ſequēs diſpoſitio eſt inutilis.

3 Copula poſita inter orationes per ſe principaliter copulatas nō habet vim copule ſed magis continuatiue.

4 Copula cū/ poſita inter perſonas poſitas in eadē oratione qđ inducat repetitionem de virtute ſermonis ⁊ rigore iuris.

Fallit fauore libertatis.

5 Copula ⁊/ ꝗ/ ⁊ ſimiles quādo ponūť inter perſonas poſitas in eadem oratione ⁊ qualitas vel conditio adiecta primo poteſt vniformiter cadere in ſecundo tunc inducūt repetitionem.

6 Dictio etiam/ iuncta cum dictione ⁊/ an inducat repetitionem precedentis qualitatis.

Caio. Virtus copulatiue qualitatem a precedentis legati repetit in ſequenti. hoc dicit. ⁊ eſt notabilis caſus et menti tenendus. ℂ Opponitur ⁊ videtur quod qualitas adiecta in vno legato non intelligitur repetita in legato alterius rei niſi ibi ſit dictio amplius/ vel alia repetitiua. vt. l. in repetendis. ⁊ ibi not. s. de lega. tertio. Sol. hec loquiť quādo due res copulantur in eadē orone ⁊ tunc qualitas adiecta vni videť in

fuiſſe mēs ſua cuꝫ alťr non expſſerit ita tenet pau. d caſ. i. d. §. legatū. ⁊ lꝫ iſta diſtictio videať eq̄ tm̄ obſtār ꝯ vltimā ꝑtem aliq̄ ex dictis iurib' maxīe. d. l. q̄ſitū. §. ſi. ſꝫ vide vt colligiť ex ſummario Bar. ibi. ⁊ adđ ꝙ hūc tex. alle. ꝑ ſingu. Lu. ro. ſuo ſingul. cccccclxix. incipi. cōiter per italiā. ⁊ leq̄tur Feli. in proe. Rex pacificus. col. ij. circa finem.

☙ Andreas pomate.

a ℂ No. iſtū §. Vide de iſto tex. q̄d inferat old a. conſi. cv. ꝟ. circa tertium. in ij. volu.

a ℂ Inducatur repeti. an ⁊ q̄r p copulā inducaṫ repetitio. adde Bar. i. l. ſi ita ſtipła° §. chriſogono°. de v. obli. ⁊ vid ple ne qd not. ſcripſit barto. i. l. ita legatari°. §. fi. d leg. iij.

b ℂ Ex pſū pta. add. d. Alexan. de imo. i cōſi. xlvij. col. ſ. i fi i. v. vol.

c ℂ Non cadit. vide p bar. in ꝯſil. inci. titius cōdidit teſtm̄ in quo filiū ſuū in fi. ⁊ in ꝯſi. inci. teſtator reliq̄t vxori ſue.

d ℂ Facit ad q. add bal. in. l. legatū. C. de leg. ⁊ facit ad aliā q. no. p bal. i. l. emptorē. C. lo ca. in. iij. columna.

alia repetita ſecus in diuerſis oratio-
nibus. vt. d. l. in repetēdis. ⁊ pbaṫ in
l. q fundum. ſ. de contrahē. emp. Sed
cōtra iſtā ſol. fortiter faciṫ. ſ. de leg. ij.
l. fi. §. ſeio. vbi etiā in eadē oratiōe co-
pula ⁊: non inducit repetitionem con
ditionis. Solutio. ibi quando copu- 4
la cadit inter perſonas: hic vero quā-
do cadit inter res legatas. Preterea
ibi ex repetitione inducebaṫ diminu-
tio legati: hic augebaṫ. ⁊ de hoc qn̄ di
cta in vna pſona in alia videanṫ repe-
tita. dic vt dixi in. l. mulieri ⁊ titio. ſ. de
condi. ⁊ demō. l. publius. ⁊. l. iuli° pau 5
lus. eo. ti. ℂ Pro euidentia ⁊ maiori
declaratione an per copulatiuā indu-
a catur repetitio[a] dicas ſic. qn̄q copła
inter res cadit q̄ ponunṫ in vna orō-
ne. qn̄q inter plures orōnes. Primo
1 caſu †aut qualitas que prime rei ad
ijcitur pōt cōgruere alteri rei: ⁊ in ſe-
quēti intelligitur repetita ſiue tēdat
ad augmentū legati. vt hoc. §. ſiue ad
diminutionem. vt. l. fi. §. cui dulcia. de c
vi. tric. ⁊ ole. leg. Et aduerte q̄ iſta q̄-
litas que hic intelligiṫ repetita nō eſt
eadem numero cū ea que eſt in prece
denti re. nā aliud eſt inſtrumentū fun
di: aliud eſt inſtrumentum domus: ſ
eſt idē in genere: q̄ quodlibet eſt in-
ſtrumentum: ſed ſi eſſet aliqua quali
tas que vniformiter reſpicere poſſet
vtramq rē multomagis intelligereṫ 6.
repetita. exēplū in ꝯditione diei. lego
titio fundū ſi nauis ex aſia venerit: et
domū. Certa illa conditio vna ⁊ eadē
numero pōt vtrūq legatū reſpicere.
Arg. pro hoc. ſ. de leg. iij. ⁊ l. in repetē-
dis. ⁊ qd ibi dixi. nā idē eſt in dictione
⁊: ⁊ in dictione itē. vt. ſ. dicam. Si do
illa qualitas ſequēti rei nō cōgruat:
exēplū: lego titio fundū inſtructū ⁊ cē
tū: Certe nō poſſum° repetere inſtru-
ctos. vt. ſ. de leg. ij. l. cū pater. §. cū im-
perfecta. facit qd dicā. ſ. qn̄ poniṫ in-
2 ter perſonas. Scdo caſu qn̄ †ponitur
inter diuerſas orōnes: tūc nō induciṫ
repetitio ex virtute ſermonis. vt. d. l. q̄
fundū. de contrahē. emp. ſed ex pſum
b pta[b] voluntate diſponentis induceṫ
qn̄ als ſequens diſpoſitio eſſet inuti-
lis. vt. ſ. de condi. ⁊ demō. l. iuli° paul°
⁊. l. cū ſeru°. ⁊. l. iulian° noſter. q̄. ll. pro
bāt vtrūq put dicūt cōditionē adie- 1
ctā libertati intelligi in legato ſibi co
pulatiue annexo ne pereat legatū: et
ſic als nō intelligereṫ. Sz hoc vex qn̄
p dictionē ⁊ adijcereṫ orō pfecta. nā
ſi eſſet impfecta tūc ſuppleṫ ex prece-
denti cū qualitatib° ſuis put dixi de
dictiōe itē: in. d. l. in repetēdis. ⁊ in. l. ſ. d
3 in pri. de pub. Rō pdictorū eſt; †q̄ qn̄ 1

copula cadit inter orōnes p ſe principaliṫ copulatas:
non hz vim copule: ſed magis dictionis ꝯtinuatiue
vt dicā. ſ. de re. dub. l. is qui ducēta. §. vtrū. qn̄q co-
pula cadit inter pſonas: ⁊ tunc ſi dicte pſone ſunt po
ſite in eadē rōne eſt aduertēdū: aut p dictionē ⁊ q̄
⁊ ſiſes ſit dicta copula: aut p dictionē cum. Scdo ca
ſu †intelligitur repetita de virtute ſermonis ⁊ rigo-
re iuris. Fallit fauore libertatis ⁊ illud de equitate.
vt. l. iulius paulus. ⁊. l. cū ſeruus. de cōdi. ⁊ demō. et
de ſtatuli. l. ſi ſeruo. ratio q̄ dictio cū copulat acceſſo
rie. vnde ſi dico titio ſi nauis ex aſia venerit cum ſeio
lego centū. videor legare ſeio cū ea conditiōe qua ti-
tio qui eſt principalis in oratione. Primo caſu qn̄ ſit
†per ⁊ q ⁊ ſimiles tunc ſi quidem conditio ſeu qua
litas adiecta primo pōt vniformiter cadere in ſcdo:
intelligiṫ repetita. ar. l. huius. §. Exēplū titio ſi nauis
ex Aſia venerit ⁊ ſeio lego fundū: intelligo legatum
ſeio ſub eadē cōditio. arg. huius. §. ⁊. ſ. de leg. iij. l. in
repetendis. Si vero non poteſt vniformiter cadere:
non intelligiṫ repetita. vt. ſ. de leg. ij. l. fi. §. ſeio. nam
ibi ſeium heredem inſtituerat. vnde illa conditio ſi
heres nō erit eſt in eius propria perſona poteſtatiua
⁊ in perſona vxoris que non fuit heres inſtituta di-
c cta cōditio non cadit[c]: ⁊ ſi diceres: imo. lz eā iſta cō-
ditio ſi heres ipſa vxor non erit cadit in eam: q̄ nō
fuit inſtituta: tn̄ intelligitur ſub cōditione legatū ſi
ſeius heres non erit. Rn̄. tūc nō caderet vniformiter
q̄ in ſeio eſt poteſtatiua conditio in vxore eſſet caſua
lis. Sed ſi conditio apponereṫ poſt vtrāq perſonā
noiatam intelligeretur in perſona vtriuſq. vt. l. mu
lieri. de condi. ⁊ demon. ⁊ ibi no. Sin autē dicte pſo-
ne noiarenṫ in diuerſis orationibus dico idē qd. ſ.
6. Sed quero †quid ſi cum dictiōe ⁊ poneretur dictio
etiā exemplum lego titio fundum ſub conditione et
etiam lego ei domum: an per dictionem etiam ma-
gis inducatur repetitio? cogitabitis.

Predia. Debita in nouationem deducta lega
to inſtrumenti nō cedūt. h. d. ℂ Op.
de. l. cum filius. §. heres meus. ſ. de lega. ij. Solutio.
dicunt quidam quod ibi nouatio precedit legatum
hic ſecuta eſt. vel ibi fuit legatum ſpecialiter: hic ge-
neraliter. ⁊ iſta plus placet. Sed cōtra hoc oppo. de
l. nepoti. ſ. eodē. Solu. ibi loquitur de nouatione q̄
ſit per ſententiam que non nouat obligationem. hic
vero de nouatione que ſit per ſtipulationem. ⁊ plene
dic vt ibi dixi. tene menti.

Idem queſijt. Filij ⁊ vxor ſerui noiati le-
gati non cedunt. h. d.

Pamphile. Non videtur abſens a fundo
qui alio cauſa diſcipline eſt miſ
ſus. hoc dicit. De hoc. ſ. de leg. iij. l. queſitū. circa pn
cip. ⁊ inducas in argu. vt ibi dicitur.

1 ☞ Podere legato quid veniat.

Tyranne. Paſcua deputata ad vſum fundi
et cum eo vno nomine nuncupata
legato fundi cedunt. hoc dicit. tene menti. Nota qd
non obſtat quod ſit aliqua ſeparatio tamē venit q̄c-
quid vno nomine nūcupatur. facit ad hoc. l. predijs.
§. balneas. cum. §§. ſequentibus. ſ. de legatis tertio.
d Et hoc facit ad queſtionem[d] †quando legaṫ podere
1 vt intelligaṫ podere q̄cq̄d vno nomine nūcupaṫ: lz

ſimul non ſtet. dixi in. l. ſi ita. de auro ⁊ argento lega.
⁊. l. ſ. ſ. de reb. dub.

Inſtructis. Quod alibi cauſa cuſtodie eſt
repoſitum inſtrumento domus
cedit. hoc dicit.

Quod adijcit. Sed quid in dubio? Certe 1
in dubio videtur legatus
fundus inſtructus. vt. l. predia. §. ita legatum. ſ. eo.

Cum fundus. De iſta materia
vtrum quādo le
gatur fundus ſine inſtrumento an cedat
inſtrumentum: habuiſtis. ſ. eo. l. ij. §. dotes.

Fundo. Cōtra hoc videtur caſus
ſupra de lega. iij. l. lucius.
§. collegio. Solu. credo quod gloſſ. ibi
intelligendo vt ibi dicit dicat male et
contra caſum huius. §. ⁊ ſic concorda
illum. §. cum iſto. vel forte aliter: vt ibi dicemus.

Fundo. Oppon. glo. de. leg. ſ. et. ij. ſ. titu. primo.
vbi mortuo ſeruo extinguitur legatum 1
peculij. Solu. dicit glo. hic non fuit legatum peculiū a
cum ſeruo principaliter. vnde non eſt acceſſio ſerui ſ
inſtrumenti. ex hoc apparet ſol. ad. l. queſitum. §. pa-
pinianus. ſ. eodē. vbi legato inſtrumento non cedūt
nomina debitorum nec peculium. Sed reſponde. in-
telligo quod hic erat aliquid in peculio quod erat
inſtrumentum. ⁊ hoc apparet ex ſolutione preceden-
tis contrarij: quia hic cedit peculiū tanq̄ inſtrumen
tum: non autem cedit ſeruo. alias legato inſtrumēto
non venirent nomina debitorum. vt ibi. b

c **Cum queritur.** Dic de hoc vt ſu-
pra eo. l. taberne.

Fundi. Iſtud inſtrumentum quod eſt in
fundo inſpicitur: non quod fun-
dus ſuſtinere poteſt. h. d.

1 ☞ Fornaciarij quod non veniant fornace inſtructa
legata.
2 Fornax non videtur legata legato inſtrumento fun-
di vbi eſt fornax.
3 Genus a quo remouetur: remoueṫ et quelibet eius
ſpecies.
4 Principali remoto remouetur ⁊ acceſſorium.

Quidam. Hic. §. hz duplicem literā ⁊ ſm di
uerſitatē lr̄e diuerſificanṫ lec. ⁊ ſz
1 primam. h. d. Fornace †inſtructa legata non cedunt
fornaciarij q̄ maiori parte anni alibi operanṫ. h. d. et
ſm iſtam debetis habere figulinos. Vel aliter ſcdm
2 aliam literā. Qui †legat inſtrm̄ fundi vbi eſt fornax
3 non videṫ legare fornacē. †Item a quo remouetur 1
genus ⁊ quelibet eius ſpecies. h. d. ⁊ probatur in. l. i 2
4 ſuis. ſ. de ſuis ⁊ legi. Vel aliter †a quo remoueṫ pn-
cipale ⁊ eius acceſſorium. h. d.

d **Olia.** Vidiſtis. ſ. eo. l. cum fundus.

1 ☞ ☞ Mole que ſunt ad vſum quotidianum ve
niunt appellatione ſupellectilis magis quam inſtru
menti.

Molas. Ergo mole ſunt inſtrm̄. ꝯtra. ſ. e. l. cū 1
de lanionis. §. aſinā. So. intellige qn̄
iſte mole erāt parate ad vſū predij ruſtici: ſecus ſi ad c
1 vſum quotidianum †vt mole in quibus ſit ſalſa: q̄
tunc magis putarem q̄ cōtineāṫ appellatione ſupel- d

lectilis q̄ appellatiōe inſtrumēti.

Predia. Inſtrumento a
fundi mariti-
mi non cedūt ſerui piſcato-
res dn̄m ſequentes. h. d.

☞ Domicilium dr̄ transferri de loco
ad locum quando quis recedit cum
familia ⁊ rebus.

Affini. Qui peregrinaṫ ad tp̄s
cedit inſtr̄o fundi. Item
fructus nō expreſſi non cedunt. h. di.
ℂ No. tex. in ver. queſitū. ibi cū q̄dā
⁊c. ⁊ ibi relictis cōſeruabus ⁊c. Diciṫ
hic q̄ voluntas defuncti ſeruatur: ſed
q̄d in dubio? dicit glo. q̄ nō videṫ fru
ctus legati niſi manifeſte pbetur. Ad b
uerte ad vnū nos habemus in. l. domi
cilium. ⁊. l. fi. §. pe. ſ. ad municipales.
q̄ domiciliū transferṫ re ⁊ vbo. Mo-
do †queritur[a] qualiter domiciliū trāſ c
ferṫ re. Rn̄. hic habetis text. q̄ qn̄ q̄s
recedit relicta familia ⁊ rebus non vr̄
habere animum domicilium transfe-
rendi: ſecus ſi recederet cum rebus ⁊
familia: vt hic in ver. queſitum. p hoc
facit. ſ. qui. mo. vſuſfru. amit. l. ſi mu-
lieri. ⁊ hoc tenet Innocen. ⁊ non alle-
gat iſtū. §. in. c. ex tranſmiſſa. extra de
renuntia.

Liberto. [b] Generali legato eo-
rū que in fundo erant
cedunt omnia niſi aliud de mente te-
ſtatoris appareat. h. d. Vos habetis
hic gl. Ro. magnā factam p elegātia
verba. ℂ Op. dr̄ q̄ vinū vēditū cedit
contra in. l. rem legatā. ſ. de adi. le. rn̄- d
deo hic pbaṫ cōtraria voluntas eo
ipſo q̄ voluntarie venditur. ℂ Que-
ro quid vult dicere text. vt. ſ. rn̄ſum?
Rn̄. referṫ ad omnia ſupradicta: niſi
aliud probetur. In contrariū probaṫ
ex his que no. hic in glo. quam vide. q̄
incipit que ſane liquet. ⁊ expone angu
ſtiaq. i. tenor verborum ſtricte ſumpt°
vt ptz in iſto. §. itē eius qualitas vtpu
ta q̄ legatari° nō eſt capax huius rei
in re preſenti id eſt in pſenti. §. non ha-
betis alia.
☞ Ager quid ſit remiſſiue ad glo.
1 Fundo legato veniunt foſſata ⁊ mēſu
2 rantur cum fundo.
Colonus nō teneṫ facere foſſata ppe-
tua ſed que ſunt ad vtilitatē tēporis
quo conduxit.

Ita legatum. Legare fun-
dū ſicut eſt:
vł ſicut erit: eq̄paraṫ legato fundi in-
ſtructi. h. d. ℂ Quero †q̄d ſint agge
res. Dic vt in gl. que incipit. i. de inſtru
mento. ex qua habes[c] q̄ legato fun-
do foſſata cedunt ⁊ debent menſura-
ri cū fundo[d]: ſecus in via. Sed quero

a ℂ Mō q̄rit. ⁊ vide Bal. i. l. ex facto. ff. de here. inſti. et moraṫ in. l. eius. ſ. ad muni. ⁊ vide. d. Per. i cle. ne romani. §. eo tm̄. ⁊ q̄ ibi dixi. d elec. And. bar.

b ℂ Liberto. vid bal. in. l. iij. C. d legi.

c ℂ Ex q̄ habes. ⁊ vid Bal. i. l. riparū. ſ. de rex diui ſ Andr. bar.

d ℂ Mēſurari cū fundo. An foſſata debeant mēſurari. adde bar. i. l. littora. de ꝯ. hē. ēpt. q̄d aūt ſi vēdo x. pedes terreni hic ⁊ ibi ſit murus lōgus: an ille murus deat cōputari in tra latitudinē horū x. pedū tex. no. vł velle q̄ nō. i. l. ſ. ⁊ quod ibi bar. de via publi. ⁊ ad bart adde pau. de ca.

in.l.ſi in le-
ge.§. colo-
nus. ſ. lo-
ca.

2 tan colonus qui ſimpliciter conduxit
fundum debeat facere foſſata et ea
purgare. Uide quod dixi in.l. impen-
ſis.ſupra de impen.in re.do.fac. et ibi
dixi.ſi quidem ſunt foſſata ad perpe-
tuam rei memoriam non tenetur face
re. Si vero ſunt tantum ad vtilitatem
preſentis anni in quo conduxit ꝛ illa
tenetur facere.

Fundos. Quid vult dicere tex.
in ſi.ibi quod verbis
comprehendiſſet: dic vt in glo. ꝛ bene.

Locius. In legato
fundi inſtru
cti inſpicitur tēpus mor-
tis. hoc dicit. ℂ Oppo.
de.l.ſi ita.ſ.de auro ꝛ ar
gento leg. Solu. hic loquitur in lega-
to vniuerſali ibi in indefinito vel ſin-
gulari. facit ad hanc legem.ſ. eodem
l.ſi mancipia.

1 ☞ Diſponens ꝛ diſpoſitum nō com-
patiuntur ſe ſub eodem genere.
2 Que differunt ſecundū plus ꝛ minus b
non differunt genere ſed ſpecie.
3 Teſtamentum diſponit de teſtamēto
et ſententia de ſententia quando alte
rum alteratur.

Si nauem. [a] Diſ-
ponēs
† ꝛ diſpoſitum nō com-
patiuntur ſe ſub eodem
genere. hoc dicit. Et dic
vt not.per Dynum in.c.mora. de reg.
iuris.libro ſexto. Item que † differūt
ſecundum plus ꝛ minus non differūt
genere ſed ſpecie. hoc dicit. et eſt lex
multum philoſophica. ℂ Oppo. de 2
l.cum delanionis.§.primo. ꝛ.l. queſi-
tum.§.ſed ſi fundus.ſupra eodem.vbi
dicit quod homo eſt: eſt inſtrumētum
hominis. Dicit gl. ſpeciale in homine:
vel ibi loquit̃ de inſtrumento inſtru-
menti: hic de inſtrumento principali:
non placet: quare dic ibi accipiuntur
homines tanq̄ res diuerſe ꝛ ſeparare
ꝛ ideo non videntur eſſe ſub eodē ge- 3
nere vel ſpecie: quia tanq̄ res non tā c
quam homines aſſumuntur. ℂ Itez
oppo. † nonne teſtamentum diſponit
de teſtamento: vt.l. poſthumus.in ſi.
de iniuſt.teſtamen. Item nonne ſentē
tia diſponit de ſententia confirmādo
eam: vt.l.eos.C.de appel.ꝛ ſic diſpo- 4
nens ꝛ diſpoſitum ſe ſub eodem gene
re compatiuntur. Reſpondeo. hic lo-
quitur quando diſponens ꝛ diſpoſitū
durant. ibi quando vnum alteratur:
quia deſinit eſſe teſtamētum vel ſen-
tentia.

ℂ De peculio legato. Rubri.

a ℂ Si na
uem. vide
Bart.in.l.
iperiū. de
iuriſ. om.
iudi.ī qnto
gradu mei
ri imperij.
b ℂ Itē op.
ꝛ vide.l.nō
dubiū. C.
de legi.vbi
dixit ſi ac-
ceſſoriū eſt
eque prin-
cipale non
extinguit̃.
ꝛ vide qd
no.in.l. pa-
cta q̄ ɔtra.
C.de pact.
ꝛ vide Jo.
in.l.qd bo-
nis.ſ. ad.l.
falci. And.
barba.
c ℂ Dictio
cū: cadit.
no. differē-
tiā iter et:
ꝛ cū: adde
bar.ī.l. ſ. ſ.
ſi pē. app.
mors iter.
p bar.ī.l.ii
tie tex. §. ſ.
de le.ſ. ꝛ d
dictiōe cū:
vide not.p
bart.in.l.ſi
ita.§.qd.ſ.
de ma. teſ.
ꝛ.ſ.in. l. ſi
cuz fundū
de fund.in
ſtruc et ibi
ſcripſi con
cord.

1 ☞ Principali extincto acceſſorium extinguit̃: et in
fine vbi ſe remittit.
2 Seruo ꝛ peculio legato extincto ſeruo non extingui
tur legatum peculij.
3 Dictio cum/in his quorum natura eſt vt vna res al-
teri accedat/cōiungit acceſſorie in alijs principaliter
ꝛ in ſummario.
4 Seruo cum peculio legato ꝛ in peculio ſit vicarius
alienato ſeruo peculij extinguitur.

Seruo legato. 1 † Extin-
cto prīci-
pali extiguit̃ acceſſoriū. hoc prio.
Et dictio cū/coniungit acceſſorie
in his quorum natura eſt vt vna
res alteri accedat: in alijs coniū-
git principal'r. h.d. cū tribus ſeq.
ℂ Not. tex.in.l.namq; ꝛc. Dicitur hic qd extincto ſer
uo extinguitur legatum peculij. contra.ſ.eo.l.tūc inu
tile.ꝛ.l.ſeq. Solu. ibi ſeruus eſt extinctus poſt mortē
domini.ꝛ ſic poſtq̄ legati dies ceſſit: hic autem eo vi
uo. ℂ Item oppo.ſ.tit.ſ.l.fundo.§.ſin. Solu. ibi pe
culium non erat acceſſio ſerui ſed inſtrumenti. quod
inſtrumentum non eſt extinctū. ℂ Itē opponitur[b]
quod extincto principali nō extinguatur acceſſoriū.
vt lege intelligere. C.de lui.pigno. Solu. ibi pleniſſi-
me tractauit Petr. iſtam materiam. dic vt ibi.ꝛ ca-
noniſte in capitulo inter dilectos. de fide inſtrumen.
ℂ Item opponitur de.l.quid tamen.in principio.ſ.
quibus modis vſuſfru. amit. vbi dicitur quod extin
cto principali non extinguitur acceſſorium. Dicit gl.
hoc verum quando principale eſt pretioſius acceſſo
rio: ſecus ſi econtra vt ibi eſt. Iſta ſolu. eſt multum
no. ſi eſſet vera. ſed mihi videtur quod ſit contra tex.
l.ꝛ ſi non ſit.§. perueniamus. quem gloſſ.alleg. vbi
non inſpicitur pretioſitas quando eſt certum quod
ſit acceſſorium: ideo eſt aliter reſpondendum ad.l.
2 quid tamen. Sed † antequam reſpondeam quero.
pone quod teſtator legauit ſeruum ꝛ peculium: an
extincto ſeruo legatum peculij extinguatur. Petr.
quod non.l.ſi cui.ſ. titulo primo.ꝛ Cy. refert in.l. in-
telligere. C.de lui.pig. Ratio quia tunc peculium eſt
legatum principaliter non acceſſorie. Per hoc reſpō-
de ad legem quid tamen. quod ibi non fuit legatus
fundus acceſſorie per coniunctionem cum: ſed prīci
paliter ꝛ ideo extincto legato ville non extinguitur
3 legatum fundi. ℂ Opponitur † ad.l.ꝛ ſi ancilla. de
l.ſ.proxi. Solu. ibi dictio cum: cadit[c] inter res qua-
rum vna alteri conſueuit accedere: ideo cōiungit ac-
ceſſorie. hic vero cadit inter perſonas quarum vna
non accedit alteri. vt.l.iuſtiſſime.ſ.de edil.edic. ideo
coniungit principaliter.ꝛ ſic legato vnius rei extin-
cto non extinguitur alterius. ℂ Quero quando te-
4 ſtator † legauit ſeruum cum peculio ꝛ in peculio erat
vicarius: an alienatō ſeruo extinguatur legatum vi-
carij. Joan. quod ſic. et hoc not.in.l.prima. Sed iſta
gloſſa videtur contra.l.iiij. huius tituli. Sed ſuſtinē
do Joannem dic quod ibi legauit vicarios nomi-
natim ſecundum gloſſ. Joan. loquitur qn̄ non fuerūt
nominati vicarij: ſed erant cū peculio. de hoc vtrum
extincto principali extinguatur acceſſorium. dixi.ſ.
ti.ſ.l.ſi cui.

ſ ☞ Actione perſonali peculium poteſt peti quando
agitur vniuerſaliter: ꝛ ſingulariter res in peculio exi
ſtentes rei vendicatione.

Si peculium. Uides hic q̄ in
vniuerſitate eſt
peculium. vt no.in.l.quod dicitur.ſ.de
impen.in re.do.fac. tamen ſingule res
debent vendicari vt hic habes. Cōtra
1 imo ſufficit agi vniuerſaliter † ſicut quando petitur
hereditas vniuerſaliter petitur vt no.in.l.ſ.ſ.de edē.
in prima glo.mag. Solu. ſi petitur actione perſonali
poteſt vniuerſaliter peti vt in cōtrarijs. ſi petitur rei
vendicatione ſingule res debent peti. vt hic. hoc de-
claraui.ſ.ſolu.matri.ſuper rubri.

1 ☞ Solutione licet ſingula corpora ī peculio vel he
reditate ipſo iure minuantur: tamen quando ſit diui
ſio facti in vna re ſingulari ſolutio ſit vel pluribus
ne patrimonium deuaſtetur.
2 Adiectio facta ad legatum minuendum vitiat lega
tum: ſecus ſi ad augendum.
3 Liberatio quando eſt legata extraneo nō refert an
teſtator ipſum liberet vel iubeat heredem liberare li
cet non ſit liberatus ipſo iure.
Liberatio facta ſeruo per dominum operatur vt ſer
uus ſit liberatus ipſo iure.
4 Seruus non eſt liberatus incontinenti ipſo iure qn̄
teſtator iubet heredem ſeruum liberare.
5 Heres grauatus vt liberet ſeruum qua actione con-
uenire poſſit.

Si vero ſit. ℂ Oppo.ſ.eo.l.ſi ſticho. Sol.
hic loquit̃ de corporibus q̄ de-
bent remanere in peculio: ſecus ſi alia corpora eſſent
legata. ℂ Itē oppo.ſ.eo.l.dn̄s ſeruū. Sol. ibi loqui-
tur qn̄ legatari⁹ ſoluit heredi. ℂ Itē oppo. dr̄ hic q̄
ſingulariter corpora minuunt̃. Cōtra imo in vna re
dz fieri ſolutio. vt.l.nō amplius.in ſi.ſ. de leg.ſ.ꝛ.C.
1 qn̄ ꝛ qui.quar.pars debetur.l.ij. Solu. ipſo † iure ſit
pro rata diminutio ꝑ quolibet corpore: ſed ſi perue-
niret̃ ad diuiſionē que eſt facti: vt quilibet ꝑ diuiſo 1
poſſideret deberet aſſignari in vna re vel pluribus.
ita q̄ patrimoniū per particularē aſſignationē non
deuaſtaret̃. vt.ll.cōtrarijs.ꝛ inſti.de offi. iud.§. qd ſi a
cōmode. ita eſt in.l.fal. nam lz falcidia diminuat oīa
legata ipſo iure. vt.l.plautius.ꝛ.l.lineā.ſ.ad.l.falci.ꝛ
ibi glo.ꝛ dixi pleniſſime.ſ.ad.l.fal.l.in quartā. ℂ In 1
§.ꝛ ſi fuerit. ℂ No.tex.ibi: nec enim pōt creſcere ven
2 dicatio ꝛc. ℂ Opp. q̄ † ꝑ hāc adiectionē vitiet̃ lega
tum. vt.l.per ſeruū.§.ſ.ſ.de vſu ꝛ ha. Rn̄. ibi illa ad-
iectio erat ad diminuendum. ideo legatū vitiat. hic
vero erat ad augendū. ideo nō vitiat. Itē dr̄ hic qd
ex iſtis verbis nō pōt habere actionē ſz exceptionē.
cōtra ex iſtis ablatiuis obſolutis deducto ere alie-
no ꝛc. videtur q̄ actio petitionis fideicommiſſi reſpi
cit perſonā quā teſtator pōt grauare. vt.l. fideicōmiſ
ſa.§.cum eſſet.ſ.de le.iij.ꝛ no.in.l.in rōne.§.taz ꝛ ſi.ſ.
ad.l.fal. ſed hec heredem reſpiciunt: ergo videt̃ q̄ he
res poſſit conueniri ſm teſtamētū. hic dr̄ ɔ̃riū. huius
contrarij timore forte dicit Ro. q̄ tex. loquitur de ri- 1
gore: ſed de equitate ſec⁹. doc. cōiter tenēt ɔ̃riū: qꝛ hic
nō hz locū actio ſed exceptio. breuiter puto vtriuſq;
3 opi. eſſe verā. Pro cui⁹ euidētia debes ſcire † q̄ qn̄q;
liberatio legat̃ extraneo. ꝛ tunc nō refert vtrū teſta- 1
tor ipm liberet vel iubeat heredē libe
rare. vt.l.iij.al's.iiij.§.nūc d effectu.de
li.le.ꝛ.l.q̄ mihi.e.ti. Sed qn̄ relinquit̃
liberatio ſeruo eſt differētia: quia aut
dn̄s liberat nuda volūtate: ꝛ ſeru⁹ ſta
tim eſt liberatus a debito. vt hic ī xſi.
ſed ꝛ ſi dn̄s ꝛc. ſed ī libero hoīe nō eēt
ſic: qꝛ lz teſtator remitteret debitū nō
eſſet liberatus incōtinēti. lz pōt agere
vt liberet̃. vt.d.§.nūc de effectu.ꝛ.l.q̄
4 mihi. Sz † qn̄ teſtator nō remittit ipſi
ſeruo ſed iubet heredē remittere: tunc
ſeruus non eſt liberatus incōtinēti ſz
5 pōt agere vt liberet̃. Nunc ad † ꝓpoſi
tū qn̄ teſtator dicit iſta v̾ba ere alieno
nō deducto. vr̄ grauatus heres vt li-
beret ideo ſeruus nō pōt agere cōtra
heredē actiōe ꝑſonali vt eū liberet ita
loquit̃ opi. Ro. lz ſi vellet peculiū ſtatī
vendicare nō pōt incōtinēti qꝛ nō eſt
incōtinenti liberatus a debito ꝛ ita lo
quit̃ tex. hic eīn nō pōt creſcere vēdi-
catio peculij. ꝛ ſic loquit̃ hic de rei vē- a
di. ſz bene pōt agere actiōe ꝑſonali vt
liberetur vt dixi. vide glo. q̄ incipit cor
porū. in ſi. ibi.l.ſ.§. q̄ ait p̄tor volūtate.
So. vt ibi: qꝛ nō habebat volūtatē de
functi nec heredis. hic ſic. ℂ Itez op-
po. ad ſi.§.de.l. ſi peculium ſeruo.ſ.e.
tit. Sol. ibi legauit res ſingulares: hic
vero peculiuz ſub nomine vniuerſali.
Et hoc inducit glo.ad.q. Uide glo. q̄
incipit. non expectata ibi.ꝛ ſm hoc fa
cit queſtionem.ꝛ no. ipſam ꝛ adde qd
aliter dicit gl.in aut̃.ingreſſi de ſacro.
eccle.ꝛ ibi vide Cy.in pe.q.

Uicario. Duobus modis legit̃
in glo. clare.

☞ Peculium ſi legatur ſeruo: ſeru⁹
non poteſt petere id quod dn̄s debet
ſibi: ſed habet ius compenſandi.

Sicut autem. [a] Videt̃ er-
go q̄ id qd
dn̄s dz ſeruo non pōt peti niſi domin⁹
expſſe dixerit. † Rō eſt: qn̄ legat̃ pecu 1
lium vr̄ legari quicquid eſt in peculio
ꝛ actiōes peculiares ɔtra debitores:
ſz ɔtra dn̄m nō erit actio. ideo nō pōt
peti niſi ɔtra debitorē peculiarē. Itez
actiōe ex teſtamento non poteſt peti:
quia dn̄s non expreſſit aliquā quanti
tatem quaz tanq̄ debitam legaret ſz
compenſari poteſt: quia ius compen-
ſandi bene eſt queſitum ad id q̄ dn̄s
debet in peculio. et hoc voluit dicere
Ro. quantum ad compenſationē ſuffi
cit dominum nolle.

1 ☞ Pater vel dn̄s lz ſcribat filio ſe de
bere non per hoc efficit̃ debitor.

An et quādo domin⁹.
No. † hic q̄ lz pr̄ ſcribat filio ſuo ſe de-

a ℂ Sicut
aūt. de iſto
tex. vid no.
per bal. in
l. ſi certis. ī
vl. colū. C.
de pactis.
per Bar. ī
l. gerit. ī vl.
col. de acq̄.
heredi. per
Bal. ī.l. ij.
C. an ſeru⁹
ex ſuo fa-
cto. ꝛ ī aut̃.
et oīno. C.
ne vxor ꝑ
marito. in
vl. colum.
Andrea.
Pomare.
ℂ Sicut
autem. vi-
de q̄d di-
cat Bald.
ī.l. ij. C. an
ſeru⁹ ex ſuo
facto. Ale-
xan. conſil.
xij. in. ij. co.
in. ij. volu.

a ℭ Interdum. et illam. l. proculus not. q2 ſm Ange.
ibi eſt valde ſing. q2 legando vſumfructū quis videt᷑ 2
legare proprietatem. And. barba.
ℭ Interdū. intellectū huiꝰ text. vide per Imol. poſt
Bar. in. l. ex hac ſcriptura. in prin. v. col. ſ. de do. ⁊ i. l.
cēturio. de vulg. ⁊ pupilla. ⁊ per Imolā in viij. col.
b ℭ Si cōſeruū not. intellectuz ad limitationē. l. cōtra negantē ad legē aquil. ⁊ ꝑ hoc eſt tex. in. l. palā. §. hz. ver. ergo ⁊c. ſ. de ritu nup. ⁊ hoc dictuz limita. vt dixi in. l. hereditatē. ſ. ad. l. fal. itē videt᷑ qꝺ pena nō deberet minui iſto caſu 1 propter confeſ. ſe ꝑ predicta ſicut nec poſſet 2 augeri ꝑ negationē. a 1 qꝺ ſingu. no. ⁊ ſequit᷑ Bal. i. l. ea que. C. de cōditio. inde.
c ℭ Si peculiū. text. eſt aureus ſed in contrariū facit multuz ꝙ no. bar. in. l. nomē. §. filio. ſ. ꝺ lega. iij. et qꝺ ibi dixi. ⁊ alleg. hunc text. Ro. in ſuis no.

bere ſeu dominus ſeruo: non propter
hoc efficitur debitor. concordat. l. non
ſolum. §. fi. ſ. de pecu. pro hoc facit qꝺ
dicitur nuda ratio non cōſtituit debi-
torem. vt. l. nuda ratio. ſ. de dona. ⁊ ibi 1
dixi. tene menti.

d **Eniqz.** b

Qui ſtichum. Quero quo modo poteſt
iſtud eſſe: cū ſeruus cōtra ſeruum ha-
beat actionē. ⁊ ſic videtur ꝙ nō poſſit
repetere id quod ſeruus debebat: per
ea que vidiſtis. ſ. eo. l. ſi peculium. §.
ſicut aūt. Rn̄deo ſeruus hic nō aget
cōtra ſeruū cū actio deficiat: ſz heres 1
ipſo deficiente dabit cuilibet peculiū
ſuum. ita dicit glo. ⁊ bene. que glo. in-
cipit ⁊ ſic apud heredem remanere. 1
Iſta gloſ. eſt poſita in ſequēti. §. ⁊ hoc
ſi heres vult. alias ſeruus non poſſet
agere contra heredem pro eo quod c
ſeruus debebat. ſicut non poſſet pro
eo qꝺ dominus deberet. vt vidiſtis 1
in. §. ſicut autem.
☞ Que inducuntur ad diminutio-
nem operantur augmentum quando
aliter diſpoſitio nō poſſet habere effe-
ctum.
Dn̄s grauando ſeruum vt det cētum
heredi videtur ei legare peculium.

Interdum. a Que inducunt᷑
ad diminutionez
operantur augmentum: quādo alias
diſpoſitio non poſſet habere effectū.
hoc dicit. Cōcordat. l. ꝓculus. in prin. 1
ſ. de vſufruc. contra hoc videtur tex.
expreſſus in. l. cum tale. §. falſam. ſ. de
condi. ⁊ demon. Ego reſpondi ibi ſic:
quia illa diſpoſitio poteſt habere effe-
ctum per ſe. grauauit enim ibi heredē
quod daret: ideo licet Titio nil ſit le- 2
gatum: tamen heres dare poteſt. hic
vero non habet effectum illa diſpoſi- 3
tio niſi peculium ſit legatum: graua-
uit enim ſeruum: qꝺ daret centum
ex peculio quem grauare non poteſt
niſi peculiuz legauerit: quia nil habet
ſeruus. Iſta ratio non videtur con-
cludere: quia licet dominus non leget
peculium ſeruo: tamen poteſt eū gra-
uare eo modo quo hic dicitur legan-
do ei libertatem ſi heredi vel alij cen-
tum dederit: ⁊ poteſt ei promiſſum de 1
peculio dare. nec tamē lex dicit quod
videatur ei legatum peculium; vt. l.
iij. §. fina. ſupra de condi. ob. cau. ⁊. l. tertia. §. primo;
infra de ſtatuliber. Solu. ex eo † quod teſtator hic di-
cit quod centum daret heredi vel alij vult quod li-
bere poſſit dare de peculio. ⁊ ſic ſibi videtur legare:
quia alias dare non poſſet inuito herede. vt dicta. l.
tertia. §. fina. de condi. ob cau. Sequentem. §. decla-
ra vt in glo. ⁊ bene.

Id quod ſeruo. Hic eſt bonus ca-
ſus ⁊ menti tenen-
dus.
☞ Pena nunꝙ̄ augetur contra negantem quando
ſit a ſtatuto ipſo iure.

b **Si conſeruum.** b Not. in hoc. §. vos ſci-
tis qꝺ in actione. l. aqui.
ſit condemnatio in duplum contra negantem. illud
eſt verū in condēnatione que ſit per iudicē: ſed quan-
do ipſa lex cōdēnat: videtur fieri condēnatio contra
confitentem. vel verius contra non negantem. et ſic
in ſimplum. vt hic. ⁊. l. ſed ſi damnum. §. ſed eſt que-
ſtionis: alias eſt ſub. l. peculiū. ſ. de pecu. ⁊ hoc tene
menti propter ſtatuta que imponunt penam ipſo iu-
re: quia nunꝙ̄ augetur pena † contra negantem quia
cōdemnatio videtur fieri tanꝙ̄ contra non negantē.
et ideo pena in negatione nunꝙ̄ augetur.
☞ Stante ſtatuto quod emens omnia bona alicu-
ius teneatur ad debita ⁊ credita an ſit aliqua via vt
emptor non teneatur.

Si peculium. c In terra no-
ſtra eſt ſtatutuz
† quod qui emerit omnia bona alicuiꝰ
ad debitum ⁊ credituz teneatur. eſt ne
aliquod remedium ne emptor teneat᷑
ad debita? Certe ſic quod emat omnes res ſingulari-
ter. caſus eſt hic no. ⁊ menti tenendus.

Si quoqz. Nonne hoc eſt contra
regulam catonianaz.
Reſpondeo hic loquitur de legato fa-
cto ſeruo quo caſu cedit ab adita here-
ditate. quo caſu regula catoniana non
habet locum. ſecus putarem ſi eſſet legatum factuz
extraneo.
☞ Seruus veſtitus ſi legatur in quo differat a le-
gato ſerui cum peculio.
Veſtis habetur in ſeruo loco rerum coherentiū nō
acceſſoriarum.
Veſtis peti poteſt actione rei vendicationis quando
ſeruus legatur veſtitus.
Tangens veſtimenta alicuius an dicatur offendere
in perſona remiſſiue.
Participium veſtitus: coniungit acceſſorie in rebus
que conſueuerunt accedere.

Tunc inutile. Iſta. l. eſt gloſſ.
legis prime. ſ.
eodem. ℭ Opp. ſ. eodem. l. cum domi-
nus. §. primo. ⁊ ꝙ ibi no. ſol. intelligas
l. iſtam quando fuit legatus ſeruus cū
peculio ſecus ſi fuiſſet legatum peculium tātum. vel
ſeruus ⁊ peculium copulatiue. vt. l. cum dominus. §.
ſ. ſ. eo. ⁊. ſ. e. l. ſ. vbi dixi. Capio. l. alter atqz. ℭ Que-
ro † qn̄ legatur ſeruus veſtitus in quo differat a lega-
to ſerui cum peculio. Dicit glo. q2 poſt mortē domini
mortuo ſeruo veſtis non poteſt peti licet poſſit peti

peculium. Item veſtes habentur loco rerum coherē- a
tium non dico acceſſoriarum: ſicut claues vel clau-
ſtra domus. Ego nō video quod iſta lex poſſit aliter b
intelligi ſuſtinendo iſtam gloſſ. quā iſto modo. ſcz qꝺ
veſtimenta non poſſint peti actione perſonali: q2 nō
videntur legata veſtimenta q2 accedunt ſeruo tanꝙ̄
pars eius: ſed rei vendicatione bene poſſunt peti vt
coriū et cornua. vt. l. mortuo. ſ. de leg. ij. et in hoc dif-
fert legatū ſerui veſtiti: ⁊ legatū ſerui cū peculio. Et
ſic not. qn̄ legat᷑ ſeruus intelligitur legatus veſtitus
2 tanꝙ̄ veſtis ſit coherens ipſi ſeruo. Et ſm hoc † facit
ad queſtionem an ille qui tangit veſtimenta dicatur
a offendere in perſona a. Et dixi in. l. ſ. §. in hoc interdi-
cto. ff. de no. ope. nun. ⁊ eſt text. in. l. ſ. de his qui deie. 2
3 vel effu. ℭ Item no. † quod participium veſtitꝰ: con-
iungit acceſſorie in his rebus que conſueuerunt ac-
cedere. dixi ſupra titu. primo. l. ſi cui. facit ad. l. iſtā. ſ. 1
depo. l. ſ. §. que depoſitis.

1 ☞ Legatum non vitiatur tranſpoſitione verboꝝ.
2 Ordo verborum in volūtate dubia inſpicitur. ſecus 2
in voluntate certa.
3 Libellus peto talem ad ſatiſfaciendum compelli et
cogi ⁊ ad predicta condemnari valet. 3

1 **Quidam.** Tranſpoſitio † verborū
legatum nō vitiat. h. d.
ℭ No. tex. ibi nec quicꝙ̄ ⁊c. ℭ Opp. ſ.
2 de vſufru. l. † quoties. ſ. rn̄. Solu. ibi lo-
quitur in voluntate dubia vbi reſpicit᷑
ordo: hic in voluntate certa. ℭ Item oppo. de leg. ij.
3 §. prius. ſ. de vulga. ⁊ pup. Sol. vt ibi. ℭ Quero † di-
cit aduocatus in libello. peto talem ad ſatiſfaciendū
compelli ⁊ cogi ⁊ ad predicta condēnari. ℭ Oppo.
b quod libellus b non valet: quia prius petit executio-
nem quam ſententiam. contra. l. ſ. C. de execu. rei iu-
di. ⁊. l. ſi cum nulla. de re iudi. tamen iſte text. probat
quod valet. ibi dum dicit reſpōdi in coniunctionibꝰ.
⁊ pro hoc. ſ. de here. inſti. l. quo loco. ⁊. l. ij. §. ſed et ſi
quis. ſ. de vulga. ⁊ pupil.

1 ☞ Generi per ſpeciem in aliam tranſlatā derogat᷑.
2 Si vni legatur genus alteri ſpecies non diſtinguit᷑
quod precedat.

1 **Seruo.** Generi † per ſpeciem in aliam
tranſlatā derogatur. hoc dicit.
ℭ No. tex. ibi neqz referre. ℭ Opp. ꝙ an-
cilla que erat in peculio debeat communi-
cari vel eſſe neutrius: vt. l. tirie textores. in princ. ſ. de
lega. ſ. ⁊. l. ſeruis vrbanis. §. fi. ſ. de lega. iij. Dicit glo.
hic generi per ſpeciem derogatur. quaſi legatum pe-
culij ſit ſpecies: ſed legatum ancillarum ſit genus:
ſed in cōtrarijs vtrūqz erat genus. vt iſta ſolutio pro- 1
cedat oportet te ponere quod in peculio erat tātum
vna ancilla. ⁊ nihil aliud. ⁊ ſic peculium erat ſpecies
quo ad legatum omnium ancillarum. ſed ſi in pecu-
lio eſſent plura alia: tunc legatum peculij eſſet vnum
genus per ſe: ⁊ legatum ancillarū eſſet aliud genus.
Sed intelligendo quod vtrūqz eſſet genus dic ad
contrarias. ll. quod hic dicit ancillas ſuas vnde non
videtur legare illas que ſunt in peculio. vt. l. ſeruos. c
§. fina. ſupra de lega. tertio. et ſic verbum ſuas: tollit d
contrarium. ℭ Oppo. de. l. queſitum. §. fi. ſ. de fun.
inſtru. vbi videt᷑ quod ancilla debea-
tur ei cui legate ſunt omnes ancille: c
non autem ei cui eſt legatum peculiū.
Reſpondeo verbum ſuas: poſitum in
tex. tollit contrarium. q2 in peculio vi-
detur eſſe vicarius qui non dicit᷑ eſſe
ſuꝰ. vt. d. l. ſeruos. §. fi. ℭ Vltimo not.
2 † ꝙ qn̄ vni legat᷑ genus alteri ſpecies
non diſtinguitur quod precedat.

☞ Soluens generaliter pro aliquo
inuito: pro omni eo quod tangit perſo-
nam vel libertatem vel vitam vel ciui-
tatem poteſt ab initio repetere.
2 Si pater viuens ſoluit condemnatio-
nem pro filio an ⁊ quando filius ſibi
imputabit in partem.
3 Pater redimens filium ab hoſtibus
videtur facere officio pietatis nec ex
hoc filius tenetur.

Stichus. Quod dn̄s
ſoluit pro vi-
cario quem in cauſa noxali
defendit de ipſiꝰ vicarij pe-
culio torū deducit. ⁊ de peculio ordi-
narij vſqz ad eſtimationez vicarij: qꝺ
vero alius pro vicario ſoluit de ipſius
vicarij peculio tantum deducit de pe-
culio ordinarij nullo modo. Item ne- d
mo eſt in peculio ſuijpſius. h. d. multū
notabilis ⁊ ſubtilis. Not. tex. ibi quic-
quid enim ⁊c. Itē not. tex. in fi. ibi qui
certe ipſe ⁊c. ℭ Opp. ad prin. ⁊ videt᷑
qꝺ nō poſſit reperi niſi ea quātitas q̄
expediebat ſolui pro illo pamphilo de-
fenſo. vt. l. vtiles. ſ. de per. here. vbi de-
bet fieri qꝺ eſt vtiliꝰ. Dicit glo. ibi con-
ueniat᷑ alius hic ipſemet ꝓ quo eſt ſo-
lutū. Vnde nō pōt dicere nō vtiliter
geſtū cū ſit defenſus. hoc colligitur ex
duabꝰ gloſ. hic poſitis. vna icipit etiā
ſi plus. alia icipit ipſi ordinario. quas
glo. ſigna que ſunt valde notabiles ⁊
menti tenende. ℭ Per hāc legem di-
co † quod ſi fuit cōdemnatus aliquis 1
in mille et ſi non ſolueret amputetur
ſibi pes vel manꝰ vel aliud debet fie-
ri in perſona. modo aliquis amicꝰ ſol-
uit condemnationem animo repeten-
di: iſte dicit quod non vult reddere.
quia dicit melius erat mihi quod pes
amputaret᷑ ꝙ̄ quod tāta pecunia ſol-
ueretur. Certe non c poteſt dicere d vt
eſt tex. hic et glo notabilis. Item ſi ali-
quis fuit condemnatus in centum. et

ℭ Offendere in perſona. Offendere i veſtibꝰ an ſit
offendere in pſona vide bar. i. l. licitatio. ſ. de pub.
ℭ Quod libellus. no. pro libellis. adde Bart. in. d.
l. ſ. ⁊ in dicta. l. ſi cum nulla. ⁊ in. l. ſecunda. §. ſi prius.
de vulgari ⁊ pupilla.

Andreas Pomate.
ℭ Certe nō. vide in ſimili gloſ. in. c. iſinuāte. lxxij. diſtinc. ⁊ qꝺ no. Spec. in titu. de fal. §. fina. ver. ſed qd ſi infirmo. ⁊ vide que ponit ad hoc Alexā. in. l. ꝙ̄uis. in vlti. col. verſ. ⁊ iſta preſumitur argu. ff. ſoluto matrimo. Paul. de caſt. in aut᷑. ſi captiui. C. de epiſc. ⁊ cle.

ℭ Nō pōt dicere. qn̄ ſoluēs pro inuito et ignorante repetat actiōe neg. geſt. vide Bal. in auten. contra rogatꝰ. ad treb. ⁊ ibi docto. ⁊ in aut᷑. ſed nouo. de ſeruis fugitiuis ⁊c. bal. ⁊ Imol. in l. ſi. in prin. ſ. de cōdi. inſti. vide Baldū in l. fin. C. de nego. geſt. Imo plus conſuluit Barto. qꝺ

ſi condemnatus eſt viues nec velit ſoluere nec alius
poterit iudex facere executionez in bonis ne incidat
in penam alleg. l. cum duobus. §. idem reſpondet.
el.ij.pro ſocio.⁊ hoc ſequitur Paul.de caſt.in.l. quã
uis.ſoluto matrimonio. an autem ſoluens pro infir-
mo iuſto: vt curet re petat: iſta fuit q̃ſtio Guili. de
ſi non ſolueret eſſet exbannitus. ſi ali quis ſoluit pro eo non poteſt dicere quod non expediebat ſoluere quia
qua in Specu.in titu.de ſalario.§.fina.verſi. quid ſi
infirmus.lxxiij.diſtin.prouidendum.in glo. ⁊ dic ꝙ
ſic.quid autem in ſoluente pro condemnato ciuiliter
tantum vide Joan.and.in.c.cum.C. laicus. de foro
competen.in.vj.in nouella an poſſit reperi cõtra ter-
tiuz ⁊ tenet quod ſic nã carcer eſt ſpecies ſeruitutis.
⁊ quis poteſt inuitus liberari a ſeruitute.l.j.⁊.ij.de li.
cauſa.⁊ ſequitur Jmol. de pig.ca.ex liberis ibi Jac.
de are.inducit in argu.ad queſtionem de filio ſi pa-
ter ſoluit taliam pro filio ſiue condemnationem an
illud debeat computari in patrẽ illius filij vide Bar
tolum in auten.contra rogatus.in penulti. columna
ad trebel.⁊ vide Bartolum in.l.ſi cum dotem.§. pri-
mo.ſoluto matrimonio.⁊ Barto in.l. omnimodo.§.
primo.C.de inoffi.teſta.⁊ in aut.ex teſtamento.in.ix.
col.de colla. ⁊ Bart.in.l.j.§. ſi impuberi. ff. de co.bo.
et Bal.in auten.ſi captiui.C.de epiſcopis ⁊ clericis.
et Bal.in.l.ſi cum dotem.§.primo.in ſi.ſoluto matri.
bene facit quod not.Bal.⁊ Jmol.in.l.ſi ita legatuz.
de conditionibus ⁊ demonſtrationibus.per Baldũ
in dicta aut.ſi captiui.⁊ in.l.filie.C.famil.erciſcun.et
vide Baldum in dicta auten ſi captiui.qui etiã que
rit in fratre ſoluente pro fratre condemnato an poſ-
ſit repetere ⁊ Barto.in.l.cum duobus. §. idem pa-
pi.pro ſoc.⁊ hic adde Bal.in.l.prima.C. ne filius pro
patre.⁊ in.l.certum.in tertia colum.C.famil.erciſcũ.
⁊ in.l.filie.in penultima columna eod.tit. per Guid.
de ſuza. in queſtione incip. queſtio talis eſt filiusfa-
mil.⁊ Bald. in tractatu de duobus fratribus.dicit
quod nõ computatur in partem per. l. liber captus.
C.de capti.⁊ poſtli.re.⁊ vide Bartolum in.l.frater a
fratre.de condi.inde. ⁊ vide Ange. de are.in maleſi.
ver.dictum ſempronium.in ſi. ver.

a ¶ Filius tenetur. quid autem ſi pater ſe obligauit
pro filio an debeat totum ſolui de parte illius filij.vi
de Baldum no.ꝙ nõ in.l. filie.in penul.col.C.famil.
erciſcun.per Guid.de ſuza.in preallegata.q. ⁊ Bald.in
dicta.l.liber.C.de capti.

b ¶ Tunc dic.vide omnino que dixi poſt Bal. in au-
ten.ex teſtamento.in penul.colum.de col. Sed nun-
quid fiſcus poſſit agere contra patrem ad legitimã
que debetur filio qui condemnatus fuit ob delictũ.
docto.in.l.ſi qua pena.ff.de his qui ſunt ſui.tenent ꝙ
non.⁊ ibi vide Baldum ⁊ Barto.in.l.j.§. ſi impube.
ff.de co.bo.⁊ Spe.in titu.de exe.ſen.§.ſequitur verſi.
quid ſi filius.⁊ vide Albericum de roſ. in tra. ſta. in
iij.parte.in.q.xxvj.que incipit item quero pulchram
q.⁊ Bal.in.l.fina.§.j.in penul colum.de vſu.rei iudi.
ſed ſtat dubiũ ſi ſtatutũ prouideat legitimã aſſigna-
ri lz ſit iniquũ ſm Bal.in.d.l. ſi qua pena vtrũ pater
debet aſſignare legitimam de bonis tm̃ q̃ nũc hz an
etiã de poſtea q̃ſitis cõcluſio eſt ꝙ tm̃ de bonis que
potius expediebat eſſe exbannitum vt hic. Jam vi-
des quãdo ſit trãſmutatio de vno dominio ad aliud
non poteſt dicere non debuiſti pro me ſoluere. ſic et
vbi ſit trãſlatio de vna ciuitate in aliam. ille pro quo
ſit ſolutio:ne ſiat trãſmutatio de vna ciuitate in aliã
nõ põt dicere non potuiſti ſoluere pro me. ⁊ hoc no.
generaliter pro omni eo quod tangit perſonam vel
libertatem vel vitam vel ciuitatez quod ille pro quo
ſoluitur non poteſt dicere non eſſe vtiliter geſtum.vt
2 hic quod tene menti. ¶ Jaco.de are.†inducit in ar-
gu.ad queſtionem de filio pro quo pater viuens ſol-
uit condemnationem.an debet computari de parte
ſua.⁊ dicit hic eſt arg.quod ſic.⁊ non dicit plus. nec
alij doctores aliquid dicunt. videtur tamen quod
Guil.de cug.ponat hanc queſtionem.ff.de condi.in-
deb.l.frater a fratre.in ſi.ſed alio caſu loquitur.vide
te.ad euidentiam ſciatis quod.l.cum duobus.§. idẽ
ait.alias eſt ſub.l.ſi fratres.ff.pro ſoc.loquitur quan-
do filius ſoluit poſt mortem patris. ſed noſtra que-
ſtio loquitur quando pater viuens ſoluit pro eo. Pro
cuius declaratione premitte tria. quandoqꝫ filius
commiſit maleficium viuo patre. et tamen non eſt
condemnatus nec ſoluta condemnatio. quandoqꝫ
viuo patre cõmiſit maleficium ⁊ eſt condemnatus.
tamen non eſt ſoluta condemnatio. quandoqꝫ viuo
patre condẽnatus fuit ⁊ cõdemnatio fuit ſoluta per
patrem. Primo caſu nec filius nec pater tenetur.
a Secundo caſu ſine dubio ipſe filius tenet^a pro par-
te ſua computare:⁊ illa talis obligatio ex delicto de-
ſcendens non debet vllo modo patrem vel eius pa-
trimonium reſpicere cuius conditionẽ non poteſt fa
cere deteriorem.vt.l.filius.C.de pac.⁊.l.contra iuriſ.
in ſi.cum.l ſequen.ff.de pact. quia actio ex maleficio
non datur de peculio.vt.l.iij.§.ex furtiua cauſa.ff.de
pecu.ideo ſi filius habebat peculiũ ꝓfectitium bo-
na patris non poterunt exigi. ſed ſi filius habebat
peculium bene poſſet in peculio fieri executio: ratio:
qꝛ actiones que deſcẽdunt ex maleficio dantur con-
tra patrem de peculio.vt.l.iij.§.idem ſcribit.ff.de pe
cu.facit.l.⁊ ſi condemnatus.ff.de noxa. Tertio caſu
aut filius habebat peculium profectitiũ aut aduen-
titium aut nullũ. Si profectitium de illo videtur eſſe
ſolutũ.⁊ de illo ſit deductio vt hic. Si aduentitiũ tũc
idẽ qꝛ de illo videtur facta ſolutio. vt.l neſennius.ff.
de neg.geſt. Cũ enim pater ſit legitimus adminiſtra
tor vt.l.j.C.de bo.ma.⁊.l.j.C.de bo. que lib.in dubio
adminiſtratorio noie videt ſoluere. vt.l. poſt mortẽ.
ff.qñ ex fac.tut.⁊.l.cũ poſt mortẽ.§.j.ff. de admi.tu.⁊
ſi predicta pecunia nõ ſufficeret idem eſt quod dicet
ſtatim qñ nullũ habet peculium. Nam qñ nullum pe
b culium habebat.tunc dic^b ꝙ aut pater ſoluit ex ne-
ceſſitate qꝛ fideiuſſit pro filio.vnde ex neceſſitate ſol-
uet.⁊ tunc computabitur in partem ipſius filij.arg.
ff.fami.erciſ.l.heredes.§.ſi filius. Ratio quia in ne-
ceſſitatibus nemo videtur eſſe liberalis. vt.l.rem le-
gatam.ff.de adi.leg.⁊ l.cum quo.§.ſi.ff.ad.l. fal. Aut
ſoluit ex voluntate:quia pro eo non fideiuſſerat. nec
per ſtatutum ciuitatis cogebatur. ⁊ tũc videtur cau
ſa pietatis concedere nec a filio poterit repeti.argu.
l.j.C.de neg.geſt.⁊.l.is qui.ff. de neg.geſt. ⁊ facit ad
predicta.l.ſi filius.⁊ ibi not.C.de nego.geſt. Et pre-
dicta vera quando filius deliquit, et ſi ex ſuo deli-

a cto oportuit patrem ſoluere.* Si vero † ponamus
3 eum captum a latrunculis ⁊ ab hoſtibus ⁊ pater re-
dimat eum tunc videtur facere officio pietatis. nec
ex hoc filius teneretur.vt.l.liber captus.C.de capti.
⁊ poſtli.reuer. ⁊ ita loquitur quicquid dicat Guil.
in.d.l.frater a fratre.

Si ſeruo. Oppo.de.l.ij. §. contrariũ.
ſupra de do.preleg. Sol.ibi
manumiſit directo.hic per fideicõmiſſum.
et iſta eſt vera ſolu.

Cum dominus. Facit. ff. de pac.
l.tres fratres. et
quod ibi not.

1 ☞ Peculium videtur concedere qui manumittit
inter viuos.

Teſtamento. Oppo. quod manumiſſione
ſeruorum extinguitur legatũ
peculij.vt ſupra eodem.l.prima. Glo.ſo.notabiliter.
¶ Sed tunc oppo.quomodo poteſt actione ex teſta
mento:qꝛ manumittẽdo inter viuos videt peculium
concedere. vt.l.j. C. de pe.eius qui lib. Reſpondeo
duobus modis:primo hic ideo poteſt agi actione ex
teſtamento quia continet plus quã actio inter viuos
1 vt.l.iij.§.ſi rem.ff.de leg iij. Uel dic † ꝙ id quod dicit
manumittendo inter viuos peculium videtur conce
dere.verum eſt niſi aliter de peculio diſpoſuerit. ſed
hic aliter diſpoſuit in teſtamento vnde manumitten
do non videtur peculium concedere.

1 ☞ Diſpoſitio inutilis facta inter viuos circa ſpeciẽ
derogat generi ſecus in vltima voluntate.
2 Filiusfami.an poſſit liberare debitores patris ita vt
eo effecto filiofami.ſibi preiudicet.

b **Filius.** ^b Inutilis † diſpoſitio circa ſpeciem fa-
1 ctam inter viuos derogat generi. hoc
dicit. Contrarium eſſet ſi in vltima voluntate diſpo-
ſitio ſpeciei eſſet inutilis.vt.l.fina.§. fina. de auro et
argento lega.⁊ no.in.l.iij.§.fina.ff.de lega.j. ⁊ dixi in
c l.queſitum.§.penulti.⁊ ſi.ff.titulo. j. ¶ Ultimo^c iſte
2 tex.facit ad queſtionem † vtrum filiusfamil.poſſit de
bitores patris liberare.⁊ ſic eo facto paterfami.pre-
iudicat ſibi. Et videtur quod ſic. vt hic. et.l. ſi cum
optio.ff.de optio.legata.⁊.l.deniqꝫ.§. item queritur.
ff.eo.in 𝔠triũ facit.l.j.§.qd̕ ait pretor voluntate.ff.quorum
leg.⁊.l.cũ ita.§.ſi.ff.de leg.ij.⁊.no.gl.in.l. nec nos.C.
de capti. Ita dicit Dy.de iſta qõne vr̃ caſus in.l.⁊ ſuũ.
§.ſed ⁊ ſi quis.⁊.§.ſeq.ff.de pac.breuiter puto ſi qdẽ
filius hz aliquam ſpem de preſenti cõtra debitores
paternos:qꝛ ſibi ſunt obligati ſub conditione tũc po
teſt facere liberationem que eo facto p̄refam.ſibi pre
d iudicat^d vt.l.⁊ ſuum.§.ſed ⁊ ſi quis.ff.de pac.⁊.l.ij.§.
qd̕ ſi in patris.in ſi.ff.ſo.ma.ſi vero nullam ſpem ha
bet niſi ſuccedendi:tunc iſta ſpes non attendit: et ab
e iſta ſpe non poteſt liberare^e qꝛ non attenditur talis
ſpes:vt.l.poſt emancipationem.§.j.de libe.le.ad idez
l.j.§.quod ait pretor.ff.quorum legatorum.ſed poteſt
ſe obligare vt ſi heres erit quod non petet: licet hoc
faciendo forte eſſet indignus hereditate patris: vt
l.finali.C.de pactis.et.l.quidam.in fine.⁊.l. ſequen-
ti.infra de dona.⁊ infra de his quibus vt indig.l.ij.
in fine.

o **Sticho.** Iſtam.l.declarat vt dicit gloſ-
ſa ⁊c.

erant tempore commiſſi criminis vel delicti ꝑ ea que
tangunt in.l.certa forma.C.de iur.ſiſ.li.x.ꝑ doc.in.l.
ſi tibi mandauero.§.is cuius.ff.man.⁊ accedãt etiaz
dicta iura dicentia inſpici tempus delicti.l.j.ff. de pe.
cum vulga.per doctores in.d.l.ſi qua pena.ad predi
cta Adde quod gloſ. in rubri.C. de cre. dcu rio.libro.x. tenet ꝙ va let ſtatutũ qd̕ pater te neatur ſol uere penaz pro delicto filij quam ad hoc al leg. Bald. in.l.prima. C.ne fil. ꝓ

Dominus. Oppo.
de.l.cum
queſtio.C.de leg.ſol. gloſſ.
ibi loquitur quando lega-
uit eandem rem pluries ſub eadẽ ap
pellatione.hic ſub diuerſis qꝛ primo
ſub nomine peculij:ſecundo ſub noie
vicarij ſpecialiter.⁊ iſta eſt bona ſolu
tio.ꝓ qua facit qd̕ nota.ff.de ſtipu.ſer.
l.ij.dices tu.nonne cum legãt vicariũ
iſtud eſt nomen peculij. Reſpondeo il
lud nõ eſt ꝓprie peculiũ ſꝫ quedã de-
mõſtratio q̃ reſpicit ſeruũ. Alij aliter
dicunt ⁊ legũt hãc.l.alio mõ de q̃ lec.

pat.per Jmol.⁊ modernos.in.l.cum filius.in princi.
infra de verborum obligationũ.item vide Bald.in.l.
lex cornelia.in princip.ff.de vulga.⁊ pupilla.et quod
not.Bartol.in.d.§.ſi impuberi. ⁊ Bald.in.d.aut.ſi
captiui.

a ¶ Patrem ſoluere.quod ſequitur Bal.in.l.certum.
in.ij.col.C.fa.erci.facit tex.in.l.ſed ⁊ ſi ideo.ſo.ma.et
ibi Jmol.⁊ etiam ibi probatur ꝙ ſoluere pro carce-
rato etiam ſi ſit coniuncta perſona nõ preſumitur ſo
lutũ animo donãdi ſꝫ animo repetendi.⁊ ibi hoc etiã
not. Jmol.quid in matre fratre amico:⁊ patre vide
bal.in dicta.l.liber.

b ¶ Filius.hũc tex.alle.Bal.in ru.C.de ver.ſig.in ver.
ſed quid ſi teſtator.

c ¶ Ultimo.⁊ vide tex.in.c.ſi cui.de iureiuran.vbi il-
lud quod quis fecit vt canonicus non nocet ſibi vt
epiſcopo:ita illud qd̕ fecit quis vt cardinalis nõ no-
cet vt papa.⁊ vide ibi Bal.qui ad hoc alle.multa iu
ra. Andr.barba.

d ¶ Sibi preiudicat. hoc dictum ſimpliciter refert
⁊ ſequitur Roma.in.l.ſi mora. in penultima col.ſol.
matrimonio.

e ¶ Nõ põt liberare.vtrũ filius poſſit liberare debito
res pr̃is adeo qd̕ ipſo facto herede ſibi preiudicet.vi
de Spec.in ti.de pact.§.pe.ṽ.qd ſi filius.⁊ bart.in.l.
filius.ff.de ſo.ego alias tenui iſtam opi.hic niſi filius
dubitaſſet de vita patris ꝑ.l.nec nos.cum ibi no.hic
allegatis vel niſi patre volente feciſſet liberationem
l.ſi.C.de pac.quibꝰ caſibus valebat liberatio ſemꝑ ⁊
nocebit ꝑ regulã.l.cũ vir.ff.de vſu.nec plꝫ opi.Bart.
in.d.l.filiusfa.quã ſequit Jmo.ꝑ.l.ſeruo alieno q̃ et
a qui qꝛ ſua diffinitio eſt 𝔠tra tex.in.d.l.cũ vir.ṽ.ſciẽ-
ti.iuncta.l.ſi fundum ſciens.C.de euic.⁊ no.etiã doc.
in.d.l.cũ vir forte etiã attentari poſſet indiſtincte ta-
le pactũ valere fauore liberatiõis per.d.l.⁊ ſuũ.ff.de
pact.quam ita alleg.Bartol.in.l.ſtipulatio hoc mõ
concep.de ver.ob.ad ſi.⁊ in.l.ſi.ad ſi.C.de pac.⁊ ſi ve
ra eſſet opinio Dyn.⁊ tunc eſſet verum in liberatiõe
titulo lucratiuo.prout videtur loqui tex.in.d.l.⁊ ſuũ.
per do.in.l.quãuis.circa.iij.col.de pac.in.vj.vbi per
Lapum.

a ℂ No. mirabilē tex. no. ꝓ officiali q̄n dʒ ſyndicari. b
adde que dixi poſt Bar. in. l. aureli⁹. §. caius. de lib. 1
le. Bar. ⁊ Bal. in. l. obſeruare. ⁊ qđ no. Bal. ⁊ Imo.
in. d. l. ſi ſeruus vetitus.
b ℂ Titi fili. adde Bar. in materia huius. l. in. l. quo-
ties q̄ do-
tis. ſol. ma.
et qđ dixi
poſt Bar.
ī. l. filie. C.
fami. ercil.
⁊ no. Bar.
ī. l. ſi dona-
tiōis. C. de
colla. ⁊ de
hoc tex. vi-
de ꝑ Bal.
ī. l. cū virū.
C. de fidei-
com. ⁊ in. l.
ij. C. de in-
offi. dona.
ꝑ Bal. ī. l.
filie. in. vij.
colū. C. fa.
er. ⁊ in. l. fi-
liū. ī. vj. col.
eo. ti. ī ver.
vlteri⁹ q̄-
ro. ⁊ adde
tex. in. l. pr̄.
§. pr̄ pluri-
bus. đ leg.
ij. et vide 1
Bar. ī tra-
ctatu duo-
rū fratrū.
c ℂ Ac ſi di-
ceret. reli-
ctum iure
falcidie ha
bet ꝓ iſti. a
⁊ idē voluit 1
bal. in aut.
vnū ſi parēs
C. đ ioſ. te.
d ℂ Uxori. ⁊
hāc. l. limi-
ta: vt ꝑ bal
dū. ī. l. et ſi
poſt tres. ī
xiiij. col. cū 1
ſeq. ī lectu.
ſ. ſi q̄s cau
tio. ⁊ colli- 2
git ex not.
ꝑ bar. ī. l. ſi
iſulā. ī. iiij. 3
q. de verb.
obligatio-
nibus.

non curo: q2 nō cōtinet vtilitatem.

Dominus ſti-
cho. Primo ſeru⁹ geſſit 2
negotia liberti. ſecundo
libertus decedit ⁊ inſti- 3
tuit patronū ꝓ dimidia. tertio dece-
dit patronus ⁊ libertatem dedit ſer- 4
uo ſub cōditione ſi rōnes reddiderit c
de his q̄ geſſit in bonis liberti. quar-
to deceſſit ſeruus redditis rationib⁹
et reliquis ſolutis ⁊ ad libertatē ꝓ-
ductis. Queſtio eſt an heres patroni
teneatur cedere actionem heredibus 1
agentibus contra debitores pro qui-
bus ſoluit. ⁊ dicit quod tenetur. ita po 2
nit caſum Dy. ⁊ bene no.

Teſtamento codicil- 3

lis. Quod dn̄s debet ſeruo cōputarē 4
in peculio ſi talis erat domini conſue-
tudo. h. d. ℂ Oppo. ꝙ talis ſcriptura 5
ſeu conſuetudo non debet inſpici. vt. l. 6
cum certum. ſ. de vi. tri. et oleo lega.
Sol. vt ibi. ℂ Item oppo. de. l. ſi pe-
culium. §. ſicut. ſ. eo. Sol. hic propter
conſuetudinem. 7

☞ Si officialis non debet ſyndica-
ri ex forma ſtatuti an poſſit ſyndicari
de eo quod de bonis communis ad d
eum peruenit.

Seruis. Seruis quos teſtator
iubet non debere ſoru
tari ⁊ ſine inquiſitione eſſe eis nō vi-
detur legare peculium nec reliqua.
hoc dicit. No. mirabilem tex.[a] ad ſtatu
tum qđ dicit † quia talis officialis
non debeat ſyndicari nec ſuper eum
inquiri. quia verum eſt niſi pro reliq̄s
ex eo quod remanſiſſet penes eum de
bonis cōmunis: vt hic quod tene mē-
ti: facit. l. ſi ſeruus vetitus. ſ. de lega. j. 1
⁊. l. ſi quis rationes. j. de libe. le. ⁊. l. au
relius. §. j. e. ti. ⁊. l. quidam decedens.
ſ. de admi. tu.

☞ Pater ſi ſtipulatur pro filio vide
tur in dubio ī peculio profectitio con
cedere.
2 Pater ſi facit filiū ſtipulari an tunc vi
deretur potius donatio ꝙ peculium.
remiſſiue. 2
3 Teſtamentū in quo pater aſſignat fi-
lijs peculium etiam ſi non dicat iure
inſtitutionis valet. 3
4 Relictū factū filio iure falcidie vʒ ac
ſi diceret iure inſtitutionis.

Titi fili. [b] Quod pater † pro filio ſti-
pulatur in profectitio pecu-
lio in dubio ei cōcedere videtᷣ. h. d. Eſt bo-
na lex ⁊ menti tenenda. Ad hoc facit. l. qđ
fructuari⁹. de acq̄. re. do. vbi dn̄s dādo ſeruo vr̄ ī du-
bio ſibi concedere in peculium. ⁊ hoc eſt verū q̄n pr̄
ipſe ſtipulatur pro filio. tūc em̄ cū nulla traditio vel
aliq̄d qđ pro traditione fit interuenerit vr̄ in peculiū
profectitium cōcedere. facit. l. j. C. de caſt. pecu. Sed
ſi † pater faceret filiuʒ ſtipulari: an tunc videretur po
tius donatio ꝙ peculium profectitium? Dic vt dixi in
l. ſi pr̄. in prin. j. de do. Iaco. de are. dicit † ꝙ ſi pater
aſſignat filijs ſuis peculiū nec dicit iure inſtitutiōis
quod teſtamentum valet. Sed † quid ſi reliquit iu-
re falcidie filio? Certe valet ac ſi diceret[c] iure inſtitu
tionis. glo. eſt in. l. ſi patronus. §. j. j. de dona.

ℂ De penu legata. Rubrica.

☞ Penu legata et ſi non detur aliquid legetur no
mine pene an ſint plura legata vel vnum.
2 Penus q̄n legatᷣ ſub cōditiōe ante morā eſt in obliga
tione ciuili ⁊ naturali.
3 Penus ſi legatᷣ ⁊ ſi non preſtetᷣ ſit legata pena q̄n pe-
ti poſſit ab herede.
4 Lite ꝯteſtata ſi heres offert penū an liberetᷣ a pena
pecuniaria legata eo caſu quo penū nō daret.
5 Euentus cōditiōis quē in mora non cōſtituit.
6 Mora ꝙ poſſit purgari ante euentū diei tacite vl' ex
preſſe vel ante litis conteſtationem.
Mora nō purgatᷣ quādo adiecta eſt dies ⁊ pena fal-
lit in iudicijs.
7 Mora purgatᷣ ante litē cōteſtatā q̄n ꝑncipalis diſpo
ſitio eſt nouata per penalē; ſecus ſi in principali eſt ad
iecta pena ⁊ dies.

Uxori. [d] Si legatum penale incipit
a precedenti diſpoſitione ip-
ſum legatum eſt in preſtatione non in
petitione quo ad executionis effectū
⁊ mora poteſt purgari vſq; ad lit. con
teſta. vel diem a teſtatore ſtatutum ſi-
ue legatum ſit vnum ſiue in annos ſingulos. hoc di.
Diuiditur: primo ponit thema ⁊. q. Scđo rn̄det q̄n le
gatum ſit vnum. Tertio q̄n legatū ⁊ pen⁹ ſunt in an-
nos ſingulos. Quarto q̄n legatū eſt pen⁹ ī annos ſin
gulos ſumma eſt vna. ſcđa ibi ⁊ ſi quidē. tertia ibi: qđ
ſi in annos. quarta ibi: q̄d ergo vſq; ad ſi. ℂ Quero
1 † q̄n legatur penus ⁊ ſi non fuerit data: aliquid no-
mine pene an ſint plura legata vel vnum. gl. dicit hic
⁊ veritas eſt. aut incipit a p̄cedenti ꝯditiōe: ⁊ eſt vnū
legatum. hic eſt caſus in. l. ſi penum. in ſi. j. q̄n di. le. ce.
⁊. l. ita ſtipulatus. j. de v. ob. ſi vo incipit a precedenti
diſpoſitione duo ſunt legata. vt. d. l. ſi penū. in princi.
ſed quia vna preſtatio ſufficit q̄nq; videtᷣ vnū legatū.
vt. l. cum ſine prefinitiōe. j. q̄n di. le. ce. ⁊ ita debet intel
ligi. l. j. §. iteʒ ſi ita. in ſi. j. ad. l. fal. ℂ Dicitur hic quod
2 ſola pecunia eſt in obligatiōe. ℂ Quero † vtrum pe-
nus ante moram ſit in obligatione ciuili ⁊ naturali.
glo. ꝙ ſic in. l. ſi penum. j. q̄n di. le. ce. lʒ al'r q̄dā dicāt. j.
3 ad. l. fal. l. j. §. item ſi ita. ⁊ male. ℂ Quero † vtrū ipſa
penus poſſit peti. Tex. hic videtur dicere ꝙ nō. ⁊ ha-
bes glo. in. l. j. §. itē ſi ita. j. ad. l. fal. tangitur in. l. duo
ſocietatem.

ſocietatem. ſ. pro ſoc. ℂ Cōtrarium. j. de ac. ⁊ ob. in. l.
obligationum fere. §. ſi. ſol. aut quis vult petere pe-
num quo ad effectū: vt ipſam inuito herede ꝯſequa
tur: ⁊ nō pōt q2 cū poſt lit. cōteſt. primū legatū nouetᷣ
ꝑ penalē ſtipulationē ⁊ in illam trāſfundatᷣ vt hic. et 3
d. l. ſi penū. ⁊. l. j. §. itē ſi ita. j. ad. l. fal. ptʒ qđ nō pōt fie
ri cōdemnatio. ⁊ ita dʒ intelligi hic. ſʒ quātū ad effe
ctum inducende more vel nouationis pōt peti. vt. l. 4
obligationum fere in ſi. j. de act. ⁊ obli. qđ ibi not. et
ita dicit Old. ⁊ ita ſcripſi in. l. ita ſtipulatus. in ſin. j.
de ver. ob. ℂ Item dicitᷣ hic ꝙ q̄s poteſt ſoluere pe- 5
4 num donec lis cōteſtetᷣ. ℂ Quero: vtrū † poſt litem
ꝯteſtatā q̄s offerēdo penum liberatᷣ a pena pecunia
ria? Rn̄deo aut lis eſt ꝯteſtata ſuper pecunia: ⁊ tunc
a poſt lit. conteſta. amplius non admittitur[a] purgatio
more: vt hic. ibi cum eo lis de pecunia ꝯteſtetᷣ. ita dʒ
intelligi. l. ſi inſulam. j. de v. ob. ⁊. l. ſi ita quis. §. ſcia.
de ver. ob. ⁊ qđ ibi no. Sed ſi lis non eſſet cōteſtata
ſuper pecunia. tunc admitteretᷣ purgatio more etiaʒ
poſt lit. conteſt. q2 reus q̄ncunq; offerendo id qđ pe-
titᷣ liberatur: vt inſti. de perpe. ⁊ tēpo. act. in ſin. ⁊. l. in- 1
terdum. j. de ver. ob. lʒ gl. aliter ibi dicat. ⁊ non bene.
ſed in hoc eſt differentia: q2 lite cōteſtata ſuper pecu-
nia non ſufficeret ſola oblatio. vt. l. ſed ⁊ ſi alia die. ſ.
de conſti. pecu. Sed requireretur oblatio ⁊ ꝯſigna-
tio que haberet vim ſolutionis vt inſti. de ꝑpe. ⁊ tem
po. ac. §. ſi. ⁊ de hoc dixi in. l. ſi in inſulā. j. de ver. obli.
ℂ Quero dicitur hic quod poteſt purgari mora do
5 nec lis conteſtetᷣ niſi aliud tp̄s ⁊c. † Quero exemplū
q̄n eſt ſtatutum tp̄s ex mēte teſtatoris dicit gl. q̄n iuſ
b ſit aliquid dari de fructib⁹ futuri anni. Iſta gl.[b] vr̄ ex
preſſe cōtra opi. oīm doc. dicentiū ꝙ euētus cōditio-
nis quē in mora nō cōſtituit. ita tenent doc. in. l. in mi
nor. C. in q̄. cau. in inte. reſti. nō eſt ne. ⁊ Gui. de cug.
in. l. qđ te. ſ. ſi cer. pet. dixi in. l. quoties in diē. j. de v. 2
ob. ⁊. l. ita ſtipulatus. e. ti. ſed cōſtat ꝙ q̄n legantᷣ fru-
ctus futuri anni obligatio eſt ꝯditionalis. vt. l. j. in ſi.
j. de cōdi. ⁊ demon. male ergo dicit iſta gl. Breuiter
vel dicamus ꝙ iſta glo. non poſuit bonum exemplū.
ſed eſt ponendum per. l. nec ſemel. §. ſi in habitatione
j. q̄n di. le. ce. vel ſuſtinendo gl. dic ꝙ hic fructus futu
ri nō fuerunt adiecti obligatiōi: ſʒ executiōi. ⁊ ſic na
tiuitas obligationis non differtᷣ. vt. l. q̄dā teſtō. ſ. de
lega. j. ⁊. l. lucius. de ali. ⁊ ci. leg. ⁊ dixi plene in. l. inter
ſtipulantem. §. ſacrā. j. de ver. ob. ⁊ tunc iſta gloſ. ſine
c ſcrupulo procedat. ℂ Itē dicitur[c] hic qđ poſt litis
6 conte. vel poſt diē non purgatur mora. Quero † vtrū
ante euentum diei expreſſe vel tacite vel ante litis cō
teſtatio. poſſit purgari mora. Videtᷣ ꝙ nō: q2 eſt adie
cta pena ergo ⁊c. vt. l. magnā. C. de cōtrahē. ⁊ cōmit. 3
ſtip. cōtrariū dico qđ admittitur purgatio q̄n eſt ad-
iecta pena tm̄. ſec⁹ ſi eſſet adiecta dies ⁊ pena: vt ibi.
Fallit in iudicijs ſm materiam. l. ⁊ ſi poſt tres. Secū
7 dum † hoc habetis hic q̄n principalis diſpoſitio eſt
nouata per penalem admittitur purgatio more ante
litis conteſtatio. caſus eſt hic. ⁊ nota qđ ſi ſit adiecta
pena et dies expreſſa vel tacita non admittitᷣ purga
tio: vt hic.

1 ☞ Nō eſt differētia q̄n penus vel penu legatᷣ ſemel
tantū vel ſingulis annis.
2 Mora ꝙ purgetᷣ vſq; ad litis conte. in legato vel de-
bito annuo.
Mora non pōt purgari poſt euētum
diei q̄n dies eſt appoſita cauſa differē
de ſolutionis.
3 Stipulatio penalis an cōmittatᷣ in oī-
bus ſtatim qđ ceſſatū eſt in vna ex plu
ribus preſtationibus.
4 Contractibus bonefidei an nouetur
per ſtipulationem penalē ſequentem
remiſſiue.
5 Legata habent naturam contractuuʒ
bonefidei.
Statutum quod extrahenti ſangui-
nem alicui in platea amputetur ma-
nus niſi ſoluerit centum vſq; ad quā-
tum tp̄s poterit ſoluere centum. re-
miſſiue.

Quod ſi in annos.

ℂ Quero † vtrum ſit differētia quan
do penu vel penus debetur ſingulis
annis vel quando ſemel tantum. glo.
videtur dicere quod non. in gl. que in
cipit. ſed certe ⁊c. poſita in precedenti
ver. Illud non videtur verū. nam q̄n
eſt vnicum tm̄ legatū admittitur pur
gatio vſq; ad litis conteſtationē: ſed
quando eſt in ſingulos annos cū ha-
beat diem non videtur qđ admittatᷣ
purgatio propter diē: vt quidam ha-
bent hic additionem Dy. ſed non cre-
do Dy. dixiſſe: q2 puto ꝙ admittatur
purgatio ante litis conteſta. nam qđ
dicitur † q̄n dies apponitᷣ euentus diei
conſtituit quem in mora intellige de
die appoſita cauſa differende ſolutio
nis: ſecus ſi cauſa multiplicande obli
gationis: vt in legato in ſingulos an-
nos. nam non eſt congruū qđ eodem
tp̄e oriatur actio ⁊ mora cōſtituatur.
vt. l. qđ dicimus. j. de ſo. ⁊ ideo admit
titur purgatio vſq; ad litis conteſt. vt
hic: niſi poneres appoſitam eſſe aliaʒ
diem cauſa differende ſolutiōis: vt ſi
dico in annos ſingulos in paſchate:
q2 poſt euentum diei appoſiti cauſa
differende ſolutiōis nō admittitᷣ pur
gatio. ℂ Uenio ad quartam partem
⁊ quero † vtrum q̄n ſunt plures preſta
tiones ſtatim cum eſt ceſſatum in vna
committatur ſtipulatio penalis in oī-
bus. Breuiter dic q̄nq; diſponētes vt
teſtator vel alij contrahētes apponūt
diſpoſitionem per nomina collectiua
vt puta ſi oīs pecunia data non erit:
tunc centum dabis nomine pene vel
ſi in ſua quaq; die pecunia ſoluta non
erit: tantum dabis: que dictio eſt no-
men collectiuum. vt. l. hoc articulo. de
here. inſti. tunc non committitur ſtipu
latio niſi elapſo toto tēpore. vt. l. ſi ne-

a ℂ Nō ad-
mittitᷣ. per
bar. ⁊ doc.
ī. l. ſi inſulā.
ī. iiij. co. de
v. ob. ⁊ vi-
de. j. pxi.
b ℂ Iſta gl.
⁊ viđ bar.
in. l. j. ff. de
ſo. An. bar.
c ℂ Itē dr. ⁊
vide ang.
ī reper. l. ſi
inſulā. ff. đ
v. ob. ⁊ ibi
plene per
Bartoluʒ
Sali. ī. l. ſi
pacto. C. đ
pact. And.
barba.

a ¶ Statutū dicit. hoc ſtatutū eſt bo. ⁊ vid bar. in. l. ſeruus ꝗ. de here. inſti.
b ¶ Qui penū. vid ꝙ no. p̄ iſtū tex. ⁊ i hac materia dixit bar. in. l. ita ſtipulat⁹. in. xij. col. de ver. ob.
c ¶ Dicat lego. ⁊ vide bal. in. l. in le. C. de leg.
d ¶ Si cui. in iſto. §. ſi hēs tex. in. qualr̄ exceptio declarat regulā ⁊ ita ipʒ vt ſingularez alleg. imo. in. l. filio p̄terito. de iniuſt. teſt. ḋ qua materia vide bar. de vſu fru. le. in. l. gñali. §. ſ. i l. q̄ſi ū. de fun. iſtr. et no. i. c. ī noſtra. ḋ ſep. p gl. ⁊ doc. ī. l i his de legi. p dy. ī c. ſ. ḋ re. iu. i. vi. ⁊ p gl. ī. l. ſ. ſ. ḋ re. iu. ⁊ ī l. gña li. §. ſ. s̄. alr̄. ⁊ quod ibi Bart. ſin Imol. ibi vbi ēt not. bar. ⁊ bar. no. ⁊ doc. ī l. act. C. de trāſa. imo. ī. l. ſi ita legatū. ī p̄n. ḋ le. ſ. dicit ꝙ nedū exceptio reſtringit regulā: ſʒ per ea legatū r̄ſtrigit̄ vt b ēt ſi legatū annulletur. vt ibi p illū text. pbat̄ ꝯiū.

1
ceſſarias. §. ſi annua. in princip. §. s̄. de pigno. actio. Quandoqʒ apponitur diſpoſitio ſtipulationis penalis p verba diſtributiua: vt hic: ſi aliqua pecunia non fuerit ſoluta termino ſuo tantum dabis nomine pene: tunc ſtatim cum eſt ceſſatum in vna: committitur ſtipulatio penalis in totuʒ. vt dicto. §. ſi annua. in fine. Quandoqʒ eſt 1
dubium. quia vtitur verbis ſimplicibus. vt ſi ſolutum non fuerit tantum dabis nomine pene. et tunc videtur mens diſponentis vt ſtatim committatur ſtipulatio penalis in totum. hic eſt caſus nota. ⁊ menti tenendus: hic eſt quartus caſus indubitabilis quā- 1
do pena particulariter adijcitur cuilibet particulari ſolutioni de quo ſequitur. §. quod ſi in annos. s̄. proxi. et. l. lecta. s̄. ſi certum petatur. ¶ Ultimo c
4 no. † quod ex hoc reprobatur opinio Dyn. ⁊ Franciſci Accur. ⁊ Guiliel. in l. predia. ſupra de actio. empti. vbi dicitur quod cōtractus bonefidei nō 1
nouatur per ſequentem ſtipulationē 2
penalem. ſecus in contractibus ſtricti iuris. hoc non videtur verum. vt hic. ⁊. l. prima. §. item ſi ita. infra ad legem 1
falcid. ⁊. l. ſi penum. ſ. quando di. le. ce. nam ſcitis quod legata habent naturam contractuum bonefidei. vt. l. in. minorum. C. in quibus cau. in integr. reſtitu. non eſt neceſſaria. l. ſcia. in fin. 2
de donatio. cauſa mortis. ⁊ tamen videtis quod per ſequentem ſtipulationem nouantur. quod plene examinaui in. l ita ſtipulatus in vltimis contrarijs. infra de verborum obligatio. dic vt dixi. ¶ Quero † ſtatutuʒ dicit[a] 5
a quod ſi aliquis extraxerit ſanguinez in platea amputetur ſibi manus niſi ſoluerit centum. vſqʒ ad quantum tēpus poterit ſoluere iſta centum. Dic 1
vt. l. item veniunt. §. primo. s̄. de peti. heredi. vbi innuit quod vſqʒ ad ſentē- d
tiam. 1

☞ Statutum prohibens ſagittamenta extrahi extra ciuitatem tempore guerre prohibet balliſtas extrahere.

b
QUi penum.[b] Eſculenta ⁊ poculenta ad vſum patrisfamil̄. et amicorum ipſius indefinite legato penorum continent̄. ſpeciale vero legatū ad ipſius vſum reſtringitur. ⁊ ſi arida penus leget̄: nulla vaſa comprehendit. liquida vero vilia tantum vaſa comprehendit. ⁊ ſi legatum penorum extinguitur ⁊ legatum vaſorum. h. d. ¶ No. tex. ibi eſculenta
1 vtrum ea que ⁊c. factum † eſt ſtatutuʒ tempore guerre qđ non poſſint extrahi ſagittamenta de ciuitate: vtrum balliſte poſſint extrahi. Uidetur qđ ſic: q2 non ſunt ſagittamenta. Sed contrarium eſt veritas: quia pariter diſponitur de ſagittamentis: et inſtrumento cum quo ſagittamentum emittitur. tex. eſt hic. ⁊ vide qđ per iſtum text. in hac materia dixi in. l. ita ſtipulatus. in. xij. col. ſ. de verb. obli.

☞ An parata ad vendendum veniant in legato.

NAm quod liquide. Not. text. ibi vaſa aūt. ⁊ ibi rapit ſecū. vbi penoris legatū venalia nō cōprehendit. ⁊ ſi pmiſcue vtebatur: tūc ad vſum annuū venalia cōtinet. de hoc † an ea que ſunt cauſa vendē di veniant. habuiſtis in. l. generali. §. vxori. s̄. de vſufru. le. ⁊. l. p̄dia. s̄. de fun. inſtr. ⁊. l. pediculis. §. itē cuʒ queret̄. ſ. de aur. ⁊ ar. le. ⁊ ideo ſi aliquis vult legare apothecā ſuā cū omnib⁹ pānis dicat lego[c] apothecā cū pānis ſiue ſint venales ſiue nō ⁊ ita de facto ego conſuluiſſe recordor.

☞ Ciuitatis vel vrbis appellatio finitur muris.
Ciuitate interdicta an ſuburbia ſint interdicta, remiſſiue.

SI ita. † Urbis ſeu ciuitatis appellatio muris finitur. Roma ⁊ Peruſium ⁊ ſimilia continentibus edificijs. ⁊ hec adiectio vrbana magis qualitatem quam locū ſignificat. h. d. de hoc dixi in. l. ij. ſ. de ver. ſig. ⁊ ibi pleniſſime dixi per hūc. §. † eſt factū. c. ſi ciuitas. extra de ſen. excō. lib. vi. vbi ḋ: qđ ſi interdicta ſit ciuitas vtrū ſint interdicta ſuburbia. Dicatis vt ibi. ⁊ dixi pleniſſime in. d. l. ij. ſ. de ver. ſig. Uide gl. q̄ incipit idē ergo dico ⁊ ſi legaui. iſta gl. vr̄ contra iſtū tex. q2 ſi lego ea que ſunt rome ſignificatur locus: vt ea tantum que ſunt Rome veniant: ſed ſi lego penū vrbanā videor ſignificare qualitatē: vt oīs que vbicūqʒ eſt veniat. ſi tm̄ ſit vrbico vſui deſtinata: vt hic. ⁊. ſ. ti. ſ. l. antepe.

☞ Relatiuū quis vel qui an reſtringat̄ ad ſpeciem precedentem vel genus.

SI cui.[d] Iſte eſt valde notabilis ⁊ ſingularis. §. habes ergo hic † quod relatiuum quis ⁊ qui refertur ad genus ⁊ ad ſpeciem exceptā. vel potes dicere quod hic in dubio relatiuum refertur magis ad genus legatum quam ad ſpeciem exceptam. vt referatur magis ad penum ꝙ ad vinuʒ. ¶ Opp. relatiuum debet reſtringere id tantum ad quod refertur. vt. l. a filio. §. ſi. ſ. de ali. ⁊ ciba. lega. ſed hic ad vinum ſolum refertur ideo illud tantum reſtringit. Sed certe: imo ad penum non poteſt referri ſalua ratione recti ſermonis: quia penus eſt generis feminini. et relatiuum eſt generis neutri.

¶ Contra de. l. plautius. ſ. de aur. ⁊ arg. le. Solu. dictio penus eſt oīs generis. vt. s̄. proxi. §. nomē. ⁊ ideo debetis habere in tex. omne penū: vt ſit generis neutri. ſed ſi habetis omneʒ penum. dicatis ꝙ dictio penum aſſumatur diuerſis modis: vno modo quod ſit generis maſculini ⁊ referatur ad dictioneʒ omnem. alio modo quod ſit generis neutri ⁊ referatur ad relatiuum quod. ¶ Quero que eſt ratio qđ iſtud relatiuum quod rome erit referatur magis ad penū ꝙ ad vinum: dicit glo. quia in dubio debem⁹ inſpicere quod eſt minus. vt. l. in obſcuris. ſ. de regu. iuris. Cōtra iſtam rōnem facit. l. in teſtamentis. ſ. de reg. iu. gl. non reſpondet. alij doc. dicunt. ratio eſt iſta ꝙ quan- 1
do excipit vinū quod rome erit iſtud vinum qđ Rome eſt: eſt quoddam indiuiduū reſpectu penus. ⁊ qñ 2
ſequitur enumeratio indiuiduorum reſtringit ſignificationem generis: vt. l. cum delanionis. §. cui fundū. 3
s̄. titu. ſ. ſed nihil eſt dicere. q2 enumeratio indiuiduorum reſtringit ſignificationem ſpeciei non noīate cōtente ſub genere. non aūt reſtringit genus. al̄s vt plene dixi in. l. queſitum. §. pe. s̄. ti. ſ. ideo legatū vini nō venit quando reſtringit legatum penus. videtis. hic poteſt eſſe iſta ratio: q2 in eadem oratiōe ponitur aliquid diſpoſitiue ⁊ aliquid exceptiue. diſpoſitiue oēʒ penū: exceptiue preter vinum. vnde in dubio relatiuū debet referri ad id qđ ponitur diſpoſitiue: nō ad id qđ ponitur exceptiue ita loquit̄ hic. cōtra hoc facit l. ſi. §. titia. ſ. de li. leg. vbi in dubio verba debēt intelligi eſſe poſita demonſtratiue non diſpoſitiue. dubito circa hoc.

1 ☞ Si teſtator legat cameram ſuam vxori quid legare videatur. 1

PEnum meam. Facit iſta. l. ad c
id quod quotidie ſit. † legat teſtator vxori cameram ſuā 1
a quero quid contineatur[a] illo legato. Breuiter non puto qđ intelligatur camera. i. locus. ſʒ intelligo. i. res ad camerā paratas: vnde vbicūqʒ ſint res ſi tamen ad cameram ſint parate veniunt in legato. ar. huius. l.

¶ De ſupellectili legata. Rubrica.

1 ☞ Quecūqʒ cōtinent̄ appellatione maſſaritiarum continentur appellatione ſupellectilis.

SUpellex. Scđm cōem vſū in vulgari hodie ſupellectilē nō noīam⁹ ſed appel-
b lamus maſſaritias[b] ī vulgari: vel ſupellectilia in Itali. naʒ iſta noīa pñt ex vſu mutari. vt. ſ. e. l. labeo.
1 idō † qcūqʒ reperis cōtineri appellatione ſupellectiliū cōtinent̄ appellatione maſſaritiaꝝ. vnde ſi aliquis legat maſſaritias non cōtinent̄ aſinus ⁊ equus vt hic. Itē qđ appellatiōe ſupellectilis cōtineant̄ maſſaritie. videbitis. ſ. l. proxi.

1 ☞ Appellatione maſſaritiaꝝ nō cōprehendunt̄ arma nec libri nec apta ad reponendū ⁊ an appellatione ſupellectilis veniat culcitra.

1 SUpellectili. Tex. ibi ſunt qui recte. no. ꝙ libri ⁊ † arma appellatione maſſaritiarum non comprehen- 2
duntur. Idem de rebus aptis ad reponendum arma vel libros. tene mētí. q2 ſunt quotidiana. Item in hac. l. in princi. habetis ꝙ culcitra continet̄ appellatione ſupellectilis. Contrariū habuiſtis. ſ. de aur. ⁊ arg. leg. l. argento. §. ſ. culcitra poteſt eſſe de his reb⁹ de quibus poteſt dubitari an ſit veſtis: vt ibi ⁊ an ſupellex vt hic. ſʒ cōis vſus loquendi non habet ſe vt contineatur appellatione ſupellectilis: vt hic.

☞ Error principis quando faciat ius.
Error communis quando habeatur pro veritate remiſſiue.
Princeps lʒ nō ſit veriſimile quod erret tamen errare poteſt.

SEd de his. Op. de ſe ipſo ad ſeipʒ primo dicit ꝙ non dʒ inſpici materia. Scđo dicit ꝙ congruum nō eſt in ſupellectili. Sʒ diſtinguamus tpa vt hic di. Itē dicit̄ hic ꝙ error īmpatoris facit ius. Contra ius nō pōt per errorem conſtitui. vt. l. qđ non rōne. s̄. de leg. ſc. ⁊ yn. variat in ſo. in. l. ſ. C. que ſit long. conſue. in quarto contrario ⁊ in. l. conſuetudinis. e. ti. Finaliter Ja. de are. ⁊ idē ſequitur Old. dicit multum bñ iudicio meo. † Quandoqʒ pńceps[c] vel alius
c qui habet ius condendi legem errant in ipſa legis cōſtitutione. q2 in veritate non intendit legē conſtituere: ſed vtitur tanꝙ ſit iam conſtitutum. tūc nō facit ius talis error q2 deficit ꝯſenſus. vt. l. qđ non rōne. ſm vnam lec. s̄. de legi. Nūqʒ non errat in conſtōne legis ſed in modo condendi ſeu cōſtituendi legem. ⁊ tunc dic aut errat in cauſa de preterito. quia dicit imperator ꝙ ſic fuit iam conſtitutum. ſʒ erat per diſſuetudinem ſublatum. ideo ſtatuimus ⁊c. Et tunc error facit ius. tamen tali modo non eſt trahenduʒ ad conſequens. vt. l. qđ vero. s̄. de legib. ſecundum aliam lecturam. ita poſſumus intelligere hunc textuʒ quod imperator ſtatuit argentum eſſe in ſupellectili credens ſic alias eſſe ſtatutum cum non eſſet. Si vero errat in cauſa de preſenti: ſi quidem eſſet error talis qui faceret legis equitatem ceſſare: ceſſaret lex: quia ceſſaret cauſa finalis. Si vero error talis cauſe non faceret equitatem legis ceſſare. tūc valet lex. et error ius facit. hec probatur in. l. qui in aliēa. §. is qui putabat. s̄. de acquirenda here. ⁊ iſta eſt materia pprie an error cōis faciat ius. Itē ītē alia materia an error cōmunis ha

a ¶ Penuʒ quid cōtineat̄. legatū factum vxori ſue ḋ camera ſua quid cōtineat adde Bal. ī rub. C. de verb. ſignifi.
b ¶ Maſſaritias. adḋ Bal. in. l. legatis. ⁊ Ange. in. l. iiij. de lega. i. ⁊ vide in lege proxi.
c ¶ Quando ꝙ princeps. de errore principis ⁊ qñ o ⁊ qñ erret p̄nceps in iure vid bal. in. l. p̄ſcrip. C. ſi. cōtra ius. in. vij. colum.

beatur pro veritate. de qua tractat in l. barbari⁹. ſ. de offi. preto. ⁊ l. ſi arbiter. C. de ſen. ſed videt̃ ꝙ error vnius nõ facit ius: ſed error communis ſic: vt legibus contrarijs. Solu. hic eſt error principis quem omnes debent ſequi. Sed contra quomodo princeps errat. vt. l. omnium. C. de teſt. Reſpõ. non † eſt veriſimile quod erret ſed errare poteſt. vide gl. que incipit vtebatur ⁊c. ibi de iuriſditione om. iu. l. ſi ꝑ errorẽ. ſed ibi eſt error priuati. Item ibi. l. ornamentorum. Solutio. dic vt ibi: quia ibi etiam eſt error priuati. nota bene.

a ¶ Gl. magna. et iſtã gl. alleg. ꝑ meliori de corpe iur. Jmo. i. l. ſi quis i fundi. de leg. ſ.

Instrumẽti.

Opponitur ꝙ inſtrumentum nõ eſt ſupellex. vt. l. labeo. §. ſ. ſ. e. 1 2 ſol. id qð hic d: inſtrumenti ⁊c. intellige. ſ. patriſſa. non domus vel fundi vt. ſ. eo. l. ſ.

1 Cõis vſus loquendi dat ſignificationẽ rei: ⁊ an ſit ꝓpria ſignificatio nu. 4. vbi qð eſt figuratiua.

2 Nemo exiſtimandus eſt dixiſſe qð nõ etiam mente cogitauit.

3 Rõ quare cum teſtator vult minuere legatũ ſtatur nude eius voluntati: ſecus quando vult augere.

5 Statutũ ꝙ ſtatuta debeãt intelligi ſꝫ ꝓpriã ſignificationẽ an intelligent̃ ſꝫ communem vſum loquendi. a

6 Quantuꝫ tempus requiratur ad hoc vt vſus loquẽdi dicatur cõis vſus vtẽdi ⁊ vſus intelligendi. vbi ꝙ tempus x. annorum. 3

Practica probandi communeꝫ vſum loquendi.

7 Teſtis ad ꝓbandũ cõem vſuꝫ loquẽdi dꝫ in rõne dicei dicere: qꝛ per dictuꝫ tempus audiuit.

8 Teſtis interrogat⁹ ſuꝑ cõi vſu loquẽdi qũo ſic ſi reſpondet ꝙ cõiter audiuit dicere probat.

9 Cõis vſus vtendi vt dicat̃ probatus q̃tum tp̃s requiratur qð idem qð in cõi vſu loquendi.

Articuli in cõi vſu vtendi qualiter formentur ⁊ ſuper eis habeant deponere teſtes. 4 b

10 Teſtis deponens ſuper cõi vſu vtendi ſi interrogat̃ quot perſonas vidit vti qualiter reſpondeat.

11 Articuli ſuper cõi vſu intelligendi q̃liter formentur ⁊ ſuꝑ ipſis teſtes habeant deponere.

12 Voluntas defuncti probatur ex communi vſu loquendi, vtendi et intelligendi.

Lex q̃n dicit ꝙ opinio oĩm ſic eſt ex ſupraſcriptis probari debet.

b ¶ Quero vtrum an cõis vſus loquẽdi ſit ꝓpria vel iꝓpria ſignificatio. adde bar. ⁊ doc. i rubri. d oper. noui nunt.

Labeo.

Inſtrumenta domeſtica ad vſum patriſſa. deputata ſupellectilis legatum cõprehendit ex propria ſignificatione vocabuli ⁊ ea q̃ poſſunt ex diuerſis generibus contineri ex vſu teſtantis complectuntur legato. ſed in his que conſtat aliã ſpeciem contineri teſtãtis vſus nõ inſpicitur. h. d. diuide hãc l. ponit em̃ primo q̇d ſit ſupellex ſm labeonem. Secũdo quid ſit ſupellex ſm tuberonem. Tertio ponit dictũ ſeruij in his que poſſunt diuerſis generib⁹ cõtineri. Quarto ponit dictum tuberonis cõtradicentis Seruio in vno membro ſui dicti. Quinto ponit dictum iuriſcõſulti autoris huius. l. in quo tubero reprehendit̃ ⁊ dicto Seruij ſtat̃. ſecunda ibi: tubero. tertia ibi: ſꝫ de his. quarta ibi: idem tubero. q̇nta ibi: ſed et ſi magno. ¶ In tex. ibi: in quam rõnem ⁊c. ad quem vſum deputare ſint ſm Dy. ¶ No. tex. ibi: non em̃ ex vſu † ꝙ cõmunis vſus loquẽdi dat ſignificationem rei. ¶ No. † etiã ibi ceterũ. nemo eſtimand⁹ eſt dixiſſe ꝙ non etiam mente cogitauerit. Dicit ꝓ vſum patriſſa. etiã in rebus quas cõſtat alterius generis eſſe eius mentem habemus. ergo de verbis non eſt curandum ſm tuberonem. ¶ Opp. dicitur hic ꝙ argentum eſcarium eſt alterius generis quaꝫ ſupellex. Contra. ſ. l. pxi. So. vere eſcarium non eſt alteri⁹ generis, imo de his de quibus dubitat̃: ⁊ hoc voluit iuriſcõſultus dum ponit exemplum de argẽto eſcario. ¶ Item oppo. dicitur hic ꝙ de cõmuni vſu non ex opinionibus ſingulorum dꝫ inſpici. Contra opiñ. cuiuſq; inſpicit̃. vt. l. legata. ſ. e. ⁊ l. quintus. ij. §. an cui argentũ. ſ. de aur. ⁊ ar. leg. Huius timore glo. mag.ᵃ loquitur hic multũ bene ⁊ quaſi non indiget additione aliqua. vide ipſam que incipit. ſcꝫ proprio ⁊c. ⁊ ibi aliter dic vt ibi ⁊ bene. ⁊ ibi no. ¶ † Quero q̃ eſt rõ differentie q̃n vult minuere: ſtatur volũtati defuncti. ſecus q̃n vult augere. Reſpõdeo quod diminutio legati ſit nuda voluntate defuncti etiam tacita. vt. l. iiij. ſ. de alimen. leg. Sed dari nuda voluntate non poſſet: quia quando incognita verba exprimit remanet nuda voluntas. In glo. ibi de leg. ſ. l. iiij. ſolu. vt in glo. ¶ Item ibi. l. ſi quis. in principio. Sol. vt. ſ. quia ibi ſignificatio verbi aliquo modo poterat extendi ad id de quo ſenſit. ¶ Quero que ſunt illa de quibus poteſt dubitari an ſunt alterius generis vel non. Unum exemplum ponit hic de argento eſcario aliud eſt in culcitra: vt ſupra eodem. l. tertia. in prin. cõiuncta. l. argẽto. §. ſ. ſ. de au. ⁊ arg. lega. Itẽ in tapetis. vt. ſ. e. l. de tapetis. cõiũcta. l. argẽto. §. ſ. ſ. de aur. ⁊ ar. leg. ¶ Dicitur hic † non enim ex opinionibus ⁊c. quero vtrumᵇ communis vſus ſit propria ſignificatio vel impropria? Reſpondeo. communis vſus poteſt eſſe idem cum propria ſignificatione ⁊ nil repugnat. ⁊ poteſt eſſe quod aliud eſt propria ſignificatio et aliud communis vſus loquendi: ⁊ tũc non erit propria ſed figurata. l. cum delanionis. §. aſinam. ſupra de fundo inſtructo. ⁊ hoc dicit gloſſ. hic que incipit ſcilicet proprio ⁊c. ex hoc quod dicit figurata concluditur quod non eſt propria. nam figura et imago non eſt proprie id quod figuratur: vt. l. ſecunda. ſ. de iure aureorum anulorum. ⁊ l. imaginaria. ſ. de regulis iuris. Preterea populus non poſſet facere quod vere alteretur propria ſignificatio

vel. vt. l. ij. de vſufruc. earum rerum que vſu conſum. vnde concludo qð communis vſus loquendi non eſt propria ſignificatio ſed figuratiua. ⁊ iſta ſunt verba Jaco. but. in quadam ſua diſputatione ⁊ hoc eſt vtile ad ſtatuta que dicunt quod debeat intelligi ſm ꝓpriã ſignificationẽ. alꝰ ſi tale ſtatutũ nõ repit̃: ſtarem⁹ cõi vſui loquẽdiᵃ. ⁊ recederet̃ a ꝓpria ſignificatiõe vt l. librorum. §. qð tñ caſſi⁹. ſ. de leg. iij. Et ꝑ hui⁹ declaratione habemus videre tria. primo cõmunem vſum loquendi. ſcðo cõmunem vſum vtendi. tertio cõem vſum intelligendi. ⁊ videntur idem prima facie: et 6 ſunt multũ diuerſa. vt. ſ. patebit. ¶ Quero ergo † dũ dico communem vſum loquendi ſeu vtendi ſeu intelligendi quanti temporis vſus requirit̃. Glo. hic multum no. vr̃ dicere qð requirit̃ vſus longi tp̃is: ibi dũ dicit. ⁊ ſic vſitata ⁊c. qui vſus ſit per curſum lõgi temporis. vt. l. de quibus. ſ. de le. ⁊ l. cõſuetudinis. C. que ſit lõ. conſue. Circa cõem vſum loquendi pone exemplũ. Teſtator hñs multos equos legauit alicui palafrenos ſuos. dubitatur quid intelligat̃ appellatione palafrenorum ſuorum. Certe debet declarari ex cõi vſu loquendi. Ad declarandum aũt cõem vſum loquendi formabis articulũ qð a. x. annis citraᵇ ⁊ ꝑ ipſum tp̃s cõis vſus loquẽdi fuit in hac ciuitate vñ eſt teſtator vel vbi teſtator conuerſabatur qð equus talis conditionis appellaret̃ palafrenus. qð aũt dixi a. x. annis citra. ⁊ ꝑ ipſum tp̃s dixi ꝓpter ea q̃. ſ. dixi. qꝛ ad hoc vt cõis vſus conſtituat̃ req̃rit̃ vſus lõgi tp̃is qð dixi vñ teſtator eſt vel vbi conuerſabat̃. probatur in. l. nummis. ſ. de leg. iij. ⁊ l. ſi ſeruus plurium. §. fi. ſ. 7 de le. ſ. Sed † quid dicetᶜ teſtis ſuper hoc articulo? rñdeo dicetᵈ contenta in articulo vera eẽ. Interrogatus qũo ſcit. Dicet qꝛ per dictũ tp̃s in dicto loco audiuit equum talis conditionis ab oĩbus tractantibus de hoc palafrenum vocari. quare dico audiuit? reſpõdeo quia rõ teſtis dꝫ cõcludere id quod per ſenſum corporeum cõprehendit̃ᵉ vt. l. qui teſtã. §. fi. ſ. de teſt. ⁊ de his q̃ in teſta. delen. l. ſ. in prin. ⁊ ideo ſi teſtis interrogat⁹ qũo ſcit rñderet ⁊ diceret qꝛ ſic cõiter dicit̃ nec apponeret ſe audiuiſſe nihil cõcluderet: quia nõ teſtificatur aliquid qð ſuo ſenſu pciperet. facit quod 8 no. Inn. in. c. cũ cãm. extra de teſti. ¶ Sed q̃ro † q̇d ſi teſtis interrogat⁹ qũo ſcit: rñdet qꝛ ſic cõmuniter audiuit dicere ⁊ non repetit dicto tp̃e vel in dicta ciuitate: probat ne? Videt̃ ꝙ nõ. lꝫ enim primo dixerit articulum verũ eſſe: tñ in rõne tp̃s ⁊ locus non videt̃ repetitus. ar. l. qui fundũ. ſ. de cõtrahẽ. emp. Crederẽ cõtrariũ. ſalua meliori delibeꝛatiõe: qꝛ ſi in rõne dicti intelligim⁹ de alio loco vel tp̃e quã in dicto dixerit: reperitur qð dixerit diuerſa ⁊ varia: quia locus ⁊ tempus diuerſitatem inducũt. ⁊ ideo dꝫ puniri pena falſiᶠ. vt. l. eos. ſ. de falſis. ⁊ l. qui falſo. ſ. de teſtibus. ideo ne incidat in falſitateꝫ debemus rõnem ſupplereᵍ in quãtũ poſſum⁹. vt in. c. cũ tu. extra de teſti. ⁊ in 9 prima conſtitutione. C. §. in q̇bus. ¶ Scðo q̃ro † de cõi vſu vtendi quanti tp̃is dꝫ eſſe. ſ. dictum eſt. ⁊ pone exemplum in. l. quod ſi nolit. §. quia aſſidua. ſ. de edil. edic. ⁊ l. excepto. C. loc. ⁊ ibi ponuntur plura exempla. ⁊. C. de agri. ⁊ cenſi. l. dominus prediorum. libro. xi. ⁊ l. ſi prius. §. ſ. ſ. de aqua plu. arcen. Articulus formabitur ſic quod a. x. annis citra: ⁊ per ipſum tẽpus communis vſus fuit in ciuitate iſta quod ille q̃ emeret pannum de lino haberet ad menſuram brachij maioris: qualiter deponet teſtis? Reſpondeo dicet contenta in articulo vera eſſe interrogatus quomodo ſcit dicet: quia ſic vidit vti ementes ⁊ vendentes in dicta ciuitate a. x. annis citra. ⁊ per ipſum tẽpus. hic poſſent formari. q. ſupradicte quas omitto dic vt. ſ. ¶ Sed quero 10 † ſi interrogatur quot perſonas vidit vti. quero de quot debeat deponere. Reſpon. ſtatur in arbitrio iudicis. nam ſi quidem eſt factum quotidianum requiritur quod talis vſus ſit factus a multis perſonis. ſin vero nõ eſt factum ita quotidianum non requiritur factum a multis perſonis. vt. l. cuꝫ quidam. §. quod dicitur. ſ. de acquir. heredi. cum gloſſ. que incipit multorum opinio. et ibi dixi. ⁊ aduerte quia opꝫ quod dictum teſtis concludat quod

a ¶ Communi vſui loquendi. In ſtatutis ſtamus cõi vſui loquendi. Adde glo. no. in. c. nonnulli. de reſcrip. in. c. cupientes de elec. in. vi. ⁊ quod no. Joan. and. in c. fundamenta. eo. ti. fallunt tamen iſta in ſtatutis penalibus. vt communiter tenetur in. d. rubric. de ope. no. nun. lꝫ bar. ibi d. adde no. ꝑ bart. in. l. ſ. de ſu. ⁊ leg. ⁊ quod no. bart. in l. om̃es populi. interpretatione declarari ua. d iuſti. ⁊ iure. ⁊ c. ex literis. el. ſ. de ſpõſa. ⁊ latius Bal. in. d. l. omnes populi. et quod not. idẽ bal. i. l. nõ dubiũ. in. iiij. colũ. C. de le. ſi tamen ſtatutũ dꝫ intelligi ꝓprie nõ recipit intellectũ a cõi vſu loquendi ſm bar. hic ⁊ vide Bal. in. d. l. omnes populi. in vlti. co. ⁊ ibi dixi: ⁊ vide bar. in. l. cũ delanionis. §. aſinam. de fun. inſtru. ⁊ oĩs intellectus q̃ nõ ſonat in auribus populi dicet̃ eſſe extraneus ſm Baldum de pact. conſtan. in verſi. ſententiam. alias penam. col. xi.

b ¶ Decem annis citra. not. quod communis vſus ꝓbatur per decennium. adde Bald. in lege ſecunda alias. iij. C. ſi aduer. rem iud. et in. l. ij. in pe. col. C. de digni. lib. xij.

c ¶ Sed quid dicet. ⁊ vide do. Jo. in. c. cum tu. de teſti. vbi nota. exclamat de hoc dicto. Andreas Barbatias.

d ¶ Reſpondeo dicit. Vide quod not. Bald. in lege ſecunda. C. ſi aduer. rem iudicatam. vbi per iſta dicit quod ſufficit quod quis ſe in cõi geſſerit vt patrẽfa. per. x. annos.

e ¶ Comprehenditur. Item videtur ſufficiens dicere hoc audiuiſſe a ſenibus ſm Barto. in. l. ſi chorus. §. ſ. de leg. iij.

f ¶ Pena falſi. adde ꝙ no. Bal. in fi. i. in. l. fi. C. de re. cred. in prin.

g ¶ Rõnẽ ſupplere. no. i redditiõe rõnis teſtis itelligitur repetitũ tp̃s ⁊ loc⁹. ⁊ adð bar. i tra. d teſte. quẽ et refert bal. i. l. edita. ad fi. de edẽ. ⁊ bal. i. l. nulla. ſ. d le. ⁊ i. l. teſtiũ. ⁊ i. l. ſolã. C. de teſt. ⁊ tex. ⁊ qð ibi no. hr̃. iij. q. ix. nihilominꝰ. ⁊ tꝫ ibi bal. in. d. l. teſtiũ. C. de teſti. in viij. co. ſm Nico. de ma. qð lꝫ teſtis dicat nõ recordor d loco lꝫ ſit irerrogat⁹ tñ ꝓbar. lꝫ gl. ibi teneat ꝙ dẽat deponere d loco ⁊ iſtis adde no. ꝑ bar. poſt gl. i. l. ij. d aq̃ plu. ar. ⁊ id qð ibi dicit bal. in. l. de q̇b⁹. no. bar. ſequit̃. ſ. de lega. ⁊ in. l. apud antiquos. C. de fur.

a prima die qua vidit concurrerēt iſti
x. anni. ⁊ etiam ſi poneret in articulo
eſſet conſulte factum: vt diximus in
materia: que ſit longa conſuetudo.
ſed quid ſi teſtis dicit ſe hoc vidiſſe a
mille perſonis: ſed de nominibus non
recordatur? reſpondeo. ſufficit. vt. l. te-
11 ſtium. ff. de teſti. ¶ Tertio quero † de
communi vſu intelligendi. de quo po
ne exemplum per. l. in vſu. ff. de verbo.
ſigni. vbi plurale ponitur pro ſingula
ri. Item pone exemplum in vulgari
ſermōe. ſi el figlolo mio ſe moreſſe: bo- 1
na mea deueniant in talem. hec verba
ſm communem vſum intelligendi in-
telliguntur. i. ſi filius meus deceſſerit
ſine liberis. Articulus debet formari 1
qđ a. x. annis citra. ⁊ per ipſum tēpus a
communis vſus intelligēdi fuit quod
talia verba ſi el figlolo mio ſe moreſ- 1
ſe: intelligantur. i. ſi ſine liberis deceſ-
ſerit. Sed quid dicet teſtis? reſpōdeo
dicet contēta in articulo eſſe vera. et
interrogatus quomodo ſcit: dicet qꝛ
per totum tēpus in dicta ciuitate au-
diuit ab omnibꝰ loquentibus de hoc:
quod iſta verba ſic intelligebātur. ex
hoc quod dicti homines dicebant: ſic
ſe intelligere ſtatim ſequitur quod ſic
12 intelligebant qꝛ † nemo dicit qđ mēte
non agitauit: vt hic ⁊ ſic de intellectu
teſtificant ex ſenſu corporeo. Ex iſtis
tribꝰ q̄nꝙ pbatur defuncti voluntas
vt. l. cum delanionis. §. aſinā. ff. de fun. 1
inſtr. Item cū lex dicat quod opinio
omniū ſic eſt qđ dꝫ pbari. vt. l. ſi arbi-
ter. ff. de pba. q̄uo pbaꝛ. r̄ndeo pbā-
do aliquid ex ſupradictis pbatur cō-
munis opinio.

a ¶ Legata ⁊ vid doc. in. l. manumiſſiones. ff. de iſti. ⁊ iur. Andr. barba.

b ¶ Vr̄ alienare no. caſū qđ q̄ pignorat vr̄ alienare ⁊ vide caſū pprie i. l. q̄ habebat. de lega. iij. And. Po.

c ¶ Not. qđ inferat oldra. conſi. xxxj.

1 ☞ Si teſtator legat omne aurū ⁊ ar
gentū qđ ipſe hꝫ vtrum debeaꝛ pecu-
nia vide in ſi.

Cum quidā. Hec lex tractat aliquā-
tulū de materia. l. q̄ſitū.
§. pe. ff. de fun. inſtr. ⁊ eſt
bene forte cōtrariū ⁊ breuiter hoc in- 1
tēdit. Argentū eſcariū ⁊ potoriū in ap
pellatione ſuppellectilis nō cōtinetur
niſi ex vſu patriſſa. illud ſignificeꝛ. h. 1
d. ¶ Cōtra hāc. l. oppo. q̄n fundus et c
inſtrm̄ legaꝛ ſm opi. quā tenui vobis
cedit inſtrm̄ fundi ⁊ patriſſa. ⁊ ſic oē
argētū eſcariū ⁊ potoriū. vt. ff. de fun.
inſtr. l. q̄ſitū. §. ſed ſi fundus. Dicit gl.
qđ hic contineꝛ inſtrm̄ patriſſa. ſed qꝛ
adiecit et ſupellectili. videtur velle ꝙ
non cōtineaꝛ aliud qđ ſit in ſupellecti
li. iſtud nō vr̄ bene dictū. qꝛ cū enume 1
ratio ſpecierū adijciꝛ nomini non vbo. 2
vel participio ſignificatiuo tpis. ⁊ ideo reſtringit ge-
nus. vt. l. ſi mācipia. ff. de fun. inſtr. hic aūt adijciꝛ no-
mini. vnde nō reſtringit genꝰ. Sed credo quod glo.
bene dicat. et reſpond. ad contrarium quia hic lega-
uit domū cū omni iure ſuo. i. domū cum omni inſtro
ſuo. ſ. domꝰ vn̄ in gn̄e p̄cedēti inſtr̄a patriſſa. nō ꝯtine
banꝛ ſꝫ ſolū inſtr̄a domus. Itē in ſpecie. i. ſupellecti-
li nō cōtineꝛ iſtud argētū eſcariū potoriū merito nō
debeꝛ: arg. ad hoc. ff. de fun. inſtr. l. ville. §. j. vel dic te
nendo gloſſ. que eſt. C. de ver. ſig. l. ij. que dicit legan
do fundū ⁊ inſtrm̄: non continetur niſi inſtrm̄ fundi
ſub genere precedenti merito non debetur. ¶ Que
ro † teſtator legauit vxori omne aurum ⁊ argentum
quod ipſe habet. vtrū debeaꝛ pecunia? tex. eſt in. l. cū
aurū. in pn̄. de aur. ⁊ arg. le. concordat. l. quintus. §. j.
eodem titulo.

☞ Que ſcripture autorum probenꝛ.

Legata. ᵃ De his pleniſſime dixi
vobis in. l. queſitū. §. pe.
ff. de fun. inſtr. ¶ Quero † vtrum ſcri-
pture autorū pbēt. Dic quedā ſunt ſcri
pture ⁊ autoritates approbate ab im-
peratore vel ſummo pōtifice. ⁊ iſtis eſt credendū: vt
autēticis vt. l. j. ff. ſi cer. peta. ⁊ l. leges. C. de legibus.
¶ Quedā ſunt q̄ nec iprobate ſunt nec reprobate. ⁊
tunc ſubdiſtingue. aut pcedunt enūtiatiue ⁊ ſtaꝛ eis
ſi reperiꝛ qđ antiq̄ ſteterūt. vt pbaꝛ in. l. cenſus emo
lumēta. ff. de pba. ⁊ c. cū cauſam. extra de pba. que-
dam ſunt q̄ pcedūt determinando ⁊ decidēdo. ⁊ tūc
videndū q̄d ſtudia teneant. ⁊ tūc eis crediꝛ. vt. l. ſepti
mo menſe ff. de ſta. ho. quedā ſunt q̄ nō approbāꝛ ſtu
dia niſi inquātū rōne pbenꝛ: vt ſunt dicta magiſtra
lia. vt. l. j. C. de legi.

☞ Alienare videꝛ qui p tāta pecunia pignorat qđ
non eſt veriſimile luiturum.

Supellectilis. Hic eſt bonus caſus.
¶ No. quod q̄n res eſt
pignorata p tāto pretio qđ debitor non vult eā hre-
pſumiꝛ creditoris. vt. l. ante pe. in princ. ff. de le. iij. ⁊ p
hoc dicimus. phibitus eſt aliquis alienare ⁊ quibuſ-
dā pſonis: ſi nō alienat ſed pignorat p tāta pecunia
1 † quod nō eſt veriſimile ipm̄ luiturū vr̄ alienareᵇ de
b hoc eſt in vſibꝰ feudorū. in. c. j. §. aut ſi libellario. que
ad. feu. amit.

Quemadmodum. De hoc in
l. vrbana fa
milia. de verbo. ſig. ⁊ ff. de lega. iij. l. ſeruis
vrbanis.

☞ Maſſaritie non debent publicari cum publica-
tur domus.

Fundo. Vidiſtis. ff. de fun. inſtr. l. ſecū
da. §. dotes. ¶ No. ᶜ † ꝙ ſi dꝫ
publicari domꝰ nō tamen debent publica
ri maſſaritie.

¶ De ali. ⁊ ciba. lega. Rubrica.

¶ Dictū eſt. ff. de legatis in gn̄e. Itē in ſpecie a titu-
lo de an. leg. vſꝙ huc. Sed qꝛ circa legata alimētorū
occurrunt dubia: ideo ponitur Rub.

☞ Aqua venalis debeꝛ ei cui alimēta ſunt relicta
Alimenta ſi ſunt relicta in his que menſuratim pſtari

debēt: ⁊ ſi preſtarenꝛ corrūperentur. eſtimatio debeꝛ a
ſecus ſi nō corrūperenꝛ: qꝛ debeꝛ ipſa ſpecies.
Practica petendi alimenta preterita: ⁊ petēdi alimē
ta futura.
3 Alimētis legatis debeꝛ pretiū portature aque ſi le-
gatum eſt factū nobili: ſecus ſi non nobili.
4 Alimenta ſi ſunt preſtāda in pecunia heres portat ad
domum legatarij: ſi vero preſtantur in alia re in cuiꝰ
portatione debetur expenſa: tunc in domo heredis
preſtantur.
5 Gabellam ſoluit heres preſtare debens alimēta ſi
pro his rebus quas heres neceſſe preſtare dꝫ ſoluiꝛ:
ſecus ſi perſone imponatur.

1 Si alimenta. † Legato
alimētorū
cedit aqua q̄ eſt venalis. h. dicit.
¶ Querit gl. vbi ſunt regiones
vbi aq̄ venūdari ſolet dic vt i gl.
2 ¶ † Quero vtrū debeaꝛ aq̄ vel 1
eſtiatio eius: ⁊ idē quero in oībꝰ
alimētis. ⁊ vr̄ ꝙ eſtimatio: vt. l. mela. §. quidā. j. e. In
ꝯ̄riū ꝙ debeaꝛ ſpēs: niſi pecunia ſit ſpecialr̄ legata. 2
vt. l. cū hi. §. ſi cui. ff. de tranſac. ⁊ videꝛ tex. C. de ero.
mil. anno. l. j. lib. xij. ⁊ l. nulli. e. ti. R̄ndeo vos ſcitis ꝙ
alimēta dn̄t preſtari mēſtrua. vt. l. fin. ff. de lib. agno. 3
⁊. j. e. l. pecunie. in ſi. ⁊ ibi dicam. Modo ad propoſi-
tū quedā ſunt q̄ ſi pro toto menſe preſtarenꝛ corrum
perenꝛ: vt aqua: carnes ⁊ ſimilia in iſtis debeꝛ eſtia-
tio nō ſpecies: vt. d. l. mela. §. quidā. j. e. Quedā ſunt 4
que ſi ſoluerenꝛ pro toto mēſe nō corrūperenꝛ vt fru
mentum: ⁊ tūc nō debeꝛ eſtimatio: ſed ipſa ſpēs: vt. l.
cū hi. §. ſi cui. ff. de trāſac. ſed dꝫ ſolui p toto menſe:
vt. d. l. nulli. ⁊ ex hoc habes quid petere debeas quā
do petis alimēta futura. q̄d aūt q̄n petis p̄terita di-
cam in. l. libertis quos §. j. j. titu. j. ¶ Quero: video
3 † qꝛ debetur eſtimatio aque quid de pretio portatu- c
re: an veniat in legato alimentorumᶜ: ⁊ idem de pretio
hauſtus: r̄ndeo inſpicienda eſt cōditio perſonarum
quibꝰ legaꝛ. nam ſi legaꝛ nobili perſone venit. ſed ſi
legaꝛ vni famule que ipſamet pōt portare: tunc non 1
debetur pretiū portature. vt. l. pe. §. ſi. j. de condi. ⁊ de
4 mon. ⁊ l. meuia. §. ſi. ff. de ann. leg. ¶ † Quero vbi de
bent preſtari alimenta. Iſta queſtio pōt intelligi duo
bus modis. primo an debeāt preſtari in loco vbi eſt
heres. an vbi eſt legatarius. de quo eſt glo. in. l. cum
hi. §. in cā. ff. de trāſac. vbi dicit ꝙ dꝫ preſtari vbi h-
res hꝫ domiciliū niſi aliud appareat ex voluntate te
ſtatoris. pro quo. l. ſꝫ ⁊ ſi ſuſceperit. in princ. ff. de iur 2
j. e. l. iij. ⁊ l. titia ſeio. in prin. ff. de leg. ij. facit. l. cū res.
§. j. ff. de leg. j. ⁊ l. qđ legaꝛ. cum ſua glo. de iudi. Se-
a cūdo pōt itelligiᵃ an heres debeat portare ad domū
legatarij vel legatarius debeat ire ad domum here
dis. R̄ndeo q̄nꝙ p alimentis preſtatur pecunia vel
aliud quid in quo in portatione nulla eſt expenſa: et
tunc heres portabit ad domū legatarij: vt. l. item il-
la. ff. de conſti. pecu. quedam ſunt in quorum porta-
tione venit ſumptus: vt frumētū: ⁊ iſta dꝫ heres da-
re in domo ſua ⁊ legatarius poſtea portabit vt. l. pro
uincialiū. in ſi. de ero. mil. anno. C. lib. xij. l. j. §. pe. ff. de
peri. ⁊ cō. rei ven. vbi emptor dꝫ portare. ⁊. ff. de vino
5 tri. ⁊ oleo leg. l. ſi heres damnatus. ⁊ de quolibet ibi
b dixi. ¶ † Quero quid de gabellaᵇ an debet ſoluere
heres? r̄ndeo quedā ſunt gabelle que
imponuntur pro rebꝰ quas heres ha
bet neceſſe preſtare: ⁊ tūc heres debet
ſoluere gabellā. vt. l. cū in plures. §.
pe. ff. loca. ⁊ ibi eſt tex. quedam gabel
le imponūꝛ perſone non contempla
tione rei: ⁊ tunc cum gabella non ſit
de his que pertinent ad alimenta nō
debet heres preſtare: vt. j. e. l. legatis. b
⁊ ibi dicam qđ no. ⁊ l. verbo victus. j.
de ver. ſign.

1 ☞ Verba preteriti vel pn̄tis tpis in
his q̄ ex mera voluntate teſtantis de
pendent trahuntur ad futura.
2 Serui legati vt manumittantur ꝙ ve
niant appellatione libertorum: et in
ſummario.
3 In preſtandis alimentis due ſunt ob
ligationes vna perſonalis que nō trā
ſit ad ſingulares ſucceſſores alia hy-
pothecaria que ad quemcūꝙ trāſit.
4 Verbum deuolui: an ſit directum vel
obliquum.

Si q̄s. Appellatione
libertorū ſuorū
continentur ſerui legati
vt manumittanꝛ. Item
bona tranſeunt ad quē
libet cum onere alimentorumᶜ. h. dt.
¶ Oppo. extra glo. dicitur hic quod
appellatione libertorum ſuorum con- c
tinentur ſerui legati vt manumittāꝛ.
Cōtra de. l. ſi ita. j. ti. j. So. † verba q̄ 1
uis ſint p̄teriti vel pn̄tis tpis referun
tur ad futura in his que ex mera vo-
luntate teſtantis dependēt: vt. l. talis
ſcriptura. in ſi. ff. de leg. j. ⁊ ibi dixi. cū
ergo relinquere libertatem directo ⁊
per fideicōmiſſum ſit in poteſtate te-
ſtantis ergo ⁊c. Vel aliter dico quod
2 † hoc pronomen ſuus verificatur i eo
qui eſt poſtea libertus ſi tempore te-
ſtamenti erat ſeruus: qꝛ tūc ſuus erat
ſꝫ non libertus. hoc pbatur in textu. l.
talem. §. fin. ff. de heredi. inſti. ¶ Se-
cundo oppo. ⁊ nunc intro gloſ. ⁊ vide
tur quod ſerui poſtea manumiſſi non
veniant: vt. ff. de leg. iij. l. pater. §. duo
bus. Solu. gloſſ. que incipit iſti liberti
⁊c. Hoc verum eſt in his qui ſunt poſt
ea manumiſſi ex voluntate teſtato-
ris: alias ſecus. ¶ Item dicitur hic
licet bona ſint ad fiſcum deuoluta: tñ
debeꝛ alimēta. ¶ Op. de. l. ſi. ff. de ꝯ
hē. em. So. gl. hic i ſucceſſore vniuerſa

a ¶ Pōt intelligi. adde Bal. ⁊ Imo. in. l. cū filius. §. fin. de ver. obli. In cōtrariū placet opi. Bar. niſi aſs legatū redderet inutile per. d. l. ſed ſi ſuſceperit. §. j. cū ſeq. de iudi. ⁊ ſic remanet qđ erit differentia inter legata alimentorum ⁊ alia legata. vide Bar. in. d. l. itē illa. i ſi. pn̄. ⁊ hic adde Imo. i. c. iudicante. in iij. char. de teſt. p Ange. in. l. cū hi. §. vlt. de tranſa.

b ¶ Quid ſi gabella an heres preſtet gabellam faciūt no. p Bal. in. l. acceptam. i. xv. queſtio. C. de vſur. et adde Imo. in. c. iudicāte. in tertia char. de teſta.

c ¶ Onere alimētorū. ⁊ vide bar. in ꝯſi. inci. quidā ſibi filie. i. ij. colū. ⁊ p Imolā ⁊ Paul. de caſ. in. l. nihil. de le. primo.

* ¶ Pro concordia. Aduerte q̃ heredes plures qñ re-
linquunt obligati quorū vn⁹ eſt clericus: alij ꝟo laici
debent omnes conueniri coram iudice eccl'iaſtico tā
q̃ magis digno: quia maius trahit ad ſe minus di-
gnum. c. quod in dubijs, de conſe. eccle. vel alta. per
glo. in. c. cō
tingit. ð ar
bi. cū ſi. ita
voluit bar
to. in l. pre-
cipim⁹. C.
de appl'. §.
penul. vbi
do. Alexā.
Cōtra alle
gat tenere
in hac. l. ſo
lent. tu dic
Bar. in. d.
§. pe. dz in-
telligi ſm
qd ſe decla
rat in hac
l. ſolent: vt
loquat qñ
agit de cā
pia q̃uenit
tractanda
coram ec-
cleſiaſtico:
vel al'r non
diſcordat:
ſm vlt. opi
nio. a qua
videtur re
cedere: q2
non ſtat ſu
per illa q̃
ābo cogno
ſcant licet
dicat qd
non debēt
cōpelli lai-
ci per iudi
cem laicū:
vt litigent
coram ec-
cleſiaſtico
⁊ ſic coget
ad proro-
gandū iu
riſditionē.
Licet in hoc vltimo reprehendatur per domi. Ma-
thefilanum qui ſenſit hanc contrarietatem in ſuo vo
lu. cxliiij. incip. no. q̃ ſi in cauſa ⁊c. qd adde ad nouiſ
ſi. l. iij. C. de iud. ⁊ in. l. quidā eſtimauerūt. ff. ſi cer. pe.
q̃ referunt Bal. ibidem.

li: ibi in ſingulari. ita dicit glo. vel ali-
ter pōt dici: vt no. in. l. hactenus. ſ. de
vſu, ⁊. l. lucius. ſ. e. ſz aduerte q2 in ali-
3 mentis † ſunt due obligatiōes: vna p
ſonalis, ⁊ illa nō trāſit ꝯ ſingl'ares ſuc
ceſſores, vt. d. l. ſi. §. ſi. de cōtrahē. em-
pti. ⁊ ita loquit pūma ſol. alia eſt obli
gatio realis ⁊ hypothecaria, ⁊ illa trā
ſit cōtra quēcūq; ſucceſſorē. vt not. i. l.
lucius. ſ. e. ⁊. l. caius. de ann. leg. ⁊. d. l.
ſi. de cōtrahen. emp. ⁊ ita loquit ſecū
4 da ſol. ¶ † Quero vtrū verbum de-
uolui ſit obliquū vel directū vel cōe.
qd ſit directū ꝓbat in. l. ſi infanti. C.
de iur. delib. ibi deuolutas ⁊c. Et in. l.
de eman. C. de le. here. In ꝯtrū qd ſit
cōe probat q̃ ſi teſtator dicit: ſi talis
heres meus moriatur bona mea de-
uoluantur in talez. tūc videt per regu
lam q̃ illud verbū qd eſt aptum eē di a
rectum ⁊ obliquū eſt cōe: vt dicit gl.
in. l. precibus. C. de impu. ⁊ alijs ſubſ.
⁊ tex. in. l. iam hoc iure. ſ. de vul. ⁊ pu
pil. ⁊ expreſſus inſti. de pup. ſubſtit. §.
ſi. ſed iſtud verbum eſt hmōi ergo ⁊c. 1
vt hic ptz in glo. que nō curat vtrum
fiſcus ſit ſucceſſor ſingularis vel vni-
uerſalis tene menti.

1 ☞ Diuiſio teſtatoris ⁊ iudicis eq-
parantur.
2 Hec lex in caſib⁹ in quibus vſure ꝑ-
mittunt non corrigitur.
3 Executor datiuus tenetur ſatiſdare.
⁊ quibus caſibus teneatur teſtamē
tarius.
4 Alimenta non preſtantur vbi eſt ali-
mentarius.
5 Legatum non remanet apud nudū 2
executorem ſiue deficiat de iure ſiue
de facto.
6 Alimenta petuntur officio iudicis ⁊
competit debentibus recipere alimē
ta. nu. 8.
7 Officium iudicis quando verba di-
riguntur ad iudicez ⁊ cōditio ex. l. qñ 3
ad iudicem nō diriguntur.
9 Heredes eorum qui recipere debent alimenta illa
petere poſſunt.
10 Vn⁹ ex pluribus recipe debētibus alimenta pōt pe
tere ſi vult: ⁊ alius non.
11 Offīm iudicis ꝓ alimentis pōt ſimpliciter implora-
ri ⁊ etiam alternatiue.
12 Iudex poteſt prouidere vt alimenta preſtentur per
tempora.
13 Iudex laicus pro alimentis laico relictis cognoſcit
pro alimentis pauperibus relictis eccleſiaſticus ⁊
laicus.
14 Clericus ⁊ laicus ſi pro vno facto cōueniunt eccl'ia-
ſticus ⁊ ſecularis ſimul cognoſcunt.
15 Alimenta ſi a pluribus debentur diuiſio non poteſt
fieri niſi iudicis autoritate.
16 Statutū qd in cauſis damnorum datorum ſufficiat
ꝓbatio ꝑ iuramētum extendit ad incidentia.
17 Procurator ſatis eſt q̃ citet vt peruenire poſſit ad
primum decretum.
18 Vniuerſitas poteſt collectā imponere ꝓ debito.
Item cogitur creare ſyndicum.

* Solent Si pluribus a plurib⁹ alimē
ta debent: fiet diuiſio preſta-
tionis: vel vnus q̃ preſtet eligit. Item exe-
cutor datiuus[a]: cogitur ſatiſdare. h. d. lex
mirabilis ⁊ ſingularis: licet et alibi de hoc fiat men
tio. ⁊ diuidit in tres partes. Primo ponit duo dicta.
Secundo probat illa per vnum reſcriptum. Tertio
probat per aliud reſcriptum. ſcda ibi: exēplū. tertia
ibi: diu⁹. ¶ † Aduertatis no. q̃ diuiſio teſtatoris et
iudicis equiparant. cō cor. l. iij. ſ. de admi. tut. ⁊. l. ſer-
uus. ſ. de manumi. ⁊. ſ. de pig. act. l. nō eſt. ¶ Secū-
do no. q̃ vbi nemo executor datus eſt a teſtatore iu-
dex poteſt ipſum dare. ¶ Tertio no. q̃ executor de-
bet ſatiſdare. ¶ Op. ⁊ videt q̃ libert⁹ nō veniat in
diuiſionem. vñ ob. l. carmelia pia. ſ. de iurepatro. ⁊. l.
quedam. ⁊. fami. er. glo. dicit non venit in diuiſionez
iuriſpatr. vel libertorum: vt. l. contrarijs: ſed preſtatio
alimentoꝝ ſic: vt hic. ¶ Item oppo. extra gl. hic dici
tur q̃ debet dari pecunia ex cuius vſuris liberti alā
tur. Contra vſure ſunt prohibite. vt. l. cunctos. C. de
ſum. tri. ⁊ aut. ad hec. C. de vſur. ideo nullum videt
cōſilium huius. l. Solu. † fateor qd quo ad vſuras
iſta lex corrigitur: ſed eatenus quatenus vſure per-
mittuntur remanet incorrecta: nam poteſt heres pe
cuniam mercatoribus dare: vt cum ea lucrentur: et
ex eo lucro liberti alantur: vel iudex poteſt aſſigna-
re ꝯdere vt ex eius fructibus alantur licite: vt. cap.
per veſtras. extra de donatio. inter virum ⁊ vxorem.
¶ † Oppo. hic dicitur quod executor debet ſatiſda
re. Contra de. l. diuus. ſ. ſi cui pluſq̃. per. l. falcid. glo.
ſoluit in contrario. tu dic ſic. quidaz ſunt executores
legitimi. ⁊ iſti non debent ſatiſdare vt epiſcopi. vt. l.
nulli. C. de epiſco. ⁊ cleri. quidam ſunt datiui et iſti ſa
tiſdant: vt hic: quidam ſunt executores teſtamenta-
rij ⁊ iſti non ſatiſdant. vt. d. l. diuus. fallit in caſib⁹ pri
mo ſi executor cepit eſſe non ſoluēdo. vt. l. liberto. §.
largius. ſ. de an. leg. Itē fallit ſi a teſtatore aliqd cō
modū ſentit: vt. l. ſi a pluribus. ſ. de leg. ſ. l. pecunie. ſ
ſecundo caſu. ſ. eo. nam ibi ſentit commodum a de-
functo, q2 eſt heres pro parte, ⁊ ibi per Dyn. et in. d. l.

a ¶ Datiuus. adde quod Ioan. and. in addi. ad ſpec.
in. §. nunc aliqua. in ver. datiui. dicit q̃ executor nō
datur a iudice. ſed q̃ hic dicit eſt q̄dā prouiſio que fit
contra difficultatem ꝓuenientē ex pluralitate here-
dum illius qui legauerat.

ſi a pluribus. ſ. de lega. ſ. ⁊. l. quidam. §. penul. eo. tit. a
¶ Item oppo. dicit hic q̃ cauet de reddendo por-
tionem decedentium ⁊ deportatorū: ⁊ ſic innuit qd b
per deportationem perdantur alimēta. Vnde ob. l.
is cui. ſ. eo. l. eas. ⁊. l. legatum. ſ. de ca. di. Solu. gloſſ.
hic non dicitur qd legata deſinant deberi. ſed dicit
qd per deportationē deſinunt poſſe preſtari ita dicit b
glo que incipit vt per deportationem ⁊c. Ex qua ſol.
4 † habes quod alimenta non debēt preſtari vbi eſt ali
5 mentarius. Item no. † ex iſta gloſ. quod ſiue legatū
deficiat de iure ſiue de facto non remanet apud nu-
dum executorem. quod tene menti. Secundo modo
ſoluit glo. q̃ hic fuerunt alimenta relicta ſub condi-
tione. modo deſinit eſſe in ciuitate, non curo. Dicitur c
hic in ſi. quod onus ceterorum qui nō ſunt ſoluendo
non pertinent ad alios. Contra nam bona defuncti
ſunt tacite obligata pro alimentis. vt. ſ. eo. l. lucius.
⁊ dixi. ſ. eo. l. ſ. ergo heredes incipient teneri per hy-
pothecariam pro legatis. Reſpondeo hypotheca- 14
ria pro legatis non concernit bona heredis niſi qua-
tenus eſſet actio perſonalis. vt. l. ſ. in ſi. C. communia
de lega. ⁊ ſic vnus pro alio nō tenetur. ¶ Quero di-
a citur[a] hic qd iudices ſolent hoc facere. ¶ Quero
6 † quo iure hoc petatur a iudice. Reſpondeo q̃ iudi
cis officio petitur. quia vbicunq; verba legis dirigū
tur ad iudicem competit officiū iudicis: vt. l. quod ſi d
minor. in ſi. ſ. de mino. coniuncta. l. ſ. eo. titu. ſed hec
verba diriguntur ad iudicem: vt hic. ibi ſolent ⁊c. Et
ibi puto ⁊c. Ideo imploratur officium iudicis non
7 cōditio ex. l. q̃ no. † ꝓpter ſtatutū quod dicit ptās ⁊
capitaneus ſic faciāt ⁊c. Nam ex iſto ſtatuto oritur
officium iudicis. Si vero verba nō referūtur ad iu-
dicem tūc oritur cōditio ex lege vt. l. ſ. ſ. de cōdi. ex. l.
8 ¶ Quero cui cōpetit iſtud officium iudicis. † Rñ-
deo cōpetit libertis ſeu his qui debent recipere ali-
menta: q̃ libertis competat pater ex iſto tex. q̃ alijs
competat pater ex hoc dum dicit qd iſta lex eſt facta
ad exemplum. vt in prima cōſtitutione. C. in ſi. ⁊. l. iu-
ra nō in ſingulas. ſ. de le. ⁊ competit cōtra heredes
⁊ contra omnes qui alimenta debent vt hic in fine.
9 prout loquitur de fiſco. ¶ Sed quero † ſi liberti nō e
petunt: an ipſi heredes poſſint petere. Puto quod
ſic. licet enim diſpoſitio directo fiat ad ꝯmodū alte- 15
rius tñ alius poteſt agere ad quem pertinet per con
ſequentiam. vt. l. ſeruo legato. §. ſ. ſ. de lega. ſ. ⁊. l. fidei
commiſſa. §. interdum. ſ. de lega. iij. ⁊. ſ. ti. ij. l. ſi quis
reum. in prin. ⁊ ita erit hic cum ad commodum here
10 dum cōſequenter reſpiciat. ¶ Quero † quid ſi vn⁹
ex libertis vult hoc petere alius non? Reſpōdeo po-
teſt: nec in alijs preiudicabit. vt. l. ij. §. dubitandum.
fami. erciſ. ⁊. l. coheredibus. C. fami. erciſ. ¶ Quero
11 † iſtud officium ad quid competat. reſpondeo iſtud
officium poteſt implorari ſimpliciter petendo vnuz f
ex his que ponuntur in hac lege. petendo alternati-
ue iſtud aut illud. probatur hoc ex reſponſis poſitis
12 in hac. l. ⁊ ex principi. l. noſtre. ¶ Quero an † iudex
poteſt alio modo prouidere. ſcilicet faciendo diuiſio
nem per tempora. reſpondeo ſic per verba ſecundi re
ſponſi huius. l. que generalia ſunt ergo poteſt diui- f
dere per tempora. vt. l. cum conſtet de aqua quoti. et
13 eſti. pro hoc. l. item labeo. §. ſ. ſ. fa. er. ¶ Quero † co-
ram quibus iudicibus hoc petatur. Reſpondeo ſi
quidem[b] alimenta ſunt relicta nō ob c
piam cauſam: vt vxori ſue ⁊ non pau-
peri: ⁊ tūc iudices ſeculares habēt fa
cere hoc: vt hic. ⁊ in Spe. de ſi. inſtru.
§. nunc aliqua. ver. ſed nūquid iudex.
Si vero alimenta ſunt relicta paupe
ribus: tunc non ſolum iudex laicus: ſz
epiſcopus[c] poteſt cognoſcere. vt in. c.
ſignificantibus. extra de offi. deleg. ⁊
ſic iudex laic⁹ exequit relicta ad pias
cauſas vt hic. ⁊. l. liberto. §. largius. de
annu. lega. facit. l. hereditas. §. ſ. de pe
14 ti. heredi. ¶ Quero † qd ſi heredes
ſunt diuerſi fori: quia vnus eſt cleric⁹
alter laicus. Quia iſta diuiſio nō pōt
fieri niſi conuocatis omnibus heredi
bus. vt hic. aut ergo vocabis heredes
corā iudice laico ⁊ cleric⁹ dicet nō de-
beo venire: ⁊ ecōuerſo. Idem in laico d
coram epiſcopo[d]. Si dices deleget iu
dex ſecularis epiſcopo vl' ecōuerſo nō
pōt q2 mixti imperij eſt iſta cauſa. er-
go ⁊c. vt. l. ſ. ſ. de offi. eius cui man. eſt
iuriſditio. Sed ſi dices. quilibet per
ſe cognoſcat: nō pōt fieri ne cauſe con
tinentia diuidatur. vt. l. ſ. ⁊. ij. ſ. de qui
bus reb⁹ ad eūdem iudi. ea. reſpōdeo
ſi eēt relictū ad pias cauſas. ⁊ nō ē du
biū q̃ tam ipſius laici q̃ clerici tunc
ep̄s eſt iudex. Sed ponēdo caſum du
biū puto q̃ ſimul ambo cognoſcant: ſi
cut al's faciunt. in aut. ſi vero contige
rit. C. de iudi. Vel iudex ſecularis co-
ram iudice epiſcopo coget laicū ire et e
eius iuriſditionem ꝓrogari[e] ar. l. ſ. ſ.
de quibus rebus ad eundem iudic.
eatur. ¶ Item † quero an iſtam diui-
ſionē poſſint facere coheredes ſine iu
dicis autoritate. Reſpondeo nō. q2 eſt
cauſa alimentorum. ergo de ea nō po
teſt paciſci ſine iudice. vt. l. cum hi. in
principio. ⁊. §. ſi cui non numinus. vbi
eſt expreſſum. ſ. de tranſactioni. Sed
dices tu. iſta non videtur cauſa alimē
torum: quia non paciſcitur vtrum ali
menta debeantur vel non. ſed de pre-
ſtatione. Veritas eſt[f] quod verba. l.
cum hi diſcunt alimentorum ⁊c. vnde
quicquid de alimentis tangit cauſa
⁊ quod ibi dixi in prin. iij. col.

¶ Quero dicitur. Et facit gloſſ. no. in. l. ſi ſoror. C. de
collatio. And. barba.
¶ Reſpondeo ſi quidem. Et iſtis adde que not. per
glo. ⁊ Io. and. in. c. tua. ⁊ in. c. Io. ad ſi. d: teſta. ⁊ not.
Imol. poſt gloſ. in. l. teſtamento. la. ſ. ⁊ e condit. et de-
monſtra.
¶ Si ep̄s. Addo imo. in. l. illa in-
ſtitutio. de here. inſti. ⁊ Imol. et Io. and. in d. c. ſignifi-
cantib⁹. et ſequit hic etiā imo. in c. relatū. el ſ. de teſt. et
no. bald. in d. l. heredi-
tas. § ſ. de peti. heredi.
¶ Coram epiſcopo. in hac materia addē tex. not. in
c. per tuas extra d arbit. Et adde. d. mari. ſozi. in. c. lz.
char. vlti. col. vlteri⁹ quero de foro competen.
¶ Prorogari. Iſtd eſt falſum. quia null⁹ poteſt co-
gi iuriſditionem ꝓrogare et ſurrogare non tenet.
l. ij. in prin. de iudi. et ideo teneas q̃ veri⁹ dixit bart.
in. l. pcipimus. ſ. eo. C. de app.
¶ Veritas eſt. Et dicta per Bartolum hic ſequi-
tur Petrus de ancharano in clementina, cauſam.
de electioni. in principio. et in clementi. ſepe. de verb.
obligationi.

a ¶Incidenter tangit.nota ꝙ illud quod ſtatuitur in
cauſa pꝛincipali intelligitur ſtatutum ⁊ in incidenti 5
⁊ cum Barto.hic tranſit no.Bal.in.l.pꝛima.C.de re
bus cre.cū
limi. et fa-
cit qḋ not.
Bal. in.l.j.
in.ij. colū.
C.de lega.
Et vltra pꝛe-
dicta. ad-
de tu Are.
in.c.cetex.
colū.iij.de
iudi.

b ¶Et Cy.
in.l.iij.vi-
de Bar.in
l. Quis.j.
de dam.in
fec.⁊ Bar
to.in.l.cū
qui.C.de
ꝓcur.⁊ ibi
omnino vi
de dominū
Alexan.

c ¶Uniuer
ſitas. Ad-
de Alexā.
de Imo.in
conſi.iij.in
v.vol.⁊ ibi
concoꝛd.

d ¶Ad he-
redes. Et
no. quādo
ꝓceſſio ali-
mentoꝛum c
trāſeat ad
heredes.⁊
adde qḋ
no.imo.i.l.
apḋ inl.§.
ſi qs alicui
de le.j.ad-
de vidēdū
bal.conſil.
ccxliiij. et
cōſi.cccxx
iiij.lib.iiij.

alimentoꝛum dicitur vt ibi pꝛobatur
in pluribus.§.⁊ ſic cauſa alimentoꝛū
eſt pꝛiuilegiata in dilatione.vt.l.ij.j.
de re iudica..⁊ in appellatione.vt.l.ſi. 1
infra de appella.recip. Item in ferijs.
vt.l.ij.ſ.de ferijs.vnde dico qḋ oēs
iſte cauſe habent iſtud pꝛiuilegium:qꝛ
ſunt cauſe alimentoꝛū. ¶Ex hoc ad-
16 uerte † in diſpoſitionibus ſtatutoꝛum
dicit ſtatutū in cauſis dānoꝛū datoꝛū
ſufficiat pꝛobatio per ſacramentum.⁊
tunc dico quicquid illā cauſam quo-
a cunq; modo incidenter tangit[a] po-
teſt per iuramentum pꝛobari. vt pꝛo-
batur in.d.l.cum hi. Sed ſi ſtatutum
diceret in cauſa dānoꝛū datoꝛum ſuffi
ciat pꝛobatio dāni per iuramētū:tunc
ſi inciderit alia queſtio nō poſſet ꝓba 2
ri per iuramētū.vt.l.ſi qn̄.C.vnde vi.⁊
in.c.vlti.extra qḋ met.cauſa. ¶Ulti-
17 mo not.† ꝙ hic videt̃ dici qḋ ſufficiat
ſi citetur pꝛocu.cō.coꝛ.l.meminerint.ſ.
b vnde vi.⁊ Cy.in.l.iij.[b] C.de ꝓcu.⁊.l.j.
ſ.de lib.agn.Glo.iuris canonici in.c.
cauſam.extra de do.⁊ contu.dicit qḋ
tantum eſt citādus pꝛincipalis.⁊ ipſo
nō reperto citetur pꝛocurato.⁊ ſcḋm
hoc exponitur hic ꝓcuratoꝛibuſue.ſcꝫ
pꝛincipalibus non repertis. Sed pu-
to qḋ ad hoc vt deueniatur ad pꝛimū 3
decretum ſufficiat citatio ꝓcuratoꝛis
quo ad effectū pꝛimi decreti:non quo
ad effectū ſecūdi.dixi i.l.hoc ampli⁹. d
18 ⁊.l.ſeq.j.de dā.infec. ¶Ultimo † Dy.
c inducit qḋ vniuerſitas[c] poſſit impone
re collectam pꝛo debito. Pꝛo hoc not.
in.l.j.§.quibus.ſ.quod cuiuſq; vni-
uer.no.⁊ Iaco.de are.in.l.iiij.§.actoꝛ
municipum.j.de reg.iur. Uide Spe.
in tit.de execu.ſen.§.ſequit̃.verſic.ſed
quid ſi vniuerſitas. Qualiter autem
collecta dꝫ imponi dixi in.d.§.actoꝛ
municipum. Item facit quod vniuer
ſitas poſſit cogi creare ſyndicuꝫ de q̄
eſt tex.in.l.iiij.§.creditoꝛibus.j.de fi-
deicom.li.⁊ Spec.in titu.de ſenten.§.
nunc videndum.verſi.quid ſi vniuer-
ſitas.

1 Cauſa que reſpicit fauoꝛem lega
tarij nō arctat legatū.ſecus ſi non re
ſpiceret eius fauoꝛem.nu.4.

2 Dicere lego pꝛedia vt habeant alimē
ta vel alimenta ex pꝛedijs vel relinq̄
alimenta ⁊ ꝓ alimētis obligo pꝛedia
valde differunt.

3 Teſtatoꝛ relinquens fundum vel do
mum vxoꝛi ad habitādū vel ad vſum
fructum an videtur relinquere ꝓpꝛie
tatem.et nu.5.
Qui dat fundum per contractū ad vſumfructuꝫ an
videatur dare pꝛopꝛietatem.

Libertis. Si fundus relinquit̃ plu-
ribus vt alimenta ꝑcipiāt
videtur plena pꝛopꝛietas eſſe relicta: que
tranſmittitur ad heredes:et etiam ad con
iūctos.hoc dicit. Uel ſic.cauſa † que reſpicit fauoꝛē
legatarij non arctat legatum.h.d. Et diuide. pꝛimo
ponit thema ⁊ queſtiones deſcendentes ex themā-
te.ſecundo ponit determinationes.ſecunda ibi:mo-
deſtinus reſpondet. ¶Oppo.⁊ videtur quod liber
ti debeant habere pꝛedia ⁊ alimenta:quod pꝛobat̃
per dictionem appoſitam in verbis teſtatoꝛis que ſi
gnificat vtrūq; deberi:vt ibi:dum dicit:⁊ quecunq;
vt quidam habent.vnde videtur obſtare.l.ea tm̄.ſ.de
leg.iij.Dicit gl.ꝙ non fuit legatum per iſta verba:ſꝫ
per verba greca que ſignificant iſta verba pꝛedia da
ri volo:vt inde ſe alat:non autem erat in verbis gre-
cis dictio ⁊/alij non habent ⁊/⁊ ſic non ob. ¶Op
po.⁊ videtur quod alimenta tantū ſint relicta ꝑ iſta
verba.vt.ſ.e.l.ij.in ſi.⁊.j.e.l.luci⁹. Sol.lōga † eſt dif-
ferentia dicere relinquo pꝛedia vt habeāt alimenta:
aliud eſt dicere relinquo alimēta ex pꝛedijs:⁊ aliud
eſt dicere:relinquo alimenta ⁊ pꝛo alimentis obligo
pꝛedia. Pꝛimo caſu pꝛopꝛietas relicta videt̃ vt hic.
Secundo caſu ſolum alimēta videtur relicta ex fru-
ctibus pꝛedioꝛum vt in ꝯtrarijs. Tertio caſu eſt aliḋ
vt.l.lucius.j.eo. ¶Oppo.foꝛtiter hic dicitur qḋ iſta
pꝛedia tranſeunt ad heredes. Cōtra de.l.titia.§.fin.
ſ.de lega.ij.vbi non tranſeunt ad heredes. In hoc
ſunt opi.inter Iacob.de are.⁊ Oldra.dicit Iaco.ibi
fuit plus dictuꝫ:qꝛ fuit adiectum verbum vite:ꝑ qḋ
ſignificat quod in vita tm̄ habeat.hic ſecus. Et † per
hoc dicit ſi teſtatoꝛ reliquit vxoꝛi domum ad habitā
dum vel fundum ad vſumfructum quod plena pꝛo-
pꝛietas videtur relicta ⁊ tranſit ad heredes.[d] Old.
dicit cōtra.tam contra ſolutionem ꝙ contra queſtio
nem.dicit enim:differentia eſt vtrū verba apponant̃
per modum cuiuſdam determinationis in eadem
oratione:vt in exemplo pꝛopoſito relinquo fundum
ad vſumfructum ⁊ domū ad habitandum ⁊ ſimilia:
tunc non tranſit ad heredes.vt.l.titia.§.ſi.ſ.de leg.
ij. Si vero apponantur in alia oratione per viam mo
di:vt relinquo fundum vt habeat alimenta:tunc qꝛ
modus reſpicit fauoꝛem legatarij non coarctat lega-
tū:vt hac.l.ita dicit.Oldra. Uideamus ergo an iſta
verba ſint ve... Pꝛimo arguo pꝛo Old.⁊ ꝓ eo videt̃
tex.in.l.titia.§.ſi.ſ.de lega.ij.⁊ gloſſ.in.l.cum hi.§.ſi
vni.ſ.de tranſac.in gloſſ. Item pꝛobat̃:iſta verba ad
iecta determinant pꝛecedens legatum:vt illo modo
intelligatur.vt.l.ſi habitatio.§.pꝛimo.ſupꝛa de vſu
⁊ habi. Pꝛeterea cauſa legati limitat legatum.vt le-
ge cum pater.§.dulciſſimis.ſupꝛa de legatis ſecūdo.
et lege epiſtola.in pꝛincip.j.ad trebellianum. In con
trarium pꝛo Iaco.contra Oldra.pꝛobatur per ca-
ſum in hac lege et per legē penultimā.§.finali infra
eodem.inducendo ſic. Iſta verba ad alimēta vel ad
vſumfructum faciunt modum.vt lege quibus die-
bus.§.terminus infra de conditioni.et demonſtra
tioni.ſed quando ſub tali modo relinquitur tranſ
mittitur ad heredes; vt hic.ergo et cetera. Pꝛe-

terea videtur caſus expꝛeſſus in.l.donationes.§.ſpe a
cies.j.de donatio.vbi fuit data res ad vſum mulie-
ris.⁊ ſic fuit vna oratio. Pꝛeterea videtur caſus in.l.
cum hi.§.vni.ſ.de tranſactio.quicquid gl.ibi dicat:
nam ibi pꝛopꝛietas videtur relicta:vt tranſeat ad he b
redes quod patet:quia ibi tractatur de alienatione
fundi:ſed ſi fundus ſubiaceret reſtitutioni nunquā
pꝛetoꝛ conſentiret alienationi:vt in autenti.res que.
C.communia de lega. Pꝛeterea cauſa de futuro ſeu
modus qui apponitur in fauoꝛem legatarij nunquā
legatum coartat.vt.l.titio.in pꝛinc.infra de conditio. 1
et demonſtrationi.⁊ de dona.l.ij.in fine.⁊.l.iij. Sed
iſte modus vel cauſa reſpicit fauoꝛem legatarij:ergo
legatum non coartat.vt hac.l. Reſpondeo ad legē 2
Oldra.⁊ pꝛimo ad.l.titia.§.ſi. quia ibi teſtatoꝛ plus
dixit.ex quo apparet quod teſtatoꝛ nō vult quod le- 3
gatum tranſeat ad heredes.ſimile in.l.ſpecies.infra
de auro ⁊ argento leg. Item reſpondeo ad gloſſ.§.
ſi vni.quod non bene dicit.⁊ eſt contra illum textū.⁊
contra iſtum tex.vt dixi. Ad textum.l.ſi habitatio.§.
j.ſ.de vſu ⁊ habi. Reſpondeo quod ibi illa adiectio
operatur in fauoꝛem legatarij: vt ampliet legatum:
non modum:vt ipſuꝫ reſtringat:quia eius fauoꝛe eſt
appoſita:vt hic:quod patet:qꝛ ibi relictus fuit vſuſ-
fructus ad habitandum ⁊ habitatio eſt melioꝛ vſu 1
vel vſufruc.quia nō perit capitis diminutione:vnde
cauſa ampliandi videtur appoſitum.ideo ampliat
4 vt debeatur habitatio.reſpondeo † ad legem cum pa
ter.§.dulciſſimis:⁊ ad legem epiſtolam.in pꝛincip.
quia ibi fuit appoſita illa cauſa que fauoꝛem legata-
rij nō reſpicit:ſi illa cauſa per ſe ſimpliciter aſſumat̃. a
hic vero in cauſa que mero fauoꝛe legatarij apponi-
tur.vnde in eius odium non retoꝛquetur.vt.l.quod
fauoꝛe.C.de legi.vnde Iaco.de are.dicit verum.pꝛo
eo facit.l.fina.ſ.de vſufru.earum re.que vſu conſu.
5 ¶Ex pꝛedictis † diſtinguo ſic cū queritur an ex ad-
iectione cauſe legatū debeat limitari. Dic aut loqui-
mur in cauſa de pꝛeterito que eſt pꝛopꝛie cauſa.et de
iſta non dico hic quia non vitiat.vt.l.cum tale.§.fal-
ſa.infra de conditioni.⁊ demonſtrationi.⁊.l.demon
ſtratio.§.pꝛimo.eodem titulo.⁊ ibi dixi. Si vero lo-
quimur de cauſa de futuro que pꝛopꝛie non dicitur 2
cauſa.ſed ſic eam ſumo.tunc dic ſic aut ex verbis te-
ſtatoꝛis colligitur quod voluit ex adiectione cauſe b
legatū limitari ⁊ limitatur.vt.l.titia.§.fina.ſ.de leg.
ij.⁊.l.ſpecies.j.titu.pꝛimo. Aut non apparet:et tunc
aut talis cauſa per ſe ⁊ ſimpliciter conſiderata non
continet fauoꝛem legatarij ſibi exhibitum a teſtato-
re ⁊ talis cauſa limitat legatum.vt.l.cū pater.§.dul- 3
ciſſimis.de lega.ſcḋo.⁊.d.l.epiſtolā.infra ad trebel. c
Si vero continet fauoꝛē legatarij:tunc aut talis ad-
iectio poteſt operari augmentum legati ⁊ operatur.
vt.l.ſi habitatio.§.pꝛimo.ſupꝛa de vſu ⁊ ha.aut non
poteſt operari augmentum ⁊ nō operatur reſtrictio
nem legati.vt hic.ita debet intelligi.l.cū hi.§.ſi vni.
ſupꝛa de tranſactioni.facit.l.fina.ſupꝛa de vſufruc.
earum re.que vſu conſu.⁊.l.donationes.§.ſpecies.
6 ſupꝛa de dona. ¶Quero † quid in contractibus ſi
aliquis dat fundum ad vſumfructum. Puto idem in
contractibus quod ſupꝛa dixi in legatis.pꝛobatur in
l.donatiōes.§.ſpecies.infra de donatio.⁊.C.de iure c
do.l.ſi mulier.⁊ ibi per gloſſ.⁊ docto.
Sic debet intelligi quod not.in.l.pꝛi-
ma.§.j.ſ.de ſuperſ.quod tene mēti.

1 Legatum nominatim ab herede
relictum fauoꝛe alimētoꝛum debetur
a ſubſtituto.

2 Ille cui alimenta ſunt relicta non te-
netur in heredis domo moꝛari.

3 Uxoꝛ cui per maritū fuit relictus vi-
ctus ⁊ veſtitus nō adiecto quod ſta
ret in domo ſua poteſt ſtare vbi vult ⁊
habebit alimenta.

Lucius. Legatum alimento-
rum relictū a quibuſ-
dam heredibus nominatim debetur
a ſubſtitutis ⁊ a coniunctis.hoc dicit
ſecundum gloſſam. ¶Cōtra hoc op-
po.† foꝛtiter.legatum relictum nomi-
natim ab inſtituto nō videtur relictū
a ſubſtituto.vt.l.ſi plures.ſ.de leg.iij.
⁊.l.j.§.id quod ſubſtitutione.infra ad
legē falcidiam. Tenendo glo.habetis
caſum quod ſpeciale eſt alimentoꝛum
fauoꝛe[a] vide gloſſaꝫ que incipit:id eſt
petant. ¶Oppo.⁊ videtur quod ap
pellatione heredum non contineātur
extranei.vt.l.ex facto.§.ſi quis ita.j.
ad trebel. Solu.ibi appellatio here-
dum fuit appoſita in conditione que
conditio non poterat deficere ſi ſim-
pliciter appellatio heredum intelligi-
tur.hic fuit appoſita in diſpoſitione ſe
cundum gloſſam.vnde nil ad pꝛopoſi
tum.ſed ſecundum Dynum ⁊ Iac.de
are.hoc dicit.Hi † quibus ſimpliciter
alimenta relinquuntur non tenentur
in heredis domo moꝛari.[b] hoc dicit.
Et ſecundum hoc expone.ibi dum di-
cit adiecta.id eſt de moꝛādo in domo
heredū. Itē dum dicit agūt.id eſt ſtāt
vel moꝛentur ſcḋm Dynum Iaco.de
are.⁊ omnes.licet gl.aliter intelligat.
⁊ ſic no.hanc lec.⁊ per hanc † l.[c] dicūt

a ¶Lucius.alimentoꝛū fauoꝛe. Idē Barto.in.l.alio.
in.j.col.j.eo.⁊ dictum Bar.hic ſimpliciter refert ⁊ ſe-
quitur Ro.in cōſi.inci.omnipotentis dei in caſu pꝛo
poſiti thematis bꝛeuiter diſcendū videt̃ in.ij.col.

b ¶Domo moꝛari. An ille cui alimēta ſimpliciter relin
quūtur te-
neat̃ in do
mo here-
dis moꝛari
vl' vbivult.
adde bart.
in.l.j.ſ.eo.
⁊ qḋ not.j.
eo.i.l.caio.
§.j.viḋ bar
to.in.l.di-
uoꝛtio.in
pꝛinc.ſolu.
matri.ſed
bal.i aut.
hoc locū.i
pe.colū.ſi
ſecū.nupt.
mu.dicit ꝙ
int̃ ⁊ vxoꝛ:q̄
reliquit̃ a
marito vſu
fruc.qꝛ per
illud lega-
tū videnẗ
relicta tan
tum alimē
ta: vt ibi
not.ꝙ de-
bet perci-
pere alimē
ta i domo
filioꝝ ⁊ he
redū ſi cū
eis cōmo-
de ⁊ hone-
ſte poteſt
moꝛari.di-
cit tamen
quod no-
uerca non
tenet̃ ſta-
re cum pꝛi-
uignis et
not.qḋ ſi
alicui de-
beant̃ ali-
mēta ⁊ ſeipſum alimētauit tm̄ pōt ea poſtea repetere
ſm Bal.in.d.l.de alimentis per illum tex.C de trāſ-
ac. Et ad Bar.hic adde q̄ no.Bald.in.l.j.C.de le.q̄d
in filio qui debet ali a patre ⁊ vult habitare ſeoꝛſuꝫ
an debet ali.vide not.per Imol.poſt alios ⁊ qḋ ibi
dixi in.l.ſi cū dotem.§.tranſgrediamur in ſi.ſol.mat.
⁊ hic adde Bal.in.l.in annalib⁹.in ſi.C.de le.⁊ vide
Bar.in conſi.inci.quidam ſibi filios heredes.
And.poma. ¶Et per hāc.l.vide Bar.ꝯſi.cclxx.

a ¶ Legatis. vide Bar. in l. ij. ſ. de iur. om. iudi.

b ¶ Quero vtrum. ⁊ an veniat lectus ⁊ cū dicto Bar to, hic ſing. trāſit do. Pe. in c. ſi eps. de offic. or. lib. vj. ⁊ in c. ij. de preben. And. barba.

c ¶ Verum in eo. adde Bar. in d. §. ſin autē. in ſi. prin. et ibi hoc ſequit imo lʒ ille text. non ob. aliquātulum dum ponitur copula: ſed rn̄ ide vt dixi ī rub. de iur. 2 ⁊ fac. igno. In illo qđ dicit Bar. hic qđ ad ſalariū medicorū nō putat teneri. adde ꝙ cōtrarium tenuit bal. maxime in 1 medicina modici ſumptus in l. ſi cum dotē. §. ſin autē ī ſeuiſſimo. ⁊ ibi hoc voluit Ange. ⁊ pau. de caſt. ſol. mat. ⁊ Cy. ⁊ Bal. in l. qđ in vxorem. C. de neg. geſt. ⁊ 2 Ange. in l. ſi ſeruum. in princip. de verbor. obligatio. licet Imo. ⁊ Ro. in d. §. ſin autē in ſeuiſſimo teneāt contrarium 1 ⁊ min⁹ bene. nam videmus qđ ſeruo commodato vel famulo quis non tenetur ad alimenta cum ei non teneatur ad veſtes vt. l. id veſtimentum. cum glo. ſ. de pe. ⁊ tamen tenetur ad medicinas modici ſumptus. l. in rebus. §. poſſunt commoda. ⁊ Barto. in d. 1 §. ſin autem in ſeuiſſimo. ergo ⁊c.

quod ſi teſtator reliquit vxori victū ⁊ veſtitum non adiecto quod ſtaret in domo ſua qđ pōt ſtare vbi vult ⁊ habere alimēta ſm Iaco. de are. de quo in Specu. in tit. qui filij ſint legi. ver. ſi quis ita.

☞ Enumeratio ſpecierum quando reſtringat legatum generale.

Verba arbitrio noſtro: importaut arbitrium boni viri.

VErba. Enumeratio quorū dam indiuiduorum legatum gn̄ale nō vitiat. hoc dicit. ¶ Oppo. de eo quod dixit teſtator libertis nr̄is ⁊c. quia iſti liberti non ſunt filiorum in vita teſtatoris. Solu. gloſ. in vita patris filij finguntur domini. vt. l. in ſuis. de libe. ⁊ poſthu. ¶ Secundo oppo. † ꝙ enumeratio ſpecierum reſtringit legatum: vt. l. queſitum. §. penulti. ⁊ l. cum de lanionis. §. cui fundum. ⁊ §. quidā. ſ. de fun. inſtru. Glo. non ſoluit ſed remittit ibi ad nota. in d. l. queſitum. §. penult. ⁊ ibi tractabo plene. tu dic qđ hic precessit genus cum ſigno vniuerſali. ſcʒ omnis. ibi ſecus. vel aliter. l. cōtraria loquitur quando genus ⁊ ſpecies cadunt inter res. hic vero quādo cadūt inter perſonas quib⁹ relinquitur. vel dic quod hic poſt relictum generis ſequitur enumeratio pluriuʒ indiuiduorum: ibi ſpecierum. ¶ Not. † ꝙ hec verba arbitrio noſtro: intelliguntur arbitrio boni viri. Cōtra de. l. thais. §. lucius. ī. de fideicom. lib. vbi important iſta verba liberam voluntatem. Solu. hic dixit arbitrio veſtro: ibi dixit in iudicio noſtro. ¶ Quero iſta verba volo quod ſint vobiſcum vel in domo veſtra: quid importāt: an debeant eſſe in domo ⁊ ibi operari? Dicam in. l. caio. ī. eo.

☞ Alimentorum appellatione quando debētur iure ſanguinis vel officio iudicis veniunt expēſe ad diſciplinā. ſecus ſi ex teſtamento.

2 Expenſe medicinarum veniunt appellatione alimentorum quando ſimpliciter alimenta debentur: ſecus quando preſtantur alicui qui operatur quia veniūt parue.

3 Poteſtas iudicibus infirmis non tenetur ad expenſas medicinarum ⁊ medicorum: ſed ⁊ cibaria.

4 Lectus qđ veniat appellatione medicinarum.

a **LEgatis.** ᵃNot. tex. ibi ⁊c. Oppo. de l. cum hi. §. qui tranſigit. ſ. de tranſactio. Solu. glo. quod ibi appellatio alimentorum ſtricte ſumitur vt in contrario. ratio quia ibi tractatur de materia odioſa. hic vero accipitur large: q2 tractatur de materia fa-
1 uorabili ſm Iaco. but. Oppo. extra glo. † dicitur hic qđ nō veniūt in legato ea q̄ pertinēt ad diſciplinam. Cōtra de. l. qui filiū. ſ. vbi pu. educ. de. Sol. ſiquidē alimēta debentur ex teſtamēto: tunc non veniunt. vt hic. Si vero debetur iure ſanguinis vel officio iudicis: tunc debētur expēſe ad diſciplinā vt ibi. ¶ Que-
b roᵇ vtrū † medicine contineant appellatione alimen-
2 torū. Tex. in l. verbo vict⁹. ī. de verb. ſigni. dicit ſic. ⁊ l. ſi cū dotē. §. ſin autē in ſeuiſſimo. ſ. ſol. matri. qđ eſt
c verū in eoᶜ qui dʒ alimēta ſimpliciter: ſʒ in eo qui dʒ alimenta alicui qui operat: tunc expenſe ⁊ medicine parue veniūt vt. l. diuortio. §. impēdia. ſ. ſol. mat. ſecus ſi ſunt magne: vt. l. ij. ⁊ l. omnino. ſ. de impē. in re.
3 dota. fac. ¶ Quero † an debeant ſolui iudici medicine. Rn̄deo cōiter rectores non tenent officialibus ad alimēta. qđ pʒ. q2 non preſtāt veſtimenta ſed ſolū cibaria: quorū alia eſt ſignificatio. vt. ī. eo. l. diarijs. ⁊ ideo dico ꝙ poteſtas tenetur ei ſolū ad ea q̄ pertinent ad cibum infirmorū: vt ad pullos ⁊ ſimilia. ſed ad medicinas et ſirupos qui fiunt ad euacuandum potius quā ad nutriēdū vel ad ſuſtētandū: ⁊ ad ſalariū medicorum puto nō teneri: vt. d. l. diarijs. ī. eo.
4 qđ no. ¶ Itē quero † an veniat lectus appellatione alimentorum. tex. eſt ⁊ glo. ꝙ ſic. q2 venit lectus ſine quo homo, nō poteſt viuere nō alius: vt. l. in ſtratū. ⁊ l. quos nos. §. verbum viuere. de verb. ſig. ⁊ ibi no.

1 ☞ Quis qđ fuerit electus vt legatarius vel vt nudus miniſter quomodo cognoſcatur.

2 Qui tenetur ad alimēta qualiter intelligatur quod debeat annua ⁊ menſtrua.

3 Alimenta militibus debentur de die in diem vel de duobus diebus in duos dies.

4 Libellus qualiter format qn̄ alimenta petuntur.

5 Verecundia factū dicit factū in caſu neceſſitatis.

PEcunie. ¶ Heres cui ē aliqđ p̄legatum cum onere alimentorum non tenetur cauere vel reddere coheredibus deficientium portionem: ſecus ſi eſt electus vt nudus miniſter. h. d. primo ponit vnum dictum. ſecundo ponit aliud dictū diuerſum ab illo. tertio rationem diuerſitatis aſſignat. ſcđa ibi: diuerſa cā. tertia ibi: nam ea res. ¶ Oppo. de primo caſu ad ſcđm. Sol. in primo caſu fuit electus vt legatari⁹ ⁊ on⁹ ſibi iniūctū: ideo dʒ apud ipſum remanere commodū. in ſcđo fuit electus. vt nudus miniſter apud quem nullū cōmoduʒ debet remanere: ⁊ hoc vult dicere tex. in ſi. l. ¶ Sed
1 dices † quomodo cognoſcā vtrū fuerit elect⁹ vt nud⁹ miniſter vel vt legatarius: Glo. in l. ſi quis titio. ſ. de

le. ij. dicit ꝙ ille dr̄ nud⁹ miniſter apud quem nullum cōmoduʒ debet remanere. dico ꝙ dʒ aduerti an verba referātur ad aliquē: vt ſi dico: lego titio. x. vt p̄ſtet alimēta: et tūc eſt electus vt legatari⁹: lʒ onere fideicōmiſſi ſit grauatus. Si vero verba legati nō conferūtur in euʒ: ſed verba executionis: vt ſi dico: relinquo alimēta libertis meis que volo eis dari per talem de tali pecunia. et eſt electus vt nudus miniſter: et hoc vult dicere iſte text. pro quo. l. ſulpitius. alias incipit mulier. ſ. de donat. inter vir. et vxo. dixi latius in d. l. ſi quis titio. ¶ Oppo. hic dicitur ꝙ nudus miniſter debet cauere. Contra de. l. diuus. ī. ſi cui pluſq̄ per. l. fal. Sol. hic non erat nudus miniſter: quia ſentit cōmodum a teſtante. q2 fuit heres inſtitutus pro parte a teſtāte. Silr̄ in l. ſi a pluribus. ſ. de leg. j. et ibi dixi. ⁊ dixi. ſ. eo. l. ij. ¶ Oppo. dicit hic iuſſus dare alimēta ſoluit de cōi. Cōtra in l. ſi filia. §. papini. al's eſt. l. ſi vni. ſ. fam. ercis. Sol. expone illū tex. vt ibi dicit in gl. ¶ Oppo. de. l. filio. §. matri. de alimen. lega. vbi deficiēte onere deficit legatum. Dicit glo. dic vt no. in l. ſi quis titio. ſ. de lega. ij. tu dic quod in §. matri. deficit onus iniunctum legatario ex volūtate defuncti. hic
2. vero deficit caſu ſcʒ libertoꝝ morte. ¶ Dicitur † in ſi. l. alimētorum ⁊c. vbi innuit quod ille qui tenetur ad alimēta debet dare annua ⁊ menſtrua. q̄ro qualiter hoc intelligatur. Iac. de are. in l. ſi. ſ. de lib. agno. dicit ſic: quedā ſunt alimēta que debentur perpetuo: ⁊ tunc debentur annuatim. vt. l. ſi quis ad declinādā. C. de epiſ. ⁊ cleri. ⁊ ita poteſt intelligi hic dū dicit annuis. ſi vero debent perſonis morituris tūc debētur mēſtrua: vt. l. ſin. ſ. de libe. agno. ⁊ ita poteſt intelligi hic dum dicit mēſtruis. Ego intelligo dum dicit annuis atq3 menſtruis qđ referatur ad legatū liberto-
a rum: quare dico ſicᵃ. qn̄ relinquit perſonis non morituris vt pauperibus: verū dicit Iac. de are. per l. ſi quis ad declinandā. Sed qn̄ relinquit perſonis morituris: tūc aduerte. q2 in alimētis veniunt quedam que nō poſſunt diuidi per mēſem: vt veſtimēta. nā ſi heres faceret veſtimēta omni mēſe nimiū grauaret. Idē de lecto: ⁊ de his que nō recipiūt mēſtruam ſolutionem: q2 tūc debēt ſolui annua: vt hic dum dicit annuis: ⁊ ita intelligitur. l. firmio. §. ſi. ⁊ qđ ibi not. ī. qn̄ di. leg. ce. Quedā ſunt que recipiūt mēſtruā ſolutionem ſeu diuiſionē. ⁊ tunc debēt ſolui menſtrua: vt hic dum dicit mēſtruis. ⁊ d. l. ſi. ſ. de li. agno. ¶ Sed
3 cōtra predicta † videt text. in l. j. C. de ero. mil. anno. lib. xij. vbi alimenta debent ſolui de die in diē vel de duobus diebus in duos dies. Solu. dico qđ ibi ſpeciale in militibus fauore reipublice: q2 ſi ſtipendiarijs ſolueretur totū pro vno menſe citius conſumerent vnde nō haberēt poſtea vnde viuerēt. ¶ Que-
4 ro † quarto qn̄ debēt peti alimēta: qualiter debet formari libellus. Rn̄ primo vniuerſaliter vt peto Titiū condēnari ad preſtandū alimenta in preſenti ⁊ in futurum. vt. l. j. C. de fideicō. vnde ſic formato libello ⁊ ſnīa generaliter iudex in executione procederet ſm formā huius. l. ſimile in generali petitione: vt not. ſ. de eden. l. j. in glo. mag. ¶ Vel dic ꝙ petam mihi dari alimēta ⁊ condēnari ad dandū omni anno tātum pro veſtiario ⁊ tantū in menſe pro victu. ¶ Secūdo
b quero ᵇ quādo quis petit alimēta preterita: quid debet petere? dicam. ī. eo. l. libertis. §. j. ¶ Ultimo not.

5 † quod hic dicitur in ſi. ibi. nec neceſſitatis ⁊c. quod nō ſolum aſtringit nos obligatio ciuilis ⁊ naturalis ſed etiā
c verecundia ᶜ ideo dico quod ita excuſatur aliquis ſi facit vel omittit aliq̄d propter verecundiam ſicut ſi teneret. pro hoc. l. quintus. ſ. mand. ⁊ tex. in l. ſina. §. illo. C. de neceſ. ſer. here. inſtit. no. iſtam legem.

1 ☞ Legatum alimentorum relictuʒ ab eo cui teſtator nihil reliquit valet.

Legatum ad pias cauſas licet ſit pro non ſcripto tamen ab herede debet.

2 Teſtator ſi dicit executori volo quod des tantum perinde eſt ac ſi diceret volo quod tantum accipias de hereditate mea ⁊ des tali.

3 Executor teſtamentarius vniuerſalis poteſt vendere res hereditarias: particularis non niſi ſit ei permiſſum.

4 Falcidia de legato alimentorū facto contemplatione amicitie detrahitur. ſecus ſi contemplatione paupertatis.

Relictum pro anima videtur relictū ad pias cauſas.

5 Preſtatio annua ſi ſit pauperi in dubio videtur cauſa alimentorū. ſecus ſi ſit diuiti.

6 Executor vniuerſalis dicitur quando pauperes chriſti ſunt inſtituti.

Item quando teſtator iuſſit nullo herede inſtituto bona inter pauperes diſtribui per ſuos executores.

7 Executore particulari dato ⁊ data licentia per teſtatorem vendendi de bonis ſuis cum bannimento ⁊ ſine vſq3 ad integram ſatiſdationem legatoꝝ: talis executor non poterit vēdere nec alienare niſi adita hereditate ſiue ex teſtamento ſiue ab inteſtato.

8 Teſtator quando dat licentiam executoribus vendendi intelligitur arbitrio boni viri.

Verbum licentia: deſcendit a verbo licet.

9 Teſtator dando liberam poteſtatem intellige conferre liberam voluntatē.

Verbum libera quod deſcēdit a verbo liber.

Idē ſi dixit plenā p̄tātem ⁊ liberam.

10 Verbū plenū ⁊ liberū ſi adijcit verbo importāti arbitriū boni viri facit ipm ſignificatiuum libere voluntatis.

11 Executor qui hʒ poteſtatē vēdendi ⁊ alienādi poteſt pmutare ī ſolutū dare ⁊ alia facere vt ſatiſfaciat legatis.

a ¶ ᵃ Pecunie. quare dico ſic. quando debent preſtari alimenta annua an menſtrua. not. per Bald. in l. j. in j. col. C. de fideicom.

b ☞ And. pomare. ¶ Secundo quero. pro hoc facit glo. in l. ſina. C. qui teſt. face. ⁊ quod not. Bart. in l. ſi fideiuſſor. ī ſi. ff. de fideiuſ. Sali. in l. placuit. C. de iudi. Feli. ī c. ſuper eo. el. ij. in j. colum. ff. de leg. j. ⁊ ī c. noīe. in penul. colū. ⁊ ſeq. ver. vltimo ſcias. de p̄ſump.

c ¶ Etiā verecundia. ita dr̄ ſe ſa cere aliq̄d propter verecūdiaʒ ſicut ꝓpter obligationem quod no. de quo ponit Io. and. ī reg. qui prior. de reg. iur. in vj. ī mercu. et alij doc. in c. in literis. de reſcrip. Et adde bar. in l. j. in ſi. C. q̄n̄o et quādo iudex adde tu Barto. in l. quintus. ſ. mā. ⁊ Alexā. in conſi. lxxx. col. iij. in ſi. in v. volu.

* Pro concordia. Aduerte ꝙ dos eſt nedum cauſa fa=
uorabilis ſed etiam cauſa pia Bar. in .x. q. in .l. ſi con=
ſtante. in prin. ff. ſolu. matri. alleg. tex. in .l. cum his. §.
ſi mulier. ff. de condi. inde. licet ſm Bart. ibidē parū
faciat. Contra allegatur tenere in hac .l. alio. colū. j.
Soluit do.

Alex. in .l. ſi cōſtāte. in prin. col. xj. ꝙ Bar. in d. prin. debet intelligi ſm limitationem quā facit ī trac. alimētorum. ⁊ in hac .l. faciēdo differētiā an dos ſit data diuiti an pauperi: ſed in hac diſtinctiōe ī hac .l. alio. in d. trac. nō loquit̃ Bar. de dote niſi dicat̃ qꝺ dos ſuccedit loco alimentorum licet nō ſit ſemper bonum arg. vt per do. Alex. i .l. ſi gener. ī ad di. ad bar. ff. de his quibus vt indi. Iaſ. in aut̃. res que. C. cōmunia de leg. in repeti. col. v. ⁊ .vj. ī prin.

Verbum vendendi prolatum a .l. vel a pretore ſtricte intelligitur. ſecus ſi a teſtatore.

Verbum alienare generale.

12 Executor agit contra heredes vt exhibeant res hereditarias vt videat q̄ expediat vendere.

13 Executor an poſſit vendere rem hereditariam arbitrio ſuo vbi an habeat liberam poteſtatem aut non.

Voluntatē liberam qui habet intelligitur ꝙ habeat bonam fidem.

14 Executor ſi vendit rem magni pretij pro modico etiam ſi habeat liberā poteſtatē talis vēditio poteſt reuocari.

15 Heres pro reuocanda re magni valoris vendita per executorem pro modico agit contra emptorem.

16 Executor qn̄ vēdit rem hereditariam vel limitat pretium pro quo vult eam vēdere etiam ſi habeat liberā poteſtatem debet relinquere heredem.

17 Clam ⁊ mala fide dicitur facere qui facit aliquid non requiſito eo qui poteſt contradicere.

18 Creditor qui habet a creditore poteſtatem vendendi rem quando requiratur quod citet debitorem in alienatione.

19 Heres ſi vult impedire alienationem fiendam per executores quid agere habeat vt illam impediat.

20 Executores teſtamētarij vendendo transferunt poſſeſſionem.

21 Executores etiā ſi habeant liberā poteſtatē debēt bannimēta facere quando vendunt res hereditarias.

22 Executor teſtamēti maxime quando habeat liberā poteſtatē ꝙ poſſit vendere ⁊ habere fidē de pretio.

23 Executor non poteſt confiteri ſe pretium habuiſſe ⁊ ſi confitetur debet oſtendere ſe legatis ſatiſfeciſſe.

24 Si in venditione facta per executores dicit̃ qꝺ pretiū habuerūt ⁊ receperūt in pſentia mei notarij ſ; nō appareat ſatiſfactū legatarij emptor eſt ſecurus.

25 Promiſſio de euictione facta per executores in venditione obligat heredes.

Vendens ex officio ſibi iniuncto nunquam tenetur de euictione.

26 Executor teſtamenti non conuenitur a legatarijs.

* Aduerte etiam quod Barto. in hac .l. alio arguit̃ de contrarietate. Sed pro ſaluatione Bart. vide aliam concordantiam quam poſui ad .l. a diuo pio. in §. ſed ſi emptor. ff. de re iu.

a ❡ Debetur ab herede. Adde not. in .l. pater filium. §. tuſculanum. de lega. tertio. quid autem ſi eſſet caducum vt quia heres ſcriptus decederet viuo teſtatore. vide Bartolum in .l. centurio. in ſecunda queſtione princip. in verſicu. ſed quid ſi teſtator. de vulgari ⁊ pupillari. ⁊ quod infra proxi. dicam. ⁊ hic adde Baldum in .l. vltima. in decima columna. C. de ſacro ſan. eccle. ⁊ diſtinctionē Bar. hic ſequit̃ ⁊ ampliat Imo. in .l. cēturio. in. viij. col. de vulga. ⁊ pupil.

* Alio herede. Iſta .l. ē ſatis ſubtilis. Nudus miniſter nō pōt bona defuncti diſtrahere. ſed actionē h; pro relictis in cauſa alimētorū vſq; ad falcidiā. Itē libertus qui aliquid menſtruū vel annuū percipiebat in dubio videtur alimenta percipere. hoc dicit. Diuide. primo ponitur thema. ſecundo ponitur reſpōſio ad tres queſtiones deſcendentes ex themate. Tertio ponitur nouum thema ⁊ noua queſtio ⁊ eius deciſio. ſecunda ibi: reſpondeo. tertia ibi: eum quoq;. legitur in gloſſ. duobus modis. Ego lego ſecundum primum modū quia magis applaudit litere: vt dicamus quod hic grauauerat caium ſeium cui nihil reliquerat: vt de illis libertis. x. ex eo quod ex hereditate perceperit. Queritur primo vtrum iſte executor poſſit diſtrahere bona hereditatis pro illo legato. Et reſpondetur quod non. Secundo queritur vtrū poſſit agere contra heredes pro illo legato ad pecuniam ſeruandam. Reſpōdetur quod ſic. Tertio queritur vtrum iſtud legatum patiatur falcidiam. Reſpondetur quod ſic. Nota tex. ibi ⁊c. Secundo nota quod relictum ab eo cui teſtator nihil reliquit valet. Tertio not. quod nudus executor vltime voluntatis non pōt bona defuncti vēdere pro legato. ❡ Quarto no. quod executor habet actionem contra heredē pro conſeruando legato. Quinto nota quod legatū alimentorum patitur falcidiam. ſimile in .l. hereditatum. infra ad legem falcidiā. ❡ Vltimo nota qꝺ recipere annua ⁊ menſtrua eſt idem quod recipere alimenta. ❡ Oppo. † ⁊ videt̃ ꝙ relictū ab eo cui teſtator nil reliquit non valet. vt .l. plane. la. ij. ſ. de lega. j. ⁊ .l. ſi fuerit. in fi. cū .l. ſeq. ſ. de lega. iij. ⁊ .l. ab eo. C. de fideicō. ⁊ C. cōia de lega. l. fi. in fi. ſic ergo iſtud legatum videt̃ pro nō ſcriptū. ideo nō debetur ab aliquo vt .l. j. §. in primo. ſ. de cadu. tol. Poſſemus dicere ꝙ ſit ſpeciale in relicto alimentorum qꝺ reſpicit piam cauſam. pro quo facit. ſ. eo .l. libertis. §. fina. et in .l. j. C. de fideicommiſ. ⁊ ſm hoc nota ꝙ relictū ad pias cauſas: licet ſit pro non ſcriptum: tamen debetur ab herede[a]. vel aliter ⁊ melius differētia eſt an aliquis relinquat ab illo ſimpliciter cui nihil reliquit: ⁊ tunc loquuntur contraria. aut reliquit ab aliquo cui nihil pecuniarum reliquit. tamen fecit eum executorem. ⁊ tunc poteſt ab eo relinqui ⁊ videtur relictū ab herede. ſimile in tutore: q2 quod relinquitur a tutore videtur relictum a pupillo: vt .l. pero. §. mater. ſ. de lega. ij. ⁊ .l. etiam. C. de fideicō. qꝺ autē hic fecerit teſtator caium executorem patet hic in tex. ibi eandēq; ſummam ⁊c. quod eſt not. Alij timentes hoc cōtrariū dicunt caium ſeiū vna cū alio fuiſſe inſtitutū. ideo relictum ab eo valet. Iſta ſol. in ſe vera eſt; tn̄ facit violentiam litere. vn̄ tene primā lecturā[a]. Et no. glo. † q̄ a

2 dicit hic qꝺ qn̄ teſtator dicit executori volo qꝺ des tantum tali: perinde eſt ac ſi diceret. volo quod accipias tantum de hereditate mea: ⁊ des tali: qꝺ eſt notandum. facit qꝺ habuiſtis in .l. deniq;. §. interdū. ſ. de pecu. lega. qꝺ puto verum qn̄ talia verba ad executorem dirigunt̃. ❡ Venio ad ſcdm † cōtrarium. di

3 citur hic qꝺ executor non pōt diſtrahere. cōtra de .l. ſi quis ad declinandam. C. de epiſ. ⁊ cleri. Solu. in .l.

b contraria erat executori permiſſum[b]. hic non. Iſta gloſſ. in ſe dicit verum: qꝺ qn̄ executori eſt permiſſa alienatio poteſt alienare: vt no. in .l. pe. C. quādo decre. opus nō eſt. ⁊ in .l. j. in prin. ſ. de rebus eorū. Sed ad .l. ſi quis ad declinandam. nō eſt bona ſol. q2 non fuit permiſſum a teſtatore. ſed a lege. quare hic non permittitur a lege ſicut ibi. Spe. in tit. de inſtru. edi. §. nunc aliqua. verſicu. nunquid executor. dicit aut vult vēdere vt in cauſam alimentorum conuertat. ⁊ poteſt vt ibi: al's nō vt hic. Iſtud non videt̃ bene dictum. q2 hic volebat vēdere vt conuerteret in cauſam alimentorum qꝺ non poteſt. Quare tu dic. quidā ſunt executores vniuerſales. Et iſti poſſunt vendere ſicut heredes vt ibi. Quidam ſunt executores particulares ad legata ſoluenda alio herede inſtituto. Et iſti non poſſunt vendere niſi teſtator hoc permittat. vt hic. ❡ Item oppo. quod nudus miniſter non habeat actionem contra heredem vt .l. lucius. §. meuia. j. ad trebel. ⁊ .l. ſi quis titio. ſ. de lega. ij. Sol. glo. hoc ſpeciale in cauſa alimētorum ſicut ad pias cauſas: vt .l. nulli. C. de epiſcopis ⁊ clericis. ⁊ no. in d. .l. ſi quis titio. ſ. de lega. ij. ❡ Opp. dicitur hic quod in legato alimentorum habet locum fal. Contra de

c relictis ad pias cauſas que non patiuntur falcidiā[c] vt in aut̃. ſimiliter. C. ad legē fal. Sed relictū alimētorū reſpicit piam cauſam. vt in precedēti contrario

4 ergo ⁊c. Sol. quicquid † pro aīa relinquitur videtur relictū ad pias cauſas: vt no. in .l. ſi quis titio. ſ. de le. ij. quare dic aut alimēta relinquuntur contēplatione amicitie tantum ⁊ detrahitur falcidia: vt hic. ⁊ .l. b hereditatū. j. ad legē falci. Aut relinquunt̃ cōtēpla

d tione paupertatis. ⁊ ſic pro anima ad pias cauſas[d] ⁊ tunc nō detrahitur: vt .l. cōtraria. ⁊ in hoc ſunt forte c correcte iſte leges: vt .l. ſi quis ad declinandā. C. de epi. ⁊ cle. dn̄s Fran. de piſis dicit ꝙ hoc ꝓbat̃ in corpore: vt cū de ap. co. in. §. aliud quoq; capl'in. dum dicit alimenta impendi. ⁊ ſ. dixit pium ⁊c. ❡ Vltimo

e oppo.[e] ad fi. dicit hic ꝙ iſte libertus admittit̃ ad percipiendum legatum. Contra hic fuit relictum illis qui bus cibaria ⁊ veſtiaria preſtabat. ſ; annua preſtatio d cā alimētorū nō dr̄ cibaria ⁊ veſtiaria: vt .l. codicillis.

5 ſ. de ann. leg. ergo ⁊c. Sol. † ſi quidē preſtabant̃ diuiti videntur preſtari non in cauſa alimentorū vt ibi. Sed ſi annua preſtatio ſit pauperi vt liberto: in dubio videt̃ fieri cauſa alimentorum vt hic probatur ī .l. ſi cui annuū. ſ. de annu. leg. ⁊ no. in .l. cum hi. §. ſi in e annos. ſ. de tranſac. ❡ Veniamus ad queſtionem ⁊ videamus qualiter iſti executores vendere poſſunt. f Vos habuiſtis ſupra duo. Primo quod executor vniuerſalis poteſt vendere. Secundo qꝺ executor particularis alio herede inſtituto non poteſt vendere niſi teſtatore permittente. ❡ Quero igitur[f] primo q̇s g

6 † eſt executor vniuerſalis? Reſpondeo quando pauperes Chriſti ſunt inſtituti. executor eſt tunc vniuerſalis. et habet vim heredis: vt .l. ſi quis ad declinandam. C. de epiſcopis et clericis. ❡ Item cū nemo eſt inſtitutus: ſed iuſſit teſtator bona ſua diſtribui inter pauperes[g]

a ❡ Vnde tene primam lec. no. ad no. in .l. ſi ſic. de le. iij. aliter loquit̃ Bar. in .l. hereditas. la. ij. de here. inſti. ⁊ latius per Bar. in .l. cēturio. in. ij. q. prin. in ver. ſ; quid ſi teſtator dixit de vul. ⁊ pup. vbi videtur velle quod iſti fideicommiſſarij ſint heredes directo vbi colon⁹ nō eſt heres: ſed contrarium ſalua reuerentia videtur verius: licet enim ſubintelligatur a iure quod directo accipiat: tamen nō ſequitur quod directo ſit heres cum nullum cōmodum ſentire debeant. ſed ſint nudi diſtributores ſm eundem Barto. in .l. ſi quis titio. de lega. ij. ⁊ in .l. pecunie. de alimen. leg. ⁊ in d. .l. hereditas. Item ſ; aliquando legatarius accipiat directo ⁊ propria autoritate. l. titia cum teſtamento. §. j. de leg. ij. non tamē dicitur heres. ⁊ hoc operatur quod ſi vnus tantū ſit inſtitutus heres qui decedit viuo teſtatore dicatur decedere inteſtatus nec fideicōmiſſarij ad pias cauſas erunt heredes ſecus ſm opi. Bart. ⁊ hanc ſniam contra Bart. tenuit Franci. tigri. de piſis in .l. captatorias. de leg. j. et d. Bar. de ſarciano valentiſſimus vtriuſq; iuris doctor in ſolenni repe. ſua. c. ſi pater. de teſta. in. vj. verumtn̄ ſi eſſet clauſula codicillaris heredes ab inteſtato grauarentur reſtituere iſtis fideicommiſſ. ⁊ ita etiam pro iſta ſentētia cōſuluit do. Io. velle. Sed ad predicta poſſet rn̄deri ꝑ not. per bar. in conſi. incip. Nicolaus fecit teſtamentū ⁊c. vbi dicit quod vniuerſitas bonorū aſſignata alicui nō inſtituto facit preſumi inſtitutionē. l. his verbis. de heredi. inſti. cum gl. que rationes ceſſant in caſibus ſupradictis. ⁊ vide que dixi poſt Barl. in d. .l. ſi ſic. ⁊ in d. .l. cēturio. ⁊ in d. .l. ſi quis titio. ⁊ in d. .l. his verbis. ❡ Adde que poſui in d. .l. centurio.

b ❡ Executori permiſſum. an liceat executori vendere ⁊ an teneat̃ ſatiſdare vide eū in .l. diuus. j. ſi cui pluſquam per .l. fal.

c ❡ Falcidiam. vtrum de relicto alimentorum detrahitur falcidia. adde omnino Bartol. in lege diuus. j. ad legem falcidiam. adde tamen quod alimenta relicta filio naturali non cedunt in piam cauſam ſecundum Baldum in repetitio. leg. prime. C. de ſac. ſanc. eccl. ⁊ in. vij. col. vbi idem dicit. ⁊ in relicto facto concubine.

d ❡ Ad pias cauſas. Vtrum relictum cauſa alimentorum dicatur pium. ⁊ quod dicatur probat tex. in .l. mela. in princip. j. eodem. vbi pietatis cauſa. ⁊ Bar. in trac. alimētorum determinat idem quod hic. ⁊ adde Ang. ⁊ alios. in .l. ſtichum. §. ſtipulatio. de verbo. obligationi.

e ❡ Vltimo oppo. vide Alex. in .l. ſi certis annis. C. de pactis.

f ❡ Quero igitur. Sed quid ſi executores inter ſe diſcordant quis exequetur. vide Baldum in lege id quod pauperibus. in quinta columna. C. de epiſco. ⁊ clericis.

g ❡ Diſtribui inter pauperes. Et vide. j. etiā in vltima apoſtilla magna. in fi.

a ¶ Hereditatis aditio. Et de materia executorꝫ vide aliqua que habentur. j. eo. in. l. a filio. ⁊ ad queſtionẽ Barto. hic vide Bal. ⁊ Imol. in. l. ſi in die. in princi. de condi. ⁊ demonſtra.

b ¶ Sit adita. ſed vtrum in donatione cauſa mortis poſſit dari executor. vide Bal. ꝙ ſic. in. l. executorẽ. in. ij. colũ. de exec. rei iudi.

c ¶ Importat arbitrium. not. quod iſtud verbũ licẽtia importat arbitriũ boni viri. et ad hoc vide no. ꝑ Barto. in. d. l. j. in. v. q. ꝑn. C. de ſacro ſan. eccle.

d ¶ Certe ſi diceret. ſꝫ Bal. in. c. j. in fi. per illum tex. de pa. iu. fir. videtur tenere cõtrarium dixi in. l. ſi ſic. de leg. j. ⁊ ibi Barto.

per ſuos executores. iſti tunc habent
vim heredis: vt hic a contrario ſenſu:
ibi alio herede inſtituto ⁊c. quaſi dica
tur ſi alius nõ eſſet heres inſtitutus 8
haberet vim ⁊ nomẽ heredis: vt ſi di
ceret volo ꝙ accipias de hereditate
mea ⁊ des pauperib⁹ vt dicit glo. hic.
⁊ facit. l. deniqꝫ. §. interdũ. ff. de pecu.
le. ⁊ idẽ tenet Inno. in. c. cũ tibi. extra
de teſta. vbi videt̃ caſus. ⁊ Rof. in tit.
de actione ex teſtamẽto. in glo. quam
dedit. ¶ Scđo quero quid de execu c
7 tore particulari † relicto ꝑ iſta verba:
talis fecit tales ſuos fideicõmiſſarios
⁊ executores quib⁹ dedit licentiam ⁊
poteſtatẽ vendẽdi de bonis ſuis cum
bannimẽto ⁊ fine: vſqꝫ ad ſatiſfactio
nem integram premiſſorum: quero er
go vtrum ad hoc vt iſta cõceſſio alie
nandi valeat requiratur hereditatis
a aditio[a]. Spe. in ſimili tãgit iſtam. q. in
d. §. nunc aliqua. ver. ſed pone. ⁊ nil ibi
determinat. Breuiter dico ſic. ſiue po
namus iſta legata relicta eſſe in teſta
mento: executores nõ poſſunt vẽdere
nec alienare niſi adita hereditate ex
teſtamẽto: vt. l. ſi nemo. ff. de teſtamẽ. 9
tu. ⁊ l. ſi nemo. infra de re iu. Siue po d
namus eſſe executores ab inteſtato
non poſſunt exequi niſi adita heredi e
tate ab inteſtato: vt. l. ij. j. de fideicom.
li. ⁊ l. fi. in prin. C. de manu. teſta. ⁊ l. qui filio. §. j. ⁊ ibi
not. de hered. inſti. de eo cui bo. li. cauſa adij. §. j. et. l.
quod pure. in fin. j. quando di. leg. ce. Oportet ergo
b ꝙ hereditas ſit adita[b]. ſicuti enim datio tutele que
eſt fauorabilis: ⁊ relictum libertatis que eſt ita fauo
rabilis: nõ poteſt valere: niſi ſecuta aditiõe: ita pote
ſtas data executoribus nõ valebit niſi aditione ſecu
ta. Sed quero quid ſi nemo vult eſſe heres ex teſtõ:
vel ab inteſtato: nec etiã fiſc⁹. Dicit ipſe cogita per te:
8 ¶ Procedo vlterius † poſito ꝙ poteſtas alienãdi ſit
confirmata aditione hereditatis: examinemus ṽba
permiſſionis q̃ dicunt quibus dedit licentiam vtruꝫ
importet liberam voluntatem: an arbitrium boni vi
ri. Innoc. ponit hoc tranſitorie extra de ſta. mo. c. cũ
ad monaſterium. circa fi. in glo. ſuper verbo licentiã
⁊ ibi videtur tenere ꝙ licentia ſit libera voluntas ſi
ne aliqua cauſa. tamen hoc non probat. crederem cõ
trarium quod verbum licentia importet arbitriuꝫ[c]
boni viri: quod probo. Nam nomen licentia deſcen
dit a verbo licet. quod tantum eſt dicere quantum li
citum ſit. ſed non eſt dubium quod iſta verba ſi tibi
videtur iuſtum vel licitum important arbitrium bo
ni viri: vt. l. fideicommiſſa. §. ꝙꝙ. ff. de leg. iij. ⁊ l. ſi ſic
§. j. ff. de lega. j. ⁊ l. fideicommiſſaria. de fideicommiſ.
liber. Item probatur ex. l. j. C. de ſacro ſanctis eccle.
ibi habet vnuſquiſqꝫ licentiam ⁊c. Quia licentia in
telligitur de arbitrio boni viri. neqꝫ enim poteſt fi
lium exheredare et deũ inſtituere: vt nota. in lege ſi
quis ad declinandam. C. de epiſ. ⁊ cleri. alias ſi habe
ret liberam poteſtatem poſſet filiũ exheredare ⁊ pre
terire. ſicut miles cui eſt conceſſum liberuꝫ arbitriũ
teſtandi: vt. l. j. ff. de teſta. mili. ¶ Item dicit teſtator
9 et do liberam poteſtatem. † quero quid ſit hoc dicũ
d liberaꝫ poteſtatem. Certe ſi diceret[d] poteſtatem ſim
pliciter referretur ad arbitriuꝫ boni viri: vt. l. nepos
proculo. de verbo. ſigni. l. qui explicandi[e]. C. de accu.
Sed ex eo quod dicit liberam: intelligo quod intel
ligatur in eius liberam voluntatem collatum: quod
probo: quia verbuꝫ liberam deſcendit a verbo liber:
quod importat liberam volũtateꝫ: vt. l. fideicommiſ
ſaria libertas de fideicommiſ. liber. ibi dum dicit li
buerit ⁊c. ⁊ pro hoc etiam videtur tex. ff. de teſta. mil.
l. j. in princip. ⁊ l. etiam. §. j. j. de bo. libe. facit. l. procu
cui generaliter libe. ſupra de procurato. Idem ſi di
f xerit plenam poteſtatem[f] et licentiam: vt probatur
in lege prima. ſupra de teſtament. mili. in duobus re
ſponſis ibi poſitis. ⁊ not. in. l. ſi procurator ad vnam.
C. de procurato. ⁊ lege fideicommiſſ. §. quamquam.
ff. de legat. iij. ibi: non enim plenum ⁊c. ¶ Ex predi
10 ctis nota † quod iſta verba plenũ ⁊ liberũ ſi adijciã
tur verbo quod al's de ſui natura importat arbitriũ
boni viri facit ipſum ſignificatiuum libere volũtatis
ſicut verbum volo. ad quod facit. l. prima. ſupra de te
ſta. mili. ¶ Sequitur in verbis vẽdẽdi ⁊ alienandi:
11 quero † vtrum iſti executores qui habẽt ptãtem vẽ
dendi poſſint permutare vel inſolutum dare vel ob
ligare. Et videtur quod non per. l. ſi pupillorum. §. ſi
pretor. ff. de rebus eorꝫ. In contrariũ videt̃ ꝙ ſic per
l. ſicut. §. vẽditionis. ff. qui. mo. pig. vel hypo. ſol. So.
qñqꝫ iſta permiſſio fit a pretore vel iudice: et debet
ſtricte intelligi. ita loquit̃. §. ſi pretor. Quandoqꝫ fit
ab alio priuato: ⁊ tunc appellatio venditionis con
tinet

e ¶ L. qui explicandi. ⁊ ibi Bal. C. de accuſa.

f ¶ Plenam poteſtatem. not. ꝙ iſta ſunt paria dicere liberum vel plenum mandatum ⁊ poteſtatem facit ad hoc qđ no. dicit Bal. in. l. ⁊ ſi poſt tres. in. xj. colũ. ſi quis cau. ⁊ adde qđ habere liberã voluntatem eſt eſſe ſubmiſſum regulis iuris ſm Bar. in. l. fideicommiſſa. §. ſi ſic de leg. iij. ⁊ adde qđ dicit Bal. in. l. ſi q̊s maior. in prin. C. de tranſacti. quid ſi dixerit ꝙ faciat velle ſuum. dic qđ importat liberam voluntatẽ adeo ꝙ nullus contradicere poſſit ſm Bart. in extrauag. ad repri. ver. videbit̃. ⁊ do. Ant. in. c. j. de conſti. ⁊ dicit Abb. ſicu. per illum tex. in. c. j. de his q̃ ſi. a maio. parte ca. quod verbum facias ſm voluntatem tuã refertur ad abſolutam voluntatem non ad arbitrium boni viri. in cõtrarium tenet Bal. in rub. de pe. iudic. q̃ male iudi. ⁊ in. l. j. in ver. quero nunquid iudex. ⁊ vide Barto. in. l. fina. ad finem. C. de preto. ſtipu. quid de ver. diſcretioni ⁊ cõſcientie. per Bal. in. l. ſi. de iu. do. impetra. ⁊ adde Bar. in materia in. l. creditor. §. lucius. ff. mandati. ⁊ vide Bartolum in. l. ſi ſic. de lega. j. ⁊ de procura. qui habet liberam vel plenam poteſtatem ⁊ quando habeat ⁊c. vide Alexã. in. l. ſi procurator. C. de procu.

a tinet omnem alienationem[a] per quam impletur cau a
ſa ob quam fuit permiſſa venditio. vnde cum ſit per
miſſa venditio pro ſatiſſaciendis legatis: quicquid
faciat vt legata ſoluat appellatione alienationis cõ
tinetur. pro hoc facit verbum hic poſitum. ſcilicet vẽ
dendi: alienandi ⁊c. Qđ verbũ alienare generale eſt.
glo. in. l. ſtatuliberi a ceteris. §. quintus mutius. j. de
12 ſtatulibe. ¶ Quarto ſequitur † de bonis ſuis. Que
ro vtrum executor poſſit agere contra heredes vt ex
hibeant res hereditarias vt videat que expediat vẽ
dere. Puto quod ſic per. l. ſi tibi electio. §. fina. ff. de g
13 op. leg. ¶ Quero † an exhibitis oibus rebus vel nõ
exhibitis poſſint executores iſti vendere rem quam
b volent. glo. in. l. pe. C. qñ decr. opus non eſt. tꝫ ꝙ ſic[b]
cõtrariũ tenet gl. in. l. qꝫ diu. C. de diſtr. pig. Rñdeo ſi
quidem iſti executores non habẽt liberã ptãtem: ſed b
ſolum eſt eis cõmiſſum ꝑ verba importãtia arbitriũ
c boni viri. non eſſet dubium ꝙ nõ poſſint[c] ponere ma
nus ad res quas volunt: ſed debent facere arbitrio
boni viri ſicut pretoris. l. magis puto. §. ne paſſim. ff.
de reb. eorum. ⁊ l. a diuo pio. §. in venditione. j. de re
iudi. Sed ſi poneres ipſos habere plenam ⁊ liberaꝫ c
voluntatem in caſu premiſſo: tunc debes ſcire quod
libera voluntas debet intelligi dummodo bona fi
de faciant vt. l. creditor. §. lucius. ff. man. Sed ille qui
rem magni pretij vellet vendere pro modico non fa
ceret bona fide. vt not. in. d. §. ne paſſim. ver. necnon.
ideo non valeret eorum venditio: ⁊ poterit reuocari.
ita debet intelligi gloſ. in. l. pe. ff. qñ dec. opus non eſt.
quia ita debet intelligi dummodo faciant bona fide.
ita debet intelligi lex creditores. ff. de diſtract. pig.
14 ¶ Quero † an iſti executores poſſint vendere pro
d quanto pretio volunt[d]: Dixi. ff. quod ſi ipſi non ha
bent liberam poteſtatem non poſſent: ſed deberent
vendere arbitrio boni viri. Sed ſi haberent liberaꝫ
poteſtateꝫ: dixi quod deberent facere bona fide. Si d
ergo rem magni pretij dederint pro modico bona fi
des non videtur verſari. vt. l. j. C. ſi pigno. vend. aga.
ideo poterunt reuocare illam venditioneꝫ. Sed du
15 bitatur † de modo reuocandi. nam in. l. prima. C. ſi
pig. ven. aga. videtur velle quod primo heres debet e
agere contra executorem. et eo exiſtente non ſoluen
e do veniat contra emptorem[e]. ſic et alibi. l. qui fundũ.
§. procurator. j. pro emp. videtur velle text. quod in
diſtincte dominus poſſit agere contra emptorem: et f
hanc partem teneo: quia alienatio facta non fuit iu
ridice. Non ob. l. j. C. ſi pi. ven. aga. quia ibi creditor
vendebat iure ſuo ⁊ ad ſui vtilitatem. ideo eius gra
tia colluſio nõ tantum attenditur ad annullandam
venditionem. ſed in caſu noſtro et in. §. procurator.
executor vendit ad vtilitatem alterius ⁊ nomine al
terius. ideo indiſtincte annullatur venditio: ſecun
16 dum diſtinctionem. §. procu. ¶ Quero an † heres ſit g
f requirendus[f] quando executor vendit. Primo quã
do eligit rem quam vult vendere. Secundo quan
do limitat pretiuꝫ pro quo vult rem vendere: an iſtis
duobus caſib⁹ heres debet requiri: Videtur quod
non quia per regulam cum iſti executores poſſint
facere inuitis heredibus. ergo ipſis ignorãtibus. vt
lege quarta. §. illud. j. de fideicommiſ. li. et lege qui
poteſt. de regu. iuris. Preterea quando aliquis fa
cit procuratorem ad vendendum non requiritur qđ
procurator teneatur dominum requi
rere quando vendit: ſed dñs põt pro
hibere ſi vult. vt. l. mã. ff. manda. et. l.
ſi mandauero tibi eo. ti. In contrariũ
videtur[g] caſus in. l. iiij. C. de diſtra. pi
gno. et in. l. legatum. ff. de vſufruc. leg.
et. l. j. §. cum dicitur. j. ſi cui pluſqꝫ per

a ¶ Omnem alienationem. nota quod appellatione venditionis continetur omnis actus dominij trãſlatiuus: hoc verum quãdo profertur a priuato: ſecus ſi a iudice: vt. l. pupillorum. §. pretor. de re. eo. ⁊ adde ꝙ no. in. l. j. C. ſi aduer. tranſac. ⁊ vide bar. in. l j. vbi habes poſt cũ C. de vſucap. pro ẽp. ſed an prohibit⁹ alienare prohibeatur poſſeſſionem transferre: vide alexan. in. l. j. §. ſi vir vxori. j. de acqui. poſſeſ.

b ¶ Tenet ꝙ ſic. Bal. in. d. l. pe. que incipit: prediũ. C. quando decre. opus non eſt ſequitur gl. ibi vbi dixi vide. et ibi dicit ꝙ eſt paſſus nouus. ⁊ ad bar. hic adde bal. in. l. ſi. §. ſin autem legata. C. de bo. que libe. ⁊ ad hec no. adde bar. in aut. hoc ius porrectum. circa medium. C. de ſacroſan. eccle.

c ¶ Non poſſit. adde quod idem tenet Barto. in. l. a diuo pio. §. in venditione. de re iu. ⁊ bal. in. l. ordo. de exec. rei iu. ⁊ abb. in. quod ad conſultatiõem. de re iudi. quod tamen limita eſſe verum vel de iure iſto vel vt res magni valoris pro paruo debito non vendantur ſecundum glo. in. l. quandiu. de diſt. pig. alias hodie etiam meliora poſſent capi pro ſatiſfactione debiti pecuniarij. ſ. dm Imo. in. d. §. in venditione. ⁊ Io. an. in addi. Spec. in titu. de exe. ſenten. §. ſequitur. ſuper ver. primo referentem. ita tenuiſſe Gui. de ſuza. per aut. hoc niſi. C. de ſol. ⁊ per. §. quod autem de fideiuſſ. vnde. d. aut. ſumitur. Adde quando res magni valoris poſſit vendi pro paruo debito: Bal. conſilio. lx. iij. li.

d ¶ Pretio volunt. Et vtrum executores poſſint mouere actiones ⁊ debitores. vide Bal. quod ſic. in. d. l. id quod pauperibus. in. iij. alias. v. col. de epi. ⁊ cleri. per Bar. in. l. ſi quis titio. de leg. ij. ⁊ Bal. in. l. nulli. e. ti. ponit an poſſit agere ⁊ conueniri.

e ¶ Contra emptorem. Sed contrariam opi. tenuit Pau. de ca. in. l. ſi pretium. de procu. per. d. l. j. ad quaꝫ dicit quod Bar. non bene reſpondet. ⁊ hoc dicit verum ſi executores ſint ſoluendo.

f ¶ Requirendus. an heres debeat requiri ab executoribus: habetur per bal. in. l. nullus. in. ij. q. in. iij. col. de epi. ⁊ cle. ꝑ Spe. in tit. de inſtr. edi. §. nunc aliqua vbi per Io. an. ꝑ Pe. de anc. in. c. tua nobis. de teſta. facit quod no. bal. in. l. captatorias. in. iij. q. in fi. C. de teſt. mili. an poſſint declarare in certo requiſitẽ herede. ⁊ hic adde Bald. in. l. id qđ pauperibus. in. xviij. q. C. de epi. ⁊ cle.

g ¶ In contrarium videtur. Et not. qđ ſi quis executor teſtamenti ⁊ rem vendat poteſt petere emptor ꝙ heres cogatur hunc contractum ratificare ne ſibi q̃ſtio vnqꝫ moueatur ſm Bald. in aut. ſi captiui. C. de epiſ. ⁊ cleri. Dubitatur an executores poſſint vẽdere habita fide de pretio: dic de hoc vt per Barto. in. l. a diuo pio. §. ſed ſi emptor. de re iud. ⁊ no. qđ dicit bal. in. l ij. C. de vxo. mili. ſe audiuiſſe ad Bar. vbi omnino vide ⁊ vtrum heres ſoluens legata executori ſit liberatus a legatarijs. vide Ioan. and. in ti. de inſtru.

edi.§.nunc aliqua.cuius dicta ſequitur Pe. de anc.
in cle.j.de teſt.⁊ vtrū executor poſſit pro ſe emere res
venales.vide Jo.an.in.d.§.ne aliqua. ¶ Item not.
quod debitores ſoluentes executoribus non liberan
tur ipſo iure.⁊ ideo poſſunt dicere nolle ſoluere niſi
de conſenſu heredis ſecundum Bal.no.in l.j.C.de exe.
Sz an vnus executor poſſit aliuz facere:vide in.l.quidam.de re.dub.⁊ Bal. omnino in
§.nullus.ver.domini.C.de epi.⁊ cle.⁊ in.l. epiſtola.in
fi.C.de fideicō.Executor pōt male ablata remittere
vel reſtituere:ſm bal.in.l.etiā.C.de fideic.An execu
tor teneat̃ facere inuētariū.vide bal.in auſ.ſed cū te
ſtator.in fi.C.ad.l.fal.

a ¶ Facere mala.Dicitur facere clam qui facit irrequi
ſito eo qui poſſet aliquo mō cōtradicere:qḋ no.⁊ ad
de Bartol.in.l.non intelligitur.§.tacita.infra de iu
re fiſci.⁊ ibi.poſt eum in.l.clam poſſidere.in princip.
hic alleg.

b ¶ Venditionem impediat.Utrum heres poſſit im
pedire venditionem fiendam per executores.vide ꝑ
Spe.⁊ Jo.an.in.d.§.nunc aliqua.⁊ per Pe.de anc.
poſt alios in.c.tua nos.de teſta.Et vtrum ipſi execu
tores poſſint offerre legatarijs ꝓ ſatiſfactiōe quam
libet aliam rem etiā extranei an vero corpus heredi
tarium.Barto.tenuit quod corpus hereditarium.
Bal.contra vt per eum in.l.id quod pauperibus.in
vij.colum.de epi.et cle.loquor qn̄ in hereditate non
eſt pecunia.

c ¶ Quero vtrum.Utrum executor poſſit transferre
poſſeſſionē:⁊ quid de dominio:⁊ an inuito hr̄de.vid
bal.in.d.l.id quod pauperibus.in.ix.col.ſz vtrum exe
cutor de culpa teneatur dicēdum vr̄:prout dicitur in
hr̄de ſcdm diſtinc. Barto.in.l.cum res.§.culpa.de le.
j.que verba bal.⁊ imo.ibi extēdunt ad executores.
tu vide plene Bal.in.l.pignus.in.xiij.co. de pig.act.
vbi dicit qḋ non tenet̃ de leuiſſima ⁊ not.ſm Bal.in
l.id quod pau.in.x.co.ꝙ executio non rite facta pōt
ꝑ eundē reuocari.ſz caue ꝑ id quod habes in.l.cum
quidā.de his quib.vt indi.vbi incontinēti vr̄ priuat⁹
officio eligēdi:⁊ an executor teneat̃ cauere.vide in.l.
diuus.j.ſi cui pluſꝙ ꝑ le.fal.Et an officiū executoris
relictum in teſtō dicat̃ legatū ita ꝙ illud ſemel repu
diatū nō poſſit ampli⁹ acceptari.vide bal.in.l. debe
ri.j.fideic.li.an aūt heres poſſit ꝓuenire executorē in
ſoluēdo.vide bar.ī.l.fi.C.de fideic.li.an arbitriū exe
cutoris poſſit reformari arbitrio iudicis.bal.ꝙ ſic in
l.fi.in pn̄.C.e.de le.⁊ habes ibi qḋ ſi executores ſint
diſcordes.Addē an executor poſſit trāſferre poſſeſſio
nē:⁊ an poſſit habere fidē de pretio:Bal.conſi.clxxx
v.iij.volumine.

d ¶ Bānimētū.ſz iſte ſubhaſtatiōes nō ſūt neceſſarie
ī vēditiōe rex̄ mobiliū q̄ pn̄t vēdi in foro vt no.bal.ī
l.prima.codice ſi propter pu.penſi.vide quod habes
poſt Bartolum in.l.fi.C.de fide inſtrumento.⁊ iure
haſt.fiſ.lib.x.

Sed ſi hꝫ liberā ptātem vt proponit̃.puto idē qḋ he
res debeat requiri:per.l.creditor.C. de diſtr.pign.⁊
per.l.j.§.cum dicitur.infra ſi cui pluſquam p.l.falci.
Item per rationem:nam eorum preſentia poſſet tra
here executores ad aliam rem vendendam : vel ad
vendendam eam alio pretio.ergo debent requiri:vt
l.ſi in tres.⁊.l.ſicuti.ſupra de arbi.Preterea iſta libe
ra poteſtas importat vt bona fides adſit . Sed ille
17 †qui facit clam:quod eſt facere nō requiſito eo qui
poteſt contradicere : videtur facere mala[a] fide.vt.l.
clam poſſidere.in principio infra de acquirē.poſſ.⁊.l.
prohibere.§.clam.infra quod vi aut clam.⁊ ſic vide
tur mala fide facere:⁊ ſic non valet.Ad contrarium
reſpondeo ſic.⁊ dicas quidam ſunt executores qui
habent poteſtatem vendēdi a lege ⁊ iſti debēt requi
rere partem.vt.l.a diuo.§.in vēditione.infra de re iu
di.⁊ not.ꝑ Cynum in.l.ab executore.C.quo.ap .non
reci.Quidam ſunt habētes poteſtatem ab homine
⁊ tūc aut iſta poteſtas fuit voluntaria:vt poteſtas vē
dendi quam dominus dat procuratori que ſemper
eſt voluntaria cuꝫ dominus poſſit eam reuocare qn̄
voluerit:tunc dominus non eſt requirendus:imo dꝫ
ipſe prohibere ſi vult.vt.l.ſi mandauero tibi.ſ̄.mād.
18 cum ſi.Si vero ab initio †fuit voluntaria poſtea in
cipit eē non volūtaria ſed neceſſaria:vt poteſtas quā
debitor dat creditori alienandi:⁊ tunc ſiquidem illa
poteſtas fuit limitata:vt quia dixit do tibi poteſtatē
vendendi a tali die in antea pro tanto pretio:⁊ tunc
non requiritur citatio domini vel admonitio.ita po
teſt intelligi.l.fi.§.fin.C.de iur.do.impe.Sed ſi non
eſſet ſic limitata tunc dominus debet citari.vt.l.cre
ditor.⁊ ibi no.C.de diſtra.pig.Nunc ad propoſitum
mandatum datum executori fuit voluntarium reſpe
ctu teſtatoris:neceſſarium reſpectu heredis nec eſt li
mitatum.ideo heres debet requiri.vt.d.l.creditor.ni
19 ſi teſtator aliter diſpoſuiſſet. ¶ Quero †heres requi
ſitus vult impedire iſtam venditionem : quid habet
b facere vt venditionem impediat[b]: Reſpōdeo ſi qui
dem vult impedire totaliter ne fiat:tunc non poteſt
alio modo niſi offerendo pecuniam neceſſariam pro
ſoluendis legatis.vt.l.fi.§.iij.C.de iu.do.impe. Itez
poteſt dicere offero me paratum vendere ⁊ de pretio
ſatiſfacere legatarijs ⁊ alijs pro quibus executores
vendere volunt intra terminum competentem:⁊ de
hoc dare fideiuſſores:quo facto heres in vendēdo
profertur.vt de liti.in auſ.ad hoc.vt.C.de pig.auten
ti.hoc ita.§.ſi debitor.Sed ſi non vult īpedire vēdi
tionem totaliter:ſed illius rei tm̄:tunc debet oſtende
re quod alia res eſt quā magis expedit vendi vel ma
gis commode vendi pōt.vt ſic eos in mala fide con
ſtituat.Item ſi executores volunt vendere modico
pretio oſtendat heres ꝙ ali⁹ vult emere maiori pre
tio:vt ſic ſi aliter faciant cōſtituat eos in mala fide.
20 ¶ Quero †vtrum[c] iſti executores poſſint transfer
c re poſſeſſionē.puto ꝙ ſic:vt.l.ſi quis prohibuerit al's
incipit papinian⁹.ſ̄.de publ.pro hoc facit ꝙ teſtator
ꝯceſſit eis licentiā alienādi:ſꝫ alienatio ⁊ dnij trāſla
tio nō pōt fieri ſine traditione:igitur vr̄ permittere.
21 ¶ Deinde quero †qꝛ ſequitur in verbis cum banni
mento ⁊ fine.quid importāt iſta verba: Rn̄.in execu
toribus vltimax̄ volūtatū non habemus expreſſum.
d ſed poſſumus dicere qḋ teneatur facere bānimētū[d].

ſicut executores ſententie.vt.l.ordo.C.de exec.rei iu
di.⁊.l.edicto.C.ſi aduer.fiſ.⁊.l.ij.⁊.l.fi.C.de fide inſt.
⁊ iur.haſt.ficalis.lib.decimo.⁊ hoc eſt verū quando 1
nō habent liberam poteſtatem:ſed quando habent
liberā poteſtatem:tunc forte idem qḋ deberent face
re bannimenta:ſicut tutores:quos conſtat habere li
beram.vt no.in.l.mandato generali.ſ̄.de procu.⁊ tm̄
tutores in venditione rerū pupilli deberent iſta ban
nimenta facere fieri:vt.l.⁊ ſi fine.§.j.ſ̄.de mino.ideo
iſta verba cum bannimentis ⁊ ſine: apponuntur vt
ea non habeant neceſſe facere. Sequitur in verbis
vſqꝫ ad ſatiſfactionem omnium premiſſoꝝ. ¶ Que
22 ro †vtrum talis executor poſſit rem vendere nō pre
ſenti pecunia:ſed habita fide de pretio.Videtur qḋ
non in relictis ad pias cauſas:maxime per.l.ſi procu
rator.⁊ quod ibi not.j.de iur. fiſ.⁊ ad ſimilitudinem
executionis ſententie:vt.l.a diuo pio.§.ſed ſi emptor
j.de re iudi.⁊ hoc puto verum ſi non habent liberā.
Sed ſi ponamus eos habere liberam in hoc credo
ꝙ poſſint vendere.dum tamen habeant fidē de pre
tio ⁊ bona fide faciant.argu.l.qui Rome.§.callima 1
23 chus.j.de verbo.oblig. ¶ Quero †quid ſi in inſtru
mento dicitur ſic:tales executores talem rem vendi
derunt pro tanto pretio:quod pretium confeſſi fue 2
runt ſe habuiſſe.non autem dicitur quod receperint 3
an ſufficiat: Puto quod non: quia per hoc non iple
tur cauſa.quare eſt mandata venditio.eis enim mā 1
datur propter ſatiſfactionem omnium premiſſorum.
Sed ſi confitentur ſe vendidiſſe ⁊ habuiſſe non vide
a tur[a] facta venditio pro ſatiſfactione legatorum. niſi
poſtea apparet facta ſatiſfactio legatorum.hoc vlti
mum probatur in.l.ſed ⁊ iulian⁹.§.proinde.ſ̄.ad ma
ced.primum quod confitendo ſe habuiſſe non ſuffi
cit.probatur in.l.ſi ex cautione.⁊ ibi no.C.de nō nu. 2
pecu.⁊.j.ſi quid in frau.patro.l.j.§.quod ſi in lite.et
24 §.quod ſi mutuaz. ¶ †Quero quid ſi dicitur in in
ſtrumento quam pecuniam recepit in mei preſentia
notarij.ſed non apparet quod legatarijs ſit ſoluta:
an ſufficiat emptoribus: Reſpon.ſic qꝛ cuꝫ ob iſtam
cauſam habuerunt mandatum executores a teſta
tore:ſufficit ꝙ emptores ob iſtam cauſam ſoluerint:
lꝫ executores in iſtam cauſam non conuertant: vt.l.j. 3
25 §.non autē.ſ̄.de exerci. ¶ †Quero an promiſſio de
euictione quam faciūt executores obliget heredes.
Puto quod ſic ſi faciunt promiſſionem ſecundū cō
ſuetudineꝫ ciuitatis:vt.l.ſi pignore.§.fi.ſ̄.de pig.act.
⁊.l.iul.§.ſi procurator.ſ̄.de actio.emp.⁊.C.cre. euict.
pig.nō de.per totū.qḋ no.⁊ tex.dicit ꝙ qn̄ aliquis vē 1
b dit ex officio ſibi iniuncto nunq̄ tenet̃ de euic.[b] l.ſi
26 pignori.⁊.l.qui erat heres.ſ̄.fami.er. ¶ †Ultimo q̄ 2
ro an executor teſtamenti poſſit conueniri a legata
rijs.Glo.tenet ꝙ nō in. l. firmo.§. j.j.qn̄ dies leg.ce.
1 Uaſallus ꝙ debeat oībus filijs dn̄i iurare fide
litatem mortuo domino.

Cum vnus. Prelegatum cum onere alimentoruꝫ
trāſit ad heredes heredis:licet ſint plu
res.hoc dicit.primo ponit dictū.ſecūdo 1
format vnā obiectionem ⁊ ad eam re
ſpondet.ſecunda ibi:ſi tamen. ¶ Opp.dices tu iſte 2
tex.lꝫ ex preſumptione ꝓcedat nō tm̄ ſequit̃ ex neceſſi
tate:qḋ eīn ſi hr̄des heredis ſint diſcordes.haberet

ne tunc locuꝫ iſta.l.reſpon.ſic ⁊ recur
retur ad remediuꝫ.l.iij.ſ̄.co. ¶ Que
rit Dyn.vtrum † heres feudatarius
debeat iurare omnibus heredibus
domini vel vni tm̄.Et dicit qḋ omni
bus.ar.huius.l.quod tangit glo.in.l.
ſi cuius.al's eſt in.l.ſi vſuſfruc. legat⁹
de vſufr.⁊ Jaco.de are.in.l.de pupil
lo.§.ſi plurium.j.de noui ope.nuntia.
⁊ glo.dicit in.c.ſi plures.ſi de feu.fue.
controuer.x.col.No.glo.quid conti
neatur appellatione domus habui
mus in.l.j.§.ſi vir aut vxor.ſ̄.ad ſille
ianum.

Verbis fideicōmiſſi.

Alimenta debentur etiam pro eo tem
pore quo fuit retardata libertas abſ
ꝙ mora heredis.h.d. ¶ Not.text. ibi
explorari.
Alimenta debētur ſorori arbitrio
boni viri pro qualitate dotis ⁊ creſcūt
etate creſcente.
Frater ſororem alere tenetur.
Legatum pro dote ꝙ ſit conditiona
le:non purum remiſſiue tamen.

Alimentis. Vir bonus †de
bet arbitrari ali b
menta pro qualitate relicte dotis que
alimenta creſcunt creſcente etate.hoc
d.Idem dicit tex.in viro ⁊ vxore in.l.
ſi cum dotem.§.ſin autez in ſeuiſſimo
ſ̄.ſolu.matr.quod intelligo quando
vires dotis ſufficerent † aliter frater
tenet̃ alere ſororem:vt.l.qui filium. ſ̄.
vbi pupil.edu.de.⁊ vir vxorem.vt no.
per Cyn.in.d.§.ſin autem. ¶ Oppo.
⁊ videtur ꝙ imo arbitrio boni viri ſe
cundum quantitatem hereditatis de
bent ſolui alimenta.vt.l.alimenta.j.e.
Dic vt in glo.⁊ tene opi. Hug.qꝛ ma
gis eſt vera.† Item facit iſta lex ꝙ le
legatum pro dote non ſit purum : ſed
conditionale:ſoluenduꝫ tempore ma
trimonij.quod an ſit verum dicam in
l.titio.§.ante.j.de conditionib⁹ ⁊ de
monſtra.
Legatum alimentorum non pe
rit per damnationem in metallum.
Alimenta damnato relinquuntur.

Si cui. Dānatus in me
tallum poſt re
ſtitutionē preteriti tpis et
futuri alimēta petere pōt.
h.d. ¶ Oppo.⁊ videt̃ ꝙ poſt reſtitu
tionē non petit alimenta preterita. vt
l.inſulam.C.de ſenten.paſſ. Ueritas
eſt † quod hic loquitur in legato ali
mentorum quod per damnationem
in metallum non perit:† quia etiam
damnato poteſt relinqui:vt.l.ſi in me
tallum.j.de his qui ꝓ nō ſcri. ¶ Itē

a ¶ Non vr̄ adḋ bal.in l.fi.§.ſin autē legata. de bo q̄ li.

b ¶ Nūꝙ tenet̃ de euſ. vēdens ex offō ſibi iūcto nō tenet̃ de euſ. vide no.in l. procurator ꝓ euictione.ſ̄.ḋ ꝓcu.⁊ bar.⁊ bal.in.d.l.j.C.ḋ euictio.pign.⁊ glo.⁊ ibi bal.in.l.ob cauſam.in fi.de euict.

~Andr. po.
a ¶ Sʒ pōa nuus. vide bar. ↄſi. cc. lxx. i ea. l. ff. ſi. itē iſta. l. allegat. vi⸗ de alex. i. l. ſi ſcũ dotē. § finaũt. i ſ. co. ff. iteʒ no. ff. ſolu. matr.
b ¶ Utrum bōa. an bona viri ſint obligata vxori ꝑ alimētis hr̄ ꝑ bar. ⁊ doc. in. l. ſi cum dotē. § fin. aũt. ſo. ma. vbi vr̄ bar. ſibiipſi ↄ⸗ rius: ⁊ imol. in e. l. § itē patri. no. ꝑ mod. inſti. de actio. § fuerat. et addē bart. i trac. de ali⸗ mē. in ſi. ꝑ Spe. in ti. de dona. in⸗ ter vi. § ſi. ff. ſed nunc qd bona vi⸗ ri. Addē an bona viri ſint tacite obligata ꝑ alimentis vxori. pau. de ca. cōſi. vij. Ro. cō ſi. ccccliiij. Abb. conſi lio. xliij. ij. libro.

oppo. de. l. ſi in metallũ. ff. de iur. fiſ ſo⸗ lu. hoc ſpeciale in alimentis. Eodem modo ſolue contrarium de. l. ij. C. de bo. ꝓſcrip. ¶ Item oppo. ſ. e. l. iij. ſo lu. vt ibi. ¶ Op. gl. de. l. cum allega⸗ tis. C. de remil. Sol. ſpeciale eſt in ali mentis pro hoc. ff. eo. l. ſeruos. ⁊ ibi ali qua dicam.

1 Modi adiectio fauore legatarij non minuit legatum.
2 Alimēta ſi debent ꝑcipi ex fundo ille fundus dicitur hypothecatus.
3 Alimenta ſi ſunt legata ex tali fundo ſi non percipiuntur tot fruct⁹ ſufficiē⸗ tes ad alimenta debent ſuppleri per heredem.
4 Bona viri ꝙ non ſunt obligata vxo ri pro alimentis: niſi in dotē fuerit da tus fundus ineſtimatus.

Lucius. Si predia ꝓ alimentis re⸗ lictis obligantur ex hoc le⸗ gatum alimentoꝝ nō auge 1 tur vel minuitur. h. d. ¶ Opp. mod⁹ adiectus legato habeť ꝓ conditione vt. l. ſ. C. de his que ſub modo. vñ ſi⸗ cut conditionis adiectio minuit lega tum: ita ⁊ adiectio modi. † So. gl. hoc 1 verũ niſi modus ſit adiectus in fauo⸗ rē legatarij. ꝓbatur in. l. titio. in prin cip. ff. de condi. ⁊ demonſt. Sed pona a mus^a † qđ teſtator nihil dicat de hy⸗ 2 potheca. ſed dixit quod volebat ali⸗ menta percipi ex illo fundo. an fund⁹ ſit obligatus? Quidam ꝙ nō. Azo di⸗ xit hic contrarium: ⁊ in. l. caius. ſ. de ann. leg. quod hodie eſt ꝑeterminatũ cum omnia bona hereditaria ſint ob⸗ ligata pro le. vt. l. ſ. C. cōmunia. de le. 3 ¶ † Quero pone ꝙ teſtator nil dixit de obligatione: ⁊ non percipiunť tot fructus quot ſufficiunt ad alimēta an debeant ſuppleri vel expectari fruct⁹ ſequentis anni. Hoc tangit Cy. in. l. ſi quis argentũ. C. de dona. dixi in. l. in⸗ ter ſtipulantē. § ſacrã. ff. de ver. obli. et eſt multum longa materia. Sed dico nunc ꝙ debent dari integra alimen⸗ ta: qꝛ locus nō gratia taxationis fuit adiectus: ſed gr̄a demonſtratiōis: qꝛ poſt perfectũ legatũ fuit dictũ ex tali predio: vt eſt tex. in. l. qdã. in prin. ſ. de leg. ſ. Et per hoc ſoluiť contrarium ꝙ format gl. de. l. cũ cert⁹. ſ. de vi. triti. et oleo leg. qꝛ ibi fuit adiect⁹ cert⁹ loc⁹ 1 gr̄a taxationis hic gr̄a demōſtratio⸗ nis ⁊ poſt ꝑfectũ legatũ. ¶ Item iſta 4 lex † allegať ad. q. vtrum bona^b viri b ſint obligata vxori ꝓ alimētis quam format Specu. in tit. de dona. inter vi rum ⁊ vxo. § forma. ver. ſed nunquid. ⁊ ibi dicit ꝙ ſunt obligata. nam cum alimenta debeanť ex bonis mariti ⁊ bona ſunt obli⸗ gata pro eis: vt hic ⁊. ſ. e. l. ij. ergo ⁊c. Cy. ⁊ Ja. de are tio dicũt idem in. l. rem in preſenti. § exactio. C. de rei vxo. act. Quidam doctor lombardus diſputauit cō trarium tali rōne: quia certi ſunt caſus in quib⁹ bo⸗ na ſunt obligata vt in tit. qui. in cau. pi. vel hy. ta. con tra. Sed iſte caſus non eſt de illis ergo ⁊c. Ad. l. iſtã ⁊. l. ij. ſ. e. Reſpond. qđ hic loquiť qñ bona ſunt deſi⸗ gnata vt alimēta preſtenť: ſʒ vir nō hʒ bona deſigna ta ad hoc: ⁊ lʒ bona ſint obligata ꝓ dote. ſecus eſt in alimentis: qđ videť verũ: tñ ſi fundus eſſet datus ꝓ ineſtimato. ⁊ ſi eſſet res deſtinata pro oneribus ma⸗ trimonij puto ꝙ illa bona eſſent obligata cuʒ fuerit data pro oneribus matrimonij.

1 Si teſtator emit libros filio: ⁊ in teſtō diſpoſuit ꝙ cōferret ſi filius moriať viuo pr̄e qui alteri filio cō tulit libros ⁊ perfecit ſtudiũ: moriať deinde pr̄ cuʒ di cto teſtō filius tenetur conferre.

Cato. Legatũ in dubio intelligiť trãſla⸗ tum in alium cũ onere ſuo. h. d. cō⸗ cordat. l. legatum. ff. de adimē. leg. ¶ Op. de. l. ſi tibi. ff. de adi. le. Solu. ibi legatũ fuit tranſlatũ in eundem: hic in aliuʒ. † Per iſtam. l. dixi in. q. de facto: pater habuit filiũ quem primo ſtudere fecit ⁊ ſibi libros emit. ⁊ in teſtō voluit ꝙ fili⁹ libros conferret. contigit ꝙ pater ſuperuixit ⁊ filius deceſ⸗ ſit. pater dedit poſtea alij filio illos libros q̄ ꝑfecit ſtudium ſuum. deinde pr̄ deceſſit cum eodem teſtō: querebať an filius deberet cōferre. Dixi ꝙ ſic: qꝛ iſti libri videntur tranſlati cuʒ ſuo onere: vt hic. ⁊. l. lega tum. ff. de adi. leg.

1 Dictio quoad: ꝙ faciat conditionem.
2 Qui dʒ morari cũ aliquo non perdit legatũ ſi ex iu ſta cauſa non poteſt morari.
Uxor cui ſunt relicta alimēta per teſtatorē in domo ipſius teſtatoris non perdit legatum ſi cōmode ibi morari non poteſt.
3 Clauſula donec ſtabit in domo cũ heredib⁹ in lega⸗ to importat fauorem heredis.
Alimenta qui percipit in domo heredis debet aliqđ operari.
Uxor que alitur a viro dʒ oīa in domo facere.

Imperator. Legatum alimentorũ factum alicui quoad cũ aliquo mora⸗ retur durat etiam mortuo eo cum quo debet mora⸗ ri. ¶ Item eo viuo ex iuſta cauſa poteſt ab eo diſce⸗ dere. h. d. concord. l. ſ. C. de leg. vides ergo in princip. quod poſt mortem debentur alimenta. Contra de. l. ſeio. in princip. ſ. de annu. leg. Solu. ibi legatum reli ctum fuit fauore eius cũ quo debet morari: hic nō. ¶ Item oppo. quando conditio mixta que pendet ex voluntate legatarij alterius deficit propter caſuʒ deficit legatũ: vt. l. legatũ. C. de condi. inſer. ⁊. l. in te⸗ ſtamēto. ff. de cōdi. ⁊ demō. So. † dicũt quidã qđ di⸗ ctio quoad nō facit cōditionē: vt no. in. l. ſ. C. de leg. hꝫ nō eſt verũ vt dixi in. l. ſ. ff. de condi. ⁊ de. ideo gl. alibi dicit ꝙ eſt ſpãle fauore alimentorũ: vt not. in. l. ſ. C. de inſti. ⁊ ſub. ⁊. l. in teſtō. ff. de condi. ⁊ demō. q̄ gl. dicũt veritatem. licet Dy. aliter dicat in. c. imputari. de reg. iur. libro. vi. ⁊ Per. in. l. ſ. C. de leg. quorum opi. repro⸗ bo in. l. illis libertis. ff. de condi. ⁊ demon. ⁊ ibi dicaʒ.

a No. vltimo^a in ff. huius. § † ꝙ ille q̄ dʒ morari cũ ali⸗ a
2 quo ſi nō pōt ex iuſta cã non perdit legatũ: ⁊ dic vt. l. meuia. in ſi. ſ. de an. leg. vñ ſi teſtator reliq̄t alimenta vxori in domo ipſius teſtatoris. ſi non pōt ibi cōmo⸗ de morari: quia eſt iuuenis: ⁊ aliqui ſunt ibi qui veri ſimiliter luxuriarenť cum ea: poteſt habere ⁊ petere alimēta: ⁊ recedere de domo. ꝓ hoc. l. pe. ſ. vbi pupil⸗
3 l⁹ educari debeat. ¶ Quero † qđ importat dicere do⸗ nec ſtabit in domo cum heredibus. Reſpō. importat d fauorem hr̄dis. quia ibi ſtãdo dicitur minus grauis alimētatio. Scđo continet aliud commodum: qꝛ iſte qui dʒ ſtare in domo dʒ p̄ſtare aliqua ſeruitia ſcđm qualitatē ꝑſone. nam ſi eſt famula dʒ p̄ſtare aliqua ſeruitia ſcđm qualitatē ſue ꝑſone: nō tñ iure ſeruitu⸗ tis. Dices tu. imo omnia dʒ facere: vt. l. ſicut patron⁹. ff. de op. li. Rñ. illud eſt verum qñ mulier ꝑcipit alimē ta non iure legati. ſed qꝛ eſt vxor que hʒ alimenta ex e eo quod operatur in domo. hic autem habet iure
b legati^b.

1 Adiectiuũ ſignificatiuũ etatis adiectũ ꝑſone le⸗ 1 gatarij nō reſtringit legatum. ⁊ nu. 3.
2 Alimēta ſimplr̄ relicta debētur in vita. nu. 4.
3 Pubertas in maſculo alimētorũ fauore intelligitur vſq; ad decimũoctauũ: in muliere vſq; ad decimum f quartũ annum. nu. 5.
4 Puer ⁊ puella intelligiť donec durat pubertas.
5 Aliqua priuilegia fauore alimentorum.

1 **Mela.** Adiectiuum † ſignificatiuum etatis adiectũ ꝑſone legata⸗ rij nō reſtringit legatũ. Itē alimēta re licta ſimplr̄ debenť in vita. Itē alimē⸗ toꝝ fauore pubertas in maſculis intel ligiť vſq; ad decimũoctauũ annũ: in feminis vſq; ad decimũquartũ annũ. h. d. ¶ No. tex. ibi: aut ſi nō ap paret ⁊c. Itē no. ꝙ puer ⁊ puella intelligiť donec du
2 rat pubertas. ¶ Opp. ad pñ. extra gl. ⁊ vr̄ † ꝙ adie⸗ ctiuũ ſignificatiuũ ꝑſone reſtringit et vt nō porrigať ad alias perſonas quã que ſint eiuſdē etatis vt. l. nō aliter. § ſi. ſ. de lega. iij. Solu. hic illud adiectiuum c adijcitur certe ꝑſone: qꝛ diciť titie puelle. vnde cau⸗ ſa demonſtrationis magis quã reſtrictionis vr̄ ap⸗ poſitum: ſed ibi ponitur adiectiuũ ſimplr̄ ⁊ indefini⸗ te tñ. vñ dʒ referri ad alias ꝑſonas quib⁹ cōuenit il⸗ d
3 la etas. Itē dicit hic † ꝙ alimenta debenť in vita tñ. Cōtra. ſ. eo. l. iij. Solu. ibi fuit legatus fundus ad ali menta: ⁊ ſic proprietas. hic vero ſimplr̄ alimēta ⁊ ſic cum vita finiuntur. ſimile in. l. cum hi. § conſtat. ſ. de tranſa. ⁊. ff. ad. l. falcid. l. hereditatum. ¶ Tertio opp.
4 † dicitur hic ꝙ pubertas durat in alimentis vſq; ad xviij. annum. alr̄ ſ. Contra iſtud op. de. l. arrogato. § non tantum. ſ. de adop. Sol. ibi eodē modo quo hic
c accipitur. vt ibi not. ¶ Ultimo^c † qꝛ hic ponit vnum
5 ſpeciale fauore alimētorum. quero de alijs quot ſpã⸗ lia hʒ. Rñ. hʒ fauorē primo qꝛ ex minus vtili volũta⸗ te debenť cũ triēnij ꝑſtatiōe. vt. l. ſ. C. de fideicō. Itē qꝛ pōt relinqui nō capacibus vt. ſ. eo. l. is cui. ⁊. l. ſer⸗ e uos. ff. eod. Item per clauſulã gñalē q̄ minuit legata legatum alimētoꝝ nō minuiť: vt. ff. eodē. l. libertis. § poſthumis. Item qđ relictũ noiatim intelligiť reperi f tũ a ſubſtituto. vt. ſ. e. l. iiij. § lucius. Item hʒ priuile⸗ gium in mō exigendi. qꝛ executor hʒ actionem. vt. ſ.

¶ No. vltimo. no. ad. limitatio. eorum que no. Bar. in. l. libertis quos. § lucius. ſ. e. vide quod ibi dixi. ⁊ Bal. in. l. ſ. C. de le. ⁊ in. l. ſi ea. de condi. inſer. ⁊ Bart. ⁊ Bal. ⁊ Ang. in. l. diuortio. in princ. ſoluto matrimo. ⁊ Ang. in. l. l. titia. ff. de ſolu. bene facit quod no. Bal. in. l. quod in vxorem. C. de neg. geſt. Addē Bal cōſil. lxxviij. iij. lib.

e. l. alio. Item breuiores dantur dila⸗ tiones. vt. l. ij. de re iudi. Item nō ad⸗ mittitur appellatio^d vt. l. fin. ff. de app. re. item q̄nq; non admittiť cōpēſatio. vt. l. iiij. C. de cōpēſa. itē hʒ priuilegiuʒ in mō durãdi. nã pubertas intelligiť longiori tp̄e: vt hic. itē non pōt pacto b cōtrahentiũ ſine autoritate iudicis re mitti. vt. l. cum hi. per totã. l. ſ. de trãſ⸗ ac. itē pōt agi ꝓ his tēpore feriato. vt l. ij. ſ. de ferijs: poſſunt ⁊ alia ſpãlia^e re periri. quod laborioſum eſſet potius quã ſubtile vt dicit gl. in ſimili in. l. ſ. ſ. ſolu. matri.

¶ Iure legati. Si marit⁹ reli quit alimē ta vxori in domo vt ꝓ debeat o⸗ perari he⸗ redib⁹ viri Bart. hic tenet qđ nō. Bald. cōtra quē omnino vi de in. l. ſ. C. de le. item ſi non pōt ſtare in do

1 Solitus in vna vice verificatur.
Conſuetudo in bino actu.
2 Uerbum preſentis vel preteriti tem⸗ poris porrigitur ad tempus preſens.

Sed ſi alimenta. f Illud dicitur quem ſolitum eſſe face re quod vltima vice facit. h. d. habes

mo ꝓpter heredũ ſeuitiaʒ ⁊ malos mores remittitur talis conditio. idem ſi cum heredibus viri nō poſſet habitare ſine ſiniſtra ſuſpi: qꝛ eſſet valde pulchra vt ibi ꝑ Bal. in. d. l. ſ. vbi etiam ponit ꝙ ſi pater mandat filijs vt honorifice eam tractent eo modo ⁊ forma ꝓ ut ipſe tractabat quid ↄtineatur appellatione iſtorũ verborum quem ibi omnino vide. ⁊ vide Bart. in. l. diuor. ſol. ma.

~And. Poma.
c ¶ Ultimo. limitat iſta Spec. cau. per Frãc. nigrum in. l. de alimen. C. de tranſac. ⁊ Are. conſi. xcvij. in vl⸗ ti. colum. vt procedant in futura alimen. ſecus in pre teritis.
d ¶ Appellatio. No. ꝙ a ſnĩa lata ad pias cauſas non lʒ appellare quod alibi non habes contra quod fa⸗ cit quia non reperiť expreſſe ꝓhibitũ in. l. ⁊ in maiori bus de ap. ⁊ extra. e. c. de appellationibus. item facit cōtra. l. ſi is quem. ff. de lib. cau. ⁊. ff. qñ appel. ſit. l. ij. § in his. item nota gl. de decimis. c. tua. ſpe. in ti. de ap⸗ pel. § in quibus. ver. qualiter ideo Bar. hoc intellig. ſtricte in alimētis tñ. intelligas que dilationē nō re⸗ cipiunt ꝑ. l. quã allegat ipſe ⁊ adde Bart. ſ. e. in. l. ſo⸗ let. ſʒ idē Bar. videť ↄtrariũ velle in ſuo tractatu de ali. circa ſi. ⁊ qđ i relictis ad pias cauſas nō liceat ap pellare vr̄ tenere bal. in repe. l. ſ. C. de ſa. ſan. ec. i. xxij. co. dũ alle. d. l. ſi. C. de app. rec.
e ¶ Alia ſpãlia. Itē no. qꝛ aliud legatũ incertũ vʒ fauo re alimētorũ vt in. l. ſi cui annuũ. de an. le. ⁊. ff. e. l. cum alimenta.
f ¶ Sed ſi alimenta. vide bar. in. l. ſ. C. quo ⁊ qñ iudex ⁊ facit ad iſtũ tex. ⁊ quod no. bal. i aut. q̄buſcũq; mo dis. de ſa. ſan. ec. ad ſi. ⁊ vid. qđ ꝑ iſtũ tex. dixit no. bal.

in.l.binos.ad ſi.C.de aduo.diuer.iud.vbi oīno vide ⁊ vide qđ habet̃ in ſili j.c.ex parte.de ceñ.⁊ qđ p iſtū tex.dicit no.Bal.in.l.ſi filiā.C.de inoffi.teſt.Ex iſtis adde tex.⁊ ibi bal.i.l.ſi mater.C.ne de ſta.defū.⁊ vid Bar.in.l.ſi ita.ſ.de aur.⁊ ar.le.⁊ ad iſtū tex.adđ bar. in.l.ſcio.§.

ſ.de an.le. ⁊ de ſtbo ſoler adde text. ⁊ ibi Bart.in.l. qui ſaltuz. ſ.de le.iij.

a ¶Quero qñ. adde bal.i.c.j. in ſi.princ. de feudo marchi.vbi oīno vide.

b ¶Cū predio.pñt cō cordari o piñ.vt per Imol in.l. apud iul. §.ſi qs alicui.poſt gl. ſ. de le.j.p bald.in. d. rub.

c ¶Pōt eē. Mulier pōt eē executrix et p tranſitū ad ſcda vota nō finit̃ executoris officium de multis.vide Bald.in.l.id quod pauperibus.C.de epiſ.⁊ cle.⁊ Specu.⁊ Joā.an.in titu.de inſtru.edi.§.nunc vero aliqua.in pe.char.vbi ponit de multis alijs perſonis.⁊ adde Bald.in aut̃.iiſdem.in fine.codice de ſecundis nuptijs.adde an mulier poſſit eſſe executrix.Petruz de ancharano conſilio ducenteſimo tertio.

1 ꝙ dicrio ſolitus:†verificat̃ in vna vi-
ce.aliud ergo eſt dicere ita ſolitū fieri.
aliud ita facere cōſueuit qꝛ ꝯſuetudo
2 requirit binū actū.¶No.†qđ verbū
preſentis vel preteriti temporis porri-
git ad tpꝰ preſens.¶Cōtra qđ op
po.⁊ videt̃ ꝙ porrigat̃ ad futurū per
l.ſi ita.ſ.ti.ſ.l.aureliꝰ.§.teſtamēto.ſ.de
li.le.gl.ſo.hic.⁊ dicit ꝙ hec variatio te
ſtatoris cōtingit circa idē qđ reliquit.
in cōtrarijs cōtingit circa diuerſa.vi-
3 de glo.que incipit ſic.C.ne de ſtat.de-
fun.⁊c.ibi ſol.ſm Ro.¶Itē opp.de
l.nomē.§.filio.ſ.de le.iij.Sclu.vt ibi
videbitis.

1 ☞Aquam qui relinquit videtur p̃-
tium aque relinquere:⁊ non continet
ſeruitutem ſed debitum perſonale.
2 Jus aque ducēde ſi relinquitur habē
ri predium vicinum vt cum perſona
finiatur dicitur ſeruitus realis que ta
men per exceptionem finitur cum per
ſona.
3 Jus aque ducende ſi relinquitur nō
habenti predium vicinum non eſt
ſeruitus.
Adde ad hoc ⁊ vide Alexā.de imo.in
conſi.xviij.col.j.in.v.vol.

Quidam.

Qui†relinquit aquā vr̃ relinquere pretiū aque:⁊ tale legatū nō continet ſeruitut̃ ē ſʒ debitū pſonale.h.d.Primo ponit dictuꝫ Scđo obiectionē.Tertio rñſionē.ſcđa ibi:nec viderī. tertia ibi:hec ſm.¶No.tex.ibi:dicebā ⁊c.Et feci ipʒ notari.ſ.e.l.j.ꝙ ſic reliqrit:vt ſit quoddā debitū pſo nale nō aūt ſeruitꝰ.⁊ ſic rñdetur obiectioni ſupra fa cte.¶Op.ꝙ nō debebat̃ eſtimatio ſed ipſa ſpecies: vt.l.cum hi.§.ſi cui nō nūmus.ſ.de tranſac.⁊.l.j.⁊.l. nulli.C.de ero.mi.āno.li.xij.So.vt dixi.ſ.l.j.¶Que
a ro qñᵃ relinquit̃ ꝉ alicui ius aque ducende qui hʒ vi
2 cinum predium ⁊ relinquit̃ vt nō finiat̃ cum pſona:
b non eſt dubium qđ trāſit cum pdioᵇ:ſed ſi relinquit̃ habenti predium vicinū vt finiat̃ cū pſona eſt dubiū an ſit ſeruitus perſonalis.Azo ⁊ Jo.dicunt quod eſt ſeruitus realis q̃ tñ per exceptionem finit̃ cum perſo na perempta perſona.ita no.hic.⁊.l.vt pomum.ſ.de ſerui.⁊.l.pecoris.ſ.de ſerui.ruſti.predio.⁊.l.ſi quis bi nas.ſ.de vſufruct.probatur in.l.iiij.ſ. de ſerui.Sed
3 poſito†quod relinquit̃ ei qui nō hʒ vicinū pdiū: an eſt ſeruitus vel nō:vtilitas eſt:quia ſi eſt ſeruitꝰ habeo confeſſoriā cōtra quēcunqꝫ poſſeſſorē.Si nō eſt ſeruitus poſſum agere tñ contra illum qui conceſſit non contra alium.Ro.hic.⁊.l.vt pomum.ſ.de ſerui. dicit quod eſt ſeruitus.Gl.tenet hic cōtrariū.⁊ Pe. vt Cy.refert.C.de vſufru.ſup rubrica tenet opi.Ro. p hanc.l.Ego teneo gl.ꝙ nō ſit ſeruitus:⁊ ꝙ nō poſ ſit agi niſi cōtra ꝯcedentē nō contra tertiū.Pro hoc tex.in.l.caiꝰ.ſ.de an le.⁊.l.l.ſi.§.ſi.ſ.de ꝯtrah.e.emp. ⁊ hoc voluit dicere iuriſcōſultus ibi dū dicit hec em. ⁊c.quaſi dicat nō eſt ſeruitus:ſed quoddā ius debi tum perſone.

1 ☞Mulier pōt eſſe executrix in teſtamento.
2 Mulier relicta executrix in teſtō per virū non deſinit
eſſe executrix ſi tranſit ad ſecunda vota.
3 Religioſus cū autoritate ſuperioris pōt eſſe execu-
tor teſtamenti.
Frater minor ordinis ſancti frāciſci nō pōt eſſe execu
tor in teſtamento.
4 Executor in teſtō nō cogit̃ ad acceptandū officiū niſi
agnouit legatū eidem in teſtō factum.
Adde Alex.⁊ ibi cōcor.in cōſi.iiij.col.vij.ver.ſi aūt di
xerit.in.ij.volu.
5 Officium executoris non tranſit ad heredes niſi ſit
dictum.
6 Officium executoris an tranſeat ad ſucceſſorem in
prelatura.

A filio.

Mulier pōt eſſe executrix in teſtō ⁊ cogit̃ illud officiū acceptare ſi agnouit legatū a defuncto ſibi relictū.Itē hoc offm̃ ſi hʒ onus burſale annexū trāſit ad heredes.h.d.
1 ¶No.ꝙ mulier†executrix pōt eēᶜ in teſtō.idē eſt in
c l.iſto filio.§.matri.ſ.de adi.le.idē tenet ſpe.in ti.de in
ſtru.edi.§.nūc vo.ꝟ.ſed qđ in muliere.dixi in.l.femi-
2 ne.ſ.de re.iur.¶†Quero maritus fecit vxorē execu
tricem ſui teſtamenti.illa poſtea trāſiuit ad ſecunda vota.querit̃ an officiū executionis finiat̃.vr̃ ꝙ ſic:ſi cut tutela:vt.l.tutela plerumqꝫ.ſ.de tute.ꝯtrariū pu to verū per.l.cū pater.§.hereditatē.ſ.de le.ij.coniun cta.l.ſi arrogati.ſ.de tute.vbi tutela finitur deporta
3 tione ſecꝰ in officio executionis vel electiōis:vt.d.§.
d hereditatem.¶Quero†an religioſusᵈ poſſit eſſe

d ¶Quero an religioſus.An religioſus poſſit eſſe executor.⁊ adde tex.in cle.j.de teſt.⁊ habetur per Specu.in titu.de inſtru.edi.§.nunc vero aliqua.verſiculo ſepe queritur fallit in fratre minore quod intelligere no.per Bartol.in.l.quidam.ſ.de re.dub.⁊ melius in l.pater.de admi.tu.⁊ in tracta.minoricarum.⁊ Bal. etiam in aut̃.ingreſſi.in pe.⁊ vltima columna.⁊ in dicta.l.id quod pauperibus.⁊ Bartol.in.l.cum pater. §.hereditatis.de legatis primo.vbi omino vide Pe. de anchara.in clemen.exiui.tenet opi.Bald.⁊ Barto.hic ⁊ in dicto trac.minoricaꝝ.⁊ an executor incertus poſſit dari.vide bar.in.d.l.qdā.de re.du.ſʒ qđ ſi religioſus fuit creatus alꝰ datus ⁊ executꝰ abſqꝫ cōſenſu ſuperioris:an geſta ⁊c.vide Fede.in ꝯſi.ſuis et Ro.in no.cclvj.Adde an prior ꝯuentualis poſſit eē executor.Pau.de ca.cōſi.cxlviij.

executor teſtamenti.de quo eſt caſus in.c.ſi.extra de a
teſta.li.vj.vbi dꝛ ꝙ ſic cū ſuperioris licentia:qđ intel-
lige in alijs religioſis q̃ in fratribus minoribus.nā
illi non poſſunt eſſe executores vt in.c.exiui de para
4 diſo.extra de verb.ſig.in cle.¶Item not.†ꝙ quis
cogitur aſſumere officiū executoris poſtq̃ agnouit le
gatum ſibi relictū.ſimile in arbitrio:vt.l.iij.ſ.de ar-
5 bit.¶Quero†vtrum officium executionis trāſeat
ad heredes.Dy.tangit in.l.proxi.in prin.Mihi vide
tur ꝙ melius cadat hic.⁊ videtur ꝙ ad heredē trāſ
a eatᵃ.pro quo videt̃ tex.ſ.l.proxi.in princi.ſed illa ni-
hil facit:qꝛ illa erat legataria non executrix.Item p
hoc.ſ.e.l.cum vnus.in princip.ſed illa non facit:quia 1
ibi erat legatarius non executor.ſed ſolum hec.l.fa-
cit.In contrarium videtur tex.cum glo.l.antep.ſ.de 2
tute.Dy.dicit quod non tranſit ad heredes niſi iu-
re cuiuſdam obligationis:ita loquitur hic.quod te- 3
nēt Jac.de are.⁊ Specu.in titu.de inſtru.edi.§.nunc
aliqua.verſi.ſed quid in muliere.⁊ ver.ſeq.⁊ Jac.de 4
bell.in aut̃.de eccl.ti.§.ſi quis aūt.ſed glo.in.d.c.ſi.de
teſt.lib.vj.dicit ꝙ ad heredes non tranſit:niſi ſit di-
ctum:ſicut dicimus in arbitrio.vt.l.diem.§.j.ſ.de ar 1
bi.⁊ in mādato quod morte finitur ⁊ ſimilibus.⁊ ſic
intelligo ⁊ bene dicunt doct.qꝛ quod Dyn.dicitᶜ:qđ
trāſit ad heredes iure cuiuſdam obligationis eſt ve
rum quando obligatio qua tenebatur defunctꝰ con
tinebat onus burſale:non aūt perſonale:⁊ ita loqui
tur hic:ſed ſi eſſet onus perſonale tñ non tranſiret:
vt.d.l.antepe.ſ.de tute.p hoc eſt text.in.l.cuius bo-
6 nis.ſ.de cura.fur.¶Quero an†iſtud officiū tranſ- 2
eat ad ſucceſſorem prelati.Quod tangit Spe.in.d.
§.nūc aliqua.in.d.ver.quid in muliere.⁊ ſeq.⁊ dicit
aut fuit expreſſum proprium nomē aut appellatiuū.
quod dic vt ibi per eum:que tamen diſtinctio videt̃
contradicere his que conſueui dicere in.l.qui liber-
tis.§.hec verba.de vulg.⁊ pu.⁊ ibi dixi.

1 ☞Relatiuum quis vel qui qđ limitet ſuū antece-
dens in quantitate ⁊ in tempore.

Teſtator.

1 Relatiuum†quis vel qui limitat ſuum antecedens nō ſolum in quātitate ſed etiam in tempore.h.d.¶No.tex.ibi in vrbanum:id eſt propter negotia domini vrbana non tamen ad hoc vt alerent ſe ſuis operibus.vt.ſ.ead.l.te teſtamento.

1 ☞Relatiuum quis vel qui limitat ſuū antecedēs
ad quod refertur non alia.

Titia.

b ᵇRelatiuum†quis vel q̃ limitat ſuū an-
1 tecedēs ad qđ refert̃ nō alia.h.d.¶Op.
dicitur ꝙ relatiuū qđ ſequit̃ non reſtringit preceden
tia.Contra.l.nam qđ.§.ſi.ſ.de pe.le.⁊.l.queſitum.§.
j.ſ.de leg.iij.⁊.l.heres.§.vxori.eo.tit.Sol.relatiuum
reſtringit antecedens ad qđ refertur non alia.et ſic
non obſtat contrarium.Contra hoc videtur ꝙ reſtri
gat aliud.vt.d.l.heres.§.vxor.⁊.l.nam quod.§.ſi.ſ.
de penu leg.Sol.veritas eſt ꝙ non reſtringit aliud.
vt hic:ſed in legibus contrarijs totum erat ſuum an b
tecedens.Et ſi dicatur quomodo relatiuum nume-
ri ſingularis ⁊ generis neutri refert̃ ad id qđ eſt nu- c
meri pluralis ⁊ generis feminini.vel quomodo refe
ratur ad plura.Dicam.ſ.titu.ſ.l.plautius.vbi iuriſcō
ſultus tangit hec.¶Opp.⁊ videtur ꝙ relatiuuꝫ qs
vel qui non reſtringat ſed augeat.vt.l.ea tamen ad

¶Ad heredē tranſeat.an officiū executoris trāſeat ad heredes hr̃ per Bal.in.d.l id qđ pauperibꝰ.in.ij. col.per Bar.in conſi.incip.factum tale etiam proponitur munus facit teſtm̃.⁊ Bar.in.d.l antepe.de tute.⁊ quid ſi vnus ex pluribus deceſſit.vide Bald.in l.cū magiſtratꝰ. qñ ꝓuoc. An autē iſtud offm̃ tranſeat ad ſucceſſorem in dignitate. Bar.⁊ doc.ꝙ ſic in l.qui libertis.§. hec verba. de vulg.⁊ pupil.⁊ b ad de Bal. in l ſi §.ſed ⁊ ſi quis maxime.in.iij. col. cōmu. de leg.l. ſi. in.xxvj.colum.alꝰ.x. C.de her. inſti.⁊ adde Ang. et Jmo. in.l. cum quis ſibi.de verbo.ob.vtꝫ autē iſtud officiuꝫ cōferatur in inutiuꝫ.vide Bart.in l.ſi quis ſtipulatio.de leg. ſecundo. ⁊ ad Bart. hic adđ cū ſ.de his qui bus vt indig. l. poſt legatuꝫ. §. admittere.⁊ vtrū poſſit ſectio.ſ.de lega iij.Sol.ibi ponit̃ cuꝫ copula:hic ſine copula et ſic non obſ. ¶Nota textum ibi ſicut rationibus ⁊c.ad quod dicam infra.l.proxima.§. primo.

☞Legata relicta ab herede debē
tur ab herede heredis.
Officium executoris qñ eſt legatariꝰ
tranſit ad heredes.
Voluntas defuncti quando de ea du
bitatur poteſt ex ſua ſcriptura pbari.
Nepos venit appellatione filiorum
quando teſtator nepotem tractabat
vt filium.

Alimenta.

†Legata relicta ab herede debē tur ab herede heredis. Item appellatiōe liberorum heredis libertus liberti contine tur quem teſtator tractabat vt ſuū. h.d.facit iſtud princi.ad id ſm Dynū
2 †quod officium executoris tranſeat
ad heredem:ſed hic erat legatarius:
vt.ſ.l.proxi.dixi.Item dicitur hic qđ
libertus liberti admittitur ad fideicō
miſſum.contra qꝛ fideicōmiſſum fuit
relictum libertis manumiſſis ab eo ī
teſtamento vel codicillis:ſed ille non
fuit manumiſſus.So.admittit̃ ī diſti-
cte ad fideicōmiſ.fundo x relictum li-
3 bertis.†No.ꝙ qñ dubitat̃ de volūta
te defuncti pōt ex ſua ſcriptura pba-
ri vt hic.dū dicit ſuis libertis ⁊c.⁊ ī l.
neſenniꝰ.ſ.de neg.ge.⁊.ſ.l.pxi.in fin.
ibi rōnibꝰ⁊c.gl.eſt ī l.q̃ cōcubinā.§.ij.
4 ſ.de le.iij.No.ꝙ illđ ꝙ dꝛ ꝙ appella
c tione filiorūᶜnō cōtinet̃ nepos eſt ve-
rū niſi eſſet nepos quē teſtator cōſue-
uerat noīare ⁊ tractare vt filiū;ſicut
dicimus hic in liberto liberti.

Baſilice.

In legato non reiterabili diſpoſitio gecommitti vni per ſocios.vide Barto.in.l.in vēditio. de bo.auto.iud.poſſi.Adde an officium executoris tranſeat ad heredem.Bald.in conſilio.lxix.ij li.⁊ eodem conſi lxix.

¶Titia.hūc.tex.ad hoc allc.Bar.l.centurio.in.viij. col.de.vulg.⁊ pup.

¶Appellatione filiorum.Nepos appellatione filij continetur:et iſtud dictum ſequitur etiam Romanꝰ in.§.de viro.in.xxiij.alꝰ xxxvj.falletia dicēs hic eſſe ſingu.d.adde no.per Ja.de are.⁊ alios in.l.ſi pater. C.de heredi.inſti.

Andreas Pomate.

a ¶ Seruos. vide q̄d ꝑ iſtū tex. iferat Raph. Cu. cōſi. xxx. ⁊ vide Panor. ↄſ. xxvij. in vlt. col. in. ij. vo. ⁊ conſi. xxxvj. in. v. co. eo. vo. ⁊ ꝑ alex. in. l. j. in. viij. co. ff. de le. j. ⁊ ibi Are. in. ix. col. ver. ex gl. ⁊ Cardi. conſi. lxvj. colū. ſecunda.

¶ Seruos ⁊ vide an ge. no. alle gantē hāc l. in repeti tione. l. leaꝫ quam. C. d̄ fideicomi. Andr. bar.

b ¶ Ipſemet poterit. Et vide Bar. in. l. legatū. ſ. de capi. dimi. ⁊. l. j. de leg. j. et in trac. mi noricarum ⁊ Bald. in aut. ingreſ ſi. de ſacr. ſanc. eccle. ⁊ quid de vſufructu.

neralis nō refertur ad ea q̄bus ſpāli ter eſt ꝓuiſum. h. d. ¶ Oppo. de. l. titia. §. qui marco. ſ. de ann. leg. vbi ad mittit̄ ad vtrunq; . ſolu. Pe. ibi loquit̄ in legato reiterabili. hic loquitur in le gato alimentorum q̄d non eſt reitera bile. Iſtam. q. ponit Cy. in. l. cum que ſtio. C. de legatis. vbi ſoluit ſ̄m Dyn. quod ibi loquit̄ q̄n legatum reſpicit diuerſas cauſas. hic quando vnam ⁊ eandem vt hic. ⁊ in. c. generi. extra de regu. iur. lib. vj. ¶ Item oppo. j. eo. l. libertis. vbi per generalem clauſulaꝫ receditur a ſpeciali. So. vt ibi dicam. 4

Qui ſocietatem.

a Appel latione libertorū ſuorū cōtinentur cōes liberti pro ea parte quam quis habebit in eis. h. d. ↄcordat. l. ſi quis ſeruos ſuos ſ. de leg. iij. 1

1 ☞ Legatum factum ſeruo pro ali mentis valet. 3

2 Fratribus minoribus in ſingulari ꝑ b

⁊ de annuo redditu. vide q̄d refert Bar. in. l. priuile gia. de ſac. ſanc. ec. ⁊ quod not. Barto. in. l. ciuitatib⁹ de leg. j. ⁊ adde Bar. in. l. lucius. §. tres heredes. ad treb. ⁊ vide Petrū de ancha. ⁊ Jo. de lign. in cle. exiui. de verbo. ſigni. ⁊ vide Bal. ⁊ Imo. in. l. ſeruo alie no de lega. j. in princip. ⁊ Ang. ⁊ Moder. in. l. ſtichum §. ſtipulatio. de ver. ob. Adde an legatum alimentoꝝ cadat in ſeruum. Fed. conſi. xlj. ⁊ an legatum annuū pro emendis libris factum fratri minori valeat. Vi de Ab. conſi. lxiij. ij. lib. 4 c d

c ¶ Quero an poſſit relinqui templo nondum con ſtructo. Et idem conſuluit Bartolus in conſilio in cipiente teſtator in ſuo teſtamento. vbi adde caſum in autenti. de eccleſiaſti. titu. §. ſi quis in nomine. ⁊. §. ſi quis in vnum. ⁊ vide benedictum de Plumb. in. l. ſeruos. de libe. cauſa. ADDE quod legari poſſet ho ſpitali conſtruendo Angel. conſilio centeſimotrigeſi mo ⁊ ſequen. Et Cardi. in conſilio primo vbi ſequit̄ Bar. hic.

d ¶ Solu. dico. Adde tamen quod ſi relinquitur ec cleſijs iſtius ciuitatis non extenditur ad eccleſias poſtea conſtructas. argumen. l. qui filiabus. in princi pio. ⁊ ibi hoc no. Bar. de leg. j. bene facit clemen. lite ras. de reſcrip. 1

e ¶ Libertis quos. ⁊ pro iſto tex. vide Barto. in. l. lu cius. de leg. ij. ⁊ ibi Dy. ⁊ Bald. ⁊ Joan. de imo. ple nius in. l. hi. §. cum pater. de lega. j. ⁊ in. c. cum filius. de teſta. ⁊ ibi Pet. de anch. ⁊ Bal. in. l. filia. C. de le ga. ⁊ vide q̄ dixi in. d. c. fili⁹. And. bar. e

¶ Libertis quos. Adde quod no. Barto. in. l. talis ſcriptura. de legatis primo. circa oppo. l. cum vulg. de do. prelег. 1

alimentis relinqui poteſt.

3 Item in quolibet religioſo.

Religioſus cui ſunt relicta alimenta quando nō eſt aſtrictus alicui monaſterio per ſe agit ad alimenta: ſed quando eſt aſtrictus monaſterio: monaſterium agit.

4 Monaſterio nondum conſtructo relinqui pōt ⁊ ec cleſia conſtructa poteſt heres inſtitui.

Officium iudicis pro alimentis imploratur.

Adde Are. in. c. j. col. pe. de proba.

Seruos.

a Seruis proprijs pōt relinq̄ legatum in cauſa alimentoꝝ item poteſt relinqui templo quod non eſt ſed eſſe ſperat̄. h. d. ¶ † No. ꝙ ſerui lꝫ alias ſint incapaces. tñ in cauſa alimentorum admittūtur. Allegat̄ ſimile in. l. is cui. ſ. eo. ¶ Item † per iſtam. l. dicimus ꝙ lꝫ alꝭ fratribus minoribus non poſſit re linqui: tñ in cauſa alimentorum ⁊ ꝓ neceſſarijs ſuis pōt relinqui vt hic: ⁊ intelligo de fratrib⁹ ſingulari bus: q2 conuentui pōt relinqui vt in. c. exiui. de para diſo. in cle. de ver. ſign. idem dico in quolibet religio ſo. ¶ † Et dico ꝙ alius religioſus ipſemet poterit[b] officium iudicis implorare per ſe: ⁊ ſimiliter poterit conſtituere procuratorem ad hoc. nam cū ipſi poſſint in hoc caſu per ſe agere: ergo per ꝓcuratorē: vt. l. ſer uum quoq;. in prin. ſ. de procu. ⁊. l. diuus. ⁊ ibi not. ſ. qui pe. tu. ⁊ in. c. ex parte. extra de reſti. ſpo. ſed forte religioſus cui relinquunt̄ alimēta non poteſt ipſe pe tere ſed monaſteriū: vt. l. filio. j. de condi. ⁊ demon. ſꝫ ſi eſſet religioſus non aſtrictus alicui monaſterio: ſꝫ obligatus religioni in genere vel templo nōdū con ſtructo tūc ipſemet pōt petere per iſtam. l. ⁊ ſimiles. ¶ † Quero an poſſit relinqui templo nondū cōſtru cto[c]: ⁊ hic videt̄ ꝙ ſic. ¶ In cōtrariū videtur caſ⁹ in. c. abbate: extra de re iudi. lib. vj. vbi templo q̄d nō eſt non poteſt donari: ſed legatū eſt donatio. ḡ ⁊c. itē videtur tex. in. c. pe. extra de eccle. edifican. Solu. di co[d] ꝙ poteſt legari tēplo nōdū cōſtructo vt hic. ⁊. l. ſeruos. j. de libe. cau. pro hoc. l. ſi ſeruitus. §. futuro. ſ. de ſerui. vrba. predio. Ad contraria reſpondeo q̄d non poteſt donare: concedo: q2 donatio eſt contract⁹ qui contractus requirit perſonam veram vel fictaꝫ cum qua contrahatur: vnde ſi fieret donatio alij qui promitteret reſtituere templo edificādo nil repugnat. ſed hic loquitur in legato q̄d non requirit perſonam cum qua quis loquatur. ¶ Non ob. c. ad audiētiā. extra de ecc. edi. q2 fateor ꝙ nō pōt cōcedi priuilegiū eccleſie q̄ non eſt vt ſtatim ſit beneficium: ſꝫ bñ pōt cōcedi. vt incipiat habere vires cum incipiat eſſe ca pitulum. ⁊ ita videt̄ dicere ibi glo. pro hoc dico q̄d eccleſia conſtruenda poteſt inſtitui heres ſicut poſt humus alienus: vt. l. gallus. §. ille caſus. ſ. de liber. ⁊ poſthu.

1 ☞ Quando per generalem clauſulam receditur a ſpeciali.

Libertis quos.

e Per clauſulaꝫ generalem ap poſitam in alia volūtate circa idem vr̄ re ceſſuꝫ a ſpāli. h. d. ¶ Op. ꝙ admittat̄ ad vtrūq;: vt. l. titia. §. qui marco. ſ. de ann. le. Dic vt di xi. ſ. e. l. alimēta. §. baſilice. ¶ † Op. ꝙ ꝑ generalem clauſulā non recedatur a ſpāli imo ipſum cōprehen

dat: vt. d. §. baſilice. So. Jac. de are. hoc ideo q2 vſus a eſt verbo vniuerſali: q2 dixit omnibus. in contrario fuit vſus verbo indefinito. tamē iſta ſol. videtur con tra. l. ſtichus. j. eodem. vnde Dy. ſoluit ꝙ hic clauſula b generalis apponitur in diuerſis voluntatibus. ibi in eadem. idem dicit Dy. in. c. generi. extra de regu. iur. lib. vj. ⁊ in. d. l. doli clauſula. j. de verbo. oblig. ¶ Itē ad hanc ſolu. oppo. de. l. ſtichus. ver. itē cū alimenta. 3 j. eo. Sol. ibi loquitur q̄n in eadem voluntate appo ſuit clauſulam generalē ⁊ ſpecialē reſpectu diuerſa rum perſonarū hic reſpectu earūdem. Et diſtingue quādo apponitur clauſula generalis ⁊ ſpecialis re ſpectu eiuſdem cauſe. Siquidē in diuerſis volunta tibus: per ſecundam recedit̄ a prima vt hic. ſi in ea dem: ⁊ tūc aut in vtraq; clauſula grauat̄ eadē perſo na: ⁊ tunc clauſula generalis non refertur ad ſpecifi cata: vt. d. §. baſilice. Si vero diuerſe perſone videt̄ receſſum a prima vt. j. eo. l. ſtichus. ver. idem cū ali menta. ¶ Item oppo. ⁊ videtur quod in diuerſis di d ſpoſitionibus clauſula generalis nō tollat ſpecialē. vt. j. de no. ope. nun. l. j. §. j. Sol. aliud in diſpoſitioni bus legalibus aliud in diſpoſitionibus hominis: q2 eſt euitanda legum correctio quod not.

1 ☞ Alimenta non ſoluta peti poſſunt tam preterita quam futura.

Debitum videtur remiſſum non ex ſolo tēporis cur ſu: ſed ratione conſanguinitatis: ⁊ quando rationes fuerunt ſepius reddite. 4

2 Alimenta preterita ſi debeantur quando eſtimatio ⁊ quando ipſa ſpecies petatur.

3 Alimenta debita officio iudicis pro tempore preteri to qualiter petantur.

Uxor q̄n poſſit petere alimenta preterita a viro.

4 Alimēta preterita ⁊ futura in vno libello peti pñt.

Manumiſſis.

a Alimēta † debita nō ſolu ta poſſunt peti tam preteri ta quā futura. h. d. ¶ Oppo. dicit̄ hic ꝙ ſtetit tanto tpe q̄d nō petijt: ⁊ poſtea petere pōt. Cōtra imo vide tur tacite remittere. vt. l. procula. ſ. de ꝓba. ſo. gloſſ. ibi nō inducit tacitā remiſſionē ſolus tpis curſus: ſed charitas ⁊ cōſanguinitas ⁊ redditio rōnis ſepius fa

b cta: quā no.[b] ⁊ eā allego in. l. q̄ doris. ſ. ſolu. mat. vide glo. que incipit vt q2 ſteterunt ⁊c. ¶ Item op. d2 hic ꝙ interpellatio nō eſt neceſſaria. Cōtra imo eſt neceſ ſaria: q2 iſta obligatio nō hꝫ diē. vt. l. ſi ex legati cau ſa. j. de ver. ob. ⁊. l. mora. in prin. ſ. de vſu. ſol. hic inter pellatio non eſt neceſſaria: q2 tractamus de ſorte nō

a de vſuris. vt. l. cum vnus. §. j. ſ. e. ¶ Quero † ſi petū tur alimēta preterita quid peti debet. Rñ. alimenta ipſa vel eſtimatio. Scitis q̄d in alimentis veniunt q̄ dam que curſu tpis pereūt vt habitatio. ⁊ tūc debet deueniri ad eſtimationem in petitione cōdemnatio ne vel executione: vt. l. ſi vſuſfructus mihi in biēniū ſ. de vſufr. leg quedam ſunt q̄ lꝫ non pereant: tñ nō expediunt: vt medicine que veniunt in cauſa alimen torum vt dixi in. l. legatis. ſ. e. ⁊ tunc dꝫ deueniri ad eſtimationem: vt. l. ſi libertus artem. ⁊. l. patronus q̄. j. de ope. liber. Quedaꝫ ſunt que hodie habere expe dit vt frumētū: vinū ⁊ ſilia: tūc ipſa ſpēs dꝫ peti non ei⁹ eſtimatio: vt. l. nulli. C. de ero. milita. anno. lib. xij.

c niſi propter moram deueniret̄ ad eſtimationem[c] iu xta materiam. l. vinum. ſ. ſi certum pe. ⁊ hec lex loq̄

¶ Manumiſſis. ⁊ i materia hui⁹. §. ⁊ eoꝝ q̄ hic ſcri būtur: ↄſuluit bar. in cōſi. inci. quidā ſibi filios here des adde bal. cōſi. ccv. iij. lib.

¶ Quā no. ſic no. ꝙ req̄rūt̄ iſta tria ad hoc vt preſu mat̄ tacita remiſſio. ſꝫ imo. i. d. l. q̄ doris. dixit ꝙ forte ſufficeret ſe pi⁹ eē cal culatā rō nē ēt ſi fuiſ ſet extrane us ꝑ tex. d. l. ꝓcula. cui⁹ rō ꝑn cipal'r ſup dicta calcu latione rō nū vr̄ fun dari. ⁊ ita dixit ipe ꝙ forte iſtud vnū tm̄ de iure ſuffice ret. mādauit tñ iſtā gl. mēti te neri. adde bal. i. l. cū ꝓ ponas. la. j. C. de pact.

c ¶ Deueni ret̄ ad eſti mationem adḋ not. ꝑ bar. in tra ctatu ali mētoꝝ ⁊ cō ſi. icip. q̄dā ſibi filios heredes.

d ¶ Alimen tis debitꝭ. adḋ bar. i d. l. alimēt j C. d. trāſa. ⁊ ponūt ali q̄ mod. i. c. ex pte. de trāſac. hūc tex. ꝓ ſing. alle. Ro. in rep. aut. ſi mil'r. i. ij. co lū. C. ad. l. fal. ⁊ in. v charta.

tur in alimentis debitis ex teſtamen to. ¶ † Quero quid in alimētis de bitis iudicis officio: vt a patre filio? Reſpon. ſi quidem filius alimētauit ſe ſuis operibus vel fuit ſibi donatuꝫ non poteſt repetere: q2 tunc poteſt pe tere alimenta a patre quando nō ha bet vnde ſe alat: vt. l. ſi quis a liberis. §. ſi vel parens. ſ. de libe. agno. Sed ſi accipit mutuo vt ſe alat competit actio mutuanti. vt. l. ſi. ſ. de in remver ſo. ⁊ hoc in alimentis debitis iure ſan guinis. Sed in alimentis debitis[d] iu re ſeruitij ⁊ operarum: vt in vxore: eſt videndum an vxor ſteterit in ſeruitium viri vel nō: ⁊ ſi non ſtetit an ſtetit per ipſam vel per virū ſ̄m no. per Dy. in. l. ſi cū dotem. §. ſin autem in ſeuiſſimo. ſ. ſol. ma. de quo per Cy. in. l. quod in vxorem. C. de neg. ge. ¶ Not. tex iſto §. quod poſſum petere in vno libello alimenta preterita ⁊ futura pro hoc. l. j. C. de fideicō. ⁊. l. non queadmodū. ſ. de iudi.

Ab heredibus.

Tempus etatis gra uati adiectū grauato in dubio condi tionē facit. h. d. ¶ Opp. ꝙ tps certe etatis facit ↄditionē: vt. l. ſi ita ſcriptū de man. te. Bl. remittit ad. l. ex his. C. q̄n dies legati ced. ⁊ ibi ſo. Jacob. de are. ꝙ ibi erat certum ꝙ teſtator vole bat facere diē: diuinare eſt. quare dic quod hic apponitur tempus graua to ibi honorato. rationem huius vide vt dixi in lege ſi cui legetur. ſupra de le ga. primo. d

1 ☞ Statutū puniēs dātē opē ad male ficiū in tm̄ q̄tū principalē ſi principa lis ↄfeſſus eſt delictū: ⁊ ob id minora ta eſt pena an dans opē debeat puni ri ſ̄m q̄d ſtatutū diſponit vel ſ̄m penā minoratam principali.

Poſthumis.

Diminutio le gatoꝝ relicto rū in teſtō non pertinet ad legata nec ad alimēta relicta in codicillis vel in tabulis pupillaribus. h. d. ¶ Oppo. quod iſta clauſula referat̄ ad omnia relicta. ſupra vt. l. talis ſcriptura. in fi ne. cum ſequenti. ſupra de legatis pri mo. Solut. hic ſpeciale fauore alimen torū. ¶ Op. ꝙ referat̄ ad ea que ſunt relicta in codicillis: vt. l. talis. in fin. ſu pra allegata. ſolu. ibi ſimpliciter dixit que legauit. hic dixit que legauit in

a ¶ Ultimo nota Et ita voluit Barto. in. l. ij. §. fi. in. v. col. ita in diminutione. And. barba.

b ~ And. Poma. ¶ Teſtamēto. vide multa per Alexan. ff. ſolu. matri. in l j. ff. de in lit. iuran.

¶ Teſtamento. adde. l. queſitum. in princi. quod ibi c Barto. de lega. iij.

e ¶ Preſes 1 videtur. Quis dicatur pñs ⁊ iſtis adō quod dicit gloſſ in. l. ſi hac. l. C. de pri. ſacro. ſcri. lib. xij. ſed quid ſi ſtatutū dicit qd abſentes a ciuitate non gaudeant puilegio ciuiū tamen onera non ſupportent ſi aliquis abeſt a ciuitate ⁊ in eadē permaneāt pater vel fra 1 tres vel cognati qui ſupportent b onera ciuiū qd talis gaudebit puilegio licet ſit abſens ita 1 nota. dixit Barto. in l. cum ſci mus. C. de agri. ⁊ cenſi. li. xi. vbi oīno vide qd etiam ibi ſubdit ⁊ iſtis adde Bar. in. l. j. § j. de lib. agn. ⁊ in. d. l. queſitū. de leg iij. ⁊ qs dicaꝛ preſens vide etiā Barto. in. l. de 1 duob⁹. ad fi. j. de duo. re. ⁊ quot modis quis dicatur abſens vel preſens. vide per Paul. de liaza. in clemē. cauſam. de elec. ⁊ que dixi poſt Bar. in. l. preſens. s. de procu. Adde quis dicatur abſens ⁊ pñs. Bal. cō d ſi. cccl xiij. ⁊. cccclxiiij. iij. lib. 1

a codicillis. ¶ Ultimo no. ibi idē queſiit ⁊c. ad. q. dicit ſtatutū ꝙ dans ſopē 1 vel auxilium in maleficio condemnetur inquantum principalis delinquens: modo principalis delinquens debet condemnari in centum: ſed propter cōfeſſionem fit diminutio tertie partis: mō queriꝛ inquātū dꝫ cōdemnari dans opem vel auxilium. Et videtur qd in centū: qꝛ in eo ratio ceſſat quare principalis cōdemnatur in minus: ⁊ idem dico in augmento ſi propter aliud debet pena principalis duplicari quod non duplicabitur in dante opem vel auxilium: qꝛ cauſa ꝓpter quam principaliter debet duplicari ceſſat in dante opem vel auxiliū. vt. l. is qui opem. j. de furtis.

Cibaria. Non impleto onere de morando in certo loco libertus relicto priuaꝛ. hoc dicit. Ratio dubitandi in iſto. §. fuit quod onus morandi in certo loco videtur qd cōtineret ſpeciem ſeruitutis. vnde in alio quam in liberto non valebit. vt l. titio. §. ij. de condi. ⁊ demonſtra.

☞ Clericus abſens pro negotijs eccleſie vel ſuperioris dicitur preſens: ideo debet habere fruct⁹ prebende.

Teſtamento. b Abſens propter negotia teſtatoris vt preſens debet alimenta percipere. hoc dicit. Poſſumus in iſta l. dicere in tali queſtione. ✝ canonicus non reſidens in eccleſia nō poteſt habere fructus: quid ſi eſt abſens propter negotia eccleſie? Uidetur eſſe preſens. per iſtum textum. ⁊ extra de cleri. non reſidē. c. ex parte. ¶ Sed quid ſi eſt abſens non propter negotia eccleſie ſed ſuperioris vel preſidis: vel clericus propter negotia pape? Certe videtur idem: quia preſens videtur. vt. c. ad audientiam. ⁊. c. cū dilectus. extra de cleri. non reſi.

d ¶ Cum alimenta. limita hanc. l. ſing. in caſu. l. ſi vn⁹. §. alimentis. s. eo.

e ¶ Dicitur hic. Et vide Ang. ſing. loquentem in. d. l. imperator. ⁊ ibi dñs meus: ⁊ ſi eſt fructus domini poteſt vendi. tex. eſt in l. j. §. mulier. ff. de ven. in poſ. mit. e ⁊ vide in alium tex. ⁊ ibi Barto. in. l. qui bonus. ff. de ceſ. bo. Ange. in. l. diuus. ff. de pe. here. alꝛs in. l. j. And. Barba.

☞ Diſpoſitio generalis nō referꝛ ad ea de quibus circa eandem cauſam ſpāliter eſt prouiſum.

Stichus. Diſpoſitio generalis nō refertur ad ea de quib⁹ circa eandē cām ſpecialiter eſt. ꝓuiſum ⁊ legatorū preſtatione grauari poteſt legatarius ſingularis. h. d. ¶ Op. de l. titia. §. qui marco. s. de annu. leg. vbi debet habere vtrūq. Dy. in. c. generi. de reg. iu. li. vi. ſol. ꝙ illud loquitur qn legatum reſpicit diuerſas cauſas. hic reſpicit eandem. ita etiam dixi. s. e. l. alimenta. §. baſilice. Sꝫ iſta ſolu. videꝛ contra iſtum tex. qꝛ hic. x. aurei ſimpliciter legati fuerunt. ideo Ro. ſubaudit hic. ſcꝫ ꝓ alimentis. ſed certe idem ſi nō dicatur pro alimētis: qꝛ tacite intelligiꝛ quando legaꝛ pauperi. vt. l. cum hi. §. ſi in annos. s. de tranſac. ⁊ gl. s. e. l. libertis. §. poſthumis. ⁊ ſic habes ꝙ clauſula generalis nō refertur ad ea de quibus ſpecialiter eſt prouiſum ⁊ tacite.

¶ Quero in quo cōſiſtit iſta benignitas. Dicit gl. de iure antiquo nō poterat a legatario legari. qd nō vꝫ bene dictum p. l. j. s. de le. j. vbi per oīa exequata ſunt legata fideicōmiſſis. Jac. de are. dicit ꝙ benignitas contingit in hoc qꝛ cōtubernali ⁊ liberis de quib⁹. s. dixerat nō reliquerat libertatē expreſſe tñ cōtinetur appellatione libertorum vt in tex. ibi qui deinde ⁊c. ⁊ ibi item cū ⁊c. Item in prin. l. eſt vna glo. que incipit ſcꝫ eidem ſticho. Old. dicit imo contubernali ⁊ liberis. alꝛs idem cōtineret ſequēs legatū qd precedens ſpeciale quod no.

Titia. Cū finitur legatū: tunc finitur onus legato adiectū niſi aliud de voluntate teſtatoris appareat. h. d.

Mater filio. Legatum alimentorum non perit conditione facta per caſum contingentem in perſonam eius in quem ſpecialiter eſt collata. hoc dicit. dic vt dixi. s. eo. l. caio. §. imperator.

Diarijs. Gl. dicit ꝙ hic eſt duplex litera: ⁊ tene vt gl. dicit ⁊ tenet.

☞ Alimenta ſi ſimpliciter relinquuntur debenꝛ arbitrio boni viri inſpectis conditiōe ⁊ facultatibus preſtare debentis.

Cum alimenta. d Si alimēta ✝ ſimpliciter relinquuntur debentur arbitrio boni viri inſpectis conditionibus hic inſertis hoc dicit de vna ex his circunſtantijs habuiſtis ſupra eodem lege cum vnus. §. finali. ſcilicet de charitate. ¶ Dicitꝛ e hic ex facultatib⁹ hereditatis. Quero quomodo hoc debet intelligi an heres debeat vendere proprietatem ſi fructus non ſufficiunt. Reſpondeo non debet vendi

a proprietas ſed ſm quantitatem fructuum debēt ali a menta preſtari vt. l. imperator. j. ad treb.

Qui fratris ſui. Cui relictuꝫ eſt animo compenſandi non poteſt petere legatum niſi heredem liberet quo omiſſo doli exceptione repellitur. hoc dicit.

Rogatus. De vltimo caſu dic vt dixi b ſupra eo. l. iij. idē eſt alimenta relinquere ⁊ grauare heredem aliquem educare. hoc dicit. 1

¶ De auro ⁊ argento legato. Rubrica.

1 ☞ Legato generis derogatur per legatū generis ſubalterni vel ſpeciei.

Genus reſtringitur vt non contineat ſpeciē de qua 3 ſunt alia indiuidua nominata.

Si alij veſtimenta. Legato ✝ generis derogatur per 1 legatum generis ſubalterni vel ſpeciei ⁊ genus reſtringiꝛ vt non cōtineat ſpeciem de qua ſunt alia 2 indiuidua nominata. h. d. concordat cum ſi. huius legis. l. heres meus. §. j. s. de leg iij. ⁊ per Dy. in. c. generi. de re. iur. c lib. vi. ⁊ per glo. in. l. queſitum. §. pe. s. de fun. inſtru.

1 ☞ Pecunia quando fit de argento debet fieri vt ſit eiuſdem eſtimationis in forma cuius eſt in materia.

Expenſa cudendi debet fieri de publico.

2 Debens certum florenos nō poteſt ſoluere in ſextinis de iure ſed de conſuetudine ſic que eſt ſeruanda.

Cui certum. Qui debet pondus argēti in genere liberatur dando eſtimationem: ſecus ſi debeatur certa ſpecies. hoc dicit. concor. j. eodem. l. cum certum. ⁊. l. cū aurum. ¶ Oppo. de. l. paulus. infra de ſol. Due ſolu. ſunt in gl. vna quod eſt ſpeciale fauore vltime voluntatis. Alia ſol. eſt vera. quod hoc eſt verum ſi ſoluitur pecunia ere non contaminata: quia ſi debes mihi certū pondus argenti ad ligam Peruſinam: ſi vis ſoluere pecuniā argenteam eiuſdem lige certe admitteris. ſed ſi vis ſoluere pecuniam ere cōtaminatam vt ſextinos. tūc 3 non admitteris. ⁊ hoc placet per textum in. l. j. C. de fab. li. xi. ⁊ de cano. fru. vr. ro. l. ſi. e. lib. Itē placet iſta ſolu. per rationem ✝ vos ſcitis quod quando fit pecunia de argēto debet fieri vt ſit eiuſdem eſtimationis in forma cuius eſt in materia. vnde expenſa cudendi debet fieri de publico. vt dicitur in. l. j. s. de cōtrahē. emp. Licet Inno. dicat contrarium ⁊ non bene in. c. quanta. extra de iureiuran. cum ergo ſit eiuſdē eſtimationis in forma cuius eſt in materia nihil tibi nocet ergo admittitur ſolutio vt hic ibi ſi eadem ⁊c. 1

2 Et per hoc dico ✝ quod ille qui debet centum florenos non poteſt ſoluere pecuniam ere contaminatam vt ſextinos: ⁊ ille qui dꝫ cētum libras ad pecuniam 2 minutam non pōt ſoluere in auro: vt groſſos. ⁊ hoc eſt de iure: ſed de conſuetudine pro pecunia minuta ſoluiꝛ aurum ⁊ argētum ⁊ econuerſo: q̄ conſuetudo in hoc eſt ſeruanda. vt. l. imperatores. s. de contrahē. emp. vt gloſſ. in. l. ſi quis argētum. C. de do. dixi in. l. paulus. s. de ſolu. ¶ Ultimo glo. b hic tangit an aliud pro alio ſolui poteſt. Dic vt in. l. ij. s. ſi cer. peta.

1 ☞ Uerba futuri temporis reſtringuntur ad tempus mortis ⁊ vltra nō extenduntur.

2 Oratio reſpectiua deficit deficiente perſona vel qualitate cuius reſpectu profertur.

3 Statutum puniens intrantē palatiū capitanei an puniat intrantē tempore quo ibi non erat capitaneus.

Uxori tibi. Uerba 1 futuri tēporis reſtringuntur ad tēpus mortis vt vltra non extendantur ✝ ⁊ oratio reſpectiua deficit deficiēte perſona vel qualitate eius cuius reſpectu proferꝛ. h. d. vſq ad. l. ſeia. ¶ Opp. c ad ſi. ꝙ iſtud verbū ſignificatiuū qualitatis nō attēdiꝛ: vt. l. mela. in prin. j. eo. vbi poſtq̄ ſubeſt ſubſtātia nō videtur requiri qd ſit vxor. Sol. ibi verbū b puero fuit adiectū p modū demōſtrationis cuius defect⁹ nō vitiat legatū. hic vero p modū cuiuſdā cōditionis. dixi enim que vxoris eius cā parata erāt ⁊c. Et ſic eſt relatiuū qd facit cōditionē: vt. l. ſtichū. s. de leg. j. q̄ conditio debet impleri in forma: vt. l. qui heredi. in prin. ⁊. l. meui⁹. j. de cōdi. ⁊ demon. ¶ Itē oppo. de. l. ſi ancille. j. de condi. ⁊ demon. Sol. illa qualitas nō pōt ibi videri reperita in conditione: qꝛ ancilla nō poteſt nubere. vnde ſola ſubſtantia videꝛ reperita nō qualitas. ¶ Facit iſta ✝. l. ad. q. dicit ſtatutū ꝙ ſi nobilis intrauerit palatiū ca c pitanei ſoluat tantū. pone ꝙ ibi nō eſt capitaneus ⁊ nobilis intrauit an teneatur. Uidetur qd non qꝛ vbi nō eſt capitaneus nō dicitur palatiū capitanei. arg. huius. l. tñ hoc non firmo pro vero: qꝛ illa verba ponuntur in ſtatuto per modū demonſtrationis: hic vero per modum conditionis.

1 ☞ Uxor cui fuerūt relicta q̄ eius cā parata erant vt habeat relictū requiritur qd ſit vxor tempore mortis.

2 Si teſtator legat vxori que eius cauſa parata ſunt ſufficit qd ſit vxor tempore teſtamenti.

Uxori. Hāc. l. ſumma cū precedenti. ¶ Opp. s. l. pri. vbi corpo qd diuertit nō

a ¶ Debet vēdi ꝓprietas: an qn relinquunꝛ alimenta ⁊ fructus non ſufficiunt debeat ꝓprietas vēdi vide qd dixi in. l. ſi. §. vbi autē. C. de bo. que li. ⁊ in ſpecie Ange. ⁊ Imo. in. l. neſennius. in ſi. j. de re iudi. et vide Barto. in. l. ſi cum dotem. §. ſin autem in ſeuiſſimo. ſoluto matri. per Angelū et Imolaꝫ ⁊ pau. de ca. in. l. nihil. d leg. j. ⁊ vide ad materiā Ang. in. l. imperator. j. ad trebel. vbi dicit ſe cōſuluiſſe vna cum Bal. ⁊ vide ibi Ro. qui limitat ſua dicta vt ibi per eum. ⁊ adde in ſimili Bar. in. l. luci⁹. s. eo.

b ¶ Ultimo gloſ. ⁊ glo. eſt ſing. in d. l. ſi quis argentū. ⁊ vide Bar. in. l. paul⁹. de ſol. ⁊ qd no. in. l. qd ⁊c. s. ſi cer. pe. ⁊ Bal. in. l. iij. C. de ſac. ſan. eccle. Andre. barb.

c ¶ Oppo. plene per Bart. in. l. ex facto in ij. colū. de vulgari ⁊ pupil.

a ¶ Cum quidam. iſta.l. poteſt aliter intelligi vt dixi b poſt Bar.in.l.ſi ita.ſm Pet.j.eo.
b ¶ Nota ꝙ. vide omnino Bar.in.l.pater.de leg.
Andreas Pomate.
c ¶ Si ita. Adde ꝙ onus ꝓbādi res fuiſſe tpe teſtamēti incūbit legatario. ita bal. in.l.ſi.in ſi. C. de app. ſeque. Ro. in.l. nō ſolū.§. ſciendum. ver. ſed et per Bar. i addi.ff.d ope.no.nūtia.
¶ Si ita. Et vide qđ dicit Bar. in.l.cognatis.j.de re.dub. vbi iſtā.l. limitat. ⁊ vide eundem in l.placet.ff. de libe. et a poſthu. et vide Joā. de Imol. poſt domi. Pe.in c.iudicāte. de teſt. And. barba.
d ¶ Si ita eſſet. vide Bald.in.l. oia priuilegia.de epiſco. et cleri. Quid ſi 1 quis fecit duo teſtamēta. vide tex.in.l.aurelius.§.teſtamento. de lib.le.⁊ limita iſtam.l.per text.in.l.creditor.§.caio. de lib.leg.⁊ per Ro.no.ccclxxx.⁊c.⁊ limita vbi verteret fauor.inſti.de teſta.per.l.placet.ſ.de lib.⁊ poſthumis.⁊ ibi Bart.⁊ ad practicam ⁊ declarationem huius quero quid ſi teſtator dixit lego meum.ff.nouum et mortuo teſtatore legatarius illud petit.⁊ heres dicit fuit queſitum poſt teſtamentum quis probabit? ⁊ vide no.per Roma.in.l.j.in illa.de verborū obligationibus. cui adde Bald. in terminis.in.l.fi.§.fi.C.de appel.⁊ de hoc pronomine meum. vide aliqua no.per Bal. poſt alios in.l.j.ſ.de ſta.ho. Adde Ange.conſi.cclx.in.iij.col.

videtur eius cauſa paratum.glo.Dy. ⁊ omnes dicunt qđ lex precedens in-
1 telligitur ſm iſtam. videret † ſi teſtator legauit per verba futuri tēporis que eius cauſa parata erunt tunc inſpicit tēpus mortis. vñ tēpore mortis oportet ꝙ ipſa ſit vxor. vnde ſi diuertit bona gratia vel non: deſinit conditio reliciti: q2 nō eſt eius cauſa paratum: vt
2 dicitur in fi.l. Sed in hac † l.teſtator legauit per verba preſentis temporis vt lego q̄ eius cauſa parata ſunt: tunc ſi eſt vxor tempore teſtamēti ſufficit. vnde ſi poſtea diuertit diſtinguimus vtrum diuertat bona gratia vel non vt ſciamus vtrum voluntas ſit mutata vel non et ita loquitur hic. et iſta eſt veritas.

☞ Verba eſſem vel fuiſſem que ſunt optatiui ⁊ ſubiūctiui modi: licet ſint temporis preteriti tamen trahuntur ad futurum.

Cum quidam.[a]

Hic ponitur verbū legaſſet quod eſt temporis preteriti pluſquāperfecti ⁊ excedit tēpus teſta-
1 menti: vt.j.eo.l.ſi ita. Unde quero † quomodo porrigit ad tēpus mortis. Reſpondeo iſta verba q̄ ſunt modi optatiui ⁊ ſubiunctiui vt eſſem ⁊ fuiſſem ⁊ ſimilia: lꝫ ſint tēporis preteriti tamen trahuntur ad tēpus futurum. ita not. in.l.qui rome.j.de verbo.obli. probat in.l.ſi debitor.§. veriſimile.ſ. de contrahen.empt.⁊.l.cum certus.ſ. de vi.tri.⁊ oleo lega.

☞ Species ſi tranſit in ſuum materiatum cenſetur eſſe alia ſpecies.

Seia.

Solutio legati et trāſlatio in aliā ſpeciem facta a teſtatore lega-
1 tum extinguit. h.d. † Nota ꝙ[b] dū ſpecies trāſit in ſuū materiatum cēſetur eſſe alia ſpecies. ¶ Oppo. dicit hic ꝙ trāſlatio in aliam ſpeciē extinguit legatū. Contra de.l.ſeruū filij.§.ij.ſ. de leg.j. Sol. vt ibi. ¶ Item oppo.de.l.fideicommiſſa.§.ſi rem.ſ.de lega.iij.gloſ.non ſoluit. tu dic ꝙ ibi res legata extabat. hic vero deſijt extare: quia facta eſt alterius acceſſio: vt patet in fi.l.

Lucius.

Legatum per quod ciuitas queritur aliquod ornamentū valet. hoc dicit.
1 ☞ Legatum ſimpliciter ⁊ indefinite prolatum ad tempus teſtamenti refertur.
Nomina poſſeſſiua meum tuum ſuum tempus preſens ſignificant.
2 Verba preſentis vel preteriti temporis prolata a lege ad futura referunt niſi lex remiſſionem delictorū contineat.
3 Verba preſentis vel preteriti temporis ab homine prolata quando comprehendant futurum.
4 Oratio prolata ſine tempore ad quod tempus referatur.
5 Teſtator ſi legat omnes res ſuas que ſunt et reperiri poſſunt Peruſij ⁊ ſuperuixit ⁊ multa alia acquiſiuit quod dicta acquiſita non veniunt.
Verbum poteſt quod trahatur ad futura. ⁊ nu.3.
6 Clauſula codicillaris ita concepta ſi non valet iure teſtamēti valeat iure codicillorum ⁊ omni iure quo melius valere poteſt quod non porrigatur ad caſuꝫ quo teſtamentum rumpitur natiuitate poſthumi.
7 Clauſula quod valeat iure teſtamenti vel ſaltē iure codicillorum operatur: id eſt ſi nō valet iure teſtamēti propter dictionem ſaltem.
8 Teſtator ſi legat vxori veſtes ſuas quod intelligitur de factis de nouo poſt teſtamētum ſi prime ſunt conſumpte.
Frumento legato conſumpto quod nouum recollectum debetur.
9 Teſtator ſi legat podere quod habet in tali villa et poſtea emat alias poſſeſſiones: an tales poſſeſſiōes empte cedant legato.
Manſus dicitur terra que cum vno pari boum laborari poteſt.

c
d
1
Si ita[c] eſſet.

[d] † Legatum ſimpliciter ⁊ indefinite prolatum ad tempus teſtamenti refertur. h.d. vel ſic. Noīa poſſeſſiua meum tuū ſuum preſens tempus ſignificant. h.d.
¶ No.tex.ibi: hac demōſtratione ⁊c. ¶ Oppo.C.q̄ res pig.obli.poſ.l.ſi. vbi veniunt futura. Dicit gloſſ. ſol. vt ibi: tu dic qđ ibi tractatur de modico vel nullo preiudicio: q2 ſemper tantūdem ſoluēdo debitor liberat. ⁊ creditori prodeſt: hic vero eſſet magnū preiudicium. ¶ Oppo.j.eo.l.filiam. Solu. ibi erat verbum futuri temporis. ſcꝫ reſeruentur. vt ibi patet. ¶ Oppo.de.l.vxorem.§.teſtamento.ſ.de leg.tertio.⁊.l.his verbis.eodem titu. Solu. imo concordat cum iſta: vt ibi patet. ¶ Oppo.de libe.lega.l.aurelius.§.teſtamento. Reſpon. concordat. ¶ Oppo.de.l.prima.in fine.⁊.l.ſi quis ſocietatem. ſupra pro ſocio. vbi quis facit ſocietatem omnium bonorū ⁊ intelligitur de futuris. Solu. ibi ab initio non incumbebat magnum preiudicium: qđ quis poterat tantum lucrari ⁊ tan-

tum perdere: ſecus ſi poſſet alterum eorum: ſcilicet a perdere ⁊ non lucrari. ¶ Oppo.de.l.quoties.§.fin.ſ.de vſufru. Gloſ. non ſol. dic qđ ibi extabat area q̄ eſt maxima pars domus. ¶ Opponi.de.l. cum pater.§.fidei tue. ſupra de legatis ſecundo. Sol. vt ibi. ¶ Opp.de.l.ex hoc edicto.§.primo.ſ.de alie.iu.mu.cau.fa. Sol.gloſ. illud verum quo ad illud edictum. tu dic quod ibi fuit vſus verbo futuri temporis. hic c verbo preſentis temporis. ¶ Oppo.de.l.placet.de libe.⁊ poſthu. Solu. ibi fuerūt verba indefinita que comprehendunt futurum tempus: aliter diſpoſitio eſſet nulla. hic vero ceſſat iſta ratio. ¶ Oppo.de.l.mela.§.ſed ſi alimenta.ſ.titu.j. Solu. vt ibi: quia ibi contingit variatio circa idem: vel circa id quod habetur loco eiuſdem. ¶ Oppo.de.l.tutoribus.ſ.de teſta.tute. Solu. ibi fallit propter dictionem tūc: que extremitatem temporis ſignificat. ¶ Oppo.de.l.ſi ita quis.ſ.de lega.ſecundo. Sol. ibi eſt verbum pōt: quod eſt extenſiuum: vt ibi. ¶ Et pro declaranda.l. iſta.⁊ gloſſ. ⁊ pro declarandis occurrentibus quotidie de duobus eſt videndum. Primo quando proferuntur verba preſentis temporis vel preteriti: an porrigantur ad futura. Secundo quando proferuntur verba indefinita ſine temporis expreſſione ad quid
a debent referri. Circa primum dic ſic[a]. aut verbum preſentis temporis profertur a lege aut ab homine.
2 Primo † caſu verbum preſentis temporis refertur ad futura. vt.l.prima.de condi. ex.l. quia lex ſemper loquitur. vt.l.arriani.C. de here. ⁊ in omnibus aut. que inci. ſed hodie. Fallit ſi lex contineret remiſſionē delictorum: tunc enim ad futura non trahitur. vt.l.
3 cum lex. ſupra de legi. Si vero † profertur ab homine aut eſt verbum poteſt: ⁊ comprehendit futura: quia eſt extēſiuum. vt.l.ſi ita quis.in princ.ſ.de leg. ſecundo. Aut eſt aliud verbum. et tunc aut continet illud quod dependet ex mera voluntate defuncti: et trahitur ad futura. vt.l.talis ſcriptura.in princi. coniuncto.§.fina.⁊.l.ſequen.ſ.de leg.primo. Si vero nō dependet ex mera voluntate defuncti. ⁊ tunc aut variatio in futuro conſiſtit circa eandem rem vel que habeatur loco eiuſdē ex diſpoſitiōe defuncti: ⁊ por- b rigitur ad futura. vt ſupra titu.primo.l.mela.§.j.⁊.l.ſi.j.in ſi. aut contingit circa res ſeparatas. Et tūc aut tractatur de modico preiudicio ⁊ porrigitur ad futura. vt.l.ſi.C.que res pig.obli.poſ. aut tractat de ma- c gno preiudicio: ⁊ tunc ad futura non porrigitur. ita loquitur hic. ⁊.l.ſi ſtipulatus.§. cum ſtipulamur.⁊.l. ſi a colono. infra de verborum obligatio.⁊.l.ſi ita ſcripſiſſet.ſ.de lega.ij. cum ſimi. Fallit propter dictionē tunc: vt.l.tutoribus.ſ.de teſtamen.tu. Itē fallit ſi illa res eſſet de acceſſionibus primarum rerum. vt.l.
4 ſi.§.fin.j.titu.j. ¶ Secundo eſt videndum † quando oratio profertur ſine tempore ad quod tempus referatur: et tunc dic. aut eſt oratio vniuerſalis: aut generalis: aut particularis: aut indefinita. Primo ca-
b ſu[b] quando eſt vniuerſalis: et quando ponitur nomē collectiuum de ſui natura: vt grex: peculium: ⁊ ſimilia: ⁊ tunc porrigitur ad futura. vt.l.grege.de lega. primo.⁊.l.peculium.ſ.de lega.ſecundo. Ratio: quia futura vident de acceſſionibus prime. Si vero oratio eſt generalis vt quando apponitur aliquod ſignū vt omnes res meas vel vniuerſas res meas que ſunt in tali villa. ſimilem diſtinctionem facit gl. inter generale ⁊ vniuerſale[c]. in.l.j.ſ.de eden. ⁊ iſto caſu ad preſens tempus reſtringitur. vt.l.fin.§.j.ſ.de lega.ij.⁊.l.ſi tibi mandauero.§.is cuius bona.ſ.manda. Fallit ſi de modico preiudicio tractatur vt.l.fina.in ſi.C.que res pig.obli.poſ.⁊ ibi glo. hoc dicit.⁊.l.prima.in fine.⁊.l.ſi quis ſocietatem.ſ.pro ſocio. Si vero eſt oratio particularis vel legatum eſt particulare: vt quia legatur aliqua res ſeu ſpecies et tunc ſiquidem legatur totus fundus veniunt futura que ipſi fundo accedunt vt ſi aliquid adiungatur. vt.l.ſi ex toto.⁊.l.quod in rerum.§.ij.ſ.de lega.j. Sed contra predicta videtur glo.de vſu fruc.⁊.l.quoties.§.fina. Solu. dic illam male dicere: ⁊ nō alleg. bonas.ll. Vel verius dic quod bene dicit quia refert an ex contractu vendantur. vel ex delicto publicentur omnia bona: quia intelligunt preſentia tm̄: vt.d.§. is cuius bona. et no.in.d.l.fin.C.q̄ res pig.obli.poſ. aut in teſtō: ⁊ tūc aut quis legat oia bona ſimpliciter vel vſumfructū oīm bono-

¶ Dic ſic. an verba preſentis ⁊ preteriti extēdantur ad futura: vide Bar.in.l.certa forma.de iur.fiſci.lib.x.⁊ adde quod no.glo.Barto.⁊ Imo.in.l.talis ſcriptura.de leg.j.⁊ adde no.per docto.in cle.literas.de reſcrip.⁊ in.c.ſi.eo.titu.in antiquis.⁊ ibi etiam habet qn̄ preteritum trahatur ad futura et qd de preterito imperfecto? vide i l.ſi debitor.§.veriſimile per bar. de contrahen.emp.⁊ in.l.ſi debitor.§.veriſimile. per Bar. de cō trahē. emptio.⁊ in.l.verbū oportebit. de verbo.ſig.⁊ iſtis adde Bald. no.in.d.l.ſi ita ſcripſiſſet. de leg.ij.⁊ quid ſi aliquis renūtiat priuilegijs. dic quod nō videtur renuntiare futuris: ſm Ang.in.l.j.ff.ſi quis in ius voc.non ie. Adde q̄ñ verbū poteſt ad preſens ⁊ futurum trahi ad quod ſit tradendū. Ro. conſilio.cccxxiij.
Andreas Pomate.
b ¶ Primo caſu. Vide Bar.conſi.l. Barb.cōſi.lj.in.j.⁊.vij.colū.in.ij.volu.⁊ vide Moder. ſenēſes in.l.j.ff.de leg.j. dum referunt Bal.in.l.omnia.C.de epiſc.⁊ cle.⁊ vide Panor.in.c.quia.extra de priui.
c ¶ Et vniuerſale. Inter vniuerſale ⁊ generale eſt differentia. ⁊ iſtā diſtinctionē etiā in effectu ponit Pet. de bellapertica in.l.grege.de lega.j.per Cy.⁊ docto. in.l.fin.C.que res pi. vnum addit Pet. in.d.l.grege. quod quando per verba vniuerſalia ſeu indefinita ſit diſpoſitio preiudicialis ⁊ non poterat ſciri quantum preiudicium poterat in futurum afferre nō comprehenduntur futura: vt hic. ⁊.l.medico.j.eo. tamen fallit niſi inquiſitio illius fuerit inchoata tēpore diſpoſitionis: quia illa comprehenditur all'.l.cum quidam.ſ.eo. quod tene menti: ſed contra diſtinctionem Barto. hic dicentis quod verba generalia referant ad tēpus teſtamēti: videt tenere Imo.in.d.l.ſi.§.j. et ibi etiam per Bar. de leg.ij.⁊ quid ſi teſtator dicit relinquo quicquid habeo Peruſij: an videatur legatum vniuerſale adeo qđ poſt queſita veniant: vide Bar.in.l.ſi tamen.ſ.de teſta.tu. vltra hic no. in materia etiam per Cy.in.d.l.grege.

a ¶ Et ibi
no. Mõve
rum intel⸗
ligũt doct.
i. d. l. ſerui.
⁊ in. l. ſi ex
toto. eo. tit.
ſi adijciat
pronomen
meus: al's
ſec'. tũ fal⸗
lit in eo qđ
accreſceret
ꝑ alluuio⸗
nẽ: qꝛ tunc
omni cau⸗ a
ſe accreſcit
ſm Cy. i. l.
grege. eo.
tit. ⁊ Jmo.
in. l. ſi quis
hoc. ⁊ in. l.
qđ in rerũ.
§. j. ⁊ i. l. ſer
ui. §. fi. e. ti.
b ¶ Quero
ſcitis. ⁊ vi⸗
de Bal. in
l. ſi ita q̄s.
de le. ij. vbi
aliter loq⸗
tur. Andr.
Barba.
s ¶ Pone
ꝙ vir. Et
iſtud dictũ 5
refert ⁊ ſe⸗
quitur do.
Pe. in. c. iu
dicãte. de
teſt. ⁊ vide
q̄ ibi dixi.
An. barb.
d ¶ Sed di
co. Adde
Bart. in. l.
quidã. de
vi. et oleo
lega.
e ¶ Teſta⸗
tor. Vide
Bart. in. l.
ſeie. §. tyꝛã
ne ſorori. đ
fun. inſtr. ⁊
Bal. i. l. le⸗
ge. C. đ le.
⁊ i ru. đ ꝟ.
ſig. ⁊ i. l. ſi
plures. in
ij. col. đ cõ
di. inſer.

rum ⁊ tũc veniunt futura. vt. d. l. quo⸗
ties. §. fi. Ratio quia tunc videt̃ lega⸗ b
re ſubſtantiã ſeu hereditatẽ: vt ibi pa 6
tet. ⁊. l. nam quod. §. ſi cum. l. ſeq. j. ad
treb. ⁊ ſic magis videt̃ oratio vniuer⸗
ſalis quã generalis. Jtẽ ſi diceret ſim
pliciter oẽs res meas ⁊c. vt. d. l. nã qđ
§. fin. Si vero diceret omnes res que
ſunt in tali villa: vel omnes res meas
mobiles: ⁊ ſic nõ intelligeret de tota
hereditate tũc refert̃ ſoluʒ ad preſens
tempus. vt. d. l. fi. §. j. ŝ. de leg. ſecũdo.
⁊ qđ no. in. d. l. fi. C. que res pig. oblig.
poſ. Si vero legatur pars tunc nõ ve
nit qđ poſtea adiungitur. vt. l. ſerui ele
ctione. §. fi. ŝ. de leg. j. ⁊ ibi no.[a] ¶ Si
vero eſſet oratio indefinita: tũc ſi qui⸗
dẽ tractat̃ de modico preiudicio com
prehendunt̃ futura. vt. l. fi. C. que res
pi. ob. poſ. Si vero de magno preiudi 7
cio tractatur: tunc aut per diſponentẽ
qui indefinite locutus eſt potuerunt
preuideri omnia futura et ad futura
extẽditur. vt. l. ſi ſeruitus. de ſer. ruſti.
predi. nam ibi potuit ab initio preui⸗ 8
deri quod lumina domus poterat ha c
bere. Si vero non potuerunt preui⸗
deri que futura erant. tunc futura nõ
veniunt: vt hic cum ſimilibus. quod d
intelligo ſi aliquis reliquit bona que
habet in tali loco. ſecus ſi bona ſim⸗
pliciter: ita quod poſſet intelligi de to
ta hereditate. vt ſupra proxi. dixi. Jtẽ
hec vera niſi in caſu legis ſi cognatis.
infra de reb. dub. quod dic vt ibi dixi.
¶ † Pro declaratione eorum que di⸗
cta ſunt: quero quod dixi quod ver⸗
bum poteſt: licet ſit preſentis tempo⸗
ris trahitur ad futura: pone quod te⸗
ſtator dixit lego omnes res meas que
ſunt et reperiri poſſunt Peruſij. dein⸗
de teſtator ſuperuixit et multa alia
acquiſiuit. queritur an futura veniãt.
Et videtur quod non. per iſtam legẽ.
contrarium videtur propter verbum 9
poſſunt: quod eſt extenſiuum. tamen e
de facto reſpondi quod futura non
veniãt: quia illud quod dicitur quod
verbum poteſt eſt extenſiuum: eſt ver
bum eius ad quod refertur. hic vero
refertur ad verbum reperiri: non ad
verbum res. vnde eſt ſenſus. lego om⸗
nes res meas que ſunt in preſenti vel
poſſunt reperiri nunc ſiue in futurũ.
non autem refertur ad exiſtentiam
rerum: et ſic extendit actum repe⸗
riendi non actum habendi. Jdem di⸗
cit gloſ. in ſimili in. l. fin. § primo. ſupra
de legatis ſecũdo. in gloſſa ſuper ver 1
ſi. communes. pro hoc facit quia ver⸗
bum debet declarare illud ad quod 2
refertur et non aliud. vt. l. a filio. §. fi⸗

nali. ſupra titulo primo. ⁊ infra eodem. l. ſi quis lega⸗
uerit. ¶ Quero ſcitis[b] quod doctores dicunt quod
ad hoc † vt illa clauſula ſi non valet iure teſtamen⸗
ti ⁊c. porrigatur ad illum caſum quo teſtamentum
rumpitur poſthumi natiuitate debet dici ſi non va⸗
let vel valebit: vt dicit Cynus in autenti. ex cauſa de
libe. prete. vel exher. dixi in. l. ſi ita ſcripſiſſet. ſupra de
legatis ſecundo. modo dicitur in teſtamento ſi non
valet iure teſtamenti valeat iure codicillorum: ⁊ om⸗
ni iure quo melius valere poteſt: an iſta clauſula por⸗
rigatur ad caſum quo teſtamentum rumpitur poſt⸗
humi natiuitate propter dictionem poteſt? Et puto
quod non: quia verbum poteſt: eſt extenſiuum eius
ad quod refertur: ſed hic non refertur ad illa verba
ſi non valet: ſed ponitur in diſpoſitione que ſequitur
deficiente conditione: non autem refertur ad illam
conditionem ſi non valet ⁊c. Unde illa conditio ad
futura non extenditur: ſed ſi diceret ſi non poteſt va
lere iure teſtamẽti ⁊c. tũc refertur ad futura. ¶ Sʒ
quid † ſi dixi volo valeat iure teſtamenti vel ſaltem
iure codicillorum? Reſpon. videtur hoc dicere ſi non
poteſt valere iure teſtamenti: nam hec dictio ſaltem:
hoc importat. vt. C. de emen. propinquo. l. prima.
Jtem habes hic text. quod ſi lego tibi veſtem meam
quod inſpicitur preſens tempus. ¶ † Pone quod
vir[c] legat vxori omnes veſtes ſuas. ⁊ ille veſtes ſunt
corrupte ⁊ alie facte de nouo vtrum extendatur ad
futuras. Et videtur quod non. vt hic. ⁊ idem poteſt
queri de frumento conſumpto ⁊ alio recollecto. ſed[d]
dico quod ſi teſtator addidiſſet aliam veſtem et pri⸗
ma ſupereſſet: illa addita nõ eſſet in legato. ſed ſi pri⸗
ma eſſet conſumpta ⁊ alia facta loco prime: vt ſi ha⸗
beat pannos quotidianos ⁊ ſunt conſumpti ⁊ alios
fecit loco primorum: tunc talis veſtis de nouo facta
legato cedit: quia prima videtur. Primo probatur
ex theorica ſupradicta cum dixi ſi variatio contingit
circa idem vel circa id quod habetur loco eiuſdem:
hoc probatur infra titulo. j. l. fina. §. fi. ⁊. l. filie. §. pri⸗
mo. j. de conditionibus ⁊ demonſtrationibus. ⁊. l. lu⸗
cius. in prin. ŝ. de lega. ſecundo. videtur glo. in frumẽ
to. in. l. fructus. in fine vltime gloſſe. ſoluto matrimo⸗
nio. pro hoc facit. l. item ſi fundi. §. ſeminarios. ſupra
de vſufruc. quod tenet Jaco. de are. in. l. ſi ſeruus
legatus. §. qui quinꝗ. ſupra de legatis. j. ¶ Que⸗
ro † teſtator[e] legauit alicui podere ſuum quod ha⸗
bet in tali villa poſtea emit ibi aliquas poſſeſſiones:
an ille poſſeſſiones de nouo empte cedant legato?
Jſta queſtio reſidet in hoc an legatum poderis ſit
vniuerſale vel generale vel non. et iſtud vocabulum
podere non reperio in iure noſtro: ſed reperio ſignifi⸗
cationem verbi manſus. nam dicitur manſus quan⸗
tum quis cum vno pari boum laborare poteſt. vt
in. c. primo. extra de cenſi. ⁊. x. coll'. ſi de feu. fue. con⸗
tro. c. primo. modo ſi eſt aliquod additum vna cum
eo quod prius erat ita quod cum illo poteſt labora⸗
ri venit in legato: alias non. dic tamẽ vt dicam infra
de reb. dub. l. prima.

☞ Verba teſtatoris in dubio debent intelligi ita ꝙ
non ſit in conſtructione peccatum.
Omne: eſt vniuerſale collectiuũ: ⁊ poteſt plura com
prehendere.

3 Adiectiuum pluralis numeri licet detur ad duo ſub a
ſtantiua tñ etiam poteſt dari ſingularis numeri.
4 Adiectiuum pluralis numeri neutrale datũ ad duo
ſubſtãtiua quare non referatur ad omnia.
5 Mala grammatica non vitiat inſtrumentum reſcri
ptum principis ſic.

1 **P Lautius.** Verba † teſtatoris in
dubio debent intelli⸗
gi ita ꝙ nõ ſit in conſtructione pecca⸗
tum. h. d. ¶ Not. ꝙ non debet peccari
in grammatica. ¶ Oppo. de. l. heres 5
meus. §. ij. ŝ. de leg. tertio. Huius timore dicit Ro. ꝙ
iſta. l. loquitur ſecundum rigorem: ſed de equitate re
fertur ad omnia. ⁊ probatur in quibuſdam adiectio⸗
nibus quod Dyn. tenet iſtam opinionem pro quo fa
cit text. dum dicit ſecundum verba teſtamenti ⁊c.
Mihi videtur quod iſta non ſit bona ſolutio. primo c
quia eſſet corrigere iſtam legem ſecundo qꝛ eſt con⸗
tra text. dum dicit veriſimile eſt ⁊c. ⁊ ideo dic qđ in. l. 1
2 cõtraria † eſt propter ſignum vniuerſale omne quod
ſignuʒ vniuerſale eſt collectiuũ. ⁊ licet ſit ſingularis
numeri poteſt plura cõprehendere. vt. l. vxori. j. eod. d
¶ Jtem op. ⁊ videtur qđ referatur ad ea ad que nõ
poteſt referri ſalua ratione recti ſermonis. vt. l. nam
quod. §. fin. ſupra de pe. leg. quod ſic probatur quan
3 do precedunt † duo ſubſtantiua debet eis dari adie⸗
ctiuum pluralis numeri. vt. l. cũ filio. ŝ. de leg. primo.
in gloſſ. ſuper ver. relictis. ſed in. d. l. nam quod. ſunt
duo ſubſtantiua precedentia que referunt̃ ad rela⸗ 1
tiuum ſingularis numeri. Solu. licet ad duo ſubſtan
tiua poſſit dari adiectiuum pluralis numeri. tamen
bene ſtat etiam adiectiuum ſingularis numeri. ⁊ ita
eſt in dicta. l. nam quod liquide. in fine. ¶ Ulterius
a oppo.[a] ego video quando precedit maſculinum ⁊ fe
mininum poteſt dari adiectiuum maſculini generis
⁊ refert̃ ad vtrũꝗ. vt. l. ſi ita ſcripſiſſet. ŝ. de leg. ſecũ⸗
do. ⁊. ŝ. de teſta. tut. ⁊. l. ſi quis ita. ⁊ omnes. ll. que di⸗
cunt qđ maſculinum concipit femininum. Preterea
vna dictio neutraliter poſita põt referri ad omne ge 1
nus. vt. l. ea tamen. ŝ. de leg. iij. Quare ergo hic iſtud
nomen muliebria nõ poteſt referri ad omne genus?
4 Finaliter dicemus ſic † ꝙ hoc contingit ꝑpter duo:
primo quia adiectiuum muliebria habet ſubſtanti⸗
uum ſibi per omnia conforme: propter hoc videtur
teſtator voluiſſe quod nõ referatur ad precedentia.
Preterea continet fauorẽ vt non extendatur ad alia
quia fauor debet adhiberi in teſtamentis: vt. l. in te⸗ 2
ſtamentis. j. de reg. iuris: ⁊ ſi quod iſtorum deficeret
b putarem debere referri ad omnia[b]. vt ſi dico lego or
namenta ⁊ mundum muliebria; quod non poteſt fie
ri ſalua ratione recti ſermonis. eſt verum ſm reg'las
grammaticales: ſed poteſt fieri per quandam figu⸗
ram: ſcilicet prolepſim numerorum: quam figurã hic 1
iuriſcõſultus voluit ponere: ideo cauti notarij dicũt
talis cedit omnia iura ſua ⁊ actiones que vel quas
⁊c. vt tollant iſtam dubitationem. ſimile videbitis in
l. fin. j. ad trebel. quod tene menti. Preterea hic ſunt
due figure. ſ. prolepſis numerorum ⁊ alia figura ge⸗
nerum: qꝛ veſtem eſt generis feminini ⁊ numeri ſin⸗
gularis: muliebria generꝭ neutri: ⁊ numeri pluralis.
¶ Opponitur de. l. talis ſcriptura. ŝ. de lega. j. So⸗
lu. hic non poterat referri ad omnia ſalua ratione re

¶ Ulterius oppo. ⁊ vide iſtum tex. alleg. per Bald.
in. l. imperator. de ſtatu ho. ⁊. l. in teſtamento. de teſta
men. mil. ⁊ in. l. j. C. de li. prete. ⁊ in. c. ad audientiam.
de reſcri. ⁊ vide que dixi in. d. c. ad audientiã. pro hoc
dicto. And. Bar.

cti ſermonis: ibi ſic. ¶ Jtem habes
hic quod illa debent intelligi ſic vt ſit
bona grammatica. quid ſi non poſſet
ita intelligi quia notarius in gram⸗
matica errauit? Reſpondeo † non vi⸗
tiatur inſtrumentum. vt. l. imperator.
ŝ. de ſtatu homi. niſi ſit reſcriptũ prin
cipis: quia tunc vitiatur propter vi⸗
tium euidens: ſed ſi eſſet vitium non
euidens ſed ſecundum quandaʒ ſub
tilitatem[c] non vitiatur: vt in. c. ad au⸗
dientiam. extra de reſcrip.
☞ Promiſſio quinquaginta flore⸗
norum: an debeat ſoluere ſm valoreʒ
promiſſionis vel ſolutionis.

C Um certum.[a] No. tex. ibi preſentis ⁊c. naʒ
poſito ꝙ ſm conſuetudinẽ
ſi debeo tibi quatuor libras denario⸗
rũ: poſſem tibi ſoluere vnum florenum
⁊ econtra: pone ꝙ promiſi tibi quinq̃⸗
ginta ducatos iã ſunt duo anni. † mo⸗
do volo tibi dare ſm eſtimationẽ pre
ſentem. creditor vult ſm eſtimationẽ
quam valebat florenus tunc tempore
promiſſionis. certe debet debitor ſol⸗
uere ſm eſtimationem quam valet
nunc: vt hic. niſi fuiſſet in mora ſcđm
formam. l. vinum. ŝ. ſi cer. pe. dixi. §. eo
dem. l. j. in fi.

☞ Non intelligitur paratum cauſa
vxoris quod ipſius et alterius cauſa
paratur.
Falſa demõſtratio legatũ gñis ⁊ non
ſpeciei reſtringit.
Diſiunctiua quando cadit inter gen⁹
⁊ ſpeciem accipitur pro coniuncta. et
numero. 3.
Jus patronatus licet ſit indiuiduum
tñ quoad alimẽta eſt diuiduum.
Jura libertoꝝ qđ veniant qñ quis le⸗
gat oẽs res ſuas.

Q Uintus. Nõ intelli⸗
gitur † cau⸗
ſa vxoris paratũ qđ ipſi⁹ ⁊
alteri⁹ cã paratur. Jtẽ falſa

b ¶ Referri
ad omnia.
adde ꝙ no
tat bart. in
l. cũ filio. in
fi. poſt glo.
⁊ qđ ibi di
xi de leg. j.
⁊ tex. no. et
qđ ibi bar
to. in. l. he⸗
res meus.
§. vxori. de
leg. iij. ⁊ vi
de no. ŝ. ⁊
vide de. ꝟ
adiectiuo
poſito p⁹
duo ſubſtã
tiua. bar. i
l. extat. qđ
me. cau.
c ¶ Subtili
tatẽ. ⁊ iõ di
cũt docto.
ibi: ⁊ maxi
me Imo. ꝙ
a dño illi⁹
c. ſi vitiũ ñ
eẽt manife
ſtũ. ſʒ dubi
tabile tũc
fiet iterpre
tatio ꝑ re⸗
ſcripto. c. i⸗
ter dile⸗
ctos. de fi.
inſtr. adde
ꝙ dixit bar
to. i. l. ambi
tioſa. j. vj.
cel. j. đ de⸗
cre. ab or⸗
di. fa.
d ¶ Cũ cer
tum. Et te
ne menti
iſtum text.
per quem
dicitur. ſi
teneris mi

hi ad. c. ducatos. ⁊ poſtea ducatoꝝ pretium minuat̃
potes dare mihi ducatos ſi non fuiſti in mora. vide
quod no. in. l. vinũ. ff. ſi cer. peta. c. quanto. de iureiur.
c. fi. de cenſi. vide Bal. in. l. illud. C. de ſacr. ſan. ecc. l.
eleganter. §. qui reprobos. ff. de pig. actio. per Bart.
And. barba.

demonſtratio legatū gñis reſtringit.
ſecus in legato certe ſpeciei. itē quan=
do diſiunctiua cadit inter genus et 1
ſpeciem accipitur pro coniuncta. h.d.
¶ No. tex. ibi: quia certo corpore ⁊c. 1
concordat. l. demōſtratio. de condi. et
demon. ¶ Oppo. de. l. alimenta. §. fi.
ē. tit. ſ. ⁊. l. ſi quis ſeruos. ē. de lega. iij.
vbi ſi aliquis legat ſeruos ſuos videt̃
legare cōmunes. ita hic videt̃ legare 1
ea que vſus cōis cauſa parata ſunt.
Solu. in legibus contrarijs verbum
ſuorū: refertur ad dominiū vel quaſi 2
qd̃ recipit diuiſionē. ideo cedit legato 1
pro ea parte pro qua ſuus eſt: hic vero
refertur ad vſum qui non recipit diui
ſionē. vt. l. ſi vſus pars. ē. de vſu ⁊ ha. ⁊
ideo nō poſſunt ei accommodari iſta
verba q̃ eius cauſa parata ſunt: q2 nō 2
habet vſum inſolidū eo quod cū alijs
habeat: nec pro parte q2 diuiſionē nō
recipit. Uel dic qd̃ illa qualitas ſuus
a ſua ſuū[a] recipit quātitatē rei ſeu dñij.
hic vero ſecus. nā nō pōt dici qd̃ dimi 1
dia vel tertia ſit parata cā vnius: alia
cauſa alterius: ſed tota cā vtriuſq3. ſed
ſi hoc dici poſſet puta habebat lanā3 b
cuius dimidiam parauerat cā vxoris:
dimidiā cā ſui: certe illud dimidiū ce/
dit in legato. vt. ē. de leg. iij. l. cū que=
reret̃. §. lana. ⁊ hoc pl⁹ placet. ¶ Itē
cōtra hoc oppo. q2 iura libertorū non 1
ſunt diuidua: vt. l. quedā. ē. fa. erc. ⁊. l.
carmelia. ſ. de iurepa. ⁊ tamē ſi legat
libertos ſuos intelligit̃ etiā de cōib⁹.
2 vt. ē. tit. ſ. l. alimenta. §. fi. Sol. † lʒ iuſ= 1
patronatus nō ſit diuiduū: tñ quo ad
preſtationē alimentorū eſt diuiduū. vt
ſupra ti. ſ. l. iij. ⁊ ideo illo reſpectu lega/ 1
tū alimētorū factū libertis cōprehen/
dit cōes libertos: ſed ſi legarē oēs res
meas nō veniunt iura libertorū. vt. l. c
q2 pinde. ſ. ad treb. cū eo qd̃ ibi not. ſʒ
contra hāc. l. videt̃ id qd̃ habetis de
leg. iij. l. ſeruis vrbanis. §. fi. vbi ſi alij
ſerui verne: alij curſores legati ſint: et
aliqui ſint verne ⁊ curſores: illi ēt ve=
niunt. So. iſta accidētia de quib⁹ loq̃
tur hec lex reſpiciunt diuerſitatē per
ſonarū. Sed ſecus ſi eſt cōis qualita/
tis vel artificiorū que non reſpiciūt di
uerſitatem perſonarū. de iſta dicet̃. ſ.
eo. l. pediculis. §. argento. ¶ Dicit̃ hic
† q aut ponitur pro ⁊. contra. imo de/
bet ſtare proprie qñ cadit inter res. vt
l. cum quidam. C. de ver. ſig. ⁊. l. ſi is q̃
ducenta. §. vtrum. ſ. de reb. du. So. qñ 1
diſiuncta cadit inter genus ⁊ ſpeciem
reſoluit̃ in coniunctam vt hic. ⁊. l. ſepe
ſ. de ver. ſi. ʒ. dum dicit dari ſeu dona/
ri. Uel aliter vt dicam in. d. §. vtrum. 2
In gl. ibi: in. §. ſed ⁊ ſi q̃s. ⁊ ibi. l. lega/

a ¶ Suum. Adde q̃d teſtator le/ gaſſe videa tur cū vxo/ ri legat ius ſuū Bald. conſi. clxix. iiij. libro.

b ¶ Spēs. Et vide do minū meū in. l. dona/ tiones. §. ſpecies. ſ. de dona. ⁊ doc. in. l. cū hi. §. cum vni. ē. de trāſ. And. barba.

c ¶ Apre. ⁊ vide tex. in l. vbi pure. ff. ad treb. ⁊ Andr. bar.

tū. So. ibi dubitatur de qualitate legati: hic de ſub/
ſtantia. ideo dic vt in. d. l. ſ. §. ſ.

☞ Relatiuū quis vel qui reſtringit antecedēs ad
quod refertur.

SI quis ita. † Relatiuum q̃d vt̃ qui reſtringit ante/
cedens ad quod referṫ. h. d. vide glo. q̃
incipit illud: ibi. l. nā qd̃. dic vt ibi. ⁊. ē. ti.
ſ. l. a filio. §. fi. ⁊ qd̃ dixi. ē. e. l. plautius.

☞ Cauſa intelligitur de cauſa proxima et imme/
diata ⁊ etiam de remota ⁊ mediata: non tamē mul/
tum.

Cā multum remota eſt magis occaſio q̃ cauſa.

VXori. Cauſa † intelligitur de ꝓxima ⁊ im/
mediata. ⁊ etiam de remota et me
dia. h. d. Ego intelligo iſtud verum de cā me
diata non multū. ſed ſi eſſet cauſa multū remota: tūc
legato non cederet: vt. l. ⁊ ſi nō ſint. §. ſi cui forte eſca
rium argentū. ſ. e. cā em̄ † multum remota eſt magis
occaſio q̃ cauſa. vt ꝓbat tex. in. l. cū delanionis. §. aſi
nam ibi proxi. ⁊c. ē. de fun. inſtr.

a **SI ſtatuam.** Additum forme prime le
gatū non minuit. hoc. d.

☞ Maritus ſi relinquit vxorem dñam ⁊ vſufru=
ctuariam licet dicat vſufructuariam non impeditur
dominium habere.

SPecies [b] **auri.** Qui legat rem
videt̃ legare pro
prietatē. ⁊ adiecto vt habeat vſumfructū
non facit illum legatū videri. h. d. ¶ Nō
no. de hoc habuiſtis in. l. iiij. ē. titu. ſ. facit iſta. l. ad. q.
q ſi maritus reliquit vxorem ſuam dominā ⁊ vſufru
ctuariam. ⁊ per hoc qd̃ dicit vſufructuariam nē im=
pediatur dominium habere. de quo dic vt dixi in. l.
titia. §. ſi. ē. de leg. ij. ⁊ ibi Dy. tangit quod no.

☞ Legari poteſt a patre filio ſi legatum confertur
in tempus exiſtentie ſui heredis.

Uerbum reſeruentur: importat fideicommiſſum.

FIliam. † A patre poteſt legari filio ſi
legatū in tempus exiſtentie
ſui iuris cōfertur. h. d. ¶ Op. inſti. de leg.
§. ex diuerſo. Sol. a patre[c] nō pōt relinqui
filio pure ſed ſi conferatur in tempus exiſtētie ſui iu/
ris poteſt relinqui. ⁊ quod conferatur in tempus exi
ſtentie ſui iuris debet colligi ex aliquibus verbis te/
ſtatoris vt hic. ⁊. l. vbi pure. ſ. ad trebel. ⁊. l. fideicom.
§. ſi filio. ē. de leg. iij. dic vt. l. cū filio. ē. de leg. ſ. ⁊ ibi
dixi. ¶ No. hic q verbum reſeruētur importat fidei
commiſſum vt hic.

SI gemma. Quero qualiter fiet
iſta ſeparatio. Dicit
glo. per actionem ad exhibendum. vt lege
gemma. ē. de exhiben. ¶ Sed ꝯtra hoc op
ponitur de. l. cetera. ē. de legatis primo. ſolu. illud qd̃
hic dicitur fallit in tigno iniuncto. d. lege cetera. et. d.
§. gemma.

☞ Uxori ſi ſunt relicte dotes ſue et poſtea heres
inſtituta et rogata reſtituere alij: heredes vxoris nō
poſſunt detrahere dotem niſi illam probent da=
tam eſſe.

Falcidia detrahitur de debito legato niſi probetur
debitum per teſtes vel inſtrumenta.

Falcidia

Falcidia qd̃ detrahitur de relicto ꝓ vſuris ⁊ male ab a
latis niſi probetur debita.

* **QVi vxori.** Quod alicui legatur vt
proprium ſi proprium
nō eſt: quo ad omnia iure legari capitur: et
ex fideicōmiſſo vniuerſali reſtituitur. h. d.
1 ¶ No. iſtam. l. † nā ſepe venit qd̃ teſtator relinq̃t vxo
ri dotes ſuas: ⁊ poſtea facit eā heredem ⁊ rogat eā3
alij reſtituere. modo hr̃des vxoris volūt ante deduce
a re dotem certe nō poſſunt[a] niſi probent dotem datā
2 eſſe per inſtrumētū. tex. eſt hic. Item pone. † teſtator
reliquit alicui tāq̃ debitum ⁊ imminet falcidia cer=
te bñ deducet̃ de illo legato: niſi ꝓbet̃ debitū per te
3 ſtes vel ꝑ inſtrumenta vt hic. ⁊ idē dicerem † q fieret
diminutio ꝑ falcidiā de relictis ꝓ vſuris ⁊ male abla
b tis[b] niſi ꝓbent̃ debita vt hic. ⁊ in hoc iſta. l. eſt mira/
bilis. q2 hoc vr̃ cōtra voluntatē defuncti qd̃ reliquit 2
tāq̃ debitū. ideo no. Sed cōtra hoc facit tex. in. l. cū
qui tacitū. §. pro parte. ſ. de his qui. vt indi. dic vt ibi
dicam.

MVlier. Quero que eſt ratio huius. §. qd̃ nō
veniunt in legato niſi reperiant̃. Re= 3
ſpōdeo quod videtur legare certum corpus qd̃ non
eſt in rerum natura vt. l. ſi ſeruus. §. qui quinq3. ē. de
lega. ſ. debet tamen cauere de dando ſi reperiantur
vt glo. dicit.

1 ☞ Anulus an cōtineatur auri appellatione.
2 Pecunia ſignata qd̃ non venit qñ legat̃ omne aurū
ſiue argentum. ⁊. ſ. in. l. quintus.
3 Argēto legato debet̃ eiuſdē lige cuius in ciuitate ori
ginis teſtatoris eſt vſus.
4 Calderia araminis ſignatur ⁊ ibi ſit manica ferrea
debet manica in ponderatione eleuari.

OMne aurum. ¶ Auri appellatio
factum continet et
infectum: quāuis ſignatam pecuniam nō
comprehendat: nec deaurata tantum nec
ſupellex: argenti pondus quantitatem continet non
ſpeciem: niſi argenti facti mentio habita fuerit in le/
gando: ⁊ ſi pondus auri legatur plumbea materia
ſeparatur: ⁊ ornamētum ſequitur rem ornatam. h. d.
Primo loquitur qñ legat̃ aurum vel argentū ſimpl'r
nō expreſſa quātitate pōderis vel materia. Secūdo
expreſſa quantitate ponderis nō materia. Tertio qñ
vtrunq3 exprimitur. Quarto qualiter ponderari de/
bet. Quinto cui cedūt res auro ⁊ argento legato an
nexe. ſecunda ibi: ꝓinde ſi certū. cōiuncto. §. item cel/
ſus. ſ. l. proxi. tertia ibi: ſed ſi argenti. quarta ibi: idem
celſus. quinta ibi: plane. ⁊ durat vſq3 ad. §. idem cel=
ſus. in princi. l. ſeq. In tex. ibi non contineri ⁊c. nec id
quod eſt alterius acceſſio. vel quod eſt in ſupelle=
ctili. vt. ſ. l. proxi. §. ſ. quam huic cōiunge. ¶ Opponi.
videt̃ quod iſtud legatum argenti ſic ſimpl'r factum
non valeat. vt. l. cum poſt. §. gener. ē. de iure do. ſolu.
aliud in fundo. aliud in ceteris rebus vt ibi. ⁊. l. lega
to generaliter. ē. de legatis. ſ. ¶ Opp. dicitur hic qd̃
1 auri † appellatione cōtinetur anulus aureus. Cōtra
quia ſi eſt ſignatorius continens aliquem lapidem
ſignatorium non cedit legato auri: ſed legato gem=
me tanquam acceſſorius. vt. l. ⁊ ſi non ſint. §. finali. et
l. ſequenti. infra eodem aut eſt anulus nō ſignatori⁹:

a ¶ Non poſſunt. Facit quod no. Bar. in. l. ſi ſic. de le.
ſ. in ſi. prin. ⁊ vide omnino Bar. in. l. lucius. §. quiſq̃s.
de leg. ij. ⁊ no. Bal. in. l. rōnes. C. de proba. ⁊ Bal. in
l. cum quis. §. codicillis. de lega. ij. vide. l. ſi donatio.
C. de dona. ⁊ limita per. l. cum quidam vxori. de leg.
iij.

⁊ tunc continetur appellatione orna/ b
menti: ⁊ legato auri non cedit. vt. l. ar/
gumento. §. ornamenta. ſ. eo. Sol. ſi in
telligis hoc in annulo ſignatorio dico
qd̃ ibi non erat gemma: ſed ſigna erāt
impreſſa in auro. Si vero non erat an
nulus ſignatori⁹: intelligo qd̃ nō erat
paratus cauſa vſus mulieris: ſʒ ipſius
patriſſa. ⁊ erit magis gemma cā auri
q̃ aurum cauſa gemme. ¶ Quero
2 † q̃d ſi legat oē aurū vel oē argentū
ſuū: an veniat pecunia ſignata? Rñd.
nō. vt. l. quint⁹. §. ſ. ſ. e. ⁊ ſic indefinita
⁊ vniuerſalis hic equiparant̃ q2 eſt ea
dē rō oim ſub indefinita cōphenſorū.
3 ¶ Quero in. ꝟſ. ꝓinde. † de qua liga
intelligat̃. Rñ. ſm ꝯſuetudinē ciuita/
tis vñ defunct⁹ eſt ortus. vt. l. nūmis.
ē. de le. iij. facit. l. imperatores. ē. de cō
trahē. emp. Dicit̃ in ꝟ. ſed ſi argēti. qd̃
fuit legata optio ⁊ tñ non pōt optare
alia debet deduci anq̃ es alienū ꝓpter periculū aie
ſicut dicimus in legatis ad pias cauſas iuxta not. ꝑ
Bar. in. l. ex aſſe. ſ. ad le. falci. do. Pau. dicit qd̃ opiñ.
Ba. ⁊ Fed. poteſt concordari q2 de tali legato detra
hetur falcidia: vt de quolibet alio ſimplici legato et
ita procedit opi. Barto. ſed qñq3 deducet̃ ante om/
nia, relictum tale legatum ſi hereditas non ſit ſoluē=
da: ⁊ ſic ſiet talis deductio in ſolidum in preiudiciū
aliorum legatorum. ⁊ ita procedit opi. Fede. ſcd̃m eū
ſed hoc vltimum dictum ſuum eſt contra expreſſe
nota. per doctores in lege ſi poſt miſſionem. infra ad
legem falcidiam. vbi per illum textum dicunt quod
etiam legata ad pias cauſas debent reduci ad vires
patrimonij cum alijs. licet quo ad falcidiam detra=
hantur vt es alienum. et iſtud videtur verius. et ad/
Bartolum hic adde eum in repetition. leg. prime. de
ſacroſanctis eccleſijs in prima queſtione principa.
per Baldum in autenti. ſimiliter. in princ. ad legem
falcidiam.

* Pro concordia. Aduerte ſi eſt factum legatum ſeu
legata ſunt quedam pro male ablatis detrahit̃ falci
dia de eis: ita Bartol in lege prima. columna deci=
ma. codice de ſacroſanctis eccleſijs. Contrarius al=
legat̃ in hac. l. qui vxori. ita allegat. per bertha. in tra
cta. gabellarum. in quinta parte. viij. partis principa
lis. queſtio. xiij. qui allegat Baldum in autenti. ſed
hodie. C. de epiſcopis et clericis. l. nulli. eodem titu=
lo. et allegat eundem contrariari in lege cum cleri=
cis. eodem titulo. Tu dic. Barto. non meretur argui
de contrarietate ſi bene inſpiciatur vbiq3 idem de=
terminat ⁊ vbiq3 ſeipſum ſaluat quia quando ita le
gatur non ita preſumitur: vt in ſcd̃a opi. ſed ſi probe/
tur poſtea male ablatum tunc detrahitur vt in pri=
ma opinio.

b ¶ Male ablatis. no ta q ſi reli queret̃ pro male abla tis qd̃ de tali legato detrahit̃ falcidia niſi cōſtet de male abla tis. Pau. de caſt. in. l. ſi q̃s teſtō. §. ſ. de le. ſ. refert qd̃ Fed. de ſe. in cōſi. cc= xliij. conſu luit q tale relictū an= te omnia

contra de op. lega. l. j. ⁊ ij. ⁊ per totum Sol. gl. ꝙ hic optio nil operat̃: ꝙ intelligo ſi vaſa erãt eiuſdẽ lige: ⁊ ſic optio nihil operabat̃: ſed ſi eſſent diuerſe lige tunc poſſet optare ⁊ oparet̃ optio.

4 ¶ Venio ad ver. idẽ celſus. facit † ꝙ ſi aliquis emit calderiã de aramine et ibi eſt manica de ferro dȝ in põderatione manica eleuari: quia nõ eſt tãti valoris libra ferri quanti libra araminis. 1 2

1 ☞ Si teſtator legat vxori veſtes nõ põt heres eleuare maſpillos.

2 b **Plane.** Vides hic ꝙ appellatione argenti legati ad pond⁹ nõ venit auratura ⁊ hoc qñ põdus argenti legat̃ ſimpliciter: ſecus ſi legatur põd⁹ argẽti inaurati. ¶ Itẽ vides in fi. l. qꝺ clauis veſtis nõ cõſuti veniũt. Contra de. l. argumento. §. ſ. j. eo. So. intelligo de clauis paratis cauſa ornamẽti veſtis principal'r. Secus ſi eẽnt parati gratia mulieris principaliter. vt. d. l. argumẽto. Vide glo. que inci. facit ibi dum dicit. l. qui fundum. §. j. dic ꝙ ibi in acquiſitiõe que fit ex emptione: hic in ea q̃ fit per ſpecificationẽ. ⁊ idẽ erat dominus vtriuſꝗ tex. in fin. facit † ꝙ ſi teſtator legat vxori veſtimẽta: quod heres non põt ſeparare maſpillos auri[a] ⁊ ornamenta ibi poſita. ⁊ hoc facit lex et ſi non ſit. §. perueniamus. infra eodem ſed in contrarium facit. l. quamuis. infra eodem. Solu. ibi loquitur in maſpillis ſeparatis a veſtibus hic non: quod nota. 1

c **Et ſi non ſunt.**

Argento. Argentũ factũ oẽm ſpeciem comprehendit: ſꝫ nõ que ſupellectilis loco ſint: ⁊ vaſorũ appellatio gñalis eſt. h. d. cum §. ſequen.

Infecti. Infecti appelatio rudem materiã cõprehẽdit non ceptã nec fieri paratam. h. d. ¶ Opp. dr̃ hic ꝙ argentum ceptũ fabricari cõtinet̃ appellatione argenti facti cõtra illud dr̃ argentum factum quo poſſumus vti. vt. j. eo. l. quint⁹. §. cui legatum. ideo Roffr. dicit ꝙ hic iuriſconſultus nimis large locut⁹ eſt. vnde corrigitur per tex. ſeq. Sed ad contraria dic vt in ea. glo. que inci. magis facti. certe glo. non rñdet ad. l. contrariam. qr̃ argentũ factum dr̃ id quo vti poſſumus tantũ. ſed dic quod hoc erat in caſu ſm̃ deſtinationem teſtatoris. vt. j. eo. l. veſtimẽtũ. ſꝫ ſi erat ceptũ fabricari ⁊ dimiſſum: qr̃ teſtator vltra nolebat ꝓcedere: nõ continere tur appellatione argenti facti: qr̃ non poſſum vti nec ſm̃ veritatem nec ſcꝺm deſtinationem. ¶ Item oppo. quod deſtinatio teſtatoris nil operetur. vt. l. cetera. §. fin. ſ. de le. j. Dic ꝙ ibi loquitur qñ vniuerſaliter legatũ eſt factum ⁊ dubitatur an propter deſtinationem aliqua res illo legato contineatur vel non. quod dic vt ibi dixi.

1 ☞ Cũ quid eſt propter aliud conſiderat̃ id ꝓpter quod eſt.

2 Gemma quando cedat auro.

1 **Perueniamus.** Cum † quid eſt propter aliud: conſiderat̃ id ꝓpter qꝺ eſt. h. d. Dicitur hic † ꝙ gemma[b] cedit auro. contra. j. de vſu. c. l. rerum mixtura. vbi gemma non cedit auro nec aurum gemme. Rñdeo hic loquitur qñ aurũ eſt appoſitũ cauſa gemme vel gemma cauſa auri. ſed ibi loquitur in anulo qui ſit cauſa ornandi mulierem: vt. j. eodem. l. argumento. §. ornamenta. ⁊ ſic nõ ponitur vnum cauſa alterius: ſed ſi eſſet anulus ſignatorius. tunc argentum poneret̃ cauſa gẽme. Item dicitur hic ꝙ non inſpicitur pretioſitas. ꝯtra de. l. quicquid infecto. j. de acqui. re. do. So. hic loquit̃ qñ eſt certũ vtrum vnũ ponat̃ cã alterius ibi quando eſt dubium.

In argento. Appellatione preparati preparatorium cõtinetur. h. d.

Unguentis. Unguenti appellatio continet neceſſariam vnctionem. hoc dicit.

1 ☞ Acceſſorium ſequitur genus non ſpeciem.

1 **Sed de.** Nota † ꝙ acceſſoriũ ſequitur genus ⁊ nõ ſpeciem: probo iſto modo nã ſcitis ꝙ appellatione eſce continent̃ omnia. appellatione potorij ꝯtinet̃ ſolũ potoriũ. certe iſtud qꝺ hic legatur cedit legato eſce qꝺ eſt generale: ⁊ tene menti. nã hic intelligit̃ de vaſe aquario quod datur ad abluẽdum manus ⁊ ad aquam recolligendam: ſed ſi eſſet vas quo aqua retinetur ad potandum tunc cederet legato vaſis potorij.

1 ☞ Legatũ factum vxori de pãnis lini ⁊ lane: quid comprehendat.

Veſtimentum. Intellige iſtam. l. de panno qui ſit cauſa faciendi veſtem: ſꝫ ſi fieret cauſa vendendi non ad ipſum vſum: tunc appellatiõe veſtimentorum non continetur. vt. l. ſi quis ſeruos. ſ. de leg. iij. Facit † ꝙ ſi teſtator legat vxori pannos lini ⁊ lane[c] qꝺ veniunt panni lini ⁊ lane contexti ⁊ incepti ad hoc vt inde fiant veſtimenta continentur. 1 c

Argumento. Contra hanc legẽ videtur caſus. ſupra eodem. l. cum aurum. in fi. Dicit gl. hic ſunt parata iſta talia magis cã ornãdi perſonam quã veſtem.

Si quis addiderit. Opponi. quod tapeta ſunt in ſupellectili. vt. ſ. de ſupel. lega. l. de tapetis. et non continetur appellatione veſtis. vt ſupra de ſupellecti. lega. l.

a ¶ Maſpillos auri. Si vir legauit veſtimẽto vxori an veniãt maſpilli ibi cõmixti et mõ[i]alia argẽti ⁊ auri cõmixti: vi de bal. in. l. cũ te. C. de do. añ nu. faciũt no. p bal. i. l. j. i pnci. ⁊ no. bal. i. l. legatis. C. ꝺ le. ⁊ imo. in. l. iiij. de le. ij.

b ¶ Nõ gẽma. Vide bart. i. l. cũ ꝓponas. ꝺ dolo.

c ¶ Lini ⁊ lane. ꝺ iſto legato pãnoꝝ lini et lane. vide bar. lati⁹ in l. diuus. de ho. dã. ⁊ ſequit̃ bal. i l. i legatis. C. ꝺ le. ⁊ vi de bar. i. l. cete. a. § ſi. de leg. j.

j. ⁊. l. labeo. Rñ. ꝙ iſta ſunt de quibus poteſt dubitari: an appellatione ſupellectilis veſtis contineatur vt dicit̃ in. d. l. labeo. ideo dic ꝙ ibi teſtator appellabat appellatione veſtis: ſed in dubio ſm̃ conſuetudinem appellatione ſupellectilis continetur. vt. l. iij. ſ. de ſupelle. lega. a b c

1 ☞ Illud debet attendi ad quod res principaliter paratur non ſecundario.

2 Veſtes reprobate a ſtatuto non veniunt in legato veſtium.

1 **Quamuis.** † Illud dꝫ attẽdi ad quod res principaliter paratur non ad qꝺ ſecũdario. h. d. ¶ Op. ⁊ videtur ꝙ iſta ornamẽta nõ poſſint haberi in veſtibus. vt. C. nemi. li. in fre. ⁊ ſellis eque. l. j. li. xj. ſol. intellige iſtã. l. in veſtibus mulierũ q̇bus lꝫ apponere talia ornamẽta. ſꝫ in veſtibus virilib⁹ puto ꝙ nõ cedãt qr̃ nõ põt eſſe acceſſio eius qꝺ lex nõ permittit: ſicut qñ natura non permittit: vt. ſ. e. l. ij. ⁊ hoc de iure: tñ vſus illam conſuetudinem non admittit vt eſt gloſſ. in. c. j. ⁊. ij. extra de treu. ⁊ pace. verũtamen hodie cũ per ſtatuta ciuitatum mulieribus ſint interdicta ornamenta non ce
a derent[a] legato. l. vetante. Item videtur[b] qꝺ aliq̃s
b veſtes quas mulieres habent non poſſint habere vt ſcarlata ⁊ purpuree. vt. l. j. C. que res ven. non poſſ. et C. de veſti. holob. ⁊ aura. per totum. lib. xj. Reſpond.
2 † de iure communi ille veſtes non continentur appellatione veſtis: qr̃ ſunt reprobate: ſicut pecunia reprobata non continetur appellatiõe pecunie. vt. l. elegãter. §. qui reprobos. ſ. de pig. act. idem ergo erit in ve
c ſtibus reprobatis[c]. Sed conſuetudo aliud ſeruat: qr̃ bñ poſſunt portari tales veſtes. ideo puto ꝙ ſi ꝑ ſtatutum prohibentur portari alique veſtes qꝺ ille veſtes non cederent legato veſtimentorũ. Sed an debetur eſtimatio? cogita.

q **Quintus.**

1 ☞ Pecunia ſignata non debetur illi cui debet̃ omne argentum: ⁊ de ratione.

Adde. ſ. l. cum aurum.

2 Pecunia antiqua que hodie non eſt in vſu venit in legato argenti.

3 Pecunia ſignata ꝙ venit in legato argenti qñ teſtator aliud argentum non habebat.

1 **An cui argentum.** † Illi cui debet̃ oẽ argẽtũ nõ debet̃ pecunia ſignata. h. d. ¶ Quero de rõne hui⁹. §. ⁊. l. cuꝫ aurum. in princip. ſ. eo. iuriſconſultus dicit hic qr̃ nõ facile ⁊c. Sed dic ꝙ rõ poteſt eſſe iſta: qr̃ pecunia ſignata ſemper habetur vt expendatur. vt. l. j. ſ. de contrahen. emp. ideo quia habet̃ tanꝗ venalis id quod eſt venale legato etiam vniuerſali non cedit vt. l. pe
2 diculis. §. item cũ quereret̃. j. eod. † Ex hoc ſequitur ꝙ ſi aliquis habet monetam antiquam que hodie non eſt in curſu quod tunc veniret in legato argenti qr̃ ceſſat ratio ſupradicta: cum non habeatur vt ve
d nalis. vt. l. ſi chorus. §. j. ſ. de leg. iij. Ex hoc[d] etiam ſe
3 quitur † quod ſi lego alicui omne argentum meum ⁊ non habeo aliud argentum niſi pecuniam ſignataꝫ: quod tunc videor de pecunia ſentire ꝓ quo facit idẽ §. item cum quereretur. ⁊ hoc vult tex. hic ibi niſi cõtrarium ſenſiſſet ⁊c. nã preſumit̃ ſenſiſſe contrariũ ex eo quod aliud argentum non habebat.

a ¶ Cederent. cõtrariũ tenet Bal. in. l. cũ te. C. de do. ante nup. ⁊ in ru. C. de cõdi. ob tur. cau.

b ¶ Item vr̃. ⁊ vide Bal. in. l. ſi C. de cõdi. ob. cau.

c ¶ Reprobatis. veſtes ꝓhibite portari ex forma ſtatuti non cedunt legato veſtis. qꝺ hic de eſtimatiõe Bart. non decidit dic qꝺ decidi põt per ea q̃ not. in. l. multum. ſ. ver. obli. ⁊ per cũ i l. apud iuli. i ſi. de leg. j. bal. in rub. de condit. ob turp. di dicit debe ri eſtimatione: per. l. ſi deicõmiſſ. §. ſi ſeruus de le. iij. et ad bar. hic vide Bar. i. l. j. C. nulli lic. in fre. eque. li. xj. ⁊ Bart. in l. j. C. de veſti. holo. eodem, libro. Quid aũt de perlis ſi ſericis? vide Bar. in. l. j. §. hec iter dum ciſterna de fonte. ⁊ ei⁹ qꝺ hic tꝫ barto. in fine. Bal. in rubrica. C. de cõditione ob turpem cauſam. tenet contrarium: ⁊ vid᷑ plene Bal. in. l. cũ te. i vl. co. C. de do. añ nu. ⁊ no. p bar. i. l. cũ aurũ §. j. ſ. e. ⁊ i. l. ſi. i pn. §. j. j. e. ⁊ meli⁹ bart. in. l. librorũ. §. j. de leg. iij. ⁊ hic adde Bal. i. l. in legatis. C. de leg. ij. ⁊ Ro. in. l. multum. in fi. de ver. obli.

1 ☞ Suum dicitur ꝙ vendicari poteſt.

2 Iura ⁊ actiones qꝺ veniant in obligatione omnium bonorum.

3 Donans oẽs res ſuas: an videat̃ donare nomina debitorum.

Meum ⁊ tuum dicitur quod vendicari poteſt.

4 Nomina poſſeſſiua meũ tuum ⁊ ſuũ: poſita neutraliter ſine ſubſtantiuo cõprehendunt iura ⁊ actiones.

5 Noĩa iſta poſſeſſiua qñ habent ſubſtantiuum generis generaliſſimi comprehendunt iura ⁊ actiones.

Rei appellatio eſt generalis.

Bonoꝝ appellatio eſt generalis.

6 Noĩa poſſeſſiua ſi habent ſubſtãtiuũ alterius generis ſubalterni tũc regulariter ſignificant dominium.

7 Seruo vel monacho ſi legatur pecunia ſua: intelligitur legatum dominiũ improprie.

8 Noĩa poſſeſſiua ratiõe perſone loquẽtis non important dominium.

9 Item nec ratione rei de qua loquit̃.

10 Noĩa poſſeſſiua ſi habent ſubſtãtiuũ ſpãle ⁊ adijcitur verbo preſentis tp̃is faciunt demonſtrationem ſi futuri cõditionem.

11 Genitiuus an denotet dominium. remiſſiue.

e **Argento.** † Illud dicit̃ ſuum eſſe quod poteſt vendicari. h. d. ¶ No. tex. ibi: qr̃ videt̃ ſiẽ al's incipit ſcribit. j. e. l. q̃tus. ¶ Op. extra gl. de. l. ſeruos. ſ. de le. iij. vbi ſerui bona fide poſſeſſi veniũt in legato iſto. So. cõcedo iſtud: qr̃ qꝺ dicit qꝺ requirit̃ quod poſſit vendicari intelligo rei vẽdicatione: vel per publicianã: qr̃ cuꝫ titulo ⁊ bona fide poſſidet. 1

d ¶ Ex hoc. ⁊ vide bar. in l. gñali. §. vxori. ſ. de vſufr. leg. vbi dedit remiſſiones. Andr. barb.

e ¶ Argento. intellige ſm̃. l. pediculis. §. cum quereretur. j. e. ſm̃ Bar.

¶ Obligo. ⁊ vide Bal. in. l. j. de ſtatu ho. ⁊ in. l. j. C. de vſufru. ⁊ Lud. ro. in. l. ſtipulatio hoc modo. de ꝟ. obli. Andr. barba.

a ¶ Obligo. an in legato oīm bonoꝝ veniant iura et
actiones iſtud ꝓbāt tex. Bal. ⁊ ang. ⁊ Jmo. ibi in. l. ſi
conſtante. §. ſi. ſo. ma. ⁊ adde Ang. ⁊ imo. in. l. ſi lega-
tus. §. j. ĵ. ad treb. gl. bar. in. l. vxori. l. ultīo. de vſuf. leg.
b ¶ Poſſit vēdicare. adde bar. in. d. l. j. de ſta. ho.
c ¶ Tuuz et meū. Et de iſtis ꝓnoībus meuz tuū ⁊ ſuuz. no. ꝑ Bal. in rub. C. d̄ ꝟ. ſig. vbi oīno vide ⁊ etiam in l. ſ. e. ti. per Fede. i cōſil. cclxxix. ⁊ vide textū in. l. iiij. ⁊ in lectu. Bar. ī. l. ii. ĵ. d̄ manu. ☞ Andreas pomate.
d ¶ Bonoꝝ vide ꝑ hoc q̄d inferat Panoꝛ. cōſil. lxxxviii. in. ij. col. in ij. vol. ⁊ feli. in. c. ſi, in. ij. col. de ꝑſcrip.
e ¶ Colon⁹ dicit. Jſta ꝟba equ⁹ Regatij ⁊ fundus coloni nō importāt dñium. adde q̄ no. bart. in rubri. de op. no. nū. aliquid tñ ɔtra: vt notat Bart. ī l. cū antiq̄tas. poſt gloſſ. C. de vſufru.

2 ¶ Quero: †obligo[a] tibi omnia bona
a mea: vtruz in iſta obligatione veniūt
iura ⁊ actiones? Glo. in. l. heredez. C.
de here. act. ſm quoſdā dicit ꝙ nō. idē
in Spec. in tit. de fru. ⁊ interes. §. j. ꝟſi.
ſecundo q̄ro. Cōtrariū eſt veritas: qꝛ
cū dico oīa bona: intelligit̄ etiam de
actionib⁹. vt. l. nam qđ. §. ſi. cum. l. ſeq.
ĵ. ad treb. ⁊ l. ſi legatus. §. j. co. tit. et. l.
meoꝛum. ĵ. de verb. ſign. ⁊ hoc firmat
glo. in. d. l. heredē. Non ob. iſta. l. q̄ di
cit ex eo qđ dico meū debeam habe-
re ius vendicandi. vt. ĵ. dicā. ¶ Que-
3 ro †aliquis donauit omnes res ſuas:
an videtur donare nomina debitoꝝ?
Dy. in. l. nominis. ⁊ rei. de verb. ſign. vi
det̄ dicere ꝙ non: qꝛ dicendo res ſuas
intelligit̄ de rebus quas poſſit vendi
b care[b] vt hic ⁊ l. quintus. al's incip. ſcri
bit. ĵ. eo. idem tenet Gui. de cu. in. l. j.
ſ. de ſta. ho. per illam. l. ⁊ per iſtaz mi
hi videtur ꝙ Dy. ⁊ Gui. dicant con-
tra caſum. l. nam quod. §. ſi. cum. l. ſeq.
ĵ. ad treb. Non ob. illa. l. quare ꝓ hu
ius declaratiōe aduertas ꝙ illud qđ
dico de dictione ſuum; idem dico de
c dictione tuum ⁊ meum.[c] vt. l. ſi legat⁹.
§. j. ĵ. ad treb. ⁊ l. meoꝛum. ĵ. de ver. ſi-
4 gni. Hoc pꝛemiſſo dico ſic †: q̄nq; illa
pꝛonomina poſſeſſiua ponuntur neu-
traliter ſine aliquo ſubſtantiuo vt cō
cedo tibi omīa mea: tua: vel ſua: ⁊ tūc
compꝛehendit iura ⁊ actiones. vt. l. ſi
legatus. ⁊ l. nam qđ. §. ſi. ⁊ l. ſeq. ĵ. ad
treb. ⁊ l. meoꝛum. ĵ. de verb. ſig. cū gl.
5 ſua. †Quandoq; iſta pꝛonomina ha-
bent ſubſtantiuum generis generaliſ
ſimi: vt omnia bona ſua vel omēs res
ſuas: ſcitis eniz ꝙ appellatio rei gene
ralis eſt: vt. l. rei. ĵ. de verb. ſign. ⁊ l. j. in
fine. ſi cert. peta. ¶ Item appellatio
d bonoꝛum[d] generalis eſt: vt. l. bonoꝛuz.
⁊ l. pꝛinceps bona. ĵ. de ver. ſigni. tunc
continet iura ⁊ actiones ſicut ſubſtā
tiuum ad quod refert̄: vt. d. l. naz qđ.
§. ſi. ⁊ d. l. ſi legatus. §. j. Quādoq; ha-
6 bet †ſubſtantiuum alterius generis
ſubalterni: vt argentum meū: veſtes
meas: ⁊ ſimilia: et tunc regula eſt: qđ
iſta pꝛonomina poſſeſſiua ſignificant
dñium vel quaſi. vt hac. l. ⁊ l. quintus
al's incipit ſcribit. ĵ. eo. ⁊ l. ſeruos. ſ. de
7 le. iij. Fallit pꝛimo, †ex natura eius cū
quo quis loquitur. vt ſi dico lego ſer
uo omnem pecuniam ſuam: qꝛ intelli
gitur tūc non de vero dñio: ſed impꝛo
pꝛie vt habere poteſt. vt. l. iiij. in pꝛin. ĵ. de manu. Idē
in monacho ⁊ ſimilibus. Item fallit ratione perſone
8 †loquentis: vt puta colonus dicit[e] meum campū: vel
e regatius dicit equum meum: nam intelligitur quan
tum ad curam ⁊ ſolicitudinē: vt no. in. l. ij. in pꝛinc. de
oꝛigi. iur. facit. l. ſi pupilli. §. item queritur. ſupꝛa de
9 negotijs geſtis. ¶ †Tertio fallit ratione rei de qua
quis loquitur vt ſi legat aliquis omnibus famulis
ſuis: certe non intelligitur quod eos habeat in domi
nio vt. l. cum ſi exhibuiſſet. §. j. ĵ. de publi. Quando-
10 q; †iſta pꝛonomina poſſeſſiua habent ſubſtantiuum
ſpeciale ⁊ particulare: vt lego talem meum libꝛum: ⁊
tunc ſi adijcitur verbo pꝛeſentis tempoꝛis facit de-
monſtrationem. Si vero verbo futuri tempoꝛis fa-
cit conditionem. vt. l. ſtichum qui meus erit. ſ. de le-
ga. j. ⁊ l. nuper. ſ. de leg. iij. Eſſet querendū quid de
11 †genitiuo vt ſi dico: lego rem illius: vtrum intelliga-
tur quod ſit illius quo ad dominium. dixi. ĵ. de ope.
no. nun. ſuper rub.

Cum aurum.
Not. tex. ibi: ſeruus ⁊c. tene menti, quia dat regulam.
¶ Oppo. ſ. eo. l. ⁊ ſi non ſint. §. infecti, vbi argentuz
inceptum fieri habetur pꝛo facto. Sol. vt ibi dixi: qꝛ
licet non eſſet perfectum ad aliquem vſum: tñ teſta-
toꝛ deſtinauerat perficere. ¶ Item dixit tex. in ver.
cui legatum ibi: ſed ſi qua diſtributio. quero: quali-
ter intelligitur? dicit glo. duob⁹ modis. tene vltimū.
¶ Dicitur in. §. ſi factum. quod aurum muliebꝛe ce-
dit legato auri facti: contra. ĵ. ea. l. §. ſi. Sol. intelligi-
mus de auro muliebꝛi quod non eſt cauſa oꝛnamēti
mulieris vel non continetur in mundo muliebꝛi: al's
contra. ĵ. ea. l. §. fin.

Si aurum.
Nota tex. in fin. huius. §. ⁊ tene menti.
1 ☞ Paratum cauſa alicuius non videt̄ ꝙ cauſa cō-
modandi habetur.
2 Legās libꝛos ad vſum ſuum paratos nō videtur le
gare libꝛos cauſa commodandi paratos.
3 Teſtatoꝛ ſi grauat heredē dare libꝛos ſuos titio: in-
telligit̄ de libꝛis teſtatoꝛis non heredis.
4 Heres grauatus ſi deceſſerit ſine liberis vt bona
ſua deueniant ad ſempꝛonium intelligitur de bonis
teſtatoꝛis.
5 Teſtatoꝛ ſi dixit: inſtituo titiū heredē ⁊ volo ꝙ bona
ſua reſtituat caio intelligitur de bonis heredis.

Cum in teſtamento.
1 Non videtur †alicuius cauſa paratum: quod cauſa cō-
modandi habetur. h. d. ¶ No. argu. ad. q.
2 aliquis †doctoꝛ habebat libꝛos ſuos ad vſum ſuum:
⁊ aliquos cauſa commodādi ſcholarib⁹: qđ ſi legat
libꝛos ad vſum ſuum paratos non veniunt libꝛi pa-
rati cā cōmodandi ſcholaribus. vt hic. Item eſt ar-
3 gu. ad. q. ſcitis †ꝙ teſtamenta communiter ſcribun-
tur in tertia perſona. quero ergo. quidam aduocat⁹
inſtituit quendam aduocatum heredem: ⁊ rogauit
eum vt daret Titio ſuos libꝛos: vtrum intelligitur
de libꝛis heredis vel teſtatoꝛis? certe intelligitur de
4 libꝛis teſtatoꝛis: vt hic. ¶ Item ſi teſtatoꝛ dixit: †ſi
heres ſuus deceſſerit ſine liberis quod bona ſua de
ueniant ad talem: quod intelligitur de bonis teſtato
ris. pꝛo quo glo. in. l. ex facto. in pꝛinci. ĵ. ad trebellia.

5 uper ꝟ. ſua †ſed ſi notari⁹[a] ſcripſiſſet teſtm̄ ꝑ verba
a pꝛime ꝑſone dicēdo: ego talis teſtatoꝛ relinquo ⁊c. de
inde dicet bona ſua nō pōt nūc referri ad teſtatoꝛē:
qꝛ repugnaret ſignificatio recti ſermonis. vt. l. plau-
tius. in ſi. ſ. eo.

1 ☞ Acceſſoꝛium cedit pꝛincipali.
2 Teſtis qui deponit argentū purū vel libꝛū coꝛruptū
ſi dicit ꝙ vidit: pꝛobat.
3 Negatiua ꝓbat̄ per viſum: puta talis res nō habet
vitium quia vidi.

Si quando.
1 †Acceſſoꝛiuz cedit pꝛincipali. hoc dicit.
¶ No. tex. ibi: iura aūt ⁊c. in eo ꝙ dicit
2 viſu †ꝙ ſufficiēs teſtimoniū eſt vidi il- b
lud argentū purū. Idem ſi dico libꝛuz
coꝛruptū qꝛ vidi. ⁊ pꝛobat̄ in. l. pediculis. §. neratius.
ĵ. e. ⁊ l. j. C. de ca. fru. vꝛb. rome. li. xj. qđ no. vbi tex. pꝛo-
3 bat †de negatiua: vt ſi dicit talis res non habet vitiū
quia vidi ⁊c.
1 ☞ De dictione ſeu: vel ſiue.

Si quis ita.
Dictio ſeu: eſt ampliatiua. hoc dicit. ¶ No.
tex. ibi: hoc enim verbum ſeu, ⁊c. ¶ Opp.
dicitur hic qđ dictio ſeu ponitur ampliati-
ue. Contra imo vnum tantum debetur non vtrūq;.
vt. l. plerunq;. in ſi. ſ. de iur. do. ⁊ C. de ver. ſign. l. cum
quidam. ⁊ l. ſi. in. c. in alternatiuis. de reg. iur. lib. vj.
b ſed iſta oꝛatio eſt alternatiua[b]. ergo ⁊c. Huius timo-
re gloſſ. ſoluit duobus modis: pꝛimo quod hic in di-
ctione ſeu: ibi in alijs dictionibus diſiunctiuis. Rog.
dicit ꝙ hic alternatiua cadit inter genus et ſpeciem.
ideo reſoluitur in coniunctam. iſta verba non con-
gruunt huic. l. quia vꝛbs ⁊ poꝛtus non differunt ſicut b
genus ⁊ ſpecies: ſed ſunt ſpecies ſeparate. Cyn. dicit
quod dictio ſeu: vel dictio vel: nō eſt diſiunctiua ſim- c
pliciter. ideo requiritur vtrunq;: contraria loquun-
tur in diſiunctiuis ſimplicibus: hoc ipſe ponit in. l.
cum quidam. C. de verb. ſigni. illud quod ipſe dicit
quod idem eſt in dictione ſeu: quod eſt in dictiōe vel:
eſt contra caſum. l. plane. §. penul. ſ. de lega. j. ⁊ l. pe-
diculis. §. argento. ĵ. eo. ⁊ l. cum quidam. in pꝛinc. C.
de ver. ſigni. Ad id quod dicit de dictione ſeu. ꝙ non
eſt diſiunctiua ſimpliciter poteſt bene dicere. ¶ Ad
c cuius declarationem[c] oppo. † ꝙ dictio ſeu ſit etiam
1 alternatiua ſicut dictio aut. vt lege. j. §. ſublata. ĵ. ad
trebel. ⁊ l. generali. C. de ſacroſan. eccle. ⁊ l. cum qui-
dam. circa medium. C. de ver. ſig. quare dico ſic. q̄dā
eſt diſiūctiua pꝛopꝛia ⁊ ſimplex: id eſt que tam ſen-
ſum q̄ꝫ verba diſiungit vt dictio aut: et dictio vel.
Quedam eſt dictio diſiunctiua non ſimplex: ſed ha-
bet aliquam naturam copulatiue: vt dictio ſeu: ⁊ di-
ctio ſiue: que licet diſiungat verba: ſenſum tamen
coniungit vt cum dicitur Alexander ſiue Paris: vt
pꝛobat text. cum gloſſ. in. l. ad pꝛotegendum. C. de in
li. dan. tu. ⁊ iſto modo accipitur dictio ſeu. ĵ. de mune.
⁊ hono. l. finali. §. ſunt munera. ibi: dum dicit ciuilia
ſeu publica. ita poteſt intelligi. l. j. infra de his qui. vt
indi. ibi: legato ſeu fideicommiſſo. qđ hodie idē eſt ⁊
iſta eſt diſiunctiua non ſimplex que fauoꝛe legati ac
cipitur pꝛo cōiuncta: ⁊ auget vt hic. et ita voluit dice
re hic Dy. ⁊ ꝙ idē ſit de dictiōe ſiue q̄ñ tractat̄ de am- d
pliādo legato eſt caſus in. l. cum quis. §. ſi. ſ. de lega.
iij. in alijs vero diſpoſitionibus dice-
rem ꝙ dictio ſiue: vel dictio ſeu acci-
piatur diſiunctiue ſicut dictio aut. vt
dictis. ll. ⁊ pꝛobat̄ in dictiōe ſiue: in. l.
ſi quis ita ſtipu. de ver. ob. de quo di-
cam in. l. ſi is qui ducenta. §. vtrū. ĵ. de
reb. dubijs.

Qui lancē.
[d] Minoꝛ intelligit̄ me-
dia. hoc dicit. ¶ Opponi.
gl. ꝙ intelligat̄ de minima ꝑ

a ¶ Sed ſi notarius. Vide Bal. in. c. j. de no. foꝛ. fide.
⁊ in. c. j. in ſi. qui feu. da. poſ. ⁊ in. l. imperatoꝛ. in vl. col.
de ſta. ho. ⁊ vide bal. in. l. ville. §. j. ſ. de fun. inſt. et iſta
faciunt ad. q. pe. de peru. in. l. pe. §. j. ſol. mat. maritus
dixit: lego vxoꝛi mee arredum ſuum: an tale legatum
intelligatur de arredis que poꝛtauit vxoꝛ in domū mariti: an vero de oꝛnamētis que vir dedit vxoꝛi quādo eaz duxit: ⁊ videtur ꝙ intel
ligatur de arredo vxoꝛis: quia illud verbum ſuū im-
poꝛtat dominium. l. quintus. §. argento. ſ. eo. in con-
trarium quod intelligatur de oꝛnamentis que mari-
tus tradidit vxoꝛi: quod illud verbum ſuum vr̄ refer-
ri ad dominium qđ habuit maritus in argento. item
debemus interpꝛetari legatum vt valeat. vt. l. ſi q̄ñ.
de leg. j. ergo intelligitur de arredo mariti: quia res
vxoꝛis ſibi legari non poſſunt. ⁊ hoc verum ſecundū
Dy. ⁊ Pe. Adde qđ in terminis conſuluit Bal. conſi.
clxix. iij. li. de eo qui legauit vxoꝛi arredum ſuum. Et
ad Bar. hic. ſ. dum dicit ꝙ teſtamenta cōiter ſcribū-
tur in tertia perſona. Adde Cepo. in tract. de ſimula.
contractuum. col. xxxij. ⁊ vide do. Alexan. in conſilio
xxxiij. col. j. in. ij. volu.
b ¶ Eſt alternatiua. Vide Bart. in. l. ſi quis decedēs.
§. ſi. de leg. iij.
c ¶ Declarationem. adde etiaz dñm Ant. in. c. inter ce
teras. de reſcri. ⁊ not. hic ꝙ hec dictio ſeu: eſt augmē-
tatiua. idem in dictione cuz. l. ſi cui ſerui. in pꝛin. de le.
j. per. l. vꝛbana. la. j. §. ſi. de ver. ſig. idem in dictiōe de
l. j. in pꝛin. ſ. de poſtu. idem in coniunctione q;. l. ea iij.
de le. iij. idem in copula ⁊. l. ſi ita quis. de here. inſti. ſe
cus in relatiuo quod non auget ſed reſtringit. l. cum
certum. ſ. de vi. tri. ⁊ oleo lega. idem etiaz videtur in
puncto habente vim copule ſm gl. in. l. pꝛetia. ad le.
fal. ⁊ de multis dictionibus: vide no. per Bart. in. l. j.
de condi. inde. ſed dictio circa: eſt exceptiua. l. tranſi-
gere. ibi bal. de tranſac. C. in pꝛin. per bar. in. l. celſus.
de vſuca. dictio penit⁹ eſt dictio pꝛeciſa. l. ſi. C. de do
na. ⁊ no. Imol. in. l. pe. ĵ. de pꝛeto. ſti. de dictione per:
vide Bal. in rub. C. de exer. in. j. co. ⁊ in. l. ex arrali. C.
de act. emp. ⁊ ibi etiam de dictione aad pꝛo pꝛopter
⁊ ſimilibus. ⁊ de dictione ſeu: Bal. in. l. cum quidam
hic all'. ⁊ gl. in. c. iij. ad fin. de poſtu. pꝛela. de dictione
ſiue: vide per Bar. in. l. j. in. vj. q. de ōcdi. ⁊ de. ⁊ vid in
dictionario in ver. ſiue. vbi etiam habetur q̄ꝫ q; ſtat
generaliter. c. j. ⁊ ibi Archi. de elec. in. vj. quādoq; de
claratiue. capitulo pꝛimo in fine. de cog. ſpi. et ibi do-
cto. et de dictione ſiue: vide textum quem ibi notat
Bartolus in cap. cum quis decedens. §. finali. de le
gatis tertio. vbi dicit Bartol. ſe non allegaſſe illum
textum hic.
d ¶ Qui lancē. Vide per iſtum tex. Bal. in. l. j. ver. ſed
pone. de ver. ſig.

a ⁌⁌ Pediculis.§.itē cū q̄rerel.vide gl.Adde bar. qui alle.iſtū tex.in.l.diuus.de bo.dam.
~Andr.Pomate.
b ⁌ Argentū.Uide in ſimili Alex.in.l.fideiuſſoꝛ.in pͥn.ff.de le.j.Ro.conſi.xxx.

c ⁌ Labeo. hic habes q̄d venit in legato pānoꝝ lini ⁊ lanc.⁊ vid qd̄ ꝑ iſtam gl.dixi in.l.cū taberná.in pͥn.ꝺ pign.⁊ ad de ꝙ bal.in ru.C.de ver.ſig.ar.l.gn̄ali.§.vxoꝛi.ꝺ vſu fru.leg.vr̄ dicer̄ ꝯtra iſtū tex.⁊ vide qd̄ dixit bar.ī.l.q̄n tus:in pͥn.ſ.eo.

l.ſi.ita ſcriptū.ſ.de leg.j.Huiꝰ timoꝛe gl.intelligit pluribꝰ modis.ltimꝰ intellectus eſt verus.

a p **Ediculis.** [a] Nota iſtaȝ legem. 1

Auro. In legato auri facto veniūt gēme ⁊ oīa que teſtatoꝛ auri numero habuit.h.d. ⁌ Op.⁊ vr̄ ꝙ imo non cedunt gemme auro.vt.l.rerū miſtura.j.de vſuca. Sol.dic qd̄ hic gēme erant cauſa annuloꝛum: in dubio autem non cedunt gemme auro.vt ibi.

1 ☞ Alternatiua poſita inter genus ⁊ ſpeciē non ponitur pꝛo coniuncta quādo genus poſſit accipi vt ſpecies ſeparata.

2 Statutū puniens poꝛtantē arma offēdibilia:an cōpꝛehēdat poꝛtantē offendibilia ⁊ que etiam poſſunt eſſe defendibilia.

Argento. Opp.⁊ vr̄ ꝙ appellatione argēti eſcarij cōtineatᷓ argentū quoq̄s potat.vt l.⁊ ſi non ſint.§.ſi cui.ſ.eo.So.hoc id̄ qꝛ teſtatoꝛ voluit potoꝛium habere vt ſpeciē ſeparatā ꝑ ſe.Ex quo no.ꝙ illd̄ ꝙ dr̄ † q̄n alternatiua cadit inter genꝰ ⁊ ſpeciē accipiᷓ ꝓ cōiuncta.eſt verum.niſi illud genꝰ poſſit aſſumi vt ſpēs ſeparata ab alia ſpecie.Nā adoptio eſt genꝰ ⁊ arrogatio eſt ſpēs.⁊ tn̄ ſi dico adoptio vl̄ arrogatio accipiᷓ adoptio nō prout eſt genꝰ ſed prout eſt ſpecies. ⁌ Itē facit iſta.l.† ſtatutū imponit penā cuicūq; poꝛtāti arma offendibilia: modo quidā poꝛtauit arma q̄ offendibilia ſunt ⁊ defendibilia eſſe pn̄t vt tabulatium.vtrum debeat puniri:Certe debet inſpici conſuetudo ad quem vſum tabulatium poꝛtatur.argumen. huius.§. 2 1 b

Quidam. Uide gl.que incip:in dubio.arg.cōtra ſ.⁊c.Solu.patet p.l.ſi nō ſint.§.ſi cui.quia eſcariū eſt genus cōpꝛehendēs etiā potoꝛiū:niſi aliud de mente teſtatoꝛis appareat.vt.ſ.pꝛoxi.§. 1

d ⁌ Quintus mutiꝰ.In ꝟ.pomponius.vide Bal.in l.ſi ex falſis.iſi.C.ꝺ tráſac.⁊ in l.ij.C.de ſideic.lib.⁊ in.l.ſi.in.v.colū.C.de edi.diui adri.⁊ ī ru.de ꝯtro.in ue.in.ij.co.⁊ in.l.hiſ ꝟbis.§.ſi in parte.ꝺ here.iſti.⁊ qd̄ dixit Bal.alr̄s Bar.ī l.j.§.ſi q̄s ſimpliciter de ver.ob.⁊ Specul.in titulo de inſtru.edit.§.inſtrumentum.in verſiculo quid ſi aliquis.⁊ Jmo.in dicto.§.ſi quis ſimpliciter.per Oldra.in conſilio.xxxv.quod incip.ad pꝛimam queſtionem.per Innocen.in.c.cum in iure.de offi.deleg.Archi.x.di.ad ſacras.et gloſſ.iiij.q.iij.ſi teſtes.in pꝛincipio.⁊ xxxiiij.q.v.q̄d quarto.⁊ gloſſ.in auᷓ.de teſta.§.ſibi vero.

1 ☞ Argentū venale venit in legato argenti q̄n aliud argentum non habebat.

Item cum quereretur. Qui legat oꝛnamenta ſua non videtur legare ea que habet cauſa vendendi.hoc dicit. ⁌ Opponi.quod cedant legato omnia oꝛnamenta que vendicari poſſunt.vt.l.quintus.§.ij.ſ.eo.Sol.illam intellige ſm̄ iſtam quia eſt verū niſi habuerit ipſuȝ venale.vt hic. ⁌ Quero † quid ſi nullum argentum [b] ad vſum pꝛopꝛium habeat:Dicit gl.quod tunc cedit legato illud quod habet venale.Uide glo.que incip.nam videᷓ.ibi:ſed quid ⁊c.Quam ſigna ⁊ tene menti.Quia iſte tex.⁊ gl.ſunt due limitationes.§.argento.Contra hanc gloſ.opp quod nō cedit legato omne aliud argentum:ſed tn̄ q̄tum ſufficeret ad vſum eius.vt.l.cum quereretur.§.lana.ſ.de leg.iij.Solu.ibi loquitur quando legauit que eiꝰ cauſa parata erāt:vnde nō debeᷓ niſi id qd̄ eiꝰ cauſa eſt paratum:hic vero fuit ſimpliciter legatum omne argentum. 1 b

Neratius. Ex aſpectu declaraᷓ q̄ materia alteri nō accedet ⁊ ſi dubiū eſt cōſuetudo teſtatoꝛis inſpicitur.h.d.

1 ☞ Enumeratio ſpecierum nō reſtringit genus precedens.

c 1 **Labeo.** [c] † Enumeratio ſpecieꝝ nō reſtringit genus p̄cedēs.h.d. ⁌ Opp.de.l.ſi cui.ſ.de le.iij.So.gl.duobꝰ modis.Pꝛimo ꝙ teſtatoꝛ hoc voluit:qd̄ eſt diuinare.Scd̄a ſolu.eſt.qꝛ hic ꝓpter ſignū vl̄e oē:quā tenet Dy.extra de re.iu.li.vj.in ru.Et ſic eſt hic vnꝰ de caſibꝰ in quo indefinita nō eq̄pollet vl̄i ſm̄ ipſum.Sȝ certe nō fuit appoſitū ſignū vniuerſale in verbo lana vniuoce:ſȝ ꝟbū oīa:poſitū in ꝟbis teſtamēti referᷓ ad lanā:qd̄ ſatis plȝ.Alij vt Ro.ponunt aliā ſolutionem ⁊ ſm̄ ipſam communiter allegatur.h.d.

Titia. Mūdo muliebꝛi legato argentū balneare debetur.h.d.

Item cum. Acceſſoꝛio extincto nō extinguiᷓ pꝛincipale.h.d.

Inter veſtem. Ueſte legata inſpicitur cōſuetudo teſtatoꝛis.h.d.

1 ☞ An valeat dictū teſtis in parte vero ⁊ parte falſo:⁊ quid de inſtrumento.

Quintus mutius. [d] Qui legat aurum ſuum intelligitur de eo qd̄ pōt vendicare.h.d.De materia huius.l.vidiſtis in.l.quintus.§.argento.ſ.eo. ⁌ Diciᷓ hic † ꝙ quintus mutius dixit pꝛo parte verū pꝛo parte falſum.quod facit ad dictum teſtis qui pꝛo parte dixit verum ꝓ parte falſum.Item facit pꝛo inſtrumēto quod in vno eſt verū in alio falſum.de quo in.l.ſi ex falſis.C.de tranſactio.⁊ in Specul.de teſte.§.j.⁊ vide per Inno.in.c.fraternitatis.extra de here.⁊ in.c.in noſtra.extra de teſtib.⁊ vide in.l.pediculis.§.ſi.ſ.eo.in glo.que incip.videtur.in ſi Glo.ſol.hic ſunt verba poſita ex abundanti:ibi non. 1

1 ☞ Que differentia ſit:an teſtatoꝛ vtatur verbis futuri tēpoꝛis in legando vel pꝛeſentis tempoꝛis.

Item ſcribit. Legatum factū cū demonſtratione pꝛeſentis tp̄is alienatione rei non extinguiᷓ ipſo iure ſed ope exceptionis ſi alienatio eſt voluntaria:ſecus ſi neceſſaria.iteȝ ſecus ſi legatum eſt factum cum demonſtratiōe futuri tp̄is.h.d.Ad tex.ibi:diminuere ⁊c.dic quod pꝛeſumitur in alienatione voluntaria. ⁌ No.diſtinctionem huius.§.† an teſtatoꝛ vtatur verbis futuri tp̄is in legando:qꝛ tūc nō inſpicitur [a] an alienet ex neceſſitate vel ex volūtate:ſecus ſi vtatur verbis pꝛeſentis tp̄is.Et per hoc Dy.repꝛehendit glo.in.l.ſtichum qui meus erit.ſ.de leg.j.que dicit contrarium dum alle.l.fideicommiſſa.§.ſi rem.ſ.de leq.iij.Contra.imo videtur ademptum ipſo iure.vt.l.ſi ita ſcriptum.ſ.de leg.j.Sol.ibi ademit expꝛeſſe:hic tacite.In text.ibi:q̄m articulus ⁊c.contra imo cum ſit modi ſubiunctiui refertur ad futurum tempus.vt.l.cum quidā.ſ.e.⁊ ibi dixi.Sol.ſi quidem.in pꝛin.habetis eſt:tunc nō habetur dubium:ſi haberis eſſet:tunc dic ꝙ verbuȝ eſſet ⁊ ſimilia ſunt pꝛeteriti imperfecti ſubiunctiui.⁊ ideo continēt in ſe demonſtrationem pꝛeſentis tp̄is ⁊ futuri.perinde ac ſi diceret lego quod paratum eſt ⁊ erit in futuro.vnde illud qd̄ eſt paratum in pꝛeſenti:venit iure legati:⁊ etiam id qd̄ in futuro.⁊ hoc vult dicere tex.q̄m articulus ⁊c. a 1 a 3 e f

b **Titie amice.** [b] Qn̄ legatur certuȝ pondus auri liberaᷓ debitoꝛ eſtimationē ſoluendo.tn̄ ipſum aurum eſt in condemnatione ⁊ obligatione.h.d. ⁌ Quero vtrum poſt condemnationem poſſit ſolui eſtimatio auri:gl.ꝙ ſic ⁊ bene.qd̄ pꝛobatur:qꝛ cum vnum eſt in obligatione ⁊ aliud in facultate ſoluendi ex diſpoſitiōe.l.cōpetit illa facultas donec q̄s conueniᷓ iudicati:vt.l.item veniunt.§.idem recte.ſ.de peti.here.⁊.l.miles.§.j.de re iu.pꝫ ergo qd̄ nō eſt leſus:qꝛ pōt ſoluere eſtimationem. 1 2 3

Seie dulciſſime. Quero de rōne dubitandi in.l.iſta dicit glo.qꝛ nullum poculum aureum reperiᷓ.⁊ tn̄ dictio aureū non reſtringit.hoc non videtur bene dictum:qꝛ adiectiuum habet reſtringere ſuum ſubſtantiuū:vt.l.plautius.ſ.eo.l.ea tamen.ſ.de lega.iij.nec hic dicitur ꝙ iſte phiale ⁊ ſcyphi non fuerunt aurei:quare dic quod illa vaſa que fuerunt reperta erant aurea. g 1 c

1 ☞ Poſitioni iuris cōis non eſt rn̄dendum.
2 Cōfeſſio continens erroꝛem iuris expꝛeſſum non vȝ.
Erroꝛ aduocati non nocet parti.
3 Poſitioni iuris municipalis eſt rn̄dendum.

c 1 d **Ornamentoꝛum.** [c] Not.ex iſta.l.caſum † ꝙ poſitioni iuris nō eſt rn̄dēdū [d] ⁊ ſic ſi fieret poſitio qd̄ fundus dotalis potuit alienari non eſt reſpondendum:⁊ ſi aliq̄s rn̄det aliter q̄ ius dictat non pꝛeiudicat ſibi.vt hic con coꝛ.l.non fateᷓ.j.de confeſ. ⁌ Op.gl.de ea.l.nō fatetur.Sol.intellige ꝙ ibi errauit iure:ſecꝰ ſi extra ius.Aduerte iſtam glo.debeo intelligere q̄n heres errauit in iure:tamen confeſſio non continet erroꝛem iuris:ſed ſi confeſſio haberet in ſe expꝛeſſuȝ erroꝛem iuris non valet.vt not.in.l.j.C.de confeſ.ibi.qd̄ ius ⁊ natura repugnat ⁊c.⁊.l.confeſ.ſ.de interro.actio.⁊ idem putarem ſi aliquis in allegationibus erraret quia erroꝛ aduocati non nocet parti. ⁌ Quero † q̄d ſi fiat poſitio iuris municipalis alicuius ciuitatis:an ſit reſpondendum [e]:Reſpōdeo cum iſta ſint pꝛobabilia [f]:ſunt ponibilia.vt.l.ij.§.quod obſeruari.C.de iuramen.calum.Idem ſi fieret poſitio alicuius extrauagantis.vt.l.cuȝ ꝓlatis.j.de re iudi. e 2 f

Titia. Quero qualiter ītelligātur inuēte.Dicit glo.duobus modis:⁊ bene dic vt in ea.

Sempꝛonie. Optio legata intelligitur de his que ſunt in hereditate ſi repeꝛiuntur:al̄s de alijs que venduntur.hoc dicit.

1 ☞ Fauoꝛe religionis in dubio intelligitur quod eſt magis.
2 Calix ſi debetur eccleſie debeᷓ de argento.
Planeta que fieri debet eccleſie debet fieri de ſerico.
3 Figura Chꝛiſti cum apoſtolis ſi debet pingi in eccleſia intelligitur cum duodecim.

Seia. [g] ⁌ † In fauoꝛem religionis in dubio intelligiᷓ qd̄ eſt maius.hoc.d. ⁌ Opponiᷓ qd̄ in-

a ⁌ Inſpiciᷓ.No.ad.§.ſi rem.⁊ ita ad hoc eſt ſing.caſus hic ſm̄ Imo.in.d.l.ſtichū q̄ meꝰ erit.ſȝ quid ſi teſtatoꝛ dicat:do tibi poſſeſſionem meam poſt moꝛtem meam ⁊ teſtatoꝛ alienet partem:an debeatur eſtimatio:⁊ videtur quod ſic per.l.liberte.de annu.leg.qꝛ videtur donare inter viuos:per.l.ſi ea.§.ſin.de do.cau.moꝛ.j.⁊ de ea iudicandum eſt vt de vltima voluntate Et ſi dictū non eſt ſi mea erit:habeat locū.§.ſi rē.al̄s habeat locū iſte tex.⁊ ita videtur tenere Imo.in d.l.ſi certū poſt Dynū qui ibi foꝛmat hanc queſtionē.

b ⁌ Titie amice.Iſtū textū dicit Bald.eſſe multuȝ ſingulareȝ in l.pꝛeſes.C.de ſenten.poſt Barto.in.l.pꝛīa C.quādo pꝛouo.

c ⁌ Oꝛnamentoꝝ.Et vide domi.Joā.in.l.pꝛoxi.ſ.de his que in teſtamen.delen.vbi alleg.glo.ſin.ꝙ ſi ꝑs in iudicio interrogatur non calumnie cauſa pōt.xxx.q.j.c.iudicante.⁊ vide textum ⁊ ibi Bal.in.l.cum virum.C.de fideicom.vbi poſitioni iuris eſt reſpondendum.vide ibi Bald.qui pulchꝛe loquitur.Andreas barbatia.

d ⁌ Reſpondendum poſitioni iuris.non eſt reſpondēdum:niſi ſit poſitio iuris conſuetudinarij vel municipalis:ſm̄ Bart.in.l.ij.in ſin.verbis.de confeſ.⁊ vide Bar.in auᷓ.iubemus.de iudi.

e ⁌ Sint pꝛobabilia.Et aduerte quia non ſufficit allegare conſuetudinem ſiue communem vſum loquendi niſi pꝛobetur quia ſunt facti:ita dicit Bald.in.l.ſecunda.§.ſed quia veremur.de iura.calum.in.l.vnica.C.de cōfeſ.et quid in poſitione iuris deſcendentis ex facto.

f ⁌ Seia.vide ad q̄d iſtū tex.all̄.bar.in.l.linea margaritarū.j.ad.l.fal.§.ſi.adde tn̄ no.dcc.ī.l.ſi ita ſcriptū.de le.j.Si relinquo calicē eccl̄ie intelligiᷓ de argēto

⁊ in figura xpi cum apoſtolis intelligitur de duode-
cim. vt not. Bart. in. l. ſi quis ad declinandā. in. xviij.
col. de epi. ⁊ cler. ⁊ hoc etiā ſequit Abb. ſiculus in. c.
iudicante. extra de teſta. ⁊ qn̄ generalitas vel incerti
tudo vitiet legatum ad pias cauſas, vide Cynum ⁊
Bald. in. l.
penul. ſ. de
ſacroſanc.
eccle ⁊ bar
to. in. l. qui
dam. de re a
bus dub. ⁊ 2
hic addō no
ta i. l. ſi nō-
dum. C. de 3
fur. ⁊ dicit
Ang. in. l. ſ.
§. ad muni
cipium. ad
leg. fal. qd
relictū qd
pinguatur
imago vir
ginis Ma
rie vel alte
rius ſancti
eſt ad pias
cauſas: qd
eſt not. ſm 1
eum.

a ℂ Ex hac
l. Et vide
Bald. in. l.
ſi nonduz.
C. de furt. 1
ſed in con-
trarium fa
cit. c. exper
tus. de cen 1
ſi. Vide q̄
ibi dixi. et vide que hic in textu notantur. Andreas
barbatia.

ſpicimus qd eſt minus. vt. l. ſi ita. lin ſi b
ne. ſ. de leg. ſ. ⁊. l. nummis. ſ. de leg. iij. 1
Sol. glo. qd hic ſpeciale religionis fa
uore. ⁊ ita communiter intelligit. Ex
hac. l. [a]inferri poteſt † ꝙ ſi aliquis le-
gat calicem in eccleſia qd in dubio in
telligitur de argēto. Itē ſi iubet fieri
vnam planetaz intelligitur de ſerico. c
Item vidi de facto † quidam reliquit
fieri in quadam eccleſia figurā Chri-
ſti cum apoſtolis. certe debet intelli-
gi cum duodecim apoſtolis vt hic. vl' 1
poteſt aliter itelligi quod hic tex. hoc
non dicat. dicit enim ex libris centum
in illa ⁊c. Et ſi cerat taxata quātitas:
vnde non eſt plus vel minus quod in 1
ſpiciatur. ⁊ ſm hoc no. quod in dubio d
debemus inſpicere illud quod eſt ma
ius. ⁊ ſic in dubio debemus inſpicere
illud quod eſt pretioſius in qualitate e
quam illud quod eſt maius in quan-
titate.

☞ Si pater legat filio Canoniſte li
bros legales de quibus intelligitur.

Si vxori.

Mūdo mu
liebri legato f
cedunt ſolum ea que vten-
di cauſa vxori ſunt tradita.
† Pone pater legauit filio ſuo Cano
niſte libros legales. Quero de quib'
intelligit? R̄nd. forte de libris q̄ ſunt
ad vſum eius parati per iſtam. l. h. d.
☞ Si tpe guerre ciuibus ſint impo

b ℂ Talis queſtio. Per iſtum decidit Bald. queſtio.
iij. l. ſ. C. de verborum ſignifi. in verſi. ſed quid cum te
ſtator.

c ℂ Debet exponi. Idem dicit Bal. in. c. dudum. el. ij.
in ſi. de elect.

d ℂ Veniunt feſtiua. Si lego vxori veſtimenta ve-
niunt feſtiua: faciunt nota. l. cum aurum. §. primo. ſu
pra eo. ⁊ quod not. Bald. in. l. cum te. in vltima colū-
na. C. de dona. ante nuptias. ⁊ adde Barto. in. d. l. li-
brorum. §. ſi. ⁊ Bal. in. l. in lege. C. de legi.

e ℂ Mulier. Et facit iſte textus an cerei qui portan-
tur pro funere debeant eſſe pro fratribus ſepelien-
tium quod relinquit indeciſum Bal in. l. ſ. §. ſed ⁊ q.
C. de lati. liber. tollen.

f ℂ Hic vero adimitur. No. caſum optimum in materia
adēptionis vel potes reſpondere ad. l. plane. qd ibi
loquit qn̄ expreſſe legatum ademptū erat: ſed hoc ex
preſſe nō fuit adēptū nec per ſecūdū legatū alteri fa
ctū pſumit primo legatario adēptū. l. ſi pluribꝰ. de le
ga. ſ. ⁊ not. Bar. in. l. ſicut. ſ. de adimen. leg.

ſiti equi. ſi deinde fiat preceptū qd quicūꝙ hz equū
debeat equitare: an qui non equitat: quia non habet
equum incidat in penam.

Cum ita.

Argentum quod eſt depoſitum vel
commodatum vt habeatur de pri
mo: in domo eſſe videt. h. d. Per iſtum. §. dicit Iac.
de are. qd fuit determinata talis queſtio[b] † tempore
guerre multis hoibus de ciuitate fuerūt impoſiti eq̄
deinde fuit factum preceptum ꝙ quicunꝙ hz equū
debeat equitare. modo vnus non equitauit: qꝛ non
habuit equum: an incidat in penam? Et quia fuit fa
ctum preceptum illis qui habent equum videtur
quod non incidat in penam. Contrarium fuit deter-
minatum: quia debet exponi [c] hz. i. habere debet: vt
hac lege.

In Edico.

Oratio indefinita reſtringit ad
preſens tempus. h. d.

☞ Legato veſtimentorum facto vxori veniunt ve
ſtes feſtiue ⁊ non feſtiue.

Vxori.

Dictio hoc amplius legati donationez
inducit. h. d. ℂ Per iſtum. §. poteſt dici
† quod ſi teſtator legat vxori ſue veſtimenta quod ve
niūt feſtiua[d] ⁊ non feſtiua vt hic. ⁊. ſ. e. l. veſtimenta.
Itē ſi legat vxori lectum veniat etiam lectus feſtiuꝰ
pro quo. l. librorum. §. ſi. ſ. de leg. iij.

Mulier.

[e]Legato generis nō derogatur per
legatum ſpeciei inualidum. h. dicit.
hic. ⁊ eſt ſingularis caſus ⁊ mēti tenendus. ℂ Op.
⁊ videt ꝙ qn̄ legatū eſt inutile: a primo legatario vi
deat ademptū: ⁊ ſic ei preiudicet: vt. l. plane. in princ.
ſ. de leg. ſ. Sol. illud verū qn̄ adimitur legatū certe
ſpeciei que ſpecies erat legata. hic vero adimitur[f] ali-
qua ſpecies de legato generis: ⁊ ideo cū legatum re
manet in genere: illud legatum p non ſcriptum qd
ademptionem continebat magis ad legatarium q̄
ad heredem reuertitur. ſed in. l. cōtraria apud lega-
tarium nihil remanebat ad quod poſſet reuerti. hic
vero remanebat legatum generis: ideo ⁊c. ℂ Opp.
extra glo. de. l. legatum. §. ſ. ſ. de adi. leg. vbi per inuti
lem adēptionem ſpeciei derogatur legato generis.
Sol. ibi: in ademptione inter viuos. hic in vltimis vo
luntatibus. qd no.

ℂ De liberatione legata. Rubrica.

ℂ Poſtꝙ iuriſconſultus eſt proſecutus tractatum
plurium legatorū. nunc ponit tractatum de legato
liberationis.

Omnibus.

Nota duo. Pri
mo nota qd ali
cui poteſt res ſua legari quā alte
ri debebat actione perſonali: vel
ſi eſt alteri obligata. Secundo no
ta dū dicit preſcꝙ. qꝛ ex eo ſequit
ꝙ iā debebit ſoluere debitū qd fa
cit ad multa. ℂ Opp. ꝙ res mea mihi legari non po
teſt: vt. l. proprias. C. de leg. Sol. fallit rōne iuris qd
teſtator habet in re vel ad rem. vt hic. ℂ Op. ꝙ pro
pter obligationem pignoris legatum non valeat: vt
l. meuius. §. fundo. ſ. de lega. ij. Solu. verba poſita
in fine illius. §. non referuntur ad hypothecam: vt

ſibi nota. ℂ Item opponitur hic innuitur qd quan-
do legatur pignus non videatur remitti debitum.
Contra. ſ. eodem l. tertia. Solu. reſpondeo quod in
dubio preſumitur debitum remiſſum. gloſ. dicit con-
trarium per legē poſtꝙ. ⁊. l. labeo. ſ. de pac. Nō ob. l.
iij. ſ. eodē. quia ibi loquitur de legato inſtrumenti.
ℂ Oppo. extra glo. de. l. ſi tibi homo. in princi. ſ. de
lega. ſ. vbi relinquēdo pignus videtur relictum de- a
bitum. Sol. ibi loquit qn̄ pignus legat ab extraneo 1
hic qn̄ legat a creditore: de quo diſtingue vt ibi per
Dy. ⁊ ibi dixi. Aut relinquitur pignus a creditore et
tunc aut animo relinquēdi liberationem a toto aut
non. aut dubitatur vt hic aut ab extraneo. ⁊ tunc eſt
caſus in. l. ſi tibi homo. ſ. alle.

Heredem.

ℂ In primis duobꝰ dictis
declara vt dicā in. l. ſi quis
rem. ſ. eo. in tertio dicto dic vt dicam in. l. nō
ſolum. ſ. eodem.

1 ☞ Liberatio quatuor modis relinqui poteſt.

Liberationem.

ℂ Qui dat
vel dari mā-
dat inſtrumentum videtur liberationē
relinquere. hoc dicit cum pun. l. ſeq. als
l. ſequēs eſt. §. ⁊ ſic ego habeo. ℂ Not.
1 quatuor † modos relinquendi liberationē. primo re
linquo quod tibi debeo: vt. l. ſ. in princi. ſ. eo. Secun-
do damno heredem meum non petere: vt. l. ſecūda.
in prin. Tertio ſi lego liberationez vt habetur in hac
lege. in prin. Quarto ſi lego chirographum: vt hac
l. iij. §. primo. ⁊ omnia iſta legata important legatum
liberationis. hoc etiam videbitis ſtatim. ſ. ea. l. §. nūc
de effectu. ⁊. l. non ſolum. in prin. ⁊ in alia. l. nō ſolum.
ℂ Oppo. dicitur hic ꝙ ille qui dat inſtrumentū vi-
detur legare remiſſionē ⁊ liberationem: contra imo
donatio inter viuos videtur: vt. l. prima. C. de dona.
Coniuncta. l. ſeia in ſi. ſ. de donatio. cauſa mor. Solu.
hic fuit dictum expreſſe do inſtrumentum cauſa mor
tis mee. alias eſſet donatio inter viuos vt in contra-
rijs. ℂ Oppo. ⁊ videtur quod etiam hoc acto nō ſit
fideicommiſſum ſed donatio cauſa mortis: vt. l. iij. de
dona. cauſa mortis. Solu. quidam exponunt quod
hic dicit dedit: id eſt dādo reliquit. ſed hoc eſt cōtra
mentem huius lr̄e: qꝛ ſm hoc idē importaret ſequēs 2
§. ad contrarium reſpondeo ꝙ hic erat donatio cau
ſa mortis que habet eundē effectum quem haberet
fideicommiſſum vel legatū liberationis: ⁊ hoc appa
ret ex textu dū dicit quaſi pro fideicōmiſſo ⁊c. Que
dictio quaſi deſignat impropietatem qꝛ non eſt ve-
re fideicommiſſum. ℂ Quero quid ſi ille cui datuz
eſt inſtrumentum vt alij det non vult dare quo iure
cogitur dare. Reſpondeo per actionem nego. vt. l. ſi
pupilli. §. ſi quis pecuniam. ſ. de negotijs geſtis. dic
vt ibi.

1 ☞ Legatum liberationis importat vt debitor acce b
ptilatione liberetur ſi eſt ſolus ⁊ habet correum ſo-
cium: ſed ſi habet correum non ſocium: pacto debet
liberari.

2 Si habeo exceptionem contra te an ⁊ qn̄ poſſim pe-
tere contra te vt me liberes pacto vel acceptilatiōe.

3 Qui habet actionez ad rem quando poſſit agere vt
ſibi caueatur.

4 Acceptilatio hz vim ſolutionis. pactum non.

5 Socij quod aliqui ſint quomodo in-
telligatur.

6 Liberato vno ex illis ad quos perue
nit commune negotium. an talis libe
ratio proſit alteri cum non ſint ſocij.

7 In materia duorum reorū hodie qd
ſit immutatum.

Nunc de effectu.

[a]Lega
tum † li
berationis importat: vt debitor acce-
ptilatione liberetur ſi eſt ſolus et ha- a
bet correum ſocium: ſi habet correum
non ſocium pacto liberari debebit. h.
d. Ad tex. ibi voluit: dic quia mei ſo-
lius contemplatione liberationem re
liquit. Dyn. ℂ Opp. et videtur quod
ego non poſſim liberari quin proſit
alteri ſaltem pro dimidia pro qua de-
bet habere regreſſum contra me. vt
l. prima. C. de duobus reis. Gloſ. non
ſoluit. tu confitearis contrarium: qꝛ p
illa parte pro qua quis hz regreſſum
contra me legatarium proficit ei libe-
ratio: vt. ſ. in gl. magna. ℂ Opp. dicit
hic quod habeo actionem: vt liberer
pacto vel acceptilatione. iſtud vr̄ ſup-
uacuum cū habeam exceptionē ergo
non dz interponi: vt. l. hec ſtipulatio. b
§. diuus. ſ. vt lega. no. ca. Solu. gloſſ.
qd hoc ſit gratia dubitationis tollen-
de. ℂ Contra hoc oppo. de. l. penul. ſ.
de peti. hered. vbi cauſa dubitationis
tollende non poteſt interponi cautio.
Solu. aliud in cautiōe vt ibi: aliud in
pacto: vt hic. ita dicit gl. que incip. ſed
nunquid ibi alij dicunt contra ⁊c. In-
nuit ergo iſta ſolutio ꝙ ex abundan-
ti non poſſum petere cautionem ad
obligandum: ſed pactum quod ten-
dit ad liberandum: bene poſſum pete
re ex ſuperabundanti: videamus an
hoc ſit verū. ⁊ primo videamus de pa
cto. ℂ Et pro † declaranda iſta gl. pri
mo quero ſi habeo exceptionem ꝯtra
te poſſum ne petere vt me liberes per
pactū vel p acceptilationē. Videte. qn̄
quis hz exceptionē vigore legati vel
fideicommiſſi: tunc ipſe primo hz exce
ptionem. ſcdo habet actionem vt libe
retur pacto vel acceptilatione: vt hic.
tertio poteſt implorare officium iudi-
cis. vt pronuntietur eum non debere
vel ꝙ imponat ſilentiū actori: vt. l. au-
relius. §. centū. ſ. e. Nec attēdo[b] q̄ vba
fuerint ſiue fuerit legata liberatio vel
damnatus ſit heres non petere vel p
hibitus agere: vt dixi. ſ. proxi. ⁊ hoc in
vltima voluntate vbi latior ſit interp
tatio. Si vero alias quis habet exce-
ptionem aliter quā ex vltima volūta-
te puta ex cōtractu inter viuos vel a
lege. ſi qdē vellē agere, vt liberer p ac-

a ℂ Nūc de
effectu. Et
vide bar. i
cōſi. cxſ. in-
cip. factuz
tale ē quō
alleg. iſtuz
tex. Andr.
Barba.

b ℂ Nec at
tēdo. adde
ꝙ no. bar.
in. l. ſiue
apud acta
in. iiij. colū.
de trāſact.

ceptilationē vel vt mihi caueat̄ de nō
petendo: ⁊ non poſſum: vt.l. dedi. in
prin.ſ. de condi. ob cau. ratio q2 plus
peto quā mihi debeatur: nā ex pacto
nudo habeo exceptionem. vnde ſi pe
to me liberari per acceptilationē peto
plus. ſcz actionez tuam tolli ipſo iure
cum non ſit ſublata. Itē ſi peto caueri
de non petēdo iam peto vt obligeris
non petere: cum antea non tenebaris
niſi naturaliter non petere: ⁊ ſic plus
peto: vt.d.l. dedi. Sed ſimpliciter pe-
terem vt faceres inſtrumentum de il-
a la exceptione: tūc admittor[a] quia nō 7
peto plus: vt.l. ſicut datam. C. de lib.
cau. ⁊ l. ſi plures. de fideiuſſo. ⁊ Inno
cen. in c. albericus. ⁊ in c. ſignificauit.
extra de teſtibus. Idem ſi peterē per
iudicem hoc pronuntiari, ſcilicet me
habere exceptionem: quia admittor: 1
vt.l. ſi contendat. infra de fideiuſſori.
cum ſua glo. Predicta vera niſi verba 2
diſpoſitionis cōtrahentium vel legis 1
ſonarent quod eſſet obligatus quis
ad liberandum: tunc enim poſſet agi
vt liberet vt in auten. habita. C. ne ſi.
pro patre. ⁊ l. in criminali. de iuriſdi.
omnium iudi. pro quo faciunt no. in l.
ſiue apud acta. C. de trāſac. ⁊ l. j. in fi.
3 glo. C. de pact. ¶ Quero de eo † qui
habet actionē ⁊ quero vtrū ille q̄ hz
actionē poſſit agere vt ſibi caueatur.
Glo. hic dicit qd̄ hoc ex ſuperabūdā- 2
ti petit: qd̄ ſic declara. ſiquidē habeo
actionē per quā poſſum aliqd̄ exige-
re incōtinēti: tūc non admittor ſi peto
mihi caueri: vt.l. hoc ſenatus. §. j. de
vſufru. earū re. q̄ vſu cōſu. l. ſi mulier.
de cōdi. ob cau. ⁊ l. ij. in prin. ſ. de iure
do. Si vero nō poſſum petere incōti-
nēti: tūc in iſto caſu poſſem petere cau
tionē: ratio eſt q2 nō eſt ex ſuperabun
danti cum poſſint mori teſtes. vt. l. in
omnib[9]. ſ. de iudi. prout loquit̄ de nu
da cautione ſm quoſdā. ⁊ not. in l. ij. c
§. j. ſ. ſo. ma. Predicta vera niſi aliud
debitum deberet̄ quodam iure extra
ordinario vt. l. ſi finita. §. elegāter. de
dam. infe. ⁊ ibi dixi. ¶ Querit gloſſa
4 † differentiam inter pactuz ⁊ accepti
lationem. Reſpōdeo acceptilatio ha-
bet vim ſolutionis pactum non vt in
5 glo. ¶ † Quero dicitur hic ſi ſunt ſo-
cij: quō intelligunt̄ ſocij. Dicit glo. oīz
bonorum: vel in illo debito. hoc intel
ligo ſi lucrum ⁊ damnum erat cōmu-
ne inter eos in illo debito: vt. l. eandē 1
§. j. ſ. de duobus re. ⁊ ibi dixi. ¶ Que
b ro pone[b] q̄ non ſunt ſocij † an vno libe
6 rato alter poſſit inſolidum conueniri.
Glo. aſſignat rationem pro et contra
finaliter determinat qd̄ alteri correo

☞ Andreas pomate.
a ¶ Tūc admittor. Vide pau. de caſt. conſi. j. in j. colū. Felin. in c. veniens. in ij. col. ver. ⁊ per iſtuz tex. d̄ teſti.
b ¶ Quero pone. vide Bart. in l. ex duob[9]. j. de duo. reis. vbi videtur contrarium tenere et facit ad nor. in. l. ſi vn[9] de pac. ⁊ in l. ⁊ per iuſiuran. §. fi. infra de ac cep.
c ¶ Sz in cōtractib[9]. ⁊ vid̄ tex. i. l. fili[9] famili. §. fi. ⁊ in. l. ſi defunct[9]. ſ. d̄ pcu. ij. falſit vt dicit gl. ſing. i. l. ſtipulatio. §. ſint. de ope. no. nū. Andr. bar.

prodeſt pro parte: ne al's ſi inſolidum conueniretur:
contra alium haberet regreſſum. h.d. glo. vide eam
que incipit omnium bonorum ⁊c. Ad iſtum tex. dicit
quod de rigore iuris tenetur inſolidum: ſed de equi-
tate non eſt verum: quando debitum eſt conuerſum
in communem cauſam: q2 pariter ad vtrunq3 perue-
nit pecunia: al's ſi non pariter pro ea parte pro qua
ad liberratem peruenit idem ius eſſet: ſed ſi poneres
in[9] duos reos eſſe obligatos ex cauſa lucratiua. aut
volentes donare promiſerunt: tunc alter inſolidū te-
neretur: quia contra alium non poſſet habere regreſ
ſum: vt in l. lege falcidia. hoc obſeruanduz. j. ad legē
falci. ⁊ plene dixi in materia de duobus re. ¶ Que-
7 rit glo. † an in materia de duobus reis ſit aliquid im
mutatum. ⁊ dic quod ſic. q2 hodie non tenetur inſoli
dum. Iſtud eſt falſum quia imo tenetur inſolidum:
ſed non exigi poſſunt inſolidum vt in auten. hoc ita.
C. de duo. re. ⁊ in corpore vnde ſumitur. ⁊ in. l. reos. §.
cum in tabulis. j. de duo. re. ⁊ ibi dixi.

☞ Non nominatus in teſtamento etiam habetur
pro legatario ſi teſtator illi proficere voluit.
Plures reos habere noſtra intereſt ⁊ quō.

Conſequenter.

¶ Etiam † non nomina-
tus in teſtamento habe-
tur pro legatario ſi teſtator illi proficere voluit ⁊ in-
tereſt noſtra plures reos habere. h.d. iſte. §. ¶ Nota
tex. ibi intereſt enim creditoris. ¶ Opponi. de. l. ſi
cui. §. primo. ⁊ fi. ⁊. ſ. de legatis. j. vbi creditor non ha
betur vt legatari[9]. Solu. ita demū creditor habetur
vt legatarius ſi teſtator ei proficere voluit. in dubio
enim fauore debitoris preſumitur pficere cui plus p
deſt vt. l. fideicōmiſſa. §. interdum. ſ. de le. iij. ¶ Op
po. extra gl. hic dicitur † q̄ intereſt noſtra plures de-
bitores habere: ⁊ ſi ſoluendo ſint. Contra hoc eſt tex.
in. l. ſi quis ſtipulatus ſit ſtichum. §. fi. j. de verborum
obli. vbi ſi reus eſt ſoluendo non intereſt noſtra ha-
bere alium. Solut̄. ſi quidem actio iam eſt mihi que
ſita contra plures ob idem debitum tunc mea inter-
eſt plures reos habere: vt ſic illas actiones retinere
poſſim vt hic. Si vero velim agere vt alius reus mi-
hi conſtituatur: tunc in vltimis voluntatibus puta-
rem obligatum eſſe cogendum. argu. huius. l. in fin.
quia pōt quis cogi preciſe ad factum: vt. ſ. de leg. iij.
l. fideicommiſſa. §. fin. ⁊ l. in excu. §. ſecunda ſpēs. j. de
ver. ob. Sed in contractibus[c] vbi quis non pōt cogi
preciſe ad factuz: tunc intereſſe eſtimatur[c] earen[9] qua
tenus primus reus ſoluendo non eſt. vt dicta. l. ſi q̄s
ſtipulatus ſit ſtichum. §. fi. nec poteſt habere eſtima-
tionē q̄ primus reus poſſit effici non ſoluēdo vt ibi:
niſi forte haberet res ſuas in loco periculoſo: vñ eſſet
pſumptio q̄ de primo fieret nō ſoluēdo vt no. gl. ma.
in. l. ij. ſ. ſo. ma. Idē putarē ſi aliquis cōueniret̄ ex de
licto pprio: q2 tunc contra eū fieret eſtimatio quod
poſſet effici non ſoluendo vt. l. eum qui. §. papiñ. j. de
fur. quod no.

☞ Libellus qualiter formari debeat p debitorem
cui legata fuit liberatio contra heredem.

Quid ergo.

¶ Iſta lex continua-
tur ad precedētia ideo
non ſummo ſz pono caſum in terminis. Vi
des hic in pnc. modum agendi creditoris:

in fine modū agendi debitoris. ¶ Contra iſtam par
tem oppo. q̄ debitor dz agere vt heres preſtet quan
tum ipſe preſtaret creditori: vt. l. poſt emancipationē.
j. eo. Dicit glo. hoc verum ſi heres vult cum defende
re. alias condēnetur ad intereſſe vt in contrario. Ex
1 hoc no. † formā libelli q̄ poſſum petere conditionali-
ter. ſcz heredē compelli qd̄ me defendat contra cre-
ditorē. vel ſi hoc non faciat cōdēnetur mihi ad inter
eſſe. ſimile. in. l. j. in prin. de act. emp. ⁊ l. ij. §. item ſi in
facto. j. de verbo. obli.

1 ☞ Pactum factum reo qñ proſit fideiuſſori.
2 Acceptilatio facta fideiuſſori quando proſit reo.
3 Verbis inſtrumenti quando ſtetur an veritati.

Si quis.

a ¶ Si relinquitur libe-
ratio reo debet liberari p
acceptilationē vt ſic fideiuſſori proſi-
ciat niſi erat talis quod contra reū nō
haberet regreſſum ſi relinquitur libe-
ratio fideiuſſori debet liberari pacto ⁊ reo non pro-
deſt niſi eſſet talis reus qui a fideiuſſore repeteret.
hoc dicit. ¶ Opp. hic dicitur qd̄ pactū nō trāſit ad
fideiuſſorē ſi hoc eſt actum: alias ſecus contra. ſ. ad
velle. l. ſi mulier. §. ſi ab ea. Solu. vt ibi ptz in tex. ibi
quia totam obligationē ſenatuſcōſultum improbat.
¶ Oppo. extra gloſſ. q̄ pactum factum fideiuſſori
proſit reo: vt. j. de accep. l. ⁊ per iuſiurandum. §. ⁊ ſi
fideiuſſo. ibi enim non poteſt valere vt acceptilatio
ſed vt pactum q2 non precedebat obligatio verbis
contracta: vt eo. tit. l. ſi acceptilatū: ⁊ tamen ibi dicit̄
qd̄ prodeſt reo. Solu. qd̄ hic dr̄ de pacto intellige de
nudo: ſecus in pacto quod reſultat ex acceptilatio-
1 ne inutili vt ibi: ⁊ ſm † hoc reaſſume duo verba: q2 ſi 1
pactum eſt factum reo: aut eſt actum qd̄ tranſeat ad
fideiuſſorem aut non: aut dubitatur ſi pactū eſt fa-
cū fideiuſſori: aut eſt pactū vere nudū: aut eſt pactū 2
qd̄ reſultat ex acceptilatione inutili: vt. ſ. dictum eſt.
¶ Dicitur hic quod acceptilatio vni facta alteri pro 3
deſt contra de acceptila. l. ⁊ per iuſiurandum. §. ſi le
gatorum. Solu. ibi fuit actū qd̄ acceptilatio ad aliū
nō porrigeret̄: p hoc facit hec. l. ver. alioquin. ⁊ l. mo-
deſtinus. j. de ſol. vbi etiam vera ſolutio aliū nō libe
rat ſi hoc eſt actum ⁊ ſm hoc vbicūq3 in hoc tit. dici-
tur aliquem pacto liberandum intellige vel accepti
latione hoc acto vt ad alium non porrigat̄. Iſta ſol.
lz ſit vera in ſe tamē continet diuinationē ideo gloſ.
in. l. cōtraria aliter ſoluit ⁊ bene q2 ibi loquit̄ qñ reus
principalis erat obligatus ſub conditione qua exiſtē
te obligatio retro non trahitur vt in legatis ⁊ cōtra-
ctibus quando conditio eſt poteſtatiua: vt. l. j. §. j. ſ.
ad ſil. ⁊ l. potior. ⁊ l. qui balneum. qui po. in pig. ha.
⁊ iſto caſu liberato fideiuſſore per acceptilationē nō
liberatur reus: vt. d. §. ſi legatorū. ⁊ §. ſeq. ſec[9] ſi eſſet
in contractu conditio caſualis: vt. l. peñ. de fideiuſſo.
Ita debetis intelligere hanc materiam. ¶ Quare
2 dic cum queritur † an acceptilatio facta fideiuſſori
proſit reo: aut eſt actū quod non proſit ⁊ nō prodeſt:
aut nihil eſt actum: ⁊ tunc aut reus erat iam obliga
tus vere: aut obligatio pendebat ſub conditione: ⁊ ſi
ſub conditione aut caſuali aut poteſtatiua vt ex pre
3 dictis ptz. ¶ Oppo. ad fi. ⁊ videtur † quod debet in-
ſpici ſolum forma contractus niſi quando creditor
participauerit fraudem: vt. l. ſed ⁊ iul. §. j. ſ. ad mace.

Solu. iſtud verum reſpectu ipſius cre
ditoris ſed reſpectu ipſorum contrahē
tium vel reſpectu tertij inſpicitur id
qd̄ eſt ī veritate vt hic: vel aliter ⁊ me
lius illud verū quando ageret actio-
ne ex eo contractu quo principalis ⁊
fideiuſſor ſe obligauerit. ſecus ſi agat̄
actione ex teſtamēto vel alia. qd̄ not.
propter ſtatuta que loquuntur de fi-
deiuſſore ⁊ principali quia ſtatur veri
tati non verbis inſtrumēti. Procedo
vlterius pone q̄ debitor cui eſt relicta
liberatio agit contra heredē vt eū li-
beret per acceptilationē: dicit reus tu
in veritate es fideiuſſor ⁊ fideiuſſor
eſt reus. vnde debeo te liberare pacto
⁊ peto vt mihi edas inſtrumētum cō-
ſeruationis indēnitatis tibi factum a
reo principali. Conſueui dicere quod a
actor debet edere reo ad exceptionē
fundandam vt. l. penul. in fi. j. ad legē
falcidiam. licet de hoc fuit opi. C. de
eden. l. fina. ⁊ ibi per docto. ⁊ l. j. §. edi
tiones. ſ. de eden.

Idem iulianus.

¶ Pa-
ter cui ē
liberatio relicta debet liberari pacto
etiam ſi nihil eſt in peculio ſed ſi filio
liberatio relinquitur acceptilatione li
berabitur. h.d. quod no.

1 ☞ Liberatio ſi relinquit̄ ei qui duo
bus iuribus tenetur ab vtroq3 in du-
bio eſt liberandus.
2 Pater cui liberatio legata eſt debet
de pacto liberari.
3 Liberatio legata principali qd̄ proſit
fideiuſſori. ex diſpoſitione legis: ſecus
ſi ex diſpoſitione hominis.

Idez iulianus ſi pro

filio pater. ¶ Si liberatio reliquitur
1 † ei qui duobus iuribus tenetur ab
vtroq3 liberandus eſt in dubio niſi ali
ter ſit actum. hoc dicit tex. cum gloſſ.
2 ¶ No. q̄ † ſi patri relinquit̄ liberatio
debet liberari pacto. contra immo vi-
detur q̄ acceptilatione ſicut quando
relinquit̄ liberatio reo: vt ſupra. l. pro-
xi. in prin. Solu. intelligas quando fi-
lius erat principalis debitor ⁊ pater
de peculio tenebatur vt fideiuſſor. ſe-
cus ſi pater eſt vt principalis filius vt
fideiuſſor. ¶ Item dicitur in. §. prece-
denti: maritum nō poſſe repetere. con
tra quando eſt relicta liberatio habet
exceptionem fauorabilem: ⁊ ſic repe-
tere poteſt ſolutū: vt. l. qui exceptionē.
de cōdi. indebiti. So. q̄ hic dr̄ maritū
repetere nō poſſe. intellige qñ libera-
tio nō eſt relicta ei. Dicit̄ hic q̄ ſi libe-
ratio eſt relicta filio debet liberari p

a ¶ Si q̄s ad iſtā. l. vide text. et qd̄ ibi no. Ia. de are. in apoſtil. i l. ſed ſi pater. §. nō ſolū ad macedo.

a ℂ Haberi eſtimatio ſpei. qđ quis poteſt alteri ſucce-
dere. adde Barto. in. l. fi. C. de pac. ꝛ no. Barto. in. l.
ſciendum. in fi. prin. ff. qui ſatiſda. co. ꝛ ideo dicit An-
ge. per illum tex. in. l. ex conſenſu. §. filia. ff. de appella.
qđ vigore huius ſpei a ſententia lata contra patrem
filius non poteſt pro-
prio nomi-
ne appella-
re. ꝛ facit
quod nor.
Bart. in. l.
is poteſt. i
pn. de acq.
here.

b ℂ Remit-
tere omne
ius. ꝛ vide
Bart. in. l.
qđ ſeruus.
de condi.
ob cau. et
Bar. in. l. q
cum tutori
bus. i prin.
de tráſac. ꝛ
late p bar.
in. l. qui ro
me. §. duo
fratres. in
liij. char.
de verbo.
obli. ꝛ bar.
in. l. ſi vxor.
§. diuꝰ. de
adul. quid
ſi diceret
remitti oē
ius qđ ha-
bet ꝛ habe-
re debet vl'
pōt videt
deciſum p
Bar. in. d.
l. quod ſer-
uius. et in
d. c. duo
fratres.

c ℂ Libe-
ratio autē.
ꝛ ad intel-
lectum hu-
ius. §. vide
oino bart.
in. l. apud
iul. §. ſi ti-
tius. de le-
ga. primo. qui limitat vt ibi.

d ℂ Secundo no. ꝛ vide caſum ſingu. in. l. iuſta. C. de
iure fiſci. And. barba.

e ℂ Vel vſura peteretur. Vide Bar. in. l. ſ. in prin. ſi qs
ius dicen. non obtem.

acceptilationem: contra ſi pater ſoluit
non repetit a filio. l. iij. §. ſed vtrum. de
mino. ergo liberatio relicta filio non
debet prodeſſe patri. vt in prin. huius
3 legis. Sol. † debes intelligere princi-
pium. l. quando eſt fideiuſſor et reus
quilibet ex diſpoſitione hominis. vñ
ſi legatur liberatio vni non videtur
velle ꝙ porrigatur ad alium niſi qua-
tenus illius intereſt. Sed hic loquit
quando fideiuſſor eſt ex diſpoſitione
legis quo caſu ſi relinquitur liberatio
principali videtur velle totam obliga-
tionem tollere vt ſicut cum vno cōtra-
xit: ita vnum liberando videtur velle
ꝙ a tota obligatione recedat.

Poſt emancipa

tionem. ℂ Opp. ꝙ ad hoc
non debet agere: ſed vt eū
aduerſus creditorem defendat: vt. ff.
eo. l. quid ergo. ſol. vt ibi ꝛ hic in gloſ.
ſuper verbo preſtaturus.

1 ☞ Eſtimatio illius ſpei ꝙ quis pōt
alteri ſuccedere non debet conſidera-
ri licet appelletur ſpes tamen non eſt
legitima.

2 Spes ex contracto cōditionali de pre-
ſenti conſideratur.

3 Clau. remittit omne ius quod habet
vel habere ſperat: comprehēdit omne
ius de preſenti vel in futurum ex cau-
ſa de preſenti.

4 Caſus in quo habetur ratio ſpei que
non habet ius de preſenti.

5 Clau. remittit omne ius quod habet
vel habere debet vel poteſt de preſen-
ti quid operetur.

Illud.

Quod vnꝰ poteſt ad ſuc-
ceſſionem alterius venire
in eſtimando intereſſe nō debet inſpi-
1 ci. h. d. ℂ No. † ꝙ nō debet haberi eſti-
a matioᵃ illius ſpei qđ quis poteſt alte-
ri ſuccedere: ꝛ licet appelletur ſpes: vt
l. fina. in prin. C. de pac. tamen non eſt
legitima. ratio eſt quia nullum ius eſt
fundatum in me nec filius habet ius
in hereditate patris patre viuente.
vt. l. pretia rerum. ad legem falcidiã.

2 ſed ſi † haberem aliquam ſpem de iure de preſenti ex
contractu conditionali: tunc dico quod iſta ſpes in-
ſpicitur. ꝛ ideo dico quod ſi in contractu apponūtur
3 iſta verba remittit omne ius † quod habet ꝛ habere
b ſperat in tali re. tunc videtur remittere omne iusᵇ
quod habet de preſenti vel habere ſperat in futurū
ex cauſa de pſenti. alias nō dicit ſpes illa q̃ nō eſt fun-
data de pñti. Idē dicimus in ſtatulibero qui habet
ſpem in libertate ſi hȝ ius fundatum de pñti q: here-
ditas eſt adita: alias nō dicitur ſtatuliber: vt. l. ij. de
4 ſta. lib. in caſu † tamē reperio qđ habetur ratio illius
ſpei que nō habet ius de preſenti: vt. l. iij. §. ſed vtrū.
5 ſupra de mino. Quid † autē ſi diceret remittit omne
ius quod habet vel habere debet vel poteſt quid im-
portent hec verba cogita bene.

Non ſolum.

Si is qui.

ℂ Liberatione legata ab vna ex
rebus alternatiue debitis per ac-
ceptilationem liberatio conſequitur ab altera. h. d.
ℂ Opp. ff. titu. ſ. l. qui hominē. Sol. hic in obligatio-
ne alternatiua ibi in obligatiōe generis. ℂ Quero
quid ſi poneremus hic caſum in quo non deberet li-
berari per acceptilationem puta per correum. vt ſu-
pra. l. iij. alias. iiij. ſi liberet pacto an remaneat obli-
gatio in alia parte alternatiue: puta quod non: quia
lex preſumit voluiſſe teſtatorē liberare a toto: ꝛ ideo
in caſu predicto debet liberare per acceptilationem
hoc acto ꝛ ad correum non porrigatur vt dixi. ff. eo.
l. ſi quis reum. in princip.

1 ☞ Relictum a ſubſtituto videtur relictum condi-
tionaliter ab ipſo pupillo.

2 Petens ante euentum conditionis an cadat a iure
ſuo.

Liberatio autem.

c ᶜLegatum libera-
tionis habet effectū
niſi a teſtatore vero debitum ſit exactū ſecus ſi a te-
ſtatore ficto vel ab herede exigat. hoc dicit. ℂ Not.
1 tex. ibi cū conſtet pupillū ꝛc. No. † quod illud quod
eſt relictum a ſubſtituto videtur relictum conditio-
naliter ab ipſo pupillo vt hic. ꝛ. l. in ratione. §. quod
vulgo. ad legem falcidiam. ꝛ. l. qui fundum. §. qui fi-
d lium. eo. titu. ℂ Secundo no.ᵈ hãc glo. ſuper verbo
2 remittat. que ſentit † quod ille qui petit ante euētum
cōditionis cadit a iure ſuo: qđ an ſit verum dicam. ff.
l. proxi. §. tale.

Non ſolum.

ℂ Debitori cuicū-
ꝙ poteſt liberatio
relinqui. ꝛ damnatus ad tempus non
petere interim liberare nō cogitur: nec
e illius tēporis pena vel vſura peteturᵉ.
hoc dicit. Dicitur hic quod infra tempus vſure non
poſſunt peti. contra de. l. item quia. §. fina. ff. de pact.
Huius timore ſoluunt quidam quod non poſſunt
peti vſure venientes ex mora: ſed venientes ex ſtipu-
latione ſic. glo. hoc reprehendit quia tex. hic dicit vel
penas. que per ſtipulationē promittunt. vnde nulla
vſura poteſt peti. Ad legem item quia. reſpōde quia
ibi dilatio concedebatur eo quod vſure ſolueban-
tur. hic vero concedebatur dilatio ex mero iudicio
teſtatoris.

1 ☞ Legatū liberatiōis pſonale nō trãſit ad heredē

niſi per heredem teſtatoris petendo contra.

2 Agēs ante conditionem cadit a iure ſuo.
Intellectus. §. temporales. inſti. de excep. quod non
loquatur de die incerta.

Tale.

b Legatū † liberationis perſonale nō trãſit
ad heredem. niſi per heredem teſtatoris
petēdo contra ſiat. hoc dicit. ℂ No. tex. ibi a ſolo ꝛc.
ꝛ ſic fuit appoſita dictio taxatiua: al's ſi non apponi-
tur preſumitur liberatio relicta in re. vt. ff. l. pxi. §. ſ. ꝛ
ff. eo. l. ſi quis in teſtamēto. dixi anno. ff. de ver. oblig.
a l. qui ſic. ℂ Quero dicituŕᵃ hic ſi nihil a Lucio Ti-
2 tio ꝛc. Quero † quid ſi heres petit a Lucio Titio: di-
cit gloſſ. qđ cadit a iure ſuo qđ eſt valde notandum.
Iſta glo. nō videt dicere verū. q: ille qui petit ante
cōditionem hodie nō cadit a iure vt inſti. de exce. §.
tēporales. Sed ſuſtinēdo pōt glo. dicere ꝙ. §. tēpo-
rales: loquit de die certa vel de cōditione: ſed de die
incerta nihil ibi dicit ꝛ ſic iſte. §. remanet incorrectꝰ
vt qui ante diē incertam agit cadit a iure ſuo. vel ſi
dicas qđ dies incertus habeatur pro cōditione: vt. l.
dies. de cōdi. ꝛ demon. dic hunc. §. hodie eſſe corre-
ctum ꝛ in hãc opi. videtur inclinare Dy. tene menti.
Vltimo vide gloſ. que incipit vt vſuſfructus ibi in. l.
pecoris. Solu. dic vt ibi. ꝛ. ff. de ſerui. legata. l. pater.
ꝛ plene dixi. ff. de ali. leg. l. mela. in fi.

1 ☞ Liberatio ſi fit inter contrahentes vt habeat lo-
cum exceptio pacti requiritur conſenſus duorum et
partis preſentia.
Exceptio doli qñ fit liberatio inter contrahētes ſuffi-
cit qđ fiat in abſentia partis vt locum habeat.

2 Liberatio qñ fit in vltima voluntate non requiritur
preſentia partis.

3 Si dico profiteor: te mihi nō teneri an ex iſta cōfeſſio-
ne paretur tibi exceptio doli. ꝙ non. nu. 11.

4 Confeſſio facta coram vicinis ad liberandum valet
ſi eſt facta parte preſente. nu. 8.

5 Exceptio doli nititur equitate ꝛ etiam omnis exce-
ptio. nu. 10.

6 Renuntiatio que fit in iudicio non requirit partis
preſentiam.

7 Renuntiatio que fit de iure reali facta abſente par-
te tenet. ꝛ nu. 9.
Glo. debet intelligi ſm. l. quam allegat.

12 Confeſſio teſtatoris confitētis in teſtamēto ſibi eſſe
ſolutum an habeat vim fidcicommiſſi.

13 Exceptio doli ꝙ det ſi aliquo adhibito facio pactū
de non petēdo tibi recipiēti pro illo: vel ſi cōfiteor mi-
hi ſolutum eſſe tibi recipienti pro illo.

Si liberationis.

ℂ In tex. ibi: valitu-
ra. id eſt nihil opera-
tur: ſed eſt quedam glo. de qua docto. faciūt magnū
feſtū ℂ Oppo. ꝙ tale relictū liberationis nihil pro-
deſt: q: pactū nō poteſt valere ſine cōſenſu duorū: vt
l. ſ. ff. de pa. Huius timore glo. ponit duo † verba mul-
b tum no. Aut liberatioᵇ fit inter contrahētes ꝛ tūc re-
quiritur cōſenſus duorum ꝛ partis preſentia ad hoc
c vt habeat locū exceptio pactiᶜ ſed ad hoc vt habeat
tantum locum exceptio doli ſufficit qđ fiat in abſen-
2 tia partis: vt. l. poſtq̃. C. de pac. ſȝ † ſi fit in vltima vo-
luntate poteſt fieri in abſentia vt hic: ꝛ. l. cum pater.
§. ſurdo. ff. de leg. ij. ꝛ. l. ſi a furioſo. §. ſ. de actio. ꝛ obl.
cum ſimi. vide glo. que incipit vt ſi dixiſſet ꝛ not. eam

ibi dū dicit quod ſi abſit debitor ꝛc.
3 Aduertatis ſi dico † ſic. profiteor te nō
teneri. iſta verba habent vim pacti. vt
l. tale pactum. in prin. ff. de pactis. imo
do pone quod abſente te dico te non
d teneri. queriturᵈ an ex tali confeſſione
paretur tibi exceptio. hic videtur qđ
ſic: ſcȝ exceptio doli vt hac glo. p quo
facit. l. poſtq̃. C. de pac. Item videtur
4 † tex. in aut. de teſte. §. ꝛ licet. ꝛ no. C.
de confeſſis. l. ſ. vbi ad liberãdū valet
confeſſio facta coram vicinis. pro hoc
facit tex. in. l. labeo. ff. de iureiuran. et
videtur dictum Inno. in. c. veniēs. ex-
tra de renūtia. Item pro hoc videtur
5 equitas † tñ doli exceptio nitit equi-
tate: vt. l. qui equitate. de doli except.
merito debet dari exceptio doli. licet
nō competat exceptio pacti. ſimile in
l. ꝛ heredi. §. qđ ſi ſeruus. ꝛ. §. nos aūt.
ff. de pac. hoc etiã tenet Guil. de cug.
in. l. pomponius. ſupra de nego. geſt.
Anteq̃ veniamus ad alia deſtruamꝰ
omnia iſta fundamenta. Et primo ad
6 † l. poſtquã. reſpondeo quod ibi loqui-
tur in renuntiatione que fit in iudi-
e cioᵉ vbi eſt iudex qui repreſentatᶠ per-
f ſonam partis. Preterea in multis par-
tibus renuntiatio facta in iudicio va-
let que alias non valeret. vt. l. prima.
et ibi not. de curatore bonis dando.
7 Preterea † ibi loquitur in iure reali:
dicit enim poſtquam liti de predio mo-
te: ſed iuri reali poteſt renuntiari etiã
parte abſente: quia poteſt quis habe-
re fundum ſuum pro derelicto: vt in-
fra pro dereli. per totum. ꝛ ſic. l. predi-
cta non obſtat. ꝛ glo. iſta non bene di-
cit cum debet intelligi ſecundum legē
prima. C. de confeſ. Andre. barba.

a ℂ Quero dicitur. ꝛ an petens ante diem cadat ab
actione: ꝛ vide tex. ſingu. in. l. ſuitas. C. de iure fiſ. lib.
x. ꝛ vide mirabile dictum Barto. in. l. cum qui ita. §.
qui ita. ff. de verbo. obligatio. ꝛ Bal. in. l. exceptionē.
C. de proba. Andre. barba.

b ℂ Si libe-
rationis.
aut libera-
tio. ꝛ ad. l.
noſtrã op.
ꝛ vide eū
in. l. certū.
§. quis ab-
ſente. de
confeſ.

c ℂ Exce-
ptio pa-
cti. ſali. i l.
poſtq̃ liti.
C. de pact.
tenet ꝯtra
Bart. hic.
adde vidē-
dum Bal.
cōſi. xxxiij.
ij. libro.

d ℂ Queri-
tur. ꝛ iſtaȝ
q. pro gloſ.
ſuſtēraui i
plateis cō-
tra Bart.
ꝛ ſequa. p
qua vide
aliquid p
Bal. ꝛ ple-
niſſime ſa-
li. in. l. poſt-
quã. C. de
pact. ꝛ ali-
quid ibi ra-
pha. et vi-
de do. Io.
i. c. veniēs.
extra de re-
nun. ꝛ vide
Bald. in. l.
prima. C. de confeſ. Andre. barba.

e ℂ In iudicio. Not. quod ad confeſſionem factam in
iudicio non eſt neceſſaria preſentia partis et idem
hodie tenet Cynus in lege prima. C. de confeſ. licet
olim fuerit opinio. et hic adde Baldum in. l. genera-
liter in vndecima ꝛ duodecima queſtioni. de non nu-
merata pecunia. et adde que not. Barto. in. l. admo-
nendi. de iureiurando. et quod efficacior ſit cōfeſſio
in iudicio tenet not. Bartolus in no. exemplo. in. l. ſi
qua mulier ad velle. et ad hoc adde Baldum in. l.
prima. in penultima columna. C. de confeſ. adde an
confeſſio facta abſente parte in iudicio nullo valeat
Bal. conſi. cxlviij. lib. iiij.

f ℂ Qui repreſentat. hic aduerte ꝛ vide que dixi in
poſtq̃ li. in fi. C. de pac.

Andreas Pomate.

a ¶ Debet intelligi ſm legē quam all'. hoc infert Roma. conſi. ccxi. in vltima columna. & idem voluit bar. in. l. cum quidam. circa medium. ff. de his quibus vt indig. Ioan. andr. & communiter in. c. cum nuntius. de teſti. ſali. in. l. ſi ex cautione ī 8 x. colū. C. de nō nu. pecu. ſentit Bart. in. l. j. §. ſi ꝓponitur. ff. ſi omiſ. cauſa. teſt. vide Alexandrum. conſil. xxxij. in. iij. colū. in iiij. vol. Cepo. in repe. au. ſed nouo iure. in. x. colum. C. de ſeruis fugi. barba. conſi. viij. in. vij. colum. in. j. volu. & conſi. x. in. iiij. col. eo. volu. & conſi. xviij. & cōſi. xxix. in. viij. col. & xxxvij in. x. col. & lj. in. iiij. colū. & xix. in. vj. colū. & conſilio. ccccx. alias vj. in. xvij. colum. et lxvij. in. iij. colum. & lxxj. in. xiij. colum. omnibus. in. ij. volumi. Roma. conſi. lxxvj. in vlti. col.

b ¶ Parte preſente. nam &c. & cum opi. Bar. hic trāſit Imo. in. l. naturaliter. §. nihil commune. de acquirē. poſſeſſio. in. v. col. & vide omnino Angel. in. l. idem in duobus. §. ſi. ſ. de pac.

c ¶ Se fundat. plene per Cy. in. l. gn̄aliter. C. de non nume. pecu. & tangit per Guil. in. d. l. pomp. ſcripſit. & poteſt dici qđ glo. in. d. l. duobus loquitur qn̄ erat pactū de non petendo ſed hic erat reſultatio vel quaſi. ita videtur dicere Bald. in. l. ea lege per illum tex. idem dixit in. d. l. pomponius. & adde Bart. in. l. non idcirco. C. de iur. & fac. igno. & Bald. in. d. l. pactū. in ſi. prin. de pac. & de intellectu huius glo. no. per Bal. in rubri. C. res inter alios ac. in vlti. colū. & ibi hec oīa limitat niſi interueniat iuramentum & an pax poſſit fieri abſenti habetur per Bal. ī. l. ij. C. de li. & e. liber. & de autoritate glo. hic plene per Bal. in. l. & heredi. §. nos autem. de pac. Bal. in. l. j. de interro. ac. ſequit iſtam glo. & domi. Ant. in. c. fina. de confeſ. tenet opi. Bar. Pet. & Cy. in. d. l. generaliter in. x. q. idē Salic. in. l. j. in. xv. op. C. de confeſ. per do. Anto. & Imo. in. c. cum pridem. de pac. ſcripſi poſt Ful. in. d. l. poſtꝙ liti. Adde vt per Pau. de ca. conſi. ccclxj.

d ¶ Daretur exceptio doli. idem tenet Salice. l. ſi ceteris. C. de pac. & in hoc caſu dicit habere locum glo. hic & ad iſtam materiam vide Angelum in. d. l. idem in duo. §. fina.

e ¶ Et ei. aut dici. ſi relinquitur liberatio commodatario an poſſit conueniri actione in rem: vide que dixi poſt Bartol. in lege prima. ſ. ſi certum petatur et Bartolum in lege cum neceſſitate. C. de fideicommiſ. et quid importet ſi lego liberationē ei quem poteram conuenire rei vendi. vide Baldum in lege ſi creditor. C. de fideicommiſſ. et adde no. in lege ſi ſub pretextu. C. de tranſac. & Ray. & Baldus et Salice. ibi videntur velle quod in obligatione generali relicta liberatione vel facta tranſactione intelligatur remiſſa facultas vendicandi ſi ad illam rem reſtituendam tenebatur actione generali puta tutele. vide ꝙ ibi dixi poſt Bal.

patet in. §. & licet dum dicit quod teſtes debent eſſe rogati. et ſic partes erant preſentes que teſtes rogabant. Non ob. l. labeo. quia verū eſt quod iurant abſentes per nuntium vel epiſtolam vt ibi patet. Non
9 ob. † dictum Inno. quia ibi loquitur in renuntiatio
10 ne iuris realis. Item † illud quod dicitur aliud in exceptione doli q̄ nitit equitate: nil ad propoſitum. q̄ oīs exceptio nititur equitate: vt. l. j. in princ. de vaca. mu. & l. qui equitate. de doli excep. Non ob. dictum Guil. q̄ male dicit & per malas leges ſe fundat[c] & ſic iſta opi. in iure perſonali nullū fundamentum habet.
11 In cōtrariū † ꝙ nō competat doli exceptio eſt gloſſ. in. l. idē in duobus. ſ. de pact. Itē hoc tenet gloſ. in. l. pōpo. de neg. geſt. in glo. magna. & in his duobus locis firmat hoc. pro quo videtur tex. in. l. ſi tibi. §. ſi pactus. ſ. de pac. Preterea quedā ſunt perſone ſpecialiter enumerate ex quarum pacto nobis queritur doli exceptio. vt. l. reſcriptum. §. fina. ſupra de pact. vſq; ad finem legis & heredi. ergo apparet quod in quolibet extraneo hoc non eſſet. pro hoc etiam eſt text. in l. & heredi. §. nos autem. verſi. ceterum. ſupra de pac. licet glo. ibi dicat quod loquatur in filio. & gloſ. dicit expreſſe in ea. l. §. iul. in glo. non idem in extraneo. qđ etiam probo per rationem inconuincibilem. ſi iſta
12 opi. † eſſet vera ſequeretur quod ſi teſtator in teſtamento confiteretur ſibi eſſe ſolutum: nunquam iſta confeſſio haberet vim fideicommiſſi: quod conſequens eſt falſum: vt. l. j. C. de fal. cau. adie. le. &c. probo conſequentiam. Iſta confeſſio ſm hanc gloſſ. parit exceptionem doli. ſed liberatio relicta ei qui eſt tutus exceptione nihil valet. vt. j. eo. l. ſi creditor. Cū ergo lex dicat quod talis confeſſio a teſtatore facta inducat fideicommiſſum. ergo non oritur exceptio
13 doli. Putarem tamen vnum † quod ſi adhibito aliquo dicerem facio pactum de non petendo tibi recipienti pro illo vel confiteor mihi ſolutum eſſe tibi recipienti pro illo: tunc daretur exceptio doli:[d] vt l. reſcriptum. §. fina. ſupra de pact. qui vult quod eo caſu quo pacto adhibito ad obligationem quis tenetur cedere: eo caſu pacto adhibito ad liberationem competat exceptio doli vel vtilis pacti ſine ceſſione: vt. d. l. reſcriptum. §. fina. ſed ſi aliquis reciperet promiſſionem pro me tenetur cedere vt. l. pen. de nego. geſt. & l. huiuſmodi. in prin. ſ. de lega. j. ergo &c. Aut ergo intelligamus hanc glo. in renūtiatione iuris realis: aut quando fit pactum: vt loco vltimo dixi: alias iſta glo. male diceret.

Si heres. ¶ Quamuis heres damnetur nō petere a geſtore tamē propter ea q̄ doloſe geſta erant agere poteſt. Not. ꝙ ſi teſtator iubet heredi ne agat intelligitur preterꝙ de dolo. dixi in. l. aurelio. §. j. j. eo.

Et ei. Dicitur hic quod poſſum relinquere liberationem ei cui commodaui. ¶ Sed quero an poſſit conueniri vt rem reſtituat iſte commodatarius. Et Guil. de cu. format hāc q̄ſtionē in. l. ſi vn⁹. §. illud. ſ. de pac. & dicit: aut dixit[e] libero te ab actione depoſiti vel cōmodati: & tunc pōt conueniri pro reſtituenda actione in rem. quia ſolum ab illa actione fuit liberatus: aut dicit ꝓmitto te non cōuenire depoſiti vel ex cauſa depoſiti: & tūc quia magis generaliter loquit nō poterit cōueniri actione in rem:

ideo quia habet ex cauſa depoſiti. ſimile in iuramēto quia ſi eſt in rem porrigitur ad omnes actiones: ſecus ſi iuretur ſuper vna actione: vt. l. duobus. & §. j. ſi quis iurauerit. ſ. de iureiurā. Breuiter teneo con
a trarium[a]: quia quādo relinquitur liberatio illis perſonis que hac. l. ponuntur. videtur relicta liberatio doli & culpe & omnis preſtationis ad quam tenebat vigore illius contractus: non autem videtur remiſſa actio in rem: quia illa actione conuenitur vt quilibet extraneus: nō vt depoſitarius: vt. l. neſennius. §. fundū. de re iudi. & l. de eo. ī ſi. ſ. ad exhi. pro hoc eſt tex. in. l. ſi in lege. §. ſi. ſ. loca. & l. ſi ei cui. j. eo. & glo. in. l. aurelius. §. menia. j. eodem. non autem videtur relicta ipſa res niſi expreſſe ſit dictū. hoc intelligo verū qn̄ depoſitū eſt factū in certa ſpecie: ſed ſi eſſet factū in pecunia numerata: tūc eſſet idē ꝙ in liberatione relicta cuilibet debitori qđ vidiſtis ſupra in pluribus legibus & dicam. j. eo. l. aurelio. §. caius.

b **Si quis.**[b] ¶ Intelligere hanc. l. qn̄ relinquit liberatio a geſtione iam facta: vt qn̄ aliq̄s relinq̄t liberationē olim tutori ſuo: ſed qn̄ relinquit liberationē pro geſtione futura: nūquid videt remiſſus dol⁹ vel redditio reliquorū. dicā in. l. aurelio. §. j. j. eo.

Si debitor. ¶ Ad hoc quod intereſt mea potius non ſoluere quam ſolutum repetere dicitur legatum valere. h. d. Iſtā. l. intelligo qn̄ fideiuſſor non poterat petere vt liberet q̄ non erat de caſibus poſitis in. l. lucius. ſ. manda. & C. mādā. l. ſi pro ea. alias ſi iure ſuo poſſet petere legatum nō valeret quia ſua non intereſt.

Lucius. ¶ Liberatio ab onere reddendarum rationū ad reliqua non porrigitur niſi exprimat. h. d. In text. ibi ſubſcriptionem per quod videtur prioris temporis liberationem reliquiſſe. de hac materia dicam. j. eo. l. aurelio.

Si creditor. ¶ Non valet legatum liberationis relictū ei qui ſe poteſt exceptione tueri. hoc dicit. Oppo. ꝙ legatum liberationis pariat etiam actionem vt quis liberet ꝑ acceptilationē: vt. l. iiij. §. j. ſ. e. ergo vr̄ iſtud legatū valere q̄ continet emolumentū. So. legatū liberationis fit principaliter ad exceptionē vnde ſi iſtud non valet: q̄ iā habebat eam nō valebit ī alijs remedijs de quibus ibi dixi.

Si quis. ¶ In dubio relictum liberationis intelligitur in rem: vt ſic perſonam heredis comprehendat. h. d. iſta lex.

i Liberatio relicta conductori per teſtatorem q̄d contineat.

i **Si ei.** Si legat liberatio conductori oē id vr̄ remiſſum ad qđ pſtā dū actione ꝑſonali tenet. h. d. ¶ No. ꝙ qn̄ teſtator relinq̄t liberationē ſimplr̄ videtur remiſiſſe debita. Itē videt remiſſa tota locatio: & ſic id ad qđ tenet ratione doli vel culpe vel reliquorum: qđ qualiter intelligat dicaz. j. e. l. aurelio. §. j. Ita no. ꝙ non videtur relicta ipa res:

ſed vt heres teneat pati vti frui: id eſt vt det gratuitam habitationē vt hic. & j. e. l. caſſius. dic vt dixi in. l. non ſolū in ſi. ſ. eo.

Cum ita. Not. caſum huius. l. legatum liberationis extinguit ſolutione h. d. ¶ Op. dicitur hic ꝙ legatū liberationis contineat reliqua cōtra. ſ. eo. l. nō ſolū. §. pe. & j. l. ꝓxi. §. j. Sol. ibi incōtinenti videbitis.

a

Aurelio. Legatū liberationis eſt pſonale & ad heredes non tranſit. h. d. & hāc. l. declara vt dixi. ſ. eo. l. nō ſolum. §. liberatio.

b

Adultus lʒ habeat curatorē: tn̄ poteſt facere teſtamentum.
Legatum liberationis non porrigit ad dolum & reliqua.
2 Liberatio relicta ei qui tenetur ad pecuniam vel ad rem in qua non habetur ratio doli & culpe quid importet.
3 Liberatio relicta ei qui tenetur ex cōtractu in quo venit dolus & culpa leuis & leuiſſima: vel leuis tantum complectitur omnia etiam ratione doli & culpe vel reliquorū: lʒ ad rei reſtitutionem teneatur.
Idē eſt in liberatione inter viuos facta ſimpliciter.
4 Liberatio facta inter viuos ei qui tenetur ex cōtractu depoſiti cōprehēdit dolum.
5 Liberatio facta in vltima volūtate ei qui tenet ex cōtractu depoſiti cōprehendit dolum.
6 Liberatio facta in vltima volūtate vl' inter viuos q̄ tenet actione vl' vl' gn̄ali q̄d contineat an vr̄ dolus remiſſus quādo fit inter viuos.
7 Quid quādo liberatio eſt facta in vltima voluntate.
8 Liberatio relicta alicui ꝑ adminiſtratione futura nō intelligit vt videatur dolus remiſſus.
9 Liberatio facta ei qui tenet plurib⁹ actionib⁹ particularib⁹: qn̄ porrigat ad omnia.
10 Cl'a appoſita ī inſtr̄o ꝯfeſſiōis fcte de cētū & gn̄al'r &c. ꝙ refert ad ſpecificata tm̄: ſi ſalua rōne recti ſermōis ad id referri pōt. aliter refert ad oēs cauſas.
11 Cl'a gn̄alis appoſita poſt ſpecificata q̄ refert ad oēs cauſas: nō refert ad ignorata niſi appareret remittētē voluiſſe emittere.
12 Confeſſio teſtatoris cōfitentis plene ſibi fuiſſe ſatiſfactū de omnib⁹ qđ nihil o peretur niſi ꝓbetur.

Andreas pomate.
¶ Breuit teneo contrariū. vid Alex. cōſi. clxx. i. ij. volu.
¶ Si q̄s. vide ꝙ per iſtū tex. dicit bal. in. l. ſi. §. pe. de cōdi. indebi. ſ.

a ¶ Caſus. ſing. dicit Ang. in conſi. clxix. vbi de hoc ple
ne circa prin.

b ¶ De quo per glo. Et idē dicit no. Bal. in. c. j. in prin.
per illū text. per quos fit inueſti. vbi omnino vide et
iſtū tex. allē. not. Bal. in. l. j. in. iiij. col. in lec. ij. in repe.
de ſac. ſan.
eccle. in. q.
de ꝓdigo.
ꝛ in. l. ſi cu=
rato. bñs
de in inte.
reſti. mino
rum

¶ Dubiū
eſt an ſi mi
nor. xxv. an
nis dat in
teſtamēto
licētiā exe
cutorib⁹ vt
vēdāt pre=
diū an tūc
requiratur
decretū iu
dicis de q̄
vide not.
Bald. in. l.
prediū. C.
quādo de=
cret. opus
non eſt vbi
allē. iſtum
text. et ad
Bar. hic vi
de Bal. in
l. ſi frater.
C. qui te=
ſta. face.
poſ. et ibi
etiā quid
ſi fuit dolo
iduct⁹ ad
teſtandū
ꝛ q̄d in do
natione cā
mor. Vide
bal. in. di. l.
ſicut at orē
habens.
ADDE p̄=
dictis vt per Ro. conſi. xcix.

Idem ſi in inſtrumēto contineatur li=
beratio per acceptilationem.
13 Liberatio facta ab vna cauſa parti=
culari in qua ſunt aliqua acceſſorie
complectitur omnia.
14 Liberatio generalis facta qñ̄ eſt vna
cauſa tantū: ꝛ aſſeritur partē fuiſſe ſo=
lutam ꝛ factam refutationē de toto
comprehendit omnia.

Caius. [a] Iſte. §. habet materiā
profundiſſimā a noſtris
gloſſatorib⁹ ꝛ a doc. male examinatā.
ſi teſtator liberat curatores nō videt
relicta liberatio doli vel reliquoꝝ. h. d.
1 ¶ No. † ꝙ adultus lꝫ habeat curato=
rem pōt facere teſtamētū: de quo per
glo. [b] in. l. j. §. fuit queſitū. j. ad trebel. ꝛ
no. ꝙ legatū liberationis nō porrigit
ad dolum vel ad reliqua. ¶ Modo
veniamus ad gloſſ. vt eā intelligatis:
debetis ſcire quod in hac glo. ponun=
tur due glo. antique: ſicut Accur. eas
repetit. ꝛ ideo ſi repetit bis idem: vel
loquit pluries in eodē caſu non mire=
mini. Scd̄a pars glo. incipit ibi. item
no. ꝙ liberatio. ¶ Oppo. qđ videant
oia remiſſa: vt. j. eo. l. aurelius. §. titi⁹.
Sol. ibi ſpeciale in patre. Itē cōtra
ſupra de pac. l. ſi vnus. §. illud. ꝛ inſtit.
de leg. §. ſi q̄s debitori. vbi nullo mo=
do poteſt cōueniri etiā de dolo. Qua=
re glo. diſtinguit tres caſus. Qñ̄ꝙ q̄s
eſt debitor pecunie tantū. qñ̄ꝙ quis
eſt debitor doli ꝛ culpe. quādoꝙ quis
eſt debitor doli tantum. Primo caſu
loquitur. §. ſi quis debitori. Secūdo
loquitur hic. Tertio loquit. §. illud. vi
de glo. que incipit: imo videtur remiſ
ſum ibi: ſed hic refert ꝛc. Itē vide gl.
ibi: itē no. ꝛ refert ſe ad predictos caſ⁹
ſ. ad primū ꝛ ad ſcd̄m. ¶ Pro decla=
randa igitur hac materia habem⁹ vi

c ¶ Pone ꝙ aliquis. adde Bald. in. l. ſub pretextu. la
ij. C. de tranſac. ad fi. ꝛ in. l. actione. co. titu. ꝛ Bald. ꝛ
Imo. in. l. ſi ſeruus vetitus. de leg. j. ꝛ Bald. in. l. cum
neceſſitatis. C. de fideicom. ꝑ Bal. ꝛ Ang. in. l. ſi vn⁹.
§. illud. ſ. de pac. vide etiā Ray. bal. ꝛ fulg. in. d. l. ſub
pretextu. in. iij. col. circa prin.

d ¶ An videat. quid ſi remittit tutori oē id in quo ra=
tione doli eſſet condemnatus dic ꝙ non vꝫ ſm̄ Sa=
li. in. l. actio. C. de tranſac. ꝛ vide qđ ibi not. Bald. in
l. fi. ꝛ plenius Sali. in. l. cū neceſſitatem. de fideicō. et
ibi vide Bald. in materia.

dere quid importet legatū liberationis. primo qñ̄ re
linquit debitori qui tenet ad pecuniā vel ad rem in
genere forſan vel in ſpe: ita ꝙ non eſt habenda ratio
doli vel culpe: ꝛ propter hoc tenet ad aliquā quanti=
tatem. Secūdo qñ̄ relinquit ei qui tenet ex aliq̄ con
tractu in q̄ venit dolus ꝛ culpa: ꝛ intelligas de actio
ne ſpāli. Tertio qñ̄ relinquit ei qui tenetur ex contra
ctu in quo venit dolus tm̄ ex actione ſpāli. ¶ Quar
to quando relinquitur ei qui tenet actione vlī ſeu ge
nerali. ¶ Quinto qñ̄ relinquit ei qui tenetur pluri
bus actionibus particularibus. ¶ Sexto qñ̄ relin=
quitur q̄ tenet vna actione particulari principalr̄ in
qua veniunt quedā acceſſorie. Redeo igit ad pmū,
2 ꝛ quero † quando liberatio relinquit ei qui tenet ad
pecuniam vel ad rem in qua nō hr̄ rō doli ꝛ culpe:
vt ꝑ hoc ad plus teneat: q̄d importat iſta liberatioē
Rñ. importat actionē vt liberetur: ꝛ exceptionem: et
alia q̄ dixi in. l. iij. §. nūc de effectu. ſ. eo. ꝛ hoc ſi debi
tū erat vere: ſec⁹ ſi debitū nō erat in effectu. ſ. eo. l. ſi
creditor. ꝛ. j. e. l. petitor. ꝛ de hac loquit inſti. de le. §.
3 ſi quis debitori. q̄d aūt importet liberatio facta in=
ter viuos dixi in. d. §. nunc de effectu. ¶ Scd̄o † que=
ro qñ̄ relinquitur liberatio ei qui tenetur ex ꝯtractu
in quo venit dolus ꝛ culpa leuis ꝛ leuiſſima: vel le=
uis tantum. ꝛ in actiōe ſpāli: in hoc caſu videnť reli=
cta omnia ad que ipſe tenet rōne doli vel culpe vel
reliquoꝝ: ad rem tū̄ teſtatoris reſtituēdā tenet. vt. ſ.
e. l. ſi ei cui fundū. cū. l. ſe. dixi. ſ. e. l. nō ſolū. §. fin. Hoc
intelligo verum niſi dol⁹ eſſet cōmiſſus cōtēplatiōe
illi⁹ liberationis: q: forte dixit volo aliquid ſubtrahe
re q: habeo liberationē. arg. l. tres fratres. ſ. de pac.
Idē dicerē eadē rōne in liberatiōe facta inter viuos
4 ſimplr̄. ¶ Tertio q̄ro † qñ̄ liberatio relinquit ei q̄ te
net ex cōtractu vbi venit dol⁹ tm̄: vt in depoſito. Et
primo videam⁹ q̄d importet talis liberatio facta in=
ter viuos. Tex. i. l. ſi vn⁹. §. illud. de pactis. dicit ꝙ do
lus vr̄ eſſe remiſſus. Gl. aſſignat rationē: q: non pōt
videri aliud eſſe remiſſum. Et ſi diceres. imo pōt vi=
deri remiſſa lata culpa que venit in depoſiti actione:
vt. l. j. ſupra depo. ꝛ. l. qđ nerua. Rñd. lata culpa dolo
cōparat. ꝛ venit in ꝯſequētiā vt qđ dr̄ de vno intelli=
gat dictū de alio cū habeat loco eiuſdē. Sed tūc q̄=
5 ro † q̄d importat talis liberatio in vltimis voluntati
bus. Gl. in. d. §. illud. dicit ꝙ nō videt remiſſus dol⁹:
ꝛ fundat ſe per hūc tex. rōnem diuerſitatis inter con
tractus ꝛ vltimas voluntates aſſignat ſicut text. in
ſimili in. l. j. C. de pe. eius qui lib. mer. quā opi. firmat
glo. in. l. ſub pretextu. C. de tranſa. dū remittit ad illū
§. Puto ꝯtrariū qđ videat remiſſus dolus in vltima
voluntate. pro hoc text. in ſimili. ſ. e. ti. l. ſi ei cui. ꝛ dixi
ſ. proxi. q. pro hoc q: non pōt operari legatū in alio
ſicut dixi in contractib⁹. ergo ꝛc. vt. l. ſi qñ̄. ſ. de lega.
6 primo. ꝛ iſtud puto verum. ¶ Quarto q̄ro † qñ̄ re=
linquitur liberatio in vltima volūtate vel inter viuos
ei qui tenet actiōe vniuerſali vel gñali ꝛ hec eſt nr̄a
materia. et videamus pmo inter viuos. ¶ Pone qđ
c aliquis [c] liberat tutorem vel neg. geſt. gñalr̄. quid im
d portat hec liberatio: an videatur [d] remiſſus dolus:
Gl. in. l. actione. C. de tranſa. in gl. fi. tenet ꝙ ſic. arg.
d. §. illud. Ad hanc. l. rñ. qđ aliud in liberatione inter
viuos: aliud in vltima voluntate: hoc tenet pet. C. de
trāſac. l. ſub pretextu. in fi. hoc etiā tꝫ Guil. in. l. pom=
ponius.

De liberatione legata.

ponius. ſ. de ne. ge. Contra cpl. iſtoꝝ
vr̄ tex. in. l. luci⁹. ſ. e. In eo qđ ibi dr̄ qđ
teſtator viuēs ſubſcripſit rōnes ꝛ tū vi
gore illius ſubſcriptiōis non hꝫ libera
tionem a reliq̄s niſi ſpāliter ſit expſſū. 8
Dicerē ſic in cōtractibus liberatione
facta inter viuos ſi q̄dē dolus fuit ad
hibit⁹ ex quo illi q̄ cōmiſit aliq̄d adeſt
vt q: ſubtraxit vel reliqua retinet tūc
nō venit in gñali remiſſione vt. ſ. eo. l.
lucius. ꝛ. l. tres fratres. ſ. de pact. Si
vero fuit dolus adhibit⁹ ex quo nihil
adeſt ei qui dolū cōmiſit: tunc vr̄ do=
lus remiſſus: ita intelligo gl. in. l. actio
ne. C. de tranſa. ꝛ que dicta ſunt. ſ. per
dictos doc. Predicta vera niſi expſſa
ſit facta mētio doli ꝛ reliquoꝝ: tunc in b
dolo preterito ꝛ reliq̄s pteritis ſuffice 9
ret. vt. ſ. eo. l. lucius. ꝛ. d. l. actione. iſta
materia eſt qñ̄ ſit liberatio gratuita.
In tranſactiōe dō habem⁹ aliā mate
riā vt patet in. l. age. C. de trāſac. ꝛ. l. ſi
de certa. e. ti. ꝛ. ſ. de arbi. l. de rebus. ꝛ
C. de iudi. l. lꝫ. tū̄ in cōtractibus inter
viuos eſt quedā gl. in. l. pōp. de ne. ge.
q̄ in dubio vr̄ ſic diſtinguere. Aut re= c
mittēs ſciebat dolū: ꝛ vr̄ remittet al's
nō. Sed illa gl. debet intelligi in eo q̄
gratificat ꝛ approbat negotia geſta. 10
q: etiā ad approbationē tendit nō pn
cipalr̄ ad liberationē: ꝛ iō in illo actu
illa diſtinctio pōt ꝓcedere: ſꝫ qñ̄ quis
ſimplr̄ liberat ꝓcedūt ea que dixi. ſ.
7 ¶ Quero † qñ̄ ſit liberatio in vltima d
volūtate q̄d importat hoc legatū. Et
certe ſi ſit patri ſine dubio iſtud lega=
tū importat liberationē a toto. vt. j. e.
l. aureli⁹. §. titi⁹. Si dō ſit extraneo tūc
aduerte diligēter ꝛ credo ꝙ nūc intel
liges. qñ̄ꝙ teſtator ipſe diſponit. ꝛ ipē
liberat ꝛ liberationem relinq̄t: nō aūt
grauat heredē ſuū qđ liberet: tūc non
vr̄ remiſſus dol⁹ neꝙ reliqua. hic eſt
caſus in. §. nr̄o. cū oib⁹ ſilibus. Idē ſi
grauat heredē ſuum nō agere: nō aūt 11
grauat vt liberet vt. l. nō ſolū. §. pe. ſ.
e. Sꝫ ſi teſtator grauat hr̄dē vt liberet
vel vt q̄d ſile faciat: tunc vr̄ remiſſus e
dol⁹ ꝛ obligatio reliquoꝝ ꝛ oia ſicut
in ꝯtractib⁹: vt. ſ. dixi. Hic eſt tex. in. l.
ſi q̄s rōnes. in fi. ſ. eo. ꝛ. ſ. l. pr. Ratio
hoꝝ vr̄ eē: q: vnū legatū dr̄ pleni⁹ alte
ro ꝛ dr̄ in gl. ſ. l. pr. Vl' dic rōnē clari⁹
in teſtō qñ̄ teſtator relinq̄t nō videnť
remiſſa reliqua: q: mortis cogitatiōe
turbat⁹ nō eſt veriſilr̄ qđ de hoc cogi
tet. Sꝫ qñ̄ teſtō: grauat heredē vt libe
a ret vr̄ grauare vt liberet inter viuos [a]. f
ſꝫ liberatio inter viuos illud importat
vñ virt⁹ illoꝝ verboꝝ hoc hꝫ. Et ſi dice
res heres tenet ad liberādū ēt qñ̄ te= 12
ſtator reliquit liberationē ſimplr̄. vt. l.
iiij. §. nūc de effectu. ſ. e. eſt verū. quia
lex. hoc vult: nō qđ teſtator dixerit: et
ſic nō apparet de volūtate ei⁹. ita itel=
lig chāc materiā. Cōtra facit. l. aure=
8 lius. §. filias. j. eo. ſed ibi dicā. Sꝫ † q̄d
ſi relinquit liberatio alicui ꝓ admini
ſtratione futura. an habeant locū pdi
cta. Dico qđ ꝓ adminiſtratiōe futura
nunq̄ pōt videri remiſſus dol⁹: etiam
ſi teſtator vel cōtrahentes expſſerint
ꝙ non teneant de dolo: vt. l. ſi vnus. §.
illud. ſ. de pac. ꝛ. l. q̄dā decedēs. de ad
mi. tu. ꝛ ibi gl. ꝛ ideo. l. ſi. q̄s rationes.
ſ. e. dꝫ intelligi qñ̄ relinquit liberatio
ꝓ adminiſtratiōe iā facta. ꝛ ita intelli
git Dy. illā. l. in. l. quidā decedens. qđ
b eſt valde notandū. ¶ Quinto q̄ro [b]
9 pncipalr̄ † qñ̄ relinquit liberatio ſim=
plr̄ ei q̄ tenet plrib⁹ actiōib⁹ pticulari
b⁹. Gl. in. l. ēptor. §. luci⁹. ſ. de pa. vr̄ in
telligere qđ gñalis liberatio ad oia
porrigat niſi appareat teſtatorē ſenſiſ
ſe de certo. Gui. ibi dicit qđ de certo
tm̄ vr̄ intellexiſſe qñ̄ de aliquo ſpālr̄
mentio fuit habita: vt ſic cl'a gñalis re
c ſtringat ad illud expſſum [c] ꝓ quo di=
ctus. §. luci⁹. ꝛ. j. e. l. aureli⁹. §. ſticho. ꝙ
ſi eſſet verū eēt valde norādū: q: quo=
10 tidie ſic dicim⁹ † facio tibi inſtrm̄ quit
tationis de centū. ꝛ poſtea dico ꝛ gña
liter ꝛc. vt illa cl'a gñalr̄ referat tm̄ ad
ſpecificata. hoc vr̄ cōtra caſum. l. plu=
rib⁹. de acce. ¶ Ideo pro declaratiōe
d hui⁹ paſſus debes aduertere [d] q: qñ̄ꝙ e
cl'a gñalis pōt referri ad ſpecificata:
ſalua ratiōe recti ſermōis: ꝛ tūc ad il=
la tm̄ reſtringit vt. l. ſi ex pluribus. de
ſolu. ꝛ. l. ſi de certa. C. de trāſa. ꝛ. l. iij.
in fi. C. de pe. her. Si vero nō pōt refer
ri ad ſpecificata ſalua rōne recti ſmo
nis tūc refert ad oēs cauſas quas re=
mittēs ſciebat vt. l. plurib⁹. ſ. de acce=
pti. ꝛ cū hac diſtinctiōe dꝫ intelligi. l. f
emptor. §. luci⁹. ꝛ gloſſ. ibi poſita. ſ. de
11 pac. Ad cauſas † aūt quas ignorabat
nō pōt referri: q: nō pōt videri de his
cogitatū vt. l. cū aquiliana. ſ. de trāſ=
e ac. Itē q: remittere eſt donare [e] vt. l.
ꝯtra iuriſ. in fi. ſ. de pac. ſꝫ ignorās nō
donat. vt. C. de dona. l. nec ignorās. er
go ꝛc. Predicta vera niſi appareret re
mittērē voluiſſe remittere etiā q̄ igno
rabat vt. l. cū aquiliana. de trāſa. vt q:
dixi volo ꝙ oīs cā q̄ eſſe poſſit ſit re=
miſſa. vt ibi dicit: qñ̄ aūt eſſet facta li=
beratio generalis nō facta expreſſiōe
alicui⁹ cauſe tūc ſine dubio referretur
f ad omnia [f] de quibus eſt cogitatum
vt. l. pluribus. de acceptilla. Predicta
vera in liberatione que ſit ex mera vo
12 luntate. Sed † quid ſi dicitur in inſtru
mento predicta ideo fecit: quia fuit

a ¶ Inter
viuos. idē
tꝫ ang. i cō
ſi. clx. dō. vi
de pleni⁹. i
cōſi. clxix.

b ¶ Quīto
q̄ro. ꝛ vid
Io. d imo.
in. c. ꝯque=
rēte. de of.
ord. vbi al
legat iſtud
dictū bar.
Andr. bar.

c ¶ Ad illđ
expſſum. i
cōtrarium
eſt. l. doli
clauſula.
de ve. ob.
cum ibi no
ta.

d ¶ Debes
aduertere.
No. ꝙ cl'a
gñalis re=
fert ad j te
rita ꝛ ad
oia. adde
bar. i. l. ſi d
certa. C. d
tranſa. ꝛ in
l. emptor.
§. luci⁹ hic
alleg. ꝛ qđ
ipſe not. in
l. de pupil=
lo. §. ſi plu=
rib⁹. d ope.
no. nunt. ꝛ
bal. no. i. l.
ſub ptextu
la. ij. d trāſ.
ꝑ bar. in. l.
pactū. i. x=
iiij. q. cū ſe.
C. d cella. i
vlti. col.

e ¶ Eſt do=
nare. ad ħ
facit ꝙ no.
bar. in. d. l.
ſub ptextu
la. ij. i pnc.
C. d trāſa.
ꝛ ibi ſcripſi
poſt fulg.

f ¶ Referre
tur ad oia:
ꝛ an gña=
lis renūtia
tio trahat
ad feuda.
vide bald.
in aut. i ſuc
ceſſiōe. de
ſuis ꝛ leg.

a ❡ Videntᷣ appoſita. ſʒ circa hoc cogita ꝓpter ea que
dixit bar. in. l. ſi pluribꝰ. ſ. de ſol. ⁊ in. l. ſi acceptilatū. ꝑ
illū tex. ſ. de accep. ⁊ ad materiā vide Ia. de are. in cō
ſi. ſuo incip. habebā debitorē in. x. ex cā mutui ⁊ in. xx.
ex alia quē refert bar. in. l. ſi de certa. C. de tranſact.

b ❡ Sexto
q̄ro. facit
l. ij. i ṗn. ſ.
ſi q̄s cau.
Idē in alijs
cōnexis ſʒ
gl. in. c. ac
cuſatus. in
ꝟ. iudicati
de hereti. i
vj. quā all'.
pau. d̄ ca. i
d. l. ſi d̄ cer
ta. ⁊ ibi vi-
de bal. illā
gl. ēt alleg.
ange. i. l. q
Rome. §.
duo frēs. d̄
verb. obli.

c ❡ Cū he-
res. et vid̄
bal. i aut.
reſq̄. C. cō
mo. de leg.
vbi no. all'.
iſtā. l. And.
barba.

d ❡ Sʒ id. ⁊
vide bar. i
l. eiꝰ q. ſ. ſi
cer. pe. An-
dre. barb.

e ❡ Sol. gl.
de hac ma
teria ꝑ cuʒ
latius i. d.
§. duo fra-
tres.

confeſſus ſibi plene ſatiſfactū de om-
nibus aduerte qd̄ iſta verba confiteor
mihi plenarie ſatiſfactū ſi apponātur
in vltimis voluntatibus nil operātur
niſi ꝓbetur vt. l. j. C. de fal. cau. adie. le
ga. ⁊ l. aurelius. §. ſi. ſ. eo. Idē puto ꝙ
ſi apponatᷣ inſtrō in quo cōtinetᷣ libe
ratio per acceptilationē. Ratio eſt q̄
cum de natura acceptilationis ſit vt
cū quis cōfiteatᷣ ſibi ſolutū illō qd̄ ſibi
ſolutū non eſt illa verba videntᷣ appo
a ſita[a] magis ad ſolēnizandū acceptila
tionē quā quod hoc ſit veruʒ: vt. l. iiij.
§. nūc de effectu. ſ. e. ⁊ l. mortis cauſa
capimus. §. ſi. ſ. de do. cau. mor. Sed
ſi nō continetur in inſtrō acceptilatio:
ſed ſimplex quittatio vr̄ magis dubiū
nā ille q dicit ſibi de omnibus ſatiſfa-
ctū oīa ſcire vr̄: dubitatiue dico qd̄ re-
ferᷣ ad oīa niſi ꝓbet ſe ignoraſſe: qd̄
ꝓbare eſt difficile: q: p̄ſumptio eſt cō
13 tra eum. ❡ Sexto † quero[b] q̄n eſt vna
b cā ꝑticularis in q̄ ſūt aliq̄ cauſe acceſ
ſorie q̄d iuris: tunc r̄ndeo ob oībus vi
detur libertus lʒ de acceſſorijs nihil
ſit dictū: vt. l. ſi tibi. C. de iudi. Poſſe-
14 mus † etiā querere quid ſi vna cā eſt
tm̄ ⁊ facio tibi liberationem genera-
lem ⁊ aſſero mihi ſolutā partem. vt ſi
debes mihi centū. ⁊ facio refutationē
ꝓ quinquaginta mihi ſolutis. eſt de
hoc caſus. C. de tranſac. l. ſi quidem. ⁊
hodie habentur forme liberationis
ita generales quod omnia compre-
hendunt.

SI id quod. Legatā liberatio
nis vel noīs extinguitᷣ ſolu-
tione vel alia liberatione vi-
uo teſtatore cōtingente: ſecꝰ ſi eo mor-
tuo facto heredis contingat. hoc dicit
l. habes declaratam. ſ. eodem. l. non
ſolum. §. ſi.

QVod mihi. Iſtaʒ. l.
declara
vt plene dixi in. l. iiij. §. nunc
de effectu. ſ. eo.

PRocurator. Vide-
tur ꝯ
hanc. l. lex ſi ita. ſ. eo. ⁊ id qd̄
dixi. ſ. eo. l. aurelio. §. caius.
Item eſt contra. l. ſi quis rationes. in
ſi. ſ. eod. Solu. hic primo vetuit ratio-
nem exigere poſtea dixit eo que nomi
ne: ⁊ ſic grauamen de liberando pro-
curatores fuit limitatum eo nomine
hoc eſt eatenus quatenus vires precedentis legati
excedunt: ſecus ſi ſimpliciter iuſſiſſet heredem libe-
rari: vt. ll. contrarijs.

1 ☞ Liberatio legata debitore heredis reſtringitur
ad debitū tp̄e apertarum tabularum.
2 Heres poſt aperturam teſtamenti preſumitur habe-
re ſcientiam contentorum in teſtamento.
3 Heres voluntarius ⁊ non neceſſarius poſt aditam
hereditatem preſumitur habere notitiam teſta-
menti.
4 Heres poteſt probabiliter ignorare legata in codi-
cillis.

c
1 **CVm heres.** [c] Si † legatur libe-
ratio debitori he-
redis reſtringitur ad debitum tempo-
re apertarum tabularum. hoc dicit.
❡ Opponitur ſupra eodem lege ſi id
quod. Solu. hic quando legatur liberatio debitori
heredis. ibi quando teſtatoris. ratio eſt quia quan-
do legatur debitori teſtatoris: non poteſt ſolui here-
di niſi dicat ſe heredem: ſed quando legatur debito-
ri heredis: pōt ſibi ſolui nō vt heredi ⁊ iō diſtingua-
tis vt hic videtis. ❡ Quero quid ſi ſoluit ante aper-
tas tabulas. ⁊ ſic ante hereditatem aditam ⁊ heres
hoc ſciebat. Gloſſ. dicit quod tūc repeteret: quia tūc
d dolo proximum eſt: ſed ideo[d] hic dicit propter † aper-
2 tas tabulas: quia tunc preſumitur ſcire que in teſta-
mento continentur. quod nota bene. Item videtur
ꝙ hec lex non procedat nec habetur diſtinctio ſcien-
tie vel ignorātie vt inſti. de leg. §. ſi vo. ⁊. ſ. de le. j. l. ce
e tera. §. ſi. Sol. glo.[e] qd̄ illud verū poſt aditam here-
3 ditatem: hic vero ante aditā hereditatē: ⁊ ſic no. † qd̄
poſt aditam hereditatē heres p̄ſumitᷣ ſcire q̄ in teſtō
cōtinentᷣ. ꝯcor. gl. l. quidā. §. ſi q̄s filiū in gl. mag. ſ. ad
treb. qd̄ dictū limita q: hoc verū in heredibꝰ volūta-
rijs qui nō p̄nt eē heredes niſi vires teſtamēti cogno
ſcāt: vt. l. ſed ⁊ ſi de ſua. de acqui. here. ſecus in here-
dibus neceſſarijs q̄ ignorare p̄ſumuntᷣ: vt. l. eius qui
in prouinciā in ſi. ſi cer. pe. facit de acqui. re. do. l. que-
4 ſitū. ⁊ l. ſi ſeruus in teſtō. ſ. de ſtip. ſer. Item † ſecus in
his que ſunt relicta in codicillis: quia illa poteſt he-
res probabiliter ignorare. probatᷣ in. l. iij. §. j. et. l. non
eſt ferendus. ſupra de tranſactio. plene dixi in dicta
l. cetera.
1 ☞ Differentia in legato q̄n relinquuntᷣ centū q̄ de-
bes. ſi nō debes nō valet legatū ⁊ q̄n lego cētū q̄ tibi
debeo: q: legatū valet etiā ſi non debeo.
2 Legatū factum titio de centum que mihi debes nō
valet.
3 Teſtator ſi mādat ſatiſfieri oībus qui aliq̄d ab eo re
cipere debēt intelligitᷣ de debitis ciuiliter ⁊ naturalᷣ
ter ⁊ ſic habenti inſtrumentū qui exceptione pōt eli-
di non ſatiſfiat.

LEgaui. Defectꝰ debiti demōſtra
ti īpedit ſubſtātiā legati
relicti a creditore debitori: ſed nō impe
dit ſubſtantiā legati relicti a debitore
creditori ſi certa quātitas exprimatᷣ. h. d.
primo ponuntᷣ due. q ſcdo ponitᷣ reſpōſio ad primaʒ.
tertio ad ſecundam. ſecunda ibi reſpondi. tertia ibi:

cōtra aūt. Dicit hic ſiue heres vetetᷣ exigere ſiue iu-
beatᷣ liberare nihil intereſt. Cōtra. ſ. e. l. ſi quis ratio
nes. coniuncto princ. cū ſi. So. hic loquitᷣ q̄n relinqui
tur certa quantitas pecunie. ſecus q̄n relinquitur li-
beratio generalis: q: tunc eſt differentia vt dixi in. l.
1 aurelio. §. caius. ſ. e. ❡ Quero † differentiam inter primū
caſum ⁊ ſcdm. R̄n. in primo caſu q̄n relinquuntᷣ tibi
centum que debes: ſi non debes deficit ſubſtantia re
licti: quoniam liberatio eſt relicta: que non poteſt
preſtari debito nō ſubſiſtente: ergo ⁊c. Sed ſcdo ca-
ſu q̄n dico relinquo tibi centū q̄ tibi debeo relinquitᷣ
certa quātitas: ⁊ ideo lʒ nihil debeant debetur lega
tum nec falſa demōſtratio ipm̄ vitiat hec differentia
ponitᷣ in. l. ſi ſic. §. j. ſ. de leg. j. ❡ Quero lego titio cē
2 tum † que mihi debes: ⁊ nihil debes an valeat lega-
tum. R̄n. non q: deficit ſubſtantia relicti: nam video
legare nomen: non ipſam quantitatem: ſed iſtud no-
men ſeu actio non reperitᷣ: ergo ⁊c. vt probatur in. l.
a ſi ſic. §. j. ſ. de leg. j. Vltimo no.[a] pone ꝙ in teſtō † di-
3 citur volo ꝙ ſatiſfiat omnibus q̄ aliquid a me reci-
pere debent: modo vnus venit cū inſtrō debiti: tm̄ il-
lud inſtrm̄ poterat elidi ꝑ exceptionē: q: forte tranſ-
curſum erat decenniū ſm̄ formam ſtatuti huius ciui
tatis: an iſte admittetᷣ ad petitionē. Et dico ꝙ non ꝑ
hūc tex. ibi nullam vtilitatem ⁊c. Preterea q̄n teſta-
tor dicit ſatiſfiat oībꝰ creditoribus qui aliq̄d a me re
cipere debēt: intellige ciuiliter ⁊ naturalr̄ ſine exce-
ptionis obſtaculo: vt. l. ſi is cui. §. ſi. ſ. de ſolu. In con
trariū facit. l. quibꝰ diebꝰ. §. dn̄s. ſ. de condi. ⁊ demō.
vbi intelligitᷣ de naturali tm̄ debito: ſʒ reſponde qd̄
ſic ibi de neceſſitate debet intelligi ex qualitate per-
ſone legatarij.

TVtor. A legatario poteſt reliqui libe
ratio heredibus q̄ agnito lega
to repellitur exceptione niſi beneficio eta-
tis ſuuetur. h. d.

VIdeamus. Aliquando dicitur
quis legatariꝰ pro-
pter ſpeciem: lʒ non propter rem. hoc
d. iſta. l. hanc. l. habuiſtis. ſ. e. l. ſi q̄s reū
§. idem iulia.

AVrelius. Effectus liberatiōis
relicte pupillis nō ex
tenditur ad tutorem. h. d. Vel ſic. effe-
ctus liberationis nō porrigitur ad cre-
ditum ab herede cōtractum. h. d.

Teſtamento. Legatū liberationis ad de-
bitum tempore teſtamēti re-
ſtringitur: nec ad poſt contractum extenditur. hoc
dicit.

Titius. Caſus huius. §. a caſu in precedenti. §.
in aliquo non diſcrepat.

Titius teſtamento. Generalis libe-
ratio p̄ri relicta
continet liberationem reliquorum: ſecus in extraneo
hoc dicit. Declara vt dixi in. l. aurelio. §. caius. ſ. eo.

Menia. In generali liberatione non vidētur
remiſſa ea que poſſunt vendicari. h.
dicit. ❡ Not. glo. que eſt hic. ad id quod dixi. l. nō ſo
lum. §. ſi. ſ. eo. ⁊ ideo iuriſconſultus in. l. ⁊ vno. §. j. ſ.
de accep. quando dat formam generalis liberatiōis
inter cetera facit mentionem de actione in rem, qd̄
b no. glo.[b] ❡ Opp. de. l. ſub pretextu. ſo
lu. pater ex predictis.

1 ☞ Verba reſtrictiua adiecta legato
facto in codicillis reſtringunt legatū
factum in teſtamento cum ipſo lega-
to facto in codicillis tacite repetituʒ.

1 **Teſtator.** ❡ Verba † reſtricti-
ua adiecta legato in
codicillis facto reſtringunt legatum
factum in teſtamento cum ipſo lega-
to codicillorum tacite repetitum. h. d.
Glo. ſignat contrarium. ſ. de reb. du-
bijs. l. quoties. Sol. hic nullum erat
verbum ambiguum: cum eīm primuʒ
legatum ſit repetitum tacite per ver-
bum hoc amplius v̄ba reſtrictiua re-
ſtringunt hoc legatum ⁊ primum ta-
cite repetitum vt hic.

1 ☞ Teſtator remittendo ſortem vide
tur remittere vſuras poſt teſtamētū
contractas.

Legatum. Legatum libera-
tionis extenditur
ad debitum acceſſorium poſt teſtm̄
1 contractum. h. d. ❡ Not. † ꝙ teſtator
remittendo ſortem videtur remittere
vſuras poſt teſtm̄ contractas. concor.
l. non ſolum. in prin. ſ. eo. l. ſi. §. ſi. ſ. eo.

1 ☞ Legatum reſtringitur per ratio-
nem reſponſio denotat qualiter quis
interrogationem intellexit.
2 Poſitio ſi eſt dubia ex reſpōſione col-
ligitur qualiter reus intellexit.
3 Concluſio libelli denotat qualiter p̄-
cedentia intelligantur.
Petens aliquem condemnari de fur
to ⁊ narrat quod amouit intelligitur
doloſe.

c
1 **Sticho.** [c] Legatū † reſtringitᷣ
per rōnem. Item per
reſponſionem apparet qualiter quis

a ❡ Vltimo no. volo ꝙ ſatiſfiat oībus creditoribus q̄
debent a me recipere vtrū intelligatur de creditori-
bus ciuiliter vel naturalr̄ tm̄ vide Bald. tenentem
contrarium in. l. ⁊ ſi inutiliter. C. de fideicom. ⁊ vide
Bald. in. l. id qd̄ pauperibus. de epiſ. ⁊ cleri. ⁊ qd̄ no
tatur in. l. j.
§. hec ver-
ba. in fine.
⁊ quod ibi
Barto. ne
vis fiat ei.
⁊ facit ad
not. ꝑ bar-
tolum in. l.
j. ſi certum
peta. et qd̄
ibi dixi. et
ꝙ no. bar.
in extraua
gan. ad re-
primen. in
ver. de nū.
⁊ vide bal
duʒ ⁊ imo.
poſt Bar-
to. in. l. qui
bus diebꝰ
§. dominꝰ.
de condi. ⁊
demon. itē
vtrum tali
caſu debe-
ant ſolui d̄
bita de q̄
bus teſta-
tor fuerat
iniuſte ab-
ſolutus vi-
de Baldū
i. d. l. id qd̄
in. vj. col. et
quod in. c.
q: plerīq̄.
de immu.
eccle. ⁊ hic
adde imo.
in. c. finali.
de preſcri.
in. vj. char
ta. vbi alleg. Bal. in diſputatione incipiente ſtatuto
cauetur qd̄ fenerator ⁊c. ⁊ vide qd̄ no Bal. in. l. ſi cre
ditori. de lega. j. ⁊ vide Baldum ⁊ imolaʒ. in. l. ſi fide
iuſſor. in prin. de leg. j. effectus eſt magnus: vt ibi ha
betur. ADDE Paulum de caſt. conſi. cclv.
Andreas pomate.

b ❡ Quod no. glo. ⁊ vide qd̄ dixi poſt Barto. in. l. j. ſi
certum pe. in vl. col. ⁊ Barto. in. l. ſi pactum. in. vj. al's
xij. q. C. de co. ⁊ iſte tex. cum glo. eſt ſing. ſm̄ Bal. in
l. cum neceſſitatem. C. de fideicom.

c ❡ Sticho. Bene facit quod vult Baldus ⁊ Imo.
in l. viro. et ibi Alexand. ſol. matri. que ponit Iaſon
in. §. omnium. in. xj. charta. inſti. de actionibus. Feli.

in.c.licet cāм.in.iij.col.de proba.ꝛ vide q̄ poſui ad bar. in.l.certi cōditio.in.ij.prin.ff.ſi cer.pe.vide Ro.conſi. cx.ad fi.

a ℂEx rñſione apparet.p rñſionē poſitionum ꝛc. vid Bar.in.l.ſi quis intentione.ſ. de iudi.

b ℂConcluſione libelli.ꝛ not.qđ attenditur cōcluſio libelli.ꝛ dicit bal.in.l.fi.C.de cōpen.qđ ſi cōtinet libellus loquēdo groſſo mō: q2 dꝫ attēdi eſſe cauſa libelli ſm bal.in auten.dos data.C.de dona.ante nup.Item pōt ſuſtinet q2.l.ſupplet qđ de eſt libello: ſm Bar.i l.vbi adhuc.in ſecunda col. C.de iure dotiū.Itē quilibet libellus ſuſtinet ſi verba ſunt talia ꝙ poſſint interpretari ex ſententia ꝛ reduci ad vias iſtas.

interrogationem intellexit.h.d. cōcordat.l.cū pater.§.dulciſſimis.ſ.de leg. ij.ꝛ.l.epiſtolā.in prin.ad trebel. Item
2 no.†ꝙ dixi ꝙ ex rñſione apparet[a] qualiter quis interrogationē intellexit. pmo facit ad poſitionē: q2 ſi eſt dubia intelligitur ex rñſione qualiter reus
3 intelligit.Item facit†ꝙ ex concluſione libelli[b] apparet qualiter precedentia intelligantur:ꝛ ſic ſi in concluſiōe peto aliquem condemnari de furto.ꝛ in narratione dixi qđ amouit. debet intelligi.ſ.doloſe:ex eo qđ petij eum furti condemnari de quo per Cy.inal. nec exemplum.C.de fal.

1 Cui liberatio ad tempus relinq̄r poteſt petere vt interim heredi ſilētiū imponatur.
2 Tutus aliqua exceptione poteſt officium iudicis implorare vt aduerſario ſilentium imponatur.

Centum.

c Cui relinquit†liberatio ad tps pōt petere vt interim heredi ſilētiū imponatur.h.d.ꝛ no.ſpin cū intellectu gl.Cōtra hāc.l.vr̄ caſus in.l.nō ſolū.§.pōt. ſ.e.So.gl.†ꝙ nō pōt petere vt liberetur:vt in ꝯtrio:ſꝫ pōt petere vt intra illđ tps heredi ſilētiū imponat[d] ne petat: vt hic ꝯcor.tex.ꝛ gl.in.l.ſi ꝯtēdat.j.de fideiuſ.ℂItē op.de le.iij.§.ꝯtiū.ſ.de ꝯiud.tu.Sol.ꝯtria actio nō cōpetit vt ibi: ſꝫ offm̄ iudicis competere poteſt: vt hic.ℂQuero q̄ fuit rō dubitandi Gloſ.ponit.ſꝫ dic ꝙ non eſt bona dubitatio:vt.l.ſi ſeru⁹.§.qui margaritā. ꝛ.l.ſi pecuniā.ſ.de leg.j.vbi a debitore pōt fideicommiſſum relinqui.

ita colligit ex dictis Inno.in.c.conſequente.de offic. ordi.ꝛ ibi per Inn.ꝛ expreſſe p do.Ant.in.c.cōſtitut⁹ de reli.do.ꝛ adde que no.Inn.in.c.examinata.de iudi.ꝛ qđ no.Bar.in.l.ſi olei.C.loca.in alijs actibus vide Bar.ꝛ qđ ibi dixi in.l.j.§.quibus.qđ cuiuſq; vni. noie.ꝛ ad dictū Bar.adde dictū Inn.in.c. ſup lr̄is. qđ retuli in.l.ſi dubitet.§.j.de fideiuſ.ꝛ refert etiam illud Bal.in.l.edita.in.v.col.de eden.ꝛ xvj.colū.vbi alle.Bal.hic.ꝛ bal.in.l.ij.in fi.C.de peti.he.ꝛ qđ no. Bar.in.l.j.ad fi.ſ.de edē.ꝛ Bal.in.l.domū.in.j.colū. C.de rei ven.ꝛ ꝙ cōcluſio attendatur tm̄ eſt tex.in in.l.nō dꝫ.in fi.ꝛ ibi pulchre declarat bal.ꝛ nō tantū actore:ſed etiā in exceptione ſm Bal.ſ.de dolo ꝛ ibi Bar.ꝛ nō tm̄ in actore ſed etiā in extraneo ſm bal.i l.cū vltra.C.de nō nu.pe.ad q̄rū tm̄ intellectum vide bal.in.l.cōſentaneū quo ꝛ q̄n iudex.ꝛ adde Bald.in l.preſcrip.C.ſi contra ius vel vti.pub.ꝛ in.l.ij.in fi.C.

de peti.here.Et adde ꝙ tota vis in cōcluſione conſiſtit vt pbat tex.in.l.non dꝫ.ff.de do.ꝛ dicit alex.i ꝯſi. lviij.col.j.i.v.vo.ꝛ p Bar.in cōſi.in.j.vo. Mari.ſoz.i c.dilecti.art.xxxiij.de lib.ob.ꝛ adde ꝙ etiā in reſcripti cōcluſio attendit vt p Inn.ꝛ alios in.c.ſup lr̄is. de reſcri.ꝛ ponit alex.i cōſi.lxxv. col.iiij.i fi. in.v.volu. I.T.

Filias.

Legatum ne rōnes exigantur importat quātū teſtatorem voluiſſe probabitur.h.d.
ℂQuero quid in dubio ſi non pbatur quid teſtator ſenſit:dic vt in glo.

Eum qui.

Non valet legatū c factū creditori ad eius vtilitatem:ſed ad vtilitatem tertij debitoris valet.h.d.

1 Inſtrumento producto quando q̄s poſſit partē acceptare ꝛ partē nō.
2 Confitentis ſe feciſſe homicidium ad ſui defenſionem non ſtatur confeſſioni in quantū dicit ſe feciſſe ad ſui defenſionem.
3 Unum capitulum vel diuerſa qualiter intelligatur ꝛ qualiter capitula diuerſa vel connexa.

Idem queſijt ſi tutor. d

Poteſt quis vni ſcripture pro parte ſtare pro parte non probando cōtrarium.hoc dicit.ℂOpponit.ꝛ videtur ꝙ non poſſim vnam ſcripturā p parte approbare ꝛ pro parte improbare vt.l.in cauſe.j.de procura.Glo.nō ſoluit q̄tū ad ꝓpoſitū.dic ꝙ circa eādē rē reprobat variatio[e] vt ibi in diuerſis ꝛ ſepatis admittit:ita loq̄t hic.ita ſol.Dy.Hec ſol.nō eſt vera q2 hic erat vnū debitū ꝛ vna adminiſtratio ſicut in.l.ꝯtria.So.ḡ qđ ibi variatio eſt alteri nociua.hic vero nemini nocebat:q̄m ꝯtiū pbare dꝫ.ꝛ ſic veritati ſtabit.de q̄ no.dy.i.l.de reb⁹.ſ.re.amo.Quero †pducto[f] vno inſtr̄o vtrū q̄s poſſit p pte ei ſtare:ꝛ p pte nō[g].Text.vr̄ in.l. publia.ſ.depoſi.ꝛ Cy.in.l.j.C.de con. ſtituta.§.eleganter.in.iij.colum.ꝛ ibi dixi de damno infec.adde abba.ꝛ ibi.d.Mari.ſoz.in.c. cum ſit generale.in glo.j.de fo.compe.

ℂCētū. hunc text. alleg.Baldus i.l.cū papinian⁹. C.de ſentētijs.ꝛ talis ſententia ē diffinitiua ſecundum Baldū in l.preſes.C. de ſententijs.
ℂSilentiū imponatur.Ad de Bartolum in.l.ſi pater.C.q̄ boniſ cedere poſſunt ꝛ in.l.ciuitas.in vltima columna.ſi certū petatur.ſꝫ officium videtur be ne poſſe intentari cōtrariū ſenſerit Bartolus in.l.ſi

e ℂReprobatur variatio.vide Bartolū in.l.publia. in fine.ſ.depoſi.ꝛ Baldum in.l.ij.in ſecunda col.C. de donatio.ante nuptias.ꝛ ad notata per Bartolū hic.vide aliquid per Roma.in conſilio incipiente oipotentis dei ꝛc.in hac cauſa baſilicē.apoſtolice omiſſo ordine poſito per iudicem inquiſitionis ꝛc.in principio.vbi vide.ꝛ vide eundem in conſilio incipiente omnipotentis dei ꝛc.in preſenti difficultate videtur prima facie dicendum ꝙ ex quo ꝛc.ꝛ iſtud circa finē ſuorum conſiliorum.

f ℂQuero producto.ꝛ vide Bal.in.l.ij.C.de do.ante nup.l.j.C.de confeſ.ꝛ.l.ſi quidem. C.de tranſacti. Andreas barba.

g ℂPro parte nō.ꝛ vid qđ nō bal.in.l.poſt legatū.in

feſ.ꝛ.l.ij.C.de do.ante nup.ꝛ dicit aut eſt vnum negotium aut plura nihil concludendo.Quare dic la-
a tius[a] eadem ſcriptura continet plura capitula ſeparata ꝛ poſſum pro parte approbare ꝛ pro parte non vt.l.publi.in fin.ſ.depoſi.aut continet vnum capl'm tm̄ ſeu plura ꝯnexa.ꝛ hic aduerte:q2 aut ille q̄ vnum capitulū reprobat hꝫ cōtra ſe p̄ſumptionē iuris aut hꝫ p ſe:aut ius nō preſumit nec p nec ꝯtra.primo ca
2 ſu nō admittit talis reprobatio:vñ†ſi ꝯfitearis te occidiſſe hoīem p tui defenſione poſſum ſtare ꝯfeſſio-
b ni[b] inq̄tum dicis te occidiſſe.ſed non cogor ſtare in quātum dicis ad tui defenſionē q2 ius p̄ſumit ꝯtra te:vt in.l.j.C.de ſica.ꝛ.l.ſi nō ꝯuicij.j.de iniur.Scđo
c ꝛ tertio caſu[c] aut ille q̄ particulā reprobat vult hoc pbare ꝛ admittit.hic eſt caſus.in.§.nr̄o.aut nō vult pbare ꝛ nō admittit:vt.l.etiam.§.j.ſ.de mino. Iſta materia habet locum q̄n approbatio vel reprobatio mea nihil diſponit niſi circa declarationē eius quod eſt q2 cōfiteor verū eſſe p parte.p pte nō.Sꝫ q̄n mea approbatio vel reprobatio aliquid diſponeret:vt q2 ratihabitione negotium efficeret meum.vel ſi agnoſcerem legatū p pte:p pte nō:vel ſi peterē reſtōnem p pte:p pte nō:nō eſt nr̄a materia hic:ſed in.l.etiam. §.j.de mi.ꝛ Dy.in.l.de rebus.ſ.re.amo.ꝛ in.c.muta-
3 re cōſilium.de re.iu.lib.vj.ℂQuero†qualr̄ intelligantur vnum capl'm vel diuerſa:ꝛ qualr̄ intelligant
d diuerſa capl'a ꝯnexa vel nō.Rñ.intelligo[d] vnū capitulum.hoc eſt vnū factū cum qualitatibus ſuis ſeu plura connexa.Exemplū dico ꝙ pmiſi tibi.x.ſub cōditione.hoc eſt vnum capl'm hoc eſt vna confeſſio ſic qualificata.Item ſi promitto tibi centū pacto incontinenti appoſito ꝙ vadas p me romam.iſta ſunt plura capl'a cōnexa:ſed diuerſa capl'a ſunt plura diuerſis tpibus facta:vt pbat gl.in.l.ſi q̄dē.C.de excepti. Itē ſi incōtinēti ſunt plura facta quoꝝ vnū nō venit ad alteri⁹ determinationē:ſꝫ quodlibet eſt p ſe:tunc ſunt diuerſa capl'a:vt.l.etiam.§.j.ſ.de mino.ꝛ.l.ſcire debemus.j.de ver.ob.

1 Legatū ſi ſit creditori de debito nō valet.variatio admittitur in diuerſis inſtantijs.
2 Teſtator ſi in teſtō iurat ſe centū ab vxore recepiſſe mutuo debitū non probatur.

e

Quidam.

1 e Si debitū†legat creditori non valet legatū:ꝛ in diuerſis inſtantijs admittit variatio.h.d.Materiam hui⁹.§.ponit Cy.in.l.j.C.de fur.ℂOpp.C.de codicil.l.fi.So.ibi erat ſibi ꝯtrari⁹.ꝛ illa ꝯtrarietas ex eadē ſcriptura pēdebat.hic vero ex diuerſis ſcripturis ꝛ ex diuerſis
2 d.ſpōnib⁹.Sꝫ†q̄d ſi teſtator iuraret in teſtō ſe ab vxore tm̄ recepiſſe mutuo.vr̄ ꝙ pbet debitū vt.l.cū q̄s.
a §.codicillis.ſ.de le.iij.ſed iſtud eēt verū al's indiſtincte p̄terquā in vxore de qua hic loquit.nā i vxore nō ſtatur iuramēto viri de debito vxori ſi p hoc vxor hꝫ aliq̄d plus q̄ aliq̄s ex filijs pmi matrimonij.vt.l.hac
f edictali:de ſe.nup.[f]

1 Ius accreſcēdi qđ habeat locū inter duos reos quibus liberatio eſt relicta.
Socius nō capax capit per ſocium capacem.
2 Obligatiōes duoꝝ reoꝝ aliquo reſpectu dr̄ vna.
3 Cōfeſſio q̄n ſit vni ex duobus reis nō ſit inſolidum.

iij.co.ꝛ qđ ibi dixi de his qui.vt indi.in libro rōnū.vide bal.in.l.ij.in.iij.co.C.de cōfeſ.ꝛ de cōfeſſione ptis. no.bal.in.l.ſi quidē.C.de exce.vide q̄ no.bart. in.l.quidam.§.fi.ſ.de edē.ꝛ p do.ant.ꝛ car.ꝛ ibi late p imol. in.c.bone.el.ij.de poſtu.prela.quod no. Bal.in rub. C.de iſtru. in.ij.col. et vide Bal. in.l.ij.C.đ do.añ nup. ꝛ in.l.j. C. vt q̄ dſunt aduo.ꝛ in l.j.§.editiones. ſupra de edendo.

4 Liberatio ſi vitiat in pſona ei⁹ cui relinquit nō valet in pſona alicui⁹:ſec⁹ ſi vitiaretur in pſona eius qui acceſſorie liberatur.
5 Liberatio ſi vitiatur ex poſt facto per in integrū reſtitutionē vitiat etiā quo ad correū qui liberatus eſt per quan-

ADDE Bald.conſilio.lxxvj.ꝛ.clxxxj.ꝛ.lxxxviij lib. ſecundo.

a ℂDic latius.Et vide do.an.in.c.ex pte decani.de reſcri.per doc.in.c.cū veniſſent.de inſti.ꝛ in.c.cū venerabilis.de excep.ꝛ cū bal.in.d.l.j.de edē.formaliter trāſit Pe.de anc.in cle.j.§.j.de vſu.

b ℂStare cōfeſſioni.vide bal.in.l.ſi fili⁹.§.in exceptionib⁹.ꝛ qđ ibi in apoſtilla ponit de iterr.ac.Adđ bal.i l.j.C.de cōfeſ.ꝛ in.l.codicillū. C.đ codi.vbi diſtinguit an ſit vna oratio vel diuerſa.ꝛ bal.in.l.decē.de vꝫ.ob. ſed imo.ibi tenet opi.bar.ꝛ bar.hic ſequit abbas ſi. in.c.cū veniſſent.de īſti.per illū tex.vbi dicit ꝙ lꝫ ꝯfeſſio emanet cū certa qualitate ſup qua cadit aliqua ſtricta p̄ſumptio pōt acceptari ꝯfeſſio ſine qualitate ꝛ adde no.in.c.j.de cōfeſ.in.vj.ꝛ p no.per eū. Abb.et alios in.c.bone.de poſtu.p̄la.ꝛ bal.in.l.ſi quidē.C.de exce.ꝛ bal.in.l.ij.C.de don.añ nup.Quid in cōfeſſione facta in libello an poſſit pro parte acceptari per reum vide Baldum in lege cum precum.C.de libe. cauſa.
Andre.Pomate.

c ℂScđo ꝛ.iij.caſu.bñ facit qđ vult bar.in.l.cōtra iuris regulas.ff.de pac.ꝛ in.l.caius.ff.de manumiſ.ꝛ in l.pōponius.ff.de acq̄.poſ.ꝛ in.l.cū fund⁹ in fi.vꝫ ſi.ſed adire in.l.ij.ff.ſi cer.pe.ꝛ ibi p doc.vide Panor.cōſil. iiij.in.v.col.in.iiij.dubio.in.ij.volu.

d ℂRñ.intelligo.vide Inn.in.c.fraternitatis.de her. ꝛ Bald.in.l.ij.de reg.iur.in prin.ij.colum.ꝛ in.l.ampliorem.C.de ap.
ℂItē q̄ṁo intelligat vnū capl'm vide bar.in.l.j.§.filius in prin.de lib.ꝛ poſthu.

e ℂQuidam.Et hunc textum allegat not.Bald. in lege creditori.et de legatis primo.ꝛ ibi dicit Imola iſtum textum ſingu.vide per Baldum in lege prima in tertia columna.C.de fal.cau.adie.leg.et ibi etiam in quinta columna.ponit quid in caſu huius.§.et adde Bartol.in.l.cum quis.§.titie.de lega.iij.vbi omnino vide.

f ℂDe ſecundis nuptijs.Et not.ex iſto textu quod licet actio ex teſtamento dicatur habere inſtar bone fidei.lege minorum.C.in quibus cau.in integrum reſtitutio non eſt neceſſa.tamen ſi aliquid debetur alicui actione ſtricti iuris.et ſibi illud relinquo per actionem bone fidei tamen iſtud intereſſe non conſyderatur vt hic qđ no.adde.l.iij.§.ſi rem.de leg.iij.cū ibi nota.

dā ꝯ̄ntiā niſi dol⁹ creditoꝝ interceſſerit.
6 Conſilium relinquendi filio ſpurio: vt ſcilicet contrahat ſocietatem cum aliquo ꝛ ſubinde pater inſtituat ſocium.

1 **SIs.** Inter † duos reos quibus eſt relicta 1 liberatio eſt locus iuri accreſcendi. Itē ſocius nō capax capit ꝑ ſocium capacē. h.d. notabiliter. 2 ¶ Opp. obligationes duoꝝ reoꝝ ſunt ſeparate ꝛ diuerſe: vt. l. iij. in fi. de c duo. reis. ꝛ. l. ſi reus. ſ. de fideiuſ. ergo 1 per cōſequens ſunt diuerſe liberationes vt. l. de pupillo. §. ſi quis. ſ. de no. ope. nū. Sed qn̄ pluribus legant̄ res 2 penitus diuerſe inter eos non eſt loc⁹ iuri accreſcendi: vt. l. hmōi. §. pe. ſ. de le. j. ꝛ. l. j. ſ. de vſuf. accre. Sol. hic non 2 ſunt res penit⁹ diuerſe: q: † obligationes duoꝝ reoꝝ aliq̄ reſpectu dicūtur vna: vt. l. iij. in fi. ſ. de duo. re. Itē dicit̄ hic qđ debet cedi actio. Contra quod non dꝫ cedi quaſi nō ſit locus iuri accreſcendi: vt. l. ſi titio ꝛ ei qui. ſ. de ſle. iij. Gloſſ. ſo. ꝛ non bene. Tu dic ꝙ hic d loquit̄ qn̄ correus omnino erat incapax. ſed lex contraria loquitur qn̄ capiebat: ſed ei auferebat̄ tāq̄ ab indigno: ꝛ dꝫ applicari fiſco merito: tunc nō eſt locus iuri accreſcēdi cum fiſc⁹ ad illam portionē vocetur. ¶ Quero 3 † an ceſſio fiat inſolidū. Glo. hic dicit ꝙ nō vt no. in. l. modeſtinus de ſolut. dic vt ibi. ꝛ tangitur in. l. in lege falc. hoc obſeruandū. j. ad. l. fal. ¶ Itē hic a dī in fi. ſi ſolū capacē ꝛc. Quero quid[a] 1 e cōuerſo ſi ſoli nō capaci eſt relicta liberatio. Reſpondeo tūc non valebit in ꝑſona eius nec alterius: vt. l. ſi ſponſus. §. j. de donatio. inter vir. ꝛ vxo. Si 4 † ergo liberatio vitiat̄ in ꝑſona eius 1 cui ꝑ̄ncipaliter relinquitur non valet in perſona alicuius: ſecus ſi vitiat̄ in perſona eius q̇ acceſſorie liberatur: vt 5 d. l. ſi ſponſus. §. j. ꝛ hic. ¶ Quero † q̇d 1 ſi liberatio non vitiatur ab initio ſed ex poſtfacto: vt ꝑ in integrū reſtitutionem vel alio mō ſimili: vtrū vitiet̄ tūc liberatio quā conſecutus eſt correus 2 ꝑ quandā cōſequentiā: Rn̄deo ſic: vt l. ſi. in ꝑ̄n. q̇ in frau. cre. ꝛ. l. ſi ꝑ vno. ſ. 3 ad velleia. ꝑ̄dicta vera niſi liberatio eſſet facta dolo creditoris vt. l. ſi titi⁹.
6 j. de fideiuſſo. ¶ Ultimo Dyn. † per hanc. l. dat vnum conſilium: quidam 1
b habet filiū[b] ſpuriuꝫ cui nil relinquere pōt: vtrū ſit aliqđ remediū vt poſſit ei reliq̄re bona ſua. Dicit ipe ꝙ ſic ꝑ hāc legē videlicet quod faciat ſpuriū con 2 trahere ſocietatem cum aliquo: deinde inſtituat ſocium heredem ꝛ tranſibit medietas bonorum ad filium per 3

a ¶ Quero q̇d et facit iſta. l. ad no. q. de quo per Jo. an. i regula lꝫ mercu. de re. iu. in. vj.
b ¶ Quidā hꝫ filiū cautela ꝑ ſpurijs vide bar. in. l. ſi. d his qui. vt indi. et hoc ſequit̄ bal. in. l. j. i xiiij. q. C. pro ſo.
c ¶ Petitor iſtum text. no. ponderat bal. i. l. iij. in. iij. co. C. de fruc. ꝛ li. expen. in verſi. ſed pone.
d ¶ Creditor. hanc. l. alle. bal. in l. ij. in fi. C. de leg.

hanc in. l. fin. qđ niſi appareret de fraude ꝑ aliquas coniecturas puto verum de quibus dixi in. l. poſtq̄ contractuꝫ. j. de dona. tunc enim filio aufertur per. l. j. C. de naturali. lib.

☞ Principale ſi non valet nec acceſſorium. Legatum ſi non valet propter rem principalem non valet propter ſumptus litis.
Emptor qui vicit in cauſa ſibi mota qđ poſſit repetere expenſas litis a venditore.

PEtitor. [c] Si non † valet principale nec acceſſoriū. hoc dicit. Uel aliter ſi legatum non valet ꝑpter rem principalem. nō valet propter ſumptus litis. h. d. Et facit † ad. q. glo. in. l. j. C. de euic. an ſi emptor vicit in cauſa euictionis poſſit repetere ſumptus litis a venditore. Et. l. iſta facit quod non. Contrarium determinaui in. l. venditores. j. de ver. ob. per. l. ſi plus vel minus. §. mota. ſ. de euic. Ad hanc. l. rn̄deo. hic non valet legatum propter rem principalē: ergo nec propter ſumptus litis q̄ veniūt iure acceſſionis. ſed in. q. propoſita non ſolum tenetur vēditor de euictione re euicta: ſed etiam tenetur defendere per. d. l. ſi plus. quod tene menti.

CReditor. [d] Legatum liberationis non extenditur ad debitum poſt teſtamentum teſtatori ſolutum ſꝫ ad debitum primo ſolutum extenditur ſi per verbum preteriti temporis legatum fuit ꝛ teſtator hoc ignorauit. h. d. ¶ No. iſtud principium ad limitationem. l. ſi ſic. §. j. ſ. de le. iij. ꝛ. l. legaui. ſ. e. nā ſi teſtator ſciebat eum teneri videtur ei relinquere liberationem ſi ſciebat ipſum non teneri: ꝛ legauit ꝑ verba preteriti temporis videtur relinquere ipſam pecuniam. vt hic.

1 ☞ Gerens negotia alterius tenetur reddere librū rationum.

Inter. Legatum liberationis non facit quem deſinere teneri ad reddendos libros rationum: ſecus in his que in rem domini verſa ſunt.
1 ¶ Not. quod † qui gerit negotia alterius tenetur reddere librum rationum vt hic: ꝛ. l. cum ſeruus. j. de condi. ꝛ demon.

1 ☞ Quod poteſt vendicari non venit in generali legato liberationis.
Relatio fit ad id quod principaliter in oratione ponitur.
2 Dictio cum: ꝛ dictio ꝛ: qn̄ ſunt poſite in actu adminiſtrationis non equiparantur.
3 Clauſula generalis licet referatur ad omnia principaliter poſita non tamen refertur ad poſita cauſa demonſtrationis.

1 **Titia.** In † generali legato liberationis nō venit id quod poteſt vendicari. Item in dubio relatio fit ad id quod principaliter in oratione ponitur. hoc dicit. ¶ Opp. ſ. de vſufru. accre. l. j. vbi 2 dictio cum † ꝛ dictio ꝛ appoſite inter perſonas equiparantur. Solu. hic non cadit copula inter duos in actu legandi: ſed in actu demonſtrationis rei vel ad 3 miniſtrationis a qua liberatur. Item oppo. † quod

iſta clauſula referat̄ ad oīa vt. l. alimenta. de ali. ꝛ ci
a ba. le. So. refert̄[a] ad omnia que fuerunt principal'r in oratione poſita. vt ibi: ſed hic nō fuit principaliter in 1 oratione poſitum: ſed cā demonſtrationis. vt. ſ. dixi.
b **Caio.** [b] Legatū liberationis porrigit̄ ad debitū acceſſorie poſt teſtm̄ cōtractū ꝛ etiam ad nouū debitū qđ primi loco ſuccedit. h. d. ¶ Op. qđ 2 legatum liberationis extinguitur per ſolutionem vt vt. l. qđ mihi. ꝛ. l. nō ſolum. §. liberatio. ſ. e. ſed hic nō durat debitū. ſed eſt extinctum ꝑ nouationem. Sol. aliud in ſolutione vera vt ibi: ꝛ aliud in ficta. vt hic. 1

¶ De adimendis legatis. Rubrica.

¶ A titulo de leg. ſ. fuit dictum de leg. ſed q: legata aliquando adimunt̄ in totum: aliquando in aliū trāſferuntur: ideo ponit iſtam rubricam: ꝛ de materia totius tituli vide Azo. in ſumma in ti. de adi. lega.

1 ☞ Actus ſi legatur ſine itinere principaliter nō valet legatum.
2 Intereſt pars ſubſtantialis ad actum ſicut vſus ad vſumfructum.

SI actu. Ademptio partis ſubſtantialis non vꝫ. h. d. ¶ Oppo. ꝙ act⁹ poſſit eſſe ſine itinere: q: ſunt ſpecies ſeparate ꝛ differentes: vt. l. j. §. iter. ꝛ. §. actus. ſ. de ſerui. ruſti. pre. So. vt in 1 gl. ¶ † Quero quid ſi nō adimatur iter: ſed actus ſine itinere principaliter leget̄. Uidetur ꝙ legatum vꝫ: vt. l. j. §. j. ſ. ſi vſuſfruc. pe. In cōtrarium vr̄ tex. in. l. per ſeruum. §. j. ꝛ. ij. ſ. de vſu ꝛ habi. ꝛ hec eſt veritas ꝙ non vꝫ. Ad. l. j. §. j. ſi vſuſfr. peta. reſpondeo qđ ibi reliquit vſumfructum ſine itinere: q: iter non eſt pars vſuſfr. ſed eſt quedā qualitas.
2 ſed iter ad actum † eſt pars ſubſtantialis ſumendo ſicut hec lex ſumit ſicut vſus ad vſumfruct. eſt pars ſubſtantialis: ſine quo vſuſfructus eſſe non poteſt.
¶ Item oppo. j. l. proxi. ſo. vt ibi dicam.
1 ☞ Preter: iſta dictio ſi ꝑ̄cedit oratio negatiua ponit illud de quo prius erat diſpoſitum.
2 Si teſtator dicat fundum preter vſumfructum neq̄ do neq̄ lego: an videatur relictus vſuſfructus.
1 **FUndo.** Si † precedit oratio negatiua dictio preter ponit illud de quo prius erat diſpoſitum. h. d. ¶ Opp. ſ. l. proxi. vbi vna pars tm̄ nō poteſt adimi. Solu. hic ſunt tales partes quarum vna remota remanet alia cum cōmoditate: ſed ibi ſunt tales quarū vna remota alia ſine cōmoditate remanet: ideo in caſu legis precedentis ſi
a dicerem actum adimo preter iter: iſta ademptio valeret: q: iter per ſe poteſt cōmoditatē afferre: ſed po
2 ne † quod non preceſſit legatum fundi: ſed teſtator dixit ſic. fundum preter vſumfructum neq̄ do neq̄ lego: an ex hoc videatur legare vſumf. Hec lex videt̄ facere ꝙ ſic: ſed non facit: quia hic preceſſit legatum fundi: ꝛ ſic diſpoſitio: pro hoc facit. l. actione. C. de tranſactio. quia dictio exceptiua ponit quando oratio negatiua precedit. ꝛ nota. per Dyn. in. c. pactū. de regu. iur. lib. vj. facit. l. j. in fin. ſ. de pigno. acti. facit 1

l. ſeio. §. vxori. ſ. de ann. leg. Gl. eſt. ſ. de lega. j. l. ſi ita legatum. quod no.
1 ☞ In conditionibus que poſſunt ſemel tantum exiſtere verbum qđ poteſt ſe habere ad plura tempora intelligitur ſm̄ qđ prius euenerit.
2 Conditiones que poſſunt exiſtere ante ꝛ poſt teſtamentum ſemper intelliguntur de futuro.

1 c **SI quis.** † [c] In conditionibus que poſſunt ſemel tantū exiſtere verbum qđ poteſt ſe habere ad plura tempora intelligit̄ ſm̄ quod pri⁹ euenerit. hoc dicit. ¶ Opp. ꝙ in vltimis voluntatibus ſemper intelligatur de
d futuro. [d] vt. j. de condi. ꝛ demonſt. l. ſi ita legatum. ij. ꝛ. l. ſolemus. eo. ti. Rn̄.
2 † conditiones que potuerunt exiſtere ante: ꝛ poſſunt exiſtere poſt: ꝛ ſic poſſunt pluries exiſtere: tunc verbum teſtatoris: ſemper intelligitur de futuro vt in contrario: ſed hic loquitur in cōditione que tantum vna vice exiſtere poteſt. vt mortis. probatur hec ſolutio in. l. hec conditio. §. fina. j. de condi. et demonſtra. quod tene menti. ¶ Quero hic dicitur ſi titius deceſſerit. quomodo hoc intelligatur vtrum anteq̄ accipiat legatum vel antequam dies legati cedat. glo. dicit quod antequā accipiat legatum quod an ſit verum dicam. j. proxi. §.

1 ☞ Uerbum accipiēdi qualiter verificetur.
2 Uerba qn̄ ſimpliciter ꝑlata iudicantur: perinde ac ſi eſſent ad legatariū directa.
3 Uerbum ſi non dederit in fideicommiſſis intelligitur. id eſt dare non debuerit.
4 Dominium rei legate recta via trāſit in legatarium ſi natura rei leg. non repugnat.
5 Uerba executiua relata eſſe ad heredem vel legatarium qualiter intelligantur ꝛ in ſummario.

Si quis titio. Si ꝟba executiua ad legatariū ſunt relata vel ſimpl'r ꝑlata non dicunt̄ exiſtere nec effectuꝫ habere niſi mora heredis preceſſerit cōmunis vel ſpālis: ſec⁹ ſi verba ad heredē ſunt directa. h. d. primo loquit̄ qn̄ ꝟba executiua dirigunt̄ ad legatariū ſcđo qn̄ ſimpl'r ꝑferunt̄. tertio qn̄ dirigunt̄ ad heredē. ſcđa ibi: idem dicendum. tertia ibi: ſꝫ ꝛ cū quis. ¶ No. ꝙ † verbū accipiēdi verificat̄: ſiue acci

a ¶ Sol. refert̄. Facit ad no. per bar i. l. centurio. i. iij. q. ꝑ̄n. in ꝟ. q̄ro. circa predicta dixi. ꝙ ſi iſta ꝛc. de vul. ꝛ pup. ꝛ in l. ſi cui. §. ſi a filio. de le. primo.
b ¶ Caio. d iſto tex. hr̄ ꝑ bar. in. l. ſi ita. d auro ꝛ ar. lega.
☞ Andreas pomate.
c ¶ Si q̄s. vide q̇d ꝑ iſtū tex. cō ſuluit bar. conſ. l.
d ¶ De futuro. vtrū cōditio intelligat̄ de futuro. facit ad no. in. l. ij. j. de condi. ꝛ demōſtra.

piat: ſiue per eū nō ſtet: ſiue ꝑ eū ſtare
nō fingat: vt qn̄ mora cōmittit̄ iure
2 ſpāli. ¶ Scd̄o no. qn̄ † verba ſimplr̄
ꝓferunt̄ iudicat̄ perinde ac ſi eſſent
ad legatariū directa. ꝑ hoc tex. ⁊ gl.
in princi. huius. l. ¶ Tertio no. glo. ꝙ
a iſta verba ſi non dederit intelligunt̄*
i. dare nō debuerit. ¶ Opp. hic dr̄ ꝙ
requirit̄ ꝙ accipiat vel mora preceſſe
rit. Contra. j. e. §. in fine. Glo. hui⁹ ti=
more dicit. Tu dic plenius ꝙ hic intel
ligatur accipiat. i. accipere poſſit. ⁊ ſic
concordat cū ſi. Hec ſolu. non eſt vera
q2 cōtra tex. huius. §. quare dic ꝙ ibi
executiua verba fuerūt relata ad he=
redem: hic ad legatariū. vn̄ factum le
gatarij requirit̄ vt accipiat. vel acce
piſſe fingat̄. ¶ Dicit in ver. item dicē
dum. qd̄ verba ꝓlata ſimpliciter ma
gis ad fideicōmiſſarium videntur re
lata quā ad heredē: hoc videt̄ contra
glo. in. l. precibus. C. de impube. ⁊ ali.
ſubſti. vbi verbū ſubſtituo qd̄ eſt cō=
mune in dubio per fideicōmiſſum in
telligit̄: vt ſic ab herede accipiat vt
ſic heres det non qd̄ accipiat ſua ma=
nu. Sol. ibi eſt ideo. q2 omni tp̄e iure
directo valere non pōt. Vel aliter. hic
quo ad aliud accipit̄ ꝙ quo ad dire
ctam vel fideicōmiſſariam ſubſti. nā
hic conſtat omnino fideicom. eſſe ſub
ſtitu. ¶ Ad vltimam partem oppoñ.
de. l. quidam. in princi. ad treb. vbi vi
detur nō ſufficere diem legati cedere
niſi fiat reſtitutio cum verba ad here
3 dem dirigunt̄. † Solu. ibi loquit̄ in
fideicōmiſ. vniuerſali. hic in ſi. loquit̄
in legato particulari. Ratio eſt. nam
iſta verba ſi non dederit intelligunt̄
id eſt dare nō debuerit. ſed in legatis
particularibus ſtatim cedit dies le=
gati. ⁊ dominium legati tranſit imme
b diate in legatariū recta via[b] ſi natura
rei legate nō repugnat. merito iſta cō
ditio verificat̄ ſtatim: ſed in fideicom
miſ. vniuerſali non tranſit dominium
niſi facta reſtitutione: quam quis
non tenet̄ facere niſi petatur. ideo ali
ter iſta verba intelligunt̄ in vniuerſa
li legato ꝙ in particulari. ¶ Sed cō
tra hoc op. s. ver. item dicendū. Solu
tio ibi in maiore. hic in minore. Ja. de
4 are. dicit in. d. l. quidā ita. † Tu diſtin
gue. aut executiua referunt̄ ad lega
tariū ⁊ tunc requirit̄ ꝙ heredis mo
ra vera vel ficta p̄cedat: vt. §. iſto. in pn̄.
⁊ verſi. item dicendum. aut referunt̄
ad heredem. ⁊ tunc in legato particu
lari ſufficit diem legati cedere: vt in
ver. ſed ⁊ cum quis. aut in legato vni
uerſali. ⁊ tunc requiritur reſtitutio: vt
l. quidam ita. ad treb. vel heredis mo
ra vera vel ficta vt in verſi. item dicendum. aut dubi
tatur ad quem ſunt verba relata vt in ver. item dicē
dum. ⁊ tunc ad legatarium videntur relata vt in vſ.
item dicendum. ⁊ in glo. ipſius. in prin.

Si quis ita. Quādo ex facto legatarij po
teſt dānificari heres cogit̄ le=
gatarius ei cauere de illo nō faciendo. h. d. ſimile vi
diſtis. s. de le. iij. l. fideicommiſſa. §. plerunq̄. et. l. qd̄
ergo. de libe. leg. ¶ Oppo. ad iſtum. §. s. de leg. iij. l.
fideicommiſ. §. ſi quis decem. ⁊. l. j. §. ſi cui ita. j. vt le.
no. ca. Solu. ibi dānificatur heres ex facto legata
rij tamen hoc legatario prodeſt principaliter. hic ve
ro ſecus. vnde non debet cauere ibi ſed hic ſic.

1 ☞ Incertitudo perſonarum vitiat ademptionem
ſicut legatum.
2 Actio ⁊ exceptio regulantur eodem modo.

c **Si duobus.** [c] Incertitudo † perſonarum vi
1 tiat adēptionem ſicut vitiat le
gatū. h. d. prout in litera habet̄ vtriq̄: ſi vero eſt neu
tri. dicit econuerſo: non vitiat ademptionem vel ali
2 ter. Illud † quod facit actorem in petitione ſuccum
bere facit ſuccūbere reum in exceptione. nam ſi peto
titium legatum mihi ⁊ non poſſum probare quē te
ſtator ſenſerit vt. l. duo ſunt titij. s. de teſta. tute. idem
in reo ſi heres dicit legatum adēptum titio. ⁊ nō po
teſt probare de quo titio ſenſerit teſtator ſuccumbet
facit. l. j. §. labeo. de fluminibus. ⁊ quod dixi anno in
l. j. de exceptionibus. ¶ Oppo. nam hic aliqua lite=
ra dicit neuter ⁊ cōtradicit litere vterq̄ ⁊ vtraq̄ eſt
vera: nam ſi dicit neuter verum eſt in effectu q2 neu
ter exigere poteſt. ſi dicit vterq̄ verum eſt ſi heres
vult: quia heres habet facultatem ſoluendi cui vult
debitum ⁊c. ¶ Dicitur hic iſta ademptio non valet.
Contra in. l. ſi fuerit. de reb. dubijs. Solu. ibi fuerūt
legate due res: hic vna. ⁊ ibi plene dicitur. ¶ Item
oppo. de. l. ſi quis ſeruum. s. de lega. ſecundo. Solu.
neuter debetur herede nolente ſoluere: ſed eo volen
te ſoluere vtriq̄ debetur. hoc eſt ei quem eliget ⁊ ſic
intelligitur diuerſitas iſtius. Vltimo in glo. magna
ibi. argumen. contra de in rem verſo. ſed ibi erat cer
tum de iure vtriuſq̄. hic vero erat dubium de ipſo
iure.

1 ☞ Ademptio ſi refertur ad rem videtur adimi o
mnis diſpoſitio facta circa illam rem non ſi refertur
ad ius.
2 Clauſula derogatoria in ſtatutis poſita vt tollat ſta
tutum reſpiciendum eſt an referatur ad rem an ad
ius.

1 **Si titio fund⁹.** Si † ademptio referat̄
ad rem videtur adimi
omnis diſpoſitio facta circa illam rem. hoc dicit. Et
eſt nota. text. ibi ſpecialiter dixit. q2 ademptio refert̄
ad rem non ad ius legati conditionalis. Dic ſi teſta=
tor diceret ſic legatum factum ſub conditione adi
mo. tunc refertur ad ipſam diſpoſitionem. i. ad actū
legandi non ad ius. ⁊ ſic ex primo legato debet̄. hoc
2 eſt bonum † pro ſtatutis in q̄bus eſt clauſula deroga
toria. nam reſpice an referatur ad rē vel ad ius quo
diſponit.

Conditio. Non ſolum quod legatur ſed etiā
quod ad qualificādum legatum
exprimitur poteſt adimi. h. d. ¶ In glo. ibi argumē.

a ¶ Intelligūt ⁊ hūc tex. in hoc alt̄. ꝓ not. Ro. i cōſi. inci. oīpotē a tis del poſtulato ſuf. circa ꝓpoſitā ꝯſultationē inq̄rū querit̄. an ⁊c. in. ij. dubio.

b ¶ Recta via. dic melius vt per bar. in. l. cū filio. ad fi. de leg. j. et vide. j. e. in l. ſi legatū. §. j. pleni⁹ perimo. de hac materia in. d. l. q̄dam.

c ¶ Si duobus. nota ex iſto tex. ꝙ acti. ⁊ exceptio regulātur eodē mō. adde dn̄m meū ſoz. in l. j. col. ij. ff. de excepti. vbi ꝑ hec dicta bart. dicit dicta i rl̄a nō dz de re. iu. j. hr̄e locum vbi ē eadē rō et vide etiā Fel. in proe. decr. in glo. j. colum. ij. circa princip.

contra. l. ſi alij. Dic vt ibi ꝑm Roma. ¶ In eadem
glo. in fine. ſed ibi adimebat quod non legabat nec
aſcripſerat.

1 ☞ Dictio taxatiua dūtaxat in legato inducit adē=
ptionem in reſiduo.
Idem in dictione ſolum.
2 Correctio legum non inducitur ex dictione taxatiua
tantum.

a **Cum titio.** [a] Dictio † taxatiua ī reſiduo adē
1 ptionem inducit. hoc dicit. Idē
habemus in. l. rationes. in fine. ⁊ ibi no. C. de proba.
ſecundum opinio. Azo. q̄ eſt veriſſima per hunc text.
b idem in dictione taxatiua ſolum[b]. vt. l. ſi cum dos. s.
c rex amo. An ex dictione[c] taxatiua † tantum induca=
2 tur. l. correctio. Tex. videtur cum glo. quod non: vt. l.
ob es. C. de predi. mi. l. contractus. infra de regulis
iuris cum gloſſ. ⁊. l. ſerui nomine. infra de vſuca. cum
glo. iſtarum legum.

1 ☞ Legata ⁊ fideicōmiſſa reuocantur nuda volun
tate vel tacita ⁊ grauiſſimis inimicitijs.
2 Teſtamentum quando cenſeatur reuocatum ipſo
iure vel reuocetur ope exceptionis ex inciſione teſta
menti.
3 Inimicus capitalis dicitur qui occidit conſangui=
neum vel accuſat de crimine capitali vel minatus eſt
ſe occidere.
4 Inimicitia grauiſſima dicitur quando eſt lis omniū
bonorum vel facta eſt iniuria.
Atrox iniuria que dicatur remiſſiue.
5 Pace facta non poteſt opponi exceptio illius inimi
citie.
6 Exheredatio filij iuſte facta videtur adempta ſi pa
ter ſe reconciliauit cum filio.

d **Non ſolum.** [d] Nuda † voluntate vel tacita
1 ⁊ grauiſſimis inimicitijs lega
e ta ⁊ fideicommiſſa reuocātur.[e] que his ceſſantibus
reſtaurentur. hoc dicit. Dicitur hic nuda ⁊c. declara
f nuda vt in glo. ¶ Tunc oppo.[f] C. de teſt. l. hac con=
ſultiſſima. §. ſi quis autem. ⁊. l. ſecunda. s. de iniuſt.
teſta. Dic vt in gloſſ. ¶ Sed contra hoc oppo. de. l.
cum quidam. infra de his qui. vt indig. et. l. noſtram.
C. de teſta. Gloſſ. que eſt hic dicit legata ⁊ fideicom
miſſa reuocari ſine ſolennitate ⁊ ſine facto. ſed in he
redis inſtitutione reuocanda requiritur factum qd̄
deleat vel cancellet vel linum cōcidat. ⁊ tunc reuoca
2 tur ipſo iure. Ad illud † quod glo. dicit quod quādo
linum conciditur teſtamentum rumpitur ipſo iure ē
contra nota. in. l. noſtram. C. de teſta. que dicit ꝙ ope
exceptionis. Idem nota. in. l. hereditas. C. de his q̄
bus vt indig. ¶ Alibi habetis glo. que diſtinguit ⁊
melius. aut inciditur ante teſtamentum perfectum:
⁊ reuocatur ipſo iure: aut poſt teſtamentum ꝑfectū
⁊ tunc ope exceptionis. ita not. gl. s. de teſta. l. ad te
ſtium. §. ſi ſigna. ⁊ per Cynum in. d. l. noſtram. Item
dicitur in glo. quod requiritur factum vel ſolēnitas.
Contra imo vbi factum defuncti interuenit non ſuf
ficit: vt. j. eodem. l. ex parte. Glo. dicit ibi interuenit
factum: quia incipit aliam voluntatem facere: ſz pre
dicta loquuntur quando factū interuenit circa ipm
corpus teſtamenti ⁊ bene dicit Cynus. de hoc ponit
glo. longiſſimam diſtinctionem in. l. noſtram. C. de te
ſtamen. ⁊ lege hereditas. C. de his qui. vt indign. di=

a ¶ Cū titio. adde bar. in. l. ſi cū dos. s. re. amo.

b ¶ De dictione taxatiua ſolum ⁊c. Not. de taxatiua tantum ſolum ſolummodo. vide Bar. late in. l. ſi cōſtante. ſolu. matrimo. in. ix. q̄one prime partis. ⁊ Barto. hic alleg. Imo. ⁊ ſequitur in. l. ſi vera. §. de viro. in princi. vij. colum. ſoluto matrimonio.

cam in. l. j. s. de his que in teſtamēto.

3 ¶ † Dicitur hic capitales inimicitie
g ⁊c. Quero[g] que dicātur capitales inimicitie. Videte. intelligo capitalem inimicitiam quantum eſt in propoſito ſi quis interfecit meum conſanguineum vel affinem: vt. l. lex cor. in principio. j. de iniurijs. adeo quod repellatur a teſtimonio ⁊ a conſimilibus. idem ſi non occidit: ſed de capitali crimine accuſauit: vt. l. qui cum maior. j. de bon. lib. idem ſi non accuſauit. ſed minatus eſt ſe interficere: vt not. in. l. lz. s. de arbitr. ſecus tamen videtur ſi auxilium preſtiterit cōtra eum in cauſa capitali. arg. l. qui cum maior. §. pe.

c ¶ An ex dictione. Et vide Joānez de imola in. l. ſi vero. §. de viro. ff. ſolut. matrimonio. i. vj. colum. ⁊ q̄d de dictiōe non obſtāte. vide gl. de here. q̄ ab inteſtato. §. primo. in aut̄. ⁊ bar. ī extraua. ad rep. in ver. non ob. And. barb.

d ¶ Non ſolū. ⁊ limita hūc. §. niſi teſtator fuiſſet illius inimicitie vide bar. in. l. cū in tabulis. §. ſi. j. de his q̄. vt indig. And. bar.

¶ Nō ſolū. vide ad limitationē huius. §. qd̄ no. bar. in. l. querit̄. de his q̄. vt indi. ⁊ tene mēti. itē limita niſi inimicitie ſuperueniſſent abſq̄ facto legatarij. tex. eſt no. ⁊ ibi Barto. in. l. cum in tabulis. §. primo. j. de his qui. vt indig.

e ¶ Reuocat̄. ⁊ adde qd̄ lz teſtator faciat codicillos. ⁊ nō adimat tn̄ tacita adēptio durat. l. filio. §. ſeia. ⁊ ibi Bar. j. eodem.

f ¶ Tunc op. ⁊ vnū tene mēti qd̄ dicit bal. in materia quē oīno vide. in. l. athlete ⁊ dat remiſ. de excu. per illum tex. quod no.

g ¶ Quero. quis dicatur capitalis inimic⁹. ad quod habetur in. c. bone memorie magūtineñ. de elec. ⁊ qd̄ no. in. c. ſtatutū. de reſcrip. in. vj. ⁊ quod no. in. c. paſtoralis. de re iu. ⁊ no. in. l. lz. s. de arb. Imo. dicit tex. no. ꝑm do. Anto. in. c. accedens. el. ij. vt lit. non conteſt. qd̄ capitales inimicitie ꝓbantur quando probatur aliquem retinere bona ⁊ vxorem alicuius: ⁊ ſic non ſolū ex morte vel ſanguine proprio: ſed etiam bonorum: ⁊ ſic ſecundi ſanguinis ſecundum. d. Antoñ. vbi. s. et vide gloſſ. in autenti. de teſtibus. §. ſi quis in verſiculo criminibus. ⁊ Bartol. ⁊ ibi dixi aliquid in lege. iij. in principio. C. de teſtib. dicit etiam Bald. in auten. ſi dicatur. de teſtib. quod remittitur arbitrio iudicis. et vide Bald. in. l. prima. in fine. C. ſi qua. predi. poteſta. et vide no. in lege procuratorem. C. de procurato. ⁊ ibi per Guil. de ſuza. ⁊ Bald. et Angel. in lege is qui reus. de public. iu. ⁊ quomodo probentur inimicitie. vide Bald. per illum textum in lege liberti. C. de inoffic. teſtamen. ⁊ alibi dicit ipſe in lege ipſius. C. famil. erciſcun. quod ſi quis tenetur in vinculis preſumitur inimicitia q̄ ſemper durare ꝓſumit̄: niſi contrariū ꝓbet̄. ⁊ idem dicit in aut̄. ſi dicatur. ⁊ idē bal. in. l. nō ignorat. in ſi. C. ad exhi. ⁊ teſtis ſuper inimici=

tia debet reddere rationem non interrogatus. Bal. in .l.iij.C. de teſti.
ADDE quis dicatur capitalis inimicus. Bal. cōſi. cccxvj.iiij.lib. ⁊ conſi.cccxxxix.iij.lib. ⁊ qn̄ inimicitia preſumatur durare per eundem conſi.clxix.

Andreas Pomate. a

a ¶ Sed q̄ dicatur inimicitia grauiſſima. vide Barto. cōſi.lxij. in xiij.colum. i primo volumi. alās in iiij.
b ¶ Facit ad multa. Not. q ſi ſtatutū permittit quē impune offendi: videtur permittere eūdem occidi poſſe. vide Joan. and. in addi. ad Specu. in titu. de homi. §. j. i fi. verſi. idem dixit: ⁊ conſul. Bald. in conſilio incipiē. ſtatuto caſtri plebis. ⁊ vide qd̄ habetur in .l. nec in ea. ſ. de adulte. ⁊ ibi Barto. ⁊ Baldus in ſuo peculio. in ver. bannitus. contrarium dicit, vcʒ q aut talis eſt ex bannitus crimine qd̄ ingerit penā mortis: ⁊ ſtatutuʒ permittens qd̄ poſſit offendi videt̃ permittere quod poſſit occidi: ſec⁹ ſi non ſit bannit⁹ ex crimine ingerē te mortē. ⁊ idem dicit Gui. de ſuz. in quibuſdaʒ ſuis allegationibus. per .l. pedius. ibi ex qualitate de incen. rui. naufr. ⁊ in .l. preſes. de penis. ⁊ ſi poteſt ipune offendi etiā capi ⁊ ad iudicem duci. Bal. in .l. fin. C. de exhib. reis. ⁊ ſi mando vt quē vulneres tu occidis: teneor de occiſo. d.c.ſi. ⁊ no. Bal. in .l. cum manifeſte. C. manda. ⁊ hic teneo opi. Bar. quā ſequit̃ Jo. and. in Spec. in titu. de conſti. §. j. poſt Martinū de fano. ⁊ ibi reſpondet ad rationem Bal. per .l. capitaliū in .§. in exulibus. de pe. vide Joan. an. in dicto loco. item quando ſtatutum permittit occidi etiā vulnerari permittere videtur ſecundum Cynum in .l. j. C. que ſit longa conſue. facit quod dixi in .l. prima. C. vnde vi. ⁊ vide Ange. ⁊ Imol. in .l. in ſuis. de liberis ⁊ poſthu. ⁊ quod not. Bald. in .l. ſi quis non dicam rapere. in princip. de epiſc. ⁊ clericis.
ADDE an ſi ſtatutum pmittat offendi permittat etiam occidere. Ang. conſilio. cclxxxvij. paulum de caſtro conſilio. xxiiij.
c ¶ Non poteſt oppo. Et iſta faciunt qd̄ ſi cum inimico eſt facta pax non repellat̃ a teſtimonio d quo p Innocen. in c. cum oporteat. de accuſ. et per gloſſ. in c. per tuas. de ſimo. in verſicu. capitales. et not. Innocentius in capitulo cū te. de re iudicata: ⁊ quod notat Bald. in .l. preſcri. C. ſi cōtra ius. dixi poſt Bartolum in .l. iij. §. j. ſ. de teſtibus.
ADDE an inimic⁹ recōciliatus poſſit eē teſtis Ro. cōſi. clxxxvj.
d ¶ Eſt contra caſum. An ⁊ quando videatur legatū ademptum habetur per Cy. in .l. ſi fortidianū. C. de leg. p Bar. in d. l. re cōiuncti circa prīn. de leg. iij. ⁊ in d. l. nā ad ea. ⁊ vide bar. i. l. alūne. §. j. ſ. e. ⁊ Imo. in d. l. iuli. in fi. ⁊ vide Alex. in cōſi. clxix. ⁊ in cōſil. clxxj. in v. volumine.
e ¶ Trāſlatio ſtarē ei. Et ſic ex hoc ſentit bar. qd̄ lex magis ſequit̃ naturā vltime volūtatis q̄ cōtractuū. Et ita pondera Areti. in c. ſicut olim. ti. de pba. ⁊ in c. ſi. de conſtitu.

4 Sed † que dicantur inimicitie[a] grauiſſime videre. Inimicitie grauiſſime ſunt cā ciuilis oīm bonorū: vt inſtitu. de excu. tuto. ſupra itē propter litē .l. pp̄ter litē. ſ. de excu. tuto. Idem puto in omnibus caſibus in quibus dicitur fieri atrox iniuria: quos habes vt .l. pretor edixit. §. atrocem. cum .l. ſequen. infra de iniurijs. ⁊ inſtit. de iniu. §. atrox. Sed que dicit̃ atrox iniuria. hic eſt oſtenſum qualiter intelligatur ⁊ quomodo dixi in .l. licitatio. §. quod illicite. infra de publi. ¶ Vltimo † iſta 1
5 .l. quod ſi iterū facit ad multa[b] quod poſtq̄ facta eſt pax nō poteſt opponi[c] exceptio illius inimicitie: ⁊ intelligo hic pacē eſſe factam tacite vel expreſſe. ¶ Item not. † an ſi pater exheredauit filium ex iuſta cauſa: ſi poſt reconciliauit ſe cum eo: illa exheredatio videtur adempta.

Sicut.

Dicit̃ hic qd̄ inducit tacitā ademptionem. Contra quo vtrunq̄ continet: vt inſtitu. de lega. §. ſi eadē res. ⁊ ſ. de lega. iij. l. re coniuncti. cum glo. q̄ eſt hic. ⁊ in .l. ſi pluribus. ſ. de lega. j. do. Cy. dicit q hoc non eſt verū: imo cōtinet ademptionem in totum. vt hic in tex. ⁊ j. l. proxi. Ad contrariū reſpondeo quod ibi legatur ſecūdo ſi 1 ne commemoratione pīmi legati: hic e vero ſecundū legatum fit ſub commemoratione pīmi. hoc probatur infra de conditionibus ⁊ demonſtrationibus .l. non ad ea. Iſtud dictuʒ Dy. eſt 1 contra caſum[d] .l. iulianus quoq̄. ſ. de here. inſti. ⁊ .l. triplici. de ver. ſig. Dicūt quidā: ibi loquit̃ in hereditate q̄ diffi 2 cilius adimitur. hic vero in legato. arg. ſ. in .l. iij. in fine. Videte. iſtud non eſt verum. nam cum ademptio fiat cū voluntate ſolum: eodem modo valet in hereditate: ſicut in legato: vt .l. heredes. §. ſed ſi notam. ſ. de teſt. ⁊ qd̄ no. ſ. eo. l. iij. §. fin. quare teneamus q glo. dicat bene niſi aliud appareat ſꝫ diſtinctionēm .l. ſi pluribus. ſ. de leg. j. Non obſt. l. non ad ea. alle. per Dyn. quia ibi fiebat tranſlatio in eandē pſonam. hic in aliam que facilius preſumitur: vt no. in ſimi. in .l. j. § ſi.

☞ Lex magis ſequitur naturam vltime voluntatis q̄ contractum.

Tranſlatio.

Nota tex. ibi nam cum dico. Iteʒ no. tex. ibi. Item ſi pro fundo. x. legantur. qd̄ tene menti: q2 valebit ad multa. ¶ Oppo. ⁊ videt̃ qd̄ illi ſint c duo rei debēdi: vt .l. iij. ſ. de duob⁹ reis in pīn. R̄n. ibi loquitur in contractibus qui dependent ex voluntate duorum debitoꝝ ⁊ creditorum. vnde non eſt veriſimile q creditor voluerit a pīmo debitore recedere niſi aliud appareat iure nouationis. ſed hic loquitur in vltimis voluntatibus que dependent ex voluntate vnius teſtatoris. vnde non eſt veriſimile quod voluerit duos grauare. hec ſol. ptꝫ hic in text. † in alijs aūt diſpoſitionibus magis ſtarem[e] ei qd̄ dicitur in vltimis voluntatibus quam quod dicitur in contractibus.

☞ Legatum quantitatis in dubio an videt̃ duplicatuʒ vt debeatur bis vel tantum ſemel.
2 Si apparet qd̄ mutuaui tibi centum. Item apparet q pmiſiſti centū ex cā

mutui intelligitur de eiſdem centū que mutuaſti.
3 Species ſi pluries relinquatur an ſemel vel pluries relinquatur remiſſiue.

Cum centum.

Si quantitas bis relinquat̃, bis debetur niſi animo adimendi ſola voluntas fuit expreſſa. hoc dicit. ⁊ eſt aliquantulum
1 ſubtilis. ¶ Quero † dicitur hic ſi teſtator voluerit duplicare legatum erit duplicatū. alias non. quid in c dubio: glo. diſtinguit. an legatum quantitatis duplicetur in eodem teſtamento. ⁊ tunc non intelligatur
a duplicatum[a]: ſecus ſi in diuerſis ſcripturis: q2 tunc videt̃ duplicata quātitas. h.d. Jac. de are videt̃ ſentire cōtra iſtā glo. hic ⁊ eius opi. plus plꝫ. nā hic in fi. l. dicit̃ idē eſt ſi in codicillis fuerit hoc factū. ⁊ ſic nō videt̃ curare an i eadē volūtate vel diuerſis fiat. qua 2 re dicit Jaco. opi. glo. habet locū qn̄ relinquitur bis eadem quantitas ſecus ſi diuerſe: quia in vna voluntate eſt legatum plus in alia minus: quare tunc videtur duplicare legatum niſi aliud appareat et hic eſt caſus huius .l. ⁊ .l. ſi ita ſit ſcriptum. ſ. de leg. j. ſm̄ Jaco. de are. ⁊ ſ. eo. l. iij. §. cum titio. Cū ergo ſit alia cauſa in pīmo caſu quā in ſecundo: legata differunt ſcd̄m plus ⁊ minus. in vno enim. ſcꝫ in pīmo caſu eſt 3 plus quam in alio ſcꝫ ſecūdo. ideo q2 eſt plus in vno legato quā in alio in quantitate videtur duplicatuʒ legatum etiam in eadem voluntate. Iſtud videtur d eſſe magis conſonum iuri ⁊ veritati. Et hoc ſi intelligamus legatum factum ſimpliciter eſſe. ſecus ſi ſe 1 cundum fieret per relationem ad pīmum: vt ſi dico centum que pure legaui lego ſub conditione. nā tūc licet dictio que poſſit facere ſimplicem relationem ⁊ poſſit facere propriam vt no. hic in prima gloſ. in du 2 bio intelligitur de propria ⁊ vera relatione hoc probatur in .l. iul. ſ. de here. inſtit. ⁊ .l. triplici. §. j. ſ. de verbo. ſig. vnde intelligendo quod hic fuerit relictū ſecundum legatum per relationem ad pīmū verū diceret iſta glo. quia tunc in hac .l. non videtur duplicatum legatū: tamen contra Jac. de are. facit .l. ſempronius. ſ. de lega. ij. Solu. ibi ſunt due voluntates que habentur loco vnius: ⁊ ideo non apparet que voluntas fuerit prima ⁊ que poſterior: ⁊ conſtat teſtatorē tantū ſemel reliquiſſe: ideo in dubio eligam⁹ quod eſt minus vt ibi hic vero conſtat teſtatorē pluries legaſſe. Et ideo pro declaratione hui⁹ materie quidā habent hic diſtinctionem per Dy. quare plenius di 1
b ſtingue[b] ſic. Quando alicui pluries relinquit̃ quantitas aut a diuerſis heredibus: aut diuerſis ab eiſdem. Si a diuerſis a quolibet debetur inſolidum: vt .l. ſeruo alieno. §. ſi quis a pīmo. ſ. de lega. j. niſi illi diuerſi heredes haberentur loco vnius vt inſtituti ⁊ ſubſtituti. vt ibi no. Si vero ab eodē. ⁊ tūc aut in diuerſis voluntatibus aut in eadē. Si in diuerſis: aut legatum eſt ſimplex ⁊ in dubio videtur velle duplicare legatum: vt .l. quinquaginta. de pba. niſi ſint due 2 volūtates que loco vnius habētur vt .l. ſempronius ſ. de lega. ij. aut legatū eſt ob vnā ⁊ eandē cauſam ⁊ tūc ſtat̃ vltimo legato. vt .l. libertis quos in pīnc. de ali. ⁊ cib. le. Si vero relinquit̃ in eadem volūtate. tūc aut vtrūq̄ legatū cōtinet tantūdē: aut nō: pīmo caſu nō preſumit̃ qd̄ voluerit duplicare niſi pbet̃ vt .l. plane. §. ſed ſi nō corpus. ſ. de lega. pīmo. Si vero nō cōtinet tantūdē. tunc aut ſecundū legatū eſt factū per relationē ad pīmū. ⁊ tūc ſtabit̃ vltimo tantū[c] ita pōt intelligi hic ⁊ glo. hic poſita. Aut ſm̄ legatum eſt factū ſimpliciter ⁊ preſumit̃ teſtatorē voluiſſe duplicare: niſi aliud appareat per verba expreſſe: vel per dictionē taxatiuā. vt .l. ſi ita. ſ. de leg. j. ⁊ .l. iij. §. cū titio. ſ. eo. ita debes intelligere iſtā materiā. Et iſta materia † po 2 teſt induci ad queſtiones. apparet qd̄ mutuaui tibi centum. Item apparet quod poſtea promiſiſti centū ex cauſa mutui: an intelligit̃ de illis centū mutuatis an de alijs centū. Et quod de eiſdem centum intelligatur videtur gloſſ. in .l. triplici. ſ. de verbo. ſig. ⁊ dixi in .l. plane. §. j. ſ. de lega. j. ⁊ hoc † quan 3 do pluries relinquitur quantitas ſed ſi ſpecies pluries relinquatur non dico hic. ſed dicam[d] in .l. meuius. §. eum. ſupra de lega. ij.

☞ Tacita cōditio que venit ex diſpoſitione teſtatoris impedit trāſmiſſionem: ſecus eſt ſi venit ex neceſſitate q2 non impedit.
Reſolutio conditionalis in contractibus non facit pīmum contractū conditionalem: ſed in vltimis voluntatibus ſic.

Si legatum.

Ad hanc legē oppo. qd̄ ademptio cōditionalis non impediat trāſmiſſionem vt .l. ſi penū. j. qn̄ di. le. ced. So. vt ibi per Dy. ⁊ ibi plenius dixi. quia ibi loquitur de conditione que extitit in c ipſo actu moriendi. hic ſecus. Itē opp. † tacita conditio nō impedit trāſmiſ 1 ſionem: vt .l. conditiones que extrinſecus. j. de condi. ⁊ demō. ſed hic eſt conditio tacita. ergo ⁊c. Solu. conditio tacita non impedit tranſmiſſionē. Verum eſt de ea conditione que venit ex neceſſitate: ſecus ſi venit ex diſpoſitione teſtatoris: vt hic. ⁊ .l. quod pure. j. quādo di. le. ce. ¶ Itē opp. ſ. pro emptore. l. ij. §. ſi in diem. Breuiter † ſolue 2 aliud in contractibus: aliud in vltimis volūtatibus. nā in cōtractib⁹ re d ſolutio conditionalis nō facit conditionalem pīmū contractum. ſed in vltimis voluntatibus ſic vt no. in .l. contraria. ſed plenius in .l. ſecūda. § j. de in diē adiec. in gloſ. mag habetis in .l.

a ¶ Non intelligatis duplicatum. ⁊ intellectum Jac. de are. ⁊ Bar. hic ſequitur Pau. de ca. in .l. plane. §. j. de lega. j. ⁊ ibi etiam Bal. ⁊ Jaco. de are. ⁊ etiam ita tenet Pet. ibi licet non alleget iſtum tex. adde Spe. in tit. de teſt. §. j. verſi. item pone an inſtituerit filiū.
b ¶ Plenius diſtingue. ſequit̃ paulus de ca. in d. l. plane. §. ſi eadem. tamē ille text. in §. j. loquit̃ qn̄ quantitates erāt diuerſe nimirum ergo ⁊c. per hanc legē. ⁊ ſic nō probat dictuʒ vnde niſi aliud conſtet videt̃ idem in legato ſpeciei .l. ſi tibi homo. §. j. ⁊ quod ibi Barto. de lega. j. iuncto. §. ſi eadem. tamē pro opin. Barto. eſt caſus in .l. ſi a pluribus. §. j. et ibi latiſſime per dy. ⁊ Bart. de lega ij.
¶ Stabit̃ vltimo tm̄. facit .l. lucius. §. impuberē. et de ibi nor. de leg. ij. ⁊ quod nor. Bart. in .l. ij. §. fin. de do. prele.
¶ Sed dicam. ⁊ dixi poſt imol. in .l. plane. §. ſi eadē. de lega. j. per Dy. ⁊ p

Barto.late in.d.l.ſi pluribus.§.j.de leg.ij.
a ¶ Utrum ſtetur.adde tu quod Fran.de are. in.c.ij. col.iiij.de proba.dicit hoc dictum Barto.ſing. ⁊ per iſtud dictum videtur reddi dubia deciſio Bart.in.l. ambitioſa.char.vltima.ff.de decre.ab ord.facie.vide ibi ⁊ cogi/ta.J.r.
b ¶ Lega/ta.Iſtaʒ.l. alle.Bar. in.l.ij.§. et q; de iuriſ/di.om.iud.
c ¶ Nō pro/baret.An per inſtru/mentū pro/betur do/minium ⁊ idē per da/tionē in em/phyteoſiʒ. et adde q̄ dixi poſt Bart.in.l. titia.de ſo/lu. Adde Bald. et Imol.in.l. cū tale.§. ſi.de cōdi. ⁊ demon.⁊ quod not. Bal.⁊ do/cto.in.l.cū filia.C.de iur.et fac. igno.in.§. quibus.in princi. per Imol.in.l. quidā ita. ifra ad tre bel.
d ¶ Cū ſer/uus.hunc text.alleg. nota.Bal. in.l.iij.C. de leg.

quibus diebus.§. quidā titio de con/ditio.⁊ demonſtra.
1 ☞ Dominium in legato quantitatis non tranſit recta via in legatariū ta/men ſtatim incipit deberi.

Quod ita legatum.

In.l.ſi legatum.dimiſi.§. qđ ita lega/tum.ideo nunc lego. De materia hu/ius.§.habuiſtis.ſ.eo.l.iij.§.j. hic dici/tur ſi decedat anteq̄ dies legati ce/dat. Cōtra imo debeat intelligi ſi de/ceſſerit anteq̄ accipiat ſicut in fidei/commiſſo vniuerſali:vt.l.quidam ita. b ff.ad treb.ſed hic† eſt legatum quanti 1 tatis in quo non tranſit dominium re/cta via ſicut in fideicommiſſo vniuer/ſali. Rn̄. lʒ dominiū non trāſeat recta via:tn̄ ſtatim incipit deberi ſʒ in fidei 2 cōmiſſo vniuerſali eſt plus:q: requirit acceptatio fideicommiſſarij ⁊ eius fa/ctū ideo q: illud poteſt continere dā/nū ſed legatū iſtud tātūmodo lucrū.
1 ☞ Electio in legato generis an ſit legatarij remiſſiue.

Si hominem.

Oppo.ſ.titu.j.l.nō ſolū.§. j.Rn̄.ibi in legato alternati/uo:hic in legato generis. Inducit gl. c hanc†.l.ad queſtionē ꝙ in legato ge/neris eſt electio legatarij. de qua ha/betis.ſ. de leg.j. l.legato generaliter. ⁊.l.heredes.§.incerto.ſ.fami.erciſ.
1 ☞ Verbis teſtatoris ſtatur in adimē/do id quod ab ipſo conceditur.
2 Quis admittitur ad probandum con/trarium eius quod teſtator aſſeruit.
3 Statutum ſi aufert ex cauſa in eo in/ſerta beneficiuʒ alicui quod tali aſſer/tioni non ſtatur.

Divi.

1 In adimendo † id qđ a teſtatore cōce/ditur verbis teſtatoris ſta/tur.h.d. ¶ Oppo.de lega. iij.§.j.ſ. ad ſil. vbi dicto teſtatoris nō ſtatur.Sol.hic teſtator volebat ſolum auferre beneficium a ſe conceſſum: ibi vero volebat penam imponere. ¶ Item oppo.in aut. vt cū de ap.co. 1 §.cauſas.vbi non ſtatur dicto teſtato/ris inſerētis cauſam exheredationis d niſi probetur.So.ibi teſtator volebat 1 auferre filio qđ habebat a lege.ſcʒ ꝙ ſibi patri ſuccedat.hic vero volebat auferre qđ a ſeipſo teſtatore habebat

2 vt hic. ¶ Ulterius† q̄ro quid ſi libertus vult probā/re contrariū eius quod dixit teſtator an debeat ſibi prodeſſe.Crederem quod ſic:quia ſi teſtator errans hoc dixit ita ꝙ appareat teſtatorem errore dixiſſe pu/to qđ proderit ſibi arg.l.vltime.ſ.de here.inſti.facit 3 l.epiſtolam.in prin.ff.ad trebel.Et iſta† teneatis mēti quia faciunt ad multa precipue ad ſtatuta que auſe/a runt beneficia alteri conceſſa. Utrum ſtetur[a] cauſe appoſite in ſtatuto ſine alia probatione.ſolutionem habetis ex predictis quod tene menti.
1 ☞ Inducta ad diminutionem non important aug/mentum.
2 Eccleſia contra habentem fundum eius in emphy/teoſim an agere poſſit rei vendicatione.
Dominium regulariter non probatur ex contractu emphyteotico.
3 Inſtrumentum treuge probat guerram preceſſiſſe.
4 Priuatio habitus an ſequatur ad poſitionem priua/tionis remiſſiue.

Legata.

[b] Que† inducūtur ad di/minutionem non impor/tant augmentum.h.d.de hoc.ſ. de leg. j.l.legata inutiliter.⁊ ibi per Dy. indu/citur ad plures queſtiones.Et quidam 2 ponunt hic duas.Prima ſi habes † fundum in em/phytheoſim ab eccleſia.Modo eccleſia agit rei ven/di.an ex hoc probetur competere rei vēdicatio eccle/ſie.videtur quod non:quia inſtrumentum emphy/theoſis inducitur vt ius eccleſie diminuatur:non vt augeatur.Uidete.iſta queſtio recte intelligenti ha/bet modicum dubij.nam ſi quidē eccleſia agit actio/ne perſonali deſcendente ex contractu emphyteoti/co tunc non poteſt ſibi referri queſtio dominij.in.l.ſi quis conductionis titulo.C.loca.⁊.l. nec creditores. C.de pigno.actio.ſed ſi ageret rei vendi.tunc ex in/ſtrumento emphyteotico non probaretur[c] dominiū regulariter:vt.l.ad probationem.C.loc.⁊ not.per gl. in ſimili in.l.ita vt ſi fur.ſupra commo. hec ſunt vera niſi dominus emphyteoſim eo animo recepiſſet:vt transferret dominium in eccleſiam ſecūdum ea que pleniſſime dixi in.l.ſi rem aliquam.ff.de acquir.poſſ.
3 ¶ Secūdo Dy.† inducit iſtam legē ad aliud.facta eſt treuga inter aliquos vtrum ex inſtrumēto treuge probetur guerrā preceſſiſſe:vt ſic finita treuga rema/neat guerra.Hec.l.facit quod nō:quia treuga ſit ad diminutionem non ad augmentum guerre. Uidete non eſt dubium qđ ex inſtrumento treuge nō induci/tur guerra.ſed probatur guerrā preceſſiſſe.ſicut dici/mus de diuortio:vt.l.iul.ſ.de diuor.⁊ in aut.qui.mo/na.effi.legi.§.quoniam.⁊ facit quod no.in.l.ſi mihi ⁊ tibi.§.in lega.ſ.de lega.j.de hoc facit quod not. dixi 4 in.l.decem.ff.de verbo.obliga.vbi vtrum† ad poſitio/nem priuationis ſequatur poſitio habitus.In.§.qui/bus habuiſtis in.l.iij.§.ſi quis duobus.ſ.eodem tit. non habetis hic alia.
1 ☞ Legatum extinctum alienatione non reſtauratur niſi de nouo probetur.

Cum ſeruus.

[d] Legatum † extin/ctū alienatione non reſtauratur niſi de nouo probetur. ¶ Op/poni.de.l.rem.infra eodem.Sol.fateor qđ debet diſtingui alienauerit ſponte aut neceſſario

vt ibi dicitur.Secundo oppo.de manu.teſtamento. a l.verū eſt.ſolu.Aliud in relicto libertatis vt ibi:aliud in relicto proprietatis vt hic. Iſtud videtur contra tex.in.l.iiij.ſ.eo.vbi ceſſante cauſa ademptionis ceſ/ b ſat ademptio.puto quod debeamus ſic dicere inimi/citie de quibus ibi loquitur fuerunt cauſa volunta/tis teſtatoris:vnde ceſſantibus inimicitijs preſumi/tur ceſſare voluntas adimendi: ſed hec alienatio nō eſt cauſa voluntatis ademptionis;ſed voluntas pre/cedit que oſtenditur per actū alienationis. vnde ſe/cuta adēptione non ſequitur quod remaneat volun/tas legandi.quia non eſt eius cauſa.
1 ☞ Statutum ꝙ campſor debeat cancellare ratio/nes de quibus plenarie fuit ſatiſfactum verificatur in eo qui ſcribit ſibi ſatiſfactum.
Idem eſt ſcribere ſibi ſatiſfactum ⁊ cancellare.

Nihil intereſt.

1 Hec.l.facit ad queſtionez de ſtatuto cāpſorū qui habēt ſtatutū† qđ ipſi teneātur cācellare rōnes de quibus fuit plenarie ſatiſfactū. Modo quidē non cācellauit ſed dixit ſatiſfactū eſt mihi de oībus d integre.Certe idem eſt hoc dicere ſeu ſcribere quod cancellare.arg.huius.l.non ſunt hic alia.

Nihil prohibet.

a [a] Gloſ.oppo.de l.vbi repugnan/tia.de regulis iur.⁊ glo.ſoluit optime ⁊c.

1 ☞ Alienatio voluntaria omnino extinguit legatū precedens.⁊ quando extinguatur.nu.6.
Liberalis in neceſſitatibus nemo exiſtit ⁊ qualiter intelligatur.⁊ nu.4.
2 Dans ex neceſſitate dicitur improprie donare.
3 Legatum ex quibus alienationibus reuocetur.
5 Legatum an reuocetur ex alienatione facta cauſa 9 fenerandi.
7 Legatum fundi non videtur reuocatum licet aliena/uerit vſumfructum.
8 Parte rei alienata pro ea parte videtur legatum re/uocatum.
9 Legatum non cenſetur reuocatum ex pignoratione d niſi ſit pignorata pro tanto quod non ſit ſpes luitio/nis.nume.11.
10 Donatio facta vxori reuocatur per pignorationem non tamen per obligationem generalem omnium bonorum.

Rem legatam.

b [b] † Alienatio vo/luntaria omnino extinguit legatū precedens.h.d. ¶ Nota tex.ibi:hec enim diſtinctio ⁊c. Dicitur hic nemo in neceſſitatibus liberalis exiſtit.⁊ gloſſ.expo/nit:nemo qui dat ex neceſſitate dicitur donare.Contra imo † q̄nq; quis donat ex neceſſitate:vt.ſ.de tu.⁊ ra. di.l.j.§.j.⁊.l.cum plures.§.penulti.⁊ fina.ſ.de admi. tu.⁊.l.ſi ſeruus ſeruū.§.ſi oliuam.ſ.ad.l.aquil. Dicit glo.ibi nō dicitur donatio proprie ſed improprie ⁊ bn̄ di/cit vt plene dixi in.l.j.de do. ¶ Sed quero[c] vtrum per iſtā donationē improprià de qua loquuntur.ll.con/trarie reuocetur legatū.Rn̄.nō: q: ex neceſſitate ſit: 3 ergo non reuocatur:vt hac.l.cū ſimilib9.Tn̄ † aduer/te tres caſus.Q̄nq; donatio ſit ex precedēti liberali/tate:⁊ tūc loquitur lex iſta.Quandoq; donationem

a ¶ Nihil prohibet.adde quod not.in.l.emptor.§. lu/cius.in ſi.de pactis.
Andreas Pomate.
b ¶ Rē legatā in prin.ad iſtā.l.vide Alex.in.l.ſeruū ſi/lij.§.j.ff.de leg.j.⁊ conſi.xxxj.in vlti.col.in.ij. volumi.

p̄cedit neceſſitas: tūc lex iſta nō p̄cede/ret.⁊ eſt caſus i.l.j.§.j.ſ.de tu.et ra. di.⁊.l.cū plures.§. cū tutor. de admi. tu. Q̄nq; nō precedit neceſſitas neq; c liberalitas:ſʒ q̄dā malitia:vt in caſu.l. ſi ſeru9 ſeruū.§.ſi oliuā. ⁊ tunc putarē ꝙ hec.l.habeat locum: q: ſufficit ꝙ ex neceſſitate nō ſiat. ¶ Scdo mō intel/4 liguntur † iſta verba poſita in ſi. Nemo enim in neceſſitatibus liberalis ⁊c id eſt nemo q̇ eſt in neceſſitate liberalis exiſtit. Cōtra iſtā expoſitionē videtur.l. ſi ego.ſ.ſi cer.pet.iſta expoſitio nō eſt vera:q: etiā indigēs pōt liberalis exi/ſtere. ¶ Tertio mō exponitur vt in glo. d ſʒ tene primā.[d] Dicitur hic ſi ex neceſſita/te alienat qđ legatū non reuocatur. ſed 5 quid † ſi aliquis alienat ti. nō lucrati/uo:de volūtate tn̄: vt cā fenerandi:an videtur vēdere ex volūtate vel neceſſita/te.Glo.qđ ex neceſſitate: vt.l.ſeruum quoq;.§.ſi.ſ.de p̄cu.vbi verbū ex ne/ceſſitate accipitur.id eſt titu.nō lucrati/uo.puto cōtrariū:q: hic accipitur ex ne/ceſſitate.ſcʒ rei familiaris:vt hic:et.ſ. de leg.iij.l. fideicommiſſa.§. ſi rem.et inſti.de leg.§.ſi rem.ſed in.l. cōtraria aliter ſumitur. ¶ Oppo.ff.eo.l.pater in/ter filios.† Solu.ibi fuit relictū certe quantitatis: hic ſpeciei. et ideo vt li/queat iſta materia ſic diſtingue. aut legatur quātitas aut ſpecies:aut ſpe/cies ⁊ quātitas hoc eſt pretium illius

Bar. cōſi. xxv. alias xxvij. in.ij. dubio.
¶ Sʒ que/ro.⁊ limita q̄n rē lega/tam vēdi/dit nec tra/didit neq; pretiū acce/pit:tūc per iſtā ſolam vēditionez nō videtur reuocatuʒ legatū.ca/ſus eſt au/reus in.l. predia.§. li/berto.ff.de fun.inſtru. ſecūdo q̄n heredi de/dit ptātem vēdendi rē l.poſtq̄.§. ſi.vt le.no. ca.iij.q̄n le/gauit rem vel eſtima/tionem.l. lucius.de leg.ij.An/dre.barb.

¶ Sed tene primam ⁊ ita cōſului ego Alexan. ⁊ eſt tex.qui loquitur in venditione in.l.ſcribit. ⁊ ibi Bar/to.de auro ⁊ argento leg.in verſicu. ſed quid ſi alie/nauit ⁊ probare videtur tex.ibi ⁊ ibi gloſſa prima. ⁊ ibi Bart.in.l.fideicommiſſa.§.ſi rem.de lega.tertio. ⁊ glo.in.§.ſi rem.inſtitu.de lega.licet ibi tex.contra. et in.l.tertia.C.de lega.Sed cui incumbit onus pro/bandi an ex neceſſitate vel ex voluntate etiam quan/do titulo onoroſo alienauit: dico qđ heredi cui ſem/per incumbit onus probandi mutationem volunta/tis.dicto.§.ſi rem.⁊.l.eum qui.de probatio.⁊.l.luci9. la.j.de lega.ſecundo.⁊ gloſſa in dicto.§.ſi rem.inſtit. de leg.⁊ adde quod quando res alienatur neceſſita/te vigente:⁊ ſic quando non eſt reuocatum legatum agitur ad rem non ad pretium.l.lucius.la.j. de lega. ſecundo.⁊ ibi gloſſ.et Bartolus. et circa hanc mate/riam vide Baldum in.l.tertia. C.de le. et ibi Iaco. butrica. qui ponit quando alienatio preſumitur ex cauſa neceſſaria ⁊ quando ex voluntaria:ſed ipſe di/cit idem quod glo.quam hic quam reprobat Bart. hic.⁊ de materia habetur plene per Imolam in.c.ſi/lius.de teſta.

a ¶ Facta vxori. vide. l. ſi maritus. la. ij. C. de do. inter
virum. ⁊ no. per Cy. in. d. l. iij. C. de leg. ⁊ ad id quod
dicit hic Bar. de obligatione generali. adde Bald.
idem dicentem in. l. ſi nō verum. C. de dona. inter vi
rum. vbi etiam idem dicit in tacita hypotheca. per il
lum textū.

ſpeciei: aut legat̄ aliquod ius. Primo
caſu dic vt dicam. j. eo. l. pater. Secun
do caſu: aut iſta ſpecies alienatur ab 11
herede ⁊ legatū non extinguitur: vt. l.
ſeruū filij. §. ſi pocula. ſ. de lega. j. ſm̄
intellectū glo. aut alienatur a teſtato=
re: ⁊ tunc aut fuit legatū ſub cōditio
ne qui me⁹ erit: vel ſi meus erit: ⁊ tūc 1
reuocatur indiſtincte: vt. l. quintus. al's
incipit ſcribit in fi. ſ. de auro ⁊ argen. 2
leg. niſi aliud loco eius redimat̄: vt. l. 1
filie. §. j. j. de condi. ⁊ demon. Aut lega
tum fuit factū ſimpliciter: ⁊ tunc aut
alienatio fit per diſſolutionem ſpeciei
vel trāſlationē ad aliā ſpeciē ⁊ reuoca 2
tur indiſtincte: vt. l. ſeia. de auro ⁊ arg. c
le. quaſi res deſinat extare vt ibi: aut
alienatio fit re remanēte in eſſe ſuo: ⁊
tūc aut fit ex volūtate aut ex neceſſi=
tate vt hic. ⁊ l. fideicōmiſſa. §. ſi rem.
⁊ inſti. de leg. §. ſi rē. Si vero legatur
ſpecies ⁊ quātitas hoc eſt pretiū rei:
tunc non reuocat̄ venditione legatū. 1
l. lucius. ſ. de leg. ij. ſed ſi alienatio fie 2
ret alio modo: puta per dationē inſo=
lutum vel per mutationē: tūc eſt ma= 1
ius dubium tamē dicerē idē ex illo ca d
pite quo pretium eſt relictū: q2 ſemper
pretium peti poſſet: ſicut ſi relinque= 2
retur res aliena vel pretiū rei aliene:
vt. l. nō dubiū. ſ. de leg. iij. Si vero re=
linquit̄ ius id eſt nomē: dic vt in tex. l.
fideicommiſſa. §. ſi rem. ſ. de lega. iij.
¶ Quero hic dicit̄ de alienatione to
tius † ſed quid ſi alienauerit vſumfr. 7
tantū: an reuocaſſe videtur. glo. q̄ nō
in. l. iij. C. de le. probat̄ in. l. ij. de condi.
inſti. ¶ Sed † quid ſi alienauit partē 8
rei. Certe pro illa parte extinguitur le
gatū ſm̄ precedentē diſtinctionē: vt. l.
ſi ex toto. ſ. de leg. j. ⁊ inſti. de leg. §. ſi
rem. Sz † quid ſi pignorauit. Rñ. non 9
videt̄ reuocari. vt inſti. de leg. §. ſi rē.
circa mediū. ⁊ l. iij. C. de leg. ſecus in
donatione facta vxori^a^ que per pigno a
rationē videtur reuocari: vt no. C. de
legatis. l. iij. ⁊ l. fi. j. de dona. quod no.
q2 ſi reuocat̄: ergo nō ꝯfirmat̄ morte. e

¶ Quid i donatione cā mortis vide per Dy. Bald. et Imol. in. l. ſtichū qui meus erit de lega. ij.

b ¶ Sed an autem pōt fieri obligatio an donatio. ⁊ vide ſing. caſum in. l. de rebus. C. de dona. añ nup. licet fallit in. l. j. C. de iur. fi. li. x. ⁊ idē i cāpia vt voluit Joā. in. d. aut. ſimiliter. Andr. barba.

c ¶ Suo onere. fallit niſi heres idēq; legatari⁹ fuiſſet occaſione legati grauatus ad aliquid dandū coherendi gr̄a coequatiōis quia tunc adēpto legato videtur ademptum grauamen. l. pamphilo. §. fi. de leg. iij. facit. l. alteri. j. eodem.

d ¶ Perimit legatum. Concordat tex. vbi Bart. in. l. fundum. §. minor. ſ. de fide inſtru.

e ¶ Queſitum erat. reuocabiliter ſm̄ glo. in. l. ſi quis ita heredi. de condi. inſtit. ⁊ hec ratio Barto. eſt bona ⁊ eam tenet Jmo. in. d. l. legatum. licet Bartol. mentionem non faciat.

10 ¶ † Sed an^b^ hoc habeat locū in obligatione gene
b rali ſi aliquis donat vxori aliquid ⁊ poſtea obligat
oīa bona ſua: an per iſtā generalē obligationē videt̄
reuocata donatio. Puto qd̄ non: quia non videtur
ea mente obligatum vt reuocetur donatio: vt. l. cum
hic ſtatus. §. ſi maritus. de dona. inter virū ⁊ vxorē.
⁊ quia obligatio generalis non afficit ita rem ſicut
ſpecialis quo ad hoc. ar. l. eſt differētia. ſ. in qui. cau.
11 pig. ta. contra. Et predicta † omnia intelligo vera niſi
res eſſet obligata pro tāto quod nō eſt veriſimile de
bitorem debere luere. tunc enim haberetur loco alie
nationis: vt. l. antepe. in prin. ſ. de leg. iij. ⁊ l. legata. in
fi. ſ. de ſupel. lega.

☞ Legatum ſimpliciter ademptū remanet apud
heredem cum ſuo onere.
Legatū ſi transfertur transfertur cum ſuo onere.

SI adimendo. Legatum † adem
ptū ſimpliciter re
manet apud heredem cum ſuo onere. h. d.
Dicitur hic ſi reuocare voluit. quid in du
bio. Reſpon. videt̄ nolle reuocare. ⁊ ſic † quādo lega
tum trāſfert̄ in aliū transfertur cū ſuo onere^c^ ita qñ
ſimpliciter adimitur remanet apud heredē cū onere
ſuo vt hic. ⁊ l. caio. ſ. de ali. ⁊ cib. leg. ¶ Oppo. j. eo.
l. ſi tibi. ſo. ibi in eadē perſona hic ī diuerſis. ¶ Op.
ſ. de ali. le. l. ſtichus. §. titia. ſolu. ibi fideicommiſſum
ab ipſo pricipio videt̄ limitatū ſm̄ qualitatē pceden
tis legati. hic vero fuit ſimpliciter relictum qd̄ no.

☞ Inutilis tranſlatio perimit legatum.
Per ſequentem contractum inutilē a primo non re
ceditur: ſecus in vltimis voluntatibus.

ETſi. Inutilis † tranſlatio perimit le
gatum^d^. h. d. ¶ Opp. de. c. nō
preſtat. de reg. iur. lib. vj. Dic vt ibi per
Dy. ¶ Oppo. † de. l. j. j. de noua. ⁊ tex.
in. l. ſi id quod de reſcind. vend. vbi per
ſequentem contractum inutilem a primo non reced
tur. Sol. aliud in contractibus quia pendēt ex volū
tate duorum: aliud in vltimis voluntatibus vt hic. ⁊
l. plane. in prin. ſ. de leg. j. ¶ Oppo. de. l. legata. in fi.
ſ. eo. vbi ademptio inutilis non vitiat legatum. So
lu. l. noſtra loquitur de tranſlatione inutili que in ſe
habet vtilem ademptionem: vnde non eſt verum qd̄
ademptio ſit inutilis imo vtilis: ſed ibi ademptio in
ſeipſa inutilis erat ratione rei adempte vel incertitu
dinis perſonarum.

LEgatum. Legatū filio vel ſer
uo non poteſt adimi
a patre vel domino. h. d. ¶ Opp. de. l.
legatū in prima parte. ſ. de lega. j. ⁊ l. j.
§. per ſeruum. de ſucceſſo. edi. Reſpon.
hic loquitur in ademptione: contraria loquuntur in
repudiatione. ratio quia repudiatio fit poſtq̄ ceſſit
dies legati. iam enim patri vel dño queſitū erat^e^: ⁊
ideo repudiare poteſt. ſed ademptio fit viuo teſtato
re: ⁊ ſic ante diem legati cedentem. ⁊ ideo nō poteſt
adimi a patre vel dño q2 eis non erat datum.

1 ☞ Inſtitutus an repellit̄ ab inſtitutione ppter gra
ues inimicitias cum teſtatore ortas.

EX parte. Inimicitie ſuperuenientes ⁊
teſtiū imperfectū heredis inſti
tutionem nō vitiant ſed legatum. hoc dicit.

a ¶ Oppo. C.^a^ de his qui. vt indig. l. hereditas. ⁊ in=
fra de his qui. vt indig. l. cum quidam. Solu. dicunt
quidam quod actiones hereditarie non denegātur
ei ipſo iure. ſed per ſententiam ſic. vt hic. veritas eſt
quod ibi teſtōr appellauit heredes indignos: ideo
applicatur fiſco. ſed hic indignos non appellauit: ſed
cepit facere aliud teſtamentum quod non perfecit.
¶ Querit glo. que ſit ratio diuerſitatis inter here=
dem ⁊ legatarium. Dic vt in ea quam no. ¶ Quero
1 vtrum ppter † cauſas inimicitie tantum poſſit quis
ab inſtitutione repelli. Et videtur quod non per hāc
legem. hoc nō videtur verum ſi heres inſtitutus pre=
buerit cauſas inimicitie vt quia occidit filium teſta
toris. vel fecit ſibi aliquod grauiſſimum. vt in auten.
ſi captiui. C. de epiſco. ⁊ cleri. ⁊ aut̄. liberi furioſi. C.
de epiſc. audi. ſed ſi teſtator vel extraneus dedit cau
ſas inimicitie non ipſe inſtitutus: tunc habet locum
iſta. l. quia non repellitur ab hereditate.

PAter. Si ex pecunia legata per te
ſtatorē aliquid emitur lega
tum nō extinguitur: ſed ex re empta pre
ſtatur. hoc dicit. ¶ Opp. quod aliena=
tione extinguatur: vt ſupra eodem. l. rē
legatam. Solu. licet hic alienauit pecuniam tamē rē
emptam retinuit in patrimonio. ¶ Oppo. cōtra hic
ſupra de auro ⁊ argento leg. l. ſeia. vbi extinguitur le= 1
gatum licet res retineatur in patrimonio. Solu. ibi
fuit legata ſpecies hic quantitas in genere: quod le=
gatum quantitas lz non fuerit genus generaliſſimū
tamē nō ita de facili extinguitur ſicut legatū ſpeciei.
¶ In glo. dum dicit dic vt ibi: ibi dicit q̄ ibi preceſſit
inſtitutio equalis vel ex certis rebus quod idem eſt:
vt. l. ex facto. de here. inſti. Dy.

LEgatum. Legatum videtur tranſ
ferri cum cōditionibus
ſuis niſi cōditio perſone coħereat. h. d. con
cordat. l. caio. in prin. ſ. de ali. le.

b Pater. ^b^ Per donationem inutilem inducitur
legati ademptio. hoc dicit. ¶ Oppo.
quando precedit legatum generis: tunc legatum in=
utile ſpeciei nō derogat generi: vt. l. fi. §. fi. ſ. de auro
⁊ argen. leg. Sol. ibi fuit legatum adiecto ſigno vni=
uerſali: ſed hic fuit indefinitū: dixit eñ hortos inſtru
ctos. vel dic aliud in donatione inutili: aliud in lega=
to. Rō eſt: q2 ſm̄ propoſitum teſtatoris in vita eius
res exit de bonis: vt. ſ. de leg. ij. l. ſequens queſtio: ⁊
ſic in aliquo eſt maioris potentie quam legatum: vt
ibi euidenter apparet: dicam in. l. queſitum. §. pe. de
fund. inſtru.

1 ☞ Prelegatum factum vni heredū ex cauſa ſi adi
matur videtur ademptum aliud prelegatum alteri
heredi factum ex eadem cauſa.

ALteri. ^c^ Per ademptionem prele=
gati vni ex heredibus facti
cauſa adequationis plegatū alteri fa=
ctum intelligit̄ reuocatū. h. d. Nota qd̄
1 † ſi teſtator vni heredū aliqd prelegat:
⁊ ppter illaz cām alij coheredi plegat aliquid: ſi adi
mit prelegatū vni intelligitur ademptū prelegatum
alteri. lz expreſſe non ſit dictum.

1 ☞ Legatū libertatis videtur extinctum ſeruo alie
nato non aūt legatum alterius rei.

SI ſeruo. Alienato
ſuo expſ= a
ſa libertatis ademptio
legati ſibi iniuncti taci=
tam reuocationē indu=
cit. ſecus ſi adimat̄ ipſo manumiſſo.
h. d. In tex. ibi inutiliter adimat̄: dic
i. adimi videatur inſpecto preſenti tē=
pore. Ibi peruenturum. dic imo vitia
tur cū reperiat̄ relictum ſeruo pprio
ſine libertate: vt. l. ſeruis. C. de le. Nō
obſt. q̄ dicit adēptionem non valuiſ=
ſe. imo valet vt ſeqt̄ ⁊ merito ⁊c. Ibi
ademptio dic ſcz libertatis: ⁊ per con
ſequens legati libertas d2: que p adē
ptionem poſtea factam confirmatur:
vt. l. verum. de manumiſ. te. ¶ Que=
ro de ratione dubitandi in hac. l. glo.
ſecunda magna dicit q2 alienatione
extinctum erat legatum libertatis et
alterius rei: vnde quia adimit poſtea
libertatem tantum videtur confirmaſ
ſe legatum alterius rei. ita dicit gloſſ.
que incipit ſcilicet libertatis. ⁊ dic ſe=
cundum Petrum Richar. ⁊c. ⁊ ſic hic
† gloſſ. habuit pro conſtanti quod ſer=
ui alienatione extinguatur legatum
libertatis ſibi factum: ⁊ legatum alte
rius rei: ⁊ hoc etiam expreſſi⁹ dicit gl.
pina. ibi tacite reuocata. In eo quod
gloſſa dicit quod alienatione reuoca= b
tur libertas dicit verum per. §. quod
ſi alienatus. quem allegat. ſed in eo
quod dicit quod reuocatur legatum.
dicit male ⁊ contra legem ſi in diem.
§. finali. infra de conditio. ⁊ demonſt.
et. l. iul. noſter. eodem titulo. ita dicit
Jacob. de arerio. in lege qui filio. §. ſi
quis ſeruum. ſupra de hered. inſtituē.
Ratio ergo dubitandi fuit hic cum li
bertas videatur adempta alienatio=
ne ergo noua ademptio nil operaba=
tur. Ad quod iuriſconſultus reſpon=
det: quia ademptio valet cum redimi c
poſſit. ⁊ per conſequens reperitur le=
gatū factum ſeruo proprio ſine liber=
tate. ⁊ ſic non valet ſecundum Jaco.
de are. ⁊ omnes. ¶ Opponitur. ſ. eo.
l. ſi cū ſeruus. vbi redemptiōe non cō=
firmatur legatum. Sol. aliud in alijs
legatis aliud in libertatibus vt ibi no.
l. verum. de manu. teſt. ¶ Item oppo
nitur ⁊ videtur quod finis huius. l.
principio contradicat: quia in fine ad
emptio nil operatur. in principio ſic.
Quidam dicunt quod finis corrigat
principium. hoc non eſt verum: quia
in fine nullo modo valet ademptio:
quia liber erat. Et ſi dicit: poteſt ite=
rum effici ſeruus. Et ſic poteſt iterum
redimi: nō eſt bene dictū: quia caſum
aduerſamq; fortunam ⁊c. vt. l. inter ſti

a ¶ Op. C. quomodo aūt intelligat̄ ⁊ an in minus ſolēni volūtate legata adēpta dicantur. Vide bar. in. l. ſi in iure. in prin. de lega. iij. ⁊ vide gl. ⁊ docto. in materia hui⁹ l. in. l. fideicōmiſ. C. de fideicō. et tangit imola i. l. ſi ita ſcriptū. de leg. j.

b ¶ Pr̄. hūc tex. all̄. bal. i. l. filio. in iiij. q. C. de leg. ⁊ vide Angel. i. l. ſuū filij. §. ſi idē ſuus de le. j. ⁊ h̄ vr̄ caſus expreſſus p. d. bar. i ru. C. de ver. ſig.

c ¶ Alteri. Tene mētē iſtū text. q2 eſt no. ⁊ adde. l. pāphilo. §. fin. de le. iij. ⁊ ad hāc. l. vide Bal. in. l. ī teſtō. in vl. colū. C. de teſt. mili.

pulantem.§.ſacram.ff.de verb.oblig.
¶ Sed contra hoc dictum opp. ꝙ in
libertate ſpectetur aduerſa fortuna li
beri hominis:vt.l.generaliter.§.ſi ho-
mini libero.de fideicom.li. Sol.in fa-
uorem libertatis vt valeat datio bene
ſpectamus caſum:ſed in odium liber-
tatis vt valeat ademptio nõ.⁊ ſic lo-
quitur hic ⁊ ſic eſt dare caſum in quo b
valet datio, ⁊ non valet ademptio.
¶ Oppo.de.l.ſi ita.§.regulã.de libe.
⁊ poſthumis.vbi non poteſt adimi he
reditas ſine libertate.⁊ ecõuerſo. hic
nõ põt adimi ſine legato,libertas er-
go ⁊c.Solu.aliud ĩ hereditate vt ibi
qñ ſeruꝰ eſt ſolus heres inſtitutꝰ.Ra-
tio eſt:quia nõ eſt heres cuius aditio-
ne ademptio confirmari poſſit.⁊ a ſe- 1
ipſo adimi non poteſt.hic vero loquiť
in legato ⁊ in libertate:⁊ ſic vnius adi
a tione poteſt legatum cõfirmari[a] arg.
l.ſed ſi conditione.§.ſi.ſ.de here.inſti.

SI ſeruus. ¶ Opp.
quod iſta
ademptio nil valeat:qꝛ alie-
nato ſeruo eſt extinctuʒ lega
tum:vt.ſ.l.proxi.ergo non dʒ adimi. 1
Sol. ſi habetis in litera ſi reddiderit.
Iuriſconſultus reſpondet ſic. legatũ
extinguitur ope exceptiõis.⁊ ideo he-
rede ſoluente non haberet repetitio-
nem . poteſt ergo legatum valere illo
reſpectu ſi heres ſoluerit . et ideo illo
reſpectu poteſt valere ademptio quo
reſpectu poteſt valere legatum.Iſtud
dictum glo.non videtur verum. quia
tutus exceptione doli poteſt repete-
re quando dolus non fuit adhibitus
in ipſa obligatione contrahẽda vt no.
in.l.qui exceptione.de condi.inde.⁊.l.
qui ſe debere.in princip .de condi.ob
cau. Et ideo idem iuris eſt in adem-
ptione facta quod eſt in ademptione
non faca non eſt bona iſta lectu. Alij
exponunt ſi redit hic ſeruus ad dñʒ
redit per redemptionem.⁊ quod dici
tur quod legatum põt procedere ve-
rum eſt ſi noua oſtendatur voluntas
per.l.cum ſeruus.⁊ ideo poteſt valere 1
ex noua voluntate.alij habent in lite-
ra ſi redimatur:⁊ tunc dic vt dixi qꝛ 2
ſi noua voluntas:propter illam nouã
voluntatem eſſet receſſum ab adem- c
ptione prima.vt.ſ.e.l.iiij.⁊ ſic iſta lec. 1
nil ad propoſitum.Quare dic ꝙ alie
nato ſeruo legato legatuʒ nõ eſt extin
ctum per.l.iul.noſter.ff.de condi ⁊ de.
⁊.l.cum filio.§.ſi quis ſeruum.de he-
redibus inſtituen.et quod hic diciť:
legatum poteſt valere ſi redimatur:
ſubaudi maxime:quia etiam ſi nõ re
dimatur legatum poteſt valere adẽ-

a ¶ Confir-
mari. vide
Bal.in.l.ſi
ita.§.regu
la.ſ.de lib.
⁊ poſthu. ĩ
l.ſi vnus.§.
pactus . in
iij.colũ. de
pact. vide
Ang.in. d.
§.regula.⁊
in.l . ſi ſub
cõditione.
§.ſi.de he-
re.inſtitu.
b ¶ Ex.l.
caio.et ibi
vide Bar.
intrantem
ad . q. quã
ſigna.
c ¶ Seia.vi
de not.per
Bartoluʒ
in.l . ſi qs
ſeruum.de
de condi.⁊
demon.

ptio.⁊ hec eſt vera lectu.⁊ ita intelligit Ia.de are.

Seruo legato. Nota text.ibi nouus enim
homo ⁊c.Contra hanc op
poſitionem de.l.ſi chorus.§.ſi.de le.iij. Breuiter ibi
preferebatur noua voluntas hic ſecus.

SI tibi. Tranſlatio legati facta de
vno in eundem nõ videtur
fieri cum onere.hoc dicit. ¶ Opponi-
tur.ſ.eadem.l.legatũ.⁊.l.Caio.[b] in pñ.
de alimen.lega.Solu.ibi fuit facta trãſ
latio in aliam perſonam.hic in eandẽ.⁊ ideo nil poſ-
ſet operari niſi opereretur fideicommiſſi ademptioneʒ
pro quo facit.l.ſi.ſ.de vulg.⁊ pup. ¶ Oppo.ſ.de cõ
di.inſti.l.cum ſeruus.ff.de condi.⁊ demon.l.auia. cir-
ca prin.Sol.hic loquitur de onere impoſito in eodẽ
legato.ibi vero loquiť de onere impoſito inſtitutioni
an videatur repetitum in legato.

☞ Tranſlatio legati qñ fiat cum onere ſuo.

ALumne. Si fideicommiſſum ab
vno in alium transferť
cũ onere ſpeciali onus primo iniũctũ in
perſona ſcdi in quẽ trãſferť in onere ſpã
li nõ vř repetitũ.h.d. ¶ Op.qđ legatũ
videať tranſlatũ cũ onere ſuo:vt.l.legatũ.ſ.e.l.caio.
in prin.de ali.le.So.illud verũ niſi nouũ onus ſit ap
poſitũ in pſona eius in quẽ ſit trãſlatio.ꝓ quo facit
l.licet.ſ.de lega.ſ.Vt ergo iſtud liqueat breuiter di
ſtingue.aut tranſlatio legati eſt facta in eũdẽ.aut in
alium.primo caſu nõ vř repetitũ onus vt.l. ſi tibi.ſe-
cũdo caſu qñ in aliũ tũc aut eſt nouũ onꝰ ei iniũctũ.
⁊ nõ vř repetitũ onus pmiū vt hic.aut ſibi nõ eſt nouũ
onus iniunctũ.⁊ tũc aut onꝰ iniunctũ primo cohere-
bat perſone aut nõ:vt.l.legatũ.in pñ.ſ.e.l.caio.ſ.de
ali.⁊ cib.leg.

Titia. Si de rebus ſpãlr legatis ⁊ ſub generali
nomine cõfirmatis vna alteri legeť in to-
tum vř eſſe legata ⁊ legatario primo adempta.h.d.
¶ Opp.quod ambo debeant cõcurrere in iſto fun-
do niſi aliud appareret:vt.l.ſi pluribus.in pñci.ſ.de
le.ſ.⁊ no.in.l.ſicut.ſ.e.So.ſi tenemus op.Dy.ibi po-
ſitam qđ ibi legatũ ſerui fuerit factũ cũ cõmemora-
tione pmi tũc pcederet clare.ſʒ ibi iſtam opi.reproba
ui.quare dico qđ.l.ſi pluribꝰ.loquiť qñ duobꝰ lega-
tur eadẽ ſpẽs.hic qñ vni genꝰ alij ſpẽs.⁊ ſic p ſpeciẽ
derogať gñi.Et ſi opponis qđ hic ſpẽs fuerunt ſpãli
ter legate:vt pʒ in prin.§.Rñdeo qđ fuerũt generalr
cõfirmate.vnde illud genus inſpiciť cum generi per
ſpeciem derogatur.

☞ Legatũ videtur ademptum p ademptionẽ one
ris adiecti in vim modi.

Onus adiectũ in vim fideicõmiſſi ſi adimať adimi
tur legatum.

Seia. [c] Per † ademptionẽ oneris adiecti in vim
modi etiam legatum vř ademptum.h.d.
¶ Oppo.ff.de condi.⁊ demõ.l.ſi quis ſeruũ.So.di-
cũt qdã ꝙ ibi ſpãle libertatis fauore.vel alr ibi onꝰ
iniunctũ ſeruo ipſi ſeruo fuit adẽptũ:hic aũt fuit al-
teri impoſitũ.iſta ſo.nõ eſt vera:p.l.ff. pxi.§.mři.vbi
ſi onus ſimplr adimiť vř adẽptũ legatũ. Quare gl.
in.l.cõtraria ſoluit.No.ꝙ ibi fuit onꝰ adiectũ in vim
conditionis.hic in vim modi qđ no.Rõ eſt qꝛ qñ onꝰ
eſt ipoſitũ in vim modi.ſunt due obligationes corre-
latiue.qꝛ

latiue.quia heres obligať ad dãdũ.⁊ legatariꝰ obli- a
gatur ad implẽdũ modũ:vt.l.pe.de his q̃ ſub mõ.et
natura oblĩonũ correlatiuaʒ eſt vt vna ſublata videa
tur ſublata alia:vt.l.ſi.de accepti.⁊.l.cum emptor.de b
reſcinden.vẽ.ſʒ qñ onꝰ apponiť in vi ꝯditiõis nõ pñt
dici obligatiões correlatiue.qꝛ id ꝙ eſt in ꝯditiõe nõ
põt dici eſſe in oblĩone:vt.l.ſi qs ſub cõditiõe ſi quis 1
omiſ.cau.te.nec legatũ eſt in oblĩone añ ꝯditiõis euẽ
tũ:vt.l.cedere diẽ.de ver.ſig.⁊ hec eſt vera ſol.quã tʒ
2 Pet.C.de condi.inſer.l.pe.in fin.q. ¶ † Quero qđ ſi
onus ſit adiectũ p modũ fideicõmiſſi.Rñ.idẽ ꝙ qñ
eſt adiectũ in vi modi:qꝛ reſultat correlatiua obliga
tio:vt videbitis.ff.l.proxi.§.matri.

Qui filias. Quantum ad res reformatas
videtur teſtator voluntateʒ mu
tare non ꝙtum ad alias.h.d. ¶ In gloſſ.ſic.C.⁊c.in
ſi.tu dic ꝙ illud ideo:qꝛ vltimum legatuʒ nil operať
niſi primum intelligatur reuocatuʒ. ¶ Item op.gl.
de.l.heredes.§.ſi quid.ſ.de teſt.Glo.ſol.⁊ non bene
quia ponit ſolum diuerſitatem caſuum : quare dicit
Dy.hic res aſſignata ex cauſa diuiſionis videtur ca-
pi tanꝙ prelegata:et plegata poteſt in codicillis mu
tari merito ⁊c.in.l.contraria volebat ſine ſolennitate
mutare. ¶ Item opponitur extra gloſſaʒ.ſ.proxi.§.
vbi contingit mutatio circa aliud ꝙ circa res refor-
matas:quia reformatio fuit facta circa onus: ⁊ con- 2
tingit reformatio circa legatum.So.id operatur ibi
natura obligationum reſpectiuarum ſeu correlatiua
rum:vt ibi dixi.ita etiam dices in propoſito. Si eniʒ
ea tantum que vni ex cauſa prelegati dederat ade-
mit:⁊ de alijs nil dixit : videtur a toto receſſum: ſed
hic reformauit diuiſionem in quibuſdam rebus in
vtriuſꝙ perſona in quibuſdam omiſit ⁊c.

1 ☞ Subſtitutio facta in legato vel hereditate cau
ſa certe infirmitatis ſi teſtator liberatur ex illa ⁊ mo
riatur ex altera euaneſcit ſubſtitutio.

Cum poſt. Tranſlatio legati facta occaſio-
ne mortis ſperate exiſtente infir-
mitate:ita demum habet effectum ſi ex eadem infir.
mitate legatarius moriať non ſi ex alia.h.d. ¶ Not.
2 qđ[a] ſi fiat † ſubſtitutio in legato vel hereditate con-
1 templatione certe infirmitatis quod eo liberato ex
illa ⁊ mortuo ex alia legatum vel hereditas non de
betur ſubſtituto.quod eſt no.

1 ☞ Memor preſumitur homo eorum q̃ iam ſciuit.

FIlio. Si ſeruus legatus transferatur
in fundum vt ibi perpetuo ſit le-
gatum de eo factum videtur extinctum.h.
d. ¶ Oppo.quia filio fuit relictum lega-
tum generis ⁊ vxori ſpẽi.ergo gñi per ſpeciẽ deroga-
tur:vt.l.vxorem.§. codicillis.⁊.§. teſtõ.ſ. de lega.iij.
Sol.hic iſtum ſeruũ poſt legatũ factum tranſtulit in
fundum ⁊ fecit eſſe de illo genere:per quod a legato 1
1 ſpeciei videtur recedere. ¶ No.† quod quis preſu-
b mitur memorᵇ eorum que iam ſciuit.concordat glo.
in.l.qui fundum.§.ſeruus.ff.pro emp.Glo.dicit con- c
trarium.in.l.ex conſenſu.ff.de appel. 1

1 ☞ Fideicommiſſum ſi eſt ademptũ ex diſpoſitione
teſtatoris expreſſa legatũ non remanet penes graua
tum ſed videtur ademptum. d
2 Mulier nõ põt eſſe executrix in teſtamento.

a ¶ No.ꝙ.Adde qđ not.in.l.iij.ſ.de do.cauſa mor.in
contrarium facit quod no.Bal.in.l.ſi.C.de poſthu.
he.inſtitu.
b ¶ Preſumiť memor.no.ꝙ qs preſumiť memor eorum q̃
fecit in teſtõ.adde tex.⁊ qđ ibi no.bar.in.l.cũ hic ſta-
tus ĩ pñ.ſ.
de.iter vi.
⁊ vx.⁊ vid
tex.ĩ.§.illd
aũt.ĩ aut.
de triẽ.⁊ ſe
mi.q̃ alle-
gat gl.in.l.
hac ꝯſultiſ
ſima in ꝟ.
at cũ hu-
mana.q̃ re
ſta.fa. pẽſ.
adde ad h
gl.⁊ bar.in
l.q̃ fundũ.
§.ſeruꝰ. ſ.
ꝓ ẽptore.
c ¶ Seia.⁊
no.qꝛ ſi pꝰ
accuſatio-
nẽ mortuꝰ
eſt teſta-
tor heredes
poſſunt pe
tia iudice
vt declare
tur innocẽ
tia ſua per
iſtum text.
no.⁊ ibi di
xit Bal.in
l.ſ.C.ne ex
deli. def ũ.
Andreas
Barba.

1 **MAtri.** Si fideicõmiſſum † eſt
ademptũ ex diſpoſitio-
ne teſtatoris expreſſa legatũ nõ rema
net penes grauatũ.ſed vř ademptuʒ
h.d. ¶ Op.d.l.pecunie.ſ.de ali.⁊ cib.
le.⁊.l.ſ.§.pro ſcđo.C.de cad.tol. Sol.
in ꝯtrarijs ſit legatũ inutile morte ſi-
deicõmiſſarij vel alio caſu.hic ꝟo pe-
nitẽtia teſtatoris: vnde ſicut eũ peni-
tet de onere:ita vř penitere de legato
vt.ſ.l.pxi.§.ſeia.hanc ſol.tenẽt Pet.⁊
Cy.in.d.§.pro ſeruo.in ſcđa oppoſitio
ne.Alij ſoluunt ꝙ hic mater erat ele-
cta vt miniſtra:ideo apud eaʒ non dʒ
manere cõmodũ.ſʒ in ꝯtrarijs fuit ele
cta vt legataria ſeu fideicommiſſaria
hec ſol.nõ eſt vera:qꝛ hic non fuit ele-
cta vt nuda miniſtra cũ verba diſpoſi c
tionis fuerint ad matrẽ directa:vt di
2 xi in.d.l.pecunie.tñ ex hac ſol.† no.qđ
mulier nõ põt eſſe executrix teſtamẽ-
ti.dixi in.l.a filio.de alimẽ.le. ¶ Que
ro vtrũ alij duo fundi in qbꝰ non fuit
onus iniũctũ debeãt apud patrẽ re-
manere.Glo.vř velle ꝙ ſic.In cõtra-
riuʒ vř.ſ.l.pxi.§.ſeia.ſʒ ſolue qđ ibi in
mẽte teſtatoris erat dubiũ vtrũ onus
adiectum occuparet totũ legatuʒ vel
non:vñ adimẽdo onus vř a toto rece
dere.hic vero voluit expreſſe ꝙ onus
non occuparet totum relictũ. ¶ Iteʒ
oppo.de.l.ſi adimẽdo.ſ.e.vbi adẽpto
legato nõ vř adimi onus.Sol. ibi eſt
caſus ecõuerſo. vnde adẽpto legato
nõ vř adimi onus legato iniunctũ.ſʒ
adẽpto onere vř ademptum legatũ.
Ratio diuerſitatis eſt:qꝛ fideicõmiſ-
ſuʒ eſt cauſa finalis quare legatũ fue
rat relictũ:vt.l.titio.circa prin.de con-
di.⁊ demon.⁊.ſ.de donat.l.ij.in ſi.vñ
ademto fideicõmiſſo vř ademptuʒ le
gatum:quia ceſſante cã finali ⁊c. ſʒ le
gatum non eſt cauſa finalis relinquẽ
di in fideicõmiſſuʒ.ſʒ eſt magis cã im
pulſiua.vnde adempto legato non vř
ademptum fideicommiſſum.

☞ Inimicus capitalis dicitur q̃ ac-
cuſat de crimine capitali: ⁊ ob hoc le
gatum adimitur tacite.

Seia. [c] Qui † accuſat teſtatorem
de crimine capitali vř ſibi d
capitalis inimicus.vnde legatum vř
ſibi ademptũ.h.d. ¶ No. ꝙ lʒ faciat
codicillos ⁊ expreſſe non adimat : ta-
men tacita ademptio durat.[d] habui-
ſtis.ſ.e.l.iij.§.ſi.cum.l.ſeq.

d ¶ Adem-
ptio durat
et vide qđ
per iſtum
tex.not.di-
xit bal.in.l.

ſ.C. ne ex deli. defū. l.iiij.col.et dixi in.l.ex iudicioꝝ.ſ. de accu.

Filie. Per exactionem debitoris legatum de eo factum vide tur extrinſecum niſi aliud appareat. hoc dicit.

☞ Detractio quantitatis ſi fiat de fundo legato quod valeat ſi non eſt a minima.

Detrahere. Que ro †quid erit ſi de legato fundi detrahitur certa quātitas. an valeat. Re
1 ſpon. ſi quātitas eſt ita minima quod 1
eſſet ridiculum vt vnꝰ nūmus vel duo tunc non valeret vt.l.legato gñaliter. ſ.de leg.ſ.ſed ſi eſſet magna quātitas tunc valeret ⁊ fieret eſtimatio fundi: qua eſtimatione ſciretur quāta pars fundi fuit detracta pro hoc.l.pater.ſ. e.⁊.l.ſancimus.C.de dona.⁊.l.prima. §.⁊ ſi is qui quadringenta. infra ad trebellia.

De rebus dubijs. Rubrica.

Supradictum eſt de legatis. verū quia circa legata occurrunt dubia. idō hic ponit de rebus dubijs. Sed q̄ro nonne quicqd dictū eſt.ſ.eſt dictū circa dubia cū lex ſemp debet eſſe de caſu dubio: vt.l.qd labeo.ſ.de carbo. edicto. Reſpondeo quedam ſunt dubia circa factum ⁊ de his tractat princ ipaliter: licet etiam quādoq; inferat de dubijs iuris: ſed tituli precedētes loquunt de dubijs iuris. facto poſito pro conſtanti.

1 ☞ Alternatiua: ſi in parte alternatiue eſt res dubia declaratur habito reſpectu ad eſtimationē rei que in alia parte alternatiue poſita eſt certa.
2 In alternatiuis vtrūq; eſt in obligatiōe qñ in vtraq; parte alternatiue cōtinetur res certa.
3 Legatū factū de fundo meuiano ſi teſtator habebat plures fundos ſeparatos cū multis intermedijs qui oēs vocabant hoc noīe nō intelligit de totali fundo: ſed de vno ſolo.
4 Diſiuncta quando cadit inter totum ⁊ partem: totum partem non comprehendit.
5 Alternatiua poſita inter totū ⁊ partē vel inter genus ⁊ ſpeciē qñ ponatur p coniuncta.
6 Genus ⁊ ſpecies ſi ponūtur copulatiue an ſpecies addat vel detrahat generi. remiſſiue.
7 Podere legato qd teſtator habet in tali loco qd intelligat de eo qd habebat eo tempore.

a Fundū. ⁊ vide lud. ro.i cōſi.cc. xxviij. vbi allegauit iſtū text. p ſingulari q vna ps alternatiue declarat alicui. And. bar. Fūdū. ⁊ p iſtum

Manſus eſt tm̄ quantū poteſt laborari cū vno pari boum.
Podere quid cōtineat ex vſu loquendi intelligitur.

Fundum.[a] Hec l. hȝ duas lec. et qlibet pōt diuidi i duas ex diuerſitatibꝰ litere qȝ in fi. qdā habēt literā affirmatiuā alij negatiuā: ſed ſm primam. h.d. Si in aliqua †parte alternatiue eſt aliqua res dubia. declarat habito reſpectu ad eſtimationē rei que in alia parte alternatiue poſita eſt certa. hoc dicit. In textu in fin. ibi meuiani. dic ſcilicet minoris. et ratio eſt ſcdm Azonem. quia eatenus quatenus in vno dilexit preſumitur in alio dilexiſſe. vt inſti. de vulg. ſubſtitu. §.et ſi ex diſparibus.⁊ infra.e.l.vtruȝ. in fi. Itē eſt rō qȝ non eſt veriſimile qd teſtator poſuerit alternatiuā inter res quarū vna eſt lōge melior alia: vt ſi dicit lego fundū valentē centū vl' lego fundū valētē.x.⁊ idō hic preſumiturꝰ ex
2 voluntate defuncti. Op. †qd in alternatiuis vtrūq; ſit in obligatiōe vt l.illud aut illud.ſ.de cōſtitu.pec.⁊.l.ſi duo rei.ſ.de ver.ob. So. illud verū qñ in vtraq; parte alternatiue cōtinetur certa res. ſed qñ in vna parte alternatiue cōtinet res dubia prius opȝ q dubietas declaretur. que declaratur eo modo quo hic d.⁊ illa res ita declarata dicetur eſſe in obligatione: vt.l. cōtraria. Quero quid ſi eſt dubiū cui fundo magis equiualet: an totali vel particulari. Al. dicit q tunc qd eſt minus venit in legato: vt.l.ſi ita ſcriptum in fi.ſ.de legat.ſ.⁊.l.apud iul.§. ſeio.e.ti.⁊ hec lec. procedit ſm literam negatiuā. Secundo mō legit retenta eadē lectu. ſm lrām affirmatiuā. ⁊ ſm hoc vr in totum pcedēti lec. contraria: ri. quare debes ſic intelligere. nam qd d in tex. fundi meuiani dic.ſ. maioris vel totalis. ⁊ ſic concordat cum precedenti. ⁊ ita videbatur dicere Dyn. vel poſſumus intelligere aliter ſm quod glo. ponit caſum qñ totus erat vnus fundꝰ. diuiſus tñ gratia vberioris cul
3 ture. quo caſu procedat lectu. put eſt hec litera negatiua. ſed ſi ponéremꝰ qd eſſent plures fundi ⁊ ſeparati cuȝ multis intermedijs qui vno noīe vocabantur tunc ſi legauit meuianum vel ſeianum fundum non intellexit de totali. ſed ſolum de vno meuiano. ſiue magna pecūia ſeu parua diſtinguat. hoc probat.ſ.de verbo.oblig.l.qui ex

tex. decidit bar. no. q. in.l.⁊ ſi poſt tres. i ſ.x.co. ſi qs cautio. q ſi ſtatutū dicit q talis puniat in mille vel alia pena arbitrio iudicis q nō pōt iponi alia pena q̄ nō ſit eq̄lis pine vl' parū excedēs qd no. ad hoc faciūt q ſcripſi in pimale. bar. ſup pemio. ff. ve. vbi late. Itē facit iſte tex. cū hic not. ad not. q bal.i.l.emptorē.i.iij. co.C.loca. Op. qd qñ. Facit ad.q.d qbꝰ p bal.in.c. i gñali ſi de feu. ⁊c.i cōceſſiōe vaſſalloꝝ caſtri.⁊ i.c.ſ. d capit. ⁊c. bal.i.l.i.te ſtō.C.ad.l. fal.⁊ i.ti.d pace cōſtā. iꝟ. ineſtiturā recipiētes. Quid i pceſſione rex an videar pcedere hoīes i eis. Bul. ȝ q ſic dūmō nō ſint ſibi cōiūcti ſāguie adeo q uot. Jo. an.i.c. infra.d ſep.

pluribus. vnde id qd d in.l.caius.§.titius.ſ.de leg. ij. hȝ locū qñ totus fundꝰ contiguus erāt: tñ grā vberioris culture diuiſus: ſed qñ fundi erāt ſeparati nū quā appellatione fundi meuiani cōtinerent omnes fundi meuiani: ſed ſolum vnus fundus ex meuianis vt.d.l. qui ex pluribus. ⁊ hanc lec. tene mēti. Venio ad ſecūdam lec. ⁊ legitur ſecūdo mō ſm Ro. ſm
4 quē.h.d. Quando †diſiuncta cadit inter totū ⁊ partem: totum partem non comprehendit.h.d.⁊. eſt not.
a lect. Opp. q qñ eidem legatur genus ⁊ ſpecies: generi per ſpeciem non derogatur: vt.l.legata. in pn ci.ſ.de ſupel.leg.⁊ de fun.inſtru.l.cum delanionis.§. cui fundum.⁊.§.quidam.⁊.l.queſitum.§.pe.e.ti. Solu. glo. contraria loquunt qñ genus ⁊ ſpecies legantur copulatiue. hic quādo legantur alternatiue. Cōtra hoc oppo. qñ alternatiua cadit inter totum ⁊ partem videtur quod reſoluatur in coniunctam: vt.l.qn tus. in fi. de auro ⁊ arg.le.⁊.l.ſepe.§.⁊ cū dicimus.ſ.
5 de ꝟ.ſig. Sol. †quantum eſt in pposito dic ſic. quandoq; alternatiua cadit inter totum ⁊ partē integralem quantitatiuam non ſubſtantialem: tunc in toto non continetur pars. caſus eſt hic. Ratio qȝ fundus recipit limitationem deſtinatione patriſfa. vt.l.quod in reum.§.ij.ſ.de lega.ſ. Quandoq; alternatiua cadit inter totum ⁊ partem ſubſtantialem. vt fundus: aut fructus vel domꝰ aut paries, vel ſuperficies aut domus: tunc in toto cōtinetur pars: vt.l.plane.§.pe. ſ.de leg.ſ.⁊.l.ſi titio fundus.ſ.de vſufr.lega. Quandoq; alternatiua cadit inter totum ⁊ partem predicamentalem. vt inter genus ⁊ ſpeciem. ⁊ tunc diſiuncta ponitur pro coniuncta: vt.l.quintus.ſ.de auro ⁊ arg.lega.⁊.l.ſepe.§.⁊ cum. de ver.ſignifi. Ratio qȝ in iſtis duobus vltimis caſibus totum ⁊ pars non diſcernūtur in diſpoſitiōe patriſf. ſed a natura ipſa. ⁊ a cōmuni vſu loquendi diſcernimus ſicut dicimus in nomine proprio ⁊ appellatiuo: vt.l.ſi quis in fundi vocabulo.ſ.de leg.ſ. quod intellige vt ſtatim dicā. Iſtud vltimum membrum videt cōtra hanc.l. intelligēdo q iſta plura predia non erant vnum totum integrale. ſed erant plura predia diuiſa multis intermedijs tunc ſi legaui meuianum aut ſeianum video: legare totum aut partem predicamentalem: ⁊ ſic dȝ accipi copulatiue. Rñ. iſtud vltimum membrū dȝ diſtingui b per hanc.l. ſic. quando alternatiua cadit inter genus ⁊ ſpeciem reſoluitur in coniunctam: hoc eſt verū qñ genus differt a ſpecie in magna pecunia: qȝ tūc illa adiectio videtur facta magis cauſa augmentādi q̄ diminuendi: non eñ eſt veriſimile q alternatiuā poſuerit inter res ita diſpares: vt.ſ. dixi ſm aliam lect. ſed qñ genus ⁊ ſpecies non differunt magna pecunia: tunc ſumitur alternatiue vt eſt text. hic in fine. c prout habetis literam negatiuam. Si vero habetis literam affirmatiuam intelligo ſm aliam lec. Vlte
6 rius †eſſet videndum quando genus ⁊ ſpecies ponuntur copulatiue: an ſpecies addat vel detrahat generi. Tangit glo. hoc dixi in.l.queſitum.§.penult. de fund.inſtru.⁊ not. per Dyn. in.c.generi. de reg.iu.lib. vj. Vltimo iſta lex poteſt induci ad queſtionē quā tetigi in.l.ſi ita. de auro ⁊ argento legato. ſi lego tibi podere meum quod habeo in tali loco: ⁊ dixi quod
7 ſignificatio iſtius vocabuli podere †: pēdet etiam ex vſu loquendi: qȝ quidam intelligunt idem quod de

manſo. id eſt quantum vnuȝ par boū laborare poſſet in anno: vt dixi in lege ſi ita. quidam intelligunt podere. id ē plura predia contenta ſub vna appellatione ſeu nominatione: ⁊ ideo forte eſſet dicendum quod cum iſtud nomen podere non ſit nomen iuris: ſȝ ſit nomen quod recipit limitationem ſecundum diſpoſitionem patriſfam. qd idē eſſet quod in legato fundi quod inſpiciatur tēpus preſens.ſ. teſtamē. vt dixi in dicta.l.ſi ita. de auro et argen. leg. a

1 ☞ Relictum adminiſtratoribus ciuitatis: ciuitati videtur relictum.
2 Legatum factum prelato eccleſie ſi ſit a coniuncto debetur prelato ſi ab extraneo contemplatione eccleſie videtur factum.
3 Legatum factum canonico non habenti adminiſtrationem videtur relictum contemplatiōe perſone ⁊ ei debetur ſi canonicis vniuerſaliter ⁊ indefinite eccleſie.
4 Priuilegium conceſſum clerico videtur contemplatione eccleſie conceſſuȝ quando eccleſie foret vtile alij inutile. b
5 Legatum factum monacho acquiritur eccleſie.

Ciuibus.[a] Qd †relinquitur adminiſtratoribus alicuius vniuerſitatis videtur ipſi vniuerſitati re c lictum.h.d. Oppo. imo id quod relinquitur mihi eſt meū vt per totum titu. de leg. hic dicit contrarium quare male. huius timore dicit gloſ. ciuibus forte adminiſtratoribus. ⁊ p hoc dicit Pet. in.l.ſ.C.de ſac.ſanc.eccle. ſi relinquitur prelato[b] eccleſie videtur relictum eccleſie. ſed ſi relinquit vni canonico vel preſbytero non habenti dignitatem vel adminiſtrationē ibi: tunc non videtur relictum eccleſie. et hoc.d. per hanc legeȝ. Circa primū
2 †quod ipſe dicit quando relinquitur adminiſtratoribus videtur relictum eccleſie. videtur debere diſtingui[c] an relinquatur ſub nomine proprio: an ſub appellatiuo ſm diſtinctionem.l.ſi communis ſeruus. de ſtipu.ſeruo. qd quidam dicunt. veritas eſt quod imo debet diſtingui an relinquatur a coniuncto. ⁊ tunc intuitu perſone. an ab extraneo. ⁊ tunc intuitu eccleſie videtur relictum. Textus eſt in.c. requiſiſti. extra d teſt. facit auť. licētiā. de epi. ⁊ cleri. addo.l. tutor petitus.§. peñ.ſ. de excu. tuto. ſed quare hic non adhi

a Ciuibꝰ. an ⁊ qñ appellatione perſone veniat ciuitas ⁊ quādo collegium vid notata p imol.i l.ij. in prin. de ver.ob. in materia mixti. ⁊ facit.l'. mortuo.ſ. de fideiuſ.

b Si relinquit prelato. ⁊ vide Salic. in.l. plȝ. alias ſi plures. C. de ſac.ſan. eccle.

c Debere diſtingui. an ⁊ qñ relinquit prelato videatur relictū eccleſie cōtemplatione. Hic vt tractat guido de ſuȝ. in.l.ſ. de ſa. ſanc. eccle. ⁊ vide qd nota. dicit Barto. in l. annua.§. ſ. de annu. lega.

a ¶ Relinq̄ pſbyte. ad
de no. in. l.
nō pl'es. de
ſac. ſan. ec.
⁊ eino qđ
no. bal. de
pa. ɔſtā. in
nō ſi. eccl'ijs
vel epīs ꝑ
illū tex. et
ſ. de do. pꝛ
leg. in. l. cū
nō ſi. nā ⁊ ſi
qs. ⁊ de h
habes tex.
ī ſi. de cap.
cōra. vbi oī
no vide: et
adde qđ
no. Jan. in
c. cū ex offi
cio. de teſt.
⁊ hoc ſi ta
lis ē epūs q̄
poſſit hr̄e
ꝓpꝛiū al's
de neceſſi
tate acq̄rif
epatui. xix.
q. j. ſtatutū
⁊ vide q̄ re
fert bal. in
l. pꝛiuilegia
ad ſi. de ſa
croſā. ec. et
qn̄ relinq̄t
alicui ſub
noīe digni
tatis vide
bal ī. l. hac
ɔſultiſſima
q̄ teſt. face.
poſ. ⁊ ē bo
na gl. in. c.
pēp. de pꝛi
ui. i. vj. que
vult nō vi
deri reli
ctū factū
clerico ɔtē
platiōe ec
cleſie. ⁊ ibi
aliq̄rulū
vide ō hac
materia.

betur illa diſtinctio precedat nomē ꝓ
pꝛiū vel appellatiuum circa hoc cogi
3 tabis. ¶ †Circa ſcđm qn̄ relinquit p̄
a ſbytero^a nō haberi adminiſtrationē
qđ videat relictum cōtemplatione pſ
ſone. hoc videt contra tex. in. l. annua
§. j. ſ. de annuis leg. prout ibi loquit
de libertis. Sed pōt reſponderi: aut
relinquitur vni liberto vel canonico:
tunc procedunt que dicunt dicti doc.
caſus eſt in. d. c. requiſiſti circa finem.
ſed ſi relinquit omnib⁹ canonicis vni
uerſaliter. vel canonicis indefinite. vi
detur relictum contemplatione eccle
ſie. vt. d. l. annua. ⁊ ita pōt intelligi hic
qđ dicit ciuibus indefinite. ⁊ ita vide
tur intelligere gl. in. l. lucius. §. ciuib⁹.
ſ. de leg. ij. ⁊ hoc videt velle Petr. in
d. l. j. C. de ſac. ſanc. eccle. lʒ iſtas leges
non alleget. Contra iſtud videt gloſ.
4 †in. l. non plures. in fina. glo. C. de ſa.
ſancr. eccle. vbi priuilegium cōceſſuʒ
clerico videt conceſſum contempla
tione eccleſie; quod ⁊ ad alias acqui
ſitiones trahi poteſt. ita no. ibi gl ſed
ſuſtinendo illam glo. debemus eā in
telligere qn̄ priuilegiuʒ vel conceſſio
cō tinet id qđ alij foret inutile: eccleſie
vtile: exemplū in priuilegio de facili
poni poteſt: ſed in conceſſione pōt po
ni ſic: cōcedo ſeu lego clerico iter per
fundum meū ad fundum eccl'ie: tunc
videt conceſſum fauore eccl'ie: ita de
bet intelligi illa glo. al's diceret male.
Predicta oīa intelligatis in prelatis
⁊ clericis ſecularibus qui poſſunt ha
5 bere propꝛiū: in his †vero qui ſunt re
gulares ⁊ non poſſunt habere ꝓpꝛiū
illi indiſtincte acquirunt eccleſie: vt ī
auten. ingreſſi. ⁊. l. deo nobis. §. j. C. de
epiſ. ⁊ cleri.
1 ☞ Significationi propꝛie vocabuli
ſtatur quando non conſtat de volun
tate defuncti.
2 Intellectus ad. l. ſi ſunt plures ille dꝛ
bonus qui per alias rationes vel le
ges probatur.
3 Illa ſignificatio vocabuli habentis
plures ſignificationes accipitur que
congruit voluntati defuncti.

IN ambiguo.
Tene lec. q̄ habet ꝙ in
prima parte fuit erratū
in nomine propꝛio: in ſe
cunda in appellatiuo. ſecunda ibi ita
ꝗ. Circa pꝛimā partem ponit exēplū
duobus modis. tene pꝛimum qđ pro
batur per caſuʒ in. l. j. vbi. j. e. ¶ Cōtra
pꝛimam partē op. ꝙ vbi eſt verbum
ambiguum non ſtemus voluntati de
functi: vt. l. ſi alijs. ſ. de vſufru. leg. ſo.
quidā ꝙ ibi fuit ambiguitas rei hic verbi. Tu dic ꝙ
1 †ibi nō cōſtabat de voluntate defuncti. ideo ſtat ꝓ
pꝛie ſignificationi vocabuli: vt ibi dꝛ ſm ro. ¶ Item
2 †hec. l. facit contra doc̄s ⁊ contra me. q̄ qn̄ habemus
leges ponētes plures lec. dicimus. vtraqꝫ lec. pōt eē
bona. videte qn̄ vna lex hʒ plures lect. quelibet pōt
eſſe bona; concedo ſi pꝛobat per alias. ll. vel ratiōes
aliarum legū. ſʒ pro certo iuriſcōſultus de vna tm̄ in
tellexit: ſʒ de qua voluerit intelligere incertū ſit apđ
nos. ¶ Itē op. ad ſcđm dictū. ſ. de leg. iij. l. nō aliter.
vbi recedit a verbis propter voluntatem teſtatoꝛis.
3 Sol. †in contrario vocabulum habebat plures ſi
gnificationes. vnde accipitur illa que congruit vo
luntati defuncti. hic vero habebat vnam ſignifica
tionem tantum. ¶ Ultimo glo. oppo. j. de appel. l. j.
§. ſi quis. Sol. hic eſt erroꝛ in verbi pꝛolatione. ibi in
facti executione: circa quem errorem eſt iuris diſpoſi
tio vt ibi patet.

PAulus. Conditio dandi pōt con
ferri in perſonā certam et
incertā. h. d. ¶ Op. j. l. pꝛi. vbi legatuʒ
incerte perſone non valet. So. aliud in
legato. aliud in dādo cā conditiōis im
plende. Rō eſt qꝛ legatum dʒ continere obligationē.
vnde eſt neceſſe ꝙ ſit ī pſona in qua obligatio ſuſtē
tetur. ſed conditio non continet obligationem: ſʒ euē
tum facti. ideo in incertam perſonam poteſt conferri
ita loquitur hic.

PAulus. Si perſona legatarij nō
apparet legatū nō vʒ. h.
d. ¶ Op. ⁊ videt ꝙ ſi non adijcit pſo
na vʒ diſpoſitio. vt. l. qui pecuniā. j. de
ſta. li. ſol. ibi grauat legatari⁹ vel fidei
cōmiſſa. vn̄ in dubio videtur grauatus dare heredi
a quo ſenſit cōmodum. hic vero grauatur heres q̄
commodum ſenſit a ſeipſo non ab alio. ¶ Item op.
infra. l. pꝛi. vbi valet relictum incerte perſone. Sol.
ibi incertitudo venit certificanda ex aliquo futuro
euentu. hic ſecus: vt ibi plene ſtatim dicam quod te
ne menti.
1 ☞ Incertitudo quando vitiet legatum.
2 Relictum in vim modi non valet.
Relictum in vim modi producit actionem ⁊ obliga
tionem.
3 Inſtitutio heredis ſi continet perſonam incertā qn̄
valeat.
4 Datio tutele rōne incertitudinis qn̄ valeat.
5 Executoꝛis incerta datio que non venit certificāda
non valet.
6 Executoꝛ cōſtitut⁹ a teſtatore ⁊ ꝙ ſi nolit vel nō poſ
ſit eſſe executoꝛ aliū cōſtituat: talis ɔſtō an valeat ēt
ſi eſſet dat⁹ ad pias cās: niſi relicta eſſent certa.
7 Si teſtatoꝛ dicit relinq̄ executorē miniſtrū fratrū de
penitentia q̄ ꝓ tpe fuerit valet talis datio.
Procuratoꝛ incertus dari poteſt.
8 Executoꝛ ſi eſt datus quē titius nominabit valet.
9 Electio ad ſeculares adminiſtratiōes de pſona in
certa pōt fieri a ciuitate per legē vt puta ille dicatur
electus pro quo ſors ceciderit.
Priuatus habens ius eligendi non poteſt eligere ꝑ
ſonam incertam.
10 Electio facta de certo ſed dubitatur de quo certifi

catur ex diſpoſitione eligere debentium: ſi ſunt duo.

QUidam. Ualet legatum factum
incerte perſone de cer
tis vel de incertis: ſi incertitudo venit
declarāda ex aliquo futuro euētu. h. d. 2
hec. l. ¶ Op. ꝙ legatū factū incerte ꝑ
ſone nō vʒ: vt inſti. de le. §. incertis. Sol. quidā dicūt
qđ hic legauit incerte pſone de certis: vt ibi ex here
dibus. vel vni ex amicis meis. ¶ Sed contra hanc
ſolutionē videt tex. hic ibi: ſi non quis alius. ⁊ ſic vide
tur incerta perſona de incertis. Sol. quidā dicūt ꝙ
dictio alius implicat. ſ. alius ex amicis. ⁊ hoc videtur
probari per finem huius legis dum dicit ali⁹ ex ami
cis: licet hec ſolu. in ſe ſit vera: tn̄ docto. dicunt ſic. Si 3
legatur incerto de incertis: ſed tn̄ incertitudo venit
certificanda ex aliquo futuro euentu legatum va
let: ⁊ ſic intelligunt hic ſimpliciter ali⁹: ſiue ſit ex ami
cis ſiue extraneus. facit. l. extraneum. C. de hered. in
ſti. Non ob. §. incertis: qꝛ qđ ibi dꝛ corrigitur in. §. ſed
nec. e. ti. ⁊ hoc tenēt doc. in. l. id qđ pauperibus. C. de
a epi. ⁊ cle. ¶ Item op.^a de. d. l. id qđ pauperibus. So.
glo. ꝙ ibi ſpāle eſt fauoꝛ pauperum. glo. dicit verum
qn̄ non hn̄t pauperes certū collegiū. vt hoſpitale: qꝛ
tunc non eſſet ſpāle: qꝛ cuilibet collegio appꝛobato le
gari poteſt: vt. C. de ſa. ſan. ec. l. j. ⁊. l. ij. ſ. e. ⁊. l. cum ſe
natus. j. eo. ¶ Opp. ſ. eo. l. paulus. Solu. vt ibi dixi.
1 ¶ Et ad † declarationem huius materie diſtingue
ſic cum queritur an incertitudo vitiet legatum. aut
eſt incertitudo rerum: ⁊ dic vt. l. legato gn̄aliter §. j.
ſ. de le. j. ⁊ inſti. de lega. §. ſi gn̄aliter. ⁊. l. cum poſt. §.
gener. de iure do. Aut eſt incertitudo pſonarū: ⁊ tūc
quandoqꝫ aſſumūtur perſone ꝓ rebus: vt lego duos
ſeruos ſtichum ⁊ pamphilū. ⁊ tūc dic: vt. l. ſi quis a fi
lio. §. ſi quis plures. ſ. de leg. j. quandoqꝫ aſſumit pro
pꝛie ⁊ iſta eſt ꝓpꝛie materia nr̄a quo caſu dic. aut eſt
incertitudo circa pſonā eius a quo relinquitur: ⁊ tūc
videt relictum ab herede: vt. l. ſi ſeruus. §. qui mar
garitam. ſ. de le. j. ⁊. l. ſi. C. ad tre. niſi aliud appareat
vt ibi no. aut ē icertitudo circa pſonā ei⁹ cui reliquit:
⁊ tūc aut nl'la expſſa pſona cui relīquat: aut reliquit 4
expſſa pſona: que tn̄ ſit dubitat. aut relinquitur nul
la expreſſa pſona ſpāliter ſed vl'r ⁊ indefinite de vni
uerſis vel vno de pluribus. Pꝛimo caſu: ſi legatum
relinquitur ab herede alij non vʒ: vt. ſ. l. pꝛi. ſi vero
a legatario vel fideicōmiſſario vʒ: ⁊ intelligitur qđ
dʒ dari heredi. vt. l. qui pecuniā. j. de ſta. li. rōnē dixi
ſ. l. pꝛi. Scđo caſu: legatum vʒ ſʒ nō in effectu: qꝛ he
res non cogit ſoluere niſi appareat de quo teſtatoꝛ
ſenſerit: pōt tn̄ ſoluere ſi vult: vt. ſ. tit. j. l. iij. §. ſi quis
duobus. ⁊. ſ. de le. ij. l. ſi quis ſeruū. §. ſi inter. ⁊ de teſ.
tu. l. duo ſunt titij. Fallit ſi reſultat pariter incertitu
do pſonarū ⁊ rerū: qꝛ tunc nō vʒ ipſo iure vt. j. eo. l. ſi
q̄s de plurib⁹. ⁊ de manu. te. l. cū ex plurib⁹. ⁊ hoc vl
timum no. p Dy. in. c. in obſcuris. de re. iur. li. vj. Ter
tio caſu: aut incertitudo venit certificanda ex aliquo b
futuro euētu: ⁊ vʒ legatū vt hic: aut non venit certifi 5
cāda nec certificat: ⁊ tūc aut relinquit incerte pſone
de certis ⁊ valet legatū: vt inſti. de le. §. incertis. ⁊. ſ.
de leg. j. l. ſi ſeru⁹ legat⁹. §. hmōi. aut relinquit incerto
de incerto ⁊ non vʒ: vt ſi dico lego vni hōi: vt. d. §. in
certis. fallit fauore pauperum: vt. l. id qđ pauperib⁹.
⁊. l. nulli. C. de epi. ⁊ cle. lʒ ſecus ſit in eo quod relinq̄
tur cā conditiōis implende: vt. ſ. eo. l.
paul⁹. ⁊ ibi vidiſtis rōnē. habetis mō
hanc materiā pleni⁹ declaratam quā
Cy. ponit in. l. id qđ pauperib⁹. Que
2 ro † aliquid eſt relictū incertū in vim
modi an ſit idē ꝙ in dando cā ɔditio
nis implēde. Qđ vr̄ cū modus ſit con
ditio: vt. l. j. C. de his que ſub mō. In
contrariū eſt veritas qꝛ id qđ relinq̄
tur in vim modi hʒ actionē ⁊ obliga
tionē ꝓducere: vt. l. ſi. C. de his q̄ ſub
mō. ⁊ ſic requiritur perſona in quam
ſubſtantie t obligatio: ſicut in legato:
3 vt dixi in. l. paulus. ſ. e. ¶ Quero † q̄d
in heredis inſtitutione ſi cōtinet pſo
nā incertā an valeat. tex. inſti. de le. §.
ſed nec hmōi ſpecies. ⁊. d. l. ſi ſeru⁹. §.
hmōi. ſupꝛa de leg. j. dicit idem in he
redis inſtitutiōe ꝙ in legato. tu tn̄ ad
hoc vt habeas. ll. magis propꝛias dic
ſic. Aut heredis inſtitutio continet ꝑ
ſonā penit⁹ incertā nullo modo decla
randā ⁊ nō vʒ: vt. l. quoties. §. heres
de here. inſti. Aut continet pſonā cer
tā. ſed dubitat que ſit. ⁊ tūc vr̄ ꝙ non
valeat niſi apparet de quo teſtatoꝛ ſen
ſerit. vt. l. in tpꝛs. §. j. ſ. de here. inſti. Aut
continet vnum de pluribus aut diuer
ſis: ⁊ tunc aut venit certificandum ex
aliq̄. futuro euētu ⁊ vʒ ar. hui⁹. l. ɔiū
cta. l. ſi ſeru⁹. §. hmōi. Aut pſona nō ve
nit certificanda nec certificat: tūc aut
inſtituit pſonā incertā de certis ⁊ va
let: vt. l. vtet ex fratribus de condi. in
ſti. ⁊ de here. inſt. l. quoties. §. ſi quis
tamen. ⁊ de bo. poſ. ſm tab. l. ij. §. ſi q̄s
ita. aut inſtituit incertū de incertis et
nō vʒ. vt. d. §. incertis coniuncto. §. ſed
nec hec ſpecies. inſti. de leg. ¶ Tertio
4 quero † quid in tutele datione. rn̄d. in
hoc eſt pl⁹ qꝛ tutele datio incerta etiā
ſi in aliquo futuro euentu veniat cer
tificanda nō vʒ: vt. l. tutoꝛ incertus. de
teſt. tu. ⁊ inſti. de leg. §. tutoꝛ. Rōnē in
ter tutelā ⁊ legata ponit glo. in. l. ſi q̄s
a filio. §. ſi quis plures. ſ. de le. j. pꝛedi
cta vera qn̄ teſtatoꝛ reliquit incertuʒ.
ſecus ſi certuʒ: ſed de quo teſtatoꝛ ſen
ſerit dubitat qꝛ tunc valeret ſi conſta
ret de quo teſtatoꝛ ſenſerit vt. l. duo ſunt
titij. de teſta. tu. Item pꝛedicta vera
quando incertitudo eſt circa perſonā
eius qui datur tutoꝛ: ſed ſi eſſet circa
perſonam ei⁹ cui datur. dic vt. l. tutoꝛ
ita. de teſt. tute. ¶ Quero q̄d^b in exe
5 cutoꝛibus † vltimarū volūtatū. ⁊ vide
tur idem. qꝛ incertitudo hʒ vitiare iſtđ
ſicut officiuʒ tutele cui equiparat ar.
eius quod no. in. l. antepen. ſ. de tute
lis. ſed iſta equiparatio non eſt ꝑ oīa
vt infra patebit. Preterea videtur nō
eadem ratio que in tutoꝛe ſi bene re

a ¶ Itē op.
⁊ qn̄ incer
titudo vel
gn̄alitas vi
tiet ad pi
as cās. vid
bal. in. l. pꝛi
uilegia. C.
de ſa. ſanc.
ecc. ⁊ adde
in materia
bal. ī. d. l. id
qđ paupꝛi
bus. in pn̄.
⁊ quod no.
bal. ī. l. exe
cutoꝛeʒ. in
iij. co. C. de
exe. rei iu.
b ¶ Quero
q̄d. Uide
bal. ⁊ doc.
not. ī. d. l. ſi
q̄s a filio.
§. ſi q̄s plu
res. de le. j.

a ¶Nō vz.an poſſit dari ptās faciēdi executorē.vide
bal.i.d.l.id qđ paupib⁹in.iiij.col.⁊ bal.oīno in.l.nul
li.in.ij.col.e.ti.⁊ in.l.executores.in.ij.col. C.de exe cu.
rei iudi.⁊ in.l.captatorias.i.ij.de teſt.mili.⁊ p Jo. an.
in.c.ſ.de.pcu.in.vſ.⁊ refert bal.in.d.l.id qđ in.iiij.co.
vbi ēt alle. Jo.and.in ſpe.i tit.de inſtru.edi. ⁊ bal.i.l.epiſtola. in fin.C.de fideicō.

ſpicis gl.que eſt in.l.ſi quis a filio.§.ſi
quis plures.ſupra de legatis primo.⁊
6 per hoc†videtur quod illud quod te
ſtatores ſepe faciunt quia dicunt fa
cio talem fideicommiſſarium ⁊ ſi no
lit vel non poſſit do ſibi poteſtatē aliū
a faciendi non valet[a] quia ſcaptatoria.
vt.l.captatorie.ſupra de legatis pmo
⁊.l.fina.infra eodez.ſed videtur quod
non valet alia ratione quia executor
incertus non poteſt dari ſicut nec tu
b tor.⁊ hoc videtur[b] verū etiam in exe
cutoribus ad pias cauſas: nam ſcitis
quod datio tutorum eſt fauorabilis ⁊
tamen nō valet q: poſſet redundare
7 in eorū leſionem.⁊ ſi †hoc eſt verum
quō valet iſtud relictum relinquo exe
cutorem miniſtrum fratrum de peni
tentia qui pro tempore fuerit.nam tu
tele datio hoc modo facta non valet:
vt.l.tutor icertus.de teſt.tu.quō ergo
poteſt valere executoris datio.rn̄.va
let ſicut poteſt dari procurator incer
tus vt extra de procu.c.ſ.in.vſ. ⁊ not.
per Cy.in.l.ſi quis.C.de procu.in.ſ.q.
licet contrarium no.glo.ſ.de procu.l.
ſ.in princ.⁊ hoc apparet per rationem
nam per dationem tutoris quis proui
det alij.ſcilicet pupillo quia ius admi
niſtrandi porrigitur ad omnia bona
pupilli etiam aliunde queſita: ⁊ ideo
lex non permittit hoc niſi patri nō alij
merito ipſe non poteſt cōmittere ſub
incerto:quia ſecundum hoc concede
ret poteſtatem alteri:quod lex noluit
ſed faciendo procuratorem prouidet
ſibi:ita faciendo executorem:quia ci⁹
officium ſolum ad relicta a ſe porrigi
tur.et ſic eſt eadem ratio que in lega
to certificando ex aliquo futuro euen
tu vt hac.l.dicitur. Sed puto aduer
tendum quia aut teſtator dicit quod
alius habeat poteſtatez faciendi exe
cutorem.⁊ non valet.quia eſt captato
ria voluntas vt dictum eſt.fallit ſi eſ
ſent certa relicta ad pias cauſas vt ex
8 tra de teſtamē.cum tibi. Si vero †di
cit facio executorem illum quem ta
lis nominabit h: valet quia non ſub
ſtantia ſed nominatio perſone eſt ſibi
commiſſa.vt.ī eodem.l. vtrum.§. cum
9 quidam. ¶Quero †circa electiones
factas ad ſeculares adminiſtratiōes
c an valeat electio[c] facta de perſona in
certa. Puto ſic dicendum ciuitas per
legem ſuam poteſt facere electionem

de incertis.vt ille intelligatur electus p quo ſors ce
ciderit:pro quo facit in aut.de defen.ciui.§.interim
in eo quod dicit de electione que fit per circuluz.ſed
vnus homo priuatus cui conceditur ius eligendi nō
poſſet facere electionē incertā eadē rōne q̄ eſt ī tutore:
vt no.i.d.§.ſi q̄s plres.ſ.de le.ſ. maxie cū reſpublica
minorib⁹ eq̄pet. vt.l. reſpublica. C.ex q̄.cau. ma.⁊.l.
10 rē pu.C.de iure reipu.lib.xj. ¶Ultimo †q̄ro illi qui
habebant poteſtatem eligendi elegerunt aliquē cer
tum:tamen dubitatur cuz eſſent duo eiuſdem nomi
nis:quid iuris:Rn̄.niſi appareat de quo ſenſerit non
d valet vt.l.duo ſunt titij.[d] de teſta.tute.ſed puto quod
ſi ſunt duo electores ex dicto eorum legitime diſpoſi
to declarabitur de quo ſenſerint.vt.c. cum dilectus.
extra de elec.

Si tibi ⁊ poſthumo.

Poſthumus q̄ nō naſcitur non
facit partem:ſi vero naſcuntur plures quilibet cum
ſibi coniuncto admittitur in virilē.h.d. ¶Op.ꝙ po
ſthumus alienus non poſſit inſtitui nec ei legari:vt
inſtitu.de leg.§.poſthumo.et inſti.de bonorum poſ
ſeſſio.in principio.Sol.illud ſecundum legem anti
quam.xij.tabu.hodie ſecus ſecundum iſta tempora:
vt.l.heredi poſthumo.ſ.de legatis primo.⁊.l.gallus
§.ille caſus.ſ.liberis ⁊ poſthumis. ¶Oppo. quod
etiam poſthumus ſi non naſcitur facit partem:vt.l.
plane.§.ſi coniuncti.ſ.de legatis primo.Solutio.ibi
ideo quia legatum quodam reſpectu valet: quia
ſeruo proprio heres ex curialitate dare tenetur.vt.l.
fina.§.illo.C.de ne.ſer.hered.inſti. ¶Opponi.quod
omnes poſthumi admittantur in vnam portionem:
quia omnes ſunt coniuncti vno nomine collectiuo:
vt ſupra de here.inſti.l.ſi titius.⁊.l.interdum.in prin
cipio eodem titulo.gloſſ.non ſoluit:ſed Dyn.dicit ꝙ
ibi omnes erant nati.ideo inſimul omnes nominati
vocant in vnam portionem hic vero non erant nati.
⁊ ideo eſt veriſimile quod ſi teſtator naſcituros tot
exiſtimaſſet omnibus vniuerſaliter legaſſet. quod
puto ſatis bene dictum non enim eſt quid impute
tur teſtatori cum eos ſegregatim nominare non po
terat cum non eſſent nati ⁊ cogitare non debebat cū
veriſimiliter non eueniat.alleg.Dyn.ad hoc.l.qui fi
1 liabus.§.primo.ſ.de leg.ſ.Ex his †poteſt inferri ad
queſtio.dicit teſtator ſi talis deceſſerit ſine liberis ve
niat hereditas mea in caium ⁊ ſempronium vel eo
rum filios.non dicit in ſtirpem.decedit vnus ex his
relictis pluribus filijs.vtrum omnes iſti filij admit
tantur in vnam portionem cum ſuperuiuente:an qui
libet habebit tantum quantum ſuperuiuens.et hic
videtur tex.quod ſic.ſ.quod quilibet debet habere
tantum:ſed tamen de iure videtur contra.nam vide
e ris[e] quod teſtator voluit patrem viuentem preferri
filijs etiam ſi multos haberet.ſed pater ſine dubio
non vocaretur niſi in dimidia:filij ergo qui debent ve
nire poſt patrem quem teſtator plus dilexit non de
bent habere plus eorum patre:vt.ſ.de conditio.⁊ de
mon.l.publius.§.ſi.vnde conſilium eſt quod ſemper
ponat in teſtō deueniat in filios ⁊ in ſtirpem.

Trium.

Cū q̄dā. Subſtātia legati vl' fideicō.in alteri⁹ volūtatē cōmitti nō pt:ſ3 electio pſone

b ¶Et hoc vr̄.⁊ vide Bal.⁊ moder.i.l. captatorias. C.de teſta. mil.⁊ bal. in.l.ſi.C.de codicil.Andre.barb.

c ¶An valeat electio de incerta pſona. adde Bal.i.l.ſi q̄s ad dcli nādā.i.vſ. co.l.de epi ſco.⁊ cleri.

d ¶L.duo ſūt.not.ad l.duo ſunt titij.⁊ vide ꝙ ēt not.p gl.⁊ doct.i c.qm̄ ab bas.de off.deleg.

e ¶Ita vide ris no.⁊ facit in filiꝙ voluit bal. i aut.cā.in ij.co.ď epi.⁊ cle.⁊ facit.l.liber hō.§.titi⁹. el.ſ.cū ſi.ſ.de here.inſtitu.

bene cōmittit.h.d. ¶No.tex.ibi pluriuz intereſt ⁊c.
cōcordat cū eo qđ hic dr̄ qđ no.Dy.in.l.captatorie.ſ.
a de leg.ſ.eandez diſtinctionē[a] facit tex.in.l.fideicōmiſ
b ſaria.ſ.de fideicō.libe.Itē hoc quod[b] hic dicitur qđ
ſubſtantia legati non poteſt conferri in voluntatem
alterius.fallit in legatis ad pias cauſas.vt.c.cum ti
bi.extra de teſtamen.

Queſitum.

In fideicōmiſſo heredi relicto intelligit portio pro mō oneris
heredibus pro fideicommiſſo iniuncti.al's debet p
hereditarijs portionibus.h.d.materiam huius.l.ha
betis in.l.quoties.⁊.l.nonnunq̄.ſ.ad trebel.dixi in.l.
turpia.§.ſi.ſ.de leg.ſ.

1 Cum inter virum ⁊ vxorem eſt facta donatio ⁊
ambo deceſſerunt ⁊ non apparet quis primo deceſſe
rit quis debeat probare ꝙ donator primo deceſſit.

Si inter.

Ad confirmationem dona
tiōis ſufficit coniugem donā
tem donatario non ſupuixiſſe.h.d. ¶Op
po.ſ.e.l.proxi.§.ſi maritus.gloſ.ſoluit vno
modo vt in ea patet qđ non curo.Sol. alio modo q̄
ſol.doc.declarant dico ꝙ verba legis confirmantis
donationem verificantur ambobus ſimul deceden
tibus:q: donator nō ſuperuiuit.ita loquitur hic in.l.
contraria verba ſtipulationis verificantur ambob⁹
ſimul decedentibus:q: in matrimonio decedit:ideo
non diſcordant ſed potius concordant. ¶Oppo. ꝙ
ab initio non valet tractu temporis nō confirmatur
vt.l.qđ ab initio.non valet.ſ.de regu.iuris.cum con
cordantibus.glo.ſoluit quod etiam non confirmat
vt donatio:ſed vt legatum. ſed non verū ꝙ donatio
confirmet tanq̄ relictum q: in legatis ⁊ fideicōmiſ
ſis requiritur legatarium ſuperuiuere nec valeret ſi
teſtator ⁊ legatarius ſimul decederent.vt.l.quod de
pariter in ſi.cum.l.ſeq.ſ.eo. ¶Contra hoc oppo. qđ
habeat vim legati vt.l.ſequens queſtio.ſ.de lega.ij.
⁊.l.cum hic ſtatus.§.ſi maritus.⁊ not.in.l.res.de do
na.inter virum ⁊ vxo.Sol.glo.qđ cōfirmatur q: ceſ
ſant rationes prohibentes:ſed dic quod ideo confir
matur q: verificantur verba legis confirmantis:et
deficiunt verba legis prohibentis que ponuntur in
l.cum hic ſtatus.§.ſi ambo.de dona.inter vi.⁊ vxorē.
⁊ ſic per hanc.l.habes deciſos tres caſus.ſ. quando
predecedit donans:qn̄ donatarius ⁊ qn̄ omes ſimt.
1 ¶†Sed quero quid ſi non apparet qđ ſimul vel ſe
paratim aliquo ordine deceſſerint:puta q: vnus in
Francia:alter hic:⁊ ſic non apparet quis prius deceſ
ſerit.Puto iſto caſu meliorem eſſe conditionem poſſi
dentis.nam ſiquidem heredes viri vendicant ipſi
debent probare vxorez predeceſſiſſe.ſi vero heredes
vxoris ipſi debent probare viruz predeceſſiſſe quod
cum non faciant cadūt ab intentione ſua.ideo in pa
c ri cauſa[c] melior erit conditio poſſidentis: vt dicta.l.
d fina.[d] C.de rei vendica.⁊.l.in pari cauſa. de regulis
iuris ⁊.c.in pari cauſa.de regulis iuris.libro.vſ.nec
eſt aliqua preſumptio pro actore vt qui ſemel vixit vl'
ꝙ ad certum tempus vixit.vt.l.ſpadonem.§.qui ab
ſolutus.de excuſa.tu.qđ tene menti.

1 Ultimus ſeu ſupremus dicitur quem nemo ſe
quitur etiam ſi nullus precedat.
Primus quem nemo antecedit etiam ſi nullus ſe
quatur.
Idem poteſt eſſe primus ⁊ vltimus.
2 Incertitudo circa res hereditarias
non vitiat diſpoſitionem.
3 Relatiuum quis vel qui quando
ponitur diſtributiue ex preſumpta
mente teſtatoris non verificatur in
vno.
4 Ius legitimarum hereditatum con
ſeruatur inter filios quando teſtator
ſubſtituit vltimo morienti.
5 Reſtitutio in integrum quod detur
heredib⁹ pupilli decedentis heredita
te non adita.
Idem in heredibus minoris.
Idem in quocunque impedito iuſta
cauſa quod eſt notanduz pro amplia
tione legis pantonius.ſ. de acquirē.
hereditā.
Beneficium reſtitutionis tranſmitti
tur ad heredem.
6 Mori repente dicitur qui decedit in
tra centum dies.
7 Ius deliberandi vt tranſmittatur re
quiritur quod decedens ſciat heredi
tatem ſibi delatam ⁊ quod non tranſi
uerit annus.
8 Pupillus decedens intra annum ius
deliberandi tranſmittit ſi tutor ſciuit
ſibi delatam hereditatem.
9 Infans non tranſmittit ius delibe
randi quando tutor ſciens ſibi dela
tam hereditatem deceſſit antequam
infans et ſubinde infans deceſſit ſine
tutore.
10 Pupillus maior infante vt tranſmit
tat ius deliberandi ſola ſcientia tuto
ris: vel ipſius ſufficit etiam ſi tutor
non ſatiſdedit vel Inuentarium non
confecit.
Item ſcientia ſolius patris vel ſolius
filij ſufficit.
11 Si ille ad quem tranſmiſſum eſt ius
deliberandi decedit:
Ignorans ſibi tranſmiſſum iterum
tranſmittit ad ſuum heredem q: eſſe
cum eſt tranſmiſſibile.
Adde in hoc vltimo Aret.in rubri.de
proba col.ij.
12 Ius deliberandi vt tranſmittatur qđ
oporteat trāſmittentem ſcire.
13 Heres cui tranſmiſſum eſt ius delibe
randi poteſt hereditatem repudiare.
14 Ius deliberandi tranſmiſſuz ad plu
res heredes ſi ab vno repudiatur ac
creſcit alteri.
15 Si vnus heredum ex virtute iuris de
liberandi adiuit intra annum: alius
non: an ille qui adiuit habet totam
hereditatem.
16 In caſu huius.l.matre in medio exi
ſtente ſubſtitutus non admittitur.

a ¶Eandez diſtictionē vide Joā.an.in ti.de inſtru.edi.§.nunc vo aliq̄.in añ pe.char.vo. ſ3 an pauperes.

b ¶Itē hoc ⁊ vide bal.i.l.ſi.C. de fideic.bar.i.l.illā.iſti.ff.de here.inſtit. bal.i l. captatorias.C. de te.⁊ Ang.i d.l.ſi. and. barba. Andreas pomate.

c ¶Jō i pari cā.Uide gl.in.c.fine manifeſta.xij.q.ſ.⁊ in c.nulli.xiij.q.v. Alex.cōſil.ccxl.i ij.co..ſ. vo.⁊ cōſi.v. in ij.col.eodē vo.⁊ cōſil.ix.in.v.col.volu.ij.

d ¶Ur.l.ſi.⁊ vid Jmo lam in.l.ex facto.§.penulti.ſ.ad trebel.

a ¶Sol.poſſumus.⁊ vide Bal.in.l.ſi infanti.C.de iure deli.in.vj.col.vbi dicit ꝙ opi.Bar.eſt falſa ideꝫ ibi Ang.⁊ Sali.⁊ vide Lu.ro.in cōſi.lvj.inci.viſis narratis vbi refert doctrinā bar.hic ⁊ vide ibi Andreā a barba.

7 Subſtitutus in caſu huiꝰ.l.pōt here/
ditatem vendicare ex teſtamento.
Vltimꝰ†
1 QVi duos.ſeu ſupre
mus dr̄ quē nemo ſequit̄ et
ſi nullus precedat/.pximꝰ
ſeu primus dr̄ quē nemo precedit etiā
ſi nullus ſequat̄.⁊ ſic idem pōt eſſe p̄
mus ⁊ vltimus.h.d.¶Op.ſ.de teſ.
tute.l.duo ſunt titij.⁊ de here.inſti.l.in
tempus.§.j.⁊.j.eo.l.ſi fuerit. Solu.et
2 anteꝙ veniā ad ſol.glo.dic†qd̄ cōtra
ria loquunt̄ qn̄ eſt incertitudo circa
perſonas eorum qui ad hereditatem
vel legatuꝫ vocant̄:ſeu in quos diſpo
ſitio confert̄.hic vero loquit̄ qn̄ perſo
na que ad diſpoſitioneꝫ vocat̄ eſt cer
ta:qꝛ certus eſt ſubſtitutus: ſed erat
dubitatio circa res hereditarias ad
quas vocabant̄:⁊ ſic ſunt lōge diuer/
ſa.vt dixi.ſ.eo.l.quidaꝫ.nam ibi circa
perſonā erat obſcuritas.hic circa res.
ad quod facit quod no.Dy.in.c.in ob
ſcuris.de reg.iur.lib.vj.¶Oppo. re/
3 latiuum†quis vel qui qn̄ ponitur di/
ſtributiue debet verificari in vna per
ſona nō in pluribꝰ:vt.j.eo.l.ſi quis de
pluribus.hic aūt verificat̄ in pluribꝰ
qui plures ſunt vltimi quare male.ſo
lu.⁊ nūc ſequit̄ bene ſol gl.iſtud pro/
pter preſumptā voluntatem defuncti
qui ſubſtituendo vltimo videtur tm̄
voluiſſe qd̄ in hereditate vltimi habe
ret hereditatē vtriuſqꝫ dixi plene in.l.

b ¶Nō fuit decepꝰ.vide bar.i.l.j.⁊ ibi bal. C.de re mili.al's de teſta.mili.p Bal.in.l.ſi infanti.hic alle.p Angel.in.l.nō ſoluꝫ.ſ.de in integ.reſti.⁊ hāc cōmunē opi. ſequit̄ Io.an.in.c.in pn̄tia.de.p ba.ꝫ Ang. cntra in.d.l.ſi infanti ſꝫ hec opi. eſt cōis et vera ⁊ approbat̄.et pro hoc vidi cōſuli ⁊ iudicari p Imol.in.l. ventre i vlti.chart. et etiā in.xvj. colum. de acqui.heř. per Petrū de anch.in ꝯſi.ccclv.qd̄ incipit de iuribꝰ additis.vide Bartolū in ſuo conſi.cxciij.⁊ vide ro.in conſi.lvj.incipiente viſis narratis in puncto quo ad primum quo queritur ⁊c.⁊ pater hereditatem delatam filio maiori infante inutiliter adiuit eſt modo dubiū vtruꝫ eo mortuo poſſit pater reſtitutionem petere ex clauſula generali vel ex perſona ipſius filij iam defuncti: vel ex iure deliberandi.vide Per.de anchara.in conſi.cccliij.incip.in chriſti nomine amen.de iuribus additis Perri adeuntis ⁊c.

ADDE que poſui in l.ſi infanti.

c ¶Idem dico.Et vide Balduꝫ in.d.l.ſi infanti.Andreas barba.

d ¶Sic dicēdū.per bar.cōſi.inci.q̄dā peruſinꝰ deceſſit in.d.l.ſi infanti.⁊ bal.in.l.j.§.in nouiſſimo.de cad.tol.⁊ in dicta.l.ſi infanti.⁊ in.l.cum antiquioribus.in vj.q.de iure delibe.⁊ ibi etiam per eum in penul.ſeu vltima col.vbi refert verba Nicol.de ma.ad notata per Barto.hic adde Petr.de Anch.in conſil.xcviij.incip.pro declaratione queſitorum tria ſunt ⁊c.in tertio puncto.

hoc articulo.de here.inſtituen.vbi tractaui materiā
diſtributiuorū.¶Oppo.j.ad treb.l.eum qui.vbi nō
valet fideicommiſſum niſi aliquem vltimo deceſſiſſe
probet.Solu.poſſumusᵃ dicere aliter quam glo.naꝫ
ibi dicitur ei qui nouiſſimus:quod eſt ſuperlatiuum
cuius natura eſt quod relinquat formam poſitiui in
extremo.⁊ ſic requiritur qd̄ alius decedat.hic xͦo di
xit vltimus ſeu ſupremus qd̄ non eſt ſuperlatiuum:ſꝫ
hoc non multum placet:qꝛ nouiſſimus dicitur qui te
net vltimum gradum nouitatis:ſicut optimus qui
tꝫ vltimū gradum bonitatis:vt.l.vbi aūt non appa/
ret de ver.ob.vnde idē eſt dicere nouiſſimus ⁊ vlti/
mus.quare dic ſm gl.aliud in ſubſtitutione fideicō
miſſaria vt ibi:aliud in directa vt hic. ⁊ hoc plꝫ:ra/
tio qꝛ in ſubſtōne fideicōmiſſaria in hereditate vlti/
mi hereditatem primi non haberet.vn̄ nō eſt preſum
ptio ꝙ teſtator voluerit ambobꝰ ſubſtituere:⁊ iō nō
admittit̄ ad fideicōmiſſum niſi probet ambos ſepa/
ratim deceſſiſſe vt ibi.hic vero loquit̄ in ſubſtōne di
recta:vt.l.qui duos.de vul.⁊ pup.in prin.⁊.j.ad.l.fal
ci.pr̄ filiā.in ſi.⁊.l.q̇ ex liberis.in pn̄.de bo.poſ.ſm ta/
bulas.vel dic ꝙ ibi loquit̄ qn̄ mr̄ erat in medio.rō
qꝛ in hereditate vltimi ſubſtitutus non reperiſſet to/
tam hereditatem primi quando primo ſucceſſiſſet:
tam frater quam mater per autenti.defuncti. C.ad
tertul.⁊ ideo ceſſat ratio huius preſumptionis de q̄
ſ.dictum eſt.Idem putarem ſi ſupeſſet aliq̇s agna/
tus ⁊ cognatus qui vna cum fratre primo deceden/
te ſuccederet.ita intelligit gloſ.dum dicit ſed quid ſi
mater eſſet in medio ⁊c quam nota.Ex qua habes
4 †notare ſecundum Dyn.quod quando teſtator ſub
ſtituit vltimo morienti nō eſt dubiū qd̄ ius legitima
rum hereditatū cōſeruat̄ inter filios primo decedē/
tes:vt.l.vel ſingulis.de vulg.⁊ pupil.⁊ iſto caſu ad/
mitteretur mater vel alius vna cum filio ad heredi/
5 tatem legitimam.¶†Oppo.extra glo.ſm Iaco.de
are.dicit̄ hic qd̄ in hereditate vltimi decedentis repe
ritur hereditas primi.Contra.hereditas fratris non
adita non tranſmittitur vt.l.quoniam.C.de iu.delib.
ſed hic frater non adiuit hereditatem fratris.ergo
⁊c.huius timore dicit Iac.de are.qd̄ hoc erit per be/
neficium reſtitutionis in integrum per.l.pantonius.
de acquiren.heredi.quod eſt notandum.nam.l.pan
tonius loquit̄ in abſente tm̄ nō in minore.⁊ Iaco.in/
telligit hic in minore ⁊c.Sed eſt notandum qd̄ pu/
pillus quis non adiuit hereditatem donec vixit non
b fuit deceptusᵇ qꝛ adire poterat poſtquā eſt mortuus
nō pōt decipi.ex quo videt̄ ꝙ heres eius ex ſui per/
ſona in integ.reſti.impetrare non poſſit.ſed de equi/
tate imperator in.l.pantonius:determinat cōtrariū,
⁊ dicit Ia.de are.in minore eadē ratione. Idem di/
c coᶜ in quocunqꝫ impedito iuſta cā:qꝛ heres poterit
impetrare reſtōnem ex clā ſi qua mihi iuſta cauſa vi
debit̄ ⁊c.ar.l.pantonius.nā beneficiū reſtōnis tranſ
mittit̄ ad heredē:vt.ſ.de in inte.reſti.l.nō ſolū.⁊ hoc
tenebat Old.⁊ ideꝫ Dy.ſup hac.l.ſed reperio ꝙ Ia.
de bel.in aut.de trien.⁊ ſe.in ſi.qōnis diſputate per
eum tenet contrarium per.l.ij.§.ſi quis ex liberis.j.
ad tertul.⁊.l.ſi infanti.ver.ſi vero.C.de iure deliber.
vbi dicitur quod perinde eſt ac ſi non fuerit delata.
d ¶Mihi vero vr̄ ſic dicendūᵈ aut pupillus ſeu in/
fans deceſſit ita repente quod eius tutoribus vel cō

ſanguineis ſi tutores non habebat nō poteſt impu/ a
tari negligentia cur non adiuerunt.tunc puto here/
dibus dandum beneficium reſtōnis vt hic qꝛ hec.l. b
6 non poteſt aliter intelligi.repēte†aūt dico mori ſi de
ceſſit intra centum dies.nam minori tpe non pōt per
fecte deliberare de hereditate adeunda vt.l.j.in ſi.
cum.l.ſe.ſ.de iure deli.Aut non deceſſit ita repente
et tunc ſi non habebat tutorem eſt quid imputetur
heredi eius ſi tutorē nō petijt:vt.C.de le.here.l.ſciāt.
vel ſi habeat tutorē pōt habere regreſſum cōtra tu/
torem:vt no.in.l.ſi infanti.§.ſi vero.⁊ ſic ceſſat equi/
tas dandi reſtōnem: ſi tutor non eſſet ſoluendo non
eſſet iniquum heredi ſubueniri per reſtōnē. ar.l.ſi de
eo per quem fac.erit ⁊.l.plane la.ij.§.j.ſ.de leg.j. ſed
poſſumus hodie dicere quod in hereditate vltimi re
periat hr̄ditatē primi hoc eſt ius deliberādi de adeū
do hereditatem primi ſm formā.l.cū antiquioribus.
7 C.de iure deli.¶Tn̄ †pro declaratione huius ma/
terie iuris deliberādi quero aliquas.q.⁊ primo que
a requiranturᵃ vt tranſmittatur ius deliberandi.Re/
ſpon.quod ille qui decedit ſciat hereditatē ſibi dela
tam tex.eſt in.l.cum antiquioribus.Item qd̄ annus
non trāſiuerit:tn̄ illud de ſcia oīno requiritur vt ibi
dicitur in tex.⁊ clarius ibi in gl.mag ſed ſi ignoraret
hereditatem ſibi delatam:tunc non pōt trāſmittere
ius deliberandi.ſed de neceſſitate recurrit̄ ad benefi
cium reſtōnis de quo.ſ.dixi.Rō: quia ille qui igno/ e
rat non pōt deliberare.⁊ ideo non pōt tranſmittere
ius deliberandi ad alium quod ipſe non habet. f
8 His premiſſis†queroᵇ ſi eſt pupillus an ſcia tutoris
b ſufficiat.Rn̄.quod ſic.vt.l.non ſolum.in fin.j.de li.cā
⁊.l.ſi ex legati cauſa cum ſe.j.de ver.ob.de vſuca.l.ſe
quitur.§.ſi pupilli. Item tutor ſolus petit tēpus ad
deliberandum vt.l.ait pretor.de iur.deli. ad quod fa
cit ꝙ tutor ſolꝰ pōt adire vt.C.de iure deli.l. ſi infan/
ti.⁊.bonorum poſſeſſionem petere vt.l. bonorum.C.
qui admit.ad bon.poſſe.Sed ꝯ hoc fortiter facit qd̄ 11
no.in.d.l.ſi infanti.qꝛ ſi tutor nō adit tenet̄ heredibꝰ
infantis.vn̄ ſi ad heredes infātis nō trāſiret ius de/
liberandi eis tutor non tenet̄ cuꝫ nō eſſent leſi. qꝛ ad
huc adire poſſent.Rn̄.l.ſi infanti cum.q. gloſ.ibi po/
ſita loquitur ante tempus.l cum antiquioribus :qꝛ
tranſmiſſio iuris deliberandi non erat cognita. vel
poteſt intelligi qd̄ tutores ſciuerint ⁊ neglexerint adi g
re.poſtea deceſſit pupillus ⁊ annus iuris deliberan/
di tranſiuit heredibus ignorantibus.⁊ nō certifica/
tis.vnde non poteſt habere regreſſum contra tuto/
rem.Item contra predicta facit tex.l.ſi infanti. in eo
quod dicit perinde haberi ac ſi hereditas non eſſet
9 deuoluta:ſed ſolue hic eodē modo. ¶†Quero q̇d
ſi tutor ſciuit ⁊ deceſſit ipſe anteꝙ infans:poſtea de/
ceſſit infans ſine tutore:an tranſmittat ius deliberā
c di.Puto ꝙ non.ᶜ nam cum tex.in.l.cum antiquioribꝰ
requirat quod ſciens deceſſerit.⁊ ſic ſcientia tempo
re mortis requiritur:vt.l.in delictis.§.ſi damnum ex
traneus.ſ.de noxa.⁊ de mili.teſta.l.titius:iſte autem
infans lꝫ per tutorem fingatur ſcire viuente tutore:
tn̄ eo tpe quo tutor deceſſerit:non poteſt fingi eū ſci/
uiſſe.⁊ in veritate ignorabat:qꝛ qd̄ eius etas videt
ignorat:⁊ ſic doꝫ recurri ad beneficium reſtitutionis
10 de quo ſupra dixi.¶†Quero quidᵈ ſi erat pupillꝰ
d maior infante:an ſufficiat ſcientia tutoris tantum vel

a ¶Que requirantur.vide aliquid per Imo.in.l. vētre.in vlt.col.de acqui.here.

b ¶His premiſſis quero.an ſufficiat tutoris ſcientia ad tranſmittendum ius deliberandi.adde tex.⁊ ibi Bar.in.l.ſi.C.de tu.⁊ cu.q̄ nō ſatiſ.vide Bal.in.d.l. ſi infanti.i pe.⁊ ā pe. col.de iure deli. vbi di no vide et dato quod opi bar. eſſet xͦa forma tibi baldus circa hoc pſes no.q. vide barto.j.proxi.colum.

pupilli tm̄.Videt̄ ꝙ nō:qꝛ neuter ſi/
ne altero adire pōt.vt.C.de iu.deli.l.
potuit.⁊ ſic videt̄ ꝙ requirat̄ ſciētia
vtriuſqꝫ.In cōtrariū videt̄ qd̄ puto
verius:qd̄ ſcientia pupilli ſola ſuffi/
ciat.qꝛ in acquirendis ipſe ſolus ſibi
ſufficit:vt.ſ.de auto.tuto.l. obligari.i
prin.⁊ inſtit.eo.in prin.per iſtam ſcien
tiam acquirit ſolum ſibi ius deliberā
di vt poſſit tranſmittere in nullo aūt
ſibi preiudicat.Item puto quod ſola
tutoris ſcientia ſufficiat.nam licet tu
tor ſolus nō poſſit adire:tamen tutor c
ſolus poteſt deliberare.⁊ ſolus poteſt
tempus ad deliberandum petere : vt
de iure deliberādi.l.ait pretor.in prin/
cipio.⁊ ſic aliud eſt ipſum adire.aliud d
eſt ius adeundi.aliud eſt ius delibe/
randi . ⁊ eadem poſſent dici de ſcien/
e tiaᵉ ſolius patris vel ſolius filij.Sed
quid de tutore qui non ſatiſdedit vel
f inuentarium non fecitᶠ an eius ſcien/
tia ſufficiat.Reſpondeo quod ſic: qꝛ e
hoc ius deliberandi tempore coarcta
tur: et in eo non poteſt eſſe niſi com/
modum.ergo ⁊c.vt.l.fina.C.de tuto.
⁊ curato.qui non ſatiſdedit.vbi vide
tur caſus.facit.l.tutor qui repertoriū.
ſ.de adminiſtratione tutor. ¶Que/
11 ro†heres primus ſciuit vnde tranſ/
miſit ius deliberandi ad heredem ſu/
um:heres ſuus bene ſciuit heredita/
tem huius proximi decedētis ſibi de/ f
latam.ſed de hereditate primi decedē
tis ignorauit:et ſic deceſſit.quero an
ius deliberandi tranſmiſerit ad ſuuꝫ
g heredem.Dico quod ſic.ᵍ Nam ex eo
quod primus heres deceſſit ſciens: il
lud ius deliberandi eſt effectum he/
reditariuꝫ:quod apparet quia ad he
redes tranſmittitur.vt.l. item viden/
dum.in fine.de petitione hereditatꝭ.
ergo ſi eſt hereditarium eodem mo/
do quo tranſmittitur hereditas trāſ/ g
mittitur illud ius.de hoc eſt caſus ſu
pra quod metus cauſa.l. videamus.
Preterea annus qui datur ad delibe
randum eſt vtilis ab initio:quia a tē/
pore ſcientie incipit currere. poſtea
eſt continuus:vt.l.cum antiquioribꝰ.
Ex hoc apparet quod licet deueniat
ad ignorantem adhuc durat ius de/
liberandi . et ſic merito tranſibit ad
q̄cūqꝫ trāſibit hr̄ditas.ꝯ ōtra h̄ intrū
ob.j.ad.l.fal.pretia rerū.vbi aū agitā

c ¶Puto ꝙ nō.Bal.ꝯ in.d.l.ſi infanti.

d ¶Quero q̇d.p bal.i d.l.ſi īfāti. p bart.i.d. l.cum antiquioribꝰ.

e ¶De ſcia. an ſufficiat ſcia ſolius pr̄is vel filij ⁊ ponit ēt bal.i.d. l.ſi infanti.⁊ p bart.i.d. l.cū ātiq̇oribus.

f ¶Inuētariū nō fecit q̇d ſi ſciuit tutor ꝙ nō ſatiſdedit: vel inuētariū non fecit.⁊ vide i ſili no. per Bal.in.d. l.ſi infanti.

g ¶Dico ꝙ ſic.per baldum in.d. l.cum antiquioribus in quarta queſtione.

a ¶Cum in bello. nōm preſumitur an ſi qs habuerit filios tpe vite preſumatur habuiſſe tempore mortis. et hic Adde ſimo.in.d.l. ex facto.§. penul.

hereditatem non dicitur eſſe aliq̄d in bonis noſtris de illa hereditate. Sol. duobus modis vel dicamus quod illa.l. loquatur ante.l.cuꝫ antiquioribꝰ ſecundum qđ tempus tranſmiſſio iuris deliberandi non erat cognita. vel aliter dico ꝙ dicitur non eſſe in bonis noſtris ante aditam hereditatem verum eſt taliter quod eſtimationē recipiat. Ratio quia adhuc poſſum hereditatē nō acquirere: tn̄ alio reſpectu dicitur eſſe in bonis nr̄is: qꝛ ad heredem tranſmittitur.
12 ¶Quero dixi† ꝙ opꝫ quod ſciat. quid opꝫ ipſum ſcire: breuiter ſi quidem hereditas eſt delata ab inteſtato ſufficit quod ſciat aliquem eſſe defunctum. ⁊ hoc probare debet quod ſciat ſe eſſe proximiorem conſanguineum. ⁊ forte ſi eſſent mortui in eadem ciuitate preſumereẜ ſcire rationē cōſanguinitatis. vt.ĩ. vnde cog.l.octaui.C.de ĩ integ.reſti.l. de tute. ⁊ ex hoc concluditur quod ſciuerit hereditatem ſibi eſſe delatam. nā nemo preſumitur ius ignorare: vt.C.de legi.l.leges. cōſulo tamē vt de hoc faciat articulum. Si vero hereditas defertur ex teſtamento eſt neceſſe quod ſciat defunctum eſſe teſtatorem. et ſe heredem inſtitutuꝫ. Ei enim qui ignorat vires teſtamenti non pōt dici eſſe delata: vt.l.ſed ⁊ ſi de ſua.de acqui.here.
13 ¶Quero an† iſte heres ad quem tranſit ius deliberandi poſſit hanc hereditatem repudiare. videtur qđ non vt.ĩ.de bo.li.l.liberto octoginta et de le.ĩ.l.ſi fundum ſub conditione.§.ſi titius. ⁊ ibi no. In contrarium videtur ⁊ iſta eſt veritas quod repudiare poſſit: vt.l.ſi quis filium.§.ĩ.de acqui.here. pro hoc.l.cum antiquioribus. quia poteſt repudiare ſaltem tacite patiendo labi tempus anni ergo eadem ratione expreſſe. Non ob.contraria quia loquunẜ de legatis que non poſſunt repudiari ad incommodū alienū vt ibi. ſed ad commodum heredis pn̄t repudiari: vt.ſ.de leg.ĩ.ſi mihi ⁊ tibi. in prin.
14 ¶†Quero aliquis ad plẽs heredes tranſmiſit ius deliberandi ⁊ adeundi hereditatem ſibi delatam an ſi vnus repudiat alteri accreſcat. Et videẜ ꝙ non: vt.l.legatariꝰ.in pn̄. ſ.de legatis primo. coniuncta.l. ⁊ proculo.ſ.de lega.ſecundo. ⁊ quod dixi in.l.re coniuncti.ſ.de lega.tertio. contrarium puto per.l.ſi ſeruus communis ab extero. ⁊ quod ibi notaẜ.ſ. de acquirē.hereditate. quia aliud in hereditate. aliud in legato.
15 ¶†Quero pone quod vnus heredum ex virtute iuris deliberandi adiuit infra annuꝫ alius nō: ſed hereditatē illius ꝓximi adiuit vel adirē vult: qꝛ ad ipam adeūdā tp̄s nō currit: vtrū ille q̄ adiuit habeat totā illā hereditatem virtute iuris deliberandi. Quod videtur per titu.C.quando non per partes. ⁊ per dictam.l.ſi ſeruus communis ab extero. ſed dico ſic: aut ille adiuit virtute illius iuris deliberandi totam hereditatem: ⁊ tunc proderit coheredibus adeuntibus hereditatem principalē. aut adiuit ſolum pro parte ſua: ⁊ tunc ſecus ſed ei accreſcet: argumen.l.cogi.§.item metianus.ĩ.ad trebel. vbi coactio facta ab vno ſuper toto prodeſt alijs. Non obſtat titu.quando non per.par. qꝛ illud verum quando quis excluditur tempore ab hereditate: que defertur principaliter vbi vnius agnitio alijs non prodeſt: ſed hic vna hereditas defertur principaliẜ alia in conſequentiam: vnde ſi durat tēpus adeundi principalem factum vnius ex coheredibus proderit alteri: vt.d.§.item metianus.
16 ¶†Ultimo dicitur hic ĩ ſi.quod ſubſtitutus admittitur quaſi vtriqꝫ ſubſtitutus. quid ſi mater eſt in medio. Quidam dicunt matrem repellendam: qꝛ vtriqꝫ ſucceditur ex pupillari expreſſa: quod non eſt verum qꝛ iſto caſu ſubſtituꝰ nullo modo admitteretur quia iſtud diſtributiuum debet verificari in vno tantum: vt infra proxi. ⁊ matre ſubſiſtētein medio ceſſat ratio preſumpte voluntatis defuncti.
17 ¶Item hic dicitur† quod in hereditate ſecundi reperitur hereditas primi: qualiter vendicabit iſtas hereditates: an dicet ſe heredem ex teſtamēto vel ab inteſtato. glo. dicit qđ vtranqꝫ vendi.ſ.de pe.here.cabit ex teſtō. qđ dicvt no.in.l.ij. ⁊ iij.

a
Cum in bello.

ᵃSi vno caſu decedit pater ⁊ filius. patrem primo deceſſiſſe preſumitur.h.d.oppo.infra eadem.l.in fin. ⁊.l.cum pubere cum.l.ſe.ſo.intellige hic in filio pubere.ſecus ſi eſſet impubes: vt in contrario. ¶Oppo. infra ad tre.l.ex facto.§.ſi quis autem. vbi preſumiẜ filium prius deceſſiſſe. Solu.gl.quod ſpeciale eſt ibi fauore teſtamenti conſeruandi: vt preſumatur filiuꝫ deceſſiſſe prius. hic vero preſumitur fauore matris quod prius deceſſerit. Primum quod gloſſa dicit quod ibi eſt ſpeciale fauore teſtamenti conſeruandi eſt falſum: vt.ĩ.eodem.quod de pariter. cum l.ſe. ⁊ ſeq. Item iſtud quod glo. dicit fauore matris: non eſt verum quia idem in quolibet: preſumeretur em̄ patēr deceſſiſſe priꝰ vt.ĩ.e.l.ĩ ſi. ⁊.ĩ.e.l. cū pubere. Ad legem contrariam reſponde. ſi enim pater ⁊ filiꝰ ſimul perierint: vt hic dicitur: extat conditio fideicōmiſſi que eſt ſi pater deceſſerit ſine liberis: quod intelligitur de liberis poſt eū ſupuiuēribus: vt ibi ptꝫ in prin.§.cōſtat aūt nō ſupuixiſſe: ſi ſimul deceſſerūt: ergo ⁊c.ſ.l.proxi. ſed ſi poneres ꝙ non appareret eos ſimul deceſſiſſe: et ignoraretur quis prius: et qs poſterius deceſſiſſet: tunc ille qui dicit aliquem deceſſiſſe ſine liberis. habet intentionem ſuam fundatam de iure cōmuni. licet enim habuerit filios ante: non tamen preſumitur habere tempore mortis: vt.l.ſpadoneꝫ.§.qui abſolutus.de excu.tuto. et iſte eſt caſus in.d.§.ſi quis autem. Ideꝫ dicerem in.§.noſtro. ſi nō conſtaret patrem et filiuꝫ deceſſiſſe vno caſu vel vno bello vel vna ruina: qꝛ tūc eſſet fūdata intētio eius q̄ diceret patrē deceſſiſſe ſine liberis: ꝑ iura p̄dicta. fauor em̄ mr̄is nil operaẜ. ſi em̄ fauor mr̄is aliq̄d operari deberet multo magis operareẜ fauor fratris qui eſt alter filius teſtatoris. qđ tn̄ eſt falſum: vt.l.ſed ⁊ in illo.ĩ.eo. ¶Opp.ĩ.ꝓxi.§. Sol. ibi ſpeciale ꝑpter reuerentiā patroni vt ibi videbitis. Hec.l. inducitur. an hereditas pr̄is non adita tranſmittaẜ. qđ tangam aliqualiter.ĩ.e.l.cum pubere. ¶Ultimo materiam de pariter decedentibus examinabo in.l. qđ de pariter ĩ.eo. Item iſta.l. inducitur ad.q. ꝙ hereditas patris non adita tranſmittatur. tangam aliqualiter.ĩ. eo.l. cum pubere. ⁊ in.l.ſeq.

Si cum filio.

Opp.ſ.§.proxi.ſo. ſpāle fauore patroni. ¶Quero q̄d ſi iſta cauſa non agitaẜ cū patrono. ſed cū hr̄de patroni vel retenta glo.precedētis.§. ꝙ ibi fit fauore mr̄is q̄d ſi nō agat cū mr̄e. ſed cū hr̄dibꝰ mr̄is. an habeaẜ iſta benigna interp̄tatio vr̄ ꝙ non: qꝛ eſt beneficium perſonale. ergo ⁊c. vt.l.quia perſonale.ſ.ſo.ma. Preterea tex.loquitur qn̄ mater vel patronus agit.

1 ☞Statutum ꝙ muliere decedēte in matrimonio vir lucreẜ doteꝫ verificatur: ſi ambo ſimul perierint.

a 1
Si maritus

ᵃNo. hunc caſum ad.q.ſtatutum dicit† quod muliere decedente in matrimonio ſine liberis vir lucretur certam partem dotis. Certe ſi ſimul decedunt diciẜ mulier in matrimonio deceſſiſſe: caſus eſt hic. Op.ĩ.e.l. qđ de pariter. Sol. ibi fuit ſtipulata mater ſi ſuperuixiſſet. hic ſi in matrimonio deceſſiſſet. ¶Oppo.ĩ.de adul.l.nec in ea. Sol.dy. ꝙ ibi denoretur accidentia facti non iuris miniſterium.

Si lucius.

Si filius pubes cum patre moriẜ preſumiẜ patri ſuperuiuere impubes nō: ſꝫ pater ei h.d.

1 ☞Incertitudo perſone legatarij ꝓcedēs ex euentu caſus in quē confertur legatū: vel ex ꝓlatione defuncti viriat legatum: non tn̄ ademptio.

2 Relatiuum qui: qn̄ diſtributiue ponitur verificatur in vno tm̄: ſecus ſi diceret quiſquis.

b 1
Si fuerit.

ᵇIncertitudo† perſone legatarij procedens ex euentu caſus in quem legatuꝫ confertur vel ex ꝓlatione defuncti viriat legatū. adēptio
c aūt nō viriatur.h.d. ⁊ ponunẜᶜ hic ſex caſus per ordinem.
2 ¶†No.de ſignificatiōe huius ꝓnois q̄: qn̄ diſtributiue ponitur: quia verificatur in vno tantū vt hic ſecus ſi diceret quiſquis vt dixi in.l.hoc articulo de here.inſti. facit ad.q.de duobus intrantibus caſtrum ſimul quam ponit Dy.in.l.q̄ filiabus.ſ.de leg.ĩ. ⁊ Jac.de aret.in conſti.ff. ¶Op.ſ.de lega.ij.ſi qs ſeruuꝫ.§.ſi inter ſo.gl.optime. ¶Op. ⁊ vtriqꝫ videtur quod debeatur propter equaleꝫ charitatem que eſt in vtroqꝫ: vt.l.ſi ſeruus plurium.§.ſi.ſ.de le.ĩ. ⁊.l. cum alimenta.in prin.ſ.de ali. ⁊ ci. le.ſol.glo. qđ hoc eſt ſpeciale propter incertitudinem: qđ declara: quia hic erat incertitudo perſonarum ibi rerum. dixi.ſ.e. l.quidam.ne.in.c.in obſcuris.de regu. iur.lib. vi.per Dy. ¶Op.de teſta.tut.l.duo ſunt titij. ⁊.l.in tempus §.ĩ.de here.inſti. ⁊.l.ſi duo.vt le.no.ca. Sol. nō valet niſi probetur de quo teſtator ſenſerit vt in contrario. Iteꝫ videtur quod in iſto dubio lex debeat preſumere vnum potiorem alio ſicut facit.ſ.l.proxi. Sol.gloſſ. ꝙ illi generalitati derogatur qn̄ lex aliter diſponit vt hic in libertate que difficilius reuocatur ideo difficilius datur. hec ſolu. non placet. quia hec.l. loquitur etiam in alijs caſibus quā in libertate. ideo alij ſoluūt ꝙ hic loquiẜ qn̄ eſt incertitudo circa perſonas quibus relinquiẜ. ſed.l. proxi.ſ.e. l.loquiẜ qn̄ eſt incertitudo circa factū perſone a qua relinquiẜ. vide glo. que inci.ĩ.eo.l.ſi quis.in ſi. ibi ꝙ nō poteſt ſtare. dic imo poteſt ſtare. et eſt vera: nā qn̄ eſt incertitudo circa perſonas quibus relinquiẜ: tunc viriaẜ legatū: vt hic. ⁊.l.ſi quis de pluribus.ĩ.eo. ſed ſi perſone quibus relinquiẜ ſunt certe. ſed dubitatur de aliquo cōtingēte in perſona relinquētis fit interpretatio vt.ſ l.proxi. Itē dicitur hic ademptionem valere contra.ſ.titu.ĩ.l.iij.§. ſi duobus.glo. timore huius contrarij diſtinguit no. vide eam ⁊ fina.

1 ☞Si maſculus ⁊ femina naſcātur prius natus maſculus preſumiẜ niſi fauor libertatis aliud ſuadeat.

*
Plane.

Si de natiuitatis ordīe nō apparet priꝰ natꝰ preſumitur ille ex quo mater libertatem conſequitur.h.d.no.text. ibi in ambiguis ⁊c. ¶Quero que eſt ratio huius preſumptionis. Dicunt quidam maſculus eſt fortior: ideo preſumitur prius naſci: ſecundum hanc rationem ſequeretur pone libertatem relictā ſi prius peperit feminā: ⁊ eſſet dubiuꝫ q̄ priꝰ eēt natꝰ: p̄ſumereẜ ꝙ priꝰ eēt natꝰ maſculus: qđ eſt contra iſtum tex. q̄ in dubio ꝓ libertate iudicat quare dic ꝙ ille prius natus p̄ſumitur per queꝫ ſenſu ꝙ ſi vnꝰ iſtoruꝫ eiuſdē nominis eēt plus coniunctus teſtatori quā aliꝰ ille admitteretur ad legatū. ⁊ ſimiliter ꝓbat text. in.d.l.ſi qs ſeruū.§.ſi inter.de le.ij. ⁊ ponderat Ro.in l.ſi vero.§.de viro.in xxxix.fal. ſolu.mat. ⁊ pro intellectu huius text. vide quod not. Imol.in.l. q̄ filiabus.§.ĩ.circa princ. cum ſeq. de le.ĩ. et iſtam.l. ſing.limita vt per Cuma.in l.ſi quis a filio.§.ſi quis plures.de lega.ĩ. ⁊ ibi dixi poſt Imol.

c ¶Et ponuntur hic. ⁊ facit ad.q.ſi primus debet hr̄e premium ⁊ plures fierent primi quis debet habere de quo Gui.de ſu.in.q.incip.pone quia de facto ſtatutum eſt bononie ꝙ qui primo ⁊c. ⁊ hic bar. ⁊ ſi primogenitus debet ſuccedere ⁊ ignoratur quis ſit primogenitus pater poteſt eligere quem vult ſecunduꝫ bal.in.l.in quibus.de ſecun.nup.cum concor. in ſi.rationem vide per imo.in.l.ſi ita ſcriptum.de lega.

* Pro concordia. ¶Aduerte quis prius preſumatur naſci maſculus an femina quando ſimul naſcuntur ⁊c. Bar.in.l.ſi extraneus.ff.de condi.ob cau. dicit ꝙ maſculus. contrarius tamē allegatur Bartolus in hoc.§.plane ſecundū do. Alex.hic. Tu dic vbiqꝫ dixit Bar. quod preſumitur primo natus maſculus. Sed vbi agiẜ de fauore maxime libertatis femine quod tunc preſumitur pro ea et ſic in effectu vbiqꝫ idem dixit ſi bene legatur niſi in caſu ſpeciali fauore libertatis.

¶Si maritus. ⁊ adde tex. ⁊ gl. ⁊ Bal.ĩ.l.ſi poſſeſſor. §.ĩ.ſ.de reli. ⁊ ſump.fune.

¶Si fuerit. ⁊ ad intellectū huius legis ibi adēptis autem ⁊c. ⁊.l.iij.§ ſi duobus hic alleg. vide Imol.in l.ſi ita ſcriptum.de lega.ĩ. ⁊ no. ex iſto tex.a contrario

magis libertati fauetur ſiue maſcul⁹ ſiue femina ſʒ poſſumus dicere eo caſu quo mulier prius nata preſumitur eſſe ideo nō qꝛ citius eam expulerit. ſʒ qꝛ hic eſt fauor libertatis. † ſed in alijs caſibus in quibus non eſt fauor libertatis tūc preſumerē prius natum maſculum. ⁊ ſic ſepe de facto accidit.

1 Dictio cū: ſicut dictio ⁊: in dubio cadit inter diuerſa.

2 Duo ⁊ tria licet ſint quinqꝫ tñ duo in tria nō faciunt in quinqꝫ.

3 Dictio ſicut ⁊ ita dictio cū in dubio dꝫ cadere inter diuerſa.

Si is q̄ ducenta.

Sicut † dictio ⁊: ita dictio cū 3
in dubio dꝫ cadere inter di- 4
uerſa. h. d. ¶ Op. ꝙ ex quo eſt ambiguum ſequamur id qđ minimū eſt: vt l. ſi ita ſcriptū. ß. de le. ij. ſo. illđ verū niſi
aliud ſit ex ꝓpria ſignificatione voca- 5
buli vt hic eſt. Ex hoc reprobatur † ar. il- 2
lorū q̄ dicūt tria ⁊ duo ſunt q̄nqꝫ. qꝛ verum eſt. ſ. tria ⁊ duo ſeparata. ſʒ tria ⁊ 6
duo q̄ ſunt in tribus non faciūt q̄nqꝫ. 7

Si quis.

Si ſeruus noīat⁹ pōt accipi vt res tibi legata ⁊ vt ꝑſona legatarij in dubio accipitur vt res legata. h. d. 8

Cum ita.

Diuide: primo īcipit ſtipulatio a precedēti cōditione diſiūctiue ⁊ negatiue cōcepta. ſecundo incipit ſtipulatio a ꝑcedenti diſpoſitiōe affirmatiue ⁊ copulatiue ꝯcepta: in tertia pte incipit a ꝑcedenti ꝯditiōe copulatiue negatiue cōcepta[b]. ſcđa ibi: deniqꝫ. tertia ibi vel vt prius. ¶ Op. ⁊ vr̄ ꝙ ad hoc vt ſtipulatio nō cōmittatur alterū fieri ſufficiat: vt. j. e. l. §. ſi quis. So. ſm ro. ⁊ bñ hic loquitur qñ ꝑcedit diſpoſitio copulatiue concepta. vel qñ nulla diſpoſitio ꝑcedit ſʒ incipit a precedēti cōditione diſiunctiue vel negatiue concepta: qꝛ vtrūqꝫ requirit fieri: ne ſtipulatio committatur: ſed ſi incipit a precedēti diſpoſitione cōcepta diſiunctiue: tūc ſufficeret vnū fieri vt in contrario. vide glo. ſ. ibi ſm Ro. dic vt. j. e. l. §. ſi quis aūt. ſʒ hoc ergo limitatur penalis ſtipulatio ſm naturam precedentis cōuentionis. Sed ꝯ iſte. §. vr̄ ſibi cōtradicere. nā vtrunqꝫ requiritur fieri: ſi cōditio copulatiue cōcipit vt in fi. ⁊ vtrūqꝫ fieri dꝫ ſi incipit a conditione diſiunctiue ꝯcepta: vt in prin. huius. §. ergo ſequitur ꝙ in diſiunctiua requirit concurſus duorū ſicut in copulatiua. glo. ſentit hic cōtrariū ⁊ ipſum fatetur. ideo exponit hic aut pro et: certe hoc nō eſt verum imo vtrunqꝫ ex proprijs ſignificatione reſultat. ſi enim copulatiue cōcipitur nō eſt dubium quod vtrunqꝫ requiritur fieri vt hic in fi. §. Idem ſi cōcipit alternatiue ⁊ negatiue vt ſtipulatio non cōmittatur. al's ſemper erit verum hoc aut illud factum non eſſe ex propria ſignificatione vt probatur in. l. ſi quis ita ſtipulatus fuerit. x. j. de ver. ob. facit. l. ſi ita quis ſtipulet. eo. titu. ¶ Item oppo. ꝙ iſte. §. nihil facit ad tit. ⁊ ſic ob. in prima conſtitutione. C. §. quibus. Gl. ſo. qđ hic tractatur vt in ea habes.

1 Alternatiua legis quando ponatur pro coniuncta. ⁊. j. nu. 3.

2 Diſiunctiua aut: diſiungit verba ⁊ ſenſum.
Idem ⁊ dictio vel.
Dictio ſeu ⁊ dictio ſiue habent vnā ſignificationē. Et lʒ diſiungant verba ſenſum tñ cōiungunt.

3 Diſiunctiua hoīs qñ ponatur pro coniuncta.

4 Stipulatio facti diuidui penalis copulatiue ⁊ affirmatiue concepta: ſi non impletur in preparatorijs iudicij committitur inſolidum: ſed pro parte impleta obſtat exceptio ⁊ eſt ſpeciale in iudicijs.

5 Copulatiua qñ ad veritatem eius requiratur vtrunqꝫ concurrere. Et ponatur pro diſiunctiua.

6 Oratio vniuerſalis duplex: ⁊ quid comprehendat.

7 Falſum dicitur tribus modis ⁊ ſtatuta loquētia de falſo intelliguntur proprie ⁊ ſtricte de falſo quod cadit in aliquo capitulo. l. cor. de fal.

8 Negatio poſtpoſita ſigno vniuerſali ꝙ faciat eq̄pollere ſuo contrario ſed orationi particulari non.

Vtrum.

Iſte. §. conſueuit reputari multum difficilis: ⁊ pro certo eſt: ⁊ habetis hic duas gloſſ. mag. vna eſt gloſſ. noua: que ponit caſum licet non bene declaret. alia eſt antiqua: et ponit caſum magis ſuccincte. ⁊ neuter tamen eſt bene clar⁹. Antequā veniam ad primam premitto primo pro euidētia ꝙ propoſitionū quedam eſt cathegorica: quedam hypothetica. cathegorica eſt que ſubiectū ⁊ predicatum habet principales partes ſui: vt petrus currit. hypothetica eſt q̄ habet duas cathegoricas principales partes ſui. ⁊ hec fit per ſi: vl' per aut: vel ſimilia vt no. j. de acqui. re. do. l. queſitum. in vl. gl. Item iſta hypothetica q̄nqꝫ fit per ⁊. q̄nqꝫ per aut: ſm dialecticos. ⁊ de qualibet tractat hic. §. Item premitto ꝙ ad veritatem diſiunctiue ſufficit alteram partem eſſe veram: ſed ad veritatem copulatiue requiritur vtrāqꝫ partem eſſe veram. Item premitto qđ orationum alia vniuerſalis in qua ſubijcitur termin⁹ cōis determinatus ſigno vniuerſali: vt oīs homo currit: nullus homo currit: et homo dicitur terminus cōis. Alia particularis vt quādo terminus cōis determinatur ſigno particulari: vt quidam homo currit: et quidam homo non currit. Alia indefinita: vt quādo in oratione terminus cōmunis ponitur ſine ſigno. Alia ſingularis: qñ ſubijcitur terminus diſcretus: vt petrus currit. Item quia alternatiua requirit alterum non equiparatur vniuerſali: ſed copulatiua equiparatur vniuerſali: qꝛ requirit vtrunqꝫ. Item premitto ꝙ orationū quedam ſunt cōtrarie directe: vt vniuerſalis affirmatiua ⁊ vniuerſalis negatiua. Alie ſubcontrarie: vt particularis affirmatiua et particularis negatiua: alie contradictorie. Alie ſubalterne. et de his duabus vltimis nil ad preſens. Item premitto quod quidam habent literam affirmatiuam quidam negatiuam. Deinde diuide in quatuor partes. Primo ponitur conceptio duarum ſtipulationum ⁊ de differētia inter eas dubitatur. Secūda ibi. qđ ſi quis in qua ponitur quedā confirmatio ſeu euidens ſolutionis ratio in qua procedit per modū expoſitionis: tertia ibi animaduertendū. in qua ponit ſolutionē. ⁊ ponit differentiā inter predictas. quarta ibi proinde ſi quis. in qua Dy. ⁊ Ray. dicunt ꝙ oſtēdit indefinitam equipollere vniuerſali: ſed male dicūt qꝛ ibi eſt oratio particularis: qꝛ ibi ponitur ſignum particulare quid: hoc eſt aliquid. ergo nō eſt indefinita. dic ergo qđ ibi oſtendit hanc orationem quid non feci ⁊ b ſimilia q̄nqꝫ aſſumi vniuerſaliter q̄nqꝫ in propria ſignificatione particulariter. ſm diuerſas materias vt. j. proxime oſtendam in ſummario. Si precedit ſtipulatio negatiue ⁊ copulatiue concepta: penalis ſtipulatio diſiunctiue ſubiecta neutrum fieri exigit ſi vero precedit cōuentio affirmatiue ⁊ copulatiue con c cepta: penalis ſtipulatio ſibi ſubiecta requirit vtrūqꝫ fieri: vt penalis ſtipulatio non committatur. hoc dicit. Caſum in terminis pone per te ⁊ expone literam vt hic habes per gloſſam ⁊ docto. vt ptꝫ ex. j. dicendis ⁊ collige notabilia. ¶ Ad primā ſtipulationem conceptā alternatiue. primo oppo. de. l. cū quid. j. de ver. obli. ⁊. l. continuus. §. pe. eo. tit. Sol. non factum vocat factum: ⁊ ſic iuſte ſubijcit negatiua vt hic habes in quarto contrario: ⁊ ita ſentit gloſſ. hic parua. Alij dicūt qđ hic deficit non: vt ſit penalis affirmatiua alternatiua ſm gloſſ. mag. hic in fi. ſui hec eſt magna lec. ⁊ contra. §. animaduertendū. Alij dicunt qđ preceſſit ſtipulatio affirmatiua: ſed eſt falſum ⁊ contra ver. animaduertendum: ibi vt nemini fiat ⁊c. dic ergo vt in prima. ſcđo oppo. dicitur hic ꝙ neutrum debet fieri imo ꝙ debeat vtrūqꝫ fieri. vt. l. ſi heredi 2 plures. ß. de condi. inſtitu. ſol illud verum in affirmatiua vt tangitur hic in. viij. contrario. ſi vero concipiatur copulatiue ⁊ negatiue debet fieri neutrū: vt hic in ver. animaduertendum. ¶ Tertio opp. quod ſufficiat alterum tantum fieri: vt ſupra proxi. §. cum ita. Solu. ne ſtipulatio penalis committatur ſufficit alterum fieri: vt ibi: ⁊ hoc tangitur hic in primo contrario. licet non clare. ¶ Quarto oppo. qđ ſufficiat alterum ex natura alternatiue: vt no. j. pxi. §. ſi quis autem. ſolu. hic preceſſit copulatiua conuentio que limitat penalem ibi preceſſit alternatiua. In dubio quādo nulla preceſſit habet locum quod no. ß. l. proxi. §. cum ita. ⁊ eſt hoc exemplum alternatiue ⁊ negatiue. ⁊ tangitur in ſecundo contrario. ¶ Quinto oppo. de. l. quintus. in fi. de auro ⁊ argen. leg. ſol. ibi diſiunctiua ponitur inter genus ⁊ ſpeciem. vel aliter vt dicit Cy. in. l. cum quidam. de verb. ſigni. ibi in alternatiua legis: que ſemper habetur pro copulatiua ne alias ars ſit incerta. ⁊ ſic haberetur pro copulatiua. hoc eſt falſum. qꝛ ſm hoc. j. de ſica. l. j. de parici. l. j. requireretur qđ omnia illa fecerim. vt tenerer illa. l. qđ ridiculū eſt cū alterū ſufficiat. Dic ergo † ꝙ q̄nqꝫ lex ſtatuit plura alternatiue circa idem factum: ⁊ tūc ponitur ꝑ coniuncta[a]. ne alias ignoremus qđ ſtatutū eſt. ⁊ hoc niſi vni parti diſiunctiue alia pars repugnet: qꝛ tunc illa pars eſt vera que non habet repugnātiam: vt. j. de fideiuſſo. l. vbicunqꝫ. ⁊. j. de cōtrata. l. ſed ſi deceſſerit. in fi. facit. C. de cōditio. ob cauſam. l. ea lege. ⁊ quod ibi no. ⁊ hoc quātum ad ipſum ius. ſed quātum ad executionem facti habet vim alternatiue. qꝛ vna executio ſufficit. vt. j. de effrac. ⁊ expi. l. j. §. expilatores. ⁊. C. de ſer. fugi. l. ſi fugitiui. ⁊ l. quicūqꝫ. niſi alia. l. repugnet: qꝛ tūc quo ad executionem poneretur pro cōiuncta. vt. C. de epiſcopis ⁊ cle. aut. ſed nouo iure. ⁊ quod ibi no. Quandoqꝫ lex ſtatuit vnū circa plura facta alternatiue nominata: ⁊ tunc quo ad quid ſtat proprie[b] quia etiam in vno facto verificatur vna diſpoſitio. ſed quo ad quid habet vim copulatiue: quia etiam quando vtrūqꝫ concurrit habet locum diſpoſitio. ita loquitur. d. l. quintus. ⁊. l. j. de ſica. ⁊. l. j. de parici. cū ſimi. ¶ Sexto oppo.[c] de. l. ſi quis ita. de auro ⁊ argento leg. vbi diſiūctiua ponitur pro cōiuncta. Sol. dicunt quidam ibi in dictione ſeu: que eſt diſiunctiua ſeparata ſeu duplex. vt dicit Cy. in dicta. l. cum quidā. Idem dicit de dictione vel: quod eſt falſum imo falſiſſimum: vt. l. plane. §. penul. ß. de leg. primo. ⁊. C. de ſer. fugi. l. quicūqꝫ. quia habet illam ſignificationē quam habet dictio aut. ꝗ colligitur ex. d. l. cū quidam. in prin. Item videtur falſum qđ dicitur de dictione ſeu: nam videtur idem quod aut. vt infra ad trebel. l. j. §. ſublata. ⁊ inſti. qui da. tu. poſ. §. ad certū tempus. Solu. poteſt ſuſtineri. 2 † quia quedam eſt diſiunctiua que tā ſenſum quam verba diſiungit. vt aut dies eſt aut nox. Idem in dictione vel. Quedam eſt diſiunctiua que verba diſiungit ſenſum tamen coniungit vt Alexā ſiue paris. Idem enim fuit ſic nominatus. de hoc habes expreſſe regulam in donatello. ⁊. C. de in litem dan. tu. l. ad protegendum: vbi no. idē in dictione ſeu: que eandē habet propriam ſignificationem ſm Priſcianū ⁊ ſic ponit de mu. ⁊ ho. l. ſi. §. hec oīa munera. ⁊. j. de his qui. vt indi. l. ij. vnde cum lego mulieri ornamenta ſeu q̄ eius cauſa paraui: eſt coniuncta quo ad verba ⁊ vtrūqꝫ debetur. Nec ob. §. ſublata. nec. §. ad certum tēpus. quia ibi ponitur improprie: qꝛ natura orationis hoc non patitur. Sed hoc videtur contra. l. ſi ita quis ſtipuletur. j. de verbo. obligatio. dic ergo ſic qđ propria ſignificatio iſtius dictionis ſeu: vel ſiue eſt prima. ⁊ fauor legatorum hoc operatur. alias cum iſtis coniunctionibus equaliter abutimur. idem ſit in vna quod in alia. ¶ Septimo oppo. de. l. ſepe. verſi. at cum dicitur. de verbo. ſignificationi. ſol. dicit Ray. ibi cadit inter genus ⁊ ſpeciem. ideo ponitur ꝑ cōiuncta. ſed hoc videtur cōtra

a ¶ Liber⁹ a tati fauetur. bar. vr̄ ſentire ꝯtrariū in l. ſi extrane⁹. de cōdi. ob cām ⁊ vid bar. i. l. arethuſe. ß ſta. ho. 1 1

b ¶ Cū ita cōcepta. et facit ad no. q. ſtatutū eſt ꝙ ſi q̄s tpe mortis caruerit filio et filia ſuccedat frī. modo q̄dā caret filio ſʒ nō filia. Queritur vtrū vigore illius ſtatuti admittatur frī. ⁊ iſte text. facit ꝙ ſic ſʒ bal. in. c. ſi. de duo. fra. a ca. inue. tʒ ꝯtrariū ꝑ not. in. c. pleriſqꝫ de ele. ibi. qꝛ requiritur fieri vtrunqꝫ. et ad ea q̄ habentur hic vide ang. et imo. in. l. ſi ita q̄s ſtipulat⁹. de ver. oblig. 1 2

a ¶ Pro cōiuncta. tene menti ꝑpetuo qđ in ſtatutis diſiunctiua ponitur ꝑ cōiūcta ⁊ ꝙ dictio aūt: ponatur pro etiam. eſt gloſſ. et text. in. l. ij. ⁊ ibi Bal. C. de obſe. pa. preſtā.

b ¶ Stat ꝑ prie. Et de alternatiua vel: ad de que no. Bart. poſt glo. i. l. vbi pactum. in prin. C. de trāſ. ⁊ per docto. in. c. inter ceteras. de reſcript. ⁊ ibi dicit ſing. do. Anto. ꝙ vbi negatiua ponitur alternatiue. puta ſi ſtichum aut pāphilū nō dederis dabis x. vt nō cōmittatur. x. requiritur vtrūqꝫ dari.

c ¶ Sexto oppo. Erui de Bal. in l. quicūqꝫ. C. de ſer. fugi. Bar. in l. vulgaris. ff. de furt. and. barb.

a ¶ Ut ergo. ⁊ no. hic diſtinctionē copulatiue. ⁊ vide
Bal. in l. ſi heredi plures. ff. de condi. inſti. ⁊ in l. j. ff.
de his qui not. infa. ⁊ in l. j. ⁊ in l. ſi cui. ff. de fun. inſtr.
⁊ in l. ſi ancillis. de le. j. ⁊ in l. ea tñ adiectio. ff. de leg.
iij. Bart. in l. cū ita. §. fina. de leg. ij. ⁊ in. l. in reperen-
dis. de leg.
iij. ⁊ in. l. j.
in princi. ff.
de iuſti. et
iur. p Bal.
gloſſ. in. l. j.
ver. nam ⁊
reſpublica
ff. ſolu. ma.
⁊ in. l. j. C.
qui admi.
⁊ in. l. gal-
lus. §. q̄dā
recte. de li-
be. ⁊ poſt-
hu. doc. in
c. inter ce-
teras. de
reſcri. ⁊ de
iſta alter-
natiua vi-
de Ludo.
ro. in cōſil.
cxcix. ⁊ vi-
de Lu. ro.
in conſilio
cclxviij. et
in conſilio
cclxix. quā-
do in bul-
la ponunť
alternati-
ue aliqua.
⁊ in conſil.
cxxix. c. ſi-
gnificanti.
de appella recipi. do. Cardi. in clemē. pleriſq3. de ele.
⁊ ibi do. Pe. do. i. c. ſi forte. de ele. libro ſexto. Archi. in
c. ij. de teſti. libro ſexto. Barto. in. l. titio fundus. ff. de
vſufruc. leg. Bal. in. l. j. C. ſi quis al. vel ſibi. ⁊ vide. c.
propoſuiſti. de probatio. vbi dicitur ſe non cognitam
nec potuiſſe cognoſci ſufficit probare vnum dūtaxat
tex. in. c. ex parte. adde de teſt. And. barba.

caſum. l. j. §. eo ſecundum ſecūdā poſi
tionem caſus ⁊ ibi glo. niſi ſuſtinendo
dicas φ ibi cadit inter totum ⁊ partē
quantitatiuam. ſecus ſi inter genus ⁊
ſpēm ⁊ ſit ratio diuerſitatis: quia nu-
da voluntate fundus conſtituitur.
¶ Octauo op. de. §. item ſi pater. j. p
xi. Sol. vt ibi ⁊ qd̄ no. per Cy. C. de in
ſti. ⁊ ſub. l. generaliter. quia ibi volun-
tas teſtatoris non verificatur veri-
ſimiliter in qualibet parte diſiuncti-
ue. ¶ Ultimo oppo. de. l. cū quidam.
C. de verbo. ſignifica. ſo. ibi inter per-
ſonas diſiuncta ponitur pro cōiuncta
hic inter res ſeu diſpoſitiōes. Ut † er- 3
go liqueat iſta materia diſtingue. aut
queris de diſiūctiua legis aut hoīs ſi
hoīs: ⁊ tūc aut illa eſt poſita in diſpo-
ſitione acceſſoria vt in penali ſtipula-
tione acceſſoria. ⁊ illa limitatur ſecun
dum precedentem ſtipulationē vt hic
⁊ in. §. proxi. Aut in diſpoſitione prin-
cipali ⁊ tunc aut queris de ea que ſen
ſum coniungit licet verba diſiungat
vt ſeu ⁊ ſiue ⁊ dic vt. l. ſi quis ita. §. de
aur. ⁊ arg. leg. Aut de ea q̄ ſenſum diſ
iūgit. ⁊ iſto caſu aut cadit inter genus
⁊ ſpeciem. ⁊ dic vt ſupra eodem. l. pri-
ma aut inter alia ⁊ tunc aut voluntas
diſponentis non poteſt verificari ve-
riſimiliter in qualibet parte alterna-
tiue et ponitur pro coniuncta. vt hac
lege. verſi. item ſi pater. aut poteſt ve-
rificari ⁊ tunc aut cadit inter res aut inter perſonas
vt plenius proſequitur Cy. in dicta. l. cum quidam.
qui in alijs mēbris dicit plene preterquam in predi-
ctis in quibus dica ſvt ex predictis apparet. ¶ Ue
niamus ad ſecundam ſtipulationem copulatiue et
affirmatiue conceptam. et videtur quod ſufficiat al-
terum fieri vt infra. §. proxi. ſi quis autem. Solu. ibi
p̄ceſſit ſtipulatio alternatiua hic copulatiua. ¶ Se
4 cundo oppo. ⁊ videtur † quod pena non committať
niſi pro parte: per. l. ſi ſeruus. §. ſi plurium. §. ſi quis
cau. Pro ſolu. iſtius contrarij ſunt multe opinio. in
glo. nam glo. in. l. contraria. dicit quod eſt ſpeciale in
iudicijs: quod committitur in ſolidum: ſed pro parte
obſtat exceptio: in cōtractib⁹ vero ſemp cōmittiť p
parte. vt. d. §. cato. Iſta ſol. glo. eſt cōtra. §. cum ita. §.
proxi. ⁊ contra iſtum. §. vtrum. Alij vt Mar. dicunt
qd̄ ibi de equitate ⁊ hic de rigore: hoc falſum q2 ſm
hoc iſta. l. corrigitur. vnde glo. hic dicit ſpeciale in iu-
dicijs: tamen alia ſpecialitate φ ea que ibi no. naз in
contractibus cōmittitur in ſolidū ſine obſtaculo ex-
ceptionis: in iudicijs vero ɔmittiť in ſolidū ſed ob. ex
ceptio pro parte vt. l. cōtraria. Sed Pe. dicit alr̄. ſ. qd̄
ibi fuerunt plures ſtipulationes: quia fuit copulati-
ue concepta. vt. l. ſcire debemus. de ver. obli. et ideo
ſi pareret in parte ⁊ ſic in vna ſtipulatione in alia ob
ſtaret exceptio ⁊ ſic idem in contractibus ⁊ iudicijs.
Iſtud dictū Pe. eſt cōtra dictū iſti⁹. §. ⁊. §. cū ita. §. l.
pxi. vbi cauſa eſt etiā copulatiue concepta. dic ergo
glo. verum dicere ⁊ ſpeciale in iudicijs. ⁊ hoc tз Dy.
in his que pertinent ad ordinationē iudiciorū: ſecus
in his que pertinent ad deciſionem: vt. j. de verb ob.
l. v. §. ſi. ⁊ plene dixi in. l. iiij. §. cato. eo. titu. in. x. oppo.
¶ Tertio oppo. hic diciť qd̄ ad veritatem copulati-
ue requiratur vtrūq3: ſed contra q2 ſufficit vnum: vt
§. de vſuf. leg. l. ſi titio fund⁹. Sol. ibi cadit inter incō
paſſibilia. ⁊ ideo reſoluitur in diſiunctiuam. facit φ
no. C. de codici. l. ſi. ¶ Quarto opp. ⁊ videtur quod
inter ea q̄ ſe cōpatiuntť ſi cadat ſufficiat vnuз tantū:
vt. §. de leg. ij. l. ea tamen. vbi ſi lego empta et para-
ta habebit legatarius empta tantum. Sol. ibi cadit
inter duo adiectiua neutraliter poſita non reſpectu
alicuius ſubſtantiui. illud vero quod alibi dicitur φ
ad veritatem copulatiue requiritur vtrumq3 eſſe ve
rum: eſt verum qñ copulantur reſpectu eiuſdem. vn-
de ſi copulet diuerſas orationes: verbi gratia ſi dico
lego empta et parata perinde eſt ac ſi dicerem lego
empta ⁊ lego parata: vnde licet concurſu patiantur
ſe tamen non requirūtur de neceſſitate vt ſtatim di-
5 cam. ¶ Ut ergo[a] † de copulatiua liqueat ſic diſtin-
gue:[b] aut copulatiua ponitur inter. contraria ⁊ inter
incompaſſibilia. aut. iter ea que aliquo reſpectu ſunt
idem. aut inter diuerſa. primo caſu reſoluitur in diſ-
iunctiuam: vt. d. l. ſi titio fundus. et. l. vltima. ⁊ quod
ibi not. C. de codi. ſecundo caſu aut illa duo ſic ſunt
idem vt vnum neceſſario inſit alteri: et tunc ſi adij-
citur copula vnum reſoluitur in adiectiuum alte-
rius: vt lege prima de pact. ibi placitus et conſenſus
⁊c. ibi notat gloſſa aut vero ideo ſunt vnum q2 vnum
genus aliud ſpēs ɔtenta ſub gñe: vel vnum ſpecies
aliud illius ſpeciei indiuiduum: et tunc quandoq3
genus reſtringitur per ſpeciez quandoq3 non: quod
dic vt per Dy. in. c. generi per ſpeciē. de re. iur. li. vj. et
per glo. in. l. queſitum. §. penul. de fun. inſtru. le. Ter-
tio caſu. ſcз quādo cadit inter diuerſa: ⁊ tūc aut ſunt
duo ſubſtantiua: aut duo adiectiua: aut due oratio-
nes: primo caſu puta lego Titio ⁊ Sempronio ſtat
proprie: ⁊ velut ad vnam diſpoſitionem reducunť et
partiuntur eadē. vt. l. huiuſmodi. §. ſi titio. §. de le. j.
⁊. l. ſi duobus. eo. tit. ⁊ in omnibus. ll. tractātibus de
materia coniunctorum. Secundo caſu aut illa adie-
ctiua copulantur reſpectu alicuius ſubſtantiui: ⁊ tūc
ſtant proprie ⁊ requirunt vtrūq3 vt in hoc exemplo
Titius eſt albus ⁊ magnus: ⁊ lego ſeruo textores et
vernas: tunc requiritur concurſus vtriuſq3: vt. l. ſer-
uis vrbanis. in fine. de leg. ſecundo. ⁊. l. titie textores.
§. de leg. j. Aut illa adiectiua copulantur neutraliter
non reſpectu alicuius ſubſtantie: vt lego empta ⁊ pa
rata ⁊ tunc perinde eſt ac ſi copulatiua caderet in-
ter diuerſas orationes quaſi legaret empta ⁊ lega-
ret parata per dictam legem ea tamen. Tertio caſu.
ſcз quando copulat orationes ⁊ tunc aut reſpectiue 7
per modum accidentis: ⁊ tunc ſtat proprie. id eſt re-
a quiritur concurſus vtriuſq3: vt. l. ſi heredi[a] plures.
ſupra de condi. inſti. l. ſi ita quis promiſerit. x. de ver-
borum obligatio. ⁊ hic. ſi vero due orationes copulā
tur per ſe principaliter reſpectiue ad vnā ſpeciē tunc
cōcurſus nō eſt neceſſarius ſed in quolibet procedit
diſpoſitio: vt. l. j. §. de infa. ⁊. §. de teſti. l. lege iul. et de
ſica. l. j. cum ſi. ⁊ hoc colligitur ex dictis domi. Iaco.
butri. in queſtione de mercatoribus ⁊ artificibus ar
tis lane. quod tene mēti. ¶ Uenio ad particularē ⁊
ad ver. quāuis. Et primo oppo. φ litera ſibi contra-
riatur. Solu. vt hic in. v. contrario. ¶ Scđo opp. φ
ratio ſit contraria dicto. Solu. vt in. vj. contrario.
¶ Tertio oppo. φ duo contraria nō poſſunt ſimul
eſſe vera: vt. l. hec verba. de verb. ſig. ⁊ ibi ptз in tex.
¶ Uenio ad oratione vniuerſalem: ⁊ primo videtur
qd̄ copulatiua ⁊ vniuerſalis non conueniant: vt. l. ſci-
re debemus. de verbo. obli. Sol. vt hic in vltimo cō-
trario. ¶ Secūdo opp. diciť hic φ ſi quid eſt falſuз
tota oratio eſt falſa. Contra de. l. obligatione genera
li. de pig. ⁊. l. j. C. que res pig. ob. poſ. vbi in gñe que-
dam excipiuntur. Sol. inſpecta propria ſignificatio-
ne ⁊ logicali eſt verū qd̄ hic diciť: ſed inſpecta mēte
contrahentium ſeu diſponentiū loquunť leges cōtra
rie: q2 vniuerſalis orō limitatur ⁊ reſtringiť ad veri
ſimiliter cogitata. qd̄ dic vt plene per Dy. ⁊ Io. and.
in. c. in generali. de reg. iur. li. vj. ¶ Tertio oppo. ⁊ vr̄
φ vniuerſalis orō reſtringatť: vt preſentia tm̄ cōpre-
hendat: non futura: vt. §. de leg. ij. l. ſi. §. j. Solu. vni-
6 uerſalis † dicitur duplex. Uno modo ſub nomine col
lectiuo plura ɔtinet vt peculiū hereditas grex. ⁊ iſta
continet omnia cum tpe: vt. l. gregē. ⁊. l. ſi gregē. §. de
leg. ij. ⁊. l. peculium. eo. tit. cum ſi. Item aſſumiť vni-
uerſale cui apponiť ſignum vt hoc. §. ex quo doc. no-
ſtri notant generale: vt ptз in glo. ⁊. §. de eden. l. j. cir-
ca princ. Iſtud verificať ex his que ſunt tpe diſpoſi-
tionis: non autē comprehendit que poſtea accidunt
vt. d. l. ſi. §. j. qd̄ plene proſequere: vt per Cyn. C. q̄ res
pig. ob. poſ. l. j. ⁊. l. non modus. C. de ſer. ⁊ aqua. ⁊ di-
xi. §. de au. ⁊ arg. leg. ſi ita. ¶ Quarto oppo. φ orō
vniuerſalis in aliquo particulari falſificať. vt. l. j. ibi
habeat vnuſquiſq3. C. de ſac. ſan. ec. ⁊ de mune. ⁊ ho.
l. vt gradatim. §. ⁊ ſi. l. Solu. materia noſtra loquiť
in diſpoſitione hominis: contraria ve
ro loquuntur in diſpoſitione. l. in qua
oratio generalis reſtringitur ad habi
litatem.: ⁊ tamen iſtud non eſt indi-
ſtincte verum. Ut liqueat iſta mate-
ria potes dicere vno verbo quod in
generali non veniunt ea que quis ⁊c.
vt habes per Dy. in. c. in generali. de
reg. iur. lib. vj. vel plenius: aut oratio
profertur ab homine. ⁊ dic vt not. per
Cy. in. d. l. j. aut a lege. tūc dic aut illa
vniuerſalis oratio reſtringitur p alias
legem: ⁊ hз locū quod not. in. l. j. de eo
quod certo loco. aut non. ⁊ tunc aut ſi
gnum vniuerſale inducitur verbo p-
teriti temporis: aut verbo futuri tem
poris: vt habes per Iac. de are. ⁊ Ol
dra. j. de noui ope. nuntia. l. j. §. nuntia
tio. ¶ Item oppo. † dicitur hic quod
ſi aliquid falſum eſt: totam orationeз
falſificat. Contra. Nam omne non ve
rum nō eſt falſum. l. quid ſit falſum. j.
de fal. Sol. Falſum accipitur tribus
modis. Uno modo largiſſime: ⁊ ſic ac
cipiūt logici: quia omne quod non eſt
verum eſt falſum: ⁊ iſto modo accipiť
hic. Secundo modo accipitur large:
⁊ falſum eſt omnis immutatio verita
tis facta ſcienter: vnde omne menda-
cium poteſt dici falſum: ⁊ hoc modo
accipitur in auť. de iſtr. cau. ⁊ fide. cir-
ca princ. Tertio modo accipiť falſum
pprie ⁊ ſtricte quādo tractatur de pu
niendo tanq̄ de crimine falſi. ⁊ tūc oē
mendacium non dicitur falſum: ſed il
lud dicitur falſum quod cadit in ali-
quod capitulū vel aliquā ſpeciē. l. cor.
de fal. hic eſt tex. j. de fal. in. l. quid ſit
falſum. qd̄ tene menti pp̄ter ſtatuta q̄
dicunt φ ptās in falſitatibus habeat
arbitrium: vel ſi quis condemnatus
fuerit de falſo non poſſit admitti vel
habere officium: quia intelligitur de
falſo pp̄e ⁊ ſtricte: ⁊ de falſo qd̄ cadit
i aliqd̄ caplз. l. cor. Et ſic reſtringiť fal-
ſū ad ea tm̄ q̄ cadunt in ſpeciē ſeu capi
tulum lege cor. de fal. Et ſic ſepe de fa
cto conſului. ¶ Uenio ad verſiculum
proinde ſi quis. et opponitur hic dici-
tur: quod quid non feci equipolleť
8 ad nil feci. Contra. † negatio poſt-
poſita facit equipollere ſuo contra-
rio: vt ſupra de legiti. tut. lege legiti-
mos. §. an ergo et lege obligari. de
autoritate tutorum. ſed quid et nihil
ſunt contradictoria: non contraria:
quare male. Solutio. fateor quod
negatio poſtpoſita facit equi-
polere ſuo contrario. Sed oratio
particularis non habet contra-
riam: vnde. quidam ſic et quidam
non. non ſunt directo contraria:

b ¶ Sic diſtingue. Adde Barto. ⁊ docto. in. l. j. in prin. a
§. de iuſti. ⁊ iur. ⁊ adde que no. Bart. in. l. ſeic. §. caſo. 5
de fun. inſtru. ⁊ vide de copula bonum tex. ibi ⁊ not. b
in. l. vti. C. de ſen. ⁊ quod ibi per do. ⁊ maxime Bal.
in ver. copula ⁊c. ⁊ vide quod no. Bal. in. l. ſi. in verſi.
item no. quod ad hoc ⁊c. C. de re iu. Et limita hoc φ
copula coniungit niſi reſultaret iniquus intellectus
vt in. q. quando pater ſubſtituit hoc modo. ſcз filios
⁊ heredes: q2 non ſemper requireretur vtrūq3 iuxta
not. pulchre per Bart. ⁊ doctores in. l. gallus. §. etiā
ſi apparēte. cū ɔcor. de li. ⁊ poſthu. ⁊ vide que dixi. §.
proxi. §. ⁊ Bal. in. l. j. C. de iu. emphy. ⁊ in. c. ex parte.
el. j. de reſcri. ⁊ in. c. ij. de preben. Bar. in. l. ea tamē. de
le. iij. ⁊ plene. Bal. in. d. §. etiā ſi a parente.

a ¶ L. ſi he
redi. ⁊ i. l. j.
de his qui
no. infam.
adde bar.
in. d. l. j. i ſi.
de infa. et
ſequiť Pe.
de anch. in
cle. i pleriſ-
q3. de ele. ⁊
d̄ materia
dictionum
copulati-
uarū vide
bal. i. l. vni
ca. §. vbi
aūt. de ca-
du. tol.

a ¶ Teſtibus legari. adde Bart. in. l. qui teſtamẽto. in prin. C. de teſt. ⁊ omnino Bald. in. l. dictantibus. in. j. col. C. de teſt. vbi not. ⁊ aliquid per eũ in. l. in oĩbus. ad fi. C. de teſt. ⁊ adde qđ ex his q̃ no. Bar. ſaltẽ remiſſiue in. l. ſi cui hic alle. ⁊ in. l. qui teſtamẽto. in prin. ſ. de teſt. videt̃ nor. eſſe dicendũ qđ quilibet poteſt eſſe teſtis in cã qua principaliter nõ conſequit̃ commodum. lʒ in quandã cõſequentiam vel ſecundario ſic ꝙ reputo valde no. de hoc habet̃ per Joã. fa. in. inſti. de teſt. §. legatarijs vbi refert Ja. de are. hic idẽ tenuiſſe ꝓ hoc facit ꝙ no. bart. in. l. ſed ſi hac. §. qui manumittitur de in ius vo. ⁊ in. l. in tãtum. §. vniuerſitatis. đ re. diui. ſʒ Jo. an. expſſe tʒ cõtrariũ in. c. inſup. đ teſt. ⁊ ibi oĩno vide doct. ⁊ Inno. in. c. iij. eo. ti. pro quo facit: q: tales appellant. l. ab executione. in prin. ⁊. l. a ſententia. de ap. ⁊ ideo dicit Bald. ⁊ docto. in. l. j. § huius ſtudij. de iuſt. ⁊ iur. ꝙ ſi legatarius inducť in teſtẽ circa inſtõnem heredis ⁊ interrogatꝰ an ſentiat cõmodũ dixerit ꝙ non punit̃ de falſo: q: dʒ intelligi principalr̃ ⁊ qualr̃ iſtud principalr̃ ſumat̃ vide Bal. in. l. in ambitioſam. de decre. ab ordi. fa. ⁊ iſtis adde oĩno Bald. in. d. l. dictãtibꝰ. vbi ẽt habet̃ an ad ꝓbandũ aliquẽ vſurariũ admittatur ille q̃ recepit vſuras. ⁊ ibi etiã hr̃ quot modis dicat̃ quis repelli a teſtimonio: et ad materiam vide omnino Jnno. qui loquitur melius q̃ alius in. d. l. quidã. 1 ſup doc. in. c. inſuper.

vt ſupra dixi. cum ergo nõ habeat cõtrariã negatio poſtpoſita ſigno particulari non habet equipollentiam et ſic reperies ĩ tractatibꝰ logice. ¶ Sʒ oppo. ꝙ hic ver. videt̃ cõtra precedentia dicta in ſecũda cõceptione ſtipulationis. vt promiſi penã ſi quid factum nõ erit. nam ibi non epuipollet ad nihil: qđ prʒ: q: ſi eſt aliquid obſeruatũ ⁊ aliquid nõ cõmittitur pena ⁊ tamẽ non eſt verum nihil eſſe obſeruatum. Sol. dico ꝙ ex mente proferentiũ aliter ⁊ aliter accipitur. nam ibi precedit conuentio copulatiua ideo qđ ſubijcitur ſi quid eorũ factum non erit: ſtat proprie: q: ſi aliquid particulatim ſit factũ cõmittitur pena. In hoc verſi. quis aliũ interrogat vt certificetur: ⁊ quis interrogans ex reſponſione non eſſet certus. ¶ Oppo. vltimo ad iſtũ 1 §. ⁊ videt̃ ꝙ inter iſtas duas cõceptiones ſtipulationum non ſit differentia 2 ſolu. vt hic per glo. Dy. ⁊ Ray. vltimo inducit̃ in arg. de eo qui reſpõdet poſitionibus: qđ hic ponũt Pe. ⁊ Ray. 3 in. l. ſi vnus. §. ſi cum decem. ſ. de pact. j. de excep. rei iudi. l. ſi quis cũ totum. in prin. tene opi. Pet. que probatur in hoc ver. ſi bene aduertiſti. 1

Si quis autem.

Continuatur a ad precedentia vnde pone caſum. Vidi plures conceptiones ſtipulationũ 2 de quibus dubitatur. ¶ Quero aliquis ſtipulatur plura ⁊ vult vnũ fieri. qualiter debet concipi ſtipulatio vt ſit clara. Reſponde vt in tex. ⁊ materiam huius. §. vide. ſ. proxi. 3

Item ſi pater.

Si ſubſtitutio directa ſit filijs diſiunctiue diſiuncta accipitur pro coniuncta. hoc dicit. ¶ Oppo. 1 q: ſi diſiunctiua verificetur aliquo nõ exiſtente herede: vt. ſ. §. vtrum. ⁊. l. ſi heredi plures. de condi. inſti. Solu. glo. ſpeciale hic propter votum parentum: q: non eſt veriſimile ꝙ voluerint extraneũ heredem habere aliquo de filijs exiſtente: vt. l. cũ acutiſſimi. C. de fideicom. ⁊. l. lucius. de heredi. inſti. licet glo. dicat veritatem. tamen in caſu huius. l. hoc non eſt neceſſarium: quia hic licet extranei eſſent eodem modo inſtituti: eſſet idem ius. quod probo. ſ. eodẽ. §. cum ita. ⁊. §. vtrum. vbi dicitur quod quando precedit diſpoſitio alternatiua: ⁊ ſequitur ſtipulatio penalis ſub conditione alternatiua: vno exiſtente. ſtipulatio penalis nõ committitur licet aliud deficiat. Ratio q: talis ſtipulatio limitatur ſecundum naturam precedentis ſtipulationis: ita in propoſito ſi precedit inſtitutio alternatiua ⁊ ſequitur ſubſtitutio ſub conditione alternatiua. iſta ſubſtitutio deficit altero exiſtẽte herede: quia ex ipſa ſubſtitutiõe apparet teſtatorem voluiſſe vnum ſolum habere totam hereditatem: ⁊ ſic ſubſtitutio debet limitari ſecũdum inſtitutionem: ſicut penalis ſtipulatio limitatur ſecundũ precedentem ſtipulationem ſed glo. diceret verũ ꝙ eſſet ſpeciale fauore filiorum quando filij eſſent inſtituti ſimpliciter non alternatiue per iura allegata in gloſſa.

1 ☞ Legatum factum ei qui eſt teſtis in teſtamento valet.

2 Correus pro correo ⁊ fideiuſſor pro principali qđ teſtificentur.

3 Incertitudo que venit certificanda ex aliquo futuro euentu non vitiat legatum.

Si quis.

Poteſt quis legare ei qui eſt teſtis in teſtamento ⁊ incertitudo q̃ venit certificãda legatũ nõ vitiat. 1 ¶ Op. † ꝙ teſtibus legariª nõ poſſit: vt. l. j. ⁊. l. ſenatus. de his q̃ in teſtõ ſe aſcri. Solu. ibi de eo q̃ ſcribit teſtamentũ. hic de eo q̃ ſubſcribit ſeu vt teſtis. Et eſt rõ: q: non teſtificat̃ principaliter in cauſa ſua: 2 vt. l. q̃ teſtõ. ſ. de teſta. Et ꝑ hoc inducit Dy. qđ correus põt teſtificari ꝓ correo ⁊ fideiuſſor ꝓ fideiuſſore: q: principalr̃ in cã ſua nõ teſtificant̃: de quo ꝑ Cy. in. l. dictantibus. C. de teſt. ⁊ ꝑ Dy. in. l. ſi cui legat̃. ſ. de lega. j. ⁊ in Spe. de teſt. §. j. in ver. quid in fideiuſſore. 3 ¶ Op. † quod legatum nõ valet tanq̃ factum incerte perſone: vt inſtitu. de lega. §. incertis. Solut̃. ille. §. corrigitur per ſequen. ſufficit enim qđ incertitudo certificãda veniat ex aliquo euẽtu futuro: dixi. ſ. eo. l. quidam.

1 ☞ Fingi ſuper re q̃ non eſt: lʒ non poſſit tñ aliqua retro non eſſe fingi poteſt.

Quedam.

Legatario repudiãte fingit̃ res nunq̃ fuiſſe legatarij: ſed ſemꝑ heredis. h. d. ¶ Op. glo. ꝙ ſit certũ. nam interim eſt legatarij res: vt. l. cũ pater. §. ſurdo. ſ. de lega. ij. Solu. gloſſ. qđ eſt verum ſed hoc dicitur reſpectu futuri euentus: q: poteſt cõtingere quod fingeret̃ nũq̃ fuiſſe legatarij. ⁊ de hac l. facio feſtum in materia fictionũ. nam ſuper re q̃ nõ eſt non poteſt fingi: vt. l. huic ſcripture. ad. l. aquil. ſed hic fingitur ſuper re que non eſt: ergo ⁊c. vt hic in fi. pater. Sed reſpondeo † ſic ſuper eo quod non eſt nõ poteſt fingi aliquid retro eſſe vel fuiſſe: vt. l. contraria. ſed

ria. ſed aliquid retro non eſſe bene poteſt fingi et ita loquitur hic. nam hec res in veritate fuit legatarij. vnde ſi legatarius agnoſcit nulla eſt fictio: ſed ſi repudiat fingitur retro nunquam eius fuiſſe: et ſic per conſequens fingitur retro fuiſſe heredis: vt latius poſui in materia fictionis. de iſtis duobus dubijs huius legis poſuit iuriſconſultus in. l. qui res. j. de ſolu.

1 ☞ Cũ plures ſimul moriunt̃: an alter alteri ſuperuiuere preſumatur.

1

Quod de pariter.

† Ut poſſit agi ex diſpoſitione inter viuos vel ex vltima volũtate vnus de pariter morientibus nunq̃ ſuperuixiſſe preſumitur. hoc dicit. cum. l. ſequẽ. ⁊ ſeq. ¶ Opp. ad prin. quia videt̃ ſtipulationem de dote eſſe commiſſam cum vxor deceſſerit matrimonio cõſtante: vt. ſ. e. l. qui duos. §. ſi maritus. Solut̃. hic in ſtipulatione fuit appoſitum plus. ſ. ſi mater ſuperuixit: que non ſuperuixit. ¶ Opponitur quod ſpes cõditionalis ſtipulationis tranſmittatur ad heredem vt inſti. de verbo. obligationi. §. ex conditionali. Sol. ſi ſtipulatio eſt cõmiſſa vel eius ſpes pendet ſine dubio tranſmittitur ad heredes: vt in contrario: ⁊. l. j. vt actio ab here. et contra heredem: ſed ſi per mortem ſtipulatoris deficit conditio ſtipulationis: per conſequens deficit ſpes: ⁊ per conſequens non eſt quid tranſmittatur. ¶ Oppo. ſ. e. l. qui duos. §. cũ in bello. ⁊. §. ſeq. ⁊. j. eod. l. cum pubere. ⁊. l. ſeq. gloſſ. non ſignat illud contrarium. Huius timore Dyn. in. l. ſi ij a qui. j. de dona. cau. mor. ⁊ idem Oldr. dicit quod de pluribus ſimul morientibus nunquã preſumitur alter alteri ſuperuiuere vel precedere. niſi etatis imbecillitas: aut parentum charitas: aut paternalis reuerentia: aut donatiõis fauor aliud inducat: vt probat̃ hic. ⁊ ſupra. l. proxim. ⁊. l. ſi inter. ⁊. l. qui duos. per totam. l. Sed mihi videtur quod Dy. ⁊ Oldra. non bene dicunt primo in eo quod dicunt: niſi etatis imbecillitas: quia eſt contra caſum huius legis vbi videtur qđ nõ preſumitur pupillus prius deceſſiſſe. Itẽ id quod dicunt aut parentum charitas: non eſt verum: quia ad hoc parentum charitas nil facit: vt dixi in. §. cum in bello. Item quod dicunt aut paternalis reuerentia. in hoc bene dicunt. intelligendo: vt. j. dicam. probatur in. l. qui duos. §. ſi cum filio. ſ. eod. Item quod dicunt: aut donationis fauor. per legem ſi inter. ſ. eodem. non eſt verum: quia in. l. ſi inter. et l. cum hic ſtatus. §. ſi ambo. de donat̃. inter virum et vxorẽ. non preſumit̃ aliquem ſuperuixiſſe. ſed ſufficit quod ſimul deceſſerint: vt ibi patet. vnde dicit Jac. de areti. qñ plures ſimul moriuntur: aut lucrum ſeu diſpoſitio debet reſolui altero ſuperuiuente: ⁊ tunc non reſolueretur: quia verum eſt neminem ſuperuixiſſe: vt. l. ſi inter. ſ. eodem. ⁊. l. ſi ij qui. de do. cau. mortis ⁊. l. cum hic ſtatus. §. ſi ãbo. Aut lucrũ ſeu diſpoſitio debet committi aliquo non ſuperuiuente: ⁊ tũc committitur: quia verum eſt neminem ſuperuixiſſe: vt. d. l. qui duos. §. ſi maritus. Aut debet committi aliquo ſuperuiuente ⁊ non committitur: quia nullus ſuperuixit: hic eſt caſus. ⁊ hoc ſi queritur de lucro ipſorũ inuicẽ morientiũ. Sed ſi q̃ritur de lucro tertij dʒ diſtingui eodẽ modo. Aut dʒ cõmitti aliquo ſuperuiuẽte: ⁊ nõ cõmittit̃: caſus eſt hic. Aut debet committi aliquo nõ ſuperuiuẽte: ⁊ tũc cõmittitur: q: nullus ſuperuixit: vt. d. l. qui duos. §. ſi maritus. Itẽ aut deceſſerunt ſimul pubes ⁊ impubes. ⁊ tunc preſumeret̃ impubes pꝰ deceſſiſſe: vt. l. cũ pubere. cum. l. ſeq. et j. eo. l. qui duos. §. ſi. ſ. e. aut ambo puberes. ⁊ tunc procedit predicta diſtinctio. hec ſunt verba do. Jac. de are. clarius recitata quã ponat. Iſta verba vt diſtinguamus deceſſerunt ſimul pubes ⁊ impubes: an ſimul plures puberes reprobẽtur per. l. ſed ⁊ in illo. j. eo. vbi deceſſit pupillus ⁊ ſibi ſubſtitutꝰ pubes nec preſumit pupillũ prius deceſſiſſe. niſi dicas ſuſtinẽdo Ja. ꝙ hic etiam ſubſtitutus erat impubes. qđ diuinare eſt ⁊ contra mentẽ huius. l. q̃ hoc non dicit nec alia. l. colligitur ad hoc dicendũ. Dico ergo ſic. iſtud dubiũ pluribus morientibus qñq̃ emanat aliquo agente ex diſpoſitione hominis inter viuos vel vltima volũtate. ⁊ tũc nunq̃ alter alteri ſuperuixiſſe p̃ſumit̃. nec adhibetur illa diſtinctio deceſſerit impubes cũ pubere. vt hac l. ſed ⁊ in illo. nec fauor matrisª aliq̃d operatur: vt hac. l. qđ de pariter. ſʒ recurramus ad propriã ſignificationẽ an diſpoſitio hominis vel legis circa a illud requirat aliquẽ ſuperuiuere vel nõ ſuperuiuere ſꝫm precedentẽ diſtinctionẽ. Jac. de are. nõ ob. huic mẽbro ſ. e. l. qui duos. in prin. q: in. l. illa non preſumit̃ aliquid ſuperuixiſſe. ſed ſꝫm propriã ſignificationẽ quilibet deceſſit vltimus. Non ob. ſ. e. l. qui duos. §. ſi. vbi agitur ex teſtõ: ⁊ tñ preſumitur aliquẽ ſuperuiuere: q: ibi diſpoſitio teſtamenti cõtinebat illud idẽ qđ diſpoſitio. l. qđ apparet ex tex. cũ dicit cum filio pubere quẽ ſolũ teſtõ ⁊c. nam inſtituit illum qui ab inteſtato erat ſucceſſurus: ⁊ nullũ alium: merito eſt idẽ dicẽdũ ꝙ đ: qñ agit̃ ex diſpõne legiſ. ſʒ ĩ hac. l. ſʒ ⁊ in illo: poſito ꝙ ſuccederet ab inteſtato ſimplr̃ tñ non ſuccederet vt neceſſarius heres. ⁊ ſic teſtm̃ aliter diſponit q̃ ius. vnde illa preſumptio hic locum non hʒ. Si vero aliquo agẽte ex diſpoſitione legis occurrit dubietas de pariter morientibus: tunc lex p̃ſumit aliquem ſuperuiuere cum diſtinctione aut pubes cum impubere. ⁊ p̃ſumitur impubes priꝰ deceſſiſſe. vt l. ſi mulier. j. e. ⁊. l. q̃ duos. §. ſi. aut pubes cum pubere. ⁊ tunc aut perſona patroni eſt in medio. ⁊ ille preſumitur

a ¶ Fauor matris. an hec diſta inter diſpõnẽ hoĩs et legis ſit vera. vid Jmo. i. d. l. ex fcõ §. peñ. ad tre. Adde an pr̃ p̃ſumat̃ p̃mori filio bal. cõſi. cccxxviij. ij. lib.

Andreas Poma.
a ¶ Si cognatis. vide alex. ↄſi. xxvj. i ſi. i. iij. vol. barb. ↄſi. xxiiij. i. ij. co. inſertis inter ↄſilia alex. in. iiij. vo. vbi dicit idē in eo q̄ legat liberis ⁊ ro. ↄſi. cxxxiiij. in. iij. col. ⁊ conſilio. xxiij.
¶ Si cognatis. ad mater⁹ am bu. l⁹. l. vide qđ ↄſuluit pau. de ca. in ↄſi. lxxvj. incip. in xp̄i nomine amen. viſo dicto puncto ⁊ dubijs eliciēis ex eo in quarto dubio.
b ¶ Videt casus. Caſus no. ⁊ vi de bar. i. l. j. §. fili⁹. de li. ⁊ poſth. ⁊ i. l. intercidit. de cō di. ⁊ de. viđ bal. in. l. data al's lata de ap. ⁊ in l. j. C. ꝺ his q̄ ad li. ⁊ ꝙ no. ꝑ gloſſ. bar. ⁊ doc. i. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tm̄. de lib. ⁊ poſthu.
c ¶ Contra hoc op. Et pro his q̄ hic dicunt. vide lu. ro. in ↄſil. ſuo cxxxij. An. barba.
d ¶ Pꝫ i ea. viđ q̄ not. bal. i. l. humanitatis i. y. co. i. ꝓ. vl. op. C. ꝺ ipu. cū ſeq. ⁊ i. l. p̄dia. in pe. colū. C. de fidei com.

deceſſiſſe qui magis ſpectat ad fauo- 1
rem patroni: vt. l. qui duos. §. ſi cum fi-
lio. Aut perſona patroni nō eſt in me-
dio: ⁊ tunc aut inter ſimul decedētes
eſt votum tranſmittende hereditatis 2
vt quia aſcendens ſimul: cum deſcen
dente decedit: ⁊ preſumitur aſcendēs 3
prius mortuus vt. l. qui duos. §. final.
ſupra eodem. ⁊. l. cum pubere. ſ. eodeꝫ.
aut tale votū nō eſt ⁊ tūc ille ſuccum- 4
bit cui incumbit onus probandi ali-
queꝫ ſuperuixiſſe. vt. l. ex facto. §. ſi q̄s 5
autem. ſ. ad trebel. intelligendo pro-
ut dixi. ſ. eodem. l. qui duos. §. cum in
bello. ⁊ probatur in princi. l. ſed ⁊ in il-
lo. vbi alter ex fratribus predeceſſit. ⁊ a
non preſumitur ſuperuixiſſe quantum
ad ſucceſſionem ab inteſtato: ⁊ tamen
ſuccumbit ille cui incumbit onus pro-
bandi aliquem ſuperuixiſſe. ita loqui-
tur. l. qui duos in ſi. ſ. eodē. ⁊ in his le
gibus fauor matris vel teſtamēti nul
lo modo attēditur vt dixi in. §. cum in
bello. ⁊. §. fin. Ratio eſt. quia quando
quis agit ex diſpoſitione hominis ſi
non habet effectum remanet diſpoſi-
tio iuris. ſm quem res habet exitum
ſuum. ideo lex non curat aliquid pre-
ſumere. ſed quando agitur ex diſpoſi-
tione legis. ſi lex in iſto dubio nil pre-
ſumeret caſus remaneret indeciſus ꝙ b
eſſe non debet: tamen contra hanc di-
ſtinctionem facit multum. l. inter ſoce 1
rum. in princip. ſ. de pac. do. Sed re-
ſpondeo ibi natura verborum prola-
torum requirebat filios ſuperuiuere.
vnde illud quod ibi dicitur quaſi prio
re impubere mortuo: debet intelligi.
ſic vt dicamus ſm propriam ſignifica
tionem ſtipulatio non committitur: ſꝫ
ſi ad interpretationem veniamus de- c
bemus dicere impuberem prius de-
functum: ⁊ ſic interpretatio legis con-
gruit cum propria ſignificatione voca
buli. vel dic quod ibi ſtipulatio conti
nebat idem quod ius cōmune. ¶ Vl
timo dicitur in verſi. ſed ⁊ circa legeꝫ
fal. quod ſi ſerui ſimul cuꝫ domino de
ceſſerint non computantur in bonis
eius tempore mortis. Contra hoc vi-
detur ſignificatio vocabuli: quia tem
pore mortis ſerui erant defuncti: quia d
ſimul cuꝫ domino deceſſerunt: n̄ideo
aliđ eſt dicere tpe quo morit: vl' q̄ de
cedit. ⁊ tunc ſignificat tempus vite: cū
tamen eſt in actu moriendi: vt. l. fin. de

condi. inſtitu. arg. l. qui duos. §. j. ſ. de ma. teſt. Aliud eſt dicere tempus mortis. ⁊ tunc ſignificat poſtquaꝫ mortuus eſt perfecte. ita dicit text. hic. ibi mortis eius tempore ⁊c. ⁊ gloſſ. eſt in. l. peculium. §. fin. ſ. de legatis. ij.

Seru⁹ pene reſtitut⁹ nō admittit ad legatū ſec⁹ in ſeruo hominis.
Legatū factū cognatis videt factum his qui ſunt cognati tēpore mortis teſtamenti.
Legatum factum cognatis intelligitur de cognatis teſtatoris.
Cognati primo noīati admittunt ad legatū factū cognatis ⁊ his deficiētibus ꝓximiores admittunt ordine ſucceſſiuo.
Legatū factū cognatis tertij intelligit de his q̄ erāt tempore teſtamenti.
Legatum factū familie vel cognatiōi titij iā defuncti valet: q2 vr̄ relictū omnibus deſcēdentibus ex cognatione titij.

SI cognatis. a Qui legat cognatis videtur legare his qui ſunt cognati tempore teſtamenti vel tempore mortis. hoc dicit. ¶ Quero exempla huius legis in prima parte de eo qui fuit cognatus tempore teſtamenti. et poſtea eſſe deſijt. gloſſ. ponit exemplum de eo qui deſijt per deportationem. et quod dicit maneat ſcilicet tempore mortis: quia reſtitutus fuit.
¶ Ad hunc intellectum opponi. C. de heredi. inſtit. l. prima. gloſſ. dicit quod ibi non fuit reſtitutus.
¶ Item op. inſti. de capi. di. §. quod autem. Soluit gloſſ. quod hic perdit ciuitatem ibi etiam libertatē licet poſtea fuerit manumiſſus. hec ſolu. probatur in. l. intercidit. ſ. de condi. ⁊ demon. Contra iſtam ſol. videtur caſus b in. l. ex facto. §. ſi. ſ. de vulg. ⁊ pupi. vbi factus ſeruus ⁊ poſtea manumiſſus admittitur. Solu. quandoqꝫ quis efficitur ſeruus pene. ⁊ tūc reſtitutus ad legatum non admittitur: vt hic. qn̄qꝫ efficitur ſeruus hominis: ⁊ tunc reſtitutus ad hereditatē ⁊ legatum admittitur: vt ibi. Ratio eſt. quia ſeruus pene efficitur omnino incapax. vt. ſ. titu. ij. l. ſi in metallum: ſed ille qui efficitur ſeruus hominis non efficitur incapax: capit enim: licet non cum effectu quia domino non ſibi acquirit: vt. l. ſi paterfa. ſ. de hered. inſti. ¶ Contra hoc opp. c ſ. de adi. leg. l. ſi ſeruus. in fin. vbi per manumiſſionem efficitur nouus homo. reſpon. quando ſeruus accipitur vt res legata eundem habet effectum reductio in ſeruitutem facta ab homine quam ſi efficiatur ſeruus pene: quia vtrūqꝫ legatum extinguitur. ſed quando accipitur vt perſona legatarij tunc ſecus eſt. ⁊ licet hec lect. in ſe ſit vera: tm̄ quantū ad hanc legem non procedit per text. qui dicit hic facilius ⁊c. non enim eſt congruum qđ facilius admittatur qui vno tpe eſt cognatus q̄ in vtroqꝫ. ¶ Venio ad ſecundam lec. ⁊ legitur in gloſſ. duobus modis vt patet in ea d. Iſta lec. in prima parte. l. continet veritatem: q2 illa demonſtratio fratris titij ſufficit qđ adſit tpe teſtamenti. ſimile in. l. mella. in princip. de alimen ⁊ ciba. lega. ſed quōtū ad ſcđaꝫ partem legis non vr̄ cōcludere: q2 intelligit totam. l.

in cognatis naturalibus. ⁊ text. dicit de adoptiuis. a
Preterea in cognatiōe naturali ſi velles intelligere ſe
cundam partem. ⁊ non contradiceret tex. non poteſt
ſtare. nam legare fratri titij: idem eſt qđ legare certe b
perſone ⁊ noīate ꝑſone: vt. l. nemo. de here. inſti. ⁊. l. ⁊
ſi pepercerit. in prin. de libe. ⁊ poſth. ſicut ergo ſi per
ſona legatarij tpe mortis decederet. legatū euaneſce
ret. ita in propoſito. niſi dicam⁹ ꝙ legatū fuit fratri
titij qui nullū fratrē habebat tpe teſtamēti. tūc enim
intelligit de eo qui ſibi naſciturus eſt. ar. l. ei quoqꝫ.
ſ. de pec. leg. ⁊ tunc cōtineret verū iſta lec. ¶ Venio
ad tertiam lec. vt intelligamus totā. l. in cognatione
ciuili: q2 in prima parte erat cognatus. ſed deſijt eſſe
per emancipationem. in ſecūda incipit eſſe per ado-
ptionem. ⁊ hec. l. hꝫ multa cōtraria. lꝫ glo. dicat ꝙ ei
nil obſtat. ¶ Ad hanc lec. oppo. ꝙ nō ſufficiat quem d
eſſe capacē tpe mortis ſi tpe teſtamenti nō eſt. vt. ſ. ti 2
tu. ij. l. j. Sol. glo. ꝙ ibi legatū erat inutile ex perſona
relinquentis vel rei legate. hic ex perſona legatarij.
¶ Contra hoc oppo. inſti. de leg. §. an ſeruo. Soluit
glo. ꝙ legatum erat ibi inutile mixta conſideratione
legantis ⁊ legatarij: hec lex nil facit ad materiam re 3
gule cato. q2 hic legatum ab initio non fuit inutile:
imo ſemper vtile: lꝫ quedā perſona ab initio non ad-
mittat que poſtea incipit admitti. ita dicit Oldrad.
¶ Opp. inſti. de here. quali. ⁊ dif. §. j. ſ. de here. inſti.
l. ſi alienum. §. j. Sol. glo. dic vt ibi. veritas eſt q2 illa
concordat. Contra hanc. l. facit. l. cū ita. §. ſi. ſ. de leg. 4
ij. veritas eſt ꝙ ibi dicit ꝙ debet inſpici qui eſt in fa-
milia tpe mortis ſubaudi ⁊ teſtamenti ⁊ ſic concor-
dat cum iſta. ⁊ ita ſubaudit Dy. ⁊ bene. ¶ Op. pu
hec lex intelligit in cognato ciuili non videtur proce
dere. nam cognatus ciuilis nō debet intelligi in ver-
bis prolatis a teſtatore: vt. l. ſi ita quis. in ſi. ſ. de leg.
ij. ⁊. l. ſi fideicōmiſſum. de condi. ⁊ demon. Solu. qui
dam ꝙ hic dꝫ intelligi quod in legato fuit facta mē-
tio de cognato ciuili: al's ſecus: vt. d. ll. iſtud eſt con-
tra hanc. l. que dicit ſimpliciter legatum eſſe cogna-
tis relictum: quare dico ſic. ſi aliquis efficitur cogna 5
tus poſtea facto teſtatoris: vt quia ipſe aliquem ar-
rogat in filium vel nepotem. ⁊ tunc procedit lex iſta.
Si vero aliquis efficitur cognatus tertij cognati: tūc e
non admitteretur: vt. l. contraria. ne in ipſius poteſta
te ſit alium facere admitti ad legatum quod nota.
a ¶ Opponitur fortiſſime a ⁊ videtur quod in his ver
bis indefinite prolatis tempus teſtamenti inſpicitur
non mortis. l. ſi ita. de auro ⁊ argento. hic dicitur qđ
inſpicitur tempus mortis: ergo ⁊c. poſſumus dicere
quod contrarium loquitur in rebus relictis. ſed hec
lex loquitur in perſonis quibus relinquitur. Hec ſo-
lutio non placet per ea que not. in. d. l. ſi ita. ⁊. l. placet
de liberis ⁊ poſthumis. vbi dicitur quod ibi eſt ſpe-
ciale fauore teſtamenti quod alius poſthumus ad-
mittatur quam ille qui erat preſens tempore teſta-
b menti. quare dico ſic b quod hic fuit relictū vniuerſi-
c tati: q2 cognatis ⁊ ſic inſpicim⁹ c tp̄s mortis ſicut in le
gato vniuerſali: vt. l. grege. ſ. de leg. ij. ⁊. l. peculiuꝫ. ꝑ
hoc hec. l. in ſi. vbi idē eſt relinquere cognatis et co-
gnationi. Hec ſol. non plꝫ. nam cognatio non eſt vni-
uerſitas que vnā perſonā repreſentat: put dicim[illegible]
alijs vniuerſitatibus. vt. l. mortuo. de fideiuſ. ⁊ ie[illegible]
non poteſt intelligi eis vt vniuerſis relictum: ſed eis

vt particularibus. quod apparet ex eo quod incontinenti dicam: q2 nō omnes ad legatum admittantur: dico ergo quod regula poſita in. l. ſi ita: fallit hic ratione coniunctionis. vt ſic ſufficiat illis tempore teſtamēti vel mortis eſſe cognatum: quod intelligo verū ſi teſtator hoc ſciuit: ſecus ſi ignorauit: vt. l. ſi quis ita. §. ſi quis cū ignoraret. de teſta. tute. ¶ Quero d hic dicitur quod legauit cognatis de quibus cognatis intelligitur. Reſpon. in dubio intelligitur de cognatis teſtatoris. vt. l. cum acutiſſimi. C. de fideicommiſ. ⁊. l. peto. §. fratre. ſ. de legatis. ij. ¶ Quero quo ordine admittuntur hic cognati. Reſpon. prius nominati ⁊ his deficientibus qui proximiores ſunt in gradu. vt. d. l. peto. §. fratre. ⁊. d. l. cū ita. ſ. de leg. ij. ⁊ ita intelligit Dy. dū dicit ꝙ hec. l. dꝫ intelligi ſm illas. ¶ Quero quid ſi ſit legatum cognatis cuiuſdam tertij. Rn̄ c deo. puto cōtrariuꝫ eius quod hic dicitur: primo quia non debemus intelligere niſi de cognatis qui erant tempore teſtamenti niſi alij cognati eſſent ſine facto teſtatoris per regulam que eſt in. l. ſi ita. de aur. ⁊ arg. leg. cum em̄ hic non loquat niſi de legato facto cognatis teſtatoris non debemus trahere ad alias cōſequentias ꝯ alias. ll. ꝑ d l. qđ vero. ſ. de leg. ¶ Quero: quid ſi relinquitur familie vel cognationi cuiuſdam tertij qui iaꝫ erat defunctus tempore teſtamenti. an vꝫ legatū e domini. caſus talis eſt. quidā titius deceſſit ⁊c. ꝙ ſi teſtator dicit ſubſtituo filio meo ꝓximiores meos qđ iſto caſu mortuo filio relicta ſorore ⁊ filio ex alia ſorore premortua poſt mortem patris teſtatoris ꝙ ſoror ſola veniat ad ſubſtitutionem excluſo filio ⁊ ſorore p̄mortua poſt mortem patris teſtatoris: ⁊ hoc propter verbum meos poſitum in ſubſtitutione quod refert ad tp̄s mortis teſtatoris. alr̄. hāc. l. ſi cognatis. alias autem ſi nō eſſet verbum meos equaliter admitterentur per dictam. l. cum ita. §. fina. ⁊ ibi gloſ. que incipit quandoqꝫ. de legatis ſecundo. ⁊ quia illa verba teſtatoris debent aliter intelligi. l. ſi cui. ff. de ſerui. ex quis dicat ꝓximior. vide in. l. ꝓximus. ſ. de ver. ſign. ⁊ in. l. j. ſ. vnde cogna. Adde q̄d ſi dicat ꝓximiorib⁹ de domo ſua. Pe. de anch. conſi. clj.
¶ An valeat legatum. ſi teſtator reliquit familie [illegible] ⁊ ille iam erat defunctus. facit. l. inſulam. ⁊ qđ ibi [illegible] ſ. de acqui. re. do. ⁊ adde Pe. de anch. ⁊ Imo. in. c. iudicante. de teſta.

a ¶ Op. fortiſſime. adde Pe. de anch. ⁊ Imo. in. c. iudicante. de teſta. ⁊ vide in cōſi. meo qđ habeo in cā illorum de hyrena. circa medium.
¶ Quare dico. ⁊ vide ꝓ iſto dicto do. Pet. ⁊ Io. de Imo. in. c. iudicante. de teſt. vbi do. Ioan. vr̄ ↄtradicere Bart. et vide Ang. in. l. titia. §. ſeruis. ff. ꝺ manu. teſt. vbi per illum tex. dicit ꝙ vbi teſtator legauit pediſſequis ꝙ ſufficit ꝙ ſint tpe teſtamenti perdiſſeq̄. Et vide q̄ ibi dixi. q2 Ioan. de Imo. male ponderauit dictum barr. hic. Andr. Barba.
¶ Inſpicimus. ⁊ per hoc declara. l. qui filiabus. in p̄nci. de lega. j. ⁊ ibi dixi poſt Imol.
¶ Quero. Et not. qđ conſuluit Bal. in cōſilio incip. In nomine

a ¶ Op. adde late no. per Bar. in. l. ſi in fi. ff. de colle. illi. ⁊ vide bar. ⁊ doc. in. l. ſi quis a filio. §. fi. de le. j. nã oē collegiũ eſt reprobatũ: ſi non appet approbatũ. vi 5 de qd no. Bal. in. c. j. §. conuēticulã. de pa. iur. fir. ⁊ ibi oino vide per eum de qua materia habetur ꝑ Bald. in l. fin. C. de col. illi. Ad de Ab. con ſili. lv. vbi hꝫ q̄ collegia ſint approbata.

b ¶ Quero quid. et an iudeis poterũt dari tutores. vide barto. i rub. l. j. de iuſti. ⁊ iur. Et an poſſit relinqui iudeo. vid glo. in. c. iudex. de iudic. que dicit qd non. tex. in. c. ſane. xxiiij. q. ij. ⁊ in ca. ſi qs episcopus. de here. ⁊ tenet Ange. in. l. j. C. de iudic. per illa iura idē tenet Raph. in. l. j. C. de ſacroſan. ecc. ſed cõtra tenet glo. in. l. j. C. de iudi. ⁊ Pe. Cy. ⁊ Sali. in. l. j. C. de ſac. ſanc. ecc. bal. ⁊ Bar. in. l. j. C. de iudi. ego dixi late i. d. 5 c. iudex. ⁊ vide ibi omnino. Andr. barba.

Andreas poma.

c ¶ Quero qd ſi reliquitur collegio. qd ſi eſſent fraternitates. vide Felinum in. c. ex literis. in. j. notabili. de conſtitu.

d ¶ Sed ſi eſſent. adde tu ꝙ ex hoc habes ꝙ ſi in vniuerſitate eſſent clerici ⁊ laici ꝙ tunc vniuerſitas debet coram eccleſiaſtico conueniri ⁊ clarius bar. in. l. 1 j. j. de colleg. illi. ⁊ Bal. in aut. habita. C. ne fil. ꝓ pa. Anto. de but. in. c. dilecta. poſt Inno. de exceſ. prel. et Pe. de anch. in repe. regule ea q̄. q. xvj. de regu. iur. ⁊ abb. in. c. ex lris. de ꝓba. Tñ cõtra hoc vr ꝙ imo ipſa vniuerſitas cõueniri poſſit coram iudice vniuerſali loci ⁊ ſic corã ptãte loci ex q̄ eſt corpꝰ imaginatũ ſeu repñtatũ de quo nõ eſt aliq. l. diſpoſitũ ſub q̄ iudice debeat cõueniri vñ cõueniatur corã iudice loci vbi eſt. Facit quia tunc non conſiderantur ſinguli de vniuerſitate vt vniuerſitas: ſed vt vnum corpus fictum argumen. eius quod dicitur qd eſt vniuerſitatis nõ eſt ſingulorum. l. j. §. j. ⁊ l. in tantũ. §. vniuerſitatis. ff. de re. di. de quo vide etiã ꝑ do. mari. ſoz. in. c. j. verſic. xliij. declaratio. extra de foro compe.

Et videtur ꝙ non. qꝛ non poteſt dici familia titij qui iã erat defunctus: vt. l. qui v coni. al's eſt in. l. ij. ff. de au. ⁊ arg. a leg. Contrarium dico quod valet ⁊ videtur relictum omnibus deſcendentibus ex cognatione titij: vt. l. pronũtiatio. §. familie. de ver. ſig. ⁊ ita ſe habet cõmunis vſus loquendi. nam idē eſt dicere relinquo familie talis vel domui talis: vt. l. j. ff. ad ſill. ⁊ ibi per Ja. b de are. ⁊ hoc caſu forte non admitten 2 tur omnes qui ſunt proximiores illi titio: ſed oẽs equaliter: qꝛ ceſſat ratio coniunctionis perſone defuncti.

1 ☞ Collegio illicito ratione ſecte re 3 linqui non poteſt: nec ſingulis de tali collegio.

2 Collegio iudeorum relinqui non poteſt: licet non ſit reprobatum ratione ſecte.

Iudeo relinqui poteſt.

3 Legatum factum iudeis de Peruſio videtur factum vt ſingulis non vt collegio ⁊ valet.

4 Collegio fruſtratorum relinqui põt. c

Collegium quod fit ad pium actum dicitur a lege approbatum.

Fraternitas laicorum coram laico cõuenitur ſed ſi ſunt laici ⁊ clerici coram eccleſiaſtico.

Uniuerſitas ſcholarium coram eccleſiaſtico conuenitur.

5 Legatum factum arti mercatorum vel caligariorum valet qñ talia collegia ſunt approbata per principem vel ciuitatem ſuperiorem non recognoſcentem.

Cum ſenatus. Collegio licito legari põt illicito non: ſingulis tamen de tali collegio licite relinquitur. h. d. ¶ Opp.[a] ꝙ ſi nõ poteſt relinqui collegio nõ põt relinqui ſingulari perſone: vt. l. iiij. C. de hereti. Sol. hoc † dꝫ intelligi quando collegium eſt reprobatum non ratione ſecte: ſed ideo qꝛ non approbatum. ſi eñ ratione ſecte eſſet reprobatum vt collegium hereticorum: tunc ſingulis de collegio non poteſt relinq. vt. l. contraria. ¶ Quero quid[b] ſi † relinquatur collegio iudeorum? Certũ eſt ꝙ nõ vꝫ: vt. l. j. C. de iude. ſed dubiũ eſt: an ſit reprobatũ ratione ſecte. Glo. ꝙ non in. d. l. j. Old. contra. ſed tex. eſt qd non eſt reprobatum ratione ſecte. ⁊ ſic põt legari cuilibet iudeo: vt. l. ſpadonem. §. iã aũt iudei. de excu. tu. ¶ † Sed quero qd ſi relinquitur iudeis de peruſio vtrũ videatur vt collegio relinqui vel vt ſingulis? Videtur ꝙ vt collegio: vt ff. l. proxi. in fi. dixi in. l. ciuibus. contrarium puto qd illa interpretatio relinquere ciuibus idem eſt quod relinquere ciuitati. eſt verum quando ex ea nil reſultat contra legem ⁊ ex eo legatum non efficitur inutile: ſed quando reſultat aliquid contra legem vel legatum efficeretur inutile. ⁊ tunc nõ debet fieri: vt. ff. 4 eo. l. quoties. ¶ Quero † quid[c] ſi relinquitur collegio fruſtratorum: an illud collegium ſit reprobatum. Reſpondeo omne collegium qd fit ad pium actum eſt approbatum a lege: vt. l. j. circa prin. ⁊ ibi no. ff. quod cuiuſqꝫ vniuer. ⁊ vt puto iſte fraternitates debẽt cõueniri coram iudice ſeculari quando fraternitates d ſecularium ſunt: ſed ſi eſſent[d] fraternitates ſecularium ⁊ clericorum tunc deberent conueniri coram iudice eccleſiaſtico: ⁊ idem dico in vniuerſitate ſcholarium quorum rector eſſe non poteſt niſi clericus ſit. ¶ Quid ſi † relinquitur arti mercatorum vel caligariorũ? tũc eſt aliud: qꝛ talia collegia exceptis quibuſdam ſunt reprobata: vt. l. j. ff. qd cuiuſqꝫ vniuer. nomi. vnde eis non poteſt legari: ſed ſi talia collegia eſſent approbata per principem vel a ſuperiore vel a ciuitatibus q̄ ſuperiorem non recognoſcunt: tunc poterit eis legari: vt. l. hoſtes. j. de capti. ⁊ poſtli. reuer.

1 ☞ Hereditas matris tranſmittitur ad ſuos. Et ſi non ſunt ſui tranſmittitur bñficio reſtitutionis in integrum: ſi non fuit adita.

Cum pubere. Quero qs habebit hereditatem matris. Et videtur ꝙ ſucceſſores filij et per conſequens habeant hereditatem patris. alias iſta lex fruſtra poſita eſſet. ¶ Sed tunc oppo. † quomodo iſte filius 1 tranſmittit hereditatem matris non aditam ad extraneos. dicit Mar. ſyl. ꝙ hec eſt rõ. qꝛ filius fuit impeditꝰ adire hereditatẽ. arg. l. ſi qs in graui. §. elegãter. ad ſil. ⁊ Cy. refert in. l. apud hoſtes. C. de ſu. ⁊ legi. ego intelligo hoc verũ qd ad heredes filij trãſmittitur matris hereditas: ſi ſunt heredes ſui. per legem

j. C. de his qui an aper. tab. alias nõ tranſmitteretur: niſi ꝑ beneficiũ reſtõnis in integ. vt dixi in. l. q̄ duos. in prin. ff. e. ꝑ. l. pãtonius. ff. de acq. he. Nõ ob. ſi qs in graui. §. elegãter. qꝛ ibi fuit impeditꝰ impedimento 1 iuris. hic impedimẽto facti. dixi in. l. ventre. de acqui. heredi. 1

Cum in teſtamento. De hoc dic vt no. ꝑ Dy. in. c. inſpicimus. de re. iur. lib. vj.

1 ☞ Diſpoſitio teſtatoris diſponentis ſatiſfieri debere omnibus deſcriptis in ſchedula quã dedit guardiano fratrum minorũ qd valeat: ſi apparet qd ſit illa ſchedula.

2 Si teſtator legat titio mille que det illi quã declarauit ſibi ⁊ heredi ſi legatariꝰ ⁊ heres diſcordãt iſpicitur quod eſt veriſimilius rõne affectionis teſtatoris vt legatum valet. c

3 Si teſtator dixit lego titio centũ ⁊ volo ꝙ dentur ei qui ſibi dixit tale legatũ nõ videtur in dubio in fraudẽ factum.

1 Quez heredi. Hãc. l. allego ad q. † de eo qui reliquit: vt oibꝰ illis ſatiſfiat q̄ ſunt ſcripti 8 in ſchedula[a] quã dedi guardiano frm minorũ an valeat. Ja. determinat ꝙ nõ. Ego determino ꝯtrariũ. ſi apparet ꝙ illa ſchedula ſit illa quã teſtõr guardiano dimiſerit ex cõparatiõe literarum vel alio mõ vt dixi in. l. ſi ita ſcripſero. de cõ 2 di. ⁊ demõ. Itẽ no. † hãc. l. nã vidi teſtm̃ in quo teſtator ſic dixit. lego titio mille que det illi ꝑſone quã declaraui ſibi ⁊ heredi meo. decedit teſtator contentio eſt inter heredẽ ⁊ legatariũ: qꝛ heres dicit de vno legatarius dicit de alio. qd iuris. Dico ꝙ dꝫ inſpici qd eſt veriſimiliꝰ ratione affectionis teſtatoris. al's fidei cõmiſſum eſſet inutile rõne incertitudinis: vt. l. ſi fuerit. in prin. ff. eodẽ. ideo remanet penes legatarium. 3 ¶ Ultimo no. † quod ſi relinquo tibi cẽtũ ⁊ dico volo ꝙ dentur ei quem dixi tibi qd in dubio non videtur factum illud relictum in fraudem vt hic. ⁊ no. in. l. lucius. §. fi. ff. de lega. j. ⁊. l. non intelligitur circa fin. de iure fiſci.

Cum queritur. Dic vt nota. in. l. veteribus. ſupra de pactis.

Si quis. ¶ Declara: vt not. Dyn. in. c. in obſcuris. de regu. iur. libro ſexto.

1 ☞ Inquiſitio formata cõtra titiũ ptãtem peruſij ꝓcedit lꝫ vocetur ſempronius.

b Qui habebat. [b] An proprium nomen vel demõſtratiuũ inſpicere debeamus ex qualitate notitie diſponentis inſpicitur. hoc dicit. Dixi 1 † per hanc. l. ꝙ ſi dux ducatus facit inquiſitionẽ cõtra titium ptãtẽ aſſiſij cũ in veritate vocetur ſemproniꝰ ꝙ magis inſpicimus hãc dignitatẽ q̄ nomẽ propriũ: qꝛ nomẽ proprium non habetur menti vt hic: ⁊ ſic magis accipitur demõſtratio q̄ nomen proprium dixi in. l. demonſtratio. de condi. ⁊ demõ. Scdo no. ꝙ hic 1 eſt vnus de caſibus in quo doctrina que ſumitur ex

l. ſi cõmunis ſeruus. ita de ſtipu. ſeruo. non habet locum vt hic. ⁊ dixi in. d. l. ſi ſeruus.

☞ Clauſula in fine poſita qñ referatur ad omnia precedentia.

Plures. † Cl'a in fi. poſita non refertur ſolũ ad omnia ꝓxima ſꝫ ad oia ꝑcedẽtia ꝯtinuata ſcriptura ꝓlata. h. d. ¶ Quero q̄ eſt rõ huius. l. qd clauſula in fi. poſita ad oia precedentia refertur. Rñ. primo propter dictionẽ repetitiuã hoc amplius vt. l. aurelius. §. teſtõ. al's teſtator. ff. de lib. le. ¶ Secunda ratio[c] eſt: qꝛ clauſula vltimo poſita fuit per ſe principal'r poſita. vnde ad omnia precedentia refertur: vt. l. ij. §. filius. ff. de li. ⁊ poſth. ⁊. l. talis ſcriptura. ff. de le. j. l. j. de libe. prete. C. ſi eñ illa clauſula non eſſet ꝑ ſe principaliter poſita. ſed ad aliã diſpoſitionẽ quaſi candam: vt puta ſi conditionalis modus infertur legato vltimo loco appoſito. tunc ad aliud nõ refertur niſi ad illud vltimũ vt. l. filiũfa. ⁊ ibi no.[d] qñ dies lega. cedit. ¶ Quero quare dixit iuriſconſultus cõiuncta ſcriptura. Dicit gl. ſecꝰ ſi ex interuallo: vt. l. lecta. §. dicebam. ff. ſi certum ecta. vide gl. que incipit. nunc re cõiungit ibi. ⁊ fac vim. ⁊ dic hoc non eſt verũ: qꝛ non eſt interuallum in eodẽ teſtõ non diuertẽdo ad alios actus: nam teſtm̃ debet fieri vno cõtextu: vt. l. heredes. in fin. ff. de teſt. ſed veritas eſt vt intelligamꝰ c cõiuncta ſcriptura ideſt cõtinuato ſermone: ſecus ſi in medio plura dixiſſet quia tũc ad omnia precedẽtia non refertur: vt not. glo. in ſimili: inſtitut. de re. diui. §. itẽ lapilli. An aũt cl'a in precedentibus legibus appoſita intelligatur repetita in ſequẽtibus. dixi in lege pretor. in principio. vi. bonorũ raptorum.

¶ De his q̄ pene cã relinquuntur. Ru.

1 ☞ Relictũ nomine pene etiam de iure. ff. valet.

2 Diſpoſitiones reprobate que dicantur.

3 Statutum ꝙ conſanguinei clericorũ teneantur pro eis ſi aliquid faciunt non valet.

Filioſa. ¶ Si ꝑcedit diſpõ illicita ⁊ reprobata relictũ noĩe pene d a quocunqꝫ nõ vꝫ. hoc dicit. ¶ Opp. † quod relictum nomine pene a quocunqꝫ valet: vt. C. eodem. l. j.

a ¶ In ſchedula. de ſchedula relicta apd fres ſancti Frãciſci et vid ad hec dictũ q̄ habes i. l. ait ꝑtor. §. ſi. iudex. de re iudi.

b ¶ Qui habebat. ⁊ vide bar. i. l. demõſtratio. i ꝑn. de ꝯd. ⁊ demõ. Et vide ꝙ no. i. c. ſignificãti. d reſcri. Andr. barb.

¶ Qui hẽbat. ⁊ iſtũ tex. no. al'r. bar. i. l. iiij. in fi. d le. j.

c ¶ Scda rõ. ⁊ vid. d. l. ſcriptura c. ij. reqris. de ap. tñ ſi ꝯditio vel modꝰ inſeritur non refertur niſi ad ꝓximum. An. barb.

d ¶ Et ibi not. intellige ſaluo eo ꝙ hꝫ in

l. mulieri ⁊ titio. ⁊ ꝙ ibi bar. de condi. ⁊ demon. et hic adde Bal. in. l. j. in fi. C. de legi. here.

a ¶ Ultimo no. Et vide bal. in. l. j. C. e. ad fi. ⁊ vide gl. ſing. ſm ang. in. l. ij. ꝫ. ne quis eum. ⁊ vide gl. fin. in. c. ſciant cuncti extra de elec. ꝙ percutiens conſanguineum cleri ci icidit in canonē late ſnie ſi qs ſuadente. ⁊ inſtitu. de leg. §. fina. Sol. glo. hic. et l. multa. de conditio. ⁊ demonſtra. ⁊. l. 2 ⁊ vide ange. in. §. quia leonis. in aut. de nō alienan. And. barba.

b ¶ Non vꝫ. imo fortius dico ꝙ tale ſtatutū nō vꝫ. qꝛ videtur factū in odiū clericorū. c. petrus diacon⁹. et c. ſignificaſti. de homi. l. heres meus. §. fi. de condi. et de. ⁊ hanc partē tenet Imo. ⁊ idē tenet bal. ⁊ ange. p illam. l. in. j. ꝫ. in ſuo vo. vt eant. bal. in. l. j. C. de indi. vi du. ⁊ Lap. all. iij. ⁊ gl. no. in cle. ij. de ſen. excom. in ver. quolibet ⁊ fin. not. bal. in. l. raptores. de epiſ. ⁊ cle. et in. l. prima. C. vnde vi. concordat Bald. in. l. vt vim. ff. de iu. ⁊ iur. ⁊ pro hac parte eſt caſus no. in cap. ſciant a cuncti. de ele. in. vj. alle. per ang. in. d. l. vt vim. ⁊ p hoc 3 dico ꝙ ſtatutum dictans ꝙ coloni clericorum teneantur ad collectas. ⁊ hoc in odium clericorum tale ſta- b tutum eſt contra libertatem eccleſie. ⁊ ita ſin. tꝫ bar. in. l. penes. C. de agri. ⁊ cenſi. lib. xj. ⁊ ſentit in. l. de pupillo. §. ſi quis ipſi pretori. de op. no. nun. ⁊ bal. in. l. j. C. de epi. ⁊ cle.

c ¶ Penam. ⁊ de hoc vide bal. in. l. j. C. e. And. barba. Et vide tu in ſimili eundem bar. in conſil. j. inci. Parmenſis col. j. circa fi.

d ¶ Cauſa reijcitur. bal. tenuit contra in aut. niſi rogati. ad tre. ⁊ ſali. idem ibi. ⁊ vide ad hanc. q. no. conſilia 3 que habes in libro magno conſiliorꝫ. ⁊ bal. in. l. deo nobis. de epi. ⁊ cleri. ⁊ limita multum not. hunc text. 4 procedere qñ dictum fuit ſi non ingrederetur monaſterium ſimpliciter. ſed ſecus ſi dicat ſi nō ingrediat c monaſteriū fratrū minorum vel ſimile cū alia eſſent 1 adhuc monaſteria ſm bal. ⁊ imo. no. per illum tex. in l. hoc modo. j. de condi. ⁊ demon.

e ¶ Monaſterium ingrederetur. vide bal. in. l. j. in. x. col. C. e. ⁊ in. l. cū allegas. in pe. col. C. de vſur. Ad materiam huius. l. penam. adde qđ pau. de ca. in aut. niſi rogati. C. ad treb. dicit ſe cōſuluiſſe vna cū multis alijs. ⁊ poſtea dicta queſtio fuit diſputata bononie ſi teſtator reliquerit filie ſue mille ſi matrimoniū cōtra d xerit. ſi vero ingrediat monaſteriū reliquit ſibi. cc. et nō vltra. ipſa vero religionē ingreſſa eſt ꝙ petet mille: ac ſi matrimoniuꝫ contraxiſſet per iſtam. l. ⁊ certe ſi non reliquiſſet ſpecialiter. cc. ſi monaſterium intra e uerit ſed ſolū mille bene poſſet petere mille per. l. iſtā 2 qꝛ tunc nō conſtaret de expreſſa intentiōe teſtatoris cōtrariū vide. l. interpretat eā fuiſſe talem ſi nupſerit ſcilꝫ in ſeculo vel religionem ingrediendo: quia dꝛ matrimoniū ſpirituale. ſꝫ hic apparet de cōtraria intentione: qꝛ in cōtrū reliquit mille ſi nupſerit ſenſit dū taxat de matrimonio carnali non de ſpirituali poſtquam in caſu quo religionē ingrediatur ſpecialiter prouidit de. cc. qꝛ generalis diſpoſitio nō refertur ad ſpecifica. vt in. l. doli clauſula. de verb. obli. vnde non 3 dꝫ habere niſi. cc. ita determinat bal. poſt Ja. de bel. in. l. deo nobis. de epiſco. ⁊ cleric. ⁊ in. d. auten. niſi rogati. licet ex verbis bar. hic colligit cōtrariū dū dixit

ſi is qui heres. ꝫ. de vulga. ⁊ pupilla. quod iſte leges hodie ſunt correcte. Dyn. in. l. multa hoc reprehendit: quia etiam de iure antiquo poterat relinqui nomine pene: vt. l. j. §. item ſi ita. ad. l. falci. ⁊. l. ſi penū. quando di. le. ced. ⁊. ꝫ. de penu lega. l. prima. Non ob. hec lex que loquitur quando precedit aliqua temeraria vel illicita diſpoſitio quod tenet Cyn. C. eo. l. prima.

2 ¶ Quero † que ſunt iſte diſpoſitiones probroſe. reſpon. quandoqꝫ in diſpoſitione venit aliquid quod ſit reprobatum moribus iure ciuili vel pretorio: vt. l. j. ⁊. l. filius: de condi. inſtit. Item puto quod ſi dicitur in teſtamēto lego filie mee centum: ⁊ volo quod non poſſit ſe maritare ſine cōſenſu talis. alias cadat a dicto legato certe iſtud non valet vt. l. cum tale. §. ſi arbitratu. alias reſcriptum. j. de condi. ⁊ de. Idem puto qñ aliquid relinquitur filio infra legitimam: et adijcitur quod ſi plus petat cadat a dicto legato. Certe iſta adiectio non valeret: quia grauamen non poteſt poni in legitima vt. l. quoniaꝫ. C. de inof. teſta.

¶ Ultimo not.[a] hanc. l. contra ſtatuta † ciuitatum que dicunt ꝙ clerici aliquid faciant ⁊ ſi non faciunt eorum conſanguinei teneantur ad tantam penam: Certe iſta adiectio pene non valet[b] vt hic. et de iſto grauamine quod imponitur conſanguineis dixi in l. de pupillo. §. ſi quis ipſi pretori. de ope. noui nun. in. ix. q.

1 ☞ Legatuꝫ factū filie de mille ſi nuberet: ⁊ ſi monaſterium ingrediatur qđ habeat ducētū: qđ valeat ſed cauſa reijcitur ⁊ habebit mille.

2 Cautela vt legari poſſit minor ſumma filie monaſterium ingredienti ꝙ ei qui nupſerit.

3 Uſuras non poteſt indicere teſtator in teſtamēto heredi ſi non ſoluit legatum.

4 Pena adiecta dationi quantitatis vltra legitimum modum vſurarum non valet.

PEnam.[c] ¶ Quero † pater reliquit filie ſue ſi nupſerit mille ⁊ ſi ingreſſa fuerit monaſterium habeat ducenta tantum non vltra. an iſtud videatur detractum de illa quantitate maiori nomine pene. an ſit cauſa. Et videt qđ ſit cauſa: quia ex cauſa videtur dixiſſe: quia ſi monaſterium ingrederetur poterit ingredi cum minori pecunia quaꝫ ſi nuberet. ſed certe ſiue ſit cauſa ſiue pena legatum valet ſed iſta pena ſiue cauſa reijcit[d] vt in aut. de ſan. epiſco. §. ſed hoc de preſenti. Ratio eſt quia talis cauſa impediret vitam contemplatiuam nam timore ducta ne perderet illud legatum citius nuberet ꝙ monaſterium ingrederetur.[e] quod lex reſpuit quis ergo † erit modus vt teſtator poſſit ſic grauare. Reſpondeo quod debet dicere ſic relinquo filie mee centum ⁊ ei qui eam duxerit in vxorem relinquo quinquaginta. hoc modo valet iſtud relictum. ⁊ monaſterium non poſſet capere: quia nō eſt relictuꝫ vxori. ſed ei qui ducet in vxorem. hoc probatur in. l. titio. §. j. de conditio. ⁊ demonſtra. conſulo tamen qđ addat vnum. ſcilicet id quod marito relinquitur debeat eſſe in augmētum dotis. alias ipſe ſibi haberet.

¶ Quero † an teſtator poſſit indicere vſuras in teſtamento: vt ſi heres meus non ſoluit intra menſem volo quod ſoluat tantum nomine vſurarū. Reſpon. non. ſicut enim de iure ciuili vſure ſunt prohibite vl-

tra certam quantitatem: ita hodie de iure canonico ſunt prohibite in totum. pro hoc eſt tex. in. l. iij. §. ſi. de 4 annu. leg. Ex hoc † concludo aliud: quando pena adijcitur dationi quantitatis vltra legitimum modum vſurarū de iure ciuili non valet: vt. l. iulianus. §. ideꝫ papi. de act. emp. ⁊. l. cum allegas. de vſuris. coniuncta. l. iij. in fi. de an. lega.

¶ De regula catoniana. Rubrica.

1 ☞ Regula catoniana propter quid fuit inducta.

2 Regula catoniana eſt regula iuris intranſitiue non tranſitiue.

3 Regula catoniana a catone fuit inducta.

4 Regula catoniana qđ habeat locum in legatis conditionalibus conditione tacita.

5 Item quando habeat locum in legatis vel relictis i diem certum.

Que ſint illa legata quorum dies cedit ab adita hereditate: remiſſiue.

6 Regula catoniana hꝫ locum qñ certum eſt qđ dies mortis ⁊ aditionis ſit vnus ⁊ idem.

7 Regula catoniana an habeat locū in legatis quorū dies cederet a tempore mortis.

8 Item an habeat locū quando legatuꝫ eſt inutile ratione perſone legantis.

Regula catoniana an habeat locum in vſurario legante quod non.

9 Legatū ſi deficit ratione rei legate: an in eo habeat locum regula catoniana.

10 Regula catoniana quod habeat locum quando legatum deficit mixta conſideratione rei ⁊ perſone legatarij quando teſtator contra tale impedimentum potuit prouidere.

11 Item an habeat locum qñ legatū deficit mixta conſideratione legantis ⁊ legatarij.

12 Legatum a principio inualidum non confirmatur niſi defectus purgetur per vltimam voluntatem teſtatoris.

13 Legatum quando deficit mixta conſideratione legatarij ⁊ eius a quo relinqtur regula catoniana habet locum.

14 Legatum quando deficit ex perſona legatarij non habet locum regula.

15 An habeat locum in hereditate: remiſſiue.

16 An habeat locum in donatione cauſa mortis: remiſſiue.

17 Ratio quare in legatis conditionalib⁹ non habeat locum regula catoniana.

Statutum quod ſi quis non ſoluerit penſionem intra menſem intelligitur quando eſt facta locatio vt intra menſem ſoluat.

18 Regula catoniana qđ hꝫ locū quando teſtamentuꝫ deficit ratione ſolennitatis.

19 Ratio quare qñ legatum deficit mixta conſideratio a te teſtantis ⁊ legatarij inſpicitur id quod nocet ⁊ nō id quod prodeſt.

a CAtoniana.[a] ¶ Legata pura que teſtamenti tpe non valerent ſi teſtator tunc decederet non cōfirmant impedimēto ceſſante. ſecus in legatis conditionalib⁹ vel in diē incertam. h. d. Primo ponit regulam catonianam. Secūdo eā declarat. ſecunda ibi: que diffinitio. In text. ibi: non valere. dic etiam ſi cā impedimēti inueniatur amota. Dyn. dicit hic ꝙ regula catoniana diffinitur. ⁊ infra dicitur que diffinitio ⁊c. Contra: imo non eſt diffinitio: quia diffinitio debet ponere ſubſtantiam alicui⁹ rei: vt. l. omnis diffinitio. de regulis iuris. Solu. Dyn. hic ponitur diffinitio improprie. Breuiter dic quod nō eſt diffinitio: vt. l. contraria. ¶ Opponitur quod iſta regula ſit ſuperflua p. l. qđ ab initio. j. de regulis iuris. Solu. le1 ges † contrarie loquuntur in his que ſtatim debent valere: et nullam ſuſpēſionem habent: vt contractus ⁊ alij actus inter viuos: ſed legata habent aliquam ſuſpenſionem. confirmantur enim morte: vt. l. j. C. de ſacroſanc. ecc. ideo videbatur quod deberet inſpici tempus mortis et non teſtamenti: et propter hoc fuit inducta regula catonia. ¶ Oppo. hic dicitur in verſi. iteꝫ ſi tibi. qđ ſi eſt fundus legat⁹ tibi dño ſi poſtea alienas vꝫ legatum. Contra inſti. de leg. §. ſi rem. Huius timore hec lex legitur duob⁹ modis vno mō ſm Roge. vt illa verba ſi alienaueris legantur cū ſeq. ⁊ ſint verba. l. Ad contrarium reſpondet ꝙ ibi alienauerit mortuo teſtatore. hic eo viuo: ſꝫ ſol. videtur contra. l. cetera. §. j. ꝫ. de legatis. j. quare Joā. legit alio modo qđ illa verba ſi eum viuo teſtatore ⁊c. legantur cum precedentibus. ⁊ ſic ſint verba teſtatoris non legis. ¶ Ultimo ad. l. ſꝫ. ſi ſic. oppo. quod ſi poſt mortē nubit habeat legatum: vt. l. ſi. ita. de condi. ⁊ demon. Sol. intellige quod teſtator dixit ſi nupta erit: ſcꝫ me viuo. Ex omnibus his habes expoſita verba regule: que dicunt quod ſi teſtamenti tēpore deceſſiſſet inutile fieret: qꝛ intelligit de his q̄ ſic relinquū-

in ver. fuit qō diſputata. ⁊ cuꝫ ſequit Anto. de bur. in c. in pñtis. đ proba. ⁊ habetur p Rom. in. l. ſtipularis hoc modo de ver. ob. qui tꝫ opi. Bar. in. ij. char. p Albe. in. ij. parte ſtatuto. ruꝫ. q. cliij. cum ſeq. et ita fuit iudicatuꝫ bononie. ⁊ cōſuluit dñs Jo. de anania pro iſta parte: ⁊ ēt alij docto. p quibus facit. l. titie ſi non nupſerit. đ cōditio. ⁊ demonſtr. ad quam non bñ reſpondet Bal. ī l. j. C. đ his que pe. nomi. p imo lam in. l. lucius. de hered. inſti. ⁊ vide oīno q̄ dixi poſt imolam in l. quoties ſub conditiōe. de cōditio. ⁊ demonſtra.

ꝙ ratio eſt ne al's impediatur vita contemplatiua. ſꝫ iſta eſt veritas ⁊ cōformis intentioni teſtantis. Iteꝫ all. Bal. in ſūmā in. l. ſi. C. de pac. ⁊ cū Bar. tranſit ma. de mathesil. in ſuis ſin. ſingu. liij. tu adde ꝙ opi. bar. fuit ſecutus Jo. an. in addi. Spe. in rub. de ſta. mo.

¶ Catoniana. vide q̄ no. Bald. Ang. ⁊ imo. in. l. ſi filius. ꝫ. de teſta. ⁊ dicit Bal. in. l. j. in. x. col. C. de ſa. ſan. ec. in repetitio. quod iſta regula non habet locum in iure canonico videlicet in filioſa. qui fecit teſtamētum ad pias cauſas ſine conſenſu patris an pře premoriente conualidetur. ⁊ de materia habetur p bal. ⁊ doct. in. l. ſi ſeruos. C. de leg. ⁊ in. l. eam quaꝫ. in. xv. col. cum ſeq. C. de fideicom.

a ¶ Nō idē eſt. tz hic Bar. ꝙ regula catoniana hz lo-
cū in relictis ſub cōditione ſi ꝯditio illa eſt tacita nō
exꝑſſa ⁊ idem tz glo. ⁊ bar. in. l. ſi optio. ſ. de op. leg. ⁊
in. l. ſi dño ſtichus. poſt Dy. de leg. j. lz gl. ibi ſentiat ꝯ
rium. ſz qđ nō habeat locū vr̄ exꝑſſe glo. in. l. cū filia.
in ver. ex ꝑ
ſona ipſoꝝ
in fi. de le.
j. ⁊ ita etiā
ibi vr̄ tene
re Barr. ⁊
Imo. ⁊ idē
vr̄ tenere
imo. in. d. l.
ſi dño ſti-
chus. ꝑ il-
lum tex. ſz
qđ cōditio
tacita ſu-
ſpēdens le
gatuz quo
ad tranſ-
miſſionem
faciat ceſ-
ſare regu-
lā catonia-
nā probaṫ
in. l. q̇ filia-
bus. §. fin.
cū. l. ſeq. de
lega. j. ſed
vbi vni ex
heredib⁹
legatuz eſt
factū quo
caſu lega-
tum a prin
ci. quantū
eſt ꝓ ea ꝑ-
te pro qua
legatarius
eſt heres
non tz in. l.
legatuz. §.
j. de lega. j.
tm̄ ſi repu-
diet here-
ditatem le-
gatum nō
confirmaṫ
non ob. re-
gu. catoñ.
ratio eſt. qꝛ
tale lega-
tū itelligiṫ
facū ſub ta
cita ꝯditio
ne ſi legatuz repudiabit que tacita cōditio impedit
tranſmiſſionem: vt ꝓbaṫ in. l. miles. §. j. de leg. ij. ⁊ ibi
per Barto. ⁊ no. per gl. ⁊ docto. in. l. filio quem pater
de lega. j. ⁊ vide imo. in. d. l. qui filiab⁹. §. ſi. in. ij. no. et
etiam hoc ponit Bald.

tur. vt tūc inutilia eſſent ſi teſtator de
ceſſiſſet. al's ſecus vt in legatis condi-
tionalibus. ⁊ in diem incertū. ¶ His
2 †p̄emiſſis venio ad. q. primo quero
an regula cato. ſit regula iuris. Dicit
Dy. de reg. iu. lib. vj. ſuper rub. qđ ſic.
qꝛ ius de nouo inducit. nam ante iſtā
l. non erat inductū. Nō ob. l. j. de reg.
iur. que dicit ꝙ regula non facit ius:
qꝛ verū eſt qñ regula fit ſup eo qđ eſt
iam cōſtitutum. al's ſecus. vt hic. Io.
and. tz cōtrarium ibidē qđ regu. cat.
non ſit regula iuris per illā rōnem qꝛ
facit ius de nouo. Contra Io. and. eſt
tex. expreſſus in. l. cum legato ſeruo. ſ.
qñ di. leg. ce. qui appellat regulaz ca-
to. regulā iuris: poſſumus dicere qđ
quilibet bene dixit ſi em̄ appellas re-
gulam iuris tranſitiue hoc eſt regulā
factā de eo qđ eſt ius: tunc verū dicit
Io. and. alio modo pōt intelligi regu
la iuris intranſitiue hoc eſt ꝛła q̄ eſt
ius ⁊ tūc verꝝ dicit Dy. ⁊ hoc mō dz i-
telligi. l. cū legata ſeruo. ſi ł'e de geniti
uo qui poniṫ tranſitiue ⁊ intrāſitiue:
vt. l. j. C. de condit. ob cām. ⁊. l. j. C. de
3 condi. ind. ¶ †Quero a quo fuit in-
ducta hec regula. Rñ. a catone ſicut
pub. a publicio. ⁊ falcidia a falcidio:
4 vt. l. j. ſ. ad. l. fal. ¶ †Quero ī quib⁹ le
gatis habeat locū hec regła. glo. ma
gna tota facta eſt ſuper hoc: ideo q̄ro
primo an habeat locū in legatis cōdi
tionalibus. Et videṫ ꝙ nō. vt hic. In
cōtrariū vr̄. ſ. de op. leg. l. ſi optio. ij. re
ſponſo. Sol. aut conditio eſt expreſſa:
⁊ nō hz locū regula vt hic aut tacita
⁊ tunc hz locum. l. contraria. ratio eſt
qꝛ conditio tacita nō ſuſpendit lega-
ti ceſſionem. vt. l. conditiones extrinſe
cus. de condi. ⁊ demon. ſed ſi poneres
ꝙ eſſet talis conditio tacita que lega
ti ceſſionē impediret vt probatur in
l. ſi legatū pure. ſ. de condi. leg. eſſet idē
qđ in expreſſā cōditione per eandem
rationem. Cōtra hoc ob. fortiter. l. pe.
ſ. e. ſed ibi dicā. ⁊ qđ dixi de cōdi. idē
a dico de die incerta: qđ idem eſt: vt. l.
dies incertus. de condi. ⁊ demonſtra.
5 ¶ †Quero vtrum regu. catoni. ha-
beat locum in legatis puris vel relictis in diem cer-
tum. Reſpon. ſiquidem ſunt talia legata quorū dies
cedit ab adita hereditate non a tpe mortis regu. ca-
to. non habet locum: vt. ſ. e. l. iij. ⁊. l. cū legato. ſ. qñ di.
leg. ce. ⁊. ſ. de leg. j. l. qđ in rerū. §. j. ⁊. l. ſi optio. in prin
cip. ſ. de op. leg. Que aūt ſint illa legata quoꝝ dies
cedit ab adita hereditate no. in. l. vnica. §. in nouiſſi-
6 mo. C. de cad. tol. ¶ †Iuxta hoc quero: quid ſi ē cer
tum ꝙ dies mortis ⁊ aditionis ſit vnus ⁊ idem: vt
puta: qꝛ inſtitutus ſit heres neceſſarius. Rñd. reg. ca
to. tunc hz locum vt eſt caſus in. l. ſi optio. ij. reſponſo
ſ. de optio. leg. Ratio apparet: qꝛ tūc eſt datū ſic: vt
7 ſtatim valeat ſi ſtatim decederet. ¶ †Quero: vtruz
habeat locū in legatis quorum dies cederet a tēpo-
re mortis. Tex. videṫ hic qđ ſic. cōtrariū videtur per
l. ſi deportati. in prin. ſ. de lega. iij. ⁊. l. interuenit. ſ. de
leg. preſtan. ⁊. l. ſi cognatis. ſ. de re. du. ⁊. ſ. de iur. fiſ.
l. iij. §. quādo aūt. Pro ſo. huius ꝯtrarij gl. facit tres
caſus vt in ea habetis. Dyn. facit ſex caſus. Primo
qñ legatum deficit ratione perſone legantis: tūc hz
locum regula: vt in. l. prima. §. j. ſ. de leg. iij. Secūdo
qñ deficit ratione rei legate vt in re ſacra: vel tigno
edibus iniuncto: ⁊ tunc habet locum regula. vt. l. ce-
tera. §. j. ſ. de leg. j. Tertio quando defict mixta cōſi-
deratiōe rei ⁊ ꝑſone legatarij: vt ſi lego tibi rem tuā:
et tunc habet locum regula. vt. l. cetera. verſi. quem-
admodum. et inſtituta de legatis. §. ſi rem. ideo dixi
mixta conſideratione: quia res per ſe erat legabilis
et legatarius erat capax ſimpliciter loquendo. Sed
res illa ſibi legari non poteſt. ¶ Quarto quando le-
gatum deficit mixta conſideratione legantis ⁊ lega
tarij: vt quia teſtator legat ſeruo ſuo proprio. et tunc
habet locum regula: vt. l. ſeruis. C. de leg. ¶ Quin-
to quando legatum eſt inutile mixta conſideratione
legatarij: ⁊ eius a quo relinquitur: vt quando lega-
tur ſeruo heredis ab herede: ⁊ tunc habet locum re
gula: vt inſtituta de legatis. §. ſeruo. ¶ Sexto quan
do legatum eſt inutile ratione perſone legatarij: qꝛ
non eſt capax: tunc iſta regula non habet locum: et
ſic loquuntur Iura in contrarium allegata. ⁊ hec
ſunt verba Dyni. ¶ Examinemus quodlibet mem-
8 brum per ſe. ¶ †Primum eſt quando legatum eſt
inutile ratione perſone legantis: tunc habet locum
regula. iſtud non eſt verum ſimpliciter: ſed eſt veruz
in eo qui erat inteſtabilis ſimpliciter loquendo: ſec⁹
in eo qui poterat ſe habilitare ad teſtamentum: vt
in vſurario publico. Nam vſurarius public⁹ poteſt
ſe habilitare ad teſtamentum preſtando cautionem
de reddendis vſuris. et ideo legatum factum per eū
ab initio inutile confirmaretur preſtita cautione: vt
notat Ioannes in capitu. quamquam de vſuris. li-
bro ſexto. licet ipſe poſtea timens notet contrarium
in cap. primo. extra de ſepultu. in clementinis. tamē
quod primo notatur eſt verius: vt plene dixi in. l.
filio preterito. de iniuſto teſtamento. ſecundum Ni-
colaum de Matarel. ſed forte regula catoniana in
vſurario alia ratione non haberet locum: quia capi.
quanquam eſt noua lex: ⁊ regula catonia. ad nouas
leges non pertinet: vt. ſ. eodem. l. fina. debemus ergo
ponere aliud exemplum de iure ciuili quis non po-
teſt ſibi facere duos ſeruos neceſſarios heredes ſi
non eſt ſoluendo. certe iſte non eſt inteſtabilis ſim-

pliciter: quia ſatiſfaciendo creditoribus efficiṫ te-
ſtabilis: ⁊ ideo huius teſtamētum poteſt cōfirmari:
vt. l. qui ſoluēdo nō erat. de here. inſti. ⁊ iſte eſt verus
9 intellectus huius legis. ¶ Venio †ad ſecūdū mem- c
brū qđ eſt qñ legatū deficit ratione rei tunc habet lo
cum regula catoniana. ¶ Oppo. de. l. ſeruū filij. in
prin. ſ. de lega. j. vbi ceſſante cā impedimenti lega-
tū recōualeſcit. Sol. glo. qđ ibi ab initio legatū vale
bat ꝓpter ius qđ habebat pater ſi filius deceſſiſſet.
iſtud nō eſt verum: quia iſtud ius qđ pater habet vt
poſſit ſuccedere nullo modo attendiṫ: vt. l. poſt eman
cipationem. §. j. de li. le. eſt ergo dicendum quod ibi
ceſſauit cauſa impedimēti ex cauſa que retrotrahi-
tur vnde fingitur ab initio non fuiſſe. idez probatur
in. l. ſeruus ab hoſtibus. ⁊. l. non quocunq̧. §. ſi ex bo
nis. ſ. de lega. j. ¶ Itē contra dictū Dy. ⁊ gloſ. oppo.
de. l. eſt receptum. in fi. ſ. cō. pre. Solu. vbi valuit le-
gatū ab initio quantū ad perſonalē obligationē nō
quantū ad cōſtituendū ius in re: vt no. in. l. per fun-
10 dum. de ſerui. ruſt. pre. ¶ Venio †ad tertium mēbrū
quādo legatū deficit mixta cōſideratione rei ⁊ per-
ſone legatarij. Et iſto caſu dico quod habet locū re-
gula: vt. l. cetera. §. j. ſ. de lega. primo. hoc videṫ con-
a tra. l. debitor. §. fina. ſ. de leg. ij. Solu.ᵃ quod ibi defi
ciebat ratione legatarij non rei: quia legabaṫ ſeruo
res domini: ideo iſtud mēbrum debet ſic intelligi. il-
lud qđ diciṫ ꝙ regula catoniana habet locū in ter-
tio mēbro eſt verū quādo teſtator cōtra tale impedi
mentū potuit prouidere: vt puta legando eſtimatio
nem rei vel aliā rē equalē: ſz in caſu dicti. §. ſeruo nō
potuit prouidere: quoniā ſi ſic legaſſet fuiſſet domi-
no queſitū: ⁊ ipſe volebat ſeruo queri. rationē huius
diſtinctionis infra videbitis. ¶ Venio ad quartum
11 †membrū quando legatū deficit mixta conſideratio
ne legātis ⁊ legatarij habet locū regula. Pro decla-
b rationeᵇ pone quod teſtator legat filio ſuo ſpurio tē-
pore teſtamēti non valet: ſi tēpore mortis reperitur
capax: quia legitimatus. valebit ne legatū ſecūdum
Dy. non: quia deficiebat legatū mixta conſideratio-
ne legantis ⁊ legatarij. hoc autē videtur contra tex.
in. l. iij. §. quando autē. de iure fiſ. ⁊ ideo intelligas il-
lud mēbrū ſic ſi quidē teſtator potuit prouidere con-
tra tale impedimentū vt manumittendo ſeruo tunc
habet locum regula qꝛ eſt q̇d ſibi imputeṫ: ſed ſi nō
potuit prouidere: qꝛ non eſt in ſua poteſtate legitima
re tunc non hz locum regula: hec diſtinctio ꝓbaṫ ꝑ
tex. in. l. qꝛ ratio. de condi. inſti. ¶ Contra iſtud mem
brum Dy. vr̄ caſus in. l. ſi minor. ſ. de leg. j. vbi minor
non poterat prouidere dando libertatem: ⁊ tm̄ ibi hz
locū regula. ſol. ſm intellectū glo. ibi poſitum. nō ob
ſtat: ſed ſm intellectum Dy. obſtat: ſed poſſumus di
cere ſuſtinendo ipſum qđ illud eſt verum qñ teſtator
non poteſt prouidere propter intellectus imbecilli-
tatem: tunc cm̄ eadem rōne infringitur legatuz qua
libertas: ſecus ſi alia rōne. Item contra predicta fa-
cit. l. conficiunṫ. §. ſi ei ſeruo. ſ. de codicil. Sol. ille. §.
12 notabilis †determinat hoc membrum ⁊ alia huius
regule ſcz qꝛ legatum ab initio inualidū non confir-
matur: intellige niſi defectus purgetur per vltimaz
voluntatem teſtatoris: vt ibi. ⁊ ratio notat. ibi in glo.
13 ¶ †Venio ad quintum membrum quando legatū
deficit mixta conſideratione legatarij et eius a quo
relinquitur habet locum regula. dicit
Dynus. puto quod verū dicit in hoc
per rationem predictam: quia teſta-
tor potuit prouidere ᶜ circa iſtud im-
pedimentum dando libertatem ſer-
uo heredis quod poteſt. ſed ſi eſſet ca
ſus in quo teſtator non poſſet prouide
re tunc eſſet idem quod ſupra. ¶ Ve
14 nio †ad ſextum membrum quando
legatū deficit ex perſona nō legatarij
nō hz locū regula. Et eſt ratio quia te
ſtator circa illud impedimentum ꝓ-
uidere non poterat. ita loquuntur o-
mnes leges allegate in gloſſ. excepta
l. ſi cognatis. que non facit ad regulā
15 vt ibi dixi. ¶ Quero †an regula ha-
beat locum in hereditate. dic vt dicā
infra eodem. l. tertia. et ibi dicam etiā
an habeat locū in fideicōmiſſis vni-
16 uerſalibus. Item quero †an habeat
locum in donatione cauſa mortis. dic
vt in lege mortis. infra de donatione
17 cauſa mortis. ¶ Quero † que eſt ra-
tio quod in legatis conditionalibus
non habet locum regula catoniana.
Dyn. dicit in. c. non firmatur. de regu-
lis iuris. libro. vj. quod interim nullū
eſt legatum. dic quod ratio eſt: quia
legata conditionalia teſtator ſic dedit
vt ſtatim valerent ſi moreret: ſecus in
legatis puris. ⁊ ſic eſt ratio quia te-
ſtator voluit. iſtam rationem ponit gl.
in. l. in tempus. in principio. ⁊. l. poteſt
quis. de heredi. inſtitu. Iſta ergo ver-
ba que dicunt quod ſi teſtator tūc de-
cederet inutile foret: intelliguntur de
eo quod eſt ſic datum vt tunc inutile
eſſet vt hic dicitur in textu. et ideo ſta
tutum quod dicit ſi quis non ſolueret
penſionem intra menſem ⁊c. debet in
telligi quando eſt facta locatio vt in-
18 tra menſem ſoluat. ¶ Vltimo † eſſet
querendum quid ſi teſtamentum ra-
tione ſolennitatis deficit. an habeat
locum regu. catonia. Dico quod ſic:
quia nullo modo poteſt confirmari vt
ex tunc cum ſolennitas debet adhibe
ri vno contextu. vt lege heredes pa-
lam. in fi. de teſt. ſimile. dicit glo. quā-
do legatū deficit ratiōe perſone legā-
tis: qꝛ pōt ꝯfirmari: nō vt ex tūc: ſz ex
noua volūtate. ſecus ſi legatū eēt inuti
le ratione alicuius dubietatis vel ob-
ſcuritatis: qꝛ poſſet confirmari: vt ex
tunc vt dicta lege heredes. §. ſed ſi no
19 tam. ¶ Vltimo gloſſ. queriṫ † que eſt
ratio quando legatum deficit mixta
conſideratione legantis et legatarij
inſpicimus id quod nocet nō id quod
prodeſt. ⁊ non bene reſpondet. Tu dic
quod eſt ratio. qꝛ teſtator potuit ꝓui-
deṙ circa tale ipedimētū: vt. ſ. dixi ma-

a ¶ So. iſta
ſol. nō ē tu
ta ad illuz
tex. ideo
dic de hoc
vt ibi late
per imo.

b ¶ Pro de
clar. ⁊ viđ
late bald.
in. l. centū.
C. vnde co
gna. And.
Barba.

c ¶ Potui
ꝓuidere. ⁊
cū deciſiōe
barr. trāſit
pau. de ca.
i. l. cetera. ī
pn. de le. j.
⁊ bal. i. l. ꝯ-
riū i. l. cam
ꝗ. i. xv. col.
cū ſe. de fi-
deic. ⁊ bal.
i. l. iiij. C. đ
le. tz idē ꝙ
bar. ibi tu
dic ꝙ rō ē
qđ legata
⁊c. adde
bar. i. l. ce-
tera. §. j. de
leg. j.

a ¶ Tenet quod Bal in l. in teſtamento. in ix. qō. C. de teſt. mili. dicit qđ reg. cato. non habet locū in ſub- ſtitutionibus. que ſunt conditionales inſtitutiones. Iterum non habet locum vbi eſt defectus conſilij. ſed alterius accidentis extranei.

b ¶ Quero an. vtrū regula cato. habeat locū in fidei commiſſo vniuerſali. 1 Barto. hic tȝ ꝙ ſic cōtrariū tȝ in l. vbi iuris ad tre. ſed iſta pars quā hic tenet Bart. eſt verior tenēdo qđ dies vniuerſalis fideicōmiſſi cedat a die mortis vt concludit Bar. ⁊ bñ in l. cum filio. ad fi. de leg. j. ⁊ etiā circa. j. col. duȝ refert Oldra. et in hoc euȝ a ſequitur et iſtaȝ tenet Imo. ibi in iiij. ⁊ in. l. cogi. §. pater. ifra ad trebel.

c ¶ In aliq̄ valuerit. vide bal. in. l. fi. in anpe. col. x. item dubitatur C. vnde legi. ⁊ plene in. l. eā quā in. xv. col. cū ſeq. C. de fideicō. et vide bart. ſ. eo. in. l. j. b ſu. iij. colū. 1

teriam vero quando concurrunt due cauſe quaruȝ vna prodeſt alia noceat quam debeamus inſpicere dixi in. l. ſi vir. j. ꝓ dona. ⁊. l. ſi quis in graui. §. fina. ſ. ad ſil.

An regula catoniana habeat locum in hereditate ⁊ fideicōmiſſo vniuerſali. nume. 2.

CAtoniana. Supra prime iuriſconſultus exponit verba regule ſi teſtator decederet legatum quod inutile foret ⁊c. hic autē exponit iſta verba id legatum. 1 ¶ Opp. ⁊ videt̄ ꝙ in inſtitutione heredis habeat locū regula vt inſti. de here. quali. ⁊ dif. §. i extraneis. l. ſi alienum. §. j. de here. inſti. Sol. quidā dicunt qđ non habeat locū in hereditatibus fideicōmiſſarijs. ſed in pure reſi- 2 ctis ſic. Alij qđ i hereditate nō habet locū quo ad verba ſed quo ad mentē 3 ſic. in quibuſdā caſibus: hoc ꝓbat̄. j. 4 proxi. vbi excipit cōditionales inſtitutiones ergo pertinet ad puras. Certe habem⁹ glo. in. l. qui ſoluēdo. ⁊. l. pōt quis. de here. inſti. q̄ ſimpliciter dicūt qđ in hereditate nō hȝ locū. ſed gloſſ. in. l. quod ab initio. de regu. iur. tenet qđ^a in. l. qui ſoluendo ſit ſpeciale fauore libertatis. veritas eſt qđ in hereditate nō habet locū: ⁊ id quod dicit̄ in §. in extraneis. qđ requirūtur tria tempora non eſt ex vigore reg. cato. ſȝ aliarum cōſtitutionū: q2 regula cato. tantum in legatis loquit̄. Preterea qđ in inſtitutione nō habeat locū apparet: q2 ſi teſtm̄ deficit rōne perſone teſtantis eſt idē in inſtōne qđ in legato: non tm̄ per omnia: vt. l. j. §. ſi filius. ſ. de le. iij. ⁊ ſic non eſt vigore regu. cato. vt. l. c in bello. j. de cap. ⁊ poſtli. reuer. ſi vero deficit inſtitutio ex perſona inſtituti non habet locum regu. cato. ⁊ tamen 1 inſtitutio vitiatur: vt. §. in extraneis. ⁊ ſic manifeſte concluditur ꝙ non ex vigore regule: ſed ex vigore illarum conſtitutionum. alia vero membra in quibus regula cat. hȝ locuȝ in legatis: in inſtitutione adaptari non poſſunt ſi beneinſpicies. ¶ Quero: an^b regula cato. habeat locum in fideicommiſſo vniuerſali. Glo. quod non: vt. l. q̄dam ita. j. ad trebellianum. quam vide ⁊ ſigna. ego conſueui dicere cōtrariuȝ quod dies fideicommiſſi vniuerſalis cedat a tempore mortis: vt plene dixi in. l. cū filio. ſ. de leg. j. ad fi. ⁊ ſm eam opinio. tunc haberet regula cato. locum. ¶ Oppo. de. l. ſi ſeruus. de acq̄rē. here. Sol. vt ibi dicam.

PLacet. Opp. ꝙ conditio que eſt in inſtitutione nō impedit diem legati cedere a tp̄e mortis: vt. l. ſi dies. §. fin. qñ di. leg. ced. Sol. debes intelligere hāc lec. ſm caſum. l. auia. quam glo. alle. q2 ibi fuit ꝓ parte inſtitutus ſub conditione. ⁊ idem legatum. vnde impedit diem legati cedere talis conditio ⁊ hoc quādo preceſſit inſtitutio ⁊ legatum ſequitur. alias ſec⁹. vt. l. filiuȝ. in princip. ⁊ ibi no. j. quando di. leg. ce. ſec⁹ ſi conditio eſſet adiecta tali inſtitutioni. tunc em̄ talis conditio non impediret quin regu. ca. haberet locum: vt dixi. ſ. eo. l. j.

1 Teſtamentum patris in quo filius eſt preteritus: et nepos vel alij venientes ab inteſtato inſtituti ſi filius preteritus mortuus eſt in vita patris confirmatur.

2 Regula catoniana qualiter trahatur ad nouas leges ⁊ ſtatutum quod legatum factum forenſi nō valeat ſi legatarius tempore teſtamenti erat forenſis poſtea ſit effectus ciuis non obſtante regula capiet legatum.

3 Ratio quare regula catoniana non pertinet ad nouas leges.

4 Noue leges que dicantur quo ad regulam catonianam.

REgula. Gloſſ. legit hanc legem multis modis. prima ⁊ ſecunda lec. eſt plana: ſȝ gl. eā reprobet: q2 nō eſt veriſimile iuriſcōſultum de his. ll. cogitaſſe. iſta reprehenſio non placet: q2 verū eſt ꝙ iuriſcōſult⁹ nō cogitauit de theodoſio noīatim ⁊ ſpecialiter: ſed cogitauit de omni. l. vniuerſalr̄ que fieri poſſet. ſimile in. l. j. ſ. de condi. ex lege. tñ hec lectura non placet alia ratione. nam regula catoniana non pertinet ad nouas leges: tm̄ in titu. inſti. de heredū quali. ⁊ diff. §. in extraneis. ⁊. l. ſi alienum. §. in extraneis. de heredi. inſtit. habent̄ leges noue vnde ille leges poſſunt pertinere ad iſtam: ⁊ iſta ad illas. vt. l. non eſt nouū. ⁊ l. ſed poſteriores. ſ. de legi. ¶ Secunda lectu. poteſt eſſe vera in ſe intelligendo qđ filius legitimus non fuit preteritus: ſed fuit inſtitutus in re certa tantum: cum ergo inſtitutio filij naturalis in aliquo valuerit^c. mortuo legitimo accreſcit ſibi totum per ius accreſcendi: non tñ eſt hoc propter effectum regule catoniane: quia hic nil facere poteſt. ¶ Tertio modo legit̄ vt habes in gl. ⁊ ſic tenet hic gloſſ. expreſſe qđ filio iamnato preterito mortuo in vita patris teſtamentum confirmetur. cōtrariū tenet gl. in. l. ſi hereditas. §. j. ſ. de teſtamen. tut. ⁊. l. final. §. pe. de don. ⁊ videtur tex. inſti. de exhere. li. in prin. contra iſtam gloſſ. Sed pro iſta glo. facit. l. poſthumus. ver. idcirco. de iniuſto teſtamento. vnde poſſumus dicere hanc glo. verā quando inſtitut⁹ eſt nepos vel alij venientes ab inteſtato: vt. d. l. poſthumus. ſed gl. cōtrarie ſunt vere qñ eſſet inſtitutus extraneus. ⁊ licet hec lect. ſit vera tñ nihil ad ꝓpoſitū: q2 teſtamētū iſtius confirmatur de iure pretorio: vt. d. l. poſthumus. nō ex eo q̄ re. ca. ceſſet. Item licet predicta ſolu. ſit vera tamen nō pro

cedit quantū ad. l. ſi hereditas. §. qui filium. quia ibi a fuit inſtitutus nepos. ¶ Quarto modo legitur vt habes in glo. que non placet: quia in ſucceſſione ab inteſtato inſpicitur qui eſt proximior ⁊ qui eſt capax tempore mortis vt inſti. de here. que ab inteſt. defe. §. ita demum. vnde ſi mater tempore mortis non eſt capax. poſtea non admitteretur. niſi poneres filium deceſſiſſe teſtatum ⁊ inſtituiſſe extraneū. ⁊ extraneo deliberante matrem fuiſſe effectā capacem. arg. l. ſi. ⁊ quod ibi no. de cōdi. inſti. in gl. que incipit q2 quan 1 diu ⁊c. et inſti. de legi. agna. ſucceſ. §. proximus. Preterea hec lec. non placet. quia ſenatuſconſulta appellantur noue leges. ⁊ regula catoniana pertinet ad ſenatuſconſultum: vt. l. cetera. §. primo. ſ. de lega. j. 2 ¶ Quinto legitur vt noue leges appellantur noue volūtates in quibus prima confirmatur. iſta lec. eſt 1 vera in ſe: tamen huic legi non cōgruit: q2 verum eſt qđ legata debētur vt ex nouo teſtamēto cōfirmante nō vt ex primo qđ fuit inutile: ⁊ ſic regula catoniana hic nō ceſſat: imo habet locū. ¶ Sexto legit̄ vt habetur in glo. hec lec. in ſe eſt vera: q2 regula catoniana non habet locū quādo legatū deficit ex perſona 2
1 legatarij tantū. ¶ Legitur ergo ſeptimo modo vt habes in glo. que lec. licet in ſe ſit vera: tamē non ex eo qđ regula catoniana ceſſet: cum nō habet locū in inſtitutionibus: vt. ſ. eodē. l. iij. ſed debemus ponere caſum vt dicamus ꝙ regula catoniana non pertinet ad nouas leges. hec autē nō eſt noua lex: ſȝ antiqua. Alio modo ſic vt ius nouum appelletur ius iniquū: vt ſupra quod quiſq; iur. l. j. vt dicamus nō pertinet ad nouas leges: id eſt ad leges iniquas: vel aliter intelligo hanc legē. prout iacet. ⁊ pono exemplū per legem hac edictali. C. de ſecun. nup. nam teſtator nō poteſt relinquere vxori ſue pluſquā vni filio ex primo matrimonio. pone ergo quod teſtator reliquit tantum vxori ſue qđ non poterat capere totum tem 1 pore teſtamenti: ſed tempore mortis capax erat. certe
a capiet^a totum: q2 reg. cato. nō pertinet ad nouas le-
b ges. Eodem modo^b pone in ſtatuto quod dicit qđ le 2 gatum factū forenſi non valet. legatarius erat forenſis tempore teſtamenti: poſtea effectus eſt ciuis certe capiet nō obſtante regula cato. nec ob. ſi dicis vul 3 pianus non cogitauit de his legibus: quia verū eſt ſpecialiter licet vniuerſaliter bene cogitauit. appellemus ergo omnē legē nouā que inducit impedimentum circa legatū que tamē lex ſit facta poſt regulā
3 cato. ¶ Quero que fuit ratio huius legis. Forte voluit dicere qđ regula cato. fuit facta per verba preteriti tp̄is: vel preteriti imperfecti. vñ nō trahit̄ ad futura: q2 dicit ſi deceſſiſſet inutile foret. hoc nō placet: q2 lex ſemper loquit̄ vt. l. j. ſ. de cōdi. ex. l. ⁊. l. arriane. C. de here. quare dic ꝙ in reg. cato. erāt plura verba ex quib⁹ vulpian⁹ hic colligit ꝙ regula illa nō pertineat ad poſteriores leges: ſȝ al's priores ad poſteriores trahant̄: ⁊ ecōtra. vt. l. nō ē nouū. ⁊. l. ſȝ ⁊ poſterio
4 res. ſ. de le. ¶ Quero quid ſi ignoramus que ſint leges facte poſt regulā cato. quid in dubio preſumemus. Certe oēs cōſtitutiones que ſunt in codice vel b inſti. q̄ cōtinēt aliquid noui iuris appellabuntur noue leges cū fuerint facte poſt iſtā: ſed in legib⁹ poſitis in iſto libro dicemus re. cato. habere locum niſi aliud appareat. vt. l. cetera. ſ. de lega. j.

¶ Certe capiet. ⁊ ſic habes hic ꝙ ſtatutum equiparatur vltime voluntati nō contractui vt etiā habetur per Flo. in. l. ciuitas ſi certum peta. ⁊ vide Bart. hic quer cōtē in. l. ij. ſ. de in diem adie. ⁊ in. l. vſufr. in ſi. j. de ſtip. ſer. per Bal. de pac. conſtan. in. x. colū. ⁊ facit qđ no. Bar. in l. quicquid aſtringēde ꝑ illū text. ad finē. de verb. obli. ⁊ in. l. cōſti. ad munici. que faciūt contra. ſed Barr. hoc i terminis voluiſſe in l. j. C. de his qui. vt indig. et expreſſe dixit Bal. ita declarās i ti. de pa. conſtā. in ver. criminalibus. cuius dictum formaliter retulit in. l. oēs populi. in princ. viij. col. de iuſt. et iu. ibi dixit ꝙ magis accedit vltime voluntati quam contractui hanc dubitationē formanit etiā Barto. ⁊ no. decidit in. l. ſuus. §. ſi. ſ. de here. inſti. et adde Bar. in. l. quoties. la ij. in lect. anti. C. de fideicom. ⁊ in. l. j. C. de ſac. ſanc. eccle. ⁊ quod accedat magis contractui tenet Bald. in. l. ea demum. C. de col. vide tamē Bal. in. d. l. omnes populi. ad ſi. Bald. in l. ⁊ ſi poſt tres. in. viij. col. in lec. ſi quis caut. tenet qđ equiparetur vltime voluntati. ⁊ idem tenet Barto. ⁊ Imo. in. l. non ſolum. §. incerte. de ope. no. nun. circa penul. colū. ⁊ iſta ſatis placent per not. in. d. l. j. de his qui. vt indi. preter q̄ vbi agitur de interpretatione legis vel ſtatuti q2 in. l. vel ſtatuto ſit ſtricta interpretatio. l. proſpexit. j. qui ⁊ a quibus ſicut in contractib⁹ d. l. quicquid. ⁊ ibi Barto.
b ¶ Eodem modo. ⁊ vide Bal. in. l. omnes populi. ad finem de iuſti. ⁊ iur. vbi allegat iſtud dictum Bart. hic ⁊ vide que remiſi ad Bart. in. l. ſuus quoq;. ff. de here. inſti. ⁊ vide que dixi in. c. raynutius. de teſt. col. ſecunda. And. barba.

¶ De his que pro non ſcriptis habentur. Rubrica.

1 Inſtitutio ⁊ legatum quādo eſt pro non ſcripto facto heredis ſubſtitutio et fideicommiſſum remanet in ſuo robore.

2 Lex quando imponit penam: ſtatim annullat ⁊ infringit actum.

SI quis. Licet inſtitutio et legatū ſit pro nō ſcriptū facto heredis: ſubſtitutio tm̄ ⁊ fideicōmiſſuȝ remanet in ſuo robore. h. d. No. tex. ibi. 2 nā ſenatus lex quo habes qđ ſi lex imponit penam: ſtatim annullat ⁊ infringit actū: ⁊ iſtud mēbrū omiſit Dy. in c. que cōtra ius. de reg. iur. lib. vj. ſȝ in cōtrariū videat̄ caſus. ſ. de diuor. l. ſi. qđ examinaui i. l. pro. §. j. de oper. no. nū. ¶ Opp. ⁊ vr̄ ꝙ hec inſtitutio q̄ ex parte ⁊c. valeat vt. l. hoc articulo. de here. inſti. Sol. intellige recitauerit in tabulis quas faciet in futurū: ⁊ ſic verbū recitauerit intellige in futuruȝ: vt dixi in. l. hoc articulo. Vltimo no. hāc legē ad id qđ dicet̄. j. co. l. fin. ſequit̄. l. que in teſtamēto in qua nihil eſt.

1 Legatum factū penitus incapaci non queritur fiſco.

Quilibet eſt capax legati alimētoꝝ.

2 Fratres minores ſi iſtituant̄ heredes hereditas eſt pro non ſcripta: ⁊ remanet apud heredes ab inteſtato.

3 Legatum factum damnato ad mortem vel ad perpetuos carceres eſt pro

non ſcriptū niſi fiat pro alimentis.

S I i metallū.[a]

Quod† relinquitur pe‑nitus incapaci nō queritur fiſco. Item quilibet eſt capax legati alimentoꝝ. hoc dicit. ℂ Opp. id qđ auferꝛ ab indigno applicatꝛ fiſco: vt. ſ. ti. ſ. per totū. ⁊ l. papinianꝰ. §. meminiſſe. de inoffi. teſt. So. aliud eſt quē eſſe incapacē. aliud quē eſſe indignū vt ꝓbatꝛ hic[b]. ⁊ per hoc †conſului ꝙ ſi fratres minores inſtituantꝛ heredes hereditas eſt pro non ſcripta ⁊ remanet apud heredes ab inteſtato: qȝ ca. exiui. de verb. ſigni. in cle. dicit qđ totaliter ſint oīs hereditatis incapaces. ℂ Oppo. inſti. de le. §. ecōtrario. Glo. ſol. ⁊ nō bñ. Tu dic qđ ibi casus ſuperuenientes rēdit ad eundē effectū cū ipſo legato. hic ad aliū effectū de quo per Dy. in. c. factum legitime. de reg. iur. lib. vj. vt dixi in. l. in pluribus. §. ⁊ ſi placet. de verbo. obliga. ℂ Ultimo not. † hāc legē ſcitis enim ꝙ dānatus ad mortē fit ſeruꝰ pene: vt l. qđ ad ſtatū. ⁊ l. q̄ vltimo. de pe. ⁊ l. eius qui. §. pe. de teſt. ⁊ ſic oīa legata ſibi facta irritātur: ⁊ ſunt pro non ſcripta vt hic qđ nene mēti. Idē ſi aliq̄s eſt dānatꝰ ad perpetuū carcerē nam quicquid eſſet ei relictū eſſet ꝓ non ſcriptū: niſi in cā alimētoꝝ[c] vt hic. ⁊ l. ſeruos ad cuſtodiā. de ali. ⁊ cib. leg.

☞ Si legatum ſit corā duobus teſtibus Titio ⁊ grauatur quod reſtituat pio loco legatum remanet penes heredem cum onere ſuo.

Qđ auferꝛ in penā alicuius nunꝙ̄ tranſit cum onere.

Q Uod quis.

Opp. C. de cadu. tol. §. in primo. vbi pro nō ſcripta remanēt ſine onere. Solu. ſm Dy. ⁊ oēs hoc verū quādo culpa legatarij eſt pro non ſcripta: ibi vero eſt pro non ſcriptū propter defectum ſubſtātie perſone: quia perſona non ſuberat. dico quod ille. §. ſtat in terminus ſuis: quia habet locum quando eſt pro nō ſcriptū: qȝ perſona legatarij deficiebat: vt ibi. ſecus ſi ex alia cā: vt qȝ ſibi aſcripſit in teſtamēto vt hic. vel qȝ prima voluntas fuit captatoria. naȝ ex his caſibus remanet cum onere: vt hic. ⁊. s. eodem. l. ſ. in ſi. ℂ Deinde† aduerte ſcitis quod legata ad pias cauſas valent cum duobus teſtibus: vt in. c. relatum. extra de teſt. ſed quantū ad alia ſtatꝛ iuri noſtro: quia requirunꝛ. vij. vel. v. modo teſtator legauit vni coram duobus teſtibus ⁊ eum grauauit de reſtituendo eccleſie vel pauperibꝰ. certe iſtud legatum eſt pro nō ſcriptuȝ: ſed remanet apud heredem cum onere ſuo. caſus eſt hic. qui eſt optima limitatio ad. l. ſ. §. in primo. C. de cadu. tollen. Item illud† quod auferꝛ in penam alicuius nunquam tranſit cum onere: vt. l. recuſare. §. ſi fiſco. vbi not. ad trebel.

ℂ De his quibus vt indignis ⁊c. Rubrica.

☞ Qui poſt mortē defuncti cauſaȝ ingratitudinis committit perdit legatum ⁊ applicatur fiſco.

Offenſa dicitur etiā illud quod penā non meretur per quod ex ea iuſte ad iracundiā quis prouocatꝛ.

Mortuus poteſt offendi.

Legatarius concumbēs cū vxore defuncti poſt mortem eſt indignus legato ⁊ applicatur fiſco.

Legatum quod dicatur reuocatum ob iniuriā ignoranter commiſſam.

Teſtis vt inimicus repellitur etiam ſi offenſa ignoranter eſt facta.

C Iuus.

†Qui poſt mortē defuncti ingratitudinis cām cōmittit perdit legatum. h. d. ℂ Opp. ꝙ nō auferatꝛ ab eo tanquam ab indigno ſed debeat remanere penes heredē: vt ſupra de adi. le. l. iij. in ſi. ſol. ibi quādo cauſa ingratitudinis committitur viuo teſtatore vnde defunctus videtur eum reuocare: hic poſt mortem fuit ingratus vnde applicatur fiſco. ℂ Item oppo. ex eodem facto quis non debet conſequi penā ⁊ premium. Solu. vt in gloſ. ⁊ vltima ſol. eſt vera. de quo per Dynū in. l. decreto de ſuſpec. tu. ⁊. c. quod ob gratiā. de regulis iuris. libro ſexto. Ex hac† l. ſingulariter[d] not. quod illud quod non meretur penā dicitur offenſa vt hic. ſufficit enim qđ iuſte ad iracundiam eū prouoces: vtputa qȝ hoc facere poteſt licite lȝ non honeſte vt hic vides. ⁊ ſic. l. teſtamento. s. de ma. teſt. que dicit qđ offenſa eſt[e] quicquid meretur penā dicit verū tamen non excludit quod offenſa nō poſſit eſſe lȝ quis penā non mereatur. dixi in. l. licitatio. §. ꝙ illicite. de publi. ℂ Ulterius† not.[f] ꝙ mortuus pōt offendi adeo qđ quis priuatur relicto. ⁊ per hoc potes dicere verā eſſe gloſ. l. ſororē. in ſi. C. eo. ꝙ ille qui concubuit cum vxore defuncti poſt mortem eius indignus eſt legato. ⁊ ſic applicatur fiſco. ratio: quia ſi viuo defuncto hoc feciſſet ipſum ad iracundiā prouocaſſet: ergo idem poſt mortem. ℂ Quero quid[g] in† ignorante qui cōmiſit aliquam culpā cōtra ignorante ⁊ ſi ille ſciuiſſet eſſet contracta inimicitia; quid iuris an reuocetur legatum. Certe ſi hoc eſt in mortuo multo fortius hoc eſt in ignorante: ſed tunc non auferꝛ tanquam ab indigno. ſed videtur reuocatum legatum tanꝙ̄ ſi teſtator ſciuiſſet. gloſ. eſt in. l. ſideicommiſſum. C. de fideicom. ratio eſt: qȝ legatum ibi non erat adhuc legatario queſitum: nec teſtamētum erat morte confirmatum hic ſecus. ⁊ hec no. ad limitationem eorum que dixi in. l. iij. in ſi. de adi. leg. Item no. † propter teſtes ꝙ ad hoc vt dicamus aliquem teſtem eſſe inimicum alterius ſufficit offenſaȝ factam inter eos licet alter ignoret[a].

A Dfertur.

[b] Qui contra tabulas petijt indignus eſt omni commodo ex eodem teſtamento. Itē qui cōtra mandatum principum vel ſenatuſconſultum vxorem duxit indignꝰ eſt omni commodo ex eius teſtamēto ſecus in vxore ducta. h. d. ℂ Quero qđ remediū poſſet eſſe: vt filiꝰ preteritus habeat hereditatem fratris impuberis. Reſpondeo[c] vt repudiet ex ſubſtitutione et adeat ab inteſtato. vt. l. iulia. de acquiren. heredi. s. de leg. ij. l. cum pater. § titio. ℂ Quero quid ſi domina ſciebat nuptias non valere? Reſpondeo tunc non poterit capere: vt. l. vxori maritus. s. de vſufruc. lega. et. l. prefectus. de ritu nuptiarum.

☞ Delictum factum in faciendo non egreditur perſonam eius contra quem committitur.

P Apinianus.

Nota † ꝙ delictum non egreditur perſonam eius contra quē committitur. quod intelligo in inimicitijs que contrahuntur faciendo iniuriam in perſonam: vt. l. lege cornelia. de iniurijs. et. l. iij. in ſine de adimen. lega.

1 ☞ Principium huius legis an habeat locum cum quis acceprat legatum ſiue ſcienter ſiue ignoranter.

2 Inſtrumentum ſi quis in iudicio produxit an poſſit illud dicere inualidum ſiue nullum.

3 Producens inſtrumentum ignoranter poteſt poſtea illud dicere falſum.

4 Ratio differētie inter eū qui dicit teſtamentū inofficioſum ⁊ teſtamentum falſum.

5 Legatū non poteſt peti cauſa nullitatis pendente.

6 Si impugnaui inſtrumentum an ⁊ quādo poſſum ex eo fundare intentionem meam.

7 Conſilium vt quis poſſit ex inſtrumento quod impugnauit ſe iuuare.

8 Iudex inſtrumento per partem impugnato poteſt intentionem ipſius partis adiuuare ex officio.

9 Qui dicit inſtrumentum falſum: an poſtea poſſit dicere verum: ⁊ ex eo intentionem ſuam fundare.

10 Qui teſtamentum vel contractum non impugnauit ſed negauit ſimpliciter eſſe factum quod poſſit poſtea ex illo ſe fundare.

11 Poſitione negata: ego ⁊ aduerſarius ex illa non poſſumus nos fundare.

Conſilium vt expoſitioni negate poſſit quis ſe fundare.

12 Si negaui poſitionem ⁊ negationem reuocaui: nō poſſum hanc reuocationem reuocare.

13 Reuocata poſitione tua: nec poſitioni aſſenſiſti poſtero meam poſitionem poſitam poſt tuam poſitionem reuocare.

14 Poſitione negata ꝓbata ex illis probationibus poſſum meam probationem reuocare.

P Oſt legatuȝ.

Primo ponit an ille qui conſecutus eſt legatum poſſit teſtamentum infringere. Secundo an ille qui voluit teſtamentum infringere poſſit legatū conſequi vel retinere. Tertio iuriſconſultus ponit modum dicendi nullum. Quarto ponit quid habeat facere iudex in cognoſcendo ⁊ pronuntiando. ſecūda ibi: ille autem. tertia ibi: de eo vero. quarta ibi: prohibendi. ℂ Circa primam partem videamus poſitionem caſuum quando eſt teſtamentuȝ falſum vel non ſolenne non poſſum approbare ipſum. ideo accipiendo legatum non prohibeor dicere falſum vel nullum: ſed teſtamētum quod eſt inofficioſum filius poteſt legatū ipſuȝ accipiendo confirmare: quia in ſui fauorem eſt introductum. Ex hoc ſequitur quod ille qui accepit legatum ex cauſa preteritionis de ſe facte nō poſſet dicere nullum: quia accipiendo legatum confirmare videtur: vt not. in l. filio. de iniuſto teſtamēto. ℂ Queritur gloſſ. † vtrū iſtud principiū debeat intelligi ſiue ſcienter ſiue ignoranter quis acceperit legatum. ⁊ videtur qđ debet intelligi quando ignoranter: ne ſit contra. l. licet. C. de fal. ⁊. ſ. de fal. l. qui ignorans. In cōtrariū videtur ratio qȝ ſi ſic intelligeretꝛ non eſſet differentia inter falſum ex vna parte ⁊ inofficioſum ex alia quia idem eſſet in inofficioſo. vt. l. mater. de inoffi. teſta. ſupra. Glo. l. licet: tenet qđ debeamꝰ[d] diſtinguere ſcientem ab ignorāte. Cy. ibi non examinat. Ego dicerem ſic: ſi aliquis vellet contendere teſtamentū falſum excipiendo quod ipſe hereditatem poſſideat: poteſt etiā ſi ſcienter accepit legatum: quia teſtamentum non confirmauit nec confirmare potuit: vt dictū eſt: ſed ſi vellet cōtēdere teſtamentū nullum vel falſum agēdo: tūc nō poſſet ſi ſcienter accepit: qȝ accipiendo legatū ſciēter ex teſtamento videtꝛ repudiare hereditatē ab inteſtato: vt. l. claudius. s. de acquiren. heredi. ergo teſtamentum non cōfirmauit qȝ non potuit: ſed hereditatem repudiauit. Et ſi dicis tunc non eſt differētia inter falſum ⁊ inofficioſum. Reſpondeo differentia eſt in hoc quod in primis caſibus huius. l. ipſe erra‑

a ℂ Si i metallū. ⁊ ad hoc vide Bal. ⁊ do. Io. elegā. in. l. ſ. s. de teſtamen. And. barba.

b ℂ Non probatur hic. per Bal. in auꝛ. ingreſſi circa vij. col. cū ſeq. C. de ſac. ſanc. eccle.

c ℂ Cauſa alimētoꝝ. ⁊ id qđ dicitꝛ qđ datur actio incapaci quo ad alimenta in tantū eſt verū ꝙ etiā datur actio iniuriarū propter denegata alimēta. text. eſt in. l. ſi vitiū. ſ. de re iudi. quam Imola dicit ibi eſſe ſingu. ad ampliationē huiꝰ. l. Andreas Pomate.

d ℂ Ex hac l. ſingu. vide de Roma. ſingu. ſuo clxxxiij.

e ℂ Offenſa eſt. not. pro ex hac l. quid dicatꝛ offenſa. ⁊ hoc facit ꝯtra dictū Bar. i l. ſi ita ſtipu. §. chryſ. in ſi. de verbo. obli. Andreas Pomate.

f ℂ Ulteriꝰ nota. vide roma. bar. cōtrarium in. §. cato. i vij. q. ff. de verbo. obliga. ꝓ cuiꝰ ſolu. vide Bald. in. l. ſororeȝ. C. eo. vbi diſtinguit pro quo ad veritatē loquitꝛ Bar. ibi ſed quo ad fictionē loquitur Bar. hic ⁊ vide per Are.

ℂ Ulterius no. adde ꝙ no. Bal. in. l. id qđ pauperibus in. x. col. de epiſ. ⁊ cleri.

g ℂ Quero quid. Adde Bar. in. l. ſideicōmiſſum ⁊ ꝙ no. imo. in. l. ij. in ſi. de vul. ⁊ pup. ad ſi. prin.

a ℂ Alter ignoret qđ dicit hic Barto. in ignorante. tenēt imo. ⁊ do. Frā. de rāp. c. raynaldꝰ. de teſt.

b ℂ Auferꝛ. ⁊ hic habes gloſſ. ſin. quā vide in verſi. auferꝛ qđ pena tranſeuntis ad ſe. nup. nō hȝ locū in maſculo.

c ℂ Reſpōdeo. raph. impugnat hic in. l. is qui contra de vulg. et pupil.

d ℂ Tenet ꝙ debeamus. Bal. ibi tȝ contrariū vcȝ ꝙ ēt ſi ſciēter agnouit legatū poſſit redargui de falſo.

a ¶ Pone quod.⁊ vide Inno. ſingulariter loquētem in.c.cum olim.extra de cenſi.⁊ Bald.in.l.j.ſ.de elec. Andreas barba.

b ¶ Et non poſſum.an producens inſtrumentū videatur ratificare in eo cōtenta ⁊c.bene facit tex.in.l.appellanti.⁊ ibi do.me⁹ ſ.de appel. imo fortius dixit Bal. in.l.j.C.vt ea que deſunt aduo. vt ibi per eū. et vide q̄ no.Bar. i.l.aureli⁹. §.pe.de li.le.ſed Ja.but.videt̄ expreſſe tenere cōtrarium in.l.nimis graue.C.de a teſt.⁊ no. Inno.in.c.cum venerabilis.de excep.⁊ vide qd̄ not. Joan.an. poſt Spe. in tit.de inſtru.edi.§.videnduz.verſi.nunc exhibeas ⁊ b ad hoc eſt bonus tex.in aut̄.ad hec de fide inſtru.⁊ vide not.per Guid.de ſuza.in auten.ſi quis in aliquo.de eden.

c ¶ Puto verū.⁊ idē tenet Innocen.in.c.cum olim.de cenſi.⁊ vide gloſſ.in.c.preſentium de teſt.⁊ Innocen.de priuileg.cum olim.et Bal.in.l.ij.alias.v.ad ſi.C.de fideicom.lib.⁊ in.l.cū pactum.C.de libe.cau.

d ¶ Dicere falſum.⁊ ibi vide Bartoluz de f[illegible] medium.iij.col.ver.quero quid ſi dixi[illegible] ⁊ ad de quod not.Bal.poſt Barto.in.l.decem.de verborum obligatio.⁊ de hac materia habetur etiam per Ro.⁊ Ange.in.l.prima.§.ſi quis ſimpliciter de verborum obligationibus.

uit in facto vel iure non preiudicat ſibi:ſed in.ij.reſpon.ſcilicet inofficioſo ſi acceptaret legatum per errorem iuris preiudicat ſibi: vt.l.ſi patronus.ſ.ſi quid in frau.pa. Sed illi.l.poteſt reſponderi: quia ibi in patrono cui non eſt ita debita hereditas liberti ſicut patris filio. vt probatur in.l.ſi patronus ex minori parte.ſ.de bo.lib.et.l.eum qui.C.de inofficioſo teſta.et.l.etiam.de bo.libe.ſed ſi erraret in facto ſibi non preiudicaret. vt ſupra de inoffi.teſt.l.mater.⁊ no.in.l.qui fideicommiſſum.ſupra de lega.ſecundo.et quod dicam.in.d.l.claudius. ¶ Quero

2 videris † hic quod ille qui accepit legatum poteſt dicere teſtamentum falſum. Item non iure factum: pone

quod[a] aliquis produxit inſtrumētum in iudicio:an poſſit dicere illud inſtrumentum non valere? Hic videt̄ text. quod ſic.nam ex teſtamēto conſequutus eſt legatum:⁊ ſic teſtamētum produxit:⁊ tamen poteſt dicere nullū vel falſum.ſed poteſt reſpōderi quod hic fuit conſequutus extra iudicium ſine aliqua productione.quare dic. Quandoq̧ volo dicere inſtrumentum nullum propter defectum mei conſenſus vt ſi erat vēditio facta ab aliquo meo procuratore procuratorio nomīe mei: ⁊ ego non habui ratū:⁊ non poſſum[b] dicere nullum: quia producendo inſtrumentum approbaui vt.l.tertia.§.falſus.rem ra.habe.⁊ quod dixi in.l.filio preterito de iniuſto teſtamento ſi vero volo dicere nullum ex cauſa cuius approbatio non ſtetit in poteſtate mea tunc poſſum.caſus eſt hic: quantum ad exceptionem ſine dubio. Itē quantum ad actionem: q2 alias actiones competentes alicui:ita non poteſt quis de facili repudiare ſicut hereditatem.vt.l.quis ergo.ſupra de pecul.

et.l.tertia.ſupra pro ſoc.⁊.l.ſi quis vi.§.differentia: de acquirēda poſſeſſione nec productio illa facta in iudicio poteſt habere vim pacti de nō petendo.quoniam ſit ad diminuendum ius aduerſe partis non ad augendum.ergo ⁊c.vt.l.legata inutiliter.de adi.lega.⁊.l.legata.ſupra de lega.primo. ¶ Sed contra predicta ob.C.de teſtibus.l.ſi quis teſtibus.Reſpōdeo illud in teſte cui⁹ perſone approbatio poteſt ſtare in poteſtate mea contra me aliud in inſtrumentis: vt ſupra vidiſtis. ¶ Item contra hoc opponitur.q2 ſi ego produco inſtrumentum videor omnia que ſunt in inſtrumento confiteri:vt.l.prima.§.edere.ſupra de eden.ergo licet inſtrumētum in ſe ſit inualidum:tamen contra me probat ratione confeſſionis. Reſpondeo ille qui producit inſtrumentum nō confitetur omnia ſimpliciter: ſed eatenus quatenus inſtrumentum probat.hoc probatur in hac.l.quia licet confiteatur teſtamentum eſſe:tamen eſt verum quatenus probat quia poſtea poſſum ipſum falſum dicere: ſed ſi poneremus confeſſionem eſſe factam non reſpectu inſtrumenti:ſed ſimpliciter: tunc licet inſtrumentum apparet poſtea nullum non tamen propter hoc a confeſſione receditur.ita tenet Innocen.in.c.cum venerabilis extra de exceptio. Iſtud vltimum

c dictum puto verum[c] ſi quis diceret inſtrumentum nullum ſimpliciter.ſed ſi quis allegat errorez:⁊ vult ad probationem erroris inducere inſtrumenti nullitatem:tunc ſufficeret:⁊ videtur erronea confeſſio:vt lege ſi poſt.C.de iur.⁊ facti ignorantia. ¶ Quero

3 ſi † produxi inſtrumentum an poſſum poſtea dicere falſum.Tex.eſt hic quod ſic:ſed dixi ſi produxi igno-

d ranter poſſum dicere falſum[d] vt hic.ſecus ſi ſciēter: ratio eſt quia tunc poſſum de falſo accuſari.vt.l.ſi falſos.C.de fal.⁊.l.ſi veteris.C.de fide inſtrumentorū. et eiuſdem rei nomine cuius poſſum accuſari de falſo:alium accuſare non poſſum: iuxta regulam poſitam in.l.apud antiquos.C.de furtis. ¶ Veniamus ad ſecundam partem.oppo.ad ver.ille.⁊ videtur ꝙ ſuperfluat per precedentia.Solu.gloſ.quod hic tractat eandem materiam quā ſupra: ſed in hoc differt quia ſupra accepit legatum poſtea tractat de virib⁹ teſtamenti.hic econtra.ponit ⁊ aliam differentiam vt in gloſſ.patet.ſed prima differentia non eſt vera: quia hic loquitur etiam quando primo acceptauit legatum ⁊ poſtea tractat de viribus teſtamēti.quare collige differentiam ex diuiſione quā dedi in tex. ¶ Oppo.quod ille qui non obtinuit repellatur a legato.vt.C.eodem.l.alia.Solu.quidam quod ibi ſuccubuit hic deſtitit.hec non eſt vera:quia ſecundū hoc non eſſet differentia inter eum qui dicit non iure factum ⁊ qui dicit falſum.quam differentiā tex.vult facere.dic ergo quod contrarium loquitur in eo qui dicit falſum ⁊ inofficioſum: hic vero in eo qui dicit

4 non ſolenne. ¶ Sed quero † de ratione diuerſitatis quā ponit Dy.in.c.ex eo.de regulis iuris libro ſexto. Tu dic quod ratio eſt quia ille qui dicit teſtamētum non iure factum non impugnat iudicium vel voluntatem defuncti nec eam negat.ille vero qui dicit falſum vel inofficioſum directo negat ipſum:quam rationem ponunt doctores in.l.poſſa.C.eodem.⁊ tex.infra proxi.§.⁊ facit infra eodem.l.penulti. ¶ Item opponi.dicitur hic nec obtinuit: innuit ergo ſi obti-

nuiſſet dicendo nullum: quod non poſſet petere legatum contra.C.de fideicōmiſ.l.fina. Gloſſ.ſoluit a duobus modis:illa vera quia illud ibi eſt in odium mentientis.vel dic quod ibi in eo qui ſolenniter te- b ſtari non voluit vt ibi patet. ¶ Item oppo.ſupra de peti.here.l.lucius.vbi ille qui dicit falſum poteſt petere hereditatem. ¶ Solu.ibi non petit hereditatē ex eodem teſtamento.quia omne cōmodum ex illo teſtamento perdere debet: ſed petit ab inteſtato.et ſic alio iure quod ex teſtamēto non dependet: quod poteſt.infra eodem.l.fina. ¶ Item oppo.ſ.de lega.ſecundo.l.lucius.§.ſempronia.Solu.ibi non dixit teſtamentum falſum ſed tantum dixit cōtra perſonas

a heredum. ¶ Extra glo.[a] quero dicitur hic quod ille qui dicit teſtamentum nullum ⁊ non obtinuit nō re-

5 pellitur a legato. ¶ Sed † quero vtrum cauſa nulli- c tatis pendente poſſum petere legatum.reſpon.non quia per petitionē legati fieret preiudicium cauſe nullitatis ergo ⁊c.vt de peti.her.l.ſi quis libertatē. ⁊.l.nō diſtinguemus.§.ſi is.ſ.de arbi.dixi in.l.ſi poſt

6 litem.de exceptionib. ¶ Sed † quero ſi dixi nullum vel impugnaui inſtrumentum productum an poſſum ex eo fundare intentionē meam? Dic quandoq̧ quis impugnat inſtrumentum ex cauſa que cōtinet manifeſtum errorem iuris:⁊ hoc nullo modo ſibi preiudicat:vt.l.ornamentorum.de auro ⁊ argēto lega. ¶ Quādoq̧ impugnat ex cauſa que iuris errorem nō cōtinet:⁊ hic aduerte ſi quidē impugnat ex cauſa que ſtat in volūtate ipſius vt in inſtrumēto facto a procuratore qd̄ ipſe dicit nō habere effectū:q2 ipſe non approbat.hoc caſu nō pōt ſe fundare poſtea ex illo inſtrumēto ad actionē ſed ad exceptionem ſic:vt l.diſpēſatorem.in ſi.ſ.de ſolu. Quādoq̧ quis impugnat inſtrumētū ex cā q̄ ex eius volūtate nō depēdet vt q2 dicit inſtrumētū factū dolo vel metu vel fictitiū ⁊ ſimilia.hoc caſu ſiquidē ipſe deſtitit ab ipſa impugnatione ſine dubio poterit ex eo fundare intētionē 10 ſuam:vt.l.alia.C.eod.l.papinianus.§.meminiſſe.de inoffi.teſt.ſi vero non deſtitit ſed illas exceptiones oppoſuit nec eis renūtiauit:tūc ex illo inſtrumēto ſe fundare non poſſet:q2 eſſet ſibi contrarius: vt.l.j.C.

7 de fur.vnde cōſiliū † eſt quod ante cauſe expeditionem illis exceptionibus ⁊ impugnationibus renun-

b tiet[b] ſi vult ex eo ſe iuuare.ad vnū tñ aduerte † ꝙ lz

8 ex illo ſe fundare nō poſſit:tñ iudex iuuabit q̄nq̧ eū ex offō ſuo ex illo inſtrō.vñ ſi ille q̇ ꝓduxit inſtrm̄ hz ſuā intētionē fundatā ex alijs ꝓbationib⁹ tūc iudex nō iuuabit eū ex illo inſtrō q̄n ipſius eſt impugnare. hic eſt tex.⁊ in.c.cū olim.extra de teſti.⁊ ibi per Inno.ſed ſi pars q̄ illud inſtrm̄ ꝓducit fundaret intentionē ſuā illius inſtrumēti vigore ⁊ ſniam obtineret: tūc iudex ex vigore illius inſtrumenti iuuabit partē 11 impugnantē eaten⁹ quaten⁹ apparet iudici partē vi d ctricē non facere iuſtitiam:pōt eñ iudex hoc facere lz pars hoc non poſſit allegare.vt.l.vbi pactū.C.de tranſac.⁊ ibi no.ſm verā lec.azo.qd̄ etiā tz Inno.in

9 d.c.cū olim. ¶ † Procedo vlterius ⁊ videamus de falſo.aliq̄s dixit inſtrm̄ falſum:vtrū poſſit poſtea dicere verū:⁊ ex eo fundare intētionē ſuā? Certe in eodē iudicio ſi deſtitit pōt:vt.l.alia.C.e.⁊.d.l.papinianus.§.meminiſſe.al's ſec⁹ vt hic pz.ſed in alio iudicio eſt aduertēdū:ſiquidē ſuꝑ falſo fuit ꝓnūtiatū incidēter vel principaliter:puta q2 principalis queſtio nō poterat terminari: c niſi tacite ꝓnūtiaret̄ ſuper falſo.⁊ h̄ caſu in alio iudicio pars nō poterit ſe fundare ex illo inſtrō:ſiue obtinuit:q2 eſt falſum:ſiue ſuccubuit q2 indign⁹: ſed ſi ſuper illa falſitate nihil eſt pronuntiatum:q2 principalis queſtio poterat terminari illa omiſſa tūc in alio iudicio ex illo inſtrumneto poterit ſe fundare[c]:vt no.Inn.i.c.mulieri.extra de iureiu.⁊ doc.in.c.cuz venerabilis. extra de excep.Certe vltimū dictum puto verum.q2 cum non ſit pronūtiatum pōt deſiſtere.vt.ſ.dixi.ſed p̄mū dictum eius quod ſi eſt pronuntiatuz non poſſit:nō placet.nam iſtud tantū reperimus in inſtrumētis pertinētib⁹ ad vltimas voluntates:ꝙ ille qui dicit falſum nec obtinuit indignus eſt: vnde non priuatur ꝓpter hoc debito imo debitum remanet:⁊ applicatur ſi d ſco:cum ergo in alijs inſtrumētis hoc non reperis que ſiunt inter viuos ergo ſiſco non applicatur.non enim eſt de cauſis que ponuntur in.l.prima de iure ſiſc.⁊ hoc titulo cum ergo nō applicatur ſiſco: ⁊ non deperit parti.puto quod in alio iudicio poterit agere lz ſuccubuerit in illo.argu.l.aurelius. §.ſina.ſ.de lib.le. ¶ † Quero quid ſi nō impugnauit teſtamentū ſed negauit id ſimpliciter eſſe factū vel contractum eſſe celebratū vtrū poſſit poſtea ex illo ſe fundare.Et videtur qd̄ non q2 impugnauit iudicium defuncti cū dixit teſtamentū non eſſe factū ⁊c.cadē ratione quaſi dicit falſum:ↄtrariū credo per.l.ſi quis inficiatus.in prin.ſ.depoſiti.Nec ob.ſi dicis ꝙ iudiciū defuncti impugnauit:q2 ille leges loquuntur q̄ ſi impugnauit aliquod iudiciū qd̄ liminare producebatur.ſecus ſi ſimpliciter dicit teſtamentū nō eſſe factuz vt.l.ſi quis inficiatus. ¶ Quero.† aduerſarius[d] fecit vnam poſitionē quā ego negaui ⁊ ſic impugna-

a ¶ Extra gl.⁊ vide Ang.in.l.ſi quis libertatem.ſ.de peti.here.Andr.barba.

b ¶ Renūtiet.No.conſiliū ⁊ facit qd̄ no.dixit ſpe.in titu.de ꝓba.§.nūc dicēdū.ver.quid ſi debitor.⁊ qd̄ dixi in aut̄.iubemus.C.de iudi.⁊ adde Bal.in.d.l.vbi pactum.in vlti.col.

c ¶ Se fundare.vt notat Inno.i c.mulieres de quo per Bal.in auten.ſ.qui propriā.in vlti.col.C.de non nu.pecu.⁊ in l.ſi creditor.in ſi.cū cō cor.C.de ſer.pi.da.⁊ vide bar.i l.papi.§.ſz nec impube.de inoff.teſt.

d ¶ Quero aduerſari⁹.vide bar.i l.naturaliter §.nihil cōmune.⁊ ibi habes aliquid de ac q.poſ.i.vſ.⁊ bar.in.l.ſu⁹ heres.C.de repu.he.⁊ vide p do.an.in c.ex parte decani.de reſcriptis.⁊ Bartol.in.l.nonnūquam.ſ.de excep.bal.in.l.prima.in quarta columna.C.de confeſſio.et in l.cum pactum.C.de lib.cau.et in.l.ſi magnum.C.qui accuſa.et ad Bartolum hic vide Angelum ⁊ Roma.in.l.prima.§.ſi quis ſimpliciter.de verborum oblig.per docto.in.c.j.de confeſ.in.vj.per Ang.in conſil.clij.⁊ vide oino no.p bar.in.l.iij.C.de rep.he.⁊ bal.in.l.ſicut in ſi.e.ti.qd̄ no.adde an ex poſitiōe negata q̇s poſſit ſe tueri.Pe.de anch.cōſi.ccix.

a ¶Sibi ſufficiet. hoc limita eſſe verum ſi ſtatim ta-
lis reuocatio facta ſit per tex.in.l.j.C.de erro. aduo.
dummodo doceat de errore.per no. per gl.in.c.ſi. de
iniur.in.vj.⁊ hoc voluit bal.in.l.edita.in.xxvij.colū.
C.de eden.item limita hoc eſſe veruȝ niſi talis reuo-
catio fieret
poſtq̃ po-
nēs iā pba
uit poſitio
nē: q2 tunc
nihil pde-
rit reuoca-
tio: vt vo-
luit bar. in
l.eū qui.in
prin. p illū
tex.ſ̄.de in a
reiur. ⁊ an
ge.ī auẽ.de
trien. ⁊ ſe-
miſ.§.ſi ei.
⁊ Bal. ī lo
cis.de q̄b⁹
ſ.itē limita
eſſe ver̄ ni
ſi negans
vellet reuo
care nega-
tionē vt ex
ↄfeſſiōe p̄-
miū ↄſeq̄-
reẽ: q2 tūc
nō pōt fie-
ri talis re-
uocatio vt
voluit bal.
in.c.j.§.por
ro que fue
rit pria cā
bñfi. amit.
et in . l. de
eta.§.fina.
ď īterrog.
act.⁊ ī.l.cō
tra negātē
C.ad.l.aq̄.
⁊ ī.l.j.ī pe.
co.C.ď fur
tis.⁊ ī.l.er
ror.ī.vj.co.
C.de iur.⁊
facẽ.igno.
⁊ in . l. ne
q̄ȝ.§.electi-
o.ſ̄.ď nox.
⁊ ī.ea q̄.C.
de ↄdi.in-
de.⁊ bar.⁊
bal.ī.l. euȝ
q̄.ſ.ď iure.

ui eam.vtrum ex illa poſitione ego et
ipſe poſſumus nos fundare . Specu.
in titu.de poſitionibus.§.viij. verſi.j.
dicit quod non. ⁊ bene ratione cōtra-
rietatis.q2 ſi nego eam nō poſſum di-
cere veram vt ibi ipſe dicit. Quid er-
go ſit faciēdum? Certe erit faciendū:
quod ille qui negauit ſi vult ex illa po
ſitione ſe fundare reuocet negationē
ſuā ⁊ dicat ſe erraſſe . ⁊ aſſertioni illi⁹
ſe velle credere: qȝ ſibi ſufficiet[a] quo-
niam aduerſa pars confitetur illum
erraſſe.⁊ verum non dixiſſe ⁊ aſſertio-
ni aduerſe partis quis credere poteſt 1
vt.l.prima.§.fina.alias eſt.l.ij.ſ̄. quan
do ac.de pecu.eſt an. ⁊.l.j.§. ceterū in 2
gloſ.ſuper verbo illuſerit.ſ̄.de ventre
inſpici.vel econuerſo ille qui poſuit re
uocet poſitionem ſuā dicēs ſe erraſſe 3
credens aſſertioni aduerſarij eadem
12 ratione.¶Sed circa† predicta inſur
gunt duo dubia: pone quod ego qui
meam negationem vel poſitionem re 4
uocaui volo iterum iſtam reuocatio-
nem reuocare an poſſum. Dico qȝ nō
per.l.ſi quis iuſiurādum.C.de re.cre.
13 Item pone† qȝ reuocaſti poſitionem
tuam aſſentiens mee poſitioni qȝ po
tuiſti vt ſupra dixi . an ego potero re-
uocare meam poſitionem poſitā poſt
tuam reuocationem. Dico quod ſic tā 1
allegādo errorem quem alias debeo
probare quam ex reſponſione aduer-
ſarij quia illa reſponſio reuocata fuit.
debet ergo probari error ſicut quādo
quis reuocat cōfeſſionem ſuā: vt dixi
in.l.non fatetur.ſ.de confeſ.ſm mate-
riā.l.error.de iu.⁊ fac.ign.⁊c.¶Que
14 ro† ego negaui poſitionē tuā q̄ poſt-
ea tu probaſti per teſtes vel inſtrumē
ta an ex illis pbationibus poſſum fū
dare intentionē meam. Puto q̄ ſic p
d.l.ſi quis inficiatus.in prin.ſolum em̄ 2
poſitionem tuā negaui non autem im
pugnaui probationes tuas.ſi enim p
bationes tuas impugnaſſem haberēt 3
locū que.ſ̄.dixi.¶Venio ad tertiam
partem dicitur hic qȝ teſtamentū di-
citur nullum petendo hereditatem
non principaliter dicēdo nullum: que
ro vtrum poſſum petere principaliter
interim teſtamentū pronuntiari nul-
lum.dicam in.l.qui ſub conditione.in
ſi.de condi.inſtitu.¶Venio ad quar
tam partem: quero qualiter debēt in-
telligi iſta verba ex pſona ⁊c.gl.ponit
multum clare.dic vt in ea.Tamen iſte tex.poteſt ali-
ter intelligi ⁊ forte melius.dictuȝ eſt.ſ̄.quod ille qui
accuſauit teſtamētū de falſo ⁊ ſuccubuit priuaẽ om-
ni commodo ex teſtamento: an hoc ſit ſimpliciter ve
rum.Ad hoc reſpondet iuriſconſultus an prohiben-
di ſunt ſcilicet a commodo teſtamenti quod dixerūt
falſum ex perſona ⁊c.conſtituendum eſt.⁊ hec verba
exponuntur per totam.l.iſtam.⁊ id quod dixit ex p-
ſona: hoc eſt an debeatur ſibi nomine ſuo vel alteri⁹
vt.ſ.ea.l.§.ſi pater.id quod dicit ex conditione ſcili-
cet an ſit paterfa.vel fili⁹: vt.ſ.ea.l.§.ſi filius.Itē an
fecerit inuitus vel volens: vt.ſ.ea.l.§.ſunt qui putāt.
⁊.§.aduocandum.Itē qȝ dicit erari: ſubaudi ſit ma
ior vel non.Item quod dicit cauſa cognita ſubaudi
an tale lucrum depēdeat ex teſtamento quod impu-
gnare voluit vel non: vt.ſ.ea.l.§ . qui principali.vſq̄
ad ſi.et ſic iſta verba gloſſantur hic per iuriſconſul-
tum paulum per totam hanc.l.vſq̄ ad ſi.⁊ ita ſentit
glo.hic in ſi.

☞ Excuſans ſe a teſtamētaria tutela nō repelliẽ a
ſubſtitutione pupillari.

Vbicūq̄ cauſa quare quis eſt indignus reſpicit vti-
litaē certe perſone id qȝ auferẽ ab indigno applica-
tur illi.

Tutor dat⁹ in teſtō quē teſtator ſcit eſſe debitorē vel
creditorem ob hoc non repellitur.

Auẽ.minoris debitor qn̄ habeat locū in teſtamenta-
ria tutela.

Executor qui acceptauit legatū ſibi relictū non pōt
renuntiare officio executoris.⁊ ſi renūtiat repellitur
a legato.

Amittere. Qui ſe excuſat a tutela teſtamen-
taria indignus eſt omni commo-
do teſtamentario: ſec⁹ ſi excuſat a datiua.⁊ qui agno
uit legatum in teſtamento a tutela ſe excuſare nō po
teſt.hoc dicit.¶No.text.ibi: nihil enim ⁊c. cōcordat
l.ex his.ſ̄.de excu.tu.¶Sed quero† an ille qui ſe ex
cuſat a teſtamentaria tutela repellaẽ a ſubſtōne pu-
pillari.Caſus eſt quod nō: in.l.amiciſſimos.in princ.
ſ̄.de excu.tu.¶Oppo.de.l.ab adminiſtratione.C.
de leg.ſol.ibi in milite.ratio eſt: q2 tutor eſſe non po-
teſt.¶Itē opp.de.l.cū filius.§.nō iure.ſ̄.de lega.ij.
Sol.ibi per tutorē non ſtetit.⁊ ſic ad legatū admitti
tur.¶Item op.ſ.de iure pa.l.iiij.Sol.quod ibi ſpe-
ciale in illo commodo.tu dic melius vt ibi no.Dein-
de dicitur hic q̄ nō ptinet ad fiſcū ⁊c.Contra id qȝ
aufertur ad indigno fiſco applicaẽ vt.l.papinian⁹.§.
meminiſſe.de inoffi.teſt.Glo.ſoluit q̄ hoc ſit ſpāle:
ſed hoc non eſt verū ſed teſt regula q̄ vbicūq̄ cauſa
quare quis eſt indignus reſpicit vtilitatē certe pſone
id quod auferẽ ab indigno applicaẽ illi.caſus eſt h.
⁊.C.eo.l.pe.¶Circa hoc quero† pmo vtrum hoc ſit
hodie correctū p auẽ.minoris debito.C.q̄ da.tu.nā
ſi teſtator reliq̄t tutori ipſe eſt creditor pupilli: ⁊ ſic vr̄
qȝ non poſſit eſſe tutor.Certe ſm opiñ.quā ibi teneo
qn̄ teſtator ſcit eum quē dat tutorē eē creditorē: tunc
nō repellitur: q2 teſtator eū approbauit hoc modo in
telligo opi.illoȝ qui dicūt q̄ illa auẽ.non hȝ locum in
tutela teſtamentaria: aut ignorauit ipſum eſſe credi
torem: ⁊ tūc nō vr̄ approbare cōditionē ei⁹ quā igno-
rauit: vt.l.in confirmando.⁊.l.vtilitatē.de cōfir.tu.et
ita intelligo opi.eoȝ q̄ dicūt in tutela teſtamentaria
illam

illam auẽ.hēre locuȝ.modo ad propoſituȝ cuȝ teſtator a
ſciuerit illum futurum eſſe creditorē.dico q̄ nō repel
litur.⁊ ita de facto conſului.⁊ ita etiam cōſuluit Dy.
a ¶No.deinde[a] hic ar.ad† executores vltimaruȝ vo-
4 luntatū vt ſi acceperint legatū eis relictū nō pñt re-
nuntiare officio executionis.Item ſi renuntiat repel
litur a legato vt hic.Itē ſi repelliẽ illud legatum nō
applicaẽ fiſco ſed legatario in quorum fauorē illud
officiū ſibi fuit iniunctum: vt hic.⁊.l.pe.C.de legat.
b ¶Vltimo no.[b] hic qȝ aut impugnauit iudicium de
functi aut nō: vt dixi.ſ̄.in prin.huius.l.

Si pater. Qui in accuſatione falſi ſuccum
bit perdit omne commodum qȝ 1
ſibi debetur ex teſtamento ex perſona ſua vel alte-
rius: ſecus in eo quod alteri debetur etiam ſi in eius
ſit poſitus poteſtate.hoc dicit. ¶Opp.ſ. ea.l.§.qui 2
accuſauit.So.vt ibi dicam. ¶Opp.ſ̄.ſi quis ali.te.
prohi.l.j.§.j.Solu.glo.dic vt ibi dicam.Tu dic quod 3
aliud hic.aliud ibi.Ratio.quia ibi ſeruus vel fili⁹ nō
habebat voluntatem defuncti cum teſtator in eadē
voluntate deceſſerit.licet pater vel dominus nixus
ſit impugnare.

1 ☞ Filiusfa.in publicis iudicijs an poſſit accuſare
inuito patre.

Si filiuſfami. Quero vtrū hoc ſit verū
q̄ pater poſſit agere tam
pro relicto facto ſibi quā pro relicto facto filio.Glo.
q̄ ſic ⁊ bene ſm iſta tempora: ſm que fili⁹ oīa quere-
bat.ſecus in his que patri non acquiruntur. de quo
per doct.in.l.iij.§.ſi filius.ſ̄.q̄ quiſq̄ iuris. ¶Vlti-
1 mo† not.hic caſum quod in publicis iudicijs filius
poteſt accuſare inuito patre.cōcor.tex.in.l.inter libe-
ras.§.filius.de adul.contra gl.l.nō ſolū.§.neceſſita-
te.de bo.que li.de quo dixi plene in.d.§.filius. c

1 ☞ Agenti iure hereditario nō poteſt opponi exce
ptio rei iudicate vel ſimilis ex perſona ſua.

2 Succedens ei qui accepit legatū vel hereditatē de 1
functi qȝ poſſit dicere poſtea teſtm̄ falſuȝ ſi ſuccedit
per quandam conſequentiam alias ſecus.

Qui accuſauit. In iure queſito poſt ac
cuſationem non dicitur
quis indignus.h.d.¶Opp.⁊ videtur q̄ etiā ſi ali-
quis agit ex perſona alterius dicaẽ indign⁹: vt.ſ̄.e.
l.§.ſi pr̄.So.ibi ius ex perſona alteri⁹ incepat ↄpete
re tpe accuſationis propoſite hic poſtea.Ex qua ſol.
1 † no.q̄ illi qui agit iure hereditario nō poteſt oppo-
ni exceptio rei iudicate dn̄i vel ſimilis ex pſona ſua
de hoc eſt glo.in.l.modeſtinus.ſ.de excep.qȝ eſt not. b
2 ¶Quero† q̄d econtra aliq̄s ſuccedit ei qui accepit
legatum vel hereditatē defuncti: poſtea vult dicere
teſtm̄ falſuȝ.queritur an poſſit.dico ſic.aut ſucceſſit c
ex titulo oneroſo: q2 emit ⁊ tūc nō repelliẽ.caſus eſt i
l.pe.§.j.de inoffi.teſtō.ſm vnaȝ lect. ibi poſitam.aut
ſucceſſit titulo lucratiuo.⁊ tunc aut ſucceſſit in illaȝ
rem quam teſtator reliquerat principaliter.⁊ tunc re
pellitur ab accuſando vt.d.l.pe.§.j.put ibi loquitur
de legato vt.l.ſi filius qui patri.ſ.de bo.libe. ſi vero
non ſucceſſit in illam rem principaliter ſed per quan
dam conſequentiam tunc ab accuſando non repel-
litur vt.d.l. pe.§.j. prout ibi loquitur in hereditate.
hec diſtinctio probatur.ſ.eodem.l. qui titij. ¶Vlti-
mo eſſet querenduȝ quid econtra.hic loquitur quā-
do ſucceſſit in legato q̄d ſi ſucceſſit in
iure dicendi nulluȝ vel falſuȝ vel inof-
ficioſum dicam in.l.tutori.ſ.eo.

Etati. Gloſſa.op.C.e.l.polla. et
dat multas ſolu.dic vt di-
cam.ſ.e.l.tutorem.

1 ☞ Teſtimonium teſtis ſe ingerētis
non valet ſed a parte productus vel a
iudice ſi teſtificatur valet.

2 Teſtis qui fert teſtimonium contra
me in cā capitali eſt meus inimicus.

3 Statutum puniens preſtantem au-
xilium exbannito quod non compre-
hendit qui tulit teſtimonium coacte
pro eo.

His vero. Oppo. dicere teſti
monuȝ cogitur q̄s
inuitus licet fallat in quibuſdam caſi
bus: vt in.l.lege iul.⁊.l.inuiti.ſ̄. de te-
ſti.ſed ille qui aliquid contra teſtamē
tum facit inuitus non dicitur indign⁹
vt.ſ.ea.l.§.aduocatum. ergo ⁊c. Sol.
gloſſ.quod hic loquitur in eo qui di-
cit teſtimonium ſponte.contra hoc vi
detur tex.in auẽ.de teſtibus.§. ſi vero
ignoti.ibi: feſtinantes ⁊c. et ibi tenet
Jac.de bel.quod teſtes debent eſſe ci
c tati[c] non ſua ſponte teſtificari . probo
hoc: quia ſi ſe ingerit videtur ſuſpect⁹
vt.ſ̄.de procura.l.que omnia. ¶Hu-
1 ius timore † dicit Jaco.de bel.quod
ſemper teſtes debent eſſe citati: alias

¶No.deinde.⁊ ideȝ dicas in minore.l.neſennius.ſ̄.
de excu.tu.idem dicas in herede relicto executorē vt
ſi hereditatem repudiat cenſetur priuatus officio
executionis ita eleganter dicit barr.in.l.codicillis.§.
j.de an.le.non tamen propter repudiationem tutele
tutor amit
tit ſucceſſio
nē ex pup.
vt eſt text.
no.ī.l.ami-
ciſſimos.ſ̄.
de excu.tu
to. et vide
ibi doc. qȝ
intellige in
extraneo ſe
cus in con
iuncto qui
erat relict⁹
tutor quia
tūc lȝ tute-
lam repu-
diet nō ta-
men amit-
tit legatuȝ
quia poti⁹
reſpectu p
ſone quaȝ
tutele lega
tum preſu
mitur.l. tu
tor potitus
§.q̄ tutori-
bus . ſ̄. de
excuſa. tu.
⁊ vide aliā
l.ab admi-
niſtratione
C.de lega.
ea que ego
ibi notaui ad bal.⁊ quid ſi acceptauit commiſſariā
an poſſit poſtea illam refutare.dic quod non ſecun-
dum bal.in.l.iij.§.j.ſ̄.de arbi.et vide que dixi in.c.cū
Joan.de teſt.⁊ vide Bald.in rep.l.j.ff.de lega.ij.vbi
pulchre loquitur.⁊ vide.d.pe.in.d.c.cum Joann vbi
refert et ſequitur dictum Bald.in dicta.l.j. Andre.
Barba.

¶Vltimo nota.Adde Bartolum in.l.a filio.de ali-
men.leg.per Bartol.⁊ docto.in.l.j.de legaẽ.iij.cum
concordan.

¶Eſſe citati.An valeant teſtes non citati vide om-
nino Bal.in.c.porro.q̄ fuit prima cauſa beneſi.amit-
ten.in gl.mag.in ver.non coactus per illaȝ gloſſam.
⁊ an teſtes debeant deponere iurati vide qȝ notāt
Barto.⁊ docto.in.l.libertorum.C.de teſti. adde ta-
men quod no.do.Anto.in.c.in nomine domini.de te
ſti.vbi dixit quod valet dictum teſtis deponentis in
preſentia iudicis ⁊ partis licet non fuerit citatus al-
leg.do.de ro.⁊ ſpe.in ti.de teſti.§.qualiter.ver. iudex
et quid ſi iudex recipiat teſtes ex officio non produ-
ctos vide omnino Bald.in.l.preſbyteri.C.de epiſ.et
cle.in.ij.col.⁊ in.l.libertorum.⁊ ibi Barto.C.de teſt.⁊

Bald.in.l.ij.C.de bono. auto.iu.poſſ.⁊ vide Bald. in auten.ſed nouo iure.C.ſi certum peta.item adde ad hoc not.quod teſtis deponens preſumitur quod inuitus deponat.ita dicit Bar.⁊ poſt cum habeo in l.preſbyteros de epiſ.⁊ cleri.vide domi.Maria.ſozi. in rubri.de dila. arti. vij. verſic. octauo. procedit vbi de teſte aperte producto: licet non citato qđ probet.

eorum teſtimonium non valet:tamen huic glo.non reſpondet:ſed ad.l.lege iuli.que dicit quod admittuntur ſpōte.i.non coacti pignoribus vel muelcta a citati tamen debent eſſe:pro hoc optime facit text.extra de teſtibus cog.ca. ſ.vbi ꝓprie appellat coactionē aggrauationē q̄ fit poſt p̄mā citationē:ſ3 mi

Andreas Pomate.

a ¶ Dic ergo ſic.vide in.c.propoſuiſſe.in vlti.col.⁊ ſequen.in.ij.col.de ꝓba.⁊ in.c.ij.in.viij.col.⁊ ſeq.ꝟ.primo caſu.de teſti.

b ¶ Quero vtrum.vtrum qui fert teſtimoniū in cauſa capitali cōtra me ſit meus inimicus:⁊ an poſſim illum repellere a teſtificando contra me in alia cauſa in quo Joan.and.in.c.meminimus.de accu.in gl.ſi. dixit quod ſi fuit teſtis contra me in cauſa criminali:vel in cauſa ciuili que erat omnium bonorum vel maioris partis:quod repellitur ad quod eſt gl.⁊ ibi legitur ⁊ no.in aut.ſi dicatur.C.de teſt.⁊ hoc verum niſi coactus tuliſſet teſtimonium:quia tunc non pōt repelli vt inimicus al's autem non repelletur:ſ3 quāta fides erit ei adhibenda in arbitrio iudicis eſt per d.aut.ſi dicatur.ita dicit imo.in ca.ſ.de iudi.de quo ibi latius p eum.in omni aūt cauſa ciuili videtur qđ ſi talis teſtis fuit ſponte teſtificatus videtur ſuſpect⁹ ⁊ poteſt recuſari:ex quo ſponte ſe obtulit nō citatus b vt hic nec ꝓductus a parte ſm no.hic ſi vero ſponte 2 ſe nō offert:ſed citatus vel productus a parte ſ3 poſſet ſe excuſare dicitur ſponte teſtificari:⁊ eſt ſuſpect⁹: 3 ita tenet Imo.in.d.c.ſ.⁊ ibi latius per eū.⁊ ex his dicit glo.no.in.c.ſuper abbatia.de offi.deleg.ꝙ ille qui aduerſatur mihi in alia lite poteſt recuſari a me in alio iudicio in alia cauſā ꝙ illa quam mihi mouet ēt c ſi cauſa quam habeo cum illa quā recuſo non ſit ſua ſed collegij.quod eſt no.ſm Imo.in.d.c.ſ.ſi aūt non aduerſatur nunc in alia inſtantia:ſed al's fuit aduerſatus tūc ſi in cauſa criminali vel ciuili vbi agebatur de omnibus bonis vel maiori parte per id qđ habet in.l.ꝓpter litē.de excu.tu.poterit recuſari.ſi vero fue 1 rit alia cauſa ciuilis videtur quod non poſſit recuſari:vel hoc relinquitur arbitrio iudicis.arg. eoꝝ que dicuntur in.d.auten.ſi dicatur.ita dicit Imol. quod no.Adde Barto.in.l.iij in principio.ſupra de teſt.et quod ibi dixi.et omnino Innocen.in capitulo cum oporteat.in gloſſ.ſuper verbo inimicis.de accuſatio. et Imol.in cap.cum.P.de accuſa.⁊ in dicto.cap.meminimus.

c ¶ Diſtinguēdū vř.Vide petr.anc.in.c.cū.P.de accu.⁊ vide.ſ.§.proxi.

* Aduerte ꝙ Bar.arguit de ꝯtrarietate in hoc.§.ſunt qui putant.Sed pro ſol.vide concor.ad.l. in furti.§. 1 opē.ff.de fur.

hi videtur quod dictum Jaco.ſit contra dictā.l.lege iul.vbi dicit lege iulia cauetur ne inuitis denuntiet:⁊ ſic non debent citari:⁊ hoc etiam videtur velle.l.in uiſ.eodem titu.⁊ ſic reſpicit citationem verbalem. Preterea ſi iſta opinio Jacob.eſſet vera ſequeretur abſurdum ſcilicet quod quis delinquere deberet:q̄ enim in prima citatione eſt contumax delinquit:vt.l. omne delictū.de re mili.⁊ ſic ſequeretur quod quis deberet pati ſe in contumacia poni quod eſt delictū: dic ergo ſic:ᵃ quandoq3 quis ſe ingerit ſponte ad teſtificandum non citatus a iudice:nec productus a parte:⁊ iſto caſu eius teſtimonium non valet.argu.l. que omnia.ſ̄.de procurato.quandoq3 quis a iudice non citatus ſed a parte requiſitus producitur:⁊ tūc valet teſtimonium eius:tamen a volente dicitur teſtimonium prolatum ſponte.De hac gloſſa loquitur hic ⁊.l.qui cum maio.§.ſed ſi non accuſauit.de bon. liber.⁊ dicta.l. lege iulia . quandoq3 quis deponit citatus a iudice:et tunc etiam valet teſtimonium ei⁹ vt.l.ſi quando.C.de teſtib.facit.l.cum a b initio.quēadmod.teſt.ape.tamen ſi talis teſtis poterat recuſare ne cogeretur diceretur teſtimonium ſponte prolatum:et hoc modo poteſt intelligi dicta lex lege iuli. ſed ſi recuſare non poterat diceretur teſtimonium prolatum non ſponte ſed coacte. ¶ Quero licet iſta ſint vera in ſe an ſint neceſſaria quantum ad hunc textum:Reſpondeo.iſte text.loquitur ſimpliciter non diſtinguendo.ſponte vel coacte:vnde ipſum ſimpliciter intelligo.Nec obſtat.§.aduocatum.quem glo. allegat.nam licet quis cogatur ferre teſtimoniū nō tamen cogitur ferre ſic vel aliter:et ideo tulit malū teſtimonium:merito dicitur indignus:quia licet coacte dixerit non tamen fuit coactus ad ſic dicendū. ſimile in preſide iudicante.infra eodem verſicu.quidam. ¶ Quero vtrumᵇ qui fert † teſtimonium in cauſa capitali ſit meus inimicus.Dicit glo.quod ſic: in.c.cū.P.manconella.⁊ in.c meminimus.extra de acc.Iſte.§.facit † dicit ſtatutum quod quicūq3 preſtiterit auxilium exbannito puniatur in centum.modo aliquis preſtitit teſtimonium pro exbannito queritur an puniatur pena ſtatuti.Hic textus facit quod ſic. tamen diſtinguendum videturᶜ.vt gloſſa hic dicit:quia eſt verum ſi preſtitit teſtimonium ſponte: ſecus ſi coacte . facit ad iſtum.§. infra de bon.lib. bo.lege qui cum maior.§.is demum.verſicu.ſ3 ſi nō accuſauit.

☞ Aduocatus vel fideiubens pro bannito dicitur preſtare auxilium:ideo ſi per ſtatutum eſſet prohibitum dare auxilium bānito illo incurreret penā ſtatuti.

* **Sunt qui putant.** Opponitur de.l. qui cum maior.§. patroni.ſ.de bo.libe.Solu.ibi in portione debita patrono:que non ita de facili perditur ſicut illud legatum cum ſit mere lucrum.arg.l.fina.C.de codicil.Cōtra hanc ſolutio.oppeni.de.l.ſi.in princip.ſ̄.de inoffi. teſt.So.glo.qđ ideo ibi quer. la eſt magis odioſa ꝙ bonoꝝ poſſeſſio cōtratab.Nota hūc.§.ad ſtatuta q̄ dicunt ſi quis p̄ſtiterit auxiliū vel fauorē exbānito:

qđ eſſe aduocatum ei⁹ eſt preſtare ei auxiliū ⁊ fauo a rem:⁊ ideo ſis caut⁹ ne ſis ꝓ coᵃ:nec pro eo fideiubeas:niſi mandato iudicis.al's in penam incideres.argu.huius legis.

Quidam et preſidem. Op. mun⁹ iudicādi eſt neceſſarium:vt.l.munerū.§.iudicandi.ſ.de mu.⁊ ho c no.vñ nō d3 repelli vt indign⁹.ar.ſ.p̄xi.§.Huius timore dicūt quidā ꝙ iſti male putauerunt.Hec ſolu. nō eſt vera q2 iuriſcōſult⁹ nō poſuiſſet hic iſta verba quare gl.dicit ꝙ hic non d2 coact⁹:q2 ſponte ſuſcepit offm:qđ nō pl3:q2 ⁊ aduocat⁹ ſuſcepit offm ſponte: vt.ſ.p̄xi.§.quare tu dic ꝙ l3 cogať iudicare:nō tn̄ cogitur ſic iudicare:vnde cū apparet p ſniam appellationis qđ male iudicauerit cenſeť indign⁹:ita loquitur hic. ¶ Contra hoc op.q2 ſnia in cā appellationis q̄nq3 primā ſniam in penis reformat:vt.ſ.de appel.l. ſ.Sol.hic denotat facti contingentiā qđ tn̄ regulariter non preſumiť.ita loquiť hic . ⁊ predicta intelligo qñ ex eiſdē actis prima ſnia eſt retractata.ſecus ſi ex nouis probationibus.ar.l.eos.C.de app.tunc eñ non erit quid ei imputari poſſit.

1 ☞ Indignus non diciť q̇ facit ex neceſſitate.

1 **Aduocatum.** No.† ꝙ qui facit ex neceſſitate nō repelliť vt indignus. nam aduocatus fiſci de neceſſitate facit ⁊ de neceſſitate ſic facit.cogiť eñ ſuſcipere ⁊ procedere ⁊ preſe qui ſicut ei eſt delatum.

Qui principale. Qui principale teſtm̄ accuſat repelliť ab oī cōmodo qđ ſibi debeť ex eo vel ex eius acceſſorio.ſecus ſi ex alia volūtate per ſe principaliter ſubſiſtente ſed qui accuſauit acceſſoriū nō repelliť ab eo qđ ſibi debeť ex principali.h.d. ¶ In glo.ibi dum dicit qui titij.So.ibi neutrum eſt acceſſoriū alterius:ſ3 vtrūq3 principale:vel ibi impugnat acceſſorium:⁊ ſic non ob.In gl.ibi.l.eius.Dic ꝙ ibi nō dixit teſtimoniū: l3 profeſſus ſit ſe velle dicere.

1 ☞ Confirmatio quando cōfirmatū per ſe ſubſiſtit quid operetur.

Et qui. Rō hui⁹.§.eſt:q2 tutela eſt onus vnde ſuū delictū nō remouet ipſum ab onere 1 ſed a lucro vt hic videbitis. ¶ Opp.ſ.de cōtrata 2 bu.l.ſub cōditione.§.ſi.⁊.l.in ſeruitutem.§.ſ3 ⁊ ſi q̇s. de bo.lib.Sol.gl.ꝙ aliud in cōtratabūlas vt in contrario:aliud in q̄rela vel accuſatione falſi vt hic:ſ3 q̄ eſt ratio gl.ponit.quare tu dic ꝙ rō eſt.nam in accuſ 3 atione falſi vel querela inofficioſi diſputatur ſolum de viribus teſtamēti:⁊ ideo nō repelliť niſi ab eo qđ debeť ex teſtō vel voluntate pendente ab eo:q̄m pe d na delictū egredi nō d3:vt.ſ.l.p̄xi.ſed in cōtratab.diſ 1 putať de iure pr̄is ⁊ filij ⁊ patroni ⁊ liberti: vt.l.filio §.ſ.ſ̄.de inof.teſta.⁊ no.in.l.ex duobus.§.ſi.de vul.et pup.merito debet repelli ab omni commodo qđ haberet a patre vel a liberto.Glo.ſoluit aliter in.l.etiā de inoffi.teſta.quod hic loquitur in donatione cauſa b mor.non cōfirmata teſtamēto:ſ3 lexᵇ cōtraria loquiť in donatione teſtamēto confirmata. ¶ Contra hanc 1 ſol.op.† quod cōfirmatio non releuet aliq̇d cū donatio cauſa mortis per ſe ſubſiſtat ſicut quando debitor legat creditori qđ ſibi pure debet:vt.l.ſi creditori.ſ̄. de leg.ſ.Sol.confirmare id qđ eſt per ſe validū

c nihil releuatᶜ quando in poteſtate cōfirmantis non eſt illius actus annullatio:vt in exemplo propoſito de debitore legante creditori:quia non eſt in poteſtate debitoris illud debitum annullare:ſed quādo in poteſtate cōfirmantis eſt illum actum annullare: tunc releuat cōfirmatio vt debeatur ex confirmante:non ex confirmato:vt l.ſi quando.ſ̄.de lega.ſ.ideo ſi donatio fuerit cōfirmata incipit debere ex teſtamento:merito qui teſtamentum impugnat:ab ea repellitur. ⁊ hec eſt vera ſolu.quam etiam tenet Jacob⁹ bu.in.d.l.etiam.Alij dicunt quod hic loquitur in donatione cauſa mortis quam promiſit non reuocare:de qua loquiť.l.vbi ita.de dona.cauſa mortis hec ſolutio licet in ſe ſit vera tamē nō placet:quia illa donatio dicitur inter viuos non cauſa mortis:vt.l.vbi.Itē oppo.ſecundum predicta differt legatum a donatione cauſa mortis: cōtra inſtitu.de dona. §. primo . Reſponde ibi dixi fere propter illud quod hic dicitur.⁊ propter alia quia in quibuſdā differt:⁊ rō hui⁹ differentie eſt q2 donatio cauſa mortis non confirmatur c teſtamento ſed morte. ¶ Opponitur ſ.de iure fiſci.l.edicto.§.nihil. vbi nihil intereſt ex qua cauſa quis non capiat. Solutio illa determinatur per iſtam.l.⁊ per.§.eos. in eadem. l. quia nihil intereſt dummodo vt indignus non repellatur vt hic.

☞ Pena non d3 egredi delictum.

Heres conficiens inuentariū ſi omittat vnam rem ponere in inuētario perdit in totum falcidiam ⁊ beneficium inuentarij.

Heres qui negat rem fuiſſe in bonis defuncti in illa re non detrahit trebillianicam.

Reſcriptū. ᵃ Pena † nō d3 egredi delictū.h.d.ſi l'e habetis in herede q̇ conficiendo d

a ¶ Ne ſis pro eo.cōtrariū videť tenere bar.in.l. furti. §.opem.de fur.⁊ Pe.de ancha.⁊ alij in.c.cum.P. de accuſa.

b ¶ Sed lex.not.ergo ſingu.ꝙ ad confirmationē donationis non requiritur aditio ex teſtamento . facit caſus ſing. in.l.cum q̇ſtio. de lega.ij.ſ3 ange.in repe. l.eam quā. C.de fidei commiſſ. quem omi no vide.facit qđ not. Bart.in.l. qui rome. §.flumius. de ver.ob. facit text⁹ no. in.l.ſ.ſ. de his qui ſima.ad ſi. deuc.⁊ vide bart.in l. minoris. de donati. cā mor.⁊ domi.meū in.l.fin. eo. titu. And. barba.

c ¶ Nihil releuat.⁊ ſic habēs hic glo. ſingu. qđ ad confirmationem donationis cauſa mortis. non requiriť aditio. dixi poſt Bortolū in.l.mortis infra d. donatio. cauſa mortis.

d ¶ Reſcriptū.an qui omittit ponere rem i inuētario amittat falcidiam pro illa re:an in totum:vide Barto.in.l.paulus.ſ.ad leg.falci.⁊ qđ not.imo.in.l.ex facto.§.iulius longinus.de vulg.⁊ pu.per Bald.in d. aut.ſed cum teſtator.in pe.col.poſt Cyn.ibi.adde an qui omittit ponere vnam rem in inuentario priuetur beneficio totius:Bald.conſilio.clxxix.iij.libr.⁊ Ro. conſilio. cclxxvj.

2 inuentarium †aliquid omittit: vt perdat bñficiũ fal-
cidie ſolũ in eo qđ omittit: vt. l. ſcimus. §. illo. C. de iu
re deli. tñ iſta. l. vř hodie correcta per tex. in auť. de
here. ⁊ fal. §. ſcimus. vbi diciť ſi vnã rem omittit po-
nere doloſe in inuentario priuatur beneficio. l. falci.
in totum: ⁊ perdit etiam beneficium inuentarij qđ tз
ibi Jac. de bel. ⁊ idem tз Dy. lз Cy. in auten. ſed cum
teſtator. C. ad. l. fal. in. ix. q. videť tenere opi. dicẽs ꝙ
ſolum in illa re priuať fal. quod mihi non placet: qꝛ ꝑ
auť. pena omittentis facere inuentariũ vel malignã-
tis circa ipſam eſt aucta vt teneatur legatarijs inſo-
lidum: qđ de iure antiquo non erat. Itẽ eſt aucta qđ
omiſſio vnius rei priuet eum in toto: vt ibi diciť. Itẽ
puto ꝙ hec. l. ſit correcta in alio. qꝛ hic illud qđ aufer
tur heredi propter ſubtractionem rerum applicatur
fiſco: hodie vero videť qđ applicetur legatarijs. naз
tex. dicit quod legatarijs debet plene dare etiam de
ſuo: vt in auť. ſed cum teſtator. ⁊ in corpore vnde ſu-
3 mitur. ¶ †Vltimo no. ex iſta. l. nam cũ quidaз fidei
commiſſarius vniuerſalis peteret fideicommiſſum:
fecit poſitionem ꝙ talis res erat in bonis defuncti. il
le habito termino ad deliberandũ reſpondit ꝙ non
credit: ⁊ poſtea fuit probatũ. Certe in illo legato nõ
poterit detrahere trebellianicam vt hic. ⁊. l. paulꝰ. et
l. beneficio. ad. l. falci. ⁊ ad trebel. l. paulus. vbi diciť
qđ eſt indignꝰ falcidia qꝛ aliquid egit vt fideicõmiſ-
ſum periret: ſed ille qui conſulte negat aliquid eſſe ĩ
bonis facit vt fideicommiſſum intercedat. ergo ⁊c.
Preterea dicitur in corpore de here. ⁊ falci. quod q̃-
cunqꝫ malignatur circa falcidiã eſt indignꝰ falcidia.
ergo ⁊c. Idem puto in eo qui ſcienter negat fideicõ
miſſum eſſe relictum. qꝛ circa fideicommiſſum diciť
malignari.

1 ☞ Feudum ex his cauſis reuocatur ex quibus le
gatum.

SI inimicitie. Propter inimi
citias legatuз
videť tacite reuocatũ: ⁊ qui cauſaз ſta
tus mouet legato eſt indignus ⁊ fiſco
1 applicabiť. h. d. No. †hanc glo. qꝛ pro-
pter iſtas cauſas reuocaretur feudũ. vt. x. col. quali-
ter feu. amit. in prin. ¶ Quero que eſt rõ huius. l. ꝙ
in primo ⁊ ſcđo caſu legatũ reuocatũ nõ applicať fi-
ſco ſed remanet apud heredem vt. l. iij. §. fi. de adi. le
ga. ſed in tertio caſu applicať fiſco. Videő rõ eſſe
põt: qꝛ in primis caſibus legatarius facit aliquid illi
citum non permittente iure. vnde videtur mutata vo
luntas defuncti: ſed in vltimo caſu iuridice fecit pe-
tendo teſtatorem in ſeruitutem reuocari vnde nõ ita
de facili preſumitur mutatio voluntatis. ¶ Tamen
contra hoc opponitur de. l. filio. §. ſeia. ſupra de adi-
mendis legatis. vbi accuſabat de falſo. et ſic iuridi-
ce faciebat. ⁊ tamen videtur mutata voluntas. So
lutio. ibi iuridice accuſabat. tamen ſuam propriam
vtilitatem vel intereſſe non p̄tendebat. hic vero pre-
tendebat intereſſe proprium ⁊ commoduз rei fami-
liaris.

IN fraudem. ¶ Dicitur hic ſi-
ue chirographũ
dederit ⁊c. Contra infra de iure fiſci. l. 1
non intelligitur. §. ſi quis palam. Nam
ille qui facit inſtrumentum publicum
facit palam: et ſic in penam non incidit. huius timo-
re glo. in dicta. l. non intelligitur. §. tacita. eodem titu
lo. intelligit de cautione vel chirographo. ſcilicet pri
uato. et ſic puto hoc debere intelligi. ¶ Idem dice-
rem ſi fieret inſtrumentum publicum adhibitis te-
ſtibus ⁊ notario in quoꝝ fide poſuit quod hoc ſecre
tum tenerent. tunc enim ſatis eſt tacitum fideicom
miſſum: ⁊ habet locum quod hic dicitur.

Si quis. Rogatus reſtituere capaci licet tẽ-
pore mortis ſit incapax legatum re-
tinet niſi tempore mortis ſit hoc expreſſum actum.
h. d. ¶ Oppo. de. l. iij. dic vt in glo.

COm quidam. ¶ Licet te-
ſtamentum ſe
cundum non valet: tamen ſcriptis in
primo aufertur hereditas tanquã ab
indignis. non aũt prelegata niſi aliud
teſtatorem ſenſiſſe appareat. h. d. ¶ Dicitur hic qđ
teſtamentum ſecundum non valet. Contra imo va-
let: et inſtituti in ſecundo ſunt heredes: licet indigni:
vt. l. ex facto. §. iuli. de vulga. ⁊ pupilla. Solu. gloſ. qꝛ
non valet quantum ad commodum inſtituti: ſed ipo
iure bene valet vt in contrario. ¶ Contra hoc oppo-
nitur: quia ſi hoc eſſet verum ergo primum teſtamen
tum rumpitur quod eſt contra hunc textum. Solu.
gloſ. quod rumpitur. ⁊ quod tex. dicit quod non rũ-
pitur. eſt verum ſcilicet in effectu. hoc ſcilicet etiaз te
net Jaco. de are. hec lectura licet in ſe ſit vera: non
tamen quantum ad hanc legem. nam ſi hoc eſſet ve-
ruз hereditas auferretur vt ab indignis inſtitutis
in ſecundo teſtamento non in primo. ſed lex loquitur
de primis heredibus: ergo ⁊c. quare tu legas hãc le-
gem: vt litera iacet. quia in ſecundo teſtamento fue-
runt inſtituti omnino nõ capaces: ſed dices ergo pri-
mum teſtamẽtum maneret totaliter in viribus ſuis:
vt inſtitu. quibus modis teſtamen. infir. §. poſterio-
re. ⁊. j. de iniuſt. teſta. l. prima ⁊ ſecunda. Solu. intelli-
go dictum iuriſconſulti hic ſecundum legem quam
ipſe allegat: qꝛ hoc verũ qñ teſtator fecit ſcđm teſtm̃
inualidum: quia ſuos heredes reputauit indignos.
ſufficit enim quod reputentur indigni etiam in non
ſolenni voluntate. vt. l. hereditas. C. eodem. ſecus ſi
in ſecundo teſtamento heredes ſimpliciter inſtituiſ-
ſet: et quod hec lectura ſit vera probatur ex. l. quã iu
riſconſultus allegat ibi dum dicit in eo cuius perſo-
na ⁊c. nam in eo cuius nomen cancellatur ſit hec di-
ſtinctio: an cancellauit: qꝛ heredes reputat indignos
vel non: vt. ŝ. de his que in teſtamen. delen. l. cancel-
lauerat. ¶ Vltimo vide glo. ibi dũ dicit. C. eo. de rei
vxo. actio. in prin. Vbi dicitur quod ſit idem effectꝰ
voluntatis facte non ſolenniter ⁊ facte cum ſolenni-
tate: ſed illud ſpeciale fauore dotis: vt. l. prima. ŝ. ſolu
to matrimo. Item ibi dum dicit gloſ. §. ſed ſi neuter
vbi per ſecundam emptionem inualidam receditur
a prima. Solutio. ibi ſecunda venditio non erat om-
nino inualida. argu. inſtitu. quib. mo. tolliť obliga. §.
preterea. Item in glo. iudicauit ibi heres. ſo. ma. hoc
quod hic diciť debet diſtingui. vt. ŝ. dixi. ⁊ no. in. d. l.
ſi cancellauerat.

☞ Matrimoniũ contractum cum polluta ꝑ adul-
terium non vз ſi viuente primo marito data ſit fides
de ducendo illam poſt mortem viri.

CLaudius. Non poteſt quis iu-
ſte ducere in vxorem
eandem quam polluit per adulterium
⁊ a tali vxore tanꝗ ab indigno auferť
quod ei a viro relinquitur. h. d. ¶ No.
1 †quod matrimonium non valet quando ducit quis
in vxorem eam quã polluit per adulteriũ. qđ canoni-
ſte intelligunt quando polluit eam data fide qđ ſi
vir deceſſerit eã in vxorẽ ducet. vt. c. ſi. de eo qui duxit 1
a in matri. quã pol. per adul. ¶ Oppo. đrᵃ hic dãnatꝰ
de adulterio duxit vxorẽ. Contra ſi fuit dãnatus er-
go decapitatus. vt. l. ꝙuis. C. de adul. Sol. gl. quod c
illa pena non habet locũ per iſta iura. ſimile habes
in. l. ij. §. miles. ŝ. ex qui. cau. infa. irro. ⁊. l. qui cũ vno.
§. adulteriũ. j. de re mi. Alia glo. que eſt forte melior
dicit vt illud quod dicit tex. in. l. ꝙuis. qđ debet gla-
dio puniri eſt verũ gladio materiali vł ciuili ſm gra
dũ perſonarum. ita no. in. l. ſi quis viduã. j. de queſtio
nibus. vel dic ꝙ hic ex cauſa fuit minor pena impoſi-
b taᵇ. vt. l. quid ergo. §. pena grauior. de his qui no. in- 1
fa. ¶ Item opp. qđ non applicatur fiſco ſed certis ꝑ
ſonis. vt. l. qui contra alˢ in auten. inceſtas. de inceſt.
nup. Solu. puto qđ hec lex hodie corrigatur: qꝛ au-
fertur vt ab indigno nec fiſco applicať ſed perſonis
que enumeranť in. l. qui contra. ¶ Quero in iſto ca
ſu quando agiť de bonis auferendis mulieri que ad
eã peruenerunt a viro: vtrũ ad probationẽ adulterij
ſufficiat probatio condẽnationis facte de viro: ⁊ vi-
detur ꝙ non: vt. j. de aduľ. l. denuntiaſſe. §. fin. ¶ In
contrarium facit hec lex credo quod quantũ ad cau
ſam bonorũ ſit verum qđ hic diciť. Item quantũ ad
diſſolutionẽ matrimonij idẽ videtur ſm hec iura: ſed 1
hodie ſm moderna ꝑa ſecundum que matrimonij
diſſolutio nullo modo fieri poteſt. vt not. in lege re-
rum amotarum. ŝ. rerum amota. forte non ſufficeret
ſicut in cauſa adulterij. vt no. in dicta. l. denuntiaſſe.
§. finali.

1 ☞ Legatũ factum a clerico concubine ei aufertur
⁊ datur fiſco.

MVlierem. Qđ relinquiť a mili-
te ei quam ſtupro co
gnouit a fiſco vendicať. h. d. ¶ Opp.
j. de dona. l. affectionis. So. aliud in pri
uato vt ibi aliud in milite vt hic. ita no.
in. l. ij. C. de do. inter vi. ⁊ vx. ⁊. l. miles. §. j. ŝ. de teſt. mi
1 lit. ¶ Quero: †quid in ſacerdote vel clerico relinquẽ
te concubine: dico idẽ ꝙ in milite armate militie. dic vt
no. in ſimili. j. de re iud. l. miles.

HEredi. Qui impugnat acceſſorium
non priuatur eo qđ ſequitur
a principali: ſed eo ſolo quod conſequitur
in acceſſorio. h. d.

COm tabulis. Qui dicit pu-
pillum fuiſſe
ſuppoſitũ videtur ſecundas tabulas
impugnare ⁊ ideo ei qđ in illis relinq̃-
tur aufertur vt ab indigno. h. d. Qui-
dam hñt hic dicta ſuã in ablatiuo: tũc ſtat ꝓprie. ſed
ſi habes dictã ſuiam in accuſatiuo: tũc ſubaudi aliđ
ſcđm: qꝛ ſuiam ſcđm ſe datam non haberet ex teſta- 2
mento. ¶ Opp. ꝙ iſte non ſit indignus qꝛ iudicium
nõ impugnauit. vt. l. poſt legatum. §. amittere. ŝ. e. ⁊
j. l. pe. Sol. dicit hic perſonam pupilli
cuius teſtamentũ eſt pupillaris ſubſti
tutio talem cui pater nõ potuit facere
teſtm̃: ⁊ ſic pupillarẽ ſubſtitutionẽ im
pugnat: ſicut ſi aliquis dixiſſet teſta-
torẽ eſſe ſuum ſeruũ. vt. l. ſi inimicitie.
ŝ. eodem.

☞ Inimicitie q̃ interuenerũt ſine cul
pa legatarij non ſunt ſufficientes ad
reuocationem legati.

QVoniam. Inimicitie iter
legatariũ ⁊ teſta
torem ꝓuenientes abſqꝫ legatarij cul-
pa eũ legato non priuãt. h. d. ¶ Et ad
euidentiam ſcias ꝙ cũ illa concubina
quã q̃s hꝫ non dicitur quis ſtuprum
commiſiſſe. Itẽ ꝙ liberta dꝫ patrono
in concubinatu cõſentire alˢ videť de
linquere. No. †hũc caſum ad limita-
tionẽ. l. iij. §. fin. ŝ. de adi. le. vt ꝙ ibi đr
ꝙ ꝓpter inimicitias reuocať legatuз
eſt verũ ſi inimicitie interuenerũt cul-
pa legatarij. ſecꝰ ſi ſine culpa: vt hic.
qđ tene menti.

Cum heredis. ¶ Opp. de
l. j. §. ſi hrs. ſi
tab. teſt. nulle extã. Sol. vt. l. cancella-
uerat. de his que in teſtamento de-
lentur.

1 ☞ Syndicus an incurrat penam ſi
maleficia que ignorauit non denun-
tiauit.
Et an ignorantia iuris quo ad fructꝰ
conſtituat quẽ in mala fide quod nõ.
nume. 2.

HEredem. Qui ñ
vindi-
cat mortẽ defuncti indi-
gnꝰ eſt hrditate. ⁊ actio
nes cõfuſe nõ reſtauran
tur niſi ignorãtia fuerit deceptꝰ. h. d.
Nota diſtinctionẽ quam facit hic tex.
vtrũ actio reſtituať vel nõ: ⁊ qñ reſti-
tuať directa. vt. l. deferre. §. ſi. j. de iur.
fiſ. ¶ Op. ille q̃ ignorat nõ teneť ac-
cuſare. vt. l. ſi ideo. C. e. Solu. ibi igno
rauit nec poterat certificari habita di
ligenti indagatione. hic vero ignora-
uit ignorãtia facti ſupina. qđ facit ad
1 q. †Syndicus teneť denũtiare male-
factorẽ ſub certa pena. q̃d ſi nõ denun
tiauit qꝛ ignorauit? Certe ſi ignorauit
taliter quod non potuit certificari tũc
non teneť. alias ſecus vt hic. ¶ Que
ro quid ſi iſte đ quo hic loquitur fuit
deceptus ignorantia iuris: gl. dicit ſe-
cus. vt. l. ſed ſi lege. §. ſcire ŝ. de peti.
heredi. quaз ſigna. tu dic †quod ideo
quia ignorantia iuris quo ad fructꝰ
non conſtituit quem in mala fide. l. ſi

a ¶ Op. đr q̃ pena ĩpo naťandul- tero de iuř ff. nõ ẽ expſ ſum. ⁊ vide mod. ĩ. c. ſi- gnificaſti. đ adul. vbi referũt ni- hil boni di- cũt. Andr. barb.

b ¶ Minor pena ĩpoſi ta. facit qđ no. ĩ. l. in co gnitiõe. ŝ. ad fil. ⁊ ĩ. l. ſi. ŝ. ſi quiſ ali. teſt. ꝓh.

c ¶ Om̃. et vid bar. ĩ. l. miles. §. ſi. ff. de adul. ⁊ vid tex. ĩ l. j. §. cũ q̃s ff. de. q. ⁊ ẽ ſin. bal. ĩ. l. ſꝫ ⁊ ſi q̃s. §. illud. ff. ñ q̃s cau. an dre. barb.

a And.po. Nõ intellige: bñ facit ꝙ no. Ang. i. l.
ſ. ꝑ gl. ibi. C. ſi aduer. vſuca. vide alex. ⁊ are. in. l. diuoꝛ
tio. in. ij. col. ff. ſo. ma.
b Cũ q. ad eſtimationẽ deuenit. Et ſic ſuſtẽrabit li
bell⁹ dicẽdo peto fruct⁹ ſi extãt ſi nõ peto eſtimatio/ d
nẽ. ita vult
bal. ⁊ ang.
in. l. diuoꝛ
tio. §. ob
donatiões
ſo. ma. ⁊ ibi i
ẽ bõa gl. ꝑ
iſta mate
ria ⁊ bo. di
ctũ Bart.
c Et ibi di
xi. ꝑ practi
ca vid no.
ꝑ Imo. j. l.
ex diuerſo.
§. j. ⁊ ꝙ ibi
dixi. ſo. ma.
al's d reiuẽ
di.
d Pro pte.
iſtũ text. ꝑ
deciſiõe no.
q. all'. bal. i
l. taq̃. i. iij.
⁊ ẽ ſin. ſm
bal. i. l. cuz
virũ. in. iiij.
co. C. de fi
deicõ. ⁊ ibi
limitaui.
e Si qui.
vxoꝛẽ occi
dat. vtruz
occidens
vxoꝛẽ vl nõ
vlciſcens
moꝛtẽ eiu5 1
non lucret
dotẽ adde
bal. in. l. ſe
quẽs gra
dus. §. j. ſ. a
ad ſil. Vid
bal. lati⁹. j.
e. l. ſi. i ſi. et
ꝙ ibi dixi. b
Adde bal.
ꝯſ. ccxxiiij. c
lib. j.

fur. §. j. j. de vſucapio. ⁊ ibi dixi. ⁊ ha
bes gloſſ. contrariam. ſupꝛa ad ſilla
nia. l. iij. §. ſi quis ignoꝛans. ⁊ l. pꝛima.
C. eodem.
An q̃ pcepit fruct⁹ ex fundo meo
teneat ad eſtimationẽ vel ad fructus.
vide in ſi.

Hom qui. Qui ta
citã fidẽ
accõmodauit reſtituen
do fideicommiſſuz tene
tur ad fruct⁹ ⁊ poſt lit.
cõteſt. ad vſuras iſtoꝛum fructuum de
rigoꝛe ſecus de benignitate. hoc dicit.
Opp. ⁊ videtur quod vſure iſtoꝛũ
fructuum perceptoꝛum ante litis con
teſta. veniant. vt. ſ. de peti. hered. l. he
res furioſi. §. fina. Solu. ibi loquitur
in petitione hereditatis alia quaz iſta 1
que competit fiſco. Hec ſolu. videtur
contra. l. j. C. eo. vbi etiam quando fi
ſcus aufert ab indigno habetur ratio
fructuum. Solu. illud verũ de rigoꝛe
generaliter: ſed de equitate aliud ſta
tuitur in hoc caſu tantum: quando ꝑ
pter fideicommiſſum tacitum aufer
tur vt hic. ſecus ſi auferretur pꝛopter
aliam cauſam. vt in contrario. facit. l. 1
cum quidaz. §. in tacito. infra de vſur.
Contra hanc ſolu. videtur infra ꝑ e
xim. §. vbi idem iuris videtur in taci
to fideicommiſſo quod in alijs. Solu.
quantum ad vſuras differt tacitum 1
fideicommiſſum ab alijs licet in mul 2
tis cum alijs concoꝛdat. Quero
†percepiſti fructus ex pꝛedio meo an 3
tenens ad fructus vel ad eſtimatio 4
nem. Hic videtur tex. quod de iure cõ
muni quis teneatur tantum ad pꝛetiũ
licet de benignitate aliud ſtatuat in fi
deicommiſſo tacito: quod intellige[a] in
fructibus conſumptis vt hic quia fru
ctus pꝛeſumuntur conſumpti ex cur
ſu tempoꝛis. ⁊ ita ad eſtimationem de
uenitur[b]. ita no. Cy. de pig. ac. l. j. ⁊ gl.
in. l. diuoꝛtio. §. ob donationes. ſol. ma.
⁊ ibi dixi[c]. Et ibi per Iac. de are. hoc
etiam pꝛobãt omnes leges que dicũt 1
quod debentur vſure fructuum. et ſic
deuenitur ad eſtimationem: hoc eſt ve
rum quando fructus debentur in ſpe
cie: vt quia ex fundo percepiſti fruct⁹.
ſecus ſi debes fructus in genere: vt q2
pꝛomiſiſti decem coꝛbes fructus per
ſtipulationem q2 tunc nõ deuenit ad
eſtimationẽ: niſi pꝛopter moꝛã: ſm ma
teriam. l. vinũ. ſ. ſi cer. pe.

Bonis. A quo vniuerſa bona auferunt apud
eũ onera eris alieni nõ remanẽt. ĩn iu
ra cõfuſa nõ reſtaurãtur. h. d.

Pro parte. [d] In bonis que auferuntur ex
cauſa taciti fideicommiſſi pꝛele
gata non veniunt ⁊ pꝛelegata intelliguntur pꝛout te
ſtatoꝛ reliquit: non pꝛout de iuris ſubtilitate deben
tur. hoc dicit. Oppo. j. ad trebel. l. in fideicommiſ
ſariam. §. ſi. Certe nõ poteſt dari alia ſol. niſi ꝙ ſit hic
ſpeciale qñ aufert hereditas vt ab indigno. cũ enim
ſit penale. ideo reſtringendũ: ſed ibi qñ aufert ab eo
ad quem vadit ex voluntate defuncti vt ad fideicõ
miſſarium. Contra hãc ſo. facit hic text. qui dicit
quod ratio iuris non inducit diuiſionem q̃ eſt ratio
cõmunis: ⁊ quo ad fideicõmiſſariũ ⁊ omnẽ a quo au
fertur hereditas: quare dic ꝙ iſta voluntas teſtato
ris vr̃ eſſe ſolũ qñ grauat de reſtituẽdo nõ capaci. ſe
cus ſi grauat de reſtituendo capaci: vt in ꝯtrario: rõ
quia teſtatoꝛ libẽter voluiſſet facere heredem nõ ca
pacem: ⁊ q2 non poterat fecerat heredem hunc pꝛo
illo: ⁊ ad eius vtilitatẽ. vnde perinde habet acſi in
nulla parte eum inſtituiſſet et legatum ſolum reli
quiſſet.
Maritus occidens vxoꝛem vel non vindicans
eius moꝛtem perdit lucrum dotis delatum per ſta
tutum.

Hi qui. Op. de. l. ſi ab hoſtib⁹. ſ. ſo.
ma. vbi nõ applicat fiſco: ſꝫ
vadit ad hr̃des mulieris. ſo. ibi vir occi
dit vxoꝛẽ. iõ dotẽ nõ fuit vnq̃ lucratus
ſed hic vxoꝛ fuit interfecta ab alio vñ
vir dotem lucrat quã poſtea ꝑdit: q2 moꝛtẽ nõ vindi
cauit: ita dicit ibi Ia. de are. qd̃ tene †mẽti ad ſtatuta
q̃ dicũt muliere decedẽte i mr̃imonio ſine liberis vir
lucrat certã partẽ dotis vt eã ꝑdat ſi vxoꝛẽ occidat[e]
vel eius moꝛtẽ non vindicat.

Tutoꝛ ꝙ poteſt accuſare nomine pupilli. 1
Accuſans teſtamentũ de falſo quando priuet relicto 2
eidem facto.
Vna ꝑſona qñ poſſit haberi loco plurium. 3
Pupillus qui ꝑdit legatũ ex facto tutoꝛis duplici re 4
medio illud recuperat. ſ. vel reſtitutiõe in integrũ vel
cõtra tutoꝛẽ quando eſt ſoluendo.

Tutoꝛem. Qui ex neceſſitate of
ficij teſtm̃ accuſat ab
eo ꝙ pꝛopꝛio nomine meruit nõ repelli
tur. Item quando plura iura cõcurrũt
in perſona vnius perinde eſt acſi cõcur
rant in perſona diuerſoꝛũ. itẽ pupillus ex facto tuto
ris perdit ſed reſtituit. h. d. No. text. ibi diſcreta ſunt
iura. ⁊ vide vltramon. vt. l. j. C. de ſacroſanct. eccle.
Oppo. tex. dicit hic tutoꝛem †qui pupilli noĩe ⁊c.
Contra tutoꝛes nõ poſſunt accuſare pupilli nomine.
ſed ſuo tm̃. Solu. exponit gl. qd̃ pupilli nomine. i. ad
pupilli vtilitatem ſuo tamen noĩe accuſat. Idẽ tenet
glo. in. l. contraria. ⁊ in. l. polla. C. eo. hec lec. non pla
cet. quia imo tutoꝛ tutoꝛio noĩe accuſare põt. vt hic.
⁊. d. l. polla. Non ob. l. ij. C. q̃ acc. nõ poſ. q2 verũ eſt ꝙ
non põt ſe ſubſcribere noĩe pupilli: ſed noĩe ſuo. tñ be
ne poteſt accuſare noĩe pupilli. ſil'e. C. de iniurijs. l.

ſi. vbi alius accuſat: ali⁹ inſcribit. ⁊ hãc opi. tꝫ. Rich.
mal. dꝫ hic ꝙ accuſat noĩe alieno ⁊ nõ priuat legato
cõtra. ſ. eo. l. poſt legatũ. §. ſunt qui putãt. ⁊ l. ſi. in pn
ci. ſ. de inof. teſt. Sol. ibi volũtarie accuſauit: q2 offm̃
erat volũtariũ. hic de neceſſitate q2 officium erat ne
ceſſarium. Contra hoc opp. ſ. de inof. teſt. l. fili⁹. in
pꝛin. vbi loquit in patre quẽ conſtat non teneri accu
ſare cũ nõ teneat pr̃ rõnem reddere. vt. C. de bo. q̃ li
be. l. cũ optꝫ. Solu. eodẽ modo: q2 lꝫ voluntarie accu 1
ſet. tñ eſt offm̃ neceſſariũ magis q̃ volũtariũ. Sꝫ
cõtra hoc op. de eo qd̃ dicit in. l. poſt legatũ. §. ſunt q̃ 2
a putant. vbi neceſſitas officij nõ excuſat[a] niſi ad hoc
cogat. So. aliud in accuſatoꝛe in cuius poteſtate nõ
eſt q̃ ſnĩa ferat. aliud in iudice in cuius poteſtate eſt
2 quã ſnĩam ferat. †Ex pꝛedictis diſtingue ſic. qñq3
quis accuſat noĩe ⁊ cõmodo alieno qñq3 noĩe aliẽo:
⁊ ad cõmodũ ſuum. Pꝛimo caſu aut voluntarie ſu 3
ſcepit offm̃ ⁊ voluntarie accuſat ⁊ pꝛiuatur relicto vt
l. poſt legatũ. §. ſunt qui putant. ⁊ l. ſi. in pꝛin. de inoff.
teſta. Aut neceſſario aſſumit offm̃ ⁊ neceſſario accu 4
ſat: ⁊ tunc relicto non pꝛiuat vt hic. ⁊ l. poſt legatum.
§. aduocatum. ſ. e. Aut neceſſario aſſumit offm̃ ⁊ vo
luntarie accuſat. ⁊ tũc idẽ q2 relicto nõ pꝛiuat. vt. ſ. d 5
inof. teſta. l. filius. in pꝛin. ſec⁹ in eo q̃ voluntarie fert
ſnĩam vel volũtarie fert teſtimoniũ lꝫ de neceſſitate 6
aſſumpſerit officium iudicandi vel teſtificandi: vt. ſ.
e. l. poſt legatũ. §. his vo. ⁊. §. quidã. Scd̃o caſu quã 7
do accuſat noĩe alieno ad ſuũ tñ cõmodũ vt in accu
ſante hereditario noĩe. ⁊ tunc aut accuſat ſpõte: ⁊ pꝛi 8
uatur relicto: vt. l. ſi. in pꝛin. ſ. de inof. teſta. ſm veram
lec. quã tenui in. l. poſt legatũ. §. qui accuſauit. ſ. e. ſi 9
vero de neceſſitate accuſat vt q2 accuſationẽ inſtitu
tã pꝛoſequit: tunc relicto nõ pꝛiuatur. vt. l. filius. §. j.
ſ. de inof. teſt. Itẽ dꝫ hic ꝙ diſcreta ſunt iura ⁊c. 10
3 ꝯ. ſ. de pac. l. ſi plures. Sol. qñq3 †hr̃ reſpect⁹ ad ſub
ſtantiam perſone. ⁊ tũc vna perſona non põt haberi
loco plurium: vt in cõtrario: qñq3 habet reſpect⁹ ad
officia: ⁊ tunc aut officia ſunt inter ſe compatibilia: 11
⁊ vnus poteſt ſuſtinere perſonam pluriũ vt hic. et. l.
iij. ſ. de adop. vt ibi per Guil. Si vero ſunt officia re
pugnãtia tunc ſecus: vt. l. quiſq3. C. de poſtu. ⁊. l. ſi. de
offi. pꝛeto. ⁊. l. ille a quo. §. tempeſtiuũ. j. ad trebellia.
Itẽ dꝫ hic ꝙ legata ꝑ pupillũ perdent niſi per re
ſtitutionẽ ⁊c. cõtra. de. l. polla. C. eo. glo. ſol. pluribus
4 modis. tu dic †ꝙ pupillus hꝫ duplicem viam: vel pe
tendi reſtitutionẽ in integrũ vt hic. ⁊. l. poſt legatũ. §.
etatis. ſ. e. vel agendi cõtra tutoꝛẽ. vt. l. ꝯtrã. ⁊ hec eſt
vera ſol. Alia ſol. eſt ꝙ pupillus pꝛiuat legato. veruꝫ 1
eſt ſi põt reuerti cõtra tutoꝛẽ. vt. l. cõtraria: ſec⁹ ſi nõ
põt vt hic. ⁊. l. poſt legatũ. §. etati. ſ. eo. ⁊ qd̃ non põt
reuerti cõtra tutoꝛem contingit tribus modis vel q2
tutoꝛ nõ eſt ſoluendo: vel quia fecit coactus a matre
vel liberis: vel q2 ꝓbationes erãt deperdite ſine cul
pa tutoꝛis. ita loquitur tota glo. in. l. polla. ſed hec ſo.
non plꝫ: q2 etiã qñ tutoꝛ põt conueniri pupillus de
bet habere duplex remediũ vt. l. etiam. C. ſi tu. vel cu
ra. interue. Item dicitur hic ꝙ pupillus pꝛiuat niſi a
pꝛincipe ⁊c. contra imo põt petere reſtitutionem ſuo
iure: vt. ſ. e. l. poſt legatum. §. etati. Sol. quod tex. di
cit conſeruata ſint non intelligas qd̃ in quolibet pu
pillo ſit neceſſariũ vnum reſcriptum: ſed intelligas
ꝙ ſint conſeruata per reſcriptum. de quo dicit in. §.
etati. Item dꝫ hic in ſi. ꝙ tutoꝛ eſt quaſi
ſi patronus pupilli: ⁊ ſic innuit ꝙ pa
tronus pupilli non perderet ius ſuũ.
Contra. ſ. de inof. teſt. l. ſi. in pꝛin. et. l.
poſt legatum. §. ſunt qui putant. So.
dic qd̃ patronus. ſ. neceſſari⁹: ⁊ ſic nõ
obſtant cõtraria. vt. l. poſt. §. aduoca
tum. ſ. eodẽ.

Pꝛeſumptio fraudis nõ inducit
ex ſola conſanguinitate. 1
Spurius dicitur omnis natus ex coi 2
tu nõ appꝛobato a lege: ſeu quod a le
ge nomen non ſumit. Et ſic eſt nomẽ
generis.
Adde Aret. in. c. at ſi clerici. §. de adul
te. col. v. de iudi.
Spurijs non poteſt a patre relinqui. 3
Et an poſſint ſubſtitui legitimis. re
miſſiue.
Spurius natus ex punibili ⁊ damna 4
to coitu nõ ſuccedit matri: ſecus ſi ex
non damnato: niſi ſit illuſtris.
Parentes eodem modo ſuccedũt ſpu 5
rijs: quo ipſis parentibus.
Conſiliũ an detur quo mediante ſpu 6
rio relinquatur.
Spurio pꝛo alimentis ⁊ pꝛo dote reli 7
qui poteſt.
Relictum palam ſpurio non applica 8
tur fiſco ſed apud heredẽ remanet.
Tacite rogatus de dando ſpurio ſm 9
conſcientiam dꝫ id dare fiſco.
Extraneus põt ſpurio relinquere.
Heres inſtitutus cogitur reſponde 10
re poſitioni ſibi facte.
An fuerit rogatus de reſtituẽdo ſpu
rio.
Quando aliquid aufertur alicui vt 11
ab indigno. an ⁊ quibus caſibus ap
plicatur fiſco: ⁊ quibus non vbi po
nit quatuoꝛ caſus.

Si gener. Sola rõ
coniun
ctionis non inducit pꝛe
ſumptionẽ fraudis: hoc
pꝛimo. ſecũdo vt loc⁹ ſit
fiſco opoꝛtet in perſonam incapacis
diem cedere. h. d. †Oppo. ꝙ rõ ta
lis affectionis inducit pꝛeſumptionẽ
fraudis. vt. l. pe. de bo. lib. Solu. ratio
conſanguinitatis ſola non ſufficit ad
hoc pꝛobandum vt hic. ſed mixta cũ
alijs rationibus ſufficit vt in contra
rio vt dixi. j. de dona. l. poſt cõtractũ.
Op. dicit hic ſi viuo teſtatoꝛe ⁊c.
cõtra imo nõ vr̃ ꝙ requirat ꝙ dies
cedit in ꝑſonã incapacis. ſicut dicim⁹
in hereditate vbi non requiritur adi
tio heredis. vt. l. cam quam. C. de fi
deicõ. Sol. in hereditate nõ requirit
aditio. ſed ſufficit ꝙ per heredẽ lꝫ indi
gnũ adiri poſſit. ita [b] ſufficit ꝙ dies

a Tutoꝛẽ
nõ excuſa
tur. Adde
no. ꝑ Bar.
in. l. athle
te. j. de fal.

a ¶Si gener. q̄ ſunt ſpurij. Spurij qui ſint habes ēt
tex. in. l. iij. C. ſo. ma. ⁊ de iſtis omnibus vide Azo. in
ſumma. C. de natu. lib. Spe. in ti. de ſucceſ. ab inteſt.
§. j. ver. nunc de naturalium. ⁊ in titu. qui fil. ſint legi-
ti. ⁊ Bart. in. l. parentes. de in ius voc. ⁊ do. Anto. in
c. per vene-
rabilem. q̄
filij ſint le-
gitimi. ⁊ an
idez ſit ba-
ſtardus q̄
naturalis.
vide Bar.
⁊ Imol. in
l. ex facto.
§. ſi q̄s ro-
gatus. ad
trebellia. ⁊
Bald. in. l.
cum acutiſ-
ſimi. C. de
fideicom.
Adde Dy.
in tracta. d
ſucceſ. ab i
teſta. ⁊ Dy.
in rub. als
in. l. j. ſ. de
cōcu. ⁊ ibi
apoſtilla. ⁊
Bal. in au-
ten. lz. C. d
natu. libe.
ADDE q̄
dicunt ſpu
rij q̄ natu-
rales. ⁊ Pe-
trū de an-
cha. conſi.
clxxvj. Ol-
dra. cxcvj.
Paul. de
caſtr. cōſil.
cxxvij. ⁊ an
nati ex ſpu
rijs dicant nobiles. vide Dy. in cōſi. inci. in dei noīe
diligenter cōſiderata. ⁊ Pe. de anc. cōſi. cccxc.

g legati cedat ita q̄ potuerit acquiri le
gatario. ¶Hoc premiſſo quia de ta-
cito fideicommiſſo vt plurimum poni
tur exemplum in ſpurio. vt not. in. l. j.
j. de iure fiſ. ⁊. l. cum tacitum. ſ. de p-
ba. ⁊. l. cum quidam. §. in tacito. ſ. de
1 vſur. ⁊ ideo † videam⁹ primo qui ſunt
a ſpurij ᵃ ⁊ de hoc eſt gloſ. iuris canonici
que ponit ſignificationem ipſius in
c. niſi cum pridem. extra de renū. ⁊ ibi
per Inno. ſed tñ non obſt. qd ibi not.
b dic quod ᵇ in materia noſtra accipim⁹
ſpurium omnem natum ex coitu non
approbato a lege: ſeu quod a lege no
men non ſumit. vt nat⁹ ex coitu adul-
terino vel meretricali. vel ex concubi
na cū plures haberet. vel ex aliq̄ quā
non haberet ex indubitato affectu vt
not. per Dy. in rub. j. de concu. Itē de
c nato ex ſacerdote ᶜ. vt. l. vulgo. ſ. d ſta
tu ho. ⁊ in aut. quib. mo. natu. effi. ſui.
circa ſi. ⁊ ibi glo. ⁊ etiā ſi ex concubi-
na ſacerdotis natus ſit. cum eis nō li
ceat concubinam habere. C. de epiſc.
⁊ cleri. l. eum qui probabilem. ⁊ extra
de coha. cleri. ⁊ mulie. per totuz. ⁊ hoc
d tenuit Ric. mal. ᵈ in quadam ſua diſ-
e putatione. ¶Quero an ᵉ iſtis. † ſpu-
3 rijs poſſit relinqui a patre. Tex. eſt qd
non. §. pe. in aut. qui. mo. natura. effic.
ſui. ⁊ aut. licet. in ſi. C. de natu. libe. et
aut. ex complexu. C. de inceſt. nup. an
aūt ipſe poſſit tales ſpurios ſubſtitue
re filijs legitimis. Dic vt. l. ſi is qui. ſ.
de vul. ⁊ pu. dixi in. l. qd cōditiōis. ſ.
4 d do. cā mor. ¶Quero † an ſuccedat
f matri ᶠ talis ſpuri⁹. Rñ. qñ q̄s eſt nat⁹
ex coitu nō dānato. hoc eſt a. l. nō pu-

b ¶Dic q̄ ⁊ qui ſint ſpurij: vide bal. in. l. eaz quam. C.
de fideicom. ⁊ in. c. naturales. ſ. ſi de feu. fue. contro.
Andr. barba.

c ¶Ex ſacerdote. ⁊ adde q̄ natus ex clerico in ſacris
d: inceſtuoſus ſm glo. ⁊ Bal. in. l. ij. C. de epi. ⁊ cleri.
⁊ adde qd no. gl. in aut. q. mo. na. eff. ſui. in. §. ſi. in vſi.
participium. ⁊ in. l. vulgo. de ſta. ho.

d ¶Ric. malum. ⁊ qualr̄ iſti ſpurij: ⁊ iſti naturales ſuc
cedant ⁊ etiā qualiter eis ſuccedant ponit plene An-
ge. in. §. ſi. in aut. qui. mo. na. effi. ſui.

e ¶Quero an. ⁊ de intellectu. d. l. ſi is qui. ⁊ de mate-
ria vide do. Bal. eleganter loquentem in. l. eam quā.
prope ſi. C. de fideicom. And. barba.

f ¶Succedat matri. Spurius an ſuccedat matri. itē
adde quod talis ſpurius non pōt ſuccedere ad pias
cauſas. vt not. Bald. in. l. prima. in. xiij. col. de ſac. ſan
ctis ecc. Et vide do. Alex. in conſi. cxxxix. colum. ſecū-
da. verſi. plus dico. in. j. volumi. ⁊ in conſi. clxxiiij. in ſi
ne. in. v. volumine.

g ¶Non ſuccederet. Item adde quod valet relictum
factuz ſpu
rio ſi ingre
diatur mo
naſterium
ſecundum
Gui. d cu.
⁊ Bald. in
l. prima. in
v. columñ.
C. de ſacr.
ſanc. eccle.
in lectura
noua in re
per. qdno.

h ¶An pa-
rentes. ad-
de Bal. in
auten. licet
C. de natu
ra. li. ⁊ bar.
in. l. j. in ſi.
princi. j. de
contrat. et
Alexan. de
imo. in cō-
ſili. cxxxix.
colū. j. in ſi
ne. in prio
volu.

i ¶Unum
modum.
Utruz ſit
aliq̄s mo-
dus relin-
quēdi ſpu-
rio filio. et
vtrum poſ
ſit ſpurius
ſubſtitui ſi
lio legitio
vide Bar. in. d. l. qd condi. adde tñ qd Bal. in. l. pr̄. de
here. inſtitu. dicit q̄ fili⁹ creat⁹ ex nephario coitu ē
in oībus capax ab extraneo. lz nō a p̄re. alle. gl. ſing.
in aut. q. mo. na. ef. ſui. §. ſi. imo ēt a fratre. l. ſi is q. vbi
eſt tex. no. per doc. ſ. de vulg. ⁊ pu. ⁊ p cautela vide
Bal. in. l. iij. in princi. ſ. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ Flori. in. l.
qui teſtamento. ſ. de probatio. ⁊ vide Bald. in autē.
ex complexu. de inceſt. nup. ⁊ Bald. in. l. eam quam.
de fideicommiſ.
ADDE an ſit aliq̄s modus relinquēdi. bald. cōſi. c-
xxxj. ⁊. cccxxxvij. libr. iij. ⁊ an a fratre legitimo poſſit
inſtitui. vide eundē conſi. v. libr. j.

k ¶Rñ. duplex. ⁊ vide gl. in. l. j. ſ. de legiti. tute. et ſic
ſentit hic Barto. quod pater tenetur ad dotem ɔtra
tz Jo. de imo. in. l. j. ff. ſo. ma. ⁊ Bald. in aut. res q̄. C.
cōia de leg. ⁊ vide bal. in. l. mater. C. de iure dot. bal.
in auten. ex complexu. ⁊ in dicta. l. ſi quis a liberis. §.
pirū. ff. de lib. agno. ⁊ nunc facio certas allegationes
pro dicto Barto. hic ⁊ vide Jo. in. l. j. ff. ſolu. matri. ⁊
ſequitur opi. Bal. in. d. l. mater. ⁊ nunc cōſului ⁊ poſt
conſilium. vide Bart. in. l. ſi. §. a ſocero. j. de his que
in frau. cre. ad ſi. vbi dicit qd ſacerdos pōt dare dotē
filie iuxta
not. in. d. c.
cum habe-
ret. quaſi
velit quod
non exce-
dat alimē-
ta qd bene
nota. ⁊ vi-
de Bal. in
l. eam quā.
C. de fidei
cō. vbi di-
cit qd ſu-
perfluū au
fertur ſibi.
⁊ i. l. id qd
pauperib⁹.
C. de ſacro
ſan. eccle. ⁊
dixii. c. j. de
mag. et an
principes
mundi poſ
ſint mari-
tare ſuas
ſpurias. vi
de Bal. in
c. j. de con-
ſti. et vide
glo. in aut.
quib. mo.
na. effi. §.
penul. An-
dre. barb.

nito vt ex coitu meretricali vel ex alio
vt ex cōcubinatu cū haberet plures
vel ex cōcubina quā nō habuit ex in-
dubitato affectu: q̄ coit⁹ nō punit a. l.
⁊ iſtis caſib⁹ talis ſpurius ſuccedat
mr̄i niſi ſit illuſtris: vt. l. hac parte. ⁊. l.
ſi ſpurius. j. vnde cog. ⁊. C. ad orſi. l. ſi
qua illuſtris. Si vero eſſet nat⁹ ex dā
nato coitu ex quo mr̄ dz puniri: tunc
g non ſuccederet ᵍ. vt in aut. qui. mo. na
tu. eff. leg. §. pe. ita tz glo. in. l. ſi qua il-
luſtris. C. ad orſi. ⁊ inſti. ad orſi. §. no-
5 uiſſime. ¶† Quero quid ꝫ an paren-
h tes ʰ ſuccedant iſtis ſpurijs. Breuiter
Azo. C. de leg. here. circa ſi. in ſumma
dicit eodē mō quo iſti filij ſuccedunt
parentibus: eodē modo parētes iſtis
6 filijs. ¶† Quero vtrū ſit aliquis mo
dus per quez pater poſſit relinquere
filio ſuo ſpurio. Dyn. ponit vnum mo-
i dum ⁱ in. l. ita fideicom. in ſi. de iure fi-
ſci. ⁊ dicit quod inſtituat quendaz ex-
traneum ⁊ grauet eum quod tantuz
det filio de ſuo proprio vt ibi dicitur ī
text. certe hec cautela eſt contra text.
l. quod conditionis. de dona. cā mort.
Ad. l. ita fidei. rñ. vt ibi dixi. ⁊. d. l. qd
conditionis. aliū modū dedit in. l. ſi is
qui duos. de lib. leg. quē modū ibi re
probaui. quidā dant aliū modum: ſcz
vt relinquat extraneo ⁊ roget euz vt
reſtituat illi pſone quam ipſe teſta-
tor dixit heredi vel legatario p. l. q̄ he
redi. ſ. d re. du. iſte mod⁹ nō ē tut⁹ q̄ ſi
ille talis inſtitueret ſpuriū ex poſtfa-
cto apparet tacitā fidē eſſe adhibitā.
7 ar. l. ſz ⁊ iul. §. pinde. ad maced. † q̄s
k erit ergo mod⁹ ? rñ. duplex ᵏ vnus cla-
rus ⁊ lucid⁹. nā de iure canonico talis
a fili⁹ dz ali a patre ᵃ. vt extra de eo qui
dux. in ma. quā pol. p adul. c. cū habe-
ret. dixi in. l. ſi quis a liberis. §. j. de li.
agno. Uñ modus eſt qd relinquat ſi-
bi tantū qd ſufficiat ad alimēta. hoc
mō relinquo filio ſpurio meo in vita
ſua fundū p alimētis ⁊ poſt mortē ſit
ſuoꝝ filioꝝ quib⁹ pōt relinqui. vt. l. ſi.
b C. de na. lib. Idē dico in dote ᵇ eodem
fauore ⁊ eadē rōne q̄ ſpurio q̄s pōt
c legare dotē ⁊ alimēta ᶜ. arg. l. j. ſ. ſolu.
ma. ⁊. l. cū poſt. §. gener. de iu. do. ⁊ ita
d de facto dixi. ⁊ hoc niſi excedat ᵈ ma-
gnā quantitatē alias forte preſumet
fraus. vt. l. j. C. de na. li. Alius modus
eſt ⁊ iſte cōtinet in ſe aliq̄d fraudis. ſi
teſtator rogat heredē expreſſe vt reſti
tuat cui velit ex hoc q̄ nō eſt tacitū ſi
deicōmiſſum imo palā relictū. vt. l. nō
intelligit. §. ſi quis. de iur. fiſ. ſed tamē
hoc caſu nō pōt heres ſpuriū eligere
q̄ tūc videret capere a teſtatore. vt. l.
vnū ex familia. in prin. ſ. de leg. ij. ideo
eſt cōſiliū qd heres eligat tertium et
poſtea ille terti⁹ eligat ſpuriuz. aliq̄d
tñ fraudis haberet in ſe. ¶Quero
8 † ⁊ reuoco in dubiū ponam⁹ qd aliq̄s
e reliq̄t filio ſpurio palā an dz eſſe fiſci ᵉ
an debet remanere apud heredes ſcri
ptos: vel apud quos. ⁊ videt qd perti
neat ad fiſcū: vt in oīb⁹ legib⁹ loquen
tibus de tacito fideicommiſſo. vt. l. ſi 9
quilibet. ⁊ in. l in fraudem. ſupra eod. f
et infra de iure fiſ. l. prima. In contra
rium videtur qd certis perſonis no-
minatis. vt. l. j. C. de natu. lib. ⁊. l. ſi q̄s
inceſti. C. de inceſt. nupt. ⁊ ita tz Azo
in ſumma de natu. libe. circa princi. et
glo. in. l. hereditas. C. eo. ti. in princip.

a ¶Debet
ali a patre.
⁊ add bar
to. in aut.
ex cōplexu
de inceſt.
nup. et ibi
limitat non procedere in notorio inceſtuoſo ⁊ ſm bal
dū in. l. id qd pauperibus. de epi. ⁊ cleri. pater poteſt
ipſum priuare alimentis.

b ¶In dote. ſed iſtud argu. de dote ad alimenta ſem-
per non procedit: vt per Imolam in multis exemplis
in. l. j. ſol. matr. ⁊ adde qd not. Bar. in. l. titio centum.
§. titio genero. in ver. ſecundo eſt videndum. j. tit. j. et
quod not. Cyn. ⁊ Bald. in. l. mater. C. de iure do. di-
xi poſt Bal. in. l. ob es. C. de pred. mi. ⁊ Bal. ⁊ Imol.
in. l. meui⁹. §. duob⁹. in. iij. q. de leg. ij. ſed de alimētis
ad legitimam bene pcedit argu. ſm Bal. in. l. filius.
C. de inoffi. teſta. in legitima eñ procedit de plano. ⁊
iudicatur ſicut in alimentis. Baldus in. l. ſi quis in
ſuo. eodem tit. ⁊ vide Bald. in. l. ſi quis inceſti. C. de
inceſt. nupt.

ADDE an ſicut ſpuria debet alimentari ita ⁊ eodē
modo dotari. Abb. conſi. cxv. lib. ij.

c ¶Dotem ⁊ alimenta. ⁊ tenet Bar. in. l. vxor. §. pater
naturalis. de le. iij. ⁊ Bal. in. l. ſi. C. de do. promiſſ. ſed
vide Bald. in. l. mater. C. de iure do.

Ego reperio q̄ Rich. mal. determia-
uit cōtrarium: q̄ dz remanere apud
heredem ſcriptum vel apud venien-
tes ab inteſtato: qd ſic pbauit aut di
ces iſtos filios totaliter incapaces et
habeo propoſitum. vt. l. ſi in metallū. e
ſ. tit. j. Aut dices eos indignos ⁊ tūc
quia ſunt indigni ſine culpa ſui: quia
alieno vitio laborant ſimiliter nō ap
plicatur fiſco: ſed remanet apud he-
redes ſcriptos vel venientes ab inte-
ſtato. ita no. in. l. aufertur. circa prin.
de iure fiſ. Preterea de hoc eſt text. in
l. non intelligitur. §. ſi quis palam. j.
de iure fiſci. vbi quando relinquit pa
lam heres nullā penā patitur: ſz ſi cer
tis pſonis deberet heres pateret pe-
nam. ergo ⁊c. ⁊ no. in. l. lucius. §. j. ſ. de
lega. j. ⁊ hoc puto verum. Nō obſt. l. j.
C. de na. lib. ⁊. l. ſi q̄s inceſti. C. de ince.
nup. q̄ loquuntur in ſpurijs natis ex
illo coitu ſic improbato. alias rema-
nent iura communia: quod remanet
apud heredes ſcriptos vel venientes
ab inteſtato. ⁊ ita reperi conſultū per
do. Old. Non ob. leges que loquunt
de tacito fideicōmiſſo: q̄ in eo auferū
tur bona ipſi heredi qui accommoda
uit tacitā fidem ppter eius delictum
commiſſum in accōmodando fidem:
qui aūt palam rogatur nullū delictū
cōmitit. facit. l. in fraudē. in ſi. ſ. eodē.
¶Quero † quid dz facere ſm cōſcie-
f tiam ᶠ ille q̄ eſt tacite rogatus de dan-
do? Puto ſalua rōne theologoꝝ lega
liter loquēdo qd dz dare fiſco ſm con
ſciētiā: nec pōt dare ſpurio vel retine-
re qd pz q̄ tenendo dicunt malefidei
poſſeſſores. vt. l. eū qui. ſ. eo. ſi malefi
dei eſt. ⁊ oē qd nō eſt ex fide eſt pecca-

d ¶Niſi ex-
cedat. vide
Bald. in. l.
eā quā. C.
de fideicō.
in. xv. col.

e ¶Eſſe fiſci
Relictum
filio ſpurio
palam an
applicetur
fiſco. vide
Angelū et
Imo. poſt
glo. in. l. ex
facto. §. iu-
lius longi
nus. d vul.
⁊ pup. per
Bar. in cō
ſi. inci. do.
Do. Theo
baldi. ⁊ qd
not. bal. i. l.
ſi q̄s pſbyte
ros. de epi.
⁊ cleric. ⁊
bart. in. l. j.
C. de natu
ra. lib. ⁊ ibi
bal. ⁊ bal.
in. l. ſi. in vi
ti. col. ⁊ ſe-
quē. C. vn-
de legi. et
quid ſi he-
res tacite
fuerit ro-
gatus re-
ſtituere
ſpurio ha-
betur per
Baldum in lege etiam. codice ad legem falcidiam.
et quis dicatur ſpurius vel vulgo conceptus. vide
late Bald. in lege ſi qua illuſtris. codice ad orſi. et
quis naturalis vel baſtardus vide gloſſam in capi-
tulo niſi cum pridem. de renunti. et not. Bartol. in. l.
ex facto. paragrapho ſi quis. ad trebellianuz. ⁊ Cy-
nus in lege quiſquis. ad legem iuliam maieſt. ⁊ vide
Bald. ſuper Innocent. in capitulo niſi cum pudez.
de renun.
ADDE an concubina heres inſtituta ⁊ rogata reſti
tuere filijs ſuis videat accōmodaſſe tacitā fidē. Ro.
conſi. cccccclxxviij.
And. Poma.

f ¶Quero qd ſi dz facere ſm ɔſcientiā. vide pulchrā
qōnē per Feli. in. c. intimauit. in. iij. col. de teſti.

a ¶ Poſitioni reſpondere. nota hic duas glo. quando quis teneatur reſpondere poſitioni criminoſe. ⁊ vide quod no. Bald. in. l. iiij. C. de eden. ⁊ Bald. in conſil. incipien. ſeius de ſpoleto. ⁊ quod dixi in. d. l. non intelligitur. §. tacitam. ⁊ vide ad hec dicta Bar. in. l. ij. §. quod obſeruari. de iura. calū.

b ¶ Expreſſe mutatā. quid autē ſi clericus fratrē ſuū heredē inſtituit q̃ tacitā fidē ſibi accōmodauit de reſtituendo hereditatē ſpurio: an hereditas applicetur eccleſie an fiſco. vide no. Bal. in l. ſi q̃s preſbyter. C. de epiſco. ⁊ cleri. ⁊ de his ⁊ de oībus alijs vide plene Bar. in cōſi. inci. do. Domi. magiſtri theobaldi. vbi etiam dicit ꝙ ſpurius nullo tēpore p̄ſcribit hereditatē patris: ⁊ d' hac materia habetur p Baldum in. l. lata. C. de appellationibꝰ. ⁊ adde notata per Cynū ⁊ Balduz in. l. quiſq̃s ad. l. iuliaz maieſt. vbi omnino vide: ⁊ de materia etiam per Baldum. in. l. hereditas. C. eodem. et breuiter per eum in. l. prima. in quarta columna. C. de ſecundis nuptijs. Bal. et Jmo. in. l. iij. ȳ. de teſti. per Bal. in. l. etiam. de his q̃b. vt indig. al's ad. l. falci.

tum. vt. c. qm oē. extra de p̄ſcrip. extranea autē perſona indubitāter poteſt relinquere ſpurio. vt no. in aut̃. q̃. mo. na. effi. ſui. in fi. probatur in. l. ſi is qui.
10 de vulga. ⁊ pup. ¶ Quero † vtrū heres teneatur huic poſitioni reſpondere[a] an fuerit rogatus tacite de reſtituēdo vel non. Hoc habui conſulere de facto. dubiū facit. q2 iura canonica dicunt qd̕ quis nō debet ſe prodere. et iura noſtra dicunt qd̕ iſtis interrogationibus per quas aliquis detegitur nō debet r̄ndeꝛi. vt. l. q̃ iuraſſe. §. ſi pater. de iureiurā. ⁊. l. ſi a te. ȳ. de excep. rei iudica. In contrariū dixi quod teneatur r̄ndere: primo per iura ciuilia vbi quis tenetur per iuramētū r̄ndere an deliquerit vel nō. vt. l. marcellꝰ. §. j. ȳ. rerum amo. ⁊ ibi de his dixi. ⁊. l. lex cornelia. §. hac lege. de iniur. ⁊ de iureiuran. l. iij. §. j. ⁊ ibi no. ⁊ de hoc habemus in caſu noſtre queſtionis. ſ. de iur. fiſ. l. non intelligitur. §. tacitā. ⁊ ibi glo. parua q̄ dicit qd̕ per ꝯfeſſionē ⁊c. Unus ergo modus ꝓbādi in crimine fideicōmiſſi eſt per confeſſionē. ille ſatis innuit debere fieri de hoc interrogationē. poteſt etiā per iuramentū cogi quis reſpōdere. an poſſideat vel dolo deſijt poſſidere. vt. l. quoties. §. pretor. ȳ. de nora. ⁊ de rei vēdi. l. q̃ petitorio. i p̄n. ad hoc facit gl. ȳ. de offi. aſſe. l. j. ſuper verbo poſtulationibꝰ. vbi aliquis interrogatur de ſua turpitudīe. Non ob. ꝙ canoniſte dicūt ꝙ q̃s non dz ſe ꝓdere: q2 etiam ſm̄ eos in criminibus q̄ impediūt retentionē beneficij tenet̃ quis reſpondere. ita tz Spe. in ti. de poſi. §. vij. ver. xiij. per Jo. an. extra de elec. c. dudū. el. ij. ⁊ de accu. c. inquiſitionis. ſed in ꝓpoſito tale crimen impedit retentionē beneficij: q2 talis heres eſt indignus retinere hereditatem ⁊ poſſidet malafide ⁊ tenetur de fructibus: vt. C. eo. l. j. ⁊. l. eū q̃ tacitū. ȳ. eo. Ergo manifeſte concluditur qd̕ poteſt cogi reſpondere. Non obſt. l. qui iuraſſe. §. ſi pater. ⁊. l. ſi a te. ȳ. de excep. rei iu. q2 ibi ideo q2 per illas interrogationes examinaretur ꝙ prius deciſum eſt per ſn̄iam vel iuramētū: qd̕ iudex pari non debet. vt. l. ſi duo patroni. §. idē iul. in fi. ȳ. de iureiur. ⁊ quantum ad materiam de ſpurijs iſta
11 ſufficiant. ¶ Veruz † q2 in iſto titulo ⁊ alijs locis fit mentio quādo aliquid aufertur alicui an debeatur fiſco vel quibus gl. vult ſummare in. l. hereditas. C. eo. ⁊ ibi per Cy. ⁊ in veritate imperfectiſſime loquit̃ ideo pro declaranda iſta materia ſunt quatuor videnda per ordinem. primo quando defectus obuenit ex perſona defuncti. ſecundo quando venit in perſona illiꝰ cui aliq̃d relinquit̃. tertio q̄n teſt̄m̄ deficit ſine defuncti voluntate. quarto q̄n deficit ꝓpter voluntatē defuncti expreſſe mutatam[b]. ¶ Primo caſu dic. aut teſtator cum nullo poſſet teſtari ⁊ veniunt venientes ab inteſtato. vt. l. j. §. plane. ſ. de ſuis ⁊ legi. niſi ꝓpter ſuum delictum bona eſſent publicata: vt. l. eius. §. j. ȳ. de teſt. quod tamen hodie eſt immutatuz per aut̃. bona dānato. de bo. ꝓſcrip. qd̕ dic vt dixi ibi. aut pōt cū q̄buſdā teſtari: cū q̄buſdā nō: q2 nō cum filijs ſpurijs vel inceſtuoſis. Et dic aut eis reliquit palā: ⁊ regula eſt qd̕ venit ad illos ad quos veniret ab inteſtato: ac ſi relictū nō eēt: vt. l. nō intelligit̃. in p̄n. de iu. fi. ⁊. l. luciꝰ. §. in teſtō. ȳ. de le. j. fallit. C. de na. li. l. j. C. de ince. nup. l. ſi q̃s inceſti. ⁊ ibi defert̃ certis ꝑſonis eis ceſſantibꝰ locus eſt fiſco: vt ibi pz. ⁊ hoc q̄n ſine delicto h̄rdis. al's ſi delictū h̄rdis eēt in aliquo: dicam. ſ. ¶ Scd̕s caſus p̄ncipalis eſt q̄n deficit ꝑ defectū illiꝰ cui relinquit̃: ⁊ iſte eſt magis difficilis caſus quaz aliq̃s. quo caſu dic qd̕ circa iſtū caſum hābes ꝯſiderare quatuor t̄pa vel quinq̃. nā q̄nq̃ cā quare aliq̃s repellit̃ a relicto cōtingit ante teſtamentum. q̄nq̃ in ipſo t̄pe q̄n teſtamentum fit. q̄nq̃ poſt teſtamentum ante mortem. q̄nq̃ in ipſo actu mortis: quādoq̃ poſt mortem. Si iſta contingunt ante teſtamētū dic q̄nq̃ iſta cauſa totaliter ſtatum perſone annihilat: vt quia efficit̃ ſeruus pene: ⁊ iſte d2 oīno incapax ⁊ remanet apud heredem ab inteſtato. vt. ȳ. titu. j. l. ſi in metallū. q̄nq̃ ſtatus eius nō annihilat̃ ſed minuitur. vt q2 ꝑdit ciuitatē. vt. l. cognitionū. in fi. ſ. de extraor. cog. tunc an talis ſit incapax vel indignus ſunt opi. inter doc. l. j. C. de here. inſti. ⁊ conſueui tenere qd̕ ſit oīno non capax. vt. l. j. §. pe. ſ. de contratabu. ⁊. l. ſi necē. §. ſi deportatus. ſ. de bo. lib. q̄nq̃ ſtatus eius non minuitur ſed propter aliam cauſam ius eū capere nō ꝑmittit. ⁊ iſto caſu aut hoc contingit ſine ſui culpa et non applicatur fiſco. vt. d. l. aufertur. in prin. ⁊ ibi not. ſ. de iure fiſc. ⁊ dixi. ȳ. de filio ſpurio. aut hoc contigit ſui culpa ⁊ tunc eſt indignus ⁊ applicatur fiſco regulariter. vt. ȳ. eo. l. claudius. ⁊. l. ſeq. fallit. C. de ſecū. nup. l. j. vbi applicat̃ certis perſonis vt ibi dicit̃. Scd̕m tēpus eſt q̄n cauſa quare non poteſt capere contingit in ipſo actu teſtandi. ⁊ hoc cōtingit duobus modis: aut cauſa eſt ideo quia ſe aſcribit in teſtamento ⁊ habetur pro nō ſcripto. cū lex preſumat illā volūtatem non eſſe verā. vt. ȳ. ti. j. l. j. C. de his qui ſe aſcri. per totum. vel cōtingit q2 cogit teſtatorē ad teſtandum vel nō. ⁊ hoc caſu cui applicet̃. dic vt. l. j. §. j. ȳ. ſi quis ali. teſt. ꝓhi. Ratio huiꝰ poteſt eſſe. q2 cū coacta ſit volūtas heres inſtituitꝰ hanc voluntatem defuncti hz vt indignus: merito ab eo pōt auferri ⁊ applicari fiſco. vt. l. in fraudem. ⁊. l. ſeq. ⁊ hic. ſi tamen iſte cui debebat reſtituere t̄pe mortis ſupuixerit: vt hic dicit̃. Tertium tēpus eſt poſt factū teſtamentū q̄n cā ſuperuenit poſt factū teſtamētum ante mortē. quo caſu dic. aut ſuperuenit cauſa nullo cōmiſſo cōtra teſtatorē. Et tunc idē qd̕ ſupra dixi. q̄n cauſa ante teſtamētū ſuberat. vt. d. l. ſi in metallum. ȳ. ti. j. Aut aliquo commiſſo contra teſtatorē: ⁊ tunc aut hoc fuit cōmiſſum cōtra eum de facto abſq̃ aliquo iuris colore ⁊ legatum videt̃ tacite reuocatū nec applicat̃ fiſco. vt. l. iij. §. ſi. ȳ. de adi. lega. ⁊. l. ſi inimicitie. ȳ. eo. aut adhibito aliquo iuris colore. Et tunc aut hoc faciens non proſequebatur commodum proprie rei familiaris ſz magis vindictam. ⁊ legatum videtur reuocatum. vt l. filio. §. ſeia. ȳ. de adi. leg. aut proſequebat̃ cōmodū rei familiaris. ⁊ t̄uc eſt indignus ⁊ applicatur fiſco. vt. ȳ. eod. l. ſi inimicitie. in fi. ⁊ hoc ſi legatarij culpa deprehendatur: vt. l. cū tabulis. §. j. ȳ. eo. et predicta vera regulariter fallit in aut̃. ſi captiui. C. de epiſc. ⁊ cleri. vbi nō applicatur fiſco ſed eccleſie. Itē fallit in aut̃. liberi furioſi. C. de epiſc. aud. Quartū tempus eſt q̄n cauſa ſuperuenit ipſo t̄pe mortis. ⁊ hic aduerte. aut talis cauſa fuit ex cauſa ſue negligentie. aut ex dolo. vt puta q2 teſtatorem interemit. Primo caſu eſt indignus. vt. ȳ. eo. l. indignū. Scd̕o caſu ſiquidem ipſe capiebat ex legis diſpoſitione ab inteſtato ſimiliter eſt indignus ⁊ applicatur fiſco. vt. ȳ. eod. l. ſi inimicitie. in fi. ⁊ hoc ſi legatarij culpa deprehenditur. vt. l. cum ratio. in fi. ſ. de bo. dā. Si vero capiebat[a] ex diſpoſitione hoīs tunc non capit ſed remanet apud eos quibus eſt relictum. vt. l. ſi ab hoſtibꝰ. §. j. ȳ. ſolu. mat. vltimū tēpus q̄n talis cauſa ſuperuenit poſt mortem: ⁊ iſto caſu ſemper talis cauſa facit quem indignū ⁊ oīno non capacē. ⁊ facit locū fiſco. l. heredi. ⁊. l. ei. ȳ. eo. fallit quando talis cauſa reſpiciebat cōmoditatē certe perſone. vt. ȳ. eo. l. poſt legatum. §. amittere. ⁊. C. de legatis. l. pe. tūc enim illi perſone applicatur non alij prout lex diſpoſuerit. vt dictis. ll. hoc modo pōt intelligi aut̃. hoc amplius. de fideicom. De tertio caſu ⁊ quarto non dico nunc.

¶ De condi. ⁊ demonſtra. Rubrica.

b ¶ Quid ſit cōditio[b] dicam in. l. j. quid ſit demōſtratio dicam. ſ. eo. l. demonſtratio. §. j. quid ſit modus dicam in. l. quibus diebus. §. ſi. ſ. eo. De natura conditionis caſualis vel mixte dicam. ſ. eo. l. in teſtamento. De natura conditionis impoſſibilis dicam. ſ. de condi. inſti. l. j. De natura demonſtrationis cauſe ⁊ modi dicam in dictis. ll.

1 Conditio reiecta diffinitione glo. ⁊ Azo. eſt quidam futurus euentus in quē diſpoſitio ſuſpēditur.
2 Dictio ſi: quando reſpicit verbū preſentis vel preteriti temporis tunc non facit conditionem.
Conditio in preteritum improprie eſt conditio.
3 Dictio ſi: quādo reſpicit verbum futuri temporis an ⁊ quando faciat conditionem.
4 Dictio ſi: pro q̄uis ponitur improprie.
Et etiam quando vnitur copule. nu. 6.
Argumentum a contrario ſenſu quod habeat locuz in conditionibus.
5 Dictio ſi: adiecta orationi que eſt certa vel pro certa debet poni accipitur pro quia.
Dictio etſi: pro q̄uis.
7 Dictio ſi: quod facit cōditionem expreſſam dum facit conditionem.
8 Dictio cum: quando faciat cōditionē.
9 Differentie inter dictionem ſi ⁊ cum.
10 Dictio niſi: quando faciat conditionē tam in vltimis volūtatibus quam in contractibus.
11 Dictio alioquin: nō ſolū orationē cōditionalē facit ſed in ſeipſa orationē continet ⁊ inducit cōditionē contrariam.
12 Dictio alias: quando conditionem faciat.
13 Dictio ſiue: eſt diſiunctiua ⁊ poſita inter duas orationes futuri tēporis inducit conditiones diſiunctiue.
14 Copula ſi: denotat ordinem vt vnum de nececeſſitate precedat aliud ſequatur conditionem inducit.
Idem in coniunctione alternatiue.
15 Dictio quoad: donec ⁊ quādiu quādo inducant conditionem.
16 Cōditiones extictiue que per dictiones p̄dictas ſignificant̃ q̄n extinguāt ipſo iure ⁊ q̄n ope exceptionis.
17 Dictio dum: quādo faciat cōditionē.
Idem de dictione quouſq̃: quādoq̃ et quando.
18 Aduerbia tēporis in caſibus quibus faciunt conditionem illam faciunt ſecundario ⁊ principaliter tempus.
19 Dictio vbi: improprie poſita facit conditionem.
20 Dictio quatenus quandoq̃ facit conditionem.
21 Aduerbia negandi: an faciant conditionem vel modum remiſſiue.

a ¶ Si vero capiebat. Aduerte ad. d. l. ſi ab hoſtibus. §. j. quod licet Barto. hic dicat quod illud lucrum. ideo remanet penes heredes vxoris ⁊ non applicatur fiſco. quia illud lucrum ibi percipiebat maritus ex conuentione hominis. ſecus ſi ex conuentione. l. deferretur lucrum. q2 priuat̃ eo cui debebatur applicabitur fiſco nō autem remanebit apud h̄rdes defuncti ſed ipſe Bart. in. d. l. ſi ab hoſtibus. tenet qd̕ ibi illud ideo eſt q2 eſt ſpeciale in lucris ſpecialibꝰ. de ſecun. nup. tamē illud eſt falſum q2 cōtra caſum l. ⁊ q̃ mor. l. prima. C. tem. ſ. de iur. fiſ. vbi lucrū erat dotale. et tamen nō applicatur fiſco vnde opinio ſua hic mihi videt̃ verior pro qua facit in arg. l. celſus. ſupra de arbi. ſed etiam contra iſtā opinio. videt̃ caſus in. l. cū ratio. ſ. de bo. dam. vbi filia heres erat inſtituta ⁊ ſic capiebat lucrū ex diſpoſitione hoīs. ⁊ t̄n ibi dicitur qd̕ ſi teſtator interuenit applicabitur hereditas fiſco non autem heredibus venientibus ab inteſtato vel alijs ad idem. l. lucius. de iur. fiſ. ſed poteſt dici ſm̄ Jmol. in. d. l. ſi ab hoſtibus. reſpondendo ad. d. l. cum ratio. ⁊ ad. d. l. lucius. quod illud eſt in lucro hereditatis. vt difficilius perdatur vt patet ex his que habentur in. l. iij. §. fina. cū ſeq. ⁊. l. ex parte. ȳ. de adi. le. Et facit quod no. Bart. in. l. hec conditio la picola. ſ. de conditio. ⁊ demōſtra. cogita contra Barto. hic etiam tenet Pau. de ca. in d. l. ſi ab hoſtibus.
ADDE Bal. conſi. ccxviij. l. b. ſ.

b ¶ Quid ſit conditio. hic habetur diuiſio ⁊ remiſſio totius tituli. Adde bonam gloſſaz in. §. longe. inſtit. de leg. ⁊ quod not. in rubri. C. de fal. cau. ⁊ in. l. j. C. de his que ſub modo.

22 Omne aduerbium quod diſpoſitio/
nem ſuſpendit in aliquem futurū euē
tum facit conditionem.
23 Prepoſitiones quando inducāt con/
ditionem.
24 Prepoſitio inducit conditionē quan 1
do per eam diſpoſitio ſuſpenditur in a
aliquem futurum euentum.
25 Conditio quando inducatur ex vi no
minis.
26 Nomina quando ſuſpendunt diſpoſi
tionem in aliquem futurum euentuꝫ
tunc faciunt cōditionem.
27 Pronomina quando inducant condi
tionem. ⁊ ibi quid de pronominibus
diſtributiuis.
28 Relatiua ſubſtantie quando inducāt
conditionem.
29 Relatiua qualitatis quātitatis quo/
titatis vel numeri quo ad illam quali
tatem inducunt conditionem.
30 Conditio que inducitur per relatiua
quod dicatur conditio tacita.
31 Conditio dicitur tacita quatuor mo/
dis.
32 Cōditio expreſſa eſt q̄ inducit̄ per cō/
iunctiones per aduerbiū tpīs per pre
poſitiones ⁊ per diſtributiua.
33 Verbum coniunctū alteri verbo me/
diante coniunctione inducit conditio
nem alias non.
34 Participia abſolute poſita inducunt
conditionem expreſſam.
35 Participia preſentis vel preteriti tem
poris conditionem non inducunt: fu/
turi ſic: quia facit tacitam.
36 Gerundium qn̄ faciat conditionem.
Gerundium nō differt ab infinitiuo.
37 Supinum quando faciat conditionē
⁊ quod non differt ab infinitiuo vbi
quod facit conditionem ratione alte/
rius verbi cui adiungitur.

a ¶ Legatꝰ ris. q̄d ſit ꝯditio. Et vide ꝑ doctꝫ. ſ. in rubꝛ. poſt gl. ꝑ Bald. in rubꝛ. C. de inſti. ⁊ ſub/ ſti. ibi ĩpꝛopꝛie loquit̄ tex. ⁊ vide ad hec que habes poſt Bar. i. l. cū ad p̄ſens. ſi cer. per.

b ¶ Videndū eſt. Et de Bar. in cōſi. lvj in/ cip. Dn̄icꝰ fecit teſtm̄ qđ ſi dicat ſub hac cō ditione. tn̄ ĩtelligitur modꝰ. alle/ gauit. l. me uia. ff. de manu. teſt. and. barb.

c ¶ Loquū tur impꝛo/ pꝛie. Oīa iura q̄ con ditiones ĩ preteritū appellant ĩpꝛopꝛie lo quunt̄. ad de q̄. ſ. di/ cta ſunt ꝑ/ xi. in diffi/ nitione. di xi in. d. l. cū ad p̄ſens. ſi cer. per.

LEgatis q̄ re b
linquuntur. Pꝛimo po
nit vnam diuiſionem
trimēbꝛem cū vna ex/
ceptione. vſqꝫ ibi cum
dies. ibi ponit vnū di/ 2
ctum de natura ſecūdi mēbꝛi. vſqꝫ ibi
dies aūt. ibi ponit vnū quartū mēbꝛū
ſm̄ glo. vel dic ibi. declarat ſcđm mē/
brū debere intelligi de die certa an:
ſed incerta qn̄. vſqꝫ ibi ineſt autem. ibi 3
ponit̄ declaratio exceptionis. ¶ Op c
po. de. l. vbi. ⁊ l. epiſtolā. §. fi. ĵ. ad treb.
tene mēti ſecundā ſolu. vt in qualibet
earū no. ¶ Scđo oppo. de. l. ſi ita. §.
pegaſus. ¶ Tertio oppo. de. l. ſtipula
tio iſta. §. inter cetera. cum ſi. Solu.
gloſſ. aliud in die incerta. Contra hoc
facit. C. de fideicō. l. poſt mortē. dic vt
ibi ⁊ dicitur infra ad trebel. l. ſed ſi ante. ¶ Quarto
oppo. ĵ. eo. l. heres meus. in pꝛinc. ſed hec intelligitur
ſm̄ illā: vt ibi in pꝛima glo. no. ⁊ illa que expediūt di
cere circa diem certā vel incertam dicemus in. l. con
traria. glo. hic tangit. ¶ Expediamus aliqua vtilia
† circa conditionem. pꝛimo quero quid ſit cōditio[a].
Reſpōdeo. conditio eſt quedā legati ſuſpēſio cuius
de futuro defectus vel cōfirmatio depēdet ſm̄ glo.
ſ. in rubꝛi. ⁊ Azo. in ſumma. de cōdi. inſer. qđ nō pla/
cet in eo qđ dicit legatum ſuſpēdi: qꝛ etiā alie diſpo/
ſitiones ſuſpēduntur per cōditionē: vt contractus ⁊
ſniē ⁊ ſimilia. Itē qđ dicit ſuſpenſio nō eſt verum nā
ſuſpenſio nō eſt effectus pēdentis cōditionis ⁊ non
eſt conditio. vt. ſ. ſi cer. pera. l. pecuniā. ⁊. l. itaqꝫ. ⁊ ptꝫ
per oēs. ll. huius tit. q̄ ipſum actū qui pendet ex futu
ro euētu vocāt cōditionem. Itē in eo qđ dicit cuius
aut enim intelligis cuius. ſcꝫ legati ⁊ non bene dicit:
quia ſic non diffiniretur conditio: ſed legatū cōditio
nale. aut intelligis cuius. ſcꝫ cōditionis. ⁊ tunc male
ſequit̄. defectus ſeu confirmatio pēdet ex futuro euē
tu. nō enim ipſa cōditio confirmat̄ ſed in ipſiꝰ exiſtē
tia alia diſpoſitio cōfirmat̄ vel deficit. Vn̄ tu dicas
qđ cōditio eſt quidā futurus euentus in quē diſpoſi
tio ſuſpenditur. Euētus dico generalis ſiue cōſiſtat
in facto ſiue in iure. vt. ĵ. eo. l. multū. Itē ſiue affirma
tiue ſiue negatiue. vt. ĵ. e. l. in facto. Futurus dico ad
differentiā conditionū de preterito vel preſenti que
nō ſunt ꝓpꝛie conditiones. vt. l. inſtitutio talis. in fi.
de cōdi. inſti. ⁊. ĵ. eo. l. eas. in pꝛin. ⁊. l. ſi ita ſtipulatus
fuero hāc ſummā. de verb. obli. ⁊. ſ. ſi cer. pe. l. itaqꝫ.
⁊ ibi no. vbicunqꝫ em̄ lex reperit̄ cōditionē appella/
re que eſt de preterito impꝛopꝛie loquit̄ lex. vt not. ſ.
de leg. ĵ. l. ſi ſic. §. ĵ. in gloſ. ſuper verbo demōſtratio/
nē. ⁊ no. ĵ. eo. l. in cōditionibꝰ. §. ĵ. ſ. de here. inſti. l. ij. in
glo. ſuper verbo ineſſe. In quē diſpoſitio ſuſpendit̄
hoc dico ad differētiā diei certe: que diſpoſitionem
nō ſuſpēdit. vt hic. ⁊. ĵ. de verb. oblig. l. cedere diē. qđ
dic vt dicā in. l. heres meus. Itē ad differentiā cōdi/
tionis neceſſarie que nō eſt cōditio. vt. l. ĩ illa. §. fi. ĵ.
de ver. obli. ⁊ de noua. l. ſi pupillus. §. qui ſub cōditio
ne. itē ad differentiā cōditionis impoſſibilis que nō
ſuſpēdit. ideo nō eſt conditio. vt. ĵ. eo. l. iij. dicā plene
in. d. l. ĵ. de cōdi. inſti. ¶ Videndū eſt[b] ergo per q̄ ver/
ba itroducat̄ cōditio: ⁊ ſic videamꝰ tā de cōiūctioni/
bus quā de prepoſitionibꝰ aduerbijs ⁊ ceteris par/
tibus orationis. ¶ Pꝛimo ergo quero de natura hu
ius dictionis ſi: vtruꝫ inducat ſemper conditionem.
Glo. videtur dicere quod ſic fallit qn̄qꝫ. l. muto. §. ĵ.
ſ. de tu. ⁊ quod ibi no. Tu dic latiꝰ † qn̄qꝫ hec dictio
ſi: reſpicit verbū pn̄tis vel preteriti tēpoꝛis. ⁊ tūc non
facit conditionem. vt. d. l. ſi ita ſtipulatus fuero hanc
ſummā. ĵ. de ver. obli. ⁊. ſ. dixi. ⁊ dicā. ĵ. eo. l. demōſtra
tio. §. ĵ. ⁊ oīa iura que cōditiones in preteritū appel/
lant cōditiones loquuntur impꝛopꝛie[c]. Aliqn̄ † reſpi
cit verbū futuri tpīs: ⁊ hic aduerte: qn̄qꝫ ille futurus
euētus eſt certus ei certitudine. qn̄qꝫ eſt certus an.
ſed incertus qn̄. vt mors aliq̄n̄ eſt oīno incertus: vt
ſunt cōiter oēs cōditiones. Pꝛimo caſu nō facit con/
ditionē. vt. ſ. dixi. Scđo caſu ſunt glo. cōtrarie. nam
quedā dicūt qđ hec adiectio ſi moꝛiar. nō facit cōdi
tionē. vt not in. d. l. ſi pupillus. §. q̄ ſub cōditione. de
noua. in pꝛinc. glo. ⁊ Cy. tenet ibi. ⁊. C. de here. inſti. l.

extraneū. Cōtrariū tenet glo. in. l. in oībus. ĵ. de reg. a
iur. ⁊ Dy. in. d. §. qui ſub conditione. ⁊ iſta eſt veritas
a caſus eſt. ĵ. e. l. quibꝰ diebꝰ. §. quidā titio[a]. ⁊ de verb.
b obli. l. quodcūqꝫ. §. ĵ. tertio caſu regl'a eſt qđ dictio ſi[b] b
facit cōditionē. vt hic. ⁊ no. C. de his q̄ ſub modo. l. ĵ.
⁊ qn̄ di. le. ce. ⁊. l. ſi titio. ⁊ quaſi in oībus legibꝰ q̄ tra
ctāt de cōdi. hoc aūt fallit in caſibꝰ q̄ patebūt ex rn̄/
c ſionibꝰ ad inferioꝛa cōtraria. Inſtat̄ ergo[c] ꝯtra p̄di
cta de. l. muto. §. ĵ. de tute. fallit qn̄qꝫ niſi per dictio/
nem ſi apponat̄ cōditio q̄ tacite inerat: qꝛ tūc nō fa/
cit cōditionē. hoc falſum qꝛ in tacita cōditione eſt cō
ditio ⁊ ſuſpēdit: vt hic. ⁊ no. de pact. l. itē qꝛ. dic ergo
ꝙ ibi nō facit cōditionē q̄ tutoꝛis dationē ſuſpendat.
ſed bn̄ facit cōditionē q̄ ſuſpēdit adminiſtrationē: ⁊
talis expꝛeſſio facta a iudice intelligitur facta ſm̄ qđ
tacite inerat. al's tutoꝛis datio vitiaretur: vt ibi ptꝫ.
facit ad predicta qđ no. Inno. extra de preſump. c. ſi. g
in pꝛin. mag. glo. ⁊ ꝑ Io. an. de offi. dele. c. ĵ. in cle. Itē
4 inſtabit cōtra † p̄dicta: qꝛ dictio ſi: interdū ponit̄ pꝛo
q̄uis. vt. l. ſi. C. de lib. ⁊ eoꝝ li. de aqua plu. ar. l. ĵ. §.
ſed ⁊ apud ſeruij. ⁊ ibi no. ⁊ de verb. ob. l. inter ſtipu/
lantē. §. ſacrā. Rn̄deo ibi aſſumit̄ impꝛopꝛie ne reſul/
tet pꝛauus intellectꝰ. nā natura cōditionis eſt vt ex 9
ea reſultet validū. ar. a ꝯtrario ſenſu. vt. l. ĵ. §. huiꝰ rei.
ſ. de offi. eius cui mā. eſt iuriſ. ⁊ no. ꝑ doc. C. de epi. ⁊
d cle. l. ꝯuēticulā. ſed in caſibꝰ[d] dictarū legū cōtrarius
ſenſus eſt pꝛauus. ideo ponit̄ ſi: pꝛo q̄uis ⁊ ſic ponit̄
implicatiue ſicut etiam. vel aduerſatiue ad id qđ pꝛi
ma facie videbat̄ foꝛte eſſe. hoc expꝛeſſe pꝛobat̄. C. e.
5 l. ij. ⁊ ibi tex. ⁊ glo. Item inſtat̄ † qꝛ reperit̄ interdum
ſi. pꝛo qꝛ vt. l. videamus. in pꝛin. de in lit. iurā. ⁊ de ad/
mi. tu. l. titiū ⁊ meuiū. §. a matre. de dam. infec. l. his.
⁊. l. a quo fundus. eo. titu. Sol. natura cōditionis eſt
vt ſignificet rē dubiā q̄ habebat ſe ad eſſe ⁊ nō eſſe.
vt dictū eſt: ideo qn̄ adijcit̄ dictio ſi: alicui oꝛationi q̄
eſt certa vel pꝛo certa dꝫ poni: tunc accipit̄ ſi pꝛo qꝛ:
vt ſit ratio potius q̄ꝫ cōditio. vt. d. ll. ⁊ no. ſ. de leg. ĵ.
l. iij. ⁊ hoc etiā tāget̄ in. l. demonſtratio. §. ĵ. ĵ. eo. Item
e inſtatur[e] qꝛ dictio † ſi: vnita cū copula et: accipit̄ pꝛo
6 q̄uis. vn̄ in pluribꝰ partibꝰ iuris inuenitur etſi ꝓ
q̄uis. vt. l. ĵ. §. nūtiatio. de oper. no. nun. de aqua plu.
arcē. l. in diem. cū infinitis ſimi. Rn̄deo ſcire debes
qđ iſte cōiunctiones requirūt duas oꝛationes cathe
goꝛicas ſiue vnam hypotheticā qđ eſt idē dicere. vt
no. in. l. queſitū. de acq. re. do. Hoc pꝛemiſſo ſcias qđ
qn̄qꝫ hec dictio et: ⁊ dictio ſi: ponunt̄ reſpectu eiuſ/
dem oꝛationis: ⁊ tunc coniunctiua etſi eſt vna pars.
⁊ ponit̄ etſi. id eſt q̄uis vt in cōtrarijs. ¶ Qn̄qꝫ po
nūtur reſpectu diuerſaꝝ oꝛationū ⁊ tūc dictio ſi: ſtat
pꝛopꝛie ⁊ facit conditionē: ⁊ dictio et: copulat ⁊ etiaꝫ
ſtat pꝛopꝛie. vt. l. ĵ. ſ. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ inſti. de vulg.
ſubſti. in pꝛinci. iſte. ll. tibi declarant hoc ſi diligenter
7 inſpexeris. Itē circa † pꝛedicta dubitatur qn̄ dictio f
ſi: facit conditionem. an faciat cōditionem expꝛeſſaꝫ:
Certe ſic. vt. d. l. ſi titio. qn̄ di. le. ce. ¶ Secūdo que/
f ro de dictione cū:[f] an faciat cōditionē. Circa † qđ ſciē
8 dū eſt ꝙ hec dictio cū: qn̄qꝫ eſt pꝛepoſitio: ⁊ tunc hꝫ g
vim copule. vt. l. illi cum illo. de vſufruct. lega. ⁊. ſ. de
lega. ĵ. l. titie. §. nihil. ⁊ tunc conditionē non facit niſi
ante appareat voluntas diſponentis. vt. l. ſi fuerit.
§. ſi. de ma. teſta. ⁊ ibi bonus tex. ſ. de lega. ĵ. l. ſi an/
cilla. ⁊ inſti. de le. §. ſꝫ ⁊ ſi q̄s ancillas. quādoqꝫ dictio
cum eſt coniunctio qđ eſt ſemꝑ cū ap/
ponitur verbo preteriti tempoꝛis: vel
preſentis: ⁊ tunc non facit conditionē
qꝛ conditio non eſt de p̄terito ſed po/
nitur cauſatiue cum pꝛo quia: vel ad/
uerſatiue pꝛo q̄uis: vt dicemus. ĵ. eo.
l. demōſtratio. §. ĵ. qn̄qꝫ dictio cū: repe
ritur aduerbiū. ſ. cū ꝓ qn̄: qđ eſt qn̄ ap c
ponit̄ verbo futuri tpīs: tūc lex vꝫ po/
nere regulā ꝙ inter ſi: ⁊ cū nō ſit diffe
rētia[g]: ⁊ vtrūqꝫ cōditionē inducat. vt
l. q̄ ꝓmiſit. de cōdi. inde. ⁊. ĵ. de ver. ob.
l. quodcūqꝫ. §. pe. ⁊ hoc no. in gl. tn̄ qꝛ
multe. ll. vident̄ cōtradicere. ideo cir/
ca hoc poſuerūt diſtinctiones. ⁊ not.
Guil. in. d. l. qui pꝛomiſit Pet. in. d. l.
quodcūqꝫ. Tu tn̄ † vt apertiꝰ intelli/ 9
gas ſcias ꝙ pꝛopꝛia ⁊ pꝛincipalis dif/
ferētia inter ſi: ⁊ cum eſt: qꝛ ſi denotat
pꝛincipaliter cōditionē: ſecūdario tē/
pus: qꝛ nulla cōditio eſt q̄ in ſe non ha c
beat tēpus futurū vt iā dixi. dictio cū:
denotat pꝛincipaliter tēpus: eſt enim
aduerbium tēpoꝛis. ſecūdario condi/
tionē. pꝛobat̄. ĵ. qn̄ di. leg. ce. l. ſi titio. ⁊
ĵ. eo. l. ſi q̄s legata. in pꝛin. ¶ Ex hoc i/
ſurgūt plures alie differētie. pꝛima eſt
qn̄ iſta verba apponunt̄ circa ſubſtan
tiā obligationis vel circa voluntateꝫ d
que expꝛimit̄ per verbū futuri ſubiun
ctiui. nā illā ſtipulatio ꝓmittis ſi vo/
luero nō valet. ſecꝰ ſi cū voluero. vt. l.
cētefimis. §. ſi. ĵ de ver. ob. Rō hꝫ Pe.
qꝛ in pꝛimo eſt cōditio expꝛeſſa ꝑ ſi: in
ſcđo eſt cōditio tacita ꝑ cū. ⁊ expꝛſſa no
cēt ⁊c. vt. ĵ. e. l. nōnunq̄. lꝫ gl. in. d. l. cēte
ſimis: multū laboꝛet. ¶ Scđa dr̄ia
eſt: qꝛ ſi ꝓmittis mihi vel legas. x. cuꝫ
petiero nō facit cōditionē. vt. l. ſi decē e
cū petiero. ĵ. de ver. ob. ⁊. ĵ. eo. l. titia. ſe
cus ſi ꝓmittis vel legas. x. ſi petiero.
vt no. in. d. l. ſi decem cū petiero. Ra/
tio ſiſr eſt qꝛ per ſi: eſt ꝯditio expꝛeſſa.
per cū: tēpus pꝛincipaliter. ⁊ ideo cuꝫ
non noc.

¶ .§. quidam titio. Iſtud tn̄ limita vt hic ꝑ Imol. ⁊
vide no. per Bart. in. l. ita ſtipulatus. verſic. ij. iuxta
hoc quero. de verb. ob.

¶ Dictio ſi. item aduerte qꝛ ſi lego tibi cētum ſi ea/
dem vel partem eoꝛum dederis ſcio. dictio ſi deno/
tat modū non condi tionem. vt per Imol. hic in. l. hu iuſmodi. in pꝛin. de le/ ga. ĵ.

¶ Inſtat̄ ergo. iſtud eſt verum in actu fa/ uoꝛabili: ſe cus in actu odioſo. ꝑ l. iiij. §. filiꝰ. ſ. de lib. et poſth. ſm̄ Imo. hic. Andreas Pomate.

¶ Inſtat̄ contra pre dicta. vide Alex. in ſi/ mili. cōſil. viij. in. xij. colū. in. ĵ. volu.

¶ Sed in caſibus. Et facit gl. in. l. eas cauſas. ĵ. e. ⁊ ĩ data. ĵ. de reg. iur. ⁊ in. l. ſi vni locati. cum ſi. And. b.

¶ Item inſtatur. Adde tex. iuncta gl. in. l. ſi. C. quibꝰ res iudicata

¶ Dictione cum. not. de dictione cum: per Bald. in
rubꝛi. C. de inſtitutio. ⁊ ſubſtitu. ſub condi. fact. per
bal. in. l. ex his. in pꝛin. C. qn̄ di. le. ce. ⁊ in. l. cētefimis.
§. ſi. de verb. obli.

¶ Non ſit differentia. differentia inter ſi ⁊ cum:
habetur per doct. in dicta lege centeſimis. §. final.
per Baldum in dicta lege quodcunqꝫ. §. non ſo/
lum. et vide Bartolum in lege eadem. circa finem.
antepenulti. columna. in verſicu. ſecundo quero iu
xta pꝛedicta.

talis tẽpoꝛis expꝛeſſio ſapiat exactio- nẽ ſiue executionẽ de pñti nullã ſuſpẽ- ſionem inducit. vt. l. liber hõ. §. decẽ. de ver. ob. ¶ Tertia differẽtia eſt[a] q2 dictio ſi: ſiue apponitur[b] circa diſpoſi- tionem ſiue circa executionẽ facit di- ſpoſitionem conditionalẽ. vt. ꝭ. e. l. qb⁹ diebus. §. quidã titio. ſ3 dictio cũ facit diſpoſitionẽ ꝯditionalẽ ſi apponit̃ cir- ca diſpoſitionẽ. ſec⁹ ſi circa executio- nẽ. vt. ṡ. de leg. ꝭ. l. ſi cui. §. ꝭ. ⁊. C. qñ di. le. ce. l. ex his[c]. ita dicunt doct. ſ3 certe ꝙ ð: de dictione ſi: eſt verũ in vltimis voluntatibus. vt. d. §. quidam titio. ⁊ ibi no. ſecus in contractibus: q2 tunc non facit diſpoſitionẽ conditionalẽ: ſ3 reſoluendã ſub cõditione. vt. ṡ. de in diẽ adiec. l. ij. ⁊ ibi bona glo. Itẽ qð ð: de dictione cũ: eſt verũ ſi ꝑ cũ adijcia- tur circa executionẽ tẽp⁹ certũ vt euẽ- tus certe etatis. ſecus ſi incertũ. vt no. ꝭ. ad treb. l. ſeius ſaturnin⁹. dixi in. d. l. ſi cui. Remanet ergo differẽtia inter ſi: ⁊ cum: tunc cum in vltimis voluntati- bus circa executionem adijcitur: quã- docũq3 futur⁹ euẽtus eſt collat⁹ in tẽ- pus certũ. puta certe etatis vel ſĩr: ratio tũc eſt q2 ex eo qð diſpoſitio pꝛe- ceſſit pura ⁊ poſtea adiecit per dictio- nẽ cũ: q̃ pꝛincipaliter ſignificat tẽpus: pꝛeſumitur teſtatoꝛẽ voluiſſe adijcere conditionem. Ex pꝛedictis colligit̃ ꝙ per dictionẽ cũ: inducit̃ conditio taci- ta nõ expꝛeſſa. hoc tangit̃. ꝭ. e. l. condi- tiones que extrinſecus. ¶ Tertio que- ro[d] de hac dictione niſi[e]. an faciat conditionem. Dic † qð quandoq3 di-
10 ctio niſi: apponitur verbo pꝛeteriti vel pꝛeſentis tempoꝛis: ⁊ tunc eſt di- ctio mere exceptiua. de cuius natura ſolet dici in. l. actione. C. de tranſact. pleniſſime in. l. ſi eũ. §. qui iniuriarũ. ṡ. ſi quis cau. aliquando adijcitur verbo futuri tp̃is: ⁊ tunc eſt quẽ- dã glo. q̃ videt̃ dicere aut dictio niſi pꝛecedit diſpoſi- tionẽ: aut ſequit̃. vt no. de act. ⁊ obli. l. obligationum fere. §. conditio. ſed illud eſt falſum q2 quicq̃d pꝛece- dit in oꝛdine locutionis. tñ in oꝛdine intellectus ſem- per pꝛecedit diſpoſitio ⁊ ſequitur illa exceptio per ni- ſi. Dic ergo aut loquimur in vltimis voluntatibus ⁊ totam diſpoſitionem facit conditionalem. vt. ꝭ. e. l. q- bus diebus. §. quidã titio. ⁊. l. ſi deicõmiſſa. §. q̃ q̃. ṡ. de leg. iij. aut loquimur in ꝯtractib⁹ ⁊ tũc aut diſpo- ſitio fuit contracta per verba futuri tp̃is. ⁊ tũc idez. aut per verba pꝛeſentis vel pꝛeteriti tp̃is: ⁊ tunc di- ctio niſi: facit reſolutionẽ cõditionalem: licet diſpoſi- tio ſit pura. vt no. de in diem adie. l. ij. licet glo. de cõ- trahẽ. emp. l. iij. aliter ſonet. ⁊ non bene. ¶ Quarto
11 † q̃ro de dictiõe alioquin[f]. Iſta dictio mirabilis eſt ⁊ non ſolum facit oꝛationem cõditionalẽ ſ3 in ſeipſa oꝛationem cõtinet ⁊ inducit cõditionẽ cõtrariã pꝛe- cedenti diſpoſitioni. exponitur enĩ alioquin. i. ſi non fuerint ꝑdicta. vt. l. ſi finita. §. ex hoc edicto. ꝭ. de dã. infec. ⁊ ibi not. ⁊. ṡ. de dolo. l. eleganter. §. pe. ⁊. ꝭ. de ſi deicõ. li. l. ſi cui legata. ⁊. ṡ. de le. ij. l. luci⁹. §. lucius. ij. ⁊. ṡ. de leg. ꝭ. l. ſi ſeru⁹ legatus. §. ſi ſeruus. ⁊. ṡ. de im- pẽ. in rebus do. fac. l. oĩno: hoc idem pꝛonũtiauit pa- pa. vt refert Spec. de citatio. §. ꝭ. ver. ſed pone papa. vnde iuriſconſultus qui laboꝛauit in conceptione pe- nalis ſtipulationis. de ver. ob. l. cum quid. ⁊. l. conti- nuus. §. pe. vno verbo potuiſſet ſe expedire ſiue pꝛe- cedit diſpoſitio affirmatiua ſiue negatiua. põt ſubij- cere ſtipulationẽ penalem hoc modo. alioquin tan- tum dabis. ⁊ hoc eſt verũ pꝛopꝛie ſumẽdo: licet qñq3 in alia ſignificatione reperiatur. vt. l. dãni. §. penulti. de dã. infec. ⁊. l. fluminũ. §. idẽ ſeruius. co. ti. ſed in pꝛi- ma iſta coniunctio cũ alia coniunctione adiungitur ⁊ ſic ſuã naturã imitat̃: in ſcða in vna ⁊ eadẽ oꝛatione ponitur. ⁊ ſic nõ põt inducere conditionẽ cum tunc ſemꝑ requirunt̃ due oꝛationes diſpoſitio ⁊ conditio.
12 ¶ Quinto † quero de dictione alias: que qñq3 facit conditionẽ ſicut dictio alioquin. vt. l. diuoꝛtio. circa pꝛin. de neg. geſt. ⁊ tunc reſoluitur in ſi non. vt not. in d. l. diuoꝛtio. ⁊ de iureiuran. l. al's. qñq3 al's ſignifica- tiones habet. nam qñq3 eſt aduerbiũ loci: ⁊ ponitur al's pꝛo loco alio. vt. l. adeo. §. qð ſi toto. ꝭ. de acq̃r. re. do. qñq3 eſt aduerbiũ tp̃is: ⁊ ponit̃ alias. id eſt aliqñ vel alio tẽpoꝛe. vt. d. l. diẽ pꝛoferre. de arbi. ⁊ de con- di. ſine cau. l. iij. qñq3 eſt aduerbiũ qualitatis ⁊ poni- tur alias. id eſt aliter vel alio mõ. vt. ṡ. de pec. legato. l. deniq3. §. vtrũ. ⁊ de aqua quo. ⁊ eſti. l. ꝭ. §. illud. qñq3 ponitur al's. id eſt alio caſu. vt. l. qui teſtamẽto. §. mu- lier. de teſta. et hoc ex natura oꝛationis in qua hec dictio ponitur poſſet quis faciliter compꝛehendere.
13 ¶ Sexto † quero de dictione ſiue[g]. ⁊ dico ꝙ ꝓpꝛia natura huius dictionis eſt: vt ſit diſiũctiua q̃ verba diſiungit: ſenſum tñ coniungit: vt Alexãder ſiue pa- ris. vt. C. de in li. dã. tu. l. ad pꝛotegendã. ⁊ ibi not. tñ qñ hec dictio cadit inter duas oꝛones futuri tempo- ris reſpectu vnius diſpoſitionis tunc conditionẽ ſeu cõditiones inducit diſiunctiue. vt. ꝭ. quando di. leg. ce. l. huiuſmodi. ⁊ de verb. obli. l. ſi ita quis ſtipulet̃.
14 ¶ Quero † quid de cõiũctione copulatiua[h]. Reſpõ- deo qñq3 cõditionem inducit ſi denotat oꝛdinem vt

a ¶ Tertia differẽtia. ⁊ vide gl. in. l. ſeius. ꝭ. ad treb. And. Barba.

b ¶ Apponitur. ⁊ vide Bart. in. l. ſi eũ. §. iniuriarum. ſi quis cau. ⁊ adde Imo. poſt Bar. i. l. quodcũq3. de ver. obli. ⁊ qð ibi dixi poſt Imo.

c ¶ Ex his. ⁊ ad limitationẽ huius vide text. in. l. ſi ita ſcriptũ. in fin. ṡ. de admi. tut. qð no.

d ¶ Tertio quero. Et de hac dictione niſi. vide Bar. ⁊ Bald. in l. actione. C. de tranſac. Angel. in l. lucius ff. de ma. te. Bald. in titu. de ſponſa. in addi. Specu. Andre. Barba.

e ¶ Dictione niſi. no. de hac dictione niſi. ⁊ quid in ſententijs eſt text. gl. et Innocen. in. c. re quiſiſti. de ap. ⁊ Bal. in. l. quib⁹. §. quidã titio. ꝭ. eo. et vide aliquid per Imolã in l. quodcũq3 §. non ſolum. de ver. obli. ⁊ qð ibi ſcripſi poſt eũ ꝑ Sal. in. l. ac. C. de trãſac. ⁊ dy. in regula pec catum. de reg. iur. in. vi.

f ¶ Dictiõe alioquin. iſta dictio alioquin eſt ſeparatiua. vt. l. ij. et ibi Ricar. ⁊ Bar. de Sali. ṡ. ſi cer. pet. Aliquando pꝛo aliter ponitur vt no. in. l. alioquin. de contrahen. emp. ⁊ inſtit. de iuſti. ⁊ iure. §. ꝭ. de dictione alioquin. vide text. in. l. ex diuerſo. in pꝛincip. ſolu. matri.

g ¶ Dictione ſiue. de coniũctione ſiue dixi in d. l. ſi ita q̃s. ⁊ vide bar. in. l. demõſtratio falſa. §. qð autem. in fi. in. ij. col. ꝭ. co.

h ¶ Coniunctione copulatiua. vide Imol. ꝭ. co. l. qui duobus.

vnũ de neceſſitate pꝛecedat aliud ſequatur. vt. l. mu- lier. §. pe. de condi. inſti. ꝭ. de ſtatulibe. l. ſi peculium. in pꝛin. ⁊. §. is cui. Idẽ puto de cõiunctione alternati- ua quando eſt ſignificatiua oꝛdinis. vt. l. cũ pater. §. pe. ṡ. de leg. ij. ex quibus concludo qð oĩs cõiunctio que diſpoſitionem ſuſpendit in aliquẽ futurũ euẽtũ inducit conditionem vt ex pꝛedictis pt3. hoc dico q2 iſte coniũctiones ſepe ponũtur impꝛopꝛie ⁊ vna pꝛo alia. vt. ꝭ. eo. l. eas cauſas. ⁊ ibi no. ¶ Scðo pꝛincipa- liter quero de natura aduerbioꝛum. ⁊ pꝛimo de ad- uerbijs tẽpoꝛis. de illis aduerbijs loquoꝛ que futuꝝ tempus reſpiciũt. al's nõ eſſet cõditio vt pluries di-
15 xi. ¶ Et q̃ro † de dictione quoad: donec ꝙdiu quid ſignificant[a] vt ecce lego vel pꝛomitto tibi centum quoad fueris in ſtudio. vel donec fueris in ſtudio. quod idem eſt. ideo iura pꝛomiſcue allegabo. Et vi- detur ꝙ iſta verba faciãt cõditionẽ. vt. ꝭ. eo. l. pater. §. ſi. ⁊. ṡ. de annu. le. l. legatũ. ⁊ de ali. le. l. caio. §. impe- ratoꝛ. ṡ. de ſerui. l. iiij. in pꝛin. E contra quod non fa- ciant conditionẽ ſed modum. no. C. de le. l. ꝭ. ⁊ in. d. l. iiij. de ſerui. per gl. Alibi videtur ꝙ iſta aduerbia ſo- lũ tempus ſeu dilationẽ quandam inducãt. vt. ṡ. de excu. tu. l. pe. in pꝛinci. ⁊ multa alia iura diuerſimode loquunt̃ in hac materia. ideo ad omnem declaratio- nẽ dic. qñq3 iſte dictiones apponuntur ad inchoatio- nem alicuius beneficij. ⁊ tunc faciũt cõditionẽ. vt. ꝭ. eo. l. pater. §. ſi. de annu. le. l. legatum. de ali. le. l. caio. §. imperatoꝛ. ⁊. C. de leg. ꝭ. in omnibus illis legibus inducitur legatum annuũ menſtruũ vel diurnum: vt in alimentis. ⁊ ideo ad inchoationem cuiuſlibet legati apponitur. hoc ſentit Cyn. C. de indi. vidu. l. ſi. Aliqñ iſte dictiones apponuntur ad ſuſpenſionem alicuius beneficij ſeu diſpoſitionis pꝛeambule: vt il- la talis diſpoſitio differat̃ in euentũ alicui⁹ caſus. et tũc aut ſuſpẽditur in euentũ certo tẽpoꝛe limitatũ ⁊ facit diem. vt. l. ſeimus. §. donec. C. de iure delib. aut ſuſpendit in aliquem euentũ incertum ⁊ facit cõdi- tionem. vt. ṡ. de condi. inde. l. ſufficit. que lex eſt ſatis no. ad hoc. qñq3 iſte dictiones apponunt̃ ad limita- tionem beneficij iam cõceſſi ſeu diſpoſitionis pꝛeam- bule. ſ. vt id duret in euẽtu ſeu in effectu alicuius ca- ſus. ⁊ dico qð inducit̃ cõditio quedã extinctiua di- ſpoſitionis pꝛecedentis niſi in caſu qui. ꝭ. dicetur: vt l. iiij. in pꝛincip. ṡ. de ſerui. vbi ẽ expꝛ̃ſſe text. ¶ Aduer-
16 tendum † eſt tamen quod iſte conditiones extincti- ue que per has dictiones ſignificant̃ qñq3 extinguũt ipſo iure: quandoq3 ope exceptionis. nã aut apponit̃ a lege: ⁊ tunc eius euẽtus extinguit̃ ipſo iure: vt. ṡ. de condi. furti. l. fine. §. tamdiu. ⁊ de noxa. l. in delictis §. ſi detracta. ratio q2 lex habet hoc facere. Aut ap- ponitur ab hoĩe: ⁊ tunc aut circa obligationes mere perſonales: aut circa realia iura. pꝛimo caſu non exti- guit ipſo iure ſiue in contractibus ſiue in vltimis vo- luntatibus. vt. ꝭ. de verbo. oblig. l. eum qui. §. qui ita ⁊ ibi expꝛeſſe de dictione donec. ⁊. ṡ. de leg. ꝭ. l. nemo poteſt. ⁊ ibi rõ patet. aut circa iura realia: ⁊ tunc aut circa ius dominij: aut circa alias ſeruitutes. Pꝛimo caſu puto eſſe differentiam aut loquimur in vltimis voluntatibus ⁊ extinguit ipſo iure. vt. C. de leg. l. fin. ſm pꝛimã ſol ibi poſitam q̃ eſt vera. Ratio q2 teſta- toꝛ põt rei transferre dñium ipſo iure. aut loquimur in cõtractib⁹ ⁊ tũc nõ extinguit ipſo iure. ratio: q2 ꝑ cõtractũ nõ põt hoc r̃aliter fieri. vt no. de cõdi. ob cau. l. ea lege. ⁊. l. ſi. C. de re. alie. nõ alie. cũ ſi. Scðo caſu qñ circa alias ſuitutes tũc aut circa ſer- uitutes perſonales vt vſuſfruct⁹ ⁊ ex- tinguit ipſo iure. vt. C. de vſuf. l. ambi- guitatẽ: ⁊ ibi expꝛeſſe ð dictiõe dõec. Rõ q2 vſuſfruc. põt finiri tp̃e. vt. l. iiij. de vſufr. aut circa alias ſuitutes rea- les ⁊ nõ extinguit ipſo iure. vt. l. iiij. ṡ. de ſerui. vbi expꝛ̃ſſe ponit̃ de dictione ꝙdiu. rõ q2 ſeruitutes reales nõ pñt conſtitui ad tẽpus vt ibi. hec l3 ſint de materia. d. l. iiij. ⁊. l. nemo poteſt. ṡ. de lega. ꝭ. tamen hic volui dicere quantũ pertinet ad intellectuz hax dictionũ. S3 ꝯ pꝛedicta inſtat̃. de. l. pe. de excu. tut. ⁊ de ſuſpe. tu. l. iij. §. qð ſi q̃s. vbi iſte dictiões nõ inducũt conditionem extinctiuã: nec extinguũt ipſo iure: l3 hoc poſſit fieri: q2 tutoꝛ põt dari ad tẽ- pus. vt dicta. l. penul. ſed magis indu- cit diẽ. ſol. dñi. iſte. ll. i hac materia tur- bauerũt animũ meũ. final'r dico quod qñ per has dictiones tp̃ales diſpoſi- tio confertur in aliquẽ euentum limi- tatũ certo tp̃e: tũc faciũt diẽ: ſ3 qñ tp̃e incerto. tũc faciũt ꝯditionẽ. vt. ṡ. pꝛi. dixi ⁊ dixi ẽt. ṡ. cũ tractaui de dictio- ne cum. Modo ad pꝛopoſitum in il- lis. ll. diſpoſitio eſt circa tutelam q̃ eſt limitata certo tempoꝛe quoniam finit̃ pubertate. Illud ergo quod adijcit̃ per dictionem quo ad limitatũ certo tp̃e. ſ. quo ad reipublice cã non abie- rit: illud tp̃s quo nõ aberit reipublice cauſa adijcit̃ circa tutelã que finit̃ per tp̃s certum. ſ. pubertatis. merito fa- cit diẽ ſeu dilationẽ non conditionem extinctiuam. ⁊ ſic apparet qð glo. que dicunt qð dicta aduerbia faciunt mo- dum non bene dicũt. Unum etiã not. de natura iſtarũ dictionũ: q2 l3 qñq3 extinguãt ipſo iure qñq3 ope exceptio- nis qñq3 differant: vt. ṡ. dictum eſt. tñ ille dictiones habent quandam virtu- tem repetitiuam vt diſpoſitio ſuum reaſſumat effectũ impedimẽto ceſſan- te. vt. d. l. pe. ⁊. d. l. iij. §. ſi quis. pꝛobat̃ apertius inf. l. ſicut in annos. in pꝛinci. qui. mo. vſufr. amit. qð eſt notandum.
17 ¶ Quid de † dictione dum[b]. Reſpõ- deo idem quod in ꝑdictis. vt. l. qui cõ- cubinam. §. vxoꝛi. ṡ. de leg. iij. facit qð no. in. d. l. iiij. de ſerui. ⁊. ꝭ. eod. l. ſi quis ita legauerit. Quid de dictione quo- uſq3[c]. Credo idem quod in dictis di- ctionibus q2 eadem eſt ratio qñ idẽ ſignificant. vt de manu. teſt. l. imperato- res. ⁊. d. l. ſicut in annos. in pꝛin. Idez etiam de dictione vſq3. ¶ Quero de dictione quãdoq3. Reſpondeo idẽ vt

a ¶ Quid ſignificant. vid bar. in l. q̃ ita. de ver. ob. ⁊ i d. l. legatũ. Et de dictiõe dõec vide bar. i l. ambiguitatẽ. C. de vſufr. vbi ẽt de dictione quouſq3.

b ¶ Dictiõe dũ. ⁊ vide not. ꝑ gloſ. bart. ⁊ puro. in. l. ꝭ. C. de leg.

c ¶ Dictiõe quouſq3. vide glo. ⁊ doct. in. l. ſ. C. de leg. ⁊ bar. in. l. ſi. ꝭ. ad tertu.

a ¶ Ut de dictionibus. ponit Ioan. an. in regula nullus ex conſilio in mercurialibus.

b ¶ Utriuſq; caſui. Per Barto. in. l. ex arrali. C. de acti. emp. ⁊ quod facit conditionem ex tex. in. l. poſt dotē. in. ij. lec. ſolu. matrimonio. ⁊ de dictione in. adde tex. ⁊ quod ibi not. voluit Imol. in. l. publius. in prin. j. eo. ⁊ Bart. in. l. quib⁹. §. fi. j. eod. vide no. in. l. gallus. §. ille caſus. de libe. ⁊ poſthumis.

c ¶ Quarto principaliter quero. Et de pluribus alijs dictionibus. vide qđ ſcriptū eſt in l. ſi q̇s ita. de auro et argen. leg. et de iſtis hic et de quibuſdaz alijs. vide etiam per Bar. j. eo. l. demonſtratio. per totam. l.

d ¶ Conditionez. qđ ſi teſtator dicat relinquo tibi ſub tali pacto dic qđ intelligitur relictū ſub cōditione: vel modo. l. filijs matrem. ⁊ ibi Bald. C. de inofficio. teſtamen. Quid ſi dixit ſaluo ⁊ reſeruato. vide Baldum in. l. iij. in prima colum. C. de fruct. ⁊ lit. expen. ⁊ ibi dixi de dictione ſecundū. Quid de iſtis verbis do tibi ſub hac conditione ut facias: dic ꝙ ſignificat modum. l. cum res. ⁊ ibi Bald. C. de donationibus. ¶ Quid de his verbis quod poſſis petere ex voluntate mea dicit Barto. in effectu quod inducunt conditionem. ita dicit in. l. poſt dotem. in. v. lec. ſolu. matrimo.

j. eo. l. cum vir. ¶ Quero de dictione[c] quando. Reſpondeo. ut infra quādo di. leg. ce. l. quod pupille. ⁊ aduerte qꝛ omnia predicta aduerbia tēporis de quibus ſupra dixi requirunt duo verba. ſcʒ verbum diſpoſitionis ⁊ verbū cōditionis. Idē ergo in ſimilibus ad-
18 uerbijs tēporis. Idē credo † qđ ubicūq; dixi dicta aduerbia facere cōditionē qꝛ intelligo ſecūdario: principaliter tēpus. ut dixi. s̄. de dictione cū. ⁊ vide qđ de aduerbio poſtq̄ dicam. j. eo. l. quib⁹ dieb⁹. §. fin. ¶ Ulteri⁹ q̄ro
19 † de aduerbio loci de dictione ubi. Dico quod quandoq; improprie ponit̄ ⁊ facit conditionem. ut. l. ſi ita ſcriptum. §. fina. s̄. de lega. ij. ¶ Quero de ad-
20 uerbijs † quantitatis ut de dictione quatenus. Dico quod facit aliquādo cōditionē. ut. l. ſtichum qui meus erit ſupra de lega. j. licet quandoq; aliter ponatur. ut. l. j. j. de no. ope. nun. ¶ Ulteri⁹
21 † quero quid de aduerbijs negādi: ut de dictione ne? Reſpondeo de hac eſt dubium an faciat conditionē vel modum. ⁊ ideo de ea dicemus. j. eo. l. quibus diebus. §. fi. ubi dicemus de modo ⁊ ibi dicemus de quibuſdam alijs dictionibus. ut de dictionib⁹[a] uti dū
22 modo: ⁊ ſimilibus. Subijcio † tamen hic regulam quod omne aduerbium qđ diſpoſitionem ſuſpendit in aliquē futurū euētū facit cōditionē. ¶ Ter-
23 tio † principaliter quero de prepoſitionibus an per eas inducatur conditio. Et dico qđ conditio inducit̄ quandoq; per prepoſitiones deſeruientes accuſatiuo caſui. ut per: ad: j. e. l. ſi vir. lʒ quandoq; iſta eadem prepoſitio reperiat̄ inducere modum. ut. j. e. l. quibus diebus. §. fi. ⁊ ibi de hoc dicā. Itē per prepoſitionem deſeruiētē ablo caſui: ut in prepoſitione cum. ſi volūtas defuncti appareat. ut. l. ſi ita fuerit. §. fin. j. de manu. teſt. Itē per prepoſitionē deſeruientem utriuſq; caſui[b] ut per prepoſitionem in. ut. j. eo. l. ſolem⁹. ⁊. l. nec ſemel. §. ſi in habitatiōe. j. quando
24 di. leg. ce. Et breuiter † hec eſt regula quando per prepoſitionē diſpoſitio ſuſpendit̄ in aliquem incertum futurum euentum: tunc inducitur conditio. iſta intelligētur melius cum tractabitur de materia modi. j. ea. l.
25 quibus diebus. §. fi. ¶ † Quarto principaliter quero[c] de noīe utrum ex vi nominis inducat̄ cōditio. Reſpon. inter diſpoſitionem ⁊ conditionem de neceſſitate debet eſſe diuerſitas. ut. l. ſi ita ſtipulatus. de ver. obl. ⁊ per oēs. ll. huius ti. modo noīa que ſunt de ſubſtantia diſpoſitionis ut nomen perſone diſponentis ⁊ perſone in quam confertur diſpoſitio ⁊ rei de qua ſit diſpoſitio. iſta noīa prout ſunt ſignificatiua alicuius ſubſtantie exiſtentis non inducunt conditionez[d] al's ſequeretur quod idem eſſet conditio ⁊ diſpoſitio que ſunt repugnantia: ſʒ ſi ſunt ſignificatiua alicuius qualitatis ſubſtātie nō exiſtentis: ſʒ que depēdet ex futuro euentu inducunt cōditionem: ut lego partus arethuſe fructus fundi ⁊ ſimilia. hoc enī nomen partus nō ſignificat ſubſtātiā ſed quandā qualitatē q̄ ineſſe ſperat̄ rei future: quaſi dicā lego illuz hoīez qui erit partus arethuſe: vel quē arethuſa pareret: ⁊ ſic de ſimilibus: ut hac. l. in fi. ⁊. l. interduz. de ver. ob. vel ſi diceres quod illa noīa eſſent ſignificatiua ſubſtātie future idē eſt qꝛ tacitā cōditionem cōtinent ſi naſcetur. ſi in eſſe produceret̄. Itē quando in diſpoſitione apponuntur quedā que nō ſunt de ſubſtātia diſpoſitionis ſed apponūtur tanq̄ cauſa de futuro: ut promitto centum noīe dotis. iſtud nomē dotis eſt cauſa pendens de futuro: ⁊ facit conditionē tacitaz. ſi matrimonium ſequat̄. ut. s̄. de iure. l. ſtipulationez cum ſi. Idem in legato dotis nomine: ut dicam. j. eo. l. titio centum. §. titio. licet gloſ. ibi dicat contrarium idem in donatione cauſa mortis. nā hoc dictū cauſa mortis facit conditionez. ut. s̄. ſi cer. pe. l. nō oīs. ⁊ de dona. cau. mor. l. ſi mortis. quandoq; tamen cuz iſta appoſita ſunt per modū cauſe future faciūt modū de quo dabimus doctrinā in. l. quibus dieb⁹. in fi. j. eo. quia
26 ergo † quandoq; noīa ſuſpendūt diſpoſitionē in aliquem futurū euentum. ideo dicuntur facere conditionem.
27 ¶ Quinto † principaliter quero de pronomine an cōditionē inducat. Circa quod ſciendū eſt qđ quedaz ſunt pronoīa que req̄rūt unū verbū tm̄. q̄daz ſunt q̄ de ſui natura req̄rūt duo. de primis dico qđ quedaz ſunt ſignificatiua ſubſtantie: ut ego tu ⁊ ille quilibet uterq; ⁊ ſimilia. ⁊ iſta cōditionē nō faciūt per ſe de ſui natura: niſi ex natura coniūctionis vel aduerbij vel alterius partis oratiōis. ut. s̄. dixi de noīe: qꝛ eadem eſt ratio. quedam ſignificant qualitatē: ut meū tuū ⁊ ſuum. ⁊ iſta ſi quidē adijciant̄ verbo futuri tpis faciūt conditionem vel demōſtrationē. ut. l. nuper. s̄. de leg. iij. de alijs vero pronominib⁹ que req̄runt duo verba dico quod quedā ſunt diſtributiua. quedā relatiua: diſtributiua ſi adijciant̄ verbo futuri tpis ſemper faciunt conditionem. hoc probat̄ primo in diſtributiuo ſi q̇s. s̄. de leg. j. l. qui filiab⁹. §. j. ⁊. s̄. de pig. ac. l. ſi neceſſarias. §. ſi annua. in fi. §. cum ſi. Item in diſtributiuo q̇ſquis cū ſuis obliquis. ut. s̄. de vulg. ⁊ pupil. l. qui liberis. §. hec verba. ⁊. s̄. de leg. j. l. iiij. §. fi. ⁊. C. de impu. ⁊ alijs ſubſti. l. fi. cum ſi. licet ſit arg. contra. j. e. l. in cōditiōib⁹. §. j. dic ut ibi. Itē in diſtributiuo q̇cūq; ut. j. de iur. ſiſ. l. edicto, circa prin. Item de diſtributiuo uter.

uo uter. ut. s̄. de condi. inſti. l. uter. ⁊ idē in oib⁹ ſimilibus q̄ duo verba requirūt de ſui natura. ſʒ ſi adijcerentur verba preteriti tpis vel preſentis eſſet demōſtratio. ut. j. e. l. demonſtratio. ⁊ ibi dicit̄. ¶ De relati-
28 uis † videamus: ⁊ primo de relatiuo ſubſtantie et de relatiuo quis vel qui. quod eſt relatiuum ſubſtantie. ut no. C. de ſen. que pro eo quod intereſt. l. j. in ſumpe. gloſſ. ⁊ inſti. de inuti. ſtipu. §. alteri. de hoc dico quod quandoq; ponitur diſtributiue nō relatiue. quod eſt quando refertur ad aliquā generalitatē: vel ad terminū cōmunem: ⁊ tunc facit conditionem ſicut alia diſtributiua ut probatur de re. du. l. ſi fuerit. quandoq; ponit̄ relatiue quod eſt quando refert̄ ad rē certā vel limitatā. ⁊ tūc ſiquidem iungit̄ verbo preſentis vel preteriti tpis nunq̄ facit conditionē ſed demonſtrationē: lʒ q̄dā iura videant̄ contrariū dicere: qđ examinabim⁹. j. eo. l. demonſtratio. in prin. quandoq; iungit̄ verbo futuri tpis. ⁊ tunc facit conditionē. ut. l. ſtichū q̄ meus erit. s̄. de leg. j. ⁊. s̄. de le. iij. l. nuper. in fi. Sʒ contra hoc videt̄ fortiter. s̄. de here. inſti. l. ij. ubi dicit teſtator ex partib⁹ quas aſcripſero. ⁊ tamē partib⁹ non ſcriptis eſt heres. Ad hoc reſpōdeo[a] ⁊ bene notandū eſt: ꝙ iſtud relatiuum iunctuz verbo futuri tēporis inducit cōditionem ad ſuū antecedens: ut dictis. ll. patʒ. Hoc premiſſo quandoq; iſtud relatiuū refertur ad aliqđ ſubſtātiale ipſius diſpoſitionis: utputa ad rem legatā. ⁊ tunc totā diſpoſitionem facit conditionalē. ut. l. ſtichū. ⁊. l. nuper prealleg. quandoq; refert̄ ad aliqđ accidētale ipſi⁹ diſpoſitiōis. tūc ipſum accidēs facit conditionale: ⁊ ſic deficiente cōditione remanebit diſpoſitio iuris ſine illo accidenti. ut hic. ⁊ in. d. l. ij. nam ibi dicit inſtituo te ex partibus quas aſcripſero. antecedens illius relatiui quas: eſt illa dictio partibus. pars autem inſtitutionis nō eſt de ſubſtantia: ſed eſt quoddā accidēs. ⁊ ideo cōditione deficiente deficit illud accidens: et remanet ſine partibus inſtituti. ⁊ hoc vult ſentire glo. s̄. de lega. j.
29 l. ſtichū qui me⁹ erit. Ex hoc † concludo ad aliud de quo poſſes querere: utrū relatiua accidentis: ut qualitatis: quātitatis: vel quotitatis: vel numeri: ut qualis quantus quotus ⁊ quodcunq; faciāt cōditionem ſi iungātur verbo futuri tpis. ⁊ dico qđ faciāt cōditionalem illā qualitatē: nō totalē diſpoſitionē. ar. d. l. ij. ⁊ videtur caſus. de here. inſti. l. clemēs. §.[b] ſi. ſcđm unū intellectum gl. ¶ Sed q̄ro[c] iuxta predicta † an iſta
30 conditio q̄ inducit̄ per iſta relatiua dicat̄ conditio tacita vel expreſſa. Et gl. q̄ eſt in. d. l. ſtichū. dicit quod eſt conditio tacita: idem ſentit hic in fi. tex. ⁊ gl. ſi bene inſpiciatur. Cōtra hoc vr̄ tex. qꝛ ſiue cōditio apponatur per ſi: ſiue per relatiuū iunctū verbo futuri tpis nihil intereſt. ut dicta. l. ij. de here. inſti. ⁊. s̄. de lega. iij. l. nuper. in fi. ⁊ ibi tex. videt̄. Quid dicēdū? dico qđ eſt conditio tacita per tex. ⁊ gl. huius. l. in fin. rō hui⁹ eſt quia natura conditionis vult ut ipſam diſpoſitionez reſpiciat ⁊ ipſam ſuſpendat. ut. j. eo. l. legata. ⁊. l. cum ad pñs. cū. l. ſeq. ⁊. s̄. ſi cer. pe. ⁊ de verbo. ſig. l. cedere diē. ſʒ iſtud nō refert ſe ad diſpoſitionē vel actū verbi diſponētis principaliter: ſʒ ſolū refert ſe ad ſuū antecedens: principaliter ſecundario per illud antecedēs vel accidens ſic qualificatū porrigit̄ ad actū verbi diſponentis: ⁊ ideo dr̄ fieri cōditio tacita: quia hoc contingit ex natura rei in diſpoſitione appoſite ſic qualificate per relatiuum. ſicut dicitur tacita quando legantur fructus fundi vel partus ancille ⁊ ideo dr̄ tacita: qꝛ ſecūdario hoc facit. ſicut dicim⁹ de dictione cū: ⁊ alijs aduerbijs tpis ut. s̄. dixi. ⁊ hoc eſt multū utile propter illas differentias quas s̄. poſui inter ſi: ⁊ cuz. Nō ob. iura iſta qꝛ verum eſt qđ nil intereſt: nō tamen per omnia nil ut in multis ſimilib⁹ habemus. ut in. l. ſacrilegij. §. ſi quis. j. ad. l.
31 iul. pecu. Ex his ergo † cōclude ꝙ conditio dr̄ tacita quatuor modis[d] primo cum nil exprimit̄: nec id qđ ſuſpendit̄. nec euentus in quem ſuſpenditur. ut in illis cōditionibus que tacite ſubintelligunt̄ a lege. ut. s̄. de leg. j. l. iij. vel que ex vi nominis inſunt. ut. s̄. dixi. ſecūdo quando actus ſuſpendens exprimit̄: ſed nō exprimit̄ euētus in quem ſuſpēditur. ut in conditione q̄ inducit̄ per dictionē alias: ⁊ alioquin. ut. s̄. dixi. naz conditio eſt que ſuſpendit ⁊ illa exprimitur. ⁊ ipſe continet in ſe tacitū euentum in quē ſuſpēdet̄. tertio quando utrūq; exprimit̄ ſed principaliter denotat tēpus. ſecundario cōditionē. quarto ſimiliter quando utrūq; exprimit̄. ſed nō porrigitur principal'r ad actum verbi. ut in conditione que inducitur per quis
32 vel qui. ut. s̄. dixi. Ex his † habes qđ conditio que inducitur per coniūctiones eſt conditio expreſſa quia actum verbi reſpicit. Item que inducitur per aduerbia niſi ſit aduerbium tēporis: quia etiam aduerbium reſpicit actuz verbi ⁊ ipſum ſuſpendit. idem dico de ea que inducitur per prepoſitiones qꝛ etiam prepoſitio circa actum verbi diſponit ⁊ eum ſuſpendit in aliquē euentum. idem dico de his conditionibus que inducuntur per nomina diſtributiua qꝛ ſemper diſtribuūt circa actum verbi ⁊ ipſum ſuſpēdūt. ⁊ hoc eſt verū cum actus. al's euētus in quem ſuſpēdatur exprimit̄. ⁊ de effectu iſtarū conditionum que tacite intelliguntur dicemus. j. e. l. conditiones que extrinſe-
33 cus. ¶ Sexto principaliter † quero de verbo. an conditionem inducat. Breuiter dico quod non. nā aut dicis qđ verbū inducat cōditionē reſpectu ſuiipſius ⁊ hoc eſt impoſſibile. qꝛ diſpoſitio ⁊ conditio eſſet idē: aut reſpectu alterius verbi poſiti in alia diſpoſitiōe ⁊ videt̄ etiam impoſſibile. nā unū verbū non coniungit̄ verbo alteri nec diſponit in illo niſi mediāte aliqua coniunctione aduerbio vel aliquo alio diſtributiuo vel relatiuo qđ haberet hoc inducere: ⁊ ſic non induceret̄ ex natura ſui ſed ex natura alterius ut dictū eſt. al's faceremus malam grammaticā. contra. l. plautius, de aur. ⁊ arg. le. pre

a ¶ Ad hoc rn̄deo. ⁊ vide bal. j. l. ſi q̇s. C. de inſti. ⁊ ſubſti. doct. j. l. ij. ff. de here. inſti.

b ¶ L. clemēs. §. fin. adđ bonū text. ⁊ ibi bar. ⁊ doc. j. l. ſi titius mihi. §. cū ita. d le. ij.

c ¶ Sʒ q̄ro. Cōditio q̄ inducit̄ per relatiuū an ſit tacita. Adde bonū tex. j. l. ſi q̇s ita prīſ ferit. ipn. ⁊ ibi bart. et doct. de ver. ob. adđ tū qđ impedit tranſmiſſionē ſʒ bart. j. l. cōditiones extrinſec⁹. j. eo.

d ¶ Quatuor modis. quot modis cōditio dicat̄ tacita per bal. in ru. C. de inſti. ⁊ ſubſti.

a ¶ Lego tibi. ⁊ de iſta oratione cū moriar. vide bart. in. l. qui duos. §. hec cōdō. ff. de manu. teſ. ⁊ ibi ang. q̄ ſingulariter loquit. And. bar.

b ¶ De gerūdijs. Gerundium vtrū faciat conditionē habetur per Iac. bu. in. l. j. C. de his que latro. ⁊ late per bal. in l. falſus. in iij. co. C. de fur.

c ¶ Nono q̄ro. Vide gl. in. l. me-uia. in pn. ſolu. ma. et Bald. in. l. id q̄d pauperibus. in j. col. d̄ epi. ⁊ cle. ⁊ Io. and. in. c. j. de poſtu. p̄lat. in. vj. in nouella de de participio. vide quod dixit Bart. in. l. tūc in fi. ſ. de pe. leg.

d ¶ Conditionū. ⁊ facit iſte tex. an tp̄s implendi conditionem currat ignoranti. de quo p Bal. in. l. j. in. ix. q. C. de inſtitu. et ſubſtitu. ⁊ aliquid per Bald. in autenti. cui relictū. in. ij. colū. verſiculo quero de quo anno. C. de indi. vidui. Item facit an mente captus poſſit conditionem implere. de quo per Baldum in lege prima. paragrapho ſin autem aliquid ſub conditione. de cad. tollendis.

dicta fallunt in verbo infinitiui modi q̄d pōt coniungi alteri v̄bo ſine coniunctione: ⁊ tunc ſicut nomē poſſet inducere conditionē: vt verbi gratia p̄mitto te dotare. arg. l. ſtipulationē. de
34 iure do. ¶ Septimo principal'r videndum eſt de participio an inducat condōnē. Circa q̄d eſt ſciēdū q̄d q̄nq̄ participia ponunt abſolute. ⁊ tunc eſt mirabile: q̄z lz fuerint preteriti tp̄is: nō inducunt cōditionē: ratio q̄z futurū tp̄s ſignificat cum quadā preteritione: vt dicimꝰ in futuro ſubiunctiui. hoc probat. j. e. l. a teſtatore. ⁊. j. ti. j. l. acceptis. ſ. de euic. l. qui libertatis. §. ſeruꝰ. de vſu. l. euic. de ſtatuli. l. ſtichus. in p̄n. et §. j. ⁊ iſtā conditionē reputo expſſam: q̄z actus verbi diſponētis per has cōditiones directo ſuſpendit: ⁊ euentus in quem ſuſpēdit exprimit. q̄nq̄ parti
35 cipia non ponunt abſolute ſed regūtur ſicut alij caſus: ⁊ tunc participia p̄ntis vel preteriti tp̄is non faciunt cōditionē: q̄z non ſunt de futuro: circa participia vero futuri tp̄is poſſet dubitari an faciant cōditionē vt in hoc exemplo. lego tibi[a] ſtichū futurum meū cū moriar. Et vr̄ q̄ nō facit cōditionem. vt. l. ſi quis vina. in prin. ſ. de peri. ⁊ cō mo. rei ven. Contrariū credo q̄ faciat cōditionē tacitā: ſicut cū dico ſtichū q̄ meꝰ erit cū moriar. vt. d. l. ſtichū qui meus erit. nam eſt eadē rō: q̄z talia participia magis adijciūt quandā qualitatē futurā rei legate quā actui v̄bi. vt. ſ. dixi. Non ob. l. ſi q̄s vina. q̄z illud p̄cipiū degultāda: fuit adiectū executioni nō diſpōni. Itē habuit limitatiōnē certi tp̄is merito nō facit diſpoſitionē cōditionalē. facit. l. ex his. C. q̄n di. le. ce. dixi. ſ. circa dictionē cū. facit q̄d
36 dixi. ſ. circa aduerbiū tp̄is. ¶ Octauo q̄ro principal'r de gerūdijs[b]. Rñd. de hoc dixi. ſ. de acq̄. here. l. ſi tu ex parte. ſcias tñ q̄ ſm grāmaticos gerundiū nō differt ab infinitiuo: niſi q̄z hz caſum: ⁊ iō dicūt q̄nq̄ gerūdiū ponit in conſtructiōe mediāte aliqua p̄poſitione. ⁊ tūc dic vt. ſ. dixi in. vj. q. p̄n. q̄nq̄ ſine prepoſitione ⁊ tūc dic vt. ſ. dixi in. vj. q. de verbo infinitiuo q̄d noīal'r ponit. Declaraui latiꝰ in. d. l. ſi tu ex parte. ideo non curaui perfectam dare doctrinā ſed ſi vtrunq̄ reperit ex iaz dictis pōt ſumi quid iuris ſit. ¶ Nono quero[c] de ſupi-
37 no. Circa quod ſciendū eſt vt dixi de gerundio. nā ſupinū non differt ab infinitiuo niſi q̄z habet caſum ideo aduertendum eſt quia ſupinū nō hz niſi duos caſus. ſ. ablatiuū ⁊ accuſatiuum: rō eſt q̄z natura ſupini eſt deſignare ſeu reſpicere ſolum terminum alicuius actus: ⁊ terminus eſt duplex. ſ. terminus a quo ⁊ per hoc habemꝰ ablatiuū. vt. ſ. de mino. l. iij. §. minorem. vbi hoc ſupinū natu intelligitur a momento natiuitatis: vel eſt terminus ad quem: ⁊ p hoc habemus accuſatiuū. vt. l. ſi q̄n. §. ſi. vt leg. no. ca. ſed iſtud q̄d hz ſe p modū termini nō ſuſpēdit diſpoſitionē. ſz magis terminat. ideo puto q̄d per ſupinū non inducat conditio niſi ratione alterius verbi cui adiungit ⁊ hec dicta ſufficiant.

1 ☞ Cōditio caſualis pōt impleri viuo teſtatore. et etiā poteſtatiua ſi fuerit facilis.
2 Conditio poteſtatiua facilis dz impleri ſcienter ⁊ nō facto: ⁊ poſt aditā hereditatem ſi reſpicit perſonam heredis.
3 Probat q̄d q̄s fecerit aliq̄d aīo implendi cōditionē p̄bando q̄d ſciuerit conditionē incertam.
4 Cōditio caſualis in cōtractibus ſufficit q̄d ſit impleta ante contractum.
Poteſtatiua facilis poſt contractum impletur etiaz a ſciente.
Quo ad obligationē acquirendā nō ſufficit aliq̄d factū eſſe facto: ſed ad penā euitandam ſic.
5 Statutū q̄ ſi q̄s ſoluerit decē eximat de bano nō ſufficit ſoluiſſe ante ſtatutum.

d Conditionum. [d] Conditiones caſuales p̄nt viuo teſtatore ipleri. ſecꝰ ſi fuerint poteſtatiue ⁊ faciles q̄z tūc debent impleri poſt mortē ⁊ ſciēter nō facto. h. d. In text. ibi viuo teſtatore. dic vt ſi fuerit caſualis vt oſtendunt exempla. Ibi teſtatoris. dic vt ſi fuerit poteſtatiua ⁊ facilis vt oſtendunt exempla. ¶ Op. q̄d cōditio[e] poteſtatiua poſſit impleri viuo teſtatore. vt. j. eo. l. hec cōditio. ⁊. l. multum. Sol. ibi loquit de poteſtatiua difficili: vt de contrahendo matrimonio. hic de poteſtatiua facili. Ex his diſtingue no. vt
2 in gloſſ. quam ſigna. ¶ Quero q̄n debet impleri poſt mortem vtrū ante aditā hereditatē vel poſt. gl. dicit quod aut eſt implenda in perſona heredis. et tunc poſt aditam hereditatē. al's ante. vt dicit glo. ⁊
3 bene. ¶ Quero q̄ñ probabitur quod quis aſcēderit capitoliū animo implendi conditionem. ⁊ ſic non facto. rñdeo eo ipſo quod probatur ipſum ſciuiſſe cōditionem incertā videt aſcēdiſſe cauſa implēdi conditionem vt text. hic expſſe dicit. dicit eī q̄d ex hoc videtur paruiſſe conditioni. ⁊ ſic lex fingit ſeu preſumit eo animo feciſſe. ¶ Quero quid[f] in ꝯtractibꝰ:
4 Rñdeo idē. nā ſi eſt conditio caſualis ſufficit impletā

e ¶ Opponitur q̄ cōditio. ⁊ adde quod no. bar. in. l. iij. in prin. de ad. leg.

f ¶ Quero quid. Et facit ſi mulier dicit do tibi me ⁊ mea. ⁊ non dicat ex cauſa dotis intelligitur. text. eſt ſing. in. l. ſi autem in ſtipulatione. verſic. in dictione. ff. de iur. dot. ſm Bald. in. l. nulla. C. de iure do. ⁊ vide Bal. in. l. id quod pauperibꝰ. in vlti. q. C. de epiſ. ⁊ c

eſſe an̄q̄ ꝯtus celebraret: lz cōtrahentes ignorarēt vt. j. e. l. hec conditio. §. ſi. ⁊. l. ſeq. ſi eſt conditio poteſtatiua ⁊ facilis dz impleri poſt cōtractū perfectum item dz impleri a ſciēte non facto. Ex hoc Dy. in. l. cū ſeruus. j. de ver. ob. dicit q̄ quantū ad obligationez acquirendā nō ſufficit fieri facto: imo opz probari factum eſſe a cōtrahente vel alio noīe eius. ſecus q̄tū ad penam euitandā. vt. l. ea quidē. C. ſi man. ita fuerit alie. q̄d plene dic vt dixi in. d. l. cū ſeruus. ¶ Que
5 ro quid in diſpoſitione legali. Reſpon. idem eadez ratione: ⁊ per hoc ſi ſtatutum diceret quod ſi q̄s ſolueret decem eximatur de banno non ſufficeret ei q̄
a ſoluiſſet ante ſtatutum[a].

b Obtinuit. [b] Conditio impoſſibilis in vltimis voluntatibus habet p̄ non appoſita. h. d. Oppo. C. de his q̄ pene no. l. j. Sol. gloſ. q̄d hic apponit in perſona honorati. ſecꝰ ſi in perſona onerati vt precipio heredi q̄ faciat impoſſibile: al's dat decē. ſed certe tūc non eſſet cōditio impoſſibilis ſed neceſſaria. ſi eī facere eſt impoſſibile: ergo relictū ſub conditione ſi non fecerit eſt relictuz ſub conditione neceſſaria. dic ergo q̄ in contrario illud ideo eſt: q̄z hz precedentē diſpoſitionē turpē: ſm Pe. ⁊ alios. lz Dy. tenet gl. in. c. nemo pōt. extra de re. iur. ⁊ hoc plene explicaui in. l. j. ſ. de condi. inſtituen. ¶ Op. j. ad treb. l. facta. §. ſi ſub conditione. So. gl. ⁊ ibi plene dixi.

Si his. Sicut ſcīdit legati preſtatio 2
ita conditionis implementū e
h. d. ¶ Oppo. glo. inſti. de ſucceſ. lib. §. 3
nos aūt. Sol. vt in ca. nam cum heres ſolueret hodie totū deberet heredi ſolui cauſa conditionis implende vel dic q̄ patronꝰ nihil preſtat ⁊ ſic heres non tenetur niſi pro duabꝰ partibus. merito ſibi non datur cauſa conditionis implende niſi pro duabus partibus. vt. j. eo. l. plautius. f

1 ☞ Tempus vltimum ſpectatur quando conditio dependet ex poteſtate debitoris aliter non.

c Si ita. [c] Si conditio deficit ante diem expectatur dies p̄pter dictionē tunc: que tp̄is extremitatē ſignificat. h. d. concordantie ſunt in glo. tñ allegat duas. ll. q̄ vident contrarie. vt. l. ſi eum. §. j. ſ. ſi quis cau. ⁊. l. in illa. de ver. ob. que dicunt expectari diem conditione impleta etiaz ſine dictiōe tūc c
1 ſed dic. q̄nq̄ conditio depēdet ex poteſtate debitoris: ⁊ tūc vltimū tempus inſpicitur etiam ſine dictione tūc. vt. d. l. in illa. Aut non pendet ex poteſtate debitoris ⁊ nō expectat vltimū tempus. vt. l. hoc iure. de verbo. oblig. fallit ſi eſſet appoſita dictio tunc: vt hic.

1 ☞ Pupillus pōt ſine tutore cōditionē implere q̄n d non continet alienationem pupilli.
2 Adultus an poſſit conditionem implere.
3 Seruo pōt dari pro implenda conditione.
4 Res minoris pro dote an poſſit obligari remiſſiue. e
5 Subſtitutio vulgaris expreſſa facit de neceſſario voluntarium non tacita. f

d Conditionibus. [d] Pupillus ſeruus ⁊ filiꝰ p̄nt
1 implere conditionem. h. d. ¶ Op. pupillus non pōt ſine tutore dñium transferre. g

ergo non poteſt conditionem implere. vt. l. quod ſi forte. §. fin. de ſolu. So a lu. glo. quod hic loquitur in conditione que cōſiſtit in faciendo. ſecus ſi in dando vt in contrario. probatur in. l. ſeruus decem. de ſolu. ⁊ idem ſi in perſona pupilli eſſet implenda conditio vt. d. l. ſi ſeruus. hoc eſt ſatis bene dictum. tamen ſubtilius intuendo non eſſet diſtinguendum conſiſtat in dando vel faciendo. nam poſſet conſiſtere in dando: ⁊ tunc non requireretur tutoris autoritas vt ſi pupillo daret ad alterius vtilitatem. vt. l. ſi ſtipulatus fuero. de ſol. Idem ſi deberet dare rem alterius tanquam miniſter eadem ratione. Item ſi conditio conſiſteret in faciendo poſſet cōtinere alienationez vt ſi edificauerit in meo domum ex ſuis cementis. debet ergo diſtingui: aut conditio continet alienationem rerū pupilli aut non. ¶ Que
2 ro de adulto[e]. Reſpondeo videtur aliud: tex. eſt in. l. lucius. j. de manu. teſta. ¶ Quero ſi debet dari ſeruo cā
3 conditionis implende. vtruz ei poſſit b dari ſine iuſſu domini. Reſpondeo ſic ⁊. j. eo. l. qui heredi. in princip. ¶ Vltimo iſtud[f] princi. nota diligenter aut actꝰ q̄ celebrat per pupillū eſt cā immediata obligandi ipm ⁊ non obligatur: aut nō eſt cā immediata ⁊ pōt ob
4 ligari. Et hec faciūt[g] ad. q. an res minoꝛ poſſit obligari p̄ dote ſine decre
to. in. j. in vlti. col. ver. ⁊ querit Iac. Roma. C. de inſtitu. ⁊ ſubſtitu.

clēri. ⁊ vide Bar. in. l. qui ſub cōditione. j. eodē. ⁊ ibi Io. de imo. ⁊ vide Bal. in addi. Spe. in ti. de inſtru. edi. ver. teſtator mandauit heredi. ⁊ vide gloſ. in. c. ſi. de do. ⁊ contu. ⁊ ibi Bal. dicit q̄ non excuſat ad lucrum vel ad aliū obligandū factum ignorantie. Andreas barbatia.

a ¶ Añ ſtatutum. no. de eo qui ſoluit ante factum ſtatutū an debeat eximi de banno. adde bar. in. l. ſi quis in graui. §. vtrum. ad ſill. ⁊ in. l. omnes populi. in. v. q. principali. de iuſt. ⁊ iu. ⁊ q̄d ipſe no. i. l. cū lex. j. de ſideiuſ. al's de lega. Andreas pomate.

b ¶ Obtinuit. vide ad iſtam. l. in. l. apd̄ iulianū. §. ſi. i prima columna. in quarto notabili. delegatis prio etiam in. l.

c ¶ §. ſi ita. de dictione tunc: adde q̄ habent p gloſ. in clemen. cū ei. de conceſ. preb. in. c. preterea. de appel. ⁊ per Ioan. and. in nouella. Adde. l. vxori. §. vſumfr. ville. ⁊ ibi Barto. de vſufr. lega. ⁊ no. per Ange. in. l. gallus. ⁊ ibi tex. cum glo. in tit. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ gl. in. l. j. C. de codicil. ⁊ Bal. in. l. j. de milite vaſal. q̄ contumax eſt.

d ¶ Cōditionibus. ⁊ vide aliū caſum vbi pōt adire ſine tutore. l. ſi. §. ſin autē in ſecunda. C. de bo. que lib. ⁊ al's per moderniores in. l. pupillus. ff. de acqui. here. Andr. barba.

e ¶ Quero de adul. per Imo. in. l. ſi fundꝰ. j. eo. ⁊ in. l. cū pupillꝰ. in prin. j. e. ⁊ Bal. in. l. ſi ſeruus. de ſol.

f ¶ Vltimo iſtud. Et vide Bald. in. l. irez quia. ſupra de pac. ⁊ Bald. in. l. ſi conſtante. ⁊ ibi domi. Io. ſolu. matri. Andr. Bar.

g ¶ Et hec faciunt. Et vide glo. in. l. nicolao. j. ad munici. Andr. Barba.

a ¶Multa.nō recedit.Et intellige vt no.in.l.cū ſti‑
pulatus ſim mihi a ꝑculo.de ver.ob.per Bar. Adde
tñ ſm Bal.in.l.ſi lōgius.de iudi.ar.ali⁹ tex.ꝙ ſi arbi
ter elect⁹ in cā ſe abſentat ita ꝙ de facili nō poſſit ha
beri alius de nouo eligēd⁹.⁊ vide Inn.de offi. dele.
in.c.prudē‑
tiā.in glo. to:qd dixi in.l.ſi cōſtante.in prin.ſ.ſo.
q̄ īcipit ex matr.⁊ hec lex facit ꝙ ſic:q: non obli
hoc loco: gat minor: ſed lex:ſed dic vt ibi dixi.
qd ſi exe‑
cutor moritur anteq̄ arbitret̄:vide Spe.in tit.de in‑
ſtru.edi.§.nunc vero aliqua.ver.quid ſi prius mori‑
tur:⁊ adde Bal.in.l.j.circa pe.col.de leg.j.

b ¶Iudicem reducētē.Si fui cōdēnatus in quinq̄‑
ginta ⁊ per iudicē reducētem ad arbitrium boni vi‑
ri in centū ſi non ſoluā teneor ad penā ꝓ eo tm̄ qd iu‑
dicauit primus.vide omnino Bal.in.c.ſi inter pares
in prin.de lege con.vbi alleg.Barto.in conſil.ſuis:ſꝫ
noluit allegare Barto.hic:q: alibi melius non legi.
⁊ idem ſequitur hic Bal.⁊ Imo.in.l.fin.C.de arbi.
vbi etiā ponit.d.q.⁊ Bal.in.l.vnde ſi nerue.per glo.
ibi pro ſoc.idem tꝫ Pet.de anch.in repe.l.ſi quis ar‑
bitratu.in.viij.oppo.de ver.ob.ſed ipſe Bal.tꝫ cōtra
rium in.l.ſi.C.de contrahen.emp.⁊ ita dicit Inno.te
nere in.c.quintauallis.de iureiur.⁊ vide aliq̄d ꝑ Ro
ma.in rub.de arbi.in xiiij.char.⁊ qd ibi dixi poſt eū
per duas qōnes connexas.⁊ Bal.in.l.j.in.ij.al's.iij.
oppo.C.de his que pene nomi.

c ¶Non incidit.iſtam queſtionē decidit Bart.ꝑ hāc
l.in aut.hoc amplius.C.de fideicom.⁊ ad materiam
vide qd voluit Baldus in.c.primo.§.publici latro‑
nes.de pace tenē.⁊ vide domi.Anto.in.c.quoniā.§.
ſi vero:vt lit.non conteſt.per Bald.in.l.qui crimen.
in prima col.C.qui accu.⁊ illud dictum Innoc.alle‑
gatum ⁊ Bald.in.c.extirpande.de preben.ſequitur
etiam Bald.in aut.⁊ omnino in penul.col.C.ne vxor
pro mari.⁊ Barto.in.l.inficiando.§.infans.in tertia
columna.ff.de furt.et Bald.in.l.magnam.C.de con
trahen.⁊ commit.ſtipulatio.⁊ limitaui poſt Baldū
not.in dicta.l.qui crimen.et not.Bald.in autentica
hoc amplius.in ſecunda colum.C.de fideicommiſſ.
⁊ in.l.ſecunda.C.de his quibus vt indignis.⁊ ꝑ Ro
manum.in.l.in cognitione.ſ.ad ſilleianum.al's dixi
in.l.ita ſtipulatus.de ver.oblig.

d ¶Iure antiquiſſimo.⁊ adde glo.j.eo.in.l.in teſtō.
⁊ ibi per Imo.

e ¶Quero.j.⁊ vide Baldum reprehendentem Bar
to.in.d.l.fina.§.ſed et ſi quis.C.communia de legat.
Andr.barba.

f ¶L.ſi q̄s arbitratu.⁊ ibi per Imo.⁊ Bald.in.l.j.C.
de cōtrahen.emp.per gl.in.l.litiga.⁊ in.l.itē ſi vn⁹.in
ſi.⁊ in.l.ſi de meis.§.ſi.de arbi.ſed ad materiā huius
legis ſcias vnū quod eſt not.vcꝫ an ⁊ quando pena
imponitur a iure pro facto negatiuo requiratur mo
nitio iudicis: vel aliqua interpellatio: Dic quod ſi
pena adijcitur facto negatiuo requiretur monitio
hominis vel temporis ſecūdum Innocen.in.c.extir‑
pande.de preben.facit.c.licet canon.de electio.in.vj.
ſecus ſi adijciatur facto affirmatiuo q: facta patent
vt no.dixit Inn.in.d.c.lꝫ.⁊ inquantū dicit monitio
⁊c.debet limitari niſi ſit dies appoſita:vt probatur
in dicto capitulo licet.facit.l.magnam.C.de contra‑

¶Sed cōtra hoc oppo.q: teſtator apponendo con
ditionē poteſtatiuā.vr̄ feciſſe de neceſſario volunta‑
rium:vt.ſ.de here.inſti.l.coꝛne.Sol.ibi expreſſe con
fert in voluntatē inſtituti:vt ſi voluerit:hic tacite cō‑
ditione velata.puta ſi capitolium aſcenderit.a ſimili
5 ſicut dico †quod expreſſa vulgaris facit de neceſſa‑
rio voluntarium.ſecus in tacita vt dixi in.l.ſi filius q̄
patri.de vulg.⁊ pup.¶Oppo.ad ſi.ſ. de condi.in‑
ſti.l.que ſub conditione..Sol.glo.duobus modis.te
ne ſecundum.

1 ☞Quantum ad pene cōmiſſionem etiā in vltimis
voluntatibus non receditur a perſona.
2 Cōdemnatus in quinquaginta per arbitrū ⁊ per iu‑
dicem reducentē in centum ſi non ſoluit centum non
incidit in penam compromiſſi:niſi pro eo quod arbi‑
ter iudicauit.
3 Iuſſus aliqua facere arbitrio executoris ſub pena
ſi executor non arbitratur:ſed epiſcopus iuſſus non
incidit in penam.
4 Arbitrator ſi differat arbitrari quantum tp̄s requi‑
ratur vt dicatur nolle arbitrari.remiſſiue.

1 Multa. †Quantum ad pene com
miſſionem etiam in vl‑
timis voluntatibus a perſona non rece
a ditur^a.h.d.¶Oppo.ꝙ in vltimis vo‑
luntatibus receditur a perſona ⁊ alius
loco eius arbitrat̄.vt.l.fin.§.ſꝫ ⁊ ſi quis. C.cōmunia
de leg.Sol.fateor ꝙ receditur quantum ad diſpoſi‑
tionē.ſ.vt grauatus facere teneat̄ vt ibi:nō quātum
ad pene cōmiſſionē vt hic.⁊ dixi in.l.ſi quis arbitra‑
2 tu.de ver.ob.¶Per hoc dico †quod ſi ego fui cōdē‑
natus in quinquaginta ab arbitro:⁊ per iudicem re
b ducentem^b ad arbitrium boni viri:fui cōdēnatus in
centum lꝫ ad illa.c.teneor tñ ſi ea nō ſoluo: nō incido
in penā compromiſſi niſi pro eo quod iudicauit arbi
ter primus.non pro eo qd iudicauit iudex reducens
vt hic:pro hoc.l.cum apud Sempronium.iud.ſolui.
3 ¶†Itē per hoc dicitur quod ſi heres eſt iuſſus ali‑
qua facere arbitrio executoris.⁊ ſi non fecerit puni
tur certa pena.quod ſi executores nolunt arbitrari
propter quod ad epiſcopum deuenitur.quod heres
c ſi non pareat epiſcopo non incidit^c in penam appo‑
ſitā a teſtatore cū quo ad pene cōmiſſionē in vltimis
voluntatib⁹ nō recedat̄ a perſona vt hic.¶Op.C.
de his q̄ pe.no.in.l.j.Sol.dicit gl.fateor ꝙ iſta diſpo
ſitio in q̄tū continet penā non valuit.ſed hoc eſſet de
d iure antiquiſſimo^d ante iura ff.or:de quo fit mentio
in.d.l.j.C.de his que pe.no.§.pe.⁊ inſti.de leg.§.pe.
ſed ſm hec tempora bene poterat apponi pena in te‑
ſtamento:vt.l.j.§.item ſi ita.j.tit.j.⁊ de penu leg.l.j.⁊
l.ſi penum.quando dies leg.ced.⁊ ſic hic vna tantū
ratione pena non committitur.Non ob.l.j.ſ.de his
que pe.no.q: ibi loquit̄ qñ preceſſerat diſpoſitio tur
pis.licet glo.ibi aliter ſentiat ⁊ non bene.⁊ ita ſentit
Dyn⁹ ⁊ Cyn.in.l.prima.C.de his que pene nomine.
e ¶Quero intra^e quantum †tempus tali arbitrato‑
4 re differente arbitrari dicatur nolle arbitrari.Dic vt
f dixi in.l.ſi quis arbitratu^f.j.de verbo.obli.qd tene‑
menti.

Si ſeruos. Pro ea parte ꝓ qua cōditio eſt
impoſſibilis remouet̄ ꝓ alia fir‑
ma remanet.h.d.

1 ☞Cautio mutiana non habet locum fauore liber‑
tatis.
2 Intellectus ad gloſſ.in.l.iij.§.ſi quis ita.ſ.de adi‑
men.lega.
3 Cautio mutiana qd habeat locū in cōditionib⁹ affir
matiuis niſi voluntas teſtatoris repugnet.
4 Cautio mutiana quod non habeat locum in contra
ctibus.
5 Iſta cautio nō hꝫ locū in cōditiōib⁹ negatiuis q̄ poſ
ſunt impleri vltimo vite ſpiritu.
6 Mortē alicuius expectare eſt triſte niſi naturalis ſta
tus rei ad hoc tendat.
7 Prohibitus petere intelligit̄ de petitione de iure nō
de petitione de facto.
Cōditio de non petēdo in contractib⁹ qd non cēſeat̄
impleta liberādo per acceptilationē:ſecus in vltimis
voluntatibus.
8 Cautio mutiana ſic appellatur quia a mutio fuit in‑
troducta.
9 Hec cautio qualiter interponatur.
10 Hec cautio qñ preſtat̄:preſtatur cū fideiuſſore.
11 Cautioni mutiane q̄ cōtrauenit ab eo qd hꝫ ex teſta
toris diſpoſitiōe q̄uo aduocet̄ an tanq̄ ſi nunq̄ fuiſ‑
ſet heres vel tanq̄ ab indigno.

Mutiane cautionis. Iſta eſt no.l.⁊ hꝫ materiā extraordina
riā a libris ordinarijs ⁊ nō tractat̄ tm̄
quātū in iſta.l.⁊.l.j.C.de his q̄ pe.no.⁊
h.d.in oībus cōditionib⁹ de nō faciēdo q̄ nō pñt im‑
pleri añ vltimū vite ſpm̄ ſine expectatiōe triſtis euē‑
tus cautio de nō faciendo ꝓ implemento habet̄ idē
ſi non ſit cui caueatur.h.d.Diuiditur in tres partes.
primo ponitur ꝓuiſio mutij vſq̄ ibi nec ſolum:ſcdo
ponitur prouiſiōis extenſio vſq̄ ibi.vnde ſi vxor.ibi
tertia in qua formatur vnum dubium circa premiſſa
vſq̄ ad verſicu.ſed etſi.et ibi format aliud dubium
vſq̄ ad ſi.In tex.ibi facere.quādo teſtator ſenſit de
petitione de iure.Itē ibi vel cauere.quando teſtator
ſenſit de petitione de facto vt no.in.l.mulier.in prin.
ſ.de condi.inſti.¶Oppo.prout habetur in tex.ne‑
ceſſitas.de.l.ſi quis ſub conditione.ſ.ſi q̄s omiſ.cau.
teſt.⁊.l.cum ab eo.ſ.de cōtrahē.emp.Solu.vt in gl.
hic eſt neceſſitas cauſatiua non preciſa.¶Vlterius
op.prout in tex.habetis vtilitas.nam videt̄ qd nō ſit
vtile cum habet̄ ꝓ impleta lꝫ cautio nō interponat̄:
vt.l.libertas.§.j.j.de manu.teſta.Solut̄.ibi ſpeciale
1 †fauore libertatis vt habeat libertatem incontinētī
nec preſtet cautionem mutianā:vt no.in.l.titio fun‑
dum.j.eo.Et rō ſpecialitatis eſt:nā cautio mutiana
eſt de non faciēdo.⁊ ſi facit qd reddat id quod acce‑
perat:ſed libertas preſtita non pōt reuocari.vt.C.ſi
aduer.lib.l.j.⁊.ij.⁊ Guil.tangit in.l.dedi.in prīc.ſ.de
condi.ob cau.Iſta rō non placet:q: eodē mō qui eſt
heres non deſinit eſſe heres.vt.l.ei qui ſoluendo.in
princip.ſ.de here.inſti.⁊ tñ hꝫ locū cautio.Preterea
quis cauet nō ſolum de reſtituēdo ipſam rē quā acce
pit ſed quanti ea res eſt.vt.j.ad trebe.l.ſeruo inuito.
§.j.⁊.l.cum filius.§.q̄ mutiana.ſ.de le.ij.⁊ ſic reddet
eſtimationē ſerui.Sol.gl.quod eſt ſpeciale in mutia‑
na fauore libertatis:vt no.in gloſſ.in.l.titio fundus.
j.eod.¶Oppo.ſ.de adi.le.l.iij.§.ſi quis ita.Videre

2 dñi †gl.vr̄ dicere qd tex.ibi non loqui‑
tur de cautiōe mutiana.hic ſic.⁊ hoc
ſentit gl.ſuper verbo in legatis.ſed nec
illa nec iſta dicit bene q: cautio mutia‑
na fuit introducta vt eſſet loco imple‑
mēti cōditiōis:⁊ ſic nō habeat actionē
tñ ante eā preſtitā vt hic:ſed ibi ſic q:
hꝫ exceptionem ⁊ ope exceptionis cō‑
pellit̄ cauere.eſt ergo ſimilis mutiane
cautioni videbitis in.l.quibus diebus.
§.ſi.j.e.¶Opp.C.ad treb.aut̄.cōtra
cū rogatus.Sol.ibi eſt cautio de non
alienando:nō tñ mutiana ſꝫ eſt quedā
3 ei ſimilis.¶Opp.ꝙ †habeat locū in
cōditionib⁹ affirmatiuis:vt.l.pater.§.
ſocrus a ꝯtrario ſenſu.j.eo.Rñdeo ibi
eſt cōditio affirmatiua q̄ hꝫ negatiuā
implicitā:vt relinquo tibi centū donec
ꝑmāſeris cū filio.i.nō receſſeris:vl' alr
dico ꝙ etiā in ꝯditionib⁹ affirmatiuis
que nō pñt impleri vltimo vite ſpiritu
ibi loquit̄.⁊ hꝫ locū cautio mutiana.vt
l.titio fundus.in prī.j.e.⁊.l.ſeruo inui‑
to.§.j.j.ad treb.Sed contra iſtud in‑
ſtat̄ adhuc nā ſcdꝫ hoc videt̄ ꝙ ſi relin
quitur aliquid alicui ſub cōditione vl'
a die cū moriet̄ vr̄ ꝙ ꝓſtita cautione ſta‑
tim poſſit petere qd eſt contra.l.heres
meus.j.e.Or guarda a me.dico qd in
cōditionibus affirmatiuis hꝫ locū iſta
cautio niſi repugnet voluntas teſtato
ris.nā nō preſtita cautiōe mutiana po
teſt dicere teſtator qd vult ꝙ impleat̄.
vt.l.vlti.ſ.de manu.teſta.mō qñ teſta‑
tor expreſſe dicit cū moriet̄ vr̄ velle qd
iſta cōditio morte eius impleat̄ ſec⁹ in
iſta q̄ nō pōt impleri vltimo vite ſpiri‑
tu cū nō ſit mētio mortis.vt.l.heres.§.
q̄uis.j.eo.¶Opp.de.l.auia.§.mutia‑
na.j.e.Solu.ibi erat ꝯditio alia mixta
cū hac negatiua cōditione q̄ ſuſpēde‑
bat cōditionē.¶Op.de.l.^a ita ſtipula
tus.j.de ꝯ.ob.de.l.⁊ dedi.ſ.de ꝯdi.ob
4 cauſam.Sol.aliud †in vltimis volūta
tibus aliud in cōtractibus.habes er‑
go gl.qd in contractib⁹ non hꝫ locum
cautio mutiana.ſimilē gl.habes in.l.j.
in ſi.C.de pac.⁊.l.dedi.in prin.de cōdi.
ob cau.⁊ tangit̄ in.l.ita ſtipulat⁹.de ꝯ.
ob.Cōtraria gl.eſt in.l.ſiue apud acta.
C.de trāſac.Guil.de cug.in.d.l.dedi.
inſi.tenet qd in cōtractibus hꝫ locum
cautio mutiana.allegat.l.ſi fideiuſſor.
in ſi.ſ.qui ſatiſd.cog.in.l.imperatores
j.de appel.⁊.l.ſi.in ſi.C.de his qui ad
eccle.cōfu.⁊ in corpore de moñ.§.ſi ve
ro intra.⁊.ſ.ſi ſer.vend.l.egi.⁊.l.harū.
⁊.ſ.loca.l.inſulā:in ſi.cū ſimilib⁹.Cyn.
in.d.l.ſiue apud acta.in additionibus
ſuis ponit iſta verba Guil.Breuiter
Guil.poteſt dicere quicq̄d vult.veri‑
tas eſt qd cautio mutiana nō hꝫ locū

hē.⁊ ꝯinſt.
ſtip.⁊ de ſ.
vide not.ꝑ
Inn.i.d.c.
extirpāde.
⁊ ꝑ bald.et
imol.in.l.ſi
mora.in ſi.
ſo.ma.⁊ ꝑ
iſtis facit
ꝙ no.bar.
i.l.ei⁹ q̄ de
latorē.ſ.iu
re ſiſ.⁊ vid
q̄ no.bar.i
l.nō ſolū.§.
morte i pe.
col.de op.
no.nū.lꝫ ꝑ
dicta nō hī
leger.add
ꝙ not.do.
ant.i.c.ꝑ‑
pter ſterili
tatē.de lo‑
ca.
¶Op.de
l.per bal.i
aut̄.cui re‑
lictū.ivl.q.
C.de indi.
vidui.tol.
⁊ in.l.his ꝯ
bis.i ſi.C.
qñ di le.ce.
plene per
Sali.in.l.j.
C.de pac.

in cōtractibus vt gl. dicit. ⁊ ꝓbo per
ratione. l. ita ſtipulat⁹. ff. de ver. ob. ⁊ l.
dedi. de condi. ob cauſam. que loquitur
in cōditione apposita grauato. ⁊ cau
tio mutiana hꝫ locū in honorato. ⁊ ſic
nō faciūt. nec leges alle. p Gui. faciūt
primo. l. fideiuſſor. ⁊ l. imperator. nihil
faciunt q2 lꝫ ibi caueatur de nō baratā
do tñ nō conſequit actionem per illā
cautionē: nec iſta cautionis preſtatio
hꝫ vim alicui⁹ implemēti cōditionis.
Item. l. ſi. ⁊ §. ſi vero intra. nihil faciūt
q2 iuuāt dñm nō tñ aliquid conſequi
tur ꝓpter illud ſimile in. l. egi. ⁊ l. ha
rū. vbi cauet nō tñ hꝫ vim implemēti
conditionis: ſed cauet de iſto ad qđ an
tenebat. Item in. l. inſulā. vbi erat iaꝫ
nata actio ſed nō cū effectu: ⁊ cautio
hꝫ vim implemēti ex parte. vñ nō dat
actionē ſed tollit obſtaculū exceptio
nis ſicut cautio de implendo. mō non
ob. gl. que eſt in. l. ſiue apud acta. quia
male dicit. ſed ſi vis ſuſtinere dic qđ
ibi hꝫ locum cautio et hꝫ vim imple
mēti conditionis. q2 aduerſarius vo
luit. ⁊ iſtā opinio. tenet Ray. ⁊ alij mo
der. ¶ Op. de. l. ſi penum. qñ dices le.
ec. ⁊ l. j. de pe. leg. So. ibi loquitur qñ
apponitur ꝯditio poteſtatiua in perſo
na grauati nō in pſona honorati. iſtaꝫ
ſo. ponit gl. no. in. l. ita ſtipulatus. ff. de
ver. ob. ¶ Op. de lega. j. §. ne autē. C.
de cad. tol. Sol. ibi loquitur. in caſua
libus cōditionibus que ſiue ſint in fa
ciendo ſiue non faciēdo expectantur.
hic vero loquit in poteſtatiuis. ⁊ iſtā
ſo. ponit Guil. de cug. in dicta. l. dedi.
in prin. ¶ Oppo. vlterius dicitur hic
quod habeat locū in conditionib⁹ ne
a gatiuis. Contra in. l.ᵃ cū tale. §. j. ff. e. ⁊
l. hoc genus. ⁊ l. auia. §. titio. ff. eo. Re
5 ſpondet glo. † ⁊ ſoluit multum notabi
liter in conditionibus negatiuis que
non pñt impleri. vltimo vite ſpiritu hꝫ
locum cautio mutiana. alʼs ſecus vt in
contrario. ⁊ l. cum tale. in prin. ⁊ §. j. ff.
eo. ¶ Sed tunc oppo. de iſto ſecūdo
exemplo huius. l. ſtichū non manumi
ſerit. nā tunc pōt iſta conditio impleri
añ vltimū vite ſpiritū. q2 añ ſtich⁹ pōt
mori. Sol. quidā qđ iſte ſtichus erat
conſanguineus legatarij. ideo erat tri
ſte ſibi illud expectare. ⁊ ideo hꝫ locū
cautio mutiana. vt hic. ⁊ probat in. l.
cum tale. in prin. ff. e. ⁊ iſtud eſt verum
in ſe. ſed qđ ſtichus fuerit coniunct⁹
legatario iſtud eſt diuinare: q2 loquit
indiſtincte. vt hic. ⁊ l. cū ſub hac. ff. e. ⁊
l. iiij. in fi. ſ. de condi. inſtitu. quid dice
6 mus? Dico † q̄ in quocūq; domeſti
co expectare mortē eius eſt triſte. ⁊ hꝫ
locū cautio mutiana ⁊ iuxta p2cal. ſec⁹

a ¶ Cōtra ꝗ̄ l. bal. in. d. aut. cui relictū. in. ij. co. in ṽ. vlteri⁹ reuoco. in verſi. deinde q̄

ſi nō eſt domeſtic⁹. iſta ſol. vr contra. l.
pater. §. ſocrus. ff. e. vbi vxor expectat
mortē mariti ⁊ non hꝫ locum cautio.
Rñdeo qđ iſtud qđ dī q̄ qñ expectat
mors eſt triſte: credo qđ dꝫ intelligi niſi
ſi naturalis ſtatus rei tendat ad hoc
q2 ſi relinquit filio ſub ꝯditione ſi nō
dederit patri decē: q2 mors patris eſt
naturalis anteq̄ mors filij: ⁊ iō expe
ctat. ſed qđ pater expectaret mortē fi
liorū eſt triſte. vt. l. cū tale. in prin. ff. eo.
modo pōt eſſe qđ mulier erat iuuenis
⁊ hꝫ maritū ſenē: ⁊ tunc non eſt ſibi tri
ſte: nec cōtra naturā eius mortē expe
ctare: vt. d. §. ſocrus. vel aliter vt ibi di
cetur. ¶ Uenio ad ṽ. vñ ſi vxor ⁊c. et
videt qđ deſtruat qđ. ſ. dixi: q2 iſta cō
ditio pōt impleri in vita liberādo per
acceptilationē: ⁊ tñ hꝫ locum cautio
mutiana. Sol. gl. que eſt de ꝯdi. inſti.
in. l. mulier. in prin. ⁊ dicit ſi iſta. l. intel
lexiſſet p illū modū ſi non petijſſet de
iure: tunc nō hꝫ locum cautio: ſꝫ poſſet
p acceptilationē liberare: vt in pnc. §.
ibi accepto. ⁊c. ⁊ no. in. d. l. mulier. ſed
ſi teſtator ſenſiſſet ne de fcō peteret hꝫ
locū cautio mutiana vt in ſcđa pte hu
ius ṽ. ibi vel cauere. ⁊ gl. in. d. l. mulier.
7 ¶ Sed † q̄ro q̄d in dubio. de quo ſen
ſit. an intelligit de petitiōe de iure vel
de facto. Et dico qđ in dubio ſenſit de
petitiōe q̄ ē iuris: ⁊ petēdo de fcō nō
facit ꝯ ꝯdōnē. vt. ff. vt le. no. ca. l. lꝫ. ⁊ l.
auia. §. ſi. ff. e. vbi teſtōr intelligit de nō
petēdo ſcꝫ d̄ iure: ſꝫ ſi de facto peteret
nō faceret ꝯ volūtatē. ⁊ ꝑdicta ṽa in
vltimis volūtatib⁹: ſꝫ in cōtractib⁹ de
facto ēt intelligit petere vt dicit gl. in
l. ſiue apđ acta. C. de trāſac. ⁊ l. j. C. de
pac. ⁊ no. ll. quas inuenies dicere qđ
nō liberat liberādo per acceptillatio
nē intellige in cōtractib⁹. ⁊ ideo qđ li
berādo per acceptilationē implet con
ditio hꝫ locū in vltimis volūtatibus.
¶ Ulterius opp. ⁊ ꝓcedo ad pncipiū
l. de. l. cū tale. §. meuie. ff. e. So. ſpāle eſt
in condōne que a iure eſt reprobata.
¶ Ulteri⁹ op. qđ dꝫ cauere veniētib⁹
ab inte. vt. l. in cui. Sol. vt ibi dicā. Ex
his collige diſtinctionē p te. ¶ Que
8 ro quare † dicat cautio mutiana? rñ
deo q2 fuit introducta a mutio vt gl.
9 dicit. ¶ Quero q̄l'r † interponat iſta
cautio. Dicit in gl. ⁊ alleg. l. hēs. §. qui
poſt. ff. e. ⁊ l. cū fili⁹. §. q̄ mutianā. ff. de
le. ij. formā hui⁹ cautiōis text. ponit in
aut. de nup. §. q̄ ṽo. ⁊ §. ſancim⁹. vñ ſu
mit aut. cui relictū. C. d̄ idi. vidui. tol.
10 ¶ Quero an † cū fideiu. vl ſi. Ray. dr
cū fideiu. vt. l. cū ſub hac. ff. e. vbi tex. dr
ſatiſdedit. vt. l. j. ſ. q̄ ſatiſd. co. ſꝫ dic q̄ ē
tex. i aut. d̄ nup. §. q̄ ṽo. ⁊ i aut. cui reli

ro. ⁊ in. ij. col. in ṽſic. ſeptimo no. cum ſeno. ⁊ Bar. in. l. fin. C. de indi. vidui. ⁊ bal. ibidem circa princip. ⁊ in. d. auten. cui relictum. ponit Bald. q̄d in donatione cā mortis. al. leg. Rom. in ſuis no. ad fi. vide no. per Innocen. in. l. is cui ſub condi. ff. eodem. ⁊ qđ habetur. ff. eod. in. l. ſi titio. Sed nunquid pſtita cautione mutiana abſq̄ traditione trāſeat domi nium in legatarium: vide Bal. ⁊ Imolā in dicta. l. ſi titio.

11 ctū. C. de idi. vidui. ¶ † Ulteri⁹ q̄ro q̄d ſi ipe venit cō
tra cautionē q̄d ab eo aduocandū eſt. Dico q̄ heredi
tas. ſed an aduocat tanq̄ ſi nunq̄ fuiſſet heres. aut
tanquaꝫ ſi fuiſſet heres: ⁊ effectus ſit indignus: q2 ſi
non videbat fuiſſet heres legata non valebūt ⁊ text.
hic videt dicere tanq̄ fuiſſet heres dum equiparat
inſtitutos ⁊ legata. ſimile in. l. iiij. in fi. ſ. de condi. in
de. In contrarium videt in dicta aut. cui relictum. ⁊
in corpore vnde ſumit: ⁊ eſt effectus magnus: q2 pri
mo caſu non valent legata: ſecūdo ſic cogitabis. pe.
tenet quod aduocatur tanquam ab herede ⁊ ſic de
beantur fideicommiſſa. argumen. inſti. de fideicom.
here. §. reſtituta. Non obſt. aut. cui relictum. nam qđ
ibi dicitur perinde eſt ac ſi nunq̄ fuit relictum: intel
lige in effectu. ſecus ſi non licet.
1 ☞ Iuſſus ſtare cū aliquo non tenetur cum eo ſtare
omni momento.
2 Teſtis qui dicit q̄ vidit titium per decē annos conti
nue poſſidere probat: q2 ſufficit q̄ viderit eum recol
ligere fructus.
3 Poteſtatem tenuiſſe cōtinue familiam ꝓbat per te
ſtes dicentes q̄ viderunt ipſos in prādio ⁊ cena.
4 Stare cum aliquo intelligitur qđ ſimul viuant.
a Si quis ita.ᵃ Qui dꝫ cū aliquo
eſſe non tenet cū eo
omni momēto morari. h. d. ¶ Nota q̄
dictio dum: facit cōditionē. dixi. ſ. e. l. j.
1 ¶ † No. q̄ non eſt neceſſe qđ ci mome
to q̄s ſtet cū aliq̄ cū quo ſtare iuſſus eſt: qđ facit ad
2 q. † not. per Dy. ſ. ſo. mat. l. j. vbi teſtis q̄ dicit q̄ vidit
titium per decē annos cōtinue poſſidere ſuſtinet. nō
eñ requirit quod eum viderit quolibet momento in
poſſeſſione: ſed ſufficit quod viderit eū colligere fru
3 ctus: vt ibi dixi. Facit etiaꝫ † pro rectoribus ciuitatū
qui debent ſecum ducere ⁊ tenere certū numerū fa
b mulorꝫ. non eñ requirit ᵇ q̄ quolibet momento ſtent
in domo. quid eñ ſi aliquos miſit in comitatum vel
quid ſi pro aliqua neceſſitate aliqueꝫ remiſit ad do
mū. Certe videt continue tenuiſſe vt hic. Iuxta iſtđ
vidi ſemel de facto cum quidā rector ſeu officialis
vellet probare ſe familiam continue tenuiſſe. produ
xit teſtes qui dixerunt q̄ dictos familiares viderunt
ſecum in prādio ⁊ in cena. dixi teſtes probare. nō eñ
debent dicere de quolibet momento. vt hic: ſed ſatis
eſt q̄ probent q̄ apud rectorem ſeu officialem alant
4 vt tex. dicit hic. ¶ † Ultimo no. q̄ ſi plures iubentur
ſtare ſimul vel vnus cum alio: iſta verba videt im
c portare q̄ ſimul viuantᶜ: vt hic in fi. ⁊ tunc dicit vxor
morari cum filio qñ per eam non ſtat quominus per
eam alatur.
1 ☞ Uerbum quod reperitur in preterito ⁊ futuro
in vltimis voluntatibus ⁊ legibus intelligitur in fu
turo. ſecus in contractibus.
1 Olemus. † Qñ verbū reperit in
d preterito ⁊ in futuroᵈ in
vltimis voluntatibus intelligitur in futu
ro. h. d. Ad hoc allegaui ego hanc. l. nā hic
teſtator reliquit vxori cum liberos habuerit ſm qđ
glo. intelligit q̄ lꝫ verbū habuerit: reperiat in prete
e rito ⁊ in futuro ſubiūctiui. tñ intelligitur in futuroᵉ.
ſic. ff. co. l. ſi ita legatū. ¶ Oppo. ſ. de pac. do. l. ſi in
ter virum. Solut. ibi in contractibus. hic in vltimis
f voluntatib⁹ᶠ quarū natura eſt ſuper
futuris diſponere. Idem dicerem in
ll. que futuris dant formam negotijs
vt. l. leges. C. de legi. Dixi in. l. omnes
populi. ſ. de iuſti. ⁊ iur.
1 ☞ Conditio non facilis poteſt quā
decūq; impleri dummodo implemen
tum de iure conſiſtat.
2 Conditio ſi non poteſt impleri de iu
re ſufficit ſi impleatur de facto.
g Ec cōditio.ᵍ †
1 Cōditio nō facilis pōt
qñcunq; impleri dūmo
do implementum de iu
h re cōſiſtatʰ. h. d. ¶ Oppo. q̄ de facto
ſufficiat impleri. vt. ff. e. l. meuius. ⁊. ſ.
de condi. inſti. l. mulier. §. ſi quis. glo.
2 non ſoluit dic † quod ibi non poterat
impleri de iure. vñ ſufficit q̄ impleat
de facto. ⁊ ita videtur teſtator ſenſiſſe
ſm Dy. ¶ Opp. dicitur hic q̄ per ſe
cundam coniunctionem impletur cō
i ditio. Contra. ſ.ⁱ de iure do. l. dotis ꝓ
miſſio. ⁊ de. l. boue. §. hoc ſermone. ff.
de verbo. ſigni. Glo. dicit qđ de rigo
re contrariuꝫ procedit. de equitate lo
quitur hic dum dicit benigne tamen
⁊c. Hec quod gl. dicit de equitate in
telligo quando ignoranter fuit cōtra
ctum matrimonium illicitum. ſecus ſi
ſcienter. vt. l. matrimonij. qui ⁊ a qui.
facit. l. qui cōtra. C. de inceſt. nu. ⁊ qđ
no. ibi. Itē predicta ſunt vera qñ cum
noua pſona mrimoniū contrahit. nā
ſi cum eadem cū qua primo illicite cō
traxit poſtea matrimoniuꝫ cōtrahat
dicit eſſe idē matrimonium. vt. d. l. do
tis promiſſio. de iure do. facit. l. inter
ſocerum. §. ſi. ſ. de pac.
Si ſic. Conditio caſualis ſi tem
pore teſtamēti exiſtat teſtatore ignorante facit diſpoſitionem
haberi pro pura. hec dicit. facit. ſ. de
leg. j. l. ſi cui. ⁊ qđ ibi not. ⁊ vide qđ di
cam. ff. l. proxi.

a ¶ Si quis ita. Et per iſtum tex. vide hic no. per bal
dum. ⁊ quod no. Bald. in. l. j. in. vj. col. C. de ſer. fugi.
quod no.
b ¶ Non eñ requiritur. Hoc ſequit Bal. in. l. obſerua
re. §. ꝓficiſci. ad fi. de offi. procon. ⁊ ad hec dicta bar.
adde Alexā. in cōſil. xx. col. ij. ṽſi. ij. princi paliter. in ij. volu.
c ¶ Simul viuant. Et adde not. per Bart. in. l. qui cō cubi. §. vxori. de lega. iij. Et vide Bart. in. l. quintus. ⁊ in. l. meuia §. vxor. ſ. d̄ annu. leg.
d ¶ Solem⁹ in futuro. Adde qđ no. Bart. i l. centurio. in. iij. coiū. de vulg. et pupil.
e ¶ In futuro. Et viđ Bartol. in l. demonſtratio. §. qđ autem. in princi. ff. eodem.
f ¶ Uolūtatibus. contrarium tenet ꝰ imo. Andreas pomare.
g ¶ Hec cōditio. Uiđ quid p illū textū dicit Bald. in. l. inuitis. C. de procur. ad fi. ⁊ in. l. fideicommiſſa. §. ſi quis. ff. de leg. iij. ⁊ vide Rothanum.
h ¶ Hec conditio cōſiſtat. vñ tene menti veꝫ qđ hec
conditio ſi nupſerit habet tempus limitatum in quo
debet impleri ſ. triennium poſt pubertatem. ita vide
tur tenere Cor. p illū tex. in. l. ij. §. filiorꝫ. C. qñ ⁊ qui.
quar. pars debe. li. x. qđ puto valde no.
i ¶ Contra. ſ. vide qđ dixi in. l. hoc articulo. de here
dibus inſtituen.

a ¶ Si iā facta. vide qđ per hanc. l. decidit Bal. in. l. ſi. ad ſi. de ſenten. q̄ ſine cer. quan. vide tñ qđ no. bar. in. l. hoc articulo. in prin. de here. inſti. ⁊ no. ar. ſm Cy. quod ſi papa mādat mihi ꝓuideri de certa vacatura in tali eccleſia ꝙ non poſſit mihi prouideri de illa que vacabat tp̄e da a te ſi papa ſciebat vacationem: al's ſecus. et ſm hoc vř limitanda gloſ. in clemen. cū ei'quez. de conceſ. preben. vnde cautela ſolet eſſe qđ impetretur reſcriptuz: qđ mandetur ꝓuideri de vacāte ſi qua vacat vel de proxima vacatura quod ſequitur Imo. hic. ⁊ no. per eum in. l. titius. §. j. de liber. et poſthu. ⁊ ibi Bal.

Si iam facta.[a] Qñ relinquit aliq̄d alicui ſub cōditione. aut loqueris an ſufficiat cōditionē extitiſſe añ teſtm̄ aut poſt teſtm̄ b añ mortē: aut poſt teſtm̄ ⁊ poſt mortē. Pmo caſu aut teſtator ignorabat cōditionē extitiſſe: ⁊ habet pro impleta vt. ſ. l. proxi. in ſi. ⁊ hic: aut ſciebat: et tunc aut erat talis conditio que iterū c poterat impleri: ⁊ iterum expectatur vt impleatur: vt hac. l. in prin. aut non poterat: ⁊ tunc habetur pro impleta. vt. ſ. l. ꝓxi. ⁊ hic a cōtrario ſenſu ſecūdo ⁊ tertio caſu diſtingue. vt. ſ. e. l. j. ⁊ hic in ver. item ſciendum.

☞ Cauſa dicitur de preteri. cōditio de futuro.

d

b ¶ Si fundus. dando tutori. ſed que eſt ratio ꝙ cōditio appoſita in pſona pupilli poteſt impleri in perſona tutoris. ſed conditio appoſita in perſona ſerui nō e pōt impleri in perſona dñi. l. qui heredi. in princ. j. eo. dic vt ibi per Dy. Ray. ⁊ Imo.

Andreas pomate.

c ¶ Si titius. an autem dz expendi in alium vſum. vide Bar. ſing. loquentem in. l. libertis. §. annus. ſ. de ann. lega. ⁊ vide eundem in. l. legatum. ſ. de vſufruc. lega. ⁊ tex. in l. ſi. j. de operi. pu. Bal in. l. j. C. de his q̄ pe. nomi. Et que notaui. ſ. de ann. le. in. l. liberto ſuo. in. l. lucius.

d ¶ Cū fuerit. Et adde not. in. c. ſi publico. de conuer. coniug. Et an verba ſint de ſubſtantia matrimonij. vide glo. ſingu in. l. cum notiſſimi. C. de preſcriptio. xxx. anno. ⁊ no. in. c. tue. de ſpōſa. ⁊ in. c. michael. de ſi. f preſby. Andr. barba.

e ¶ Cum fuerit. gl. dicit. ⁊ hic vide p Imo. an mrimoniū poſſit diſſolui añ copulam: ⁊ an ⁊ ex quibus preſumatur matrimoniū. ⁊ ad Bar. hic adde per eū no. j. e. j. l. titio cētū. §. titio genero. v̄. an tps petēdi. ⁊ ad no. p gl. ⁊ Bar. hic adđ gl. ⁊ Bal. in l. cū te. C. de do. añ nup. Et dū imo. hic ponit an mrimoniū poſſit diſſolui añ copulā. vide bal. in. l. deo nobis in. ij. colū. C. de epi. ⁊ cle. ADDE ꝙ pau. de ca. dicit p hunc tex. ꝙ ſtāte ſtatuto ꝙ vir lucret' dotē vxore pmortua ꝙ lucrabit lz nō fuerit cognita ſz tm̄ per v̄ba de pñti deſponſata. de quo vide Abb. conſi. j. lib. j.

f ¶ In his. probandum teſtamentum. Bald. in. l. allegas. ad ſi. de vſu. alleg. hunc tex. pro no. ⁊ Bal. in auten. ad hec. in pe. col. eo. ti.

ADDE Quod refert hoc ſe conſuluiſſe Paul. de caſtro Venetijs per hunc textum de quo vide eius cōſilium. cc. lvij.

Si ita legatum. Falſa cauſa nō vitiat legatū. h. d. ¶ No. ꝙ cauſam eſſe de preterito: conditionem de futuro. Et illud quod tex. dicit pena in futurum cōfert. ⁊ ideo dicit: q2 ſemper pena apponit: ſi aliquid p eū cui pena imponitur factum fuerit vel non fuerit. de quo dic vt. j. eo. l. demonſtratio. §. quod autem.

Si fundus. Conditio de dando pupillo vel furioſo impletur dando tutori[b] vel curatori. h. d. ¶ Op. ſ. de ſol. l. ſtichū. §. vſufr. Solu. intelligas ꝙ vertatur in vtilitatem pupilli vel furioſi. vt in glo. cetera dic vt dixi in. l. conditionibus. ſ. eo.

Si titius.[c] Cōditio impedita p tertium legitime habetur p impleta. h. d. ¶ Oppo. ꝙ non habeat pro impleta ſed pro defecta ⁊ debeat agi contra impedientē. vt. l. inde neratius. §. j. j. ad. l. aqui. ſolu. ibi impedit per tertiū non legitime: hic legitime: ita dicūt doc. in. l. j. C. de inſtitu. ⁊ ſubſti. vbi glo. tangit dicam. j. e. l. in teſtamento.

☞ Ductio vxoris ad domū an requirat ad implementum conditionis nuptiarum.

Cum fuerit.[d] Conditio nuptiarum implet cū nuptie conſenſu contrahunt. h. d. Quero vtrum ad nuptias requiratur ductio ad domum. Glo. dicit[e] qđ non ſi ꝯſtat ante contractum fuiſſe matrimonium: ſed ſi non conſtat ductio facit preſumi matrimoniū: p hoc eſt tex. j. ad muni. l. ea que facit. de ri. nup. l. deniqꝫ. ⁊ de dona. inter vi. ⁊ vx. l. ſcia. ⁊ not. j. de re. iu. l. nuptias. ⁊. C. de preſcrip. xxx. ann. l. cum notiſſimi. in prin.

In his. Qñqꝫ v̄ba teſtamēti ſunt certa. ſz ſuper his occurrit dubitatio. tūc q2 hec dubitatio dr extra teſtm̄: determinat ex bono ⁊ equo: qñqꝫ dubitat de v̄bis teſtamenti: ⁊ tūc q2 dubiū eſt de ipſo teſtō debent expediri ſm ſcripti iuris rōnē: hoc eſt qđ habeant pbatiões q̄ requirunt ad probandū teſtamentum.[f] h. d.

1 ☞ Demonſtratio q̄d ſit: ⁊ reprobata diffinitiue gl. premiſſo ꝙ in diſpoſitione conueniunt quatuor.
Querit q̄d eſt demonſtratio: ⁊ ponit diffinitionem.
2 Demonſtratio per que verba inducatur.
Coniunctiones ⁊ aduerbia non inducunt demōſtrationem.
Prepoſitiones qñqꝫ inducūt demonſtrationem.
3 Demonſtrationis effectus quis ſit. ⁊ nu. 9.
4 Demonſtratio falſa adiecta circa rem ſi conſtat de corpore non vitiat diſpoſitionem.
5 Relatiuum quis vel qui iunctum verbo pñtis tēporis non facit conditionem.
6 Relatiuum quis vel q̄ relatum ad aliquod gen' nō ponitur relatiue vel diſtributiue.
7 Demōſtratio appoſita in pſona honorati ſignificatiua alicuius conſanguinitatis vel affinitatis ſi appareat falſa vitiat diſpoſitionem.
8 Falſa demonſtratio vitiat diſpoſitionem ſi apparet

quod teſtator non legaſſet ſi falſam demonſtrationē ſciuiſſet.
10 Demonſtratio falſa in contractibus quando vitiet diſpoſitionem.
11 Falſa demōſtratio non vitiat reſcriptum niſi de contraria voluntate principis doceatur.
12 Falſa demonſtratio in iudicijs quādo vitiet vt quia fuit citatus quis tanquam Petrus Joānes cum ſit Petrus Martini.
13 Cautela vt aſſeſſores quando capiunt aliquem bannitum faciat ipſum confiteri quod eſt idem homo qui fuit bannitus ⁊c.
14 Falſa demonſtratio ad hoc vt non vitiet diſpoſitionem quomodo pbabit de corpore cōſtare. ⁊ nu. 19.
15 Error in vna ex demonſtrationibus rei non vitiat diſpoſitionem ſi per alia conſtat de corpore.
16 Singularitas nois inducit certam demōſtrationē.
17 Accuſatio de maleficio commiſſo in palatio poteſtatis Peruſij neceſſario non requirit appoſitionē confinium.
18 Demonſtrationi qñ ſtet magis quā ꝓprio nomini.
20 Demonſtratio rei ſi variatur ex tēpore qualiter probabitur identitas.

Demonſtratio. Iſtud principium diuiditur in tres partes vſqꝫ ad. §. qđ autem. primo loquit de demōſtratione q̄ adijcit circa rē legatā per relatiuū. ſcđo de ea q̄ adijcit rei legate p adiectiuum. tertio de ea que adijcitur perſone legatarij. ſecunda ibi: igit ⁊ ſi ita. tertia ibi: nā ⁊ ſi. ⁊ breuiter hoc intēdit. Falſa demonſtratio nō vitiat legatū ſi de corpore cōſtat. hoc dicit.

1 Anteꝙ intrē glo. ꝓ pro declarādo materiā demōſtrationis. quero primo quid ſit demōſtratio. Gl. rñdet in glo. rub. ⁊ dicit qđ demōſtratio eſt quedā ex inſtātibus ſeu preteritis accidētibus notitia quo magis legatū ſit liquidū adhibita. Videamus an iſta diffinitio ſit bona. Et videt ꝙ nō. in eo qđ reſpicit legatū tantum: cum in alijs diſpoſitionibus poſſit demonſtratio apponi. vt infra videbitis. Itē iſta diffinitio non conuertitur cum ſuo diffinito. Pone ꝙ teſtator legauit ſeruo ſuo directo libertatē: iſtud qđ dico directo eſt accidens adhibitum vt legatum ſit magis liquidū: ⁊ tñ cōſtat ꝙ non eſt demonſtratio: ſed magis diſpoſitio. vt. l. ſi qs ſeruo. ſ. de manu. teſt. Item qñ dico inſtituo heredes equaliter non eſt demonſtratio: ſed diſpoſitio. vt. l. interdū. ſ. de her. inſti. Itē iubeo ꝙ ſeruus reddat rationes diligenter. iſtud diligēter eſt accidens adhibitum vt diſpoſitio ſit magis liquida: ⁊ tñ nō eſt demonſtratio: ſed diſpoſitio: vt. l. qui filiū. §. ſi. cōiuncta. l. ſi ita ſit ſcriptū. j. de manu. teſta. ⁊ de ſtat. lib. l. labeo. Itē iubet teſtator rem vel fundū nō alienari extra familiā. hoc qđ dico extra familiam: eſt quoddam accidens reſpectu alienationis: ⁊ adhibetur accidens vt diſpoſitio ſit magis liquida. ⁊ tamē eſt diſpoſitio non demōſtratio. vt. l. voluntas. C. de fideicom. cum ſi. ⁊ ſic non verificat iſta diffinitio in omibus. Vt ergo intelligas quid ſit demonſtratio debes ſcire quod in diſpoſitione interueniunt quatuor ſcz perſona diſponens ⁊ perſona i quam confertur diſpoſitio ⁊ perſona grauati vel perſona honorati; vt legatarius vel heres. Item res ipſa de qua ſit diſpoſitio. Item verbum diſponens vt promitto deno: lego ⁊ ſimilia. ¶ Hoc premiſſo quero quid eſt demonſtratio. ⁊ demonſtratio[a] eſt illud quod reſpicit aliquod iſtorum trium vel perſonam diſponentem vel perſonam in qua confertur diſpoſitio vel rem de qua ſit diſpoſitio. illud autem accidens quod reſpicit verbum in diſpoſitione poſitū: eſt quedam qualitas. Quedam igitur qualitates adijciuntur que reſpiciūt perſonas predictas vel res. ⁊ ille qualitates inducunt demonſtrationem. ⁊ hoc declarat principiū huius. l. ⁊ inſtit. de lega. §. huic. ⁊ etiam omnes leges loquētes de demōſtratione. quedam qualitates adijciuntur que reſpiciunt verbum ſeu actum verbi poſitum in diſpoſitione vt in exemplis ſupra poſitis. ⁊ iſte non inducunt demonſtrationem ſed diſpoſitionē. Ratio quia natura demonſtrationis eſt vt ſignificet rem factam ⁊ perfectaz. vt infra eo. l. nominatim. in ſi. cū ergo reſpiciunt pſonas vel res; q̄ res ſunt in ſuo eſſe perfecto vel eſſe ſperantur merito dicitur demonſtratio. ſed quādo reſpiciunt accidentia verbi non reſpiciunt rē perfectam: ſed rē que eſt in fieri: ⁊ hoc fieri ſic teſtator diſponit idō eſt diſpoſitio potius quam demōſtratio. Sed dices tu breuiter. iſta verba videntur contra. l. ſcribit. §. ſi. ſ. de auro ⁊ arg. le. vbi demonſtratio eſt de futuro. vidiſtis quod no. in. l. ſtichū qui meus erit. ſ. de leg. j. Reſpondeo fateor quādo adijcitur rei future. ⁊ iſto reſpectu donec pendet ex futuro euētu eſt conditio. ſed poſtquam euenit et iſtud erit factum tunc erit demonſtratio. ſemper ergo demonſtratio eſt de re facta. id enim quod non eſt non poteſt demonſtrari. quod ergo dicitur in dicta lege ſcribit. in fin. hec ſcriptura habet in ſe demonſtrationē ⁊c. expone id eſt quod erit demonſtratio adueniente ꝯditione. Credo ergo diffiniendum ſic ſecundum materiaz noſtram. demonſtratio eſt quedam ex inſtantibus vel preteritis accidentibus notitia. quo magis diſpoſitio ſit liquida adhibita rei que eſt in facto ⁊ non que eſt in fieri. quod dico ex inſtantibus vel preteritis ⁊c. ideo dico q2 ſi de futuris tunc induceret cōditionem. vt. l. ſtichum qui meus erit ſ. de leg. j. ⁊. ſ. eo. l. j. dixi. j. e. l. nominatim. in ſi. cetera que ſunt in diffinitiōe pbant ex. ſ. dictis. Sed contra iſtam diffinitionem videt tex. inſti. de leg. §. incertis. v̄ſi. ſub certa. Breuiter rñde

a ¶ Demonſtratio. demōſtratio eſt. adđ nota. per doc. in ru. ſ. e. ⁊ vide bald. in rubr. C. de inſtit. et ſubſti. ſub cōdi. fact.

quod poteſt referri ad aliquod tẽpus preſens vel pre
teritū, ⁊ tunc eſt demõſtratio ⁊ poteſt referri ad futu
rum, ⁊ tunc eſt conditio. ita loquitur ibi prout dixi in
2 d.l.ſcribit.in fi. ¶ Secũdo † quero per que verba in
ducatur demõſtratio. Rñ. inducitur per relatiuum
iunctū verbo preteriti vel preſentis tẽporis: vt hic: ⁊
inſti.de leg.§.huic.⁊.ß.de lega.j.l.ſtichum qui meus
erit. Item inducitur per adiectiua ſignificãtia offi-
cium vel artificiū vel cõſanguinitatem vel aliquid
aliud propter quod res magis certa demonſtrareť.
vt infra eo.l.nominatim.⁊ hic.⁊.d §.huic. Item per
genitiuum ſignificãtem patriam: vel per alia nomi-
na ſignificantia patriam. vt ſupra de here. inſti.l.his
verbis.in fine. Item puto quod nomina cognomi-
na ⁊ prenomina demonſtrationẽ inducant: vt inſtit.
eo.§.ſi quis in nomine.⁊.§ ſeq.⁊.ß.de lega.j.l.ſi quis
in fundi vocabulo. per coniunctiones vero ⁊ aduer-
bia nõ credo nec ſcirem ponere caſum qui inducat
demonſtrationẽ. Ratio q: cõiunctiones ⁊ aduerbia
de ſui natura reſpiciunt actum verbi: ⁊ ideo non in-
ducitur demonſtratio: ſed cõditio cauſa vel modus.
vt ex.ll. loquentibus de hac materia manifeſte colli-
gitur. ſed per prepoſitiones quãdoq; induciť demõ-
ſtratio: vt per prepoſitionez ex: vt.l.cũ tale. in prin. et
3 §.fi.j.eo. ¶ Tertio † quero de effectu demonſtratio-
nis. Breuiter ſumas ſic: q: quãdoq; demõſtratio eſt
vera ⁊ tunc effectus eius eſt facilis: q: reddit diſpoſi
tionem liquidam: vt in diffinitione dixi. ⁊ dat notitiã
rei demonſtrate: vt ex predictis apparet. quandoq;
demonſtratio eſt falſa: ⁊ tunc eſt videndum de effe-
ctu demonſtrationis falſe circa ſeipſam: an ex ipſa
demonſtratione inducatur diſpoſitio: vt ex contra-
ctu ⁊c. dixi de hoc in.l.cum tale.§.fina.j.codẽ. ¶ Se
4 cundo eſt † videndum de effectu falſe demonſtratio-
nis adiecte circa rem. Ex his habes quod iſta de-
monſtratio falſa non vitiat legatum vel inſtitutionẽ
ſi de corpore conſtat vt hic. ⁊ infra eo.l.falſa. in princ.
⁊ inſti.eo.§.huic proxi. Iſtud ergo examinemus per
cõtraria que mouenť ad hãc legẽ per ordinẽ. In pri
mo dicto diciť de demõſtratione q̃ fit per q̃s vel q̃.
¶ Sed oppo. ⁊ videtur q̃ demonſtratio falſa vitiet
diſpoſitionẽ. vt.ß.de do.prele.l.j.§.ſed ſi dotẽ. Solu.
breuiter ibi demonſtratio adijcitur ſpeciei ſeu corpo
ri: qd̃ non reperiť in rerum natura. ⁊ ideo non poteſt
dici quod conſtet de corpore. hic conſtabat. iſtam ſo.
habuiſtis in tex.in.l.ſi ſeruus legatus.§.qui quinq;.
ß.de leg.j. ¶ Sed cõtra iſtã opi. videtur q̃ nõ ſit ne
ceſſe qd̃ reperiatur corpus cui adijcitur. vt.l.ij.⁊.l.fi
na.C.de fal.cauſa adiec.leg.⁊.l.legaui.ß.de lib. leg.
⁊.l.ſi ſic.ß.de leg.j. vbi demonſtratio non refertur ad
certum corpus: ſed ad quantitatem in genere: et ta
men falſa demonſtratio non vitiat. Solu. quando le
gatur certa ſpecies. tunc debet conſtare de corpore
certo: ſed quando legato generis adijcitur demon-
ſtratio: tunc ſufficit illud eſſe in genere ⁊ debet eſſe
certum ⁊ limitatum in genere ſeu quantitate: alias
falſa demonſtratio vitiaret vt in contrario. Sed cõ-
tra iſta oppo. de.l.ſi ſic.⁊.l.legaui.ß.allega. in eodem
exemplo quando legantur alieni decem que ipſe le-
gatarius dz vbi demõſtratio referť ad quantitatem
in ſuo genere certã ⁊ limitatã ⁊ tñ illa falſa demon-
ſtratio vitiat. So.lz inſpecto ſono verbo⁊ referať ad

certã quantitatẽ: tñ inſpecto intellectu teſtatoris videť
reliquiſſe liberationem ab illis.x. que ſibi dz legata-
rius. cũ ergo impoſſibile eſt eſſe liberationem ei⁹ qd̃
non debeť. videť reliquiſſe rẽ que nõ eſt nec eſſe põt
in rerū natura. que ſic in effectu cõcordat cũ p̃dictis.
Si vero aliud diceres ſequereť qd̃ plus operaretur
falſa demõſtratio q̃ vera. ḋ.l.cũ tale.§.fi.j.e. Idez ſi
lego tibi qd̃ titius mihi dz: q: videor legare tibi actio
nem quã habeo cõtra titiū. ⁊ ideo ſi titius nil dz le-
gatū nõ vz: q: falſa demõſtratio adijcitur rei q̃ non
eſt in rerū natura: vt dictis.ll. non eſt ergo verum qd̃
5 † quidã dicũt in.d.l ſi ſic.ß.de leg.j. q̃ relatiuū q̃s vel
qui iunctum verbo preſentis temporis faciat condi-
tionem: q: nunq̃ cõditio eſt de preſenti: vt dixi: ⁊ tũc
improprie loquitur: vt ibi glo. dicit: q: vera demõſtra
tio eſt. ſed appellatur ibi conditio: quia perimit diſ-
poſitionem ſicut conditio deficiens. ¶ Oppo. de.l.
talis ſcriptura. in prin.ß.de le.j.⁊.l. libertis quos. in
prin.ß.de ali. ⁊ ci.le. vbi diſpoſitio nõ tz niſi in his in
quibus reperitur vera demonſtratio. ſ. in pecunia in
quibus dies non eſt appoſita. vt.d.l.talis. et.d.l.li-
bertis quos. Solu. ibi demonſtratio adijcitur alicui
qualitati. ⁊ iõ quatenus eſt vera demõſtratio eaten⁹
tenet diſpoſitio: ⁊ quatenus eſt falſa demõſtratio ea
6 tenus non tz diſpoſitio. Rõ eſt † q: qñ relatiuū quis
vel qui referť ad aliqd̃ gen⁹ tũc non poniť relatiue:
ſz diſtributiue quod probatur: q: nõ trahit ad ſe oẽs de ge
nere ſz aliquos. vt.l.ſi fuerit.ß.de re.du. ⁊ dictis.ll.cõ
trarijs. ⁊ etiã grãmatici dicunt q̃ natura diſtributi-
ui eſt vt reſpiciat actū verbi directo ſicut cõiũctio ſi:
vt dixi.ß.eo.l.j.in.vſ.principali.q.circa fi. cũ ergo dicis
libertis quos teſtõ manumiſi itellige id eſt ſi eos ma
numiſi. merito deficit diſpoſitio in his in quibus hoc
non reperitur verum. vt.j.proxi.§. ¶ Venio ad ſcdãm
partem. ſ. ad demõſtrationẽ q̃ apponiť p adiectiuū.
¶ Op. de.l.quintus.§.j.ß.de aur. ⁊ arg.leg. So. iſta
l. loquitur qñ rẽ expreſſe ⁊ determinate deſigno. ⁊ ſe
cus qñ alicui gñi apponiť demõſtratio: vt in contrario
⁊ vide gl. que incipit hec ita ⁊c. hec eſt vera ſol. q: cũ
dico lego argẽtū meum: perinde eſt ac ſi dicerẽ lego
argentum qd̃ meū eſt. vt.l.ſi ita.ß.de aur. ⁊ arg.le. po
nitur ergo diſtributiue. vt.ß. proxime dixi. ¶ Venio
ad tertiam particulã in tex.nã ⁊ fi. dr hic q̃ qñ adijciť
perſone legatarij falſa demonſtratio nõ vitiat. Con-
tra.C.de heredi.inſtitu.l.ſi pr. ⁊.l.nec apud. vbi falſa
7 demonſtratio vitiat. Rñdeo † iſte demonſtrationes
que apponuntur in perſona honorati qñ ſunt ſigni-
ficatiue alicuius conſanguinitatis vel affinitatis: vt
relinquo tali filio meo: tunc ſi reperiť falſa vitiat. vñ
in dictis.ll. vitiat. facit qd̃ no.in.l.quoties.ß.de here.
inſti. ⁊.l.nemo.§.j.eod.titu. ⁊ vidiſtis no.in.l. falſa in
prin.j.eo. ſed qñ ſunt alie qualitates q̃ nõ ſignificant
conſanguinitatem vel affinitatẽ tũc nõ vitiat: vt hic.
Et rõ eſt quia hec adiectio tali filio ⁊ ſimilis inducit
quandã cãm finalẽ: q: niſi fuiſſet fili⁹ non reliquiſſet:
⁊ ita vitiat ſi reperitur falſa. ſz ſi ſunt alia adiectiua
ſecus: vt lego titio albo ⁊c. q: tũc nõ p̃ſumitur teſta-
torem nõ reliq̃ſſe ſi ſciuiſſet eū nõ fuiſſe albū. Et bre
8 uiter † cõcludo qd̃ ſi apparet teſtatorem nõ legaſſe ſi
demõſtrationẽ falſam ſciuiſſet tunc vitiatur diſpoſi-
tio ex falſa demõſtratione. vt.l.ſi ita ſtipulatus fue-
9 ro hanc ſummã. cũ glo.j.de ver.ob. ¶ Ut ergo † iſta

g in materia liqueat: diſtingue[a] aut loquimur in demon- a
ſtratione q̃ fit per noĩa ſeu pnoĩa: ⁊ dic vt dixi.ß. de
leg.j.l.ſi quis in fundi vocabulo. Aut loq̃mur in de- b
monſtratione que alijs modis fit: ⁊ tũc aut demon-
ſtratio adijciť alicui gñi: aut certe ſpeciei. primo ca-
ſu aut illud genus erat in diſpoſitione limitatum. et
h falſa demonſtratio nõ vitiat[b] vt.C.de fal.cau.adiec.
l.ij.⁊.l.fi. Aut nõ erat limitatū ſed ſic ſimpliciter ĩ di-
ſpoſitione poniť: ⁊ tũc quatenus demonſtratio falſa
eſt: eatenus vitiat diſpoſitionẽ. vt.d.l.iij. in fi. C. de
fal.cau.adie.⁊.l.libertis quos ß.de ali.⁊ cib.leg.⁊.l.
quintus.§.j.ß.de auro ⁊ argẽ.leg. cũ ſi. Secũdo ca-
ſu qñ demonſtratio adijcitur certe ſpeciei: ⁊ tũc aut
demonſtratio adijcitur rei aut perſone honorate.
Primo caſu aut illa ſpecies nõ reperitur in rerū na-
tura ⁊ vitiať diſpoſitio. vt.ß.de do.preleg.l.j.§. ſed ſi
dotẽ.⁊ ß.de leg.j.l.ſi ſeruus legatus.§.q̃ quinq;. aut
reperiť in rerū natura. ⁊ nõ vitiatur diſpoſitio: vt hic
cũ ſimilibus. Fallit ſi de contraria voluntate teſtato g
ris appareat. vt.j.de ver.obli.l.ſi ita ſtipulat⁹ fuero
hanc ſummam. ⁊ ibi no. Scdo caſu qñ demõſtratio
adijcitur perſone honorate: ⁊ tunc aut demõſtratio
eſt deſignatiua affinitatis vel cõſanguinitatis. ⁊ di-
ſtingue. vt no.in.l.quoties.in prin.⁊.l.nemo.§.j.ß. de
here.inſti.⁊.j.eo.l.falſa. Aut eſt deſignatiua alterius
accidẽtis ⁊ nõ vitiat. vt hic.iij.rñſo.⁊.l.his verbis.§.
fi.de here.inſti. Ratio predictorū patet ex ante dictis.
c ¶ Quarto quero[c] quid † in cõtractibus inter viuos d
10 an falſa demõſtratio vitiet diſpoſitionẽ. Et videť q̃
nõ. vt.l.ſi diuortio.j.de ver.ob. in contrariū vř caſus.ß.
de contrahẽ.emp.l.ſi q̃s fundū. ⁊ hoc tenet gl.inſti.eo.
§.huic. Breuiter tu diſtigue aut loquimur in contracti-
bus ex altera parte tm̃ obligatorijs vt in donatione e
ex ſtipulatione facta ex mera liberalitate. ⁊ tunc per
oĩa debemus eodẽ modo diſtinguere vt.ß. dictū eſt f
in vltimis voluntatibus. vt.d.l. ſi diuortio. ⁊.d.l.ſi ita
ſtipulat⁹ fuero hãc ſummã. Aut loquimur in contracti
bus vltro citroq; obligatorijs. ⁊ tunc aut falſa de-
mõſtratio facit deficere cõtractus ſubſtantiã vt rem
vel pretiū: ⁊ tũc cõtractus vitiať vt.l. in vẽditionib⁹.
⁊.d.l.ſi q̃s fundū. de contrahẽ.emp. ⁊ ideo dr ibi qd̃ ha
bet vim cõditionis: q: ſtatim perimit contractū ſicut
defectus cõditionis de preſenti: vere tñ demõſtratio
eſt. Aut vere ſubſtãtiã cõtractus nõ perimit: et tunc
aut res cui adijciť demõſtratio nõ reperitur in rerū
natura: ⁊ tũc ille q̃ demonſtrationẽ adiecit teneť.l. ſi
q̃s cũ fundū.ß.de act.emp. Aut rei ſubſtãtiã reperit
ſed nõ cũ illa qualitate cũ qua fuit demõſtrata: ⁊ ſi-
militer cõtract⁹ nõ vitiať: ſed ille qui demõſtrationẽ
adiecit teneť ꝑm diſtictionẽ.l.ea q̃ commendandi.ß.
11 de cõtrahẽ emp. ¶ Quinto † quero quid in reſcri-
d ptis[d] an falſa demonſtratio vitiat reſcriptū. Dy. di-
cit q̃ nõ: niſi doceať de cõtraria voluntate pape vel
imperatoris vt no. per cũ.C.de lega.ſi fortidianū. et
hoc videť contra caſuz. extra de reſcrip.c.ſignificãte. ⁊ g
ibi hoc tenet glo. ſcz qd̃ reſcriptū vitieť. ſed Innocẽ.
dicit qd̃ illud ideo: q: non põt cõſtare papam de alio
ſenſiſſe: q: de nullo alio ſenſit quã de eo qui demon-
ſtrat⁹ eſt. ſecus ſi de alio poſſet cõſtare: per iſta iura:
e quod puto verū. ⁊ de hoc in Specu.[e] de reſcript. pre-
12 ſen.§.ratione cauſe. ver. quid ſi ĩdubitate. ¶ Sexto
f q̃ro † quid in iudicijs[f]: pone. aliq̃s citatus eſt tanq̃

¶ Diſtingue. ⁊ dic vt dixi ſupra de lega.l. ſi quis in
fundi vocabulo.
¶ Nõ vitiat. iſtud limitat hic Imol. niſi falſa demõ-
ſtratio faceret deficere ſubſtantiam legati. de quo
plene per eum in.l.ſi ſic.§.j. de lega.j. ⁊ vide Bald.
in.l.j. in.iij.
colū.C. de
fal.cau.ad
ie. leg. an
autem fal-
ſa demon-
ſtratio vi-
tiet appel-
lationem.
habeť per
Bald.in.l.
ij.C.de fal.
cã adie.le.
vt ſi erra-
tum eſt in
diem ſnie.
¶ Quar-
to quero.
vtrū in cõ-
tractibus inter viuos falſa cauſa vitiet diſpoſitionẽ.
vide Barto.in.d.l.ſi diuortio. ⁊ in.d.l.ſi quis fundū.
⁊ Bal.in.l.ſing.C.de fal.cauſa.

Petrus Joãnis: cum ipſe ſit Petrus
martini: quid iuris: Iſtã.q. tãgit Jac.
butri.inſti.de act.circa prin. ⁊ finaliter
ibi modicū vel nil dicit. Tu dic aut il-
le citatus ſub illo noĩe Petrus Joan
nis comparuit in iudicio ⁊ ſub illo no
mine litigauit: ⁊ tũc talis falſa demon
ſtratio nõ vitiat iudiciū: imo valet q:
cõſtat de corpore: q: tam iudex quam
partes hũc hominẽ habebũt pro Pe-
tro Joannis. vt.ß.de iudi.l.ſi quis in
nomine. alias incipit ſi in iudicijs.
Aut non cõparuit[g] in iudicio: ſed fuit
contumax ⁊ contra eum habitus pro
ceſſus tanq̃ contra contumacẽ: ⁊ eſt
poſitus in bãno ſub demonſtratione c
noĩs; q̃ nõ eſt vera. ⁊ tũc ſi quidẽ con-

¶ Quid in reſcrip. vtrum falſa demonſtratio vitiet
reſcriptum. dixi.ß.de do.preleg.l.j.in fi. ⁊ vide Imol.
⁊ Bal.in.l.neq; natales.C.de probatio.ad fi. ⁊ Joã.
and.in.c.quod dilecto.de cõſan. ⁊ affi. ⁊ vide no. per
Sali.in.l.imperialis.C.de nup.
¶ In Spe. vide Barto.in.l.hac cõſultiſſima.C.qui
teſta.face.poſ.
¶ Quid in iudicijs: vtrum falſa demõſtratio vitiat
iudiciū vide omnino Imo.hic. ⁊ adde quod falſa vi
tiet libellum ꝑm Innocẽtium in.c.ex parte abbatiſ
ſe.de priui. ⁊ adde ꝑm Baldū not.in.l. ignorat.C. de
fru. ⁊ li.expen.ad finem. quod iſto caſu quando fuit
citatio equoca: iudex forte poterit declarare de quo
ſenſerit quod no. ⁊ de dicto Barto. hic facit mentio
nem Bal.in.l.volũtatis.in vltima colum.C.de fidei-
com. quid autem ſi iudex errauit in proprio noĩe ſuo.
dicit Cuma.in.l.ſi quis in fundi.de lega.primo. quod
actus vitiatur per.l.ſi.C.de here.inſti. ⁊ ibi Barto. ⁊
ex premiſſis dicit Ange. ⁊ Imol.in.l.his verbis. de
here.inſti. quod ſemel vnus fuit decapitatus eo quia
in fortiam venit credens bannum nõ tenere eo quia
in banno erratum fuit in loco vel terra originis ſeu
in parochia: quia non vitiat ſi de corpore conſtet. et
quid ſi erratur in nomine artificij vide Baldum et
Imolam in dicta lege ſi quis in fundi quid ſi iudex
errat in confinibus. vide Bald.in.l.j.in.prima colū.
de execu.rei iudi.
¶ Aut non comparuit. Et vide Baldum in capitu-
lo primo de feu. ſine culpa non amittendo. et in lege
ſi quis ſeruum.§.inter duos. ſupra de legatis ſecun-
do addit quod confiteatur crimen commiſiſſe. ⁊ ita
voluit Angelus in lege ſecunda. ſupra de liberis et
poſthumis. et hoc dominus Joan. et in dicta lege
ſecunda. doctores in dicto.c. auditis. de preſcrip. An-
dreas Barba.

ſtat quod ille homo illud ideʒ corpus
fuit ſub hoc nomine: ⁊ qđ ille eſt ille
homo qui de hoc maleficio inculpa-
batur ⁊ diffamabatur: licet fuerit in
noīe erratum: tñ valet proceſſus: quia
animus iudicis referebatur ſupra il-
lum hominē ſic diffamatū. arg. l. con-
gruit. ff. de offi. preſi. ⁊ de bo. eo℞ qui
mor. ſibi conſci. l. ff. in prin. q2 ſaltē de-
buit cōparere corā iudice ⁊ oſtēdere
quod ipſe qui citabatur ſub hoc nomine non erat il-
le qui ſic vocabatur. argu. ſupra de iudi. l. ſi quis ex
13 aliena. ⁊ ideo poteſtates† ⁊ boni aſſeſſores quando
capiunt aliquem exbannitum anteq̄ faciant execu-
a tionem faciunt captum cōfiteri[a] quod ipſe eſt idem
homo ⁊ idem corpus qui ſic vocabatur: et ſub hoc
nomine fuit citatus ⁊ condemnatus ſeu exbānitus.
b ſed pone[b] quod conſtat hunc hominem fuiſſe cita-
tum ſeu conuentum ſub hoc nomine Petrus Joan-
nis: et conſtat quod ipſe non eſt Petrus Joannis
ſed Petrus martini: tunc talis demonſtratio vitiat:
quia licet nuntius ſentiat de certo: tamen iudex non
ſenſit de illo. vt ſupra dixi in reſcripto. ⁊ ſic citatio
non artat eum. vt. l. penultima. infra de requi. re. ſed
in quibuſdam ciuitatibus in cauſis ciuilibus poteſt
quis citari ſine conſenſu iudicis: ⁊ tunc eo caſu ſi con-
ſtat talem fuiſſe citatum: cōſtat de corpore: quia ani-
mus iudicis refertur contra eum quem citauit nun-
tius. ſed ſi non conſtat eum fuiſſe citatum ⁊ conſtat
pronomen eſſe diuerſum: proceſſus vitiatur: quia nō
conſtat de corpore etiam ſi illud corpus reperiatur
in rerum natura. vt. l. ſi ſeruus. §. qui quicq̄. ſupra de
legatis primo. ⁊. l. prima. § penultimo. ſupra de do.
prelega. ⁊ de rei vendi. l. pomponius ſcribit ſi frumē-
tum. in fine. ⁊ infra eodem. l. in teſtamento ita quidē
predicta vera niſi aliqua demonſtratio eſſet ita vera
quod ſufficeret vt ſtatim dicam. ¶ Septimo que-
c ro[c] quomodo probabitur† quod de corpore conſtet
14 vt ſic falſa demonſtratio non vitiet. Reſpondeo de-
beris ſcire quod ad demonſtrandam perſonam per-
fecte debet exprimi nomen cum duobus alijs acci-
dentibus vel indicijs. vt. l. hac conſultiſſima. circa
prin. C. qui teſtamen. facere poſſunt. vt petrus marti-
ni de Peruſio. ⁊ tunc reddunt perſonā certā. ¶ Itē
ad demonſtrandum fundum debet exprimi nomen
loci cum duobus confinibus. vt. l. forma. in princip.
infra de cēſi. hoc premiſſo ille qui vult probare quod
de corpore conſtat: vt ſic falſa demonſtratio non vi-
tiet: ſi oſtendit nomen cum duabus demonſtratio-
d nibus[d] ſeu duabus accidentijs congruis huic per-
ſone: vel nomen loci cum duobus confinibus con-
gruis huic fundo: ipſe habet fundatam intentioneʒ
15 ſuam: quia de corpore conſtat. ⁊ licet aliqua talia de-
monſtratio fuiſſet adiecta que reperitur falſa hoc
non nocet. quicquid enim vltra illas demonſtratio-
nes neceſſarias adijcitur fruſtra eſt et non vitiat. vt
l. prima. §. finali. ſupra de do. prele. ſi enim omiſſio nō
e vitiaret multo minus erronea expreſſio[e] vt lege pri-
ma. circa princip. C. de rei vxo. ac. et hoc tenet gloſſ.
in lege ſi quis in fundi vocabulo in gloſſa ſecunda
ſupra de legatis primo. facit. l. patronus. §. primo. et
ſecundo. ff. de leg. tertio. ⁊ hoc caſu aduerſarius qui
vult diſpoſitionem infringere reſpectu talis falſe de-
monſtrationis: habet neceſſe probare quod de alio
fuit ſenſum vel quod alius eſt qui habet eādem de-
monſtrationem vt ſic res ponatur in obſcuro ſecun-
dum formam. l. duo ſunt Titij. ſupra de teſta. tut. Itē
16 ille† qui vult diſpoſitionem defendere ad vnum ad-
uertat: quod poſſet eſſe vna demonſtratio tantum
clara quod faceret cōſtare de corpore ⁊ plures alie
falſe non vitiarent: vt ecce erat quoddam nomē pro-
f prium ſingulare ⁊ ſingulariſſimum vt gallopreſſus[f]

a ¶ Captū cōfiteri. vide Bart. in. l. inter ſtip. § ſi. in fi. de verbo. obli. ⁊ vide Bal. in titu. de feu. ſine cul. non amit. in vſi. feu. ⁊ in. l. ſi quis duos. de leg. ij. Ange. in l. ij. ff. de libe. ⁊ poſthu. Bar. in. l. ſi ideo. de euic. Bal. in. l. tranſigere. C. de tranſactio.

b ¶ Sʒ pone. no. bonum conſilium. ⁊ idē voluit in. l. inter ſtip. §. ſi ſtichū. de verbo. obli. bene facit quod no. Barto. in. l. diuus. infra de cuſto. reo. per Angelum ⁊ Imol. in. l. ij. ff. de liberis ⁊ poſthumis. ⁊ Bald. in. l. ſi quis ſeruus. §. ſi inter. de leg. ij. ⁊ Imo. hic ⁊ per moder. inſti. de act. §. quadrupli. in prin. ⁊ Bal. in. l. hac conſultiſſima. in ſecunda col. C. qui teſta. face. poſ. ⁊ qđ dixi poſt Bartolum in. d. l. diuus.

c ¶ Septimo quero. quot demonſtrationes ſufficiūt ad demonſtrandum rem certam. ⁊ vide per Bald. in dicta lege hac conſultiſſima. in ſecunda columna. ⁊ vide Barto. in. l. ſi rem. ſupra de rei vendi. Item nota quod qualitas rei inſerte operatur ideʒ quod appoſitio confinium: vt ſi lego fundum Titianum in quo eſt oliuetum. gloſſ. eſt nota. ⁊ ibi Bal. in. l. iiij. de lega. primo.

d ¶ Duabus demonſtrationibus. Si due qualitates adiecte ſint vere licet alie falſe ſint actus valet. in contrarium facit l. in teſtamento. la. ſ. infra eodem quam allegat Bart. ſupra proxima queſtione. Et quid in probationibus teſtium ſi dico quod vendidi ſeruum criſpum capillis vel equum ſtellatum in fronte teſtes dicant de ſeruo vel equo et non deponunt de ſtella in fronte. vide nota. Bald. in. l. edita. in penultima columna. de edēdo. ad dictā legē in teſtamento. quidam reſpondent ſaluando Bartol. hic. et dictā legē primā. in fine. ſupra de do. prelega. poteſt reſponderi ſecundum Paulum de caſtro in dicta lege in teſtamento: quod ibi loquitur quando agitur de commiſſione pene. ſed Barto. hic loquitur quando agitur de demonſtrando rem legatam vel de perſona legatarij quo caſu procedit dictum Bartoli. hic quod dictum Bartoli videtur habere locum quando ſunt expreſſe tres demonſtrationes ⁊ due conueniunt tertia non. ſed ſi eſſent expreſſe quatuor vel plures. ⁊ due conueniunt ⁊ due non ſeu plures: redderetur res dubia et non deberēt preualere potius ille quam iſte ſm Paulum de ca. not. in. d. l. in teſtamento.

e ¶ Erronea expreſſio. Barto. in dicta lege ſi quis in fundi. dat alium modum ad probandum quod fuerit erratum in corpore. ⁊ vide quod ſcripſi poſt Imolam. ibi in prin.

f ¶ Gallopreſſus. Adde Barto. in. l. libellorum. ad finem princi. infra de accuſa. et Bartolum in. l. certū. ſupra ſi certum petatur. tex. eſt in. l. prima. ⁊ ibi nota. ſupra de libe. ⁊ poſthu.

vt not. in. d. l. hac conſultiſſima. cum enim vnus tan-
tum habet illud nomen: ſatis eſt clara demonſtra-
tio. argu. ſupra de libe. ⁊ poſthumis. l. ij. ⁊ ſic hoc ſo-
lum ſufficeret: ⁊ quicquid vltra adijcitur fruſtra eſt
a vt dixi. Item dico in nomine fundi[a] quia ſi nomē eſt
ſingulare adeo quod res redditur certa licet in con-
finibus ⁊ alijs demonſtrationibus erretur. vel licet
non ponatur diſpoſitio non vitiatur. ff. de contrahē. e
emptio. l. cum ſeruo. §. fina. que eſt nota. ad hoc. ⁊. ſ.
eodem. l. quibus diebus. §. qui dotalem. ⁊ ſic debēt
b intelligi ſupra de leg. tertio. l. patronus. §. libertis[b].
17 cum ſimi. Et† per hec dicebam quod ſi aliquis accu- f
ſatur de maleficio commiſſo in palatio poteſtatis
c Peruſij. quod non eſt neceſſe[c] quod inſerantur con-
finia cum ſatis ille locus ſit demōſtratus. vt dicta. l.
18 cum ſeruo. §. fina. Item† eſt aduertendum qđ quan-
doq̄ ſtatur demonſtrationi potius quā nomini pro- g
prio. pone in exemplo contingente de facto. dux du- h
catus proceſſit contra Joannem poteſtatem aſſiſij
occaſione alicuius delicti commiſſi in officio: ⁊ tunc
ſi non vocatur illo nomine Joannes certe conſtat de
corpore ex illa demonſtratione officij: ⁊ hoc eſt inſpi-
ciendum. quia magis ſtatur illi accidenti quam pro-
prio nomini. cum per illud accidēs magis quam per
proprium nomen haberetur notus. vt. l. qui habe-
bat. de inſti. ⁊ caſus eſt ſupra de reb. dub. l. pen. que
eſt multum no. ad iſta. ex his ſciret aduocatus quid
habet probare. Si vero probationes omnes pona-
mus falſas ⁊ nullam remanere ita certā quod ſuffi-
ciat: tunc res dicitur eſſe in obſcuro. ſolum enim no-
men proprium non reddit rem certam. quia tale no-
men regulariter pluribus competit. vt dicta. l. hac
conſultiſſima. in princip. expreſſius. infra de iur. fiſc. l.
19 ita fidei. in princip. tunc enim † illi qui vult ſuſtinere
diſpoſitionem incumbit onus probandi de tali cor-
pore fuiſſe cogitatum. quid probabit ex his demon-
ſtrationibus. forte ſi eſt aliqua demonſtratio que vni
tantum de illa ciuitate congruat: quia eſt nomē ſin-
gulare. vt in illa ciuitate eſt tantū vnus doctor. ⁊ tūc
de illo de neceſſitate concluditur. vt arg. l. ſecunda.
ſupra de liber. ⁊ poſthumis. ⁊ poteſt probare per ea
que dicta ſunt in prefationibus. vt. l. item. ff. de pact.
et. l. titia. §. idem reſpondit. infra de verborum obli-
gationibus. ⁊. l. quoties. §. primo. ſupra de heredi. in-
ſti. Item poteſt probare ex affectione et charitate.
vt. l. duo ſunt titij. ſupra de teſtamen. tute. et. l. ſi quis
ſeruum. §. ſi inter duos. ſupra de lega. ſecundo. Item
ex maiori notitia. vt dicta. l. penultima. ff. de rebus
dubijs. vel alijs modis legitimis. Sed aduocatus
qui dixit quod non conſtat de corpore: debet ponere
quod falſa nomina ſunt ⁊ plures demonſtrationes
circa illud concurrentes: et tunc vitiatur effectus di-
ſpoſitionis. vt. l. duo ſunt titij. ſupra de teſtamen. tut.
iſta ſunt multum vtilia et in his conſiſtit tota vtili-
d tas huius materie. ¶ Vltimo quero[d] pone aliquā
20 demonſtrationem variatam ex tempore vt ille qui
prius vocabatur vno nomine nunc vocatur alio no-
mine. vt faciunt multi cum doctorantur vel militiam
aſſumunt. et ſic alio nomine vocantur in inſtrumento
tempore cōtractus alio nomine modo tempore quo
agit vel conuenitur quid eſt faciendum. Reſpōdeo
ſi quidem eſt modica differentia vt inter nomen in-
tegrum ⁊ nomen diminutum. vt ſi ali-
quis vocabatur petrutius[e] modo vo-
catur Petrus. vel eſt alia differen-
tia ſyllabalis. tunc hoc non nocet nec
dicitur diuerſitatem inducere. vt. ſ.
de ma. teſta. l. qui habebat[f]. in princi.
Si vero ſunt nomina prorſus ſepara-
ta: tunc fiat vnus articulus quod ille
qui olim vocabatur ſic: ⁊ hodie voca-
tur ſic: eſt vna ⁊ eadem perſona ⁊ idē
corpus[g]. ad quod facit. ſ. de fideicō.
liber. l. lucius titius[h] teſtamento. ⁊ idē
eſſet faciēdum quando cōfinia alicu-
ius poſſeſſionis ſeu fundi ſunt muta-
ta. quia ad duos alios pertinent pre-
dia vicina. nam tunc fiet vna poſitio

a ¶ Nomine fundi. Et de hoc errore confinium vide Bartolum in. l. cum pater. §. fina. de legatis ſecūdo. ⁊ habetur in. l. ſi fortidianum. C. de legatis. ⁊ in. l. forma de cenſibus. ⁊ vide nota. in. l. ſi quis in fundi vocabulo. de lega. primo.

b ¶ Libertis. Et vide Guil. ⁊ Bald. in. l. comparationes. in iiij. col. C. de fide inſtrumen.

c ¶ Nō eſt neceſſe. adde qđ idē dixit Bal. et ibi poſt eum Imo. in dicta. l. ſi quis in fundi vocabulo per hoc ibi in verſicu. nominauit vbi qualitas rei incerta operatur idem quod appoſitio confinium ex quo infert ad id quod dicit Bar. hic licet de eo non faciat mentionem: eo quia propter qualitatem expreſſam ſatis redditur res certa. l. prima. in fine. de dote prelegata. et per hoc limitatur. l. libellorum. de accu. Et adde Barto. in dicta lege cum ſeruo. ⁊ in dicta lege libellorum. ⁊ quod ibi dixi. ſed an libellus procedat ſine confinibus ſi non opponit vide Imolam poſt Cynum in lege cum pater. §. finali. de legatis ſecundo. et vltra eum Joannem andr. in Speculato. in titulo. de libel. concept. §. iuxta. verſicu. non valet etiam ſi fundus. Et que dicantur confinia et qui dicantur vicini: vide textum gloſſam et Bartolum in lege tertia. §. penultimo. fini. regundorū. et quod ibi dixi in gloſſ. et an confines agrorum ſint demonſtrandi. vide legem titius heres ſempronij. et ibi gloſ. et quod ibi dixi de actio. empti. et an confines probentur per inſtrumentum vide nota. in lege cum aliquis. C. de iure deliberandi. et non vitiatur ſi ponatur pro confine locus publicus. gloſſ. eſt in. l. hac conſultiſſima. qui teſtamenta facere poſſunt. et alibi dicit text. quod latitudo fundorum probatur per emptionalia. lege qui fundos. §. finali. de pigno. actio.

ADD Equaliter ſit formandus libellus cum agitur de confinibus Baldum conſilio trecenteſimoſeptuageſimo. lib. iij.

d ¶ Vltimo quero. ⁊ vide Barto. in proemio digeſtorum. §. nos vero.

e ¶ Petrucius. de errore habetur ſimile per Bartolum ſupra ſuper rubrica in vltima columna. dixi poſt Bal. in. l. iiij. de leg. j.

f ¶ Lege qui habebat. Et vide quod ibi habes poſt Bartolum.

g ¶ Et idem corpus. Adde Bal. in l. prima. C. ſi vnꝰ ex pluribus.

h ¶ Lucius Titius. ⁊ ibi vide qđ habes poſt Bar.

quod fundus olim poſitus iuxta confines tales. ⁊ fundus qui hodie eſt poſitus iuxta tales eſt idē fundus ⁊ tūc hoc probato habes intentum. al's nō obtineres ⁊ de facili poſſet periclitari totus proceſſus. vt. l. itē pomponius. §. penul. ſ. de rei ven.

1 ☞ Falſa cauſa cōditionaliter expreſſa vitiat legatum.
2 Cauſa quid ſit vbi reiectis duab⁹ diffinitionibus dicit quod cauſa eſt quid preteritum vel inſtās quo impellitur vt aliquid diſponamus.
3 Verbum in preterito ⁊ futuro ſubiūctiui lȝ in dubio intelligatur in futuro tamen ex coniectura ⁊ ne interpretatio ſit vitioſa intelligitur de preterito.
4 Cauſa hic accipitur ſtricte: ⁊ etiā large pro occaſione. ⁊ nu. 5.
5 Cauſa large eſt omne id ex quo aliquid ſequitur.
Cauſa pro lite ponitur.
6 Qualiter cognoſcat quod cauſa ponatur caſualiter an vero conditionaliter.
7 Dictio ſi: regulariter facit rem dubiā.
8 Dictio quia: ponit rem certam.
9 Dictio quoniam: caſualiter ponitur. item dictio quod pro quia: dictio cū: nam ⁊ coniunctiones illatiue.
10 Dictio cum: iuncta verbo preteriti vel preſentis temporis vt ſi dicam frater tuus extra arcam ſumpſerit centum tibi lego ponitur caſualiter non conditionaliter: ⁊ cum verbo futuri temporis ponitur conditionaliter.
11 Omnis cōiūctio ponēs cauſam cum dubitatione ponitur cōditionaliter.
12 Cauſa adijcitur per prepoſitiōes per conditionem ſubintellectam ⁊ per nomina diſtributiua.
13 Falſa cauſa qn̄ vitiet diſpoſitionem.
Que cauſa dicatur coherere legato.
14 Practica probandi quod teſtator aliter relicturus non fuiſſet.
Falſa cauſa circa filiationem adiecta exheredationi facit exheredationem nullam ipſo iure.
15 Verba enuntiatiua teſtatoris in modum cauſe emiſſa licet non inducant diſpoſitionem: tamen inducunt doli exceptionem.
16 Falſa cauſa in contractibus etiam finalis ⁊ obligatoria licet nō vitiat contractum ipſo iure tamen inducit repetitiones ſi ſcienter.
17 Cauſa falſa an vitiet ſnīam remiſſiue.
18 Falſa cauſa in lege qn̄ vitiat legem.
Cauſa legis ⁊ cauſa legati idem eſt.
Ratio eſt de futuro ⁊ cā de preterito.
Ratio legati ⁊ ratio legis eſt idem.
19 Falſa cauſa in reſcripto quando vitiat.
20 Cauſa an in dubio dicatur finalis vel impulſiua.

a ¶ Quod autē gloſſ. ſ. eo. adde no. p̱ doct. ſ. e. in rub. ⁊ adde qꝺ multis modis dr̄ cā. vt no. Jo. an. in. c. cū dilecti. de accu. ⁊ hic adde bal. in rub. C. de inſti. et ſubſtitu. et no. ſin bal. hic ꝙ cauſa falſa nō vitiat actū niſi cā requireretur ad ſubſtantiā actus. l. ij. §. circa. de doli excep. adde. l. ſi fundus. de contrahē. emp. ⁊ barto. in. l. ſi diuortio. in prin. de verbo. obli. in oppo.

1 **Quod autem.** Falſa † cauſa non vitiat legatum niſi conditionaliter ſit expreſſum. hoc dicit. Primo ponit quādo cauſa exprimitur ſimpliciter. ſecūdo qn̄ conditionaliter.
2 ſecunda ibi: at ſi conditionaliter. ¶ Primo † quero
1 a quid ſit cauſa. Glo. ſ. eo.ᵃ ſuper rubrica dicit. Cauſa eſt quedam de preteritis precedens ſuaſio quo teſtamento noſtro magis quem honoremus. ¶ Secūdo modo diffinit breuius. Cauſa eſt animi impulſio a nobis expreſſa. Iſte diffinitiones non ſunt vere in hac materia: quia in hac. l. ⁊ in ſimilibus appellatur cauſa ille actus vnde procedit ſuaſio ſiue impulſio. quod apparet quia non eſt reperire caſum in quo illa impulſio ſeu ſuaſio non fuerit vera: ſiue actus ex quo procedit fuerit verus ſiue falſus vt in exemplis legis noſtre euidenter apparet. deficiūt ergo iſte diffinitiones in multis. Si enim reſpicis id quod iuriſconſultus appellat cauſam non appellat cam ꝓprie impulſionem ſeu ſuaſionem. ſed appellat cauſam id ꝓpter quod inducitur impulſio ſeu ſuaſio. diffinias ergo proprie ſic ⁊ dic. Cauſa eſt quid preteritum vel inſtans quo impellimur vt aliquid diſponamus. ¶ Quare dico cauſa eſt quid preteritum vel inſtās: hoc dico ad differentiam conditionis que eſt de futuro. cauſa ſemper eſt de preterito. vt. l. ſi ita. in fine. ſ. eo. facit. l. damus. infra de condi. indebiti. ¶ Itē vt differat a cautione. vt. l. quibus diebus. §. termiſlius. infra eo. Item ad differentiam modi qui ſimili
3 ter eſt de futuro. vt infra proxi. §. ¶ Sed hoc † videtur contra exempla huius legis que dicit ſi negotia mea curauerit. ſi. c. ex arca ſumpſerit. Iſta enim videntur futuri temporis. nam cum reperiantur in preterito ⁊ in futuro ſubiunctiui debent intelligi in futuro. vt. ſ. eo. l. ſolemus. ⁊ ibi dixi. ⁊. j. eo. l. ſi ita legatum. ⁊ ſic videtur cauſa de futuro. Solu. in illo exemplo ſi c. ex arca ſumpſerit: ſi intelligeretur de futuro: eſſet cōditio quedā turpis expectare ꝙ alius furet ⁊ ſic eſſet interpretatio vitioſa: ⁊ ideo intelligit de preterito. vt. ſ. de le. l. in ambigua. ⁊ de reg. iu. l. quoties idē ſermo. In alio exēplo ſi negotia mea curauerit. dic ꝙ cōſtabat ꝙ teſtator ſenſit de preterito expreſſe vel per cōiecturas. puta qꝛ tempore teſtamēti credebat ſe mori. vn̄ ex eo qꝺ dixit negotiā mea: intelligit de preterito. nam poſt mortem nō poſſunt dici negotia ſua. vt ſupra de neg. geſt. l. iij. circa prin. alias faceret contra hoc qꝺ dixi in. l. hoc articulo. ſupra de heredi. inſti. alias regulariter. in dubio autē intelligeremus de futuro vt in contrarijs. Secūdo quo impellimur quod dico ad differentiam impulſionis. vt ſupra dixi. Sequitur diſponamus. iſtud pono ad differentiā demōſtrationis que non reſpicit ipſum actum diſponendi: ſed magis ipſam rem vt dixi in tractatu de de-
4 monſtratione. et ſtatim dicam. ⁊ ſcias † vnum quod hic diffinitur cauſa ſtricte prout cōgruit preſenti materie. nam alias cauſa large ſumpta eſt omne id ex quo aliquid ſequitur. vt. l. ⁊ an eandem. §. actiones. et. l. cum de hoc. infra de exceptio. rei iudi. et. l. prima C. per quas perſo. nobis acqui. ſed hic ſtricte accipitur. Itē cauſa quādoꝗ ponitur pro lite vt. l. cauſas. C. de tranſac. ⁊ etiam habet alias ſignificationes

de quib⁹ hic nō curo ī diffinitione. vt. ſ. dixi. Sequitur vt aliquid diſponamus per hoc differt a demonſtratione q̄ reſpicit ſolū perſonas vel res q̄ veniūt in diſpoſitione nō actū verbi diſponētis. ſed cā reſpicit actū verbi oſtendentis vnde cauſetur. Itē aduerte
5 † qꝺ hic aſſumitur cauſa large quo ad quid vt etiā occaſionem cōprehēdat lȝ alias inter cauſam ⁊ occaſionem ſit differētia vt extra de ma. ⁊ obe. c. ſolite. de homi. c. petrus. ⁊. C. de legi. l. non dubiū. ¶ Secūdo
6 quero † qꝛ hic tex. facit differentiā an cauſa proferatur cauſaliter an conditionaliter: quomodo hoc cognoſcet: Rn̄deo qn̄ꝗ profert per ſi: ⁊ tunc profertur cōditionaliter. qn̄ꝗ per quia: ⁊ tūc cauſaliter vt hic ⁊ inſti. de legatis. §. lōge. ⁊ no. C. de fal. cau. adie. leg. ſup rubrica. ratio hui⁹ eſt qꝛ dictio ſi: lȝ adijciat verbo preteriti vel preſentis tp̄is ponit aliquid dubitatiue ⁊ ſub dubio ⁊ incertitudina. ⁊ hoc eſt quod dicit tex. quāuis contrahentes ignorent. ſ. ſi cer. pet. l. cum ad preſens. ⁊. j. de verbo. oblig. l. ſi ita ſtipulat⁹ fuero hanc ſummam. ⁊ hoc eſt qꝺ hic dicitur conditionaliter poni hoc eſt ſub dubio ſicut conditio ſub dubio eſt cauſa: nam proprie loquendo conditio non eſt de preſenti vel de preterito vt dixi. ſ. eo. l. j. iſta eſt ergo cauſa conditionaliter poſita vt expreſſe hic dicit tex. ⁊ inſti. eo. §. longe. ſicut ergo iſta cauſa ponit dubitatiue ita diſpoſitio eſt in hoc dubia: ſi cauſa eſt vera: tenet. alias: nō. ſed iſta cōiunctio qꝛ: ponit aliquid certe. ⁊ ideo diſpoſitio ſtatim certa eſt ⁊ valida
7 lȝ cā ſit falſa. Dic ergo † qꝺ de natura dictionis ſi: eſt vt faciat rem dubiā. ita dicit tex. in. l. cū ad preſens. ⁊ l. itaq. ſ. ſi cer. peta. ⁊. d. l. ſi ita ſtipulatus fuero hāc ſummā. j. de verb. ob. ⁊ ideo qui ponit rem ſub cōditione apparet qꝺ firmā nō ponit volūtatem ſuā ſed
8 ſub dubio. ¶ Sed natura † dictionis quia: eſt quod ponat rem pro certo ⁊ cōſtāti. vt qꝛ frater tuus ſumpſit ideo tibi lego cētum: ⁊ ſic puto eſſe verū ⁊ mens
9 mea ad id eſt ꝓlata. ¶ Quero q̇d † de dictione qm̄: reſpondeo cauſaliter ponitur vt. ſ. eo. l. ſi ita. et. j. de dona. l. aquilius. Idem de coniunctione quod. ſcȝ p̱
13 quia. vt. l. ſi ita quis. §. ſeia. j. de verbo. obliga. ⁊ de fideiuſ. l. ſi ita fideiuſſorem. Idem de cōiūctione cum: vt lego tibi centū cū fructus ſumpſerim. certe idem eſt quod de dictione qꝛ: vt. l. cum quis. §. codicillis. ſ. de leg. iij. Idē de dictione nā: vt. j. de do. except. l. ſi. §. pe. omnes enim iſte coniunctiones ponuntur cauſaliter vt dictis. ll. Idem puto de coniunctionibus illatiuis: ideo idcirco ⁊ ſimili. qꝺ de dictione quia: vt ſi dico titius negotia mea geſſit ideo lego ſibi centum: nam cum non ponat rem ſub dubio: cauſaliter nō cōditionalr̄ erit cauſa expreſſa vt. l. cācellauerat. ſ. de
10 his que in teſta. delen. ¶ † Sed quero q̇d de dictione cum: iuncta verbo preteriti vel preſentis tp̄is: vt ſi dicam cū frater tuus extra arcam ſumpſerit centū tibi lego. Et glo. inſti. eo. §. longe. vr̄ dicere ꝙ operatur idem qꝺ coniunctio ſi: ⁊ ſic ponat conditionalr̄. a Cōtrariū credo. nā non ponit rē dubitatiue: imo pro conſtanti. quod apparet ex vulgari expoſitione cum dicitur in vulgari: cōcio ſia coſa. ponitur ergo cū hoc ſit. vt. C. de epi. ⁊ cle. l. cum clericis. in prin. ⁊ in omnibus quaſi legibus in quib⁹ inuenies dictionē cōiunctā vbo preteriti tp̄is: ſȝ ſi dictio cū: adijciat futuro tūc idē qꝺ de dictione ſi: vt ponat ꝯditionaliter. Eſt
11 ergo regula ꝙ † oīs cōiunctio q̄ cām ponit cum dubitatione ponit conditionaliter vt p̱ ſi. Idē credo p̱ ſiue vt ſi dicam ſiue negotia mea geſſit ſiue titius conſul eſt fact⁹ lego tibi centuȝ ar. eoꝝ q̄. ſ. dixi in. l. j. ſ. eo. de dictione ſiue: ſecus ſi cauſa ponit ſine dubitatione: qꝛ tunc ponit cauſaliter. Item quid ſi teſtator dicit: qꝛ dubito ne frater tuus hoc fecerit: lego tibi centuȝ. Rn̄deo tunc dictio qꝛ ponit conditionaliter: qꝛ ponitur ſub dubio: ſecus ſi ſub certo: qꝛ tunc cauſaliter. Item ad-
12 ijcitur † cauſa per prepoſitiones: vt qn̄ a mediante prepoſitione adijciatur alicui verbo aliquid cauſatiue. vt. l. cuȝ alimenta. §. j. ſ. de ali. ⁊ cib. le. Itē cā adijcitur per cōiunctionē ſubintellectam: vt. l. codicillis. §. matre. de lega. ij. qn̄ꝗ per ablatiuos caſus: vt. l. cum quidam vxori. ſ. de leg. ij. lȝ glo. ibi dicat ꝙ eſt demōſtratio: ſed nō eſt veruȝ qꝛ hoc qꝺ dico nōie dotis: reſpicit actū verbi potius ꝙ rē legatā. ad ideȝ vt. ſ. de leg. iij. l. cum quis. §. pe. ⁊ tunc ponitur cauſaliter: quia non ponitur dubitatiue. Itē eſt ſciendum ꝙ qn̄ꝗ adijcitur cauſa per nomina diſtributiua. pone exēplum. ſ. de le. ij. l. lucius in p̄nc. ſi q̇d dedi aut donaui illud lego. iſta eſt quedā cā poſita ꝯditionalr̄. habet eīm in ſe verbū ſi. Idē in noīb⁹ diſtributiuis: vt dixi. ſ. circa ꝯꝛia. ⁊ hoc eſt ꝙ gl. hic dicit. ꝙ qn̄ in cā non exprimit pſona: falſa cā vitiat: illud aūt eſt ſoluȝ qn̄ diſtributiue reliquit. vt lego ex cognatis meis ei q̄ maior eſt natu. vt. ſ. de re. du. l. ſi fuerit. vel lego libertꝫ quos manumiſi ⁊ filia. ¶ Tertio q̄ro † d̄ effectu
13 cauſe qn̄ cauſa reperit falſa: qꝛ qn̄ reperit cā vera vȝ diſpō: ⁊ de ea nō dubitat. Breuiter ſi cā eſt appoſita ꝯdōnaliter. falſa cā vitiat diſpōnē: vt hic ⁊ inſti. e. §. lōge. Si eſt cā appoſita cālr̄ tūc non vitiat diſpōnē vt hic: niſi aliter relictur⁹ nō erat. vt. l. cū tale. §. falſam. j. e. Alibi lex vr̄ dicere ꝙ ꝓbato errore defuncti falſa cā vitiat diſpoſitionē. vt. C. de fal. cau. adie. le. l. j. ⁊ ſic iſte leges vident ꝯtrarie: qm̄ aliud eſt ꝓbare errorē: qꝺ ſit de facili. aliud eſt ꝓbare teſtatorē aliter legatuꝝ nō fuiſſe. poſſet eīm eſſe quod errauit: et tamen ſi ſciuiſſet legaturus fuiſſet. vt. C. de le. l. cum rē alienamᵃ. Sol. quedam eſt cauſa que legato non coheret: vt quando cauſa non erat obligatoria: tunc non dicitur coherere legato. hoc eſt nunꝙ̄ dr̄ cauſa ꝓxima ⁊ finalis. qꝛ cā ꝓxima ⁊ finalis eſt mera liberalitas. legatum enim eſt donatio. vt. l. legatum. ſ. de le ga. ij. ⁊ in donatione cauſa proxima eſt libe-

a ¶ L. cū alienā. Notõ de falſa cā. qn̄ vitiat ⁊ qn̄ nō. idē no. bart. in l. ſi cū re. ſ. de pact. et aliq̇d in. l. dam⁹. ſ. d̄ ꝯdi. ide. et vide ꝙ no. Gui. de ſuȝa. in. l. j. C. de pact. et bar. i. l. j. de falc. cau. et ibi ēr p̱ bal dū ⁊ p̱bar. ⁊ doc. i. l. ſi ſic. §. j. p̱ illū tex. not. de le. j. ⁊ in l. ſi. ſ. d̄ here. inſti.

a ❡Quarto quero. Quomodo probatur ꝙ teſtator non fuiſſet alias relicturus. bene faciūt que dixi in.l. fulcinius.§.quod autem.ff.ex quibus cau.in poſ.ea. ⁊ adde quod no.Bald.in.l.prima.in.iij.colū.de fal. cauſa adie.le.⁊ etiam in.v.col.

b ❡Hoc apparet. Ad intellectuʒ illius l.fin. ff.de here. inſti. nunquid ibi legata ex primo teſtamento debeantur et indiſtincte ⁊ circa primū Bart. videt̃ variaſſe. nam hic ⁊ in.l.j. in.viij.q̄. de iure codi.videtur ſentire qd legata debeātur ſed cōtrariū videtur ipſe voluiſſe in l.nam de lega.iij. Circa Barto. etiam variauit. nam ibi tenet quod ſic. ſed hoc videtur reſtringere ad modica legata: vt hic late per Inno.

Andreas Pomate

c ❡Ratio q̄ ibi.⁊ no. ſin.limitationē ad.l.fi.ff.de here.inſti.⁊ qd habet locum ſi legata ſunt parua: ſed ſi magna ſi non habent quod eſt not.dignum.⁊ facit argumentū.l.ſi vnq̄.C.de reuo.do.

d ❡Quod verba. Et vide per Baldum in.l.ex his. C.de reſt.mil.⁊ Barto.⁊ domi.Joan.in.l.ex hac ſcriptura.ff.de dona.Bar.in.d.l.emptor.§.ancillam.pre alle.Andr.barba.

e ❡Sexto quero.vtrum in cōtractib⁹ falſa cā adiecta vitiet.Bald.in.l.fina.C.de fal.cau.vbi latius:⁊ text. in.l.ſi diuortio.⁊ ibi Barto.in opp.de verbo.ob.circa mediū.vlti.colū.Et in materia ad Bar.hic adde Alex.de imo.in conſi.j.col.ix.in fi.⁊ in cōſi.xxij.in pn. ſecunda ratione.in.v.volu.

Andreas pomate.

f ❡Octauo quero.Et vide caſum ſi.ſm Bald.in.l.q̄ teſtō.ff.de excuſ.tu.Ang.i.§.duo fratres.bart.⁊ do. Jo.in.l.ſi is ad quē.preal.Ang.in.l.ſi pror.§.marcellus.de iud.Bar.⁊ Bal.in.l.pe.ff.de iuſt.⁊ iure.

g ❡Longa differētia.Differentia inter cām ⁊ rationem vtrum cauſa ⁊ ratio preſumat̃ finalis in.l.adeo qd ipſa ceſſante ceſſat lex ⁊c.⁊ adde no.p g.⁊ Jo.an. in.c.poſt tranſlatio.de renū.⁊ in.c.⁊ ſi xps.de iureiuran per glo.in.c.his oibus.lxj.diſt.⁊ in.c.j.xix.q.ſecunda.adde quod dominus Cardina.⁊ poſt euʒ domi. Abbas in.c.poſtulaſti.per illum textum.de reſcrip.

ralitas.vt.l.j.ff.de dona.ergo illa inſerta eſt remota nō coherēs legato.⁊ dicitur impulſiua.⁊ illa ſi eſt falſa nō vitiat legatū niſi ꝓbet̃ ꝙ teſtator aliter relicturus non fuiſſet.vt.d.§.falſam. q: tunc vitiat ope exceptionis: quedā eſt cauſa proxima ⁊ obligatoria coherens legato ſi cauſa eſſet vera: vt q: dico quia centū mihi mutuaſti lego tibi cē rū: nō enim fit liberalitatis cā: ſʒ id qd exprimit eſt obligatoriū: ⁊ ideo coheret legato ipſum debitum ⁊ tunc vitiatur diſpoſitio: ſufficit qd probetur teſtatorē erraſſe.vt.d.l.j.C.de fal.cau. adie.le.illa enim erat cā finalis ⁊ proxima legandi ⁊ nulla alia.⁊ hic eſt verus intellect⁹ huius materie a gloſ.⁊

14 doc.tract⁹. ❡Quarto † quero[a] quando quis debet probare ꝙ teſtator al's [b] relicturus non fuiſſet: quomodo hoc [c] probabitur. Rñdeo ſi teſtator hoc expreſſiſſet corā teſtibus nullū eſſet dubium. Si aūt hoc nō expreſſit: tūc eſt hic vidēdū: nā ſi illa cauſa reſpiceret cōſanguinitatē vel affinitatē ſi cauſa reperiretur falſa tunc preſumitur teſtatoreʒ al's legaturum nō fuiſſe.vt.l.ſi pater.⁊.l.nec apud.C.de heredi.inſti.dixi.ff.ꝓxime in materia demonſtrationis.⁊ ex hoc ſequit̃ qd falſa cauſa circa filiationeʒ adiecta exheredationi: vt q: filius me⁹ nō eſt ex me natus vł non eſt filius: ideo exheredo eū: facit exheredationeʒ nullam ipſo iure.vt.l.ſi poſthumus.§.fi.ff.de liber.et poſthu.ſed falſa cā alia adiecta exheredationi non vitiat teſtamentum: niſi intentata q̄rela.vt not.in autenti.ex cā.C.de libe.pret.vel exheredatis.ample dixi in.l.j.ff.de teſtamen. Si vero cauſa non reſpicit cōſanguinitatem vel affinitatem tunc recurrendū eſt ad coniecturas.pone exemplum in cauſa huius.§. q: frater tuus centum ex arca ſumpſerit: ideo centū tibi lego.licet iſta cauſa ſit falſa ⁊ teſtator errauerit: tamen poteſt eſſe ꝙ teſtator relicturus fuiſſet. Quid enim ſi quantitas eſt modica ⁊ patrimoniū magnū ⁊ talis filius cui eſt relictum erat poſitus in dignitate vel multum defuncto ſeruierat: valebit legatum. ſed econuerſo ſi quantitas eſt magna ⁊ patrimoniū paruum: ⁊ numerus liberorū eſt magnus. Certe preſumēdū eſt ſi teſtator ſciuiſſet relictur⁹ nō fuiſſet.ar.l. ſi filie.ff.de le.iij.⁊.l.vtrū negotiū.de dona.inter vi.⁊ vx.⁊.C.de le.l.cū alienā.cū ſimilib⁹.hoc apparet[b] ex.l. vltima.de her.inſti.⁊ ſic nō vʒ legatū. Nā ibi[c] in hereditate que eſt magna falſa cā ꝓbato errore vitiat: q: preſumitur quod teſtator relicturus non fuiſſet: naʒ ibi loquitur in cauſa nō coherēte legato. In legatis vero que ſunt modica: falſa cā non vitiat: lʒ error probet̃: vnde ſi legata eſſent ita magna qd exhaurirent quaſi totam hereditatem putarē idem iuris eſſe: q: tunc falſa cauſa vitiaret q: preſumendū eſt qd ſi ſci-

15 uiſſet teſtator nō legaſſet. ❡Quinto pone † quod teſtator in modum cauſe aliqua expreſſit que ipſe poterat diſponere an iſta verba enūtiatiua in modū cauſe ꝓlata inducant diſpoſitionē. Rñdeo lʒ al's regula [d] ſit quod verba[d] enūtiatiua emiſſa ꝓpter aliud nō inducant diſpoſitionē: tñ in caſu noſtro inducunt exceptionem doli.tex.⁊ glo.eſt no.de rei vendi.l.emptor. §.fi.alius tex.no.eſt in.l.fi.§.j.de doli except.⁊ ibi per glo.⁊ tangit glo.in.l ſi ſocer.§.lucius.ff.ſol.matri.in glo.mag.⁊ quod ibi dixi.⁊ dixi in.l.ex hac ſcriptura. [e] de dona. ❡Sexto quero[e] quid † in cōtractibus an

16 falſa cauſa vitiet contractum. Breuiter dic aut non eſt proxima ⁊ coherens q: non erat obligatoria ⁊ tūc non vitiat ſicut in vltimis voluntatib⁹.vt.l.damus. ff.de condi.indeb.ſm vnū intellectū. Nūq̄ cauſa eſt coherens proxima ⁊ finalis obligatoria: vt q̄n precedit cauſa ⁊ tunc licet falſa cā nō vitiet ipſo iure tamē parit repetitionem cum diſtinctione aut ſcienter aut ignoranter vt.ff.dixi.⁊ no.in.d.l.dam⁹.⁊ in toto titu.

17 de condi.inde. ❡Septimo † q̄ro quid in ſententijs an falſa cā vitiaret ſniam: gl.tāgit.ff.de acquir.here. [f] ſi is ad quem.dic vt ibi dixi. ❡Octauo quero[f] quid

18 † de cā legis.nam intantū coheret legi vt ea ceſſante: ceſſat lex.vt.l.adigere.§.q̄uis.ff.de iure patrona.⁊ gl.q̄ eſt.ff.e.l.cum tale.§.falſam.dicit aliud in rōne legis aliud in rōne legati.propter quā glo.cōiter dicitur aliud eſt cauſa legati aliud cā legis.ſed certe hoc non dicit: ſed dicit aliud in rōne legis ⁊c.⁊ longa dif- [g] ferentia[g] eſt inter cauſam prout hic ſumitur.⁊ rōneʒ quia cauſa eſt de p̄terito ⁊ ratio de futuro.dico ergo idem

idē in cauſa legati ⁊ cauſa legis ponēdo cauſam pro aliquo preterito vel inſtanti quo quis impellitur vt l.faciat. Pone enim quod falſum fuerit quod illa calphurnia inquietaret pretorem de qua.ff.de poſtu.in l.j.§.ſexum.vel pone quod falſum fuit quod legitur de illa gregoria.in aut.de non eligen.ſecundo nubē. in prin.certe nihilominus lex valeret.nam tales cauſe ſemper ſunt impulſiue.⁊ ea ceſſante non ceſſat lex: vt no.in dicto.§.ſexum. Idem etiam dico in ſtatutis et ſic idem quod in legatis: ſed ratio legis nō eſt de preterito ſed de futuro vt tunc vigeat legis obſeruātia cum viget rō.vt dicit dicta gl.⁊.ff.ſo.ma.l.cū mulier. Idem dico de rōne legati.nā vbi habet locum ratio habet locum legatum.⁊ vbi ceſſat ratio ceſſat legatum.vt.l.cū pater.§.dulciſſimis.ff.de le.ij.facit

19 ff.d calū.l.hec actio.⁊ qd ibi no. ❡Nono q̄ro † q̄d in

a reſcriptis[a]. Dic idē qd in legatis aut al's conceſſur⁹ fuiſſet poſito qd ſciuiſſet falſam cām aut nō.vt.C.ſi cōtra ius vel vti.pub.l.pſcriptione.et extra de reſcri.

b c.ſup literis. ❡Decimo[b] ⁊ vltimo q̄ro an † cā in du-

20 bio preſumat̃ finalis vel impulſiua. Dic vt dixi in.l. ij.in fi.ff.de dona.⁊ doc.tractāt cōiter in.l.generaliter C.de non nu.pecu.

Is cui. Cautio mutiana p̄ſtatur his quorum intereſt.hoc dicit. ❡Opponitur.ff.eo.l.mutiane.in fin.vbi non cauetur niſi habeat coheredē.nā ſm hoc videt̃ ꝙ dʒ cauere venientibus ab inteſtato. So. ibi nō cauet̃.q: implet̃ cōditio adeundo vt ibi dr.al's ſecus vt hic. ❡Opp.ff.de condi.inſti.l.iiij.in fi. So. dicunt q̄dā ꝙ hic nō p̄ſtat̃ venientibus ab inteſtato: qd nō plʒ: q: hic tex.loquit̃ gñaliter. Irē habem⁹ tex. in aut.de nup.§.p̄fate.aut.poſita.de ind.vid.tol.aut. cui relictū.vbi cauet̃ veniētib⁹ ab inteſtato.dic ergo ꝙ hic nō erāt veniētes ab inteſtato vel dic ꝙ ibi fuit cōditio ſi nō alienauerit q̄ de facili ſpernit̃ ſi nō apparet pſona cuius contēplatione ſit facta ꝓhibitio. vt.l.filius.§.diui.ff.de leg.j.⁊.ff.de leg.iij.l.pater.§.iulianus agrippa.

c In conditionibus. [c] Conditiōes debent intelligi ſm teſtatoris voluntatē que dominabit̃ in teſtamentis.h.d.

Hec ſcriptura. Conditio que tacite ineſt ſi exprimatur legatū cōditionale non facit.niſi teſtator aliter voluerit.item cōditio de preſenti non ſuſpendit.hoc dicit. ❡Not.qd poteſt teſtator facere quod conditio que tacite ineſt ſuſpendat legatum.dixi.ff.de lega.j.l.iij. ❡Opponi. quando di.leg.ce.l.ſi titio. Solu.quidam dicunt qd hic fuit ſolus vnus heres: tu dic idem ſi fuerint plures tamē ab vno fuit noīatim relictum: vt dixi in.d.l. iij.ff.de leg.j. ❡Op.ꝙ ꝯditio de pñti ſuſpēdat vt.ff. de le.j.l.ſi ſic.§.j.ſo.dicit gl.ꝙ nō eſt cōditio ꝓprie nec ſuſpēdit ex vi cōditiōis ſʒ q: deficit ſubſtātia rei relicte: vt ibi plene dixi.vel dic ꝙ non ſuſpendit quo ad trāſmiſſionem. Querit gl.q̄d ſi poſt teſtm̃ cepit deberi. Dic vt in ea.

☞ Inſtituto admiſſo per bonorum poſſeſſioneʒ ſecundū tabulas quod nō ſit loc⁹ ſubſtitutioni vulgari.⁊ remiſſiue.

dixit qd ſi cā ipulſiua i reſcripto nō ē, ꝓpa vitiat reſcriptū qd eſt mirabile ſcdʒ ipos ibi ꝙ id eſt ibi: q: ille q̄ expſſit nō expſſit vt impulſiuā ſʒ vt finalē.⁊ ſic cenſet̃ finalis in odiū impetrātis ꝙ tene mēti.al's ceſſante tali cā non ceſſat diſpō vt no.glo.in.d.c.poſt trāſla.⁊ vide in ꝓemio.⁊ de hac materia p bal.in.l.gñal'r. de epiſc.⁊ cle.⁊ q̄ no. bar.i extraua.ad reprī.i ꝟ.nō ex eorum.

2 Bonoꝝ poſſeſſor cōtinet̃ etiā appellatione heredis.

Si patronus. Conditio ſi heres non erit deficit eodē iure p̄torio admiſſo p bonoꝝ poſſ.h.d.no.facit ad.q.† qd inſtituto admiſſo p bonoꝝ poſſeſſionē ſm tab.nō ſit loc⁹ ſubſtitutiōi vulgari que ſit p hec verba ſi heres non erit.dixi.ff.de vul.⁊ pup.l.j. ❡Op.ꝟbū heres ꝓlatū in cōditiōe dʒ intelligi de herede ꝟo: nō de herede in effectu vt.ff.e.l.q̄ hered.in prin. Solu.† appellatiōe heredis cōtinet̃ etiā bonoꝝ poſſeſſor: vt hic.⁊.ff.ad treb.l.j.§.bonorū.⁊.ff.de ver.ſigni.l.hereditatis. Nō ob.l.q̄ heredi.q: dñs nō eſt heres.dixi in.l.cū filio.ff.de leg.j.

a ❡Quid i reſcriptis. vid bal. in l.j.d collu.de reg.

b ❡Decio: vide Dy.i regl'a lʒ.d re.iur.i.vj.

☞ Cōditio caſualis nō ſcindit̃ poteſtatiua quādoq̄.

c ❡In ꝯdōnib⁹. vide bar.in.l.ſi alij de vſu fru.le.⁊ cy.⁊ bal.in.l. cū virū.C.de fide inſtrm.iiij.colum.cū concor.

Si a primo. [d] Cōditio ſi aliq̄s hrs nō erit deficit illo exiſtēte herede p pre.h.d. ❡Opp.ꝙ legatū debeat̃.q: hec verba ſi heres nō erit: debēt intelligi quatenus heres nō erit.vt.ff.de leg.j.l.ſtichū. Sol.q̄dā dicūt ꝙ ibi dixit q̄ me⁹ erit.hic dixit ſi.ſed hoc eſt cōtra.l.ij.ff. de ꝯdi.inſti.quare dic ꝙ ibi loquit̃ q̄n cōditio reſpicit ipſam rē legatā.⁊ eſt de ipſa re legata: ſecus ſi conditio reſpicit aliā rē.⁊ eſt de illa re vel pſona: vt hic.quo caſu † cōditio nō ſcindit̃ ſi eſt caſualis.vt.ff.e.qui duobus. Poteſtatiua vero quandoq̄ ſcinditur vt dicam forte in lege plautius.infra eodem.vel forte in.l.que conditio.ff.eo. quod no.

Non dubitam⁹. Cōditio turpis hr̃ p nō adiecta.h.d.de hoc plene in.l. j.⁊.l.que conditio.ff.de conditioni.inſtituen.

1 ☞ Ignorantia iuris q̄n impediat aditionē hereditatis.

d ❡Si a p̄imo. vid ꝙ no. dicit bar.p iſtuʒ tex.in.l.cū auus.ff.eo.

2 Snia lata ab eo qui ignorat ſe iudicē quando valeat.

3 Geſta a tutore qui ignorat ſe tutoreʒ quādo valeant.

4 Snia lata ꝯ verū ꝯtumacē cū iudici nō ꝯſtiterit de ꝯtumacia ꝙ nō valeat cū nec etiā ꝓceſſus valeat.

Cautela ꝙ q̄n fert̃ ſnia ꝯ ꝯtumacē: in ſnia inſerat̃ viſis citationib⁹ de eo factis ⁊ viſa cōtumacia.

a ¶ Ad.q.an geſtā per iudicem ignorantē ſe iudicem valeant.adde qꝺ hec que hic dicunt̄ habent locum in inferiori a principe ſed non in principe vt voluit Jmo.in.c.ex tenore.de foro cōpe.⁊ vide p ang.in repe.l.fa ſua.C.de fur.in vlti.q.⁊ Jnn.in.c.cū ex officij de pterip.

⁊ vide no. p Bart.in l.j.C.vbi ꝺ cri.dicit ēt Bal.in.l.ſi ea que.C. de temp.in integ.reſti.

5 Si iudex ſciuit contumaciam ſed credebat diē feriatū cum nō eſſet ſententia non vitiatur.

Vltum. Ad ħ vt poſſit adiri hereditas requiritur ꝙ cōditio adiecta in inſtitutione extitiſſe

petē.quod ante preſentationē reſcripti nihil poteſt fieri eius autoritate ⁊ idē in.l.j.C.vt lit.penden. Itē non habent locum in papa:vt voluit Jmol.in.d.c.ex tenore.⁊ dicit Bal.in aut.ei qui.C.de bon.au.iudic. poſ.quod qui mittit in poſſeſſionē ad literas alteri⁹ iudicis illud nō poteſt facere ante habitas literas.⁊ de materia habetur lariſſime per bal.in.d.l.falſus.in vij.viij.ix.⁊.x.co.⁊ hic adde Bal.in.l.ſed ſi de ſua.et iſta faciunt an delegatus dicat̄ habere iuriſdi.antequam litere delegatorie ſint ſibi tranſmiſſe.⁊ Cyn. in.l.mandatum.C.mandati dixit talem iudem habere iuriſditionem ⁊ per Cy. videtur text.in.c.ſuper eo.el.ij.de app.vbi papa appellat iudicem euȝ cui nō ſunt tranſmiſſe litere:adde quod no.Bal.in aut.qui ſemel.in prin.quomodo ⁊ quando iudex.⁊ Bal.in.l. qui falſus.in.viij.col.C.de fur.⁊ ibi etiam dicitur q̄ in executore teſtamenti ⁊ quod habeat etiam exercitium iuris:eſt text.in.c.ſed quod clericus.de prob.et in.c.ſi clericis.⁊ in.c.fin.de prebend.in.vj.⁊ in.c.cum teneamur.eodem tit.in anti.⁊ pro hoc facit id quod dicitur hic.Nam ſi in reſcripto opponeretur aliqua forma cum illam ſcire non poſſit nō poteſt exercere vt hic no.ad hoc facit qꝺ no.Bar.in.l.abſens.de dona.⁊ ibi de hoc per Ro.ſimile dicitur in procuratore an poſſit exercere antequam habeat mandatum de quo per ſpe.in ti.de procu.§.j.ver.quid ſi gloſ.⁊ Archi.in.c.is qui.de procu.in.vj.⁊ glo.in cle.j.de procu. Bal.in.l.quero.ſ̄.de proc.quia niſi videat formam mandati non pōt exercere.arg.d.l.diligēter.ſ̄.manā.⁊ l.quero.Ad hoc ſimiliter facit quod no.Bart.in.d.l. abſenti ⁊ ibi de hoc per Ro.niſi forte in mandato diceretur ex nūc conſtituo te procuratorem ⁊c.de quo late per Bar.in.d.l.falſus.⁊ aliquid per eum in.l.ei⁹ qui.ſi cer.peta.⁊ Bar.in.l.ſi pupilli.§.j.de nego.geſt. Sed quid ſi delegans reuocat delegatum an ante notificationē proceſſus ſit nullus.vide Bald.in.d.l. mandatum.in.j.col.

b ¶ Nō vitiat̄.Et iſtud eſt verū in iudice ordinario: ſecus in delegato.l.ij.§.ſi iudex.de iudi.ſm Jmol. et vide Jnn.in.c.ex inſinua.de app.⁊ gl.in.c.j.de pc.⁊ arch.in.c.qui ad agendum.de pcu.⁊ no.in.c.ſuper eo.de accuſa.⁊ in.d.c.prudentiā.Et ad materiam adde Bar.in.l.iij.C.de eden.⁊ in.l.ſi finita.§.iulia.in vltima columna.de damno infec.⁊ Barto.in.l.ſecūda in prin.ſ̄.de iudi.⁊ in.l.pperādum.§.⁊ ſi quidem.in princ.de iudic.Bald.in.l.ij.C.de ſpo.⁊ Barto.in.l. generaliter.paragrapho iiſdem preſentibus.C.de

ſtat ⁊ eā extitiſſe heres ſciat.In conditionibus iuris ſufficit ſolummodo ꝙ exiſtat.h.d.⁊ eſt not.l. ¶ Op. ad primum dictū.ſ̄.e.l.ij.So.ad purificandā inſtitutionē in cōditionibus caſualibus non requirit̄ ſcientia heredis:vt ibi.ſed ad adeundā hereditatē requiritur ſcientia cōditiōis implete:vt hic. ¶ Op. ſupra de acqui.heredi.l.ſi quis extraneus.§.fi.glo.ſolu.ibi multis modis.Dy.dicit quod ibi putabat ſe inſtitutum pure cum eſſet inſtitutus ſub conditione et conditio extiterit ⁊ ſic conditio erat purificata.hic ſciebat ſe inſtitutum ſub conditione ⁊ ignorabat eam extitiſſe.dic vt ibi.Ad ſcꝺm dictum op.de acqui.here. l.qui in aliena.§.ij.ſo.ignorantia iuris ſui non impedit aditionē qn̄ non impedit conſenſum vt hic.volebat enim in omnem euentū eſſe heres:ſed ſi ignorantia impediret cōſenſum puta q: volebat facere herede patrē:⁊ ipſe nolebat eſſe heres:ſi ſui iuris tūc cēt impediret aditionē vt ibi. ¶ Op.de acq.here.l.is q̄. putabat.Solutio eo.modo:ibi ignorantiā iuris ſui impedit cōſenſum vt ibi dixi. ¶ Op.de acqui.here. l.hr̄s inſtitutus.in fi.vbi ignorantia iuris pſone impedit aditionē.So.† qn̄ꝙ p ignorātiā iuriȝ pſone ignoratur ius ⁊ valor teſtamenti ex quo pncipal'r defert̄ ius aditionis hereditatis.vt ſi quis ignorat an teſtator fuerit liber vel ſeru⁹:filiuſfa.vel ſui iuris.⁊ tūc impedit̄ ius adeundi hereditatē:vt in contrario.Qn̄ꝙ ppter ignorantiā iuris pſone nō ignorat̄ valor teſtamenti vt in exemplis hic poſitis.nā ſeruus aut filiuſfa.inſtitutus.ſit filiuſfa.vel ſui iuris liber vel ſeruus teſtamētū valet.vn̄ circa principale ius adeūdi non dubitat̄:q: certum eſt ꝙ filio cōpetit.ſed dubitat̄ de quibuſdā adminiculis.ſ.an cum iuſſu vel ſine iuſſu poſſit adire.⁊ ppter hoc nō impedit vt hic.⁊ hoc dicit tex.in.l.ſȝ ⁊ ſi de ſua.§.j.de acq.hered.Et hec ſunt

2 † vtilia ad.q.ᵃ aliqs in veritate eſt iudex:ſȝ ſi ignorat ſe iudicē an valeat eius ſententia.Rn̄deo.ſi ignorat illud ex quo ſibi principaliter iuriſdictio cōpetit non valet quod facit.argu.l.quero.ſ̄.de eo qui pro tuto. quod tenet Guil.in.l.obſeruare.ſ̄.de offi.procon.et le.ſed ſi ſcit illud ppter quod principaliter eſt iudex: ignorat tn̄ aliquod adminiculum vt puta iuriſditionem eius prorogatā eſſe p partes:tūc nō vitiat̄ᵇ quod

3 agit.vt l.ij.§.j.ſ̄.de iudi.Item in ſimilibus.† ſi tutor ignorat ſe tutorem nō valet quod facit vt.d.l.quero ſed ſi ſcit ſe tutorem putabat autem ſe adminiſtrare non poſſe cum de iure poſſet tunc non impediretur quod agit.arg.huius.l.in fi.⁊.l.ſed ⁊ ſi de ſua.§.j.de

4 acqui.here.Item † facit.pone ꝙ iudex pronuntiauit contra aliquem tanꝙ contra cōtumacē cū ipſius cōtumacia nō eſſet iudici nota licet in veritate eſſet cōtumax non valebit proceſſus:q: illud principale propter quod pnūtiat ⁊ qꝺ ius pronuntiādi habebat ignorabat.ita tenet Jnno.extra de offic.deleg.c.cum contingat.in gloſ.ſuper verbo iuſte.dico ꝙ eſt caſus in l.hec autē.§.j.j.qui.ex cauſis in poſ.ea.⁊ ideo cautela eſt quod in ſentētijs q̄ proferunt̄ cōtra cōtumaces inferat̄ in ſnīa viſis citationib⁹ de eo factis ⁊ ei⁹

5 contumacia:vt ptȝ ex actis ⁊c.ſed ſi iudex † ſciebat contumaciam credebat aūt diē feriatā cū non eſſet: talis error nō vitiaret pceſſum:non eīn erat ſup principali ſȝ ſup quodam adminiculo.ar.eorum q̄ dicta

a ſunt.Sed cōtra predictaᵃ facit.c.prudentiā.extra de off.deleg.vbi ſi cōmittit̄ cauſa pluribus.ꝙ ſi qs eorum intereſſe nō poſſit ꝙ alius faciat.oēs habēt iuriſdictionez in ſolidū:tn̄ vn⁹ nō poſſet pcedere niſi ſibi cōſtet de impedimento alterius.Sol.ibi loquit̄ in con

b ditione appoſita ab homine non a iureᵇ ideo indiſtincte debet ſciri vt in prin. huius.l.

c Voties. ᶜFideicōmiſſum relictum in defectum conditionis q̄ a iure remittitur nō debetur.h.d. ¶ Op. C.de indi.vidui.aut.cui relictum. ſol.hec cōditio hodie a iure nō remittit̄ in vidua:ſed in virgine eſt mutatum. ¶ Op.ſ̄.de leg.iij.l.non dubium ſol.ibi fuit relictum ſimpliciter.hic in defectum conditionis que a iure remittitur.

d Vi duobus. ᵈCōditio nō pōt ſcindi ſi p ſolido pōt impleri.h.d. ¶ Op.ſ̄.ſi qs cau.l.ſi ſeruus.§.ſi plurium.So.ibi ſcindit̄: q: nō pōt habere effectum pro ſolido: vt plene dicam.j.e.l.plauti⁹.vel forte in.l.q̄ cōditio.j.e.

e Preciuili. Si p grauatū impeditur implementuȝ cōditionis p impleta hr̄ᵉtā in vltimis voluntatibus q̄ in ꝯctib⁹.h.d. ¶ Op. j.e.l.qui heredi.§.fi.Sol.ibi non impediebat̄ per grauatum.ſed alias cōditio nō implebatur. ¶ Oppo.C.de condi.inſer.legatum.So.ibi cōditio deficit per caſum.hic per factum grauati.de q̄ plene diſtinguam.j.eo.l.in teſtamēto ita.

Vm vir. Si inter virū ⁊ vxoreȝ fit mētio de liberis intelligit̄ de natis ex eis.h.d. ¶ Not.ad id qꝺ dixi in.l.poſt dotē.ſ̄.ſol.ma.ſ.qꝺ cōſuetudo que dicit dotem remanere apud virum ſi mulier deceſſerit in matrimonio cum liberis intelligitur de liberis ex eis natis.vt hic.⁊.l. ſi inter.ſ̄.de pac.dota.

Ec ſcriptura. Conditio alternatiua dr̄ illa q̄ pōt duobus modis impleri ⁊ ſi in conditione eſt aliqd turpe illud reijcitur ⁊ aliud eſt implendum.h.d.Dyn.format hic vnam queſtionem:dedi bouem vt capuam vadas: ⁊ hominem occidas: neutrum feciſti an poſſit repeti quod eſt datū. Quā queſtionem format glo.in.l.ſij.ſ̄.de conditio.ob turpem cauſam.

Cum eadem.

Jus accreſcendi tranſmittit̄ ad heredes.h.d.

1 Exemplar ſi deficit:deficit ⁊ exemplatum.

2 Diſpoſitio teſtatoris ſi ex aliqua cauſa cōmutat̄ in aliam:in diſpoſitione commutata non intelligit̄ repetita pena que erat in prima.

Petrus martini ſi citatur vt Petrus Joannis non incidit in penam contumacie.

f N teſtamento. ᶠ† Si deficit exēplar: deficit exemplatum.hoc dicit. ¶ Not. quod dixi in ſummario. ¶ Nota quod quando diſpoſitio teſtatoris ex aliqua cauſa cōmutatur in alium modum:quod in illa diſ

re.cre.Fallunt iſta in actibus volūtarie iuriſdi.ſcꝺm Baldū in aut.matri ⁊ auic.ad fi.C.quando mu.tu. of.fun. poteſt.

a ¶ Contra predicta.iſtam doctrinam hic per Bartolum in.l.ſi vni ex pluribus.de re iudicata.⁊ Bartolū in.l. heredes mei §.fi.ad trebel.⁊ Bal.

poſitione commutata non intelligitur repetita pena que in prima erat

late in.d.l.falſus.p dictū cap.prudētiā.⁊.c.ij.⁊.c.cuȝ plures.de offi.deleg.in.vj.no.limita in cōmiſſione facta aliquib⁹ iudicib⁹ qꝺ debeant cognoſcere de idoneitate alicuius:vt eo caſu quo reperiant idoneū ſibi pruideant de certo bn̄ficio remittendo eorū conſcientijs cū clauſula de qua hic videlȝ qꝺ ſi vnus ex ſocijs abfuerit ſeu plures abfuerint alter poſſit pcedere ſine ſocijs qꝺ iſto caſu ſi ſocij voluerint adeſſe ⁊ vnus procedat ignorans iſtū nolle adeſſe nihilominus proceſſus ⁊ ſententia valet:lȝ ignorauerit. Iſta fuit nota.deciſio.domi.de rota.deciſio.cccccliх.⁊ no. in.c.dilecto.ad fi.de appel.ita dicunt ipſi in.d.c.prudentiam.non habere locum in cōmiſſum factum ſuper beneficialibus:vt dixi quod eſt not.⁊ ad iſta in ſimili vide nota.queſtionem quam poſui poſt Bar. in.l.de diе.§.ſi fideiuſſor.qui ſatiſda.cogan.Et ad p̄dicta in ſimili querit Bald.in.l.cum ſententiam.in fine.C.de ſententijs.ſi poteſtas non poteſt iudicare niſi interſint duo conſules ⁊ illi nollent intereſſe quid fiendum et predictā deciſi.do.de rot.alleg.ſing.ſuo xiiij.alias.xiij.

b ¶ Non a iure.Contrariū videtur determinare Baldus in.d.l.falſus.in.v.col.C.de fur.

c ¶ Quoties.Et iſtam.l.vide not.alleg.per Bart.j. eo.in.l.cum tale.§.reſcriptum.

d ¶ Qui duobus.Ad hanc l. vide Bal.in.l.j.in.viij. queſtione.C.quando non peten.par.⁊ per hanc.l.in fi.Decidit Bal.not.q.in.l.fi.in prin.in ver.pone teſtator.C.de lega.

e ¶ Pro impleta habetur.hanc.l.not.limita in herede grauato qui nondum ſoluit legatum legatario: quia licet per heredem ſemel ſteterit quominus impleatur conditio:poterit tamen per exceptionem cōſequi:vt conditio adhuc impleatur ⁊ ſuam moram purgare.ita Bald.⁊ ibi clarius Jmol.in.l.cum fundus.j.eodem.⁊ Cyn.in.l.plures.in penul.queſtione. Sed Ange.videtur tenere contrarium in dicta.l.cū fundus.alleg.ad hoc.l.fina.C.eodem.⁊ Barto.in.l. qui decem.in principio.j.de ſolu.⁊ per hanc legem ⁊ l.iulia.j.eodem.dixit ſingulariter Angel.in.l. quoniā Alexandrum.C.de adulte.quod licet excommunicatus non poſſit opponere exceptionem compenſationis vel bannitus ex forma ſtatuti : tamen ſi opponat in hac forma non ſoluo tibi:quia tu non ſoluis mihi quod talis exceptio excommunicati vel bānniti admittitur:quia ſolutio habetur pro facta quod tene menti ⁊ nota q: dignum eſt.

f ¶ In teſtamento. Ad iſtam legem vide omnino Baldum in.c.primo.qualiter domi.feud.priue. vbi facit iſtum textum ſingula.Item per hanc legem decidit Baldus queſtionem notabilem in lege id quod pauperibus.in ſexta columna.de epiſcopis et clericis.et pulchre in.l.prima.in tertia oppoſi.C.de

his que pe.no.⁊ in ea.l.in.iij.col.in ꝟ.ſ.ꝗro. Adde ꝗ voluit Roma.conſil.cccccix.

* Pro cõcordia. Aduerte ꝙ licita eſt ar.de ꝯctib⁹ ad vltimas volũtates in illo caſu vcʒ ꝙ cõditio ꝑtãtiua ĩ ꝯctib⁹ adita hereditate hr̃ ꝓ defecta ſi nõ eſt implera cũ ꝓmũ fieri potuerit ſicut dixim⁹.ĩ vltimis volũtatib⁹ ſcdʒ bart.in.l.ſi ꝗs arbitratu.ꝟſi.ꝗro ꝗ tottẽ.ff.de ꝟ.obli. ꝯtius allegatĩ.l.hec cõditio.ſo. bar.in.d.l.ſi ꝗs arbitratu non ſimplr̃ dr̃. cõtrariũ ſʒ ſoluʒ dicit facit.l.hec ꝯditio.ff.d cõdi.et de. ꝙ arbitrator debeat decidere cãʒ ſibi cõmiſſam circa extriſeca in caſu 1 poſito per bar.ibidẽ. ꝑterea nõ ꝑ hoc dicit ſi nõ fiat ꝙ finiat arbitramẽtum vt dr̃ in vltimis volũtatib⁹ conditionẽ haberi ꝓ defecta ergo in terminiſ ꝓpꝛijs nõ loqr̃ vbiꝗ.

adiecta.facit] ſupra eodem.lege multa. ¶ Facit ad queſtionem ſi ille qui vocatur Petrus martini fuit citatus ſub hoc nomine Petrus Joannis: ꝙ ex hoc non incidit in penam cõtumacie.quod dic vt dixi.s̃.eodem.l.demõſtratio.in principio. ¶ Oppo. quod non poſſit relinqui nomine pene:vt.l.j.de his que pene nomine. Sol.gl.tu dic vt dixi.in.l.multa.s̃.eodẽ. ¶ Opponit̃ de conſti.pec.l.j.§.eum. Solu. hic ſuppletur officio iudicis:licet obligatio deficiat. ¶ Quero an in dubio exiſtis ꝟbis pꝛeſumatur teſtatorez ſenſiſſe de illo monumento qd̃ reperitur non obſtante variatione demonſtrationum. Dic vt dixi.s̃.eo.l.demonſtratio.

Ille.

Cõditio de nubendo arbitrio alterius reijcitur:ideo non nocet ſi ille q̃ debet 1 ante arbitrari moꝛiatur hoc.d. ¶ Oppo.j.e.l.in teſtamento. Sol:hoc ideo qꝛ conditio reijcitur vt 2 l.cum tale.§.mcuie.j.eo.ꝑin Dy.

☞ Una ſpecies loco alterius ſuccedit ex voluntate defuncti. 3

Titia.

Una ſpecies loco alteri⁹ ſuccedit ex voluntate defuncti.h.d. Concoꝛ.s̃.de donati.inter virum ⁊ vxoꝛem.l.ſi donate.§.ſi ſponſus. ¶ Oppo.s̃.de adi.leg.l.cum ſeruus.glo.non ſoluit. Dyn. dicit qd̃ ibi legatum conſiſtebat in re certa et de pꝛeſenti.ideo illius alienatione extinguitur:⁊ redemptione non integrat̃. hic conſiſtebat in re certa inſpecto ꝑſenti tempoꝛe:ſed dirigebatur ſubſtãtia legati in diem moꝛtis. Jſtud nõ videtur ſoluere contrarium.nam Agathea que fuit legata tempoꝛe moꝛtis 1 non reperit̃ teſtatoꝛis.ergo legatũ debet extingui:vt.s̃.de leg.j.l.ſtichum q̃ meus erit.⁊ ſicut per alienationeʒ extinguitur legatum factum pure.ita factum ſub iſta conditione qui meus erit.imo citius:quia ibi nõ diſtinguit̃ 2 ã volũtarie vel neceſſarie alienet:vt.l. ſcribit.de aur.⁊ arg.lega.vnde dic vt Dynus dicit in ſolu.alterius contrarij.de quo infra dicam:ſcʒ quod verba teſtatoꝛis hic poſita poſſunt intelligi duob⁹ modis.pꝛimo quod teſtatoꝛ habuit reſpectum ad certas ⁊ determinatas perſonas ſeruoꝛum.et ſi hoc conſtaret:per alienationem ſeruoꝛum extinguerẽtur legatum:nec reintegraretur per redemptionẽ vt in contrarijs. Secundo modo põt intelligi ꝙ non habuit reſpectum ad certas perſonas:ſʒ ꝙ illa ancilla que vocabitur agathea:⁊ ille ſeruus qui vocabit̃ philargicus qui ſui erunt cum moꝛietur debeantur: ⁊ ſic non ſenſit magis de illo q̃ꝫ de iſto ſed ſolum reſpicit ad nomẽ. Sed in dubio qualiter debeat intelligi determinat hec lex.nam ex eo qd̃ illi redẽpte imponit nomen agathea:nõ videtur ſe retuliſſe ad certas perſonas:ſed magis ad eos quos illud nomẽ habere contigerit. ¶ Oppo.per impoſitionem iſti⁹ nominis nõ poteſt induci legatum:cũ in his que fiunt poſt teſtamentum oĩa debẽt ex integro fieri:vt.l.heredes.§.ſi quis poſt.de teſt.glo.non ſoluit.dic per impoſitionẽ iſtius nominis de nouo nõ diſpoſuit:ſʒ declarat̃ teſtatoꝛem ab initio ſic ſenſiſſe:vt.s̃.dixi.q̃ declaratio põt fieri cum minoꝛi ſolennitate:vt.l.heredes.§.ſed ſi notã.s̃.de teſt. ¶ Opp.s̃.de pig.l.fideiuſſoꝛ.§.lucius.glo.non ſoluit.dicit Dy.quod ibi fuerunt obligata mancipia certa:ideo obligatio nõ extenditur ad redempta poſtea.hic autem non legabãtur certa de pꝛeſenti. Ex iſtis verbis apparet Dyn. intellexiſſe eo modo quo ſupꝛa ſolui pꝛimum contrarium. ¶ Opponitur.s̃.de leg.j.l.ſtichum. Solu.patet ex pꝛedictis quod hec verba aliter intelliguntur hic.aliter ibi.

☞ Conditio poteſtatiua facilis in hereditate poteſt quandocunꝗ impleri vſꝗ ad vltimũ vite ſpiritum:in legatis ſtatim impletur cum poteſt.

Conditio poteſtatiua appoſita hereditati vel legato quo ad implementum quando ſit ideʒ in vno qd̃ in alio.

3 Conditio poteſtatiua ſi non impleuit cuʒ potuit moꝛa purgari poteſt quo ad exceptionem non quo ad actionem.

* Hec conditio.

Conditio poteſtatiua facilis dʒ impleri ſtatim cũ põt.h.d. ¶ Opp.ꝙ iſta conditio impleri põt q̃ncũꝗ vſꝗ ad vltimũ vite ſpiritũ:vt de here.inſti.l.ſuus quoꝗ.⁊.l.ſi.de cõdit.inſti.ſol.Pe.vt refert Cy.C.de condi.inſer.l.pe.in.q.⁊ Guil.de cu.in.l.dedi.in pꝛĩn.de cõdi.ob cau.dicũt ꝙ contraria loquunt̃ in conditionibus poteſtatiuis que conſiſtunt in dando:hic in his q̃ cõſiſtunt in faciendo.que ſolu.eſt contra l.j.§.item ſi ita.j.tit.j.vbi etiam ſi conſiſtit in dando debet ſtatim impleri.vnde † dicas qd̃ aliud in hereditate vt in contrarijs. aliud ſi apponitur in legatis:vt hic.ita dicit gloſ.in l.ſi quis inſtituat̃.de here.inſti.⁊ hoc alibi tenet Petrus ſcʒ in.l.pꝛima.de condi.inſtitu. Ratio:qꝛ in hereditate vertitur maius periculum quam in legato. ¶ Contra hoc videtur.j.ti.j.l.j.§.iteʒ ſi ita.vbi in herede idẽ dicitur qd̃ hic in legatario. Sol.q̃nꝗ † conditio opponit̃ heredi ⁊ hereditati:qꝛ niſi caʒ impleat perdit hereditatem.⁊ tunc loquitur qd̃ dixi:q̃nꝗ apponit̃ heredi ⁊ non hereditati:ſed reſpectu alteri⁹ grauaminis:qꝛ niſi impleuerit cogitur aliud legatũ dare:tũc idẽ qd̃ in legato:vt.§.item ſi ita. ¶ Oppo. ꝙ ſufficiat cautio mutiana:vt.s̃.e.l.mutiane.ſolu.ibi in cõditionibus que cõſiſtũt in nõ faciẽdo. ¶ Opp. de ver.ob.l.ita ſtipulatus. Sol.ibi in ꝯctib⁹ in q̃bus

a põt conditio q̃ncunꝗ impleri[a]. hic in vltimis voluntatibus in quib⁹ diſtinguit̃:vt ex ꝑdictis apparet:q̃
3 diligenter no. ¶ Quero † ſi non[b] impleuit cum po-
b tuit an poſſit moꝛa purgari. Rñ.non quo ad actionẽ conſequendam:vt.l.thais.§.intra.de fideicom.li.ſed
c ad exceptionem ſic[c] vt.l.j.§.item ſi ita.j.ti.j.⁊.l.j.s̃.de pe.lega.

Si ſeparatim.

Coniunctis repoꝛtio accreſcit ſine onere.hoc dicit.

1 ☞ In caſibus in quibus cõditio habet̃ ꝓ impleta qualiter agi debeat.vide in ſi.

In teſtamento.

Jſta eſt bona lex ⁊.h.d. Si cõditio mixta ꝑ caſum deficit relictũ deficit.ſecus ſi ꝑ aliũ in cuius ꝑſonã cõfert̃ ſit impedita.h.d. Ut tracta-
d bo materiã de effectu cõditionis[d] gl.tãgit.hic et vide cum iſta gloſſ.l.j.C.de inſti.⁊ ſubſti. ¶ Opponi.de condi.inſti.l.que ſub conditione.§.quoties. Sol. vt in gloſſ.quod ibi in conditione poteſtatiua que conſiſtit in poteſtate honoꝛati.hic in mixta que conſiſtit in poteſtate honoꝛati ⁊ alterius.⁊ vide gloſ.que incipit imo videtur ibi. Jtem ad idem vſꝗ ibi:niſi. eſt ne vera iſta:videtur quod non quia manumittere ſeruum dependet ex poteſtate mea ⁊ ſerui mei:ergo eſt mixta.ſed non eſt verum.quia ipſe non poteſt facere ꝙ non ſit ciuis Romanus.ergo eſt mere poteſtatiua.vt.l.fina.§.cum quidam.alias incipit ſi vero quidam.C.de manu.teſta. Ad iſtud oppo.de.l.inde neratius.§.pꝛoinde.s̃.ad.l.aquil. Solu.vt in gloſ.ibi impedioꝛ per tertium:ideo ille tertius mihi tenetur. ¶ Sed oppo.de.l.ſi titius.s̃.eo.ſol.vbi impedit̃ per tertium ⁊c.glo.in.l.j.de inſti.⁊ ſubſti.facit iſtud contrarium ⁊ non ſoluit.dic quod in.l.ſi titius.impeditur per tertium iuſte ⁊ contra eam actionem non habeo:ſed peto legatum:⁊.l.inde neratius.loquit̃ quã do iniuſte impedioꝛ per tertium:ideo habeo actionẽ contra tertium.⁊ non ſequoꝛ legatum.⁊ ideo in conditione poteſtatiua diſtingue vt hac gloſſa adiecto membꝛo de.l.ſi titius ſtatuas.s̃.codẽ.vide gloſſ.ibi ſed impeditus.⁊ ſic ſecus ſi iuſte:vt.s̃.eod.l.ſi titius. ¶ Oppo.⁊ aſſumo oppoſitionem que eſt in pꝛincipio glo.quod in conditione mixta conſequitur legatum.vt.l.annua.s̃.de annu.leg.⁊.l.caio.in pꝛincip.de ali.⁊ ci.le. Solu.glo.quod eſt ſpeciale in alimentis.⁊ ſic glo.ſoluit in.l.j.C.de inſti.⁊ ſubſti.⁊ de hoc no.C. de le.l.j.⁊ Dy.in.c.imputari.extra de regu.iur.lib.vj. non tenet iſtam ſolu.ſed dicit qd̃ debet diſtingui:aut apponitur in perſona honoꝛati aũt grauati:ſed dictum Dy.nõ examino hic ſed examinabo in.l.illis.j.eo.ſed ad contraria reſpondeo.quia ibi loquitur in conditione ſucceſſiua ⁊ que habet tractum ſucceſſiuum:hic in momentanea cauſa de qua quid iuris ſit dicam.j.e.l.illis.⁊ doc.tangũt in.l.j.C.de le. ¶ Op. de.l.ſi fundum per fideicommiſſum.§.j.al's eſt.l.ſi ti-
e tio.de leg.j.gl.in.l.j.de inſti.⁊ ſubſti.ſo.qd̃ ibi in mõ[e] hic in conditione:⁊ eſt bona ſo.ſed cõtra hoc opp.ꝙ in modo ſit idẽ qd̃ in conditione:vt.l.titio centum.§. ante nup.j.e. Breuiter q̃cquid dicat Dy. Reſpõdeo quod ibi non eſt modus.ſed cõditio nup.vt ibi dicã ⁊ qd̃ ibi nõ loquat̃ in modo ſed in cõditiõe ſentit hic glo.ibi niſi in caſibus dũ allegat.l.titio.§.ante.⁊ ibi dicã. ¶ Opp.de.l.cũ ita dat̃ libertas.j.e.ſo.gl.ꝙ ibi ſpeciale fauoꝛe libertatis ⁊ bene.⁊.l.cuʒ ita. ſi bene reſpicias loquitur in conditione ſi decẽ dederis titio.ſed iſta conditio non videt̃ ꝙ ſit mixta ſed mere poteſtatiua ⁊ illa lex non debuit cadere ſub hoc mẽbꝛo:vt.l.ſuus quoꝗ.in ꝑnci.s̃.de here.inſti. Pet.⁊ Cyn.hoc dicunt in.l.j.C.de his que ſub modo.et l.pe.circa ſi.C.de ꝯdi.inſertis.⁊ ſic videtur ꝙ ſit mere poteſtatiua:⁊ hoc dicũt in.l.j.C.de his que ſub mõ.⁊.l.pe. C.de condit.inſertis. Videre domini iſtud non eſt verum.qꝛ eſt contra.l.cũ ita.j.eo.nam ſi eſſet mere poteſtatiua deficiẽs per caſum nõ deficeret legatũ:qd̃ eſt falſum:vt ibi:niſi fauoꝛe libertatis. Ad.l.ſuus quoꝗ circa ſi.reſpondeo qd̃ excludit caſualẽ cõditionem nõ mixtam.ergo quando eſt conditio mixta potes diſtinguere tria verba pꝛo declaratione glo.aut loqueris in mõ aut in conditiõe:⁊ tũc aut in ſucceſſiua ⁊ dicam.j.eo.l.illis.aut habet tractum momentaneũ.⁊ tũc aut deficit facto eius in cui⁹ ꝑſonã debet ꝯferri:aut caſu:vt ex ꝑdictis apparet:⁊ ſi caſu aut in libertate:aut in alijs.vt ex pꝛedictis patet.ſed contra iſtud opp. de.l.ſi pater.C.de inſti.⁊ ſubſti.⁊.l.j.§. ineſt aũt.s̃.eo.vbi dicitur ꝙ euentus expectetur indiſtincte.ſol.ibi in mera

a ¶ Q̃nꝗ impleri aduerte quia Bart.videtur quod ſit idem in contractibus.in.l.ſi quis arbitratu.de ꝟ.ob.in ver.quero q̃to tempoꝛe ⁊ ibi dixi ⁊ adde bal. in.l.penul.C.eod.in pe.colum.⁊ iſta.l.facit an teneat citatio ſine termino de quo vide quod ſcripſi in.l.liber hõ.§.decem.de verbo.ob. ✠ Andreas Pomare.
b ¶ Quero ſi non. Et hoc limita niſi ĩ libertate.l.paulus.§.j.ff.de ſi.lib.ꝑin Ange.ĩ.l.ſi inſulã de ꝟb.ob.
c ¶ Exceptione ſic. Addẽ imol.in.l.mutiane.ſupra eodem.et Cyn.in.l.ſi res.de cõ.inſer.⁊ cy.⁊ Bald.in lege pꝛima.ad ſin.C.de inſtitut.⁊ ſubſti.⁊ Bal.in.l.ſi ſup.in ſi.C.de tranſact.
d ¶ Effectu cõditiõis. Sed dubitari poteſt quid ſi teſtatoꝛ dixerit econuerſo ad hanc.l.vt relinquo titio centum ſi ſeia ei nupſerit vtrum ſi ſeia ei nolit nubere titius debeat habere legatum vel relictuʒ iſta.l.facit ꝙ ſic.Cyn.tamen in.l.j.C.de inſti.⁊ ſubſti.in vlti.col.tenet cõtrariũ:⁊ ſequit̃ hic Jmo.qꝛ conditio eſt pꝛincipaliter in perſona ſeſe appoſita ꝑ.l.cum ab eo.s̃.de contrahen.emp.quid aũt in cõtractu ſi ꝓmitto ſeie centũ ſi nupſerit titio an debebit habere ſi ſtat per titium.Cy.in.d.l.j.quod non ſed imol.hic tenet cõtrariũ ꝑ.l.iure ciuili.s̃.e.in ſi.⁊ vtrũ ſufficiat ſi titius nollit ſemel nubere ſi poſt ex interuallo velit vide Cy.⁊ Bal.in.d.l.j.⁊ imo.hic.⁊ hr̃ in.l.ſi que.de condi.inſer.⁊ in.l.pr̃.§.ſi.j.eo.⁊ de materia hui⁹.l.vide Joannem cald.in diſpu.incipien.rectoꝛ eccleſie ſancti.
e ¶ Jbi in mõ. No.pꝛimo ꝙ lʒ diſpõ ſub mõ deficiat ꝑ caſuʒ.tñ nõ deficit relictũ ⁊ iſte eſt caſus in.d.l.ſi fundũ.§.iul.alias inci.l.titio.⁊ eſt ad hoc ſing.⁊ melioꝛ de coꝛꝑe iur.ꝑin Jmo.hic ⁊ vide Bar.in.l.q̃b⁹ dieb⁹ §.termili⁹.j.e.⁊ tex.i.l.luci⁹.§.q̃ſq̃s.el.j.⁊ ibi bartol.

vbi ē ſilis tex.ſ.de le.ij.vid io.cal.i diſp.ic.rector eccle.
a ¶ Preſtari impedimētū. Adde bald.in.l.vt puto.in iiij.q.ix.op.de inſti.τ ſubſti.
b ¶ Azek ne. In iſtis caſib⁹ qliter agat qñ cōditio habeat p impleta.p hoc eſt text.in.l.cum pupillus.ibi in.col.j.e.

c ¶ Extraordinario iure.intelligas officio iudicis.l.ſi cui.j.eodē. vide imol. hic in hoc vr̄ tenere cōtra bar. p bal.in.l.j.C.de inſti.τ ſubſt.in.iij.opp.
d ¶ Quamuis. nota de errore calculi.hāc l.p multū no.alr̄.bal.in.l.j.C.ſi aduer.ſo: quod paruus defectus in rōne reddenda ñ vitiat τ bal.in.l.p hrditarijs.in.iij.col.in ver.pſ.de here.act.τ dicit qđ eſt hec ſin.l.τ non eſt alibi τ hoc intellige vt ibi p

a

cū. Si qs aūt tenet ad certam quantitatē ſub pena ſi deficiat in vno nummo an incidat in penā not.bal. in rub.C.de cōtrahē.emp.in.x.q.τ in ſimili facit qđ not.Bald.in.l.ij.in.xij.q.C.de reſcind.vend.ſed contradicit Bal.in.l.edez.in.iij.col.loca.τ vide Bald.in auē.iiſdē.in pe.col.de ſecund.nup.τ ad hanc.l.vide quedā vba bal.in conſi.inci.pſuppoſito ſtatuto communis papie.
e ¶ Fuit erratū.τ vide omo qđ dicit Bal.in.l.cū q.§.in popularibus.in pn.de iureiur.
f ¶ Non extinguit. Vide Bartol.τ Bald.in.l.penul.ſ.de ſena.
g. ¶ Si qs opp.vide bar.in.l.ſcire debem⁹.in pn.de vbo.ob.in.l.ſi ita qs ſtipu.x.annos.e.ti.τ in.l.ſi ſeruus.§.ſi plurū.ſi qs cautio.τ vide gl.in.l.iij.hoc interdicto a ſupiori.de iti.actuq̧ priua.τ imo.hic poſt pe.in d.l.cū qdā.in.j.no.τ in pe.col.τ in.l.j.C.de ꝯdi.inſer.vide Dy.in reg.pluralis locutio.de reg.iur.

caſuali.hic in mixta.ſed qđ hic dicitur 1
de mixta poteſt intelligi duobus modis:vno modo de ea que pēdet ex voluntate mea τ alterius vt hic. Alio modo dico mixta hoc ē ex poteſtate mea τ viribus fortune.ideo eſt idem φ in caſuali:τ ita ſentit hic glo. Rationem differentie inter cōditionē poteſtatiuā caſualem τ mixtam. Cy.tangit in glo. dicte.l.ſi pr̄.C.de inſti.τ ſubſt. Old.aſſignat ibidē ſic.quādo eſt cōditio caſualis teſtator voluit multum grauare legatariū.τ idē expectatur dubi⁹ euē- o
tus nec curat quātr deficiat niſi deficiat p grauatū.vt.l.j.ſ.eo.τ.l.iure ciuili.eo.ti.τ.l.in executione.§.ſi.j.de vb.ob. Sed in poteſtatiua voluit modicū legatariū grauare:ideo ſatis eſt ſi per te non ſtet.ſed in conditiōe mixta e
voluit grauare plus φ in poteſtatiua minus φ in caſuali:τ ideo eligit mediā via:vt diſtinguat.an deficiat ex caſu.vl̄ facto alterius in cuius pſonā cōfertur. f
Domini habetis tex.diſtinguētes aut per tertiū impedior hoc directo agētem:vt impediat exiſtentiam cōditionis:τ habetur pro impleta:vt l.iij.§.ſi.ſ.de cōdi.ob cauſam. Aut impedior per tertium hoc non agentem 1
directo:ſed per quandam conſequentiam:τ tūc conditio non habet p impleta:vt.l.iij.§.ſi quis ſeruum.j.de ſtatulibe.τ.l.non omne.eo.ti. Aut dubitat quo iure impediat:τ in dubio vr̄ preſtari impedimentum^a directo:vt non impleatur conditio:vt.l.iij.§.j.de g

ſtatulib.qui tex.omnes caſus iſtos videtur probare. ¶ Ulterius quero de ſolenni dubio in iſtis caſibus in quibus conditio habetur pro impleta.aget ne^b ex teſtamento vel qualiter. Or guarda:hec gloſ. in.l.ij.C.de inſtitu.τ ſubſtitu.videtur dicere qđ agit
c extraordinario iure.^c ſed reſpō ſio vera eſt illa de qua dicit text.† in his caſibus in quibus cōditio habet p impleta de iure communi agitur ex teſtamento:in illis caſibus in quibus habetur iure ſeu fauore ſpeciali pro impleta vt in libertate.non agetur ex teſtamento:ſed iure ordinario ſcilicet actione in factum vel conditione ex lege:vt.l.ſi peculium.§.is cui.j.de ſtatulibe.quero quid voluerit dicere text.in.d.l.ij.C.de inſtitu.τ ſubſtitu.quando dicit extraordinario iure. Neſcio quid voluerit imperator:non dicas.i.iudicis officio.ſed dic.i.magis ex interpretatione φ ex propria ſignificatione et videtur tex.in.l.penul.in princi.et.§.j.j.eo.

Quamuis.

^d Error calculi in reddenda ratione τ reliquorum reſtitutione non facit conditionē deficere.h.d. No.diligenter p officialibus qui debēt reſtituere reliqua intra certū tps ſub certa pena τ ſi reſtituāt τ in cōputatione fuit erratū^e τ aliquid apud eos remaneat qđ in penam non incidant.

f **Alia.** De hoc dic.ſ.e.l.demōſtratio falſa.

Si cui. Augmentū dignitatis non extinguit^f legatū.h.d. Facit ad qōnē de eo q promiſit dare ſchacūmatum cum pedite:τ poſtea dedit cū pedite facta regina.de qua dixi in.l.legatis.§.ſi ex officio.ſ.de leg.iij.

☞ Quando pluralitas reſoluatur in ſuas ſingularitates.

Si quis. ¶ Una pluralitas geminat plures ſingularitates.h.d. ¶ Opp.ſ.de pigno.act.l.ſi neceſſarius.§.ſi annua. Sol.ibi fuit appoſitum pronomē.quiſq;:qđ eſt collectiuū ſicut collectiuum omnes:vt.l.hoc articulo.de heredibus inſtituend. ¶ Opponitur^g de impu.τ alijs ſubſti.l.cū quidā. Sol.ibi eſt dictio vtriq;:que ſimilr̄ eſt collectiua.licet gloſ.aliter ſoluat in.l.hoc articulo. ¶ Opponi.de impu.et alijs ſubſtitu.l.φuis.glo.in.l.hoc articulo.ſoluit. Tu dic † melius. quandoq̧ vna plu- 1
ralitas reſpicit plures et diuerſos effectus:tunc reſoluitur in ſuas ſingularitates vt hic. quandoq̧ reſpicit vnum communem effectum tunc non reſoluitur vt.l.contraria:ibi enim pluribus erat ſubſtitutū.vulgariter τ ſic reſpectu vnius hereditatis.τ ſic non reſoluitur in ſingularitates.ita tenebat Jacobus butriga.

☞ Licet omiſſio indictionis vitiet inſtrumētū tn̄ indictio appoſita corrupte non vitiat. 1

Si nominatim demōſtratio fit p expſſionē qualitatū rei demōſtrate. Itē falſa demōſtratio nō vitiat.h.d.pmo dicit qđ demōſtratio p noīa ppria fit τ hoc ait coe.i.ſcđo qđ fit p demonſtrationē corpis:vt talis

cecus:talis claudus τ ſimilia.tertio per demonſtrationem officij vel artificis.τ hoc eſt clarum. Quarto per demonſtrationem neceſſitudinis vel affinitatis non ergo eſt neceſſe quod nomen patris alicuius apponatur.ſed ſufficit per nominationē patrui fratris vel affinis τ ſic ſufficit quod dicatur talis vxor talis. ¶ Ultimo no.diligenter quod licet demōſtratio ſit falſa:ſi conſtat de quo ſenſit teſtator:tamen nominatim dicitur relictum τ ſic plus eſt demonſtrationem falſam apponere φ nullam apponere:τ ſic videtur a
1 † caſus pro opi.Dy.quam tenuit in ſuo conſi.qđ lʒ indictio omiſſa vitiet inſtrumentum tamen appoſita li-
a cet corrupte non vitiat^a. Conſtat eniʒ quod notari⁹ ſenſit de indictione que currebat illo anno:quē aſcripſit lʒ in demonſtratione indictionis erraret vnde p nominato habetur:vt hic.de quo dixi plene in fine l.ſi librarius.de reg.iur.licet Jo.and.aliter dicat ſuper data.in ſi.lib.ſexti.

Publius. Conditio caſualis poteſt qñcunq̧ impleri.h.d. No.q̄ tria.ſ.electionē:acceptationē τ geſtionē officij. ¶ Quero ergo a quo tēpore qs dicatur habere dignitatem:hec lex facit quod a tēpore acceptionis:vt ibi munus edidit τc.vt in glo.qđ
b dic^b plene vt dixi in.l.ex eo.de teſt.mili.

Titia. Non eſt veriſimile quod teſtator plus diligat ſubſtitutum quam primo loco poſi-
c tum^c.τ non poteſt prius conueniri heres:quam defunctus poterat.h.d. ¶ No.qđ dixi in ſummario.et probatur in textu ibi.ſed non eſt veriſimile τc.facit ad queſtionem quā dixi in.l.gallus.§.τ quid ſi tātū. 1
ff.de libe.τ poſthu.

Si quis. Licet deficiat onus legato iniunctum legatuʒ nō 2
deficit.h.d. ¶ No.quod voluntati defuncti nō paret qñ eſt ꝯ legē. ¶ Opp. φ a legato repellat:vt.l.ſi quis quos. 3
ſ.de leg.ij.plures ſo.dant hic τ in ꝯrio veritas eſt q̄ hic in ſi.ponit.nā ibi fuit nudus miniſter:hic legatarius.quod apparet:q: teſtator voluit eū ſentire cōmodū.vt tex.dicit in ſi. ¶ Opp.de leg.ij.l.codicillis 4
in prin.ſo.vt ibi plene dixi.
a ☞ Si teſtator dicat volo quod heres meus det illud quod reſcriptū eſt in ſchedula quam dimiſi apđ guardianum an valeat.

d **Si ita.** ^d Ex teſtamento debetur qđ ibi expreſſe relinquitur vel per relationem ad aliud.hoc dicit. ¶ Not.hanc le-
e gem^e τ facit ad † queſtionem.teſtator dixit
1 volo φ heres meus det illud quod ſcriptum eſt in ſchedula quam reliqui apud guardianum fratrum minorum.guardianus oſtendit ſchedulā:an valeat. Et videtur qđ non:quia id quod in teſtamento nuncupatiuo relinquitur debet a teſtibus exaudiri:vt.l. d
heredes palam.in prin.ſ.de teſta.ſed hic non fuit exauditum a teſtibus.ergo τc. Preterea iſta volūtas eſt captatoria τ confertur in voluntatem guardiani
vnde ſcriberet quicquid vellet:vt.l.captatorias.ſ. e
de legatis primo. Preterea iſta ſchedula non eſt ſolennis cum non ſit legitimum teſtamentum.τ ſic nō valet:vt.l.vltima.C.de fideicom.τ ita determinauit Jaco.de bel. Ego dico hoc eſſe verum quando non

apparet ſchedulam eſſe teſtatoris ex legitima literarū cōparatiōe vel alijs legitimis indicijs.alr̄s puto φ valeat vt hic:ibi quantū ei τc.τ p hoc.l.quē heredi.in prin.ſ.de reb.dubi.τ.l.his verbis.in prin.ſ.de leg.iij.facit ad pdicta.l.theopompus.ſ.de dote prelega.τ.l.queſtionem.C.de fideicō.ſcđm illam lec.ſm quā teſtator poſuit in ſi de heredis τ non ſcripſit.τ pro hoc.l.hec articulo.ſ.de here.inſti.τ.l.poſthumus.§.ſi paganus.de iniuſto teſt.ad idem de ali.τ cib.leg.l.a filio.§.ſi.
¶ Ad argu.contrariū φ ea que relin- b
quunt in teſtamento τc.reſpondeoq̧ ſufficit ſi audiatur a teſtibus implicite:vt.ll.ſupra allc. Itē non ob.qđ dicitur qđ eſt voluntas captatoria:quoniā non eſt captatoria qñ refertur ad ſcripturam de preterito:vt.l.hoc arti- c
culo.ſ.de here.inſtit. Nō ob.qđ dicit qđ nō eſt ſolēnis:imo eſt ſolennis:q: quicquid relinquitur in teſtamēto refertur ad hanc ſcripturam.

☞ Portio hereditatis pro non ſcripta quando ſit quod accreſcat cum onere.

Ratio quare legatuʒ pro non ſcriptū non accreſcit cum onere portio hereditatis ſic.

Portio hereditatis deficiens quādo accreſcit coniunctis cum onere an procedit ſiue ſint coniuncti re tantum:ſiue re τ verbis.

Onus per modum conditionis iniūctum in perſona inſtitutorum an trāſeat ad ſubſtitutos.

De conditio. Iſta lex ponit duas regulas multū breues τ eſt difficilis lex. ¶ Op.ad ſcđm vbi đr hic φ onus iniunctū plurib⁹ de gradu itelligitur iniunctū gradui. Contra:portio pro non ſcripta accreſcit ſine one-

¶ Non vitiat.indictio corrupte ſcripta vtrum vitiet: Adde Baldum idem tenentem quod Dy.in.ij.conſitu.C.in verſi.arma.τ quod notat Barto.in.l.admonendi.de iureiurando.τ Ange.in.l.imperator.ſ.de ſtatu homi.τ vide gl.τ Joan.and.ſuper data.vſ.li.τ gloſ.et Bald.in.l.cū pponeret.de leg.ij.τ lariſſime Jo.andre.i data vſ.li.i mercu.per bal duʒ in.l.ij.C.đ fal.cā. vbi videt tenere contra Dy.
b ¶ Qđ dic τ vide barto.in.l.abſenti.j.de donat. An.barba.
c ¶ Primo loco poſitum.et ſic no.ex hoc §.ordo ſermonis denotat dilectionē.iteʒ ordo ceſſionis denotat precminentiā dignitatis.ita đr Ange.τ Imola in.l.ſoluēdo.la.'ij.de heredi.inſtit.τ ex ordine vborum denoratur ordo intellectus:ita dicit Bal.in tracta.de ſchiſma.in iij.col.

d ¶ Si ita. Et vide qđ habes p moder.in.l.ait pretor.in.§.ſi iudex.j.de re iudi. Adde Pau.de caſt.τ Bal.conſi.cxviij.ij.lib.
Andreas Pomate.
e ¶ No.hāc.l. Et vide bal.in.l.gñalr̄.C.de nō nu.pec. Bal.in.l.aſſe toto.ff.de here.inſti.τ Ang.τ ibi plene domi. Pe.in.c cum tibi.de teſti.τ ibi Joan.de imo.et per Jo.de imo.in.l.illa inſtitutio.ff.de here.inſti.bal.in.l.captatorias.C.de teſta.mili.

a ¶ Facit.ſ. Sed aduerte q: Imo.videt impugnare dicta Bar.hic in.l.ſi duobus.§.j.de leg.j.⁊ etiā Barto.in.l.re coniuncti.de leg.iij.⁊ ſol.Pe.ad illud contrariū refert Bar.⁊ doc.in.d.l.ſi duob⁹.§.fi.⁊ lz communiter glo.⁊ doc.teneant pro non ſcripta accreſcit cuz onere: tñ glo. Dy. ⁊ Imol. in l.pater.al's inci.celſus de leg.ij.tenet contrarium.⁊ ibi plene per bal.⁊ imo. itē an illō quod dicit hic bar.⁊ doct.per d.l.celſus.ſit verū. dixi poſt imolam in.l.lz imperator. de lega.

b ¶ §.j.idez ſi non omnibus. de i gradu.ſed aliquibus ex eis: q: vno repudiāte accreſcit cū onere ei qui coniūctim ſecum fuit grauatus vt probatur in dicta.l.ſi duobus.§.primo. et ibi per omēs vide etiaz ibi Bartoluz de materia. ſec⁹ ſi vni tm̄ fuit grauamen impoſitum:vt hic per Barto.qd vltimum limitā niſi eſſet iniunctum onus alimentorum eorum fauore:vt eſt text.not.ſm intellectum glo.in.l.iiij.§.fin.⁊ ibi Barto.de alimen.lega.licet ſm intellectuz Dyni ⁊ Jac.de are.non probet.idem forte eſſet in legato ad pias cauſas.

c ¶ Quamuis perſona.Hec ratio non eſt bona: quia contra caſum dicte legis ſi duobus.§.j.ibi licet non ab oībus de gradu.ideo ibi vide Imolam aſſignātē aliam rationem.Adde Bal.in.l.pater.al's incip.celſus.de leg.ij.

re:vt.C.de cadu.tol.§.in primo.ſo.dicunt quidam ibi in pro nō ſcripto: hic in caduco vel quaſi.Cōtra iſtā ſolut.videtur.e.l.§.is ita.vbi dicit ꝙ quocunqꝫ modo deficiat portio hereditatis deficienti accreſcit cū onere. quare alij vt Azo dicunt ibi aliud in herede vt hic no.in glo.⁊ etiā no.glo.in.§.his ita.tñ ſe non firmat.⁊ pro opinio.
a Azo.facit.ſ.^a de leg.j.l.ciuitatibus.§.j.ſed Dy.ibi reſpondet qd ibi pro non ſcriptum accipitur improprie vt ibi dixi.Alij reſpondent alio modo vt ibi videbitis. veritas eſt qd ibi hereditatis portio pro non ſcripta accreſcit cū onere:vt eſt caſus in.l.ſi duobus.§.j.ſ.de leg.j.⁊ ibi dixi.Sed cōtra hoc videtur caſus in.l.celſus.§.fi.ſ.de leg.ij.Pet in.l.j.§.is ita.C.de cadu.tol.ſe multū inuoluit in ſo.huius contrarij:⁊ bene non ſoluit.¶ Veritas eſt iſta †que ponitur in glo.ſcz qn̄doqꝫ onus imponitur generaliter gradui:⁊ tunc accreſcit cum onere:vt hic in princip. quandoqꝫ onus iungitur quibuſdaz nominatim de gradu:tunc quandoqꝫ iniungitur nominatim omnib⁹ perſonis eiuſdem gradus:⁊ tūc idē:q: accreſcit cū onere oībus perſonis eiuſdem gradus:vt hoc ſecundo verſi.et
b l.ciuitatibus.§.j.^b ⁊.d.l.ſi duobus.§.j.ſ.de leg.j.quandoqꝫ iniungit nominatim vni tm̄.⁊ tūc accreſcit ſine onere;vt.l.celſus.in fi.ſ.de leg.ij.vbicūqꝫ aūt dicit accreſcere cum onere intelligas qn̄ ab initio fuit inſtitutio ꝓ non ſcripta reſpectu perſone a qua relinquitur:ſꝫ ſi ab initio tenuit inſtitutio.poſtea in codicillis legata ſunt relicta faz.inſtituto mortuo.⁊ ſic ſunt pro nō ſcripta reſpectu perſone a qua relinquitur:tunc accreſcit ſine onere;vt.l.quidam referunt.cum lege ſequenti. ſupra de iure codicillorum.ratio patebit infra.¶ Sꝫ quero que eſt
2. †ratio differentie inter hereditatem ⁊ legatum? Dicit Pe.in.§ is ita.quod hereditas repreſentat perſonam defuncti:vt.l.hereditas.j.de acquiren.rerū domi.⁊.l.mortuo.de fideiuſ.⁊.l.non minus.ſ.de hered.inſtit.⁊ ideo ab ipſo initio conſiſtit hereditas cū onere:vnde cum ſuo onere accreſcit.ſed legatum non repreſentat perſonam.⁊ ideo non accreſcit cum onere:cum ab initio non conſiſtit ſi perſona non reperiat.⁊ ideo ſi ab initio fuit perſona heredis:illam videt reſpexiſſe adeo quod legata poſtea in codicillis relicta eo mortuo non valent.vt dixi.¶ Sed quero que eſt ratio vtrum relinquat nominatim vel non? Dic vt.l.j.§.id quod ex ſubſtitutione.j.titu.j.⁊.l.j.in fi.ſ.de lega.iij.Item que eſt ratio vtrum relinquatur nominatim ab omnibus de gradu vel ab vno tantum. Ratio eſt quia primo caſu videtur relinquere magis a
c gradu quā a perſona^c vt hac.l.ij.reſponſo.¶ Quero
3 vtrum hoc quod dictum †eſt qd accreſcit cum onere ſit verum.ſiue erant coniuncti verbis tantum:vel re tantum:vel re ⁊ verbis.gloſ.dicit quod eſt verum ſi erant coniuncti re ⁊ verbis:vel verbis tantum. ſecus ſi re tantum.vt.C.de cadu.tol.§.ſi vero.Itē vide glo.magnam ibi deficiens.⁊ dic vt hic primo reſponſo.ſequitur ſibi impleant;⁊ dic vt hic ſecundo reſponſo.Sequitur in dicto.§.in primo.quod eſt veri⁹ iſto caſu:vt.l.celſus.in fine.eodem titu.⁊ ſic tenet gloſa quod quando ſunt coniuncti re ⁊ verbis:vel verbis tantum accreſcit portio deficiens cum onere. et ita nota.in.l.prima.§.ſi autem ad deficientis. Pet. tenet contrarium:quia eadem ratio eſt in cōiunctis re ⁊ verbis que eſt in coniunctis re tantum.quia q̄libet habet iure ſuo per ius etiam non decreſcendi ſecundum Jacobum de aretio.Ego teneo opinionē glo.quod licet inter coniunctos re ⁊ verbis ſit locus iuri non decreſcendi:tamen pro parte per coniunctionem verbalem onus iniunctum vni videtur alteri repetitum:vt.l.ſeie.§.caio.ſ.de fundo inſtructo.
4 ¶ Quero:vtrū onus iniunctum † per modum conditionis in perſona inſtitutorum tranſeat ad ſubſtitutos. Videtur hic caſus in ſecundo reſponſo ꝙ nō: ibi ad eum duntaxat gradum.⁊c.et videtur expreſſum.ſ.de here.inſti.in.l.ſub conditione.In contrarium videtur caſus in.l.j.in.§.pro ſecūdo.C.de caduc.tol.et pro hoc.l.licet.ſ.de leg.j.Quid dicemus? glo.tangit in dicto.§.pro ſecundo.et dicit vnum mirabile verbum quod conditiones caſuales non tranſeunt ad ſubſtitutos.ſed conditiones poteſtatiue ſic:vt dicto.§.pro ſecundo.⁊ ita tenet ibi Cynus hoc videtur contra legem iſtam prout gloſ. ponit caſum in conditione ſi det decem:⁊ tamen non tranſit ad ſubſtitutum:quare dic quod in legatis onus in moduz conditionis iniunctum tranſit ad ſubſtitutum:vt dicto.§.pro ſecundo.⁊ eius gloſ.vt diſtinguamus ſicut illa gloſ.ſed in hereditate non tranſit ad ſubſtitutuz niſi expreſſe a teſtatore ſit repetita:vt eſt caſus hic.⁊ eſt caſus in.l.ſub conditione.ſupra de heredi.inſtitu.⁊ ibi glo.⁊ Dyn.in.c.ratione congruit.de regu.iur.li.vj.Non ob.l.lz.ſ.de leg.j.q: illud eſt verū in legatis.ſec⁹ in tali cōditionali onere.⁊ eſt rō vt no.in.d.l.ſub

a conditione^a. tamen in legatis diſtinguitur an onus ſit nominatim iniunctum vel non vt videbitis infra titulo primo.§.ſi ſub conditione.vt dixi in preallegata.l.licet.

1 ☞ Relictum factum eccleſie per teſtatorem aliter non expreſſo de qua:debetur eccleſie parochiali teſtatoris.
2 Accuſatus quod commiſit maleficiū in villa ſancti Martini non expreſſa ciuitate non poteſt condēnari quia accuſatio non procedit.

* 1 **Cum ita in teſtamento.** Si locus †loci i teſtamento non aſcribatur ſubintelligitur locus vbi teſtator domicilium habuit.hoc dicit. Per hanc le
b gem^b determinatur queſtio ſi teſtator dixit relinquo centum eccleſie.nec declarat de qua: intelligitur de
c eccleſia cuius eſt parochianus.^c per hanc legem no. per Cynum.C.de ſacroſan.eccle.l.prima in.v.q.⁊ in Spe.de inſtru.edit.§.nunc vero.verſi. quid ſi teſtator vult fieri pontem ⁊c.facit. C. de epiſco. ⁊ cleri.l.nulli.⁊.l.ſi quis ad declinādam.⁊ in auten. de eccle.tit.§.ſi quis in nomine.no.per Cy.C.de ſacroſan.ec
2 cle.l.j.Quero † quidaz Peruſinus accuſauit aliquē in curia iſtius ciuitatis ⁊ dixit maleficium eſſe factū in villa ſancti Martini: nec adiecit comitatus Peruſij. Contra accuſationem obijcitur cū multe ſunt ville que nominātur ville ſancti Martini per diuerſas partes mūdi.ergo videtur obſtare:vt.l.ita fidei.j.de iure fiſci.in cōtrariū videtur caſus hic. quia videtur quod debet intelligi.ſcz de villa ſancti Martini comitatus ciuitatis Peruſij. Cōtrarium puto:q: in accuſatione non ſubintelligitur ciuitas: quod apparet.q:.l.iubet expreſſe opponi.vt.l.libellorum.j.de accu.nec ob.hec lex:quia loquitur in vltimis volūtatibus in quibus ſit benignior interpretatio ſecundū voluntatem defuncti.

1 ☞ Dies impedimenti non computat in termino.
2 Conditio an deficiat quando quis impeditur per tertium.
3 Alleganti ſe impeditum poteſt opponi quod potuit reclamare ⁊ non fecit.

d **Omnibus.** ^d Dies †impedimenti cōputatur in termino. h.d.
1
2 ¶ Oppo.†quando quis impeditur p tertium cōditio deficit:ſꝫ habeat actionem cōtra illum impedientem.:vt.l.inde neratius.§.idem iul.ſ.ad.l.aquil.⁊ not.ſ.eo.l.in teſtamēto.Sol.glo.qd hic non totaliter impediuit: ſꝫ dilationē dedit.Sed contra videt.ſ.ſi quis cautio.l.ij.in fine.⁊ de eo per quē factum eſt.per totū.vnde puto qd hoc debeat intelligi qn̄ impediens non erat ſoluendo.alias daretur actio contra eum.vt.l.fin.ſ.
3 de eo per quē factum eſt.vltimo no.†quod ei qui allegat ſe impeditū poteſt opponi ſi contra impedimētum potuit reclamare ⁊ nō fecit;vt ibi nec per te ſtaret ⁊c.

1 ☞ Expenſarum appellatione non venit preciū rei.
2 Teſtator legans filio expenſas factas in ſtudio qd videatur legare etiam pretium librorum.

1 **Quidam.** Appellatione †expenſarū rei pre
e tium non continetur ^e.h.d.⁊ dicit Dy.qd nō eſt alibi.⁊ notabilis caſus eſt. ¶ Opp.ſ.

* ¶ Pro concordia.Aduerte.villa vna ſola in hoc territorio Lugdunenſi que vocat villa frācha: In comitatu niuerñ.eſt alia villa etiā ſic appellata:mō accuſat aliqs corā ptāte Lugduñ.de delicto ꝑ eū commiſſo in villa frācha.Bar.ſentit ꝙ ꝓcedat talis libell⁹ in.l.libellorū. ff. de accu.cōtrari⁹ allegat in hoc de peti.here.l.ſi a dn̄o.in fi.gl. dicit h̄ eſſe verū ꝓpter preſumptā voluntatem defuncti:certe illa lex non facit. §.cū ita.Tu dic ꝙ pōt intelligi Bar.in hoc.§.cū ita: ꝙ loquat qn̄ oīmoda erat incertitudo p.l.ſi inſulaz.ff.de v.obl.ſm mētē Raph.cu.vbi q̄ tenet affirmatiuā.Et in.l.libellorū loquat qn̄ erat villa ſatis aliter demōſtrata;ſed non fuerat dictū de comitatu vel dioceſi.Certe iſta reſponſio pro ſuſtinendo honore tanti viri vt eſt Bar.pōt admitti per ea q̄ ipſe voluit in l. demōſtratio.ff.de cōdi.⁊ demon.Sꝫ poſſet alterari ſi bene cōſiderent ei⁹ verba.Sꝫ in dubijs melius eſt ſuſtinere partē cōcordantē:vt habet per Imo.in l.de pupillo §.fi.ff.de no.ope.nun.nouiſſi.in.l.ſi cum dotem.§.ſi pater.ff.ſo.matr.

a ¶ L.ſi ſub conditione.vide Bar.in.d.l.ſi ſub cōditione ſꝫ in hoc eſt contrarius in.d.§.pro ſecundo.vbi tenet ſolutio.Cy.
Andreas Pomate.

b ¶ Per hāc.l.vide imo.⁊ Panor.in.c.indicāte.de teſ.⁊ imo.dicit gl.in.c.j.in v̄bo paupras de teſ.li.vj.ꝙ ſi teſtator inſtituit pauꝑes xp̄i intelligit de his q̄ ſunt eiuſdem domicilij ⁊ vide glo.in ſimili in.c. ſtatutū.§.cum no.in v̄bo vnū diē in fine de reſcrip.lib.vj.⁊ ad hāc qōnē bar.vide panor.cōſi.cxix.in.iii.colū. in.ij.dubio vol.ij.
¶ Per hanc.l.Et vide bal.in.l.nulli.C.de epi.⁊ cleric.⁊ vide que late dixi.in.c.indicante. de teſtamen. vbi omnes allegant dictum Bartol. hic. Andreas Barba.

c ¶ Eſt parochianus.de legato facto ecclīe necꝫ apparet de qua eccleſia cui debeatur ſed qd ſi teſtator habebat duas parochias dic qd debet illi a qua recipiebat ſacramēta eccleſie ſcdm no.in.c.ſi.de ſepul.vbi per cano.cy.tamen in.l.cū mulie.C.de dona.ante nup.videt dicere qd debet pauperiori.adde oīno Bar.in.l.j.ad munici.⁊ vide qd dixit bal.⁊ imo.poſt illū tex.in.l.ſi domus.de leg.j.in prin.⁊ Bal.poſt Cy.in.d.l.cum mulie.dicit quod ſi legatur monaſterio in dubio intelligit de monaſterio mulierū ⁊ non hominum.⁊ hic adde ang.in.§.ſi vero in aut.de nō ali.⁊ oīno pe.de aucha.⁊ imo.in.c.relatū.el.ij.de teſt.in fin.⁊ Jo.an.in titu.de inſtr.edi.§.nūc vero aliqua.in addi.q̄ incipit nunc peruenit.⁊ in.c.cum quis.de ſepul.in.vj.et quod notat Bart.in.d.l.ita aliter loquitur Bart.in.d.l.libellorum.ad quod cōſuluit Bald.conſi.lxx.iij.lib.⁊ de.q.hic formata per bar.vide bal.conſi.cxiiij.ij.lib.

d ¶ Quibus.⁊ iſtum textum ita allegat bal.in.l.ꝓperandum.§.ſin autē vtraqꝫ.C.de iudi.⁊ vide tex.quē ibi nota.Bartol. in.l. qui commeatus. infra de re milita.

e ¶ Non continetur.Et non eſt alibi Bald.alleg.cōſimilem in l.penultima.§.fina.de dona.ita alleg.ipſe in.l. alimēta.C.de nego.geſt.vtrum autem appella

tione expenſarū veniant dāna. vide Bal. in. l. iij. in vlti. col. C. de fru. ⁊ lit. expē. ptiū rerū etiā cōprehendit appellatiōe dāni. l. j. ⁊ ibi Bal. in pīn. C. de edi. act. habet etiā per do. Abb. in. c. fin. de reſcrip.

¶Oppo. ſ. de leg. ij. l. luci⁹. §. q marito. glo. ſoluit nec eſt cōtra ſi bñ aduertatur. ¶Opp. ſ. ſo. matri. l. fruct⁹ ſed hoc dz intelligi de expēſis factis ad perpetuā rei vtilitatē non gratia
2 fructuum. ¶Ultimo Dy. †dicit not. argu. quod ſi teſtator legat filio expēſas factas in ſtudio non videtur legare pretiū librorum vt hic. Pe. dicit cōtrarium. als nihil operaretur legatū qz alie expenſe de iure communi non poſſunt repeti: vt fami. erci. l. que pater. Ego dico aliud eſt dicere a lego expenſas ſtudij. aliud lego expenſas librorum. nam expenſa ſtudij eſt quicquid occaſione ſtudij eſt impenſum: vel in libris vel in quocunqz alio: a ſimili ſicut dicimus expenſa funeris: vt. l. funeris ſumptus. ⁊. l. at ſi quis. §. funeris. de relig. ſed quando dico expenſas librorum poteſt procedere dictum Dy. quod non intelligatur de ptio librorum: ſed de alijs expenſis factis poſt eos emptos: vt hic. quoniā pretium rei non eſt impenſa rei eiuſdem: ſed pretium vnius rei poteſt eſſe impenſa alterius rei: vt ſi emerem ligna vel ferrum cauſa fulciendi ſeu fabricandi domum: iſtud eſt expenſa domus: ſed non eſt expenſa vnius ligni: vel ferri. ita loquitur hic. pdicta ſunt vera ſi poſt emptionem librorū in eis fecit expenſas faciendo eos miniare corrigere ⁊ ſimilia. ſed ſi nullam feciſſet: tunc deberet intelligi expenſa librorum. i. pretium librorum cum nulla alia ſit. vt argu. j. ea. l. §. dominus. qd not. gloſſ.

Quidam. Conditio appoſita in quacunqz parte teſtamēti reddit conditionale legatū. h. d. ¶Opp. extra gl. q ſit differētia vtrū cōditio apponatur in ipſa diſpoſitione vel poſt: vt. l. imperator. de manu. teſta. So. ibi in modo nō cōditione. ¶Oppo. C. quando b dies le. ce. l. ex his. So. dicunt quidā hic per ſi. ibi per cum. Tu dic qñ poſt legatū pure relictū adijcitur ei tempus etatis vel alterius euentus in tempus certum et tunc facit diem. vt. l. ex his. ſi vero adijcitur tempus incertū tūc facit cōditionē vt hic ⁊ no. gl. j. ad treb. l. ſeius. ¶Op. ad iſtud q etiā in conditione vel die incerta ſit differentia an apponatur in ipſa diſpoſitione vel poſt: vt. l. obligationum fere. §. conditio. de act. ⁊ ob. Gloſſ. dicit ibi in contractibus. hic in vltimis voluntatibus. et bene. nam in contractibus ſi in ipſa diſpoſitione apponitur facit contractū conditionalem ſi ex poſtfacto apponitur facit ipſum purum reſoluendum ſub conditione: vt lege ſecūda de in diem adiec. et ibi glo. que melius declarat hāc ſo. quam not. et collige diſtinctionem per te. ¶Ultimo not. quod dictio niſi: facit conditionem. dixi. ſ. eo. l. ſ. quod nota.

☞ Si teſtator reliquit omnibus ab ipſo herede debentibus an veniat creditor cui ob. exceptio preſcriptionis.

Dominus c **ſeruo.** d Appellatione debiti continet naturale tantum ſi aliud reperiri non poteſt. h. d. †Quero ſi teſtator relinquit in teſtamento omnibus deberi ſatiſfieri quibus aliquid debebat. vtrum ex hoc illi quibus debebatur quorum debitum erat preſcriptū poſſent petere. Et hic videtur caſus quod contineatur debitum naturale. in contrarium eſt text. in. l. ſi is. §. fina. de ſolu. Solut. aliud eſt relinquere ſpecialiter centū que debeo ⁊ loquitur hic. aliud relinquere ſimpliciter quicquid debeo quātitate non expreſſa. quo caſu nil releuat niſi debitum probet. vt. l. legaui. in fin. de lib. lega.

Qui dotalem. e ¶Falſa demonſtratio rei certe legatum non vitiat. hoc dicit.

1 ☞ Modus eſt moderatio quedā diſpoſitioni adiecta: cū qui honoratur aggrauans in tēpus diſpoſitionis perfecte.
Modus a moderando.
2 Modus inducitur per dictionē vt: ⁊ de natura huius dictionis.
3 Ratio differentie inter ſi ⁊ vt.
4 Dictio ita vti ⁊ dūmodo an faciāt modum.
5 Clauſula ea conditione importat modum.
6 Si teſtator voluit antea impleri id qd p dictiōes modū importātes expreſſit q emolumēto acqrat diſpoſitio erit conditionalis ⁊ non modalis.
7 Dictio poſtq importat conditionem.
8 Dictio ne: qñ eſt aduerbium an importet modū vel conditionem.
9 Ad iſta dictio qñ faciat modū vel conditionem.
10 Pro qñ faciat conditionem vel modum.
11 In qñ faciat modū vel conditionem.
12 Relictū factū p redēptione captiuorū vel dote puellarū eſt modale: factū vero p certa puella pro certo redimēdo dicitur conditionale.
13 Modus an impediat tranſmiſſionē legati legatario defuncto ante modū impletū vel cautionē preſtitā.
14 Caueri an ſemp debeat de modo implēdo: qñ mod⁹ eſt oppoſitus legato.
15 Quid in contractibus.
In cōtractib⁹ vltro citroqz obligatorijs agēs ex eo dz implere ex pſona ſua: nec ſufficit qd caueat.
16 Satiſdās de modo implēdo tenet etiā cauere de re reſtituenda cum fructibus.
17 Legatarius qñ nō implet modū qz nō pōt retinere legatum: ſi vero nō implet qz non vult contra eū dantur tria remedia.
18 Legatarius ſi nō impleat modum impoſſibilem an retineat legatum remiſſiue.

a ¶Aliud eſt dicere ſi teſtator legat filio expēſas factas in ſtudio an veniat ptium librorum. adde q in tali legato veniāt expēſa matricule ſm bart. p illū text. in. l. his verbis. §. ſi. de le. iij. ⁊ ad hoc bene facit qd le. ⁊ no. in. l. j. als v. C. ad mace. ⁊ hic adde bald. in ru. C. de v. ſign. in. vj. q. ⁊ qd veniat appellatione expenſarū vide Bal. in. l. fruct⁹. ſo. matrimo.

b ¶Op. C. qñ. p Bartolū in. l. ſi cui. §. j. de leg. j. ⁊ dixi poſt Imo. in. l. qd cū ꝗ. §. nō ſolum de v. obli.

Andreas. Pomat.

c ¶Dñs. Et vide Bar. in. l. legaui. ſ. de li. leg. Et in. l. ſi cui. §. flauius. ff. de ſo. b

d ¶Dñs ſeruo. vid baldū in. l. id qd pauperib⁹. de epi. ⁊ cle. ⁊ bal. in. l. ij. C. de fideicom.

e ¶Qui dotalē. vide Bal. ⁊ Imo hic.

Termilius. Legatum ſub modo nō poteſt effectualiter peti niſi preſtita cautione de modo implendo a. hoc dicit. ¶Oppo. j. eod. b. l. titio. primo reſponſo. Solu. ibi modus imponitur in fauorem legatarij: et ideo videtur magis impulſiuus modus quam finalis. ¶Secundo oppo. de. l. dedi. in princi. de condi. ob cauſam. Dicit glo. aliud in contractibus vt ibi: aliud in vltimis voluntatibus vt hic. de hoc dicemus infra. ¶Quero primo c quid eſt modus. †Gloſſa dicit. Modus eſt de futuro et quaſi cuiuſdam remunerationis a legatario petite exhortatio. quo nō impleto ita priuatur relicto: ſicut deficiente conditione ab initio non capitur. hec diffinitio nō placet. quia ſecundum hoc etiā fideicommiſſum relictum a legatario eſſet modus: quia eſt exhortatio fauore cuiuſdā remunerationis. Item eo non impleto relicto priuatur ſicut deficiente conditione ab initio non capitur: vt in autenti. de here. et fal. §. his omnibus. cum onus relictum in vi modi et relictum in vi fideicommiſſi ſint ſpecies diuerſe: vt no. C. de his que ſub modo. l. ij. Dic ergo ſic modus eſt moderatio quedam diſpoſitioni adiecta. eum qui honoratur aggrauans in tempus diſpoſitionis perfecte. quod dico moderatio quedam diſpoſitioni adiecta: dico ad differentiam demonſtrationis que principaliter adhibetur ad declarandam ⁊ limitandam rem legatam vel perſonam: vt dixi in. l. demonſtratio. modus eīm moderatur ipſum actum diſpoſitionis. Item ad differentiam legati ⁊ fideicommiſſi: quia illud non moderatur principaliter ipſam diſpoſitionem: ſz eſt quedam diſpoſitio per ſe. Eum qui honoratur aggrauans. hoc dico ad differentiam modi largo mō ſumpti. nam tunc omnis qualitas diſpoſitiōi adiecta dicitur modus: vt. l. obligationū. §. modus. j. de ac. et ob. ⁊. l. iiij. §. modum. de ſeruitu. Dicitur enim modus a moderādo: vt. j. de do. cau. mor. l. quod conditionis. §. j. et ibi not. ſic etiam accipit. j. tit. j. l. ſi. §. j. hic vero accipitur modus ſtricte pro onere appoſito in vi modi eius in quem diſpoſitio cōfertur. In tempus diſpoſitionis perfecte. hoc dico ad differentiā conditionis q dz impleri anteq diſpoſitio ſortiatur effectum: vt. j. l. proxi. ſed modus debet impleri poſt vt hic. ⁊. l. demonſtratio. §. fin. ſ. eodem.

2 ¶Quero ſecundo †per que verba inducatur modus. d Gloſ. dicit per vt: vt no. C. de his que ſub modo. l. j. et inſtitu. de le. §. longe. ⁊. ſ. de contrahē. empt. l. cū ab eo. ⁊ ibi no. Sed cōtra: quia conditio inducit per vt: vt. j. eod. l. a teſtatore. et not. in dicta. l. cum ab eo. ſed potes dicere quod illud non operatur dictio vt: ſed natura ablatiuorum abſolutorū vt ibi patet. et dixi. ſ. eod. l. j. et ego puto verum e. Nam dictio vt: quandoqz infinitat orationem et facit eam dependentem eſſe ad actum verbi precedentis: et tunc non facit modum ſed perficit orationem: et ponitur vt pro quod: ecce exemplū. rogo te: vt reſtituas hereditatē: et ita fuit in. l. a teſtatore. ablatiui ergo f abſoluti ibi poſiti faciunt conditionem. ſimile in. l. ſticho. in prin. j. de ſtatulib. Quandoqz dictio vt aliquid adiungit ad diſpoſitionē perfectā: et tunc facit modum. vel ſi vis ſuſtinere glo. quod hoc operetur dictio vt. dic quandoqz per dictionem vt adijcitur diſpoſitiōi aliquid quod eſt explicandū per honoratum: tunc facit modū. ita loquuntur omnes. ll. que tractant de modo. quandoqz per dictionem vt adijcitur aliquid quod eſt explicandū per grauatum vel per alium vel pendet ex viribus fortune: tunc facit conditionē: ita loquitur. l. a teſtatore. poteſt eſſe ratio: quia primo caſu voluit teſtator minus grauare: ſecundo plus vt dixi in ſimili. ſ. eodē. l. in teſtamento. ad qd facit quod dicam ſtatim de dictione ad. Pro hoc optīe de dona. cau. mor. l. ſenatus. §. j. in ſi. §. vbi aliter accipitur dictio vt: quando reſpicit actum honorati. aliter quando reſpicit alios
3 actus. Et ſi †queris que eſt ratio differentie inter ſi et vt. Reſpondeo hec eſt ex ipſarum natura. vt infra eodem lege eas cauſas in ſi. ⁊ hoc cum hec dictio adijcit aliquid futuri temporis. als non faceret modum prout hic ſumitur. ſed eſſet quedam modificatio: vt. ſ. de fun. inſtru. l. ſeie. in princi. ⁊. §. j.
4 Quid †de dictiōe ita. Reſpōdeo idē vt. j. de ma. teſta. l. libertas. §. j. Quid de dictione vti. Reſpond. idem. vt. l. ſi tibi. ij. ſ. de le. iij. Quid de dictione dū modo. Reſpon. idē. vt. l. cum ab eo. de
5 contrahen. emp. quid †ſi teſtator g dicat lego tibi centum ea conditione vt aliquid facias. Certe hoc non obſtante erit modus: vt. l. meuia. de ma. teſt. et de dona. l. ij. in ſi. ⁊ illa verba ea cōditione nō accipiuntur proprie. cū cōmuniter teſtatores ignorant quid ſit: et ideo ſignificatio aliorum verborum magis ſuſpicitur. ¶Quid ſi
6 †teſtator expreſſe voluit ante im

a ¶Modo implendo. ad hunc. §. vide tex. in. l. ſi ita legatum. de lega. iij. et ibi Bar. et vide hic omnes docto. preſertim imol. et vide dictum Salic. in. l. j. C. de his que ſub modo. ⁊ ful. i. l. Jul. §. offerri. de ac. empt. et Bal. in. l. filie licet. C. de colla. item vide Dy. quem ibi refert ⁊ tenet Cyn. in. l. liberto. §. luci⁹. de annu. legat.

b ¶Opp. j. eo. et vide que ibi habes poſt Barto.

c ¶Quero primo adde not. per doc. ſ. eod. in glo. rub. et Bal. in rubr. C. de inſtitut. et ſubſtit. ſub condi. fac.

d ¶In ducatur modus. Adde de Barr. in. l. licet. j. vt le. nomi. ca. et de dictione vt ⁊ put an importent ſimilitudinē vel veritatem vide glo. ⁊ Bal. in. l. cum alijs. in fine C. de ſe. nu. et Bal. in auten. cui relictū. in vlti. column. C. de indi. vidui.

e ¶Puto verum. Sed quid ſi ex verbis non appareat an ſit modus vel conditio quod potius preſumitur: vide Bar. in. l. cū certa. C. de tranſac. poſt princ. et tex. meliorem de iure. ⁊ ibi doct. in. l. a teſtatore. j. eo. ⁊ adde q per dictionem ſi inducitur quādoqz modus vt dixi poſt Bar. in. l. j. ſ. eo in. ij. col.

f ¶Ablatiui ergo. adde imo: in. l. queſitum. j. eodem.

g ¶Quid ſi teſtator. Quid ſi teſtator dixit lego ea cōditione vt facias vide Bal. in. l. cū reo. C. de dona. et Bar. in. l. ſi ſocietatē. §. arbitrorū. per illum tex. ſ. pro ſolu. tu pondera tex. iuncta gl. et Bar. in. l. cum conū. C. de ſenten.

a ¶.§.ſtichus.melius probatur in.l.queſitum.ſ.eod.
⁊ facit.l.in conditione.§.primo.ſupra eodem.⁊ not.
Imol.in.l.huiuſmodi.in princip.de leg.primo.vide
quod not.Barto.in.l.cum mora.poſt prin.de trāſac.
vide Bar.in.l.licet.in prin.vt le.no.ca.

b ¶De ad-
uerbio ne.
de dictiõe
neq;:vide
Bart.in.l.
licer.ſ.vt
le.no.ca.et
dic adde
Bal.i aut.
cui relictū
in vlti.col.
C.de indi.
vidui.§.ſ.
⁊ i.d.l.qui
abſenti.§.
ſ.vbi vide
Bart.⁊ q̄
ibi habes
poſt eum.
c ¶De pre-
poſitione
ad.Et fa-
cit modū
vt hic de
dictiõe ad.
per Bald.
in.l.genera
liter.i.viij.
col.de epi.
⁊ cle.⁊ bar
to.in.l.ſ.ſ.
eo.⁊ Bal.
in.l.ex ar-
tali.C.de
ac.emp.et
ibi etiā vi-
de de di-
ctione pro.
de qua ēt
vide Bar.
in.l.ſi pro
dote.de le.
preſtā.vbi
omnino vi
de et gloſ.
in lege do-
minus ſticho.in prin.de pecu.leg.de dictiõe in:adde
Barto.ſ.eo.in.l.ſ.in.v.col.de dictione ad.vide tex.⁊
Bar.in.l.inſulam.§.ſi.ſ.loca.

pleri illud qd per iſtas dictiones ex-
preſſum eſt quā emolumētū ꝯſequat.
Reſpondeo ſiue expreſſe ſiue tacite 11
hoc apparet facit cõditionē.cuius na
tura eſt vt prius exiſtat.ſ.de fideicõ.
a li.l.thais ancilla.§.ſtichus* ⁊ ſtatim di
cam de dictione ad:facit qd dixi.ſ.l.ſ.
7 de ꝯiūctiõe copulatiua.¶Quid † de d
dictione poſtq̄? Uidetur quod facit
modū.ita dicit gloſſ.in.l.ſi filius.ſ.de
dolo.⁊ ita intelligitur lex illa.Cõtra-
riū puto verū cum de natura modi ſit
q̄ poſt emolumentum queſitum im-
pleatur:vt hic in ſi.⁊.ſ.eo.l.demõſtra
tio.in ſi.⁊ illa dictio poſtq̄ hoc expri-
mit quod effect⁹ diſpoſitionis ſequa-
tur.pro hoc qd facit conditionē eſt ca
ſus in.l.inter illā.ſ.de verb.ſigni.⁊.ſ.
de leg.ij.l.ſi ita.§.ſi.ſm glo.q̄ exponit
8 ibi.vbi id eſt poſtq̄.Quid † de dictio-
b ne:que eſt aduerbiū vt de aduerbio[b]
ne glo.⁊ Dy.in.l.qui abſenti.§.primo.
infra de acquiren.poſſeſ.dicunt q̄ fa-
ciat modum per legem cum pater.§.
titio.ſ.de lega.ij.⁊ ibi etiam gloſ.di-
cit.In contrarium videtur caſus.ſ.e.
l.cum tale.§.titius.Solu.fateor de di
ctione ne:q̄ exponitur.id eſt vt nõ.vt
dicta.l.cū pater.⁊ ibi no.§.titio.tamē
vt dixi dictio vt:facit conditionem
quando illud quod adijcitur venit im
plendum ante emolumentum queſi-
tū ſeu cõſecutū.ita in dictione ne.Cõ-
ſueuit peti anteq̄ emolumētū cautio
cõſequatur:prohibitio ergo ne pera-
tur reſpicit illud tempus.ideo facit
conditionem:alias faceret modum:
vt ille tex.no.dicit quod eſt no.ꝓpter
id qd ſupra dixi de alijs dictionibus. e
9 ¶Nunc † quero de prepoſitionibus
c quid de prepoſitione ad:ʼhic videtur
tex.quādo faciat modum.ſz.ſ.eo.l.ſi
vir facit conditionē.dic q̄ aut per hāc

dictionem adijcitur aliquid explicādum per hono-
ratum.⁊ facit modum vt hic aut aliquid explicandū
per alium vel pendet ex viribus fortune ⁊ facit con-
ditionē:vt in cõtrario.⁊ hoc etiā no.ꝓpter id quod
10 dixi.ſ.de dictione vt.Quid † de dictione pro:credo
idē quod faciat modū cū ꝑ talē prepoſitionē adijcit
aliq̄d futurū:vt.l.antepenul.§.ſ.ſ.de lega.ſecūdo.ad
idē facit.C.de donat.l.ſi quis pro redēptione.Quid
† de dictione in.Reſpondeo idē qd dixi de dictione
ad.vt probat.ſ.e.l.ſolemus.coniuncta.l.fin.ſ.de ope.
public.hoc aūt intellige vt ſtatim dicam.quid ſi per
12 nomina † vt ecce relinquo centū pro redemptione ca-
ptiuorū vel relinquo centū nomine dotis puellarum
an faciat conditionē[d] vel modū.Uidet q̄ faciat con
ditionē vt.l.ſtipula.de iure do.⁊.ſ.eo.l.titio.§.titio.et
ibi dicā.et dixi.ſ.e.l.ſ.ecõuerſo q̄ faciat modū:vt.C.
de epiſ.⁊ cle.l.nulli.in prin.dico aut relinquit nomine
dotis pauperum puellarū vel in redemptionem ca-
ptiuorū in genere.et tūc q: ſemper pauperes ſunt et
ſemper captiui ſunt et non dicitur hoc pendere ex
futuro euētu incerto.ſolū enī eſt erogatio facienda:
ideo facit modū.ita intelligo.l.nulli.aut relinquūtur
noīe dotis certe pſone aut ī redēptionē captiuitatis
certe perſone q̄ forte nondū capta eſt:⁊ tunc q: pen-
det ex viribus fortune:an illa maritet:vel illa capiat
et redimat:⁊ tūc facit cõditionē.⁊ ita intelligo ꝯtū.
⁊ cū hac determinatiõe debēt ītelligi multa q̄ ſupra
13 dixi:¶Scdo † principaliter quero de effectu modi.
et primo quero an impediat tranſmiſſionē legatario
defuncto ante modum implerū vel ante cautionem
preſtitā.Et hic videt caſus qd impediat:q: modus
reſoluitur in hāc conditionem ſi ſatiſdederit:et vide
tur caſus.ſ.eo.l.titio.§.ante nuptias.ſecundum opi.
illorū qui dicunt q̄ illud eſt legatū eſt ſub modo.In
cõtrarium eſt caſus.⁊ glo.ſ.e.l.a teſtatore.ſ.quando
dies leg.ced.l.poſt diē.§.iiſdem.⁊ hec eſt veritas niſi
modus eſſet talis qui nõ poſſit impleri per heredem:
quia tūc heres excluderet:q: modū nõ implet ſicut
defunctus voluit.Non ob.hec.l.q: ſicut ſcis.cõditio
que tacite ineſt ex legis diſpoſitione nõ impedit trāſ-
miſſionē:vt.ſ.e.l.conditiones que extrinſecus.⁊.ſ.de
legat.ſ.l.iij.Iſta eſt huiuſmodi.ergo ⁊c.ex hoc etiam
habes tenere menti quod iſti duo modi legandi per
omnia habent eundem effectum:vt lego tibi vt ali-
quid facias:vel ſi ſatiſdederis[e] de hoc faciendo he-
res meus det tibi centum.vtrumq; dicitur legatum
ſub modo.caſus eſt hic et in lege huiuſmodi.in prin-
cipio ſupra de legatis primo licet gloſſ.ibi et docto.
non intellexerint.ſed per hanc legem declaratur vt
14 vides.¶ † Quero vtrum ſit veruz indiſtincte quod
de implendo debeat caueri.Breuiter dic aut modus
reſpicit ſolum fauorem legatarij et non debet caue-
ri.vt infra eodē.l.titio.in principio.Aut reſpicit fauo
rem heredis vel alterius:et tunc aut modus adijci-
tur libertatis legato:et tunc non debet caueri.ſed
officio iudicis cogi debet ſeruus liber factus imple-
re modum:vt lege meuia.et.l.libertas.§.ſecūdo.ſ.de
manu.teſta.Aut loquimur de alijs relictis.et tūc aut
modus fuit additus vt legatario:et tenetur cauere
vt hic.et lege ſi tibi ſupra de legatis tertio cum ſimi-
libus.Aut fuit additus modus vt miniſtro et non
debet cauere:vt.l.diuus infra ſi cui pluſquam per

b ¶Faciat conditionem.Relictū nomine dotis puel-
larum an ſit conditionale quod bene no.ad limita-
tionem eorum que habentur in.l.titio cētum.§.titio
genero.de condi.⁊ demon.ſ.eo.

c ¶Satiſdederis.lego tibi ſi ſatiſdederis an lega-
tum dicatur conditionale adeo quod non poſſit
tranſmitti.adde Imol.infra eodem in lege ſi ita ex-
preſſim.

15 legem falcidiam.¶Itē † quero quid in cõtractib⁹?
glo.tenet hic q̄ nõ debet ſatiſdare ⁊ allegat.l.dedi.
ſ.de cõdi.ob cau.ſed certe ibi dicitur poſtq̄ ille qui
debet implere modū percepit illud quod debet non
poteſt peti ab eo cautio vt impleatur:ſed nos queri-
mus vtrum anteq̄ ipſe percipiat repellatur exceptio
ne niſi caueat ⁊ cauendo habeat actionem ſine ob-
ſtaculo exceptionis.Et dico quod ſi vere contract⁹
eſt celebratus ſub modo eſt idem quod in vltimis
voluntatibus.Caſus eſt in.l.inſulam.in fine.ſupra lo
ca.poſito hoc quod nulla lex diceret:tamen hoc di-
cat vigens ratio.natura enim modi eſt vt impleatur
poſt emolumentum ſecutum vt hic ⁊ ſupra dictū eſt.
niſi enim prius conſequatur non poſſet modus im-
pleri.Pone.promitto tibi centum vt fundum emas
Titio vt.l.ſecūda.in ſi.ſ.de do.vel promitto tibi cen-
tū vt domuz reficias:certe de neceſſitate ages prius
ad centum preſtita cautione de modo implendo:ar-
gu.huius legis.⁊ dicte.l.inſulam.in ſi.ſ.locati.facit
ſupra man.l.ſi vero non remunerandi.§.ſi.⁊.l.ſequē.
que optime probat.⁊ predicta intellige etiam in con
tractibus ſtricti iuris.Item id quod ſupra dixi.ſi ve
re contractus eſt celebratus ſub modo.ideo dixi q:
ſi eſſet alius contractus vltro citroq; obligatorius
vt locatio emptio ⁊ ſimilia.tunc deberet quis imple
re contractum ex perſona ſua.alias repelleretur ex-
ceptione:vt.l.iulia.§.offerri.ſ.de act.emp.nec ſuffi-
ceret preſtare cautionem de implendo.fallit quan-
doq; vt tāgitur per gloſſam in.l.ij.C.locati.⁊ ibi ple
16 nius per doctores.¶Ulteri⁹ quero † an debeat pre
ſtari alia cautio quā iſta.Reſpondeo ſic de re cū fru b
ctibus reſtituenda ſi modus non fuerit impletus:vt
C.de indicta vidui.aut.cui relictum.⁊ in corpore vn-
de ſumit.Illa tamen eſt cautio ſimplex regulariter:
vt ibi.Iſta vero eſt ſatiſdatio:vt hic patet.¶Que-
ro vtrum ante preſtitā cautionē ſit nata actio pro le-
gato petēdo.Dico qd ſic.ſed repellit doli exceptio-
ne:vt.l.ſi cui.⁊.l.cum in teſtamento.ſ.de fideicõmiſ.
a lib.¶Quero* † quid ſi legatarius non implet mo-
17 dum:⁊ loquor de modo poſſibili ab initio.Rñdeo
aut nõ implet modū:q: nõ poteſt:⁊ retinet legatū vt
l.ſi fundum per fideicõmiſſum.§.ſ.als eſt lex ſi titio.
ſ.de legatis.ſ.no.etiā.ſ.e.l.in teſtamēto.⁊.C.de inſti
tu.⁊ ſubſtitu.l.ſ.Fallit ſcdm quoſdam.ſ.eo.l.titio.§.
ante nuptias.ſed ibi eſt tacita conditio vt ibi dixi:
aut non implet:q: non vult.⁊ hec tria remedia ſunt
prodita.primum quod legatarius priuatur legato
et heres repetit:vt.C.de his que ſub modo.l.ſ.ſupra
de condi.ob cau.l.ſi heres.ſ.de ān.le.l.liberto.§.lu
cius.Et glo.dicit hoc eſſe verum.ſ.in diſtictione mo
di.Sed hoc fallit in legato libertatis quod eſt irre-
uocabile.vt.l.imperator.ſ.de manu.teſta.Idem pu-
to ſi aliquis liberatur aliqua actione que nõ poſſet
renaſci vt.ſ.de pac.l.ſi vnus.§.pactus.¶Secūdū
remedium eſt ſi vt heres agat ex ſtipulatione vt mo
dus impleatur:vt hic.⁊.l.ſi tibi.ſ.de lega.tertio.nõ
enim interponetur hec cautio niſi ex ea poſſit agi.vt
l.hec ſtipulatio §.diuus:vt le.no.ca.ſed certe illud
procedit ſine dubio quādo heredis intereſt:ſed po-
namus quod modus continet aliquid explicandum
in perſona tertij:quomodo competet heredi actio
ex ſtipulatione cum ſua nõ interſit vt.l.ſtipulatio.§.

alteri.ſ.de verbo.obliga?Reſpondeo
dicit glo.in.l.huiuſmodi.in princip.ſ.
de lega.ſ.quod tūc heres debet ſtipu-
lari nomine alterius.⁊ alij cedere.Tu
dic qd ſtipuletur nomine ſuo:q: ſem-
per ſua intereſt qd voluntas defuncti
ſeruet:vt.ſ.eo.l.titio.primo reſponſo.
vbi eſt caſus.¶Tertiū remediū eſt
vt is in cuius cõmodū debet impleri
modus agat actione ex teſtamēto:vt
C.de his que ſub modo.l.ij.Sed ad-
uerte:q: vt ibi dicit gloſſ.illud verum
niſi in libertate.qd intellige in danda
libertate.vt ibi not.Tu dic qd licet de
iure antiquo non daret actio:tamen
iudicis officio cõpelli poterat ad mo-
dum implendum:vt.l.libertas.§.pri-
mo.⁊.l.meuia.de manu.teſta.argu.ſ.
de an.leg.l.quintus.⁊ hec vera in vlti-
mis voluntatibus.In contractibus
dic aut eſt contractus bone fidei:⁊ nõ
habet locum conditio ob cauſam.aut a
ſtricti iuris ⁊c.vt not.ſ.de conditio.
ob cauſam.l.iij.alias ſi.⁊ ibi per doct.
18 ¶Quero † de modo impoſſibili.glo.
tangit.C.de cadu.tol.§.pro ſecundo.
in ſi.glo.mag.⁊ ibi per Cy.in vlti.qõ.
tetigi vobis.ſ.eodem.l.ſi quis eū.di- b
xi plene.ſ.de leg.ij.l.codicil.in princi.
vbi glo.hoc tangit ſatis plene.

Filiofa.

[b]Si relinquit filio ſub com-
memoratione patrie pote-
ſtatis ⁊ in id tempus con-
fertur patri videtur legatum.h.d.
1 Legatum ſi diminuatur an ⁊ qñ
diminuatur onus iniunctū in vim mo
di:ſiue conditionis:⁊ nu.3.⁊.4.
2 Si teſtator legat mihi fundum quem
habeo communem cum alio ſub con-
ditione ſi deſidero decem quod onus
dandi non minuitur.
5 Onus adiectū legato ſi eſt plus quā
per teſtatorem relinquitur an minua-
tur remiſſiue.
6 Pretium rei vendite an minuatur re
diminuta.

Plautius.

¶Alias incipit clau-
dius.Si legatum ſcin-
ditur per contrata.vel
aliā legē ſcindit onus per modū con-
ditionis iniunctum.ſecus ſi per falci-
diam minuatur.Item ſecus in onere
in vi modi adiecto.h.d.Diuidit i tres
partes primo ponit de onere adiecto
in vi cõditionis ſcdo de onere adiecto
in vi modi.ſcda ibi nerati⁹.Itē prima
ſubdiuidit in tres.primo ponit qñ le-
gatū ſcindit per cõtrata.ſcdo per fal-
cidiā.tertio qñ alio modo.ſecūda ibi

¶Que-
ro.Adde q̄
no.Bar.in
l.hmõi.in
prin.de le-
ga.ſ.
¶Filiofa.
⁊ an in du-
bio filio vi
deatur re-
lictū cõtē-
platiõe pa
tris vide
Bald.in.l.
cū oēs.C.
de iure de-
li.⁊ Bart.
⁊ do.Ioā.
in.l.ſi filie.
de do.cau-
ſa mor.An
dre.barb.

a ⸿Glo.di
ſtingu. no.
bene ſi mi
nuit` lega⸗
tū vel fidei
com.an mi
nuat` onus
ſibi legata
rio iniun⸗
ctum ⁊ li⸗
mitat vt ꝑ
gloſſ.no. ⁊
ibi doc.ī. l.
mater.ī gl.
ſi.C.ad ter
tu. quid in
hereditate
vide no. in
l. cōtrouer
ſia . ſupra 1
de trāſac.⁊ a
que no.ſcri
bit Bal.in
l. hac edi⸗
ctali. in.xſ.
col. in ver.
ſed modo
orit` dubiū.
de ſecund.
nup.⁊ vtrū
in cōtracti
bus ſi res
diminuta
ſit:ſ dimi⸗
nuat` p̄tiū
rei.vide ꝙ
not. ſcribit
Bald.in.l.
ij. de con⸗
trahenda
emp.

diuerſum.tertia ibi: itē ſcindit`: ⁊ iſta
eſt lex difficilis.Tex. ibi vtat` ⁊ relictū
tibi remanet minus onere.⸿Opp.⁊
videt` qđ licet patronus aduocet per
cōtratab.tn̄ heres tenet` ad legata.vt
l.j.C.de bo.poſ.ꝑ cōtratab.ſo.gl.fatet`
cōtrariū qđ patronus p̄ſtat cōiūctis
perſonis.Dy.dicit ꝙ heres teneat` cō⸗
iūctis perſonis pro ea parte quā aduo
cat patronus : nullibi legit`: ſed bene
reperit` ꝙ patron⁹ preſtat cōiunctis ꝑ
ſonis pro ea parte quā auocat: vt.s̄.e.
l.ſiūs . ſed hodie nec ipſe nec patron⁹
preſt᷑ vt per.§.ſi vero teſtm̄.inſti.de ſuc.
li.⸿Opp.de ver.diuerſum.ad prin.⁊
ad ver.itē ſcindit`. ſo. aliud qn̄ ſcindit`
per falcidiam: aliud qn̄ ſcinditur alio
modo:⁊ aſſignat gl.rationē.et incipit
ſcꝫ de dato ſed nō video qualiter poſ⸗
ſet ſuſtineri iſta rō.q2 bn̄ eſt verum qđ
totū d2 legatū lꝫ detrahat` falcidia.tn̄
qđ detrahat` d2 in debituꝫ vt.l.linea.j.
ad.l.fal ⁊.l.ſi p̄ron⁹.§.j.j.de dona.q̄re
dic rōnē vt colligit` ex diſtinctiōe quā
j.ponā. ⸿Opp.de ver.diuerſum ad
ver.neratius.ſolu.ibi in ver.neratius.
eſt in vim modi:hic eſt in vim cōditio
nis.⁊ eſt rō.q2 qđ dat` in vim modi d2
quedā remuneratio ei⁹ qđ recipitur:
vt no.s̄.eo.in rub.⁊.j. eo. ſi q̇s ſeruū.⁊
ideo ſicut ſi res vēdita minuit` ⁊ pre⸗
tiū minuit`. ⁊ ita ſi minuit` relictū mi⸗
nuit` onus in vi modi iniūctū.⸿Op⸗
po.de.l.liberto.§.j.s̄.de an.le.Timore
†huius cōtrarij glo.diſtinguit^a multū
clare.ita not.j.ad treb.l. facta.§. titi⁹.
ſꝫ Dy.ibi ⁊.j.de do.cau.mo.l.ei q̇ non
amplius . dicit ſi relictū eſt inutile ab
initio ex quacūq3 cā ſiue relictū erat
in vi modi ſiue in vi cōditionis dimi⸗
nuto relicto minuit` onus vt.s̄. de leg.
j.l.ab oib⁹.§. ſi titio. ⁊.j.l.pri.§.ſi ps.
Si vo minuit` ex poſtfacto.tūc tꝫ diſti
ctionē h̓ poſitā:qđ nō plꝫ.q2 ſi ponis
qđ legatū minuebat` ab initio ꝑ falci.
eſſet ꝯ hāc legē.ver.diuerſuꝫ.Et diſtin
guitur late aut onus eſt impoſitū i vi
cōditionis:aut in vi modi.primo caſu
aut heres fuit obligat⁹ ab initio ad le
gatū integrū.ſed ex poſtfacto libera⸗
tur a parte:vt ꝑpter cōtratab.vel ꝑ⸗
pter vſuc.rei legate. ⁊ minuitur onus
legatario iniunctū.vt hic in principio.
⁊.j.l.ꝑri.§.ſi pars.Ratio:q2 ſicut ipſe
exoneratur ita debet pati aliū exone⸗
rari vt hic dicit text. Idem ergo iuris
eſſet ſi quacunq3 alia rōne ex poſtfa⸗
cto heres exonerat`.Si vero ab initio
heres nō fuit obligatus ad totū lega
tum.⁊ tūc aut hoc cōtingit ꝑpter per
ſonā legatarij cui non poterat totum
relinqui:⁊ onus iniunctū minuitur:vt

hic in verſi.item ſcinditur.j.de dona . cauſa mo.l.ei
qui nō ampli⁹.Rō:q2 cū heres ꝑpter legatariū exo
neret` debet pati ⁊ ipſum in onere exonerari.aut hoc
cōtingit propter beneficium ipſius heredis quē te⸗
ſtator nō poteſt grauare ⁊ tunc lꝫ minuat` legatū nō
minuitur on⁹ cauſa cōditionis iniūctū vt hic patet
in falcidia.in ver.diuerſum . Ratio:q2 priuilegiū qđ
habet heres non debet reuerti in eius leſionem.nec
alius pōt vti contra eū priuilegio ſuo eo inuito vt.s̄.
de mi.l.ſi iudex. Idem ergo ſi minuitur cōditio per
treb.vel ꝑpter debitū iuris nature vel propter aliā
quartā debitā heredi eadē rōne per hūc ver. diuer⸗
ſum.lꝫ glo.in.l.ei qui nō amplius aliter dicat in falci
dia ⁊ male ⁊ ibi reprehenditur per Dy.aut minuitur
legatum facto teſtatoris.vt q2 alienat vel ademit: ⁊
minuitur onus vt.j.l.ꝑri.§.ſi pars . ⸿Quero q̇d ſi
2 †teſtator ſub ꝯditione ſi decē darē:legauit mihi fun
dū quē habebā cōmunē cū alio:⁊ ſic nō debet` mihi
niſi medietas:vt lege ſerui electione.s̄.de leg.j.Rn̄⸗
deo:nō minuitur onus q2 nō videtur qđ teſtator ab
initio pl⁹ reliquiſſet.⁊ ſic nō pōt dici relictū minutū.
3 ⸿Quero †quid ſi legatū minuatur ꝑpter defectū
patrimonij teſtatoris:reſpondeo per legē falcidiam
minutū vt.l.in quātitate.§.j.⁊ ideo minuit` onus.Se
4 cundo caſu †quando onus imponitur in vi modi. di⸗
co quod in omnibus in quibus dixi minui onus im
poſitum in vi conditionis ⁊ onus minuitur impoſi⸗
tum in vi modi per eaſdem leges . q2 eſt eadē ratio:
imo maior:vt.s̄. patet. ⁊ ſic loquitur.l.ab omnib⁹.§.
ſi titio.s̄.de lega.j.quia ibi fuit relictus fundus vni
ex heredibus ⁊ grauatus decem dare.certe fundus
legatus pro parte qua legatari⁹ eſt heres nō valet:
et ſi ex perſona legatarij hoc venit:merito minuitur
onus iniunctum in vi modi : ſeu per modum legati
vel fideicommiſſi.quod idem eſt vt l.j.C.de his que
ſub modo . Sed illis caſibus in quibus iniunctum
onus in vi conditionis non minuitur: puta per falci⸗
diam vel aliam quartam debet adhiberi diſtinctio.
Aut onus fuit intrinſecum aut extrinſecum . ⁊ iſtos
caſus proſequere vt in gloſſ. Aut fuit onus appoſitū
alternatiue intrinſecum ⁊ extrinſecum ⁊ dic vt ſupra
5 de lega.primo.l.ſi mihi ſtichus. ⸿Quero † quid ſi
ab initio onus eſt plus quā illud quod per teſtatorē
relinquitur legatario nulla facta diminutiōe relicti?
Dic vt.l.imperator.de lega.ſecundo.ita dicit gloſſ.⁊
bene.An autem ſcindatur conditio alijs caſibus di⸗
6 cetur in proſecutione ti. ⸿Quero † quid in contra⸗
ctu ſi res eſt diminuta an pretium minuitur? Caſus
eſt hic in princ. prout habes reuenderet.⁊ expreſſus
in.l.ſue rei.cum. l. ſequen.ſupra de contrahen. empt.
Item hic loquitur quando diminutio fiet pro parte
certa.quero quid ſi diminuit` pro parte incerta vtpu
ta minuitur vſuſfructus fundi pro qua parte minui⸗
tur onus ⁊ quo iure? Text⁹ eſt quod officio iudicis:
vt.d.l.ſue rei.cum.l.ſequen.s̄.de contrahen . emptio.
⸿Quero qua actione ageretur in prin.l. Dic quod
condictiōe, ſine cauſa.vel actione ex vendito ſi inter⸗
uenit venditio:vt glo.dicit.

Qui heredi. Qui iuſſus eſt dare ſer
uo cauſa cōditionis im
plende ſub noīe proprio vel ſub noīe here⸗
dis dando dn̄o non implet cōditionē. Itē

iuſſus dare domino non implet conditionem ſi dat a
ſeruo.hoc dicit . ⸿No.que facti ſunt non tranſeunt
ad dominum . ⸿Sed quero:quid ad propoſitum?
Reſpondeo id quod eſt in conditione non eſt in obli
gatione:vt.l.ſi quis.s̄.ſi quis omiſ.cau.teſtamē.ideo
ſeruo non competit aliquod ius merito per eum non
acquiritur aliquid domino : ſed ipſi ſeruo datur ex
mera voluntate dantis:⁊ ſic dicitur facti. merito ad
dominum non tranſit ſed poſtquam peruenitur ad 2
dationē ⁊ ſic ad dn̄ij tranſlationē:illa acquiſitio dn̄ij
erit iuris merito dn̄o acquireret`:vt infra de acquirē.
rerum do.l.acquirit`. ⸿Oppo.quod hic ſuperfluat
ſed cum heredi.ſed reſpondeo intellige quod in prin
cipio iuſſit dare ſeruo expreſſo ꝑprio nomine. In vſi.
ſed cum heredi.expreſſo noīe heredis tantū.⸿Op.
ꝙ debeat dari domino cum ad eum tranſeat ius et
nomen heredis:vt ſupra de acquiren.here.l. placet.
glo.vult ſoluere ⁊ nihil declarat.dic quod ſeruus re 3
manet heres nomine licet totuꝫ ius remaneat apud b
dominum:vt plene declaraui in.l.cum filio.ſupra de
lega.primo. quod eſſe heres nomine:valet ad duo.
ſcꝫ quo ad hoc:vt in eum impleatur conditio vt hic:
⁊ infra proximo. §. Item vt ab eo non detrahatur
quarta treb.vt dicta.l.cum filio.⁊ ibi dixi. ⸿Que⸗
ro que eſt ratio differentie inter ſtatuliberos ⁊ alios?
Reſpōdeo rationem ponit tex.de ſtatulibe.l. ſeruus
ſi heredi.q2 ſtatuliber magis dat iure dominij quā
iure hereditario.⁊ ideo in quēcunq3 tranſit dominiū
in illum impletur conditio.

1 ☞Conditio debet impleri in perſonam eius a quo
hereditas vt ab indigno aufertur.
2 Conditio impletur etiam in perſonā eius qui vendi
dit hereditatem ⁊ ſibi datum non reſtituit emptori.
3 Conditio an impleatur in perſona minoris qui reſti
tutus eſt in integrum.

a **Cum hereditas.** ^a Conditio de dando
heredi in ipſius perſo
nam impletur non in fideicommiſſarij:⁊ datum cau
ſa conditionis implende non venit reſtitutione . hoc
dicit.Dictum eſt ſupra de conditione que debet im⸗
pleri in eo qui eſt heres nomine non in eo qui eſt he⸗ 1
res effectu:⁊ idem tractat hic:ſꝫ differt ibi:q2 ſeruus
eſt heres nomine tantum ⁊ apud eum non remanēt 2
directe nec vtiles.hic loquitur de herede reſtituente
qui eſt heres nomine tantum:⁊ apud eum remanēt
directe.⸿Oppo.datum cauſa conditionis implen
de computatur in quartam trebel.vt.l.in quartam. 3
j.titu.j.Solu.fateor:ſed reſiduum in reſtitutione nō
venit vt hic.⸿Oppo.de condi.inde.l.is cui. diffici⸗
le eſt contrariū.glo.ſoluunt pluribus modis. dic qđ
ibi fuit iuſſus dare cauſa conditionis implende pro
legato fundi quod legatum euanuerat:hic pro alio 4
legato qđ legatum validum remanebat. vnde datū
cauſa conditionis implende non poteſt dici indebi⸗
tum.⁊ eodem modo.d l.non obſtat.⸿Ad finem hu
ius.l.oppo.de dona.cauſa mo.l.quod ſtatuliber.ſol.
ibi fuit datum a ſtatulibero de peculio ſuo:⁊ ſic qđ 5
dabatur:pecunia hereditaria erat:merito venit in re
ſtitutione:hic dabatur ab extraneo de pecunia non
1 hereditaria.⸿†Quero quid de eo a quo aufertur 6
hereditas tanquam ab indigno an in eius perſonā

⸿§.cū hereditas.per iſtum tex. Imo.in.l. qui libe⸗
ris.§.hec verba.de vulg.⁊ pup.reprehendit Barto.

debet impleri conditio? quod videt`:
q2 heres remanet:vt.l.ex facto. §. iul.
de vulg.⁊ pup.ergo ⁊c.vt ibi patet.⁊
hoc.§.verſi.ſꝫ cū ſuſpectā.facit de vul
ga.⁊ pup.l.ſi is qui.⁊.l.in ſubſtitutio⸗
ne.⸿†Quero quid de eo qui vendi
dit hereditatem:an in euꝫ debeat im⸗
pleri conditio?certum eſt quod ſic:q2
heres eſt.Sed an illud quod ſibi da
tur debeat reſtituere emptori.hic.§.
facit quod non.in cōtrarium.s̄.de he
red.ven.l.venditor.vbi quicquid per
uenit ad eum tanquam ad heredem
debet reſtituere:ſed hic datur ſibi vt
heredi.ergo ⁊c.⸿†Quero quid de
minore^b reſtituto in integrum qui re
manet heres nomine:vt.l.ſed ⁊ ſi ſine
§.ſed quod pap.de mino? dubito.

Si duorū. Ex pl'alitate domi
norū ſcindit` condi
tio.h.d.de hoc dicā plene.j.codē.l.cui
fundus.

Si pars. Diminuto legato
ꝑ vſuſcapionem di
minuitur conditio.h.d.declara vt di⸗
xi.s̄.l.proxi.

Plauti⁹. Iuſſus dare heredi⸗
bus ſi t͞pe quo dat re
perit ſe heredē deducit partē ſuam ꝑ
rata:ſecus ſi nō ſit heres ſed eſſe ſpe⸗
ratur:q2 tūc nihil deducit ſicut lega⸗
tarius.h.d.⸿No.ꝙ nō conſequitur
effectum diſpoſitio ante impleram cō
ditionem.⸿Vltimo principium hu⸗
ius . §. poteſt induci ad queſtiones
quas dixi in.l.ab oibus.§.ſi titio.s̄.de
legatis.j.

☞Dare et remittere non eſt idem
proprie.
Legatario duplici remedio ſuccurri⸗
tur quando heres nō vult recipere li⸗
berationem pro implemento cōditio⸗
nis nec ſoluere.
Cōditio nō pōt hri ꝑ impleta qn̄ ali⸗
q̇d dꝫ ſolui pupillo vel cōi cā cōditio⸗
nis implēde:⁊ tutor vel adminiſtrator
nō ſoluit qđ dꝫ pupillo ⁊ tāq̄ tertius
impediens tenetur pupillo.
Si in laudo vna ps alteri ꝯdēnat` in
mille:⁊ altera alteri in q̇ngētis in ꝯē.
ſub pena ꝯdēnat⁹ in minori ſumma pt
cōpellere ꝯdēnatū i maiori vt ꝯpēſet
vl liberet vſq3 ad ꝯcurrētē quātitatē.
Pēdēte reductiōe ad arbitriū boni viri
per condēnatū in maiori an fiet execu
tio ꝑ condēnatū in minori dubitat.
Qui iurauit dare centū an cōpenſan
do liberetur remiſſiue.

hic.ſed cō⸗
tra iſtū te⸗
xtuꝫ . facit
l.is qui . §.
fin.s̄.de le
ga. preſtā.
ſolu.vt hic
habes in
apoſtilla
antiquorū
que ſit ſu⸗
per libro q̄
dicunt qđ
ibi non ca⸗
pit preteri⸗
tus de ma
nu alteri⁹
ꝑ obliquū:
hic ſic.Itē
hic apud
heredē re⸗
manēt one
ra ꝑ rata
l.j.⁊.ij. C.
ad tre . ni⸗
mirū ſi cō⸗
modū ca⸗
pere pōt ⁊
remaneat
heres q̄ rō
ceſſat in.l.
ꝯ͞ria vt ibi
in tex. ⁊ h̄
eſt rō mea.
b ⸿Quid
de minore.
ſꝫ in e l.hic
tꝫ ꝙ nō poſ
ſit ī ꝑſonā
ei⁹ impleri
ad qđ fa⸗
ciūt not.ꝑ
bal.⁊ ipm
in.d.l.ex fa
cto.§. iul .
lōgin⁹ . de
vulg.⁊ pu
pilla.

a ℭ Iulianus. nō eſt idem. Et quod ſolutio ꝛ acceptiſ
latio ſint diuerſi effectus not. per Bal. in. l. iij. C. ad
velleia. ꝛ ad Bar. hic adde ꝛ vide dō. Alex. in conſi.
clxxix. colū. ij. circa medium: in. v. vol. Adde ꝙ Pau.
de caſt. dicit quod facit ad ſtatutum Venetorum qđ
verba te-
ſtatoris in-
telligātur
prout iacēt
qđ ſi fuerit
factū lega
tū ſub con
ditione dā
di liberan-
do nō im-
pleat.
Andreas
Pomate.
b ℭ Primo
ꝙ et, vide
Raph. vt i
l. j. §. fin. ff.
qñ ap. fit.
c ℭ Aduer-
tendū eſt.
In cōtra-
rium eſt ve
ritas. l. cū
pupill᷒. j.
eo. ꝛ ita ibi
videt̄ ſenti
re Bart. ꝛ
eſt text. in
l. ſi titio. §.
ſi ea. de le.
ſecundo. ꝛ
in. l. qui filium. de manu. teſta. ꝛ hic tenet Imo. ꝛc.
d ℭ Item facit. recompenſare dicitur ſoluere et vide
Baldum in. l. prima. C. de compen. ꝛ ad impedien-
dam pene commiſſionem compenſatio fiet ipſo iure
vt no. in. l. ſi conſtat. C. de compen. ꝛ adde Alexan. in
conſi. lxxiiij. col. j. in. v. volu.
e ℭ c. ad noſtrā. Bal. vr̄ tenere ꝙ nō. Imo. ꝯ. cū diſtic.
tū ꝛ vr̄ bn̄ loq̄. adde bar. ꝛ q̄ ibi ſcripſi poſt eū i. l. am
plius. rem ratam habe.
f ℭ Quero q̄d. No. q̄d ſi teſtator grauat heredē de dā
do. j. tale tps ꝛc. vide lati᷒ p Bar. in. l. ſi cui. in princ.
de le. j. bal. in. l. j. in. xiij. col. de his q̄ pe. no. adde Ro.
conſi. ccccix.
Andreas pomate.
g ℭ Ita expſſe. vide p declaratiōe ſali. in. l. ij. C. de ꝯ
hē. emp. quē ſequit̄ are. in. l. ſi. an legat̄ de leg. j. anto.
de bu. cōſi. lvij. inci. in. q. fingēte. ꝛ qđ i ſilī ponit old.
ꝯſi. cxxxvj. in. ij. col. Alex. ꝯſi. xxxvj. in. ij. col. in fine.
h ℭ §. ſeruo. vide no. in. l. talē. §. j. ſ. de here. inſtitu.
i ℭ Libris rationū. Contrariū videtur tenere Imo.
in. l. cū ſeruus. j. eo. hic alle. ſed hic videt̄ tranſire cū
Barto. ꝛ vide Barto. in. l. ex teſtamento. C. de teſta.
manu. ꝛ qđ habetur in tex. gloſ. ꝛ ibi Bal. in. l. cū te
ſtamento. e. ti. adde qđ paul. de caſt. dicit mētē tenen
dū dictū Bar. ꝛ qđ meli᷒ eſt ſeruare cōem ſtilū. tñ ꝙ i
ſi caſus accideret qđ caſus eſt hic.

IVlianus. Dare ꝛ re 4.
mittere non eſt idē[a] pro d
prie. h. d. Nota diligēter
hāc legē: ꝛ facit ad mlta. 1
ℭ Sed qro pone qđ heres nō vult 2
recipere liberationē p implemēto cō-
ditionis: nec vult ſoluere q̄d hꝫ facere
legatari᷒. Rñdeo duo. Primo ꝙ[b] pro 5 b
teſtetur heredi qđ ſibi ſoluat vt poſſit
implere cōditionē qđ ſi non facit per
heredē videt̄ ſtare: vt. j. de ſtatulib. l.
iij. §. j. Aliud remediū eſt qđ cōpenſet
id qđ ſibi debet̄ cū eo qđ dꝫ dare cā
cōditionis implēde: lꝫ nō ſit ꝓprie cō- 6
pēſatio. q: nō eſt debitū hincinde: qđ
enim cā cōditionis implēde dare de-
bet nō dicit̄ debitū: vt. l. ſi quis ſub cō e
ditione. ſi quis omiſſa cā teſta. ꝛ hanc
doctrinā cōpenſando ponit tex. in. l. ſi
peculiū. de ſtatulibe. ℭ Et aduertē 3
dum eſt[c] qđ hic dicit tex. cōditionē ha f c
beri pro impleta quaſi per heredem
ſteterit. ꝛ ex hoc arguit̄ qđ ſi aliquid
debet ſolui pupillo cauſa conditionis
implēde vel cōmuni: ꝛ per tutorē vel g
per adminiſtratores reipub. non ſol-
uatur illud quod illi debenti implere
conditionem debet̄: cōditio pro imple
ta nō poteſt haberi. non eñ vere eſt impleta: vt text.
probat hic. Item non poteſt haberi pro impleta ex
facto tutoris vel adminiſtratoris in pupilli vel reſp.
preiudiciū: vt de reg. iu. l. neq̄ interdicto. ꝛ. ſ. qñ ex
fac. tuto. per totum. ſed ipſe tutor vel adminiſtrator
tenebitur ſicut tertius impediens iniuſte: vt. l. inde
neratius. §. j. ad legem aquil. ꝛ dixi in. l. in teſtamen-
to. ſ. eodem. ℭ Itē facit[d] hec lex ad. q. quod ſi in
eodem laudo vna pars eſt condemnata alteri in mil
le ꝛ alia alteri in quingentis ꝛ iuſſi ſunt ſoluere in
diem ſub pena in compromiſſo contenta. Certe ille
qui condemnatus eſt minori quantitate debet com-
penſare ꝛ liberare aduerſarium vſq̄ ad concurren-
tem quantitatem: ꝛ habetur conditio pro impleta
ne incidat in penam vt hic. Sed quid dices ſi con-
demnatus in maiori quantitate petijt laudum redu
ci ad arbitrium boni viri an interim poſſit fieri exe-
cutio contra condemnatum in minori quantitate q̄
non petijt reduci. Vr̄ quod ſic ſecundum ea que no-
tant doctores in. l. per hanc. circa finem. C. de temp.
appel. ſed dubito. ℭ Item facit hec lex ad queſtio.
ſi iuraui tibi dare centū vtrū cōpenſando qđ mihi de
bes liberer a iuramēto. de quo extra de iureiur. c. ad
noſtram[e].

SI in diem. Dies appoſita ad im-
plendā cōditionē in p-
ſona heredis icipit currere a die adite hr̄-
ditatis. h. d. ℭ Quero[f] quid ſi dixiſſet in
tra centū dies a tpe mortis: Rñ. idē q: intelligit̄. ſ. tpe
mortis ꝛ adite hereditatis: vt. j. de ſtatu. l. iij. §. j. ſi qs
heredi. ꝛ quod hic dicitur niſi aliud tempus initij ſit
appoſitū. intelligas ita expreſſe[g] quod talis ſub an
ditio nō cadat: ꝛ per hoc pōt ſuſtineri glo. C. de iure
deli. l. ſcimus. §. ꝛ ſi prefatum. vbi dicit tex. qđ heres
debet facere inuentarium intra tres dies a tempore
mortis ſupplet gloſſ. ꝛ adite hereditatis. nam ex eo
quod onus iniungitur heredi videtur quod illa ſup-
pletio dꝫ fieri vt ab adita hereditate incipiat vt hic:
ꝛ ſupra dixi.

Seruo. [h] Si conditio expreſſa nihil operatur
in principali nec in eo operabitur ad
quod per repetitionem porrigitur. h. d. In textu ibi
etiā ſi expreſſum non eſſet: et ſic illa conditio nil ope
ratur: vt. l. iij. ſ. de legatis primo. lꝫ caſualiter fallat:
ꝛ hoc ſequitur ſepenumero ꝛc. ſi ergo non operatur
in principali. ſ. in libertate igitur nec in eo ad quod
tacite porrigitur. ſcilicet in hereditate vel legato: et
hanc materiam explicaui in. l. iij. ſ. de le. j. ꝛ no. bene
hunc caſum.

NOn putabam. Annus ceptus
non habetur p
completo. h. d. fallit. j. ad treb. l. qui filium.
§. ſabinus. ꝛ de mu. ꝛ ho. l. ad rem publi-
cam. dixi plene in. l. ſi cui. in prīn. ſ. de legatis. j. ꝛ ibi
videbitis.

SI cui libertas. ℭ Iuſſus red
dere rationem
poteſt petere vt ponantur calculatores q̄
iudicabunt de reliquis ꝛ libris rationum
h. d. ℭ Nota bene: facit. C. de vſur. ꝛ fructibus leg. l.
ij. nota quod dixit de reddendis libris rationum[i]. fa
cit. j. eo. ti. l. cū ſeruus. ꝛ de manu. teſt. l. ſi ita fuerit. §.
queſtio:

queſtio. ꝛ dixi in. l. j. §. officio. de tu. ꝛ ra. di.

SVb diuerſis. In libertati-
bus leuiſſima
in legatis nouiſſima ſpectat̄ ꝯditio. h.
h. ℭ Op. qđ in ꝯdōnib᷒ diſiunctim po
ſitis ſufficit alterā impleri nec querat̄
de qua vt. ſ. de ꝯdi. inſti. ſ. ſi heredi plures. ſo. intelli
ge hic diſiunctim. i. alternatiue.

1 Conditio an poſſit impleri in perſona heredis il
lius in cuius perſona debebat impleri.
2 Conditio habens precedentē diſpoſitionē: an ius im
plendi tranſeat ad heredem.

Heredi. Conditio poteſt impleri in herede he
redis: nō in herede legatarij. h. d. ſm
vnam lectu. prima pars huius. §. non variatur. ſecun
da in ver. quod nō ſimilr̄. tres habet lect. j. eſt quam
poſui in ſummario: ꝛ iſta eſt vera in ſe: vt. j. eo. l. cum c
ita. tamen ſi ſeruus habebat pecuniam paratam ad
ſoluendum erit liber de iure ſpeciali. vt. j. de ſtatulib.
l. ſi peculium. §. is cui. Secundo modo legitur vt mu
tet caſum ſic. Fauore libertatis poteſt conditio im-
pleri in herede heredis. ſecus in alio legatario. hoc
dicit. Ioan. negat hanc lecturam eſſe veram ſed p
a ipſa videtur caſus in. l. ſi peculium[a]. §. ſi heredi. de
ſtatulibe. In contrarium. j. eod. l. cum ita in fin. Et idō
1 diſtingue vtrum conditio poſſit impleri in perſonā
heredis illius in cuius perſona debebat impleri: aut
teſtator iuſſit ipleri ſub noīe appellatiuo: vt hr̄di: aut
b ſub nomine proprio[b]. aut ſub vtroq̄. Primo caſu po-
teſt impleri in perſona heredis vt hic in prin. ꝛ. l. cum
ita. j. eo. Nec ob. l. ſi peculium. §. ſi heredi. j. de ſtatuli.
nam teſtator videtur velle dare heredi heredis eo-
ipſo qđ iubet dari ſub noīe appellatiuo: ſcđo caſu. qñ
ſub nomine proprio non poteſt impleri in perſonam
heredis illi᷒: vt. j. e. l. cū ita. Fallit fauore libertatis ſi
ſeruus habebat pecuniā paratā: vt. l. ſi peculiū. §. is
cui. j. de ſtatuli. Tertio caſu qñ apponit̄ nomē ꝓpriū
ꝛ appellatiuū inſpicit̄ qđ ꝓcedit vt. l. cum ita. j. e. Et
ē aduertēdū nā dcā diſtictio an aliq̄s ſit iuſſus dare
ſub noīe ꝓprio vl̄ appellatiuo lꝫ cadat i hr̄de nō cadit
in legata. nā iuſſ᷒ dare legatario: noīati vr̄ dari iuſſ᷒:
vt. ſ. e. l. noīatim ꝛ hoc vr̄ probare tex. hic in fi. ℭ Sꝫ 1
2 quero q̄d ſi conditio hꝫ precedentē diſpoſitionem
vtrū ius implendi trāſeat ad heredē. Cy. in. l. pe. C. e.
dicit ꝙ nō tranſit in perſonā heredis: p quo vr̄ text.
in. l ſi penū. j. qñ di. le. ce. ꝛ ibi dixi. Tertio mō legit̄
hic. §. ſic. Ex parte eius in quē dꝫ impleri cōditio trā-
ſit in heredem non ex parte eius a quo debet imple-
ri. hoc dicit. iſtum paſſum examinabo. j. eod. l. cui fun
dus quod no.

1 Legatum pōt conferri in voluntatē alterius ve
latam non explicatam.
2 Expreſſio eorū que tacite inſunt: qñ aliq̄d operent̄ et
qualiter intelligatur illa regula.
Tacita pupillaris qđ ſubintellat̄ etiam qñ mater eſt 1
in medio.

1 NVnnunquam. Legatum
poteſt con
ferri in alterius voluntatem velatam
non explicatam. h. h. glo. ſignat multa
cōtraria ꝛ non ſoluit. ℭ Op. de leg. j. l.
ſenatus. §. pe. ꝛ. l. fideicō. §. ſic fidei. ſ. de le. iij. ſo. gloſ.
fateor qđ non pōt cōferri in volūtatē
extranei: ſed heredis ꝛ legatarij ſic. ſꝫ
inquātū dicit de herede male dicit. vt
ſ. de leg. j. l. ſenatus. §. legatū. ꝛ in. l. ſi-
deicōmiſſaria de fideicō. lib. ℭ Op.
de leg. ij. l. j. ſo. ibi nō fuit collatū in vo
luntatē: ſed in arbitriū. ℭ Op. expreſ
2 ſio eorū que tacite inſunt nil operat̄.
vt. l. iij. ſ. de leg. j. ꝛ. ſ. e. l. ſi in diem. §.
j. ſol. quidā ꝙ illa eſt regula que qñq̄
fallit vt tex. dicit in. l. ſi in diē. ſ. eo. Ia
co. de ra. dicit ꝙ hic nō ineſt tacite per
eū modū per queꝫ ineſt qñ exprimit̄.
nam ſi relinquo ſi titius aſcēderet ca-
pitoliū poterit eſſe qđ hꝫ neceſſe aſcen a
dere: ꝛ ſic nō eſt in eius libera volun
tate. ℭ Quero quid econuerſo[c] vtrū
expreſſa proſunt que nō expreſſe non
proſint lꝫ tacite inſint. Dicit gloſ. ꝙ re
gulariter expreſſio nil operatur: fallit
qñq̄. primo in caſu. ſ. de vſufru. l. ve-
tus. ſed certe ibi id qđ exprimit̄ tacite b
nō ſubintelligebat̄: ſcđo dicit gloſſ. fal
lit in pupillari ſubſtitutiōe tacita que
nō admittitur contra matrem: ſec᷒ ſi
exprimatur: ſed certe. Pet. tenet ꝙ qñ
mater eſt in medio tacita ſubſtitutio
nān ſubintelligitur: ſed ego teneo con
trariū in. l. centurio. ſ. de vulg. ꝛ pup. c
dico ergo ꝙ regula que dicit expſſio
eorū que tacite inſunt nil operat̄. intel-
ligitur de his que tacite inſunt de ne-
ceſſitate. ſecus ſi ex voluntate. vt. l. ta-
lis ſcriptura. ſ. de leg. j. dixi in. d. l. iij.
ſed tacita pupillaris intelligit̄ ex volū
tate preſumpta. ideo circa eam nō hꝫ
locum regula. Item dicit glo. fallit in
caſibus vbi exigit̄ ſpeciale mandatū:
vt. l. pomp. de procu. Itē in nouatione
vt. l. ſi. de noua. ſed certe in illis nil ine
rat tacite: ideo expreſſio operatur.

1 Onus in vim conditionis appo
ſitū ſi adimitur non vr̄ emolumentū
ademptum.
2 Teſtator inſtitutis duobus filijs here
dibus eos grauauit ſi deceſſerit ſine
liberis qđ portio decēdētis deueniat
ad ſuperueniētē: ꝛ ſi in codicillis ade
mit cōditionē fideicōmiſſum intelligi
tur ademptum.
Cōis vſus loquēdi eſt probandus ab
eo qui ſe in illo fundat.

SI quis ſeruū.
Adempto onere in vi
conditionis appoſito
emolumentum non vi-
detur ademptum. hoc dicit. In text.
ibi quaſi puram facturus dic quod
in dubio preſumitur. ℭ Opponi. de
adi. le. l. alumne. §. ſ. is. ſol. gloſſ. quan
do adimitur onus in vim modi adie-

a ℭ Si pe-
culiū quā.
l. allegat
ang. in. l. ſi
x. cū perie-
ro. de ver.
oblig.
b ℭ Noie p
prio. d hac
materia hr̄
p bal. in. l.
pe. i añpe.
col. C. eod.
Cy. ibi.
c ℭ Quid
ecōuerſo.
Quero q̄d
econtra h
latius per
bal. ꝛ imo.
hic.

a ¶ Ad.q.ſing.qđ de qua ꝑ bar.in.l.j.C.de pac. Adde qđ ſi teſtator ꝯditionē quã appoſuit ipſe impleuit an legatum remaneat purum. Pau.de ca.hic.

b ¶ Meuius.⁊ no.ſing.iſtum text.ſm Bal.ꝙ ille qui eſt incapax ex teſtamento non poteſt capere in vim

conditio-nis licet ſit gl.fin.in.l. ꝙ conditio nis.ff.đ do nat.Andr. barba.

¶ Meuiꝰ. forma ſpecifica. fallit in relictis ad pias cãs ⁊ ꝓ libertate vt ꝑ ro. in.l. ſi ita ſtipulatus eſſem abs te.de v.ob li.i.l.fi.⁊ vide qđ per iſtum text. dixit bal. in.l.ij.verſ. occurrit ⁊c.cũ ſeq. C. de iure do.⁊ nõ eſt alibi iſte ſʒ Bald.in.l. prima.§.

ctum videtur ademptum legatum vt ibi: ſecus in vim conditionis vt hic. Ratio:q2 quando onus adijcit̃ in vim modi videtur legatum relictum propter illum modũ.ſecus qñ in vim conditionis. Declaro rationem glo.modꝰ eſt remuneratio quedam ſm gl.ſ̃.eo. ſuper rubrica.vñ legatũ relinquitur ꝓpter onus implendum:⁊ obligatur quis ad implendum modum:vt.l.quibus.§.fi.ſ̃.eod.⁊ ſi non cauetur tenet̃ ex teſtõ:vt.C.de his q̃ ſub modo.l.fi. ſed in caſibus vbi hincinde oritur obligatio de iure eſt qđ obligatione ſublata ex vna parte tollatur altera:vt.l. fi.de accep.⁊.l.cum emptor.de reſcin. ven.merito ſublato modo cum tollat̃ obligatio qua debebat teneri legatarius tollitur obligatio qua alius debebat teneri legatario:ſed in ꝯditione b, hoc nõ eſt:nõ eñ eſt in obligatiõe qđ dʒ dari cauſa conditionis implende. ⁊ hanc.q.ponit Cy.C.e.l. ſi plures.in

2 vlti.q. ¶ Facit ad.q. a que mihi de

a facto occurrit.teſtator duos filios inſtituit:⁊ eos grauauit:qđ ſi quis deceſſerit ſine liberis deueniat in ſuperviuētē.Demũ fecit codicillos ꝑ hec vba

ſinautem aliquid ſub conditione.C.de caduc.tollen. vbi videas.

c ¶ Pro cõcord. Aduerte qñ titius tenetur dare decē heredi teſtatoris ⁊ ſolum fecerit oblationē titius nulla facta conſignatione ⁊ diſpoſitione nõ dicitur purificata conditio hr̃ ꝑ Bar.in.l.iij.ff.de condi.inſti. Contrarius allegat̃ in hac.l.cui fundus.⁊ in.l.cum quidē. ff.de cõdi.inſer.⁊ in.l.acceptã.C.de vſur.ſoluit idem Bart.ſi bene inſpiciat̃ in.d.l.iij.qđ qñ oblatio ſit pñti ſm gloſſ.ibidem ⁊ procedat ſecunda opin.alias ſi abſenti vt in prima opin.ſ̃.relata vel aliter ſecundũ eum.aut diſpoſitio ſit ſolum gratia conditionis implende ⁊ ille cui adimpletur nihil de ſuo perdit ⁊ ad nihil obligatur et procedat ſecunda opin.alias ſi obligaretur vel ageretur de actione querenda tunc procedat prima ⁊ eo maxime vt in prima ſolutione ſi fieret abſenti prout fuit de mente Bartol.vbi ſupra.Adde ad conſilium.vij.domi.Alexand.in ſecundo volumine.⁊ ad materiam per docto.ample in.l.ſi mora.ff. de oper.no.nuncia.

d ¶ Cui fundus.⁊ ad intellectum huius legis.⁊ quando legatum conditionale tranſmittatur.vide Baldum in lege prima.codice vt action.ab herede.in prima columna. Tu adde inolã in lege plane.paragrapho ſi coniunctim.de legatis.j.

ba conditionem quã appoſui in teſtõ filijs meis ſcʒ quod:ſi quis eorum deceſſerit ſine liberis ⁊c.adimo ⁊ reuoco.queritur vtrum fideicommiſſum eſſet ſublatum? Et videtur quod non:quia ſolum conditionē ademit.ergo fideicommiſſum remanet vt dixi. Contrarium dixi:quia in noſtro vſu loquendi conditio appellatur totum fideicommiſſum conditionale:vnde per illa verba adimo conditionem:intelligitur in totum fideicommiſſum cõditionale. Iſto modo loquendi vtitur imperator in.l.prima.C.de pact. Deberet tamen fieri probatio de iſto communi vſu loquendi.ſed in qõne premiſſa ꝓpter aliud principaliter conſului. nam duo fratres erãt equal'r inſtituti:⁊ inuicē rogati de reſtituēdo ſub cõditiõe:ſi intelligeret̃ adēpta conditio tñ fideicõmiſſum remanet purũ ⁊ ſic hincinde tñ vnus dʒ dare q̃tũ recipere:ergo fideicõmiſſũ eſt nullum:vt.ſ̃.de leg.j.l.ab omnibus.§.ſi titio.vl.rñſo.

SI quis. Clauſula relata ad legata quibus dies non eſt appoſita nõ refertur ad legatum in tempus certe etatis collatũ.h.d.de quo plene in.l.talis ſcriptura.ſ̃.de leg.j.

Duobus. Conditio dandi pluribus adiecta diuidit̃ inter eos.h.d.dicam.ĩ.eo.l. cui fundus.

MEuiꝰ. b Cõditio deſignat nudũ miniſteriũ facti.⁊ dʒ ipleri in forma ſpecifica.h.d. ¶ Opp.ꝙ iſta cõditio ſi in mare piecerit:nõ dʒ ſeruari:vt.ſ̃.de ꝯdi. inſti.l.q̃dã.Sol.ibi eſt ſpãle fauore hũane religionis ſecꝰ in pecunia vt hic. ¶ Op.ĩ.de ſol.l.ſi ſeruꝰ.x.Sl. dicit ibi fauore furioſi ⁊ pupilli ne ꝑdãt. Tu dic ꝙ iuſſus cã cõditiõis dare dʒ facere accipiēt ſi põt:vt ĩ cõtrario:ſecꝰ ſi nõ põt:vt hic. ¶ Op.ſ̃.de condi.inſtit.l. conditiones.vbi cõditio deriſoria reijcitur.ſol.ſi cõditio deriſoria continet turpitudinē:illa non debet ſeruari:vt ibi.Sed ſi eſt deriſoria hoc eſt nõ eſt vtile:et tũc loquit̃ hic. ¶ Op.ſ̃.de le.j.l.ſeruo alieno.§.fi.Solu.vt ibi q2 ibi in modũ diſpõnis.hic cõdõnis. ¶ Oppo.ĩ.de don.cã mor.l.in omnibus.So.quod hic in fi. dicit capit.ideſt accipit non cum effectu:ita intelligit glo.in.d.l.in omnibus.⁊.l.quod conditionis.in princip.de dona.cau.mort.⁊ ideo fiſcus ab iſto indigno aufert.

☞ Cõditio appoſita pluribus diuiditur ex primo teſtamento.

Una ſumma ſi eſt adiecta pluribꝰ vel ꝓpter enumerationē perſonarũ vr̃ eſſe diuiſa ab ipſo teſtõ.

2 Conditio non diuiditur inter heredes.

3 Conditio poteſtatiua an poſſit diuidi ⁊ per heredes impleri.

4 Quod eſt in conditione nõ eſt in obligatione:nec hereditarium.

5 Ius implendi cõditionē,an trãſeat ad herēdes ⁊ tã in vltima voluntate ꝙ in contractibus.

* c **CUi fundus.** c Dandi conditio adiecta vni non ſcinditur.ſecus ſi pluribꝰ adijciat̃.h.d. Primo loquit̃ qñ ꝯditio adñcitur vni:⁊ durat vni ſ. Scdo qñ pluribꝰ. Tertio qñ vni:⁊ deuenit̃ ad plres ſecunda ibi;diſſimil.tertia ibi:in eo:prima pars eſt

clara. ¶ No.diligenter.ꝙ conditio appoſita pluribus diuiditur ex ipſo teſtamento.q.d.nõ per legem. Et no.ꝙ lʒ vna ſumma adijciat̃ pluribꝰ tñ ꝓpter enumeratione pſonarũ vr̃ eſſe diuiſa ab ipſo teſtõ nõ tñ ex verbis teſti ſicut dicimus in.l.nois ⁊ rei.§.verbũ ex legibus.ĩ.de ver.ſig.⁊ hoc dico ne obſtet his q̃ di

2 xi in.l.re coniuncti.ſ̃.de leg.iij. ¶ Scđo not. ex tertia parte ꝙ cõditio nõ diuidit̃ inter heredes. Rõ q2 ex ipſo teſtõ non diuidit̃:per.l.xij.tab.ſimiliter nõ di

3 uiditur:vt ĩ.dicã. ¶ Op.a ad ſecundã partē ⁊ vr̃ ꝙ cõditio adiecta pluribus nõ poſſit ſcindi:vt.C.e.l.ſi plures.⁊.l.ſi ita fuerit.de manu.teſta.Sol.ibi loquitur in cõditione indiuidua q̃ cõſiſtit in dãno. ¶ Item oppo.ad ſi.extra gl.de.l.eadem.§.cato.ĩ.de verb.ob. vbi cõditio q̃ cõſiſtit in facto diuidit̃ iter hr̃des.So. hic loquit̃ in cõditione q̃ conſiſtit in dãdo:ibi in ea q̃ conſiſtit in facto diuiduo.⁊ diuiditur inter heredes. Nec dicas ibi factum conſiſtit in obligatione non in cõditione:quia factũ qđ cõſiſtit in obligatione reſpectu ſtipulationis penalis eſt in conditione. Et ex his

3 diſtingue an conditio poteſtatiua poſſit diuidi:et ꝑ partes impleri:aut eſt conditio indiuidua:⁊ nõ ſcinditur.aut eſt diuidua:et tũc aut eſt implēda ab vno aut a pluribus.ſi ab vno non ſcinditur:vt hic:niſi qñ deſijt pro ſolido poſſe impleri:vt.ĩ.eo.l.pe.in princi.et niſi qñ legatũ ſcinditur inter heredes:vt.l.plautius. ſ̃.eo.ti. Si vero a pluribꝰ aut oibus iniungit̃ ab initio vt hic in ſcđo rñſo.aut peruenit ad plures ex poſtfacto:⁊ tũc aut cõſiſtit in dãdo:⁊ tũc aut deuenit ad plures ex diſpoſitione teſtatoris:⁊ ſcinditur.vt.ſ̃.e.l. qui heredi.§.ſi duorum.aut ex accidenti.et non ſcinditur vt hic.aut conſiſtit in faciendo tunc ſcinditur: vt in.d.§.cato et not.hoc per docto.in.l.pe.C.eodem et ibi vide. ¶ Opponi.dicitur hic quod ex perſona heredis non ſcinditur ius implende conditionis.cõtra.ſ̃.de leg.j.legatarius.dicit gl.fallit ibi. Tu dic ꝙ nõ fallit:q2 illa que ſunt in obligatione diuidunt̃ inter heredes per.l.xij.tab.ſunt iura hereditaria:vt.C.

4 ſi cer.pe.l.j.⁊ fami.er.l.ea que.ſed id quod eſt in cõditione nõ in obligatione:nec eſt hereditarium.ideo non ſcinditur per legem ⁊ hic eſt caſus.quod tenementi. Sed.l.legatarius.loquitur in eo quod eſt in obligatione.ideo diuiditur vt ex predictis patet. Ex his colligitur quare heres tenet̃ pro parte hereditaria et non in plus.tñ niſi totam ſoluat nõ liberatur a pena.vt.l.v.in fi.ĩ.de verb.obliga.⁊.l.in executione. eo ti. Rñ.quãtũ ad principalē obligationē illud debitum diuidit̃ per.l.xij.tab. Sed quãtũ ad penalem ſtipulationē eſt in conditione. ¶ Op.hic đ:ꝙ trãſmittitur ad heredes legatarij ius conditionis implēde. contra mortuo legatario pendente conditione legatum extinguitur:vt ĩ.eo.l.interdicit:vt.ſ̃.eo.l.ſub diuerſis.§.j.⁊.l.j.§.ſi autem.C.de cad.tol.Solu.Iaco. de Are.dicit quođ ex perſona vnius videtur trãſmitti ad plures ſibi coniunctos iure cõiunctionis.vel ad alios ſubſtitutos iure ſubſtitutionis.et hoc innuit tex.ibi:et omnis ⁊c.nam in perſona heredum non videtur ꝙ poſſit procedere niſi ſit relictũ ſibi ⁊ ſuis heredibus.ego dico ꝙ qñ legatum relinquit̃ ex diſpoſitione teſtatoris tacita vel expreſſa deuenitur ad plures et ſcinditur vt.ſ̃.eo.l.qui heredi.§.ſi duorum. Si ergo hic ſubſtituit et relinquit ſibi ſuiſq; heredibus

non eſt quod impediat quin ſcindatur Pe.dicit ergo intelligo quod heres in cuius perſona debebat impleri conditio eſt in mora recipiendi:nam tunc tranſit legatum ad heredes non impleta conditione:tamen adhuc impleri.ita dicit Pe.C.eo.l.pe.in iij.ſeu.iiij. queſtio.Ray.trãſibat ſicco pede:ſed iſtud videtur male dictum:preſupponit iſta ſolu.ꝙ heredes debēt implere

a conditionem quod non videtur verũ: quia ſi ſemel obtuli tibi ⁊ noluiſti recipere amplius nõ teneor tibi dare:cum per te ſtet.vt.l.vlti.C.eo.nec dicat q̃s ibi eſt ſpeciale fauore libertatis:quia ibidem Pe.tenet contrarium.i.cõtra gl. Preterea illud quod eſt in contractu eſt in obligatiõe.vñ ſtatim facta obligatione ⁊ herede exiſtente in mora legatum eſt purificatum:domini ego reſpondeo.quia gloſſ.ff.de ſolu.l. quod quis.in ſecunda glo.dicit quod l.vlti.C.eo.eſt caſus ſpecialis qđ facta oblatiõe liberatur. Sed puto verius dictum Pe.quia.l.vlti.C.eo.loquitur in relicto libertatis directe:merito ille ſeruus liber factus ab herede nihil petit heres nil poteſt petere ab eo:cũ pro eo quod erat in cõditione nõ comperat actio:ſed in legato alterius rei vel libertatis fideicommiſſarie:ſi offero licet habeatur conditio pro impleta:et licet dominium ſit apud me:tamen res eſt apud heredes:vnde ſi peto illam rem:per retentionem conſequitur heres vt impleatur conditio:⁊ ita debet intelligi hic.fateor ergo qđ heres non poterit petere:ſed retinere donec iſti impleant conditionem:ſic poteſt intelligi duobus modis.primo quando tranſit ad plures cõiunctos. alio modo quando ad plures here-

5 des quod eſt quando eſt in mora recipiendi:vnde vtrum ius implendi conditionem tranſeat ad heredem debentis implere:dico ſic in vltimis voluntatibus:aut ille in cuius perſona debet impleri fuit in mora ⁊ tranſiret vt hic:aut non ⁊ non tranſit:⁊ hoc.niſi conditio habeat precedentem diſpoſitionem:vt dicam in continenti in cõtractibus. ¶ Quero vtrum in cõtractibus ius implendi conditionē tranſeat in heredes. Et ſuper hoc pluries conſului.dic plene vt dixi in lege ſi.x. cum petiero.de verborum obligationibus. Sed quantum ad preſens dic aut cõditio habuit precedentē diſpoſitionem in perſonam vnius.⁊ tranſit ad heredem:vt.l.diem proferre.§.j.ſ̃. de arbi.et.l.qui rome.§.flauius.ĩ.de verbo.oblig.aut in perſonis diuerſo

a ¶ Op.et qñ cõditio poſſit diuidi. Vide meliꝰ bar. in.l.ſtichũ qui meus erit.de leg. j.⁊ facit ad not.q.bal. in.l.iij.ĩ fi. C.de pac. inter emp. et ad hoc no.ꝑ Bar. vide eum in.l.iiij.§. cato.ĩ.viij. cp de vb. obli.⁊ Cy. in.l.ſi plures.in.j.q. C.de cõdi. inſer.

a ℭ In diem adiec. vide Bar. in. l. a teſtatore. ⁊ in. l. ſi penu. ſ. quando di. le. ced.
b ℭ Intercidit adde qđ dicit Bal. in. l. ſ. in. xv. col. de ſac. ſanc. ec. quod putat hodie hanc. l. eſſe correctam et ad iſtam. l. vide omnino Bal. in. l. ſ. C. de his q̄ ad lib. perue. non poſſ.

c ℭ Monachus. vide Bart. in. l. ſtatius cor neli. ſ. đ iure fiſci. ⁊ in l. cū pater. §. hereditas. de le. ſ.

d ℭ In facto. vide quādo no. Bar. in. l. ſi ſtipu. fu. teſt. ſi .. §. ſ. d. verb. obli.

e ℭ Dic vt in. l. nor. qđ a ſi ſtatutū dicit quod pro pretio rei vendite ſoluat gabella. venditor recipit centū. ſed expendit. xx. nun q̄d ſoluat pro centū. vide Bar. ⁊ quod ibi dixi in lege lex fal. ſ. titulo. ſ. ⁊ qđ not. Bart. in. l. fruct⁹ ſolu. mat. ⁊ hic p Jmo. qui videt tenere contra Bart. dixi aliq̄d. poſt Jmo. in. l. nō amplius. in princip. de leg. ſ.

f ℭ Cum vir. hunc textū alle. Bal. in pulchra. q. in. l. ſ. in fi. de le. et

rum: ⁊ tunc eſt perinde ac ſi non haberet precedentem diſpoſitionem: vt. l. fideiuſſor obligari. §. ſi. ſ. de fideiuſſo. licet gloſ. aliter ibi dicat. Si vero non habet precedentem diſpoſitionē non tranſit: vt. ſ. eod. l. a teſtatore. ita Pe. ⁊ Cy. poſt eum in. l. iij. in penul. q. C. eo. Guil. in. l. ſi neceſſarias. §. de vēdēdo. ē. de pig. ac. ⁊ alleg. l. iij. in princi. ſ. de colla. bono. ⁊. l. qui rome. §. augeri⁹. ſ. 1 de verbo. obliga. Ego poſt eos allego pro caſu. l. ſi decem cum petiero. in fin. ſ. de verb. obli. et ibi dixi: ⁊ hoc eſt ve- 2 rum niſi ille qui futurus eſt obligari ex implemento conditionis aliquid propter hoc precepit. et eſt caſus in. l. ij. C. de pac. inter emp. et vendi. in glo. que dicit quod ſuperuacuū eſt de herede dictum: ⁊ gl. in. l. ſi predio. in prin. 1 ē. de in diem adiect.[a]

Q uęſitum. Seruus iuſſus preſtare operas poteſt per ſe operari niſi ab herede impediatur: tūc enī cōditio habet p impleta. h. d.

1 ☞ Si legatarius efficiatur monachus conditione pendente an extinguatur legatum: q non.

I ntercidit.[b] Legatario mortuo vel libertate priuato conditione pendente legatum extinguitur ſecus ſi ſola ciuitate priuetur. h. d. ℭ Oppo. media tēpora non nocēt. vt. l. ſed et ſi conditione. §. ſolemus. ē. de here. inſti. Sol. hec lex gloſſat illam regulā: quia caſus cōtingens medio tēpore non nocet niſi ſit talis per quē vere adimatur vel tollatur libertas. vnde ſi damnatus in metallum reſtituatur. videtur nouus homo merito nō cōſequit legatū. argu. de ſolu. l. ſi res. §. aream. et. l. ſi ſeruus. de adi. leg. ⁊ p hoc videt q ſi legatarius fuerit mortuus ⁊ miraculoſe fuerit reſuſcitat⁹ qđ nō cōſequat legatū. 2 ℭ Op. qđ deportat⁹ habeat p mortuo: vt. l. ſi necem. §. ſi deportatus. ſ. de e bo. lib. ⁊ de cōtratab. l. ſ. §. quidā filiū. gloſ. ſoluit ⁊ nil eſt dicere. Dic ſm Dy. et Ja. de Are. qđ in his quorum dies f cedit ipſo manente in deportatiōe. habetur pro mortuo vt in cōtrario: ſecus in his quorum dies cederet ipſo reſti-

tuto. ita loquitur hic. ℭ Quero † quid ſi fuerit fact⁹ c monachus vel cōuerſus? Reſpondeo tunc remanet capax: ideo legatū non extinguitur vt. l. de nobis. C. de epiſ. et cle.

d **I n facto.**[d] Hic iuriſcōſultus ponit diſtinctionem ſatis claram. ℭ No. quod idem eſt conditio dandi: ⁊ conditio in facto exiſtens q2 facere largo modo comprehendit dare.

S i vir vxori. Relictum in tempus libertorū intelligitur niſi de procurandis poſt teſtamentum niſi aliud teſtator expreſſerit. h. d.

Sed ſi hoc.

1 ☞ Statutum qđ de pretio rei vendite ſoluatur gabella: an intelligatur qđ deducat qđ eſt expenſum in proxenetis ⁊ ſubhaſtationibus.

2 Onus adiectum legato ſi eſt pluſq̄ illud qđ per teſtatorem relinquitur remiſſiue.

Quidam. Tantū quis vr capere quātū ſibi remanet: đducto eo quod ſoluerit cauſa conditionis implende. h. d. ℭ Oppo. ē. eod. l. plautius. §. item ſcinditur. ſolu. intellige illum. §. ſecūdum iſtum. facit ad. q. † dicit ſtatutum quod de pretio rei vendite ſoluatur gabella ſex den. pro libra. contigit quod aliquis rem vendidit pro centū: ſed in proxeneris et in faciendis ſubhaſtationibus expendit xx. hic eſt tex. quod ſolum pro. lxxx. debet ſolui gabella. nam pretium debet intelligi non quantum emptor dat. ſed quantum apud vēditorem remanet. vt dicit tex. forte deberet ſic dici. aut ſtatutum dicit q debet ſolui gabella pro pretio qđ venditor recepiſſet: et verum eſt qđ dixi ſupra. quia verū eſt q non recipit niſi quantū apud eum remanet vt hic. Aut dicit qđ ſoluatur gabella pro pretio quo vendidiſſet. et tunc pro toto pretio ſoluatur quia verū eſt pro tāto vendidiſſe ar. ſ. ti. ſ. l. in quartā. §. ſi. ⁊ qđ no. in. l. q̄ fundū. e. ti. aut dicit quod ſoluatur gabella pro p̄tio rei ſimpliciter: et non adijcitur quod recepiſſet. vel quod vēdidiſſet et tunc pretium intelligitur deducto omni eo quod expenditur cauſa expediende vēditionis: vt. C. de iure delibe. l. ſcimus. §. in computatione: et. ſ. tit. ſ. lege quantitas. pro hoc facit generalitas huius legis que dicit ſemper computationem in perſonam venditoris introducendā reſpectu eius quod remanet apud venditorem in cauſa conditionis implende: tamen in caſibus in quibus minuitur onus in vim conditionis non minuitur per falcidiam vel aliam quartam heredi debitam. Et diſtingue aut onus fuit intrinſecum aut extrinſecum et iſtos duos caſus proſequere vt in glo. Aut fuit onus impoſitum alternatiue intrinſecū aut extrinſecum et dic vt. ē. de leg. ſ. l. ſi mihi ſtichus. ℭ Quero † quid ſi onus ab initio eſt plus quā illud quod per teſtatorem relinquitur nulla diminutione facta? Dic vt in. l. imperator. e §. ſi centum. ē. de leg. ij. ita dicit gloſ. et bene. an autem ex his cauſis ſcindat conditio. dicam in proſecutione ti.

Cum vir.[f] Conditio que inducit viduitatem in omne tempus reſpectu omnis perſone et omnis loci ſpernitur. ſecus ſi inducit viduitatem reſpectu certe perſone vel certi loci vel tempo-

ris. h. d. cum duabus. ll. ſeq. ℭ In text. ibi ſi a liberis ne nupſerit. i. nubendo non deceſſerit. Itē ibi in fi. iniungeret. dic. ſ. ppetuo ſz ad tps bene inducit. ℭ Oppo. C. de indic. vi. auten: cui relictū. Sol. hodie corrigitur in vidua cui pōt relinqui ſub cōditione ſi nō nupſerit. ſecus ſi non eſſet vidua. nam iſta iura remanēt incorrecta.

1 ☞ Attributum vni duntaxat ab omnibus alijs remouetur.

2 Indignus matrimonio đr ille cui ſine dedecore quis nubere non poteſt.

a **C um ita.**[a] Sūmaui in p̄cedenti. ℭ No. † quod vni dun 1 taxat attribuit. ab oībus alijs remouetur. ⁊ iſtud hn̄t inducere dictiōes excluſiue vt̄m ſolū ⁊ dūtaxat dixi i. l. ſ. ē. ſi q̄s 2 ius di. nō obrep. ℭ Quero † quis dicat indignus nuptijs alicuius. Tex. ſ. de manu. vin. l. matrimonij. cum gl. vr̄ dicere q ille cum quo non pōt contrahi matrimonium vr̄ indignus matrimonio. veritas eſt qđ ille cui nō pōt quis ſine dedecore nubere ſm mores ciuitatis ꝯſiderata qualitate natalium đr indignus matrimonio: vt. ſ. de contratabul. l. iij. §. ſi emancipatus filius.

b **H oc modo.**[b] Summaui cum precedenti. ℭ No. quod q̄n aliq̄s interdicit actū exerceri in certo loco vr̄ interdicere actū ſimpliciter ſi actus ille cōmode alibi exerceri nō pōt quod eſt vtile ad multa. ℭ Secundo not. in fi. huius legis legem vtilē reipublice ad coadiuuandā interpretationem.

c **L egato.**[c] Morte grauati non ex 2 tinguitur legatū cōditionale. h. d. vel alr̄. In legatis ſpes conditionalis obligatiōis paſſiue ad heredē trāſmittit. h. d. ℭ Op. C. de cadu. tol. l. e vnica. §. ſin aūt aliq̄d ſub cōditiōe. Sol. legatario decedēte nō trāſit ad heredē ⁊ ſic actiue ſecus decedente grauato vt hic.

d **H eres.**[d] Licet libertas repreſentet cōditio fideicōmiſſi dz expectari. h. d. ℭ Op. C. de his q̄ a non do. ma. l. ſi. vbi qui in vno eſt negligens in alijs videt negligēs ita hic q̄ in vno fuit liberalis puenienđo in alio dz eſſe liberalis. So. vt di b cit gl. in. l. iij. in p̄n. alr̄s. l. iiij. ē. de ali. iud. mu. cau. fac. ⁊ ibi dixi. ℭ Ad iſtud opp. ſ. e. l. duos. So. vt ibi. ℭ Extra gl. op. q dz repreſentari legatum: vt. l. qui filio. §. ſi quis ſeruū. de here. inſti. So. poſſes dicere q hec libertas fuit repreſentata ab herede. ibi a teſtatore. qđ nō placet p. l. ſi ſeru⁹ cōis. de here. inſti. quare dic qđ hic loquit q̄n ꝯditio adiecta libertati fuit expreſſe repetita in legato vt pz in p̄n. l. fuit enī rogat⁹ reſtituere c in euentū cōditionis. ſed lex ꝯtraria loquit q̄n conditio adiecta libertati tacite porrigit ad legatū. ⁊ ſic vides magnū effectū an conditio inſit tacite an expri d matur dixi in. l. contraria.

1 ☞ Cautio mutiana requirit ſatiſdationem.

2 Si duo ſunt electi poteſtates: vnus primo alius ſecundo: ſi primus acceptauit et non venit: an ſecund⁹ e admittatur.

l. ſi. in. ij. col. in vl̄. ſed q̄d ſi. C. de indi. vidul. ⁊ vide barto. ⁊ gl. in. l. cū tale. in p̄n. ſ. e. ⁊ in. l. mulieri ⁊ titio. ſ. eo. in fi. ⁊ limita ſm. vt p bar. ſ. e. in. l. titio vſufru. §. ſ. ⁊ de hac materia vtrum valeat ſtatutum ſuper hoc diſponens. vide bar. no. C. de muri. in. l. ſancim⁹. li. xj. ⁊ An. in ꝯſi. lxxx viij. incip. In dei noīe ſup primo q̄ſito ⁊c. et Joā. an. in c. ſtatutū. de hr̄ti. in nouella. Adde ſm Pau. đ ca. in text. ibi magis curā liberorū q ſi mater ē iuſſa morari cum filijs qđ cenſet ſibi relicta adminiſtratio pſonarum an aūt ſit per hoc relicta tutrix diſcit hodierno iure. Dyn. determinaſſe quod ſic. tu vide Baldum conſilio. cc. ccxxix. libr. iiij. ℭ Cū ita. ad huius l. itellectū vide qđ legit ⁊ no. in

C um ſub hac. Si deficit ꝯditio p qua fuit interpoſita cautio mutiana: legatū debet ei in quē in eū caſuz fuit trāſlatū. h. d. ℭ No. † q cautio mutiana req̄rit ſatiſdationē ⁊ ſic cū fideiuſſore dixi. ē. e. l. mutiane. ℭ Opp. ⁊ videt q dz caueri ſecundo legatario cuius intereſt non heredi: vt. l. is cui. ē. eo. Sol. quidā q hic heres fuit iuſſus dare ſcđo legatario. ar. l. iij. §. ſi q̄s ita. ē. de adi. leg. qđ non placet q2 hic text. ſimpliciter dicit eſſe legatum in ſecundū legatariū. quo caſu in dubio vr̄ eſſe grauatus ipſe legatarius: vt de vſufruc. le. l. codi. in princi. quare dic ſuſtinēdo precedentē ſolu. q. l. codicillis loquit q̄n in primi legatarij perſona legatū conſiſtit. ſed hic deficiente conditione apparet q legatū nunq̄ extitit vt in aut. cui relictū. C. de indi. vidu. tol. vnde hic in dubio vr̄ relictum ab herede. ℭ Op. ſ. e. l. titio fund⁹. So. fateor q heres liberatur cedendo actionem ſi vult. ℭ Vltimo Dy. † ⁊ Jac. de areti. hic formāt vnam q̄ōnē: duo ſunt electi poteſtates vnus primo: ali⁹ ſcđo: prim⁹ acceptauit: non tn̄ venit q2 forte mortuus eſt. vtrū ſtatim primo acceptāte euanuerit electio ſcđi. Hec. l. eſt ar. qđ nō. facit. l. titio fundus. ſ. eo. Dy. tenet contrarium. arg. l. poſt aditā. C. de im a pu. ⁊ ali. ſubſti. ⁊. C. de le. l. ſi legata. ⁊ ē. de adi. leg. l. iij. §. ſi quis titio. Nos l. pe. ſ. qui ⁊ a qui.

ℭ Hoc mō. ⁊ facit ſm Ray. q ſi datus eſt terminus ad dādū ſuſpectos iudices p cōſilio ſapientis. ⁊ vna pars dedit ſuſpectos omnes iudices de ciuitate ne cā committat nec extra ciuitatē poſſit cā cōmode committi q iſto caſu iſte non ſit audiendus nec admittendus. ⁊ p hoc facit. l. ſi quis ita. ⁊. l. ſub conditione. de cōdi. inſtitu. ⁊. l. aliq̄n. ſ. eo. qđ tene menti. ⁊ ita Dyn. Bal. ⁊ Inno.

ℭ Legato. limita hanc. l. niſi eſſet conditio dandi in pſona heredis ⁊ legatarius fuiſſet in mora p no. in. l. pe. ſ. e. ſm Jnno. hic.

ℭ Heres. qui eſt negligēs in vno: an ſit ſeu videatur negligēs in alio: ⁊ vide late no. per bar. in. l. ſi ſeruus vi bo. rap. in. d. l. it ēſt rē. in p̄n. de alie. iudi. ⁊ ad iſtum tex. vide. l. ſi domus. de ſerui. vrb. predi.

ℭ Vtrū. ⁊ vide Bal. in. l. poſt aditionē. C. de impub. Andr. Barba.

a ¶ Si ita. & facit ad. q. de qua p bar. i. l. hoc art. in pn. de here. inſti. & hoc p Imol.

b ¶ Titio centū. & an modus preſumatur cauſa finalis. vide Bartolum in conſilio incipien. quidam nomine vanutius.

c ¶ Ut impleatur. Illud qđ teſtator iubz intereſt heredis vt impleat. facit. c. ſi heredes. de teſta. & de voto. c. lz. & qđ no. bar. & docto. in auten. hoc amplius. C. de fideicō. & p iſtū dixit no. bal. q ſi lego centum eccleſie: vt inde emat fūdū quod illum fundū emptū nūq poterit vendere eccleſia: ita dicit. l. fin. codice de pac. inter empt.

ob. hec. l. & .j. c. l. titio fundus: q2 hec cōditio non extitit in perſona primi nec deficit perſona in ſecundi. qđ ptz propter effectum cautionis mutiane. facit. ſ. de teſtam. tute. l. tutoribus. ita dicit Dy. ſed Iaco. de are. diſtinguit aut fuit facta electio ſecundi ſub cōditione ſi primus nō acceptauerit: & eo acceptāte deficit electio ſecūdi. aut fuit facta electio ſecundi ſi primus nō venerit. & primo acceptāte nō deficit electio ſecundi. & in dubio videtur facta ſub cōditiōe ſi nō venerit vt hic. & .l. titio. j. eo. l. tutoribus. de teſta. tute. Nō obſt. l. poſt aditā. cum ſimilibus q2 ibi per acceptationē plenū ius queritur acceptanti qđ notandū eſt in iſtis officijs vt plene dixi in. l. ex eo. ſ. de teſta. mili. & hoc p Cy. in. l. poſt aditā. C. de impu. & ali. ſubſti.

a **SI ita.** [a]Verbum qđ reperit in futuro & in preterito in vltimis voluntatibus intelligitur in futuro. hoc dicit. de hoc dixi ſupra eodem l. ſolemus.

~ Andreas Pomare.

d ¶ Item op. & vide bal. allegantē no. iſtud princ. in. l. ſi. C. de pac. inter emp. & vendi.

* Pro concordia. aduerte q pater habēs filiā in ſuo teſtamento legauit monaſterio centū ſub hac cōditiōe ſi monaſteriū ſuſceperit filiā meam in monachā. barto. in. l. ij. C. de inſti. & ſubſti. & dixit q legatū remanet & talis cōditio reijcitur. Contrarium. ſ. legatum etiā ſit nullum. allegatur per Bartolum in hoc. §. primo. in lege titio centum. Tu dic. Bartol. in hoc. §. j. loquitur in legato in dicta. l. ſecunda. loquitur in heredis inſtitutiōe: & ratio diuerſitatis poteſt eſſe vt ſuſtineatur teſtamentum in dicta. l. ſecūda. quod ſi non ſuſtineretur profecto corrueret tota diſpoſitio. §. an heredis inſtitu. de lega. cum ſi. Sed in legato ſecus poſſet colligialia ſolutio per textum cum gloſſ. in. c. non ſatis. & .c. veniens. de ſimo. ex qua gloſſ. ſcilicet quod valeat legatum vel heredis inſtitutio quando monaſterium erat in tali paupertate quod aliter illam ſcilicet ſororem recipere non poterat quo caſu etiā gloſſ. dicit quod valet etiam pactum de inſtituendo & ita loquitur. Bartol. in dicta lege ſecunda. In diuite aūt monaſterio loquitur in hoc. §. j. Eodē mō reſpondetur ad Barto. in. l. vxorem. §. heres. ff. de leg. iij. quia ibi eſt caſus contrarius. leg. ſi non receperit in monacham procedat legatum & ſimiliter reſpondetur ad ea que habentur in. l. j. et ſecunda de his que pe. no.

SI ita expreſſum. Conditio ſi voluerit legatarius facit conditionale legatum. h. d. de hoc dixi in. l. ſi ita legatū. §. illi ſi voler. de le. j. & .j. c. l. aliquando.

DIes. Cōditio tacita ex teſtamento proueniēs impedit diem legati cedere quo ad acquiſitionem. h. d. ¶ Oppo. ſ. eo. l. heres ſtatuliberum. Gloſſ. non ſoluit. Solut. patebit ex ſolutione ſequentis contrarij. ¶ Opponi. conditio tacita non impedit diem cedere quo ad acquiſitionem: vt. l. ſi poſt diem. §. ſi. quando di. le. ce. de regu. iur. l. que legata. Solu. hic dies non cedit niſi a tpe emancipatiōis. Nec ob. qđ eſt cōditio tacita: q2 prouenit ex ipſo teſtamēto nō extrinſecus: vt. j. e. l. conditiones que extrinſecus. & ibi dixi. & per hoc apparet rñſum ad precedēs cōtrariū. q2 hic extitit conditio legati per emancipatiōnē ſed in lege heres ſtatuliberum. non extitit per manumi. ſm Dy.

1 ☞ Iuſſus teſtatoris qđ impleatur & expediatur intereſt heredis.

2 Nudū preceptū de nō alienādo non valet qñ legatū tranſit ad legatarium ipſo iure.

b **TItio centum.** [b]Modus reſpiciens vtilitatem legatarij intelligitur impulſiuus: ſi vtilitatem tertij dr eſſe finalis. h. d. & eſt mirabilis lex ſicut vidiſtis hoc anno. Ibi emat. ſibi et p ſe & concor. cum hac. l. ij. in ſi. j. de donati. ¶ Item

1 not. & qđ illud quod teſtator iubet intereſt heredis vt

c impleatur[c] & expediatur vt hic dicitur & tetigi in. l. hmōi. in princip. ſ. de lega. j. & in. l. quibus diebus. §. ſi. ſ. eod. ¶ Oppo. & videtur quod ille cui relictum eſt ſub modo debeat cauere de modo implēdo vt. ſ. eo. l. quibus dieb9. §. ſi. & .l. ſi tibi. ſ. de le. iij. Reſpondeo illud verum niſi ſuum commodum reſpiciat.

d ¶ Item oppoñ.[d] qđ non debet cauere cum dicitur preceptū ſit nudū: vt. l. filiuſfa. §. diui. ſ. de le. j. Timore huius cōtrarij iſte text. intelligit duobus modis. primo qđ ematur illi alūno: qđ non alienet per iſtum emptorē. non aūt alūnus caueat de nō alienādo. ſed hunc intellectū non vult gl. paruula. Nam hic intellectus eſſet ſuperuacuus. q2 eo ipſo qđ dicit qđ emat alumno debet intelligi qđ fiat ſuum: vt. l. huiuſmodi in prin. quare intelligo quod alumnus caueat. Ad contrarium reſpōdeo quod debet cauere quia teſtator voluit quod non alienaret propter affectionem quam teſtator habet ad eum. ita dicit gloſſ. Sed lz teſtator habuerit affectionem: quare propter hoc p

2 hibetur alienare: illud intelligo ſic & quod dicitur nudum preceptum de non alienando non valet eſt verum vbi legatum tranſit ad legatarium ipſo iure et ita loquitur. l. filiuſfa. §. diui. ſ. de lega. j. & .l. pater. §. Iul. agrippa. ſ. de lega. iij. ſed vbi non tranſiret ipſo iure: ſed debet preſtari de manu heredis tunc legatarius non debet habere niſi caueat de non alienando: vt hic. Et vr caſus in. l. iiij. §. ſi. de condi. inſtitu.

1 ☞ Si teſtator relinquat monaſterio centū ſi illam receperint in monialē an monaſteriū poſſit cōſequi centum & illam non reddere.

* **Titio centum.** Matrimonia debent eſſe libera a pena damni non

a pena amiſſionis lucri hoc dicit. ¶ Opp. ſ. e. l. cum a ita. So. intellige quod poterat meuiā vxorē honeſte ducere. ¶ In glo. q̃ incipit ſic. j. de dam. infec. ibi. §. b merito. So. ibi lucrum percipiebatur ex publico: qđ non debet auferre priuatus. hic percipiebatur a priuato teſtatore: merito poteſt auferre eius voluntate.

a Et hec lex[a] facit in ar. ad. q. & teſtator reliquit mona

1 ſterio monialium centum. ſi illam in ſororem recipe

b rent. Moniales volebant[b] centum ſed nolebāt in ſororem recipere. Et videtur q non poſſint habere. Quidā magnus doc. cōſuluit cōtrarium: q2 inuitare moniales ad lucrum vt recipiant illam in ſororē eſt ſimonia: vt in. c. nō ſatis. extra de ſimo. et ideo cōſequitur legatū & reijcitur illa cōditio tanquā turpis. Nō ob. hec lex. q2 licet matrimoniū ſit res ſpūalis tñ ſit ſub ſpe lucri. qđ nō reperit in alijs ſpiritualibus: ſed iſtud nō eſt verū: q2 qñ cōditio de ſe eſt turpis reijcit. vt. ſ. eo. l. obtinuit. & de cōdi. inſti. l. j. & .l. cōditiōes. ſz qñ cōditio eſt de ſe honeſta. vt eſt aliquā recipe in monialem: ſed qđ ad hoc inuitet ſpe lucri eſt turpe et inhoneſtum. tūc inſtō ſeu legatum qđ ad hoc inuitaret eſt nullum. caſus eſt. ſ. de here. inſti. l. ille autem. & ibi no. in gl. ſic in fil'i ƀ legatū nō vz: q dic vt dixi in. d. l. ille autem. ſed cautela eſt quā ponit glo. in. c. nō ſatis. ſ. allegato quod teſtator dicat ſi tales moniales receperint talē in ſororē eis relinquo centū in alimētis: et tūc non vident inuitari. ad lucrū nec eſt ſimonia.

1 ☞ Locatio perpetua operarū an valeat remiſſiue.

2 Promiſſio de ſtando ſemper in certo loco an valeat.

3 Statutū de carcerādo aliquē pro debito qđ valeat.

4 Domicilium vt quis ſtet in certo loco quod poſſit cōſtitui ſi eſt in commodum alicuius.

Titio centum relicta. Conditio vel mod9 per quē libertas infringitur non ſeruatur preterquam in libertis. h. d. ¶ Oppo. C. de ope. liber. l. pe. in ſi. Gloſ. ſolu. tribus modis. prima ſolu. eſt diuinatio. ſecunda eſt vera. tertia eſt falſa. Per ſcđm exēplū poſitum in

c hoc §. Dy. dicit q hic. §. facit pro eo[c] qui locauit operas ſuas in perpetuū. Itē p eo q̃ pmiſit ſtare certo tpe in ciuitate aliqua. Itē q nō valeāt ſtatuta de homine carcerādo pro debito Dy. nō dicit plus. ſz prima

1 & .q. tangit p gl. in. l. iij. de vſufr. leg. & .l. ambiguitatē. C. de vſuf. & tractaui in. l. ſtipulationes non diuidun

2 tur de ver. ob. in. ij. q. & ſed vr q nō per hanc. l. ſed nō video quare nō valeāt ſi recipiāt commodū alicuius vt patet in toto ti. locati. Ad id q dicit q infringitur libertas. reſpondeo q ſoluendo intereſſe liberat. In

3 tertia. q. & reperio Dy. allegando ſatis exprēſe dixiſſe

d & ego dico q ſtatutum valet[d] ſi eſt factum a ciuitate que habebat merū vel mixtum imperium. Et probo de iure cōi poteſt quis p debito carcerari: vt. l. j. C. q̃ bo. ced. poſſ. ergo poteſt per ſtatuta que ſunt de iure ciuili. Ad arg. Dy. reſpondeo. nam dicit ipſe illud qđ non poteſt fieri per pactum non poteſt fieri per legē vt nota. C. de decre. decu. ſuper rubrica. et. l. non impoſſibile. de pact. ſed per pactum non poteſt infringi libertas alicuius: vt. l. nec ij volēs. & .l. interrogatam. C. de li. cauſa. ergo nec per legem. Reſpondeo & dico quod hic. ſ. quod non poteſt fieri per pactum nec poteſt per ſtatutum non eſt verum. niſi in his que ſunt contra bonos mores. alias ſecus vt not. in lege nec ex

¶ Titio. et hec lex et vide Bal. in. l. j. C. de inſtitu. et ſubſti. And. Barba.

¶ Titio centum. moniales volebant. vide Bart. in l. ij. C. de inſti. & ſubſti. & adde ad intellectū hui9 text. que no. Bart. in. l. cum donationis. C. de tranſactio.

pretorio. & .l. neq3 pignus. §. priuatorū. de reg. iur. Secunda ratio eſt iſta. hominem carcerari eſt cōtra bonos mores et contra ius: vt. l. ſuccurritur. et. l. ſeq. ſ. ex qui. cau. ma. et. l. qui in carcerem. qđ me. cauſa. & .l. j. & .ij. de lib. ho. exhi. et. l. ob es. C. de act. et obli. Sed reſpondeo aliquem carcerari a priuato eſt cōtra bonos mores: ſed autoritate publica non eſt cōtra bonos mores: vt. l. j. C. qui boñ. ced. poſt. Tertia ratio eſt. nō eſt dubiū qđ ſtatutum hz autoritatem ab omnibus: ſed nullus homo eſt dñs membrorum ſuorū: vt. l. liber homo. ſ. ad. l. aquiliam. ergo homines hoc facere nō poſſunt. Sz dic q populus habet iuriſditionē in quēlibet hominē: licet priuat9 ſimpliciter non. Item quarta erat rō q2 diſpoſitio teſtatoris eſt lex. vt in aut. de nup. §. diſponat. ſed per teſtatorem non poteſt fieri. ergo &c. Reſpōdeo per teſtatorem nō poteſt fieri in eo in quo non hz ius: ſed in perſonis in quas habet ius poteſt: vt hic. ergo & populus pōt in ſuos ſubditos in alios non vt hic. & ſic hunc. §. retorqueo contra Dynum qui allegat ipſum pro ſe. ¶ Ultimo

Itē de materia per Bal. in. l. ſi quiſquam. de epiſc. et cle. & in. l. j. C. de hiſq̃ pe. no. i. x. colum. qđ not. xxxj. q. ij. non omnis. & Bal. in. l. titio. in ſi. princ. de verb. ob. & Bal. in. l. j. C. de inſti. & ſubſtitu. quid autē ſi relinquitur tali ſi monaſterium intrauerit. vide Bar. in cōſilio. incip. Domina mi niata &c. & Bal. in. d. lege prima de inſtitu. et ſubſtitu. & ad materiam vide Baldum in lege fin. de ſpon. in vlti. colum. ſed Imo. in capitulo ſecūdo de ſimo. tenet contra Barto. pro quo vide caſum in capitulo quoniam. eodem titu. et Moder. late in lege titia. ſoluto matrimonio et hanc queſtionem vidi de facto et fuiſſe contra Bartolū iudicatum bo. et hec dicta intellige vt hic per Imo. Adde Pau. de ca. hic qui Bar. reprehendit in dic. conſi.

c ¶ Titio. facit pro eo. adde glo. et Bal. in. l. poſt cert. §. j. de li. cau. Bar. in. l. antiquitas. C. de vſu fru. et in lege ſtipulationes non diuiduntur in ſi. de verg. obli. et adde glo. de eo qui locauit operas in. l. iij. §. conſtituitur. ſ. de vſufruc.

d ¶ Statutum valet. Adde que nota. Bartol. in lege alia. §. j. ſoluto matrimonio & que not. inſti. de ac. §. ſi. in vlti. q. et Balduin et Imo. in. l. nemo. in princip. de le. j. facit quod not. Barto. in. l. iij. §. tutores. qui. ſ. de ſuſpe. tu. et tene menti ad limitationem omnium ſupradictorum quod dicit Angel. et Imol. in lege ſi ſic in principio de le. j. ſe conſuluiſſe quod ſi ſtatuto caueatur q ppter inſtrm guarētigiatū capiat aliq̃s ad merā volūtatē creditoris qđ poterit icipi a captura abſq citatiōe oſtēſo inſtrō p. d. l. ſi ſic in pn. iūcta. l. cū q̄dam. de leg. ij. Et q tale ſtatutū valeat adde Alex in cōſi. clxv. col. j. in princi. in. v. vo. vbi dicit q ita cōiter tenetur. & idem. d. mar. in rub. de villa. ar. iiij. q. iij.

a ¶ Conſtitui domicilium. contra hoc videtur tex. expreſſus recte conſiderati in. l. Iul. al's non ſolum. §. cũ quoq;, ff. ex quib. cau. ma. et quod ibi Bar.

Andreas Pomat.

b ¶ Sed probo. Et vide Lu. ro. in conſi. cxxxij. vbi cõſuluit ſi ſtatutũ dicit quod pater poteſt filiam legitima priuare: qđ nõ tenetur dotare et in cõſilio. cclxxx. incip. albertꝰ legauit an legatum dotis debeat incontinenti. et in conſil. cclxxij. incip. ſuper q. qua quẽrit vbi pulchre loquitur.

c ¶ Sed quero. et ad omnia que h dicũtur vide Baldũ in l. generaliter. C. epi. et cle. et do. pe. in cõſil. cxxij. et in conſil. cccxiij. Et vide. Baldũ in. l. qm̃ in prioribus. C. de inoff. teſt. Et audiui allegari Bald. in l. litem quia ff. de pac. et in l. ſi pater. C. de inſti. et ſubſtitu. bar. in. l. quibus. §. emi hꝰ. ff. e. bal. in l. filiũ legatorũ. C. de leg. bal. in l. i. maximũ vitiũ. C. de li. pter. Cyn. bal. et ſaly.

4 no. † qđ non poteſt alicui conſtitui domicilium a vt in certo loco habitet. et hoc verum. niſi ſit in commodum aliculus: ſicut dico relinquo vxori mee. quoad ſteterit cum filijs ſuis: ſic hic poſſet legari donec habitauerit in tali loco cum tali: nam in fauorem illius videtur hoc dictum vt. l. qui concubinam. §. vxori. de lega. iij. Vel dic vt ibi plene not.

1 Legatum dotis quod dicatur conditionale.

2 Dictio ſed pro quando.

3 Legatum factum pro dote eſt etiam conditionale niſi ex coniecturis aliter appareat: vel niſi ex communi vſu loquendi aliter appareret.

4 Legatum factũ pro dote a patre qñ dicatur purum.

5 Filia cui pater relinquit cẽtũ ꝓ dote an ſtãte ſtatuto qđ filia dotata nõ ſuccedat nec poſſit cõtra teſtm̃ patris aliqđ dicere poterit ſtati petere legatũ.

Filia cui dos eſt cõſtituta dr̃ dotata.

6 Legitima an poſſit tolli vel minui ꝑ ſtatutũ et dos ſuccedat loco legitime.

7 Legatum factum pro dote an et qñ peti poſſit.

8 Filia pro qua in ingreſſu monaſterij pater aliquid obtulit monaſterio dicitur dotata.

Titio genero.

Diuiditur in ſex ptes. Primo ponitur cui cõpetit petitio. Secũdo cui debeat vel poſſit fieri ſolutio. Tertio quid ſi matrimonium nõ contrahitur. Quarto an quãdo ſoluitur conſtante matrimonio debeat aliqua cautio recipi. Quinto qđ ſi ante matrimonium dos ſoluatur. Sexto quid ſi maritus a cauſa ceciderit. ſecunda ibi ſi poſt. tertia ibi ante nup. quarta ibi ſabinus. quinta ibi. ſed cum ante nupt. ſexta ibi quod ſi maritus. et habeo hũc tex. ſatis pro difficili. ¶ Op. et videtur quod ſola mulier poſſit petere: vt. l. ſeruo legato. §. ſi teſtator. ff. de leg. j. et. l. ſi fideicommiſſa. §. interdũ. ff. de lega. iij. Solu. de ſtricto iure ſola mulier petit vt ibi: ſȝ de equitate vterq;. Vtriq; enim proficit vt hic. ¶ Ad ñ. † ſed cum ante nupt. Op. nam legatũ dotis nõ eſt purum imo cõditionale: vt. l. ſtipulationem: et. l. promittẽdo. de iur. do. et. l. in rebꝰ. eo. ti. et. l. item qđ de c pac. Sol. dicit aliud in legato. aliud in 3 ſtipulatione. Vel aliter aliud muliere promittente vt in contrario. aliud in extraneo promittẽte ſeu legãte vt hic. ſed hec ſolu. eſt cõtra caſum. l. promittendo. in prin. et. l. ſi ego. in prin. de iur. do. et. l. ſi extraneus. ff. de cõdi. ob cau. et ſic remanet prima ſo. q: aliud in legato: aliud in ſtipulatione. Sed probo b qđ legatum ſit conditionale vt hac. l. quia aut dices qđ relictũ ſit ſub modo: et ſic legatũ purum ſit licet ſub modo: et videtur dicere hic ver. ſȝ cũ ante nup. et eſt falſum: q: quocũq; modo deficit modus: etiã per caſum, facit legatariũ admitti: vt. l. ſi fundũ per fideic. §. j. al's eſt. l. ſi titio. ff. de leg. j. et. l. pater. §. tuſculanus. ff. de lega. iij. ſed hic dicit qđ remanet penes heredem altero deficiente añ nup. ergo eſt cõditio. ſm̃ quod not. ff. eod. l. in teſtõ. ſȝ ſi dicis qđ eſt cõditio. dicis cõtra tex. q: dicit qđ eſt purum. Dy. dicit qđ eſt verũ qđ eſt purum; ſed relictũ cõtemplatione certe cauſe finalis: et ideo deficiente cã deficit relictum vt. l. alumne. §. feia liberta ab heredibus. ff. de adimen. leg. ita dicit Dy. hoc eſt falſum: per tex. in. l. ſi funddũ ꝑ fideicõmiſſum. §. j. ff. de leg. j. vbi dicit qđ reſpiciebat cõmodũ alterius: et ſic eſt cauſa finalis: vt. ff. ea. l. in prin. et tamen ibi admittitur legatarius. Per. dicit eſſe idem in modo quod in conditione: ſed ipſe dicit cõtra legem ſi fundum preallegatam. et. l. pater. §. tuſculanus. ff. de lega. iij. dicit Ray. quod hic loquitur in modo qui coheret legato de neceſſitate vt matrimonium: ſed in contrario non coherebat de neceſſitate. hoc eſt falſum: quia hic non coheret de neceſſitate ipſi legato: ſed ipſi modo ſic. may fateor quod dos concludat matrimonium de neceſſitate: ſed ſi legata ſunt centum matrimonium non coheret legato: ſȝ ipſi modo. Quare credo quod iſtud legatum ſit conditionale: et primo probo per omnes leges que dicũt qđ ſtipulatio dotis eſt conditionalis arg. de cõtractibus ad vltimas volũtates: vt. ff. e. l. iure. ſcđo probo per hũc text q̃ cõcludit de neceſſitate. dicit eñ ante nup. titio vel muliere defunctus legatũ apud heredem remanet ꝛc. ſed ſi eſſet modus nõ remaneret apud heredes. Tertio probo per caſum autenti. niſi rogati. C. ad trebel. et in corpore vnde ſumitur. de ſan. epiſco. §. ſed hoc in preſenti. vbi eſt tex. expreſſus. licet glo. ibi aliter ſentiat et male. nam gl. dicit qđ eſt modus qñ relinquitur cauſa dotis non conditio. ſed illa gl. ibi reprehenditur per Ja. de bel. et de neceſſitate male dicit. nam tex. dicit donum ſeu relictum: ſed in donatiõe cũ ſit cõtractꝰ nõ eſt dubiũ qđ eſt cõditio. ergo in legato. vt vtrũq; pariter determinet: vt. l. iam hoc iure. ff. de vul. et pu. et qđ hoc ſit conditionale videtur tenere gl. ff. e. l. in teſtõ. Et ad hunc 2 ver. ſed cũ añ nup. rñdeo qđ hic mutat caſum. et dȝ tex poni ſȝ cũ. ꝓ qñ: hoc mõ. ſȝ qñ ante nup. q: purũ legatũ eſt peti põt. qđ eſt qñ expreſſe ꝑ cõiecturas teſtator voluit. et ad hoc dicẽdum cogit iſte tex. ex eo qđ dicit de pecunia reddenda mulieri ſed ſi caſus non mutaret preſtaret heredi ſi matrimoniũ nõ contraheretur morte mulieris. vel alio modo ipſi heredi redderet vt in verſi. ante nup. et ſi contraheretur non eſſet neceſſaria cautio: vt in verſ. ſabinus. ex hoc inſurgit effectus qđ ſi eſt cõditionale nõ tranſmittit ad heredes. nec interim poteſt peti. et predicta vera qñ relinquit pro dote reſpectu matrimonij cõtrahẽdi cũ certa pſona ita loquitur hic. ¶ Sed quero c qđ ſi ſimplr̃ relinquit pro dote an ſit pur. Quidã diſputãdo tenuerũt qđ ſic: q: iſta cã reſpicit fauorẽ ipſius legatarij. ergo ꝛc. vt. ff. e. l. in prin. Preterea non reperitur qđ dictio pro: faciat conditionẽ. preterea ego video qđ lȝ cauſa fauorabilis et pia legatum eſt purum qñ reſpicit cõmodũ legatarij: vt ſi legetur fundus ad alimẽta: vt ff. de ali. et cib. leg. l. iiij. Sed contrarium puto. ſ. qđ ſic a relictum conditionale. primo per caſum. l. a titio. de verb. ob. et. l. ſi ego. in prin. ff. de iure do. lȝ gloſſ. ibi videatur dicere: q: alias donaturus non erat. Sȝ iſtõ eſt diuinare. Preterea in dubio preſumit alias nolle donare. niſi mulier hoc ꝓbet: vt. l. ſi extraneus. de condi. ob cau. Preterea quod ſit conditionale ꝓbatur in aut. de ſanc. epi. §. ſed hoc de preſenti. vbi fuit datum vel relictum cauſa dotis ſimpliciter. lȝ gl. ibi aliter intelligat ſed nõ bene: vt. ff. dixi. Preterea iſta verba pro dote vel cauſa dotis non inducunt cauſaȝ legati prout cauſa aſſumitur in iſta materia. naȝ cauſa eſt de preterito. iſta vero eſt de futuro: vt dixi. ff. e. l. demonſtratio. §. quod autem. Item non inducunt modum. nam per modũ aggrauatur ille cui ſub modo relinquitur vt. ff. dixi. ff. e. l. quibus diebus. §. termilius. ſed per hoc non aggrauatur mulier cui relinquitur imo honoratur: quia inuitatur ad nupt. ff. e. l. §. j. et licet ibi dicat quod ſit modꝰ et ſit grauamẽ: illud eſt ideo q: grauatur de certa perſona quod eſt onus: ſecus ſi de incerta. q: tunc eſt honor: qđ pater: q: contrarium eſt turpe: vt. ff. e. l. cum ita. Preterea pro hoc videtur caſus. ff. eo. l. publius. in princip. vbi quando aliquid relinquitur in honorem eſt conditionale licet commodum eius cui relinquitur conti 5 neat. Non obſt. auten. de ſanctiſ epiſco. §. ſed hoc de b preſenti: vbi dicitur quod talis conditio remittitur c tanquam grauoſa. quia illud verum quando vult tranſire ad vitam arctiorem et profiteri continẽtiaȝ: ſed remanere in ſeculo et nubere eſt honor. vt infra ad trebel. l. mulier. §. cum proponeretur. Concluditur ergo quod relictum pro dote vel dotis nomine a eſt conditionale et requirit quod matrimonium contrahatur. cum dos ſine matrimonio eſſe non poteſt. vt dictum eſt in precedentibus. Non ob. quod dicit quod reſpicit fauorẽ legatarij tm̃: quia imo et fauorem alterius incerte perſone. ſ. viri futuri: et etiam b reipublice. vt. ff. ſoluto matrimonio. l. j. et ex predictis apparet reſponſum ad alia contraria. predicta vera niſi expreſſe appareret vel per coniecturas quod ille qui reliquit pro dote vel dotis nomine voluit legatum eſſe purum. vt hic in verſicu. ſed cum ante nupt. exemplum qñ conſtat qđ al's daturus erat: vt. d. l. ſi extraneꝰ. de con. ob ca. Itẽ ſi ponamus quod cõmunis vſus loquendi in ciuitate ſit qđ dos intelligatur patrimonium mulieris etiam non nupte: dicunt eñ quidam de patrimonio puelle vidue vel alias continentis: iſta habet bonam dotem: vel iſta eſt dos talis. tunc eñ tale verbum prolatum a teſtatore intelligeretur ſm̃ cõmunem vſum loquendi: vt. l. cum de lanionis [illegible] nam. ff. de fun. inſtru. ſic econuerſo dicitur dos [illegible] fundi. vt. ff. de fun. inſtru. l. ij. et 4 ff. de fideiuſ. l. amiſſi. §. pe. Itẽ † predicta vera in extraneo legante pro dote vel dotis nomine. Sed in patre ſi quid legat nomine dotis cõtemplatione certi matrimonij idem: quia facit conditionem vt hoc §. ſi vero legat ſimpliciter pro dote a ſi quidem al's filie relinqueret legitimam. et tunc idem quod in extraneo. quia eadem eſt ratio per ea que dicta ſunt ſupra. Sed ſi al's legitimam non relinqueret: tunc de iure dico legatũ factum pro dote purum eſſe. nam conſtat quod pater erat alias relicturus: quia ad hoc tenebatur cum alias teſtamentum non valeret. et ſic eſt magis quedam monitio vt filia inde ſe nubat quam ſit grauamẽ. vt. l. muro. §. hanc autem. ff. de tutel. facit. d. l. ſi extraneus. in princi. de condi. ob cau. et ideo puto quod non remoueatur inde grauamẽ per. l. qm̃ in prioribus. C. de inoff. teſta. ſed magis ab initio non intelligat ex preſumpta voluntate defuncti. et intelligit hoc tam in ea quãtitate q̃ eſt vſq; ad legitimã qđ in ea q̃ excedit ne idẽ legatũ diuerſimode intelligat. vt. l. iam hoc iure. de vul. et pupilla. et. l. eũ qui edes: de vſuca. et predicta vera ſm̃ ius cõe. ¶ Quero 5 ſtatutũ b eſt hic et in pluribꝰ ciuitatibꝰ b Italie qđ filia dotata a pr̃e nõ ſucce c datc nec poſſit aliqđ dicere contra te

in. l. ſancimus. C. de nuptijs. Angel. in ſua. q. inci. ſtatuto piſtorij et in. q. in ſacro ceſaris conſiſtorio. et vide Bar. in conſi. incip. queritur de legatis factis filiabꝰ pro dotibus quando peti debeant. et vide Barto. in conſi. cxxix. incipiẽ. martinus legauit filie ſue dotem ſtante ſtatuto quod ſit dote cõtempta ſi incontinenti põt illaȝ petere. et vide Bar. in cõſil. incip. in queſtione propoſita vbi conſuluit qđ pater relinquit dotem filie arbitrãdã a titio qđ non eſt cõditionale. Et vide Lu. ro. in cõſil. cxxij. et vide bar. in cõſ. cxxxviij. incipiẽ. laro põtis ſchedule. et vide Bartoluȝ in conſilio ſuo. clxxxvij. incip. queritur de legatis. Andre. Barba.

Andreas pomate.

a ¶ Legat ſimplr̃. ꝓ dote idẽ franch. cõſil. cclxiiij. inci. iſta oĩa vide alex. in. l. ſi pr̃. in. j. col. in. ij. notabili. C. de inſtitu. et ſubſtitu. Roma. cõſi. xv. in. ij. collum. in. ij. dubio. et ſequen.

Andreas Pomate.

b ¶ Quero ſtatutũ ẽ. hic vult alex. cõſi. clj. inci. viſo themate. ff. ſcripto in. ij. vol. in cõſi. xv. inci. circa primũ du. in. iij. vo. cu. cõſi. xlvj. Panor. cõſi. xxxij. in. §. vol. vbi ponit ẽt de ſeq. qõne et bar. cõſi. xl. et conſi. cxciij. Ro. cõſi. cxxxiiij. in. j. col. et ſequẽti cardi. cõſi. lx. in vlti. col.

¶ Quero ſtatutũ. Et vide Bar. in. l. nõ ſine. C. de bo. no. q̃ li. do. pe. in cõſi. clx. bar. in. l. q pupillã. ff. de adul. et in. l. cũ plures. §. ſi. ff. de admi. tu. et vide bar. in. l. volũtatis. C. de fideicõ. do. p t. in cõſi. clx. bar. in. l. qui pupillã. C. de adul. l. cũ in plures. §. ſi. ff. de admi. tut. Andre. Barba.

c ¶ Dotata non ſuccedat. Adde qđ Pau. de caſt. dicit qđ bar. in hac deciſione fuit ſibi cõtrariꝰ q: vult qđ legatũ cõditionale et qđ ꝓpter illud legatũ dicat dotata: et ſit excluſa a ſtatuto. nã ſi eſt cõdõnale nõ eſt dotata añq̃ eueniat cõditio. ſi ergo nõ eſt dotata. ergo nõ excluditur. et per conſequens ſibi debetur legitima q̃ videtur pure relinquenda. vnde dicit ipſe quod aut ſtatutum dicit quod extante maſculo femina non ſuccedat. ſed debeat dotari et procedat opin. Barto. Si

autem loquatur vt Bar. dicit ipſe verum non dicit: qꝛ imo relictum eſt purum. alꝰ non diceret dotata: ⁊ ſic non eſſet excluſa a ſtatuto ⁊ poſſet peti ⁊ ad heredem tranſmitti: ⁊ dicit hanc diſtinctionē mēti tenendam quia nullus facit: de quo vide Pet. de anc. conſi. cxxxij. ⁊ conſil. cccxxxiij. Abba. conſil. xcij. lib. ij. Roma. conſi. cxxxiij. Bald. cōſi. ccvij. libꝛ. tertio. ⁊. ccccxxxi. ⁊. clxv. lib. iiij. Paulū de caſt. cōſil. cclxxxij. ⁊. ccxxxv. ⁊ conſil. lxxviij. vbi ē an illō qō vltra dotē legatur ſit purum vl' conditionale. Et vide Sozin. in conſilio centeſimo quadrageſimo. in qnta columna. Angelum in conſilio nonageſimo ſecundo incipien. Petruꝫ de ancha. in conſil. clxxvij. inci. pro veritate premittendū.

ſtamētū patris. modo cuidā filie pupille pr̄ legauit centū pro dote ſua: q̄ritur an ea poſſit petere ſtatim an expectato tpe legitimo. Reſpondeo an̄ 7 ꝙ ad ſolutionem dubij veniam multa ſunt videnda. Primo quando dicatur filia dotata ſi pater eam maritaſſet ⁊ ei dotem dediſſet ſine dubio eſſet dotata: ſed qn̄ pater ei aſſignauit dotē in teſtamento tunc videtur quod non videtur dotata: quia dos ſine matrimonio eſſe nō poteſt: vt. C. de dona. ante nup. l. fin. Preterea ſicut non poteſt dici nupta ante matrimonium: vt. j. quando di. leg. ced. l. ꝙ pupille. ita non poteſt dici dotata. In contrarium qꝛ iſta dicatur dotata ſi pater ei in teſtamento aſſignauit dotem. argu. ſ. de ritu nup. l. non eſt matrimonium: vt. j. de adul. l. qui pupillam. in princ. ⁊ hoc videtur tenere gl. ſ. de admini. tut. l. cum plures. §. pen. Preterea illa verba ſtatuti filia dotata a patre ⁊c. intelliguntur hoc eſt filia in qua pater actum dotandi exercuit quantum in eo fuit: vt. l. mulier. b §. j. ſ. de condi. inſtit. ⁊. l. ſtichus ſi heredi. de ſtat. libe. Ad hoc fecit in ꝓpoſito aſſignādo dotē in teſtō. ergo ⁊c. ⁊ 6 ꝑ hoc ptꝫ rn̄ſio ad ōia. † Scōo eſt videndū an dos ſuccedat in locū legitime: ita qō ab ea remoueat̄ oīs dilatio. 8 Rn̄. do. Ric. diſputauit ⁊ Cyn. refert. c C. de nup. l. ſancimꝰ. ⁊ dicit ꝙ legitima ꝑ ſtatutūᵃ pōt minui: nō tn̄ pōt in totū tolli cū legitima ſuccedat i locum alimentoꝝ: ⁊ ideo hāc dotē dixit d ſuccedere in locū legitime: ⁊ qō ſtatim poſſit peti cum inde debet alimētari ita ꝙ ab ea debet ſubduci omnis dilatio. Sed hec oīa reprobat Cy. in. d. l. ſancimus. et puto quod bene dicat. Hoc nō examino dico tamen ꝙ poſito ꝙ ſit vera opin. Ri. ꝙ legitima poteſt minui ⁊ nō tolli tamen adhuc idē eſſet: ſi ergo pōt minui in quātitate ergo ⁊ in tpe: vt ante tpˢ legitimum non poteſt peti. vt inſtitu. de ac. §. plus. Ad. q. propoſitā dico cum ex forma ſtatuti pater nō teneat̄ dare legitimā pure ꝙ tale relictū pro dote ſit conditionale ꝓut. ſ. dictum eſt in extraneo. Predicta vera niſi ex cōi vſu loquēdi vel ex alijs preſumptionibus aliud appareat. 7 Quero † an tempus petendi ſit dies nuptiarum vel dies etatis nubilis. Reſpondeo ſi quidem tale relictum ſub tali conditione ſit factū maiori intelligo de die feſtiuitatis nuptiarum vt. l. ſancimus. C. de nuptijs. et intelligo feſtiuitatem nuptiarum quando matrimonium contrahitur per verba de preſenti poſito quod ad domum viri non ſit tranſducta vt. ſ. eo. l. cum fuerit. et ibi not. et ibi dixi. Si vero relinquitur minori tunc requiruntur duo. ſ. quod perueniat ad adultam etatem ⁊ ꝙ nuptie contrahantur. vt. ſ. eodē. l. hec conditio. et. j. quando di. leg. ce. l. quod pupille. Et predicta vera quando relinquitur pro dote vel in tempꝰ nuptiarum vt dictū eſt. Sed ſi relinquitur mulieri pro ſe maritanda vel ad maritandum tunc ſi relinqueretur pupille idem quia non poſſet peti ante tempus legitime etatis: nam requiritur ꝙ cauſa propter quam relinquitur inſtet: vt. l. nec ſemel. §. ſi in habitatione. j. quādo di. leg. ce. dixi. ſ. de lega. ij. l. ante pe. §. j. ſed ſi ad etatem nubilem mulier peruenerit tunc poterit petere preſtita cautione de nubendo. Non enim hic requiritur ꝙ nuptie contrahantur. nam ante contractum nup. multe expenſeᵇ neceſſarie poſſunt fieri pro ea maritanda vt in nupt. ⁊ ſimilibus: ⁊ ſic non habet iſtud legatum in ſe conditionem matrimonij. Sufficit eñ ꝙ expendantur pro ea maritanda licet non maritetur ⁊ hoc verborum ſignificatio demonſtrat: facit quod dixi. ſ. de lega. ij. l. lucius. §. j. in fine. Quero † quidᶜ ſi pater pro filia que intrauit monaſteriū aliquod obtulit monaſterio an videatur mulier dotata? Puto ꝙ ſic. nam in vulgari illud quod offertur vocatur dos mulieris ergo ⁊c. vt. l. alphenus. et. l. in vulgari. de verborum ſignifica.

Cum tale.ᵈ Conditio negatiua que nō poteſt impleri viuo legatario ſine expectatione triſtis euentus impletur preſtita cautione mutiana. hoc dicit. Hoc declaraui in. l. mutiane. ſ. e. Op. ꝙ hec conditio reijciat̄ quia inducit viduitatem vt. ſ. eo. l. ſed ſi hoc. §. fina. Glo. primo fatetur contrarium quod non placet: qꝛ eſt contra iſtum tex. Secundo dicit glo. ibi expreſſit ne nuberet. hic non. Non intelligas hanc ſol. ꝙ tacite poſſet induci viduitas expreſſe non: quia eſt contra. l. hoc modo. ſ. eo. ſed intelligas ꝙ hic fuit ſimpliciter relictū ſi a liberis non diſceſſerit: ⁊ ſic viduitatem nō inducit. No. ergo ꝙ nō eo ipſo ꝙ nubit videt̄ a liberis diſcedere.

1 ☞ Dictio ne: quando faciat modum vel quando conditionem.

2 Heres fideicommiſſario vniuerſali tenetur reddere rationem.

Heres non conficiens inuentarium an perdat trebel. remiſſiue.

3 Heres an hodie cogatur cauere de fideicomiſſo reſtituendo.

a Per ſtatutū. Adde de hoc an legitima poſſit tolli vel minui per ſtatutū ⁊ vide nouiſ. in repe. autē. nouiſſima. C. de inoffi. teſt. car. xv. ⁊ Alex. in ſua diſputa. incip. ſiꝗs mundū. in. iiij. dub. col. xxij. col. iiij in. ſ. vo. ⁊ abb. in cōſi. lxiiij. lxvij. in. ſ. vo. Et adde ꝙ card. in conſi. ij. tenet ꝙ tale ſtatutū tollēs legitimā nō valet de iure cano. et quod ita tenet curia ro. alleg. Rotā deciſi. xxj.

b Expēſe. adde ꝙ hoc nō placet hic Pau. de caſt. et contrarium dicit ſe conſuluiſſe.

c Andre. Poma. Quero qd ſi pater. vide Bar. in. l. j. §. ſiue parēs. j. ſi quis a pa. fu. ma.

d Cum tale. no. de cōditione ne diſcedas a liberis. et vide glo. ⁊ Bar. in. l. ij. §. ſed cum ita. de indi. vidu. et hic notat Imo.

a **Titius.**ᵃ Cōditio negatiua q̄ poteſt impleri viuo legatario non impletur ꝑ cautionē mutianā. Item dictio ne: ſi adijcitur actui explicando ante emolumentum queſitū facit cōditionem. alꝰ facit modum. h. d. 1 Quero † vtruꝫ dictio ne: faciat modum vel conditionem. Glo. in. l. cuꝫ pater. §. titio. de leg. ij. dicit ꝙ facit modū. Idem Dy. in l. qui abſenti. de acqui. poſ. licet glo. ibi aliter dicat. Tu diſtingue. aut dictio ne: negat actū explicādum ante emolumentū queſitū ⁊ inducit cōditionē ⁊ reſoluitur ne. i. ſi non: vt hic ꝓut dicit ne ſatiſdatio petaturᵇ. Aut adijcitur actui explicādo poſt emolumētum queſitū ⁊ inducit modū: ⁊ ſic reſoluit̄ ne. i. vt nō vt hic. prout dicit ne ratio exigat̄ ⁊c. qō diligenter nota. 2 † Quero vtruꝫᶜ heres fideicommiſſario vniuerſali teneatur reddere rationem. hic eſt tex. ꝙ ſic: ⁊ glo. hoc no. Et hoc dicunt quidam doc. ꝙ heres q̄ non facit inuentariū priuatur trebellianica: qꝛ inuentarium eſt caput rationis. Ita dicit Ja. de are. ⁊ Richar. ma. ⁊ Cy. refert in aut. ſed cum teſtator. ad. l. falci. Tu dic vt dixi in. l. marcellus. ad treb. Querit 3 gl. vtrum hodie heres cogatur cauere de fideicommiſſo reſtituendo. Et innuit qō nō niſi in caſu. C. ad trebel. aut. contra rogatus. Alibi dicit glo. ꝙ nō inuenitur iure nouo. Certe licetᵈ nō inueniatur tamē non reperitur prohibitum niſi qn̄ frater fratri ⁊ pater filijs reſtituere cogat̄ vt. C. ad treb. jubemus. et ideo in ceteris iura antiqua remanent incorrecta ſꝫ Dy. ⁊ alios.

e **Reſcriptum.**ᵉ Conditio deficiens nō extinguit que pendens non ſuſpendit. h. d. No. diligenter qō iſta cōditio ſi alterius arbitrio nupſerit a iure reſpuiturᶠ. Opp. qō debeat iſtorū ſequi conſilium vt. l. titium ⁊ meuium in prin. de admi. tu. Solu. fallit hic fauore libertatis matrimonij. Quero quid ſi legauit pure filie et rogauit de reſtituēdo ei cuius arbitrio debeat nubere. Si eius arbitrio nō nuberet. dicit Azo ꝙ tunc forte valeretᵍ. Dy. contra qꝛ non refert quando adijciatur cōditio: vt. ſ. e. l. quibus diebus. §. quidā titio. Preterea ſub cōditione adeptū videt̄ ſub cōditione datū: vt. j. eo. l. aliquando. Item per obliquū ſaltēꝫ fieret cōtra mentē legis: ⁊ ideo non valet ac ſi directo fieret: vt. j. e. l. heres. in ſi. ita dicit Dy. pro quo videt̄ caſus. ſ. e. l. quoties.

h **Meuie.**ʰ Conditio de non nubendo ſi adijciat̄ cū tpe mortis vtrunq; reijcitur ſi cum alio reijcitur cōditio ⁊ tempus remanet. hoc dicit. Opp. ꝙ illud qō eſt impoſſibile dꝫ reijci illud qō eſt honeſtum ⁊ poſſibile debet ſeruari: vt. ſ. e. l. hec ſcriptura: ⁊. l. q̄ ſub cōditione. §. ſi qs. de cōdi. inſti. ergo tps dꝫ remanere. lꝫ cōditio reijciat̄. Solu. glo. ⁊ bn̄ aliud cū adijcitur tps mortis: qꝛ tunc videtur teſtator relinquere in tempus conditionis explete quod eſt demum cum moritur. q. d. qꝛ tunc cū moritur iſta conditio impletur. ideo tunc volo habere. vnde totū eſt vnū: merito totū reijcitur. Sed in alijs diebus non eſt ſic: ideo non reijcitur ⁊ non obſt. contrariū. Opp. qō tempus non debet expectari cōditione remota ſm diſtinctionem. l. in illa. ⁊. l. hoc iure. de ver. ob. Sol. ll. cōtrarie loquunt̄ quando dies adijcit̄ conditioni tunc diſtingue vt ibi: hic qn̄ adijcitur diſpoſitioni quo caſu remota conditione indiſtincte remanet dies: facit. j. eo. l. ſi ita legatum. quam ſolu. no.

Legato falſam. Falſa cā nō vitiat legatū niſi de volūtate teſtōꝛ doceatur. h. d. quid hoc ſit dictū: rō legandi legato non coheret dixi in. l. demonſtratio. §. qō aūt. ſ. e. vbi declaraui ſ.

Falſam conditionē.ⁱ Cōditio de futuro q̄ implicat aliqō preteritū vel preſens ſi eſt impoſſibilis nō vitiat: ſecꝰ ſi eſſet poſſibilis ⁊ deficiat. h. d. Quero vtrū iſta conditio vitiet legatum qn̄ nil debetur. Videtur quod ſic: quia eſt de preterito vel de preſenti propter id quod dicit debeo. In contrarium: quia eſt de futuro licet aliter implicet de preſenti: illud enim eſt in conditione ſi ſolueris titio qō debeo. Actus ergo ſoluendi in cōditione ponitur. ita tenet gl. hic i f l. cum ſecundo. ſ. de iniuſto teſtamen. tene menti hunc. §.

Falſam legari. Que adijciuntur ad diminutionem non operantur augmentum. hoc dicit. Facit ſupra de leg. primo. l. legata inutiliter. Oppo. ſ.ᵏ de pecu. lega. l. deniq;.

a Titius. ⁊ iſtum tex. vide alle. per Bald. in. l. iij. C. de arbit.

b Petatur. de dictione ne: vide Bar. in. l. quibꝰ diebus. §. ſi. ſ. eo.

c Quero vtrū. an heres teneat̄ reddere rōnē fideicōmiſſ. vl'i: qō ſeq̄t̄ bl'dus in. l. ſi. liuꝫ quem haberēꝫ. in. ſi. fami. erciſ.

d Certe licet. vlt. opinio. hic tenet Imo. et vide. l. cuꝫ. Archimedorum. C. vt in poſſ. lega.

e Reſcriptū. ad hūc ſi. vid pau. de caſtr. in conſi. lxxxvij. inci. in xpi nomine amē. videtur dicēdum qō dicta filia ⁊c. in princip.

f A iure reſpuitur. Cōditio ſi alteriꝰ arbitrio nupſerit ſpernitur a iure. ⁊ vide Bart. in. l. j. ſ. de his que pe. no. ⁊ dixi poſt Imo. in. l. turpia. §. j. de leg. j.

g Forte valeret. idem tenet hic Imo. ⁊ alij communiter.

h Meuie. ⁊ vide do. pe. in. c. raynaldus. de teſt. alle. Bal. in. l. filium quē. C. fa. erc. And. bar.

h Meuie. ad iſtum tex. vide que dixi poſt Imol. in l. turpia. §. j. de lega. j.

i Falſam conditionem. glo. hic pro ſing. alle. Cy. et Bal. in. l. leges ⁊ conſti. C. de le. qō verbū futuri ſubiunctiui in ſtatutis importat ſimplum futuruꝫ. vide nota. in. l. centeſimis. ad ſi. de ver. obl.

k Falſam legari. Op. ſ. adde bar. in. l. ex hac ſcrip. in iij. col. de do. ⁊ vide no. ꝑ Imo. in. l. cēturio. in. xvj. col. cū ſeq. de vulg. ⁊ pu. ⁊ de itellectu huiꝰ. §. vltra hic no. vide bal. in. l. j. in. v. col. in ſi. de fal. cau. adie. leg. ⁊ facit iſte tex. ad id qō no. decidit bal. in. l. ij. in ſi. de condi. inſer. qō in cōditione negātis nūq̄ hꝫ locū argu. a contrario ſenſu. vide ibi in pulchra queſtione.

a ¶ Titio fundus. ⁊ iſtā glo. alleg. doc. in. l. j. in princ. a iuncto. §. primo. de eo per quē factuꝫ erit. ⁊ ibi ſcripſi. ⁊ nota. Barto. licet eam non allegет in. l. non ſolum. §. morte. in. xvj. col. de ope. no. nun. ⁊ vide qđ ꝑ eam no. decidit Bal. in. l. iudicia. C. de rei ven. qđ dictuꝫ notabilis viri iducit iuſtiſſimaꝫ credulitatem: vt ex ea poſſit cauſari titulus putatiuus ꝓ q̄ facit quod bñ no. bar. in. l. celſus. in. ij. col. ꝺ vſuca. ⁊ in. l. qui fundum. §. ꝓcurator. j. de empti. ⁊ Jo. ⁊ do. an. in. c. circa. de iure patr. ⁊ qđ no. bar. i. l. de pupillo §. ſi quis ipſi. i ocratiua queſtione. de ope. noui nũtiatione. ⁊ ange. in. l. prima. in principio. ſ. de de eo per quem fac. erit. ⁊ ibi Bald. in lectu. antiqua adde bar. in ſimili in. l. de mi. §. tormenta. in ver. iij. quero a quibus ꝑſonis. j. de queſtio. ⁊ ibi habes poſt eum.

§. interdum. Sol. quñq; verba que apponũtur ad diminutioneꝫ ſunt mere priuatiua ⁊ nihil inducunt de neceſſitate. tunc ex iſtis nō inducit̃ diſpoſitio: vt. l. legata inutiliter. ſ. de leg. j. et l. ſi mihi ⁊ tibi. §. in legatis. in gl. ſ. de leg. j. ⁊ ibi dixi quandoq; verba licet ſint priuatiua: tamē aliquid ponunt vt in caſu noſtri. §. nam ex centum relictis ecce poſitio diminuit certā quātitatem. Ecce priuatio: ⁊ tunc ſi quidē iſtud qđ relinquit̃ aio priuandi a primo poteſt ſtare etiā primo non poſito. ⁊ tunc non inducitur poſitio primi vt hic. Hic eñi non grauauit illuꝫ legatarium cui dixit ſe legaſſe: ſꝫ heredem ſuum: quem poterat grauare etiam ſine hac demonſtratione: ſed ſi dixit ex centum que titio legaui: volo qđ ipſe titius det ſeio. x. q: tunc titius non poteſt grauari niſi illa demōſtratione preſuppoſita ex illo inducitur legatum. vt. d. l. deniq;. §. interdũ. Op. b ſ. de vſufruc. l. proculus. Sol. eodem modo. q: ibi ad ſequentem poſitionē de neceſſitate ſequitur poſitio primi. 1 vel aliter dicit glo. quod ibi appellatione vſufructus cõtinetur dominiũ ita ſentit glo. in. l. donationes. §. ſpēs. j. de donationibus.

☞ Credens fidedigno: excuſatur a dolo.

b ¶ Item oppo. Et idem dicas. ſi credit dato ſigno a partibus q: tunc excuſatur. l. ſi quis vxori. §. apud labeonem. j. de fur. item qui credit ſuo teſtatori. l. iuli. C. de calum. item qui credit fame. l. cum quidam. §. quod dicitur de acqui. vel ad. here. item qui credit magiſtro militum de morte ſui militis. in auten. ſed hodie. C. de ſecun. nup. item qui credit perito in arte ſua. ſ. de ventre inſpicien. l. j. §. j. item q: credit dicto ſui ſerui procura. l. celſus. infra de vſuris. l. naturaliter. §. nihil. de acquir. poſſeſſ. Et conclude quod omnis credulitas ⁊ fama excuſat quem a dolo. l. ſi plagij. C. de plagi. l. igitur. j. de libe. cauſa. Inno. in. c. ꝓpoſuit. de conſu. ſer. plene per Ang. in. l. j. ſ. de eo per quem fa. erit. ⁊ vide glo. in. c. cũ contingat. de reſcriptis. vbi creditur viro leuis opiniōis. Andreas barbatias.

c ¶ Solennis lex. Et de ratione huius legis. Vide Baldum in lege prima. in principio. Codice de indicta vidui. ⁊ in. l. prima. §. vbi autem. de cadu. tol.

Titio fundus.

a ¶ Deficiente cōditione pro q̄ fuit preſtita cautio debetur legatum ei in quē fuit tranſlatum in eum caſum. ⁊ liberat̃ heres actionē cedēdo etiā ſi cautio ſit defecta. h. d. ⁊ iſta. l. cũ ſub hac. ſ. eo. dicit text. ibi defecerit. quia titius ⁊ eius fideiuſſores ſunt effecti non ſoluendo. ⁊ ſic eſt ſuperflua tota gl. mag. ¶ Op. de. l. libertas §. j. j. de manu. teſt. vbi cautio mutiana non preſtat̃. Sol. ſpeciale eſt fauore libertatis: vt dixi. ſ. e. l. mutiana. ¶ Op. ꝙ cautio debeat preſtari ſcđo legatario non heredi: vt. ſ. eo. l. is cui. Sol. vt dixi ⁊. l. cũ ſub hac. ¶ Op. ꝙ ſi deficit obligatio nō pōt cedi actio cũ non ſit nata: vt. ſ. de procu. l. lꝫ. §. ea. gl. dicit ꝙ deficit q: nō fuit preſtita ab initio. Ad cõtrariuꝫ reſpōdeo. ſ. ꝙ cedat̃ actio. ſ. conditio indebiti vel ſine cauſa. non aũt ac. ex ſtipulatu. ⁊ ita loquit̃ hic ver. ſꝫ q: ⁊c. vel ceditur hec actio q: fuit ꝓmiſſio facta de ſatiſdando: non tñ ſatiſdedit. ⁊ ſic iſte ver. ſed q: habet duas lec. ¶ Ad primam lec. opp. ꝙ ſi ipſe nō exegit cautionem fuit in dolo: vt. l. dolo. j. ti. j. ergo non liberatur actionē cedendo. Solu. heres non tradidit: ſꝫ legatarius eam accepit ſcđm formam. l. peñ. j. pro legato. ¶ Op. ad ſecundā lectu. ⁊ videtur ꝙ non ꝓcedat. nam ſecundus legatarius perit legatum. vñ ſi ſibi ceditur actio: q: eſt ꝓmiſſum ſatiſdare nihil ꝓdeſt legatario. Reſpondet glo. ꝙ imo prodeſt: q: in ea venit intereſſe in quo eſt eſtimatio fundi. ¶ Iteꝫ opponitur[b] ⁊ videtur quod ſit in dolo ⁊ ſic actionē cedendo non liberatur: vt. j. titu. j. l. dolo. Solu. hec erat talis perſona cui debebat credi. ⁊ ſic tene mētē glo. in quantũ dicit qđ erat talis cui debebat credi. ⁊ pro hoc facit qđ no. in. l. iiij. als eſt. vij. circa fin. ſ. de in diē adiec. Sed lꝫ hoc ſit verum non tñ eſt de mente litere. ⁊ ideo pone caſum plane exponendo: cautio deficit quia reus principalis ⁊ fideiuſſor ſunt effecti non ſoluendo. ¶ Querit glo. mag. de vna q̄ſtione ⁊ ſoluit.

1 ☞ Jus accreſcendi non datur ei qui admittitur ad legatum de iure ſpeciali contra voluntatē defuncti.

2 Minor reſtitutus ad legatum repudiatũ habet ius accreſcendi.

3 Jus accreſcendi quod habeat locum inter plures venientes per contratabu.

Et ſic inter ſuccedentes in hereditate contra voluntatem defuncti habet locum ius accreſcendi.

4 Stante ſtatuto qđ extantibus maſculis femine nō ſuccedant: ſi ſint tres maſculi ⁊ vna femina: ⁊ duo repudient an portio repudiantium accreſcat ſorori et fratri an alteri tantum.

5 Conditio nō nubēdi appoſita legato an rejiciatur.

1 # Mulieri.

¶ Qui admittitur ad legatum de iure ſpāli cōtra volũtatē defuncti nō hꝫ ius accreſcēdi. h. d. ⁊ eſt iſta ſolēnis lex[c] ⁊ ſingularis. ⁊ de iſta facio magnũ feſtũ. i. l. re cōiūcti. ſ. de le. iij. ¶ Op. ⁊ videt̃ qđ ex perſona titij legatum ſit purum. vnde videtur qđ in perſona Titij admittatur vt. l. ſi. §. ſeio. ſ. de leg. ij. Solu. glo. qđ hic conditio fuit adiecta vtriq; vt hic. ibi alteri tantum. dicit Dy. nam hic fuit appoſita poſt negationē

omnium legatariorum. quod tene menti. ⁊ vult dicere ꝙ tunc videtur adiecta in perſonam omniũ quando poſt nominationem fuit appoſita: ſed ſi poſt nominationem primi tantum. in primi tñ perſona videtur appoſita: vt. l. contraria. ſed contra hoc facit. ſ. de vſufr. l. titio vſuſfructus. de quo dicam. j. eo. iuli[a] paulus. ¶ Oppo. ⁊ videtur ꝙ mulier habeat totũ per ius accreſcendi: vt. l. j. in princ. de vſufru. accreſ. Gloſ. dicit qđ hoc eſt ideo q: de iure ſpeciali admittitur mulier. qđ tene menti. ⁊ ſic no. quod ille qui admittitur de iure ſpeciali ad legatum non habet ius accreſcendi. ⁊ hoc ꝓbo per. l. iij. §. ſed ſi cōiunctim. ꝺ leg. preſtan. ⁊. l. filium. §. ſi legata. eod. ti. ¶ Sed ad

a hoc op.[a] ꝙ habeat ius accreſcendi. vt. d. l. filium. in ſi. de leg. preſtan. Sol. ibi admittitur de iure ſpeciali ex voluntate defuncti: ideo hꝫ ius accreſcendi: ſꝫ hic admittitur de iure ſpeciali contra volũtatem defuncti. ⁊ hoc ſentit glo. ſed hoc videt̃ cōtra. d. l. iij. §. ſed ſi coniuncti. ⁊. l. filium. §. ſi legata. j. de preſt. vbi lꝫ veniat ſm voluntatē defuncti nō tñ habet ius accreſcendi. Sol. qđ habet ius accreſcendi verũ eſt qñ petit legata ab eo qui hꝫ contra voluntatem defuncti: ſed ſi habet ſm voluntatem defuncti. tũc nō hꝫ ius accreſcendi vt in contrarijs. Et ratiōes ſunt faciles.

2 ¶ Videtur per hoc ſolui queſtio. minor. xxv. annis reſtituitur ad legatum repudiatum habebit ne locũ ius accreſcendi? Videtur quod non vt hic. Puto cō b trarium: q: reſtitutio reponit eum in legato cum iure accreſcendi. vt. l. j. §. j. de colla. bo. Preterea iſte minor hꝫ legatum de voluntate defuncti. ⁊ petit ab eo qui habet ex voluntate defuncti. ¶ Item opp. con-

3 tra hoc de. l. ſi duobus. in princip. j. de contratabu. ⁊ de coniun. cum eman. libe. l. j. §. ſi quis ex nepotibus vbi inter plures venientes per contratab. habet locum ius accreſcendi. Sol. quod dixi non habet locũ ius accreſcendi: eſt verum in legato. ſed in hereditate habet locum indiſtincte ius accreſcendi: ne quis decedat pro parte teſtatus: pro parte inteſtatus. ⁊ ne quis decedat pro parte cum herede pro parte ſine herede. Sed fateor ꝙ ſi eſſent qui venirent cōtra d voluntatem defuncti de iure ſpeciali: ꝙ prius eſſet ius accreſcendi inter eos qui veniunt de iure cōmuni: quam inter illos qui veniunt de iure ſpeciali: vt. l.

4 ſed cum patrono. de bo. poſſeſ. Et per hanc. l. cum glo. determinauit do. ray. talem queſtioneꝫ. dicit ſtatutum qđ extantibus filijs maſculis filie femine nō ſuccedant. ⁊ ſint tres maſculi ⁊ vna femina ⁊ modo ex illis maſculis duo repudiarunt. an habeat ius accreſcendi maſculus vel femina. determinauit qđ inquantum illi fratres habent vltra virilem habēt de c iure ſpeciali. ⁊ ideo non habent ius accreſcendi ⁊ ſic deuenit ad filiam per. l. iſtam. ⁊ iſta verba ſunt ſua. Sed hoc non eſt verum. q: illud habet locum in legatis non in hereditatibus. Preterea ius accreſcendi competit portioni non perſone: vt. l. hec ſcriptura. ſ. e. l. ſi quis titio. de vſufru. ⁊ dixi in repetitione. l. re

5 coniuncti. in. iij. q. principali. Dicitur hic quod iſta conditio facit deficere legatum. Contra imo videt̃ reſpōdi ſupra. e. l. cum tale. §. meuie. ⁊. l. ſed ſi hoc. §. ſi. Dicit glo. quandoq; conditio apponitur mulieri. et tunc rejicitur: vt. ſ. eo. l. ſed ſi hoc. ⁊ tũc eſt verum ſi d inducitur viduitas perpetua. ſecus ſi ad tempus vt

a ¶ Ad hoc oppo. Et vide qđ per iſta no. dixit Bal. in l. ſeniũ. qui teſt. fa. poſ. ⁊ adde no. Bar. in. l. ſi plures C. de cōdi. inſer. in. vij. col. ⁊ in omnibus iſtis ideꝫ ſequitur Bal. in. l. j. C. qñ nō petē. par. ⁊ Bal. no. in. l. j. in. viij. col. de ſacroſan. ec. in repe. videt̃ contrariari his que ipſe dixit i. d. l. ſenium.

d. §. ſi. Itē ſi inducit̃ reſpectu omnis perſone. ſecus ſi in vnius tñ vt. ſ. e. l. cum ita. Item ſi reſpectu omnis loci. ſecus ſi vnius tñ: vt. ſ. e. l. hoc modo in ſi. Item habet locũ in virgine. ſecus ſi vidua. hodie in aut̃. cui relictuꝫ de indic. vidui. ⁊ no. ſ. e. l. cũ tale. §. meuie. Aut apponitur conditio alij perſone de viduitate vnius mulieris ⁊ nō remittitur: vt. l. auia. §. titio. j. eo. l. j. C. de indic. vidui. ⁊ hoc eſt verũ ſaluo eo qđ dicitur in prima glo. huius. l. ſi illa perſona eſſet multum cōiuncta perſone mulieri: vt. j. eo. l. heres. in ſi. Item niſi ille extraneus ſit rogatus de reſtituendo mulieri: vt. l. auia. §. titio. ſi vero conditio que inducit viduitatem ſimul adijcitur mulieri: ⁊ alij tunc bene dicit gl. cum precedentibus limitationibus.

b # Dies.

[b] ¶ Dies incerta pro aditione habetur. h. d. ¶ Opp. j. eo. l. heres meus. Sol. ibi dicemus. ¶ Opp. inſti. de ver. obli. §. ex conditionali. Sol. aliud in ſtipulatione aliđ in legato. ⁊ ponit̃ ratio ibi. ⁊. l. ſi vxor. C. de condi. inſer. Aliā rationem dixi in. l. ſi filius. j. de ver. ob.

c # Fideicōmiſſuꝫ[c].

Facit hic ad queſtionem de ingrediēte monaſteriũ: d an per ingreſſum[d] monaſterij conditio fideicommiſſi expiret quam ponit Dy. in. l. ſi ita. ſ. de leg. ij. ⁊ ibi plene dixi. ⁊ in aut̃. niſi rogati. C. ad treb.

1 ☞ Quando cōditio appoſita in inſtitutione intelligatur repetita. in legato. vide in ſi.

b ¶ Dies. et ad iſtam. l. adde. l. talis ſcriptura. de leg. j. vbi conditio appellatur dies lꝫ incertus ⁊ iō ibi dicit imo. ꝑ illũ tex. facere ꝙ ſtatutuꝫ loquēs de die ſtrahat̃ etiā ad cōdictionem qđ not. differentiā inter diē incertā ⁊ cōditionē. vide ꝑ gloſſ. Bart. in. l. nā ⁊ ſi cuꝫ. moriar. ſ. de cōdi. inde. Et qñ dies incerta habeat̃ pro conditione. vide Bal. late ī l. ambiguitatis. C. de vſufr. ⁊ ibi inter cetera dicit qđ vbi dies incerta eſt mixta cum die certa non facit conditionē. alleg. tex. ibi qui non eſt alibi.

c ¶ Fideicommiſſum. ⁊ iſtum textum ⁊. d. l. ſi ita. §. ſinali. limita niſi verbum filij non poſſet niſi in adoptiuis verificari. gloſſ. eſt notabilis in. l. ſi quis poſthumos. in princip. de liber. ⁊ poſthu. quam not. alle. Roma. in. l. ſi fideiuſſor obli. in fine. j. de fideiuſſ. bene facit. l. heredibus. §. vltimo. ⁊. l. ex facto. §. primo. j. ad trebellianum. ⁊ per iſtum textum Specu. in titu. de locato. §. nunc aliqua. verſic. lxviij. dicit quod emphyteuſis non tranſit ad adoptiuos. vide paulum de caſtro in. l. adoptiuum. in princip. ſ. de in ius vocan.

d ¶ An per ingreſſum. Et vide Bal. in. d. aut̃. niſi rogati. Andr. barba.

ADia. ❡Cōditio appoſita in inſtitutione in legato eidē facto intelligit̄ repetita. h. d. no. iſtā. l. ❡Opp. hic videtur velle tex. cū glo ꝙ hic inducatur repetitio propter verbū hoc amplius. ſed imo indiſtincte videtur facta repetitio: vt. d. l. duos. ſ̄. eo. ꝛ. l. fin. §. fi. ff. de doli excep. So. potes dicere ꝙ hic verbū amplius denotet facti accidentiam[a] non iuris miniſterium. vel dic melius leges contrarie loquūtur quando in eodem teſtamēto aſcribit̄ inſtitutio ꝛ legatum. Hic quando in teſtamento inſtitutio: in codicillis legatum. pro hoc facit qđ no. in. l. plane §. ſi coniunctim. ſ̄. de lega. j. ꝛ. l. quinquaginta. ſ̄. de probatio. ſed multum facit contra. l. neſennius. in fi. ſ̄. de excu. tuto. ❡Sed oppo. ſ̄. de leg. j. l. ab oībus. §. cum quidam vbi conditio appoſita in inſtitutione non videt̄ repetita in legato. So. hic quādo legatū fit ab eodem gradu. vt hic. ꝛ. ſ̄. cođ. l. duos. ꝛ. l. fi. §. fi. ſ̄. de doli excep. Sed quando ab alio gradu tunc conditio non intelligit̄ repetita: vt in. §. cum quidam. ꝛ ratio patet per ſe. ❡Item oppo. qn̄ dicis leg. ced. l filium. Sol. hec l. loquitur quando precedit inſtitutio conditionalis ꝛ ſequitur legatum: ſ; quando legatum precedit ſimplex et ſequitur inſtitutio conditionalis tūc ſecus. vt. l. contraria. ꝛ ibi glo. ꝛ eſt ratio: qꝛ maioris efficacie eſt precedens clauſula ad ſequentia: quam ſequēs ad precedentia. habes de hoc text. in l. quiſquis. circa prin alias in. l ſi q̄s. i principio teſtamenti. ſ̄. de leg. iij ꝛ ibi glo. Ex predictis† diſtingue aut legatum ꝛ inſtitutio fit eodem teſtamēto: aut vnum in teſtamēto: aliud in codicillis. Primo caſu aut precedit legatum ꝛ ſequitur inſtitutio aut econtra. ꝛ hoc ſecundo caſu: aut legatum relinquitur ab eodem gradu aut a diuerſis: vt ex predictis patet: ꝛ tangā hoc in. l. cum ſeruus. ſ̄. de condi. inſti. Hic tex. in fi. videtur cōtra diſtinctionem quam feci: aut relinquitur ab eodem gradu aut a diuerſis. Solu. hic tex. habet locum in libertate ſine qua legatum non poteſt valere: ſed in diſtinctione quam feci dixi quod habet locū in conditione ſine qua legatū vz.

a ❡Facit accidenti. ſ̄. ſ; Imol. alit̄ loquit̄ ꝙ Bar. ꝛ contra Bart.

b ❡Pr̄. qro qđ. Cōtra bar. tenet hic imol. ꝑ iſtum text. a cōtrario ſenſu.

c ❡Heres meus. qro vide Bar. late i. l. ita. ſ̄. co. in ꝟ. ſcđo. iuxta hoc quero

Titio ❡Cōditio ſi nō nupſerit in extraneo de reſtituēdo mulieri rogato ſpernitur. h. d. Querit glo. a quo petit legatum mulier: ꝛ ſunt due opi. in glo. Pe. tenet primam ſed tu potes tenere quam vis: quia ꝛ iſta conditio in extraneo reſpuitur vbi tractat̄ de cōmodo mulieris: vt. j. e. l. heres meus.

Pater. ❡Conditio appoſita adminiſtrationi non ſuſpendit dationem tutele. h. d. primo. Item conditio limitatur ex preſumpta voluntate defuncti. Item conditio cautionis non petēde remiſſa intelligitur. h. d. ꝛ habet tres partes. ſecunda ibi: nec ſi quid: tertia ibi: itaq;. Videre ibi filie communi: ꝛ dic vxori eius matre inſtituta herede ſcđm Dy. hic. ꝛ in. l. licet. j. vt le. no. ca. ❡Op. ꝙ petēdo de facto committitur ſtipulatio ꝛ pena. vt. C. de trāſac. l. vbi pactum. ꝛ not. eo. tit. l. ſiue apud acta. ꝛ. l. j. in fi. C. de pac. Sol. in contractibus intellige de facto et ſm̄ diſtinctionem quam ponunt doct. in. l. ea quidē C. ſi man. ita fue. ali. ꝛ dixi in. l. continuus. §. cum qs j. de verb. obl. tamen in vltimis voluntatibus ſecus vt hic. ꝛ. ſ̄. e. l. mutiane. ꝛ. l. mulier. in prin. ſ̄. de condi. ditio. inſtit. ꝛ. d. l. licet. j. vt le. no. caueatur. ꝛ ibi dixi. ❡Quero hic dicitur onere cautiōis ꝛc. ❡Quero quid[b] ſi petit ꝛ ille cauit. Et videtur ꝙ conditio nō ſit defecta: qꝛ preſtat volens: ꝛ ſic ſibi imputet. In cōtrariū videtur ꝙ ſolutio habet vim cautionis legitime facte. vt. j. rem ra. ha. l amplius. ſed illud hꝫ locū quando de iure poteſt petere. quod no.

CUm pupillus. Pupill⁹ poteſt impedire conditionem impleri. h. d. ❡No. hic qđ dicit de iure communi pro eo qđ dicitur in. l. in teſtamento. j. eo. Item not. de eo qđ dicit de tutore. facit ad ea que dixi. ſ̄. eod. l. iulianus.

Diſiunctiuo. In alternatiuis ſufficit alterum impleri. h. d.

1 ☞ Obligatio qđ non ſit nata incontinenti in contractibus vel vltimis voluntatibus in quibus ſpes conditionis tranſmittitur.

2 Ratio quare dies certa omni certitudine non impedit neceſſitatē obligatiōis tollēde ſicut dies incerta

3 Dies certa a conditione qualiter agnoſci poſſit.

HEres meus. [c]Dies icert⁹ nō aptus ſuſpendere legatum poſt legatarij mortem non impedit tranſmiſſionē. alias ſecus. h. dicit. ❡Quero circa hanc legem. in c

1 † contractibus in quibus ſpes conditionis tranſmittitur. Item in vltimis voluntatibus in princ. noſtre. l. vtrum obligatio incontinenti ſit nata. gl. videtur tenere ꝙ ſic. C. vt act. ab hered. ꝛ contra here. l. j. ꝛ. l. ſi pupillus. §. qui ſub conditione. de noua. In cōtrarium videtur quod non naſcatur niſi veniēte morte. vt. l. in omnibus. infra de reg. iuris. ꝛ Dyn. in dicto §. qui ſub conditione. Et hoc vltimum puto verum: quia eſt tex. in. l. prima. C. vt act. ab here. ꝛ contra here. facit inſti. de inuti. ſtipu. §. poſt mortem. licet ibi gloſ. contra. Reſpondeo ad hanc. l. que dicit: purum eſt legatum: vt dicit gloſ. quia purum eſt quo ad trāſmiſſionem. Reſpondeo ad legem. nam ꝛ ſi cum moriar. ſ̄. de condi. indebi. quod ibi purum eſt ad impe

2 diendum conditionem indebiti. ❡Quero† quare dies certa omni certitudine non impedit natiuitatem obligationis tollēde. Sed dies incerta ſic. Reſpondeo quando eſt dies incerta non eſt certum adhuc quid ſit in obligatione propter interuſuriū a medij temporis. nam poteſt eſſe ꝙ decem annis vel vno vel centum: ſed in die certa interuſurium medij temporis eſt certum adeo ꝙ aliquando incontinenti ſit condemnatio deducto illo interuſurio medij tēporis: vt. l. ſi conſtante. §. quoties. ſ̄. ſol. matr. Potes tu dicere ꝙ in die incerta eſt certum interuſurium medij temporis: vt. l. hereditatū. j. ad. l. fal. ſed reſpi

3 ciendo glo. ibi ceſſat cōtrariū. ❡†Quero quomodo poſſum cognoſcere diem incertū a conditione. reſpondeo dies eſt quando ſimpliciter ponit̄ ꝛ ſine expectatione alicuius euentus. ſed ſi expectaret̄ euentus: tunc eſt conditio: niſi appareret de voluntate teſtatoris: vt dixi in. l. ſi cui. ſ̄. de leg. j. ꝛ. l. iiij. de condi. c inſtitu.

a **Qui poſt.** [a]De iſto. §. dixi plene. ſ̄. eodē. l. mutiane.

b **Quod in fraudem.** [b]Conditio ſi non nupſerit remittit̄ in extraneo propter quam veriſimiliter ceſſaret mulier nubere. h. d. ❡Nota ſingularem caſū. Per hūc §. determinatur vna queſtio in. l. titia. j. de ver. oblig. vbi pena promiſſa vni ex coniunctis de te accipiēdo in vxorē non valet: ſecus inter extraneos. vide ꝑ Cy. C. de ſpō. l. fi. ❡Quid ſi pater promittit? Certe non valet in cauſa coniuncte perſone: ꝛ eſt ratio qꝛ nō eſt veriſimile quod filia relinqueret patrem illaqueatū vel faceret patrem perdere legatum. vt no. in gloſ. l. ij. ſ̄. in ius vo. vt ea. Sed quid in fratre vel patruo: vel auo quē ſoror timet? Certe erit idem: vt. l. ij. ſ̄. in ius vo. vt ca.

1 ☞ Una dictio ponitur pro alia qn̄ expedit.

HAs cauſas. Facit ad. q. in marchia ꝛ in ducatu ē 1 prohibitum fieri iniuriam de appellatione a communi. commune coegit coniunctos appellantes ꝛ per hoc deſiſtit ab appellatione. Certe cōmune dꝫ puniri per hanc l. glo. infraſcat hanc. l. ideo tu pone caſum ſm̄ Dy. primo loquit̄ in tēpore de preſenti vel preterito. Scđo loquitur in modo. Tertio facit differentiā inter modum ꝛ cōditionem. ſcđa ibi: eas vero. tertia ibi: nec enim. In tex. ibi repellunt. vt quādo relictum eſt: ſub conditione de preterito vel preſenti. que eſt falſa ſm̄ Dy. In text. ibi conſumptam. ſi habes conſumptam. expone vt in glo. ſi habes conſumptum dic vt legatū ſub modo in cuius cautione preſtanda. et modo implendo verſatur ſumptus. ❡Not. hic gloſſ. † ſuper

r verbo vero. quod vna dictio ponitur pro alia quando expedit. quod tene menti. ad idē text. ibi dixi in. l. gallus. §. forſitā. ſ̄. de lib. et poſthu.

1 ☞ Conditio appoſita in perſona vnius qn̄ dicatur repetita in perſona alterius coniuncti.

IUlius paulus. Cōditio appoſita vni in perſona alteri⁹ ſibi cōiūcti per hāc dictionem cū: de equitate nō intelligit̄ repetita. h. d. et eſt no. l. ❡Op. ꝛ videt̄ ꝙ iſta repetitio fiat. vt. ſ̄. eo. l. 2 auia. Gl. ſoluit ibi: ſ; ponit̄ veritas. ſ̄. ꝙ ibi. in ꝑſona eiuſdē. hic diuerſoꝝ. ❡Op. de. l. iulian⁹ nr̄. j. e. ꝛ ti. de cōdi. inſti. l. cū ſeru⁹. ꝛ. l. pri. Sol. ibi in eadē perſona. hic in diuerſis. ❡Op. cōtra hoc qđ in diuerſis ꝑſonis intelligat̄ repetita. vt. l. ſi ſeruo. de ſtatuli. Sol. illa. l. loquit̄ de rigore hic de equitate. ❡Opp. cōtra hoc fortiter. ꝛ vr̄ ꝙ vbicūq; ſit nō itelligat̄ repetita de rigore. vt. l. fi. §. ſeio. ſ̄. de leg. ij. Solu. † qn̄ fit coniūctio per dictionē cū: tūc intelligit̄ repetita de rigore. vt hic. ſed de equitate ſec⁹ [c]fauore libertatis. et ideo tex. dicit hic ſolū in libertate eſſe iſtam equitatē. ſecus in legato. ꝛ hoc ſentit gl. in. l. ſi ſeruo. j. de ſtatulibe. vbi dicit ꝙ iſta equitas nō habet locū in legato. Sed ſi cōditio fit per ꝛ: tūc non inducitur repetitio. vt. l. contraria. ꝛ hoc ſentit gl. j. hic. ꝛ tex. in c fi. hoc videtur innuere. ❡Sed op. cōtra hoc fortius de. l. mulieri ꝛ titio. ſ̄. eo. Sol. vera eſt iſta quicqd dicat gl. in. l. fi. §. ſeio. ſ̄. de le. ij. aut cōditio apponit̄ poſt nominationē vtriuſq;. aut alterius tm̄. Et hoc ſecūdo caſu aut conditio adijcitur per copulam ꝛ: aut per cū: ꝛ aut loquitur in relicto libertatis. aut in alijs. vt ex ſupradictis apparet. ꝛ predicta inter perſonas. vt. l. ſeie. §. caio. de fun. inſtru.

1 ☞ Rationes q̄ reddere tenet̄: tenet̄ etiā reddere inſtrumenta.

2 Uſurarius ſi mutuauit centū cum pacto ꝙ veniat ad audiendū preceptū ſub pena an talis pena videat̄ adiecta in fraudem vſurarum.

3 Depoſitū vt dicatur factū nō ſufficit offerre marſupiū ſed dꝫ pecunia corā notario ꝛ teſtibus numerari.

CUm ſeruus. [a]Cōditio adiecta libertati videt̄ repetita in legato ꝛ ꝯditio rationū reddēdarū eſt mixta dandi ꝛ faciēdi. h. d. ❡No. † ꝙ ille q̄ tenet̄ reddere rōnes tenet̄ etiā ad reddēda inſtrumēta[d]. vt hic. ꝛ. ſ̄. e. l. ſi cui. ꝛ ibi dixi ꝛ in. l. j. §. officio. ſ̄. de tu. ꝛ ra. diſtra. ❡Op. ꝛ videt̄ ꝙ ſufficiat reliq̄ reddere ꝛ non ſit neceſſaria cōputatio: qđ pꝫ qꝛ vbi ſūt nlla reliqua nō ē neceſſaria ꝯputatio: vt. ſ̄. l. px. Gl. ſoluit ſi reliqua pncipaliter reſtituēda ſunt ꝯputatio ē faciēda. al's ſi nō ſunt nō fiet cōputa. ❡Et ex hoc Dy. † inducit in arg. ad. q. vſurarius mutuauit titio cētū pacto appoſito ꝙ veniat ad audiēdū ꝑceptū: al's incidat i penā mille librāꝝ dꝛ pena adiecta in fraudē vſurarum. Rn̄det qđ

❡Qui poſt. ad iſtum text. vide no. Bar. ꝛ Imo. in. l. cum filius. §. qui mutiane. de le. ij.

ADDE quod Pau. de caſt. dicit per hunc text. aliud eſſe relinquere vxori ſi vitam vidualem ſeruauerit aliud vſq; quo vitam vidualem ſeruauerit.

b ❡Quod i fraudē ſi vide quod per iſtum textū dicit Bart. in. l. de pupil. §. ſi quis ipſi pretori de oper. not. nun. inver. ix. quero quid ſi nō conſueuit quod not.

c ❡Iulius. de eqtate ſec⁹. Contrariū tꝫ Imo. ꝛ forte meli⁹. vide al'r ꝛ nota. rn̄det bar. in. l. ſeia. §. caio. de fun. inſtru. ꝛ vide bar. in ꝯſi. inci. factū tale ꝑponitur. mut⁹ fecit teſtamētum. ADDE fe de. ꝯſ. cclix.

d ❡Cū ſeruus. reddēda inſtrā. Sꝫ al'r loquitur hic Imol.

a ¶ Dy. dicit. ſed aduerte: q2 in hoc ſunt opi. Dyn. de q̄ hic per Bar. ſecutus eſt Jo. an. in addi. ſpec. in tit. de obli. ⁊ ſol. §. ante oĩa. ver. ſequiť ⁊c. Ray. in l. ſtipulatio iſta. de ver. ob. ſed Jac. bu. tenet cõtra Dy. in l. rogaſti. ſi cer. pe. ⁊ hic ſequiť Ang. in l. ſed ⁊ ſi quis. ṡ. ſi quis caut. cũ dixiſti an ſit ſolit⁹ fenerari vel non. ⁊ hãc ſol. ſequiť butri. ⁊ videtur ſeq̇ Bar. in. d. §. ſi tibi fũ dũ. bart. b aliter loq̇ť ⁊ ꝑ hoc qđ ipſe tꝫ hic. facit quod ipſe barto. no. in fi. i l. nemo p̄t. in ver. q̄ro an renũtiatio ſimulationis. de leg. j. ⁊ ad literã hoc qđ tꝫ bart. hic ſequiť Pau. đ caſtro in l. iulia. §. idem pap. đ act. emp. ſꝫ ſal. diſtinguit in l. rogaſti. §. ſi tibi. ſi cer. pe. et Bald. in l. cum allegas. C. de vſu. tenet contra Bar. hic Ang. vero et Jmol. in. d. §. alteri. diſtinguit vt ibi per eos. et vide Sali. in dicta lege cum allegas. ⁊ vide Barto. in lege que res. §. qui ſtipulatus infra de ſol. et facit ad no. per Bartolum in dicto. §. alteri. ⁊ vide Mod. inſtitu. de act. §. omnes autem. et quod no. Bar. in l. ſi dictum. in prin. de euic.

b ¶ Tutius credo an ſufficiat offerre marſupium in iudicio. adde Bartolũ in dicta lege acceptam. in fi. et Jmol. in lege ſi moꝛa. ſoluto matrimonio et quod dixi in dicta lege acceptam. in fine. et adde Baldum in lege ſi ex cautione. in ſeptima queſtione de non numerata pecunia.

c ¶ Lucius titi⁹. intelligitur de vera. Hec dictio probatio ſimpliciter pꝛolata intellitur de vera. alibi dixit Bartol. quod intelligitur de legitima in lege ait pꝛetoꝛ. §. j. circa finem de re iudi. et vide que dixi poſt Barto. in lege licet imperatoꝛ. ṡ. de leg. j. ſed vtrum a iuramentum ſit vera pꝛobatio gloſ. no. in capitulo ſi quis fundum ſi de inueſtic. inter dot. ⁊ va. lis oꝛiatur quam ibi no. et ſequitur Bal. dicit quod non ſed eſt b

non eſt verũ q2 adiecta facto: vt. l. iul. §. idẽ papi. ṡ. de act. emp. ⁊ l. cum allegas. C. de vſur. Dy. dicit^a q̄ videť adiectio in fraudẽ vſurarũ cũ pꝛincipaliter ſit adiecta dationi pecunie: ⁊ idẽ tenet Cy. C. de vſu. l. cum allegas. Cõtra hoc dictũ Cy. ⁊ Dy. eſt gloſ. oꝛd. in l. ſed ſi q̇s. §. fi. ṡ. ſi quis cau. dic q̄ q̄ſtio Dy. ⁊ Cy. loquiť qñ quis tp̄e mutui cõuenit de ſtãdo in iudicio ſub pena: ſed. l. ſed ⁊ ſi quis. in fi. loquiť quã c do ex interuallo poſt contractuꝫ mutuũ cõueniť in iudicio ⁊ ibi caueť de ſtando in iudicio: quo caſu non pꝛeſumitur in fraudẽ vſurarũ. vt pꝛobať i d l. ij. C. de pac. pig. ⁊ l. titius. ṡ. de pig. ac. ⁊ dixi in. l. q̄uis. al's incipit callipodius. ṡ. de ſol. ⁊ facit pꝛo hoc qđ no. in l. rogaſti. §. peñ. ṡ. ſi cer. ¶ Quero an 1 ſufficiat offerre marſupium in iudicio. Et videť tex. q̄ ſic. ⁊ gloſ. eſt i auten. vtera. inſtan. do. §. ij. vbi diciť qđ debet offerre in marſupio vel in folle. qđ intellige ita qđ teſtes ⁊ notari⁹ cognoſcant quanta eſt pecunia que eſt ibi quia viderũt numerari. ſi em̃ poſt eã diceret q̄ vidit offerri marſupium cum pecunia ſed ignoꝛaret quãta eẽt non pꝛobaret. vt. l. j. §. ſi ciſta. ṡ. depo. ⁊ ideo tutius credo^b aliquam offerre pecuniam numeratam coꝛam teſte ⁊ poni in burſa ⁊ ſic puto intelligi. l. acceptam. C. de vſur.

1 Pꝛobationis noĩe venit vera.

quaſi pꝛobatio ſine loco pꝛobationis quam tene mẽti ſecundum Baldum ibi adde quod dixi in lege publia. in. §. finali. ſupꝛa de conſtitu. pecu. et pꝛedictam gloſſam etiam ſequitur Bald in capitulo ſacramenta. in pꝛincipio de conſue. recti feu. adde quod nota. Bal. in capitulo. pꝛimo. §. conuenticulã. de pa. iur. fir. vbi dĩ no ad materiam vide. Adde qđ ſi poſt terminum non poteſt fieri pꝛobatio nec etiã poterat peti quod reſpondeas poſitiõib⁹ cõfitẽdo vť negãdo. vt no. i. l. in cõtractib⁹. §. illo. et ibi cal. C. de ñ nu. pecun. adde ñ iſti. de ac. §. itẽ ſi q̇s i fraudẽ. i ꝟ. i ea ibi dꝫ etiã creditoꝛ ꝓbare ⁊c. alibi dixit gl. in cle. cõſtitut^a de cõſtit. al's de ele. q̄ ſi lex dicit debere fieri fidem intelligiť de plena iſtis adde q̄ no. Bald. in l. id qđ pauperibus. in. xj. q. de epiſ. ⁊ cle. vbi videť tenere cõtra Bar. hic. ⁊ etiam Jmo. hic. ⁊ facit quod no. glo. in. l. ſi. in pꝛin. ṡ. qđ met. cau. ⁊ qđ iuramentũ ſit releuatio a pꝛobando tꝫ Bal. in auť. ſed nouo iure. C. ſi cer. pet. in vlti. col. ⁊ ibi vide quod ſi non poteſt fieri ꝓbatio in aliquo caſu niſi per ſcripturã an poterit decidi ꝑ ſacramẽtũ ⁊ q̄ nõ ſit pꝛopꝛie pꝛobatio. ſed releuatio tꝫ Bal. in rub. C. de pꝛoba. in. iij. col. ⁊ ibi dixi in. j. colum. Et adde tu Frãc. de are. in rub. de ꝓba. col. ij. ⁊ ibi Phili. deci. colum. xix. verſi. ſupereſt.

Andreas pomate.

d ¶ Illis libertis. Vide Ancha. ꝯſil. ccxxxviij. incip. in pꝛimo dubio. ⁊ hanc. l. exclamat Baldus in lege cuꝫ cauſa. alias pꝛope finem. apparatus. codice de vſuris.

a ¶ Cyn. in lege pꝛima. Add Bartol. ⁊ Bald. in dicta l. pꝛima. C. de leg. ⁊ faciunt ad queſti. de qua ibi per Bald. ⁊c.

b ¶ Sol. quando. ⁊ vide Barto. in l. amplius. j. e. rem l. in teſtõ.

Lucius titius.

¶ Filliatio nõ poteſt plene pꝛobari. h. d. ¶ Oppo. ⁊ videtur quod poſſit pꝛobari. vt. l. filiũ. ṡ. de his qui ſunt ſui vel alie. iur. Glo. dicit quod poteſt pꝛobari ficte nõ vere. Ad quam ſolu. facit quod no. in. l. j. C. quoꝛum bo. et ſic no. 1 quod pꝛobatio ſimpliciter pꝛolata intelligitur de vera. quod tene menti. facit quod not. in. l. j. ṡ. de pꝛoba. de hoc per Innocẽ. extra de fil. pꝛeſby. c. michael. ⁊ Cy. C. de quod me. cau. l. metum.

Illis libertis.[a]

Si cõditio mixta deficit ꝑ caſum nõ deficit relictũ alimẽtoꝝ niſi fauoꝛe ei⁹ in cui⁹ perſona deficit alimenta fuiſſent relicta. h. d. ¶ Op. de. l. ſeio. in p̄n. ṡ. de annu. leg. So. ibi fuit relictũ fauoꝛe filioꝝ: ⁊ iõ ꝯcoꝛ. cũ p̄n. illius. l. ¶ Oppo. de. l. meuia. in p̄n. ⁊ meli⁹ in. l. annua. ṡ. de annu. le. Sol. ibi ſtabat ꝑ filiũ. hic ꝑ caſum. ¶ Op. de. l. in teſtõ. ṡ. e. vbi ſi cõditio deficit ꝑ caſum deficit legatũ. vt l. legatũ. de condi. inſer. ⁊ l. j. C. de iſti. ⁊ ſubſti. Glo. ſol. q̄ ſolu. hic ſit ſpeciale fauoꝛe alimẽtoꝝ: vt dixi i. l. in teſtõ. ṡ. e. ⁊ Dy. in. c. iputari. de re. iu. li. vj. dicit aut ꝯdõ apponiť fauoꝛe legatarij: aut ei⁹ i cui⁹ ꝑſona dꝫ ipleri ꝯdõ: aut fauoꝛe vtriuſq;. aut dubitať. ⁊ ſic intelligit

a l. in teſtõ. ſm̃ diſtinctionẽ hui⁹. l. ⁊ Cy. in. l. j.^a C. de le. ponit opi. gl. ⁊ Dy. ⁊ Pe. nõ tñ firmãt. Sꝫ mihi ꝑcat Dy. ipſe loquiť male. q2 nec hec lex nec aliqua hoc ꝓbat. q2 nũq̄ cõditio apponiť in fauoꝛẽ legatarij. Nã qđ moꝛeť cũ alio, hoc nõ eſt fauoꝛe legatarij ſꝫ alteri⁹ vt. l. libertis in fi. de ali. le. ſꝫ heres facili⁹ p̄ſtat alimẽta in domo ſua quã alibi. vt. l. iiij. in fi. al's. vij. ṡ. de in diẽ adiec. Sed iſte. ll. dicũt aliud. ſ. vtrũ legatũ p̄ncipale ſit factũ in fauoꝛẽ legatarij vel heredis. nõ aũt vtrũ cõditio deficiat. Pe. vero dicit q̄ nõ eſt ſpãle fa 2 uoꝛe alimẽtoꝝ. imo dicit aut eſt ꝯditio ſucceſſiua. et tũc ſufficit ſi inchoauit. ⁊ nõ deficit ſꝫ per caſum non impleatur. vt hic cum ſimi. aut eſt cõditio momẽtanea. ⁊ hꝫ locum l. in teſtamẽto. ṡ. eo. Sed nec hoc dictum Pe. placet mihi. q2 etiam in his que habẽt cauſam ſucceſſiuam nõ ſufficit incipere. vt. l. qui concubinam. §. vxoꝛi. ṡ. de leg. iij. vñ puto gloſſ. dicere veritatem. ſed ſi iſtud legatum eſſet factum in aliam cauſam quam alimentoꝛum deficiente conditione legatum non valeret. vt dicta lege qui cõcubinam. §. vxoꝛi. de lega. iij.

1 Verbũ cum petiero: an faciat conditionem.

2 Et que dicatur cauillatio.

Titia heredis.

Legatum factum alicui cuꝫ a petierit non eſt cõditionale. h. d. ¶ No. 1 q̄ verbũ cũ petiero nõ eſt cõditionale ⁊ videť impletũ quocũq; mõ petiť etiã extra iudiciũ. vt. l. amplius nõ peti. j. rem ra. ha. facit qđ no. glo. in. l. q̇ Rome. §. coheredes. j. de ver. obl. ⁊ l. fideiuſſoꝛ obligari. in fi. j. de fideiuſ. ¶ Opponñ. ad 3 hoc ⁊ videť quod requiratur litis cõte. vt. l. ampli⁹. b b j. rem ra. ha. Solu. qñ^b verbum peto refertur ad cũ qui ex petitione debet acquirere. tunc nõ requiritur li. cõte. ſed ſufficit ſola petitio extra iudicium. vt hic. Si vero refertur ad eum qui dꝫ obligari. tunc requiritur lit. cõteſt. d. l. ampli⁹. Sed quid ſi dixiſſet ſi petiero. Rñdeo facit legatum cõditionale. vt not. in gl. l. ſi decẽ cum petiero. j. de ver. obl. Quid ſi non dixit cũ: nec ſi. ſed dixit decẽ que petiero. text. eſt in. l. ſi ita q̇s pꝛomiſerit. circa p̄n. j. de ver. ob. ſ. q̄ equiparatur dictioni cum. facit quod dixi q̄ cõditio que induciť per relatiuũ quis vel qui eſt tacita. vt dixi. ṡ. eod. l. j.

2 ¶ Ultimo no: 1 hec verba que ponunť in contractibus dotis ſine vlla cauillatione que dicať cauillatio in. l. ea eſt natura cauillationis. j. de ver. ſigni.

1 Dictio ⁊ qđ faciat conditionem.

2 Dictio cũ: vbicunq; inducit oꝛdinem quod faciat cõditionem.

3 Inter moꝛtem ⁊ aditionem hereditatis an ſit dare medium.

Julianus.

Seruus manumiſſus vel alienatus legatum non conſequitur niſi impleat conditioneꝫ 3 in cuius euentum legatum eſt expꝛeſſe collatum. Item regula cato. non impedit legata quoꝝ dies cedit ab adita hereditate niſi heres neceſſari⁹ exiſtat. h. d. Diuiditur in duas partes. ſecunda ibi cũ 1 vero. ¶ No. tex. ibi ⁊ ita. 1 quod per ⁊ induciť conditio. ¶ No. text. ibi vel veluti cum in tempus ⁊c. nam niſi fuiſſent hec verba non pꝛocederet hec lex: et ibi datum alias ſub conditione libertatis videť relictũ.

Ita dicit Dy. in. l. cũ ſeruus. ṡ. e. ⁊ finẽ hui⁹. l. habuiſtis plene in. l. queſitũ. §. p̄nti. ṡ. de le. j. ¶ Oppo. ⁊ videtur qđ dictio ⁊: nõ facit cõditionẽ. vt. l. q̇ heredis plures. ṡ. de condi. inſtit. ⁊ l. ſi ita quis heres. ṡ. de here. inſti. ⁊ l. triplici j. de ver. ſig. Dicit gl. q̄ hoc inducit dictio ita. Ego non curo vtrũ ſit dictio ita: vel dictio ſi: vt. l. ſi peculium. in p̄n. ṡ. de ſtatuli. Ubicũq; 1 em̃ dictio cum facit oꝛdinem inducit conditionẽ: vt. l. a mulier. de condi. inſti. ⁊ l. peculiũ. §. is cui. de ſtatuli. ¶ Opp. de. l. qui filio. §. ſi quis ſeruũ. ṡ. de here. inſt. So. hic loquitur in duobus caſib⁹ certis. pꝛimo qñ expꝛeſſe in tp̄s libertatis legatũ fuit collatũ. Secundo qñ legatum fuit relictũ pure hoc expꝛeſſo: ſed lex cõtraria loquiť qñ fuit ſimpl'r relictũ nõ adiecto qđ debereť pure vel in tempus libertatis. facit pꝛo hoc qđ dixi in l. heres. ṡ. e. ¶ Op. de. l. ſi in diẽ. §. ſeruo. ṡ. e. Sol. ibi erat conditio expꝛeſſa que tacite inerat: ¶ Opp. adempta^a libertate vť ademptũ legatum. vt. l. ſi ſeruo. ṡ. de adi. leg. ſol. ibi fuit adẽpta libertas expꝛeſſe: hic tacite per alienationẽ: lꝫ quidã ibi aliter dicant ⁊ male: q2 pꝛopter alienationẽ non extinguiť legatum. vt. l. qui filio. §. ſi q̇s ſeruum. ṡ. de here. inſti. ¶ Ultimo 1 no.^b q̄ inter moꝛtẽ ⁊ aditionẽ non eſt dare medium vt hic. ¶ Quero quid in filio ſuo? Dicit glo. qđ eſt dare mediũ cum habeat beneficium abſtinẽdi. Cõtrariũ tenet gl. i. l. ſi alienũ. §. in extraneis. b ṡ. de here. inſti. ⁊ Dy. tangit in. l. nam nec emãcipatus. ṡ. de le. j. veritas eſt q̄ de iure ciuili inter moꝛtem ⁊ aditionem nõ eſt dare medium. vt hic ⁊. l. ſi poſt moꝛtẽ. ṡ. de le. j. ⁊ l. queſitũ. §. pꝛeſenti. e. ti. ⁊ hoc in inſtituto ſub conditione: ſecus vt. l. in cõditionibus. ṡ. eo. circa pꝛin. ſed de iure pꝛetoꝛio dico qđ eſt dare mediũ: vt hic no. ⁊. l. nam nec emãcipat⁹. ṡ. de leg. j. dixi plene in. l. ſi. ṡ. de ꝯdi. inſti. Sꝫ q̇d operať exiſtẽtia ſui heredis de iure ciuili: dic vt in. l. ſi filius qui patri. de vul. ⁊ pupil.

1 Qđ ſcđo legatur an videať a pꝛimo ademptum.

2 Legatũ cõditionale qđ nõ venit in publicatione bonoꝛum.

3 Faciens incõtinenti non videtur ſe coꝛrigere.

Quod traditur.

In libertatibus leuiſſima expectatur conditio. in legatis vltimo loco ſcripta ſi ex interuallo fuit appoſita: ſed ſi incontinenti legatarij eſſet electio; niſi ſcđa ſub comme

ra. hab. l. ſi q̇s maioꝛ. C. de trãſac. ⁊ l. vbi pactũ. e. ti. And. bar.

a ¶ Op. ad ẽpta. ſꝫ ꝯtũ tꝫ gl. in. d. l. ſi duo. quã potes ſaluare ſꝫ Dy. ray. ⁊ imo. qñ alienatio fuiſſet volũtaria ꝑ. l. fideicõmiſſa. §. ſi rẽ. de le. ij. Quid i hereditate^a vid tex. no. i. l. ſi ita ſcriptum. §. regula. ṡ. de li. ⁊ poſth. Adde ad hãc. l. q̄ cõſuluit bal. ꝯſil. cxliiij. lib. iiij.

b ¶ Ultimo not. ⁊ an tũc hẽat locũ regula catoñ. l. ſi optio. ṡ. de op. leg. ſm bal i. l. j. C. de cad. to.

Andreas Pomate.

a ℂ Caſus eſt cōtra Dy. adde bart. ⁊ doc. in. l. cū fortí- 1 dianum. C. de leg.

b ℂ Legata conditionalia. No. ꝙ qn̄ publicant̄ bona nō veniūt legata ꝯditionalia: ⁊ ſic ꝯditionalia iura nō tráſeūt ad fiſcū ex publicatione bonoꝝ. ſm̄ hāc gl. ꝓ qua eſt caſus in. l. interdicit. ſ. eo. qḋ limita verū in iure cōditionali cōditione caſuali: ſecus ſi illa iura ſint cōditionalia ꝯditiōe poteſtatiua: q2 tunc tráſſerunt̄ in fiſcū. caſus eſt no. cum gloſſ. in legei fa-

cto. §. fiſcus. ſ. eo. Hoc etiā limita in iure cōditionali. ex vltima voluntate. ſec⁹ ſi ſint conditionalia ex cōtractu inter viuos qm̄ illa transferunt̄ in fiſcum omi caſu quecūq3 ſit conditio caſualis ſiue mixta: caſus eſt menti tenēdus in. l. inter ſocerum. §. ſi. ſ. de pact. do. ⁊ hoc vltimum t3 hic Imo. j. his adde. l. quoties. in ſi. ⁊ ibi glo. ⁊ Imo. j. de noua. ⁊ ideo etiam non veniet futura ſubſtitutio. l. ex facto. §. j. ⁊ ibi Bald. de vulg. ⁊ pupil. facit. l. ſi tibi mādauero. §. is cui. ſ. māda. per Bar. in. l. pꝛima. ad ſi. j. de bo. dam. ⁊ Barto. ⁊ doc. in. l. ſi ſinita. §. ſi de vectig. de dam. infe. ⁊ quādo cōditionalia iura tranſeāt in fiſcū vide Bald. in nor. q. in. l. ſi. in vlti. q. de contrahen. emp. ⁊ p bal. etiā in. l. j. C. de bo. lib. An aūt obligationes conditionales paſſiue tranſeant cōtra fiſcum ⁊ certe nō ſm̄ opi. Bar. ⁊ cōmunē in. l. quoties per illū text. de nouat. ⁊ ſimiliter legatum ⁊ fideicōmiſſum cōditionale paſſiuum tranſeant contra fiſcum. l. ſtatius. §. cornelio. de iure fiſ. ⁊ ratio eſt quia ibi bona q̄ tranſiuerūt ad fiſcum tranſiuerūt cum ſua cauſa. ⁊ examinat etiam iſta ro. in. l. ſi marito. ſo. ma. ⁊ iſta glo. eſt ſingu. ſecundum Baldum in. l. etiam. in vltima columna. C. ad legem falc. ⁊ adde Bartol. in. l. poſtquam. in pꝛinci. j. vt leg. no. ca. ⁊ in. l. ſi quis arbitratu. in ſi. de verbo. obligationibus. ⁊ concludit Romanus idem quod Imo. hic. ⁊ limitat iſtam gloſſam per dictam legem ex facto vt dixi ſupꝛa et hanc gloſſam dicit eſſe not. Bal. in lege pꝛima. in penultima columna. C. de heredi. inſtituend. ⁊ pꝛimo loco dicta allegat Roma. in notabiliſſimo centeſimoſeptuageſimo pꝛimo adde an bona poſtea queſita tranſeant in fiſcum. Abb. conſi. xcj. lib. ij.

moꝛatione pꝛime ſcribat̄. h. d. cū duabus. ll. ſeq. ⁊ no. bene hūc tex. ℂ Op. j. l. pꝛ. Sol. hic loquit̄ in libertate data directo in. l. ſeq. per fideicōmiſſum. ℂ Opp. ⁊ videt̄ ꝙ in ſeparatis cōdi- a tionibus ſufficiat alteram exiſtere nō curo quā. vt. l. ſi heredi plures. de condi. inſti. Sol. ibi loquit̄ quando ſeparatim. i. diſiunctim. hic qn̄ ſeparatim id eſt diuerſis partibus teſtamēti. vt. l. ſub diuerſis. ſ. eodem. ℂ Oppo. de ver. ꝙ ſi pure. So. in pꝛincip. loquitur quando ex interuallo. in verſi. quod ſi pure: loquitur quando incontinenti. ℂ Oppo. tu dicis quod ex interuallo ⁊c. contra. quia imo teſtamentum quod ſit ex interuallo non valet vt. l. heredes palam. in pꝛincip. ſ. de teſta. Solu. intelligas ex interuallo. quia interuenit actus qui pertinet tantū ad teſtamentum ipſum: non autem alij. ℂ Oppo. de. l. ſi te ſolū. de heredi. inſti. So. gl. no. ibi ⁊ dicit ꝙ hic loquit̄ in legatis: ibi in 1 inſtitutiōibus: qḋ tene mēti. ℂ Op. ꝉ ad ſi. l. ⁊ vr̄ qḋ iſta. l. deſtruat totā materiā coniunctoꝝ re. vt. l. ſi pluribus. ſ. de leg. j. ⁊. l. re coniuncti. ſ. de leg. iij. ⁊. §. ſi cōiuncti. inſti. e. ti. ⁊. §. ſi eadem. vbi in dubio nō videoꝛ adimere pꝛimo quod lego ſecundo: hic dr̄ contrariū. Dy. i. l. ſicut. ſ. de adi. le. videt̄ dicere quod ille leges intelligātur ſm̄ iſtam. videlicet ꝙ ibi legatur ſecūdo ſine commemoꝛatione pꝛimi: al's ſecus. ſed gloſſ. in. l. ſicut: dicit contrarium. Quid dicemus? Caſus eſt cōtra Dyn⁹. in. l. iulianus. ſ. de here. inſtitu. ⁊. l. triplici. j. de ver. ſigni. quare quidam dicunt ꝙ ille. ll. habent locum in hereditatibus: dictū Dyn. in legatis. Ego credo idem in hereditatib⁹ ⁊ legatis. arg. ad hoc. l. titius ſeius. cum. l. ſeq. ſ. de here. inſti. Ad hanc. l. reſpondeo quod habet locū quādo eidē perſone relinquit̄. pꝛimo vno modo. ſcḋo alio modo ſub commemoꝛatione pꝛimi. ſed. l. contraria quādo diuerſis perſonis. Ratio quia in eadem perſona facilius p̄ſumitur nouatio quam in diuerſis. vt. l. j. in ſi. j. de ſtipula. ſer. dices tu. hoc eſt contra caſum. l. quoties. j. de noua. ⁊ inſti. qui. mo. tol. ob. §. pꝛeterea. ⁊. C. de noua. l. fina. vbi interuentu noue perſone inducit̄ nouatio. Solu. ibi eſt interuentus noue perſone ex parte eius qui obligatur. ſed hic loquitur ex parte eius cui acq̄ritur obligatio. ⁊ ideo nō pꝛeſumitur nouatio. vt. l. j. i ſi. de ſtipu. ſeru. ℂ Quero: ad quid ꝓdeſt electio legatario? Reſpond. gloſſ: pꝛodeſt ſi vno tpe eſt capax. ⁊ 2 alio non. Item ꝉ foꝛte ſunt publicata bona ſua. nam b tunc nō veniunt legata ꝯditionalia[b] qḋ tene menti. 3 ℂ Quero ꝉ que eſt dr̄ie qn̄ incontinēti ⁊ qn̄ ex interuallo? Dicit gl. ꝙ qn̄ incōtinēti nō videt̄ velle ſe coꝛrigere. qḋ tene menti.

1 ☞ Antecedens qui vult: vult ⁊ cōſequens ſine quo illud antecedens ſtare non poteſt.
2 Extraoꝛdinarie ſubuenitur: qn̄ ſit officio iudicis.
3 Pater cui eſt factū legatum vt emācipet filiū an teneat̄ ipſi filio reſtituere legatū factum filio an etiam factum ſibi.
4 Pater rogat⁹ de reſtituēdo filio an dicat̄ rogatus vt emancipet.

SI cui legatum. Rogatus emancipare filio nō poteſt cogi iure actionis ſed officio iudicis. Itē qui ꝉ vult antecedēs vult conſequēs ſine quo illud quod q̄ritur nullius eſt momenti. h. d. cum. l. ſe. ⁊ diuiditur in duas partes. ſcḋa ibi: cum rei. ℂ No. text. ibi eū qui agnouit ⁊c. ⁊ ibi fuiſſet legatū ⁊c. quo caſu emancipatio agnitionem debet pꝛecedere vere. ⁊ ibi emācipare: quo caſu ſtatim pōt peti legatum pꝛeſtita cautione de emācipando. Ratio q2 ſm̄ pꝛecedētem cōceptionem eſt relictū ſub cōditiōe: hic ſub mō. ℂ Not. 2 ibi. ꝉ ꝙ vbi. l. dicit extraoꝛdinarie ſubueniri: intelligitur officio iudicis. vt ſtatim dicam. ℂ Op. de. l. fili⁹. §. ſm̄ vulgarem. ſ. de leg. j. Sol. ibi de rigoꝛe. hic de equitate. ⁊ ideo actione ex teſtō nō petitur. ſed extraoꝛdinario iudicio. i. officio iudicis. alleg. gloſſ. l. cum filius. ſ. ſi cer. pe. ℂ Op. ꝙ pater non cogit̄. vt inſti. qui. mo. ius pa. po. ſol. §. ſi. Solu. illud regulare illud

ſpeciale: quia pater agnouit legatū vt. l. cogi. §. ſi pater. ⁊ ibi nō. j. ad treb. et ibi eſt bonus text. ⁊ gloſ. melioꝛ quā ſit in. l. quāuis. C. de fideicō. ℂ Op. de. l. vxorem. §. ſi heres. ſ. de leg. iij. So. cogit̄ emancipare vt 3 hic et nō adoptare vt ibi. ℂ Quero vtrū ꝉ pr̄ emancipati teneat̄ reſtituere relictum ipſi filio tantum an etiā relictum ſibi. Gloſ. dicit qḋ vtrūq3. et male. vide ſup verbo fideicōmiſſi. ⁊ male dicit. q2 nō d3 reſtituere niſi qḋ fuit relictū ipſi filio ⁊ per ipſum filiū patri acquiſitum vt. j. pꝛi. §. ſed illud qḋ eſt relictū ſibi retinet ſibi. vt. l. cogi. §. ſi pater. j. ad treb. Sed contra id qḋ dixi facit. l. mater. in ſi. j. eo. Rn̄deo quocūq3 iure querit ſufficit ꝙ teſtatoꝛ filio relinquat. Nā videt̄ voluiſſe ꝙ filio reſtitueret: ſecus ſi nō relinq̄t. ℂ Que- 4 ro an ꝉ rogando ꝙ reſtituat videat̄ rogare ꝙ emancipet. Glo. ꝙ non. ſed videtur dilatū fideicōmiſſum in tempus emancipationis. et allegat. l. vbi pure. j. ad treb. ſcripſi in. l. cum filio. ſ. de leg. j. in. iij. op.

DUm ita. Hanc. l. declaraui in. l. ſub diuerſis. in ſi. ſ. eo. q̄d ſi dicit titio heredi? Reſpondeo ſec⁹ q2 debem⁹ iſpicere qḋ p̄ceſſit. vt dixi i. l. ſub diuerſis. in ſi. ⁊. l. in teſtamēto. ſ. eo.

a **LEgatum.**[a] Legati tranſlatio in dubio videt̄ fieri ſub eadē conditione. h. d. niſi foꝛte ⁊c. ſimile habes in lege legatum ſupꝛa de adi. lega. ℂ Opp. de. l. ſub cōdi. ſ. de here. inſti. Solu. glo. aliud in legatis: aliud in hereditate: nō credo hoc verū q2 ibi loquitur qn̄ hereditas de vno ad aliū trāſfert̄ in modū ſubſtitutionis. ⁊ tamē idem puto in legato. vt. l. titius. cum. l. ſeq. ſ. de here. inſtit. ſed ſi per modū tranſlationis. vt ſic. ſi quid titio legaui ita adimo ⁊ ſempꝛonio lego. ⁊ tunc idem in hereditate qḋ in legato. ita dicit Ray.

TItio vſuſfructus. Nō dicit̄ deſinere ꝙ eſſe non incepit. h. d. ℂ Oppo. de. l. iij. §. deſinere. ſ. vſuſfruct. quemadmo. ca. Glo. ſo. hic rigoꝛ: ibi equitas. vel dic vt ibi dicit gl. ꝙ ibi incepit ſaltem de facto. hic nō potuit incipere de iure nec facto.

Serui. Fauoꝛ libertatis fauoꝛi nuptiarū pꝛefertur. h. d. ⁊ nota bene per hanc. l. dicit Guilel. quod ſi alicui indicitur viduitas vel apponitur cōditio quod nubat de conſenſu tertij. et ſi ſecus fecerit quod bona vadant in aliquem pium locum: quod iſto caſu non reijcitur conditio. quia cauſa in quam transfertur eſt pꝛiuilegiata vt hic. ita dicitur ſ. de inſtitoꝛia. l. ſed ſi pupillus. §. cōditio. qḋ an ſit verum ad pꝛeſens non firmo.

1 ☞ Populus poteſt iurare per alium.

b **MUnicipibus.**[b] Municipes poſſunt iurare per eos qui regunt municipium. h. d.
1 ℂ No. ꝉ ꝙ[c] populus poteſt iurare per
c alium. ℂ Op. de. l. q̄ ſub cōdi. ſ. de condi. inſti. ⁊. l. hec ſcriptura. ſ. eo. So. ibi loquit̄ de iuramento futuro. hic de pꝛeterito.

1 ☞ Conditio tacita que dicatur: ⁊ quādo impediat tranſmiſſionem.
2 Teſtatoꝛ poteſt impedire tranſmiſſionem.

COnditiones.[d] No. hanc. l. que eſt ſolennis et non indiget ſummario. gloſſ. hic nihil dicunt. ℂ Oppo. ⁊ videtur quod tacita conditio impediat tranſmiſſionem. vt. j. eo. l. aliquando. Solu. ꝉ ta- 1 cita cōditio poteſt eſſe duobus modis. vno modo que venerit extra teſtamētum vel ex rei legate natura vel ex legis diſpoſitione. nam non voluit lex valere legatū aliter: niſi adeatur hereditas. et talis cōditio non impedit vt hic: quedam ſunt conditiones tacite que veniunt ex ipſo teſtamento quia teſtatoꝛ ſic voluit et tunc impeditur tranſmiſſio. vt. l. aliquando ⁊c. hoc di- d cit text. in. l. quod pure. j. qn̄ dies leg. ce. et Azo in ſumma. C. quādo dies le. ce. Ex his dico quod conditio que inducitur ex tacita repetitiōe in legato impedit trāſmiſſionē. vt. ſ. eo. l. duos. Idem dico in conditione que inducitur per dictionē cum: quia hec dictio pꝛincipaliter denotat tempus. ſecundario conditionem. et tunc impedit tranſmiſſionem. vt l. heres meus. ſ. e. ⁊. l. ſi cui. §. j. Item conditio que apponitur per relatiuum quis vel qui: eſt tacita et illa impedit tranſmiſſionem: niſi eſſet talis conditio que eſſet apta ſuſpendere poſt moꝛtem teſtatoꝛis. nā omnis conditio que venit ex teſtamēto tranſmiſſionem impedit: et ita loquitur hic textus. ℂ Item opponitur ⁊ videtur quod conditio que venit ex teſtamento non impediat trāſmiſſionem. vt lege aliquando infra eodem et. l. iij. ſ. de leg. j. Solu. ibi inerat tacita nomine. et. ſ. eo. l. quibus diebus. §. termilius ⁊ in. l. ſed ſi pꝛo dote infra de leg. perfecta tamen non tranſmittitur. l. titio centum. §. titio genero. ver. ante nup. ſ. eo. cogita. ⁊ cōditio que apponitur per relatiuum quis, vel qui eſt tacita: et illa impedit tranſmiſſionez. et hoc etiam tenet Imol. in lege ſtichum qui meus erit. de lega. is pꝛimo et Baldus in rub. C. de inſtitutioni. et ſubſtitutioni. et Baldus et Imol in lege q̄ filiabus. §. ſi. de le. j. et in. l. cū q̄dā. la. ij. ḋ le. ij. Adde an legatum dotis ſit puruz vel cōditionale. pulchꝛe. Ancha. conſi. ccxxxiij.

a ℂ Legatū. vide ſi. Bal. ſi. l. caſo. in pꝛin. de adi. lega. et in. l. titio. §. ſerui. in ſi. ſ. eo. et firmat hoc Imo. quia cauſa in quam transfertur eſt pꝛiuilegiata quia equiparata eſt cauſa libertati iuxta no. in. l. pꝛoxi. j. de his que in teſt. delen.

3 Conditio tacita extra teſtamētū que venit in poteſtatem legatarij impedit tranſmiſſionem legati.

b ℂ Municipib⁹. ad materiam huius. l. vide ꝙ ſcripſi poſt Bar. in. l. aut facta. §. ſi. de penis.

c ℂ No. qḋ an autem quis poſſit per pꝛocuratoꝛem iurare. vide c. ſi. de iur. calū. in. vſ. ⁊ in. c. licet de teſta. in antiquis. Andreas Barbat.

d ℂ Conditiones. Limita hāc. l. niſi talis cōditio induceret ex p̄ſumpta mente teſtatoris. argu. l. leg. ſ. codē ſecundum Imol. in. l. miſſes. §. j. de le. ij. Ad de tamē ꝙ licet relictū ꝓ dote ſit cōditionale cōditione tacita. vt no bar. in. l. j. ſ. eo. dum querit quid in

a ¶ Debes limitare. Sed Bald. in d. l. qui filiabus. §. ſi. aliter dicit ad intellectum d. §. pro parte. hic alleg. 1 et dicit quod communiter approbatur: ſed ſecundū 2 Imol. ibi non videtur hoc verum quia illa conditio ſi adierit hereditate videtur verificata in vltimo mo 1 mento ſeu articulo mortis in quo eſt certum amplius nō poſſe adire: vt eſt caſus cū gl. ſing. a in l. ſi quā 3 do di. le. ce. vnde dicit melius ſe b cundū eū quod intelligitur relictum ſub 1 conditione 1 ſi heres repudiaue rit: quam conditionē eſt certum extitiſſe ex ex quo nō adiuit vel repudiauit. et ad p̄ allegatam lege vide cō ſimilem in l. ab omnibus. §. c cū quidā: de j leg. et idem videtur velle Imol. in d. §. pro parte. poſt Bartol. ibi. et quid in conditione tacita puta ſi volueris an impediat tranſmiſſionem. vide Baldum in lege quoniam in prioribus: de inoffic. teſt. qui tenet ꝙ non.

te: et illa in dubio videt venire extrinſecus. et ideo dico in dubio. † quia ſi teſtator vellet impedire tranſmiſſionē poſſet vt eſt caſus in l. in cōditionib⁹. d §. j. ſ. eo. ¶ Oppo. et videtur qd conditiones extrinſece impediant tranſmiſſionem: vt. l. miles. §. pro parte. cū 2 glo. ſ. de lega. ij. So. debes limitare[a] hoc dictum. † conditio tacita que venit extra teſtamentum non impedit trāſmiſſionem: niſi veniat ex poteſtate legatarij[b]. tunc enim impedit. vt. d. l. miles. §. pro parte. et no. in l. filio. ſ. de legat. j. tetigi in l. qui filiabus. §. ſi. et l. ſeq. eo. ti.

☞ Allegans contraria non auditur

Titie.

† Allegans contraria non audit. hoc dicit. ¶ Oppo. et videtur quod iſta veniat tantum vt nupta. nam primum legatum petit vt nupta cōditione habita pro nulla. Itē ſm petit adhuc vt nupta et ſic non eſt contraria. Reſpondeo per. l. mulieri et titio. ſ. eo. vbi dicitur ꝙ mulier admittitur. perinde ac ſi cōditio eſſet imple e ta: et ſic habet vt vidua: et ſm petit vt nupta et ideo eſt ſibi cōtraria. ¶ Op. de. l. pompo. §. ſed nec impuberis. ſ. de inoffic. teſta. Solu. ibi excipiendo hic agendo. vel ibi contra diuerſos hic cōtra eundem. de quo dic per Dy. in. c.[c] nullus pluribus. de regu. iur. lib. vj. et f

b ¶ In poteſtate legatarij. limita vt hic per Imo. ſi conditio deficit morte legatarij alīs videretur ſecus: licet penderet a voluntate legatarij per. l. qui ſub cōditione. §. ſi. de condi. inſtitu. cum gloſ.

c ¶ Dy. in. c. et ad no. hic p Dy. vide no. Bal. in aut. q rem. in prin. C. de ſacroſan. eccle.

d ¶ Cadebat voluntas. et no. Bar. in l. j. ſ. de vulg. et pu. in. ij. q. prin. et imol. in l. ex poſtfacto. la. j. de hered. inſtitu.

e ¶ Conditionum. et vide Ludo. Ro. in conſilio. xiiij. incipiē. idem videtur concludendum. vbi loquitur prolixe quando verba improprientur. Andre. Barba. ¶ Conditionum hunc. §. alleg. no. Bal. in l. neq. de procurato.

f ¶ Noua confirmatio. melior eſt ſolu. quā propoſuit Bar. in l. in pupillari. de vulg. et pupil. hic alleg.

per Cy. in l. j. C. de ſenten.

☞ Nolle non dicitur qui non poteſt velle.
Subſtitutio facta in caſum ſi noluerit an porrigatur ad alium caſum ſi non poterit.

Pater ſeuerinā.

Non † dicitur nolle qui non poteſt velle. h. d. ¶ Opponi. gloſſ. de. l. qui vas. §. vetare. j. de furt. Solu. ibi loquitur in prohibente petere et ibi erat perſona in quam cadebat voluntas[d] et voluntas. vos videtis quod hec conditio ſi noluerit non verificatur per euentum ſi non potuerit imo deficit conditio omnino. et videtis hic. Hoc † videtur contra id quod dixi vobis quod vulgaris ſubſtitutio facta in vnum caſum ſi noluerit porrigitur in alium ſi non potuerit: vt plene dixi in l. vlti. C. de inſti. et ſubſti. et in l. gallus. §. et quid ſi tantum. ſ. de libe. et poſthu. et vidiſtis no. in l. ex facto. ſ. de heredi. inſtitu. et ibi dixi me dicturum hic. Ray. in tractatu ſubſtitutionum dicit quod illa l. vltima. loquitur in inſtitutione et ſubſtitutione. hic loquitur in legatis ſed quid factum? nam ſubſtitutio vulgaris habet locum in legatis ſicut in hereditatibus. vt. l. titius et ſeius. cum duabus. ll. ſequen. ſ. de here. inſti. Dic ergo quod hic fuit facta ſubſtitutio in pena ſi nollet nubere: ſed vbi omnino non eſt deductum nō eſt pena. vt. l. aliud eſt fraus. j. de verb. ſigni. iſta ergo mulier que non potuit eſſe ſi vellet non debet priuari legato.

Ita fideicommiſſo.

Non videtur ſine liberis decedere qui incertum filium reliquit. h. d.

Conditionum.

[e] Verba vſq ad tempus poſſunt ſtare in propria ſignificatione et poſt tempus tranſire ad impropriam hoc dicit. et eſt nota. caſus et facit multum ad materiam ſubſtitutionis compendioſe. ¶ Opponi. gloſſ. multum fortiter de. l. verbis ciuilibus. et. l. in pupillari. ſ. de vulga. et pupil. vbi verba directa nunquam obliquantur: Glo. nō ſolu. Ray. dicit quod hoc ideo: quia interuenerat noua confirmatio[f] iudicis que cōfirmatio in ſubſtitutione interuenire nō poteſt. Sed quid ad factum? Ego non recordor quid dixi in lege precibus. C. de impub. nunc dico ſic quod iſta. l. ſecūdum corticem verborum facit multum contra. Sed bene reſpiciēdo nil facit. Dico ergo diſpoſitio de qua hic loquitur habet cauſam continuam et ſucceſſiuā in parte temporis: omni enim parte temporis gerit tutelam: vnde merito de neceſſitate debemus intelligere teſtatorem ſic intellexiſſe: ſed ſubſtitutio compēdioſa non habet cauſam continuam et ſucceſſiuam quia nō poteſt mori toto illo tempore: ſed in vno puncto tantum: et ideo teſtator vniformiter intellegit. et ideo ſi fuerunt ſemel directa nunquam obliquātur. ¶ Item oppo. gloſſ. de. l. ſi. ſ. manda. Solu. illa concordat non diſcordat.

1 ☞ Expectare mortem viri quando ſit triſte.
2 Mulieres omnes ſunt male.
3 Conditio affirmatiua reſoluitur in tacitam negatiuam.

Socrus.

Conditio que poteſt impleri in vita legatarij expectat nec eſt locus mu

tiane cautioni. hoc dicit. ¶ Opponitur quod expe a ctare illam conditionem ſit triſte. vt. l. cum tale. in prīcip. ſ. eod. Sol. qd non eſt aliquando mulieri triſte.
1 Hec ratio † non videtur bona q: imo triſtantur bone b mulieres. vt. l. ſi. in fin. j. reſp. C. de iure dotium. Ray. dicebat ꝙ mulieres male gaudēt: bone triſtātur. ſed regula eſt ꝙ omnes mulieres ſunt male. vt in aut. vt ma. debi. aut credi. §. q: vero. ergo inſpicitur qd cōiter accidit. iſta ratio nō eſt bona. q: mulieres diligūt virum etiam vltra filios. Quare. dico quod poteſt eſſe talis conditionis vir: et vxor qd expectare mortem viri non eſſet triſte: vt ſi vir eſt ſenex vxor iuuenis. vt e
2 dixi in lege mutiane. ſ. eodē. ¶ Vltimo not. † quod conditio affirmatiua reſoluitur in tacitam negatiuam: vt hic. cui conco: l. cum ita. ſ. eo. l. mutiane. et dixi. ſ. eodem.

Fideicommiſſa.

a [a] Dictio quandiu: facit conditionem. hoc dicit. f ¶ Opponitur de. l. fina. C. de condi. inſer. Solut. vt in gloſſa.

1 ☞ Diſpoſitio huius. l. quod habeat locum quando ſubſtitutio ſit a matre vel ab aſcendēte per lineā maternam.
Habet locum in filio naturali. et
Habet locū ſi ſubſtitutio fiat nepoti emācipato.
2 Diſpoſitio huius. l. non habet locū in aſcendēte rogato a deſcendente.
3 Rogat[a] reſtituere ſi deceſſerit ſine liberis vel cū liberis deſcendētibus intra. xx. an. intelligit qd dicti liberi decedant ſine filijs.
4 Rogatus reſtituere ſi deceſſerit ſine filijs maſculis qd non intelligit de feminis: ſed femine debēt dotari arbitrio boni viri.
5 Rogatus reſtituere ſi deceſſerit ſine filijs maſculis et ſi habuerit feminas reſtituat centū ſi rogatus deceſſit cū maſculis et feminis an habeat locum fideicommiſſum.

Generalis.

Jn fideicommiſſo vniuerſali relicto a filio poſt mortē ſubintelligitur ſi deceſſerit ſine filijs. h. d. et multū admiratur imperator de hoc caſu in. l. cum acutiſſimi. C. de fideicō. et hoc qn̄ rogatur poſt mortem:
b ſecus ſi in vita qd dic vt ibi[b]: et etiā poteſt eſſe ratio: q: ſicut teſtator ptulit ſubſtitutū filio eadē rōne ne
1 poti. ¶ Quero † qd ſi talis ſubſtitutio ſit a matre vl g
c ab aſcendēte per lineā maternā. Reſpōdeo idē[c] et eadem eſt ratio: q: hz locū in filijs naturalibus. vt. l. generaliter. §. cum autē. ſ. de inſti. et ſubſti. et no. ibi idē ergo ſi fiat ſubſtitutio nepoti emancipato: ſecus ſi ex
2 traneo. vt no. in. d. l. cum acutiſſimi. ¶ Quero † quid e ſi deſcendens rogat aſcendentē. Rn̄. puto qd non ſit f
d idem[d] q: nō eſt ratio eadē. et hec lex et ſimiles loquūtur ſolum de deſcendentib⁹ rogatis: ſecus in aſcēdētibus vel extraneis. et ita videtur tenere glo. j. ad tre
3 bel. l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ¶ Quero † aliquis rogatus eſt reſtituere ſi deceſſerit ſine liberis vel cū liberis decedentibus intra. xx. an. an intelligat quod dicti liberi decedant ſine filijs. Puto quod ſic p hāc l. et l. cum acutiſſimi. C. de fideicō. etiam ſi dicti liberi ſunt concepti et nati poſt mortem teſtatoris. arg. j. de
4 bo. q li. l. paulus. §. paulus. ¶ Quero † dicit teſtator g

rogo filiū ꝙ reſtituat ſi deceſſerit ſine filijs maſculis an ſubintelligat vel feminis. ¶ Vr ꝙ ſic p hāc. l. et ſi. les. Cōtrariū puto ꝙ ex eo ꝙ voluit maſculos excludere ſubſtitutos vr voluiſſe e ꝙ femine nō excluderēt[e]. arg. ſ. e. l. cū ita. puto tn̄ filias debere cōpetēter dotari ab ipo filio p aut. res que. C. cōia de le. et qd dixi. j. ad treb. l. a filia. vel ſi ipſe fili⁹ nō facit dotabit a iudice. ar. de iure dotium. l. pfectitia. circa principi. ¶ Quero quid[f] ſi dixit † ſi filius
5 meus deceſſerit ſine filijs maſculis: † et ſi habuerit feminas reſtituat tantū. cōtigit ꝙ deceſſit cum filijs maſcu c lis et feminis. an debeat legatū. Et vr ꝙ ſic. vt. ſ. de lib. et poſth. l. ſi ita. Contrariū dico: q: illud de equitate fauore teſtamēti et inſtitutiōis cōſeruande: de rigore ſec⁹. vt ibi dr. in hoc ergo fideicōmiſſo qd eſt onus hoc nō erit: ſz vr deſecta cōditio. vt. ſ. e. l. in cōditionibus. §. ſina.

Si ita legatum.

¶ No. caſuz de quo feci magnū feſtū i. l. i illa. et. l. h iure. j. de ṽ. ob. ¶ Querit gl. vtrū heres illius titij incōtinēti petat legatū vel debeat expectare. Rn̄deo: dicit ꝙ dz expectare diē. bul. cō gl. tz opi. Ro. q: fuit d dies appoſita diſpōi. et iō qn̄ apponit diſpōni non curo qn̄ veniat cōditio: q: ſemp expectat dies: ſz qn̄ appōit dies cōdōni: vt ſi nauis ex aſia venerit itra x. an. tūc hz locū diſtictio facta p me i l. hoc iure. et l. in illa. j. de ṽ. ob. tetigi i l. iiij. ſ. e. et l. cū tale. §. meuie. ſ. e. quā diſtictionē didici ex hac. l.

Hom qui.

[g] Non nocet medio tempo

a ¶ Fideicōmiſſa. vide no. per Imo. in l. cum teſtamēto. ad finem. ſ. eod. poſt Cyn. et Bald. in l. j. C. de inſti. et ſubſti.

b ¶ Quod dic vt ibi. pro quo eſt caſus in l. liberto. §. filium. de annu. leg. et idem firmat in. d. l. cum acutiſſimi. et in l. ex facto. §. ſi qs rogatus el. j. ad tre. adde ad hāc pc. de ancha. cōſi. ccccxxvij. And. ſicul. lū cōſil. xx viij. lib. ij. et Pau. de caſt. conſi. lxxix. et ccclv.

c ¶ Rn̄deo idem. vide Bart. in l. q filium. §. ſabin⁹. ad treb. idem et Cyn. in l. generaliter. C. de inſti. et ſubſti. et Angel. et Imol. in l. ex facto. §. ſi quis rogatus. ad trebel.

d ¶ Non ſit idē Cy. cōtra in. d. l. generaliter. §. cum ait p. l. nā et ſi parentib⁹. de inoff. teſta. ſz bart. verū dicit ſcdm imo. hic et bn̄. p ang. et imo. in l. ex facto. §. ſi derogat⁹ i. ij. colū. ad trebel.

e ¶ Nō excluderēt. meli⁹ loquit hic Imo.

f ¶ Quero qd. adde in ſili no. q. poſitā p Bart. in l. ſi extrane⁹. de cōdi. ob cau. in cōtrariū facit. l. titie textores. de le. j. niſi rn̄deat ꝙ iō hoc eſt. q: cōditio dz ſtricte et ſpecifice ipleri. l. q hrdi i pn̄ et. l. mecui⁹. ſ. eo. Sz tūc in cōtrariū facit deciſio bal. i. l. ſi. i pn̄. C. cōia de le. i ṽ. pone teſtō: dixit niſi dicas ꝙ ibi loquit i ſepatiōibus in legato librorum medicine et iuris ciui. qd ſepabile ē: iō iudicat de mixto put de qlibet ſimplici de p ſe. d. §. ſi ꝓo mixte. in aut. de nō eli. ſcdo nub. et no. Ang. in l. ij. in prin. de ver. obli.

g And. po. ¶ Eū q. et vide ang. et do. meū. in l. ſed ſi

conditione. §. ſolemus. ff. de here. inſti.

a ¶ Hoc gen⁹. adõ ꝙ p̃ hãc. l. ꝯſuluit Old. cõſ. xvj.

b ¶ Ablatiui abſoluti. ⁊ q̃d in ꝯtractib⁹ vide bar. in. l. ab emptiõe in pn̄. de pac. per illum tex.

c ¶ Op. ⁊ vt̃. No. bñ ꝙ in dubio ṽba q̃ poſſunt ſe habeꝛ ad modũ ⁊ ad cõditionẽ ſic debẽt iterpꝛetari: vt conditionẽ ſuppoꝛtent bart. vt̃ tenere ꝯtrariũ in. l. cuʒ moꝛa. i pn. C. de tranſ ac. cũ quo ꝯcoꝛ. Bal. i. l. ⁊ ſi poſt tres. in. vj. colũ. ſi q̃s cau.

And. Po.

d ¶ Tu dic. limita per gl. i. l. ij. i v̄bo filio pꝛecedẽti. ff. d vul. ⁊ pup. vide Panoꝛ. ꝯſi. xcĩ. in. ij. col. in. iij. vol. ⁊ Bar. cõſil. lj. in. xxxiij. col. in. j. volu.

e ¶ Oppo. Adde bal. in. l. j. §. filium. j. de contrata. tabul.

re quẽ ex iuſta cauſa ante exiſtentiam conditionis perdere ciuitatem. h. d. vi diſtis in. l. intercedit. ff. eodem ⁊. l. ſed ſi in condi. §. ſolemus. ff. de heredi. inſtituen. ¶ Opponi. de heredi. inſtitu. l. ſi alienum. §. in extraneis. ⁊ inſtit. de here. qua. ⁊ diffe. §. in extraneis. Dicit gloſſ. aliud in hereditate: aliud in legatis. dicam de hoc in dic̃ta. l. ſi alienum. §. in extraneis. ¶ Quero quare dicitur ante apertas tabulas. Dicit gloſſ. quia ſecundum hec iura cedebat dies ab apertura tabularuʒ. hoc eſt falſum: quia cedebat a die moꝛtis olim ſicut hodie. vt. l. ſi poſt diem. §. j. quando di. le. ce. ⁊. l. j. §. j. C. de caduc. 1 tol. loquitur de. l. papi. que fuit poſt tẽ b poꝛa ſſoꝛum. ante tempoꝛa codicis. dixi de hoc in. l. ſi duobus. ff. de legatis pꝛimo. ¶ Querit gloſſ. quid ſi legatum eſt purum. ⁊ fuit factum in diem 2 certum non capaci. Gloſſ. dicit quod inſpicitur tempus conditi teſtamenti c vt. l. iij. §. quando autem. j. de iure fiſ. hoc non eſt verum. vt no. in. l. ſi cognatis. ff. de reb. du. ⁊. ff. de re. ca. l. ij. ⁊ ibi plene dicam. tangit Dy. in. l. moꝛtis. j. de do. cau. moꝛ.

S I fundum.

Alienatio rei legate ſub cõditione vel impo d ſitio ſeruitutis irritatur con ditione aduenĩete. h. dicit. ¶ Querit glo. vtrum interim valeat alienatio ⁊ ſeruitutis impoſitio. Dicit gloſſ. olim e ſic: hodie non. vide glo. ſup v̄bo finiet ibi col. iiij. §. j. ⁊ dic cõtrarium ibi. not. Alias gl. ꝯtrarias dixi in. l. ſeruo legato. §. j. ff. de leg. j.

H Ogenius.

a Conditio[a] que poteſt impleri viuo legatario nõ impletur pꝛeſtita cautione mutiana. h. d. ¶ Quero an debeamus expectare moꝛtem titij. Glo. dicit quod ſic. Sed quare non ſic in pꝛohibitiõe intelligit de pꝛimis nuptijs ſicut in permiſſiõe. gloſ. reſpond. multum bene. et ideo no. gloſſ. ⁊ tene eam menti.

A Liquando.

Expreſſio eoꝛũ que tacite inſunt nil operat. Item cõditio tacita ex teſtamento pꝛoueniens impedit tranſmiſſionem. h. d. ¶ Opp. ⁊ videtur qđ expꝛeſſio eoꝛum que tacite inſunt aliquid operet. vt. l. ſi ita. §. illi ſi volet. ff. de lega. j. ⁊. l. ſi ita. ff. eo. Solũ. glo. quod conditio illa non eſt tacita imo ſtatim ibi acquiritur ſibi etiam ⁊ ignoranti licet poſſit poſtea repudiare. de qua repudiatione dicvt. l. ſi quis. ff. de condi. inſti.

L Ibertis.

¶ Dictio hoc amplius: non ſolum eſt repetitiua legati: ſed etiam conditionis pꝛeambule. hoc dicit.

1 Ablatiui abſoluti faciunt conditionẽ. ⁊ quãdo fideicom. nu. 3.

2 Modus quãquam de futuro non impedit tranſmiſſionem.

4 Fideicõmiſſum ꝙ trãſmittat ad heredes lʒ hereditas non adita non tranſmittatur.

A Teſtatoꝛe.

Ad heredem ius implendi conditionẽ non trãſit vt fideicõmiſſum pficiat. h. d. ⁊ ẽ no. l. ¶ No. 1 ꝙ ablatiui abſoluti[b] faciũt cõditiõẽ. vt hic ibi acceptis ⁊c. ita no. glo. in. l. cũ ab eo. ff. de cõtrahen. emp. lʒ gl. aliter dicat. dic vt ſtatim dicam. Scdo no. qđ dixi in ſummario. ¶ Tertio no. hic a contrario ſenſu quod modus 2 quãquam de futuro nõ impedit tranſmiſſionem. videbitis tex. in. l. poſt diẽ. §. iiſdem. j. quãdo di. le. ce. ¶ Op. ⁊ videt[c] ꝙ in dubio pꝛeſumit mod⁹ nõ conditio. vt. l. cũ ab eo. ff. de ꝯtrahen. emp. Gloſſ. reſpondet quod ibi non dicit quod in dubio nõ pꝛeſumatur. ſed dicit qđ debet inſpici qđ eſt actũ. ¶ Sed oppo. per dictionem vt: inducit modus. per ſi: conditio. ſed hic non eſt ſi. ergo videt ob. l. cas cauſas. ff. e. dicit gl. expone vt p̃ ſi. ſed certe tunc eſſet mala grãmatica. Quare glo. l. cum ab eo: dicit qđ aliqñ inducitur cõditio per vt. ſicut eſt hic. Tu dic[d] qđ hic iducit conditio ex virtute ablatiuoꝝ poſitoꝝum abſolute. dic vt dixi in. l. quibus diebus. §. fi. ff. e. Modo venio extra glo. ⁊ hoc dimiſi dicere. ff. eo. l. j. ⁊ ſunt multum dubia. ¶ Opp.[e] nã iſta verba acceptis nũmis: inducunt fideicommiſſum purũ. vt. l. fideicõmiſſa. §. cum eſſet. ff. de leg. iij. ⁊ hoc indubitãter eſt verũ inter heredes. vt no. in. l. in ratione. §. tametſi. j. titulo pꝛoxi. ⁊ hic erant coheredes. Quid dicemus? dico ꝙ 3 iſti ablatiui abſoluti faciunt conditionẽ 1. quãdo nõ poſſunt inducere fideicommiſſum. vel ex natura pſone cui adijcitur. q: non poteſt grauari. vel ex natura rei. arg. eius qđ no. in. l. in ratione. §. tametſi. j. tit. j. ⁊ ita debet intelligi qđ dixi. ff. eo. l. j. ſed quando referũtur ad perſonã ⁊ ad rem in qua poteſt cadere fideicommiſſum inducunt fideicõmiſſum quãtum ad ſe. vt hic. ⁊ eſt caſus in. l. fideicommiſſa. §. cũ eſſet. ff. de leg. iij. ⁊. l. ſi ſeru⁹ legat⁹. §. qui margaritã. ff. de leg. j. Sed quo ad aliud habeant vim conditionis vt hic et volo dicere ſic. Titia heres mi accepꝛis centum a titio reſtituas hereditatem titie coheredi. illa centum ſunt in fideicommiſſo quo ad illam titiã ⁊ ſunt in conditione quo ad hereditatem. vt ſit perinde ac ſi diceret titia det centum et ſi centum dederit hereditatem accipiat. hic eſt caſus no. et ideo non poterit habere hereditatem niſi illa centum det. Dicta

tu quod iſta ſolu. eſt contra ea que dicta ſunt. ff. eo. l. a cui fundus. quando conditio habet diſpoſitionem precedentem: ius adimplendi conditionẽ tranſit ad heredem. vt. l. diem. §. j. ff. de arbi. et dixi in. l. cui fundus. ⁊ doc. in. l. pe. C. e. ti. ſed hic habet pꝛecedentem diſpoſitionẽ. ergo ⁊c. Sol. illud eſt verũ quãdo habet pꝛecedentẽ diſpoſitionẽ quo ad hoc vt damnum euitet vt ibi. non vt lucrũ conſequat vt hic. ¶ Item oppo. de. l. ſi pꝛedio. in pꝛinc. j. de in diem adiec. ⁊ foꝛtifico cõtrarium per hoc quod dixi in. l. cui fundus. Quando ille qui debet obligari ex implemento cõditionis aliquid accipit: ius implẽdi cõditionẽ trãſit ad heredẽ. vt eſt caſus in. l. ij. C. de pac. inter emp. et vẽdi. Sed hic aliq̃d accepit ergo ius implẽdi cõditionem debet tranſire ad heredẽ. So. illud eſt verum in contractibus. in vltimis voluntatibus non pꝛocedit vt no. ibi. Uel dic qđ ille qui implet conditionem conſequit aliquid ex cauſa onerosa vt ibi: ſecus ſi ex cauſa lucratiua vt hic. ¶ Op. ad vltimum notabile quod dixi quod modus q̃ꝙ de futuro nõ impedit tranſmiſſionẽ vt hic a contrario ſenſu. nam 1 imo videt quod hereditas non poſſit reſtitui niſi ei cui teſtatoꝛ iuſſerit reſtitui vt. l. ſi mulier. §. ex aſſe. de iure dotiũ. Reſpondeo non poteſt reſtitui alij: ſcʒ in rem ſuam pꝛocura. vt ibi. ſed heredi qui repꝛeſentat 4 perſonã defuncti: ſic vt hic. Sed op. 1 hereditas nõ adita non tranſmittit. vt. l. j. §. in nouiſſimo. C. de ca b du. tol. eadẽ ratiõe nec fideicõmiſſum debet trãſire: cum fideicõmiſſarius quodãmodo ſit heres vt. l. ſi filius. §. j. quod cum eo. et. j. ad treb. l. poſtulante. §. j. Gl. fatetur contrarium. et hoc non debet exponi ſic quia ſi ſic exponeretur eſſet male poſituʒ. ⁊ ita tenet glo. in. l. cum filio. ff. de lega. j. Ita tenet Azo in ſumma. C. de fideicom. circa ſi. ij. col. Contrariũ eſt veri 1 tas ⁊ ita tenent omnes doc vt patet in. l. cogi. §. idem metianus. ⁊. l. poſtulante. ad treb. et. l. apud iul. §. antiſtia. eo. ti. ⁊ ibi no. et pꝛobatur per hãc. l. ⁊ eſt caſus in. l. iij. et. l. ſi in perſonã. C. de fideicõ. ⁊ Dy. ⁊ alij moderni hoc tenent in. l. cum filio. ff. de lega. j. Ad rationem quam dicit ſicut hereditas non tranſmittitur c ante aditionem ſic nec fideicommiſſum. Dy. reſpondet quod hereditas ante aditionem non tranſmittitur d quia heres nullum ius habet. Sed ſi decedat intra annum qui datur ad deliberandum intra illum annum tranſmittitur. vt. l. cum antiquioꝛibus. C. de iure delib. Sed fideicommiſſarius habet actionem ex teſtamento. et ideo illa actio tranſmittitur vt dicit Dy. hic. et ego ſcribo in lege cum filio. ff. de leg. j.

S I inuitis.

Opp. et videtur qđ heredes inuiti non poſſunt reuocare cum teneantur actione in factum. vt. l. iij. §. fin. de condi. ob cau. Solu. de rigoꝛe poſſunt de equitate repelluntur ſm glo.

Q Ui ſub conditione.

No. hunc tex. ⁊ habuiſtis in. l. cum ſeruus. ⁊. l. ſi cui. ff. eod. Hic dicitur quod debet pꝛobare ꝙ nihil ſubtraxit: qualiter pꝛobetur. Reſpondeo pꝛobatur eo ipſo quod nõ pꝛobatur cõtrarium. vt. l. ſuper ſeruis. C. qui mili. nõ 1 a poſ. li. xij. ¶ Quero qualiter[a] poterit pꝛobare quod a ¶ Quero qualiter. Qualiter pꝛobetur quem diligenter expendiſſe. ⁊ vide Bar. in. l. cũ ſeruus. ff. eo. ⁊ Imo. hic. et vide qđ no. Bar. in. l. ſi autẽ. C. ad mac. et Bar. in. l. diu⁹. ſi cui plus q̃ per. l. fal. ⁊ qđ ibi dixi. et qualiter pꝛobent expẽſe in melioꝛatione rei. Bal. in. l. ſi p̃ emptio. d eui. ⁊ vide bar. in. l. fi. §. in cõputatione. de iur. delib. et ibi Bal.

iſtud quod ſcripſit eſt verum. Dic. quedam ſunt perſone que non tenentur. et earum ſtatur iuramẽto. vt. l. ſi quis pꝛo redemptione. C. de donat. ⁊ in. l. j. j. ſi cui plus quã per. l. fal. Sed in caſu legis noſtre dico quod pꝛobat eo ipſo qđ pꝛobatur quod bonus vir tantum expendiſſet in hoc. hic eſt caſus in. l. fi. b C. de ali. pu. pꝛe. ⁊ tunc credo quod nõ ſufficeret dicere expendi tantũ in illa domo et tantum expendiſſet bonus vir. vt pꝛobat in. l. j. C. de ero. mili. an. li. xij. quod tene menti quia notabile.

b ¶ Ab oĩbus impleri. vide qđ dixi poſt Bar. in. l. ſi mihi et titio. de ver. obli. et ponit Bal. in. l. j. i. viij. q. C. qñ non pe. par.

1 Conditio indiuidua poteſt p̃ vnũ ex pluribus impleri ⁊ pꝛoderit omnibus niſi voluñtas defuncti ſit cõtraria.

T Ales.

Conditio indiuidua pluribus appoſita non poteſt niſi c ab omnibus impleri[b]. diuidua vero ex cauſa diuiditur tam ex parte implentiũ quã ex parte eoꝛũ in quoꝛum perſonis debet impleri. h. d. vſq; ad. §. pꝛiſcus. ¶ Op. dicitur hic quod conditio in d diuidua non poteſt impleri per vnum contra. C. eo. l. pe. Solu. fateoꝛ 1 quod poteſt impleri per vnum vt pꝛoſit ſibi tantũ: vt ibi. non autem vt pꝛoſit omnibus. niſi cõtraria ſit voluñtas defuncti. ita pꝛobatur ibi ⁊ in eo qđ dicit gl. qđ pꝛodeſt omnib⁹ male dicit. de hac materia[c] qualiter ſcindat ius implendi. dixi. ff. eo. l. cui fundus.

c ¶ De hac materia. vide Bar. in l. ſi peculiũ ſeruo. d ſtatuliber.

d ¶ Pꝛiſcus reſpondet. hunc textũ alle. Bal. in. l. j. i. vij. q. C. de inſti. et ſubſti. alle. Bart. in. l. j. in verſicu. quero iudex. de li. lega.

Pꝛiſcus reſpondet.[a]

Statuliber debet rationem reddere vbi iudici videbitur. h. d. ¶ No. hanc legem ⁊ facit ad materiã. l. item illa. ff. de conſti. pec. facit etiam ad totũ titu. C. vbi de crimi. agi opoꝛ.

C Um filius.

Nõ dicitur qs poſſe adminiſtrare res ſuas ante viceſimumquintũ annũ. h. d. et eſt notabilis text.

¶ Ad legem falcidiam. Ru.

¶ Dictum eſt ſupꝛa de legatis verum q: de legatis detrahitur falcidia igit ſequitur videre de lege falcidia.

1 Lex falcidia a falcidio dicta: vel a falce: ⁊ q: ſicut falx reſecat.

a ¶ Pro falcidia. adde Pau. de ca. conſi. cxcix.
b ¶ Quero ſi ſtatutū diſponit. et vide Bal. i. l. j. C. de cōſti. pecu. ꝛ vide tex. in. l. iij. §. ſi rem de lega. iij. ꝛ vide tex. in. l. magiſtratus. ad muni. ꝛ vide gl. in. l. fi. §. in cōputatione. C. de iure delib. et vide q̄ dixi in. c. j. de reſcrip. Andreas Barba.
c ¶ Statutum diſponit: adde Joā. an. in c. j. de fil. p̄ſ. byt. in nouella in. vj. et in titu. de teſta. in rubꝛ. Bal. in. l. j. C. de conſtit. pecu. Alexā. hic ꝛ Feli. pleniſſime in. c. j. in vj. char. extra. de reſcrip. ¶ Uſq;. adde: de hac dictione et multis alijs: Oldra. cōſilio. xlix.
d ¶ Quero an iſtud. et de hoc plene dixi in mea diſputatiōe quā deo iuuāte: in ſcdo anno ſtudij mei feci in hac alma ꝛ magr. vrbe Bononie ꝛc. Andre. Barba.

1 Pretor ius ciuile non tollit ipſo iure ſʒ exceptione ſic.
2 Statutū quod filia ſit cōtenta de dote pro falcidia debita in bonis patris intelligitur pro legitima.
Uerba debent intelligi ſm qualitatē perſone ad quam referuntur.
3 Statutum diſponēs illud quod prius eſt diſpoſitum de iure communi dicit ius municipale ꝛ non commune.
4 Dictio vſq;: quid ſignificet remiſſiue.

Lex falcidia

Lex falcidia lata eſt. Diuidiʒ tur in tres partes. b primo ponit ordo quo lex falcidia fuit introducta vſq; ibi que primo capite. ibi ponūtur mēs et verba primi capitis vſq; ibi ſcdo ibi. ponitur mens et verba ſecundi capitis vſq; ad. §. l. fal. ¶ 1 † Quero quare iſta lex appellatur. l. fal. Gloſ. dicit qd̄ appellatur a falcidio conſule ſicut publiciana. Sed contra iſte falcidius nō debet poſſe tollere legem. xij. tab. ipſo iure ſicut nec pretor poteſt ius ciuile tollere. vt. §. quos autē. inſt. de bo. poſ. et probatur in. l. filium. §. ſed quemadmodum. j. de bo. poſ. contra tab. ꝛ. l. ex duobus. §. fi. ſ. de vulg. ꝛ pup. Solu. fateor quod pretor ipſo iure nō poteſt tollere ius ciuile. ſed per exceptionem ſic. ſed iſte falcidius fuit cōſul. qui poteſt ipſo iure ius ciuile tollere. Alij dicunt quod iſte falcidius fuit tribunꝰ. Ita habetur in decre. ij. diſtinc. c. quedam. Alij dicunt quod. l. falc. dicitur a falce. quia ſicut falx reſecat granum: ita lex falcidia reſecat legatū. ¶ Quidam 4 c damnāt iſtam opi. quia in primo capite iſtius. l. non reſecantur legata. et tamen lex falcidia appellatur. Sed 1 reſpondeo licet non reſecet. tamē animum reſecandi habuit. Item qꝛ principaliter ad hoc inducit vt reſecaret ideo ab eo nominatur. arg. l. queritur hermaphroditū. ſ. de ſta. ho. hec plus placet quam prima: quia video quod trebellianica appellatur falcidia. vt. l. pater filiam. in princip. j. eod. ꝛ. l. titia. vbi appellatur lex falcidia trebellianica. vt. l. iubemus. C. ad treb. ꝛ ſic dico quod largo ſumpto vocabulo quicqd 1 reſecat poteſt dici falcidia. quod facit. d

2 † pro ſtatutis que ſunt in aliquibus partibus. dicit a ſtatutū ꝙ filia femina ſit contēta dote pro falcidia debita in bonis patris. dicit filia ego volo legitimā meam. quia non eſt fal. Sed quidam doct. bene determinant quod propter communem vſum loquendi intelligatur falcidia. i. legitima. ideo de legitima intelligatur. argu. l. cum delanionis. §. aſinam. ſ. de fun. inſtru. Preterea verba debent intelligi ſecundū qualitatem perſone ad quam referunt. vt. l. plenū. §. equitij. de vſu ꝛ ha. et. l. ſi quis filio exheredato. §. irritum. ſ. de iniuſt. teſta. Pro hoc ego do glo. in. l. ſi patronus. j. de do. et Azo videtur ponere in ſumma in aut. de heredi. ꝛ fal. ¶ Ibi verſi. que primo capite. ¶ Oppo. ꝛ videtur qd̄ habet facultatem legandi a lege. xij. tab. vt. j. de ver. ſig. l. lege obuenire. ꝛ inſti. eo. in prin. Gl. ſolu. dedit. i. datam affirmauit. habet ergo quis poteſtatē condendi teſtamentum ex. l. xij. tab. et ex. l. fal. ¶ Ulterius oppo. et videtur qd̄ quilibet ciuis non poteſt hoc facere. vt. l. ſi queramus. C. de teſt. ſol. vt in gl. ¶ Oppo. inſti. de leg. §. legari. Solu. vt in gl. ¶ Quero † ſi ſtatutum diſponit b illud quod prius erat diſpoſitum de iure communi. an ſit ſtatutum an lex. hoc eſt vtile ſcire propter multa que poſſunt occurrere. Jo. an. in c. j. extra de conſti. lib. vj. tenet quod ſtatutum ſit ius cōmune. ꝛ quod ſit verū probatur per. l. ius ciuile. ſ. de iuſt. ꝛ iur. et per legem ſi creditoꝛ. ſ. de leg. j. ſicut enī ius gētium alteratur cum aliquid adijcitur vel detrahitur: ita et ius ciuile: niſi aliquid addatur vel detrahatur per ius municipale remaneret ius ciuile et pro hoc iſta lex ſecundū expoſitionem gl. In contrariū. quia ſi teſtatoꝛ diſponit ſm ius cōmune vt quia veniētes ab inteſtato inſtituit valet vt vltima voluntas. vt. l. ij. ſ. de iniuſto teſt. et. l. gallus. per totū. ſ. de lib. ꝛ poſthu. Preterea nil prohibet deduci in ſtatutum ciuitatis illud qd̄ eſt de iure cōi. ſicut non prohibetur deduci in ſtipulationem vel in aliam conuentionem. vt in. l. ij. circa prin. ſ. ſolu. mat. et. l. ſi pupillus. in prin. j. de nouatio. et. l. ſi ita ſtipulatio facta. j. de ver. ob. per iſtas vltimas rationes probo ꝙ ſtatutū ſit ius municipale ꝛ ciuile: et addat nouā formā agēdi vt condictione ex ſtatuto agat qui prius poterat de iure communi agere: ꝛ pro hoc iſta lex ſm iſtam expoſitionem quam fecit. Item ſuper eodem: habet locum ius ciuile et pretorium. vt in bo. poſſ. ſm tabu. ꝛ gl. domini Joan. an. puto verā in caſu in quo loquitur: prout ad ſuperioꝛa refertur. ¶ Ultimo † vide hic dictionem vſq;: de cuius ſignificatione ponit Ja. de Are. hic. ꝛ Cy. etiā in. l. a caligato. C. de nup. dixi in. l. patronus. ſ. de leg. iij.

☞ An illud quod reſecatur per falcidiam ſit naturaliter debitum quod ſit contra vltramontanos.

Secundo capite.

¶ Op. in aut. de trie. ꝛ ſemiſ. poſt prin. ꝛ. C. de inoff. teſt. aut. nouiſſima. So. hic loquit in quarta debita iure inſtitutionis: vt in gl. ¶ Scdo op. qd̄ nō liceat capere: vt. l. non eſt dubiū. C. de leg. So. intellige hanc ſm illam quod debeat capere de voluntate heredis ſcripti vel rem vacantem: vt. l. pe. j. pro lega. vel quia teſtatoꝛ permiſit: vt. l. titia cum teſtamento. §. j. ſ. de leg. ij. alš ſi extra iſtos caſus caperet: perderet legatum: vt dicta lege non dubiū. ¶ Quero † an iſtud d qd̄ reſecatur per falcidiam ſit naturaliter debitum. Et glo. tenet qd̄ ſic. vt. l. cum quis. C. de iur. ꝛ a fac. igno. ꝛ. l. cuius per errorem. j. de regu. iur. ꝛ. l. j. ſ. de condi. inde. docto. vltramon. tenent contrariuʒ p b iſtam. l. qm̄ non permittit diſponere niſi vſq; ad dodrantē: ꝛ quando res reſiſtit obligationi naturalis obligatio impeditur. vt. l. ſi non ſortem. in princ. ſ. de condi. indeb. ſed hic reſiſtit ergo ꝛc. Preterea iſtud a 1 probatur in. l. linea margaritarū. j. eod. ꝛ Cy. tangit in. l. cum quis. ſʒ ſemper reprobaui: ꝛ dico ꝙ imo eſt 2 debitum naturale: vt tex. C. eo. l. j. vbi dicit ſi heres 3 dat ſcienter vltra tunc non videt donare: ergo aliq̄ iure eſt debituʒ alš donatio eſt. dixi vobis in. l. ſi patronus. §. j. j. de do. Ad rationē vltramonta. dic ꝙ lex e fal. non reſiſtit obligationi: ſed non aſſiſtit: qꝛ dicit ita tamen quod quarta ꝛc. Sed contra iſtam ſolu. facit inſtitu. eo. §. j. vbi dicit tex. quod lex falci. prohibet. ſolu. expone prohibet. id eſt non permittit. ſicut dicimꝰ in. l. ſtipulatio. §. alteri. j. de verbo. obli. Ad. l. linea. reſpondeo ꝙ dominium reſcindit: ſed non obligationē naturalem: quia remanet naturalis obligatio prout erat primo.

1 ☞ Statutū qd̄ loquit in coniunctis locum habet in omnibus ꝛ per omnia in extraneis intelligitur in caſibus in quibus poteſt habere locum.
2 Fictio recipit extenſionem paſſiuam.

Lex fal.

b Ad teſtamentum per fictioneʒ legis cornelie confirmatum pertinet lex falci. h. d. ¶ Opp. ꝛ videt qd̄ omnes leges teſtamentarie non poſſunt habere locum: vt. l. ſi quis filio exheredato. § irritum. ſ. de iniuſt. teſta. ꝛ. l. iij. de verbo. ſigni. Sol. vt in glo. qꝛ ille reſpiciunt veritatem: ꝛ hec lex reſpicit fictionem. iſta probantur per. l. ſi quis exheredato. §. irritum. ſ. de iniuſt. teſta. ꝛ hic not. Moder c † ad hoc quod tota die ſit in ciuitate iſta fuit ſtatutum factum: quod ſtatutum quod loquitur de cōiunctis habeat locuʒ in omnibus ꝛ per omnia in extraneis. intelligitur in caſibus in quibus poteſt habere locum: quia ſi eſſet in ſtatuto primo quod in cōſanguineis proprijs compromittatur non poteſt habere locum in extraneis: ꝛ pro hoc. l. iſta. ¶ Oppo. 2 quod eſt ſm fictionem debet † ſtricte accipi ꝛ nō recipit extenſionem: vt. l. mulieri ꝛ titio. ſ. titu. primo. facit. l. tyrannius. ꝛ quod ibi dixi. j. de fideiuſ. hic dicitur contrarium. Sol. non recipit extenſionem. ſ. actiue hoc eſt vt ipſa fictio extendatur ad alia vt in contrarijs. ſed extenditur paſſiue: hoc eſt vt alie leges teſtamentarie ad ipſam extendantur. hoc tetigi in. l. ij. ſ. de lega. j. ꝛ pono in. l. omnes populi. circa materiam interpretationis. Pone. filiuſfa. poteſt facere teſtamentum per formam ſtatuti: habebuntne locum in eo leges que loquuntur de teſtamento? Certe ſic. d

Ad eos qui omiſſa.

Falcidia habet locuʒ in legatis que de iure pretorio tantum debentur et in his quorum dies cedit ab adita hereditate: et in his que ex poſt facto an debentur apparet. h. d. ¶ Opponi. quod f non valet legatum factum ei qui eſt apud hoſtes: qꝛ non eſt capax: vnde videtur obſtare quod habuiſtis in. §. in extraneis. inſtitu. de here. quali. et diffe. ſolu. confirmatur per fictionē poſtliminij. vt vidiſtis in. l. illa. §. j. ſ. de here. inſti.

a ¶ Preterea iſtud. ꝛ vide Bal. plene in. l. cū quis. C. de iur. et fac. igno. Andre. Barba.
b ¶ Lex falci. adde qd̄ Pau. de ca. inducit hunc tex. ad. q. quod ſi teſtatoꝛ habens plures filios illos inſtituit et grauauit quod ſi decederent ſine liberis reſtituant hereditatē titio. Si vnus ex p̄dictis fratribus erat cōſtitutus i ſacris qd̄ non cenſetur ille grauatꝰ quia non poterat licite generare filios ad qd̄ vide quod voluit Ro. conſi. cccxxviij. Andreas Poma.
c ¶ Et hic no. Mar. vide Alex. in. l. j. in primo no. in. j. col. ff. de le. j. iūcta gl. in. l. mancipia. in ver. ſubeſt forma. C. de ſer. fugi. et i. l. p̄ncepꝰ cū gl. ff. de leg. Andreas Poma.
d ¶ Certe ſic. vide cō coꝛ. p Car. cōſil. lxx. in princ. in ij. col. vbi limitat.

1 ☞ Relictum deo intelligitur relictū eccleſie.
2 Hic. §. an hodie ſit correctus.
3 Trebellianica an ceſſet in relictis ad pias cauſas.

Ad municipium.

e Opponi. de. §. ſi autem heres. in auten. de eccl. titu. vnde ſumitur aut. ſimiliter. C. eo. Gloſſ. ſolu. quod hic loquitur quādo relinquitur deo: ibi ad pias cauſas. Iſtam ſol. reprobat per legem ſi quis ad declinandam. §. penul. C. de epiſ. ꝛ cle. Alij dicunt quod eſt differētia an relinquatur deo f vel eccleſie. Sed iſta non eſt vera: qꝛ 1 † quando relinquitur deo videtur relictuʒ eccleſie. vt in. §. ſi quis in nomine. in aut. de eccle. titul. Alij dicunt ꝛ tenent quod iſta corrigitur per illam ꝛ iſtam tenet gloſſ. hic. 2 Alij † vt Oldr. dicunt quod ille. §. ſi autem: loquitur in heredibus qui fuerunt in mora ſoluendi. ꝛ vidi multos doct. hoc dicentes. ꝛ gloſſ. recitat in. l. ſi quis ad declinandam. C. de epiſ. et cleri. ꝛ doc. vt Jaco. bu. dicunt iſtam eſſe veram de iure. ſed qꝛ Cy. dicit contrarium in aut. ſimiliter. ideo ego non audeo dicere contrarium. Sed mihi videtur quod in corpore non dicatur quod ſit in mora: ſʒ quod per falcidiā recuſabat ſoluere: ꝛ ſi eſſet in mora aliquo modo puniretur vt probatur ex co quod ſequitur in illo. §. ꝛ ex. §. qui eū precedit. ego credo qd̄ iſta lex ſit correcta: ꝛ ita communiter tenet. ¶ Quero quid de quarta d̄bita iure nature? d Et dic vt in gloſſ. ꝛ ſimile in dicta. l. ſi quis ad declinandam. ¶ Quero 3 † vtrum trebellianica ceſſet in relictis ad pias cauſas. dicam in. l. marcellus. §. quod aūt. j. ad treb.

e ¶ Ad municipium: ꝛ de materia huius. §. vide pleniſſime moderā. in autenti. ſimiliter. C. eodem. ꝛ vide text. ſing. in. l. decem. ff. de fideicommiſ. lib. vbi ex legato libertatis non detrahitur falcidia. ꝛ vide ibi Ang. ponentem ſing. opi. And. barb.
f ¶ Deo. adde an relictum vt pingatur imago alicuius ſancti dicatur pium: Angelus conſilio. ccxliij. et an de legatis ad pias cauſas detrahatur falcidia. vide Oldra. conſilio. cxcj. Federic. conſilio centeſimo trigeſimo. et. cl. Roma. conſilio. lxxviij. et cxxxix.

Non ſolum. Omnia legata que debent de ſubſtātia teſtatoris proficiſci pertinēt ad l. fal. h. d.

1 ☞ Falcidia non detrahitur de mortis cauſa capione. ⁊ latius nu. 3.

2 Legatum nomine pene de iure ſtorum valet niſi diſpoſitio eſſet opprobrioſa.

4 Imputari quando dicatur ⁊ quādo non.

Item ſi ita. Si legatum ſoluatur antequam in aliud transfundatur lex falcidia locum habet ſecus ſi poſtea. Itē ꝙ mortis cauſa datur ad euitandū alterius legati preſtationem ad legē falcidiā non pertinet. h. d. Diuiditur in duas partes. primo loquitur quando legatum incipit a precedenti diſpoſitione ſecundo quando incipit a precedenti conditione. ſecunda ibi: Idemq́ erit.

1 ¶ Not. † primum. hic videtur velle qđ ex mortis cauſa capione non detrahatur falci. ¶ Primo opp. qđ relictum non valet. quia videtur quod ſit relictum nomine pene. vt l. j. de his que 2 pene no. ſol. † ſm tempora antiquiſſima non valet ſed ſm tempora ſtorum ſic. vt hic. niſi pcederet diſpoſitio opprobrioſa. vt not. ſ. tit. j. l. multa. p Dynum. ¶ Op. dicitur in primo caſu penum eſſe in legato contra in. l. j. ſ. de penu leg. Solu. ibi a conditione. hic a diſpoſitione. non eſt verum. quia ibi a diſpoſitione. Dicit gl. non eſt contra q: dicit non poteſt peti ergo non eſt ī legato ſed ſtatim dicam. ¶ Opponitur quod vſq: ad interpellationem poſſit ſoluere. Item vſq: ad litis conteſtationem vt in. l. ſi penum. ff. quando dies leg. ce. Sol. gl. ⁊ fatetur contrarium: ⁊ ſic gloſ. videtur dicere qđ tex. non bene dicat ſed certe iuriſconſultus bene dicit. et dico quod debet intelligi qđ poteſt ſoluere vſq: ad interpellationē. vt l. ſi penum. ſed interpellari non debet in continenti ſed aliquo ſpatio premiſſo. vt l. qđ dicimꝰ. ff. de ſolu. Item vſq: ad litis cōte. ſi alia interpellatio non pcederet. ¶ Venio ad aliam glo. et glo. innuit quod duo ſunt legata. Contra de. l. ſi cum prefinitione. ff. quando di. le. ce. Solu. duo ſunt legata vere. ſed in effectu vnū eſt et iſta eſt veritas. ¶ Vltimo op. de. l. ſi penum. ff. quādo di. le. ce. Gloſ. ſolu. quod licet hic nunq̄ potuit peti tamē fuit in obligatione ciuili et naturali. Alij ſunt in alia opinione qđ nunquā fuit in obligatione. ſed eſt contra. d. l. ſi penum. ⁊ vide iſtam gloſ. tenet ergo glo. qđ qñ incipit a precedenti diſpoſitione nunq̄ eſt in petitione. ſed in obligatione ciuili ⁊ naturali. et iſta videtur probari per. d. l. ſi penum. qñ di. le. ce. Contra iſtam ſo. eſt glo. in. l. obligationū fere in ſi. ff. de act. ⁊ obli. qđ interim eſt in petitione. Alia gl. eſt in. l. duo. ſ. pro ſoc. Dy. et Iaco. de Are. in. l. ita ſtipulatus. ff. de verb. obli. videntur iſtas gl. tenere. d. Old. in. d. l. ita ſtipulatus: reducit iſtas glo. ad conco. ⁊ dicit quandoq: volo petere quo ad effectum conſecutionis. et tunc non poteſt fieri vt conſequar. ⁊ ratio eſt quia lit. cōte. ſup penu ſtatim nouatur prima obligatio. et incipit deberi quantitas. non ergo in ſententia poterit amodo deduci quod deſinit eſſe in obligatione. ita loquitur hic et. l. j. ſ. de penu leg. Quandoq: peto quo ad effectū inducēde nouationis ſeu tranſactionis ⁊ tūc iſtud bene poſſum facere. ⁊ ſic loquitur gl. contraria. ⁊ pro hoc iſte text. ⁊ hoc approbo in d. l. ita ſtipulatus. ¶ Sed cōtra iſtud opponi. ſenſiter: lex dicit quod ſi lego penū. ⁊ ſi penū nō dederit heres centum dato: quod primum legatum videtur ademptum ſub conditione. vt. l. aliquando. ſ. titu. j. per conſequens videtur datū ſub cōditione cōtraria. vt. l. ſi penū. quā. dies. leg. ce. ⁊ pēdente cōditione datū nō eſt in petitiōe nec in obligatiōe. vt. l. cedere diē. ff. de v. ſig. Quid dicemus? Lādā hīt in additiōe Dy. ⁊ vr dicere qđ iō hoc q: talis cōditio poſt mortē legatarij legatū nō ſuſpendit. q: legatario moriente certū eſt qđ ei penus nō ſoluet. ſed certe lz hoc ſit verū tn̄ ſequitur p hoc ꝙ nō impeditur trāſmiſſio. non autem ſequitur q detur petitio vt dixi. ſ. titu. j. l. heres meus. dic ergo quod tex. dicit quod legatum eſt qđ transfunditur. Ad contrariū reſpōdeo qđ vr ſub cōditione ademptū. ſ. tunc cū extiterit cōditio et hoc videtur velle text. in lege contraria. ibi eo caſu quo centum ⁊c. ⁊ ſic eſt aliud in iſto caſu quo in penam heredis non ſoluentis ſit tranſmiſſio quo caſu primū legatum non deſinit eſſe purum ⁊ ſic poteſt peti: vt hic. ſecus ſi legatum ex alia cauſa ſub conditiōe adi-
3 matur ſeu transferatur. ¶ Quero † vtrum de mor-
a tis cauſa* capione detrahatur falcidia. Videtur qđ non vt hic. ⁊. ff. eo. l. accep. Contrarium videtur. C. eo. l. pe. Et hoc determinauit gloſ. ad iſtam. l. reſpondet gloſſ. quod hoc eſt propter moram heredis. Ad. l. accep. reſpondet gloſ. quod ibi heres accepit non dat. Tangitur latius in. l. qui pretio. ſ. de donatio. cauſa mor. ⁊ inſtit. e. §. j. ⁊ Cyn. in. l. ſi mortis. C. eod. Dyn. re aſſumendo omnia dicta gloſſ. dicit ſic. quandoq: heres accipit mortis cauſa ⁊ non computatur in falci. vt. l. accep. ⁊. l. in quarta. ff. eodem. Quandoq: heres dat: ⁊ tūc aut heres dat contra defuncti voluntatē: aut preter ⁊ non detrahitur fal. vt. l. qui pretio. de dona. cau. mor. Quandoq: dat ſm voluntatem defuncti. ⁊ tunc aut fuit in mora. ⁊ non detrahitur fal. aut in mora non fuit et detrahitur. Sed iſta verba vidētur contra verſicul. idemq: erit. Gloſſ. voluit ad contrarium reſpondere idemq: ſcilicet ſi tamen mora iā facta ſit. Sed certe videtur quod tractat iuriſconſultus. Idemq: ſcz ad detrahendam facidiam. ⁊ ſic non eſt vera diſtinctio Dyn. Preterea falcidia reſecat legatum ipſo iure. vt. l. plautius. et. l. linea margaritarum. ff. eod. ſed tunc heres non pōt eſſe in mora quia nulla eſt petitio. vt. l. ſi pupillus. ff. de verbo. oblig. Preterea quod mora nō priuat falcidia eſt expreſſum in. l. cum pater. §. j. ff. codē. Quid dicemus? Iac. de are. in. d. l. qui pretio: dicit quandoq: mortis cauſa capio datur ad euitandam alicuius legati pſtationem: ⁊ tunc nunq̄ detrahitur falcidia. vt hic. Quandoq: datur ob aliam cauſam. ⁊ tunc bene detrahitur falci. vt. l. pe. C. eo. ⁊ iſta eſt vera: ⁊ iſtam teneatis quam Old. tenebat. ⁊ hoc dixi in. d. l. qui pre-
4 tio. ¶ Quero † qualiter dicitur imputari? Reſpondeo: dicitur imputari quando falci. detrahitur non imputari intelligitur quando falcidia non detrahitur. ⁊ iſtud colligitur ex duabus glo. vna eſt ſuper verbo imputari alia ſuper verbo nec in falcidia.

a ¶ De mortis cā. Adde vt p baldū conſil. cccclxxxiiij ⁊ Ro. conſil. lxxv. et lxxxix.

1 ☞ Vſuſfructus eſt diuiduus: ſz alie ſeruitutes indiuidue. ⁊ nu. 3. ⁊ ibi de ratione.

Falcidia de diuiduis detrahitur de re ipſa. de indiuiduis. de eſtimatione.

2 Omnia eſtimantur vt ſciatur an falcidia debeat detrahi.

4 Eſtimatio vſuſfructus qualiter fiet. vt detrahatur falcidia.

5 Legatum opere ſerui an conſtituat ius in re.

Si vſuſfructus legatus ſit. Si aliquod diuiduum ſit legatum de ipſo detrahitur falcidia: non de eſtimatione ipſius: ſed in indiuiduo vtrunq: tamen eſtimatur vt ſciatur an falcidia locū
1 habeat. h. d. ¶ No. † primo quod vſuſfructus eſt diuiduus ⁊ alie ſeruitutes indiuidue. Item not. quod de diuiduis de ipſa re detrahitur falcidia: de indiuiduis de eſtimatione detrahitur falcidia. Item nota
2 quod † omnia eſtimantur vt ſciatur an falci. debeat detrahi. ¶ Oppo. de. l. ſtipulationes non diuiduntur.
3 de verbo. ob. Solu. † omnes ſeruitutes ſunt indiuidue excepto vſufructu vt hic. ⁊ ratio eſt: q: vſuſfructus tantam vtilitatem affert in parte reſpectu partis quantam in toto reſpectu totius. in alijs ſeruitutibus non eſt ſic: vt probatur in. l. executione. §. ſecunda ſpecies. ff. de verbo. ob. ¶ Oppo. de vſu ⁊ hab. l. vſus pars. Sol. gl. quod vſuſfructus differt ab operis ſed indiuiduus eſt vt opere. ¶ Oppo. ſ. de ope. ſeruorum. l. penul. Solu. vt in glo. ⁊ bene. ¶ Oppo. de ope. lib. l. ſi quando. Solu. vt in glo. ¶ Oppo. de l. in ſtipulationibus. §. operarum. ff. de ver. obli. Sol.
4 vt in glo. ¶ Dicitur hic † quod vſuſfruct. debet eſtimari. quero qualiter fiet eſtimatio. Et dicit gl. quod ex qualitate rerū ⁊c. vt in glo. Similem gloſſ. habes in. l. omnium. ſ. de vſufr. Sed hoc eſt quod eſtimatio debet fieri hoc modo: erit dare quod ſi ꝓprietas valeat quartā quod tunc non detrahitur falcidia. Et glo. dicit fateor ꝯtrium ⁊ eſt text. in. l. omniū. ſ. de vſufr. accr. ¶ Vlterius Dy. intelligit iſtam gl. qñ ſolus vſuſfr. eſt relictus ⁊ nulla alia res. Sed ſi poneremus vſumfructum ⁊ alia legata eſſe relicta tunc eſſe poteſt qđ detraheretur falc. lz valeat proprietas quartam. ¶ Sed oppo. quod id quod eſt ſine vtilitate non computatur in quartam. vt. ff. eo. l. querebatur. §. ſi vero. Sol. vt glo. quia illud quod eſt ſine vtilitate re ⁊ ſpe illud in quartam non computatur. vt l. in quarta. ff. eodem. ſed hoc eſt certum quod extinguitur vſuſfructus vbi deceſſerit legatarius. ¶ Dicitur hic quod debent omnia legata eſtimari. quero quid ad propoſitum poſito quod ſciatur quantum eſt in legatis quomodo poterit ſciri que ſunt in hereditate probato que ſunt in legato. Non ergo ſequitur ſi tantum eſt: ⁊ non plus. Dic quod de hoc eſt gloſſ. in. l. cum de lege. ſ. de probationibus. Et iſta lex po-
5 teſt † induci an ex legato opere conſtituatur ius in re. Et hic tex. videtur quod non. Vtrū opera ſit idē quod ius. glo. tangit in. l. ij. ſupra de vſufruc. leg. ⁊ de ope. ſeruo. l. ij. videtur contra adijcere. quod ſit ius. dicam in. l. ij. ſ. de vſufru. leg.

Si quis creditori. Si debitor legat creditori repreſentationis commodum: defalcatur. h. d.

Si legatarius. ¶ Heres errans repetit a legatario vltra quā habet ſecundum. l. falci. quero que actio eſt iſta. ⁊ dicit glo. quod eſt cōditio indebiti. ⁊ iſtud eſt verū quādo heres tradidit vt ſuā ſcilicet heredis: ſecus ſi vt ſuam: ſcilicet legatarij. quia tunc non tranſtulit dominium. vt. l. iij. §. ſubtilius. ſ. de condici. ob cauſā. Item tunc per rei vendicationē poſſum petere. hoc modo intelligit Iaco. de are. ¶ Oppo. C. de iuris ⁊ fact. igno. l. cum teſtamentum. ⁊. ſ. de iuriſdi. omnium iudicum. l. ſi per errorem. Solu. in gloſſ. et bene tenementi.

Interdum omnino. Quādo alia legata debeant ex ſubſtitutione conditionis euentu legata prima pſtātur cautione recepta. h. d.

Id quod ex ſubſtitutione. Bona q̄ ad heredem perueniunt ex ſubſtitutione vulgari contribuuntur cum herede ex inſtitutione. Idem in legatis niſi ſint nominatim relicta. ¶ Oppo. ſ. de lega. primo. l. licet. Solu. hic dixit tantum vel equiualens. ideo ab alio non debentur. ⁊ vide glo. que incipit vt ipſe. Sed intelligo quod ſtatim quando eum nominauit ab eo tantum videtur relinquere: vt. l. ſi plures. ſ. de leg. iij.

Si coheredis mei. ¶ Si portio grauata accreſcit non grauate per ius accreſcendi non eſt locus contributiōi: hoc dicit. ¶ Opponitur de. l. quod ſi alterutro. ff. eo. Solu: intellige hunc text. ſecundum illum quia ſuppleatur ex illa diſtinctione: ſed gloſſ. tangit hoc. ff. eodem. l. quod ſi alterutro. ⁊ ibi dicam. ¶ Opponitur. C. de legibus. l. finali. Solut. id quod facit princeps habet vim legis: ſed alius ſcilicet Iuſtinianus reſcripſit contra eum: quia illi iuriſconſulti mandato Iuſtiniani fecerant: vt. l. ſecunda. §. merito. C. de vete. iur. enu.

1 ☞ Si ciuitas vnit duas villas quarum vna erat pinguis alia erat grauata an creditores poſſint venire contra bona omnium.

Si coheredem meum. ¶ Si portio accedit portioni poſtquam legata ceperunt deberi ab vtroque coherede: non eſt locus contributioni. hoc dicit. ¶ Opponitur de eo quod vidiſtis not. ſ. §. primo. ⁊. §. id quod ex ſubſtitutione. Solu. hic ceperunt a coherede deberi. ⁊ ideo nō fit cōputatio. in. §.

Andreas pomate. a

a ¶ Sꝫ foꝛmo ꝓ iſta vniõe ſepe conſului. ⁊ vide Lud. ro. in conſilio. cclxxi.

pꝛoxi. nõ ceperunt deberi. ſatis cogitaui ſi poſſem iſtos caſus aptare ad 5 aliam materiã ⁊ non potui. ¶ Sꝫ foꝛmoᵃ vnam queſtionem. † Ciuitas peruſina vniuit duas villas ſimul: ⁊ vna 1 erat multũ grauata debitis: alia erat multũ pinguis. quero an creditoꝛes poſſunt venire contra bona omnium? Modo dices ꝙ iſta vnio poteſt fieri tribus modis. Uno modo pone nomina quod vna vocetur a. ⁊ alia b. et tunc poteſt intelligi qḋ a vniatur cũ b. ⁊ b. cum a. vel vtraqꝫ ſimul. ⁊ eſt differentia in hoc: ⁊ iſti modi pꝛobantur in coꝛpoꝛe: vt iudi. fine quoquo ſuff. §. illud. ⁊. §. hoc autẽ. ⁊ plene. C. de metropo. l. j. lib. xj. ⁊ plenius extra ne ſe. vacan. c. j. Poſſes tu dicere. caſus eſt hic: cum accedat grauata non grauate: vt in. §. ſi coheredis. Alius dicet ꝙ non habet locum contributio: qꝛ iam incepit deberi vt in. §. ſi coheredẽ. ſed nullus bene dicit: qꝛ illa iura habent locum in legatis ⁊ vltimis voluntatibus: qꝛ in aliis ſemper ſit contributio omnium ſi ad pauperem vadant diui 2 tie vndecunqꝫ. vt. l. que dotis. ſ. ſolu. mat. ⁊. l. ſi. §. ſin autẽ dubius. C. de iure delt. ſed ad pꝛopoſitum quãdo vniatur grauata non grauate qꝛ iſta vnio ſit a ſuperioꝛi. de neceſſitate crederẽ quod nõ grauata poſſet impetrare ſeparationẽ: vt. l. j. in ſi. ſ. de ſepa. in aliis 3 omnibus credo quod villa locuples non teneatur ad debita antiqua: qꝛ villa repꝛeſentat vicem perſone. vt. l. moꝛtuo. ſ. de fideiuſ. ⁊. l. pꝛoponebat.

b ¶ Et ſic nec ẽt ad repſalias ſacõ ceſſas vide bald. no. loquentẽ in ti. de cenſi. i additi. ad ſpec. And. bar.

b ſ. de iudi. ⁊ ſicᵇ eſt ac ſi vnus homo veniret ad iſtam ciuitatem: qꝛ ad debita antiqua non teneretur. vt. l. pꝛouidendum. C. de decu. ⁊. l. j. C. vt nullus ex vicariis pꝛo alienis vicarioꝛum debitis moleſtetur. lib. xj. ⁊ hoc tenet Dy.ᶜ 4 in. l. incola. ſ. ad munici.

c ¶ Tenet Dyn. adde de qḋ idẽ ſequit ro. cõſi. cclxxv.

Si in annos.

Dicem⁹ plene ð iſta materia in. l. titio. ſ. eodem. 5

Id quod.

¶ Op. ⁊ videtur ꝙ iſtud qḋ heredi debetur detrahat: vt. l. ſtichum. §. aliqñ. ſ. de ſo. ſi habes hereditati: ſtat ꝓprie. ſi habes heredi. l. iure hereditario.

d ¶ Sui ꝓuidẽtia. ad de in qrũ ꝫ Alex. tãgit an acqſita ex vſuris ꝑ filium ſint cõicãda ꝙ poſui poſt ipſum in. l. cũ opoꝛtet.

1 Impenſa funeris ⁊ monumenti neceſſaria facta ab herede vt es alienum detrahitur. ⁊ nu. 4. d

2 Heres in monumẽto poteſt expendere plus quam dixerit teſtatoꝛ in ſui ꝑiudicium: ⁊ ſi minus ꝙ dixerit debet expendere quod equum eſt.

3 Alius expendens in monumento ſiẽdo per heredem quando poſſit ab herede repetere ⁊ qua actione.

Falcidia quando detrahatur de impenſa monumenti.

De impenſa.

Impenſa † monumenti ⁊ funeris neceſſaria facta ab herede detrahitur vt es alienum. Item pecunia legata ad monumentũ defalcatur niſi quatenus ſit neceſſarium. h. d. Diuiditur in duas partes. Pꝛimo loquitur de impenſa facta ab herede. Secũdo de pecunia legata alteri ad faciendum monumentum. ſecunda ibi: idcirco. Item pꝛima ſubdiuidit in duas partes. qꝛ pꝛimo ponit dictũ Sabini: ſcḋo dictũ marcelli. ¶ Opp. ⁊ videt ꝙ marcellus coꝛrigit Sabinũ ſed dic qñ ſabinus loquitur in monumento neceſſario: Marcellus in non neceſſario: vt apparet per. l. nec amplius. ¶ Oppo. de. l. cum in teſtamento. ſ. de verb. ſign. Glo. dicit hic expendit minus ibi plus. ſꝫ quid ad factum? an heres poſſit plus expendere ꝙ teſtatoꝛ iuſſerit? Et dic quod poteſt in ꝑiudiciũ ipi⁹ heredis non legatarioꝛum. de hoc hic loquit. ¶ Ulterius op. de. l. hereditas. §. j. ſ. de peti. heredita. Gl. ibi ⁊ hic ſe inuoluit: ſed truffa eſt: quia hic queritur an deducat vt es alienũ: ⁊ an detrahat falci. ibi qrit vtrum alius impendens poſſet ab herede repetere: nil ergo illud cum iſto. Ad † pꝛopoſitum bꝛeuiter nõ inſiſtendo declaro iſtam materiã per queſtionẽ. Et pꝛimo quero quantum poteſt ſoluere in monumẽto in pꝛeiudicium ſui. Et dic quantum vult teſtatoꝛ. vñ minus ⁊ non plus põt. vt. l. cum in teſtamento. ſ. de verbo. ſign. ſed ſi minus dixit ꝙ deberet tunc equum expendat. vt. l. at ſi quis. §. equum. ſ. de relig. Quero † an quod alius expendet in monumẽto poſſet ab herede repetere. Et dic aut expendit plus ꝙ teſtatoꝛ voluit ⁊ non repetit vt. l. qui aliena. §. j. ſ. de neg. geſt. aut tantum quantum dixit teſtatoꝛ expendit et tunc aut vult repetere act. neg. geſt. ⁊ poteſt. vt. l. hereditas. §. j. ſ. de peti. here. Aut vult act. funeraria repetere: ⁊ tunc non põt: niſi illud quod eſt equum: nõ tñ quantũ teſtatoꝛ iuſſit. vt. l. at ſi quis. §. equum. ſ. de relig. ⁊ eo caſu quo totum repetit eſt verum: niſi heres potuiſſet falcidiam detrahere: qꝛ totum non repetit. ¶ Quero † an expenſa monumenti detrahitur vt es alienum. Et dic. aut eſt neceſſaria reſpectu funeris: ⁊ vt es alienũ detrahitur: vt. ſ. in pꝛinc. Aut non eſt neceſſaria: ⁊ tunc non detrahitur vt es alienum: vt in ver. marcellus. ¶ Quero † an falcidia detrahatur de impenſa monumenti. Et dic aut ſunt legata ad monumentum neceſſarium: ⁊ non detrahitur: vt in pꝛĩcipio paragraphi. Si ſint legata ad monumentum voluntarium defalcabitur: vt alia legata vt hic.

Si heres inſtitutus.

Qḋ heres acquirit ex ſui pꝛouidentiaᵈ vel alterius ſtultitia non computatur in bonis. hoc dicit. tene menti iſtam legem pꝛo ea facit. l. vẽditoꝛ ex hereditate. circa medium. ſ. de here. vel act. vendi.

Item ſi reipublice.

Dicit Dynus. iſte caſus non reperitur alibi.

1 An ſi mihi debetur res ex contractu ſub conditione, eueniente conditione mutetur dominiũ qḋ ſic.

Fundo legato.

Poteſt quis cãm dñii ſibi mutare cauſa noua extrinſecus ſuperueniente. h. d. ¶ Op. ⁊ videtur ꝙ imo quis dicat dñs ex vtraqꝫ cauſa vt. l. iij. §. ex pluribus. ſ. de acquir. poſ. Sol. ibi poſſeſſio põt 1 haberi ex pluribus caſibus dominiũ nõ. ¶ Op. de l. in numerationibus. ſ. de ſol. Sol. ibi loquit in plu 2 ribus cauſis concurrentibus in idem tempus: hic in diuerſis tꝑibus vt no. in. d. §. ex pluribus. ¶ Oppo. de acq. poſ. C. l. cum nemo. Sol. poteſt ex cã extrinſecus veniente vt hic. ¶ Opp. de. l. cui res. ſ. de actio. empt. Sol. vt glo. ⁊ bene. ¶ Oppo. de. l. hmõi. §. qui ſeruum. circa ſi. ſ. de leg. j. Sol. ibi mutat caſum in ſi. ⁊ iſtam opi. ibi repꝛobaui ibi dic bꝛeuiter vt ibi dixi 1 iſta lex loquit quando debetur mihi res ex vltima voluntate. ¶ † Quero quid ſi debetur mihi res ex 2 contractu an exiſtente conditione mutet cauſa pꝛioris dñii? Et videt ꝙ non: qꝛ ex vltima volũtate trãſit dominiũ ipſo iure. ſed in contractibus non ſine traditione. In cõtrarium eſt veritas: qꝛ veniente cõditione muto dominium ⁊ ex noua cauſa habeo: vt ĩ glo. in. l. iij. §. ex pluribus. ſ. de acqui. poſ. ⁊ caſus eſt in. l. ſub conditione. ſ. de ſolu. plene diſtingue vt in. d. §. ex pluribus.

1 Res non vitiatur ſi venit in eum caſum in quẽ non potuit inchoari ſi caſus ſuperueniens tendit ad eundem effectum cum pꝛimo.

2 Dominiũ rei poteſt haberi ex diuerſis cauſis in idẽ tempus concurrentibus.

Verbis.

1 Non † vitiatur res ſi venit in eũ caſum in quẽ nõ potuit inchoari ſi caſus ſuperueniens tẽdit ad eundem effectum cũ pꝛimo. h. d. ¶ Op. de. l. iꝰ ter ſtipulantẽ. §. ſacrã. ſ. de ver. ob. ⁊. l. vianni⁹. ſ. de fideiuſ. Bꝛeuiter caſus ſuperueniens tẽdit ad eundẽ effectũ cũ pꝛimo. hoc determinat Dy. in. c. actus legi 2 timi. extra de reg. iu. lib. vj. ¶ Quero an † rei dñiuꝫ habeatur ex cauſis diuerſis. Et videt ꝙ ſic: qꝛ con 1 currunt in idẽ tempus: vt. l. in numerationibus. ſ. de ſol. gl. determinat contrariũ. ⁊ male in. l. iij. §. ex plu 2 ribus. ſ. de acquir. poſſ. ⁊ ibi per Dy. repꝛehenditur.

In. l. fal. eris.

Quero qḋ vult dicere lex? glo. dicit ipſe ſolus ⁊c. Dy. iſtã gl. repꝛehẽdit. Tertio mõ legã vt ipſe ſolus deducet quẽ teſtatoꝛ dãnat: ⁊ ꝗ alii teneant: habent tñ regreſſum. ¶ Op. de. l. cum ab vno. ſ. de le. ij. Sol. ibi ſpeciale fauoꝛe dotis. ¶ Op. ⁊ videt qḋ detrahat de aliis coheredibus. vt. l. ſi filia. §. papi. ſ. 1 fami. erci. Glo. dicit fateoꝛ ꝙ ipſe detrahat a coheredibus: qꝛ videt eſſe grauatus liberare eos. Sed alii coheredes nõ faciunt mentionem de ere alieno: qꝛ non ipſi ſed alii ſunt grauati. idem no. in. l. cũ ab vno 2 ¶ Sed oppo. certum eſt quod omnes coheredes tenentur pꝛo hereditariis poꝛtionibus: ⁊ liberatio videtur eis legata a coherede: ergo apparet quod coheredes capiunt liberationem iure pꝛelegati. Sed tunc arguo: quod iure pꝛelegati capitur non computatur in quartam; vt. l. id autem. ⁊. l. quod autem. et l. in quartam. ſ. eodem. Uidetur ergo quod omnes debent habere rationẽ eris alieni; nec legatarii poſſunt dicere alius eſt grauatus. Quid dicemus? Neſcio quid dicamus niſi reducam me ad cautionem quod in caſu quando teſtatoꝛ grauat vnũ vt ſoluat es alienum: eſt ex mente teſtatoꝛis quod alii non habeant rõnem eris alieni. ad hoc. ſ. eo. l. cum quo.

1 Fructus pendentes dicũtur pars rei ⁊ reddũt fundum pꝛetioſioꝛem.

2 Partus ancille non dicitur pars rei: nec facit ancillã pꝛetioſioꝛem.

In. l. fal. placuit.

Iſta eſt ſingularꝫ lex. ⁊ hoc dicit. Fructus pendentes dicuntur pars rei ⁊ rem faciunt pꝛetioſioꝛem ſecus in partu exiſtente in ventre. hoc dicit. ¶ Not. quod fructus † dicuntur pars rei 1 habes in. l. fructus pendentes. ſ. de rei vendi. l. ſi. §. penul. ſ. que in fraudem credi. ¶ † Item no. qḋ non 2 dicitur partus pars rei. vt hic. ⁊. l. partum. ſ. de verbo. ſign. ⁊. l. ſi aliena. §. ſceuola. ſ. de vſucapi. ¶ Oppo. ⁊ videtur quod partus pars rei dicatur. vt. l. j. §. ex hoc reſcripto. ſ. de ventre inſpi. Solu. illud eſt verum quantum ad illud edictum. ſecus quo ad alia. ¶ Oppo. ſ. de lega. ij. l. ſi quod ex pamphila. Dicit gloſ. aliud in emptione ⁊ aliud in herede. nihil eſt dicere: dic quod ibi nõ eſt pꝛetioſioꝛ ancilla ꝓpter partum licet carioꝛ ematur. Nil eñ adeſt ei pꝛopter qḋ ipſa ſit magis pꝛetioſa: quia partus non eſt ei⁹ pars ⁊ ideo non eſt aliqua pars que facit eam pꝛetioſioꝛem: nec dicitur pꝛetioſioꝛ: licet pꝛopter aliquaꝫ qualitatem eam emat carioꝛẽ: ſed fundus eſt pꝛetioſioꝛ in ſe. ¶ Oppo. de. l. qui in vtero. ſ. de ſta. ho. ſol. vt in glo. quod tene menti.

Quod ſupꝛa.

Glo. ponit caſuꝫ dupliciter ⁊ de pꝛioꝛ ſuꝫ contentus: ⁊ eſt iſte caſus de materia. §. qḋ vulgo. ſ. l. pꝛoxi.

1 Oratione.

1 In vltimis voluntatibus per aduentum conditionis non fingitur retro.

2 Fictio re perempta non retrotrahitur.

Si ſeruus ſub condi.

Illud quod ſi extaret non eſtimaretur heredi non imputatur: alˢ ſecus, etiam ſi eſt peremptum. hoc dicit. ¶ Oppo. ſupꝛa de noxa li. l. ſi heres. Solu. illud contingit pꝛopter dolum heredis. ¶ Oppo. infra. e. l. §. ſi ſeruus. Solu. vt ibi qꝛ concoꝛdat non diſcoꝛdat. ¶ Ultimo iſte. §. videtur facere contra duo mea dicta in materia de fictionibus. Dico † quod in vltimis voluntatibus in lega 1 tis per aduentum conditionis non fingitur retro: vt. l. ſi mater. §. eandem. infra. de execu. rei iudicate. ⁊. l. pꝛima. §. pꝛimo. ſupꝛa ad ſilleianum. hic videtur contra. ¶ † Item dico re perempta non habet lo 2 cum fictio vt retro ſingatur vt. l. huic ſcripture. ſupꝛa ad legem aquil. ⁊. l. vltima. C. de ſenten. paſſ. ⁊ ibi docto. nota. hic dicitur contrarium. Sed ad contraria reſpondeo quod hic non fingitur retro Sed ratio eſt: qꝛ ſi res eſſet hodie non eſtimaretur: vt. ſ. e. l. §. ſi ſeruus.

Imperator marcus.

Ex facto quod trahit originem teſta-
tore viuente non computatur in quar-
tam. h. d. cum. §. ſeq.

Si ſeruus teſtamento

Illud peremptum non eſtimatur qd
ſi extaret non eſtimaretur. h. d. In te-
xtu ibi necaretur. qui poſt aditam he
reditatem vltimo ſupplicio afficiunt.
¶ Opp. quicquid perit morte perit
heredi: vt. l. in ratione. in princip. ff. eo.
Gl. huius contrarij timore vult dice-
re quod concordat cum illa ⁊ ideo le-
ge interrogatiue iſtum textum. ⁊ vide
iſtam glo. que incipit cum aditur he-
reditas ⁊c. Dy. reprehendit iſtam gl.
⁊ dicit quod iſtud eſt contra caſum. l.
alieni. ff. eo. Item in. §. j. s. e. l. loquitur
quando conditio extiterit ⁊ tunc nul-
lo modo eſtimatur: ſed quando defi-
cit conditio tunc eſtimatio fieret ſi vi
ueret. ⁊ hoc vult tex. ⁊ ideo puto ve-
rum dicere. Dy.

1 ☞ Subſtitutus pupillo debet lega
ta que a pupillo ceperunt deberi vt
es alienum. ⁊ an detrahat falcidiam
ex perſona pupilli vel primi teſtatoris.

a ¶ Op. de l. ſi fili⁹. et vide. d. pe trũ i. c. raynaldus. de teſta. bal. in l. filiũ quẽ. C. fami. er ciſ. ⁊ in. l. ff. §. ſi autem dubi⁹. C. de iur. delibe. And. bar.

2 Heres non conficiens inuentariũ per
dit falcidiam ⁊ tenetur ad ſolida le-
gata.

3 Subſtitutus pupillo tenet aliud in-
uentarium facere: lȝ pupillus fecerit
aliter tenetur ad ſolida legata.

4 Si ſubſtitutus fecit inuentarium pu
pillus nõ. an ſubſtitutus detrahat in
tegram falcidiam: ⁊ debeat integra
legata.
Subſtitutus pupillo poteſt petere re
ſtitutionem in integrum vt faciat in-
uentarium.

5 Subſtitutus pupillo quando facit in
uentarium debet ponere in inuenta-
rio omnia bona: ⁊ ſi vnam rem relin-
queret amittit falcidiam: licet de hoc
vltimo ſe remittat.

6 Inuentarium factum ab inſtituto q̃
poſtea per reſtitutionem in integrum
abſtinuit vel repudiauit an proficiat
ſubſtituto vulgariter dubitat.

7 Inuẽtarium factum ab inſtituto ſub
conditione qui pendente conditione
petijt bonorum poſſeſſionem ſm tab.
quod extante conditione ſibi proſit.

8 Inuentarium factum a tutore pro pu
pillo: quod pupillo non proſit.

9 Inuentarium heredis an proſit fidei
commiſſario vniuerſali quod non niſi a
ab herede cedatur.

10 Fideicommiſſarius vniuerſalis qd
poſſit facere inuentarium ex perſona
ſua: ſi heres non fecit.

11 Pupillus poteſt eſſe miles.

Quod vulgo dicitur in fa.

Iſte. §. eſt difficilis ⁊ iuuenibus horribilis ⁊ ſequẽs
videtur horribilior ⁊ breuiter. h. d. In teſtamẽto pa-
tris ⁊ filij vna falcidia locum habet: ⁊ legatorum et
bonorum fit contributio: ⁊ in detrahenda falcidia
tempus mortis patris inſpicitur: ⁊ bonorũ augmen
tum vel diminutio poſt cõtingens non prodeſt nec
nocet legatarijs. h. d. diuiditur in quatuor partes ſe
cundũ Dy. Primo ponit vulgaris regula vſq3 ibi q̃
uis. Ibi ponitur primus effectus regule vſq3 ibi: ſe-
cundum que. Ibi ponitur ſecundus effectus regu-
le ⁊ eius exemplum vſq3 ibi: nec adirem. ¶ Ibi re-
ſpondet tacite obiectioni vſq3 ad. §. ſi filio. Ibi in te-
xtu preſtatur noĩe legati: ibi patrimonij: q2 illud ha-
bet locum inſpecto tempore preſenti: non augmen-
to vel diminutione poſt contingente. Itẽ ibi ſub cõ
ditione. ſi caſus pupillaris ſubſtitutionis euenerit.
Item ibi intelliguntur. ⁊ ideo cum videantur vno
teſtamento relicta tempus mortis patris inſpicitur.
non augmentũ vel diminutio poſtea contingẽs. No
1 ta† quod iſte ſubſtitutus debet legata que a pupil-
lo ceperunt deberi vt es alienum. Itẽ nota ꝙ inſpi
citur tempus mortis patris non augmentum cõtin-
gens vel diminutio. ¶ Opponi. ad primam partẽ:
quia patris ⁊ filij diuerſe ſunt hereditates. vt inſtit.
de pupillari ſubſti. §. igitur. ⁊. s. de vulg. ⁊ pupil. l. ij.
§. prius. ſed ſi plures ſunt hereditates: ergo plures
falcidie. vt. l. in ſingulis. ff. eodem. glo. reſpõdet in po
ſitione caſus: quia licet plures ſint hereditates: vnũ
eſt teſtamentum: vt. l. patris ⁊ filij. ſupra de vulga. et
pupil. Sed inſtatur: quia iſtud non videtur bene di-
ctum cum debemus inſpicere magis veritatem he-
reditatis q̃ vnum teſtamentũ: vt. d. l. in ſingulis. in ſi.
ideo hec ratio pluralitatis hereditatis nõ inſpicitur
q2 teſtator omnes iſtos mixtim in vnũ teſtm̃ conſide
rauit: ⁊ cum mixtio ſit ſecuta h3 locũ cõtributio. S3
ſi quod iſtorum deficeret q2 mixtim nõ conſiderauit
vel q2 non ſit facta mixtio tunc inſpiciunt plures he
reditates: vt in ſequenti contrario videbitis. ¶ Op
po. s. l. proxi. vbi non fit contributio bonorum patris
⁊ filij. Reſpondeo ibi teſtator ſubſtituit exheredato
hic filio inſtituto: vide rõnem q2 qñ filio exheredato
ſubſtituit: non vult ꝙ miſceantur bona filij cum bo-
nis patris. ideo ſunt due hereditates cum ibi pater
non conſiderauit qd mixtio fieret. Sed contra iſtud
videbit. ff. e. l in fi. Rñdeo ⁊ dico ꝙ hac. l. §. fin. teſta-
tor voluit relinquere legata ab inſtituto ⁊ ſubſtituto
⁊ ideo apparet ꝙ conſiderauit de cõtributione: ⁊ re-
ſpexit illud tempus quo erit heres filij ſui: ſed. s. l. p
xi. non reliquit legata in ſecundis tabulis. ⁊ ideo te-
ſtator non habuit reſpectum ad tempus quo bona
commiſcentur. in duobus ergo caſibus teſtator con-
ſiderauit. Primus caſus eſt quando inſtituit filiũ.
Secũdus eſt qñ non inſtituit ſed in ſubſtitutione re
liquit legata. vt hac. l. in fine. ¶ Opponitur de. l. ſi fi
lius[a] qui patri. ſupra de vulga. ⁊ pupil. Solutio. ibi
non adiuit filius patris hereditatem. ideo q2 non
eſt facta contributio quia bona non ſunt mixta ſeu
vnita. Ideo ibi ſunt due hereditates. hic vero fi-

lius extitit heres patri ⁊ adiuit ⁊ bona ſunt commi
xta. ¶ Venio ad ſecũdam partẽ ⁊ opponit gloſſ. qd
tex. ſibimet cõtradicat. dicit lex quod eſt vt es alienũ
⁊ poſtea fit contributio. Contra: q2 es alienum ante
oĩa deducitur: vt. l. irritum. ⁊. l. in imponenda. C. eo.
tẽ. ⁊. s. eo. l. j. in fi. Sol. glo. dupliciter ⁊ vide iſtã gloſ.
que incipit: Sed videt hec litera. ⁊ prima ſol. glo. eſt
⁊ dicit ꝙ tunc habetur loco eris alieni qñ legata oĩa
poſſunt ſolui. bona ſol. eſt: ſed videtur modici effect⁹
q2 ſm hoc eſt idem quod in omnibus alijs legatis.
q2 legata reſpectu ipſius heredis debent vt es alie-
num. vt. l. j. C. de bo. auto. iu. poſ. Dy. videt aliter ſol-
uere ⁊ fatetur ꝙ ab ipſo inſtituto debet vt es alie-
num: ſed a filio debet vt legatum. Sed q2 ex perſo-
na filij detrahitur falcidia: ideo fit contributio ⁊ ex
eo detrahit falcidia. Sed hoc non eſt verũ: q2 ſi ex p
ſona filij detraheret falcidia: detraheret vt ipſe fi-
lius: quod non eſt verum. vt hic. item filius non con
tribueret cum legatis ſubſtituti. ⁊ ſic nec ſubſtitut⁹
qd eſt falſum vt hic dicit. ¶ Itẽ in cõtrariũ fac. tex.
in ver. prox. veritas eſt ꝙ ſubſtitutus ex perſona ſua
detrahit. aduerte ⁊ dic. Dy. bene dicit ꝙ ex perſona
pupilli dicitur heres detrahere fal. q2 a pupillo erãt
conditionaliter relicta: qd ſi veniret conditio pupil-
laris ſubſtitutionis deberet poſſe diminui: vt. l. j. §. in
terdum. s. eo. ⁊ lȝ iſta conditio non poſſit viuo pupil
lo exiſtere. tamẽ eſt ex perſona pupilli: ſicut dicimus
in. l. hereditarium. ff. de bo. auto. iudi. poſſ. ⁊. l. j. C. vt
act. ab here. Nec ob. tex. qui eſt. ff. §. pxi. qui dicit qd
ex perſona ſua detrahit eſt verum niſi in legatis reli
ctis a pupillo: q2 tunc ex perſona pupilli. ⁊ ſic mixtim
vt ibi dicam ſtatim. ¶ Opponitur de. l. licet impera
tor. s. de legatis primo. vbi dicit quod quando ſunt
relicta alia legata a ſubſtituto: ea que ſunt relicta ab
inſtituto: nõ videt deberi a ſubſtituto. hic aũt dr cõ-
trarium. Solu. Dy. duobus modis. ⁊ quelibet eſt ve
ra. ibi loquitur quando relinquitur eidem. hic quã-
do diuerſis perſonis. Vel aliter ibi in vulgari ſub-
ſtitutione loquitur quo caſu non ceperũt deberi ab
inſtituto. hic vero loquitur in pupillari ſubſtitutione
quo caſu ceperunt deberi ab inſtituto. ideo ſubſtitu
tus debet. ¶ Opponitur de. l. ſi fundum ſub condi
tione. §. ſi pater. ſupra de leg. primo. vbi non incipiũt
deberi a ſubſtituto pupillariter poſtquam ceperunt
ab inſtituto. ſolu. Dy. intelligitur quod non ceperunt
deberi a ſubſtituto. tanquam a ſe. ſed tanquã a perſo-
na inſtituti ſic. ¶ Opponitur infra proximo. §.
vbi non fit contributio. ſolu. ibi erant plures ſubſti-
tuti. hic vnus et ibi videbitis. ¶ Opponitur infra
eodem. l. §. queſitum. Solut. hic loquitur de contri-
butione fienda de relictis a ſubſtituto in ſecundis
tab. et de relictis ab inſtituto in primis. §. queſitum
loquitur de contributione non fienda de relictis a
ſubſtituto in primis tabu. et de relictis ab eodem in 2
ſecundis tabu. et ibi videbitis rationem. ¶ Venio
ad tertiam partem in verſi. ſecundum quod. Oppo.
et videtur quod noceat diminutio poſtea contingẽs.
vt. l. in ratione. §. diligenter. ff. eo. Breuiter ibi contin
git diminutio circa rẽ legatã. hic circa alias res here
ditarias. vel ſi velis dicere quod hic non fit diminu-
tio reſpectu quare. ſed reſpectu quãtitatis: vt iſte fun-
dus eſt mihi legatus. tres partes ſunt diminute: tunc
de alia que remanſit tãtum habebunt legatarij nõ
quantũ primo habuiſſent. ¶ Vlterius oppo. s. ca. l.
§. imperator. et. §. cum quidam. Solut. hic loquitur
de diminutione que contingit poſt mortem defuncti
nec habuit originem in vita defuncti. vt in cõtrario.
¶ Circa hoc opponi. de. l. et ſi contra. s. de vulga. et
pup. ⁊. l. ab exheredati. s. de lega. j. et. l. plautius. s. ti-
tu. j. Solu. ibi diminutio fit per legis diſpoſitionem:
que diſpoſitio legis emanauit propter factum defun
cti qui exheredauit quem nõ debuit vel preterijt: hic
poſt mortem contingit diminutio. ¶ Vlterius opp.
⁊ videtur quod augmentum poſt contingens proſit
legatarijs. vt. l. in lege falc. placuit. s. eo. Solutio. ibi
habuit originem in vita defuncti: hic non. Sed con-
tra hoc opponi. de. l. ſerui qui apud hoſtes. ff. eodem.
Solu. licet non habuerit ibi originem in vita defun-
cti tamen fingitur habere per fictionem poſtliminij:
ideo prodeſt legatarijs. ¶ Op. s. e. in prin. et. ff. e. l. nõ
eſt dubiũ ⁊. l. ex aſſe. vbi ſi legatari⁹ repudiat: pdeſt
alijs legatarijs. Rñdeo primo quod legatario repu-
diante nil accreſcit hereditati: ſed declaratur nil di-
minutum eſſe: vel aliter legatario repudiante fingi-
tur retro. vt. l. ſeruum filij. §. j. s. de lega. j. ⁊. l. quidã.
s. de rebu. dubi. merito cum fingitur retro ⁊c. vt dixi
s. in proximo contrario. Contra iſtud oppõ. vlterius
de. l. quod de bonis. §. fructus. infra eodem. ⁊ lege in
lege falcidia non habetur. et lege paulus. ſecundo re
ſponſo. vbi fructus poſtea percepti proſunt legata-
rijs. ſolu. ibi loquitur de augmento quod obuenerit
ex ipſa re legata: hic loquitur de augmento extrinſe-
cus obueniente. ¶ Vltimo opponitur de lege cum
quo. in princip. infra eodem. Breuiter reſpondeo. ibi
non contingit augmentum circa res hereditarias:
ſed circa bona debitorum hereditariorum. rationem
ibi videbitis. ¶ Venio ad vltimam partem que eſt
ſubtilis ⁊ vtilis. dicitur hic quod preſtantur vltra
quadrantẽ ⁊ vltra patrimonij vires. Cõtra. infra ad
trebellianum. l. prima. §. ſi is qui. vbi etiam in teſta-
mento militis non debentur vltra vires patrimonij.
Reſpond. gloſſ. quod debentur vltra vires patrimo
nij id eſt vltra dodrantẽ. ⁊ vide gl. que incipit bene di
xi ⁊c. Ego intelligo iſtã glo. ſic quod non debetur vl
tra patrimonium quod teſtator relinquit tẽpore mor
tis ſue. nam licet ſit vltra patrimonium quod reli-
quit pupillus non curo: quia tanquam es alienum
ſoluit: et ſic pupillus tenebatur ad ſolida legata: et
iſte ſubſtitutus tenetur excepta falc. ad tempus mor
tis relata. ¶ Opponitur de. l. que dotis. s. ſolu. ma-
trimo. ⁊. l. ſi te bonis. C. de iure delibe. Solut. aliud
eſt in creditoribus quibus quis tenet in ſolidum. ſed
legatarijs vltra vires patrimonij non. ¶ Sed con-
tra hoc opponitur in autentic. de her. et falc. §. ſi vero
non fecerit. poſito. C. eod. aut. ſed cum teſtator. So-
lu. ⁊ illud eſt verum hodie quando heres non fecit
inuentarium: quia tunc ad ſolida legata tenetur.
hoc dicit gloſſa. et bene. Sed Raynutius ſcribit hic
vnam mirabilem opinionem et dicit qd fuit opinio
Guilielm. de Cugn. et dicit quod heres per non
factam confectionem inuentarij perdit fal. non qd
vltra vires patrimonij teneatur: vt probat tex. nam
fuit inductũ inuentariũ vt heres poſſet fal. detrahe
re. vt in corpore. de heredi. ⁊ falcid. ſuper rubrica. Si

a ¶Legata ſoꝛdida. adde ſm Bal. in l. filiū quē habē-
tem. quem refert hic Alex. hoc eſſe verū niſi legata-
rij confiteantur ꝙ heres non occultauit bona ſʒ qđ
habetur in. §. ſancimus. in auꝉ. de here ⁊ fal. ad qđ vi
de qđ conſuluit idē Bal. conſilio. ccxiiij. libꝛ. iiij. ⁊ qđ
contra pꝛe
ſumpt. iur.
⁊ de iu. ad
mittatur. pꝛe
ſumptio. i
contrariuʒ
voluit idē
Bald. con
ſilio. liij. li-
bꝛo. j.
b ¶Quero
heres. ad-
de vltra a-
lex. in hac
queſtione
Ange. con
ſilio. xxxj. ⁊
inquantuʒ
Alexan. po a
nit quinqꝫ
opi. an filī
us de reſti-
tuēdo gra
uatus de-
trabat du-
as q̄rtas.
adde vidē
dum Ol-
dra. conſi.
cxxxj. Pe.
de ancha.
conſi. xxvj.
Paulū de
caſt. conſi.
xcij. et. ccl.
Ange. con
ſi. cl. ⁊ ſeq.
et conſilio
cxxv. Bal.
conſi. cxj. ⁊
conſilio. c-
lxxxviij. li.
j. inquan-
tum etiam
Alexan. vi-
detur tran
ſire cū opi.
qđ aſcendē
tes ſi detra
hant duas
quartas
cū ſint ro-
gati reſti-
tuere dic
quod ro. cōſi. clxxxv. tenet contrariū in pꝛinc. ⁊ cōſilio
ccxxxix. et ibi ſequitur opi. canoniſtarū quam etiam
ſequitur Pau. de caſt. conſi. ccliiij. in fine.

igitur nō facit pꝛiuet fal. Pꝛeterea q̄
non implet voluntatē defuncti nō pꝛi
uatur bonis ſuis: l. ʒ hereditate ſic vt
in corpo. de here. ⁊ fal. §. ſi quis auteʒ
non implens. multomagis iſte q̄ non
facit inuētariū nō pꝛiuatꝛ ſuis bonis:
ſed fal. Iſtud dictū Ray. legendo pꝛi
ſis tenebat. Ego dico cōtrariū: qꝛ. §. ſi 5
vero nō fecerit. dicit cōplebit legata
⁊ fideicōmiſſa. ⁊ tex. in auꝉ. ſed cuʒ te
ſtatoꝛ. dicit qđ ſolida legata pꝛeſtabit
ipſe r̄ndet vſqꝫ ad vires patrimonij.
Sed ꝓbo per rationē vrgentē. Text.
in auꝉ. de here. ⁊ fal. §. ſancimus: pꝛ̄ſu-
mit heredeʒ ſubtrahere bona. ⁊ iđ nō
habet falcidiam: qꝛ bona ſunt ſufficiē
tia legatis. ergo ex delicto ſuo heres
ex pꝛ̄ſumptione iuris teneꝉ ad ſolida[a] 6
legata. Ad pꝛimam rationem r̄ndeo
verum eſt ꝙ inuentariuʒ eſt inductū
vt habeat falcidiam: tn̄ ſi non fecit in
inuentarium ꝓpter hoc nō teneꝉ ad
ſolida legata: imo hoc eſt ꝓpter id qꝛ
pꝛ̄ſumiꝉ qđ ſubtraxit. Ad auꝉ. hoc am
plius. ⁊. §. ſi quis autē non implēs. re-
ſpondeo qđ nō eſt illa pꝛeſumptio qđ
ſubtraxit. ⁊ ideo ſolum falcidia pꝛi-
uatur. ¶Ulterius oppo. C. de iu. de 7
libe. l. fi. §. in computatione. ⁊. §. ſed ſi
legatarij. vbi de bonis hereditarijs:
non de bonis ſuis. So. ibi heres fecit
inuentarium. hic loquitur de eo q̄ in-
uentarium non fecit: ⁊ ideo ibi ad ſo-
lida legata non tenetur. ¶Venio ad 8
3 q. ⁊ pꝛimo quero † circa iſtum. §. quid
ſi pupillus fecit inuentarium: an ſub-
ſtituto hoc ſufficiat ſi ipſe inuentariū
non fecit: Breuiter non inſiſto: credo
quod debeat aliud inuentarium ſub-
ſtitutus facere. alꝛ̄s tenereꝉ ad ſolida
legata. et ratio quare ſit inuentarium
eſt ne heres ſubtrahat bona de quib⁹
debet ſolui legatarijs. vt in. §. ſancim⁹ 9
in corpoꝛe: eo modo pupillus poſuit b
bona patris ⁊ teſtatoꝛis: nō bona ſua:
ſed quia ſubſtitutus tenetur ſoluere
de bonis ipſius pupilli ſi bona teſta-
toꝛis non ſufficiunt: ideo quia poſſet
ſubtrahere heredes de bonis pupilli
4 eget inuentario. ¶Quero † quid ſi
pupillus non fecit inuentarium: ſub-
ſtitutus fecit an detrahat integram falci: Et breuiter
reſpondeo ſi pupillus non fecit inuentarium poterit
petere reſtitutionem. vt in auꝉ. eo. §. pupillis. eodem
modo ſubſtitut⁹ ex perſona pupilli poteſt petere re-
ſtitutionem vt inuentarium faciat vt. l. non ſolum. ſ̄.
de in integ. reſti. Sed ſi omitteret ex perſona pupilli:
et faceret ex perſona ſua: tūc legata relicta a pupillo
integra debentur: quia non eſt factū inuentarium:
tamen ex perſona ſua quia fecit inuentarium detra-
het falci. ⁊ iſtud quod ſoluit pꝛimo legatarijs pupilli
non nocet legatarijs quibus debet ex ſubſtitutione:
quia pꝛopter delictum ſuum contingit: et poſt moꝛtē
teſtatoꝛis: vt in. §. et hoc dicimus. in coꝛpoꝛe. et. j. eo. l.
in ratione. in pꝛinci. ¶Quero † quando ſubſtitutus
facit inuentarium que bona ponet: vel que erāt tem
poꝛe moꝛtis teſtatoꝛis: vel pupilli. Et videtur quod
tempus moꝛtis teſtatoꝛis inſpicitur per hunc. §. Sed
credo quantum ad legatarios pupilli: ſufficere: ſed
non quantum ad creditoꝛes pupilli. Et ideo dico qđ
omnia bona debet ponere: quia ſi vnum relinqueret
quod non poneret tota falcidia pꝛiuaretur: ſecundū
quoſdā. vt in auꝉ. eo. §. ſancim⁹. ergo ⁊c. l. ʒ de iure. C.
aliud eſſet. vt. l. fi. §. illo. C. de iure delib. qđ qualꝛ̄ ſit
dicem⁹. j. e. l. paulus. in pꝛ̄n. ¶Ulterius † quero inſti
tutus in pꝛ̄mo gradu fecit inuētariū. poſtea ꝑ reſtōnē
abſtinuit vel repudiauit: an illud inuentariū ꝓficiat
ſubſtituto vulgariter. Et vꝛ̄ qđ ſic. qꝛ quicq̇d interiʒ
fecit hʒ ratū vt. l. in integrū. ſ̄. de minoꝛi. ⁊. l. quoties.
ſ̄. de acqui. here. Breuiter dubito in iſto paſſu qꝛ oīa
que ſunt facta ab inſtituto ſunt rata. verum eſt facta
circa hereditatem nō circa ſe. ſ. perſonā ſuā: qꝛ iſtud
ꝑ bn̄ficiū reſcidiꝉ: ʒ ille leges loqūꝉ qn̄ ſunt inualida
ea q̄ facit circa alios nō circa ſe: ⁊ iđ qꝛ nō ſuʒ bn̄ clar⁹
7 ſub dubio relinquo. ¶Quero † aliq̇s inſtitut⁹ ſub
ꝯditione pēdente cōditiōe petit bonoꝝ poſ. ſm tab. ⁊
facit inuētariū an ſibi ſufficiat ſi poſtea exter ꝯditio.
Et dico ꝙ ſic. qꝛ illa bonoꝝ poſſeſſio quā petit ſm ta
bu. ꝯuertiꝉ in legitimā aditionē exiſtēte ꝯditione. vt
l. ij. §. ſi ſub cōdōne. j. de bonoꝝ poſ. ſm tab. ¶Que
8 ro † tutoꝛ fecit inuētariū ꝓ pupillo vero cura. datus
bonis ſm qđ teneꝉ ex foꝛma. l. ij. de cur. bo. dā. vtrum
ꝓſit pupillo: vt videaꝉ heres cū beneficio inuētarij.
Credo qđ nō: ⁊ rō eſt ꝓpter ſolēnitatē qꝛ alia ſolēni-
tas reqꝛereꝉ in cōfectiōe inuētarij ab herede ꝙ illa
q̄ requiriꝉ in cōfectione inuētarij a tutoꝛe. Solenni-
tas inuētarij ab herede poniꝉ in. l. ſcimus. C. de iur.
deli. ꝯiuncta auꝉ. ſed cū teſtatoꝛ. C. e. merito ſi nō ꝓ-
deſt inuētariū tutoꝛis: cū nō habeat illas ſolēnitates
9 ¶Quero † heres[b] facit inuētariū ⁊ poſtea reſtituit
b vniuerſali fideicommiſſario hereditatem: an poſ-
ſit fideicommiſſario: Et iſta. q. fuit facta per domi.
Lāber. de rāponibus. Ja. de bel. ponit iſtā. q. in auꝉ.
e. §. ſi vero nō fecerit. Ray. ponit iſtam hic. l. ʒ nō faciat
mētionē de illis. Breuiter beneficiū inuētarij hʒ he-
res vt heres: ⁊ hʒ illud beneficiū ex ſua ꝓuiſione et
nō venit in ſua hereditate. ſed illa q̄ heres hʒ ex ſua
ꝓuiſione non tranſeūt in fideicōmiſſariū facta reſti-
tutione ꝑ treb. ſed eſt opus noua ceſſione. vt. l. ſi hꝛ̄s
pecuniā. j. ad treb. l. heres a debitoꝛe in pꝛ̄n. j. de fidei
cō. ⁊ ſic beneficiū inuētarij non trāſit in fideicōmiſ-
ſariū niſi cedaꝉ ab herede fideicōmiſſario. Hoc etiā
poniꝉ in Spe. de inſtr. edi. §. dicto. verſi. q̇d ſi heres.
Sed

Sʒ dices tu: ad q̇d ꝓdeſt iſtud ſi cedat: Dico qđ ſi ce
daꝉ iſtud ius ꝓdeſt ſibi ꝓpter creditoꝛes ne inſolidū
creditoꝛib⁹ teneaꝉ: ⁊ etiā ꝓpter fal. in quibus caſib⁹
pꝛ̄t detrahi. vt. l. lex falcidia. §. nūꝙ. j. e. tit. ¶Quero
10 † ſi heres nō fecit inuentariū an vniuerſalis fideicō
miſſarius poſſit ex ſua perſona facere. Docto. dicunt
quod ſic ex equitate: qꝛ habetur loco heredis. vt. l. ſi
fili⁹. §. j. ſ̄. qđ cū eo. ⁊. j. ti. ij. l. ſi poſtulāte. h. d. Jac. de
bel. in coꝛpoꝛe. e. §. ſancimus. ⁊ tāgit Spec. in. d. ti. de
inſtr. edi. §. dicto. ver. quid ſi heres nō fecit. Sed ego
dico ſic. qđ hereditatis reſtitutio pōt fieri incōtinen
ti: ⁊ tunc fateoꝛ qđ fideicōmiſſarius pōt facere inuē
tariū: qꝛ heres poterat iure hereditario facere: ergo
in fideicōmiſſariū ꝑ treb. trāſibit. vt. l. j. poſt pꝛ̄nci. ad
treb. Si vero hereditas nō eſt reſtituta incōtinēti: ſed
tp̄s faciēdi inuētariū tranſibat: ⁊ tūc ex perſona he-
redis nō pōt. Sed puto ꝙ ex perſona ſua poſſit face
re fideicōmiſſarius ꝑ rōnem datā per alios doct. ⁊ ꝑ
aliā rōnem: qꝛ inuētariū eſt inductū: vt ſiat ne heres
habeat neceſſe petere tp̄s deliberādi. vt. l. ſancimus.
§. finaūt dubius. C. de iu. delibe. ſed iſta deliberatio
ita cadit in fideicōmiſſarium ꝓut in heredes: qꝛ pōt
pati dānum. vt. l. j. §. j. de iur. delib. cū ſua gl. ergo ap
paret qđ iſtud beneficiū ꝯſuluit fideicōmiſſario: vt
heredi: ⁊ eſt expꝛeſſum inſti. de fideicō. here. §. ſi quis
vna. ⁊ no. j. ad tre. l. j. §. ſi is. in gl. in vbo. ꝑuenit. lega
tarius aūt non hʒ neceſſe facere qꝛ ſentit commodū.
Sed vnū fateoꝛ qđ l. ʒ fideicōmiſſarius non teneatur
inſolidū qꝛ inuētariū fecit: heres qui nō fecit inſolidū
tenetur ꝓpter delictū ſuum: vt hic ⁊ dicimus in coꝛ-
11 po. de here. ⁊ falc. ¶Ultimo moueo † vnū dubium
dicitur in iſto. §. qđ bona patris ⁊ filij que erant tem
poꝛe moꝛtis contribuunꝉ. Sed quomodo eſt poſſibi
le: quod iſte filius haberet aliqua bona cuʒ quicq̇d
habet patri queritur: Breuiter potes intelligere qđ
iſte tex. poteſt intelligi quod hic filius erat miles et
pupillus qđ eſſe poteſt vt. l. vlti. C. de teſt. mi. ⁊. l. ʒ ⁊
ſi milites. §. iam autē. ſ̄. de excu. tu. ⁊ ideo poteſt hꝛ̄e
peculia caſtrenſia. hodie cōſtat quod poteſt habere
aduentitia.

Si filio ſuo. Ad audientiā ſcias qđ in toto
iſto libꝛo nec foꝛte i toto coꝛpe
iuris eſt difficilioꝛ tex. ⁊ iđ legā tex. hui⁹. §. ꝑ ꝑticulas
apoſtillando. ⁊ bꝛeuiter. h. d. ꝓ parte inſtitutus in ſe-
cūdis tab. ſolus grauaꝉ ex ſua perſona dūtaxat. cohe
res vero qui cōtributiōe facta reperitur eſſe grauat⁹
ex ſua ac pupilli ꝑſona fal. cōſequiꝉ. h. d. Diuidiꝉ in
duas partes. Pꝛimo loquiꝉ de eo qui eſt grauatus
ex ſua perſona tantū. ſecūdo loquiꝉ de eo qui eſt gra
uatus mixtim ex perſona ſua ⁊ perſona pupilli. ſcđa
ibi q̇d tn̄ dicem⁹. Itē ſubdiuidiꝉ pꝛ̄ma in quatuoꝛ qꝛ
pꝛ̄mo poniꝉ qđ. ſcđo allegatio ꝓ vna parte. tertio ſolu
tio queſtionis. quarto ratio ſolutionis. ſecunda ibi et
facile. tertia ibi: ſed verioꝛ. quarta ibi vt em̄. Itē ſe-
cunda pars ſubdiuidiꝉ in quinqꝫ particulas. Pꝛimo
ponitur queſtio: ſecundo allegatio contra ſubſtitu-
tum. tertio allegatio pꝛo ſubſtituto. quarto ſolutio
q̄ōnis. quinto determinat vnā queſtionē circa pꝛ̄dicta
ſcđa ibi. at quin. tertia ibi rurſus. quarta ibi itaqꝫ. q̇n
ta ibi huic conſequens. Et continuaꝉ iſte. §. ad ſupe-
rioꝛē. quia. ſ̄. loquiꝉ qn̄ vnus eſt inſtitutus ⁊ vn⁹ ſub-
ſtitutus. hic qn̄ pupillus eſt inſtitutus ⁊ plures ſunt
ſubſtituti. In tex. ibi onerauerit. vltra dodrantē poꝛ-
tionis ſibi cōtingentis. Dy. ⁊ ibi ē facilis allegatio ꝓ
vna parte. In tex. ibi fal. locū. qꝛ cōtributiōe facta le
gata nō excedūt quadrantē toti⁹ aſſis. Itē ibi alter
ſubſtitutū. ſ. grauatū. ibi ſed verioꝛ ſolutio. q. Itē ibi
pꝛ̄i heres extitiſſet. ab initio ⁊ iure directo. ibi: vt em̄
rō ſolutiōis. Itē ibi vim capiūt. dic quo ad ſolēnitatē:
Itē ibi ⁊ foꝛmā quo ad oꝛdinē. Itē ibi ⁊ oꝛiginē. quo
ad verba vel quo ad ſubſtitutū. Itē ibi onerat⁹. ⁊ cō
ſideratis relictis legatis a ſe in tab. pupillarib⁹. Itē
ibi: oībus. ſ. legatis relictis a pupillo ⁊ ſubſtituto et
mixtis. Itē ibi: at q̇n. allegatio ꝯ ſubſtitutū. Ibi rur-
ſus allegatio ꝓ ſubſtituto. Item ibi itaqꝫ ſolutio qō
nis. Itē ibi onerat⁹ vt in pꝛimo caſu. Itē ibi quartā
ex ſua ꝑſona. Itē ibi nō eſt onerat⁹. vt in ſcđo caſu.
Itē vt ſubſtitut⁹ vt deſideret quartā. Itē ibi ꝯfuſio-
nē. ſ. ꝓpter cōtributionē legatoꝝ relictoꝝ a pupillo
⁊ a ſe ⁊ ſic ex vtraqꝫ ꝑſona ſimul iuncta fal. retinebit.
Diciꝉ hic ꝙ l. ʒ in ꝑſona inſtituti nō habeat locū falci
dia tn̄ hʒ locū in ꝑſona ſubſtituti. ꝯ. ſ̄. e. §. qđ vulgo.
Sol. ibi: fuit vnus ſubſtitut⁹ hic duo. Sʒ ꝯ hoc facit
j. e. l. pꝛ̄ filiā. §. ſi. Sol. hic qn̄ plures ſubſtituunꝉ. iura
ꝯꝛ̄ia loquūtur qn̄ vnus pluribus ſubſtituiꝉ. Dicitur
hic vt em̄ opes ⁊c. ¶Opp. ⁊ vꝛ̄ ꝙ pupillaris ſubſti-
tutio poſſit hꝛ̄e effectū ſine paterna. vt. l. ⁊ ſi ꝯtra. ſ̄.
de vul. ⁊ pup. So. ibi non tolliꝉ paterna de iure ciui-
li: ſed de iure pꝛ̄toꝛio: ideo pōt tm̄ pupillaris remane
re. ¶Op. ꝙ varietas euiteꝉ. vt. l. titie ſi nupſerit. ſ̄.
ti. j. So. ibi ex varietate reſultat ꝯꝛ̄ietas ſe impediēs
hic non ſe impedit qꝛ circa diuerſas ꝑſonas. ꝓ hoc. l.
papi. §. ſʒ nec impuberis. ſ̄. de inoffi. te. de hac mate-
ria ꝑ Dy. in. c. mutare. extra de re. iur. li. vj. ¶Op. ad
finē de. l. ſtipulatio iſta. §. ſi. j. de vꝫ. ob. So. hic nō eſt
extrane⁹ ſʒ heres ei⁹. ¶Ultimo op. qꝛ non vt heres
pupilli: ſed vt inſtitutus. vt in pꝛimo caſu: ⁊ ſic vꝛ̄ qđ
iſta ſtipulatio ꝓſit alteri ꝙ heredi. So. tam in pꝛ̄mo
ꝙ in ſcđo caſu. §. iſte vt heres pupilli detrahit fal. alꝛ̄s
ad eū nō trāſiret iſta ſtipulatio. Sed q̇d eſt in pꝛimo
caſu di detrahere ex ſua ꝑſona. hoc eſt qđ ꝯditio ſeu
grauamē eſt iniūctū ex ꝑſona qđ in ꝑſona pupilli nō
fuit nec potuit cōmitti tn̄ ſpe reſpiciebat pupillū ꝓ-
ut ſubſtitutū: vt dicimus in ſtipulatione que incipit
ab herede. vt. l. hereditarium. j. de bonis auto. iudi.
poſſiden. ⁊. l. pꝛima. C. vt act. ab hered. et. l. reperitur
j. eodem.

Queſitum eſt ſi quis. Legata a pu
pillo in pꝛ̄mis
tabulis ⁊ a coherede ſibi ſubſtituto in ſcđis debēt cō
tribui. ſecus ſi ab vtroqꝫ in pꝛ̄mis tabulis ſint relicta.
⁊ eodē in diuerſis ꝑtibus inſtituta ꝯtributio ſemper
ſiet. h. d. diuidiꝉ in quatuoꝛ. pꝛimo poniꝉ. q. In ſcđa
vna determinatio i qua dʒ fieri ꝯtributio. tertio alia
in qua ceſſat cōtributio. quarto ponit vnū caſum q̄
pꝛedictis videbaꝉ ſilis non tn̄ eſt. ſcđa ibi dixi. tertia
ibi ſed legata. quarta ibi: ⁊ aliā. Ad euidentiā tu ha
bes duas regulas vulgares: vna eſt ꝙ in tabulis pa
tris ⁊ filij vna falcidia hʒ locū. ſcđa ꝙ pluribꝰ inſtitu
tis: in quolibet hʒ locū falcidia. vt. l. in ſingulis. j. eo.
Hoc pꝛ̄miſſo venias ad tex. ibi vulg. j. e. ⁊. l. i ſingulis.
⁊. ſ̄. §. ꝓxi. Itē ibi a ſubſtituto. in ſcđis tabulis. Iteʒ
ibi ad contributionē. ⁊ hoc ꝑ regulā poſitā in. §. qđ
vulgo. Itē ibi extero. in pꝛimo tabu. ibi ceteris. a pu

pillo relictis: ſ; in primis ta. Itē ibi ha
beat. ſubaudi integrā. Itē ibi legato-
rū ab eodē relictorū ⁊ ſic ceſſat cōtra-
riū. ¶ Op. hic dicitur vulgaris regu
la dicit legatorū rōnē ſeparandā. Cō
tra. ſ. e. l. §. qd vulgo. So. hic loquitur
de vulgari regula q̄ ponit̄ in. l. in ſin-
gulis. ſ. eo. ¶ Oppo. de. l. q̄ fundū. §.
qui filiū. ſ. e. So. ibi legata in ſcdis ta
bu. nō fuerūt relicta: de cōtributione
merito nō tractat̄. ¶ Ulterius dʒ hic
in tertia pte qd nō dʒ fieri ꝯtributio.
cōtra. ſ. eā. §. qd vulgo. So. gl. duob᷒
modis. vno mō ſm Hug. ⁊ illa eſt ve-
ra. Alio mō ſm Jo. qd relicta ab inſti
tuto in primis ⁊ ab eodē in ſcdis non
cōtribuūtur vt hic. ſed ſo. Jo. tollitur
p. l. coheredi. §. coheredes. ſ. de vul. ⁊
pup. ¶ Op. de. d. l. q̄ fundū. §. q̄ filiū.
ſ. e. vbi dicit̄ ꝙ fiat contributio etiā in
caſu iſti᷒ tertie particule. Breuiter iſte
§. dʒ intelligi ſm diſtinctionē illius. §. 1
aut portio grauata accedit nō graua-
te: ⁊ ita loquit̄ hic. aut econuerſo non 2
grauata grauate ⁊ ſit cōtributio vt in
ꝯtrario. ¶ Op. de. l. coheredi. §. cohe
res. ſ. de vul. ⁊ pup. gloſ. ſol. ⁊ bñ dico 3
qd ibi ſit cōtributio bonorū: vt p hec 4
legata in ſecūdis tab. poſſint augeri
ppter bona que ſubſtitut᷒ habuit ex
pma iſtitutiōe ſeu ex pſona inſtituti. ⁊ 1
legata data in pmis tab. ppter bona
aduētitia ex ſubſtitutiōe ſimiliter poſ
ſunt augeri non minui. ⁊ ideo dicit gl.
not. tres caſus. primus eſt. legata reli-
cta pupillo ⁊c. vt in glo. ¶ Oppo. ſm
Dy. omnis ſubſtitutus eſt conditiona-
liter inſtitut᷒. vt. ſ. ea. l. §. qd vul. ⁊ cla-
rius in. §. ſi filius. ⁊. l. coheredi. §. cohe
res. ſ. de vul. ⁊ pup. Sed qñ idē eſt in
ſtitutus pure ⁊ p parte ſub cōditiōe
indiſtincte ſit cōtributio: vt hic ergo
⁊c. Rñdeo dicit Dy. quod hoc eſt ve-
rum quod ſit contributio legatorum
relictorum a ſe: ſed legatorum relicto
rum ab alio nō ſit cōtributio: ⁊ mate-
riā cōtributionis dabo plene in. l. qui
fundum. §. qui filium. ſ. eo.

a **Is qs exheredato.**

Relicta ab inſtituto ex primis tabu. ⁊
ab eodem in ſecundis facta filio exhe
redato debent contribui. hoc dicit.
¶ Opponitur ſupra. l. proxim. Bre-
uiter reſpondeo ego dixi in. §. quod
vulgo. ibi loquitur qñ in ſecundis ta-
bulis legata non fuerunt relicta: hic
ſic.

a **I debitor.** Poteſt he-
res graua-
ri vt falcidiam ſibi compenſet in debito. h. d. ¶ Op-
poni. ſ. eodem. l. qd de bonis. §. j. ⁊. §. ſi. Solu. dico qd
fallit in caſu huius. l. quando debitor grauat credito
rem. ⁊ ratio poteſt eſſe quod hic fallit q: per aditio-
nem debitum eſt extinctum: ideo de facili pōt phibe
ri vt hic deductio non fiat. Sed cōtra hoc opp. de. l.
cum pater. §. titio. ſ. de leg. ij. vbi dicit quod reſultat
iniquitas. Sʒ veritas eſt iſta qd ibi reſultat iniqtas
inſpecto iure cōi non inſpecta volūtate defuncti que
ſeruat̄. vt probatur in. l. lucius. §. maritus. ſ. tit. ij. Ul-
terius opp. ſ. eo. l. pater filiam. in princi. Breuiter ibi
glo. tangit ⁊ ſolue vt ibi videbitis. ¶ Opponi. de. l.
quod de bonis. §. fideicommiſſum ſm vnam lectu. ſ.
eo. ſol. ibi loquitur in filijs. hic in extraneis. Ulteri᷒
oppo. ſ. eo. l. quod de bonis. §. quod auus. ſo. qd dixi
loquitur in filijs primi gradus: ſed. §. quod auus: lo
quitur in filijs ſecundi gradus vt eſt in nepotibus.

SI tacitum. Qui eſt in poteſtate
alterius excuſatur ſi
ab eo tacitum fideicommiſſum ſuſcepit.
hoc dicit.

1 Que extra teſtamenti cauſam capiuntur non
imputantur in falcidiam nec trebellianicam.
2 Actio de dote intētata per patrē an fiat trāſitoria ad
heredes per ſolā litis cōteſtationē ⁊ qñ faciat actio-
nem propriam.
3 Mulier an ſit domina rei dotalis remiſſiue.
4 Mulier an poſſit in dotem inſtitui remiſſiue.

PAter filiam. Iſta eſt pulcher
rima lex ⁊ ſubti-
lis. h. d. que extra † cauſam teſtamenti
capiuntur in trebellianicam vel falci-
diam non imputantur. h. d. In text. ibi:
in fal. id eſt in trebel. Ibi non periſſet. quia nullo mo
do perijt. No. ꝙ dos non eſt in bonis patris. Nota ꝙ
dixi in ſummario. Antequam veniam ad contraria
iſtud princip. legitur duobus modis. vno modo qd
pater non perijt nec exegit dotem conſentiēte filia: ſʒ
exegit ea non conſentiente. ⁊ iſta ponitur in princip.
gloſſ. ⁊ iſtam approbat gloſſ. in lege ſi cum dotem.
§. ſi pater. ſ. ſol. matrim. ſed iſtam reprehendit gloſſ.
hic et bene: quia ſi pater exegit: tenetur conditio-
ne indebti. ⁊ per conſequens filia tenetur quia eſt he
res patri. ergo vt es alienum eſſet deducendum. vt
l. irritum. ⁊. l. in imponenda. C. eo. ponit̄ ſecundo mo-
do caſus ⁊ illam poſitionem tene. ¶ Opp. de. l. quo
niam nouella. C. de inoff. teſta. ſol. ibi computatur in
debita iure nature: hic non computatur in falci. ⁊ vi-
de glo. que incipit: loquitur hic de quarta. ⁊ Dyn. di-
cit gl. in ſe eſſe veram. Sed non quantum ad iſtam. l.
quia hic non loquitur de fal. iure inſti. ſed de trebel-
lianica. quia rogata fuit de reſtitutiōe vniuerſitatis:
⁊ in trebellianicam venit quod capitur ex teſtamen-
to vel iure hereditario vel alio titul. vt. l. a filio. in pn.
ſ. ad tre. ⁊ quid in tre. ⁊ quid veniat in fal. dicā in. l. in
quartam. ſ. eodem. ¶ Oppo. de. l. ſi debitor. ſ. eodē.
Solu. gloſſ. dupliciter vno modo quod ſpeciale eſt
in filia ne oneretur in falci. vt infra. l. proxim. §. cum fi
deicommiſſum. ⁊ ibi examinabo. Sed quantum eſt
in propoſito. gloſſ. dat aliam ſolutionem quam tene
pro vera quo ad contrarium: quia ibi loquitur in de
bito heredi ab ipſo defuncto: ⁊ ratio eſt quam dixi

vobis in. l. ſi debitor: quia ibi per confuſionem extin
guitur: ideo de facili permittitur. ſed hic nō confun-
ditur cum ab alio debeatur. ¶ Querit gl. pone qd
2 pater perijt dotem. quero: quid iuris? Gloſ. † que eſt
hic diſtinguit: aut perijt litem conteſtando: ⁊ tūc ſm
iura antiqua eſt effecta actio propria patris. et tunc
in bonis patris reperit̄ ⁊c. vt glo. quā vide ibi. quid
ergo ſi perijt ſed non exegit ⁊c. ⁊ ſic tenet gloſ. quod
per ſolam conteſtationem fiat actio trāſitoria ad he
redes. ⁊ iſtud debet intelligi de actione que erat ſm
antiquiſſima tempora. non ſecundum tempora dige
ſtorum. quia ſecundum iſta tempora actio ex ſtipu-
latu per lit. conteſta. nō fiebat tranſitoria. vt. l. ſi ma-
rito. §. ſi voluntate. ſ. ſolu. matr. ¶ Querit glo. quid
ſi filia conſentiente? Et dic vt in gl. et adde ibi perijt.
ſcilicet et exegit. ſecus ſi non exegit quia non facit
actionem ſuam propriam. vt. l. ſi marito. §. ſi volun-
tate. ſ. ſoluto matrimonio. Sed quādo exegit ſecus
vt. l. ſi. C. communia vtriuſqꝫ iudi. et intellige vt ibi:
et de ea feci magnum feſtum in. l. poſt dotem ſoluto 1
3 matrimonio. ¶ Quero † an mulier ſit domina [a] rei
a dotalis. Dic vt. l. in rebus. C. de iur. dotium. ¶ Que
4 ro † an mulier poſſit inſtitui in dotem. Dic vt. l. deni-
qꝫ. §. ſed vtrum. in ſi. ſ. de mino.

Auia nepotibus. Onus non deducē-
de falcidie ex alio te
ſtamento debite cum alijs legatis ⁊ alijs oneribus b
commiſcetur. hoc dicit. ¶ Not. quod ex teſtamento
ſuo teſtator detrahi falcidiam non poteſt prohibere
no. infra. l. proxi. §. j. in teſtamento alterius ſicut hic.
1 Pater ſi ſubſtituit duobus impuberibus intel-
ligitur quod debent ambo impuberes decedere.
2 Teſtator ſi dixit et ſi deceſſerint filij mei ſubſtituo ta-
lē an vno defuncto ſubſtitutus admittit̄ priuſqꝫ ali᷒. c

Duobus. Iſte. §. eſt difficilis iuuenibus. et 1
hoc dicit. Si vnus pluribus ſub-
ſtitutus vtriqꝫ directo ſuccedit: contributio habet lo
cum: ſecus ſi vni directo alteri per cōſequentiā. h. d.
Diuiditur in duas partes. primo quando vtriqꝫ dire
cto ſuccedit. ſecundo quando vni directo alij per cō
1 ſequentiam. ſecunda ibi quod ſi. ¶ No. † quod quā
do pater ſubſtituit duobus impuberibus intelligit̄
quod debent ambo impuberes decedere vt hic in
ſi. Op. ſ. eo. l. in ratione. §. ſi filio. Solutio. ibi fuerūt
ſubſtituti plures vni. hic vnus pluribus. Opponi-
tur de lege in ratiōe. §. queſitū. ſ. eodē. Reſpondeo.
hic fuit commixtio omnium bonorum in perſonam
vnius et eodem iure. et ideo ſit contributio. ibi vero
ſecus. ¶ Dicitur hic quod vtriqꝫ heres extitit. Con-
tra quia vltimo decedenti eſt heres. vt hoc. §. in fine.
Reſpondeo. primo iſtud poteſt intelligi duobus mo-
dis. vno modo quod in prin. facta fuit ſubſtitutio ſe-
paratim. vt. l. pe. ſ. de iniuſt. teſta. Alio modo poteſt
intelligi quod coniunctim fuit facta ſubſtitutio. et
tūc oportet te ponere quod ambo ſimul deceſſerēt.
¶ Procedo et oppo. ad finem dicitur hic quod vlti
mo tantum ſucceſſerit. Contra. l. pe. ſ. de iniuſ. teſta.
Solu. ibi ſunt ſeparatim ſubſtituti hic coniunctim.
¶ Op. de. l. heredes. §. cum ita. ſ. ad trebel. gl. quod
ibi in ſubſtitutione fideicommiſſaria. hic in directa
et ſigna bene iſtam gl. maxime in ſi. et incipit gloſ. ſi
ponas ſeparatim. et quid dicit iſta gl. in ſi. nonne to-
2 ta die † ſit teſtamentum ſi deceſſerint
filij mei ſubſtituo talem quia tunc: ſi
vnus de filijs decedit prius fideicom
miſſarius admittitur quam alius co-
heres. Dixi plene in lege penul. C. de
impu. et alijs ſubſtit. dicam plene in. l.
heredes. §. cum ita ad trebel. et iſtam
gl. tenēt Dy. et Cy. C. de impu. ⁊ alijs
ſubſtitu. l. pe.

QUod de bo-
nis. Contra debitorem a
cauſa mortis liberatum
oppoſita replica qs fal-
cidiam conſequitur. h. d. ¶ Quero
quid ſi per acceptilationē fuerit libe-
ratus. Dic vt in glo. et bene.

1 Si partes permittūt parere lau-
do et quod actio ex eo naſcatur ⁊ non b
ſit emologatum an poſſit fieri vt non
reducatur ad arbitrium boni viri.

Frater cum herede.

Pactum factum in vita defuncti de
b falcidia non repetenda nō valet [b]. h. d.
¶ Opponitur de lege ſtipulatio iſta.
§. alteri. de verborum obligatiōibus.
Solu. glo. diſtinguit vt hic dicitur in
ea. ¶ Opp. de aut. ſed cū teſtator. C.
eodē. Solut. iſta. l. eſt hodie correcta.
¶ Opponi. ſ. eodē. l. ſi in teſtamento.
Solu. vt ibi. Induco [c] ad queſtionem
† vos ſcitis quod ex cōpromiſſo emo-
logato oritur actio: quero quid ſi par
tes promittunt parere et quod actio
ex eo naſcatur. et non ſit emologatū.
an poſſit fieri vt non reducatur ad ar
bitrium boni viri hoc modo. et Dyn᷒
conſuluit quod nō per rationes quas
ponit in. c. ſcienti. extra de reg. iur. lib.
vi. et eſt alia gloſſ. que dicit in. l. cum
antea. circa princi. C. de arbi. et illam
allegat Dy. caſus eſt hic quod in vita
non valet pactum. et ſic in queſtio.
noſtra.

Non idcirco. Licet vnum
legatū qs ſol-
uerit integrū nō phibet̄ de alijs lega c
tis falcidiā detrahere. h. d. ¶ Op. de
l. vlti. C. e. Rñdeo hic intellige quod p
errorē ſoluit. ⁊ hoc eſt verū: de his que
ſcienter ſoluit nō pōt detrahere. ſʒ de
alijs ſoluēdis pōt vt hic. ⁊. l. irritū. C.
eo. ¶ Sed cōtra hoc op. de aut. ſʒ cū
teſtator. C. eo. Rñ. per illam iſta corri-
gitur. h. d. iſta gl. ordinaria. de iſta cor-
rectione dicas in. l. ſi ex pluribus. ſ. eo.
¶ Ulterius op. C. de fideicō. l. j. Sol.
illa eſt vera quia ibi eſt fauor alimen-
torum et curſus temporis.

a ¶ Dña. qñ marit᷒ vel vxor ſit dominus vel dña rei dotalis. vide Pau. de ca. ꝯſil. cccxlij.
b ¶ Nō vx. Adde in quantum Alex. tāgit an valeat pactū de nō pbādo ſolutionē niſi per inſtrum quid ſi ſit ſtatutū et creditor velit pbare debitū p confeſſionē debitoris ſeu per teſtes an poſſit. vide Pe. de anc. ꝯſil. cccli. ⁊ inquantum etiā refert q. Ray. de herede ſuo nō moleſtare vxorem. vide Pau. de ca. conſi. cxcj.
c ¶ Induco. adde in quantū ale. tangit an pcurator datus ad emologandū laudum poſſit emologare iniquū. Bal. conſilio. vj. libr. iiij.

a ¶ Si eſt filius. adde vltra Alex. qui alle. Ange. cõſi. cxxiiij. tenere opinionẽ Bar. ꝙ eandẽ opi. tenet Ro. conſi. ccvj. etiam ſi teſtator prohibuiſſet alienationẽ fiendam: licet Paul. de caſtr. conſi. mihi. xcij. dicat ꝙ nõ vidit legem dicentẽ ꝙ cum filius detrahit duas quartas q̃n debeat fructus in trebellianicã cõputare.

b ¶ Iure nature. adde vltra Alex. an filia acceptans legatum factum cum hoc quod amplius petere non poſſit ſibi preiudicet in legitia. Paulũ de caſt. conſil. cccxxij. bal. cõſil. ccccl v. lib. ij. Ang. cõſi. xciiij.

c ¶ Defuncti. Adde a. Pau. d ca. conſilio. ccxxxviij.

Andreas Poma.

a ¶ Si poſt miſſionez. vide q̃d dicat Imol. cõſi. xcv. et cõſil. lxxiij. in. ij. col. et cõſil. ccxij. als. cxij. co lum. vlt. i.

1 Filij primi gradus non computãt fructus in trebellianicã: ceteri ſic.

Quod auus.

Quod defunctus debet heredi vt es alienũ deducitur, niſi teſtator prohibuerit: nec videtur prohibere ſi cum grauat vt propria bona ſua reſtituat, et fructus percepti iudicio teſtatoris in debitum imputantur. h. d. I. i tex. ibi pari pecunia. i. vſq; ad concurrentem quantitatem. ¶ Opp. hic innuit iuriſcõſult9 qđ ſi teſtator expſſe prohiberet falc. poſſet. Cõtra. j. pri. §. Solu. ibi in liberis primi gradus: hic in liberis ſcđi gradus. ¶ Opp. C. ad treb. l. iubem9. in fi. gl. 1 reſpondet ſolẽniter illa. l. habet locum in filijs primi gradus qui lucrant fructus interim. hic in nepotibus. ⁊ hoc tenet in. l. in fideicõmiſſaria. j. ad treb. ⁊ hoc eſt cõe dictum tenementi q̃n fiunt reſtitutiones fideicõmiſſi. et dicũt aduocati. qđ medietas retinetur. Aduerte an ſint liberi primi gradus quibus fit ſubſtõ quia ſi eſt filius[a] fructus lucratur. ſi eſt nepos: tunc fructus interim pcepti cõputantur in trebel. ⁊ ideo ſemp ſis cautus vt aduertas quis ſit ille cui facta eſt ſubſtitutio: q: vnum magnum aduocatum vidi errare.

1 Si teſtator mandat debitum cuz hereditate compẽſari: intelligitur de debito iure nature.

Cum fideicõmiſſuz.

Legitur tripliciter in gl. ſed. j. ⁊. ij. lec. ſunt idez. ⁊ hoc intendit. In filijs primi gradus: debitum cũ falcidia non cõpenſantur: etiã ſi hoc teſtator expreſſit. h. d. in tex. ibi quod filio debetur. i. dodrans hereditatis matris. Itẽ ibi poni cepit: inter heredes ⁊ legatarios 1 quibus legata pater relinquit. Item c ibi dodranti. hereditatis materne debite patri per treb. ſecũdum. j. caſum: vel dic paterne debite filio per falcid. ſecundum. ij. caſum. ¶ Oppo. de. l. ſi debitor. ~~s~~. eo. ſo. ſpeciale in filijs. j. gradus: vt hic. facit. l. pater filiam. in principio. ~~s~~. eo. ¶ Oppo. ~~s~~. proxi. §. ſolu. ibi in filijs vlterioris gradus: hic in filijs primi gradus: ſed hoc non videtur verum: quia quadrantẽ de bonis maternis non recepit ſeparatim a bonis patris quia cum prius adiuit hereditatẽ ſtatim cepit hereditas eſſe vnita. vt. l. ſed ſi plures. §. filio. ~~s~~. de vulg. ⁊ pupil. ¶ Quare gl. legit aliter. ſm iſtam lec. dicit in ſumma. etiã in filijs primi gradus falcidia cũ debito cõpẽſatur teſtatore iubente. h. d. ¶ Contra iſtã lec. op. de. l. pater. in pnc. ~~s~~. eo. ſol. ibi volebat ꝙ cõpenſaretur debitũ ab alio: hic a ſeipſo. ſm iſtam lec. ibi poſtrem: non ſm iſtam lec. quã tenet Dy. hic: ⁊ hãc tenebat Ray. ⁊ ex ea no. 1 ꝙ ſi teſtator 1 iubet debitũ cũ hereditate cõpenſari: intelligitur etiam quo ad ea que debẽtur heredi iure nature[b]: ⁊ hoc eſt no. Item ſm hãc lec. no. ꝙ. l. iſta non contradicit. l. ſi nõ cõpenſandi. C. de here. inſtit. cũ concor. lz gl. ibi iſtam ſignet pro contraria. eſt hic tertia lec. quã reprobo vt primam.

Ex donationibus.

Quod ab herede vxoris ex donationibus viro debet reddi vt es alienũ detrahitur. h. d. In tex. ibi nõ erit: ideo detrahitur vt es alienum. ¶ Oppo. ⁊ videtur ſibimet cõtradicere: quia dicit ꝙ intantum eſt pauperior inquantum locupletior. ⁊ ſic ob. ~~s~~. ti. j. l. titie ſi non nupſerit. ⁊. l. vbi repugnantia. j. de re. iur. ſol. diuerſis reſpectibus eſt iſta cõtrarietas: et ideo admittitur.

Fructus prediorum.

Quod ex re legata percipit in falcidia computatur: et heres debet habere quartam et fructus quarte a tẽpore mortis. h. d. ¶ Op. j. e. l. in ratione. in prin. Rñ. hic loquit in fructibus q̃ erant in terra. vt. ~~s~~. eo. l. in lege falcidia placuit ⁊c. vt in glo. ſed iſta gl. dicit verum in ſe non in caſu huius l. quia hic loquit in fructibus perceptis ex ipſa re legata: qui falcidiã minuũt etiã poſt pcepti. vt. l. paulus. ij. rñſo. j. eo. ⁊ hoc no. in. l. in fideicommiſſaria. j. ti. ij. ¶ Op. ⁊ videt quod fructus integros debeat reſtituere: vt. d. l. in fideicommiſſaria. ſol. put habetis relictorum: nõ obſtat cõtrarium. q: hic nõ fuerũt relicti fructus: ſed fundus. put habetis in litera relictos. expone vt gl. dicit ꝙ per cõſequentiã fuerunt relicti non principaliter: q: legando fundum videor fructus legare tpe quo cedit dies legati. ¶ Oppo. de. l. ſcimus. §. repletionem. C. de inoffi. teſta. So. ibi in debito iure nature: et qui fructus cõputent in iſtã falci. dicã in. l. in fideicõmiſſaria. j. ad trebel.

Eſtimatio defuncti nõ inſpicitur in deductione falcidie.

Quarta que per legem falci.

In tex. ibi monui. ſ. in parte. Item ibi auferri. ſ. in totum. ¶ No. 1 ꝙ eſtimatio defuncti[c] nõ inſpicitur. vt l. ſi fundum ſub conditione. §. ſi libertus. de le. j. Itẽ videtur ꝙ falc. põt minui. Contra in corpore. eo. §. ſi vero expreſſim. Gl. dicit fateor qđ hodie bene poterit prohiberi: ſed iſta gloſ. dicit verũ: ſed nõ ꝙ iſte. §. ſit correctus. nam in. §. ſi vero expreſſim. ⁊ in. §. precedenti. dicit ꝙ teſtator prohibendo fal. poteſt eſſe nõ ignarus virium ſui patrimonij: ſed q̃n erat eſtimãs plus eſſe in patrimonio remanerent iura antiqua incorrecta: ⁊ iſto caſu loquitur hic quãdo errauit: ergo non eſt correctus iſte. §.

Si ex pluribus.

Falci. non deducta ex vna re vel parte ſoluta: poteſt deduci ex alia re vel parte eidem ſoluenda. hoc dicit. ¶ Opp. C. e. aut. ſed cũ teſtator. ⁊ in corpore vñ ſumit. Gl. ſo. a q̃ eſt hic: dicit ꝙ iſta p illam corrigit. Alij dicũt ꝙ ibi ſoluit integre. ⁊ vide iſtã gl. q̃ incipit. ſ. vni pſone ⁊c. videte. iſta ſo. in ſe eſt vera. Sz videamus an ſit vera quantũ ad legem iſtã: q: nos poſſum9 intelligere b primũ caſum legis in pluribus reb9 legatis p nomẽ collectiuũ: ⁊ tũc eſt vnũ legatũ. vt. l. ſi ex toto. §. ſi. ~~s~~. de le. j. ⁊ tũc pcedit iſta gl. quo ad oẽs partes legis. Itẽ põt intelligi ꝙ res plures legate ſunt ſeparatim ⁊ tũc plura ſunt legata. ⁊ in hoc gl. nõ bñ dicit: ſz dic ꝙ princi. ſm hoc corrigit. ⁊ finis huius. l. remanet in- e correctus.

a ¶ Falcidia. adde in quartũ alex. ponit q̃n de legatis ad pias cãs falcidia detrahat allegãdo Io. an. qđ illud Io. an. fuit originaliter Old. conſi. cxj.

Andr. Pomate.

b ¶ Opp. de. l. iubem9. ⁊ no. ꝙ iſta. l. iubem9. nõ hz locũ in parẽtibus primi grad9 vt ſi cõputẽt ſibi fructus pceptos in falcidiam ⁊ ſequit h̃ ang. ⁊ Io. de imo. et pondera. ſi eſt verum.

c ¶ Cõputãt fruct9. adde cal. cõſi. xij. ſub ru. de teſt.

d ¶ Si dignũ. adde in quartum alex. tãgit qđ lz alias alienatio rei minoris nõ valeat ſine decreto tñ ſi teſtator ita mãdat vz alienatio qđ hoc idẽ vult an ge. cõſ. clxxvj.

e ¶ Op. qđ vna. ⁊ vide bar. in. l. ſi facim9. C. de cõſul. li. xij. ⁊ ibi remiſſi. An. bar.

Si poſt miſſionem.

a Legata relicta in militia cuz legatis relictis poſtea cõtribuunt quantũ ad diminutionẽ propter defectũ pñmonij faciẽdã: nõ aũt quo ad diminutionẽ p fal. introductã. h. d. alios caſus in q̃bus nõ detrahit falcidia[a] videbitis. j. e. l. neſennius. §. j.

1 Filiuſfa. põt in codicillis grauare patrem.

2 Falcidia habet locum ab inteſtato.

3 Parentes primi gradus cõputant ſibi fructus in falci. ſecus in filijs.

Filiuſfamil. qui mili.

Iſta eſt not. l. ⁊. h. d. Filiuſfa. miles põt grauare patrẽ ab inteſtato vt peculiuz reſtituat ⁊ p reſtitutionẽ peculiũ efficit hereditariũ ⁊ fructus medio tpe pcepti patri in fal. 1 cõputant. h. d. ¶ No. 1 ꝙ filiuſf. põt in codicillis grauare patrem. ¶ No. ꝙ illa q̃ nõ eſt hereditas p tre- 2 bel. reſtituta ſit hereditas. ¶ Itẽ no. 1 ꝙ fal. hz locũ ab inteſtato. ¶ Opp. in corpore de he. q̃ ab inteſta. §. j. ſol. iſta corrigit p illã: q: fili9 hz hodie hereditatẽ ⁊ p ɔ̃ñs correcta eſt hec lex. vt. l. qđ ſcitis. C. de bon. b q̃ lib. ¶ Op. de. l. iubemus[b]. C. ad tre. So. ibi 1 in li 3 beris primi gradus qui nõ cõputãt fructus in fal. eſt verũ: ſed in parentibus primi gradus ſec9 vt hic qui c computant fructus[c].

Si dignum.

d [a] Pretium rei dicitur capi iure hereditario: ⁊ ideo cõputatur in quarta. h. d. Et de hoc videbitis in. l. ad veterani. ⁊ dicam plene in. l. in quarta. j. e.

Si a ſeruo meo.

a Legatum inutile falcidiam non inducit. h. d.

1 In cõcurſu duaꝝ cauſaꝝ inſpicit fauorabilior. Adde are. in. c. ceterum. col. ſi. de iudi.

2 Heres id qđ capit cauſa conditionis implẽde nõ cõputat in falcidiam.

3 Si ſtatuto cauet qđ de quolibet cõtractu ex quo alicui ius q̃rit ſoluat gabella pterq̃ de inſtrumẽto ſolutionis ſi erã obligatus ad vẽdendũ ⁊ poſtea vẽdo non teneor ad gabellam.

Si pupillus.

1 In 1 curſu duarũ cauſarum inſpicitur illa que falcidiam minuit ⁊ illa que repetitionem impedit. h. d. Debes ſcire 2 ad euidẽtiã 1 ꝙ illud qđ heres hz cã cõditionis implẽde nõ cõputat in falcidiã niſi qđ iure hereditario capit. ¶ Opp. ꝙ minor naturalr debitum poſſit repetere. vt l. interdũ. ~~s~~. de ɔdi. inde. ſol. de iure cõmuni nõ põt: vt hic. de iure ſpeciali ſic vt ibi. ¶ Op. qđ vna[e] ſolutio nõ parit obligationẽ ⁊ liberationẽ. vt. l. qui hominẽ. §. ſi. j. de ſol. ⁊. l. cũ is. §. primo. ~~s~~. de ɔdi. inde. ſol. diuerſis reſpectibus põt. ⁊ facit. l. tribus. ~~s~~. de vſufr. ea. re. que vſu. ⁊. l. in numerationib9. j. de ſo. 3 Induco ad. q. 1 dicitur in ſtatuto qđ ex quolibet cõtractu ex quo alicui acquiritur ius dz ſolui gabella preterq̃ de inſtrumẽto ſolutiõis. modo erã tibi obligatus ad vendendum primo tibi fundũ: nũc vendo: queritur an ex iſto inſtrumẽto venditiõis debeat gabella ſolui vl detrahi. Hic vr caſus qđ nõ: q: hic cõcurrunt due cauſe. ſ. ſolutio antique obligatiõis ⁊ nouus contractus: ⁊ in cõcurſu iſtarũ duarũ cãruz inſpicimus qđ minuit falcidiã. vt hic: ⁊ ſic minuit gabellam: vt in caſu noſtro.

Si ego.

Si iure pṫãtis vel dñij portio nõ grauata accreſcit portiõi grauate: fit cõtributio. ſecus ſi ecõuerſo. h. d. ¶ Opp. j. e. l. cũ quo. §. pe. ſol. ibi ſpeciale fauore libertatis. ⁊ dz poni caſus q̃n ſeruo meo legat ſeruus. ⁊ mihi. x. qđ ſi eſt loc9 detra. fal. de vtroq;: lz de ſeruo fal. nõ poſſet detrahi ⁊ ſic. de ſeruo ſibi legato: e nõ ppterea detrahet de meis. x. ſed ſi mihi ſoli eſſent legata ſimul: de. x. detraheret falcidia p ſeruo. ⁊ p. x. dicit Dy. ⁊ lec. Dy. pſupponit vnũ. ſ. qđ de pluribus rebus legatis vni poſſet detrahi de vna re ex voluntate heredis dicam. j. e. l. ſi fundus.

1 Si ſtatuit qđ q̃cũq; dat mille cõi hinc ad tres annos habeat. xx. p centenario: ⁊ ſit aliud ſtatutum qđ de quacũq; pecunia q̃ ſoluit in camera cõis detrahet gabella. xij. denariorũ pro libra an h̃ caſu debeat minui gabella.

Neſennius apollinar.

In text. ibi poſſit. ſ. vtꝝ rectius qđ coheredibus pſtitũ eſt detractiõe facta nõ habita rõne eius qđ a coherede pcipit: an habita rõne vt legatarijs pficiat. Ia. de are. Itẽ ibi id quidẽ ⁊c. ⁊ gl. dicit qđ hic ponit ſo. ſcđe. q. nõ dico: ſed dico qđ hic ponit

q̄d conferat ad ſol.q.ꝛ ibi:ſ3 cū is hic dico q̄d reſpondet ſ.q. Item ibi plane ſol.ſcd̄e.q. Habes.ex iſta.l.q̄d iure legati percipiť in quartam nō cōputať niſi reſpectu eiꝰ a quo accipiť:ꝛ q̄d ex hac cā non detrahiť q̄d ad alios ꝑ detracto habetur.h.d. ℂ Op.ꝛ vr̄ ꝙ p̄legata cōputētur in falcidiam:vt.l.deducta.§.nūmis.ſ.tit.ij.ꝛ.l.cum pater. in prin.ſ.de le.ij. Sol.illud eſt verum qn̄ pecunia capiť:ſecus in alia re.iſtā ſol.non teneo:ſed dico aliter quā glo. dicat:vt dicā in.l.in quartā.ſ.e. ℂ Itē euidenter opp.ſ.eo.l.tiria.ꝛ.d.l.deducta.§.nūmis.ſol.ibi quādo corpus hereditariū prelegat.hoc dicā plene in.l. in quarta.ſ.e. Facit ad.q.de gabella. Cōeꝭ huius ciuitatis ſtatuit q̄d quicunq̧ daret mille cōib inc ad treſannos oʒ habere.xv.ꝑ centenario:antiquum ſtatutum erat ꝙ ꝑ qualibet pecunia q̄ ſoluiť de camera cōis detrahitur gabella.xij.denarioꝝ ꝑ libra: mō in iſto caſu qn̄ ex ꝓuiſione illius ſtatuti facio videtur quod gabella debeat minui vt falcidia.hoc non dico pro cōſtanti:ſed pro hoc facit iſta.l.neſenniꝰ. c 1 b

a ℂ Liberatio. Adde inquantū Alex. tangit an pactū d̄ nō petēdo egeat inſinuatione ang.ↄſ. lxxvij.bal. ↄſi.cccclxxviij.lib.iij.

b ℂ Paulꝰ rn̄der.ꝛ vide bald.in.c.ij.d̄ feu.fil.da.bar. in.l. reſcripta.ff. de his qui.vt indi. Bal. in.l.fin.§. ſinauit dubius.C.de iure delib And. bar.

Seruo herede.

Si a ſeruo inſolidū inſtituto ꝛ a dn̄o legatur:prius legata a ſeruo ſoluunť. Itē ſi dn̄s inſtitutus repudiat ꝛ ꝑ ſeruū ſubſtitutū acquirat prius legatū in inſtitutiōe ſoluiť.h.d. ℂ Op.de.l.iulianus.ſcd̄o rn̄ſo.ſi q̄s omiſſ.cau.teſt. Dicunt quidā q̄d ibi recitat.iul.l.opinionem que nō eſt vera: d iſta eſt truffa. Alij dicunt ꝙ relicta in inſtitutione repudiata prius ſoluunť quā in ſubſtitutiōe relicta:vt hic in p̄mo reſponſo:ſed relicta in ſubſtitutione ab vtroq̧ prius ſoluunť relicta a ſeruo:vt ibi.ij.reſponſo.ꝛ vide iſtā glo.q̄ incipit imo prius ꝛc. Et vult dicere in relictis in ſubſtitutione. hoc eſt. q: in ſubſtitutione grauauit ſeruū ꝛ dn̄m ideo prius a ſeruo relicta ſoluūtur.et hec ſol.eſt vera.in ſe:eſt tn̄ cōtra mētē illius.l.ꝛ illa eſt vera que ibi ponitur q̄d prius ſoluunť relicta a dn̄o:vt hic: ibi quo ad falcidiā detrahendā prius de legatis a ſeruis. ℂ Op.de.l.in rōne.§.q̄d vulgo.ꝛ.l.ſ.§.id q̄d ex ſubſtit.ſ.e. Sol.fallit hic ꝛ.l.ſi poſt miſſionē.ſ.e.l.q: aūt.in pn̄.ſ.ſi quis omiſ.cau.teſta.ꝛ.d.l.iul. 1

Si debitori liberatio.

a Si liberatio relinquiť debitori.i rōne.l.fal.pro locupletiore habeť alˀs an ſit ſoluēdo inſpiciť.h.d.de materia huius.§.videbitis in.l.querebatur in tex.ꝛ glo.ſ.eo.

Si ſeruus mihi.

Ne legatū pereat vna res pro alia defalcatur.h.d.ſm̄ Dyn.iſta eſt pulchra.l.ꝛ ſubtilis. In tex.ibi deſiderat vel tantūdē vt in pn̄.l. ℂ Op.ꝛ vr̄ q̄d debeat detrahi fal. de ipſo corpore non de eſtimatione.vt.l.ſ.§.ſi vſuſfructus.ſ.eo. So.hic eſt legatum corpus indiuiduū ꝛ res indiuidua vti via.ꝛ ideo.l.detrahit.de eſtimatione:alˀs perit via.ꝛ rō eſt vrgēs. q: ſcitis q̄d ſeruitꝰ nō pōt deberi fundo pro diuiſo.vt.l.pro parte.ſ.de ſerui.ſed ſi tu diceres minuať fundꝰ vel fundi legatū tunc pro parte debetur ſeruitus dic quod eſſe non poteſt:vt hic.et.d.l.pro parte.

☞ An ſi heres omittat ponere vnā rem in inuētario priueť bn̄ficio totiꝰ.

Paulus reſpō

c der.[b] Qui rem ſubtrahit:in ea falcidie rō non habeť ꝛ q̄d[c] ex re legata percipiť in quartā imputať ſi res erat teſtatoris:alˀs ſecus.h.d. Dicitur hic q̄d falcidia ꝛc. Cōtra imo videtur q̄d perdat falci.de omnibus rebus: d vt in auť.eodem.§.ſancimus.et gloſ. ibi valde no.dicit ꝙ iſta.l.et.C.de iur.delibe.l.fina.§.illo corriguntur in hoc quia hic priuatur falcidia in illa re tātum:hodie priuatur in omnibus[d] rebus.ꝛ gloſ.ibi dicit.ꝛ Iaco.de bel.ibi hoc tenet. Sed Cy.C.e.in auť.ſed cū teſtator.in.x.q.tenet cōtrarium. † Ex quo no.ꝙ queſtio erat quedā tuderti.q̄d quidam fecerat inuentariū:ꝛ dicebat ſe heredē cum beneficio inuētarij. Quidā dixit ꝙ ipſe nō poſuit quaſdam res in inuentario:ꝛ ipſe rn̄dit et dixit q̄d nō erant tp̄e mortis:fuit ꝓbatum q̄d tēpore mortis erāt. Ego dixi per iſtā.l.q̄d poſtq̄ ipſe celauit d̄r q̄d ſubtraheret:ꝛ ſic perdit beneficium inuentarij in omnibus:licet Cyn.teneat quod perdat in vna re tantum.

c ℂ Et q̄d. ꝛ vide barto.in.l.fin.ſ.de his q̄ pro nō ſcri.haben. Andre. barb.

d ℂ In omnibus. Adde an celans vnā rem priuetur beneficio totius inuentarij Bal.cōſil. clxxix.lib.iij.ꝛ vide que poſui in.d.l.fi.

Maritum ſuū.

Si portio non grauata accedit grauate iure petētis fit cōtributio; alˀs ſecus.h.d.

A liberto qui fundū.

Diminuto legato non diminuitur fideicommiſſum q̄ legato relictum ſi legatum remanſit ad onus ſufficiēs. hoc dicit.

Lin raz margaritarū

a ℂ Not.quod ipſo iure legata per falc reſecantur. Idem haberis in.l.ſ.§.ſi quis ex mortis.ſ.quorum leg.iſte text. innuit quod habet duo remedia. ℂ Sed quero in ſ.caſu legis q̄d remedium habet. Et dicit glo.parua quod habet interdictum quorum:legatorum:ſed domini.interdictum quorum legatorum habet locum quando legatarius occupauit poſt mortem ſua autoritate.hic vero non occupauit poſt mortem ſed penes eum erant. Solu.dic quod non habet locum directum ſed vtile interdictum quorum legatorum.vt l.ſ.§.ſi quis ex mortis.ſ.quorum legatorum.

Queſitum eſt.

Quero quid ſi aliquis reliquit vt fiant picture ſanctorum an dicatur ad pias cauſas legatum. Credo quod ſic.vt.l.tiria.in ſi.ſ.de aur.ꝛ argen.leg.ꝛ ſic nō detraheretur falcidia.

1 ☞ Quod nō valet per modum diſpoſitionis reijcitur.
Conditio in fraudem adiecta pro non adiecta habetur.
2 Statutum quod opponens talem eſſe ſpurium condēnetur non valet.
3 Pactum inter litigātes ꝙ non poſſit opponi de peremptione inſtantie non valet.
4 Que pacta firmentur iuramento.
5 Contractus ſimulatus non firmatur iuramento.
6 Pactum quod inſtātia poſſit prorogari an firmetur iuramento.
Iudex quando videt inſtātiam perire poteſt ex ſuo officio ad ſententiam peruenire.
7 Donatio inter virum et vxorem firmatur iuramēto

Seius et augerius.

1 Q̄d non valet per modum diſpoſitionis reijciť per modum cōditionis.h.d.vel aliter. Conditio in fraudem adiecta: pro nō adiecta habetur.h.d. ℂ Op.ſ.de ver.ob.l.quidam cum filium. Sol.hic erāt filij ſeius ꝛ augerius:et iō poſſunt exheredari. iſta glo.dicit verū. Sed quantū ad.l.iſtā nō eſt neceſſe.q: in extraneo eſt licita exheredatio ſi de his fiat inſtitutio.vt.l.ſi certarum.§.ſi eo.ſ.de te.mili. ℂ Ulteriꝰ no.iſtam.l.per quā determinaui vobis quod ſtatutū nō poteſt diſponere vt ſpu
a rius ſuccedat[a] dixi in.l.iij.de teſt. Modo † ſi ſtatutū
2 diceret hoc modo quod quicunq̧ opponeret quod talis eſt ſpurius punitur in tantum an valet ſtatutū. Certe non.et poteſt opponi nō obſtante ſtatuto per
3 iſtā.l. Itē pone exēplum in alio.ſcitis † quod per pactum nō pōt prorogari inſtātia.vt.l.ꝓperandū.§.ꝛ ſi quidē.C.de iud.nō quid faciūt litigantes: ꝓmittūt vnus alteri q̄d ſi opponeret de inſtātia perempta ꝙ ſoluat tantū. Certe nō valet ꝛ per iſtā.l. Sʒ quare facis tu mihi iſtud notare: q: qn̄ precedit turpis diſpoſitio:ꝛ ſequiť pena:nō valet.vt.ſ.l.ſ.C.de his que pe.no.certe iō facio te notare iſtam.l.q: lʒ nō precedať pis diſpoſitio:ꝛ ſequitur pena: non valet vt hic.
4 ℂ Quero † an iſta talia pacta firmētur iuramento.

a ℂ Spurius ſuccedat. Adde an tale ſtatutū valeat: Bal.cōſi.ccxxxvij.li.iij.ꝛ Fed.cōſi.cclxxv.ꝛ inquantum Alex.trāſit cum op.ꝙ nō valeat ſtatutū q̄d matrimonium nō poſſit cōtrahi ſub pena ſine conſenſu patris vel fratris allegās Pe.de anch.cōſi.mihi.xx

Quia aduerte bn̄:quedā ſunt cōuentiones improbate ratione turpitudinis.ꝛ iſta iuramento nō cōfirmantur: vt in.c.nō eſt obligatoriū.extra d̄ reg.iur.lib.vj.et dixi plene in.l.ſtipulatio hoc modo.ſ.de verb.obli.quedā ſunt conuentiones que ſunt improbate ratione publice vtilitatis principaliter. et iſte iuramento non firmantur.vt.ſ. de pac.l.iuregē.§.ſi paſciſcar.ꝛ.§.ꝛ generaliter.et extra de foro compet.c.ſi diligenti.vbi eſt caſus.quedā ſunť pacta que reprobantur ratione pub.vtilitatis ſecundario.vt alienatio fundi dotalis.et iſta confirmanť iuramēto. vt.c.cum cōtingat.extra de iureiurā. quedā ſunt pacta que improbātur in odium creditoris:vt pactū.l.cōmiſſorie in pignoribus. Item in mutuo in filiofa.vt.l.ſ.ad mace.ꝛ iſta iuramēto poſſunt confirmari:vt in.c.ſignificante.extra de pig.vbi glo.tangit ꝛ Inno.ibidē.quedam ſunt pacta que improbantur ratiōe modicitatis vel imbecillitatis perſone:vt in minore.xxv.an.et iſta iuramēto firmanť:vt in auť. ſcr̄a.C.ſi aduer.vēdi. Unū nolo omittere:q̄d quando in odium creditoris tantū validať iuro:ꝛ hoc eſt verū:ſed poſtq̄ eſt ſeruatū iuramētū pōt repeti inquantū locupletať creditor cum aliena iactura.vt.c.ſ.ꝛ.c.debitores.extra de iureiurā. Sed quero an contra
5 ctus † qui probať ſimulatus vel a iure preſumitur firmetur iuramento. Glo. quod non in.l.iij.C.plus valere quod
6 agi. ℂ Quero † an iſtud pactū quod non poſſit prorogari inſtantia poſſit firmari iuramento. Et hic cogitabis an ſit principaliter in pub.vtilitatem
b inductum:tamē vnū volo[b] quod ſcias quod iudex ex officio ſuo pōt peruenire ad ſn̄iam ſi videt inſtantiā perire.vt.l.vbi pactū.ſm̄ vnā lectu.C.de tranſac.ꝛ facit.l.filiuſſa.§.veterani.ſ.

dic quod Bal.cōſi.cccxix.inci.ſtatuto terre nurſie ↄſuluit quod ſtāte ſtatuto q̄d mulier nō habēs patrem vel matrē non poſſit nubere ſine cōſenſu fratris ſub pena ꝛ cōtingat quod frater ſit exbannitus. q̄d tamē illius cōſenſus per nūtium eſt requirendus ad euitandam penā latius ibi vide et q̄d conſuluit Old.cōſil.xvj.ꝛ iquantum Alex. tāgit an valeat ſn̄ia lata perempta inſtantia vide ab ba.cōſilio xvj.li.ij.et ibi quid ſi iudex pronuntiauit de cōſenſu partiuʒ inſtantiam ſupereſſe.

b ℂ Tn̄ vnū volo. adde quod hic dictū vt ſingulare allegat Are.in.c.ſ.col.ij.de iudi.ꝛ ſequiť etiam Per. de anc.in cle.quandiu.de app.et de veritate.vide ꝑ eūdē are.in.c.venerabilis.co.iiij.co.arti.ꝛ aliq̄d per Fely.in.c.cōſultationibus.cir.ſi.de offi.deleg. I.T. Adde tu.q̄d opi.Bar.hic dicit cōem Alexan.in cōſi. viij.col.ſ.ver.cōprobať in.ij.vo.ꝛ ibi cōcor.qui idem dicit de donatione facta per patrem filio in poteſtate.de quo per calcialupū in repe.l.frater a fratre.q. xv.ſ.de condi.inde. Io.To.

a ℂ Inter
vi. et vxo.
adde bal.
conſil. xxx.
lib. iij. abb.
ↄſil. xlviij.
et. xcv. li. ij.
Pau. ď ca.
cõſi. xcviij.
b ℂ Reemit.
adď an va
ſallus ven/
dẽs fundũ
et non tra/
dẽs cadat
a feudo
Bal. conſi
lio. ccccx. li
bro. iiij.
c ℂ Dãna.
adde iquã
tũ Alex. tã/
git an ſi fi=
lius iuro le
gitimã ac=
ceptauit a
pře an au=
cto primo=
nio poſſet
vltra peteř
qď ↄſuluit
abba. cõſi.
cxvj. lib. ij.

de pꝛocu. ⁊ tũc pars ſit cauta qď iudi/
ci pꝛoteſteř qď inſtãtia perijt. ℂ Que
7 ro † quid in donatiõe inter vir. ⁊ vxo. *
a an iuramento firmetur. Et Guilel. de
cug. tangit in. l. ſed ⁊ ſi poſſeſſoꝛi. §. itẽ
ſi iurauero. ff. de iureiur. ⁊ videtur di/
cere quod valeat ſicut qñ donauerat
in fauoꝛem religionis. vt. l. ſi ſponſus.
§. cõceſſa. ff. de do. inter vir. ⁊ vxo. ſed
iuramẽtum eſt magna religio vt. l. j. ff.
de iureiur. Item hoc apparet ex his
que dixi quia nõ eſt impꝛobata dona/
tio ratione publice vtilitatis pꝛincipa
liter nec alio modo de dictis. ff. ⁊ ideo
donatio poteſt iuramento cõfirmari.

☞ An emphyteuta qui emphyteu/
ſim vẽdidit ⁊ reemit an poſſideat ſi=
cut pꝛimitus.

S I a me tibi. Quod heres habitur
eſt non iure hereditatis
nõ imputatur in fal. h. d.
ℂ Oppo. et videtur ꝙ teſtatoꝛ non
poſſit legare hrdi: vt. l. plane. §. ſi duo=
bus. ff. de lega. j. Solu. verum eſt here
di a ſeipſo nõ poteſt ſed heredi a lega
tario poteſt. ℂ Ulterius oppo. quod
ſi do tibi: vt des mihi: non valet. vt. l. q̃
ſic. j. de ſolu. Reſpon. ſi do tibi vt des
mihi ſi nullum eſt commodum nõ va/
let vt ibi: ſed ſi aliquod commodũ eſt
valet vt hic. facit ad hoc. l. ſeruus do=
talis. ff. ſoluto matrimonio. Quid † ſi
emphyteuta fundum vendidit ⁊ poſt
b ea reemit. [b] an ipſe poſſideat eo iure
quo antiquitus habebat. Hic text. fa/
cit qď non: ibi quia incipit poſtea ⁊c.
de hoc habes caſum not. x. colla. quid
iuris ſi ſit vaſallus feudi: vel ali. re. c.
pꝛimo. facit. ff. de po. l. j. §. ſi rem. no. per
Dy. in. l. ſequitur. §. pꝛimo. ff. de vſuca.

I N ratione. l.
c Dãna [c] poſt moꝛtẽ teſta=
toꝛis cõtingẽtia ſine cul/
pa legatarij imputãtur
heredi: ⁊ cõmodum ſeu lucrum lega/
tarijs nõ pꝛodeſt. h. d. ℂ Oppo. de. l.
Paulus. §. f. ff. eo. Solut. ibi de fructi/
bus obuenientibus ex ipſa re legata
hic ex alia. ℂ Oppo. j. ea. l. §. diligen=
ter. ſed iſtud pꝛincipium intelligitur
ſecundum illum. §. diligenter. ℂ Ulti
mo credo quod iſtud pꝛincipiũ ſit ho/
die coꝛrectum in inuẽtario facto. dicã
in. §. diligenter.

Uendere. ℂ Qui iuſſit vẽde=
re vel emere eatenus
cõputat in legato quatenus eſt exceſ
ſus in re vel in pꝛetio. h. d.

Diligenter. Caſus non liberat debitoꝛem
generis generaliſſimi: ſed de=
bitoꝛem ſpeciei ſic. Item liberat debitoꝛem gene=
ris ſubalterni illo genere perempto. hoc dicit vſq̧
ad. §. tametſi. ℂ Opponitur. ff. ea. l. in pꝛincipi. ⁊. ff.
eodem lege in ratione. §. quod vulgo. ſolut. intellige
illas ſecundum diſtinctionem huius. §. Domini ego
credo pꝛout tetigi in. §. quod vulgo. quod iſta lex et
iſte. §. diligenter. hodie ſit coꝛrectus facto inuenta/
rio. et ad hoc me mouet ratio in. l. ſcimus. §. et ſi pꝛe/
fatã. ⁊. §. ſeq. ⁊ ſe. C. de iure delib. vbi dꝛ qď creditoꝛi
bus et legatarijs de ipſis reb⁹ ſoluere poſſit heres
ſi nõ reperiretur pecunia in hereditate: de ipſis ergo
rebus debet ſatiſfacere hodie ita quod nullum dã=
num patiatur. Sed ſi iſta. l. ſtaret hodie quod rebus
peremptis teneretur: pateretur damnum: quod eſt
contra textum illum. Preterea quando quis eſt de/
bitoꝛ quãtitatis reſpectu certe ſpeciei illa ſpecie per/
empta liberatur. vt. l. quidam. §. ſi tibi. et. l. titie texto
res. §. finali. ff. de lega. j. et. l. is qui. ff. de noxali. ⁊. l. in
naue. ff. locati. ⁊. C. de iur. emphy. l. j. modo heres ho
die tenetur ad quãtitatem reſpectu illarum rerum
de quibus poteſt ſolui facto inuentario ſi res pereat
ergo liberatur: et pꝛo certo iſtud habeo pꝛo vero: et
non habeo doct. nec gloſſ. que dicat rationem quam
dixi.

Tametſi. Licet datum cauſa conditionis im
plende non imputetur in falcidiam
tamen datum vt pꝛetium in falcidiam imputatur.
hoc dicit et eſt nota. §. in verſicu. ibi quemadmodũ.
lege tex. ſecundum Dynum quod loquitur exempli/
ficatiue non ſimilitudinarie. ℂ Opponitur quod
hic de neceſſitate loquitur de trebellianica non de
falcidia: cum iuſſus eſt reſtituere hereditatem: ſed
in trebellianica imputatur quod cauſa conditionis
implende accipitur. vt. l. in quartam. j. e. ergo ⁊c. gl.
volens ſoluere contrarium dicit quod debet reſti=
tuere per venditionem non per trebellia. et vide gl.
que incipit per venditionem ⁊c. et iſta gloſſ. optime
dicit per rationem: quia ſi eſt iuſſus reſtituere here/
ditatem per venditionem non transfertur actio per
trebel. ſed habet locum titulus de here. vẽdi. ℂ Sꝫ
contra hoc opponitur. iſta videtur mala expoſitio:
quod hic per modum venditionis ſit rogatus reſti/
tuere: quia ſecundum hoc ver. quemadmodum ſu=
perflueret: et nil adderet ad pꝛecedentia. Sol. iſtud
quemadmodum ponitur exemplificatiue: et non ſi/
militudinarie ſecundum Dynũ in apoſtilla. ℂ Sed
oppo. et quod in pꝛincipio. §. nõ fuit iuſſus fideicom
miſſarius dare pꝛetiũ: ſed vt in vi modi: vt glo. intel/
ligit. Breuiter tu poſſes ſuſtinere iſtam glo. duobus
modis. vno modo vt illud quod dicit in vi modi ac/
cipitur large quod venditio ſit quidam modus acci
piendi: non ſtricte pꝛo modo qui aſſumitur in mate/
ria de condi. ⁊ demõ. vel aliter dico quod quantum=
cũq̧ quis rogatur pꝛetiũ dare in vi modi: quod iſta
ſunt paria. vt des pꝛo centũ vel vendas ꝓ centũ. q2
mod⁹ eſt quedã remuneratio: vt gl. in rubꝛica. ff. tit.
j. et ſic vt quedam venditio quia datur oneratio pꝛo
re que accipitur vt pꝛetium. ℂ Pꝛocedo vlterius et
oppo. de. l. xj. §. cũ eſſet. ff. de leg. iij. Gloſſ. que eſt hic
dat duas ſol. tene ſecundã. ⁊ illa eſt bona de qua feci

mentionem in. l. a teſtatoꝛe. ff. ti. j.

Cum. l. falcidia. ℂ Legata q̃ nõ valẽt
non veniunt in compu/
tatione. l. fal.

P Enales actiones. Actiões
i heredez
tranſitoꝛie penales vel non etiã ſi a perſo/ 3
na heredis incipiũt ex parte actoꝛis aug/
mentũ ex parte rei diminutionẽ patrimonij inducũt
ſecus ſi ad heredem vel contra heredẽ nõ tranſeũt.
h. d. Diuidiř in tres partes. pꝛimo loquitur de actio/
nibus penalib⁹ nõ cõpetentibus ad vindictam: ſecũ
do de his que competũt ad vindictam: ⁊ cauſa ſimi
litudinis addit de actionibus ex cõtractu q̃ nõ trãſ=
eunt ad heredes vel incipiunt ab heredib⁹. tertio de
actionibus pꝛetoꝛijs. ſecũda ibi: ſed ne in actoꝛis. ter
tia ibi: honoꝛarie quoq̧.

1 ☞ Diſtinguere diuiduũ ab indiuiduo pertinet ad
factum non ad actionem.
Stipulatio quando habet oꝛiginem ex facto here/
dis quilibet heredum ex facto ꝓpꝛio tenetur: ſecus
in obligatione que incipit a defuncto.
2 Stipulatio iudicatum ſolui pꝛeſtita per vnũ ex plu
ribus heredibus committitur tantum ei qui vicit et
contra eum qui perdidit.
3 Diſpoſitio. §. cato: hꝫ tm̃ locum in ſtipula. ſtricti iuriſ:
non pꝛetoꝛijs.
4 Stipulatio duple non eſt pꝛetoꝛia.

Iulianus ſcribit. Stipulatio interpo/
ſita vni ex heredib⁹
ad alios non poꝛrigitur. Item ſi pena cõmittitur ex
ſtipulatione pꝛetoꝛia facto vnius heredis: ipſe ſolus
non alij tenebuntur. h. d. ℂ Oppo. ⁊ videtur ꝙ iſta
ſtipulatio interpoſita ab vno ad omnes poꝛrigitur:
vt. l. ij. §. ſi. ⁊. l. e. §. cato. j. de ver. obl. Sol. glo. hic loq̄=
tur in ſtipulationibus diuiduis: ibi in indiuiduis.
1 ℂ Opp. de. l. v. §. ſi. e. tit. Sol. † diſtinctio diuidui et
indiuidui non pertinet ad actionem: ſed ad factum.
vt dicta. l. v. in fine. ⁊. l. in executione. §. penul. eo. titu.
⁊ glo. verum dicit in ſe: ſed non opoꝛtet hoc dicere q̊ 1
ad legem iſtam: q2 leges contrarie loquuntur in ob/
ligationibus que incipiunt a defuncto: ⁊ ad plures
heredes extendũtur: ſed in. §. noſtro loquitur qñ ſti=
pulatio habuit oꝛiginem ex facto heredis: et ideo
quilibet ex facto pꝛopꝛio habet: vt ar. l. ſi. ff. ad ſill.
ℂ Sed opponitur de. l. ſtipulatio. in ſi. de noui ope.
nun. Breuiter glo. intelligit quod ibi fuit ſtipulatus
nomine ſuo et alioꝛum. hic tantũ nomine ſuo. ℂ Ue
nio ad ſecundam partem et opponi: quia iſte. §. vide
tur contra. §. cato. et contra. l. v. §. ſi. de verboꝛum ob
ligationibus et ſi inducas pꝛimo in eo quod dicit ex
clauſula iudicatũ ſolui pone quod in iudicato venit
dari: fuit condemnatus ad aliquam quantitatem:
quando quantitas eſt in obligatione vel dari: ⁊ ob/
ligatio cepit a defuncto. vno non ſoluente omnes te/
nentur. vt. d. l. v. in fin. et. l. in executione. §. pe. eo. titu.
Hic autem dicitur contrarium quod ex clauſula iu
2 dicatum ſolui ille qui vincitur tenetur ⁊c. Sed † ego
dico quod ſtipulatio iudicatum ſolui committitur
ei qui vicit et contra eum tãtum qui perdidit: vt hic
et facit. l. ij. in ſi. j. de pꝛeto. ſtipu. Sed ſi illi ſtipulatio
ni adiecta ſit pena ſi non ſolueret: omnes tenentur:
vt in contrarijs. Sed adhuc inſtamus contra; nam

ſtipulatio rem defendi vel ob rem non defenſam cõ
tinet indiuiduum: quia nõ poteſt pꝛo parte defendi:
vt. l. ex clauſula. j. iudi. ſolu. et. l. antepe. ff. ſi ex noxa.
cau. aga. Sed in indiuiduis vno ex heredibus con/
trafaciente inſolidum contra omnes committitur.
vt. l. eadem. §. cato. j. de verboꝛum obligationibus.
3 ergo iſte. §. male dicit. Quid dicemus † hic videte
poſt multa dico in. §. cato. quod ille. §. cato. habet lo/
cum tantum in ſtipulationibus et conuentionibus
ſtricti iuris non pꝛetoꝛijs: ſed in his que ſunt bone ſi/
dei in pꝛetoꝛijs vno contra faciente: contra illum ſo=
lum committitur vt hic. ⁊. l. in depoſiti. ff. depoſi. ⁊. l.
iij. §. heres. ff. cõmo. et ſic eſt ſpeciale in pꝛetoꝛijs hic.
Sed dices tu iſtud eſt contra caſum. l. cum ex cauſa
infra de verboꝛum obligationibus vbi ſtipulatio du
ple que eſt pꝛetoꝛia vno non defendente committi=
4 tur contra omnes. Breuiter † reſpondeo ibi quod ſti
pulatio duple non eſt pꝛetoꝛia: quia poteſt eſſe pꝛeto
ria ⁊ ciuilis vt dixi in. l. v. §. ſi. j. de verboꝛum obliga/
tionibus et. d. l. cum ex cauſa. et plene in. §. cato. ⁊ vi/
de quod circa illud: gloſſ. nil dicit. ſed hic in pꝛima p/
te. §. vbi non erat neceſſe gloſſ. fecit mentionem de. §.
cato. ſed ad finem. §. illa gloſſ. non poteſt adaptari.
et ideo gloſſ. nil dicit hic. nec poteſt dici quod per
erroꝛem glo. fuerit poſita cum adaptari non poſſet.
1 ☞ Falcidia non detrahitur de legatis a legatario.

Si titio. Pars legata a legatario eaten⁹ mi/
nuitur quatenus ſibi minutum eſt
legatum: ſecus ſi in totum rogatus ſit reſtituere vel
ſeruum manumittere. hoc dicit. §. noſter legitur mul
tis modis ſecundum diuerſitatem literarum tamen
in effectu parum differt vna ab alia. ℂ Opponitur
⁊ videtur quod diminuto legato non diminuatur
onus. vt. l. maritum. §. pꝛimo. ff. eodem. ⁊. l. liberto. §.
pꝛimo. ff. de annuis lega. Solu. gloſ. ⁊ bene quod hic
de parte legati fuit rogatus: ideo quatenus ſibi mi/
nuitur eatenus minuiř legatario ſuo: ibi non ex ipſa
re legata ſed aliunde. de hoc vidiſtis in. l. plautius. ff.
titulo pꝛimo. ⁊ videbitis in leg. facta. §. ſi titius. j. ad
1 trebel. ℂ Querit gloſſ. † an legatarius poſſit detra=
here fal. de legatis a ſe. Et videtur quod ſic per legẽ
iſtam ⁊ per. l. j. C. communia de lega. dicit gloſſ. con=
tra per. l. lex falcid. §. nunquam. j. eodem. et ibi vide=
bitis: Non obſt. iſta. l. q2 detrahit ex ꝓſumpta volun/
tate defuncti non ex vigoꝛe legis falcidie.

S I ſeruus. Legatum libertatis
vel ſerui vt manumit
tatur non defalcatur niſi cum hoc alia
res defalcabilis ſit legata: legatum ve
ro pecunie vt ſeruus manumittař non
defalcatur ſi ꝓ hoc manumiſſio impediř: alřs ſec⁹ hoc
dicit cũ tribus ſeq. vſq̧ ad. §. ſi incertũ. ⁊ pꝛimo ponit
legẽ caij. ſcďo legẽ iuliani. tertio. l. vlpiani. quarto po
nitur determinatio iuliani. in pꝛinc. l. ſꝫ ſi nõ ſeruus.
q̃nto poniř determinatio ad. l. iul. ibi: ſi ſol⁹. ℂ Op.
de. l. decẽ. j. de fideicõ. libe. ſo. intellige hanc ſcďm il=
lam ⁊ ibi eſt clarioꝛ tex. ℂ Op. de. l. gñaliter. §. ſi q̃s
alienum. j. de fideicõ. lib. ſol. iſta intelligiř ſm illam.
ℂ Itẽ no. qñ vni legant̃ due res q2 ſi vna eſt defal=
cabilis alia nõ tunc de ea que eſt defalcabilis detra/
hitur falcidia ꝓ vtraq̧ dicemus. j. e. l. in quartam.

g Ed ſi non ſeruus.

Si incertum ſit. Iſte eſt difficilis.§.et hoc dicit.ſi ſeru⁹ legatur pure vt manumittatur in diem vel ſub conditione:hoc legatum interim defalcatur:ſʒ quo ad alios legatarios talis ſeruus exemplo ſtatuliberi eſtimatur.hoc dicit cum.l.ſequen.In textu ibi:preſtari debeat.ſeruo legato pure.ibi detraxerit:interrogatiue lege.¶ Oppo.dicitur hic quod interim legatū ſerui per.l.falcidiam minuatur.Cōtra ⁊ videtur quod interim non minuatur:ſed debet eſtimari vt ſtatuliber.vt.j.eo.l.eius ſerui.⁊.l.in ratione.la prima.§.primo.ſ.eodem.Glo.fatetur quod finis corrigitur:et vide glo.que incipit in legato ⁊c.⁊ ſic iſta glo.videt velle quod hic iuriſconſultus male dixerit:ſʒ neſcio quare,glo.hoc dixit.imo bñ dixit Cecili⁹.⁊.l.ſequēs non corrigit:quia lex eius:loquitur quando eſtimatio fit:vt ſciamus an falcidia locum habeat vel ne.⁊ tunc detrahet ſecundum legem iſtam in fi.⁊ ſimile in.l.j.§.ſi vſuſfructus.ſ.eodem.¶ Opp.j.e.l.in quātitate.§.j.verſi.cuius.⁊.l.j.§.hec verba.j.titu.j.vbi dicitur quod non defalcatur ſeruus:ſed alia legata pſtantur recepta cautione.ſol.ibi loquitur quādo ipſi ſeruo eſt relicta libertas in diem vel ſub conditione:hic loquitur quando ipſe ſeruus alteri eſt legat⁹ pure:cui relicta eſt libertas in diē.nam interim defalcatur.¶ Sed oppo.de.l.in ratione.§.j.ſ.eo.ſol.ibi nemini erat legatum hic ſic.

STatuliber heredis. Oppo.dicitur hic ꝙ ſtatuliber non auget familiam heredis:cōtra de.l.ſtatuli.a ceteris.in prin.j.de ſtatuli.Sol.quantuʒ ad falcidiam non imputatur vt hic.quantū ad alia ſic vt ibi.¶ Opp.ſ.e.l.ſed ſi non ſeruus.in fin.Sol.ibi computatur commoduʒ medij temporis nō ipſe ſeruus:⁊ iſtud ibi non dixi:quia tenet gloſ.hic.ideo adde ibi.intellige ergo quod non auget familiā non preciſe:ſed in defectu conditionis remanet in familia.in euentu detrahitur eſtimatio de legatis.⁊ ideo interim preſtantur legata exacta cautione.vt.j.eo.l.in quantitate.§.j.ver.cuius.⁊.l.j.§.hec verba.j.tit.j.Hoc modo intelligit iſtud principium Iaco.de are.quia hic non fuit legatus ſeruus alteri:ſed ipſi fuit legata libertas.ſed in.l.ſed ſi non ſeruus.in fi.alteri fuit legatus.Dicitur in verſic.cuius vſuſfructus.qd connumeratur in patrimonio proprietarij.ſi ponis defunctum fuiſſe proprietarium non recipit dubitationem:ſed ſi poneres defunctum fructuariū fuiſſe:et tunc nō intelligeretur vſuſfructus in patrimonio eius eo defuncto,vt.l.penales.in princip.ſ.eo.ſed ſi tu poneres quod fuit ſtipulatus ſibi et in perſonam heredis:tunc in perſona heredis incipit nouus vſuſfructus eſſe.vt lege ſtipulatio iſta.§.ſi quis ita infra de verborum obligationibus.tamen defalcabitur quia cepit a defuncto.Dicitur hic quod pignus eſt in bonis debitoris.et iſtud eſt verum niſi ſeruus ſit pignoratus pro tanta pecunia vel ſit tanta vſura quod dominus habeat eum pro perdito ſeu pro derelicto quia veriſimiliter non creditur eum debere recuperare:tunc in patrimonio debitoris non computabitur.vt.l.qui habebat.ſ.de leg.iij.Dicitur hic de.l.commiſſoria.et pacto adiectionis in diem ⁊c.intellige quando venditio fuit cōditionalis non pura reſoluenda ſub conditione vt glo.dicit.

ERis alieni. Opponitur.C.in qui.cau.ſerui.pro pre.li.l.j.vbi a fiſco accipitur pretium.Dicunt quidam ſpeciale eſt ibi.Alij dicunt quod fiſcus ſoluit tamen de hereditate repetit hoc tenent docto.et Dyñ.et dominus Ray.¶ Vltimo gl.que eſt in.l.ratione.§.ſi ſeruus.damnaui vobis per iſtum textum ⁊ ibi dānat.Dyñ.et Iaco.de Are.

AD veterani. ¶ Opponitur de lege non amplius.in principio.ſ.de lega.j.ſolu.non eſt legatarius vt poſſit grauari onere fideicommiſſi niſi in eo quod eſt vltra:ſed quo ad falci.eſt in totum legatum.¶ Opponi.de lege ſi dignum.ſ.eodem.ſolu.ibi vt pretium.hic vt cauſa conditionis implende.et vide gloſſ.que incipit contra.ſ.de le.j.⁊c.Cōtra hoc videtur.l.neſennius.vbi quod datur cauſa conditionis implende imputatur in falcidiam.ſolu.verum eſt qd ad ipſum qui dat:quo ad alios nō vt dicta.l.neſenni⁹.¶ Quero quid ſi fuit rogatus dare ſub modo vt dese ⁊ tūc vt pretium videt datum.vt.l.in ratione.§.tamerſi.ſ.eo.⁊ ibi dixi.

FAlcidia interueniente. Iſte eſt verſi.alias eſt.l.legitur dupliciter in glo.¶ Ad ſcdam lec.opp.de.l.quod ſtatuliber.de don.cau.mor.Solu.ibi cedit eo abſente hic eo preſente:vel ibi de trebellianica.hic de falcidia.⁊ concludo vt ibi no.

☞ Gabella ſi ex forma ſtatuti debet ſolui ad reſtitutionem ſex pro libra de omni contractu pro debito in diem fiet minor eſtimatio et ita minor gabella ſoluetur.

IN l.falci.non habetur. Op.j.e.l.cū titio.So.vt ibi dicā.not.iſtā l.ꝓ facto gabelle.qñ dicit ſtatutū ꝓ qualibet libra ſoluat tm̄ ꝓ gabella,modo promitto quadringenta,ſoluēda omni anno tātum ⁊ tunc nō debet ſolui gabella pro tota quantitate.ſed deducitur interuſurium medij temporis quia minor eſt illa quātitas ꝓ omni anno.x.ꝓ centenario.⁊ ideo iſtud minus eſtimatur quo ad gabellam ſoluendā prout hic quo ad falcidiā.facit.l.eum qui.§.melior.ſ.de in diē adie.vbi nō tm̄ eſtimat:qñ debet ſolui ad terminuʒ prout ſi incontinenti.

QVi quod per falc. Opponi.de.l.qd ſ bonis.§.primo.ſ.eod.ſolu.ibi eo viuo hic poſt mortem.facit ad queſtio.de arbitrio de qua ibi dixi.

Ex fal.

Si interueniat. Op.de.l.cū titio.j.e.Sʒ gl.ſoluit hic ego ſoluam ibi ⁊ ibi videbitis.

Nunquam legatarius. Tot⁹ mūdus ſcit iſtū.§.¶ Op.de.l.penales.§.ſi titio.ſ.e.So.dicebat qdā legatari⁹ nō detrahit ex ſua pſona niſi ſit ſibi detractū:ſʒ veri⁹ eſt ꝙ nunꝗ detrahit ex pſona ſua ſed ex pſumpta volūtate defuncti ſic vt in ꝯtio.¶ Op.de.l.j.§.inde nerati⁹.ad treb.ſol.fideicōmiſſari⁹ nunꝗ detrahit ex perſona ſua:⁊ nūꝗ de legatis a ſe.nec de legatis ab heredib⁹ relictis detrahit.niſi in duobus caſib⁹ qñ heres nō detraxit ſibi:qꝛ fecit ſibi gratiā.vel qꝛ adijt coactus.Glo.eſt ibi melior ꝙ hic.et Cy.ponit in.l.j.C.cōia de leg.⁊ ibi gl.⁊ nil plus dicit in effectu Cy.ibi ꝙ gl.in.l.j.§.inde neratius.ſigna gl.hic que eſt optima.

☞ Si heres facit inuentariū an ſit habenda ratio dupli commiſſi re euicta ſiue fuerit emptor ſiue venditor:⁊ dicit quod non.

CVm emptor. Obligatio dupli inter heredem ⁊ teſtatorē conſiſtens heredi ⁊ ꝯ heredē reſeruatur in ſimplū ad inducendā ⁊ excludendā falcidiā.h.d.⁊ eſt ſingularis lex.¶ Op.de.l.ij.§.ſi titius.ſ.de here.vel act.ven.glo.dicit ſolue vt ibi.Breuiter qꝛ ibi vendit heres hereditatem.vñ quantum ad emptorē habet perinde ac ſi nō eſſet heres.¶ Op.ſ.e.l.ſi a me.Gl.nec ibi,nec hic ſoluit:ſʒ illa nō cōtradicit ſi bñ inſpicias:vel potes dicere qd hic iſtud in odium pene.¶ †Quero ꝓ declaratione legis qd ſi heres facit inuētariū:an tūc totū duplum detrahit.Et glo.eſt ordinaria q ſub dubio forte dicit ꝙ ſic:vt.l.ſcimus.§.in cōputatione.C.de iur.deli.in prin.gl.mag.⁊ ibi Cy.dicit ſine forte.⁊ ſic iſta.l.nō hʒ locū hodie facto inuētario.Non recordor qd ibi dixerim ⁊ quantū eſt pro modo dico ꝙ ſiue fecerit inuentariū vel nō:nō pōt detrahi niſi ſimplum:qꝛ ſiue fuit emptor ſiue vēditor heres nō cōmittit ſtipulatio ad duplū re euicta:vt.l.ſi ei.in prin.⁊.§.j.ſ.de euictio.ſm diſtinctionē illi⁹.l.iſta lex dʒ intelligi.cū ergo nō cōmittat ſtipu.ad duplū nō pōt ad duplū deducere.Preterea.l.ſcimus.§.⁊ ſi prefatā.⁊.§.ſe.nō ꝓuidit de hoc vt heres per beneficiū inuentarij lucret:ſed ſolum ne damnum patiatur.non ergo deducit niſi ſimplum.

☞ Ius accreſcendi an habeat locum in ꝯtribus.

PLautius ſeruo. Spes defalcandi cōis eſt heredi ⁊ legatario.⁊ ꝙ legat ſeruo cōi eis acquirit qd pōt.h.d.¶ Op.de.l.ſi ſeruū.§.j.j.de acq.re.do.So.gl.intelligo illā ſic iſtā.¶ Op.de.l.proinde.§.ſeruus cōis.j.de ſtip.ſeruo.So.ibi in ſtipulatiōe que ſimpliciter fuit facta ex cā nō lucratiua:⁊ vide gl.que incipit non ſolū ⁊c.Circa ſinē vides †ꝙ glo.diſtinguit an fiat ex cā lucratiua vel nō.dixi vobis alˀs in.l.pinde.§.j.j.de ſtipu.ſeruo.expreſſius in repetitione.l.re coniuncti.ſ.de leg.iij.circa fi.vbi quero an in contractibus inter viuos habeat locū ius accreſcendi.⁊ dic ꝙ etiā in contractib⁹ diſtinguitur:aut q donabat peruenit ad traditionē.⁊ tunc alijs acquirit non ſibi vt.l.proinde.§.j.ſed qñ prouiſit tm̄:tunc qꝛ in retētione poteſt ſibi prouidere:ideo pro parte ſua alijs nō queritur.l.proinde.§.j.j.de ſtipu.ſeruo.

Interdum. In fi.§.dic.ideo ne legatum pereat recurſum eſt ad remedium poſitum.ſ.eo.l.ſi fundus mihi.

☞ Falcidia non detrahitur de legatis ad pias cauſas:⁊ ideo pro ea parte detrahit ad incōmodum heredis ⁊ legatariorum.

EX aſſe. Legatū inutile ꝓpter incapacitatē legatarij prodeſt ceteris legatarijs.h.d.ſm glo.Pro declaratione quero in quo prodeſt filio ſi eſt inutile legatum alij.Gloſ.dicunt quod ſi legatum illius non defalcatur quod illi extraneo inſoliduʒ preſtaretur tūc de legato filij ſolida falcidia detrahetur.⁊ vide gloſ.que incipit ſui teſtatoris ⁊c.ſic vides gloſ.quod vbi legatum non poteſt defalcari cedit ad incommodum aliorum.Item tenet.j.e.l.ſi in teſtamento.⁊ hoc eſt bonum ſcire:†quia ſcitis quod vbi legatū non poteſt defalcari cedit ad incommodum aliorum:quia ſcitis quod de relictis ad pias cauſas non detrahitur falcidia.tunc de alijs legatis heres detraheret:⁊ ſic ad incommodū aliorum non heredis.Sed cōtraria glo.eſt in auten.ſimiliter.C.eodem.⁊ illa eſt vera:⁊ probo per.l.ſi poſt miſſionē ſ.eodem.hoc vidiſtis in.l.ſed ſi non ſeruus.circa finem.⁊ in.l.eius ſerui.ſecundo reſponſo.⁊.l.eris alieni.ſ.eod.vbi vt es alienum detrahitur legatū quod non defalcatur:⁊ ſic heredi ⁊ legatario nocet.Non obſt.l.plane.ſ.eodem.quia ibi eidem fuit factum legatum:hic diuerſis.⁊ predicta vera quādo falcidia ceſſat ex diſpoſitione legis.Sed ſi ceſſaret ex diſpoſitione teſtatoris:tunc fieret cōputatio eo modo qui not.in.l.ſi in teſtamento.j.eodem.Legit ergo glo.ſecundo modo in filio naturali.⁊ iſta eſt vera qd non poterat relinqui qꝛ erat ſpurius.Alij legunt vt Iaco.de are.⁊ intelligunt literam prout iacet qd relinquit.ex.filio.⁊ reliqua extraneo.ita quod patrono non remanet debita portio que erat dimidia ſecundum iſta tempora ⁊ ꝓpter illam portioneʒ debitam patrono minuit portio extranei:tm̄ filio pſtat integra:cū patron⁹ coniūctis pſonis pſter legata itegra:vt.l.iiij.ſ.tit.j.⁊ ſm hoc ꝟ.quacūqʒ ex cā eſt.§.

PAter filium. Fideicomiſſum a defuncto hrdib⁹ debitū vt es alienum detrahitur.h.d.

¶ Pater filiū.adde incꝑtū alexan.tāgit an emphyteuſis cōputet in legitimaʒ filio.Bald.conſi.cccciiij.ij.libꝛ.

¶ Opp. in ſimili de. l. ſi fundũ per fideicommiſſum. §. fi. cũ glo. ſ. de leg. j. ſo. ibi potuit relinquere: vel ibi ex voluntate. hic ex neceſſitate. ¶ Ad hoc opp. qđ ſaltem reſpectu vnius nõ erat coactus. ſol. ex perſona debitoris ſufficit qđ debeat: ſʒ non reſpectu mei: vt hic in fi. vel aliter quilibet ex filijs dr̃ creditor vt nulla facta electione. vt. l. vnum ex fami. §. ij. ſ. de leg. ij.

1 ☞ Legatum annuũ pendente dubio eſtimatur inquantum debetur.

2 Jus alimentorum vel ius vſuſfruct⁹ non põt in aliũ venditione transferri.

3 Legati conditionalis vel annui qualiter fiet eſtimatio in deductione fal.

4 Stante ſtatuto ꝙ de qualibet re alteri legata ſoluat gabella nõ ſoluit de legato annuo niſi pro primo anno: et ſucceſſiue in futurum.

1 **Cum titio.** Legatuʒ † annuuʒ pendente dubio eſtimatur inquantum vendi poteſt: eo finito quantum debet. h. d. ¶ Opp. ſ. e. l. in. l. fal. non habet. Sol. dicũt quidam ꝙ debet eſſe electio legatarij an interim habeat totum preſtita cautione: ſed iſta non eſt bona ⁊ cõtra text. l. contrarie. item iſta innuit ꝙ cautio fauore legatarij interponat qđ eſt falſũ vt. l. j. §. j. j. tit. j. vel aliter ⁊ eſt diuinare. Alij qđ ibi de legato conditionali: hic de annuo. ⁊ iſta eſt vera q̃tũ ad illam. l. Verũtñ in hoc legato cõditiõa ali fuerũt opi. inter gloſſato. antiqs: vt. l. ſi ꝓpterea. ſ. eo. ſʒ ille opi. ſunt truffe q: in conditionali loquitur ibi. Que ſit rõ inter cõditionale ⁊ annuũ cogitabitis. Alij ſoluunt ꝙ ibi qñ cum eo hic qñ cũ ceteris legatarijs fit computatio. ſed iſta nõ eſt vera ꝑ dictam. l. ſi ꝓpterea. ⁊ facit. l. j. §. interdum. ſ. eo. ¶ Opp. de. l. lex fal. ſi interueniat. ſ. eo. Rñ. ꝙ ibi loquit qñ fit cõputatio rõnis inter heredẽ ⁊ ipʒ legatariũ cui eſt annuũ relictũ. hic qñ cuʒ ceteris. ⁊ iſta eſt vera: ⁊ ibi gl. tʒ ⁊ Dy. ⁊ Oldr. 1 ⁊ Ray. ¶ Op. de. l. iij. in fi. ſ. eo. vbi fit cõputatio alio mõ. Sol. ibi qñ relinquit ciuitati aliqđ annuũ qđ eſtimatur ꝑpetuũ ac ſi relinqueret eccleſie vel monaſterio. hic loquit qñ priuato relinquit: q: eſt incertum quanto tempore viuat. ¶ Op. de. l. penales. §. annua. ſ. eo. gl. hic nõ ſoluit. ſʒ in. l. lex falci. ſi interueniat vr ſoluere in gl. qđ loloquit hic qñ ꝓpter ceteros fit cõputatio. ibi qñ cũ eo cui eſt relictũ. Sed q̃tũ ad illũ. §. ãnua: iſta ſo. nõ eſt bõa. ⁊ vide. §. ãnua: nã ibi loqt qñ legatũ eſt icertũ: q: ꝑ pmo ãno purũ: ꝑ ſeq. ꝯdi- tionale. i. §. annua: eſt certũ q̃tũ duret ⁊ trãſit ad heredẽ: vt. l. ſi cũ ꝓfinitione. j. qñ di. leg. ce. ⁊ iõ dʒ fieri eſtimatio vt de legato in diẽ ſm. l. in. l. fal. nõ hr̃. ſ. eo. ¶ Op. de. l. hereditatũ. j. e. gl. ſoluit in. l. lex fal. ſi interueniat, dicit ibi q̃ ad ipm legatariũ. hic q̃ ad ceteros. Iſta ſo. nõ eſt vera ⁊ ꝯ illã gl. in. l. hereditatũ. ſo. glo. aliter: hic quod ibi vt ſciat per quot annos fiat eſtimatio: hic vt ſciat q̃tũ valeat. Et iſtam ſo. ſeq̃batur do. Ray. ⁊ do. Old. iſta ſol. nõ plʒ mihi: q: tex. dicit hic incerto poſito q̃diu victur⁹ ſit ⁊c. Sed ſcđm iſtã ſo. poneremus ꝓ certo: qđ eſſet ꝯ tex. Dat gl. aliã ſol. ꝙ ibi in legato vſuſfruct⁹ vel alimentoꝝ: hic i alio 2 annuo. Iſtã ſol. teneo † ꝓbo per rõnẽ. lex noſtra dicit ꝙ dʒ eſtimari q̃tum vendi legatũ põt. Iſte modus non cadit in legato alimẽtoꝝ: nec in legato vſuſfr. nã vſuſfruct⁹ non põt in alium vẽdẽdo transferri. vt. l. ſi vſuſfruct⁹. de iur. do. Nec ius alimentoꝝ poteſt vẽdi cum cohereat perſone ⁊ alia ſunt alimenta in perſona vnius ⁊ alia in perſona alterius: ⁊ ſic intelligo iſtã 3 ſol. Ex his ergo quid colligis? † Dic. qñqʒ loqmur d̃ legato ſub cõditione. ⁊ dic vt. ſ. eo. l. in lege fal. nõ hr̃ ⁊. l. j. §. interdũ. ⁊. j. eo. l. in quantitate. §. ſed ſi legata. Et reprobata diſtinctione Hu. que fit. ſ. e. ſi propterea. Si vero loquimur de legatis annuis: ⁊ tunc aut relinquitur ciuitati vel alteri publico loco. ⁊ dic vt l. iij. in fi. ſ. e. aut relinquit ſingulari perſone: ⁊ tunc aut legatum annuũ limitatũ eſt certo tpe ⁊ fit eſtimatio ſicut de alio legato i diẽ: vt. ſ. e. l. pẽales. §. annua. ⁊. l. in. l. fal. non habet. cõiuncta. l. ſi cũ ꝓfinitiõe. j. qñ di. leg. ced. ſi vero annuũ legatũ eſt ſimplr̃. ⁊ tũc aut fit cõputatio q̃ ad alios legatarios ⁊ ſtam⁹ huic legi: aut q̃ ad ipʒ legatariũ ⁊ recurrimus ad. l. lex falci. ſi interueniat. ſ. e. ⁊. l. j. §. ſi in annos. ſ. e. cum ſi. et 4 † hec faciunt ad. q. factũ eſt ſtatutũ ꝙ de qualibet re q̃ fuerit alicui relicta ſoluat gabella. contigit qđ alicui fuit relictũ aliqđ annuũ. Dic ꝙ pro primo anno tm̃ dʒ ſolui gabella: nõ ꝓ alijs annis: ſed ꝓ eis ſoluetur in futurũ ꝓut dies ceſſerit: vt. d. l. lex fal. ſi interueniat: q: hic non fit computatio reſpectu alioꝝ ſʒ tãtũ reſpectu ipſi⁹ legatarij: ſed ſi eſſet relictũ in diem tunc dic vt dixi in. l. in. l. falci. nõ hr̃. ſ. e. ¶ Quero q̃ eſt rõ qñ fit cõputatio ipſi⁹ reſpectu vel reſpectu aliorum. Et rõ eſt q: qñ fit cõputatio reſpectu ipſius circa totũ dʒ preſtari cautio ſolida: q: de alijs ꝓſtationibus poterit fal. retineri: ſi ab alijs legatarijs quib⁹ nil vltra debet tunc fit eſtimatio. Si vero loquimur de legato vſuſfruct⁹. dic vt. j. e. l. hereditatum.

☞ In eſtimãdo noie debitoris hereditarij qđ voluntas inſpiciatur in detrahenda falcidia.

Cum quo. Augmentuʒ facultatum hereditarij debitoris qñcũqʒ cõtingẽs prodeſt legatarijs in falcidia detrahenda. h. d. vides qđ augmentum quandocũqʒ contingens ꝓdeſt legatarijs. ¶ Opp. ſ. e. l. in ratione. i prin. Breuiter dʒ inſpici tps mortis circa augmẽtuʒ ⁊ diminutionẽ rei hereditarie. hic circa bona debitoris hereditarij. Cõtra in. d. l. in ratione. in prin. vbi loquit in debitoribus hereditarijs vbi dicit debitoruʒ facta peiora noia. Rñ. in augmẽto iſpicim⁹ augmentũ qñcũqʒ ꝯtingẽs vt hic: ſʒ i diminutiõe iſpicit tps mortis vt ibi. Sʒ vñ hoc qđ gloſ. dicit? † Et aduerte

qñqʒ eſtimat res? ⁊ tũc ſemꝑ inſpicitur tps mortis: vt. l. in rõne. in pñ. aliqñ res nõ eſtimat. ſʒ eſt dubi⁹ euẽtus: ⁊ tunc iſto caſu pẽdẽte eſtimat q̃tũ valet du 1 biũ: dubio finito eſtimat q̃tũ eſt: vt. ſ. l. ꝓxi. Qñ debitor eſt ſoluendo eſtimat ipſa res: ⁊ iõ quicq̃d poſtea cõtingit nõ curat: vt. d. l. in rõne. in prin. ſʒ qñ debitor nõ eſt ſoluẽdo q̃d eſtimat. Certe dubi⁹ euẽtus vt. l. neſenni⁹. §. fi. ſ. eo. ⁊ videbitis in. l. querebat. j. e. modo cũ eſtimat dubi⁹ euẽtus ſi iſte euẽt⁹ cõtingat 2 anteq̃ ponat rõ. l. fal. tũc eſtimat q̃tũ eſt. ¶ Sʒ op. j. e. l. q̃rebat. ⁊. ſ. e. l. j. §. ſi debitor. vbi nõ dʒ curari an ſit ſoluendo. Sol. ibi loquit qñ heres eſt debitor vel ille cui eſt liberatio legata: q: quo ad ſe ſemꝑ eſt diues ⁊ ſoluẽdo. ¶ Op. de. l. eo tpe. §. j. ſ. de pecu. Solu. intelligo illam ſm iſtam.

Is qui bonis. Ibi reliquiſſet. nam in quolibet iſtoꝝ caſuuʒ de cõmodo medij tpis detrahitur falci. Dy. ⁊ de hoc dixi i. l. ſed ⁊ ſi non ſeruus. §. fi. ⁊. l. ſeq. ſ. eo.

Stichum. Iſte eſt bene bonus. §. ⁊. h. d. Si legatũ dñi nõ ſit defalcabile de legato ſerui detrahit fal. pro vtroqʒ ⁊ idẽ eſt contra. h. d. ꝑ hac. l. facit. l. plane. ⁊. l. ſed ⁊ ſi non ſeru⁹. ſ. eo. ¶ Opp. ſ. eo. ſi pupillus. §. fi. ſm vnam lect. Dy. ſol. ibi ⁊ ibi ego dixi.

Sepius. Iſte eſt bonus caſus: ⁊. h. d. Quarta in herede teſtatore viuo collata facit ceſſare falci. h. d. ¶ Op. de. l. ſi qñ. §. j. C. de inoffi. teſt. Sol. vt ibi. Scđo op. de. l. id aũt. ⁊. l. qđ aũt. j. eo. ⁊. ſ. e. l. pater filiã. in prin. Sol. hic loquit qñ teſtator hac mente dedit: vt in falcidiam imputaret. als ſecus. ¶ Quero quid in dubio? Credo qđ videtur dediſſe vt in falcidiã cõputet. caſus eſt hic. ibi q: viuus videtur ⁊c. tangam de hoc in. l. in quartam. j. eo. ⁊ no. que dixi.

Cum dotem. Nõ dʒ inſpici ꝑſona primi legatarij ſʒ ꝑſona fideicõ. in quẽ legatũ dʒ vltimo reſidere. h. d. In tex. ibi iterpo- 1 ſiti. ſ. legatarij primi de reſtituẽdo grauati. ibi capiẽtis. ſ. fideicõmiſſarij.

Legis falcidie. Op. ⁊ vr̃ qđ oẽ ius tollat ſpatio. xl. an. vt. l. cũ notiſſi. ⁊. l. oẽs. C. d̃ ꝓſcrip. xxx. an. Sol. beneficiũ. l. fal. qñqʒ põt intẽtari excipiendo: ⁊ tũc perpetuo põt: vt hic. ⁊ ar. l. pure. j. de doli ex. qñqʒ põt intẽtari fal. per actionẽ vel ꝑ interdictũ. vt. l. linea margaritarũ. ſ. e. ⁊ tũc finit tpe in cõtrario cõprehenſo.

1 ☞ Omittens ponere vnam rem in inuentario an priuetur beneficio totius falcidie.

2 Si forma ſtatuti quidã nobiles hñt iñunitatẽ a collectis ⁊ non hñt beneficiũ in ciuitate. ⁊ ſi acceptant priuentur immunitate aduocatus ex nobilibus acceptauit officium ad condẽnationes pro quo ex forma alterius ſtatuti habet. xij. pro libra quod perdat immunitatem.

Beneficio. Qui agit vt legatuʒ intercidat priuat fal. idẽ in eo q̃ tacitã in ſe fidẽ aſſumpſit d̃ preſtando nõ capaci. h. d. Quero circa 1 l. noſtram qñ̃o hoc egit? Et gl. ponit delendo vel cãcellando teſtm̃: vel aliter. ſ. ſubtrahẽdo rẽ hereditariã: vt. j. e. l. hereditatũ. ¶ Quero an priuetur † falcidia in illa re tm̃. ⁊ glo. in. §. ſancimus. in corpore. e. videtur dicere ꝙ non tota falcidia priuat ſm iſta tpa. vt. l. paulus. ſ. e. ⁊. l. ſi. §. illo. C. de iure de lib. ⁊. l. reſcriptum. ſ. de his quib. vt indi. vt. j. e. l. hereditatũ. hodie tota priuabit: vt. d. §. ſancimus i corpore. aut. eo. ti. lʒ quidã dicant cõtra vt dixi in. l. paulus. ſ. eo. Allegabam iſtam. l. † ad. q. ꝑſis dũ ibi legebam: q: ibi erãt quidã nobiles immunes a collectis ⁊ qđ non debent habere aliqđ beneficium in ciuitate: ⁊ ſi acceptarent tunc priuentur immunitate. erat aliud ſtatutũ qđ aduocatus qui ad condẽnationem erat poſitus dʒ habere. xij. deñ. ꝑ libra. modo quidã aduocatus de illis nobilibus acceptauit illud offiñ an priuet illa immunitate. Et dicebã ꝙ ſic. q: iſtđ qđ detrahit. ſ. xij. deñ. pro libra eſt bñficiũ: vt hic dicit falcidiam beneficiũ q: detrahit. ⁊ hoc per iſtã. l. facit. c. ſ. x. col. que fuit cauſa amit. benefi. ⁊. l. beneficium. ſ. de conſti. prin.

Cum pater. Legata relicta impuberi non imputãtur in falci. pupillariter ſubſtituto. h. d.

Legato petito. Qđ heres plus ſoluit legatarijs in penaʒ contumacie non nocet. h. d. ¶ Opp. ⁊ videt qđ in actiõe ex teſtamento nõ iuret in litem: vt. l. als. ſ. de in litem iur. Sol. glo. quod hic fuit iuratũ ſuper actione in rẽ que eſt arbitraria: ⁊ iſta eſt vera vel ſolue vt in gloſ. ⁊ non eſt vera: q: ver. plane: non loquit de iuramẽto in litem: ſed de iuramento veritatis qđ non eſt affectionis. ¶ Opp. ſ. e. l. j. §. itẽ ſi ita. Sol. ibi non eſt rõ vera q: illud ſit ꝓpter moram heredis non eſt verũ: q: eſt cõtra iſtã. l. dic vt ibi dixi.

Alienus fundus. Si heres ꝓpter ſuã ſtultitiam plus ſoluit legatarijs non nocet. h. d. ⁊ eſt notabilis.

☞ Creditor an teneatur cedere contra alium reuʒ quando vnus ſoluit totum.

In. l. falcidia hoc eẽ ſeruandũ. Iſta eſt bona. l. de qua feci magnum feſtum in materia de duob⁹ reis ⁊. h. d. In duobus reis ſocijs debituʒ vtriqʒ pro parte videt actiue ⁊ paſſiue. ⁊ in nõ ſocijs eius videt debitum qui debitum occupauerit. h. d. per iſtam. l. tollunt cõtrarietates. l. ſi vn⁹. in princi de pac. ⁊. l. ſi rẽ. §. ſi duo. j. de noua. q: ſi ſunt duo rei ſocij factum vni⁹ non nocet alteri: q: perinde eſt ac ſi ſinguli ſtipulati eſſent. ⁊ ideo factum vnius non nocet alijs: ſed ſi non ſunt ſocij: tũc vnius factuʒ poteſt alijs nocere. q: vnus poteſt totum occupare: vt hic. Item aliud in. l. j. C. de duo. reis. vbi dicitur quod ſi vnus ex duobus reis exigit ſolidũ debet alteri reddere: als poteſt alter partem ſuam ab exactore petere. eſt ne illud verum? Certe per iſtam. l. debet diſtingui quod ſi ſunt ſocij vel ex cauſa onerosa ſunt duo rei: ſed ſi non ſunt ſocij ⁊ ex cauſa lucratiua tunc totum eſt eius qui occupat: vt hic. Et per iſtam legem determinabitur illud quod dixi de ceſſione: an ſi vn⁹ ſoluit inſolidum an teneatur. ſ. creditor cedere actio

¶ Statutũ. adđ ad Bar. ꝙ qđ hoc idem cõſuluit alexã. i conſil. xxxv. in iiij. vo. ⁊ vide de intra d̃ gabel. qñta parte octaue partis principalis. q. 4.

nem contra alium: eſt verum quod debet cedere quando ſunt ſocij vel duo rei ex cauſa oneroſa: ſecus ſi ex cauſa lucratiua promiſerunt: quia tunc pro ſe ſolum quod ei inſolidū ſoluit ei cedi non debet actio vt hic.

Pretia rerum

Iſta eſt clara lex τ deberet tota ſcribi aureis literis. τ.h.d. Res debet eſtimari cōmuni eſtimatione nō ex affectione. Item qui habet ius adeundi hereditatem nō dicitur locupletior h.d. τ iſta eſt bona lex.

1 Pretia rerum variantur ex loco τ tempore: τ cariſtia que modico tempore fuit non inſpicitur.
2 Valor rei qualiter probabitur.
3 Eſtimatio frumenti preteriti qualiter probetur.

1 **Nonnulla.** Iſte eſt not. §.h.d. Ex loco † τ tempore rerum pretia variātur τ cariſtia que modico tempore fuerit nō inſpi-
2 citur.h.d. Tu vis † probare valorem
a rei:[a] qualiter probabis? Vide gl. τ gl. melior eſt in.l.ij.C.de reſcinden.vend. iſta glo.non bene tex.declarat. tamē ex illa glo.ſumpta occaſione debetis ſcire quod quādoq tractatur de eſtimatiōe vnius fundi τ rei immobilis. τ tunc dz fieri poſitio ex tali fundo cō muniter tot fructus recolliguntur. itē quod in dicta contrata fundus tanti redditus: tanti valoris eſt. Iſtud probatur in.l.ſi fundū per fideicommiſſum.in princi.ſ.de lega.primo. τ.l. pe. ſ.de rebus eorum. Potes etiam facere articulum magis generalem. qd talis fundus communi eſtimatione tantum valet τ tantum communiter vēderetur. quandoq tractatur de eſtimanda re ex qua fructus non perci-
1 piūtur. vt de aliqua ſpecie vt de libro vel ſcypho. τ de iſtis non eſt dubium quod debet fieri poſitio τ eſtimatio hoc modo quod tantum valeat quā-
1 tum vendi pōt. τ tantum vendi potuiſſet in tali loco dicto tempore. τ hoc dico per iſtum tex. qz ex tempore τ loco pretia rerum variantur. Debes ergo limitare dictum tuum in tali loco τ tali tempore per iſtam.l. τ per.l.ſi ſeru9 ſ.de condi.fur. Hoc eſt verum qd res tantum valet quantum vendi poteſt homini ſcienti qualitatē rei: vt.l.mor-
1 tis cauſa capimus.in fine.ſ.de dona. cauſa mor. facit.l.ſi quos.C.de reſcinden.ven. Et ideo tu aduocate alteri9 partis quando fiunt poſitiones qd talis res valet tantum: faciat poſitio-
2 nes de qualitatibus latentibus in ipſa re: vt qz eſt ſterilis vel emphyteotica: qz ſi ſciret minus emeret: vel debes te referre ad tempus: τ ſic dices tali die valuit tantum: τ ante τ poſt per multos annos: quia ſi tantum poneres tali die tūc eſſet paruum tps cui9
3 eſtimatio non attenditur. ¶ Quero † qualiter probabitur eſtimatio frumenti preteriti. Et gl.in.l.ij.C. de reſcind.vendi. dicit quod eſt clarum quantum poterat vendi illo tēpore τ ante τ poſt non reſtringas te ad modicum tempus.ſ.ad vnum diem: ſed dic ante τ poſt. ¶ Procedo τ quero de loco in foro publico non poteſt vendi niſi duabus libris corbis: in domibus proprijs quilibet poteſt vendere quantum vult tu facias poſitionem qd in ciuitate Peruſij poterat tantum vendi τ conſtat q̄tum domi. τ q̄tum in foro publico: vt.C.de ero.mil.an.l.vij.diebus. τ.l. ſpeciebus.de coarcta.lib.xij. Et ideo do tibi conſilium qd in ſpeciebus facias mentionem qd tantum vēdi poterat in foro publico.

a ¶ Tu vis pbare valorē rei. vid Fel. i. c. cū cām. de teſti. p Bar. τ Alex. i. l. j. §. ſi heres pcepto fūdo. ff. ad treb. vide Panor. cōſ. lxxvj. in. ij. col. in. ſ. volu. Feli. in c. cām. in. ſ. colū. τ ſeq. ver. in glo. ij. in fin. de teſti.

Si in teſtamento.

Quod p fal. diminuitur debet legatario preſtari ſi teſtator hoc voluit. h.d. τ ſic.l.ſeius τ augerius: que dicūt quod non poteſt prohiberi fal. eſt verum ſi expreſſe prohibetur: ſecus ſi permittitur. τ illud quod detrahitur non remanet penes heredem ex voluntate teſtatoris. ¶ Op.ſ.eod.l. qd de bonis.in princi. τ.§.j.gloſſ.ſol.primo τ nō bene. ſimile no.in.l.ex aſſe.ſ.eod. τ ibi reprobaui vobis ſolu.glo. Secundo ſoluit glo. τ bene. τ illum tene: et illud quod gl. dicit in fi. intellige quod oneret alios pro contributione facta non inſolidum: vt.l.in ſingulis.j.eodem.

Si fundus.

Poteſt eſſe ratio: qz in fundo cadit affectio: vt.l. τ ſi equo.ſ.de leg.primo. ſz in nummis non cadit affectio: vt.l. nummis. ſ.de in litem iur. dicitur hic quod iſte patitur falcidiam. contra de.l.neſennius.in prin.ſ.e. Rn̄d. qd hic dicit ſi heredi dediſſet pōt intelligi aliter.ſ.heredi non ei q quo legatus eſt fundus: vel aliter dico quod patitur falci. ipſo iure: ſed tenetur ſe exceptione doli. vt.d.l.neſennius.ſ.eo.

Donatio vltra quingentos ſine inſinuatione valet ſi detracta gabella remanent tantū quingenti.

Quoties.

Iſte eſt not. caſus: induco ad.q. vos ſcitis
1 q † de iure communi donatio que aſcēdit vltra quingentos aureos nil valet ſine inſinuatione: ſed vſq ad quingentos aureos valet: vt.l.ſancim9.C.de dona. modo tu donas mihi vltra quingentos aureos: ſed detracta gabella non reſtant quingēti aurei: quero an valeat donatio ſine inſinuatione. Hic eſt argu. quod ſic qz debet detrahi τ videri illud quod remanet.

Legatum vſusfructus factum alicui quantum tempus duret vt poſſit fieri eſtimatio: idem in alimentis.
Ciuitates tuſcie tempore Henrici imperatoris amiſerunt ſua vſusfructus.
Etates quot ſint: remiſſiue.

3 Legatis alimentis pro quanto tempore preſtentur.

Hereditatum.

Iſta eſt ſingularis lex: τ nō habet ſibi parem. ¶ Op. primo de ſe-
1 ipſa ad ſeipſam de princi.ad.§.eoq ſolu. aliud in alimentis τ aliud in vſufructu. τ rationem diuerſitatis ponit glo. ¶ Oppo. vlterius de eo quod habuiſtis in.l.cum titio.ſ.eo. So. dicunt quidam ibi loquitur in computatione fienda quo ad ceteros legatarios. hic quo ad ipſum legatarium cui ſunt alimenta legata vel vſusfructus. τ hāc tenet glo.in.l.lex fal. ſi interueniat.ſ.eo. Gloſſ. hic tenet contrarium τ vide gl. que incipit ſi queratur quātum τc. τ idem tenet hic alia glo. ſuper ver. vlpi. ait.
1 τ incipit male. τ ibi. τ ſm hoc ſibi τ alijs τc. τ iſtā puto veram. Ad.l.cum titio. reſpondeo q hic in legato alimentorum: τ in vſufructu qui cohæret perſone. τ ideo nō pōt fieri illa eſtimatio que ibi requiritur: licet commoditas poſſit vendi. Recurratur ergo ad diſtinctionem huius.l. ¶ Opp.de.l.in.l.falci. nō habetur.ſ.eo. So. gl. ibi in legato ſimplici τ bn̄. ¶ Oppo.ſ.eo.l.iij.in fi. Sol. ibi in legato annuo facto reipubl. hic in legato vſusfructus. τ quando relinquitur vſusfructus certe rei non poteſt deueniri ad rem de
1 qua ibi loquitur ideo deuenitur ad eſtimationem. ¶ Oppo. de.l.nam τ ſi parentibus.ſ.de inoffi.teſt. Sol. ibi plus viuit ſenex q̄ iuuenis: τ euenit propter
a ordinem nature turbatum. ¶ Opp.de.l.an vſusfructus.ſ.de vſufru. vbi centum annis durat. Reſpon.
1 fateor quod centum annis durat niſi patiatur aratrum. ſed intra.xxx. poteſt pati capitis diminutionē:
1 vt fuit tempore Henrici Imperatoris: qui dānauit omnes ciuitates Tuſcie. ita quod vſumfructū amiſerunt licet executio non poſſit fieri: quia ſunt capite minute. Item videmus in terris eccleſie: qz ſepe et ſepius priuantur a marchione τ duce. ¶ Oppo.C. de dona.l.ſi quis argentum. Solu.glo. tu dic aliter aliud in donati. vt ibi: aliud in legato: vt hic. τ ratio non poteſt reddi niſi qz ſic placuit: vt.l.non omnium. ſ.de legi. Dicitur hic a prima etate vſq ad annos.xx.
2 quero † quot ſunt etates: Et glo.ij. huius.l. videtur ponere plenius per Cy.in.l.ſi infanti.C.de iur. deli. ¶ Quero quid ſi plus vel minus vixerit quam dicat hec lex. τ ſic ſi vixerit plus dabitur ei plus: ſed ſi minus tunc reddet? Vide gl. que incip. preſumit qd tantum. ibi quid ſi minus. gl. optime dicit. Ex hac.l. apparet quod ſi fiat computatio ſecundum hanc.l. nihilominus vterq debet cautiones preſtare quod ſi legatarij habent plus: heredibus reddent. ſi min9 heredes ſupplebūt. arg.in.l.in quātitate.§.magna.
3 ¶ Quero † an interim ſoluentur iſta alimenta pro toto tempore? Et glo. dicit quod non. et vide gl. que incipit et male. ibi: an pro omnibus. τ iſta gl. eſt not et alibi glo. videtur dicere contrarium deducto in-
b teruſurio medij temporis: vt.l.ſi quis argentum.C. de donat. Sed fateor quod ſi vterq vult poteſt: ſed ſi non ſunt concordes cuius erit electio. dic vt dixi in ſimili in.l.ſi cōſtāte.§.quoties.ſ.ſo.ma. Innuit aliud iſta gl. τ gl.ſ. an caſus poſitione qd alimēta debēt preſtari in ſingulis annis. Vide te. iſtud qd dicit p ſingulos annos nō intelligas vna pſtatione: ſed debes intelligere ſecundum diſtinctionem quam dedi.in.l. pe.ſ.de ſti.ag. τ no. iſtam.l. qualiter ſit eſtimatio vſusfructus vel ſi venditur debet ſolui gabella.

Dominiū rei proprie heredis qd non tranſit in legatarium.

Si quis ex heredibus.

Iſte eſt no. caſus. ¶ Opponi. et videtur q legatario nō preiudicet. vt.l. cum alienā.C.de le. Sol. hic legatari9 agebat rei vēdicatione. ideo negauit eam eſſe propriam. vt repelleretur agēs a rei ven. et vide glo. que incipit heredis τc. Et not. † gl. q rei proprie heredis non tranſit dominium et bene dicit. Potes tu tamen circa iſtam.l. aliū intellectum magis notabilē dare. vt ideo contendebat heres vt oſtenderet patrimonium eſſe paruum: τ ſic vt detraheret falc. priuatur ergo illa re. vt dixi in.l.paulus. τ.l.beneficio ſupra eodem.

Res vendita tanto minus valet quā ſoluitur in proxeneticis ſubhaſtationi-
a bus vel alijs.

Quātitas[a] patrimonij.

Iſta eſt not.l. τ ſemel fui interrogat9 de vna.q. iā
1 ſunt duo anni † quedā res fuit vendita τ emptori fuerunt date vices vt ſi quis acceperit p quinquaginta hēat decē a cōi: an iſtud debeat detrahi et tm̄ minus dicitur pretiū quātum id qd hz emptor. Et breuiter quicqd ſoluitur cauſa emptionis vel proxenete vel alij tm̄ minus valet patrimonium.

In quantitate.

Op.j.ti.j.l.j.§.ſi. breuiter dicit gl. fateor teneri ad ſolida legata nō deducta falcidia non tamē vltra vires tenetur. Dy. dicit melius qd tenetur vltra vires patrimonij ſi adiuit qz cepit eē debitor gn̄is. τ ideo tenetur.
b vt.l.ſi rōne. τ.l.ij.ſ.e. hodie nō credo verū: vt ibi dixi in.l.in rōne. ¶ Op.de.l. qui quadringēta.§.ſi.j.e. Solu. ibi in fructu qui percipitur ex re vel quātitate legata. hic vero ex re nō legata: vt.l. paulus. τ.l.quod de bonis.§.fructus. ſ.eodem.

Magna[b] dubitatio.

Opp. τ videtur qd per cautionē debet expediri non per eſtimationem: vt l.in.l.falci. non habetur ſupra eodem. Solu. ibi in legato conditionali vbi per cautionē tm̄ fit explicatio. ſed qn̄ eſt debitū vel creditum conditionale tunc poteſt vtroq modo fieri. vt.j.p-

a ¶ Quātitas. Adde an ſi ſint legata mille p redimēdis captiuis τ expēſa fuerunt quinquaginta promittendo ad locū an deducentur vel erunt oneri heredis. p Io. an. i addi. ad Spe. in ti. de inſtr. edi. §. nunc vō aliqua circa finē.

b ¶ Magna. adde bal. cōſil. cxx.iij. lib.

a ❡Sed vi les.adḋ in cõtrũ alexã. alle. Ang. conſil. cclj. qḋ in ſtam pa eſt.cxxx iiij.inci. q̃dam noĩe matthe⁹.⁊ Pe.de an cha.conſi. clxxiij.ego habeo. c lxxxj. vide etiã Paul. de ca.cõſi. clxxxiiij.et Ro.conſil. clxvj.et q̃ poſui in.d. l.pe.

xi.§.videbitis.q̃ ſit ratio neſcio. pla a cuit ſic facere. ❡Uenio ad verſicu. cuius generis ⁊c. ❡Opp.de.l. eius 1 ſerui.ſ.eo.Rñ.⁊ dico quod poteſt ex 2 plicari vtroqꝫ modo ⁊ p eſtimationẽ vt ibi:vel per cautionem vt hic. ⁊ eſt 3 ratio:quia relictum libertatis habe tur loco eris alieni:vt.l.ſed ſi non ſer 1 uus.⁊.l.eris alieni.ſ.eodẽ.ergo vtro qꝫ modo explicatio fieri poteſt.vt.ſ. §.proxi.ſed in legato ſimplici ſemper ſit explicatio per cautionem: vt.ſ. §. proxi.⁊.l.in.l.falci.non habetur.⁊.l.in ſingulis.

ID autem. Uide glo.q̃ eſt ſuper verbo pro ſua parte.⁊ iſtam glo.non te neo indiſtincte dicam in l.in quarta.ſ.eo.

QUod ſi alteru tro ⁊c.De materia iſtarum legum ⁊ glo.que ſunt hic ex 2 plicabo.ſ.eodem.l.qui fundus.§. ſi.

SI is q̃ quadrin genta. Pupillariter ſubſti tutus grauatus poteſt fal ci.retinere licet alius ſubſtitutus gra uatus non ſit.h.d.

Quedam legata. Le gata indiuidua defalcantur preſtita parte eſtimationis.h.d. ❡Oppo.dicitur ſ quod ex conſummatione accepit for mam operis.contra.ſ.de oper.no.nũ. l.ſtipulatio.§.opus.Sol.hic debet fie ri opus ex diſpoſitione teſtantis ſec⁹ ſi ex contractu.Breuiter hic loquitur de opere formi:vt theatrum ſtudiũ: ibi loquitur de opere informi.nam di cit de quolibet opere.⁊ ideo de imper 3 fecto poteſt intelligi. ❡Op.de.l.et ſi nõ ſunt.§.quid ergo.ſ.de au.⁊ ar.le. So.vt in glo.in.l.v.§.opere.ſ.de verb. ſign. ❡Quero an heres debet primo ſoluere poſtea eſtimationẽ petere.Gl. dicit quod ſic.doc.dicunt cõtra quia poteſt opponere exceptionem doli ſꝫ ſi eſſet verũ quod dicit glo.conſequit iure actionis.

SI vſuſfructus.

1 ☞Heres viri habet veſtes p̃tioſas: viles ipſa vxor.

Dos legata. Tene mẽti gl. que incipit iõ ad.q.quã feci in.l.pe.§.j.ſ.ſo.ma.quis 1 † debet habere veſtes emptas mulie ri vel ipſa vel heres? Et certe p̃tioſas heres quia non tenuit ab initio dona tio.ſꝫ viles⁹ debet habere mulier quia tenuit don a tio vt glo.

☞Debitor ſibiipſi ſemper eſt diues et ſoluendo.

In bonis alterius tãtum eſſe dicitur quantũ ab eo exigi poteſt deductis expenſis.

Liberatio ſi eſt relicta duobus reis debendi quorũ vnus eſt ſoluẽdo alter non vterqꝫ capit liberationẽ.

QUerebatur. †Debitor ſibiipſi in totũ.dꝫ eſſe ſol uendo.quo ad alios tantum eſtimatur quãtũ põt exigi ⁊ quãtũ reſiduũ poteſt vẽdi.h.d.Diuidit in quinqꝫ partes.Et aduerte quia primo ponit thema ⁊ q̃ſtionẽ vſqꝫ ibi dicebã.Ibi in ſc̃da in qua ponit quedã euidẽtialia ad ſolutionem.q.vſqꝫ ibi quare.Ibi tertia in qua po nit vnã aliam.q.qñ nomen tantum fuit legatũ vſqꝫ ibi ſed cuꝫ debitori.Ibi quarta in qua ponitur alia queſtio qñ liberatio tantũ fuit legata debitori vſqꝫ ibi cum igitur.Ibi quinta ⁊ vltima in qua redit ad ſolutionem prime.q.ꝓpoſite vſqꝫ ad ſi.in tex.ibi cũ nomẽ.qḋ ſolũ alij eſt relictũ:non autem liberatio eſt relicta vt differat a caſu precedenti ⁊ ſequenti.Dyn. ibi pro rata.vt quartam habeat heres reſiduũ lega tarius. Not.†quod debitor ſibiipſi ſemper eſt diues 2 ⁊ ſoluendo. ❡Sc̃do no.qḋ tm̃ dicitur eſſe in bonis alterius quantum a debitore exigi poteſt.hoc intelli ge deductis expenſis que fierent in exigendo:vt leg. quantitas.ſ.eodem.⁊.h.d.gloſ.in.l.per diuerſas.C. manda.in gloſſ.magna. ❡Opp.de.l.ſic pro rata.§. ſi.ſ.de reli.So.hic agitur de aliquo liberãdo ibi de aliquo exigendo. ❡Opp.extra gloſ.dicit hic qḋ ac ceptilatio eſt in pendẽti contra.l.vſuſfructus.ſ.de ſti pu.ſer.⁊.l.communis ſeruus.eo.ti.Sol.ibi loquit de acceptilatione que ſit inter viuos:ſed hic de accepti latione que ſit cauſa mortis.ideo põt eſſe in penden ti:vt.l.ſi.ſ.cõia predio. ❡Dicitur hic in ver.ſed cum debitori.ibi ſi ei ſoli.quero: quare dicat ſi ei ſoli.Et gl.que eſt hic dicit.ideo dicit ſoli:quia ſecus ſi vtriqꝫ ⁊c.⁊ iſta gloſſ.credo quod non habuerit verum in tellectuꝫ.ſed credo quod dicat ſoli ſibi:quia ſecus ſi ſibi liberatio et alteri quadringenta eſſent legata:vt ſ.in princi.l.⁊ in fine huius.l. ❡Sed pro declaratio ne gl.†q̃ro quid ſi ſunt duo rei debendi inſolidũ et 3 vtriqꝫ eſt liberatio relicta.vnus eſt ſoluẽdo alius nõ quatenus quiſqꝫ vr̃ liberari Et illa gloſſ.ſentit pro parte vterqꝫ videt capere liberationẽ qḋ puto verũ. ❡Ultimo gl.ſ.hui⁹.l.voluit iſtã.l.diuidere ⁊ nõ per fecit:⁊ vide eã que incipit duos caſus.ibi ſoli debito ri.imo proſequitur tres caſus vt dixi vobis in di uiſione.

SI creditor filij. Oppo.ſ.e.l.cũ quo.Solu. iſta ſecundum illã debet intelligi quod inſpici tur tempus adite hereditatis ſi plus tunc fuit in peculio:vt ibi no.

REperitur. Concordat cum.l.ſi per impudẽtiam.§.mirum. ſ.de euic.et.C.ſi vt ſe ab here.l.j.⁊.ſ.e.l.pe nales.in princi.⁊.l.hereditarium.ſ. de bo. auto.iudi.poſ.

ſ SI dos ſocero. Si fili⁹ eſt heres in ſolidũ totã dotẽ vxo ris ſue

ris ſue vt es alienum deducit.ſi pro parte eſt heres: pro parte deducit.h.d.In tex.ibi coheres eius ꝓ ſua parte deducit.querit gloſſ.vtrum eo caſu quo filius percepit dotem totam a coherede an ſit coheres ipſo iure liberatus.Et gl.videtur dicere ꝙ ſic.Dyn.dicit qḋ videt liberatus ipſo iure a filio non ab vxore.iõ eſt locus cautioni:vt.l.ſi filia.§.hoc amplius.ſ.fam. er.⁊.l.ij.§.j.ſ.de do.prelega.

TItia teſtamento. Iſta ẽ ſingula ris lex.⁊ nõ habet parẽ nec concordan tiam.⁊.h.d. Prelegata non veniunt in fideicom.qñ quis primo rogat ſecũdo 1 prelegat.Item qui quartam detrahit de voluntate defuncti quartam hereditatis ſibi computat:al's to tam hereditariam partem.h.d. ❡Opp.⁊ videt qḋ prelegatũ veniat in fideicommiſſo:vt.l.marcellus.§. quidam.ſ.ti.ij.Sol.glo.hic facit mentionem heredi tatis:ideo prelegata non veniunt in fideicõmiſſo:et iſta ſolutio eſt vera in ſe:ſed ad hanc.l.non eſt neceſ ſaria:q2 ibi primo prelegauit:poſtea rogauit de reſti 2 tuendo:hic econtra. ❡Ulterius opp.de.l.in fideicõ miſſariã.§.ſi.ſ.ti.ij.Sol.dicit glo.ſatis reſtituit eo qḋ ſibi in quartam computat.ſic ſoluit gl.ſed nihil eſt. dic ꝙ hic quãdo primo rogauit ⁊ poſtea prelegauit: ibi econtra. ❡Opp.C.de fideicom.l.cum virũ.So lu.ibi p verba generalia.hic ſimpl'r.⁊ diſtingue ple ne vt per doct.in dicta.l.cum virum.dicam in.l.mar cellus.§.quidam.vbi gloſſ.diſtinguit.Dicitur hic qḋ computat in quartam duodecimam partẽ. Contra ſ.eodem.l.in quartam.primo reſponſo.So.glo.iſtud eſt verum quando detrahitur falci.vel trebellianica preter vel contra voluntatẽ defuncti:quod eſt eoipſo qḋ non precepit detrahi vt hic in fine.ſed hic loqui tur quando ſm voluñtatem detrahit.⁊ ratio eſt:quia debemus fauere:vt in.l.in teſtamentis.ſ.de reg.iur. iſta eſt ratio ſignificatio ꝟborũ qñ dixit retẽta quar ta:ſcꝫ hereditatis:ergo quarta hereditarie portiõis debet ſibi computari. ❡Op.de.l.iij.ſ.de leg.j.So. 3 vt ibi dixi.

QUi fundum. Quod pretij nomine capi tur non videtur legatum ſed iure he reditario capit.hoc dicit iſtud prin cip. ❡Oppo.de.l.in quartam.in ſi. ſ.eodem.Solu.gloſſ.que eſt hic dat duas ſolutiones.Una:aliud eſt quando capitur vt pretium.aliud eſt cauſa conditionis implende: vt.l. ſi dignum.ſ.eodem.⁊.l.ſi fundus.⁊.l.in ratiõe.§.vẽ dere.⁊.§.tametſi.⁊ iſta eſt vera.Dat gloſſ.aliam ſolu tionem quod computatur in falcidiam ei a quo ca pit.⁊ vide gloſſ.que incipit:imo totus ⁊c.ibi vel ei a quo ⁊c.ſed in dato cauſa conditionis implẽde lꝫ poſ ſet procedere qḋ examinabo in.l.in quartã.ſ.e.tñ id qḋ pretij nomine datur in quartã cõputatur quo ad omnes:vt dictis.ll.

1 ☞Libellus incert⁹ admittitur qñ incertitudo cau ſatur ex facto aduerſarij.

2 Actio ex teſtamento an computat prout vnuſquiſqꝫ poſſidet.

3 Quantitas ſi fuit legata q̃s pro ea parte qua eſt he res cõditione exiſtente conuenitur.

Si tu ex parte. Iſte eſt bonus.§.⁊ hoc dicit.Cõditio cuius euẽ tus vel defectus legata ⁊ libertates non vitiat com petitionem nõ differt.Item omnes partes vni⁹ he reditatis in.l.falcidie ratione contribuuntur.h.d.ſꝫ Dyn. ❡Quero a quo petentur interim iſta legata. Et gl.reſpõdet valde ſingulariter.⁊ dic quod ſi fuit ſpecies hereditaria legata pro illo fundo competit rei vendicatio:⁊ ipſam inſolidum poſſum intentare non expreſſa parte.⁊ vide gloſſ.que incipit de liber tatibus planum eſt ⁊c.⁊ ſic duo dicit quod rei vendi 1 catione agat non expreſſa parte.et ſic nota †quando incertitudo cauſat ex parte aduerſarij admittitur li bellus incertus:vt no.in.l.j.§.quia autem.ſ.quorum leg.⁊ quod no.in.l.quod in heredem.§.eligere.ſ.de trib.ſed in propoſito quando agitur rei vendicatio ne hoc non eſt neceſſe:quia rei vendicatio datur cõ tra poſſidentem pro parte quam poſſidet:vt.l.ij.in ſi. ſ.de preto.ſtip.ſed in actione ex teſtamento no.quod 2 dicit glo. ❡Ulterius dicitur hic in glo.†quod agit actione ex teſtamento prout quiſqꝫ tenet.ibi ⁊ idem ſi agatur actione perſonali ex teſtamẽto ⁊c.eſt ne ve rum iſtud videtur quod non:quia actio perſonalis competit inſpecta inſtitutionis portione non prout quiſqꝫ poſſidet:vt.l.ſi tibi homo.§.ſi fundus.ſ.de le. j.Sol.Dyn.hic loquitur quando fuit legata ſpecies hereditaria pro qua poteſt competere actio ex teſta mento ⁊ rei vendicatio ⁊ ideo propter concomitan tiam quam habet cum rei vendicatione datur ↄtra poſſidentẽ prout quiſqꝫ poſſidet.⁊ probat Dy.arg.l. ſi plures.ſ.de vi ⁊ vi arma.l.iij.§.heres.ſ.cõmo.⁊.l.ſi duo.ſ.depoſi.do.Cy.in.l.pro hereditarijs.C.de he re.ac.aliter dicit quod plene examinaui in repetitio ne quam feci de.§.cato.⁊ ibi plene no.⁊ iſtud dictũ Dy.hic habet locum in ꝓpoſito et illud ibi teneo:q2 nõ eſt neceſſe quod in actione perſonali proponatur petitio certa ſed petis eum condẽnari pro parte quã 3 poſſidet. ❡Quero†quid ſi quantitas fuit legata? ❡Gloſ.dicit ꝙ conuenitur pro ea parte pro qua eſt heres non in plus.exiſtente conditione ⁊c.vt in glo.⁊ vide eam ibi:ſi autem eſt quantitas ⁊c.⁊ gloſſ. dicit quilibet pro ea parte qua eſt pure heres inſtitutus: ↄditionalr̃ pro ea eſt heres.⁊ habes caſuꝫ in.l.liber homo.§.ſi ita ſcriptum.ſ.de here.inſti.⁊ glo.que al'r dicit quaꝫ hic debet intelligi ſm iſtam gloſſaꝫ.⁊ ſm gl.iſtam quando quantitas eſt relicta ab vno petam medietatem ſcꝫ ab eo qui eſt ſub conditione inſtitu tus ab alio quartã. ❡Sed quero qualiter mihi de reſiduo ſuccurretur.Reſpon.quod ab eo qui erit da tus curator illi portioni iacẽti vel ab eo q̃ eſt ſub con ditione inſtitut⁹ ſi agnouit bonoꝝ poſ.ſm tab.vt.l.ſi q̃s inſtituatur.in prin.ſ.de heredi.inſti.

Qui filium. Si coheres partẽ coheredis habeat ex ſubſtitutiõe vulga ri locus eſt contributioni:ſed ſi ex pupillari ſi portio grauata accreſcit non grauate nõ eſt locus cõtribu tiõi.al's ſecus.h.d.vſqꝫ ad.§.qui filios. ❡Op.ad ꝟ. ſi vero prius.vbi d: qñ ſubſtitut⁹ pupillariter ⁊c.con tra.l.in rõne.§.queſitũ.ſ.e.So.Dy.ibi ꝙ hic teſtator ab iſto coherede ſubſtituto nulla legata relinquit.iõ non curat de contributione. ❡Op.⁊ vr̃ indiſtincte

debere fieri cōtributionē vt.j.e.l.§.fi. So. vt ibi videbitis no.

Qui filios. Si exheredat⁹ ſuccedit fratri ex ſubſtitutiōe.⁊ ſic ex volūtate expſſa valent legata ab exhereda. ſubſtito:ſꝫ ſi ſuccedit ex poteſtate legis nō valēt.h.d. Diuiditur in tres partes. pͥmo ponit vnā queſtionē ⁊ eius determinationē vſqꝫ ibi. Nec huic cōtrariū ibi rñdet vbi obiectioni q̄ poſſet fieri in contrariū vſqꝫ ibi dicet aliqs:ibi format vnam aliā queſtionē ⁊ eius rñſionē ⁊ reſpōſiōis rationē vſqꝫ ad fi. No. qñ poteſt a ſubſtituto exheredati legari vel nō. ¶ Opp. ⁊ incipio ab vltima gl. ab exheredato cui eſt legatū relictū pōt legari:vt.l.coheredi.§.cū filie.in fi.§.ſ.de vul.⁊ pu.ſi pōt ab ipſo exheredato ergo eadē ratione a ſubſtituto ei⁹ vt hoc.§.in fi. Dicit gl. certe hꝫ fallit:q: hꝫ min⁹ iuris i ſubſtituto ꝙ in exheredato:vt hic.⁊.l.cū quidā.C. de lega.⁊ vide gl. q̄ incipit imo nō tm̄ ⁊c. vide hic qđ ab extraneo cui legaui poſſum legare a ſubſtituto nō. Et dominus Cy. in.l.cū quidā:dicit qđ ſm Per. non pōt reddi certa rō:ſed rōnē puto iſtā a legatario pōt legari:vt.l.j.C.cōia de le.⁊.l.ab eo.C. de fideicō.ſꝫ exheredatus eſt legatari⁹ merito pōt ab eo legari:ſed ſubſtitut⁹ exheredati nō eſt legatari⁹ defuncti:ſed heres exheredati. Dices tu. iſta ratio non ꝯcludit q: ab herede heredis vel ab herede legatarij poſſum legare:vt.l.ſi fuerit.§.fi.ſ.de le.iij.⁊ eſt in precedēti gl. iſta oppoſitio. So. illa regl'a fallit hic vel verius hic legat̄ ab herede legatarij nominatim qđ fieri non pōt vt hic. ſecus ſi vniuerſal'r ab herede legatarij legaret̄ nō nominatim ꝙ nota.

1 ☞ Statutū qđ allibratus a q̄ngētis libris ſupra teneat̄ mutuare cōi habēs minorē libram qui ſucceſſit conſanguineo:an teneatur mutuare.⁊ nu.11.

2 Contributio qñ habet locū ſi vnus ſolus heres eſt inſtitutus.

3 Plurib⁹ heredibus in eodē gradu inſtitutis nō fit cōtributio ſed quilibet retinet partem.

4 Portio vni⁹ ex heredibus ſi deueniat ad aliū nō ex ſubſtitutiōe ſꝫ ex.l.diſpōne vel propria an ⁊ quo caſu fiet contributio.

5 Contributio an fiat qñ teſtator fecit duos gradus inſtitutiōis ⁊ ſubſtōnis vulgaris ad quē veniūt bona ex vulgari ſubſtitutione.

6 Subſtitutio ſi eſt facta filio exheredato an fiet contributio.

7 Cōtributio an fiat qñ ſubſtituit filio inſtituto pupillariter.

8 Subſtitutione exēplari facta cōtributio fit eodē modo ſicut qñ eſt facta ſubſtitutio pupillaris.

9 Contributio qualiter fiat facta ſubſtitutione breuiloqua vel cōpendioſa.

10 Contributio an fiat qñ eſt facta ſubſtitutio fideicōmiſſaria.

Coheres pupillo. Iſte eſt nota.§.⁊ ſꝫ vnam opin.h.d. Si portio minus grauata accreſcit portioni magis grauate ex ſubſtitutione pupillari locus eſt contributioni.ſicut ſi accederet ex vulgari.h.d. ¶ Oppo. quando portio grauata accreſcit alteri portioni non eſt locus contributioni:vt.l.quod ſi alterutro.⁊.l.j.§.ſi coheredis.ſ.eo. Reſpondet Azo ꝙ illa opi. que ibi ponitur eſt vera:⁊ eſt veriſſima illa diſtictio ⁊ ibi accreſcit per modum iuris accreſcendi.hic ex iure ſubſtitutionis pupillaris. Sed tunc inſtatur.ſ.ea.l.§.qui filium. Rñ. quod iſte eſt verus intellectus. ibi loquit̄ quando vna portio erat grauata ⁊ alia non.hic loquitur quando vtraqꝫ erat grauata:vna minus:alia vero plus:tunc fit contributio ſicut quando portio nō grauata accedit grauate:⁊ vide iſtam gloſſ. que incipit:non adeo vt ſemis ⁊c. vſqꝫ ibi.vel ſm Hugo. ⁊c. Hug. recedit a lect. domini Azo.⁊ legit iſtam.l. notabiliter ſi vera eſſet.⁊ dicit intelligo quod hic coheres ſuccedit pupillo ex vulgari tacita:quia deceſſit pupillus ante aditam hereditatem. Ad contraria dicit ꝙ loquitur quando accreſcit per ius accreſcendi vel ex pupillari.vide gloſſ. ibi vel ſecundum Hug. ¶ Sed oppoñ. ex ſubſtitutione vulgari ſuccedit defuncto non pupillo:vt inſti. de pupil. ſubſtitu.§.j.⁊.C. de inſtitu.⁊ ſubſtitu.l.fi.⁊ hic dicit quod pupillo extitit heres ⁊c.⁊ ſic non ex ſubſtitutione vulgari. Dyn. dicit fateor:quia ex ſubſtitutione vulgari expreſſa ſimplici ſuccedit ipſi defuncto.ſed ex ſubſtitutione vulgari tacita que in expreſſa pupillari continetur trahitur ad bona impuberis:⁊ ſic ſuccedit pupillo.caſus eſt hic. Et an hoc ſit verum examinaui in materia vulgaris ſubſtitutionis.ſ.de vulgari ſubſtitutione:et quia iſta lectu. fuit viſa cōtra tex. ipſius Hug. dicit ipſe.dico.quod ſuccedit ex ſubſtitutione pupillari ⁊ fit contributio ⁊c.vt gloſſa ibi.vel dic qđ mouetus eſt.⁊ iſta lectura eſt contra textum iſtum qui textus loquitur de legatis relictis ab ipſo coherede in inſtitutione. Tene ergo primam opinionem Azonis tanquam veram. eſſet videre hic materiam contributionis dabo eam in ſcriptis. Induco ad queſtio.
1 † ſtatutum eſt in ciuitate Peruſij quod quicunque eſt allibratus a quingentis libris ſupra teneatur cōmuni mutuare quinque florenos. Inſurgit dubium. quidam habet minorem libram ſed ſuccedit cuidam ſuo conſanguineo:non eſt facta immiſſio an teneat̄ mutuare:q: multum vidimus de cōtributiōe in hoc titulo.ideo placuit materiam contributiōis ſummare per plures queſtiones ⁊ diſtinctiones. ¶ Et pͥmo
2 † quero circa primum gradum tantum. pone.teſtator vnum fecit heredem ſolum.vtrum hic ſit locus contributioni. Reſpondeo ſiue eum inſtituit ſemel tm̄ ſiue ex diuerſis partib⁹ ſiue vna pte pure al's ſub

condirione. Item ſiue dedit legata eodem teſtamento ſiue in teſtamento ⁊ codicillis regulariter fit contributio legatorum et bonorum.vt.l.in ratione.§. queſitum.in fine.ſ.eodem. Fallit in.l.ſi poſt miſſionem.et.l.ſimiles.et.l.finali.j.eodem. Item fallit.ſ.ſi quis omiſſa cau.teſta.l.quia autem.in princi. ⁊ tm̄ in qualibet apparet ratio. Item fallit.ſ.eodē.l.neſen-
3 nius.§.j.et ibi no. ¶ Secundo quero † quid ſi tm̄ in eodem gradu plures ſunt inſtituti et quilibet partē ſuam retinet. Reſpon. in quolibet herede per ſe ſeparatim ponetur ratio.l.falc. ſicut ſupra dixi in vno. et.ſ.eodem.l.in ſingulis.et inſtitu.eodem.§.primo.
4 ¶ Tertio quero † quid ſi portio vnius ex coheredibus deueniat ad alium non ex ſubſtitutione:ſed al's ex legis diſpoſitione vel ex ſua propria? Reſpondeo aut deuenit ad alium ex ſua diſpoſitiōe propria:aut ex diſpoſitione coheredis: aut ex iure accreſcendi: aut ex iure non decreſcendi:aut iure poteſtatis ⁊ dominij. Primo ⁊ ſecundo caſu non fit contributio bonorum nec legatorum:vt.ſ.eodē.l.j.§.ſi coheredis. Tertio caſu quādo ex iure accreſcendi:aut accreſcit non grauata grauate ⁊ ſic fit contributio bonorum et legatorum:aut econtra et non fit contributio:vt.ſ.eodem.l.j.§.ſi coheredis.et l.quod ſi alterutro.aut accreſcit grauata grauate:forte quia vtraqꝫ grauata erat:et tunc aut accreſcit minus grauata ei que eſt magis grauata:et fit contributio:al's ſecus.arg. huius.§.aut vtraqꝫ erat equaliter grauata ⁊ fruſtra queritur de contributione: quia ſiue fiat ſiue non nullus eſt effectus. Ubicunqꝫ autem dixi contributionem legatorum fieri:intelligitur quando portio deficiens accreſcit cum onere:al's fieret contributio bonorum non legatorum ſecundum ea que dixi vobis in.l.que conditio.ſ.titu.j. Quarto caſu quando per ius non decreſcendi:fit contributio bonorum:vt ſupra non legatorum:quia non debentur cum non tranſeant:vt.C. de cadu. tollen.§.fina item ad deficientis.ſ.titu.j.l.ſi ſeparatim. Quinto caſu quando iure poteſtatis vel dominij:diſtingue eodem modo quo.ſ.aut accreſcit grauata grauate aut econtra vt ſ.e.l.ſi pupillus.§.j.⁊.l.maritum in prin. ¶ Quarto
5 quero † quid quādo teſtator fecit duos gradus:ſcilicet inſtitutum ⁊ ſubſtitutum vulgariter? ad quem veniunt bona ex ſubſtitutione vulgari? et dic quod ſi erat ſubſtitutus in poteſtate inſtituti: et tunc ſi inſtitutus omiſit voluntarie vt deueniret ad ſubſtitutum non eſt locus contributioni:alias ſecus:vt colligitur.ſ.ſi quis omiſ.cau.teſta.l.iul.et.ſ.eodem.l.neſennius.§.j. Si vero eſſet vnus tantum extraneus ſubſtitutus:et tunc ſine dubio fit contributio: quia ab vnius perſona incipit:vt.ſ.ea.l.§.qui filiū. ſi vero coheres fuit ſubſtitutus coheredi: tunc dic vt.ſ.eo.l.j.§.id quod ex ſubſtitutione.et.ſ.ea.l.§.qui filium. Predicta vera ſiue ſit vulgaris expreſſa ſiue tacita: vt hoc.§.ſecūdum vnam lecturam. Si vero vni ſint ſubſtituti plures tunc in ſingulis ponetur ratio.l.falcid.vt ſupra eodem lege in ſingulis.et argumen.ſ. eodem lege in ratione.§.ſi filio. ¶ Quinto quero
6 † quid ſi aliquis ſubſtituit pupillariter filio exheredato? Reſpōdeo aut ſubſtituit filio illum quem ſibi inſtituerat aut extraneum. primo caſu aut reliquit in inſtitutione legata ab inſtituto ⁊ in ſubſtitutione et fit contributio bonorum ⁊ legatorum: vt.ſ.eod.l. in ratione.§.fin.aut reliquit in inſtitutione tantum: et tunc non fit contributio bonorum:vt.ſ.ea.l.§.qđ ſi extranei.aut ſubſtituit extraneum:et eo caſu quo legata valent fit contributio:vt.ſ.proxi.§. ¶ Sexto
7 quero † quid ſi ſubſtituit pupillariter filio inſtituto? Reſpon. aut ſubſtituit coheredem aut extraneum. Primo caſu aut a perſona ſubſtituti nulla fuerūt relicta legata:⁊ tunc non fit contributio bonorum nec legatorum:quia teſtator non videtur de cōtributione cogitaſſe:vt.ſ.ea.l.§.qui filium.et not. per Dynū in.l.in ratione.§.queſitum.ſ.eodem.aut ab illo ſubſtituto reliquit legata; et tunc aut hereditatem patris non adiuit ſed pupillarem: et non fit contributio:vt.l.ſi filius.in fi.ſ.de vulg.et pupil. Aut hereditatem patris adiuit:et tunc aut queris de legatis relictis a pupillo in inſtitutione et a ſubſtituto in ſubſtitutione:et fit contributio:vt in.§.queſitū.aut queris de relictis ab vtroqꝫ: et tunc aut accedit portio grauata non grauate:et non fit contributio:vt in.§. queſitum aut non grauata grauate:et fit contributio vt.ſ.ea.l.§.qui filium.aut grauata grauate:et fit contributio:vt.l.coheredi.l.ſi coheres.ſ.de vulga.⁊ pupil.ſubſtitutio. quod intelligo quantum ad hoc opus vt alia legata per adiectionem aliorum bonorum augeantur et non minuantur.vt not.in.§.queſitum. ¶ Secundo caſu quando ſubſtituit extraneum:aut ſubſtituit vnum vni:aut vnum pluribus: aut plures vni:aut plures pluribus. Primo caſu locus eſt contributioni bonorum : et legatorum : vt in §.quod vulgo. et lege in duplicibus ſupra eodem. Dices tu.certe non videtur quod fiat cōtributio bonorum:ſed inſpiciantur ſola bona que pater ipſe reliquit non que habuit pupillus : vt dicta lege in duplicibus.et.ſ.in.§.qui filium.in fin.§.certe imo dico qđ bonorum filij fit contributio:vt.d.l. filius.in fin. ſ.de vulg.⁊ pup.⁊.l.in ratione.§.qđ vulgo. Et illas ll. que dicunt de bonis q̄ pater reliquit tēpore mortis.intelligo reliquit.ſ.de bonis ſuis vel pupilli. Secundo caſu quando ſubſtituit vnum pluribus ⁊ tūc aut ſeparatim aut ſimul.ſi ſeparatim et tunc aut ſuccedit vni tantum.et tunc habet locum.§.quod vulgo.ſicut qñ ſubſtituit vnum vni.aut ſuccedit ambobus ⁊ fit contributio:vt.l.pater filiam.§.fin.j.rñ.ſm vnum intellectū.ſi ſubſtituit ſimul:aut omnes ſimul deceſſerunt.et ſic ambobus ſuccederet iure directo et fit cōtributio:vt.d.§.fina.j.rñſo.ſm alium intellectum.aut deceſſerunt ſeparatim : et ſic vni ſuccedit directo alteri per indirectum ⁊ nō fit contributio:vt d.§.fin.ij.reſpō. Tertio caſu qñ ſubſtituit plures vni tūc in cuiuſlibet pſona habet̄ per ſe ratio.l.fal.vel ex perſona ſua vel facta cōtributione relictorum a ſe ⁊ relictorum a pupillo prout tāgūt eū.⁊.ſ.e.l.in ratione.§.ſi filio.⁊.l.ſi is qui quadringēta.in prin. Quarto caſu qñ ſubſtituit plures pluribus: et tunc in ſingulis habetur ratio.l.falc.⁊.ſ.eo.l.in ſingulis.et.l.in
8 ratiōe.§.ſi filio. ¶ Septimo † quero quid de ſubſtitutione exemplari? Rñd. idē quod in pupillari:quia modicū differt ab ea:vt.l.humanitatis.C. de impu.
9 et alijs ſubſtitu. ¶ Octauo † q̄ro q̄d de breuiloqua

et compendioſa. Breuiter ſiue euenit
caſus pupillaris ſiue vulgaris reſpon
ſionem habes ex predictis: vt proba
tur. ſ. ea. l. §. qui filium. circa finem. §.
10 ¶ Nono † quero quid de ſubſtitutio
ne fideicommiſſaria vbi legata ſunt
relicta ab inſtituto et a fideicommiſ
ſario an ſit locus contributioni. Certe
fideicommiſſarij ex ſua perſona falci
diam non detrahent: vt. ſ. eo. l. lex fal.
§. nunquam. et non eſt locus cōtribu
tioni: caſus eſt. j. ad trebel. l. facta. §. ſi
cum ſuſpecta. Fiet ergo hoc modo: qꝛ
primo ſoluentur legata relicta ab inſti
tuto. tūc de reſiduo quod peruenit ad
fideicommiſſarium fiet ſolutio alioꝝ
11 legatorum † prout poterit. argu. ſ. e. l.
a neſenni⁹. §. j. ¶ Ultimo hec[a] materia
poteſt induci in arg. ad q. factum eſt
ſtatutum nuper hic quod quicunqꝫ
eſt allibratus in quingentis libris vel
abinde ſupra teneatur mutuare com
muni centū florenos pro emendo fru
mento. ex hoc inſurgunt duo dubia.
primum eſt aliquis ſuccedit cuidam
ſuo conſanguineo. in libro communis
reperiuntur libre diuiſe nec aſcendūt
ſeparatim dictam ſummā. ſed ſi ſimul
miſceanꝰ aſcendunt. quero an debeat
fieri contributio ſine cōmixtione. ſecū
dum dubium eſt plures filij ſuccedūt
vni patri cuius libra aſcendit dictam
ſummam: nec eſt facta diuiſio libre an
debeat dicta libra cōſiderari in ſingu
lis pro rata: an in oībus ſimul. ¶ Ad
primum videtur quod ſeparatim de
beat conſiderari: vt. ſ. eo. l. j. §. ſi cohe
redis. facit. ſ. de iuriſdi. om. iu. l. ſi idē
cum eodem. ad idem. ſ. quib. mo. pig.
vel hypo. ſol. l. ſi. In contrariū facit. ſ.
de pact. l. ſi plures. et omnes leges. ſ.
alleg. que dicunt cōtributionem fien
dam. Solu. dico quod ſi quidem ordi
namentum fuit factum antequā ille
ſuus conſanguineus decederet: et ſic
onus cepit eo viuo. τ ſic cenſebuntur
duo patrimonia: vt. d. §. ſi coheredis.
et. d. l. ſi. ſ. qui. mo. pig. vel hy. ſolu. aut
fuit factū ordinamentū poſtquam ille
ſucceſſerat: τ tūc totū dicaꝰ vna libra.
iam enī patrimonia ceperāt eſſe iūcta
vt. l. ſed τ ſi plures. §. filio. ſ. de vul. et
pup. et totū onus ceperat in perſona
heredis ſuccedentis: ergo τc. vt. ſ. e. l.
§. q filiū. vbi probaꝰ hec diſtinctio. Nō
ob. l. ſi idē cū eodē. qꝛ ibi quelibet cau
ſa facit ſeparatim iudiciū. ſed hic que
libet libra non facit ſeparatim pr̄imo
niū. ſꝫ vnū pr̄imoniū cepit eſſe. ¶ Ad
ſcdm reſpōdeo: et videꝰ φ oēs dicanꝰ
habere vnā libram. vt. ſ. de excu. tu. l.
tria onera. In contrariū videꝰ qd in
ſingulis ponatur ratio per ſe: vt. ſ. e. l. in ſingulis. et
quia hoc onus ſicut cetera alia onera diuidiꝰ per. l.
xij. tab. et iſtud videtur: vt. l. ſi. §. pe. de bo. dā. vbi vi
detur caſus et ibi Dy. tangit. Non ob. l. tria onera. qꝛ
ibi conſideratur labor ex parte tutoris: quia nō mul
tiplicatur ex pluralitate perſonarū patrimonio exi
ſtēte indiuiſo. hic vero inſpicitur onus reſpectu ipſo
rum filiorum ſuccedentium: et quilibet tantum po
teſt patrimonio exiſtente indiuiſo ſicut diuiſo τc.

1 ☞ Clauſula hoc legatum preſtari volo integrum
ſine diminutiōe appoſita in legato quod operetur.
2 Falcidia quando ceſſat in vno legato ex diſpoſitiōe
teſtatoris heres non oneratur ſed ceteri legatarij.

Qui quadringenta. Si perplexitas contingat ex accidenti preter
teſtatoris propoſitum ſecundum men
tem teſtatoris dirimiꝰ. h. d. ¶ Oppo.
primo de prin. ad verſi. quid ergo dicemus. So. hoc
contingit ex preſumpta voluntate defuncti. ¶ Op.
de. l. ſi titius. ſ. de condi. inſti. Solu. hec perplexitas
contingit preter voluntatem defuncti. in. l. contraria
teſtator voluit perplexitatem facere. ideo non valet.
¶ Oppo. ſ. titu. j. l. fina. Solu. conditio regulariter
non poteſt diuidi. fallit quandoqꝫ vt ibi dixi. τ in. l. ſi
cui fundus. τ plene in. l. pe. de cōdi. inſer. ¶ Ultimo
1 † ſcias per hanc. l. dixi quod cum teſtator in vno le
gato adiecisſet ſic videlicet hoc autem legatū volo
preſtari integrum ſine diminutione. in alijs hoc non
adiecit. quod iſta verba hoc importent quod illud
quod deberet minui de dicto legato heres ſuppleat
de legatis alijs. vt hic patet: quo caſu ratio ineunda
erit per eū modū qui no. in. l. ſi ex teſtamento. ſ. eo. τ
hoc intelligo ſiue legatum minuatur per falcidiam
ſiue propter facultatum defectum: vt. l. in quantita
te. §. fin. quia eſt eadem ratio. Et no. bene ex hac. l. φ
2 † quando falcidia ceſſat in vno legato ex diſpoſitio
ne defuncti non oneratur heres ſed ceteri legatarij.
dixi in. l. ex aſſe. ſ. eodem.

1 ☞ Fructus τ vſure percepte ex re legata vel quan
titate iudicio teſtatoris conditione pendente in fal
cidiam imputantur.
2 Perceptum ex re legata per heredem ex eius indu
ſtria non imputatur in falcidiam.

Qui ducenta. Iſte eſt de difficilioribus §. in fortiati. et eſt clarus in
tex. ſed glo. facit eum difficilem recitando opi. τ. h. d.
Uſure que pendēte cōditione percipiunꝰ de quanti
tate legata in. l. fal. imputanꝰ. τ qd deeſt de omnib⁹
legatarijs pro rata ſuppleꝰ. h. d. Diuidiꝰ in tres par
tes ƒm verū intellectū. Primo ponitur thema τ que
ſtio vſqꝫ ibi: legis fal. ratio. ibi ſecunda. recitat opin.
quorundam vſqꝫ ibi: quod minime. ibi: tertia. Ubi
ponitur reprehenſio opinionum illorum. τ ſolutio
queſtio. Pone caſum ſecundum Dyn. in tex. ibi: reci
peret. ſubaudi. queritur qualiter ponēda ſit ratio. l.
fal. In verſic. l. falcidie ratio. Uera lectu. huius ver.
eſt lectura Azo. τ illam tenet Dyn. in verſi. quod mi
nime. hic tenet Dyn. quod eſt vera opi. Joā. ¶ Diciꝰ
1 hic † φ fructus pcepti τ iſte vſure cōputanꝰ in quar
tā. ɔtra. ſ. e. l. in ratione. in prin. Hui⁹ ɔrij timore q̄dā
recedūt ab opi. quā tenui. τ vide gl. q̄ icipit i cuiuſqꝫ
ibi: dic ergo. τ ſic antiq̄ fatenꝰ ɔriū. τ φ text. dicit hic
ab vtroqꝫ id eſt ab vtrolibet. ſed iſta eſt contra te
xtum iſtum. ibi: ambobus. τ ibi. vigeſimoquinto cō
ferre debeamus. τ ibi ab vtroqꝫ. τ hoc Dyn. collecti
ue accepit: nō ergo a quolibet. Legit ergo aliter Jo.
vide gl. ibi vel ƒm Jo. τ ibi tm̄ hoc corrigiꝰ τc. eſt opi.
iuriſcōſulti. τ qd. ſ. dixit Jo. non videꝰ bene dicere in
quantū dicit φ tex. recitat opi. antiquoꝝ: qꝛ nō dicit
tex. φ proſit vni tm̄: imo ambob⁹. τ φ ambo debent
cōferre. in ſcda. ibi: hoc tm̄ corrigiꝰ. eſt cōtra dictam. l.
in quātitate. §. magna. τ. l. in ratione. in princi. τ ſic re
manet ɔtrariū. Ideo vide opi. Azo. τ gl. que incipit:
ſcꝫ φ ego. ibi: tu dic ƒm Azoñ. ibi: qd falſum eſt. vſqꝫ
hic. Dy. ɔtra τ bene: in alijs nō. Et lectura Azo. eſt ve
ra dū recitat primā opi. antiquoꝝ. ſed opi. ſua in ſecū
da recitatione nō eſt vera: qꝛ tex. dicit pro rata τ non
equaliter: τ ſic in hoc ſecūdo corrigit primā. In text.
nō in alio. in vltimo ergo eſt ꝟa opi. Jo. Ad cōtrariū
rñde vt ad. l. in quantitate. τ ad. l. in ratione. q: aliud
in fructibus vt ibi: aliud in vſuris vt hic. vide in glo.
iſta ibi. itē nota aliud τc. ¶ Sed ſol. Jo. nō eſt vera:
a lꝫ opi. ſic. ſolue ergo † φ fructus τ vſure percepte ex
re vel q̄titate legata iudicio teſtōris pēdēte ɔdōe in
fal. imputaꝰ. Uel dic in vſuris hic. τ. l. in quātitate. ſ.
eo. τ in fructibus: vt. l. qd de bonis. §. fructus. τ. l. pau
lus. §. j. ſ. eo. Contraria ergo loquunꝰ de fructibus p
ceptis aliūde q̄ ex re legata. Hic eſt alia glo. ſup ver
bo partibus. que incipit. Jo. dicit. τ iſta non fuit opi.
Jo. que hic in glo. ponitur: vt ptꝫ ex prima gl. mag. et
ideo iſta ſunt erronee ſcripta. vel dic φ Joan. legit
vtroqꝫ modo. tu tene opi. quā dixi in poſitiōe caſus.
¶ Opp. τ videꝰ φ nō computetur in falcidiā iſtud
qd ex ſua ꝓuiſione heres cōſequiꝰ: vt. l. iij. ſ. e. Solu.
hoc intellige de his que a quolibet fuiſſent pcepta.
ſecus ſi ex induſtria heredis tātū fuiſſent percepta.
¶ Querit glo. quid ſi heres nō percepit. Certe di
cit glo. τ bene φ non cōputanꝰ in fal. ſed eſtimaꝰ mi
nus legatum: vt. l. in. l. fal. nō habeꝰ. ſ. eo. ¶ Sed q̄d
hodie vbi vſure nō percipiunꝰ: quid de cōmodo me
dij temporis. in. l. pro xi. dicam.
1 ☞ Legatum alimentorum factum certe perſone
non dicitur factum ad pias cauſas: ſecus ſi paupe
ribus.
2 Pecunie relicte ad alimenta vt ponantur ad vſu
ras et inde alimēta percipianꝰ: qualiter hodie ſiat.

Diui ſeuerus. Notabilis lex eſt iſta: τ. h. d. le
gatū alimentorū defalcaꝰ. h. d. ¶ Op
po. C. eo. auꝰ. ſimiliꝰ. Solu. aliud in reli
ctis ad pias cauſas: τ aliud in alimen
1 tis. τ ſic habes † φ legatū alimētorū factū certe pſo
ne non vr̄ factū ad pias cauſas: ſꝫ ſi eſſet relictū pau
peribus eſſet factū ad pias cauſas: vt. l. ſi quis ad de
2 clinādā. C. de epis τ cle. ¶ Quero. † q̄liter[a] ſiet ho
a die cū nō ſint licite vſure. Breuiter credo qd dꝫ dari
apud mercatores τ interim percipiaꝰ ille queſtus q̄
honeſte poſſet percipi: vt in ſimili extra de don. inter
vi. τ vx. ca. p veſtras. τ idē dicerē vbicūqꝫ ponitur de
pecunia qd dꝫ intelligi de cōmodo φ
honeſte poſſet percipi ƒm dictā. l. per
veſtras.

Si heres cui. Qui repudiat id qd quartā minuit
quartā nō deducet. h. d.
1 ☞ Dicta in trebellianica hñt locū et
in falcidia. τ qñ non. nu. 4.
2 Pecunia quā capit heres ex teſtō qñ
imputatur in falcidiam.
3 In falcidiam que ſunt q̄ imputātur.
5 Que imputanꝰ in trebellianicam.
6 Ratio quare in falcidiā ſolum impu
tatur qd iure hereditario capiꝰ: ſecus
in trebel.
7 Legata particularia ſi ab eodē here
de ſunt preſtāda per fideicōmiſſarium
vniuerſale qd omnia imputabunꝰ in
quartam.
8 Ratio differētie inter corpus heredi
tarium τ pecuniam vel non corpus
hereditarium.
9 Trebellianica vel falcidia qñ poſſit
in vna re tm̄ detrahi.
10 Que imputantur in legitimam.
Accurſius qñ emācipauit dñm Fran
ciſcū voluit φ datū cā emancipatiōis
imputetur in quartam.
11 Ratio quare qd capiꝰ extra teſtm̄ nō
imputaꝰ in falcidiā nec in trebel. ſꝫ in
legitimam ſic.
12 Pater ſi dedit filio emācipato vt com
putaret in quartā τ decedit fili⁹ ante
quā pater cū filijs an iſti filij: τ ſic ne
potes cōputent in quartam.
Dos data filie p patrē an cōputeꝰ fi
lijs filie q̄ deceſſet viuo patre τ ſic ne
potibus in quartā ꝓut filie deberet
imputari τ in vtraqꝫ cōcludit φ ſic.
Quicquid cōferꝰ in quartā imputaꝰ.
13 Legitima filij p quos ſuppleaꝰ qñ eſt
relicta minus quarta.
14 Fili⁹ ſibi imputat in legitimā qd ad
cū peruenit ex ſubſtitutiōe directa vl
per fideicōmiſſum: ſecus ſi legatario
eſſet ſubſtitutus.
15 Filius qñ imputet ſibi in legitimā id
qd peruenit ab inteſtato.

In quartam. Primo loquiꝰ de quarta iu
re inſtitutionis. vſqꝫ ibi ſed
in fideicom. ibi de quarta trebelliani
ca vſqꝫ ibi: ſi q̄d ꝟo. ibi redit ad primū
τ determinat quandā queſtionē. τ lo

a ¶ Ultimo hec. τ vide d. Pe. in c. apoſtolice. de dona. q̄ tranſit cū dño Jo. de imol. And Barba.

a ¶ Quero qualiter. τ tu pōdera q̄uo pōt dari ad ho
neſtū lucrū. primo vſure ſunt ꝓhibite vt ī cle. j. de vſur.
τ in auꝰ. de ecc. ti. §. j. ſcdo. d. c. p veſtras loquiꝰ in do
te ex qua ſunt ſuſtinēda onera mr̄imonij nō loquiꝰ in
pupillo tertio. Jo. an. ibi dicit φ mercator dꝫ cauere
de ſaluando capitale qd dcm̄ eſt dubiū item ibi al legatur rō que nō hꝫ locū in pupillo. item ille tex. intelligiꝰ ēt de damno vt dixit Bald. in. l. j. C. pro ſocio. q̄uo ergo poteſt itelligi iſtd dictū Barto. pro certo egeret declaratione. τ vide lu. ro. in cōſi. xxvij. in ꝯcip. viſa fa. cti ſerie. et vide lu. ro. in conſil. cxxxvij. ſi pecunia pupilli debeat dari ad vſuras τ in ɔſil. c. xxxvij. τ vi de Barto. in. l. tutor qui. §. ſi p⁹ depoſitionē. de adm. tut. vbi loquitur de pecunia pupilli et vide Lud. ro. in cōſil. xxvj. alias xxvij. et vi de Petr. de ancha. τ Mod. in cap. con queſtus. de vſur. vbi dicunt φ tutor de

buit ponere
re pecuniā ꝑ
ad cōmo-
dū pupilli
ideo tenet
ad uſuras
And. bar.

quitur de quarta inſtōnis iure. ⁊ breuiter. h. d. In fal. imputatur † qđ iure here
ditario capit. ſed in trebellianica imputatur quicqd quocunqꝫ iure iudicio
defuncti uniformiter capit. id eſt qđ
difformiter hoc eſt partim iure hereditario ꝑtim alio capit ꝓ ꝑte hereditaria tm̄ imputat. h. d. ¶ Primo op. ad
fal. debitā iure inſtōnis. ¶ Et primo
op. ſic: hic vr̄ dici ꝙ ea q̄ nō capiunt iure legati vel fideicōmiſſi imputant in
falcidiā. ſꝫ ꝯtra. ſ. e. l. pater filiā. in pn.
So. ibi nō capit aliquo p̄dictoꝝ iuriū
ſꝫ nec iure hereditario: ꝙ hec lex requirit: nec ex teſtō. iō nō imputat in falci.
¶ Scđo op. ſ. e. l. cū quo. §. fin. So. ſꝫ
ibi nō capit ex teſtō tn̄ diſpoſuit teſtator inter viuos hac mēte vt imputet in
quartā: ⁊ hoc fuit actū tacite vel expſſe vt ibi pꝫ: ⁊. ſ. de bo. li. l. etiā. §. ſꝫ ſi nō
mortis. ¶ Tertio op. ſ. e. l. neſenni⁹. in
pn. ⁊. ſ. eo. l. filio. vbi p̄legata cōputant
i fal. Sol. qn̄ qs accepit a coherede p̄
legatū lꝫ ſm rigorē iuris ſibi nō imputet in falcidiam tn̄ de eqtate doli exceptiōe ſeu replicatiōe repellit ⁊ ei a
quo accipit legatū ꝓdeſt ad falcidiā
minuēdā vt in ꝯtrarijs. ¶ Quarto op. ⁊
vr̄ ꝙ etiā alijs ꝓſit: vt. d. l. neſenni⁹. §.
plane. Solu. non prodeſt alijs p̄legatū vt minuat quartā ab eis detrahendā: ſꝫ in hoc ꝓdeſt: q2 vr̄ quartā detraxiſſe de legato coheredis. ¶ Quinto
oppo. ⁊ vr̄ ꝙ etiā alijs ꝓſit ſaltē ꝓ ea
parte quā hꝫ iure hereditario: vt. ſ. tit.
ij. l. deducta. §. nūmis. ⁊. ſ. e. l. id aūt. ij.
tn̄. So. fateor qđ qn̄ p̄legat corp⁹ hereditariū ꝙ hereditaria portio cōputat
oībus in fal. vt in ꝯtrarijs. alie portiones nō. Sexto opp. ⁊ vr̄ ꝙ non portio
hereditaria ſꝫ quarta hereditarie: vt
2 ſ. e. l. titia. So. † ibi loquitur de trebellianica: tn̄ idē credo debere dici in fal.
quia aut eam detrahit de teſtatoris
voluntate: ⁊ tunc quartam hereditarie: aut contra vel preter voluntatem:
⁊ tunc hereditariam totam. hoc tenet
gloſ. ſ. e. l. neſenni⁹. in pn. ⁊ Dy. ¶ Se
primo opp. ⁊ vr̄ ꝙ totū cōputet vt. l.
cū pr̄ in pn. ſ. de le. ij. ⁊. d. l. deducta. §.
nūmis. Sol. gl. in hoc variāt. nā. ſ. e. l.
id aūt. dicit ꝙ hoc eſt verū qn̄ capitur
pecunia a coherede: q2 tota pecunia
vr̄ capi iure hr̄ditario. Id aūt qđ. ſ. dixi loquit qn̄ corp⁹ hereditariū. ſꝫ hic
dicit ꝯtrariū ꝙ etiā pecunia nō cōputet in fal. niſi ꝓ pte hereditaria. tu dic
3 ſꝫ Dy. † ꝙ aut hr̄di legat pecunia a coherede vel a ſubſtituto: ⁊ tūc tm̄ ps capit iure hereditario: ⁊ iſta ps imputat
in falcidiā vt hic in tex. ⁊ gl. ⁊ hoc cū
dat pecūia hr̄ditaria: alr̄ ſecus: vt. ſ.

eodē lege in lege falcid. ſi interueniat. Aut ipſemet
heres eſt iuſſus pecuniā ſibi deducere vel detrahere
⁊ tūc tota capit iure hereditario ⁊ tota cadit in falc.
vt in. ll. ꝯtrarijs. ⁊. l. qđ aūt. ¶ Octauo op. ſ. e. l. ſi a me.
vbi de fūdo hereditario nil imputat i fal. So. ibi nil
ex illo fundo tenebatur iure hereditario. ideo ⁊c. vt ibi
pꝫ. ¶ Nono opp. ſ. e. l. qđ aūt. in ſi. Sol. ibi teſtator
hoc expſſit. ¶ Decimo op. ad ſi. l. de. l. q̄ fundū. in pn.
ſ. e. ⁊. l. ſi dignū. So. reiectis alijs ſolutiōib⁹ quas gl.
ponit in. d. l. q̄ fundū. dic. hic dat in vi ꝯdōnis: ⁊ ideo
nō computat in falci. in ꝯtrarijs dat noīe pretij: ⁊ iō
ſuccedit loco rei: merito videt habere iure hereditario: ideo imputat in falcidiā. Sed ꝯtra hoc inſtat: q2
vr̄ ꝙ ſaltē ei qui dat cauſa cōditionis implēde cōditio debeat ꝓficere: vt. d. l. neſennius. ⁊. l. filio. So. gl.
hic fatet cōtrariū ꝙ illi qui dat ꝓficiat: alijs nō. Idē
vr̄ tenere quidā in. l. qui fundū in prin. in ſcđa ſol. ſ. e.
Sed hoc videt contra. l. ſi fundus legatus. ſ. e. So.
gl. ꝙ ibi debebat dari alteri heredi. iſtđ eſt diuinare
Quare dicunt alij quod etiam danti nō ꝓdeſt. Nec
ob. l. neſennius. q2 loqtur in legato vel fideicōmiſſo.
⁊ hoc tꝫ Cy. C. e. l. pe. vbi gl. hoc tāgit. tu potes vtrāqꝫ
opi. ſuſtinere. nā p̄legata proſunt danti ope exceptionis doli nō ipſo iure: vt. ſ. e. l. filio. ⁊. d. l. neſennius. aut
ergo legatarius iā habet legatū ⁊ couenitur ab herede ꝓpter falci. vel interdicto quoꝝ legatoꝝ vel cōditiōe indebiti: ⁊ repellit exceptiōe doli. ſꝫ illđ qđ eſt
datū cā cōditionis implēde ſupplet falcidiā. ⁊ ita loquit gl. hic poſita ⁊ alie ſimiles. Aut heres ipſe poſſidet ⁊ cōuenit: ⁊ tūc poteſt detrahere falcidiā: vt. d. l.
ſi fundus. ita loquit alia gl. ¶ Undecimo opp. de. l.
in ratione. §. tāetſi. ſ. e. Sol. ibi in eo qđ dat in vi modi qđ ſuccedit loco rei ſicut id qđ dat cā pretij: vt ibi
dixi. facit qđ no. in. l. ſi qs ſeruū. ſ. ti. j. ¶ Ad omnium
4 tergo declarationē ſic diſtingue. aut heres capit de
bonis defuncti extra cām teſtamēti: aut ex ipſo teſtō.
primo caſu aut ꝓpter hoc cepit expſſe vt ſibi imputet
in falci. ⁊ imputat: vt. ſ. e. cū quo. in ſi. Aut cepit propter aliam cauſam: ⁊ tunc ſecus: vt. l. pater filiam. in
pn. ſ. eodē. Secundo caſu quando capit ex teſtamento: tūc aut iure hereditario aut iure legati vel prelegati: aut cā ꝯditionis implende vel ex vi modi: aut ex cā
pretij ex iuſſu teſtatoris. Primo caſu imputat in fal.
vt hic in pn. Scđo caſu aut legat ſibi a legatario et
nil cōputat in falc. qm̄ nil habet iure hereditario: vt
ſ. e. l. ſi a me. niſi quo ad ipſum q̄ dat. arg. l. neſenni⁹.
ſ. e. Si vo legat a coherede: ⁊ tūc aut queris quo ad
ipſum coheredē ⁊ totū imputat: vt. d. l. neſenni⁹. ⁊. ſ.
e. l. filio. Aut quo ad alios: ⁊ tūc aut legata fuit pecunia vel corpus nō hereditariū ⁊ nil iputat: q2 nil hr̄ditario iure capit. aut fuit p̄legata pecunia hr̄di. ⁊ tunc
aut ipſe iuſſus fuit ſibi retinere vel detrahere ⁊ totū
cōputat: vt. ſ. de le. ij. l. cū pater. in pnc. ⁊. d. §. nūmis.
Aut coheres fuit ſibi iuſſus dare pecuniā hereditariā: ⁊ tunc ſibi pro hereditaria parte computat vel
quartam hereditarie: vt ſtatim dicam. et ſupra eodem lege. id autem. ⁊ hic nota. Si vero corpus hereditarium: et tunc aut detrahit falcidiam de voluntate defuncti ⁊ computatur quarta hereditarie
portionis. aut contra vel preter voluntatem: et tunc
computatur tota hereditaria portio: vt ſupra eodeꝫ
lege titia. et nota. in dicta lege neſennius. Tertio ca-

ſu qn̄ capitur cauſa conditionis implende: et tūc ſiquidē legatarius poſſidet: ita ꝙ ab herede cōuenit:
et imputatur in quartam quo ad dantē non quo ad
alios. arg. ſ. eo. l. neſennius. ⁊ hic not. Si vero heres
poſſidet et ipſe conuenitur: ⁊ tunc aut fuit datum a
ſtatulibero. ⁊ dic vt. ſ. eo. l. id autē. aut ab extraneo:
et tūc nullo modo imputatur in fal. nec quo ad dantem: nec quo ad alios: vt hic in ſi. ⁊. l. id autem. ſ. eo. 6
et. l. ſi fundus legatus. ⁊ qđ no. C. eodē. l. pe. Quarto
caſu quando capitur in vi modi: imputat in quarta:
vt. ſ. eo. l. in ratione. §. tametſi. Quinto caſu quādo
capitur loco pretij: tunc imputatur in falc. vt. ſ. eo. l.
qui fundum. ⁊ ibi no. ⁊. l. ſi dignū. ⁊ not. in. l. ad veterani. §. j. ⁊ hoc circa falcidiam. ¶ Uenio ad ſecundā
partem que tractat de trebellianica. Et primo opp.
quod idem ſit in trebellia. quod in falci. vt hic. et. ſ.
dixi. Solu. fateor quod quando corpus hereditariū
prelegatur a coherede eſt idem. ſed quando corpus
non hereditarium vel aliquid aliud ex extraneo tūc
ſecus. nam in falcidiam nil imputatur. in trebel. totum. et rationem. ſ. videbitis. ¶ Secūdo opponitur
dicitur hic quod fideicommiſſum datur cauſa cōditionis implēde. contra id quod datur cauſa cōditionis implende non eſt legatum: vt. l. ſi quis ſub conditione. ſ. ſi quis omiſ. cau. teſta. Solut. expone ſcđm
Iaco. de Are. fideicommiſ. heredi datur. id eſt herendi iniungitur ab ipſo preſtādum. cauſa. i. cum cauſa
implende conditionis. i. a fideicommiſſario. ¶ Tertio opp. de. l. debitor. §. ſi. ſ. ad treb. ⁊. d. l. pater filiam
in prin. Solu. ibi non capit ex teſtamento: ⁊ ideo nō
imputatur niſi ob hoc fuiſſet datū: vt. l. cum quo. §.
ſi. ſ. eo. ¶ Quarto oppo. ſ. eo. l. acceptis. Sol. ibi qđ
datur cā conditionis non erat remanſurū penes heredem: ideo non imputatur. ¶ Quinto opp. ⁊ videtur quod non tota hereditaria: vt. ſ. eo. l. titia. Sol.
hoc debet intelligi ſecundum diſtinctionem illius le
gis. ¶ Sexto opponi. et videtur quod legata data 7
cauſa cōditionis implende non computant in treb.
cum debeat detrahi de ipſis reb⁹ hereditarijs. vt. l.
iubemus. in prin. C. ad trebel. Solu. glo. que eſt in. l.
filium quem habentem. C. fami. er. in ſi. gloſ. mag. et
fatetur contrarium ⁊ dicit hāc. l. ⁊ ſimiles in hoc hodie eſſe correctas quo ad liberos primi graduscum
talia non imputentur in treb. Iac. de Are. dicit contrarium: quia illa. l. ſolum fructum prohibet imputari in quartam: non alia legata vel data cauſa conditionis implende. ⁊ hoc puto verius per finem illius
legis que vult quod ſtatuta in illa. l. non trahantur 8
5 ad alios caſus. ¶ Ut ergo † iſta materia circa trebellianicam liqueat. diſtingue eodem modo quo in
falci. aut capitur extra teſtamētum. et idē qđ. ſ. dixi
diſtinguendo caſus ⁊ modos quibus falcid. capitur
extra teſtamentū: aut ex teſtamento: ⁊ tunc aut iure
inſtitutiōis: ⁊ idem: aut iure legati: ⁊ tunc aut ab extraneo vel legatario ⁊ idiſtincte imputat vt hic licet
ſecus in fal. aut a coherede: ⁊ tūc aut pecunia: ⁊ tūc
totū imputat: vt in. §. numis. aut corpus nō hereditariū ⁊ imputat: licet ſecus in falci. aut corpus hereditariū: ⁊ tunc idē qđ in fal. q2 aut querit de imputatione quo ad ipſum coheredē ⁊ iputet totū: aut quo
ad alios fideicommiſſarios: et tunc aut detrahit de a
voluntate aut contra voluntatē: vt. l. titia. ſ. eod. Si 9

vero capit cauſa conditionis implende: ⁊ tunc aut eſt remanſurum penes
eum et imputatur vt hic. alias ſecus:
vt. l. acceptis. ſi vero capitur in pretiū
et tunc imputatur: vt. ſ. per eaſdem. ll.
ſi vero in vi modi: et tunc idem per
eaſdem leges. Primo quero † que eſt
ratio quod in fal. imputatur ſolum ꝙ
iure hereditario capiatur. et aliud in
trebellianica. Dicit hic gloſſ. ratio eſt
quia in falcidia grauatur plus heres:
quia onera hereditaria manent apud
eum inſolidū. ideo releuatur vt ſolū
que iure hereditario capit imputet in
falci. ſed in trebellianica non ſuſtinet
onera niſi pro parte: vt. ſ. titulo. ij. l. j. §.
ſi. ideo plus grauatur. idem tenet Cy.
in. l. filium quē habentem. Tu clarius
dic quod ratio colligitur ex verbis. l.
fal. dicit em̄. ſ. eo. l. j. §. j. quod quarta
pars hereditatis debet remanere penes heredē. No. ꝙ dicit hereditatis ex
quo colligit ꝙ debet habere iure hereditario. ſed inſtit. de fideicō. here. §.
ſed quia. vbi referuntur iſta verba ſenatuſcōſulti pegaſiani. dr̄ ꝙ heres dꝫ
quartā partē retinere: nō tamen dicit
hereditatis. ⁊ ideo etiā ſi nō capiatur
iure hereditario imputat in quartā.
Dices tu. iſte text. facit contra. q2 dicit
perinde vt. l. fal. Rn̄. illud perinde denotat ſimilitudinem. ſed non per oīa:
q2 quarta vbiqꝫ detrahit. ſꝫ nō eodem
mō. ſi. ſ. e. de receptatoribus. l. j. ⁊ ſi q̄ris
quare in. l. fal. fuit poſitum verbū hereditatis: in ſenatuſconſulto non: tunc
procedit ratio gloſſ. ¶ Scđo † quero
quid ſi ab eodem herede ſunt preſtanda legata particularia et fideicōmiſſ.
vniuerſale quod poteſt eſſe vt. ſ. ti. ij. l.
marcellus. §. idē pompo. qualiter fiet
iſta computatio in quartā. Breuiter
q̄tū ad fideicōmiſſum oīa imputabūtur: nec hoc proderit legatarijs vt minor quarta detrahat. ſed proderit vt a
fideicommiſſario quarta detracta videatur. ſicut dicimus in ſimili. ſ. eo. l.
neſennius. §. j. ¶ Tertio quero † que
eſt ratio differentie inter corpus hereditarium ⁊ pecuniam vel corpus non
hereditarium. Rn̄. pecunia tota pōt
dici percepta de parte hereditaria: ꝙ
non eſt in corpore hereditario vt in. §.
nummis. ſed inter corpus hereditariū
et non hereditarium eſt ratio. ne in eadem re diuerſo iure habeat quartam: vt lege eum qui edes. de vſuſcap.
ita dicūt glo. ⁊ Azo in ſumma. C. eo. et
eſt hec ratio: licet ſit ſatis debilis. tamen nō video mō meliorē. ¶ Quarto[a] quero † vtrum falcidia vel trebellianica poſſit detrahi in vna re. Gloſ.

a ¶ Quarto. Addō an trebellianica poſſit in vna re deduci vltra Alex. Bal. cōſil. clxxxvij. iij. li. et ibi quid ſi legitima: et quid ſi bona ſunt aliēata an i alienatis cōputari ſ beāt et an legitima i vna re deduci poſſit vide Bal. ꝯſi. lxxxvi. j. lib. ⁊ ꝯſil. cccclvi. iiij. lib. et cōſi. clxij. iij. lib. vbi firmat ꝙ hic dicit Ale. ꝯſilio non debet legitima in bonis legatio.

a ¶ Venio. adde vltra Alex. que computentur filio in legitimam Bal. conſi. cclxvij. ſ. li. Ange. conſi. cj. et cxxxj. ⁊ lxxv. ⁊ per Pau. de ca. conſi. ccxxxiiij. ⁊ an donatio facta per patrē filio imputet̃ in legitimam. vide Pau. de ca. cōſi. ccl. abb. conſi. cxvj. ⁊ Pau. de ca. cōſi. ccxx. ⁊ ꝑ Alexā. in cōſi. viij. colū. ij. in ꝓn. in. ij. vol. et ibi allegando concordātes dicit communē opi. eſſe. ꝙ non imputat̃ niſi expreſſe dicatur.

~ Andreas Poma.

b ¶ Si vero donatio eſt ſimplex. vide Anc. cōſi. viij. inci. viſis in ꝓn ci. in. ij. vo. et in. l. illā. in. ij. col. in gl. in verbo hec aſt. C. de colla. et ꝯſi. xxxj. in ꝓnc. in fi. in iiij. volu.

c ¶ Quero de vna. qō. adde vltra Alexan. an dos data filie cōputetur in legitimā nepotibus. Pau. d̃ ca. cōſi. cxliiij. Bal. cōſil. lxxiij. ⁊ ccix. ſ. lib. pe. de anc. cōſi. cccxvj.

et doc. ꝙ non. C. eo. l. ij. Tu dic clarius aut queris an poſſit deduci in vna re a volētibus ⁊ poteſt: vt. ſ̃. de legat. ſ. l. poteſt. ⁊. ſ̃. depoſi. l. ſ. §. ſi conueniat. et ita intelligit̃ quidā. l. filiū. quē habentem. C. fa. er. ⁊ ita no. ibi in glo. que incipit. ſ. deſtinatione. ibi alij dicunt ſoluitur a volētibus ⁊ volēti ⁊c. aut queris de neceſſitate: et tunc aut queris in qua re debetur quarta: aut in qua re detrahat̃ tēpore diuiſionis. Primo caſu regula eſt ꝙ deducit̃ d̃ qualibet re pro indiuiſo. vt in. l. plautius. ⁊. l. linea margaritarum. ſ̃. eo. ⁊. l. ij. C. e. Scd̃o caſu aut teſtator aliquid legauit vel alio modo cōceſſit qd̃ debeat imputari in quartā. ⁊ illud prius imputatur: vt. ſ̃. eo. l. id autem. ⁊. l. cū quo. §. fi. ⁊. l. querebatur. §. fi. ⁊ hoc prout de trebellianica loquit̃. Si vero nihil reliquit tunc aut heres percepit fructus iudicio teſtatoris: et illos prius imputare in quartam cogitur: vt. ſ̃. e. l. quod de bonis. §. fruct⁹. Nec ob. ſ. ti. ij. l. ita tamē. §. ex aſſe. vt ibi dixi. aut nullos fructus percepit: et tunc aut heres aliqd de hereditate alienauit: et illud prius ſibi computat in quartam: vt. C. communia de le. aut̃. res ⁊. ſ. tit. ſ. l. marcellus. §. res. et ibi nota. quod tenet Azo in ſumma. C. ad treb. ⁊ etiam Dy. aut nil vendidit: et tunc aut teſtator viuus conceſſerat aliquā rem habere in pe- 11 culium. ⁊ illam poteſt ſibi retinere aduerſario inuito: vt. l. filium quem habentem ſm̃ lect. antiquorū que in hoc vera eſt: vt officio iudicis in diuiſione illa res aſſignatur filio. vt quem teſtator predilexit in illa re in vita preſumptio eſt quod predilexit in morte. arg. l. pe. ſ̃. de ali. et ciba. lega. et ne fiat ſeparatio eius poſſeſſiōis quam coluit et meliorauit. argu. l. ij. de allu. ⁊ palu. Aut nihil cōceſſit in vita nec in morte: et tunc ſi res ſunt indiuiſibiles poteſt in vna re deduci vt. ſ̃. eo. l. ſed ſi nō ſeruus. et. l. lege falci. interueniente. ⁊. l. ſi fundum mihi. cum ſimilibus. Aut oēs ſunt diuiſibiles: et tunc deducetur in vna vel duabus rebus ne patrimoniū c communicetur: et hoc iudicis officio: 12 vt. l. poteſt. ſ̃. de lega. ſ. ⁊. C. quando et qui. quar. pars de. le. ij. ¶ Venio ad a quartā partem debitā iure nature et 10 breuiter aut aliquid capit̃ extra patrimonium defuncti. et nullo modo in illa quarta imputat̃: vt. l. ſcimus. §. repletionē. C. de inoffi. teſt. aut capitur ex defuncti patrimonio. ⁊ tūc aut iudicio teſtatoris. et computatur in quartā quocūq3 iure habeat ſiue iure hereditario ſiue iure legati vel in vi modi vel alio modo capiat̃ cōputat̃ vt. l. quoniam nouella. C. de inoffic. teſt. ⁊ pro hoc qd̃ habuiſtis in. l. etiā. §. pe. in fi. ſ. de bo. li. dūmodo aliquid iure inſtitutionis habeat: vt in aut̃. vt cum de appel. cog. §. aliud quoq3 capitulū. ⁊ in aut̃. de triē. ⁊ ſe. §. ſ. Aut capitur inter viuos. ⁊ tūc aut eſt datio ob cām vt dos et donatio propter nuptias vel datum cauſa militie ⁊ tūc illud imputat̃ in quartā. vt. l. qm̄ nouella. C. de inoffi. teſta. ⁊. l. omni modo. §. fi. e. ti. Si vero b eſt donatio ſimplex b tūc aduerte: ſiquidem tempore facte donationis ⁊ perfecte valuit in vita tūc nō cōputat̃ in quartā niſi ſit dictū. vt qn̄ dat̃ filio emancipatiōis cā: vt. l. ſi qn̄. §. fi. C. de inoffi. teſta. ⁊ ita fecit do. Accurſius qn̄ dn̄m Franciſcū emancipauit. quia fuit dictū expreſſe: vt in fal. imputaret. ⁊ pro hoc habes tex. in. l. etiā. ver. ſed ⁊ ſi nō mortis. ſ. de bo. libe. Idem dicerē ſi eſſet facta donatio filio in poteſtate ꝓpter merita ꝑcedētia. nā tūc ſtatim valeret donatio. ⁊ iſtud ꝑcepit tāquā aduentitiū vt gl. not. in aut̃. vnde ſi parēs. C. de inoff. probo ꝑ rōnē. illud qd̃ fili⁹ querit ex perſona ſua eſt aduentitiū: vt. l. cū oportet. §. ſ. C. de bo. que libe. ſ3 iſtud qd̃ dat̃ filio ob merita precedentia habet ex operis ſuis. ⁊ ſic eſt aduentitium. et aduētitia in quartam non imputant̃: vt. l. ſi. C. de col. ⁊. l. ſcimus. §. repletionem. C. de inoffi. teſta. licet ſit quedam gl. que eſt in. l. ſi donationem. C. de col. que vult quod non valet incontinēti: tñ nō dicit verū vt ibi dixi. Si vero donatio nō tenuit ab initio ſed fuit morte confirmata tunc in quartam imputatur. hic eſt caſus no. in. l. filium quem habentem. C. famil. erciſcū. ſm̃ lec. Azo. ⁊ probatur in. d. l. etiam in verſic. ſ3 ⁊ mortis. Idem puto ſi in peculio eſſet conceſſum: vt. d. l. filiu3 quem habentem. ſecundum aliā lectu. ⁊. d. l. ſi donatione. C. de col. ¶ Iuxta predicta † formo. q. ⁊ primo videamus rationē que eſt ratio ꝙ id qd̃ extra teſtamētū capit̃ in treb. quarta nō imputatur: vt. l. pater filiam. in prin. ſ̃. e. ⁊ in debita iure nature ſic: vt no. ⁊ dixi. ſ̃. ⁊ ratio eſt: q2 falcidia et treb. detrahitur occaſione teſtamenti: ideo in ea non imputat̃ niſi quod venit ex teſtamento: debita iure nature venit extrinſecus: ideo in ea imputatur quod extrinſecus venit. Et hoc habes in alijs quartis que debentur ex alijs diſpoſitionibus vel iure vel ſtatuto vt mulieri vel viro ex forma ſtatutorū aliquid debeatur. ⁊ computatur ſibi quicquid extrinſecus venit: vt in aut̃. ꝑterea. C. vnde vir ⁊ vxor. Ego dixi. ſ̃. quod donatio facta filio emancipato non imputatur niſi ſit dictum. quero quid ſi fuit dictum dedit ⁊ donauit filio emancipato in premium emancipationis ⁊ pro parte ſua: nō tñ dixit qd̃ in quartā impute tur: Dicam in. l. pe. to. in principio. ſ̃. de. l. ij. ¶ Quero de vna. q. c que me † multū facit dubitare non habui de facto. ſed hac nocte fui imaginatus: fuit datum filio emancipato vt computaret in quartam: ſed filius deceſſit antequam pater relictis filijs ſuis heredibus ⁊ nepotibus patris ſui: an ipſis nepotib⁹ cōputet̃ in quartā: quid dices: Formo aliam. q. et dicā de iſta: et iſtā quā dicā bis vidi de facto. et conſului.

Filia decedit anteq̃ pater relictis filijs: an dos data filie filijs eius computetur in quartam prout filie deberet imputari. In veritate multi aduocati ⁊ aliqui doc. conſuluerūt ꝙ non. ⁊ mouebant̃ per rationē cōem: vt. l. ſcimus. §. repletionem. C. de inof. teſta. cū falcidia iure nature nō d3 deduci niſi de ſubſtantia patris: vt ibi ſ3 iſti filij non habēt iſtā dotē ab auo eorum: ſed habēt a matre. ⁊ ideo nō d3 computari: q2 exiuit patrimonium patris ipſo iure. vt. l. pater filiam. a in principio. ſ̃. eodē. Breuiter conſului a contrariu3: ⁊ hodie conſulerem. iſtud ꝓbat̃ per. l. illam. C. de colla. §. fi. vbi d̃r expreſſe in tex. ꝙ dos data matri d3 a filijs conferri: ſed ad illā. l. reſpondebat̃ ꝙ non ſequit̃ qd̃ quicquid cōfert̃ in quartā imputet̃. Ego dixi qd̃ 14 confertur: vt. l. illa3. ⁊ in quartā imputatur per. l. qm̄ nouella. C. de inof. teſta. vbi d̃r eodē modo qd̃ cōfert̃ eodē mō in quartā imputat̃: nec reperies. l. que dicat contrariū in. l. qm̄ dicit tex. dos data filie vel nepoti in quartam imputetur: non dicit cui vel ſibi vel filijs ſuis. Preterea hec probabam per. l. omnimodo. in fi. C. de inof. teſta. vbi non requirit tex. quod habeat a patre ſed occaſiōe eius quod pater fecit lucretur. Preterea quod iſtud ſit profectitium ⁊ de bonis patris profectum probo: aduentitia nō conferuntur: vt. l. ſi. de col. ſed talis dos a nepotibus confertur: vt. l. illam. ergo non eſt aduentitia. ¶ Preterea aduertat3 ad rationem difficilem cui non poteſt reſponderi: et per hanc me fundaui. aduerſarius dicit qd̃ illi nepo 15 tes habent illam dotem iure hereditario tanq̃ heredes filie ⁊ a perſona matris non ab auo. ꝓbo qd̃ iſtd̃ eſt falſum: ſm̃ tempora hodierna. filiusfamilias in ꝓfectitijs non habet heredem: vt. l. ſ. ⁊. ij. ſ. de caſtrenſi pecu. ⁊ in dote expreſſe not. in. l. nupta. ſ̃. ſolut. matri. ⁊. l. filie mee. eo. titu. ⁊ Azo in ſumma ſolu. matrimo. circa finem. ⁊ no. in corpore. de here. que ab inteſtato §. ſ. ⁊ quando filia decedit in matrimonio cum liberis debet reuerti dos ad patrem: vt. l. dos a patre. C. 1 ſolu. matrimo. de conſuetudine tamen remanet apd̃ virum. Conſuetudo ergo non facit illos filios heredes matris: q2 illa dos non erat matris: nec matris eſſe debebat. Sed quid facit conſuetudo: Certe aufert ab auo immediate ⁊ illis nepotibus dat. Apparet ergo quod iſti nepotes non habent ex perſona filie: ſed ab auo ex perſona ipſius aui. merito debet imputari in quartam: vt lege quoniam nouella. ⁊ tetigi in lege poſt dotem. ⁊ ibi dixi. ſ̃. ſolu. matr. Sed ſi poneremus nos ꝙ pater fuerat ſibi ſtipulatus in vnu3 caſum tantum: ita qd̃ in alio caſu exiſtentium liberorū mulier poſſet habere heredem ſm̃ qd̃ no. in. l. poſt dotē. ⁊ ibi dixi. Sum⁹ in. q. precedēti vtrū onus imputandi in quartā ipſi defuncto datā tranſeat ad fib lios cū ſuo onere. dubito b: al's dicā. ¶ Quero † ſi ali- 13 quid eſt relictū filio min⁹ quarta an d3 ſuppleri iſta c quarta. ¶ Quero per quos d3 ſuppleri c iſta quarta vel per heredem vel ꝑ legatarios qui poſſident res hereditarias pro rata. videtur velle tex. quod iſtud ſupplemētū fiat tā ab heredibus qua3 a legatarijs. vt. l. ſi ex patronis. ⁊. l. ſi libertus. §. libertus. ſ. de bon. libe. ⁊ iſtud implendi ius erat in patrimonio prout in debita iure nature eſt hodie. vt. l. ſi ex patronis. in princip. eodem titulo. ſed contrarium videt̃ in aut̃. vt cum de appel. cog. §. ceterum. colū. vij. vbi dicit impleri ab heredibus. ſed aduertendu3 eſt quod ibi dicit ab heredibus impleri ſecūdm alias noſtras. ll. ſed. l. C. nō exprimit quod hoc fiat ab heredibus ſolum ſed ſimpliciter ſuppletionē fieri: imo magis videtur innuere a quolibet legatario pro rata. nam. l. ſcim⁹. a §. repletionem. dicit hoc debere fieri ex ipſis rebus ex ſubſtantia defuncti. et ſic videtur quod ſit onus reale. Illud ergo quod tex. in. d. §. ceterum. dicit hic ſecūdū noſtras leges intelligit̃ ſm̃. d. l. ſi libertus. §. libertus. ¶ Sed 14 quero † an iſtud quod ex ſubſtitutione ad filiu3 peruenit ſibi computetur in legitimam. text. videtur quod non in dicta. l. ſcimus. §. repletionem. Sed dic quod ſi quidem ſubſtitutus eſt qs legatario: tunc illud quod habet ex illa ſubſtitutione non computatur in legitimam: vt ibi ſentit gloſſ. aut eſt ſubſtitutus heredi directo vel per fideicommiſſum: ⁊ tunc illud imputatur: quia ab ipſo initio de eo qd̃ relinquitur ab herede deducitur omne grauamen ⁊ omnis conditio. vt. l. qm̄ in prioribus. C. de inoff. teſta. 15 ¶ Sed quid de eo † qd̃ ei qui poteſt petere ſupplementum obuenerit ab b inteſtato: vtputa ſuccedit legatario vel heredi: Rñ. id non computatur in legitimam niſi eatenus quaten⁹ ille cui ſuccedit tenebatur ſupplere cum aduentitio iure capiat. vt. d. §. repletionem. arg. ſ̃. de leg. iij. l. ſi fuerit. §. ſ. ⁊. ſ̃. eo. l. qui fundum. §. qui filios.

Datum cauſa conditionis implē deminuit trebellianicam ſi remanet apud heredes.

Rogatus de reſtituēdo vt heres retinet falcidiam.

Acceptis. Si heres non grauat̃ vt heres ſed vt alius commodū ſentiēs falcidia non deducetur. h. d. in tex. ibi: morte ſuam. ſ. legatarij. c

¶ Not. † qd̃ datum cauſa conditionis implēde ita demum minuit treb. ſi interim apud heredes remaneret. Item ille qui rogatus eſt de reſtituēdo ita demum retinet falcidiam ſi vt heres rogatur: vt hic. ⁊. ſ. titu. ij. l. mulier. §. fina. ¶ Item not. qd̃ acceptis. intelligitur de herede: vt hic in fine. ⁊ l. ſi ſeruus. §. qui margaritam. ſ̃. de legatis primo.

Si filio et filia. Prelegata nō imputātur in falcidiam niſi q̃ ad eū a quo percipiuntur. h. d. ⁊ not. hanc. l. bene.

~ And. Po.

a ¶ Breuiter ꝯſului ꝯtriū. vide anc. ꝯſi. ccxvj. incip. d. barr. ibi vide anch. ꝯſ. ccclxvj. inci. ex themate ꝑſup poſito circa mediu3 ꝯſi. an aūt cōputare debeat ⁊ vide cu. ꝯſil. iij. ij. co. i. ſ. vo. barba. ꝯſi. xl. in. ij. volu.

~ Andreas Pomate.

b ¶ Dubito. vid̃ Alexā. cōſi. xxiiij. inci. viſis dubijs. in. ij. col. v̄. ſed circa h̄ eſt vidēdū in volu. ſ. Anch. ꝯſi. cxliiij. inci. viſis diligēter v̄bis teſtamēti. ꝑ totū maxime in ver. nō obſtat opi. Bart.

c ¶ Suppleri. add̃ ꝑ quos d3 ſuppleri legitima vltra Alexā. Bar. cōſi. xxxiiij. ici. factū tale. ⁊ ibi quid cōputet̃ in legitima. Pau. d̃ ca. cōſil. cclvj. Ange. conſilio. cxxxj.

a ¶Reſtitutionē. an maritus teneat ad reſtitutionē bonorum paraphernalium et fructuum bonorum que extra dotem obuenerunt vxori. vide late Pau. de ca. conſi. clxxxvi. incipien. ſuper primo. reperio diuerſas opi. et vide Ro. cōſi. cccxciiij. vbi ponit an ſtante ſtatuto quod mulier nō poſſit ſe obligare niſi ſeruata certa ſolennitate poſſit virū liberare de fructibus bonorum obuenientium extra dotē.

b ¶Op. C. de pact. Et de iſtis paraphernalibus vide que remiſi ad Baldū in. l. fin. C. de pact. et vide Bal. in ca. ij. de fra. de no. benefic. in ve. et. l. vbi adhuc. C. de iur. dot. et in c. pe. de cōſue. et vide Bartolum in conſilio xx. incip. an venditio. vbi conſuluit in iſtis paraphernalibus. Bald. in. l. ſi viua matre. C. ad tertul. paulus de caſt. in conſilio cxc. dominum Abb. et alios in cōſtitutis. de procu. et vide Bar. in cōſi. ſuo. cxlviij. inci. maritus habens vxorem dotatam. et in conſi. cclxx. inci. titius habens vxorem &c. Andr. Barba.

1 ☞ Heres quod habeat a defuncto computatur in bonis.
2 Coniunctio aduerſatiua inducit coniunctionem verbalem.
3 Maritus quādo teneatur ad reſtitutionem fructuum et bonorum que ſunt extra dotem.
4 Oleum quod ſit fruct⁹ induſtrialis.

Marit⁹ vxori. Iſtud eſt no. prin. et h. d. quod heres habet a defuncto computatur in bonis. h. d. in materia legis re coniuncti. ¶Quero an cōiunctio aduerſatiua inducat coniunctionem verbalem. et hoc videtur poni in text. ibi: duas autem &c. videtur hic quod maritus teneatur ad reſtitutionem fructuum et bonorum que obuenerunt extra dotem. ¶Op. C. de pac. conuen. l. vlti. glo ibi ſolu. hic etiam ſolu. quod hic in ſorte ibi in vſuris: aliter intelligit quod hic de naturalibus ibi de induſtrialibus. dñs Mart. fill. als de fano diſputauit vnā q. et in cōtrario ſemper recitaui. et dixi aut fructus percepti extant et debent heredi mulieris reſtitui. vt. l. ſi ſtipulata. ff. de do. inter virū et vxo. aut ſunt cōſumpti: et tunc aut percepit cōtra voluntatem defuncte et maritus debet reſtituere. vt. l. de his. C. de do. inter vir. et vxo. aut percepit volūtate defuncte: et tūc aut ſunt fructus induſtriales et maritus lucrat. vt. d. l. vlti. cum glo. C. de pac. conuen. Non obſt. iſta. l. quia tenet reddere rationē: licet fructus ſint cōſumpti: ſi vero ſunt fructus naturales magni: et tūc tenetur marit⁹ reſtituere in quātū eſt locupletior. vt. l. ſi ſtipulata. §. j. ff. de dona. inter vir. et vxo. aut ſunt parui et nō tenetur reſtituere. vt. l. ſi id qd. §. j. et. l. vtrū. ff. de dona. iter vir. et vxo. et. l. omnino. ff. de impen. ¶Habui cōſulere hic vtrū oleū ſit fructus naturalis vel induſtrialis. Et habes caſum qd eſt induſtrialis. d. de rei ven. l. antepe.

c ¶Hec verba. vide Bart. in. l. ſi ſeruus legatus. §. ſi ita ſcriptum. de lega. j.

d ¶Examinaui. p Bal. in auf. res q. in vl. co. C. cō. de le. Adde que poſui in. l. quod vulg. et Ro. conſi. ccvi.

☞ Reus edit actori ad replicationē fundandam.
Diſcuſſio bonorū quādo fit notarius poteſt cogi vt exhibeat inſtrumentum ex quo probatur debitū de quo fit diſcuſſio.

Poſt aditam. Reus tenet edere rationē actori ad replicationē fundandā. h. d. Et gl. alleg. iſtis tex. ad illud quod ſuminaui tibi in. l. fi. C. de edē. et Guil. de cu. i. l. j. §. edēda ſunt oia. Ja. bu. rñdet qd hic non edit vt inſtru ſed vt in corpus hereditariū. ipſe pōt dicere quicquid vult. ¶No. qn fit bonorū diſcuſſio pōt cogi notari⁹ vt exhibeat inſtrumētū ex quo probatur debitū illud de quo fit excuſſio. plene in. l. fin. C. de eden.

¶Si cui plus quam per legem falcidiam. Rubrica.

Si cui plus. Cum dicitur tene bene menti gloſſ. que incip. fic. C. dicam: als ad quid ſit menti tenenda.

Hec verba. Verbū amplius quīqꝫ totum cōtinet. h. d. ¶Not. de dictione amplius: de qua habetis. C. de here. inſti. l. ij. ¶Oppo. de auf. ß cū teſtator. C. ad le. fal. Sol. ibi ſm iura noua vbi inuentario nō facto tenetur ad totū: hic ſm iura vetera ſm que non tenetur vltra vires hereditarias.

1 ☞ An fili⁹ de reſtituēdo grauatus detrahat duas quartas.

Interdum. Iſte eſt no. §. et mēti tenēd⁹ et. h. d. vbi alio iure heres quartā detrahit ceſſat falcidia. vel ſtr. Nō debēt detrahi due charte. gl. inducit in ar. ad. q. quod fili⁹ inſtitut⁹ et de reſtituēdo grauat⁹ nō detrahit duas quartas. et vide gl. q inci. ptorie &c. ibi: idē ergo &c. iſtū paſſum nūqꝫ examinaui vobis: nec mō examinabo: qz eſt deciſus p decretalē. Gl. noſtre tangit in. l. in rōne. §. qd vulgo. ff. ti. j. et. l. pap. §. meminiſſe. ff. de inof. teſt. et. l. quāſi. C. ad le. fal. et glo. vt tenere quod inſtitut⁹ et rogat⁹ de reſtituēdo pure nō detrahit duas quartas: ſꝫ rogat⁹ de reſtituēdo ſub cōdōne detrahit duas. et h e canonizatū extra de te. c. raynuti⁹. et. c. raynal. Glo. i. §. ſi qs autē nō iplēs. in corpo. de here. et fal. dicit aut eſt iſtitutus pure et nō detrahit duas aut eſt inſtitut⁹ ſub conditione et detrahit duas. Doc. tractāt in. d. l. quāqꝫ. et Ja. de bel. in. §. quā obre. in corpo. de teſti. Cōiter tenent ille decretales lꝫ ſm puncta iuris noſtri nō poſſit niſi vnam detrahere.

Etiam ſi quanti. Opp. debitor generis non liberatur interitu. vt. l. incendium. C. ſi certū petatur. et. l. in ratione. §. j. ff. titulo primo. Solu. Dyn. quod hic tenetur ad genus reſpectu ſpeciei: ideo liberatur interitu. vt. l. ſi ad libertatem. §. primo. ſupra de noxali. et. l. titie. §. fina. ff. de legatis. j. et. l. quida. §. ſi tibi. eo. titu.

Iſu dolo.

Quoties futurum. In tex. ibi deceſſit pereſi, et cōditio

extitit eo caſu quo fuit relictum ſub conditione. et in diem. dicemus ſi facta eſtimatione illa appareat locum eſſe falcidie.

1 ☞ Legata minuta que dicantur: arbitrio iudicis relinquitur.
2 Legatarius cui legata ſunt minuta alimenta licet non ſatiſdet tamen cauere debet.
3 Cautio de qua hic preſtatur ſub pena.

Quamuis. In legatis minutis cauſa alimentorū non preſtatur hec cautio. h. d. ¶Pro declaratione reuoco in dubium: an pro legatis minutis debeat preſtari ſatiſdatio. Quidam dicunt qd nō: veritas eſt quod iſte. §. loquitur in legatis minutis cauſa alimentorū: et iſtud omnes tenent. ¶Quero que dicantur legata minuta. Dicunt quidam. illa que ſunt vſqꝫ ad. x. aureos. ſed iſte. §. non dicit hoc. Alij dicunt vſqꝫ ad duos. vt. l. ſi oleum. in fin. cum. l. ſequen. ff. de dolo. Alij dicunt aliter. vt in auf. niſi. C. de ſenten. ex peri. reci. Jaco. de are. dicit ſuper iſta gl. qd in illa auf. niſi: ſtandum eſt conſuetudini in alijs ſtatur arbitrio iudicantis cum non reperiatur determinatum: vt. l. j. in fi. ff. de iur. de liberan. et. l. de bo. auto. iud. poſſ. l. in venditione. §. ij. et. l. certo generi. §. j. de ſerui. ruſtic. predi. Que eſt ratio quare non preſtat in alimentis. Dic vt in gloſſa. ¶Querit glo. hic dicitur. l. quod nō dꝫ ſatiſdare ſed an cauere. dicit quod ſic vt. l. ſi. §. ſed ſi dubitetur. ff. de iud. habes text. in. l. tribus. de vſufruc. ea. re. que vſu cō. ſu. habes in. l. filius. vt leg. no. caue. et qd no. per Dy. j. iud. ſol. ſuper rubr. ¶Quero quando interponitur iſta cautio: an cum pena vel ſine pena. et glo. dicit forte ſub pena cum non ſit difficile et tene menti iſtā glo. Contrariū videtur ſentire gl. in. l. ij. in fi. ff. q. ſatiſ. cogan. et. l. fi. j. de preto. ſtip. Poſſumus ſaluare iſtam gloſ. qd hic loquitur eo caſu quo remittitur ſibi ſatiſdatio fideiuſſorum. ille glo. loquunt qn fideiuſſores tenetur dare. Habes aliam glo. de hoc in. l. iij. in fin. ff. de alie. iud. mutan. cau. fa. vbi eſt gl. quod ſub pena tenetur promittere. glo. ſignat contra. et non ſoluit. vide eam que incipit: in quibus. in fi. Sol. hic ſpeciale fauore alimentorum.

Si legatarius. Verſi. item ſupereſt. Oppo. de. l. ſi vendiderat. de euictio. vbi dicitur quod ſi aliquis euincet ſibimet non committitur ſtipulatio. hic dicitur contrarium. et gl. aſſignat pro contrario. et eſt contra. et vide gloſſ. que incipit ipſimet. Solut. qd ibi loquitur in ſtipulatione duple que eſt penalis et odioſa. ideo non committitur quia continet ſimplum tantum.

Queſitum. ¶Oppo. de. l. ſi duo. §. fina. ff. de arbi. Sol. vt in glo. et dic vt dixi in. l. ſi. ſic. j. de verbo. obli.

1 ☞ Cautio pro minis illatis vt preſtetur ſtatur arbitrio iudicis.

Hec autem ſatiſdatio. ¶Iſta. l. preſtat argu. quod propter minas factas ab vno non debet preſtari cautio: et determinatur per iſtum textum. quia aut ſunt mine illuſorie: aut non: et ſtatur arbitrio iudicis. gloſſa eſt. C. quod metus cau. l. metum. per Guil. de cug. l. illicitas. §. ne potentiores. ff. de offi. preſ.

Si duo ex teſtamento. ¶Oppo. de. l. qui cum herede. ff. de exceptio. rei. iudicate. Solu. gloſſ. hic. quod ibi erat contentio inter inſtitutum et ſubſtitutum. hic inter duos inſtitutos &c. vide gloſſam que incipit: id eſt ſe eſſe &c. vſqꝫ ibi. l. tamen &c. et iſta ſolu. non videtur eſſe vera: nec iſta cautio debet habere locum: quia olim iudicia ſilebāt propter petitionem hereditatis: ergo legatum non poterat peti: et ſic cautio non debet interponi. Breuiter credo quod iſtud debet declarari per. l. ſi teſtamētum. cum gl. de peti. here. Vel ſoluat legatum heres vel opponat exceptionem &c. vt ibi: et ſic eſt intellectus verus et abſolutus ad cōtrarij ſolut. dic qd optime poſſunt peti legata: vt hic. ſi vult heres exceptionem opponere. pōt vt ibi. ſi vult ſoluere et petere cautionem poteſt vt hic. hodie tamē iſtō corrigitur per. l. fi. C. de peti. here.

Hec cautio. Iſta cautio debet preſtari quādo recipientis intereſt. hoc di. In tex. ibi: tradidit. et certe non ratiōe que ſequitur.

Videamus. Legatarius debet cauere heredi fideicommiſſarius legatario vel fideicommiſſarius heredi cauſa euitandi circuitus. hoc dicit. In tex. ibi ſufficeret. hic reſpondet. ibi eſſe id eſt legatariū heredi cauere debere ac ſi non eſſet fideicōmiſſarius grauatus. ¶Venio ad verſi. ſed et legatario. vt intelligatis iſtum verſi. habetis recordari de eo quod habuiſtis in. l. penales. in. fi. ff. ti. j. ibi. ¶Oppo. de. l. liberto. §. j. de annu. legatis. breuiter et gloſſ. ſoluit et bene.

1 ☞ Satiſdatio remittitur ei qui nō poteſt ſatiſdare.
Satiſdatio quīqꝫ exigitur timore future paupertatis.

Omni nō falcidie. ¶Ei qui non poteſt ſatiſdare remittitur ſatiſdatio. hoc. d. ¶Opponitur et videtur quod paupertas ſit cauſa dande ſatiſdationis: vt. l. de creationibus. §. fina. auf. C. de epi. aud. Glo. non ſoluit. Rñ. quandoqꝫ propter paupertatem remittit ſatiſdatio.

a ¶Quero add bar. et qd ibi dixi in. d. l. fi. de pro. ſtipul.

b ¶Hec aut ſatiſdatio. Et vide quod p hāc. l. pri chū. q. decidit bar. i. l. iter ſtipulationē. §. ſacrā. ff. de. ob. in vlti. brocardo. vtrū aute ex mine idū cāt inſtrumentū: vide in. d. l. metū. et bar. in. l. famoſi. ad. l. iuliā maie. et Jmol. in. l. ij. §. qd ſi pa. ſe. mar.

c ¶Satiſdatio. Am paupi quī nō pōt remittat ſatiſdatio. vide plene gl. Bar. et Bald. in. l. vſufru. C. de vſufru.

* Pro concordia. Aduerte qd̄ non aſtringit̄ executor teſtamētarius ad fideiubendū cuius fidē teſtator ſecutus eſt. ita Bar. in hac. l. diuus. Sed cōtrariū alle. tenere in. l. iij. ff. de ali. leg. per do. Iaſ. in. l. firmio. §. ſi ab heredib⁹. ff. q̄n di. leg. ced. ⁊ non ſoluit. Sed plures ſol. dat ipſe Bart. in opp. ſuis. ⁊ in diſtinc. ⁊ ſatis clare loquitur.

a Op. Et vide Bal. ⁊ Innol. ibi.

b Cauere. Vid ꝑ Joannem andreā in titu. de iſtrumen. editi. §. nunc aliqua. in ſpecu. quē in hoc ſequitur Pe. de anchar. in cle. j. de teſtamen. et ponit Joānes andr. in addi. que inci. albertus galeoti. in verſi. ſed ꝙ no. qd̄ eo caſu ⁊c. ſi heres ſoluit executori: an ſit liberatus? Adde Joannem andream in titu. de inſtrumento. editio. §. nunc vero aliqua. verſicu. ſed an debitor.

quinq; exigit̄. ⁊ hec exigitur timore future paupertatis: ⁊ ſi eſſet certum legatarium ſemper eſſe diuitem nō preſtaretur: vt. ſ. eo. l. niſi. §. item ſciendū ſed eo caſu quo non pōt preſtare an ſit repellendus: ⁊ tunc aut tractatur de adminiſtratione rei aliene: ⁊ repellitur propter paupertatem. vt in. l. de creationibus aut de adminiſtratione proprij debiti tractatur ⁊ tunc nō repellitur: vt hic. Opp. qd̄ pauperies non profit vt. l. pedius. de incendi. rui. naufr. Dic plene in. l. ſi quis ad declinandaꝫ. C. de epiſco. ⁊ cle. Quero quid ſi bona fide non poſtulat̄? dic vt in glo. ⁊ bene.

1 Executor teſtamentarius non tenetur cauere.

2 Merus executor non tenetur cauere niſi poſt teſtamentum factum ceperit eſſe non ſoluendo.

3 Legatarius vel miniſter nudus quā cautionem teneatur preſtare. qd̄ triplex eſt cautio.

4 Executor teſtamentarius: an habeat aliquam actionem: remiſſiue.

5 Executor an bene vel male diſtribuat quando iuramento probetur ⁊ quādo per teſtes.

c Iuramento. Et vide ſingu. Bald. l. prima. in vltima columna. C. de eden. ⁊ qualiter probat quis ſe ſic expendiſſe: vide per Bald. in. l. reſtituenda. C. de petitio. heredita. ⁊ Barto. in. l. que ſub conditione. de conditio. inſtituen. ⁊ qualiter quis probet ſe tantum vendidiſſe: dic per ſacramentum: ſm Bald. in l. familie. C. famil. erciſcunde. per dictam legem ſi quis pro redempt. ⁊ iſtis adde quod in tutoribus ⁊ commiſſarijs reddentibus rationes. nota. Bald. in rubri. de fide inſtrumen. in verſi. ſequitur videre de ſcriptura quorundam officialium. ⁊ Barto. in. l. j. §. officium. de tute. ⁊ ra. diſtrac. ⁊ not. inſtitu. de actio. §. actionū. in. xxiij. queſtione. per Moder. per Joan. andr. in dicto. §. nunc vero aliqua. in additio. que incipit per hunc. §. ⁊c. et vide ad materiam qualiter ſit modus probandi pecuniam in tali cauſa expenſam. habes poſt Bartolum in lege ſi autem. que eſt in fine. in lectio. C. ad macedonianum.

d Dominus Cy. Adde Bal. in. l. nulli. C. de epiſ. ⁊

Diuus pius. Iſta eſt bona. l. ⁊ gl. legit vno modo. ego legā alio mō: ⁊ erit ſine tot cōtrarijs. ⁊ lec. pono. l. pecunie. ſ. de ali. leg. vbi dꝫ remanere penes iſtuꝫ miniſtrū: ⁊ ideo nō dꝫ cauere. ⁊ ſm hoc loquit̄ in legatario non in nudo miniſtro. ⁊ gl. legit aliter. ⁊ hoc dicit. Mer⁹ executor nō tenet̄ heredi cauere. h. d. Oppo. de. l. iij. §. debebit. ſ. de ali. leg. Glo. reſpondet ibi loquit̄ in executore dato ab herede vel a iudice. hic
1 in teſtamentario. Sed certe etiā † executor teſtamentarius non tenet̄ cauere: vt. l. nulli. C. de epiſco. ⁊ cle. tene menti iſtud. Contra iſtud oppo. de. l. liberto. §. largius. in fi. ſ. de annu. lega. Ille eſt tex. qui bene
2 declarat iſtam legem. Sol. † merus executor non tenetur cauere niſi poſt teſtamentum factum ceperit
a eſſe nō ſoluendo vt in contrario. Oppo.ᵃ de. l. ſi a pluribus. in princip. ſ. de lega. j. ⁊ l. quidam. §. pe. eo. titu. vbi iſti executores debent ſatiſdare. Dyn. in. d. l. ſi a pluribus. ſol. quod ibi loquitur in executore qui a defuncto ſenſit commodum: ideo tenetur cauere. hic a defuncto commodum non ſenſit. Et pro de-
3 claratiōe materie plene diſtingue † ꝙ triplex eſt cautio. quedam eſt cautio ceſſantium partes reddi. quedā de conſeruando indemnem. quedā eſt cautio de implendo onere iniuncto. Circa primam cautioneꝫ dic: aut eſt legatarius ⁊ nō tenetur ſatiſdare. vt. l. pecunie. in princip. ſ. de adi. lega. ⁊ hoc ſm primam lectu. quam poſui. Aut eſt miniſter non tamen nudus
b ⁊ cogitur cauereᵇ. vt. d. l. pecunie. ij. reſponſo. non tamen ſatiſdare cum eius fides ſit electa a teſtatore: vt. l. firmio. §. primo. quando dies leg. ced. Aut executor merus ⁊ non cogitur cauere nec ſatiſdare vt hic. Circa ſecundam ⁊ tertiam cautionem: dic: aut eſt legatarius ⁊ cogetur ſatiſdare: vt. l. ſi tibi. ſ. de lega. tertio. l. quibus diebus. §. finali. de conditionibus et demonſtrationibus. Aut eſt miniſter: ⁊ tunc ſi nō eſt nudus cogitur cauere non ſatiſdare. vt. ſ. de leg. primo l. ſi a pluribus. ⁊ dicta. l. firmio. §. j. nec obſtat. ſ. de leg. primo. l. quidam. §. penultimo. quia ibi loquit̄ de ſatiſdatione que preſtatur ex illo titulo. vt leg. nomi. caue. non de ea que preſtatur vt executor. Predicta vera niſi ſit effectus minus ſoluēdo. vt infra proxime dicam. Si vero eſt nudus miniſter: tunc aut poſt factum teſtamentuꝫ effectus eſt minus idone⁹ ⁊ ſatiſdat: alias non ſatiſdat nec cauet: ſed poteſt eis ſimpliciter ſolui. vt. l. liberto. §. largius. de annuis le-
4 gatis. Predicta vera † de executore teſtamētario de legitimo et datiuo dic vt ſupra dixi. Item ſi dubitas qualiter cognoſcatur legatarius ab executore: et executor merus a non mero. vide quod dixi in lege pecunie. de alimentis legatis. Et plenius in lege ſi quis Titio. ſupra de legatis ſecundo. Item nota quod eo caſu quo executor debet cauere vel ſatiſdare: ſi heres ſibi ſoluit non exacta cautione vel ſatiſdatione adhuc tenetur legatarius. vt dicta lege
5 firmio. paragrapho primo. † Quero an iſti executores habeant aliquam actioneꝫ. Item an portio deficiens ⁊c. Dicit gloſſa in dicta lege ſi quis titio. ſupra de legatis ſecundo. ⁊ ibi dicam. Quero qd ſi eſt dubium: an bene diſtribuat vel non? Et gloſſa
c dicit quod ſtatur iuramentoᶜ. ⁊ facit quod nota in
d l. ſcimus. §. in cōputatione. C. de iur. delib. dn̄s Cy.ᵈ

in. l. id qd̄ pauperibus. in. viij. q. de epiſc. ⁊ cle. determinauit ſm Pe. ⁊ dicit ꝙ iſtud debet intelligi verū in legatis minutis: ſed in his que bene poſſunt probari per teſtes vt ſunt magna facta tunc per teſtes debent probari.

Si non. Cautio vſufructu finito rem reſtitui debet interponi ei ad quem pertinet proprietas non heredi tantummodo. hoc dicit.

Ad ſenatuſconſultum trebellianum. Rubrica.

Hec rubr. nō eget cōtinuatione: q̄ tex. continuat. Sed oppo. cū in nigro etiā dicat de ſenatuſconſulto pegaſiano debuit addi. in rubri. de ſenatuſconſulto pegaſiano. Rn̄d. gloſ. ꝙ omnia remedia pegaſiani ſunt attributa trebel. et que ſunt propria remedia vtriuſq;. vide inſtit. de fideicom. here. per totum.

1 Remedia trebelliani ſunt quinq;.

2 Pater ſi rogatur reſtituere filio an habeat locū trebellianum.

3 Vſufructuarius dicitur etiā ille in quē tranſit effectus ſine nomine licet non ſit ille: de quo in titu. de vſufru.

4 Inſtantia de vno ad alium qualiter transferatur.

Explicito. Hec. l. primo cōtinuat titulū. ſcdo ponit tp̄s confectionis huius ſenatuſconſulti. tertio ponit verba. Secunda ibi: factum eſt. tertia ibi: cuius verba. h. d. Facta reſtitutione tranſeunt actiones ⁊ iura in fideicommiſſarium ⁊ heredi paratur exceptio. Oppo. ꝙ alia ſunt remedia treb. ſ. de coactione heredis et de detractione quarte. vt. j. e. l. quia poterat. ⁊. j. ea. l. §. ſi heres. cū. §. ſeq. Sol. fateor † ꝙ remedia treb. ſunt quinq;. vt not. in. l. in teſtamēto. C. ad. l. fal. Primū ꝙ heres cogatur adire ⁊ reſtituere. vt. j. eod. l. q̄ poterat. Scdm vt facta reſtitutione trāſeant actiones in fideicōmiſſariū: vt hic. Tertiū ꝙ heredi detur exceptio ſi cōuenīatur: vt hic. Quartū ꝙ cōtra eum detur exceptio ſi agit: vt hic. Quintū eſt de detractione quarte. vt. j. ea. l. §. ſi heres. et. §. ſeq. Et de his remedijs aliqua ſunt attributa trebelliano. quedam fuerūt inuēta per pagaſianum ſenatuſcōſultum. vt inſtit. de fideicō. here. per totū. Item contra dicitur hic ꝙ iudicia: id eſt inſtātia trāſeunt in fideicō. Contra. j. e. l. cū hereditas. Rn̄. inſtantia cepta cū defuncto tranſit in fideicō. vt hic: q̄ erat ius hereditariū. Sed iſtātia cepta cū herede nō trāſit i fideicōmiſſariū. vt ibi: q̄ nō eſt hereditaria. Item cōtra q̄n pater reſtituit filio: nō reſtituit vt heres: ergo treb. non habet locū. vt. l. cū filio. ſ. de leg. j. contrariū dicitur
2 in ver. ſed idem. Rn̄. † q̄nq; pater inſtituit̄ et rogat̄ reſtituere filio: tūc habet locū trebel. quo ad oīa remedia: vt hic. q̄nq; ipſe fili⁹ inſtituit̄ ⁊ pater rogat̄ ei reſtituere: tūc etiā hꝫ locū trebel. ad oīa remedia preterq̄ quo ad deductionē quarte: vt hic. ⁊. §. ſi filio. j. eo. ⁊. ſ. de leg. j. l. cū filio. Itē op. ꝙ deductio quarte nō ſit de remedijs treb. vt inſti. e. §. reſtituta. Sol. fateor cōtrariū ſed attribuit̄ ei. Fuit em̄ inuentū ꝑ pe-
3 gaſianū. Vlti. no. duo ex iſto tex. primo † ꝙ ille in quē tranſeunt vtiles: ⁊ ſic in quem trāſit effect⁹ ſine
b nomine appellat̄ vſufructuarius largo modo vt ibi ius fructuſq; trāſferret̄. tamē nō eſt vſufructuari⁹. de quo
4 loquit̄ tit. de vſufru. Scdo no. ꝙ † ſit tranſlatio inſtantie de vno ad aliū que tranſlatio ſit multis modis ſm Ja. de are. Trāſfertur em̄ quādoq;. l. autoritate. vt hic. ⁊. l. ſi operarum. de oper. lib. ⁊. j. de fideiuſ. l. ſi eum hominem. ⁊. ſ. de iudi. l. tam ex contractibus. ⁊. l. ſeruus. de condi. inde. dixi. ſ. ſol. mat. l. ſi conſtante. in fi. Quādoq; transfertur facto hominis: tunc vnus modus ponitur. ſ. de procu. l. in cauſe. §. ſi ex parte. ſ. qd̄ fiat ceſſio inſtantie. Alius modus ponitur in. l. mutari. cum. l. ſeq. in glo. eo. tit. quia oīa de
a nouo fiunt ⁊ repetuntur. Quandoq; transfertur per litis conteſtationem. vt. ſ. de iudi. l. ſed ⁊ ſi ſuſceperit. et in aut. de liti. §. ſi vero apud iudicē initium. Quādoq;ᵃ per ſatiſdationem. vt. l. titius. de procu. ⁊ dixi in. d. l. ſi cū hominē. de fideiuſ. ⁊ examinaui multa circa hoc in. l. ſi ante accep. iud. ſol. alia in hoc princip. non ſunt dicenda quoniam iuriſconſultus. j. ponit.

1 Statutū vel lex diſponēs actionem non dari in ciuilibus importat ꝙ exceptione repellatur in criminalibus ipſo iure non competat.

2 Statutum qd̄ actiones competētes vni alij dentur: intelligitur de vtilibus: non de directis.

3 Statutum dictans quod per liberā perſonam nobis actio acquiratur de quo intelligatur.

Sublata. Per hoc ſenatuſcōſultum ꝓuiſum eſt heredi ⁊ etiā fideicōmiſſario. h. d. Opp. qd̄ ſenatuſcōſultum etiā habeat locum q̄n ſine aliquo timore nō vult adire. vt. j. eod. l. q̄ poterat. Rn̄. fateor cū circa adeūdam hereditatē vel nō ſit pro ratione voluntas. Sed q̄ cōmunius accidit quod quis nolit adire propter metū litiū: ⁊ aliarū implicationū ideo ad hoc ſe retulit ſenatuſcōſultum. Itē cōtra hoc op. ad ſcdm reſpōſum quod heres poſſit agere. vt. j. e. l. ita tamē. §. qui ex treb. Sol. ante factā reſtitutionē pōt agere vt ibi: non poſt vt hic: qd̄ intelligo niſi pro quarta q̄ remanet apud eū.
1 vt. j. ea. l. §. ſi. Vlti. not. diligenter † verba ſenat⁹ q̄ dicūt actionē nō dari heredi: qd̄ importat hoc eſt heredem exceptione repelli. ſimile in. l. ij. §. j. ad vellei. ⁊. l. j. i pri. ad mace. ibi ne actio petitiove det̄. intelligit̄ ꝙ exceptione repellat̄. idē ſi verba referant̄ ad perſonā. ſ. qd̄ in talē nō det̄ actioᵇ intelli-

cle. ⁊ quod not. dixi in §. in bone fidei. inſti. de ac. ⁊ gl. i. c. dilecti. ⁊ de iud. et Bald. in. l. id qd̄ pauperib⁹. in fi. de epiſc. et cle. et in d. l. ſi qs ꝓ redēptiōe.

a Omniq;. No. per ſatiſdationē dicit̄ ſubire iudiciū. vt. d. l. titius. quā not. q̄ eſt ſingu. ſm Bald. ibi. Andreas Barba.

b Detur actio. adde Paulū de caſt. conſi. clxiij. ⁊ in quartū Alexan. ponit qd̄ ſtante ſtatuto qd̄ bānit⁹ nō audiat̄ proceſſus erit null⁹ etiā ſi non fuit oppoſitū. ⁊ et de ſtatuto ꝙ nō ſoluēs collectas non audiatur. adde pulchre Ro. cōſil. cxiiij. ⁊ Petr. de ancha. cōſilio. vj.

a ¶De vtilibus.Adde.Ange.conſi.lxxxij.in fine.
Andreas Pomate.

b Et p̄dicta.Et vide Bar.in.l.ſi tibi.§.quedã de pac. ⁊ ibi eſt gl.ſing.que dicit ꝙ fallit in actione famoſa: q2 ipſo iure nõ põt agere ita in actiõe criminali.text. eſt in.l.item apd̄.§.ait pretor.j.de iur.Ang. in.l.nam ⁊ poſtea.ſ̄.de iureiuran.⁊ not. qd̄ iſta exceptio apoſita ad proceſſum impedit liteim conte. ſm Ja.de are.ĩ quadã ſua diſpu.⁊ vide Ange.in.l. nã ⁊ poſtea.vbi dicit hic ſin.probari tenementi.et vide Bal. in.l.iubemus.§.ſi.C.d̄ ſacro ſanc.eccle. vbi alleg. Jaco.de are.qd̄ qñ ſtatutum dicit non reddatur ius intelligitur ipſo iure:nec valet iudicium ſi contra fiat.l.ſi ſeruus.C.de his qui ad eccle.confu.

c ¶Querit glo.⁊ vide Barto.⁊ dominum meum in l.qui in poteſtate.ſ̄.de teſta.Bald.in.l.ſenium.C.de teſtamẽ.Joannes de imol.in.l.tam his.ff.de dona. Barto.in.l.j.C.de ſacroſanctis eccleſijs ibi plene. Andreas Barba.

d ¶Aduentitijs.Adde vltra Alexã.an filiuſfamilias in aduentitijs in quibus patri non queritur vſuſfructus maxime ad pias cauſas poſſit teſtari.Paul.de caſtro.conſilio.ccj.
Andreas Pomate.

e ¶Vtrum pater.Bene facit quod vult Oldrad⁹ conſilio.xxvj.incipien.pater filie conſenſit.Joan.an. in addi.Spe.in ti.de inſtr.edi.§.porro.ver.ſed quid ſi fili⁹.vide Barb.cõſi.j.in.j.volu.⁊ cõſi.xij.co.volu.

f ¶Vnũ actũ.adde ꝙ pater nõ põt emãcipare filiũ ⁊ ſibi retinere vſumfructũ.vt ↄſuluit.Ol.ↄſi.ccxiiij.

g ¶Ipſo iure.adde dñ Alex.dicit ꝙ in piã cãm trãſit fideicõ.ipſo iure:qd̄ idẽ tz Bal.cõſi.cccxiiij.iiij.lib.⁊ Pe.de anc.cõſil.viij.vbi tz qd̄ nõ requirat̃ additio hereditatis ad pias cãs:pter ꝙ̃ ĩ caſu ibi poſito per ipſum:⁊ ꝙ in teſtamẽtis ad pias cãs nõ requiratur additio.vide alias remiſſiões in.l.j.C.de ſac.ſan.ec.

gitur ope exceptionis.⁊ idẽ ſi referãtur ad ipſam rem vel ad ipſum negotium de quo agit̃.vt ſi diceret qd̄ eo nomine nõ ſit actio petitio ve.vt.d.l. j.ad mace.⁊.l.ij.ad velleia.qd̄ procedit in ciuilib⁹.in criminalib⁹ vero videtur importare dicta verba qd̄ ipſo iure nõ ſit ius agẽdi.vt.l.j.§.qd̄ aũt. de alea.ita ſentit Jac.de are.in qua-
2 dã diſpu.¶No.etiã ꝙ qñ l.dicit † ꝙ actiões cõpetẽtes vni dicãt alij intelli-
a git̃ᵃ de vtilib⁹: nõ de directis: vt ptz hic dũ dicit qd̄ actiones dentur fidei commiſſario.intelligitur de vtilibus.
b Et predictaᵇ ſunt vtilia ad ſtatuta q̃ ſepe dicunt actionẽ non dari non audiri ⁊ ſimilia qd̄ ſit opus exceptione in ciuilibus: in criminalibus ſecus.
3 Item facit.ſtatutum eſt hic † qd̄ per liberam perſonam nobis queratur actio.quero an queratur directa vel vtilis? Et videtur qd̄ vtilis:vt hic.et inſtitu.eod.§.reſtituta.Forſan poſſet diſtingui qd̄ aut ſtatutum diſponit ꝙ actio vni primo queſita per ipſum alteri queratur.intelligitur de vtili: vt hic.quia directa nõ poteſt ab oſſibus ſeparari.aut ſtatutũ diſponit ꝙ actio ab initio queratur per alium.et tunc de directa intelligitur.vt inſtitu.per quas perſonas nob.acquira.per totum.⁊ de verbo obliga.l.ſtipulatio iſta.§.alteri.

Hoc autem. Hic incipit exponere verbum heredum poſitum in ſenatuſconſulto.¶Oppo.ab inteſtato non poterant relinqui legata.vt inſtit.de fideicõ.here.§.preterea.Sol. hic loquitur in fideicommiſſo qd̄ in hoc differt a legato ſm iſta tempora.Hodie ſecus dicit glo.quod examina:vt dixi in.l.j.ſ̄.de leg.j.

1 ☞Trebellianica vel falcidia qd̄ hodie habeant locum in teſtamento militis.
2 Filiuſfamilias in aduentitijs in quibus patri non queritur vſuſfructus non facit teſtamentum.
3 Pater an poſſit filium emancipare quod ad vnum actum relinquit cogitandum.

In filij. Hic proſequit̃ expoſitionẽ eiuſdem verbi heredum.vſq3 ad.§.ſi heres. ¶Oppo.j.ea.l.§.deniq3.Sol.in teſtamẽto militis h3 locum trebel.quo ad oĩa remedia:vt hic.preterꝙ̃ quo ad detractionẽ quarte:vt ibi.Item cõtra ĩ aut̃.
1 de here.⁊ fal.§.pe.Solu.dicit Dy.† hodie fal.facto inuẽtario habet locũ etiã in teſtamẽto militis.⁊ idẽ in treb.⁊ ſic iura antiqua in hoc hodie corriguntur. Idem tenet Fran.accur.⁊ Cy.in.l.in teſtamento.C.
c ad.l.fal.¶Querit glo.ᶜ an † filiuſfa.poſſit facere te-
2 ſtamentũ in aduẽtitijsᵈ quorũ vſuſfruct⁹ patri non
d querit̃? Et determinat qd̄ non: ⁊ bene.caſus eſt in.l. pe.C.qui teſt.fa.poſ.dixi in.l.qui in poteſtate.ſ̄.de te
3 ſta.facit quod not.in aut̃.vt lic.ma.⁊ auie.in prin.et
e hoc not.¶Quero † vtrũ paterᵉ poſſit emancipare
f filium quo ad vnum actumᶠ tm̃:ſcilicet quo ad factionem teſtamẽti in ceteris remaneat in poteſtate. Et videtur qd̄ ſic:quia lex hec facit.nam in caſtrenſi vel quaſi habetur loco patriſfa.vt.l.ij.ſ̄.ad mace.in ceteris non.in contrarium facit.ſ̄.de ado.l.queſitũ. al's incipit ſi tibi filius.cogitabis.

1 ☞Statutum loquẽs de heredibus habet locum in bonorum poſſeſſore.

1 **Bonorum.** Idem proſequitur.† not.qd̄ lex ⁊ ſtatuta que loquuntur de heredibus habent locum in bonorum poſſeſſore de iure pretorio.quod apparet ex hac lege relata ad verba ſenatuſcõſulti.probatur hoc etiam nam certum eſt qd̄ verba conditionum intelliguntur ſtricte ad literam.tamen ſi dictum eſt ſi heres non erit.deficit iſta conditio in eo qui eſt bonorum poſſeſſor de iure pretorio.vt de conditio.⁊ demonſtra.l.in condi. §.ſi patronus.

1 ☞Lex loquens de herede habet locum in fideicommiſſario.
2 Habens vtiles actiones eas cedẽdo illas transfert.
3 Reſtitutio an ſit neceſſaria in fideicõmiſſario rogato reſtituere: an vero actiones in eũ trãſeãt ipſo iure.

De illo. Fideicommiſſarius reſtituendo ſecundo fideicommiſſario transfert a-
1 ctionem.hoc dicit.¶Nota † qd̄ prouiſio legis loquens de herede habet locum in fideicommiſſario: vt colligitur ex hoc.§.relato ad verba ſenatuſcon-
2 ſulti.¶Scd̄o not.† qd̄ ille qui habet vtiles actiones cedendo eas transfert.de hoc dicam.j.eod.l.ex aſſe.¶Oppo.qd̄ reſtituendo non tranſeunt actio-
g nes;ſed tranſeunt ipſo iureᵍ.vt.l.penulti.C.eodem.

Glo.dicit ꝙ quidam dicunt qd̄ ibi loquitur quando fideicommiſſarius fuit in mora.hic quando reſtituit ante moram.qd̄ non placet glo.quia ſm hoc nõ eſſet differentia inter primum heredem ⁊ fideicommiſſarios rogatos de reſtituendo.Moderni tenent iſtam ⁊ bene:⁊ eſt differentia inter heredem ⁊ fideicommiſſarium: quia in herede ad hoc vt tranſeant actiones ipſo iure eſt neceſſaria abſentia ⁊ mora: in fideicommiſſario ſufficit mora ſola ſm Pet.Et alia datur ſolu.ſm Joan.quia ibi loquitur in rogato reſtituere pure.hic loquitur in rogato in diem vel ſub conditione.ſed hoc licet poſſit eſſe verum in ſe tamẽ
3 eſt diuinare.Collige ergo ex predictis † an in fideicommiſſario rogato de reſtituendo ſit neceſſaria reſtitutio: an vero actiones tranſeant ipſo iure.Aut queris ante diem reſtitutionis:vel poſt:aut quando nulla dies eſt appoſita.Primo caſu non tranſeunt ſine reſtitutione:vt hic ſm Joã.Secundo caſu aut fuit in mora reſtituendi:⁊ tranſeunt ipſo iure:al's eſt opus reſtitutione:vt hic ſm aliam lectu.

Sed et quoties. In fideicommiſſarium partis cui eſt facta reſtitutio inſolidum tranſeunt actiones: que ipſo iure tranſibunt in alium fideicommiſſarium exiſtente cõditione.hoc dicit.¶Oppo.qd̄ ſit opus reſtitutione.vt.ſ̄.§.proxi.Solu.ibi loquitur in fideicommiſſario rogato reſtituere: hic autem non erat rogatus vnus alteri reſtituere:ſed erant fideicõmiſſarij.Itẽ contra qd̄ etiam hoc caſu ſit neceſſaria reſtitutio.vt
1 j.eod.l.cogi.§.idem metianus.Solu.† quedam eſt reſtitutio facti per quam transfertur poſſeſſio rerũ. ⁊ illa eſt neceſſaria vt ibi.quedam eſt reſtitutio iuris per quam transferuntur actiones.⁊ ille trãſeunt
a ipſo ireᵃ.vt hic.¶Item contra qd̄ iſte fideicommiſſarius conditionalis non poteſt cogere adire et reſtituere.vt.j.eodẽ.l.ille a quo.in princip.Solu.ibi loquitur quando erat tm̃ vnus fideicommiſſarius conditionalis hic erat vnus pro parte pure:propter
2 quem cogitur heres totum adire.¶Quero † vtrũ ſint alij caſus in quibus fiant trãſlationes actionũ ipſo iure? Rñ.ſic:vt.l.pe.C.e.⁊ ibi no.¶Quero an iſto caſu venit detrahenda quarta? Glo.diſtinguit multum perfecte et vide eam et ſigna.¶Quero
3 † quid in directis hereditatibus ſi vnus inſtitutus pro parte pure pro parte ſub conditione:an inſtitut⁹ pure interim habeat totum.Gloſ.tangit hic:⁊ in.l. ij.ſi pars here.peta.et dixi in.l.plane.§.ſi coniũctim. ſ̄.de leg.j.

Si filio. Siue rogatur heres ſiue pater vel dñs vel adminiſtrator heredis loc⁹ eſt ſenatuſconſulto.h.d.

1 ☞Pupillus non reſtituit hereditatem tutori eo autore.
2 Tutor reſtitutionem de re ſibi debita ſibiipſi facere poteſt.
3 Pecunia eſt de his rebus que ſeruando ſeruari non poſſunt.
4 Adultus curatorem habens quibus caſibus equiparetur pupillo.
5 Adultus an adeat hereditatem ſine cõſenſu curatoris.remiſſiue.

a ¶Ipſo iure.adde in quartũ Alex.dicit ꝙ in piã cãm transfertur fideicom.ipſo iure;quod voluit Bal.cõſilio.cccxiiij.iiij.lib.

b ¶Fuit queſitum.Idem dic quod non poteſt dare patri vel alij exiſtenti in poteſtate patris patre autore.gloſſ.eſt ſing.in.l.j.in fin.ff.de aut.tut.et vide dominum Jo.in l.tam his.ff.de dona.et an quis poterit eſſe autor in cã propria.vide Bal.in l.ſi cõſu.ff.d̄ adoptioni.vbi ponit multa no.digna. And.bar.
And.Po.

c ¶Vñ gl.⁊ vide.l.iulian⁹.ff.de pig.hic.et facit.l.lex q̃ tutores.C.d̄ admi.tu.l.ait p̄tor.ff.d̄ iu.delib.⁊ in aut̃.de nõ alie.§.illa res dr̃ q̃ ſeruando ſeruari nõ p̄t q̃ nõ durat̃ triẽnio.gl.peregrina in l.j.C.ſi aduer.vſu.et vide Jo.d̄ imol.in.l.j. al's in rub.ff.ſolu.ma.

6 Adultus qui fecit teſtamentum non reſtituitur in integrũ aduerſus teſtamentum.
7 Furioſus ⁊ prodigus pupillo equiparantur.
8 Minor an poſſit actionem cedere.remiſſiue.

b **Fuit queſitum.** ᵇ Hic eſt nota.§.
1 † Pupillus non põt reſtituere hereditatem tutori eo autore.adultus poteſt curatori:q2 ei⁹ autoritas non eſt neceſſaria.h.d.¶Op.extra gl.ad primam partẽ ⁊ videt̃ ꝙ tutor poſſit ſibiipſi reſtituere.vt.l.fiſtulas.§.j.de ꝯ̃hẽ.emp.
2 Sol.† quedã eſt reſtitutio facti:⁊ iſtã põt facere tutor d̄ re ſibi debita.vt ibi ⁊.j.de fideiuſ.l.tutor.in fin.Quedã eſt tranſlatio ſeu reſtitutio iuris ⁊ illã nõ
c poteſt facere.vt hic.¶Ad ſcd̄m dcm̃ oppo.⁊ intro glo.⁊ videt̃ ꝙ ſimilis ſit adultus pupillo.vt.l.ſi curatorẽ.C.de in integ.reſti.mi.Gl.pro ſol.huius ꝯ̃rij dicit multa verba.⁊ ideo diuido gloſ. Nã primo format cõtrariũ.ſcd̄o ponit vnam ſol.ad ipſum ⁊ multa ſimilia cõferẽtia ad ſolutionẽ vſq3 ibi.Et in caſu huius.l.ratio eſt ibi ponit aliã ſol.et vnam opp.ad ipſam ⁊ eius rñſionem vſq3 ibi:vel ſm Jo.ibi tertia ſolu.vſq3 ibi:ſed nunqd̄.ibi glo.format vnã nouã.q.¶Venio ad primã.Prima ſol. eſt ꝙ cõtrariũ loquit̃ qñ agitur de eis obligãdis.tunc ſunt ſimiles pupilli et adulti qui curatorẽ habent ſecus cu3 tractat̃ de eis liberandis.ita dicit gl. quã no.Ad iſtã ſol.adducit glo.ſimile de.l.non quaſi.§ hãc ſtipulationẽ.j.rẽ pupil.ſal.fo.Item de p̄ſcriptione.xxx. anno.que nõ currat pupillo ſed adulto ſic.Item.C.de fal.mo.l.j.in ſi.Sed aduertendũ eſt ꝙ iſta ſunt ſimilia ad hoc vt differat pupillus ab adulto non tamen faciunt ad propoſitum q2 ibi non diſtinguitur de adulto habẽte curatorem vel non ad quod vadit contrarium.Preterea ibi loquitur in his que ipſa lex diſponit circa bona adultorum vel pupillorum ſine eorum facto.ſed hic in materia noſtra loquitur de his que agẽda ſunt ab ipſo pupillo vel adulto: an valeant.vnde dicta ſimilia modicum faciunt ad propoſitum.Vnde gloſſ.ᶜ adducit aliud ſimile.ſ.quod pupillus nõ faciat pecuniã ſui creditoris.vt.j.de ſo.l.qd̄ ſi for

a ⁋Seruando ſeruari. Adde dn̄ Alex. tranſit cū opi
nio. ꝙ pecunia deſtinata ad emptionē prediorū non
connumeretur inter immobilia. quod contrarium te
net Roma. conſilio. clxxxvij. vbi alleg. pro opin. Ale
xan. iura hic per ipſum alleg. deinde dicit contrariū
eſt verius: quia caſus eſt not. in. l. iij. et. l. vſu
ras. ff. de contra. iu. tute. et idē dicit eſſe ſi eſt depoſi
ta ad ho neſtā par tem lucri: q2 cū illud ſit in red ditu ānuo: ⁊ ānui red ditus iter immobilia computen tur. vt in cle. exiui. de verbo rum ſigni ficatio. igi tur conſe quens eſt vt etiā tūc ſine decre to aliena ri poſſint. alleg. ſpe cialiter ca ſum in. l. iij. §. nec
vſuſfructus. ⁊. §. ſi lapidicinis. ff. de reb. eo. in ver. cu
iuſuis alterius materie. ⁊ inquantum Alexan. ponit
an pater poſſit autorari filio ſibi donanti cauſa mor
tis. et alleg. Ange. conſilio incipien. filia refutauit. ⁊
eſt in ſtāpa. ccciij. adde. Ang. conſilio. cxliij. incipiē. in
in dei nomine tria videntur impugnare. ⁊ ibi ponit
an propinqui poſſint autorari in facto proprio et qđ
pater filio donanti cauſa mortis ſibi poſſit autora
ri. voluit Bal. conſilio. lix. ij. lib. Roma. pulchre qui
alleg. Ang. vt. ſ. conſilio. cccccxv. conſuluit Oldra.
conſilio. xxvj. incipien. pater conſentit filie. ⁊ inquan
tum Alexan. tranſire videtur quod ſtante ſtatuto qđ
mulier non poſſit teſtari ſine conſenſu duorum pro
pinquorum quod non poterit vnum ex illis inſtitue
re. dic quod Baldus conſuluit contrariū: quod imo
poſſit dummodo conſentiant non vt ſic agat ſed li
bere eius conſilio. clxxij. ſecundo libro et ſtante ſta
tuto quod vxor non poſſit teſtari ſine conſenſu ma
riti: mulier poterit maritum inſtituere. vt conſuluit
idē Bal. cōſi. lxxviij. ij. li. Abb. tn̄ cōſi. xl. in ſi. tenet ꝙ
pater nō poſſit autorari filio donāti alteri filio. et ſic
fratri in eiuſdem poteſtate.

te. §. ſi. qđ nō reperit in adulto qđ no.
3 ita dicit glo. ⁋Ex hoc dicto not. ꝙ †
pecunia eſt de his reb⁹ que ſeruando
a ſeruari[a] non poſſunt qđ patet. q2 po
teſt alienare. ⁊ probat. C. de admi. tu.
in aut. nouiſſime. poſita ſuper rubri. ⁊
in corpore vnde ſumit. Et ſi dicis con
trarium patet ad oculum: q2 pecunia
poteſt ſeruari ſeruādo. Rn̄. nō poteſt
ſeruari vt afferat vtilitatem ſm eum
vſum ad quē eſt deſtinata. Scđo ad
uertas qđ hoc ſimile modicū faciat
ad propoſitū. nā nō loquitur de adul
to curatorem habēte: alias remanet
dicta regu. l. ſi curatorē. Adducit glo.
aliud ſimile: nō poteſt teſtari pupill⁹
ſed adult⁹ ſic. ff. de teſta. l. qua etate.
⁊ inſtit. qui. nō eſt permiſ. fa. te. §. pre
terea. ⁊. l. aurelio. §. caius. de libe. leg.
iſtud eſt verū in ſe etiā in adulto cura
torem habēte. ⁊ ratio eſt ſm quoſdā:
q2 vltima volūtas cōfertur poſt mor
tem. ⁊ ſic illo tempore erit finita cura.
Iſta ratio nō eſt vera q2. l. reſiſtit ini
tio. vt. l. ſi minor. de ſer. expor. ergo eſt
ratio: quia q̄tum ad teſtamētum nō
videtur habere curatorē cum hoc nō
pertineat ad adminiſtrationē bono
rum: ergo ⁊c. vt. l. in copulandis. C. de
nup. Dat glo. aliud ſimile quia adul
tus poteſt accuſare curatorem ſuſpe
ctum: ſed pupillus nō tutorem. Iſtud
exemplum eſt etiam bonum tamen loquitur in his
que geruntur curatore inuito ⁊ ad finiendam curā.
Poteſt dari aliud exemplum. ff. de in lit. iuran. l. vi
deamus. §. j. et. ff. de re iudi. l. acta. §. contra indefen
ſos. ⁊. ff. de confeſ. l. certum. §. in pupillo. et inſtitu. de
cura. §. item inuiti. ff. de ma. teſt. l. lucius. in prin. facit
ff. de ſolu. l. ſi ſeruus. x. et ibi dixi. Sed etiam iſta non
ſunt ſimilia. eſt ergo hic fauor liberationis. ⁋Scđa
ſolu. princi. eſt quia adultus quantum ad hanc rem
non videtur habere curatorem cum eius autoritas
in hac re neceſſaria non ſit vnde reſtituit ſicut cura
torem non habens. Not. iſtam ſo lu. multum per quā
declaratur. l. ſi curatorem. C. de in integ. reſti. quod
pupillus equiparatur adulto habenti curatorem.
quod eſt verum in his ad que officium curatoris ex
tendūtur. ⁋Sed contra hoc opp. quia ſecundum
hoc ſemper poterit adultus cum curatore ſuo con
trahere. Reſpondeo. quod hoc eſt verum in his que
fiunt ſiue gerūtur cum curatore ex neceſſitate: ſecus
ſi ex voluntate. quod etiam no. et iſte ſunt vere ſolu.
⁋Tertia principalis ſolu. eſt ſm hoc ꝙ hic loquitur
in adulto coacto adire: ⁊ ſic cum ad eum nullum cō
modum pertinere debet: reſtituere poteſt ſine cura
toris autoritate. al's ſec⁹. Iſta ſolu. eſt vera in ſe tamen
4 eſt diuinare. Reaſſume ergo cum queritur † an adul
tus curatorem habens equiparetur pupillo: Diſtin
gue: aut queritur in his que diſponuntur per legem
circa bona eorum: aut in his que aguntur per ipſos:
aut in his que aguntur cum ipſis. Primo caſu non
equiparatur: ſed multe differentie ſunt: vt in preſcri
ptione triginta annorum. in. l. ſ. in fin. de fal. mone. et
aliis ſimilibus. Secundo caſu quando queritur de
his que aguntur ab ipſis: aut condendo vltimā vo
luntatem. ⁊ non ſunt ſimiles; quia adultus poteſt te
ſtari: pupill⁹ non. aut inter viuos: ⁊ tunc aut ea agūt
vel agere volūt cum ipſis tutoribus: vel curatorib⁹:
aut cum extraneis. Primo caſu aut hoc agunt vt di
ctos adminiſtratores habeāt: aut poſtq̄ eos habēt.
primo caſu non ſunt ſimiles: vt inſtit. de cura. §. item
inuiti. Secundo caſu aut loquimur in actiōe ex qua
ad eos nō pertinet commodum vel incommodum:
et non ſunt ſimiles: quia adultus poteſt illud agere
cum curatore: pupillus non. vt hic ſm tertiam ſolut.
Aut ad eos poteſt pertinere commodum vel incom
modum. tunc aut loquimur de eis liberandis. ⁊ non
ſunt ſimiles: vt hic ſm primam ſol. Aut de eis obli
gandis. ⁊ tunc aut ad ea que geruntur ſe extendit of
ficium curatoris. ⁊ ſunt ſimiles. vt. l. ſi curatorem. C.
de in inte. reſti. aut officium curatoris ad hoc ſe non
extēdit. ⁊ tūc aut hoc gerūt neceſſario. ⁊ nō ſunt ſimi
les: quia adultus poteſt: pupillus non: aut volunta
rie. ⁊ ſunt ſimiles: quia neuter poteſt. vt hic ſm ſecun
dam ſol. Si vero loquimur in his que cū extraneis
agunt: ⁊ tunc ſi quidē officiū curatoris ad hoc ſe ex
tēdit: ⁊ ſunt ſimiles. vt. d. l. ſi curatorē. Si vero ſe ad
hoc nō extendit: tunc non ſunt ſimiles quia habetur
perinde ac ſi non haberet curatorem: vt hic ſm ſecū
dam ſolu. ⁊ eſt caſus extra de iud. c. fin. lib. vj. ⁊. ff. de
manu. vin. l. ij. que inci. ſi minor. facit quod not. in. l.
ait pretor. in princi. ff. de mino. Tertio caſu principali
quando queritur de his que aguntur cum ipſis: ſcz
pupillo

pupillo ⁊ adulto: aut aguntur cum ipſis voluntarie.
⁊ diſtingue eo modo quo. ſ. per eaſdē leges: aut ne
ceſſario: ⁊ tunc non ſunt ſimiles. vt. l. acta. §. contra.
de re iud. ⁊. l. ſi minor. de bo. auto. iudi. poſſi. ⁋Que
5 rit gl. † an adultus poſſit adire hereditatem ſine cō
ſenſu curatoris: Dic plene vt. l. impuberibus. ⁊. l. pu
6 pillus. ff. de acqui. here. ⁋Quero † ſi adultus facit
teſtamentum: an poſſit reſtitutio peti in integrum ſi
dicat inconſulte factum: Reſpondeo non: quia edi
ctū de minore loquit de his que geſta ſunt cū mino
re: ſed verba geſſerunt ⁊ contraxerunt: non pertinēt
ad ius teſtandi. vt. l. verba geſſerunt. de ver. ſigni. et
ita intelligit Ia. de are. facit quod no. in. l. ait pretor.
7 in princ. de mino. ⁋Quero † hic[a] dicitur de pupillo
a ⁊ adulto: quid de furioſo ⁊ prodigo cui equiparant:
Reſpon. pupillo. tex. eſt no. in. l. fulcinius. §. adeo. ff. q.
8 ex cau. in poſ. ea. ⁋Quero † an minor poſſit cedere
actionem: Dy. tangit hic: ⁊ videtur diſtinguendum
vt hoc. §. tractatur enim de tranſlatione actionis. tā
git Dynus. ſ. de autorita. tuto. l. poteſt. ⁊ ibi dixi. ⁊ in
Specu. de ceſſ. actio. §. primo. verſiculo ſed nunquid
minor.

1 ☞ Collegia poſſunt facere contractus per decre
tū collegij ſine ſuperiore nec eſt neceſſari⁹ ſyndicus
cū collegiū pſens cōtrahit ⁊ cū vno collegiato colle
gium pōt contrahere.

Si autem. Collegium poteſt reſtituere he
reditatem ex trebellia. vni de col
1 legio. h. d. ⁋Nota † ꝙ collegia poſſunt facere cōtra
ctus per decretū ipſius collegij: nec eſt neceſſaria ſu
perioris autoritas: de quo per gloſſ. ⁊ Guil. ſ. quod
cuiuſq; vniuer. l. nulli. ⁋Secundo no. ꝙ quādo cō
trahitur cum aliquo collegio preſente non eſt neceſſe
quod collegium faciat ſyndicum ad ſic contrahen
dum: ſed ipſum collegium poteſt principaliter cōtra
here. vt hic. ⁋Tertio no. quod vnus de collegio po
teſt contrahere cum collegio: quod tene menti.
1 ☞ Actio perſonalis non proſequitur fundum.
2 Res eſtimatur cum qualitatibus ſuis.
3 Cautela in pbando valorē qn̄ quis dicit ſe deceptū
vltra dimidiam iuſti pretij.

Si heres. Hucuſq; tractauit iuriſconſultus
de vno remedio trebellia. ſcz trāſfe
rendarum actionum hic tractat de ſcđo: ſcz de detra
ctione quarte. Res que remanent apud heredē eſti
mantur cum qualitatibus ſuis nec cautio interponi
1 tur. h. d. ⁋Nota † qđ actio perſonalis non proſequit
fundū: ⁊ ideo ſi habes aliquem obligatum ⁊ bona
eius tibi non eſſent obligata tacite vel expreſſe ɔtra
eum ad quem bona tranſirent nihil poſſes dicere.
2 ⁋Secundo nota † ꝙ res debet eſtimari cum quali
tatibus ſuis: vt hic. ⁊. l. mortis. in ſi. ff. de don. cau. mor
tis. vnde. l. ſi ſeruus. de cōdi. furtiua. que dicit res tā
tum valet quantum vendi poteſt: intelligitur: ſcz ho
mini ſcienti conditiones ⁊ qualitates rei. vt dicris le
3 gibus. Et ideo ſis cautus † quādo tractatur de eſti
manda aliqua re: quia forte dicatur venditor dece
ptus vltra dimidiam iuſti pretij quod conſideres p
ſonam venditoris ſi erat implicitus debitis vel ſi de
dit fideiuſſorem vel non: vt ex hoc poſſis concludere 1
quod talis res exiſtēs hominis ſic im
plicit debitis non reperiſſet empto
rem tante quantitatis. Idem in ſimi
libus qualitatibus rerum que habēt
augere ⁊ diminuere pretium. ⁋Op
ponitur. C. in quibus cauſ. pign. taci
te contrahitur. l. ij. Solu. ibi loquitur
in hypothecaria hic in perſonali. et ſic
ceſſat contrarium. Gloſſa format vnā
queſtionem an hoc caſu teneatur cre
ditoribus. Vide eam: ⁊ tene primam
reſponſionem.

Si is qui quadrin
genta. Heres qui hereditatem reſti
tuit retenta certa quantitate ſub no
mine quote tenetur legatariis in eo
quod habet vltra quartam ſi a fidei
commiſſario exigi legata non poſſunt
hoc dicit. ⁋Opponitur quod iſte te
xtus ſibiipſi contradicat. Reſpōdeo
primo dicit dandam ſibi petitionem
de rigore: poſtea de equitate mitigat
vt ſolum in ducentis detur petitio.
⁋Opponitur inſti. eo. §. ſi quis vna.
Solut. quando heres retinet certam
quantitatem non tenetur legatariis
ſi a fideicommiſſario poteſt exigi. al's
tenetur in eo quod habet vltra quar
tam: vt hic. de quo diſtingue. ff. e. l. §. ſi.
⁋Quero vtrum fideicommiſſarius
teneatur inſolidum hodie. ſi non fecit
inuentariū. dixi in. l. in rōne. §. qđ vul
go. ſ. ad legem fal.

a ⁋Quero hic. Et vide gl. ſing. in l. ij. C. de cur. fu. qđ oīa pͥuilegia data pupillis dē tur pdigis ⁊ furioſis And. bar.

1 ☞ An fideicommiſſarius detrahat
quartam.

Deniq; Licet nō detrahatur
falcidia non tamen te
netur quis ad legata vltra vires here
ditarias. Item fideicommiſſarius nō
detrahit quartam niſi liberalitatē he
res in eum exercuerit. h. d. ⁋Oppo.
quod poſſit quis teneri ad legata vl
tra vires hereditarias. vt. C. ad legē
falcidiam aut. ſed cum teſtator. Reſ
pondeo verum eſt hodie propter deli
ctum heredis omittentis facere inuē
tarium: vt ibi. ⁋Sed oppo. hic dici
tur in text. coniūcta gloſſ. quod teſta
tor non poteſt prohibere trebelliani
cam deductionem. Cōtra in dicta au
tent. ſed cum teſtator. Solut. dicunt
quidam illud in falcidia; ſecus in tre
bellia. Tu dic quod etiam trebel. po
teſt hodie prohiberi: vt dicā in. l. mar
cellus. ff. eodem. ⁋Oppo. quod fidei
commiſſarius poſſit detrahere quar
tam. vt. l. penales. §. fina. ſ. ad. l. falci.
Huius gratia glo. hic diſtinguit ⁊ nō
perfecte. Dy. etiam ſupplet in aliquo
⁊ ſimiliter non perfecte. † et ideo di

ſtingue latius aut loqueris de herede: et iſte regulariter detrahit quartā. Fallit in caſibus notatis in. l. in teſtamento. C. ad legem falc. aut loqueris de fideicōmiſſario: et tunc aut queris vtrum detrahat a legatarijs ſingularibus: aut a ſecūdo fideicommiſſario ſuo. Primo caſu aut legata ſunt relicta a ſe et nunq̄ detrahit. vt. l. lex falc. §. nūq̄. ſ. ad. l. fal. aut de legatis relictis ab herede vel ſimplr. et tūc aut hrs detraxit ſibi: et vlteriꝰ nō detrahet: vt hic. nec tamen tenetur fideicommiſſarius vltra quam habeat. vt hic patet. aut heres nō detraxit: et tūc aut hoc ideo: quia non potuit: aut quia noluit: aut quia de hoc non cogitauit: ſed per errorem totum reſtituit. Primo caſu qñ non potuit facto ſuo: quia coactꝰ adiuit: et fideicommiſſarius detrahit. vt. ſ. e. l. marcellꝰ. §. quod ſi ſuſpecta. Aut non potuit propter naturam relictorum: vt quia erat teſtamentum militis vel relictum ad pias cauſas et tūc fideicommiſſarius non detrahit ſicut nec heres. vt hoc. §. in princi. ſuccedit enim in locū heredis. vt. ſ. l. proxi. Se- 1 cundo caſu quando nō detrahit quia non vult. et tunc aut non vult volens 2 facere gratiam fideicommiſſario tantum: et fideicommiſſarius detrahit: vt hic. aut volens facere gratiam fideicommiſſario et legatarijs. et tunc non detrahit vt colligitur ex hoc. §. dū di- 3 cit niſi liberalitatem etc. Aut dubitatur et in dubio dicit gloſſ. videtur velle facere gratiam primo fideicommiſſario cui reſtituit: quod placet quādo ſcienter reſtituit: quia donare videtur. vt. l. cuius per errorem. de regu. iur. et l. j. ſ. ď ꝯdi. ide. ſi nā ūt p errorē: tūc ſecꝰ vt dicam in ſequē. mēbro. Tertio caſu qñ de hoc non cogitauit heres ſed p errorem reſtituit totum tūc fideicommiſſariꝰ non detrahit. vt hoc. §. in quo excipitur vnus caſus tm̄: ſcilicet quando in eum liberalitas exercetur.

Secundo caſu quando queritur vtrum detrahitur a ſecundo fideicōmiſſario vniuerſali. et tunc aut heres reſtituit coacte et non detrahit. vt. l. ſi patroni. §. ij. ſ. eodem. et in hoc differt ſecundus fideicommiſſarius a legatarijs ſingularibus. Si vero adit ſpōte tunc idem per omnia, vt. ſ. diſtinctū eſt in legatarijs ſingularibꝰ. Ter- a tio caſu[a] quādo queritur vtrum detrahat a ſuo cōfideicommiſſario: et non detrahit. vt. l. ex aſſe. in fin. ſ. eod. De tertio vero ſcilicet de legatario: regula eſt quod nunquam detrahit falcidiam niſi ei detrahatur. vt. l. lex fal. §. nunquam. et leg. penales. §. finali. ſupra ad legem falci. no. C. commu. de lega. l. j. Putarem autem perinde eſſe ac ſi ſibi detractū eſſet qñ heres voluiſſet in eū liberalitatem exercere et nō detraxiſſet. videt em̄ heres detraxiſſe: et ſibi donaſſe. argu. huius. §. vide hic gloſ. et ſigna.

[a] Tertio caſu adde Paul. de caſt. conſi. cccliiij.

Sed ſi quadraginta. Heres apud quem remanet dimidia hereditatis ſub nomine quote conuenitur ad legata in eo quod habet vltra quartam. hoc dicit iſte. §.

Idem iulianus. Si heres reſtituit hereditatem detracta quantitate que ad quartam tantum ſufficit legatarius non tenetur. h. d. Opp. C. eodem. l. ij. vbi dicit heredem qui habet quartam teneri pro rata. Gloſſ. dicit ibi refertur ad creditores tantum non ad legatarios. vt ibi no. Item ibi retinuit ſub nomine quotitatis hic ſub nomine quantitatis. Et ideo gloſſ. in hac materia an heres qui reſtituit teneatur legatarijs p eo quod remanet penes eum diſtinguit ſatis perfecte. vide eam et ſigna. et in eo quod gloſſ. dicit quod ante reſtitutionē tenetur heres legatarijs: habemus gloſſ. contrariam. ſ. eodem. l. marcellus. in gloſſ. que incipit: quod ſemper preſumitur. ſed iſta gl. cōmuniter tenetur.

1 Hereditas tranſit in fideicōmiſſariū cum onere legatorum.

2 Heres videtur ponere fideicommiſſarium in locum ſuum.

Clauſula ponens eum in locum ſuum importat ceſſionem actionis et conſtitutionē procuratoris in rem ſuam.

3 Heres ſi perdit beneficium quarte per coactionem hoc tantum prodeſt fideicommiſſario non legatarijs.

Si quadraginta. Hec. l. cō ſueuit reputari horribilis tamen in veritate non eſt ſi ordinate legatur. et l. iſta cū prin. ſeq. vſq̄ ad. §. idē pomponius. tractat eādem materiam. Sed pro euidentiori intellectu primo declarabo tex. huius. l. deinum. l. marcellꝰ. poſtea recitabo apparatum communiter. et hec lex. h. d. Legata particularia in computatione legis falcidie contribuuntur cum fideicommiſſo vniuerſali: quod eſtimatur quantum ſupereſt in hereditate deductis legatis: et fideicommiſſarius non tenetur ad legata in plus quam tenetur heres. h. d. Diuidit in duas partes. Primo ponitur thema et queſtio. ſecundo determinatio queſtionis inſpecta lege duodecim tabu. antequam eſſet in legem falcidiam. tertio determinatio queſtionis inſpecta qualitate poteſtatis legis falcidie. Secunda ibi: dicendum. tertia ibi: itaq̄. Proſequamur per partes. et in tex. ibi: deberet alias eſt deberes. et nulla fit mutatio perſonarum alias deberet. et tunc procedit gloſſa magna que dicit quod tranſit de ſecunda ad tertiam perſonam.

Venio ad verſiculum dicendum. hic eſt ſecunda pars et ſubdiuiditur in tres. Primo ponitur determinatio queſtionis. ſecundo ponitur quedam ratio. quando reſtitutio fideicommiſſi preuenit legatorum preſtationem. Tertio ponit alia ratio: qñ legatorum preſtatio preuenit reſtitutionem fideicommiſſi. Secunda ibi: quia preſumptum. tertia ibi: nā heres. In tex. ibi: dicendum eſt. iniunge hic tota trecēta te dare deberet Titio. quod eſt. ſ. et ſic habes reſponſionem ad queſtionem inſpecta. l. xij. tabu. et de volūtate teſtatoris: ſed inſpecta poteſtate legis falc. fit cōputatio. vt ſequitur ſm̄ Iac. de Are. Sequit ver. itaq̄. Iſta tertia pars diuiditur in duas. primo loq̄tur qualiter fit computatio herede adeunte ſponte. ſecundo qualiter fit herede adeunte coacte. et ſic ſo. q. poſitam in prin. ſecunda ibi non ergo. In tex. in fi. ſed dic tunc quantū ei deberet. vt. ſ. proxi. dictū eſt.

1 No. † ꝙ hereditas tranſit in fideicommiſſarium
2 cum onere legatorum. Secūdo no. † ꝙ heres vr̄ ponere fideicōmiſſarium in locū ſuum quod nota pro verbis que ponuntur in contractibus ponēs eū in locum ſuū etc. que verba videnẗ importare ceſſionem actionis vel conſtitutionem procuratoris in rē ſuam: vt hic. circa quod vide quod dixi in. l. in prouinciali. §. penul. et ſi. de ope. no. nuntia. Nota vltimo
3 † qď ſi heres perdit beneficiū quarte per coactionē hoc prodeſt tantum fideicōmiſſario non legatarijs. vt hic. et. ſ. l. proxi. dixi. ſ. l. proxi. §. deniq̄. in diſtinctione quam poſui ibi.

1 Fideicommiſſum vniuerſale eſtimatur quantū valet tota hereditas.

2 Trebellianica ceſſat in omnibus teſtamentis in quibus ceſſat falcidia.

3 Legata ſimpliciter relicta ex perſona heredis debētur: et defalcantur: et ab ipſo fideicōmiſſario preſtantur et petuntur.

4 Teſtator ſi iuſſit hr̄ditatē reſtitui deductis legatis: an fiet contributio ſm̄ diſtinctionē iſtarum legum.

5 Trebellianica an ceſſat in relictis ad pias cauſas quod ſic.

6 Lex noua loquēs in vno caſu ꝙ extendatur ad aliū caſum per legem antiquam.

7 Trebellianica an poſſit phiberi p teſtatorē qď ſic.

8 Trebellianica an perdatur per non confeſſionē inuentarij quod non.

9 Correctio legū qď nō inducaẗ ex idētitate rationis.

Marcellus. Legata particularia contribuunẗ cū fideicommiſſo vniuerſali qď eſtimaẗ quantum valet tota hereditas nō deductis legatis. Itē. i tm̄ teneẗ fideicōmiſſariꝰ ad legata in quātū teneẗ heres ſi ſpōte adijſſet. h. d. Diuidiẗ in tres partes. primo ponit determinationē qñ heres ſponte adiuit. ſecūdo qñ heres coacte adiuit. tertio ponit extēſionē ſue determinatiōis. Scďa ibi: ꝙ ſi ſuſpecta. tertia ibi: qď autē. In tex. ibi: in hac ſpecie. dic que ſequiẗ ſm̄ lec. quā teneo. In tex. ibi. ꝙ ſi ſuſpecta dicta ſit hereditatis: dictum eſt. ſ. ꝙ heres amittat quartā et qď tm̄ habeat legatarius ſi adiuit
1 coacte quātū ſi ſpōte. Dy. No. † ꝙ fideicōmiſſum vniuerſale eſtimaẗ quantū vꝫ tota hereditas. Se
2 cundo no. ex ver. qď autē. † ꝙ in oībus teſtamētis in quibꝰ ceſſat fal. trebellianica ceſſat. Venio ad apparatū recitādū cōiter ſuper vtraq̄. l. Primo op. ad. l. q̄ quadringēta. ſ. e. et vr̄ ꝙ ſit ſibi cōtraria. nam primo dicit totā debere reſtitui. in ver. itaq̄. dicit qď defalcaẗ. Huiꝰ timore facta eſt gl. ſup ver. itaq̄. q̄ dicit ꝙ celſus ſeipſum corrigit. qď nō placet. argu. l. nō ad ea. de cōdi. et demon. Scďo dicit glo. ꝙ iſtas duas opi. ponit tanq̄ dubias et nullā eligit. qď nō plꝫ imo certitudinarie loquiẗ in vtroq̄. Dyn̄. dicit ꝙ primū dictum eſt reſpectu pſone fideicōmiſſarij q̄ non pōt falcidiā deducere. vt. ſ. l. pxi. §. deniq̄. ſcďm iſpecta pſona heredis q̄ pōt falcidiā deducere. Tu meliꝰ dic ꝙ primū dictū eſt inſpecta. l. xij. tabu. ſm̄ inſpecta poteſtate. l. falci. et ita apoſtillaui tex. ſm̄ Iac. de are. qď tene. Scďo op. dicit in. l. qui quadringenta. qď legatariꝰ nō hꝫ totū et fideicōmiſſarius hꝫ. lxxv. Cōtra imo vr̄ qď totū auferaẗ a fideicōmiſſario. vt. ſ. e. l. j. in fi. et. §. ſi is q̄ quadringēta. Huiꝰ contrarij timore antiq̄ in gl. mag. fatētur cōtrariū vide gl. ibi verū: lꝫ nō dicatur in litera etc. tenēt ergo ꝙ a fideicōmiſſario auferenẗ illa. lxxv. Contrarium eſt veritas vt pꝫ ex tex. hic. et. ſ. l. pxi. Ad contrariū rn̄deo ꝙ loquiẗ qñ teſtator iuſſit heredē reſtituere hereditatē deducta certa quantitate. ex eo em̄ vr̄ velle heredē nō teneri ad legata. vt inſti. eo. §. ſi q̄s. ið a fideicommiſſario auferet totū qď hꝫ. Nā ex pſona heredis non pōt deducere qꝛ heres ipſe ſibi retinuit quartā. Ex pſona ſua non pōt. vt. ſ. l. proxi. §. deniq̄. ſed in. l. iſta fuit rogatus heres reſtituere hereditatem ſimpliciter. nec poteſt dici quod legatarius petat ab herede illa. lxxv. que ſibi ſunt minuta. nā cum minuantur per legem falcidiam ſunt indebita ipſi legatarioꝰ. vt. l. plautius. et. l. linea margaritarum. et. l. j. in prin. ſ. ad legem falcid. Opponi. et videtur quod marcellus cōtradicat. l. qui quadringenta. nā ſupra eſtimatur hereditas quantum valet deductis legatis. in. l. marcellus. eſtimatur quantum valet non deductis legatis. Huius timore due ſunt opi. in glo. ſ. ꝙ. l. q̄ quadringēta: loquitur qñ legata fuerūt relicta ſimpliciter. in. l. marcellus. fuerūt legata relicta nominatim ab herede. hoc tangitur in gloſ. mag. ibi: quid autem ſi expreſſim etc. Contra iſtam lect. arguo: nā. l. q̄ quadringēta: loquiẗ qñ heres nominatim eſt grauatus. vt patet in ver. itaq̄. ibi: quaſi heres etc. hoc pꝫ in prin. l. marcellꝰ. ibi: in hac ſpē. et ſic vr̄ loq̄ i eo caſu quo. ſ. vn̄ Azo et Hug. legūt alr̄: vcꝫ ꝙ. l. q̄ q̄dringēta: corrigaẗ per. l. marcellus. in concluſiōe ibi poſita. rōnes aūt poſite in. l. qui quadringenta: non corriguntur. Hec lectu, non placet: quia ſi rationes

ſunt vere.cõcluſio erit vera de neceſſi
tate.ſi falſa eſſet concluſio:falſe eſſent
rationes. Unde Dy.tenet primã lect.
que eſt vera.do rationem quando le
gata relinquuntur nominatim ab he
rede non videtur onus hereditariũ:
quod apparet. quia ſi hereditas va
dit ad alium non vadit cum illo onere:
ſiue vadat ad ſubſtitutum ſiue ad cõ
iunctũ.vt.l.j.§.id quod ex ſubſtitutio
ne.ſ.ad.l.fal.⁊.l.ſi plures.ſ.de leg.iij.
dixi in.l.que conditio.de condi.et de
mon.ſed quando ſimpliciter relinquũ
tur.dicitur onus hereditarium:quod
patet.quia hereditas tunc trãſit cum
onere legatorum. vt.d.l.merito ergo
quando legata relinquuntur ab here
de nominatim ⁊ poſtea hereditas per
fideicommiſſum.hereditas eſtimatur
quantum valet abſq; deductiõe lega
torum:quia illa legata non videbunt
proprie onus hereditarium.ſecus qñ
ſimpliciter.ideo tunc legata detrahũ
tur:vt.l.qui quadringẽta. Nec ob.tex.
ibi:quaſi heres ⁊c.quia ibi inducitur
quedam ſimilitudo.non quod proprie
ſe referat ad caſum propoſitũ:vel ali
ter fuit grauatus quaſi heres ſimpli
citer. Nõ ob.text.in.l.marcellus.ibi:in
hac ſpecie.quia intelligo:ſcilicet que
ſequitur. ¶ Ad iſtud opp. fortiter:qꝛ
legata que relinquuntur ſimpliciter
videntur relinqui a fideicommiſſario.
vt.l.ſi.C.eo.ergo non detrahetur fal.
vt dixi.ſ.l.proxi.§.deniq;.⁊ ſic.l.q̃ qua
dringẽta:que dicit falci.detrahẽdam.
non poteſt loq̃ in legatis relictis ſim
pliciter. Sol.duobus modis.primo.l.
contraria loquitur quãdo heres fuit
grauatus reſtituere totam vel omnẽ
hereditatem.⁊ ſic de neceſſitate inclu
dit onus legatorum eſſe in fideicom
miſſarijs.hic quando ſimpliciter. vel
melius.l.ſi.C.eo.non dicit ꝙ legata vi
deantur relicta a fideicõmiſſario:ſed
a ab eo debent peti non ab herede. Ex
3 quo cõcludo † ꝙ legata ſimpliciter re
b licta ex perſona heredis debentur.⁊ p
conſequẽs defalcantur:vt hic.ſed ab
ipſo fideicõmiſſario petunt ⁊ preſtan
tur.vt.l.contraria. Pro hoc do duas
gloſ.prima.ſ.l.proxi.in.§. deniq;.in ſi.
glo. que incip.nota fideicõmiſſarium
primũ ⁊c.in ſi. Alia glo.eſt in.l.marcel
lus.in gloſſ.quod ſemper preſumitur.
¶ Op.ſi ſemper preſumit relictũ ab
herede.vt no.in.d.glo.l.marcellus.in
prin.ergo nõ eſt differentia:aut relin
quat ſimpl'r vel nominatim: Rñ.non
ſequit.nã qñ ſimpl'r relinquit tũc de
bet ab herede vt ab herede. Quãdo
vero relinquit nominatim:tunc videt

habitus reſpectus etiã ad perſonam.qđ patet quia
hereditas non tranſit ad alium cum illo onere.vt di
ctum eſt. ¶ Oppo.quia etiam heres conuenit pro
legatis factis ſimpliciter.vt.j.eo.l.ita tamen.§.q̃ ex
trebel. Glo.hic in prin.l.marcellus.dicit ꝙ illud eſt
verum in debitis.ſecus in legatis:ſ; gl.vlti.ſ.eo.in.l.
j.§.ſi.dicit idẽ in legatis ⁊ debitis:ſc; qđ an̄ reſtõnẽ
poſſit cõueniri heres poſt reſtõnem non ⁊ hoc com
muniter tenetur. ¶ Op.C.de lega.l.cũ queſtio.vbi
nõ ſit cõputatio iſto modo:ſed illud quod minus eſt
relictum:vt ademptũ ei cui eſt relictũ plus.gl.ibi ſo.
quod ibi loquitur quando totum primo reliquit.ſe
cũdo partem.vnde partem videtur a toto adimere.
hic quando econuerſo:ſcilicet quãdo primo legauit
partem ſecundo totum quod licet ſit verum in ſe in
alia materia.vt diſtinxi in.l.interdum.§.ſi.de hered.
inſti.tamen hoc vt puto non procedit.nã.l.cum que
ſtio:loquitur quando legatum totius ⁊ legatũ par
tis ſunt vniformia.ſed primo hic legauit quantitatẽ.
ſecundo per fideicommiſſum hereditatem reliquit
que ſunt ſeparata:licet em̃.ccc.ſint in hereditate nõ
tamen eſt hereditas.nec pars quote hereditatis.vñ.
non curo quod procedat vel quod ſequat quia non
eſt totum ⁊ non eſt pars. ¶ Oppo.ad ver.quod au
tem.de aur.et argen.leg.l.ſi.in ſi. Sol.vt ibi ſoluitur
per glo. ¶ Oppo.dicitur hic ꝙ in teſtamẽto militis
ceſſat trebel. Cõtra.ſ.eo.l.j.§.in filij. Sol.vt ibi dixi.
4 ¶ Quero † quid ſi teſtator iuſſit hereditatem reſti
tui deductis legatis:an fiet contributio ſecundũ di
ſtictionem iſtarum legum: Reſpon.caſus eſt ꝙ ſic.j.
proxi.§. ¶ Quero quid ſi teſtator relinquit legata
pure fideicommiſſum vniuerſale ſub conditione: ſi
deceſſerit ſine liberis vel ſimilia:an fiet contributio
legatorum ⁊ fideicommiſſi vniuerſalis: dicam.j.pro
xi.§. ¶ Circa ver.quod autem.quero quid vult dice
re: Reſpon.dixi.ſ.quod heres propter coactionem
perdit trebellianicam. nunc dicit quod illud quod
eſt dictum de trebel.perdẽda in dicto caſu.eſt veru;
in omnibus teſtamentis in quibus non detrahitur
falci.vt in illis nõ detrahatur trebel.vel aliter dictũ
eſt.ſ.quod licet heres ſcriptus perdat quartã lega
tarius non debet habere plus a fideicõmiſſario quã
haberet ab herede. Idem in omnibus teſtamentis
in quibus ceſſat fal.vt tantum habeat legatarius a
fideicommiſſario quantum habuiſſet ab herede.
a ¶ Ulti.ª quod hic tex.dicit † quod in quibuſcũq;
5 teſtamentis ceſſat falcidia:ceſſat ⁊ trebel.induco ad
b q.que talis eſt.vtrum in relictis ad pias cauſas ᵇ ceſ
ſet treb.ſm̃ hec tẽpora non ceſſabat.vt.l.j.§.ad mu
nicipium.ſ.ti.ij.hodie reperitur in fal.correctum:vt
in aut.ſimiliter.C.ad le.fal.an ceſſet trebel. Et dico
quod ſic:quod probo.primo certum eſt quod app.
falcidie continetur trebellianica. vt.l.pater filiam.
in prin.⁊.l.titia.ſ.titu.ij.⁊.C.ad trebel.l.iubemus.et
per infinitas leges huius titu. Sed tex.in corpo.de
eccle.titul.§.ſi autem heres.vnde ſumitur autenti.
ſimiliter.dicit ceſſare omnem falcid. de neceſſitate
ergo comprehendit omnem:ſcilicet falcidiam ⁊ tre
bellianicam. Preterea ſcriptura dubia declaratur
ex precedentibus et ſequentibus :vt lege qui filia
bus in principio et lege ſi ſeruus plurium.§.ſina.ſ.
de legatis primo. Sed in corpo.in.§.precedenti ſit

Andreas Pomat.

¶ Ultro. Et vide Bal.i aut. ſ; cũ teſta
tor. C. ad le.falc.⁊.d. Jo.hic modernior eſt
aut.ſiłr.C. ad leg.fal.

¶ Ad pias cãs. Adde an in reli
ctis ad pias cauſas ceſſet tre
bellianica. Bal.cõſil.vj.et.lxxx
viij.ij.lib.⁊ ꝯſi.lxix.iij.
lib. Bart. ꝯſi.vj.⁊.lv.
Ang.cõſi.
plj.⁊ conſi.
lix. Pau.đ
ca. conſilio
cxxxiij.et.l;
xxxij.et.cc
xxv.⁊.ccl.⁊
ccxcvij. Ab
ba.ꝯſil.lix.
ſilt.⁊.ij.lib.
conſi.xxxj.
Ro.conſil.
ccvj.⁊ ꝯſil.
clxxxv. et
cclxxvij.et
ccxxxviij.
Old. cõſi.
ccxlviij.

mentio de fideicommiſſo vniuerſali neceſſe eſt ergo
vt intelligat quod ſequit de trebel. Tertio in illis ca
ſibus in quibꝰ fal.reſecat particularia:in illis treb.
reſecat vniuerſalia.vt inſti.eo.§.ſed reſtituta.ſed hoc
caſu fal.non reſecat particularia.ergo nec treb.reſe
cat vniuerſalia. ¶ Ulti.dico ꝙ eſt caſus hic cum gl.
⁊ vide glo.que inci.in quorum teſtamentis. nam gl.
in.l.in teſtamento.quam gl.alle. loquitur in relictis
ad pias cauſas ⁊ ſic apparet qđ glo.vult intelligere
de relictis ad pias cauſas.hoc videtur tenere Dy.in
l.j.§.in filij.ſ.e.vbi tenet ꝙ ſicut ceſſat fal.in teſtamẽ
to militis:ita ceſſat treb.qđ tenet Spe.in ti.de inſtr.
edi.§.compendioſe.ver.ſed cum deductio.⁊ Cyn.in
d.aut.ſimiliter.ſed gl.in.c.j.extra de teſta.li.vj.videt
tenere contrarium.⁊ etiam ibi Archi.⁊ Joã.an. Ad
rationes que ſiunt per eos in contrarium. Rñ.ad.d.
c.j.extra de teſt.vbi a contrario ſenſu colligitur:ſed
dic quod argumẽtum a ꝯtrario ſenſu non eſt bonu;
ibi:qꝛ reſultaret prauus intellectus. Nec obſ.qđ non
mutatur quare ſtare prohibetur.in treb.non reperit
mutatum:ſed iſtud non eſt verum:quia eſt mutatu;
per tex.in corpo.qui dicit omnem fal. Secundo dico
6 quod eſt mutatum † quia lex noua nõ poteſt ad aliũ
caſum extendi per hominem:ſed per aliam legem an
tiquam ſic.vt eſt gloſ.in.l.quod vero.ſ.de legi.in eo
quod per.l.vt tantum.de ſer.corru.que eſt.l.antiqua
extenditur.l.ſi quis ſeruo.C.de fur.que eſt lex noua
⁊ odioſa.modo regulam antiquam huius.l.que di
cit quod in quibuſcũq; teſtamentis ceſſat falc.ceſſat
⁊ trebel.coniunge cum noua:⁊ ſic determinabitur il
la.⁊ ſic prout ceſſat in falci.ſic in trebel. Ad aliam ra
tionem quod non videt eadẽ ratio.vt dicit Joã.an.
quia licet in relictis particularibus non detrahatur
de relicto pio fal.tñ detrahit de alio qđ eſt in hr̃dita
te:ſed in fideicommiſſo vniuerſali ſi nõ detrahit tũc
fruſtra eſſet heres:ſed ipſe dicit contra tex.in corpo.
vnde ſumitur aut.ſimiliter.vbi loquitur quando to
ta ſubſtantia eſt exhauſta:nec eſt inuanu; heres: qꝛ
tex.in aut.de here.⁊ fal.§.ſi vero expreſſum:dicit qđ
habet meritũ quo ad deum quia exercuit piũ actũ.
a ¶ Secũda queſtio* eſt: † an teſtator poſſit prohibere
7 trebel. De iſto iure eſt certum quod non.ſ.ad le.fal.
l.titia.⁊.ſ.l.px.§.idem neratius. Glo. tenet ꝙ prout
prohibere poteſt fal.ita trebel.poteſt phibere.ita te
net gl.in corpo.de here.⁊ falci.vnde ſumitur aut.ſed
cum teſtator.idem tenet gl.inſti.eo.§.ſed quia.idem
tenet Azo in ſum. aut. Contrarium tenet gl in aut.ſ;
cum teſtator.in.ij.gl.idem tenet gl.in.l.ſi vt allegas.
C.ad le.fal. Odof.Ja.de are.⁊ Cyn.tenẽt quod poſ
ſit hodie treb.phiberi.vt refert Cy.in aut.ſed cũ te
ſtator. Ja.de bel.in ciuitate iſta diſputauit cõtrariu;
⁊ illã diſponit in corpo.de here.⁊ fal.vnde ſumit aut.
ſed cum teſtator.⁊ ſumma rationũ ſuarum eſt:qꝛ qđ
non mutatur quare ſtare prohibetur: ſecundo quia
grauatur in vno heres a fideicommiſſario vniuerſa
li:quia poteſt cogi.ergo in alio releuatur. Breuiter
dico:qđ eſt caſus huiꝰ.§.⁊ illud quod nõ mutat qua
re ſtare prohibetur.verum eſt per hominem: ſed per
l.antiquam poteſt vnam prohibitionem ad aliam ex
8 tendere. ¶ Quero † an ᵇ per non confectionem inuẽ
b tarij heres perdat trebel.ſicut perdit fal. Et hanc.q.
tetigit Roffre.in libellis ſuis ſuper hoc ti. Ja.de are.

tetigit in.l.cũ tale.§.j.ſ.de ꝯdi.⁊ de.
vbi dicit tex.tenetur heres reddere ra
tionem ergo facere inuentarium.di
cit Ja.de are.quod eſt caput rationũ.
Cyn.tangit in aut.ſed cum teſtator.ſi
naliter inclinat quod propter non con
fectionem inuentarij nõ perdatur tre
bel.⁊ iſtud determinando dicit Jac.
de bel.diſputando:⁊ ponit in corp.de
heredi.⁊ falci.vnde ſumitur autenti.
ſed cu; teſtator.⁊ eſt ratio quia quod
non mutatur quare ſtare prohibetur
⁊ a lege non reperitur mutatum. Rñ.
9 ad iſtam legem † quia ex idẽtitate ra
tionis non inducitur correctio legum.
vt eſt glo.C.de ſacroſan.ecc.autentic.
quas actiones.⁊.l.tam is.§.j.de don.
cau.mor.⁊.ſ.ſol.ma.⁊.l.ſi vero.§.de vi
ro.intelligendo prout intellexi.⁊ text.
in.l.precipimus.in ſi.C.de appel.dicit
quod non corrigit niſi quatenus ex
preſſe caueatur. Ad hanc.l.rñdet qđ
nihil facit:qꝛ text.dicit hoc idem dici
poteſt in teſtamentis in quibus.l. fal.
ceſſat. Quando igitur ceſſat fal.ipſiꝰ
teſtamenti vigore in illis ceſſat treb.
Sed ſi ceſſat fal.propter aliud:ſc; pro
pter defectum heredis vt propter non
confectionem inuentarij:tunc non p
pterea trebel.ceſſat:qꝛ nulla lex dicit.
Dices tu imo colligo ꝙ hic dicit text.
quia dicere heredem ſuſpectum venit
extrinſecus non ex teſtamento. et ſic
vndecunq; veniat ſiue ex teſtamento
ſiue extra habet locum hec regula.ſ;
non placet:quia licet.ſ.poſuerit quã
do ceſſat non ex teſtamento.tamẽ hic
ponit in regula qñ ex ipſo teſtõ.⁊ iſta
videtur mihi multum equa quam te
ne menti.

1 ☞ Teſtator ſi grauat heredem reſti
tuere hereditatẽ ſub conditione:an ſi
deicommiſſum vniuerſale cõtribui de
beat cum legatis ⁊ de omnibus falci
dia detrahi:an vero legata preſtentur
integra:⁊ de fideicom.detrahat tre
bellianica.
2 Quando ſit contributio fideicõmiſſi
vniuerſalis ⁊ legatorum:quarta q̃ trahi
tur quãdo dicatur falcidia ⁊ quando
trebellianica.

Idem pomponius.

Etiam ſi heres ſit rogatus reſtituere
deductis legatis ſit contributio lega
torum fideicommiſſi vniuerſalis.h.d.
¶ Oppoñ.de.l.cum heres.j.eodem.
Gloſſ.non ſolu.dic quod ibi erant le
gata inualida. ¶ Quero quid impor
tant hoc caſu hec verba deductis le
gatis: Reſpon.non vt legata debeant

a ¶ Scđa q. Et vide ꝙ no.mod. i aut. ſiłr. C.ad leg. fal. Andr. bar.

¶ Scđa q. ađ an teſtõr poſſit phibere treb. Pau. de ca. ꝯſil. cir.i.ij.ccl. Ro.ꝯſi.lxx v.⁊.cclxx vj.⁊ dñ alex ã. vt ſeq cy. reiecto bal.ꝙ filijs đ reſtituendo grauatis nõ poſſit pro labi trebellianica. dic qđ opi.bal.ſequit ro.ꝯſ. ccvj.

b ¶ Quero an ađ an heres p nõ cõfectionẽ inuẽtarij perdat trebellianicam. Bar. ꝯſ.ij. Pau.đ ca. ꝯſil.clxiiij. ⁊ ꝯſil.ccix. Jo.đ ana. conſi. lxvj.

Old.cõſi.cxxxiiij.Bal.ↄſi.xcvij.ij.lib.
a Aud.po. ¶ Res que. Pro declaratiõe vide Ro.
ↄſi.lxxx.in vlti.co.⁊ ꝙ ſi heres vẽdidit res ſubiectas
reſtitutioni adueniente caſu reſtõnis debeat res eſti
mari ſm qd valebat in ſvo ꝙ vẽdidit q heres. vide
Old. cõſi.
cvij.
¶ Res q.
Et vid Jo.
de imol.in
ↄſi.xviij.et
vide Lud.
ro.in ↄſil.
xviij. inci.
viſa facti
narratiõe.
b ¶ Quero.
add an va
leat aliena
tio rei p̄hi
bite aliena
ri. Pau.de
ca.ↄſi.xvj
⁊ inq̃tum
alex. tãgit
an p̄hibi
tus aliena
re p ſoluẽ
da ↄdẽna
tione male
ficij, p quo
eſt incarce
rat⁹. adde
ꝙ bal.ↄſi.
clxxxvj.ij.
li.ſentit ꝙ
nõ ⁊ illo cõ
ſilio ponit
qd ſi teſtõr
pmittat a
lienare p
neceſſita
tib⁹ q̃ dica
tur neceſſi
tas.⁊ an ſi
p̄mo alie
nauit qd
nõ ſuberat
neceſſitas
an poſſit
ſcda vice
alienare
ſubſiſtẽre
cauſa.

maiora: ſed vt heres poſſit ea ante p̄
ſtare q̃ hẽditatẽ reſtituat. ¶ Quero
quantũ eſtimabitur fideicommiſ-
ſum vniuerſale? Rñ. patet ex dictis in
precedentibus legibus. ¶ Quero
1 † quid ſi teſtator grauauit heredem
de reſtituendo hereditatem ſub cõdi
tione ſi deceſſerit ſine liberis vel ſub
alia conditione: an debet contribui fi-
deicommiſſum vniuerſale cum lega-
tis ⁊ de omnibus falc. debet detrahi:
an legata preſtẽtur integra ⁊ de fidei-
commiſſo vniuerſali detrahatur falc.
ſeu trebel. Puto quod legata debent
ſolui integra ſi vires hereditatis pa-
tiunt. de eo qd ſupereſt detrahit tre.
p hoc induco tex. ſ. ad le.falc.l.pe.§.ſi.
hoc videtur fuiſſe de mente teſtatoris:
qui legata reliquit preſtãda incõtinẽ-
ti. fideicõmiſſum vero vniuerſale reli-
quit in cõditionis euentũ. hoc etiã cõ
ſuetudo obſeruat: ſed ſi eſſet fideicõ-
miſſum vle relictũ p̄rĩ pure: ptim ſub
cõditione: tunc fieret contributio. ca-
ſus eſt. ſ.eod.l.ita tñ.§.heres ex aſſe.⁊
ibi dicã. Lex ergo qui quadringenta:
⁊.l marcellus: loquuntur quando fi-
deicommiſſum vniuerſale et legata
ſunt pure relicta. vel fideicommiſſum
vniuerſale eſt relictũ pro parte pure ⁊
p parte ſub cõditione. vt. d. §. heres
ex aſſe. ⁊ hec ſunt tenẽda mẽti: q quo-
2 tidiana. ¶ Quero † quando fit cõtri-
butio fideicõmiſſi vniuerſalis ⁊ lega-
torum vtrum quarta que detrahitur
dicatur fal. vel treb. qd eſt neceſſe ſci-
re, ppter ea que dixi. ſ. de nõ cõfectiõe
inuentarij. ppter qd perditur fal. ⁊ nõ
trebel. Rñdeo ſicut dr in.l.gallus.§.il
le caſus. ꝙ cõiungunt duo capita le-
gis velle, ita hic cõiungunt due leges
ſcʒ lex fal. ⁊ ſenatuſconſultũ treb. ⁊ de
trahit vna quarta que partim ſapit
naturam treb. partim fal. Simile di-
xi in ſtituto ex re certa in.l. ex facto. ſ.
de heredi.inſti. hoc etiam apperet ex
legibus precedẽtibus: ppter coactio
nẽ heres perdit totã quartam ⁊ ſic re
ſpectu fideicommiſſarij tota dicetur
treb. ⁊ in omnibus que agent cum fi-
deicommiſſario appellabitur trebel.
in omnibus que agentur cum lega-
tarijs ſingularibus appellabitur fal-
cidia.

1 ☞ Alienatio rei que ſubiacet reſtitu-
tioni: an valeat.
2 Res alienata ꝙ imputetur in quartam.
3 Trebellianica an in vna re poterit deduci. remiſſiue.
4 Fideicõmiſſarius vendicare poteſt alienata.

a **Res que.** a ¶ Op. ſ. eod. cum hereditas. ⁊.l.
ita tamen. §. actiones. Sol. ibi: allie-
nauit. ex neceſſitate ⁊ ſoluit creditoribus vnde pretiũ
non fuit conuerſum in eius vtilitatem. hic ſic. ¶ Op
po. ad predicta. ſ. eo.l. mulier. §. ſed enim. ⁊. ſ. de peti.
here.l. diuus. Sol. fateor ꝙ ibi alienat ex neceſſitate
incumbẽte ex parte rei que ſeruari non poterat vel
non expediebat. tamen quia pretium conuertitur in
vtilitatem heredis computatur in quartam. vt. d. §.
ſed enim. ¶ Opp. C. commu. de leg. auten. res que.
Sol. fateor ꝙ ibi poteſt fieri alienatio in certis caſi-
bus. tamen ſi conuertit in vtilitatem ſuam computa
bitur in quartam: vt ibi patet. Ex predictis ergo di-
cit Dy. aut alienauit heres rogatus de reſtituendo
voluntarie: et tunc computabat ſibi in quartam vt
hic. aut neceſſario ⁊ tunc aut pretium non conuertit
in ſuam vtilitatem ⁊ nõ computat in quartam. vt. ſ.
eo.l. cum hereditas. ⁊.l. ita tamen. §. act. aut conuerti-
tur in ſui vtilitatem ⁊ computatur in quartam. vt.ll.
b ſ. alleg. ¶ Quero b an † alienatio rei que ſubiacet re
1 ſtitutioni valeat? In hoc ſunt opi. quidam dicunt ꝙ
non valet aliquo tempore. ⁊ ita intelligunt hic quod
de facto tantum tenet. que opi. non eſt bona. vt.l. ſer-
uo legato. §.j. ſ. de leg. j. ⁊ ibi dixi. Alij dicunt ꝙ de iu-
re antiquo indiſtincte valebat: vt hic. ſed hodie eſt
immutatum per iura. C. q ſi ſubiacet reſtitutiõi pu-
re non valet alienatio: ſi ſub conditione ſic vt. C. com
mu. de lega.l. ſi. §. ſed quia. ⁊ in hoc dicunt bene. p iu-
ra vero autenticorum eſt immutatum qd etiã in cõ
ditionalibus nõ valeat alienatio. vt in aut. res que.
ita dicit hec gl. Circa hoc ſunt gl. contrarie quas di-
xi in.l. ſeruo legato. §.j. ſ. de legat. j. ⁊ ibi tenui qd in
hoc nil ſit immutatum per iura auten. et quod pen-
dente conditione alienatio valeat ⁊ teneat: dic vt ibi.
Alij dicũt quod alienatio valet vſq ad quartam: vt
hic: ⁊ tangitur per gloſſ. in.l. ſi. §. ſed quia. C. commu.
2 de lega. Ad quod videndum an ſit verũ † quero vtrũ
alienata computentur in quartam heredi. Et lʒ text.
hic ſimpliciter videatur dicere quod ſic tamen qui-
dam intelligunt hic quod imputatur heredi: ſcilicet
fideicommiſſario volente non aliter. ⁊ ita dicitur in
gloſſ.l. fin. §. ſed quia. ⁊ per Inno. de teſta. c. raynal-
dus. in gloſſa ſuper verſiculo reſidua. dico quod
fideicommiſſario volente. non eſt dubium quod
imputatur in quartam: vt hic. facit quod pretium et
fructus computantur in quartam. vt ſupra ad legeʒ
falcidiam.l. paulus. et lege quod de bonis. §. fruct⁹.
Sʒ fideicõmiſſario inuito: an i quartã ↄputet: hic te-
xtus facit quod ſic: quia ſimpliciter loquitur. quod
placet ſi heres malitioſe non alienauit. nam in qua
re debet deduci quarta erit in arbitrio iudicis. vt.l.
non amplius. §. finali. cum.l. ſequen. ſupra de legatis
primo. ſed eſt equum quod iudex arbitretur quod
in re alienata computetur quarta ne vexetur ſi ab
eo cui alienauit euinceretur. argumen. lege finali. §.
finali. de legatis ſecundo. eodem modo quandoque

eſt arbitrium iudicis vt in vna re tantum detrahat
falcid. quam heres elegerit: puta ſi res eſſet filio in
vita in peculio aſſignata per patrem. C. fami. erciſ.l.
filium quem habentem. ſecundum vnam lect. quod
examinaui pleniſſime in.l. in quartam. ſ. ad leg. falc.
3 ¶ Quero † vtrum a quarta poſſet deduci in vna re.
a dic vt dixi in. d.l. in quartam. ¶ Quero † quomodo b
4 poterit res alienata vendicari a fideicommiſſario cũ
b non habeat ius ante reſtitutionem. ⁊ reſtituere non
poteſt alienata. Gl. quod eſt ſpeciale hoc caſu quod
vendicet abſq reſtitutione. idem no. in.l. penul. C. e.

1 ☞ Teſtator ſi diuiſit quaſi totum patrimonium in
ter filios et in illis rebus illos inſtituit qñ predicta
veniant in fideicommiſſa.
2 Legata quod non veniant in ſubſtitutione vulgari.
3 Prelegata quod veniant in ſubſtitutione pupillari
item in exemplari.
4 Donatio que morte confirmatur quod non veniat in
fideicommiſſum.
5 Datum cauſa conditionis implende an veniat in fi-
deicommiſſum: remiſſiue.
6 Id qd capitur ex ſubſtitutione pupillari: an veniat
in fideicommiſſum.
7 In fideicommiſſuʒ quod veniat id quod ad aliquẽ
venit iure accreſcendi.
8 Quod deuenit ad aliquem ex vulgari ſubſtitutiõe
quando veniat in fideicommiſſum.
9 In fideicommiſſum an veniat id quod ad aliquem
deuenit ex ſubſtitutione compendioſa.
10 Teſtator qui dixit ſi quis eorũ deceſſerit ſine liberis
deueniat de vno ad aliũ: videtur primo legaſſe poſt-
ea rogaſſe.
11 Quando teſtator dixit reſiduum bonorum meorũ a
dictis iudicijs et legatis videtur grauare tantũ de
portione hereditaria.
12 Prelegata an veniant qñ teſtator dixit ſi deceſſerint
ſine liberis bona mea deueniant in talem.

Quidam. Si aliquis primo legat poſtea ro
gat legata veniunt in fideicõmiſ-
ſum ſi hereditatis non eſt facta mentio. hoc dicit.
¶ Opponitur quod omnia veniant in fideicom- 5
miſſum. vt.l. cum virum. C. de fideicommiſ. Sol. ibi
verba fideicommiſſi fuerunt generalia: ſcilicet quic-
quid peruenit ⁊c. ideo nulla adhibeatur diſtinctio.
hic fuerunt indefinita et ſimpliciter prolata: ſcilicet
portionẽ tuam. ¶ Opponitur ſupra ad legem falci 6
c diam c lege titia. Solu. ibi primo rogauit poſtea pre- e
legauit. ideo non veniunt in fideicommiſſ. hic econ-
tra. quo caſu habet locum diſtinctio huius. §. vide
gloſſ. que ponit hanc diſtinctionem et ſigna. Et in 7
gloſſa ibi.l. titia. dic niſi fuerit vſus verbis generali-
bus. vt in fine gloſſe. In gloſſa ibi: hereditatis por-
tionem. dic hoc debet vacare ſecundum Dynum.
1 ¶ Quero † quid ſi teſtator quaſi totuʒ patrimoniũ
diuiſit inter filios in teſtamẽto: et eos heredes inſti-
tuit equalibus portionibus vel in illis rebus quod.
idem importat. vt.l. ex facto. de here. inſtituen. an illa
prelegata veniant in fideicõmiſſum? Videtur quod
ſic quia text. hic loquitur quando fuerint inſtituti
ex diſparibus partibus. In contrarium facit gloſſ. 8
que dicit idem ſi ex paribus. Dico qd
ſi pater prelegãdo diuiſit patrimoniũ
inter filios equaliter: ita ꝙ modic⁹ ex-
ceſſus eſt ⁊ eos equaliter inſtituit: qd
portio quam vnus frater habet iure
prelegati ſuccedit in locum portionis
quam habebit iure hereditario in bo
nis alteri fratri aſſignatis. ⁊ ideo totũ
videt habere iure hereditario. caſus
eſt in.l. quid ergo. ſ. de lega. j. ⁊ qd ibi
not. in vlti. gl. facit quod dico in.l. qui
rome. §. duo fratres. in vltima. q. ſ. de
verb. obli. nec obſta. hic. §. quia loqui-
tur quando fuerunt inſtituti in diſpa-
ribus partibus: vnde non poteſt dici
ꝙ vna portio ſuccedat in locũ alteri⁹:
non enim poteſt mea dimidia ſuccede
re in locum tue tertie. et ideo notabili
ter dicit tex. ex diſparibus. et glo. que
dicit idem ſi ex paribus procederet
quando portiones eſſent pares: prele
gata eſſent multuʒ diſparia. ita quod
portio non poſſet ſuccedere loco por-
tionis. vt dixi. ſecus ſi eſſent paria.
2 ¶ Quero † hic dicitur quod legata
veniunt in fideicommiſſum. an ve-
niunt in ſubſtitutione vulgari? Caſus
eſt quod non in.l. ſextiliam. ſ. de lega.
iij. et.l. miles. §. pro parte. ſ. de lega. ij.
3 ¶ Quero † an prelagata d veniant in
d ſubſtitutione pupillari. Dico quod ſic:
vt lege cum pater. in principio. ſ. ad
legem falcid. et.l. ſed ⁊ ſi plures §. ad
ſubſtitutos. de vul. ⁊ pup. Idem intel-
ligo in exemplari ſubſtitutione.l. hu-
manitatis. C. de impub. ⁊ ali. ſubſtitu.
4 ¶ Quero † quid in donatione que
morte confirmatur: vt inter virum et
vxorem. Reſpondeo non veniunt in fi
deicommiſſum ſecundum Dy. in.l. ſe-
quens queſtio. ſ. de lega. ij. et per Cy.
in.l. cum virum. C. de fideicommiſſ.
5 ¶ Quero † quid in eo quod datur
cauſa conditionis implende an veniat
in fideicommiſſum. Dic vt.l. qui here-
dita. §. cum hereditas. verſicu. ſed cũ
ſuſpectam. de conditio. et demonſtra.
6 ¶ Quero † vtrum illud quod ex ſub-
e ſtitutione pupillari e capiatur veniat
in fideicommiſſum? De hoc vide btis
tex. in lege ita tamen. §. qui ſuſpectã.
7 ſ. eodem. ⁊ ibi dicam. ¶ Quero † an
illud quod venit ad aliquem iure ac-
creſcendi veniat in fideicommiſſum.
Reſpondeo quod ſic vt. ſ. de acquir.
heredita.l. ſi totam. ⁊ quod ibi no. ⁊. ſ.
eodem.l. papinianus. quod eſt verum
indubitanter quando adit coacte vt
ibi. Idem ſi ſponte quia portio accre-
ſcit portioni non perſone: vt dicta lege
ſi totam. et lege ſi titio. §. j. de vſufru.
8 ¶ Quero † vtrũ id quod deuenit ad

a ¶ Quero
vtrũ. Etiaʒ
vide alias
fallẽtias p
Bal i.l iu-
bem⁹. C. e.
And. bar.
b ¶ Quero
quo. Add
vt p Pau.
de ca. cõſi.
lxv. in. ſi. j.
volumi.
Andreas
Pomar.
c ¶ Op. ſ.
ad.l. fal. et
vide plene
Bal. q no-
tabilia ver
ba dicit i.l.
cũ virũ. C.
de fideicõ.
d ¶ An p̄le-
gata adde
old. ↄſ. vij.
e ¶ Pupil-
lari. Adde
Bal. cõſil.
xciij. et. cc-
vij. ij. lib. et
cõſil. lxiiij.
iij. li. ⁊ cõſi.
cccclij. iiij.
lib.

a ℭ Quero
an id.an ãt
veniãt pre/
legata qḋ
hereditas
auferṫ ab
indigno.vi
de tex.ſin/
gu.in.l.cuȝ
q̃.§.p pte.
ff.de his q̃.
vt indi.ſim
Bald.in.l.
cũ virũ.qḋ
eſt not.di/
gnũ.A.B.
b ℭ L.ſi ti=
tius.adde
aduerten
dũ dñ Ale.
dicit quod
Bart.in.l.
ſcenola.di/
cit ɔtrariũ
ei⁹ qḋ hic
dicit:q2 nõ
eſt verum
ſmo.Bar.
in vltimis
verbis rñ=
det ad.§.
q̃ndecim.ꝛ.
ita intelli=
git et alle/
gat ro.idẽ
ſequen.cõ/
ſilio.viij.
c ℭ Quero
q̃liq̃d aurẽ
ſi ignoraṫ
an pꝛiõ le/
gauerit vel
poſtea q2
teſtes non
recordanṫ
de ordine
cog.incũ=
bit on⁹ p/
bandi ſim
Bald.in.l.
cũ virum.
prealega.
Andreas
Barbat.

aliquem ex ſubſtitutione vulgari ve/
niat in fideicõmiſſum.Reſpon.ſi adit
coacte non eſt dubium:vt.l.apud iul.
§.j.j.eodem.Sed quãdo adit ſponte 11
poteſt dubitari.Et videtur diſtinguẽ
dum ſicut in legatis.ſ.aut fuit graua/
tus per verba generalia:aut p ſimpli/
cia:et tunc aut fuit grauatus de reſti/ 12
tuendo portionem ſuam:ꝛ videtur ꝙ
non veniat in fideicommiſſum:quia
ius ſubſtitutionis coheret perſone nõ
portioni vt lege ſi ex pluribus.de ſuis
et legi.Sed verius eſt quod totum
venit in fideicommiſſum.et totum vi/
detur ſua portio ſicut ſi eſſet inſtitut⁹
ex parte pure ex parte ſub conditiõe:
vt.ſ.ad legem falcidiaȝ.§.id quod in/
ſubſtitutione.et.l.in ratione.§.queſi/
tum.eodem titu.ꝛ de acquiren.here
9 dita.in l.ſi tu ex parte.ℭ Quero † an
a id^a quod deuenit ad aliquẽ ex ſubſti=
tutione cõpendioſa veniat in fideicõ
miſſis.In hoc eſt aduertẽdum quod
quandoq; per compendioſam ſucce/
ditur directo etiam poſt aditam here
ditatem vt ſi fiat a milite:vel ſi fiat a
patre filie femine ſecundum ſtatuta
huius ciuitatis:que precipiunt quod
pater poſſit facere teſtamentum filie
quomodo velit:ꝛ tunc cum dicta ſub/
ſtitutio locum habeat:etiam poſt adi
tam hereditatem vt dixi:et ſic quis ca
pit eam tãquam portionem alterius:
ſi fuerit rogatus de reſtituendo.per
illa verba:portionem ſuam:videtur
quod non veniat in fideicommiſſis.
argu.l.qui fundum.§.qui filium.ſ.ad
legem falcidiam ſecus ſi fuiſſet roga/
tus per verba generalia:ſed verius
puto quod indiſtincte veniat in fidei/
commiſſis.Nam.l.qui fundum.§.qui
filium:loquitur de ſubſtitutione pu/
pillari:per quam ſuccedit pupillo:
ſed per compendioſam ſuccedit te/
ſtatori defuncto:ideo idem dico quod
in vulgari per eaſdem leges.Si vero
ſuccedit ex compendioſa que valet
iure fideicommiſſi poſt aditam here/
ditatem:vt.l.precibus.C.de impube.
et ali.ſubſtitu.tunc illud venit in fidei
commiſſis.vt infra eadem lege here/
des mei.§.cum ita.Habita tamen di/
ſtinctione aut primo reliquit poſtea
grauauit aut econuerſo:aut dixit por
tionem ſuam aut portionem heredita
tis:ſicut dictum eſt in preallegatis.vt
b ſupra de leg.iij.l.ſi titius.^b ℭ Quero
c glo.^c hic diſtinguit.an primo legauit
10 † poſtea rogauit aut ecõuerſo.quid
ſi de ordine non apparet:vt quia dixit
teſtator ſi quis eorum deceſſerit ſine
liberis bona deueniãt de vno ad aliũ:

in quibus verbis ſimul ꝛ ſemel cuilibet relinquitur
et q̃libet grauaṫ:an vr̃ pꝛiõ legaſſe.an pꝛiõ grauaſſe:
rñ.primo videtur legaſſe:vt.j.e.l.ſceuola.in ſi.qḋ dic
vt ibi dicã.ℭ Quero † quid ſi teſtator dixit reſiduũ
bonorum meorum a dictis iudicijs et legatis deue/
niant in talem.Reſpondeo manifeſtus eſt ſenſus qḋ
ſolum de portione hereditaria grauauit non de eo
quod capit alio iudicio.ℭ Quero † quid ſi dixerit
ſi deceſſerit ſine liberis bona mea deueniant in talẽ:
Reſpon.aut dixit omnia bona:et tunc idem ac ſi di/
xiſſet quicquid ad eum peruenit:vt.l.cum virum.C.
de fideicommiſ.coniuncta.l.iul.in princip.ſ.de leg.
iij.ſi vero dixit bona mea:nec vſus eſt ſigno vniuer/
ſali:tunc puto idem ac ſi dixiſſet portionem vt hic:ꝛ
ideo adhibẽda eſt diſtinctio quod precedit.facit.j.
eo.l.ſi legatum.§.j.

Si is qui.

Si hereditas delicto heredis ſit publicata fideicommiſſum debeṫ
a fiſco.hoc dicit.Hic ſunt videnda duo.primo vtruȝ
ex apertura tabularuȝ quis priuetur hereditate qḋ
dic:vt.l.iij.§.non tantum.et.l.neceſſario.§.j.ſ.ad ſil=
leia.ſecundo glo.tractat hic materiam aliam:ſcilicet
quod vtrũq; debeat diſtingui:ſcilicet an dicatur oc/
ciſus a familia vel extraneo clam vel palam.quod
plene no.C.de his quib.vt indig.l.cum fratrem.ꝛ.l.
iij.§.non tantum.ſ.ad ſilleianum.

1 ☞ Libellus quãdo fideicõmiſſarius petit heredẽ
inſtitutum cogi adire ꝛ reſtituere.
2 Iudex cum allegatur ſuſpectus iure ciuili cauſe nõ
inſeruntur:iure cano.ſecus.
3 Proceſſus factus a iudice recuſato qḋ ſit ipſo iure
nullus.
4 Nolle adire hereditatem non eſt repudiare.
5 Qui dicit hereditatem ſuſpectam quod nõ perdat
debita iure nature.
Filius poteſt inſtitui ſub conditione poteſtatiua.
6 Adire quis cogitur officio iudicis.
7 Si ex duobus ſocijs alter inuito ſocio vadit ad mer
candum ſuſcipiens in ſe periculum ꝛ lucratur nõ cõ=
municat cum ſocio lucrum.

Q Uia.

Supra in.l.j.in principio.ꝛ.§.j.vſq; ad.§.ſi heres.tractauit
de remedijs transferendarum actionũ
et de exceptione que datur heredi et
de ea que datur cõtra heredeȝ:ꝛ ſic de
tribus.in.§.ſi heres:tractauit de quarto remedio:
ſcilicet de deductione quarte trebellia.hic tractat de
quinto:ſcilicet de remedio coactionis.Heres poteſt
cogi adire et reſtituere:nec eſt querenda cauſa qua
re adire recuſet.hoc dicit.ℭ Nota † ex princip.for
mam libelli quando fideicommiſſarius petit here=
dem inſtitutum cogi adire et reſtituere.debet enim
dicere ſe velle ſuo periculo hereditatem adire et re/
ſtitui ſibi et petere heredem a iudice ad hoc cogi.
ℭ Oppo.quod vani timoris nulla ſit eſtimatio ſeu
excuſatio:vt lege hec autem ſatiſdatio.ſ.titulo.j.et
infra de regulis iur.l.vani.Glo.non ſo.dic quod hic
quis neminẽ grauat ſed ſe exonerat:ideo eſt pro ra=
tione voluntas.ita dicit.Dynus hic.et de no.oper.

nuntia.l.j.in princip.in illa queſtione glo.an in nun/ a
tiatione ſit inſerenda cauſa.ℭ Oppo.hic dicitur ꝙ
ſine onere tranſit hereditas.contra imo ſemper cuȝ
onere:vt.ſ.de leg.j.licet ſol.hic fuit expreſſe actũ qḋ
tranſiret ſine onere.vel melius hic non loquitur de
oneribus hereditarijs:ſed de moleſtia quam ille qui
adit coacte ꝛ reſtituit euitat.ℭ Gloſ.hic inducit in
2 argu.† an quando quis dicit iudicem ſuſpectum ſit
inſerenda cauſa.Et omnes noſtre glo.ꝛ doctores iu
ris ciuilis dicunt quod non.Canoniſte contra.extra
de offici.delega.c.ſuſpitionis.ꝛ de appelationib⁹.c.
cum ſpeciali.vnde in terris imperij tenetur opi.iſti⁹
3 glo.ℭ Sed quero † quid ſi recuſatus vt ſuſpectus
non obſtante recuſatione procedit:an proceſſus ſit
a nullus^a an veniat annullandus:Innocentius in di=
cto.c.cum ſpeciali:dicit non memini me legiſſe quod
proceſſus ſit nullus:ſed debet annullari.Hoſtien.te
net contrarium.Ioan.andr.recitat opi.ſimpliciter.
Ego de facto dixi quod memini me legiſſe quod p/
ceſſus eſt ipſo iure nullus:quia recuſatione propoſi=
ta ipſo iure eſt exemptus ab eo:ꝛ eius iuriſditione:
b ideo proceſſus^b eſt ipſo iure nullus:vt.l.j.C.ſi qua=
cũq; predi.po.ꝛ ſi dicas ibi eſt ſpeciale.fateor quod
in hoc eſt ſpeciale quod ordinarius recuſatur de iu/
re ciuili:ſed non in eo quod dicitur quod proceſſus
4 eſt ipſo iure nullus.ℭ † Quero vtrum nolle adire^c
c ſit repudiare hereditatem:Hic textus videtur qḋ
ſic:contrarium tenet gloſſ.in.l.qui ſe patris.C.vnde
liberi.pro quibus facit hec lex.ℭ Sed reſpondeo
licet hic dicatur quod ille qui dicit ſe nolle adire poſ
ſit cogi:non tamen per hoc ſequitur quod ſit repu=
diatio.quod patet quia ante coactionem poteſt pe/
nitere ꝛ adire:vt.l.ita tamen.§.ſi patronus.infra eo
dem.hoc tamen examina.vt dixi in.l.ſi quis ſuus.de
5 iure deliberandi.ℭ Quero † an^d ille qui dicit here
d ditatem ſuſpectaȝ perdat debita iure nature.Iaco/
bus de arerio dicit quod nõ:quia in debitis iure na/
ture hoc non reperitur.nec eſt eadem rõ.Argumen/
tum eius quod nota.in.l.ſi quis legatuȝ.in fine.j.de
falc.facit.C.de fideicommiſſa.autent.hoc amplius.
quod dictum intelligo ſi poſt repudiationem eum
penituit.quod poteſt ſim.l.fin.C.de repud.here.al's
ſecus.Nam quartam ita demum habet ſi vult eſſe
heres:vt.l.iam dubitari.ſ.de here.inſti.ꝛ hoc appa=
ret ex eo quod poteſt filius inſtitui ſub conditione 2
poteſtatiua.et ſi non vult adire non poteſt conqueri
de teſtatore.vt.l.ſuus quoq;.§.j.ꝛ.ij.de heredi.inſti.
6 ℭ Quero † quo iure quis cogatur adire.Text.hic
innuit quod officio iudicis dum dicit cogatur a pre
tore.j.eo.l.non eſt cogendus.vbi glo.ponit.Induci/
7 tur ad † qḋ.duo erant ſocij vnius mercantie:vnus
vult ire venetias.alter contradicit.et ille dicit volo
ire meo periculo.et ſic vadit eo inuito ſuo periculo
et multa lucratur.an ſocius prohibens debet habe/ 3
re partem lucri.Et fuit determinatum per hanc.l.ꝙ
non.quia ſuſcepit in ſe periculum.et ſic commodum
debet eſſe ſuum.facit inſti.pro ſocio.§.illud.ꝛ ſic fuit
antiquitus determinatum quod tene menti.

S Ed et qui magna.

Dignitas hr̃dis grauati ꝛ vilitas teſtatoris defuncti nõ excu/
ſat quin heres cogatur adire.h.d.

ℭ Nullus.Adde vltra Alex.an exceſſus iudicis re=
cuſari ſit nullus Bar.cõſi.co.Bal.ɔſi.ccccxxviij.iij.
li.Pau.de ca.cõſi.xxij.ꝛ in quãtũ Alex.dicit ꝙ Ro.
nihil decidit.q2.q.pẽdebat de facto.tu vide deciſio/
nem.ꝛ latius in hac opi.per ipſum Ro.ɔſi.ccxx.ꝛ de

1 ☞ Aditio hereditatis recuſari põt
per abſentem ꝛ ſic nuntio:vel per epi
ſtolam.
2 Petitio contra eum qui incertum eſt
an velit adire vel recuſare.qualiter for
metur.
3 Decretum coactionis de quo hic.ſ.ꝙ
quis cogatur adire ꝛ reſtituere:ꝙ in/
terponatur inter abſentes quia ſum=
marie proceditur.

R Ecuſare.

^e Ab abſente poteſt re
cuſari aditio ꝛ in abſentẽ po
teſt iterponi decretũ coactio
1 nis.h.d.ℭ Not.† ꝙ hereditatis adi/ b
tio poteſt recuſari per abſentem.ſ.per
nnutiuȝ vel per epiſtolam.ℭ Secun
do not.quod non ſolum quando cer
tum eſt quod quis recuſat aditionem
ſed etiam quando eſt incertum poteſt c
peti quod cogatur adire ꝛ reſtituere.
ℭ Tertio no.quod iſtud decretũ coa
ctionis interponitur inter abſentes.
Ad primum op.ſ.de acquir.heredi.l.
paulus rñdet al's incipit p pcuratorẽ.
Rñdeo adire nõ poſſum p pcuratorẽ d
vt ibi:ſed repudiare ſic vt hic:que nõ
placet.cũ vtrũq; ſola voluntate perfi/
ciaṫ.Preterea tex.in.l.ij.de offi.procu
ra.ceſaris.dicit quod eam poteſtateȝ
quam hȝ in adeũdo hȝ in recuſando.
Dic ergo qḋ recuſatio nõ eſt repudia
tio vt dixi in.l.quia poterat.vel dic ꝙ
p pcuratorẽ declaraṫ repudiatio here
ditatis nõ aũt repudiat.ℭ Ad ſcḋm
quando eſt incerta volũtas vr̃ ꝙ non
dȝ cogi adire ꝛ reſtituere.nã ſi heres
2 vellet adire eſſet iniquum ꝙ priuareṫ
quarta.Rñdeo † puto ꝙ hoc caſu de=
beret formari petitio ſic:quod talis ve
niat ad dicendum ſi vult adire heredi e
tatem vel non:ꝛ quod ad hoc ſtatuaṫ
ſibi certũ temp⁹ infra qḋ ſi recuſaue/
rit tunc cogaṫ adire.primum pbatur
per ea que dixi in.l.ſi quis inſtituatur
ſ.de hered.inſti.ſcḋm probatur.hic et
ſ.e.l.quia poterat.ℭ Ad tertium op.
3 † ꝛ videtur quod aduerſus abſentem
non poſſit interponi tale decretum:vt
l.ſi.§.illud.C.de tempo.ap.ꝛ.l.de vno
quoq;.j.de re iudi.ſo.gloſſ.ꝙ hic non
proceditur ordinarie ſed ſummarie.fa
cit quod not.in.l.nec quicquam.§.vbi
decretum.ſ.de offic.proconſul.et le=
ga.de regulis iuris.lege omnia que=
cunque.ad quod vide no.C.ſi vt ſe ab

cauſis recu
ſationis vi
de Oldr.
ɔſi.ccci.ad
de ꝙ cõtra
bar.in hoc
tenet laṽ.ſe
quẽdo.In/
no.in.c.qm̃
ɔ.de pba.
colũ.vi.de
quo etiã p
Ang.d̃ are.
in rubꝛi.j.d̃
appel.
b ℭ Iõ pro/
ceſſus.ꝛ vi
de bal.i.d.
l.j.Andre.
barba.
c ℭ Quero
vtrũ nolle
adire.ꝛ vi
de bal.i.d.
l.q̃ ſe pris.
And.bar.
d ℭ Quero
an.Adde
in ɔtũ ale.
tãgit an ſi
lius q̃ repu
diat poſſit
petere legi
timã bal.
ɔſil.lxxiij.
pmo libꝛo.
ang.ɔſi.lx/
xj.Pet.de
anc.ɔſi.mi
hi.ccxiij.
And.Po.
e ℭ Recuſa
re.vid tex.
in.l.ſi cum
ſeruũ.§.ſi.
ꝛ ibi ange.
j.de fideic.
li.ꝛ in.l.cũ
Ro.§.ſub=
uẽtũ.e.tit.

a ¶ Titius. Et nota iſtud quotidianum vulgariter ⁊ pupillariter. ⁊ de fideicommiſſis: vide hic Baldum ⁊ Angelum inquantum probant quod electio eſt heredis ſeu ſubſtituti: quia idem voluit in. l. ſi quis ſeruo. infra de manumiſſ. teſtamen. Et idem voluit ibi Angel. qui dicit quod iſte textus eſt melior de iure ſecundū Joannem de imo. hic intelligit quū eſt extraneus ſubſtitutus: vt hic per eū. non autem vbi eēt cōiunctus teſtatori: et poſſet adiri ſimile qđ voluit bartolus in. l. prima. in ſecunda queſtione. ſ. đ iure codicillorū. vbi dicit ⁊ ſoluitur diſiuncta: et erit electio heredis: ſʒ nō facit ad caſum iſtū quia nos loquimur in ſubſtituto: ego conſulo nunc qđ habeat locū fideicōmiſſum qñ ipſe ſubſtituit filias ad inuicem vulgariter pupillariter et p fideicōmiſſum. And. Barba.

here. abſti. aut. ſi omnes. ¶ Quero dicitur hic in ſi. ad quod preſentia eorū non eſt neceſſaria. quid eſt hoc dictu? Gloſſ. dicit ad quod ſcilicet vt certioretur: quod placet ſi interponetur decretum per eum modum quē dixi. ſ. formando petitionem. Alij vt Jaco. de are. dicunt ad quod ſcʒ decretum interponendum ⁊ transferendū actiones: vt. C. eo. l. penul. §. fina. Iſtud dictum eſt verum quando iam eſſet hereditas adita per heredem: vt ibi: ſʒ hereditate non adita nō poſſunt trāſferri actiones in fideicommiſſarium per decretum: vt. l. ille a quo. §. ſi de teſtamento. ſ. eo. Intelligo ergo ad qđ ſcʒ ad decretum coactionis interponendum: quia herede contumaciter abſente iudex interponet decretum. Sed ſi dices: quid operatur iſtud decretum? Reſpondeo multum quia licet heres decederet hereditate non adita fideicommiſſum non extinguitur. vt. C. eodem. l. non iuſtā. facit qđ no. per Cy. in. l. eam quam. C. de fidei commiſſ.

a
1
2
3

Meminiſſe.

Succedentes ab inteſtato et ſui cogunt̄ adire ⁊ reſtituere. hoc di. ¶ Op. ꝙ in herede ſuo nō ſit neceſſaria coactio: vt. ſ. eo. l. ita tamē. §. ſi pater. Sol. vt ibi videbitis.

1 ☞ Fiſcus ad quē vadit hereditas an teneatur mortem defuncti vindicare.

Si fiſco.

Fiſcus ciuitas ⁊ collegium coguntur hereditatē adire ⁊ reſtituere. hoc dicit. ¶ Quero an iſte. §. pꝛ loquitur de bonis que deuoluūtur in fiſcū loquatur poſt aditam hereditatem ab herede vel ante. Gloſ. ponit duas opi. ſ. qđ poteſt loqui in hereditate adita vel in hereditate nō adita quod dic: vt. l. ſequens gradus. ſ. ad ſil̄. qđ tamen requiratur aditio facit ar. ſ. de iure fiſci. l. eius qui delatorem. §. fin. ¶ Quero

1 † an fiſcus ad quem vadit hereditas teneatur mortem defuncti vindicare. Gloſ. quod non, quod tene mēti. facit quod ille ad quem vadit hereditas alicuius in penam illius non teneatur ad illa ad que tenebatur ille primus a quo aufertur ꝗ modo nō examino.

1 ☞ Subſtituo: in eū qui eſt per fideicommiſſum grauatus: intelligitur directo.

2 Subſtituens talem vulgariter pupillariter ⁊ per fideicom. valet iſta ſubſtitutio ⁊ eſt in electione ſubſtituti per quam ſuccedat.

3 Clauſula ſi filius ſuus deceſſerit ſine liberis talē ſibi inſtituit ⁊ ſubſtituit quid operetur.

Titius.

a
1 *Verbum † ſubſtituo: intelligitur directo in eo qui etiam eſt per fideicommiſſum grauatus. h. d. ¶ Not. quod dixi in ſummario. ¶ Item no. quod quādo quis eſt ſubſtitutus directo et per fideicommiſſum eſt in electione ſua quam viam eligat. ⁊ per † hoc cum in teſtamentis ſepe ſcribantur hec verba ſubſtituēs talem vulgariter ⁊ pupillariter et per fideicōmiſſū: apparet quod valeat et ſit in electione ſubſtituti. ad idem. l. ſi quis ſeruo. de manu. teſta. ⁊ Gui. ponit. C. de impu. in. l. precibꝰ. et ego dixi in materia ſubſtitutionis. ¶ Item † per hunc. §. dixi in. q. de facto dixit teſtator: quod ſi filius ſuus deceſſerit ſine liberis talem ſibi inſtituit ⁊ ſubſtituit. quod debet intelligi inſtituit directo: ſubſtituit per fideicōmiſſum: vt ſic aliquid operent̄ hec verba. ſic hoc verbum ſubſtituit: quod eſt communiter intelligitur de directa ꝓpter fideicōmiſſariā que ſequitur. facit q: verbū ſubſtituo: aptū eſt ad directū. ſ. de here. inſti. per totum.

1 ☞ Citatus ad locū non tutum non tenetur ire.

2 Citatio ad locum manifeſte non tutum eſt ipſo iure nulla.

3 Excipiens locū non tutū tenetur cauſam inferere.

4 Citatus pōt excipere de aere malo ⁊ corrupto in loco citationis.

Si quis alio.

Eo loco ⁊ eo tp̄e dʒ hereditas reſtitui ſi fieri pōt quo teſtator iuſſit. alias poterit alio loco vel tēpore reſtitui ſi fuerit dies certa: ſʒ ante diē certā reſtitutiōe facta p̄ tre. actiōes nō trāſeunt. h. d. vſꝗ ad. l. apud iul. legam tñ p̄ partes. ¶ Op. de hoc ꝙ cogit̄ ire ad locū. ſ. l. pxi. đ: contrariū. Sol. ire cogit̄ ſi cōmode pōt vt hic al̄s ſecus: vt. ſ. l. proxi. tunc em̄ coget̄ hic adire ⁊ reſtituere nec coget̄ ad locū accedere. Sʒ tunc op. q: hic facit ei ſimilē eum qui iuſſus eſt reſtituere ad diem. ⁊ innuit: qđ ille qui iuſſus eſt ad diem reſtituere cogi poſſit ante diem qđ eſt contra. l. ſed ſi añ. ſ. eo. Sol. gl. ꝙ ſunt ſimiles quo ad quedam: vel verius hic loquit̄ de iuſſo reſtituere in diē certā quo caſu poteſt reſtitutio fieri ante diē: ibi loquit̄ de die incerta. Iſta eſt vera: pbatur. ſ. e. l. cogi. §. cū quidā. ¶ Op. in. l. ſed ſciendum. qđ poteſt fieri reſtitutio conditiōe non impleta. contra in. l. proxi. ſed ⁊ ſi alio. §. ſi. Solu. hic ſit mentio de duplici conditione: vna ſi nomen deſpillionis portauerit quod nomen eſt turpe. et eius interpretationem ponit gloſſ. ideo hec conditio tanquam turpis reijcitur vt lege facta. §. ſi in danda. infra eodem habetur ergo fideicommiſſum pro puro. Secunda conditio fuit quod iuſſus fuit ire Alexandriam. de iſta dicamus quod nō fuit appoſita in modum conditionis ſed cuiuſdam iuſſus ſeu modi cuius defectus nō impedit. vt. l. ſi fundum p̄ fideicommiſſum. §. ſ. ſ. de legatis. ſ. vel fuit conditio poteſtatiua que deficit per caſum; vnde habetur pro pura

vt not. in. l. in teſtamento. la. ij. de condi. ⁊ demonſtr. ¶ Vltimo in. l. de etate. glo. ſuper verbo de etate. dicit hoc eſt argumētum cōtra eos qui impetrāt literas in loco non tuto. ſic. ſ. ex quibus cau. maio. l. iij.

1 ¶ † Not. qđ citatus ad locum ſuſpectum non tenet̄ ire. pro hoc. ſ. de lega. l. ſciendum. ⁊ ibi dixi. Sed quero

2 † ſi aliquis citatur ad locum non tutū* vtrum citatio

a ſit ipſo iure nulla? an eſt neceſſe ꝙ pars exceptionem opponat? Reſpondeo ſi locus eſt manifeſte ſuſpectus citatio eſt ipſo iure nulla. caſus eſt in. c. paſtoralis. de re iudi. in clemen. ⁊ ibi per gl. in verſi. noto

3 rio. ¶ † Quero an ille qui excipit qđ locus ad quē non eſt tutus debet inferere cauſam. Reſpon. ſic. di

4 xi. ſ. de excep. l. ſ. ¶ † Quero aliquis citatur vbi eſt malus ⁊ corruptus aer. vtrum poſſit de hoc excipi? Rñ. ſic vt habetur in hac. l. ſed ſciendum. ver. ſed et ſalutem. ⁊ extra de renun. c. ad ſupplicationē. vt ibi tex. ⁊ glo. ſ.

1 ☞ Non puto mihi expedire hereditatem adire et ſimilia prolata poſt tempus datū ad deliberandum quod inducant diſpoſitionem.

2 Cauſa non requiritur in repudiatione.

3 Inſtitutus ſub conditione vel ad diem an poſſit cogi adire ⁊ reſtituere ante.

4 Item an poſſit adire ſponte ⁊ reſtituere.

5 Inſtitutus pure ⁊ rogatus reſtituere ſub conditiōe quū poſſit adire ⁊ reſtituere.

6 An talis poſſit adire ſponte ⁊ reſtituere.

Sed et ſi alio.

1 Not. ꝙ † hec verba non puto mihi expedire hereditatem adire: ⁊ ſimilia: prolata poſt tempus datum ad deliberandum inducūt diſpoſitionē. q. d. pro certo repudio. facit. ſ. eo. l. omnes. dixi. ſ. de leg. ſ. l. ſerui electione. in prin. ⁊ l. gerit. de acqui. here. Not. qđ in

2 † repudiatione nō requirit̄ cā: vt. ſ. eod. l. q: poterat. ¶ Op. ad. §. ſi quis ſub cōditiōe. ſ. e. l. apud iul. §. antiſtia. So. hic loquitur de inſtituto ſub conditione. ibi de inſtituto pure rogato ſub cōditione. ¶ Opp. ad. l. ſed ſi ante. q: ad diem nō poteſt quis heres inſtitui: vt. l. hereditas. de here. inſtit. Sol. hic de die incerta: ibi de certa: vt ibi not. Pro declaratione glo. q̄ eſt hic quero an inſtitutus ſub conditione vel ad diē poſſit cogi adire ⁊ reſtituere ante. ſcđo vtrū hoc poſſet facere ſponte. tertio vtrū inſtitutus pure rogatꝰ ſub conditione poſſit cogi adire ⁊ reſtituere. quarto vtrum hoc poſſit ſponte facere. ¶ Circa primū dic

3 aut eſt inſtitutus ſub † cōditione impoſſibili vel turpi: ⁊ habetur pro inſtituto pure: vt. l. ſed ſciendum in fine. ſ. eo. ⁊ l. facta. §. ſi in danda. ſ. eo. ⁊ de condi. inſtit. l. ſ. aut eſt conditio poſſibilis. ⁊ tunc aut eſt poteſtatiua ⁊ poteſt cogi implere ⁊ adire ſi poteſt: ſi non poteſt remittitur ſibi conditio: vt. l. ſed ſciendum. ſ. eo. Si vero eſt conditio caſualis tunc interim nō poteſt cogi adire ⁊ reſtituere: vt hac. l. ſed ⁊ ſi alio. in fi. De inſtituto vero ad diem certum: dic ſi inſtituat̄ a pagano habet̄ p̄ inſtituto pure: vt. ſ. de here. inſtit. l. hereditas. ideo ante pōt cogi adire ⁊ reſtituere: vt. ſ. eo. l. cogi. §. cum quidā. Si a milite: dic vt dixi de inſtituto ſub cōditione. vt de teſta. mili. l. in fraudē. §. miles. ⁊ hac. l. ſed ſi ante. ſecundum vnam opi. gloſſ.

4 ¶ Circa ſecundum † an poſſit ſponte adire ⁊ reſtituere. dico quod adire nō poteſt: ſed poteſt petere bonorum poſſeſſionem ſecūdum tabu. vt. l. ſ. §. ſi qs ſub conditione. de bono. poſ. ſm tab. dixi in. l. ſi quis inſtituatur. de her. inſti. reſtituere pōt de facto nō qđ actiones tranſeāt per trebel. niſi ratihabitio ſubſequat̄ adueniēte die vel cōditione: vt hac. l. ſed ſi ante. ¶ Circa ter

5 tium † ſcʒ de inſtituto pure rogato ſub cōditione vtrū poſſit adire ⁊ reſtituere. ¶ Dic aut eſt rogatus de reſtituēdo pure vni pro parte: ⁊ alij ſub conditione pro alia parte: ⁊ tunc ab eo cui eſt rogatus poteſt pure interim cogi adire ⁊ reſtituere: vt. l. ſ. §. ſed et quoties. ſ. eodem. Aut eſt rogatus tantū ſub conditione ⁊ tunc pōt cogi adire ⁊ reſtituere: non tñ tranſeunt actiōes per treb. vt. ſ. l. proxi. §. antiſtia. Si vero eſt rogatus reſtituere ad diem: tūc aut eſt dies certa aut incerta. Primo caſu poteſt cogi adire ⁊ reſtituere: vt. l. recuſare. in fine. ſ. eo. ⁊ l. cogi. §. cum quidam. ſ. eo. Aut eſt dies incerta: et tunc aut ſuſpendit fideicommiſ. ⁊ idē quod in ſimplici conditione: vt. l. dies incertus. de condi. ⁊ demon. ⁊. C. de fideicom. l. poſt mortem. ſm vnam lect. Si vero diem fideicō. nō ſuſpendit vt q: eſt appoſitus dies mortis fideicōmiſſarij: vt. l. heres meus. de conditi. ⁊ demō. tunc idem qđ in die certa: vt. l. poſt mortem. ſm aliā lec. ¶ † Circa vl

6 timum vtrum ſponte poſſit adire ⁊ reſtituere? Dic aut eſt rogatus de reſtituendo pluribus: ⁊ tunc reſtituendo vni non transfert actiones nec ſibi cōtingit liberatio niſi in euentum conditionis ille cui facta eſt reſtitutio ſuperuiuat: ⁊ ſibi reſtitutum eſſe velit: vt. l. cum pater. §. a filia. ſ. de leg. ij. ⁊ l. vxorem. §. ſcium. ſ. de leg. iij. Si vero eſt rogatus de reſtituendo vni ⁊ tūc aut eſt ſui iuris: ⁊ poteſt interim reſtituere ⁊ adueniente conditione contingit liberatio non tamen interim transferuntur actiones per trebel. q: non eſt facta reſtitutio ꝓut defunctus voluit vt. l. poſt mortem. C. de fideicō. probatur in hac. l. ⁊ ita docto. intelligunt: lʒ glo. hic. ⁊ l. poſt mortē: aliter ſentiat. aut ille cui dʒ fieri reſtō nō eſt in ſua poteſtate ⁊ non poteſt ſtatim reſtitui. vt. l. filius. §. diuꝰ. ſ. de legatis primo. ⁊ ibi dixi rationem. ¶ Vltimo glo. q̄ eſt hic: quia diſtinguit in hac materia vide ⁊ ſigna.

1 ☞ Statutum quod quis cogat̄ ſuſcipere arbitramentum qualiter intelligatur.

a ¶ Locum nō tutū. ad de an teneatur cōpere ⁊ an citatio ſit nl̄la. old. pulchre cōſil. xlij. ⁊ multa q̄ꝓcedūtur qñ p̄p̄ guerras ñ eſt tutꝰ acceſſus ad aliquē locū. vid. ro. cōſil. cccc xxxiij. ⁊ an bānitus teneat̄ cōparere ad locū vñ fuit bānitꝰ. vid. bal. cōſ. cccc xxxvij. iiij. li. ⁊ inq̄tū ēt alex. tangit an heres rogatꝰ reſtituere poſt mortē pauperibus. poſſit ī viꝰta reſtituere: vide q̄ poſui in. l. poſt mortē. C. de fide. vbi q̄d abbas. quid Bal. quid Pe. de ancha. q̄d roma. ſenſerint cōſulēdo.

Apud iulianū.

Heres non poteſt cogi adi‑
re niſi omne damnū quod
timet ſibi ſarciat̃ vel a pretore remit‑
1 tatur. h. d. ¶ † No. ar. ꝙ ſtatuta q̄ di‑ 3
cunt aliquos cogendos ad ſuſcipien‑
dum arbitramētū debēt intelligi niſi
ille aliquod incōmodum ſuſpectū ha
beat vel aliquod damnū timeat tunc
enim nō poteſt cogi niſi illud ſibi ſar‑
ciatur vel a pretore remittat̃: vt hic.
1 ☞ Vulgaris tacita vt valeat req̃ri
tur aditio ex teſtamento. et. j. numero
tertio.
2 Exiſtentia ſui heredis dato coherede
extraneo nihil operatur.
3 Teſtamentum quod non poſſit aſſu‑
mere vires a tacita vulgari.

1 **Idem iul.** † Ad confirmatio‑
nem tacite vulgaris
requiritur aditio ex teſtamēto pater
no. h. d. ſm glo. vel dic ꝙ loquit̃ in pu‑
pillari. ⁊ ſecundū hoc intēdit. Propt̃
fideicommiſſum relictum in ſecūdis
tabu. cogit̃ inſtitut⁹ in teſtamento pa
terno adire vt pupillares tab. ⁊ fidei
commiſſum per cōſequens confirmē
tur. h. d. ¶ Op. ꝙ inſtitut⁹ in teſtamē
to patris nō poſſit cogi adire: vt. l. ita 1
tū. §. a patre. j. eo. l. ij. §. interdū. ſ. de
vulg. ⁊ pupil. Sol. non cogit̃ adire an̄ 2
mortem pupilli vt ibi: poſt ſic: vt hic.
¶ Op. vnius aditio ſufficit ad cōfir‑
mandum teſtamentum paternum: vt
l. ſi nemo. de teſta. tut. ⁊ hic. ſed hic pu 1
pillus fuit heres patris. ergo non eſt
neceſſe ꝙ alij cogant̃. Solu. gl. intelli b
ge ꝙ hic pupillus non adiuit. ¶ Sꝫ
a tunc oppo.[a] exiſtentia ſui heredis con
firmat tabulas pupillares: vt. l. pater
de priui. cred. ⁊. l. ſi filius. de vul. ⁊ pu
pil. ⁊. l. iulian⁹. al's ſi pupillus. de acq̃.
2 her. Solu. † notabilr̃ hic pupill⁹ habe
bat coheredem extraneum: ⁊ ſic exi‑ 2
ſtentia ſui heredis nihil operatur. hoc
tenet Dy. per hunc §. in materia ſub‑
ſtitutionum: ⁊ Cyn. in materia vulg.
ſubſti. in. l. precibus. C. de impube. qđ
eſt verum quantum ad propoſitū nō
ſimpliciter: vt dixi plene in. l. ſi filius
qui patri. de vulg. ⁊ pupilla. ¶ Sed
tunc oppo. quod ſubſtitutio pupilla‑
ris non poſſit habere locum filio non
exiſtente heredi patri. vt inſtit. de pu‑
pilla. ſubſti. in princi. Solu. quidam ꝙ
hic ſubſtitutus fuit vulgariter: ſed nō
pupillariter. quod glo. non placet: q2
text. dicit ſecundis tabulis. Preterea
ſi fuiſſet ſubſtitutio vulgaris: poſſet
adire ex ſubſtitutione: licet ex inſtitu‑
tione adita non fuerit. Unde nō eſſet
neceſſe inſtitutum cogi adire. Dicit ergo gloſſ. ꝙ hic
fuit facta ſubſtitutio pupillaris: tn̄ ſubſtituti nō adi
bunt ex pupillari: nam hereditas pupilli non eſt ali‑
qua cum non adiuerit paternam: ſed adibunt ſubſti
tuti ex tacita vulgari contenta in expreſſa pupillari.
¶ † Not. ex hac glo. quod tacita vulgaris requirit
ꝙ teſtamentum paternum confirmet̃ per aditionē
factam ab alio q̄ ab ipſo ſubſtituto. ⁊ ſic teſtamētū
non poteſt incipere aſſumere vires a tacita vulgari.
Caſus eſt hic ſm hanc glo. ⁊ Dy. ſm Guil. de cug. in
l. precibus. C. de impu. contrarium tenet Old. ⁊ ego
idem teneo. pro hoc adduco caſum. ſ. de teſta. mili. l.
neq3 eni. §. ſi. ⁊. l. ſequen. quod plene examino in. l. j. ſ.
de vulg. ⁊ pupil. in illa q. de ſecūdo effectu tacite vul
ga. Ad hanc. l. reſpondeo quod loquit̃ de ſubſtitutis
pupillariter ⁊ adibunt ex pupillari. Nec pōt dici qđ
pupilli nulla eſt hereditas ſine hereditate paterna.
Quid eni prohibet ꝙ pupillo obuenſunt alia bona
que fuerūt ſibi queſita per tutores ſuos. Et hāc opi.
videtur tenere glo. in. l. penul. de ventr. inſpic. ⁊. l. lex
cornelia. de vulg. ⁊ pupil. ⁊ in. l. j. illius tit. plene dixi.
¶ Oppo. qđ non ſit neceſſe ꝙ ambo adeāt: qm̄ vno
adeunte accreſcit ſibi portio illius repudiātis: vt. §.
ſic itaq3. C. de cad. tol. Sol. Coguntur vt pareat̃ vo‑
luntati defuncti: q2 forte intereſt fideicommiſſarij vt
magis habeat ab vtroq3 q̄ ab vno. argu. eius quod
dicitur. C. eo. l. non iuſtam. ⁊. l. recuſare. §. titius. ſ. e.
¶ Querit gloſſa de qua hereditate. Dic vt in gloſſ.

1 ☞ Si fideicommiſſarius decedit ante factam re‑
ſtitutionem an reſtitutio poſſit fieri eius heredi.
2 Exempla principis ſequenda ſunt.

Utrum autem. Coactus adire ⁊ reſti‑
tuere ſi actiones in fidei
cōmiſſarium non transferūtur perinde non tenetur
1 ac ſi non adiuiſſet. h. d. cū. §. ſeq. Innuit † iſte. §. qđ ſi
fideicommiſſarius decedit ante reſtitutionem quod
b reſtitutio non poteſt fieri heredi eius. Contra. j. eo.[b]
l. cogi. §. metianus. C. de fideicommiſſa. l. iij. ⁊. l. ſi in
perſona. Gloſ. reſpondet ⁊ ponit veritatē. intelligas
hic fideicommiſſarium deceſſiſſe ſine herede: hec ve
ra: licet aliter glo. dicāt in. l. cum filio. ſ. de legat. pri‑
mo. ſed ibi reprobaui. ⁊. l. a teſtatore. de conditi. ⁊ de‑
monſtra. ⁊ ibi dixi. ¶ Oppo. quod exemplū non ſit
2 ſequendum: vt. l. nemo. C. de ſenten. Sol. hic † eſt exē
plum principis quod eſt ſequendum: vt. l. fina. C. de
legi. ¶ Opponitur quod ante conditionem nō poſ‑
ſet quis cogi adire ⁊ reſtituere: vt. l. ſed ⁊ ſi alio. ſ. eo
dē. ⁊. l. ſed ſi ante. Solu. ibi fuit inſtitutus ſub condi
tione. hic pure. rogatus ſub conditione. Hec ſolutio
eſt bona in ſe: tamen ratio. l. ſed ſi ante: adhuc durat:
quia ſi reſtitutio ſit ante aditionem ab eo qui roga‑
tus eſt pure non ſit ſecundum quod teſtator voluit:
ergo non tranſeunt hic actiones. Solutio fateor qđ
non tranſeunt hic actiones per trebellia. per rationē
l. ſed ſi ante. ⁊ ideo fuit introductum remedium diui
Pij: vt ſi ante decederet fideicommiſſarius q̄ actio
nes tranſeant per trebellia. heres qui adit nō tenea‑
tur: quod contingit ſiue fideicommiſſarius dece‑
dat ante reſtitutionem ſiue poſt: ante tamen condi‑
tionis vel diei incerte euentum. ¶ Opponi. ſm hoc
innuit qđ heres interim teneatur creditoribus. Re

ſpondeo fateor tamen ſibi non nocet: quia eſt q̄ eum
defenderet: ſcilicet tutor pupilli: ſed ſi non eſſet q̄ eū
defenderet haberet locum remedium diui pij: ⁊ ſic
eſt expedita gloſſ. magna prout pertinet ad hunc. §.
aliud quod ſequitur dicam in. l. ſequenti. ¶ Oppo
nitur ad petitionem iſtius ſerue non poteſt quis co
gi adire. vt. j. eodem. l. non eſt cogendus. quedā glo. 3
parua hic nititur ſoluere. dic vt. l. cogi. §. penultimo.
j. eodem.

Sed cū ab herede. Quero
que eſt
ratio quod in inſtituto pro parte nō ha
bet locum conſtitutio? Reſpondeo: q2
eſt alius cuius aditione confirmatur
teſtamentum: et competit libertas. ¶ Sed ad hoc
opponitur quod ambo debent cogi adire ⁊ reſtitue
re: vt ſupra. l. proxima. §. primo. Solu. ibi cogebatur
ab eo qui reſtitutionem petebat ſecundum volūta‑
tem defuncti hic cogebatur ante conditionem: et ſic
non ſecundum voluntatem defuncti. hoc ſentit glo. a
mag. precedentis. l. ⁊ bene. quam nota. 4

Neq3. Glo. legit tribus modis. vide eam. ⁊ te‑
ne primam lect.

1 **Ille a quo.**

1 ☞ Exceptio que rei intereſſe non continet non ad‑
mittitur in cauſis ſummarijs: ⁊ ſi intereſt admittit̃:
ſed ſi requirit altiorem indaginem reſeruabitur.
2 Heres ſi decedit ante aditam hereditatem fideicō‑
miſſum vniuerſale quando extinguatur.
3 De fideicommiſſo qualiter poteſt eſſe dubiū ſi nō
eſt dubium de teſtamento.
4 Ratio quare exceptio teſtamenti non admittitur fi
deicommiſſi ſic.
5 Reſeruatio exceptionum quam iudex facit q̃d ope‑
retur.
6 Infans inſtitutus a matre: et rogatus ſi decede‑
ret ſine liberis vt hereditatem reſtituat Titio ſi de‑
cedit hereditate non adita an pater poſſit cogi adi‑
re ⁊ reſtituere.

1 **Si de teſtamento.** In cauſis † ſumma
rijs non admittitur
exceptio rei que rei intereſſe non continet. vel ſi in‑
tereſt admittitur: ſed ſi requirat altiorem indaginē
reſeruatur. hoc dicit. ¶ Nota quod dixi in ſumma‑
2 rio. Secundo not. tex. ſin. quod ſi heres decedit an
te aditam hereditatem fideicommiſſum vniuerſale
extinguitur. ¶ Ad hoc opponitur. C. eodem. l. nō iu
ſtam. Glo. ſoluit notabiliter. quandoq3 quis dece‑
dit poſt aditionem: ⁊ non eſt dubium quod valet fi‑ 5
deicommiſſum. Quandoq3 ante aditionem ⁊ ante b
coactionem: ⁊ tunc fideicommiſſum extinguitur. ca‑
ſus eſt hic in fine. Quandoq3 ante aditionē poſt co
actionem: tunc fideicommiſſum non extinguitur: ſꝫ
debetur ab eo ad quem vadit hereditas ſiue ſit co‑
heres ſiue ſubſtitutus: vt dicta. l. non iuſtam. ſiue ve
niens ab inteſtato: vt. l. poſt conſanguineos. in fine. j. 6
de ſuis ⁊ legiti. Item id quod dixi de herede dece‑
dente ante aditionem ⁊ coactionem quod fideicom
miſſum extinguatur intelligas niſi ad heredem trāſ‑
eat ius deliberandi vel adeundi ali‑
quo ex caſib⁹ quos dixi in. l. vētre. de
acquirenda hereditate. tunc enim co
getur heres heredis ſicut ipſe heres:
vt. l. eam quam. C. de fideicommiſ. fa‑
cit qđ dixi. ſ. eodem. l. recuſare. in prin‑
3 cip. ¶ Quero † quomodo poteſt eſſe
dubium de viribus fideicōmiſſi ſi de
teſtamento non eſſet dubium? Reſpō
deo poterat eſſe dubium an fideicom a
miſſum eſſet particulare vel vniuerſa
le: vt. l. cogi. in princip. infra eodē. vel
teſtamentum dicebatur factum ſine
ſolennitate vel abſq3 aliqua ſcriptura
⁊ heres confitebatur teſtamentum ⁊
negabat fideicommiſſum: et ex hoc
poteſt eſſe quod iſta queſtio requirat
altiorem indaginem: quia forte opor‑
tet quod teſtes veniant de longinquo
a ¶ Quero que[a] eſt ratio † differentie
4 de exceptione teſtamenti que non ad
mittitur: ⁊ fideicommiſſi que admit‑
titur. Reſpondeo ſi defunctus nō po‑
tuit facere: non intereſt heredis q̄ mi‑
hi reſtituit ⁊ adit: quia a nemine po‑
terit conueniri: nec per aditionē fuit
factus heres: nec ad eum aliquid per
tinebit. Sed quando dubitatur de vi
ribus fideicommiſ. an valeat vel non
intereſt heredis: quia ſi fideicommiſ‑
ſarius cogeret eum adire aufert ſibi
ius quarte ⁊ ius deliberationis ſue:
vt. j. eo. l. cogi. §. idē metianus. ⁊ ideo
debet examinari: ſecundum hoc puto
quod ſi opponerentur exceptiōes de
viribus teſtamenti ⁊ intereſt heredis
quia forte eſt heres ab inteſtato illi⁹
defuncti: ⁊ ſic apđ eū remanet illa he
reditas: tunc eſſet examinanda illa ex b
ceptio ne aliquod damnum patiatur.
vt. l. apud iuli. in princi. ſ. eodem. ⁊. j.
e. l. ita tamen. §. quoties. Dic ergo in
exceptiōibus in quibus tractatur de
viribus fideicommiſſi ſi nullum inter
eſſe heredis cōtinet: q2 forte repudia‑
uit iam heres. tūc illa exceptio nō de‑
bet audiri nec examiari. Predicta ve
ra niſi eſſet notorium teſtamentū vel
fideicommiſſum eſſet nullū: vt. l. j. §.
ij. cum glo. de tabu. exhi. ⁊. l. ſi q̃s lega
tum. §. j. de fal. ⁊ no. in. l. eam quā. C.
de fideicom. ¶ Quero quid † opera‑
tur iſta reſeruatio[b] exceptionis quā
iudex facit? Reſpon. hoc vt ſi appare
bit exceptiones eſſe veras ⁊ iuridicas
quicquid eſt factum habeatur p non
facto vt hic. ⁊. l. pretor. in princip. ⁊. l. q̄
uias. §. j. de damno infec. ¶ Ulterius
ſcias † quod do. Franciſ. accur. diſpu‑
tauit vnam. q. mater inſtituit filiū vt
ſi decederet ſine liberis reſtitueret he
reditatem ſeio. deceſſit infans heredi

Andreas pomate.
a ¶ Sꝫ tūc op. ⁊ vide bald. ⁊ ibi d. Jo. in. l. ſi fili⁹ heres. ſ. de libe. ⁊ poſth. ⁊ ꝙ no. i. l. ſi. ſ. de cōdi. in ſti. ⁊ i. l. iij. C. đ iu. deliб. l. papinianus. §. iiij. ſ. de in offic. teſta.
b ¶ Utrum ꝯ. j. eo. viđ eūdē bart. q̄ ita cōſuluit i ꝯſil. lxxxvj. ici. factū ſup quo dant̃ ꝯſilia. vbi ita dicit formal'r qđ ſi morit̃ cum herede qđ nō ſit fcta reſtitutio trāſmittit fideicōmiſſum. And. Barba.

a ¶ Quero q. ⁊ no. qđ exceptio tua nō intereſt pōt oppōi. viđ Inn. i. c. ſuper his. de accu. licꝫ ſi nō oppōit̃ ſnia valeat tex. eſt ſingula. in. l. ſi poſthum⁹. §. ſi q̃s ex his. ſ. de inof. teſta. et Inn. dixit ſing. i. d. c. ſup his. qđ ſi opponit̃ an̄ li. cōte. trāſfert onus pbandi i aduerſarium ſi poſt litem trāſfert in opponētē. An. barb.
b ¶ Reſeruatio. adđ q̃d operet̃ reſeruatio exceptionū. bal. ꝯſ. lxxx. iij. lib. ⁊ pau. đ caſtro. ꝯſ. cccxcij. i. ij co. ⁊ viđ franci. de are. i c. exhibita col. ſi. de iudic.

a ¶ Filiusfa. Adde dum Alex. postea tāgit: an minor possit accuſare ſine conſenſu patris. Bal. conſi. lxix. 1

* Pro concordia. Adverte quidam teſtator reliquit quedam legata ſingularia. deinde dixit reſiduum vero bonorum meorum volo ad talem pertinere. concludit Bart. quod p talia legata ſubſtitutio vniuerſaliter facta p verbum reſiduum vero ꝛc. nō alteratur: ſꝫ remanet i ſuis virib⁹ ac ſi eſſet inſtitutus: vt. l. ij. C. d here. inſtit. ita Bart. in. l. centurio. in vltimis vbis quarte. q. pcipalis. ff. de vulg. a ꝛ pupi. do. Alex. in. d. l. cēturio. i ſol. fina. al leg. Bart. 1 tenere contrarium in hac. l. cogi in princip. Solu. dat ipſe domi. Alexā. dic 1 vt ibi p eū cui adde quod poſſit dici qd illa vniuerſalitas in 1 dicta. l. cogi. fuit adiecta certe rei quantitati ipſius inſtituti in dicta. l. vero. l. cēturio. Bar. loquitur cōtra. Sed dubitaṫ de illo verbo ptinere an dicaṫ inſtitutus directo an per fideicōmiſſum qd tū relinquitur cogitandum. b

tate non adita. vtrum pater poſſit cogi adire ꝛ reſtituere. Et dixit quod ſi pater adiuit ſponte per. l. ſi infanti cogitur reſtituere. vt. l. ſi alienus ſeruus. ſ. de lega. ij. ſi non adiuit ſponte non poteſt cogi per. d. l. ſi alien⁹. quod nō placet. quia imo poteſt cogi ſicut ille ad quem tranſit ius deliberandi vel alio modo ius adeundi. vt not. p gloſſam in. l. eam quam. C. de fideicō.

Tempeſtiuum. Uidimus q̄ poteſt cogi. videamus per quem ꝛ hoc intēdit. Maior minorem cogere poteſt. par in parem non habet imperiū. h. dicit. proſequere vt in glo. ¶ Oppo. ſ. de offi. procon. l. j. Dic ibi de voluntaria iuriſditione. hic de contentioſa. an autem quis poſſit ſubire officium plurium plene dic per Guili. in. l. iiij. de adoptionibus. 1

Si quis. Filiusfamili. a miles poteſt cogere patrē adire ꝛ reſtituere. h. d. 2

a **Amquod.** 3

☞ Qui repudiauit pdit ius adeūdi ad ſuum commodum. 4

Sed et qui. Etiā poſt repudiationem quis cogitur adire niſi bona ſint vendita. hoc di. ¶ Nor. † quod licet ille qui repudiauit pdat ius adeundi ad ſui commodum. vt. l. ſicut. C. de repudianda hered. tamen poteſt cogi adire ad commodum alienum vt hic. 5 1 *

☞ Aut. ex cauſa quod cōfirmet ſubſtitutionem pupillarem. 2

Si quis compulſus. Per aditionem factam coacte confirmaṫ legata ꝛ fideicommiſſ. tabu. pu. ꝛ cetera alia. h. d. ¶ Nor. argu. q tabule pupillares cōfirmaṫ per aut. ex cā. C. de lib. prete. que dicit cetera firma permanent. nam tabule pupillares cōtinent appellatioe ceterorum. vt hic dixi in. l. filio preterito. de iniuſto teſtamento. 3

Qui compulſus. Qui cōpulſus adit hereditatem non poteſt penitendo habere beneficium quarte. h. d.

Non omnis. Iuriſconſultus poſtq̄ poſuit illud ſenatuſcōſultū de actione in. l. q: poterat. primo declarauit quis poſſet vſq ad. l. ille a quo. §. tempeſtiuū. ibi per quem iudice vſq ad hunc. §. hic ad cuius petitionē iudex cogat heredem vſq ad legem ex facto. ꝛ hoc. d. Rogatus de reſtituenda re vel quantitate non poteſt cogi adire: ſecus ſi rogetur de vniuerſitate rerum vel quota. h. d. vſq ad. l. cogi. §. cum quidam. ¶ Oppo. hic dicit quod ſi rogatus ſit aliquis reſtituere bona trāſeunt actiones. Contra. ſ. de leg. j. l. non amplius. §. fi. ꝛ. l. ſi quis ſeruum. §. fin. cum. l. ſeq. ſ. de leg. ij. Solu. hic fuit rogatus reſtituere omnia bona vel ſimpliciter. ibi partem bonorum quod plene dic vt. l. ſi quis ſeruum. §. fi. de leg. ij. ¶ Oppo. quod appel. pecunie tātum pecunia numerata contineatur. J. ad maced. l. j. Sol. vt ibi dixi in. l. talis. ſ. de leg. j.

☞ Pecunie appellatione quare totū patrimonium contineatur. 1

Uerbū peruenire large ꝛ impropie accipitur ne intercidat fideicommiſſum. 2

Uerba obliqua adiecta certe rei non extenduntur ad vniuerſitatem bonorum. 3

Uerbum relinquo adiectum certe rei non importat inſtitutionem heredis. 4

Clauſula ere alieno deducto in teſtamēto quid importet. 5

Teſtator ſi rogat expreſſe aliquem reſtituere quod ſupereſt a debitis ꝛ legatis quod ſit fideicommiſſum vniuerſale.

Rogatus ſi deceſſerit ſine liberis a dictis iudicijs ꝛ legatis reſtituere reſiduum bonorum.

Cogi. ¶ Nota ibi in verſicu. † in ambiguo rationes quare appellatione pecunie totum patrimonium contineatur: ſcilicet ne intercidat fideicommiſſum. dixi clarius in dicta. l. talis. ¶ † Secundo nota ex verſiculo ſed ꝛ ſi quis rogauerit quod licet verbum peruenire propie intelligatur deductis oneribus: ꝛ tamen hic aſſumitur large et impropie. ratione intercidat fideicommiſſum. ¶ † Sequitur verſicu. generaliter. iuriſconſultus hic ponit ſummariū eius quod dixerat. ¶ Nota quod verba b obliqua adiecta certe rei vel quantitati nunquam extenduntur ad vniuerſitatem bonorum: vnde eſt argumentum quod verbum relinquo c adiectum rei ſingulari non trahatur ad inſtitutionem directam vel obliquam ſecundum Dynū ꝛ pro conſtāti ponit Ric. ma. in quadā diſputatione de qua feci mētionē in. l. illa inſtō. ꝛ in. l. his vbis in pn. de her. inſti. pbaṫ in aut. vt cū de ap. cog. §. aliud vbi nō ſufficit filio relinqꝫ quod relicti titulo ſed iure inſtitōis. Et ſic apparet qd verbū relinquo adiectū

b ~ And. Poma. ¶ Nor. q verba. ꝛ ſic limita. l. j. §. ex c fundo. ſ. de here. inſti. ſm Ang. ibi poſt Dyn. ꝛ vide Jo. de imo. ibi idē Abb. in. c. raynutius. in. ij. not. de teſta. tenet cōtra iſtud dictum Bar.

c ¶ Relinquo. adde an trahatur ad inſtitutionē: Bal. conſi. x. iiij. lib. Ange. conſi. cl. Roma. conſi. lviij. bal. conſi. cxcij. j. libr.

certe rei vel quantitati nō intelligitur iure inſtitutionis niſi exprimaṫ. Sequiṫ §. Inde queriṫ. hic poniṫ determinatio iuliani ꝛ rōnes facte in tex. nō ſoluunṫ

4 nec declaranṫ. ideo examinem⁹ quid īmportent dicta vba deducto ere alieno in legatis. Rn. hoc fuit declaratū. ſ. e. l. marcellus. §. pe. ſ. q heres ipſe ſi vult ſoluat: ſi nō hereditatem reſtituat. ꝛ hec eſt ſnīa iul. hic poſita in §. ꝛ ex hoc nō ob. rō prima q̄ innuit q ipſa vi vboꝝ magis id qd ſupereſt ex hereditate q̄ ipam hereditatē reſtituere ſit rogatus: q: nō eſt verū q verba hec ſignificēt. ſed magis in ptāte heredis poniṫ ſi ipſe vult ſoluere vel alijs reſtituere ad ſoluē- 1

5 dū. No. tū † diligenter illa verba q: ſi alijs in teſtō rogaret expſſe reſtituere qd ſupeſt a debitis ꝛ legatis: vel reſiduum bonoꝝ a dictis iudicijs vel legatis qd iſtud nō eſſet fideicōmiſſum vle: vt hic tex. expſſe dicit. Et per hoc ſemel de facto cōſului aliter p verbū cōc fuit facta ſubſtitutio p hunc modū ſi deceſſerit 1

a ſine liberis reſiduū a bonoꝝ meoꝝ a dictis iudicijs ꝛ legatis deueniat in talem. dicebam q ſubſtitutio hec non poteſt eſſe directa: q: verbū eē adijcit certe rei magis q̄ vniuerſitati vt hic ptz: ideo nō trahitur ad directam: vt dixi. ſ. proxi. §.

Si quis. Fideicommiſſarij vniuerſales poſſunt cogere heredem adire ſiue ſit vnus ſiue plures ſiue inſolidum ſiue pro parte. hoc dicit.

Sed et ſi quis. Ratione hereditatis propie teſtatoris loc⁹ eſt trebelliano nō hereditate aliena. h. d. ¶ Op. j. pri. §. ſo. lu. prout ibi dicaṫ. 1

1 ☞ Inſtitutus ex re certa eo caſu quo hereditas ptinet ad eum: ꝛ ſi actiones ad eū tranſeunt pōt cogi adire ꝛ reſtituere. 2

2 Rogatus reſtituere hereditatem alteri a q̄ obuenit teſtatori non detrahit trebel.

Sed et ſi miles. Eo caſu quo ad inſtitutum ex rebus certis trāſeunt iura ꝛ actiones illo caſu a fideicommiſſario certarum rerum poterit cogi heres adire ꝛ reſtituere.

1 hoc dicit. ¶ † Nor. argu. quod inſtitutus ex re certa eo caſu quo hereditas pertinet ad eum: ꝛ ſic ad eū tranſeunt actiones poterit cogi adire ꝛ reſtituere ſi- 1

2 cut hic dicitur in teſtamento militis. ¶ No. † quod quando quis rogatur reſtituere hereditatē alterius que obuenerat teſtatori non eſt locus trebellianice. Contra. ſ. proxi. §. Quidam ſolu. quod hic corrigit: ſed non eſt veriſimile quod ſe corrigat incontinenti. Alij quod ibi peruenerat ad rogatum reſtituere: hic non. Quod glo. non placet: quia relinquendo videtur adire: vt. ſ. de acquiren. heredita. l. pantonius. §. fi. et. l. ſi aula. C. de iur. delibe. Hug. ſoluit aliter vt in glo. Tu dic quod ibi fuit rogatus reſtituere hereditatē teſtatoris totam vel partē et etiā aliā que teſtatori obuenerat. hic vero fuit rogatus reſtituere ſolū aliam hereditatem. de viribus autem huius relicti dixi plene. ſ. de leg. ij. l. cum filius. §. lucio.

Cum quidam. Rogatus reſtituere ad diem certum poteſt interim cogi adire ꝛ reſtituere. hoc dicit. ¶ Opponi. ſ. eodem lege ſed ſi ante. Sol. hic de rogato reſtituere ad tempus certum. ibi ad tempus incertum. no. in. l. recuſare. §. finali. ſupra eodem.

Metianus. Ad petitionem vniuſer. fideicōmiſſarijs poteſt heres cogi adire ꝛ reſtituere totum et ille cui totum reſtituitur a fideicommiſſario quartā nō detrahit. h. d.

¶ Fideicommiſſum vniuerſale ante reſtitutionem vadit ad heredes.

Idem metianus. Coactio vnius ex fideicommiſſarijs facit heredē perdere quartam in totum ſi cōtemplatione totius coegit: ſecus ſi cōtemplatione partis propie. hoc dicit. a

¶ No. † tex. ibi alij in locum eius ſucceſſerunt. quod fideicommiſſum vniuerſale ante reſtitutionem vadit ad heredes. Nec ob. ſ. eodē. l. apud iul. §. vtrū. q: rndet vt ibi no. ꝛ p hoc reprehendiṫ gl. in. l. cū filio. ſ. de le. j. ꝛ. l. a teſtatore. de pdi. ꝛ demō. Ex hoc. §. formaṫ diſtinctio poſita p gl. ſ. e. l. j. §. ſed quoties. quā nunc vide ꝛ intellige.

a ¶ Reſiduum. Adde videndum quod dō cōſiliū inter cōſilia bal. cclxxxviij. ꝑ iiij. lib.

Si ſeruo. Rogatus reſtituere ſeruo pluriū pinde eſt ac ſi eſſet rogat⁹ reſtituere pluribus. h. d.

1 ☞ Pater q̄n rogaṫ reſtituere filio q̄n ſit q non ſit locus trebel.

2 Pater ſi eſt rogat⁹ de emācipādo filiū an fili⁹ poſſit hoc petere a patre.

Si pater filio. Ad petitionē filij i ptāte poteſt pater cogi adire ꝛ reſtituere in non caſtrenſi ꝛ etiam in caſtrēſi: ad petitionem vero ſerui propiū qs non cogitur adire ſed ſponte adiens cogiṫ reſtituere. h. d. ¶ Opp. † q̄n pater rogaṫ reſtituere filio nō eſt locus trebel. vt. ſ. de leg. j. l. cum filio. Sol. q̄nq̄ pr inſtituiṫ ꝛ rogatur de reſtituendo ipſi filio tunc eſt locus trebel. quo ad oīa eius remedia vt hic. Quandoq̄ fili⁹ inſtituitur ꝛ pater rogatur de reſtituēdo ipſi filio tunc eſt locus trebellianice quo ad omnia remedia preterquā quo ad deductionem quarte: vt dicta. l. cum filio. ꝛ. l. pma. §. ſi filio. ſ. eodem. ¶ Oppo. quod filio in poteſtate non cogatur pater reſtituere: vt. l. eo. l. vbi pure. So. gl. q interim fuit emācipatus hoc nō vr de mente lre: qd ptz ex eo qd ſequiṫ de fideicōmiſſo ptinente ad caſtrēſe peculiū. Uñ ſol. alij q hic loquiṫ de filio in ptāte. Non obſt. l. vbi pure. quia ibi fuerūt verba q̄ ſapiebāt extentionē fideicōmiſſi in tempus exiſtentie ſui iuris. hic nō: hec vera vt ibi dicam. ¶ Sed op. quomodo ad peti

tionem filij cogeť pr̃ cum quicq̊d q̃
rat filius q̃rat patri ſm̃ iſta t̃pa: vt .l. 2
pl3. ſ. de acq. here. Sol. quidã ꝙ fie
ret reſtõ in peculiũ tm̃. alij dicũt ⁊ hoc
tangit Ja. de ar. ꝙ cogeť adire nõ re
ſtituere: ⁊ hoc ne pereat fideicõmiſſũ
patre interim moriente: vt .l. ille a q̃. §.
ſi de teſtamẽto. ſ. e. Uel dic dicit ipſe
ꝙ cogeť adire ⁊ reſtituere. ad id qđ
dr̃ ꝙ quicq̊d q̃rit filius querit patri:
verũ eſt pr̃i volenti: ſ3 ſi pr̃ nõ vult ꝙ
eſt hic qñ adire recuſat: tũc h3 filius
vt caſtrenſe. hic eſt caſus hic qđ nota. 1
Sed cõtra hoc facit .l. ſeruus vetãte.
de ver. ob. ⁊ .l. etiã. de acqui. re. do. Dic 2
ergo ꝙ ſpãle eſt hic ſicut in patre di
lapidante. vt. ſ. e. l. imparor. Satis em̃
eſt dilapidatio recuſare adire heredi
tatẽ: ⁊ in hãc ſniam inclinat Jaco. de
are. ⁊ Old. l3 gl. teneat primã. ſ. qđ fi
lius interim fuit emãcipatus. ¶ Op
po. ſ. de in ius vo. l. j. ⁊ .ij. Solu. intelli 1
gas hic pr̃e3 cogi perita venia. Que
ro † quid a ſi pater eſt rogat⁹ de eman
cipando filiũ: an filius poſſit hoc pe
tere a patre: Glo. diſtinguit optime: 2
aut patri eſt aliquid ob hoc relictum
aut nõ. ⁊ ſi eſt relictum: aut agnouit: 3
aut nõ: de hoc. ſ. de leg. j. l. filius. §. j.
ſm vulgarẽ. ⁊ .l. ſi cui. de condi. ⁊ de. 4
¶ Uenio ad ver. ſed ſi ſeruo. ¶ Op 5
po. C. de ma. teſt. l. ſeruo tuo. ſolu. hic
libertas data directo trahitur ad fi 6
deicommiſſum: qđ dic vt in glo. Op
po. quod ad petitionem ſerui poſſit 7
dominus cogi adire: vt. j. e. l. §. ſi ego. 8
Dic vt ibi.

Hi qui. Qui non poteſt capere
ſolidum pro ſe capit: vt 9
alij reſtituat. h. d. Quid de his q̃ ni 10
hil capere poſſunt: Gloſſ. remittit ad
no. in .l. eam quam. C. de fideicommi. 11
dic vt ibi.

☞ Fideicommiſſarius ſecundus co 12
git primum heredem adire et reſti
tuere. b

Si ego. Unus ſolus inſtitutus
rogatus poteſt a ſeruo
hereditario cogi adire ⁊ reſtituere ſi
ue ſit fideicommiſſarius primus ſiue
ſecundus. h. d. no. ¶ No. ꝙ fideicom.
2 ſecundus cogit † primũ heredẽ adire
et reſtituere. ¶ Op. ſ. eo. l. ver. ſed ſi 1
ſeruo. ſolu. ibi heredis ſeruus erat. hic
hereditarius: ⁊ hunc articulum expli
cat glo. hic dicam plenius in .l. non co
gendus. j. eodem.

Talis quoq3. Qui ab vno
cõſecutus eſt
libertatem poteſt alium cogere adire
⁊ reſtituere hereditatem. h. d.

1 ☞ Uerba directa q̃ directo valere
non poſſunt trahuntur ad fideicommiſſum.
Uerbũ ſuus ſua ſuũ: prolatũ p notariũ in tertiã per
ſonam refertur ad perſonam diſponentis.

Ex facto. Juriſconſultus vſq3 ad
hãc legem tractauit ordi
nate de quinq3 remedijs ſenatuſcõſul
ti treb. ſ. de trib⁹ primis i. l. j. vſq3 ad. §.
ſi heres. Ibi de quarto. ſ. de remedio
detractionis quarte vſq3 ad .l. quia poterat. ibi vſq3
ad hãc .l. tractauit. de vno remedio ſcilicet coactio
nis. Hic vſq3 ad fi. tituli. tractauit pmiſcue de oib⁹
et hic principaliter tractat de viribus fideicõ. ⁊ hoc
intendit. Uerba directa † que iure directo valere nõ
poſſunt trahuntur ad fideicommiſſum. h. d. ¶ No.
text. † qui dicit ſuam. gloſ. exponit: ſcilicet rogantis.
Sepe em̃ accidit cum notarij conficiant teſtamẽta
per verba tertie perſone: dubitatur an hoc prono
men ſuus ſua ſuum: referať ad ipſum teſtatorem vel
heredem eius: ꝙ in dubio referatur ad teſtatorẽ niſi
aliud de mente appareat: ſequentem. §. vide per te.
vſq3 ad §. ſi quis rogatus.

☞ Soboles inſtituta in homine in dignitate poſito
abhorretur.
Imperator in priuilegijs legitimatiõis excipit filios
illuſtrium.
Filius naturalis an excludat ſubſtitutũ ⁊ ſic faciat
deficere fideicõ.
Filius legitimus tantum an excludat ſubſtitutum.
remiſſiue.
Spurius non excludit ſubſtitutum.
Subſtitutus excluditur quando quis deceſſit cum
vno filio.
Filius ad hoc vt ſubſtitutũ excludat an ſit neceſſe ꝙ
ſit heres patris. remiſſiue.
Clauſula ſine liberis an ſubintelligať. remiſſiue.
Fundus ſi eſt recept⁹ in emphyteoſi p ſe ⁊ filijs ſuis
an intelligať de naturalib⁹ in emphyteoſi priuata vt
in vltimis volũtatibus: in eccl'iaſtica non.
Naturalis non ſuccedit in feudo.
Naturalis an veniat in ſnia qñ quis eſt cõdemnat⁹
cũ filijs vſq3 ad tertiam generationem.
Filij appellatione in lege an veniat naturalis. re
miſſiue.
Baſtardus naturalis et ſimilia an idem ſint. re
miſſiue.

Si quis rogatus. b Filij naturales in
ſeruitute cõcepti fa
ciũt fideic. cõditionẽ deficere. al's ex dignitate ⁊ cõdi
tione pſone diuerſimode ſtatueť. h. d. ¶ Op. de pñ.
ad fi. So. ꝙ in pñ. dr̃ p finẽ declarať vt ex qualitate
pſonaꝝ diuerſimode p̃ſumam⁹. ¶ Quero q̃d vult
dicere iuriſconſult⁹ ex dignitate ⁊c. Quidam dicunt
ꝙ ſi eſt homo poſit⁹ in dignitate p̃ſumať de naturali
ſenſiſſe. hoc eſt falſum: q2 in hoibus in dignitate poſi
tis iſta ſoboles magis abhorreť vt .l. ſi qua illuſtris.
C. ad orfi. vbi imperator in priuilegijs legitimatiõis
nobis cõceſſis excipit filios illuſtriũ ⁊ ſpectabiliũ pſo
narũ. Et ƀ illa rõne: q2 in nobilib⁹ illã ſobolẽ pot⁹ ab
horret. Dic ergo hõ poſit⁹ in dignitate de tali ſobole
nõ vr̃ ſenſiſſe: ⁊ hoc t3 gl. in .l. gñalr. C. de inſti. ⁊ ſubſ.
l3 Ja. de are. alr̃ ſentiat. ¶ Opp. ꝙ naturalis nullo
mõ excludit ſubſtitutũ: vt .l. gñalr. §. cũ aũt. C. de illi.
⁊ ſubſti.

a ¶ Quero 2 q̃d. ⁊ vide Bald. in .l. q̃uis. C. de fideic. An. Barba.
☞ Andreas Pomare.
b ¶ Si q̊s rogat⁹. et vide bar. i cõſi. qđ incipit ſtatuto caueť. ⁊ in cõſil. ſeq. incip. inter gabellatores. vbi cõſuluit ſtatutum loquẽs de filijs non h3 locũ in baſtardis. ſ3 in natis ex concubina ſic vid ibi.

⁊ ſubſti. ſo. gl. ꝙ ibi qđ teſtator nõ expſſit: ſ3 a .l. talis a
conditio ſubintelligiť. hic qñ expſſit teſtator. qđ mul
ti tenẽt ſed nõ ẽ verũ: lex em̃ ſubintelligit: q2 preſuppo
nit teſtatorem ſic voluiſſe: vt .l. cum auus. de condi. ⁊
dem. l. cũ acutiſſimi. C. de fideic. dic ergo ꝙ itelligať
2 ſm diſtinctionem hui⁹. §. An † ergo a naturalis fili⁹ ex
a cludat ſubſtitutum. Dic aut loquimur de naturali in
ſeruitute concepto aut de alio naturali. Primo caſu b
aut fuit conceptus in figura matrimonij et excludit
ſubſtitutum: vt inſti. de ſer. cog. in pñ. ⁊. ſ. de leg. ij. l.
lucius. §. fi. de iu. deli. l. fi. Scdo caſu recurrendũ eſt 9
ad diſtinctionẽ huius. l. q2 aut appet de voluntate de
functi ꝙ de naturali ſenſerit ⁊ volũtati ſtam⁹ vt hic.
ibi ex voluntate. ⁊ intelligo volũtatẽ defuncti p̃ſumi
ſi verba dirigebat ad talẽ qui alios filios q̃ natura
les hr̃e nõ poterat. vt ad furioſum: vt .l. hr̃dib⁹. §. fin.
j. e. ⁊ ibi dicã. Uel ſi in alia pte teſti de naturalib⁹ fe 10
cit mẽtionẽ ar. l. qui filiab⁹ in pñ. ſ. de le. j. ⁊ de le. ij. l.
cũ pr̃. §. rogo. Si ꝟo de voluntate non apparet aut
erat hõ poſit⁹ in dignitate. ⁊ de naturali ſenſiſſe non
vr̃. vt hic dum dicit ex dignitate. ⁊ intelligo ex digni
tate hoiem honeſte vite vel honorabilis cognitiõis
ita ꝙ ei eſſet verecundia ſi ſua cognitio ſiue ſua do
mus deueniret ad baſtardos. ar. ad hoc. j. de ven. in
poſ. mit. l. j. §. gñalr. ⁊. ſ. de vẽ. inſpi. l. j. §. de inſpicien
do. ver. publice em̃ intereſt ⁊c. al's naturalis excludet 11
3 ſubſtitutũ vt hic. ¶ Quero † q̃d de legitimo tantum c
an ſubſtitutu3 excludat. Dic. vt .l. ſi ita quis. §. j. ſ. de
4 le. ij. ⁊ gl. hic tãgit. ¶ Quero † quid de ſpurio. Rñd.
ꝙ ſpurius nõ excludit ſubſtitutũ: vt in auten. ex com 12
plexu. C. de inceſt. nup. ⁊ in corpo. q̃. mo. na. effi. ſui. §.
fi. q2 filij non ſunt noiandi. Et hoc verum in maſculo
cui facta eſt ſubſtõ. In muliere vero forte recurren
dum eſſet ad diſtinctionem p̃dictã. ar. inſti. de ſucce.
cog. §. ꝙ vulgo. ⁊. j. vnde cog. l. ſi ſpurius. ¶ Quero
5 † quid ſi aliq̊s deceſſit cũ vno filio: Dicit gl. ꝙ ſubſti
tutũ excludit. alle. l. pr̃. de cõdi. ⁊ de. tex. eſt in. l. nõ eſt
6 ſine. de ver. ſig. ¶ Quero † an ſit neceſſe ꝙ talis fi
lius ſit heres patris. Dic vt no. in .l. fili⁹. §. cũ q̊s. ſ. de
7 le. j. ¶ Quero † quid ſi teſtator nõ dixit ſi deceſſerit
ſine liberis an ſubintelligatur. Dic vt .l. 2. cũ auus. de b
8 cõd. ⁊ de. ¶ Quero † quid in ctractib⁹ aliq̊s accepit
fundũ in emphyteoſim p ſe ſuiſq3 filijs an intelligeť
de naturalibus: ſpe. tãgit in ti. de loca. §. nunc aliqua
ver. lxvij. ⁊ vr̃ dicere ꝙ idẽ ſit in vltimis volũtatibus
qđ in contractib⁹. Sed nõ poſſum aiaduertere q̃uo
hoc procedit: q2 pater filio naturali nullaꝫ actionem
querit: q2 extrane⁹ ẽ. ergo ei nõ q̃rit ſicut nec mr̃ filio
vt .l. debitor. §. fi. j. e. ideo nõ põt dici ꝙ ex illo ctractu
emphyteotico filijs naturalib⁹ q̃ſita eſt actio perſo
nalis nec etiã realis: q2 nõ fuerit in poſſeſſione ipſi⁹
vel ali⁹ p eis. Nã vt ego dixi in .l. gall⁹. §. quidã. ſ. de
lib. ⁊ poſthu. dicta verba p ſe ſuiſq3 filijs intelligunť
ordine ſucceſſiuo. Pater ergo ingreſſus eſt poſſeſſio
nẽ p ſe tm̃ ⁊ ſic filius non h3 ius pſonale nec reale: ſ3
ſuſtinendo dictũ Spe. poſſumus dicere ꝙ filius na c
turalis põt habere ratũ ⁊ ager cõ heredes pr̃is vt ſi
bi cedant actiones vt .l. pe. de neg. ge. facit qđ not. in
l. hmõi. ſ. de lega. j. Predicta poſſent eſſe vera in em
phyteoſi data a priuato: ſed in emphyteoſi data ab
eccleſia nec credo quod intelligatur de naturalibus
aliquo caſu: de illis enim non cogitauit eccleſia: nec
preſumendum eſt quod cogitauit p
pter dignitatem b ſuam: ⁊ quia tales
naturales non poſſunt haberi ſine pe
cato mortali. ¶ Quero quid in feu
dis † expreſſu3 eſt quod naturales in
feudo non ſuccedant etiam ſi fuerint
legitimati: vt. x. col. ſi de feu. contro. c.
naturales filij. Sed in priuilegijs no
ſtris eſt expreſſum quod etia3 quo ad
feuda ⁊ vaſallagia poſſumus legiti
10 mare. ¶ Quero † quid in ſententia
Imperator condemnat aliquẽ ⁊ ſuos
filios vſq3 c ad tertiam generationem
an filij naturales comprehendantur.
Hãc q. tangit Cy. in .l. libertinũ. C. de
interdi. ma. ⁊ videtur tenere qđ nõ cõ
prehendãtur. contrarium videtur te
nere in .l. quiſquis. ad .l. iu. ma. in quar
ta. q. quod mõ non examino. ¶ Que
11 ro † quid ſi a lege c proferatur iſtud
c verbum filij: an intelligantur natura
les: Uide quod dixi in .l. pronuntiatio
de verbo. ſignifica. ⁊ .l. tutelas. de ca
12 pi. dimi. ¶ Quero † an baſtardus na
turalis ⁊ ſimilia nomina idem impor

a ¶ An ergo. Adde an naturalis filius excludat ſub
ſtitutum. ⁊ qñ eſt natus in figura matrimonij et qñ
pr̃erat perſona nobilis. Bald. cõſi. ccviij iiij. lib. vbi
dicit quod naturalis excludit ſubſtitutum extraneũ
naturali cã inſpecta ⁊ voto parẽtum qđ ẽt circa natu
rales cadit niſi ratione con
trarie ⁊ p
ponderan
tia preſum
ptionis cõ
trarie eſſet
coniecturã
dum item
naturalis
ſcđm eum
ibidem nõ
excludat
ſubſtitutũ
qñ teſta
tor dixit ſi
ne liberis
ex linea
maſculina
q2 tunc te
ſtator con
ſyderauit
agnatio
nem quod
in natura
libus non
cadit. l. ſi
ſpurius. j. vnde cogn. et illi matrem non patrem ſe
quuntur. l. vulgo. de ſta. ho. vide etiã Pe. de anch. cõ
ſi. ccxxvj. ⁊ in q̃tum Alex. tãgit an lex cum acutiſſimi:
habeat locum in aſcendentibus ⁊ collateralibus vi
de bar. conſi. cxliij. ij. li. an autem d. l. habeat locum in
vxore grauata reſtituere vide Baldum conſilio. lſ.
v. libro.

b ¶ Dignitatẽ. adde de emphyteoſi qđ refert Bald.
eius cõſi. xx. j. li. tenuiſſe martinũ de fa. ⁊ qđ ipſe dicit
de feudo. ſ. ꝙ ſi ex cõſtitutione regia ꝙ ſit feudũ poſ
ſit trãſire ad quecũq3 etiã incapacẽ dũmodo ille inca
pax alienet intra annũ ꝙ vigore talis cõſtitutiõis non
poterit ad ſpuriũ puenire q2 de tali incapace regia
maieſtas ſenſiſſe nõ videť ⁊ in q̃tũ alex. dicit ꝙ legi
timati p ſubſequẽs matrimoniũ ſuccedunt in feudũ
ꝙ illud eſt verũ cũ mr̃imoniũ pcedat de iure cõi ſi au
tẽ cũ diſpenſať ſup mr̃imonio ſolo filij ante nati non
legitimentur. l. paulus de ſta. ho. ſi aũt ſuper vtroq3
diſpenſeť tũc filij vigore reſcripti legitimãtur nõ ma
trimonia iõ non ſuccedunt. ⁊ ita dicit Bal. conſi. ccc
xxxj. primo libro. de quo tamen vide Pet. de ancha.
conſi. ccccx.

c ¶ Quid ſi a lege. Adde in q̃tum alex. ponit ſtãte ſta
tuto ꝙ inter patruũ ⁊ nepotẽ fiat cõpromiſſum de cã
vertente Pe. de anch. conſi. clxxxvij. ⁊ in q̃tum Alex.
ponit de ſtatuto pmittẽte vindictam an ſpurius po
terit vindicare. Adde bal. cõſi. cxix. v. li. vbi t3 ꝙ ſtã
te ſtatuto ꝙ cõiũctis vſq3 ad quartũ gradũ pmittať
vindicta ꝙ ſpurius cõprehẽdiť. ⁊ in q̃tũ tãgit de

ſtatuto diſponēte ꝙ de legato ſoluat̃ gabella p̄ter/ꝗ̄ ſi ſit factum filio.adde ꝙ ange.i terminis cōſuluit a
cōſil.xxx.et an ſtāte ſtatuto qđ de cauſis ordinarie vē
tilatis ſoluat̃ gabella p̄terꝗ̄ inter aſcēdētes ⁊ deſcē
dētes comprehendantur ſpurij.Bald.cōſil.clxiij.v.
libro.⁊ inquantum tangit an inter filios naturales poſſit teſtari cū duob⁹ teſtib⁹ vide que vltra ipſum po- 1
ſui i dicta lege hac 2
conſultiſſima.et in quantum 3
vltimo tāgit an ba- 4
ſtardi dicā tur nobi- 5
les et de parente la. Adde Angelum conſilio trigeſimo et an filij baſtardorum 1
dicantur nobiles. Petrum de Anchara. conſilio.cl 2
cccc.

tent.Gl.ſ.de ɔcub.ſup rub.vĩ dicere
ꝙ idē ſit:tu dic ꝑ intellectu iſtorū no-
minū vt extra de renū.c.niſi cū p̄idē.
§.ꝑſone.⁊ ibi ꝑ gl.℄ Ultimo vide gl.
in ſi.q̃ ſignat ar.cōtra.⁊ nō ſoluit ibi.
C.de inſti.⁊ ſubſt.l.ſi mater.Dic ſ; ibi
reſultat idē effect⁹.hic nō.qđ plene di
xi in.l.gallus.§.⁊ quid ſi tm̄.de libe.et 3
poſthumis.

☞ Cōditio fideicōmiſſi q̄n deficit 4
ꝑ deportationē ad fiſcū ꝑtinēt bona.
Fideicōmiſſum q̄n nō deficit per libe-
ros nō reſtituitur ſtatim ſed expectat̃
mors naturalis.
Filij nati ⁊ cōcepti poſt deportationē
ſunt legitimi.
Filij nati poſt deportationē non ſunt 5
in poteſtate patris.
Filij bannitorum nati ⁊ cōcepti poſt
bannum quod faciant deficere fidei-
commiſſum.

Ex facto. Filij concepti an̄ de-
portationē faciūt de-
ficere conditionem fideicommiſſi re-
licti:ſi deceſſerit fine liberis:ſecus ſi b
poſt deportationem concepti fuerint.
h.d.℄ Primo pro ✝ declaratione lite-
re quero quando deficit conditio ad
quem pertineant bona.Rñ.ad fiſcū:
ad quem pertinent bona deportato-
rum.vt.C.de bon.dam.l.deportati.
℄ Quero ✝ circa ſecundam partem
quando liberi non faciunt deficere ſi

a ℄ Morte naturali. Adde inquantū Alexander ponit an heres grauatus reſtituere ſi deceſſerit ſine liberis faciat deficere fideicommiſſa.ſi ingrediatur religionem fratrum minorum Angel.conſilio.lxxx.⁊ Petrum de Ancha. conſilio.cccxcvij.vbi an decedere dicatur ſine filijs qui filium habet in religione minorum.⁊ an mors 1
ciuilis equiparetur naturali vide Oldra.conſilio c
cclxxxiij.

b ℄ Jura communia. Adde de hoc vltra Alexandrū vt per Baldum conſi.xxiij.ij.lib.⁊ per Pau.de caſt. conſi.xxxij.

c ℄ Filios. Adde inquantum Alex.ponit an quādo in diſpoſitione aliqua ſit mentio de liberis maſculis comprehendatur nepos ex femina que poſui in dicta.l.prima.de conditio.inſer.et inquantum tangit in appellatione heredis veniant ſolū deſcendentes 2
vide que poſui in lege gallus.paragrapho etiam.vltra Alexandrum adde Bartol.et an emphyteoſis 1
eccleſie tranſeat ad extraneos vide q̃ poſui in.l.etiā ſolu.matri.

fideicommiſſum quando veniat reſtituendum Re-
ſpond.non ſtatim ſed expectata morte naturali[a]:vt
l.ſtatius.§.cornelio.de iure fiſ.℄ Uenio ad appara
tum.℄ Opponi.quod per deportationē nō querat̃
fiſco cum filius inſtituendus queſiuit patri:vt.l.pla
cet.de acqui.here.Solu.vt in prima gloſ.℄ Oppo.
qui eſt in vtero non habetur pro nato ad cōmodum
alienū:vt.l.qui in vtero.ſ.de ſtatu homi.S; hic cū
natum eſſe cedit ad commodum fiſci.Gloſſ.dicit fa-
teor quod hic eſt de caſibus in quo ad commodū al
terius habetur ꝑ nato.Tu dic ſm̄ Jaco.de are.qđ
imo hic eſt commodum filij quo ad omnia bona vel
eorum partem:vt.j.de bo.dam.l.j.C.de bo.dam.l.ſi.
Quero ✝ an poſt deportationem concepti ⁊ nati ſint
legitimi.Reſpond.ſic:quia matrimonium durat:vt
l.j.C.de diuor.℄ Quero ✝ an naſcant̃ in poteſtate.
Reſpondeo per deportationē perdit pater ea q̃ ſunt
iuris ciuilis.j.de penis.l.quidā.ſed patria poteſtas
eſt de iure ciuili:vt inſti.de pa.pote.in princ.⁊.l.nā cū
ciuium.de his qui ſunt ſui vel alie.iur.ergo filij non
ſunt in poteſtate patris ⁊ ſic habes caſum in quo fi-
lij naſcunt̃ legitimi ⁊ non in poteſtate ſm̄ Ja.de are.
℄ Quero ✝ qđ in bannito noſtri temporis? Gl.inſti.
qui.mo.ius pa.po.ſol.§.relegati.diſtinguit.aut bona
ſunt publicata aut nō.tetigi in.l.eius qui.ſ.de teſta.
Jac.de are.dicit hic verbum notabile ſatis:exbanni-
ti proprie perdūt ea que ſunt iuris ciuilis ꝓprie illius
ciuitatis vnde ſunt exbanniti.⁊ hoc intellige in illis
exbannitis quibus ciuitas bellum indixit ⁊ poſſunt
impune offendi.vt.l.amiſſione.de cap.di.Jura ergo
cōia[b] nō perdunt ⁊ ſic filij nati poſt bannimentū fa-
ciunt deficere cōditionem fideicōmiſſi.Ex dicto iſto
Ja.poſſunt ſolui multe.q.circa quas vide.q.quam
diſputaui que incipit lucane ciuitatis.

Si quis rogatus. Per deportationē non perditur ius eli-
gēdi fideicōmiſſum ſecus ſi per dānationē in metal-
lū.h.d.facit vtrū excōicat⁹ poſſit eſſe arbitrator.dixi
in.d.l.cum pater.§.hereditatem.ſ.de legatis.ij.dic
vt ibi.

1 ☞ Filios ſuperuixiſſe:⁊ ſic conditionē fideicōmiſſi
feciſſe qui dicit:probare debet.

Si quis autem. Conditio ſi deceſſerit ſi-
ne liberis intelligit̃ ſup-
uiuentibus:ideo ſi liberi ante rogatū vel ſimul cū
eo moriant̃ non faciunt cōditionē fideicōmiſſi defice-
re.h.d.℄ No.✝ ꝙ ei qui dicit filios ſuperuixiſſe:et
ſic conditionē fideicōmiſſi defeciſſe incumbit onus
ꝓbandi.Sis ergo cautus facere poſitiones ꝑ quas
concludatur filios ſuperuixiſſe:et iſtam materiam
declaraui plene in.l.quod de pariter.ſupra de rebus
dubijs.

☞ Conditio ſi ſine herede deceſſerit intelligitur ſi-
ne liberis.
Uerba cōditionis intelligi debent vt ſe habeant ad
eſſe vel non eſſe.
Feudum conceſſum tibi tuiſq; heredibus intelligi-
tur de filijs.

Si quis ita. Conditio ✝ ſi ſine herede de-
ceſſerit intelligitur, id eſt ſine
liberis.h.dicit.vel aliter.Uerba conditionis debēt

intelligi vt habeāt ſe ad eſſe vel non eſſe.h.d.℄ Op.
heredis app.ad vniuerſos extenditur:vt.j.de verb.
ſigni.l.heredis appel.Sol.hic eſt duplex litera:vna
ſi cum herede alieno deceſſerit hoc eſt cum herede
qui non ſit de ſuis.⁊ tunc contrarium non ob.alia li-
tera eſt ſine herede.tunc ob.cōtrarium.Sed reſpō.
quod hic ex preſumpta mente defuncti verbum ſine
herede intelligitur.i.ſine liberis.Ratio preſumptio-
nis eſt quia debet intelligi vt habeat ſe ad eſſe ⁊ nō
eſſe:ſed raro contingeret quod quis ſine herede de-
cederet.ideo intelligitur ſine herede.i.ſine liberis ſe
2 cundum glo.quod no.Glo.inducit ✝ ſi conceſſum eſt
feudum vel precarium tibi tuiſq; heredibus:quod
intelligatur de filijs.al's duraret in perpetuū.hanc
queſtionem ponit Dyn.in.l.in conuentionibus.j.de
ver.ſigni.⁊ Cy.in.l.liberti liberteq;.C.de ope.li.ego
dixi in.l.gallus.§.etiam.ſ.de li.⁊ poſthu.et ibi etiam
a tetigi.q.quam diſputauit Richa.de eo[a] qui dixit he
reditatem deuenire in titiū et eius filios ⁊ heredes
an requiratur quod filij ſint heredes.et tenet quod
ſic al's deficeret cōditio:quod pōt procedere in caſu
huius.§.quando dicit.ſi deceſſerit ſine herede:quia
debet intelligi id eſt ſine liberis heredibus.al's aūt
ſi dixiſſet ſi deceſſerit ſine liberis.dic vt dixi i.l.filiuſ 2
fa.§.cum quis.ſ.de lega.j.vbi gloſ.tangit ⁊ per Cy.
in.l.j.C.de condi.inſer.

1 ☞ Fructus an veniant in reſtitutione fideicōmiſſi 3
et in quartam imputentur:ponuntur tres caſus.
2 Liberis primi gradus non computantur fructus 4
in quartam.
3 Parentibus primi gradus computantur fructus in
quartam.
4 Fructus qui percipiuntur negligentia non petentis
fideicommiſſum quando reſtituantur.
5 In quartam debitam iure nature quid imputetur
remiſſiue.
6 Fructus quando computentur in falcidiam.
7 Fructus in petitione hereditatis quando veniant ⁊
hereditatem augeant.

In fideicommiſſaria. Primo ponit vnū dictū ſecundo duas
excep.tertio aliud dictū.quarto ratio-
nem predictorum.ſcđa ibi niſi aut mo-
ra.tertia ibi:plane.quarta ibi:quoties.⁊ ſeipſa; ſum
mat.℄ Op.ꝙ fructus nō cōputent̃ in quartā:vt.ſ. 5
ad.l.fal.l.in ratione.in prin.Solu.ibi in fal.hic in tre
bel.rationem dixi in.l.in quartam.ſ.ad.l.falcidiam,
oppo.C.de inoffic.teſt.l.ſcimus.§.repletionē.Solu.
5 ibi in debita iure nature.℄ Et pro huius ✝ declara-
tione videndum eſt primo vtrum fructus veniant in
reſtitutione fideicommiſſi et imputentur in quarta 6
treb.Circa qđ glo.que eſt hic diſtinguit notabiliter
b et in.l.iubemus[b].C.e.⁊ ibi doc.ſupplent.Gl.tamen
in multis deficiunt vt tangam.Uide gloſſ.primo et
ſigna.tres caſus ergo ponit gloſ.Primo q̄n fructus
percipiūtur ab herede iudicio teſtatoris.Secundo
q̄n negligentia nō petētis.Tertio q̄n mora nō ſolue
tis ſeu nō reſtituentis:que diſtinctio eſt imperfecta:
quoniam poſſunt percipi fructus quarto modo
ſeparato ab his:vt ſi iacente hereditate percipian-
tur:vel poſt aditam hereditatem fideicommiſſario

abſente et non negligēte.iſto caſu fru
ctus veniunt in reſtitutionem cum di-
ſtinctione aut fuit in mora adeūdi aut
nō:vt.j.eo.l.ita tamen.§.ſi ſeruū.⁊ ibi
glo.Item quod hac glo.dicit̃ eſt verū
in fructibus qui percipiuntur abſq;
prouiſione teſtatoris:ſi enim ex defun
cti prouiſione percipiunt̃ vt vſure vel
penſiones quas defunctus fuerat ſti-
pulatus:an veniant in reſtitutionem:
dic vt.l.poſtulante.§.ſi.⁊.l.deducta.§.
pe.j.eo.Item quod hic dicitur debet
intelligi quando fideicommiſſum eſt
relictum ſimpliciter.Si vero eſt dictū
quicquid peruenerit:vel quantūcun-
q; pecunia peruenerit:et ſic per dictio
nem geminatam:tunc debet aliter di
ci vt.j.e.l.balliſta.⁊.l.ſe.Item quod di
citur hic quod fructus computat in
quartam ſuperfluum vero reſtituit:d;
itelligi niſi heres aliqua legata ſolue-
rit:quia tūc iſtos fructus in illis lega
tis cōputat:vt.j.eod.l.ita tamen.§.he-
res ex aſſe.qđ dic vt ibi.Item ✝ quod
hic dicitur quod fructus computant̃
in quartā fallit in liberis primi grad⁹.
S; ✝ poſſet dubitari:qđ in parētibus
primi grad⁹:Rñ.illis cōputant̃ in q̄rtā
vt.ſ.ad.l.falc.l.filiuſſa.Item circa ✝ id
quod hic dicit̃ ꝙ ſi fructus percipiun
tur negligentia nō petentis nō veniūt
in reſtitutionē.doc.intelligūt de negli-
gentia ante reſtitutionē fideicōmiſſi.
ſi enim fideicōmiſſum eſſet reſtitutū
verbo vel eſſet de caſibus in quibus
reſtitutio eſſet facta ipſo iure qui po-
nuntur in.l.pe.C.eo.l; fideicōmiſſari⁹
eſſet negligēs in petendo reſtitutionē
realē:tamen fructus percepti debent
ſibi reſtitui ſicut dicimus in legatario
ad quē trāſit dominiū recta via:vt.l.
herennius.ſ.de vſur.⁊ ibi nota.C.de
vſu.⁊ fru.leg.l.j.⁊.l.ij.facit.ſ.ſol.ma.l.
ſi mora.⁊ quod ibi dixi.Ex predictis
iunctis cū diſtinctione gl.collige ꝑ te
diſtinctionem magnā.℄ Quero ✝ qđ
cōputatur in quartam debitā iure na-
ture?Dic vt gl.Puto tn̄ ꝙ.l.papi.§.ſi
cōditioni.ſ.de inoffi.teſta.corrigat̃ ꝑ
l.ſcimus.§.repletionē.C.de inoffi.teſt.
l; gl.aliter dicere videant̃.℄ Quero
an ✝ fructus computent̃ in quartā de-
bitā iure inſtitutionis q̄ vocat̃ falc.gl.
diſtinguit quam vide.doct.reprehen-
dunt hanc glo.in vno.ſ.in eo quod di-
ſtinguit in fructibus perceptis ex re
legata.ſ.vtrū ſint percepti ex re lega-
ta mora nō reſtituentis vel negligētia
non petentis ⁊c.Nam cū dominium
recta via tranſiuit in legatarium fru-
ctus ſunt percepti ex re ipſi⁹ legata-
rij:ideo debēt ſibi reſtitui:vt ſupra de

a ℄ Ricar. de eo.⁊ an expediat ꝙ ſint hrdes inſtituti iſti liberi.vide gl.⁊ ibi.d. Joā.in.l.filiuſſa.§.cū q̄s.ď leg.j. And.barb.

b ℄ L.iubemus.adde inquantū Alex.ponit epi.ſili.an l.iubem⁹:habeat locū cū filius eſt rogat⁹ reſtituere extraneis qđ eandē opi.habuit Paul⁹ de ca.i.l.iubemus.et credo ibi poſuiſſe ⁊ inquantū tāgit an teſtator poſſit diſponere ꝙ fruct⁹ cōpenſent̃ in quartā quo ad liberos primi grad⁹.ro.conſilio ccxxix.⁊ quod nou.

* Pro concordia. Aduerte ꝙ regula catoniana habet locū in fideicōmiſſo vlī. ita Bar. ſm do. Alex. in. l. catoniana. in fi. ff. de reg. cato. Cōtra tenere alle. in hac l. vbi. in pnci. Tu dic vbiqꝫ Bar. loquit̃ ſm diuerſas opi. nā tenēdo ꝙ dies fideicōmiſſi cedat a morte teſtatoris hꝫ locum. l. ſ. opi. ꝯ quā in. l. cū filio ꝯ leg. ſ. Si vo teneamus illam opi. qꝺ cedat ab adita hr̃ditate nunc qꝛ nō hꝫ locū in fideicōmiſſis cōditionalibus vt ī. l. pe. de regu. cato. ideo qꝛ nō ſortit̃ effectū a morte teſtatoris ſꝫ expectat̃ aditio ñ habebit locū dicta regula de qua p doc. in. l. cogi. §. ſi pr̃ filio. hoc eo. ti. ⁊ ibi do. Jaſon ⁊ ī hac l. vbi.

* ¶ Cū liberis. adde ī quātū ale. pōit an vbicunqꝫ ponit̃ cōditio liberorum ſufficiat liberos habuiſſe dato ꝙ decedāt añ mortē illius cui nati ſunt. qꝺ Bal. cōſuluit ſecūdū opi. Jac. ꝺ bel. conſil. ccxxiij. inci. Item inſtituto. ij. lib.

vſur. l. herēnius. ⁊ l. ſ. et. ij. C. de vſu. et fru. leg. ⁊ no. per doctorem in lege iubemus. C. eodem. et iſta ſunt vera in re que erat defuncti: ſed quid ſi non erat defuncti: ſed ab eo poſſidebatur bona fide vel titulo. Reſpon. ſicut qñ defunctus eſt dominus tranſit dominium recta via in legatarium ita qñ poſſidebat bona fide trāſit in legatarium quaſi dominium ⁊ ſic publiciana: vt. l. cum ſpōſus. §. ſ. de publi. vnde eo modo fructus ad legatarium pertinebāt. ſed ſi eſſet res prorſus aliena ita quod in legatarium non tranſiret dominium vel quaſi dominium: tunc haberet locum diſtinctio glo. aut ſunt percepti mora non reſtituentis: aut negligentia non petentis ⁊c. ¶ Op.
7 ad verſi. † quoties. quia fructus veniunt in petitione hereditatis et augent hereditatem: vt. l. item veniūt. §. cum prediximus. ſ. de peti. here. ergo fructus veniunt in reſtitutionem. Solu. illud quando fruct⁹ non percipiuntur ab herede vero: ſed ab alio poſſeſſore. nam quando ver⁹ heres poſſidet deſinit eſſe hereditas: vt. l. ſ. §. veteres et ibi not. de acquiren. poſſ. ⁊ l. heres per ſeruum. de acqui. here. Vel aliter heres videtur rogatus reſtituere qꝺ fuit hereditatis tempore mortis: fructus autem licet augeāt hereditatē non tamen fuerunt hereditatis tempore mortis.

Si legatum. Quando prelegata nō veniunt in fideicommiſſo debent intelligi de ea parte que a coherede percipitur: non de ea parte que iure hereditario retinetur. hoc dicit. ¶ Opponi. C. fa. erciſcun. l. filium quem habentem. Solu. ibi expreſſe fuit dictū quod non computaretur ſecundum vnam lectu. ¶ Opponi. ſ. de vſu. l. in fideicommiſſi. §. cum pollidius. Gloſ. ſoluit duobus modis. tene ſecundam ſolutio.

1 ☞ Fideicommiſſum relictum filiofa. ita vt ad eum perueniat videtur dilatum in tempus exiſtentie ſui heredis.

2 Regula cato. quod non habeat locū in fideicom. vniuerſali.

Dices fideicommiſſi vniuerſalis an cedat ab adita hereditate.

1 **Vbi pure.** † Fideicommiſſum relictum filio ita vt ad eum pueniat vr̃ dilatū in tp̄s exiſtētie ſui iuris. h. d. ¶ Op. ſi ſempl' fideicommiſſum datū a patre filio videtur dilatum in tempus exiſtentie ſui iuris male loquitur. inſtitu. de le. §. an ſeruo. ⁊ quod not. in. l. cum filio. ſ. de leg. ſ. vbi dicit relictum vitiari impediente regula cato. Rñ. quod hic fuerunt verba que ſapiūt extenſionem in tēpus exiſtētie ſui iuris. dixit em̄ faciaſqꝫ vt ad eum perueniant. Simile. ſ. de le. iij. l. fideicommiſſa. §. ſi filio. Secus ſi fuiſſet relictum ſimpliciter quia tunc contrarium locū haberet. ¶ Op. ad hec ſ. eo. l. cogi. §. ſi pater. Gloſ. ibi intelligit illā ſm iſtā ſ. ꝙ ibi fuit fideicommiſſum dilatū. Alij qꝺ ibi fuit fideicommiſſum relictū ſimpliciter. quod ibi tenui. ¶ Sed tunc op. quia ſm hoc fideicōmiſſum non vꝫ
2 obſtante regula cato. vt. §. an ſeruo. Rñd. † regula cato. non hꝫ locū in fideicōmiſſo vniuerſali: vt. ſ. de regula cato. l. pe. ⁊ ibi no. ⁊ maxime ſecundū glo. que eſt. ſ. eod. l. quidam ita. que tenet ꝙ dies fideicōmiſſi vniuerſalis non cedit niſi ab adita hereditate: licet ego aliter dicam vt ibi tangam. Vltimo gloſ. querit de vna. q. de qua dic vt in glo.

Te rogo. Rogatus ptiri hereditatē cū alio vr̃ rogatus partem reſtituere. h. d.

1 ☞ Pecunia que expenditur in proxenetis ⁊ bannitoribus ac emptoribus ad alliciendum deducitur.

Qui. Op. ſ. e. l. mul[ier]. §. ſed em̄. ſolu. glo. hic ad temporalē rei vtilitatē. Tu dic ꝙ hoc imputatur heredi: ſꝫ ꝓ pte ſua cuilibet ꝯceſſa. ¶ Que
1 ro † an pecunia q̄ datur proxenetis vel datur emptoribus ad alliciendū eos ad promittēdū ⁊ q̄ datur bannitoribus qui faciunt ſubhaſtationes et ſimiles expēſe que fiunt ad expediendā venditionē debent deduci. Reſpō. ſic vt. ſ. ad. l. fal. l. quantitas. C. de iu. delibe. l. ſcimus. §. in computatione. ⁊ hic.

a **Sed et ſi ad tempus.** Qui decedit vxore pregnāte q̄ poſtea parit vr̃ cū liberis[a] deceder̃. h. d. facit l. ſi quis pregnantis. ſ. de regu. iur.

1 ☞ Proteſtatio facta debitoribus ne ſoluāt an impediat ſolutionem remiſſiue.

Heres. Quod heres indebite reſtituit recuperat condicendo vel poſſeſſiones adhuc vacātes apprehēdēdo vel quod debet nō ſoluēdo vel debitoribus ne ſoluant denuntiando. h. d. ¶ Opp. quod non poſſit repetere: vt. C. ad. l. falci. l. error. Solu. hic errauit in facto. putabat em̄ ꝙ es alienum totam hereditatē exhauriret. ⁊ ideo nullam quartā putabat poſſe deduci. ¶ Op. ſ. de le. ſ. ꝙ ſi nulla. ſo. vt ibi. ¶ Oppo. ad id qꝺ hic ꝺr ꝙ pōt poſſeſſiōes nāciſci. de. l. extrat. ſ. qꝺ met. cā. ſol. intellige. hic poſſeſſiones vacantes: fuit em̄ facta reſtitutio ſolo verbo ⁊ poſſeſſionē realem adhuc nō apprehēderat al's nō poſſet occupare. ¶ Op. ad id qꝺ ꝺr hic: qꝺ pōt denūtiare debitoribus ne ſoluant. C. depoſi. l. pe. ⁊ aut. ibi poſita. ſol. ibi ſpeciale in depoſito. vel dic ꝙ hic nō eſt perſona extrinſecus veniens. ſed eſt heres qui habet directas merito poteſt debitoribus denūtiare ne ſoluāt

1 de alijs aūt † ꝓteſtatiōib⁹ factis debitorib⁹ ne ſoluāt an poſſint impedire ſolutionē dic vt dixi in materia ꝓteſtatiōis: in. l. nō ſolū. §. ſi. ſ. de op. no. nū. circa denuntiationē ꝓhibitoriam.

Mulier. In conditionibus q̄ effectum relicti reſpiciunt nō refert q̄d ex equipollentibus fiat. h. d. de hoc plene diſtingue in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tantū. de liber. ⁊ poſthu.

1 ☞ Paria ſunt aliquid in eſſe cōſiſtere vel ſperari de proximo eſſe.

Non eſt. Seruus pōt cogere heredem a quo fideicommiſſaria hereditas ⁊ liber-
1 tas eſt ei relicta. h. d. ¶ † No. ꝙ aliquid in eſſe conſiſtere vel ſperari de proximo eſſe paria ſunt. Facit. l. nō tantum. de excu. tuto. ⁊ l. ſi impuberi de tuto. ⁊ cura. da. ab his.

Si heres. Fructus percepti negligētia non petētis: nō cōputant̃ in quartā ſecus in iudicio teſtatoris. h. d. circa hoc dixi plene. ſ. e. l. in fideicōmiſſariam. quod no.

Sed enim. Heres tenet̃ fideicōmiſſario vniuerſali ⁊ de dolo ⁊ lata culpa tm̄. h. d. ¶ Op. ꝙ teneat̃ de leui: vt. ſ. de le. ſ. l. ſi ſeruus legatus. §. cum quid. Solu. gloſſ. quod hic fuit coactus. Iſta eſt truffa. Dic quod hic loquit̃ in fideicōmiſſario vniuerſali: ibi in legatario ſingulari. rationem ibi dixi.

1 ☞ Filia pōt res que ſubiacēt reſtitutioni in cauſaꝫ dotis alienare.

2 Fructus ꝑcepti ex hereditate teſtatoris ꝑ filiā quando cōputent̃ in dotem.

3 Dos que debet̃ filie non debet̃ iure obligatiōis: ſed officio iudicis.

4 Fructus percepti per filiā ex hereditate ⁊ conſumpti non imputantur in dotem ſi malitioſe non conſumpſit.

5 Vſuſfructus ſi relinquant̃ vxori donec caſte ⁊ honeſte vixerit: ꝙ ſi trāſit ad ſc̄da vota habebit relictū qꝛ dicitur caſte viuere.

1 **Cum proponeretur.** Filia † pōt res q̄ reſtōni ſubiacēt
a in cā dotis alienare:[a] niſi ex fructib⁹ tm̄ ꝑcepit qꝺ do-
2 ti ſufficiat. h. d. ¶ Op. † fruct⁹[b] nō cōputant̃ in quar-
b tā in liberis primi grad⁹. vt. C. e. l. iubem⁹. ⁊ not. in. l. in fideicōmiſſariā. ſ. e. ſol. fateor ꝙ non cōputant̃ in quartā: ſꝫ bñ cōputant̃ in aliā cāꝫ ꝑ quā ſꝫ minuere fideicōmiſſum: vt hic. ¶ Op. dos eſt debita filie: ergo fruct⁹ nō cōputant̃ in dotē niſi dicat̃ a teſtatore: vt. l.
3 ſi debitor. ſ. ad. l. fal. Sol. Ja. † de are. ꝙ dos non eſt debita iure obligationis: ſꝫ magis officio iudicis ex equitate: q̄ equitas ceſſat qñ mulier hꝫ aliūde vnde ſe alat. ſicut dicim⁹ in alimētis. in. l. ſi q̄s a liberis. §. ſꝫ ſi fili⁹. ſ. de lib. agno. vides ergo ꝙ Jac. de are. tꝫ ꝙ
c dos nō debetur filie iure obligationis ⁊ bene[c]. lꝫ cōtradicat gl. de act. ⁊ ob. l. obligamur. §. ſ. quā ibi reprehēdit. ⁊ Gui. de cu. in. l. cū his. §. ſ. de cōdi. inde. Aduertēdū tñ eſt qꝛ ꝟba Ja. de are. hic vident̃ innuere ꝙ maritus detrahat quartā. ⁊ etiā dotē. qꝺ nō eſt verū: vt in aut. res q̄. C. cōia de leg. vbi ꝺr ꝙ ita demuꝫ pñt res q̄ ſubiacēt reſtōni alienari in cām dotis qñ legitia portio ad dotē nō ſufficit. nō ergo dꝫ hr̃e vtrūqꝫ 1 integrū. Et iō hic. §. in fin. q̄ loquit̃ de fructib⁹ cōputādis in dotē nō corrigitur. hoc tꝫ Ja. de bel. in aut. de reſti. et ea q̄ pa. §. ꝙ obrē. in. ij. q. ¶ Sꝫ † q̄ro[d] mulier ꝑcepit multos fruct⁹ ex hereditate ſꝫ eos cōſumpſit vtrū illi fruct⁹ cōſumpti cōputent̃ in dotē. Rñ. tex. dicit hic ꝑinde ac ſi q̄d ſupfuiſſet rogata eſſet reſtituere. Ex hoc cōcludo ꝙ ſi fruct⁹ nō malitioſe cōſumpſit ſꝫ large his vſa ſit nō imputant̃ ſibi: vt. l. titi⁹ rogatus. ſ. e. alia circa hāc materiā dicā in. l. a filia. in pn. ſ. e. ¶ Vltimo Oldra.[e] alle. † hunc tex. ꝙ ſi teſtator dixit relinquo vxori mee donec caſte ⁊ honeſte vixerit: ꝙ relictū dꝫ hr̃e etiā ſi trāſeat ad ſecunda vota: quia caſte ⁊ honeſte viuere eſt vt hic. ibi mulieris pudicitie cōgruit ⁊c. Pro hoc eſt tex. expreſſus. xxxi. diſt. c. nicena. Vnde dicere dꝫ donec caſte ⁊ honeſte vixerit: ⁊ vitā viduālē ſeruauerit. predicta vera niſi de voluntate teſtatoris: vel de cōſuetudine loquēdi aliqui appareret.

a ¶ Dotis alienare. adde dñ alex. ponit an res ſubiecta reſtōni poſſit ꝓ alimētis alienari. qꝺ Lud. ro. cōſuluit ꝙ ſic ei⁹ ꝯſi. cclxvi. ⁊ an filia grauata reſtituere pie cauſe poſſit de illis bonis dare dotē marito. ⁊ ꝙ marit⁹ illā lucret̃ vigore ſtatuti. vide bal. ꝯſi. ccxxviij. iij. lib. ⁊ lxx ij. ij. lib. And. Po.

Ad trebelliano. Trebellianū ita demū locū hꝫ ſi q̄s ē rogat⁹ vt heres. h. d. ¶ Op. ſ. ad. l. falc. l. penales. §. ſi. vbi legatari⁹ detrahit fal. ſo. ibi detrahit ex ꝓſumpta volūtate teſtatoris: qꝛ ſibi eſt detractū. no. ſ. eo. l. ſ. §. deniqꝫ. ¶ Querit gl. ab aliquo herede eſt legata ps bonoꝝ an poſſit cogi adire ⁊ reſtituere. Et gl. diſputat. dic vt dixi in l. ſi q̄s ſeruū. §. ſi. ſ. de le. ij. ¶ Querit gl. q̄d ſi ab hr̃de eſt legata ps hereditatis ſub hoc noīe hereditatis an poſſit cogi adire ⁊ reſtituere. Et dicit qꝺ poſſit cogi: qꝛ trāſiture ſunt actiōes: vt. l. ſi q̄s ſeruū. §. ſi cū. l. ſeq. hoc tꝫ Jaco. de ra. ⁊ Cy. in. l. filiū quē habentē. in ver. de quarta treb. C. fa. erci.

Quoties. Portiōes appoſite in inſtitutione videntur repetite in fideicommiſſo: niſi ex onere appoſito vel ex expreſſiōe propriorum nominū aliud inducat̃. h. d. ¶ Opp. C. de impub. ⁊ ali. ſubſti. l. ſi. ſolu. vt in gl. ¶ Op. vt. ſ. de duo. reis. l. ſiue a certis. ſo. illa dꝫ intelligi ſm iſtā. vt ibi no. ¶ Quero q̄d ſi nomē ꝓpriū ⁊ appellatiuum ſit expreſſum. Dic vt in glo. et circa hoc dic vt dixi in. l. turpia. §. fin. ſ. de lega. ſ.

☞ Dies fideicommiſſi vniuerſalis

b ¶ Oppo. fruct⁹. ⁊ vide bal. in. l. iubem⁹. C. e. Et ī aut. ei q̄. C. de fideic. ⁊ d. Jo. in. l. cēturio. ff. de vul. ⁊ pup. ⁊ in. c. raynuti⁹. ꝺ teſ.

c ¶ Et bñ adde pau. de caſt. ꝯſi. ccxij. ⁊ ccxxxv. ⁊ ibi an pater ſiliā nuptā dotare cogatur.

d ¶ Sed q̄ro. ⁊ vide bar. in. l. ſi iuſſa. §. diui. de leg. ſ. vbi dicit ꝙ Jac. de areti. dicebat ꝑ iſtuꝫ text. qꝺ ſꝫ quis ſit ꝓhibit⁹ alienare tamē poteſt alienare in cāꝫ dotis. Andre. barb.

e ¶ Oldra. adde qꝺ idem old. conſilio. ccxiij. conſuluit quod ſi maritus leget vxori donec in hoſpitio vixerit ipſi⁹ mariti qꝺ mulier amittit legatū ſi nubat ſꝫ virū du-

cat in ho-
ſpitio ꝑuni
viri.
And. Por
¶ Ultimo
Old.⁊vid
Ang.ī aut.
de nō elig.
ſcdo nube.

quando cedat.

Quidam. Trāſlatio fi-
deicōmiſſi
in dubio intelligit͛ facta:ſi
primo fideicōmiſſi reſtitu-
tio facta nō fuerit. h.d. Primo ponit͛
thema ⁊ qō. Scdo vna rñſio. Tertio
illa rñſio in dubiū reuocat͛. Quarto
illa rñſio in totū corrigit͛ ⁊ noua poni-
tur. ſcda ibi:ſi det. tertia ibi:ſ an ea.
1 quarta ibi:marcellus. ¶ Pro decla-
ratiōe quero qñ cedat dies fideicom-
miſſi vl'is. Gl. rñ. hic ꝙ a die adite hr͛-
ditatis. vt hic in gl. ſup verbo adeat͛.
⁊ gl. ſeq. Idē tz gl. s. de reg. cato. l. iij.
Dy. s. de adi. leg. l. iij. §. j. Ja. de are. cō-
tra ꝙ a die mortis ſicut in legatis ⁊ fi-
deicōmiſſis ſingularibus q̄ examina-
ui in. l. cū filio. s. de le. j. ¶ Opp. s. de
adi. lega. l. iij. §. j. vbi in dubio ad im-
pediendā tranſlatiōe ſufficit diē fi-
deicōmiſſi ceſſiſſe. gl. hic ſuper verbo.
prima quacꝫ die. ponit duas lectu. ſed
ſcdm ſcdam dicere vr͛ ꝙ hic intelligat͛
ſcdm illā:ſcz ſi pri⁹ deceſſerit qd dies
fideicōmiſſi ceſſerit:⁊ tūc ad finē hui⁹
§. ſcz in ver. marcellus. rñde dūz dicit
ſiue iā puer hoc accepit ſubaudi dēvl'
iuris fictione:ita qd actionē habebat
ꝓ eo peredo:cū ergo die cedēte fidei-
cōmiſſi actionē habebat:ergo ⁊c. ⁊ ita
a ſentit Dy. Ja. de are. ⁊ Oldr. a ꝯtra q2
hec diſpō eſt directe ꝯtra tex. dicūt er-
go ꝙ lex ꝯtraria dz intelligi in puero
minore cui a die cedēte legati fit mora
reipſā:vt. l. in minorū. in q. cau. in inte.
reſti. nō eſt neceſ. hic loquit͛ in maiore
⁊ hāc teneo. ¶ Op. d. l. iij. §. j. vlti. rñ.
vbi ad impediendā trāſlatiōe ſufficit
ꝙ dies ceſſerit. Sol. ibi loquit͛ in lega-
to ſingulari de cui⁹ natura eſt vt trāſ-
eat recta via in legatariū. ideo ſufficit
diē legati ceſſiſſe. hic in fideicōmiſſo
vl'i de cui⁹ natura eſt vt reſtituat͛ p' he-
redē. ⁊ iō verba intelligunt͛ in dubio.
ſi prius q̄d ei acciderit ꝙ reſtituat͛. et
circa hec plene diſtingue vt diſtinxi in
l. ꝯtraria. ¶ Opp. ꝙ fideicōmiſſario
decedēte añ reſtōnē trāſmittat ad he-
redes ſuos:vt. l. cogi. §. idē merianus.
s. e. ⁊ no. in. l. apud iul. §. fi. s. eo. ſo. hic
añ fideicōmiſſum fuit trāſlatū in aliū
ſub illa ꝯditione ſi decederet. anteꝙ
reſtituat:ibi ſecus.
b ☞ Seruus heres lz hereditas q̄rat͛
dño tñ remanet heres nomine.

Si ſeruo. Ualet fideicōmiſſū.
p qd dñs rogat͛ re-
ſtituere ſeruo inſtituto. h.d. ¶ Op. s.
de le. j. l. cū filio. ſo. gl. ꝙ ibi treb. hz lo-
cū quo ad oīa remedia preterꝙ quo
ad deductionē quarte:ꝙ nō eſt heres

1 ſz dñs eſt eſt rogat⁹:vt. d. l. cū filio. ¶ No.† ꝙ ſicut fi-
li⁹ remanet heres noīe lz hereditas querat͛ patri ita
ſeru⁹ ſm hāc gl. quā tenui in. l. cū filio. licet quidā cō-
tra vt ibi dixi.
1 ☞ Seruus ſubiectus reſtitutioni qñ manumitti
poſſit.
2 Heres manumittens ſeruū reſtitutioni ſubiectū qñ
teneatur ad eſtimationem.
3 Heres quando preſumatur ignorare contenta in te-
ſtamento.

Si quis. Seruo qui ſubiacet reſtōi cū vniuer-
ſitate pōt libertas teſtamēto relinq̄
⁊ fideicōmiſſario eſtimatio ei⁹ debebit͛. h.d. ¶ Pri-
1 mo no. † ꝙ ſeruo qui ſubiacet reſtōni pōt dari liber-
tas. Scdo no. ꝙ ille qui dat libertatē tali ſeruo ſiue
ignorans:ſiue ſciens tenet͛ ad eſtimationem. ¶ Ter-
tio no. ꝙ hereditas delata tali ſeruo venit in fidei-
cōmiſſum. ¶ Ad primū op. j. q ⁊ a qui. l. heres. Glo.
ſoluit plurib⁹ modis q̄ ſo. non ſunt neceſſarie ad. l. il-
lā. ſz illa ſo. eſt vera. ꝙ ibi ſeru⁹ erat heredis q̄ erat reli-
ct⁹:ideo pōt dari ei libertas ſz eſtimatio rei debet͛. ⁊
ſic cōcordat. ¶ Scdo op. ad idē. j. q ⁊ a q. l. gñaliter.
§. fi. gl. dicit ſolue vt mō dixi in alio ꝯrio:q2 ibi iter vi-
uos. hic in teſtō. Qd ꝙrū ad illā. l. non vz. q2 ibi dicit
nullā libertatē. ⁊c. ⁊ ſic nec inter viuos nec in teſtō. ſo-
lu. ergo dicit gl. in. l. ſeruū q̄ ſub ꝯdi. j. de manumiſ. vi-
delz ꝙ ibi ſeru⁹ ſpāliter fuerat legat⁹. hic ſub vniuer-
ſitate qd tz Ja. de are. in. d. l. ſeruū. ¶ Op. ꝙ huic ſer-
uo non poſſit dari libertas:vt. l. fi. §. ſz q2. C. cōia de le-
ga. ſo. gl. ꝙ ibi pure vel in diē certū erat relictus. hic
ſub conditione ⁊ hec vera. ¶ Sed ꝯtra hoc opp. de
eadē. l. fi. §. finaūt ſub ꝯditione. vbi ꝓhibet͛ alienatio
rerū que ſubiacēt reſtitutioni ſub ꝯditione. ſo. ibi nō
dicit de manumiſſione. ſz de ceteris alienationibus.
Alij dicūt ꝙ hic. §. hodie corrigit͛. ⁊ hāc tz gloſ. in. d. l.
ſeruū. j. de manumiſ. mod. vt Jac. de ra. ⁊ Cy. tenent
ꝙ hic. §. non ſit correct⁹. Nec obſ. §. finaūt ſub condi-
tione. q2 ibi ꝓhibet͛ alienatio inter viuos rei q̄ ſubia-
cet reſtitutioni. hic loquit͛ de manumiſſione q̄ fit in
vltima volūtate. Et ſic eſt duplex fauor libertatis et
vltime volūtatis. Hoc etiā ponit gl. hic in ſolutione
2 quadā ꝑcedētiū ꝯtrarioꝝ. ¶ Diſtingue ergo ſic † an
ſeruus q̄ ſubiacet reſtitutioni poſſit manumitti:ſcili-
cet aut erat ſeruus heredis:⁊ pōt manumitti. ſed de-
bet͛ eſtimatio:vt. s. q ⁊ a q. l. heres ꝓpriū. ⁊. l. ſi q̄s in-
quilinos. §. j. s. de le. j. Si vero fuerat teſtatoris ⁊ tūc
aut relict⁹ erat ſpāliter ⁊ non poteſt manumitti:vt. l.
ſeruum. de manumi. ⁊. l. generaliter. in fi. qui ⁊ a qui.
ſi vero erat relictus ſub vniuerſitate tunc aut pure
vel in diem certum. ⁊ non poteſt manumitti. vt lege fi-
nali. §. ſed quia. C. communia de lega. Aut ſub con-
ditione et tunc aut manumittitur in vltima volunta-
te et poteſt ſed eſtimatio debebitur vt hic. Aut inter
viuos ⁊ non poteſt manumitti ſicut nec cetere res
alienari:vt dicta lege finali. §. finautem ſub condi-
tione. C. communia de lega. Illis tamen caſibus in
quibus alie res poſſunt alienari vt puta vſcꝫ ad le-
gitimam ſecundum ea que habuiſtis in lege marcel-
lus. §. res. ſupra eodem. Uel ſi alienatio fieret ab
ignorante:vt lege finali. §. finali. ſupra de legatis ſe-
cundo. tūc etiam valeret manumiſſio multomagis.
¶ Opponi. s. de leg. ij. l. fi. §. fi. ſol. ibi loquit͛ in igno-

rante quo caſu nil eſſet ſpeciale in libertate. ¶ Op.
de actio. ⁊ oblig. l. is qui ex ſtipul. ſol. ibi in ſeruo qui
ſubiacet reſtitutioni ex contractu:hic in eo qui ſubia-
cet reſtitutioni ex vltima voluntate:vt no. per glo. in
a d. l. ſeruum. de manumiſ. ¶ Uenio ad ſecundum a
3 dictū. hic dicitur † ꝙ tenetur ad eſtimationem ſiue
ſciens ſiue ignorans. contra. de condi. inde. l. in ſum-
ma. §. pe. ſolu. glo. quod ſpeciale eſt hic in herede cui
non permittitur ignorare contenta in teſtamēto. qd
no. Similem glo. habebis. s. de lib. leg. l. cum heres.
Tetigi ī. l. cetera. §. fi. s. de le. j. examinaui plene in. l. q̄
rome. §. duo fratres. j. de ver. obli. Nā iſtud eſt verū
in his que ex teſtamento dependēt. in alijs ſecus vt
in. l. qui in alterius. j. de regu. iur. Item in his que ex
teſtamento dependēt nō eſt verū ſimpliciter vt dixi
in. d. §. duo fratres. ¶ Op. ꝙ ſi ignorauerit non ex-
cuſetur:vt. j. de do. cau. mor. l. ſi is qui. Gloſſ. ſoluit et
bene. ¶ Op. s. de interro. act. l. de etate. §. ex cauſa.
Solu. vt glo. ¶ Op. inſti. de actio. §. ſi quis agens.
ſolu. vt in. glo. de quo per Dy. in. c. non debet aliq̄s.
de reg. iur. lib. vj.

1 ☞ Syndicus ciuitatis qualiter debeat conſtitui.

Omnibus. Ciuitatibus que nō
ſunt hoſtes imperij
pōt fideicōmiſſum relinq̄ ⁊ agere pote-
rūt p ſuos ſyndicos. h.d. Innuit quod
quedā ciuitates nō ſunt ſub imperio.
Contra ad. l. rho. de iac. l. deprecatio. ſo. intelligo ſub
imperio oēs ſunt de iure:de facto nō:ſunt tñ quedā
que etiā ſub imperio de iure nō ſunt:vt ciuitates do-
nate eccleſie. tz eñi eccleſia ꝙ talis donatio valuit.
1 ¶ Quero qual'r † cōſtituat͛ ſyndicus a ciuitate. Gl.
notabiliter dicit vel ſiat per aduna ntiaz generalem
totius populi vel per conſiliū ſeu ordinē per quē re-
gitur ciuitas. Uel forte aliquis qui eſt ſyndicus ex
lege vel ex cōſuetudine. ſicut eſt hic nam vnus ex iu-
dicibus capitanei eo ipſo ꝙ eſt iudex illius tribuna-
lis eſt ſyndicus ciuitatis:vide gl. ⁊ no. dixi in. l. ij. C.
de decurio. lib. x.

Itatamen.

1 ☞ Fructus percepti negligentia nō petētis nō re-
ſtituuntur etiam ab herede coacto.
2 Queſita hereditate iacente veniunt in reſtitutiōe.
3 Fructus qui non percipiuntur iudicio teſtatoris qñ
veniant in reſtitutionem:⁊ in quartam imputentur.

Si ſeruum. Queſita per ſeruū poſt aditā
hereditatez ab herede coacto
nō veniūt in reſtitutionē ſecus in queſitis heredita-
1 te iacēte. h.d. ¶ † No. ꝙ fruct⁹ percepti negligentia
nō petētis nō reſtituuntur etiam ab herede coacto.
2 ¶ Item not. † ꝙ queſita iacēte hereditate veniunt
in reſtitutionē. ¶ Op. j. pri. §. Sol. vt videbitis. nā
fideicōmiſſarius q̄ coegit adire imputet ſibi ſi non
coegit reſtituere. ¶ Oppo. s. eo. l. quidam. §. fi. vbi
hereditas queſita ſeruo venit in rationem. Gl. dicit
quod hic hereditas fuit queſita heredi. ibi nō. Hec
ſolu. non placet. innuit eñi ꝙ plus teneat͛ heres qui
non habet quam ille qui habet. vnde Jac. de Aret.
dicit quod hic tempore quo heres fuit coactus adi-

re nō ceſſerat dies hereditatis relicte
ſeruo. ſed ceſſit poſtea tempore quo fi-
deicōmiſſari⁹ erat negligēs. Sed in. l.
contraria eſt quid imputetur heredi.
quia facto ipſius fideicommiſſarius a
priuatur hereditate relicta ſeruo.
3 ¶ Op. fructus † qui nō percipiūtur
iudicio teſtatoris nō veniunt in reſti-
tutionem nec imputantur in quartā:
vt. l. mulier. §. ſi heres. s. eo. hic dicitur
contrarium in fructibus perceptis ia-
cente hereditate. ſol. dic ꝙ in hoc ver.
ſed ſi quid:ponit͛ caſus omiſſus p gl.
in. l. in fideicommiſſaria. s. eo. nam iſti
fructus nō ſunt percepti iudicio teſta-
toris nec negligentia nō petentis nec
mora non reſtituentis:tamen veniunt
in reſtitutionē cū diſtinctione. aut adi-
uit coacte ⁊ reſtituit vt hic. al's nō re-
ſtitueret:vt. d. l. mulier. §. ſi heres ⁊ tra-
ctatur per doc. C. e. l. iubemus.

a ¶ Uenio ad ſm. ⁊ vide bar. in. l. ei⁹ qui. s. ſi cert. ꝑeta. Andr. bar.

1 ☞ Commodum quis non debet cō-
ſeq̄ ex eo qd q̄s eſt nixus impugnare.
2 Illud qd quis capit ex ſubſtitutione
pupillari qñ veniat in fideicommiſſo.
3 Subſtitutus pupillo et grauatus de
reſtituendo quando cogatur adire.

Qui ſuſpectam. Qui a-
dit coa-
ctus commodum ex hereditate conſe-
qui non debet. h.d. Primo ponit regu-
lam. Secundo illam per exempla de-
1 clarat. ſecūda ibi:⁊ ideo. ¶ Not. † qd
ex eo nō debet quis commodum con-
ſequi qd nixus eſt impugnare:vt hic
et extra de reg. iur. c. ex eo quod. li. vj.
quod debet intelligi vt eatenus non
conſequatur premium quatenus non
potuit cōſequi impugnatione ſua exi-
ſtēte vera. facit ſupra de his qui. vt in-
dig. l. poſt legatum. in princi. et quod
ibi dixi. Not. diligenter ꝙ illud quod
quis habet ex ſubſtitutione pupillari
nō venit in fideicommiſſo niſi coact⁹
adiuerit:qd qualiter debeat intelligi:
j. dicam incontinenti. ¶ Opp. dicitur
hic ſi habet coheredez poteſt retinere
pupillarem. cōtra de. l. ſed ⁊ ſi plures.
§. j. de vulga. et pupilla. Gloſ dicit in-
telligo quod habeat coheredem aliū
quam pupillum. et ſic poſſumus hic
ponere ī pupillo exheredato. Uel dic
quantum ad materiam huius. §. non
curo habeat coheredem filium vel
extraneum. ſed cōtrarium loquit͛ quo
ad ſeparationem bonoꝝ de quo ple-
ne notat͛ in lege quidā eulogio. C. de
iure delı. dixi plene in. l. fi. s. de acq̄. he.
¶ Op. s. §. proxi. Solu. vt hic in pria
glo. q2 cōmodū pōt conſequi qui adit

coacte ex negligentia non petentis.

2 ¶ Quero † vtrū illud quod q̄s capit ex ſubſtitutione pupillari veniat in fideicom.[a] Hic videtur caſus ꝙ nō niſi adiuerit coacte. In cōtrariū videt̄ dicendum ſicut prelegatis. in. l. qui fundum. §. qui filios. ff. ad. l. fal. So. qn̄qꝫ quis rogauit de reſtituendo pure et ſubſtituit ſub cōditione: q2 oīs ſubſtitutio pupillaris eſt conditio: tunc ſm ordinē intellectus primo grauauit: q2 incontinēti. ſcđo prouidit ſubſtituēdo. quia in conditionis euentū: ideo non venit in fideicōmiſſo niſi adiuiſſet coacte vt hic: nec attendo ordinem ſcripture cum de ordine intellectus appareat: vt. l. cū pater. §. fidei tue vxor. ff. de lega. ij. Si vero primo prouidit ſubſtituendo: deinde grauauit ſm ordinem intellectus tantum: vel ſm ordinē ſcripture ⁊ intellectus: tunc veniret in fideicommiſſum vt. l. qui fundū. §. qui filios. ⁊ arg. j. eo. l. ſceuola. in fi. ⁊ quod

3 ibi dicam. ¶ Quero quid † ſi iſte nolit adire hereditatem pupillarem de qua reſtituēda non fuit grauatus an poſſit cogi? Dico quod ſic in caſibus in quibus neceſſe haberet adire ſi ſponte adiuiſſet prout not. in. d. l. q̄dā eulogio. et dixi in. d. l. fi. ff. de acqui. heredi.

a ¶ In fidei a cōmiſſ. vid. Bal. cōſil. lxiiij. iij. lib.

☞ Andreas Pomar.

1 ☞ Exiſtentia ſui heredis quando obliget filium.

2 Exiſtentia ſui heredis non confirmat legata nec fideicōmiſſa particularia.

b ¶ Si pr. ⁊ vide Ang. in. l. ij. ff. de cōdi. inſt. ⁊ in. l. ſi fili⁹ q̄ patri. ff. de vul. ⁊ pu. ⁊ ibi dn̄s Io. qui ponit oēs effect⁹ ſuitatis.

b **Si pater.** Exiſtētia ſui heredis operatur confirmationem fideicōmiſſi vt per reſtitu- 1 tionem trāſeant actiōes. h. d. ¶ Op. ff. eo. l. recuſare. §. meminiſſe. Sol. ſi fi- 2 deicōmiſſarius vult ꝙ ſuus heres coגatur ſe immiſcere: cogetur: vt in contrario. ſi nō curauit non eſt neceſſe vt 3 hic. Dices tu ſi nō expedit quare cogitur. Dicit glo. ⁊ bene ꝑpter faciliores ꝓbationes. Itē op. nōne reſtituendo videt̄ ſe immiſcere. Gloſ. ſolu. ⁊ bene. ¶ Extra glo. op. exiſtētia ſui heredis nō obligat filiū: vt l. j. C. ſi vt ſe ab here. abſt. ⁊. l. nā nec emācipatus. de leg. j. ⁊. ff. de acqui. here. l. neceſſarijs. So.

1 † exiſtētia ſui heredis non obligat filium. fallit in fideicōmiſſario vniuerſali. Ratio: q2 etiā extraneus ad hoc pōt cogi etiā ſi repudiauit. Unde cū per beneficiū abſtinēdi equiparet̄ extraneo: vt. d. l. nā nec emācipatus. non 1 grauat̄ filius ſꝫ remanet obligat⁹. ſm

2 hoc ergo exiſtētia † ſui heredis nō cōfirmaret legata ⁊ fideicōmiſſa particularia: q2 illi nō poſſunt cogere heredem. vt. ff. eo. l. nam quod. §. non omnis. tetigi ad ſi. l. j. §. ſi pater. probatur. j. vt in poſ. legat. l. j. in fi. fallit fauore libertatis. vt. l. cum quaſi. §. ſed ⁊ ſi ſuus. de fideicō. lib. dixi plene in. l. ſi filius qui patri. de vulg. et pupil. ¶ Oppo. ſm hoc actiones que erant inutiles penes filium efficientur vtiles fideicommiſſario cōtra. l. traditio. de acqui. re. do. So. illud ideo quia cauſa propter quam erat inutilis penes filiū ceſſat in perſona fideicommiſſarij. ſimile in. l. ſi. in princi. C. de iure do. ⁊. l. cum his. de fideiuſſoribus.

A patre. Propter fideicōmiſſum relictum in ſecundis tabu. cogitur quis adire ex primis demum mortuo pupillo. Item confirmatis ſecundis tabu. omnes cogentur adire ⁊ reſtituere. hoc dicit. Et primum habes in. l. ij. §. interdū. de vul. et pupil. ſm. l. apud iul. §. idem iul. ff. eo. ¶ Opp. hic dicitur quod rogat⁹ ſub conditione non poteſt cogi adire. Contra in. l. apud iul. §. antiſtia. ff. eo. Gl. dicit fateor quod hec ratio non eſt bona. tu dic ſi aliquis eſt inſtitutus pure: et rogatus ſub cōditione poteſt interim cogi adire et reſtituere vt in contrario. ſed hic eſt inſtitutus ſub conditione. fuit em̄ rogatus in ſecundis tab. hoc eſt in ſubſtitutione pupillari: ⁊ omnis ſubſtitutio eſt conditionalis inſtitutio: merito interim non poteſt cogi adire: vt. l. ſed ſi alio. ff. eod. ita dicit Iac. de Are. et bene. ¶ Quero hic cogitur adire paternam ⁊ pupillarē reſtituere: ſed an paternam cogatur reſtituere de qua non fuit rogatus? Videt̄ quod ſic vt. l. apud iul. §. j. ff. eo. intelligēdo quod ibi ſuccedit̄ ex tacita vulgari. et ſic ſuccedit̄ patri ⁊ tamē reſtituitur. ſed ibi loquitur in pupillo inſtituto cuius portio repudiata venit in reſtitutione: q2 etiā ſi adijſſet in reſtitutionē veniret. hic loquitur in pupillo exheredato. puto quod etiam illam cogatur reſtituere. ar. ff. e. l. j. §. qui ſuſpectam. vbi pupillarē cogitur reſtituere de qua non erat rogatus. ita hic paternam de qua non eſt rogatus.

1 ☞ Tertius poteſt opponere exceptionē quam conuentus non poteſt.

2 Fideicommiſſarius ſi agit fideicommiſſaria hereditatis petitione: ⁊ conuentus non poſſideat: tūc filius ſuperueniens impedit executionem.

3 Teſtamento irritato ex cauſa preteritionis vel exheredationis vbi non irritatur niſi inſtitutio an heres cogatur adire.

Teſtamento rupto fideicommiſſum vniuerſale conſeruatur per aut. ex cauſa.

Quoties. Si filius petit contra tabu. heres inſtitutus non pōt cōpelli adire ⁊ reſtituere. h. d. ¶ Op. j. de lega. pſt. l. j. Sol. intellige hoc niſi eſſet fideicōmiſſum relictū alteri de coniunctis perſonis. ¶ Op. ſi dubitat̄ de viribus teſtamēti nō impedit̄ quin heres cogatur. vt. ff. ea. l. §. j. ⁊. l. ille a quo. §. ſi de teſtamento. ff. eo. ſol. heres ipſe inſtitutus nō poteſt opponere de viribus teſtamēti nullo alio opponēte. ſed hic comparebat filius qui opponebat. ita ſoluit glo. Ex quo no. † quod tertius veniens opponit exceptionem quam conuentus non poteſt opponere. facit. l. idemqꝫ. §. generaliter. ff. mā. et ſolu. matri. l. titia. ⁊ qđ ibi dixi. ⁊. j. rem ra. ha. l. pc. ad exhibendū. §. j. ¶ Sed ꝯ hoc oppo. cognitio de coactione heredis eſt ſummaria: vt. l. ille a quo. §. j. ff. eo. ſed hec. q. qđ filius eſt preterit⁹ hāc cognitionem nō impedit. vt. l. ij. C. de edi. diui adr. tol. Rn̄d. dicas ꝙ filius dicebat hodie cōſtat: hodie agat̄: vt no. in. l. contraria. facit. l. ſi is a quo. in prin. vt in poſ. leg. Uel dic qđ hic filius iam acceperat bonoꝝ poſ. contra ta. ⁊ ſic erat notorium teſtamentū iam eſſe reciſum: et hoc innuit tex. hic dum dicit accepit in preterito: licꝫ gl. vlti. in fi. huius. § hoc nō patiatur. ſed dicit ꝙ adhuc pendebat lis ſuper bonorum poſ. contra tab. poſſumus ergo dicere qđ hic non intentabat̄ officiū iudicis quo heres compellit̄ adire ⁊ reſtituere. ſed agebatur actione ex teſtamēto vt reſtituat: ⁊ hoc innuit tex. ibi ad reſtituendā hereditatem ⁊c. ⁊ in fi. ad reſtit. quid ⁊c. de coactione vero vt adeat nullam facit mentionem. Sed tunc op. illud iudiciū quo petitur irritari teſtamentum per contra tab. non deberet impedire fideicommiſſarium agentē ſi eſſet parat⁹ preſtare cautionē ſm formam. l. ſi. C. de peti. here. quod quidam fatentur: ⁊ ſic eſſet correctus iſte. §. per illā l. ſi. Uel dic qđ ibi loquitur quando agitur petitione hereditatis qđ eſt iudicium vniuerſale. hic vero age-

2 batur actione ex teſtamento. Puto etiam † qđ ſi ageret fideicommiſſaria hereditatis petitione filius ſuperueniens impediret executionem quando bona non poſſidebantur per conuentum. ⁊ ita poſſet intelligi hic. ⁊ de hoc per Inno. de teſti. c. veniēs. de re iudi. c. cum ſuper. in. ij. glo. dixi in. l. a diuo. §. ſi ſuper. ff. de re iud. ⁊ de peti. here. l. pc. ⁊ de rei ven. l. is a quo.

3 ¶ † Querit glo. quid iuris hodie irritato teſtamento ex cauſa preteritionis vel exheredationis: vbi non irritat̄ niſi inſtitutio: an heres poſſit cogi adire? Antequam ad queſtionem reſpondeam: no. glo. que innuit quod rupto teſtamento conſeruatur fideicom-

a miſſum[a] vniuerſale per aut̄. ex cauſa. C. de libe. prete. dicit enim quod ſola inſtitutio vitiatur. hoc videt̄ tenere Dy. Mar. ſil. tenet contrarium per rationem ſatis debilem. nam fideicommiſſarius vniuerſalis ⁊ heres equiparantur. ff. quod cum eo. l. ſi filius. ſed inſtitutio heredis vitiatur. ergo ⁊c. Iacob. de are. ⁊ Oldr. ſequendo eū tenent contrariū. ⁊ adducūt hūc tex. nam per auten. ex cauſa: vitiata inſtitutione cetera firma permanent. Sed fideicommiſſum vniuerſale cōtinetur appellatiōe ceterorum. vt hic. ergo ⁊c. per hoc videtur tex. in. l. ſi ſeruum. §. j. ff. ſi quis omiſ. cau. te. ⁊ ibi dixi. gl. hoc idem ſentit. C. de fideicom. l. eam quam. Nunc redeo ad. q. an heres cogat̄ adire. Mar. quod nō. gl. quod ſic filio differente agere. declara ſi eſt preteritus filius ſuus vel emācipatus nō inſerta cauſa: teſtamentum eſt ipſo iure nullū vt dixi in. l. filio preterito. de iniu. teſta. ideo non poteſt cogi adire. Idem ſi eſſent exheredati ex non legitima cā. ⁊ licet conſeruetur teſtamentum ſeu fideicōmiſſum per aut̄. ex cauſa: nō tamen petitur actione ex teſtamento ſed conditione ex illa. l. ſm Dy. cuius contra- 1 rium tenuit in. d. l. filio. ſ. quod petatur actione ex teſtamento. non tamen cogetur heres adire quia non debetur ab eo ſed a venientibus ab inteſtato. Si ve- b ro filius eſſet exheredatus inſerta cauſa legitima: tunc procederet dictum gl. quod interim donec fili⁹ taceret poſſet cogi adire; ſecus ſi ageret.

Marcellus. Gloſſ. ponit hic caſum. dic vt in ea. quam vide.

Qui ex trebelliano. Remedia treb. habent locū poſt reſtitutionem ſecus antequam reſtituatur hereditas. h. d. ¶ Quero an hoc ſit verum ſiue conueniatur heres pro legatis ſiue pro debitis. Dic vt nota. per gl. in. l. j. §. ſi. ff. e. ⁊. l. marcellus. in prin. et ibi dixi.

Trebellianum. Quando teſtator rogat de hereditate ſua vel eius parte locum habet trebellianum. ſecus ſi de hereditate alterius: licet ſi ſponte adiret: cogeretur reſtituere. h. d. ¶ Quero an cogatur adire ⁊ reſtituere hereditatem titianam. Gloſſ. dicit quod ſi ꝑceperit tot fruct⁹ ex hereditate teſtatoris rogātis qđ equaleāt titiane qđ cogit̄ reſtituere vt. ff. de leg. ij. l. cū pater. §. titio. Dicit etiā glo. qđ ſi teſtator voluit totā hereditatē reſtitui tota reſtituet̄ nulla quarta retēta p. l. ſi debitor. ff. ad. l. falci. lꝫ certe illud qđ in. l. ſi debitor. d̄r: verum eſt qn̄ teſtator tenebat̄ heredi. q2 tūc debitū cōpenſat̄ cū falcidia. ſed iſte caſus nō eſt hic. q2 nō a erat debitū a defuncto. ⁊ ſic hec gl. vr̄ contra. l. pater filiā. in pn̄. ff. ad. l. falci. ſm Ia. de are. ¶ Ultimo gl. aſſignat ar. contra. ff. ad. l. fal. l. qđ de bonis. §. cū fideicōmiſſum. Dic ꝙ cōcordat ſecundum ſecundam caſus poſitionē ſcilicet preſuppoſito quod precedens glo. ſit vera.

a ¶ Conſeruat̄ fideicōmiſſum. adde vt p Pe. d̄ anc. cōſi. cxliiij. ⁊ cciij. ⁊ ange. conſilio clxxiiij.

Si ex trebelliano. Fideicōmiſſario ꝯtra heredem datur actio ꝓ rebus indebite retentis. h. d. Quero quo iure retinebat heres hec predia. Dic vt in gl. ¶ Quero an debitū naturale heres teneat̄ ꝑ ſe exigere. Dic vt in gl. ¶ Quero id qđ debet̄ defuncto ab herede qua actione ab eo repetit̄? Gl. ponit plures opi. quelibet pōt eſſe vera.

☞ And. Po.

b ¶ Qui rogat⁹. ⁊ no. ſin. iſtū tex. ſꝫ. d. Ioā. nō ſufficere de iure ſtō hr̄e legitimā iur̄ fideicōmiſſi imo expediebat hr̄e iure inſtitutionis ego do caſum ſimilē quenet.

Marcellus. Inter heredē ⁊ fideicōmiſſariū ptis cōpetit fa. erc. iudiciū. h. d. Quero quod iudiciū erit iſtud. Rn̄d. vtile vt in glo.

☞ Teſtamentū an hodie irritetur ſi fideicōmiſſum vniuerſale relinquat̄ filio preterito.

Qui rogatus. [b] Heres cogit̄ adire: lꝫ fideicō. poſſit alio r̄medio eē ꝯſultū h. d. vide qđ fili⁹ d̄r preteritus licet re-

licta ſit ſibi hereditas per fideicōmiſſum:⁊ pōt pete
re contratab.⁊ ſic videt̃ caſus cōtra gl.que eſt.C.de
inoffi.teſta.l.ſcimus.§.cum autem.que dicit qđ etiaꝫ
hodie ſi filio preterito relinquatur fideicommiſſum
1 vniuerſale non irritatur teſta.† ſatis eñ eſt iure inſti
tutionis cum fideicommiſſarius vniuerſalis habea
tur vt heres:quod dictum videtur contra hanc.l.vt
dixi in.§.quoties.ſ.e.l.

Si patronus. Patronus poteſt cogi adi
re ⁊ reſtituere ante penitē
tiam.h.d.℄ Oppo.hic innuit quod patronus inſti
tutus poteſt grauari in debita portione.contra.ſ.de
lega.ij.l.cum patronus.Sol.hic erat fideicōmiſſum
relictum coniunctis perſonis propter quas olim po
terāt grauari:vt.l.iiij.ſ.de condi.⁊ demon. licet ho
die corrigatur vt ibi not.℄ Oppo.quod non poſſit
penitere vt.ſ.eodem.l.nam quod.§.qui compulſus.
ſol.hic loquitur ante coactionem:ſed poſt non poteſt
penitere vt in contrario.℄ Opp.C.de repu.heredi.
l.ſicut. Solu. hic dicit ſuſpectam:non tamen repu
diauit.

Si perceptis. Per coactionem perdit q̃s
prelegata niſi eſſent ſibi re
licta ſub conditione ſi heres non erit.h.d.℄ Oppo
nitur.ea que quis habiturus eſſet ſi heres non eſſet
non perdit per coactionem:vt.ſ.ea.l.§.qui ſuſpectā.
ſed prelegata haberet etiam ſi repudiaret.vt.l.qui fi
liab⁹.in fi.ſ.de leg.j.ergo ⁊c.ſol.intelligas hic de pre
legatis que perderet repudiando.vt hic no.in.d.l.q̃
filiabus.in fi.cū.l.ſeq.ſ.de leg.j.

Heres ex aſſe. Heres grauat⁹ vltra vires
hereditarias illđ qđ deeſt
ſupplet ex fructibus iudicio teſtatoris perceptis. et
ex eo quod vltra quartam eſt:⁊ reſiduū ſibi retinet
quod ſi fructus non ſufficiunt omnibus pro rata fit
diminutio.h.d.Primo ponit thema:ſecūdo quatuor
queſtiones ex themate.tertio reſponſiones.ſecunda
ibi:quero.tertia ibi:reſpondi.⁊ glo.hic ponit caſum
optime.⁊ omnibus tribus queſtionibus perfecte re
ſpondet.ſed illi inquantū agatur contra legatarios
non eſt reſponſum.℄ Quero ergo inquantum aga
tur.Reſpondet ſecunda glo.magna in princ.⁊ bene.
dic vt in ea.℄ Opponitur et videtur quod compu
tatio gloſſ.non ſit bona.quia ſecundum hoc ea que
percipiuntur ex fructibus non proſunt legatarijs:
quod videtur contra legem qui quadringenta.§.
finali ſupra ad legem falcidiam propter quod Iac.
de Aretio dicit quod non eſt bona iſta computatio.
Tu dic quod glo.optime computat.nam debes ſci
re quod quādo legata relinquuntur vltra vires he
reditarias fit duplex detractio.vna quanto minus
eſt in patrimonio quam ſit legatum:alia fit per legē
falcidiā.vt lege in quantitate.§.finali et lege ſi poſt
miſſionem ſupra ad legē falcidiam nūc fructus per
cepti medio tempore faciunt videri minus relictum
per fideicōmiſſum.et ſic prodeſt legatario vt nō fiat
illa detractio quaſi fuerit relictum vltra vires patri
monij.℄ Opponitur et videtur quod iſta compu
tatio non debet fieri hoc modo. ſed illud videatur
eſſe in fideicommiſſo quod ſupererat deductis lega
tis vt lege qui quadringenta ſupra eodem.Solutio
dic quod hic fuerunt legata nominatim ab herede
relicta.et ideo fit computatio ſecundum quod hic
dicitur et in lege Marcellus in principio ſupra eod.
℄ Opponitur hic dicitur quod petit̃ a legatarijs
vt detur fideicommiſſario.cōtra.fideicommiſſarius
a legatarijs nō defalcat.vt ſupra eodem lege prima
§.deniqꝫ.⁊.l.lex fal.§.nunquam ſupra ad legem fal
cidiam.ſolutio.hic legata non erant relicta a fideicō
miſſario ſed ab herede.℄ Opponitur dicitur hic
quod fructus ſibi computat in quartam et reſtituit
quod eſt vltra.Contra ſupra eodem lege in fideicō
miſſa.ſolu.dicit gloſſ.iſtud ideo quia minuit heres
fideicommiſſum.Dices tu:in quo diminuit? Reſpon
deo ſoluendo relicta.et ideo ſupplet ex fructibus.ra
tio quia quādo teſtator grauat aliquem vltra vires
hereditarias vult quod ſuppleatur ex fructibus vt
l.filiuſfa.§.apud marcellum.ſ.de lega.j.⁊.ſ.eadem
l.§.trebellianum.verſi.quod ſi meuius.℄ Opponi.
extra gloſſ.dicit hic quod quartam ſibi retinet de re
bus ⁊ dimidiam ſupplet ex fructibus. Contra quia
quartam debet ſibi ex fructibus retinere.⁊ dimidiā
in rebus reſtituere vt.l.mulier.§.ſi heres.⁊.§.ſequē.
⁊ in.l.in fideicommiſſa.ſ.eodem.Iaco.de are.et Ol
dra.ſequendo eum dicit.quod eſt in poteſtate here
dis quod ſuppleat dimidietatem de fructibus vel re
tineat quartam de fructibus:⁊ hoc probant per hāc
l.ſed hoc videtur contra.l.quod de bonis.§.fructus.
ſ.ad.l.falcidiam.⁊.l.paulus.ij.rñ.eod.titu.⁊ hoc in
nuit dicta.l.in fideicommiſſaria.nec iſte text.facit in
contrarium.nam in queſtio. bene ponebatur quod
heres volebat ſibi retinere quartam in rebus ⁊ di
midiam ſupplere ex fructibus:ſed hoc in reſponſiōe
non ponitur.dicit enim totum reſtituendum:nec de
clarat an in fructibus an in ipſis rebus.Sed puta
rem hoc dirimendum arbitrio iudicis vt.ſ.de lega.
j.l.non amplius.§.fina.cum.l.ſequē.pro quo facit qđ
inter fideicommiſſarium ⁊ heredem competit iudi
cium fami.ercis.vt.ſ.eodem.l.marcellus.vnde ex of
ficio iudicis diuidentis videbitur in quo debet dari
dimidia ⁊ in quo quarta retineri.℄ Opponi.hic le
gata fuerunt relicta pure:fideicommiſſum ſub condi
tione:tamen contribuuntur quo ad detractionē fal.
contra. quia tota quarta debet detrahi ex fideicom
miſſo.vt.l.peñ.§.j.ſ.ad.l.fal. Sol.qñqꝫ totū fideicō
miſſum eſt conditionale ⁊ legata pura ⁊ loquitur.l
contraria.Quandoqꝫ fideicommiſſum eſt purum ⁊
legata pura vel vtrunqꝫ conditionale.⁊ tunc fit con
tributio omnium vt lege qui quadringenta.⁊ lege
marcellus.ſupra eodem. Quandoqꝫ fideicommiſ
ſum eſt pro parte purū pro parte ꝯditiōale et legata
pura. ⁊ tunc ſimiliter fit contributio vt hac.l.dixi in
l.marcellus.in prin.ſ.eod.

Qui ſeruos. Hic eſt duplex litera ſm pri
mam deficit ſuos in tex.ſcdm
iſtam glo.ponit caſum vide eam ⁊ breuiter h.di.Si
ſeruo relinquitur libertas ⁊ hereditas pretiū ſeruo
rum detrahit̃.h.d.hec lec.non eſt bona quia quādo

ſeruo relinquitur libertas:⁊ aliud pecuniarium re
lictum:tunc de relicto pecuniario detrahitur falci.⁊
pretium ſerui:vt.l.plane.ſ.ad legē fal.eſt ergo alia
litera in qua eſt ſuos.⁊ ſm iſtaꝫ ponitur caſus in gl.
ſecundo modo vide eam.hec lec.probatur per Dyn.
q: quando quis rogatur manumittere ſeruum non
poteſt cogi adire per eum:vt.l.cogi.§.ſed ſi ſeruo.ſ.
eo.⁊ no.j.e.glo.dic ergo retenta hac ſecunda poſitio
ne:qđ quis fuit rogatus manumittere ſeruos ſuos.
⁊ eis reſtituere hereditatem deducto pretio ſeruoꝝ
vnde hoc fuit expreſſuꝫ.⁊ pone qđ heres adiuit ſpō
te vel aliter.propter pretium ſeruorum ſi hereditas
non eſſet ſoluendo quis pateretur damnuꝫ:ſed quā
do hereditas eſt ſoluendo damnum pati non debet
vt hic.Querit glo.vtrū heres inſtitutus rogatus de
reſtituendo ſeruo poſſit cogi adire.Gloſſ.diſtinguit
quod examinabo latius.j.eo.l.non eſt cogēdus. ⁊.l.
ſi res aliena.in fi.

1 ☞ Fideicommiſſarius delegans particularibus
ab herede relictis an detrahat falcidiam remiſſiue.
2 Actio de fideicommiſſario in fideicommiſſariuꝫ an
tranſeat ipſo iure.
3 Fideicommiſſarius primus ſi reſtituit ſecundo fidei
commiſſario an ius fideicommiſſarie hereditatis re
maneat apud primum quod non.
Primus ceſſionarius ſi cedit ſecundo apud primuꝫ
nil remanet.
Emphytheuta ſi facit alium emphytheutam apud
eum nil remanet.
4 Solui quod poteſt ille qui ceſſit actionem quando
ad eum aliquid remanet.ſecus ſi nihil.
5 Bonorum poſſeſſor de iure pretorio ſi reſtituit here
ditatem ex trebelliano an apud eum remaneat q̃d
hereditarium.
6 Iura vtilia quando directa non ſunt penes aliqueꝫ
efficiuntur directa.

Ex aſſe. Si vnus ex fideicommiſ
ſarijs heredeꝫ cogit adi
re ⁊ reſtituere totum:fructus iudi
cio teſtatoris perceptos ſuo fideicō
miſſario nō reſtituit:ſecus in eo qđ
iure accreſcendi lucratur.Item ab
eo quartam nō detrahit. hoc dicit.
℄ Quero que eſt ratio diuerſitatis inter primum
caſum ⁊ ſecundum? Reſpondeo: primus loquitur
in fructibus qui iudicio teſtatoris percipiuntur:et
iudicio teſtatoris lucratur heres:⁊ ſic erat lucrum
perſone.Secundus caſus loquitur in iure accreſcē
di quia magis accreſcit rei quam perſone:vt de ac
quirenda hereditate.l.ſi totam.de vſufruct.l.ſi titio.
Tertius caſus loquitur in falcidia que contra volū
tatem defuncti detrahitur. ideo fideicommiſſarius
a fideicommiſſario non deducit cum voluntas teſta
toris non fuerit.⁊ poteſtas iuris non habet locum
niſi in herede.℄ Venio ad gloſſam.℄ Opponitur 6
ſupra eodem.l.prima.§.inde neratius.ſolu.vt in glo.
1 ⁊ bene.℄ † Quero vtrum de legatis particularib⁹
relictis ab herede fideicōmiſſari⁹ detrahat falcidiā?
Dic vt in glo.⁊ dixi in.§.idem Neratius.℄ Quero
2 vtrum a fideicommiſſario in fideicommiſſariū trāſ
eat actio ipſo iure.dic vt in glo.℄ Quero fideicom
miſſarius † primus fideicommiſſario ſecundo reſti 3
tuit:an apud fideicommiſſarium primum remaneat
ius fideicōmiſſarie hereditatis.Gloſ.quod nō.Hu
go.contra.inter alia que glo.dicit eſt qđ eum qui eſt
heres de iure ciuili ſenatuſconſultum non poteſt fa
cere deſinere eſſe heredem:qđ non eſt verum: q: ſe
natuſconſultum eſt de iure ciuili: ideo poteſt facere
eum deſinere eſſe heredem qui eſt de iure ciuili: ſed
in hoc tractatu ideo non fecit q: noluit.voluit eñ ꝙ
ſolum vtiles transferrentur:opi.tamen glo.vera eſt:
vt.l.j.§.de illo.ſ.eo.⁊.C.e.l.penulti.pro hoc facit illđ
quod dicitur ꝙ ſi primus ceſſionarius ceſſit ſecūdo
apud eum nil remanet:vt not.in.l.emptor.C.de he
re.vel act.vendi.per Guil.in Specul.titu.de ceſſio.
act. ⁊ in ſimili dicit glo.ꝙ ſi primus emphyteuta fa
cit alium emphyteutā quod apud eum nil remanet:
vt.l.ſi.C.de iure emphy.facit quod not.in.l.j.in gloſ.
4 ſi.C.vti poſſideris.⁊ hoc eſt vtile ſcire. † nam id qđ
dicitur in.l.iij.C.de noua.ſ.quod illi cui ceſſit actio
nem poteſt ſolui:eſt verum quando apud eum q̃ ceſ
ſit remanent directe:ſed quando apud eum q̃ ceſſit
nil remanet quod eſt quando ſolum vtiles habebat
tunc ei non poterit ſolui:q: nil apud eum remanet.
5 ℄ † Quero bono.poſſeſ.de iure pretorio hereditatē
reſtituit ex trebelliano:an apud eum remanet ius he
reditarium? Glo.quod ſic.Pro huius declaratione
debes ſcire quod in hereditate eſt vnum ius vniuer
ſale hereditarium:⁊ hoc eſt apud bonorum poſſeſſo
rem vtile.Sunt etiam iura particularia vt actiones
hereditarie que competunt aduerſus debitores he
reditarios:⁊ iſta competunt bonorum poſſeſſori dire
cta:vt no.in.l.ij.ſ.de bo.poſ.he.pe. Cū ergo directe
ſint penes bonorum poſſeſſorem reſtituendo vtiles
transfert:⁊ apud eum remanent directe:⁊ in hoc be
ne diceret glo.Sed glo.querit de ipſo iure heredita
rio vniuerſali.Querit enim an remaneat heres: nūc
eſt dubium:quia ſi heres eſt:tunc eſt heres vtiliter:⁊
fideicōmiſſarius eſt heres vtiliter:ergo duo ſunt he
redes inſolidum eodem modo.Poſſumus dicere ꝙ
non eodē modo:ſed vnus eſt heres vtiliter de iure p̄
torio:alius vtiliter ex ſenatuſconſulto:vel aliter dico
quod bonorum poſſeſſor quandoqꝫ habet ius here
ditarium directum:quandoqꝫ vtile tm̄: exemplum:
quando aliquis eſt heres de iure ciuili:vt filius vel
alius:⁊ pretor illum iam exiſtentem heredem exclu
dit:vt per contratab.vel per beneficium reſtitutiōis
in integrū vel alio pretoris remedio:nūc q: prim⁹ re
manet heres.iſte bonorum poſſeſſor erit tantū vtili
ter.Sed qñ pretor vocat aliquem ad ſucceſſionem:
nec eſt aliquis heres de iure ciuili:vt quos vocat p
vnde cognati:vel vnde legitimi:vel per bonorū poſ
ſeſſionem ſecundum tabu.⁊ ſimilia:puto quod ha
beat ius hereditarium directū.Probo. naturalis poſ
ſeſſio quando ciuilis non eſt apud aliquē ſtatim effi
citur ciuilis:vt.l.clam.§.fin.⁊.l.ſequen.de acquiren.
6 poſſeſ.ita iura vtilia quando † directa non ſunt pe
nes aliquem efficiuntur directa:vt.l.puberem.C.de
iure deliberandi.pro hoc.l.illud.in principio.cuꝫ ſua
gloſ.de bonorum poſſeſ.contratabu.Preterea iura
dicunt quod bonorum poſſ.habet iura ac ſi eſſet he
res:ſed heres haberet illa directa:ergo ⁊c.inſtit.de
bo.poſ.§.quos aūt.⁊.ſ.de boñ.poſ.herc.pe.l.ij.et.j.

* Pro cõcor. aduerte q̃ d. Alex. in. l. quoties. col. fi. C. de here. inſti. alleg. Bar. tenẽtẽ in. l. quoties. §. ſi duo. ff. de here. inſti. q̃ ius accreſcẽdi poſſit p̃ teſtatorẽ p̃hiberi. Contrariũ tñ allegat tenere in conſilio incip. Matthęolus gratioli. Voluit tñ allegare Alex. con ſi. Bar. qd incipit Petrus maioli. ⁊ in hac l. ſi q̃s po re. in fin. p̃ hũc textũ. vbi doc. et pro vtraq̃ opi. alleg. do. Alex. h̃ concor. tu dic ſi bene cõſideret Bart. vbi tenet inſtitutũ in re certa habere ius accreſcẽdi intelligi de bet vbi nõ p̃hibet expreſſe: ⁊ ita loquit̃ i. d. l. ſi quis. in dictã. l. quoties. ⁊ in. l. ex facto. la. ij. ff. de heredi. inſtit. ⁊ in. d. conſi. Sed ibi adhuc nõ loquit̃ in p̃hibitõe termi nis. quia q̃ritur de vigore illorũ verborum dñam vſufructuariã a marito p̃ latorum in teſtamẽto iſtitut̃ vl'r pauperib⁹ Chriſti ⁊c. Sed ſi expreſſe vetuerit nullibi dicit barto. quod non poſſit: ⁊ ita loquitur in dicto. §. ſi duo. ⁊ in dicta. l. ſi quis. ⁊ melius q̃ alibi voluit iſtam ſuam concordiã in ſuo conſi. clvj. incip. titius fecit teſtamẽ tum de quo non fuit memor do. Alex. in. d. l. quoties. C. de here. inſti. ⁊ in alio numero. clxxij. incipi. Martiolus gratioli. quod forte voluit allegare domi: Alexand. vbi ſupra. Si tamen inconſiderate fuerit poſita concordantia ad preallegata conſi. Bartoli celeritati aſcribas.

de bo. poſ. l. ij.

1 Confirmatũ ſi nõ põt cõfirmari agitur ex confirmante non confirmato.

2 Si ſententia iudicis appel. confirmat primam ſententiam agitur ex ip̃a ſententia confirmante.

3 Confirmatio generalis non trahitur ad illud qd eſt ſpecial'r caſſatum.

* Si q̃s priore.

1 Si †cõfirmatũ non põt cõfirmari agitur ex confirmante non confirmato. h. d. ¶ Oppo. C. de here. inſtitu. l. quoties. So. ibi erant alij vniuerſaliter inſtituti. Ad hoc opp. in aut. vt cũ de app. cog. §. aliud. vbi etiã qñ eſt aliquis inſtitutus vl'r heres inſtitutus ex re certa habetur loco heredis. Dicit glo. not. illud verum quantum ad excludendam querelam: ſed a docto. aliter intelligitur in. d. l. quoties. C. de here. inſtit. ¶ Quero qua actiõe petantur relicta in primo teſtamento? Glo. dicit ex teſtamento ſecundo: nõ ex primo: quia nemo poteſt decedere duobus conditis teſtamentis. vides ergo q̃ primum teſtamentum nõ poteſt cõfirmari vt teſtamentuz: ideo nõ agitur ex confirmato ſed ex cõfirmãte. Simile †in ſententia confirmata p̃ 2 iudicem app. non eñ ſuper eodẽ poſſunt eſſe due ſentẽtie valide: vt. C. qñ prouo. non eſt nec. l. j. ideo agit̃ ex confirmante non ex confirmato. de hoc dixi in. l. legitima. ſ. de pac. intellige put no. in. l. fi. j. de re iudi. ¶ Querit glo. dicit̃ in fi. ſi non aliquid ſpál'r ⁊c. quid vult dicere? Dic vt in gl. ex qua 3 †no. quod confirmatio generalis nõ porrigit̃ ad illud qd eſt ſpecial'r caſſatum. poſſes etiã exponere hunc tex. vt dicas ſi nõ aliq̃d ſpál'r ⁊c. hoc eſt niſi teſtator dixit qd inſtituit eũ ex re certa: ita quod plus petere non poſſes. tunc enim teſtamentum non valeret vt dixi plene: in. l. quoties. §. ſi duo. de here. inſti. dic vt ibi.

1 Quo iure, cogatur quis adire ⁊ reſtituere.

Si legatus.

Etiam tempore legationis cogit̃ quis adire hereditatẽ ⁊ reſtituere. h. d. ¶ Quero †quo iure quis cogit̃ adire ⁊ reſtituere. h. d. Dicit glo. qd officio iudicis. vide eã ⁊ not. in eo qd dicit q̃ cogitur adire officio iudicis non eſt dubiũ. Simile no. in. l. nõ eſt cogendus. in fi. j. e. l. ij. de fidei com. here. pe. ſed illud qd gl. ſubaudit quod reſtituere cogatur officio iudicis h̃z dubium. nam alibi dicit glo. q̃ reſtitutio fit actione ex teſtamento: vt. l. reſtituta. §. j. j. eo. ⁊. l. ⁊ ſine ſcriptura. C. eo. ⁊ per Dy. tãgitur in. l. q̃ poterat. ſ. eo. Tu dic qñq̃ quis adit ſpõte. tunc actione ex teſtamento cogit̃ reſtituere directa vel vtili. ita loquuntur dicte glo. Quandoq̃ q̃s dicit hereditatem ſuſpectam: ⁊ tũc totum iudicis officio expeditur. ſ. vt cogatur adire ⁊ reſtituere vt dicit tex. in. l. q̃ poterat. ſ. eo. expreſſius inſti. eo. §. quia autem. hoc etiam tenet Cy. in. d. l. ⁊ ſine ſcriptura. C. eodem.

Si quis bona.

Fideicommiſſuz vniuerſale eſt ſi aliquis rogetur reſtituere bona vniuerſaliter vel idefinite. h. d. ¶ Oppo. qd relictum bonorũ non fit vniuerſale. ſ. de leg. j. l. nõ amplius. §. fi. cũ. l. ſeq. ſol. vt plene dixi in. l. ſi q̃s ſeruum. §. fi. ſ. de leg. ij. ¶ Opp. q̃ meorum appellatione nõ contineantur niſi ea quorum q̃s habet dominium: vt. l. quintus. §. j. de aur. ⁊ arg. leg. Solu. vt ibi plene dixi.

Si filio.

Non valet reſtitutio facta niſi cõſentiente vel ratum habente eo in cuius poteſtate eſt is cui facta eſt reſtitutio. h. d.

Multum.

Hunc. §. ſequentem proſequere vt habes in glo.

Si cui pure.

Seruus qui p̃ aditionem habilitat̃ ad recipiendam hereditatez poteſt cogere heredem adire. ſecus ſi per aditionem non habilitaretur. h. d. cum ſequenti. §. ex predictis apparet ratio eorum que hic dicuntur.

Si ſub conditione.

Heres cogitur parere cõditioni poteſtatiue ſine eius damno ⁊ adire: ſecus ſi conditio eſſet cauſalis. h. d. ⁊ diſtingue vt dixi in. l. recuſare. §. ſi. cum. l. ſeq. ſ. eodem.

1 Geminatio verborum denotat mentem teſtatoris.

2 Rei appellatione eſt magis generalis quam pecunie.

3 Patrimonium quando eſt diminutum: quando ſuppleatur ex fructibus.

Balliſta.

Si fideicommiſſum relinquitur ſub nomine geminato ⁊ ſub noĩe appellatiuo pecunie in reſtõnem veniũt fruct⁹ iudicio teſtatoris p̃cepti. ſec⁹ ſi ſub noĩe ſimplici: de tñ fideicõmiſ. ex eis ſuppleri ſi fuerit diminutũ. h. d.

cũ. l. ſeq. ⁊ eſt ſolẽnis lex nec alibi reperit̃. ¶ Op. ad l. balliſta. de. l. ſeq. Vera ſo. eſt qd hic teſtator grauauit p̃ noĩa geminata quantacũq̃. in. l. ſeq. ſcribat̃ p̃ 1 verbũ †quãta. vnde p̃pter geminationẽ verbor̃ preſumit̃ mẽs teſtatoris qd voluit oĩa reſtitui. ¶ Op. j. eo. heredes mei. ⁊. ſ. de leg. iij. l. his verbis. Solu. hic vſus eſt noĩe pecunie cũ geminato noĩe quantacũq̃: ibi vero dixit qd quicquid ad te peruenerit. ſ̃z dices tu nonne quicquid eſt dictio geminata ſicut dictio quantacũq̃? R̃n. ibi quicq̃d fuit p̃latũ ſimpliciter ideo reſoluit̃ quicquid. i. illud qd: ideo nõ eſt dictio geminata. hic vero fuit dictio quantãcũq̃ pecunia. ſi vero neutraliter dixiſſet quantumcũq̃ ad te p̃uenit fructus nõ venirẽt q̃ reſoluet̃ in illud quãtũ a qd ad te peruenit. ⁊ hoc no. iuriſcõſult⁹ hic. dũ dicit. R̃n. ex his verbis que p̃ponis. ſ. pecunia. Non enim hoc faceret dictio geminata ſine hac dictione pecunia: nec dictio pecunia ſine dictione quantãcunq̃.
2 ¶ †Quero quid ſi dixit quãtecũq̃ res? R̃n. idem. nã rei appellatio magis generalis eſt q̃ pecunie: vt l. rei appellatione, de ver. ſig. ⁊. l. j. in fi. ſi cer. petatur. ¶ Querit glo. quid de vſu. Et dicit idẽ qd in fructibus. tu dic vt dicam in. l. poſtulante. §. j. j. eo. ¶ Op. ad. l. ſcribit. ſ. l. p̃xi. Sol. vt ibi. ¶ Opp. j. eo. l. deducta. §. qui poſt. vbi fructus percepti non ſupplent id qd eſt diminutum. So. ibi loquit̃ in diminutiõe que contingit p̃pter vſuras: ideo ſupplet̃ qd fructus cũ diſtinctione lucrat̃: vt ibi: ſicut vſuras cũ diſtinctiõe lucrat̃. vt ibi patet. ¶ Opp. ſ. e. l. in fideicõmiſſariã. ⁊. l. mulier. §. ſi heres. vbi fructus vltra quartã lucra
3 tur. Sol. †illud verũ quando patrimoniũ non eſt diminutum. ſi vero eſt diminutum: tũc eñ ex fructibus ſuppletur vt hic. qd tene menti: q̃ ſingulare eſt. facit. l. poſtulante. in fi. j. eo. fallit in liberis primi gradus: vt. l. iubemus. C. eo. Habes ergo qd fructus p̃ceptos iudicio teſtatoris heres lucrat̃. ſi tamẽ diminuit hereditatem ex detractione quarte illud ſuppletur ex fructibus: vt. l. in fideicõmiſſariã. ſ. eo. fallit in liberis primi gradus: vt. l. iubemus. C. e. Item ſi diminuitur fideicõmiſſum p̃pter dotẽ ſupplet̃ ex fructibus etiã in liberis primi gradus: vt. l. mulier. §. cũ p̃poneret̃. ſ. eo. Itẽ ſi hereditas minuitur p̃pter legata ſupplet̃ ex fructib⁹. ⁊. l. ita tñ. §. ex aſſe. ſ. eo. qd dic vt ibi. itẽ ſi hereditas minuitur ex caſib⁹ fortuitis ex fructibus ſupplet̃ vt hic. fallit in liberis p̃mi gradus vt hic. que omnia diligenter no.

1 Actor ſi non probat id quod eſt cã ſue intentiõis ſuccumbit.

Dom qui.

†Succumbit actor ſi nõ p̃bat id qd eſt cauſa ſue intẽtionis. h. d. ¶ Opp. j. de bo. poſ. ſm tab. l. q̃ ex liberis. in pri. ⁊. ſ. ad l. fal. l. pr̃ filiã. §. fi. ⁊. l. q̃ duos. in princi. de re. du. gi. dat plures ſol. dic qd ibi loq̃tur in ſubſtitutione directa: hic vero in fideicõmiſſaria: rõ q̃ in directa hereditate quis debet inuenire hereditatez primi. ideo videtur vtriq̃ ſubſtitutus: quod nõ eſt in fideicõmiſſaria: vt per gl. declaratur in. d. l. q̃ duos. Sol. glo. aliter qd hoc eſt fauore matris q̃ eſt in medio. ⁊ hanc t̃z Dyn. in. d. l. qui duos. ⁊ ex hoc ſequeretur q̃ ſi mater non eſſet in medio ambobus videret̃ ſubſtitut⁹: qd videtur colligi ex ſignificatione verbor̃ q̃ dixit ei qui nouiſſimus deceſſerit: ſed quilibet deceſſit nouiſſimus poſt q̃ alius poſt eũ nõ decedit. vt. l. ex duobus. ſ. de vul. ⁊ pup. ſ̃z certe l̃z quilibet decedat nouiſſim⁹ non videt̃ ſubſtitutus vtriq̃: q̃ iſta dictio quilibet: quando ponit̃ diſtributiue requirit vnũ tñ. ⁊ ſi plures ſimul concurrunt diſpoſitio vitiatur: vt. l. ſi fuerit. ſ. de reb. dub. vnde precedens ſol. verior videt̃: tamen ſemper in hoc dubitaui.

Cum heres.

a Curator furioſi põt agnoſcere bo. poſ. ſm tab. ⁊ hereditatem reſtituere. h. d. ¶ No. vnum ex caſibus in quib⁹ neceſſaria eſt bonor̃ poſſeſſio ſm tabu. ita dicũt Iac. de are. hic ⁊ Pet. ⁊ Cy. in. l. certum. C. vnde lega. ¶ Querit glo. an iſta bonoruz poſſeſſio tribuat ius? Et ponit opi. de quo in. l. j. de boñ. poſſ. infan. ⁊ fur. de la. tñ quicquid ſit qñ furioſus inſtitutus non eſt rogat⁹ de reſtituendo ⁊ agnoſcit bo. poſſ. ſiue dicamus qd tribuat ius ſiue nõ decedens non tranſmittit ad heredem. vt l. fi. §. tale. ⁊. §. ſeq. de cura. fur. ⁊ tamẽ tranſmittit in fideicõmiſſariũ vt hic.

1 Inſtantia cepta per heredem de nouo qd non tranſeat in ceſſionariũ.

2 Compromittere non eſt lata culpa.

Cum heredi-

tas. Per trebellianũ nõ tenetur heres in obligationibus per euz cõtractis ideo debet ei per fideicõmiſſariũ de indemnitate caueri. h. d. ¶ Opp. qd b inſtantie iudicij tranſeat in fideicommiſſariũ ⁊ heres tutus eſt per trebel. vt. l. j. in princi. ſ. eo. Sol. ibi loquitur de inſtantia cepta per defunctum que eſt hereditaria. ideo tranſit p̃ trebellianũ: ⁊ heres eſt tut⁹ ope exceptionis. hic eſt inſtantia cepta per heredẽ que nõ eſt hereditaria ⁊ ſic nõ tranſit ad fideicõmiſſarium. ⁊ ſic eſt neceſſe heredi caueri de indẽnitate. †Ex quo dixi c ſemel in. q. de facto cũ quidã ceſſiſſet oĩa iura ⁊ actiones q̃ habebat vt heres quod in ceſſionariũ nõ trãſibat inſtantia cepta de nouo per heredem. ¶ Oppo. ſ. eodem. l. j. §. j. Sol. habet exceptionem cõtra creditores hereditarios non cõtra eos cum quibus ipſe contraxit. quia non dicuntur hereditarij ideo eſt neceſſe qd eis caueatur vt hic. facit. l. ſi heres pecuniã. j. eo. ⁊. j. de fideiuſ. l. heres a debitore.

a ¶ Cũ hrs. ⁊ no. fin. caſum q̃ tabule ex nec ↄfirmãtur vt fideicõmiſſuz vtile vid bar. j. e. l. ex facto. ⁊ ibi. d. Io. an. ſ. d vul. ⁊ pup. An. barb. And. Po.

b ¶ Op. qd. ita dicas i fiſcũ text. c fin. i. l. ſi cũ dotẽ. §. fin. ſ. ſo. ma. et qño q̃s dicat̃ ſubire iudiciuz p̃ aliuz vide bar. i. l. j. ſ. e. ⁊ i. l. ſi cũ hoĩez. ff. d fideiuſ. Et vid tex. val de no. i. l. titius. ſ. de p̃cura.

c ¶ Ex q̃ dixi ⁊ vide barto. in. l. cuz hoĩez. ff. de fideiu. bal. i. l. p̃ diuerſas. C. mãdati an aũt relegatus poterit cedere. vide tex. fin. qd ſic in. l. de pollicitationib⁹. ff de polli. ſ̃z bald. in. l. per diuerſas. Andr. Barba.

a ℭ Ex hoc
appet. ⁊ vi
de nouum
qđ dixit bľ
d⁹ i addit.
ſpe. ꝺ arbi.
qđ lʒ mior 1
cōpromit,
tat non vr 2
leſus q: cō
promiſſuʒ
eq̇paƚ con
tractui niſi
īcepit liti=
gare coraʒ
arbitro: et
an ſit vera 1
cogita. An
dre. barb.
b ℭ Debito
ris. addꝺq̇d
ſi ſit ſtatu,
tū ꝙ debi,
tor ꝑ pecu
nia exacta
poſſit capi
⁊ ei⁹ heres
an ſi heres
ſit mior ca
pi poſſit.
Ro. conſi.
cxx. in q̄rtū
aūt alexā.
tāgit anſtā
te ſtatuto 2
ꝙ debitor
poſſit capi
ad requiſi
tionē cre,
ditoris an
poſſit capi
abſq̄ cita, 1
tione ⁊ an
ad inſtātiā 2
ceſſionarij
vid ro. ɔſi.
cxlij. ⁊ ad,
de hic que
hēs ꝑ cun,
dē alex. in
cōſi. xviij.
col. ſi. in. v.
volumine.

in principio. ℭ Opponitur qđ ad fi
deicommiſſarium non tranſeat dam
nū ex cōpromiſſo. vt. l. ſi dictū. §. ſi pro, 1
miſero. ſ. de euic. Sol. aliud in empto
re ⁊ vēditore. rō q: ibi venit leuis cul 2
pa: aliud in herede ⁊ fideicōmiſſario
vbi nō teneƚ niſi de lata tm̄. vt. l. mu,
2 lier. §. ſed ſi eñ. ſ. eo. ex † hoc apparet[a]
a ꝙ cōpromittere non eſt lata culpa: q:
tunc imputareƚ heredi nec ei caueret
de indēnitate: ſed contra hoc opp. eo=
ipſo qđ quis cōpromittit decipiƚ: vt. l.
ſi minor. xxv. annis filiofa. §. j. de mio.
ergo eſt lata culpa. tn̄ ſol. huius eſt vt
pʒ ex his que ibi dixi.
☞ Facta reſtitutione in vna re q̄ñ vi
deatur facta in omnibus.
Procuratori ſimplici qđ poſſit actio
cedi ſicut ⁊ fideicommiſſum reſtitui.

Reſtituta. Not. bene
iſtos caſ⁹:
qđ reſtitutio fit re vel verbis.
Item fit tradēdo vel pariē
do. ℭ Querit glo. vtrū poteſt peti re 1
ſtitutio vnius rei? Dic qđ ſic: ⁊ bene.
ℭ † Secūdo querit: vtrū facta reſti
tutione in vna re videntur facta i oī,
bus rebus? Et tenet qđ ſic ⁊ bñ. Con
tra hoc videƚ. l. iij. in prin. ⁊ qđ ibi no.
de acqui. poſ. ſol. quedam eſt trāſlatio
iuris que fit per heredē in fideicōmiſ
ſariū: ⁊ tunc facta reſtōne in vna re vr̄
in omnibus eſſe facta: vt hic. quedam
eſt tranſlatio poſſeſſionis: tūc facta re
ſtitutione in vna re non videtur facta 1
in alijs: niſi apprehendaƚ vt in contra
rio: vt. l. cū heredes. de acquir. poſ. ita
dicit Dy. in. c. j. in. v. q. de reg. iur. li. vi.
ℭ Quero dicitur hic qđ poteſt reſti,
tui alij: vtrum hoc ſit verum ſimplr?
rn̄deo intellige de procuratore ſimpli
ci nō in rē ſuā: vt. l. ſi mulier. §. ex aſſe. 1
de iure do. dicam in. l. qui ita. in princi.
j. eo. Et ex hoc † dicūt docto. noſtri ꝙ
ſimplici ꝓcuratori pōt cedi actio ſi,
cut fideicō miſſum reſtitui: vt hac. l. cū
ſiƚ. ℭ Quero dr̄ hic hac mēte. an iſta
mens in dubio preſumiƚ? reſpondeo
ſic in eo qui ſciebat ſe teneri: vt. C. de
acq̄. poſ. l. ij. ⁊ quod ibi no.
☞ Tutor non poteſt cedere actionē
pupilli.
Verbum ſuccedat: trahitur ad fidei, 1
commiſſum.

Pupillus. Op. C. qui admi.
ad boñ. poſ. l. bo=
nor. So. dicas idē hic qđ ibi: q: iudex 1
poteſt ſupplere defectuʒ tutoris. Op.
de. l. bonorū. Glo. dicit tria ſunt. here,
ditas: ⁊ iſtam nō poteſt querere ſol⁹ 2
tutor. Item eſt bo. poſ. ⁊ in iſta quidā
dicūt idē qđ in hereditate, alij ſecus: 3

dic vt dixi in. l. impuberibus. de tu. ⁊ cur. da ab his:
⁊. l. tutor. j. de bo. poſ. Tertium eſt trebellianica reſti
tutio: de qua dic vt hac. l. ℭ Vltimo † no. ꝙ tutor nō
poteſt cedere actionē pupilli. qđ dic vt. l. nouare. de
noua. ℭ † No. ex hac. l. non eñ: qđ verbuʒ ſuccedat:
trahitur ad fideicōmiſſum. nam reſtitutio ſucceſſio
eſt. facit tex. in. c. raynutius. ⁊. c. raynaldus. extra de
teſt. dixi plene in. l. centurio. de vul. ⁊ pupi.

Damnis. Etiam coactiones pro=
rie transferunƚ per tre=
bellianum per heredes ⁊ per eos q̇ in iura
heredum ſuccedunt. h. d.

Nihil intereſt. Non curatur qualis ſit ꝑ
ſona ꝓcuratoris ad nego
tia. h. dicit.
q Dia.

Reſtituta. Quero: quid in iure patronat⁹
eccleſiaruʒ? Rn̄deo idem. arg. j.
de oper. liber. l. ſi operaruʒ. qđ no. per doc. in. l. monu
menta. C. de leg. ℭ Vltimo vide gl. ⁊ ſigna que po
nit caſus in quibus remanet aliquid penes heredeʒ
reſtitutione facta.
☞ Compulſio ⁊ reſtitutio fiunt iudicis officio nō
iure actionis.

Pap. tractat. Qđ iure accre=
ſcēdi acquiritur
ad fideicommiſſarium pertinet. h. d. ad
q. quam fecit text. vtruʒ ſit opus noua
reſtitutione? Reſpondet glo. qđ non: et
bene. ℭ Oppo. ſ. de vſufru. accre. l. interdum. ſolu.
aliud in vſufructu: aliud in proprietate: q: vſuſfruct⁹
accreſcit perſone: proprietas rebus. ⁊ hoc qđ illud
quod venit iure accreſcendi reſtituaƚ: dixit in. l. mar,
cellus. §. quidam. ſ. eo. ℭ † Vltimo iſte tex. facit qđ 1
compulſio ⁊ reſtitutio fiat iure actiōis ibi: alia actio
⁊c. ⁊ ita allegat glo. in. l. non eſt cogendus. j. eo. veri
tas eſt quod fit officio iudicis. vt dixi in. l. ſi legatus.
in prin. ſ. eo. ⁊ hoc nomen actionis large poniƚ: vt. l.
actionis verbo. de ver. ſigni.

☞ Statutum de debitore carcerando habet locū
in eius herede.

Poſtulante. Ad id ad quod pote=
rat compelli defun
ctus poteſt compelli heres defuncti. licet
verbis legis non exprimatur. h. d. ℭ Op
po. ſ. eo. l. apud. §. vtrum. Solu. ibi deceſſit ſine here
de. hic cum herede: et ſic concordat cuʒ vltimo reſpō
ſo huius principij. ℭ Querit glo. an in herede trāſ
eant actiones ipſo iure? Dic vt in ea. ℭ Vltimo fa,
1 cit † iſte textus. dicit ſtatutum: quod debitor debet
b carcerari pro debito. quid de herede debitoris?[b] Re
ſpon. vt hic quod idem licet in ſtatuto nulla fiat mē
tio heredis.

☞ Acceſſiones queſite ex ꝓuiſione defuncti vē
niunt in reſtitutionem etiam in liberis primi gra,
dus.
Liberi primi gradus non tenentur reſtituere fidei,
commiſſum ex fructibus.
Fructus qui percipiuntur mora reſtituentis veniūt

in fideicommiſſum etiam in liberis primi gradus.
4 Fideicommiſſarius habetur loco heredis.

Sed in huiuſmodi. Acceſſiones q̄ q̄= 1
runƚ ex ꝓuiſione
defuncti veniunt in reſtitutionem. h. d. Primo ponit 2
duas q̄ōnes ⁊ opi. q uerentis. ſecundo ponit vnā rōn
ſionē pro: aliam cōtra. tertio determinat. quarto re=
ſpondet vni rōni que in cōtrarium poſſet fieri. ſcđa 3
ibi: reſpondi. tertia ibi: ſed q: quarta ibi: ſed cū here
1 ditarios. ℭ † No. ꝙ acceſſiones queſite ex ꝓuiſiōe
defuncti veniūt in reſtitutionē etiaʒ in liberis primi 4
gradus qđ no. loquiƚ eñ hic de filia. ℭ Secūdo no
2 ta † ꝙ liberi primi grad⁹ nō tenenƚ ſupplere fideicō
miſſum ex fructibus vt hic. ibi. ſed q: nō vt heres ⁊c.
3 dixi in. l. ita. §. heres ex aſſe. ſ. e. ℭ † Tertio not. qđ
fructus qui ꝑcipiunƚ mora nō reſtituētis veniūt i fi,
deicommiſſum etiā in liberis primi gradus: vt hic.
4 ℭ † Quarto no. ꝙ fideicōmiſſari⁹ loco heredis hr̄
vt. ſ. qđ cum eo. l. ſi filius. ⁊ inſtituta de fideicōmiſſ.
here. §. reſtituta. ℭ Vltimo no. differentiā quā facit 1
iuriſconſultus inter fructus q̇ percipiunƚ ex ꝓuiſiōe
defuncti: ⁊ eos q̇ ꝑcipiunƚ opa ⁊ diligētia heredis. a

Qui totam. Qui quartam reti,
nere nō vult conſul,
tius facit: ſi adit coacte q̄ ſi ſponte adi,
ret. ℭ Op. etiā q̄ñ adit ſpōte trāſferūƚ
actiones per treb. vt. l. j. §. j. ſ. e. Rn̄. poſ
ſet eſſe ꝙ poſt aditionē ante reſtōnē fideicōmiſſari⁹
decederet ſine herede alias nollet ſibi reſtitui ⁊ ſic
adiēs remaneret implicitus oneribus hereditarijs
qđ non eſt ſi adit coacte: vt. ſ. l. proxi. ⁊. l. apud iul. §.
vtrum. ⁊. §. antiſtia. ſ. eo. qđ no.
1 ☞ Charitas defuncti facit non conditionem quod
erat cōditio in perſona alterius.

Seius. Tempus certe etatis ex ꝓ,
ſumpta voluntate, defuncti
propter charitatē perſone facit diē nō
cōditionē. Item fideicommiſſario an
te reſtitutionem poſtq̄ dies ceſſit mor
tuo fideicommiſſum ad heredem tranſit. hoc dicit.
ℭ Oppo. ſ. de leg. j. l. ſi cui. §. j. in princ. Sol. dicunt 2
quidam hic reliq̇t pure poſtea diē ꝓſtatiōis ꝓtulit
hoc eſt ɔ hūc tex. in vna eñ ⁊ eadē oratione rogauit
1 de reſtituēdo in tp̄s certe etatis. Dic ergo † ꝙ iſtud
eſt ex ꝓſumpta volūtate defuncti ꝓpter charitatem
perſone cui debebat fieri reſtō: q: filio ſuo. dixi ple=
ne in. d. l. ſi cui. Sed poſito ꝙ prima ſolu. eſſet vera
ad ipſam op. de cōdi. ⁊ demon. l. quibus diebus. §. j.
Sol. ibi fuit adiecta dies incerta: hic certa. Querit
glo. vtrū heres iſtius fideicōmiſſarij petet ſtatim an
expectabit tp̄s quo ille perueniſſet ad illā etatem.
Gl. qđ expectabit. Pe. aliter vt refert Cy. in. l. ex his. 3
C. q̄ñ di. le. ce. pro quo facit. j. e. l. filiā. ⁊ qđ ibi dicam.

Si heredi. Solutum occaſione debiti
naturalis reſtituiƚ fideicō,
miſſario. hoc dicit. 4

Paulus. In rebus ſubtractis per
fideicommiſſariū perdit
fideicōmiſſi petitionē. h. d. ɔcordat. C.
de le. l. non dubium. ſic et econuerſo in
rebus ſubtractis heres perdit benefi=
cium quarte: vt. ſ. ad. l. fal. l. beneficio. ℭ Op. j. quo

rum le. l. j. §. rediguntur. Dic vt in gloſ.

☞ Heres ante reſtitutionem quan,
do poſſit conueniri.
Actio vtilis aduerſus eum qui ea te=
netur perpetuatur facta reſtitutione
contra eum qui tenetur directa.
Remedia. l. perfectius. C. de anna. ex,
cep. non habent locum in herede non
habente domicilium.
Heres q̄ñ cogatur iudiciū ſuſcipere
vſq̄ ad litis conteſtationem: quando
vſq̄ ad ſententiam: et quando vſq̄ ad
ſatiſfactionem.

Cum hereditas. Qui alias non cogitur ſuſci
pere iudicium cogitur tunc
quādo actiones ſunt tēpore perituræ.
hoc dicit. ℭ Op. † ꝙ heres idiſtincte
añ reſtitutionē poſſit ɔueniri. vt. l. ita
tn̄. §. qui ex treb. ſ. e. So. vna lect. eſt[a]
quod hoc intelligiƚ ante reſtōnē: ⁊ tūc
debet intelligi altero de duob⁹ modis
ſ. quod heres coactus adiuit. tūc eñ
hʒ exceptionem ante reſtōnē: vt. l. po,
ſtulāte. in pn. ſ. eo. niſi actiones eſſent
tp̄e periture vt hic. Vel intellige in he
rede qui adiuit ſpōte ⁊ paratus eſt in
continenti reſtituere: tūc enim habet
exceptionē niſi actiōes eſſent tp̄e pe,
riture vt hic. ⁊ ſm̄ hoc tex. qui dicit cū
hereditas ex trebelliano ſenatuſcon,
ſulto reſtituiƚ. i. eſt in actu reſtituendi
de proximo. Scđo modo pōt intelligi
poſt reſtitutionē factā: ⁊ tunc ob. ɔtrariū
q: heres nō pōt ɔueniri: ſʒ dʒ limitari:
niſi actiones eſſent tp̄e ꝑiture: vt hic.
Ex quibus tribus lectu. collige diſtin
ctionē breuē ⁊ notabileʒ per te. Et ex
2 iſta vltima no. † diligenter ꝙ facta re
ſtitutiōe cōtra eū qui teneƚ directa ꝑ,
petuaƚ actio cōtra eū q̇ teneƚ vtili. Nā
hic facta cōtra heredē ɔteſtatiōe ꝑpe
tuaƚ actio ɔtra fideicōmiſſariū: facit
C. de duo. re. l. fi. ⁊. de ſol. l. cū q̄s ꝑ eo.
⁊ qđ ibi dixi. ℭ Op. ꝙ nō ſit neceſſa,
riū iſtud remediū cū poſſit ꝑpetuari
actio per remedia. l. vt perfecti⁹. C. de
anna. excep. Rn̄d. fateor niſi ponas fi,
deicōmiſſariū eſſe ſine domicilio. Di=
3 cit gl. no. † quod remedia. l. vt perfec=
tius. non habent locum in herede nō
habente domicilium. ℭ Opponitur
j. de bon. poſ. ſm̄ tabu. l. equiſſimū. ſo.
4 vt glo. ℭ Quero † an heres cogatur
iudicium ſuſcipere vſque ad litem cō
teſt tm̄. an vſq̄ ad ſn̄iam: an vſq̄ ad
ſatiſfactionem. in gloſſ. ſunt opinio. tu
dic qđ hic conuenitur heres ex neceſ,
ſitate ne res pereat. aut ergo actori
eſt cōſultū per lit. conteſta. ⁊ tunc ſuffi

Andreas
Pomare.
a ℭ So. vna
lect. eſt. Et
ſic ſi heres
adijt et in=
continenti
vult reſti=
tuere non
cogiƚ ſubi,
re iudiciū
niſi actio
eſſet tēpo,
re ꝑitura.
nā tūc mul
ta ſunt ſpē
lia. ⁊ vide
ſing. dictū
bar. i. l. ſci⁹
⁊ augeri⁹
ff. ad. l. fal.
⁊ in. l. more
ff. de ſer. et
ang. in. l. cū
hi. §. trāſa,
ctione. ff. ꝺ
trāſac. ⁊ in
l. j. ff. de pe.
here. q̄ oīa
vide oīno.

a ℭ Pr̄ diſſi
pās.adde
an pr̄i diſſi
pāti auſe-
rat̄ admini
ſtratio.bal
duȝ conſi.
lxxv.v.lib.
Andreas
Pomate.
b ℭ Ultimo
dicit.et ita
refert hic
Ange.vna
cū bal.ꝯſu
luiſſe apd̄
Aretiū.an
aūt cogat̄
vēdere vt
ex p̄tio ala
tur: ſi fru-
ct⁹ nō ſuffi
ciūt dic ꝙ
nō niſi eēt
futur⁹ dn̄s
rex.eſt val
de not.ſm̄
Ang.in.l.j.
§.ſi mulier
ſ.de vēt.in
poſſ.mit.et
vide eū ib.
⁊ in.l.j ff.d
pet.here.⁊
ibi no.glo.
mirabilem
ſm̄ eū quē
ibi omnino
videas.
c ℭ Ualoꝛ.
Adde qd̄
voluit Ro.
ꝯſi.clxxxix.
⁊ ꝯſi.ccccc-
x.in ſi.

cit conteſtatio.aut nō eſt cōſultū quia 3
forte eſt actio q̄ cōteſtatiōe nō perpe
tuat̄ vt actio de dolo.⁊ tūc opȝ qd̄ ſu
ſcipiat vſq3 ad ſniam vt.l.ſȝ ⁊ ſi reſti-
tuat̄.§.ſed ⁊ ſi dies.⁊ qd̄ ibi not.ſ.de
iud.Si vo p ſniam nō cōſulit̄ actoꝛi
vt q2 res erat peritura:pone eū qd̄ de b
bebat mihi dare ſuū cui erat relicta 4
hereditas ⁊ eſt periculū ne moꝛiat̄ añ
cōditionē.tūc coget̄ ſuſcipere vſq3 ad c
ſatiſfactionē.arg.l.apud.§.antiſtia.et
l.ille a quo.§.j.qd̄ no.in.d.§.ſed et ſi
dies.⁊ ſm̄ hoc nō pōt pati heres dā-
nū q2 nō cogit̄ ad ſatiſfactionē niſi re
rū que ſunt in hereditate in quib⁹ pe
riculū imminet ꝓ quib⁹ poſtea fidei-
cōmiſſarius conueniri poterat.
1 Pr̄ rogatus reſtituere filio ſi diſ
ſipat q̄n cogat̄ reſtituere ipſi filio.
2 Hec lex an hodie ſit coꝛrecta: quod
non.
3 Filiuſfami.etiā in his in quib⁹ patri
non queritur vſuſfr.non teſtatur.
4 Alimenta debent moderari reſpectu
valoꝛis patrimonij.

a IMperatoꝛ. Pat̄ diſſi-
pans fideicōmiſſum cogit̄
filio exiſtēti in poteſtate re-
ſtituere etiam ante cōditionis euētū.
h.d. ℭ †Oppo.ꝙ etiā q̄n nō diſſipat 1
cogat̄ pater filio in poteſtate reſtitue
re vt.ſ.eo.l.cogi.§.ſi pater.So.ibi ēt
diſſipabat nolendo adire hereditatē
vt ibi dixi:lȝ gl.aliter ibi ſentiat.Op.
in auť.de nup.§.ſed qd̄ ſancitū.C.de 1
bo.ma.l.j.So.gl.qd̄ hic loquit̄ q̄n pr̄
eſt in dolo.ibi q̄n eſt in culpa.Tu dic
ꝙ ſiue pater ſit in dolo:ſiue in culpa
idem eſt.ꝓbat̄.C.de ſen.paſ.l.ſi.facit
qd̄ no.per glo.ſ.ſo.ma.l.ij.verſi.qd̄ ſi
in patris.in gl.que incipit moꝛte vel
emancipatione.vbi equiparat patrē
effici pauperē ⁊ moꝛi.Nō ob ꝯtrariū.
q2 ibi loquit̄ q̄n pater diſſipat tali mō
qd̄ filio pōt eſſe cōſultū.vt vendēdo
immobilia que fili⁹ poterit vēdicare:
ſecus ſi diſſipat taliter qd̄ filio nō poſ 1
ſit eſſe conſultū.qd̄ tene menti.q2 quo
tidianū.ℭ Op.ſ.eo.l.vbi pure.ſolu.
hic pater diſſipat ibi non.ℭ Quero
2 † an hec.l.hodie ſit coꝛrecta.cuȝ inter
patrem ⁊ filiū valeant hodie cautio-
nes in aduētitijs.vt.l.iubemus.C.eo.
dixi plene.in.l.ſi quis pꝛo eo.§.j.ſ.de ſi
deiuſſoꝛibus.Et videt̄ qd̄ ſic.nā ideo
q2 cautiones nō poterāt habere locū
deuentū eſt ad iſtud remediuȝ vt hic
dicit tex.Puto qd̄ nō ſit coꝛrecta ꝑ.d.
l.ſi.C.de ſentē.paſ.Nec ob.qd̄ poſſunt
interponi cautiones:q2 nō dȝ filius ſe
cōmittere fragilitati cautionum:vt.l.
cogi.§.ſi pater.ver.idem querit.ſ.eo.facit iſta †.l.ad 3
q.an filius poſſit teſtari in his in quibus patri non
querit̄ vſuſfructus.Et videt̄ qd̄ ſic.q2 in his equipa
ratur filio militi.ſed hec intelligas quantū ad agen
dum et defendendū nō quo ad teſtandum vt.C.qui
teſta.fa.poſ.l.ſi.nota.ſ.eo.l.j.§.in filij.⁊.l.qui in pote
ſtate.ſ.de teſt.Ultimo b † dicit Jac.de Are.ꝙ leges
que dicunt quod alimenta q̄ debent moderari ſm̄
facultatem patrimonij vt.ſ.vbi pu.edu.de.l.ius ali-
mentoꝛum.debent intelligi non reſpectu valoꝛis c vt
hac.l.in ſi.⁊.d.l.fina.⁊.d.l.ius alimentoꝛum.in pꝛin-
cipio.

CUm heres. Deductio legatoꝛum non intelligi-
tur de legatis inualidis.item dos pꝛe-
legata deducitur vt debitum nec im-
peditur trebellianice quarte deductio
ne.h.d.ℭ Op.qd̄ debitum compenſetur cū quarta
vt.ſ.ad.l.fal.l.ſi debitoꝛ.So.ibi teſtatoꝛ hoc expꝛeſſe
dixit hic non.

SI res aliena. Heres non co-
gitur reſtituere
qd̄ ad eū peruenit non vt ad heredem.
h.d.ℭ Opp.ꝙ iſtud legatū rei aliene
valet.vt ſaltem poſſit peti eſtimatio vt
l.cum alienā.C.de leg.Solu.illud verū quando res
aliena legatur non dn̄o.ſed hic lȝ ab initio fuerit reli
cta non dn̄o.tn̄ quia dn̄o ſucceſſit legatario non de-
bet̄ q2 deuenit ad eū caſum a quo incipere non pōt.
hoc eſt contra.l.plane.§.ſi duob⁹.vlti.rn̄.ſ.de lega.j.
vbi ſufficit in perſona pꝛimi legatarij valuiſſe legatū.
Ad hanc.l.reſpondeo qd̄ non debet reſtitui res ſed
actio perſonalis que competebat pꝛo legato contra
heredem pꝛimi teſtatoꝛis bene tranſit.nec eſt qui re-
pugnet.
An ſeruus poſſit cogere ſeruum adire.

SEruus. Si ab vno debet̄ hereditas ab alio
libertas nō eſt locus coactiōi:ſec⁹ ſi
ab eodē vtrūq3 debet̄ ſiue ab ītio:ſiue ex poſtfacto
ꝑ accidēs.h.d.ℭ Op.qd̄ nō ſit neceſſe qd̄ manumit
tat̄.cū ſtati cū relinquit̄ hr̄ditas ſit liber.C.de neceſ.
ſeruis here.inſti.l.quidā.§.j.Sol.ibi q̄n hereditas re
linquit̄ directo hic per fideicōmiſſuȝ.ℭ Op.ꝙ etiā
ſeruo remanente in ſeruitute pōt relinqui vt.d.l.qui-
dam.§.illo.So.pōt relinqui nō vt heres cogat̄ ei da
re ſed hoꝛtabit̄.ℭ Opp.ꝙ ſeru⁹ nullo caſu poſſit co
gere heredē vt.ſ.e.l.cogi.§.ſi ſeruo.Solu.ibi loquit̄
in ſeruo heredis hic i ſeruo hereditario.ℭ Pꝛothu-
ſius declaratione do.in.l.iij.C.de fideicō.liber.ponūt
vnā diſtinctionē multū imperfectā.Tu diſtingue ſic.
vtrū ſeru⁹ poſſit cogere heredē adire.Dic.aut relin-
quit̄ hereditas ⁊ libertas ſeruo heredis aut ſeruo te
ſtatoꝛis aut ſeruo extranei.Pꝛimo caſu nō pōt cogi
adire vt.l.cogi.§.ſi ſeruo.ſ.e.Scd̄o caſu aut ab vno
⁊ eodē debet̄ hereditas ⁊ libertas.aut ab vno here-
ditas ab alio libertas.Pꝛimo caſu aut vtrūq3 debet̄
pure ⁊ pōt cogi adire vt hic.ſiue ab initio debeat̄ ab
vno ſiue ex poſtfacto ꝑ accidēs vt h pȝ.Si vero vnū
pure aliud ſub conditione tūc aut libertas pure he
reditas ſub conditiōe ⁊ pōt cogi adire vt.ſ.e.l.ſi cui.
in pn̄.aut econuerſo hereditas pure libertas ſub cō-
ditione ⁊ nō pōt cogi vt.d.l.ſi cui.ſ.e.§.j.Si vero a
diuerſis

diuerſis:vt ſi debetur ab vno libertas ab alio here- 4
ditas tunc aut debetur libertas ab vno herede ab
alio hereditas ⁊ non eſt loc⁹ coactioni vt hac.l.in pn̄.
ſi vero libertas debetur ab vno legatario:hereditas
ab herede:tunc aūt plures erāt heredes inſtituti.et
nō eſt locus coactiōi vt.ſ.e.l.nō eſt cogēdus.aut erat
inſtitutus tm̄:⁊ eſt locus coactioni:vt.ſ.e.l.apud.§.
antiſtia.⁊ no.per gl.ſ.eo.l.cogi.§.ſi ſeruo.Si vero a
plurib⁹ debet̄ libertas ⁊ ab vno ex his hr̄ditas tunc
eſt locus coactioni:q2 illi vni adeūti libertas compe-
tit:vt.l.teſtō.de manu.teſta.⁊ hoc vult dicere text.hic
ibi cū dicit ab oīb⁹ ⁊c.Nec ē neceſſaria gl.q̄ exponit
omnibus id eſt ab aliquo omniū.Tertio caſu q̄n re-
linquit̄ ſeruo alieno an quis cogat̄ reſtituere.Gl.in
l.ita tn̄.§.ſi.ſ.e.videt̄ tenere qd̄ ſit locus coactiōi.iſte
leges videntur innuere cōtra.⁊ no.in hac.l.ſi res.in 1
vltima gl.ibi dū dicit loquitur in ſeruo hereditario
non heredis vel extranei.Dic ergo aut dn̄s paratus
eſt vendere ita qd̄ per aditionē ſeruus habilitari po
teſt ab herede ad recipiendā reſtitutionē ⁊ eſt locus
coactioni.aut nō eſt paratus ⁊ non eſt loc⁹ coactioni
arg.l.deberi.C.de fideicō.lib.⁊.l.ſi cui pure.in pꝛin.⁊
§.j.ſ.e.An aūt poſſit heres cogi reſtituere:Dico qd̄
in oībus caſibus in quibus pōt cogi adire pōt cogi
reſtituere per eaſdē.ll.In caſib⁹ vero in q̄b⁹ non pōt
cogi adire ſi adeat ſponte ⁊ per aditionē ſeruus cōſe 2
quit̄ libertatē pōt cogi reſtituere vt.ſ.eod.l.cogi.§.ſi
ſeruo.Item ſi quoquo mō ſeruo libertas obuenerit
vt no.in.l.non eſt cogendus.in glo.ſuper verbo pen-
deat.ſ.e.ℭ Op.qd̄ ſit differētia quo iure quis ſit de
bitoꝛ:vtrū ex perſona ſua vel alterius vt.ſ.eo.l.ſi pa-
troni.§.qui fideicōmiſſam.⁊ de ſol.l.⁊ magis.⁊ de in
offi.teſt.l.nihil.§.ſi.Dic qd̄ ibi ex diuerſitate perſona 3
rū vel iuriū inducit̄ diuerſitas rationū:⁊ ꝑ cōſequēs
diuerſi effectus.hic ſecus.
1 Quis cogatur adire ⁊ reſtituere officio iudicis.

NOn eſt cogendus. Hic innuit
qd̄ ſi ſeru⁹ ante reſtitutionē decederet
heres remaneret implicitus.Cōtra.ſ.
eo.l.poſtulante.in pꝛin.Sol.ibi in libe-
ro hic in ſeruo.ſed hoc videt̄ cōtra.l.apud.§.vtrū.et 4
§.antiſtia.ſ.eo.Sol.ibi in ſeruo qui cogebat̄ ex vo-
luntate defuncti hic non.ℭ Op.hic dicit̄ qd̄ ſi lega
tarius decedit viuo teſtatoꝛe legatū remanet apud
heredē cū onere ſuo.Cōtra.C.de ca.tol.§.in pꝛimo.
Solu.quidā qd̄ hoc ſpāle fauoꝛe libertatis.⁊ in hoc
multū ſe inuoluit gl pe.⁊ vlti.huius.l.dic quod in ꝓ
non ſcripto eſt verū qd̄ eſt ſpāle in libertate:vt hic:ſȝ
in caduco vel quaſi remanet cum onere ſuo.tam de
iure antiquo q̄ de nouo.vt.ſ.de leg.ij.l.celſus.in ſin.
⁊.C.de cad.tol.§.in pꝛimo.⁊.§.pꝛo ſecundo.ℭ Que
1 ro † quo iure quis cogatur adire ⁊ reſtituere.Gloſſ.
dicit officio iudicis qd̄ declaraui in.l.ſi legat⁹.in pn̄.
ſ.e.Alij dicūt ꝙ iure actionis.ꝑ.l.papinianus.ſ.eo.
ſed ibi reſpondi.
1 Rogatus reſtituere in caſu hui⁹.l.an fructus in 1
reſtitutione veniant.
2 Si heres aliqua alienauit ⁊ aliqua emit an empta in 2
caſu huius.l.veniant in reſtitutione.
3 Expenſa attribuit̄ illi patrimonio cui⁹ contēplatiōe
apparere poteſt facta.

4 Trebellianum an habeat locum quando quis ro-
gatus eſt reſtituere quicquid ex hereditate ſuper-
fuerit.

TItius. Rogatus reſtituere qd̄ ex
hereditate ſuperfuerit pōt
bona fide diminuere.Itē in dubio ex-
pēſa ab vtroq3 patrimonio intelligit̄ eē
facta ꝓ rata.h.d.ℭ Pꝛimo ponit vnuȝ
dictū.Scd̄o illud ꝓbat ꝑ autoꝛitatē.Tertio illud cō
mēdat ⁊ aliā autoꝛitatē adducit.Quarto dicit cau-
tionē pꝛeſtandā.ſcd̄a ibi:diu⁹ aūt.tertia ibi ꝙ mihi.
quarta ibi ꝓpter hm̄oi.ℭ Opp.C.e.auť.ꝯtra roga
tus.So.fateoꝛ qd̄ hoc eſt hodie immutatū.nā fidei-
cōmiſſo ſic relicto tenet̄ rogat⁹ reſeruare fideicōmiſ
ſario quartā.Et tres ptes pōt diminuere vel aliena-
re.Quero vtrū hoc † caſu veniāt fruct⁹ in reſtitutio-
nē.Gl.diſtinguit an fuit rogatus reſtituere qd̄ ſup-
eſt ex hereditate.⁊ fruct⁹ nō veniūt in reſtitutionem
vt.l.deducta.§.pe.ſ.e.ſecus ſi fuerit dictū quicq̇d ſu-
pereſt ex bonis.vt.l.in fideicōmiſſi.§.nōnūq̄.de vſu
ris.rō q2 q̄n dr̄ quicq̇d ſupeſt ex hereditate fruct⁹ poſt
ea ꝑcepti nō ſunt hereditatis vt.l.in fideicōmiſſaria
ver.quoties.ſ.e.ſed q̄n dixi qd̄ ſupereſt ex bonis ſe-
cus:q2 fructus ex bonis ſunt.nō eīn̄ deſinūt eē bona
per aditionē.ſȝ deſinūt eſſe hereditas.ℭ Quero q̇d
† ſi aliqua alienauit ⁊ aliqua emit:Rn̄deo:vt.l.im-
peratoꝛ.§.ſi.cū ſeq.ſ.de leg.ij.⁊ ibi dixi.contra pꝛedi
cta tamen facit.l.heredes mei:in pn̄.ſed dic vt ibi di-
xi.ℭ Uenio ad ver.diuus.op.ſ.de nego.geſt.neſen-
nius.vbi ꝓhibetur eligi hec media via.ſolut̄.hic ex
vtraq3 parte erat par rō:ibi ex vna parte erat rō que
pꝛeponderabat.ideo illi patrimonio magis attribui
tur.Et per hoc † dic quod ſi hoc poſſit apparere qd̄
expenſa eſſet facta magis contēplatiōe vnius pa-
trimonij quā alterius illi attribuet̄.arg.l.hinc querit̄
§.pe.de pecu.facit qd̄ no.ꝑ doc.in.l.j.circa ſi.C.de bo
nis ma.ℭ Uenio ad ver.qd̄ mihi.Op.qd̄ nō ſit cre-
dendū exemplis:vt.C.de ſen.⁊ inter.l.nemo.Sol.hic
erat exemplū pꝛincipis qd̄ licet.ibi alterius.ℭ Ue-
nio ad vltimam partē oppo.C.eo.auť.cōtra rogat⁹.
So.fateoꝛ qd̄ hodie aliter ſatiſdat̄ q̄ olim.ℭ Que-
ro † circa iſtam.l.vtrū trebellianū ſenatuſconſultum
habeat locū in fideicōmiſſo relicto per iſta verba q̇c-
q̇d ex hereditate ſuperfuerit ⁊c.Text.videt̄ qd̄ nō.ſ.
eo.l.cogi.§.⁊ generaliter.cum ſe.Hodie videtur qd̄
deberet habere locum treb.per auten.contra roga-
tus.cum hodie de neceſſitate debet reſeruari quar-
ta.vel dic quod etiam de iure antiquo habet locum
trebel.aliud enim eſt dicere rogo reſtituas quicquid
ſuperfuerit tempoꝛe moꝛtis:quod intelligitur ſi q̇d
ſuperfuerit non deperditum vel alienatū.Aliud eſt
dicere quicquid ſuperfuerit deductis oneribus he-
reditarijs.tunc videtur rogatus de reſtituenda cer-
ta re.⁊ trebellianice loc⁹ nō eſt vt.d.§.⁊ generaliter.
ℭ Ultimo no.quod ꝑ iſtas cautiones pꝛetoꝛias non
debetur plus ſed cautius.
1 Qd̄ nō tranſit ad heredē heredis nō trāſfert̄ ꝑ
trebellianū in fideicōmiſſarium.
2 Opere obſequiales vel incerte non trāſeūt in here-
dem extraneum.
Que nō trāſeūt in heredē extraneū non trāſeūt in ſi
deicommiſſarium.

3 Feuda nō veniūt ī reſtōne fideicōmiſſi.
4 Poſſeſſiones emphyteotice principis eccleſie vel priuatorum non tranſeunt ad extraneos heredes & in fideicommiſſum non veniunt.

1 **Si patroni.** Qd † ad heredem heredis nō trāſit nō transfert in fideicōmiſſariū p treb. h. d. ¶ Not. ꝙ dixi in ſummario. ¶ Scdō no. ꝙ in his q̄ nō trāſferunt p reſtōnē hrs non ſummouet exceptione. ¶ Op. ꝙ ope tranſeat ad extraneū heredem vt. l. a
2 duob⁹. j. de ope. li. Solu. † intelligas hic de operis obſequialibus vel de incertis q̄ ad extraneū nō trāſeūt. ſm diſtinctionē poſitā in. l. ſi nō forte. §. libertus. de cōdi. inde. & ex iſta gl. iuncta cū
a text. habes quod ea q̄ᵃ non tranſeunt ad heredem extraneū nec trāſeūt in fideicōmiſſariū. pro hoc. ſ. de vul. & pu. l. qui liberis. §. hec verba. cōtra hāc gl. facit q2 fideicōmiſſarius ponit̄ in loco primi heredis vt. ſ. e. l. qui quadringēta. & l. poſtulāte. §. ſi. ſz vnde qd ponit̄ in loco heredis pmi ſcdario tamē nō pncipal'r ſicut heres hrdis teſtō:is
3 eſt heres. ¶ Ultimo † Dy. inducit ad q. vtrū feuda & poſſeſſiōes emphyteo
b teᵇ veniant in reſtitutionē fideicōmiſſi. Et hoc tota die de fcō occurrit. & in feudo dicit Dy. ſimpl'r. qd nō venit ī reſtitutionē q2 non habet̄ iure hereditario ſed magis bñficio dñi vt. x. col. an agna. vel fili. repu. he. c. j. ¶ Cōtra hoc videt̄ gl. in. l. itē videndū. §. ſi. ſ. de peti. here. ad quam nō rñdet Dyn. dic ꝙ dz intelligi qn̄ feuda petebant̄ ab eo poſſeſſore qui nō habebat ius detinēdi. merito veniūt in petitione hereditatis ſicut alia in qb⁹ defunctus ius nō habebat: vt. l. nō tm̄. de pet. he. ſec⁹ ſi peteret̄ hereditas a filio vel ab alio qui in feudū ſuccederet vt hic. In poſ
4 ſeſſionibus † do emphyteoticarijs vr̄ qd nō veniāt in reſtitutionē. vt. C. de fun. pri̇. l. ius emphyteotici. lib. xj. Contrariū credit Dy. p. l. heredes. C. de oī
c agro deſerto. Itē q2 pōtᶜ legari pticulariter vt. l. apud iul. §. heres. alias eſt ſub. l. iulianus. & l. ſi dom⁹. §. ſi. ſ. de le. j. & j. de cenſi. l. cū poſſeſſor. in pn. & de ver. ſig. l. in cōuētionalib⁹. iſtud dictū Dy. intelligo verū in reb⁹ emphyteoticis rei publice vt in poſſeſſiōib⁹ tributarijs q̄ trāſeūt ad oēs heredes & poſſunt legari vt. d. ll. ſz in reb⁹ emphyteoticis eccleſie vel priuati vel pncipis ſe
d cus eſt. Nō em̄ trāſeūt ad extraneosᵈ heredes vt heredes: ſz ex bñficio dñi cōcedētis trāſit ad liberos. merito nō venit in reſtōnē ſicut nec opere liber-

a ¶ Habes quod ea q̄. Et vide Bald. in. l. liberti. C. de oper. li. Andr. bar.

b ¶ Emphyteote. Adde Bald. conſi. ccxxvj. libro. ij. & an computetur filio in legitimam per eūdem cōſil. ccccliij. eo. lib. paulum de ca. conſi. cccl.

c ¶ Item quia pōt. & vide baldum in. l. cum virum. C. de fideicommiſ.

torū vt hic &c. j. de ope. li. l. vt iureiurā. §. ſi liberi. & ibi dixi. probat̄ in. d. l. ius emphyteotici. C. de fun. pa. li. xj. Tangit Spe. in ti. de loc. §. nunc aliqua. dixi plene. in. d. §. ſi liberis.

Imperator. Non hz ius cōcedēdi hrdē: q̄ hz libertatē in diē. h. d. dic plene in. l. non eſt cogendus. ſ. eo.

1 Fideicōmiſſarius primus nō pōt cogere heredem adire ſine ſecundo ſi apud eum non ſit remanſura quarta hereditatis.
2 Relictum libertatis & pecuniariū nō ſufficit ad cogendū heredem.
3 fideicōmiſſarius ſcds pōt cogere heredem primo repudiante.

Qui fideicommiſſa. Fideicōmiſſarius lz cogat heredē a ſecūdo fideicōmiſſario quartā nō detrahit. Itē fideicōmiſſari⁹ pm⁹ nō po
d teſt cogere ſine ſcdo: niſi apud eū q̄rta ſit remāſura. Itē heres coactus nullū cōmodū ſentit qd habitur⁹ nō eſſet ſi nō adijſſet. h. d. & eſt difficilis. §. diuide. q2 tres qōnes pſequit̄ p ordinē ſecunda ibi: ſm q̄. tertia ibi: ſz nec illud. itē prima ſubdiuidit̄. q2 pmo ponit dictū. ſcdo rñdet vni obiectiōi in contrariū. tertio rñdet alij obiectiōi. ſcda ibi. nec ad rē. tertia ibi: nec eſt cōtrarium. & dictū primū eſt tale qn̄ fideicōmiſſarius prim⁹ reſtituit ſcdo: hz locū treb. quo ad oīa pterꝙ quo ad quarte deductionē. lz heredē primū adire coegerit. Pria obiectio eſt talis: vr̄ ꝙ fideicōmiſſari⁹ ſcds habeat fideicōmiſſum bñficio primi q̄ coegit heredē adire. nā ſi nō coegiſſet fideicōmiſſum ſecundū nō valeret. Ad qd rñdet̄ ꝙ hoc nō hz locū pmi bñficio. nam poſito ꝙ prim⁹ deſideraſſet hereditatē adire p ſe. tn̄ hereditatis aditio eſt tāte efficacie qd cōfirmat oīa relicta in teſtō: vt. l. nā qd. §. q̄ cōpulſus. ſ. e. vn̄ fideicommiſſari⁹ ſcds magis hoc cōſequit̄ ex virtute aditionis q̄ cōfirmat oīa ꝙ ex facto pmi fideicōmiſſarij. Tertiū dictū hoc eſt ſcda obiectio eſt talis fideicōmiſſari⁹ qn̄ heres coact⁹ ſibi reſtituit detrahit quartā a legatarijs vt. ſ. e. l. j. §. inde neratius. ergo & hic vr̄ poſſe detrahere. Ad qd rñdet̄ ꝙ illud loq̄t̄ in legatis & fideicō. ſingularib⁹ ab herede relictis vn̄ ex pſona hrdis detrahit: hic aūt nō detrahit a fideicōmiſſario ſcdo cui erat relictū a fideicōmiſſario pmo. ¶ Uenio ad ſcdā partē pncipalē: & hec ſubdiuidit̄ in tres. pmo ponit vnū dictū. ſcdo illud declarat. tertio circa illud ponit tres qōnes p

Andreas Pomate.

d ¶ Ad extraneos heredes. Uide ale. conſi. xxiij. in. iij. col. in primo vol. et conſilio clxxxix. in antepe. col. in. ij. volu. in quibus eſt ſibi contrarius. et conſilio. xj. in ſecundo dubio. in tertio volu. & conſi. ciij. i. ij. dubio. in. vij. colum.

ordinē. ſcda ibi: vtrīꝙ ſi confeſtim. tertia ibi: nec ad
1 rē. ¶ No. † ꝙ fideicōmiſſarius primus nō pōt cogere heredem adire ſine ſcdo ſi apud eū nō ſit remanſura quarta hereditatis. ¶ Scdo not. † ꝙ relictum
2 libertatis & pecuniariū non ſufficit ad cogendū heredē. ¶ Tertio no. † ꝙ fideicōmiſſari⁹ ſcds poteſt
3 cogere heredem primo repudiantē. probat̄. ſ. e. l. cogi. §. ſi ego. ¶ Ultimo nota. qd ſiue quota ſit remanſura iudicio teſtatoris ſiue preter iudicium teſtatoris. ſ. ex alio accidenti: vt propter coactionē heredis habet ius cogendi vt hic. in ver. ergo ſequitur.

1 Caſus in quo heres penitēdo pōt recupare bñficiū quarte pro limitatione. l. nā qd. §. qui cōpulſus.
2 Heres coactus reſtituere cōditione fideicōmiſſi pēdente pōt penitere & recuperare beneficium quarte.
Inſtitutus pure et rogatus pure an poſſit penitere remiſſiue.

Sed nec illud. Subdiuiditur in quinꝙ partes quia primo ponit vnum dictum. ſecundo rationem dicti. tertio format vnam qōnē circa pdicta. quarto format aliā. quinto ponit vnū gnale. ſecunda ibi: cur cū. tertia ibi: quod forti⁹. quarta ibi: nec ignoro. q̄nta ibi: adeo. ¶ Oppo. dz hic in verſi. quod fortius qd heres fuit coact⁹ pendēte conditione. cō. ſ. eo. l. ſed ſi alio. in ſi. Sol. dicit glo. ꝙ hic fuit turpis cōditio. quod reprobat̄. vel dic quod fuit coactus adire de facto. hec vera eſt in ſe tamē diuinare eſt. Dic ergo quod hic erat cōditio
1 poteſtatiua. & ſm hoc † habes vnū caſum in quo heres penitēdo pōt recuperare bñficiū q̄rte: & ſic fallit regula. l. nā qd. §. qui compulſus. ſ. eo. & ſm omnes predictas ſolu. loquit̄ in herede inſtituto ſub conditione. legit̄ alio mō qd loquat̄ in herede inſtituto pure & rogato ſub conditione: & in hoc videtur gloſ. reſi-
2 dere. ex quo no. † aliud qd pendēte cōditione fideicō. pōt heres coactus penitere & recuperare beneficiū quarte & alia ſibi delata ex teſtamēto. In eo vero qd inſtitutus eſt pure & rogatus pure an poſſit penitere: dic vt. ſ. e. l. nā qd. §. qui cōpulſus. & l. ita tamen §. ſi patronus. ¶ Ad ſi. opp. q2 plegata capiunt̄ etiā hereditate nō adita. ſ. de leg. j. l. qui ſiliabus. So. intellige in caſibus in quib⁹ nō caperē hereditate non adita: vt ibi no. & in. l. filio. cum. l. ſeq. eod. ti.

Cum titiana. Fideicommiſſarius poteſt reſtituere fideicommiſſum debitum a defuncto.

1 Snīa nullitatis teſti lata cō heredē omnib⁹ preiudicat contra legatarium vel fideicōmiſſariū non.

Actiones. Actiones que trāſferuntur ex trebel. ſi fideicom. declaretur indebitum cōpetere deſinūt. niſi etiā euincēs ad illud fideicō. teneret̄. h. d. Legit̄ duob⁹ modis pncipal'r. ſm primā lec. loquit̄ de actionib⁹ hereditarijs q̄ trāſferunt̄ per tre. & hoc variat̄ quatuor vel qnꝙ modis. Scdo mō principal'r legit̄ in actione q̄ cōpetit ad petēdā
1 reſtitutionē. & hec fuit lec. ſ. poſita l. ſi. gl. Pone ergo caſum primo ſm lec. antiquorū poſitā in prin. Iſtam primā lec. reprehēdit Dy. q2 fideicō. relictum ab inſtituto repetitum intelligitur a ſubſtituto. vt. l. licet. ſ. de leg. j. & l. cum pater. §. ab inſtituto. ſ. de leg. ij. ſed poſſet reſponderi quod hic loquitur quando certū

eſt teſtatorē non voluiſſe repetere. Item reprehēdit alia rōne quia fideicommiſſarius prefertur ſubſtituto vulgari. vt. l. ſacra. §. iul. j. eo. vbi loquitur etiam quando teſtator voluit repetere a ſubſtituto. vnde hec lec. non eſt bona. Quare Gui. legit ſecundo mō quod dic vt in glo. q̄ dānat lec. tribus modis. ad primam reſpondet Hug. bene. ad ſecundā nō reſpōdet que eſt qd a filio preterito non poteſt relinqui fideicommiſſum. vt. l. ij. ſ. de leg. iij. ſed reſpondeo qd non poteſt relinqui ab eo nominatim ſed poteſt relinqui generaliter etiam a venientibus ab inteſtato & tunc tenebitur etiam preteritus vt dixi in. d. l. ij. Tertia ratio que ſit contra Hug. eſt talis. q2 ſententia nō facit ius. vt. l. iij. de excep. rei iudi. ſed ad iſtam reſpondet Hug. notabiliter ſi bene intelligatur. aut † ſententia nullitatis teſtamēti fertur cōtra legatariū ſeu fideicommiſſariū agentē & non preiudicat alijs vt in contrario. aut fertur cōtra heredē qui eſt principalis cōtradictor & omnibus pīudicat. Caſus eſt hic. iſtam tenui in. d. l. ij. ſed contra hanc lect. eſt quia ſm hanc nunꝙ tranſiuerūt actiones in fideicommiſſarium. Rñ. fateor lz viſe ſunt trāſire prima facie. nā queſtio de viribus teſtamēti reſeruat̄. vt. ſ. co. l. ille a quo. §. j. Et hoc voluit hic dicere tex. qd videantur tranſire actiones ad tempus. ſ. quoad doceatur de viribus teſtamēti. Tamē Io. huius timore legit tertio modo vt in gl. quam lec. gl. reprehēdit & bene. Unde Dyn. legit quarto modo. ſ. in fratre preterito turpi pſona inſtituta. & illo caſu rupto teſtō per querelā quam hz frater: vt. l. fratres. C. de inoffi. teſt. fideicommiſſum erit nullum: niſi ſit repetitū ab inteſtato. & ſic ſm eū l. titia. ſ. de inoffi. teſt. nō habet locū in querela intentata per fratrem: qd tene menti. tu pone aliter caſuz qd fuit inſtitutus minor & non fuit grauatus fideicommiſſo: & ſibi datus fuit ſubſtitutus: & ab eo fideicōmiſſum relictum: minor repudiauit. ſubſtitutus adiuit. incepit minor agere & petere reſtitutionem in integrum. pendente iſto iudicio ſubſtitutus fideicōmiſſario ſuo reſtituit. & minor in reſtitutiōe obtinuit. certe actiones deſinunt competere fideicōmiſſario: niſi minor euincēs ad fideicōmiſſum teneret̄. et hec eſt principalis lec. Scdo principaliter legitur ſecundum Ro. in actione que cōpetit pro reperēda reſtitutione qd gl. non placet. Tene ergo vel lec. Hug. vel vltimam.

1 Fideicōmiſſarius qn̄ dicat̄ legitim⁹ cōdictor.

Illam. Heres debet mitti in poſſeſſionem licet ſit de reſtituendo grauat⁹. & alienatiōes facte p fideicōmiſſariū confirmantur reſtitutiōne ſecuta. h. d. ¶ Quero quo iure filia heres inſtituta petebat ſe mitti in poſſeſſionē. Gl. dicit quod per interdictuz quorū bonorū vel ex cōſtitutis Iuſtiniani. C. de edic. di. adri. tol. l. ſi. Et ex
1 hac videt̄ † qd fideicōmiſſarius vniuerſalis nō ſit legitimus cōtradictor vt hic pz. cōtrariū huius no. in l. ſi. C. de edic. diui adri. tol. Dic ergo aut fideicōmiſſari⁹ vniuerſalis nō poſſidet & nō eſt legitimus cōdictor quoniā⁹ heres mittat̄ in poſſeſſionē vt h. Aut poſſidet & tūc ſiquidē vitioſe & idē q2 nō eſt legitim⁹ cōdictor: ita ēt pōt intelligi hic pūt hec filia agebat

~ Andreas Poma.

a ¶ Cum ita. ⁊ vide Bar. in cōſi. incip. homo accurſo li. ⁊ in ꝯſi. lj. inci. dn̄s Nicolaus vbi conſuluit ſm̄ iſtū §. vide ibi. et vide lud. ro. in cōſi. cxxix. alle. bar. hic et vide Bart. in conſi. clxxj. incipi. pro inueſtiganda et examinanda veritate.

b ¶ Nō trāſmittit. Cōſuluit bal. conſi. ccxxiiij. iij. lib.

c ¶ Dyn. tenuiſſe. Adde ꝙ idem tenet dom̄. Car. conſi. lx. incī. quagliorꝰ. vbi voluit qd̄ ſi teſtator inſtituto filio pupil. ⁊ ventre vxoris. ſimiliter ſi maſculꝰ eſſet: ſi vero femina pro ſua benedictione habeat, c. ſubijciat ⁊ ſi omnes filij mei decedant an̄ legitimam etatē volo ꝙ omnia bona mea deueniant in Franciſcum de agnatione ⁊ eius filios duntaxat maſculos cōtingatq; pupillū cū tutoris autoritate adire hereditatē ⁊ poſthumam naſci: moriq; pupillum ante legitimam etatem quod ſubſtitutus admittetur non filia teſtatoris quia apparet de eius expreſſa volūtate maſculos preponendo filie femine ſolū illā inſtituēdo i parte ⁊ ſic nō ſumꝰ i caſu dubij: vt in. d. l. pe. nec perſona que ſupereſt pōt excludere ſubſtitutum ex preſumpta mente teſtatoris ⁊ eandē ſolu. ſequitur Abb. conſilio. lviij. ſn. ij. lib. Paulus de caſtro conſilio. ccxxxvj. dubitatio vertitur vbi dicit quod tutum non eſt recedere ab opinio. Bartoli in iudicando, licet aliquando timuerit de qua timi-

interdicto quorū bonorū cōtra ipſum fideicommiſſariū. Si vero poſſidebat ſine vitio: tūc ſiquidē eſt paratus que dicit de fideicōmiſſo incontinēti probare; eſſet legitimus contradictor. ita debet intelligi qd̄ no. in. d. l. ſi. ⁊ gl. hoc ſentit. Si vero nō eſſet paratus incōtinēti ꝓbare nō eſſet legitimus cōtradictor vt hic i text. ¶ Ad ſcd̄am partē gl. ſignat. cōtrariū de. l. j. §. quod ait. j. quo. lega. ⁊ no. in rub. ti. dic qd̄ ibi voluntas fuit accōmodata in tēpore in cōpetēti ⁊ nō durauit: hic vero durauit. ⁊ de hoc qualiter ex ratihabitione ſuperuenienti cōfirmatur vēditio vel alienatio precedēs dixi in. l. cum vir. j. de vſuſca.

HEredes. Grauatꝰ reſtituere quicquid peruenerit nō videtur grauatus de fructibꝰ. h. d. ¶ Op. ſ. de vſu. l. in fideicōmiſ. §. nōnunq̄. ⁊ qd̄ not. ſ. eo. l. titius rogatus. b in princ. ſolu. aliud eſt quē grauari ad reſtitutionē quicquid ſupererit ex bonis. ⁊ tūc veniunt fructus vt in cōtrario; aliud eſt quem grauari reſtituere q̄cquid peruenerit ex hereditate. quo caſu fructꝰ nō veniūt vt hic. rō. primo caſu conſumptio rerū permittit̄ bona fide vt. d. l. titius. ⁊ bona fides exigit 3 vt prius cōſumatur de fructibus quā de ſubſtātia rerum: vt. l. imperator. in ſi. ſ. eo. ⁊. l. magis puto. §. ne paſſim. ſ. de rebus eorū. Et ideo per illa verba videtur teſtator ſenſiſſe etiam de fructibus. que ratio hic ceſſat. Preterea ibi minus grauatur a teſtatore: ideo onerat̄ a lege in fructibus. hic in plus grauat̄ ideo in fructibꝰ exoneratur. ¶ Opp. de. l. baliſta. ſ. eo. ſolu. vt ibi. dixi.

☞ Fideicommiſſum relictū a duo-bus cum expreſſione nominis collectiui debet̄ etiā ſi in perſona vltimi tm̄ cōditio extiterit ſi perſona nō ſupereſt q̄ ex preſumpta volūtate defuncti excludat.

2 Secundo moriens videtur rogatus de reſtituendo id quod iure fideicom. habuit a primo.

3 Pluralitas quando reſoluatur in plures ſingularitates.

4 Stāte ſtatuto quod extantibus maſculis femine nō ſuccedant ſi extant neptis ⁊ nepos ex filio quod nepos excludit neptem.

5 Subſtitutio ſi eſt facta pluribus an ſit neceſſe qd̄ verificetur conditio in perſona omnium.

a 1 **Cum ita.** a Fideicōmiſſum † relictum a duobus cum expreſſione nominis collectiui debetur etiam ſi in perſona vltimi tantum cōditio extiterit ſi perſona non ſupereſt que fideicommiſſariam ex preſumpta volūtate defuncti excludat hoc dicit. ¶ No. qd̄ dixi in ſummario. 2 Scd̄o no. † ꝙ ſecundo moriēs videt̄ rogatus de reſtituendo id qd̄ iure fideicō. habuit a primo vt patet in ſi. §. ibi quā totū habere voluit ⁊c. ¶ Ad hoc op. ſ. ad. l. fal. l. titia. So. hic primo reliquit fideicōmiſſum. ſcd̄o grauauit: ibi ecōuerſo. Itē hic vſus eſt verbis gn̄alibꝰ. dixit em̄ omnē hereditatē meā ⁊c. facit qd̄ dixi in. l. marcellꝰ. §. quidā. ſ. eo. ⁊ qd̄ dicā. j. eo. l. ſceuola. ¶ Op. ⁊ vr̄ ꝙ primus mouēs trāſmiſerit ius fideicommiſſi ad ſuos filios. vt lege. j. C. de his qui ante aper. tab. ſo. dicit glo. ibi in inſtōne pura. hic in ſubſtōne conditionali. cuiꝰ ius ad heredes etiā ſuos nō trāſmittit b caſus eſt hic. ¶ Op. ⁊ intro materiā ⁊ vr̄ ꝙ requiratur ꝙ conditio exiſtat in ꝑſona vtriuſq;. vt. C. de impub. ⁊ ali. ſub. l. pe. So. dicit gloſſ. ibi in ſubſtōne pupillari: hic in fideicōmiſſaria. Hāc tenet Dy. hic ⁊ in. l. pater filiā. §. ſi. ſ. ad. l. fal. Gl. tāgit etiā eā in. l. cōtraria. rō huius ſol. eſt q2 in fideicōmiſſaria vr̄ teſtator cuiuſlibet fidē ꝑ ſe elegiſſe: que rō ceſſat in directa. Iſta ratio non placet. Pro cuius † euidētia ſcias qd̄ vna pluralitas tūc reſoluit̄ in plures ſingularitates qn̄ reſpiciūt diuerſos effectus. vt. l. falſa. §. ſi. ſ. de cōdi. ⁊ demon. ⁊ ibi dixi. ſed qn̄ eſt fideicōmiſſaria ſubſtōꝰ nō reſoluit̄ in plures ſingularitates ⁊ verificat̄ in ꝑſona cuiuſlibet: q2 reſpicit diuerſos effectus qm̄ cuiuſlibet fidē videt̄ elegiſſe ſm̄ Dy. vt dixi. ſed iſta eadē rō eſt in ſubſtitutione pupillari facta pluribus pupillis. per eam em̄ cuilibet pupillariter ſuccedit in ſua hereditate. et ſic reſpicit diuerſos effectus ⁊ diuerſas hereditates: ⁊ ſic quantū ad caſum. l. pe. iſta non eſt bona ſol. ſed quantū ad ſubſtitutionē vulgarem pōt eſſe bona ſol. vt. j. dicā. vnde gl. in. l. cōtraria ſoluit aliter videl3 qd̄ ibi in liberis: hic nō. Qd̄ non placet. q2 ⁊ hic i liberis loquit̄. Unde ſoluit gl. tertio modo hic ⁊ bene. nā ibi cōditio extitit in ꝑſona primi morientis. vn̄ remanebat aliꝰ filius teſtatoris qui ex preſumpta volūtate defuncti excludit extraneū ſubſtitutū: vt. l. cum acutiſſimi. C. de fideicōmiſſis. et. l. cum auus. ſ. de condi. et demon. ſed hic extitit conditio in perſona vltimi morientis. vnde non ſupereſt alius qui ex preſumpta voluntate defuncti ſubſtitutum excludat. merito ſubſtitutus admittitur. Iſta ſolu. probatur ad literam in. l. ſi is qui ducenta. §. itē c ſi pater. ſ. de rebus dubijs ⁊ reperio Dyn. c in conſi-

ditate vide cōſi. ccclv. vbi dicit bar. hic male locutus q2 vbi facta eſt ſubſtitutio ſine expſſione nois collectiui vult ipſe quod ſubſtitutꝰ admittat̄ ad partē pcedētium l3 ſupſint filij teſtatoris. ⁊ ita conſuluit. tn̄ in alle. cō ſil. ccxxxvj. ſeq̄tur bar. hic ⁊ in. l. quidam teſtō ſ. de vul. ⁊ pup. ⁊ vid Bal. conſ. cccxc. ⁊. ccc xxiiij. lib. j. ⁊. xcvij. ij. lib. ⁊ cōſil. lxxxij. ⁊. cxiiij. lib. v.

liis ſic tenuiſſe et in conſilio qd̄ incipit: teſtator poſt multa legata et alia ſic dixit. ¶ Et aduerte: quod requiritur ꝙ nō ſuperſit perſona q̄ ex voluntate defuncti ſubſtitutū excludat. nam ſi eſſet eiuſdem gradus cuius eſt ſubſtitutus admitteretur ſubſtitutus: vt h̄ patet. ſupererat enim nepos ex primo filio defuncto: et neptis que erat ſubſtituta: et ſic erat eiuſdem gra-

4 dus et tn̄ neptis admittitur. et per hoc † dico in terminis huius. §. in locis vbi ſunt ſtatuta ꝙ filie et neptis femine non ſuccedant extantibus maſculis: ꝙ talis neptis non admitteretur: q2 ſupereſt nepos ex filio maſculo: qui ex preſumpta voluntate defuncti ſecūdum ſtatuta ciuitatis neptem excludit: per ea q̄ dicta ſunt. ¶ Opponitur. C. de impub. ⁊ ali. ſubſti. l. quamuis. vbi requiritur quod cōditio exiſtat in ꝑſona vtriuſq;: ſcd̄m ꝙ ibi glo. intelligit ⁊ ita ſentit in l. hoc articulo. de heredi. inſtitu. et. l. falſa. §. finali. de condi. ⁊ demonſtra. Solut̄. ibi loquitur in ſubſtitutione vulgari: hic in fideicommiſſaria. et poteſt eſſe ratio quia vulgaris ſubſtitutio reſpicit vnum effectū ſcilicet voluntatem teſtatoris. ideo facta cōiter pluribus non reſoluitur in plures ſingularitates. hic fideicommiſſariā que reſpicit diuerſos effectus. vt ibi dixi. vel verius dic quod ratio eſt q2 ſubſtitutio vulgaris locum habet ante aditam hereditatē. ⁊ ſic eo tēpore quo eſt locus iuri accreſcendi inter heredes. vnde niſi conditio exiſtat in perſona vtriuſq; ſecundum quod verba ſonant non vocatur ſubſtitutus. videntur enim illi plures ſimul coniuncti vnum corpꝰ. vt. C. de cadu. tollen. §. his ita. ver. hoc ita tam varie. cum enim natura verborum ⁊ propria ſignificatio requirat qd̄ in perſonā vtriuſq; exiſtat conditio ſubſtitutionis ab hac non receditur. Eſt enim alius cui poteſt queri per ius accreſcendi ex preſumpta voluntate defuncti. Sed ſubſtitutio pupillaris ⁊ etiam fideicommiſſaria habet locum poſt aditam hereditatem: et poſt emolumētum queſitum. et ſic ceſſat ius accreſcendi. vt. l. j. in fin. de vſufru. accreſcen. ⁊ ideo ſi in vnius perſona exiſtat conditio eſt locus fideicom

a miſſo a. Non em̄ eſt alius cui poſſit accreſcere ex preſumpta voluntate defuncti. Item eſt locus ſubſtitutioni pupillari niſi ſit que ex preſumpta voluntate defuncti ſubſtitutum excludat vt dixi. Et hoc eſſe verum patebit ex ſolutione ſequentis cōtrarij. ¶ Opponitur de vſufru. leg. l. codicillis. in princ. vbi etiam in fideicommiſſaria requirit̄ qd̄ in perſona vtriuſq; exiſtat conditio. Solu. ibi loquitur in vſufructu ⁊ habitatione in quibus etiam poſt emolumentum queſitum eſt locus iuri accreſcendi. l. j. in fin. de vſufruc. accreſ. merito donec aliquis ſupereſt non extat conditio fideicommiſſi. Eſt enim cui poſſit accreſcere. idem dicerem quocūq; caſu hoc contingeret vt ius accreſcēdi remaneret forte ex p̄ſumpta volūtate de-

5 functi vel alio quouis modo. ¶ † Ut liqueat materia dic cum queritur an requiratur quod conditio ſubſtitutionis exiſtat in perſona vtriuſq; vel non. aut ſubſtitutio eſt facta pluribus ſeparatim an ſimul. primo caſu in cuiuſcunq; perſona extitit conditio locus eſt ſubſtitutioni vt de iniuſt. teſta. l. pe. ad. l. falc. l. pater filiam. §. ſi. ſm̄ bonam lectu. ſcd̄o caſu quando ſit pluribus ſimul aut ſit ſimpliciter vel per copulā aut 1 cum adiectiōe nominis collectiui. primo caſu aut loquitur in ſubſtitutiōe vulgari aut pupillari aut fideicōmiſſaria aut in cōpendioſa. ſi in vulgari requirit̄ qd̄ in vtriuſq; perſona exiſtat cōditio vt. C. de impu. ⁊ ali. ſubſt. l. q̄uis. ⁊ ita intelligit ibi glo. ⁊ not. in. l. hoc articulo. de here. inſti. ⁊. l. falſa. in ſi. de condi. ⁊ demon. ratio. ſ. p3. Si vero loquit̄ in pupillari tūc dico idē qd̄ in fideicōmiſſaria q2 reſpicit diuerſos effectꝰ. ⁊ q2 cōfertur in tp̄s in quo non eſt locus iuri accreſcēdi. vt dixi. ſ. ſi vo loquimur in fideicōmiſſaria: dico ꝙ regula eſt qd̄

a in cuiuſcūq; perſona extiterit cōditio locus eſt ſubſtitutiōi vt. l. lucius. §. caſio. j. eo. ⁊. ſ. de leg. ij. l. ſi. §. filiū. Fallit ſi preſumat̄ teſtatorē aliud voluiſſe ex eo qd̄ natura relicti vel voluntate defuncti inter eos q̇bus eſt facta ſubſti-

b tutio eſt locus iuri accreſcendi. vt in vſufructu ⁊ habitatione: vt. ſ. de vſuf. le. l. codicillis. in prin. ⁊ ibi dixi. Item

b fallit ſi ſupereſt aliqua ꝑſona b q̄ ex p̄ſumpta volūtate defuncti excludat fideicōmiſſariū vel ſubſtitutū vt. l. ſi is qui. §. item ſi pater. de re. du. ⁊. C. de fideicō. l. cū acutiſſimi. ⁊ de inſt. ⁊ ſubſt. l. generaliter. ⁊ hic eſt caſus in. d. l. pe. C. de impu. ⁊ ali. ſub. ⁊ no. hic in ſi. gl. qd̄ intellige vt. ſ. dixi. Si vero loquimur in ſubſtōne compendioſa que cōtinet vulgarē ⁊ fideicōmiſſariā ⁊ etiā pupillarē qn̄q; ſm̄ ea q̄ no. in. l. precibꝰ C. de impu. per gl. ⁊ doc. ⁊ ego dixi in l. centurio. ſ. de vulg. tūc ſi ſuccedit̄ ex vulgari dic vt ibi dictū eſt in vulgari. Et ſi ſuccedit̄ ex pupillari ⁊ fideicōmiſſaria dic vt dictum eſt. ſ. in pupillari ⁊ fideicommiſſaria. Si vo ſubſtitutio fuit facta cū adiectione nois collectiui. q2 dixit teſtator ſi ambo vel oēs vel ſi vterq; vtriq; ⁊c. ⁊ tūc aut queris ſcd̄m propriā ſignificationē vocabuli ⁊ ſic ſubſtitutus excluditur niſi in perſona omniū conditio extiterit: vt hoc §. in prin. aut ſm̄ interpretationē q̄ ex defuncti mēte colligit̄; ⁊ tunc aut ſupeſt aliquis de liberis qui ſubſtitutos ex preſumpta volūtate defuncti excludat ⁊ ſubſtitutus excludit̄ vt. l. pen. in prin. de impu. ⁊ ali. ſub. Si vero nullꝰ ſupereſt qui eu3 excludat: ſed illi qui ſupſunt: ſūt in eodē vel in pari gradu cum eo. tūc ſubſtitutus admittitur. caſus eſt hic in. §. iſto.

☞ Statutū qd̄ priores omnes poſſint aliquid facere vel. vij. ex eis qua-

¶ Fideic. hanc ſequitur Ange. cōſilio. cix.

~ Andreas Poma.

¶ Item fallit ſi ſupereſt aliqua perſona. hoc limita vt p Alex. in. l. pe. C. de impu. in. ij. colū. verſi. in materia huiꝰ fideicom. vide Alexā. conſi. xxvj. in. j. vol. ⁊ cōſi. xcij. in. iij. volu. Ioā. de ana. cōſil. xxij.

liter intelligatur.

Peto ¶ Fideicommiſſum relictum pluribus vel vni ex eis intelligit̃ primis deficiētib⁹ ⁊ inter pſonas inter quas eſt affectio ordinata. ordo ſcripture inſpicitur. h. d. primum probatur hic. ⁊ l. ſi fundum ſub conditione. §. his verbis. ſ. de lega. j.
1 Et h̄ facit ad q. † dicit ſtatutū ꝙ priores poſſunt aliqd facere oēs vel. vij. ex eis: nam vr̄ ꝙ ſeptem ex eis poſſunt demū alijs deficiētibus vt hic. ⁊ d. §. his verbis. In ɔtrariū vr̄ caſus in. c. cum plures. de offi. delega. lib. vj. Dic ergo q̄n aliqd cōmittit̃ plurib⁹. q̄nq; apponitur clauſula qd̄ ſi aliqui noluerint vel nō potuerint expediatur per alios tūc non poteſt ꝑ alios veniri ad actum niſi primo conſtet de aliorum impotentia vel voluntate: vt extra de offi. dele. c. prudentiam. ¶ Quandoq;
a apponitur a clauſula quod poſſit expediri per omnes vel per aliquem ex eis: nec adijcitur ſi noluerint vel non potuerint: tunc aut talis diſpoſitio reſpicit commodum eorum ad quos refertur ⁊ ſubintelligit̃ ſi alij noluerint vel ſi nō potuerint; vt. d. §. his verbis aut non reſpicit commodum eorum ſʒ grauamen: vt in pluribus iudicibus delegatis ⁊ pluribus arbitris: ⁊ tunc poſſunt alij etiam non requiſitis primis preoccupare: vt. c. cum plures. de offic. deleg. lib. vj. Et per hoc in. q. propoſita concludo: aut illud ꝙ cōmittit̃ prioribus vel vij. ex eis reſpicit eorum commoduʒ: ⁊ debet intelligi alijs nolentibus vel non valentibus adeſſe: aut non reſpicit eorum commodum: et tunc poſſunt etiam. vij. ex eis alijs irrequiſitis. de ſecūdo. ſ. de ordine ſcripture. vidiſti in. l. cum pater. §. pe. ſ. de legatis. ij.

Andreas Pomare.
a ¶ Quandoq; apponit̃. et vide barr. in. l. ſ. ſ. de offic. cōſul. ⁊ vid. bal. in. l. nō ambigit̃. ff. de leg. vbi alleg. iſtud dictū bar. ⁊ vide Jo. de imo. i. c. prudentia de offic. de leg. poſt alios vbi aliter loquit̃ quā Bar. hic do. ab. in ɔſil. cxx. viij. al's. ix.

Deducta. ¶ Debituʒ ab herede per aditionem confuſuʒ in actione ex teſtamēto deuoluitur. h. d.

Cum hereditas. ¶ Exigere a quibuſdam non facit heredem teneri de periculo aliorum. h. d.

Qui poſt. ¶ Obuētiōes poſt morteʒ ex iudicio teſtatoris prouenientes ſi per heredes exacte non fuerint veniunt in fideicō. alias ſecus. h. d. ⁊ hic. §. eſt gl. l. poſtulante. ſ. eo. vbi no. per glo.

Acceptis. ¶ Gloſſ. ponit caſum op. datum cauſa conditionis implende non imputat̃ in quartam: vt in. l. id autem. ⁊ l. quod. autem. ſ. ad. l. fal. ſed hic dicitur acceptis centum. et ſic cum ſint ablatiui abſoluti reſoluuntur in conditionem: vt. l. a teſtatore. de condi. ⁊ demon. ſolu. dico qd̄ imputatur in quartam treb. vt hic: non in fal. vt ibi. rationem dixi in. l. in quarta. ſ. ad. l. fal. ⁊ hoc puto intelligitur acceptis nummis a fideicommiſſario: vt gloſſ. ponit caſum. Poſſumus etiam dicere quod teſtator dixit ſimpliciter acceptis nūmis: qd̄ intelligit̃ de hereditate. ⁊ ſic contrarium non ob. vt. l. cū pater in prin. ſ. de leg. ij. ⁊ ſm̄ hoc qd̄ hic ſequit̃ in litera tāq̄ ſi ex bonis ⁊c. expoſitiue ponitur nō ſimilitudinarie. ⁊ hoc innuit tex. in ver. quippe. ¶ Secūdo oppo. ad tertium dictum dr̄ hic ꝙ ſolum ꝓ parte hereditaris computatur in quartam. Cōtra. ſ. ad. l. fal. l. neſennius. vbi quicquid a coherede percipitur computatur in fal. Sol. ſm̄ Ja. de are. debet intelligi ꝙ hic erat rogatus de reſtituendo alteri q̄ coheredi ſuo: a quo recepit vl' a quo deducit̃: al's cōputaret̃ in quartam vt in ɔtrario. Licet gl. ponēdo caſum innuat hic quod ſit rogat⁹ de reſtituēdo coheredi. Op. ad fi. ꝙ ſit compenſatio ſpeciei ad quātitatē ɔtra. l. ſi ɔuenerit. de pig. act. Gl. mag. in fi. dicit. cōpenſat̃ gen⁹ cum gn̄e. vult dicere. heres rogat⁹ de reſtituendo hereditatem: rogatur de reſtituendo partē ſuā: ⁊ ſic quotā: hr̄s cui reſtituit̃ vult deducere falcidiā ſuā. ⁊ ſic q̄rtam. Cū ergo vtrunq; debitū ɔſiſtat in quota ſit compenſatio: vt. l. ſ. § pe. ſi pars here. pe. ⁊ hoc procedit ſi ponis heredem rogatum de reſtituendo coheredi: ſʒ ponendo vt dicit Ja. de are. quod ſit rogatus de reſtituendo alteri. tunc illud non procederet: ſed deberet in ver. cum autem caſus poni aliter q̄ ponatur ꝑ glo. ſicut dictum eſt. ſ. quando heres retinet prediuʒ computatur ſibi in quartam ſolū qd̄ de iure hereditario capit. ⁊ predicta ſunt vera p̄n prediū eſt minoris valoris quam ſit quarta q̄ retineri dʒ. Sed queritur quid ſi predium qd̄ retinet̃ eſt maioris valoris quam portio hereditatis q̄ retineri debet? Reſpondet iuriſconſultus idem: qd̄ in ſuperfluo prediorum hoc eſt in eo qd̄ non capitur iure hereditario interuenit fal. hoc eſt detrahitur a fideicommiſſario quantum ad fal. deeſt. concurrentem eīm̄ pecuniā compenſari placuit hoc eſt q̄n pecunia deducitur illa tota in fal. computat̃: vt. ſ. dictuʒ eſt. Ita intelligit Jaco. de are. Ex hoc ergo. §. no. primo ꝙ pecunia tota ex portione vnius poteſt intelligi eſſe deducta. ſcd̄o qd̄ in corpore ſecus. tertio ꝙ licet illud quod iure hereditario non habetur in trebellianicaʒ computetur: tamē quando aliquid datur duplici iure partim iure hereditario partim a coherede non computatur in treb. niſi id quod habetur iure hereditario. ratio ponitur in. l. in quarta. ſ. ad leg. fal.

Hereditatem. ¶ Partus ancillaruʒ ⁊ fetus pecoris qui ponūtur in locum mortuū non ſunt in fructu vel in redditu. h. d.

Ante diem. ¶ Fructus percepti iudicio teſtatoris imputantur in quartaʒ ſecus in his qui ꝑcipi potuiſſent a diligentiſſimo patreſa. h. d.

Quod ex hereditate. ¶ Rogat⁹ reſtituere qd̄ ſupererit ex hereditate non tenetur ad fructus nec ad luendas res bona fide pignoratas. h. d. de materia

iſta plene dic vt. l. titius rogatus. ſ. eo. ti.

1 ☞ Obligatio naturalis quando tollatur aditiōe.
2 Actio hypothecaria an extinguatur per ſucceſſionē.
Obligatio ciuilis ⁊ naturalis an ſit i hypothecaria.

Debitor. a ¶ Aditio q̄ ſit coacte naturalem obligationē non perimit. Item dominiū rei pignorate quod peruenit ad creditorem reuocabiliter nō perimit hypothecariā. hoc dicit. ¶ Op. dicitur qd̄ ſublata eſt principalis: ⁊ remanet hypothecaria. Cōtra. ſ. de reg. iur. l. cū principalis. Huius timore ſunt hic tres ſolut. vna qd̄ nō eſt ſublata naturalis cui accedit hypothecaria. alij dicūt quod in totum eſt ſublata naturalis ⁊ ciuilis. Ad contrariū dicit quod non tollatur acceſſoria ſublato principali quando principalis tollitur ex equitate. ſecus ſi per rigorem ſicut hic. quia tollitur per cōfuſionē. vel forte quia principalis debitor ſine herede deceſſit. vt. l. ſi fine. ſ. de admi. tuto. et. l. ſtichū aut pamphilum. ſ. de ſol. et hanc ſolu. ponunt doct. C. de luitio. pig. l. intelligere. alij dicunt quod ciuilis ⁊ naturalis tollitur ſed ſuſcitatur ciuilis ſeu hypothecaria vtilis hoc declarabo ſtatim. ¶ Oppo. C. de vſuris. l. eos. ſolu. ibi eſt eadem equitas in tollenda acceſſoria que eſt in tollenda principali. ¶ Quero † an
1 in aditione tollatur naturalis obligatio. Et videtur quod ſic vt hic ibi ſublata ⁊c. ⁊ de lib. le. l. ſi id quod. In contrarium videtur text. hic ibi propter pignus naturalis obligatio durat. Reſpon. quandoq; quis adit ſponte ⁊ tunc per aditionem tollitur omnis obligatio. vt. l. ſi id quod. de libe. leg. ⁊ l. in omnibus. de ſolu. Quandoq; adit coacte et tunc tollitur ciuilis: et naturalis remanet. caſus eſt hic. Ratio quia talis aditio non habet conſenſum verum ſed coactum. facit. ſ. de condi. inde. l. iul. in prin. Ad id quod hic dicitur in prin. ſublata naturali ⁊c. reſpondeo arguendo
2 dicit non determinando. ¶ Quero † vtrum per ſucceſſionem extinguatur hypothecaria actio. gloſſ. hic videtur velle quod tollatur ciuilis remaneat naturalis vt hic in gloſſ. mag. circa medium. ſecundū iſtā gloſſ. in hypothecaria eſt obligatio ciuilis ⁊ naturalis. idē tenet in. l. ſi tibi. §. de pignore. ſ. de pact. Doct. dicunt contra. nam obligatio pig. eſt in rem. vt. C. de pig. l. pignoris. ſed iura realia non diſtinguuntur in ciuilem et naturalem obligationem. imo non preſupponunt obligationem. vt inſtit. de ac. §. ſ. ⁊ hoc tenet Ja. bu. Suſtinendo gloſ. poſſumus dicere quod naturalis obligatio dicitur hoc eſt de iure gentium. vt l. ſtichum. §. naturalis. ſ. de ſolut. ſicut ergo perſona poteſt eſſe obligata de iure gentium et ſic naturaliter. Item de iure ciuili et ſic ciuiliter. ita pignus poteſt eſſe obligatum de equitate de iure gentium et dicitur naturalis obligatio de iure gentium. Item de iure ciuili et dicetur pignus ciuiliter obligatum. tamen quantū eſt in propoſito puto quod naturalis integra manet et ciuilis que inducit actionem nediī retentionem vt dicit tex. et ſic non remanet ſola naturalis quia illam actionem non produceret. ¶ Opp. quando dominium rei peruenit ad creditorem obligatio extinguitur vt. l. nec pignus. de regu. iu. ⁊ l. ex ſextante. §. latinus. de except. rei iu. So. quando dominium peruenit ad creditorem irreuocabiliter: tunc hypothecaria perfecte ⁊ irreuocabiliter extinguitur. vt in contrario: ſed quando venit reuocabiliter dominium: tūc hypothecaria nō extinguitur. vt probatur in tex. in. d. §. latinus. ⁊ doc. tangunt in. l. ſ. C. de his q̄ in prio. credi. lo. ſuc. ⁊ C. ſi antiquior credi. l. ſ. Predicta vera in eo qui adit coacte. ille vero qui adit ſponte debet ſibi deducere quod ei debebatur a defuncto antequam reſtituat: vt. ſ. de ſolu. l. ſtichum aut pamphilum. §. aditio. cum gloſſ. in verbo retinet. ⁊ l. irritum: ⁊ l. in imponenda. C. ad leg. falc. et. ſ. proxi. §.

a ¶ Debitor. et vide in. ro. in cōſil. cclxxij. q̄uo allegat iſtū tex. vt non ꝑdat̃ actio hypothece vel pignoris per aditionē hereditatis. Andr. bar.

1 ☞ Actio non requiritur aſcendentibus ex linea materna per deſcendentes.
2 Quod habet quis ex ſententia erronea non venit in reſtitutionem fideicommiſſi.
3 Quod pertineat ad heredem vt ad heredem non venit in fideicōmiſſum.

Ea que. ¶ Aſcendentibus † ex linea materna ꝑ deſcē
2 dentes actio non acquiritur. Itē † qd̄ quis habet ex erronea ſententia: in reſtitutionem non venit. h. d. Op. ſ. ſol. ma. l. caſus. ſo. ſpeciale ibi fauore matrimonij. de hoc per doct. in. l. ij. C. de contrahen. et commit. ſtipu. dixi plene in. l. quod dicitur. ſ. de verbo. obligat.
3 ¶ Ultimo no. † quod illud quod peruenit ad heredem vt ad heredem nō venit in fideicommiſſum. facit qd̄ dixi in. l. ſi patroni. in prin. ſ. eo.
1 ☞ Fideicommiſſum relictum patrono nullo iure eſt debitum vltra legitimam portionem.

Patronus. ¶ Reſtitutione facta fideicōmiſſi inualidi actiones nō tranſeunt ex tre. h. d. ¶ Op. C. ad. l. fal. l. error. ſo. gl. ꝙ hec ſm̄ illā dʒ intelligi. Pro cui⁹ † declaratione q̄ro an fideicōmiſſum relictū a patrono ſit naturaliter debituʒ. Rn̄deo nullo iure debitū eſt intra legitimā portionē: ⁊ id̄o quocunq; errore ſolutū reperit̃ vt. l. ſi patron⁹. ſ. de do. et ſic nō habet hic locū diſtinctio. l. error. C. ad. l. fal. Aliud eīm̄ eſt in fal. aliud in debita patrono: vt probat tex. in. l. ſi patronus. ſ. de dona.

Paulus. ¶ Siue quota ſit in fideicōmiſſo ſiue in ſolutione loc⁹ eſt trebel. h. d. Pro declaratiōe legis ſciendum eſt quod rogatus de reſtituēdo

⁓ Andreas Poma.

a ¶ A filia. declara vt per Alexā cōſi. xxxiij. vo. iiij. in ea. l. §. alio modo ver. vlti. facit vide Fely. in. c. qđ ad conſultationem. in. lx. col. de re iudicata.

b ¶ Filia. quero. q. Et vide Bal. in. l. cum virū. C. de fideic. vbi alle. Bart. hic. Andr. Barbat. ¶ Filia q̄ro. q. vide Bal. cōſil. lxxij. ij. lib. et conſilio cxvix. e. lib. et conſi. cj. j. li. ⁊ an filia poſſit grauari in dotē vide per eundē cōſi. xxv. e. ij. lib.

c ¶ Alūno. Oppo. C. vide Bar. in. l. liberto §. largius de annuis le. ⁊ qđ ibi dixi poſt i. mo. in lege a Paulus. ⁊ in. l. publi⁹ §. hic alle. aliquid p ro. in. l. in illa. in. v. col. de verbo⁊ obligatio. Itē poteſt induci ad qđ. teſtator in teſtamē to dixit volo qđ berta vxor mea habeat mille de bonis in gaudimētum toto tempore vite ſue donec honeſte vixerit ⁊ donec ad ſecunda vota non tranſiuerit et poſt eius mortem dicta bona tranſeant in titium. berta trāſiuit ad ſecunda vota. an incontinenti titius debeat habere illa mille. Bar. in aliquibus lect. in repet. aut. hoc locum. C. de ſecun. nup. decidit quod ſic. poſt multa argu. alle. l. ſi ita quando di. leg. ce. et. l. mulier. in princ. ſ. eo. Adde quod ſi cauſa propter quā eſt data dilatio eſt nulla ſimiliter dilatio. l. cum pater. § curatoris. de leg. ij. et ibi no. per gloſſ. et Bar. quo vero ad. q. tactam. vide Jo. and. in addi. ad Spec. in ti. de ſecun. nup. ⁊ Pau. de ca. ſ. cod. l. mulier. vbi dicit de facto ſe pluries habuiſſe. Bal. conſi. ccccij. proponitur quod Manfredinus. iiij. lib.

tātā pecuniā quāta eſt eſtimatio talis rei poteſt ſoluere pecuniam que eſt in obligatione vel etiā ipſam rē vt. l. ſi vero. §. ſi. ſ. ſo. ma. ⁊. ſ. de leg. j. l. ſi fundū per fideicōmiſſū in prin. Recte ergo dicit iuriſcōſultus ꝙ teſtator ſenſit nō ſolū de quantitate ſed etiā de vncia: quia pōt heres vnciā ſoluere: licet nō poſſit cogi. merito eſt locus trebel. hic eſt verus intellectus, quicquid gloſſ. dicat.

1 ☞ Dos data ſiue promiſſa per patrē filie non cadit in fideicommiſſum.

2 Dos data vel promiſſa per matrem venit in fideicommiſſum.

Dotandi officium nō pertinet ad matrem.

3 Filius de bonis reſtitutioni ſubiectis dotat filiam ſi aliud non haberet.

Filius grauatus de reſtituēdo ſi illā non dotauit in vita ſed in teſtamento ei dotem reliquit an hoc relictum minuat fideicommiſſum.

4 Mulier an poſſit per fideicommiſſū grauari in dote: remiſſiue.

A filia. [a] Dos † data ſiue promiſſa per patrē filie in fideicōmiſſum non cadit. h. d. ¶ Quero hic loquitur 1 qn̄ pater dotauit filiā: quid ſi ipſamet filia ſe dotauit? gl. idem. vt. ſ. eo. l. mulier. §. cum proponeretur. ¶ Quero † qđ ſi mater dotauit filiā ſuā? Rn̄. gl. nō eſt idē: quia non eſt officiū matris dotare filiā. quod ſigna. ⁊ hāc opi. tenet Pe. in aut. res que. C. cōia de leg. Filius vero maſculus poſſet dotare filiam ſuā de rebus que ſubiacent reſtitutioni ſi aliud nō haberet: qm̄ officiū 3 eius eſt dotare: vt. d. aut. res q̄. ¶ Quero †. q. [b] emergentē de facto. pone. filius grauatus de reſtituendo b non dotauit filiā ſuā viuēs: ſed in teſtō ei dotem reliquit: an hoc relictū minuat fideicommiſſum? Rnd. ſi relictum eſt factū congrue ſm qđ conuenit qualitati perſone minuit fideicommiſſum ſicut ſi eam viuens dotaſſet. probo per. l. mulier. §. pe. ſ. eodē. vbi dicit text. perinde ac ſi fuiſſet rogatus reſtituere qđ ſuperfuiſſet de hereditate: ⁊ ſic nunq̄ videt̄ fuiſſe in fideicommiſſo illud qđ fuit neceſſariū pro dote filie: pro quo facit: quia pater ad hoc tenet̄ ſaltem officio iudicis. ergo habetur eris alieni loco. creditor enim dicitur etiam qui officio iudicis exigere poteſt: vt. l. creditores. de ver. ſigni. ergo fideicōmiſſum minuit vt hic ibi eris alieni ⁊c. Preterea ſi res que ſubiacēt reſtitutiōi poſſunt alienari in cām dotis inter viuos multomagis in vltimis voluntatibus: que eſt fauorabilior alienatio: vt no. in. l. quidam ita. §. ſi quis fi- 4 lium. ſ. eo. Hec. l. † facit ad. q. an mulier poſſit grauari in dote per fideicommiſſum: quā ponit Cyn. C. de rei vxo. act. §. videamus. dixi. ſ. de lega. ij. l. ſi. §. filie. dicam in. l. lucius. §. maritus. j. eo. ti.

1 ☞ Iudex qui ſtatuit terminum ad comparendum intra tres dies: in primo die cōparuit citatus: poteſt incontinenti procedere ad vlteriora.

Alumno. Si dilatio apponitur gratia fideicommiſſarij: ceſſante cauſa dilationis ceſſat dilatio. h. d. ¶ Opp. C. [c] quando di. le. ce. c l. ex his. Sol. ibi non ceſſabat cā dilationis quia tps fuit appoſitū fauore grauati: hic fauore eius cui debebat fieri reſtō. ¶ Cōtra hoc op. de gl. que eſt in. l. ſeius saturnin⁹. ſ. eo. Sol. Pe. in. l. ex his verbis: reprehendit illā gl. pro qua reprehēſione vr̄ caſus hic. ſi velles ſuſtinere poſſēs dicere qđ hic erat nudus miniſter: ſed ibi erat heres qui ſentiebat cōmodū. ar. l. publius. de cōdi. et demō. j. ti. j. l. firmio. §. cū ab heredibus. ⁊ ꝙ ibi dicā. ¶ Vltimo facit † hic. §. ad. qđ. iudex ſtatuit terminū ad comparendū hinc ad tres dies: comparuiſti incontinenti: vtrū iudex intra illos tres dies poſſit procedere ad vlteriora. Videtur qđ nō: q: durat dilatio prima vt. l. ſiue pars. C. de dila. ī c̄triū: q: finita eſt cā dilationis que dabat̄ ad veniē dum: ⁊ iō ſtatim cū venit finita eſt dilatio: vt hic. ⁊. ſ. de acqui. here. l. ſi quis heres ita. ⁊ hoc eſt verum.

Facta. ¶ Per reſtitutionem verbalem trāſeunt omnia iura in fideicommiſſarium. h. d.

Si is qui. ¶ Si fideicommiſſū deducatur in ſtipulatione et reſtituatur tranſeunt actiones per treb. ſecus ſi litis eſtimatio ſit ſolum. hoc dicit.

1 ☞ Sententia vel renūtiatio procedens fideicommiſſario non preiudicat.

2 Ceſſio quando fit an ſufficiat ſententia debitoris.

3 Ceſſione facta ſi cedēs agit contra debitorē an debitor poſſit opponere.

4 Pactum ⁊ tranſactio cedētis an noceat ceſſionario.

5 Confeſſio cedentis qn̄ noceat ceſſionario.

6 Cedens qui ſolum habebat vtilē an p̄iudicet ceſſionario in illis caſibus in quibus preiudicaret, ſi haberet directam.

7 Solutio facta cedēti qn̄ noceat ceſſionario.

1 Si heres. ¶ Sētētia vel renunciatio poſt reſtitutionē procedens fideicōmiſſa a rio non preiudicat. h. d. ¶ Op. ꝙ heres [a] poſt reſtitutionē non potuit condēnari: vt. l. hec aūt. §. ſi. ſ. titu. j. ſol. vt in glo. ¶ Opp. ſ. eo. l. ſi patroni. §. ſi. ſol. ibi reſtitutio fuit facta poſt litem conte. cum herede. Op. C. de euic. l. emptori. ⁊. de her. ven. l. emptori. ſo. factū authoris pōt pdeſſe ei q̄ hʒ iura ab eo: vt. l. filia fratribus. ſ. e. nō nocere: vt hic ſunt expedite gl. Extra gl. opp. fortiter ⁊ vr̄ ꝙ hec. l. ſit cōtra caſū. l. ſi. ſ. de trāſ act. ſo. ibi ille cū quo tranſegit ignorabat reſtitutionē factā: hoc intelligi dʒ qn̄ ſciebat litigator: ⁊ illud eſt no. ¶ Op. ad id qđ dixi tu dicis ꝙ hic loq̄t̄ qn̄ ſciebat: cōtra q: nō ſufficit ſciētia ſed requiri t̄ ꝙ altero b de tribus modis [b] ſciat̄: qui ponunt̄ in. l. iij. C. de noua. Poſſes dicere ꝙ ibi loquitur in alia ceſſione ſeu delegatione. hic in reſtōne q̄ fit per treb. iſta nō eſt vera per. d. l. ſi. ſ. de trāſac. vbi equiparat hereditatēvē ditam q̄ eſt ceſſio reſtitutioni trebellianice. gloſſ. variant in. l. ſi. ſ. de tranſac. ⁊ in. d. l. iij. vna dicit ꝙ ſufficit ſimplex ſciētia: alia dicit ꝙ non ſufficit: vt. l. nomē C. que res pig obli. poſ. alia gl. variat in ſeipſa. vt. l. ſi cum ēptore. ſ. de pac. Jac. de are. dicit ⁊ melius quā 2 aliquis alius in hoc. † ꝙ qn̄ꝙ fit ceſſio ad cōmodū c cedentis ⁊ eius periculo [c]. ⁊ quicq̄d exigitur in ei⁹ vtilitatem vertit̄. ⁊ iſto caſu non ſufficit ſimplex ſciētia: ſed requirit qđ ſciat altero de tribus modis. C. d̄ noua. l. iij. ita pōt intelligi glo. in. l. nomē. C. que res pig. obli. poſ. ſed ſi fit ad cōmodum ceſſionarij ⁊ ei⁹ periculo ſufficit ſimplex ſcientia. vt. ſ. de tranſact. l. ſi na. ⁊ caſus eſt hic. Predicta potes tibiipſi per mo d dum diſtinctionis ſumere. ¶ Quero [d] † poſt factā 3 ceſſionem [e] cedens agit contra debitorē: an debitor e poteſt opponere iſtam exceptionem nō potes me cōuenire: quia alteri ius ceſſiſti. ⁊ ſic alius hʒ vtilem q̄ tue directe prefertur. Jaco. de are. dixit eo modo q̄ dixi. ſ. aut ceſſio eſt facta ad commodum ceſſionarij ⁊ eius periculo. hoc caſu potes opponere exceptionem incontinenti quod alius qui habet vtilē poteſt preferri directe. ita intelligitur. l. in cauſe. in fine. l. ſi procurator meus. ⁊. l. procuratore in rem dato. de procuratoribus. Si vero periculo cedentis ⁊ nō poteſt opponere. niſi alterum de tribus interuenit poſitis. C. de noua. l. iij. h. d. ſecundum Jac. de Are. in. l. j. §. j. circa prin. ſ. e. vbi eſt caſus. Sed Ol. ſibi hoc appropriauit. Et ſm predicta debet intelligi. l. ſi conuenerit. in principio. de pig. ac. et. l. ſi pater. §. j. de iure do. 4 ¶ Quero † vtrū [f] pactū ⁊ trāſactio cedentis noceat f ceſſionario. Ol. mouet in. l. ſi cum emptore. ſ. de pac. Tu ſolue diſtinguendo circa hāc. q. prout colligitur 5 ex his q̄ dixi de ſcientia ⁊ ceſſione. ¶ † Quero vtrū confeſſio cedentis noceat ceſſionario. Hac. q. tangit Dy. in. l. ſeruum. §. j. ſ. de le. j. ⁊ ibi tetigi. et hic etiam Dy. format. ⁊ vr̄ ꝙ debeat nocere. vt. d. l. ſeruū. §. j. et l. ſi actor. ſ. de procur. vbi poteſt dicere ꝙ veniat principalis: ⁊ ſic nō noceret confeſſio principalis illa. l. ſi actor nil releuaret. In cōtrarium videt̄. l. ſi parte. §. j. ſ. quemadmo. ſerui. amit. Jacob. de Aret. vt refert Cy. in. l. ſi. C. de procu. refert ſe ad diſtinctionem predictam. aut enim ceſſio fit cedentis periculo. vt. l. ſi mandato. in ſi. ſ. man. ⁊ tunc confeſſio nocet vt. ſ. de procur. l. ſi actor. ſi vero fit ad commodū ceſſionarij tunc non preiudicat. vt. d. l. ſi partem. et hic. et hoc addita diſtinctione ſcientie ⁊ ignorantie litigantis. ¶ Quero 6 pone † ꝙ ille qui ceſſit habet ſolū vtilem vnde apud eum nil remanſit an preiudicet ceſſionario in illis caſibus in quibus preiudicaret ſi haberet directas: ⁊ vr̄ ꝙ in nullo p̄iudicet: vt. j. l. Pri. in prin. cōiuncto eo qđ dixi in. l. ex aſſe. ſ. eo. q̄d dicemus? dico ꝙ preiudicat ceſſionario: ſicut factū procuratoris reuocati preiudicat dn̄o ſi ad notitiā nō peruenit. vt. ſ. de pcu. l. ſi pcu. ⁊ l. j. C. de ſatiſdādo. Predicta vera preterq̄ in illis caſibus in quibus dixi ꝙ ſimplex ſciā nō ſufficiebat: ſed requiritur alterum de tribus modis poſitis. C. de noua. l. iij. quia quicq̄d faciebat dominus faciebat virtute directe que erat apud eum. hic nullum ius habet idcirco ſufficit ſimplex ſcia. ¶ Quero 7 † vtrum ſolutio facta cedenti noceat ceſſionario. Reſpon. quando apud cedentem remanet directa. idem qđ dixi. ſ. in tranſactione ſententia pacto ⁊ ſimilibus vt. l. ſi. de tranſac. ſed quando apud cedentem nulle remanēt: tūc c aut accepit bonafide animo gerendi negotium ceſſionarij: ⁊ liberaret̄ ſoluens ignorans: alias nō: ſed haberet conditionem indebiti quam cedendo liberaretur: ita dʒ intelligi. j. l. px. ⁊. l. q̄ hominē. §. ſi titium. j. de ſolu. ⁊. l. cū quis. §. j. eo. ti.

Si quis. ¶ Pro eo quod indebite reſtituitur reſpe-

a ¶ Op. ꝙ heres. adde ꝙ no. Bal. poſt Bar. in. l. j. C. de inoffi. teſt. ⁊ Bal. no. in. l. j. in pe. colū. in ver. quero quid ſi procu. C. quando prouo.

b ¶ Tribus modis. an ſufficiat ſola ſcientia. et no. ad l. iij. C. de noua. et de his omnibus. vide in ſpe. de ceſ. ac. §. j. in. ij. colū. item ad. d. l. iij. vide Bar. et doc. in. l. ex aſſe. in princ. ſ. eo. et iſtis adde Baldū plene in. l. j. in. viij. vel ix. col. verſ. v. q̄ro. cum ſeq. de act. et oblig. et bar. in. d. l. nomen. et ibi Bald. ſʒ quomodo dʒ fieri dicta denuntiatio vide Bar. no. in. l. j. in princ. in. xj. q. de oper. no. nun.

c ¶ Et eius piculo. collige ex. l. ſi mortem. ſ. de here. vel ac. ven. adde qđ opi. Ja. de are. ſequit̄ ro. conſi. cij.

d ¶ Quero. vide ꝙ no. Bal. in. l. j. in pe. col. in ver. quero quid ſi procurator. C. quando prouoc. per bar. in. d. l. ſi cū debitor. de pactis. ⁊ bal. plene de iſtis omnibus in. l. j. in. ix. colū. in ver. v. cum ſe. de ac. ⁊ ob. ⁊ in. d. l. iij. de noua. tenet cōtra Bar. ⁊ vide etiam Bar. ibi.

⁓ Andreas Pomate.

e ¶ Poſt factam ceſſionē. vide cu. conſi. xlj. Ro. conſi. cij. vbi dicit qđ opi. Jac. de aret. eſt communis.

f ¶ Quero vtrum. quid ſi cedens liberat debitorem an noceat ceſſionario vide Bald. in rubri. C. que in frau. cred. in prin. et de pacto et confeſſione. vide per Cyn. in. l. ſeruum filij. §. j. de le. j. ⁊ tenet quod ſic preterq̄ in caſibus poſitis in. l. iij. C. de noua. adde laté Paulū de caſtro hic qui dicit Bartolum confuſe loqui. et an debitor liberetur omiſſo ceſſionario ſoluendo cedenti. vide Baldū conſilio trecenteſimotertio primo libro. Ang. conſilio. cclviij. Paulum de caſtro conſilio. lxxxiij.

ctu quoꝝ non tranſeūt actiones: ſecus ſi reſpectu rei certe. h. d.

Si heres ante. ¶ Qḋ pēdente dilatiōe ꝑ hereditarium ſeruū acquirit̃ in reſtōne non venit ſicut nec alij fructus iudicio teſtatoris percepti. h. d.

Reſcripto. Lꝫ fideicō miſſarius pecuniam quaꝫ debet dare tardius ſoluat ad vſuras non tenetur: quia nec fructus recuperat. hoc dicit.

1 ¶ Cōditio turpis qñ de iure ciuili remittitur tunc iure ciuili adiri pōt hereditas. ſi de iure pretorio petitur bonorum poſ. ſm tab.
Caſus in quo etiā hodie req̃rit̃ bo. poſ. ſm tab.
2 Cōditiōes q̄ ⁊ qñ heredi remittantur.
3 Proteſtatio qḋ tm̄ operet̃ quantū ſi actus ſuꝑ quo interponitur vere interceſſiſſet.
4 Aditio hereditatis qḋ inducatur qñ aliq̄s dicit volo eſſe heres. ſecus ſi dicat volo adire.
5 Accurſius eſt honeſtum nomen.

Si ſub conditione. Conditiōi poteſtatiue honeſte facili ⁊ tranſitorie heres cogit̃ parere. in honeſta: difficilis vel perpetua ei remittit̃. h. d. primo loquit̃ in inſtituto ſub conditione poteſtatiua honeſta ⁊ facili. ſecundo in inſtituto ſub conditione turpi inhoneſta ⁊ difficili. ſecūda ibi: ſi vero turpis. Item ſecūda ſubdiuiditur: q2 primo ponit quid iuris ſit de rigore. ſecūdo ponit q̄d iuris ſit de equitate pretoria. ſecūda ibi: ſi in danda. ¶ Itē ſecunda ſubdiuidit̃ q2 primo loquitur in conditione que hꝫ difficultatem: q2 p̄rimoniū diminuit̃ in dando: ſecundo in conditione turpi. tertio in conditione que habet difficultatē q2 eſt perpetua non trāſitoria: ſecūda ibi: qḋ ſi cōditio. tertia ibi: ſi vero noīs. ex qua diuiſione apparet clarius iſte. §. In tex. ibi: viſum eſt. dic. ſ. iniquū de rigore, per rōnē que ſequitur. ¶ Opp. ⁊ videtur ꝙ iſte. § ſibi cōtradicat. nā primo dicit ꝙ conditio turpis ſibi nō remittitur. in. §. ꝙ ſi conditio. dr̃ contrarium. So. primo loquitur de rigore: ſecundo de equitate pretoria. Sed contra hoc oppo. q2 etiam de rigore iuris ciuilis conditio impoſſibilis remittitur vt. s̄. de condi. inſtit. l. j. ſo. quidam intelligunt omnes. ll. que dicūt conditionem impoſſibilem remitti. ſ. de iure pretorio: ⁊ ſic nūquam ex tali teſtamēto poterit adiri hereditas: ſed erit neceſſe deueniri ad bonorum poſſeſſionem ſecū-
1 dum tab. vt hic. ¶ † Ego aliter dico. nam quedam ſunt conditiones turpes que de iure ciuili remittuntur. ¶ Quedam reputantur turpes ſolum de iure pretorio: vt conditio iuriſiurandi: vt probatur. s̄. de condi. inſti. l. conditiones. in princi. in illis que a iure ciuili remittuntur poterit adiri hereditas de iure ciuili. in his que ſolum a pretore. erit neceſſe peti poſſeſſionem bonorum ſecundum tabu. hic eſt caſus: et ſic eſt vnus de caſibus in quibus etiam hodie eſt neceſſaria bonorum poſſeſſio ſecundum tabu. vt ponunt doc. in. l. certum. C. vnde lega. ¶ Opponi. ꝙ cōditio difficilis non remittat̃: vt. l. cum heres. §. j ff. de ſtatuli be. difficultas enim non excuſat. vt. l. continuus. §. il-
2 lud. de ver. obli. Sol. conditio difficilis † non remititur ad commodum eius cui eſt impoſita. vt in contrario. ſed ad commodum fideicōmiſſarij ſic vt hic. quod eſt no. ¶ Oppo. quia hic remittitur conditio etiam facilis vt cōditio de ferendo nomine honeſto quod fieri non debet vt hoc. §. in princi. Reſpondeo conditio nominis ferendi dicitur habere difficultatem pro eo quod eſt perpetua non momentanea: vt aſcendere capitolium. ideo remittitur non in fauorē eius cui eſt impoſita: ſed in fauorem tertij: vt poſſit peti bonorum poſ. ſecundum tabu. non adiri hereditas de iure ciuili. vt hic. Ratio iſtarum ſolu. eſt: quia in conditionibus poteſtatiuis ſi aliquis impeditur per alium: conditio habetur pro impleta. vt. l. iure ciuili. et. l. in teſtamento. s̄. de condi. et demon. ſed hic propter factum heredis cui conditio erat impoſita videbatur impediri implementum conditionis ad damnum fideicommiſſarij. vnde de equitate pretoris quantum ad fideicommiſſarium conditio habetur pro impleta. non quo ad ipſum heredem. ¶ Ex
2 predictis † habes diſtinguere aut conditio appoſita heredi eſt caſualis. aut poteſtatiua: ſi caſualis dic vt l. ſed ⁊ ſi alio. s̄. eo. ſi poteſtatiua. tunc aut turpis aut honeſta. ſi turpis remittit̃: ſi honeſta: aut facilis aut difficilis. ſi facilis: ⁊ tunc aut eſt momentanea ⁊ cogitur eam implere. vt aſcendere capitoliū vt hic. in prin. ſi perpetua ⁊ ferre nomen honeſtū. ⁊ illa remittitur ſi eam implere nō vult. vt hoc. §. in ſi. ſi vero eſt difficilis. aut difficultas ꝯſiſtit in dando. ⁊ tunc contra difficultatem ſuccurrit̃. q2 fideicōmiſſarius cogitur dare. vt hic. §. ſi in dando. ſi in faciendo. ⁊ illa remittitur ad commodū fideicōmiſſarij vt hic nō heredis vt dictum eſt. ¶ Quero quid vult dicere tex. in ver. qḋ ſi conditio. ibi iubēdus eſt ⁊c. Reſpondeo dicit gl. ꝙ alterū de duobus cogitur heres facere. vel proteſtari ꝙ q̄tū in ſe eſt vult eſſe heres. vel hꝫ pete-
3 re bonorum poſſeſſionē ſm tabu. Et ſic not. † ex primo qḋ tm̄ valet proteſtatio q̄tum operaret̃ ſi vere interceſſiſſet ille actus ſuper quo interponit̃. vt de his qui per me. iudi. non ap. l. ſi. de op. no. nun. l. de pupillo. §. ſi q̄s ipſi pretori. ita dicit Old. ⁊ eſt ratio in. l. s̄. alle. q2 cum per proteſtantē non ſtet lex ſuppler. Itē
4 no. † ex hac eadem gl. ꝙ ſi quis dicat volo heres eē: inducitur aditio. ſecus ſi dicat volo adire. ar. eius qḋ no. in. l. ſerui electione. s̄. de leg. j. ⁊ de acqui. hered. l. gerit. videtur qḋ alius ſit intellectus huius tex. dicit qḋ pretor cōditionē remittit ⁊ alterū de duob⁹ faciat pretor: vel ꝙ faciat edictum ſpeciale per qḋ transferat actiones in fideicommiſſarium: vel ꝙ iubeat heredem petere bonorum poſſeſſioneꝫ ſm tabu. ex edicto generali: ⁊ hereditatē reſtituere ex trebel. ſimilis modus qḋ lex permittat iudici facere edictum ſpēle habetur in. l. ſi finita. §. eleganter. de dam. infecto.
5 ¶ Vltimo no. † ꝙ nomen accurſius: eſt honeſtuꝫ nomen: q2 accurrit ⁊ ſuccurrit contra tenebras iuris: q2 gentes conſueuerunt ⁊c. vt in gl.

Si cum ſuſpecta. Si heres adiuit coactus fideicommiſſarius detrahit falcidiam de relictis ab herede non relictis a ſe. h. d. dic plene. s̄. eo. l. j. §. deniq̄.

Si titius. ¶ Quatenus defalcatur a primo fideicommiſſario eatenus defalcat ipſe a ſuo legatario. h. d. Circa materiam glo. diſtinguit hic. plenius in. l. plautius. de cōdi. ⁊ demō-
a ſtra. vt ibi dixi.

a **Julianus.** ᵃFideicōmiſſarius prefert̃ ſub-
b ſtituto vulgariter. h. d. ſm primā lec. que eſt magis notabilis. alie lect. ſunt clare. Op. s̄. eo. ſi patroni. §. ſi. ſm primam lec. dic vt ibi.

1 ☞ Statutum qḋ teſtamentū inſinuetur intra tres menſes alias non valeat non preiudicat fideicōmiſſario.

Si quis. Si inſtitutus paſſus eſt labi tēpus agnoſcende bonorum poſſeſſionis fideicōmiſſario ſuccurrit̃ vt reſtituat̃ ⁊ agnoſcere co-
1 gatur. h. d. ¶ No. † caſum quotidianū in hac ciuitate Peruſij vbi eſt ſtatutū ꝙ ſi quis non inſinuauerit teſtamentum intra tres menſes nō valet: qḋ hoc fideicōmiſſario non noceat: imo ad eius petitionē tē-
b pus reſtituetur[b] ⁊ cogetur adire ⁊ reſtituere.

Admonendi. Ad petitioneꝫ vnius ſerui fideicōmiſſarij cogitur inſtitutus adire ⁊ reſtituere hereditatem etiam qui ſoluēdo non erat. h. d.

S Jeius. Naturales obligatiōes tota-
1 liter tranſeūt in fideicōmiſſarium: ideo reſpectu heredis totaliter dr̃ indebitū. h. d. ¶ Op. ⁊ vr̃ ꝙ poſt reſtitutionē apud heredē remaneāt directe: vt. l. j. §. j. s̄. co. ſol. glo. qḋ illud verum: qñ erat obligatio ciuilis ⁊ naturalis. ſec⁹ ſi naturalis tm̄. tūc em̄ nihil remanet apō heredem: q2 naturalis nō diuidit̃ in directam ⁊ vtilem: lꝫ contrarium not. in. l. ſi alienus. s̄. de leg. ij. ſed hec verior qḋ eſt no. ¶ Op. C. ſi aduer. ſo. l. ij. ⁊. s̄. de condi. inde. l. interdū. gl. intrat hic opi. q̄s plene examina vt dixi in. d. l. interdum. de condi. inde.

Si neceſſarij. Etiā neceſſarij heredes coguntur parere conditioni ⁊ adire ⁊ reſtituere. h. d.

Si quis. Heres heredis decedentis ante reſtitutionem cogitur reſtituere: ⁊ q̄tenus res extant tranſibunt actiones. h. d.

Si patronus. Patronus poteſt grauare libertos liberti etiam ī debita portione. h. d.

1 ☞ Que ſit ratio qḋ in reſtitutione trebelliani non requiritur conſenſus ſerui: ⁊ in hereditatis aditione ⁊ bonorum poſ. ſic.

S Eruo. Hereditatis reſtō ſit ſeruo domino volente vel ratū habente vel etiam ipſi dño: lꝫ in hereditate debeat precedere iuſſus ⁊ ſequi aditio ſerui: et in bonoꝝ poſſeſſione ſerui voluntas requiritur. h. d. q̄ eſt ratio qḋ in hereditatis aditione requiritur ꝙ pcedat iuſſus. in bonorum poſſeſ. ⁊ trebel. reſtitutiōe ſecus. Reſpondeo q2 aditio obligat quē ſicut votuꝫ: quꝫ modus obligandi non cadit in eum qui eſt in alterius poteſtate: vt. l. ſi quis rem. §. voto. ff. de polli. q̄ ratio ceſſat in trebel. reſtitutione ⁊ bonorum poſſeſſione: vt plene dixi in. l. qui in aliena. in prin. de acq̄.
1 hered. ¶ † Quero: que eſt ratio ꝙ in trebel. reſtōne non requiritur conſenſus ſerui: in hereditatis aditione ⁊ bonorum poſſeſſione ſic. Reſpondeo iura querendi non queruntur nobis per eos qui ſunt in noſtra poteſtate; ſed iura queſita proſequendi ⁊ actio-
d nes ſic: ve. l. pretia rerum. §. j. s̄. ad leg. fal. ſed poſſe adire hereditatē vel poſſe petere bonorum poſſeſſionem non eſt ius queſitū: ſed eſt ius querendi: ⁊ petere reſtitutionē eſt ius proſequēdi ius iam queſitum. eſt em̄ nobis queſita actio ex teſtamento ad hoc. vt plene dixi. in. l. ſi potest. de acquirē. hereditate.

Si teſtator. Heres rogatus reſtituer̃ ſub cōditione que remittitur: vel que ꝑ cautionem mutianā impletur cogit̃ adire ⁊ reſtituere. h. d.

1 ☞ Sententia lata a iudice per gratiam quando tractetur per bñficium reſtitutionis in integrum.

Cum pretor. Sententie lꝫ iniuſte parendum eſt propter eius autoritatē. hoc d. ¶ Op. s̄. de iuriſdi. om. iu. l. ſi per errorem. Solu. ibi fuit error in iuriſditione. hic in iure vel facto. Ad hoc opponitur. C. quando prouo. non eſt neceſ. l. ij. ⁊. l. qui teſtamento. de excu. tutorum. Sol. ibi fuit expreſſus error in ſententia: hic nō. ¶ Oppo. ꝙ tex. ſibi contradicat. dicit em̄ cauſa cognita ⁊ per errorem. Sol. vt in gl. ¶ Op. C. quando prouoca. non eſt neceſſe. l. venales. Solu. ibi ſententia fuit data ꝑ tio: hic per errorem vel precib⁹. Opponitur. s̄. de iudic. l. ſi pretor. §. marcellus. Glo. dicit. fateor quod quando ſententia gratioſe fertur: poteſt peti reſtitutio in integrum quod no. ſed
1 aduerte: † quia tūc hoc eſt verū quādo falſe probationes fuerunt producte: quo caſu diſtinguitur vtrum ſententia fuerit lata in preſentem vel in
c abſentem: ᶜvt dicto. §. Marcellus. vt plene dixi de re iudicat. l. diuus. ⁊. l. ſi quis obrepſerit. de falſis. ſed ſi nullis falſis probatiōibus productis iudex per gratiam pronūtiauerit: tunc non
d daret̃ reſtō: q2 potuit[d] appellare ⁊ iu- aduerſus fiſc. la. libro decimo. per Imolam plene in l. diuus. in. xiiij colum. de regulis iur. quid autem in ſententia lata metu an ſit nulla ipſo iure? Vide not. Baldum in. l. decernimus. C. de ſacroſanctis eccleſ. ad ſi. ⁊. l. j. in. ij. col. per illam glo. C. de ſenten. ex peri. recitan.

a ¶ Julian⁹. vide Bar. in. l j. de vul. ⁊ pu. in. iiij. q. pn. in ver. item dubitatur quid ſi ille.
b ¶ Si q̄s. tp̄s reſtituer̃. no. bñ ⁊ bñ facit in ſimili caſus cū ibi no. in. l. ſi. s̄. de reb. eo. iſtud tꝫ hic Ang. ſed Imo. iſtud multum reſtringit qñ fidecōmiſſari⁹ fuiſſet impeditus inſinuare vel nō: ⁊ ſequitur hoc bal. in l. ij. circa pn. ci. C. q̄ res iud. nō no. licet nō alleg. bart. b nec iſtū tex tū ⁊ vide pulchras q. bal. i materia i. l. ſi. C. de iure do. in pen. col. ſed an inſinuatio facta per vnū proſit alteri. vide bar. ꝑ illuꝫ tex. in ſiſi i l. ſi. §. ſimili. C. de iu. delib. ⁊ iſtꝫ adde q̄ notat barr. in ſimili. in. l. ſi. res. in ſi. s̄. q̄. mo. pignus vel hyp. ſol. et adde not. Bal. in. l. conſulta. i vlt. q. C. de teſt. ꝑbar. in. l. ſi pōt. ⁊ ibi ꝑ Roman. s̄. de acquiren. here.
c ¶ Vel in abſentem. idem dixit Bartol. in l. prima. C. de ſenten.
d ¶ Quia potuit. idē tenet Bar. in dicta. l. diu⁹. in. j.

col. de re iud. ſed Cy. ⁊ bal. in.l.j.C. de condi. inde. tenet ꝯ opi. Bar. ꝙ lz potuerit appellare tñ dek reſtitutio ⁊ vide Bart. in.l. ſi is ad quẽ. de re iud. ⁊ Bal. in l.j. in.j. col. q̃ño ⁊ q̃ñ iu. ⁊ dicit ꝙ ſnia fuit lata dolo vł lata culpa q̃ poteſt perpendi ex actione qd nõ ſolum poteſt appellari ſed etiã reſtitutio in inte. peti. ⁊ de h̃ dicit eẽ hic glo. q̃ nõ ẽ alibi quaz ỹ dicit ipe ſequit gui ler. ⁊ Cyn. in.l. pe. de iureiur. vide que no. Bal. ad intellectum iſtoꝝ in.l. a ſub ſpecie. C. de re iu dic. ⁊ adõ Bald. in.l.j.C. ſi ex falſo inſtru. ⁊ in.d.l. venales ⁊ habes ibi qd ſi eſt lata ꝑ latam culpam vel ꝑ inimicitias capitales quod dat reſtitutio. Et lz bartol' hic velit qd quãdo iudex ꝑ gratiam pronuntiauit non reſtituitur, leſus dic qd fallit in fiſco. gloſſ. eſt quam ita intelligit e Bar. in.l.j. C. de ſenten. aduer. fiſ. la. lib. x.

2 dicis errorem corrigere: vt.l.j.ſ. ð appel. ⁊ ſic nõ põt ignorãtiã pretendere: q2 illa non eſt iuſta cã dandi reſtõnez. 1 †Eſt eñi lata culpa: vt no. in.l. liberorum. §. notatur. de his qui not. infa. et 2 reſtitutio non datur niſi ex iuſta cau 3 ſa: vt. ſ. ex quibus cau. maio.l.j. in pñ b cipio.

Si pupillo. Pupillo cuz autoritate tutoris: 1 vel ſoli tutori ſi eſt infans põt reſtitui hereditas: ⁊ mutus nihil intelligens infanti equiparatur. h.d. ¶ No. ꝙ infanti queritur hereditas per tutorez. Nota etiam ꝙ mutus nihil intelligẽs c equiparatur infanti[a] de quo videbitz 2 ſ. de bono. poſ. infan. de la.l.j. ⁊.ij.

Si ſingule. Qui ad petitionem fideicõmiſſarij alij res ſingulas reſtituit hereditatem reſtituere videk. h.d. ¶ Opp. ꝓcuratori in rẽ ſuã nõ põt reſtitui hereditas. vt. ſ. de iure do.l. ſi mulier. §. ex aſſe. Dy. dicit ſolu. vt. ſ.l. proxi. §.j. ſʒ ibi nihil de hoc dicitur. Alij dicunt intellige hic preceſſiſſe reſtitutionez verbalem: quod licet ſit veruz in ſe: tamẽ non eſt de mente litere: que dicit qd per hanc traditionem intelligitur reſtituta hereditas. Dic ergo quod hic res iſte fuerunt tradite me preſente: vnde mihi reſtitute viderentur: vt de 3 acquiren. poſſ.l. quod meo. §. ſi venditorem. vel veri' ex eo quod iuſſu meo paruit heres: videtur heres ſtatim reſtituere mihi fideicommiſſario hereditatem tradendo illas res: nec videtur facta reſtitutio procuratori in rem ſuam: cui tradite ſunt res ſingulares: imo directo videtur facta reſtitutio fideicommiſſario. facit ſupra eodem.l. reſtituta.

q **Di ita.** Aditio coacta implet conditionẽ hoc dicit.

☞ Procurator qui habet mandatum ſi non cõſtat de mandato cauet de rato. 1

Procuratori ꝙ poſſit fieri reſtõ fideicõmiſſ. 2

Vſuſfructus querik mihi per ꝓcuratorẽ directo. 3

Etiam. [b]Heres nõ cogik adire ad petitionẽ ꝓcuratoris: de cuius mandato dubitak ⁊ ſi ſponte adiuit cogik reſtituere. h.d. ſm ſecundã diuiſionem gl. ¶ †Op. qui habet mandatum non cauet de rato. vt.l. non ſolum. §. qui alieno. ſ. de procu. Sol. quidam quod hic eſt caſus ſpecialis in quo cauet etiam ſi conſtet de mandato. ſimile.l. de pupillo. §. qui procu. de ope. no. nun. Alij qd hic cauet de rato ſi non conſtet de mandato. ⁊ hoc tenui[c] in.d. §. qui 2 procuratorio. ¶ †Opp. qd procuratori non poſſit reſtitui: vt. ſ. de iure do.l. ſi mulier. §. ex aſſe. ſo. hic in ꝓcu. ſimplici: ibi in procuratore in rem ſuam. ſimilẽ gl. habes in.l. apud iul. §. vtrum. ſ. eo. ⁊.l. reſtituta. in glo. ſuper verbo tua voluntate. ⁊.l. q̃uis. in fi. ſ. e. ratio apparet in tex. in.d. §. ex aſſe. q2 non fit reſtõ ſʒ qd teſtator diſponit: vel ſm verba ſenatuſconſulti q̃ loquunk q̃ñ reſtitutio fit fideicommiſſario. ¶ Op. ſ. de acq̃. here.l. paulus. aľs ꝑ ꝓcuratorẽ. gl. ſo. ⁊ bene. ¶ Op. per liberam perſonã nõ querik nobis actio: vt.C. ꝑ q̃s perſo. nob. acq̃.l.j. ⁊.l. poſſeſſio. §. ⁊ ſi poſſeſſio. de acq̃. poſ. ergo ꝓcuratori reſtitui non põt: q2 per eũ dño non queritur. ſol. hic ſpãle vt ipſi dño directo querak: hoc eſt q2 non põt primo queri procuratori ⁊ de perſona procuratoris acquiri dño ſeu trãſire in dñm. vide gloſſ. ⁊ nota diligenter. ¶ Not. ergo 3 †ꝙ ſi procurator ſtipulak pro me vſumfructum nõ q̃ritur ſibi nec per eum cedik mihi: q2 ius vſuſfructus cedi non põt: ſed dño queritur directo. ⁊ idem in oibus[d] que procuratori acquiri non poſſunt. quod in d tellige ſm quod dixi. ſ.

Si damnum. [e]Actiones q̃ non fuerũt in bonis tẽpore mortis defuncti per treb. nõ tranſeunt. h.d. de hoc dicam in.l. ſi heres pecuniam. ſ. eo. qd tene menti.

Si legatus. Exceptio coherẽs ꝑſone heredis nõ trãſit ĩ fideicõmiſſariũ.

An vbi. Fideicõmiſſarius cõuenik vbi habet domicilium: vel vbi eſt maior pars hereditatis. h.d.

☞ Filio nõ lz ſe ſe imiſcere cã fraudãdorum creditorum. 1

Qui cogitur hereditatem adire cogitur pati actionem.

2 Interdictum fraudatorium quid ſit.

SI poſtulante. Qui cogit heredẽ adire cogitur actiões hereditarias pati. Itẽ ꝑ aditionem factã a ſuo vel extraneo quis incidit in interdictum fraudatorium. hoc dicit. In gloſſ. ſu

a ¶ Si pupillo. equiparatur infanti. vide Bart. in.l.j. in princip. ſ. de ver. ob. ⁊ alleg. Bal. in.l.j. in.ij. col. C. de ſacroſan. eccle. vbi aliter intelligit. Adde qd Paulus de caſt. hic intelligit de pupillo. vj. annoꝝ. ⁊ qd in infante duorum annorum non poteſt procedere.

b ¶ Etiam. Ad intellectum huius. §. adde quod not. dicit Bar. in.l. filiuſfami. in.iij. col. ſ. de do. vbi voluit quod in caſu huius. §. requiratur ſpeciale mandatuz 1 propter grauitatem preiudicij. quod not. vide tamẽ quod ibi dixi.

c ¶ Hoc tenui. vide Bar. in.l. ſi ſtipulatus fuerim illõ in fi. de ver. obli.

d ¶ Idẽ in oibus. idem tʒ Bar. in.l. q̃ bona. §. ſi alieno ſ. de dam. infec.

e ¶ Si damnũ. ⁊ adde qd in liberatorijs ſemꝑ trãſit in dominium ſaltem vtilis etiam ſine ceſſione lʒ ĩ obligatione ſecus. tex. eſt no. in.l. reſcriptum. §. ſi. zod. ⁊ ibi no. de pactis.

per ver. venditis. in fi. dic ⁊ hoc cuz filius adiuit quo 1 caſu loquitur iſte ver. q2 ⁊c. vſq3 ad fi. ¶ †Not. ꝙ ſicut extraneo ita filio ſuo non licet ſe immiſcere cauſa fraudandorum creditorũ. ¶ Not. ꝙ qui cogik hereditatem adire cogitur actionem pati. ¶ Op. ſ. e. 1 l. poſtulante. in prin. Solu. vtrũq3 remedium poteſt b 2 habere locũ ⁊ iſtud ⁊ illud. ¶ Quero †quid ſit iſtõ interdictum fraudatorium. ¶ Glo. dicit. ꝙ de hoc fit mentio hic ⁊ in.l. pupilli debitor. ſ. de ſolu. de hoc etiam fit mentio per Joannem in arbore. fecit enim huic interdicto cellulam per ſe. facit etiam mentionẽ glo. in.l.j.C. ſi ven. pig. aga. dic quod illud interdictũ de quo hic fit mentio eſt idem quod edictum de his que in fraudẽ creditorũ: loquitur eñi quando debitores fraudant creditores circa res ſuas queſitas vł querendas. ſed illud interdictum fraudatorium de quo fit mentio in.l. pupilli: eſt interdictum per ſe. loq̃tur eñi quando debitores committunt fraudem circa res alienas. vt ibi dixi.

a **Si donationes.** [a]Nõ poteſt per heredẽ reſtitui fideicommiſſario plus ꝙ̃ poſſit a defuncto capere. h.d. Ratio dubitandi erat q2 fideicommiſſarius videtur habere ab herede non a defuncto ⁊ ſic videbatur totum poſſe capere quod remouet hec.l.

1 ☞ Fideicommiſſarius habetur loco heredis.

SI heres. Fideicõmiſſum vniuerſale valet hereditate exiſtente nõ ſoluendo: ſecus in fideicõmiſſo ſingulari. h.d. ¶ Not. †tex. ibi heredis vice fungi: ꝙ fideicommiſſari' habetur loco heredis: facit. ſ. eo.l. poſtulante. §. fin. ⁊.l. ſi filius. ſ. quod cũ eo. Scias tñ ꝙ etiã quando bona non ſunt ſoluendo heres hodie ſi nõ faceret inuẽtarium cogek cõplere legata per auk. ſed ꝙ cũ teſtator. C. ad leg. fal. quod intellige vt dixi in.l. in ratiõe. §. qd vulgo. ſ. ad.l. falci.

Si totam. Qui in reſtituendo quartam nõ detrahit: non preſumitur erraſſe niſi probetur. h.d. ¶ Opp. C. ad.l. falci.l. error. Sol. c hec debet intelligi ſm illam.l. qd repetik probato errore facti. ¶ Op. ꝙ error preſumak: vt. ſ. de proba.l. cum de indebito. §.j. ⁊ ibi no. ⁊.C. de iur. ⁊ fac. igno. l. ſi poſt diuiſionẽ. Glo. hic nihil dicit. Dico qd error facti qui hic requiritur nõ põt cadere niſi preſupponatur aliqua ſcientia ſeu aliqua credulitas. vt q2 credebat hereditatem non ſoluẽdo: ideo non putabat eſſe locum deductioni quarte: ⁊ ſic cũ ad iſtam ignorantiam deductionis quarte requiratur poſitio alicuius facti: illud non preſumitur niſi probetur. ita loquitur hic. ſed contrarium loquitur quando ex ſola ſimplici ignorantia inducebatur error que ignorantia preſumitur.

De euictione. Heres inſtitut' nõ cauet de euictiõe: ſʒ ſibi cauek a fideicõmiſſario. h.d. dic vt dicã ſ. e.l. heres percepto.

1 ☞ Vtilis ⁊ directa an poſſit cõpetere vnk ⁊ eidez.

SI heres. In eũ q̃ hʒ directas nõ trãſeũt vtiles. h.d. qd ergo importat reſtõ facta heredi? Rñ. qd obſtaculum exceptionis cõpetẽtis cõtra heredẽ ꝑ treb. tollik. Itẽ vtilis q̃ erat apd fideicõmiſſariũ extinguik. ita tenẽt doc. C. ex qui. cau. ma.l. ſi. facit qd no. ꝑ Dyn. inſti. de act. §. rurſus. Ex predictis ha 1 bes †ꝙ vtilis actio ⁊ directa nõ põt b cõpetere vni ⁊ eidẽ[b] ſʒ cõtra. ſ. de ſol.l. ſi duo. ⁊ qd not. ſ. de ꝓcur.l. nõ ſolum in prin. vbi diſtinguik an procurator ĩ rem ſuã intẽret vtilẽ vel directã. Sol. vtilis ⁊ directa nõ pñt cõpetere eidez ꝑ ſe ⁊ ſuo noĩe vt hic. ⁊ rõ. q2 vtilis dak ex equitate: vt.l.j. de act. ⁊ ob. ⁊ ibi nota. q̃ equitas ceſſat in eo qui habet directas. ſed bene poteſt quis habere vtiles ſuo noĩe: directas nomine alieno. vt in contrario.

Si heres. Pro dãno dato ab herede ante reſtitutionem tenek actiõe ex teſtõ poſt reſtitutionẽ actione legis aquilie. h.d.

Si temporalis. Negligẽtia heredis nocet fideicõmiſſario. h.d. Oppo. ſ. eo.l. facta. §. pe. Sol. ibi fuit heres negligens in acquirendo heredi b tatem hic circa acquiſitionem ſingularem.

1 ☞ Puto mihi expedire quando inducant aditionem.

OMnes. Heres nõ obſtante tpe ad deliberandũ cogitur ſtatiz adire. ſed ex effectu deliberationis appebit an poſſit deducere quartam. h.d. ¶ †No. ꝙ poſt tp̃s datum ad deliberandũ iſta verba puto mihi expedire ⁊ ſimilia: inducunt aditionem: ad idẽ. ſ. e.l. ſed ſi alio. §.j. ſec' ſi tempus ad deliberandũ non preceſſiſſet: vt dixi plene[c] in.l. gerit. ſ. de acquiren. here.

HEres. Si heredi reſtituẽti fundus retent' euincatur actio ei de euictiõe datur. h.d. ¶ Op. ſ. de leg. ij.l. cũ pater. §. euic. Dicit glo. qd hic habetur loco quarte que eſt oneroſa ſaltem pro parte. ibi quando eſt ſimplex legatũ. ¶ Not. hanc ſolu. ꝙ illud qd dicitur in. §. euic. non habet locum quando perceptiones habent onus: quod lʒ forte ſit verum in ſe: tamen quantum ad propoſitum nõ procedit ſolutio: q2 quando heres percipit certam rem in nulla parte ſentit onus. vt.l.j. §. ſi heres. ⁊ no. in.l.j. §. ſi. ſ. eo. vnde alij dicunt ꝙ hic loquitur in fideicõmiſſario qui ſentit commodum ab herede ibi in herede qui cõmoduz nõ habet a legatario. tu dic ꝙ hic loquitur ĩ herede cui q̃rta eſt dclata ex diſpoſitione.l. nõ defuncti. vnde euicto fundo q̃

a ¶ Si donationis. fin. eſt iſte tex. ſm bal. ĩ.l. eam quaz. C. ð fidei. in. viij. col.

b ¶ Et eidẽ q̃s nõ põt habere vtiles ⁊ directas ſuo noĩe: ⁊ iõ facit quid iuris ſi cedẽs ſucceſſit ceſſiõario vel eõ: an extiguatur vtilis vel directa de quo vid bald. in.l.j. C. de act. ⁊ obli.l. pen. col. in. viij. ⁊.x.q.

c ¶ Vt dixi plene. bal. ĩ l. ſi. §. cum igik. de iure delib. dicit qd iſte tex. nõ probat hoc.

a ℭ Sol. vt glo. quam etiam ſequit̃ hic Ro.

b ℭ Nõ auget̃. adde tñ ꝙ ius excipiendi bene trãſibit ſine ceſſione. tex. eſt no. in. l. ſicut. §. ſ. ≈. qui. mo. pign⁹ vel hypo. ſol. ⁊ no. hic Jmo. in ſi. poſt glo. lꝫ predictũ text. non alleget.

c ℭ Fctã ceſſione vtrũ ceſſio fctã cõtra princi. extẽdat̃ ipſo iure ꝯ fideiuſſo= res et pi= gnora: et ſic an ceſſa principali videat̃ ceſſa hypotheca. bene facit ad not. per bar. in l. fideiuſſor obligari. de fideiuſ. ⁊ not. in. l. heres. i pn cipi. de fi= deiuſſ. hic alle. ⁊ dixi in. d. l. fide= iuſſor. per Bal. in. l. ſ. verſi. que= ro teſtator legauit mi hi. c. adde ꝙ not. per Ja. de aretio Bal. ⁊ Jmol. in. l. dotalez. cũ ſe. ſol. ᵍmat.

d ℭ Dic vt ⁊c. ⁊ vide Bart. in. l. non qcũqꝫ §. q̃ caſuz. de leg. ſ.

e ℭ Qui filium. ⁊ facit glo. no. ⁊ ibi Bar. in. l. lucius la. ij. ≈. de heredi. inſtitu.

f ℭ Perimit legatum. Barto. hic refert et ſequitur Roma. in conſi. incip. omnipotentis dei ⁊c. in preſenti conſultatione eo q2 mihi dubitatiſſima eſt in ſecundo dubio.

loco quarte dabatur ſibi ſuccurritur. contrarium loquit̃ in eo qui habet exceptionem tm̃ ex diſpoſitione defuncti. ℭ Op. de. l. cum aliena. C. de leg.
a Sol. vt in glo.[a]
1 ☞ An facta ceſſione cõtra principalem videatur facta contra fideiuſſorem. ibi quero.

SI heres. ℭ Actiones d que cõpetũt heredi ex ſua ꝓuiſione non e transferunt̃ facta reſtitutione per trebel. ſed noua ceſſione opus eſt. h. d. ℭ Op. ≈. de peti. here. l. item veniunt. in princ. ⁊. §. ſ. Sol. dicit gloſ. intelligo hanc ſm̃ illam vt diſtinguatur an fenerauerit nomine proprio an 1
hereditario. Hoc non placet. iſte enĩz 2
actiones non tranſeunt: q2 nõ fuerũt in hereditate tempore mortis etiaꝫ ſi 3
noĩe hereditario cõtraxiſſet vt patet 1
hic in ſecundo reſpon. ⁊. ≈. e. l. qui ita. §. ſi dãnum. Non obſt. l. contraria: q2 aliter aſſumitur hereditas hic: aliter in tit. de peti. here. nam ibi inſpicitur qualis eſt hereditas tempore quo reſtituitur. ideo a fructibus hereditas augetur. ſꝫ hic inſpicit̃ hereditas qualis eſt tp̃e mortis: vt. d. §. ſi damnum ideo a fructibus hereditas nõ auge=
b tur[b]. vt. ≈. e. l. in fideicõmiſſa. vl' dic ꝙ verum eſt indiſtincte ꝙ actiones non 2
trãſeunt per treb. ſed an ſint cedende fideicõmiſſario vel non debet adhi= 3
beri dicta diſtinctio an cõtraxerit nomine proprio an hereditario: ⁊ ſic loquitur iſta glo. ℭ Opp. ſ. de fideiuſſ. l. heres. Glo. dat multas ſolu. tene ꝑmam ꝙ actiones tranſeunt ceſſione facta non ipſo iure: vt hic. ℭ Oppo. de conſtit. pecu. l. ſi poſt. Sol. glo. opti
c me. ſ. quod ibi trãſeũt facta ceſſiõe.[c] ℭ Oppo. de pactis. l. ſi tibi. §. cũ poſſeſſor. Glo. hic ⁊ ibi ponit multas ſol. illa vera qđ ibi loquitur in poſſeſſore qui nullũ ius habet in hereditate: hic f in eo qui verus erat heres ⁊ hꝫ ius. lꝫ alteri reſtituere teneretur: vt ibi dixi.
1 ℭ Quero † vtrum facta ceſſiõe contra principalem videatur facta ceſſio contra fideiuſſorem ⁊ pignora ipo iure. Tex. hic videt̃ quod non: ad idem infra de fideiuſſoribus. l. heres a debitore in principio. ⁊. ≈. de here. vel act vendi. l. emptori. In contrarium. C. de act. ⁊ obli. l. ſi inſolutum. ⁊. l. ſequen. de here. ven. l. emptor. qđ tenet Azo in ſumma. C. de here. vend. circa ſi. Reſpon. regulariter facta ceſſione cõtra principalem tranſeunt actiones contra fideiuſſores ⁊ pignora. vt. d. ll. fallit hic. ⁊ in. l. heres. ſ. de fideiuſſoribus. ratio: q2 hic loquitur de tranſlatiõe actionum que ſit per treb. ſed trebelli. non extenditur ad actiones etiam acceſſorias poſt mortem defuncti q̃ſitas. ſimiliter fallit in. l. emptori. de heredi. vendi. q2 ibi heres vendidit hereditatem in qua non continetur actiones prouiſſione heredis queſite. ℭ Quero an ceſſione facta contra vnuꝫ ex duobus reis videatur facta contra alium. Dic[d] vt. l. qui duos. ≈. de legatis ſecundo.

QVi filium. [c] Qui iubet aliquẽ nõ facere teſtamentuꝫ videtur rogare de hereditate reſtituẽda heredibus venientibus ab inteſtato. h. d. tene menti iſtum caſum q2 pulcher eſt.

☞ Annus ceptus fauore filij habetur ꝓ cõpleto.
Grauatus de reſtituendo cum filius deceſſerit tenetur reſtituere etiam ſi decedit cum filijs.
Arguere de verbis. l. ad verba teſtatoris licet.

Sabinus. † Fauore filij annus ceptus habetur pro completo. h. d. ℭ Op. de condi. ⁊ demon. l. non putabam. Sol. fallit hic fauore filij: quod dic plene vt dixi. ≈. de leg. ſ. l. ſi cui. Oppo. quando filius grauatur reſtituere poſt mortem intelligitur ſi deceſſerit ſine liberis. vt. ≈. de condi. et demon. l. cum auus. ⁊. l. cum acutiſſimi. C. de fideicõmiſ. ſed hic iſte filius deceſſerat cum liberis. ergo nõ dꝫ reſtitui fideicõmiſſum grauatũ? Rñ. quando filius grauatur reſtituere poſt mortem intelligitur ſi deceſſerit ſine liberis. vt in contrario. ſecus ſi aliqs † grauatur de reſtituendo cũ filius deceſſerit: tunc enim non ineſt illa conditio vt hic: qđ tene menti: dixi in. l. cum auus. ℭ † Vltimo no. quomodo arguit̃ de verbis legis ad verba teſtatoris. ſimile in. l. ſi fuerit ita. ſ. de manu. teſta. C. de ver. ſig. l. cum quidam.

EPiſtolam. Defectus cauſe de futuro facit legatum deficere. h. d. ⁊ glo. hic ponit caſum. ℭ Opp. falſa cauſa non vitiat legatum. vt. C. de cõdi. ⁊ demon. l. cum tale. §. falſam. ſolu. hic fideicõmiſſum erat magnum: ideo preſumitur ꝙ nõ reliquiſſet ſi falſam cauſam ſciuiſſet ſm̃ quoſdam. tu dic qđ ibi loquitur in cauſa de preterito. hic in cauſa de futuro que non eſt proprie cauſa ſed magis ratio: que adeo adheret legato [illegible] quod ſi eſt falſa perimit legatum[f] vt. ≈. de lega. ij. l. cum pater. §. dulciſſimis. poſſet etiã dici qđ cum iſta ſit cauſa de futuro dicatur conditio. facit. ≈. de leg. ſ. l. ſtichum qui meus erit. ⁊. ≈. de leg. iij. l. nuper. ℭ Quero in quantũ tenetur cornelius: gl. quod ad duas vncias: ſed Jaco. de are. dicit ꝙ cum portio ſempronij reſtituti ad ipſum reſtitutum perfecte pertineat ⁊ etiam medietas portiõis matris: cornelius debet releuari in tribus vncijs: vt. l. cum pater. §. cuꝫ eſtimaret. ≈. de leg. ij. hoc innuit iſte tex. dũ dicit pro rata.

Mulier. In dubio quando quis rogatur reſtituere ei a quo accepit eſt intelligẽdum poſt mortẽ ſuã. h. d. ℭ Opp. ≈. e. l. vbi pure. ſol. ibi ille cui debebat fieri reſtitutio erat ĩ poteſtate alterius. ideo ſubintelligitur tp̃s ſui iuris. hic erat ſui iuris. ℭ Oppo. ſi dies non apponitur fideicommiſſum eſt purum: vt. ≈. de condi. ⁊ demon. l. ſ. ſol. hic ſubintelligit tempus mortis: q2 al's omnino fideicõmiſſum eſſet inutile ſi illud quod a te recipio incontinẽti tibi deberem reddere. vt. l. qui ſic. ſ. de ſolut. ſed ſi aliu᷑ tempus eſſet limitatum illi ſtaretur: vt. ≈. e. l. ſi heres inſtitutus ⁊ ad. l. fal. l. ſi a me. ⁊ ſic intellexi. l. cũ filio. ≈. de leg. ſ. vt ibi dixi.

1 ☞ Subſtitutio directa facta in codicillis trahitur ad fideicommiſſum etiam ſi fratres ſint in medio.
2 Verba directa quando trahantur ad fideicommiſſum.
3 Tacita ſubſtitutio que venit ex interpretatione quando admittatur contra matrem: vel fratrem defuncti.
4 Vulgaris tacita que continetur in expreſſa pupillari non valet vltra tempora pubertatis.
5 Quis quando eſt ſimul ⁊ eodem tempore grauatus ⁊ honoratus an illud quod iure fideicommiſſi percepit veniat in reſtitutione.

a
1 **SCeuola reſpondit.** [a] Subſtitutio † directa facta in codicillis trahitur ad fideicommiſſuꝫ etiam ſi ſunt fratres in medio. hoc dicit. ℭ Oppo. verba directa non trahũtur ad fideicommiſſum: vt. l. centurio. ⁊. l. verbis. C. de vul=
2 ga. ⁊ pupilla. Solu. ibi † quando ab initio poſſunt iure directo valere. ſed ſi non poſſunt vel ratione volũtatis: q2 in codicillis vel ratione perſone cui non poteſt directo ſubſtitui: tunc trahuntur ad fideicõmiſ=
b ſum[b] vt hic ⁊ not. in. d. l. verbis ciuilibus. Jacob. de are. dicit quod nunquam directa trahũtur ad fideicommiſſum: vt in contrarijs. Non obſtat hec lex: q2 fuit hic verbum ſubſtituo: quod eſt commune. ideo trahitur ad fideicommiſſum: vt. l. cum quis. §. ſciaꝫ. ≈. de legatis tertio. Puto gloſ. verum dicere. ⁊ hic eſt tex. expreſſe pro ea. ponit enim quod ſubſtitutio de rigore iuris non valeret quia directa: ſed ex benignitate trahitur ad fideicommiſſum: ſed ſecundũ eum eſſet de rigore. pro hoc. ≈. eo. l. ex facto. in princi. ⁊. l. filius. §. vt quis. ≈. de lega. ſ. ⁊ per Cy. in. l. precibus. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ⁊ ibi tangit hanc opinionem Jac. de
3 Aretio. ℭ Opponi. quando † mater eſt in medio tacita ſubſtitutio que venit ex interpretatione non admittitur contra eam vt. d. l. precibus ⁊. l. fin. C. de inſtitu. et ſubſtitu. eodem modo non trahitur contra fratrem filij defuncti vt tenet Guil. in. d. l. precibus. et ego dixi in. d. l. ij. ≈. de vulga. et pup. ſed hic frater erat in medio ergo ⁊c. Solu: quando ſubſtitutio facta a teſtatore valet in vnum caſum non porrigitur ad alium ex legis interpretatione fauore matris vel b
fratris vt in contrarijs. Sed quãdo ſubſtitutio eſſet alias omnino nulla tunc admittitur interpretatio ⁊ c
valet eo modo quo valere poteſt etiam ſi mater vel frater fuerit ĩ medio. ⁊ ex hoc cedant̃ vt hic. ℭ Quero: quanto tempore valet illud fideicommiſſum? Dy.

a ℭ Sceuola reſpondet: limita hanc legem vt ꝑ Ang. in. l. hereditas. C. de his qui. vt indi. ⁊ per Ang. in. l. illud. §. tractari. ≈. de iure cod. ⁊ ad materiam huius legis adde quod clauſula codicillaris operabit̃ qđ ſi aliqua verba directo appoſita in teſtamento aliquo tempore non poſſunt valere: vt directa valebunt vt fideicõmiſſaria. vnde ſi teſtator inſtituerit filium pupillum et dixerit ſi filius meus deceſſerit ſine[l] liberis talem inſtituo vel talis heres eſto ⁊ cõtingat filium mori in pupillari etate. ſubſtitutio illa ſi deceſſerit: erit fideicõmiſſaria propter dictam clauſulã codicillarem. nam exponitur ſi. id eſt quatenus ideſt ſuper vel pro ea re: vel pro eo tempore quoties ⁊cet. argu. l. ſtichum qui meus erit de leg. ſ. ⁊ vide ꝙ no. Bar. in. l. ſ. in. ix. q. ≈. de iure codicil. ſic debebit limitari quicquid no. barto. in. l. centurio. de vul. ⁊ pupil. ⁊ iſta publice tenuit do. an. diſputando vt refert in. c. raynutius. de teſta. vbi ita tenet ⁊ pro hoc bene facit. l. ſi frater. C. de fideicom. ⁊ glo. inſtitit. de pupil. ſubſt. §. maſculo. ⁊ eſt de mente Barto. in. l. ſ. in. xvj. q. ≈. de iure codicillo. ⁊ etiã reperio idẽ velle do. mat. mathe. in ſing. ſuis. ſing. xlviij. quod tene menti. ⁊ imo. in. l. verbis. de vulg. et pup. vbi hoc ponit Bald. ⁊ ange. et etiã in. l. in pupillari eo. ti. ⁊ Ang. in. l. ſ. de iure codici. ⁊ dixi aliquid in. d. l. verbis. ſed pau. de ca. in. l. precibus. C. de impu. et alijs ſub. dicit quod licet Ang. ⁊ Ful. idem ibi teneãt tamen vnum facit dubium ſm̃ eum q2 iſta. l. cũ ſimi. loquitur qñ verba directe prolata in codicillis ſi fuiſſent prolata in teſtamẽto valuiſſent iure directo al's ſecus ne maioris efficacie ſint codicilli quam teſtm̃. ſed in caſu noſtro ſubſtitutio per verba directa in teſtamento non extenditur vltra tempora pupillaris etatis imo in totum expirat ſm̃ opi. glo. in. d. l. centurio. cum cõcor. ergo ⁊c. dicit tamen qđ in iudicando ⁊ conſulendo non recederet a cõi. tu rñde qđ dicituꝫ. arg. non obſt. quia videmus quod ſeruo alieno in teſtamento directa libertas dari non poteſt nec trahit̃ ad fideicõ. l. ſi ſeruus legat⁹. §. ſi ſeru⁹. ⁊ ibi not. de lega. iij. ⁊ tamen ſi data fuerit in codicillis directa trahitur ad fideicommiſſum. l. ij. §. primo. in ſin. ⁊ ibi ita ſentit glo. ſi. ⁊ ibi expreſſe Jac. de aret. ⁊ Angel. ≈. de iur. cod. Preterea clauſula codicillaris facit quod teſtator videtur velle teſtm̃ valere iure fideicommiſſi. l. fina. C. de codicil. ideo non ſunt maioris efficacie codicilli quam teſtamentum. q2 nõ eſt dubium qđ teſtator ẽt in teſtõ valido iure teſtĩ potuiſſet diſponere qđ volebat inſtitutionẽ factã ꝑ ṽba directa valere iure fideicõmiſſi ac ſi eſſent facta ꝑ verba obliqua. adde pau. de ca. cõſi. cxxxiij. ⁊. ccclvj.

c no. dicit[c] ꝙ vſqꝫ ad tp̃a pubertatis durat: poſtea euaneſcit: vt. l. ſi fundũ ꝑ fideicõmiſſuꝫ. al's. l. ſi titio. §. ſi. cũ. l. ſe. ≈.
4 de leg. ſ. ⁊ ibi dixi. ⁊ ꝑ hoc doct. † dicũt ꝙ tacita vulgaris que cõtinet̃ in expreſſa pupillari nõ valet vltra tp̃a pu[pillaria].

b ℭ Ad fideicõmiſſum. ⁊ eodẽ modo intelligit bal. in l. non codicillũ. C. de teſt.

c ℭ Dy. no. dicit. Adde Bar. in. l. ſi frater. C. de fideicom. per Jo. an. in. c. ſi pater. de teſt. in. vj. in nouella. per Cyn. in. d. l. precibus. in ſi. adde Bal. conſi. cccxxiij. iiij. lib.

a ℂA ꝯꝛio ſenſu. Parū facit vt ibi per Bar. lʒ gloſ. ibi
hoc velit. Adde ꝙ cum deciſi. Bar. hic in fine trāſit
Pau. de caſt. hic Ro. conſi. xviij. ⁊ Pau. de caſt. j. eo.
l. lucius.

b ℂ§. titius. an caſus huius. §. verificetur in filijs ado
ptiuis cogitabis per. l. ſi deicōmiſſum. ŝ. de conditio. ⁊ demonſtr. ⁊ not. gloſ. ⁊ Bartol. in. l. ſi quis poſthu. in princ. de li. ⁊ poſthu.

c ℂVoluntati teſtatoris. Bene facit text⁹ in. l. hac pte. ⁊ in. l. ſi ſpurius. j. 5 vñ cognati. ⁊ quod no. Bald. i. l. generaliter. C. de inſti. ⁊ ſub. ⁊ qđ legit̃ notā. in. l. ſi qua illuſtris. C. ad orficia. ⁊ vi a de imol. in d. §. ſi qs rogatus. i v. colum.

d ℂScʒ de eccleſia. eccleſia dicitur fili⁹ legitim⁹. ad de qđ not. in aut̃. niſi rogati. C. ad trebel. et qđ nota. Bartol. in aut̃. ſi qua mulier. C. de ſac. ſan. ec. ⁊ qualiter monaſteriū habeatur lo
co filij. lʒ cōiter dicat̃ qđ ſic. limita vt per Bal. in. c. ſ.
de eo q̄ ar. bel. depoſuit ⁊ ꝯ̄ Bar. hic tʒ ang. in. l. ſi qs
poſth. de lib. ⁊ poſth. in pñn. vide ibi per imo. ⁊ bal. in
l. generaliter. §. ſ. C. de inſti. ⁊ ſubſti. ⁊ vide qđ no. bal.
in. c. naturales. in. iij. col. ſi de feud. fue. contro.

bertatis. vt. l. qui habebat. de vulg. ⁊
pup. de hoc per doct. in. d. l. precibus.
dixi in. l. j. ŝ. de vulg. ⁊ pup. dic vt ibi.
Venio ad ver. quod ſi inuicē. Que
ro de eius intellectu. Gl. ponit quod 1
plures ſubſtituti pupillo fuerunt in
uicem ſubſtituti: que ſubſtitutio vide
tur facta in eo quod ſubſtituti perci
pient iure fideicommiſſi: ⁊ vno ſubſti
tutorum mortuo alijs debebat̃ totuʒ:
vel potes ponere qđ duo fratres de
quibus dixerat fuerant inuicem ſub
ſtituti. ⁊ vltimo decedens fuit rogat⁹
reſtituere alteri. nam ſolum in eo qđ
habuit iure inſtitutionis ſed etiam in
eo quod habuit iure fideicommiſſi a 1
primo decedente videtur grauat⁹ de
reſtituendo. ⁊ pro hoc videtur † caſus 2
illius. q. quam feci in. l. marcellus. §.
quidam. ŝ. eodem qñ quis eſt ſimul 3
eodem tempore honoratus ⁊ graua
tus: an illud quod iure fideicommiſſi 4
percipitur veniat in fideicommiſſum
pro hoc facit. ŝ. eo. l. heredes mei. §. cū
ita. licet ibi fuerint verba ſpecialia. fa
cit. l. lucius. §. tres heredes. j. eo. licet 1
ibi fuerint verba generalia. pro hoc. l. b
ſi titius. ŝ. de leg. iij. ſumpto argumē
to a contrario ſenſu[a]. hoc probatur ra
tione. certum eſt quod ordo intellect⁹
attēditur magis ꝙ ordo ſcripture: vt
l. cum pater. § fidei tue. ŝ. de lega. ij. ⁊
l. non enim. de ſolu. ⁊ ibi per Dy. vnde
pone. inſtituit quis tres filios ⁊ roga c
uit vt ſi quis eorum deceſſerit ſine li 2
beris deueniat de vno in alium: certe
ordine ſcripture attento ſimul ⁊ eiſdē 3
verbis quilibet eſt grauatus ⁊ hono
ratus: nam in eo quod alij grauantur
de reſtituēdo ſibi eſt honoratus in eo
qđ ipſe grauatur de reſtituendo alijs
eſt grauatus. tamen in ordine intelle
ctus prius honoratur ⁊ ſibi relinqui
tur quam grauetur. nā teſtator intelle
xit hoc ordine vt prio moriēs reſtituat
duobus ſuperuiuētibus: ſecūdo mo
riens reſtituat tertio ſuperuiuēti: ⁊ ſic 4
iſte ſecundus fuit primo honoratus:
ſecūdo grauatus in ordine intellect⁹:
merito quod accedit iure fideicōmiſſi
a primo venit in fideicōmiſſum qđ ipſe debet ſcđo:
cōtra p̄dicta facit. l. ſi pater. §. quindecim. ŝ. de lega.
iij. ſed ibi fuit nominatim grauatus de parte ſua: iō
qđ habet ab alijs in fideicōmiſſum non venit.
☞ Cōditio ſi habuerit liberos quomodo differat
ab illa ſi deceſſerit ſine liberis.

Heredibus. Cōditio de educan
dis liberis non re
quirit liberos mortis tēpore ſuperfore
hoc dicit. ℂ Oppo. ŝ. eo. l. ex facto. §.
ſi quis. Sol. cōditio † ſi deceſſerit ſine
liberis intelligitur quod requiritur ꝙ tēpore mortis
liberi ſuperuiuant vt in contrario: quia illa verba ſi
ne liberis: determināt verbum deceſſerit. vnde tem
pus mortis inſpicitur: ſed quādo dico ſi liberos edu
cauerit vel ſi liberos habuerit. tūc ſufficit quod eos
habuerit in vita. licet nō tempore mortis: q: quocūꝙ
tempore hec conditio verificatur. vt hic. ⁊. l. ſi. C. de
indi. vidui. ⁊. l. cum vir. et. l. ſolemus. de conditio. et
demonſtra.

1 ☞ Verba ſi deceſſerit ſine liberis: debēt intelligi
de his quos rogatus habere poteſt.
2 Habere filios naturales magis abhorretur in femi
nis ꝙ in maſculis.
3 Filius naturalis facit deficere fideicōmiſſum qñ erat ſtatutum qđ ſuccedat ab inteſtato.
4 Pater ſi inſtituto filio in ſacris exiſtēti ⁊ grauato ſi
deceſſerit ſine filijs de quib⁹ intelligat̃ ⁊ ſi deceſſerit
ſine filijs ex ſuo corpore.

Titius. [b] ℂ Verba † ſi deceſſerit ſine liberis
debent intelligi de his quos rogatus
habere poteſt. hoc dicit. ℂ Opponi. ŝ. eo. l. ex facto.
§. ſi quis rogatus. ⁊. C. de inſtitu. ⁊ ſubſtitu. l. genera
liter. Gloſſ. dat tres ſolu. ⁊ quanlibet magis ſingula
rem. primo contraria loquuntur in maſculo hic in fe
mina cui naturalis ſoboles ſuccedit. niſi mater ſit il
luſtris. Hoc videtur mihi quod non ſit congruuʒ vo
luntati teſtatoris[c]: que principali⁹ inſpicitur. vt. d. §.
ſi quis. nam † in feminis magis eſt horrendum habe
re filios naturales quam in maſculis ſecundum mo
res noſtros. ℂ Tamen gloſſ. † facit ad queſtio. ſta
tutum eſt hic quod filij naturales ſuccedant ab in
teſta. Certe tales naturales facient deficere condi
tionem fideicommiſſi: quia ſunt tales quod tanꝙ
legitimi ſuccedunt. vt hic. ſm hanc gl. Scđo ſo. gl. qđ
hoc ideo. q: pater idemꝙ teſtator talem filiam tali
coniunctione copulauit. hec ſatis eſt bona. vel dic ꝙ
hoc ideo quia hec furioſa non poterat habere mari
tum. vnde de neceſſitate illa verba intelliguntur ſi
deceſſerit ſine liberis naturalib⁹. hec eſt bona et not.
ℂ Facit ad. q. † pater inſtituit filium in ſacris ordi
nibus conſtitutum. et adiecit ſi deceſſit ſine liberis
bona deueniant in talem. queritur de intellectu iſto
rum verborum. an intelligantur ſi deceſſerit ſine li
beris ſcilicet ſpurijs. cum legitimos habere non poſ
ſit vt hic. Reſpondeo qđ debent intelligi de filijs le
gitimis tantum quos habere poteſt. ſcilicet de eccle
ſia[d]; vt in autentic. de ſanc. epiſcop. §. ſed hec preſen
ti. Sed quid ſi adiecerit ſi deceſſerit ſine liberis ex
ſuo corpore deſcendentibus? Reſpōdeo quod iſtud
fideicōmiſſum

a fideicommiſſum eſt nullum[a]: ſicut enī fideicōmiſſum
relictū a muliere ſi nō nupſerit eſt nullū: q: p hoc vr̃
ei īducere viduitatē ꝙ nō nubat. ⁊ ſi nubat imponit
penā fideicōmiſſi. ideo nō vʒ vt. l. quoties. ŝ. de ꝯdi. ⁊
dem. ita hoc vr̃ filiū in ſacris ordinib⁹ cōſtitutū inui
tare vt fornicet̃ ⁊ ſi nō facit grauat eū fideicōmiſſo.
merito fideicōmiſſum eſt nullū. Nō obſt. hec. l. q: hic
loquit̃ in filia furioſa in qua peccatū non cedebat cū
non haberet intellectum.

Lucius. ℂ Poſſunt aliq̄ grauari de
bonis inuicē cōicandis. h. d.
b ℂ Quero p qua parte[b] erāt cōicata. Rñ
de equaliter. vt. l. ſi. §. lucius. ŝ. de le. ij. nec
obſtat. j. eo. §. filiam. vt ibi videbitis. facit ad. q. teſta
tor rogauit filios ſuos vt diuiderent equaliter quid
importēt hec verba: dixi in. l. cuʒ pater. §. dulciſſimis.
ŝ. de lega. ij.

Meuia. ℂ Nudi executores teſtamentoꝝ de
his q̄ non ſunt ad pias cās ꝯtra here 1
c des actionē nō habēt. h. d. ℂ Opp. C.[c] de epiſ. ⁊ cle.
l. nulli. ⁊. l. ſi qs. ⁊. l. alio. ŝ. de ali. le. ſolu. ibi ſpeciale eſt
in relictis ad pias cauſas. dixi plene in. l. ſi quis titio. 2
ŝ. de leg. ij. ℂ Opp. de an. leg. l. quintus. in ſi. Reſpō 1
deo licet iſti meri executores non habeant actionem
vt hic: poſſunt tamen officium iudicis implorare vt
ibi.
1 ☞ Controuerſiam non moueri qualiter intelligat̃.
2 Queſtionem non facere: ⁊ non facere controuerſiā
an ſit idem:
3 Legatum factuʒ monacho cum hoc quod ſi abbas
eū moleſtet deueniet in talē an abbate moleſtāte ſit
locus fideicōmiſſo.

Tres heredes. ℂ Portio in qua eſt inſtitu
tus ſeruus per fideicōmiſ 2
ſum manumiſſus ei debetur iure directo non per ſi f
deicommiſſum. Item quod iure fideicommiſſi per
cipitur venit in fideicommiſſo per generalia verba
relicto. hoc dicit. ℂ Opponitur. ŝ. eodem. l. cogi. §. ſi
ſeruo. ſol. hic adit ſponte alias cogi non potuiſſet vt
1 in contrario. ℂ Quero † dicitur hic ſi mouerit con
trouerſiam quomodo intelligatur controuerſia mo
b ueri. Gloſſ. dicit[d] de iure vel de facto in iudicio vel 1
extra. quod no. facit. ŝ. de peti. heredi. l. diuus. in pñ.
⁊. C. de tranſac. l. ſi quis maior. In contrarium. j. rem
ra. hab. amplius non peti. ⁊ ibi dixi plene. ℂ Quero
quid ſi aliq̄s relinquit monacho vt abbas ei non fa
ciat queſtionē: ſed ſi faciat deueniat in talē: Dicit gl.
ꝙ eoipſo qđ abbas moleſtat eſt loc⁹ fideicommiſſo.
2 Innuit glo. † ꝙ idē ſit dicere non facere queſtioneʒ
et non facere controuerſiam. quod nota. facit quod
no. in. l. qui fidem. ŝ. de tranſac. In contrarium facit
C. finium regun. l. iij. et. iiij. ⁊ qđ ibi not. ſcilicet quod
verbum queſtio: requirit lit. conteſt. Dic vt dixi in. d.
3 l. amplius rem ra. hab. Item dicit glo. † quod abba
te moleſtante locus eſt fideicommiſſo: licet quidam
contra. certe qui dicunt contrarium videntur dicere f
melius. nam illa conditio vt abbas non faciat que
e ſtioneʒ videtur turpis. eſt enim contra regulam[e] mo
nachorum: que vult quod monachus nil habeat. vt
extra de ſtatu mona. c. cuʒ ad monaſterium. ideo nō
valet tale grauamen appoſitum Abbati: ſed ſi eſſet a
tale relictū quod valeret in monacho vt ſi relinque
ret pro alimentis que poſſunt relinq̄
etiam ſeruo: vt. ŝ. de leg. j. l. ſeruo alie c
no. ⁊ de his que pro nō ſcripto. l. iij. et
l. legatum. de capi. di. tunc forte proce
deret dictum glo. Contra predicta vr̃
facere qđ dixi in. l. ſi alienum. in princ.
de heredi. inſti. ſed non obſt. ſi bene in
ſpiciatur.

Pater. ℂ Portio deficiēs accre
ſcit pro portionibus he
reditarijs pro quibus eſt facta ſubſti
tutio. h. d.
☞ Fideicōmiſſum relictū fratribus
ſub noīe appellatiuo pro hereditaria
portione debetur.
Fratris appellatione ſoror cōtinetur.

Meuia. ℂ Fideicōmiſſum † re
lictum fratribus nomi
ne appellatiuo pro hereditaria portio
ne debetur. h. d. ℂ No. qđ dixi in ſum
mario. ex quo patet qđ ſiue relinquat̃
ſub nominibus appellatiuis ſignificā
tibus hereditatem vt heredibus tuis.
ſiue ſub alijs ſignificantibus fraterni
tatē vel aliquid aliud ſemper debet̃
pro portiōibus hereditarijs qđ eſt ſin
gulare vt hic in. l. turpia. §. ſi. ŝ. de le.
2 primo. ℂ † Vltimo dicit gl. no. appel
f latione fratris cōtineri ſororem[f] quod
facit ad queſtionem quam dicam in
l. ſi. j. eod.

Titia. ℂ Si fundus pignora
tus dolo vel lata culpa
heredis alienat̃ fideicommiſſario he
res tenetur. h. d.
☞ Si vnus ex duobus qui ſe mona
ſterio obtulerunt cum hoc quod poſt
eorum mortem bona in monaſterium
deueniāt moriat̃ an monaſteriū habe
bit bona. remiſſiue.

a ℂ Eſt nullum. adde not. per Bar. in. l. libertorum. de ver. ſig. per Bal. in. l. deo nobis in prin. de epiſ. ⁊ cle. ⁊ no. doc. in. d. aut̃. niſi rogati. ⁊ hic adde Abb. in. c. preſentia. de proba. vbi tranſit cum Bart. Andreas Pomate.

b ℂ Pro qua parte. Vide Bar. cōſi. clxiij.

c ℂ Op. C. hic eſt tex. qđ in teſtamento pōt dari curator hereditati ⁊ cum ad hoc al. leg. bal. in l. j. in. iij. co. C. de ſentē.

d ℂ Tres heredes. glo. dicit qñ dicatur controuerſia mota. adđ Bald. in. l. ij. C. đ trāſ act. et in. l. cauſas. eo. titu. adde do. car. ꝯſi. xxv. et de ver. reuerti poſito in textu. vide Paul. de caſt. hic. ⁊ tu do. alex. in conſilio clxxvij. col. ſ. in vol. v. ⁊ ibi qđ moleſtare ⁊ cōtrouerſiaʒ mouere eq̄pollent.

e ℂ Contra regulā. ad de Barb. in aut̃. excipit̃. C. de bonis q̄ lib. ⁊ bal. in. l. ſ. C. de his que pe. no. in. vj. col. opp. et in. xij. col. bene faciunt no. in aut̃. ingreſſi. C. de ſa. ſan. ecc. ⁊ dicit bal. in aut̃. lʒ teſtator. de epiſ. ⁊ cle. ibi eſſe tex. cōtra hanc gl. vide ibi. Et hanc gloſſam dicit eſſe no. in. l. ſi. in verſicu. penultimo. quero de actioni. emptio. Adde Abb. conſilio xliiij. ij. lib.

f ℂ Meuia. contineri ſororem. hic dicitur quod appellatione fratris venit ſoror. ſed Petr. de Anchara. in capit. canonum ſtatura. poſt medium in verſiculo dicto de filijs et nepotibus ⁊c. extra de conſtitutio. dicit quod iſtud non procedit vbi continetur odiuʒ.
ℂ Not. caſus. ad iſtum tex. vide bal. in. l. ſ. in. ij. col. C. de condi. inſer.

Si ex duobus emphyteotis vnus de 2
ceſſit an bona ad dñm reuertantur. re
miſſiue.

Caio. ¶ Si duo poſt mortem eo- 3
rum reſtituere rogant: vno
mortuo ſtatim ꝓ parte cōpetit fideicō a
a miſſi petitio. h. d. ⁊ eſt no. caſus. [a] Idē 1
ſ. de leg. ij. l. fi. §. filiam. ¶ Opp. ſ. de
vſufru. le. l. codicillis. in prin. So. vt di
xi in. l. heredes mei. §. ſ. ſ. eo. Inducit 2
ad † q. duo obtulerūt ſe monaſterio vt
monaſterium habeat bona poſt mor-
tem eorum. vnus deceſſit. an ſtatim dȝ
habere bona illi⁹: vl' debeat expectari
mors alterius: De hoc per Dy. ⁊ p Cy. b
in. l. pe. C. de ipu. ⁊ ali. ſub. ¶ Quero
† duo ſunt emphyteote. vnus deceſſit: 3
an bona reuertant ad dñȝ an ad aliū:
Dy. tangit hic ⁊ in. l. codicillis. in prin.
de vſufruc. lega. Cyn. in. l. vnica. quan
do pe. par. ⁊ dixi plene in. l. ſi mihi ⁊ ti
tio. de ver. ob.

☞ Verba enuntiatiua commemo-
ratiua alicuius modi precedentis ad
illum reſtringuntur et q̄n diſponant.
Dos mulieris licet non veniat in fi-
deicōmiſſo generali quando ipſa gra
uatur tamen quando alium grauat
venit.

Filiam. Verba † enūtiatiua cō
memoratiua alicui⁹ mo
di precedentis reſtringunt ad illum. c
Item in fideicommiſſo vniuerſali reli
cto per mulierez veniunt res dotales.
h. d. ¶ Op. quod bona debent cōica
ri. vt. ſ. e. l. in prin. glo. dicit qđ non fuit
hoc expreſſum qđ cōmunicarentur: ſȝ
hoc videtur contra tex. ibi vniuerſam
ſubſtantiam eis cōicaſſe. Reſpon. hic
fuerunt verba enuntiatiua nō diſpoſi
tiua: ſed cōtra hoc q2 etiaȝ verba enū
tiatiua inducunt diſpoſitionem. vt. l.
ex hac ſcriptura. ſ. de dona. ſo. hic fue-
runt verba enuntiatiua propter aliud
emiſſa. ſ. in modum cauſe. ibi propter
ſe. Contra hoc opp. q2 verba enuntia-
tiua in modū cauſe prolata inducunt
diſpoſitionē. vt. l. pen. de col. dotis. ⁊ l.
ſi ſocer. §. lucius. ſo. ma. Sol. hec ver-
ba fuerunt ꝓlata ad certum modum.
q. d. communicaui eis bona. i. cōiter re
liqui ſm moduȝ certum ſupra ſcriptū:
ideo ad illum moduȝ reſtringunt. ita
2 dicebat Old. ¶ Ultimo no. † ꝙ licet
dos non veniat in fideicommiſſo quā 1
do mulier ipſa grauatur: tamen quan
do ipſa grauat alium dos ipſius mu- 2
lieris venit ſicut cetera bona. facit qđ
dicam. ſ. e. l. §. maritus.

1 ☞ Paria ſunt ab initio per partes 1
relinquere vel relictum ſimplr̄ p par- o
tes modificare.

Iudex q̄n in ſnīa condemnat in centum videlicet in
x. pro tali delicto. x. pro tali ⁊c. quod dicuntur plures
ſententie.
Aduerſatiua aut vero ſed ⁊ ſimiles qđ inducant cō
iunctionem.

Qui habebat. [a] Paria † ſunt ab initio p
partes relinquere vel reli-
ctum ſimpliciter per partes modificare. h. d. ¶ No.
quod dixi in ſummario. et eſt quotidianus caſus. fa-
cit † ad id quod tota die faciunt aſſeſſores in ſenten-
tijs ſuis condemnatorijs. dicunt enim quando ali-
quem ex pluribus delictis condemnant talem con-
demnamus in tantum: et primo ponunt totam quan
titatem. deinde ſubiungunt pro tali delicto tantum
et pro tali tātum [b]. nā perinde eſt ac ſi ab initio eſſent
plures ſententie vt hic. ⁊ l. ediles. §. fi. cum gl. ibi po-
ſita de edil. edic. ¶ Quero † in. l. re coniuncti. ſ. de le
ga. iij. vtrum per coniunctionez aduerſatiuā vt: aut:
vero: ſed: inducatur cōiunctio. Hic videtur tex. quod
non: contrarium determino: ſufficit enim quod plu-
res coniungantur in vna oratione: nec curo cum qua
li coniunctione vel ſine coniūctione vt ibi dixi. Ad
hunc tex. reſpondeo quod fuerūt poſite partes ſepa-
rate. ideo non ſunt coniuncti re. Item fuerunt poſite
in diuerſis orationibus: ideo non ſunt coniuncti
verbis.

Heres. Fideicommiſſarius detrahit, quatenus
ſibi detractum eſt. h. d. de quo dic plene
in lege facta. §. ſi titius. ſ. eodem. ⁊ ſupra ad legem
falcid. l. penales. §. fi. de condi. ⁊ demonſt. l. plautius.
⁊ ibi plenius.

Heredem. [c] Si dilatio adijciatur in fauorem
fideicommiſſarij fructus interim
percepti veniunt in reſtitutionem. h. d. ¶ Not. illum
modum loquendi ex reddita paupertatis ⁊c. ex pau
pertate enim cuȝ ſit mera priuatio nō colligūtur fru
ctus: ſed cōmunis intellectus eſt ex paupertate hoc
eſt ex tali modico ſeu modicitate. ¶ Opponitur. C.
communia de legat. lege finali. §. ſed quia. Soluit.
gl. qđ hic non reliquit quo ad proprietatem ſed quo
ad vſum: hoc nō eſt verum: q2 ſi quis relinqueret ſer-
uos ad vſum videtur relinquere proprietatem. vt. l.
donationes. §. ſpecies. ſ. de dona. ⁊ l. ſpecies. ſ. de au-
ro ⁊ arg. leg. Dicendum eſt ergo quod hic alienatio
non valuit. ¶ Opp. quod fructus non veniant in re
ſtitutionem. vt. ſ. eo. l. in fideicommiſſariam. quidaȝ
dicunt quod teſtator hic dixit quicquid ⁊c. quod eſt
contra. l. heredes. in prin. ſ. eod. dic ergo qđ hoc ideo
quia dilatio fuit appoſita fauore fideicommiſſarij.
facit ſupra de vſu. l. in fideicommiſſi. §. cum pollidi⁹.
et. l. ſi ita. §. ſ. ſ. de leg. ij. ¶ Opp. ſ. de ali. le. l. lucius.
ſo. eodem modo: quia hic fuit dilatio appoſita fauo-
re fideicommiſſarij.

☞ Alienari ꝓhibita non veniunt in fideicommiſſo
vniuerſali.
Exceptio licet firmet regulam non tamen illam am
pliat.

Pluribus. Prohibita † alienari nō veniūt [d]
in fideicommiſſo vniuerſali. h. d.
¶ Opponitur quod prelegata veniant in fideicom

a ¶ Qui ha
bebat. ⁊ de
iſto text. vi
de bald. in
l. ſ. in. ix. q.
C. q̄n non
pete. par.

b ¶ Et pro
tali tm̄. no. 2
ad ſtatutū
ꝙ banniti
vſq; ad cer
tā ſummā
⁊c. ⁊ vide
bart. in. l. ſi 1
fideiuſſor.
de ſol. vbi
habes p⁹ 2
cum.

c ¶ Here-
dum. vide
bal. in rub. 1
C. de ver.
gni.

d ¶ Non ve
niūt. no ad
limi. l. cum
virū. de fi-
deicom.

miſſo relicto per hec verba vniuerſalia. vt. l. cum vi- a
rum. C. de fideicommiſ. Solu. hic fallit quia teſtator
prohibuit illas perceptiones alienari fauore libero-
rum: quod apparet ex eo quod dixit quod qui vita
ſuperaſſet ſolidos fundos haberet. videtur em̄ illas
perceptiones ſpecialiter alij reliquiſſe: vnde in fidei
commiſſo vniuerſali non veniunt. ¶ Opponi. exce-
ptio cōfirmat regulam in caſibus non exceptuatis. 1
vt. ſ. de regulis iur. l. ſ. ſed hic teſtator excepit eos alie-
num. ſ. ex. legata. ergo totum aliud videtur velle re-
2 ſtitui. Solu. dicebat Old. fateor quod † exceptio cō- 1
firmat regulam: non tamen eam ampliat vt porriga
tur ad caſus ad quos primo non porrigebatur. facit
ſ. de vſufruc. leg. l. generali. §. vxori.

1 ☞ Dos prelegata non cadit in fideicommiſſo niſi
ſpecialiter ſit dictum: ⁊ quarta ad dotem ſufficiat.
Clauſu. quod legata reſtituantur non porrigitur ad
debita prelegata niſi probetur teſtatorez ſic ſenſiſſe.
2 Dos quando veniat in ſubſtitutione vulgari et q̄n in
fideicommiſſaria.

1 **Maritus.** Dos † prelegata nō cadit in fidei
cōmiſſo niſi ſpecialiter ſit dictū:
et quarta ad dotem ſufficiat. h. d. ¶ Not. quod hec
verba quod legata reſtituantur: non porrigūtur ad
debita prelegata: niſi probetur teſtatorē ſic ſenſiſſe. 1
facit. ſ. eod. l. deducta. quod intellige ſi apparet eſſe
debitum per alias probationes extra teſtamentum.
al's eſſet idem quod de alijs legatis licet vt debituȝ
prelegaretur. vt. l. qui vxori. in prin. ſ. de aur. ⁊ ar. leg. 2
¶ Op. ad ſi. quia ſm hoc teſtator poteſt prohibere
fal. contra. l. quod de bonis. §. ſ. ſ. ad. l. fal. ſo. hoc mō 3
quod quarta computetur in debitum poterat olim
prohiberi ⁊ erat olim caſus ſpecialis: hodie eſt de iu-
re communi. vt auť. ſed cum teſtator. C. ad. l. falcid.
2 ¶ Quero † pater ſubſtituit filie ſi deceſſerit ſine li- 1
a beris: an in hoc fideicommiſſo veniat dos: [a] Dy. tan-
git in. l. a filia. in prin. ſ. eo. ⁊ ibi dixi me dicturū hic.
Tetigi etiam in. l. ſi. §. filie. ſ. de leg. ij. Cy. ponit in. l.
ſ. §. videamus. C. de rei vxo. act. et ibi recitat diſtin-
ctionē Mar. ſil. qui dicit aut queris an dos veniat
in ſubſtitutione vulgari. et dico quod ſic: quia eſt in
poteſtate filie adire hereditatem vel non. vt. l. iam
dubitari. de here. inſtitu. ſed hoc procederet quando
pater in teſtamento filiam dotauit: ſed ſi eam dota
uit inter viuos: tūc capit dotem iure ſuo non heredi-
tario: vt. l. pater filiam. ſ. ad. l. fal. Si vero queris an 2
dos veniat in ſubſtitutione fideicom. ⁊ tunc aut vni-
uerſaliter ſubſtituit ⁊ non venit dos in fideicom. niſi
appareat teſtatorem aliud ſenſiſſe vt. l. a filia. ſ. eod.
et. C. communia de lega. auť. res que. ⁊. ſ. ad. l. fal. l.
pater filiā. in prin. Si vero pater eam expreſſe roga- b
uit de reſtituenda dote: tunc aut filia habet al's tan-
tum de bonis patris quod ſufficit ad legitimam: et 3
poteſt grauari in dote: vt. l. ſi. §. filie. ſ. de lega. ij. aut
non habet tantum quod ſufficiat ad legitimā ⁊ gra
uari nō poteſt vt. l. quoniam in prioribus. ⁊. l. quoniā
nouella. C. de inoff. teſt. ita dicunt ipſi. pro qua diſtin
ctione haberis caſum in preſenti. §. ⁊ hoc quando fi-
deicommiſſum relinquitur per patrem a filia. ſecus
ſi relinquitur per filiaȝ ab alio ſibi herede inſtituto:
quia tunc dos venit in fideicommiſſum ſicut cetera

¶ Veniat dos. an filia poſſit grauari in dote per fi-
deicommiſſum. vide Bal. in. l. cum virum. in. ij. ⁊. iij.
col. C. de fideicō. ⁊ in auť. res que. in. iiij. col. hic alle.
adde an filia poſſit in dote grauari. Ioā. an. in addi.
ad ſpe. de inſtr. edi. §. vt autem. in addi. inci. ſed inci-
dit alia. q.

bona filie. vt. ſ. ea. l. §. filiam.
☞ Inſtantia cepta cum herede re-
ſtitutione facta contra ipſum et eius
heredem durat.

Rogatus. Inſtantia † cepta
cum herede facta b
reſtitutione durat contra ipſum ⁊ he
redem eius. h. d. ¶ Op. ſ. eod. l. ſ. §. ſ.
Solu. inſtantia iudicij cepta cum de-
functo trāſit in fideicom. vt ibi. ſecus
in ea que cepta fuit cum herede: ⁊ ſic
non fuit hereditaria: vt hic. et. ſ. eo. l.
cū hereditas. Ad hoc oppo. ſ. fami.
ercil. l. in iudicio. Glo. non ſoluit. dic.
ibi loquitur in iudicio reali qđ trāſit
ad ſucceſſorē ſingularē in quē facta
eſt alienatio neceſſaria. hic vero in iu-
dicio perſonali. ⁊ plene dixi in. l. ſi cuȝ
hominem. de fideiuſ.
1 ☞ Res nō reſtitute de nouo reper-
te debēt reſtitui: niſi prima reſtitutio
per modum tranſactionis fuit cele-
brata.
2 Remediū. l. ij. C. de reſcin. ven. ꝙ nō
habet locū in contractu tranſactiōis.
3 Deceptio vltra dimidiā qualiter pro
betur.
Leſio quando petitur reductio ad ar
bitrium boni viri qualiter probetur.

1 **Heres.** Res † de nouo reperte
non reſtitute debēt reſti
tui niſi prima reſtitutio p modū trāſa
ctiōis fuerit celebrata. h. d. ¶ Op. ſ.
de trāſac. l. qui cū tutorib⁹. §. qui per
fallaciā. So. intellige hic q̄n heres nō
fuit in dolo ibi ſic. ¶ Op. de trāſac. l.
iij. §. ſ. vbi reptis codicillis vitiať tran
ſactio. So. dicit gl. ⁊ bñ hic fuerūt re-
perta alia inſtrumenta ibi codicilli. Nō ptȝ
in. l. de his. de trāſact. ⁊. l. ſ. §. ſ. quead.
teſta. ape. Sed ꝯ hoc opp. † q2 hic eſt
decept⁹ vltra dimidiā iuſti p̄tij: vt pȝ
ex tex. ſō dȝ reſcindi p. l. ij. C. de rei vē.
⁊. l. ſi q̄s cū alr. de verb. ob. Dy. in. l. ſi
q̄s cū alr. dicit ꝙ in ꝯtu trāſactionis
nō habēt locū [b] dicte. ll. per hunc. §. gl.
hic. et per. qui ſequiť eā. C. de reſcin.
ven. l. ij. dicit † ꝙ ad cognoſcēdū vtrū
in trāſactione q̄s ſit decept⁹ vltra di-
midiā iuſti p̄tij nō hȝ eſtimari id qđ i
ꝟitate debet: ſȝ id qđ valebat ille du-
bius litis euētus. qđ plȝ. p hoc no. pra
cticā q̄n petiť arbitramētū reduci ad
arbitriū boni viri qđ arbitramētū eſt
trāſactio: vt i auť. vt diffe. iud. §. ſ. ⁊ ibi
no. ꝙ tūc n̄ ſuffic̄ ꝓbare ꝙ res ꝟa mihi

Bald. in. l.
q̄n nouel-
la. ⁊ conſil.
lxiiij. iij. li. ⁊
cxxxv. ij. li.

¶ Heres.
nō habent
locū. vtruȝ
l. ij. C. ꝺ rei
vē. habeat
locū in trā-
ſactiōe. ad
de Baldū
i l. ordo. C.
de execut.
rei iudic. et
per Imol.
hic. nec eti-
am habet
locum in
pacto. ſecū
dum Bal-
dum in. l. ſ.
C. de pact.
et iſtam gl.
alleg. bal.
in. l. fin. §. ſ.
in princ. C.
eo. de quo
habeť per
Imol. in. c.
quintauall-
lis. circa. x-
vj. char. de
iureiuran.

a ℂ Ut dixi in.l.adde Bar.in.l.ſi qs cū aliter.de ver. obli.⁊ in.l.ij.C.de reſci.ven.et tex.in.l.cū hereditas. de acqui.here.⁊ not.in.§.arbitrorum.x.col.

~ Andreas Poma.

b ℂ Julius phebus.⁊ vide Bar.in conſi.incip.Ang. mancie.p hac.l.ſi.

* Pro concordia. Aduerte. a quod bar. allegatur velle ſ.hac lege fin.ꝙ pluralis locutio non poſſit neceſſitate verificari in numero duorū. Cōtrarius allegatur i l.j.ff.de ꝑcu. Tu dic coadunatis verbis ipſi⁹ Bar. tam in.d.l.j. quam in hac.l.ſi. ſic dici poteſt prima opi. vera. vt hac l.ſi. ſi ratio recti ſermonis hoc patitur et ſm ſubiectam materiam. nam in.d. l.j.ideo pluralis locutio verificatur in ſingulari: qꝛ illa pluralitas comprehenderet etiā ſingularitates vt in ſilij in.l.ij.§.hoīes.ff.vi bo.rap.qꝛ nō proferꝰ illa pluralitas in vniuerſo: vt oīa in vniuerſo cōpꝛehē dat ſed eſt apta cōpꝛehēdere ⁊ oīa in vniuerſo ⁊ oēs particularitates in iudicio cum illud indiuiduū non abnegetur. iſtam ſolu.probat tex.in.l.nō eſt ſine liberis.ff.de verbo.ſignifi.in.l.iij.§.hec verba.ff.de libe. ho.exhi.ſm mentē legiſlatoris ideo non dicit ꝯtus.

multū pl⁹ debebatur quā arbitrator cōdēnauit: ſed ꝙ dubius euentus illi⁹ litis multo plus valebat ꝙ̄ arbitrator cōdēnauerit: vt dixi in.l.[a] ſi ſocietatē. §.arbitratorū.ſ.pro ſocio.

SI pupillus.

Etiam poſt reſtitutionē poteſt fideicommiſſari⁹ fideicommiſſum dimittere propter partem heredis que incipit de nouo vacare.h.d. ℂ In tex.ibi: a toto diſcedat.dic qd̄ iſto caſu quo a toto diſcedit aut omnino ⁊c.vt ſequitur in tex.ibi: non poſſunt.dic quia non expedit ſm Jaco.de Are. ℂ In tex.ibi: ſuſcipere.dic ⁊ tūc nō ſeruabitur ſuperfluū pupillo, vt.l.qd̄ ſi minor.§.ſceuola.ſ.de mino. Ibi plus. dic ꝙ̄ debeat creditoribus facta vēditione per eos qd̄ eſt qn̄ fideicōmiſſari⁹ non vult.q̄ſi dicat in his duob⁹ hꝫ electionem ſm Ja.de are.⁊c. ℂ Op.hic dꝛ ꝙ fuit heres ⁊ poſtea abſtinet.contra.C.de re. pu.here.l.ſicut.ſol.huius timore Ro. poſuit caſum vno modo: ſed truffa eſt: 1 ſed dic qd̄ abſtinet per reſtitutionem. ℂ Opp.ꝙ fideicōmiſſari⁹ nō pōt repudiare per reſtitutionē: vt.l.poſtulāre.in pnc.j.eo. So.hic ꝓpter partē de nouo aduenientē.ſi eſt in.l.cū hereditas.de acq.her. Extra gl.op.qn̄ portio deficit per reſtitutionē nō dꝛ abſtineri a toto rōne partis: vt.l.ſi minor. 3 ſ.de acq.he. Sol.ibi in coherede qui hꝫ iure ſuo. hic in fideicōmiſſario ad b quem ptinet ex aditione filij hereditas. * ℂ Op.ſi minor fuit abſtēt⁹ vlterius aliq̄d habere nō dꝛ de illa hereditate: vt.l.j.C.ſi vt ſe ab hered.abſti. c So.intelligas hoc qd̄ ſuperfluū reſeruat pupillo per reſtitutionē de nouo impetrādā: vt.l.⁊ ſi ſine.§.reſtitutio.ſ de 1 mino. ℂ Sed oppo.quia poſtquam bona ſunt vēdita non pōt reſtitui minor: vt.l.quod ſi minor.§.ſceuola.de mino. Solu.illud verū qn̄ bona eſſent vēdita per ſubſtitutum: ſecus qn̄ per creditores: vt hic ſm Ja.de Are.⁊ ita apoſtillaui tex.q̄ opi. videtur contra quandā glo.paruā ſuꝑ ver.vendēda.q̄ dicit ſcilicet a fideicommiſſario.⁊ ideo Guil.de cu. in.d.§.ſceuola: diſtinguit qn̄ bona ſunt vendita per ſubſtitutū.aut hoc fuit ſine magna īduſtria ſui: quia quilibet cōis hō hoc feciſſet: ⁊ reſtituetur pupillus ad ſuperfluum vt hic. Aut ſubſtitutus euaſit a creditoribus cum magna induſtria: qꝛ nō ſic feciſſet q̄libet: tūc pupillus non reſtituetur: vt.§.ſceuola. ℂ Ex predictis ergo collige qn̄ pupillus ſe abſtinet ⁊ bona vadunt ad fideicommiſſariū: aut in totū agnoſcit. aut in totum repudiat: primo caſu aut nihil ſupereſt venditis bonis aut aliquid ſupereſt. ſi nihil non eſt dubium. Si aliquid tūc aut hoc proceſſit ex magna induſtria fideicōmiſſarij aut nō. Scd̄o caſu principali qn̄ repudiauit in totum: tūc eſt ſimiliter diſtinguendum: aut nihil ſupereſt: aut ſupereſt aliquid vt patet ex predictis.

MAtrem.

Venditio facta cauſa interuertendi fideicōmiſſum imputatur heredi in eo quod ſibi defunctus debebat.h.d. ℂ Op.tali heredi rogato ꝑ hec verba licet conſumere: vt.ſ.eo.l.titius rogatus. Solu.gl.quod hic conſumpſit vltra dodrantem qd̄ non licet vt.C.eo.aut.cōtra rogatus. Hec ſolu.vera eſt ſm iura noua: ſm hec iura dic ꝙ hic mala fide cōſumpſit cauſa interuertendi fideicōmiſſum: merito compenſatur cum debito.

1 Dilecti in ſubſtitutione videntur ⁊ dilecti in fideicōmiſſo: niſi ratio ſermonis vel preſumpta voluntas aliud induceret.

2 Teſtator ſi filijs maſculis vniuerſaliter inſtitutis filiam in re certa inſtituit et ſubiecit ſi quis eorum deceſſerit ſine liberis portio deueniat in ſuperuiuentibus vno filio maſculo decedente quando filia cum alijs admittatur.

3 Si iſtud participium ſuperuiuentes: reperitur abbreuiatum qualiter intelligatur.

JUlius phebus.

b Fideicommiſſum limitatur ſm naturam precedētis ſubſtitutionis: niſi ex voluntate defuncti aliud preſumatur ex natura ſermonis vel alia coniectura[c].h.d. ℂ Nota hunc finem ad id quod ſepe occurrit quod de nomine vnius non dicitur niſi pars. ℂ Opponi. 1 quia prout dilexit eos in ſubſtitutione. ita videtur dilexiſſe in fideicommiſſo. vt.l.lucius.§.pater puerū. ſ.eodem. Item iſtud fideicommiſſum vniuerſale nō videtur conferri ad policratem de quo ſpecialiter ꝓuiderat. vt.l.coheredi.§.qui patrem.ſ.de vulga.et pup. So.fateor cōtrariū niſi ratio ſermonis vel alia d preſumpta voluntas aliud induceret[d]: vt fuit hic.nā verba pluralis numeri.ſ.ei vel eis de neceſſitate cōprehēderūt duos frēs ſuperſtites. vt dicit tex. Juxta 2 hoc quero queſtionem mihi occurrentē de facto. teſtator inſtituit filios maſculos heredes vniuerſales: filiam inſtituit in certa quantitate. demum ſubiecit qd̄ ſi quis eorū deceſſerit ſine liberis portio eius deueniret ſuperuiuentibus. queritur an vno ex filijs maſculis mortuo: filia admittatur ad fideicō. Videtur a ꝙ ſic. vt hic et.ſ.eo.l.lucius.§.meuia.et.l.lucius.§.q̄ ſitū.ſ.de leg.iij.⁊ de pactis.l.tres fratres. continetur enim appellatione filiorum niſi aliud appareat. Dixi quod in themate propoſito aliud apparet de mente teſtatoris. nam cum maſculos predilexiſſet in inſtitutione inſtituendo eos vniuerſaliter[a]. preſumendum a eſt eos predilexiſſe in fideicommiſſo: vt.l.lucius.§.pater.ſ.eodem.C.de fideicommiſſ.auten.hoc ampli⁹. et de impube.et alijs ſubſtitu.l.prima. quod eſt verum ſi ratio recti ſermonis hoc patitur: quia inſtituit tres vel quatuor filios vel ventrem ex quo poſſunt naſci plures. nam tunc vno decedente illud participium ſuperuiuentibus: poteſt verificari in maſculis vno decedēte: ſed ſi inſtituiſſet tm̄ duos maſculos: tunc qꝛ vno moriēte iſtud participiū ſuperuiuētib⁹: non verificatur in ſolo filio remanēte. tunc de neceſſitate cōprehendetur filia lꝫ ex re certa inſtituta ꝑ hanc.l.

3 ℂ Sed quero q̄d ſi reperitur ſcriptū abbreuiate vt deueniat in ſuꝑuiuentes. ita. qd̄ poteſt dicere in ſuperuiuentē ⁊ ſuperuiuētes qualiter intelligetur. Rn̄.pmo debemus aduertere an hoc poſſet ex ꝓcedentib⁹ vel ſequentib⁹ colligi: vt ſic ſit pluralis vel ſingularis numeri ſm qd̄ requirit ars grāmatica vt.l.plauti⁹.ſ.de aur.⁊ arg.le. qd̄ ſi nō apparet ꝓſumo teſtatorē ſic loquutū: vt eos quos ī inſtitutiōe ꝓdilexit ⁊ inuicē vniuit pretulerit etiā in fideicōmiſſo.ſ.de vul.⁊ pupil.l. coheredi.§.qui diſcretas.

c ℂ Alia cōiectura. Adde text.in.l.qui quartam.§.ſi. ſm intellectum Bartoli de leg.j.

d ℂ Aliud induceret. aliter ſoluit Dy.in regula generi per ſpeciem.de reg.iur.in.vj.

a ℂ Eos vniuerſaliter no. ꝙ ſicut teſtator inſtitutiōe vr̄ filios ꝓdilexiſſe: ita ⁊ ī fideic. adde no.ꝑ bar.ī.l.luci⁹. in pe.co.vꝫ.ſꝫ quero iuxta hoc de pulchra.q.⁊ ibi ꝑ imo. in pe.col.in ver.itē adde in qn̄tū tangit ⁊c.⁊ in ver.ſequen.de vul.⁊ pup.⁊ bar.in cōſi.incip.ang.⁊ vide ꝙ dixi poſt imo.in.l.coheredi.§.q̄ diſcretis.ſ de vul.⁊ pup. adde ī terminis per. d anch. cōſi.lxvj.ſubtiliter. et pau.de ca. cōſi.ccclviij. viſo teſtamento.

b ℂ Si pure.⁊ no. ex hac.l.ꝙ legatū habitatiōis nō vēdicat ſibi locū niſi adita hereditate.⁊ vide bald.§. libertatibus.in.l.j. C.de ca.to. vbi no.loq̄tur. Andr. barb.

~ And. Po.

c ℂ Ultima gl.ſꝫ i cōtu ſi ē cōditionalis obligatio tranſit retro. nō aūt i legatis. vide gl.ſi.ſꝫ bal dū in.d.§. cū igitur.

d ℂ Sꝫ ſi in habitatione vide apoſtil.j.i.l. cū ſine ꝓſinitione.

HEredis aditio.

Hereditatis aditio nō differt diei ceſſionē ſed petitionē qualitercūqꝫ differt.h.d. ℂ Opp. de.l.in conditionibus.ſ.de cōdi.⁊ demon. Solu.non impedit tranſmiſſionem niſi teſtator aliud velit. ℂ Scd̄o oppo.ꝙ cum illa conditio inſit de neceſſitate teſtator nō poteſt eam remittere: vt.l.nemo poteſt.ſ.de leg.j. So. aditio hereditatis ineſt de neceſſitate qꝛ niſi hereditas adeatur ex teſtamē- to nil debetur quantūcunqꝫ teſtator b hoc vellet: ſꝫ diei ceſſio nō ineſt de neceſſitate: ideo pōt teſtator facere qn̄ cedat vel non.

SI habitatio.

Ibi ſꝫ aū adi tam ſed ſi poſtea dic vt.l.ſi.C. de vſufruct.

NEc ſemel.

Ver.ſed ſi quotānis. Iſte eſt bonus caſus ⁊ not. Itē no. idē eſſe dicere quotannis: qd̄ ſingulis annis.

Sed ſi ī habitatiōe.[a]

Relictū annuū reſpectu certe neceſſitatis debetur tpe neceſſitatis.h.d. Dixi in.l.qui hoc anno.j.de ver.ob.vide gl. c q̄ incipit: qꝛ tūc egere.⁊ iſtā gl.examinaui in.l.vlti.ſ.de lib.agno.

Nouiſſime.

Nota nō eſſe differentiam inter iſtas exceptiones verboꝝ lꝫ quidā cōtra.C.e.l.j.

HUiuſmodi.

Cōditio dīno extitura ſi dubitatur an viuo vel mortuo legatario extiſtat: impedit diem legati cedere.h.d. d ℂ Op.de.l.iul.ſ.de condi.indebiti. So.vt in gl.tu dic ꝙ ibi in cōtractib⁹: hic in vltimis volūtatibus: q̄cq̄d ibi ⁊ hic no. ratio eſt: qꝛ ſi certū eſſet in vltimis volūtatibus conditionē extiturā: ſed incertū an in vita vel non īpediret diē legati cedere: vt.l.ſi cū heres.ſ.e. in cōtractib⁹ vero ſpes cōditionalis obligationis trāſit ad heredē: vt inſti.de ver.ob.§.ex conditionali.⁊ ita an in viſta vel poſt mortē extiſtat non curatur: qꝛ non impedit diē ſtipulationis cedere. ℂ Op.de peri.⁊ commo. rei vendi.l. qd̄ ſi pendente.§.ſi ita. Rn̄.eodē mo.

MOrtuo patre.

Vide ꝑ teipſum.

SI pure ſit.

b Legatū ſeruitutis ꝑſonalis cedit ab adita hereditate.h.dicit. Hic loquitur in tribus ſeruitutibus ⁊c. ℂ Quero quid in alijs ſeruitutibus? Gloſ.dicit idem. ſed in.§.in nouiſſimo. C.de cadu.tollen. expreſſius dicit idē in alijs ſeruitutibus etiā realibus: ⁊ ſi ſic intelligeres nō eſſet verū: quia in realibus ceſſat ratio que hic ponitur. debet ergo intelligi idem in alijs ſcilicet perſonalibus. et hoc dicit Cyn.in.d.§.in nouiſſimo. Alij volunt ſuſtinere gloſſ. dicentes quod ſeruitutes reales non tranſeunt ad heredes: ſed ſequuntur fundum: ⁊ ſic habet locum ratio hic poſita; ſed certe illa perſona tunc nullo modo videtur inſpicienda. ſufficit enim quod res ſit tempore mortis: quia relinquitur ſecundum rationem predictam: ſed verius eſt perſonam inſpici: vt.l.⁊ ſi maxime.de ſerui.lega.⁊ tranſit ad heredes ſicut et res cui accedit: ideo puto quod cedat tēc pore mortis. Ultimo gloſſ.[c] hic dicit poſt multa verba quod dies legatorum dicitur cedere quo ad trāſmiſſionem de quo dicam.j.eodem.l.iiij. ſecundo quo ad obligationem. tertio quo ad petitionem. quarto quo ad dominij tranſlationem. de quolibet iſtorum eſſet videndum. dic vt.C.de cadu.tol.§.cum igitur. per Cynum.

QUod pure.

Conditio tacita ex teſtamēto procedens impedit diē legatorum cedere. ſecus ſi extrinſecus veniat.h.d.

do ibi in contractibus hic in vltimis
voluntatibus. ¶ Opp. de. l. ſi pupill⁹
§. qui ſub cõditione. ſ. de noua. Eodez
mõ rñdet ibi in ꝯctib⁹, hic in vltimis
voluntatib⁹. An aũt ſtatim debeatur.
dic vt ibi. Jo. tñ circa hoc dedit \ nam
ſol, cuius materiã examinaui in. l. iul.
ſ. de condi. inde. ¶ Extra gl. opp. ⁊ vr
qð tale legatũ trãſeat ad heredẽ ſi de
ficit: ſʒ hoc poſt mortem appareat: nã
in vita verum fuit illud nõ debere fie
ri: vt. ſ. de ma. teſta. l. nerati⁹. Solu. vt
dicã. ſ. eodem. l. cum ſine p̄efinitione.
in princip.

SI vſuſfructus
aut. x. Si legatum cui⁹ dies
ceſſit ab adita hereditate et
aliud legatũ cui⁹ dies cedit a tp̄e mor
tis alternatiue relinquit̃ q̄tũ ad ele- 1
ctionẽ vtrũq; tp̄s inſpicit̃ q̄tũ ad trãſ
miſſionẽ quodliber ꝑ ſe naturã ſuã re
tinet. h. d. Ibi ſpectanda, quo ad ele-
ctionẽ legatario cõcedẽdã. ¶ Not. ex
ſi. ꝙ qñ relinquit̃ alternatiue legatuʒ
pure ⁊ legatũ ꝯditionale nõ impedit̃ 1
ꝓpter vnũ quin cedat dies alterius.
¶ Op. ſ. e. l. cũ illud. in p̄n. ſo. vt ibi di
cã in. l. cũ illð. q: ẽ difficile ꝯtiũ. ¶ Op
l. cũ ſine p̄finitiõe. ij. in ſi. ſ. e. ſol. hic ſunt
duo legata: vnũ pure ⁊ aliud ꝯditio-
nale. ſʒ in. l. cõtraria eſt tantũ vnũ lega
tũ conditionale.

1 ☞ Tantum eſt dicere vt filio ſolua-
tur quantum qð patri non queratur
vſuſfructus.

Si ita quis. Quero iſto ca-
ſu q̄s petat. Et
dicit gl. ꝙ filius: ſed dicit Dyn. ꝙ hoc
ꝓcedit ſ̄m iura hodierna ſ̄m que põt
habere ꝓp̄ia excepto caſtrẽſi vel qua
ſi. ſʒ iura iſta nõ repit̃ qð poſſit h̃re ꝓ
p̄iũ extra caſtrẽſia niſi in caſu. l. cogi.
§. ſi pater. ⁊. l. imp̄ator. ſ. ti. ſ. ⁊ in doté.
vnde opʒ dicere ꝙ teſtator dicẽdo iſta
ṽba vt ipſi filio ſoluat, videt̃ teſtator
velle in tp̄s exiſtentie ſui iuris differ-
re. arg. l. vbi pure. ſ. ti. ſ. arg. l. fideicõ-
miſſa. §. ſi filio. ſ. de leg. iij. ¶ Itẽ not.
1 hic ꝙ ſi teſtator vl̃ aliquis relinquit
vel donat filio vt ipſi filio ſoluat̃: tan-
tum importat quantum dicere ne ad
patrem perueniat vſuſfructus ſecun-
dum autentic. excipitur. C. de bonis
que libe. et in autent. vt liceat mat. et
auie. in principio. ⁊ hoc vide in iſto. §.
cum gloſſ.

SI ita. Nõ refert q̄d
ex equipollẽ-
tibus fiat. h. d. ¶ Opp.
de. l. ſi. C. ð his q̄ ve. eta.
impe. So. vt plene dixi a

a ¶ Cũ ſine
p̄finitione.
mulier eſt.
ſino. vr di-
cere ꝯtiũ
in. l. ſi fili⁹
heres. de
lib. ⁊ poſt-
humis.

in lege gallus. §. et quid ſi tantum. ſupra de liberis ⁊
poſthumis.

CVm ita. Oppo. de. l. illud. ſ. de
opt. lega. Rñde ibi in
vtraq; parte alternatiue erat legatum
pure: hic ſecus. ¶ Op. vlterius. ſ. eo. l.
ſi vſuſfructus. §. argumentum. Rñ. ibi
erat talis cõditio que moriẽte legatario implebatur
vel deficiebat: ⁊ ideo concordat cũ iſta. Sed contra
hoc facit. in vtraq; parte alternatiue hoc eſt legatum
cuius dies cedit a tẽpore mortis. ⁊ iſtud qð dicit qð
ex pamphila natum erit. tacite ineſt que cõditio non
impedit tranſmiſſionẽ legati: vt. l. ſ. in ſi. ſ. de cõdi. et
demõ. ⁊. ſ. eo. l. cum illud. §. ſi. q̄d velit dicere iſte tex.
dicam in. l. cum illud. ſ. eo.

Cum ſeruo legato. Dies vſuſfructus
legati ſeruo here-
ditario demũ poſt aditã vtriuſq; hereditatem cedit.
hoc dicit.

☞ Regula catoniana eſt regula iuris.

CVm legato. Dies legati reli-
cti ſeruo legato
cedit ab adita hereditate. Item ad le-
gata que cedunt ab adita hereditate
regula catõiana nõ pertinet. hoc dicit.
¶ No. ꝙ regula catoniana eſt regula iuris. lʒ Joã.
an. ꝯtra de reg. iur. ſuper rub. lib. vj. dixi de reg. iu l. ſ.
¶ Opp. inſti. de leg. §. an ſeruo. Rñ. ibi loquit̃ econ-
uerſo qñ pater eſt inſtitut⁹ ⁊ filio relinquit̃. hic. quan
do inſtitutus eſt filius: et patri relinquit̃: ratione di-
uerſitatis. dixi in. l. a filio. ⁊. l. q̄ſitũ. ſ. de le. ſ. ¶ Que
ro q̄ñ potuit manumitti. ⁊ dic vt in gl. ⁊ not. ꝙ ficte
dñs manumittit. qð intellige ſi poſtea ſequit̃ aditio:
al's ſecus. ar. ſ. de caſtrẽ. pec. l. hereditatẽ. §. fili⁹. vel vt
ceſſet oĩs dubitatio dic ſeruum pro pretio accepiſſe
libertatem: vt ſupra ad ſil. l. ſi quis in graui. §. vtrũ.

CVm ſine p̄efinitiõe.
Cũ legatũ incipit a p̄cedẽti diſpõne: ſe-
quẽs i qð trãſfũdit̃ ſtatim mora cõmiſ
ſa peret. ſi icipit a p̄cedẽti ꝯditiõe lega
tario interim moriẽte nil ad heredem trãſmittit̃. h. d.
¶ Op. ſ. e. l. ſi penũ. Sol. ꝙ hic dicit ſtatiʒ: intelligas
mora cõmiſſa. ¶ Op. hic vr̃ dici ꝙ penus eſt in obli-
gatiõe. ꝯ. ſ. de act. ⁊ obli. l. obligationũ fere. §. ſi. Sol.
dic vt dixi in. l. ſ. §. itẽ ſi ita. ſ. ad. l. falc. ¶ Opp. de. l. ſi
vſuſfr. in p̄n. ſ. e. Sol. dic vt ibi dixi. ¶ Op. ⁊ vr̃ qð
ad heredem tranſmittit: quia hic eſt relictum ſub cõ-
ditione quadam negatiua: ſed moriente legatario
tunc eſt certum quod retro ipſe non dedit: vt lege ne
ratius: infra de manu. teſta: ergo videtur quod ad le
gatarium tranſmittat. Reſpondeo. conditio negati-
ua ſi non dederis ſi poteſtatiua eſt reſoluitur: id eſt
cum conſtabit te dare non poſſe de iure vel de facto
vt. l. ita ſtipulatus. infra de verborum obligatio. ſed
hic non eſt certum niſi poſt mortem legatarij nõ an-
te: ideo ad heredem non tranſmittitur. lex vero con-
traria loquitur in conditionibus caſualibus. vel dic
etiam in caſuali procedere propter generalitatem. l.
huiuſmodi. ſupra eodem. Ad contrarium reſpondeo
quandoq; cõditionem caſualem nõ poſſe exiſtere eſt
certum in rerum natura: puta ſi mulier eſt vacua vẽ

tre certum eſt in rerum natura nõ poſſe naſci poſthu
mum: et tunc procedit. l. neratius. quandoq; in rerũ
natura non eſt certũ: quia mulier eſt p̄egnans vnde
poteſt partus naſci: ſolus deus ſcit. ⁊ tũc ſi nõ naſcit̃
nõ dicitur ꝙ retro fuit impleta cõditio. vt probat̃. ſ.
de acqui. here. l. cum quidam. §. qð dicitur. ver. quid
ſi vnum. ſed in hac. l. cum ſine. ⁊ in. l. huiuſmodi. ſ. e.
non fuit certum in rerũ natura cõditionẽ impleri nõ
poſſe viuo legatario. ideo decedens non tranſmittit
ſecus ſi poneremus fuiſſe certum.

Cum ab eo mihi. Oppo. de. l. ſi penũ. ſ.
eod. dic vt ibi dicam.

1 ☞ Legatum annuum an dicatur vnum vel plura.
2 Teſtator ſi legat corbẽ frumẽti annuatim vſq; ad. x.
annos. quod heres poteſt pro tẽpore ſoluere.

a SI cum p̄efinitione. a
Iſta ẽ notabilis. l. ⁊ ſingularis ⁊ deter-
minatio quaſi oĩʒ legũ de hac materia
loquẽtiũ. ⁊ ideo eſt tenẽda mẽti. ⁊. h. d.
Legatũ annuũ cũ p̄finitiõe tẽporis relictũ in dubio
ſi ſit cã alimẽtorũ dr̃ plura legata vel vnũ cui⁹ dies
cedit a tẽpore mortis. h. d. ¶ In tex. ibi heredũ gr̃a.
qð feciſſe videt̃ in dubio cũ certi tẽporis p̄finitione
extra cauſam alimentoꝝ Dy. ¶ Op. de. l. i ſingulos
annos. ſ. de an. legat. ⁊. l. cum in annos. ſ. eodẽ Sol.
1 Dy. ⁊ tene menti. ꝯ aut certum eſt illud quod teſta-
tor voluit vel facere plura legata vel vnum. et tunc
ſtamus certo. vt. l. nec ſemel. ver. ſʒ ⁊ ſi quotannis. ſ.
eo. Aut eſt dubium ⁊ tũc aut teſtator relinquit lega
tum annuũ ſine p̄efinitione tp̄is. ⁊ ſunt plura lega-
ta: pro primo anno purũ. ꝓ ſequẽtib⁹ cõditionale. vt
l. cum in annos. ſ. eodem. Aut cũ p̄efinitione tp̄is ⁊
tunc aut in alimentis. ⁊ ſunt plura legata vt hic: aut
pro alio et eſt vnum vt hic. et. l. filium. in ſi. ſ. eo. facit
2 ꝯ ſi teſtator vnã corbẽ grani reliquit annuatim vſq;
ad. x. annos. an heres poteſt pro toto tempore ſolue-
b re. videtur ꝙ ſic^b quia iſta dilatio eſt heredis vt hic.
et ideo poteſt ſoluere quando vult totum. vt. l. cum
in tẽpus. de reg. iur. ⁊. l. ſtipulatio iſta. §. inter certã. ſ.
de ver. obli. ⁊. l. ſtatuliberi. §. ſtatuliber. ſ. de ſtat. libe.
c SI titio cum. ^c Dictio ſi: facit
principaliter cõ-
ditionem ſecũdario tempus. dictio cũ:
facit principaliter tempus. ſecundario
conditionem. h. d. et vide glo. que inci-
pit cum dixit cum annorum. xiiij. erit. de qua ſcriptu-
ra facit mentionem. ſ. incidenter.

SI penum heres. Legatũ p̄i-
mum purum
in ſequens legatum tranſfunditur, demũ
poſt moram heredis ad heredeʒ legatarij
tranſmittitur tranſfuſione non facta. h. d. ¶ Oppo.
valde ſubtiliter ⁊ difficulter de. l. cum ſine. ij. in ſi. ſ. e.
vbi dr̃ ꝙ legatũ nõ trãſmittit̃. So. ibi incepit a prece
dẽti cõditione ⁊ pen⁹ nõ fuit in legato. iõ nõ trãſmit-
titur. ¶ Op. de. l. qð pure. ſ. e. ⁊. l. aliq̄ñ. ſ. de cõdi. et
demon. ⁊. l. ſi legatũ pure. ſ. de adim. le. vbi dicit̃ qð
legatũ purũ adẽptũ ſub conditione vr̃ ſub ꝯtia con-
ditione datũ ⁊ decedẽs legatarius nõ trãſmittit. cũ
ergo fuerit purũ ⁊ ſub cõditione ademptũ ergo vi-
detur ſub cõtraria conditione datũ.
a ergo non debet trãſmittere. Dicit Dy.
contraria loquuntur qñ eſt adẽptum
ſub quadã cõditione caſuali que nõ
impletur moriente legatario. iſta aũt
de qua loquitur hic impletur morien
te legatario: deſinit enim moriente le
gatario poſſe interpellare: ideo cedit
dies et tranſmittit̃ ad heredẽ. Videa
mus ergo an iſtud ſit aliquid dicere.
Et iſtud videtur primo cõtra. l. ſi cum
p̄efinitione. ſ. e. vbi complet̃ cõditio
moriẽte legatario ⁊ tamen nõ trãſmit
tit̃: qð deberet ſicuti hic. Volũt doct.
dicere ibi eſt cõditio dãdi que poteſt
impleri vltimo vite ſpiritu. vnde cum
illa cõditio tantũ poſt mortẽ cõſtite-
rit. merito ad heredẽ nõ trãſmittit: ſʒ
in. l. iſta nõ eſt cõditio iſta in dãdo ſed
magis que reſpicit factũ legatarij: ſcʒ
ſi interpellauerit. vñ añ vltimum vite
ſpiritũ deſinit poſſe interpellari: ergo
tranſmittit: ſʒ iſtud nõ videt̃ bñ dictũ
q: act⁹ interpellatiõis põt fieri ꝑ aliũ b
vt. l. ſi q̄s ſolutiõi. in fin. ſ. de vſu. ergo
vltimo vite ſpũ põt explicari vt. l. vlti
ma. ſ. de cõd. iſti. ⁊. l. arctuſa. ſ. de ſta.
ho. ergo videtur ꝙ hic tantum poſt
mortem extiterit conditio. ſo. licet ex-
traneus poſſit interpellare vt ibi: non
tñ vt extraneo ſed vt ipſi legatario
ſoluatur: ſed ipſi in puncto mortis exi
ſtenti non poteſt ſolui: ⁊ ſic heres non
poteſt eſſe in mora. ⁊ ſic in vita legata
rij conſtat quod centum deberi non
poſſunt. Preterea poſito ꝙ in pũcto
mortis heres interpellet̃ adhuc poſt c
interpellationem heres habet illud
modicũ tempus de quo dicit̃ in. l. qð
dicimus. ſ. de ſo. ⁊ ſic cõſtat ꝙ in vita
legatarij centũ deberi nõ poſſunt: ſed
legatũ fundi purũ fuit ademptũ ſub
cõditione ſi centũ deberi ceperint vt
dicit tex. ergo ſub cõtraria cõditione
fuit datũ ſi centũ deberi nõ ceperint:
ſed in vita legatarij cõſtat ꝙ nõ p̄nt
incipere deberi ergo ⁊c. ſʒ qñ incepe-
runt a precedẽti cõditione ſcʒ ſi penũ
nõ dederis centũ dato: intelligit̃. ſcʒ ſi
dare poſſe deſieris: ſed in vita legata
rij heres nõ deſinit poſſe dare: iõ nõ
tranſmittit legatarius decedens.
¶ Opp. qñ diſpoſitionẽ precedentẽ
habet cõditio ius implẽdi cõditionẽ
tranſit ad heredem vt. l. diem. §. ſ. ſ.
de arbi. Tenẽt doc. in. l. pe. C. de cond.
inſer. ſed hic habet precedentem diſ-
poſitionem, ergo videtur ꝙ tranſeat
ad heredem: ⁊ ſic heres legatarij po-
teſt interpellare. Solut. dic ꝙ tranſit
ad heredem eius qui debet implere
conditionem non ad heredẽ eius in

a ¶ Si cum
p̄finitiõe. ⁊
iſtud, facit
an relictuʒ
alimẽtoꝝ i
cãm paup-
tatis d̄bea
tur ſolũ in-
ſtãte neceſ-
ſitate an ve
ro ſemp. de
quo ꝑ bal.
i aut igreſ-
ſi. i pe. co. ð
ſa. ſan. ecc.
facit qð h̃r
in. l. pe. §. ſ.
de an. le. et
vide imol. ĩ
q̄ hoc ãno.
in vl. col. de
ver. oblig.
b ¶ Vr̃ qð
ſic. an in le-
gato ãnuo
poſſit fieri
ſolutio pro
pluríb⁹ an
nis Bal. ꝯ
in. l. i anna-
lib⁹. C. de
leg. facit ꝙ
no. Bar. in
l. cum qui.
de an. leg.
c ¶ Si titio
cũ. ⁊ vide. l.
ſi. x. ff. de ꝟ.
obl. ſeruus
ſaturnin⁹.
ad trebel.
Andr. bar.
¶ Si titio
cũ. h̃r in. l.
cẽteſimis.
§. ſi. de ver.
obl. ⁊ facit
ꝙ not. bal.
in. l. qui ꝓ-
miſit. de cõ
di. indebi.

cuius perſona debet impleri.ar.l.cuȝ ita.et quod ibi dixi.ſ.de condi.⁊ demon.vel aliter ſuis implēdi conditionem tranſit ad heredem. dic illud in contractibus.hoc in vltimis volūtatibus.ſemper tamē dubitaui de illis: facit qd̄ dixi in.l.cui fundus.⁊.l.a teſtatore.ſ.de cōdi.⁊ demon.⁊ in.l.ſub diuerſis.§.ſ.eo.titu.

Dum illud aut.

In legatis alternatiuis vnum eſt legatum.et ſi vna eſt pars cōditionalis legatario interim decedente nihil ad heredem tranſmittit.h.d.Ibi non facit:⁊ ſic ſemel cedit dies ⁊ non pluries.vt.ſ.eo.l.ſi vſuſfru.in prin.⁊.l.cū in annos.⁊.l.ſe.Ja.de Are.¶Op.ſ.de.l.proxi.⁊.ea.l.ſi vſuſfru.ij.r.iii.So. quidā quod ad heredem nō videtur transferri ſcilicet illud qd̄ eſt relictum ſub conditione.aliud ſic.Glo.nō ſtat in hoc per.l.cum ita.ſ.eod.Qualiter reſpondemus?Dic quod ibi deficit cōditio vnius legati legatario moriēte.
1 Non ob.ſ.l.proxi.quia ibi nō fuit legatum alternatiue.Preterea ibi conditio primi legati viuēte legatario extitit:⁊ de iſtis clarus ſum:ſed dubiū facit.d.l.cum ita.nam vbi in vtraq̄ par 1
te alternatiue eſt tale legatum cuius dies cedit a tēpore mortis. nam hoc legatum quoad pamphila nata erit cedit a tempore mortis.vt.ſ.§.proxi. quare ergo ſi alternatiue ponatur nō cedit dies a tempore mortis.ſol.dicamus ꝙ non cedit ibi dies quo ad petitionem.vel aliter vt ſentit glo.ꝙ ibi in qualibet parte alternatiue eſt trāſmiſſibile per ſe ſi ſeparatim ponit̄:ſed ſi iungitur per iſtam alternationē ſeu ꝑ iſta verba alternatiua:tūc quia eſt dubiū duplex ſcȝ quid naſcat̄ ⁊ quid eligat.ideo nullū ad heredē trāſmittit anteq̄ ſit electiōi locus.Vel aliter poſſum⁹ dicere ꝙ legatū alternatiuū habet in ſe tacitā cōditionē ſi potuerit electio celebrari:vt probat̄ hac.l. in prin.⁊.d.l.cum ita.Iſta autē conditio ſi potuerit electio celebrari venit ex teſtamento nō extrinſecus.merito impedit vt.l.quod pure.ſ.eod.Circa iſtud legatū alternatiue relictū.videlicet vnū purū aliud ſub cōditione diſtingue.aut conditio extitit viuo legatario ⁊ nō eſt dubiū quod trāſmittit:vt.ſ.e.l.cū ita.in prin.a ꝯtrario ſenſu.aut nō extitit ſed deficit.⁊ idē vt.d.l.cum ita.aut non deficit neq̄ extitit in vita a
ſed in puncto mortis.⁊ idē vt.l.ſi vſuſ b.
fru.ſ.e.aut etiā poſt mortē pendet.et

decedens nō tranſmittit vt hic.¶Oppo.de.l.ſi q̄s ſeruum.§.primo.ſ.de lega.ij.ſolu.plura ſunt legata quo ad plurium rerum nominationem. vnum quo ad ſolutionem.⁊ ideo vnam ceſſionez diei debemus inſpicere.

Heres meus.

Conditio tacita que ineſt ex natura rei legate trāſmiſſionem non impedit.h.d.¶Op.ſ.de act.⁊ ob.l.pupillus.ſo.vt plene ſolet dici in.l.pupillū.ſ.de reg.iu.l.ſ.ſ.de noua.Opp.de.l.qd̄ pure.ſ.e.⁊.l.aliq̄n.ſ.de cōdi.et de.ſo.hoc venit ex natura rei legate nō ex ipſo teſtamento dixi in.l.conditiones que extrinſecus.ſ.de condi.⁊ demon.

Firmio eliodoro.

Opp.ſ.de vi.tri.et oleo leg.l.cum certus.ſo.dicit gl.ibi apparet aliud ex mēte teſtatoris:q: ibi reliquit fructus qui naſcentur:hic pecuniam redigēdam ex fructibus. Preterea ibi dixit ex fructibus qui naſcentur.ideo ibi fuit per modum cuiuſdam cōditionis.hic vero ſimpliciter quinquaginta reliquit ex redditu.¶Opp.de.l.ſi debitor.in prin.ſ.de cōtrahen.emp.De hoc plene per doc.in.l.ſi quis argentum.C.de dona.tetigi in.l.quidā teſtō.ſ.de leg.ſ.⁊.l.inter ſtipulantem.§.ſacram.ſ.de verb.obligationi.

1 Tempus certe etatis adiectum cauſa legatarij diem non conditionem inducit.

2 Actio non datur legatarijs contra merum executorē et quando detur.

Cum ab heredibus.

Tempus† certe etatis adiectum cauſa legatarij diem non conditionem inducit. hoc primo.Itē contra merū executorē legatarijs nō dat̄ actio.h.d.§.iſte.In tex.ibi:ſortē.⁊ interim apud quēdam tertiū a teſtatore electū in depoſitū retineri voluit vt patet ex inferioribus.Ibi intra incipit reſpondere.¶Oppo.ad primum dictū videtur ꝙ faciant conditionem iſta verba:vt.l.ſi titio.in prin.ſ.eo.Dic vt dixi in.l.ſi cui.ſ.de le.ſ.¶Oppo.de.l.ſi res.C.ad exhi.vbi videtur quod depoſitarius poſſet conueniri.Dicit gloſ.fateor quod merus executor actione ex teſtamento conueniri non poteſt ſed cōueniri poteſt actione depoſiti ſi fuit depoſitum vt reddat alūno.Iſte paſſus eſt pulcherrimus.⁊.ſ.ſtatim reuocabo in dubiū.¶Op.⁊ videtur ꝙ intra diem poſſet repeti:vt.l.ſ.§.pe.ſ.depo.Gloſ.que eſt hic reſpondet ꝙ hic non erat ſimplex depoſitarius:ſed debet habere cōmodum medij temporis.¶Opp.ad iſtum.§.de.l.a filia.§.fi.ſ.ti.ſ.⁊.l.codicillis.§.ſticho.de an.leg.ſolu.ibi erat merus executor.Debebat enim dare certas vſuras quas percipiebat:et ſi maiores percepiſſet maiores teneretur reddere.ſicut dicimus in.l.luci⁹.§.heredūȝ.ſ.titu.ſ.Dic vero iſte depoſitarius debet habere aliquod commodum et illud quod lucraretur vltra vſuras trientes.¶Opponit̄.quia ſi iſtud eſt verum quod debet habere aliquod commodum non eſt nudus miniſter.argu.l.ſi quis titio.ſ.de lega.ij.ſi non erat nudus miniſter tenebatur actione ex teſtamento[a]:vt.l.ſi a plurib⁹.ſ.de le.ſ.Dico ꝙ iſte depoſitarius ſentiebat commodum[b] ex cōtractu depoſiti cū herede celebrato nō qd̄ agnouerit iudiciū

a ¶Actione ex teſtō.vide in.d.l.ſi quis titio.et Bart.in.l.ſ.e.ti.⁊ qd̄.ibi dixi.

b ¶Sentiebat cōmodū.adde ad hoc tex.i.l.cuȝ filio in fin.ſm lec.Barto.ibi poſt mediū.de leg.ſ.

defuncti nec qd̄ petierit:ſed heres fuit ad depoſita- a
riū et ſic pacti fuerūt:al's nō video qualiter tenetur actione ex teſtamento.vel dic quod teſtator hic voluit pecuniam per heredem deponi cuidam ſub illo
pacto quod poſt certam etatez reſtitueret ⁊ interim b
ſolueret vſuras:⁊ ſic voluit contractum depoſiti celebrari certa forma:vt hic innuit glo.paruula.ibi vero ſcilicet in.l.a filia.§.fin.fuit merus executor.iuſſit
em̄ ſimpliciter accipere pecuniam ⁊ vſuras preſtari. b
non dixit per eum qui accipiebat vel per alium eius cura et diligentia:et ideo ibi fuit executor hic depo-
ſitarius certo pacto:⁊ ideo celebrato cōtractu depo c
ſiti nō poteſt cōueniri actione ex teſtamēto ſed actione depoſiti:vt dixi in ſimili.ſ.de lega.ſ.l.ſi fideiuſſor.§.ſi.¶Opp.dicitur hic ꝙ talis depoſitarius cauet.contra.ſ.ſi cui plus quā per.l.fal.l.diuus.So.hic ſentiebat commoduȝ a defuncto vt ibi dicā.¶Quero
2 vtrum†executor cōueniri poſſit a legatarijs.Et glo.videtur dicere ꝙ non.Tu breuiter dic:aut eſt executor non merus ſed qui ſentit aliquod cōmodū ex teſtamēto:⁊ tunc iſte tenetur ſi cōmodū agnouit:vt.l.ſi a pluribus.in prin.ſ.de leg.ſ.⁊.l.imperator.in prīc.et.§.ſ.ſ.de leg.ij.Non ob.iſte.§.q: dic vt ibi dixi.Aut eſt merus executor.et dicit Dy.aut eſt ad pias cās.⁊ poteſt cōueniri vt exequatur ſicut poteſt agere:vt.l.nulli.⁊ ibi gl.C.de epi.⁊ cleri.aut non eſt ad pias cauſas.et tunc aut queris an poſſit conueniri actione ex teſtamēto:⁊ nō poteſt vt hic.aut alia actione:⁊ tunc poteſt vt actione ex depoſito vel rei vēdi.vel ex ſtipulatiōe ſi intercеſſerit vt hic in gl.vel ac.neg.ge.vt no.doc.in.l.id qd̄ pauperib⁹.C.de epi.⁊ cle.Si vero inceperit agnoſcere tūc officio iudicis pōt cōueniri vt exequatur:vt.l.iij.§.ſ.ſ.de arbi.⁊.l.quintus.ſ.de an.
le.an autem poſſit agi ad acceptādū.Gl.⁊ Dy.no.ſ. d
de leg.ij.l.ſ.⁊ ibi dixi.Doct.dicūt in.l.id qd̄ pauperibus.C.de epiſ.⁊ cleri.

Pater.

a Tene menti iſtum.§.de quo dixi in.l.qui in hoc anno.ſ.de verb.obli.¶Ulterius no.iſtud qd̄ dicit glo.q̄n relinquitur vict⁹ vel veſtitus debet intelligi eo tēpore quo incipit egere.tu dic aliter vt dixi.ſ.de libe.agno.l.ſi.

Filium ka.ex parte.

Conditio adiecta inſtitutioni non videtur legato precedēti adiecta.h.d.¶Op.cōditio adiecta inſtitutioni videtur repetita in legato:vt.l.diuos.ſ.de cōd.⁊ demon.l.ſi ſeruus.ſ.de cōdi.inſti.So.⁊ iſta eſt vera.hic primo legauit ⁊ poſt e
ea adiecit conditionē.⁊ vide gl.q̄ incipit a patre ⁊c.ſigna glo.dixi plene in.l.auia.ſ.de cōdi.⁊ demonſtr.¶Quero an inſtitutus pro parte debet interim habere totum vel partem.Et dic plene vt dixi in.l.plane.§.ſi coniuncti.ſ.de legat.ſ.

Menſtruos

Legatum mēſtruum relictū ſeruis debetur a tempore cōpetentis libertatis.h.d.iſte.§.

Si fundus inſtructus.

Si fundus inſtructus relinquit̄:dies legati cedentis inſpicitur.h.d.Ibi deberi.hec declara per ea q̄ no.in.l.pe.ſ.de fun.inſtru.

¶Pater.per Bar.in.l.ſi cui.in prin.de lega.ſ.Adde text.clariorem in.l.ſi cum prefinitio.et ibi Bartol.ſ.eo.et hic adde no.per Bart.in.l.ſi legatarius.§.fin.de leg.iij.

¶Rogo quādoq̄.fin.iſte tex.eſt.promitto quādoq̄ dare intelligitur quaȝ primū potero et ita ipſum nor.alleg.⁊ intelligit Imol.in.l.cū pater.§.rogo de leg.ij.vbi videtur tex.cōtra iſtum.iūcta.l.ſeruos.ſ.de ma.teſt.

Rogo quādoq̄ȝ.

b Nota iſtum caſum ſingu.quādoq̄ dabo tibi.intelligitur cum primum cōmode potero.

Quod pupille.

c Conditio nuptiarū non impletur ex nuptijs inualidis.hoc dicit.

Uxori ex parte.

Iſtam habeo pro notabili lege.h.d.ſm glo.Cōditio ſi heres nō erit moriēte inſtituto purificat̄.h.d.¶Op.primo ⁊ vt̄q̄ iſta inue c
ſtigatio an cōditio videat̄ extitiſſe vel nō:ſit ſuꝑflua cū iſta ꝯditio ſi hr̄s nō erit nō ſuſpēdat:q: ineſt tacite vt.l.q̄ filiab⁹.§.ſi.⁊.l.ſeq.ſ.de leg.ſ.⁊ ſi legatū ponis relictū a ſubſtituto vt hec litera innuit nō īpedit diē legati cedere vt.ſ.e.l.ſ.⁊.l.heredis.§.pe.Rn̄.ꝙ ꝯditio q̄ tacite ineſt nō impedit trāſmiſſionē niſi ex poteſtate legatarij pēdeat.vt.l.filio.ſ.de le.ſ.⁊.l.miles.§.ſ.ſ.de lega.ij.dixi ī.l.cōdi.q̄ extrinſec⁹.¶Oppo.[d] qd̄ poſt mortē ſit impleta.vt.l.fin.ſ.de ꝯdi.inſti.cū pōt vltimo vite ſpiritu eſſe heres.gl.dicit.hoc nō fateor.cū d
nō habeat velle nec nolle vltimo vite ſpiritu.ſȝ nōne iſtud vr̄ cōtra gl.l.filio.ſ.de legat̄.ſ.⁊.l.miles.§.pro parte.ſ.de lega.ij.ſed ibi dicam in.l.miles.§.pro parte.

¶Ut legatoꝝ ſeu fideicōmiſſoꝝ noīe caueatur. Rubrica.

Legatorum.

Sicut. e Legatū repetitū bis tm̄ debet̄ ⁊ ꝑ ipſo legatario ab herede vel hr̄di a legatarijs nō cauet̄.h.d.Iſtuȝ §.habes in.l.fideicō.§.ſi decē.ſ.de le.iij.¶Opp.de.l.cū.in prin.ſ.de ſer.verba.ꝑdio.⁊.l.ſi ita ſtipulat⁹ a ſeio.ſ.de fideiuſſorib⁹.Plene de iſto brocardo dic vt in.l.ſi finita.in pn̄.de dā.infec.ꝑ Dy.⁊ ibi dixi.⁊ ꝑ cy.in.l.ſ.in prima oppoſitio.C.de ſenten.que pro eo quod intereſt.¶Opponitur de lege veluti.ſupra de edendo.Solu.ibi hoc ideo quia ex tali repetitiōe non grauatur.hic grauaret̄;⁊ iō iterū ſemel tm̄ hoc

c ¶Qd̄ pupille.⁊ iſtā.l.cū gl.allego tibi pro ſin.i.l.ꝯditiōes q̄ extrinſec⁹ de ꝯd.⁊ dem̄.adde no.ꝑ imo.i.l.ab oib⁹.§.cuȝ q̄dā.de le.ſ.⁊ in.d.l.q̄ filiabus.

d ¶Oppo.no.ꝙ adiri nō pōt hereditas vltimo vite ſpū.adde bal.i.l.ſi.in pn̄.in vl.colū.de bo.q̄ li.⁊ imo.in.l.ſi.ſ.de cōdi.inſti.

e And.Po.¶Si cui.⁊ vide plene bar.in.l.fideic.§.ſi q̄s.x.ſ.de le.iij.ang.i.l.ſi finita.d̄ dāno infe.

intelligitur. ⁊ non quoties oppoꝛtunũ
a fuerit vt ibi dicitur[a] quod no.

Si quis ſub cõditio

b ne legatum.[b] Si vna actio in alteri⁹ locum ſuccedit eius naturã aſſumit. hoc dicit iſte. §.

1 ☞ Uſufructus pecunie ſi relinqui tur dominium ipſius non trãſit incõ tinenti.

Libellus quando petitur vſufruct⁹ certarum rerum qualiter concipiat.

2 In caſu huius. §. quando legatario ⁊ quando heredi ſit cauendum.

3 Legatarius partis conditione pendẽ te an interim poſſideat totum.

Uſufructus citius accreſcit quam ꝓprietas.

4 Conditio indebiti quando detur contra tutum exceptione doli.

a ¶ Ut ibi di. ⁊ idem tz bart. per iſtũ text. in d. §. fina. ãt vtraq. i. l. ꝓperãdũ. de iudi.

b ¶ Si qs ſub conditione legatũ. vid bar to. in. l. non ſolũ. in pn. in. §. moꝛte de ope. no. nuntia.

Andreas Poma.

c ¶ Et ſic no. hic. vid Alex. in. l. j. in. ix. col. ff. de lega. j. ⁊ ibi ꝑ Arct. in. x. col.

Si. x. que in arca.

Pꝛĩo loquitur quando pꝛopꝛietas ⁊ vſufructus legati ſunt pure. ſecũdo quando ſub conditione. Itẽ pꝛima diuidit in tres partes: qꝛ pꝛimo dicit quid poteſt petere quilibet ipſo iure. ſecundo inq̃tũ obſtat exceptio de equitate. tertio q̇d iuris quando pꝛopꝛietatẽ legatarius poſſidet. ſecunda ibi cum. x. tertia ibi: plane ſi. x. Itẽ ſecunda pars pꝛincipalis diuiditur in duas. pꝛimo quid iuris ſit pendente conditione. ſecundo quid iuris ſis exiſtente conditione. ſecunda ibi: ſed ſi omiſerit. ¶ Dicit hic ꝙ iſte legatarius debet decem petere, imo videtur quod quinq; tantum. nam quando relinquitur vſufructus pecunie ipſa pꝛopꝛietas debetur vſufructuario: vt. ſ. de vſufru. earum rerum que vſu conſumuntur. per totum titu. Si tranſit pꝛopꝛietas: ergo ſequitur ꝙ tanquã re coniũcti in eadẽ pꝛopꝛietate quilibet petat partem. vt. l. ſi pluribus. ſ. de le. j. ſʒ dic ipſo iure nõ tranſit pꝛopꝛietas ex teſtamẽto: quia non eſt legata: ſed quadã neceſſitate debet dari. ideo legatarius in quem trãſit dominiũ ipſo iure tũc põt tota x. petere: ⁊ ſic no. † hic[c] ꝙ ſi relinquit
1
c vſuſfr. pecunie ꝙ dominiũ pecunie nõ trãſit incõtinẽti. Tu dic qd legatario vſufructus debetur pꝛopꝛietas etiã vt in iſto. §. ibi ⁊ quinq; vſumfru. petiturum. conſtat. ⁊ ſic not. libellum qd petas fructũ illarũ rerũ nõ illas res. Uerumtamen crederẽ ꝙ vterq; libellus ꝓcederet tã iſte peto vſũmfructũ illarũ rerũ: qꝛ tunc impoꝛtat neceſſitatem quãdã pꝛopꝛietatis. idẽ ſi peterẽ iſta. x. vt vſumfr. ex eis percipiã: ⁊ etiã iſto caſu ꝓcederet libellus: vt. l. ſi tibi x. milia. ſ. de vſufruc. ea. re. que vſu cõſu. vbi videtur
2 hoc pꝛobari. Dicit hic † ꝙ caueť heredi. cõtra: imo vr ꝙ debet caueri nõ heredi ſed legatario pꝛopꝛietatis vt. l. ſi. ſi cui plus quã per. l. falc. ⁊ l. ſi tibi decẽ milia. ſ. de vſufr. ea. re. que vſu cõſu. Reſpon. qñ ip̃e legatarius poſſideret ſibiipſi eſſet cauendũ: vt hic. ij. rñ. idem ſi cõcurrerẽt heres ⁊ legatarius ⁊ quilibet vellit ſibi caueri: legatarius ꝑfert vt in ꝯſijs. aut heres tñ cõcurrit ⁊ legatarius non: tũc heredi tñ põt caueri: vt hic. ¶ Uenio ad ver. plane. ⁊ oppo. ꝙ ille q̃ nõ eſt grauatus nõ põt cõueniri vt. l. epiſtolã. in pnc. ſ. ti. ij. ſed legatari⁹ ꝓpꝛietatis nõ eſt grauatus: ergo ipſe conueniri nõ põt. Dicit glo. fallit: qꝛ hic eſt ſpecia
3 le. nam in effectu videtur grauatus. ¶ Uenio † ad ſequẽs reſponſum in ver. ſʒ ſi ſub cõditione. vbi dicit ꝙ interim poſſidet totũ. cõtra. l. ſi duobus. ⁊ l. plane. §. ſi cõiunctim. ſ. de leg. j. vbi legatari⁹ pendẽte cõditione nõ petit niſi partẽ. Rñd. ibi loquitur in legato ꝓpꝛietatis. hic vero loquit in legato vſuſfruct⁹. idez in. l. idẽ. §. ſi mihi. ſ. de vſufruc. accre. Et eſt ratio: qꝛ vſuſfruc. accreſcit citius q̃ pꝛopꝛietas: vt dixi in. §. ſi coniunctim. Sed dices hic eſt vn⁹ legatari⁹ ꝓpꝛietatis ⁊ ali⁹ vſuſfructus. ⁊ lʒ verũ ſit tñ coniunctio inter eos eſt in vſufructu non in ꝓpꝛietate: vt. l. ſi alij. ſ. de vſufru. lega. ⁊ l. inde neratius. §. j. ſ. de vſufru. accre. ¶ Dicitur hic ꝙ ſi eſt ignoꝛãs heres teneť actione in factũ. ꝯ. ſ. de vſuf. ea. re. que vſu cõſu. l. hoc ſenat⁹. §. j. Solu. vt gloſ. ⁊ hec bona eſſe põt. ¶ Dicitur hic in tertio rñſo huius. §. ꝙ heres hʒ actionem cõtra legatariũ quero quã q̇dã dicũt actionẽ ex teſtõ q̇dã dicunt ⁊ meli⁹ ꝯditionẽ indebiti. Sed ꝯ iſtud oppo.
4 † quõ habet cõditionẽ indebiti cum erat tutus exceptione doli: ⁊ ſic non repetit: vt. l. qui exceptione. ſ. de condi. inde. ſol. vt no. in. d. l. qui excep. vel melius in. l. qui ſe debere. ſ. de condi. ob cau.

Si ad fiſcum.

Fiſcus eſt ſemper diues: et ideo non ſatiſdat. hoc dicit. ¶ Quero an ſaltem nuda cautione habeat pꝛomittere fiſcus. Dico ꝙ non: licet ſecus ſit in alia republica vt in ciuitate que nuda cautione debet pꝛomittere: vt. l. ſi qñ. j. eo. ⁊ ibi no. ⁊ bene.

Qui minoꝛem.

Pꝛo ea parte qua alicui hereditas diminuit ipſo iure vel in effectu ſine culpa ſua liberatur ab obligatione que ex hac ſtipulatione deſcendit. h. d. ¶ Op. et videtur ꝙ heres non deberet exonerari: vt. l. cũ hereditas. in ſi. ſ. ad treb. ſol. ſpeciale eſt in iſta cautiõe que aſſumit ſibi vires actionis ex teſtamento: vt. ſ. eadẽ. l. §. ſi quis ſub conditione. Continua ergo. §. ſi ei qui.

1 ☞ Que ſit differentia inter contraria ⁊ diuerſa.

2 Et qualiter pꝛacticanda ſit hec lex.

Ed ⁊ ipſi qui ſunt.

Quero que ſit differentia inter contraria ⁊ diuerſa. dic vt in gl. Extra glo. quero dicitur hic quod ipſis qui ſunt in poteſtate cauendum eſt. quero: quomodo ipſi ſeruo poterit caueri vt ſeruo acquiratur? Poſſum⁹ dicere pꝛobabiliter ꝙ ipſi ſeruo caueať ⁊ ſibi acquiratur actione ex hac ſtipulatione que habet naturam actionis ex teſtamento: vt. ſ. e. l. j. §. ſi quis ſub conditione. et ideo cauetur ei cui acquiriť actione ex teſtõ: alr̃s ſecus: vt. l. ſi filius. j. de ver. ob. ⁊ l. pe. j. de ſtip. ſeruo. Uel aliter ⁊ pꝛobabilr̃ cauetur dño ꝓ ſeruo ⁊ ipſi ſeruo in euẽtum cõditionis acquiritur qd eſt mirabile. ar. ꝓ hoc l. filiuſfa. §. diuus. in ſi. ſ. de leg. j. Dicitur hic eiſdẽ ꝑſonis ⁊c. ⁊ ſic ijdem fideiuſſoꝛes debẽt eſſe apd vtroſq;.
2 ¶ † Quero que erit pꝛactica? Dico quod quando examinantur fideiuſſoꝛes an ſint idonei vel non ad vnius petitionem: vt. l. arbitrio. qui ſatiſda. cog. ⁊ ille cui dʒ dari etiam citetur: ⁊ tunc cogitur illum accipere: vt arg. l. j. §. cum dicitur. ſ. ſi cui plus q̃. per legem falci. vel aliter pateť debet intereſſe pꝛo ſe ⁊ nomine filij.

Nec ſi foꝛte.

Nota iſtum caſum qd quãtũcũq; pater ſit cõiuncta perſona ei non poteſt ſolui: vt dixi i. l. iij. ſ. ſol. matri.

1 ☞ Fundus ſi eſt venditus pꝛetio declarando arbitrio titij ſi vendens banniatur ⁊ bona publicẽtur titio poſtea declarante non tenet declaratio.

2 Hereditas ab omnibus repudiata non dicitur hereditas ſed bona vacantia.

Poſtquam heres.

Iſta eſt tota notab. lex. et iſtud pꝛinci. eſt multũ notãdũ. ⁊ h. d. Si cõditio ſtipulationis exiſtat tpe quo non eſt perſona pꝛincipalis vere vel interpꝛetatiue ſtipulatio non committitur ⁊ fideiuſſoꝛes non tenẽtur. h. d. In textu ibi: neq; ius. i. hereditas que perſonam repꝛeſentat. ¶ Oppo. de. l. ſtichum aut pamphilum. circa finem pꝛin. j. de ſol. ⁊ l. ſi ſine herede. ſ. de admi. tut. ⁊ l. hactenus. ſ. de conſti. pe. Rñ. ibi loquitur in obligatione iam contracta perfecte que poteſt durare extincta perſona. hic vero loquimur in obligatione cõtrahenda. ¶ Sed cõtra iſtud oppo. j. e. l. ſi a te. So. ibi non erat perſona vere ſed ficte. ſ. hereditas q̃ repꝛeſentat perſonam. hic non eſt hereditas que repꝛeſentat perſonam. ⁊ habes glo. in. l. j. §. idem pomp. ſ. de po. que gl. declarat iſtd pꝛincipiũ. dixi in. l. fideiuſſoꝛ obligari. §. fin. j. de fideiuſſo. ¶ Quero dixi quod do
1 nec eſt hereditas poteſt obligari quero quid ſi aliq̇s eſt depoꝛtatus ⁊ bona ſunt publicata. vnde poſt depoꝛtationem extitit conditio obligationis: an fiſcus dicatur repꝛeſentare perſonam defuncti: adeo quod exiſtentia conditionis facit ſtipulationem committi? Et dico quod non: vt. l. quoties. in fine. j. de noua. Et
1 † conſului in quadam queſtione.[a] titi⁹ vendidit ſeio
a fundum pꝛetio conſtituendo arbitrio tertij. iſte vendens tanq̃ rebellis pꝛoditoꝛ fuit exbannitus ⁊ bona publicata ipſo exiſtente in rebellione arbitratoꝛ eſt arbitratus pꝛetium. Dixi quod iſta conditio exiſtens eo tempoꝛe quo declarauit ⁊ bona erant publicata
2 non valet. l. quoties. in ſi. j. de noua. ¶ † Dicitur hic qd hereditas iacens repꝛeſentat perſonam defuncti. ſed quero quid ſi eſt repudiata ab omnib⁹ nec agnati nec cognati volunt nec fiſcus an facta repudiatione ab omnibus dicatur eſſe hereditas. Et donec aliquis poteſt adire ſine dubio eſt hereditas: quia eſt ius ſuccedendi ⁊c. vt. l. hereditas. j. de verboꝛum ſig. ſed quando ab omnibus eſt repudiata. dico qd non dicitur hereditas. quia non eſt ius ſuccedendi in vniuerſum ius. ⁊ ideo non eſt hereditas: ſed bona vacãtia:[b] vt. l. j. §. an bona. ⁊ §. diu⁹. ⁊ l. non poſſunt. j. de iur. fiſ. ⁊ l. quarta. §. eadẽ j. de fideicom. lib.

1 ☞ Appellatione pendente ea poſſunt fieri que fieri poſſent pendẽte iudicio pꝛĩcipali intellige ſi fieri poſſunt per iudicem appellationis. nu. 2.

3 Differentia inter edictum et reſcriptum.

4 Sequeſter ꝓ re ſeq̃ſtrata qua actione conueniri poſſit.

Imperatoꝛ Antoninus.

c nus[c]. ¶ Iſte eſt not. §. diuidiť in partes quinq;. pꝛimo ponitur reſcriptum imperatoꝛis. Secundo rñd. vni obiectioni. Tertio reſpõdet alteri obiectioni. Quarto ſuã rñſionem ꝓbat ꝑ ſiře. Quinto iuxta pꝛedicta foꝛmat duas q. ſcda ibi: recte. Tertia ibi: cũ alia. q̃rta ibi: ſicuti. Quita ibi: poſſeſſio aũt. glo. ponit dupliciter caſum hic. ⁊ pꝛimus caſus eſt not. ⁊ bonus in ſe. tamẽ ſm caſum pꝛoſequoꝛ in verſicu. recte. ¶ Oppo. ad reſcriptũ pꝛincipis. appellatione pendente nil debet innouari. vt. l. pꝛima. j. nil noua. appel. pendẽ. ſed ſm hoc reſcriptum aliquid innouatur appellatione penden. ergo male rñdet iuriſcõ. ⁊ dicit recte ſtatuit imperatoꝛ. Ad cõtrariũ[d] rñdet ꝙ nõ debet appellatione pendente aliq̇d inouari. verum eſt niſi illud quod poſſet fieri pendẽte iudicio pꝛincipali[e]. ſed ſi pẽderet † iudiciũ pꝛĩcipale tũc poſſet cautio peti. In tex. ibi moꝛaretur. i. ſi dies inie ſm petitionẽ ferẽde moꝛaretur. i. differreť ſm Ja. de are. lʒ gl. alir̃ exponat ⁊ ꝓbať. ſ. e. l. j. §. nõ ſolũ. i ꝟſ. cum alia ſit edi. ¶ Itẽ oppo. ꝯ reſcriptũ pꝛĩcipis. qꝛ videť ſupfluũ cũ ſufficiat edictum pꝛtoꝛis de pꝛeſtãda cau-

a ¶ In quadam. q. de hac. q. hr̃ latius ꝑ Bal. in. l. ſi. ꝯ cõtrahen. emp. C. ⁊ ibi tenet contra Bar.

b ¶ Bona vacantia an ⁊ qñ dicať hereditas. ⁊ qñ bona vacantia. vide qd no. bar. in rub. ſ. de acqui. her. ⁊ in. l. bona. in. ij. col j. de bo. poſſ. ⁊ adde Bar. in. l. fideiuſſ. obl. §. ſi. inſt. de fideiuſſ.

c ¶ Imperatoꝛ antoninus. Et ad intellectuʒ huius. §. vide Bar. in. l. qui bona. §. ſi q̇s op⁹. j. de dam. infecto. ⁊ qd not. Bart. in. l. a diuo. §. ſi ſuper. de re iudi. ⁊ Bald. in. l. conſen. in. v. colũ. C. quomodo ⁊ qñ iud.

d ¶ Ad contrarium reſpõdet. et no. ſing. limi. ad tit. nil innouari ap. pen. niſi id poterat fieri pendẽ. appellatione. idem dic ſi per tertiuʒ innouatur qꝛ tunc poteſt. textus ſingula. eſt coniuncta gloſ. i. l. creditoꝛ. i pꝛi. ſ. manda. ⁊ vide bal. in. l. ſi quis filio. §. ſi autem omnes. ſ. de iniuſt. reſt. et ibi Joan. de imo. Ange. in. l. furti. ſ. de infa. Bald. in vſi. feu. in. c. j. §. ſancimus. And. bar.

e ¶ Iudicio pꝛincipali. pendentia appellationis non impedit fieri que fieri poſſunt pendente cauſa pꝛincipali. Item non impedit quem vti poſſeſſione ſua. pꝛobatur hic ⁊ in. c. pꝛimo ⁊ ſecundo. vt lite penden. ⁊ in. c. non ſolum. de appel. in. vj. ⁊ in. l. ſi quis filio exheredato. §. irritum. ⁊ §. ei qui. ſupꝛa de iniuſto teſtamen. quod not. ad ea que habenť in. l. chirographis. §. fin. de admi. tut. pꝛobatur etiam in. l. creditoꝛ. §. luſſus. de appel. ⁊ in. l. ſi quis iuſſu. ⁊ ibi Bald. C. de rebus credi.

tione ⁊ de mittēdo in poſ. Rñ. pap. nō
eſt verū cū alia ſit edicti conditio ⁊c.
Circa fi. §. in tex. deponenda apud ſe b
queſtrū vt. ſ. dictū eſt in edicto de col
lationibus. Ibi iuriſditio. ſ. pretoria: q̄ c
eſt vt ſi ſibi nō caueat̄ mittat̄ quis in 1
poſſeſſionē: ꝑ quā nō ſit poſſeſſor: vt. j.
ti. ſ. l. is cui. in prin. ⁊. j. ex q̄. cau. in poſ.
ea. l. cū legati. ſed per reſcriptū ſit poſ d
ſeſſor: vt. ſ. in prin. §. paret. Ja. de are.
Uenio ad ꝯria glo. que tēdunt ad
expoſitionem. Op. j. ti. ſ. l. ſi is a q̄.
in prin. Sol. glo. hic in fi. prime glo. q:
hic differebat. ibi nō. Op. de. l. ſ. C.
de probi. ſe. Sol. ſpāle eſt hic. Op.
⁊ videt̄ ꝙ nō ſit bona ſilitudo edicti
de collatione ad hoc reſcriptū: imo di
uerſitas: vt in ver. ſicuti. ⁊ ver. poſſeſ
ſio. Glo. dicit fateor qđ eſt diuerſitas
vt gl. Opᵃ nil no. † appel. pend. l. ſ.
Sō. hic nil poteſt innouari niſi ea que
pñt fieri pendente cā principali. hoc
aūt qđ dixi intelligo ſi poſſunt fieri. i.
per iudicem appellationis nō per iu
dicē cauſe principalis: cū cauſa deuo
luta ſit ad ſuperiorem: vt. l. ſ. in fin. nil
no. ap. pen. ⁊ ipſe pōt quicquid iudex
cauſe principalis. Oppo. † ⁊ vr̄ qđ
iſtud reſcriptū ſit ſupfluū ꝑ edictū p̄
toris. Rñ. tex. q̄ eſt hic ponit duas dif
ferentias. Sūt ⁊ alie dr̄ie inter reſcri
ptū ⁊ edictū. prima eſt ꝙ reſcriptū hꝫ
locū tm̄ poſt latā primā ſententiā in
cā appellationis. edictū hꝫ locū pēdē
te cā principali: vt. l. ſ. §. nō ſolū. ſ. eoꝺ.
ſiue pendēte cā appellationis: vt hoc
§. in fi. ſiue nulla cā pendente vt appa
ret per multas. ll. hui⁹ tit. Eſt alia dif
ferentia q: per reſcriptū efficitur poſ
ſeſſor: vt in prin. §. ſed per edictum nō
efficitur poſſeſſor: ſed eſt in poſſeſſiōe.
vt. l. is cui. cū ſi. j. ti. proxi. Eſt ⁊ alia dif
ferentia: q: miſſus in poſſeſſionē ꝑ re
ſcriptū non reſtituit poſſeſſionem niſi
prius ſibi ſatiſſiat vel ferat̄ ſnia cōtra
eū. miſſus aūt in poſſeſſionem ex edi
cto dꝫ exire ſi ſibi ſatiſdet̄: vt. j. e. l. ſi le
gatarij aduerſus. ⁊. j. tit. ſ. l. ſi pecunie.
4 in fin. Quero † dr̄ hic qđ ſequeſter
exercet vtilē actionē. qđ bene no. ſꝫ an
pro illa re poſſet conueniri: Credo qđ
non poſſet conueniri ab illis ad quo
rum petitionem eſt facta ſequeſtratio
actione ſibi cōpetenti: q: ipſi inter ſe
agūt ⁊ vnus dicitur ſuſtinere partes
actoris ⁊ alter rei: vt. l. ſ. C. de probi. ſe.
⁊ ibi per docto. ⁊ probatur in. l. inter
eſſe. j. de acquirē. poſ ſed ab extraneo
poteſt conueniri tanquam curator da
tus bonis. vt. l. pe. j. ad carbo. ⁊. l. ij. in
prin. j. de cu. bo. dan.
1 An petens in libello centū prout

conſtat in inſtrumento talis notarij: an de tali inſtru
mento debeat facere copiam ante lit. conteſt.

Si dies. ᵇLegatario nō debet caueri niſi ſcri
pturā teſtamēti oſtēdat. h. d. Fou
ino vnā ᶜqōnē. † petis a me cētū in libello ⁊ dicis de
hoc prout cōſtat manu talis notarij publico, inſtrō.
quero vtrū de iſto inſtrō debeat fieri copia parti an
te lit. conteſt. Et hic tex. videt̄ qđ ſic. ⁊ Inno. hoc vi
det̄ tenere extra de ꝓba. c. ſ. ⁊ mea doctrīa ᵈ eſt iſta.
qñqꝫ in libello ſit mentio de inſtrō taliter qđ aduer
ſarius non redditur dubius de narratis ꝑ actorem.
verbi gratia dico: tu vendidiſti talem petiam terre:
⁊ de hoc cōſtat manu talis notarij: iſta mea aſſertio
non reddit aduerſarium incertum in his que narro:
q: aperte dico ⁊ per relationē ad inſtrm nō plus nec
aliter dico niſi narro. de hoc ante lit. cōteſt. nō debet
fieri copia: vt. c. ij. extra de dilatio. qñqꝫ pōt fieri mē
tio taliter quod dubius redderis: vt ſi dicam vendi
diſti mihi talem rem vt conſtat manu talis notarij.
certe cum in hoc caſu non narras certum: ideo dico
ſic in iſto. quandoqꝫ reus eſt talis ad quem non ſpe
ctabat dictum inſtrumentum. ⁊ tunc non debet fieri
editio ante litem cōteſtatam. quandoqꝫ talis eſt ad
quem ſpectabat dictum inſtrumentū: ⁊ tunc debet
fieri editio cum apud eū debet eſſe: vt. l. ij. ſ. de edē.
Ad legem iſtam reſpondeo quod eſt quedam editio
que ſit ad deliberandum an velit cedere vel conten
dere, de qua loquitur. l. ij. ſ. de eden. ⁊ iſta non debēt
fieri: ſed ſi petatur exhibitio ad probandum tunc de
bet fieri copia ⁊ editio vt hic. ⁊ dixi in. d. l. ſ. alias. ij.
de edendo.

Filio vel ſeruo. Uides ꝙ qñ remittit̄
a lege ſatiſdatio: debet cauere ſub hy
potheca ſuarum rerum. Oppo. ſ. l.
proxi. ſol. ibi reſpublica que nunquam
ſatiſdare debuit: iō poteſt dici qđ remittit̄. Op
po. C. ad trebel. l. iubemus. gloſ. ſolu. quod. l. iubem⁹:
non habet locum extra ſuos terminos: vt ibi. in fin.
Opponitur. j. eodem. l. fina. Solu. gloſ. quod hic
remittit lex. ibi: homo. ⁊ ideo mitius agitur cum lege
quam cum homine. ⁊ vide gloſſam ⁊ ſigna que inci
pit ſcilicet nude. in fine. ſed iſta ratio glo. cōcluderet
contrarium: quia ſi mitius agitur cum lege q̄ cum
homine: honorabilius debet interpretari: ⁊ nullo mo
do caueri: quando ſit remiſſio a lege: ⁊ ſic in contra
rium videtur concludere. Reſpon. ſecundum Jaco.
de are. ſic. in. l. contraria debet ſaltem nuda cautione
cauere non cum fideiuſſoribus vt hic. hoc eſt verum
quando a lege vel ab homine remittitur ſatiſdatio:
ſed ſi cautio remittitur: tūc nullo modo debet caue
re: vt in auten. de reſtitu. §. fin. col. viij. ſentit Jaco. de
are. j. eo. l. fi.

Licet vt non petatur.
Si cautio de facto petat̄ cōditio nō
petende cautionis deficere non dicitur
hoc dicit. Diuiditur in tres partes. pri
mo ponit dictum. ſecūdo illationem ex edicto. tertio
rationem illationis. ſecunda ibi: ⁊ ideo. tertia ibi: q:
e poſtq̄. Oppo. ⁊ videt̄ ᵉꝙ iſta non ſit cōditio: ſed
modus qui ſit per vt: vt. l. ſ. C. de his q̄ ſub mō. ⁊. l. de

a Op. qñ q̄s poſſit in nouari ap. pēd. adde bal. ⁊ imo. ī. l. ſi q̄s fi lio exhe. §. hi q. de in iuſt. teſt. di xi poſt bar to. ī. l. ſ. C. ꝺ bo. poſ. con trarab.

b Si dies. hūc tex. al le. no. bal. ī l. iij. ī prin. C. de leg.

† And. Po.

c Fouino a vnā. ⁊ fa 2 cit. l. ſſicia t⁹. ff. ꝺ poſ. ⁊ vide In no. ⁊ ꝑ iſta doctrina ī vſ. de pro ba. ⁊ bal. ī 3 l. ſi. C. de p̄ ci. impe. of fe.

d Mea do ctrina. vid bal. ī. l. ſ. §. edit. ff. de edē. ⁊ in. l. edita. C. ꝺ edēdo. ⁊ vi de ange. in d. l. ſ. §. edē da ſūt oīa. ⁊ ī. d. l. edi ta. in. xxxij. co. ī verſi. poſt hoc di camus.

e Op. ⁊ vr̄ vide vltra hūc tex. et ibi ꝑ Dyn. Rapha. et imol. in. l. ſi ita legatū ſit titio. de condi. ⁊ de monſt.

monſtratio. in fi. ſ. de cōdi. ⁊ demō. ⁊ hic fuit factuꝫ
per vt: glo. rñdet ꝙ iſte mod⁹ conditioni eq̄parat̄. vt
dixi: al's nō eſt natura dictionis vt: inducere moduꝫ
niſi natura orationis cui adijcitur hoc voluerit: ſi er
go illud adijcitur legato per dictionem vt qđ veniat
explicandū anteq̄ quis conſequat̄ legatum nō eſt
modus ſed cōditio: vt. l. cū tale. §. ſ. ſ. de cōd. ⁊ demō
ſtra. vbi tex. de dictione ne: q̄ exponit̄ id eſt vt non: et
dixi in. l. quibus. §. ternilius. eo. ti. ⁊ in. l. cum pr̄. §. ti
tio. ſ. de le. ij. ſed hoc ante venit explicandū. ergo ⁊c.
Op. dr̄ hic ꝙ petendo de facto nō videt̄ cadere a
fideicommiſſo. contra. C. de tranſac. in. l. vbi. ⁊. l. ſiue
apud acta. Sol. dico qđ iſtud nō petere: intelligitur
in vltimis voluntatibus qđ iure non petat. in contra
ctibus ſecus: vt vidiſtis in. l. mutiane. ſ. de condi. et
demon. ⁊ ideo ſi teſtator verba adiecifſet qđ non pe
tat de iure vel de facto: eſſet legatū cōditionale ⁊ de
beret preſtare cautionē mutianam: vt. l. mulier. in p̄n
cip. ⁊ ibi ſentit glo. ſ. de condi. inſtitu. Dicit̄ hic in
tertia parte q: remittit talem cōditionē ⁊c. contra:
q: conditio ibi non remittitur ſed cautio: q: cōditio
eſt valida. ⁊ ſic vr̄ obſtare. l. ij. C. eo. ſol. glo. ⁊ exponit
conditionē id eſt cautionē que in illa conditione cō
tinet̄. vel aliter vt glo. ⁊ tene quā vis: ⁊ vtraqꝫ pōt eē
vera. Sed contra vtrāqꝫ opi. oppo. ⁊ habes ſcđm
a glo.ᵃ iſtam qđ verba ꝓlata ꝑ modum cōditionis in
ducunt diſpōnē. ⁊ vide glo. q̄ incipit id eſt cautionē.
ibi: qui eñ dixit ⁊c. Sꝫ nōne iſtud eſt cōtra. l. ſi quis
ſub conditione. ſ. ſi q̄s omiſ. cau. teſta. ⁊. l. ex facto ēt
agitatum. ſ. de here. inſti. ⁊. l. titia cū teſtamēto. ſ. de
leg. ij. dixi in. l. ex hac ſcriptura. j. de dona. Sol. vide b
tur hic qđ ſit ſpeciale qđ quocunqꝫ iudicio poſſit re
mitti vt. l. ij. C. eo. expreſſius in. l. auia. in fi. ſ. de cōdi.
⁊ demon. Rō huius eſt: q: iſta cautio nō petitur iu
re actionis vel obligationis: ſed petitur officio iudi
cis nobili: vt. l. quinta. j. de ver. obli. ⁊. l. ſ. j. de pretō. ſti
pu. ⁊ inſti. de di. ſtipu. per totū. ⁊ officium iudicis nō
preſupponit obligationē vt. l. qui per colluſioneꝫ. §.
pretij ſorte. ſ. de actio. emp. Modo ad ꝓpoſitū quo
cunqꝫ iudicio teſtatoris poteſt fieri ne iſta cautio pe
tatur: ⁊ ideo ceſſat equitas pretoris. Idē potes dice
re ſi teſtator iubet non petere heredē reſtōnem in in
tegrum ex perſona defuncti vel nō petere cautioneꝫ
damni infecti, vel aliq̄d aliud qđ officio iudicis me
ro expediat̄: tunc credo ꝙ non poſſet de iure petere: c
vt hic arg. al's aūt vbi iure actionis poſſet peti ⁊ te
ſtator remittit tunc ope exceptionis tollit̄: vt. l. quod d
mihi. ſ. de lib. leg. Quero de qōne notabili dr̄ hic
qđ petendo cautionem non videt̄ conditio defecta.
quero de qua petitione intelligit̄: Et glo. intelligit ꝙ
ſiue in iudicio ſiue extra. Iſtud videt̄ cōtra. l. ſi fu⁹
pluriū. §. ſ. ſ. de leg. ſ. vbi quando in iure obtinuit ꝑ
ſententiam non pōt dicere iniuſte iudicatum ꝑ ſen
tentiam, ſed iuſte. vt. l. ſtipulatio iſta. in princ. j. de ver
borum ob. ⁊ ibi no. Sol. intelligo qđ hic peruenit ad
ſuum heredem de voluntate defuncti: ⁊ herede vo 1
lente fuit cautio iſta preſtita. vt. l. auia. in fine. de con
ditionibus ⁊ demonſtrationibus. vbi non debet pre 2
ſtari per inuitum ſed per voluntarium poteſt. ſed ſi
herede opponente tunc obſtaret contrariuꝫ. Op 3
po. C. eo. l. penul. Sol. vt in glo.

Si quoqꝫ legatorum. Qui poteſt conueniri
ex edicto ſi quis omiſſa cau
ſa teſtamenti. ad hanc cautionem te
netur. h. d.

b **Et ſtipulatio.**

Diuus. Uarijs cautionib⁹ nō a
eſt vtendum nec debēt
interponi cautiones que non releuāt.
hoc dicit. Oppo. ad princip. de le
ge. ij. §. plane. de vulg. ⁊ pup. ⁊. l. ita ta
men. §. a patre. ſupra ad trebel. Solu.
vt in glo. Oppo. de. l. prima. §. ſi im
puberi. j. de colla. bono. gl. non ſoluit.
Sol. Dyn. quod hic non eſt ſollicitus
de hereditate viuentis: ſed de heredi
tate mortui. Opp. ad. §. diuus. de b
l. ſi pupilli. §. ſ. ſ. de nego. geſt. vbi vti
mur ſuperuacuis cautionibus. Sol.
hec cautio hic eſt ſuperuacua: q: non
poteſt committi. ibi vero dicitur ſuper
uacua: quia alia actio competit. cum
igitur poſſit committi ibi: merito po
teſt interponi: hic non poteſt commit
ti: merito ergo non pōt interponi.

Etiam in preſenti.ᵇ Oppo. de. l. ſi debito
ri. ſ. de iudi. glo. non ſoluit.
Oldr. ſoluit ꝙ. l. ſi debitori: loquitur
quando debitum eſt puruꝫ ⁊ liquidū
iudici per confeſſionem partis. hic au
tem licet legatum ſit purum: tamē he
res diffitebatur: nec dicebat hodie cō
ſtat hodie agatur. ſm. l. ſi is a quo. j.
tit. ſ. ſed petebat libellum. vnde cum
ordinarie procedat debet habere lon
gum tractatū: ideo preſtatur cautio:
vt. l. poſtquam. §. imperator. ⁊ ibi glo.
ſm caſus poſitionem gl. videtur ſic in
telligere.

Si ab vnoᶜ **ex he**redibusᵈ. Opp. ex ſup
uenienti caſu non augeṫ ob
ligatio fideiuſſorum. vt. l. luci⁹. §. pau
lus. j. ad municip. Glo. prima que di
cit ſimpliciter ſoluit contrarium: ⁊ ſe
quens gloſſ. format: ⁊ iſta eſt materia
l. centum capue. ſ. de eo quod cer. lo
co. vt. l. quero. ſ. locati.

Satiſdatio ſi eſt remiſſa: non re
mittitur nuda cautio.
Pater in caſu huius legis quod non
eſt legitimus adminiſtrator filie.
In caſu huius. l. qualiter conſulatur
huic fideicommiſſario.

a Hēs ſx gl. adꝺ no. ꝑ imol. ī. l. cū tale. §. ſ. de cōdi. et de. ꝑ illum tex. cū glo. ibi ⁊ in. l. a uia. ꝑ illuꝫ tex. eo. tit.

Etiā in pñti. ⁊ hic ē gl. ꝙ hoc edictuꝫ hꝫ locū in do natione cā mor. quaꝫ ray. hic di cit eē ſing.

b Etiaꝫ. et tene menti hūc text. lꝫ creditor pu re nō pote rit agere ꝯ debitorē ſꝫ ad debitū. l. ſi mulier. ſ. ꝺ ꝓd. ob cāꝫ. cū ſili. tñ fallit in vltima vo lūtate: vt h qđ eſt not. dignū. an. Barb.

† Andreas Pomare.

c Si ab vno. Uide ro. ſingula ri. cxxxv.

d Heredi bus. adde tex. in. l. di uerſum. in princ. vt in poſ. lega.

Q De filium. Iſta eſt not.l.et 1
h.d.ſatiſdatio remiſſa nõ po
teſt peti etiã ſi heres dilapi
det. Itẽ qui petit ꝙ reſtitut⁹ eſt ex in
teruallo repellit exceptione dolo fa
1 cit ⁊c.h.d. In † tex.ibi: nõ cõpellẽduz
cauere.per ſatiſdationẽ:ſed nuda cau
tione cauet.vt in aut.de reſtit.§.j. alꝭ
ſi.niſi cautionem remiſiſſet vt ibi dicit
in fi.§.Ibi eſſe heredi.nec obſt.l.dolo
facit.ſ.de excepti.do.q2 hic res petita
non erat reſtituẽda ſtatim ſed poſt tẽ
a pus.Iac.de are.⁊ Oldr. opponunt*
ſ.eo.l.filio.vbi ſaltem nuda cautione
b debet cauere.Glo.ſoluit[b] ꝙ hic de a
no:ibi de pñ:nil eſt dicere. Gloſſ.dat
aliam ſol.ꝙ iſta concordat cũ illa. Ia
co.de are.tenet qð hic dʒ cauere nu
da cautione:q2 teſtator remiſſa ſatiſ
datione exigit cautionem:⁊ tũc remiſ
ſa ſatiſdatione non eſt remiſſa cautio.
argu.in corpore de reſti.§.fin.niſi eſſet
remiſſa cautio.vt ibi no.gl.tamen ali
ter in.l.filio:videtur intelligere vt ibi
dixi.Contra iſtam opi. Iac. de are.vi
detur tex.in eo quod dicit cauere: ſed
ipſe exponit.ſcʒ cum fideiuſſorib⁹ vel
poteſt intelligi quod illa aut.in fin.ha
beat locuʒ in alijs perſonis ꝙ in iſtis
tam coniunctis:q2 eo ipſo quod remit
titur ſatiſdatio:⁊ cautio ſit remiſſa. ſʒ
opi.Iac.de are.plus placet. ❡ Que
2 ro † an iſte pater ſit legitimus admi
niſtrator huius filie: Et gloſ.dicit qð
ſic:ſed iſta glo.referendo ſe ad textũ
non eſt vera:q2 iſta filia non erat ĩ po
teſtate cum fecit teſtamentum:iõ non
eſt legitimus adminiſtrator quod alꝭ
eſſet:vt.l.fin.C.de bonis que liberis.
3 ❡ † Querit glo.qualiter conſuletur 1
huic fideicommiſſario: dic vt glo. iſtõ
quod dicit glo. quod cogetur ſtatim
reſtituere:eſſet contra ver.idem que
ſijt.q2 obſtaret exceptio dolo facit.nõ
obſt.l.imperator:q2 ibi loquitur in pa
tre cuius bona debent ire ad filium:
ideo ſi ante reſtituit:non videtur ma
gnum quid.vt.l.ſcripto.in fi.ſ.vnde li
be.ideo teneatis iſtam opinionẽ gloſ.
hic.

a ❡ Op.ſ.eo.no.limitationẽ ad rñam dolo facis.vide bar.in.l. ſi donatari⁹.§.j.de ↄdi.ob cãm.et bart.in.l.ſi ita ſti.de ꝟbo.obli.in penũ.q. formata ꝑ ipʒ extra gloſ. circa fin. ⁊ bar.late in l.ſi ſocius.§.luci⁹.ſo.matri.

Andreas Pomate.

b ❡ Gl.ſol.⁊ no.qð lʒ pr̃ dilapidet bona nõ tenetur reſtituere ĩterim ſm Bar.lʒ dicat glo.ſed tex.non dicit qñ pater dilapidet bona ſua: nil dicit ð bõis reſtituẽdꝭ.

Tutor qui. Iſtaʒ materiã exa
minaui in.l.penul.
ſ.quando ex fac.tu.

❡ Vt in poſſeſſione legatorum
eſſe liceat. Rubrica. 1

❡ Dictum eſt ſupra vt leg.no. cauea. 1
verum quia quandoque non cauetur
⁊ quis mittitur in poſſeſſionem: ideo
hic ponitur iſta rubrica vt in poſſeſſio
ne legatorum ⁊c.

☞ Tempus quandoqʒ eſt modus tollende obliga
tionis.

S I quis cum. Cautio ꝗ
nõ dʒ pſta
ri:preſtita ſcienter non condicitur:
ſed per ignorantiam facti condi
citur quo ad plenaʒ liberationẽ.
Si per ignorantiam iuris: condi
citur quo ad liberationem fideiuſ
ſorum tantũ quibus etiam exceptio cõpetit.h. d.no.
prin.⁊ eſt ſubtile. In tex.ibi:ſatiſdationem poteſt cõ
dicere.quo ad liberationem fideiuſſorum ⁊ ſuã. Dy.
⁊ glo. In tex.ibi condici poſſe.quo ad liberationeʒ fi
deiuſſorum non ipſius heredis. Dy. Hic dicit ꝙ cau
tio que non debet preſtari preſtita condicitur.contra
l.cum emptor.⁊.l.damni.§.emptor.ſ.de dam.infecto.
So.vt Dy.plene in.l.ſi patronus.ſ.de dona. quidaʒ
hoc habent. ❡ Oppo.de.l.que erat.ſ.famil.erciſ.ſo
lu.ibi committitur ſtipulatio ad id ad quod quis te
nebitur.ſ.ad intereſſe non ad duplum.in ꝓpoſito iſta
ſtipulatio quando per errorem iuris cauit:tunc quo
ad fideiuſſores condicit:q2 in nullo tenentur: ⁊ iſtaʒ
tenet Dy.in.l.ſi patronus.⁊ ſm hoc habes caſum qð
quis poteſt condicere liberationem fideiuſſoris:non
ſuam liberationem.⁊ eſt nouus modus agendi ſcilʒ
petere vt alius liberetur:⁊ vide tex.in princi. Et pu
to quod iſtam liberationem cõdicat ſuo nomine: nõ
fideiuſſorum noĩe.ſimile in.l.ſidemqʒ.§.ſi cui.ſ.man.
vbi ago actione mandati vt liberes alium:q2 mea in
tereſt. ❡ Oppo.d2 hic qð fideiuſſores ſunt tuti exce
ptione.contra.l.ſi quis poſtꝙ.ſ.de fideiuſſ. So.glo.
ibi:fideiuſſit pro eo qui nullo modo tenebatur.⁊ vi
de glo.que incipit:ſino videt ⁊c.⁊ iſtud non videtur
verum:q2.l.ſi quis poſtꝙ:loquitur quando eſt tpe li
berat⁹.⁊ ſic naturalis remanet.vt.l. obligationũ fe
re.§.placet.ſ.de act.⁊ obli.⁊ ibi no.ergo põt accede
re fideiuſſor.§.j.ſ.de fideiuſ.Sol.ſm Dy.licet rema
net naturaliter obligat⁹ tñ nullius eſt effectus.h.d.
Dy.in.l.ſi.ſ.rem ra.ha.⁊ Cy.in.l.cum quis.de iu.⁊ fa
1 cti ign.vel oportet ponere ꝙ † tempus eſt modus ob
ligationis tollende qñqʒ vt dixi in.l.ſi.ſ.rem ra.hab.
dixi in.d.l. ſi quis poſtꝙ.

Non exigit pretor. Nota qð vt mit
tatur in poſſeſſio
nem nõ requirit mora cõuenti ſed vt ceſſet mora ei⁹
qui conuenit. Scðo not.ꝙ non debet offerri cautio.
❡ Opp.de.l.optimã.C.de cõtrahen.⁊ cõmit. ſtipu.
So.ibi hʒ diem qui interpellat ꝓ hoĩe. ❡ Itẽ opp.
de.l.ij.C.de iure emphy.Solu.ibi tacite ineſt dies q
interpellat pro hoĩe. ❡ Opp.de.l.ſtipulatio iſta.§.j.
ſ.de ope.no.nun.So.ibi volebat ſe ab obſeruãtia ꝓ
cedentis denuntiationis ſubtrahere:quare dʒ ſe of
ferre vt offertur ad purgationem more ꝓcedẽtis iã
inducte.vt.l.illud.de peri.⁊ cõmo.rei ven.hic autem
nulla obligatio precedebat. Old.

1 ☞ Que eſt rõ ꝙ procurator actoris non cauet niſi
dubitetur de mandato.reus vero ſemper.

Si debitori. Not.caſus eſt. Ex iſto tex.ſu
munt rationem docto.que eſt
ratio quod procurator rei cauet indiſtincte:⁊ procu
rator actoris non cauet niſi cũ dubium eſt de mãda
to ⁊ eſt ratio:q2 reus eſt cautus ex parte ſua q2 defen
dit illud qð hʒ:⁊ ſic eſt ibi cautũ.ſed actor petit illud
qð non hʒ:ideo non eſt ſibi cautum.⁊ dʒ ei caueri.et
hoc ſumitur ex iſto tex.

Et cum. Glo.querit: quo erat debitũ: Et dic vt
glo.⁊ tene quam vis.

1 ☞ Exiſtentia ſui heredis non confirmat legata ni
ſi fauore libertatis.
2 Exiſtentia ſui heredis cõfirmat fideicõmiſſum vlꝭ.

a
1 **Tunc ante aditam.** [a] No. † ꝙ exiſten
tia ſui heredis nõ
cõfirmat legata.fallit in libertate:vt.l.ſciendũ. ſ. de
ma.teſta.⁊.l.cum quaſi.§.ſed ⁊ ſi quis.ſ.de fideicõ. li
2 ber. † Itẽ cõfirmat fideicõmiſſum vlꝭ:vt.l.ita tamẽ.
§.ſi pater.ſ.ad treb.⁊ quid operetur exiſtentia:dicã
in.l.ſi filius qui patri.de vul.⁊ pup.

1 ☞ Cautio de qua hic preſtatur officio iudicis.
2 Stati ſe offerre ꝓbaturũ intelligit arbitrio iudicis.
3 Iudex qualiter arbitretur tẽpus ſtatuenduʒ ei q ſe
offert ſtatim probaturum.
4 Heres qui dixit ſe non teneri cauere:⁊ incontinenti
velle probare:⁊ dum ſuper hoc cognoſcitur apparet
legatum deberi pure:legatum preſtabit.
5 Iuramentum eſt ſummaria probatio etiam quo ad
miſſionem in poſſeſſionẽ ex primo decreto.

b **S I is a quo.** [b] Iſtud eſt notabile ꝓn 5
ci. In cauſis ſũmarijs:
exceptio q requirit altiorẽ indaginem ad e
mittitur ſi excipiens paratus eſt incontinẽ
ti probare.h.d. ❡ Opp.de.l.j.ſ.e.Sol.ibi heres nõ
dicebat hodie conſtat hodie agatur:vt hic dicebat.
1 ❡ Primo quero † dicitur hic ꝙ ille a quo ſatiſdari
petitur offert cognitionem:quero quo iure ſatiſdari
petit: Et glo.dicit officio iudicis ⁊ bene.⁊ dedi tibi
tex.in.l.v.ſ.de ver.obl.⁊.ſ.de preto.ſtip.l.j.⁊ inſtit. de
diui.ſtipu.per totũ.lʒ glo.dubitet.vt.l.inquilino.ſ.de
2 dam.infec. ❡ † Quero qualiter debet intelligi . qð
offert ſe paratum ſtatim.vt dicit tex. hodie conſtat:
hodie agamus:⁊ ſic eadẽ die videt quod poſſet alia
die:vcʒ intra duos menſes quando dicitur ſtatim:
vt.l.in fraudẽ.§.fiſcalibus.ſ.de iure fiſ.not.in.l. vltia
C.de compenſa.Conſueuit tibi dici in.§.in bone fi
dei.inſti.de act.hic gl.intelligit intra breue tempus
iudicis arbitrio.⁊ vide gloſſ.que incipit hodie lega
3 tarius ⁊c:gloſſ.verum dicit[c]:ſed qualiter † debet iu
c dex arbitrari.⁊ eſt text.hic ſingulariſſimus quod ſi
de fideicommiſſo poteſt conſtare intra illud breue
tempus intra quod ſit examinatio an fideiuſſores
ſint idonei:vel intra quod debet peti iurari de calũ
nia:tunc ſi poteſt de eo conſtare intra illud modicuʒ
tempus:et ſic ego formarem exceptionem meã:⁊ ſic
per iſtũ tex dico ꝙ nõ debeo cauere:q2 fuit adeptuʒ
legatum.⁊ hic offero me ꝓbaturum intra tp̃s intra d
qð penderet cognitio ſummaria ſuper hac cautione
etiam hac exceptione nõ oppoſita. ⁊ iſte eſt text. qð
d ſit breue tempus arbitrandum[d] a iudice:⁊ ſic dʒ in
telligi id quod vidiſtis in.l.ille a quo.§.ſi de teſtã.ſ.
ad trebel.⁊ not.in.l.ij.C. de edic.diui adriani tollẽ. c
4 ❡ Quero † cum cognoſcitur ſuper hac exceptione
apparet legatum deberi pure:quero vtrum heres
qui obtulit iſtam exceptionem dʒ ad iſtud legatũ cõ
dẽnari. Gloſ.dicit hic ꝙ ſic.⁊ vide gloſſ. que incipit
ſcʒ q fideiuſſores ⁊c.tenet qð ſi in iſta
ſummaria cognitione ſuꝑ exceptione
habita apparet legatum deberi tunc
dʒ pſtari. Sed nõne illud eſt ↄtra.l.a
diuo.§.ſi ſuper rebus.ſ.de re iudi.vbi
dicit qð iſtud quod in iſta ſummaria
cognitiõe ꝓnuntiat non parat plenũ
preiudiciũ: Breuiter ſuſtinendo gloſ. c
iſtud eſt ideo q2 heres ad hoc ſe videt
aſtringere dum dicit hodie cõſtat ho
die agamus:⁊ ideo imputatur ſibi:q2
poterat iſtã cognitionẽ effugere ſine
ſuo incõmodo ſatiſdationeʒ pſtando:
ſed in.l.contraria nõ eſt qd ſibi impu
tet cũ illã ſummariã cognitionẽ nõ po
terat effugere ſine magno preiudicio
ſui.⁊ text.habes qui ponit hanc rõnẽ
in.l.j.in ſi.ſ.ne vis fiat ei. ❡ Dicit hic
ꝙ cognoſcit ſummatim:quero:qualr
fiet: Dicit glo. † per iuramentum. vide
glo.que incipit ſufficit ergo:⁊ ſic iura
mentum eſt ſummaria ꝓbatio[e].et eſt
tex.in.l.theſaurus.ſ.ad exhi.⁊ hoc eſt
verum [e] in ſuper illo capitulo:an ꝑ ca
lumniã petatur vel nõ.⁊ in hoc eſt ſuf
ficiens probatio per iuramentum:ſed
an legatum debeatur vel nõ:dʒ ꝓbari
ꝑ iuramẽtũ vel per teſtes vt.l. poſtꝙ.
§.ſi dies.ſ.tit.ꝓxi.ſed quando heres
in.l.ſi.de or.cog.in materia execu.ſententie de qua ꝑ
Bart.in.d.§.condẽnatũ vbi tʒ qð relinquit arbitrio
iudicis: ⁊ adde Bal.in.d.l.ij.C.de edi.diui adri.tol.
vbi dicit quod arbitrio iudicis relinquitur et eſt
verũ ſʒ iudex dʒ arbitrari modo tradito hic per bar.
⁊ bene ⁊ vide Bald.in.d.§.ibidem.⁊ in l.j.C.eod.ſcʒ
vt in poſ.lega. Angel.in.l.ille a quo.§.ſi de teſtamen
to.ad treb.dicit ꝙ vbicunqʒ exceptio q ꝓponit liq
dari poteſt intra tempus deliberandi mature qualẽ
ſententiam ferre debeat ibi illa exceptio non d2 req
rere altiorem indaginem.alle.que habent hic ⁊ vide
que dixi.ſ.proxi.do.car.et imol.in.c. cum in iure.de
offi.dele.tranſeũt ſimpliciter cũ do.bar.in.d.§.condẽ
natum.

a ❡ Tunc ante aditam.vid Bar.in.l.iij.ſ.de condi.inde.⁊ no.etiaʒ bar.in.l.iulianus verũ de ↄdi. inde.

b ❡ Si is a quo.quando res dicatur requirere altiorem indaginem.adde Bart.in extraua. ad repri.in ver.ſummarie.in.j.col.⁊ bal.in.l.ſi ex falſis.in.iiij.co.de tranſa. vñ tenere ꝙ relinquet arbitrio iudicis.ſʒ certe ibi tenet ideʒ ꝙ hic etiam.

c ❡ Verum dicit.adde q not. bar.ĩ.l.iiij.§.cõdemnatuʒ de re iudica.⁊ ꝙ no. Bart.in.l.j.ſ. de glã.leg. ſʒ bal.ĩ.l.iij.§.ibidẽ.ſ.ad exhibẽ.tʒ cõtrarium dicens quod iſtud ſtatutum debet intelligi intra triduũ.l.fin.C.de iudi.alleg.archi.j.q.prima . in ſum. bald.

Andreas Pomate.

d ❡ Quod ſit breue tempus arbitrandum a iudice.vide Alexan.conſi.cvj.in.ij.dubio.in.ij.volu.conſilio xciij.in.ij.ſeq.et conſi.c.in fine.in.iiij.volu.Fel.in cap.veniens in.iiij.col.ver.vj.dubio.de teſti.ro.con.lxxvj.in vltima columna. et conſilio ccliiij.

e ❡ Summaria probatio.vide Barto.in.l.j.in princi.ſ.quemadmo.teſta.aperian.per Barto.in extrauagan.ad repri.in verſi.ſummarie.et Bart.in.l.j.C.eo.et de hac gloſſa facit mentionem Cynus ibi.vbi videas.

a ❡Si ſemel.vide Bar.in.l.pretorie.la.ij.de preto.ſti.
b ❡Opp.de.l.ſciendum.vide Bar.in.l.j.de fideiuſ.τ
Ang.in.l.ſi ab arbitro.qui ſatiſda.cog.
c ❡Poſtea ſuperuenit.ꝑ ſuſpitione fuge qꝺ requira/
tur ſuſpitio poſt ꝯctum ſuperueniſſe talis.adde bar.
per illū te/
xtū in.l.ſi.
C.de ſpōſ.
τAng.in.l.
nemo car=
cerem.ʃ.de
exact.trib.
li.x.τlatius per Ang.in.l.ſi arbitro.ſ.qui ſatiſd.co=
gan.τ qꝺ not.bar.in.l.ſi creditor.de priui.credi.et ꝑ
hoc dicebat in.l.ſi ab arbitro reuocari practicam ad
uocatoꝝ qui faciūt quē capi ꝑ ſuſpecto τ nō faciunt
fidem iudici ſaltē ꝑ duos teſtes qꝺ tpe cōtracte obli
gationis iſte debitor fuiſſet locuples τ idoneus τ ꝙ
poſtea mutauerit cōditionē in peius per illum tex.de
quo ibi per eum.d.l.nemo carcerem.τ poſtea qꝺ cre
ditor iuret ipſum debitorem habere ſuſpectū de fu/
ga ſm Ang.in.d.l.ſi ab arbitro.alias nō tꝫ captura.
Adde tamen ſm Ang.τ imo.per illum tex.in.l.q̌ bo/
na.§.qui damnuꝫ.de dam.infe.quod ſi quis iurauit
quem eſſe ſuſpectum τ fugitiuum vt cōſequatꝰ fami
liam pro capiendo illum non debet indiſtincte iudex
ei credere.imo iudex habet inueſtigare coniecturas
τ veriſimilia.facit quod no.in.l.ſi.C.de ferijs.ſcꝺum
Imo.ibi vide Barto.in.l.conſentaneum.in fine.iiij.
colum.C.quomodo τ quando iudex.τ Bar.in.l.ait
pretor.§.ſi debitorem.de his que in fraudem cre.ſed
qꝺ ſufficiat iuramentum ad probandum queꝫ ſuſpe.
ctum.tenet Imo.in.l.ij.in fin.princip.ſol.mat.ad q[illegible]
vide quod no.Ange.in.l.ſi perluſorio.de appel.in[illegible]
cip.τ que dixi etiam poſt Bar.in.l.ſi quando.C.[illegible]
de vi.τ nor.Bald.poſt glo.ibi τ in.l.apertiſſim[illegible]
de iudi.τ vide Baldum in.l.que ad euitandam[illegible]
de condi.ob turp.cauſam.τ in.l.ſi quis curialis[illegible]de
epiſco.τ cleri.vbi ſingulariter loquitur τ fa[illegible] quod
no.Baldus τ Imo.in.l.ſecunda ſolut.mat[illegible].in prin=
cip.τ adde que dixi in.l.ait pretor.§.ſi debitorem.ʃ.q̄
in fraudem credito.iſtis adde Bartolum in.l.cōſen/
taneum.quomodo τ quando iudex.τ Bald.in.l.cre
ditor.ſi certum petatur.τ quod not.glo.τ Bald.in ſi
mili.in.l.penul.C.de pign.actio.vbi propter ſuſpitio/
nem licet propria autoritate ingredi τc.Adde tamen
ad intellectum dictorum per Bartolum hic quod li
cet tempore contractus quis inceperit dilapidare:
non tamen taliter quod ſubeſſet timor ſi poſtea for/
tius ceperit dilapidare:tamen poterit capi vt ſuſpe/
ctus ſm Bal.in.l.ſi pro ea.in principi.C.manda.vbi
etiam dicit quod omnis dilapidatio non facit quem
ſuſpectum.τ adde quod ratione modici debiti non
poteſt quis iurari ſuſpectus ſm Bald.in autꝰ.ſed iā
neceſſe.C.de dona.ante nup.Adde Ro.conſi.ccxlj.τ
cccxx.

esset cōtumax tūc forte eſſet verū quā a
tū ad miſſionē in poſ.ex primo decre/
to qꝺ eſſet ſufficiens ꝓbatio iuramē=
tuꝫ:vt in autꝰ.de exhib.τ introd.reis.
§.ſuſcepto.τ per doc.in.l.cū ꝓponas. b

d ❡Is cui legatorum.Vide Bartolum in.l.iubere.
ſupra de iuriſditione omnium iudicum.et dic vt di/
xi ibi in.l.ſi finita.§.Iulia.in penultima col.de dam
no infecto.
e ❡Si alius damnum.ad hunc.§.vide.l.ſi finita.§.ſi
plures.de dam.infec.

C.de bo.auto.iud.poſ.dixi plene in.l.ſi finita.§.iulia.
de dam.infec.
1 ☞Mulier que accepit virum pauperē qꝺ habeat
remedium.l.ſic onſtante.
2 Debitor vt tanꝙ̄ ſuſpectus capiatur:ſuſpitio dꝫ cau/
ſari poſt contractum.

Si ſemel. [a]Oppo.dicitꝰ hic ꝙ qui ſemel reci=
pit fideiuſſorem malū imputat ſibi
contra.l.ſi cū dotem.§.ſi mulier.ſ.ſo.mat.Solu.hic
ſcienter recipit.τ dic in.l.iij.ʃ.de fideiuſ.τ.l.inter cau
ſas.§.abeſſe.ſ.man.❡Op.de.l.ſciendum[b]§.pe.ałs
ſi.ſ.qui ſatiſda.co.So.τ tene menti illā:qꝺ hic ꝓui/
ſio hoīs perit.τ ideo reſtaurabitur.ibi ꝓuiſio legis.
1 Inducitꝰ ad.q.per Dyn.†mulier accepit in virū quē
dam pauperem hominem:dedit ſibi dotem.modo
vult petere reſtitutionem dotis ſm formam.l.ſi con/
ſtante.in princi.ſ.ſolu.matri.τ.l.vbi.C.de iure dot.τ
dicit Dyn.ꝙ non poteſt:qꝛ imputet ſibi mulier quan
do accepit.τ hoc tenet Dy.in.d.l.ſi conſtante.in prin
ci.τ hoc tenent Cy.Ray.τ omnes:ſed hoc ego nō te/
neo in repetitione.l.ſi conſtante.et eſt ratio:quia ſi
expreſſe voluiſſet mulier renuntiare illi a prin.expreſ/
ſe nō potuiſſet.vt.l.de die.τ.l.ſeq.de pact.dotal.ideo
2 nec tacite poteſt.τ per †hanc.l.dico quod ſi aliquis
vult facere capi tanꝙ̄ ſuſpectum ex forma ſtatuti vel
conſuetudinis:quod ſi cauſa ſuſpitionis ſuberat tē=
pore quo cum eo contraxit non poteſt capi:ſecus ſi
c poſtea ſuperuenit[c] vt hic.facit.ʃ.de priui.cred.l.ſi cre
ditores.
1 ☞An ex miſſione facta cā legatorum poſſit perue/
niri ad ſecundum decretum.

Is cui legatorum. [d]Dicitur
hic ꝙ miſ
ſus in poſſeſſionem ex primo decreto non
pōt vt dn̄s poſſidere.Contra in.l.ij.ſ.ſi ex
noxa.cau.aga.τ.l.ſi finita.§.poſtea aūt.ʃ.de dā.infe.
So.vt gl.τ tꝫ ꝙ pōt perueniri ex miſſiōe facta cā le
gatorū ad ſcꝺm decretū.ꝯtra gl.habes in.l.ſi finita.
§.iul.ʃ.de dam.infec.in glo.mag.Dy.ibi in additione
ſua videtur dicere quod poteſt perueniri ad ſcꝺm de
cretū quando eſſet legatum purum τ purificatuꝫ vt
hic.ſecus ſi non eſſet purum vt in gl.cōtraria.ſed pu
to quod ex vigore miſſionis facta:vt caueatur nomi
ne legatorū:non pōt perueniri ad ſecundum decretū
vt hic eſt tex.τ gloſſ.h.d.in.§.iul.ratio eſt:qꝛ per pri=
mū decretū iam eſt cōſecutus quod petit.petit enim
ipſe non legatū ſed petit ſibi caueri.ſed poſſeſſionem
illam habet vice cautionis.vt.l.poſt ꝙ̄.§.imperator.
ſ.titu.j.τ.l.ſi finita.§.ſi quis dāni.ʃ.de dam.infe.iſta
gloſſ.poteſt intelligi ſi petitum eſſet legatum actione
ex teſtamento:heres eſt contumax:eſt facta miſſio ex
primo decreto:tunc qꝛ per primū non eſt ſibi conſul/
tum peruenitꝰ ad ſcꝺm.vt.l.j.τ.l.fulcinius.ʃ.ex quibꝰ
cau.in poſ.ea.dixi plene in.§.iul.❡Quero quid in
creditore an miſſus repellat dominum?Et dico qꝺ
non.vt lege ſi finita.§.ſi quis autem.ʃ.de damno in=
fect.et.h.d.gloſſ.❡Quero quis percipiet fructus?
dicit gloſſa.dic vt infra.§.qui legatorum.vt ibi di=
cemus.

e **Si alius damnuꝫ.** [e]Ratio huius.§.
eſt.quia q̄ eſt miſ=
ſus in poſſeſſionem debet habere curam bonorum.
vt.l.

pretor.ʃ.de bo.auto.iudi.poſ.τ.lege ſi finita.§.ſi q̇s a
damni.infra de damno infect.τ infra eadem.l.§.qui
legatorum.ſed cauere alij de damno infect.eſt cura
et cuſtodia rei:ideo ſi cauet recuperat ab eo cuius
eſt ipſa res.
1 ☞An quando vno immiſſo in poſſeſſionem ceteri
videantur immiſſi.

Si plures legatarij. Illud quod di
citur hic eſt no/
uum dictum:et non eſt hodie correctum.Et quero q̄
eſt ratio huius legis inter creditores et legatarios.
Et gloſſ.que eſt in.l.cum vnus.infra de bo.auto.iu=
di.poſ.dicit qꝺ legatarij veniunt ex cauſa lucratiua:
creditores ex cauſa onerosa.hoc etiam tenet Dyn.in
l.ſi finita.§.ſi plures.ʃ.de dam.infect.facit quod no.
1 ꝑ eū in.c.qui prior.de reg.iur.lib.vj.Non video †qua
liter poſſet procedere:qꝛ video quod.l.cum vnus.ʃ.de 1
bo.auto.iudi.poſ.et.C.de bo.auto.iudi.poſ.l.vlti.et
l.qui autem.§.ſciendum.ʃ.de his que in fraud.cred.
in quolibet creditore generaliter dicunt quod vno
creditore miſſo in poſſeſſionem omnes vidētur miſſi: 2
nec habeo.l.que diſtinguat cauſaꝫ lucratiuā ab one
roſa.Nec ob.iſta.l.quia quādoꝗ quis petit aliquid
officio iudicis vt hic:τ tunc nō eſt creditor:ideo vno
miſſo alij qui ſimiliter per officium iudicis venirent
non viderentur miſſi:quia antequam ad iudiciū ve/
niant non habent aliquid iuris.vt.l.cū poſtulaſſem.
ʃ.de dam.infect.et ſic eſt hic qꝺ vno legatario miſſo
qui veniret officio iudicis nō videntur alij miſſi.idē
in damno infec.vt.l.ſi finita.§.ſi plures.ʃ.de dā.infe.
ſecus ſi veniret iure obligationis:quia tunc vno miſ
ſo omnes videntꝰ miſſi.Nec curo ſi ex cā oneroſa vel
lucratiua:qꝛ etiā legatarij ſunt creditores.vt.l.j.C.ꝺ 1
bo.auto.iudi.poſ.τ hoc qꝺ dico ꝓbatꝰ ex tex.l.cū vnꝰ.
vbi dicitur in tex.ꝙ pretor nil noui τc.plene dixi in.d. c
l.cum vnus.

Qui prior. Ideꝫ τ ſimile eſt in.l.ſi finita.§.ſi
plures.ʃ.de dam.infec.❡Opp.
a de regu.[a]iur.qui prior in tempore potior eſt iure.So
lu.huius contrarij timore Dy.diſtinguit.vt.l.priuile=
gia.ʃ.de priui.credi.τ in.c.qui prior.extra de re.iu.li. d
vj.τ per gl.in.l.ſi τ iure.ſ.qui po.in pig.ha.τ dicatis
vt ibi dicitur.τ dixi in.d.§.ſi plures.τ in dicta.l.cum
vnus.gloſſ.format contrarium et non ſol.vide gloſſ.
que incipit:quia eiuſdem ſunt τc.in fin.dic quod hic
eſt certum de mēte.l.ibi non.τ no.per Dy.in.l.nec eñ
ʃ.de ſolu.
1 ☞An legatarius ſecundum hec tempora habeat
tacitam hypothecam:et quando preferatur credito
ribus. 2

Poſtquam rei ſeruande. Op.C.
comu=
nia de lega.l.j.vbi habet hypothecā a tēpore mortis
ergo prefertur creditori poſtea miſſo.vt.l.eos.C.qui
po.in pig.ha.gl.fatetur contrarium qꝺ hodie prefer
tur.τ ſic tenet gloſſ.quia ſecūdum iſta tempora lega
tarius non habebat tacitam hypothecā:qꝺ eſt con=
b tra tex.l.creditoribus.ʃ.de ſepa.Preterea poſito[b] ꝙ
1 †legatarij haberent tacitam hypothecam:credito= 1
res non:adhuc iſta gloſſ.non dicit verum.nam lega/
ta debentur ere alieno deducto.vt.d.l.creditoribꝰ.τ
l.ſi vniuerſe.C.de lega.τ.l.j.§.is qui.ſ.ad tre.do.Cy. 2

❡Opp.de reg.iu.τ vide illud brocardū hic q̇ prior
eſt in tpe potior eſt in iure.adde qꝺ hꝫ locū etiā in q=
rēdis.tex.eſt valde no.in.l.cū opꝫ.§.ſi.C.de bo.q̄ lib=
τ vide bal.ſin.loquentē in.l.hac edictali.§.ij.C.de ſe
cun.nup.And.barb.

in lege ſecunda.C.qui po.in pigñ.ha.
ſuſtinet gl.iſtam quod verum eſt ꝙ
creditores ꝓferuntꝰ legatarijs ſi here/
ditas nō eſt ſoluēdo legatarijs τ cre=
ditoribꝰ.ſꝫ ſi hereditas eſt ſoluēdo le/
gatarijs τ creditoribꝰ:tūc preferꝰ lega
tarius in re legata:qꝛ creditor dꝫ priꝰ
ꝯtra heredē agere.vt.l.ſcimus.§.ſi ve
ro creditores.C.de iure delibe.et be=
ne dicit.
☞Sententia lata contra vnum nō
poteſt mandari executioni contra aliū
qui habet rem quam ille dolo deſijt
poſſidere.
Pactum de ingrediēdo rem propria
autoritate non exercetur cōtra ſingu/
larem ſucceſſorem ſine aliquali cauſe
cognitione.

Qui in poſſeſſionem
legatoꝝ.Not.qꝺ miſſus in poſſeſſio/
nē mittitur in bonis hereditarijs τc.
❡Op.ʃ.e.l.§.imperator.So.qñ mit
titur ex edicto loquitꝰ hic.ſed qñ mitti
tur ex reſcripto in bonis hereditarijs
loquitꝰ ibi.vt ibi dixi per text.iſtū.τ ſi/
mile †dicūt doc.vltramon.τ Cy.cum
eis ꝙ ſententia lata contra vnum pōt
mādari[c] executioni contra aliū q̇ ha/
bet rem quā ille dolo deſijt poſſidere.
τ caſus videtꝰ hic.iſtud videtꝰ probari
ʃ.co.l.ſi legatoꝝ.τ.l.ſi.τ.C.eo.l.certa.
et ꝑ Cy.C.de alie.iudi.mu.cau.fac.l.j.
in.viij.q.ſed iſtud dictū eſt ꝯtra caſuꝫ
expreſſum[d] in.l.j.§.neceſſario.ſ.ſi mu
lier ven.no.in poſ.mit.ꝓ hoc eſt tex.in
ſti.de act.§.item ſi q̇s in fraudē.τ.j.C.
τ.ff.per totū.τ de his que in frau.cre.
vbi nō poteſt agi cōtra eum qui poſſi
det res creditorū alienatas niſi prius
agatꝰ reuocatoria.Nec ob.iſta l.qꝛ eſt
ſpeciale fauore legatorū τ fideicōmiſ/
ſorum.hoc non habet locum in alijs.
❡Ultimo iſte tex.†probat vnā meaꝫ
opi.quaꝫ poſui in.l.ſi creditores.C.de
pign.τ dico ibi ꝙ pactum de ingrediē
do ꝓpria autoritate:licet poſſet cōtra
principalem creditorem ingredi ſine
aliqua cauſe cognitione:tamen cōtra
ſingularem ſucceſſoreꝫ debet adhibe
ri aliqualis cauſe cognitio.τ pro hoc
iſte.§.cum glo.que incipit.vt.ʃ.eo.l.ſi.
1 ☞Miſſio poteſt fieri in bonis que
ad debitorem pertinēt iure directi do
minij vel vtilis vel quaſi.
2 An ſit differentia inter res que pertī/

~And.Po.
b ❡Preterea poſito.
τ ꝺ hoc eſt
caſus ſing.
in.d.l.credi
toribꝰ.τ vi
de bal.in.l.
iij.C.vt in
poſ.leg.et
Ang.ff.de
iudi.l.ꝙ le
gatur.
❡Preterea poſito.
vide Bal.
in.l.iij.C.
eodem.
c ❡Poteſt
mādari.ſꝫ
bal.in.l.pe.
C.de his q̄
i frau.cre.
limitat.q.
Bar.vide
licet vbi ſo
la poſſeſſio
tranſlata
fuiſſet.
~And.Po.
d ❡Caſum
expreſſum
vide Ro.
ꝯſil.ccxlvj.
col.ij.

a ¶ Pꝛeſumunt ſua. adde qđ idẽ tз bar. in. l. a diuo. §. ſi ſup re. de re iudi. ⁊ in. l. q̇dã in ſuo. de cõdi. ⁊ inſti. et bal. in aut. et q. in. ij. col. de bo. auto. iudi. poſ. ⁊ bal ĩ. l. etiã in. ij. col. C. de execu. rei iudi. ⁊ eſt gl. in. l. ij. C. ne vxoꝛ ꝑ ma. ⁊ ibi tenẽt idẽ Cy. Bal. ⁊ Salice.

b ¶ Ceſſatũ. facit ad no. ꝑ Ange. et Ro. ĩ. l. iiij. §. ꝓtoꝛ. de dam. infec.

c ¶ Queri poterit. et iſtum text. alleg. bar. ĩ. l. ſi finita. §. iuli. in ꝟ. q̃ro. vtrum miſſus ex ꝓmo dcre. faciat fructus ſuos. de dã. infec. ⁊ ad iſtum text. Uide Bal. i aut. ei q̇. in. xvj. co. C. d bo. auto. iudi. poſſ. et iſte tex. eſt vni cus. adde bal. conſil. iiij. lib. j. et ibi an valeat ſtatutum qđ luꝛetur: ⁊ an a minoꝛ pari debeat tale damnũ.

d ¶ Ultimo vr̃. ſз an ꝑ pignoꝛe ꝓtoꝛio cõpetat hypothecaria. vi de Imol. in. l. ſi quis miſſum. §. fina. de dã. infec. ⁊ ibi. vide Ro.

nẽt iure dñij ad debitoꝛem ⁊ alias in modo interponẽdi decretum.

3 Bona reperta apud debitoꝛẽ ꝓſumũtur ſua: ⁊ ideo dicenti nõ eſſe debitoꝛis incumbit onus pꝛobandi.

1 **Bonoꝛum.** No. ex iſto text. ꝙ põt fieri miſſio in bonis que ad debitoꝛẽ pertinẽt iure dñij directi vel vtilis vel quaſi: ſecus ſi nullo iure detinet. vt in. §. ſi depoſita.

2 ¶ Quero † vtrũ in mõ interponẽdi decretũ ſit differẽtia inter res que pertinẽt iure dominij ⁊ al's. Rñ. quantũ eſt in interpoſitione pꝛimi decreti nulla videt̃ differẽtia vt hic. ſз in interpoſitione ſecundi decreti eo caſu quo haberet locum eſt differentia. q: in rebus que poſſidentur iure dñij ꝓtoꝛ iubet eum eſſe dñm: ſed in alijs q̃ nõ poſſident̃ iure dominij ꝓtoꝛ interponit decretũ hoc mõ. Statuo vel decerno tibi vt vtaris illo iure in talib⁹ rebus quo debitoꝛ vtebatur: ⁊ iſtã foꝛmã dat iuriſconſultus in. l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus. ſ. de dam. infect. Foꝛmo vnã. q. † in ver. ſi depoſita. venit ille q̇ depoſuit ⁊ dicit nõ potuit fieri miſſio in hac re: q: mea: cui incũbit ꝓbatio. gloſ. habes in. l. ob maritoꝛum. C. ne vxoꝛ ꝑ ma. ⁊. l. j. C. de pꝛiui. fiſ. quia que ſunt reperta apud debitoꝛem pꝛeſumuntur ſua[a].

a **Si ex duobus.** Tene menti iſtum caſum quando eſt facta miſſio in parte 2 rei cõmunis: ꝙ alius in cuius partem nõ eſt facta miſſio põt ſatiſdare ⁊ ad 4 miniſtrationẽ rei recipere. gloſ. ſignat cõtraria ⁊ nõ ſo. vide gl. que incipit cõ c ſilium ⁊c. in fi. ſolu. iſtud ideo: q: in ſti 1 pulatione deducit̃ operis deſtructio que eſt indiuidua. hic deducit̃ legati 2 ſolutio que eſt diuidua. eadẽ ratione cautionis pꝛeſtatio que eius naturam 3 ſequitur. vt. ſ. titu. pꝛimo. l. pꝛima. §. ſi quis ſub conditione. Jacob. de are. et Oldra.

Imperatoꝛ. Iſte eſt bonus §. quero a quo tempoꝛe incipit currere tẽpus ſex mẽ d ſium. Ex glo. dicit ꝙ a tẽpoꝛe quo fuit 4 petita cautio. Iſta lec. gl. eſt vera in ſe ⁊ quo ad tex. nõ tñ ſatiſfacit perfecte: ⁊ ideo quero quid ſi non potuit peti cautio quia fuit remiſſa: vt. ſ. j. rñ. Re 1 ſpon. quod text. eſt in. l. certa. C. eo. qđ currere incipit a die qua fuit petitum debitũ. Ulterius iſtud quod dicit ꝙ a die petite ſatiſdationis non vr̃ verũ: q: lз ſatiſdationẽ petã: non eſt heres in moꝛa pꝛeſtandi legatũ: ⁊ ad hoc vt fiat miſſio requiritur moꝛa heredis. Rñ. ⁊ fateoꝛ oppoſitum: quod licet ſit petita cautio: non ſufficeret niſi heres fuiſſet in moꝛa non pꝛeſtandi legatum: ſi dies legati non ceſſiſſet non haberet locum iſtud reſcriptũ. ⁊ gloſſ. ſentit hic. Habes ergo pꝛobare ſex menſes elapſos a die petite vel debite cautionis. Item quod ceſſit dies legati. Item ꝙ heres fuit in moꝛa pꝛeſtãdi legatũ. ¶ Sз cum hoc ſit ꝙ ꝑm iſta tempoꝛa nõ tenẽtur ſoluere de ſuo legatario: vt. l. ſi vniuerſe. C. de leg. ⁊. l. j. §. is qui quadringenta. ſ. ad trebel. Quero quomodo hic ſit miſſio in poſſeſſionem bonoꝛum heredum: Reſpon. quod ꝑm iſta tẽpoꝛa non tenetur vltra vires hereditarias: tamen pꝛocedit miſſio in bonis heredis ⁊ ſit vt ſoluat vſq; ad vires hereditarias: vt. l. in quãtitate. in fi. ſ. ad. l. fal.

b **Ceſſatum.** [b]Non poteſt dici ceſſatum ſi non eſt perſona que interpellatur. ſimile eſt in. l. cum quidã. §. ſi pupillo. ſ. de vſur. ¶ Opp. de. l. j. §. non exigit. ſ. eod. Sol. aliud in miſſione que ſit ex reſcripto: ⁊ aliud in miſſione que ſit ex edicto. vide gloſſ. que foꝛmat contraria ⁊ non ſol. ⁊ vide eã que incipit hereditas iacens. Ad. l. operis. reſpõdeo ibi loquitur in nunciatione que ſit rei non perſone: hic vero in nunciatione que requirit moꝛam: que moꝛa in caſibus noſtri. §. legitime contrahi non poteſt: vt. l. ſi ex legati cauſa. ſ. de verb. obl. Ad. l. ſi. de nauti. fen. reſpondeo quod ibi loquitur in pena que ex contractu defuncti deſcendit: ⁊ ideo iacente hereditate committitur. vt. ſ. de ver. ob. l. ad diem. hic autem ex reſcripto non ſit miſſio in bonis hereditarijs niſi ex moꝛa ipſius non ſoluentis: que non poteſt committi iacente hereditate: cum per aditionem incipiat deberi: vt. ſ. eo. l. j. §. ſi. l. ſi nemo. de regul. iur. Oldr.

1 ☞ Pignoꝛatitia qđ habeat locum pꝛo pignoꝛe pꝛetoꝛio ſicut pꝛo conuentionali: ⁊ in ea habet locum dolus ⁊ lata culpa non leuis. nu. 3.

2 Fructus pignoꝛis conuentionalis ſicut pꝛius cõputantur in vſuraз q̃ in ſoꝛtẽ: ita ⁊ in pꝛetoꝛio pignoꝛe.

4 Miſſione facta in poſſeſſione legatoꝛum non peruenitur ad ſcđm decretum.

c **Queri poterit.** [c]Iſte eſt bonus. §. ⁊ † no. qđ pignoꝛatitia habet locum pꝛo pignoꝛe pꝛetoꝛio ſicut pꝛo conuentionali. ¶ † Not. quod ſicuti in pignoꝛe conuentionali fructus computantur pꝛius in vſuram q̃ in ſoꝛtem: ſic ⁊ in pꝛetoꝛio. Item vides † hic quod pignoꝛatitia habet locum pꝛo pꝛetoꝛio ſicut pꝛo conuentionali. ⁊ dixi vobis ⁊ Jaco. de are. allegat in. l. vtiq;. ſ. de dam. infec. tamen vnum ſcias quod in iſta pignoꝛatitia venit dolus ⁊ lata culpa ⁊ non leuis: vt. l. pꝛetoꝛ. §. eſt pꝛeterea. ſ. de bo. auto. iudi. poſ. ⁊. l. ſi finita. §. ſi quis damni. ſ. de dam. infec. ¶ Ultimo videtur [d]hic caſus pꝛo opi. † quam tenui. ſ. in pꝛin. contra Dynuз quod in poſſeſſionem legatoꝛum facta miſſione non poteſt perueniri ad ſecundum decretum: q: non poteſt plus permitti niſi frui tantum vt hic: qđ no.

1 ☞ Facta ſequeſtratione rerum que ſeruando ſeruari non poſſunt: res venditur ⁊ pꝛetium retinetur.

2 Frumento percepto ex fundo alieno per plura tpa pꝛeterita an percipiẽs teneatur ad eſtimationeз per tempoꝛa: vel ſufficiat ꝙ reddat frumentuз.

3 Re capta ex pꝛimo decreto ſi non habet quis vbi teneat poteſt illam alteri dare vt teneat.

4 Differentia quando ſit miſſio in poſſeſſionem ex edicto ⁊ quando ſit ex reſcripto.

5 Creditoꝛ miſſus in poſſeſſionẽ quando equiparetur miſſo in poſſeſſioneз ex edicto.

Qui ſeruandoꝛum.

a ¶ Bon⁹. §. iſtũ. text. in ver. colere. alle. no. Bal. i aut. ei q̇. in. xvj. col. de bo. aut. iu. poſ. ꝙ res mobilis dз eẽ apđ miſſuз ex pꝛio decre. vel ſeq̃ſtrari ſi eſt ſuſpect⁹ et ꝑ Bar. ĩ. l. ſi finita. §. ſi q̇s autẽ.

b ¶ Pꝛimo no. Et vide Bar. in. l. ſi oleuз. ſ. de dolo. And. Barba.

c ¶ Ur̃ velle. et vide Bar. in. l. ſi finita. §. ſi q̇s aũt. de dã. infec.

a Iſte eſt bonus. §. [a]⁊ opp. de. l. in venditiõe. §. j. ſ. de bo. auto. iudi. poſ. Rñ. hic loquitur in legatarijs. ibi in creditoꝛibus. vel aliter. ibi loquitur qñ ille cõtra quẽ eſt facta miſſio nolebat colere: ſed alteri colẽdũ locare. hic per ſe vult colere: ⁊ iõ ad eũ pertinet cultura: niſi fuerit facta miſſio ex reſcripto.

b ¶ Pꝛimo no. [b]ad illud qñ ſit † ſeque 1 ſtratio rerũ que ſeruari non poſſunt tũc debẽt vẽdi ⁊ pꝛetiũ retineri in ſequeſtratio. ar. hui⁹ litere. ⁊ tex. habes in. l. litib⁹. C. de agri. ⁊ cẽſ. li. xj. ⁊. l. ſi. ſ. de requi. re. 2 ¶ Scđo no. † aliq̇s percepit frumentũ ex fundo tuo ꝑ plura tẽpoꝛa pꝛeterita an tenet̃ tibi ad reſtitutionẽ fructuũ vel ſufficit ꝙ reddat eſtimationẽ per tpa: Hec. l. vr̃ velle ꝙ teneat̃ ad eſtimationẽ quia nõ potuit ſeruari. dixi tibi in. l. diuoꝛtio. §. ob donationes. ſ. ſo. ma. vbi vr̃ caſus. ⁊ Cy. c vr̃ velle[c] in. l. j. C. de pig. act. tene menti iſtud qđ dr̃ hic. ⁊ vide gl. ſup verbo ſi nulla dom⁹. q̃ incipit ſua vel teſtatoꝛis. ⁊ no. text. 3 † cũ gl. ꝙ qñ capit̃ in tenutam ex pꝛimo decreto aliquid ⁊ tu non habes vbi teneas permittit̃ tibi alij dare vt teneat: ſec⁹ ſi habeas vbi teneas. ar. hui⁹ gloſ. 4 ¶ Quero † quot differẽtie ſint inter miſſionẽ ex edicto ⁊ reſcripto. Gl. põit duas differẽtias ⁊ multe ſunt differentie. Ex edicto ſit miſſio ab initio ẽt añ aditã hereditatẽ: vt. l. j. §. ſi. ſ. e. ex reſcripto poſt aditam hereditatẽ ⁊ ſex mẽſes: vt in ver. ceſſatũ. Itẽ edictũ nõ requirit moꝛã heredis: vt. l. j. §. nõ exigit. ſ. eo. reſcriptũ ſic. in. §. ceſſatũ. ⁊. §. ſatiſfactiõis. Itẽ ꝑ edictũ ſit miſſio in bonis hereditarijs: vt in. §. q̇ in poſſeſſionẽ. ſ. eo. l. ꝑ reſcriptũ in bonis heredũ: vt in. §. q̇ pꝛioꝛ. ⁊. §. imperatoꝛ. Itẽ inter edictũ ⁊ reſcriptũ eſt differẽtia in cultura: vt hoc. §. itẽ eſt alia differẽtia: q: miſſus ex edicto de poſſeſſiõe pꝛeſtita ſibi ſatiſdatiõe recedit. vt. ſ. eo. j. l. ſi legatarij aduerſus. ſз miſſus ex reſcripto nõ receedit niſi integre ſibi ſatiſfiat: vt. ſ. e. l. ſi pecunie. §. fin. ⁊ ibi dicã ex iſtis dictis ⁊ ex vbis q̃ dixi in ꝟ. ſex aũt mẽſes. habes colliget̃ pꝛacticã reſcripti. 5 ¶ Alteri⁹ † q̃ro ſi creditoꝛ eſt miſſus in poſſeſſionẽ an eq̇paret̃ miſſo ĩ poſſeſſionẽ ex edicto. Breuiter ſi creditoꝛ mittit̃ in poſſeſſionẽ q: debitoꝛ nõ defenderit: tũc eq̇parat̃ legatario miſſo ĩ poſſeſſionẽ ex edicto: vt. l. ſi finita. §. ſi quis aũt. ſ. de dã. infect. Si vero eſt miſſus in poſſeſſionẽ q: nõ ſoluit: tũc eq̇parat̃ legatario miſſo ex reſcripto: vt. l. ſi pecunie. ſ. eo. ⁊ ibi videbitis.

d **In poſſeſſionem miſſus.** [d]Iſte ẽ bon⁹ caſus. ¶ Op. ꝙ p⁹ lit. cõte. nõ põt peti cautio: vt. l. põ po. §. rati. ſ. de ꝓcu. Rñ. illđ qđ dr̃ in. l. põ po. §. rati: hз locũ in cautiõib⁹ q̃ ꝓſtãtur a ꝓcuratoꝛe: ⁊ iõ nõ petunt̃: q: vr̃ ei⁹ ꝑſona appꝛobata. ſз. l. iſta loquit̃ ĩ alijs cautiõib⁹ q̃ ab ipſo ꝓncipali pꝛeſtant̃ nõ a ꝓcuratoꝛe. Itẽ cautio iſta nõ ꝓſtat̃ occaſiõe litis ſз debebat̃ nulla lite pẽ. vt. l. ẽt. ſ. e. ⁊ ſic pẽdẽte lite et pendente appellatione poteſt peti. vt l. poſtquã. §. imperatoꝛ. ſ. titu. j.

Miſſus ĩ poſſeſſionẽ.

¶ Quero an iudex poſſet dare licẽtiã miſſo in poſſeſſionẽ ꝙ poſſet ingredi ſua autoꝛitate. Hic vr̃ tex. ꝙ nõ. gl. vr̃ ꝙ ſic ĩ. l. meminerint. C. vnde vi. ⁊ ibi Cy. ⁊ gl. ĩ. l. iuſte. ſ. de acq̇. po. ⁊ ibi Ja. de are. ⁊ Old. ⁊ ibi dixi. nec ob. iſte. §. q: verũ ẽ qđ tua autoꝛitate nõ potes ingredi ſi inuenis reſiſtẽtes. q: illa reſiſtentia dз fieri per officiales. ſecus ſi tibi non reſiſtitur: q: tunc poteſt dari licentia vt tua autoꝛitate ingrediaris.

1 ☞ Pꝛimũ decretũ ſicut interponit̃ ĩ noĩe debitoꝛis ſic ⁊ in officio iudicis.

2 Pꝛactica interponẽdi pꝛimum decretum in nomine debitoꝛis.

Si titio pure. Iſte ẽ difficilis. §. ⁊. h. d. ĩ ſumma. Si legatari⁹ a quo relictũ ẽ fideicõmiſſuз ſi cauet fideicõmiſſa e rio ſuo ſit miſſio in ea re vl' iure ꝙ hз ꝑ legato vel ei⁹ occaſiõe. h. d. ¶ No. 3 † ꝙ ſicut põt pꝛimũ decretũ interponi in noĩe debitoꝛis ſic ⁊ ĩ iudicis officio põt interponi. ¶ Op. ⁊ vr̃ ꝙ iſte fideicõmiſſari⁹ dз agere ꝯ heredẽ directo nõ cõtra legatariũ. vt. §. ꝑ ſcđo. C. de cad. tol. ⁊. l. ſi ab eo. ſ. de vſufru. lega. So. ibi loquit̃ qñ legatũ deficit ⁊ apđ heredẽ remanſit hic nõ deficit. ¶ Op. de. l. ſi quis ſeruum. §. certã. ſ. de le. ij. So. ibi loquit̃ qñ legatario pꝛio nulla culpa poterat imputari. ¶ Quero qñ[e]

d ¶ Miſſus in poſſeſſionem. iſtum tex. allegat Bar. in. l. j. in. vj. q. ſ. d iuriſd. om. iudi. adde Bart. in. l. ſi finita. §. iulia. in. vj. col. de dã. infec.

e ¶ Quero qñ. not. qđ qñ ſit miſſio in noĩe debitoꝛis. adde Bal. in. l. ij. C. qñ fi. vel ꝓua. ⁊ Bar. ĩ. d. l. pe. ⁊ not. per Bar. in d. l. a diuo. §. ſic quoq;. de re iu.

a ¶ Qui fideicō. iſte tex. nō eſt alibi ſm Bar. in. l. cō-
ſentaneum. in. iij. co. quo. ⁊ qñ iud. vide p Bar. in. l. ſi
finita. §. iuli. de dā. infec. in. ix. et. x. col. dixi poſt Bar.
in. l. eū qui. de priuile. cre. ⁊ ipm ſingu. limita. vt per
Ang. in. l. ſi finita. §. itē videamus. de dā. infec. et ibi
dixi poſt
Bart. et idē
dicit Bal.
no. i. l. igno
rare. C. de 1
reſtit. mili.
qđ ꝯ pūtez
contēnentē
ſoluere po
teſt proce-
di ad pmū
⁊ ſecundū
decretū. et
ideo in exe
cutiōe nīe
miſſus nō
recedit niſi
ſibi ſoluat
ſm Bart. ī
l. properan 1
dū. §. ſinau
rem re⁹. C.
de iudi. et a
iſtis adde
Bar. in au
ten. ci qui.
in. xj. co. de
bo. auto. iu
di. poſ. ⁊ vi
de Bar. in
l. neq̄ ipu-
bes. ſ. de i
ius vocan.
b ¶ Itē vt
velle. idē tʒ
Bart. in. l.
pperādū.
§. ſinaurez
reus. cōtra
gl. ⁊ ibi idē
bal. ⁊ doc.
et vide An
ge. in cōſil. b
cxxij. ⁊ ad-
de Bar. in.
l. ſi dbitor.
§. ſi ātipho
na. ſ. de pi.
c ¶ Intera
dū licet. fa
cit ad hoc.
l. fina. ff. de
litig.

fit miſſio in poſſeſſionē in nomine de-
bitoris. Scitis q̄ pignus nō cōtrahi-
tur pretoriū niſi fiat miſſio realis. vt. l.
non eſt mirum. ſ. de pig. act. † Quo- 1
modo in nomine debitoris poteſt fie-
ri miſſio: cum eſt impoſſibilis. vt gl. in 1
l. ſi. aa. in prin. ſ. de dona. Practicā po-
nit glo. in. l. prima. C. de preto. pig. hoc 2
eſt verum quando pignus pretorium 1
eſt: ſed ſi pars ipſa principalis vellet
cedere: tunc ceſſio haberet vim tradi
tionis quia illud quod operat̄ in cor-
poralib⁹ traditio: illud operat̄ ceſſio
in nominibus debitorum. vt glo. in. l.
vlti. C. quando fiſ. vel priua.

8 I pecunie.

☞ Miſſiōe facta in poſſeſſio. ab ea 1
non receditur niſi prius ſoluatur. 1

Qui fideicommiſ.[a]

Not. q̄ non recedit̄ de poſſeſſiōe niſi c
prius ſoluat̄: vt hic. et. l. is conſequen-
ter. in ſi. ſ. ſa. er. ⁊. l. cum qui. ſ. de pui. 1
cre. ⁊. l. ij. circa prin. ſ. pro her. ¶ Op.
ſ. tit. ſ. l. ſi legatarij aduerſus. ⁊. C. de
bo. aut. iudi poſ. aut̄. ei q. ⁊. l. ſi finita.
§. ſi quis dāni. ⁊. §. ſe. ſ. de dam. infect.
Rñ. tex. iſte in ſi. ¶ No. q̄ tūc recedit̄
a poſſeſſione qñ ſit illud qđ ſi factum
fuiſſet ab initio poſſeſſio non fuiſſet
data. Unde ſiquidē miſſio in poſſeſ-
ſionem eſt facta q: nō ſoluit̄: nec rece
ditur niſi ſoluatur vt hic. ſi miſſio eſt
facta: quia non ſatiſdatur: ſtatim cū
ſatiſdatur receditur. vt. l. ſi legatarij
aduerſus. ſ. tit. ſ. ſi miſſio eſt facta: q:
eſt contumax in non veniendo: ſtatim
cum venit: receditur: vt in aut̄. ei qui.
idem videtur velle[b] quedā deciſio pa
pe. in. c. ex parte. extra de ver. ſig.

Cum venter. Gl. querit de rōne. Dic quod eſt ſpeciale ratiōe ventris: alie ſunt truffe. 1

Si legatorum. Hanc. l. examinaui vt vidi- 2
ſtis in. l. is cui. §. q̄ i poſ. ſ. e. 3

Etiā ſi condēnatus. Quero qualr̄ pōt deſiderare. Dic q̄ ex reſcripto
vel ex edicto quocūq̄ mō vult vt iudicis officio: vt. ſ.
de re iudi. a diuo. §. ſi ſuper rebus.

Municipio. Guil. de cug. alleg. iſtā l. in. l. nulli. ſ. quod cuiuſ
q̄ vni. ⁊ eſt queſtio an quando decuriōes
creant ſyndicum ſit neceſſaria autoritas p
ſidis vel ſuperioris. Et dicit ipſe quod non. dixi in
l. actor. ſ. rem ratam ha. Iſta. l. videtur facere cōtra:
ſed bene reſpiciendo nō facit: q: non loquitur de de-
creto in conſtituendo ſyndicū: ſed de decreto de mit
tendo in poſſeſſionem.

☞ Caſus in quo miſſus in poſſeſſionem ex primo
decreto lucratur fructus.
Uxor an ſit alenda a tempore mortis viri.

Ob legatorum. Nota † caſum ſingularem qđ lucratur fructus miſſus i poſ
ſeſſionem ex primo decreto. Quero: qđ
in filio ⁊ pronepote? Et dicit glo. qđ nō
eſt eadē rō cū mulieres ſint obſequioris vite. Que-
rit glo. qđ ſi ſint alie mulieres? Et dic vt glo. ⁊ tene p
mam qđ eadem ratio ſit in alijs mulieribus. ¶ Ul
2 timo † gl. dicit quod iſta. l. eſt in arg. cōtra vxorem: an
ſit alenda a tempore mortis viri. Dic de iſta. q. vt di-
xi in. l. diuortio. ſ. ſolu. mat.
1 ☞ Pactum ingrediendi fundum propria autorita
te quod exerceatur contra eccleſiam ad quam res
peruenit.

Interdum licet.[c] Iſta lex forteñō eſt
alibi ⁊ nor. eam. Ego † formabo vnā. q.
in. l. ſi creditores. C. de pig. Habeo po-
teſtatē ingrediēdi mea autoritate in ta
lem fundum vel domū: q̄ro ſi ille fundus vel dom⁹
efficitur eccleſie: an ſi illa poteſtas ingrediēdi traſeat
in eccleſiam? Inn. ponit in. c. verū. extra de foro cpe.
⁊ dicit q̄ non. Hoſti. dicit cōtra. ⁊ in hoc reſidet Io.
an. ⁊ ego in. l. ſi creditores. tenui opi. Hoſti. ꝯ Inno.
⁊ allego. l. ſi q̄s curialis. C. de epiſ. ⁊ cle. In ꝯtrariū
facit iſta. l. Sed breuiter aliud eſt rem effici eccleſie
aliud rem effici religioſam: quia non oīs locus quē
habet eccleſia eſt religioſus. q: ſi eſt religioſus: tunc
non tranſiret illa licentia ingrediendi vt hic.

¶ De bonorum poſſeſſionibus. Rubrica.

¶ Gloſ. continuat iſtam rubricam ad precedentia.

Bonorum. Dic vt in gl. In hac l. cū ſeq. iuriſconſultus ponit effectum bono. poſſeſſ. agnite: quem effectum probat duabus rationibus.

☞ Bonorum poſſeſſor qñ habeat directum domi 1
nium ⁊ quando vtile.
Bonorum poſſeſſor licet habeat vicem heredis non
tamen eſt vere heres.
Hereditas que defertur ex conſtitutione alicuius in
ferioris a principe nō efficitur ille heres iure directo
ſed habet bonorum poſſeſſionem.
Statutum conditum ab inferiori a principe an dica
tur ius pretorium.

In omnib⁹. Ibi habentur. ⁊ a
ideo ſicut per ad-
ditionem hereditatis querunt̄ omnia b
iſta. ita per bo. poſ. agnitā ⁊ admiſſam.
¶ Cōtra hāc. l. op. dr̄ hic q̄ appellatiōe
bonorū cōtinentur cōmoda et incōmoda. contra in. l.
mulier. ſ. de iure do. So. vt dicam. ſ. l. px. Itē dicitur
hic quod bono. poſ. oīa tribuit. cōtra agnitio ſola nō
tribuit omnia. vt. ſ. de acq. poſ. l. cū heredes. ⁊. l. facta.
a in prin. ſ. ad treb. ⁊ ibi no. Sol.[a] quod hic in commo-
dis que ſunt iur. ſecus in his que plurimum facti ha 1
bent vt poſſeſſio vt in contrario. ¶ Tertio opponi.
quod bo. poſ. non tribuat ius vt in poſ. carbo. ⁊ ven- 2
tris noīe. vt ad carbo. l. ſ. per totā. l. ⁊ in ti. ſi mulier vē
tris noīe. per totum. Sol. gl. vt in ea habes. ¶ Item 3
op. dr̄ hic q̄ bo. † poſ. nō tribuit dñium: ꝯtra q: nō tri-
buit directū ſʒ vtile: et vtiles actiōes. vt. i. l. ſʒ ⁊ ſi ſiue. §. 4
ſʒ qđ papi. ſ. de mino. Due gl. hic poſite. vna i. l. ſ. alia
in. l. ij. fatentur contrariū. Dy. videt̄ limitare iſtas gl. 5
ſic quod ſunt vere qñ dominiū directum vel actio-
nes directe ſunt apud aliū: quia tunc tantum vtiles
tranſeunt vt ibi. ſed quando directe non ſunt apud
alium: tunc bonorum poſſeſſor habet directum. ratio
quia ex perſona heredis non debet immutari condi-
tio obligationis. vt. l. ij. §. ex his. ſ. de verb. obligatio.
Aduertatis iſtud dictum Dy. non videt̄ verū q: con-
tra caſum. l. pe. C. ad tre. vbi directū dñiū vel actio-
nes directe non ſunt apud alium vt qñ aliq̄s ſine he
rede decedit ⁊ tñ vtiles tantum tranſeūt vt ibi dicit̄.
Aduerte ſi apud alium non ſunt directe vel directū
dñiū: tñ eſſe ſperatur vel poſſibile ē eē: vt qñ de iure
ciuili aliquis filio emancipato preferit̄ vel alteri co- 1
gnato: tunc iſta gl. dicit veritatē: q: ad impediēdum d
ne bo. poſ. querant̄ directe ſufficit ſpes quod poſſent
eſſe apud aliū. vt. l. ſi duobus. §. ſi. ⁊ ibi no. ſ. de le. ſ.
⁊. l. cum quidā. §. qđ dicitur. de acquir. here. Si vero
non ſunt apud alium nec eſſe ſperant̄: tunc dominiū
directū eſt apud bo. poſ. ⁊ tunc verū dicit Dy. alioq̄n
ſi apud neminem eſſet directum dominium tunc res
eſſet vacans ⁊ in nullius bonis eſſet: et ſic per occu-
pationem dominiū fieret occupātis de iure gentiū: ſʒ
in actionibus eſt maius dubium. ſed dicerem idē in
actionibus hereditarijs vt directe ſint penes bono-
rum poſſeſſorem. Ratio q: pretor non pōt facere he-
redem directe. §. quos aūt. inſtit̄. de bo. poſ. ſed bene
poteſt transferre in alium vnā directam actionem et c
directum dominiū. vt. l. pretor. in prin. ſ. de dam. infec.
⁊ facit quod not. in. l. ſ. ⁊. ij. ſ. de bono. poſ. heredi. pe.
Quicquid tñ ſit ſiue dicamus actiōes eſſe directas
ſiue vtiles ſemper tñ gloſſ dicit q̄ ſunt ciuiles. ſed ex
extenſione pretoris. vt no. in. d. l. ſ. ⁊. ij. ſ. de bo. poſſeſ.
b here. pe. ¶ Item op.[b] ad. l. ij. in ſi. vbi dicit † et bono- d
2 rum poſſeſſor ſuſtinet vicē heredū. Cōtra inſtitu. eo.
§. quos autem. dicit glo. ſ. de bo. poſ. heredi. pe. l. ſ. fa
teor quod habent vicē heredū. nō tamen fierēt vere
heredes: quia pretores hoc facere non poſſunt. vt di
c cit. §. quos autem. ⁊ bñ dicit qđ no. quare ex hoc[c] di-
3 co qđ † ſi aliqua hereditas deferī ex conſtitutione ali
cuius preſidis vel inferioris a principe. vt ducis vel
marchionis: tūc oēs iſte hereditates nō poſſunt de-
ferri vt fiant aliq̄ heredes directo ſed iure bo. poſ. et
ſic oportet q̄ agnoſcantur coram iudice. Item perſt

¶ Glo. ſol. vide Bar. Ang. ⁊ doc. in. l. ex aſſe. de here
di. inſti.
¶ Itē op. et p hoc vide gl. in. c. ſ. ſi de inue. lis oīa. in
ter do. ⁊ vaſal. in verb. obſeruetur. ⁊ Ioan. and. in ti.
de inſtr. edi. in. §. porro. in addi. q̄ incipit hec ſubſcri-
ptio. iſtud
dictū bar.
hic in. l. ſ. ꝯ
ff. ob. i. l. ſi.
de pen. ⁊ ī
l. oēs popu
li i. ſ. q. pn.
de iuſtit. et
iur. ⁊ i. l. ij.
§. ſ. p em-
ptore. itelli
gas q̄ hēs
at vim iuris
ꝓtorij ⁊ du
rat anno ac
tio que ex
eorū ſtatut
to oriī ſi eo
rū officiū
erat ānale
⁊ ſiit p ſex
mēſes ſi p
ſemeſtre
erāt offāles
ſex dñi. ſed
ſi officium
eorū eēt ad
eorū vitaꝫ
vel ad bñ-

ſpatio centū dierū vel anni: ſʒ heredi-
tates que deferunt̄ ex forma ſtatuti vl̄
principis autoritate bene deferuntur
iure directo.
☞ Bonorū appellatio an ꝯtineat cō
moda ⁊ incōmoda.
2 Bonorū poſſeſſio qñ ſit nomen iuris
⁊ quando facti.
3 Hereditas eſt ſucceſſio in vniuerſum
ius qđ defunctus habuit.
4 Hereditas poſtq̄ eſt adita deſinit eē
hereditas.
5 Agnita bonorū poſſeſſione per vnde li
beri ſi ali⁹ vult agnoſcere per vnde a-
gnati ⁊ probare me non filium an ad-
mittatur.

Bona. Iuriſcōſult⁹ volēs diffinire q̄d ſit bonorū poſſeſſio
an oīa vult oſtendere ſi-
gnificationē hui⁹ verbi
bonorū ⁊ hui⁹ ibi poſſeſſio q̄ ſunt ſimul
cōpoſita. Prio ponit expoſitionē vſq̄
ad. §. inuito. ⁊ ſic habes tres partes vt
in eo pʒ. ſcđa ibi. hereditas aūt. tertia
1 ibi. bonorū. Dicit̄ hic q̄ appellatio bo
d norū ꝯtinet ꝯmoda[d] ⁊ icōmoda. ꝯtra.

ficiū vt eſt officiū epi vel marchionis. tunc tale ſtatu
tū diceret̄ ius ciuile ⁊ actio ſeu ꝯditio ex eo eēt ppe-
tua ſicut ſi naſceret̄ ex ſtatuto populi. vt pbat̄ inſti.
de ppe. ⁊ tēp. act. circa pn. ⁊ facit. l. ſufficit. de ꝯdi. in-
de. ⁊. c. ſi gratioſe. de reſcri. in. vj. ⁊ facit qđ no. bar. in
l. de pupillo. §. ſi q̄s ipſi ꝓtori. de oper. no. nūt. ſm ali-
quos. adde q̄ ꝯſtitutio epi appellat̄ ius pretoriū. ita
ē tʒ bal. in. l. id qđ pauperib⁹. in. iij. co. de epi. ⁊ cle. et
in. l. ſiue pars. C. de dila. ſʒ bal. in. l. receptitia. de ꝯſti.
pec. tʒ cōtra bar. hic ⁊ dicta bar. hic ſequit̄ bal. in ru.
in. vj. queſtio.
c ¶ Quare ex hoc. Et vide qđ no. bart. in. l. v. §. ſatis.
ff. de ver. ob. bal. in ru. C. e. tñ ꝯ tʒ in. l. ij. C. de conſti.
pec. ⁊ vide Bal. in. l. certū. C. vñ cog. ⁊ in. l. id qđ pau-
perib⁹. in. iiij. col. C. de epi. ⁊ cle. bar. in. l. ſi. ff. de pe. et
in. l. ij. §. ſi. ff. p emp. moderniores in rub. C. q̄ admi. ⁊
C. qui admit. vide que ibi dixi. Andr. barb.
d ¶ Continet commoda. Quid cōtineatur appella-
tione bonorum: ſed quid contineatur appellatione
facultatum. dic quod commoda ⁊ incommoda nec
intelliguntur deducto ere alieno. ita dixit Bartol. in
l. ſi conſtante. in princip. ſ. de iure do. ⁊ de eorum ap-
pellatione in contractibus et vltimis voluntatibus
vide not. Bald. in lege liberti. in antepenulti. colum
na. de op. lib. et Bald. in lege moris. et ibi Cynus. C.
ad legem iul. de vi. et Bartol. in. l. ſi. ⁊. ſ. de vſufruc.
lega. Adde quid contineatur appellatione bonorum
Bal. conſi. lxxx. lib. j.

in.l.mulier.§.de iur.do.So.dicit glo.
§.e.l.j.aliud cū ꝓfert a ꝯtrahētibus:
aliō cū ꝓfertur a lege.⁊ ſatis bñ dicit.
¶Sed ꝯ hoc opp.q: etiā qñ ꝓfertur
ab hoīe ſit idē:qđ ꝯtineat cōmoda et
incōmoda.vt.l.cogi.in pñ.ad tre.So.
illa appellatio bonoꝝ pōt ꝓferri tri-
bus modis ab hoīe vt a cōtrahētibꝰ:
⁊ tūc loquit̃.l.mulier.vel a teſtatore ⁊
tūc loquit̃.l.cogi.§.ad tre.⁊ qđ dixi in
l.j.§.de le.j.⁊ videbitis i.l.ſi qs ſeruū.
§.fi.⁊.l.ſeq.§.de le.ij.⁊ facit.l.vlti.de
vſufru.leg.Quãq; ꝓfert̃ a principe cō-
cedēte bñficiū.⁊ tūc dic vt.l.princeps.
de ver.ſig.⁊ ꝑ Dy.⁊ ꝑ doc.¶Sz opp.
lz appellatio bonoꝝ ꝯtineat cōmoda 3
⁊ incōmoda nō eſt tñ ex ꝓpria ſignifi-
catiōe.vt.l.ꝓprie.j.de ver.ſig.tñ hic dr̃
cōtra.So.ibi ꝓprie bona appellaban-
tur.Si reſpicis tex.ipſe ſo.ſeipm:q: cū
dicit in hoc loco expone.hoc eſt in hac
cōpoſitione:cū dico bo.poſ.ſecꝰ ſi ap-
pellatio bonoꝝ ſimplr̃ ꝓfertur.vt ibi.
¶Itē op.dr̃ hic etiā ſi nihil corporale
eſt in hereditate dr̃ petita bonoꝝ poſſ.
Cōtra.incorporalia nō pñt poſſideri.i.
vt.l.ſeruꝰ.§.incorpalia.de acq.re.do.
2 Solu.ꝙ aliud eſt dicere bo.poſ.vt ſit
vna pars.⁊ eſt nomē iuris vt hic.⁊.l.
hereditatis appellatio.de ver.ſigni.
Aliud eſt dicere bonorū poſſeſſio vel
rei vt ſint due partes.⁊ tunc eſt nomē
facti ⁊ nō cadit in corporalibꝰ.¶Ve- 4
a nioᵃ ad tertiā partē.⁊ op.j.de ver.ſi.l.
nihil aliud eſt hr̃ditas.vbi vr̃ eē idem:
hereditas.⁊ bonorū poſſeſſio.dicit gl.
bonoꝝ poſſeſſio eſt ius.ſ.ptoriū.⁊ hoc
tenet Cy.C.vñ legi.l.certū.in.j.q.hoc
eſt peſſime dictū q: eſt ꝯtra tex.l.j.⁊ in
rub.j.vt ex le.ſenatuſue cōſ.⁊c.vbi bo-
b norum poſſeſſio defert̃ ex legeᵇ ciuili.
Vñ dico ꝙ hic dr̃ ius ꝓſequēdi.ſ.ciui-
le ⁊ ptoriū.Nō ob.l.ꝯtra.q: ibi dr̃ ꝙ eſt 5
ſucceſſio non dr̃ ius ſuccedēdi.Prete-
rea ibi ſucceditur ꝓpria volūtate.qua-
ſi ſolo animo qs efficit̃ heres.nō autē
dicit ꝓſequēdi:ſed bo.poſ.eſt ius ꝓſe-
quēdi.⁊ ſic opz qđ petat̃ a iudice vel
hodie agnoſcat̃ corā iudice.vt.j.ea.l.
§.a municipibꝰ.⁊ hoc vult dicere tex.
Itē op.ꝙ hereditatē nō ꝓſequamur
per bonoꝝ poſſeſſionem.Nō eñ quis
c agitᶜ per bonoꝝ poſſeſſionem:ſed pe-
tit per bo.poſſ.here.pe.Dicit gloſſ.bo.
poſ.non eſt ius quo ꝓſequimur.quaſi
cauſa ſit immediata q̃ in iudiciū de-
ducit̃:ſed eſt ius ꝓpter qđ ꝓſequimur
ita dicit gl.Preterea hic dicit̃ in tex.
retinēdi.⁊ ſic nō loquit̃ de iure quo q̃s
agit:q: cum haberet poſſeſſionem nō
poſſet agere:q: poſſidēti ⁊c.vt.l.j.§.in 1
terdictū.j.vti poſ.Illud qđ gl.dicit lz

in ſe ſit ſatis verum.tñ huic litere non videtur ꝯgrue-
re:q: iuriſconſultus non intendit oſtendere quod ſit
ius propter quod proſequimur.ideo dic quod text.
optime loquitur.nam ſcitis quod qui habet bo.poſ.
edictalem habet neceſſe petere eam confirmari a iu-
dice.vt.j.eo.l.§.ſi cauſa cognita.vnde iſta bo.poſſeſ.
eſt ius ꝓſeq̃ndi vt confirmetur a iudice:vel vt hodie
agnoſcatur coram iudice:ſed ad id quod dicit quod
poſſidenti non eſt ꝓpoſitū remediū petendi:verum
eſt actione reali.vt.l.j.§.interdictum.ſz alias actiōes
pōt habere vt ibi dr̃:vel illud eſt verum ad petēdum
poſſeſſionem corporalē.ſed hic loquit̃ in petitiōe poſ-
ſeſſionis iuris incorporalis in quo datur poſſeſſori
vendicatio.vt.l.⁊ ſi forte.§.j.§.ſi ſer.vē.¶Quero er-
go pro predictorum declaratiōe quid eſt hereditas.
⁊ Rñ.nihil aliud eſt quā ſucceſſio in vniuerſum ius
qđ defunctus habuit.iſtud intellige de quadā ſucceſ-
ſione quā facit ius ſtatim hoīe mortuo.Ipſum enim
patrimonium repreſentat perſonā defuncti ⁊ in eius
locū ſuccedit.vt de acq.re.do.l.hereditas in multis.
⁊.j.de fideic.l.mortuo.⁊ iſta ſucceſſio vocatur here-
ditas:ad hanc hereditatē conſequendā habemꝰ be-
neficiū iuris ciuilis per aditionē hereditatis.⁊ iſtud
ius ſuccedendi nobis competit anteq̃ ad nos perue-
niat hereditas.vt.l.pretia rerum.§.ad.l.falc.⁊ ſic eſt
aliud ab hereditate.Si enim intelligeret̃ ꝙ ius ſuc-
cedendi nobis competēs ſit hereditas:ſequeret̃ qđ
hereditas nobis competeret anteq̃ cōpeteret:ꝙ eſt
repugnantia.vt.d.l.pretia rerum.Et illud ius adeū-
di quid ſit.dixi.§.de acquir.heredi.l.is poteſt.Item
ad acquirendam dictam hereditatem que eſt ſucceſ-
ſio ⁊c.competit nobis beneficium iuris pretorij.ſcili-
cet bo.poſ.que quid ſit dicitur hic.Poſtq̃ enim here-
ditas eſt adita vel bo.poſ.agnita definit eſſe here-
ditas.⁊ confunditur cum patrimonio adeuntis.vt.l.
ſed ⁊ ſi plures.§.filio.§.de vulg.⁊ pupil.⁊ vbicunq̃
poſt aditionē appellatur hereditas eſt impropria lo-
cutio.vnde in titu.de peti.hered.dum dicimus pete-
re hereditatez intellige.i.declarari nos eſſe heredes.
vt.l.licet minimam.de peti.hered.⁊ ſic tria ſunt ſcili-
cet hereditas et ius acquirendi eam:quod ſit ꝑ adi-
tionem vel bono.poſ.Item ius petendi quod ſit per
petitionem heredit.e.¶Querit glo.ego agnoui
bo.poſ.vnde liberi.alius vult agnoſcere bon.poſ.vñ
agnati.probando ſe agnatum.⁊ probando me nō fi-
lium.an audiatur.Dicit gloſſ.quod ſic.iſta gloſſ.vi-
detur contra.l.j.in fi.cum.l.ſeq.§.de libe.agno.vbi ſi
ſemel eſt iudicatum vtrum ſit liber vel non decetero
non poteſt moueri queſtio.Dicit glo.verum eſt ſi lis
non eſſet mota contra principalem creditorem cuius
principaliter intereſt:alr̃ ſi eſſet lata ſententia cōtra
eum cuius principaliter intereſt:tunc perpetuo pre-
iudicaret vt ibi.Vel dic quod hic loquitur quando
probationes fuerunt facte ſummarie et ſic non pre-
iudicant in alio iudicio.vt.l.ſi quis a liberis.§.ſi vel
parens.ſupra de liber.agnoſcend.et lege a diuo.§.ſi
ſuper rebus.infra de re iudic.¶Quero an quis ſit
vocandus quando petitur bo.poſ.videbitis.j.e.l.§.
ſi cauſa cognita.

☞Diſpoſitio huius §.ꝙ habeat locū etiā in bono-
rum poſſeſſione edictali.

a ¶Venio. vide bar.i ru.§.ꝯ op.no.nū.i.ij.col.

b ¶Defert̃ ex lege.no.ꝙ bo.poſ. iſta nō eſt ius ptoriū ſz ciuile q: l.ciuilis intardū defert bo.po. ꝯiū tñ ſentit et gl.in ru.q̃ admi. ⁊ ibi bald.in.q.

c ¶Quis agit. collige hic qđ bo.poſ.nō eſt actio. adđ clariꝰ bal.in rub.C.qui admit.i.ij.q. ⁊ glo.hic. ⁊ ibi etiam an ſit officium iudi. per Bal. ibi.et ibi etiā an ſit iuris vel facti.

2 Bonorum poſſeſſio per ſeruū vel filium non acqui- a
ritur inuito.

Inuito. ¶Op.gl.imo videtur quod ſic.nam
bonorum poſſeſſores habentur vice
heredum.vt.§.eo.l.ij.ſed heredes coguntur inuiti.
vt.§.ſui.inſti.de here.q̃.⁊ dif.Dicit gl.fallit ibi i.§.ſui
Itē fallit in.l.recuſare.§.j.et.l.cogi.⁊.l.quia poterat
§.ad tre.¶Oppo.j.proxi.§.ver.ſed et ſi nemo.So.
bo.poſ.decretalis non defertur inuito:ſed bonorum
poſſeſſio edictalis bene defertur inuito vt hic.Ioā.
fuit in alia opiñ.quod bo.poſ.edictalis ⁊ decretalis
ſit vna et eadem ſicut ergo vna poteſt repudiari ita
1 et alia.Prima opi.ꝙ hic.§.non habeat locū in edi-
ctali bo.poſ.communiter tenetur.⁊ ſic opi.Io.hic nō
videtur vera quam reprobat Cy.in.l.certū.in princi.
2 in.iiij.q.C.vnde legi.¶Quero vtrum per ſeruum
vel filium bonorum poſſeſſio poſſit acquiri inuito.
Videtur quod ſic.vt.l.ſeruus vetante.de verb.obli.
et.l.etiam inuitis.de acqui.re.do.Gl.tenet cōtrariū
in hereditatibus vel bonorum poſſeſſionibus in qui-
bus eſt dubium an ſint locupletes vel non.ſed in cō-
trarijs loquitur de acquiſitione aliarum rerū quam
acquiſitionem certum eſt prodeſſe.

1 ☞Collegium corpus et ſocietas differunt.
2 Bonorum poſſeſſio ex teſtamento defertur ciuitati-
bus ſuperiorem recognoſcentibus.
Ciuitates que ſuperiorem non recognoſcunt habent
fiſcum.et bona vt vacantia querūtur ſibi.
Hereditas ab inteſtato defertur ciuitatibus ⁊ mu-
nicipibus habentibus libertum.
3 Differentia inter bonorum poſſeſſionem agnitam et
illa que competit ex pretoris edicto.
Bonorum poſſeſſio quod ſit duplex:vna edictalis
alia decretalis.

A municipibus. Quero que differen- 3
tia ſit inter ſocietatem
collegium ⁊ corpus.Gl.dicit bene vt in ea habes.⁊ b
habetis etiam in lege prima de collegijs illi.⁊.l.j.in
prin.§.qđ cu.vni.no.¶Quero quis eſt iſte aliꝰ qui
poteſt agere nomine vniuerſitatis.Dic vt in gl.⁊ bñ.
2 Quero que ſunt iſte bo.poſ.q̃ poſſunt deferri iſtis
ciuitatibus ⁊ ſimilibus.dicit gl.ex teſtamēto ⁊c.vide
gl.que incipit.vt ſyndicus ibi:⁊ dic ꝙ municipio ⁊c.
Sed aduerte.iſta gl.dicit ꝙ ciuitates nō poſſunt ha-
bere bo.poſ.niſi ex teſtō.q: qñ bona ſunt vacātia de-
bentur fiſco:nō ciuitati.vt.l.j.⁊ ibi no.C.de bo.vac.⁊
hoc puto verū in ciuitatibus que principē recogno-
ſcunt.ſed ſi ciuitas principē nō recognoſcit tunc ipſa c
eſt camera ſuipſius.vt.l.hoſtes.j.de cap.⁊ poſtli.re. 1
Et ſic ſibi bona vacātia querentur.⁊ ita de facto ſer-
uatur.Item qđ gl.dicit ꝙ ciuitates et municipia nō
poſſunt habere niſi ex teſtamento eſt verum niſi ha-
beāt libertum cuius hereditas ab inteſtato eis pōt
queri.vt.l.inteſtato.§.ſi municipes.j.de ſuis ⁊ legi.⁊
3 l.j.j.de libe.mu.¶Quero que ᵃ eſt differētia inter
a poſſeſſionem agnitam et illā que cōpetit ex pretoris
edicto.dicit gl.q: iſta agnita eſt decretalis.ſz illa edi-
ctalis.vt.l.j.§.decretalis.j.de ſuc.edic.Sz q̃dā dicūt
ꝙ edictalis ⁊ decretalis ſunt vna ⁊ eadē.doc.tenēt ꝙ
ſit duplex.vna edictalis ex qua cōpetit ius petendi

a ¶Quero que.an ſit differentia inter bo.poſ.edicta-
lem vel decretalē.adde Bal.in.l.fi.C.vñ legi.in prin.
in penul.q.

decretalē.Alia decretalis ex qua ha-
betur bon.poſ.hereditatis petitio.vt
habetis in.l.ij.§.de bo.poſ.here.pe.et
no.C.eo.l.j.circa pñ.ſed ſi eſſet vna ⁊
eadē ſequeretur ꝙ ſtatim quis poſſet
agere bo.poſ.he.pe.in ſine effectu.q:
obſtaret exceptio qđ falſum eſt:quia
ante ipſam agnitā nullū ius cōpetit
ſm Iac.de Are.et refert Cy.in.q.iiij.
C.vñ legi.⁊ hoc prout exponimꝰ ꝓto-
ris edicto.ſ.mortui.Itē poſſumus in-
telligere qđ hic ponat̃ alius caſus.di-
ctum eſt ꝙ pro illis vniuerſitatibus
ꝑſona legitima poteſt petere bo.poſſ.
ſed ſi perſona legitima nō petit tunc
iudex debet dare ex officio ſuo ⁊ ſup-
plebit defectum iſtius adminiſtrato-
ris ſicut ſupplet defectum tutoris in
perſona minoris vt.l.bonorū.in fi.C.
eo.l.ſi infanti.in fi.C.de iure delib.qđ
tene menti.

Dari. Dicitur hic a.cōtrario ſen-
ſu qđ ſi filiuſfa.inteſtatus
decedit nō habet locū bo.poſ hoc eſt
correctum:quia filiuſfa habet hodie
heredem tam de iure codicis.vt.l qđ
ſcitis.C.de bo.q̃ libe.quā de iure au-
tenticorū ꝑ aut.de here.q̃ ab inte.§.j.

1 ☞Bonorum poſſeſſio per aliū ac-
quiri poteſt non hereditas.
2 Ratio quare hereditas non querit̃ ꝑ
procuratorem bonorum poſſeſſio.
3 Bonorum poſſeſſio quod acquiratur
per procuratorem generalem.

Acquirere. ᵇVideſq; bono.
poſ.nō agnita nō
tranſmittitur.Itē tam per aliū quā ꝑ
memetipſum poteſt peti.:dicitur hic
quod bo.poſ.non agnita nō tranſmit-
titur.contra.j.de contratab.l.illud.§.
ſi quis.⁊.§.quod maxime.Gloſ.ſolu.
et bene.ſimile in.l.ſcriptus.j.de carb.
edi.⁊.l.ventre.et quod ibi no.§.de ac-
qui.here.¶Opp.de.l.pantonius.§.
de acqui.here.Solu.glo.⁊ bene.Itē
oppo.ᶜ de ſuc.edi.l.j.§.quibus.gloſſ.
reſpondet optime.dicit̃ hic in prima
parte ꝙ bo.poſ.poteſt queri per aliū.
contra in.l.paulus.aſr per procurato-
rem de acqui.here.Solu.aliud in he-
reditate.aliud in bo.poſ.⁊ eſt ratio di-
uerſitatis:quia bo.poſ.nititur equita-
te pretoria.vt.l.ſed cum patrono.§.bo-
norum.j.eo.⁊ inſtit.eo.§.quos autē.et
ideo quia equitas naturalis hic ma-
gis conſiderat̃:admittit̃ ratihabitio
ex poſtfacto.ſz hereditatis aditio eſt
de iure ciuili magis rigoroſo:iō non

b ¶Acquirere. iſtum text. limita no.non habere locum in impubere per text. ⁊ ibi Bar. in.l.pen.j.eo.⁊ in.l.ſeruus.j.eo.⁊ dum dicit̃ hic ꝙ requiritur ratihabitio.vide.j.e.in.l.ſeruus.in princi.⁊ qđ ibi dixi.itē dū dicit̃ ꝙ bo.poſſ.nō tranſmittitur ad heredes.vide Bal.poſt alios in.l.emancipatus.C.qui admit.

c ¶Itē op. Et an bon.poſ.poterit peti ꝑ procuratorem generalem.vide Io.lz ꝙ nō.⁊ do.raph.in.d.l.paulus.et eos ſequit̃ Ludo.ibi tu vide gl.ſing.diſtinguētē quā nemo corū alleg.in.l.ſi maritꝰ.C.man.et ibi Bal.And.Barba.

Andreas.Pomate.

a ❡Sed quare.adde quod iſta ratio damnatur per Rapha.in.d.l.paulus.

b ❡Mandato generali.an ſufficiat generale mandatum ad petendam bo.poſ.adde Cyn.⁊ ibi gl.⁊ Bal. in.l.ſi maritus.C.mā. cōtrarium tenet imol. poſt do.in l.Paulus. al's incipit per ꝓcura. de acq.he.

c ❡Si cā. Et Bal.in c.dilectus. de offi.deleg.allegat iſtam gloſ. et pro ea vide ibi text. Andreas. Barbat.

d ❡Quero. Adde not. per gloſ.et Bar.in.l.j. ff.de iuriſ. om.iudi.

e ❡Secundo quero. Utrum in poſtula.bono.poſ.requiratur libel. vide Bal. in fi.l.j.C. ſi de momēta.poſ.fue. appel.et vide qđ not. imo.in.l.ſilio preterito.in.xij. char.de iniuſt.rupt.⁊ Bart.in fi. hui? col.⁊ an debeat ſpecificari ex quo capite agnoſcitur bo.poſſ.vide Bal.in rub.C.qui admit.in.iij. colū.⁊ adde Bald.poſt Cyn.in.l.fin.in.iij.q.C.vnde legi.et per ea que habentur in.l.in cauſe.§.cauſa.ff. de mi.dicit Bal.in.l.pompo.in.ij.col.de procura.qđ vbi aliquid fit cum preſentia partis vel ea citata preſumitur fieri cauſa cognita.

ſufficit ratihabitio ex poſtfacto.Iſta ratio concludit ad illud quare in hereditate debet precedere iuſſus ſꝫ in bo.poſ.ſufficit ratihabitio.vt no.in.l.j.C.e.ti.ſed quare[a] per † procuratorē
2 non querat hereditas ſed bo.poſ.ſic. Rñ.glo.hic ⁊ in ꝑcalle.l.paulus.⁊.ff. ad treb.l.qui ita.§.j.quia aditio hereditatis fit ſolo animo.ſed bo.poſ.non cōſtituitur ſolo animo:ſed requiritur factum.doc.reprehendūt hoc:q2 non eſt verū cū ſtatim cōſtituto procuratore ad adeundum nō videor adire:ſꝫ cum procurator adibit videor adire: et ideo eſt ratio:quia illa actio eſt magis ſolēnis:⁊ hoc patet:q2 in ꝓcuratore ceſaris eſt ſpeciale.vt.l.j.ff.de offic. procu.ceſa.ergo in aliis eſt ius cōe in contrarium:vt no.per doct.C.eod.l.j.
3 ❡Quero † vtrū requiratur ſpeciale mandatū.Quidā ꝙ nō.⁊ hoc reprehēdit gl.Alij ꝙ ſic.prima vera.vt.j.e. l.ſeru?.vbi ſine mādato querit:ergo multomagis cū mandato generali.[b]

1 ☞ Bonorum poſſeſſio hodie agnoſcitur coram iudice:⁊ non requiritur eius decretum.
Bonorum poſſeſſio que appellabat decretalis hodie dicitur iudicialis.
2 Bonorum poſſeſſio que tribuit ius ⁊ decernitur cauſa cognita nō conceditur niſi per habentem merum vel mixtum imperium.
Bonorū poſſeſſio hodie agnoſcitur coram quocunꝙ magiſtratu.
3 Libellus hodie non requirit quādo agnoſcit bonorū poſſeſſio niſi appareret legitimus contradictor.num.7.
4 Citatio partis non requiritur quādo agnoſcitur bonorū poſſeſſio niſi appareat legitimus cōtraditor.⁊ nu.7.
5 Seruus multis caſibus poteſt eſſe in iudiciis.
6 Citatio partis requiritur in confectione inuentarii.
8 Agnitio ſola an ſufficiat in bonorum poſſeſſione contratabulas vt teſtamentū rumpatur quod ſic.
9 Citatio partis ꝙ requiratur quādo datur bonorum poſſeſſio ex edicto diui adri.
10 Aduerſarius qāndo eſt certus nominatim citatur: al's ſufficit generale proclama.

c **Si cauſa.** [c]Op.de.l.ij.§.dies.⁊.§.in bonorū.j.quis or.in bo.poſ.ſer.Solu.bonū.poſ.que tribuit ius datur iudice ſedēte ꝓ tribunali.et cauſa cognita;ſed alie dantur de plano et ſummarie.❡Item op.videt ꝙ nō ſit neceſſariū iudicis decretum.vt.C.eo.l.ſi.⁊ inſti.eo.§.ſi.⁊.C.de cura.fu.
1 l.ſi.§.ij.So.† fateor ꝙ hodie non eſt neceſſariū iudicis decretū:ſed ſufficit ſola agnitio coram iudice.et ideo bonū.poſ.que olim appellabat decretalis dꝫ hodie vocari iudicialis.vt no ff.eo.l.§.a municipibus. et.C.e.l.ſi.et per Azo.in ſum.hui? ti.❡Op.gl.inſti. de lib.§.multis.Solut.ibi in manumiſſione:aliud in
d iſto decreto.❡Quero[d] per quē iudicē poſſunt dari
2 iſte bo.poſ.Breuiter † iſte bo.poſ.que ius tribuunt ⁊ cauſa cognita decernunt ſunt mixti imperii:et ideo per iudicē delegatū vel per aliū non habentē mixtū imperium hoc non poſſet concedi.vt.l.cognitio.§.vt bonorū.ff.de offi.ci? cui mā.eſt iuriſdi.⁊.l.nec quicꝙ. §.j.ff.de of.ꝓcō.⁊ le.Agnitio q̄ fit hodie poteſt fieri corā quolibet magiſtratu.vt inſti.eo.§.ſi.⁊.C.eo.l.ſi.
3 ❡Scđo † q̄ro[e] vtrū in poſtulatione bo.poſ.reqrat
e libellus.glo.in.l.ij.§.dies.j.quis or.in bo.poſ.ſer.dicit ꝙ in his que cā cognita tribuuntur requirit libellus.in aliis ſecus.ſed hodie ſufficit quod pars agnoſcat ſine libello:quia nil perit a iudice vel a parte.
f ❡Tertio quero[f] vtrū pars † debeat citari ſecundum
4 iſta iura vel hodie ſm ꝓpa hodierna ſm que fit agnitio ſola?videtur ꝙ ſic q2 dies bo.poſ.ſunt vtiles.vt.l. ij.§.dies.j.quis.or.in bo.poſ.ſer.ſed vtiles dies dicūtur qñ eſt copia iudicis et aduerſarii.vt.l.j.de diuer. et temp.preſcript.⁊ ſic dꝫ eſſe aduerſari?.Sꝫ rñdeo
g ꝙ verū eſt in caſu in quo aduerſari? dꝫ requiri[g] al's ſufficit copia iudicis.ita no.hic.⁊.l.ij.in prin.quis or. in bo.poſſ.ſer.Preterea dicit hic cauſa cognita:ergo debet intelligi parte p̄ſente vel citata.vt.l.i.cauſe.§. cauſa cognita.ff.de mino.ſed illud eſt verū in his q̄ parant magnū preiudiciū aduerſario:ſꝫ iſta bonorū poſſeſſio non tribuit aduerſario preiudiciū in ꝓprietate nec in poſſeſſione:quia quādocūꝙ veniēs legitimus contradictor preferet ſi probabit ſe potiorē.vt nor.ff.e.l.ver.bonorū.ſed gl.dicit ꝯ.quia ſeruus pōt petere bo.poſ.vt.j.eo.l.ſeruus.ergo fit parte nō citata:quia ſeruus nō pōt eſſe in iudicio.Preterea bonū. poſ.datur hereditate nō adita.vt.l.illud.in pn̄c.j.de cōtratab.ergo nemo eſt qui citari poſſit.Patet ergo qđ pars nō debet citari.Idē tenēt Iac.de are.⁊ Cy. C.eo.l.vlti.⁊ etiā videtur mihi qđ in.l.j.tangat Roſ. in ti.de bo.poſ.in ſi.⁊ in ti.de bo.poſ.cōtratab.determinat cōtrariū ꝙ pars debeat citari.⁊ hoc per iſtum text.qui dicit cauſa cognita.Preterea gloſſ.in.l.ij.§. dies:tenet qđ dꝫ dari libellus.ſi enī aduerſarius nō eſſet ad quid daretur libellus nō video.Ad id qđ dicit ꝙ ſeruus non poteſt eſſe in iudicio:⁊ tñ pōt pete-

Andreas Pomate.

f ❡Tertio quero.⁊ vide Baldū in rub.C.qui admit.

g ❡Debet requiri.an citatio partis requirat.et vide Bal.in rub.C.q̄ admit.in.iiij.col.in.iij.q.⁊ Bal.i.l.j. in.iij.iiij.⁊.v.op.e.ti.⁊ an ꝯdictor vbi nō ſit requirat citatio.⁊ an obſtēt ferie.⁊ in.l.ſi.eo.ti.qđ autē in bo. poſ.ex carb.edic.vide Bal.in.l.ſi.in.vj.col.C.vñ libe.

5 re.⁊ ſic non in forma iudicii.Rñ.imo † ſeruus petit in forma iudicii:q2 in multis caſib? ſeruus pōt eſſe in iudicio:vt in momētanea poſſeſſione ⁊ in aliis caſib?. no.in.l.vix certis.ff.de iudi.ita reſpondet Roſ.ad id quod dicitur qđ hereditate nō adita poteſt dari bo. poſ.quis ergo citabitur?dicit Roſ.quod heres inſtitutus qui habet ius ſuccedēdi.pro hoc.l.j.§.penul.ff. de ven.inſpi.⁊.l.in cōcedendo.de aqua plu.ar.ꝓ hoc
6 facit q2 † in confectione inuentarii citatur pars:vt.l. ſcimus.§.ſin autem dubius.C.de iure delib.ergo ⁊c. ad idem facit.C.ſi vt ſe ab here.abſti.aut.ſi omnes.
7 Quid dicemus? † Pro modo non recederem a glo.
a noſtra[a] q2 tex.eſt in ſi.j.eo.l.ſeruus.vbi nemine petente poteſt dari bo.poſ.ergo non in forma iudicii. tamē concedo quod ſi appareret legitimus contradictor tūc deberet dari libellus ⁊ deberet procedere negocium ſolenniter.ita intelligo glo.l.ij.§.dies.argu.l.ſi. C.de edict.diui adria.tol.Non obſt.quod dicit cauſa cognita:quia intelligo quo ad iudicis informationem:vtrum ſit filius vel alius talis qui debeat admitti:vel nō.❡Sed hodie certū eſt qđ nō requirit partis citatio ſine dubio:vt inſti.eo.§.ſi.⁊.C.eo.l.ſi. nā cū eo contradicente poſſit agnoſcere ergo non eſt
b citandus.❡Sed an[b] hec agnitio † ſufficiat in bono.
8 poſ.contrata.vt teſtamentū rūpatur?Et quidam dicunt ꝙ triplex eſt actus.ſ.agnitio.⁊ hec fit coram iudice ſm formā.d.l.ſi.C.eo.alius actus eſt quo teſtm̄ reſcindit.⁊ iſtud fit dato libello ſicut in q̄rela:vt.C.de colla.l.vt liberis.⁊.ff.de inof.teſt.l.filio.tamen hic nō exigunt probationes ita plene propter ſequens iudicium qđ ſperatur.Tertius actus eſt in quo agit bo. poſ.here.pe.vel interdicto quorū bo.C.q̄ꝝ bo.l.j.Ubi hi aūt vř ꝙ ex ſola agnitione facta corā iudice ſi ſibi ius cōpetebat teſtm̄ rūpat.ita tꝫ expſſe glo.C.de cura.furi.l.ſi.§.j.vbi videt tex.tñ hoc venit examinandum poſtea in interdicto quorū bo.ſummarie:vt. C. quorum bo.l.j.⁊ ibi not.vel in petitione hereditatis
c plene.⁊ hoc videtur velle glo.[c] in.l.ſi ſeruus.j.de bo. poſ.ſm tab.⁊ ꝓbat in.l.filium.§.ſi quis.de leg.pſtā.
9 ⁊ qđ ibi dixi.❡ † Quero quid in bono.poſ.que dat ex edi.diui adr.to.vtrū ſit citāda pars?Et ſi ꝙ ſic ꝓpter q̄ poſſet ledi.p.l.nā ita diu?.ff.de adop.⁊.l.hoc autē. §.j.j.qui.et cau.in poſ.ea.⁊.l.de vno quoꝙ.de re iu. cum ſi.non ob.quod hic no.quia iſta bo.poſſ.de qua hic loquitur nō parit preiudiciū in proprietate neꝙ in poſſeſſione.In poſſeſſione non quia per hoc rerū poſſeſſionem non adipiſcitur.vt.ff.eo.l.j.In proprietate nō:q2 venit iterum ad examinandum in bo.poſ. here.pe.vtrum ſit filius vel cognatus.ita no.ff.ea.l. ver.bonorum.⁊ hoc videtur ſentire Cy.C.de edi.di.
10 adri.tol.l.vlti.❡Sed qualiter † citabuntur aduerſarii?Reſpō.ſi eſt certus aduerſarius nominatim dꝫ citari.vt.l.j.§.pe.ff.de ven.inſpi.al's ſufficeret qđ fieret generale proclama.vt in aut.ſi omnes.C.ſi vt ſe ab here.abſti.⁊.l.ſi eo tempore.C.de lui.pig.

1 ☞ Ius accreſcendi inter cōiunctos coniunctione legali quod habet locum in ſucceſſoribus vniuerſalibus nō in particularibus.

In bonorum. In bonorum poſſeſſionib? locū habet ius accreſcēdi. Idem portio deficiēs accreſcit ei qui ſuam agnouit ſine noua agnitiōe ſi eodem iure ſuccedebāt.ſecus ſi diuerſo.h.d.vſꝙ ad legem ſed cum patrono.§.bonorum. text.ibi eſſe ius accreſcēdi ſine noua petitione ſeu agnitione.vt ſequit.no. tex.cum ceteri ⁊c.quia eſt no.de materia huius.§.habes.C.qñ non peten. par.per Pe.de bel.❡Op.primo extra glo.inter coniunctos coniunctiōe legali non eſt locus iuri accreſcendi.
1 vt.l.⁊ proculo.ff.de le.ij.So.† vex eſt in particularib? in proprietate vt ibi: ſed in vniuerſalibus ſucceſſoribus eſt locus iuri accreſcēdi vt hic ſiue ſuccedat ex teſtō.vt.l.ſeru? cōis ab extero. ⁊ ibi bona gl.ff.de acq.here.ſiue ſuccedat contra teſtm̄:vt per cōtratabu.

a ❡A glo.noſtra.⁊ per iſtam glo.et que hic dicuntur et dicebant Bal.⁊ doc.in.l.ſed ſi hac.§.pretor ait.de in ius vocan.quod licet in petitione venie de qua ibi requiratur cauſe cognitio tamen poteſt concedi parte non citata quia eſt actus extraiudicialis nec ibi de magno preiudicio tractatur. nec ob. qđ ibi requiratur cauſe cognitio.d.§.pror ait. quia poteſt reſponderi vt hic per Barto.ad de qđ dicebat Bald. in.l.ea que qūo ⁊ quādo iudex. qđ in quibuſdā caſibus requirit citatio vt in his que ſunt preambula citationum ſicut eſt impetratio venie.Item quando petitur poſſ.bono.vt hic.Item in dandis aplis.l.eos C.de appel.Item quando pretor aperit edictum omnibus tam citatis ꝙ non.l.cum vnus.j.de bo.auto.iudi.poſ.adde Bald.in rub.C.qui admit.bene.facit ꝙ not.Barto in.l.ait pretor.§.ſi debitorē.j.que in fraudē credi.Item allegatur iſta gloſſ.quod in offi.iudi. non requiritur citatio quod eſt verum in iuriſditione voluntaria que non tangeret ius partis.al's ſecus. Item ſecus in iuriſditione contentioſa.⁊ vide Bal. poſt Bart.in.l.j.quo.bo.C.⁊ quod dr̄ in inquiſitione iuxta ea que ſcripſi in.l.ij.§.qui publico.j.de adul.et vide que dixi poſt Barto.in.l.ij.in ſi.j.col.de re iudi. ⁊ in aliis que expediuntur officio iudicis an requiratur citatio.dic quod ſi tractatur de preiudicio qđ ſit per id quod not.Bald.poſt Barto.in aut.ſi quis in aliquo.in.ij.colum.C.de edē.⁊ p Inn.in.c.humilis. de ma.⁊ obe.⁊ quod dixi in.l.de vno.de re iudic.⁊ ſi perat inſtrumētum inſinuari an requiratur citatio. vide Bal.in.l.j.in ſi.C.de lit.cōteſt.⁊ in.l.ſi.§.illud.C. de lit.conte.⁊ ſi nota hic glo.⁊ doc.ꝙ vbi nō eſt contradictor non requiritur citatio.⁊ idē Inn.in.c.ſi.de preſūmp.⁊ Bal.in.l.nō dubium.in.v.col.C.de le.ſed Bar.in.l.de etate.in.ij.col.ff.de mino.dicit ꝙ tunc dꝫ fieri proclama generale.ſed cum Cy.in.l.fina.C.qui admit.concordat etiam Bal.in.l.ij.C.de his qui ve. eta.impe.etiam Bart.in.l.ſi.C.de edic.di.in quo an in miſ.in poſſeſſio.requiratur citatio.⁊ Bald.in.l.geſta.in ſecunda columna.in verſicul.ſed pone.C.de re iudi.⁊ hanc gl.allegat etiam no.Bal.in.l.ſi.in ſi.C.q. res iudi.non no.

b ❡Sꝫ an ⁊c.adde bal.in.l.j.C.quo.bo.⁊ in.l.j.ff.de iuriſdi.om.iudi.

c ❡Uelle gl.addē bar.i.l.j.i ſi.C.ſi de momē.poſ.bal. in.l.ſi.i pe.co.C.vñ legi.ſꝫ an q̄ obtinuit ꝯtrata.hēat neceſſe petere bo.poſ.vñ liberi.vide p Imo.in.l.ſi filius qui in poteſtate.in pe.col.de libe.⁊ poſthu.

vt.l.ſi duobus.in prin.ſ.de cõtrata. ſiue ab inteſtato: vt hic.⁊.C.q̃n nõ per. per totũ.ſiue ſuccedat de iure ciuili. vt.ſ.de ſuis ⁊ leg.l.ſi ex pluribus.

1 Bonoꝝ poſſeſſio ex teſtõ.⁊ vñ liberi ab inteſtato qd ex poſtfacto concurrere poſſunt.

2 Ius accreſcendi lz non habeat locũ inter heredes ⁊ legatarios poſt emolumentum queſitum niſi in vſufructu tamen quãdo aliquis peteret reſtitutionem vt abſtineret haberet locũ in proprietate.

3 Ius accreſcendi non impeditur ꝑ exiſtentiam ſui heredis.

Sed cũ patrono.

Dicit hic ꝙ ſcripto repudiãte patronus põt totum petere. quero quo iure petit. Per cõtratab. nõ: q2 nõ cõpetit niſi ad certã partem: per ſm tab. non q2 non eſt ſcript⁹. gl. rñdet tribus modis. Primo quod petit per vnde legitimi.vt.l.ij. in fin.⁊ l.iij.vnde legi.⁊ inſti.de libe. ſucceſſ. §.multis.hec ſolu.non eſt vera: q2 cõtratabu.eſt ex teſtamẽto ⁊ bono. poſſeſſ.ex teſtamento ⁊ ab inteſtato non poſſunt concurrere: vt.l.j.§.j.ſ. ſi tab. teſt.nul.ex.ſed hic concurrerent boñ. poſ.ex teſtõ.⁊ vnde legi.ab inteſta. ergo ⁊c. 1 Sol.verum eſt qd ab initio non poſſunt concurrere: ſz ex poſtfacto ſic.arg.l.circa.ſ.de inoffic.teſta. Vel melius dico qd datur bono.poſ. vnde legi.in totum ab inteſtato.⁊ illa bono.poſ.contratab.conuertit in vnde legi.hoc probat in.l.ſi libertus preterito.in prin.ſ.de bo.lib.⁊.l.ij.§.ſi ſub conditione.ſ.de bo.poſ.ſm tab. ⁊ hoc puto verius. Alij dicũt ꝙ patron⁹ intentabit bo.poſ.ſm tabu.q2 in locum repudiantis ſucceſſit.hoc non placet. quia non ſuccedit in locũ repudiãtis vt veniat iure illi⁹: ſz iure ſuo.vt no.ſ. eo.l.iij.§.acq̃rere.in ſo.contrarij.l.j.§. quib⁹.ſ.de ſuc.edi. Alij dicunt qd veniat per vñ le.bo.poſſ.nõ placet q2 cũ hz ordinariam.ſ.vñ legitimi nõ dz venire per extraordinariã.vt.l.in prouinciali.de ope.no.nũ.⁊ ſic teneo primã ꝙ veniat per vnde legitimi in totũ. Iſta opi.retẽta videt ꝙ iſta lex non procedat. aut eñ dicis ꝙ inſtitutus nunꝙ adiuit.⁊ tũc patrono nunꝙ competit cõtratab. vt.l.illõ.ſ.de cõtratab.et.l. etiã.§.et p̃ronus.ſ.de bo.liber.ſz text. dicit contrariũ.aut dicis quod heres adiuit et tũc non potuit repudiare.ſz tex.dicit contrarium quare male. Huius timore gloſſ.dicit qd heres adiuit ſed abſtinuit per reſtitutionem in in‑

2 tegrum et poteſt eſſe bona ſolu. Et ex ipſa not. qd licet poſt emolumẽtum queſitum non ſit locus iuri accreſcẽdi inter heredes ⁊ legatarios niſi in vſufructu.vt.l.j.circa ſi.de vſufruct.accreſ.hoc eſt verũ niſi aliquis petat reſtitutionem vt abſtineret vt hic.expreſſius in.l.ex contractu.cũ ſua glo.ſ.de re iudi. Alij dicunt ꝙ hic fuit inſtitutus filius liberti qui nunquã ſe immiſcuit: tamẽ exiſtẽtia ſui heredis operat vt cõpetat ↄtratab.vt.l.⁊ ſi ex modica.§.ſi filius.ſ.de bo.

3 lib. Ex quo no. quod ius accreſcẽdi non impeditur per exiſtentiam ſui heredis. Tertij dicũt qd vnus ex heredibus adiuit qui poſtea renuntiauit beneficio alterius abſtinẽtis ſe.vt.l.cum hereditate.ſ.de acq̃. here.⁊ iſta etiam poteſt eſſe bona.

Bonorum.

a Op.ꝙ iſta.l.non ſit neceſſaria habentibus ius legitimũ: quia eoipſo quod petunt bo.poſ.videntur ſe gerere pro herede.vt.l.puberem.C.de iure delibe.ſol.vt in glo.hic et ibi. Quero dicitur hic qd legum tuendarũ ⁊c. gl.ponit plura exempla: ſed nos ponemus.ſ.vt ex.ll. et ſe.de cõſul.bo.poſ.detur.vbi eſt rub.

1 Inſtrumentum in quo dicitur promiſit dare cẽtum ⁊ illa centum poſita ſunt per notam importantem centum exequitur.

Notis.

1 Iſte.§. facit in arg. ꝙ ſi i inſtrõ cõtinetur promiſit dare cetuz florenos: ꝙ nõ debet mandari executioni: vt hic.ad hec optime.C. de teſt.aut.qd ſine.⁊.l.ij.§.pe.C.de vete.iu.enu.⁊ in prima cõſtitutiõe ffoꝝ.in ſi. In cõtrariũ eſt caſus. ſ.de here.inſti.l.quoties.§.ſed ⁊ ſi quis pro eorum. Sol.quedam ſunt ſigna inconſueta.⁊ ex illis non datur bo.poſ.vt hic. Quedã ſunt ſigna vſitata vt pro centũ vnum.c.⁊ tunc ſufficit vt in contrario. Fallit in d.aut.qd ſine.C.de teſt.vbi de rigore imperator non vult quod ſcribantur per notas.

Seruus.

Dicitur hic ꝙ ſeruus poteſt petere bo.poſ.quero vtrum dicatur de bo.poſ.delata dño vel ſeruo. Dicit glo.de vtraqꝫ vt in ea patet. Quero vtrum alij quam dño poſſit ſeru⁹ pete.poſ.bo. Gl.ꝙ ſic ⁊ bene.ſi enim abſenti ⁊ nõ petẽti poteſt dari multomagis poteſt dari ſeruo petenti. b Quero q̃liter[b] debet eſſe cert⁹. Dicit gl.vt iudex nõ vt priuatus.argu.ſ.illicitas.§.veritas.ſ.de offic. preto.⁊ ideo eſt cautela quod hoc ponatur in act. quod iudex ſciens ipſum ſeruum ſic decernit. pro hoc tex.in.l.hec autem.ſ.de bo.auto.iudi.poſ. Dicitur hic quod bono.poſſeſ.poteſt dari abſenti ⁊ non petenti.an queratur incontinenti. Videtur quod niſi c ſequatur[c] ratihabitio.vt.ſ.eo.l.iij.§.acquirere. In contrarium quod incontinenti ſi iudex voluit.ſ.eodem.lege penulti.ſed ibi loquitur in minore vt ibi dicam.

Impubes.

Querit gloſ.quid de adulto dic vt in gloſ.

1 Sententia patris an noceat filio in bonorum poſſeſſione ⁊ ſibi.

2 Scientia filij quando noceat ſibi vel patri.

a Bonoꝝ q̃n ſuccedẽs ꝑ boñ. poſſ. dicat ſuccedere ↄ vel ꝑter volũtatẽ defũcti.vide Bal. in rubri.C.q̃ admit.i.vi.q.ſz vtrum agnoſcẽs bo.poſ. videat adire vide bal.i rub.C.eo.in.vij.q.

b Quero q̃liter.no.ꝙ iudex dz ee cert⁹ vt poſſit agnoſci bo.poſſ. corã eo. et vide nota. Bal.in rubri.C.q̃ admitt.in.iij. col.

c Niſi ſeq̃tur. Et idẽ tz bar.in.l.iiij.§.hec autẽ.in.iij. col.de dã. infect.⁊ dũ d2 hic ꝙ nõ acq̃rit bo. poſſ.petita ꝑ abſente niſi ſecuta ratihabitione.vid bal. aliter loquentẽ i rub.C.q̃ admit.in.vj.q.

3 Scientia patris vel tutoris an noceat pupillo.

Dies.

Iſte.§.hz duas lec.vna ꝙ habeas hic ſit. alia ꝙ habeas ſcit. Ad lec.prout eſt ſcit. Primo de eo quod dicit de patre op.ꝙ ſcientia pr̃is non nocet filio: vt.ſ.tit.ij.l.j.§.j.⁊.ſ.quis or.in bo.poſ. ſer.l.circa.⁊.l.cum filio. Sol.gl.duobus modis. vno modo qd cedit dies ad cõmodum filij vt poſſit adire non quantũ ad incõmodum. Hoc quod dicit de tutore dubitatur. Dicunt eñ quidam quod ſcientia tutoris nocet pupillo. Ratio eſt q2 contra patrez nõ poteſt haberi regreſſus: ſed contra tutorem ſic. Hãc rationem tangit glo.in.l.ſi infanti.§.ſi vero.C.de iure delib.ſed doc.idem tenent in tutore qd in patre: vt cedat quo ad cõmodum: non quo ad incõmodum. ita Dyn.tenet hic: ⁊ Cyn.C.eo.l.bonorũ.in.ij.q.quod maxime iuuatur hodie per.l.vlti.in ſi.C.in quib.cau. in integr.reſtitu.non eſt neceſſa.⁊ etiã in l.j.eo.titulo.

1 Quero: hic dicit ꝙ ſcientia patris nõ nocet filio. ſed quero: vtrũ ſcientia patris noceat ipſi patri. Videte.ſi nos querimus ſm iſta tempora ſm que q̃cq̃d querebat filius: querebat patri: puto ꝙ patris ſcientia ſibi: non filio noceat.vt.l.is qui heres.§.fina.cum ſua glo.ſ.de acquirẽ.heredi. Si vero querimus ſm noua iura introducta per.l.ſi.C.de bonis q̃ lib. tunc pater nõ põt acquirere ſibi pleno iure niſi filio repudiante: ⁊ ideo ante repudiationem filij tempus non curret patri.vt.C.eo.l.vlt. Sed quero vtrum ſciẽ‑

2 tia filij noceat ipſi filio? Rñ.ſi loquimur ſm iſta tempora ſm que filius nõ poterat agnoſcere ſine patre bono.poſſ.tunc ſcientia filij non nocet ſibi niſi ſicut noceret patri: ſed patri non nocet ſm diſtinctionẽ poſitam in.l.fin.in prin.ſ.quis or.in bono.poſ.ſer. Si vero loquitur ſm iura hodierna ſm que filius poteſt petere etiã contradicente patre.vt.l.vlti.C.de bo.que liberis.tunc ſcientia filij nocet ſibi ⁊ patri.vt not.C.e. l.j.⁊.ſ.quis or.in bono.poſ.ſer.l.vlti.licet Iaco.de belui dicat cõtrariũ.dicit eñ ꝙ ſicut expreſſa repudiatio filij non nocet patri.vt.l.ſi.C.de bonis q̃ libe. ita nec tacita. Docto.dicunt cõtrarium in.l.j.C.eo.ꝑ hãc rationem. Sicut eñ ſm antiqua tẽpa ſm que filius minus iuris habebat: q2 oĩa querebat patri: ſcientia filij patri nocebat, multomagis hodie vbi plus iuris habet. Non obſt.qd per repudiationem nõ preiudicat patri: q2 aliud eſt in repudiatione expreſſa: aliud i tacita q̃ ſit ex tpe. Simile in.l.ſz ⁊ ſi inter me ⁊ te.ſ.de

3 ſer.vrb.pred. Iſta faciunt ad.q. vtrũ ſcientia pr̃is ⁊ tutoris ꝓdeſt ad acquirendũ ius deliberãdi: videt ꝙ ſic: q2 ſcientia eorum prodeſt ad cõmodũ pupilli vt dixi: ergo idem erit hic.dixi in.l.q̃ duos.ſ.de reb.du. Predicta vera in repudiatione tacita ex trãſcurſu tẽporis: ſed in expreſſa dicemus.ſ.l.pri.

1 Tutor an ſolus poſſit repudiare bon.poſſeſſionem pupillo delatam.

2 Repudiatio expreſſa patris vel filij an noceat patri vel filio.

3 Repudiatio domini nocet ſeruo.

Tutor.

a Opp.glo.de.l.ſi ad pupillum.ſ.de auto.tut. Due ſunt 1 ſolu.in gloſſ.vna eſt quod ſolus tutor non poteſt: ſed conſentiente pupillo ſic. argu.l.potuit.C.de iure delibe.melius in.l.j.§.tutor.de ſucceſ.edi. Alia ſolu.eſt Azonis.⁊ eſt not.qd ſolus tutor non poteſt vt hic: ſz tamen poteſt conſentientibus amicis ⁊ iudice. Quid dicemus? Iſta opinio Azo.põt eſſe vera recte intelligendo: q2 iſta repudiatio videtur quedã alie‑

b natio[b] illius iuris queſiti pupillo.i.ſicut in alienatione rerum requirit iudicis autoritas ⁊ tutoris: ita in hac repudiatione requiritur iudicis autoritas ⁊ tutoris.vt.l.magis puto.§.fundum.ſ.de rebus eo. Et ſi dicis qd ibi loquit in fundo legato qui tranſit recta via in pupillum? Rñ.qd licet boñ. poſ.non tranſeat ipſo iure: vt.ſ.eo.l.j. ⁊ ibi de hoc.tamen iſtud ius iudicat mobile vel immobile ſm id cui adijcitur: vt.l.j.⁊.ij.C.ſi aduer.tranſac.⁊.l.ſi ad reſoluendum.C.de predi.mino. et not.per Dy.in.l.poteſt.ſ.de autori.tu. Quod autem dicit Azo quod requiratur amicorum requiſitio intelligit ſm.l.magis puto.§.nõ paſſim.ſ.de rebus eo.⁊ q2 anteꝙ fiat aditio vel repudiatio interrogabunt cõſanguinei ⁊ amici: an hoc expediat pupillo vel non: vt ibi d2. Opp.d2 hic qd tutor poteſt petere non repudiare. Contra ille q̃ põt acquirere põt repudiare vt l.q̃ põt.§.j.ſ.de reg.iu.⁊.l.is põt.ſ.de acqui.he. So.dicit gl.illa regula fallit in his adminiſtratorib⁹: q2 nõ videntur tutores cũ pupillũ ſpoliãt. gl.iſta dicit bñ: ſz dic clari⁹: q2 qd d2 in.l.q̃ põt: eſt verũ in eo q̃ ſuo noĩe põt acquirere: q2 ille põt repudiare niſi etas ſit impedimento: ſed ille qui hz acquirere nomine alioꝝ non poteſt repudiare vt hic.de hoc vide quod no.C.eo.ti.l.

2 bonorum.in.ij.op. Quero vtruz[c] expreſſa repudiatio filij noceat patri: vel repudiatio patris noceat filio. Haberis tex.in.l.is qui.§.fi.ſ.de acquir. here.vbi dicitur ꝙ non nocet: ⁊ hoc ſecũdum hec iura: ſed hodie plus: quia vnius repudiatio alij proficit: quia ſi vnus repudiat alius habet.vt.l.ſi.C.

3 de bo.que libe. Quero vtrũ repudiatio dñi noceat ſeruo vel econuerſo. Text.ꝙ ſic in.l.legatũ.ſ.j.charta.ſ.de lega.j.ꝓ hoc ẽt.ſ.de ſucceſ.edic.l.j.§.ꝑ‑

a Tutor.ad hanc legem vide Bal.in.d.rub.i.in.vj. queſtione.

b Quedã alienatio.repudiatio eſt alienatio: ⁊ in ea requiritur iudicis autoritas ⁊ tutoris.⁊ vide qd no. Bal.in.l.pupilloꝝ.C.de repu.here.⁊ tex.in.l.iij.§.ſi qd minori.ſ.de mino. ſed vtrum cũ decreto iudicis poſſit ſolus tutor repudiare. videt ꝙ ſic ſi impubes nõ põt cõſentire: vt q2 ẽ infans vel videt eius volũtas neceſſaria: q2 ſi requirit in adi.d.l. potuit.in.ſ. temagis.i repudiatione.⁊ ꝑ hoc habes maximã limitatione ad l.j.§.tutor. de ſucceſſ. edic.⁊ ad hãc.l.⁊ iſtã adde oĩno bal.in.l.in bonorum.i iij.q.C.qui admit. Adde q̃d ſi tutor repudiauit ⁊ ali⁹ adiuit: et fructus lõgo tpe ꝑcepit: deinde apparet ꝙ tutor repudiare non potuit: an heres qui adiuit teneatur ad fruct⁹: et ſi ſoluit creditoribus: an poſſit retinere in reſtitutione hereditatis.vide Roma.conſilio.cclix.

c Quero vtrum.vide Bartolum in lege prima.ſ. qui admit.et.ſ.lege proxi.§.fin.ad ſi.⁊ ibi Bal.maxime in.xvij.col.

Andreas pomate.

a ¶ Ex hoc cõcludet. Adde ꝙ iſta opinio eſt cõis per Alex. in l. legatus. de leg. ſ. vbi late.

b ¶ Abbas repudiare. Abbas repudiare põt heredi tatem delatam monacho. vide Bal. in l. ex repudia tione. C. đ ſideicõ. in l. j. ⁊ q. C. qui admit. ⁊ in l. contra virum. §. j. de pa. ⁊ quod ibi ſcripſi poſt eum. ⁊ in l. in bonorū. in v. qđ. C. qui admit. ⁊ in l. pen. C. de repudiā. here. ⁊ cano. in c. in preſentia. de proba. ⁊ Cy. i l. de o nobi. de epiſco. ⁊ cleri. et Bal. in l. is qui heres. §. fi. de acquiren. heredi. ⁊ iſta opinio videt verior: q2 monach⁹ non habet velle neq3 nolle. c. ſi religioſus. de elect. in vj. ⁊ vide nota. Baldum in l. fin. in princi. de bonis que liberis.

ADDE Ange. conſi. lxx. ⁊. rcj.

a ſeruū. ex hoc etiā cõcludet^a qđ heredi tatem delatam monacho poterit ab bas repudiare^b nõ aũt monachus: eq parando monachū ſeruo. vt not. in l. cū heredes. §. fi. ſ. de acquir. poſ.

1 Peritoꝝ copiā ſi quis ſe non ha buiſſe dicit an ei vel aduerſario incū bit onus probandi.

Periti preſumuntur eſſe in loco inſi gni.

2 Locus inſignis quis dicatur: vbi ha betur quod eſt vbi merum ⁊ mixtum imperium exercetur.

3 Sciens conſanguineum proximioꝛez defunctū preſumit ſcire hereditatem ſibi eſſe delatam.

4 Credens cõſilio alterius ſi per ſe ſci re non debet excuſatur.

Aſſeſſoꝛ nõ tenet ſeq̄ ↄſiliū alterius.

c ¶ In bonorum. Dicitur hic quis dicatur locus inſi gnis. Et vide Inno. in c. preſenti. de reſcript. in verſi cu. ciuitatis. Et omnino Bald. in l. iur. C. qui admit. ⁊ ibi habetur etiam quis debet probare. ⁊ vide bar to. in d. l. idem q3 pro ſocio. ⁊ Bart. in l. ſi ab hoſtib⁹. §. fi. ſolu. matrimo. Adde tu etiam ad Bar. hic Are. in c. intelleximus. de iudi.

d ¶ Debet credere ſic. Et ideo dicit Pet. de ancha. in clement. ne Romani: de elec. in princi. ꝙ habens pro ſe opinio. docto. excuſatur ab expen. quaſi habeat iu ſtam cauſam litigandi. nam doctores habentes au toritatem a iure interpretandi conſtit. ⁊ iura hoc ha bent quod eorum autoritates ſunt probabiles: et in ſcriptis redigende: vt not. de poſtu. prela. c. j. ⁊. C. de profeſſ. qui in vr. conſtantino. l. j. li. xij. ⁊ hic adde Bal dum in l. iul. C. qui admit. ibi tamen limitat iſtam. q. ⁊ dicit per hanc. l. Bal. quod notarius qui debet fa cere teſtamentum ſm conſilium ſapi. ſi appoſuit non apponenda de conſi. ſapien. non tenet de falſo: q2 ex cuſatur credendo ſapienti. ⁊ illud quod. ſ. dixi ſcdm Petrum de ancha. Limitat domi. Anto. in c. finem. de dolo ⁊ contuma. in fine. x. colum. niſi opi. doctoꝝ eſſent contra communē opi. vide que dixi poſt Imo. in l. fina. de re iudicata. ⁊ not. Imo. in l. qui ante. ca lendas. in ſecunda columna. de verborum obligati. ⁊ quod non excuſetur iudex ſi credat alteri imperi to. tenet Baldus in l. ſi conuenerit. de re iudicata. cum concordan. ⁊ ibi dixi poſt Imo. Adde quod con ſilium docto. excuſat ab expen. Petr. de ancha. con ſilio. cxxiiij.

In bonorum. ^c Diuiditur in tres partes. primo po nit dictum in genere. ſecundo ponit exem plum in bonorum poſſeſſ. ex teſtamēto. ter tio in bo. poſ. ab inteſtato. ſcđa ibi ⁊ ideo. tertia ibi ſa tis eni. No. tex. ibi copiam ⁊c. ¶ Opp. ⁊ videtur qđ iſta diſtinctio potuerit vel nõ potuerit cõſulere peri tiores non debeat fieri. vt. l. regula. §. ſed iuris. ſ. de iur. ⁊ fac. ig. Dicit glo. ꝙ hec diſtinctio fit quādo tra ctamus de lucro: al's ſecus: vt in ↄtrio. Idē dicit Dy. in c. iuris ignorātia. de reg. iur. lib. vj. ⁊ etiā no. in cõ trario. Dicitur hic: † copiam q3 eoꝛū. quero qs dz pro bare an ego aduerſarium habuiſſe copiā. an ipſe ad uerſarius ſe non habuiſſe copiam? Videte: nos habe mus tex. dicentem ꝙ in ciuitatib⁹ ⁊ locis inſignibus vt ſi eſt caſtrū nobile eſt p̄ſumptio ꝙ ibi ſit copia pe ritorum: vt eſt tex. in c. ſtatutū. extra de reſcript. li. vj. ¶ † Sed tūc quero qs dicit locus inſignis? Rñd. tex. dicit vbicūq3 eſt cõmunantia vel caſtrum qđ ha beat forū iudicioꝝ ⁊ habeat merū ⁊ mixtū imperiū dicit locus inſignis. vt. l. ſi duas. §. decet aut. ſ. de ex cu. tut. ⁊ per hoc dz intelligi qđ al's dixi vobis: impu tatur alicui cur non miſit procuratorē. qñq3 dixi: qđ dz intelligi ſi inueniebat ꝓcuratoꝛez ſufficientem. vt l. idē q3. in fi. ſ. pro ſoc. Verum autem debeat reperi ri: ⁊ an preſumat ſufficiens: ex qualitate loci preſumi tur vel non: diſtinguendo vt. ſ. dixi. tene menti. ¶ Vl timo † hec lex facit ad id ad qđ dixi vobis in l. qui duos. ſ. de reb. du. quod eo ipſo qđ qs ſcit proximio rem conſanguineum ⁊ illū defunctū de cuius ſucceſ ſione tractat preſumit ſcire ſibi eſſe hereditatē dela tam. † Itē facit quod q̄ cõſuluit peritiorem ⁊ ei⁹ cõ ſilio facit: dz ei credere: non dicas debet ꝙ imponet neceſſitatē: q2 alterius conſiliū quis nõ tenet ſeq. vt l. titium ⁊ meuiū. in prin. de admi. tu. ſed dic ꝙ debet credere ſic^d vt ſi credit habeat iuſtā cām credēdi. et ideo ſi errauit h3 iuſtā cām erroris: vt eſt tex. hic: qđ tene menti. ⁊ hoc in perſonis que nõ debent ſcire p ſe. ꝓ hoc tex. hic. ⁊ in l. regula. §. ſed iuris. ſ. de iur. ⁊ fa. igno. nam ſi vnus aſſeſſoꝛ perit conſiliū ab alio recte credendo conſilio illius nõ h3 iuſtam cām ignorātie: q2 per ſe dz ſcire: ⁊ ideo imperitia ſibi imputat. vt in c. imperitia. de reg. iur. lib. vj.

Non eſt ambigendum. ¶ Opp. etiā qđ quilibet admittat cum ſi ſcus vltimo veniat. vt. C. de cad. tol. ſol. vt i gloſ. ¶ S3 qro q̄re magis dicis de iſtis q̄ de alijs? Rñ. q2 iſte perſone videbant admitti iure quodam ſpāli. ⁊ ideo facilius videbant excludi: vt. l. eius mili tis. §. mili tia. ſ. de teſta. mili. ¶ Vltimo gloſſ. querit vtrū inter fiſcū ⁊ rempublicā ſit differentia? Et dicit qđ nõ: ⁊ de hac. q. ponūt doc. in l. reſpublica. C. ex qui bus cau. maio. ⁊ tangit in rub. C. de iure fiſc. li. x. ⁊ in aut. de here. ⁊ fal. in prin. Sed meli⁹ q̄ per alium po nitur per Guil. C. cõia de ſucce. l. j.

Vbicunq3. Op. de. l. j. §. ⁊ ſi ſui. de cõtrata bu. ⁊. l. ſ3 cū patrono. ſ. eo. glo. ſol. ⁊ bene. ⁊ eodē modo ſol. inſti. e. ti. in prin. vel cla rius q2 qñ aliquis ꝓhibet de iure ciuili in odiū ipſi⁹ tunc non admittitur. vt hic. Sed ⁊ ſi prohibet pro propter aliquod delictum tūc põt admitti de iure p̄

toꝛio. ita not. Dy. in c. cum quid vna via. de regul. iu ris. lib. vj.

Edicto. Hic eſt tex. precedētis. §. No. ex hac. l. que ſit cauſa capita lis. ſimile in l. ſi vero. §. qui pro rei. ſ. qui ſa tiſda. cog. ⁊. l. ij. de publ.

1 Agnoſcere bonoꝝ poſſeſſionē videt quis quan do eſt certus de viribus teſtamenti: ⁊ illud dicit fal ſum.

Certus quādo quis poſſit eſſe: teſtamentum falſum quando dicitur falſum facto alieno.

2 Proponens querelam inofficioſi in dubio videt pre ponere animo adeundi.

3 Certus de teſtamento ſi proponit nullitatem teſta menti videtur adire.

a 1 Cum quidam. ^a Qui dicit teſta mentū † falſum vi detur bo. poſ. agnoſcere ſi de teſtamēti vi ribus certus erat. h. d. not. l. ¶ Oppo. ex tra. glo. d: hic ꝙ forte erat certus accuſationis. Con tra quando teſtamentū dr falſum facto alieno non poſſum eſſe certus. vt. l. cum falſum. ſ. de acqui. her. So. op3 te intelligere ſic qđ ꝓferebat teſtm̄ factum certa die ego ſum cert⁹ qđ illud teſtm̄ eſt falſum: q2 tota illa die fui Rome cū teſtatore. Iſta eſt rñſio ac cur. in ſūi in l. pantonius. §. rei. ſ. de acqui. he. ¶ Se cundo op. extra gl. d. l. quēadmodū. ſ. de inof. teſta. vbi agendo de inof. non videt agnoſcere hereditatē ⁊ de. l. antiſtius. ⁊ qđ ibi per Dy. ſ. de acqui. he. Sol.

2 † aduerte qñ eſt certum quo animo quis proponit

b querelam^b vel actionem facti vel nullitatis: tunc ſta mus certo vt in. ll. contrarijs. Si vero eſt dubiū: qd tenendū? dic ꝙ in querela inofficioſi qđ in dubio vi detur ꝓponere aīo nõ adeūdi: vt. l. antiſti⁹. ⁊. d. l. quē admodū. ⁊ hoc puto verū. rõ: q2 tūc cū q̄relā ꝓpono ſi vellē tunc adire nõ poſſem ab inteſtato: q2 tūc teſta mentū durat. vt. l. quādiu. de acqui. here. ⁊. l. anteq̄. C. cõia. de ſuc. ideo non ꝓpono vt adeam: ſed vt pa rem mihi viam adeundi. ꝓ hoc qđ no. in l. j. § ſi parē di. ſ. de condi. ob cau. ⁊. l. iam dubitari. de here. inſti. ſed qñ ꝓpono querelā falſi tūc ſi ſum certus de viri bus teſtamēti qđ eſt falſum incõtinēti poſſem adire ſi vellē. vt. l. cū falſum. ſ. de acqui. here. ⁊ incõtinenti poſſem ꝓponere bo. poſſeſ. vt hic. ideo ꝓponēdo vi deoꝛ agnoſcere vt hic. arg. l. iam dubitari. ⁊ ibi no. de here. inſti. Si vero nõ ſum certus de virib⁹ teſtamē ti: tūc idē qđ in querela inof. q2 non videoꝛ ꝓponere aīo adeundi. ar. l. quēadmodū. de inof. teſt. ⁊. l. anti

3 ſtius. prealleg. In iure vero † dicēdi nullū: dico idē qđ in cā falſi. q2 ſiquidē cā nullitatis reddit me cer tū: tunc ſtatim poſſum adire: nec eſt neceſſe qđ peta3 annullari a iudice: q2 ius annullat: vt. l. que ſub cõdi tione. §. fi. ſ. de cõdi. inſti. ⁊ ideo cū ꝓpono nullitatē videoꝛ adire. vt. l. ſuus. C. de repud. her. ſi vo ſum in certus de nullitate: tūc idē qđ in querela inofficioſi: vt dixi in q̄rela falſi. q2 nõ ſum cert⁹ de virib⁹ teſta menti ⁊ ſic nõ poſſem adire: vt. l. ſ3 ⁊ ſi de ſua. de acq. here. ¶ Op. ad allegata gl. qđ ꝓuidēdo in vno nõ videoꝛ ꝓuidere in alio. vt. l. ſi ſeruus. ſ. vi bo. rap. ſol. vt no. ſ. de alie. iu. mu. cā fac. l. itē in pri. dixi in l. ſi ſer uus: ſed op. qđ imputet hic cur ſimul oēs nõ propo ſuit. ſicut dicimus ſemel in tutoꝛe cui imputat ſi oēs excuſatiões nõ ꝓpoſuit ſimul. vt. l. ſci re. §. ſcire. ſ. de excuſa. tuto. ⁊ inſtituta de excuſatione tutoꝛum. §. qui aūt. ſo. vt in glo. ⁊ idē puto hodie cū ꝓponen do accuſationē ſufficiat vt videatur agnoſcere: vt hac. l. Quero hic loquit qñ fuerūt ꝓpoſite intra tp̄s intra qđ pn̄t ꝓponi: qd ſi fuerūt ꝓpoſite poſt? Hic ſunt due glo. q̄ vident ſibi ↄtrie. ⁊ eſt prima glo. ⁊ vltima. ſed veritas eſt ꝙ prima glo. loquit quando de virib⁹ teſtamenti erat incertus. ideo tp̄s nõ currit. ſed ſecunda glo. loquit qñ erat certus de viribus teſtamenti. ideo ſi intra tp̄a non propoſuit ſibi imputat ⁊ tempus currit.

Paulus. Not. text. ibi: niſi is qui ⁊c. ¶ Op. qđ per matrē acqui rat dñium filio. vt. l. dic ſpõ ſalioꝛū. ſ. de poſt. ergo ⁊ bono. poſ. gl. ſoluit ſed non placet: quare dic ꝙ do minium acquirat filio verum eſt rati habitione ſecuta ⁊ ita hic eſſet. Item op. ad fi. hic innuit qđ impuberi queri tur incontinenti ſi iudex vult. contra. ſ. eo. l. iij. §. acquirere. Sol. credo hoc verum in impubere^c in cuius perſona poteſt iudex officium tutoꝛis aſſume re. vt. l. bonorum. C. e. ti. ſed in impube re maiore non credo quod queratur ſine ratihabitione. vt. l. cõtraria. ⁊ ita intelligo. l. ſeruus. ſ. eo. ti.

Quoties. In textu ibi: cepit. ſc3 poſt ratihabitionem. ¶ Oppo. de. l. ſi quis alicui. ſ. de acq. here. Sol. hic habuit ratū anteq̄ in furoꝛem incideret. ⁊ hoc qđ dicit ratū habuiſſe: itelligo de iure: q2 v3 ratiha.

¶ Si tabule teſtamēti extabunt. Rubrica.

¶ Circa rubr. glo. querit tres qõnes. Primo in quo differt iſte titul⁹ a titu lo ſi tabu. teſt. nulle extabunt. Secun do que ſunt cõia ⁊ in quibus cõuenit bo. poſ. ſm tab. ⁊ ↄ tab. Tertio q̄ ſunt illa in quibus differt bono. poſſeſ. con tra tab. a bonorum poſſeſ. ſm tab. dic vt in gloſ.

1 Scriptum proprie nõ dicitur qđ ſenſu percipitur.

Teſtis qui reddit rationem per ver bum credit: non probat.

2 Inſtrumentum ſi a principio produ citur non cancellatum nec vitiatum: ſi poſtea appareat vitiatū nõ nocet.

3 Hereditas de iure ciuili adiri põt ⁊ le gatum debet l3 teſtamentum ſit incõ ſulte deletum.

a ¶ Cū qdā vide Bal. in l. j. C. de iure libe.

b ¶ Propo nit q̄relā. Adđ bar. i l. poſthu m⁹. §. fi. ſ. de inof. teſt. ⁊ vid. l. iij. ⁊ ibi not. p Bal. C. de repu. here. p Imol. in l. filio p̄terī to. đ inuſt. rupt.

c ¶ Verū i impubere. no. ꝙ ſi ali qs agno ſcit bo. po. ꝓ pupillo ſine māda to ſibi q̄rit ratihab. et hic erit ca ſus in quo hodie erit neceſſaria bo. poſ. ꝓq vide qđ di xi poſt bar to. i. l. ſi cer tū. C. vnde legi. ⁊ not. Bal in ru br. C. q adı mit. i. vj. q.

1 Heredi. No. † q̄ non poteſt dici ꝓprie ſcriptū qḋ ſenſu ꝑcipitur: ſed oculis debet videri. Sic in. l. j. circa princi. ff. de his que in teſtaa. delent. quod facit ad dictum teſtis qui reddit rōnē per creditur quia non valet: ſed deberet dicere: q2 vidit vel audiuit per aliquem ſenſum corporeum. facit. l. qui teſtamē to. in fine. ff. de teſtamen. ⁊ per Innoc. in. c. cum cauſam. extra de teſti. ¶ Se
a cundo no.a qḋ † ſufficit inſtrumentū
2 non eſſe cancellatum nec vitiatum tēpore quo producitur in iudicio. ⁊ ideo licet poſtea reperiatur vitiatum nō vitiat vt hic: ⁊ ideo ſi reperiatur in libro notarij talis produxit inſtrumentum non cancellatum nec vitiatū: ſi poſt=
b ea reperiatur cancellatū non nocet.b quia ſufficit fidem imponi chartule i initio: vt. C. de fide inſtru. l. vlti. qḋ tene menti. ¶ Oppo. quod ſi deletum eſt teſtamentum non detur bonorum poſſ. vt. l. noſtram. C. de teſta. vbi not. qḋ ſufficit teſtamentum extare tēpore mortis. Sol. hic inconſulto fuit deletum. ibi vero conſulto: vt plene not. in. l. j. de his que in teſta. delen. ¶ Itē oppo. de. l. j. § ſed ſi legi. ⁊. §. j. ff. de his que in teſta. delen. Sol. hic quantum ad bo. poſ. ſcḋm tabu. ſed quantum ad legata vel ad hereditatem non proce
3 deret hec. l. quia † licet teſtamentum ſit inconſulte deletū legata debentˀ: ⁊ adiri poteſt hereditas de iure ciuili not. in. l. j. ſed conſulto. ff. de his que in teſta. delen. ¶ Vltimo vide gloſ. que incipit. l. ex preſumptione. ibi argumē. contra de codicil. l. fina. Solu. iſta cōcordat. Item ibi. l. errore. ſed ibi fuit nomen heredis ſcriptū. hic fuit omiſſum heres eſto. vel ibi quantū ad aditionem de iure ciuili. hic quantum ad bono. poſſ. ſcḋm tabu. vt. ff. dixi. ſed prima plus placet.

¶ De bonorum poſſeſſione furioſo infanti muto ſurdo ceco competenti.

Rubrica.

¶ Dixit de bonorum poſſeſ. in genere ſed q2 eſt tractaturus de bonorū poſſ. in ſpecie q̄ datˀ. v. perſonis hic enumeratis de primis duabus dicitur. in. l. j. de alijs dicitur in. l. ſi.

1 ☞ Curator furioſi agnoſcitur bonorum poſſeſſionem ad furioſi commodum.
2 Subſtitutus admittitur quando inſtitutus differt adire: nec contra eum poteſt ſubueniri.
3 Bonorum poſſeſſio que defertur infanti eſt iuris. et tranſmittitur.
4 Bonorum poſſeſſio delata furioſo eſt facti donec eſt in furore ⁊ non tranſmittitur niſi eſſet rogatus de reſtituendo q2 tunc eſt iuris.
5 Bonorum poſſeſſio agnita per tutorem quare eſt q̄ queritur infanti irreuocabiliter non ſic furioſo per curatorem.
Infans ⁊ furioſus quo ad reſtitutionem ſaltem ex clauſula generali equiparatur.

Furioſo. Primo ponit edictum; ſecundo reſpondet tacite obiectioni. tertio format vnā aliā queſtionem ⁊ eam determinat: ſecūda ibi: neq̄ ſi curator. tertia ibi: quid ergo ſi curator. ratio primi dicti eſt q̄ furioſo non cedit tempus: quia non poteſt agnoſcere. Item ſubſtitutio non currat donec excludatˀ inſtitutus. Et ad hanc rationem opponit hic iuriſcōſultus in ſecunda parte. l. ¶ Opponitur ⁊ videtur qḋ
1 curatori furioſi non poſſit agnoſcere bonorum poſſ. vt. ff. de ſucceſſ. edi. l. j. §. furioſi. dicit glo. quod ad cōmodum furioſi poteſt vt habeat fructus non tamen quo ad incommodum. ¶ Item oppo. quod quādiu eſt locus inſtitutioni ſubſtitutus non admittatur: vt l. quandiu. ff. de acquiren. heredi. Solu. illud verum
2 niſi † inſtitutus differret adire nec contra eum poteſt ſubueniri tunc ſubſtitutus admittitur ſicut inſtitut⁹ ſub conditione: vt. l. ij. §. ſub conditione. ff. de bonorū poſſeſſ. ſcḋm tabu. ⁊. l. ſi quis inſtituatur. de here. inſti. ⁊ qḋ ibi no. Dicitˀ hic qḋ ſubſtitutus cauet. Cōtra in l. ſi. §. oī ſatiſda. C. de cura. furio. Solu. ibi de ſatiſdatione preſtanda a curatore quam prohibet. hic de preſtanda a ſubſtituto quam debet preſtare: vt hic. ⁊ ar
3 gu. l. non enim. ff. de adoptio. ¶ † Quero iſta bono.
c poſſeſſio que datˀ infanti: an ſit iurisc vel facti? Tex. eſt quod eſt iuris. l. ſi infanti. C. de iure delib. q2 q̄rit bono. poſſe. que eſt iuris. ⁊ ad heredes ſuos trans
4 mittit. ¶ † Quero de bonorum poſſeſ. que datur furioſo an ſit iuris vel facti? Et hic glo. videtur dicere qḋ ſit facti vt proſit ſolum qḋ percipiat fructus: non qḋ vere heres efficiatur per bo. poſ. Cōtrarium not. in. l. ſi. §. ſed ſiquidem. ⁊. §. tali. C. de cur. fur. ⁊ illā teneo. Tamen ſiue dicamus facti ſiue iuris ſemper eſt idem iuris: quia donec eſt in furore: eſt bonorū poſ. ſed ſi in furore decedit fingitur bono. poſ. nō fuiſſe. ⁊ ad heredē nō trāſmittit. vt. l. ſi. §. ſi autem in furore.
d C. de cur. fu. Sed hoc fallit in caſu. vt ſi eſt rogatus furioſus de reſtituēdo: q2 tunc eſt de iure poſſeſſor. ⁊ q̄ritur bo poſſ. que eſt iuris. ⁊ actionē trāſfert: vt. l. cū in fideicommiſſ. et. l. cum heres inſtituta. ff. ad tre
5 bel. ¶ † Quero de vna queſtione quare per tutores queritur bono. poſſeſ. infanti irreuocabiliter. furioſo non? Cyn. in. l. ſi infanti. C. de iure delibe. dicit quod eſt ratio: q2 poteſt reſtitui infans. Sed hec ratio non
e placet: quia et furioſus poteſt reſtituic ſicut infans: vt. l. marcellus. ff. de fideiuſſ. ⁊ ibi not. Equiparantur enī infans ⁊ furioſus: vt not. in. l. ij. C. de cur. furioſo. ſaltem ex generali clauſula. ſi qua mihi iuſta cauſa

a ¶ Secūdo no. ⁊ vide bal. i. l. certū. ꝓpe ꝑn. vñ cog. andre. barb.

b ¶ Nō nocet. ſi reperitˀ ī lib. notarij talis ꝓduxit inſtrʒ nō cancellatū nō nocet ⁊ vide bal. i. l. ſi vn⁹. ī fi. ⁊ l. nr̃aʒ. in. iiij. col. C. de te. ⁊ ī. l. geſta. in fi. de re iudi.

c ¶ An ſit iuris. an iſte bo. poſ. ſint facti vl' iu. addē q̄ōno. ꝑ bal. ī ru. C. q̄ admitt tā. ī. iiij. q. ⁊ meli⁹ in. l. infantis. e. titu.

d ¶ Fallit i caſu. idē in caſu q̄n hʒ ſubſtitutū exēplarē: q2 ꝓpr̄ hāc bo. poſ. cōfirmatˀ ſubſti. exēplaris ſʒ bar. ⁊ doc. in. l. ex facto. in ver. viij. et vlt. de vul. ⁊ pup.

e ¶ Pōt reſtitui. an furioſus poſſit reſtitui in integrū aduerſ⁹ bonoꝝ poſſe. adde bal. ī l. ſi īfanti. C. qui admitt.

eſſe videbitˀ. facit. l. fulcini⁹. §. adeo. in fi. q̄b. ex cau. in poſſ. ea. quare dic q̄ ratio eſt q2 tutor habet plus iuris in perſonā infantis quā habeat curator in perſonam furioſi: q2 tutela eſt ius in capite libero ⁊c. ſʒ curator principalr̃ datur rebus: vt. l. in copulādis. C. de nupt. ⁊ ſi dicis cur curator autoratˀ adulto ⁊ ei querit: vt. l. cum quedam. C. de admi. tuto. Reſpon. autoratur ei volenti. alr̃s non: vt. l. cum in vna. ff. de appellationibus.

1 ☞ Mutus ⁊ ſurdus ſi nihil intelligunt furioſo cōparantˀ ⁊ q̄n poſſint agnoſcere bonoꝝ poſſ.
2 Mutū: ſurdū vel cecū eſſe aliquē qualr̃ probetur.
3 Cecitas qualiter probetˀ quādo quis habet oculos claros.
4 Surdus: mutus vel cecus qḋ quis fuerit non preſumitur quod hodie ſit.
Probādo quē fuiſſe furioſum certo tpe vel mēſibus transfertur onus probandi in aduerſarium.

a Mutus.a Nonne habemus qḋ perſone debēt regi conſilio tutorū vel curatorꝝ: vt in rub. ff. de cu. fur. ⁊ in. l. ij. eo. tit. ⁊. §. ſed ⁊ mente cap. inſti. de cur. quō
1 ergo † iſte perſone que hic enumerātur pnt agnoſcere bonoꝝ poſ. ſine conſilio curatoꝝ? Nos habem⁹ textū qui declarat hoc optime. ff. ad trebel. l. ſeruo. §. ſi pupillo. nā ſi iſte perſone nō intelligunt id qḋ agitur:
b tunc aſſimilatur furioſob ⁊ nihil pnt agere ſine curatore: ſi vero intelligunt id qḋ agitˀ tūc poſſunt talia facere ſine curatore: vt ibi dicit illa not. lex. ¶ Sed q̄
2 ro † qualiter probetur quē eſſe ſurdū mutū vel cecū: ratio dubitandi eſt q2 iſta verba furioſus vel demēs: ſunt negatiua ⁊ priuatiua: ⁊ negatiua nō pōt probari. vt. l. actor. C. de proba. Videtur in furioſo colligitur
c ex ſermonibus ſuis an ſit furioſusc. vt. l. quidam in ſuo. ff. de condi. inſti. ⁊. l. is qui. ff. de tut. ⁊ cura. da. ab his. Itē in prodigo: nam prodigus iudicatˀ ex actib⁹ vt. d. l. is qui. in fi. ff. de tuto. ⁊ cur. da. ab his. ⁊. l. j. de cur. fur. Eodem modo in muto: q2 ex actibus quis iudicatur mutus. nam dicit teſtis q̄ talis nō loquebatur verba articulata: ſed nutu ⁊ actibus quia ſignis petebat quod volebat. argu. predictarum legū. idē dico in ſurdo: quia dicit teſtis quod talis non intelligebat ad vocem et nil auditu percipiebat: ſed per puncta vel aliqua ſigna. Idem etiā dico de ceco q2 cecitas probabitur per viſum: q2 dicit teſtis quod talis habebat oculos a capite euulſos vel clauſos et
3 ſimilia. ¶ Sed quid † ſi hʒ oculos claros: quō ꝓbabitur qḋ nō videt? Rn̄. ⁊ dico q̄ probabitur ex actibus: quia dicit teſtis vidi qḋ ibat ꝑ loca ardua: vt ꝑ murū ⁊ ſimilia vel ibat cū duce ſemp. Et ſic iſte priuationes ex actibus colliguntur: vt. ff. dixi. Sʒ licet
4 † fuerit verum hoc quod ſemel fuerit ſurdus vel furioſus: ⁊ ſi. an ſufficiat. Certe non. nam nō ſequitur quod ſi heri fuerit ſurdus mutus vel cecus vel ſimilia. qḋ hodie ſit. nā pōt eſſe qḋ ꝓpter aliquod accidens heri fuit cecus vel mutus vel ſurdus ⁊ hodie non eſt. Videre. l. quidam. ff. de condi. inſti. videtˀ dicere quod ſufficit ſemel quē fuiſſe furioſum vel ſurdum vel mutum: vt iudicetur in poſterum furioſus vel ſimilis. In contrariū facit ratio precedens: quia potuit hoc contingere propter aliqḋ accidens. vt. l. mutu. in prin. ff. de leg. ij. Et hoc puto verum. Nō ob.

a ¶ Mutus. vide bal. in. l. j. in prin. iij. col. de ver. obli. An mutus ⁊ ſurdus poſſit donare. vide Bal. in. l. iure ciuili. C. de teſta. mili.

b ¶ Aſſimilantur furioſo. Adde qḋ idem tʒ Bar. in. l. mutum. ff. de acqui. he. ⁊ in. l. cui corʒ. §. fi. ff. de poſſ hu. ⁊ Ang. ī. l. ſeruo inuito. §. ſi pupillo. ad trebel. ⁊ bal. ⁊ ang. ⁊ pau. de ca. in. l. j. in princ. de ver. obli. lʒ ibi alr̃ bar. dixerit ⁊ ad hoc vide imol. in. l. qui id qḋ. §. mutuʒ. ff. de do. ⁊ imo. ⁊ ro. in. d. l. j. in prin. de ver. ob.

preallega. l. quidam: quia ſufficiebat probare furorem tempore teſtamenti: quia illo tempore fuerunt verba illa probata nimirū ſi ibi ſufficit ⁊ merito ſic iudicatur: ſed in queſtione ꝓ
d poſitad nō ſufficit probare quē fuiſſe ſemel mutum ſurdum vel cecum vel furioſum: quia debet ꝓbare aliquo certo tēpore vel menſibus ſic fuiſſee

c ¶ An ſit furioſus. Qualiter probetur quis mutus cecus furioſus vel ſurdus vel prodigus. adde Bar. in. l. titie codicillos. C. de codicil. ⁊ in. d. l. is qui. ꝓ barto. in. l. furioſum. C. qui teſt. fa. poſ. ⁊ in rub. ff. ex falſ. inſtru. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in. l. mutum. ff. de acqui. hered. ⁊ glo. in. c. gonſaldus. vij. queſtione. ij. ⁊. xciij. diſt. c. legimus. ⁊ quō notarius faciēs inſtrumētū muti explicet ſigna, ⁊ ſenſum vide Pe. de anc. ⁊ alios in. c. cum apud. de ſponſa. per Bar. in. l. mutū. de acq. heredi. ⁊ qḋ debeat teſtis deponere de actu furoris tʒ Bart. in. l. ſi quidē. C. ſol. ma. ⁊ not. qḋ qui detinetˀ in carcerem per conſanguineos preſumitur furioſus. l. diuus ⁊ ibi Bal. ff. de offi. preſi. ⁊ vide de modo probandi furioſum gl. ⁊ imol. in. l. ſi cum dotem. §. ſi maritus. ſo. ma. ⁊ ibi do. Alexā. ⁊ ad probandū mutū ⁊ ſurdū. vide imo. in. l. j. §. fi. de ver. obli.
Andreas Pomate.

d ¶ In propoſita q̄ōne. vide Alexan. in. l. is pōt. in. v. col. in quantū Bar. cōcludit q̄ preſumitur cōpoſ. ff. ad. l. aquil.

e ¶ Sic fuiſſe. tene menti perpetuo q̄ ſufficit probare quem fuiſſe furioſum aliquibus menſibˀ: q2 poſtea in aduerſarium transfertˀ onus ꝓbandi tpe illo quo nō fuerit furioſus. idē no. in. c. fi. de ſuc. ab inte. ⁊ idē Pau. poſt antiquos. ⁊ Pe. de anch. ſequitˀ in cle. j. de homicidio. ⁊ q̄ no. bal. in. l. ſiue poſſideris. de proba. ⁊ in. l. ſi cui. §. iiſdem. de accu. ⁊ in iſtis terminis. vide bal. in. l. furioſum. C. qui teſt. fa poſ. ⁊ Imo. in. l. j. §. fi. de ver. ob. in. l. qui teſtō. §. nec furio. de teſta. q̄d de infirmitate vel alia qualitate per doc. i. c. cū inter can. de elec. ⁊ ſi quis ꝓbat furorem alia pars ꝓbat ſanā mentē: que ꝓbatio preferatˀ. vide in. d. c. ſup hoc. de renun. ⁊ in. l. nec codicillos. C. de codi. ita ſe remittit Abb. ſicu. in. c. fin. de ſuc. ab inteſt. ⁊ ad bar. hic contra eū. ad de Io. an. ⁊ Arc. in. c. fi. de here. in. vj. ⁊ Spe. in ti. de ꝓb. §. j. ꝟ. ſʒ pone q̄d ā erat furioſus: vide imol. in. c. dudū. de preſump. q̄ ſequitˀ gl. in. d. c. fi. q̄ dicit q̄ ſemel furioſus ꝓſumitˀ poſtea ⁊c. vide Spe. ⁊ Ioan. and. in ti. de teſt. §. j. ꝟ. qd ſi ⁊c. ⁊ in. c. j. §. ſi ꝟo. de cle. egro. in. vj. ⁊ ibi per do. bar. in trac. de teſt. in. c. incip. oppoſita prudentie. ⁊ aliquid per Petrum de Anc. in conſil. v. incipien. in Chriſti nomine amen ꝓ parte nobilis viri.

ADDE late Andr. ſicu. conſi. lxj. lib. ſecūdo. Alexan. 1
conſi. cxl. lib. j. a
a ¶ Quero vtrū. An filius naturalis admittatur cō= b
tra teſtamentum patris: ⁊ eſt ſin. gl. ſm Bal. in. l. j. C.
quorum bo, ⁊ in. l. fi. C. de natu. lib. per Bal. in. l. fi. C.
vnde legi.
in. iiij. col.
Andreas
Pomate.
b ¶ Utrum
naturalis,
vide Ale.
cō ſi. lxxiiij.
in fi. incip.
viſo proceſ
ſu cauſe ꝟ
tentis iter
Franciſ. in
j. col. volu.
ij. ⁊ limita
vt non pro
cedat quā
do fili[9] na
turalis eſt
legitimat[9]
ita Rom.
cōſi. xxx=
iiij. Barb.
conſi. lviij.
in. iij. colū=
na. ⁊ ſequ.
in. ij. volu=
mine ibi.
c ¶ Quero
quid. quid
in pře na=
turali: an
ſuccedet fi
lio. Adde
Barto. in
l. fin. C. de
his quib[9]
vt indi. et
Bal. in au=
ten. licet. C.
de natura.
libe.
d ¶ Et ſui.
Et pro glo.
hic vide lu
do. Roma.
in conſilio
xxxiij. vbi
dicit quod
filius natu
ralis legiti
matus con
tratabulat
teſtamētū
patris. et ita limitat hanc glo. que incipit. licet filius
naturalis. Andre. Barbar.

vt. l. pretia rerum. in fi. ṡ. ad. l. Falci. tūc
enim preſumitur quod modo ſic eſſet 2
niſi probetur contrarium. vt. l. prima. c
ṡ. de cur. furi.

¶ De bonorum poſſeſſione contrata=
bulas. Rubrica.

¶ Querit gloſ. quare ponitur prius
hec rubri. de contratabu. ſed in. C. po
nitur prius rubrica de ſm tabu. ꝙ de
contratab. dic vt in gl.
☞ Filius naturalis tm̄ nō hȝ bono= 1
rum poſ. contratabu. in bonis patris:
matris ſic.
2 Pater naturalis eodem modo hȝ cō=
tratab. quo filius.

In contra [b]

tabulas. Prīo po=
nit mētem edicti p̄
toris de contrata.
Secundo exponit
edictum: ſcd̄a ibi: 1
hec autē clauſula. ¶ Op. d̄ꝛ hic qd̄ in
bonorum poſſeſſiōe vocātur liberi na 2
turales ⁊ adoptiui. Sed cōtra. j. eo. 3
l. non putauit. §. in adoptionē. vbi nō
vocant̄ adoptiui. Glo. ſoluit ⁊ bn̄: vt
ibi dicitur. ⁊ hoc ſm iſta iura: ſed ho=
die eſt contra: qꝛ vocantur ad contra= 4
tabu. bono. poſſeſ. liberi patris natu=
ralis: ſed non patris adoptiui ſecūdū
diſtinctionem. l. cum in adoptiuis. C. 5
de adop. ¶ Secundo oppo. quod in
ſtituti vocantur ad cantratab. vt. l. iij. 6
§. ſi quis ex lib. j. eo. So. ibi fuit com=
miſſum edictum per alium preteritū. 7
¶ Item opponi. C. de inſti. ⁊ ſubſti. l.
ſi pater. ſolut. hic fuit inſtitutus pure 8
vel ſub cōditione poteſtatiuā: ſed ibi
ſecus. ¶ Item oppo. de. l. non puta= 9
uit. §. non queuis. j. eo. ſolu: ibi loqui=
tur de nō rite exheredato: ſed hic fuit e
rite exheredatus. ¶ Item oppo. dici
tur hic eo iure eoqꝫ ordine ⁊c. Contra.
imo iſti vocantur de iure pretorio: et
ſic aliter quam de iure ciuili. Gl. ſol.
et bene. dicit eñ quod intelligitur eo
iure. i. ea iuſtitia vel equitate. ita dicit
gl. que incipit imo non. ¶ Item opp.
dicit̄ hic eoqꝫ ordine ⁊c. Contra. j. eo. l.
iij. §. j. ſolu. vt ibi dicemus. ¶ Quero † vtrum[a] natu=
ralis[b] tantum admittatur ad contratab. Glo. ṡ. hic
notabiliter dicit ꝙ non qd̄ tene menti: ideo intellige
hic de filio naturali et legitimo. nam naturalis tan=
tum: licet quādoqꝫ admittatur ſm volūtatē: tn̄ con=
tra voluntatem nunꝙ admittit̄: ⁊ hoc contra teſtm̄
paternum: ſed cōtra teſtm̄ maternū bene admittit̄:
vt inſti. de ſuc. eo. §. vulgo. ¶ Quero † quid[c] ecōtra
in patre an habeat contratabu. filij naturalis tan=
tum? Doct. vt Azo dicunt quod eo modo quo filius
naturalis ſuccedit patri naturali eo modo pater ſuc
cedit filio naturali. ita not. Azo in ſumma de nat. lib.
et in ſumma de ſuis ⁊ legi.

Hec autem clauſula.

Hic incipit ex
ponere edictū.
¶ Op. ꝙ poſthumi nati rumpāt ipſo iure. vt. l. poſt=
humorū. de inu. teſt. ⁊. l. poſthumi. de libe. ⁊ poſthu.
So. poſſunt venire per contratabu. ſimiliter licet de
iure ciuili poſſunt dicere nullum teſtamentū: ⁊ ratio
eſt: vt no. C. eo. l. ij.

Si ex tribus.

Facit partem ille qui ſpera=
tur admitti ad partem, hoc
dicit.

Et ſui.

[d] Oppo. adver. ſed ⁊ adoptiui. Contra
ṡ. e. l. in prin. Sol. poſt emancipationem
non habet contratabu. qꝛ deſijt eſſe ex liberis: vt hic.
ſecus ſi nō eſſet emancipatus vt ibi. Sed quid ſi nō
eſſet adoptiuus? Reſpon. forte tunc admitteretur. vt
j. proxi. §.
☞ Reſtitutio qꝛ fit a ſenatu vel principe reputatur
impoſſibilis.
Mors ciuilis qn̄ equiparet̄ naturali. remiſſiue.
Stāte ſtatuto: ꝙ filia extātibus fratrib[9] nō ſuccedat
ſi extet frater incapax an impediat ipſam filiam.
Maſculus de ordine fratꝝ minoꝝ feminā nō ipedit
ſuccedere vigore ſtatuti de ſupexiſtētia maſculoꝝ.
Stāte ſtatuto p̄dicto ſi ſupſit frater ex latere patris
tm̄: ⁊ ſoror ex vtroqꝫ parente cū matre: an talis frater
excludat ſororem ⁊ matrem.
Fili[9] excluſus ex diſpoſitiōe ſtatuti: an impediat fe=
minā ſuccedere. ſtante p̄dicto ſtatuto. remiſſiue.
Maſculus excluſus pacto ſtāte dicto ſtatuto an ex
cludat feminam.
Maſculus qui non ſuccedit qꝛ nō vult qd̄ non preiu
dicat femine.
Filia excluſa quouſqꝫ maſculus ſuperuixerit an cen=
ſeatur excluſa perpetuo.
Fiſco applicatur qd̄ deportati capiūt ⁊ ſic an ſit om=
nino non capax.

Qui habebat.

[e] Fili[9] nō capax ſicut mor=
tuus non obſtat ſequenti=
bus in gradu. h. d. no. §. Not. text. ibi deportatos ⁊c.
¶ Oppo. ⁊ videtur quod ille qui non eſt capax no=
ceat ſequentibus vt. ṡ. eo. ex tribus. Solu. ibi loqui=
tur in eo qui licet non ſit capax: tamen ſperatu r eſſe
propter ſpem poſtliminij. hic vero loquitur de eo in
quo nulla ſpes eſt. ¶ Sed ꝯtra hoc oppo. nonne hic
pōt eſſe ſpes ⁊ qd̄ in integrū reſtituat̄ per principem
ergo dꝫ nocere: ſed iſta ſpes que habetur de iure ſpe=
ciali non dꝫ attēdi. vt. l. iiij. poſt prin. j. de fideicōmiſ.
lib. ⁊ ibi no. text. ſed ſpes eius qd̄ eſt de iure cōmuni
ſic. vel

1 ſic. vel † dic. reſtitutio fit a ſolo principe vel ſenatu: vt e
l. j. §. de qua. ṡ. de poſtu la. ideo tanꝙ multum diffici=
le ſeu quaſi impoſſibile non debet attendi: vt. l. apud
iul[9]. §. fi. al's eſt ſub. l. idem iulianus. ṡ. de le. j. ⁊ ibi no.
Uel tertio reſtitutio in integrum nō trahitur retro: a
poſtliminium vero retrotrahit̄: ideo vnū attenditur:
aliud non: vt no. in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tm̄. in fi. gl. de
libe. ⁊ poſthu. ¶ Oppo. d̄ꝛ hic ꝙ iſti habentur tanꝙ
2 mortui. Contra imo † mors ciuilis non equiparatur d
naturali: vt. l. ex ea parte. §. inſulam. de ꝟb. ob. ⁊. l. cuꝫ
pater. §. hereditatem. ṡ. de leg. ij. Sol. vt in qualibet
earum no. ⁊ per Dyn. in. l. ſi cū dotē. ṡ. ſo. matri. ⁊ per
Cy. C. de epi. ⁊ cle. l. deo nobis. ⁊ quod plene dixi. ṡ.
de libe. ⁊ poſthu. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tm̄. ¶ Extra
glo. pro declaratione pono duo ſtatuta que conſue=
uerunt eſſe cōiter per Italiā: vnū eſt qd̄ femina non
ſuccedat extantibus filijs maſculis ex eodem patre:
aliud ſtatutum eſt qd̄ ſoror nō ſuccedat fratri extan=
3 tibus alijs fratribus ex eodē patre. ¶ Quero † qd[a]
a ſi extet aliquis frater vel filius qui non eſt capax: an
impediet ipſam filiam vel ſororem ſuccedere? Hic vi
detur text. quod: vt. j. de bo. libe. l. ſi necem. §. ſi depor
tatus. cum ſimilibus. ⁊ hoc puto verum licet in con=
trarium faciat. C. de na. li. aut̄. lꝫ. ſed ſoluā. j. pri. q. et
per hoc iam de facto conſultus reſpondi quod ſi ſu=
pereſt filius qui ſit de ordine fratrum minorum filiā
ſuccedere non impedit: quia talis filius nullo modo
b eſt capax[b] hereditatis: vt in. c. exiui. de verbo. ſignifi.
4 in cle. ¶ Quero. ij. † pone ꝙ talis fili[9] vel frater non
eſt omnino non capax: ſed tamen in propoſito impe=
c ditur ſuccedere ex perſona alterius: verbi gratia[c] de
cedit vnus relicto fratre ex patre tantū: ⁊ relicta ma
tre ⁊ ſorore ex vtroqꝫ parente. hoc caſu ille frater ex
patre tantum non poteſt ſuccedere quia preferturei
mater: vt in aut̄. defuncto. ad tertu. dubitat̄ an ſoror
ex vtroqꝫ parente cum matre poſſit ſuccedere. Uide
tur quod non propter ſtatutū qd̄ dicit extātibus fra
tribus non ſuccedat ſoror: ſed tunc extant: ergo ⁊c.
Pro hoc videtur text. C. de na. lib. aut̄. licet. In con=
trarium videtur qd̄ frater debeat ſuccedere in illa
dimidia in qua debet ſuccedere ſoror cum ex eius p=
ſona ſoror excludatur. vt. l. equiſſimum. infra ad ter=
tul. l. ij. §. obijcitur. eod. titu. Econtra videtur qd̄ ipſa
ſoror ſuccedat fratre excluſo propter matrem: vt. l. ij.
§. ſi ſit conſanguinea. j. ad tertullia. Quid dicemus?
hic eſt dubium. ⁊ antequam veniā ad determinatio=
nem p̄ ſolutione dictarum legum dicas. quando il=
le qui eſt remotior me: excludit eum qui excludit me:
dic. qñqꝫ ille remotior ſuccedit in locum eius quem
excludit ⁊ tunc ipſe ſuccedit ⁊ ego excludor: vt. l. eqſ=
ſimum. ⁊. l. ij. §. obijcitur. j. ad tertul. nam ibi auus ex=
cludit patrem ⁊ ſuccedit in locū patris id eſt filij quo
ad eum merito excludit matrē ſicut pater ipſe. Quā
doqꝫ non ſuccedit in locum eius. ⁊ tunc aut ille quē
ille remotior excludit: excludit me ideo quia hȝ potē
tius ius in ſucceſſione. ⁊ tunc ego non excludor ſꝫ po
tero ad ſucceſſionem vocari iure meo perinde ac ſi
ille excluſus nō eſſet in rerum natura. vt. l. ſcd̄a. §. ſi
ſit conſanguinea. j. ad tertul. Aut non excludit me iō
ſed quia deficiat conditio qua vocabar ad ſucceſſio=
nem: ⁊ tunc non potero admitti vt in autenti. lꝫ. C. de
na. libe. ibi enim excluditur naturalis filius propter
coniugē. non ideo qꝛ coniunx habeat
potentius ius in ſucceſſione: ſꝫ ideo qꝛ
lex vocari voluit[d] naturalē ſub ea cō=
ditione ſi coniunx non eſſet: ideo non

¶ Qui habebat. Et arg. huius. §. volentis quod de=
portatus habeatur pro mortuo idem eſt in exhere=
dato. pro hoc Bal. in. l. dotis. in fi. de iure do. decidit
no. queſtio.
¶ Quero quid. omnino incapax habetur pro mor=
tuo et ſic
an exclu=
datur filia
que prohi=
bita eſt ſuc
cedere ex=
tantibus
maſculis hr̄ per Guil. ⁊ Bal. in aut̄. nouiſſima. C. de
inoffi. teſt. ⁊ aliquid p Imo. in. l. plane. §. ſi duobus.
de leg. j. ⁊ no. etiam bal. in repe. l. pater filium. in fi. et
imo. in. d. l. plane. §. ſi cōiuncti. et omnes tenēt ꝙ bar.
hic bene facit qd̄ no. Bar. in. l. j. §. ſed ⁊ ſi ſit per illuꝫ
text. j. ad tertul. ⁊ Bar. in. l. filiuſſa. §. cum qs. de leg.
j. in fi. ⁊ idem tenet expſſe Bal. in auten. ingreſſi. ad
fi. de ſacroſan. eccl. ⁊ ideo dicit bal. in. l. ſi quis. §. tali.
de ſecund. nup. qd̄ ſi primogenitus ex conſuetudine
ſuccedat et ipſe eſt inhabilis vel renūtiauit admittit̄
ſecūdogenitus. et hic adde bal. in. l. maximū. in. vj. co
lū. de libe. prete. Sꝫ quid ſi eſſet frater clericus vtrū
repellat ſororem ſtante dicto ſtatuto? bald. ꝙ ſic. in. l.
cūctos populos. C. de ſum. tri. ⁊ adde qd̄ bal. in cōſi.
incip. in chriſti nomine ſtatuto cauet̄ qd̄ filie tenean=
tur ſeruare teſtm̄ patris viuentib[9] maſculis ⁊c. quo
ſtatuto ſtante ſcript[9] eſt maſculus heres vniuerſalis
ſtantibus qnqꝫ filiab[9] dubitat̄ an dicte filie faciant
dicto filio pte̅ in legitimā et dicit ꝙ ſi filie hn̄t aliqd
qd̄ imputet̄ de iure in legitimā vt dotē perfectā a pa
tre et tunc faciunt filio partem imo etiam admittun
tur ad partē et ad dotē que ſuccedit loco legitime. l.
quoniam nouella. C. de inoff. te. aut non habēt aliqd
qd̄ imputetur in legitimam vel excluduntur a ſtatu=
to etiam nihil habentes: tūc nō faciunt partē ſm vnā
opin. in. l. j. §. ſi. de cōtratab. vt ſi dicat ſtatu. dotata a
matre non ſuccedat patri in aliquo: et ideo maſculis
ille tūc habebit illam legitimam qualē haberet ſi il=
le filie nō eſſent nate: nō aūt habebit illud iure accre
ſcēdi ⁊ ita concludit: cogita tn̄: qꝛ fertur conſultū fuiſ
ſe contra ſm communem opi. et forte verius per An=
ge. ⁊ Imo. in. l. plane. §. ſi duobus. de le. j. ⁊ ibi domi.
Alexan.
ADDE an filia excluſa a ſtatuto extantibus maſcu=
lis excludatur per clericum: Bal. conſi. xxx. li. iij. ⁊ an
filia excluſa a ſtatuto faciat partē in legitima fratri
vide Angel. conſilio. cccxviij. Paul. de caſtro conſilio
cclij. et vide conſiliū allegatū per Alexandrum. clvj.
libro. ij.
b ¶ Eſt capax. paria ſunt filiū non extare et eſſe inca=
pacē. l. ſi poſt mortem. §. liberū. j. eo. ⁊ in. l. ex facto. §.
ex facto. ṡ. ad tre. et ang. ⁊ imo. in. l. lucius ṡ. de here=
di. inſtituen.
c ¶ Uerbi gratia. vide bal. in. l. ſi quis filiū. C. de inof.
te. in fine queſtio. et Barto. in. l. ſecunda. §. finali. j. ad
tertullianum.
d ¶ Uocari voluit. Et adde pulchre no. p bal. in. l. ſi qs
C. ad tert. ⁊ in. l. illā. C. de co. ⁊ in. d. l. ſi qs filiū. ad fin.
de inof. te. ⁊ Io. an. no. in ru. de ſuc. ab inteſt. in addi.
ſpe. in. ij. col. cū ſe. ⁊ bal. in. l. ſi defunctus. C. de ſuis ⁊

legi. ⁊ ang. in cõſi. cccxj. incl. ſtatu. bono.
a ¶ Tertio q̃ro. vide Bald. in l. fratres. in fi. C. de inoffi. teſta.
b ¶ Excluſus pacto, an impediat feminã ſuccedere ⁊ an faciat partẽ alijs quo ad legitimã. ⁊ de hoc etiã vid̃ bal. i. l. ſ. i. vj. q. C. qñ nõ pe. par. adõ ẽt bal. i. l. pac. i. ij. ⁊ xviij. i ň. ſʒ nũq̃d C. de colł. Adde bal. cõſi. ccxliiij. lib. iij.
a ¶ Nõ rũperet. idez ẽʒ bal. i. d. l. filio p̃teri. to. de inin. teſt. ⁊ imo. circa. xj. char.
d ¶ Quinto q̃ro. õ hac q. vide per bar. i. l. ij. §. qđ ſi ſit. ſ. ad tertu. ⁊ ro. in. l. apđ iul. ĩ xxxiij. colũ. s̃. ad tertu.
e ¶ Ut. d. l. intercidit. ⁊ no. ad. d. l. intercidit vide Bal. in. c. ſuſcitatus. de reſcri. vbi dicit qđ in. l. ĩtercidit interuenit reſtitutio. andreas bar.

attenditur vtrum illa coniunx ſucce- 9
dat vel non vt ibi. Nunc ad propoſi-
tũ videndũ eſt ergo quo iure frater ex
cludat ſororẽ vetante ſtatuto ſuccede
re. Breuiter iſti ablatiui abſoluti reſol
uuntur in cõditionem. vt. l. a teſtatore.
s̃. de condi. ⁊ demon. ⁊ de vſur. l. euict.
tamen in caſu ꝓpoſito puto ꝙ faciant
diſpoſitionẽ ⁊ eam inducant vt frater
ſuccedat et ſorori preferatur: qꝛ ei⁹ fa-
uore hoc eſt ſtatutũ. vt. l. ſeruo legato.
§. ſi teſtator. s̃. de leg. j. ⁊. l. fideico. §. in
terdum. s̃. de leg. iij. ⁊ facit. d. l. fideic.
§. cum eſſet co. tit. ⁊ ſic excludit̃ ſoror
a fratre tanꝙ habente potentius ius:
ideo fratre excluſo a matre ſoror ad-
mittit̃: vt. l. ij. §. ſi ſit conſanguinea. ſ.
ad tertul. ⁊ ſimilẽ tex. habemus inſtit.
a ad tertul. ¶ Tertio quero^a pone † qđ
5 filius non ſuccedit qꝛ excluſus eſt a di
ſpoſitione defuncti: qꝛ exheredatus a
patre vel a fratre preteritus turpi per
ſo a non inſtituta vtrum impediat fi-
liam ⁊ ſororem. Breuiter dico tex. eſſe
ſ. de cõiun. cũ eman. lib. eius l. j. §. ſi pa
6 ter. ⁊ ibi hoc dicã. ¶ Quarto † quæri
tur quid ſi iſte filius vel frater nõ ſuc-
b cedit excluſus pacto? qꝛ habuit aliq̃d
et promiſit cum iuramento non veni-
re contra hereditatem paternam vel
excluſus teſtamento: qꝛ inſtitutus in
certa quantitate. Reſpondeo ex eo ꝙ
filius ꝓpter hoc aliquid habuit: per-
inde facit partẽ alijs ⁊ alios excludit
ac ſi totaliter ſuccederet. vt. l. j. §. ad-
uerſus. ſ. ſi q̃d in frau. pa. quod eſt ve-
rum: qꝛ facit partem in computatione
legiti. ⁊ alios impedit ſuccedere tanꝙ
exiſtens ſm formam ſtatutorum predi
ctorum tamen preteritus ipſe non rũ-
c peret^c teſtamentum quia non. dʒ inſti
7 tui vt hoc. §. ¶ Quinto † quero^d ſi fi
d lius vel frater nõ ſuccedit qꝛ nõ vult:
vtrum impediet filiam vel ſororẽ? Ui-
detur ꝙ ſic per tex. cũ gl. s̃. de lega. j. l.
filiusfa. §. cum quis. In contrariũ vi-
detur. ſ. ad tertul. l. ij. §. ſed ſi ſint. Re-
ſpon. ſi non vult ſuccedere non obſtat
sorori. Non obſt. qđ no. in. §. cum quis.
qꝛ ibi filij non impediebãt alios: quia
habẽt potentius ius in ſucceſſione: ſʒ
quia conditionem alterius faciebant
deficere. ſed in. q. noſtra fili⁹ filie ⁊ fra
ter ſorori obſtant: qꝛ habent ius poten
tius in ſucceſſione. ideo ⁊c. vt. s̃. dixi.
8 ¶ Sexto † quero quid ſi eſt talis per-
ſona q̃ excludit̃ ſed non perpetuo? verbi gratia: dicit
ſtatutũ ꝙ filia femina nõ ſuccedat quouſꝗ ſuperuixe-
rit maſculus: et ſic non perpetuo filius filiam exclu-
dit ſed donec viuit: quero quid iuris habebit filia?
Dicam forte. ſ. ad tertul. l. ſi. ⁊ ibi dicam: ⁊ vide circa
predicta que dicam. ſ. ad tertul. l. ij. §. fin. tene menti.
9 ¶ Ultimo † iſte. §. facit contra gl. que eſt. C. de here.
inſti. l. j. vbi no. qđ deportati capiũt ſed fiſco applicat̃
hic videtur eſſe tex. in cõtrarium ⁊ in. l. ſi necem. §. ſi
deportatus. de bo. liber. Quidã reſpondent ꝙ hic lo
quitur de ſucceſſione ab inteſtato ſeu contra teſtamẽ
tum: ſecus in ſucceſſione ex teſtamento vel ſecundũ
voluntatem. Contrarium eſt verum quod deporta-
tus omnino ſit non capax vt. ſ. eod. l. iij. §. liberi. cum
glo. ⁊ eſt gloſſ. inſti. de lega. §. legari. in contrarium fa
cit fortiter. l. ſi deportati. s̃. de lega. iij. ſed ibi dicam.

Si pater. Uos videtis quod ſi pater ⁊ filius
ſint deportati ⁊ reſtituti prefertur
filius: et eodem modo ſi ſint damnati in metallum.
¶ Opponitur. Si pater ⁊ filius ſint deportati ergo
teſtamentum eſt nullum: ⁊ ſic contratab. non poteſt
competere. vt. ſ. eodem. l. quod vulgo. Huius timore
gloſſ. ponit duobus modis caſum. non curo. Dicitur
hic quod damnatus in metallũ ⁊ reſtitutus admit-
titur. ¶ Contra hoc op. de eo quod habuiſti in. l. in
tercidit. in fi. s̃. de condi. ⁊ demon. vbi videtur text. in
contrarium. Uidere in hereditatibus ⁊ alijs lucris
venientibus ex teſtamento: ⁊ ſecundum defuncti vo
luntatem: eſt aduertendum qualiter ille qui vocatur
ad hereditatem vel ad aliud lucrum fiat ſeruus: nã
ſi fiat ſeruus hominis tunc propter hoc nullo tempo-
re irritatur teſtamentum. ideo ſi ad libertatem reuer
titur admittitur vt. l. ex facto. §. iulia. in fi. s̃. de vulg.
⁊ pupil. coniuncta. l. ſi pater. s̃. de here. inſti. Si vero
efficiatur ſeruus pene tunc reſtitutus nõ admittitur
ad illud lucrum cum alius homo eſſe videtur: vt. d.
e l. intercidit^e. Ad lucrum vero ex diſpoſitione legis pre
ter vel contra voluntatem diſponentis: tunc iſti ſem-
per vocantur iure agnationis vel cognatiõis vel al-
terius proximitatis. ⁊ ideo ſi efficiatur ſeru⁹ ⁊ poſtea
reuertitur ad libertatẽ: eſt aduertẽdũ vtrũ ex cã per
quã reſtituãtur iura ꝓximitatis: vt in integrum reſti
tutio. ⁊ tũc ad ſucceſſionem admittitur vt hic. Ratio
eſt quia iura proximitatis recuperauit: ſed ſi reuerta
tur ad libertatem ex cauſa per quam iura proximita
tis non recuperat vt per manumiſſionem vel indul-
gentiam tunc non ſuccedit: qꝛ iura proximitatis non
recuperat. Hoc probatur inſti. de capi. di. §. quod au
tem ⁊ infra vnde cog. l. is qui. ⁊. ſ. ad tertul. l. filij. §. fi
lius. ⁊. l. iij. §. j. ſ. eo. vbi text. facit iſtam diſtinctionẽ. et
hoc voluit dicere gloſſ. hic. in. l. idem eſt ⁊c. Contra
predicta opponitur tu dicis quod manumiſſione nõ
recuperantur iura cognationis. Contra inſti. de ſer-
ui. cog. per to. Dicit gloſſ. quod per manumiſſionem
poſſunt iura cognationis de nouo queri non autem
antiqua recuperari: vide gloſſ. que incipit vel pone
que eſt in. l. idem.

Non tantum. Gloſſa querit
quid de natis
ex filia. dicit gloſſ. quod non admitten-
tur quia preteritio habetur pro exhe-
redatione: et ideo non datur per con-

trata. vt. ſ. eodem. l. illud. §. ad teſtamenta. C. de ſuis a
et legi. l. ſi.
1 ☞ Nepos ex fratre mortuo ꝙ cõcurrat cũ patruo b
in ſucceſſione de iure pretorio.
2 Dictio autem pro certe.

Si duos. Si aliquis ex liberis adoptet̃ du-
rãte adoptione ſuccedit prout ado
ptatus eſt. ea finita: ſuccedit prout naturalis eſt hoc
dicit cum duobus. §. ſequentibus. Dicitur hic quod
filius ſuccedit ſolus nepote excluſo. Contra filius
et nepos ex alio filio admittuntur equaliter ad ſuc-
ceſſionem vt inſtitu. de heredita. que ab inteſtat. §.
cũ filius. ⁊ in aut̃. vt fra. fi. §. j. ⁊ ſi ſic eſt de iure ciuili:
ergo idẽ in bo. poſ. c̃tabu. vt. s̃. eo. l. j. ⁊. ij. Rñ. huius
timore legitur iſte. §. duobus modis primo vt quod
dicit melius eſt autẽ ⁊c. corrigat: ꝓpter aduerſatiuã
autem. vt ſic indiſtincte filius nepoti preferatur. Ad
contraria rñdetur ſic qđ ibi loquitur de liberis qui
ſunt in poteſtate qui veniũt ad cõtratab. hic vero lo-
quitur de his qui in poteſtate nõ ſunt. ſm iſtam glo.
1 † eſſet vnum mirabile valde qđ in ſucceſſione de iu-
re pretorio nepos ex fratre mortuo nõ concurrat cũ
patruo: ſed dic ꝙ nepos cũ patruo concurrat. caſus
eſt. ſ. ſi ta. te. nulle ex. l. j. §. ſi quis. et. ſ. de coniũg. cum 3
eman. li. eius. l. j. ver. ſi pater. ⁊. §. liberos. ⁊. §. ſi q̃s ex
nepotibus. Nec ob. iſte. §. quia diſtinctio hui⁹. §. non
2 corrigitur ſed firma remanet. et illa † dictio aduerſa-
tiua aũt: exponit̃ pro certe. ⁊ hoc tʒ glo. inſti. de here.
que ab inte. §. cũ filius. ⁊ in. l. j. §. ſi quis. ſ. ſi ta. te. nul
le extra. hoc tenet Dy. in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tantũ. s̃.
de libe. ⁊ poſthu. ita deberis intelligere.

1 ☞ Filius ducens vxorem ignominioſam exhereda c
ri non poteſt hodie.
2 Nepos ex delicto patris nõ põt ab auo exheredari.
3 Succeſſorium edictum an habeat locum in quere-
la inofficioſi remiſſiue.
4 Scholaris qui ex forma ſtatuti tractari debet vt ci-
uis non perdit priuilegium quod habebat.

a **Si emancipatus.** ^a Hic eſt bonus et
no. §. Nepos poteſt
venire contra teſtamentũ aui non obſtante ꝙ filius
fuerit iuſte exheredatus vel iuſte potuerit exhere-
dari. h. d. iſte. §. diuidit̃ in quatuor partes. primo po-
nit vnum dictum. ſecundo reſpõdet tacite obiectiõi.
tertio ponit aliud dictum. quarto aſſignat rationeʒ.
ſcđa ibi: non enĩ. tertia ibi: nam et ſi. quarta ibi: nec
enim. In verſi. non enim: gloſ. ponit duobus modis
caſum: ſed ponas caſum ſm primũ modũ. qꝛ eſt ma-
gis no. No. tex. ibi: nec enim minus ⁊c. ¶ Opp. dici-
1 tur hic † ꝙ filius poteſt exheredari: qꝛ vxorem igno-
b miniosam duxit^b. Contra. quia iſta nõ eſt de cauſis
ingratitudinis poſitis in cor. vt cum de appel. cog. §.
cauſas. So. cõcedo ꝙ hodie non eſt legitima cauſa.
2 ¶ Item op. † ꝙ filius ex delicto patris poſſit gra-
uari vt. l. quiſquis. C. ad. l. iul. ma. Quidam hoc con
cedũt ꝙ nepos propter delictũ patris poſſit exhere-
dari et hic loquitur qñ nepos non fuit exheredatus.
ſed contrarium eſt veritas. argu. l. diuo marco. C. de
queſt. ⁊ qđ ibi no. facit. l. paul⁹. ſ. de bo. liber. ⁊. l. diui
fratres de iure patro. ¶ Item opponi. de ſeipſo ad
ſeipſum: quia in principio dicit̃ qđ venit p c̃tabu. iſte
nepos. in fi. dicit̃ ꝙ p querelã inof. teſta. Rñ. duob⁹

a ¶ Si emancipatus. per glo. Dy. ⁊ Bar. in. l. gall⁹. §. et quid ſi tantum. de lib. ⁊ poſthu.
b ¶ Ignominioſam duxit. Sed que dicãtur ignominioſe perſone vide in. l. iij. C. de nup. ⁊ Bar. in. l. ſi rogatus. ſ. de ma. vin. et Bar. in. d. l. iij.
c ¶ Nota text. Adde Bal. in l. ſi rufin⁹. C. de teſta. mili. et quod no. Barto. in. l. ij. in fi. verbis. C. de iur. fiſc. li. x. ⁊ Bal. in aut̃. habita. i. ij. coſlum. C. ne fil. pro pa. ⁊ adde qđ conceſſum iure ſpeciali nõ excludit beneficium iuris cõmunis. Et ita bar. in. l. fin. C. de ſac. ſan. ecc. vbi aſſignat rationeʒ de qua ibi: ſʒ vtruʒ ꝑ illud priuilegium poſſit ibi conueniri tanquã ciuis: dic quod non. ſecundum Guid. de ſuza. in lege quod fauore. C. de legi. vide ibi Bal. quid autem ſi ſtatuto caueatur quod nobiles acrius puniantur. et per ſtatutum aliquis popularis eſt factus de nobilibus an talis erit acriter puniendus vt nobilis dic quod ſecundũ Baldum in. l. ij. C. de iur. fi. et quod ipſe no. in. l. j. C. de digni. lib. xij. ⁊ nota. Ro. in. l. ſi quis in graui. §. de his. ad ſille. et cum Baldo hic tranſit Barto. in. l. ea lege. in. v. colum. C. de condi. ob cauſam. vide tamen quod no. Bal. in aut̃. ⁊ omnino. in. vj. colum. C. ne vxor pro mari. in verſic. vnde do tibi hanc concluſionem. et pro Bartolo facit text. in. l. receptitia. C. de conſti. pecu. et ibi Bal. in. j. colum. vbi dicit quod per priuilegium nouum conceſſum non tollitur antiquum. Et hic adde Angel. l. omnes. in fin. de teſt. mil. et expreſſius in lege ſi certarum. §. milles. eodem tit. et intellige vt declarat Paulus de caſtro quẽ omnino vide in lege ſi duo. de acquiren. heredita. per Roma. in. l. adoptiuum. §. patronum. s̃. de in ius vo. Et vide que nota. Barto. in lege ſi cum dotem. §. tranſgrediamur. ſoluto matrimonio. et adde Romanũ in lege ſi exheredatus. §. j. s̃. ad ſill̃. et pondera text. in lege municeps. in principio infra ad municipa. et vide Angelum et imo. in. l. tale. §. j. s̃. de heredi. inſti. Et ad doctrinam Bartoli hic vide Alexandrum in conſilio. xxxij. columna. j. in. v. volumi. Adde an ſi quis impetrat vt doctoretur certo modo deinde ſe
¶ Not. tex. ^c ibi: non enim per reſciſſionem ⁊c.

modis. Uno modo quod dicit in fine de inofficioſo. intelligas. i. de cõtrata. Similẽ expoſitionẽ facit gl. in. l. pater filiũ. s̃. de inof. teſt. Alio mõ dic ꝙ p̃n cipium loquitur quando nepos fuit preteritus: finis qñ fuit exheredatus. Uel aliter ⁊ forte meli⁹ dic ꝙ tot⁹. §. loquit̃ qñ nepos fuit preteritus: ſʒ in principio fuit preteritus poſt mortem patris: ⁊ ſic debebat inſtitui: qꝛ nemo eũ precedebat: ſed finis loquitur qñ fuit p̃teritus viuo patre: et ſic non debebat inſtitui ideo nõ hʒ ꝑ cõtrata. ſʒ querelã: vt. l. pater filium. s̃. de inoffi. teſta. intelligẽdo ibi ꝑut in tex. iacet. et examinaui plene in. l. in ſuis. s̃. de li be. ⁊ poſthu. ¶ Ultimo finis hui⁹. §. 3 allegat̃ per Dy. † vtrũ ſucceſſoriũ edictum habeat locum in querela inoffi. teſt. ⁊ hic videt̃ text. ꝙ ſic in fi. De iſta q. haberis in. l. ſi is qui. in p̃n. s̃. de inoffi. teſta. et. C. eo. ti. l. ſi quis filium. ⁊ ibi per Cy. ⁊ etiã extra de reg. iu. c. nõ dʒ. lib. vj. per Dy. tangitur per gloſ. s̃. de libe. ⁊ poſthu. l. ſi quis poſthumos. §. j. Ego dixi ibi ⁊ in. l. in ſuis. ¶ Not. tex. ^c ibi: non enim per reſciſſionem ⁊c.

ſubijciat examini publico non ſeruato priuilegio et reprobetur an poſſit redire ad priuilegium Baldũ conſi. cccxxvij. lib. iiij.

Andreas. Pomare.

a. ¶ Facit enim ad multas queſtiones. vide Cu. cõſi. xvij. in ij. col. Ro. cõſilio. xcv. Alex. in. l. j. in. iiij. col. in. §. notabili. de leg. j. et. l. ſi ruffinus. C. de teſta. mili. Pau. d ca. i. l. falſa. C. de cõdit. et dem. Bal. in. l. ij. C. de conſti. pec.

b. ¶ Si qs ex liberis. Hec ẽ vna gl. ſin. ver. cõiunctim edicto de qua vide Bal. in. l. ſi defunct⁹. i. ſi. C. d ſuis et legi. per Bar. in. l. ſi poſt morte. §. fin. j. eo.

c. ¶ Si ſub ea cõditione. adde q not. in. l. lucius. ſ. de conditio. et demon.

d. ¶ Ego ſuz miſſus. Nota. bene et plene vide in. §. quadru. inſtit. de act. per Moder. et quod etiaz ſi pria fuit inutilis poſſit peti confirmari vide Barto. in. l. iij. in. x. columna in iiij. q. prin. C. de pigno. vide plene bal.

a Facit eñ ad multas. q.ᵃ dicit ſtatutũ 1
4 q ſcholares † tractent vt ciues in omnibus: ſed quid ſi ſcholaris al's habe 1
bat aliquod priuilegium vltra ciues an perdat illud priuilegium? Certe non quia illud ſtatutũ eſt inductũ ad reſciſſionez obſtaculi q eſſe poſſet ne ille eſſet ciuis. Item poteſt ad multa facere: tene menti.

Ignobilis et vilis quando dicitur: ducitur cum dedecore.

Si emancipatus.

Aduerte ſicut ſi ille q nõ adit hereditatẽ perdit ius ſucceſſionis: ita ſi efficiat non capax ante petitã bo. poſ. h. d. ¶ Oppo. j. vnde li. l. ſi. So. ibi dedit ſe ad ar b
rogandũ poſt petitã bo. poſ. hic ante. ¶ Itẽ op. j. eo. l. ſi poſt mortẽ. So. ibi fuit inſtitutus et per alium fuit cõmiſſum edictũ. hic fuit preteritus: et aſſignat gl. duas rationes: et quelibet põt eſſe bona. ¶ † Dicitur hic q dedecori
1 ſit. vos habetis glo. in. l. ſi rogatus. §. matrimonij. j. de ma. vin. vbi gl. dicit q eo caſu non ſine dedecore dicit qñ nõ iure dicit. ſed credo quod cum dedecore ducit qñ ducit ignobilis et vilis vel alia vulgaris. vt hic. et. l. j. C. de natu. lib. licet aut. ibi poſita videatur velle id quod vult illa gloſ. tene mẽti. 1
¶ Itẽ op. gl. j. ad tertul. l. j. §. proinde. et. l. tutelas ſ. de capi. dimi. Glo. ſolu. 2

Si quis.

Datus in adoptionẽ alicui de familia non c
repellit a cõtratab. ſi eum alius non precedat. h. d. ¶ Cõtra hoc op. j. eo l. ſi emãcipatus. §. ſi. vbi durante adoptione qs nõ venit ad cõtratabu. patris naturalis. Verũ eſt q hic loquit quãdo eſt datus in adoptionẽ alicui qui eſt in familia: ſecus ſi extraneo. Et de iſto filio dato in adoptionẽ diſtinguemus plene. j. eo. l. in adoptionem.

Si pater.

Hic habemus q licet mutetur familia facto patris nihilominus fili⁹ habet cõtrata. ſecus ſi per adoptionem ipſius filij mutetur familia vt. ſ. proxi. §. ſi emãcipatus. Dicitur hic quod iſte filius habet cõtratabu. contra teſtamentum patris qui eſt in familia arrogatoris. Cõtra. ſi iſte pater deceſſit in familia arrogatoris ergo nõ va 1
luit teſtm̃ vt. ſ. d adop. l. ſi pater. ſi nõ d
valuit teſtm̃. ergo non dat cõtratab.
Solu. hic loquitur qñ iſte pater qui dedit ſe ad arrogandum poſt mortem patris arrogatoris deceſſit. vnde licet poſt mortem patris arrogatoris deceſſerit dicitur in familia arrogatoris decedere. vt. j. eo. l. vtrũ. licet Azo videatur aliter tenere. j. eo. l. ſi ex duobus. §. ſi. ſed male dicit.

Deportatus q poſſit inſtitui.

Liberi.

Dicit hic: liberi qui inſtitui nõ poſſunt. quero qui ſunt iſti? Dicit glo. † deportati. vt. l. j. C. de here. inſti. et heretici: et alij qui in gl. numerantur: et ſic habes qd deportatus non poteſt inſtitui. contrariũ no. in. l. j. C. de here. inſti. vbi dicit qd poteſt inſtitui: ſed fiſcus poſtea illam hereditatem habet. Sed iſta glo. eſt verior. dixi. ſ. eo. l. j. §. qui habebat filium. Item dicitur hic q inſpicitur tempus mortis. Contra. imo tria tempora. vt. l. ſi alienum. §. in extraneis. ſ. de here. inſti. et de her. quali. et dif. §. in extraneis. So. dicit glo. hic loquit in filio ſuo in quo tempus mortis et aditionis eſt vnum et idem. Vel melius. ibi loquitur in filijs inſtitutis hic in filijs preteritis: qui an debuerint inſtitui ante tempus mortis inſpicitur. ita dicit glo. et bene.

Si quis ex liberis.

ᵇ Vos habuiſtis expedita vſq huc illa verba liberos ſiue naturales etc. poſita. ſ. eo. l. j. nũc incipit exponere verba ſiue heredis inſtituti etc. ¶ Oppo. et videtur q in caſu noſtri. §. non habeat locum id quod hic dicitur. aut eñ fuit inſtitutus filius ſub conditione caſuali. et ſtatim teſtamẽtum eſt nullũ. vt. l. ſuus. ſ. de here. inſti. aut ſub cõditione poteſtatiua que põt impleri vltimo vite ſpũ. et imputet ſibi ſi eam nõ impleuit. vt. l. ſuus. §. pe. et ſi. ſol. huius timore dicunt quidã qd prin. §. loquit in ſuo: ſinis in emãcipato. Vel dic. totus. §. loquitur in emancipato qui non dicit nullũ teſtm̃ ſi inſtituatur ſub cõditione caſuali: quod procedit ſm formam huius. §. ſequen.

Miſſus in poſſeſſionẽ ex aliqua cauſa ſi miſſio fuit vtilis poteſt ex alia cauſa peti q confirmetur.
2 Detẽtus in carcere ex cauſa iniuſta an poſſit ex iuſta ibi recommendari. remiſſiue.

Si ſub ea conditione.

ᶜ ¶ Op. qd inſtitut⁹ non habebat cõtratab. vt. ſ. eo. l. j. ſo. ibi in inſtituto pure hic in inſtituto ſub cõditione in quo diſtinguitur vt hic. ¶ Itẽ op. et vr̃ q pendẽte cõditiõe nõ poſſit peti bo. poſ. ſm tab. ſicut non põt adiri de iure ciuili. vt. l. is qui. de acq. here. qm̃ nõ põt peti bo. poſ. niſi eo caſu quo põt adiri hereditas de iure ciuili. vt. ſ. de bo. poſ. l. nõ eſt. §. ſi. ſolu. ibi loquitur de alio impedimẽto q cõditionis. et bene dicit. ¶ Vltimo vide gl. q incipit idẽ ſi eſt in poteſtate. ibi ar. ꝯ. de cur. bo. dã. l. j. Sz dic alio caſu loquit ſm Dy. ¶ Itẽ vide glo. q incipit qd ſi inſtitutus in ſtabi ſo. vt ibi. ſed ibi nihil dicit de hac. l. Vnde dic q hic petitio bon. poſ. ſm tabu. fuit vtilis. vt. j. de bo. poſ. ſm tab. l. ij. §. ſi ſub conditione. et ideo in aliã põt cõuerti vt hic. ibi aũt prima conditio fuit inutilis: vnde nõ cõuertit in aliã vtilẽ ita dicebat Old. ¶ Itẽ vide gl. que incipit ſic. et. j. de ſm ta. ibi ſed nunqd etc. Rñ. ſic vt plene no. in. d. l. ij. §. ſi ſub conditione. ¶ Vltimo hec lex facit † ad. q. ego ſum miſſusᵈ in poſ. ex aliqua cauſa. et petit poſ. reuocari. et ego peto mihi ex alia cauſa cõfirmari q hoc poſſum facere vt hic. ver. et ſi forte. et. d. l. ij. §. ſi ſub cõditione. j. de bo. poſ. ſm tab. et hoc ſi pma immiſſio fuit vtilis: ſecus ſi fuit inutilis. vt patet ex ſolutione pcedentis cõtrarij. Itẽ facit † ad. q. quã diſputaui hic ſi aliquis eſt detentus in carceribus ex aliqua cã iniuſta an poſſit ibi confirmari et recõmendari ex aliqua cã iuſta anteq̃ extrahatur inde ex illa cauſa iniuſta. De hoc diſputaui vnam. q. hic que incipit lapus.

1 Ratio diuerſitatis quare querela inofficioſi nõ datur niſi hereditate adita: ſed bo. poſ. contrata. ſic.
2 Ratio diuerſitatis quare bo. poſ. contrata. q̃ datur patrono requirit aditionem: ſed ea que filio non.
3 Bonorum poſſeſſio contrata. an reducat rẽ ad cauſam inteſtati vel non.
Practica agnoſcendi bonorum poſſeſſionem contra tabu.

4 Illud.ᵃ Opp. de. l. papi. §. ſi condi. ſ. de inof. teſt. vbi querela nõ datur niſi adita hereditate. So. aliud in q̃rela aliud in contratab. Et rõ poteſt † eſſe 1
duplex: q: contratab. datur eo modo quo iure ciuili vocaretur ad dicendũ nullũ: et ideo ptor remouet obſtaculũ emãcipationis: habuiſti. ſ. l. pxi. §. ſi emancipatus. ibi nõ eñ per reſciſſionẽ etc. ſz teſtm̃ incõtinẽti poſt mortẽ annullat et ideo cõtrata. incõtinẽti pt op. et hoc eſt qd dicitur q in cõtrata. q̃ratur de iure pris et filij tm̃: non de viribus teſtamenti vt. l. filio. §. j. de inof. teſt. hoc autem põt diſcuti an ſit pater et ille fili⁹ nemine exiſtẽte herede: ſz in querela agitur de virib⁹ 1
teſtamenti vt. l. filio. ideo requiritur q hereditas ſit adita vt ſit pſona que defendat teſtm̃. Dices tu. hoc nõ videt verũ: q: hic dr̃ qd cõtrata. dat cõtra teſtm̃. et ſic agitur de viribus teſtamẽti in contratab. Sed ex
b pone ꝯ teſtm̃. i. ſufficit eſſe ipm teſtm̃ᵇ lz nõ ſit aduerſarius. p hoc facit quod no. ſ. ti. iij. l. iij. §. ſi cã cognita. vbi iſta bo. poſ. datur etiam nõ citato aduerſario: ideo non requiritur q hereditas ſit adita. ſed ſecus in querela inofficioſi teſtamẽti quia illa requirit aduerſarium contra quẽ detur q: datur in forma iudicij. ¶ Item oppo. de. l. q vulgo. j. e. vbi ſi teſtamentũ e
eſt nullũ nõ datur contrata. Sol. ibi loqtur qñ teſtm̃ eſt nullũ ex alia cã quã ob omiſſam aditionem. ideo non datur poſ. bo. contrata. ¶ Itẽ op. inſtituti expectant preteritos vt. l. ij. §. expectãdi. j. de ſm tab. male ergo dicit tex. q hereditate adita poſſit dari ꝯtrabu. cum illi non potuerunt adire. So. vt in glo. Sz cõtra hanc ſol. op. j. e. l. in fin. glo. non ſol. ſed dic qd ibi erat duplex impedimentũ q: expectabat cõtrata. et impedimẽtũ erat de iure ciuili a hic vnũ tantum. ¶ Que
2 ro † que eſt rõ diuerſitatis in patrono qd bo. poſ. que ei datur reqrit aditionẽ hereditatis: ſed ea q̃ datur filio nõ? Rñ. bo. poſ. q̃ datur patrono nõ irritat teſtm̃ in totũ: ſed aufert partem vt in. l. ſed cum patrono. ſ. ti. iij. et in. l. j. j. de bo. li. merito cũ auferat partẽ dz dari cõtra eũ a quo aufert: ſecus in ea q̃ dat filio: q: rũ
3 pit teſtm̃ in totũ ideo ſufficit dari ꝯ teſtm̃. ¶ † Que
c rit glo.ᶜ vtrũ bo. poſ. ꝯtra. reducat rẽ ad cãm inteſtati d
vel non gl. diſtinguit aut fuit propoſita ante aditam hereditatẽ: et reducit ad cãm inteſtati: aut poſt: et tũc e
non idez no. C. de col. l. vt liberis. Mar. ſiſi. vt refert Cy. C. de col. l. ſilie dotẽ. dicit aliter. et bene q qñ bo. poſ. ꝯtra. ponit ante aditã hereditatẽ nõ reducit rem ad cauſam inteſtati. q: adhuc heres põt adire. ſz ſi timore bo. poſ. cõtrata. nõ adit reducit ad cauſam inteſtati: q: qd non adit eſt pter bo. poſ. ppoſitam et hoc credo voluiſſe dicere gl. Ex hoc pn. habes qualr̃ dz fieri agnitio in bo. poſ. ꝯtrata. dici eñ dz quod talis fecit teſtm̃ in quo me preterijt et alium fecit heredẽ. et q teſtator erat meus pater. et ego ſum filius ſuus legitimus. quare propono bo. poſ. ꝯtra teſtm̃: vt hic et. l. filio. ſ. de inoffi. teſt. et ſic hodie per ſolam talem agnitionez b
erit ruptum teſtm̃ vt no. in l. ſi. §. ij. C. de cur. furio. ſed olim expectabat decretũ vt dixi in. l. iij. §. ſi cã. ſ. d bo. poſ.

Si quis filium.

ᵈ Querit gloſ. vtrũ in ꝯtrata. habeat locum ſucceſſoriũ edictũ. Glo. dicit et bene q ſic vt l. ſi is qui. ſ. de inoffi. teſt. facit. ſ. e. l. iij. §. ſi emancipatus.

1 Beneficium contratabulãdi nõ datur contra teſtamẽtum feminaꝝ.

Ad teſtamenta.

Dicit hic q: ſuos etc. Iſta rõ nõ vr̃ bona nã filio emãcipato dat bo. poſ. ꝯtra. vt. ſ. e. l. j. et. §. ſui. p totũ iſtũ ti. et ptz q emãcipat⁹ nõ eſt ſuus. Dicit gloſſ. nõ habent id eſt habere non poſſunt. vel non habebant talẽ q habebat ꝯtra. truffa eſt. Quare gl. dicit rõ eſt q: pteritio mr̃na hr̃ pro exheredatiõeᵉ. ſed exheredato nõ datur
c
tem in. l. ſi. in pe. colum. C. vnde leg. et ibi videtur velle q ſi filius in poteſtate ſit preteritus dicit verum illud aũt proprie nõ eſt propter bo. poſ. cõtrata. ſz eſt ex eo quod cum non ſit ſeruata forma data a lege teſtamentũ eſt ipſo iure nullum et res eſt in cã inteſtati. l. j. in ſi. ſ. ſi ta. teſ. nulle ex. ideo oĩa iura pbãtia q per bo. poſ. cõtratab. res nõ reducitur ad cauſam inteſtati loquuntur et intelligũtur in filio emancipato preterito. l. is q. ver. ſeq. de leg. preſtan. et vide quod not. Bart. in. l. ſi duo. §. j. e. ti. nec ob. iſtis opi. Bar. in. l. poſthumo. de ꝯtratab. vbi dicit q filius in poteſtate cõtratab. approbat teſtm̃ q: eſt falſa: vt it. j. per omnes et in emancipato quod etiam bo. poſ non reducat rẽ ad cauſam inteſtati patet etiam in. l. ſi duobus. in prncip. j. eodem.

¶ Si qs filium. p Ang. et imo. in. l. ſi qs poſthumos. §. j. de libe. et poſthu.

¶ Pro exheredatione. preteritio materna hr̃ pro exhered. de ratione vide in. l. iij. C. de inoffi. teſta. et ibi bal dicit quod hoc hodie corrigitur vt in. §. exheredato. in aut. de here. et fal. ad quod vide Bar. in aut.
et Ang. in. l. j. C. de carb. edi. et adde bal. in. l. ſi. §. ſi. q mer. cau. vbi dicit tenuta nulla nõ põt cõfirmari. Adde alex. in. l. ſi finita. §. iuli. vbi alr̃ loquitur tñ ibi poſui cõtra ſuam opi. Ro. Bald. et Petr. de anchara. in conſilijs.

a ¶ Illd. ad de q no. j. e. in. l. filiũ. in pn. in ꝟ. cũ exheredato cum bart. ratione concordat bal. in l. ſi vnus. i. §. illud. C. de inoff. teſta.

b ¶ Ipſum teſtm̃. not. q per ſolã agnitionez querele nõ rũpit teſtamentũ ſecus in bo. poſ. contrata.

c ¶ Querit gloſſ. An bo. poſ. cõtrata. reducat rem ad cauſam inteſtati. adde Bald. aliter loqn tabul. et de ratione dĩ de in. l. fin. in pe colũ. C. vñ legit.

ex cauſa de lib.preteritis.et quod ipſe no.in.l.in ſuis. 1
de lib.⁊ poſthu.in.l.pater filium.de inoffic.teſt.⁊ qđ
no.glo.⁊ Bart.in.l.j.in pn.j.ſi quis a pa.fuer.ma.et
Bal.in.d.aut.ex cā.in.iij.q.C.de lib.pte.⁊ in.l.in ſuis
in lec.de lib ⁊ poſthu.

2
tur ꝯtra.vt.ſ.ea.l.in prin.ergo ⁊c.Sed
text.h idē vult,nā pro⁊ vult remouere
obſtaculū emācipatiōis vt illi q̄ d iure
ciuili pnt dicere nullum ſi nō ſunt emā
cipati illi ſi ſunt emācipati veniāt per
ꝯtrata.vt.ſ.e.l.iij.§.ſi emancipatus.
Sed femina nō pōt habere filiū ſuū
qui dicat nullū ergo bñficium pretoꝛis ad teſtamenta feminarum nō porrigitur.

1 ☞ Bonoꝝ poſſeſſio nō agnita quādo tranſmittatur.
2 Ratio quare filius poſt emācipationē non pōt adire.
Emancipatꝰ de iure ciuili quo ad ſucceſſionē ab inteſtato eſt incognitus.
3 In alternatiua legis vt tollat ꝯtrarietas alterius legis ſufficit vnā partem eſſe veram.

Si quis eum.

Inſtitutus filius bene= 3
ficio ptori nati vel naſcituri pōt petere ꝯtrata.⁊ eo caſu decedens ante eā
petitā trāſmittit.h.d. ❡ Op.pēdente
cōditione an valeat inſtitutio dꝫ dari
ſm tab.non ꝯtrata.ſ.l.pxi.§.pe.⁊.l.ij.
§.ſi ſub conditiōe.j.de ſm tabu.Sed
hic donec eſt dubium an naſcat̃ poſthumus pendet an valeat inſtitutio:
ergo ⁊c.So.predicta loquunt̃ in conditione q̄ nō preſumit̃ deficere:ſꝫ hic
preſumimus poſthumū potiꝰ naſciturū quā non:tene menti.Itē opꝫ vt ꝙ
donec alij expectat̃ nō poſſit dari contratabu,vt.l.ſi filius.§.cum filius.infra de bo.li.So.ibi,quia expectantur
priores in gradu.hic vero nō expectātur hi qui ſunt pares in gradu.Item
oppo.⁊ad.l.ſe.de le.iij.§.acquirere.ſ.de bono.poſſe.
vbi bonorum poſſeſſio non agnita non tranſmittitur.Solu.fallit hic quando quis differt petere poſſeſſionem bono.propter poſthumum.Item fallit in
alijs caſibus hic notatis per gl.ſigna eam ⁊ examina.vt in.l.vētri.de acq.her. ❡ Querit gl.q̄ eſt rō ꝙ
filius emancipatus non poteſt adire?Ratio eſt quia
naſcēte poſthumo teſtm̄ eſt nullum:⁊ ſic dubitat̃ de
viribus teſtamenti ⁊ ſic non pōt adire ⁊ hec eſt vera.
Alia eſt rō data per gl.q⁊ aditio eſt de iure ciuili ſm
quod filius emācipatus nō eſt cognitus.Iſta rō nō
eſt vera:quia in ſucceſſione ab inteſtato eſt incognitꝰ
de iure ciuili:ſed in ſucceſſione ex teſtō emancipatꝰ
eſt cognitus ſicut quilibet extraneus.vt.j.e.ti.l.ſi ex
duobus.in princ. ❡ Dicit̃ hic:ſꝫ ſi is deceſſerit dabit̃
ſm tabu.vel cōtrata.nō quero:iſtius alternatiue q̄
pars eſt vera?Rñ.vltima pars eſt vera.vt.ſ.proxim.
lꝫ alij dixerint ꝯ.qđ intellige ſi is deceſſerit,et heres
eius velit venire pendente dubio an alius naſcatur:
tunc eñ venit per ꝯtrab.ſed ſi iam eſſet certū eſſe naſciturum tūc idē.Si vero eſſet certū ipm nō debere naſci
tunc p ſm tab.veniret.⁊ hoc vult alternatiua huius
l.non eñ poſſet dari contrata.cū ſit certū de viribus
teſtamēti.Sed quare hoc caſu nō cōcurrit ſm tabu.
cū bonoꝝ poſſ.contratabu.q̄ ſperat̃ ſit eiuſdem gradus?Dic vt dixi in.l.equiſſimum.§.j.j.de ſm tab.Et
ſic no.ſm gl.ꝙ in alternatiua legis vt tollat̃ ꝯtrarietas alterius legis ſufficit vnā partē eſſe verā vt
hic.Simile in.l.vbicūq.j.de fideiuſ.Dixi in.l.ſi is q̄.
§.vtrum.ſ.de reb.dub.

a ❡ Nō queuis.⁊ vide Salice.in l.ſi quis p redēptiōe.C.de don.vbi dixit ꝙ ſi iuro nō venire cōtra contractum:et cōtractus fuit nullus quod propie loquēdo videtur venire contra contractum.⁊ vide Ludo.romā.in conſilio.xlvij.incipiē.inſpectis:ſupra conſultis.vbi dicit quod non poſſunt imponi repreſalie ſi ſententia eſt nulla.vide ibi Ludo.roma.in conſil.ſeptuageſimoſepto.an de contractu nullo debet ſolui gabella.
Andreas Pomate.

❡ Non queuis.vide regulā huius.l.ꝙ verba intelligunt̃ cū effectu cōſuluit ang.cōſi.lxij.inci.ſup pdicto
themate in antepe.col.facit qđ voluit Bal.in.l.ij.C.
de epi.audi.⁊ ꝙ dicit bal.i.l.ſi.§.finaūt.C.cōia de le.
⁊ vide Alex.in.l.iiij.§.cōdemnatū.ff.de re iudi.in cōtrariū facit qđ Are.tꝫ ꝯſi.xviij.in.iiij.col.īci.viſa ⁊ dili 1
genter diſcuſſa ꝯſultatiōe.qđ no.bar.in.l.j.C.de pet. 2
bonoꝝ ſubla.lib.x.et qđ no.Jo.an.in.c.j.de cle.ꝯiug.
poſt gl.⁊ ad hanc regulā vide Alex.ꝯſi.cxvij.in.iij.co 3
lū.ꝟ.⁊ ſi dicat̃.in.ij.co.⁊ ꝯſi.clvj.in.ij.co.in.ij.vo.⁊ gl.
in.l.ex ꝯſenſu.in gl.mag.in vlti.q.C.de repu.⁊ Old. 4
ibi ponit in fili in ꝯſ.lxvij.alex.ꝯſi.cj.vo.iiij.ro.ꝯſ.xlij.
in.ij.co.Feli.in.c.q̄ in eccl'iaꝝ.in.iij.co.ꝟ.tertiꝰ caſus.
⁊ verſi.quintus caſus.de conſtitu.et in capitulo ve= a
niens.in.vij.columna.verſi.et pro iſta deciſiōe bar= 1

Non putauit.

Vſq huc expoſuit
ꝟba poſita.ſ.e.l.j.
q̄ dicūt liberos ſiue naturales ⁊c.⁊ illa verba poſita in.l.j.q̄ dicunt ſi neq inſtituti ⁊c.
hic incipit exponere ſequētia verba ibi poſita.ſ.neq
exheredati ſint.

Aliqua.

Querit gloſ.hic dꝛ qđ a primo gradu
fuit exheredatus a ſecundo pteritus
qđ ecōtra a primo fuit preteritus a ſecundo exheredatus:vtrum poſſit peti contratab.Videtur ꝙ ſic.vt.l.
ſi poſthumus.de libe.⁊ poſthu.⁊.l.nam etſi.de iniuſt.
teſta.p hoc.q⁊ etiā datur hereditate nō adita vt.ſ.
e.l.illud.⁊ ſic habebit cōtrata.nō querelā que dat̃ qñ
omne auxilium deficit:vt inſti.de inoffi.teſt.§.tā aūt
⁊.l.maximū vitiū.C.de lib.prete.In cōtrariū ꝙ non
de le.preſtan.l.filiū.in pn.glo.rñdet qđ ibi loquit̃ qñ
inſtitutus accepit cōtrata.vt cōtratab.valeret iure
bono.poſſeſſ.ſm tabu.Truffa eſt.ſed de hoc quidam
eſt caſus.j.eadem.l.§.a primo.Sed etiam opponi.vt
ibi dicam.

☞ Rite ⁊ recte quid ſignificent.
2 Exbannitus qui pōt impune occidi intelligit̃ de rite condemnato.
3 Inſtrumentum qđ debet executioni mandari intelligitur de rite facto.
4 Statutū puniens cedentē actionē nobili intelligit̃ de rite facta.

Non queuis.

a Tene menti hic quid ſignificat rite ⁊ recte.ſile i.l.ij.ſ.
de inof.te.tene mēti.Iſte.§.facit ad multa.Exbānitꝰ

2 qui poteſt impune occidi debet intelligi de rite cō
a demnatoª quod dic vt.l.pe.ſ.de adul.⁊.l.iiij.§.cōdē
3 natum.de re iudi.Itē inſtrm publicum dꝫ executio
4 ni mandari.verū eſt ſi eſt rite factū vt h.Itē facit ſi
dicat ſtatutū ſi aliquis ceſſerit actionē nobili puniat̃
in centū dꝫ intelligi de ceſſione rite facta:tene mēti.

A primo gradu.

Hic eſt caſus.q.gloſ.ſ.
ea.l.§.aliqua tabularꝝ.
Vides ergo qđ vt competat bo.poſſ.contrata.ſufficit ꝙ poſſibile fuit bonorum poſſ.peti vel hereditatem adiri poſt mortē defuncti.Cōtra:ſi preteritus eſt
a primo:⁊ exheredatus a ſcđo nunq̄ pōt adiri a primo.vt.l.iij.in fi.ſ.de lib.⁊ poſthu.ſolu.ibi loquitur in
filio ſuo preterito qui dicit nullū ipſo iure:hic in emā
b cipato.Vel dic:licet nō poſſet adiri de iure ciuiliᵇ tñ
poteſt peti bo.poſ.ſm tab.filio approbāte.vt.l.filio.
de iniu.te. ❡ Quero ꝯ quē dabit̃ bo.poſ.ꝯtra.Quidam dicūt cōtra inſtitutos in ſcđo gradu:vel meliꝰ
dabitur ꝯ ipſum teſtm̄:vt no.ſ.eo.l.illud.ideo nō eſt
neceſſe ꝙ queratur cōtra quē detur iſta.ita dicit gl.

1 ☞ Inſtrumentum pro ſe ſcribere licet quis prohibeatur:tamen contra ſe non.
Si aliquis ſcribit ſe tutorem vel fideicommiſſarium in teſtamento valet.
2 Teſtator an poſſit ſcribere ⁊ publicare teſtamentum ſua manu ⁊ valeat remiſſiue.

Si quis ſua manu.

c No.tex.ibi q⁊ ſenatus hoc ⁊c.No.
1 ergo ꝙ licet aliquis prohibeatur ſcribere inſtrm p
ſe:tamen pōt ſcribere contra ſe.Et ideo ſi aliqs ſcribit ſe tutorē in teſtō vl' fideicōmiſſariū que ſunt onꝰ:
valet:nec habet excuſationem.vt.l.vxori.§.j.j.de fal.
❡ Querit gl.an iſte qui ſcripſit ſe exheredari poſſit
agere querela inof.teſt.Gloſ.dicit ꝙ nō vt in ea habes.Sed in ꝯtriū allegat glo.l.j.ſ.de his qui.vt indi.
Ad quam.l.rñ.vt ibi no.⁊.l.decreto.ſ.de ſuſpe.tu.⁊
ibi per Dy.Itē in ꝯtriū.l.ſi qñ.in fi.C.de inoffic.teſta.
2 ſed dic vt ibi plene no.p Cy. ❡ Quero vtrū teſtator ſua manu poſſit ſcribere teſtm̄ ⁊ publicare vt valeat.De hoc dicam in.l.ſeruus.ſ.de teſta.vbi gloſſ.
tangit.dixi anno in.l.ij.j.de ſtipu.ſer.

1 ☞ Exheredatio facta extraneo quando valeat remiſſiue.
Extraneus quis dicatur quo ad hoc.

Si quis emancipatum.

Op.gl.et videt̃
quod exheredatio in extraneo nō potuerit fieri.vt.l.
quidā cum filium.j.de verb.obli.So.vna eſt ꝙ concedat̃ cōtrariū qđ ab initio non valet:vñ per arrogationē poſtea factā nō cōfirmat̃:vel aliter.hic loq̄tur in extraneo q̄ tpe exheredationis erat arrogatꝰ:
poſtea fuit emācipatꝰ.⁊ iterū arrogatꝰ vñ exheredatio priꝰ facta nō nocet.ᵈ De h an exheredatio facta
d extraneo valeat ab initio.dicā i.l.pſa.teſtō.ſ.de he.
1 inſti.et ibi dixi anno.⁊ habetis vnā gl.ſatis notabilē
q̄ñ intelligatur extraneus quantū ad iſtam exheredationem.vt.l.j.C.de impo.lucra.deſcrip.lib.x.

In adoptionem.

Opp.dꝛ hic ꝙ ita demū habet cōtratab.
ſi eſt inſtitutus.Contra in.l.j.§.is quoq j.de col.bo.
Solu.dicit glo.ibi eſt inſtitutus ſicut hic.Sed contra:ergo nō habet collatio locum:de qua ibi dicitur,
Solu.dicit glo.ibi de rigore:ſecus de
equitate.vel ibi fuit adoptatus ab
auo materno:hic ab alio.vt vidiſtis.
ſ.eo.l.iij.§.ſi quis filio:declarabo in
§.is quoqꝫ. ❡ Quero vtrum filius
adoptiuus hanc bonorum poſſeſſio.
querat patri adoptiuo.Reſpondeo
aut agnouit ſecundum tabu.q⁊ inſtitutus:⁊ tūc patri adoptiuo q̄rit:lꝫ nō
cum effectu.vt.j.e.l.ſi poſt mortē.§.ſi
in adop.ſed ſi agnouiſſet cōtrata.tūc
queſiuiſſet patri adoptiuo in effectu
ſecundum hec iura ſecūdum que q̄cquid habet patri adoptiuo querit:vt
vidiſtis in.§.ſi in adopt.

Non eſt nouum.

Nota tex.ibi
pretoris enim propoſitū ⁊c. ❡ Opp.
gl.de.l.ſi ex duobus.§.ſed illud.j.eo.
et.l.filiū.§.ad eū.j.ti.j.glo.ſo.optime.

ba.conſil.xxxij.in.iij.col.in.j.volu.conſil.xlij.in.vj.col.
et ſeq.eodem vo.Anto.de But.conſi.xviij.in vlti.co
lum.Roma.conſi.lxxviij.⁊ conſil.ciiij ad fi.in conſil.
cxciiij.et conſil.ccxxxiiij.in.ij.du b.facit quod voluit
in.l.filium.§.ſi quis bo.in fi.ff.de leg.preſt.

a ❡ Rite cōdemnato.vide Bar.i.l.lecta.ſ.ſi cer.peta.⁊ vide bal.i.l.iij.in pn ci.ſ.de lib.⁊ poſthu.⁊ vide Ang.in.l.j.in pn.ſ.de edi.edic.⁊ in.l.ij.ſ.de inoffi.teſta.⁊ do.Ant.in pe.decre.⁊ qđ nor.Bart.in.l.iuſte.in princip.de acquiren.poſſeſſio.et
quod dicit hic Bart.de rite bannito.vide per Bal.
in.l.j.in.iij.colū.in ver.⁊ per predicta.C.ſi non a compe.iu.et vide Bartolum in extrauagan.ad reprimē.
in verſi.per accuſationem.et in.d.§.condemnatum.
et ideo dicit Bal.in.l.j.§.quod autem.per illum tex.
ſ.de offi.prefe.vrb.quod ſi officialis tenetur ex forma iſta recipere omnes accuſationes communes intelligitur de inſti.rite.⁊ ſi ſtatutum facit mentionem
de procuratore vel mandato intelligitur de ſolenni
ſecundum Baldum in lege ſi predium.in penul.colum.C.de edi.ac.vide Bartolum in lege filium.§.ſi
quis.j.titu.j.et.l.diuus.de te.mi.⁊ Bal.in.l.j.§ inuiti.quod quiſq iur.adde que poſui in dicto.§.condēnatum.
b ❡ A primo gradu.de iure ciuili.vide Imol.in.l.filiꝰ
qui in poteſtate.in.v.opp.de libe.et poſthum.⁊ vide
Paulum de caſtro in dicta lege tertia.§.fina.eodem
titu.pro intellectu huius.§.poſt Barto.ibi ⁊ Angel.
et Imo.in.l.nam etſi ſub conditio.in fi.de iniu.teſt.
et quod ibi dixi.et per Rapha.in repe.l.ſi filius qui
in poteſtate.in.viij.char.de libe.⁊ poſthu.
Andreas Poma.
c ❡ Si quis ſua manu.extende iſtum text.procedere
etiam in eo qui conſenſit petere ⁊ non habeat poſtea bono.poſſeſſio.ſecundum tabu.Ita Alexan.in.l.
poſthumo.in.viij.colum.C.eodē titu.et in.l.ſi quis
poſthumos.§.ſi filium in vltima colum.ff.de libe.et
poſthumis.
d ❡ Non nocet.hoc videtur verum et eſt not.probatur etiam in lege filiusfamilias miles.in principio de
te.mil.vbi preteritio militis qui pro exhere.habetur
l.ſicut certi.cum.l.ſequen.C.de teſt.mili.poteſt tamē
irritari ſi preteritus fuit filius qui patri exheredatus non erat:nec eſſe poterat ſuus ſi poſtea efficiatur.

a ℭ Ibi quoq; iſtum.§.ſing.limita vt per Ang.in.l.ita tñ.§.qui rogat⁹.ſ.ad tre.per illũ text.prout habetur in.l.filiuſſa.

b ℭ Sed alibi.an autem committatur hic edictum pro pretio incompetenti.vide plene per.d.meum ponentẽ ſing.

Vtrum.

De intellectu huius .l.habuiſſis ſ.eo.l.iij.§.ſi pater.

a I poſt.

Si in adoptionem. b

ℭ No.hic qđ iuſſus patris adoptiui excuſat filium:adeo quod licet agnouerit teſtamentũ tamẽ poteſt venire c per cõtratab.Ratio vt ſibi queratur potius quã patri.ita dicit text.Jdõ dicit Azo in ſum.huius titu. quod iſta lex hodie corrigatur.quia cum hodie queratur ſibi quo ad proprietatẽ.nõ habet cõtratab.nam iſta lex loquitur ſm hec iura ſecundum que filius oĩa querebat patri:⁊ in totum querebat: ſed hodie non niſi quo ad vſumfructum.ita dicit Azo in ſumma huius titu.ℭ Vltimo vide gloſ.que incipit cõmiſſo.in ſi.So.ibi non debuit petere pater cum eſſet illicitũ.hic debuit cum eſſet licitum.

1 ☞ Beneficio quod habeo a te qñ poſſum vti te inuito.

2 Reus quãdo poſſit dilationi ei date in criminalibus renũtiare ad hoc ne actor illa vtatur.

3 Maritus miles non cogitur vocare vxorem dominam.

4 Practica huius.l.

Aliqui.

a Beneficio mihi competenti ſeu ex iure alterius poſſum vti contra alium illo inuito.h.d. Et eſt notabilis.§.⁊ mẽti tenendus.ℭ Op.ad hãc.l.de.l.nonnũquã.ʃ.ti.ʃ.⁊.l.is qui.§.ſed ſi ſolus.Sl. 1 que eſt hic ⁊ quidã alij doc.dicunt ꝙ nõ curãt vtrũ alij petãt vel nõ quãtũ ad hoc.q: ipſi poſſunt petere:ſed hoc erit ſine effectu q: pinde oĩb⁹ legata pſtabunt ac ſi ↄtrata.petita nõ eſſent vt.ll.cõtrarijs.Videre qđ hoc ſit ſine effectu non eſt verum:nã licet legata preſtet oĩbus tñ hereditatẽ habebit put habiturus erat ab inteſtato: nõ inſpecta portiõe in qua inſtitut⁹ erat. vt.ſ.eo.l.nõ putauit. in ſi.et.ʃ.de leg.preſt.l.filiũ.§.ſed ſi portio.⁊ iõ dicere ꝙ ſit ſine effectu non eſt verũ imo eſt cũ effectu.Ad ↄ̃ũ rñſio ẽ iſta ſm Ja. de Are.ꝙtũ ad hereditatẽ paternã q̃ daṫ filijs quaſi debita vt.l.ſi.C.de codic.admittunṫ lʒ pteriti negligant:ſed ꝙtũ ad lucrũ legatorũ alijs relictorũ vt lucrenṫ ea ⁊ in hoc eis nõ pdeſt.vt.ll.cõtrarijs.ℭ Cõtra hãc.l.op.de.l.filio pterito.ſ.de iniu.teſta.vbi preterito omittẽte teſtm̃ remanet validũ.So.dicũt q̃dam aliud in iure dicẽdi nullũ:aliud cõtratab.Illud iudicio meo eſt falſum:q: eo iure eoq; ordine daṫ cõtrata.quo d: nullũ vt.ſ.e.l.ʃ.poſt princi.vt.ʃ.l.pxi.in fin. Quid dicem⁹.Et anteq̃ declarẽ opʒ videre qualr̃ p pteritũ cõmittiṫ edictuʒ inſtituto.gl.dicit eoipſo qđ filius eſt pteritus.eſt q̃ cõmittit inſtituto edictũ.ita not.hic.Sʒ alibi b eſt gl.que dicit tũc diciṫ committi edictũ per preteritũ qñ ipſe incipit petere cõtratab. nõ tñ pſequitur vſq; ad ſi.ita not.ſ.eo.l.iij.§.ſi quis ex liberis.in glo.q̃ incipit.l.aperiat.Et illa eſt no.gl.c Sed que eſt verior.Dy.tenet iſtã gl.hic poſitã ⁊ Azo idẽ in ſumma huius tit.⁊ Ro.ſilr̃ hoc titu.Alia opi. placet mihi multum per caſum.d.l.filio.de iniuſt.teſta.Tenendo iſtã opi.que eſt in.l.iij.§.ſi quis.ex tunc apparet rñſum ad.l.filio. q: ibi filius pterit⁹ nunq̃ aliquid dixit:ſed potius teſtm̃ approbauit. hic vero incipit venire p contratabu.lʒ deſtiterit: vñ iam eſt queſitũ ius alteri:pro hoc etiã multũ facit.ʃ.de carboni.edicto.l.ſi impubes.§.ſi.⁊ qđ ibi videbitis.Si vero teneremus aliã opi.ſ.illã que eſt hic:tũc ad.l.filio.reſpondeo qđ id qđ ibi diciṫ ꝙ voluntas teſtatoris dʒ tueri ex bono ⁊ equo:eſt verũ quantũ ad legatũ non quãtũ ad heredis inſtitutionẽ alijs volentibus dicere nullum beneficio preteriti.Sed precedens opi.mihi plus placet.ſcđm hoc habes idẽ iuris eſſe in iure dicẽdi nullũ quod eſt in bonorum poſſeſſione contratab.⁊ iure quaſi dicẽdi nullũ queſito ex perſona preteriti poſſum vti eo inuito ſicut hic dicitur in cõtrata.quoniam iſta bñficia eo iure eodẽq; ordine deferunṫ:vt dictum eſt.ℭ Hoc premiſſo procedo ⁊ opp.dicitur hic quod poſſum vti iure qđ habeo ex perſona alterius eo inuito. Contra in.l.ſi iudex circũuento.ſ.de mino.Solu.duobus modis ibi loquitur de iure qđ quis habet iure ſpeciali.hic de iure cõi ſm Dyñ.ℭ Vel dic beneficio quod habeo ab alio poſſum vti eo inuito contra alterum:vt hic:non autem contra eũ a quo habeo vt.l.ↄ̃ia.et.l.amiciſſimos.§.ſi.ſ.de excu.tu.⁊.l.ʃ.in fin.cum.l.ſe.ʃ.de ope. no.nun.ſm Jacob.de Are.Vlterius † vt liqueat iſta materia diſtinguo aliquãtulũ aliter et latius quam Jac.de Aret.vtrum beneficio qđ habeo a te poſſim vti te inuito:aut habeo a te ipſo iure aut aliquo facto tuo.Si ipſo iure:aut volo vti cõtra te ⁊ non poſſum.vt.l.amiciſſimos.in fine.ſ.de excu.tuto. ↄ̃ alios ſic vt probatur in.d.l.ʃ.in ſi.cũ.l.ſeq.ʃ.de ope.no.nun. Secundo caſu quãdo habeo aliquo facto tuo: tunc aut quis certat de lucro captãdo:q: queriṫ lucrũ et hoc beneficio nõ põt vti eo inuito.vt.l.nõnunq̃.ʃ.ti.ʃ.Aut certat de vitando dãno proprie vel quaſi damno vt de hereditate paterna:et tũc aut iſtud beneficium cõpetebat de iure ſpeciali aut de iure cõi. Si de iure ſpeciali eo non poſſum vti te inuito.vt.l.ſi iudex circũuẽto.ſ.de mi.Si de iure cõmuni poſſuʒ vti te iuito:vt hic et.l.ex pſona de fideiuſ.⁊.l.exceptio.ʃ. 2 de exce.Per hec poſſunt † determinari plures.q.precipue vna:vos ſcitis ꝙ in criminalibus dantur plures dilationes tam reo ꝙ actori:tñ actor intra dilationem datã reo põt vti probationibus ſuis.vt.l.petende.C.de temp.in integ.reſti.q̃d ſi reus vult renunciare a ſue dilationi:vt actor nõ poſſit vti an põt:Hic videṫ ꝙ non:⁊ Cy.tangit in.l.petende.Sed veritas eſt ſi dilatio fuit iã data facto rei petentis: tunc ſiue reus vult vti illa dilatione ſiue non actor põt eadeʒ b dilatione vti reo inuito b:vt hic:niſi dilatio fuerit habita bñficio reſtitutionis in integrum per.l.ſi iudex circũuẽto.Sed ſi dilatio nunq̃ a reo fuiſſet petita: tunc non eſſet aperta via actori ad aliquid probandum intra dilationẽ vel ad illam petendã.Jta etiaʒ intelligo hic qđ aperiatur edictum:ita demum ſi pteritus incipit petere.Jtem facit c ad.q.† vtrũ mari- c 3 tus d miles tenetur vxorem ſuam vocare dominam?

d Certe cũ vxor habeat iſtud beneficium a viro:certe non põt vti hoc beneficio cõtra virum:lʒ cõtra alios ſic.vt.l.amiciſſimos.in fin.ſ.de excu. tuto.⁊ per ea q̃

4 ſ.dixi.ℭ † Quero practicam huius.l.Rñ.ſi nos intelligimus eſſe cõmiſſum edictũ per alium eoipſo ꝙ preteritus eſt:tunc ſi ille beneficio alterius vult vti debet petere contrata.beneficio alterius preteriti.ſʒ ſi intelligimus commiſſum edictum:ita demũ ſi preteritus incipiat petere:tunc practica duplex põt eſſe vel qđ iſti alij iterum petant de nouo contratabu.beneficio preteriti qui iam aperuit edictum.Et hoc ſatis innuit hic text.vel qđ proſequaṫ bonorum poſſ.iã intentatam a preterito:tanq̃ eorum interſit hanc ad finem perduci:vt.l.defuncto.ʃ.de pub.iudic.⁊ habemus caſum extra de elec.c.conſtitutionem. in cle. et hoc eſt verũ ſm iſta iura:ſed hodie ſecus:q: ſola agnitio ſufficit.⁊ perinde eſt ac ſi eſſet decreta.

Marginal gloss (left page): limi.ſm.d. frã.de tã.i repe.l.filio pterito p=pe ſi.p duas char.ſ. de iniu.te. ⁊ vide bal. in.l.ſi.C.de ſideicõ.lib. vbi alleg. iſtum text. qđ.l.poſthumus.§. ſi q̃s ex his nõ hʒ locũ in ↄ̃trab.allegat iſtuʒ §.pe.⁊ Fede.ſʒ Lud. Ro.in.l.ſi vn⁹.de ver. obli.dãnat doctrinam Bart.⁊ alleg.qđ voluit Jnno. in.c.in tua. de pcu.nõ tñ ibi rñder ad iſtũ tex. Andr. Barba.

c ℭ Notabilis glo.ſed Cy.⁊ Bal. in.l.poſthumo.C.eod. videtur tenere opiñ. gl. hic fortius dicũt. ſ.ꝙ fili⁹ preteritus nõ poteſt approbare teſtamentuʒ in pciudiciũ eorũ q̃bus eſt aperta via: vt p Jmo. in .d.l.filio preterito in añpe.cha. per Bal.in.l.ſi defunctus.in ſi.C.de ſu. et leg.adđ ꝙ idẽ cõſuluit Ro.conſil.xxiiij.

Si in adoptionem.

Pro d claratione iſtorum datorum in adoptionem diſtingue:aut eſt datus in adoptionem pater contra cuius teſtamentũ vult q̃s venire:aut eſt datus in adoptionem filius qui vult venire contra teſtamentum.Primo caſu adoptio nil nocet venientibus per contratabu.vt.ſ.eođ.l.iij.§.ſi pater.Secũdo caſu diſtingue:aut quis fuit datus in adoptionem in vita eius contra cuius teſtamẽtũ vult venire aut poſt mortẽ.Primo caſu aut fuit datus alicui qui erat ex his qui ſunt in eadem familia et non nocet adoptio.vt.l.iij.§.ſi quis filio.ſ.eodem. Aut fuit datus in adoptionem extraneo:et tunc aut adoptio durauit vſq; ad mortem patris naturalis: aut fuit finita ante.ſi fuit finita non nocet adoptio. vt.l.ſi emancipatus.§.ſi.ſ.eod.ſi vero durauit.tunc aut fuit inſtitutus aut preteritus.Si inſtitutus:tunc poteſt habere contrata.alio committente edictum. vt.l.non putauit.§.ſi in adoptione.⁊.§.ſequen.ſ.eo. quod intellige ſi fuit inſtitutus pure aut ſub conditione que extitit.ſec⁹ ſi deficit cõditio vel nõ iure fuerit inſtitut⁹:vt hic.Jtem predicta vera ſi fuerit dat⁹ in adoptionẽ filius naturalis; ſecus in adoptiuo. vt d.l.non putauit.§.in adoptionem.in ſi.ſi vero fuerit preteritus tũc non datur ei contratab.bo.poſ.naturalis.vt.ſ.eo.l.ſi emãcipatus.§.ſi.⁊.l vtrum.et inſti. de here.que ab inte.§.eadem.Secundo caſu.quãdo ſe dedit in adoptionẽ poſt mortem:aut poſt petitam contratabu.bo.poſ.et non nocet ſibi adoptio.vt.ʃ.vñ

a ℭ Vult renũtiare.reperio Bar.in.l.ſi arrogator.ſ. de adop.in quibuſdã lect.in.x.colũ.vbi dixit ꝙ illa.l. ſi arrogator:inducebaṫ ad deciſionem.q.actori fuit data dilatio ĩ qua nihil pbabit poſtea fuit data reo dilatio.vult actor pbare reus ad hoc vt nẽ probet renũtiat dilationi ſibi date an poſſit.et allegatur .l. ſi poſt mortẽ §.ſi.de cõtrata.⁊ ibi per Dy. et vide q̃ no. doct.in.l.ʃ. C.de ado. et Bart.in d.l.ſi arrogator. ad finem.

li.l.ſin.aut ante.⁊ tunc ſiquidem erat preteritus ſibi nocet.vt.l.iij.§.ſi emãcipatus.ſ.eo.ſi vero erat inſtitutus: ſibi non nocet adoptio.vt.ſ.eo.l.proxi.in prin.predicta vera quando vult venire ad contratabu.patris vel aui naturalis.ſi vero velit venire ad contratabu.patris vel aui adoptiui. dic vt dixi.ſ.eo.l.ʃ.§.ʃ.

Exemplo.

Op.ʃ.l.proxi.§.ſi. alſ eſt.l.cum emãcipatus.§.ſi.So.ibi vnus ex nepotibus fuit adoptatus loco filij:hic ſec⁹.

Si duobus.

In tex. ibi:fratri.ſ.ſoli non patruis.hic habes de materia coniunctionis legalis de qua dico plene in.l.re coniuncti.circa ſi.de lega.iij.⁊ ſic habes hic quod ↄiunctio legalis ſit duobus modis.Primo quod plures vo- c cantur ad idem ex eadem diſpoſitione diuerſa tamen ratione: ſcđo quod vocentur ad idem ex eadem diſpoſitione ⁊ eadem ratione.quando ergo deficit vna portio habet ius accreſcẽdi potentius ille qui vocatur ex eadẽ diſpoſitione ⁊ ex eadem ratione quaʒ ille qui vocatur ex eadeʒ diſpoſitione diuerſa tamen ratione vt hic.Nam nepotes inuicem vocantur cum fratribus patris ex eadem diſpoſitione:ſed nepotes ſibi inuicem vocantur vna ratione ⁊ fratres alia ratiõe:ideo nepotes ſibi inuicem accreſcunt non fratribus.

1 ☞ Teſtamẽtũ ſecundũ in quo filius eſt preteritus ſi in eo ſunt ſcripti veniẽtes ab inteſta.rumpit primum.

2 L.hac conſultiſſima.§.pe. an habeat locũ qñ ſequẽs eſt imperfectum ratione preteritionis.

3 Teſtm̃ in quo filius eſt preteritus ſi in eo ſunt inſtituti veniẽtes ab inteſtato vʒ interim de iure ciuili donec fili⁹ dicat nullum.

4 Teſtamentum quando deficit ratione omiſſe ſolennitatis licet non dicatur p: oĩ e teſtamentum ſed vltima voluntas tamen datur contratabulas.

5 Teſtm̃ imperfectũ rõne pteritiõis an habeat locũ inter liberos.remiſſiue.

Marginal gloss (right page): b ℭ Reo inuito.cõtrariũ tʒ bar. in.d.l.perẽde.in.d.l.ſi iudex. ~ Ãnd.Po.

c ℭ Jtem facit.ſʒ põ de ra q: text. in.l.vxorẽ. de le.iij.et ĩ.l.titia.§. q̃ marit.đ annu.le.et in.l.medico.§.vxori. de auro et ar.le.pbãt ↄ̃.dixi ĩ.c. ſi.de ordi cog.

d ℭ Vtrum marit⁹.viđ bar.in.l.donationes. C.de don. inter vi. et vxo.

* Pro concordia. Aduerte ꝙ inter doc. maxima dubitatio eſt an iſta. l. ſi ex duob⁹. §. ſi prius: debeat intelligi in filio emancipato an in ſuo. Et quod debeat intelligi in emancipato voluit Barto. in. l. ſi fili⁹. ff. de liberis ⁊ poſthu. In hoc. §. ſi prius voluit qđ debeat poni caſus i ſuo. Tu dic duo fuerunt intellectus. ⁊ Bar. in. d. l. ſi fili⁹: dicit ꝙ eſt verior intellectus quod loquat̃ in emancipato. licet al's ſenſerit cõtrarium in h. §. ſi pri⁹. quaſi ſe declarando ⁊ ponẽdo veriorem intellectum ⁊ ſe corrigendo ſi alias ſenſerit cõtrarium ꝙ poteſt colligi per illa verba quibus vtitur dum dicit in. d. l. ſi filius et hic eſt ver⁹ intellect⁹ ad illũ. §. a quo in iudicando nõ eſſet recedẽdũ. Adde ad materiã. l. poſthumo. C. de contrata. ⁊ ad l. filio preterito. ff. de iniu. rupt.

a ℂ Si pri⁹. Iſte. §. eſt ita difficilis qđ bar. in ipſi⁹ itellectu v'r variaſſe multũ. vid' bal. in. l. hac conſultiſſima. §. ex imperfecto. de teſt.

b ℂ Scđo oppo. ⁊ v'r bar. ſibi contrarius in. l. ſi filius qui. de libe. ⁊ poſthu.

* **Si prius.** a Per ſecundũ † teſtamentum in quo 1 filius eſt preteritus ſi in eo ſunt ſcripti venientes ab inteſtato rumpit̃ primum. h. d. multum ſingularis ⁊ notabilis caſus: nec ipm ſcio alibi. ℂ Quero ante omnia que eſt ratio ꝙ fili⁹ admittatur ad contratab. ſi in ſcđo ſunt inſtituti veniẽtes ab inteſtato: ſed excludit̃ qñ in ſecũdo non ſunt inſtituti venientes ab inteſtato. Rñ. ratio eſt. 4 quia qñ in ſecũdo ſunt inſtituti veniẽtes ab inteſtato: lꝫ ſit imperfectũ rõne ſolẽnitatis omiſſe tñ eſt validũ de iure ciuili ob qđ per ſcđm tollitur primum. vt. l. hac conſultiſſima. §. pe. C. de teſt. ⁊ l. ij. ſ. de iniu. teſt. Sꝫ qñ ſunt ſcripti alij: tunc per ſcđm nõ tollit̃ primum. vt. l. ſi filius. ſ. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ 5 ſic remanet validum primum teſtm̃ in quo fili⁹ eſt exhedat⁹: ergo non habet ꝯtrab. vt. ſ. e. l. nõ putauit. in prin. ℂ Op. illa diſtinctio vtrum in poſteriori teſtõ ſint ſcripti venientes ab inteſtato vel non fuit introducta a iuſtiniano. vt. l. hac conſultiſſima. §. pe. C. de teſta. ergo non eſt veriſimile qđ ad illã. l. iuriſconſultus habuit reſpectum. Sol. hoc fuit additũ a cõpoſitoribus noui iuris. vel dic ꝙ de iure antiquo erat hoc. lꝫ per iuſtinianuꝫ fuit renouatũ ⁊ declaratũ. ⁊ ꝙ ſit de iure antiquo probat̃ in. l. ij. ſ. de iniu. teſta.

b ℂ Scđo op. b ⁊ videtur † ꝙ. l. hac cõ 2 ſultiſſima. §. pe. nõ hꝫ locũ qñ ſequens eſt imperfectũ rõne pteritiõis. vt. l. ſi fili⁹. q̃ po. in pig. ha. ⁊ ibi hoc p gl. manifeſte no. ſ. de lib. ⁊ poſthu. Solu. ibi fuit preteritus filius ſuus in ptãte: qui dicit teſtm̃ ipſo iure nullũ: hic qñ fuit pteritus emãcipatus. Hec ſol. nõ placet: q2 qñ fuerunt preteriti emãcipati nõ hꝫ locũ iſta diſtinctio: vtrũ in ſcđo fuerunt inſtituti venientes ab inteſtato vel non. ⁊ ſcđm tollit primũ: quia ex ipſo ſcđo põt adiri hereditas de iure ciuili: ⁊ ſic debem⁹ intelligere in filio q̃ 1 eſt in poteſtate. Quare dic quod ibi loquitur qñ fuerunt inſtituti nõ veniẽtes ab inteſtato. Et nõ ob. gl. ibi poſita: quia male dicit ⁊ contra iſtum tex. 3 ex hoc no. aliud † ꝙ teſtm̃ in quo filius eſt preteritus ſi in eo ſunt inſtituti venientes ab inteſtato valet interim de iure ciuili donec filius dicat nullum. p iſtum text. Si enim nõ eſſet poſſibile ex eo adiri hereditas de iure ciuili primũ teſtm̃ p iſtud ſim non rũperetur. vt. d. l. ſi filius q̃ in ptãte: ⁊ no. in. l. cuꝫ in ſcđo. de iniu. teſta. ⁊ l. ſi quis eũ. §. j. de vulg. ⁊ pup. Dices tu iſtud v'r cõtra caſum. ſ. de iniuſto teſta. l. filio preterito. naꝫ ibi fuerunt inſtituti alij fratres ⁊ ſic proximiores venientes ab inteſtato: ⁊ tñ ibi teſtm̃ nõ valet de iure ciuili. ſi teneremus ꝙ hoc fuit additũ a cõpoſitoribus noui iuris habeo rñſionẽ clarã qđ ibi reſpexit iura antiqua. ſi vero intelligeremus qđ hoc erat de iure antiquo p ſolutione cogita. ℂ Ulterius op. dꝛ hic ꝙ cõtra ſcđm teſtamẽtũ nõ detur cõtratab. q2 ſcđm teſtm̃ impfectũ nõ eſt teſtm̃ ſed q̃daꝫ voluntas. vt. l. hac conſultiſſima. §. pe. C. de teſt. ⁊ ſic 4 non datur contrata. So. † qñ teſtm̃ deficit rõne omiſſe ſolennitatis non poteſt dici ꝓprie teſtamentũ: ſed qñ adſunt ſolennitates lꝫ facta ſit preterito tunc eſt proprie teſtm̃ vel licet nõ ſit teſtm̃: tñ eſt vltima volũtas cõtra quã dat̃ cõtrata. ℂ Quero qualr̃ intelligitur ſi in ſcđo ſunt ſunt inſtituti venientes ab inteſtato. Rñ. intelligitur de venientibus ab inteſtato q̃ tenent primũ locũ in ſucceſſione vt hic dicit text. vos 5 betis † in. l. hac cõſultiſſima. §. ex imperfecto. ⁊ in auten. hoc inter liberos. qđ teſtm̃ imperfectũ habet locum inter filios: ſꝫ an intelligatur de imperfecto ratione preteritionis. ⁊ videtur glo. ſentire ꝙ ſic. cõtrariuꝫ videtur tenere gl. ſ. de teſt. l. ſi is qui. de quo dic vt ibi dixi.

6 **Dum emancipatus.**

Qui duos. Op. ⁊ v'r ꝙ nepos datus in adoptionẽ inſtitutus habeat ꝯtratabu. vt. l. nõ putaui. §. in adoptionẽ. ſ. eo. Rñ. ibi loquitur qñ datus in adoptionẽ pmũ gradũ tenebat ⁊ nemo eũ pcedebat. hic aũt pr̃ eũ pcedebat. ita not. ſ. e. l. non putauit. §. vt aũt. ℂ Item oppo. qđ iſte nepos debeat cõiungi pr̃i p edictũ de ꝯiungẽ. vt. j. e. l. §. ſi pater. So. ibi loquit̃ de nepote in poteſtate retento. hic de dato i adoptionẽ. ℂ Item oppo. ꝙ ſufficiat ſemel edictũ cõmiſſum eẽ vt ſic preteriti bñficio nepos inſtitutus habeat ꝯtrabu. vt. l. ſi poſt mortem. § ſi. ſ. e. ⁊ l. nõ putauit. §. in adoptionẽ. Rñ. ꝯria loquunt̃ quando aperitur via alijs qui ſunt in eodẽ gradu ⁊ hñt equale ius: ſecus ſi eos alius pcedat: vel ſi ſunt ſequẽtes in gradu vel ordine.

Si pater. No. ex iſto tex. huius. §. ſicut filius emancipatus per edictũ de coniũgendis cõiungit̃ nepotibus in poteſtate retentis. ita filius in apodtionem datus veniens per contratab. alio cõmittẽte edictũ cõiungit̃ cũ ſuis filijs vt hic.

☞ Statutũ qđ veniẽtes ad habitãdũ in loco hẽat priuilegiũ qđ nõ cõpehẽdat ciues originarios nõ habitantes ⁊ veniẽtes ad habitandum.

2 Filius emancipatus an iungat̃ in vna portione cum filio ſuo emancipato.

Si pater ex duob⁹. No. tex. in. l. final. ſcilicet ibi non minus habere quam ⁊c. Ad hunc. §. in ſi. opp. quod nepotes non ſuccedãt cũ filijs in contratabul. vt. ſ. eo. l. j. Sol. dicunt quidã. hic de rigore: ibi de equitate.

Sed certe hic loquitur de equitate vt hic: dum dicit equius. vel dic. hic de equitate: ibi de rigore. Sed dic: quod eſt verum: ſecundum diſtinctionem huius §. ⁊ hoc verum niſi alias iſte nepos ſit adoptatus in 1 locum patris alterius nepotis. ℂ Ultimo † Iaco. de a are. ⁊ Old. inducũt hũc. §. ad. q. dicit ſtatutũ a ꝙ oẽs venientes ad habitandũ in iſta ciuitate habeant aliquod priuilegium. modo queritur an ciues originarij nõ habitãtes ⁊ veniẽtes ad habitãdum gaudeãt illo priuilegio. Et v'r ꝙ ſic vt hic nam eodẽ iure vtit̃ nepos adoptatus quo quilibet extraneus: ſed puto contrarium: q2 iſtis qui poſſunt cogi ad munera nõ põt ꝯcedi immunitas. vt. l. ij. j. de iur. immu. Uos ha 2 betis † hic duas gl. vnã ſup verbo emãcipauerit. aliã ſuper verbo ſuo. ⁊ innuunt iſte gl. iuncte cum tex. qđ filius emancipatus iungitur in vna portione cũ filio ſuo emacipato. Iſte glo. ſunt falſe ſm Dy. q2 qñ fili⁹ ⁊ nepos ſunt emancipati non coniunguntur ſimul: ſꝫ filius precedit nepoteꝫ: vt habuiſtis. ſ. eo. l. eo. l. j. ⁊ l. emancipatus. in prin. ſ. eo.

Si ex duobus. Si inſtitutus adit hereditatem beneficio preteriti committentis edictũ non põt per eum contrata. peti. vel ei⁹ portio augeri: ſed legatum omnib⁹ ꝯꝫ pſtari. h. d. vſq; ad. §. filius b ibi poſ. bonorũ contrab. beneficio emãcipati preteriti. ℂ Op. dꝛ hic qđ emancipatus inſtitutus de iure ciuili ⁊c. contra no. in. l. illud. in ſi. ſ. eo. Sol. gloſ. dicit ibi male ⁊ cõtra iſtum text. vt ibi dixi. Item dicit̃ hic qđ qui adiuit hereditatem non põt adire per ꝯtrab. contra. ſ. e. l. ſi poſt mortem. §. ſi in adoptionem. ſolu. ibi adiuit iuſſu alterius ad alterius vtilitatẽ: hic ſua ſponte ⁊ ad ſuã vtilitatẽ. ℂ Item oppo. de. l. nõ putauit. §. ſi. ſ. eo. vbi oĩs reducitur ad vniuerſitatem. Sol. ibi non adiuit: ſecus ſi adiuit: q2 tunc eius portio poteſt diminui non augeri. ℂ Querit gl. quot incommoda conſequitur ille qui adiuit: dic vt in gloſ. ℂ Quero vtrum indiſtincte ille qui habet hereditatem non poſſit petere contratab. Sol. aut quis efficitur heres ipo iure ⁊ non perdit vt hic: in ſi. aut efficit̃ heres facto ſuo: ⁊ tunc aut adit iuſſu alteri⁹ ⁊ ad alterius vtilitatẽ ⁊ non perdit contratab. vt. l. ſi poſt mortem. §. ſi in adoptionem. ſ. eo. Aut adiuit ſponte ⁊ preter ſuam vtilitatem ⁊ tunc perdit contratabu. vt hic et. ſ. dixi.

Si filius. Quero dicitur hic qđ iſte emancipatus habet ꝯtratab. quero vtruꝫ hoc ſit verũ ſiue ante mortem patris naturalis ſiue poſt ſit emancipatus. Et dicit gl. qđ ſic allegat eandem. l. ſi emãcipat⁹. §. ſi. Hec gl. eſt falſa: ⁊ cõtra text. l. ſi emancipatus. §. ſi. quã gl. allegat: nam emancipatus poſt mortem non habet contratab. vt ibi. Nec curo vtrũ pater adoptiu⁹ viuat vel non. vt. ſ. e. l. vtrũ.

Item ſi filius. Iſte ergo nepos hꝫ ꝯtrabu. patris ⁊ aui naturalis vt hic videris. Dicit̃ hic mortuo adoptiuo. Quero q̃d ſi viuente: Azo dicit idẽ vide glo. q̃ incipit idẽ ⁊ ſi viuentem ⁊c. poſſes tu dicere cõtra forte. Azo dicit idem ſi viueret: dum tñ exiuerit de poteſtate patris adoptiui. Hugo. dicit: idem dicendum ꝙuis ſit in poteſtate patris adoptiui. Sed iſte glo. ſunt falſe: nã ſi pr̃ adoptiuus viueret ⁊ iſte eſſet in ptãte non poſſet facere teſtm̃ iſtud. vt. l. qui in poteſtate. ff. de teſt. ⁊ ſi teſtm̃ eſt nullũ non dat̃ contratab. vt. j. eo. l. qđ vulgo. Quare aliter dicit glo. ⁊ bene. ſ. eo. l. iij. §. ſi pr̃. illam tene. ℂ Ulterius q̃ro circa hanc. l. dicitur hic ꝙ hꝫ contratab. patris ⁊ aui naturalis. quero vtrũ hoc ſit verũ indiſtincte ſiue pater prius deceſſerit ſiue auus: glo. v'r dicere qđ idem ſit indiſtincte ſi pater prius deceſſerit ideꝫ ſi deceſſerit prius auus ⁊ poſtea pr̃ ei⁹ ſed tũc veniret iſte filius p ſucceſſoriũ edictum. vt. l. ſi is qui. de inoffi. teſta. Uult ergo glo. qđ ſi moriat̃ prius pr̃: tunc nepos hꝫ contratab. iure ſuo ⁊ directo. Sꝫ ſi prius morit̃ auus: ⁊ tũc venit ad ſucceſſionẽ aui per ſucceſſoriuꝫ edictũ: quaſi pater euꝫ precedat. Iſta glo. nõ eſt vera: nã cũ filius eſt in adoptiua familia nepotẽ emãcipatũ nullo modo precedit: vt. ſ. e. l. vtrũ. ⁊. ſ. §. proxi. gl. tñ v'r tenere ibi illud qđ hic ⁊ male q2 dicit ibi qđ debet intelligi de nepote inſtituto herede: alias eſſet abſonum. Sed illa glo. reprehendit̃ b per Dy. ibi ⁊ bene: nam non eſt abſonum ſi ponamus patreꝫ in adoptiua familia: quod nepos ex eo emancipat⁹ admittatur ad ſucceſſionem: vt hic dicit tex. ⁊ probatur. ſ. e. l. vtrum. ⁊ l. ſi emãcipat⁹. §. ſi. ſ. e. ita debetis intelligere.

a ℂ Statutum. adde qđ contra bart. hic tꝫ Albe. de roſa in pma parte ſtatutorũ. q. xcſ. tñ op. bar. cõſulendo ſequit̃ alex. i ꝯſ. xxxiij. col. ij. in. v. volu.

Si pteritus. Text. ibi ſi non contratab. iſta ſunt verba exceptionis. ℂ Oppo. duobus modis videtur ꝙ ille q̃ opponit exceptionẽ doli nõ approbet teſtm̃ q2 nihil ex teſtõ cõſequitur ſed aliud: ideo teſtamento non approbat. argu. j. de bo. libe. l. ſi vero non habuit. ver. ceterum. So. intelligo quod hic oppoſuit exceptionem doli vigore liberationis ſibi in teſtamento relicte: ſec⁹ ſi opponeret exceptionem ex pacto competentem vel venientem extrinſecus nõ ex teſtamento. Item opp. ꝙ quis non poſſit opponere exceptionem doli aduerſus heredes patris. vt. l. apud. §. libertum. j. de do. excep. Sol. hic op. exceptio contra dolum ipſius filij nõ cõtra dolum commiſſum ab ipſo patre: quia tunc non poſſet. ℂ Tertio opp. dicitur hic quod contratabu. poteſt opponi in modum exceptionis: ⁊ ita dicit gloſſa. Contra in. l. exceptiones in fin. de excep. vbi non poteſt opponi exceptio reſtitutionis anteq̃ impetretur. Ia. de are. videtur intelligere hic ꝙ iſtud ẽ verũ dũ tñ poſſidẽs petat ꝯtra. ⁊ poſtea excipit̃ put dꝛ i. l. exceptiones i ſi. ⁊ no. i. l. nã ⁊ poſtea. §. ſi minor. ſ. de iureiu. Videte. lꝫ dictũ gl. ⁊ dictum

b ℂ Reprehendit̃. vide de hac gl. p ange. ⁊ ſimol. in. l. ſi q̃s poſthumos. §. j. de libe. et poſthu.

Iac. de are. circa ſpm ſatis ſit verum.
aduerte tñ q2 exceptio de qua hic lo- 1
quitur põt opponi altero de trib9 mo- 2
dis: vno modo qđ opponaꝫ exceptio 3
preiudicialis non potes agere ne fiat
preiudicium peti. here. mouẽde impe- 4
trata bono. poſ. cõtratab. ⁊ ita poteſt
opponi anteꝗ̃ impetreꝫ boñ. poſ. con-
tratab. vt hic. ⁊ l. ij. ſ. de excep. rei iudi.
⁊ l. ſi poſt litem. ſ. de excep. ⁊ l. ſi quis
libertatẽ. ſ. de peti. here. qđ tñ hodie
eſt verum ſm determinationẽ. l. fi. C.
de peti. here. Secũdo poteſt opponi
hoc modo. non potes agere cõtra me:
q2 mihi competit cõtratab. ⁊ tũc põt
opponi duobus modis. Primo qđ in
ipſa exceptione impetret contratabu.
dicens ſic: non potes agere cõtra me:
q2 competit mihi contratab. quas pe
to mihi decerni: ⁊ tũc iſta exceptio ha
bet vim exceptionis ⁊ petitionis: ⁊ re
pellit agentem vt hic. ⁊ l. papi. §. ſi fi-
lius. ſ. de inof. teſt. ⁊ idem putarem in
reſtitutione in integ. ſi in ipſa exce-
ptione impetrareꝫ. Alio modo poteſt
opponi non petendo ipſaȝ decerni in
ipſa exceptione: ⁊ tunc non poteſt op-
poni niſi prius intentetur contratab.
ita loquitur. l. exceptiones. in fi. ſ. de ex 1
cep. ⁊ l. nam ⁊ poſtea. §. ſi minor. ſ. de
iureiur. ⁊ l. necnon. § exemplo. ex qui. 2
cau. maio. ita debetis intelligere.

1 Fideicommiſſum vniuerſale ſi re 3
linquitur filio per hoc nõ dr̃ inſtitut9.

SI. emancipat9. Vides ergo hic qđ ſi pater
eſt ſuſpectus non datur bo
no. poſ. contratab. pro filio. ⁊ ſic innuit
ꝙ ſi pater nõ eſſet ſuſpectus daretur
1 ſibi contrata. Ex hoc habes hic tex.
contra glo. que eſt in. l. ſcimus. §. reple
tionem. C. de inoff. teſt. vbi tenet gloſ.
quod ſi fideicõmiſſum vniuerſale re-
linquitur filio: eſt perinde ac ſi eſſet in
ſtitutus. Iſtud eſt contra hunc tex. q2
ſi eſſet inſtitutus non haberet contra
tab. vt. ſ. e. l. j. in prin. ⁊ ſic fideicõmiſſa
ria reſtõ non habet inſtitutionem: vt
hic. ⁊ expreſſius in. l. ita tñ. §. qui roga
tus. ſ. ad treb.

a ℭ Qđ vulgo. Et hoc ſingu. not. Imol. in. l. ſi filius q̇ i poteſtate. in. ix. col. ꝺ lib. ⁊ poſth.

SI pater. Diſtingue cir-
ca hanc. l. vt
dixi. ſ. eo. l. ſi in adoptionẽ.

SUb cõditione. Oppo. de. l. etiam. ſ. de in-
offi. teſtamẽ. Sol. dic vt ibi.
⁊ plene dixi in. l. ſi legatum. §. fi. ſ. de
his qui. vt indi. vbi ⁊ tene menti.

a Quod vulgo. Gl. hic ponit caſũ
⁊ bene quem vide ⁊ nota.

Exheredatio non ſecuta aditione nihil vꝫ.
Cõtratabulas qđ deꝫ etiã hereditate non adita.
Querela qđ poſſit intentari contra alium ꝗ̃ contra
ſcriptum heredem.
Ratio quare contratabulas non requirat aditionẽ
querela ſic.

FIlium. Iſta lex eſt ita difficilis ſicut
aliqua que eſt in Infortiato:
tñ difficultas eſt in tex. nõ in apparatu nec
in materia. Et diuiditur hec lex principalr
in quatuor partes. Primo poniꝫ thema. ⁊ q. qualiꝫ
ſuccedaꝫ qñ emancipatus eſt preteritus ſuus exhe-
redatus ⁊ extraneus inſtitutus. Secũdo determina
tio poniꝫ predicte. q. Tertio poniꝫ alia qđ vtrũ eo ca
ſu fiat collatio. Quarto ponit vnam. q. quibus et a q̃
eo caſu legata preſteꝫ: ſcđa ibi: dixi. tertia in. §. videa
mus. quarta in. §. legata tamen. ſecũda pars ſubdi-
uidiꝫ in partes tres. Primo poniꝫ qualiter ſuccedaꝫ
inſpecto rigore iuris ciuilis: ⁊ inſpecto rigore iuris p̃
torij. Scđo qualr̃ ſuccedaꝫ de eq̃tate qñ hereditas
non eſt adita. Tertio qualiter ſuccedaꝫ de equitate
qñ hereditas eſt adita. ſcđa ibi: ſed cũ exheredatio.
tertia ibi: ſed queadmodum. Et iſta ſecũda pars bre
uiter hoc intendit ſi ſuus eſt exheredatus emãcipa-
tus preteritus ⁊ extraneus inſtitutus. ſiue adeaꝫ he
reditas ſiue nõ: vterꝗ̃ dimidiam aduocabit: lȝ vnus
ſ. emancipatus per contrata. ⁊ alter ab inteſtato. h.
d. No. tex ibi. ſed cũ exheredatio ⁊c. no. † qđ exhere-
datio nihil valet non ſecuta aditione vt hic. ⁊ l. ſi pa-
tronus. §. ex teſtõ. ſ. de bo. lib. Scđo no. tex hac. l. ꝙ
contratab. datur etiã hereditate non adita. habuiſti
ſ. eo. l. illud. Tertio not. quod † querela poteſt intẽta-
ri contra alium ꝗ̃ cõtra ſcriptũ heredem: vt hic in vl
timo rñſo. ℭ Oppo. dicitur hic in prĩa. quod heredi
tate adita filius exheredatus excluditur: hic in fi. di
citur contrarium: ergo male. ſol. excluditur in totum
ſ. a contratab. vt hic in prin. ſed non excludiꝫ a quere
la vt hic in fi. ℭ Secũdo oppo. dicitur hic qđ habet
locum boñ. poſ. contratab. ⁊ ab inteſtato: quia ſuus
ab inteſtato et emancipatus per contratabu. Con-
tra. ſ. ſi ta. te. nul. ex. l. j. vbi ab inteſtato non hȝ locum
donec habeat locuȝ contratab. So. cõtrata. ⁊ ab in-
teſtato ſimul nõ habent locũ. verũ eſt qñ pẽdet vtrũ
ſm tab. poſſit peti. ſȝ qñ certũ eſt qđ ſm tab. nõ põt
peti tũc pcederet cõtratab. ⁊ ab inteſtato vt hic. fa-
cit qđ dixi. ſ. e. l. illud. Tertio op. diciꝫ hic qđ ſolus fi-
lius habebit cõtratab. ꝯ. ſ. §. ꝑ ti. vbi nõ hȝ niſi dimi-
diam. Dicit gl ꝙ hoc principiũ corrigiꝫ ſtatim. Glo.
habuit bonũ intellectũ. ſed poteſt dici quod nõ cor-
rigitur: quia verum eſt quod filius ſolus habebit bo
no. poſ. non tamen habebit ſolus totã hereditatem:
vt diciꝫ. ſ. Item dicitur hic quod repudiatio prodeſt
ſuo vt ſit heres inſolidũ ꝯ. imo ꝓ parte: vt. ſ. § videa
mus. ⁊ hic eo. §. Sol. in effectu non eſt heres niſi pro
parte: vt in cõtrario: ſed ipſo iure ciuili eſt heres i to-
tum. ℭ Item oppo. hic dicitur quod teſtamentũ eſt
nullum ꝓpter hereditatẽ non aditam ⁊ petitur con
tratab. ſed contra. ſ. de iniuſt. teſtamen. ⁊ l. nam et ſi.
verſi. rumpendo. Solu quantum ad contrata. ſuffi-
cit tabulas eſſe ex quibus poſſit adiri hereditas tẽ-
pore mortis. vt. ſ. eodem. l. proxima. vnde licet poſtea

4 irriteꝫ non curaꝫ: ſed dices tu. † que eſt rõ qđ contra
tab. nõ requirit aditionẽ: ſed querela ſic? Rñ. vt dixi
in. l. illud. ſ. e. q2 contratab. petiꝫ ad ſimilitudinẽ dicẽdi
nullũ qđ poteſt fieri ante aditã hereditatẽ. Diciꝫ hic
ꝙ querela hȝ locum poſt petitã bo. poſ. contrata. Cõ
tra id qđ eſt ruptum non põt vlterius rũpi vt dictuȝ
eſt. Rñ. lȝ ſit ruptum per contratab. de iure pretorio
non tñ eſt ruptum de iure ciuili. ideo põt rumpi per
querelam vt hic in fine. ℭ Itẽ opp. ꝙ querela dȝ da
ri ſolum cõtra heredem ſcriptuȝ: vt. l. ſi. ⁊ l. circa. ſ. de
inof. teſta. ſed hic datur contra preteritum. ergo ⁊c.
Sol. hic preteritus ſuccedit in locuȝ heredis ſcripti
qui totam hereditatem ab eo auocauit: vt. ſ. eo. l. ſi
emancipatus. in princ. ideo poteſt contra eum dari q̃
rela ſicut poſſet dari contra fideicommiſſarium vni
uerſalem. vt. l. j. C. de inof. teſta.

1 Collatio quod non habeat locum inter eos q̇ di
uerſo iure ſuccedunt.
2 Collatio non habet locum qñ emancipatus non fa-
cit iniuriam ſuo.

Videamus. Iſta eſt. iij. pars principalis et
ſubdiuiditur. primo poniꝫ qđ.
ſecundo ponuntur due rationes ad oſtendenduȝ qđ
collatio non habeat locum. tertio determinat colla-
tionem locum non habere per aliam rationẽ nouaȝ.
ſecunda ibi: emancipatus namꝗ. tertia ibi: ⁊ vereor.
⁊ breuiter hoc. d. Inter eos q̇ diuerſo iure ſuccedũt
1 nõ hȝ † locũ collatio. Item quando emancipatus nõ
facit iniuriam ſuo non hȝ locũ collatio. h. d. in verſi. ⁊
hoc ſic conſequẽs. ibi illi. ſ. caſui qui ſequiꝫ. no. ex hoc
2 §. † duo. primo qđ inter eos q̇ diuerſo iure ſuccedunt
non habet locum colla. ſecundo not. quod quando
emancipatus non facit iniuriam ſuo non habet lo-
cum collatio. ℭ Opponi. ad primuȝ notabile ꝙ col-
latio habet locum vt. l. ſi filius. ſ. de colla. bo. glo. ſol.
plurib9 modis: veritas eſt qđ ibi filius ſuus erat in-
ſtitutus ⁊ adiuit de iure ciuili: ⁊ ſic emancipatus ve
niens per contratabu. ſibi fecit iniuriã: quia ſibi ali-
quid abſtulit contra teſtatoris voluntatem. licet er-
go ſm verba pretoris non habeat locum collatio: ta
men ſm voluntatem Sceuole poſitam in. l. ſi filius:
habet locum: ſed hic nullam faciebat iniuriam filio
exheredato. ℭ Item oppo. C. eodem. l. ſi emancipa-
ti. ſol. ibi nullum fuit factum teſtamentum: hic ſic. vñ
debet diſtingui an per emancipatum alteri fiat iniu
ria vel non.

Legata. Hec eſt tertia pars. Legata pro di-
midia preſtat emancipatus cõiũctis
perſonis ſuis nullo modo. h. d. in ſumma.

SI quis. Iſtẽ. §. legiꝫ in glo. multis modis. p̃
ma ⁊ ſcđa lect. reprobantur in glo. ⁊
bene quare vltimã lect. tene. Tex. ibi in fi. exhereda-
tus non eſſet ſed inſtitutus: quia ſcriptis non adeun
tibus ſuccedens per contratabu. preſtat legata libe- 1
ris ⁊ parentibus. Vel dic quod inſtitutus ſuccedẽs
ex teſtamento legata preſtat omnibus ſm Dynum ⁊
Iac. de are.

SI is qui filium. In hac. l. iuriſcõ
ſult9 ponit tres
caſus.

a ℭ De legatis preſtandis contratabulas bonorum 1
poſſeſſione preſtita. Rubrica.

HIc titulus. Primo
cõmendat edictum ⁊ po
nit mẽtem edicti. ſecũdo
illud incipit exponere. ſe
cũda ibi: ⁊ generaliter. vſꝗ ad finẽ: ⁊
eſt pulchra. l. Circa. l. noſtrã format gl.
noſtra aliquas. q. ℭ Opp. ſ. e. l. iij. §.
fi. Sol. id quod hic dr̃ qđ legata pre-
ſtanꝫ: intellige. ſ. al's vtilia: ſec9 ſi ſunt
inutilia. ℭ Item op. ſ. de lega. iij. l. ij.
Sol. legata relicta a preterito nullo
modo preſtanꝫ quibuſdam perſonis
ex vigore huius ti. Diciꝫ hic ꝙ legata
preſtanꝫ. quero qua actione? Dicũt q̇-
dam iudicis officio. Alij actione ex te
ſtamento vtili ex vigore iſtius edicti:
vel actione in factum: tene quaȝ vis.
Dicitur hic dotis noie quero ad quid
referaꝫ? Dicit glo. ad vxorem ⁊ ad vi-
rum. Vide ergo qđ determinatio ap-
poſita in fi. referꝫ ad ꝓxima. ſ. ad vxo
rem ⁊ ad virum nõ ad liberos ⁊ parẽ
tes. ſimile in. l. heredes mei. §. j. ſ. ad
trebel.

Generaliter. Oppo. de. l. q̇-
ſitum. ſ. de te-
ſtibus. ſol. ibi odium: hic fauor. Item
op. ⁊ videꝫ ꝙ infinitas non debeat to
lerari: vt. l. ſi. C. de ſacr. ſan. eccle. ſolu.
vt not. Cy. C. de ſen. que pro eo qđ in-
tereſt. circa cõtraria. ⁊ per Dy. in. l. ſi fi
nita. ſ. de dã. infec. ⁊ ibi plene dixi. al's
in. l. qui bona. §. ſi. Dicitur hic ꝙ parẽ
tes ⁊ liberi vocanꝫ vſꝗ in infinitũ. cõ
tra. imo parentes vſꝗ ad tritauũ ⁊ li-
beri vſꝗ ad trinepotem: vt. l. iuriſcon
ſultus. §. parentes. ſ. de gradi. q̇d dice
mus? Poſſumus dicere ſic. qñ tracta-
tur de fauore debet accipi in infinitũ:
vt hic: ⁊ ſic ex quadam larga ⁊ impro
pria ſignificatione. Sed ſi non tracta
remus de fauore accipiemus ſtricte ⁊ a
proprie: vt dixi in. d. § parentes. Item
dicitur hic ꝙ non diſtinguitur deſcen
dant a maſculo vel a femina. cõtra. in
l. illud. §. ad teſtamenta. ſ. titu. j. ſolu.
per edictum de contratabu. diſtingui
tur teſtamentum mulieris a teſtamẽ-
to virorum. ſecus in edicto de legatis
preſtan.

1 Teſtamento rupto rumpitur do
natio cauſa mortis ex teſtamento de-
pendens.

SEd ſi mortis. In tex-
tu ibi excepte non ſunt. ſ. ꝑ-
ſone in quas eſt collata do
a natio cauſa mortis. No. hic quod ru-
1 pto teſtõ rumpiꝫ donatio cã mor. is:

a ℭ No. hic. an aũt req̇raꝫ aditio: vide Ang. i repe. l. cã quã. C. de fideicõ. et plene p. d. meũ in. l. ſi. ff. de doñ. cã mor. andre. barb.

qđ tene mēti: qđ intelligo ſi donatio 2 cā mortis ex teſtō depēderet: alʼs ſecꝰ ꝑ ea ꝗ habuiſti ſ no. in. l. poſt le. in ſi. ſ. de his q. vt indig. ⁊. ſ. de inof. teſta. l. etiā. facit. C. de codicil. l. j. ⁊ quod ibi nota.

☞ Statutum quod detrahēs cum bannito puniat in centū ꝙ nō cōprehendit contrahentē cū ſeruo vel filio 1 banniti: ſed contrahentem cum procu 2 ratore ſic. c

Hoc autem ſoluz.

Hic ē no. §. ⁊ not. tex. ibi: nec eīm querimꝰ ⁊c. Op po. ad hūc. §. de. §. item ſi quis. j. pri. d vide gl. iij. ibi. §. in adoptionē. ſo. vt ibi ptz ex cōcordā. Itē ibi. ſed ſi heres. dicit Dy. illud regulare: illud caſuale. ſz cōtra. de. §. itē ſi qs. vbi inſpicit cui dz acquiri non cui relinquit ſol. glo. vno modo hic. alio modo in. §. item ſi qs. ⁊ illa vera. Quare dic ꝙ non debemus inſpicere cui acquiritur ex diſpoſitione legali. vt hic: ſed debemꝰ inſpicere cui queriť ex diſpōne teſtatoris: vt ibi qđ no. ad multa. Dicit ſtatutūᵃ † ſi qs contraxit cū exbannito puniať in centū. ego cōtraxi cū ſeruo vel filio exbānitii: ita ꝙ queritur exbānito. certe nō punior: qꝛ inſpicitur cum quo ꝯtraho nō cui queriť ex diſpōne legis: ſz ſi cōtra heredēᵇ cū aliquo ꝗ hēret ꝓcuratorez noīe eius vel ageretur inter nos vt exbānito ꝗreretur: tūc punirer: qꝛ videor cū exbānito cōtrahere ⁊ inſpiciť cui querať ex diſpōne hoīs: vt dixi qđ tene mēti. Item opp. dꝛ hic in ver. ſed ſi coniunctim. qđ portio deficiens non accreſcit cōiuncto. ꝫ. C. de cad. tol. §. i primo. ⁊. §. ꝓ ſcdo. ⁊. l. re coniuncti. ſ. de leg. iij. Solu. portio deficiēs nō accreſcit ei ꝗ de iure ſpāli ad legatū admittiť: vt hic. ⁊. l. mulieri ⁊ titio. ſ. de condi. ⁊ de mon. ⁊ ibi dixi in. l. re coniuncti.

1 ☞ Diſpenſatio facta circa vnum defectum nō porrigitur ad alium.

2 Clauſula [in interpoſitione] decreti ſuper alienatione rei minoris: ſi ⁊ quatenus de iure proceſſit: quid operetur.

Cum propter.

Ibi bono. poſ. ⁊ ſō cum hic legata vtilia perdanť ratione preteritiōis ipſe cautio nē preſtat: ſecus ſi ꝓpter alium timorē fuit omiſſa aditio. vt. j. eo. l. ſed ⁊ ſi pro dote. §. ſi. ⁊ ibi no: ¶ Ex hac. l. † no. ꝙ diſpenſatio facta circa vnuz defectum nō porrigiť ad alium. ¶ † Secundo not. hunc c tex.ᶜ ad. q. quā vidi. iudex ſub alienatione rei minoris interponit decretum dicens predicte alienationi meā autoritatem ⁊ decretū interpono ſi ⁊ quatenus de iure ꝓceſſit. opponebatur qđ alienatio non valebatᵈ qꝛ ante decretū alienatio non valebat: qꝛ ſine iudicis autoritate: ⁊ iudex interpoſuit autoritatem ſi ⁊ quatenus de iure proceſſit: ſed dixi aliter qđ illa verba ſi ⁊ quatenus de iure proceſſit. debent intelligi. ſ. alʼs preter decretum vel edictum decreti. quare iudex defectum decreti intendit ſupplere: ⁊ hoc probať in hoc tex. tene menti.

Filium.

Petita bo. poſſ. contratab. relicta a pupillo debenť exceptis perſonis. relicta a ſubſtituto debenť oibus ſalua rōne falcidie. h. d. Op. duobꝰ modis. rupto teſtō de iure ciuili nō vz ſubſtō pupillaris: vt. l. papinianus. §. ſed ⁊ ſi impuberis. ſ. de inof. teſta. Sol. rupto teſtamento de iure ciuili non vz ſubſtitutio pupillaris: vt ibi: ſecꝰ ſi per ꝯtabu. vt hic. ⁊. l. ex duobus. §. ſi. ſ. de vulg. ⁊ pup. Item op. dꝛ hic qđ ſubſtitutus preſtat legata omnibus. cōtra: vt. l. ſi. §. ſi. ſ. de leg. iij. Sol. glo. qđ hec intelligiť ſm illam legem poſitam hic in gl. que incipit ſic ecōtra. Sz iſta opi. eſt falſa ſm Jaco. de are. ⁊ ſequēs opi. poſita in glo. eſt veriſſima. Alia ſolutio eſt quod ibi de legatis relictis a pupillo. Et hec de relictis a ſubſtituto. ⁊ iſta eſt vera: vt dicit Jaco. de are. Ratio eſt: quia gradꝰ ſubſtitutionis non fuit impugnatus. Et pro declaratione Jaco. de are. diſtinguit: aut impubes inſtitutꝰ adiuit: aut venit per contratabu. beneficio preteriti. Primo caſu preſtat oibus: vt. l. ſi ex duobus. in principio. ſ. titu. j. Aut venit per contratabu. ⁊ tunc aut per contrata. eius portio eſt minuta: aut eſt aucta. Si eſt minuta tunc legata relicta ab eo debentur certis perſonis tantum. legata vero relicta a ſubſtituto debentur omnibus: vt hic dicitur in tex. habita ratiōe diminutionis facte: qꝛ legata diminuta preſtabūtur ſicut eſt portio diminuta: vt. l. filium. §. legata. ſ. titu. j. ⁊. l. ex duobus. §. fin. ſ. de vulg. ⁊ pup. ⁊. l. ſi. in ſi. ſ. de lega. iij. Idem ſi eius portio non eſt aucta nec minuta ꝑ hāc. l. Si vero eiꝰ portio eſt aucta: ⁊ tūc aut ꝗris de relictis a pupillo: aut de relictis a ſubſtituto. Primo caſu relicta a pupillo vſqꝫ ad eā quātitatē quam hz e ex volūtate defuncti debenť oibusᵉ. in eo vero qđ vltra accepit per ꝯtab. debenť tm̄ cōiunctis perſonis: vt. l. ſi. §. ſi. ſ. de le. iij. ſecūdo caſu relicta a ſubſtituto

~ Andreas Pomate.

a ¶ Dicit ſtatutū. vide Are. in. l. gallus §. qđ ſi ſis. i. iij. col. ff. de libe. ⁊ poſth. vbi ſequiť opi Bar. ⁊ vide etiā Are. in. l. j. in prin. in iiij. col. ff. de ver. ob. in. l. ſi mihi et tibi. §. regula. ff. de leg. j.

~ Andreas Pomate.

b ¶ Sz ſi ꝯ heredē cuz aliquo. idē tz Ang. i. l. aut filiꝰ. §. ſi. ff. de acq. 1 rē. here. facit qđ not. Bal. d ceſſio. in. l. per diuerſas. C. mandati lz in contrarium videať quod voluit bal. in auť. habita. C. ne ſi. ꝓ pře.

c ¶ Scdo no. hūc textū ⁊ vidō gl. in. c. cū contingat. de of. delega. a Bar. ⁊ ibi 1 do. Jo. in l. iudex. j. d re iud. ⁊ ibi glo. que dicit ꝙ iudex b non debet dicere: admitto quatenꝰ de iure debeo. ſed prius d his diſcutere dz. facit quod not. Bar. in. l. ait pretor. §. j. de re iu. ⁊ in. l. ſi qn̄. in princi. ff. de leg. j. ⁊ vide Bal. in repet. l. edita. C. de eden. ⁊. l. prima. C. qui admittan. ⁊ in. c. j. §. hoc quoqꝫ de ſucceſ. feu. Barto. in. l. ſi conditionalis. ſ. de auto. tuto. ⁊. l. ambitioſa. j. de decre. ab ordina. facien. Baldi. in. l. cum iudex. C. de ſenten. ⁊ vide glo. in. c. cum contingat, de offic. deleg. ⁊ ibi Hoſtien. ⁊ Jo. de imola. Andr. barba.

d ¶ Non valebat. ⁊ vide quod no. Bart. in. l. ſed ſi cōditionalis. de autorita. tuto. ⁊ Bald. in. l. prima. C. ꝗ admittan. in penul. colum. ⁊ de decret. conditionali. vide textum. ⁊ ibi Baldum in. l. fina. in principio. C. de teſtamentis ma. ⁊ cum Barto. tranſit Angelus ⁊ Imo. in. l. iudex. in ſi. de re iudi.

e ¶ Debentur omnibus. vide Bal. ⁊ Imolā in. l. ij. §. ſi contra. de vulg. ⁊ pup.

debenť omnibus indiſtincte vt hic. Rō: qꝛ gradꝰ ſubſtitutionis nō eſt impugnādus: vt. j. eo. l. ſed ⁊ ſi pro dote. §. nō omnia.

1 Legata an cōſeruenť per auť. ex cauſa rupto teſtamento preteritione filij.

Omnibus.

ᵃ Hic videť † caſus vel quaſi caſus vnius difficilis. q. quam format gl. in. l. maximū vitium. ante ſi. C. de lib. prete. nā auť. ex cā: dicit ꝙ quantū ad heredis inſtitutionem teſtm̄ eſt ruptū ⁊c. nā ꝗrit gl. vtrū legata relicta filio preterito ꝗ teſtm̄ rūpit debeanť per auť. ex cā. ⁊ ſunt opi. inter gloſſato. Mar. ſil. diſputauit hāc. q. ⁊ determinauit ꝙ nō debeanť iſta legata ꝑ has rōnes. Ille qui teſtm̄ impugnat nō eſt dignus ex eo aliquid conſequiᵇ: vt. ſ. de inof. teſt. l. pap. §. meminiſſe. ⁊. l. queſitum. de acq. here. cū iſtud erat in ptāte ſua nō improbare teſtm̄: ſed poterat approbare: vt. l. filio preterito. ſ. de iniuſt. teſt. ergo ⁊c. Itē ponit alias rōnes ꝗs recitat Cy. i auť. ex cauſa. C. de li. pte. ⁊ ibi Cy. tenet ꝙ debenť ex vigore illius auť. ex cā. Nec ob. ꝙ teſtm̄ impugnat: qꝛ non petunt legata actione ex teſtō. ſed cōditione ex lege. ſed ꝙ petať cōditione ex lege eſt ꝯ caſum in corpore vnde ſumiť illa auť. dicit eīm tanqꝫ nō ſit reſciſſum obtineat teſtm̄: ⁊ ſic petiť actione ex teſtō tanqꝫ nō ſcit reſciſſum. Itē pro hoc facit qđ no. ſ. eo. l. j. in prin. vbi reſciſſo teſtō per ꝯtabu. pſtanť legata actione ex teſtō vtili: ⁊ ideo credo opi Mar. ſil. eſſe veriorē. ⁊ dico eſſe caſum hic. nā oībꝰ cōſeruanť legata. ſ. qui non veniunt ꝯtabu. ita in. d. auť. ex cau. legata firma permanent. ſ. his ꝗ teſtm̄ nō impugnāt. pro hoc. ſ. ſi quis omiſ. cau. teſt. l. ſi non ſolꝰ. §. j. quas leges teneas: quia ipſas non allegat Mar. ſil.

1 ☞ Statutum ꝙ cedens actionem nobili cadat a iure ſuo: intelligitur de ceſſione vtili ⁊ valida.

Si quis bonorum.

Gloſſ. oppo. ſ. de condi. inſtit. l. mulier. § j. vbi ſufficit teſtamentum eſſe de facto. dic qđ ibi fiebat ſecundū voluntatē teſtatoris. hic contra. Item ſi ſufficiat ad cōmodū non autē ad incommodū. Item oppo. cōtra hanc. l. ⁊ videť ꝙ bo. poſſ. ꝯta. petita ab vno etiā de his qui non deberent admitti debeat prodeſſe oībus: vt. l. poſthumus. §. ſi quis ex his. ſ. de inoffi. teſta. Poteſt dici ꝙ hic petijt ꝯtabu. nō tm̄ ꝑduxit ad ſi.ᶜ Uel melius aliud in ꝯtra. vbi petitio facta ab vno qui non deberet admitti non prodeſt oībus: ſed aliud in querela. ratio: quia bo. poſſ. cōtratabu. non petitur nec tribuiť cū illa ſolēnitateᵈ qua petiť querela. Hanc ſolu. ponit gloſ. in. l. ſi ſeruꝰ. j. de bo. po. ſm tabu. ¶ Quero: † dicit ſtatutumᵉ qđ ſi quis ceſſerit actionem alicui nobili cadat a iure ſuo. ponamus quod aliquis ceſſit qui cedere non poterat: vel ceſſio fuit inutilis: cadet ne a iure ſuo? Hic eſt tex. quod nonᶠ quod tene menti. facit. ſ. titu. j. non putauit. §. non queuis. et. j. de verbo. obliga. l. continuus. §. antepe. quod tene menti.

Si legata.

Contra. j. ea. l. §. ſi. Sol. vt ibi in continenti dicam.

1 ☞ Hereditas defertur honore pleniore: ⁊ non ſolū eſt honor ſed etiam commodum.

2 Teſtamentum in quo dicitur relinquo filio meo centum iure inſtitutionis; valet.

3 Teſtator ſi relinquit filie centum pro [ſua] parte [⁊] falcidia an videtur relictum [iure] inſtitutionis.

Sed ſi portio.

Hic eſt not. caſꝰ. ¶ Nota tex. ibi: cū hereditates ⁊c. video ergo quod verba que loquuntur de legatis [et] fideicommiſſis trahuntur ad hereditatem vt hic. ⁊ habemꝰ tex. in. l. verbis legis. de ver. ſig. qđ eſt vtile 1 ad multa. ¶ Itē no. ex hoc † qđ hereditas deferť pleniore honore. nā auť. vt cum de app. cog. §. aliud: voluit ꝙ filium inſtitueret ⁊ haberet iure hereditario: ita dicit glo. Itē dicūt doc. nō ſolū eſt honor ſed cōmodū: qꝛ alijs inſtitutis vniuerſalʼr nō adeūtibus accreſcit ſibi: vt. l. j. §. ſi ex fūdo. ſ. d here. inſti. ideo iure inſtitutionis dz haber2 re. Sed pone: ſcriptū † eſt relinquo filio meo centū iure inſtōnis. an valeat. Dicebat quidā aduocatꝰ ꝙ nō: qꝛ nihil eſt dicere iure inſtōnis niſi dicat et in his eū heredē inſtituo. Sed truffa eſt: qꝛ tantū eſt dicere iure inſtōnis: ꝙ tū heredē inſtituo: vt hac glo. ⁊ tex. in corpe auť. vt cū de appel. cog. §. aliud. Item ſi dico inſtituo. ſufficit: lz non dicā heredes: vt. l. j. ante ſi. ſ. de here. in3 ſtituē. ¶ Quero dicit † teſtator relinquo filie mee centum pro ſua parte et falcidia an videtur eſſe relictum iure inſtitutionisᵍ non dicoᵍ nunc. cogitabitis.

Ad eum.

De hoc. §. ad eū dicaz in. l. proxima.

☞ Qui habet legatū de iure ſpāli habet ius nō decreſcendi: licet nō ius accreſcendi.

Is autez cui portio.

Finis huius. §. contradicit de verbo ad verbum. ſupra eadē. l. §. ſi legata. j.

~ Andreas Poma.

a ¶ Omnibus. amplia vt per Alexā. in. l. ita tamē. §. ꝗ rogatus. ff. ad treb.

b ¶ Aliquid conſequi. ⁊ iſta doctrina fallit quādo tractaretur de damno vitando. l. qui rome. §. ſcia. et ibi not. de ver. obliga.

c ¶ Prodeſt ad finē. Cuius contrariuz hic innuit iſte tex. in principio iūcto verſi. nō ſolū. nam vbi petitio huius bo. poſſeſ. hz effectū perens ꝑdit legatum vt hic in ver. non ſolū. ſed in prin. dꝛ qđ ſi ille cui iz cōpetebat bo. poſ. caz petijt ⁊ accepit tamē nō ꝑdit legatū ergo ſequiť qđ nō hz effectum.

d ¶ Solennitate. per bal. in. l. ſi. ad ſi. C. d ſi deicō. lib. ⁊ Roma. l. ſi titius. de vert. obli.

~ And. Po.

e ¶ Quero. dicit ſtatutū. vide quod vult Alexāder in. l. prima. §. primo. in ij. colū. ver. tertio colligitur. ff. quod quiſqꝫ iur.

f ¶ Qđ non. qđ factum nō valet nō preiudicat ꝑ hoc qꝛ non ſufficit de facto facere ꝯtra vt quis incidat in penam: vt no. bar. plene in. l. vbi pactū. C. de tranſac. ⁊ hic. adde bal. in. d. l. qđ ergo. §. cum autem. cum ibi not. ſ. de infa. ⁊ quod not. Bald. in. l. j. §. fina. ſ. quod quiſqꝫ iur.

g ¶ Nō dico. vide bar. in auť. vn̄ ſi parēs. C. de inoffi. teſt. ꝗ dicit ꝙ videť relictum iure inſti. ⁊ bal. in. l. habitatio. C. de impu. ⁊ iiij. col.

ta.vbi portio liberorū nō augeť ꝑ hoc qđ extraneis non preſtanť. Ad hoc cō trarium gloſ.dat plures ſol. Una ſol. eſt vt dicamus nō ꝓdeſt iure accreſcē di vt ibi.ſed iure nō decreſcendi ſic:vt hic. Alij dicūt ꝙ hic erant coniuncti: ibi diſiuncti.ſed iſtam reprobat gloſ. per.l.iij.§.ſed ſi coniuncti.ſ.eo. Alij ꝙ ibi ſit queſtio:ſed non ſoluiť. ¶ Ulti-

a ¶ Limiteť vide bal. i l.j.C.de cō tratabu. ⁊ bal.in auť. ex cauſ. de libe.ꝑteri.i xiij.co.tꝫꝙ hec lex ſit correcta ꝑ illā auť.in iij.opp.pri me partis.

ma ſol.eſt/qđ hic legatum erat indiui duum.ibi diuiduum. Teneas aliā ex duabus vel qđ hic erant legatarij re ꝯiuncti.⁊ ideo per ius nō decreſcen- di prodeſt ꝙ extraneis non dat vel te ne ꝙ hic ſit legatū indiuiduū. vel ex- tra gl.dic ꝙ ibi preſtanť legata ab eo qui venit per contratab.⁊ ſic cōtra vo luntatem defuncti:⁊ ſic debet minus grauari. Sed hic preſtanť ab eo cui ſeruať portio ex voluntate defuncti:et ideo in plus pōt grauari.ibi ſecus. Ex

1 predictis not.†quod ille qui habet le- gatū de iure ſpeciali hꝫ ius nō decre- ſcendi:lꝫ non habeat ius accreſcendi. dixi plene in.l.re coniuncti.ſ.de le.iij. ¶ Item oppo.ſ.tit.j.l.ſi ex duob⁹.§. ſed ⁊ illud. Dicit glo.ibi preteritus et inſtitutus erant emancipati.hic inſti- tutus erat in poteſtate nihil vꝫ.qꝛ idē eſt ibi in inſtituto qui eſt in poteſtate qđ eſt in emancipato vt.d.l.ſi ex duo- bus.§.quod ſi is. Sed dic qđ ibi here ditatē adiuit hic non ſed beneficio ꝑ- toris eſt ei portio conſeruata.

b ¶ De.l.nul lus.ipm al legat bar. in.l.nō ſolū §.morte.ſ de oper. noui nun. in.x- ſiij. colum.

c ¶ Cū au- tē.no.ad.l. j.de fidei- commiſſ.

Saluius.

Ubi quib⁹ le- gatū vel por tio hereditatis conſeruať vltra virilem non admittū- tur.h.d.cum.l.ſeq. Volo qđ cogitetis vtrum auť.ex cā:⁊ etiā tex.in corpore vnde ſumiť poſſit limitari:vt qđ dicit

a cetera firma remanēt limitetur [a] hoc modo dum tamē legatarij vel fidei- commiſſarij non habeāt plus quam heres preteritus vel exheredatus vt ſ.e.l.filiū.§.ad eum qui teſtm̄ rumpit per hāc. Nam cōtratab.eo iure eoqꝫ ordine dať quo teſtm̄ rumpiť de iure ciuili.vt.ſ.ti.j.l.j.poſt principium.⁊.l. ſi in adoptionem.§.fin.vtrum hoc ſit verum cogitabitis.

Uirilis.

Si quis ex libe. Op.gl et videť qđ non poſſit conſeruari vtrūqꝫ vt.j. eo.l.bonorum poſſeſſio.in fin.glo.dat plures ſolu.vna quod hic loquitur in his qui poſſunt petere contratab.ibi non;nec eſt vera;quia propter hoc eſſent deterioris conditionis. Alij qđ hic adiuit hereditatem.ibi non.hec non eſt vera;quia nec propter hoc eſſent deterioris conditionis. Quare gloſſ.dicit quod illa.l.debet in- telligi ſm̄ iſtam vt non debeat habere legata.ſ.vltra virilem:vt hic.

Si adierit. Op.ꝙ libertates nō competāt rupto teſtō:vt.l.papin.§.ſi ex cauſa.ſ.de inof.teſta.ſolu.ibi rumpitur per querelā. hic per contrata.⁊ ſic remanet teſtamentum validū

b de iure ciuili. ¶ Item opp.de.l.nullus [b].j.de re.iur. ſolu.in preiudicium alterius nō poteſt quis vti iure ſuo.vt hic.ſed ſi non preiudicat alij:tunc poteſt vti iure ſuo. ¶ Ultimo no.iſtum.§.ad materiam prete ſtationis:vt dicit glo.de qua dic vt dixi anno in.l.de pupillo.§.ſi quis niſi pretori.alſ in.l.non ſolum.§.ſi. j.de no.ope.nun.

c Cum autem. [c] Dicitur hic ſi pl⁹ ſit relictū ꝙ ſit virilis:datur actio.ꝯ.ſ. eo.ſ.l.virilis.§.ſi quis.gl.ſolu.tene menti.ver.nō ſo- lum.ꝙ illa verba centum relinquo pro dote:intelli- guntur ſiue relinquatur dos ſiue aliquid aliud pro dote:vt hic dicitur.tene menti.

Sed et ſi pro dote.

Si nurui. Querit gl.qn̄ dos nō pōt peti nō valet legatū:ſed an valebit cum poterit peti: Dicit gl.ꝙ ſic.vt.l.ſub conditione.j.de ſo. ſed nonne iſtud videť contra regulā cato.que impe- dit legata inutilia cōfirmari:vt.l.j.ſ.de reg.cat. Poſ ſumus dicere quod legatū pro dote eſt cōditionale: ergo re.ca.nō habet locū vt.l.j.ſ.de re.ca. Iſta ſo.nō videť vera:quia iſta eſt cōditio tacita que nō impe- dit quin ſit locus regule ca.vt.l.ſi optio.de opti.le.et no.in.l.j.ſ.de re.cat.quare ſolue ꝙ hic erat legatum nullū.quia matrimoniū cōſtabat aduerſus quē de- fectum teſtator nō potuit prouidere.ideo reg.cat.nō habet locum.ſicut qn̄ legatum eſt nullū ex perſona eius cui relinquitur vt plene habuiſtis no.in.l.j.ſ.de re.ca.ſcđo querit gl.quando cōſtāte matrimonio da tur actio.dicit gl.ꝙ qn̄ maritus eſt exheredat⁹:vt.l. ſi conſtante.§.j.ſ.ſo.ma.ſꝫ videte:licet vir ſit exhere- datus tn̄ actio mulieri nō dať.l.ij.in ꝓn.ſ.de do.ple. ſed marito bene datur vtilis actio fa.erc.vnde expo- ſitio glo.nō eſt bona:quare:dic ꝙ detur eo caſu quo ſocer vel heredes vergunt ad inopiā:quo caſu datur actio mulieri conſtante matrimonio:vt.l.ſi conſtan- te.§.j.ſ.ſo.ma.⁊ ibi ita intellexi hūc.§.

1 ☞ Teſtator ſubſtituit heredi ſuo vulgariter ſi he- res non erit talis:heres eſto.inſtitutus non fuit he- res ſed tranſmiſit ius deliberandi heres inſtituti pre- fertur ſubſtituto.

2 Bonorum poſſeſſione contratabulas petita inſtitu- to ⁊ ſubſtituto iuris:que legata debeantur.

Non omnia. Iſte eſt difficilis.§.et ponit multos caſus. Ea legata de- bentur ex hoc edicto que ſunt relicta ab eo gradu contra quem petita eſt bono.poſ.ſi propter timo- rem bono.poſ.contrata.nulla efficiantur:ſed ſi alias de iure communi debebuntur etiam legata ab alio capite.hoc dicit.vſqꝫ ad.l.nonnunquā.et diuiditur in duas partes.primo ponit duo dicta in genere obſcure

obſcure.ſcđo illa declarat ꝑ multos caſus vſqꝫ ad.l. nōnūꝙ. Scđa ibi:vt ecce.in tex.ibi preſtāda ſunt:exē plum hoc ptꝫ in vltimo reſponſo huius.l. Sed exem- pla ꝑcedētis dicti patent in oībus alijs rn̄ſis.⁊.l.ſe. vſqꝫ ad.l.nōnunꝙ.in ver.iul. Tex.ibi data ſunt:quia cōtra gradū inſtitutoꝝ potuit peti cōtrata.⁊ ſi repu- diauerint videnť repudiaſſe timore preteriti.ergo ⁊c. vt.ſ.e.l.iij.in ſi.cum.l.ſe.item ibi a ſequenti.non reli- cta a primo gradu:qꝛ inſtituti omiſerunt ꝓpter mor- tē nō timore ꝑteriti:ſeu bo.po.ꝯtra.in ꝟ.ꝙ ſi poſt mor tē:ibi relicta ſint q̄re nō ſūt excluſi timore ꝑteriti:ſed morte pueri. In.l.at vbi.tex.ibi data ſunt.qꝛ timore ꝑ teriti videnť repudiaſſe:⁊ ſi adiuiſſent ſubſtitutus ex cluderet:vt.poſt aditam.C.de impub.⁊ ali.ſubſti.et ideo legata relicta ab eo nō debenť cū de iure cōi nō deberēť. In.l.ſiue:ibi nō omiſerint ſꝫ deceſſerit hrđi tate non adita petita iam ꝯtrata.per filiū ſm̄ Ja.de are.itē ibi hereditatē.nā cū timore ꝑteriti inſtitutus omiſiſſet ille qui petit ꝯtrata.ſuccedit in locū ei⁹.vt ſ.ti.j.l.cum emācipatus.in prin.ideo habeť perinde ac ſi inſtitutus nō adiuiſſet q̄tū ad legata. ¶ Que- ro que ſit ratio diuerſitatis inter iſtos caſus: Rn̄d.

a collige rōnes ex additionibus quas dedi circa text. ¶ Op.ad ver.ꝙ ſi neqꝫ.đr hic ꝙ ſi nullus ſupeſt ſuc cedit ab inteſtato. Cōtra.ſufficit tab.extare tpe mor- tis vt poſſit peti bo.poſ.cōtrata.vt.ſ.ti.j.l.qđ vulgo. ſol.verū eſt ſi hereditas pōt adiri.ſed hic nō potuit adiri:qꝛ nec inſtitut⁹/nec ſubſtitut⁹ ſuperat. ¶ Sed cōtra lꝫ nullus ex inſtitutis ſupereſt:tn̄ tranſmittitur ad heredem ſuū:vt.l.illud.in ſi.ſ.tit.j.maxime hodie ius deliberādi:vt.l.cū antiquiorib⁹.C.de iu.delib.di- cit glo.intelligo hoc qn̄ ſupereſt aliquis ex inſtitutis ſeu ſubſtitutis:nec ad heredes trāſitius adeūdi. Si em̄ ius adeūdi tranſiret perinde eſt ac ſi ſupereſſent vt.j.de re.iur.l.in omnibus.§.nō debeo.ita dicit glo.

1 quā no.ad†.q.teſtator ſubſtituit heredi ſuo vulgari- ter.ſi heres nō erit.talis heres eſto:inſtitutus nō fuit heres:ſꝫ trāſmittit ius deliberādi.per.l.cū antiquio- ribus.vel eſt de caſibus in quib⁹ hereditas nō adi- ta trāſmittiť.quero quis preferať vel ſubſtitutus vel heredes illius inſtituti. Iſta gl.videtur velle ꝙ pre- feranť heredes inſtituti.qđ puto veriſſimū:quia iſta verba ſi nō erit heres ſubaudit lex vel aliū miniſte- rio ſuo heredē nō fecerit.vt.l.ſi pr̄ſa.ſ.de hr̄.inſt. Si ḡ trāſmittit ius deliberādi vł alio caſu ius adeūdi fa cit aliū hrđē miniſterio ſuo:et ita determinaui in ma teria de vul.ſub.⁊ eſt meū dubiū:⁊ gl.hic determiat. ¶ Opp.de ſi.huius.l.ad prin. Glo.rn̄det ⁊ bn̄. De- bes intelligere ꝙ in ſi.l.inſtituti omiſerūt hereditatē preuenti morte.vnde legata irritanť nō ꝑ ꝯtrata.ſꝫ alſ de iure cōi:ideo nō debenť vt.ſ.e.l.iij.in ſi.ſed in prin.inſtituti omiſerūt timore preteriti. Item vidētur a ſubſtituto ſꝑ deberi:qꝛ legata relicta ab inſtituto vi denť repetita a ſubſtituto.vt.l.licet.ſ.de le.j.đr gl.in- tellige ꝙ erat caſus in quo illa repetitio non videtur facta. ¶ Quero qđ in dubio.an inſtitutus vr̄ repu- diare timore ꝑteriti vel qꝛ erat alſ petitur⁹.dicit gl. vr̄ repudiare timore ꝑteriti:vt hac.l.ita dicit gloſſa.

2 ¶ Ultimo Dy.ꝑ†declaratione diſtinguit aut tēpo- re mortis ſuperuiuit inſtitutus ⁊ ſubſtitutus.aut in- ſtitutus tm̄.aut ſubſtitutus tm̄.aut neuter. Primo ca ſu qn̄ vterqꝫ viuit aut inſtitutus eſt excluſus repudia tione aut cōditionis defectu aut alio caſu. Si repudiatione:debenť ſolum legata relicta ab inſtituto.vt hic.⁊.l. at vbi.⁊.l.ſiue aūt.aut eſt excluſus cō ditionis defectu ⁊tūc aut erat ꝯditio caſualis:⁊ debētur ſolū relicta a ſubſti tuto.aut erat ꝯditio poteſtatiua ⁊ de- bentur relicta ab inſtituto tm̄:vt hic in.l.item ſi a ſubſtituto. Si vero eſt ex cluſus alio caſu:vt puta morte:tūc de bentur relicta a ſubſtituto tātū vt hac l.ſed ⁊ ſi pro dote.vlti.reſpon. ſi vero viuit inſtitutus tm̄:tunc relicta tan- tū debenť ab inſtituto vt hac.l.verſi. vt ecce.ſi viuit ſubſtitutus tm̄:debenť relicta a ſubſtituto vt hic in ver.ſi ve- ro nemo. Quarto caſu ſi neuter viuit: tunc nulla legata debebunť:qꝛ ab in- te.ſuccedit vt hic in verſi.ꝙ ſi neqꝫ: Alia plura poſſent dici que.ſ.expedi- ui in addi.

a # Nonnunquam. [a]

Op.de.l.nō putauit.§.ſi.ſ. e.vbi vn⁹ afficit lucro aliū. ſol.non debet afficere lucro legatoriū ~ ſed hereditatis ſic:quia hereditas eſt quaſi debita vt.l.ſi.C.de codi.

~ Aud. Po. a ¶ Nōnun ꝙ.ad hāc. l.vide ale. i.l.poſthu- mo.in.iiij. col.ꝺi vnū dicebat.C. de bo.poſ. ſm̄ tabu.⁊ alex.conſi. xxxvj.i pe. col.vo.iiij.

Si ab vno. Opp.in gl.đr hic melius.ꝯtra imo eſt deteri⁹ qꝛ eſt melius vt ille teneať quē teſtator grauat vt volūtas teſta- toris ſerueť vt.l.in conditionibus.j.de cōdi.⁊ demon.dicit gl.hoc ideo:qꝛ ꝑ cōtratab.ſit detractio.certe partis.iō non eſt equū teneri inſolidū. Si enim nō fieret detractio:ſed magis augmē tum teneret inſolidū probať.j.de col- la.do.l.ſi filia fuerit.⁊.l.ſi.ſ.de legatis tertio. ¶ Item opponitur.j.eodem.l. nepos.gl.ſol.vno mō ⁊ reprobat qua- re ſolue vt ibi.

1 ☞ Teſtm̄ in quo filius eſt preteri- tus etiam ſi non opponatur eſt nul- lum.

Emācipatus preteritus an teneatur preſtare legata.

Is qui in pote-

ſtate. Textus ibi ꝑſtare. et exceptis perſonis.⁊ eſt hec lex difficilis in tex. Examinemus ꝑn- cipium.dicit tex.ꝙ ſuus ꝑteritus rū- pit per cōtratab. Opp.qđ eſt nullum non poteſt rumpi.vt.l.qđ vulgo.ſ.ti.j. ⁊ ſupra de iniuſt.teſtamen.l.nam ⁊ ſi. verſic.poſt defectum.ſed preteritione filij ſui teſtamentum eſt nullum:vt in- ſtitu. de exhe.lib.in princip.ergo ⁊c. Solu.dicit gloſſ.teſtamentum eſt nul- lum ſi filius vult dicere nullum ſicut dicimus in.l.ſcimus.§.repletionem.

Qqq

C. de inoffi. teſta. vbi repletio fit ipſo iure ſi petatur: ⁊ idem in cõpenſatione: q2 fit ipſo iure: ſi tñ opponat̃ ab homine. Ego dico qđ teſtamentũ in quo eſt filiꝰ pteritus etiã ſi nõ opponatur eſt nullum. non enim eſt neceſſe qđ annullet̃: ⁊ petatur quod a iure annulletur. vt. l. qui ſub conditione. §. fin. ſ. de cõdi. inſti. Hoc eſt qđ lex dicit qđ filius preteritus venit directo ad petẽdum hereditatez: nec prius agitur de nullitate ſed venit incidenter opponẽdũ: vt. l. j. ⁊ ibi colligit̃. C. de ordi. cog. Coniunge tñ iſtã gl. ⁊ hoc tene menti: quare ad ↄtraria dic ꝙ eſt nullum de iure ciuili: non tñ de iure pretorio: vt no. in. l. qđ vulgo. ſ. ti. j. Uel dic quod eſt nullũ niſi per filiũ confirmet̃: vt. l. filio preterito. ſ. de iniu. teſt. ⁊ ibi dixi plenius: ⁊ petendo ↄtratab. videt̃ approbare teſtamẽtũ de iure ciuili: vt. l. poſthumo. C. de bo. poſ. ↄtratab. ⁊ qđ ibi no. gl. ⁊ doc. Uenio ad ſcđm rñ ſuz. dicit̃ hic ꝙ emancipatus non preſtat legata. contra. j. l. proxi. dicit gl. quidã hoc eſtimauerũt ſubaudi: ⁊ male. Alij volẽtes ſuſtinere iſtos dicunt. hic loq̃tur in emancipato preterito cui pater fecit iniuriam. vñ minus poteſt a patre grauari: ſed ibi loquitur in emãcipato inſtituto q̃ habet pr̃is volũtatez: ideo põt plus grauari. argu. pro hac ſolu. qđ habetis hic in ver. q̃d ergo. ⁊. j. pxi. §. Uidete. iſti vident̃ velle qđ emancipatus qui poteſt petere cõtrata. non teneat̃ ad legata. hoc videt̃ contra caſum. l. q2 aũt. §. pe. ſ. ſi quis omiſ. cau. teſta. fm̃ qđ ibi intelligunt
1 Dy. ⁊ Jac. de are. Et ideo † pro ſuſtinendis omnibus opi. poſſumus dicere ſic: qñ ſuus eſt preteritꝰ: aut loquimur in emancipato inſtituto. ⁊ dic vt l. ſi duo. j. e. Aut eſt preteritus emancipatus[a]: ⁊ tunc ſiquidem emãcipatꝰ ſuccedat per ↄtrata. tenet̃ ad legata: vt. d. l. q2 aũt. §. pe. ⁊ hoc modo dꝫ intelligi hic fm̃ lec. gl. q2 iſti male putabãt ſi intelligebãt de emancipato veniẽte per ↄtrata. aut emancipatꝰ ſuccedit ab inteſtato per vñ lib. quaſi teſtamento annullato per pteritionẽ filij ſui: tunc ex hoc edicto legata nõ debent̃. ita poſſunt intelligi iuriſconſulti qui hoc eſtimabant: ſed bene debebũtur legata per edictũ: ſi q̃s omi. ⁊c. vt. l. q2 autem. §. penulti. ſi quis omiſſ. cau. teſta. et facit. l. ſi filius. e. ti. ſꝫ quõ põt peti contratabul. ſi teſtamentum eſt nullum per preteritionẽ ſui. Dicã. j. l. proxi.

a ℂ Preteritus emãcipatꝰ. ad intellectum huiꝰ materie vide ange in. l. j. C. de ↄtrata.

1 ☞ Qñ debeant̃ legata cum teſtamentum irritatur excã preteritionis.

Sed ſi vnus. Iſte. §. eſt difficilis. ℂ Op. ad primum dictum dicitur hic quod ſi ambo petierint bo. poſ. contrata. preſtantur legata tantũ ↄiunctis pſonis. contra. imo ex perſona inſtituti debeatur ab ipſo inſtituto omnibus: vt l. filium. ſ. e. et. l. vlti. §. fi. ſ. de leg. iij. ſol. p portione in qua inſtitutus fuit debentur legata omnibus: ſꝫ pro ea q̃ accreuit p ↄtrata. debent̃ tantũ cõiunctis perſonis vt dixi in. l. fi. §. fi. ſ. de le. iij. ⁊ dixi. ſ. e. l. filium. Itẽ op. d2 hic in ver. ſed ſi ſcriptus. ꝙ ſcriptus adiuit ⁊ pteritus petijt ↄtrata. videt̃ ꝙ nõ poſſit peti fm̃ tabu. donec expectat̃ an poſſit veniri p ↄtrata. vt. l. eq̃ſſimum. poſt pñ. j. de ſecun. tab. ſol. hic dicit ꝙ adiuit hereditatem. ſ. de iure ciuili non p bo. poſ. ita no. ſ. titu. j. l. illud. ⁊ doct. in. l. fi. C. de bo. poſ. cõtrata. qđ intellige vt dicam. j. l. proxi. ℂ Item oppo. dicitur hic quod ſcriptus heres adiens ex inſtitutione tenet̃ ad legata coniũctis perſonis tantum. contra. ſ. tit. j. l. ſi ex duobus. §. ſed illud. ⁊. j. eo. l. ſi duo. in fin. vbi tenetur omnibus. ſolu. vna eſt quod hic corrigitur lex ſi ex duobus. §. ſed illud. ⁊ iſta corrigitur per. l. ſi duo. ⁊ iſta eſt ſatis bona. Alia ſolu. eſt quod hic loquitur in ſuo: ibi in emancipato. Hoc eſt falſum: vt dixi in. l. ſi ex duobus. Alij dicunt quod hic loquitur de ſcripto cui ſeruatur hereditas ex vigore iſtius edicti: et ſic tenetur ad legata certis perſonis: vt. ſ. eo. l. filium. §. fi. ſed contraria loquuntur in ſcripto qui venit per cõtratab. Iſta ſol. tangitur in gloſſ. quam tenet Dy. iſta ſol. eſt vera in ſe: ſed non congruit huic legi: quia hic loquitur de ſcripto qui põt venire per contratab. alij ſoluunt aliter in glo. dicentes qđ id quod dicitur de ſcripto: ſcꝫ qui non adiuit: ſed petijt contrata. beneficio preteriti. Iſta opi. lꝫ in ſe ſit vera non congruit litere: q2 tex. dicit ꝙ petere potuerunt non dicit quod petierunt. quare tene primam opi. Uel dic quod refertur opi. quorundam que ibi reprobatur. ℂ Item opp. dicitur hic quod debet eum tueri in ea parte in qua eſt inſtitutus. Contra. ſ. ti. j. l. non putauit. §. fin. ſol. ibi loquitur quando oẽs petierũt contratab. hic autem inſtitutus adiuit. ℂ Et † pro declaratione iſtorum caſuum dic. aut quis preterijt emancipatum vel emancipatos quos ſolus habebat: ⁊ tũc ſine dubio preſtant̃ legata perſonis exceptis: vt patet p totum hunc ti. aut quis preterijt ſuum vel ſuos quos ſolus habebat: ⁊ tunc nõ preſtant̃ legata: ſiue dicant nullum: ſiue veniant per cõtrata. vt hac. l. in pñ. aut preterijt duos. vnũ ſuũ: aliũ emancipatum: ⁊ tunc ſuus nemini debet legata: emancipatus vero aut venit p cõtratab. ⁊ tenet̃ ad legata exceptis perſonis: aut venit ab inteſtato: ⁊ tũc nõ tenet̃ ex h̃ edicto. ſed ex edicto ſi quis omiſ. cau teſta. vt dixi in princ. l. aut vnum preterijt ⁊ alium inſtituit: ⁊ tunc aut preterijt ſuũ et ⁊ inſtituit emancipatũ: ⁊ tunc ſuus nõ tenet̃ ad legata: ſed emancipatꝰ omnibus. vt. j. eo. l. ſi duo. aut inſtituit ſuum ⁊ emãcipatum preterijt: ⁊ tunc ſuus tenetur ad legata. aut vnũ emancipatũ preterijt ⁊ aliũ inſtituit. tũc aut oẽs veniunt per cõtrata. tũc preſtabuntur legata exceptis perſonis tm̃. vt hic in verſic. ſed ſi vnus. aut inſtitutus adiuit et preteritus petijt per contratabulas. ⁊ tunc inſtitutus preſtabit legata omnibus ſecundum veram opinionem. vt ſupra de contratabul. lege ſi ex duobus. et infra codẽ

l. ſi duo. preteritus autẽ debebit legata exceptis perſonis: vt hoc. §. ver. ſed ſi ſcriptus. ſi vero vnum preterijt alium exheredauit. tunc dic vt. l. filium. in princi. et. §. ſi legata. ſ. eo. ti.

1 ☞ Non ſufficit legare pro dote niſi vere ita ſit. qđ facit ad multa.

a **Ei que dotem.** [a] Op. đ. l. j. C. đ fal. cau. ad le. ſo. dicũt quidam hic nõ fuit expreſſa certa quãtitas. ibi ſecus. Uel melius qñ teſtamentũ irritatur per cõtrata. oportet quod vere dos ſit. quia ad dotem inuitat̃ tanquã ad es alienũ. ſecus qñ non irritatur per cõtratab. ita dicit gl. tene menti iſtum text. nam. ſ. eo. l. j. in prin. dicitur ſi legat̃
1 † vxori pro dote. nam nõ ſufficit legari pro dote niſi vere ſit dos. et hoc facit ad multa. ſi dicitur in teſtamento dedit pro mercantia non ſufficit niſi vere ſit mercantia. arg. huius. §.

b **Si extraneo.** [b] Conditio debet impleri in perſona eius qui petijt contratab. h. d. iſte tex.

Si duo. Iſta eſt ſubtilis lex. oppo. ad prĩcipium. ſ. l. proxima. ſecundo reſponſo. ſol. vt ibi dixi.

1 ☞ Teſtamentũ in quo filius eſt preteritus ſi in eo ſunt inſtituti venientes ab inteſtato valet de iure ciuili.

2 Bonorũ poſſeſſio cõtratab. qđ cõcurrat cũ bonorũ poſſeſſione fm̃ tabulas quãdo inſtitutus ⁊ preteritꝰ ſunt in pari gradu. alias non.

Proinde. Cõtra. iſte. §. hꝫ tres lectu. Duobꝰ modis legit̃ in gloſſ. Tertio modo fm̃ pe. alibi dicit̃ hic omnibus legata preſtari cõtra. ſ. eo. l. is qui. § de ſcripto. ſol vt ibi. Itẽ opp. j. de fm̃ tab. l. ſi ſub cõditiõe. in fi. ſol. vt in glo. ⁊ bñ. ℂ Quero dicit̃ hic pinde ſi cõtrata. nõ accipit. quero ſi nõ petit bo. poſ. cõtrata. qualiter ſucceſſit: dicit gloſſ. adiuit de iure ciuili vel petijt ſecundũ tab. ex inſtitutione. Iſta prima lex nõ videt̃ vera. q2 teſtamentum in quo eſt filius ſuus preteritꝰ eſt nullũ de iure ciuili. ⁊ ideo nõ põt adiri: vt. l. filio. ſ. de iniu. teſt. itẽ ſcđa videt̃ peior: q2 vbi habet locũ bo. poſ. cõtratab. nõ põt habere locũ fm̃ ta. vt. l. equiſſimũ. §. expectãdi. j. de fm̃ tab. ideo inſtitutꝰ nõ põt petere bo. poſ. fm̃ tab. ppter preteritũ qui põt venire per cõtrata. ideo Ja. de are. tenet primã lec. ſꝫ nõ rñdet ad cõtrariũ factũ. Sed Pe. legit hãc. l. tertio modo dicẽs ꝙ nõ adiuit de iure ciuili nec fm̃ tab. petijt: q2 nõ põt vt dictum eſt: ſed fuit portio reſeruata per hũc ti. ⁊. l. filiũ. §. ſed ſi portio. ſ. titu. j. ita dicit Pet. ⁊ Cyñ. refert in. l. fin. C. de bo. poſ. cõtrata. Sed male: q2 alie perſone q̃bꝰ cõſeruat̃ portio per hoc edictũ nõ preſtãt niſi cõiunctis perſonis vt. l. filium. in fi. ſ. titu. j. ſed hic dicit̃ qđ
1 preſtãt oibꝰ. quare tene lec. gloſ. ſiue dicamus † ipm adire de iure ciuili q2 põt: q2 hic fuit inſtitutus vnus de veniẽtibꝰ ab inteſtato: ⁊ ſic tale teſtm̃ licet in eo
c ſit filiꝰ preteritꝰ de iure ciuili valet[c] vt. l. ſi duobus. §. ſi prius. ſ. tit. j. ⁊ ibi dixi. Itẽ põt peti fm̃ tab. quia
2 † qđ dicit̃ ꝙ nõ habet locũ fm̃ tab. donec põt interari cõtratab. eſt verũ quãdo inſtitutus non eſt in pari gradu cũ preterito: vt. l. equiſſimum. §. j. de fm̃ tab. Sed ſi ſunt in pari gradu tunc nil repugnat qđ vnꝰ veniat per fm̃ tabu. ⁊ aliꝰ per ↄtab. ⁊ poſſunt cõcurrere. vt. l. ſed cum patrono. in prin. ſ. de bono. poſſeſ.

Si emancipato. Op. qđ liberet̃ heres pteritus vt. l. arbitro. §. fin. ſ. de dolo. glo. ſoluit ꝙ hic heres eſt in mora. vel fauor perſonarũ hoc induci: ſꝫ male dicit. quare dic ꝙ hic heres ſcriptus cõmiſit dolũ aduerſus preteritum. Unde ppter odium preteriti intercmit rẽ legatã. ideo teneret̃ preteritus tanꝙ ſua culpa ſit interẽpta vt. l. ſi merces. §. ſi culpe. ſ. loca. et. l. pe. in prin. ſ. ſolu. ma. ſed ſi interemiſſet propter odiũ legatarij: tunc videtur res interempta culpa legatarij: nec teneretur preteritꝰ per eaſdẽ. ll. ſi vero nõ intercmit rẽ legatam ppter odiũ alicuius: ſed ipſius rei legate: vt q2 interemit ſeruũ ppter odium ipſius ſerui tunc pcedit diſtinctio glo. Aut heres preteritus fuit in mora aut nõ: ſed qñ nõ eſt in mora tenet̃ cedere actionem cõtra heredem ſcriptum. vt. l. huic ſcripture. ſ. ad. l. aquil. Sed an occidens teneat̃ filio preterito. Dic vt in gloſ.

Nepos. Opp. de. l. non unq̃. in fi. ſ. e. gl. ſo. ibi ⁊ non bene: ſed hic ſoluit ⁊ bene: q2 hic eſt quid imputetur nepoti: quia cum potuit venire per contratabu. noluit.

Bonorum. Op. ſ. e. l. virilis. poſt prin. gl. ſo. ibi pluribus modis: ſed tene illã que ponitur hic: q2 nõ habebit legata vltra virilem.

His quibus. Hic ponitur caſus duobꝰ modis. tene vltimuz caſum fm̃ quẽ coniuncte pſone nil debẽt habere de ſeruis quibꝰ libertatẽ preſtare debebant. q2 teſtator tale legatũ non fecit propter eorũ commodũ: vt probat̃. ſ. e. l. iij. §. item.

Interuenit. Op. ꝙ req̃rat̃ tẽpus teſtamẽti: vt. l. j. ſ. de reg. cato. Sol. hic loquit̃ qñ legatũ deficit rõne pſone ſecus ſi al's. vt ibi no. ⁊. l. iij. §. qñ aũt. j. đ iure fiſci. ℂ Itẽ op. de rebꝰ. du. l. ſi cognatis. vbi req̃rit̃ ꝙ ſit ẽt tpe mor. j. Dicũt quidã ꝙ hic forte req̃rat̃. ſꝫ truſtra eſt.

a ℂ Ei que dotem. vide not. in. l. j. C. de fal. cau.
b ℂ Si extraneo. in cõtrariũ facit. l. qui heredi. §. cuz hereditas. de cõdi. ⁊ demon. ſcl. vt ibi habes in apoſtil. antiquorũ in. xxx. col. de iniuſto teſta.
c ℂ Ualet. cõtrariũ tenet Bar. in. l. poſthumo. de contratabu. ſꝫ hic limita niſi par in gradu ipſi preterito eẽt inſtitutus: q2 tũc tꝫ teſtamẽtũ ẽt de iure ciuili. vl' fm̃ eũ. j. d. l. ſi priꝰ. idẽ ſi quiſcũq; poſt filiũ ſucceſſurus ab inteſtato eẽt inſtitutꝰ: ſed vtrũq; dictũ vr̃ falſum ⁊ contra. l. poſthumos. §. idẽ ⁊c. ⁊ in. l. filio. de iniuſto teſt. vbi tñ reconualeſcit de iure pretorio: ſi preteritus decedat viuo teſtatore: vl' poſt morẽ teſtatoris approbet teſtm̃. ⁊ per Pau. đ ca. in. l. ſi filiꝰ qui. in pnc. de liberis et poſthu.

quare dic ꝙ hic loquitur qñ teſtamentũ impugnat̃ per cõtratab. vnde ꝙ ſit de liberis non requiritur ex diſpoſitione defuncti ſed ex diſpoſitiõe iuris. ſed ibi loquit̃ qñ requirit̃ ꝙ ſit de coniunctis ex diſpoſitiõe defuncti. ¶ Item opp. inſti. de here. inſti. §. in extraneis. vbi tria tẽpora requirunt̃. Dicunt quidã qḋ hic forte requiruntur. ſed dic ꝙ ibi loquitur in hereditate hic in legatis. Preterea hic quando rumpitur teſtamentum per contrata. ibi non, ſed mere ibi ex diſpoſitione defuncti ſucceditur.

q **Di filium.** Ibi petere poſſeſſio. ſcilicet beneficio preteriti.

Is cuius. Iſte. §. eſſet ſatis facilis niſi quia gloſ. intricat ipſũ dicitur hic emãcipatum filium preteriſſe: quero de quo filio emancipato loquitur. Dicit glo. primo de emãcipato ſcilicet patre iſtius nepotis. et ſcdm hoc iuriſconſultus hic non reſpondet queſtioni. ⁊ hoc modo loquit̃ gl. que 1 incipit nõ reſpondet. gloſſ. reprobat iſtã lec. qꝛ ſi hoc eſſet verum pretor non tueretur nepotẽ per hoc edi- 2 ctum: ſed de iure communi tueretur: quia nemo cõmitteret edictum: quia pater datus in adoptionem 3 non committit edictum: vt. l. non putauit. §. in adoptionem. ſ. tit. j. alij volentes ſuſtinere gl. que incipit non reſpondet, legunt alio modo, quod iſte nepos fuit inſtitutus: ⁊ fuit preteritus alius filius nõ pater ipſius. Et ſi dicis non poteſt ei committi exiſtenti in aliena familia. concedo quod pater eum precedit: ergo erit tuendus vigore huius edicti ⁊ hoc dicit gloſ. que incipit patrem. ibi: quia pater eũ precedit. ⁊ ſm hoc illam glo. que incipit non reſpondet. expone per patrem. i. propter patrem. Item in gloſ. precedenti q̃ incipit patrem. ibi. §. filium. dic imo. l. cum emãcipatus. §. j. ⁊ ibi no. Item ſecus in filio primi gradus exiſtenti in adoptiua familia, alia lectura, ponitur in glo. que eſt clara.

¶ De collatione bonorum. Rubrica.

¶ Quia illi qui petunt contratab. tenentur conferre: ideo ponitur titu. de colla. bono. Querit gloſ. que vult dicere iuriſcõſultus dum dicit de collatione. dic 1 vt in gl. ⁊ bene: al's aliter accipitur pro collatione ſcꝫ quam faciunt plures bibentes. Item accipitur pro quadam ratiocinatione quam faciunt aliqui ſuper aliquo dubio. Item pro comparatione.

Hic titulus. Iſta rõ quã ponit tex. non videtur vera: qꝛ ſm hoc etiã ſuꝰ emancipato cõferret. Contra. l. ſi emancipati. C. e. ⁊ etiã emancipati inter ſe contra hãc. l. §. fi. ideo ꝓ tollẽda iſta dubitatione gl. declarat. nam ſm iſta tẽpora quicquid filius q̃rebat: q̃rebat patri: vt. l. placet. ſ. de acqui. here. ⁊. l. j. j. ſi a pa. quis fu. ma. illud vero qḋ querebat filius emancipatus habebat ſibi proprium: ergo erat quod emancipatus haberet partem bonorũ paternorum in quibus erat lucrum filij in poteſtate: niſi emancipatus conferret ea que lucratꝰ fuerit. ⁊ ita vult dicere iſte tex. que ratio ceſſat ſi tractamus de collatione fiẽda ab emancipato alij emãcipato. Item ceſſat etiam ſi tractamus de collatiõe fienda a ſuo ipſi emãcipato: quia ſuus omnia queſiuit patri. materiam collatiõis dicam. j. titu. j. l. pater filium.

Inter eos. Collatio fit inter eos qui petunt contratab. de iure communi ſiue de iure ſpeciali. h. d. ¶ Opp. inter emancipatos non eſt locꝰ collationi: vt. C. eo. l. ſi emancipati. ⁊. j. ea. l. §. fina. So. intelligatis inter eos: ſed non oẽs: quia nõ conferũt emãcipati inter ſe. ¶ Item oppo. de. l. filiũ. §. videamus. ſ. ti. ij. Sol. datur his qui ſuccedũt eodem iure: ſecus ſi diuerſo iure ſuccedũt. ¶ Item oppo. C. eod. l. illam. vbi in ſuccedentibus de iure ciuili habet locum collatio. ſol. illud de iure nouo. nã olim nõ habebat locum niſi in ſuccedentibus de iure pretorio. dicam in. l. pater filium. Item venio ad ver. plane. et quero exemplũ. dic vt in glo. ⁊ bene.

☞ Emancipatus veniens per contratabulas qualiter conferat ſuis.

Collatio quod habeat locum quando queritur ab inteſtato.

Argumentum de toto ad partem an procedat remiſſiue.

Si ex dodrante. Emancipatus veniens per cõtrata. cõfert ſuo pro ea parte quam ſibi aufert: ⁊ ſi nihil aufert collatio ceſſat. hoc. d. vſqꝫ ad. §. ibidem. ⁊ eſt difficilis. §. ¶ No. tex. in ver. toties. dicit̃ hic ꝙ pro ea parte confert pro qua parte aufert. cõtra imo plus confert q̃ aufert: vt. j. ea. l. §. ſi. ⁊. j. l. proxi. §. ſi tres. ⁊. l. pretor. §. iul. Huius timore ſunt in glo. v. ſol. ⁊ quelibet difficilis. Una eſt qḋ hic exponatur cõfert ſcilicet oia ſua bona pro illo quadrante. Non eſt bona. qꝛ iſta. l. eſſet impoſita verbis ⁊ nullũ effectũ haberet. Alia ſol. eſt ꝙ leges cõtrarie intelligant̃ ſcdm iſtã vt licet in illis dicatur centũ vel ducenta habebat. dic ſcilicet cõferenda. ſed habebat alia que nõ veniebant cõferenda. glo. reprehendit per. l. pretor. §. iul. ⁊ per. l. ſeq. §. ſi tres. Alia ſol. eſt. aut emancipatus ſuccedit ab inteſtato ⁊ cõfert omnia vt ibi. aut per cõtratab. ⁊ tunc confert pro ea parte quã aufert. Iſtam reprehendit glo. per. l. pretor. §. iul. j. eo. tit. Glo. tertio ſol. quarto modo ſolenniter dicẽs: aut filius ſolus eſt inſtitutus ⁊ nullus alius: ⁊ tunc emãcipatus ſemper cõfert totum: vt. ll. cõtrarijs. Aut eſt inſtitutus extraneꝰ cum filio ⁊ tunc confert pro ea parte quã aufert ſuo non pro ea parte quã aufert extraneo. ſed videtur ꝙ iſta ſol. nõ habeat rationem in ſe: qꝛ nihil ad factũ: vtrũ filius ſolus fuerit inſtitutus. nã tunc emancipatꝰ aufert ſolũ dimidiã: ⁊ ſic tũc ꝓ dimidia deberet cõferre: vt hac. l. ⁊ ſic iſta nõ videt̃ vera ſol. ſed magis caſuũ variatio. Cy. tãgit. C. e. ti. l. ſi emãcipati. in ſi. ⁊ nihil examinat. ſꝫ dic ꝙ iſta ſol. eſt optima. ⁊ verba iſtius glo. ⁊ tex. debẽt intelligi ſic. pro ea parte quã emancipatus aufert ſuo de portione debita ſibi emancipato. pro ea parte confert ⁊ ſi nihil aufert nihil confert vt hic. ſi totã portionẽ ſibi debitã a ſuo aufert totum ꝙ habet ſibi cõfert. ita loquunt̃ cõtraria. Et ſi dicis imo non aufert ſuo niſi dimidiam. ergo pro dimidia debet conferri. Rñ. dimidiã tantũ aufert ſcilicet hereditatis paterne. ſed illa dimidia eſt totũ qḋ ſibi debetur, ideo totũ qḋ habet cõfert. ita loquunt̃ leges

cõtrarie. Ad vnũ tñ aduerte ꝙ id qḋ hic dꝛ ꝙ cõfert ꝓ quadrãte nõ intelligas ꝙ quadrãtẽ tm̃ ſuorꝫ bonorũ debeat ꝯferre emãcipatꝰ. ſꝫ cõfert dimidiã bonorũ ſuorũ. ſicuti eñ aufert a filio ſuo dimidiã portiõis ſibi emãcipato debite. ita dimidiã bonorꝫ ꝯfert: vt. ll. ꝯtrarijs. De illa tñ dimidia collata dimidietatẽ retinebit emãcipatꝰ. aliã habebit ſuꝰ. ⁊ ſic quadrantẽ integrum habebit ſuus de bonis emancipati. ⁊ iſta eſt veritas. Alij vt Hug. ſoluũt hoc cõtrarium alio mõ. vide iſtã glo. magnam in ſi. ibi alij vt Hug. Iſta ſolu. Hug. non eſt vera in ſe: teneatis ꝑcedentẽ ſol. q̃ eſt veriſſima. ¶ Ulteriꝰ q̃ro: dꝛ hic ꝙ emãcipatꝰ aufert quadrãtem filio ſuo. Sed an poteſt plus auferre. dic 2 vt in glo. ¶ Scdo † q̃ro an qñ ſuccedĩtur ab inteſtato habeat locum collatio. dicit gl. ꝙ ſic ⁊ bene. nã cũ emãcipatus faciat iniuriã ſuo de iure ciuili: cũ in totum ſuccedat merito habet locũ collatio ſicut ſi veniret per cõtratab. ¶ Ulterius gl. q̃rit an procedat arg. de toto ad partẽ. Et remittit ad notata in. l. qui ſcit. ſ. de vſuris. Dic melius in. l. an pars. j. pro dereli. ⁊ ibi dixi.

1 ☞ Si emancipatus ſit inſtitutus et ſuus preteritꝰ ⁊ ambo veniãt per contratab. an emancipatꝰ ꝯferat.

a **Del maxime.** [a] Quero que eſt ratio huiꝰ text. Dicunt quidã ꝙ pater fecit teſtamentũ ⁊ ex teſtõ ceſſat collatio: vt. l. j. C. e. b Hoc nõ placet gl. [b] qꝛ potuerunt legata relinq̃ in codicillis qui nõ impediũt collationẽ: vt. l. filiã. C. de colla. ratio ergo eſt: qꝛ emãcipatꝰ non afficit incõmodo 1 ſuum cõtra defuncti volũtatem. ¶ Querit gl. † pone qḋ emãcipatꝰ eſt inſtitutus ⁊ ſuus preteritus ⁊ ambo veniũt per ꝯtab. an emãcipatus confert. Dicit gl. qḋ nõ: qꝛ habet volũtatẽ defuncti. Cõtra iſtas rõnes oppo. gl. ſi iſtud eſt verũ: ergo ab inteſtato ceſſat collatio: qꝛ ille qui venit ab inteſtato habet tacitã defuncti voluntatẽ: ⁊ ſic nõ facit iniuriã ſuo: vt. l. cõficiunt̃. ſ. de iure codicil. Glo. mirabiliter ſoluit dicens ꝙ ille qui ſuccedit de iure pretorio nõ habet tacitã defuncti voluntatem: quã gl. ſigna [c] non credo gl. iſtã verũ c dicere: qꝛ ita habet tacitã defuncti voluntatẽ qui ſuccedit de iure pretorio ſicut q̃ ſuccedit de iure ciuili: vt. l. ſcripto. in ſi. j. vnde libe. Ad contraria rñdeo ſic. dico qḋ qui ſuccedit ab inteſtato de iure pretorio hꝫ tacitam voluntatẽ defuncti ꝙ ſuccedat cum iſto onere. ſ. collationis: ſed ille qui ſuccedit ex teſtamento hꝫ expreſſam voluntatẽ ſine hoc onere niſi expreſſe eſſet dictum de collatione: vt. C. eo. l. j.

1 ☞ An ius collationis ad heredem tranſmittatur.

1 **Ibidem.** † Ius conferendi queſitũ tranſmittitur ad heredes: alias ſecus. h. d. Pro declaratione quero: dicitur hic bo. poſſ. accepta quero a quo debet accipi bo. poſſ. vt ius collationis queratur. Glo. dicit a filio inſtituto alio committente edictum. Alij dicunt accipi ab emancipato preterito. Iſta ſequens opi. nõ eſt vera. nam licet emancipatus peteret contratab. filius ſuus poteſt adire ex teſtamento ⁊ cõmodo collatiõis eſſet priuatus: ⁊ ſic non eſſet queſitũ ius collationis: vt. l. ſi ex duobꝰ. §. j. ſ. de contrata. quare tene primã opi. ⁊ ex hoc ſumit̃ ratio quare in primo caſu tranſmittitur ius conferẽdi ſcꝫ qꝛ defuncto erat queſitum ius collationis: ſꝫ in ſecundo non tranſmittitur qꝛ non erat queſitum defuncto ius collationis. ¶ His premiſſis op. ad ſi. dꝛ hic ꝙ ius collatiõis ad ad heredes non tranſmittit̃. ¶ Op. a diuiſione aut per defunctũ fuit adita hereditas de iure ciuili ⁊ bonorum poſſeſſio fuit omiſſa de iure pretorio: ⁊ tunc fruſtra tractatur de collatione quia ipſi defuncto non fieret collatio vt. l. ſi ex duobꝰ. circa prin. ſ. de cõtratabu. aut non fuit adita: ⁊ tũc nõ trãſmittit̃ merito nõ tractat̃ de collatione vt. l. iij. §. acquirere. ſ. de bo. poſ. Si dicis quod tranſmittitur hereditas: ergo eodẽ modo debebit eſſe apud heredem quod eſt apud defunctum: vt no. in. l. ſed ⁊ ſi pro dote. §. pe. ſ. ti. j. hic dicitur contrarium ergo ⁊c. Sol. dico quod hereditas non adita tranſmittatur ad heredem vt hic: quia ſuus et ſic tranſmittit non aditam vt hic. et. l. ex militari. in ſi. ſ. de teſt. mi. ⁊. l. apud hoſtes. C. de ſu. et legi. ⁊. l. hereditatẽ. §. filius de caſtren. pec. ⁊ dico plane in l. ſi filius qui patri. ſ. de vulg. ⁊ pup. tamen licet hereditas ſit trãſmiſſa nõ tamen eſt tranſmiſſa bo. poſ. contratabu. ideo heredi non ſit collatio. Sed ſi eſſet de caſibus in quibus bo. poſſ. non agnita tranſmittitur vt no. in. l. ſꝫ ⁊ ſi deceſſerit. ſ. de contrata. tũc putarem quod fieret collatio heredi ſicut defuncto per id quod no. in. l. ſed et ſi pro dote. §. pe. ſ. titu. j. ¶ Ultimo no. caſum in quo hereditas nõ adita trãſmittitur per ſuum.

Iubet. Iſte. §. vſqꝫ ad. §. is quoque tractat de mõ cõferendi ⁊ breuiter. h. d. Qui dꝫ conferre cogit̃ ſatiſdare: ⁊ cũ fideiuſſoribꝰ vel pignoribꝰ de cõferẽdo: qḋ ſi recuſat per cõtumaciã denegant̃ ſibi actiões: ⁊ ſi ꝓpter impotentiã dat̃ curator bonis vel ſiet collatio re ipſa ſi certe ſunt res ꝯferẽde. al's ſecus: vel ſiet cõpenſatio alterius rei loco collationis dimiſſe. h. d. ¶ Opp. C. de ver. ſig. l. ſancimꝰ. Dicit gl. hic ideo: qꝛ a lege exprimitur: ſed truffa eſt. Sed dic ꝙ verbũ recte hic poſitũ tollit ꝯtrariũ vt no. in. l. contraria per Cy. vt ibi. ¶ Itẽ opp. dicit̃ hic ꝙ cauet pignori. Contra. j. de pretor. ſtipu. l. pretorie. Sol. põt cauere cũ pignoribus vt hic. ſed nõ cogit̃ vt ibi qḋ examina vt ibi.

Si frater. Opp. gloſſ. dicitur hic quod datur curator bonis ſi non poteſt ſatiſdare: et ſic eſt quedam ſequeſtratio. Cõtra. j. l. j. C. de prohib. ſe. pec. ſol. illud regulare iſtud ſpeciale. Item dicitur hic quod offerẽdo cautionem recuperat bona, quero vſqꝫ ad tempus poteſt

Qqq iij

a ¶ Uel maxime. de dictiõe maxime, vide bar. ĩ extrauag. ad reprimẽ. i vꝰ. maxime. ⁊ ĩ. l. ⁊ ſi maxime. ꝺ ſer. le. ⁊ And. Po.

b ¶ Hoc nõ plꝫ glo. Et ſin. no. iſtã glo. ꝓ qua vide Bal. in rub. qui admitti.

c ¶ Quam glo. ſigna. Scdm gl. mirabilẽ quã hic reprobãt barto. ⁊ imol. ĩ l. ſi titio. in §. iul. de le. iij. ⁊ male vt de bal ĩ rubri. C. q̃ ad mit. in vl. q. ⁊ in. l. nõ iuſtã. ad ſi. C. ad tre. ⁊ vide gl. huic ꝯtrariã i. l. ſed cũ pro no. §. j. ſ. ꝺ bo. poſ. cõcorda vt ꝑ bal. i. o. ru.

offerre.Dicit gl.perpetuo.

Quamuis. Videt hic in fin. quod fiat cōpenſatio ſpeciei ad ſpeciem.Cōtra.l.ſi cōuenerit.de pig.act.Glo.videtur fateri contrariū nec dicit plus.veritas eſt quod poteſt ſoluere duobus modis. Primo ille qui debet habere quotā partem bonorum vel hereditatis nō dicitur debere habere ſpeciem.ſz magis quantitatem.vel aliquod genus. vt.ſ.de le.j.l.nō amplius.§.ſi.ꝛ.l.j.§.penul.ſ.ſi pars here.pe.cum ergo hincinde debeat quātitas bonorū vel hereditatis merito pōt fieri cōpenſatio: vt hic.ꝛ.d.l.j.§.pe.ſ.ſi pars hered.pe. vel melius iſta nō eſt proprie cōpēſatio ſz magis datio in ſolutum de partium voluntate ꝛ etiā pretoris interuētu ſm formā.l.non amplius.§.ſi. cum l.ſeq.ſ.de leg.j.

1 ☞ Adoptiuus qñ cōferat ꝛ habeat contratabulas.
2 Adoptiuus inſtitutus ſi adiuit ꝛ ali' pteritus venit ꝑ ꝯtratab.an ſit locus collationi.
3 Emancipatio quādo dicatur facta in fraudem.

Is quoqz. Cū adoptiu' admittit ad ꝯtratabu.patris naturalis:pater ei' ꝑ eodē ꝯfert: niſi eū ante ſine fraude emācipauerit
1 h.d.¶ Opp.†dicit hic ꝙ adoptiuus cōfert.Cōtra.aut dicis adoptiuū non eſſe inſtitutum.ꝛ tūc nō hꝫ ꝯtratab.l. nō putauit.et.l.ſi poſt mortē.§.in adoptionē.de ꝯtrata.Aut ponis eū inſtitutū:ꝛ ſic nō hꝫ locū collatio.ꝛ tunc ſimiliter non hꝫ locū collatio.qꝛ hꝫ defuncti voluntatē vt.ſ.ea.l.§.vel maxime. Rñdeo vtroqꝫ caſu pōt intelligi. Primo ꝙ non fuit inſtitutus ſed fuit dat' in adoptionē auo vel alicui ex eis qui ſunt in eadē familia.ꝛ ſic hꝫ contrata. vt.l.iij.§.ſi quis filio.§.de ꝯtrata.Itē potes intelligere qđ fuit dat' in adoptionem penitus extraneo:ꝛ tunc admittit ad ꝯtrata.qꝛ fuit inſtitut' alio cōmittēte edictū:vt.l. non putauit.§. in adoptionē.ſ.de ꝯtra.ꝛ.l.poſt mortē. Et ſi tu dicis quō eſt locus collationi: qꝛ hic fuit factū teſtm̄:ꝛ ſic hꝫ defuncti volūtatē.Rñdeo qꝛ eius portio nō eſt aucta ꝑ ꝯtrata.iō eſt loc' collatiōi: ita dicit gloſ.ꝛ bene ſm hoc totus iſte §.loquit in emācipato veniēte ꝑ ꝯtrata.
2 ¶ Sed † quero quid ſi iſte datus in adoptionē inſtitutus adiuit:ali' preteritus venit per ꝯtrata.an erit locus collationi:Certe de rigore iuris nō:qꝛ veniunt diuerſo iure:ſed de equitate

a ¶ Quero. vide ſ iſtis omnib' ſere.q. poſitā hic per bar.ꝛ bal.in.l. oīno.§.j.C.de inoffi.teſt.⁊ et in.l.filie.in iij.col.ꝛ in l.filiū.C.fami.ercis.

ſceuole videtur aliud.vt.j.eodem.l.ſi filius.quod dic vt ibi dicam.Itē dicitur hic quod ſi filius eſt emancipatus bona fide nō cōfert.contra.omnia que quis habebat tpe mortis patris veniunt in collatione vt j.co.l.§.ſi emancipato.ſed iſte tpe mortis patris naturalis non erat emancipatus a patre adoptiuo ergo ꝛc.Rñdeo licet tpe mortis pr̄is non eſſet emācipat' tñ nihil habebat qꝛ oīa erant patris adoptiui.Item op.dr hic niſi ſit factū fraude.cōtra.fraus patris nō debet filio nocere vt.l.clegāter.in prin.ſ.de dolo.et.l. factum.j.de reg.iur.Sol.intellige quod fuit factum hic a patre et ab ipſo filio:vt in fraudem collationis emanciparet.
3 ¶ Quero † quid in dubio an videtur emancipatio fieri in fraudem:Breuiter puto quod niſi appareat alia cauſa per quam emanciparetur:ſi emancipatio ſit poſt delatā bo.poſ.puto quod in dubio preſumatur fieri in fraudē:vt extra de renun.c.j. lib.vj.ꝛ.l.ſi.in ſi.j.de ſtip.ſer.ꝛ.l.ſumma cum ratione. in prin.ſ.de pecu.ꝛ per Dy.in.c.pro poſſeſſore. de re.iur.lib.vj.

1 ☞ Caſtrenſe peculiū quare non conferatur.
2 Libri empti per patrē filio ſtudenti quando ſint conferendi.
3 Scholares nō habēt caſtrenſe peculiū:nec gaudēt eodem priuilegio quo magiſtri.
4 Datū a patre filio ꝑ dignitate vel militia qñ debeat conferri.ꝛ nu.6.
5 Filius ſi lucratur cū pecunia patris an teneat illud conferre.
6 Feudū ꝛ emphyteoſis acquiſitum per patrē filio qñ veniat conferendum.
7 Filius ſi lucrat ex militia eidē empta ꝑ patrē tale lucrū deducto onere pſone cōfertur.
8 Pecunia data filio ꝑ patrē cauſa ſtudij an imputet in quartā vel veniat conferenda.
9 Expēſe facte per patrē in nuptijs ꝛ veſtimētis ꝓ vxore filij.an expenſe in nuptijs imputētur filio ꝛ veſtes in collatione veniant.
10 Zona miſſa per virū vxori non dicit donata ſed ad vſum data vt honeſtius incedat.
11 Datū per patrē filio:qñ veniat conferendum.
12 Pater ſi incepit expēdere pro filio ſtudēte:patre mortuo fratres non tenentur ad expenſas vt ſtudium perficiat.

Nec caſtrenſe. Caſtrenſe peculium vel quaſi et quod dignitatis filij nomine a patre datur vel debetur in collatione non venit.hoc dicit.Et habes tres partes vt patet ex litera.ſecūda ibi.ſed an id.Tertia ibi.ſz ſi adhuc. In prima parte dicitur quod peculium caſtrenſe vel quaſi non confertur.Contra.filius emancipatus nō habet peculium.vt.l.ſinali.C.de inoffi.teſtamen.ergo male hic ponitur tractatus de collatione peculij. de filio enim qui eſt in poteſtate non poteſt loqui:qꝛ ille non confert:vt infra eadem.l.in fine.Solu.intelligitur hic peculium caſtrenſe vel quaſi.hoc eſt id qđ eſſet caſtrenſe ſi eſſet in poteſtate:ꝛ ſic improprie loquitur.¶ Opponitur.C.eodem lege vltima.vbi etiam aduentitia non conferuntur.Solu.illud ſecūdum iura hodierna.ſed olim omnia conferebantur excepto caſtrenſi vel quaſi.
a ¶ Quero' que eſt ratio

qđ caſtrenſe peculiū non cōfertur.Dicit hic tex.quia hoc cauet cōſtitutiōib'.Sed ꝙ dic ꝙ rō eſt iſta.Iō emācipatus confert ſuo:quia ſuus oīa querebat patri ꝛ emācipatus querebat ſibi ipſi ideo ne emergat inequalitas ſit collatio vt dixi.ſ.eadē.l.in principio. ſed caſtrenſe vel quaſi non.quia non querit patri nec per ſuum nec per emancipatū.ergo emancipat' non debet illud conferre.quia ratio inequalitatis in tali peculio ceſſat.
a ¶ Vlterius pro declaratione in hoc
2 principio quero † pater emit filio libros.querit vtrū
b iſti libri veniant conferendi fratribus.b Iſtam.q.format glo.C.fa.er.l.filie.ꝛ ibi videtur tenere quod nō conferantur.arg.illius legis.Roſ.diſputabat hanc q.ꝛ tenuit contrariū per illas rationes que ſunt.C. de colla.aut.ex teſtō.ſ.quod ſimplex donatio veniat in collatio.Ego vidi quedā ſcripta antiqua Vber. de bob.qui dicebat quod de iure non veniunt conferēdi.nam ſi pater donaſſet filio militi equos ꝛ arma non conferuntur fratribus tanquā caſtrenſia vt hic. Eadem ratione ſi donat aduocato erit quaſi caſtrēſe:vt.C.de aduoc.diuer.iudi.l.fori.militant enim aduocati.ꝛ ita tenuit Dyn̄.Idem tenet Cynus.C.de colla.l.filie licet in ſacris.mihi videtur in hac.q.aliter diſtinguendum.
f Quandoqꝫ pater ſolum emit libros nomine filij:non tamen ſibi tradidit:ſed expreſſit ſe donare filio:tunc dicte res ſunt proprie patris: vt.C.de caſtr.pecu.l.j.in prin.lib.xij.nam traditio requiritur vt videatur donare:vt.C.ſi quis alteri vel ſibi.l.ij.ꝛ.C.de donat.inter virum ꝛ vxo.l.ſi filij.vbi tex.probat ſi bene inſpiciatur.et iſto caſu nō eſſet neceſſaria collatio ſicut de alijs rebus que ſunt in communione ſed fieret diuiſio.
b Quādoqꝫ pater emit nomine filij et ſibi tradidit vel dixit ſe ſibi illos libros donare.Hic aduerte.ſiquidem ille filius erat iam aduocatus vel doctor:tunc tanquam ſit caſtrēſe peculium non venit in collatione:vt.d.l.j.C.de caſtren. pecu.ij.reſpō.et.j.de caſtren.pecu.l.caſtrenſe.Et hoc caſu pater non poſſet iſtam donationem reuocare tanquam incontinenti validam nec veniret in collatione:vt in.§.noſtro.facit ad hoc.l.ſi filius.C.fa.erc. ſed ſi ille filius non erat aduocatus vel doctor:ſed
c ſcholaris:tunc ſiquidem c compleuit ſtudium ante patris mortem:ꝛ ſic incipit quaſi militare:tunc illi libri efficiuntur tanquam caſtren.pecu.ꝛ confirmatur
c donatio.ar.C.de do.l.ſiue emancipatis.j.de donat.l. donationes.§.pater.et tunc ſimiliter non venirent in collatione:vt hac.l.cum ſimilibus.Si vero pater eſt mortuus antequam compleret ſtudium vel adipſceretur militiam:tunc non poteſt ſibi dici quaſi caſtrēſe peculium:quia qualitas perſone hoc non patitur: quia non habet aliquam ex illis dignitatibus que
3 ponuntur in.l.fin.C.de inoffi.teſta.licet enim † reperiamus qđ doctores poſſunt habere peculium quaſi caſtrenſe:et etiam aduocati:tamen in ſcholaribus
d hoc non reperitur:d nec debent gaudere eodem priuilegio quo magiſtri:vt.l.j.C.de excuſa.artiſic.lib.x. facit quod not.C.de iuriſdi.om.iud.l.ſi.Et ideo iſto
e caſu debemus dicere ſicut de alia ſimplici donatione:quia ſi morte patris confirmatur non venit in collatione:et ſpecialiter hoc fauore ſtudentium.argu.l. pater.ſ.fam.erciſcun.Contra id quod dixi quod nō
f
4 gaudent eodem priuilegio e ſcholares quo magiſtri.

a ¶ Vlterius.ꝛ vide Bart.in conſi.incip.viſo inſtrumento.vbi Bart.loquitur de iſta collatione.et vide de iſtis libris Bal.in aut.ex teſtamento.C.de colla.ꝛ in.l.ſi donatione.C.eodē.ꝛ in.l.cum duobus.§.inter fratres.vbi ſingu.limitat hanc communem doctrinā niſi ius negaret magna ineq̄litas inter fratres.qꝛ tunc deberet cōmunicare.vide in apoſtillis ſuis:qꝛ ita nunc ꝯſulo nunc.

vide tu.l.legatis.§.ornatricib'.ſ.de leg.iij.ſed ibi dicam.ꝛ ſic vides quod non eſt verum quod ſemper non veniant conferendi tanquam caſtrenſe.
4 ¶ Vltimo opponi.† ad verſic.ſed an id.hic dicitur quod datū a patre nomine dignitatis filij non confertur cōtra.C.eodem titu.l.illud.ꝛ de inoffic. teſtamen.l.omnino.§.imputari.Glo. que eſt hic nititur ſoluere duob' modis:et vtroqꝫ bene.Primo hic loquitur in dignitate que ad heredes non tranſit.ibi in ea que ad heredes tranſit:vel aliter iſta intelligitur ſecundū illam quod non confertur totum:ſed quantum valet tempore mortis deducto onere dignitatis.Pro decla-
f ratione vos debetis ſcire f quod circa hac habemus plura iura que loquuntur de dignitate vel militia que

Andreas Pomate.
¶ Vlteri' pro declaratione. vide Alexan. conſi.cxliij. in pe.colū. ij.vol.Ra. cu.xxviij.

vbi ponit quod etiam in veſtibus.ꝛ conſi.xl.ſequen. in.ij.volu.Ant.de butr.conſi.xxxix.in.iiij.dub.Rom. conſilio.cxlv.
b ¶ Conferendi fratribus.An libri empti per patrem filio in ſtudio veniant ad collationem habetur per Bal.in.l.j.ſ.ſoluto matrimonio.quid autem ſi pater legaſſet expenſas factas in ſtudio filio ſuo quid veniat vide Bar.in.l.quibus.§.j.de condi.ꝛ demonſtr. et in.q.Bart.hic vide Ioan.an.in nouel.de ſumma trini.in.c.j.in ver.ea que patri.vbi videtur tenere qđ veniant conferendi et ad hoc vide que no.Bar.in.l. querebatur.ſ.ſolu.matrimo.et in.l.ſi donatio.C.de collatio.Adde Baldum conſil.ccxiiij.j.lib.Roma. conſilio.cxlv.et conſil.cccclxxviij.Paulum de caſtro conſi.clxxiiij.
c ¶ Tunc ſiquidē.Iſta limita in caſu not.de quo per Bar.in.l.caio.in prin.ſ.de ali.leg.adde Bal.referentē Nic.de mat.formaliter idē tenere in.l.ſi dona.C.de col.in pe.col.ꝛ adde ſi'r ꝙ oīa data ab aſcendente ꝑ arte adiſpiſcenda intelligunt aīo donandi data vt ꝓbatur in.d.l.qui pater.ſ.fa.er.cenſetur eīn ꝑ alimētis datū.l.ſtichus liber.ꝛ ibi not.de le.iij.ergo videt donatū.l.alimenta.C.de neg.geſt.ꝛ not.Pau.de ca. in.l.que dotis.ſo.mat.
d ¶ Nō reperit.an ſcholares poſſint habere peculiū quaſi caſtrenſe.vide Ang.in.l.j.ſ.ſolu.mat.qui inclinat in contrarium.ꝛ ibi Imol.in fin.et Barto.in.l.ſi donationis.in ſi.de colla.
e ¶ Eodem priuilegio.An conceſſa doc.intelligantur conceſſa ſcholaribus.vide Barto.in.l.j.ſ.ſoluto matrimonio.Adde Abbat.in proemio decretalium.ibi Felinum.
f ¶ Debetis ſcire.vide Bart.plene in.d.l.omnino.§.j. et in.l.ſi dona.in ver.ꝛ quia.C.de colla.

a ℭ Coherēt perſone. Expenſa doctoratus facta ꝑ patrē nō cōfertur. Adde Bal. in aut. ex teſtō in. ix. col. C. de col. ⁊ vide in ꝓxi. col. q̇d autē ſi pater dedit filio partē ſuā et illā luſit an teneat iterū. Bal. ꝙ ſic. in aut. ſi captiui. de epi. ⁊ cle. facit qđ dicit in dote. in. l. ſi ꝯſtāte. §. ij. ſo. ma. et per Bal. in l. ſancim⁹. i p̄n. đ inoff. teſt. vbi tenet contrariū. ⁊ in. l. filie. in. viij. col. C. fa. erciſ. poſt p̄ncī. iij. colū. ibi ꝯſueuit eſſe. q. ſi filius ⁊c. ᵹan qđ fili⁹ lucrat̃ de pecunia p̄ris veniat conferēdū. viđ bar. ⁊ bal. in. l. cū opʒ. đ bo. q̄. li. ⁊ bal. in aut. ex teſtō. C. de col. ⁊ i. l. certū. C. fami. er. ⁊ i. l. ſi patruus C. cōia vtriuſ. et vide oīno Bal. i l. oīno. §. ſ. đ inof. teſt. ⁊ bar. i. d. l. certū. et in tractat. de duob. frat. Adde ro. cōſi. xliij. et ꝯſ. ccccl xix: ang. conſi. cxij.

b ℭ In vita ipſi⁹ p̄ris. An feuda i emphyteuſim cōferātur. viđ bal dū i. d. l. cū opʒ. §. ſ. ⁊. ſ. eo. §. in proxi. colum.

emitur vel relinquitur: ideo eſt ſciendum quandoqꝫ militia ſeu dignitas mere ad perſonaʒ refertur vt talis eſt 5 doctor. et de iſta non loquitur hic: ſed in. l. ſ. ſ. de re mili. vt in toto titu. ⁊. ſ. de bono. poſſ. ex teſta. mili. l. ſ. quandoqꝫ refertur ad res ad quas vel ſuper q̄bus aliquis militat. ⁊ iſtud eſt quod dicimus: aliquis habet duas vel tres militias: hoc eſt duas prebendas. vel aliquod exercitium ex quo ſumitur lucrum: vt. s̄. de leg. ij. l. lucius. la pico la. ⁊. s̄. de lega. iij. l. fideicommiſſa. §. ſi q̄s ſeruo. et. l. patronus. in prin. ⁊. l. pe. in ſi. eo. titu. ⁊. C. de inoffi. teſta. l. omnimodo. §. imputari. ⁊. C. eodē. titu. l. illud. et. l. fin. C. de pigno. Ponam vobis exempla prout poteſt adaptari ad vſum modernorum. iſto ſecundo modo ſumēdo loquitur materia noſtra. 6 Dico ergo quod quedam eſt militia que non poteſt vendi nec ad heredē tranſmitti: vtputa: pater expendit vt filius haberet prebendam eccleſiaſticam vel epiſcopatum. certe hoc in collatione non venit nec in quartam cōputatur: vt. d. l. oīmodo. §. imputari. ⁊ ita poteſt loqui hic text. pro hoc facit: quia videtur peculium quaſi caſtrenſe: vt. l. ſacroſan. et ibi tex. qui non corrigitur. C. de epi. ⁊ cle. ⁊ ar. ſ. ea. l. §. ſi impuberi. Idem ſi pater expendit in filio vt eum faceret doctorem cum enim dignitas nō poſſit vendi nec ad heredem tranſmitti illa pecunia non venit in collatione vt hic. Et ratio poteſt eſſe duplex. Primo quia per collationem fit tranſlatio in alium: ſed iſta que coherēt perſone[a] nō poſſunt in aliū transferri. Preterea iſte dignitates non videntur principaliter reſpicere commodum pecuniariū. ergo ceſſat collatio. ar. l. plane la. ij. s̄. de lega. ſ. Quedam eſt militia que poteſt vendi. non tamen ad heredes tranſmitti. pone caſum in terminis in ciuitate iſta erat conſuetudo quod cuſtodia carceris venderetur et iſte cuſtos accipiebat certam quantitatē a quolibet carcerato et illa militia poterat vendi alteri non ad heredem tranſmitti. Item vidi vendi alicui baratteriam: et ex hoc emptor lucratur certā quantitatem. Item pone quod venditur hic pondus floren. Item venditur ſtatera, et iſta militia poteſt vendi ſm conſuetudinem ciuitatis: et talis militia computatur in quartam. ⁊ venit in collatione hoc modo non quod eſtimetur quantum cōſtitit patri pro filio. ſed quanti illa militia vendi poſſit tempore mortis patris deducto onere militie. vt. l. omnino in ſi. C. de inoff. teſt. et. l. illud. C. eo. et de hac etiam loquitur. l. vlti. C. de pig. vſqꝫ eīn ad quātitatem oneris iſta dignitas non confertur. vt hac. l. ſm gloſſ. Et hoc tenementi ad. q. quam vidi de facto. ℭ Conſueuit † eſſe queſtio ſi filius lucratur aliquid cū pecunia paterna an illud debeat conferri cum fratribus. Glo. in. l. cum oportet. in prin. C. de bo. que lib. dicit quod ſic. quaſi ſit profectitium. et idem Spe. in ti. de iudic. §. ſequitur. ver. vt autem. ⁊ in ti. de act. §. ſ. ver. cum igitur. et omnes ſic cōiter pertranſeunt. Ego de facto conſului ſic. ſi quidē filius eſt lucratus cum pecunia paterna ſine aliquo onere ſuo vel ſine ope ſuo: ⁊ tūc eſt profectitium. et ita loquitur opi. predictoruʒ doc. Sed ſi lucratur cū pecunia paterna ⁊ opere ſuo: tūc dic ꝙ illud lucrū qđ attribuit̃ pecunie tanq̄ profectitium debeat cōicari. ita loquit̃ glo. l. cum opʒ. ſed id quod attribuit̃ perſone nō cōmunicat̃: quia eſt aduentitium: vt. l. cum opʒ. in prin. ⁊ inſti. per quas pſo. no. acqui. et cōis conſuetudo eſt qđ medietas lucri detur perſone alia pecunie. ad hoc facit. C. pro ſoci. l. ſ. et ponit̃ ibi not. Quedam eſt † alia militia que pōt ad heredes tranſmitti non aūt vendi. exēplū in feudo ꝙ tranſmittit̃ ad heredes filios: nō aūt pōt vendi. Iſto caſu vr̃ dicendū idē qđ talis militia queſita a patre filio venit conferēda et cōputatur in quartā vt: l. omnino in ſi. C. de inoff. teſt. vbi tex. alternatiue loquitur ſi poteſt vendi vel ad heredes tranſmitti: ⁊ hoc ibi tenet Guilel. de cu. quod etiam intelligo eſſe verum quando pater queſiuit feudum filio in vita ipſius patris[b]. ita quod fili⁹ incepiſſet habere illud feudū viuo patre: ſed ſi queſiuiſſet ſibi et filijs ſuis: et ſic filij inciperent habere poſt mortem patris. tūc non confert: quia quod poſt mortem patris querit non confert: vt. ſ. eo. l. §. ſi ab ipſo. et. ſ. l. proxi. verſicu. diuerſum. Et eodem modo dico in emphyteuticis rebus ſi pater acquirit emphyteuſim cum pecunia ſua pro ſe: ⁊ filijs ſuis. vnde incepit eſſe filiorum poſt mortem patris et non venit in collatione. Dices tu illud videtur contra. l. ij. §. id quoqꝫ. ſ. eodem. vbi licet querantur poſt mortem patris ſi tamen ſit ex cōtractu venit in collationem. ſecus ſi ex vltima voluntate. Rn̄. non credatis ꝙ ibi tex. voluerit facere iſtam rationem: ſed vult dicere ꝙ ſi queritur ex cauſa que fingat retro queſitum in vita patris. vt ex cōtractu conditionali ex quo fingitur retro filio queſitum et tūc confert: aut ex cauſa qua ſibi retro non fingitur queſitum: et tunc non confert: ſed emphyteuſis non queritur ex cauſa que retrotrahitur. ideo ceſſat collatio. Preterea in emphyteuſi eſt alia ratio quam in feudo: quia in feudo eſt quoddam exercitium perſone quod non eſt in emphyteuſi. vt infra dicam. Item eſt quedam alia militia que poteſt vendi ⁊ ad heredem tranſmitti. pone exemplum in militijs que venduntur in ciuitatibus: vt militia carcerum venditur alicui pro ſe et ſuis heredibus. Iſta ſine dubio computatur in quartam et in collationem venit. vt dicta lege. omnino in fine. codice. de inofficio

ſo teſta. ⁊. l. illud. C. eo. ⁊ intelligas ꝙ cōfert eo modo quo dixi facta eſtimatione eius qđ valebat tempore mortis onere deducto. de his tangitur ꝑ Guil. in. d. l. omnino. ℭ † Sʒ quero quid de eo quod fili⁹
7 lucratur ī vita patris ex reddit̃u dicte militie an hoc conferat: videt̃ quod ſic: q2 illud lucrū poteſt vendi ⁊ ad heredē tranſmitti. arg. l. defuncta. s̄. de vſufruc. Certe crederē qđ illud quod filius lucrat̃ deducta eſtimatione oneris perſone ſue qđ tanq̄ profectitiū veniat conferendum per ea que dixi ſupra. ℭ Quero[a] hic loquitur: de his que pater dat cauſa militie.
8 Pone † quod pater dat pecuniam filio cauſa ſtudij: an hoc imputabitur in quartam: vel veniat conferēdum: vel non? Dices tu: de hoc eſt caſus in. l. qui par. s̄. famil. erciſ. vbi dicitur ꝙ non. ⁊ pro hoc eſt text. q2 11 eſt datum cauſa acquirēde dignitatis. Breuiter puto hoc ſic intelligendum quando apud patrem non erat aliquid quod eſſet proprium filij: ſed ſi apud patrem eſſet pecunia caſtrēſis peculij: vel quaſi vel aduentitia vt bona mr̄na exiſtentia in pecunia: tūc ī dubio debet intelligi illa pecunia ipſius filij ſeu ipſi filio debita miſſa. argu. l. neſennius. s̄. de nego. geſtis. Preterea pater eſt legitimus adminiſtrator aduentitiorum. ⁊ ideo preſumitur in dubio facere adminiſtratorio nomine: vt. l. cum poſt. §. ſ. s̄. de adminiſtratione tutorum. ⁊. l. ſi poſt mortem. ſupra quando ex facto tutoris. ⁊ ibi not. Nec obſt. l. fin. C. de dotis promiſſio. q2 illud in dote ⁊ donatio. propter nupt. quod onus pertinebat ad patrem. ⁊ ad hoc poterat cogi: vt. l. qui liberos. s̄. de ritu nuptiarum. ſed ad iſtas expenſas pater cogi non poterat. ideo in dubio preſumo de bonis filij. ⁊ ad hoc facit quod nota. in. d. l. ſi. C. de dotis promiſſ. ⁊ videtur caſus expreſſus. s̄. de
9 peti. heredi. l. fina. quod tene menti. ℭ † Vlterius q̄
b ro[b]: pone quod pater pro filio accipiente vxorem fecit expenſas in nuptijs ⁊ veſtimentis ⁊ ornamentis ⁊ ſimilibus. moritur pater: alter frater vult ꝙ pro ſe ſiant de communi ſimiles expenſe: vel quod illi panni vel illa ornamenta veniant in collationeʒ: quid iuris? Dico circa primum de expenſis nuptiaruʒ: quod alter frater debet facere de ſuo proprio non de communi niſi a patre aliud dictum fuerit in teſtamento: vt. l. iij. §. fin. ſ. de mune. ⁊ ho. et ibi gloſſ. tangit hanc
c q. Circa ſecundum de veſtibus.[c] et alijs ornamentis dic: aut loquimur de veſtibus vilibus et alijs illi domine neceſſarijs ad vſum quotidianū: ⁊ ille non ſunt conferēde: et ſunt proprie vnius mulieris ⁊ ab initio in illis tenuit donatio inter ſocerum et nurum: vt. l. ex annuo. in prin. s̄. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ⁊. s̄. ad. l. falcidiam ſi vſuſfruc. §. ſi. cum ſua glo. et. l. peculium naſcitur. s̄. de pecu. Si loquimur de veſtibus ⁊ alijs ornamētis pretioſis ⁊ feſtiuis tunc talia qualia ſunt veniunt in diuiſionem. nam remanſerunt ſoceri: vt. l. mortis ſue cauſa. §. ſi. s̄. de dona. inter vir. ⁊ vxo. ⁊. s̄. de pecul. l. id veſtimentum. vbi videtur probari iſta diſtinctio: nec poteſt dici quod morte ſoceri dicta donatio ſit confirmata: quia non fuerunt dicte res donate. ſed ad vſuʒ tradite: vt. d. l. mortis ſue cauſa in ſi.
10 et ideo puto † quod licet ex vſu communi loquendi qui eſt quando maritus deſponſat vxorem et mittit zonam cum burſa. et dicitur talis donauit vxori ſue
d zonam: ſed tamen dico quod nō proprie donat[d] ſed

a ℭ Quero. an pecunia quā dat pater filio cā ſtudij: imputet̃ filio in quartā. adde Bal. in aut. in. ix. col. C. de col. ⁊ vide. s̄. ī ꝓxi. col. adde tn̄ qđ ſi filius per predictas expēſas renūtiaſſet hereditati patris: licet renuntiatio non teneat: tamen computarentur in legitimam: quia ita videtur tacite actū ſm Bal. in. d. l. pactū. in x. et. xij. col. C. de col. et an teneat donatio facta filio cā ſtudij. vide Ang. in. l. ſ. in ſi. s̄. ſol. matrimo. magis ad vſum dat vt honeſtius ad eum accedat: vt dic. l. mortis ſue cauſa in ſi. In propoſita tamen. q. licet ſocer voluerit donare: tamen morte nō poſſet confirmari conſtāte matrimonio. vt. l. cum hic ſtatus. §. oratio. ⁊. §. ſe. s̄. de dona. inter vir. et vxo. facit ad predicta. l. pe. §. ſ. ſo. ma. ⁊ quod ibi dixi. Dicitur hic † quod quando pater dat cauſa dignitatis. q̄ro quid ſi pater det filio ſuo exceptis dictis cauſis vtrum hoc veniat in collationē. Dic quādoqꝫ pater dat filijs ob cauſaʒ aliquam ad quam pater tenebatur: et poterat cogi vt ꝓpter dotē ⁊ donatio- b nem propter nuptias. ⁊ iſtud ſine dubio confert. vt. ſ. ti. proximo. ⁊ per totum. ⁊. C. eo. l. filio. et. l. illam. ⁊ multis legibus illius ti. ratio quia cum pater ex quadā neceſſitate dat videtur velle qđ conferat. Item q2 filio poteſt q̄ri hoc in vita patris vt. l. pōponius philadelphus. s̄. fami. erciſ. et pro hoc confert. Qn̄qꝫ pater dat filio ex cauſa militie de qua dictum eſt. s̄. et iſtud ſimiliter venit in collationem ſm cum modum quem habuiſtis. Ratio quia pater videtur ad hoc teneri ex quadam neceſſitate nature acquirere dignitatem filio. vt in autentic. conſtitu. que de dignitatibus: ſʒ melior ratio: quia hoc poteſt queri filio in vita patris: ⁊ ideo feuda ⁊ emphyteoſis in quibus nullum eſſet perſone exercitium. vel que filio in vita patris non quererent̃ non venirent in collationem ſm ea q̄ ſupra dixi. Tertio dat quādoqꝫ pater filio propter merita filij precedētia cir

ℭ Vlteri⁹ q̄ro. an expēſe facte ꝑ patrē ꝓ vxore filij in ornamētis ⁊ alijs debeāt imputari filio in eius portionem ꝑ bal. in. d. l. oīno. §. ſ. ⁊ cū barr. trāſit bal. in. l. filij. in vſ. co. C. fa. erci. ⁊ vide q̄ dixi poſt bar. in. d. l. iij. §. ſi. ſ. de mune. et ho. ⁊ bal. ī d. auten. ex teſtō. ⁊ i. l. ſi. §. ſi. C. đ bo. que libe. quid autem ſi pater expendit in rebus aduētitij peculij filij ſui in quo hʒ vſumfr. an fratres poterūt expēſas imputare tpe diuiſiōis. vide not. ꝑ bar. in tra. duoꝝ fratrū in ꝟ. q̄nto q̄ro p̄r expēdit. dic vt ibi. quē ſequit̃ bal. in. l. filie. in. viij. co. C. fa. erc. ⁊ in ver. q̄ro p̄r. ⁊ ibi etiā in. viij. col. q̇d ſi fili⁹ ſurripuit pecuniam patri et luſit. item quid ſi pater obligauit ſe pro vno filio quod totum non debet ſolui de parte illius filij.
Andreas Pomate.

c ℭ Circa ſcđm de veſtib⁹. vide ꝑ feli. in. c. iurauit. ad ſi. de ꝓcu, anto. de but. ꝯſi. xxxvij. in. ij. col. vbi etiā tangit de ſecūdis. q. bar. ⁊ vide ro ꝯſi. cxlvſ.
Andreas Pomate.

d ℭ Sʒ tn̄ dico ꝙ nō ꝓprie dat. adde eiō hr̄dib⁹ viri reſtituit̃. ꝑ anc. ꝯſi. xviij. incip. p̄dicto dubio.

a ℭ Peculium ꝓfectitiū. ⁊ ad materiam huius. §. maxime circa iocalia data vxori. vide qđ no. Bar. in. l. ſi vt certo. §. interdū. ff. cōem. ⁊ iſtis dictis hic ⁊ p bar. in dictis locis adde limitando ſm Per. de peru. in. l. pe. §. j. ſol. ma. qđ ſi contractis ſponſalibus de futuro p patre ꝟl ſponſū mittūt dona ⁊ iocalia: puta coſanellū burſe et perle. demū contracto mrī mo. cū carnali copula maritus deceſſit q̄dam dicūt qđ eſt dōatio: ideo q̄rūt mulieri. nā donatio p̄ſumit̄ cum dicta iocalia mittit̄ ⁊ tradit mulieri: et idē ſi ſpōſ⁹ de futuro vadit ad domū ſpō a ſe de futuro ⁊ ſubtrahit eaꝫ donando ſibi anulos. vt videat̄ donare. item cum dat aliq̄ cum cū vēdicāt̄ nuptie. l. cū te. vſq; ad. l. veterū. C. de do. ante nup. ⁊. ff. de do. inter vi. ⁊ vxo. l. cum hic ſtatus. §. ſi ſponſus. ⁊ ita conſuluit ipſe ⁊ pro caſu alle. l. ſi preſidi. ⁊. l. cum ante. C. de do. ante nup. vbi munera ſimpliciter data ſponſe videtur donata nec diſtinguitur an ſint precioſa vel non ⁊ ſi dicatur ille. ll. loquuntur de donationibus que ponuntur in illo tit. reſpon. ſecundum ipſum quod ille loquuntur de donatione vera ⁊ etiā p̄ſumpta que preſumitur niſi cōtrariū probetur. vt in. d. l. ſi cum ante. quidam dicunt quod ea que mittuntur non videntur donata niſi ſint parua: vel niſi ſit conſuetudo donādi. vel niſi ſit magna nobilitas viri al's ſponſi. alij dicunt quod q̄ mittit ſpōſus ſponſe non videtur donare ſi ſponſa ſit ea relatura ad domum viri. ſecus ſi conſumptura. ff. de fur. l. eum qui. §. pe. nec ob. d. l. ſi cum ante. q; hic conſtabat quod animo donandi tantum. l. vult finalem cauſam intelligi quam etiam ſufficit momē b to extitiſſe. ff. ſolu. ma. l. ſi. Item que ſunt precioſa magni valoris et non intelliguntur donari: etiam ſi nuntius vtatur his verbis talis tuus ſponſus huiuſmodi munera tibi donat. primum tamen plus placet ſecundum do. pet. predictum vt intelligatur donatio: niſi conſuetudo habeat quod non inducatur donatio. vnde peruſij mulier deſponſata p verba de futuro vel preſenti nō retinet ſed reſtituit heredibus mariti ornamenta tradita p maritum vxori: quia videntur remanere in domo viri. ff. de au. et argen. leg. l. ſi q̄s vxori. vbi videtur caſus. q̄d dices de arredio quod portat vxor in domo viri: videtur ꝙ remaneat domo vxoris: nec vr̄ vxor illud donare marito: ſō mortuo marito dꝫ reſtitui vxori: q; ſicut ornamenta que maritus dat vxori mortuo marito redduntur ab vxoribus mariti: ſic econtra arredium qđ dat vxor debet reddi vxori mortuo marito. ita dicit dicere do. in. d. l. pe. §. j. vbi dicit qđ Bar. hic. ⁊ ibi dꝫ intelligi qđ loquitur ſi conſtāte matrimonio iſta traduntur vxori. ⁊ adde ꝙ in iſta materia conſuluit bar. ⁊ adde Bal. in. l. filij. in. vj. col. C. fa. erciſ. verſi. ſequit̄ verba Barr. hic. ⁊ Bald. in. d. l. cum te. de don. ante nup. ⁊ in aut̄. ex teſtamento. C. de col. Adde belliſſime Roma. conſilio. cxlvj. ⁊ que poſui in. d. §. in his. ſoluto matrimonio quid ſi autem tradita nurui per ſocerum fuerint pignorata per fratrem mariti et pecunia in vtilitatem communem conuerſa ſi ad vſuram ſunt perdita an nurus poſſit petere tradita. et quid ſi maritus pignorauit. vide romanuꝫ conſilio clxxij.

ℭ Donatio valet. Adde Bal. in. l. q̄m nouella. C. de inoffi. teſta.

ca patrē. tunc gloſ. ſunt contrarie. quedam eſt. C. eo. l. ſi dona. que videt̄ dicere ꝙ talis donatio tunc non valeat ⁊ iudicetur de ea ſicut de alia ſimplici donatione. Quedam eſt. C. de inof b ſi. teſta. aut̄. vnde ſi parens. que dicit quod ſtatim valet: ⁊ illa vera. cum enī dat pater filio propter merita ꝓpter que tantū quilibet extraneus habuiſſet tunc videtur querere filius ex perſona ſeu opera ſua. ⁊ eſt aduentitium non ꝓfectitium quod hodie filio pōt queri. ⁊ hoc not. in dicta aut̄. vnde ſi parens. ⁊ hoc tenēt Guil. ⁊ Jaco. butri. tamen non puto quod ſufficiat dici in inſtrumento pater donauit filio propter precedentia merita niſi hoc ꝓbaretur. argumen. l. ſi forte. ff. de caſtrē ſi peculio. ⁊. l. is qui ſi in poteſtate. §. penulti. ff. titu. j. ⁊ facit quod nota. in dicta. l. ſi dona. quandoq; dat pater occaſione condemnationis facte pro filio. de hoc dicvt dixi in. l. ſtichus. ff. de peculio legato. Quandoq; dat pater filio vt habeat in peculium profectitium a ⁊ tunc ſine dubio debet conferri: quia remanet patris. vt. l. certuꝫ. C. familie erciſcunde. Quādoq; dat pater filio ſimpliciter ſine aliqua cauſa animo donandi. ⁊ hoc conſtat. Iſto caſu an ſimplex donatio veniat conferenda vel non. ſunt opiniones in gloſ. in autentica ex teſtamento. C. eodem titulo. quam queſtionem Dynus diſputauit: ⁊ eius diſputationem refert Cynus in autentica ex teſtamēto. cuius relatione ſum cōtentus. Finaliter de iure dico tenēdum ſic eſſe. Aut pr̄ donat filio emancipato. et tunc talis donatio venit in collationem: vt. l. vt liberis in ſi. C. eodē. ratio quia in vita patris donatio valet b ⁊ queſita fuit filio: ⁊ ſic venit in collationem. nec dicat aliquis quod id quod pater dat filio in premium emancipationis ſm communem vſum loquendi dicat̄ ob cauſam datio: imo eſt donatio ſine cā q; magis fili⁹ patri qui eū liberauit a p̄pria poteſtate debebat dare ꝙ pater filio. ſi vero donat filio ī poteſtate donatio ab initio non vꝫ vt. l. antepe. C. de do. inter virū ⁊ vxorē. ⁊. C. de inof. do. l. ij. ⁊ tūc dic ſiquidem talis donatio confirmatur in vita patris: quia pater emancipauit filium: idem: quia venit in collationem eadem ratione qua. ff. argu. pro hoc. C. de col. l. ſi emācipati. ⁊. ff. de dona. l. dona. §. pater. cōiuncta. l. vt liberis. in ſin. C. eodem titulo. Si vero confirmatur donatio morte patris: tunc aſſumit vires legatorum: vt. lege in dona. C. ad. legē falcidiā. et incipit queri filio poſt mortem: ideo non venit in collationem. vt. l. a patre. et. l. ea demum. C. eodem et. ff. eadem. l. §. ſi ab ipſo. Fallit in tribus caſibus. Prim⁹ ſi emergeret inequalitas: vt. l. penul. §. finali. C. eodem titulo. Secundo fallit ſi pater hoc expreſſe dixiſſet in donando argumento. l. ſi quando. §. ⁊ generaliter. C. de inoffic. teſta. Item fallit ſi pater dediſſet vt haberet in peculium profectitium: vt dixi. ff. et iſta eſt determinatio que eſt

de mente Dyn. quam tene. Sed contra predicta facit. C. de colla. l. illud. §. ſi. in eo qđ dicit donata a matre ſimpliciter non venire in collationem niſi quando emergeret inequalitas: ⁊ tamen conſtat quod donatio facta a matre ſtatim valet. ergo id quod. ff. dictum eſt de filio emancipato non videtur bene dictū. Reſpon. aliud in filio emancipato aliud in eo qui nūquam fuit nec eſſe potuit in poteſtate. ratio eſt quia de iure antiquo non reperiebatur quod tales ſucceſſores deberent concurrere. vnde ſatiſfecit lex ſi eos grauauit conferre data ob cauſam ⁊ dona. ſimplicē in caſu. ſcꝫ ne emergat inequalitas: ſed filius emancipatus de iure antiquo conferebat omnia. ideo indiſtincte grauatur in ſimplici donatione. vt. d. l. vt liberis. ⁊ ſic debet determinari dicta diſtinctio quam ſupra eo. dixi. licet autem dixerim donationem ſimplicem factam emancipato debere conferri: non tamē computat̄ in quartam niſi ſit dictum: vt. l. ſi quando §. ⁊ generaliter. pro hoc. d. l. illud. §. hec autem. eo. tit. Quandoq; pater dat filio ſimpl'r: nec apparet vtruꝫ animo donandi vel vt ſit peculium profectitium: vel propter merita eius: tunc queritur quid in dubio ⁊ hic eſt aduertendum aut preceſſerunt merita filij: et propter merita videtur datum: vt. l. ſi donatio. C. eo. aut nō ꝓceſſerūt vt hic. Dic aut pr̄ noīe filij emit ⁊ ſibi tradidit. tūc preſumit̄ anim⁹ donādi vt. l. filie. C. familie er. ⁊. l. ij. C. ſi q̄s alteri vel ſibi. ⁊ dixi. ff. in. q. de libris. Aut tradidit tm̄: nō aūt emit noīe filij. ⁊ in dubio videtur tradidiſſe vt habeat in peculium profectitium: vt. l. ſi. ff. de pec. le. ⁊. l. qđ fructuari⁹. ff. de acq̄r. re. do. niſi eſſent aliqua indicia ex quibus appareret cōtrarium: vt q; dedit filio eunti in caſtra: vt. l. j. C. de caſt. pe. li. xij. Qn̄q; emit noīe filij tm̄: nō tm̄ tradidit. tūc vr̄ emiſſe vt habeat in pecu. ꝓfectitio: vt. l. ſi. ff. de pecu. leg. qn̄q; pr̄ nō emit pro filio: nec tradidit ſibi: ſed fecit filiū recipere aliquā ꝓmiſſionē: tūc an videat̄ fieri aīo donandi dixi anno. in. l. ſi pater. in prin. ff. de dona. ℭ Venio ad ver. ſed ſi adhuc. Dicit̄ hic quod id qđ debetur per patrem non eſt on⁹ illi⁹ filij tm̄ ſed commune. ℭ Quero ſi pater incepit expēdere pro filio in ſtudio vtrum patre mortuo debeat ſtudium perfici de cōmuni inuitis fratribus videtur ꝙ ſic: q; ⁊ munera cepta debent perfici de cōi: lꝫ non poſſint noua inchoari: vt. l. ſi filia. §. idē ſcribi. al's eſt ſub. l. ſi vni. fami. er. ⁊ in hoc ver. ſꝫ ſi adhuc. ⁊ not. per glo. in. l. ⁊ qui originē. §. ſi. ff. de mu. ⁊ hono. ⁊. ff. ad municipa. l. lucius. §. idem reſpondet. ⁊ ibi hoc videtur tenere Dy. pro hoc facit q; heres mandatarij tutorū ⁊ ſocij tenetur expedire negotia cepta: vt. l. heres ſocij. ff. pro ſocio. ⁊. C. de here. tuto. l. j. ⁊. l. furti. §. ſi. ff. de his qui notan. infa. Contrarium credo ſalua reuerentia domi. Dy. nam factum patris initiatum erga filiuꝫ eatenus obligat heredes: quatenus pater erat obligatus de neceſſitate; vt. ff. de mune. ⁊ hon. l. ⁊ ſi filium. coniuncta. l. honores. §. his qui. ff. de decur. hoc modo decurionatus eſt initium ad alias dignitates vt. d. §. is qui. tamen ſi pater conſentit decurionatui ſucceſſiue non teneretur de alijs oneribus poſt mortē vt. l. ⁊ ſi filium preallег. ⁊. l. lucius. §. idem reſpondet ad municipa. ita in propoſito. lꝫ pater conſentiat filio in initio ſtudij: tm̄ q; pater non tenebat̄ de neceſſitate a proſequi non tenebunt̄ heredes a. Preterea hoc ꝓbat expreſſe. d. l. ſi filia. §. idem ſcribit. nam eatenus coheres tenetur quaten⁹ pater erat obligat⁹. ⁊ ſic erat es alienū. hoc etiam probat iſte ver. ſed in queſtione noſtra pater non poterat cogi ad perſecutionem ſtudij: ergo ⁊c. vt ſic ſit eiuſdē cōditiōis heres cui⁹ erat defunctus: vt. l. heredem. ff. de reg. iur. Preterea aut dicis fratres teneri ratione obligationis tranſfuſe in eos. et hoc eſt falſum: vt dixi. Aut vigore donationis confirmate que habet vim relicti. Hoc non poteſt dici: q; pro futuro tempore non eſt facta traditio vel a aliquid qđ pro traditione habeatur: ⁊ ſic non poteſt confirmari morte: vt l. pap. ff. de do. inter vir. ⁊ vxo. ⁊ quod not. in. l. quod de ſuo. C. de dote caut. non nu. Fateor tamē qđ ſi aliqđ debitum occaſione ſtudij eſſet contractuꝫ dum tm̄ eſſet honeſte ⁊ licite factū qđ fratres tenent̄ ſoluere de cōmuni tanq̄ es alienum per iura. ff. alleg. ⁊. l. ſed ⁊ iul'. §. pe. ff. ad mace. ita intellige materiam noſtram pulchram ⁊ ſubtileꝫ.

Qui ab hoſtibus.

Qđ quis habet poſt mortem patris vere venit in collationem ſi retro habitum fingitur. h. d. Tex. ibi non fuiſſet: q; fingit̄ retro habuiſſe tempore mortis patris ſi captus non fuiſſet.

Si emancipato.

Quod q̄s habet tēpore mortis patris venit in collationem: ſecus in eo qđ queritur poſt mortē patris. h. d. cū. §. ſeq. ℭ Oppo. ff. de cōdi. ⁊ demō. l. heres meus. vbi ſic dicit cū morietur: intelligit̄ cum eſt in actu moriendi. Glo. que incipit alioqn. rn̄det hic ⁊ optime. Ex hac ſol. apparet ꝙ gl. q̄ in pn. hui⁹. §. ſi ab ipſo: q̄ dicit loqui iſtum. §. in emancipato: et in ſuo: non. bn̄ dicit: q; loquitur in ſuo q; ſi intelligeremus in emancipato: tunc illa verba cum morietur intelli- b gerent̄. i. cum eſt in actu moriendi: q; iſta eſt ꝓpria ſignificatio: nec per hoc redderetur legatum inutile: vt. ff. ꝓxi. §. ⁊ ibi no. in ſi. §. ſi emancipato.

☞ Si filius eſt pro maleficio cōdēnatus: an de legitima debeat ſolui cōdemnatio.

Si impuberi.

b Que non trāſmittunt̄ ad heredē nō cōferunt̄. h. d. Si q̄s vellet tractare materiam de quarta que debetur arrogato reuolueret totam materiā. l. ſi arrogator. ff. de adop. ſed non curo. ℭ Op. d; hic qđ non debet cauere de cōferēdo. ꝯ. ff. vt leg. no. ca. l. hec ſtipulatio. ⁊. C. ad treb. aut̄. ꝯtra

a ℭ Nō tenebunt̄ heredes. ⁊ cum bart. trāſit Bald. in. l. omnino. §. imputari. de inof. teſt. et in. l. filie. in v. col. fam. er. ibi tm̄ dicit ꝙ poterūt cogi fratres emere libros pro fratre ſuo ſi de ſuo ꝓprio nō pōt propter paupertas tm̄ librorꝫ erit fratrū vt dixi in tract. de duob⁹ fra. ⁊ q̄d de expēſa doctorat⁹: vide bal. in. l. ſi ſocietatē vniuerſorꝫ p illū text. ff. p ſocio. in lec. anti.

ℭ Si impuberi. Nō iſtū text. p mirabili ī pluribus. iū cta. l. papi. ſi q̄s impuberi. de inoff. teſt. qđ facit ad mat̄ ta ſtatuta.

a ¶ Si pater. Et no. ꝙ de iure cōi prī inuit⁹ non tenet ſoluere legitimā filij ꝓ ꝯdēnatione ei⁹. ⁊ in hoc Sali. dicit hic. ⁊ facit iſte tex. aureus qui eſt bñ not. ꝓ cōtradicente vt ſtricte intelligat. q₂ contra regulas iuris communis. And. Barba.

rogat⁹: Rñ. ibi erat ſpes ꝙ hereditas deberetur ex vigore fideicommiſſi p̄cedentis: lȝ conditionalis ⁊ ſic ibi voluntas defuncti preceſſit: ſed hic ex voluntate defuncti non inducitur ſed a lege ideo proprie ſpes non dicit: ideo cautio ceſſat. facit ad hoc. l. poſt emācipationem. ſ. de libe. leg. ⁊ qḋ ibi dixi. ¶ Item op. ī. l. pxi. §. id quoq₃. vbi interim non debetur. Dicit gloſ. aliud in legato: aliud in iſta quarta: nā iſta quarta debet vt es alienum. ¶ Quero ſi pater⁹ reliquit aliquid huic filio: an imputet in quartam? Uidet ꝙ nō vt. l. creditores. ſ. de leg. ij. Glo. determinat ꝯriū: q₂ ita demū quarta debeatur ſi non eſt ei relictum tm̄ ꝙ ſafficiat ad quartaȝ vt in. l. ſi arrogator. ¶ Ulti. facit iſte. §. ad. q.ᵇ † filius eſt cōdēnatus pro maleficio: an pater dȝ ſoluere cōdemnationē de legitima q̄ debetur filio in bonis patris. Hic vr̄ ter. ꝙ non: q₂ in vita patris non dȝ legitima ſeparari: nec eſt ei⁹ ſpes viuo patre. vt hic. An autem filius habeat aliqḋ ius in bonis patris viuo patre. dic vt dicit Dy. ſ. de libe. agno. l. pe. in fi. ⁊ ibi dixi. Item de illa. q. vtrum paterᶜ de legitima debeat ſoluere condēnationem. ponit Spe. in tit. de exe. ſen ten. §. ſequitur. ver. quid ſi filius. ⁊ ibi determinat ꝙ non.

Si is qui. Quod querit voſt e moꝛtem ſi retro q̄ſitū fingitur venit in collationē. h. d.

Andreas Pomate.

b ¶ Ad qḋ nē. vide Alex. cōſilio xliij. in. j. volu. Panoꝛ. conſi. xliij. i j. volu. ⁊ cōſilio. xlvij. ⁊ cōſi. lxv. in fi. eo. vo. Pau. ḋ caſtro in aut. a ſi qua mulier. in v̇lti. col. C. ḋ ſacroſanc. ec. ⁊ in aut. nunc autē. b C. de epi. ⁊ 1 cle. Alexā. conſi. pe. in v. vol. Panoꝛ. conſil. xj. in. ij. vo. ⁊ ꝯſi. cxvj. eo. vol. Feli. in. c. in p̄ſentia. ḋ p̄bario. Alexan. in. l. q₂ poterat. ꝟ. ſed raro. ff. ad trebel.

c ¶ Pater. An pater teneat ſoluere condemnationē filij de legitima. ⁊ vide eūdem Bar. in. l. in ſimili. ⁊ in materia in. l. ſtich⁹. ſ. de pecu. leg. ⁊ vide ad iſtā. q. que not. Bal. in. l. ſi filius. in fi. C. de bo. preſcrip. ⁊ que ſcripſi poſt Ange. in. l. ſi filio. in. ij. col. ſol. matri. ⁊ vide Bal. in. l. omnimodo. §. j. C. de inof. teſta. ⁊ que dixi in. l. ſticho. de pecu. legato.

d ¶ Magnam fraudem. optima cautela vt veniens per contratab. poſſit fraudare. facit qḋ not. no. l. ſi hereditatem. de bo. auto. iudi. poſ.

e ¶ Id quoq₃. Uide in. l. ſi. ī. eo.

f ¶ Legato. Uide Bal. in. l. demum.

Andreas Pomate.

g ¶ Emancipatus. ⁊ ꝑ gl. hic vide q̄ notaui in tex. ¶ Emancipatus. Uide Barto. in. l. pretoꝛ. §. j. ī. de iniurijs. ⁊ eſt alia glo. in. l. pro herede. §. ſi. in glo. ſi. ⁊ ibi Imo. ⁊ de acquir. here.

h ¶ Gloſſa dicit idem. Hanc glo. reputat Bald. ſing. in. l. rei iudica. §. j. ſolu. matr. ⁊ ibi Imo. ⁊ ibi dixi poſt Bartolum.

¶ Opp. ⁊ videtur ꝙ caſtrenſe peculium non veniat in collationem. vt. ſ. ea. l. §. nec caſtrenſe. Sol. moꝛte filij deſijt eſſe caſtrenſe: vt. l. ſi. C. de inof. teſt. ideo venit in collationem. ¶ Querit glo. quare hic fecit mētionem de ſubſtituto. ⁊ non reſpondet. ſed dic qḋ facti accidentiam non iuris miniſterium denotauit.

Poꝛtiones. Contra. ſ. eo. l. j. §. ſi ex dodrante. Solu. vt ibi plene dixi.

Cum emancipati. Gloſſ. hic ponit caſum duobus modis. Primo modo in cōcepto in vita aui. Secundo modo in concepto poſt moꝛtem aui. ⁊ iſtam ſecundam tenet gloſ. ⁊ bene. ¶ Oppo. ⁊ videtur ꝙ nepos iſte non ſuccedat auo. vt. l. j. §. ſi quis proximioꝛ. ī. vnde cogn. So. dicunt quidam hic fuit conceptus in vita aui. nō eſt vera: quia tūc poſſet venire ex perſona ſua: nec hȝ neceſſe venire ex pſona patris. Dic ergo quod hic fuit conceptus poſt moꝛtem aui. Ad contrarium reſpondeo quod venit ex perſona patris non ſua: q₂ eſt de caſibus in quibus bono. poſ. non agnita tranſmittit. vt not. ſ. tit. ij. l. ſed ⁊ ſi deceſſerit. ⁊ per hoc dicūt doctoꝛ. quod licet nepos conceptus poſt moꝛteȝ aui nō veniat ad ſucceſſionem aui ex perſona ſua: tamen q₂ ex equitate tit. C. de his qui ante aper. tabu. hereditas patris non agnita tranſmittitur: tunc nepos ſuccedit ex perſona patris ſui moꝛtui. ita dicit Cy. C. vnde libe. l. qui ſe patris. ⁊ l. ſi quis filium. C. de inoffic. teſta. ⁊ Dy. in. l. gallus. ſ. de libe. ⁊ poſth. in diſtinctione magna.

Illud. Dicit Dy. per iſtum. §. ego doceo illum q̄ venit per contratabula. committere magnam fraudemᵈ ſcȝ promittat alicui ſuo amico magnam quantitatem pecunie. ⁊ ideo cum prius deducatur es alienum fraudabit in collatione tamen hoc eſt contra conſcientiam.

De illis. Hic nihil habetis.

Id quoq₃. ᵉHic poſſunt eſſe due ratiōes vna quia ſi ſtipulatio ꝯditionalis fuiſſet interpoſita dū eſſet in poteſtate iſte filius emancipatus quereret patri inſpecto initio non tempoꝛe exiſtentis cōditionis: ſecus in legatoᶠ: vt. l. ſi filius. ī. de verboꝛum oblig. ⁊. l. que legata. ī. de regu. iuris. ⁊ eſt ratio diuerſitatis: vt ponit glo. in. l. ſi vxoꝛ. C. de condi. inſer. Sed ego aſſigno aliam rationem quia in cōtractibus exiſtentia conditionis retrotrahitur: ſec⁹ in legatis. vt plene dico in. l. ſi filius. ī. de verboꝝ obligatio.

1 ☞ Actio iniuriarum quando ad vindictam: ⁊ quādo ad rei perſecutionem qualis cognoſcatur.

2 Actio popularis quando dicatur dari ad vindictā.

3 Actio iniuriarum ⁊ actio popularis quod tranſmittatur ad heredes poſt litem conteſtatam.

Emancipatus. ᵍQuerit glo. † ad quid cognoſcam vtrum actio detur ad vindictam vel ad rei perſecutionem? Dic vt glo. ⁊ opti. ⁊ melius quam dicat Dynus in. l. ij. §. j. ī. vi bonoꝛum rapto. ⁊ Cy. in. l. j. C. quando ciui. ac. cri. preiu. dixi in. d. l. ij. §. j. ī. vi bo. rapt. ¶ † Querit gloſ. quid in popularib⁹ actionib⁹? Gl. dicit idē quia eſt

eadem ratio: q₂ videnī tibi dari ad vindictā. vel dicit gloſ. ſecus: quia actio iniuriaruȝ datur exiſtenti in poteſtate. ſed certe ⁊ actio popularis datur etiam filio in poteſtate ſicut actio iniuriarum. vt. l. in factum ī. de ac. ⁊ obli. vnde dico idem in actione populari ꝙ in actione iniuriarum. ¶ Queroᵃ pro declaratione

3 huius text. † vtrum actio iniuriarum tranſmittatur ad heredes? Rñ. quod actio iniuriarum ad heredeȝ non tranſmittitur. vt. l. ſi eum. §. qui iniuriarum. ſ. ſi quis cau. ſecus in actiōe furti. ergo cū ad heredē nō tranſmittitur ceſſat collatio. vt. ſ. l. pxi. Et eodeȝ mō dic in populari: ſed vnum eſt quia actio iniuriarum ad heredem trāſmittit poſt li. conte. vt. d. §. qui iniuriarum. Item actio popularis ⁊ poſt li. ꝯteſta. eſt in bonis noſtris ⁊ tranſmittitur ad heredē ⁊ venit cōferenda. vt. l. ſi cui. ī. de ver. ſigni.

Si tres. ¶ Op. ſ. eo. l. j. §. ſi ex dodrante. So. ibi plene dixi.

Si ex emancipato. Dicitur hic quod confert dimidiam bonoꝛum ſuoꝛum. Contra imo totum quod habet. vt ſ. l. proxi. §. pe. Dicunt quidam ꝙ hic confert totum. ⁊ dic qḋ hoc cōtingit propter duas hereditates. ⁊ eodem modo rñdeo ad. j. ī. in fi. ſ. eo. vide g. o. que inci. ſic ergo. ⁊ ſic confert quinquaginta de quib⁹ retinet ſibi. xxv. ⁊ ſic virilem. Itē ibi: ⁊ ſic fratri ſcilicet cōferat quinquaginta foꝛma p̄dicta. Itē ibi vt det min⁹. quia quartā: vt q̄nquaginta etiā accipiat q₂ dimidiā.

1 ☞ Ex ſtatuto defertur hereditas agnatis cum femina propter eos excluditur.

Si duo agnati. No. qḋ quādo alicui auſfertur hereditas contēplatione alicuius videt illi hereditas conferri cuius

b cōtemplatione auferturᵇ. quem text. adde ad. q. quā

1 feci de ſtatuto qḋ dicit † qḋ filia femina non ſuccedit extantibus agnatis: q₂ cum contemplatione agnatoꝛum filia repellat: videt illis agnatis hereditas a ſtatuto deferri: vt hic. qḋ tene menti: de qua. q. dixi plene. in. l. ij. §. ſi. ſ. ad tertul.

1 ☞ Ius implendi conditionem: an tranſeat ad heredem.

2 De verbo remanere.

1 **Pretoꝛ.** ᶜ¶ † No. quod ius implendi conditionem non trāſit ad heredem ex diſpōne. l. vt hic: qḋ tene menti. Idē vr̄ in ꝯctib⁹ vt pleniſſime dixi ī. l. ſi decē cū petiero. ī. de ꝟ. ob. i vltimis volūtatib⁹ nō eſt dubium vt. l. j. §. ſin aūt. C. de cadu. tol. ⁊. ſ. de ꝯdi. ⁊ de. quaſi ꝑ totū. ¶ Op. gl. de. l. ſi ſoroꝛ. C. e. Dicit gl. duplex hȝ remediū vnū qḋ ſi poſſidet remaneat apud eum ſi nō poſſidet cōſulat ei offō iudicis. ⁊ bñ dicit lȝ de hoc ſint opi. i. l. ſi ſoroꝛ. qḋ dic vt ibi ꝑ gl. ⁊ Cyn. vide gl. q̄ incipit ſi poſſideat ibi ſi ine in. vacuā. dic vt ibi. ⁊. d. §. ſi a furioſo. Sol. vt ibi in gl. Itē ibi. §. hȝ. dic vt ibi ꝑ Dy. vel dic ꝙ ex neutra pte intelligit ꝯditio: 2 ibi ex vtraq₃. ¶ Ultimo no. † de ſignificatione hui⁹ verbi remanere: q₂ pōt habere ſignificationē directā vt ſi poſſidet remaneat. Itē ſignificationē obliq̄: vt ſi nō poſſidet petat ſibi reſtitui: vt hic habes. ⁊ ꝯcoꝛ. C. de do. aū nup. l. ſi cum remaneat dicam in materia compendioſe.

Quoties. De hoc quaꝛ emācipati inter ſe: et ſui a inter ſe hodie conferant dicā. ī. de col. do. l. pater filium.

Emancipatus. Dicit hic qḋ eſt tutus ipſo iure: contra imo ſtiplō valet: lȝ ob. exceptio: vt. l. q̄ ſine. de condi. ſine cau. dicunt quidam ꝙ eſt tut⁹ ipſo iure. ſ. excep. qua iure ciuili tuet ⁊ eſt bona ſolu. ꝑ hoc appet rñſum que eſt ratio qḋ promiſſio ipſo iure non valet: ſed dominium ipſo iure trāſit. dicunt quidam qḋ ſtipulatio eſt de iure ciuili: dñium de iure gentium: ſed dic qḋ eo. modo valet ſtiplō quo dñium trāſit. ſed contra agentem ex ſtip. dat exceptio: ⁊ contra retinenteȝ dñium datur condi.

Filium. No. ꝙ dos pfectitia non dȝ eſſe in bonis pr̄is vt hic: qḋ tene menti. ¶ Quero circa b hanc. l. vtruȝ qḋ hic dȝ nō dȝ ꝯferri ſit verū ſiue matrimoniū ſit ſolutuȝ ſiue extat. Rñ. mr̄imonio cōſtante loquit l. iſta indubitanter: ſed matrimonio ſoluto ⁊ dote ad ipſum filiuȝ reuerſa dȝ dos ꝯferri ſm diſtinctionē quā dicam ī. e. l. dedit. ſȝ ſi hoc eſt verū q̄re nō cōfertur iſta dos ꝑ cautionem vt caueat de ꝯferendo dotē ſicut ꝯfert alia debita ꝯditionalia. vt. ſ. eo. l. ij. §. id quoq₃. Rñ. quia expectare illam ꝯditionē ꝙ filia precedat pr̄i eſt triſte: vt. l. cū tale in prin. ⁊. §. j. ſ. de cō di. ⁊ demō. ⁊ ideo talis ꝯditio nō interponitur. Facit ad iſta. l. inter ſtipulantem. §. ſacram. ī. de ver. ob. ⁊ qḋ habuiſti. ſ. de contratab. l. illud. §. ſi.

Si quis. Si nepos in p̄rāte retētus veniat ad ſucceſſioneȝ pr̄is emācipati auus ꝓ eo cogit ꝯferre niſi eū bona fide emācipet. h. d. ⁊ eſt iſte. §. aliquātulū ſubtilis p̄cipue in caſus poſitiōe. ¶ Dicitur hic qḋ filia nō pōt cō queri q₂ ſuccedit auo ab c inteſtato cū fratre: q̄ro q̄d ad ꝓpoſitum nōne fratre non emancipato ne pr̄is cum fratre ſuccedebat equaliter: Rñ. ante emācipationem ſuccedebat equaliter de iure pretoꝛio: ſȝ de iure ciuili ſuus in totū ſuccederet. Preterea iſto caſu iſta filia nata poſt emācipationem dȝ conferre oīa bona ſua. nūc vero poſt emancipationē illi⁹ nepotis non ꝯfert: q₂ emancipati inter ſe non ꝯferūt: vt. l. j. in ſi. ⁊. l. pretoꝛ. §. quoties ſ. e. ⁊ in hoc ꝓdeſt emācipato fratris iſti nepoti. ¶ Dicit hic qḋ iſta rō non eſt in adoptiuo. ⁊ tñ eſt idē ius. nonne

a ¶ Quero An actio iniuriarū trāſmittat ad heredē: ex qd ḋ alijs vid ꝑ bar. in. l. j. §. fin. ff. de priua. deli. ⁊ bal. in. l. j. in. ix. co. C. ne ex deli. defū. an poſſit ce di: vide no. Bal. in. l. ꝑ diuerſas. i xvj. q. C. mā da. ⁊ bart. in. l. inter [illegible] rū. de in[illegible]

b ¶ Auſ[illegible] Sed [illegible] dicit [illegible] tum [illegible] bus [illegible] lis filia nō ſucce[illegible] ⁊ extat fili⁹ ⁊ nepos ex alio filio an ꝓs hui⁹ fratris applicabitur filio vel nepoti dic qḋ vtriq₃: ſm Bal. in. l. j. C. de ſecū. nup. ⁊ vid de primo ꝑ bar. ī. l. ſeruo legato. §. ij. ⁊ ibi late dixi de legatis. j.

c ¶ Pretoꝛ. Dixi poſt Imo. in. d. l. ſi decē.

* Pro concor. Aduerte nunq̄d illud q̄ obuenit nepoti ab auo cenſeat̃ aduētitiū: allegat̃ ꝙ ſic in.l.qui alie- na.§.interdū.ff.de acqui.here. idē ſenſit gl.⁊ ibi bar- to.in.l.queſitū.ff.de leg.j.allegat̃ Bar.in.l.gallus.§. q̄d ſi is.ff.de lib.⁊ poſth. Sed do.Alex.in.l.ꝫ ⁊ ſi.§.i arrogato. ff.de vul.⁊ pu.allegat bar.tenere cōtrarium in aut̃. ex teſta.C.de ſecū. nupt. ⁊ i hac.l.de dit dotem. Tu dic aut conſtat de mente aut relinquen- tis nepoti ex filio q̄ queratur pa tri ⁊ ſic cō- tēplatione pr̄is ⁊ cen ſeatur pro fectitiū: et ita ꝓcedat ſcd̄a opi.ſ̄. relata. aut vero ꝯſtat d̄ mēte aui ꝙ nō vult a quicq̄ q̄ri filio eidē⁊ ꝙ pr̄i ⁊ tūc non q̄rat̃ cōtēplatio ne patris ⁊ dicat̃ aduētitiū.⁊ ꝓcedat.j.opi. Et bn̄ ſi vi deat̃ Bar. nō v̄r in aliq̄ diſcrepare. adde ad ꝯſ. Bar. cxxxj. incip. In dei nomine. amen.

b hoc eſt ꝫ.l.illud.ad.l.aq̄l.⁊ l.a titio.de
* ver.ob.vbi d̄r ꝙ vbi eſt eadē rō ⁊ idē ius. Rñ. nō eſt eadē ſed maior: q̄ filio adoptiuo emācipato nullo mō ſucce- dit pr̄ adoptiuus. Vide glo. que inci- pit imo maior eſt. Itē vide glo. que in cipit no. ꝙ vbi. Sol. ptꝫ. ſ̄. ꝑxi. glo. vi-
1 dete: non credo iſtam gloſ. que incipit imo maior. poſſe adaptari ad text. q̄ ſm̄ hanc gl. eſſet dicendum q̄ iſte fi- lius adoptiuus eſſet filius filij eman cipati: de cuius ſucceſſione minime q̄- rit̃. ſed ſi hoc eſſet. poſt emācipationē iura naturalia remanerēt ⁊ iſte nepos ſuccederet equaliter cū filia nata poſt emancipationē: vt.l.iij.§.ij.⁊.iij.ſ̄. de ꝯtratab.⁊ hec eſt vera intelligēdo ꝑ p̄ſe tex. vt iacet in patre adoptiuo. ſꝫ volendo ſuſtinere gl. q̄ ſit maior rō: haberemus dicere ꝙ adoptauit peni
2 tus extraneū in locū nepotis ex filio
c emācipato: ſed nō credo q̄ iſte text⁹ haberet iſtum reſpectū: ſed habuit re ſpectum ad filium adoptiuum ſimpli citer: vt habuiſtis. ſ̄. eo.l.j.§ is quoq̄.
d Ad id q̄ dicit vbi eſt eadē ratio ⁊c.
a Rñ.[a] quod eſt alia ratio non huic con traria ſed diuerſa per quam debet eē idem ius vt habuiſtis. ſ̄. e.l.j. §. is q̄ꝫ. 3

1 ☞ Auus tenetur dotare neptem. et officio iudicis cogitur. nu. 5.
2 Dos data per auum nepti: an ad ipſum: an ad patrē ⁊ ſic ad filium reuertatur.
3 Auus maternus non cogitur dotare neptem.
4 Frater an teneatur dotare ſororem. remiſſiue.

a ¶ Rñ. aliter ſoluūt Bal. ⁊ Imo. in.l.ſi cū dotē. in ꝑn. in.iiij. col. ſolu. matr.

b ¶ Dedit dotē. ad materiā huius.l. vide q̄ dicit bar. in conſi. inci. i. q. predicta prima arguit̃ q̄ dicta ⁊c. no. tn̄ ꝙ auus nō tenet̃ dotare neptē ex filio: ſed fili⁹ ipſe ſm̄ Bal. fin. in aut̃. res q̄. C. cōia de leg. q̄d autē in patruo ⁊ alijs fili. an obligati ſint ad dotandū. vid̄ Ang. imo. ⁊ doc. in.l.j.ſ̄. ſol. mat. quid aūt in filio ⁊ fi- lia an teneant̃ dotare matrem: vide text. ꝙ nō. ⁊ ibi Ang. ⁊ Ja. de are. in.l.ij. C. de p̄ſcr. lō. tēp. ⁊ Bal. in.l. j. in fi. C. de inof. do. quid in auo materno: vide glo. et Bar. in.l.fi. C. de do. ꝓmiſ. ⁊ Bar. hic.

c ¶ Pro nepte. tu vide glo. no. ⁊ q̄ ibi dixi in.l.qui in aliena. §. interdum. de acqui. here.

☙ Andreas pomate.

d ¶ Aut eſt dubiū. vide Bar. ꝯſi. cxxvij. alex. in.l.q̄ in aliena. §. iterdū. poſt gl. ibi. ff. de acqui. here. alex. i.l. iiij. in. xvj. col. ff. ad.l. fal. ⁊ cōſil. viij. in. ij. columna. in iij. volumine. ⁊ conſilio. xxxvj. in. ij. dubio. in. j. vo. An ge. conſilio. lxxviij. incipiente dei nomine ad illud du bium.

* Dedit dotem.[b] Si auus dat dotē pro nepte ex filio ius quod habet auus in dote ſuccedit ille filius ſiue inſtitutus ſiue exheredatus. h. d. ¶ Nota caſum quem tene menti. No. tex. ibi q̄ppe officium aui. ex hac.l. no. primo q̄ dixi in ſummario.
1 Scd̄o no. † ꝙ auus cogitur dotare neptē: vt hic. ibi ideo auus propter filium ⁊c. Et not. q̄ dicit dare. et concor. ſ̄. de in rem ver.l.⁊ ideo. §.fi. lꝫ glo. dicat male C. de do. promiſ.l.vlti. ¶ Dicitur hic q̄ dos reuerti- tur ad patrem non ad auum. Contra. C. de rei vxor. actio. §. videamus. Sol. hic deceſſit neptis poſt mor tem aui. ſecus ſi eo viuente: vt in contrario. ¶ Item oppo. ſ̄. de iur. do.l. auus. In glo. ſunt due ſolu. vna ibi de rigore. hic de equitate. ⁊ hoc videtur ꝓbare te xtus hic dum dicit occurrit equitas. Alij dicunt q̄ hic quando dotaui neptem ꝑpter filium ⁊ ſic contē- platione filij ibi vero contemplatione neptis. Iſta ſo lu. in ſe ſatis eſt bona. tn̄ quantum ad hanc.l. non eſt bona: q̄ hec lex loquitur in caſu dubio. ideo diſtin-
2 gue † tres caſus: quandoq̄ pater dat dotem pro ne- pte[c] contemplatione filij: ⁊ tunc a filio videtur profe cta. ideo reuertitur ad eum: vt.l. profectitia. ſ̄. de iu re do. ⁊ de vul. ⁊ pup. ſub.l. ſed ſi plures. §. in arroga to. aut dedit contemplatione neptis. ⁊ loquit̃.l. au⁹. de iure do. aut eſt dubium[d] cuius contemplatiōe de- dit: ⁊ preſumitur contemplatione filij: vt hic. ⁊.l. quin tus. §. fi. de annuis lega. ſm̄ Ja. de are. ¶ Item dici-
3 tur hic † ꝙ auus cogit̃ dotare neptē. Contra. ſ̄. de ne go. geſt.l. neſennius. Sol. ibi loquitur in auia: idē in auo materno. Sicut enim mater ita nec auia vel au⁹ maternus cogitur dotare. vt.l. a filia. ⁊ ibi nota. ſ̄. ad treb. ⁊ ideo glo. in.l. fin. C. de do. promiſſ. male loqui tur. dicitur hic quod non cogitur cōferre. quid ſi ma trimonium eſt ſolutum tempore mortis aui: vtrum iſta dos debeat conferri filio a quo repetitur: Gloſ.
4 diſtinguit ⁊ bene. ¶ † Sed quero ſi auus non vult dotare qualiter compelletur: Reſpondeo iudicis of ficio: caſus eſt in.l. qui liberos. de ritu nuptiarum. ad cuius iudicis officium pertinebit taxare dotem quā ta dos debeat dari: vt.l. ꝓfectitia. §. primo. ſupra de
5 iure dotium. An autem † frater teneatur dotare ſo rorem. Gloſ. eſt in.l. cum plures. ſupra de adminiſtra tione tutorum. facit.l. qui filium. ſupra vbi pu. edu. et gloſ. ⁊ in.l. non omni. C. de admini. tuto. ⁊ ibi per do cto. terigi. ſ̄. ſol. matri.l.j.

Si nepotes. Opponitur. j. titulo pri mo.l.j. §. ſi ſit nepos. ſol. vt ibi.

1 ☞ Variatio vſq̄ ad annum circa hereditatem ad mittitur.
2 Beneficium legis ſi. de repudian. hered. an habeat locum in filio emancipato remiſſiue.
3 Item habet locum in hereditate auita.

a Nonnunquam.[a] Circa † he reditatē ad mittit̃ variatio vſq̄ ad annū. h. d. et eſt 1 bona lex in tex. ibi difficili⁹. q. d. ſi nō pe tat bo. poſ. intra annū nō admittit̃ poſt. 2 ¶ Op. d̄r q̄ admittitur variatio. ſ̄. C. de mō mul. l. fi. ⁊. j. de bo. li.l. nā abſurdū. Dicit glo. hoc ſpeciale: 3 q̄ hic tractatur de hereditate parentū. Tu dic ꝑ Dy- 4 nū extra de reg. iu. c. mutare conſilium. li. vj. ⁊ per eū dem. ſ̄. de act. rerū amotarum.l. de rebus. Itē op. de le.j. §. ſi per cōtumaciā. ſ̄. e. vbi ꝑpetuo admittit̃ ad cauendū. ſol. ibi agnouit bo. poſ. poſtea ꝑ cōtumaciā ceſſat cauere. hic vero ante agnitā bo. poſ. recuſauit 1
2 cauere. ¶ † Quero an beneficium.l. vl. C. de rep. he redi. habeat locum in filio emancipato. Glo. que eſt ibi videt̃ dicere q̄ ſic per hunc tex. Quidam vltra- montani dicūt contrariū quod hic nō repudiauit he reditatem ſed recuſauit cauere. Ita dicit Ja. de are 2 tio. dic vt dixi in.l. ſi quis ſuus. ſ̄. de iure delibe. Itē
3 quero † an beneficium.l. vlti. C. de repu. her. habeat locum in hereditate auita. Ego conſului q̄ habeat 3 locum. Primo habemus hic duas glo. prima huius l. in fi. Alia eſt glo. ſ̄. pro hoc videtur tex. in.l. iuſta in- terpretatione. in fi. j. de verb. ſig. expreſſius in.l. ſi q̄s ſuus. ſ̄. de iure delibe. vbi text. loquitur generaliter 4 de quolibet ſuo. Tene iſta bene menti.

1 ☞ Collatio quando habeat locum inter ſucceden tes diuerſo iure.

1 Si filius. Iſta eſt ſingu.l.⁊ bona. Vi deris ergo † quod in his q̄ ſuccedūt diuerſo iure habet locum colla- tio. Contra. ſ̄. de contratab.l. filiū. §.⁊ hoc ſit conſequens. Sol. inſpecto rigore verborum non habet locum collatio in ſuccedentibus diuerſo iure. ſed inſpecto ſenſu interpretato ſm̄ equitatem ſceuo- le eſt locus collationi quando per venientem per cō
b tratab. minuitur portio inſtituti. ¶ Opp. j.[b] tit. j. nec ipſa. vbi inter ſuccedentes diuerſo iure non ſit colla- tio. Sol. hic licet diuerſo iure ſuccedant: potuerunt tamen eodem iure ſuccedere ſi voluiſſent: vnde ha- 1 bentur perinde ac ſi eodem iure ſucceſſiſſent. ibi ſec⁹ vt ibi no. Preterea hic loquitur an per contratab. to tum teſtamentū irritatur. ibi vero quādo teſtamen- tum tantū pro parte irritatur: vt ibi videbitis.

Paulus. Iſta eſt bona.l. ¶ Opp. habetis ꝙ aduenicte cō ditiōe debiti q̄ poſſidebas ex vna cā incipis poſſidere ex alia cauſa. ſimile in.l. fundo. ſ̄. ad.l. fal. ⁊.l. ſub cōditiōe. de ſolu. ⁊ gloſſ. eſt. j. de acqui. poſ.l. iij. §. ex plurimis. ¶ Op. ꝙ debitum quātūcunq̄ cōditio exiſtat poſt
c mortem cōferat̃: vt.l. ij. §. id quoq̄. Glo. ſol.[c] primo duobus modis. ⁊ ambe ſunt diuinationes. quare dic.l. cōtraria loquit̃ quādo debetur ſub quadā cō- ditione ſimplici que poteſt exiſtere poſt mortem pa- tris ⁊ in vita. ſed hic loquit̃ quādo debetur ſub con- ditione que exiſtat tantum poſt mortem hoc expreſſo: ⁊ ſic patri nō potuit queri: vt.l. ſi. j. de ſtip. ſer. ⁊ ideo ceſſat collatio.

¶ De collatione dotis. Rubrica.

¶ Dictum eſt. ſ̄. de collatione in genere: nūc dicitur de collatione dotis in ſpecie.

1 ☞ Collatio dotis ſit inter ſucceden tes de iure ciuili etiam ſi nō petatur.
2 Collatio dotis fuit introducta ab im peratore.
3 Collatio bonorum ſit officio iudicis.
4 Que fuerit ratio conſtituendi aliq̄d circa dotem ſpecialiter.

Joannis. Duo dicit in princi- pio. Primo † ꝙ col latio dotis ſit etiā ſi nō petat̃ cōtrata. ſed inter ſucceden- tes de iure ciuili q̄ in alijs caſib⁹ nō a
2 eſt. Secundo not. † ꝙ collatio dotis eſt introducta ab imperatore. alia eſt introducta ex edicto pretoris. Tertio no. † ꝙ bonorum collatio ſit per offi- cium iudicis. ibi pretor. ⁊ in fi. ibi per arbitrum. fa. erci. hoc etiam no. j. e.l. ſi. ⁊. C. e. ſi ſoror. dicam. j. e.l. pater filium.
4 ¶ Quero que fuit † ratio cōſtituen- b di aliquid circa dotem ſpecialiter: Re ſpon. q̄ pretor vocabat ad ſucceſſio- nem emancipatos per cōtrata. vel ab inteſtato grauauit eos onere collatio c nis. ſꝫ filios in poteſtate retentos non grauauit eos onere collationis. q̄ nil poterāt habere iure iſto. niſi caſtrenſe vel quaſi q̄ in collatione non venit. Modo ꝯſiderauit imperator ꝙ etiā filius in p̄tāte retētus de iure iſto pōt hr̄e propriū. ſ. dotē: vt. ſ̄. fa. erc.l. pōpo. philadelph⁹. iō inter fratres ne emer- gat inequalitas introducit collationē dotis.

1 ☞ An nepotes ⁊ ꝓnepotes cōferāt patruis. ⁊ quid econtra.

Si ſit nepos. Iſte. §. ponit quinq̄ caſus vſ que ad. §. cū dos. ⁊ ponit ipſos tm̄ bre uiter ꝙ impoſſibile eſſet breuius po- ni: ⁊ eſt ſubtilis. §. vide gl. q̄ incipit hic agit̃ ⁊ vſq̄ ibi: ſed v̄r. ponit caſum. ibi incipit ſignare ꝯtraria. Opp. ꝙ ſolis patruis ⁊ patruoꝝ filijs cōferat: vt. ſ̄. ti. j.l. ſi nepotes. hic aūt dicit̃ ꝙ ꝯferūt inter ſe tm̄. ⁊ ſic eſt ꝯtra primū ſcd̄m ⁊ quintū m̄ſum. dicit glo. ſpāle eſt in do te. cum enim loco ſui patris eſt qui nō conferret fratribus: vt ſupra titulo. j.l. filium. ergo nec ipſe confert. Iſta ſolu tio poſſet procedere in dote non in a- lijs bonis neptis. ſed hic dicit conferri dotem et alia bona ſua ergo male: q̄ quantum ad alia bona iſta ratio non cōcludit. Preterea ſi verum eſt quod ideo iſti nepotes non ꝯferant patruis quia pater eorū nō teneret̃ ꝯferre: in

a ¶ Nōnunq̄. quā. qn̄ ad mittit̃ va- riatio per Bar. late. in.l. de re- bus. ſ̄. rerū amotarum.

b ¶ Opp. j. vid̄. j. tit. j. i l. pr̄. i. v. q. ꝑ bar.

c ¶ Gl. ſol. vide bar. i l. ſi fili⁹. in prin. de v̄. oblig.

cuius patris locum ſuccedunt nepo-
tes: ſequeret̃ ꝙ vbi ſola neptis eſt nõ
tenebitur conferre patruo. ſicut nec
pater eius tenetur hoc aũt eſt contra
iſtũ tex.iñ.rñſo.quare male.vñ pᷓma
ſol.non vr̃ vera.⁊ leges q̃ dicuntꝰ ꝙ ne
potes ſuccedũt in locũ ſuorũ parẽtuꝫ:
intelligas in loco ſuorũ.hoc eſt in gra
du ſuorum parentum:vt perinde ſuc-
cedant in locũ parentũ ſuorũ:vt tãtuꝫ 1
habeãt omnes nepotes q̃tũ pater ha c
bebat:vt.ſ.e.l.ſi nepotes.⁊.C.d: ſuis
⁊ legi.aut.ceſſante.⁊ aut.poſt fratres
⁊ in aut.de here.ab inteſt.§.hoc autẽ
priuilegiuꝫ.tñ in veritate iſti nepotes
a ex perſona ſua ſuccedunt^a non ex pſo-
na patris eoruꝫ cui non fuit delata he
reditas: ⁊ nepotes conferunt ex pſo-
na ſua:vnde gl.dicit ꝙ ibi ambo erãt
emancipati.hic nepos erat in poteſta
te retentus:cui ſoli fit iniuria.ꝙ decla
ra.quia ſi neptis iſta non ſuccederet.il
le nepos ſuccederet et haberet dimi-
diam.per iſtam ergo neptem nulla in-
iuria fit patruo,argu.ad hoc.l.ſ.§.ſ.et
§.pater.ſ.titu.ſ.⁊.l.is qui in poteſtate
ij.rñſo.ſ.de leg.preſt.⁊ eodẽ modo di-
co in vltimo rñſo.vbi ſunt due neptes
ex eodem patre qꝛ quelibet poteſt di
cere patruo ſi non ſuccederem tu iſtã
dimidiam non haberes.ſed ſoror mea
ideo non fit collatio. Sed qñ eſt ſola
neptis vel plures ex diuerſis patribꝰ
ceſſat iſta ratio: qꝛ propter hoc fit pa-
truo iniuria:ideo fit collatio.ſed certe
iſta ratio videtur eſſe in pluribus ne-
potibus emancipatis.quia vnus põt
dicere ſi non ſuccederem alius habe-
ret totum.ergo non facio tibi iniuriaꝫ
quare dicendum videtur ꝙ vltimum
rñſum huius.§.intelligamus qñ erãt
due neptes:quarum vna non poterat
cogi ad collationem : quia non erat
dotata.vnde ex eius perſona in totũ
denegatur collatio:quia ſi ipſa ſucce
deret in nullo fieret collatio.ſꝫ ſi am-
be eſſent dotate :tunc conferrent pa- 1
truo ſicut plures emancipati.quia q̃-
libet eſt talis conditionis quod cogi-
tur conferre.vnde nullus propter aliũ
b excuſatur.^b facit ad predicta.ſ.de con 1
iungen.cum emanci.li.l.ſ.§.ſi.⁊ quod
ibi dixi in ſolutione cõtrarij.Item cõ
tra eſt.C.de collat.l.illam vbi neptis
confert patruo.dicunt quidam ibi ne
ptis non habebat fratrem vel ſororẽ.
Alij et melius dicunt ibi loquitur in 1
collatione dotis matris ipſius.quare 1
tenetur conferre illis perſonis quibꝰ
mater tenebatur conferre.ſed hic loq̃
tur in collatione dotis date ipſi nepti.
hanc ſo.tenent doct.Dy.⁊ Cy.⁊ ibi ſꝫ
gl.ibi aliter dicat.¶Vltio quero a quo iſta neptis
erat dotata:Dicit gl.a patre vel ab alio non curo.ita
dicit gl.⁊ bene.ſi ponimus patrem vel patruum cui
fit collatio eſſe in poteſtate.quia ei fit collatio dotis
profectitie⁊ aduentitie:vt.ſ.ea.l.§.ſi ſub conditione.
et.C.eo.l.filie dotem.ſed ſi ponis patrem ⁊ patruuꝫ
emancipatum.tunc oportet ponere ꝙ dos fuit pro-
fecta a patre vel ab auo:de cuius ſucceſſione agitur:
vel non fiet colla.vt.l.filie dotem.§.ſi.tñ hodie opꝫ ꝙ
fit profectitia.al's ſecus:vt.C.e.l.ſi.¶Quero †quid
de pro|nepote^c.Rñ.idem ꝙ in nepote eadeꝫ ratione
et facit mentionem tex.C.e.l.vt liberis . ⁊ ideo circa
collationem iſtorum nepotum cum patruis dic: aut
queris an patrui cogantur conferre nepotibꝰ:⁊ cer-
tum eſt quod ſic.vt hic.⁊.l.illam.C.eo.aut queris an
nepotes cogantur conferre patruis:⁊ dic aut eſt vnꝰ
nepos vel plures ex diuerſis fratribus ⁊ coguntur
conferre:vt hic.aut ſunt plures nepotes ex eodẽ fra
tre:et tunc aut querit̃ de dote vel donatione data
eorum patri vel matri defuncte:⁊ illam cogunt̃ con-
ferre:vt.d.l.illaꝫ.aut de dote vel donatiõe data ipſis
nepotibus.⁊ tũc aut oẽs nepotes ſunt talis cõditio-
nis ꝙ poſſent cogi ad collationẽ:⁊ tũc ipſi tanq̃ vnꝰ
eſſet conferre cogunt̃ patruis:vt.l.ſi nepotes.ſ.tit.ſ.
aut vnꝰ erat talis ꝯdõnis qđ in eiꝰ pſonã caderet onꝰ
faciẽdi collationẽ:⁊ tunc ꝑpter eum nõ confert̃ pa-
truis:ſed cõferunt ſibi inuicẽ:vt hic.⁊ qđ dixi de pa-
truis idẽ in auunculis amitis ⁊ materteris:vt.l.illã.
C.de colla.Item predicta vera qñ nepotes ipſi ſuc-
cedũt auo,ſecꝰ ſi ſucceſſiſſet pᷓmo pater eorũ.qꝛ tũc
fieret collatio ſm qđ pr̃ eoꝝ feciſſet vt.l.ſi maritus.
C.eo.Item predicta vera in dote profecta de bonis
eius de cuius hereditate agit̃:vt.l.vt liberis.C.eo.⁊
ideo cũ nepotes ſuccedant auo nõ debẽt ꝯferre dotẽ
habitã ab eoꝝ patre:ſꝫ glo.dubitet in.d.l.illam.

Cum dos. Dicit̃ hic ꝙ tm̃ impẽſe neceſſarie
detrahunt̃.quero qđ in vtilibus.
Quidã dicũt idẽ:qꝛ vtiles quoqꝫ neceſſarie dicunt̃.vt
l.ſ.⁊.l.⁊ in totũ.ſ.de impẽſis.Cõtraria tñ op.plꝰ plꝫ.
cũ vtiles ipẽſe dñt repeti.⁊ iõ minꝰ in fieri debet̃. fiet
detractio ſicut dicimꝰ in viro exiſtente nõ ſoluẽdo.vl'
melius erit in electiõe mulieris:vt ſi vult detrahere
vtiles impẽſas cõputet dotẽ cũ augmẽto quãto plꝰ
vꝫ dos ꝑpter vtiles impẽſas in eo factas:ſꝫ ſi nõ de
traheret impẽſas:tñ dꝫ cõputare tm̃ dotẽ non id qđ
vltra valet.ar.ꝓ hoc.ſ.e.l.ſi filia.quod no.

☞ Dos aduentitia an veniat in collatione.

Si ſub conditione. Dicitur hic ꝙ ſiue
pr̃ ſiue extraneus
dotẽ ꝓmiſit.⁊ ſic innuit ꝙ dos aduẽtitia venit in col
latione.ꝯtra.C.e.l.filie dotẽ.ſol.†aut tractamꝰ de col
latione fiẽda emãcipatis.⁊ tũc dicas ꝙ extraneꝰ de-
dit contemplatiõe patris ⁊ ſic eſt ꝓfectitia.aut tra-
ctamus de collatione fienda ſuis.⁊ tunc ꝓprie ſtat.
ſed hodie indiſtincte aduentitia non conferuntur.vt
C.eo.l.ſi.

☞ Quot modis fit collatio.

Filiam. Quero †quot modis fit collatio.Rñ.
fit quatuor modis.ſiquidẽ pater ꝓ fi-
lia dedit dotẽ tunc fit collatio re ipſa dotẽ ꝯferendo.
vt.l.filie.C.e.⁊ ꝑ multas.ll.⁊.§.huiꝰ ti.Scđo fit col-
latio tantominꝰ accipiẽdo de bonis paternis q̃tum
eſt dos.

eſt dos.vt.C.eo.l.dotis.Tertio fit cõicando actionẽ. 1
ſꝫ inanẽ forte:vt in aut.qđ locũ.C.e.⁊ no.hanc.l.§.cũ
dos.Quarto fit collatio qñ pater ꝓmiſit nõ dedit: 2
tũc fit collatio liberãdo filiũ hic eſt caſus in hoc.§.ſi
liã.⁊.C.eo.l.ij.⁊ ibi no. 3

Si emancipatus. Quid ſi mr̃imoniũ
eſt ſolutũ dic vt.l.de 4
dit dotem.ſ.ti.ſ.

In adoptionem. Opp. facto 5
teſtõ non hꝫ
locũ collatio:vt.l.ſ.C.e.ſed hic fuit heres 6
inſtitutꝰ:ergo collatio ceſſat.quidã dicunt
ꝙ fuit inſtituta ab extraneo nõ a patre.Alij dicũt ſpe 7
ciale in filia data in adoptionẽ.ſed veritas eſt ꝙ hic 8
fuit inſtituta a patre naturali.⁊ alio cõmittente edi-
ctũ ſucceſſit ꝑ contrata.⁊ eius portio eſt aucta ꝑ hoc 9
ſ.pri.⁊ qđ vidiſtis.ſ.ti.ſ.l.cũ emanci.§.id quoqꝫ.Itẽ
no.C.e.ti.l.filiã teſtamento.

Si filia fuerit. Dicitur hic ꝙ ha- 10
buit neceſſe pete-
re ꝑ cõtratab.Contra imo potuit adire ex
teſtõ.vt.l.ſi ex duobus.§.ſꝫ illud.ſupra de
ꝯtrata.ſol.eſt neceſſe.i.eſt vtile. vel habuit neceſſe ſi
vult eodẽ iure cũ p̃terito ſuccedere.Itẽ op.ꝙ nõ fiat
collatio:vt.l.filiũ.§.⁊ hoc fit cõſequẽs.ſ.de ꝯtratab.
ſo.aliud eſt cũ inſtitutꝰ petit ſibi fieri collationẽ p̃teri 11
to ꝙ nõ põt.vt ibi.aliud cũ p̃teritus ab inteſtato qđ c
põt ſm iſtius.l.diſtinctionẽ.ita dicit gl.⁊ poteſt bene
dicere.Vel ibi quãdo ſuccedũt diuerſo iure.hic quã
do eodem.

a **Si pater.** ^a Opp.ꝙ legatũ cõpenſet̃
in dotẽ:vt.l.huiuſmodi. ſ.
de le.ſ.§.cũ pr̃.⁊.l.filia legatoꝝ.C.de le.et
ibi no.ſo.intellige ibi fuit legatũ ad dotẽ.
hic aũt fuit legatũ nõ cõtẽplatione dotis:⁊ ſic nõ cõ-
penſat̃ in dotẽ.¶Itẽ opp.ſi eſt p̃terita opꝫ ꝙ ſucce-
dat ꝑ ꝯtrata.vel diceret nullũ.ergo ꝑdit legatũ;vt.l.
poſt legatũ.de his qui.vt indig.⁊.l.filiũ.§ oĩbus . ſ.
de leg.pſtan.So.intellige ꝙ vult eſſe contẽta legato
⁊ dote nec vult ſuccedere.

Filius. Erronea ſucceſſio nõ inducit col
latione.h.d.ex hac.l.concludit̃ ꝙ
ſi hec bonoꝝ poſ.legitime fuerit petita ꝙ te-
net̃ ꝯferre dotẽ fratri ſꝫ emãcipato.ſꝫ certe hic tracta
tur de collatiõe fienda fratri qui eſt in ptãte.⁊ eſt he
res ſcriptus.⁊ hoc habetis expreſſius in.l.filie dotẽ. b
in fin.C.eo.⁊ habuiſtis.ſ.eo.l.ſ.§. ſi ſub conditione.
dicam plene.ſ.e.l.pater filium.

1 ☞ Vſure qñ ſunt loco intereſſe magis q̃ vſurarũ
etiam hodie ſunt permiſſe.

Filia. Oppo.collatio petitur iudicis officio vt
ſ.e.l.ſ.in pᷓn.vel ex ſtip.interpoſita de ꝯfe
rẽdo.ſ qua habuiſtis.ſ.ti.ſ.l.§.iubet.⁊.l.ſ.ſi q̃s filiũ.
§.ſi.⁊ ſic auxiliũ ſtricti iuris.agit:iõ non veniunt vſu
b re:vt.l.videamꝰ.§.ſi act.ſ.de vſur.videte.rõ eſt iſta^b
qui debet conferre percipit fructus ex hereditate q̃
1 ſibi datur:ideo dotẽ † ⁊ eius vſuras dꝫ cõferre:ſic di 1
cimus in ſimili in.l.curabit.C.de ac.emp.⁊.l.iul.§.ex
vendito.ſ.de ac.emp.vnde iſte vſure ſunt magis lo-
co intereſſe q̃ loco vſurarum ⁊ eſſent forte hodie per
miſſe.per.c.cõqueſtus.extra de vſuris.

☞ Collatio quid ſit.vbi ꝙ eſt bono-
rum ſuorum communicatio.
Collatio quo iure:⁊ qua ratione fue-
rit introducta.
Emancipatus confert emancipato ꝓ
fectitia.
Qui non ſunt ſui neqꝫ emancipati an
adinuicem conferant.
Emancipati ſuis non conferunt ad-
uentitia.
Sui emancipatis qualiter conferãt:
⁊ ſui inter ſe.
Filij non conferunt extraneis.
Collatio inter non deſcendentes non
habet locum.
Collatio petit̃ officio iudicis vl' actio
ne ex ſtipulatu ſi fuit interpoſita ſti-
pulatio.
Collatio habet locum ſiue ex teſtamẽ
to ſiue ab inteſtato ſuccedatur ⁊ poſt
agnitam bonorum poſſeſſionẽ vel adi
tam hereditatem.
Iura que dicunt collationem non ha-
bere locum inter ſuccedentes diuerſo
iure ſunt correcta.
Collatio quomodo fiat.

Pater filiũ. ^c Hic in-
tẽdo tra-
ctare materiam collationis.
quam tractat glo.C.eo.tit.l.
ſi emancipati.⁊ ibi Cy.tractat ita ma-
le ꝙ ex dictis ſuis nihil boni potes eli
cere.Si teſtm̃ rumpitur ꝑ querelã ꝓ
parte ceſſat collo:⁊ ſit̃ inter eos q̃ di-
uerſo iure ſuccedunt.h.d.No.text.ibi a
qđ libertates ⁊c.vides ergo ꝙ hic nõ
eſt locus collationi in caſu iſto.¶Op
po.⁊ vr̃ ꝙ habeat locũ collatio etiam
teſtõ reſciſſo per querelã:vt.C.eo.l.vt
liberis.Dicit gl.ꝙ in hoc.l.iſta ꝑ illaꝫ
corrigitur.vel meliꝰ ibi loquitur qñ te
ſtamentum ꝑ querelã in totũ reſcindi
tur:vnde oẽs ab inteſtato eodem iure
ſuccedũt.hic aũt teſtm̃ ꝓ parte reſcin
ditur.⁊ hoc veriꝰ.an aũt hodie ſit cor
rectuꝫ infra dicã.Itẽ op.^b dꝛ hic inter
ſuccedẽtes diuerſo iure nõ hꝫ locũ col
latio.ꝯtra.ſ.ti.ſ.l.ſi filiꝰ.So.ſꝫ ibi ſuc-
cedãt diuerſo iure tñ poterãt ſuccede- b
re eodẽ iure:ſꝫ hic nõ poterãt ſuccede
re eodẽ iure etiã ſi vellet.¶Pro de-
clarãda materia collatiõis.pᷓmo q̃ro
qđ ſit collatio.Scđo quo iure ſit intro c
ducta collatio:⁊ qua rõne.Tertio iter
quos ⁊ de qbꝰ rebꝰ debeat fieri colla
tio.Quarto quo iure petatur collatio
Quinto qñ fiat.Sexto qualiter fiat.
¶Ad pᷓmũ † redeo ⁊ glo. declarat.ſ.
ti.ſ.in rub.dicẽs ꝙ collatio eſt bonorũ
ſuoꝝ cõicatio.quare dico bonoꝝ ſuo- b
rũ:Rñd.qꝛ ſi eſſent bona pr̃is magis
veniret diuidẽda q̃ cõicanda.vt.l.ſi-

a ¶Succedunt. vide Bar.in.l.q̃ ſuperſtiti. ſ.de acq̃r. heredi.

b ¶Excuſatur. Adde bal.in.d.l. illã.in vlti. col.et vide que ſequũtur.

c ¶De pronepote.an nepotes cõferãt patruis adde bart. in.l.ſi emancipati.i pe. col.C.eo.

¶Si pr̃.ſ huiꝰ.l.intellectu.vide bar.in.d.l. homini. §. cũ pr̃.⁊ qđ ibi dixi . et ſꝫ ſo.bar.ſ cõiter habeat̃ corrupta i tñ lec. antiquis reperit̃ put ſ correxi.

¶Rõ eſt iſta. Vide bal.in.l.ſi ſoror.C.e.

¶Pater filium . ad hãc.l. vide qđ dixi pꝰ bar.in.l.filie dotẽ.C. eodem.

¶Itẽ oppo. ⁊ vide vij.not.re-

gulas poſi ras ꝑ bal. in materia collatiõis ſ.l. quoniã nouella. in prin. C. de inoff. teſta.

lie lʒ.C.e. Itẽ dico bona ꝓpria q2 alie
na nõ venirẽt cõferẽda: vt.ſ.ti.ſ.l.pre
tor.§.emãcipati.⁊.l.ſ.§.ſ.e.ti.⁊.C.e.ti.
2 l.ea demũ. Scdo quero † quo iure et
qua rõne ſit introducta collatio. Hic
aduerte q2 hic quaſi oia intelligẽtis ⁊
reperio in hac materia ſex vel ſeptẽ iu
ra. Et primo fuit introducta ꝑ edictũ
pretoris.vt.ſ.ti.ſ.l.ſ.in pñ.⁊ hoc habe
bat locũ inter eos q̃ ſuccedebãt aut
ꝑ ↄtrata, vel ab inteſtato:vt.l. filiũ.§.
⁊ hoc ſit ↄſequẽs.ſ.de ↄtra.⁊.l.ſ.§.ſ.ſ.
ti.ſ.ſecus ſi ſuccedebant diuerſo iure:
vt.d.§.⁊ hoc ſit ↄñs.⁊ hac.l.rõ quare
fuit introducta eſt duplex.primo q2 ꝑ
emancipatũ fiebat iniuria ſuis.iõ pre
tor collationẽ induxit.ſecus ſi ſuo nõ
fieret iniuria:vt.d.l.ſ.§.ſ.⁊.§.pater.et
§.toties.ſcda fuit ratio q2 quicq̃d q̃re
bat filius in poteſtate retent⁹ q̃rebat
patri:ſed emancipat⁹ q̃rebat ſibiipſi.
vñ voluit ꝑtor qd ꝑinde ↄferret filius
emãcipat⁹ ſicut ſi pr̃i acq̃ſiuiſſet ſi in
ꝑtãte mãſiſſet:vt.ſ.ti.ſ.l.ij.§.diuerſuʒ.
⁊.§.ſi duo.⁊ iõ caſtrẽſia ⁊ quaſi nõ cõ
ferunt q2 pr̃i ꝑ nullũ acq̃runt:vt.ſ.ti.ſ.
l.ſ.§.nec caſtrẽſe.itẽ rõ quare req̃reba
tur ꝙ eodẽ iure ſuccederẽt non diuer
ſo fuit iſta. Cũ eñ ꝑ collationẽ ad vnũ
cumulũ deducant nõ debent diuerſo
iure cẽſeri:vt.l.cũ q̃ edes.ð vſuc.vł qñ
diuerſo iure ſucedũt:tũc q̃libet voca
bit inſolidũ.vnus inſolidũ de iure ci
uili:⁊ alius de iure ꝑtorio:ſed ꝑ ↄcur
ſus faciũt ſibi ꝑtes.vt.ſ.e.l.fili⁹.ꝑ to
tũ. Cũ ergo null⁹ facit iniuriã alteri ſʒ
vn⁹ tñ aufert alteri q̃tum ille ſibi.et
ſic iniuria põt cõpẽſari.iõ collatio ceſ
ſat.ſed ſi veniebãt diuerſo iure nõ tñ
q̃libet inſolidũ vt in caſu hui⁹.l.tũc ceſ
ſat collatio ꝓpter teſtm̃ qd ſaltẽ ꝑ ꝑ
te vʒ:vt apparet hic in tex.⁊ gl. Scdʒ
ius apparet ex quo eſt introducta col
latio qd eſt eq̃tas Sceuole:vt.l.ſi fili⁹
ſ.e.ti.ſ. Cũ eñ req̃rebat̃ per edictum
ꝙ eodẽ iure ſuccederẽt vt dixi ↄtringe
bat iniq̃tas ꝙ inſtituto q̃ voluit adire
ex teſtõ nõ ↄferebat. iõ iuriſcõſultus
Sceuola ſua eq̃tate iduxit vt ſi ꝑ emã
cipatũ ſit iniuria inſtituto adeũti fiat
collatio vt ibi dr̃.qd eſt verũ ſi poterãt
eodẽ iure ſuccedere:ſʒ non ſucceſſerat 3
eodẽ iure vt ibi.ſec⁹ ſi nõ poterãt eo
dẽ iure ſuccedere vt hic. Tertium ius
fuit ↄſtõ diui pij de qua habetis.ſ.e.
l.ſ.in pñ.ex quo eſt introducta colla
tio dotis.rõ fuit iſta.ꝑtor introduxit tñ
collationẽ i emãcipatis ꝙ ↄferãt ſuis
ꝓpter rõnẽ:q2 ſui tanq̃ nihil habẽtes
cũ querãt oia patri nõ pñt ↄferre. Sʒ
imperator oia ↄſiderãs ꝙ ſui pñt ali
quid hr̃e ſm iſta ıᵹa vt dotẽ.iõ intro
duxit vt ſui dotẽ conferant vt.ſ.eodem.l.ſ. Quartũ
ius fuit leonis imperatoris qui fecit conſtitutionem
l.vt liberis.C.e.ti.ꝑ quã ↄſtitutionẽ eſt introductuʒ
vltra iura antiquoꝝ hec.l. Nã de iure antiquoꝝ non
erat introducta collatio niſi in deſcẽdẽtib⁹ ꝑ lineã pa
ternã.hodie ſiue loq̃mur de deſcẽdentib⁹ ꝑ lineã pa
ternã ſiue ꝑ lineã maternã hʒ locũ collatio:vt.d.l.vt
liberis. Itẽ de iure antiquo in ſuis erat itroducta col
latio tñ in dote.ſed.l.vt liberis:eſt introducta colla
tio donatiõis ꝓpter nup. Tertio ibi:in fi.dr̃ ꝙ emãci
pati cõferunt ꝓfectitia:qd de iure antiquo nõ repe
riebat̃.imo inter eos ceſſabat collatio.vt.ſ.ti.ſ.l.ſ.in
fi.⁊.l.ij.§.ſi tres.⁊.l.ꝑtor.§.quoties. Ratio q̃ mouet
imperatorẽ ibi fuit equalitas ſeruãda inter fratres ⁊
tales ꝑſonas vt ibi dr̃ in tex.ibi equalitate ⁊c. Quin
tũ ius fuit introductũ ꝑ Iuſtinianũ.C.e.l.illã ꝑ quã
addit duo. Primo q2 ꝑ leonẽ i.l.vt liberꝫ.erat ꝓuiſũ ſo
lũ de nepotib⁹ ⁊ ꝓnepotib⁹ inuicẽ ſuccedẽtib⁹:ſʒ ſi ſuc
cederẽt cũ amitis vel auunculis nõ erat ꝓuiſũ de q̃
ipſe in illa.l.ſtatuit.de patruis tñ ⁊ amitis erat ꝓui
ſum de iure antiquo vt.ſ.e.l.i.§.ſi ſit nepos.qd et ibi
declarat̃. Scdo q2 de iure antiquo erat declaratũ de
dote data ꝑ nepte.vt.d.l.vt liberis.⁊.d.§.ſi ſit nepos.
ſʒ de dote data matri ipſi⁹ neptis nihil erat dictũ iõ
hoc fuit introductũ ꝑ Iuſtinianũ.rõ fuit equalitas
ſeruãda inter tales ſucceſſores vt ibi pʒ. Sextũ ius
fuit eiuſdẽ Iuſtiniani in.l.vlt.C.e.nã cũ de iure anti
quo ↄferebant̃ aduẽtitia.vt.ſ.e.l.ſ.§.ſi ſub ↄdõne.⁊
C.e.l.filie.imꝑator Iuſtinian⁹ ſtatuit hodie aduẽti
tia nullo mõ cõferri.rõ fuit iſta.cũ eñ de iure antiq̃
aduẽtitia pr̃i quererent̃.vt.l.plʒ.ſ.de acq.here.⁊.ſ.ſi
a pa.q̃s fu.ma.l.ſ.§.ſ.iõ equum fuit vt fieret collatio
oiʒ q̃ patri fuiſſent q̃ſita ſi in ꝑtãte mãſiſſent:vt.ſ.ti.
ſ.l.ij.§.ſi duo.ſʒ cũ hodie aduentitia nõ querant̃ pr̃i
ꝑ titulũ de bo.ma.⁊ de bo.q̃ lib.iõ fuit ſtatutũ ꝙ nõ
ↄferant̃ q2 eſt eadẽ ratio in eis q̃ eſt in caſtrẽſib⁹ vel
quaſi. vt.l.ſ.§.nec caſtrẽſe.ſ.ti.ſ. Septimũ ius fuit in
troductũ ꝑ Iuſtinianũ ꝑ aut.ex teſtõ.C.e.⁊ i corpore
vnde ſumit̃.ꝑ quã introducit̃ ꝙ ex teſtõ ⁊ ab inteſta
to habeat locum collatio:cum ex teſtamẽto olim ceſ
ſabat vt hac.l.⁊.C.eo.l.ſ.et.ſ.eo.l.ſi filia.cum ſimili
bus.⁊ erat ratio olim q2 conſiderabant legiſlatores
quod ſi teſtatores voluiſſent aliquid dicere de colla
tione dixiſſent in teſtamento.⁊ tunc haberet locum
vt.ſ.l.proxi.ſed Iuſtinian⁹ cogitans qd teſtator mor
tis cogitatione preuentus non põt omnia dicere in te
ſtamento.ideo induxit ꝙ ex teſtamento ⁊ ab inteſta
to habeat locum collatio:niſi contrarium dictũ fue
rit in teſtamento. Ratio fuit q2 pater videt̃ velle qd
ſemper inter filios ſit equalitas. ¶ Tertio q̃ro inter
quos habeat locum collatio.⁊ de quib⁹ rebus ⁊ de
clarabo per quinq̃ queſtiones. Primo q̃ro † an emã
cipati emancipatis conferant.gloſ.in.l.ſi emancipa
ti:dicit qd nihil conferat emãcipat⁹ emãcipato per il
lam.l.⁊ per.l.ſ.in fi.ſ.ti.primo.⁊.l.pretor.§.quoties.e.
titu.⁊.l.ij.§.ſi tres. Sed glo.ſ.illius.l.dicit cõtrariuʒ
qd emancipati emãcipatis conferãt profectitia.alle
gat.l.filie dotem.eo.titu.⁊ illam opi.tenebat Accur.
⁊ Fran.eius filius. Alia erat opi. Azo.vcʒ quod.l.fi
lie:nihil ad propoſitum:quia ibi dicitur quod ſuus
confert emancipato dotem profectitiã ⁊ merito hoc
fuit ſtatutum:quia cum emancipatus conferat ſuo

ꝓ ſua:merito ſibi debet̃ cõferri dos ꝓfectitia ne emer
gat inequalitas.ſed cum inter penitus emãcipatos
nulla ſit fienda collatio ceſſat illa ratio. Unde illud
verbũ multomagis poſitum ibi in glo.nõ cõcludit.
Fateor tamen ꝙ opi. Accur.eſt vera.⁊.l.filie.⁊ oẽs
ll.antique in hoc corrigant̃:vt.l.vt liberis.in fi.eo.ti.
⁊ ante illã legẽ verum dicebat Azo.ſed poſt.l.vt libe
ris.verũ dicit Accur. Non ob.de coniungẽ.cũ eman
ci.lib.l.ſ.§.pen.q2 reſponde:vt ibi dicetur. ¶ Scdo
4 † quero quid de his qui neq̃ ſunt ſui neq̃ emãcipa
ti vtrum inuicem fiat collatio:⁊ de quibus reb⁹:glo.
in.l.ſi emancipati dicit ſimpliciter eſſe idem quod in
emancipatis. Aduerte aliquãdo non eſſe ſuum neq̃
emancipatũ poteſt contingere duobus modis. Pri
mo ꝙ non eſt ſuus neq̃ emancipatus tamen eſſe po
tuit:vt nepos natus ex filio emancipato poſt eman
cipationem.iſti conferunt eodẽ modo ſicut emanci
pati.vt.l.ſi nepotes.ſ.titu.ſ.cum multis alijs legib⁹
illius tit. Idem in dato in adoptionem ⁊ nato ex eo.
vt.ſ.eo.l.in adoptionem.⁊.l.ſ.§.is quoq̃.ſ.ti.ſ. Qui
dam ſunt qui nec vnquã fuerunt ſui nec emancipati
nec eſſe potuerunt:vt deſcendentes per lineam femi
neam.⁊ in iſtis de iure antiquo non fiebat collatio.
hodie ſic:per.l.vt liberis.⁊ inuicem profectitia cõfer
rent ſicut emãcipati vel retenti in poteſtate:vt ibi di
citur:differũt tamẽ in collatione ſimplicis dona.vt
dixi.ſ.tit.ſ.l.ſ.§.nec caſtrenſe. Item quero an nepo
tes conferant patruis ⁊ econtra. Dic vt dixi.ſ.eo.l.ſ.
5 §.ſi ſit nepos. ¶ Tertio quero † vtrũ emancipati cõ
ferant ſuis. Et glo.in.l.ſi emancipati.dicit ꝙ omnia
conferãt.⁊ vide glo.in.l.ſi emãcipati.⁊.l.ſ.in fi.ſ.ti.ſ.
⁊ per omnes.ll.illius tit.precedentis. Tu vero dic ali
ter. Si loquimur de iure antiquo emãcipati ſuis cõ
ferunt omnia vel partẽ ſm diſtinctionẽ quã dedi in
l.ſ.§.ſi ex dodrante.ſ.titu.ſ. Si querimus de iure ho
dierno. Dico ꝙ ſicut olim emancipati nõ conferebãt
caſtrenſe vel quaſi.vt.l.ſ.§.nec caſtrenſe.ſ.ti.ſ.ita ho
die non cõferũt aduentitia:vt.C.eo.l.vlt.ratio quia
a ſi in poteſtate manſiſſet patri non queſiuiſſet[a]:⁊ ſic
eadẽ eſt ratio que in caſtrenſibus.preterquã in fru
ctibus quos patri queſiuiſſet ſi in poteſtate manſiſ
ſet.⁊ ideo illos fructus vel quantũ ex fructibus eſt
lucratus forte cõfert ſi eſt eadẽ ratio que olim erat:
⁊ hoc cõmuniter tenent doct.vltramon.⁊ citramon.
6 ¶ Quarto quero † vtrũ ſui cõferãt emancipatis et
que reſpondet gloſ.in.l.ſi emãcipati.C.eo.⁊ dicit ꝙ
ſui emancipatis cõferũt ſed nõ omnia:q2 nõ niſi pro
fectitia. Aduerte:ſui enim poſſunt habere profecti
tia diuerſi generis.quedã ob cauſam:quedam ſine
cauſa:⁊ quãdo ob cauſam poſſunt eſſe multe cauſe
quas plene expediui.ſ.tit.ſ.l.ſ.§.nec caſtrenſe.dic vt
ibi.⁊ eodem modo quo cõferunt ſui emancipa.con
ferunt ſui inter ſe per eaſdem.ll.ſed poſſes oppone
re.ego video ex predictis differentiam inter ſuum ⁊
emancipatum:nonne ſublata eſt differentia patrie
poteſtatis ⁊ emancipationis? Rñ.verum eſt quo ad
ſucceſſionem.ſecus quo ad collationem. ita no.in.l.
ſi emãcipati.facit qd no.in aut.ex cauſa de lib.pre.
7 ¶ Quinto † quero[b] an filij conferant extraneis nõ
b deſcendentibus. Rñ.non.caſus eſt in.l.fina.C.com
munia vtriuſq̃ iudi.⁊ in.d.l.ſi emancipati.in.ſ.gloſſ.
8 in fi. ¶ † Ultimo circa hoc quero an alij nõ deſcen
dentes alicui ſuo cõſanguineo inter ſe
cõferãt. Reſpon.collatio inter nõ de
ſcendentes non eſt inducta iure ideo
ceſſat: vt.l.illam.C.eo.⁊.l vlti.C.coia
vtriuſq̃ iudi.⁊ docto.tenent in.d.l.ſi
9 emãcipati. ¶ † Quarto quero princi
paliter quo iure petat̃ collatio. Rñ d.
vel iudicis officio:vt.ſ.eo.l.ſ.in princ.
et not.in.l.ſi ſoror C.eo.titu.⁊.ſ.l.pro
xi.vel actione ex ſtipula.ſi eſt interpo
10 ſita.vt.ſ.l.ꝓxi.in fi. ¶ Quinto † que
ro quãdo habet locum collatio. Re
ſpon.collatio habet locuʒ primo ſiue
ſuccedatur ex teſtamẽto hodie vel ab
inteſtato:vt.C. eo. aut̃.ex teſtamẽto.
licet olim aliter eſſet:vt dixi.ſ.in. ij.q.
principali:ideo puto ꝙ iſta iura q̃ di
ſtinguunt:vtrum eodem vel diuerſo
iure ſuccedant ſint correcta q2 eorum
ratio ceſſat:q2 quocũq̃ iure ſuccedãt
hodie ſatis eſt:vt.ſ.de acqui.heredi.
l.quod ſi dubitet.⁊.ſ.de lib.⁊ poſthu.
l.gallus.§.ſi eius:in fi. Itẽ dico ꝙ col
latio habet locum poſt agnitam bo.
poſ.vt.l.pretor.in prin.ſ.titu.ſ.vel poſt
aditã hereditatẽ:vt ibi pʒ. ¶ Sexto
11 † ⁊ vltimo quero quomodo fiat iſta
collatio. Rñ.fiet vel cauẽdo vel cõfe
rendo re ipſa vel tantominus accipiẽ
do vel ad cõferendũ vel liberandum
coheredes.⁊ hec omnia probãtur.ſ.
titu.ſ.l.ſ.§.iuber.cum ſeq.vſq̃ ad.§.is
quoq̃.⁊ qd dixi.ſ.eo.l.ſ.§.filiã.

Pater. ¶ Uerba enun
tiatiua per mo
dum conditiõis prolata ex
ceptionem inducũt.hoc di
cit. ¶ Not.ex.l.iſta ꝙ ex teſtamento
eſt locus collationi ſi hoc iubet teſta
tor. Secundo nota qd dixi in caſu et
examina vt dixi anno.ſ.de dona.l.ex
hac ſcriptura.

Finit queſtiõis.[b]
¶ Qui non vult heredita
tem nõ cogitur ad collatio
nem.hoc dicit, in ſumma.

¶ De ventre in poſſeſſionem mitten
do ⁊ curatore eius. Rubri.

¶ Continuatio patet ex princip.l.ſ.
¶ Querit gloſſ.ſ.an hec bonorũ poſ
ſeſſio ſit iuris vel facti. Et dicit quod
eſt facti non iuris:quia nudam detẽ
tionem tribuit.argu.l.ſ.in fin.ſ.quib.
ex cau.in poſſeſ.ea.et not.in.l.ſi fini
ta.in gloſ.mag.in.§.iul.infra de dam
no infecto. ¶ Secundo querit gloſ
ſa: quare non premiſit de ſecun
dum tabulas cum per illum tribua
tur ius:ſicut per cõtrata. Reſponde

a ¶ Nõ q̃ſi uiſſet. Nũ quid fru ct⁹ aduẽti tiorũ cõfe rant̃ adde bal.in aut. ex teſtõ. in ſx.⁊.xiiij.q. C.de col.⁊ cũ bar.etiã tranſit Ang ge.i.l.ſi.C. de col.ꝑ il luʒ tex.a ↄ̃ rio ſenſu.et idem ſenſit Cyn.in.l.ſi emancipa ti.eo.tit.

b ¶ Quinto q̃ro. Adde tñ qd ille q̃ non ſucce dit ti. vni uerſali:ſed ſingulari ⁊ hereditatẽ repudiat ñ tenet̃ cõfer re.l.ex ca.⁊ ibi bal. C. famil. her. ⁊.ſ.e. i.l.ſi.

vt in glo. ¶ Tertio querit hic loquit̃ de ven. in poſ. mit. et de cur. ei⁹. De prima parte tractat. l. j. vſq; ad §. quoties. De ſecunda pte tractat in §. quoties. vſq; ad fi. l. Tertio in alijs. ll. ponuntur. q. pertinentes cõmuniter ad totam rub. ⁊ ad totum titu.

Sicuti. ¶ Op. ⁊ videtur etiã quod ti. de contratab. prouiderit circa naſcituros. vt. l. j. in prin. ſ. de contrata. So. ibi prouidet circa naſcituros poſtquam tamen ſunt nati. ſed hic titul⁹ prouidet dum eſt in ventre. ¶ Item Opp. dicitur hic iure contrata. Contra imo hoc edictum habet locum iure bon. poſ. ſm tab. et etiam ab inteſtato: vt. j. eo. l. §. ſi filius. ⁊ l. vbicunq;. ⁊ l. fi. Sol. quod dicit iure bo. poſſ. ɔtabu. debet exponi eo iure quo datur contratabu. bo. poſ. quod eſt vigore ſue iuriſditionis.

1 ☞ Decretum iudicis eſt nullum cum deficit ius ex parte petentis.

Pregnantem. ¶ Op. j. ea. l. §. ſi fili⁹. vbi ſufficit ꝙ putet̃ pregnãs. So. intellige ⁊ dic ꝙ requiritur quod ſit pregnãs: vt
1 no. j. ea. l. §. ſi ea que. Ultimo, collige ex §. iſto † quod decretum iudicis eſt nullum quando ius deficit ex parte petẽtis vt hic. ⁊ in. l. j. §. hec verba. j. ne vis fiat ei. ⁊ l. cum vero. §. ſubuẽtum. de fideicõ. lib. dixi ſatis plene in. l. iuſte. j. de acqui. poſ.

Toties. ¶ Quero que eſt ratio huius verſicu. Uos habuiſtis. ſ. in prin. l. quod mittitur in poſſeſſionem eo iure quo datur contratab. ſed exheredato non datur contratab. vt. l. non putauit. in prin. ſ. de cõtratab. ergo exheredatus venter non admitteret̃. Item ſm dictũ huius ver. habet iſtam rationem: quia ſi aliquis eſſet qui eũ precederet ſine dubio non mitteretur in poſſeſſionẽ: vt. l. cũ emancipatus. §. j. de contrata. ⁊ vidiſtis. j. eo. l. vbicũq;. Hoc premiſſo op. dicit̃ hic ſi exheredatus nõ eſt. cõtra. venter nõ põt exheredari: quia nõ poteſt cõmittere cãm ingratitudinis. vt. l. ſi quis in ſuo. §. j. C. de inoff. teſt. So. cõcedo opp. quia non poteſt hodie exheredari: vt ibi no. ſ. de lib. ⁊ poſthu. l. ſi poſthumus. ⁊ l. maximum vitium. C. de lib. prete. vel exhe. ⁊ ſic venter exheredatus mittit̃ in poſſeſſionẽ hodie. Item dicitur hic ꝙ inter ſuos heredes. ⁊ ſic innuit ꝙ nat⁹ ex emancipato nõ mittitur cõtra vt. j. ea. l. §. etiam ex emancipato. et. l. j. §. filius. in fi. §. Reſpõ. qd hic dicis ſuum. dic hoc eſt primum locum tenentem in ſucceſſione ex cauſa. Non intelligas ſuum. i. in poteſtate. Pretor em̃ vocat emancipatos ſicut ſuos. ¶ Itẽ op. j. eo. l. ſi. et l. vbicunq;. vbi mittitur in poſ. venter qui non eſt parituris ſuum. Solu. intellige ſuos heredes quocũq; modo. vel melius ſuos heredes: hoc eſt liberos vocat eo iure quo ad contrata. bo. poſ. ſed alios vocat alio iure: hoc eſt ex virtute aliorum edictorum. Tene quã vis non curo.

1 ☞ Exheredatio facta ſub cõditiõe quãdo valeat.
2 Maſculinum prolatum a lege in odioſis concipit femininum.
3 Indefinita legis etiã in odioſis equipollet vniuerſali. ſecus ſi eſt prolata ab homine.
4 Poſthumus hodie non poteſt exheredari.

Sed et ſi certum. ¶ Not. tex. ibi. equi⁹ enim ⁊c. ¶ Opp. dicitur hic equius contra. imo nõ eſt equum de alieno largiri: vt. l. fili⁹. in princi. j. de do. So. expone equi⁹. i. minus inique. ¶ Item oppo. dicitur hic aliquo caſu: contra: imo ſemper admittit̃: cũ em̃ exheredatio ſit facta ſub conditione nõ valet: vt. l. iij. §. pure. ſ. de lib. ⁊ poſth. So. exheredatio facta ſub cõditiõe que habet ſuſpendere exheredationem poſt natiuitatem nullo modo valet: ſed hic poſt natiuitatem non ſuſpendit: ideo valet. Iſta ſol. non videtur vera: q2 hic in fi. loquitur de poſthumo ſub cõditione exheredato que poteſt ſuſpendere. Dicit glo. intellige exheredatum in defectum conditionis poteſtatiue: alias eſſet contra dictum. §. pure. Iſta ſolutio non eſt vera: quia in defectum conditionis poteſtatiue exheredatio non eſt neceſſaria: vt. l. ſuus quoq;. ſ. de here.
1 inſti. ideo † debes ſcire ⁊ dicere ſic. aut conditio exheredationis nullo modo poteſt ſuſpendere exheredationem poſt natiuitatem poſthumi: et valet vt hic in ver. quare. aut poteſt ſuſpendere poſt natiuitatem: ⁊ tunc aut eſt facta exheredatio in defectum conditionis poteſtatiue: ⁊ valet vt hic not. aut eſt facta in defectum conditionis caſualis: ⁊ tunc ſiquidem cõditio exheredationis extitit ante natiuitatẽ poſthumi: ita quod exheredatio eſt purificata ⁊ tunc valet: alias ſecus: vt. l. poſthuma. ⁊ l. cum poſthumus. ſ. de libe. ⁊ poſthu. ⁊ qd ibi no. ¶ Item op. dicitur hic ꝙ ſi filius naſcatur non comprehendit filiam. ⁊ ſi dicis vnum non comprehendit plures. Contra. maſculinum comprehendit femininum: vt. l. j. j. de ver. ſig. So. hic in exheredatione que eſt odioſa. vt. l. cũ quidam. ſ. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ ideo dicit plerũq;. j. de ver
2 bo. ſign. l. pronuntiatio. in prin. Doct. † intelligũt hoc verum quãdo in caſu odij profertur ab homine: ſec⁹ ſi maſculinum profertur a lege in caſu odij: quia tũc indiſtincte comprehendit femininum. vt. l. ſi quis id qd. ſ. de iuriſdi. om. iudi. ⁊ no. in. l. ſi quis in tantã. C. vnde vi. ¶ Item dicitur hic qui exheredat filiũ intelligitur exheredare vnum tantum contra in. l. vtrũ. ſ. de re. du. ⁊ l. ſi quis ita. §. j. ſ. de teſta. tu. Sol. poſſumus dicere ꝙ hic vnum expreſſit. ſed in contrarijs
3 eſt locutus indefinite. Uel melius † hic tractamus de odio, vnde indefinita vniuerſali non equipollet vt hic. ⁊ l. ij. ſ. de lib. ⁊ poſth. Et hoc eſt verum quando indefinita profertur ab homine: ſed quando a lege tunc equipollet vniuerſali: q2 nõ eſt ratio quare magis referatur ad vnũ quã ad aliud: imo plus ſi lex loquitur in perſona vnius ſingularis: videt̃ loqui vniuerſaliter ⁊ illa perſona videtur adiecta gratia exẽ
4 pli vt in proemio conſtit. C. in fi. ¶ Ultimo not. † ꝙ hodie poſthumus non poteſt exheredari. vt dixi. ſ.

Si venter. Contra iſtum. §. oppo. quia ſuus venter debet mitti in poſſeſſionem: quia poteſt eſſe ſuus aliquo caſu. ſ. repudiantibus inſtitutis. vnde ob. ſ. §. proxi. Sol. dicit gloſſ. illud dictum non eſt ita extendendum qd ad iſtum caſum porrigat̃. Tu. dic quãdoq; conſiderato preſenti ſtatu poſthumus non eſt neceſſarius ſuus. tunc non datur ventri bon. poſ. vt hic: licet poſſet accidere qd ſuus naſcatur: quandoq; conſiderato preſenti ſtatu eſt dubium. ⁊ tunc ſemper venter in poſſeſſionẽ mittitur vt. ſ. §. proxi.

Rectiſſime. Opp. ⁊ ſolue vt in glo.

Si filius. Oppo. gl. de. l. cum emancipatus. §. ſi duos. ſ. de contrata. ſo. vt ibi. ideo nepos non habet contratabu. quia eſt qui eum precedat.

1 ☞ Propter pacem de occaſione vel vulnere nõ tollitur accuſatio que competit ad vindictam publicã.

a **Si ea.** [a] No. tex. in fi. ibi qui et ſi non tantum ⁊c. Dicitur hic quod debet conſtare ſummatim an ſit vxor. Contra imo debet conſtare plene. ſ. e. l. §. pregnantem. Solu. dicit glo. quod debet conſtare plene quod ſit vxor de alijs queſtionibus ſummatim. ⁊ quod in contrario dicitur intellige quod ſufficit conſtare ſammatim. ¶ Item oppo. de. l. vbicũq;. §. interdum. j. eodem. vbi dicitur plene cognoſcẽdũ. Solu. vt ibi videbitis. vltimo ex hoc. §. in fi. cum gl. no. quod quis naſcitur magis rei publice quam pa-
1 rentibus. Et hoc inducitur † ad. q. [b] quod ſi fiat pax
b de occiſione vel de vulnere quod per hoc poteſt tolli actio que competit iniuriato: ſed nõ accuſatio que competit ad vindictam publicam vt hic. ⁊ hoc ꝓbat̃ in. l. ij. ſ. ad ſil. ⁊ qd ibi no. Dy.

Quoties. Hic incipit iuriſconſultus tractare de ſcda pte. Rub. ſ. de curatore da. bo. ⁊ ven.

Mulier. Dicitur hic in hãc rem curator cõſtituendus eſt. quero quis eſt curator q̃ põt diminuere cauſa veſtiendi vxorem. Dicit glo. cura. conſtitutus ventri ⁊ bonis. Dicit glo. ſuper verbo: conſtituendus. vide gl. in. l. cura. j. e. que dicit melius. nam curator ventris habet curam iſtam vt preſtet ventri neceſſaria ad victum. ſed ad curam curatoris bonorum eſt vt faciat alia que ſunt neceſſaria ad bona.

1 ☞ An prohibita ſequeſtratione ſit ꝓhibita ꝑnumeratio ⁊ deſcriptio.

Eligitur. No. tex. non obſignare. ſed tantum pernumerare ⁊c. no. ex hoc tex. multoties quis mittitur in poſſeſſionem ex edicto diui adria. vel alio modo. ⁊ reſeruatur queſtio proprietatis contradictoribus: an ſi queſtio proprietatis reſeruat̃ poterunt ꝑnumerari ⁊ deſcribi bona vt pateat quid poſſit vendicare. ar. huius tex. videtur quod ſic
c qd tene menti. ¶ Item no. [c] † ex hoc tex. quod in il-
1 lis caſibus in quibus eſt prohibita ſequeſtratio: non tamẽ eſt prohibita pernumeratio ⁊ deſcriptio. vt hic Non ob. C. de iure fiſci. l. defenſionis. lib. x. quia ibi loquitur in deſcriptione que eſt idem quod executio: vel in fiſcum incorporatio. verbigratia eccleſie faciũt impingi in rebus eorum aliquod ſignum vel aliquã literam vt talis res eſt talis eccleſie. ⁊ iſta talis deſcriptio eſt ꝓhibita: vt ibi. ſed pernumeratio ⁊ deſcriptio vt ſciat quot ſunt res bene poteſt fieri ⁊ eſt permiſſa. vt hic. l. ſi quis poſthac. C. de bo. dã. facit ad predicta qd habetis. j. proxi. §.

Idem ait. Uide gl. ſuper verbo curatore. ⁊ ſic vides quod quãdo datur cur. bonis poſſunt omnes res conſcribi vt hic. ⁊ habuiſtis ſ. proxi. §. Item no. tex. ibi ⁊ inuentarium facieri. qd curator datus bonis debet facere inuentarium vt hic ⁊ l. j. ſ. de cura. bo. dã.

c **Orator.**

Curator. Uide gl. que incipit vel vſura ibi. ⁊ nota ipſam h3 aliud no. ſ. eo. l. j. §. mulier. et ibi dixi.

Extraneo. Not. ꝙ extraneus venter mittit̃ in poſſeſſionẽ. vidiſti. j. eo. proxi. ⁊ l. ſi. quod no.

Ubicunq;. Intelligẽdo qd qlibet poſthumus ⁊ extrane⁹ mittatur in poſſeſſionẽ: qd intellige ſi non h3 aliunde vnde ſe alat: vt. ſ. l. proxi.

1 ☞ An ſit dare actonẽ preiudicialem per quã dicat̃ quis ſe pronũtiari agnatum vel cognatũ vel vt pronõtiet̃ aliquis ſuus frater.

b **Interdum.** Iſte. §. nõ reperitur alibi ſm Dy. ⁊ eſt multũ no. etiam difficilis. ¶ Oppo. ſ. eo. l. j. §. ſi ea. vbi quando venter mittitur in poſſeſſionem ſufficit ſummaria cognitio. gloſ. dicit ibi petebat̃ mitti agnatus non venter parituris ſuum: non placet quia ibi dicit vel natus: ⁊ ſic tractatur de deſcendentib⁹
c qui ſuccedant aſcendentibus. Alij dicunt hic loquimur quando reſiſtẽtes ſunt de liberis. ſed ibi loquitur quando reſiſtentes ſunt extranei vel nulli. Iſta poteſt eſſe melior: vel aliter. quando venter eſt parituris ſuum ſi vult mitti in poſſeſſionem vt in ea ſit vſq; ad tempus pubertatis: tũc debet adhiberi plena cauſe cognitio vt hic. Si do vult in ea ꝑmanere vſq; quo naſcat̃ tunc adhibetur ſummaria cognitio. vt ibi. et tunc nato poſthumo oportet qd petat ſe mitti in poſſeſſionẽ ex car-
1 bo. edic. per titu. j. ad carbo. ¶ † Ultimo poſſum determinare. q. quam dixi me dicturum hic in. l. ſiue contratab. §. ſi. de libe. ag. an ſit dare actionẽ preiudicialem. per quam dicat quis ſe ꝓnuntiari agnatum vel cognatum eſſe: vel nõ: vt ꝓnũtietur aliquis ſu⁹ frater vel non. Text. in dicta. l. ſiue contra in fin. videtur velle quod non habeat locum niſi in ſuo. Sed tex. hic facit in cõtrarium. Dicit enim omnes cõtrouerſias. ⁊ ſic videtur qd habeat iſtam cõfeſſoriam negatoriam per quam pronuntietur agnatus vel cognatus vt hic. Sed poſſes dicere hec queſtio ſtatus mouetur incidenter: quia ꝑncipaliter hic petitur hereditas. ⁊ q̃ſtio

a ¶ Si ea not. plene eẽ cognoſcẽdum de matrimonio ⁊ adde ꝙ nõ ſufficit ꝓbare quẽ fuiſſe ĩ poſſeſſiõe matrimonij ſm bal. in. l. ij. i. xix col. C. de ſer.

b ¶ Ad qõnẽ. an ſufficiat hẽre pacẽ de occiſiõe vel vulnere vide bar. i. l. j. p⁹ pn. ſ. de iniurijs.

c ¶ Itẽ. ad de bart. i. l. ĩperatoris §. ſi. j. d appel. ⁊ i. l. j. C. de ꝓhi. ſeq. pec. et qd no. bar. i. l. poſt ɔtractũ. in fi. j. de do. ⁊ in l. facultas. C. d iu. fiſ. li. x. ⁊ bal i d. l. j. C. de ꝓhi ſeq. et ibi limi. niſi fieret deſcriptio cũ iniuria vt in deſcriptiõe ſupellectilium.

agnationis vel cognationis venit in/cidenter: ſed rn̄. idem puto ſi queſtio agnationis venit principaliter: vt. ȷ. ad carbo. l. de bonis. §. ita demū. ⁊ in multis locis. ⁊ hoc tenet Inno. in. c. tuam. extra de ord. cog. ⁊ Io. de blo. inſti. de act. §. preiudiciales. licet iſtam. l. non alleget. Non ob. l. iij. §. fi. s̄. de libe. ag. quia fateor quod non habent locum illa ſenatuſconſulta vel actiones pre=iudiciales ex iſtis ſenatuſconſultis. ſʒ tantum habent locum alie preiudicia les. pro hoc facit quod habetis in. l. non nudis. C. de proba. per glo. ⁊ doc. 1
vbi dicitur quod poſſum eſſe in quaſi poſſeſſione fraternitatis. ⁊ per conſe= 2
quens habeo petitorium. quia ſi com petit quaſi poſſeſſorium ergo petito= 3
rium.

SI ventris. 4

Oppo. de. l. ȷ. C. de falſ. Sol. dicit gl. vno modo ⁊ male. vel verius. quandoqʒ accuſatio de partu ſuppoſito vel de adulterio fit directo propter partū. ⁊ iſto caſu vocantur tutores. ⁊ iſto caſu differtur vt hic. quandoqʒ fit vt mater puniatur tantum et tunc non differtur. vt lege prima. C. de fal. ⁊ ibi per Cy. 1

POſthumus.

Oppo. q̄ venter debeat mitti tantum qui pariturus eſt ſuum non alius vt. s̄. e. l. ȷ. §. toties. ſol. dicunt quidam quod hic dicitur ex omnibus partibus edicti. hoc eſt ſiue ex teſtamento ſiue ab inteſtato ſiue per vnde liberi ſiue per vnde legitimi. dicit quod ſit ſuus. Hec 2
ſol. non eſt vera: vt. l. vbicunqʒ. s̄. e. ⁊. l. extraneo. s̄. eo. quare dic q̄ loquitur a
indiſtincte in quolibet qui ſi eſſet na= 3
tus haberet bo. poſ. a pretore ille mitteretur in poſſeſſionem. ¶ Non ob. l. ȷ. §. toties. vt ibi dixi. Sed eſt differentia q2 venter qui eſt pariturus ſuum debet indiſtincte ali. ſiue habeat aliis vnde ſe alat ſiue non. vt. l. cur. s̄. eo. ſecus in eo qui non eſt pariturus ſuum. vt. l. extraneo. s̄. e. Item eſt differētia in cauſe cognitione. Item quanto tēpore durat poſſeſſio in vno ⁊ quanto in alio. vt. s̄. eodē. l. vbicunqʒ. §. ȷ. Sed quero nonne habemus in. l. iij. §. acquirere. s̄. de bono. poſſ. quod datur parte non citata. ⁊ eſt tex. in. l. ſeruus. eod. ti. quomodo ergo requiritur plena cognitio quandoqʒ in danda iſta poſſeſſione. Rn̄. ibi loquitur in poſſeſſione que eſt iuris nec facit preiudicium in poſſeſſione nec in proprietate nec mittitur in poſſeſſionē facti. hic eſt poſſeſſio facti: ⁊ de facto quis mittitur in poſ. vt poſſit diminuere: vt. l. ȷ. §. toties. ⁊. l. ij. ȷ. q̄b. ex cau. in poſ. ea. ideo requiritur cauſe cognitio.

a ¶ Querit gl. vtrū iſte ti. ſit hodie correctus p. Imo. ī. d. l. fi. de lib. et poſthu. cū concor.

¶ De coniungē. cum emancipatis liberis. Rub.

¶ Continuatio apparet ex princi. l. ȷ. nam dictum eſt s̄. de contratabu. verum quia ad determinationem eorum que ibi ſunt dicta ſcilicet eſt factum iſtud edictum: ideo ponitur hic rub. de coniungendis cū emācipatis liberis.

☞ Hoc dictū fuit introductū vt ius ciuile cū pretorio concordaretur.
Octo requiruntur vt hoc edictum locum habeat vt in gloſſ.
Hoc edictum an hodie habeat locum: et ſic iſte ti. ſit correctus.
Argumentum quod poteſt ſumi ex legibus correctis.

SI quis ex his.

Primo ponit iuriſconſultus mentem edicti. Secundo illud exponit. ſc̄da ibi: hoc edictum. Gl. ma. ponit caſum. in prin. l. ⁊ quaſi ſummat totum tit. Tex. ibi pertinebit. i. vocent p ſe directo. al's ſecus: vt. ȷ. eo. l. ſi nepos. ¶ Pro declaratione tex. quero que fuit rō introducendi iſtud edictum. rn̄. cauſa concordādi ius ciuile cum iure pretorio vt pbatur. ȷ. pri. §. ⁊ glo. dicit apertius. Secundo quero quare dixit iuriſconſultus ſuo nomine. Rn̄d. quia ſecus ſi per mediā perſonā ad eos ptinet hereditas. vt. ȷ. eo. l. ſi nepos. ¶ Quero quare dixit de collatione. Rn̄. q2 poterat eſſe diſcordia inter nepotes ⁊ patruos. nam poterāt dicere patrui qd̄ emācipatus debeat conferre: item nepotes poterunt dicere qd̄ emācipatus cōferret ſolū eis. q2 ſolum eis facit iniuriam. ¶ Querit glo. quot requirunt vt habeat locū iſtud edictū. Dicit gl. q̄ octo que vide in glo. ¶ Ultimo querit gloſſ.a ⁊ vtrū iſtud edictum hodie locum habeat. Uidetur quod non. quia ſublata eſt hodie differentia patrie poteſtatis ⁊ emancipationis vt in aut. de here. ab inteſta. §. ȷ. ⁊ ideo cum ſolus filius veniat ad ſucceſſionem de iure ciuili ⁊ pretorio iſta coniunctio non habebit locum. ita dicit gl. hic. ⁊ idē no. de li. prete. l. vlti. ⁊. s̄. de inoff. teſt. l. ſi proponas. §. ȷ. ⁊. C. de ſu. ⁊ le. autē. in ſucceſ. ⁊ in aut. de heredi. ab inteſt. §. ȷ. ⁊ idem videtur velle Rof. in libellis ſuis in ti. de bo. poſ. contrata. In contrarium quod iſte ti. non ſit hodie correctus videtur. q2 ti. de here. que ab inte. loquitur quando nullum eſt conditum teſtm̄. hic vero quando eſt conditum teſtm̄ ſed irritatur per contracta. ſed vt certiſſimū ſm̄ multas gl. quod qn̄ teſtm̄ eſt cōditū ⁊ irritatur non ſunt correcta iura antiqua vt no. in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tantum. s̄. de lib. ⁊ poſt. ⁊. l. ſi filius. s̄. de mino. ⁊. C. de lib. prete. aut. ex cauſa. ⁊. l. ſi emancipati. C. de col. ⁊ Azo in ſumma huius titul. Preterea ſi bene reſpicias totum titulum poſitū in aut. de here. que ab inteſt. loquitur tm̄ quando filius emā

cipatus ſuccedit cum parentibus vel cum fratribus vel cum filiis fratrum vel aliis collateralibus. Nec vnq̄ reperies ibi quando cum ſobole ſuametipſe cōcurrit: ſi ergo non mutatur quare ſtare prohibetur: vt. l. precipimus. in fi. C. de app. ⁊. l. ſancimus. de teſta. et quia legū correctio eſt vitāda ⁊c. ⁊ ita tenuit Iac. de are. ⁊ Cy. in aut. in ſucceſ. ⁊ multi moderni doct. Sed videte. veritas eſt iſta ſiquidē ab inteſtato ſucceditur tit. iſte eſt hodie correctus non ſolum p iura aut. ſed per iura. C. vt. l. meminimus. C. de le. he. vbi 1
dicit filium emancipatum ſuccedere ad ſimilitudinem ſuorum non obſtante ſibi in aliqua emancipatione. Nec ibi fit diſtinctio cū quo ipſe veniat ad ſuc 2
ceſſionem. Idem dico ſi aliquod teſtm̄ eſt factuʒ qd̄ reſcindatur in totum per querelam vel dicendo nullum ita quod res ad cauſam inteſtati deducat et ab inteſtato ſuccedatur eadem ratione: vt. d. l. meminimus. Sed ſi aliquis filius haberet neceſſe ſuccedere per contratab. quod eſt quando omiſſo beneficio iuris ciuilis de voluntate vellet venire per contra= 3
tabu. vel per aliquod ius pretorium tunc dicerem iſtum tit. non eſſe correctum: ⁊ in hoc dico Iaco. de are. bene dicere. vnde non eſt proprie iſte tit. correctus ſed addit noua forma ſuccedendi filio emancipato: ⁊ ſi ille eligit illam venit in totuʒ. ſed ſi venit per ius pretorium tunc coniungitur cum filio ſuo. vt hic. Nō ob. gl. prealle. nam quando factum eſt aliquod teſtamentum q̄tum ad moduʒ rumpendi remanet differentia emancipationis ⁊ patrie ptātis. quare emācipatus hʒ petere neceſſe cōtrata. hodie ſicut olim. ſʒ poſtq̄ teſtamentum eſt ruptum q̄tum ad ius ſuccedendi non remanet differentia niſi ſecundum eum modum quem. s̄. dixi. ſed tenendo iſtam gl. quod eſt correctus iſte tit. quare legitur: Dicit gl. q2 in ea ſunt bona ar. ⁊ alias leges facit intelligibiliores. Ex hac
4 † glo. habes qd̄ ex. ll. correctis poteſt ſumi argumentum. Oppo. C. de lati. li. tol. l. ȷ. §. ȷ. vbi falſi pena pu=
a nitur qui. ll. correctas allegat.a So. quedam ſunt. ll. correcte in iuris corpore incluſe. et iſte poſſunt allegari. vt in hac glo. licet probetur in ca. autoritate. de conceſ. preben. lib. vȷ. quedam nō incluſe: ⁊ ille nō poſſunt allegari. 1

Iungitur.

Op. quod hodie datus in adoptionem nō iungitur nepoti. q2 p hoc de poteſtate non exit. ⁊ ſic remanet ſuus. vt. l. cū in adoptiuis. §. omnia igitur. C. de adop. Sol. fateor qd̄ hodie corrigitur ſi datur in adoptioneʒ extraneo ſecus ſi alii.

Si pater.

Not. tex. ibi. nam exheredatus ⁊c. ¶ Op. dicitur hic quando filius eſt exheredatus nepos admittitur ⁊ videtur innuere qd̄ tunc nepotes non iūgantur patri exheredato ⁊ eſt verum vt. s̄. hac. l. in prin. ¶ Contra hoc oppo. s̄. de inoffic. teſta. l. ſi proponas. Sol. veritas eſt iſta qd̄ ante latam querelam non poteſt iungi nepos cū patre ſuo. quia pater propter exheredationem excluditur: ſed poſt intentatam ⁊ prolatam querelam iungitur pater cum filio per. l. ſi proponas. ⁊ hoc nō ex vigore huius tit. ſed ex clauſula addita per Iulianum de qua habetis. ȷ. e. l. qui duos. Item hic innuitur. q̄ exheredatus habet pro mortuo contra. l. ſi patronus. §. ex teſtamento. ȷ. de bo. lib. Sol. intellige de exheredatione valida. ſecus ſi eſt facta inualida: vt quia nō eſt adita hereditas. vt. l. filium. §. ſed cum exheredatio. s̄. de contratab. eo. tit. vel al's eſt inualida. quia non eſt facta rite. l. non putauit. §. non queuis. eo. tit. ¶ Oppo. ȷ. de bo. lib. l. ſi patronus. §. ſi quis. So. intellige hic de exheredatione mala mente. al's ſecus. vt ibi.

☞ Querela qd̄ detur illi qui de neceſſitate non debet inſtitui ſi ſit preteritus. 1
Stante ſtatuto quod filia vel mater non ſuccedat patri vel filio extantibus aliis filiis vel fratribus ſi extant ⁊ iudicio teſtatoris ſuccedere nō poſſunt an excludantur. 2
Exheredatus quando habeatur pro mortuo.
An ille qui me impedit ſuccedere vel mecum concurrit ⁊ iudicio teſtatoris excluditur a ſucceſſione me impediat ſuccedere vel mihi partem faciat. 3

Si pater ī poteſtate.

Dicit hic ſi filius eſt exheredatus nepos non admittit. contra imo admittitur ex perſona ſua. vt. l. iij. §. ſi emancipatus. in fin. §. ⁊. l. ſi quis filiū. C. de inof. teſt. So. dico qd̄ nepos nō admittitur ad cōtrat. vt hic ſed bene poteſt admitti ad querelā ex pſona ſua. quia non fuit inſtitutus nec exheredatus. vt. d. l. iij. §. ſi emācipatus. ⁊. d. l. ſi quis filium. Dices tu. hoc non eſt verū: nam ſolus exheredatus vel habitus p exheredato vt in preteritione materna vel materni generis hʒ q̄relā. vt. l. ȷ. ⁊. l. ſe. s̄. de inof. teſt. ſed iſte nepos eſt preteritus ab auo paterno. ergo non dʒ habere querelā. Dʒ dico † q̄ indiſtincte dʒ habere querelā. ille em̄ qui non debet inſtitui de neceſſitate ſi eſt preteritus habetur pro exheredato. vt dr̄ in preteritione materna vel materni generis. ſed hic nepos quē precedit filius nō dʒ inſtitui. vt. l. ſi quis filio exheredato. in prin. s̄. de iniu. teſt. id̄ eius preteritio hr̄ pro exheredatione ſicut in preteritiōe materna. ⁊ pbat tex. s̄. de inoff. teſta. l. pr̄ filiū. vbi pr̄ hʒ querelā nō tm̄ debebat iſtitui cū eū pcedebat gradus liberorū. ⁊ ideo gl. que ibi exponit q̄relā. l. ɔ̄trab. non bn̄ exponit. et hoc patet quia tex. ibi dicit teſtamentum nō eſſe factum ex cā pietatis que eſt cā q̄rele: vt. l. ȷ. ⁊. ij. s̄. de inoff. teſta. Nec ob. l. filius. e. ti. q2 ibi pr̄ intētauit ɔ̄tra. iniuſte. cū ſibi nullo mō cōpetebat. tū q2 nō debebat iſtitui. tū q2 gradus liberorū precedebat ⁊ probat etiā in. l. iij. §. ſi emācipatus. ī fi. ⁊ ibi dixi. s̄. d̄ ɔ̄t.

a ¶ Allegat. qn̄ liceat allegare ex legibus correctis. Adde Bar. latius i l. fi. ȷ. de falſis. et in. l. oēs populi in. fi. de iu. ⁊ iur. Et adde aret. quē vide i c. nouit. de iudi.

a ¶ Si pater. quero. hanc. queſtionem mouet Bald. id. l. frater. in fin. C. de inoffic. teſt. et vide Bald. in. l. huiuſmodi. §. titio. ⁊. l. plene. §. ſi duobus. de le. ſ. aliquid in aut. nouiſſima. C. de inoffi. teſta. faciũt no. ꝑ Bar. in. l. ſ. §. filius. de cõtrata. per eũ in. l. pater filiũ. de inoffi. teſta. in repe. ubi late vide. irẽ facit ad not. per Bar. in. l. liberoꝝ. de ver. ſigni. ⁊ vide Bal. in. l. ſ. in. vſ. q. ſ. qñ nõ peten. par. pro hoc vide dictum Bald. in. l. in ſubſtitu. vulg. ⁊ pupilla. adde tu. ⁊ de hac queſtione dic vt late per Mod. in tract. ſuper ſtatuto quod extãtibus maſculis. arti. xij. q. vſ.

b ¶ Si pater. de iſto §. ſi pater. adde oĩno Bald. in. l. fratres. in fi. C. de inoffic. teſt. et vide Bar. in. l. filiuſf. §. cũ quis. ſ. le. ſ. poſt princi. ij. li.

c ¶ Ex hoc concludo. ad iſta vide que no. Angelus ⁊ Imo. in lege gallus. §. ⁊ quid ſi tantum in queſtio. ſtatuti. de lib. et poſthu. Andr. pot.

a ¶ Quero[a] ego ꝓmiſi me dicturũ hic
2 †queſtionem ſtatuti. quod dicit quod filia non ſuccedat patri extantibꝰ maſculis. vel mater non ſuccedat filio extantibus alijs filijs maſculis: quid ſi eſt alius filius maſculus qui ex iudicio teſtatoris non poteſt ſuccedere: vt quia exheredatus. an impedit matrẽ vel filiam ſuccedere? ⁊ iſta promiſi me dicturum in. l. ſ. §. pe. C. de contratab. et iſte eſt valde difficilis paſſus ⁊ videtur quod talis excluſus non impediat quia habetur pro mortuo vt hic dicitur in text. Et vt hoc perfecte vi c deamus opponi. dicitur hic quod exheredatus habetur pro mortuo. contra. ſ. de le. ſ. l. filius. §. cum quis. ⁊ ibi glo. dicunt quidam vt Ja. de Are. habetur pro mortuo quantum ad ſuum commodum ſecus quantum commodum alienum. vt ibi. Hec ſol. non placet. quia hic quantum ad commodũ alienũ habetur pro mortuo vnde hic nepotes habebunt totum cum alias eſſent habituri dimidiam. Dic ergo quod ibi exheredatꝰ impediebat aliũ faciens conditionem diſpoſitionis deficere ex qua ille volebat ſuccedere. vnde nõ attenditur ſit exheredatus vel non quia ſufficit quod ſit filius vt ibi. ſed hic loquitur quãdo exheredatus alium impediebat quia concurrebat ſi ſequens cum eo ſuccedebat. vñ eo excluſo per exheredationem nõ impediet alium ſuccedere vt hic. ¶ Itẽ b oppo. de iſto. §. ſi pater.[b] vbi filius exheredatꝰ nocet nepoti vt ibi dicitur. ergo exheredatus nõ habetur pro mortuo quia tunc veniret per contratab. nepos preteritus vel diceret teſtamẽtum. nullum. Aduerte exheredatio aſſumit effectum poſt aditam hereditatem vt lege filium. §. ſed cum exheredato. ſ. de contratabul. et tunc incipit haberi pro mortuo cum eſt hereditas adita ⁊ exheredatio cõfirmata. Si igitur nepos qui eſt ſequens in d gradu vult venire per querelam que oritur poſt aditam hereditatem. ⁊ poteſt quia pater exheredatus ſibi non obſtat cum tunc poſt aditã hereditatem habetur pro mortuo. ſed ſi filiꝰ vellet venire ꝑ contrat. que oritur ante aditam hereditatem. vt. l. illud. in principio. ſupra de contrata. vel vellet dicere nullũ quod ius oritur ante aditam hereditatẽ non poteſt cum illo tunc quo ius debet oriri non habeatur pater pro mortuo vt in. §. ſi pater. ⁊. l. ſi quis filio exheredato. in pn. ſ. de iniu. te. Ex hoc ſequitur aliud. vos ſcitis ꝙ contrata. que datur patrono oritur poſt aditã hereditatem vt. l. illud. ſ. de cõtrat. modo filius liberti exheredatus non impedit patronum quin ſuccedat per cõtrata. vt inſti. de ſuc. li. §. ſed noſtra. ver. ſi vero teſtm̃. qꝛ illo tempore quo oritur cõtrata. ille filiꝰ habetur pro mortuo. Item in hoc verſic. ſed ⁊ ſi patruus. vbi admittitur nepos filio exheredato habito pro mortuo. et eſt ratio quia venit ex quodã iure ciuili et ſibi vere cõpetenti ante aditã hereditatẽ: qm̃ ipſe erat in poteſtate ⁊ pater emãcipatꝰ. ⁊ ſic ei nullo mõ ob. ſed ſi vellet venire iure aliquo ſibi queſito. ideo qꝛ pater eius erat exheredatꝰ hꝫ locũ qđ. ſ. dixi. Ex hoc cõcludo[c] ad. q. quã. ſ. dixi filia femina non ſuccedit extantibus maſculis. maſculus eſt exheredatus impediet ne ſuccedere filiam feminã. aduerte ſi exheredatio eſſet annullata aliquo modo tunc eſſet perinde ac ſi nõ eſſet facta vt. ſ. dixi circa cõtraria glo. Sed ſi eſt exheredatus rite ita qđ teſtm̃ non poteſt rũpere. tũc ſiquidem filia vult ſuccedere tanꝙ ſua non põt: quia tẽpore mortis filius maſculus eã ꝓcedebat vt hoc. §. ſi pater. in prin. ⁊. l. ſi quis exheredato. in prin. qꝛ non debet inſtitui. ſed ſi filia vellet venire per querelã q̃ oritur poſt aditã hereditatem. ⁊ ſic eo tempore quo filius habetur pro mortuo tũc poſſet ſuccedere ꝓut dixi. ſ. de nepote. ¶ Contra predicta opp. fortiter in aut. de nup. §. ſoluto. in fi. vbi filius qui ingratitudinam cõmiſit nullo modo alij obſtat ſol. ibi filius ingratus repellitur a lege ⁊ ſic tempore mortis matris reperitur excluſus. ideo alios nõ excludit. ſed hic excluditur per factũ hominis vt per exheredationem que habet locum poſt aditam hereditatem ideo nõ excludit eos qui veniũt poſt aditam hereditatẽ. Sꝫ ſi veniret aliquis ex iure qđ oritur ante aditam hereditatem cui ipſe filius obſtabat tũc filius impedit vt dixi. ¶ Item huic. l. op. j. de aſſi. li. l. ſ. §. ſi. vbi dicitur ꝙ teſtator qui priuat aliquẽ portione ſua põt eã aſſignare cui vult ⁊ ille priuatus facit partẽ alijs. Rñd. et aduerte ad hoc qñqꝫ actus priuationis alicuius precedit actũ aſſignationis facte alteri de eadẽ portiõe qua ille eſt priuatus. verbigratia exheredatur quis primo. ecce priuationis actus. Scđo eius exheredati portio alteri aſſignatur. tũc habent locũ ea q. ſ. dixi. qñqꝫ actus aſſignationis facte alteri ⁊ actꝰ priuationis alterꝰ eſt idẽ actus. tũc hꝫ locũ. l. cõtraria. qꝛ teſtator põt aſſignare cui vult ⁊ priuatꝰ alijs facit partẽ. Ex hoc cõcludo ad aliam. q.[d] dicit ſtatutũ qđ mater nõ ſuccedat filio habenti fratres carnales ex patre: modo pone ꝙ vnus filius deceſſit fratre preterito: extraneo nõ turpi ꝑſona iſtituta: ſuccedet ne mater? Vr ꝙ ſic qꝛ frater nũc nõ põt ſuccedere qꝛ eſt ꝑteritꝰ. Contrariũ puto: nã iſte frater eſt priuatus ſucceſſiõe facto defuncti: ⁊ actꝰ priuationis nõ precedit actũ trãſlationis in alterũ. imo eſt ⁊ idẽ. ⁊ ideo licuit defuncto auferre illi ⁊ alij dare. ⁊ ille frater ita impedit matrẽ ſicut ſi haberet: vt. l. ſ. §. fin. j. de aſſi. li. Faciunt hec ad ea que dixi anno. ⁊ dicam in. l. huiuſmodi. §. ſi coniunctim. ſ. de leg. ſ. Cõtra predicta videtur fortiter. ſ. de bo. lib. l. ſi patronus teſtamento. in prin. ⁊ inſt. de ſucceſ. lib. §. ſed noſtra. verſi. ſi vero teſtm̃. vbi preteritus a matre vel ab auo materno vel a patre milite habetur pro exheredato. ⁊ poſthumũ non impedit. tamen vides quod eſt vnus ⁊ idem actus priuationis et tranſlationis in alium ſcilicet preteritio. Reſpon. licet ſit vnus et idem actus in ſubiecta figura verborum. tamen ſecundum veritatem lex fingit exheredationem precedere: vnde ficte actus priuationis precedit: vt ibi patet. quia preteritio ibi habetur pro exheredatione. nec remanet in finibus preteritionis.
3 ¶ †Vt igitur iſta materia liqueat quando ille qui me impedit vel mecum concurrit iudicio teſtatoris a ſucceſſione excluditur vtrum me impediat vel mihi partem faciat ſic diſtingue: aut ille impediebat me: quia faciebat deficere conditionẽ diſpoſitionis ex qua debebã ꝑ admitti. aut impediebat me: quia ius ſuccedẽdi habebat. ¶ Primo caſu etiã priuatus iudicio defuncti me impedit: vt. l. filius. §. cum quis. ⁊ ibi nota. ſupra de legatis primo. Secundo caſu diſtingue aut actus tranſlationis in alium de portione que illi priuato debebatur: ⁊ actus priuationis eſt vnus ⁊ idem. aut actus priuationis precedit. primo caſu me impedit ille priuatus ſicut ſi priuatus non eſſet: vt. l. ſ. §. finali. infra de aſſi. libe. Secundo caſu debes ſcire quod ille actus priuationis aſſumit effectum demum hereditate adita: vt. l. filiũ. §. ſed cum exheredato. ſ. de contratabu. Ideo diſtingue aut ego habebam ius ſuccedendi inſolidum ab ipſo initio. ſed ille priuatus faciebat mihi partem ꝑ concurſum. ⁊ tunc priuatus mihi non obſtat. vt hic: in verſi. ſed ⁊ ſi patruus. aut ab initio non habebam ius ſuccedendi vel inſolidum non habebam. ⁊ tunc aut volo venire ex aliquo iure quod habet originẽ a tempore mortis vel ante aditam hereditatem: vt ꝑ bonorum poſſeſſionem contratabulas. que datur liberis vel dicendo nullum: ⁊ non poſſum. vt hic in. §. ſi pater. l. ſi quis exheredato. in principio. ſupra de iniuſto teſtamento. coniuncta. l. illud. in principio. ſupra de contratabu. aut volo venire per aliquod ius: qđ habet originem tãtum poſt aditam hereditatem vt per contratabu. que patrono datur: vel per querelã ⁊ poſſum. vt in. §. ſed noſtra inſtit. de ſuc. li. cõiuncta. l. illud. in prin. ſ. de contratab. ⁊ probatur in. l. ſi q̃s filium. C. de inoffi. te. ⁊. ſ. de cõtrata. l. iij. §. ſi emancipatus. in fin. §. ⁊ hoc eſt verũ. ſiue actus priuationis ꝓcedat vere ſiue ficte. vt inſti. de ſuc. li. §. ſed noſtra. ver. ſi vero teſtamentum. ⁊. l. ſi patronus teſtamẽto. in prin. j. de bo. lib. ita debetis intelligere iſtam difficilem materiam.

Liberos. Vide glo. que incipit. j. eod. §. ibi in fi. ſol. vt. d. l. tutela. quia ibi in hereditate libertorum. hic ingenuorum.

Si pater. Facit iſte. §. ad id quod dixi vobis in. l. cum emancipatus. §. ſi. de contratabu.

Illud. Vide glo. que incipit quo ad hoc ibi ſed arg. contra dicit. dic vt ibi per Dy. in. l. ſi proprietarius. j. de dam. infec.

d ¶ Ex hoc cõcludo ad aliã. q. ⁊ vide Bar. ꝑ iſta. q. cõſi. incipiente viſo teſtõ grinici de ſancto Quirico ⁊ iſta cõſuluit. et vide que dico in cõſilio florentie.

Inter ipſum. Primo põit vnum dictũ. ſecundo illud per tria exempla declarat.

Si quis ex nepotibꝰ. Iſte eſt notabilis. §. ad materiam iuris accreſcendi ex coniunctione legali. facit. l. ſi duobus. in prin. ſ. de cõtrata. ⁊ hoc qualiter procedant ⁊ qua ratione dixi plene in. l. re coniuncti. ſ. de leg. iij. in materia coniunctionis legalis tetigi. in. d. l. ſi duobꝰ. in princ. ſ. de contratab.

De dictione ex propter ⁊ de.

Emancipatus. Iuriſcõſultꝰ vſqꝫ huc expediuit primam partẽ edicti. ſ. de coniungẽdis. hic incipit dicere de ſecunda. ſ. de collatione bonorũ que inducitur ꝑ hunc ti. ⁊ durat vſqꝫ ad fi. l. vides ergo qđ filius confert tantum nepotibus ex eo retẽtis. ſed q̃ntum cõferat ſequitur in. §. nunc videamus. ⁊ eſt ſatis no. caſus. ⁊ ibi debere conferre. cõiunge ver. eueniet. j. e. ⁊ poſtea redeas ad verſi. nam ⁊ ſi alius. ⁊ in hoc verſi. no. text. ibi hoc eñi nõ de bonis. Nã tu habes differentias inter ex et propter[a] vt. l. iij. §. ſi ſeruus. ⁊. l. eo. tpe. de pecu. ⁊. l. ſ. §. ex incendio. de incend. rui. nau. cum ſi. ⁊. l. nõ dubium. C. de legi. ſed hic habes de dictiõe de: meliꝰ quã alibi. ⁊ habes ꝙ dictio de: denotat cauſam ꝓximã. ſed dictio propter: denotat cauſam remotam.

Si ſit filius. Vos habetis hodie ita difficilẽ lectionẽ ſicut habuiſtis hoc anno ⁊ hic. §. vſqꝫ ad ad fi. diuiditur in tres partes vt patꝫ ex lr̃a. ¶ Opp. videtis hic ꝙ iſtis nepotibus quoꝝ vnus eſt emãcipatꝰ cõfert. Cõtra emãcipatus emãcipato nõ ꝯfert. vt. l. ſ. in fi. ⁊. l. pretor. §. quoties. ſ. de col. bo. ſol. dicit gl. huic nepoti emancipato non cõfert ex ꝑſona ſua ſed ex ꝑſona pr̃is ſui in cuius locum ſuccedit q̃ pater ꝓmortuus erat in pt̃ãte. Cõtra hãc ſol. op. de tex. ibi: q̃uis hi minꝰ. qꝛ ſi pater ſuperuixeret nihil erãt nepotes habituri: ſꝫ hic dicit minus. ſolutio. expone minus dicit gloſſa id eſt nihil. vt lege illud. de trib. ⁊ quaſi in oẽs hanc ſolutionẽ tenent. Sed mihi non placet quia quod dicit quod nepos in loco patris ſuccedit. expone id eſt in gradum ſuum. nõ ĩtelligas quod ex perſona patris fiat ei collatio ſed ex perſona ſua. quia ius collationis non queſitum non tranſit ad heredem. vt. l. prima. §. ibidẽ. ſ. de

a ¶ Emãcipatus. ex ⁊ ꝓpter. ⁊ de dictione ex et propter ⁊ de dictione de. vide tex. ꝺiũ. et ibi bar. j. l. ſi finita. §. ſ. de dã. infe. ⁊ in. d. l. nõ dubiuꝫ ⁊ de dictione de: not. bal. in. l. de pecoribus. C. ad. l. aq̃. ⁊ ꝑ bart. in d. §. ex incendio.

colla.bo.dixi in.l.j.ſ.de col.do.§.ſi ſit. Quare gl.alio mō ſol.qꝛ hic loquitur de profectitijs q̄ etiā emācipatis cōfe runt:hoc nō eſt verū:qꝛ non reperim⁹ qđ emācipatus emācipato cōferat ꝓ fectitia ſꝫ hec iura.ſed hodie ſic.vt.l. 1
vt liberis.C.de colla.dixi.ſ.de col. do tis.pater filiū.Sol.glo.tertio modo ⁊ dicit hūc nepotē eſſe emancipatum a patre ſuo non ab auo.Hec ſol.nō pla/ cet:qꝛ quocūq; modo nepos non ſit ī aui poteſtate ſufficit.qꝛ ceſſat rō colla tionis.pro hoc.l.ſi emancipatus in pn cip.ſ.de contrata.Quid dicem⁹:Bre uiter dico hic ꝙ huic nepoti emanci= pato confert propter fratrem ſuum in poteſtate retentū:qꝛ ambo vnam per ſonā repreſentāt:vt.l.ſi nepotes.ſ.de colla.bono.vnde ſufficit ꝙ vnus ſit in poteſtate.ſecus ſi diuerſas perſonas repreſentarent.qꝛ eſſent nepotes ex di uerſis fratrib⁹:vt.l.j.§.ſi ſit nepos.ſ. de colla.do.⁊ formatur hoc cōtrariū. C.de colla.l.ſi emancipati.in.j.glo.⁊ male ſoluitur. ¶ Item opponitur qđ iſte.§.nihil faciat ad titu.Glo.reſpon det qđ faciat ad titulum:qꝛ tractat de collatione facienda:vt vidiſtis.ſ.eađ l.in prin.⁊ exinde occaſiōe ſumpta ge neralius tractat.

a ¶ Itē no. No.de his verbis:et ſequit̄ bal. in.l.ea con di.de reſci. ven.⁊ in.l. cum res.et ibi bal.C. de dona.⁊ ad dicta h̄ per Barr. in prin.ad= de Frā.de are.in.c.no ui.co.iij.in princi.de iudi.

Sed ſi ſint. Pone caſum ſic: quidaꝫ habebat vnum filium emancipatum.ex alio fi/ lio premortuo duos nepotes emanci patos.ex vno iſtorum pronepotem in poteſtate.iſte filius emancipatus con fert bona ſua propter hunc pronepo/ tem qui erat in ptāte.mō querit̄ vtrū iſti nepotes emācipati de illis bonis collatis debeāt aliq̄d habere:Rūdet iuriſconſultus:omnes iſti nepotes ⁊ ꝓ nepotes repreſentant locum vni⁹.tn̄ de bonis que ipſis remanent ex colla tion e:dimidiam habebit alius nepos cum filio ſuo in poteſtate retento qui eſt pronepos quo ad auum.h.d.Iſte eſt difficilis.§.in tex.ibi partē.de bo= nis collatis a filio emācipato viuēte. ¶ Oppo.⁊ videtur quod ſolus pro/ nepos in poteſtate retentus debeat habere bona collata.nam emancipa/ to non fit colla.Dicit gloſ.Solu.vt.ſ. proxi.§.Tu dic.omnes iſti nepotes et pronepotes habentur loco vnius.et ideo iſtis emancipatis propter perſo nam pronepotis qui eſt in poteſtate fit collatio.vt.ſ.proxi.§.dixi.

Sed et ſi ſit nepos. Gloſſ.hic ponit caſum ⁊ verſi.conti= net ⁊ bene.alia ſunt clara.

1 ☞ Dicta in.l.interpretata videntur repetita in interpretante.

2 Clauſula cum eadem conditione:intelligitur eiſdeꝫ pactis ⁊ oneribus.

NIhil. Iſta eſt not.l.⁊.h.d. Clauſula †adiecta ī.l.īterpretata:videt̄ repetita in.l.interpretante.h.d.Et hoc not.ad multa.facit ad hoc in aut̄.de fi/ lijs ante do.inſtru.natis.per totam illā conſtitutionem.⁊ de hac materia qualiter dictum in vno capite videtur in alio repetitum.dixi plene alio
a anno in.l.pretor.§.ij.j.vi bo.rap.Itē nota⁹ hec verba
2 †que hic dicuntur cum eadem conditione.intelligū tur idest eiſdem oneribus.vt preſtet legata fili⁹ ſicut pater.Et hoc facit ad multa ſi dicitur talis recepit rem illa conditione qua habebat talis:nam intelli= gitur eiſdem pactis ⁊ oneribus.qđ no.

QVi duos filios Iſta lex eſt magne dif ficultatis in caſu et parue vtilitatis.et primo ponitur thema ⁊ due.q.ex the= mate.ſcđo ponitur reſponſio ad primā q.tertio reſponſio ad ſecundam.ſecunda ibi:reſpon= de ſi filium.tertia ibi:quoniam ſi pater. ¶ Op.j.e.l. vlti.Sol.vt ibi.Quero que fuit noua clauſula a iul. inducta:Rn̄.hoc edictum.nam forte pretor qui hoc introduxit fuit vocatus iul.Vel forte iulianus iuriſ= conſultus introduxit hoc magis quā pretor.vel poſ= ſumus dicere quod noua clauſula fuit introducta a iuliano nō a pretore qn̄ filius iungitur cum patre ex/ heredato.vt habes in.l.ſi vt ꝓponis.§.j.ſ.de inoffi. teſta.

SI nepos. Iuriſconſultus exponit v̄= ba poſita.ſ.eod.l.j.que di/ cunt ſuo nomine.

SI quis filium. Not.qđ hoc edictum hꝫ locū in nepotibus naturalibus.ſecus in legitimis tm̄.vt in adoptiuis vt hic. ⁊ habuiſtis no.ſ.e.l.iij.in gloſſ.magna.

SI poſt emancipa. Iuriſ= conſul= tus ponit hic pmo vnā.q.cui nō reſpon det.ſecundo ponit aliam:cui reſpōdet. tertio aliam cui rn̄det.ſed ad.q.non ſo/ lutā rn̄det gl.antepe.ſcđa pars incipit ibi ⁊ proponamus.tertia ibi:⁊ cui.Aduertatis.qꝛ eſt valde difficilis in hoc prin.collige caſum in text.ibi finge enim ⁊c.Quero dicitur hic qđ nepoti eſt ſeruā da portio ex conſtitutione.quero que ſit iſta conſtitu tio diui pij.Dic.eſt illa de qua fit mentio.ſ.eod.l.qui duos.ſed fuit conſtitutio antonini:niſi dicamus qđ fuit idem diuus pius ⁊ antoninus.Alij dicunt qđ cō ſeruatur per hoc edictum.ſed hoc eſt falſum.qꝛ per hoc edictum nullo modo admittitur nepos qui non eſt in poteſtate.ſed veritas eſt ꝙ hic dicitur:ex cōſti/ tutione diui pij.debet intelligi id eſt ex edicto.de le. preſtan.et ex conſtitutione diui pij que eſt facta ad illud edictum.⁊ declarauit illud edictū pertinere ad hereditates.vt.l.filiū.§.ſed ⁊ ſi portio.ſ.de lega.pre/ ſtan. ¶ Hoc premiſſo quero in prīo caſu que portio cōſeruabit̄ huic nepoti.In gl.ſunt plures ſol.prima

eſt ꝙ cōſeruet̄ virilis:hoc eſt tertia qꝛ ſunt duo filij. vt.l.virilis.in prin.ſ.de leg.preſtā.Hec opi.nō eſt ve/ ra.qꝛ ſm hoc habebit iſte fili⁹ qui nō eſt ī familia pl⁹ q̄ ſi eſſet in familia.tn̄ quidā volētes ſuſtinere conce dunt contrariū.⁊ dicūt ꝙ eſt ratio:qꝛ habet iure ſuo nō per contratab.Alij hoc timētes dicūt ꝙ cōſeruat̄ tm̄ quantū haberet ex hoc edicto.ſ.quarta.alij idem ꝙ conſeruat̄ tm̄ quantū haberet ſi eſſet in poteſtate. ſed prima eſt vera ꝙ tertia debet conſeruari ꝑ.l.qui duos.in ſi.ſ.eo.niſi diceret illā correctā.qđ nō eſt di/ cendū.⁊ hoc tꝫ Dy. ¶ Venio ad ſcđam partē quan/ do duo erant nepotes quorū vnus erat in poteſtate: alter non:quantū cōſeruabit̄ vtrū virilis.hoc eſt q̄r ta vel ſextuncia.ſ.octaua.Dicit glo.ſextuncia.⁊ hoc eſt verū.ſꝫ tūc extra glo.dubitat̄ ⁊ ſunt v̄ba Dy.qua re.ſ.proxi.conſeruat̄ virilis.hic vero non.Reſpōdet Dy.virilis dꝫ intelligi quod iſte excepte perſone non habent aliquid vltra quam habeat vnus qui venit per contratab.vt.l.virilis.§.j.ſ.de leg.preſtan.ſed in primo caſu huius.l.ſi ſibi conſeruatur virilis non ha bet plus quā haberet ille qui venit per contrata.ſed hic ſi cōſeruaretur ei quarta haberet plus q̄ aliquis ex his qui vocant̄ ad contratab.ideo non ſeruat̄ q̄r/ ta ſed conſeruatur ei id quod haberet ſi in poteſtate manſiſſet.⁊ quod haberet plus ſi conſeruaret̄ quar/ ta quam haberet ſi eſſet in poteſtate:probatur.Fili⁹ emancipatus cum nepote in poteſtate retēto habēt dimidiam quam partiuntur inuicem:⁊ ſic quilibet quartam.ſi ergo iſte filius qui non eſſet in poteſtate haberet quartam:iſta quarta debet detrahi tā a pa truo quā a filio ⁊ nepote in poteſtate retento.vt.j.in fine.⁊ ſic nepos non exiſtens in ptāte haberet quar/ tam integram.⁊ nepos exiſtēs in poteſtate haberet quartam diminutam.⁊ ſic nepos non retentus in po teſtate haberet plus q̄ aliquis ex his qui veniunt ꝑ contratab.quod eſſe non debet.ideo conſeruatur ei portio quam haberet ſi in poteſtate manſiſſet.ita di/ cit Dy.predicta puto vera ſi ponamus in hac.l.nepo tem in poteſtate retentū eſſe preteritum vel ſi pona/ mus eſſe eum inſtitutum.⁊ vellet venire per edictū. 1
de coniun.omiſſo beneficio ti.de leg.preſtā.ſed ſi iſte nepos in poteſtate retentus eſſet inſtitutus ⁊ vellet venire per edictum.de leg.preſtan.vt ſibi portio con a
ſeruet̄:tunc ſibi ⁊ alteri nepoti conſeruaretur tertia. ⁊ ſic quilibet haberet duas vncias.ita debetis intel/ ligere hanc materiam.Poteſt eīn eligere iſte nepos in poteſtate retentus beneficium illius edicti de cō/ iungen.⁊ venire per contrata.vel eligere beneficium 1
de leg.preſtan.vt.l.filium.§.omnibus.ſ.de le.ꝑſtan.

¶ De carboniano edicto. Rubrica.

¶ Dictū eſt.ſ.de bo.poſ.contratab.⁊ de multis edi/ 1
ctis factis circa illud.ſed qꝛ edictū carbo.eſt factum circa edictū de cōtratab.ideo ſequit̄ iſta rub.Que= rit gl.quare dicat̄ carb.edictū.Dicit glo.qꝛ a carbo. edictum.vt in glo.habes ⁊ bene.

SI cui. Iuriſconſult⁹ prīo ponit edi. cti naturā.ſcđo icipit edictū exponere.ſcđa ibi non tm̄ maſculi ⁊c. Habetis hic tria q̄.principaliter ponit 1
edictum.circa illud principiū ſunt aliq̄ glo.que recitant verba iuriſconſulti poſita.j.eo.per totum ti. ¶ Sed prīo quero vtrū iſte cui ſit controuerſia ſit inſtitutus vel exheredatus:Dic vt.j. e.l.§.pompo.Item dicitur hic cōtro/ uerſia:an intelligat̄ agendo:Dicit gl. quod non ſed tantum excipiendo.tu dic idem eſt agendo ſiue excipiēdo.j. eo.l.iij.§.parum.quod dic vt ibi ⁊ ple/ nius dicam.j.e.l.iij.§.miſſum.Dicitur hic controuerſia ſit.quid ſi ſit inter li beros an hec ſufficit:Reſpondeo ſic. ſed debet eſſe controuerſia etiā de bo nis.vt.j.eo.l.iij.§.quamuis.Item dici tur hic cauſa cognita.qualiter intelli/ gitur:Dic vt.j.eo.l.iij.§.cauſe.Dicitur hic qđ aduerſarius mittitur in poſſeſ. ſi pupillus non ſatiſdat.quero an ſit aliquis caſus quo aduerſarius mitti/ tur ſi ſibi pupillus cauet:Reſpon.ſic: ſi aduerſarius eſt in pari gradu cum pupillo.vt.l.ſed et ſi is.j.eo.Iſtaꝫ ma/ teriam de ſatiſdatione declara in.d.l. de bonis.§.qui pupillo.j.eo.⁊.l.ſed et ſi is.

Et generaliter. ¶ Opp. ꝙ iſte verſ. ſibi contradicat:qꝛ primo dicit quod datur feminis hoc edictum.⁊ poſtea dicit ꝙ illi qui non habent cōtratab. repelluntur.ſed in teſtamentis tm̄ fe/ minarum non habet locū contratab. vt.l.illud.§.ad teſtamenta.ſ.de cōtra tab.Sol.intellige de feminis deſcen= dentibus ex virili ſexu.Item op.ꝙ in ſtituti ⁊ venientes ab inteſtato veniūt per carb.⁊ non habent contratab.vt j.ea.l.§.pompo.⁊.l.ſi impubes.Sed hoc ſol.glo.⁊ bene.

☞ Aſſertio patris aſſerentis aliquē nō eſſe ſuum filium non nocet filio.

Si quis. *Hic declarat illud quod dicit controuer ſia fiat ſcꝫ a quo ſit.Nam.ſ.in verſi.⁊ generaliter:declarauit illud verbuꝫ ſi cui ſit controuerſia.Not.tex.ibi:cum ⁊ ſi teſtator ⁊c.ex quo† habes quod licet pater dicat aliquem non eſſe ſuū filium non nocet filio vt hic.ſicut nec dictuꝫ matris.vt.l.imperatores.ſ.de probatio.

a ¶ Si q̄s. de quo vi= de bar.ī.l. fili⁹.de his q̄ ſunt ſui vel alie.iu.

☞ Carbonianum non hꝫ locū ſi de/ functus dicatur ſeruus.

Sed et ſi quis. Hic.§.re= ſpicit illud verbum inter liberos poſitum.ſ.ea.l. in principio.Nota textum ibi:nam vel magis. ¶ Item nota.text.ibi.ſed ⁊ ſi. 1
defunctus ⁊c.Ex quo habes † ꝙ ſi de. functus dicatur eſſe ſeruus hꝫ locum

carbo.ꝛ videt̃ mihi quod cõtra iſtum tex.ſit tex.in.l.liber.C.de pe.hered.de quo dic vt dicam.ĩ.eo.l.iij.§.miſſum.

Pompo. Nota ex hoc.§.qđ ei qui hꝫ bono.poſ.ſm tabu.non datur carbo.Secundo no.differentiam inter iam natum ꝛ poſthumum.ratio differentie eſt vt in glo.dicitur ꝛ bene declaratur.vt.l.ij.C.de edic.diui adri.tol.Quero quid ſi etiã an ille ſit filius inſtitutus dubitat̃ vt qꝛ aduerſarius negat te eſſe illuꝫ quẽ teſtatoꝛ inſtituit tanquam filiũ an habeat locum carbo.Reſpon.ſic[a].qꝛ eadem eſt ratio que eſt in poſthu.vt.ĩ.e.l.iij.§.quamuis.

a ℭ Rñ.ſic.Adde bal.in.l.ſ.C.eodem.

Idem ait. [b]Vides hic quod ſi aliquis exheredat̃ tanq̃ non filius exheredatio non valet.Sed contra in.l.iij.in princi.ſ̃.de libe.ꝛ poſthu.Dicit gloſſ.exheredatio non valet ſcꝫ ſi probet ſe filium: interim tamen valet.Certe ſatis poteſt ſuſtineri ꝛ ſufficit quod probet ſe filium ſemiplene.vt.ĩ.eo.l.iij.§.cauſe.quo probato datur carbo.po.vt hic quantuꝫ ad alia valet exheredatio:vt.l.iij.in prin.ꝛ ibi no.ſ̃.de libe.ꝛ poſth.

b ℭ Idẽ ait adde Baldum in.l.ſ.C.eo.et in.d.l.iij.

Si quis filium. Hic incipit iuriſconſultus declarare illa verba que dicunt quod controuerſia differri dꝫ in tempus pubertatis.quid intereſt.hic iuriſconſultus reſpõdet.vides in.l.noſtra.quod ſi quidem ſit contentio de bonis tantum:non habet locum carbo.ſecus ſi de bonis ꝛ ſtatu:qꝛ tũc ſic.ℭ Quero ſi teſtatoꝛ inſtituit filiũ nõ vt filium an teſtamentũ valet: Rñd.ſic.qꝛ valet exheredatio ſic facta:multo magis inſtit.vt.l.iij.in prin.ſ̃.de lib.ꝛ poſth.ℭ Hoc premiſſo aduerte ad iſtum.§.quomodo iſte filius dicebat ſe heredẽ ab inteſtato ſi inſtitutio valet.Forte hoc erat qꝛ erat inſtitut9 ex minima.Unde ſm iura antiqua non poterat agere ad ſupplementũ.ſꝫ poterat rumpere teſtamentum.vt.l.cum queritur:ꝛ.l.omnimodo.C.de inoffic.teſta.Vel dic ꝙ dicebat teſtm̃ nulluꝫ non tñ dicebat bene.ℭ Itẽ oppo.qñ iſti coheredes negãt cũ filiũ videt̃ qđ non habeat locũ carb.qꝛ ſit cõtrouerſia de ſtatu tm̃ non de bonis.qꝛ bona ſunt ſibi relicta tanq̃ extraneo ꝛ ceſſat carbo.vt.ĩ.e.l.iij.§.q̃uis.Rñ.imo faciebãt cõtrouerſiã de ſtatu.ꝛ de bonis dicẽtes nõ eſſe filiũ ꝛ ſibi relictuꝫ tanq̃ filio:merito ſi nõ eſt filius inſtõ nõ vꝫ.vt.l.ſi pr̃.ꝛ.l.nec apđ.C.de her.inſti.Vel forte tenebãt eũ filiũ ꝛ dicebãt relictuꝫ ſibi factũ eſſe ꝑditũ ex eo ꝙ teſtm̃ dixit nullũ.tñ illa allegatio nõ eſt bona vt dicit ꝛ ꝓbat̃.ſ̃.de his q̃b.vt indi.l.poſt legatũ.in princ.Itẽ dꝛ hic ꝙ ſi heres cõtẽdit teſtm̃ valere non hꝫ locum carbo.ſed certe quatenus cõtendit valere: non negat eum filium nec eſt cõtentio de bonis:qꝛ ſi dicit teſtm̃ valere etiã per cõſequẽs dicit ſe velle dare relictum illi filio.Rñ.lꝫ cõcedat teſtm̃ valere:tñ dicit relictum illi filio non valere dicenti teſtm̃ nullũ.vel aliter eſt contentio de bonis.non de eo qđ filio eſt relictum.ſed de eo qđ vltra petit dicẽdo teſtm̃ nullum.non tñ qõ differtur.qꝛ eſt queſtio de bonis tm̃ nõ de ſtatu.

Si mater. Iſte.§.hꝫ quatuoꝛ partes nota.ſi ſtat9 pupilli reuocat̃ in dubiũ differt̃ qõ ſtat9:ſed ſi redarguit̃ mater tũc ſec9 vt hic.ℭ Op.de primo rñ.ad ſcđꝫ.In primo qõ differtur:in ſcđo nõ.Sl.ſoluit in primo dicto qđ ſiebat qõ matri ꝛ puero ſimul:ſcđo mr̃i tm̃.hoc videt̃ tenere Jac.de are.ꝛ Dy.vel aliter in primo rñſo ſiebat qõ puero tm̃ ꝛ non matri.in.ij.rñ.matri tm̃ ꝛ nõ puero:iſta eſt ſecunda lec.gloſ.ꝛ hoc videtur tenere Ro.in libellis ſuis ſuper hoc titu.Intelligit eñ primum rñſum qđ ſiebat queſtio pupillo ꝛ faciendo qõnem pupillo ꝑ quandã conſequentiaꝫ ſit matri.ꝛ hoc vult dicere textus in principio.mater redarguit.quamuis in prin.in.ij.rñ.mater principaliter accuſatur.ita dicit Roſ.Videte iſta opi.non videtur eſſe vera qꝛ anteq̃ mater accuſetur ꝛ conuincatur non poteſt iſta qõ moueri puero.vt.ĩ.l.proxi.non ergo procedit dictum Roſ.qđ per quandã conſequentiam ſiet queſtio matri.ſuſtinendo Roſr.dic quod iſta exceptio quod pri9 debeat fieri queſtio matri non opponebatur ꝛ ſic iudicium procedebat:vt.l.ſ.ꝛ quod ibi not.C.de app.ꝛ l.ij.C.cõi diui.ꝛ qđ ibi no.ꝛ.l.ſi dictũ.§.ſi mãcipiũ.ſ̃.de euict.ita põt ſuſtineri Roſ.tñ diuinatio eſt.Sed tenẽdo aliã opi.quam tenet Dy.ꝛ Ja.de are.remanet dubiũ qũo poterat ſimul ꝛ ſemel fieri qõ matri ꝛ puero cum accuſatio matris ſit qõ criminalis.ſcꝫ legis Cornelie de fal.vt.l.ſ.C.de fal.ꝛ queſtio pupilli ſit ciuilis ꝛ ſic debent diuerſos iudices habere:vt.l.ſolem9.§.latrũculatoꝛ.ſ̃.de iud.Poſſumus dicere ꝙ cõtra matrem agebatur de falſo ciuiliter ꝛ petebat̃ ꝓnũtiari partum eſſe ſuppoſitũ ciuiliter:ſi ad hoc requirebat̃ pupillus ꝛ eius adminiſtratoꝛes.vnde ſimul ꝛ ſemel iſtud iudiciuꝫ agitabat̃.merito dꝫ differri:vt hic.ſed in.ij.rñ.mater criminaliter accuſabatur.ideo ſtatus pupilli nõ tangebatur.ꝛ hoc innuit text.hic.nã in prin.tex.dicit mater redarguitur.nec dicit qũo.ciuiliter vel criminaliter.licet glo dicat criminaliter.ſed in ſcđo reſpõnſo.dicit rea poſtulat̃.ꝛ ſic accuſabat̃.ideo qõ non debet differri.cõtra:qꝛ qõ dꝫ differri quando mr̃ ſola poſtulat̃ rea:vt.ĩ.e.l.iij.§.ibidẽ.ſol.hic loquitur qñ mater erat maioꝛ.xxv.annis.ſec9 ſi minoꝛ.argu.d.§.ibidem.ꝛ quod nota.ĩ.eod.l.ſi impubes.§.ſi mater.reaſſume ergo ſic omnia predicta.quandoq̃ ſit queſtio pupillo tantum:q̃nq̃ mr̃i tm̃:q̃nq̃ vtriq̃.Primo caſu differtur cauſa ſtatus vt hic in princi.ſm vnam lec.ꝛ per totũ tit.iſtũ.ſcđo caſu nõ differtur vt hoc in ver.cũ vero.niſi ſit minoꝛ vel grauida.vt.ĩ.dicetur.Tertio caſu quando ſit qõ vtriq̃ qualr̃ ꝓcedat.vt.ſ̃.dixi.Aduerte aut̃ ſi ſeſt minoꝛ ꝛ differtur qõ reſpectu vtriuſq̃.vt.ĩ.eo.l.iij.§.ibidẽ.et

qđ no.ĩ.e.l.ſi impubes.§.ſi mr̃.aut mater erat maioꝛ ꝛ tunc reſpectu filij differt̃ ſꝫ reſpectu matris differri non dꝫ.arg.iſtius.§.in ver.cum vero.ita videt̃ etiã intelligere Cy.in.l.ſ.C.ad.l.coꝛ.de fal.in.ij.op.lꝫ non ita plene dicat.ℭ Op.etiã qñ mater ſola arguitur per accuſationẽ videt̃ ꝙ debeat differri queſtio ſtatus:vt.l.ſi ventris.ſ̃.de ven.in poſ.mit.Sol.dicũt quidam ꝙ illa dꝫ intelligi ſm precedentẽ diſtinctioneꝫ.qđ ibi accuſabat̃ mr̃ de adulterio ad impediendum partũ.hec ſol.non procedit:qꝛ ſi accuſatio eſt criminalis nõ põt ſimul ꝛ ſemel dirigi cõtra matrẽ ꝛ partuꝫ:qꝛ diuerſa ſunt iudicia ꝛ debent a diuerſis iudicib9 agitari.ℭ Quare dic ꝙ ibi accuſabatur mater ſola.ſiebat tñ preiudicium partui futuro:ſed hic ſiebat ꝑiudicium partui iam nato.ꝛ eſt ratio.ſicut eñ cũ mater eſt minoꝛ queſtio differt̃ vt dixi.ſ̃.ita etiã quãdo eſt grauida dꝫ differri.qñ non poteſt ita ſufficiẽter defendere.itẽ eſt ratio qꝛ magis fauemus partui naſcituro q̃ iã nato.vt.l.ſ.§.ſi ea.ſ̃.de ven.in poſ.mittẽ.hoc videtur tenere Ro.ſuper iſto ti.ℭ Item dꝛ hic in ſi.ꝛ ꝙ ſentẽtia lata cõtra matrem preiudicat partui.contra.C.ad.l.coꝛ.de fal.l.ſ.Sol.intelligit gl.qđ iſte ver.referatur ad primum caſum qñ agebat̃ cõtra matrem ꝛ pupillũ ſimul:ꝛ ſic ſñia fuit lata cõtra pupillũ:ita dicit glo.ꝛ bene.Alij dicũt ꝙ etiam qñ ſñia eſt lata cõtra matrem preiudicat filio[a] quo ad ꝓbationem:vt.l.ſ.§.ſi cui.ſ̃.de vẽ.inſpi.ꝛ qđ not.in.l.edictum.eo.ti.videte qđ dꝛ qđ factum matris preiudicat pupillo vel filio quo ad onus probationis:eſt verum factum matris non obſeruantis ea q̃ dicunt̃ in illo tit.de ven.inſpi.nõ aũt factum matris ſuccũbentis in cauſa vt hic:ꝛ hoc puto veruꝫ.Vel aliter factũ matris nõ nocet filio in cã principali.vt.l.ſ.C.de falc.al's ſic.ſed nõ placet quare tene primã ſol.quam dedi.tangit̃ etiam hoc per Cy.C.eo.l.ſ.in.ij.q.Et faciũt predicta ad q.quã diſputaui:an ſñia lata cõtra filiũ pro maleficio ſufficiat vt ſiat executio cõtra patreꝫ:dic vt in diſputatione mea ꝛ plene ſcripſi in.l.cũ fili9.ĩ.de ver.ob.

b

a ℭ Preiudicat filio.vide.d.Ant.ĩ.c.pe.ĩ.ſi.col.đ repu.ꝛ in.c.cãꝫ el.ij.q̃ filij ſint legi.

1 ☞ Actio ciuilis ꝛ crimialis qñ cõpetit ꝯtra aliquẽ an ſit neceſſe quod prius agatur criminaliter q̃ ciuiliter. c

Adde circa hoc ꝛ vide Alex.in conſi.clxxij.col.ſ.in.v.volumine.

Licet mulier. Donec viuit aliq̃s ex participibus criminis nõ põt agi ciuiliter de crimine contra tertium.h.d.ℭ Nota et ſic habes qđ non eſt in poteſtate mea velim agere ciuiliter.Cõtra C.quando ciui.acti.crimi.preiud.l.ſ.Solu.dicit Jaco.de are.ꝛ bene ꝛ multum not.ſi contra crimĩnoſuꝫ ego volo agere poſſum eligere an velim agere ciuiliter vel criminaliter.vt.l.ſ.C.quando ciui.acti.crimi.preiudi.ita dicit ipſe.adde niſi in caſu homicidij:qꝛ per ciuilem actionem in vna cauſa non debet preiudicari cornelie.de Sica.criminali.vt.l.pretoꝛ edixit.§.primo.ĩ.de iniur.ſm lectu.Jaco.de are.Si vero volo agere contra tertium non poſſum agere:vt hic.et l.ſ.C.vbi cauſe fiſcales.ꝛ refert Cy.latius in.l.vlt.C.de fide inſtru.

Carbonianum. In ſm tab.i.ſi bon.poſ.ſm tab.dꝛ hic ꝙ poſthumo inſtituto.lꝫ habeat ſm tab.põt etiã habere locum hoc edictum.ſed quid ſi iam natus eſt inſtitutus:Dicit glo.idem ſi hec duo negentur:ſꝫ glo.ĩ.proxi.§.facit differentiã inter poſthumum ꝛ iaꝫ natũ:ꝛ idẽ videt̃[b] facere tex.ſ̃.eod.l.ſ.§.pompo.q̃d dicemus:dico ꝙ ideꝫ in poſthumo:qꝛ nego eum eſſe inſtitutũ qꝛ nego iſtum eſſe illum queꝫ teſtatoꝛ inſtituit vt filium non obſtat.§.pompo.qꝛ ibi denotat facti accidentiaꝫ qꝛ raro contingit illa contentio qđ teſtatoꝛ errauit in coꝛpoꝛe.ſed ſi hoc cõtingeret verum diceret noſtra glo.Dicit̃ hic in fideicommiſſo.ꝛ legato hꝫ locũ Carbo.qualiter intelligatur:Dicit gl.duobus modis tene primam que eſt vera.

Quamuis. ℭ Opp.dꝛ hic ꝙ ſcripto heredi non datur carbo.contra.ſ̃.pri.Dicit glo.hic in iam nato.ibi in poſthumo vel etiam in iam nato eſſet idẽ qñ eſſet contentio de ſubſtantia perſone:ꝛ ibi dixi.ꝛ hoc debet intelligi quãdo de ſtatu perſone nõ eſt contentio.ꝛ iõ qꝛ habet poſſeſſionẽ oꝛdinariã non recurrit̃ ad iſtã:vt.l.q̃uis.C.de edic.diui adr.tol.ꝛ.l.ſ.ꝛ.l.ij.quoꝛum legatoꝛ.ℭ Itẽ op.ĩ.e.l.de bonis.§.ita demũ.Sol.vt ibi.ℭ Quero qñ mouet̃ queſtio ſtat9 tm̃ an differatur queſtio bonoꝛum:Rñ.non:qꝛ quando mouet̃ q̃ſtio ſtatus tm̃ non bonoꝛum:ad quid differtur cum non ſint inuicem preiudiciales:

b ℭ Et ideo vt.vid bar to.in.l.ſ.§.põpo.ſ̃.e.ꝛ bal.ĩ.l.ſ.C.eo.

Puberi. [c]Not.quod decretuꝫ ſubreptitium non valet:vt.l.cum vero.§.ſubuentum.ĩ.de fideicom.libe.ꝛ.l.magis puto.§.peñ.ſ̃.de re.eoꝛum.

c ℭ Puberi.ꝛ iſtũ text.alleg.not.Bal.in.l.ſ.ad ſi.C.de curat.furi.

1 ☞ Exceptio dolo facis petere qđ reſtituturus es haber locum in poſſeſſorijs adipiſcende:in alijs poſſeſſoꝛijs non.

2 Procurator preſumit̃ ille penes queꝫ ſunt inſtrumenta cauſe.

3 Semiplena ꝓbatio quando ſufficiat in cauſis ſummarijs.

Cauſe. Hic incipit exponere illa ṽba cauſa cognita:quia bis in edicto poſita fuerunt.ℭ Opponit̃:dꝛ hic qđ debet cognoſci ſummatim.contra.C.eodẽ.l.ſecunda.Solutio illa ſecundum iſtam debet intelligi quod cognoſcet̃ ſummatim.Iteꝫ dicitur hic quod ſummatim cognoſcitur.contra in.l.iudices.C.de iudi.ſol.

ſpāle eſt hic vt plene not. in. l. iij. §. ibi
dem. ſ. ad exhi. ¶ Itē op. dr hic ꝙ po
teſt opponi puero petēti carbo. tu nō
1 es filius. Cōtra † in poſſeſſorijs nō hʒ
locum regula dolo facis: qꝛ petis: vt. l.
ſi quis ad ſe fundū. C. ad. l. iul. de vi. ⁊
plene no. in. l. j. §. j. ff. de vi ⁊ vi ar. Sol.
in poſſeſſorijs recuperande nō hʒ lo
cum regula illa. ſed in poſſeſſorijs adi
piſcende habet locum. de quo plene ī
l. dolo. ff. de doli excep. ⁊ plene dixi in
l. ſi ſocer. §. lucius. ſ. ſo. ma. ¶ Itē dr
hic ꝙ cum eſt dubium de mādato ad
mittitur cautio de rato. quero quali
ter intelligitur[a] dubium de mandato?
2 Dicunt quidam † quando ille qui di
cit ſe procuratorē habet aliquid mo
dicum ſaltem qḋ faciat ꝓ eo qḋ mihi
multū placet. ⁊ glo. eſt iuris canonici
que dicit qḋ ſi apud aliquem reperiū
tur inſtrumenta cauſe eſt preſumptio
quod ſit procurator: vt not. in. c. j. de ꝓ
cur. ⁊ dixi in. l. vul. ſ. de admi. tut. ⁊ de
hoc no. per doc. C. de procu. l. j. ⁊. l. nō
ſolū. §. qui alieno. ſ. de ꝓcur. ¶ Item
3 no. hic † quod in cauſis ſummarijs ſuf
ficit iſta ꝓbatio ſemiplena[b] ita qḋ in
ducat preſumptionem. ⁊ hoc intellige
in cauſis ſummarijs in quibus preiu
dicium modicum paratur. tunc enim
ſufficit ſummaria cognitio q̄ preſum
ptionem implicat. Si em̄ paratur ma
gnum preiudicium tunc requirit ple
na cognitio: ſed dicitur ſummaria: qꝛ
dantur breuiores dilationes. ⁊ ſic nō
ad probationem dicitur ſummaria: ſʒ
qꝛ dantur dilationes breuiores. ita no
tat Dy. in. l. j. §. j. ff. de preto. ſtipu. ⁊ ita
debet intelligi. c. ſepe contingit. de ver
bo. ſig. in cle. facit ad predicta. ff. ꝓxio
§. ⁊ quod dicetur ibi.

a ¶ Qualr intelligit. qualr dicatur dubiū de mandato. Adde Bal. ⁊ Imo. i. l. mēſa. ſo. ma. per gl. in. c. corā. de of. deleg. et in l. fi. de pac. conuen.

b ¶ Probatio ſemiplena. Adde bar. in. l. iudex. C. de iudi. ⁊ latius in. l. j. §. fin. ff. de preto. ſtipu.

1 ☞ Practica huius materie qualit ſiat: ⁊ pro libello. nu. 3.
2 Mater in cauſa ſtatus ⁊ ad ſtatū ꝑti nentibus pro pupillo teſtificatur.
3 Tutor quando pro pupillo teſtificet.
4 Teſtes examinari ⁊ publicari ad eter nam rei memoriam quando quis fa cere poſſit.
5 Infamis de facto non repellit a teſti monio ſed minus ei creditur.
6 Teſtis conditio quo ad teſtificandū quo tempore attendatur.
7 Teſtis qui tempore teſtamēti erat bo ne conditionis ſed tempore redditi te ſtimonij erat infamis: vt probet quod tempus attendatur remiſſiue.
8 Teſti deponenti de facto longinquo non ita creditur ſicut de propinquo.
9 Teſtes ad eternam rei memoriā exa minari poſſunt ſuper negotio ꝙ de fa cili poteſt tradi obliuioni.
10 Iudex qualiter pronuntiabit ſuper iſto edicto quā do carbo. poſ. ⁊ ꝙ queſtio ſtatus differatur ſimul et ſemel petuntur.

Due autem cauſe. Not. text. ibi. ſinge eſſe teſtes ⁊c. primo
1 quero practicam † huius materie? Reſpō deo ad hoc
vt beneficium huius edicti competat oportet quod
prius controuerſia ſtatus fiat. vt. ff. eo. l. fina. practica
ergo erit iſta ſi poſſidet pupillus: tunc ſi alius agit ꝯ
cum dicens eū nō eſſe filiū: ⁊ ipſum eſſe proximiorē
conſanguineū: tunc pupillus excipiendo peteret ſe
tuendum in poſſeſſione ⁊ queſtionem differri. vt. ff. e.
l. §. miſſum. ⁊. l. j. C. eo. tit. ſm vnam lectu. Si vero nō
poſſidet: tunc primo ipſe debet petere agendo peti
torio vel poſſeſſorio ſm ea que dicam in. §. miſſum.
Et ſi aduerſarius dicet eum nō eſſe filium omiſſo pri
mo iudicio dabit de nouo libellum ⁊ petit carbo. et
q. ſtatus differri in tempus pubertatis ⁊ erit forma
libelli iſta. Cum ego ſim filius talis ⁊ mihi inferat
queſtio ſtatus ⁊ bonorum: peto me poni in poſſeſſio
nem ex carbo. edicto. ⁊ queſtionem ſtatus differri in
tempus pubertatis. ita format Ro. Uel vt puto erit
melius vt non petatur precise vt queſtio ſtatus diffe
ratur in tempus pubertatis. ſed quod pretor cogno
ſcat vt pronuntiet differendam vel non prout vtilius
eſſe pupillo iudici videbitur. hoc autē probatur per
ea que. ff. dicam. ¶ Opp. dicitur hic ꝙ due ſunt cau
ſe cognitiōis vna ſummaria: alia plenaria. cōtra imo
prima videtur plenaria. vt. l. vbicūqꝫ. §. j. de ventre in
poſſ. mit. Sol. ibi eſt plenaria non ideo qꝛ ſit immiſſio
ſed ideo venit examinandū an queſtio ſtatus ſit dif
ferenda vel non in tempus pubertatis. vnde hic tex.
2 illum declarat. ¶ † Quero quomodo mater admit
titur ad teſtificandum pro pupillo contra. l. parētes.
C. de teſti. Sol. ſpeciale eſt in cauſa ſtatus ⁊ in cau
ſis pertinentibus ad cauſaꝫ ſtatus. vt. l. ſi arbiter. §.
fi. alr eſt in. l. imperatores. ſ. de proba. Item dicitur
hic ꝙ tutores ⁊c. Contra in. l. fi. ſ. de teſt. vbi tutores
qui agunt cauſam non poſſunt eſſe teſtes in eadem
cauſa. Sol. poſſumus dicere quod loquitur de alijs
tutoribus quam qui agant cauſaꝫ ſtatus. vel dic. ſpe
ciale eſt in cauſa ſtatus ⁊ in cauſis pertinentibus ad
cauſam ſtatus. ſed prima opiū. plus placet. ¶ Item
quero quomodo iudex debet hic inueſtigare a tuto
ribus ⁊ a matre: nonne hoc eſt contra pupillū: ſi eñ
formatur libellus: vt dicit Ro. quod petat queſtio
ſtatus differri: quomodo admitteretur contra pupil
lum. contra. l. lege iul. ſ. de teſtibus. Dic quod forte
petet aduerſarius queſtionem differri in tempus pu
bertatis non tutor vel mater. hoc non poteſt eſſe ve
rum: quia qui cauſam ſtatus infert non poteſt pete
re vt differatur. ſed ille cui infertur. vt infra eadem
3 l. quid dicemus? Reſpondeo putarem † libellum nō
eſſe formandum vt tutor petat in libello precise cau
ſam ſtatus differri: ſed petat cognoſci an debet dif
ferri cauſa ſtatus: et petat pronuntiari quod eſt vti
lius pupillo. vt ſupra dixi. pro hoc facit textus in fine
verſi. diuus. ibi tutores eorum iudicio experiri volūt
⁊ ſic non petunt dari dilationem: ſed de hoc cogno
ſci. vel ſi vis dicere quod petat differri precise. dic qḋ
iudex non debebat dare niſi inquiſitiōe facta prout
hoc. §. dicitur. Non obſtat textus qui dicit tutores ex

periri volūt: quia ibi loquitur de alijs tutoribus. hic
de his qui cauſam agunt. ſed precedens opinio pro
xime dicta plus placet. In textu ibi inſinuare ⁊c. Et
ſic non perirent probationes: vt in autentica de teſti
bus. §. ⁊ hoc vero quia multoties. poſita. C. de teſti
bus. autentica ſed ⁊ ſi quis. Dicit glo. quod iſte ratio
nes poſite in textu non ſint hodie ſufficientes. ¶ Ui
4 dete. ſi pupillus † poſſidet: iſta glo. dicit veritatē: qꝛ
reo ad probandas ſuas rationes datur beneficium
vt poſſit producere ⁊ petere examinari ⁊ publicari
ad eternam rei memoriaꝫ. vt prealleg. iuribus ⁊ hac
glo. ⁊. l. vlti. C. de vſu. pu. Si vero petit ⁊ nō poſſidet
⁊ ſic ſuſtinet partem actoris: tunc non habet benefi
cium vt poſſet petere examinari ⁊ publicari: ſed po
teſt petere examinari tantum: non publicari cum ti
met de morte teſtium: vel eorum abſentia diuturna:
vt in. c. quoniam frequenter. extra vt lite non conte
ſtata. ⁊ ſi hoc poteſt incontinenti agere: ſecus ſi non
poteſt agere incontinenti: vt quia habet ius agen
di conditionale: tunc poteſt petere examinari ⁊ pu
blicari ad eternam rei memoriam. vt. l. in. l. aquilia ſi
deletum. ⁊ ibi plene ſolet dici. ſ. ad. l. aquil. ¶ Ulte
rius quero quomodo poteſt dici quod propter tem
poris interuallum non habeant eandem fidem ⁊ di
cit gloſ. quod contingit duobus modis. vno modo qꝛ
efficiuntur infames de iure vel de facto. ⁊ ſic nō ha
betur tanta fides: qꝛ inſpicitur tempus redditi teſti
monij. vt. l. iij. ſ. de teſtibus. ¶ Circa hanc queſtionē
5 quero † vtrum[a] infamis de facto repellatur a feren
do teſtimonio? ⁊ videtur text. quod ſic in. l. caſſius. ſ.
de ſenatori. ſed gloſ. hic dicit ꝙ nō repellatur: ſed mi
nor fides adhibetur. ⁊ verum dicit iſta glo. quia mi
nus creditur. ⁊ tunc in ſubſidium creditur ei. ⁊ tunc
cum tormentis. vt in auten. de teſti. §. ſi vō ignoti. et
ſ. de teſti. l. ſerui. ⁊. l. ob carmen in ſi. nō ob. l. caſſius.
quia infames de facto repellunt ſcilicet a dignitati
6 bus: nō a teſtimonio. ſed quo † tpe debet inſpici fi
des ⁊ cōditio teſtis? an tēpore quo negotiū gerit vel
tpe quo redditur teſtimoniū. Dic ꝙ tpe quo teſtimo
nium redditur vt hic in text. ⁊ gl. in cōtrarium videt
tex. ſupra de teſtamentis. l. ad teſtium. §. primo. ⁊. l. j.
C. de teſtamentis. ⁊ ibi not. gloſſ. volēs ſoluere iſtud
contrarium: in legibus contrarijs videtur dicere qḋ
intelligatur de teſtibus qui in iudicio non habēt ne
ceſſe aſſiſtere: quia ſunt ſcripti in inſtrumēto publico
vel alias non eſt neceſſe quod de nouo deponant. ita
no. in. l. j. C. de teſta. licet hec ſit ſatis probabile: tamē
dic quādoqꝫ teſtis mutat conditionē ſui culpa vt qꝛ
propter delictū efficitur infamis. ⁊ tūc habet locum
hec gl. ꝙ inſpicit tēpus redditi teſtimonij. quandoqꝫ
mutat conditionē abſqꝫ ſui culpa. vt qꝛ credebat ſe
liberū tpe teſtamēti poſtea detegitur ſeruus. ⁊ tunc
inſpicitur conditio teſtis tēpore quo negotium geri
tur: ita loquitur. l. j. C. de teſtamentis ita tenet Azo in
7 ſumma de teſta. or. circa fi. quod tene menti. Sed † ſi
teſtis tempore iuramēti erat bone cōditionis: tēpo
re redditi teſtimonij erat infamis: ꝙ tēpus inſpicit?
Dixi in. d. l. dāni. §. ſabinus. ff. de dā. infec. ¶ Secun
8 dam † ſolu. dat gloſſ. ꝙ poteſt hic cōtingere. ſ. ꝙ teſti
non adhibeatur tanta fides propter tēporis prolixi
tatem. qꝛ nō ita credit teſti de facto longinquo ſicut
propinquo. pro iſta opi. facit in auē. hec cōſti. innouat
conſti. col. viij. Facit ꝙ no. in. l. cenſus.
ff. de proba. ⁊ hoc videt tenere Spec.
in ti. depoſiti. §. vj. verſi. ſed nunquid.
qḋ intelligitur vt not. per glo. de ver
bo. ſigni. l. notionem. §. inſtrumētorū.
9 Et † predicta faciunt ꝙ quādo eſt ne
gotium qḋ de facili poteſt tradi obli
uioni iuſta cauſa eſt ꝙ teſtes examinē
tur ad eternā rei memoriam ne obli
uiſcantur hoc tangit gloſſ. bene. in. c.
quoniā frequēter. extra vt lit. non con
10 te. ¶ Quero † qualiter pronūtiabit
iudex ſuper iſto edicto cum ſimul et
ſemel petatur carb. poſ. ⁊ vt queſtio
differatur in tempus pubertatis vel
differenda cognoſcatur. ⁊ vna eſt ſum
maria ⁊ alia plenaria. quomodo vna
ſententia determinetur. Rū. illud qḋ
hic dicitur de ſummaria cognitione
quātum ad informationē iudicis per
preſumptionem ſolam. in alia dicitur
cognitio plenaria quantū ad informa
tionē iudicis per veritatē. ſed vtraqꝫ
vno reſpectu pōt dici ſummaria: qꝛ in
vtraqꝫ breues dabuntur dilatiōes. et
ideo vtraqꝫ dr ſummaria. vt dr in. c. ſe
pe. extra de verſi. ſig. in cle. et iō ambo
iſta capitula poterūt vna ſnīa determi
nari. vel ſuper vna ꝓnuntiabitur: ⁊ ſu
per alia que requirit plenā cognitio
nē reſeruatur. vt. l. ille a quo. §. ſi de te
ſtamēto. ſ. ad treb. cū ſint diuerſa ca
pitula. ergo ſuper vna pōt pronuntia
ri ſuper ſuper alia reſeruari. vt. l. etiaꝫ.
§. minor. ſ. de mino. qḋ dici conſueuit
C. ſi aduer. rem iudica. l. ij. tene men
ti iſta.

a ¶ Quero vtrū. vtruꝫ infamis repellat a teſtimonio vi de Bal. in c. j. an remo. de te. q̄ pares eſſe defierunt. ⁊ Bar. in. l. cūctos populos. C. de ſum. tri. ad de tñ ꝙ ſꝫ facit ſalt ex indiciū vt no. bar. i. l. marit⁹. ff. de q. ⁊ vid no. in. c. preterea de teſt. cog. ⁊ qḋ ibi p Imol. ibi alias nō ē neceſſe qḋ de nouo deponāt ad de bal. i. c. j. an remo. de te. q̄ pares eē deſie. ⁊ ꝙ no. bar. i. l. j. §. fu⁹. de queſtio. et oino Bal. poſt Bar. ⁊ alios in l. j. de teſt

1 ☞ Accuſata de adulterio ⁊ abſolu ta: non poteſt ab eodem ſeu ab alio ſu per eodem accuſari: ab alio ⁊ de alio ſic.

Si mater. Op. ꝙ matre abſo luta ꝓſit partui vt
l. denuntiaſſe. §. querit. ff. de adul. Sl.
non ſol. ſed dic illud eſt verū qñ de eo
dē facto ageretur cōtra filium de quo
mater eſt abſoluta. hic vero de alio fa
cto agitur contra filium. Uel aliter ꝙ
ibi dr eſt ſpeciale in adulterio propter
ſequens matrimonium cui leges mul
tum fauent: alias ſecus Hanc opi. te
nent docto. ⁊ Cyn. refert. ad. l. cornel.
de fal. l. prima. in ſecunda. q. ¶ Que
1 rit gloſſ. † vtrum mater que ſemel ob
tinuit poſſit iterum accuſari de adul
terio. dicit gloſſ. quod ſic. non tamen
de facili. vt. l. ſi cū. §. ijſdem. ff. de accu
ſa. quod intellige de eodem crimine
et ab eodem vel de alio et ab eo qui in
primo fuit calumniatus. alias nihil re

pugnat, qđ non poſſet accuſari.

Si is qui. Opp. đ hic ſm̄ diuerſas lr̄as. vna eñ negat: alia non negat. Sol. vtraq; ſuſtinetur vna non negat. ⁊ iſta eſt plana. Alia eñ negat: ⁊ tunc dic negat eū ſcʒ. ſolum: ſed non negat eum. ſ. filium cum alio. Item hic innuit ꝙ non habet locum carbo. niſi qñ eſt contentio de bonis paternis. contra. ff. e. l. de bonis. in prin. Dic vt in glo.

Ibidem. Opp. qđ per iſtud q̄le preiudicium qđ pupillo poſſet fieri in cauſa ſtatus ex perſona alterius non debeat differri queſtio. vt. ſ. e. l. ſ. §. fin. ⁊. ff. e. l. titia. Sol. ꝙ iſte conſors erat minor. xxv. annis. vnde de facili poſſet ledi. ſʒ in contrarijs erat maior ille qui habet cauſam preiudicialem ad iſta. ita not. ff. eo. l. ſi impubes. §. ſi mater. ⁊ dixi. ſ. eo. l. prima. §. fina.

Parui refert. Op. ff. e. l. §. miſſum. So. dicit glo. hec debet intelligi ſm̄ illam quando pupillus agit poſſeſſorio nō petitorio. Tu dic quod hoc pōt intelligi etiam quando agit petitorio: vt ibi dicam incontinenti.

1 ☞ Dictio ⁊: qđ ſit implicatiua.

Si duo. Glo. ponit hic caſum. Ad petitionem impuberis inferentis controuerſiam ſtatꝰ non debet in tempus pubertatis differri: ſed ad petitionem impuberis patientis. h. dicit. Not. textum ibi nec eñ patitur. Not. † de ſignificatiōe huius copule ⁊: que implicat. Nam ſi dico ⁊ me video: implicare non ſolum te.

Si quis liber. Gloſ. ponit hic caſum notabilem hic quod ſiue principaliter ſiue incidenter veniat examināda queſtio ſtatus debet differri in tēpus pubertatis nō ſolum queſtio ſtatus: ſed ea etiam in quam incidit ſi ſine hoc incidenti queſtio ſtatus nō poteſt terminari. C Op. ff. eo. l. §. miſſum. Sol. dicit gl. hic pupillus conueniebatur. ibi agebat tantum. Uel aliter vt dicā in. §. miſſum. C Item contra. C. de ordi. iudi. l. ſ. Sol. vt ibi ⁊ dicam ſtatim in. §. miſſum.

1 ☞ Miſſio in poſſeſſionē ex carbo. qualis ſit: ⁊ an fiat in nominibus debitorum.

2 Exceptio de iure tertij opponitur qñ eſt in totum excluſiua iuris agentis.

Cum extaret. Etiā ſi propter debita particularia queſtio ſtatus inferꝭ impuberi differꝭ in tēpus pubertatis. h.

a C Poſſuʒ petere. Si poſſideo poſſum tñ petere poſſeſſionē cōfirmari. ad de bar. ī. l. de pupillo §. q poſt. p gloſ. ibi de ope. no. nū. ⁊ plene per Mod. ī. §. quadrupli Inſti. de ac. ⁊ Bart. et Bal. in. d. l. ſ. C. eo. ⁊ vide bar. ī l. nō tm̄. §. ſi ſub ea. ff. de ɔtrata. ⁊ Bal. in. l. ſ. C. eo. l qui ſe limitat ī l. ſ. C. d edi. diui adriē. tollen.

1 d. No. quod dixi in caſu. C Quero † quid operabiꝭ hoc carb. edictum. Dicit gl. vt fiat miſſio. ſed qualis miſſio poteſt fieri. poteſt ne fieri in nomina debitorū nos poſſumus reſpondere prout reſpondet glo. in. l. a diuo. §. ſi ſuper rebus. ff. de re iud. ⁊. l. ſ. C. de preto. pig. ſed melius eſt dicere quod hic habet locum car. edictum hocmodo quod huic pupillo ſatiſdanti ſoluatur: prout dicam plene. ff. eo. l. pe. Item habet locū quo ad aliud vt queſtio ſtatus differatur. Item no.

2 † quod hic poteſt opponi de iure tertij et hoc ideo quia ius tertij eſt totaliter excluſiuum iuris agentis: quod dic vt dixi plene. ff. de exce. rei iudi. l. ij. ⁊. Cy. dicit in. l. cum ſeruum. C. de ſer. fugi.

☞ Poſſidens poteſt petere ſibi poſſeſſionem confirmari et in ea tueri.

1 Poſſeſſorio agens petit ſe mitti in poſſeſſionē ⁊ poſitus in ea ſe tueri.

2 Pupillus ſiue agat ſiue conueniaꝭ quando habeat carbonianum.

3 Qualiter cognoſcatur an quis agat vt bonorum poſſeſſor carbo. an directa intentet.

4 Carboniana an differaꝭ ſi moueꝭ cōtrouerſia de ſtatu defuncti non ipſius filij.

Poſſeſſor non conſtituitur quis ex ſolo iuſſu de mittendo.

5 Actione in factū ex hoc edicto agit quis vt cōſtituatur poſſeſſor.

6 In iſta actione in factum veniunt corporalia: ⁊ incorporalia quandoq;.

Miſſum. Hic eſt optimus. §. ⁊ breuiter. h. d. Miſſum in poſſeſſionē ex hoc edicto pretor tueꝭ. non tm̄ miſſus vt carbo. poſſeſſor pōt hereditatē vel res ſingulas vēdicare niſi velit de filiatione plene docere. h. d. Hec innuiꝭ ꝙ miſſus in poſſeſſionē ex carbo. nō poſſidet niſi interponatur ſcōm decretū ex quo poſſeſſor efficiaꝭ. Cōtra. ſ. e. l. ſ. in prin. ⁊. ff. e. l. pe. ⁊. ſ. de inoffi. teſt. l. qui de inofficioſo. Dicit gl. hic debet intelligi poſſeſſorē cōſtituere. hoc eſt miſſum in poſſeſſionē tueri: nō qđ de nouo det poſſeſſionē. ⁊ eſt ſatis bōa ⁊ tene mēti. C Ex q̄ † hēs qđ ſicut

1 pero me mitti in poſſeſſionē ſi nō poſſideo: ita ſi poſſideo poſſū petere* mihi poſſeſſionē ɔfirmari ⁊ ī ea tueri: ⁊ pro hoc eſt caſus ſm̄ verā lec. C. eo. l. ſ. ⁊ ibi Cy. ⁊ Odof. ⁊ pro hoc qđ habuiſtis. ſ. de cōtratab. l. iij. §. ſi ſub ea. ⁊. ff. ti. ſ. l. ij. §. ſi ſub cōditione. ⁊ ꝓ hoc. ſ. qđ me. cau. l. ſi. §. ſi. Itē tene mēti ad aliud ꝙ q̄ agit poſſeſſorio. petit ſe mitti in poſſeſſionē ⁊ poſitus in ea petit ſe tueri vt hac gl. ⁊. ff. ne vis fi. ei. l. ſ. §. ſi q̄s miſſum. alꝭs eſt. l. ſi q̄s miſſus. ⁊ ſic habebis vnā lec. C Cōtra hanc lec. oppo. qꝛ nō eſt verū qđ ex primo decreto efficiaꝭ poſſeſſor niſi interponaꝭ ſecundū. vt. l. ſi finita. §. iul. ff. de dā. infe. ⁊. l. iij. in ſi. de acqui. poſ. Sol. ibi qñ poſſeſſio datur alicui ꝓpter aduerſarij cōtumaciā: ⁊ ideo expectatur primū ⁊ ſcōm decretū anteq̄ poſſeſſor efficiatur. ſed hic nō datur poſſeſſio ꝓpter contumaciā aduerſarij: ſed ꝓpter fauorē petētis. ⁊ ideo nō expectatur primū ⁊ ſecundum. C Itē opp. de eo qđ dicꝭ de vētre in poſſeſſionē miſſo qui nō poſſidet vt. l. ſ. ff. qui. ex cauſis in poſ. ea. ſolu. aliud in filio qui mittitur ex carbo. aliud in ventre. ⁊ eſt ratio qꝛ text. in carbo. edicto dicit datur poſſeſſio vt. ſ. eod. l. ſ. ſed tex. in materia de ventre in poſſeſſionē mittendo dicit mittiꝭ

dr mittitur in poſſeſſionem. que verba ſignificāt ſolum detentionem. Et poteſt eſſe alia ratio quia poſſeſſio que datur ventri eſt minori tempore duratura. Item quia datur propter partum non ipſi partui. idō non tantum ei fauetur: ſed prima non mihi placet lʒ ſit perſuaſiua. C Item procedo dicitur hic in ſcđo reſponſo miſſum in poſſeſſionē ex carbo. nititur pretor in poſſeſſione tueri ⁊c. C Opp. ꝙ ſiue conueniaꝭ ſiue petat habeat locum carb. vt. ſ. ea. l. §. parui. Gl. dicit dic vt ibi ⁊ ibi dicit quod agebat poſſeſſorio nō petitorio. Hec ſolu. non placet quia tex. ibi dicit ſimpliciter ſiue agatur ſiue conueniatur nec dicit quo

2 modo ⁊ idem. ſ. eo. l. ſ. in prin. C Unde mihi † videꝭ dicendū ſic. qñq; pupillus agit anteq̄ ſibi ſit mota queſtio ſtatus ⁊ anteq̄ ſit petita carb. poſſeſſio. ⁊ in iſto iudicio opponitur ſibi queſtio ſtatus tunc pupillꝰ pria actiōe pōt petere carb. bo. poſſ. ex hoc edicto. ⁊ non refert ſiue agebat ſiue ɔueniebaꝭ ⁊ ſiue agebat petitorio ſiue poſſeſſorio vt legib. contrarijs. Quandoq; petitam ⁊ habitam poſſeſſionem totaliter agit. ⁊ ſic poſt motam queſtionē pupillus vult agere. tūc habet locum diſtinctio huius. §. C Item op. ff. e. l. penul. vbi etiam miſſus videtur qđ poſſit agere. Dicit gl. ſol. vt ibi. breuiter veritas eſt iſta hic pupillus agebat contra principalem aduerſariū qui ſe dicebat heredem ⁊ tunc adhibetur diſtinctio que đ hic. ſed in l. contraria agebat contra alios debitores hereditarios. ideo diſtinguitur. vt ibi đ. Hec ſol. tangitur ibi ⁊. l. ſ. C. eo. ⁊ ibi doc. tangunt. C Item oppo. đ hic ꝙ poteſt opponi iſta exceptio ne preiudicium fiat petitioni hereditatis mouende. Contra. C. de peti. here. l. ſi. Dicunt quidam hanc per illam corrigi: non eſt vera. Sed dic qđ lex contraria loquitur in herede ſeu poſſeſſore conuento: hic loquitur in agente ⁊ eſt bona ſo. quam tenet glo. in. l. ſi bonefidei. ſ. de peti. here. Uel aliter ibi loquitur quando erat contentio inter eum qui ſe heredem dicebat ⁊ alios legatarios vel creditores. ſed hic erat contentio inter eos qui ſe heredes adinuicē dicebāt. ⁊ eſt bona: ⁊ ꝓbaꝭ in. l. nō diſtinguemus. §. ſi q̄s. ſ. de arbi. dixi plene. ff. de exceptio. l. ſi poſt litem. C Item op. C. de ord. iudi. l. ſ. ſol.

3 vt ibi. C Quero † que eſt differentia vtrum agat vt bonorum poſſeſſor car. an intentet directas actiones quō cognoſcā. Dicit gl. qñ aget vt bo. poſ. carb. aget iſto modo. qꝛ ſicut in alijs bono. poſſ. decreta ſibi bo. poſ. ei cōpetit bonorum poſſeſſoria hereditatis petitio. vt. l. ſ. ⁊. ij. de bo. poſſ. here. peti. ⁊ habuiſtis de bo. poſ. l. iij. §. bonorum. ita impubes decreta bo. poſſeſ. carb. volebat agere vt heres. ⁊ hoc ꝓbat ſolū qꝛ erat de mēte carb. poſſeſſoris ⁊ credebat qđ illa cognitio ſummaria que inducebat preſumptioneʒ ſufficientē ad carbo. poſſeſ. ſ. e. l. §. cauſe. ſufficeret ī hac bo. poſ. here. peti. qđ nō pōt vt hic. Sʒ ſi vult agere directa vt diſcutiatur vtrū ſit inter liberos vel nō hoc pōt. et

4 ita habebis intellectū huius. §. C Quero † q̄d ſi mouetur controuerſia de ipſius defuncti ſtatu nō ipſiꝰ filij an debet differri per carbo. Uidetur. ꝙ ſic vt. ſ. eo. l. ſ. §. ſed ⁊ ſi quis In contrarium videtur. C. de peti. here. l. liber. So. aut propter qōnem ſtatus defuncti vertitur in dubiū ſtatus filij vt qꝛ defunctꝰ dicaꝭ ſeruus ⁊ ſic filius nō pōt eſſe liber. ⁊ tūc differꝭ. vt. ſ. eo. l. ſ. §. ſed ⁊ ſi quis aut non vertitur; vt qꝛ fuit inſtitutus heres ab extraneo ⁊ tūc nō differtur. vt. l. liber. alij legunt hunc. §. alio modo dicentes ꝙ in prin. fuit miſſus in poſſeſſionem ſolo verbo: quē pretor ſtudet conſtituere poſſeſſorē re ipſa. ita dicunt ipſi vt ceſſent contraria predicta. Et pōt eſſe in ſe ſatis bona vt exponamus miſſum. ſ. mitti iuſſum. qꝛ ex ſolo iuſſu non conſtituitur quis poſſeſſor. vt. l. nō eſt. de pig. act. ⁊. l.

5 cum heredes. de acqui. poſ. C Sed tūc quero † qua actione petatur ꝙ quis conſtituatur poſſeſſor. Dicit glo. actiōe in factū que deſcendit ex quolibet edicto pretoris: vt. l. pe. §. cū pretor. ff. ne vis fi. ei. Iſtud videtur mirū cū bo. poſ. petaꝭ officio iudicis: vt. l. iij. §. ſi cā. ſ. de bo. poſſ. Dicūt quidā ꝙ iſta queſtio glo. referatur ſolum ad caſum. ſ. proxi. qñ q̄s ſolum eſt mitti iuſſus tunc petitur actione in factum vt iſte iuſſus executioni mandeꝭ. Sed lʒ hoc poſſet fieri tñ tutiꝰ eſt ꝙ fiat miſſio manu militari. vt. l. ſi q̄s miſſꝰ. ff. ne vis fiat ei. Quare dic ꝙ iſta. q. referaꝭ ad totum. §. ⁊ totum tit. ⁊ bene dicit ꝙ cogaꝭ actione in factū. Nō ob. qđ no. in. l. iij. §. ſi cā. qꝛ illud in bo. poſ. que tribuunt ius per quas nullum aduerſario ſit ꝑiudiciū. nec requiritur qđ citatio fiat vt ibi dixi. ſed hic loquitur in poſſeſſione que eſt facti ⁊ hʒ certū aduerſarium ⁊ requiritur cognitio. prout dixi. ſ. eadē. l. §. cauſe. ⁊. §. due. ⁊ ideo actione in factū non iudicis officio explicaꝭ. C Que

6 ro † qñ hec actio in factū intentaꝭ quid veniat in ea. Dicit gl. qđ corporalia tm̄. alleg. in. l. ij. ff. quorum bo. vel melius etiam incorporalia veniunt quandoq;: ſi agitur contra aliquem debitoreʒ vt habuiſtis. ſ. ꝑx. §. ⁊ ſic iſta poſſeſſio habet aliquid vltra quam interdictum quorum bonorum.

Hec autem. Et per hoc oportebit petere filium bo. poſ. ordinariam. cōtra ff. eo. l. ſi impubes. §. ſi. Sol. glo. cogitur. ſi vellet intentare actionē. alias ſecus. ⁊ ideo dicit gl. oportebit in futurum ſi vellet intentare actionem: ſed nūc in carbo. nō oportet. ⁊ idē no. C. eo. l. ſ. in ſi. vlti. glo. ⁊ eſt ſatis bona vt dicā. ff. eo. l. ſi impubes. in ſi. ⁊ tangā. ff. l. ꝑxi. Uel dic ꝙ iſte tex. vult dicere ſi pupillus non poſſidet hereditateʒ paternā ad hoc vt perueniat ad bo. poſ. carbo. habet primo intētare bo. poſſ. ordinariam vt ſic aduerſarij moueant queſtionē ſtatus vt ſic mota queſtione ſtatus perueniat ad bo. poſſ. carbo. ad quam non poteſt perueniri niſi primo moueaꝭ queſtio ſtatus. vt. ff. ꝑxi. l. dixi. ſ. ea. l. §. ſi duo. ⁊ ita poteſt intelligi hic.

IDeoqȝ. Dicitur hic ex prima parte edicti: quero que eſt prima pars edicti. Dicunt quidam cōtra tab. que precedit ſm̄ tab. Nō eſt veruʒ: quare dic primā parteʒ edicti vocat bo. poſ. ordinariam. ſequentem vocat carbo. que eſt extraordinaria. C Op. ſ. e. l. iij. §. miſſum. vbi actioneʒ non poteſt intentare. dicit gl. etiam intentabit actionem in factum ⁊ ſic aget poſſeſſorio tantum. Uel dic vtetur omnibus actiōibus qñ erit pubes vel liquebit eum heredeʒ eſſe. Tu dic quod miſſus ex carbo. actione contra principalem aduerſarium non poteſt intentare niſi ſecundum diſtinctionē quam vidiſtis in. §. miſſum. ſed contra alios debitores poteſt intentare ſecundum diſtinctionem quam dicam. ff. eo. l. pe. C Op. ſ. ea. l. §. pe. vbi đ ꝙ vt poſſit actioneʒ inten,

tare oportet petere bo. poſ. ordinariaꝫ: ſed hic non poſſet petere ordinariam. quia eſt excluſus ab ea, vt hic dicitur igitur actionem intentare nunquā poterit. Poſſumus dicere quod licet ſit excluſus a poſſeſſione ordinaria: tenebat ius adeundi de iure ciuili, ideo actionem intentabat: ⁊ hoc patet ex glo. que dicit quod liquebat eum heredem. non dicit bo. poſ. Vel dicam⁹ quod agnoſcet bo. poſſ. omiſſam ꝑ reſtitutionem in integrum. vt. l. j. C. ſi vt ſe ab here. vel bo. poſ. Vel poſſumus dicere quod in. d. §. pe. debeam⁹ legere aliter quam gloſſ. ibi dicat: quaſi illa lec. ſit cōtra iſtum tex. ⁊ legamus alio a modo vt ibi dixi[a].

> a ¶ Ibi dixi. ſuppliciū differt̄ ꝑpter partū: ⁊ ꝓpter mulierē lactantē. ⁊ facit qđ hr̄ ī. l. ij. §. ſi nō propter. ſ. q̄s cau. et ibi docto.

2 **Cedſ iis.** Hic incipit exponere tertiū caput edicti de ſatiſdatione.

1 ☞ Supplicium matris differtur ꝑpter partū: itē itē in matre lactāte puerum. donec nutrix reperiatur.

An autem. Iſte. §. facit in ar. ad. q. vos habetis in. l. pregnātis. de pe. nis. ⁊. ſ. de ſta. ho. l. imperator. quod ſupplicium matris differtur ꝑpter partum. ¶ Quero quid de matre lactāte puerū cum alia nutrix non reperitur. certe eadem eſt ratio quod donec non reperit̄ alia ſupplicium differatur per hunc text. ⁊ ſic dicunt doc. maxime Old.

1 ☞ Que eſt ratio quod in bonis maternis non habet locum carbo.

2 Et an queſtio ſtatus, differatur ꝑ hoc edictum.

1 **DE bonis.** Quero † q̄ eſt ratio quod in bonis maternis non habet locum edictum carbo. reſpon. quia hoc edictum eſt introductum ad ſimilitudinem edicti de contratab. vt l. j. §. j. ſ. eodem. ſed in teſtamentis feminarum contratabu. non habet locum. vt. l. illud. §. ad teſtamenta. ſ. de contratabu. ergo nec carbo. Item di-
2 citur † quod differtur queſtio ſtatus. ſed an differatur per hoc edictum. Dicit gloſſ. quod non. ſed ex conſtitutione vel interpretatione iuriſconſultorū vt hic. ⁊. ſ. eod. l. iiij. §. quāuis. Et ideo iſto caſu iſta dilatio poſſet prodeſſe in bonis maternis ⁊ haberet vim carbo. vt ſi poſſidet filius ⁊ alius ageret cōtra eum dicens eum filium tunc queſtio differtur: ⁊ interim remanet in poſſeſſione ſicut in ca. bo. vt. l. iij. §. miſſuꝫ. ſ. eo. ¶ Item quero dicitur hic ſi ſit queſtio ſimul de bonis paternis ⁊ maternis ⁊ fraternis quero vtrum habeat locum miſſio ex hoc edicto. ⁊ videtur quod ſic. argu. j. e. l. ſi impubes. §. ſi pupillus. contrarium tenet glo. quod miſſio non habet locum niſi in paternis. ⁊. l. ad. l. contrariā reſponde vt in gloſſ. qđ notatur.

Ita demum. In tex. ibi explicandum erit. hoc eſt verum ex hoc edicto. ſed ex conſtitutione queſtio differtur. vt ſupra proxi. et in. l. tertia. §. quamuis. ſ. eodem titulo. vel hoc expediebat pupillo.

Qui pupillo. Not. tex. ibi hec enim poſſeſſio pro ſatiſdatiōe cedit. habes hic quod miſſio in poſſeſſionem habet vim cautionis. ſimile in. l. ſi finita. §. elegāter. ⁊. §. ſeq. j. de dam. infec.

1 ☞ Quādo ille q̄ d3 habere alimenta debeat habere expenſas ſtudij.

Non ſolum. No. text. ibi in ſtudio ⁊c. Not. † quod ille qui debet habere alimenta debet habere etiam expenſas in ſtudio. ſimile. ſ. vbi pu. edu. de. l. qui filium. contrarium habuiſtis. ſ. de ali. ⁊ ci. le. l. legatis. Ego rñdi ibi aliud cum debentur ex diſpoſitione teſtatoris. aliud cum ex diſpoſitione legis. Dices tu quod hic. §. facit contra id quod dixi. ſ. de col. bo. l. j. §. nec caſtrenſe. dixi quod pater non tenetur impēdere in ſtudio filij. Sꝫ reſpondeo. tex iſte hoc declarat quod hic loquitur in ſtudijs neceſſarijs ſine quibus homo ſm̄ conſuetudinem ⁊ conditionem ſue perſone viuere non poteſt; vt addiſcat grammaticam ⁊ ſimilia. ⁊ tunc dicitur impēſa neceſſaria. vt hic. ſed ſecus in ſtudijs in quib⁹ homines dicunt̄ militare ⁊ ſine quibus quis pōt honeſte viuere ſm̄ conditionē ſue perſone. quo caſu dic vt ibi dixi.

Poſt libertatem. Eſt hic tonus caſus ⁊ ponit optimam practicam. ⁊ habes hic quod de petitore ſit reus ſi vult ſatiſdare etiā poſt pubertatē. ſed quid ſi neuter vult ſatiſdare? Dicit glo. reſpondeo ex his que no. ſ. e. l. ſed ⁊ ſi is. §. quoties. ⁊. §. cum autem. vbi dicitur qđ poſſeſſio debebit dari cuidam curatori bonorū ⁊ apud illum ſequeſtrabitur. ad quod facit. l. poſtquam. §. imperator. vt leg. ſeu fideicom. no. ca. ſed in poſſeſſione data curatori bonorum quis ſuſtinebit partē actoris? Reſpon. ille qui ab initio ſuſtinebat antequam daretur carbo. poſ. arg. l. ſi oleum. in princi. ſ. de dolo. et dixi in. l. intereſſe. j. de acqui. poſ.

SI impubes. Circa princ. dicit̄ ſimile carb. Dicit gloſſ. quare dicit ſimile carbo. ⁊ nō rñdet. Tu dic carb. edictum principaliter videtur inductum propter liberos legitimos ⁊ naturales. ⁊ ideo cum loquitur de filijs adoptiuis non videtur quod proprie hoc edictū habeat locum. Hoc non placet: quia cum hoc edictum ſit inductum ad ſimilitudinem bono. poſſeſſion. contratabu. vt ſupra eadem. l. §. primo. et illud in adoptiuis habet locum: ergo et iſtud habebit locum. Sed quare hic dicit ſimile? Reſpondeo: quia hoc olim proponebatur cum quadam ſolennitate; que hodie

ceſſat. ⁊ ſic hꝫ locū carb. ad ſimilitudinē antique ſolennitatis cū qua carb. proponebat̄ vt habuiſtis no. ſ. e. l. ideoqꝫ. ⁊. ſ. de ven. inſpi. l. edictum. Item d3 hic locus erit carbo. edicto. Contra imo non habebit locū carb. q3 cōſtat eū filiū. vt. j. l. pxi. So. intellige hic de carbo. vtili non de directo: vt ibi.

Cum vero. Querit glo. q̄d eſt hoc qđ dicit de iure teſtamenti. ⁊ non reſpondet. Sed dico ꝙ in querela inofficioſi teſtamēti non ſit queſtio an ſit fili⁹: ſed an valeat teſtamētū vel nō ⁊ ſic an excludatur a bonis. Eſt ergo queſtio de bonis tātū ⁊ nō de ſtatu. ideo nō debet differri. ⁊ ita loquitur hic. §. pone ꝙ filius agēs querela negat̄ fili⁹. q̄d erit fiendū? Rñd. nō poterit fieri miſſio in poſſ. ex carb. ſꝫ ex cōſtitutione qua queſtio ſtat⁹ differret̄. ⁊ ſi iſte obtinebit in querela poſito ꝙ nō ſit fili⁹ habebit neceſſe petere hereditatē ab inteſtato. ⁊ tunc opponēt ſibi queſtio ſtatus ⁊ habebit locū carb. ſic d3 intelligi hic. ⁊. l. q̄. de inofficioſo. ſ. de inoff. teſt.

Si mater. Contra. ſ. e. l. j. in. fi. Rñ. hic agebat̄ ꝯ matrē tm̄. ibi vero contra matrē et filiū vt ibi dixi. ¶. Itē op. ſ. e. l. iij. §. ibidē. Solu. debetis ꝓponere hic matrē eſſe maiorē. xxv. annis ſecus ſi ſit minor: vt in ꝯ͂rio: q3 eſt veriſimili⁹ maiorē diligentius cauſam defendere ꝙ ſi eſſet minor. Itē ſecus ſi mater eſſet grauida vt dixi ibi plene. ſ. eo. l. j. in. fi. ⁊ vide gl. que incipit: imo nunquam ⁊c. et ipſam ſigna.

Quoties. Ad primū dictū op. qđ cōtradicat ſibi ipſi. q3 dicit cū interponit̄ carbo. perinde eſt ac ſi nō eſſet cōtrouerſia ſtatus. Sed tūc ꝯ͂ q3 ſi nō eſſet controuerſia nō hꝫ locū carb. gl. ſo. ¶ Itē op. qđ ſufficiat qñ vn⁹ pro parte defendat vt. l. ſi q̄s putās. §. ſi. dāni. ſ. cōi diui. dicit glo. hoc ſō: q3 perſona defuncti inſcipit̄ cū qua eſt controuerſia. vt. l. apud iul. ex qui. cau. in poſ. ea. ibi quaſi cū eo cōtractū ⁊c. ⁊. l. j. in. fi. ⁊. l. ne in plures. de exercito. ⁊. l. ſi cū vno. ſ. ſi ex noxa. agatur. et de pecul. l. ſi noxali. §. fi. Hec ſol. nihil ad ꝓpoſitū: q3 in actis diuiduis ſufficit quēlibet heredē defendere pro parte ſua. vt. l. iā tamē. §. pe. j. iudi. ſol. ad hoc facit. l. ij. §. fi. j. de preto. ſtipu. Iteꝫ facit. l. heredes. §. an ea. fami. ercif. ſed. ll. allegate in gl. loquunt̄ in alijs caſib⁹. Quare dic ꝙ in caſu noſtro ratio eſt q3 miſſi ī poſſeſſionē defendūt tanꝙ curatores bonorū. vt. ſ. e. l. ſed ſi is. § . j. ⁊ videbitis. j. eo. l. penul. ⁊ vlti. Sed ſicut curatores bonoꝝ debent inſolidū defendere. vt. l. vlt. j. de cura. bo. dā. ⁊ ita iſti debent inſolidū defendere.

Interdum. Dicitur hic ꝙ ſi non petijt contra tabu. ſed vnde liberi ⁊c. ¶ Gloſ. op. ⁊ ſol. tene primam ſol. datam in ea.

Si pupillus. Vides hic quando ſit cōtentio de bonis liberti ⁊ patris ſimul ⁊ ſemel queſtio ſtatus differtur: ⁊ eſt ratio q3 vna contētio ſequitur ad aliam. vt. ſ. l. proxi. in prin.

1 ☞ An filius preteritus qui tacuit per annū faciat reconualeſcere teſtamentum de iure pretorio.

2 **Queſitum.** Hic ē no. §. ⁊ difficilis ⁊ de ipſo feci magnū feſtū. ¶ Ad primum caſum op. ſi non fuit filius. ergo nō debuit dari carbonia. vt ſupra eodem. lege. iij. §. cauſe. Solutio. hic fuit modica preſumptio pro eo ita qđ fuit data carb. licet in veritate non fuit filius. ſꝫ tunc quomodo habebitur ſm̄ tabu. cum interim habeatur pro filio propter illam modicam preſumptionem. et habet̄ ꝓ filio ac ſi nulla cōtrouerſia fuerit. vt. ſ. e. l. §. quoties. et queſtio ſtat⁹ differtur? Reſpondeo ſecūdum iura hodierna ſecundum que ſufficit ſola agnitio eſſet expeditum: quia in carbo. non queritur an ſit filius. vt. l. vlti. C. qui admit. ad bo. poſ. ſm̄ tempora ſſorum. eſt dicendū idem qđ quando fuit data ſecundū tabu. non fuit queſitum an ille filius eſſet preteritus vel non: quia non fuerat data in formam iudicij. vt. l. iij. §. acquirere. ⁊ ibi no. de bo. poſ. ⁊ ſic habebit iſtum effectum: quia iſte qui habuit bo. poſſ. ſecundū tab. aget bo. poſ. heredi. peti. poſt tempus pubertatis ex vigore illius boñ. poſſ. habite intra tempus pupillaris etatis: quam bo. poſ. hodie cōſtat habuiſſe effectum cum conſtat illum pupillum in veritate filium non fuiſſe. a

> a ¶ Queſitum. declara vt per Bald. in. l. fin. in. viij. col. in verſi. ſed hic querit̄. in boñ. poſ. que tribuit. C. vñ legi.

¶ Venio ad ſecundum caſum ſi fili⁹ non petit contrat. tunc datur ſm̄ tab. ¶ Contra hoc opp. ſi filius nō petijt cōtrata. ergo poſ. carbo. nō proderit: quia actionem intentare non poterit niſi ordinariam bo. poſ. agnoſcat. vt. l. iij. §. pe. ⁊ fi. ſ. e. Sed cum impoſſibile ſit quod ordinariam agnoſcat: quia excluſus ab ea. ergo ⁊c. cum conſtet b illum filium qui eſt excluſus a contrata. non poſſe habere bo. poſ. poſito ꝙ quis eum filiū confiteatur: ergo car. non debebit dari. vt. j. eo. l. cum fine. ⁊ ſ. de inoffic. teſta. l. qui de inofficioſo. Sol. dic vt dixi. ſ. eo. in. l. ideo. nā licet filius ſit excluſus a cōtratabu. tamen poteſt ad eam reuerti per reſtitutionem in integrum. ita ſentit gloſ. hic in tertio caſu. nā ſi deficeret omnis ſpes deficeret carb. ¶ Venio ad tertium caſum in quo habes quod fuit preteritus filius ſuus. ideo cū dicēdo nullū poſſet venire ꝑ vnde liberi et ſtetit anno quod non petijt vnde liberi: ex hoc ſcriptus heres poteſt petere ſecūdum tabulas quia ille preteritus tacendo per annum videtur approbare teſtamentum. vt. l. filio preterito. ſ. de iniuſto teſta. ⁊ ipſe pupillus poteſt petere carb. ſi eſt intra annū a tēpore quo eſt ſibi mota queſtio ſtatus. vt. ſ. eodem. l. iij. in fine. ¶ Nota. † hic caſum[b] expreſſum contra vltramon. qui dicunt ad hoc vt teſtamentum recōualeſcat de iure pretorio reqrit ap-

> b ¶ Not. hic caſum, an ad hoc vt teſtm̄ recōualeſcat de iure pretorio reqrat̄ approbatio filij expſſe Bal. ī hoc tenet ꝯ͂trariū in. l. ſ. C. vñ legi. et in. l. ij. de cōtratab. ⁊ in. l. j. C. de ſuis et leg. vez qđ ius dicēdi nullū nō tollatur anno. ⁊ omnes cōmuniter cōtra Barr. in. d. l. filio preterito.

ꝓbatio filij. Ego dico ꝙ taciturnitas per annū videt̄ teſtamētū cōfirmare vt poſſit peti ſm ta. vtb qd̄ tene mēti. et hoc no. qꝛ hꝫ locū etiā in pe. here. ꝙ eſt contra dicta vltramon. in. l. ij. C. de poſth. here. inſti. dixi in. l. filio ꝓterito. ſ. de iniuſto teſt. Hoc p̄miſſo ſi filius eſſet excluſus ſequit̄ ꝙ ſi q̄s ꝯfitet̄ eū filiū cū ad ſucceſſionē venit̄ nō poſſet ſibi nō dꝫ dari carbo. vt. j. e. l. cū fine. Rñ. pōt venire ad ſucceſſionē ꝑ reſtitutionē in integrū. Et hoc dicit gl. pupillus poſſet reſtitui ex quo ſequit̄ qd̄ maioꝛ qui nō poſſet reſtitui tacēdo vl̄ teſtm̄ approbare taliter qd̄ poſt non poſſet dicere nullū ꝙ tene mēti. Op. ꝙ ex teſtamēto qd̄ eſt nullū nō poſſet adiri hereditas: nec bo. poſ. ſm tabu. peti. vt. j. ti. j. l. hi demū. ⁊. ſ. de bo. poſ. l. nō eſt. §. vbicūꝗ. So. hic fili⁹ nō dixit nullū. ſec⁹ ſi dixiſſet. Itē dꝛ hic qd̄ hꝫ locū carb. bo. poſ. ⁊ ſm tabu. cōtra carb. dat̄ ad ſimilitudinē bo. poſ. ꝯtra. vt. l. j. §. j. ſ. eo. ſed ꝯtra. ⁊ ſm tabu. non concurrunt. j. ti. j. l. ij. §. expectādi. Gl. ſo. tu dic clari⁹ carbo. poſ. eſt inducta ad ſimilitudinē bo. poſ. ꝯtabu. hoc eſt vt illis cōpetat carb. quib⁹ cōpeteret cōtratabu. ſi eſſent ꝓteriti. ſed bn̄ pn̄t reperiri caſus in quib⁹ cōpeteret carbo. poſ. nō tn̄ cōpeteret cōtratab. ⁊ ita hic. Item eſt differētia inter carbo. ⁊ cōtrata. quia vna tribuit ius alia nō.

Ececſſit. No. hic qn̄ cōſtat aliquē eē inter liberos dubitat̄ tn̄ de aliqua qualitate ſcꝫ an ſit i poteſtate vel non: tūc hꝫ locū carbon. poſ. ex ſententia non ex verbis.

1 **Um mulier.** Dicitur hic ventri nō dat̄ bo. poſ. ex car. ꝯ. ſ. de ven. in poſ. mit. l. j. in princi. Solu. expone ex carbo. id eſt ex edicto de ventre in poſſeſ. mit. ¶ Item dicitur in verſi. ne aut. quod mater non aufert pupillo ius ordinarium. contra: imo etiam nec extraordinarium aufert. vt. ſ. e. l. j. §. fi. ⁊. l. iij. in fin. ſ. de iure iurando. Solu. concedo quod pupillo non aufertur nec ordinarium nec extraordinarium: ſed matri bene preiudicat quando petit ſe mitti in poſſeſſionem nomine ventris licet contra. no. ſ. de ven. in poſſ. mit. l. j. §. ſi ea. dic vt ibi.

¶ Cū fine limita vt p Bal. in. l. j. C. eo.

a **Um ſine.**[a] Dicit̄ hic qd̄ exheredatus nō habet carbo. qꝛ ſi aliquis confiteretur eum filium nō admitteretur: contra. ſ. eo. l. ſi impubes. in fi. vbi conſtat quem eſſe excluſum ab illo iure. et ſic ſi aliquis confiteretur eum filium non admitteretur. ⁊ tamen habet carbo. Solu. ibi poteſt admitti per reſtitutionem in integrum: ⁊ ſic de iure pretorio. nam per carbon. pretoꝛ ſibi ſubuenit. ſed hic non poteſt admitti niſi per querelam: ⁊ ſic de iure ciuili: vnde pretoꝛ nō ſubuenit ſibi niſi p̄mo intentata querela. ¶ Ultimo hic no. quod intereſt mea pronuntiari me fratrē propter hereditatem fratris: ⁊ ſic no. ad id quod dixi de actionibus preiudicialibus. quia poſſum me petere pronuntiari fratrem. vt dixi. ſ. de ventre in poſ. mit. l. vbicunꝗ. §. j.

Criptus. Nota caſum in quo hereditas non adita trāſmittitur. quod dic plene in. l. ventre. de acqui. heredi.

t **Itia.** Dic plene de materia huius. l. ſ. e. l. j. in fine.

Peritur. Quero quid in poſſeſſionibus vacantibus. puto quod debeat interim mitti in poſſeſſionem ſi paratus eſt ſatiſdare vt ſic poſſeſſoꝛis partibus fungeretur. vt. ſ. eo. l. de bonis. §. j.

1 ☞ An miſſus ex carboniano poſſit agere.

Ed ſicuti. Oppo. quod miſſus ex carbo. non poſſit res vendicare. vt. ſ. eod. l. iij. §. miſſum. Dicit glo. quod ibi agebat contra principalem aduerſarium. hic contra alios debitoꝛes. et eſt bona. ⁊ ipſam approbant doct. in. l. j. in. iij. op. C. de ordi. iudi. Uel dic. di cit gl. hic ſatiſdedit. ideo agit contra particulares poſſeſſores tanꝗ curatoꝛ datus bonis ⁊ eſt vera: ⁊ iſtā opi. tenet Cyn. C. eo. l. j. De hoc tamen miſſus ex carbo. poſſit agere: habetis in. l. j. in princ. ſ. eo. ⁊. l. iij. §. miſſum. ⁊. l. ideoꝗ. et C. de ordi. iudi. l. j. in. vj. q. ⁊. C. eo. l. j. ſ. de inoffi. teſt. l. qui de inofficioſo. Et ideo pro declaratione omnium iſtorum reaſſume: aut quis incipit agere antequam ſibi ſtatus queſtio moueretur. et tunc poſtquā queſtio ſtatus incipit ſibi moueri poteſt omiſſa prima q̄ſtione carb. bo. poſ. petere: ⁊ quod differatur queſtio ſtatus in tempus pubertatis nō diſtinctio prius agebat petitoꝛio vel poſſeſſoꝛio vt. ſ. eo. l. j. in princi. licet glo. aliter ibi dicat. ita debet intelligi. l. iij. §. parui. ſ. eo. ⁊ ita poteſt intelligi. ſ. eo. l. iij. §. pe. ſecundum lec. quam dedi ibi: Aut vult agere poſt petitam bo. poſ. et tūc aut agit contra principalem aduerſarium aut contra alios particulares debitoꝛes vel poſſeſſores. primo caſu aut agit poſſeſſoꝛio: et poteſt. vt. ſ. codē. l. iij. §. miſſum. ⁊. §. parui. ea. l. ſecundū lec. gl. Aut agit petitoꝛio: ⁊ tunc ſi quidem vult agere tanquam carbo. poſſeſſoꝛ vt illa ſummaria probatio que fuit habita in carbo. ſibi proſit in hoc iudicio ⁊ non poteſt. vt d. l. iij. §. miſſum. Si vero vult agere directa petitiōe hereditatis et probare ſe filium: et tunc poteſt. vt. d. §. miſſum. Si vero vult agere contra alios debitoꝛes ſeu particulares ſucceſſoꝛes ⁊ tunc aut non ſatiſdedit ⁊ non poteſt vt hic a contrario ſenſu. ⁊. l. ſed et ſi is. §. j. ſ. eo. aut ſatiſdedit. ⁊ tunc aut vult agere tanquā heres. ⁊ non poteſt ne fiat preiudicium petitioni hereditatis. vt. d. §. miſſum. ⁊. l. ſi quis libertatem. ſ. de peti. here. Aut vult agere tanꝗ curatoꝛ dat⁹ bonis ex vigoꝛe ſatiſdationis. ⁊ pōt vt hic ſm vnā lect. vt. d. l. ſed ⁊ ſi is. §. j. ⁊. ij. ⁊. iij. ſ. eo.

¶ De bonoꝛum poſſeſ. ſm tabu. Rub.

¶ Dictum eſt de bo. poſ. contratabu. verum quia eſt alia bonoꝛum poſſeſſio que vocatur ſecundum tabu. que non habet locum donec poteſt intentari contrata. vt. j. eo. l. iij. in princi. ⁊. §. j. ideo poſt titulum de bo. poſ. cōtrata. ſequitur de bo. poſ. ſm tab. ¶ Querit gloſſa quare in codice primo poſuit bonoꝛum poſſeſſio. ſecundum tabu. ⁊ hic poſtpoſuit. Dic vt hic in gloſſ.

1 ☞ Inſtrumentū publicum pōt ſcribi in chartis de papyro.
2 Inſtrumētum ſcriptum in tabulis de ligno probat.
3 Scripture antique in lapidib⁹ ꝓbant qn̄ fuerūt ſcripte de partium voluntate.

Abulas. Quero vtrum ſit differētia quibus rebus q̄s vtat̄. Gloſſ. ꝙ nō ⁊ bene vt. l. hac cōſultiſſima. in fi. ⁊. l. qm̄. C. de teſt. Itē dꝛ hic ꝙ nō refert in qua materia hoc fiat. ¶ Quero qd̄ ſi ſcribat̄ in tabula de ere: Rñ.
a ſufficit ēt ſi in lapide ſcribat̄.[a] Quero qd̄ ſi in terra
1 ſcribat̄: Rñd. ſi ſigillari pōt: ſufficit. ¶ Ex hac † l. extra gl. no. ꝙ inſtr̄m publicū poteſt publicari in char-
b tis de papyro[b] vt hic dū dicit chartis qꝛ charte dicūtur de papyro. vt. ſ. de le. iij. l. libroꝝ. ⁊ extra de cōfir. vti. vel inuti. c. cū dilectus. ⁊ in Spe. de inſtru. edi. §.
2 poſtremo. ver. itē qd̄ eſt ſcriptū. Scdo no. † ꝙ ſi in tabulis de ligno ſcribant̄ inſtrumēta publica eandē fidē poꝛtāt ſicut ſi in chartis ſcriberent̄ vt hic dū dicit ſiue lignee ſint. ꝑ hoc. ſ. cōmo. l. in cōmodato. §. ergo ſi pupillares. ⁊ ibi tangit̄ ꝑ Guil. de cug. ¶ Ultimo ex queſtionib⁹ gl. que dicūt qd̄ pn̄t ſcribi in terra vel
3 lapidib⁹. facit in arg. † ad queſtionē ꝙ ſcripturis antiquis factis in lapidib⁹ debeat credi. ⁊ hoc eſt verū ſi fuit ſcriptū de partium voluntate. ꝑ hoc eſt tex. et gl. C. de rele. l. monumētoꝝ. i fi. ꝑ hoc qd̄ no. in Spe. de ꝓba. §. nunc videndū. ver. ix.

1 ☞ Teſtamenta duo eodem die confecta ſi producunt̄ nec apparet de prioꝛitate vel poſterioꝛitate cui debeat ſtari.
2 Si duo teſtes deponunt quod titius occidit ſeium: alij duo quod ſemproni⁹ occidit ſeium an ambo punientur.

c **Non autem.**[c] Opp. de. l. quod dicitur. ſ. de teſtamen. mili. vbi ſolus curſus anni irritat tabu. Solu. ſpeciale ibi in milite. Item opp. C. de teſta. l. ſancimus. vbi curſus decēnij mutat teſtamentum. Sol. vbi fuit curſus decēnij cū

~ Andres Pomate.

a ¶ Quero qd̄. Et vide gl. in. l. q̄ tabulas. ff. de furtis. et ibi Barto. tex. in. c. cum dilecta. de reſcrip. ⁊ ibi domi. Abb.

b ¶ De papyro. Circa inſtrumentū publicum in papyro facit ad id qd̄ in. l. ſemproni⁹ ꝓculo. de le. iij. ⁊ ad de bart. in l. in cōmodato. §. ſicut. in fine. commo.

c ¶ §. Non aūt. et de duobus teſtis vide d. Petr. in c. ij. de off. dele. ⁊ qd̄ no. in. c. vlt. voluntas. xiij. q. ij. et in quātum dicit ꝙ preſumitur ꝓ poſſeſſoꝛe vide Bar. in fili. in. l. q̄ duos. §. ſi cū i bello. ⁊ in. l. ſi iter virū. ſ. re. du. moder. in. l. in illa. de ꝟb. obli. glo. in c. nulli. xij. q. v. glo. in. c. ſi duobus de reſcrip. lib. vj. et ibi Per. qui tranſit cū Bar. hic. ⁊ vide Lud. ro. in cōſi. ccxxxij. And. barba.

reuocatione facta lꝫ minus ſolēniter: ſed hic nulla fuit reuocatio. ¶ Que-
1 rit † glo.[d] qd̄ ſi ꝓducunt̄ duo teſtamē-
d ta eodem die cōfecta nec apparet qd̄ prius ⁊ quod poſterius. querit̄ cui debeat ſtari. Gloſſ. not. hic plene. et. C. de edic. diui adri. tol. l. fi. ⁊ Roſ. ponit quaſi idem ſup hoc ti. in fi. ſed doc. videntur dicere ſic. Si quidē illa duo teſtamēta fuerūt facta ſub vna ſigillatione eſt vnum teſtm̄ ⁊ ambo veniunt ex teſtō. vt. j. ea. l. §. ſi quis in duobus. ⁊ de tabu. exhi. l. locū. §. j. Si aūt ſunt diuerſe ſigillationes nō tn̄ appet q̄ pri⁹ ⁊ que poſterius. tunc Azo ⁊ Hug. dicunt quod nullus eoꝝ ſit heres: quod Dy. tenet. qꝛ eſt dubium de viribus teſtamenti. ergo non poteſt adiri hereditas. vt. l. ſed ⁊ ſi de ſua. ſ. de acqui. he-
e re. ⁊ hoc plꝫ[c] ſꝫ recipit duas determinatiōes. Prio ſꝫ Ja. bal. vt ſit verū qn̄ neuter poſſidet: ſꝫ ſi alter poſſideret ille obtineret ⁊ actoꝛ ſuccūberet. Nam actoꝛ debet ꝓbare teſtamentū ſuum eſſe factum poſterius: quo nō ꝓbāte ſuccūbit. ꝑ hoc. l. eum actum: ⁊ qd̄ ibi no. ſ. de neg. geſt. l. matrem. C. de ꝓb. ⁊. l. non ſolum. §. ſed vt ꝓbari. j. de op. no. nun. Secunda limitatio quod predicta ſunt vera quando inſtituti ſunt paris cōditionis. quia nullus erat de

d ¶ Querit glo. vide bar. ange. et imol. in. l. eum qui i pn̄. ſ. de acqui. here. ⁊ de hac. q. ⁊ quid in duab⁹ ſententijs cōtrarijs ⁊ duab⁹ electionbus eadē die factis vide Bal. in. l. ij. in pen. colū. C. qn̄ ꝓuo. et qd̄ in duobus inſtrumētis factis eodē die nec apparet qd̄ p̄mo et quod ſcdo vide Bal. no. in. l. de rebus. C. de dona. an̄ nup. et glo. Bar. et Bal in cōſt. j. C. in. C. in. §. quibus. et quid in duob⁹ inſtr̄is ꝓcurationis factis eodē die in vna pſona. vide bal. in. l. falſus in. xij. col. C. de fur. ⁊ de. q. glo. vide aliq̄d per gl. ⁊ doct. in. c. duobus. in gloſſ. prima. de reſcrip. in. vj. Adde de duob⁹ procuratoꝛibus eodem die conſtitutis. Oldrad. conſilio primo.

~ Andreas Pomate.

e ¶ Hoc placet. vide Feli. in. c. iij. in. j. colū. de ꝓb. vbi enumerat commoda poſſeſſionis. vide Barba. cōſi. xxxv. al's. iij. in. vj. col. in. ij. vol. ⁊ conſi. lxv. in. vj. col. e. vol. Roma. conſi. cclvj. in pn̄. ⁊ conſi. clix. in. ij. colum. et conſilio. clxxix. ad fi. text. in. c. cum ad ſedem. et it Bami. in princi. de prob. li. vj. Car. ꝯſi. clxv. in. ij. col.

Andreas Pomate.

a ¶ Ulterius. vide Ange. in l. ſi pretor. §. marcellus. in vlti. col. ff. de iudic. Panor. in c. ij. ad ſi. de proba. doc. in l. pactum qd bona fide. C. de pact. Pau. de caſt. cōſi. ij. Feli. in c. ſicut. in .j. col. & vj. ſeq. de re iudi. & qd in caſibus in quibus requiritur ſcriptura non pſumitur pactum niſi appareat ſcriptura vt p Feli. in c. j. per illum text. poſt Panor. ibi vt lit. non conteſta.

b ¶ Sufficit. facit ad .q. Et iſtud dcm no. ad intellectum eoꝝ que dixi poſt glo. & Bart. in l. cōtrahitur. ff. de pig. & adde qd lʒ regulariter i ſententia requiratur etiā ſcriptura tamen fallit in cauſa matrimoniali ꝗ ſufficit ꝓbari per teſtes. ca. Albericus. & ibi Inno. extra de teſti. & ad Bar. hic adde no. p eum in l. ſicut. C. de fi. inſtr. vide etiā bar. hic bal. in l. ij. in iiij. co. C. de edend. & Bartol. et Bald. in l. emancipati. de fide inſtrumen. & Bald. in lege geſta. in iiij. col. C. de regu. iur.

c ¶ Sufficit. quando iudex pronuntiat dicta teſtium haberi pro apertis ſufficit. & adde Bar. in a. aut. qui ſemel.

d ¶ Si quis in duobus. Aliq alle. bar. ꝯtrarium tenuiſſe in l. ſempronius. ꝓculo de leg. j. ſʒ poſſet cōcordari qd aut in inſtrō deſcripte ſunt publice & creditur exemplo vt ibi: ſed ſi ſolū nō cōcernatur exēplū nō creditur vt hic. & ad id qd dixi hic Barto. vide qd ſcripſi in aut. ſi quis in aliquo. C. de eden. poſt Bar. & Bal. late & vide Bar. in l. ſi quis ex argētarijs. § prētor ait. et §. prohibet. ff. de eden. vbi etiā lʒ cōtrariū & facit hic quod ſcripſi poſt Ro. in l. ſciendum. in pe. charta. de verbo. obli.

* Aduerte ꝙ bar. arguit de Dietate in hoc. §. ſi qs in duobus p do. alex. hic. tu dic ꝓ ſaluādo bar. vt in ꝯcordia poſita ad l. ſempronius ꝓculo. ff. de leg. ij.

venientibus ab inteſta. ſi enim in vno eſſent inſtituti extranei: in alio venientes ab inteſtato: tunc debemus preſumere in dubio pro venientibus ab inteſtato. ar. ff. de contrata. l. ſi duobus. §. ſi prius. & l. hac cōſultiſſima. §. ſi qs. C. de teſta. & pro hoc l. vlti. in fin. C. de codi. ꝓ hoc facit vrgens rō: qꝛ ſi neutrum illoꝝ teſtamentoꝝ valeret venientes ab inteſtato venirent vnde ſi volūt venire ex teſtō ſm defuncti volūtatē: tutius ē eos admitti ꝓ ꝯſeruāda defuncti volūtate. Tertia limitatio eſt qꝛ pdcā ſunt Vra in pagano q nō pōt decedere ꝑ pte teſtatus & p parte inteſtatus cum duobus teſtamētis. vt l. ſi certarū. & l. querebatur. ff. de teſta. mili. ſecus ſi eſſet miles. qꝛ poſſet decedere cum pluribus teſtamentis. ¶ Item faciūt ad

2 † q ſi duo teſtes deponunt ꝙ titius occidit ſeium: alij dicunt ꝙ ſempronius occidit ſeium. Ex predictis pōt ſolui ꝙ ſi diuerſificant in tempore: qꝛ duo dicunt ꝙ titius occidit de mēſe Aprilis. alij ꝙ ſempronius occidit de mēſe maij: tūc iſti ſunt ꝯtrarij. vt l. j. ſm vnā lectu. C. qui accu. non poſ. & ſic vel neutri ſtabitur vel eligentur digniores ſm l. ob carmē. §. ſi. ff. de teſti. ſi vero nō diuerſificant in tempore ſed ſimpliciter duo dicunt quod titius occidit ſeium: alij duo dicunt quod ſempronius occidit ſeiū: tūc cū poſſibile fuerit quod ambo ſimul occiderunt ſeiū ambo punientur per eā que. ff. dixi.

1 ☞ Solēnitas teſtamēti qn̄ ſufficit qd ꝓbetur per duos teſtes & qn̄ ſeptem requirantur.
2 Appellatio q fuit interpoſita in ſcriptis ſi eſt deꝑdita pōt ꝓbari per duos teſtes.
3 Publicatio teſtiū qn̄ fit ſatis eſt qd iudex dicat dicta eorum ꝓ apertis habenda.

Sufficit. Dicitur hic ſufficit tabu. extrare licet non proferantur. ¶ Quero quomodo iudex dabit bo. poſ. ſi non proferuntur tabule qꝛ non ſunt apud heredem vel deſierunt extare. Rñ. ſi loquimur ſecundum iura hodierna ſm que ſufficit ſola agnatio non eſt dubium: vt hic no. & l. vlti. C. qui admit. ad bono. poſſeſ. ſed ſecundum iura iſta non eſt dubium. Sed dic eodem modo qꝛ iſte bo. poſ. nō datur in forma iudicij vt l. iij. §. acquirere. de bono. poſ. et ſic iudex ſummarim cognito negotio dabit bono. poſ.
1 ¶ Sed quero † quid prodeſt iſta bo. poſ. cum ſi a ʒat bon. poſ. heredi. peti. non poterit ꝓbare ſe inſtitutum. Dicit glo. C. eod. titu. l. ij. quod ſufficit probare ipm inſtitutum ex teſtō & ſeptem teſtes interueniſſe per duos teſtes. ita dicunt quidam. Si tñ eſt dubiū de voluntate & ſolennitate qꝛ eſt dubium an teſtator me inſtituit. Item an inſtituit me ſolenniter. tunc voluntas debet probari & ſolennitas per ſeptē teſtes: vt ꝓbatur in l. vlti. C. de fideicō. ſi autem eſt certum de voluntate: ſed dubium de ſolennitate: vt qꝛ aduerſarius heres confitetur qd talis me heredem ſcripſit ſed dicit non ſolenniter. tūc ſiquidē cōfeſſio heredis fuit certo tempore limitata: vt qꝛ dicat cōfiteor ꝙ talis te inſtituit tali tempore die ac loco. tunc ſufficit ꝓbari ſolennitas p duos teſtes: ita pōt intelligi gloſ. C. eo. l. ij. Si vero confeſſio heredis non fuit limitata tpe & loco. vt quia dicit confiteor ꝙ fuiſti heres ſcriptus ſed non ſolenniter: tunc nō ſufficit ꝙ probes de ſolennitate niſi per ſeptem teſtes. nam ſi probas per duos tres vel quatuor teſtes ſolennitatem interceſſiſſe non ſufficit qꝛ confeſſio heredis non extenditur
a ad tps quo ſolennitas interceſſit. ¶ Ulterius a iſte
2 † §. facit ad. b qn̄ appellatio debet interponi in ſcri-
b ptis. & ſi eſt in ſcriptis interpoſita & eſt perdita certe per teſtes probari poterit: vt hic & l. teſtium. in fin. C.
3 de teſtib. Item † dicitur hic ſufficit tabulas extare licet non proferantur. facit qn̄ iudex pronuntiat dicta teſtium habenda pro apertis lʒ nō legat nec partibus
c aperiat: ſufficit. c & hoc puto verū ſi partes aliter ſciāt dicta teſtium vt in aut. at qui ſemel. C. de proba. & in ſum. illius ti. per Azo.

1 ☞ Poſſeſſio ex edicto diui adriani non datur producenti exemplum teſtamenti.
2 Nec etiā in datur ꝓducenti exemplū teſtamenti manu eiuſdem notarij.

d * **Si quis in duobus.** d Not. hic qd exemplo non
1 poteſt peti bono. poſſeſ. Et † ſic facit quod poſſeſſio ex edicto diui. adria. non debeat ei dari qui ꝓducit exemplum lʒ bo. poſ. ex illo titu. differat multum ab iſta. nam illa non pōt dari niſi ꝓducatur teſtū non vitiatū &c. vt l. edicto. C. de edi. diui ad. ſʒ iſta daꝛ etiā
2 ſi tabule nō ꝓducātur. vt. ff. §. ſufficit. ¶ Itē facit ad

q. ſi vnus & idem. notarius exemplificat teſtm̄ ſuum dicens hoc eſt exemplum cuiuſdam teſtamenti facti manu mei notarij. ex illo exemplo non dabitur boñ. poſ. nec poſſeſ. ex edicto diui adriani vt hic dicitur in teſtatore qui exemplauit ſuum teſtamētū. Predicta
a vera a niſi exemplentur ex protocollo notarij mortui: quia tunc habetur pro inſtrumēto publico: et autentico vt in c. cum p. tabellio. extra de fi. inſtru. no. bene tex. ibi ſi vero id quod exēplum.

Exigit. Iuriſconſultus procedit hoc ordine. primo dicit a quibus debēt eſſe facte tab. vt bon. poſſ. dari poſſit. ſecundo dicit quomodo. tertio qn̄. quarto dicit pro qua parte dʒ dari bo. poſ. ff. vero dicit ex quibus tab. datur bo. poſ. & ita trāſit. cōtra imo ſufficit ſi habeat teſtamenti factionē tempore teſtamenti facti. vt. j. ea l. §. ſi quis autem. Gloſ. dicit multum bene. vide eam que incipit nota duo-
b bus &c. & ipſam ſigna b ibi non ſic in duobus primis. imo idem vt probat. §. j. proxi. alleg.

Si linum. Hic incipit tractare quales debent eſſe tabule: vt boñ. poſſ. def. Et ad euidentiam ſcias quod tabule ex quibus petitur bo. poſſ. debēt eſſe ſignate ſignis. vij. teſtium. vt l. ij. C. eodē titu. ¶ Opponi. quod non poſſunt dari ſm tab. qꝛ daꝛ tm̄ ex tabulis in quibus ſunt. vij. ſigna vt. j. eo. l. charte. & C. e. l. ij. So. licet hic linum ſit inciſum: tamē remanēt. vij. ſigilla: quia nō fuit inciſum linū in quo ſunt. vij. ſigilla appēſa: ſed aliud linū. Uel ſi illud linū fuerit inciſum. dic quod non eſt totaliter inciſum quod not. propter reſcripta antiqua. ſed qs inueſtigabit hic an fuerit inciſum linum a teſtatore vel ab alio. Reſpon. ſecundum iura hodierna ſcdm que ſufficit ſola agnitio ſine iudicis facto non eſt dubium. ſed ſm iura antiqua ſm que requirebatur decretum iudicis: tūc nō curo qualiter iudex interpoſuit decretum: ſed in boñ. poſ. here. peta. examinabitur plene a quo fuerit linum inciſum. ar. l. de pupillo. §. toties. j. de no. ope. nun.

1 ☞ Priuilegium habēs chordulam in qua ſigillum ſit appenſum corroſam: probat dūmō remaneat tm̄ de chordula quod ſigillum ſuſtineat.
2 Teſtō corroſo in parte ſubſtantiali non creditur et qn̄
3 Notario atteſtanti de aliqua cancellatione vel ſupraſcriptione creditur.

Si roſe. No. hic bo. text. ad tab. ſeu ad priuile-
1 gia † que quandoqʒ corroſam habent chordulā in qua eſt appenſum ſigillū quia ſufficit ꝙ remaneat tm̄ de chordula quod ſuſtineat ſigillū. ſe-
2 cus ſi totaliter chordula eſt corroſa. Ponamus † qd teſtamētū eſt corroſum in aliqua pte ſubſtantiali an debeat credi? dicit gl. ꝙ non: ſecus ſi nō ſit corroſum in parte ſubſtātiali; quia tūc ſic. vt l. ſi vnus. C. de te.
c & l. pe. §. ſi. eo. ti. ita dicit glo. c Aduerte ſi teſtamentū cōtinet raſurā in loco ſuſpecto non dʒ ei credi: & hoc eſt verum niſi per aliquam partem teſtamēti poteſt cōprehendi ꝙ in illa parte raſa contineretur vt in c.
3 cum olim. extra de cenſi. & per hoc † apparet ſi notarius diceret cancellationem & ſupraſcriptionem ego feci ſibi credatur. vt l. j. ff. de his que in teſt. delen. et de hac q. habetis per gloſ. & Cy. C. de edi. diui adri. tol. l. vlti. in. ij. q. principali. circa ſi.

1 ☞ Bonorum poſſeſſio ſm tabulas an concurrat cum bonorum poſſeſſione contratabulas.
2 Bonorū poſſeſſio vnde liberi an peti poſſit donec pendet an vnus petat contratabu. & alius ſecundum tabulas.
3 Uenire per vnde liberi quid proſit cum ſecundum tabulas habeat locū.
4 Poſthumus qui recaſurus eſt in poteſtatem an venire poſſit per vnde liberi vel per contratabu.
5 Excluſus a contratabu. qui poteſt petere reſtitutionē an debeat expectari antequam petatur ſecundum tabulas.
6 Bonorum poſſeſſionem contratabulas petita ſm tabu. peti poteſt quando cōtratab. eſt delata ei qui non eſt de liberis.
7 Bonorum poſſeſſio ſm tab. an expectari debeat vt petatur. quādiu carb. peti poteſt.

Equiſſimum. Hic iuriſconſultus incipit tractare quo tēpore debet peti bonorum poſſ. ſm tab. ¶ Op. et videtur ꝙ poſſit adiri hereditas anteqꝫ petatur cōtratab. ꝙ apparet. qꝛ poſt aditā hereditatē datur cōtrata. vt l. illud in pn. ff. de cōtratab. ſol. aliud in aditione de iure ciuili: vt ibi. aliud in ſm tabu. bo. poſ. vt hic. Itē vr ꝙ inſtituti nō expectēt preteritos vt l. illud. §. ſi. ff. de cōtrata. Rñ. verū eſt ꝙ ibi nō expectāt preteritos: ſʒ nō veniunt per bo. poſ. ſm tab. ſed cōtratabu. ¶ Itē
1 op. † ꝙ ſm tab. & cōtrata. poſſunt cōcurrere. vt l. ſi duo. ff. de lega. preſtan. ſm vnā lec. gl. Quidā reprehēdunt ibi illā gloſ. ego ſuſtinui eā ibi dicēdo qd tūc nō daꝛ ſm tab. donec ſperaꝛ contrata. qn̄ inſtitutus nō eſt in pari gradu cum venientibus per contrata. ſ alias ſecus vt ibi. Sed dices tu nōne hoc eſt cōtra caſum in l. illud. §. fina. ff. de cōtratab. vbi inſtitutus & preteritus erāt in eodem gradu et tamē non hʒ locum ſm tab. donec intentaꝛ cōtrata. Solu. vos habetis. j. proxi. §. ꝙ inſtitutus ſub cōditione pōt petere ſm tab. ille ergo q eſt inſtitutus licet alius poſſet petere ꝯtrat. pēdet inſtitutiōis ſue ꝯditio: qꝛ poterit eſſe qd ille nō ꝑpeteret cōtrat. interim ego ſi eſt eiuſdē gradus nil repugnat eū admitti. Nō

a ¶ Predicta vera. adde Bart. in l. ex argēt. §. j. ff. de edē. & Cy. in l. cōtractus. in ſi. q. C. de fi. inſtru. & Spe. i titu. de inſtr. edi. §. oſtenſo. ver. illud quoqʒ cū ſequē.

b ¶ Ipſam ſigna. vide de hac glo. no. Bal. in l. j. C. de ſa. ſan. ec. in lec. in. iij. q. in ſi. & in l. ſi. i ſi. C. ſi a nō cōp. iu. & in l. ſi. i āntepe. col. in ver. hic dubitatur. C. vñ legi. plene per imolā poſt alios i l. is cui lege. de teſti. et in l. gal. §. ille caſus de liberis & poſthu.

c ¶ Dicit gl. Quod no. ad ſubſcriptionē notariorum & adde quod no. Inn. in c. fraternitatis. de here. & qd no. in c. cū venerabilis. de reli. do. & in c. ex litteris. de fi. inſtr. & adde qd no. dixit Gui. de ſuza. in l. ſi ex falſis. C. de tranſac. qd vtēs falſi inſtrō in quo cōtinetur aliqua falſitas etiā in loco nō ſuſpecto incidit i crimē falſi et refert ita tenetur Io. an. i addi. ſpe. de inſtru. edi. §. iſtr. in addi. q incipit huic dicto.

a ¶.§.ſi ſub conditione. Et no. caſum in quo boñ.poſ.
ſecundum ta. eſt neceſſaria. tu vide alios ſecundum
Baldū in.l.certum.C.vnde cog. vbi multos enume
rat. And. Barba.
¶ Si ſub conditione, vide ĩmo, et ibi Bar. in.l.ſuus
quoq. de
here.inſtit.
circa princ.
dubitaui a
lias ſcriptū
⁊ non inue
nio. an iſta
bo.p.ſ. ſm
ta. habeat
locū in co
herede da
to ſub con
ditiõe alio
pure inſti
tuto in to
tum ⁊ non
repio text.
qui de hoc
loquatur ⁊
videtur ꝙ
non. vnde
iſto cãu he
res inſtitu
tus. pure
pēdente cō
ditione ha
betur pro
herede in
ſolidum vt
per doc. in
l.ij.ſ. ſi ps
heredi. pe.
ſi data eſt
venia teſta
tori iure al
teri deне
gato. inte
rim cum
ſit puiſum
de herede
et admini
ſtratore fa
cit.l.ſi inter
me ⁊ te.de
exec.rei iu
di.j.in.l.ſi quis cum procuratorio.§.ſi.ſ.de procura. ⁊
expreſſa prouiſio teſtatoris facit ceſſare tacitã proui
ſionem.l.fina.C.de pac.conuē. vide tamē gl. in.l.iij.§.
ſi quis ex liberis. in ver. cō di.ſ.de cōtratabu. ſed illa
gloſſ. poſſet intelligi qñ ille coheres pure inſtitutus
fuiſſet inſtitutus in parte tantum quod no.
Andreas Pomn.
b ¶ Dicitur hic. Et ratio quia non dicitur omnino pre
teritus niſi quo ad quid. iſta eſt gl. valde peregrina
in.l.ſi pater.C.de inſti.⁊ ſubſtit.⁊.l.ſuus quoq.ff.de
here.inſti. et vide Ang. in.l.filio preterito.ff.de iniuſt.
teſtamento.

ob.l.illud.§.fin. de contrata. quia ibi
loquitur in quadam conditione que
veriſimiliter expectari non debet ſ. vt
poſthumus nō naſcaẽ. alś ſecꝰ. Pre
terea ratio poteſt eſſe iſta: qꝛ ſi eſt eiuſ
dem gradus alio petēre contrat. ſm
tab. conuertetur in contratab. ⁊ ideo
nō expectaẽ. vt.j.proxi.§. alias ſecus.
2 vt.ſ. ¶ Querit † gl. vtrū interim poſ
ſet peti vnde liberi donec pendet an
ille petet cōtrata. ⁊ alius ſm tab. Gl.
arguit pro ⁊ cōtra et finaliter dicit ꝙ
ſic. Sed quero dicit ne verum iſta gl.
Videte. ſi nos ponimus eſſe preteri
tos filios in poteſtate qui dicunt nul
lum teſtm̄ de iure ciuili: tunc gloſſ. di
cit verum ꝙ ſtatim poteſt peti vnde
liberi: ⁊ probāt omnes leges allegate
in glo. ſed ſi nos ponimus filiū eman
cipatum eſſe preteritū: tunc gloſſ. non
diceret verum: niſi ponamus inſtitu
tum repudiaſſe: quia donec hꝫ locum
ſm tab. nō habet locū vnde liberi ⁊c.
vt.l.j.§.j.j.ſi ta.te.nul.exta. ¶ Secun
3 do quero † ad quid prodeſt venire p
vndē liberi: cum habeant locū ſm ta.
Dicit gloſ. quo ad legata. Videte. gl.
verū dicit in emãcipato hr̄de ſcripto
nō adeūte vel repudiante: alś nō ha
4 beret locū vñ liberi. ¶ Sed † quid in
poſthumo? Dicit gl. idē ꝙ pōt venire
p cōtrata. vel vnde liberi ⁊ hoc intelli
ge in poſthumo q̄ eſſet recaſurus in
poteſtatē. ego dixi ꝙ bo.poſ. cōtrata.
vel vnde liberi ꝯpetere poſſunt eidē.
q̄ro vtrū tp̄s ſimul cedat vtriq. Gl.
ꝙ ſic ⁊ bene. ¶ Itē dicit ꝙ expectā
di ſunt q̄ poſſunt venire per ꝯtrata. q̄
5 ro † q̄d ſi aliquis eſt excluſus per cō
trat. ſꝫ pōt petere reſtitutionē ĩ itegrū
an dꝫ expectari? Gl. dicit ꝙ nō. ⁊ alle
gat.l.quartam.j.de fideicō.li.⁊.l.ij.§.
ſi bonorū.j.ad tertul. ꝙ tene menti. et

idem habuiſtis heri.ſ.tit.j.l.ſi impubes.§.ſi. Hic di
6 citur quod debent † expectari donec petatur cōtra
tab. Sed quid ſi eſt petita contratab. vtrum aliquis
admittatur ad ſm tabulas? R̄n. ſic ſi contratab. eſt
delata ei qui nō eſt ex liberis. vt.l.ſi impubes.§.ſi.ſ.
7 titu.j. ¶ Quero † vtrum quãdiu poteſt peti carbo.
debet expectari ſicut quando datur contrata. Videẽ
quod ſic. quia carbo. ⁊ contratab. dantur eodē iure.
vt.l.j.§.⁊ generaliter.ſ.ti.j. Sed cōtra dic vt in caſi
bus quos habuiſtis.ſ.ti.j.l.ſi impubes. in ſi.
1 ☞ Bonorum poſſeſſio ſm tabulas etiam hodie eſt
neceſſaria pro inſtituto ſub conditione.
2 Teſtamentum in quo filius eſt inſtitutus ſub condi
tione an ſit nullum. remiſſiue.
3 Bonorum poſſeſſio que datur conditione pendente
an ſit iuris vel facti.
4 Bonorū poſſeſſio ſm tab. conditione deficiēte ꝙ cō
uertatur in contratabulas.
5 Bonorū poſſeſſio ſm tabulas. qñ cōuertitur in con
trata. non eſt neceſſaria noua petitio vel agnatio.

a **Si ſub conditione.** [a] Dicitur hic quod inſtituto ſub cōdi
tione datur bo.poſ. ſm tabu. ⁊c. Cōtra pendente cō
ditione non poteſt adiri hereditas vt.l.ſi quis inſti
tuatur.ſ.de heredi.inſtitu. ſolutio. aliud in aditione:
1 † aliud in bo.poſ. ſm tabu. ⁊ hic eſt vnus de caſibus
in quibus bo.poſ. ſm tabu. eſt neceſſaria. Item vide
tur quod in boñ.poſ. ſm tabu. non habet locū qñ eſt
filius preteritus. qꝛ tunc teſtm̄ eſt nullū nec pōt peti
ſm tab. vt.l.ſuus quoq. in prin. de heredi.inſti.⁊.l.ſi
pater.C.de inſti.⁊ ſubſti. ſol. ĩmo pōt teſtm̄ eſſe aliq̄d
2 filio cōfirmante. ſed quedã gl. † tenet q̄d hodie filio
inſtituto ſub cōditione teſtm̄ nō eſt nullū: quia remo
uetur conditio quantum ad legitimam. ita not. in.l.
ſuus.ſ.de here.inſti.⁊.l.ſi pater.C.de inſtit.⁊ ſubſtit.
b Dic vt dixi in.d.l.ſuus. Dicitur hic [b] ſub conditione:
quero vtrū eſt verum ſiue ſit inſtitutus ſuus ſiue ex
traneus. Dicit glo. ꝙ ſic dummodo extraneus ſit in
ſtitutus vtiliter. vt.j.eo.l.hi demū. ⁊ itellige extraneo
inſtituto ⁊ nullo filio preterito vel erat filius exhere
datus. alś ſi fuiſſet filius p̄teritus tunc filius poſſet
venire per contratab. qꝛ tales fuerūt tab. ex quibus
adiri potuit hereditas tp̄e mortis q̄d ſufficit: vt.l.q̄d
vulgo.ſ.de cōtratab.⁊.l.filiū.eo.ti.⁊ ſic bo.poſſ. ſm
tab. nō pōt peti. ¶ Itē dicit hic ſi defecerit conditio
p̄rotuetur ſm tab. acſi accepiſſet contratab. ſed q̄d
ſi extiterit cōditio? Dicitur in gloſ. remanet datio fir
ma: vt.j.ea.l.§.ſi q̄s ita. Sed quid ſi deficit cōditio
Gloſſ. reſpondet aut fuit inſtitutus ſuus aut extra
neus. Primo caſu confirmatur. ſed hoc ſecundū de
cro. non eſt verum totaliter ſi eſſet talis qui veniret
ab inteſtato per vnde agnati vel vnde cognati. Cer
te ſm tabu. conuertetur in vnde legitimi vel vnde
agnati. vt.j.eodem.l.ſi ſub conditione. ⁊ ſtatim dicaꝫ
3 latius. ¶ Querit gloſſ. † vtrum bono. poſſeſſio que
datur pendente cōditione ſit iuris aut facti. In hoc
ſunt opinio. ſed glo. dicit quod eſt facti. et idem no.ſ.
de heredi.inſtitu.l.ſi quis inſtituatur. ſed Iacob. de
Aret. dicit aliter vt refert Cyn. in.l.ſi pater.C.de in
ſtitut. et ſubſtitut. in vlti. queſtio. ⁊ clarius in.l.filius
matrem. de inoffic.teſtam̄. Et dicit aut eſt inſtitutus
extraneus ſub conditione qui nullo modo erat ab

inteſtato ſucceſſurus. ⁊ tunc iſta boñ.poſ. que ei daẽ
eſt facti ⁊ tribuit ſibi hoc ſolū: vt exiſtente conditio
ne non habeaẽ neceſſe de nouo petere. Item tribuit
aliud ſm Iac. de are. qꝛ miſſus in poſſeſſionē iſte po
terit exercere oĩa tanq̄ curator datus bonis. ita not.
Pet. alś Rof. in.l.ſi quis inſtituaẽ.ſ.de here.inſtitu.
licet glo. ibi aliter dicat. Si vero iſte erat extraneꝰ ta
lis qui veniret ab inteſtato ⁊ ſuccederet per vnde le
gitimi. vel vnde cognati: ⁊ tunc eſt iuris: ⁊ aduenien
te cōditione bo.poſ. ſm tab. conuerteẽ in illam q̄ ſibi
cōpeteret. vt.j.e.l.ſi ſub conditione. ⁊ dicitur iuris qꝛ
in omnē euentum tribuit ius. Aut eſt filius inſtitutꝰ
⁊ tunc aut fuit inſtitutus ſub conditione poteſtatiua
aut caſuali aut mixta. Primo caſu eſt facti ⁊ non po
teſt conuerti in vnde legitimi: qꝛ eſt q̄d ſibi imputeẽ
cum cōditionē non impleuit: ⁊ ita dicit glo. que inci
pit caſualis vel ⁊c. Aut fuit inſtitutus ſub conditiõe
mixta vel caſuali. ⁊ tunc aut in defectum nō fuit ex
heredatus. aut fuit exheredatus. Primo caſu hꝫ bo
no.poſſ. que eſt iuris. ⁊ ideo in omnē euentum ius tri
buit vt hic. Scđo caſu qñ in defectū cōdōnis fuit ex
heredatꝰ. ⁊ tūc aut fuit exheredatꝰ nō rite: aut rite. ſi
nō rite: tribuit ius. ⁊ p inde ac ſi exheredatꝰ nō erat.
vt.l.non putauit.§.non quenis.ſ.de cōtrata. Si ve
ro fuit rite exheredatus. aut ita q̄d non poterit rum
pere per querelã. ⁊ tunc nō tribuit ius. alś ſi poterit
rumpere: tūc ſecus. hec vltima opi. nō vr̄ vera: qꝛ lꝫ
poſſet rūpere per querelã illa bo.poſ. non pōt in aliã
conuerti ante prolatã querelã. nec ius hoc vult. ⁊ ſic
de neceſſitate expectabitur q̄d ille adeat. Predicta
vera ſi conditio ſit adiecta in fauorem filij: qꝛ tūc da
tur illa que eſt iuris. alś ſecus: vt not. doct. in.l.filius
matrem.C.de inof.teſta. dic vt ibi per Iacob. de are.
4 ¶ † Hic dicitur ꝙ deficiente conditione bono. poſſ.
a ſm tab. conuertiẽ in contrata. quero vtrū[a] hoc ſit ve
rum indiſtincte ſiue filius ſit inſtitutus ſiue exhere
datus in defectum conditionis. Quidam in vlt. glo.
videẽ dubitare. ſed ego concedo id quod dicitur hic
in glo. eſſe verum: qꝛ ſi conditio deficit ſiue alius ſit
inſtitutus ſiue non: poteſt peti contratabulas quaſi
tale teſtamentum ſit ex quo potuit adiri hereditas:
qꝛ illud eſt verum pendente conditione ab alio quã
ab illo. Sed ſi potuit filius adire tunc non deẽ bon.
poſ. contratab. Et ideo dicit quod quia alius inſtitu
tus erat debet peti concurſus cum filio preterito et
5 ideo conuertitur in contratabu. ¶ Quero † vtrum
quando ſit iſta conuerſio ſit neceſſaria noua petitio
vel agnitio. Certe non vt.l.iij.§.ſi ſub conditione.ſ.
de contrat. ibi dum dicit accepiſſet in preterito: tamē
non arbitror quod eſt male dictum ſi de nouo petaẽ.
¶ Vltimo ſcias q̄d hic.§. habet locū quando exiſtē
te conditione: ſine dubio debet dari heredi ſcripto.
ſed ſi eſſet dubium quia haberet alium cui faceret
partē per concurſum: tūc dic vt dicemus.j.ea.l.§.ſi
quis ita.

Pro qua. Vidiſtis.ſ. quo tempore petatur bo. poſſeſſio. ſecundum tabu. nunc
ſequitur videre pro qua parte petatur. ¶ Glo. op.
et videtur quod interim debeat tota petitio vniri. ar.
gu.j.de aſſi.liber.l.ſub conditione.§.j.⁊.l.ex ſemiſſe.
de acquiren.heredi. Iſta queſtio eſt multum diffici
lis. ideo examina plene. in.l.ij.ſ.ſi pars here.peta. et
dixi.ſ.de leg.j.l.plane.§.ſi cōiunctim.

Si primus. Ratio dubitã di erat quia vi
detur quod debeant coniungi. quia
ſi ille eſt inſtitutus intra.xliij. annum
ergo intra.x. quod hic remouet pro
hoc.ſ.de vul.⁊ pup.ſub.l.ex facto.§.
item quero.

Si quis ita. Opponi. quod tertius non ad
mittatur: qꝛ non eſt inſtitutus primo
loco. vt.ſ.proxi.§. Solu. inſpicimus
mentem ſecundum quam primo loco
eſt inſtitutus. non autem inſpicimus
ordinem ſcripture. vide gloſ. que inci
pit ex gradu. ibi licet ſit argu. contra.
dic vt ibi. nam ille.§. debet intelligi
ſecundum iſtum vt non conſiderem
ordinē ſcripture ſed mentem ⁊c. vt.l.
ſi quis inſtituatur. de here.inſtit.

Si quis ita inſtitue rit. Diciẽ hic boñ. aũt poſ. ⁊c. ꝯ ĩmo pē
dēte cōditione pōt peti bo.poſ. vt.ſ.
ea...§.ſi ſub conditiõe. Dicit gl. ibi. de
bono.poſ. que eſt facti: hic iuris. truf
fa eſt. Alij dicunt ꝙ nō poteſt ita quin
poſſit reuocari. truffa eſt etiaꝫ. Alij di
cunt ꝙ hic ⁊ ibi pōt peti ea que eſt iu
ris. ⁊ q̄d dicit hic nō peti. ſ. irreuocabi
liter. Tu dic quod ibi loquiẽ q̄d exiſtē
te cō ditione vnus ſolꝰ vocaẽ. tunc em̄
ille ĩ poſſeſſionē mittiẽ. hic aũt ĩ exiſtē
tia cōditionis incertū eſt quis voceẽ
⁊ ideo non poteſt fieri miſſio in poſſeſ
ſionē. Nō em̄ poſſumus dicere quare
magis vnus frater q̄ alius in poſſeſ
ſionē mittatur. qꝛ nō ſunt inuicē inſti
tuti nec p curſum faciunt partē. ſed ſi
eſſet vnꝰ inſtitutꝰ aliꝰ ſubſtitutꝰ: tūc in
ſtitutus pendente conditione mittere
tur in poſſeſſionem: quia hec fuit volū
tas defuncti vt inſtitutus ſubſtituto
preferatur.

1 ☞ Subſtitutus ſi prefertur coniun
cto conditione ceſſante cōiunctus ad
mittitur.
2 Portio quod accreſcat ſine noua pe
titione.

b **Si duo.** [b] † Subſtitutus prefer
1 tur coniuncto: condi
tione ceſſante coniunctus admittitur
hoc dicit. In hoc verſic. not. duo. Pri
mo nota quod dixi in caſu ⁊ plene di
xi in lege re coniuncti, ſupra de lega
tis tertio. Fallit quandoq propter p̄
ſumptam voluntatem defuncti. vt.l.
quidam teſtamento.ſ.de vulga. et pu
pilla. ⁊ ibi tetigi. ¶ Secundo nota

a ¶ Quero
vtrū. vide
ꝙ not. bar.
⁊ Bal. in.l.
ij.C.de ſuc
ceſ.edic.
And. Po.
b ¶ Si duo.
amplia et
ſi ſit ſubſtõ
oĩno taci
ta. ita bal.
in.l.ſi.ĩ.xx
iij.C.de he
re.iſti. quē
alex. ſequi
tur ĩ.l.ſi.ĩ.j.
col.C.de in
ſti.⁊ ſubſti.

a ¶ §. ſi ſeruus. poſitos in gloſ. pro hoc optime facit. l. d ſi quis ſeruum. ff. de act. emp. & ita alias reſpondi de iure prout hic dicitur. licet hanc rationem non vidiſſem hic. bene facit quod no. in l. additio. ff. de acqui. here. & in l. ſi ſeruum. ff. ſi quis omiſ. cau. teſta. in princi. vid. imo. qui contra rium vide tur tenere in. l. ſi mihi & tibi. §. regula. de le ga. j.

b ¶ Quia ſi aliquis. et vide Bar. in. l. ſeruus communis ita ſtipula tur de ſti pu. Bald. in. l. j. ppe. fi. C. q ad mit. et. l. in ter antiquū C. de vſuf. d. Jo. in. c. iij. d cle. cō iug. Andreas. Barba.

c ¶ Cui mo naſterio. ſi monachus fuit heres inſtitutus & tranſiuit ad aliud mo naſterium cui mona ſterio acq ratur. vide quod not. Bal. in. l. ſ. C. qui ad mit. in. xx. colum.

d ¶ Charte. pōt i charta raſa ſcri bi. dicit tn̄ Cy. in. l. cō para. C. de fide inſtru. quod de trahitur fi dei inſtru menti ſcri pti in chartis raſis argu. l. ſi. C. de edic. di. qd poteſt procedere qn̄ per raſuram remāſiſſet aliqua cicatrix alias forte ſecus p illū tex. qd in chartis perforatis? 1 vide Bal. in. l. cōtractus. in. vij. col. C. de fi. inſtrumē.

2 † quod portio accreſcit ſine noua petitione de quo habuiſtis plene in. l. ſed cum patrono. ff. de bo. poſ.

☞ Si monachus fuit heres inſtitutus & tranſiuit ad aliud monaſterium cui acquirat.

Si ſeruus. Dicitur hic quod tranſit ad nouum dn̄m. contra. imo vr̄ q̄ apud primū debeat remanere: q2 inſtitut9 vr̄ eius cō tēplatione. vt. l. cū aliqs, C. de iure de libe. Glo. fatet cōtrariū: q2 lz dn̄i noui iuſſu acquirat tn̄ primo tenebitur reſtituere p cōditionē ſine cauſa. ſicut in ſeruo fructuario vel bona fide poſſeſſo. ita dicit glo. Fateor. id quod glo. dicit: quod reſtituit ei cuius contēpla 1 tione eſt inſtitut9 debet referri ad ca a ſus poſitos in glo.a ſcʒ ad ſeruum fructuariū vel ad bona fide poſſeſſū nō ad caſum de ſeruo alienato. q2 debet imputari domino alienanti. vt videatur alienare cum omni cauſa. cū apd emptorem eſt cū cauſa nō ſine cauſa. ¶ Item dicitur hic qd hereditas debetur nouo dn̄o. contra: imo domino antiquo: vt. l. ſi poſt. §. ſi. ff. quando di. lega. ced. & l. que leg. j. de regu. iu. ſol. 1 aliud in legato: aliud in hereditate. rō quia in legato inſpicitur tp̄s mortis: ſed in hereditate tempus adite hereditatis. Sed quid in fideicommiſſi reſtitutione. Glo. videt dicere idem qd in hereditate. Videte in fideicommiſſo eſt idē qd in bonorū poſſ. vel in hereditate: quo ad ea que ponuntur in l. ſeruo inuito. ad trebel. non quo ad ea que hac. l. dicūtur. nam fideicom. vniuerſale querit domino inuito ſeruo vt dicam in. d. l. ſeruo. & ante reſtitutionem tranſmittitur vt not. plene in. l. apud iul. §. antiſtia. ff. ad treb. et ſic nō pōt dici idem quod in bo. poſſ. vel in hereditate quātum ad caſum 1 noſtri. §. ſed eſt idem quod in legato. et hoc tene menti: quia eſt vtile: † q2 1 ſi aliquisb monachus fuit heres inſti b tutus vel aliquid ſibi relictum & trāſiuit ad aliud monaſterium; certe ex c predictis apparet cui monaſterioc acquiratur ſicut dixi de ſeruo.

Charte. d Vides hic & glo. dicit quod inſtrumenta poſſunt ſcribi in chartis raſis licet conſuetudo non ſeruat.

Si ſub conditione. De hoc vidiſtis plene in. l. ij. §. ſi ſub conditione ſupra eodem titu.

Videndum. Hic eſt no. caſus. Contra hūc §. opp ſecundum hoc videtur quod filius ſit deterioris cōditionis quam extrane9 quia filius certis perſonis legata preſtat: extraneus non Solu. intellige de filio inſtituto ſub conditione in cuius defectum alius fuit inſtitutus quo caſu habet neceſſe venire per contra tabu. ſecus ſi in defectū conditionis non eſſet alius inſtitutus quia tunc deficiente conditione veniret ab inteſtato & nemini legata preſtaret. ¶ Ultimo no. quod licet pendente conditione quis petat bo. poſ. tn̄ nō propter hoc quis dicitur decedere teſtatus: ſed inſpicimus finem vtrum exiſtat cōditio vel nō: & tūc iudicabimus ſinē an deceſſerit teſtatus vel non.

☞ An bonorum poſſeſſio ſcd̄m tab. detur cuicunq inſtituto.

Si demum. Dicitur quod ille inſtitutus ſub conditione petit ſm tab. qui eſt inſtitutus vtiliter. Sed contra. nullus inſtitutus ſub cōditiōe eſt inſtitut9 vtilr. vt. l. ſi qs ſub conditione. ff. ſi qs omiſ. cau. teſt. ſol. hui9 timore qdā reſtringūt oēs leges q̄ dicūt qd inſtituto ſub cōditione datur ſcd̄m tab. in his q̄ poſſunt ab inteſtato ſuccedere vel p ɔtrata. vt. l. ij. §. ſi ſub cōditione. ff. eo. et 1 ff. l. pxi. Sed Jo. † ɔtra: q2 bo. poſ. dat cuicūq inſtituto. ſed ſi deficit cōditio: tunc diſtinguit inter extraneos & filios & veniētes ab inteſtato. ad rōnem in cōtrariū rn̄det q2 qd dicit vtiliter exponitur ſcʒ a lege q2 niſi obſtaret ɔditio q̄ ſolū obſtat nō obſtaret aliud impedimentū. ſimile habuiſtis in. l. iij. §. ſi. & l. ſeq. ff. de leg. prelegan.

Cum tabule. No. qd lz plura ſigna deſtruātur ſi remanent. vij. ſigilla que requirunt ſufficit. & ſic nota qd ſeptem ſigilla requirūtur alias nō valeret vt. l. j. C. eo. ti. Secūdo no. q ſi in teſtō ſint plures. vij. teſtibus ſcripti. & illi qui ſunt ſupraſcripti. i. vltra numerū ſcripti negēt ſe interfuiſſe nō ppter hoc viciat teſtm̄. videbitis in l. j. in ſi. ff. queadmo. te. ape.

1 ☞ Inſtitutus alternatiue ſub duab9 cōditionibus ɔtrarijs & in diuerſis portiōibus p qua portione petet bono. poſſ.

Si ita ſcriptum. Ibi ex parte: nō determinata. i. ex qua parte ſecundum Dyn. alij habent in litera parte ſexta. & ſic videtur glo. habuiſſe in tex. ſuo. ſed Dyn. dicebat vacat: & ſic dʒ intelligi & legi alio mō: & ſm lec. Dy. eſt multū clara. ſm ſcd̄aʒ lec. put habes in litera ſexta. gloſ. legit alio modo: ſed non applaudet litere. ¶ Quero † tamē ſm lec. gl. ponam9 qd q̄dā eſt inſtitutus alternatiue ſub duabus cōditionib9 ɔtrarijs

in diuerſis portionibus: p qua portione petet bono. poſ. Dicit gloſ. q eſt in electione ſua petat ex maiori portiōe vel ex minori. & bn̄ dicit. ſʒ nō applaudit huic litere. ¶ Op. ſm lec. Dy. videtur q aliqs ſibimet nō pōt ſubſtitui vt. l. ſeruum cōem. §. titius. de vulga. et pup. Sol. non ob. imo concordat: quoniā hic mutat cā qn̄ deficiente cōditione prime inſtitutionis incipit habere locū ſubſtō. vide glo. que incipit cōditio. ibi. ff. de here. inſtitu. dic imo de vulga. & pup.

1 ☞ Licet teſtator dicat ſi filius me9 deceſſerit i pupillari etate: bona mea deueniāt in talem: per hoc nō eſt quin ſubſtitutio ſit pupillaris.

a **Qui filio.** a Hic eſt not. caſus & mēti tened9. Oppo. per pupillarē ſubſti. ſuccedit pupillo: vt inſtit. de pup. ſubſti. in prin. ſʒ hic dixit mihi heres eſto. ergo fuit vulgaris nō pupillaris. ſo. dictio mihi: nō obſt. q2 intelligit mihi. i. per mediā pſonam pupilli: ita habuiſtis in. l. j. ff. de vulga. & pup. & ibi no. & ſic no. qd dictio mihi: nihil operat. Et hoc 1 † eſt vtile ad. q.b quam vidi de facto. dicebant verba b teſtamenti & voluit qd ſi deceſſerit in pupillari etate bona ipſius teſtatoris deueniant in talem. opponebatur q nō erat pupillaris: q2 teſtator dixit tm̄ de bonis ipſius teſtatoris: nō de bonis ipſius pupilli: ſʒ oc mnes doct. dixerūt cōtrariūc q2 illa verba bona ipſi9 teſtatoris: nil operant & perinde eſt ac ſi nō eſſent adiecta & ſuccedet pupillo in omnibus bonis teſtatoris & pupilli & illa verba nil operant ſicut hic d: de dictione mihi. quod tene menti.

Quidam teſtamentum. No. q i teſtō in 1 ſcriptis dabit ſm tab. in teſtō nuncupato dabit bo. poſſ. ſm nuncupationē vt hic: & habetis. C. eo. l. ij tn̄ ille qui petit bo. poſ. ſm nuncupationē dʒ facere ſidē de teſt. patris. alr̄ nō admittit. vt. j. l. pxi.

b ☞ Subſtitutio petenti particulam teſtamenti debet dari cum heredis inſtitutione

Ut bonorum. Opp. & vr̄ q teſtm̄. 3 patris nō ſit neceſſarium: vt. l. & ſi cōtra de vul. & pup. Gloſ. dicit ab initio opʒ q pater faciat ſibi teſtamentū vt valeat teſtū filij. ſed ſi teſtm̄ patris expu 1 gnat: diſtingue vt in gl. Ex hoc habes † q ſi aliquis petat particulā teſtamēti vt ſubſtitut9 pupillariter: d tunc dʒ ſibi dari a notario cū heredis inſtitutiōe rō q2 ſubſtō ſine inſtitutione nō vʒ. de hoc per doc. in. l ſi na. C. de preci. impera. offe. & l. argentarius. §. j. ff. de edendo.

1 ☞ L. qui duos. ff. de reb. du. q hʒ etiam locū quādo deceſſerint diuerſis caſibus.

1 **Qui ex liberis.** Iſta eſt bona lex. No. ex hac. l. q. l. q̄ duos. † in prin. ff. de reb. du. q̄ loqt qn̄ incertitudo de prioritate & poſterioritate emanat ppter caſum: q2 ambo deceſſerūt vno caſu: hʒ locum qn̄ deceſſerūt diuerſis caſib9. ſi tn̄ alias incertitudo emanat ppter defectum cōditionis. dic vt hic. c ¶ Op. q iſta obſcuritas vitiet ſubſtōnem. vt. l. duo ſunt titij. ff. de teſta. tut. Sol. ibi emanat incertitudo circa pſonas eorū q̄ ſunt inſtituti. hic circa perſonas d eorū quib9 eſt facta ſubſtitutio. ¶ Itē op. j. de verb. obli. l. cōtinu9. § illud. Sol. illa magis ɔcordat q2 illud vt valeat ſtipl̄o: hic vt valeat inſtitutio. ¶ Op. de. l. ſi fuerit. ff. de rebus du. vbi eſt neceſſe q ſubſtō facta per iſta vba q̄ ex liberis &c. verificet p vnū. nō p duos. Sol. hic ſpāle: q2 defunct9 voluit q in hereditate vltimo morientis inueniret hereditatē primi. dixi i l. q̄ duos. in prin. de reb. du. ¶ Itē op. de. l. eū qui. ff. ad treb. ſol. ibi in ſubſtōne fideicōmiſſaria. hic in directa pupillari. Rō fuit q2 i hereditate vltimi voluit teſtator reperire hereditatem primi que rō ceſſat in ɔtrio. dixi in. l. q̄ duos. in prin. ff. de reb. du. ¶ Itē op. de manu. teſt. l. cū ex plurib9. ſol. vt dixi in. l. duo ſunt titij. q2 eſt incertitudo pſonarū q̄bus aliq̄d relinquit ſed hic inſtituti non ſunt incerti: lʒ ſit incerta mors pupillorum.

Filius. Querit glo. vtrum ſibi poſſit imputari cur non miſit procuratorē. Glo. dicit q nō. Allegat. l. ab hoſtibus. in prin. ff. ex quib. cau. maio.

1 ☞ Capitis diminutio q ſit de iure ciuili.

Teſtamentū qd tollatur ipſo iure capitis diminutione.

2 Quot teſtes requirantur ad probandū confirmationē teſtamenti: vt adiri poſſit hereditas.

3 Caſus in quo etiā hodie bonorū poſſeſſio ſm tabulas eſt neceſſaria.

4 Exceptio doli quando ex parte opponentis nō ſit in rem.

5 Excipere de iure tertij quando quis poſſit remiſſiue.

Teſtamento. a Hic eſt ſubtilis. §. & primo ponit vnū dictū. ſecūdo ei9 limitatio

~ Andreas Pomate.

a ¶ Qui filio. amplia vt p Pau. de caſt. in. l. precibus. in. v. col. C. de impub. & ibi p Alex. in. l. pe. C. eo. ti.

b ¶ Utile ad. q. verba impropriant vt valeat ſubſtō pupillaris idē de iure eſt dicendū ſi teſtator appoſuiſſet verbuʒ non expreſſum ſed tacitū puta ſi dixerit ſi filius meus deceſſerit i pupillari etate; volo qd bona mea vēdātur & diſtribuant iter pauperes xpi per cōmiſſarios meos. naʒ hic cōprehendit qd cōmiſſarij accipiāt bona propria autoritate & ſic cōprehendit directa pupillaris ſicut ſi dixiſſet q bona ipſius pupilli vendant per hic no. per Bart. iunctis his que ipe voluit in. l. cēturio. in ff. ij. pnc. q. eſt quando ſit &c. de vulgari & pupillari. licet reperiam quod Petrus de ancha. in conſilijs ſuis videatur firmare contrarium eius quod hic dicit bar. ſed forte non bene. de hac. q. habetur per Paulum de caſtro in. l. j. de vulgari & pupillari. vide Bald. in. l. precibus. in. xviij. columna de impuber. Ange. in dicta lege prima in principio limitat iſtuʒ. §. duobus modis.

ADDE conſilium. d. Pe. viij. et vide Bald. conſilio cccc xxij. lib. iiij.

c ¶ Dixerūt contrariū. No. p iudice deleg. reſeruante taxationē expenſarū vt nō ſibi. ſed delegāti ɔperat taxatio. & vid bar. in. l. terminato. C. de fructi. & lit. expē.

d ¶ §. teſtō. Vide Bal. in. l. ſi. in. ix. col. in ver. j. q. &c. C. vnde legi. & de intellectu huius. §. vide etiā Bal. per duas. col. in. l. ſancimus. C. de teſt.

nem.tertio ponit aliud dictũ:qđ videt̃
ſimile pͥmo.quarto aſſignat aliquas
diſſimilitudies īter iſtud dictũ tertiũ
⁊ pͥmũ.ſcđa ibi plane.tertia ibi nō ſe
cus.quarta ibi:nec putauerit:⁊ breui- 3
ter.h.d.Teſtm̃ eius q̄ ſe dedit ad arro
gandũ irritat̃.niſi poſtꝙ factus fuit
ſui iuris noua voluntate approbetur.
Itē teſtm̃ primum tollit̃ per ſcđm niſi
ſcđm poſtea incidat̃ vt pͥmũ cōfirme
tur:qꝛ tunc pͥmũ ad excipiendũ tātũ
valebit.h.d. ¶In tex.in fi.ibi actori.
i.heredi ſcripto in ſcđo teſtō opponat̃
per heredē ſcriptũ in pͥmo poſſiden-
tem ⁊ conuētũ.Ibi eſtimat̃.i.ſi eſt ſcri
ptus in pͥmo teſtamento:⁊ tūc poſſet
opponere non alias. ¶Quero in pri
ma parte quare pͥmũ teſtamentũ tol
1 litur exceptione.Dicit gl.†qꝛ capitis
diminutio eſt de iure pretorio:ideo nō
poteſt tollere teſtm̃ qđ eſt de iure ciui
li.ita dicebat Azo.Guil. reprehendit
dicens ꝙ capitis diminutio eſt de iu
re ciuili.vt inſtit.de leg.agna.tu.§.fin.
⁊ edictum de capitis dimi.poſitum in
titu.de cap.di.non inducit exceptionē
ſed reſtituit actionem in capite minu-
to. Et glo.dicit except.doli.qꝛ per re-
centē voluntatē fieri non potuit quin
arrogatio facta tenuerit.Hec ſol.non
eſt bona:qꝛ in princ.huius.§.non fuit
aliqua recens voluntas:ſed ſolum ſe
dedit ad arrogandum:quare dic qđ
dicit de exceptione doli:dꝫ intelligi de
exceptione facti ſeu intētionis:qꝛ teſta
mentũ tollit̃ ipo iure:vt.l.j.§.exigit.ſ.
eo.⁊ ibi no.⁊.ſ.de iniuſt.teſtō.l.j. Nō
obſt.inſti.qui.mo.teſta.infir.§.nō tm̄.
vbi dicit ꝙ non per oīa irritatur.⁊ ſic
tex.ibi dicit nō per oīa.qꝛ poteſt ex no
ua voluntate confirmari:vt hic in ſe-
cũdo caſu:qꝛ imo ille.§.hoc probat:qꝛ
cũ confirmet̃ de iure pretorio apparet
ergo qđ de iure ciuili in totum erat re
ſciſſum.Scđo quero vtrum omnia q̄
habent qui dant ſe in arrogationem
in arrogatorē tranſeūt.De hoc inſtit.
2 de acq̄ſi.q̄ fit ꝑ arro. ¶†Circa ſcđaꝫ
partē quero quot teſtes debent habe
re iſte lr̄e q̄ cōfirmāt iſtam volūtatē?
a Glo.dicit.v.[a] Idē not.C.de cod.l.j.et
no.in.l.heredes palaꝫ.§.ſed ⁊ ſi notā.
ſ.de teſta.vbi videt̃ dicere ꝙ ſufficiāt
duo.Dy.ibi dicit ⁊ bene.qñꝙ adhibet
voluntatem ad cōfirmandũ volunta
tem inualidam:⁊ tunc requirunt̃ quīꝙ:
vt hic.Qñꝙ adhibentur ad decla
randũ voluntatē validā ⁊ tunc ſuffi-
ciunt duo vt ibi.Dices tu qño ex volū 5
tate probata per.v.teſtes poteſt debe
ri hereditas cum.vij.requirant̃:vt.l.
hac conſultiſſima.C.de teſta.⁊.l.cum

a ¶Glo.dicit.v.adde Bal.in.l.fina.in.ix.colum.in vſ.j.quero.C.vñ legi.

tabule.ſ.e.ti.Rñ.ſufficit ꝙ in pͥmis tabulis confir-
matis fuerint.vij.Ex illis eīm pͥmis tabulis agitur
nō ex ſcđis.⁊ hoc fit de iure pretorio ꝑ bo.poſ.ſm ta.
vt inſti.qui.mo.teſt.infir.§.nō tm̄.facit.l.conficiūtur.
§.ſi poſt.ſ.de codici.Erit ergo hic caſus in quo bo.
poſ.ſm tab.erit neceſſaria cum de iure ciuili non poſ
ſit adire.Alij caſus in quibus bono.poſ.nō eſt neceſ-
ſaria not.per glo.⁊ plenius per docto.C.vnde legit.
l.vlti. ¶Veniamus ad ver.nō ſecus.hic innuit ꝙ iō
ſit:qm̄ ſcđm teſtamentũ incidit̃:vt recōualeſcat pͥ-
mũ.ſicꝙ per recentē volũtatē pͥmum recōualeſcat:
ſed hoc vr̄ ꝯ ver.nec putauerit.Dicit glo.inter hunc
caſum ⁊ ſuperiorē eſt diſſimilitudo ⁊ ſimilitudo:vt in
glo.habes.Sed pͥma diſſimilitudo nō eſt bona.qꝛ
per arrogationem tollit̃ ipſo iure ſicut ꝑ ſcđm teſta-
mentum vt dixi.ſ.§.j.Item dicit glo.eſt diſſimilitudo
in reſuſcitatione.⁊ in hoc dicit veritatem.vnde appa-
ret quod diſſimilitudo eſt quo ad excipiendum:ſed
quo ad agendum eſt ſimilitudo. ¶Opponitur ad
verſi.nec putauerit.dicitur hic quod hic agitur de vi-
ribus exceptionis non teſtamenti ⁊ ſic innuit ꝙ pͥ-
mũ per ſcđꝫ tollitur ope exceptionis.ꝯ.in.l.ſancim⁹.
C.de teſt.vbi tollit̃ ipſo iure.Dicit gl.hic nō dicit qđ
pͥmũ tollat̃ ope exceptionis:ſed dicit qđ opponitur
exceptio agenti ex ſcđo per ſcriptũ in pͥmo.⁊ ſic re-
fertur ad pͥmũ.alij referūt ad pͥmũ qđ nō placet:
qꝛ hec lec.nō aptat̃ ad principiũ. ¶Itē dicit̃ hic qđ
agenti ex ſecūdo opponat̃ exceptio doli.cōtra vr̄ qđ
per cancellationem tollat̃ ſcđm ipſo iure vt.l.j.ſ.de
his que in teſt.delen.⁊.l.ſi ita ſit ſcriptũ.ſ.de leg.j.ſo
lu.vbi teſtamētũ cācellat̃ anteꝙ ſit perfectum tollit̃
ipſo iure.Si vero poſt teſtamentũ perfectum:tunc
nō tollitur ipſo iure:vt hic.⁊ no.in.l.j.ſ.de his que in
teſta.delen.Hic innuit ꝙ tantũ ille qui eſt ſcriptus ī
pͥmo teſtamento poteſt opponere exceptionem do-
4 li.Contra†exceptio doli ex parte opponētis eſt in rē
vt.l.ij.§.planc.ī de doli exceptio.ſolu.quedam eſt ex-
ceptio doli deſcendens a dolo cōmiſſo in agendo:et
tunc loquitur lex contraria.Quedā eſt exceptio do-
li deſcendens a dolo commiſſo in forma agendi.et
tunc non eſt iuris.qꝛ illa exceptio non competit vni-
formiter cuilibet conuento:nam ſi conuentus eſt ſcri
ptus in teſtamento cũ habeat voluntatem defuncti
ſibi cōpetit.Sed ſi conueniret̃ extraneus ⁊ tunc ſibi
non cōpetit.Sed ſi committitur dol⁹ in actione que
rēda ſeu in acq̄rēdo vniformiter cōmitti ꝯ quēliber.
vñ q̄cūꝙ conuenitur haberet. ¶Dicitur hic qđ poſ-
ſidens hꝫ exceptionē.quero vtrũ cōtra extraneũ poſ
ſeſſorem habeat actionē?Rñ.non qꝛ non reconuale-
ſcit vt det̃ actio contra aliquē.ſed vt detur exceptio
poſſidenti.no.glo.ſuper verbo.reſuſcitauerit. Que-
ro quid ſi nemo poſſideret q̄s iſtorũ duorũ deberet
poni in poſſeſſione ex edicto diui adriani?Scđs non
qꝛ tabule ſunt cancellate.⁊ illud edictum habet lo-
cũ qñ teſtm̃ non eſt vitiatũ nō cācellatũ ⁊c.Sed po-
netur in poſſeſſione ſcriptus in pͥmo ſi hꝫ teſtm̃ nō
vitiatũ nō cancellatũ qꝛ habet potiora iura vt hic:⁊
p̄fert̃ vt.l.edicto.de edi.diui adr.tol. ¶Vltimo hec
l.†facit ad materiam vtrum quis poſſit opponere
de iure tertij. ¶Et quidam tractabāt hic vt domin⁹
Raynu.docto.tractant in.l.cum ſeruum.C.de ſer.fu.
dixi plene in.l.ij.§.j.de excep.rei iud.

AScriptus. Ad hoc vt heres a
poſſet hāc bono-
poſ.agnoſcere requiritur quod ipſe cer
tus ſit demōſtratus in teſtamēto:⁊ qđ
certa portio ſibi deferat̃.al's ſecus. No
1 ta†quod heres debet demonſtrari certa demōſtra
tione:vt.l.iubemus.C.de teſta.⁊.l.hac conſultiſſima
C.qui teſta.face.poſ. ¶Secūdo no.vt valeat inſti-
tutio dꝫ eſſe certa portio inſtituti que ſibi deferatur.
¶Item oppo.⁊ videtur ꝙ talis inſtitutio valeat vt
l.ſi quis ita.de here.inſtit.Sol.in gl.⁊ probat̃ hec ſo-
lu.in.l.ij.ſ.de here.inſtit. ¶Sed ad hanc ſolu.opp.
de hac.l.ver.quod ſi ita.vbi conditio de preſenti.lꝫ
ſit falſa non vitiat.ſolu.ibi fuit conditio alternatiua
vna de preſenti alia de futuro.vnde licet conditio de
preſenti ſit falſa:tm̄ propter illam de futuro non vitia
tur.Itē videtur qđ defectus conditionis non vitiet.
vt.l.ij.§.ſi ſub cōditione.ſ.co.⁊ de condi.inſti.per to
tum.Sol.iſta conditio que pendet ex volūtate teſta
toris:ſi non impletur remanet teſtamentum validũ:
vt.l.ij.ſ.de heredi.inſtit.⁊.l.ſi quis ita.eo.titu. ⁊ erit
2 practica†ſi quis inſtituit aliquem ex ea parte qua in
ſtituit in pͥmo teſtō tunc iſte inſtitut⁹ eſt bonorꝫ poſ
ſeſſor ex ſecūdo teſtamento liquidato per oſtenſionē
a pͥmi:ſicut dico in laudo.nam non agitur ex laudo[a]
qꝛ ex ſententia arbitri non oritur actio:vt.l.j.C.de ar
bi.Item ſnīa arbitri eſt quidam cōtractus.vt.l.ſi de
meis.al's idem pomp.§.recepiſſe.ſ.de arbi.⁊ ſic age
tur ex contractu compromiſſi liquidato ⁊ declarato
per laudum poſtea latum.

¶Si a parente quis fuerit ma. Rubrica.

1 An teſtamentum filijfami.irritetur ꝓpter pre-
teritionem parentum.
¶Continuat hanc rubr.glo.⁊ bene.⁊ etiam in glo.
ſunt ſubtiles.q.aduerte ad eas. ¶Primo querit gl.
quare hic iuriſconſultus fecit mentionem filij eman
cipati.Ad hoc reſpondet glo.⁊ bene.qꝛ ſm iſta tem-
pora filius in poteſtate conſtitutus non poteſt facere
teſtamentum:ideo non erit neceſſaria contrata.Po-
terat tamen teſtari filiuſfa.de caſtrenſi vel quaſi.et
tunc non ſubiacet querele vel contrata.vt.l.ſi.C.de
inof.teſt.⁊ ſic de filiofa.non erat tractādũ:ſꝫ de emā
1 cipato tm̄. ¶†Quero an[b] ſit verum hoc hodie qđ
b teſtm̄ filijfa.non ſubiacet querele vel cōtratab.in ca-
ſtrenſi vel quaſi.Dicit glo.quidam dicunt qđ ſic:et
hoc firmant per aut̃.preſbyteros.C.de epiſ.⁊ cleric.
Circa hoc ſunt glo.varie.q̄dam dicūt ꝙ etiā olī non
habebat locũ querela vel cōtrata.in caſtrenſi vel q̄ſi
ita not.in.l.qui de inof.ſ.de inof.teſt.⁊ de libe.prete.
aut̃.ex cā.⁊.ſ.de inof.teſt.l.j.Alij vident̃ dicere idem
hodie:tm̄ in hoc eſt mutatũ qꝛ hodie pōt agere pr̄ ad
legitimā cōditione ex lege.ita no.in aut̃.preſbyteros
C.de epiſ.⁊ cle.⁊.l.cum.Leo.ti.de ſanc.epiſ.Alie gloſ.
dicūt ꝙ iura antiqua.in hoc ſunt correcta.ita no.hic
alia eſt in.l.papi.§.papi.ſ.de inof.teſt.alia eſt in aut̃.
in teſtamento.C.ad tertul.in.l.ſi.C.de inof.teſta.iſtā
vltimam partem tenet Iac.de ra.quam puto verā.
ratio:qꝛ in corpore:vt cum de app.cog.§.cauſas.⁊ ſe.
dicit̃ qđ teſtamentum filijfa.irritatur propter prete-
ritionem vel exheredationem parentum preterꝙ quā
quo ad legata.ſed filiuſfa.nō poteſt teſtari niſi in ca
ſtrenſi vel quaſi ergo vr̄ quod debeat
irritari.

EMancipa-
tus.Dicit̃ hic qđ pa-
ter preteritus hꝫ con
tra.Contra.imo q̄re-
lam.vt.l.pr̄ filium.ſ.
de inof.teſt.Dicit glo.expone querelā
i.contratab.hoc eſt facere violentiaꝫ
litere.Quare dic.ibi loquit̃ in patre
qui non debet inſtitui.qꝛ filius prece-
debat.qꝛ erat ex ordine deſcendētiũ
hic vero debebat inſtitui:qꝛ nemo eũ
precedebat.Simile habuiſtis in.l.j.§.
ſi pater.ſ.de coniungen.cum emanc.
lib.⁊.l.ſi q̄s filio exheredato.ſ.de in-
iuſt.teſta.⁊ ideo preteritus habet̃ pro
exheredato:ſicut dicimus ī preteritio
ne materna vel materni generis.Di-
citur hic:iō habet contratab.qꝛ filius
emancipatus querebat ſibi.q̄ro vtrũ
hoc edictum hodie ceſſet cum filius ī
poteſtate hodie non querat niſi vſum
fructum.Glo.ſeq.non firmat.Glo.te
net opi.hugo.inſti.quibus mo.ius pa
trie po.ſol.§.j.qđ puto verum.qꝛ licet
ceſſet vna ratio tamē alia remanet:qꝛ
eſt pr̄ naturalis ⁊ debet ſuccedere fi-
lio ordine turbato:vt.l.nam ⁊ ſi paren
tibus.ſ.de inof.teſta.pro hoc.j.e.l.in ſi
ne.⁊ qđ no.j.de priui.cred.l.ſi ventri.
§.in bonis.⁊ inſtit.de nup.§.affinita-
tis. ¶Quero que ſit differentia inter b
bo.poſſ.contrata.que datur patrono:
⁊ illam que datur patri.Dic vt in gloſ.
⁊ bene. ¶Quero quid ſi iſte filius de
cedit inteſtatus?Dicit glo.habebit vn
de liberi:vel vnde parentes.⁊ ita no.
in.l.qui ſe patris.in ſi.gloſ.magne.C.
vnde liberi. ¶Dicit̃ hic auus proau⁹
⁊c.quid de vlterioribus?dicit glo.idē.
per.l.j.§.parentes.j.de gradibus.me-
lius facit.l.j.§.generaliter.ſ.de legat.
preſtan. ¶Quero quid ſi de aſcendē
tibus per lineam maternam?Reſpō.
non hꝫ contrata.qꝛ preteritio ꝓ exhe-
redatione habet̃:vt.l.cũ filiũ.C.de in-
of.teſt.⁊ facit.l.illud.§.ad teſtamenta.
ſ.de cōtrata. ¶Vltimo ſcias ꝙ vbi-
cunꙙ in hoc tit.vel in tit.de cōtratab.
dat̃ preterito contratab.hodie eſt verꝫ
ſi preterit̃ cū cā alia ſtatim teſtm̄ eſt
nullũ ſicut ſi eſſet p̄teritus filius ſuus
vt.§.aliud q̄ꝫ captm̄.in aut̃.vt cum de
app.cog.Dices tu quomodo pōt eē ꝙ

a ¶Ex laudo.vide quod.Barto.in.l.j.ſ.de arbi.⁊ in
l.ſi ſocietatē.§.arbitrorꝫ.in.iij.col.in.q.an ex ſnīa arbi
tri oriat̃ actio.ſ.ꝓ ſoc.⁊ vide bar.in ſuo cōſi.incip.vi
ſa cōſti.ad bar.hic vide etiā no.ꝑ bar.in.l.ſi q̄s arbi-
tratu.ſ.de ver.ob.⁊ Cy.⁊ bal.in.l.ſi.C.de cōtrahen.
em.⁊ in.l.ſi.
q̄d ex ꝯſen
ſu.de epiſ.
aud.⁊ Flo.
in repe.l.ſi
ſocietatē.
§.arbitro-
rũ.ꝓ ſoci.
⁊ Inno.et
d.Ant.i.c.
q̄ntauallis
de iureiur.
⁊ i.c.ſi.e.ti.
ꝑ gloſ.Jo.
an.⁊ adde
ꝙ vt pluri-
mũ arbitra
mēta vocā
tur lauda.
vt ꝑ bar.in
d.cōſi.inci.
viſa cōſtō-
ne factum
ſic narrat̃.
viget i ciui-
tate came-
rini.⁊ tene
menti ꝙ lꝫ
ex laudo
nō oriatur
actio:orit̃
tm̄ ex ꝯctu
ꝯpromiſſi:
qđ eſt not.

b ¶Quero
an hodie
teſtm̄ filij
ſubiacet q̄
rele.Adde
Bart.in.l.
ſi a milite.
§.j.de teſt.
mili.⁊ q̄d ī
filio docto
re.vide.j.i
l.j.§.eſt et
alius.

a ¶ §. nepos. q̄ ſit rō Bar. tex. vide ⁊ ibi Imo. in. d. l. poſt dotem.

b ¶ Si parēs. ad intellectum huius. §. vide. l. ſtipulatio hoc modo concep. de verb. ob. ⁊ hoc no. per Bar. in. l. ſi. C. de pac. ⁊ glo. in. l. pactum. C. de col. vbi bal. in. iij. opp. ⁊ gl. in. l. ſi quādo. §. ſ. in ver. pregrauari. C. de inof. teſta.

☞ Andreas pomate.

c ¶ Quero dicitur hic. vide Alex. cōſil. cxlij. in. ſ. col. ⁊ ſeq. in ij. vol. Panor. conſil. cxſ. in primo dubi. in. ij. volu. Feli. in. c. eccle. ſancte marie. in. xvij. colum. de conſtitu.

d ¶ Si dedit ſimpliciter. quero: nunquid datum ſimpliciter filio in legitimam computetur. ⁊ nota ad. l. ſi quādo. C. de inof. teſt. ⁊ eſt ſingularis limitatio ſm Imolam in. l. titio centum. §. titio genero. de cōd. ⁊ demō. ⁊ vide eundem in. d. l. eum qui.

preteręatur cū cauſa: nonne eſt exheredare ⁊ c. nō: q2 exheredare eſt ab hereditate priuare: vt. l. iij. C. de libe. prete. vnde dicit filium non inſtituo: q2 tale quid fecit. vel lego. x. q2 tale quid fecit. ⁊ iſta eſt preteritio cum cauſa: ita deberis intelligere.

Nepos. [a] No. caſum mirabilem quo ſm hec iura filiusfa. habet heredem. ¶ Opp. de. l. ij. ſ. de caſtren. pecu. ſol. hic ſpāle ⁊ ſiſr eſt ſpeciale in dote. ita haberis nota. in. l. poſt dotem. ſ. ſol. matr. Sed hodie indiſtincte filiusfa. habet heredē in aduentitijs. vt. l. qō ſatis. C. de bonis q̄ liberis.

☞ An datum ſimpliciter filio computetur in legitimam.

Si parens. [b] Not. duos caſus in quibus pater repellit a contratab. Opp. de. l. ſi qn̄. §. illud. C. de inof. teſt. Sol. aliud in filio vt ibi: aliud in patre vt hic. Vel aliter dicit glo. ꝙ ſi pater ſuccedat filio ex pacto: q2 emancipat cōtracta fiducia: ⁊ ſic per pactum poteſt repelli: ſecus in filio: nō placet. quare dic hic pater accepit tantum quātum ad quartam ſufficit. iō non hꝫ cōtrata. vt hic: dū dicit quātum ſatis eſt. ſꝫ in. l. cōtraria minus accepit: ⁊ hoc eſt verum.

c ¶ † Quero dicitur hic [c] ne iudicia eius in-

quietaret: quero q̄d ſi dedit ſimpliciter [d] pater filio vel filius patri tm̄ qō ſufficiat ad legitimam: Dic vt. l. cum quo. in ſi. ſ. ad legem fal. nō ob. l. ſi quando. §. generaliter. C. de inof. teſta. vbi non imputatur dona. niſi ſit dictum: q2 ibi loquitur quādo eſt certū qō pater donat. ſed noſtra. q. loquitur vbi ſimpliciter dat transferendo dominium: non autem apparet qualiter det: ⁊ iō dixi hoc anno qō ſi pater qui mittit filiam in monaſterium: ⁊ ponit certam quantitatē pecunie in altari quod illa pecunia ſic ſimpliciter data computatur in legitimam [e] vt. l. cum quo. ad leg. fal. ⁊ ſ. dixi. Itē imputatur ad ſimilitudinem dotis que computatur in legitimam. vt. l. qm̄ nouella. C. de inof. teſt. cuius dotis loco iſtud quod datur filie intranti monaſterium ſuccedit. ⁊ ita dicitur in vulgari. Item predicta oia intellige ſm iura antiqua ſm que ſufficiebat dari quoquo relicti titulo: ſed hodie oportet qō habeat aliqd iure inſtitutionis: vt. d. §. aliud. alias teſtamentū non valeret vt ibi dicitur.

Eſt et alius. Hic haberis ꝙ ſi filiusfami. cepit militare: cōtra eius teſtamētū non datur ꝯtab. in aliquo: nec in caſtrenſi vel quaſi nec in alijs bonis. Hoc puto correctū hodie q2 cū in caſtrenſi vel quaſi habeat locum querela multomagis in alijs. ¶ Querit glo. [f] q̄d ſi cepit militare alia militia: vt q2 doctor vel aduocatus: glo. idem [g] q2 fauores ſunt ampliandi. quod no.

Patrem. Pone caſum ſm tertiā lec. ⁊ dic. pater fuit inſtitutus in teſtō filij. ⁊ per errorē petijt ⁊ accepit ꝯtab. queritur vtrū poſſit redire ad ſm tabu. Et reſpondetur ꝙ ſic. vel forte eſſet melius dicere qō pater accepit bono. poſ. cōtratab. tn̄ teſtm̄ erat nullum ⁊ poterat ab inteſtato ſuccedere. Certe poteſt redire ad ius ſuum: vt ab inteſtato ſuccedat. Item ponit glo. caſum hic alijs modis de quibus nō curo.

☞ An pater vel filius habeant reuocatoriaꝫ in bonis per ipſos alienatis: ⁊ quo remedio.

Non dubium. Hec eſt ſing. lex. ⁊ alibi nō reperitur. ¶ Oppo. quod quādoqꝫ etiā ingenui phibentur alienare vel emere. vt. l. iuli. §. idem celſus. ſ. de ac. em. ſo. ibi ſpeciale vt no. in. l. inuitū. C. de contrahen. emp. ¶ Itē op. ſ. ſi quid in frau. pa. l. ſi. vbi filius arrogatus hꝫ reuocatoriā in bonis patris alienatis in fraudē ſol. ibi in quarta q̄ debetur filio arrogato tanꝙ es alienū: ſecus ſi in alijs. Vel melius † ⁊ eſt caſus ecōuerſo ꝙ filius habeat reuocatoriam [h] in bonis patris: ⁊ non pater in bonis filij vt hic. ꝓ hoc. ſ. vnde legi. l. ſcripto. in ſi. iſtud eſt multum dubium propter rationem hic poſitam que dicit quod non eſt conueniens quod liberis hominibus ⁊ c. Cynus examinat. C. ſi quid in fraudem patroni. l. ſ. in. vij queſtione. decretiſte in. c. Raynutius. extra de teſta. ⁊ ibi videtur caſus. Finaliter diceremus ſi qdē alienatio fuit facta titulo lucratiuo vt ex cā donationis poteſt reuocari ꝑ querelam inofficioſe donationis tam a pr̄e ꝙ a filio ſi per donationē lederetur. Nā illa querela eſt inducta ad ſimilitudinē q̄rele inofficioſi teſtamēti. vt. l. vlti. C. de inof. teſt. ſed q̄rela inof. teſt. datur patri in bonis filij ſicut filio in bonis patris. ergo idem in q̄rela inofficioſe donatiōis. Si vero alienatio fuit facta titu. oneroſo: vt ex cā venditionis. tūc aut ſi eſt facta p̄cio minori: tūc in eo qō vltra valet res quā ſit p̄cium eſt donatio [a] vt. l. ſ. C. ſi quid in frau. pa. ⁊ tunc idē q2 pōt reuocari ꝑ querelā inofficioſe doñ. Si vero eſt alienatio facta in fraudē: ita qō emptor participauit fraudem: nec vllo modo eſt dona. tunc deſcendentibus in bonis aſcendentium datur reuocatoria. vt. l. vlti. ſ. ſi quid in frau. patro. ſi enim hoc conceditur filio arrogato multomagis naturali: vt. l. ſi quis. de cōiun. cum eman. libe. nec eſt dicendum ꝙ illa quarta debeatur: vt es alienuꝫ [b]: q2 illa quarta non debetur in vita patris ſicut nec quarta que debetur filio naturali. vt. l. ſ. §. ſi impuberi. ſ. de colla. boñ. ſed pater in bonis filij non hꝫ reuocatoriam: rō quia ita nō debetur hereditas patri ſicut filio. Nō ob. iſta rō. q2 non eſt vrgēs ratio vt. l. vlt. ſi q̄d in frau. pa. ita dꝫ intelligi qō no. in. c. raynutius. extra de teſta. Cy. aliter in. l. ſ. C. ſi quid in frau. pa. ¶ Quero cū hodie liberti habeantur tanꝙ ingenui per aut. vt liberti de cetero: an ſit ſublatus ti. ſi quid in frau. patro. gl. [e] dicit quod non.

e ¶ Computatur in legitimā. nota pro eo quod datur monaſterio pro filia. Adde Barto. in. d. §. titio genero. in ſin. ⁊ idem dicit Bal. in l. quoniam nouella. in fine. C. de inoffi. teſta. ⁊ per iſta dicit Bald. in. l. ſi. in xiij. col. C. de dotis promiſ. ꝙ pater tenetur dotare filiam volentem ingredi monaſterium.

☞ Andreas Pomate.

f ¶ Querit gloſ. vide in ſimili per Alexan. in. l. centurio. in. ij. col. de vulg. ⁊ pup.

g ¶ Eſt ⁊ alius. Gloſ. idem. teſtamenta doctorum non contratabulantur. ⁊ iſtam glo. alleg. doct. in. l. miles. in prin. ſ. de re iudi.

h ¶ Habeat reuocatoriam. An filius et econtra pater reuocent bona in eorum fraudem alienata. Adde Baldum in. l. fina. de reuocan. his que in fraudē creditorum. ⁊ not. per doctores in. §. item ſi quis. infra inſtituta de actio. ⁊ Bal. in. l. ſ. in antepenultima col. in ꝟ. vlterius. ſ. de inof. do. ⁊ Bar. ⁊ Bal. in. l. ij. in ſi. C. ſi quis in frau. pat. ⁊ quod no. Bar. in. l. heredi. C. de bo. auto. iud. poſ.

Antonius. [c] Quero que eſt iſta pars conſtitutea. Dicit glo. iij. vt in gl. ⁊ conſtat hodie in autē. nouiſſima. C. de inoff. teſt. ¶ Quero ad hoc vt competat bo. poſ. patri. an requiratur aditio hereditatis: Reſpon. aut reſcinditur in totum ⁊ requiritur aditio. alias ſecus. dixi in. l. illud. de contrata. Vltimo quero vt in glo.

¶ De bono. poſſ. ex teſta. mili. Rubrica.

Non dubium. [d] Milites et priuati exiſtētes in acie belli poſſunt teſtari quomō volunt tam in terra ꝙ in mari. h. d. No. tex. ibi tamen in procinctu ⁊ c. qō facit ad id quod fuit anno tempore mortalitatis q2 maximum fuit prelium inter deum ⁊ homines: ⁊ ideo ꝓpter talia eſſet bonum prouideri: vt vltime voluntates etiam non ſolēniter facte valerent. qm̄ nec teſtes nec notarij reperiri potuerunt.

¶ De iure patronatus. Rubrica.

Patronorum. No. quod accuſare vel facere accuſari. ⁊ manus inferre ſunt paria. vt. l. ſi inimicitie. ſ. de his quibus vt indig. Item no. not. quod maius peccatum eſt in faciendo quam in non faciendo.

Liberti omnes. Op. ſ. de ope. libe. l. medicus. ſo. ibi promiſerat operas: hic non.

Si quis tutor. ¶ Opp. qō nō potuit ſe excuſare: q2 acceptauit legatum. vt. l. ex ſententia. ſ. de teſti. tut. ſol. non potuit ſe excuſare de iure. vel accepit legatum ignorans onus legati. Itē oppo. de. l. ab adminiſtratione. C. de le. ſol. ibi non erat quid tutori imputaretur: q2 erat miles qui adminiſtrare nō pōt. ¶ Vltimo no. qō apō aliquē pōt eſſe eſſe ius patronatus. lꝫ non effectu.

Iura libertorum. ¶ Oppo. de lege. iij. ſ. de interdic. ⁊ rele. glo. ſol. ſꝫ dic quod iſta ſunt paria quod quedam ſunt iura patronatus que nō poſſunt in heredē extraneū trāſire. ⁊ illa ad ſiſcum non tranſeunt. ſed ſi tranſeunt ad heredem extraneum tunc [e] tranſeunt ad ſiſcum [e] vt. l. ſ. ſ. de bono. li. ⁊ ita tꝫ glo. in. l. diui fratres. ſ. eo. tit. Predicta vera niſi in crimine leſe maieſtatis [f] vt. l. q̄ſquis. ſ. ad. l. iul. maie. vbi damnato patre damnatur filius.

Adigere. Not. qō maſculinū cōcipit femininum. [d] Op. de. l. ſi ita ſcriptuꝫ. §. ſ. ſ. de le. ij. vbi iuri de futuro nō poteſt renuntiari. ſol. ibi in repudiatione: hic in delicto: quod tollit ius futurum vt hic. ex lege quidaꝫ. §. donationem. de dona. ⁊ l. q̄ ſupſtitis.

¶ Eſt donatio. hoc ſequitur bal. in. l. ſi. C. de reuoca. dona.

b ¶ Vt es alienum. Et iſta ē magis cōmunis litera: attende tn̄: q2 videtur qō hoc ſit contra caſum in. l. papi. §. ſi quis impubes. ſ. de inoffi. teſt. ⁊ vide bonū tex. in. l. hereditatis. ſ. de bon. auto. iud. poſ. ⁊ ibi Bart. ⁊ contrarium tenuit ipſemet bartol. in. l. ſ. §. ſed nec impuberis. ſ. de collat. bono.

c ¶ Pantonius. hec. l. eſt notabi. ſm doct. in. l. fratres. C. de inoff. teſta. ⁊ ibi vide.

¶ Nō dubium. bal. in. l. fin. C. de teſtam̄. tenet tale teſtamentum valere: ſed certe bart. hic tꝫ cōtra ſi bene ponderetur. adde que notaui ad bal. in. l. ſi. And. barba.

d ¶ Non eſt dubium. no. et adde Bartol. in. l. final. C. de teſt. per hoc quia a iure communi receditur tali tēpore iuxta no. in. l. de etate. cum ſi. ad treb. ⁊ adde qō Florianus in. l. militis. de teſtamē. mil. per illum text. vult dici poſſe quod ſicut milite teſtante in conflictu belli eſt remiſſa ſolēnitas teſtium in teſtamento ideꝫ eſſet in pagano teſtāte tēpore peſtis coram duobus teſtibus q2 illo tempore ꝓpter periculū pauci teſtes habere poſſunt ꝓ hoc etiam adducebat. l. ſi. ſ. de teſta. mili. ⁊ iſtam. l. ⁊ gloſ. in. l. ſcriniarios. in. ſ. ſol. C. de teſt. mili. Iteꝫ adducebat q2 tempus guerre ⁊ peſtis equiparantur vt no. in. l. naturaliter per doc. ſ. de vſuſc. ⁊ in capitulo ex tranſmiſſa. de preſcriptio. tu vide in terminis Angel. in lege conficiuntur. §. codicilli. de iure codicilli. ⁊ ad Bartolum hic adde vnum verbū per Romanum in. l. ſi quis in graui. §. ſi autem. ſ. ad ſilleianum. ⁊ vide Romanum in autentic. ſimiliter. de teſtamento facto tempore peſtis. codice ad legē falcidiam.

☞ Andreas Pomate.

e ¶ Ad ſiſcū. An ſiſcus habeatur loco heredis. vide Alex. conſi. lxxix. in. iiij. vol. ⁊ cōſi. xxiij. in. ſ. colum. in ſ. volumine.

f ¶ Iura libertorum leſe maie. adde gl. ⁊ bar. in. l. ſ. C. de bo. lib.

a ❡ Quãuis. vide Imo. in. l. cum tale. §. legato. de cõdi. ⁊ demon. ⁊ Bar. ⁊ imo. in. l. ij. §. fi. ſ. de dona. an ceſſante ratione ceſſet diſpoſitio.

b ❡ Interpretatione inſtructiua. vide per Bar. in. l. ſ. §. nũtiatio. de ope. no. nun. ⁊ in. l. ſi conſtante. in conſi mili queſito. ſolu. matrimo. Sali. in. l. ſ. C. de noxali. Imol. in. l. ſi vero. §. d viro. ſolut. matrim. et per Bart. in. l. fina. §. in compatione. C. de iure deli be.

c ❡ Lege iulia. hũc. §. alleg. bal. in. l. ij. in fine. C. de in dicta vidu itate.

d ❡ Impune offendi. no. idez dicit Bald. i l. ſi quis in ſuo. C. de iſ offic. teſta. idem videtur tenere Bart. ſ. eo dem. in. l. ſi libertus. ⁊ facit quod not. in. l. in criminali. C. de iuriſdi. om. iud. aduerte tñ qꝛ Bart. et Angelꝰ et Paulꝰ de caſt. in. l. ꝙ uis. d i ius voc. videntur tenere contrariũ. dic quod ipſi loquuntur quãdo pena erat commiſſa: ſed i Bar. hic loquitur quando non erat commiſſa. et vide Bar. in. l. qui ea mente. de fur. dum op. d. l. pap. §. meminiſſe. de in offi. teſta.

e ❡ Si libertus. qñ alienatio facta in fraudẽ ſit ipſo iure nulla. adde Bal. in. l. hac edictali. §. omni. C. de ſecũ. nup. ⁊ ibi quomodo cognoſcatur qñ ſit in frau. hominis et vide quod not. Bal. in. l. ſ. in. ſ. op. C. ſi q̃d in fraudem patro.

de acqui. here. Alij habent cõtra de. l. ſi ita ſcriptum. ſed dicas qd hec prouiſio in maſculo porrigiꝫ ad feminã fauore matrimonij: vt no. in Spec. de diſpu. ⁊ alleg. §. poſt hec. verſi. vbi vero maſculinum.

a **Quamuis.** [a] Nota ꝙ. l. generaliter loquẽs reſtringitur per rõnem: vt ibi locum habeat lex vbi eſt rõ. contra in. l. proſpexit. ſ. qui ⁊ a quibus. Sol. qñqꝫ niſi p rõnem reſtringereꝫ quis puniretꝫ contra mentem legis: ⁊ tũc reſtringiꝫ: vt hic: ⁊. l. ij. C. de noxa. Qñqꝫ qs nõ puniretꝫ. ſed amitteret lucrum ⁊ tunc nõ reſtringitur niſi per aliã legẽ: vt in cõtrario. Qñqꝫ niſi legis reſtrictio fiat: quis lucrareꝫ indebite: tunc reſtringitur: vt. l. vt gradati. §. ⁊ ſi lege. de mu. ⁊ hoc no. Cy. in. l. ſ. C. que ſit long. conſue. ⁊ iſta ſunt arg. ad multa no. vt po no in. l. oẽs populi. in materia de interpretatione inſtructiua. [b].

b c **Lege iulia.** [c] Nota legem remittere iuramentũ ſicut papa: vt. l. ſi. s. ſi quis caut. ⁊. l. fin. in prin. ſ. ad muni. ❡ Quero quid ſi vouit caſtitatem vel non cõtrahere matrimonium? Solu. vt nota. in. c. ſ. et ij. extra qui clerici vel vouen. Sed ſi hoc eſt verum quod hic dicitur: patronus non incidit in penam cum non tenuit iuramentum. arg. l. non putauit. §. non queuis. s. de contratab. ⁊. l. cõtinuus. §. penul. de verb. obli. ſol. quãdoqꝫ id ex quo quis debet incidere in penam non poteſt de iure fieri: ⁊ tunc ſufficit de facto fieri: vt hic. alˢ ſi põt de iure fieri non ſufficit de facto fieri: de hoc per doct. in. l. ſ. C. de ſepul. vio. ⁊ dixi plene in. d. §. pe. in. l. continuus. ſ. de verb. obli.

Filij hereditate. No. ꝙ iura libertoꝝ e liberi non habent vt libe ri. Et idem eſt in emphy. 1

vt. l. vt iuriſiurandi. §. ſi liberi. ſ. de ope. li. quod nota.

☞ Stante ſtatuto quod declinans iuriſditionem iudicis poſſit impune offendi ſi quis declinatoriam opponat ⁊ non proſequatur.

Eum patronum. §. ſ. Not. quando qs diciꝫ accuſaſſe. ❡ Op. ꝙ qui detulit nõ videꝫ accuſaſſe. vt. l. qui cum maior. §. accuſaſſe. ſ. de bo. li. gl. dicit ꝙ nõ ex ſentẽtia: ſed inſpecta ſerie verborum vꝛ accuſaſſe. Hoc non placet: quia verba dicunt accuſaſſet. hoc eſt preteritum perfectũ ⁊ pluſꝙ pfectũ ſubiunctiui modi: et ideo requiritur quod ſit perfecta accuſatio. et ideo ſm rigorẽ verborum nõ pcedit gl. Vñ dico et forte non male. ille qui accuſauit et accuſationem proſequitur quotidie inſtando niſi petat abolitionẽ parte preſente poteſt dici accuſaſſe: ſed ſi deſiſtat nihil in eo dicendo. ⁊ tunc tacendo nõ diciꝫ accuſaſſe niſi vſqꝫ ad ſententiam ſtet: vt. d. §. accuſaſſe. quod 1 facit ad. q. videlicet cum dicit ſtatutum quod ſi qs declinaſſe inueniatur iuriſditionẽ iudicis quod poſſit impune offendi [d]. quidam oppoſuit except. declinatoriam. demum ſuper illa non fuit pronuntiatũ. dixi qd nõ põt impune offendi: vt. d. §. accuſaſſe. ⁊. l. in ſeruitutem. §. petijſſe. de bo. lib.

Caius. Opp. in auꝫ. vt lic. mat. et auie. §. ad hec. ſolu. vt ibi not. Iſta. l. inducitur per Dyn. quod ſi vaſallus partẽ vnius ex dominis emat vel ſit heres inſtitutus vtrum adhuc ſit vaſallus. Et dicit quod ſic: vt. l. cũ ex oratione. s. de excu. tu. Sed Dy. dicit. verum ſi iſtud ius non poterat vendi vel ad heredes trãſmitti alias eſſet dubitabile ⁊ ideo cogitetis: qꝛ nõ potui videre.

Siurauero. Faciꝫ ad. c. q̃uis de pac. libr. vj. ⁊ ad. c. cũ contingat. extra de iureiur. vbi filꝰ iurat non venire ad hereditatẽ patris ⁊ ad eiꝰ ſucceſſionẽ vel nõ reuocare venditionẽ rei dotalis vt in. c. lꝫ de iureiur. qꝛ dico ꝙ nõ teneat dñij trãſlatio vel pactum: lꝫ iurm valeat hoc m̃ nullo iure caueꝫ. ex quo multe ꝯcluſiones ſequunꝫ: de quo dixi in. l. ſeius ⁊ augerius. s. ad. l. fal. ⁊ in. l. q̃ ſuperſti. de acqui. here. ⁊ dicã plenius in. ff. nouo deo dante.

Diui contra. Opponitur de. l. adoptiuum. s. de in ius vocã. gl. ſol. ⁊ bene. dicam plenius in. l. diui fratres. ſ. eo.

☞ An durius agatur cum. l. ꝙ cum homine.

Si libertus. [e] Singularis eſt multũ: ⁊ hoc intendit. alienatio facta in fraudem legis ipſo iure non valet: facta autem in fraudem hominis valet: ſed per reuocatoriam reſcinditur. hoc dicit. Videbitis hic ſuper quo fundata eſt. l. iſta. et. l. diui. quia ſuper regula quod contra. l. ſit non valet: vt. l. fraus. s. de legi. ⁊. c. fina. extra de regu. iur. libro. vj. Secundo eſt per titu. ſ. ſi quid in fraud. credi. ❡ Oppo. de 1 l. celſus. s. de arbitris. vbi durius agitur cum homine quam cum. l. ſol. ibi de homine iuris miniſtro. ſed non placet: quia arbiter non eſt miniſter iuris ne c oritꝫ actio ex eius duritia. ⁊ regio qd duriꝰ agiꝫ cum homine

a ❡ Nocet filio. idẽ in crimine hereſis in. c. ſtatutũ de hereti. in. vj.

b ❡ Nõ priueꝫ. filiꝰ non priuaꝫ feudo pꝑter delictum patris de hoc vide latiſſime p bar. in. l. cũ q. ſ. de itinerdi. ⁊ rele. q̃d ecõtra vide qd dixi poſt bar. in. l. cũ filiꝰ de v. ob. et de hoc vid latiſſime bal. in. c. ſ. §. ſ. de ſucceſ. feu. ⁊ in dicto. c. ſ. ſi vaſ. feu. priue. ⁊ vide glo. ſingu. ſm Dy. ibi in. l. q̃ſitũ. §. vl. d pca. bal. in. c. ſ. §. iſup. alˢ eſt. c. inſup d p hi. feu. ali. p Fed. ⁊ qd dixi i l. ſtatiꝰ. §. come. d iu re fiſ.

c ❡ Sꝫ q̃d. Et ꝯ cõſuluit bal. vt ipe refert in. l. oĩmode. ⁊ iꝰ auꝫ. ſi parẽs. C. de inoff. te. ⁊ in auꝫ. ex cã. C. de li. pte. ⁊ ſeqꝫ ang. i auꝫ. vt cũ d ap. cog. §. ſiue igiꝫ. ⁊ ibi põit nouã opi. quã oĩ no vide. an dre. barb.

homine legũ miniſtro ꝙ cũ. l. vt. l. amplius non peti. ſ. rem ra. vbi verbũ peti platũ ab homine: intelligiꝫ p lit. cõte. ſed a lege p ſñiam: vt. l. in ſeruiturẽ. §. petijſſe. ſ. de bo. li. ſo. quedã eſt pena 1 reſpiciẽs actũ quem agunt miniſtri et durius agitur cum. l. qꝛ ius habet magis poteſtatem annullãdi quã homo. quedã eſt pena intrinſeca. ⁊ tunc mitius agiꝫ cum lege. d. §. petijſſe. dixi in d. l. amplius. ⁊ no. l. iſtam ad multa qꝛ vtilis lex eſt.

Si quis. Notabiliſſimꝰ. §. eſt. ⁊ ratio eſt qꝛ qñ p primam alienationẽ factus eſt minor cẽtenario. in ſecunda vero obligatur: qꝛ prima erat facta inualida per iſtã. l. et l. titia. §. imperator. s. de leg. ij. ⁊. l. ſ. de inoffi. don. determinat etiã gl. ⁊ diſtinguit quando facit plures donationes vtrum omnes reuocent vel vltimam vel quomodo. vt patet in gl. predictarum legum.

1 ☞ Filius an feudo priueꝫ pꝑter delictum patris. c

Diui. Delictũ aui vel pñs non nocet nepoti vꝫ filio in iure libertorum. h. d. ❡ No. in hac. l. ꝙ lꝫ imperator pluries iudicauerit vnum. ſi tñ ſurgit poſtea cõtrariũ recedit a ſuo conſilio. ❡ Item not. pro eo ꝙ ponitur in ſententia adhibito cõſilio prudẽtum ⁊c. Tertio no. qd dixi in caſu. ❡ Op. qd delictũ patris noceat filio. vt. l. queritur. ſ. de bo. li. Glo. huius timore diſtinguit multũ bene. vide glo. que incipit vt euidenter. ⁊ ipſam ſigna. vnum tamẽ addatis vt quod dicit quod delictũ patris nõ nocet filio poſt mortez patris. intellige niſi in crimine leſe maieſtatis. vbi delictum patris nocet filio [a] in iure libertorũ. ⁊ ſm diſtinctionez quã dedi. s. ni. l. iura. Item ꝑ hec. l. induciꝫ ad. q. quod filius non priuetur [b] feudo propter delictum patris. de hoc habetis per gl. in. l. emancipatum. in fi. s. de ſena. ⁊ per Dy. in. c. non debet aliq̃s. de 1 reg. iur. lib. vj. de quo dic plenius in. x. colum. que fuit cauſa prima be. amit. §. deniqꝫ. ⁊ in titu. ſi de feu. fuerit con 2 tro. c. ſi vaſallus. ⁊ in titu. ſi vaſal. feu. pri. cui defe. c. ſ.

a ☞ Patri vel patrono an filius vel li 3 bertus iure inſtitutionis relinquere debeat.

❡ Nõ reperiꝫ. idẽ tꝫ bal. in. l. oĩno. C. de inoffi. teſt. in v. venio ad qõnẽ vbi de hoc dicto bar. facit intẽtionẽ vide bal. in. l. ſ. C. de ꝯtra. li. ⁊ in auꝫ. ex cã. v. iij. oppono. C. de lib. pte. ⁊ ang. in. l. nã ⁊ ſi parentibꝰ. de inoff. teſta. vbi allegat caſum in. §. aliud ꝙ capitulũ. in v. ſ. ſed ſi hec obſeruata nõ fuerint i auꝫ. vt cũ de ap. cog. ⁊ ꝯtra bar. ẽt tꝫ bal. in l. ſ. C. de cõtrata. libe. cuiꝰ cpi. vꝛ verior. ⁊ p imol. in repet. l. ſ. §. ſi ex fundo. de hered. inſtit. ⁊ ad Bart. hic adde bal. in ꝯſi. inci. In xpĩ nomine amẽ. ſup primo pũcto facit dubitationez. Adde bal. ꝯſi. lxxxj. inci. veritas eſt. ſ. li. ⁊ cal. ꝯſ. v. de teſtis. ⁊ And. Po.

e ❡ Ex duobus. an in legitima poſſit hꝛe locũ ius accreſcẽdi: vide alex. i. l. plane. §. ſi duobꝰ. in antepe. co. ff. de leg. ſ.

a **Iue.**

Excluditur. Hic eſt not. caſus ⁊ menti tenendus. ❡ Quero vtrum quod hic dicitur ſit correctum per iura hodierna que videntur velle quod habeat iure inſtitutionis. in auꝫ. vt cuꝫ de appel. cog. §. aliud. Dicit gl. ꝙ non in patrono licet in filio ſic. ita dicit glo. quã no. An autem in filio ſit correctũ. Dic vt notant doc. C. de inoffi. teſt. auꝫ nouiſſima. Sed aduerte ponendo caſuꝫ hic prout dicit tex. non eſſet correctuꝫ nec in patrono nec i filio: quia hic fuit inſtitutus patronus in certa portione et fuit legatum a ſeruo quo caſu non eſſet correctum in filio. quia ſi filiꝰ aliquid haberet iure inſtitutionis ⁊ eſſet aliquid ſibi a ſeruo legatum computaretur in quartã. ſufficit enim quod aliquid habeat iure inſtõnis. tenet ergo gloſſ. illa quod patrono non eſt neceſſe relinquere iure inſtitutionis. Sꝫ quid [c] in patre an filius debeat ei iure inſtitutionis relinquere. Dominꝰ Iac. de bel. determinauit quod ſic quia eadem eſt ratio. Contrarium credo. qꝛ in patre non reperitur [d] correctum. et iura non corriguntur ex identitate rationis. niſi quatenus ſit. l. expreſſuꝫ. vt e l. precipimus. in fin. C. de appella. vbi tex. hoc dicit expreſſe. Preterea pater ⁊ patronus equiparantur niſi in caſibus. vt not. s. tit. ij. l. ſ. circa prin. ſed in patrono non eſt correctuꝫ vt hic ergo nec in patre qui ei equiparatur. cum in hoc nõ reperiatur diuerſitas.

Ex duobus. [e] Hic eſt no. et ſingu. caſus. illi ergo qui habet portionem debitam iure inſtitutionis non accreſcit portio eius qui venit per contratab. ſecus ſi ambo venirent per cõtratab. quia veniunt eodem iure. Secundo no. quod ille qui petit ſupplementum perinde habeꝫ ac ſi peteret per cõtrata. vt hic.

1 ☞ Iudex appellationis poteſt pro parte ſñiam confirmare et pro parte nullam pronuntiare.

2 Iudex appellatiõis quãdo appellatꝫ a ſententia nulla debet illam nullã pronuntiare.

3 Peto ſñiam pronuntiari nullam et ſi qua eſt: peto eam reſcindi tanꝙ iniuſtam: procedit.

4 Reſtitutione in integrũ ſimpl'r petita an iudex poterit de nullitate pronunciare.
5 Iudex appellationis an poſſit pronũciare de iniquitate ſententie quando ſententia petitur principaliter pronunciari nulla.

1 Carnelia. Iudex appellationis põt ꝓ parte ſententiã cõfirmare ꝓ parte nullã ꝓnũtiare. h.d. in ſumma. habetis. ſ. fa. erci. l. quidã. ❡ Op. gl. ↄtra tex. ſ. fa. er. l. in hoc iudicio. Dicit. gl. hoc ideo q: diuerſa ſũt capitula. ❡ No. ex hac. l. qð iudex appellationis põt ꝓnũtiare ſñiam nullam. vt. l. quedam mulier. ſ. fa. erc. Ex
2 †quo apparet ꝙ glo. q̃ eſt in. l. j. C. q̃n ꝓuo. non eſt ne. nõ dicit verum. Dicit enĩ qð ſi appello a ſñia nulla iudex nõ debet pronũtiare ſñiam iniuſtã imo debet ꝓnũtiare nullam vt hic. qð dic vt. l. ſi expreſſim. ſ. de ap. ❡ Item no.
3 †qð poſſum petere ſñiam ꝓnũtiari nullã. ⁊ ſi aliqua eſt peto ꝓnũtiari et eã reſcindi tanq̃ iniuſtã vt hic. ꝑ hoc in. l. j. C. q̃n prouo. nõ eſt ne. ⁊ eſt caſus in. c. ↄſtitutus. extra de in inte. reſt. vbi poſſum petere ↄtractũ ꝓnũtiari nullũ ⁊ ſi aliq̃s eſt poſſum petere reſcindi
4 ꝑ reſti. in integ. ❡ Sed † quero q̃d ſi peto ſimpliciter reſti. in inte. an iudex poteſt ꝓnũtiare de nullitate ſicut in cauſa appellationis. ad partẽ affirmatiuam facit. ſ. de mino. l. verũ. §. ex facto.
5 ❡ Itẽ q̃ro † quid ſi aliq̃s petit ꝑn cipaliter ſñiam pronũtiari nulllam an iudex poſſit pronunitiare de iniquitate ſñie. De iſtis q̃ſtionib' tractat ꝑ Inno. extra de offic. deleg. c. cũ cõtingat. in gl. ma. ꝓpoſui hoc anno dicere in. l. ſ. j. que ſen. ſine ap. reſcin. dicã alibi.

❡ De obſequijs a libertis patrono preſtandis. Rubrica.

Etiam. Militib'.[a] No. iſto principiũ. idẽ nos habem' in. l. j. C. de cõſu. li. xij. ꝙ ille q̃ eſt antiq̃or ꝓcedit. modo ſunt[1] duo doctores codẽ tpe facti. Certe erit differẽtia in etate ⁊ alijs cõditionibus. ⁊ ille ꝓcedet[b]: vt hic ibi iter collibertos.

Per procuratorem. Quero quo mõ poteſt accuſare ingrat' per ꝓcuratorẽ: nõne hec eſt cã capitalis: vt. l. edicto. §. rei. ſ. de bo. poſ. cum ſuis ſimi. ergo nõ admittitur ꝓcurator: vt l. penu. §. ad crimen. de pu. iudi. Dicit gl. dic vt. l. ſꝫ ⁊ he. §. j. ſ. de ꝓcu. vbi idẽ tex. Rñ. non ſufficit ꝙ ſit cã reductionis in ſeruitutẽ niſi ſit intẽtata criminaliter. ſ. ad vindictã publicã: ſed hic fuit intentata ciuiliter vt hic: et lege ſed ⁊ he. §. ꝑmo. idcꝫ ⁊ in adulterio ſi agat ad thori ſeparationem. iſta d: ciuilis cã vt in. c. tue. extra de ꝓcu. tñ in hoc lꝫ ſit ciuilis: q: delictũ verſat debent poni oĩa limitate vt ſit certum ſicut in accuſatione criminali. vt. l. libellorũ. §. ſi. de accu. facit. l. ꝑto: edixit. §. j. de iniur. ⁊. l. itaq; de dolo. ⁊ tex. in. d. c. tue. extra de procu.

❡ De operis libertorum. Rubri.

Si q̃s operas. Dicitur hic qð tranſit ad filios ſtipulatio oparũ: q̃ro qualr trãſibit. Rñdeo poſt mortẽ patris admittitur ſucceſſio vt hic: nõ eo viuo: vt. l. vt iuriſiu. §. ſi liberi. ſ. e. ideo dic vt. C. de ope. lib. l. liberti libertecꝫ.

Fabriles. Vos ſcitis ꝙ gl. cõiter accepit fabriles pro certis: ſicut etiã no. gl. in. l. ſi non ſortem. §. libertus. de ↄdi. inde. Ja. de are. intelligit aliter ⁊ forte nõ peius: quam gloſ. refert Cyn. C. de oper. liber. lege liberti libertecꝫ.

1 ☞ Obligatio ⁊ actio q̃n oriatur ex iuramẽto etiã de iure canonico.
2 Decretũ interpoſitum ſtatim poſt emãcipationem ⁊ datum in in premium emancipationis validat emancipationem ⁊ datum.
3 Cauſa libertatis an in dubio quis preſumatur iurare.

Ut iuriſiurandi. Iſta eſt bona. l. vos habuiſtis. ſ. e. l. ij. ꝙ pretor dat iudiciũ operarũ in libertum. modo hic d: qualiter obligat: ⁊ in hoc principio req̃rit ꝙ ſit libertus ⁊ cauſa libertatis iuret ad hoc vt obligetur iureiurando: quaſi dicat ingenuus non obligatur iureiurando: ⁊ eſt verum: vt. l. ſi quis pro eo. in ꝑn. de fideiuſ. nec ſeru' obligabit iurãdo vt hic i ꝟ. iurare. ⁊ gl. hic dicit. Cõtra. ſ. de iureiur. ꝑ totũ. ⁊. C. ſi aduer.

ctorat' preferẽ: nõ ſolũ licẽtiat' ſꝫ ẽt doctorat' in illo internallo qð not. q: fuit de facto: ſꝫ bal. i aut. habita. i. viij. colũ. C. ne fil. ꝑ pa. dicit ꝙ licẽtiat' hr̃ ꝑ ſcholari. q̃d ſi vn' doctor eſt iuris canonici ali' ciuilis: vid ꝑ Jo. an. i c. clerici. de iudi. q̃d ſi ſacre pagine: vide in c. cã te. de eate ⁊ q̃litate ⁊ adð qð no. bal. in. l. nemini ð aduoca. diuerſo iud. ⁊ an licẽtiat' veniat appel. doc. hr̃ per bal. i. l. j. in pe. col. ſol. mar. ⁊ in. l. pe. ſ. ð teſ. milit. ad ƀ adde no. ꝑ bart. in. l. ſi pri'. ð vul. ⁊ pu. ⁊ q̃d ſi ẽ doctor vtriuſq; iuris an ꝑferat ſimplici doc. vid ꝑ bal. i. l. ſi mili. quod ſic. in. l. ſed et milites. in princip. ſ. de excu. tu. quid ſi filius eſt doctor pater non q̃s ꝑferat vid no. ꝑ ſimo.

Andr. Po.
a ❡ Etiã militib'. vide in materia hui' dicti panorm. ⁊ mod. in. c. clerici. de iudi. arc. in §. q̃dã inſt. de ac. feli. in ꝑe. ð cre. in. v. col. in rub. de maio. ⁊ obed.
b ❡ Ille precedet. no. ð duob' doctorib' eodem tempore factis q̃s ꝓcedit ⁊ vid bar. i. l. j. j. de albo ſcribẽ. ⁊ not. i. l. j. in ꝑn. de conſulib'. li. x. q̃ fin. alle. q pri' licẽtiatus ex magno int'uallo do-

deburgiano in proe. clementinarũ. adde plene Sal. in. c. j. de maio. ⁊ obe.
a ❡ Obligatur. ⁊ ex iuramento quilibet poteſt obligari. adde Bar. in. l. iuſiuran. ꝙ ex cõuẽ. ſ. de iureiu.
Andreas Poma.
b ❡ Tenementi bene ad. q. vide Alexã. in. l. 1 diuortio. in ij. col. ⁊ ſeq. ſolu. matri. et ibi per Jaſ. in. iiij. not. Alexã. conſi. xcvj. in. j. colũ. in iiij. vo. feli. in. c. j. de teſti. in. iij. columm. ver. in quantum.
c ❡ Vos ſcitis. facit ꝙ no. Bar. in l. vniuerſa. C. de preci. impe. offe. ⁊ in. l. ſi ita quis. ſ. e. l. de verbo. oblig. ⁊ qð not. in. l. ij. C. qð met. cauſa et in l. penul. C. de cõditione ob turp. cauſaꝫ. Et iſtud facit ad. q. de teſte dicente quod fuit factum tẽpore guerre poſtea reperitur quod fuit factum parum ante guerrã qð nihilominus dicatur factum tempore guerre, et ita dicebant Baldus ⁊ Imola per illum tex. in. l. diuortio in princi. ſolu. matri.

1 ven. in aut. ſacramẽta. vbi ex iuro q̃libet obligat.[a] ſo. † q̃n iuſiurandum
2 preſtat ſuper ꝑterito ad lit. deciſionẽ: ⁊ tunc dabit actio et obligatio: vt. ſ. de iureiur. per totũ. quoddã iuramen
3 tum interponit ad cõfirmationẽ contractus: ⁊ dic vt in aut. ſacramẽta pu
4 berũ. C. ſi aduer. vẽdi. quoddã eſt iuramẽtũ qð interponit mere ad introducẽdã obligationẽ. vt ſi iurẽ me tibi daturũ centũ vel aliq̃d facturũ: tunc
5 nõ introducit obligationẽ niſi i liberto: vt hic. et. l. ſi q̃s pro eo. ſ. de fideiuſ. et. l. vlti. ſ. de lib. cau. in tantũ ꝙ Inn. tenet etiã ꝙ de iure canonico nõ erit actio vel obligatio. ita no. extra de inſti. c. cũ veniſſent. ⁊ extra de iureiur. c. quintauallis. lꝫ quidã alij dicant contra. ❡ Itẽ opponi. dicit hic ꝙ debet iurare cauſa libertatis. cõtra. ſ. in ver. plane. ſol. quidã dicũt ꝙ primũ dictũ huius. l. corrigitur: alij dicũt meli' ꝙ cauſa libertatis ſit cauſa remota: licet
6 nõ ſit proxima. ⁊ cũ dico de proxima: intelligit nõ multũ remota: vt habuiſtis in. l. vxori. ſ. de aur. ⁊ arg. leg. Itẽ dicit ꝙ iurare dꝫ poſt manumiſſionẽ vel ſtatim. ſꝫ q̃d ſi iurauit ante manumiſſionem ſꝫ ſecuta eſt ſtatim manu-
7 miſſio? Glo. dicit qð idẽ. qð tene mẽti
b bene ad. q.[b] † pater donauit filio. vos
2 ſcitis[c] ꝙ donatio inter patrẽ ⁊ filiũ in
c poteſtate nõ valet: ſꝫ ſi eſt emãcipat'
d ſic. Quidã emãcipauit filiũ ⁊ dedit ei aliq̃d ⁊ poſt hoc iudex decretũ interpoſuit. opponebatur ꝙ donatio non valuit cum fuerit facta ante decretũ
2 interpoſitum. Ego dixi contrarium
3 per hãc gl. ❡ Ultimo q̃ro † an in dubio ꝑſumitur iurari cauſa libertatis.
3 gl. ꝙ ſic quando incontinenti facit. l.
e ſi ventri. §. in bonis. de priuile. credi.
f quod tene menti ad multa: non dico plus nunc.

6 ❡ Si liberi. Et pro his que hic dicunt. vide Bar. in conſi. xxxij. ⁊ in. l. ſi mihi ⁊ titio. de ver. obli. ibi videt ſibi cõtrarius ſi bene ponderetur: etiã vſ hic ſibi contrarius an tex. feudo. trahatur ad emphyteuſim. de quo per Baldum in. c. j. qui. mod. feu. conſi. prodeſt. Andreas Barbatias.
Andreas Pomat.
e ❡ Sed quero. vide Alexan. conſi. clxvj. in. iij. colũ. in iiij. vo. franciſ. crem. ſingulari. xiiij. amit. vide Alexã. conſi. xj. in. ij. dubio in penul. colum. in. iij. vo. flo. in. l. veniunt. ff. fami. erciſcun. Barba. conſi. lxiij. in. ix. col. in. ij. volu.
f ❡ Si liberi. quid de emphyteuſi. Emphyteuſis an veniat iure hereditat' ſi pater ſtipulatur ꝑ ſe et filijs ⁊c. adde ꝙ Bal. cõtrariũ tenuit in. l. ij. C. de ſuis ⁊ legi. adde Bar. in. l. ſi non ſor. §. libertus. in fin. de cõdi. inde. et Bal. in cap. j. de ſucceſ. feu. et imo. in. l. quod dicit de ver. obligat. Bal. in autenti. vnde ſi parens. de ino. off. teſta. in ſi. ⁊ ſic videtur hic qð emphyteuſis nõ poſſit tranſire ad heredes extraneos et ſic in perpetuum dari poteſt idex tenet Bartol. in lege quod dicitur de verborum obligationibus et in. l. ſi tibi decẽ. §. pactus. de pact. quod intellige vt dixit Bar. in. l. ſi patroni. in prin. ſ. ad trebel. ſed Barto. videt tenere cõtrariũ in aut. perpetua. ⁊ in aut. qui rẽ. in ſi. C. de ſa. ſan. ecc. et in. l. ſi finita. §. ſi de vectigalibus in. ij. colũ. de dã. infec. ibi ſecundo quero. ⁊ vide qð ibi ſcripſi. et vide Jo. an. c. in preſentia. de proba. ❡ Aduerte quod. §. emphy. hic alleg. videtur eſſe correctus per. §. licentiam in aut. de ali. ⁊ emphy. col. ix. ⁊ ſic videt ꝙ glo. in. l. etiam in prin. ⁊ ibi Bart. ſolu. matri. nõ bñ dicat: ⁊ Baldus in. d. l. etiam dicit. d. §. correctum quo ad tempus non quo ad qualitatem ſucceſſionis niſi forte.

1 ☞ Actio poteſt queri per patrem filio emancipato.
2 Filij in feudo ſuccedunt equaliter: lꝫ inequaliter inſtituti.
3 Filij an ſuccedãt equaliter in emphyteuſi accepta pro ſe ⁊ filijs: lꝫ inequaliter ſint inſtituti.
4 Filius qui renuntiauit hereditati paterne nõ poteſt emphyteuſim retinere ſi eſt accepta pro ſe filijs ſuis ⁊ heredibus: ſecus ſi pro ſe ⁊ filijs.
5 Feuda que tranſeunt ad filios ſi ſunt heredes ꝙ veniãt in petitione hereditatis: ⁊ idem in emphyteuſi. Emphyteuſis accepta pro ſe ſuiſq; filijs legitimis maſculis ⁊ feminis pertinet ad feminas ſicut ad maſculos niſi conſuetudo aliter ſe habeat: vel niſi in loco adſit ſtatutum excluſiuũ feminarum propter maſculos: q: tũc admittuntur ordine ſucceſſiuo. Ius feudale tanquam ſingulare nõ eſt trahendum ad conſequentiam.
6 Grante conceſſione de qua. ſ. maſculo herede vniuerſaliter inſtituto ⁊ filio in certa re ⁊ prohibita plus petere poſſe: tamen filie remanet ius petendi ſibi acquiſitum ex ſtipulatione paterna.
7 Filia per patrem inſtituta in re tranſcendẽte legitimam: ⁊ tacita plus petere nõ poſſit: ꝙ poterit petere dotem maternam.

Si liberi.[d] No. † illũ ver. pul aũt referr. no. ꝙ per patrem põt q̃ri actio filio emãcipato. de hoc ꝑ Cy. C. de ꝯhẽ. ⁊ cõmit. ſtip. l. ij. dixi i. l. ꝙ d: ð ver. ob. Itẽ no. ar. †
2 ꝙ i feudo ſuccedit equalr. lꝫ ſint inſtituti filij inequaliter: vt. x. colũ. de ſucceſ. feu. c. j. ſm Ja. de Aret. ❡ Sꝫ † q̃ro[e] q̃d de emphytheuſi[f] quã q̃s accepit ꝓ ſe ⁊ filijs ſuis quos poſtea inequalr inſtituit an ſuccedãt eq̃liter? Certe hic

conſuetudo ſe haberet in oppoſitum: quia tunc conſuetudo eſſet ſeruanda: nec poſſet fieri vltra quam permitteret conſuetudo: et hoc vltimo habetur per Bar. ⁊ doc. in aut. qui rem. de ſa. ſanc. eccle. ⁊ hec ſol. fuit originaliter Io. an. licet Bal. non alleg. in. c. in pſentia. de proba. ſup glo. ſed cōtrarium videlicet qđ h. d. ex toto ſit correct⁹ tenet Spe. in ti. de loca. §. nunc aliqua. ver. ſi. vij. queritur ⁊ bal. etiā ceſſante cōſuetudine videtur idē tenere in auten. ſi quis de ſac. ſan. ecc. ⁊ idem ibi tenet Cy. ⁊ communiter doc. ⁊ vide Bal. in. l. j. C. de iure emphy. ⁊ in aut. perpetua. de ſac. ſan. eccle. ⁊ et Imo. in. d. l. quod dicitur. ⁊ aliquid per Imol. poſt Bal. in. d. l. etiam. in prin. ⁊ adde que. ſ. prime ſcripſi. et ꝙ no. Bal. in. l. gallus. §. quidam recte. de libe. et poſthu. ⁊ hanc vltimam partem videtur etiam ſentire Bal. in. d. l. etiam. in addi. ⁊ in. l. ij. C. de ſuis ⁊ legi. adde tamen caſum valde not. in quo emphyteuſis poterit etiam abſq; conuentione ad heredes extraneos trāſmitti: nec finit tertia generatio. quē caſum no. Bar. in. l. quicūq;. C. de oī agro deſer. li. xj. vbi oino vide. lʒ non firmet pedes: ſʒ pone. aliquis acquiſiuit emphyteuſim eccleſie per preſcript. annorum. c. vt in aut. de eccle. ti. in prin. an ius illius preſcrip. extendatur ad tertiam generationem. an in infinitum. reſpōdeo quod ſicut emphyteuſis informiter conceſſa. tamen perſonarum diſtin. intelligitur in tertiam generationem ita ſi ſit preſcripta. quia informis eſt vt in aut. de non alie. §. emphyteuſim quod eſt not. ita refert Bal. ſe conſuluiſſe in. c. fin. de feu. da. in vicem. l. commiſ. quod not. et vide Bal. in. l. fi. C. de libe. cau. et melius in. d. l. j. in. ij. colum. de iure emphy. Item limita ſecūdum Bartolum nota. in lege quicunq;. C. de omni agro deſer. lib. xj. non tamen affirmat: videlicet quod ſi fundus in emphyteu. datus eſſet ſterilis ⁊ emphyteuticarij artificio effectus eſſet melior. tunc etiam vltra tertiam generationem res retineri poteſt ⁊ ad extraneos tranſmitti. et iſtud vltimum reperio quod ſequitur Roma. in rubri. de arbi. de arbi. in fi. ix. charte. et quomodo in contractibus intelligantur iſta verba conceſſit vſq; in tertiam generationem. vide Baldum in autenti. ſi quas ruinas. de ſac. ſan. eccle. quem ſequitur Petr. de ancha. in cle. j. de pen. et dum. ſ. dixi an. §. emphyteuſim; ſit correctus. adde gloſſ. in. §. adeo. inſtitu. loc. ⁊ gloſ. in dicta auten. ſi quas ruinas. ⁊ Imol. in quodam conſil. qđ incipit Guidantonius de panno. tamen nō decidit: ſed dicit forte debere attendi conſuetudinem que eſt optima legum interpres pro quo adde no. in aut. qui rem. C. de ſac. ſan. eccle. verum autem emphyteuſis tranſeat in monaſterium. vide Baldū poſt Bar. et docto. in autenti. ingreſſi. i. vſ. colum. C. de ſac. ſan. ecc. in. c. clericus. in fine. ſi đ feu. fue. cōtro. inter do. et agna. ⁊ no. in capitulo in pſentia. de probat. vide Bal. in. l. antiquitas. in principio. C. de vſufru. Et ſi recipio emphyteuſim pro me et heredibus meis an intelligatur de primo herede tantum et facit iſte tex. in. §. ſi liberi ad. q. quod ſi vnus patronus decedat pluribus relictis heredibus ex diſparibus portionibus: puta vnum ex dimidia alios ex tribus vncijs pro quolibet dicitur eſſe ius patronat⁹ penes quemlibet equaliter: ⁊ ius preſentandi: vnde ſi vnus fuit pſentatus ab illis duobus obtinebit ſecundum Innocen. et Joan. andr. in. c. j. de iure patro. Item et multomagis ſi teſtator heredibus iniunxit eccleſiam conſtrui vel altare ordinari. ſecus vero vbi eſſent duo patroni: et vnus reliquerat vnum heredem ⁊ alius plures. nam tantum valebit vox illius quantum illorum plurium. c. plures. de iure patro. quod no. et tene mēti quod in tali iure patronatus nouiter querendo ſemper requiritur autoritas epiſcopi vt not. Jo. an. in. c. ex inſinuatione. de iure patro. et an ius patronatus tranſeat ad filios non heredes: et an ad inſtitutos in re certa. vide plene Pet. de ancha. in cle. ij. de iure patro. poſt Fede. in conſi. xvj. ⁊ in cōſi. xvj. ⁊ in conſi. ccxix. et ibi etiam per domi. Pe. poſt pau. quomodo tranſeat cū vniuerſitate. Et an tranſeat ad extraneos: ⁊ an ad filios naturales. vide Bal. in. l. eam quam. C. de fideicom. Adde an emphyteuſis eccleſiaſtica trāſeat ad heredes extraneos que poſui in. l. etiam. vbi plene. ⁊ an emphyteuſis preſcripta ſapiat naturam ſeparatam ab alia emphyteuſi. vide Bal. conſi. xxj. ij. li. An autem emphyteuſis tranſeat in monaſterium. vide Pet. de ancha. conſil. clxiiij. ⁊ quomodo intelligatur maſculina generatio in emphyteuſi per eundē cōſil. ccclx. ⁊ appellatione heredis in emphyteuſi qui veniant. vide cal. conſi. xv. de ver. ſig.

~ Andreas Pomate.

videtur tex. ꝙ ſic: ⁊ dicā infra ſtatim.

4 ¶ Quero † quid ſi filius renuntiauit hereditati paterne an poſſit retinere emphyteuſim: et videt ꝙ ſic q2 nō hr vt heres: ſʒ vt fili⁹: ar. hui⁹. §. ⁊ not. in ſpe. de loca. §. nūc aliqua. ver. clxviij. In cōtrariū vr caſus. x. col. an agna. vel ſi. defun. repu. here. ⁊c. c. j. ſed ibi loquit de iure cōſuetudinario in feudis. aliud de iure cōī qđ ſeruaremus in emphyteuſi: vt ibi dicit Ja. de bel. in. d. c. j. predicta puto vera qñ qs acceptit emphyteuſim pro ſe ſuiſq; filijs. Sed ſi accepiſſet ꝑ ſe ſuiſq; heredib⁹ legitimis maſculis: vel pro ſe ſuiſq; filijs ⁊ heredibus maſculis: ⁊ ſic apponeret verbum heredibus: deberetur filijs ita demū ſi eſſent heredes. quia conceſſio requirit vtrūq; quod ſit filius ⁊ heres: ita dicit tex. in aut. de nō alienandis. §. emphyteuſim vero. Et ideo feuda q̄ tranſeūt ad filios: et ita demū ſi heredes ſūt: dñr venire i hrdi tatis petitionem: vt. l. item videndū. §. ſi. de here. peti. ⁊ idē dicerē in emphytheuſi que requirit hoc. ſ. aliquē filiū eſſe ⁊ heredē. Sʒ an iſto caſu quo reqrit ꝙ ſit fili⁹ ⁊ heres ſufficiat ꝙ ſit inſtitut⁹ fili⁹ pro re certa. Hoc anno habui ɔſulere: ⁊ i illa. q. erāt duo dubia.

5 † Quidā receperāt emphyteuſiʒ ꝑ ſe ſuiſq; filijs legitīs maſcul. ⁊ femīnis: q̄rit an debēt admitti parit vel pro maſculi. ſcđo an hīs deficiētib⁹ admittant femie. In feudo ē expeditū.[a] q2 femine admittuntur demum deficiētibus maſculis[b] vt. x. colū. epiſcopum vel abb. c. j. §. filia vero. Sed hoc ius

¶ In feudo eſt expeditū. vide Alex. cōſi. xxix. incip. qm abunde in. iiij. col. ver. fortificauit pdicta in. j. vo.

b ¶ Deficientibus maſculis. hoc limita niſi feudū ſit exiguum ita dicit bal. in. c. j. §. eſt ⁊ alia. q̄ fu. pri. cau. beneſi. amitten. dixi poſt bal. in. l. gallus. §. etiā. de libe. ⁊ poſthu.

a ¶ Eſt ſingulare. ¶ No. ſingulare dictum ⁊ cū opi. Bar. ſ. tranſit pe. de ancha. in cle. ij. de iurepat. ⁊ ad not. hic p⁹ Bar. in oībus iſtis queſt. vide Imol. in. c. potuit. de loca. in antepe. char. vbi videt reſtringere dicta bar. procedere in emphy. eccle. tantum.

~ Andreas Pomate.

b ¶ Eſt ſingulare in feudis. vide Alexā. in. l. fin. ad finem. C. đ colla. ⁊ cōſil. cvj. i. iij. col. in. iiij. vol. conſil. ij. in. iiij. colum. verſi. pro hoc ēt. in. v. volu. Barb. conſil. iiij. i. vij. col. in. j. volumine.

c ¶ Ordine ſucceſſiuo. vide quod ſcripſi poſt Imo. in. d. l. gallus. §. primo. vīđ eūdē alex. in conſi. ix. col. j. in. v. volu.

d ¶ Et ibi no. Et qđ ſcripſi poſt bal. in. l. cetera. §. j. de le. j. ⁊ videtur tex. in. c. j. de ſucceſ. feu.

~ Andreas Pomate.

e ¶ Scđm dubiū. Vide alex. ɔſi. lxxx. in. iij. du. Raph. cu. ɔſi. xxj. alex. lvj. in pe. ⁊ vlt. col. in. iiij. vo. ⁊ ɔſi. lxxx ij. in. ij. col. in. j. vol. barb. ɔſi. liiij. ⁊ ɔſi. lviij. vbi videt ponere oīa dicta hic ⁊ vide alex. in. l. quidam. §. nihil in. j. co. verſicul. et ita faciunt. ff. de edē. Imo. ɔſi. lxix.

f ¶ Nō probat. Bal. tʒ contrariū in. d. l. liberti. in. xj. co. ⁊ i. d. aut. quas actiōes. et ꝑ optimas rōnes quas vide. ⁊ bal. i. d. l. qm̄ nouella. ⁊ qđ no. bal. in. l. ſi qñ. §. ⁊ generaliter. de inoffi. teſta.

g ¶ Diminuere. ſed imo videtur quod pater poſſit diminuere ius queſitum per eum filie ſue per not. per Bartolum per illum tex. in. l. qui rome. §. flaui⁹. de verbo. oblig. in. q. ſua. ⁊ Bar. id quod ipſe tenuit hic etiā ɔſuluit in cōſi. inci. apud aliquos in. q. ij. hʒ duo dubia. al's incipit dñs amatus et ſpec. in. d. §. nunc aliqua. in vſ. clvij al's clviij. ⁊ facit qđ not. Bald. in. l. gallus. §. j. de liber. et poſthum. ⁊ Bald. in. l. ſi adulta. C. de here. act. ⁊ in terminis bal. in. d. aut. ſi quas. j. pe. col. ⁊ in. d. l. liberti. in xij. col. ⁊ in. l. ita videndū §. nunc videamus de peti. here di. ⁊ in. c. j. in pnc. de prohi. feu. ali. ꝑ Fed. ⁊ imo. in. l. ſi domus. §. ſi. ad ſi. de leg. j. et in. l. filiuſfami. §. cū pater. de le. j. ⁊ no. bald. Angel. et Imol. in. l. apud iul. §. ſi quis alicui. de legatis primo. ⁊ quod ibi ſcripſi ⁊ quod pater non poſſit preiudicare filijs tenet Federicus in conſilio. ccxij. quod incipit factum tale eſt duo fratres contrarium in propoſito videtur tenere Petr. de ancharano in conſilio. cxxxij. et Imol. in capitulo potuit. ad finem. de loca. cum Bartol. hic concordat Ange. in lege item videndum. §. nunc videamus. al's §. finali. de petitio. heredi. vbi refert Jacob. butri. ita conſuluiſſe et de hac queſtione vide Salice. in. l. fin. C. de iure emphyteoti. ⁊ an vnus ex fratrib⁹ poſſit ꝓ pte ſua facere inueſtiri alterū ex plurib⁹ fratrib⁹ vide bal. in. l. fi. C. de ſuis ⁊ legi. cū ſimi. ⁊ vide. l. ſeruū filij. in. §. ſi quid alicui. de le. j. ⁊ ibi per Dy. ⁊ Ray.

vel abb. c. j. de ſuc. feu. c. j. §. filia vero. Sed hoc ius ɔſuetudinariū eſt ſingulare[a] in feudis cōtra iuris cōis regulas: vt. x. col. de eo q̄ ſibi ⁊ ſuis ſi. ma. ⁊ fe. c. j. expreſſius ꝑ Ja. de bel. in pdicto ti. epi. vel abb. c. j. ⁊ ideo nō eſt trahendū ad conſequentiā: vt. l. qđ vo. ⁊ l. ius ſingulare. ſ. de legi. Puto igitur ꝙ ex vigore predictoꝝ verborum femine ⁊ maſculi pariter veniant ſicut pariter ſuccedunt vt. l. maximū. C. de li. prete. niſi in ciuitate vel patria cōſuetudo aliter ſe circa ɔceſſionē emphyteoſis haberet. Itē predicta vera niſi eſſet ſtatutum in ciuitate: qđ femina non ſuccedat extātibus maſculis: tūc enim predicta verba licet copulatiue ꝓlata deberent intelligi ordine ſucceſſiuo[b] vt femine deficientibus maſculis admittant: vt. l. gallus. §. quidam. ⁊ ibi no.[c] de libe. ⁊ poſthu. ⁊ not. Cyn. in. l. liberti. C. e.

6 ¶ Secundū † dubiū[d] eſt quid ſi talis recipiēs in emphyteo. dicto modo maſculum vniuerſalē heredem inſtituit: ſed filiam feminā in certa quantitate ⁊ iuſſit qđ pl⁹ de bonis ſuis petere nō poſſit: an filia ꝑdat ius petēdi portionē ſibi cōtingentē in rebus emphyteoſis. Itē poſſes ponere in filio maſculo dicto modo in certa re īſtituto. Iſtam. q. format Spec. in ti. de loca. §. nūc aliqua. vſ. lxxviij. et lʒ arguat ꝓ ⁊ cōtra: non tñ ſe firmat. Veritas tñ eſt ꝙ dicte filie remanet ius petendi ſibi queſitū ex vigore ſtipulationis paterne in nullo diminutū per dictā inſtitutionem factā in certa quantitate. quod probatur[e] cum iſta filia non habeat vt heres patris: diſpoſitio patris non valet in hoc aliqđ: vt habemus in feu. de ſuc. feud. c. j. in prin. ⁊ hoc eſt ius cōe ⁊c. ⁊ Spe. in pre alleg. verſ. dicit circa hoc ſimilem eſſe emphyteoſim ⁊ feu. Preterea hoc videmus in actione de dote que querit filie ex ſtipulatione paterna. q2 pater non poteſt iſtud ius diminuere[f] filie: niſi tñ vltra relinquat pater de ſuis bonis inquantū eā grauat: vt. i. ſi cum dotem. §. ſi pater. ſ. ſol. ma. Preterea poſito ꝙ pater poſſit etiā filiam priuare ſua diſpoſitione ab emphyteoſi: tñ iſta verba hoc non important: ſed debuit exprimere ꝙ iura emphyteotica ſolum apud filium remanerēt qđ patʒ per hunc tex. nā pr pōt vni ex filijs aſſignare libertum: ⁊ tñ ſi vnum ex filijs inſtituit in magna portione: alium in modica: ꝓpterea inſtitutus in modica nō repellit quin cū alijs admittat: vt hic: ⁊ ita erit in ꝓpoſito. Preterea ſufficit inſtitutū ex quacūq; parte inſtitutū eſſe etiāʒ ex modiciſſima: vt cōſeruetur ei ius patronatus: vt. l. ⁊ ſi ex modica. j. ti. j. ergo ita in ꝓpoſito. Preterea ſi poneremus filiū ſimplr exheredatum hoc non ſufficeret ad excludendū eū a iure patronatus. ſed eſſet neceſſe qđ ſit exheredat⁹ mala mente: in dubio pſumit nō mala mente: vt l. ſi patronatus. §. ſi quis nō mala mēte. ⁊. §. ſeq. j. ti. j. ita in propoſito cū filia ſit inſtituta in re certa ⁊ eſt iuſſa eē contēta ⁊ qđ plus de bonis ſuis petere nō poſſit. dicta vba debēt intelligi ꝙ plus de bonis defuncti petere non poſſit iure heredi. ſed non debet priuari eo iure quod habet vt filia: non vt heres: iure patronatus ⁊ emphyteotico: vt probant iura predicta: et ꝓba

~ Andreas Pomate.

a ℭ Quero pater inſtituit filiam. Vide Bald. in l. liberti liberteq̄ȝ. C. eo. tit. bene faciunt que dicit bal. in l. ſi cū dotem. §. ſi pr̄. ff. ſo. ma. de quo ibi p Alex. in v. col. ver. ex predictis adde.

b ℭ Conſului contrariū. Vide ad hec dicta ang. in cōſil. clxxx. vbi vr̄ tenere opiñ. bart. hic vide bal. in l. qm̄ nouella. C. de ino offic. teſta. vbi refert Bart. ꝯſuluiſſe idem qd̄ hic τ oīnovid bal. in l. liberti. C. e. τ not. per bal. in l. ſi adulta. C. de here. act. et vidē dum eſt ꝙ no. Bar. in l. fideicō. §. ſi q̄s ita. de leg. iij. τ qd̄ not. bal. in l. ſi qñ. §. τ generalr. C. de inoff. teſta. τ limita vt per bal. in d. l. qm̄. et de hac clauſula qd̄ ſit tacitus τ cōtētus vide pulchre bal. in l. ij. C. de iure do. ad fin.

tur. ꝟ. pri. q. Non ob. iura alle. per ſpe. primo nō ob. l. femine. C. de ſecun. nu. q: ibi mater nō cogit̄ reſeruare filijs rōne alicuius conuētionis habite cum alio: ſed ex vigore illius conſtitutiōis que diſpoſuit: vt mater ibi poſſit eligere vnū ex filijs: ſed in q. nr̄a veniret cōtra ꝯuentionē habitā cū alio: ſi eligeret vnū ex filijs. Non ob. ꝙ pater pōt priuare filios nō ſoluēdo canonē: quia 1 hoc eſt ex natura cōuentionis: τ cōuētio nō offenditur ſed cōcedens: ſed eligendo vnū ex filijs offendit̄ cōuētio: 2 q: voluit filios parit̄ admitti. Nō ob. ꝙ pater pōt aſſignare libertum vni ex filijs: et reſpondeo vt ex predictis appa d
7 res. ℭ Quero † pater inſtituit filiā[a] in
a certis rebus τ iuſſit eā ſtare tacitam et cōtentā: τ qd̄ plus de bonis ſuis pe 1 tere non poſſit τ pone ꝙ res ille ſunt vltra legitimā. modo illa filia vult dotē maternā: querit̄ an poſſet. opponebat̄ qd̄ nō: q: per illa verba plus petere nō poſſit videt̄ habere animū compenſandi: vt. C. de rei vxo. act. §. ſciendū. Cōſului ꝯtrariū[b] q: bona intelligū
b tur deducto ere alieno vt. l. bonoꝝ. et l. ſubſignatum. §. bona. de ver. ſignifi. 2 Modo filia petit dotē tāꝙ̄ es alienū nec petit de bonis ſuis: q: illa intelligunt̄ deducto ere alieno. pro hoc allegat̄ p caſu. l. ꝑtor. §. emancipati. ſ. de col. bo. ita etiā in pcedenti. q. petit em phyteoſim vt es alienū non vt de bonis defuncti ꝙ no. e

8 **Si quando.**

Pro liberto. Qualiter fideiuſſor accedat obligationi operarū habeti s no. in l. cū filio. §. j. ꝟ. de ver. obli. τ l. ſicut. τ l. ſi quis p eo. de fideiuſ. τ l. nemo eſt qui neſciat de duo. re.

☞ Promiſſio facta de nō offendendo a pluribus contra plures an ex tali pmiſſione dicant̄ plures rei credendi τ debendi ꝙ non. 1

2 **Opere.** No. tex. ibi cū ꝓprietas τc. tenementi iſtā rōnē de quo plene dixi in. l. nemo eſt qui neſciat. ſ. de duo. reis. τ dixi ēt i. l. ſi q̄s id qd̄

1 e. ti. τ tota die † fiūt inſtrumenta pacis τ cōcordie τ pmittunt plures ex vna parte pluribus ex alia parte ſe inuicē 3 non offendere: erunt ne plures rei credendi τ debendi: Certe nō. q: ad hoc

c ℭ Hoc probat̄. adde bal. in l. ij. in iij. col. C. de lib. τ eo. li. τ bar. plene in l. ſi. ꝟ. de duo. reis.

d ℭ Suo victu. vide bar. de huius intellectu in l. ſi nō ſortem. §. libert⁹. poſt gloſſ. ibi de cōdi. inde. τ Bart. in l. ij. C. de neg. geſt. τ vide oīno bal. in l. liberti C. de ope. liber.

quod ſint plures rei credendi τ debēdi debet eſſe eadem res que debeat̄ pluribus vt. l. ſi quis id quod. de duo. re. ſed in caſu noſtro non debet̄ eadem res a pluribus nec eadē res plurib⁹. nā quilibet dȝ ſuā rem τ cuilibet debetur ſua res: q: aliud eſt offendere titiū aliud meuiū. hoc ꝓbat̄[c] hic: ibi cū ꝓprietas eorum τc.

c ☞ Qui pmittit facere aliq̄d alicui promittit ſuo victu.

1 Medicus qui vadit ad aliquē infirmū p tāto ſalario in die habebit ſalarium tempore itineris.
2

~ And. Po. ℭ Suo victu. vid̄ ro. ꝯſ. cccxlvj. incip. in cā in. iij. colū.

d **Suo victu.** [d] ℭ Cum tribu⁹ ſe. ſunt bone leges. No. text. in l. qd̄ niſi. ibi: q: vnuſquiſq; ſpopondit τc. Ex quo † habes ꝙ qui 1 pmittit facere aliquid alicui debet facere ſuo victu: niſi conſuetudo patrie aliter ſe habeat: vt. l. excepti. τ qd̄ ibi no. C. loca. Oppo. ad. l. ſuo victu. de. l. opere τ. l. pe. in fine. Sol. ibi dicit̄ ꝙ libertus debet facere ſumpt⁹ patrono: verū eſt ſi patronus non habet vnde ſe alat: alr̄s ſecus: vt. l. ſuo victu. Vltimo in. l. † quod niſi. in ſi. no. arg. quia 2 medicus qui vadit ad aliquem locum pro tanto ſalario in die debet habere ſalarium tempore itineris[e].

e ℭ Tpe itineris. No. de medico q̄ vadit p certo ſalario ad aliquē locum: q̄ dȝ h̄re ſalariū p illa die qua itinerat. add̄ bald. in l. liber. in. viij. col. C. eo. ſi tn̄ recesſit de ſero nō hȝ ſalariū p vna die. l. ij. de. annu. leg. et ibi bal.

Cum patronus. No. tex. in fin. ibi in omnibus operis.

Medicus. ℭ Iſta eſt bona lex quā no. τ tene menti.

ℭ De ſuis τ legitimis liberis. Rub.

ℭ Glo. continuat rubricam: cōtinua vt in ea.

☞ Inteſtabilis ſignificat priuationem potentie.

Inteſtatus priuationem actus.

Pupillus τ furioſus ex cōi vſu loquēdi dicitur inteſtatus decedere.

Statutū ꝙ mater non ſuccedat filio inteſtato decedenti verificatur in infante decedente.

Cōis vſus loquendi lȝ nō ſit ꝓpria ſignificatio: tn̄ ꝓprie ſignificationi pfertur τ locū habet in ſtatutis.

Stante ſtatuto ꝙ foreñſi decedenti ab inteſtato ſuccedat eccleſia: ſi aliquis decedit teſtamēto condito qd̄ poſtea

a ℭ Non ſuccedit quia τc. Sed contra Bart. expreſſe firmat Bald. in c. j. in priñ. de ſuc. feud. niſi ſtatutum eſſet per conſuetudinem aliter interpretatum, et ita refert ſe pluries conſuluiſſe. et habetur per eundem Bal. in l. ij. C. qui teſt. face. poſ. et in l. cum antiquioribus. C. de iure delib. per vltramon. in l. j. C. quando impe. inter pup. et vidu. vbi tenuerūt pre dictā opiñ. Bal. et cōtra Bart. etiam videtur tenere Angel. per illum text. i l. teſtamēto. C. de teſta. mili. ibi in conteſtatione filie τc. Et i hac materia cōſuluit bar. et habetur per Imol. in l. centurio. de vul. τ pup. et in c. cum tibi. de teſt. ad ſi. τ Albe. de roſa. in quadam ſua diſputatione et Bal. in l in teſtamento. ſ. de leg. tuto. et vide omnino Bald. in l. iij. in ſi. C. ſi penden. ap. mors interue. τ Cy. etiam in d. l. ij. C. qui teſt. fac. poſ. cuius opi. etiam eſt ſecutus conſulendo Imol. in conſi. incipi. in caſu premiſſo primo diſcutiendum eſt qui ſucceſſit niſi probaretur aliter eſſe de cōmuni vſu loquendi: τ ita intelligit opi. Bart. hic Bal. in conſi. incip. in chriſti nomine amen. ſi mater nō extat tenet contra Bar. quod non verificetur ſtatutum in pupillo niſi probaretur de communi vſu loquendi quod dicit eſſe difficile. in illo caſu dicit qd̄ procedit opi. Bartoli: τ quod iuriſconſultus hic non fecit fidē de tali vſu loquendi. et illud conſiliū recitat τ ſequitur Pe. de anch. ſtatim poſt medium dicti conſilij. in ver. quid dices de patruo. τ ibi etiam dicit ſe pro hac parte ſepius conſuluiſſe bonoñ. Et quod Barto. eſt ſolus: ſed pro Barto. facit. l. ſceuola. ꝟ. de legi. heredi. Paul. in l. generaliter. in principi. C. de inſtitu. τ ſubſtitu. dicit quod. d. Chriſto. de caſtil. et fulgo. ibi ponderant tex. ibi quod aliud eſt dicere ſine teſtamento: et ſic cōfirmat quod ſtatutum de quo hic per Bar. licet non habeat locum in pup. tamen ſi ſtatutum diceret ſi deceſſerit ſine teſtamento vel ab inteſtato bene haberet locum quia diuerſa ſunt. d. l. generaliter Pau. de caſt. vbi ſubdit quod illi qui tenent contra Barto. hic non videntur bene ponderaſſe iſtum textum nec etiam ſecundum eum Bartolum bene ponderauit: quia ſecundum Bartol. debet probari vſus loquendi ſed ſecundum eum nō debet probari quia tex. hic videtur velle quod pupillus habet̄ pro inteſtato: et quod iura que loquuntur de inteſtato vendicent ſibi locum in pupillo. et ita dicit ſe pluries conſuluiſſe. licet videatur opini. dicti. d. Chriſto. fore in contrarium: et in materia etiam vide Baldum in l. arrogator. in antepe. colum. de adoptio. et Baldū omnino inſti. de here di. q̄ ab inteſta. qui dicit ꝙ ſtatutum loquens de decedente ab inteſt. τ ſic per aduerbiū hn̄ comprehēdit inteſtabilē: contrariūm ſentit Cy. in l. ij. i vlti. q. C. q̄ teſt. fa. poſ. et Guil. de cu. in l. j. C. quādo impera. inter pup. et per doctores. i dictis locis et per Bar. in conſi. incl. in q. pdicta plura videntur moueri dubia et in conſil. incipi. ſtatuto vrbis veteris. et in conſi. inci. puella τc. et in conſi. inci. et hic eſt copia. τ Ang. in conſi. xxvj. τ in conſi. xxv. et in conſil. cj. vbi omnino vide. τ in conſil. xcv. inci. in dei nomine. romanus alr̄s traianus alr̄s iulianus: vbi videtur tranſire cum Bart. et cum Bartol. expreſſe tranſit Pau. de ca. in conſil. cclxxxiiij. contentus auctoritate Bartol. et per albericum in. j. parte ſtatutorum. q. xliiij.

ADDE an pupillus dicatur decedere ab inteſtato Bal. conſi. xxxij. de iure communi. j. li. τ conſil. xliiij. quidam nomine blaſius eo. j. li. τ conſi. iiij. et communis opi. et conſilio. ccclxxvij. et conſi. ccxxxiiij. ſtatuto cauetur. Pau. de ca. conſi. cclxxxviij. Ro. conſi. iiij. et xxxij. Abb. conſi. lxxv. ij. li. Bal. ēt conſi. cccxlij. τ. lviij. j. li. τ conſi. xxj. τ. cclxvj. iiij. lib. cal. conſi. xlvij. de teſt. Et quod communis vſus loquendi habeat locum in ſtatutis adde Matheſil. no. xcvj. et Feli. in proe. decre. in gl. j. colum. iij. circa priñ. Et ſecundum opinio. Bar. hic cōſuluit Pau. de ca. cxlviij. in antiquis. incl. preſuppoſito quodam ſtatuto.

~ Andreas Pomate.

b ℭ Proprie inteſtatus. no. deinde, vide Alexan. in l. generaliter. in priñ. C. de inſti. τ ſubſti. vbi tenet contra Bar. hic. τ vide Bal. cōſi. cccxlij. in. iij. vo. τ cōſil. xxxviij. τ ꝯſi. xliij. τ ꝯſi. liij. in. iiij. vo. Ro. ꝯſi. iiij. τ ꝯſi. xxxij. Pan. ꝯſi. lxvij. in. j. vo. Phi. cor. i. d. ꝯſi. τ ibi raph. cu. referē. ꝯſuluiſſe bal. τ Sal. in h̄. vid̄ ēt Pan. ꝯſi. lxxv. i. ij. col. i. j. dubio. i. ij. vo. τ ꝯſil. xxij. i. ij. col. co. vo. feli. i proe. decre. i. iiij. col. τ ſeq. Barb. ꝯſi. cxxxij. τ ꝯſi. cxxvj. i o. ꝯſi. cxcix. Cardi. ꝯſi. cxj. co. ſi. vlti. dubio.

1 Alliud eſt aliquem eſſe inteſtatum et
4 aliud haberi pro inteſtato.

Inteſtati. Oppo. τ videt̄ qd̄ ille qui non poteſt teſtm̄ facere dicatur iteſtat⁹. vt. l. is cui. § ſi. ſ. de teſta. ſo. ibi dicit iteſtabilis: hic iteſtat⁹ † nā iteſtabilis ē nomē b vn̄ ſignificat priuationē potētie. vn̄ dr̄ inteſtabilis qui teſtari non pōt. Hic vero dicit̄ inteſtatus quod eſt participium qd̄ ſignificat priuationē actus ſecundū poſitionem potentie ſecūdū ꝓpriā ſignificationē q: teſtari pote 2 rat. Per hoc † dicit Pe. de bel. ꝑti. erat cōſuetudo in anglia ꝙ ſi forēſis decederet inteſtatus ſuccederet eccleſia maior. mō deceſſit ibi q̄dā impubes τ ruptum eſt teſtamentum quod eccleſia non ſuccedit: nec teſtamentū dicit̄ a ruptum. furioſus inteſtatus. certe dicit ipſe ꝙ eccleſia nō ſuccedit: quia[a] proprie nō decedit inteſtat⁹: τ verba ſtatuti dn̄t intelligi in dubio ſm̄ ꝓpriā ſignificationem: vt. l. non aliter. ſ. de leg. iij. τ. l. j. § ſi is q̄ nauē. de exerci. per hoc etiā vr̄ ꝙ ſtatutū ciuitatis quo cauet̄ qd̄ mater nō ſuccedat filijs ab inteſtato vel filijs inteſtatis. qd̄ non habeat locum in pupillo decedente. qm̄ ille proprie inteſtat⁹ [b] nō decedit vt hic: ſȝ in partib⁹ tuſcie cōis vſus loquēdi: ſe hȝ qd̄ etiā ille qui nō pōt facere teſtm̄ dicat̄ decedere inteſtatus: et pro hoc facit iſta lex q̄ dicit p inteſtatis accipere debemus. Cōmunis em̄ vſus loquēdi non eſt propria ſignificatio: vt. l. labeo. de ſupel. legat. et. l. cum delanionis. §. aſinam. de fun. inſtru. tamē cōmunis vſus loquendi prefertur ꝓprie ſignificationi: vt. l. librorum. §. qd̄

a ℭ Secūdo not. ⁊ vide do. meum plene in dicto. §. nepos. And. Barbat.

And. Po.

b ℭ Quero dicit ſtatutum. ⁊ vide Bar. in. l. titio cētū. §. titio generō. ꝺ cōd. ⁊ demō. ⁊ i. l. ſi filiꝰ. ſ. ad tertul. in. l. cū ex filio. ff. de vul. et pupil.

And. Po.

ℭ Quero dicit ſtatutū. de iſto pūcto vide Iaſ. in. l. q̄ ſe patris. i xxij. col. C. vñ lib. ale. cōſi. cxxxij. incipi. tranſmiſſum. ſtudmet in ſ. volu. ⁊ de rōne iſtius ſtatuti vid Ale. cōſi. ij. in. iiij. col. i ij. vo. ⁊ cōſi. xx. in. iij. et iiij. col. i. ij. vo. ⁊ cōſi. xx. in. iij. ⁊ iiij. co. i. ſ. vol. ⁊ de talibus ſtatutis vide Panor. cōſi. xiij. i. ſ. vo. ⁊ conſi. cccccclxxx. vſ. ad fi. eo. vol. vbi ponit an habeat locū i legitimato. Uide barbat. conſi. iiij. in. viij. colum. in. ſ. volu.

tamen caſſius. ſ. de leg. iij. ⁊ ideo putarem matrē repellendā. ⁊ qꝺ ſic intelligat̃ de cōmuni vſu loquendi| eſt hic 3 tex. ℭ Itē † q̄ro. aliq̄s fecit teſtm̄ qꝺ poſtea eſt ruptū agnatione vel| repudiatione hereditatis vtrum ſuccedat tunc eccleſia de qua dicit ſtatutū qꝺ ſuccedat decedentibꝰ inteſtatis. Tex. hic vr̃ qꝺ ſic: q2 ꝓprie eſt inteſtatꝰ. qui teſtm̄ rumpit̃. cōtrariū dico. ſm̄ propriā ſignificationē: q2 cōſuetudo req̄rit qꝺ decedat inteſtatus. hoc eſt eo 1 tpe quo decedit ſit inteſtatus: vt. l. in delictis. §. ſi damnū extraneus. ſ. de nora. ⁊ l. ſi titius. ſ. de teſt. mili. ſ3 iſte q̄ fecit teſtamentū qꝺ rumpit̃ nō decedit inteſtatus tūc ꝓprie cū moritur: ſed tūc proprie cū deſtituit̃ teſtm̄. hic eſt caſus inſti. de legi. agna. ſuc. §. pri. vnde ſecundū propriam ſignificationem non ſuccederet eccleſia: ſed ex cōmuni vſu loquendi aliter intelligimꝰ

4 vt dixi. Tertio no. † iſtū text. qui dicit ſed hos quoq3 pro inteſtat. ⁊c. ex quo habes quod aliud eſt aliquem eſſe inteſtatum. aliud pro inteſtato haberi. quia iſta verba ſignāt improprietatē. dixi in. l. pretor. §. quicquid autem. de ope. no. nun.

Queri. Ex ſeruo qui morā patitur libertatis dicit̃ naſci ſuus libero vel ſeruo qui libertatis moram patiatur. h. d.

1

Quare. Dicit̃ hic ſiue naturalis: q̄ro vtrū debeat in 2 telligi de naturalibus tm̄ vel de naturalibus ⁊ legitimis. Solu. intellige. ſ. 3 de legitis: vt no. in. ea. l. §. ſi. nā naturalis tm̄ non eſt ſuus. quod apparet q2 nō eſt in poteſtate. quia ex iuſtis nuptijs nō eſt procreatus: vt inſti. de pa. po. in prin. ⁊ l. nā ciuiū. de his qui ſunt ſui vel ali. iuris: quod ita ſit: apparet. quia talis filius preteritus non habet 1 aliquod ius cōtra teſtamentū: vt no. in. l. ſ. circa prin. de contrata. Secūdam partē huius. §. de damnādo crimine perduellionis. dic vt dixi in. l. q̄ a a latronibꝰ. §. ſ. de teſta. ⁊ no. inſti. e. §. 2 per contrarium.

1 ☞ Nepos ex filio emācipato quod non teneat locum patris.

Si filius. Dicit̃ hic qꝺ filius definit eſſe in pote 3 ſtate capitis diminutione magna vel b minore. quero quid de minima: gloſſ. vr̃ dicere ꝙ non: ſed falſum vr̃ dicere quia capitis diminutione minima: vt emancipatione q̄s exit de poteſtate: vt. §. minima. inſti. de capi. di. ⁊ l. tutelas. de capi. di. ⁊ l. gallus. §. et quid ſi c tantū. ſ. de lib. ⁊ poſth. Suſtinēdo gl. dicas qꝺ glo. intellexit hic qñ capitis c diminutio ꝯtingit in perſona patris: nam tūc per mediam ⁊ maximam liberantur a patria poteſtate non per minimam: quia tranſeunt a patre in poteſtatem arrogatoris: ſed ſi intelligimus de capitis diminutione minima contingente in perſona filij tunc glo. deberet dicere media ⁊ minima: non autē deberet dicere nō minima. ℭ Quero † vtrum hoc procedit hodie quod filio emancipato nepos teneat locū ſui. Glo. tangit in. l. gallꝰ. §. et quid ſi tantum. ſ. de libe. ⁊ poſth. ⁊ tenet quod ſic. ego tenui contrarium quia caſus eſt in contrarium q2 emācipatus ſuccedit hodie ad ſimilitudinem ſui: caſus eſt in. l. meminimus. §. ſ. C. de leg. heredi.

Si quis. Succedere dicimur non ſolum ei qui habere deſinit ſed ei etiam cui ſpes habendi deficit. ℭ Nota tex. ibi non minus autem nepotes ſuccedūt in locū parentū ſuorum. hoc ideo quia tex. in corpore de here. que ab inteſta. dicit quod in locum parentum veniūt filij et filie eorum: nec dicit de pronepotibus. certe idem erit de pronepotibus vt hic: quia appellantur filij.

1 ☞ Succeſſoriū edictum an habeat locum in ſuis.

2 Nepos an poſſit inſtitui ſub omni cōditione.

Filia excluſa a ſtatuto non dicit̃ ſua.

Sciendum. Quando quis inteſtatus decedit an quis ſit ſuus: tēpus mortis inſpicitur: ſed ſi decedit facto teſtō tps quo teſtm̄ deſtituitur inſpicitur. h. d. ℭ No. † tex. ibi q̄uis ſucceſſio in ſuis heredibus non ſit: ex quo habes ꝙ in ſuis heredibus nō eſt locus ſucceſſorio edicto: quod an ſit verum dicā. ſ. proxi. §. Secundo no.ᵃ † ꝙ nepos poteſt inſtitui ſub omni cōditione vt hic ibi: vel nepos ⁊c. de hoc dic vt. l. ſuus quoq3. in princi. de here. inſti. ⁊ l. ſed ſi in conditione. §. nepotes. eo. ti. vbi dubitat̃ per gl. tm̄ caſus eſt hic circa iſtā materiā de ſuis heredibus. Quero † dicit ſtatutumᵇ huius ciuitatis qꝺ filia femina nō ſuccedat ab inteſtato maſculis extantibus: quero vtrū filia femina dicatur eſſe ſua heres. Certe nō: quia vides hic ꝙ filiꝰ exheredatꝰ nō eſt ſuus vt hic: ⁊ eadē ratione filia priuata a ſtatutoᶜ ſucceſſione non eſt ſua. ⁊ hoc prodeſt ſcire ad multa.

ℭ Priuata a ſtatuto. excluſꝰ a ſtatuto ꝺ finit eſſe ſuus. hoc idē tenet Bal. i. l. maximū vitiū. circa fi. C. ꝺ lib. p̄te. ꝙ perpetuo not. et ponit bal. in. l. cūctos populos. ꝺ ſum. tri. ⁊ p ro. i. l. apud iul. §. idem iulianꝰ. ad tre. ſequit̃ etiā ro. in. l. vētre. ſ. de acq̄. her. in v. col. Et facit qꝺ voluit bal. i. l. q̄ ſe patris in antepe. colū. C. vñ li. vbi dicit ꝙ ſtatutū diſponens vt filiꝰ poſſit ſe abſtinere tollit omnē ſuitatē ⁊ oēs eiꝰ effectꝰ qꝺ dictū ſeq̄t ibidē pau. de ca. ⁊ i. l. ſ. C. ſi vt ſe. ad heredi. abſti. ADDE q̄ poſui in. l. maximum vitium.

1 ☞ An duo de iure ciuili poſſint eſſe heredes.

Poſt ſuos. Dicitur hic quod poſt ſuos ſtatim vocantur conſanguinei. Contra: imo non eſt locus ſucceſſorio edicto extantibus ſuis de capite in caput: ſed de gradu in gradum vt. ſ. proxi. §. ⁊. ſ. vnde li. l. ſcripto. ⁊ l. qui ſe patris. cum ſi. Glo. dicit intelligit̃ qꝺ hic nunq̄ fuerunt ſui: ideo vocantur cōſanguinei non ex vigore edicti ſucceſſorij: q2 ipſi primi reperiuntur: ⁊ hoc verum mero iure ciuili ſm̄ qꝺ ſui heredes erant ſiue vellent ſiue nollēt: ſed cōſiderato iure pretorio erat locus ſucceſſorio edicto c extantibus ſuis: ⁊ ſic. l. qui ſe patris eſt correcta. alij dicūt ꝯtrarium ꝙ nepos nō poteſt admitti vt ſuus: q2 non eſt locus ſucceſſorio edicto extantibus ſuis ſ3 admittit̃ agnatus per bo. poſ. vnde agnati de iure pretorio. Iaco. de are. Pe. ⁊ Cy. ⁊ Iac. bu. ⁊ Ray. de for. tenebant iſtam opi. ſecūdam: ſemꝑ ego dixi ꝙ in hoc male dicunt. ⁊ glo. dicit verum. ⁊ ratio iſtorū doctorū eſt iſta: q2 nō poſſunt eſſe plures heredes inſolidum eodē iure. vt. l. ſi vt certo. §. ſi duobus vehiculum. commodati. ⁊ l. quod contra. §. vni duo. ſ. de rei. iur. ⁊ l. hereditatem. §. ſi. de caſtren. pecu. ſed filiꝰ de iure ciui. eſt heres: velit: nolit. ergo alias non pōt eſſe heres de iure ciuili. Sed male dicunt: ⁊ cōtra caſum. l. ſ. §. ſi q̄s adita. ſ. tit. ſ. vbi ſi aliquis adiuit hereditatem: poſtea abſtinuit per beneficium reſtitutionis in integrum: alius admittit̃ ex. l. xij. tab. nō obſtā. ꝙ primus qui eſt heres inſtitutus: remanet heres de iure ciuili. vt. l. ſed ⁊ ſi fine. §. ſed qꝺ papin. de mino. ⁊ l. ei qui ſoluendo: in ſi. de hered. inſti. ⁊ tm̄ ibi ſunt duo

1 heredes de iure ciuili. † Ad rōnē eoꝝ q̄ eſt qꝺ nō poſſunt eſſe duo heredes eodē iure ꝯcedo verū eſt: ⁊ eodē reſpectu: ſed diuerſis reſpectibus ſic: vtputa quia vnus eſt heres de iure ciuili directo: alius de iure ciuili vtiliter: ⁊ ita eſt in toto titu. ad trebel. q2 heres h3 directas de iure ciuili: fideicommiſſarius vtiles de iure ciuili: quia ex ſenatuſconſulto: ⁊ ſic erit hic primus heres de iure ciuili directo: alius vtiliter. dixi in. l. qui ſe patris. C. vnde liberi. ⁊ in. l. ⁊ exheredatum. de re iudi. ⁊ ſic gl. bene dicit. ℭ Ultimo no. gl. que incipit qꝺ etiam cōcepti ⁊c. quam ſepe allegat Dy. ad hoc quod a quo remouetur genus ⁊ quelibet eius ſpecies.

Poſt conſanguineos. Nota ꝙ inter agnatos non eſt locꝰ ſucceſſorio edicto ſed corrigitur vt dicitur in gloſſ.

1 ☞ Filij duorum fratrum qualiter ſuccedant patruis et auūculis: ⁊ qualiter cum eis ⁊ qualiter alijs ſuccedant.

Agnati.

Hec hereditas. Quero quidam deceſſit relictis filijs duoꝝ fratꝝ

a nullis exiſtētibꝰ ꝯſanguineis: q̄ro vtꝝᵃ filij ſuccedāt i

b ſtirpē vel in capitaᵇ. In hoc fuit opi. olim inter Azo. ex vna parte: ⁊ accur. ex alia: dicebat Azo eos vocari in capita: ⁊ no. ipſe in ſumma de legi. heredi. ⁊ gl. recitat in aut̃. ceſſante. e. ti. in quo vr̃ reſidere gl. inſti. de legi. agna. ſuc. §. hoc etiā. qꝺ vr̃ ꝓbari ꝑ illū tex. ⁊ per. l. lege. xij. ta. in ſi. C. de legi. he. ⁊. ſ. ſi ꝑs hr̃ditatis pe. l. ſ. in ſi. ⁊ hoc. §. in ꝟ. hereditatis. d. Accur. ꝯſuluit ꝯtriū: ⁊ ego vidi in ſuis cōſilijs ⁊ hoc gloſſauit in. d. aut̃. ceſſante. ⁊ in. d. l. ſ. in fin. ſi pars hereditatis pe. in gl. ſuꝑ ꝟ. hereditatis. ⁊ in gl. ſuꝑ ꝟ. vēdicationē. dicēs iura antiqua. ff. ⁊ C. corrigi in hoc ꝑ. d. aut̃. moderni doctores quidā tenēt opi. Azo. vt Roff. eius diſcipuli in ti. de bo. poſ. vñ cogn. §. vlti. quē Spe. in ti. de ſuc. ab inteſt. recitatᶜ ⁊ nihil firmat Ia. de are. Dy. ⁊ Cy. ſequēdo eos tenēt opi. Accurſij vt patet ex no. per Cy. in. d. aut̃. ceſſante. Ia. but. ibidem tenet opiñ. Azo. qꝺ ſuccedant in capita: ⁊ ſolū ſuccedant in ſtirpes qñ ſuccedūt cum patruis ꝑ ſuꝰ aut̃. Nō tūc eſt q2 ſuccedit ꝯ̄ ius cōe cum patruis q̄ ſunt proximiores in gradu defuncto de cuius ſucceſſiōe tractat̃ deberent preferri nepotibꝰ q̄ ſunt in remotiori gradu. vñ hoc in priuilegium nepotū eſt vt in locū ſuorum parentū ſuccedāt. Sed qñ ſuccederēt inter ſe nō exiſtentibus patruis remanerēt iura antiqua incorrecta: vt vr̃ in a nuere tex. in. d. aut̃. de here. ab inteſ. §. reliquū. circa finē: ibi hoc bñficiū ⁊c. Ego vero inter tātas opi. cū de facto occurreret ab opi. Accur. non diſceſſi nec diſcedo: imo eā teneo tanq̄ verā. primo ꝑ tex. quē alle. in. §. ſi vero neq3 fratres. in aut̃. de here. que ab inteſt. ſcꝺo ꝑ caſum in eo. ti. §. illud. qui. §. ꝓcedit: al's ꝓcedit. §. ſi vero. vbi expreſſe dicit qñ nulli ſuperſunt filij maſculi vl' b femine filij fratrū ſuccedūt in locū parentum ſuorū qui erāt in ſecūdo gradu ⁊ excludunt alios qui in tertio ſūt l3 ipſi in tertio ſint: ⁊ ibi de hoc tangit̃ ꝑ Ia. de bel. hoc etiā dicit̃ in aut̃. ceſſante. ver. hi aūt. al's incipit poſt frēs ex vtroq3 ⁊c. apparet ergo ex ꝓdictis c qꝺ etiā qñ ſuccedūt cū his q̄ ſunt pares in gradu ſuccedūt in locū patris eoꝝ ⁊ ſic in ſtirpes. Preterea ꝓbatur: q2 ſi aliud diceres ſequeret̃ qꝺ l3 quo ad patruos ſuccederent in ſtirpē tm̄ inter ſe fieret diuiſio in capita: vt in hoc exemplo. Defunctus eſt titius relicto fratre ⁊ ex alio fratre vno nepote et ex alio fratre duobus nepotibus ille frater haberet tertiā: nepotibꝰ remanent alie due partes: que deberent inter ſe diuidi in capita ſecundum predictam opinionem. et ſic quilibet haberet tertiam: quia non vtuntur priuilegio inter ſe. hec conſequentia probatur in ſimili. ſ. de vulgari et pupillari. qui cū plures: et iſta conſequentia eſt falſa: vt dicto. §. reliquum. quia quilibet vocatur in eam partem quam pater acceſpturus erat: ergo eſt falſum antece

a ℭ Poſt cōſāguineos. §. agnati. q̄to vtrū. ⁊ vid bar. in aut̃. caſſa. C. de ſa. ſā. eccle. and. barba.

And. Po.

b ℭ Uel in capita. vid alex. ꝯſ. lv. in. ij. col. in. iiij. vol. vbi ponit qꝺ bo. fen.

c ℭ Recitat. ⁊ ibi late per Io. and.

a ¶ Succedant in ſtirpes. vtrum nepotes ſuccedant in capita vel in ſtirpes ⁊ vide ꝙ no. barto. in. l. ſ. §. ſi 1 pars here. pe. ⁊ hanc opi. vř etiā ſequi bal. in feudis. in. c. ſ. in prin. de ſucceſ. feud. ⁊ per eum in. c. ſ. de gra. ſuc. in feu. ⁊ etiam ſequit̃ bal. opi. Accur. in. c. ſ. de natu. ſucceſſ. feu. ⁊ vide bal. in. c. ſ. a §. q: vidimus. qui feu. da. poſ ſunt. ⁊ Accurſium et bart. ſequitur etiam d. Fran. de ramp. in. d. auť. ceſſante. ⁊ eſt communis opinio. ⁊ etiaʒ eam diſputando quidā doc. excel. tenuit 1 videlʒ do. Mat. de mateſil. in trac. de ſuc. ceſ. ab inteſta. i tertio ar. prin. ⁊ i feudis, ⁊ et vide not. p Baldum

dens. Manifeſte ergo concluditur qḋ filij fratrū iter ſe ſuccedāt in ſtirpes quod eſt verum qn̄ tractatur de ſucceſſione alicuius ex patruis vel auunculis. Si vero tractatur de ſucceſſione aliorum. tunc remanet quod ſuccedāt b in capita: vt dicta. §. ſi vo neqȝ fratres et ſic iſte. §. in vno corrigitur prout dicis de eo qui deceſſerit relictis filijs duorum fratrum. in alio exemplo remanet incorrectus prout loquit̃ in eo qui deceſſit relictis filijs duorum patruorum. ⁊ ita de facto conſului in ciuitate aſiſij.

Parui. Iſtḋ qḋ d̄r adoptiuis. fil. dic hodie vt in. l. cum in adop. C. de adop.

☞ Tertius ex vtroqȝ parēte an preferatur tertio ex altero parente.

Legitima. Dicitur hic ꝙ ille admittit̃ qui eſt ꝓximior. dicit glo. fallit in multis: vt in glo. patet. Item do tibi aliā fallētiam in duob⁹ fratrib⁹ quoȝ vnus eſt coniūctus ex vno parēte. ali⁹ ex duobus. p̄

in lege ſecunda. C. de ſuis et legi. et in ſimili vide duas queſtiones not. per Baldum in auten. poſt fratres. la. ij. C. de leg. heredi. et text. cum gloſſ. in. l. lege. ad ſi. eodem titulo. Salice. in autentic. ceſſante eodem titulo tenet opinio. Azon. et conſilium Bart. incipit ſuper heredi. do. Nic. vbi tenet idem qḋ hic nulo addito.

b ¶ Legitima. quia frater. ⁊ iſtud idem probatur ſubtiliter inducēdo in auť de hr̃. q̄ ab inteſt. in. §. relictū. ⁊ in. §. ſi igitur de fun. in verſi. huius priuilegium. et in. §. ſi vero neqȝ fratres, hic allega. ⁊ ita ibi firmant Iaco. de bel. ⁊ Barto. in lect. ⁊ facit. ſ. e. l. in princ. et ita conſulendo refert Bald. tenuiſſe Franc. berti. de peruſio. ⁊ Aloiſium de laiſſiglaſis de Florentia ibi etiam dicit recolende memorie Barto. hic ita tenuiſſe. et vide Bal. in auť. ceſſante. de legi. heredi. vbi videtur tex. hoc etiam tenet Paul. de caſtr. in autentic. poſt fratres. C. de legi. hered. ⁊ in ſuo conſilio. cccl. 1 vij. ⁊ bal. in conſil. incip. in x̄pi noie talis p̄uictus eſt. titius deceſſit.

c ¶ Item pretor. vide gloſ. ⁊ docto. in lege prima. C. ad orfi. et ad iſtum textum nota ibi: non proprie ⁊c. bene facit gloſſ. not. ⁊ quod ibi in lege quod ſi nepotes. de teſtament. tutella. et pro intellectu huius c legis. vide Baldum in lege ſi in perſonam. codice de fideicom. not. per Barto. in. l. ſ. C. de his qui ante 1 aper. tabu.

fertur ergo ille qui eſt ꝯiūctus ex vtroqȝ parente. ſʒ auť. ceſſante de legi. her. ⁊ in coꝛ. vñ ſumit. ¶ Sed qḋ in tertijs vtrū tertius ex vtroqȝ parēte pferat̃ tertio ex vno parēte. tñ pone exēplū duob⁹ modis. Primo p̄ mens habuit vnū fratrē ex vtroqȝ parēte. aliū ex vno parente tm̄: tractat̃ de ſucceſſiōe mea. vel pone quod habēs duos filios ex prima vxore accepit vxorem ſecundam ⁊ vxor habebat filiam ex alio matrimonio: quam filiam tradidit nuptui vni ex filijs ſuis primi matrimonij ex qua natus eſt filius. Filius natus ex ſecūda vxore eſt tertius huius filij ex vtroqȝ parēte: q: frater b carnalis p̄ris. ⁊ frater carnalis matris. Filius primi matrimonij eſt tertius ex vno parēte tm̄: q: frater carnalis p̄ris querit̃ an in ſucceſſiōe p̄ferat̃. Circa hanc. q. de facto. hoc dico etiā ſalua maiori deliberatione puto qḋ nō. nam illud qḋ dicitur vtrum ſint ex vno parēte an ex vtroqȝ: nō habet locū niſi quando tractatur de ſucceſſione fratrum vel patruorū: ſecus ſi de ſucceſſione vlterioꝝ: vt dicto. §. ſi vero neqȝ fratres. ibi enim ſola propinquitas inſpicitur in gradu non vincula quibus iunguntur. ſecundum hoc. §. iſte in hoc non corrigitur. ita debetis intelligere.

Interdum. Proximior intelligit̃ de tpe mortis ſi nullū conditū eſt teſtm̄: alias ꝓximior intelligit̃ eo tempore quo teſtamētum deſtituitur. h. d.

Unde vel le. Scripto herede repudiāte ſuccedunt ꝓximiores in gradu cū onere fideicōmiſſi ab inteſtato repetiti. h. d. ⁊ eſt ſatis bioſus. §. ¶ Oppo. inter agnatos non eſt ſucceſſio: vt. ſ. ea. l. in prin. Sol. illud verū cū vnus ex agnatis fuit eo tpe in quo hereditas fuit delata: ſed hic agnatus preſens deceſſit antequam hereditas eſſet delata: ſʒ hodie in totū eſt ſucceſſio: vt inſti. de legi. agna. ſuc. §. placebat. Item oppo. ꝙ hereditate non adita fideicommiſſum extinguatur: vt. l. ille a quo. §. ſi de teſtamento. ad trebellia. Dicunt quidam quod hic fuit relictum a venientibus ab inteſtato. ſed certe hoc eſt contra tex. qui dicit ꝙ fuit relictū ab herede ſcripto. Quare alij dicūt ꝙ hic fuit hereditas adita: ſed hoc eſt contra tex. qui dicit ꝙ fuit repudiata. Quare dic quod fuit relictum ab herede ſcripto ⁊ repetitum a venientibus ab inteſtato: alias non procederet niſi forte ſecundum aliam lect. que eſt in. l. eam quam. C. de fideicom.

i **Inteſtato.**

Poſt decem. De hoc dixi aliquid in. l. gallus. in prin. de liberis ⁊ poſth. ⁊ Dy. ſ. de ſta. ho. l. ſeptimo meſe. ⁊ ibi ſcripſi multa ſcripta magiſtri gentilis.

1 ☞ Nepotes ꝓprie dicunt̃ illi qui tpe mortis eius de cuius ſucceſſione querit̃ ſunt nati.

2 Poſterioꝝ appellatione cōp̄hendunt̃ oēs deſcendentes in infinitum.

3 Emphyteoſis ſi eſt accepta ꝓ ſe filijs ⁊ nepotib⁹ qḋ nepotes non cōcepti admittant̃ ad eam.

Item pretor. ᶜ Nota textū ibi: nō proprie ⁊c. Ex quo habes quod nepotes proprie dicuntur illi qui tempore mortis eius de cuius ſuc

ceſſione queritur ſunt nati. Sed pone. fuit ſtatutum hic tempore aduentus imperatoris Federici ꝙ aliqui nobiles eſſent exbanniti ipſi ⁊ eorum filij ⁊ nepotes. certe ſi ſunt aliqui nepotes q non erant cōcepti: tunc non comprehendunt̃. ſed ſi vis ꝙ ipſi comprehendantur: dicas ꝙ ipſi ⁊ eorum poſteri. nam poſte 2 rorum appellatione comprehenduntur omnes deſcendentes. hic eſt tex. in. l. iuriſconſultus. §. parētes. 3 ſ. de gradibus. Item quero ſi aliquis accepit emphytheuſim pro ſe ſuiſqȝ filijs ⁊ nepotibus. modo nepotes non erant tūc concepti an comprehendant̃. Videtur ꝙ non: vt hic. Dico ꝙ iſti nepotes admittunt̃: ⁊ eis ex illo inſtrumento queritur ius. q: hoc qḋ hic dicitur habet locum tantum in acquiſitione heredi a tatis legitime. Et not. quod dico legitime ⁊ de bo. nō. poſſ. intelligitur: ſecus in alijs acquiſitionib⁹. hic eſt tex. not. in. l. paul⁹. §. paulus. de bo. li. ⁊ ſcripſi in. l. dicitur. de verbo. obli. predicta vera in acquiſitionibus. in diſpoſitionibus vero penalibus dic vt dixi. ſ. in prima. q.

b **Si ex pluribus.** ᵇ Ius accreſcendi ſequitur rem: ⁊ ideo ad heredes tranſit. ius ſubſtōniſ re ſpicit perſonam: ideo ad heredem nō trāſmittitur. h. d. no. glo. ibi ⁊. l. licet ⁊c. que ſit ratio hui⁹ l. dic. vt hic in gl.

Capitis. Rationem huius. l. vide q: per legem. xij. tabu. defertur hereditas per nomina deſignantia agnationē. ſʒ per emancipationē deſinit eē agnatus. ergo ⁊c. ſʒ p ſenatuſcōſulta defert̃ hereditas p noia nature: vt pater mater: q noia per emancipatio 1 nem non tollunt̃: vt. l. tutelas. de capi. dimi. ſed hec. l. c hodie corrigitur quia ſublata eſt differentia emancipationis ⁊ patrie poteſtatis. per auť. de heredi. ab 1 inteſtato.

Si pater. Iſtius. l. intellectum pono plene in. l. ſi is qui pro emptore. de vſuca. pro empt. in trac. de fictione tranſlatiua. ¶ Op. de. l. qḋ ſi filius. de caſtren. pecu. Reſpondit glo. ſui iuris creditur deceſ 1 ſiſſe quantum ad ſucceſſionē ab inteſt. non qn̄tū ad ſubſtitutionē pupillarē. ⁊ ideo dic vt in glo. Tu vero dicas ꝙ iſtud eſt verum quantum ad pupillarē ſubſtitutionem: ſed quātum ad tacitam vulgarem qua continetur in expreſſa pupillari. dic vt dicam in. l. ſ. ſ. 1 de vulga. ⁊ pupilla.

Ad ſenatuſconſultum tertullianum. Rubrica.

Siue ingenua. ¶ Tota iſta. l. tractat de offi. ſenatuſconſulti orficiani p quod filius ſuccedit matri: ſed ſecunda. l. loquitur de ſenatuſcōſulto tertulliano per quod mater ſuccedit filio.

Si ea. No. hic caſum ſpecialem in quo hereditas matris non adita tranſmittit̃ ad heredes. ⁊ ratio eſt quia abſqȝ ſui culpa adire non potuit: alios caſus habes in. l. ventre. de acqui. here.

Filius. Hic eſt bene nouus caſus. ſimilem caſum habes. ſ. l. prox. §. ſ. Iſte. §. videt̃ de 1 verbo ad verbū cōtra. l. intercidit. de cōdi. ⁊ demon. ⁊ cōtra diſtinctionem a quā dedi in. l. ſi cognatis. de re. dub. vbi dixi ꝙ ille q̄ efficit̃ ſeru⁹ poſtea liber: ⁊ et poſtea libera dimittit̃. ſecus ſi efficiat̃ ſeru⁹ pene. d̄r hic totū econuerſo. Rn̄. in ſucceſſione ex teſtamento procedit illa diſtictio quā dedi in. d. l. ſi cognatis. in. ſ. le. ſed in ſucceſſione ab inteſtato erit diſtinguendū totū econuerſo. Rō eſt. q: ille q̄ efficit̃ ſeru⁹ nō efficit̃ b eius conditionis vt nō ſit ſucceſſibilis ex teſtō: quia alij pōt facere heredem miniſterio ſuo. vt. l. ſi pater. ſ. de here. inſti. ſʒ ille qui efficit̃ ſeru⁹ pene reſtituatur videt̃ alius homo. vt. l. ſi ſeruus. §. ſ. ſ. de adi. leg. in ſucceſſiōe vo ab inteſtato totū econuerſo. nam ille qui efficit̃ ſeru⁹ hominis deſinit eſſe agnat⁹ vel cognat⁹ oīno. Et ʒ efficiat̃ liber nūqȝ reaſſumit q: remanet libertus alien⁹. iō nūqȝ ius ſuccedēdi recuperat: vt hic. facit. l. homo liber. de ſta. homi. ſʒ ſi ſeru⁹ pene efficit̃ ⁊ reſtituat̃ naturalia ⁊ ciuilia iura recuperat: meritò habilis ad ſuccedēdū reperit̃. qḋ intelligo verū niſi hereditas per alium eſſet appꝛehenſa. vt no. in. l. gall⁹. §. et b quid ſi tantum. in ſi. gl. ma. ſ. de lib. ⁊ poſthumis.

☞ Interpretatio quid ſit.

Qui operas. ᶜ No. glo. que dicit interptor id eſt corrigo. Ex quo habes quid ſit dicere interptatio. ſimile no. in. l. ſ. ſ. ſ. c oſſ. iu. ⁊ ibi gl. alle. iſtū tex. ¶ Op. ſ. §. pri. Sol. illud qḋ d̄r hic de dānato rei capitalis nō corrigit̃. ſʒ ſolū id qḋ d̄r de eo qui locauit operas ſuas vt cum beſtijs pugnaret.

1 ☞ Que eſt ratio qḋ hereditas q̄ defertur ex ſenatuſcōſulto nō tollit̃ ꝑ capitis diminutionem: ſed illa que per. l. xij. tabu. ſic.

1 **Capitis.** Que eſt ratio quod hereditas que defertur ex ſenatuſcōſulto nō perit capitis diminutione: ſʒ ea que defert̃ ex. l. xij. tabu. ſic. Rōne reddit tex. in. l. tutelas ſ. de capi. dimi. quia per ſenatuſcōſultum defertur hereditas per nomina naturalia. ſed capitis diminutio non tollitur per nomen naturale: quia nihilominus remanet mater vel filius. ſed per. l. xij. tabularuʒ defert̃ hereditas per noia iuris: vt ſuis ⁊ agnatis. ſed per capitis diminutionem deſinit quis eſſe ſuus et agnatus. ideo tollitur per capitis diminutionē quod notatur.

☞ Excluſus ab hereditate per bene

a ¶ Legitime. Vide Bal. in. l. q ſe p̄ris. C. vñ libe. ⁊ et in vlt. q. ⁊ 1 l. ſi in perſonam. C. de fideicom.

¶ Si ex pluribus. Vid̄ Bal. i. l. ſ. in. p. q. C. qn̄ non pe. par. ſed ſi caſ⁹ ſubſtit. locū nō hʒ. an rede at ad cōiū criū vl̄ ad quem. vid̄ bar. in. l. re p̄ſciti. i. iiij. q. ij. q. p̄nc. ⁊ le. iiij. q: ē q. valō nō. And. Po.

b ¶ Si ex plurib⁹. vide aliqḋ p alex. i. l. teſtamento. ad ſi. C. de impu.

¶ Qui opas. qḋ ſit interptatio: vid̄ bal. i. l. ab executiōe. C. quo. app. i pnci. ⁊ hēs textū ⁊ ibi bal. i. l. gallus. §. et ſi parēte. de li. ⁊ poſth. Et quot modis hec ſumat̃ iter ptatio vid̄ late bal. in l. iij. C. de libe. prete.

a ¶ Si quis adita. Adde Bar. in rub. C. de ſucc. edi. ⁊ in. l. ex cōtractu. de re. iu. vbi latius. ⁊ in. l. j. in vlt. q. prin. de vul. ⁊ pup.

b ¶ Qḋ ait ſenatus. Et vide Bar. vbi ponit. x. que im pediunt litē conteſt. in. l. poſtq̄ liti. C. de pac. Jo. an. in addi. in ti. de exec. ſenten. p͛ope ſi. bart. in. l. ⁊ ſi in- a ſtrumēta. C. de ſi. in- 1 ſtru. lib. x. ⁊ vide bald. i. l. lege. C. de legib. et ſing. dictū Barto. in l. cum lex. ſ. d leg. qḋ not. p Ca- 1 noni. in ca. ſi. de cōſti. Bar. in. l. illicita. in princi. de offi. preſi. Andr. bar.

~ Andreas pomate.

b ¶ Qḋ ait ſenatus. Vide Feli. in rub. de preſcri. ver. illis caſibus in eo. §. verſi. iſta verba. in prin. vide Feli. in. c. ſi. de conſti. Fede. conſi. clxvj. ⁊ conſi. clxxiij.

c ¶ In preteritis. Exceptio preſcriptionis impedit litis ingreſſum. adde Barto. in. l. fin. ſ. pro ſuo. ⁊ quod ibi dixi.

d ¶ Habui. q. Not. q̄ ſtatutum qḋ loquitur de preteritis ⁊ futuris. adde latius Bar. in. l. omnes populi. in. v. q. princi. de iuſt. ⁊ iu.

e ¶ Sed ſi ſint ſui. Et vide Bar. in. l. j. ad ſi. ſ. de contra. abu. Andr. bar.

e ¶ Sed ſi ſint ſui. No. ⁊ vide Bal. in. c. j. in ſi. princip. de ſucce. feu. ſed ſi ſtatutum dicit qḋ mater non poſſit ſuccedere filio niſi in octaua parte ⁊ alij repudiauerunt partes ſuas: an matri accreſcat totum? vide Bald. in. l. j. C. de ſecun. nup. ⁊ eſt paſſus dubius. et hic adde Baldū in. l. maximum. de lib. preteri. ⁊ facit iſtud no. pro diſtin. Jmo. quam facit in. l. gallus. §. et quid ſi tantum. de libe. ⁊ poſthu. videlicet in. q. an filia prohibita per ſtatutum ſuccedere non extantibus maſculis poſſit petere contrata. vt deducat teſtamentum ad cauſam inteſtati ⁊ ſic ſuccedat non ob. te. de qua. q. vide Bal. in. d. l. maximum. in vlti. q. ⁊ in. d. §. et quid ſi tantum. ⁊ Ang. ibi ⁊ in. l. ſi emancipa. C. de col. al's. in. l. vt li. eo. ti. ⁊ Jmol. no. in. d. §. ⁊ q̄d ſi tantum. ⁊ Ro. in. d. l. vt lib.

~ Andreas Poma.

e ¶ Sed ſi ſint ſui. Vide Feli. in ru. de preſcript. in. v. colum. ver. ⁊ illis caſibus.

f ¶ Si quis ex liberis. Et vide gl. in. l. infanti. C. qui admit. et Bal. in. l. apud hoſtes. C. de ſu. ⁊ le. ⁊ vide cōſi. Bar. lxxj. inci. factū proponit ſub tali forma q̄dā. mami⁹ vbi dicit infans mortu⁹ eſt poſt. xv. dies ſue natiuitatis mater nō petierat tutelam vtrum excuſetur. dicit q̄ ſic: q: nō h₃ locū illud verbū cōfeſtim. vide ibi. ⁊ vide in conſi. xcij. inci. hō accurſuli ibi deceſſit poſt octo dies. And. Barba.

1 ficium reſtitutionis in integrum: ſ₃ remaneat heres de iure ciuili: tñ nō impedit q̄n alius ſit heres de iure ciuili.

a Si quis adita.

De hoc §. feci plu- 2 ries magnū feſtum in quo habes † q̄ ille qui per reſtitutionē in integrū excluditur ab hereditate ſ₃ de iure ciuili heres remaneat: tñ non impedit q̄n alius poſſit heres eſſe de iure ciuili. vt dixi in. l. j. §. ſciendū. ſ. ti. j. ⁊ hic eſt caſus p opin. gl. in. l. qui ſe patris. C. vnde libe. ¶ Opp. glo. de. l. ſi. de ſucceſ. edi. Sol. vt ibi.

☞ Exceptio preſcriptionis impedit litis ingreſſum.

2 Clauſula et hoc locum habeat in preteritis preſentibus ⁊ futuris: quid operetur.

Statutum quod filia non ſuccedat extantibus maſculis: et habeat locum in preteritis ⁊ futuris qḋ nō habet locum in filia que cum fratre diuiſerat.

b Quod ait ſenatus.

b Hic eſt no. §. hic 1 videtur tex. † qḋ exceptio preſcriptionis eſt exceptio rei finite ⁊ ſic impedit lit. conteſt. ſimile habes in. l. tranſacta. j. de ver. ſigni. ⁊ in. l. cum querebatur. §. j. j. iud. ſolu. Item ad 2 uerte † quod dico in. l. omnes populi. ſ. de iuſt. et iur. vbi dicebam quod predicta locum habeant in preteritis ⁊ futuris. Iſta verba i preteritis intelligi debēt c in preteritis ᶜ precedentibus non finitis. vt. l. cauſas. C. de tranſac. ⁊ in auten. vt cum de appel. co. in prin. nam finita dicuntur que ſunt finita pacto: tranſactione: vel quouis alio modo: vt hic. ⁊. ll. ſ. alleg. ⁊ habui d queſtionem ᵈ in his terminis. dicit ſtatutum q̄ filia non ſuccedat extantibus filijs maſculis: ⁊ hoc habeat locum in preteritis ⁊ futuris. modo quedam filia cū fratre diuiſerat. q̄rebat an in ea locum hēat ſtatutū. Dixi q̄ nō. q: illa cā erat iā deciſa i diuiſiōe.

Siue ingenua.

No. tex. in. §. ſ₃ ſi filius. ver. ſ₃ ⁊ ſi libera. q̄ro nōne vr̄ q̄ redacta i ſeruitutē deſinat cē mr̄ ſ₃ manumittat. vt. ſ. pxi. §. Rñdeo iſto tpe quo peperit fuit ſerua: merito ſi fuit manumiſſa ſtatus ei⁹ augmētat ⁊ redit ad ſtatum quo erat tpe natiuitatis iō remanet mater: ſ₃. ſ. pxi. §. nūq̄ redit ad eū ſtatū quo erat tpe natiuitatis: iō mater non remanſit.

Libera.

Supra dixi q̄ mater admittit ad ſucceſſionē filiorū. hic vero ponit an filij filiorū matrē excludāt vſq₃ ad. §. obijcit. ibi ponit an pater matrē excludat vſq₃ ad. §. ſi pr̄ ibi an mr̄ excludat ex eo q̄ filijs tutorē non perijt vſq₃ ad ſi. l.

1 ☞ Statutū q̄ filia femina non ſuccedat extātibus liberis intelligitur extātibus filijs qui patri poſſint ſuccedere.

e

Sed ſi ſint ſui.

e ¶ † No. q̄ ſi ſtatutū di- 1 cit q̄ filia femina non ſuccedat extantibus liberis intelligitur extantibus filijs qui ſuccedāt patri. caſus eſt hic cōcor. l. ſiue. §. ſi. ſ. de iure pa. ⁊. l. ⁊ ſi ex modico. §. ſi filius. de bo. libe. ⁊. l. j. §. quidam filium. ſ. de bono. poſſeſ. cōtra ta. ſed contra hoc videtur q̄ imo iſti debeāt excludere matrē ſi poterant ſuccedere ſ₃ non ſuccedant. vt. l. filiuſfamilias. §. cum quis. ⁊ ibi not. ſ. de lega. j. Solu. vt ibi dixi in. l. j. §. quidam filium. ſ. de bono. poſſeſſio. contra bu.

1 ☞ Suus hereditatē patris non aditā tranſmittit.

2 Agnoſcens bono℞ poſ. quando videatur agnoſcere hereditatem.

f

Si quis ex liberis.

f Pone caſum ſic filius exiſtens in patria poteſtate habebat vxorem pregnantem: ita qḋ ſi naſceretur non naſceretur in poteſtate ipſius filij: poſtea fuit emancipatus: poſtmodum deceſſit relicta vxore ſua pregnante: vxor pregnans fuit miſſa in poſſeſſionem nomine ventris. et peperit vnum filium q̄ deceſſit antequam adiret hereditatē. Queritur vtrū iſte filius impediat matrē que eſt auia quo

a ad ipſum ᵃ ſuccedere filio ſuo: qui eſt pr̄ quo ad ipm. Et dubiū erat: q: vēter miſſus in poſſeſſionē videbatur haberi loco aditionis: tñ iuriſcōſul. dicit ꝯ. Dicit tex. an mr̄ patris ſui q̄ eſt auia quo ad ipm. Dy. dicit tex. vocat. ita qḋ admittat ad ſucceſſionē filij ſui. Et admittat mr̄ iſtius poſthumi ad hāc hereditatē tanq̄ ſibi trāſmiſſam a filio ſuo. dicit tex. agnaſcit. qui pr̄ fuit emācipatus a patre ſuo auo: quo ad hunc poſthumū: ⁊ ſic nat⁹ non recidit in poteſtatē patris ſui. No. tex. ibi. neq₃ eñ ſufficit. ¶ Op. ⁊ videt q̄ here-
1 ditas † patris nō adita trāſmittat. vt. C. de ſuis ⁊ legi. l. apud hoſtes. ⁊. l. hereditatē. §. fili⁹. j. de caſtrenſi pecu ſi. ſed d: hic cōtra. So. dicūt q̄dā fateor q̄ hereditas nō adita nō trāſmittat: in alijs caſib⁹ ille leges loquunt. ſ₃ veritas eſt q̄ hereditas patris nō adita tranſmittit: vt dicam in. l. ſi filius q̄ patri. ſ. de vulg. ⁊ pup. Quare dic q̄ hic filius. ſ. poſthum⁹ nō eſt ſu⁹ q: nō erat in poteſtate patris. Et ſi dicis q̄uō poteſt eſſe? Rñ. q: tpe emancipationis pr̄is ſui erat ꝯcept⁹: ⁊ ſic naſcebat in ptāte aui. ⁊ ita intelligit Hug. ⁊ Cynus in. l. apud hoſtes. C. de ſu. ⁊ legi. ⁊ ſic no. q̄ ſuus heres hereditatē patris non aditā trāſmittit: vt hic. ibi ſi nō ſuus heres agnoſcit. Dicam in. l. ſi fili⁹ q̄ pa-
2 tri. Itē videt † q̄ q̄ petit bo. poſſ. videatur agnoſcere hereditatem. vt. l. puberem. C. de iur. delibe. Sol. ibi de bo. poſſeſ. que ius tribuit: ſec⁹ ſi ius nō tribuit. vt in poſſeſſione noie vētris ⁊ carbo. ⁊ ſimilibus. nam iſte bono. poſ. non faciunt heredem: vt dicitur hic qḋ tene menti.

Sed ſi infanti.

Que eſt rō differentie inter infantem ⁊ furioſum. dixi in. l. j. de bo. poſ. infan.

Obijcitur.

Pater ergo excludit matrē non auus.

Si ſit.

Ibi agnat⁹ defuncti vltra fratrē. ⁊ ſic obſtat ſeq. §. per iſtum tex. habetis vnā decretalem. extra de conceſ. preben. c. autoritate. lib. vj. facit qḋ dixi vobis in. l. prima. §. penultimo. ſ. de cōtra tabu.

Si ſit conſanguineus.

Vt intelligas hūc. §. videas inſtit. eo ti. Ad euidētiā huius. §. premitte qḋ ſicut fili⁹ excludit matrē ⁊ pater matrē: ita frater cōſanguineus excludit matrem: ſed ſoror cōſanguinea ſuccedit vna cum matre. ita habetis inſtitu. eo. ti.

b

Si mater.

b Dictū eſt. ſ. qualiter mater excludatur a ſucceſſione filij propter filios vel conſanguineos: modo eſt videndū quando priuetur ſucceſſione ꝑpter tutorē non petitū. Et primo ponit mentem cuiuſdam conſtitutionis. ſecundo incipit illam conſtitutionem exponere. Secūda ibi: ⁊ quidem ⁊c. ¶ Opp. ad prin. C. ad tert. l. omnem. ⁊. l. matres. Sol. iſta loquitur quando fili⁹ deceſſit impubes: ſecus ſi factus pubes deceſſerit. Sed querit de qua matre loquitur hic an in matre naturali ⁊ legitima an naturali tm̄. Reſpond. etiā in naturali tm̄ loquitur vt. l. ſi. C. qui pe. tuto.

1 ☞ Statutum loquens in poteſtate quod habet locum in capitaneo qui circa idem habuit eādem iuriſditionem.

c d

Equidem.

c Not. tex. ibi: ſed puto ⁊c. Ex quo nota ᵈ quod licet ſtatutū loqua-

a ¶ Ad ipſum. vide iſtum tex. alle. per Old. in conſilio xx. incip. quidam habens.

b ¶ Si mater. de huius. §. intellectu vide Barto. in. l. matris. C. eo. ⁊ dicit no. Bar. per iſtum tex. in. l. ij. C. de nego. ge. qḋ excuſatur mater ſi non petijt tutores filijs egenis.

¶ Eq̄dē. Statutū loquēs in ptāte hab₃ locū in capitaneo. facit qḋ not. Bart. in. l. ſi maritus de qō. ⁊ al leg. fin. gl. in. l. ⁊ ſuu₃. al's eſt ſtipulatio. §. ſi. ſ. de pactis. in gl. in ver. partem. q̄ ſtatutum loquēs i poteſtate itelligitur loq̄ etiā cū ſuis iudicibus. ⁊ hūc tex. alleg. Roma. in ſuis ſing.

~ Andreas Pomate.

¶ Ex q̄ nota. vide q̄d inferat Alex. conſil. xx. in fin. in iiij. volu- mi. Romanus ſingu. dcij. al's. dcccij. ⁊. cōſil. xvij.

¶ Denuntiare. Syndicus debet denuntiare maleficia ſi denuntiat compulſus a iudice an incidat in penam ⁊ huius text. intellectum vide not per Barto. in. l. non ſolum. §. morte. in penul. col. de ope. no. nun.

tur in poteſtate: tñ habet locum in capitaneo ſi capitaneus circa idem habuit eandem iuriſditionem quam poteſtas.

1 ☞ Syndicus compulſus denuntiare maleficia a iudice quando excuſetur a pena.

1

Quid ergo.

Not. tex. † ꝯ ſyndicos comitat⁹ e debētes denūtiare ᵉ maleficia ſub certa pena. q̄d ſi denūtiauit cōpulſus a iudice an excuſet a pena? Certe videt debere diſtingui aut procraſtinabat ⁊ differebat ⁊ tunc ſi cōpellit a iudice nō excuſatur: al's ſic. vt hic.

1 ☞ Mater q̄ nō perijt tutores dari filio ſ₃ ipſa vel alij geſſerint ſed non legitime non excuſatur.

2 Tutela que defertur matri non eſt legitima ſed anomala.

3 Mater que non recuſat tutelam cu₃ illam non velit incidit in hanc conſtitutionem.

Quod ſi pater.

Op. ⁊ vr̄ qḋ mater non poſſit eſſe tutrix ſm iſta tpa. vt. l. ſi. ſ. de tute. Sol. hoc cōcedo: ⁊ qḋ hic d: intellige qḋ hoc impetrauit a princi 1 pe: vt. d. l. ſi. † Sed quid ᶠ ſi tutores nō f petijt: ſed ipſa geſſit vel alij geſſerunt ſed non legitime: q: non fuit factū inuentarium neceis tutela decreta: an d excuſet? Dicit glo. qḋ nō: q: tūc excuſatur cū ipſa vel alij legitime geſſerūt ⁊ ita d₃ intelligi. ita dicit glo. qḋ not. Iſte. §. inducitur per Dyn. ⁊ alios ad 2 q. † vtrum tutela matris ſit legitima? Et hic vr̄ tex. qḋ ſit legitima. Alij dicunt eam anomalam de quo nota. in aut. ma. ⁊ auie. C. quando mu. tut. offi. fun. pōt. dixi in. l. ſi quis ſub condi- 3 tione. ſ. de teſt. tute. ¶ Vltimo induco iſtum tex. ad qōnem. dicit. l. ij. ſ. q̄ e

¶ Sed quid. Adde Barto. in. l. fin. §. perſonis. C. de adminiſtr. tuto. ⁊ quid ſi mater non petijt tutorem: ſed ipſa adminiſtrauit: ſed minus legitime: vide Baldum in. l. matres. C. ad tertul. in verſi. quero nunq̄d mater. ⁊ in. l. precibus. in. vj. col. C. de impube. ⁊ alijs ſubſt. ⁊ quid ſi mater eſt extra memoriam vel eſt ſeptuagenaria vel ſimplex. vide Bal. in. d. l. matres. et dixi poſt Bal. in. d. l. precibus.

a ℭ Quod ſi curatores. Vide bal. in. l. matres. in ver. modo quero. C. eo.

Andreas Pomate.

b ℭ Et hoc facit. Ad q̄onem vide Alex. conſil. xlij. in. ij. volu. Fel. in. c. lꝫ cām. ver. limita quarto. de ꝓba. bar ba. conſilio xlij. in. ſ. volu.

c ℭ Quid ſi nō cōpulit. Et no. tex. hic i verſi. plenū offi/ cij ⁊c. ꝑ quē ꝯſuluit bal dus ī ꝯſil. inci. in xpi noīe ꝓpo= nit i facto: ꝙ quidam Thomaſi⁹ ⁊c. ꝙ ſi ille cui iniūgit onus petē di tutorez nō cōpulit tutorem te ſtamenta / riū vel aliū admīſtra / torem ſuc/ ceſſione ꝑ= uatur. Fa/ cit. C. q̄ pe tant tut. l. matrī pie= tas. ⁊ vide qḋ not. ſ. e. l. ſi mat. verſi. qḋ ſi pater. ⁊ qḋ habet in. l. q̄ alienaz. C. ḋ ꝑcu. ⁊ a C. de teſta. tut. l. vete/ ribus. cuz ibi no. ⁊ in ſti. ad ter/ tul. §. quē/ ad. ⁊ hoc ꝓ cedit nō tā tum in ma tre: ſꝫ ī auo ⁊ quocun= ꝙ alio aſcē dēte. l. ſi. §. ꝓſonis. C. de admi. tu. cum ibi not. vide Bar. in. d. §. perſonis. q̄ dicit ꝙ hoc non ꝓcedit in tutore teſta/ mentario. idē tꝫ Bald. in. d. §. perſonis. qui dicit qḋ ex hoc non procedit impietas. ⁊ vide Bal. in. l. preci= bus. in. v. col. de impube.

pe. tuto. quod mater debet petere tu/ tores filijs non habētibus tutores le gitimos. vt. l. matres. C. eo. ti. ⁊ ſic ma ter quaſi ſemper excuſaretur cum ra/ ro contingeret quod non ſint legiti= mi: ⁊ ratio erat quia mater non pote/ rat eſſe tutrix niſi impetraret a prin/ cipe: ⁊ ideo excuſabatur ſi erant legi 1 timi: q: legitimi ſtatim poterāt admi= niſtrare. Hodie enim per ius autenti/ corum prefertur legitimo. vnde. legiti mus non poteſt adminiſtrare niſi ma ter recuſet tutelam. ⁊ ideo dico ꝙ ma 1 ter incidit in iſtam conſtitutionem ſi ipſa non recuſat tutelam ita quod le/ gitimus poſſet adminiſtrare. vel ipſa non adminiſtrat. ⁊ ad hoc induco iſtū textum. q: ſicut ipſa mater incidit in conſtitutionem quando teſtator vo= luit eam adminiſtrare: q: hoc caſu ſta tim potuit ipetrare a principe. ita ho/ die. cum eū vult ius commune quod ipſa ſtatim adminiſtrare poteſt ⁊ pre feratur legitimo incidit in cōſtitutio/ nem ſi nō adminiſtrat nec recuſat tu/ c telam: ita quod legitimus poſſet ad= miniſtrare. Nō intelligas ꝙ mater te neatur petere tutores quando ſuper/ 1 eſt legitimus: ſed debet ipſa admini= ſtrare vel ſaltem adminiſtrationē re= cuſare ita qḋ legitimo competat ius 2 adminiſtrandi.

Filius.

No. etiaz ꝙ in penali diſ/ poſitione ſtatutum in fi= 3 lio non habet locum in nepote. dicam ſ. de teſtamenta. tutela. l. quod ſi ne/ 4 potes.

Quod ſi curatores.[a]

No. tex. ibi: qḋ ſi cū pregnās. No. ergo ꝙ mater lꝫ ſit grauida non tū excuſa tur ſi non petat tutorem filijs ſuis vel 1 curatorem ventri: quod tene menti ꝑ petuo.

☞ Si ſit ſtatut⁹ terminus. xxx. diez pro primo decem: ⁊ pro ſecundo decē: ⁊ pro tertio decē. ⁊ in primo cōparet procurator: ⁊ litigatur ita ꝙ trāſit ter minus ⁊ ꝓnūtiat̄ ꝓcuratorem nō eſſe legitimū an alij duo termini currāt.

Non ſolum

Currit ergo tps matri ad pe tendū tutores donec agitat̄ cauſa: an illi quos petijt habeant priuilegium excu/ ſandi ſe vel non. † Et hoc facit[b] ad queſtionem. dat⁹ eſt alicui terminus ad comparendum triginta dierū quorum decem pro primo. ⁊. x. pro ſecundo. ⁊. x. ꝓ ter tio ⁊ peremptorio termino: comparet in primo per procuratorem: ſuper procuratorio litigatur ita quod tranſeunt illi. xxx. dies. ⁊ finaliter pronunciatur pro/ curatorem non eſſe legitimū: an cōcurrerint illi duo termini. Certe ſic ſi principali poteſt imputari culpa quare talem dedit procuratorem vel tali modo de/ dit: vt hic quod tene menti.

☞ Mr̄ petens tutorem minus dignum excuſatur.

Quid ſi indignos.

No. ꝙ hic pretor non tenetur ſeq̄ neceſſario petitum a matre lꝫ cōtrarium no. ⁊ male. ſ. de teſta. tu. l. ſi quis ſub conditione. ⁊ ibi dicā. Se cūdo nota: ꝙ ſi mater † petijt minus idoneos: ⁊ fue/ runt dati: non excuſatur mater. qui aūt ſint idonei vi debitis. ī. proxi. §.

Idoneos.

Not. tex. quod mater debet petere tutores filijs locupletes ſaltē ſicut ſunt pupilli. ⁊ ita ītelligo locupletes in hac materia. ita not. in. l. paupertas. ſ. de excu. tuto. Sed quid ſi non reperiatur ita locuples: Reſpon. petat plures q̄ inter eos omnes ſint ita locupletes ſicut pupill⁹. ita no. in. d. l. paupertas. ſed in fideiuſſore dato a tutore non requiritur ꝙ ſit ita locuples ſicut ⁊ pupillus. vt l. mulier. C. de iure do.

Quid ſi non compulit.

[c] Dicit text. cum plenū hic reſpondet.

☞ Mater quod confeſtim tenetur petere tutorez 1 ſcilicet ſtatim quod poſſit dummodo non tranſcen/ dat annum.

2 Mater non excuſatur ſi pupillus deceſſit intra quin quaginta dies ⁊ intra dictum tempus non petijt tu torem.

3 Mater poſt annum non poteſt ſe excuſare quare nō petijt tutorem filio.

4 Succedentes pupillo ⁊ tenentes primum locuz qḋ ſi non petunt pupillo tutorem repellantur.

Confeſtim.

Supra in. §. ſi mater. dicitur cō feſtim. modo in hoc. §. queritur quō intelligat̄ ꝯfeſtim. Dicit̄ hic confeſtim cōtra. C. de legit. here. l. ſciant. ⁊. ī. eo. §. ſi. vbi dicit in annum. 1 Sol. vno de tribus modis. † primo ꝙ iſta corrigat̄ ꝑ illas. ſed eſt falſum: quia ille leges dicunt in annum ſecundum. l. ⁊ ſic referunt ſe ad iſtam. vel dic quod iſtud qḋ hic ḋr cōfeſtim: refert̄ qn̄ dꝫ dare noīa eoz q̄ ſunt reiecti ſeu remoti. nō qn̄ dꝫ ab initio petere: vt euidenter apparet ex verbis conſtitutionis poſi/ te. ſ. in. §. ſi mater non petierit. Hoc dictum non pla/ cet per ea que habuiſtis. ſ. in. §. quod ſi tutores. vbi ḋr ꝙ mr̄ dꝫ petere curatorem ventri. ⁊ ſic apparet ꝙ non habet terminū vnius anni. ⁊ ideo puto ꝙ hec di ctio cōfeſtim: referat̄ ad totum. §. quare dic ꝙ ille le/ ges intelligant̄ ſm iſtum. §. vt quod dicitur in annū: intelligantur ſcꝫ confeſtim vt potuit: niſi ſit impedi= tus legitima cauſa ita quod annum non tranſcen/ dat. ⁊ ita videbatur tenere Rich. mal. in. d. l. ſi ſciant.

1 ℭ † Quero intra[a] quantum tempus mater debeat a
a hoc facere. Hanc. q. habui hoc anno de facto. ⁊ dixi primo quod ſi pupillus moritur intra nouem dies a morte defuncti: puto matrē excuſandam indiſtincte per aut. ſed neq̄. C. de ſepul. vio. ⁊ in corpore vnde ſu b mitur. vbi dicit̄ ꝙ intra nouem dies a morte defun= cti non poteſt inquietari. ⁊ ideo hoc anno potuit eſſe quod tot cōſanguinei matris deceſſerunt quod ha e buit excuſationē plurīū menſium per illā aut. Item puto ꝙ ſi pupillus decederet intra. xxx. dies: mater eſſet excuſata ſine alia excuſatione: q: breuitas tem/ poris eam excuſat. ratio q: in hoc fuerunt expenſe q̄ debēt fieri a matre: vt. l. ſ. C. de nego. geſt. vnde ante q̄ cōponat negotia ſua: vt poſſit mittere ad petēdos tutores puto quod habeat dilationem. xxx. dierum. vt. l. ſi. C. de requi. re. argu. autem. qui ſemel. C. quo= modo ⁊ quando iudex. Item puto qḋ ſi pupillus in tra quinquaginta dies decederet: eſſet excuſata ma f ter. nam video quod tutori ad proponendam excu= ſationem dantur quinquaginta dies. ⁊ ab illo termi no in antea eſt tutela periculo ſuo. vt. l. ſcire oportet. §. primo. ſ. de excu. tut. eadem ratione matri ad petē r dum tutorem dabuntur quinquaginta dies q: etiaz g
b maior eſt ratio in petitione quam in excuſatione[b] et a quinquaginta diebus in antea puto matrem non excuſari niſi probet legitimam cauſam. ℭ Vltimo
3 nota † quod mater non poteſt proponere legitimam cauſam poſt annum: ⁊ ſic lapſus anni facit preſum= ptionem iuris ⁊ de iure quod non habuit legitimaz excuſationem: vt hic. contra quam non admittitur
4 probatio. ℭ † Quero quid in alijs qui tenent primū locum in ſucceſſione pupilli: an repellantur ſi non pe
c tant tutorem pupillo: Reſpondeo idem eſſe[c] in alijs qui ſuccedunt in primo loco pupillo quod eſt in ma tre. vt. l. ſciāt. C. de legitimis heredibus. tene menti iſta.

d

Tractari.

[d] ℭ In textu municipalib⁹ qui re/ quiſiti recuſauerunt tutorem dare vt. l. prima. §. magiſtratibus. ſupra de magiſtratibus conue.

Etſi forte.

Videtis hic quod mater exclu= ditur a ſucceſſione filij non ſolū de ea que ei defertur a iure communi: ſed etiam de ea que defertur ex vigore illius ſtipulationis que eſt ſtricti iuris: et ideo puto qḋ mater non petens tutorē filij repellitur a ſucceſſione non ſolum ea que defer= tur a iure communi: ſed etiam ea que defertur ex for ma ſtatuti. quod tene menti.

1 ☞ Statutum excludens matrem a ſucceſſione fi= liorum extantibus agnatis vſq; ad tertium gradum ꝙ auus maternus etiam excludatur.

2 Ablatiui abſolute ꝓlati ab eo qui poteſt diſponere inducunt diſpoſitionem.

Diſpoſitio ſi eſt facta contemplatione alicuius: licet verba ad eum non dirigantur tamen ei competit actio.

Lucrum ſi aliquis ab eo remouetur ꝙ illi applice/ tur contemplatione cuius remouetur.

3 Statutum ꝙ extantibus maſculis femina non ſucce= cedat: nepos ex filia non ſuccedit.

Videndum.

[e] Hic eſt valde nota. §. habui= ſtis. ſ. in verbis conſtitutionis poſitis in. §. ſi mater. quod mater que nō pe= tit tutorē filio non habet ius vendicā dorum bonorum. Modo querit̄ qua liter intelligatur nō habet ius vendi= candorum bonorū. Ad quod reſpon= c det hic iuriſconſultus. ℭ Querit gl. matre excluſa veniunt alij: ſed an eſt ordo[f] in petendis tutoribus vt primo mater deinde demum ea excluſa alij poſſunt petere tutorē non ante: Dicit glo. ⁊ bene ꝙ nō. ℭ Idē no. C. de le= gi. here. l. ſciant. ℭ † Quero. cauetur[g] ſtatuto ciuitatis Florētie ꝙ mater nō ſuccedat filijs extātibus agnatis vſq; ad tertiū gradū Quero quid de auo materno: ſi reſpicis verba ſtatuti ſolū excludit matrem. de admittendis aūt agnatis nihil diſponūt. ſed matre ex= cluſa veniunt ſequentes in gradu qui tenēt primum gradum ſucceſſiōis. vt hic: ſed auus veniret ſi mater nō eſſet. ergo ⁊c. Itez pro hoc quia mater ſub d nomine proprio non ſub nomine co= gnati excluditur: ergo non excludun tur alij agnati. vt lege tutelas. ſupra de capit. diminutione. In contra= rium quod excludat̄ auus matern⁹ vi

ℭ Quo infra. Et vide Bald. in. l. precibus. in. viij. colum. C. de impu. et quod refert Pau. de caſt. in. l. ſi deceſſerit qui ſatiſ. cog. et no. per eum in. l. cum ſtipu/ latus ſim mihi a proculo. de ver. obli.

ℭ In excuſatione. Vide Ang. in conſi. ij. nec poteſt morā purgare ſcḋm Ange. in. l. ſi inſulam. ⁊ ibi Imo. in. v. fallen. regule. de verbo. obligationi.

ℭ Idem eſſe idē te/ net Bart. in. d. l. ſciāt. ſꝫ qḋ aliud ſit ī matre quā ī alijs expreſſe ī tꝫ bar. in. l. ij. ſ. q̄ pe. tu. ⁊ vide. ſ. ḋ infra. ī. l. q̄d ergo. §. ſi quis. ⁊ ibi Bart. ⁊ in l. matres. C. eo.

ℭ Tractari. Ad iſtū §. vidē bal. ī aut. iiſdē. in verſicu. quero nūq̄d pe= ne. C. de ſe cundis nuptijs.

ℭ Videndum. Et vide bar. in ꝯſi. xxxix. vbi dicit qḋ excluſa matre excludit̄ eius filius: all. bar. hic. ⁊ in. l. liberorum. de ver. ſig. alle. Bal. ibi q: pulchre loquit̄ Andr. barba.

ℭ Videndū no. qḋ excluſa matre: eo. q: nō petijt tu= torem non applicatur fiſco: ſed veniunt alij. adde gl. in. l. nepotibus. qui pe. tuto. et Bald. in. l. ſecunda. C. ſi aduer. deli.

Andreas Pomate.

ℭ Videndū. adde in materia huius. l. qui debeant ſuccedere. Anch. cō ſi. cclj. inci. omnia iura.

f ℭ An eſt ordo. Adde Bald. in. l. precibus. in. viij. col. C. de impu.

g ℭ Quero cauetur. Vide Baldum in. l. ſi defunct⁹. C. de ſuis et legi. et in lege quicunq;. C. de ſeruis fu= gitiuis in tertia columna et in lege illam. C. de colla. et etiam conſuluit Imol. et Bald. in. l. quod vero. ſ. de leg. et vide omino Bal. in. d. l. illam. Quid aūt ſi ſta tutum excludit ſororē a ſucceſſione germani an exclu dat a ſucceſſione remotioris. Angel. ꝙ ſic in conſilio ccccxliij. inci. in dei nomine totū ⁊c. alle. no. per bar= tolum hic.

a ¶ Per tex. Adde ꝙ in ſimili no. pulchre Bald. in l. ſi quis. C. eodem.

~⁜ Andreas Pomate.

b ¶ Diſpoſitionē. vide Ro. conſi. xxxij. in ij. col. in ij. dubi. Alex. in l. ſtipˡo hoc mō cōcepta. in pe. col. de ver. obli. Pan. cōſi. xxvij. in. xv. col. ⁊ xviij. i. ſ. vo. ⁊ cōſi. xxxv. eo. vo. et conſi. lxſ. e. volu. Roma. conſil. cxxix.

detur ratio ſtatuti: que videtur velle ꝙ hereditas remāeat apud agnatos. Preterea ſi excludiꝛ proximior ī gradu: ſequēs videꝛ excludi: vt. l. ij. §. fratris. ⁊ qd ibi no. ſ. ſi quis ali. teſt. prohibue. Quid dicemus? Richar. mal. diſputauit vnā. q. in ſimilibus terminis ⁊ determinauit agnatos preferendos oībus cognatis. moueꝛ. nam hic inꝛ a ſtatuto excludiꝛ quodā iure ſpāli: ſꝫ ille q̄ iure ſpāli excludiꝛ: ꝗtum tñ

c ¶ Preterea. vid bar to. i. d. l. ſeruo legato. ⁊ qd ibi dixi. ⁊ Bartolum in l. ij. §. ſina. ſ. de coll. bono. ⁊ qd no. Bal. in l. ſi quis filiū. C. de inof. teſt. ī vſi. quero retēto ſtatu. ⁊ Bar. in l. ſ. §. pe. de bo. poſ. contrata. ⁊ Bal. in l. maximū vitium. in ſ. col. C. de lib. p̄teri. ⁊ in l. ſi defun. C. de ſuis ⁊ legi.

d ¶ Vinco matrem. Si vinco vincētē te: fortius vico te vide Bal. in l. ſi quis filiū. in ſi. C. de inoffi. teſta. et Bar. in l. ſ. §. filiū. ſ. de cōtratab. in verſi. quero ſcdo pone ⁊c. ⁊ in l. ſi defunct. C. de ſuis ⁊ legiti. ⁊ ibi per Baldum.

e ¶ Statutū. Adde Bal. in l. maximū. C. de libe. prete. ⁊ qd ipſe no. in l. ſ. C. de in ius vo. Cy. in l. ſ. in ſi. C. que ſit long. conſue. qd no. Bar. cū his que ibi dixi ī auꝛ. poſt fratres. C. de ſuis ⁊ legi. ⁊ hec vlti. q. Bar. poſſet decidi per alia q̄ no. ipſe Bar. ⁊ que ibi ſcripſi in l. liberoꝝ. de verb. ſig. ⁊ Bal. in l. ſcimus. C. de inof ſi. teſta. Ange. in l. de quibꝰ. ad ſi. de legiti. ⁊ Joā. an. in tit. de teſta. §. ſ. ⁊ in tit. de ſucceſ. ab inteſt. in rub. et Pet. de ancha. in c. canonū ſtatuta. circa medium. de conſti. ⁊ in d. l. liberorum.

~⁜ Andreas Pomate.

f ¶ In filia. Vide in ſimili que ponit Alex. in l. ſ. C. de ſucceſ. edi. in illo ſtatuto quod non ſtante patruo non excluditur per illum in l. illā. C. de colla. conſil. liij. in iiij. volu. et conſil. lxxv. eo. iiij. volumi. Panor. conſil. lxv. in ſ. volu. vide que poſui poſt Bar. in l. liberoꝝ. ff. de verborum ſignificationibus in ſi. q. per Alexā. in l. ſ. C. de in ius vocan. ⁊ conſi. cxiiij. in iij. volu. vide etiam ad alia ſtatuta Barbat. conſi. xvſ. in ſ. volu. et conſilio. xxxix. in ij. volu. Ancha. conſi. cccſ. ⁊ conſilio ccccxxxiij. Ana. conſi. xxvij. et conſi. lxix. et conſi. lxix. Pau. de caſt. conſil. cccxxxviij. et aliquid per Roma. conſi. ſ. in ſi. dub. in ſi. et conſil. xl. in princip. Barbat. conſi. xvſ in ſ. volumine. ⁊ conſi. xxxix. in ij. volumine Antonium de Butrio conſi. ſ. in ſ. dub. et conſi. xlvij. in ſine.

g ¶ In ciuitate. et ad materiam queritur quid ſi ſtatutum dicit: quod agnati filias defuncti excludant a ſucceſſione nunquid filij ſororis excludent filiam. ⁊ dicendum eſt quod non; quia non ſunt agnati: quia licet habeant iura ciuilia fauorabilia agnatorum: tamen non habent iura extraordinaria: maxime odioſa ſtatutorum: quia ſtatuta debent intelligi propie

ad excludendum alios vr̄ eſſe heres. vt. l. mulieri ē titio. ſ. de cōdi. ⁊ demonſt. ⁊ l. cum quaſi. §. ſed ⁊ ſi. ſ. de fideicō. liber. Mihi vr̄ ꝙ iſta ratio non ſit bona.
a Primo per tex.[a] ſ. e. l. §. ſed ⁊ ſi ſint ſui. ⁊. ſ. de bo. lib. l. ſi ex modica. §. ſi filius. vbi nudū nomē heredis nō ſufficit ad alios excludendos: tamen determinatio ſua videtur mihi vera. et pro euidentia ſcias quod iſta verba quod mater non ſuccedat extantibus agnatis. habent nō ſolum virtutem excluſiuam matris: vt hic. ſed etiam habent virtutem inductiuam
2 vt agnati ſuccedant. nam †illi ablatiui abſoluti extā-
b bus agnatis inducunt diſpoſitionem[b] quando proferuntur ab eo qui poteſt diſponere circa illud. vt. l. fideicommiſſa. §. cum eſſet. ſ. de lega. iij. et. l. in ratio-
c ne. §. tamen ſi. ſ. ad leg. falci. Preterea [c] quando vna diſpoſitio ſit alicuius cōtēplatione: lꝫ expreſſe verba ad illum non dirigantꝛ: tñ ei cōpetit actio. vt. l. ſeruo legato. §. ſi teſtator. ſ. de legat. ſ. ⁊. l. fideicom. §. interdum. ſ. de lega. iij. Unde cum iſta diſpoſitio ſit facta fauore agnatorum: eis ex hac diſpoſitione competit actio. vt. ll. ſ. alleg. Preterea qn̄ aliq̄s remouetꝛ a lucro cōtemplatione alteriꝰ illi dꝫ applicari: cuius contemplatione remouetur: vt apparet in tutore qui priuatur legato ſi non gerit tutelam. vt. l. poſt legatū. §. amittere. ſ. de his qui. vt indi. ⁊. C. de le. l. penul. ⁊ pro hoc optime eſt tex. ſ. de col. bo. l. cum emācipati. §. ſi duo fratres emancipati. ⁊ ibi dixi. Ex his concludo quod ſtatutū videtꝛ diſponere ꝙ mater nō ſuccedat ſed agnati. Ex hoc ſequitꝛ quod agnati ſuccedunt excluſa matre ⁊ omnibꝰ cognatis. ad hanc. l. q̄ dicit qd matre excluſa admittuntur alij ſequentes in gradu: reſp. qd hic eſt facta excluſio nulliꝰ cōtēplatione: et p̄ iſtam cōſtitutionē nullus alius noīatim vocatꝛ matre excluſa: ſed in q. noſtra ſecus. Non obſt. ſi dicis quod ſi per ſtatutum mater noīatim excluditur: ergo non alij. vt. l. tutelas. ſ. de capi. dimi. quia fateor quod ex illo capite quo mater excluditur: alij nō excluduntꝛ: ſed ex eo quod agnati vocantꝛ: alij excluduntꝛ: qꝛ cum aliquos voco: alios videor excludere. vt. l. cum p̄tor. ſ. de iudi. ⁊ expreſſius. in l. ſicut certi. C. de teſta. mili. Et ſi auus maternus diceret: ego vinco agnatos: a-
d gnati vincunt matrē: ergo ego vinco matrē[d] non eſt bona argumētatio: qꝛ quod dicit auus: ego excludo agnatos: verum eſt de iure cōi. vt in auꝛ. defuncto. C. eodeꝫ. ſed agnati excludunt matrem ⁊ oēs agnatos ex forma ſtatuti: ideo concludo ꝙ ſiue mater ſit mortua: ſiue viuat: quod agnati admittantꝛ excluſa m̄re
3 ⁊ omnibꝰ ſequētibꝰ in gradu. ⁊ idē †puto in oībus ſimilibus queſtionibus deſcendentibus ex ſtatuto:
e vt puta ſi diceret ſtatutum[e] extantibus maſculis ſilia femina non ſuccedat: quid de nepote ex filia? certe
f idem quod in filia[f] per ea que ſupra dixi. tene iſta
g menti.: et ſic de facto conſului in ciuitate[g] Florentie.

Patrem. Op. ille qui habet patrē adoptiuū eſt in eius poteſtate: ergo nō hꝫ heredē matrē vꝛ aliū. vt. l. ij. ſ. de caſtrē. pecu. So. intellige qd pater adoptiuus eū emancipauit. vt dꝫ in l. ij. §. adijcitur. ſ. eo.

m **Atris.** No. tex. ibi: ſi diuerſis ⁊c. ſic ⁊ ruſtici rn̄dent cōtra hanc legem.

e **Quiſſimum.**

Si ex filio. Hic eſt difficilis caſus ⁊ facit ad ea que plene dixi in l. ſ. §. penult. ſ. de contratab.

i ☞ An ex eo qd dico credo ꝙ volo repudiare hereditatem: dicatur facta repudiatio.

Filij mater. Hic ē no. ⁊ ſing. caſus dicit tex. verba: q̄ verba poſita ſunt. ſ. e. l. ſ. §. ſi nemo. dicit text. admittēda eſt nō poſt: ⁊ hoc p̄bat rō q̄ ſequitur. Vides ergo ꝙ filiꝰ q̄ dixit ſe nolle adire poſt
a ea penitētia peracta pōt adire.[a] Cōtra. C. de repu. here. l. ſicut. vbi q̄ dixit ſe nolle adire poſtea non poteſt adire. Dicit glo. aliud eſt repudiare. ⁊ tūc nō pōt admitti ex penitentia: aliud ſi dixit nolo adire. ⁊ tūc magis differre videtꝛ q̄ repudiare. vt no. in l. ij. C. de iu. ⁊ fac. igno. ⁊ facit qd no. C. vnde liberi. l. q̄ ſe patris. Hec opi. videtꝛ cōtra tex. qꝛ ſic dicēdo nolo adire non
b repudiat[b]: ergo ſequēs in gradu nō poſſet adire: qꝛ p̄mus non eſſet excluſus: ſed hic innuitꝛ ꝙ ſequens poſſit adire: vt hic ⁊ expreſſius. ſ. eo. l. ſ. §. ſi nemo. et ſic videtꝛ repudiare. quare dic ſpāle ī hereditate materna: vt hic. ſicut in hereditate p̄rna. vt. l. ſi. C. de repu. here. Sꝫ ꝯ predicta facit. l. ij. C. de iur. ⁊ fac ign.
1 ſꝫ dic vt ibi no. in gl. in alia ſol. Hoc p̄miſſo †qd ſi q̄s dicat ego credo ꝙ volo repudiare hereditatē: an ex hoc videatꝛ repudiare hereditatē. Videte: vos debetis dicere ſic. qn̄qꝫ q̄s expreſſe dicit ego repudio: et tunc videtꝛ repudiare ſine dubio. Idē ſi dicat nolo eſſe heres: vt hic. ⁊. ſ. e. l. ſ. § ſi nemo. ⁊. ſ. de ſuc. edi. l.
k ſ. §. q̄ ſemel. Qn̄qꝫ[c] loquitꝛ dubitatiue: nō credo mihi expedire. vel credo hereditatē eſſe periculoſam: ⁊ tūc aut dicit iſta verba poſt petitū tempus ad deliberandū: ⁊ videtꝛ repudiare: vt. l. ſed ⁊ ſi alio. §. ſ. ad trebel. aut ante petitum tempus ad deliberandū: et tunc per curſum triū menſiū ſequētiū videtꝛ repudia-
d re[d]: vt. C. de iur. delib. l. ſcimus. §. ſimili modo. circa princ. l. cum glo. no. Quandoqꝫ nihil dicit. ⁊ tunc ſiquidē nō eſt datum tp̄s ad deliberandū: ⁊ pōt adire perpetuo. vt. l. licet. C. de iure deli. Sed ſi decederet intra annum tm̄ tranſmittit ius deliberandi: vt. l. cū antiquioribus. illo tit. Si vero eſt ſtatutū tp̄s ad deliberandū: tunc ſi ad petitionem filij. dic vt. l. ſcimus circa ſi. C. de inof. teſt. Si vero ad petitionem creditorum: tūc poſt tp̄s videtur adire. vt. l. ſcimus. §. pen̄. de iure delibe. Si vero ad petitionem ſubſtituti. tūc videtur repudiare: vt. l. quādiu. ⁊ ibi not. ſ. de acquiren. hereditate.

g **I filius.**

1 ☞ Statuto ſtante quod filia dotata non ſuccedat quouſqꝫ ſuperuixerit maſculus: mortuo maſculo hereditate adita ſine maſculis: an filia admittatur. ꝙ ſic.

Statuto poteſt fieri vt quis ſit heres in vita alicui defuncto ⁊ poſtea deſinat.

2 Dictiones quouſqꝫ tādiu ⁊ ſiīes: ſiue a lege ſiue ab homine prolate qualiter capiantur.

3 Filia in caſu predicti ſtatuti ſi decedat viuente fratre an fratre mortuo filij dicte filie admittantur.

4 Filia excluſa in caſu allegati ſtatuti: an poterit petere cautionē a fratre de non diſſipādo.

5 Filia dotata ⁊ excluſa a ſtatuto: an poterit rumpere teſtamentuꝫ patris ſi a patre fuit preterita.

6 Teſtamentū in quo pater filium heredem inſtituit filiam nuptam ⁊ dotatā preterijt: cum clauſula codicillari: an ſuſtentetur per dictam clauſulā ſaltē ratione fideicommiſſi.

Quando in pēdenti. Querit gl. vtrū mater interim ſit heres. dicit glo. ꝙ non. qꝛ tex. dicit in ſuſpenſo: ⁊ bene. idem not. in l. illud. ſ. ſi pars heredita. petatur. ¶ Quero[c] ca

ſecundum diſtinctionem vocabuli non improprie: ſꝫ filius ſororis ſm̄ diſtinctionem vocabuli agnationis non eſt agnatus: ſed per inſtrumentum reductus ad paritatem agnatorum ⁊ nullum ſimile eſt ideꝫ. ergo ⁊c. C. de leg. here. l. leg. vide Bal. in l. meminimus. e. titu. nō voco em̄ hos agnatos re ⁊ nomine: nec re tm̄: ſed ſimiles de qua ſtatutum nō loquiꝛ: qd arg. de ſimili ad ſimilia non procedit: maxime qn̄ induceret excluſionem cōtra ius naturale: ita fuit determinatū Bono. diſputando p̄ Nic. de mat. ſm̄ Bal. in c. ſ. an agna. vel ſi. ⁊ in hac materia adde q̄ no. Bal. in l. libero. ff. ſign. in vij. col. ⁊ ſeq. q̄ aūt dicantꝛ cōſanguinei agnati. vide Bar. in l. cū quidā. §. qd m̄. ſ. de acq̄. here. ⁊ adde qd dixit Bal in c. ſ. per illū tex. q̄. mo. feu. ad ſi. perti. qd iſtud ſtatutū q̄ femina nō ſuccedat extātibꝰ parētibus maſculis vſqꝫ ad quartū gradū intelligitꝛ agnatis: ⁊ an nepos dicatur agnatus aui: vide in l. qui ſe patris. in gl. in. C. de lib. ⁊ in l. quē filius. ſ. de adoptio. facit. l. filius. C. de ſuis ⁊ legiti.

a ¶ Poteſt adire. Contrarium tꝫ idem Barto. in l. ſi quis ſuus. ſ. de iur. delibe. ⁊ no. plene per Bal. in d. l. qui ſe patris.

b ¶ Non repudiat. Et faciuntꝛ que no. Bal. in l. ea q̄. C. quomodo ⁊ qn̄ iu. qn̄ quis dicit nolo venire.

~⁜ Andreas Pomate.

c ¶ Qn̄qꝫ. ⁊ not. elegantem doctrinam ſi preceſſit tēpus ad deliberandum concurſus termini trium menſium cum iſtis verbis credo hereditatem periculoſam inducit repudiationem. vide Bart. in l. ſ. al's ſi. ff. de iure deli.

d ¶ Videtur repudiare. Bal. contra in d. l. fin. §. cum igitur. de iure delibe.

e ¶ Quero. No. de ſtatuto dictante ꝙ filia non ſuccedat extātibus maſculis. adde qd Bald. in c. ſ. §. ſ. in tit. epiſcopum vel abbatem. dixit no. vbi omnino, vide per Bal. in l. ſi quis poſthumos. §. fin. de libe. et poſthu. ⁊ plene per eundem in l. ſi quis filiū. C. de in offi. teſt. ⁊ ad predicta maxime in d. c. ſ. §. ſ. adde bal. in auꝛ. ſed ⁊ ſi quis. C. de ſecun. nup. ⁊ in l. in quibus eod. ti. late per Ange. ⁊ Imo. in l. ei qui. de hered. inſti. ⁊ Ang. in §. ſi quis aūt. in auꝛ. de here. ⁊ fal. in l. ij. C. de liber. preteri. per Bald. ⁊ Bald. in l. gallus. §. ⁊ quid ſi tantum. ⁊ ibi Ange. in vltima charta. de liberis ⁊ poſthu. ⁊ Bald. in l. vnde vxor. C. quando dies legati cedat. conſuluit Baldus in conſilio ſuo incip. ſtatutum. ⁊ conſuluit Bar. in conſi. ſuo incip. proponitur ꝙ pater ⁊c.

uetur ſtatuto[a] huius ciuitatis † qđ fi‐lia femina dotata non ſuccedit quouſq; ſuperuixerit aliquis maſculus. contin‐git ꝙ tempore mortis patris ſuperat aliquis maſculus qui poſtea eſt mor‐tuus ſine liberis pr̃is hereditate adi‐ta. queritur verũ filia poſſit aliqđ pete‐re de hereditate paterna? Dubiũ fa‐cit qꝛ in ſucceſſiõe ab inteſtato ille ad‐mittitur qui eſt ꝓximior tpe mortis vel tpe quo teſtm̃ deſtituitur ſi teſtm̃ fuit fa‐ctum. vt inſti. de here. q̃ ab inteſt. §. ita demũ. ⁊ ſ. ti. j. l. ij. §. pri. ⁊ ſ. de cõdit. inſtit. l. fi. ⁊ qđ ibi no. ſed iſta filia non erat ꝓximior neq; apta ad ſuccedẽdũ tpe mortis ⁊c. Preterea poſtq̃ heredi‐tas patris fuit adita p̱ filiũ cepit eſſe hereditas filij ⁊ cepit eſſe iũcta bonis filij: vt. l. ſꝫ ⁊ ſi plures. §. filio. ſ. de vul‐ga. ⁊ pup. ⁊ ſic de patris hereditate non eſt amplius tractandũ. In cõtra‐rium facit qꝛ ſtatutũ videtur ꝙ priuet iſtam filiã ad tp̃s quouſq; filius ſup‐uixerit: ⁊ ceſſante impedimẽto videtur irreuocabiliter admitti: vt hoc. §. qđ dicemus? Pro declaratione debetis ſcire ꝙ per iſta verba quouſq; maſcu‐lus ſuperuixerit femina nõ ſuccedit. maſculus ad ſucceſſionẽ vr̃ vocari q̃‐uſq; ſuperuixerit: vt dixi in ſtã. ẽ. e. l. ij. 2 §. fi. Eſt ergo † vidẽdũ de ſignificatiõe iſtorũ verboꝝ quouſq; ſupuixerit. nã b certũ eſt ꝙ p̱ ſtatutũ põt fieri[b] vt q̃s ſit heres in vita alicui defuncto: ⁊ poſt‐ea deſinit eſſe ⁊ ali⁹ ſit poſtea heres c directo. vt. l. miles. in princi. ſ. de teſt. mi. Et iõ[c] ſi iſta verba importarent ꝙ maſculus ſit heres i vita poſt‐ea nõ: tũc in parte filie poſt mortẽ nõ eſſet heres ſꝫ fi‐d lia. Sed ſi iſta verba quouſq; ⁊c. hoc nõ importent[d] ſcꝫ ꝙ fili⁹ in vita ſit heres: ⁊ poſt tp̃s. ſ. poſt mortem fi‐lij filia ſit heres: tunc filia nõ ſuccederet etiã mortuo maſculo: ⁊ quod iſtã ſignificationem nõ habeãt qđ poſt tẽpus poſſet eſſe heres videtur caſus in. l. impera‐tores. de ma. teſt. ⁊ ſ. de excu. tu. l. pe. ſ. de ſuſpe. tu. l. iij. §. ꝙ ſi q̃s. pro hoc videtur expreſſum per Innocen. extra de eta. ⁊ quali. c. cũ bone. ⁊ ibi ponit expreſſe de dictiõe quouſq;. In cõtrarium videtur et iſta eſt ve‐ritas ꝙ iſta verba ſignificẽt ꝙ filio non ſuperſtite fi‐lia poſſet admitti quaſi in illa parte ille non habeat heredem. niſi. donec ſuperuiuit filius. probatur. ſ. de ven. in poſ. mit. l. j. §. fin. ⁊ l. ſiue. §. tãdiu. de condi. furt. ⁊ l. in delictis. §. ſi detracta. ſ. de noxa. ⁊ l. j. ſ. de e cura. fu. ⁊ hoc in his dictionib⁹ tãdiu quouſq;[e] ⁊ ſi‐milibus a lege prolatis. Idem ſi proferantur a contra‐hentibus vel a teſtatore. probatur in. l. pater ſeucrinã. in fi. j. de cõdi. ⁊ demõ. ⁊ l. j. C. de le. et. l. caſo. §. impe‐rator. de ali. ⁊ cib. le. ⁊ ſ. de vſu. l. iij. ⁊ l. ambiguitatẽ. ij. r̃n. C. de vſufr. Ex quib⁹ cõcludo ꝙ filijs deſinẽti‐bus extare filia poſſet ſuccedere patri. nõ ob. l. impe‐rator. de ma. teſt. qꝛ ibi hoc cõtingit: qꝛ teſtator pote‐ſtatẽ dare nõ põt ad tp̃s. vt. l. libert⁹. eo. ti. iõ illa ver‐ba nõ operantur extinctionẽ libertatis: qꝛ teſtator hoc expreſſe nõ poſſet. Idẽ diceremꝰ in hereditate q̃ nõ põt adiri ad tẽpus. vt. l. hereditas. ſ. de here. inſti. ſꝫ hoc ſit a lege qđ põt ſicut a milite. vt. l. miles ita. in p̃n. ſ. de te. mi. nõ ob. l. pe. ſ. de excu. tu. ⁊ l. iij. §. ſi q̃s tutor. qꝛ ibi iſta dictio quoad ⁊ donec apponitur actui h̃nti limitationẽ circa tp̃s: vtputa tutela q̃ pubertate finit‐tur: vñ cũ ego dico quoad reipublice cauſa nõ abe‐rit. intelligitur. ſ. intra. xiiij. annos: vñ ꝓpter tp̃s ſubin‐tellectũ faciũt magis dictiõ quãdã ſuſpẽſionẽ ꝙ cõ‐ditionẽ ſuſpẽſiuã. vt. l. ſcimus. §. donec. C. de iu. deli. Itẽ non ob. dictũ Inno. in. c. cũ bone. qꝛ ibi loquitur q̃n iſta verba ꝓferuntur p̱ iudicẽ: tũc enĩ iudex dꝫ eſſe certus de illo futuro euẽtu: alias ei⁹ diſpoſitio videtur diſſoluta: vt ibi patet per ſeum. Siĺe in. l. j. ſ. de cura. fu. vbi dꝛ ꝙ prodigus ⁊ furioſus tãdiu durãt in cura quandiu ad mores ſuos fuerint reuerſi. qđ intelligit Ja. de Are. ſi hoc fuerit manifeſte p̱ iudicẽ declara‐f tum. Sed ſi poneremus[f] ꝙ ſtatutũ diceret ſimplr̃ fi‐lia femina non ſuccedat extantibus maſculis. ſi ma‐ſculi eſſent tpe mortis. et eſſet p̱ eos h̃ditas adita: tũc nõ eſt ampli⁹ de h̃ditate pr̃is tractãdũ. ſꝫ de h̃di‐tate filij. ⁊ ꝓcederẽt argumẽta. ſ. in p̃n. facta. Re‐3 tẽto ſtatuto ꝙ dicit quouſq; ⁊c. † Quero q̃d[g] ſi filia g decedat anteq̃ frater an poterunt heredes eius fi‐lie adire hereditatẽ fratre mortuo? R̃n. ſiquidẽ vo‐lunt adire ex p̱ſona matris nõ poſſunt quia cum he‐reditas matri nõ eſſet delata nõ potuit trãſmittere nec ius deliberãdi. vt. l. cũ antiquioribus. C. de iu. de‐libe. Si vero volunt adire ex p̱ſona eorũ poſſent na‐ti tẽpore aui. vt. l. j. §. ſi q̃s ꝓximior. ſ. vñ cog. Que‐4 ro vos habuiſtis † ꝙ filio decedente filia femina ad‐mittitur: quero vtrum filia poſſit petere cautionem a filio de non diſſipando nec dilapidando bona et h hereditate retinenda: ſi caſus obuenerit ꝙ decedat 5 ſine liberis; cogitabis.[h] Quero † quid ſi iſta

~ Andreas pomate.

a Quero cauetur ſtatuto. Nđ vide de iſta. q. Pet. de ancha. conſi. ccxxj. incip. habetur queſtio iſta vulgaris Fran. crem. clxj. ⁊ vide vnum no. verbũ in materia p̱ Alex. conſi. cxxx. in prin. ⁊ cõſi. xiij. vol. iiij. ⁊ an hꝫ vi de Oldr. cõſi. cxxxv. et ad tale ſtatutũ vi‐de et Ale‐xã. conſilio vij. in. ij. vo‐lu. cõſi. xvj. eo. ij. volu. Felin. in. c. eccle. ſan‐cte marie.

b Põt fie‐ri. Not. qđ ſtatutũ po‐teſt facere qđ quis ſit heres ali‐cuius inui‐ta et poſt‐ea deſinat eſſe heres. ⁊ alius ſit heres dire‐cto. Adde Bald. in. l. extraneus. in vlti. col. C. de here. inſti.

c Et ideo. Et vide de verbis do‐nec ⁊c. ca. poſt ceſſio‐nem. de p̱‐bati. c. eps. c. cum ſcõm. c. p̱ illoꝝ. de p̃bẽ. facit. l. ij. §. earũ. in ṽ. do‐nec alius termin⁹ ⁊c. j. de ver. ob. And. barba.

d Nõ important. hãc. q. late examinat Bald. in. l. ij. C. de libe. prete.

e Quouſq;. de dictione quouſq;: per Bart. in. l. j. de condi. ⁊ demon.

f ~ Andre. Poma. Sꝫ ſi poneremus. Vide are. conſi. clix. incip. viſo themate. in pe. col. Panor. conſi. xcij. in vlti. col. in. ij. vol. vbi etiam tangit de ſuperiori queſtione. Bar.

g Quero quid. ⁊ de hac. q. ⁊ ſimilibus vide Bal. in l. ij. C. de libe. preteri. multa contra Barto. hic referẽ‐tem. ⁊ contra Bar. hic tenere videtur Ang. ⁊ Imo. in. l. ei qui. de here. inſtit. vide not. per Bal. in. l. ſi q̃s filium. C. de inof. teſt. ⁊ facit qđ not. Bart. in. l. j. in fi. C. de his qui ante aper. tabu.

h Cogitabis. Bald. in. d. l. ſi q̃s filiũ. tenet ꝙ ſic. et Imol. in. d. l. ei qui. ⁊ Bal. in. l. extraneũ. ad fin. C. de here. inſtit. ⁊ vide quod habes in. l. inter oẽs. ſ. qui ſa‐tiſdare cogan.

filia femina[a] dotata ſit a patre in te‐ſtamento preterita: an teſtamẽtum rũ‐pit cũ vetante ſtatuto non poſſet ſuc‐b cedere. Breuiter dico[b] ille filius põt rumpere teſtamentum qui poſſet ab inteſtato ſuccedere. vt. l. j. §. pe. ſ. de cõ‐trata. ſed iſta filia viuẽte maſculo non ſuccedit: ergo ⁊c. ſicut dicimus de po‐6 ſthuma q̃ nõ rũpit ſtatim. ⁊ ſic poſſet c ſuſtineri glo. in. l. antiqua. ſ. ſi pars he‐re. per. ſi ergo illa filia predecedat fra‐tri teſtamentum erit validum. argu. l. ſi poſthumus. ⁊ l. poſthuma. ⁊ quod ibi not. ſ. de lib. ⁊ poſthu. ⁊ quod dixi in. l. j. §. toties. ſ. de ven. in poſ. mit. ſed ſi filius predecederet teſtamẽtum rũ‐peretur. interim autem eſt in pedenti: ſic in poſthumo preterito. Sed cõtra predicta videtur quod interim nõ ſit in pendenti: imo filius inſtitutus inte‐rim ſit h̃rs ex teſtõ: eo mortuo teſtm̃ ir‐ritatur: vt. l. miles. in p̃n. ſ. de te. mi. R̃n. p̱dicta ṽba ſunt q̃n ſtatutũ nõ diſpõit aliqđ circa teſtm̃: ſꝫ ſaltẽ circa p̱ſonã fi‐lie ꝙ nõ ſuccedãt extãtib⁹ maſculis: tũc enĩ qꝛ poſſz ẽ ꝙ aliq̃ caſu filia r̃pietſe p̃teritã ⁊ ſe poſſe ſuccedere: iõ interiꝫ teſtm̃ eſt i pẽdẽti ſicut dictũ ẽ de poſt‐huma ⁊ de filio capto ab hoſtib⁹: vt. l. pe. de li. ⁊ po. ſꝫ ſi ſtatutũ diſpõeret cir‐ca teſtm̃ vt ſi diceret ꝙ filia nupta nõ poſſet rũpere teſtm̃ quouſq; ſupuixerit maſcul⁹: tũc teſtm̃ iteri valeret ⁊ ma‐ſculo decedẽte rũperetur: vt. l. miles ita. de teſt. mi. † Et p̱dicta iueſtigatio eſt neceſſaria ad. q.[c] quã habui de fctõ in hac ciuitate pr̃ filiũ iſtituit: filiã nu‐ptã dotatã p̃teriit: ⁊ adiecit ſi nõ vꝫ vľ valebit iure teſtamẽti vꝫ iure codicil‐loꝝ. Contigit ꝙ filius deceſſit ſupſti‐te filia q̃ dicit teſtm̃ nullũ ⁊ cõſtat p̱‐dictũ teſtm̃ nullũ eẽ. ſꝫ dubitatur de fi‐deicõmiſſo q̃ vr̃ grauata iſta filia p̱ il‐la ṽba ſi nõ vꝫ ⁊c. ⁊ certe ſiq̃dẽ teſtm̃ retro nullũ eſſet hodie declaratũ: tũc dico fideicõ. ceſſit i vita filij iſtituti: et ita filia tenetur heredib⁹ ei⁹ reſtituere. Sꝫ ſi teſtm̃ oĩo filio viuo valuit ⁊ poſt mortẽ ei⁹ annullatur: cõſtat ꝙ illa cõdõ ſi nõ vꝫ ⁊c. habuit effectũ poſt mortẽ ei⁹ ⁊ ſic eo viuo non ceſſit dies fideicõ. g̃ ei⁹ h̃dib⁹ nõ debetur: ſꝫ remanet apđ fi‐liã grauatã: vt. l. j. §. ne aũt. C. de cad. tol. ⁊ l. ſi in p̱ſona. C. de fideicom.

~ Andreas Pomate.

a Filia femina. vide Alex. in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tã‐tum. ⁊ ibi per moder. de lib. ⁊ poſth. ⁊ in. l. filie dotẽ. poſt Ang. C. de colla. Alex. conſi. xlvij. in. ij. volu. aret. conſi. clx. inci. longa eſt conſultatio. in. xv. colũ. ⁊ ſeq. Roma. cõ‐ſil. xiij. incip. vide‐tur mihi a iure cõclu‐dendum Ange. con‐ſi. cv. incip. in queſtio‐ne circa vl‐ti. q. Alex. in. l. ſi emã‐cipati. i. iij. col. verſ. ex hoc. C. de colla. bart. cõſi. xj. et cõ‐ſi. xix. ⁊ cõ‐ſil. ccj. Ro. conſi. clxx‐vj. in fi. co‐lum. ſecun‐da.

b Breui‐ter dico. p̱ bal. in. l. ij. C. de lib. p̱‐te. per bar. in conſilio incip. quidam ⁊c. ⁊ in conſilio incip. pater habens fi‐lium ⁊ filiam. ſed bal. in. l. emãcipati. in. iij. columna. C. de colla. tenet contra Barto. ſed Bal. ⁊ Imol. l. ſi quis poſthumos. §. filius. in prin. de lib. ⁊ poſthu. te‐net cum Barto. ⁊ Imo. in. l. ei qui. de heredi. inſtitu. per Pau. de caſt. in. d. l. ſi quis poſthumos. per Bar. in conſi. inci. dominus Jaco. quondam. ⁊ in conſi. in‐cip. in nomine domini. proponitur quod pater filiam dotatam ⁊c.

c Ad queſtionem. Vide Bal. in. l. ſi quis filium. C. de inoffi. teſta. in. l. ſi quis poſthumos. §. j. de libe. et poſthu. ⁊ in. l. ij. C. de libe. prete. ſed quid de hac. q. di‐cit ſtatutum quod extantibus agnatis vſq; ad quar‐tum gradum filia femina non ſuccedat: an ſit factuz teſtamentum ⁊ filia ſit preterita ipſa poſſit rumpere teſtamentum cum ſtatutuz loquatur ab inteſtato. vi‐de Angel. ⁊ ibi per Imol. in. l. gallus. §. ⁊ quid ſi tan‐tũ. de libe. ⁊ poſth. ⁊ dicit Pe. de anch. ſe alias conſu‐luiſſe qđ ſi ſtatutũ ex‐cludit fili‐as a ſucceſ‐ſiõe pr̃is ex‐tãtib⁹ ma‐ſculis ꝙ ſi pr̃ inſtituit filios nõ ve‐niãt filie q̃‐tũ i ſucceſ‐ſiõe diuer‐ſa ẽ cõdõ et natura per ſtatutũ: vt ſic ṽba te‐ſtõris itel‐ligãtur ſm̃ mẽtẽ ſtatu‐ti: ſec⁹ ſi ex‐ne⁹ iſtituit filios petri q̃ ꝯuenientẽ filie petri. l. q̃ filiab⁹. ď leg. j. l. fi‐lij app. ⁊ l. iuſta. ď ṽ. ſig. facit. l. luci⁹. §. q̃ſitũ. de leg. j. dubiũ tñ eſt ſm cũ: qꝛ ſtatutuz loq̃tur in ſucceſſiõib⁹ ab inteſtõ nõ aũt diſponit de ſuc‐ceſſionib⁹ ex teſtõ de qua loq̃tur. g̃ ⁊c. l. q̃cq̃d aſtringẽ‐de. de ṽ. ob. ita dicit i. l. tres fratres. ď pact. qđ et bñ no. ad materiã. l. j. j. de ṽ. ſig. ⁊ illđ p̱mũ dictũ ſuũ col‐ligit ipſe ex ṽbis bal. i. d. l. tres fr̃es. ego nõ reperi cõſi‐liũ Pe. de anc. in ſuis cõſi. tñ ꝓ illo dicto bñ facit qđ no. bar. i. l. h̃rdes mei. §. cũ ita. ad treb. ⁊ i. l. vt iuri ſtiu‐rã. §. ſi liberi. ſ. ď ope. lib. ⁊ q̃rit Bald. ⁊ Imo. in. l. ſi fi‐lio p̃terito. de iniuſt. rup. ⁊ irrito teſta. in. xij. charta. in fi. quid ſi filia renunciauit ſucceſſioni pr̃ne cũ iura‐mẽto. ⁊ poſtea p̃terita eſt: an poſſit teſtm̃ ipugnare? adde Bal. in. l. ſi emãcipati. in. iiij. col. C. de col.

Finis.

Commentariorum Bartoli a Saxo ferrato in ſecũdam Infortiati partẽ Finis. Lugduni apud inſignem Typographũ Joannem Creſpin al's du Quarre. Anno a Chriſto nato Milleſimo quingenteſimotrigeſimooctauo. Menſe Januario.

Regeſtum.

AaA. BbB. CcC. DdD. EeE. FfF. GgG. HhH. IiI. KkK. LlL. MmM. NnN. OoO. PpP. QqQ. RrR. SsS. TtT. VuV. XxX. yyy. ZzZ. AaaA. BbbB. CccC. DddD. EeeE. FffF. GggG. HhhH. IiiI. KkkK. LllL. MmmM. NnnN. OooO. PppP. QqqQ. RrrR. SssS. TttT. Omnes ſunt qua‐terni: preter TttT qui eſt quinternus.